Broj 1. Pula, u četvrtak dne 5. jenara 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Poziv na predplatu.

S današnjim brojem stupa naš list u tridesetosmu godinu svoga života. S kolikim poteškoćama ima da se bori naš list, kakove li žrtve ne doprinaša, to može svatko znati tko pozna nesnosne prilike u Istri. — Od kakove li pak je važnosti „Naša Sloga" za istarski hrvatski puk, možemo smiono ustvrditi, da se ima najviše zahvaliti našemu listu, što se hrvatska sviest po Istri razširila i koju naš list uviek budnom drži. Radi ove svete stvari, koju „Naša Sloga" neustrašivo, evo već 38-ma godina, na ovoj skrajnoj izloženoj točki hrvatstva zastupa, nebi smjelo biti niti jednog rodoljuba, ni družtva bez „Naše Sloge".

Preporučamo dakle naš list svemu hrvatskom narodu da se na nj predplati i isti svagdje podupire i medju prijateljima preporučuje i širi. — Dapače molimo imućnije rodoljube da na naš list predplate kojeg siromašnog istarskog kmeta, kojemu nije moguće radi siromaštva da naš list drži. Time će učiniti dvostruko djelo rodoljublja: podupriet naš list i širiti hrvatsku sviest medju istarskim kmetom.

„Naša Sloga" izlazi u Puli svakoga četvrtka. Predplata na godinu sa poštom stoji za imućnije 10 K a za seljake 5 K, na pol ili četvrt godine razmjerno prema godišnjoj cieni.

Predplate šalju se na upravu lista: Pula, via Sissano.

Uprava i uredničtvo
„Naše Sloge".

Istarski sabor.

U Kopru, 28. oktobra 1904.

XIII. sjednica.

Prisutni: predsjednik Rizzi, vladin zastupnik A. Fabiani i 25 zastupnika. Predsjednik otvori sjednicu u 9½ sati u jutro i priobći, da će se zapisnik prošle sjednice pročitati u budućoj sjednici.

Nastavak razprave ob osnovi gradjevnog reda za Opatiju.

Zast. Vareton otvori razpravu čitanjem čl. 28—41. U razpravu posegoše zast. Campitelli i Chersich.

Daljnje članke, do 139, čitaju zast. Polesini, Zarotti i Vareton. Kod pojedinih članaka razvila se gdje dulja gdje kraća razprava, kod koje sudjeluju zastupnici: Belli, Stanger po više puta, Andrijčić, Vareton, Campitelli, Zarotti, Cleva, Chersich, vladin zastupnik itd.

Konačno prihvati sabor svu osnovu u II. čitanju. Tim bijaše izcrpljen dnevni red, zaključena sjednica i buduća određena za četvrtak.

XVI. sjednica.

3. novembra 1904.

Prisutni: predsjednik Rizzi, vladin zastupnik A. Fabiani, 25 zastupnika. Zapisnik posliednje sjednice pročita tajnik Zarotti, a većina ga odobri bez opazke.

Školski poslovi.

Predsjednik priobći, da je zast. Campitelli stavio predlog, koji ide zatim, da se povrati sjelo c. kr. zemaljskog školskog vieća u sjelo zemaljske autonomne oblasti; da budu c. kr. kotarski školski nadzornici stalnimi imenovani na troškove države i da se ustroji u većih mjestih gdje su pučke škole, večernje blagdanje škole za odrasle.

Taj predlog upućen je školskomu odboru.

O razdiobi učiteljišta.

Obzirom na poznati saborski zaključak o razdiobi c. kr. učiteljišta u Kopru, priobćuje predsjednik odgovor c. k. namjestničtva u Trstu, kojim se javlja saboru, da smatra vlada razdiobu kao gotovu stvar, kojoj se je do sada protivila okolnost, što to zahtjeva velike troškove i što se nije moglo naći mjesto, kamo da se smjesti hrvatski i slovenski odio onog učiteljišta. Namjestničtvo javlja nadalje, da neće mirovati, dok se to pitanje povoljno nerieši te moli u tu svrhu podporu sabora. Odgovor taj upućen je školskomu odboru.

Za providbu vode.

Zem. odbor predloži izviešaj mjernikah Schwarca i Obersla radi providbe potrebite vode u čitavoj pokrajini. Za istarsko kopno imali bi u glavnom služiti izvori rieke Mirne i Raše, a za otoke jezero Vrana.

Za obnovu vinograda.

U ime agrarnog odbora izviešćuje zast. Venier o tom kako bi se imalo obnoviti filokserom uništene vinograde. Predloži iz pokrajinske zaklade podporu u tu svrhu od 30.000 K, koje bi se imalo podieliti kao bezkamatni zajam siromašnim vinogradarom pod uvjetom, da dade država u istu svrhu 100.000 K.

Kod glavne razprave reče zast. M. Trinajstić:

Visoki sabore! Žao mi je, da, akoprem član agrarnog odbora, moram ne samo glasovati proti predlogu odbora, nego postaviti i svoj vlastiti predlog, koji je sad pročitan bio u prevodu, a koji u originalu glasi ovako (čita):

1.) Primajući na znanje odredbu c. kr. visoke vlade, kojom obećaje K 55.000 u ime bezkamatnih zajmova posjednicima vinograda zaraženih filokserom u Istri za g. 1905. i 1906., daje se zem. odboru na raspolaganje, za g. 1905. iznos od K 30.000, s time, da vis. c. kr. vlada dade za god 1905. takodjer K 30.000, a za god. 1906. K 25000.
2.) Kod zajmova, što će se u to ime dati u god. 1905. bit će polovica od pokrajine, dočim svi zajmovi u god. 1906. bit će dani od c. kr. vlade do iznosa od K 25.000.
3.) Nalaže se zem. odboru, da izposluje i za napredak od vis. c. kr. vlade opredieljenje što većeg iznosa u ime bezkamatnih zajmova obvezom, da će pokrajina davati uviek 50% onoga, što bude davala vlada.

Ovaj moj predlog koga sam sada pročitao, obrazložiti ću veoma kratko.

Gospodo moja! Istra, po obsegu vinograda, kojih ima 47.000 ha, broji se kao druga vinorodna pokrajina u zapadnoj poli monarhije, te ju pretj će samo Dalmacija sa 80 i nekoliko tisuća ha. Od tih 47.000 ha vinograda zaraženo je filokserom 40 000 ha. Kako u drugim pokrajinama, tako i kod nas u Istri zaraženje filokserom ide mnogo bržim korakom, nego uspostavljenje vinograda, jer dok je zaraženo 40.000 ha, obnovljeno je samo 5.020 ha, dakle ima još zaraženih, a ne obnovljenih oko 35.000 ha. Obzirom na to, da se zaraza jako širi, bližimo se budućnosti, kad će biti sva Istra filokserom zaražena.

Ako prispodobimo obseg vinograda i dobitak, kojeg ima pokrajina od vinograda vidjeti ćemo, da je vinogradarstvo najglavnija grana prihoda. I po samom katastru

PODLISTAK.

U spomen narodnog prvaka

Dr. DINKA VITEZIĆA

preminuo na Božić 1904 god.

Tužna Istro, mučenice
Naša težko izkušana,
Kada ćete ogrijati
Žarko sunce boljih dana,
Dokada će krvariti
Srce tvoje izranjeno,
Kad će, majko, tvoje čelo
Slavom biti okrunjeno?!

Tužna ti je zarudila
Božić danka zora rana,
Krvavo ti srce probi
Preduboka ljuta rana;
Crne smrti britka kosa
Sidje dolje sa visina,
Iz tvog krila, tužna majko,
Najdražeg ti ote sina;

Sina, kojim si se majko
Med narodim ponosila,
Sina, kojeg nije mogla
Savladati ljudska sila,
Na braniku kad je bio
Za tlačena tvoja prava,
Spram dušmana, spram silnika
Borio se poput lava.

Tebi, majko, posvećivô
Svaki polet uma smjela,
Tebi samoj poklanjao
Svete žare srca vrela;
Za tebe se odricao
Uživanja svjetskih lasti,
Na tvome je žrtveniku
Žrtvovao svoje časti.

Siročad je tvoja draga,
Robstva lancim okovana,
Upirala rosne zjene
U svog vodju odabrana;
Na ljubavi plamnoj luči
Srca oca milovana
Upijala svjetle zrake
Rujne zore boljih dana.

A sad, majko, svršeno je...
Sinka tvoga grob sakriva,
U koljevci svojoj rodnoj
Tihi sanak mirno sniva,
Dok ga duša neumrla,
Zvukom trublje sudnjeg dana
Ne probudi novom žiću,
Vječnim svjetlom obasjana.

Tužna Istro mučenice,
Siročadi ... mila,
U dubokoj tvojoj tuzi
Nek te kriepi vječna sila,
U zamjenu nek ti dade
Značajnika drugog sinka,
Koj' će djelo nastaviti
Neumrlog tvoga Dinka.

Gunski *pop Frane.*

Uspomeni

Nestora istarskih Hrvata

Dr. Dinka Vitezića

(† 25. decembra 1904)

I *njegova* bistrog uma luč ugasnu!
I *njegova* se duša k nebu vinu! —
Od matere si s mliekom ljubav sasnu
Za rodni jezik, otačku baštinu.

Kad pak se naše na popristu časnu
Kô *vitez* vrl uz valjanu družinu,
Odloži koplje istom pod dob kasnu,
A vas rod dičnog zavolje starinu.

Za istarskog i tad snuje patnika,
Kô kad na rieč mu pitali ministri:
Zar i Hrvata imade u Istri? —

Oj takvom mužu *vječní* har i dika!
Uzorom bio *po kremen značaju*,
Poštenju, vjeri, svakom naraštaju!

Brščanski.

ono sačinjava glavni izvor dohodka, jer sačinjava 27% čistog katastralnog dohodka, dočim ostalo čine većinom pašnjaci i oranice. Obzirom na to, da je vinogradarstvo glavna grana prihoda, rekao bi, da će se vlada i pokrajina brinuti, da tu najglavniju granu čim više podupru; dočim mi vidimo da se sasvim obratno događa. Dok vlada daje za Dolnju Austriju, koja ima 39.650 ha vinograda, 55.000 K, za Štajersku na 34.000 ha 271.000 K, za Kranjsku na 11.600 ha 70.000 K pripomoći, daje za Istru samo 17.000 K. Ove podatke izvadio sam iz izvještaja samog ministarstva poljodjelstva za god. 1901. Vidimo dakle, da dok u Štajerskoj dolazi po 20 K pripomoći po 1 ha, u Istri niti po 1 K, pače 30 helera. To je doista vrlo malo, a izlazi još jadnije, kad se k tomu doda, da je Istra, kao i Dalmacija, izsisana radi klauzole, te možemo reći, da se s njom baš maćuhinski postupalo. Ali niti sa strane pokrajine nije se baš u toj grani pomilovalo našu zemlju. Sve što pokrajina daje za poljodjelske svrhe, daje to po zem. gospodarskom vieću. Ako uzmemo pod oko izvještaj, što nam ga je dala junta glede proračuna toga vieća za g. 1905. i 1906., ili proračune za ovu godinu 1904. ili obračune od prošlih godina, vidjet ćemo, da je pokrajina davala i daje sve skupa samo 2.000 K za unapredjenje vinogradarstva, a to je upravo ništica. Grozno je to, da u pokrajini, gdje je vinogradarstvo najglavniji izvor dohodka, uprava najmanje mari za taj izvor, a još je jadnije, ako prispodobimo tu svotu s onim tisućama i stotinama tisuća, koje daje pokrajina za druge svrhe, koje su svakako manje korisne od vinogradarstva. Tko nema srca da prigovori pokrajinskoj upravi njezin neoprostivi nemar, nemože niti proti vladi lomiti koplja. Vlada kaže: ako dade pokrajina, dat ću i ja. Ako je vlada dala u Dolnjoj Austriji 25.000 K. dala je jer je i pokrajina isto toliko; ako je dala Štajerskoj 160.000 K, dala je jer je i pokrajina dala toliko, a isto je tako učinila i u Kranjskoj. U novije doba, kad se počelo dieliti podpore polag zakona od 1902. g., gdje vlada može dati i više podpore dapače i $^3/_5$ više nego li daje pokrajina, vlada je počela i više davati, tako je n. pr. Gorici vlada dala lani 32.000 Kr, dok je pokrajina dala 20.000. I nama vlada sada nudja 55.000 Kr, ako mi dademo 30.000 Kr. Ne bi dobro postupali, kad bi tu podporu odbili. A do toga ne će baš doći, ako se prihvati odborov predlog. Taj predlog se meni pričinja kao prikriveni odbitak svake podpore. Ne će se ništa dati, a nema se srca to čisto i bistro kazati. Pošto je vlada kazala već, da ne može dati više od 55.000 prema onim 30.000 što ih mi dajemo, zaludu je, da mi opet pitamo od nje 100.000. Ne ciganimo, nego dajmo ovih 30.000 i primimo njezinih 55.000 i biti će time pomoženo mnogim oskudnim vinogradarimo, koji inače ne će moći svoje vinograde obnoviti. Reći će se, da pokrajina ne može dati, jer se i do sada nije davalo; a osobito kad se godine 1880. pretresala molba občine Isole. Onda se je reklo da se ne može tim obteretiti pokrajinski budget i da se za to ne može dati pripomoć. Reklo se je također, da je zaludu pomoći nekojima, kad se ne može pomoći svima. Mislim, da to umovanje nije pravo, jer ako se ne može pomoći svima, neka se bar pomogne nekima. Takvo umovanje čini mi se slično umovanju čovjeka koji vidi, da se desetorica ulapljaju, on može spasiti dvojicu, ali jer ne može spasiti sve, ne će niti onu dvojicu, koju bi ipak mogao spasiti. Ne budimo dakle i mi slični tomu čovjeku, nego spasimo, što se spasiti dade.

S bezkamatnimi zajmovi ne ćemo nimalo obteretiti pokrajinu, kad ovim načinom ona ne daruje novac nego samo gubi interese. Opetujem s toga, da pošto vlada nudja 55.000 Kr., dobro je, da to primimo i da dademo koliko smo obvezani, jer će se time bar nekima pomoći.

Pošto pak vlada izjavljuje, da će i u buduće davati podpore, kako je ovlaštena, zato sam dodao i točku k svom posebnom predlogu, u kojoj se pita zem. odbor, neka ispostuje i za buduće godine pripomoć, da se može redom podpomagati obnovljenje vinograda. Tim će postići od vlade ono što i drugim pokrajinama daje.

Preporučam svoj predlog, da bude prihvaćen, koji je bio pročitan u prevodu, a kojeg sam u početku mog govora pročitao u izvorniku.

Većina zabaci predlog zast. M. Trinajstića i prihvati predlog odbora.

Novi agrarni zavod i zemaljska pivnica.

Zastupnik Venier izvješćuje u ime agrarnog odbora za gradnju novog agrarnog zavoda i nove zemaljske pivnice sa troškom od K 189.000 za zavod i K 105.000 za pivnicu.

U glavnoj raspravi reče zast. Mandić:

Visoki sabore! Kad bi se presvj. g. predsjednik držao pravilnika i zakona, dotično, kad nebi kršio i zakone i pravilnik ovoga sabora i u pogledu priobćivanja odborskih izvještaja, imali bi mi pred sobom izvješće odbora i znali bi onda za razloge, koji se navadjaju za gradnju zem. agrarnog zavoda odnosno za osnutak zem. pivnice u Poreču. Kazat će se možda, da imamo svog člana u odnosnom odboru i da se možemo dati izvjestiti od njega. Ali to nije moguće, jer se ne može zahtievati od jednog člana da zapamti sve što se razpravilo u odnosnom odboru, osobito ako ima u razpravi više predmeta; uz to taj bi član morao svakog od nas izvjestiti o svemu, što se u odboru razpravljalo.

Glede predležećeg izvještaja, izjavljujem u ime saborske manjine, da ćemo glasovati proti predlogu s 3 razloga: s razloga narodno-političkog, s razloga gospodarskog i s razloga obrtno-industrijalnog.

Poznata je činjenica, da sve, što se kod nas stvara, bilo na kakvom polju, stvara se jedino u tu svrhu, da zem. odbor, odnosno saborska većina u svoje ruke usredotoči svu vlast, na štetu našeg naroda. Tako su u novije vrieme stvorene razne institucije, kojima se vlast zem. odbora, odnosno sab. većine povećala na štetu većine pučanstva ove pokrajine. Ide se za tim i kod ovog predloga, t. j. kod osnutka zem. agrarnog zavoda i osnuća zem. pivnice, da se poveća vlast talijanske uprave, da se dobi u svoje ruke novu pelugu, kojom će se moći raditi za postignuće svoje svrhe. U novom agrarnom zavodu i novoj zem. pivnici porasti će činovničtvo i to činovničtvo izključivo talijansko, od kog će svaki član biti agenat talijanskog političkog družtva u Istri na štetu našeg naroda.

U agrarnom zavodu obstojeća gospodarska škola — polag izvješća odbora — povećat će se od 3 na 4 godine, te će dotični mladići imati prilike, da se još bolje učvrste u talijanstvu i načelima sab. većine, da budu mogli poslie, kad stupe u život širiti te ideje u pokrajini. Ide se za tim, da se od tih mladića učini potpune agente tal. družtva u Istri, a upravo time, što će im se podati svjedočba, odužet će im u budućnosti — u javnom životu — mogućnost, da svoje znanje šire i izvan tal. kruga, jer im se nedaje prilika na zavodu da nauče i drugi zem. jezik, da tako budu na korist čitavom pučanstvu.

S gospodarskog smo razloga protiv dloga odbora, jer je obće poznato, da je naša pokrajina siromašna. Kad god smo pitali podporu i za koju najglavniju svrhu odgovorilo nam se, da nema novaca i da se mora štediti, dočim upravo u ovom zasjedanju vidimo i opažamo, kad se radi o Vašim gospodarskim i političkim svrhama, da se ne štedi, nego da se novac siplje bez obzira na siromaštvo pokrajine. Tako smo nedavno prisustvovali, gdje je stvoren zaključak, da se proširi bolnica u Puli s ogromnim iznosom od 600.000 Kr. Prisustvali smo drugom zaključku odnosno dvjema gdje se je dalo podporu za gradnju ceste iz Vodnjana u Pulu, odnosno Piran-Sv. Bernardin, opet oko 200.000 K. Sad se eto dolazi s novim predlogom, da se potrosi zem. novca preko 300.000 Kr, tobože u čisto gospodarske svrhe, naime oko 200.000 Kr. za agrarni zavod i oko 105.000 Kr. za osnutak zemaljske pivnice u Poreču. Ta najnovija poduzeća stojati će ništa manje nego milijun kruna našu siromašnu pokrajinu, koja bi trebala podpore na sve strane, da se materijalno i moralno digne.

Treći je razlog obrtnički, stojeći na tom, da države i zemlje teže za tim, da se obrtničtvo decentralizira, te da se obrtna poduzeća prepuste privatnicima, a nipošto da ih sama državna uprava ljera. Država zadržaje samo velika državna poduzeća, kao n. pr. tvornicu oružja i onih predmeta, koje bi bilo pogibeljno dati proizvadjati pojedincu, dočim sve ostalo nastoje dobiti privatnici da se ne stvara konkurencija izmedju države i privatnika. Uz to poznato je, da veoma riedko državna odnosno zemaljska poduzeća uspjevaju, pak nema baš nade da bi i ovo zem. poduzeće uspjelo.

Polag izvještaja odbora ide se za tim, da bi se godimice proizvadjalo 3000 hl. vina, što stolnog, što finog i nešto rakije. Kad bi se u toj pivnici imali samo praviti pokusi, da se od zem. vina stvori tečno i pitko vino, koje bi poslie našlo dobre prodje, pa da se onda na temelju tih pokusa koristi produkcija vina u cielој pokrajini, imalo bi to smisla, ali da se pivnica stvori samo za to, da producira velike količine vina i da pravi konkurenciju privatnicima, mislim da to nije racionalno, nego da je to na štetu domaćih proizvoditelja vina.

S tih triju razloga glasovat ćemo protiv predloga agrarnog odbora i ja se usudjujem pročitati sliedeći predlog u ime svoje i svojih drugova (čita):

Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

Vrhu izvieśća gospodarstvenog odbora o gradnji zgrade za pokrajinski gospodarski zavod i za osnuće jedne industrijalne pivnice, prelazi se na dnevni red.

Predsjednik se neobazire na taj predlog.

Zast. Campitelli zagovara odborov predlog.

Zast. Laginja reče k predmetu:

Vis. sabore! Ja ću u ovoj stvari gledati biti kratak, koliko bude više moguće. Izjavljujem, kako je to izjavio i moj drug Mandić, da za ovaj predlog nemožemo glasovati, ali navesti ću još neke razloge za to, koji mi se čine dosta važnima. Žalim ponovno, da smo mi u ovom vis. saboru stavljeni u kontumaciju u našem djelovanju kao zastupnici, pošto smo i danas imali prilike vidjeti, da se predlozi od naše strane i u najzamašnijim stvarima od strane predsjedničtva ni malo ne uvažuju. Koliko će to vremena trajati i da li će to biti na korist predsjednika i stranci iz koje je izašao, to je njihova stvar; mi znamo kojim putem imamo poći, kad se gaze naša najprimitivnija i narodna prava.

Ovaj predlog, koji bi u drugim okolnostima mogao biti prihvaćen od svih stranaka bez razlike narodnosti i političkog smjera, ima u sebi jednu veliku pogrješku s gospodarske strane, a to je ova: Priznajemo, da su se u Poreču zadnjih dvaju godina učinili pokusi neki s rafiniranjem istarskih vina. Priznajemo i to, da su ti pokusi vrlo dobro uspjeli. Ja sam u ovim prilikama, kad sam se vozio parobrodom iz Rovinja u Pulu ili obratno, pio čašu ovakvog vina i moram priznati, da je bilo dobro. No, koji je tomu razlog? Razlog je taj, što je u Poreču i u njegovoj okolici u zadnjim godinama bilo ljudi, koji su imali sredstva, novaca, — koji su bili veliki posjednici, te su doista proizvodili finih vina, jer su sadili fine tudje loze, naročito burgundac, traminac i druge. Kad se ima tako finih loza, lahko je opleneniti naše vino, koje žalibože nema nikakvog glasa u svjetskoj trgovini i nije se čuditi, što se ono označuje u vanjskom svietu kao ocat.

Ipak ti pokusi činjeni u Poreču nemaju nikakve praktične vriednosti za cielu pokrajinu, a ovdje se radi o tom, da novac za takve pokuse dade ciela pokrajina. Grad Poreč, koji je gniezdo našeg velikog posjeda, ako ima male inicijative u ljudi, — sredstva im ne fale, — može i sam činiti sjajne pokuse i postići dobre uspjehe na vlastitu korist svoje mase i tal. i hrvatske.

(Svršit će se.)

Rusko-japanski rat.

Petrograd 3. Nakon desetmjesečnog junačkog odopra, Port-Arthur nije više mogao odoljeti sili i morao je kapitulirati. Punomoćnici jedne i druge strane podpisaše sinoć u 9·45 uvjete za predaju Port-Arthura. — Govori se da će sva portarturska posada biti poslana u Rusiju pošto bude zadala poštenu rieč, da neće više sudjelovati u ratu. — Prije nego su Rusi predali grad, digнuli su četiri tvrdje kao i dio grada u zrak.

London 3. Jedan ruski oficir koji je došao iz Port-Arthura u Čifu, pripovieda kakvo užasno stanje je bilo zadnjih dana u Port-Arthuru: Municije je bilo nestalo, hrane isto, ranjenici ležali čak po ulicama, japanci navaljivali pet dana i pet noći neprestance; užas je vladao po svuda. Tu već nije bilo kutića gdje bi čovjek mogao biti sjeguran od japanskih granata i šrapnela. Posada bila je pala na 4000 ljudi, a 18000 bilo je ranjenih.

Petrograd 3. Velikom brzinom razširila se je viest o predaji Port-Artura. Prve rieči bile su svuda pohvala za posadu, koja se hrabro tako dugo održala. — Ovdje su bili pripravni na pad tvrdje, odkad nije Kuropatkinu uspjelo razbiti Japance kod Liaojanga. Drži se da će sad Kuropatkin preći u ofenzivu i tako zapriečiti Nogi-u da se sjedini sa vojskom generala Ojame.

Čifu 3. Četiri ruska razbijača torpeda što su prispjela amo iz Port-Arthura, bila su razoružana i zaplienjena od carinarskog povjerenika.

Pariz 3. Pad Port-Arthura neće zapriečiti da admiral Rožđestvenski prosliedi svoj put. Učer je eskadra prispjela u luku Sveta Marija, blizu Tamatave (Madagaskar). Brod »Libava« je došao u Tamatava uzeti poštu i odputovao natrag. Brodovlje se nalazi u dobrom stanju, premda je bilo izloženo kod Rta dobre nade velikom nevremenu.

Tokio 4. (Službeno). Brzojav Generala Nogia javlja uvjete predaje Port-Arthura. Pogodba sastoji od 11 točaka; svi su proglašeni zarobljenicima, dozvoljeno je pak oficirima i vojnicima povratiti se u Rusiju u uniformi i sa sabljom ako dadu poštenu rieč da neće više sudjelovati u ratu. — Sve pako stvari koje se nalaze u Port-Arturu, imaju Rusi predati u onakovom stanju u kakovom su se nalazile u vrieme podpisivanja kapitulacije.

Petrograd 4. Dopisnik »Birževija Vjedomosti« javlja iz Čifu, da je general Stössel podpisao uvjete kapitulacije, koji su častni za Ruse.

Petrograd 4. Ministar vanjskih posala grof Lamsdorf izjavio je, da zauzeće Port-Artura nema velikih znamenitosti, dapače mora se požaliti što je Port-Artur bio tako dugo vrieme držan kao simbol sreće ruskog oružja u Aziji.

Wei-Hai-Wei 4. Engleski Križar »Andromeda« odputovao je odavde za PortArtur sa velikom množinom živeža i liekova za ranjene Ruse.

Rotterdam 4. Javljaju iz Batavije: Dva japanska pomoćna križara križaju uz obalu Jave. Jedna flotilja japanskih torpednjača nalazi se sjeverno od Bornea: jedan holandezki ratni brod također plovi uz obale arcipelaga.

New-York 4. »New-Yorker Tribune« javlja iz Washingtona, da je predsjednik Roosevelt pripravan posredovati za uzpostavljenje mira izmedju Rusije i Japana. Zato ipak treba da ga interesirane stranke za to umole.

Nastavak u prilogu.

HRVATI
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su se imperiegati carske marini složili s najljućimi Talijani proti nam Hrvatom i drugim Slovincem za buduće izbore?

Jur. Ter to nebi bilo za prvi put.

Fr. A ča ti imperiegati neznaju, da bi nas njihovi savezniki utopili u kaplji mora?

Jur. Ter nisu ni slepi ni gluhi.

Fr. A znaju pak da su skoro svi soldati od marini naša krv?

Jur. Bi morali znat ako im ni Bog i amet zel.

Fr. A oni sklapaju kuntrate s neprijatelji naše krvi!

Jur. Zač misle, da smo još vaik nemi i ćoravi.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Velika izborna skupština.

Sutra na dan Sv. Trih Kralja u 10 sati u jutro, u dvorani prvog istarskog Sokola u Puli, sala Apollo, via Tradonico, držat će se velika izborna skupština glede občinskih izbora u Puli. Pozivljemo s toga sve Hrvate i Slavene u Puli, da svi složno dodju na ovu skupštinu. Ako koji slučajno nije dobio poziva za ovu skupštinu, neka smatra ovo pozivom ili ako želi imati posebni poziv, neka istoga zatraži u gosp. Stihovića, tajnika izbornog odbora hrvat. pučke stranke, via Giulia 5.

Slaveni Pule! Sutra moramo pokazati da je za nas veliki dan; na skupštinu svi!

Javna zahvala.

Velecijenjenim gospodjam i gospodjicam, svima i pojedinima, koje se svim žarom teške i neugodne poprimiše brige — iznijevše na diku i ponos njihov dosele nedostignut uspjeh — sabiranja naime milodara za »Božićnicu« našoj siromaškoj mladeži, kano i onima, koji u tu svrhu bud koliko doprinješe za ono 220 podarene mladeži, što ljepše i toplije blagodari Ravnateljstvo trorazredne hrv. družbine škole. Pula, dne 22. prosinca 1904. Jelušić ravn. uč.

Odkup od čestitanja.

Puljska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda, priredila je otkupne karte za čestitanje prigodom nove godine. Te su karte po 1 K, te se mogu dobiti u našoj tiskarni, u posujilnici i u družbinoj školi u Šijanskoj ulici. Upozorujemo naše na ovu okolnost, da se i ovom prilikom po svojim silama oduže narodu.

Otkupili se jurve: Fran Raner 2 K, Zvonimir Gjurin 1 K i Steva Petričić 1 K. — Hvala! Odbor podružnice.

Nezahvalnost — plaća svieta! Tako je nekako morao uzdahnuti puljski načelnik sladko-gorki Rizzi kadno su mu onomadne njegovi sugradjani — ili bar jedan dio istih — izrazili glasno i jasno pod njegovimi prozori nepovjerenje. Toga nisam zaslužio — tužio se je sladko-gorki na dan predaje občinskog ureda pred svojimi istomišljenici. Ali on ne može biti sud ja u vlastitoj pravdi, već njegovi sugradjani, njegovi suobćinari. Naše izvanjske občinare morao bi pitati da li je zaslužio samo onakove demonstracije ili možda još gore. Ovi bi mu odgovorili stalno tako, da bi ga prošla volja pozvati se na svoju deset godišnju upravu.

Občinski izbori u Puli.

Upravni odbor za občinu Pulu razpisao je izbore za novo občinsko zastupstvo i to za dane 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23 i 24 jenara 1905. Izbori će se oviršiti sliedećim redom; III. tielo birati će dne 16, 17, 18, 19, 20 i 21 jenara, i to: na dane 16, 17, 18 jenara glasovati će izbornici trećega tijela koji spadaju pod poreznu občinu Puli; dne 19 izbornici iz poreznih občina Alture, Kavrana, Loborike, Muntića i Šišana; dne 20 iz porezne občine: Ližnjan, Medulin, Pomer, Premantura, a dne 21. jenara oni iz Galežana, Fažane, Peroja i Štinjana.

Dne 23 vršiti će se izbori za II. tielo a dne 24 jenara za I. tielo.

Izbori će biti u sve ove dane u pučkoj školi na Piazza Alighieri, od 8 ura u jutro do 2 ure po podne svaki dan.

Upozorujemo već sada naše izbornike da se čvrsto i složno drže i nek se nedadu zavesti od naših ljutih protivnika.

Nova obrtna škola u Puli. Prostorije za novu obrtnu školu u našem gradu odabrane su u palači Kočićevoj, ulica Nettuno. Za ustanovljenje novog naukovnog nacrta imenovan je posebni odbor, komu je na čelu g. mjernik Nicolich. U tom odboru jesu nadalje gg. mjernici: Bazzi, Pellegrini, Rea, Recli i Pons.

Lošinjski kotar:

† **Dr. Dinko Vitezić.** O sprovodu ovog velikog pokojnika u Vrbniku, primili smo od tamo sliedeći dopis:

Tužan nam osvanu Božić! Tmaste oblačine prekriše nebo, tako da je i samo obzorje odavalo neku sjetu i zabrinutost. I doista ne prevari nas slutnja jer na Božić u dva sata u jutro ispusti svoju plemenitu dušu naš starac, naša dika Dr. Dinko Vitezić. Neću da ovdje opišem njegov život jer su to činili i drugi, spremniji od mene, već ću se ograničiti samo na način, kojim su naši otočani dali oduška svojoj tuzi. Bila je to ganutljiva i opća manifestacija žalosti. U Krku su bila u utorak t. j. na dan sprovoda, zastupstva sviju općina (izim Dobrinja — g. načelniče ugledajte se u Krk —), a sa hvalom treba istaknuti Puntare, koji su toga dana bili gotovo svi u Krku, a osobito Črčane, koji ako su i znali, da daju počast svomu političkomu protivniku, ipak su znali svoje strančarstvo podvrgnuti čuvstvu pravednosti i humanitarnosti, jer napokon krijeposti i vrline uzvisuju svakoga pa i protivnika.

Na 9½ sati u jutro krenu sprovod iz kuće žalosti u stolnu crkvu. Cijeli Krk odavaše neku sjetu. Uredi, dućani i neke radionice bile su zatvorene. Sprovodu je prisustvovao cieli Krk, koli gradjanstvo, toli činovništvo. Općina se dala uza to zastupati, kao što i c. kr. uredi. Na 11½ sati svrše se pogrebni obredi a sprovod krenu prema gradskim vratima, gdje se imao pokojnik predati vrbničkom župniku, da ga odvede na vrbničko groblje. Tu se najprije oprosti sa dragim pokojnikom u ime Liburnjana, koji su došli toga dana posebnim parobrodom u Krk, hrvatski književnik gosp. Car-Emin. Čini se da su i sami mletački lavovi, na krčkim vratima nekako tužno motrili lijes, ako su i znali da su biljezi onog doba i nosioci onog duha, proti kojemu se pokojnik za cijeloga života najupornije i najživalnije borio.

Nato uzmu vrbnički „kapari“ (nabožno društvo za nošenje mrtvaca) lijes i krenuše praćeni rodbinom pokojnikovom i svom silom naroda iz općine Punat prema Vrbniku.

A starodavni Vrbnik, koji se inače tako oholo diže nad ovim milim hrvatskim morem, koje mu oplakuje podnožje i litice, danas je kao potišten i mrtav — danas ne odjekuju Vrbničke planine zvukom djevojačkih grla — sve je tiho — sve se sprema na nešto žalostna i tužna. Veseli Vrbnik danas je u crnini i okićen trobojnicama, koje se viju na pol stijega. Okićen je i „Hrvatski dom“ spomenik velikog starca, ali tužnom crninom tuguje, jer je izgubio svog stvorca i svog zaštitnika, a kojemu rekšbi da se savijaju i zajedno osjećaju burom uzbibane, grane maslina, koje su sad tamno zelene a sad se opet prelijevaju svjetlim srebrom. Na 11½ sati poslije podne, krene sav Vrbnik, da dočeka svoju mrtvu diku. Bila je to veličanstvena povorka, impozantna manifestacija žalosti. Najprvo su stupala školska djeca, zatim „društvo djevojka“ i „trećoredci sa svojim zastavama, a onda svjetlovna društva okićena svojim zastavama i znakovima. Tu je bilo društvo „Hrvatski Dom“, „Hrvatska čitaonica“, „Franko-au“, „Radničko društvo“. Nosili se mnogobrojni vijenci, što su ih darovala mnogobrojna društva, da počaste uspomenu velikog starca, a svećenstvo i lijes okićen vijencima. Iza liesa veoma mnogobrojna rodbina pokojnikova, a napokon ostalo gotovo cielo općinstvo vrbničko. Žalost je bila općenita, jer je bio gotovo svatko osvjedočen o nenaknadivom gubitku.

Na grobu se napokon rastadosmo sa milim pokojnikom, predavši ga onoj zemlji, koju je toli žarko ljubio. Tu se oprostila sa milim pokojnikom gdjica Marija Ostrogović te naš liječnik Dr. Josip Ožbolt. Bili su to ganutljivi momenti. Svjedokom velike žalosti bile su vlažne oči i pćenito jecanje i plač. Predali smo ljubljenog pokojnika njegovoj rodjenoj grudi, jer mu je bila najtoplija žrtva, da počiva ondje, gdje je ugledao svijet. Ponesli smo sobom samo svetu uspomenu, koja će prelaziti od pokoljenja do pokoljenja. Vrbnik će tugovati, ali neće očajati. Njegova uspomena krijepiti će našu nevolju i bodriti u pogibelji, jer nam je utro put, kojim treba, da kročimo svome cilju. Tvoje tijelo veliki starče izgubismo, ali ne tvoj duh, koji će se i nadalje kriliti nad svojim Vrbnikom, da ga nadahnuje, krijepi i sokoli. Tvoj grob neće biti zaboravljen, jer ako i ne bude okićen najskupocienijim vijencima, bit će okićen našim uspomenama i natapan suzama našim. Tvoj grob će nam biti svet, a s počitanjem ćemo kazati stranu mogilu, koja te krije.

Slava ti i vječna spomen.

Molba za hrvatsku školu u Cresu. Prijatelj nam piše od tamo: Pitanje za ustrojenje hrvatske pučke škole u našem gradu došlo je već teda negda i pred naše slavno zastupstvo, koje je molbu bez promišljanja i jednostavno odbilo.

Naša gospoda na občini varaju se ljuto ako misle, da su tim za uvjek pokopali hrvatsku pučku školu u gradu Cresu, jer mi nećemo mirovati dok se našemu pravu i zakonu ne zadovolji. Pritisnuto jače, sve to više skače — kaže naša poslovica i to neka si zapamte naša vlastela, koja već misle, da su ovdje zatrli svaki trag hrvatstvu. A jok!

Cresko-mletački lav. Iz Cresa nam pišu, da su tamošnji vlastodršci uz kriku i galamu digniti glasovitog mletačkog lava na svoj stalak, gdje bi imao tobož našim kopačem pričati o sretnih danih nesretne mletačke vladavine u ovim našim stranama. Žalimo, da nismo kod te „svečanosti“ opazili i predstojnika političke oblasti iz Lošinja, jer bi njegova prisutnost bila povisila sjaj same svečanosti. Sada smo blaženi i sretni, što imamo mletačkog lava na svojem mjestu. Vjerujte nam, da nam na ovom svietu ništa više ne fali!!

Izpravak. — Ugledno uredništvo „Naše Sloge“ u Puli. — Na temelju §. 19. zakona o štampi, molim to ugledno uredništvo, da izvoli uvrstiti sljedeće redke kao odgovor dopisu iz osoršćice tiskanom u Vašem listu od 22. prosinca t. g. br. 51.

Nije istina, da gosp. Tomolli dolazi u franjevački konvenat da dobije razjašnjenja“ od mene ili od moga sudruga.

Nije istina, da on „kod fratara sa svojom kolegicom do dolazka zviezde danice uživa i fratarskom se kapljicom zaliva“. —

Nije istina, da Tomolli i učiteljica u franjevačkom samostanu „u crnoj nećci do bieloga danka žvakaju tirolesku salamu i piju fratarsko vino“. —

Uprava franjevačkog samostana.

Nerezine, 29. prosinca 1904.

O. Benvenuto Rode.

Opazka uredničtva. Ovaj izpravak priobćujemo doslovno kako ga primismo, jer nismo nikad bili pristrani. Gospodinu dopisniku pak prepuštamo da pobije č. otca Benvenuta, stalni, da nam je pisao golu istinu, te će nam i u tom naš dopisnik biti uviek „benvenuto“!

Voloski kotar:

Pošta u Matulji. Nepojmivo nam je, kako su nam mogli sa c. k. upraviteljstva pošte i brzojava poslati na ovdašnju poštu takove činovnike, koji ne poznajn hrvatski jezik. Voditelju pošte nema toliko prigovora, jer natuca ipak narječje, ali pomoćniku njegovom, koji nema pojma niti o jednoj hrvatskoj rieči. I tako naravno da nam se nije moguće osobito sa ovim potonjim razumjeli, radi čega trpjeti moramo i mi i pošta.

Konstituiranje novoga občinskog zastupstva u Kastvu. Na poziv dosadašnjega občinskog glavara Kažimira Jelušića sastadoše se občinski zastupnici u četvrtak dne 22. pr. m. u 9 sati prije podne u občinskoj viećnici da izaberu obć. glavara i odbornike za novo trogodište. Kad je unišao zastupnik vlade velemožni gosp. politički poglavar dr. Alfred pl. Manussi de Montesole, otvorila se sjednica. G. Frane Dukić iz Kastva kao najstariji izmedju zastupnika zauzme predsjedničko mjesto, te si izabere za pomoćnike gosp. profesora Spinčića i gosp nadučitelja Franju Rubešu. Predsjednik pozdravi zastupnika vlade i poduči zastupnike, kako se ima izabirati obć glavar i obć. odbor. Na predlog gosp. Frana Srdoča Markovića prešlo se k izboru obć. glavara poimeničnim ustmenim glasovanjem. Svi zastupnici dadoše jednodušno svoj glas za dosadašnjega zaslužnoga načelnika g. Kažimira Jelušića. Pošto se još izabralo devetoricu u obć odbor, položio je glavar i odbornici svečanu zakletvu u ruke političkoga poglavara.

Prvi započe govoriti politički poglavar gosp. Manussi. U svojem liepom govoru iztaknuo je, kako u zadnjih 9 godina, što je glavarom g. Kažimir Jelušić, opaža na svim stranama boljak moralni i materijalni, što se ima uz odbor i zastupstvo zahvaliti u prvom redu vještom načelniku. Obećaje pripomoć sa strane visoke vlade. Poslije toga preuzme predsjedničtvo novo izabrani načelnik te se zahvali zastupstvu na danom mu povjerenju, što su ga jednoglasno izabrali po 4. put načelnikom i obećaje, da će i unapried sve svoje sile uložiti za boljak občine. Na koncu govora pozove zastupnike, da uskliknu vladaru rokratni „živio“, čemu se zastupnici jednodušno odazovu. Prvi umoli za rieč kod novo izabranoga glavara gosp. prof. Vjekoslav Spinčić. Zahvaljuje zastupniku vlade za obećanu vladinu pripomoć, no želi, da ne ostane pri samom obećanju. Veseli ga što politički glavar priznaje, da je uprava kastavske občine najbolja u voloskom kotaru. Izjavljuje, da vladar može mirno računati na baštinjenu vjernost svojih Kastavaca, ali da oni zahtievaju i svoja prava, te da su pripravni i sve žrtvovati za svoju narodnost, za svoj jezik. Bogu neka se dade što je božje, caru što je carevo, al i narodu što je narodno. Ovaj govor nar. zastupnika popratiše prisutnici sa živahnim odobravanjem i klicanjem.

Pošto su svi nazočni potpisali odnosni zapisnik, zaključuje se službeno sjednica, a politički se glavar udaljuje iz dvorane, pozdravljen klicanjem obć. zastupnika. Nakon što je obć. odbor pregledao občinsku blagajnu, te našao sve u redu, otidjoše zastupnici do gostione kastavskoga župana Frana Rubeše, gdje je bio skupni objed. Tu je palo više zdravica, a najviše ih je

bilo upravljeno občinskom načelniku, obć. odbornikom., nar. zastupn ku Vjek. Spinčiću. Pošto se sabralo na predlog gosp. zast. Vjek. Spinčića za „Djačko podporno družtvo" u Pazinu 25 kruna, rastalo se družtvo oko 4 sata po podne. Tako se završio taj dan, koji nam je dao občini za načelnika zaslužnoga Kažimira Jelušića i vrstan obć. odbor, te se nadamo, da će oni znati kao i do sada upravljati občinskim dobrom na dobrobit puka, koji ih je izabrao.

Na uspomenu blagopokojnog Vitezića. Članovi hrvatske čitaonice u Mihotićih sabraše na Stjepanju poslie godišnje glavne skupštine, da počaste uspomenu velezaslužnog i nezaboravnog narodnog prvaka, blagopokojnog dra. Dinka Vitezića 50 kruna i to 25 kruna za „Družbu sv. Cirila i Metoda" za Istru i 25 kruna za „Djačko podporno družtvo" u Pazinu. Nasliedovali i ostali naši rodoljubi njihov primjer, čim će se najbolje odužiti uspomeni velikog rodoljuba.

Glavna skupština „Hrvatske Čitaonice u Mihotićih. Na Stjepanju poslije blagoslova sastaše se članovi „Hrvatske čitaonice" na godišnjoj glavnoj skupštini za posliednji put u sadašnjih skromnih svojih prostorijah.

Nakon srd. čeng pozdrava pred-jednika, g. Gržetića, izviestio je najprije tajnik g. Franki o stanju i društvenom djelovanju tečajem izticuće godine, pak blagajnik g. Milan Kundić o novčanom stanju društva. Skupštinari odobriše oba izvještaja uz neznatne opaske jednoglasno, čim su dali najljepšu svjedočbu odstupajućemu odboru. Tomu odboru izkazaše tim svoju zahvalu, što su ga opet izabrali jednoglasno.

Prihvaćeno je zatim više raznih predloga koji bijahu potrebiti i koristni obzirom na buduće — ako Bog dade — živahnije djelovanje naše Čitaonice u Mihotićih.

Na koncu zahvalio se je predsjednik u ime odbora na izkazanom povjerenju pozvav sve članove na skupno, složno i uztrajno djelovanje u novih, krasnih prostorijah, u „Narodnom Domu" kamo se zatim većina članova podala na čašu izvrstnega „domaćega".

Umrli.

† **Antonija udova Korić rodjena Polić,** majka rodoljubne obitelji iz Ike (izmedju Voloskog i Lovrana), pokopana je danas, umrvša u dobi od preko 80 godina. Dobroj gospoji pokoj vječni, a vriednom sinu i kćerima, te njihovim obiteljim, naše iskreno sažaljenje!

Zabava u Mošćenicah. Ženska podružnica „sv. Cirila i Metoda" priredjuje u nedjelju 8 siečnja 1905 zabavu s deklamovanjem, predstavom i plesom.

Ulaznina za gospodu 1 kruna, za gospodje i gospojice nečlanice 60 fil, a za članice 30 fil. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Pošto se ne će razašiljati pozive, to odbor moli ovim putem za što veći posjet.

* * *

Na novu godinu priredila je ista podružnica „Božićnicu za djecu," koja je ispala preko svakog očekivanja. Sabralo se djece preko stotina, a na licima si njihovim mogao čitati radost i zadovoljstvo. Bilo i roditelja i prijatelja naše narodne stvari priličan broj. Pozdravni govor gos. Iv. Deškovića, pravnika dojmio se je svih vrlo ugodno. Krasnim je riječima ocrtao svrhu božićnog drvca i stavio na srce roditeljima i djeci ljubav za vjeru i domovinu. Djeca odigrala su vješto svoje uloge i to M. Malinarić, V. Sparožić, M. Rubinić i Cvjetko Rubinić te pokazaše sposobnosti i volje.

Da se je ta misao uživotvorila odbor se zahvaljuje svim onim, koji su bud što doprinijeli tomu, osobito pak milostivoj gdji. Lauri Švrljuga, koja je poslala punu škatulju odiela i igračaka kao i p. n. gg presv. Naglu, biskupu, darovao je 10 K, R. R. koji je darovao 10 K, jedna članica 3 K. Preč. Pinđulić, kanonik 3 K., g. N. 5 K. — Pretplatiše kao ulaznine: gda. Lj. Deškoviće 3 K veleč. Ant. Puž, župnik 8 K., veleč. gos. V. Širony, kapelan 2 K. Svima hvala!

Pazinski kotar:

Ugledajte se Istrani! Bašćani prvi sjetili se hrvatskog zabavišta u Pazinu, te nam poslali za Božićno drvce: Božo Kaftanić, pok. Boža K 10, Petar Grandić K 10, Mate Kaftanić pok. Boža K 5, Ivan Frančić K 3. Marko Frančić K 5, — ukupno K 33. — Najuljudnije se zahvaljuje Odbor Dječjeg Zabavišta u Pazinu.

Iz Pazina nam javljaju tužnu viest, da je tamo preminuo nakon poduljeg poboljevanja providjen sv. otajstvi za umiruće veleč. g. Mate Šuplina, mnogogodišnji župnik u susjednom Bermu. Zadnje godine svoga života sproveo je pokojnik u miru u Pazinu. Pokopan bijaše na pazinskom groblju uz mnogobrojno sudjelovanje svećenstva.

Pokojni župnik Suplina dočekao je liepu starost od 75 godina, bio je čestit svećenik i dobar rodoljub. Radi nestalnog zdravlja izlazio je veoma malo iz kuće. Rodom je bio iz Boljuna tada ugledne obitelji Šupljina. Stariji mu brat, već pokojni Zvanić, bio je na daleko poznat kao vrlo prometan i poduzetan muž. Svojom marljivošću bio si je stekao liep imetak. Pokojnomu župniku starcu bila lahka domaća gruda!

Božićnica djačkom družtvu u Pazinu. U zagrebačkih listovih čitamo, da je kao što i drugih, tako i ove godine „Prva hrvatska štedionica" u Zagrebu, darovala prigodom božićnih blagdana medju ostalim i „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu" iznos od kruna 100, na čemu se odbor svesrdno zahvaljuje.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu za oprost od čestitanja prigodom nove godine darovao je za „Djačko pripom. družtvo u Pazinu: Josip Grašić, župnik u Bermu 5 kruna.

Stupovi talijanstva u Pazinu. Kako doznajemo iz talijan-kih listova priredili su i ljetos pazinski Talijani (?!) djeci „Leginog" zabavišta „Božićnicu" na kojoj su djeci podielili odjela i slastica. Prije te razdiobe deklamovala su djeca razne pjesmice i to četvorica njih, t. j.: Camus, Dorčić, Pauletić i Perčić Ova imena govore jasno kakvi su to li novopečeni pazinski Talijani i kakovom se djecom pune „Legine" škole u Istri.

Iz Lindara — občina Pazin — pišu nam 26. tek. o. g. Već Vam se nećemo tužiti ove godine, pa Vas radi toga molimo, da uvrstite u Vaš cienjeni list jošte ovu tužaljku u ovoj godini.

Sve naše molbe, tužaljke i pritužbe na razne crkvene i svietske oblasti proti poznatim osobam, koje su krive našemu nazadku i našoj neslozi, ostale su na žalost neuvažene i neuslišane. Ona šačica talijanaša u nastoji se okoristiti tom našom nevoljom te se bore sad jednomu, sad drugomu od onih osoba, koje bi morale narodu u svemu predvjačiti a jesu u istinu jedino na štetu i na nevolju.

Spomenute oblasti misle valjda, da se mi od obiesti tužimo ali će se uvjeriti prije ili kasnije — samo da nebude prekasno — da smo imali sto razloga tužiti se i da bi iskazale veliku usługu narodu kad bi bile naše pritužbe na vrieme poslušale i uvažile. Mi nespominjemo osoba, jer su te poznate svakomu, koji se za naše odnošaje ikoliko brine. Te osobe poznate su osobito našim poglavarom i našim prvakom u Pazinu. Oni jedni i drugi morali bi konačno doskočiti našemu zlu da nedožive neugodnih iznenadjenja.

Talijanska stranka nemiruje; ona ruje i snuje polajno u čitavoj občini, napose rako ovdje, gdje je našla ugodno tlo i gdje njoj idu znalice i neznalice na ruku i takove osobe, koje bi ju morale svimi silami pobijati.

Molimo naše prvake, da uvaže već jednom naš opravdani vapaj jer bi se mogli pokajati — kad bude prekasno.

Porečki kotar:

„Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru" sakupilo se je u Lazih (Kaldir) Dne 23. sluđenoga o. g. u kući gosp. Vinka Božića na predlog g. Josipa Božića sina g. Vinka K. 17·20. Po jednu krunu darovala su sliedeća gospoda: Josip Božić Vinkov, Ante Božić Vinkov, Vinko Božić pok. Petra, Petar Božić pok. Petra, Ivan Bertoša pok. Ivana, Ivan Janko, Ivana Janko, Marija Flego, Marija Bun, Ante Tončić, Ivan Tončić. Gdjica Antica Božić Vinkova daruje 3 krune i to jednu za sebe, jednu za svoju majku a jednu za svoga nećaka Cirila sina Antunova. G. Petar Božić daruje takodjer jednu krunu za svoju suprugu. G. Ante Bertoša pok Ivana daruje krune 2 a gdja Marija Tončić fil. 20. Ukupno K 17·20. Gornja se je svota sabrala kako smo već napomenuli u rodoljubnoj kući g. Vinka Božića, koza velevriedne naše na rodne korenike. Bog poživio njega i njegove kao i ostale dične darovatelje i darovateljice! — Živjeli!

Posjet kotar. poglavara u Oprtlju. Od tamo nam javljaju, da je novi upravitelj kotarskoga poglavarstva u Poreču g. barun Reinelu, praćen komesarom g. Skuberrie om, posjetio ono mjestance te se popitao za potrebe i težnje onoga pučanstva. Mi odobravamo taj korak gosp. upravitelja, jer inače neće upoznati svojih podčinjenih i pučanstvo svoga kotara, ako nebude zalazio u sva iole važnija mjesta.

Koparski kotar:

„Prva glavna skupština nove podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru, obdržavati će se dne 6. januara 1905. u 2 sata po podne u Danah, občina Buzet. Na toj skupštini biti će izabran novi odbor, koji će upravljati podružnicom. Vrlo nam je drago što su se maknuli i naši Danci stupiv svojom podružnicom u kolo ostalih družica širom Istre.

Preporučamo svim Dancima i susjednom stanovništvu, da ovaj dan mnogobrojno pohrle na skupštinu nove podružnice.

Sliedili taj primjer rodoljubivih Danaca i njihovi susjedi na Krasu!

Iz Trstenika — občina Buzet — pišu nam 25. o. mj : Po davnom običaju proslavili smo i ljetos dne 13. pr.m. blagdan sv. Lucije u našem mjestancu. Pobožnog puka i osobitih štovatelja sv. Lucije navrvilo je amo iz susjednih sela kao u pr. od Bosta, Raspora, Klenovščaka, Račjevasi, Dana, Vodica, Golca, Roča itd.

Službu božju obavio je mjesto bolestnog domaćeg dušobrižnika g. Fr. Peršić iz Vodica izrekav krasnu propovied o životu i djelovanju božje ugodnice i naše zaštitnice.

Po službi božjoj sastali se prijatelji u krčmi g. Ivana Poropata-Šimina, da se okriepe i pogovore, pa se taj sjetiše i naše učeće se mladeži u Pazinu, za koju sabraše 11 kruna, koje poslasmo odboru u Pazin i koje darovaše:

G. Fr. Peršić, žup. upr. Vodice	.	2 K
„ M. Sanković-Soldatić Dane	. .	2 „
„ A. Poropat župan Trstenik	. .	1 „
„ Iv. Poropat Bušljeta	. . . . .	1 „
„ Iv. Maglica obć. zastup.	. . . . .	1 „
„ Iv. Poropat-Šimina	. . . . .	1 „
„ L. Poropat bivši župan	. . . .	1 „
„ A. Mladenić učitelj Vodice	. .	1 „
„ G. Ivančić iz Bresta	. . . . .	1 „
Ukupno		11 K

Živili vriedni podupiratelji naše siromašne mladeži!

Razne primorske viesti.

Imenovanje u vojničkoj struci. Pukovnik g. Juraj Klikić, koji je do sada služio kod 23. domobranske pukovnije u Zadru, imenovan bijaše zapovjednikom 5. domobranske pukovnije u Trstu.

Novčani višak iz c. kr. skladišta školskih knjiga. C. kr. namjestničtvo u Trstu priobćuje, da odpada glasom dopisa c. k. ministarstva za bogoštovlje i nastavu u Beču od novčanog viška c. k. skladišta školskih knjiga u Beču na Istru kruna 1099, na Trst s okolicom kruna 565, na Goričko-Gradišku kruna 1179.

Promjena u austrijskom ministarstvu. Promjenom godine nastala je u Austriji i jedna promjena u ministarstvu. Pod sami konac godine dao je naime ministar predsjednik dr. Koerber ostavku tobož radi narušena zdravlja, a u istinu zbog nezdravih odnošaja u austrijskom parlamentu. Car i kralj primio je ostavku svoga prvoga ministra i pozvao na čelo ministar-tva predsjednika vrhovnog računar. dvora baruna Gautscha, koji je već opetovno sjedio na ministar-skoj stolici. Ostali drugovi ministra Koerbera ostaju na svojih mjestih. Barun Gautsch preuzeo je predsjedničtvo ministarstva a listnicu ministra pravosudja, koju je privremeno držao dr. Koerber, izručio je profesoru dr. Kleinu. Ministrom nutarnjih posala imenovan je barun Bylandt-Reidt, što je do sada bio dr. Koerber. Novi ministar predsjednik kani sazvati carevinsko vieće u drugoj polovici ovoga mjeseca. Hoće li u parlamentu sretniji biti nego li njegov predšastnik dr. Koerber, pokazati će nedaleka budućnost.

Tečaj za pomorsko-trgovačke kapetane i za podkapetane započeo je kod pomorske akademije u Trstu dne 3. o. mj. te će trajati do 31. marca o. g. Kandidati koji su svršili koju nautičku školu mogu stupiti u taj tečaj u svako doba za njegovog trajanja, dočim će se primati one, koji nemaju nautičke škole, jedino tečajem prvih deset dana.

Za Bratovščinu hrv. ljudi u Istri. Kao oprost od čestitanja prigodom promjene nove godine doposlaše „Bratovščini" slijedeća p. n. gospoda:

Spinčić Vjekoslav 50 K, Ellner A. dekan u Kastvu 5 K, Matejčić Fran u Trstu 20 K, Jelušić Kazimir, obć. glavar u Kastvu 5 K, Tomičić Viktor, Volovsko 5 K a 5 K kao dar, Grosman Miroslav, Kastav 5 K.

Svećenici na dekanatskoj konferenci u Kastvu sakupili i darovali „Bratovščini" 37 K.

Baf Franjo, učitelj u Tinjanu, da počasti uspomenu svoga pokojnog otca, daruje 20 K.

Velečast. gosp. A. Ellner, župnik-dekan u Kastvu kao ovršitelj oporuke pokojnog umirovljenog župnika M. Laginje, izručio je legat ostavljen od pokojnog u iznosu od 300 K i jednu dionicu „Nar. Doma" u Kastvu nom. vr. 200 K.

Imenovanja u financijalnoj struci. Financijalni viši komesar Eduard Suligoj imenovan je financijalnim tajnikom a financijalni komesar dr. Eugen Skabar pak višim financijalnim komesarom u području financijalnoga ravnateljstva u Trstu.

Imenovanje.

Namjestnik za Primorje imenovao je praktikanta Dra. Egona Pongratz plem. Szent-Miklos et Ollár, namjestničkim perovodjom u Pazinu.

Ako taj gospodin znade hrvatski onoliko, koliko mu je ime madjarsko, onda je dobro. Inače, »horvát nyelny, Pongratz-ur-bacsi!«

Izbor zagrebačkog načelnika. Dne 20. pr. m. izabran je za načelnika grada Zagreba dr. Milan Amruš, sa 30 glasova većine, dočim je protukandidat dobio 15 glasova. Dr. Milan Amruš bio je već načelnik u Zagrebu za vrieme velike izložbe god. 1891. Poslije njega došli su na zagrebačko gradsko zastupstvo hlapci bivšeg hrvatskog bana, Khuen-Hedervary-a, koji je kroz 20 godina kao hrvatski ban sramotio ime, čast i dostojanstvo hrvatskog naroda. — Nakon 13 godina dakle dobio je naš krasni Zagreb opet hrvatskog načelnika izabranog od

sviestnih neodvisnih hrvatskih gradjana. Radosti svoj grada Zagreba, pridružujemo se i mi.

Unosan predlog. Primamo iz pokrajine: Pusti se novci potroše za čestitke o Božiću, novoj godini, Uzkrsu. Ti troškovi većim dielom napunjaju džepove c. k. posta. Dalo bi se ipak i na drugi način udovoljiti zahtjevu čovječtva i srca. Sa nešto volje moglo bi se ispuniti dužnost prama prijateljima i znancima, a istodobno pomoći hrvatskoj stvari. Imena, kojim bi želili čestitati, napišimo naprosto na dopisnici ili kuponu naputnice. Opremimo kojoj hrvatskoj novini. Uredničtva iz rodoljublja imala bi tiskati ta imena u božićnim, novogodišnjim, uzkrsnim prilozima. Istodobno odpremilo bi se novac ušteđjeni na uredničtvo, a ovo bi ga oglašena dostavilo ili družbi sv. C i M. za Istru, ili za hrvatske djake u Zadru ili za starinarsko hrvat. družtvo u Kninu, ili za koju drugu narodnu svrhu po želji doličnika, a dio, ako treba, neka bude i za troškove tiskanja priloga. Zahvalnice i odvrat na čestitanja opet nek se obave istim načinom. Koliko bi tako godimice ne stotina, već hiljada kruna, mjesto da odlete u Beč ili Peštu, ostale u hrvatskoj domovini. „N. L".

Iz ratne mornarice. Zapovjednik c. i kr. ratne mornarice grof Montecuccoli položio je ovih dana u ruke Njeg. Veličanstva zakletvu kano tajni savjetnik. Svečanom činu prisustvovao je ministar izvanjskih posala Goluhowski.

Ovih dana bijahu odlikovani sliedeći podčastnici ratne mornarice: Paško Peršić, Ivan Poris, Tadej Sozansky, Josip Baćak i kormilar Frane Princ.

Ribarska škola na Ricci. Prošloga čedna obdržavan je sastanak kod pomorske vlade na Ricci, gdje se je razpravljalo o promicanju i unapredjenju ribarstva. Odlučeno bijaše, da će se predložiti ministarstvu trgovine, da osnuje na Ricci ribarsku školu po uzorku onih, koje već postoje u pomorskih gradovih. Sastanku su prisustvovali razni strukovnjaci iz Bakra, Kraljevice i Senja.

Novi snežki prokop. Englezki listovi pišu, da se je u Londonu sastalo jedno dioničko družtvo, koje kani izkopati drugi prokop ili kanal preko Snežkog poluotoka a uzporedo sa sadašnjim prokopom. Novi kanal imao bi biti za tri kilometra kraći od sadašnjega. Brodovom, koji bi kroz taj kanal plovili dozvolila bi se jeftinija pristojba, samo da konkurira sa starim kanalom.

Sada nastaje pitanje hoće li egipatska vlada dati dozvolu za gradnju novoga kanala. Pak ovi isti Englezi, koji su dionićari kod staroga kanala i koji imadu odlučnu rieč u Egiptu, težko da bi privoljeli na to novo pogibeljno im poduzeće.

Buntovnički proglasi u talijanskoj vojsci. Talijanski listovi primorja opisuju često i najmanji izgred u vojskah bilo koje slavenske države (osobito Rusiju imadu na nosu) najernijim bojama sluteći, svuda pobune, izdajstva i druga slična zločinstva. Ali ti „vjerodostojni" listovi šute murdo o svemu, što se nemila dogodi u vojsci majke Italije. Tako n. pr. zašutiše mudro i viest Milanskih novina, da se tamo odkrilo ovih dana skladište sa 500.000 buntovničkih proglasa na vojsku, kojimi se ova poziv lje, da ne puca u nikakovom slučaju na narod.

Književne viesti.

Kalendar „Svačić".

Nakladom hrvatske knjižarnice u Zadru izašao je veoma bogato ilustrovani kalendar „Svačić" za god. 1905. U ovom kalendaru naći će čitatelj veoma zabavnog i poučnog raznog štiva, te šematizam kraljevine Dalmacije i dr. Cieni 60 novčića li K 1·20. Dobiva se kod g. Jelušića, hrvatska škola u Puli — Šijana.

Primili smo sa zahvalom od „Narodne tiskarne u Gorici:

S. Gregorčič „Svetopisenska knjiga Job in psalem 118. V Gorici 1904, strani 173. mehko vezan 1 K 80 vin.

Dr. Franc Sedej. „Pojasnilni uvod o knjigo Job" V Gorici 1904, strani 32., stane 40 vin. — Obe knjige skupaj vezane v platnu 2 K 70 vin., v zlato obreza 3K. 20 vin. Čisti dobiček „Šolskemu Domu" v Gorici.

Knjige „Matice Hrvatske". Primili smo knjige „Matice Hrvatske" za godinu 1904., koje se sada počinju i razašiljati članovima. Ima ih u svemu devet: „Iz slavenske rodbine", pjesnički prievodi I. Trnskoga: „S moje lire", pjesme Katalinića Jeretova; „Usahlo vrelo", pripoviest Cara Emina; „Exodus", pripoviest Milana Šenoe; „Oci i djeca", pripoviest Turgenjeva u prievodu M. Divkovića; „Vatroslav Lisinski" od F. Ž. Kuhača; „Slike iz engleske književnosti" od Vl. Dukata; „Moderna kolonizacija i Slaveni" od Stjepana Radića. — Za ove knjige priredio je knjigoveža Bogomil Šoban (Gundulićeva ul. 19) vrlo ukusne i vrstne korice, koje zajedno s vezom stoje 7 K 60 fil.

Poziv na pretplatu! „Tamburica", hrvatski tamburaški zbornik jest jedini strukovi tamburaški list kojeg izdaje i uredjuje Janko Stjepušin u Sisku a stoji na godinu sa tamburaškim partitu ama 8 kruna. — „Tamburica" izlazi mjesečno jedanput, a u svakom broju donosi najmanje po jednu tamburašku partituru od naših najvrstnijih kao i drugih glazbotvoraca.

Osim partiturah donosi „Tamburica" poučno i zabavno štivo za tamburaše, zborovodje, graditelje tambura, tamburaška družtva kao i za sve one koji se za glazbu zanimaju.

„Tamburica" ulazi sa prvim siečnjem u II. tečaj, koji će donjeti još mnogo više i boljih predmeta nego li prošle godine, zato se preporuča svima onima koji žele napredak našoj narodnoj hrvatskoj glazbi, da se pretplate na taj list.

Pretplata se šajje na gosp. **J. Stjepušin u Sisku.**

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

Mate Grbac, Lanišće . . .	3·66
Matko Černjeka učitelj, Kaštelir	13·—
Josip Puhalj	5·—
Pop Ante Petriš župe uprav. Rab Dalmacija	4·—
Josip Flego duh. pomoć. Sovinjak u ime dobre ruke	5·—
Gosp. Filip Barbalić . . . K	1·—
Ivan Poropat, Pula	1·—
Gospodarska sveza za Istru .	10·—
Ivan Poropat, noćni stražar c. k. državne željeznice u Puli . . .	1·—
Dr. Andre i Fani supruzi Stanger, Volosko za počastiti uspomenu blagopok. uzor rodoljuba dra. Dinka Vitezića	10·—
Na predlog g. Jos. Puhalja i poštemeštra u Lepoglavi g. Hambamera sakupilo se u veselom družtvancu u krčmi Janbinovoj . .	5·—
Ukupno . . . . . K	28·66

Djačkomu prip. društvu u Pazinu poslaše preko naše uprave:

M. Krištolić, Kopar za oprost od čestit nja k novoj godini . . .	3.—
Pop Ante Petris župe uprav. Rab Dalmacija	4 —
Josip Flego duh. pomoć. Sovinjak u ime dobre ruke	5·—
Dr. Andre i Fani supruzi Stanger za počastiti uspomenu blagopok. uzor rodoljuba dr. Dinka Vitezića . . . K	10.—
Ukupno . . . . . K	22·—

Za Bratovščinu hrv. ljudi u Istri, priložiše dr. Andre i Fani supruzi Stanger, za počastili uspomenu blagopok. uzor rodoljuba dr. Dinka Vitezića . . K 10·—

Josip Flego duh. pomoć. Sovinjak u ime dobre ruke . . . . 5·—

Ukupno . . . . . K 15·—

VELIKA ZLATARIJA
ANTE RADIĆA
Split
(Iza suda, kuća Karaman, II. pod.)

Preporuča svoju **radionicu** sa bogatim i raznovrstnim **skladištem** krasnog dijamantnog nakita, modernih zlatnih i srebrenih stvari, kao što i narodnih predmeta u *filigrani*, izvrstnih švajcarskih zlatnih i srebrnih žepnih satova — **a sve uz najumjerenije tvorničke ciene.**

Izradjuje ukusno svaku radnju, a poduzimlje također popravke koje mu drago vrste.

Kupuje uz najviše ciene i prima u zamjenu zastarjelo zlato i srebro, biser i drago kamenje.

Za sve pak kod njega kupljene stvari daje pismenu jamčevinu. **Pismene naručbe odprema odmah.**

Posjeduje preko 1000 zahvalnica.

Bogato ilustrovane cienike šalje na zahtjev badava i franko

Friderik Repolusk,

župnik u Sv. Vidu, pošta Mislinje, (Štajerska) izjavlja, da je izliečio preko 19 godina bolujući si želudac jedino uporabom

želudačne tinkture

S. PICCOLIJA, dvorskog dobavljača i ljekarnika u Ljubljani.

Zato iz najboljega osvedočenja preporuča svakomu, trpećemu na želudcu rečenu

tinkturu za želudac.

1 bočica stoji 20 p.

Vanjskim naručbam se krctom pošte udovoljuje.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u **Trstu, Splitu i Aleksandriji**
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Veliko
iznenadjenje!
Nikad više ova prilika!
500 komada za for. 1·95!

1 krasna pozlaćena ura, uviek točna, 3-godišnje jamstvo, uz nju prikladan lanac. 1 moderna svilena kravata. 3 fine maramice. 1 draženi prsten sa imit. drag. kamenom. 1 krasna kožnata novčarka, 1 krasno žepno zrcalo. 2 puceta za manšete. 3 puceta za prsa iz Double-zlata, pisaće sprave od nikla, liepi album sa 36 krasnih slika, parišku kopču za gospodje. 1 par bontona od simili-brillanta, 3 šaljive stvari za stare i mlade, 20 predmeta nužnih za korespondenciju i još k tomu 400 kom. raznih predmeta u kući neobhodno nuždni. Sve skupa sa urom, koja sama vriedi taj novac, stoji

for. 1·95.

Šalje pouzećem ili ako se unaprijed novac pošalje:

Bečka središnja odpremna kuća
P. LUST, Krakau br. 417.

Zahvala.

Ne tolko u ime naše, koliko u ime blage i častne uspomene nezaboravnoga nam brata, svaka, strica i ujaka

Dr. Dinka Vitezića

smatramo se obvezanimi zahvaliti svima, koji su, svatko na svoj način, htjeli izkazati zadnju počast vrlom pokojniku. Zahvaljujemo se poimence velečastnom O. Ludviku Brusiću i velečastnom gosp. dru. Josipu Ožboltu, koji su jedan duševnom, a drugi tjelesnom okrjepom nastojali, da uzmogne preljubljeni nam pokojnik bez goleme umrieti muke. Zahvaljujemo se presvietlome biskupu dr. A. Mahniću i cielom prečastnom krčkom Kapitolu, a na čelu mu prečastnom gosp. župniku Monsgr. dru. A. Oršiću, te velečastnim O. Franjevcem iz Krka i Košljuna, velečastnom svećenstvu iz cieloga otoka, velecienjenim predstavnikom mjestnih c. kr. oblasti, uglednom zastupstvu općina Krk, Punat, Baška, Vrbnik, Omišalj, Dubašnica, Volosko, Kastav, Pazin i Žminj, Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, ug. hrvatskom parobrodarskom družtvu, zavodom, čitaonicam i inim družtvom osobno il po odaslanicih zastupanim, mnogobrojnim prijateljem i štovateljem pokojnikovim iz Opatije, Voloskog, Kastva, Rieke, Kraljevice i cieloga otoka Krka, te cielom gradjanstvu grada Krka, koji su svi uzveličali sprovod do crkve i gradskih vrata.

Neizrecivo hvala osobito svemu pučanstvu rodnog grada Vrbnika koje je sa gg. župnikom Jak. Dmićem, svim svećenstvom i sa učitelji na čelu sa svojimi družtvi, sborovi i školskom djecom došlo daleko il čak do Krka u susret mrtvim ostankom pokojnikovim, te upriličilo sprovod, kojim je i opet pokazalo koliko je u njemu budna hrvatska svieat i harnost prema svome prezaslužnom sinu.

Hvala napokon i svim mnogobrojnim prijateljem i štovateljem, koji su ga se sa brzojavnimi i pismenimi sažalnicami „sjetili, te tim ublažili i našu veliku tugu.

K R K, dne 27. prosinca 1904.

Za rodbine: **Vitezić, Trinajstić, Sparožić i Fugošić:**

Dr. Mate Vitezić.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE!
SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca i crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješnju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duceta)	K 5·—	36 „ (3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
60 očica (5 duceta) K 18·—			

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ina i najstarijih prsnih i plućnih boleti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40	4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20	

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC (Slavonija).

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinoša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esenelja, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija“ iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu“ K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanova ezencija mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u **Semriachu** kod Peggana (Štajerska).

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO“

za zabavu i pouku badava.

VYDROVA TVORNICA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB. Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom,		Voštěni ovilki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90	
voščenim svičem itd.	kg. po K 8·—	Isti okrašeni s svietom i zlatom	„ 8·—
Iste ukrašene s odlicpljivim svieticama . . .	„ 6·—	Svieće za božično drvo u 6 nojah	„ 3·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ 2·40	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	„ 4·40
„	„ 2·—	Svieće i tarče, . tajjanski sastav	„ 3·—
„ granis	„ 1·20	„ II. „	„ 2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	„ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa **2000 kruna.** Gersheimovi stenji (fitilji) i siakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cienc.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Broj 2. **Pula, u četvrtak dne 12. jenara 1905.** **God. XXXVIII.**

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli

Pojedini broj stoji u [illegible] stali 20 h., [illegible] u Puli [illegible] izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 3. novembra 1904.

XVI. sjednica.

(Nastavak)

Ali ako kažem, druge strane Istre ne mogu imati nikakve praktične koristi od ovog, što se kani stvoriti u Poreču, jer nema surovog materijala, koji bi tomu odgovarao. S druge pak strane, što se sve želi postići podignućem nove zgrade i što je spomenuo poštovani Campitelli, to u Poreču ne bi imalo smisla. Poreč n. pr. nije apsolutno za to, a niti porečki kotar, da se u njem proizvodi ono voće, kojeg produkcija je inače u velikom interesu jednoga diela Istre, to su: jabuke, kruške, pa šljive. Te vrsti voća ne rastu, ni ne uspjevaju tamo za to, što nema gorskih rosa. Slično budi rečeno i o drugim stvarima, koje je poštovani predgovornik moj pokrenuo, a za koje se tamo ne možemo nadati uspjehu.

Drugi je zatim težki razlog, radi kojega moramo glasovati proti. Druga je stvar činiti pokuse u jednoj instituciji, u kojoj je potrošeno tisuće i tisuće novca na razne strojeve, narede itd., a drugo bi bilo ustanoviti uzorno gospodarstvo takovo, da bi ga mogao sliediti naš seljak, ili ako ne baš svaki seljak, recimo nešto veći, ali još uviek maleni posjednik. Instituciju, gdje uzdržavanje jednog para volova stoji najmanje 30.000 for., ne uračunavši amortizaciju za uloženi kapital, instituciju, gdje su ravnatelj, podravnatelj, fizik, klinici, te jedna, druga i treća čeljad, koja za gotove i mastne plaće služi, gdje je čeljad, koju provincija svojim novcem drži, kao što su to recimo pitomci gospodarskog zavoda, koji za hranu i obitovanje rade onda badava, tu i takvu instituciju nije moguće privesti u život kod one velike mase naših posjednika, koji bi takve pomoći trebali. A kako kažem, ako veliki posjednici, koji imadu sredstva i mogu po svojem odgoju i družtvenom položaju imati inicijativu, hoće šta takova, laglje će to postignuti i ne bi imali ništa proti, da se od pokrajine za pojedini slučaj daje primjerena podpora. Ne bi vladali kod toga onako negativno, kao što se u svoje doba vladala negativno većina ili pojedini njeni članovi prema našim privatnim pojedinim poduzećima, koja su se u najboljoj namjeri učinila po pokrajini. Obćenito, u nijednu našu ustanovu, bila gospodarska ili kakva druga, koja stoji pod pokroviteljstvom pokrajinske uprave ili od nje biva u život privedena, ne možemo imati nikakva pouzdanja ne samo s razloga političkih, nego i radi silnog šarlatanstva, koje je zavladalo u pokrajini. Mora srce plakati, kad se pomisli, kakva se zaklada nalazi n. pr. u Vodnjanu: „Fondazione Cecon" za gospodarsku školu, gdje već godinu dana nejma podučavanja. Sramota je za pokrajinu, da kod onolikog novca, onakve zaklade ništa ne može postići u korist naroda.

Konačno izjavljujem, da se ovdje polag predloga odbora radi o tom, da se jedan dio patrimonija pokrajinskog opredieli u stanovitu drugu svrhu. Ja moram naglasiti; da po mom shvaćanju jednostavan zaključak sabora mora biti, ako bude stvoren, naročito podnešen kruni, Njeg. Veličanstvu, na odobrenje ili potvrdu i kod toga podnešenja naravski da je dužnost vlade, dotično njezinog prisutnog zastupnika, da bude iznesao u izviešću sve one prigovore takodjer, koji se s naše strane — sigurno ne iz objesti — čine proti ovakovoj osnovi i proti ovakovoj namjeri, kojom se silno pogoduje samo jednom dijelu pokrajine dočim drugi ne mogu imati nikakv koristi. Pri tom vis. sabore, moram sa žalošću konstantirati, da nije pusta fraz, ako kažemo, da pokrajinska uprava stoji na absolutnoj negaciji naše narodnosti u velikim gospodarskim pitanjima. Ja sam lojalno priznao drugom prilikom, a pri znajem i danas da je amo tamo, ma i ne sistematski, zem. odbor ipak dao štogod podpore za ceste, za vodu, ali to je sve što se je učinilo, a i to kažem žalibože ne sistematski i ne brzo, te bez pritiska na pojedine obćinske uprave, kako bi se moralo činiti, da se te stvari vrše. Tek u nekim se obćinama, kao što naročito u Kastavskoj i doista hvalevriedno vrše. Ja bi mogao spomenuti neke krajeve bliže Vašega neposrednoga upliva, mogao bi spomenuti selo Sišan, mogao b spomenuti sela blizu Smoljana Krnieda i Mariće, koja sva još danas nemaju ni najpotrebnije pitke vode, to je sramota da čeljad usljed toga pogiba. Lanjske godine pogibali su ljudi i blago, jer nemamo nikakve agilnije uprave, koja bi prisilila dotične obćine, da se izdašno dobavi vode.

Ali moram spomenuti i drugu stvar kao dokaz, da to nije pusta fraza, kad rečemo, da nas se negira u gospodarskim pitanjima. Mi smo prošle godine i početkom ove držali u Puli tečaj za vodjenje knjiga i računovodstvo t. zv. Reiffeisenica. Moram i ovdje da s hvalom spomenem, da su tu bez odštete 3 čovjeka gubila 12 dana podučavajuć razne mladiće i odrasle; ti su ljudi bili siromašni, pa bi bilo pravedno, da se njihovo djelovanje odštetilo, te da im se barem platilo putni trošak i boravak u Puli. Mi smo se obratili na zem. odor razloživ cieli program, da dade primjerenu podporu. Držali smo tečaj, koji je i vrlo povoljno svršio, čekali smo mjesece i mjesece, pa i godinu dana od pitanja, pa smo napokon dobili odgovor, da se ne može ništa dati, jer da će se u Poreču držati isti takav tečaj. Kad bi se u Poreču držao takav tečaj 15 dana s naukovnim jezikom talijanskim, a onda 15 dana s naukovnim jezikom hrvatskim, još bi mogli stisnuti s plećima pa reći: ono u Puli učinili smo privatnom inicijativom, a zem. će odbor držati u obim jezicima tečaj, pa je gospodar odlučiti glede podpore.

Pjevajte vi, pjevajte, ali mi plačemo. Kod takvog stanja stvari — tek je to jedan mali, ali pregnantni dokaz — vidi se, da je stanovište zem. uprave i u gospodarskom pogledu nama principielno protivno.

Dakle reasumirajući moram reći, da mi, — koliko god bilo ovo na papiru liepo — smatramo to s financijalne strane kao promjenu jednog diela pokrajinskog patrimonija u jedno industrijalno poduzeće, koje redovno ne spada u pokrajinsku upravu, i kao takvu smatramo tu stvar kao trajno obterećenje pokrajine, pa mislimo, da sam zaključak sabora bez privole krune ne može toga ustanoviti. Gospodarski pak smatramo tu stvar pogibeljnom za naš narod s jedne strane, jer naša mladež i kad bi htjela ići u taj zavod, morala bi proći pod jaram tudjega jezika — najme mladež hrvatska i slovenska, a s druge strane povećanje instituta po naravi stvari ne može koristiti nego samo Poreču i njegovoj najbližoj okolici

Iz svih tih razloga mi ne možemo glasovati za prihvat predloga agrarnog odbora, nego moramo, kao što je već izjavio poštovani drug Mandić obrazloživ i sam stanje stvari, stojati na tom, da naš narod ni naša stranka ne može ni neće dati privole ovomu predlogu.

Za odborov predlog govore jošte zastupnici Sbisà, Davanzo i Tomasi.

Zatim je većina prihvatila Izvieštaj uz odnosne predloge o gradnji zavoda i pivnice.

Za gradnju mula u mošćeničkoj Dragi.

Zast. Costantini obrazlaže u kratko svoj predlog za gradnju novog mula u mošćeničkoj Dragi.

O predmetu reče zast. Spinčić:

Vis. sabore! O stvari, o kojoj je govorio poštovani Costantini, ili za stvar, ja sam se već više puta zauzeo i to već pred 10, pače 11 godina u carevinskom vieću. Zauzeo sam se naime za to, da bi

---

PODLISTAK.

Zadnja bolest dra. Dinka Vitezića.

Akoprem je pokojnik bio u visokoj starosti, bio je ipak u podpunom posjedu svojih duševnih i tjelesnih sila. Tako je u zadnje dane svoga života rješavao zamršena pravnička pitanja, kazujuć u pero duge temeljite i svestrano obrazložene sastavke. S druge strane pak podavao se dnevimice na redovite svoje šetnje, koje su popriečno iznašale na dan 14 km. puta.

To sve i redoviti mu način življenja su njegovoj okolini davali nade, da će ga Bog još na dugo uzdržati, te da će u životu prekositi početkom godine 1904. u 94. godini svoga života preminulog brata Luku i sada još živuću 90 godina staru sestru Dumu.

Nade su se na žalost naglo izjalovile. U nedjelju, 18. prosinca, je sa dobrim tekom objedovao, obavio svoju dugu šetnju i bio izvrstne volje. Ali baš valjda usljed šetnje pojavila mu se noću jaka plućna upala. To i zapušteni stari katar jesu komplicirali tako njegovu bolest, da ga je ova shrvala i konačno prekinula nit njegova života.

On kao da je to ćutio, te je odmah sliedećeg dana dao si pozvati svojeg redovitog izpovjednika i primio sve vjerske okriepe za umiruće. Rodbini pak, koja ga je posjetila, navjestio je, da će njegova smrt uzsliediti na Božić.

Uz sve to i težke boli, koje mu je stvarala razarajuća sila bolesti, nije prestao da misli na najzadnju njegovu miljenicu ustanovu — dječije zabavište u Vrbniku.

Smješteno je to zabavište u „Vitezićevom domu", a sve potrebštine mu je on nabavio. Kod svakog svojeg pohoda u Vrbnik ga je redovito pohadjao i od tronuća na uspjehu one dječice bio uvjek do suza ganut. Kakvo je to veselje bilo za njega!

Na Stjepanju imala se ondje obdržavati kućna zabavica, te je bio dao prirediti božićno drvce i naručio za svu dječicu malene darove. I pripravljao se i veselio jur unapried tomu užitku.

Bolest je uništila njegove snove, pa kad ga je u petak dne 23. prosinca pohodila nećakinja učiteljica Marija Trinajstić, zamolio ju da podje odmah u Vrbnik, proskrbi da budu darovi za dječicu na vrieme ondje, te joj naložio, da se obdrži zabavica, makar da bude on mrtav.

Istog je dana dao priobćiti presv. biskupu Strossmayeru svoju bolest i umolio ga za njegov blagoslov. Vidno je bio utješen, kad je u večer dobio brzojavni odgovor.

Sliedećeg jutra, dakle na sam Badnjak, dao si je još jednom pročitati brzojav odpremljen biskupu Strossmayeru, kao što i njegov odgovor. Malo za tim kazao je u pero dugi brzojav za biskupa Strossmayera, naloživ da se odmah odašalje. Predvidjajuć kraj svoga života, te da neće dočekati 4. februara 1905., čestitao mu za 90-godišnjicu, zahvaliv se ujedno na podjeljenom blagoslovu.

Pozvao je za tim prisutne rodjake k sebi, zamolio da ga poljube, te zaprosio od njih i od svakoga oprost na uvriede, koje bi njim bio učinio.

O podne istoga dana potamnio mu nešto um, ali opetovao je za svojim izpovjednikom sve do zadnjih časova molitve, koje mu kazivao.

Počele mu tada jenjavati boli, ali ujedno i životna snaga, dok nije u dva sata na Božić tiho i mirno izpustio svoju veliku dušu.

* * *

Osim množine pismenih došle su tugujućoj rodbini brzojavne sažalnice iz sliedećih mjesta:

Beča — Istarski akademski klub.

Cresa — Creski Hrvati, Gospodarsko družtvo, Turato.

Crkvenice — Hrvatska čitaonica, Škomerža.

Čabra — Obitelji Ožholt i Feretić.

Dubrovnika — Hrvatska čitaonica.

Graca — Akademsko družtvo „Hrvatska".

Jelše — Hrvatska čitaonica, Pučka prosvjeta, načelnik Duboković.

Karlovca — Pokupski sokol, dr. Vinković.

Kastva — Hrvatska čitaonica.

se sagradio u Dragi mošćeničkoj jedan gât ili molo. Učinio sam shodnu rezoluciju ili predlog već mjeseca marta 1893., učinio sam ga po drugi put mjeseca jula 1895. i učinio sam ga kasnije g. 1897., mjeseca jenara. Pošto ali carevinsko vieće već nekoliko godina ne razpravlja proračuna, nisam tog predloga mogao obnavljati i za to sam češće privatno govorio kod ministarstva trgovine s raznim faktorima, zadnje pute 18 novembra 1902., 19. maja 1903., pa i tekuće godine dok je još zasjedalo carevinsko vieće. Zagovarao sam istu stvar takodjer kod pomorske oblasti kod raznih faktora i kod samoga predsjednika prijašnjih godina, a najzada i u ovo vrieme, što zasjeda ovaj sabor, nema tomu ni mjesec dana.

Potrebu tu, da bude tamo jedan gât, kako ju je takodjer razložio i poštovani moj predgovornik, uvidjaju tamošnji stanovnici — oni od same Drage i oni od Mošćenica i okolnih mjesta, a uvidjaju tu potrebu i oni, koji moraju voditi brodove, osobito za zla vremena, kakva ima tamo često, budući da na cieloj liburnijskoj obali nema nijedne luke, kamo bi se mogle ladje za zla vremena uteći. Radi se u novije doba o tom, da se sagradi veća luka u Opatiji, radi se i gradi veća luka u Lovrani — ali koja nema osobito sreće, jer koliko se sagradi, toliko zlo vrieme uništi. što je znak, da ljudi koji čine nacrte, ne savjetuju se sa tamošnjim ljudima, da ih o odnošajima upute. — gradit će se i radi se o tom, da se sagradi luka u Ilki, ali sve te tri luke bile bi više manje obzirom na gostove. I u mošćeničkoj Dragi bila bi luka takodjer za gostove, jer i tamo dolazi sve više gostova, — kao što mislim, da će se na cieloj onoj obali naseliti s vremenom. ali u mošćeničkoj Dragi radi se osobito o tom, da bude ona utočište za ladje, koje u onih stranah zatekne zlo vrieme.

Da je tamo potrebito graditi gât, priznalo je takodjer i carevinske vieće, koje je moje rezolucije god. 1893., 95. i 97. jednoglasno prihvatilo. a priznali su potrebu i predstavnici c kr. vlade, ali koji kažu ili obćenit razlog, da se ne može sve na jedan put, jer da nema novaca, ili kažu poseban razlog, da je preduboko dno. pa da se ne može graditi, jer bi preskupo stojalo. Dubina nije baš tako velika, svakako ne tako preduboka, da se ne bi moglo graditi. Trošak nebi bio toliko velik, da nebi odgovarao potrebama i koristi, koju bi luka imala; a uz to, ako je tamo more nješto dublje, baš radi toga bi se imao tamo graditi gât i prirediti luka, jer bi se mogli onda tamo uteći i veći brodovi za zla vremena.

Koliko sam čuo od malo dana iz vjerodostojnog izvora, već su načinjeni nacrti za takav molo u mošćeničkoj dragi, kod pomorske vlade, pak bi skoro rekao, da poštovani dr. Costantini dolazi nešto prekasno sa svojim predlogom. Nego ipak mi ćemo glasovati za nj' radi toga, jer ipak još nije stvar prošla niti na ministarstvo financija, koje je tvrdo, kad se radi o tom, da se našem narodu štogod učini, pak neka se tim predlogom upliva na to tvrdo srce ministra financija.

Dodao bih ipak nekoliko riječi k prvoj točki predloga dra. Costantini-a, i taj moj dotatak glasio bi ovako: (čita)

„Pošto c. kr. vlada kroz svoje predstavnike već od više godina priznaje da bi trebalo učiniti mul u mošćeničkoj Dragi, a pošto ga ipak još uvjek nije dala sagraditi, te pošto bi ista c. kr. vlada mogla rieči „čim prije" tumačiti na način da mul ipak ne bi još više godina sagradjen bio, predlažem, da se od I. predloga pošt. dra. Costantini-a doda sliedeće rieči: „i postaviti u tu svrhu primjerenu svotu već u proračunu 1905!

Za njim uze rieč zast. Laginja:

Ja ću se posve u kratko ograničiti na to, da izjavim da predlog poštovanog Costantini a popunjen, kako ga je popunio svojim predlogom poštovani drug Spinčić, odgovara potrebama naroda, našim željama i onoj potrebi, da se kad i kad i vis. ministarstvo financija malo probudi, kad se radi o našim potrebama. Nego onakav predlog, kako ga je postavio dr. Costantini ne možemo u cielosti prihvatiti. Neka mi g. zastupnik oprosti, ali neznam iz kog je riečnika ili iz koje je nomenklature uzeo besjedu „dosso"? Draga mošćenička bila je i bit će Draga mošćenička i onda kad bude novi molo učinjen, još će se zvati Draga mošćenička, a dosso ćemo dati onomu, koji bi se mogao baviti i potrebnijim stvarima za pokrajinu, nego li izmišljati ovakva imena.

Slobodan sam dakle predložiti izpravak, da se u predlogu dr. Costantini-a poslie rieči Draga mošćenička ispusti rieč „dosso". Sve ostalo neka ostane kako stoji, pa ćemo predlog prihvatiti.

Za novo uredjenje zem. ureda.

U ime financijalnog odbora izvjesti obširno zast. Bubba o tom kako bi se imalo na novo urediti zem. urede, t. j. činovničke plaće, promaknuća, mirovinu itd. Kod glavne razprave reče zast. Andrijčić:

Vis. sabore! Malo rieči, kojima da objasnim stanovište, što ga sab. manjina zauzima prema predloženoj zak. osnovi o novoj preuredbi zem. ureda, te istodobno da obrazložim predlog, što ću ga imati čast postaviti pri koncu svog govora.

Zadnja preuredba zem. ureda izvedena je sab. zaključkom od 31. svibnja 1899. Mislilo se onda, da je tom preuredbom za više godina obezbjedjeno i ekonomsko stanje zem. činovnika i udovoljeno potrebama zem. ureda. Nije još prošlo od onda nit pet godina, pak je eto zemaljski odbor pronašao potrebnim, da prikaže novu zak. osnovu o preuredbi zem. ureda, a obrazlaže to time, jer da su kroz to vrijeme dobili zem. činovnici u drugim pokrajinama poboljšice takove, koje nadmašuju poboljšanje navedenim sab. zaključkom podano našim zem. činovnicima.

Pri tom je zem. odbor smetnuo s uma okolnost, da je naša zemlja jedna od najmanjih i najsiromašnijih u državi te da se ovom zak. osnovom ide za tim, da se naš zem. proračun na bog zna koliko godina silno obtereti, gdje je već dosada i onako preobterećen tako, da već pučanstvo kod svog siromaštva iznemaže pod silnim porezima i daćama, koje mu je plaćati. Zem. odbor obrazlaže ovu zak. osnovu medju ostalim još time, što veli, da je bolje da se stvara od sebe i za sebe zem. činovnike, nego možda za druge. Ja ću to našem zem. odboru vjerovati, — onom zem. odboru, koji si zna od zem. činovnika stvarati zmije ljutice, koje mu imadu pripomagati u svim službenim doskočicama i uredovnim kvačicama upravljenim na zator hrv. i slov. naroda u Istri; a ako mu toga ne učine, onda za njega nijesu.

Mi moramo biti protiv ove zakonske osnove i z to, jer nas gorko iskustvo uči, kako zem. odbor kod imenovanja zem. činovnika ni malo ne uzima u obzir poznavanje obih zem. jezika kod molitelja. Ovom zak. osnovom hoće se silno umnožati broj zem. činovnika, ne što bi bila opravdana potreba radi velikih poslova, nego jer se želi imati zem. novcem plaćeno osoblje, a da upravlja ne zemaljske poslove, nego poslove stranačke, poslove posve privatnih društava, kojima je svrha, da zatiru hrv. i slov. narodnost u Istri.

Ovom zak. osnovom ustanovljuje se za sam zem. odbor ured. bez računarskog odjela, 7 činovničkih mjesta s popriečnom godišnjom plaćom od kojih 26.000 K. Naprotiv tomu u Dalmaciji, koja je mnogo veća, dakle mora prema tomu imati i mnogo više posla nego naša pokrajina, ima samo 4 činovnika uz godišnju plaću od 9.900 K. Kod vjeresijskog zavoda zak. osnova predlaže 12 činovničkih mjesta i to bez ravnatelja, s popriečnom plaćom od godišnjih 40.000 K. Naprotiv tomu Dalmacija ima kod zem. vjeresijskog zavoda samo 7 činovnika s god. plaćom od 21.960 K. Kod tehničkog ureda naša zak. osnova predlaže 7 činovničkih mjesta s popriečnom god. plaćom od 25.000 K, dočim Dalmacija ima samo 2 činovnika kod tehničke službe s plaćom od 6.440 K.

U svemu zak. osnova predlaže 57 činovnika, ne brojeći ovamo osobije profesora na prkos-gimnaziji u Pazinu, niti sekundarne liječnike kod zem. bolnice u Puli, niti četiri prisjednika zem. odbora, niti zem predsjednika.

Ide se pogotovo zatim da se ovom zak. osnovom osnuje čitavu legiju badavadžija, kojima ima biti poglaviti posao sapinjati svaki životni izražaj našega naroda u Istri.

Uslijed toga predlažem: (čita) Visoki sabor neka izvoli zaključiti, da se preko predloga financijalnog odbora glede preuredbe zemaljskih ureda predje na dnevni red.

(Predaje predsjedniku predlog, ali ga ne uzme u razpravu, jer je pisan hrvatski.)

Podrobna razprava tog predmeta odročena je za buduću sjednicu.

Predaja Port-Artura.

Junački branitelj Port-Artura general Stessel morao se je sa ostanci svoje vojske predati pošto mu je nestalo streljiva, hrane i vojske, dočim je njegovih junačkih vojnika palo na bojnom polju 11.000, a 18.000 ležalo je ranjenih u bolnicah bez pomoći, često i bez liečnika i liekova.

Jedanaest mjeseca ljute, krvave, neprestane borbe; jedanaest mjeseca stradanja, bez sna i počinka! U najstrašnijih i najgroznijih mukah probavila je mala portarturska posada nečuvene patnje i stradanja. Kad je vojnicima ponestalo topničkog streljiva, otvorio je japanski general Nogi na utvrdbe i grad neprestanu topovsku vatru iz svih obsadnih baterija tako, da valjda nije ostao kamen na kamenu. To je porazno djelovalo. Od 30.000 momaka, ostalo ih je 5000 sposobnih za boj. Videći Stessel takovo jadno stanje skupi oko sebe častnike dne 1. o. mj. na dogovor. General Stessel izjavio je, da je nadošao čas, kada mora predati tvrdjavu, a da zaprieči bezkoristno prolievanje krvi. Na te rieči nije ostalo nijedno oko bez suza. Sa svih se strana naglasivalo, da posada mora odlučno zahtjevati uvjet, da ne će dospjeti med japanske zarobljenike, jer da će se radje inače skupa sa preostalom momčadi i utvrdama dati baciti u zrak, nego biti japanski zarobljenici. Na to je izdana zapovjed, da se cieli red još valjanih sposobnih utvrda dinamitom digne u zrak i da se poruše topovi. Već se počeo hvatati sumrak. kad okolo 5 sati odjašiše parlamentari pod zaštitom biele zastave u japanski tabor. Čim su ih Japanci opazili, zapovjediše njihovi zapovjednici, da se odmah obustavi vatra i sa svih strana zaori se glas trubalja. Japanski častnici takodjer pod zaštitom biele zastave, podjoše na konjima u susret Rusima. Kad su se jedni drugima približili na par koračaja stadoše i pozdraviše se na vojničku. Rusi se na to predstaviše, a isto učiniše i Japanci izrukovavši se

---

Kopra — Čitaonica, posujilnica.

Kotora — Hrvatski Dom.

Ljubljana — Ivan Hribar, načelnik ljubljanski preko hrv.-slov. kluba istarskih zastupnika.

Lošinja malog — Čitaonica, družtvo Zora, Š. Kv. Kozulić, prof. Martinolić Makarska — Hrvatska čitaonica.

Omišlja — Čitaonica.

Osieka — Brusić, Rabar.

Pazina — Pazinski Hrvati. Čitaonica, Podružnica sv Ćrila i Metoda, Šorli, Kos. Bačić, Matanić, župeupravitelj Mandić, Grašić, Frulić.

Podgrada — Slavoj Jenko.

Pule — Posujilnica, čitaonica i konsumno družtvo u Medulinu, čitaonica i konsumno družtvo u Ližnjanu, Mardešić.

Rieke — Merkur. Kopajtić, Sterk, Polić, Pavačić.

Rovinja — Rode. Tentor.

Selaca u Dalmaciji — Obćina, hrv. sastanak Pavlinović, Tomo Didolić mlađi.

Senja — Biskup Maurović.

Spljeta — Obćina, hrv. čitaonica, Bulić.

Sušaka — Čitaonica Trsat.

Šibenika — Načelnik Stojić.

Trsta — Političko družtvo „Edinost", Slavjanska čitaonica, Vučković, Tržaški Slovani, Dalmatinski skup, Uredništvo Trščanskog Lloyda.

Vrbnika — Obćina, Krčko učiteljsko družtvo, hrv čitaonica „Frankopan".

Voloskog — Obćina, Dr. Andre i Fanny Stanger.

Zadra — Narodni list, dr. Klaić, Katalinić Jeretov.

Zagreba — Smičiklas, Kostrenčić, Dr. Šime i Dr. Lav Mazzura, Marušić, Dr. Amruš, Savez hrv. sokolstva, uredništvo Hrvatstva.

Žminja — Filiplić, Pucić, Peteh.

* * *

Odar pokojnikov kitili su vienci sa nadpisom: Nezaboravnom striecu i ujaku — Zahvalni netjaci, Hrvatski Dom u Vrbniku. — Svojemu predsjedniku, Hrv. čitaonica u Vrbniku. — Svojemu članu. Vrbnički rodoljubi. — Svojemu domorodcu, Obćinsko glavarstvo Vrbnik. — Svomu prvom predsjedniku i pokrovitelju — Družba Sv. Ćirila i Metoda. Narodna čitaonica riečka — Prvom hrv. poborniku Istre, Predsjedničtvo ug.-hrv. parobrodarskog družtva. — Preporoditelju Istre, — Riečka i sušačka omladina.

Na grobu
Dr. Dinka Vitezića

(† 25. decembra 1904)

Ah mrtav si mrtav — vaj za uviek nama
Ti koj prvi sin si — rodnom bio gradu,
Što te kano orla — rodi na stjenama.
Gdje u divnu „doma — hrvatskoga" zgradu
K domoljubju svoje — pozva sugradjane
U odgojni bostan — djećicu im mladu.

Ah, mrtav si mrtav — Ti koj ljute rane
Na Istre nam tielu — prvi vidat poče,
Šibajući oštro — krvne joj dušmane.
Uzalud se oni — sa svih strana roče,
Da joj otmu jezik — taj amanet sveti,
Da joj krv hrvatsku — iz srca iztče.

Uzaludno oni — slični tatskoj četi,
Djecu našu grabe — iz majčinog krila,
Da ju pak zatvore — u izrodne klieti.
Tvoja ih je ljubav — k rodu nadhitrila,
Tvoj im glas u Beču — težka bi osuda,
Tvoj im um zasnova — „Metodu-Ćirila".

I nuto, ta družba — nosi Istrom svuda
Plod hrvatske rieči — poput tihe rieke
Što natapa polja, — med kojim krivuda.

„Ah mrtav si nama - - mrtav vaj za vieke!"..
Bolni krik odjeknu — širom otačbine
Od srca do srca — poput tužne jeke.

Ti koji bi Istru — nebu u visine
Rad podigo bio, — orao naš smjeli,
Da ju kruti progon — na zemlji umine!

I kô da se Spas tvom — dolazku veseli,
Baš na porod Boga — ljubavi i mira
Od tiela se tvoga — duša ti odieli.

Zašto nas ostavi? — Zar te već ne dira
Bolni vapaj roda, — Tebe, kremenjače,
Kom je razdor roda -- srce baš razdirâ?

A baš taj je razdor — sada napet jače
I prelomom prieti... Il' nam spas baš u tom
Kô Simeon slutiš, — pak nam s tog umače?

Ti se navjekova; — al' u stanju krutom
Rod bi se radovô — dvostrukom ti žiću,
Jer takovi samo — spasa su mu plutom.

Uzor značajniče — u čitavom biću,
Svjetlo rodu svome — u narodnoj tmuši,
Narodni prvače, — Dinko Viteziću:

Vječni mir i vječno — svjetlo tvojoj duši!

Dr. Anton Antončić.

Nastavak u prilogu.

srdačno s Rusima. Rusi predadoše pismo upravljeno na generala Nogija. Jedan japanski časnik preuzme pismo i odjaši s njim u glavni stan, dok su ostali japanski i ruski častnici na istom mjestu razgovarajući medju sobom. Za kratko stigne privremeni odgovor Nogijev, da je pristao na to, da bezodvlačno nastane primirje i da se obustave neprijateljstva. Rusi se za tim vratiše u tvrdju. U ponedjeljak o podne sastadoše se zastupnici ponovno. Japanski zastupnici izraziše Rusima svoje udivljenje nad junačkim držanjem posade, te im saobćiše brzojavku cara Mikada, gdje im čestita na njihovoj patriotskoj požrtvovnosti. Na to Japanci podastrješe uvjete predaje, te se je počela točka po točka raspravljati, dok konačno okolo 5 sati poslije podne uz neznatne promjene cijela osnova ne bi prihvaćena.

Izvjestitelj jednih engleskih novina javlja: Na staru godinu u 6 sati poslije podne obnoviše Japanci osobitom žestinom navalu i provališe minom u tako zvanu tvrdjavu H. utvrdu. Istodobno su Japanci bombardovali cielu frontu. Rusi su se na istočnoj točki žestoko opirali, ali su ih Japanci pomalo potiskivali. Cielu noć od stare na novu godi u boj je neprestano trajao, i već je stalo svitati, a Rusi su se još uvjek žestoko opirali. Nešto iza 12 sati o podne na novo ljeto dogodila se je eksplozija u jednoj utvrdi. Japanci opaziše, da Rusima ponestaje streljiva, jer su sve svoje brodove u luci i utvrde dizali dinamitom u zrak. Plamen i dim u luci i jedna eksplozija za drugom, sve su to bili jasni znaci, da Rusi uništuju svoje brodove.

Uvjeti su predaje, da ruski ranjenici ostanu u Port-Arturu pod nadzorom ruskih liečnika, kao i to, da ruska posada pod oružjem ostavi Port Artur. Dapače se veli, da će posada i pod oružjem i pod zastavama izaći iz Port-Artura.

Ranjenih i bolestnih u Port-Arturu leži 18.000. Broj je aktivne momčadi pao na 4000.

General Stessel javio je caru, da je dalnji odpor bio nemoguć.

Raširene bolesti harale su med momčadi, te ih se je svaki sat najavljalo na stotine u bolnice. Japanske granate padale su na bolničke zgrade tako, da se bolestnici nisu više osjećali u njima sjegurni, već su voljeli na najvećoj studeni na ruševinah u mukah čekati svoju smrt.

Predaja Port-Artura nije od velikog utjecaja na dalnji tečaj ruskog-japanskog rata. Tvrdjave i nemaju druge svrhe, no da zadrže neprijatelja, da se ne uzmogne združiti s ostalom vojskom.

Nadajmo se čvrsto, da će ova borba uroditi konačnimi plodovi za Slavenstvo.

Politički pregled.

U Puli 11. jenara 1905.

Austro-Ugarska

Novi ministar predsjednik barun Gautsch sazivlje carevinsko vieće za dne 26. o. mj. Zasjedati bi imalo do polovice aprila i u to doba riešiti proračun, vladinu osnovu o podpori proti biedi, osnovu o novacih te izabrati zastupnike u delegacije. Talijanski listovi pišu, da će se u to doba riešiti i pitanje talijanskoga sveučilišta.

Barun Gautsch dogovara se sa predstavnici pojedinih stranaka parlamenta. Kod njega bijahu ovih dana zastupnici talijanskoga kluba Malfatti i Rizzi, koji su zatražili od njega ustrojenje talijanskog sveučilišta u Trstu.

U subotu dogovarao se je barun Gautsch sa predsjednikom dalmatinskog sabora dr. Ivčevićem o dalmatinskih odnošajih. Potaknuto je i pitanje dalmatinskog namjestnika; jer sadašnji namjestnik barun Handel ostavlja Dalmaciju te ide u istom svojstvu u Gornju Austriju.

Prije nego li se sastane carevinsko vieće govoriti će ministar-predsjednik jošte jednom sa predstojnici stranaka. Sada vodi pregovore sa prvaci mladočeške stranke; tečajem ovoga čedna pozvani su na dogovor zastupnici českoga konservativnoga veleposjeda. Član toga veleposjeda grof Harach ističe u novinah, da je bio barun Gautsch uvjek pravedan Niemac, koji je nastojao uvjek uvjeriti svoje zemljake, da se u Austriji nemože vladati proti Niemcem ali ni proti ostalim narodom. Isti grof naglasuje, da je načelo ravnopravnosti, jedino načelo, koje može Austriju opet pridignuti i koje može provesti samo čvrsta i odlučna vlada držeći se pravila, da je pravo temeljem kraljestva. Takvim pravom dolaze narodi do naobrazbe; ono valja, da ustaje odlučno proti svim protidržavnim težnjam; na temelju toga prava treba promjeniti izborni red za državni sabor i za zemaljske sabore.

Bivši ministar-predsjednik dr. Körber izjavio je dopisniku jednog poljskog lista, da je uvjeren, da barun Gautsch neće imati osobitih potežkoća u parlamentu.

Poslije uskrsnih blagdana biti će sazvan česki sabor. U vladinih se krugovih nadaju, da će Niemci odustati u tom zasjedanju od obstrukcije — ako to isto učine Česi u sadašnjem zasjedanju carevinskoga vieća.

U susjednoj Dalmaciji rade triezniji muževi o tom kako bi se složile sve narodne stranke u jednu čvrstu i veliku stranku. Glasilo stranke prava piše tim povodom, da je postignuta već sloga pred tri godine izmedju narodne stranke i stranke prava i odtud da idu složne obje stranke proti vladinim težnjam za poniemčenjem. Isti list kaže, da nije baš nuždno, da se sve stranke stope u jednu, jer da mogu i bez tog stopljenja koristno djelovati po narod. Osim stopljenja potrebita je osobito jaka organizacija, koja se nalazi u programu od godine 1895. Uzmemo li jošte — kaže nadalje — da je ukinućem vinske klauzule u trgovačkom ugovoru sa Talijani i živahnim zanimanjem za željezničko pitanje i gospodarskom djelovanju puklo široko polje, to je naravno, da se je nadati boljem gospodarskom razvitku. To su zaista liepe nade pa je željeti, da je hrvatski rodoljubi Dalmacije privedu takodjer u život.

Kako pišu zagrebački oporbeni listovi sastati će se do mala hrvatski sabor u Zagrebu, da glasuje vladi privremeni proračun, pak da ga zatim vlada razpusti. Taj razpust stajao bi u savezu sa razpustom ugarskoga sabora, ali ga je težko opravdati, pošto mu jošte neiztiče rok, niti ima vlada pravo, da ga razpusti jedino radi toga, jer je razpušten i ugarski sabor.

Rusija.

Posliednje doba nastao je po čitavoj Rusiji pokret za većim slobodam u državnoj upravi. Slobodoumniji življi zahtjevaju naime, da bi car narodu podielio ustav i veće slobodštine štampi, prava sastajanja itd. S druge strane stara konservativna stranka traži, da se nedira u sadašnji vladin sustav te hoće, da se strogo postupa proti onim, koji zahtjevaju bilo kakve reforme.

Sa rusko-japanskog bojišta imademo sliedeće novije viesti:

Petrograd, 8. siečnja. Kuropatkin javlja: U noći od 6. na 7. o. mj. htjeli su Japanci iznenada navaliti na frontu našeg centruma, ali su ih naše straže, opazivši ih pravodobno, prisilile vatrom iz topova i pušaka na uzmak. Na našoj je strani ranjen zastavnik Hell. Osim ovoga ranjeno je 17 momaka, a 3 su usmrćena.

Tokijo, 8. siečnja. Od 878 ruskih častnika, koji su pripadali portarturskoj posadi, dao je njih 441 svoju poštenu rieč, da ne će više učestvovati u ratu proti Japanu. Njima je za to dopušteno u smislu uvjeta o kapitulaciji, da se vrate u svoju domovinu. S njima polaze 292 ordonanca. Generali Fock, Smirnov i Gorbatovski, kao i admiral Vilman vole poći u japansko sužanjstvo. General Stessel odputovat će 12. o. mj. iz Daljnjeg u Rusiju.

Tokijo, 8. siečnja. Predaja zarobljenika portarturskih zaključena je. U svem je zarobljeno 878 častnika i činovnika s 23.491 momkom. Željeznička uprava u Sahiju dobila je nalog, da se spremi za transport 20 000 Rusa iz Simonoseki-a u Kure. Po svoj prilici bit će zarobljenici smješteni blizu Kurd-a. Težki bolestnici ostat će predbježno u poljskim lazaretima u Port Arturu. Svi, koji su sposobni za transport, odpremit će se u Japan.

Petrograd, 9. siečnja. Kuropatkin brzojavlja: Dne 5. o. mj. napali su ruski vojnici na desnom krilu kod sela Taintatsi 6 km južno od Tsiantana jedan japanski odio traina, te su nakon duljeg puškaranja zarobili više kola i jednog ranjenog Japanca.

Kodanj, 9. siečnja. Tvrdi se, da će treće baltičko brodovlje odputovati danas iz Libau, a početkom ožujka da će odputovati četvrto i zadnje brodovlje, čije se naoružanje grozničavo požuruje. Admiral Roždestvenski će primiti nalog, da pričeka dolazak ovih naknadnih brodovlja.

London, 9. siečnja. Stessel je u četvrtak ostavio Dalnji. Polazi u Nagasaki, gdje za njega i njegovu suprugu te pratnju čekaju priredjene sobe u „Hotel Nagasaki". Dne 16. o. mj. odputovati će sa obitelju na francuzkom poslanskom parobrodu „Australija" u Europu. Isto tako putuju u Europu trojica od četvorice admirala, a medju njima i knez Uhtomskij.

Petrograd, 9. siečnja. (Službeno.) U roku od 28. siečnja do 5. veljače odputovati će iz Libau sliedeći ratni brodovi, da nadopune Roždestvenskoga brodovlje: linijski brod „Imperator Nikolaj I.", obalne oklopnjače „Admiral Apraksin", „Admiral Sinjavin", „Admiral Borsakov", te oklopnjeni krstaš „Vladimir Monomah".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina

Fr. Pazinski krnjeli, da su se jadili na meštricu va otročjoj škole.

Ju. Ča njim je zafrigala?

Fr. Da j' navadila bolje hrvatsku lego talijansku dečicu.

Jur. Ča je ona kriva, da njoj šalju hrvatsku decu, ale su mali krnjelići i talijančići trubilasti.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Našim izbornicima.

Upozorujemo sve naše izbornike da čuvaju pozivnicu, koju su dobili od občine za glasovanje. Svi oni pak, koji nisu dobili nikakove pozivnice, a znaju da imaju pravo glasa, neka to prijave izbornom odboru hrvatske pučke stranke u Čitaonici (via Sissano 10) svaki dan od 2—3 sata po podne, ili pak u našem uredničtvu od 8 sati u jutro do 8 sati na večer.

Toplo pak preporučamo našima, da se nedadu zastrašiti ni zavesti od nikoga; svoj glas kod izbora je slobodno dati svakomu za onoga, za koga misli izbornik da je bolji od drugoga. Ako se nadje koji, koga je njegov predpostavljeni strašio ili grozio mu se kakovom štetom, neka nam takovog bezobraznika prijavi da ga povučemo za uši i stresemo kabanicu, pa bio on koji mu drago.

Složno dakle na izbore! Braća sa braćom; na dan izbora ne smije nitko ostati kod kuće! Plašljivac i kukavica bit će onaj naše krvi, te nebude išao glasovati za nikoga, tobože da se nezamjeri komu radi svog trbuha. Bude li se našlo takovih, nećemo ih štedit u javnosti, te ćemo točno iznieti njihova imena u novinama.

Izbornici Pule i okolice!

Svaki onaj, koj bude glasovao za Talijane, ogrišiti će se proti svomu narodu. I dohtur Stanich u politiki je Talijan, jer je s njimi držao u dieti, da nerazumi hrvatski.

* * *

Radnici od arsenala, koji imaju glas, moći će poć glasovati slobodno. Tako je utorak pisano u befelu.

* * *

Mornarica se nije vezala za Stanićevu listu. Lažu koji Vam govore da je. Slobodno je svakomu Slovinu, da glasuje svoje ljude!

Arsenalcima!

Od lučkog zapovjedničtva mornarnice (Hafen-Admiralat) izdana je službena zapovied (Befehl), kojim strogo zapovieda predpostavljenicima da dadu svima arsenalcima, koji imaju pravo glasa, slobodno vrieme, da može ići svaki glasovati slobodno a da ne izgubi dnevnice. Uz to se strogo zabranjuje da ne smije nitko nikomu prietiti sa službom, ako ide glasovati. Zato pozivljemo sve, da bez straha nikakova idu slobodno glasovati za slovinsku braću i da ne bude kukavica. — Talijanska sinjorija i slavenski odrodi radi svojih trbušina, dosta su nas za nos vukli: nedajmo dalje da nam brkaju ispod nosa i od nas rade što hoće. Svi na izbore!

Upamtite dane za izbore!

Kako smo već javili počimlju izbori za občinsko upraviteljstvo u Puli u ponedjeljak 16. tek. mjeseca te će trajati do 24. tek. U ponedjeljak, utorak i sriedu glasuju oni izbornici koji stanuju u području grada Pule; u četvrtak 19 tekućeg glasuju oni iz sela Alture, Kavrana, Loborike, Muntića i Šišana; u petak dne 20 oni iz Ližnjana, Medulina, Pomera i Premanture; u subotu dne 21 oni iz Galežana, Fazane, Peroja i Štinjana. — U sve ove dane imaju glasovati samo oni, koji imaju glas u III. tielu.

Za II. tielo vršit će se izbori u ponedjeljak dne 23 jenara tekućeg, a za I. tielo u utorak dne 24 tekućega. U ova dva dana moraju doći glasovati svi zajedno i iz grada i sela koji imaju pravo glasa u I. ili II. tielu.

Izbornici! Čuvajte se kojekakovih talijanskih krivih proroka; nevjerujte njihovim obećanjima: varali su Vas do sada, zlo su Vam željeli i radili do sada — a tako će Vas varati od sada i zlo će Vam željeti i raditi i unapried u sve vieke viekova, jer Talijan nije nama nikada dobra želio a još manje pak nam ga žele oni izrodi i izdajice svoje rodjene matere. Stara poslovica ne laže, da je poturica gori od Turčina. Ne vjerujte dotoru Staniću i njegovim hlapcima, čuvajte ih se!

Stanićeva dobrota.

Mnogi naši u selima drže doktura Stanich-a za svoga najboljega prijatelja, ali neznaju razlikovati Staniča kao čovjeka od Staniča kao kapuriona talijanske stranke. Stanić kao čovjek može činiti dobra i našemu puku, ali kao zagrižen Talijanaš..... to su druge scirale.

Baš sada, kad je Stanić na glavi občine, mogao se je pokazati prijateljem vanjskoga puka; ali on to čini samo obećanjima, a u stvari tjera samo talijansku politiku. Na primjer: naši su ljudi pitali, da kad se već izbornici dijele po poreznim občinam te glasuju u različitim danima, neka budu za vanjske izbornike odredjena birališta na selu (*Medulin, Altura, Galežana*), *jer*

1. *sad je najgore doba zime,*
2. *udaljenost od grada je velika,*
3. *u gradu su seoski izbornici izloženi svakojakim napastima i pritisku u moralnom i materijalnom obziru,*
4. *hodeć u grad treba trošiti za rožnju i za prežieljenje više, nego li, da su birališta odlučena takodjer u gore rečenim selima.*

Na občini su na to odgovorili, s podpisom Stanićevim, **da sve to nije istina i** *da tko hoće birati, mora doći u Pulu.*

Čast i poštenje svakomu: ali tako ne rade prijatelji vanjskoga puka.

Na znanje izbornicima.

U befelu od ptorka 9. tek. mj. izdao je lučki admiralat (Hafen-Admiralat) zapovied, da podčinjene zapovjedničtva, uredi i radionice poduzmu shodne mjere i *strogo pace* da bude svakomu izborniku dano slobodno vrieme, da može ići glasovati i *to slobodno za koga tko hoće, te predpostavljeni nesmiju nagovarati pojedine ili groziti im se u pogledu glasovanja.*

Dakle evo, izbornici u Arsenalu, Vaš komando je dao zapovjed da možete glasovati slobodno za koga hoćete a strogo zabranio Vašim predpostavljenim da Vam se groze ili Vašu slobodu prieče. Po ovom se ravnajte i nebojte se ništa!

Iz Marčane.

Piše nam seljak: Najprije Vam šaljem poziv našim občinskim starešinam za „sedulu" od 22 decembra, da vidite, kako je ovdi: naš upravitelj razašilja pozive u talijanskom jeziku. Žalostno i sramotno, tim više, što je jezik izrušen svakojakim pogreškami.

Onda Vam javljam drugu uvredu našemu hrvatskomu jeziku. Bogu je plakati kada čovik vidi. Tamo ispod stolne crkve zazidali su kapelicu na čast blažene divice Marije. To je dobro i lipo. Ali nije dobro i lipo, da je napis ondi postavljen talijanski, pak to u našoj Marčani, gdi je narod uviek visoko držao svoju starinu Hrvacku. Napis se glasi: „In onore alla beata vergine Martino Chialich". Jedan nagrdi sa ordini del jorno, a drugi sa ovakimi napisi u tudjem jeziku.

Neznamo je li on baš dao nalog onomu tudjincu, koj je to klesao, ali ako jest, dosta je slabo i žalostno kad se znade, da su Marčanu davno naselili sve po izbor Slovinci iz Crnegore, Serbije i Hrvatske. A medju timi bili su za stalno i Čalići.

Naši bi ljudi imali otvoriti oči, pak se sakupljati u sada pustu čitaonicu i udružiti se u konzum i druge koristne udruge, kako su se udružila naša braća u Medulinu, Ližnjanu i druguda. Onda neće trebati da pivamo: Oj Marčano selo bez glavara, kako tebe Svemogući kara.

(Vidili smo ordine del giorno za sjednicu občinskog odbora. U istinu je talijanski i pogrešan. A mnogo liepih stvari imalo se raspravljati. Medju timi i ta, kako bi se učinila jedna mjestna občina (Podestaria) skupa sa Karnicom. To nam se nevidi slaba misao, pak bi nam drago bilo, da nam koji od tamo javi misao puka o toj stvari. A Čalićem proporučamo, neka se drže slovinske majke, neka se neodmeću od svoje narodnosti; nego neka budu prvi medju prvimi u svojem narodu! Onda će biti i njima ljepše. Op. uredničtva.)

„Omnibus".

Iz Kanfanara nam se pritužuju, da školska djeca ne napreduju ni najmanje u nikakvom pogledu, i to ne samo u talijanskom odsjeku, već i u hrvatskom. Tà nije se ni čuditi ako u talijanskoj školi nema napredka, kad tamo djeca ne mogu niti rieči razumjeti od svega, što im kaže i govori g. učitelj. Divili bismo se nasuprot, kad bismo opazili i najmanju razliku izmedju djece, koja polaze taj odsjek i one koja nikada niti ne prekoračiše školskog praga. I ako imade kakva razlika, jest ta, da su ona mnogo pokvarenija, nestašnija, objestnija i neposlušnija, jer ju g. učitelj nnzna ni rieču ni primjerom pravim putem voditi. On joj znade pričati mnogo o socijalizmu, te ju nahuckati proti crkvi i svećenstvu, jer znade da će ju tim načinom najlakše iznaroditi, o tom je već po iskustvu vako osvjedočen, budući da dok je u našeg čovjeka živa vjera, ne će nikad zatajiti svoje narodnosti, a čim zanemaruje svoje duševne dužnosti i moralno propadne, eto ćeš opaziti gdje mu i narodna svjest gasne. O tomu bi nam mogao svjedočiti i isti gosp. učitelj, koga nećeš nikada vidjeti u crkvi niti kod sv. sakramenata, premda bi morali na to strogo paziti i ovdješnji župnik i g. nadzornik, jer je to prekršaj šk. zakona. A s druge strane znade se i javno isticati socijalistom. Sbog toga je veoma pogibeljno povjeriti takvoj osobi djecu na uzgoj, jer će im veoma lahko otrovati onim kužnim naukom mlada i poštena srca. Pazite zato roditelji, kome da izručite svoju milu djecu, moglo bi vam jednom biti žao što niste skrbili da ostranite od nje svaku krivu nauku i da joj pribavite i izaberete pošteuoga uzgojitelja.

Ali ne možemo se mnogo pohvaliti mi na napredak hrvatske škole, te bismo zamolili g. učiteljicu, da se što više žrtvuje za onu nadobudnu četicu dičnih Hrvatića i Hrvatica. Mogao bi ih biti mnogo veći broj, ali netko sili roditelje, da ih upišu u talijanski odsjek. Kad tko hoće preći iz talijanskog u hrvatski odsjek, učitelj toga ne dopušta; veli da to nije nikako moguće, da je to proti zakonu. Stoga vidjeti ćemo svake godine gdje veliki broj djece prelaze iz hrvatske u talijansku školu, a nikog slučaja da bi odanle došao k nama.

Gospodo nadzornici, što velite vi na to? Reći ćete, da toga niste znali; a ja vam velim, da je to vama dobro poznato, jer smo vam se bili potužili, već niste poduzeli nikakvog koraka da predusretnete takve nezakonitosti. Vi koji uvjek upirete prste u zakon, biste li našli ustuka i lieka kakvom hrvatskom učitelju kad bi štogod skrivio? Pravednost i nepristranost jest najprva kriepost, koja se zahtieva od svakog predpostavnika, i čiji se manjak na prvi pogled opaža. Po tom se uvidja neobhodna potreba, da se čim prije hrvatska škola posve odieli od talijanske, te mjesto učiteljice otvori natječaj za hrvatskog nadučitelja. Ali se nadležne oblasti za to malo i ništa ne brinu.

Neće mi na pero nijedna rieč, kojom da se pohvalim napredkom djece u vjeronauku; ali tu ima razloga, što vjeroučitelj polazi veoma revno i točno Leginu školu, koja mu zadaje velikog truda. Za to se nadamo da će tamo biti mnogo sjajniji uspjeh. Ja se u svojih molitvah često sjećam onog mjesta, da bi Bog zapuštenom puku prosvjetlio pamet, kad nije njegovim poglavarima.

Odviše blagoslova najednom — ili dva nova talijanska lista u Puli! Od nove godine amo izlaze u našem gradu dva nova talijanska lista. Jedan put na čedan izlazi „Corriere di Pola" pod uredničtvom g. dr. Senizze — kako se čini — sa umjerenim talijanskim programom, dočim izlazi „Il Supplemento di Terra d' Istria" danomice kano novo glasilo nhvopečene „talijansko-neodvisne i talijansko-socijalističke" stranke.

Talijanski socijaliste jesu u naših zemljah samo po imenu internacijonaliste, dočim su u istinu u borbi proti nama — nacijonaliste. Oni se doduše proti tomu na oko ograđuju, ali kad treba talijanska narodna strankn u borbi proti nama njihove pomoći, oni se nadju uvjek u njezinih redovih. To opažamo ovdje u Puli danomice, a toga već ni netaje njihovi drugovi u Trstu, koji su se spojili sa talijanskom židovsko-kapitalističkom strankom proti tamošnjim Slovencem.

Odkup od čestitanja.

Karte za odkup od čestitanja su kupili Dr. Ivan Zuccon odvjet. K. 10. — Krmpotić K. 5. — Šime Kvirin Kožulić nar. zast. K. 5. — Iznosi svi idu u korist Podružnice sv. Ćirila i Metoda u Puli.

Lošinjski kotar:

Svečani blagoslov zadružnog Doma u Nerezinama.

Na 21. studenog minule godine obavio se svečani blagoslov zadružnog Doma u Nerezinama.

Dan je to bio, kog je svatko veseljem izčekivao, tim više što se takav Dom otvara u jednim Nerezinama. U majestu gdje se još uvjek čvrsti bojak bije izmedju potaljančenih Hrvata, odmetnika svoje majke zemlje, te onih, koji se još ne srame svog milog materinjeg hrvatskog jezika. Pa za to nije ni čudo, da su tog dana, na tu svečanost dohrlili znanci i prijatelji sa svih strana. Osim drugih cijenjenih gostova, vidjesmo tu na okupu, uaše mukotrpno svećenstvo, te pionire, u našoj svetoj borbi, za krst častni i slobodu zlatnu. Poimence vidjesmo tu našeg vrijednog starinu, dekana i župnika Osorskog Veleč. Antona Lužinu; ona srčana tri lava sa creskog branika Veleč. Petra Zahiju, Josipa Pavačića, Dragutina Hlaču; onog diva sa ubavog Čunskog sela, komu nije još ni za čas osušilo pero, u obrani svoga stada spram grabežljivih vukova, i poturica gorih od Turčina. Vidjesmo tu i drugu častnu gg.: Popa Dinka Marinculica, O. B. Roda, O. Stipa Radunića itd. Mnogobrojni posjet najboljim je dokazom — koliko se cijeni, kršćansko — zadružništvo.

Svečanost je otvorio odbornik Dinko Zorović Katin sa krasnim pozdravnim govorom. Srsi ti tijelom prolazili, suza ti se na oko pomaljala, kad si slušao starca, e bi starca Radovana, ili djeda i unuka, na onom brdu, gdje slijepi starac pruža mladom unuku — gusle: veleć: „evo sinko gusle nove". Tako i naš starina Dume pruža djeci i mukom novi dom; dom sloge, dom ljubavi, hram iz koga će crpiti dvostruka korist, onu, duše, i onu tijela. Starina Zorović završi tronutim glasom — al na tronuti njegov glas iz biljada grla mladih unuka gromorni zaori Živio! A iza gromorna živio — odjeknu dvoranom „Lijepa naša Domovina".

Iza dovršena pozdravna govora obučen u svečano ruho stane mjestni kapelan Včg. Alois Volarić blagoslivljati novi „Dom". Uz poboţnu molitvu svećenika pričinjalo ti se, ko da čitaš, na licu pojedinca, kako mu skrušeno ustne šapću molitvicu: „Bože izlij svoj blagoslov obilni, vrhu ovog doma, nek on bude temelj miru — temelj slogi i jedinstvu, raztrovanog našeg sela".

Iza dovršena blagoslova uze riječ Včg. Vjekoslav Volarić, koji u kratkim i punim oduševljenja riječima pozdravi zadrugare.

U šest sati obredaše se gostovi i članovi oko stola, te uz skromnu večericu sproveše par sati u ugodnom razgovoru. Za vrijeme večere bilo je izrečeno i krasnih govora, koji su svi smjerali za tim, da čim više učvrste slogu medju članovi i zadrugare potaknu na ustrajan rad za boljak i procvat društva. Sakupila se takodjer liepa svotica za Družbu Sv. Ćirila i Metoda.

Opazit mi je tu, da najme one večeri nisam vidio ondje prisutne nekoje osobe, osobe koje su se znale isticati svuda i svakuda kao silni Hrvati, kao neki mučenici Nerezinski. Ljudih, po čijem govoru čovjek bi bio rekao, to su Hrvati! ovakvih bi nam trebalo! Premda mi je bio i poznat uzrok, sasvim tim popitao sam se kod više osoba, pak uvidih, da su tomu uzrok osobnosti. Rado bih znati, da li jedna osoba predstavlja družtvo ili više njih? Ako više, čemu onda ima trpiti družtvo? Ako član sa članom ima kakvih nesporazumaka, neka oni to sami medju sobom riješe. A ne reći: „dok je on u družtvu ja ne ću biti". Tako ne čine ljudi značajni, ljudi karakterni.

Očekivalo se je, da će na ovu svesvečanost doći mnogo gostova i iz Lošinja, dapače su mnogi bili to obećali, nu na žalost ne vidjemo nikoga. Pustit ćemo ovo bez komentara, da ne bismo uvrijedili čiji silan patriotizam.

Et mature perituram. . . . .

Prigodom svečanosti stiglo je više brzojava: jedan od unijskih Hrvata, jedan od unijskog dušobrižnika. Živjeli!

Nabuko-don-Osor.

Voloski kotar:

Za javno Lječilište u Lovranu. Iz Trsta nam pišu, da je bila posebna deputacija iz Lovrana kod novoga namjestnika u Trstu sa molbom, da bi se i Lovranu proglasilo javnim lječilištem, kao što je naša Opatija. G. namjestnik primio je deputaciju po svom običaju prijazno, obećao joj, da će doći prvom prilikom sam u Lovranu, da se osvjedoči na licu mjesta o opravdanosti molbe i uobće o potrebama one občine.

Pazinski kotar:

Izbori upravnog vieća u Pazinu obavili se dne 9. i 10. tek. mj. U III. izbornom tielu su izabrani jednoglasno sa 330 glasova predloženici hrvatske pučke stranke. Protivnici su se sustegli od glasovanja. Moramo biti ponosni na sviestne izbornike iz pazinskog polja, koji su bez ikakve agitacije i nagovaranja pristupili uz malene iznimbe svi k izboru.

U II. tielu od upisanih 73 izbornika pristupilo je njih 39. te je odpalo na talijansku stranku 31, a hrvatsku 8. U tom su tielu većinom obrtnici i vlastnici kuća u gradu.

U I. tielu od 77 upisanih izbornika glasovalo je njih samo 30, svi za talijansku stranku. Od tih 30 glasova bilo je 11 činovničkih, 3 umirovljenih činovnika, 3 pučka učitelja, 6 profesora talijanske gimnazije, 3 pripadnika sa akademičkim stepenom i 4 porezovnika.

Što su svi naši izbornici potisnuti u III. tielo uzrokom je, što je na izbornu tvrdku Viktor Mrach (prije dr. Egidij) propisan visoki lični porez. Medjutim taj porez nije još likvidan, i dapače čuje se, da će biti znatno umanjen. Ipak pomoću toga nelikvidnog poreznog prepisa bilo je već dvaput Talijanima pomoženo, da su pobjedili u dva tiela upravnog vieća. Tako eto ćemo i za ovo drugo godište biti usrećeni novimi dugovi, koje će sviestni otcevi znat naprtit na teret gradu Pazinu, a na čast tobožnjeg njegovog talijanstva.

Porečki kotar:

Žalostno svršio.

Javljaju iz Poreča 5.: Ivan Zg. negda pučki učitelj, što je morao ostaviti školu rad neke osude, živio je više godina čudno. Pred 4 dana našli su ga smrznuta u Mongebu u nekom očevom vinogradu, a malo koračaja od slamne kućice u kojoj je spavao. Kućicu su našli izgorenu. Računa se, da je jadan čovjek rad velike zime upalio oganj, da se stopi pak je oganj zahvatio kućicu, a on valjda od opeklina nije mogao mnogo napred, te je tako rekuć pri ognju poginuo od zime.

Razne primorske viesti.

Iz Zagreba (*Koncerat u korist družbe Sv. Ćirila i Metoda*). Prestolnica svih Hrvata, naš bieli Zagreb, izkazao je odmah početkom godine svoju ljubav naprama našoj miljenici Istri. „Sv. Ćiril Metodski zidari" priredili su veliki koncerat u njezinu korist u velikoj dvorani „Sokola". To je najveća dvorana u Zagrebu, al je i ona premalena za ovakve zgode. Bila je puna puncata, a bilo je i na galerijah prilično ljudi. Medju posjetnici bio je i general Vuković. Prošlih godina posjećivao je sličan koncerat gradski načelnik Mošinski. Ove godine novi načelnik dr. Ambruš nije bio prisutan. Velika većina posjetnika i posjetnica sastojala je iz t. zv. srednjega gradskoga staleža, jezgre pučanstva.

Domobranska glazba pod vodstvom sveobće obljubljenoga kapelnika Muhvića, odigrala je savršeno novi komad senjskoga kapelnika „Hrvatska rapsodija". Na harfi udarila je u tom komadu i kasnije u jednom drugom gospodjica Emica Kornicer, rodoljubna kćerka predsjednika zidara.

Proslov Viktora Cara Emina krasnoslovila je glasovita hrvatska glumica Marija Ružička-Strozzi onako kako ga to ona umije.

Iza burno povladjivana „proslova" prikazao se je predsjednik zidara sa njekoliko mladih zidara. Dvojica nosili su sliku predsjednika Družbe prof. Vjekoslava Spinčića, naslikanu i darovanu Družbi od slikara Bužana. Darovanje popratio je uz-

nositimi riečmi pravnik Oršanić istaknuv zasluge Družbe i njezinoga predsjednika za hrvatstvo Istre i pozdraviv istoga predsjednika i njegove drugove. Prof. Spinčić zahvalio se je u ime svojih drugova i svoje koli na krasnih pozdravnih riečih Oršanićevih toli na trudu svih onih koji su radili za koncerat i sudjelovali kod njega, te svim koji su k koncertu došli i tako pokazali svoju ljubav do Družbe i istarskih Hrvata. Zamolio je da tu ljubav djelotvorno uzdrže i na dalje. I pozdrav i odzdrav povladjivalo se je burno.

To bijaše izvan programa, posve neočekivano.

U nastavku programa pjevala je mlada gospodjica Draga Hauptfeld dvie pjesme baš umjetnički, a kasnije gospodja Anka dra. Hrvata takodjer dvie upravo krasno. Povladjivanju jednoj i drugoj pjevačici nebijaše ni kraja ni konca. Gudalački jedan kvartet odigrao je na posvemašnje zadovoljstvo tri glasbena komada. Akademički pjevački klub „Mladost“ odpjevao je Eisenhutovu skladbu „Lahka noć“ tako ugodno, tako precizno, da mu se je sve divilo i obasulo ga pohvalom i pljeskanjem. Pošto je glasba odigrala još jedan komad, počela je slobodna zabava i trajala do jutra. U velikoj dvorani Sokola se je plesalo; u dvorani Kola i u restauraciji Kola kod pokrivenih stolova pjevalo i izvadjalo razne igre. Svuda oduševljeno, svuda veselo.

Uz prilike koje vladaju, materijalni je uspjeh dosta znatan.

Nada je, da će primjer hrvatske prestolnice sliediti sva oveća mjesta širom i duž cjelokupne Hrvatske. Svuda je potreba, pa nek se uzradi i za mjestne potrebe i za one Družbe — za spas istarskih Hrvata!

Diamantnu misu čitati će — ako Bog dade — dne 14. o mj. slavni hrvatski pjesnik Fra Grga Martić. Neima dvojbe, da će se tom riedkom slavlju pridružiti sav hrvatski narod moleći Svevišnjega, da nam još dugo uzdrži u zdravlju slavnog pjesnika i dičnoga starinu.

Na uspomenu blagopok. dra. Dinka Vitezića podarili su po 10 K „Djačkomu podpornomu družtvu“ u Pazinu gg. Gjuro Vučković i dr. Matej Pretner u Trstu. Novac je odposlan odboru u Pazin.

Tridesetgodišnjica. Naša tršćanska drugarica velezaslužna „Edinost“ svršila je dne 8. o. mj. tridesetgodišnjicu svog blagotvornog djelovanja. Prvi broj „Edinosti“ izišao je u nedjelju dne 8. jenara 1876. Tada je izlazila „Edinost“ kano i „Naša Sloga“ dva puta na mjesec. Prijateljem oko „Edinosti“ želimo iskreno, da bi s njom skupa doživili slobodnu i sretnu našu zajedničku domovinu.

Našim „Puzavcem“ do znanja. Povodom smrti nezaboravnog našeg Vitezića nisu mogli ni naši „Puzavci“ od manje a da neizteknu njegove velike zasluge za naš narod i njegovo uzorno vjersko-političko djelovanje i ponašanje. A kako je on sudio o njima? To nam kaže prof. Milčetić u članku priobćenom u 3. br. „Obzora“ od dne 4. o. mj. pod naslovom „Dr. Dinko Vitezić“ (uspomene i refleksije) u kojem razpravlja obširno o našem velikom pokojniku, o kojem veli na jednom mjestu, obzirom na držanje naših „Puzavaca“, da se je ovako izrazio: „Kako da se slažem s ljudima, koji zovu hereticima pisce „Obzora“ i „Naše Sloge“ samo za to, što žigošu biskupa Flappa i Nagla, jer gone hrvatski jezik iz istarskih crkvá?“

Narodni biljezi za družbu sv. Ćirila i Metoda su gotovi.

Umoljavaju se svi knjižari, trgovci, te trafikanti, koji su voljni razpačavati odnosno tržiti družbine biljege, da se prijave dopisnicom klubu „sv. Ciril i Metod zidari“ u Zagrebu. — Isti dobivaju % proviziju od 10%. Do sada su se prijavila sliedeća mjesta: Zagreb, Rieka, Zadar, Spljet, Dubrovnik, Djakovo, Mali Lošinj, Pazin, kojima su biljegi već i odposlani uz komisiju, te proviziju. Umoljavaju se rodoljubi, da se prijave gornjem klubu te naznače, koliko žele biljega, pak žele li ploču sa nadpisom: „Ovdje se prodaje „Narodni biljeg za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri“. Klub će im odmah iste ko i ploču odpremiti. — Umoljavaju se i ostale hrvatske novine, da ovo pretiskaju.

Imenovanje u financijalnoj struci.

Predsjedništvo financijalnoga ravnateljstva u Trstu imenovalo je financijalnog koncipistu dra. Marijana Cukara provizornim financijalnim komesarom u Trstu, a konceptnog vježbenika dra. Josipa Calcagni provizornim financijalnim koncipistom u Puli.

Škole družbe sv. Ćirila i Metoda u Istri.

Kraj Pule ima družba jednu svoju školu sa 3 učiteljske sile i s jednim paralelnim razredom u bližnjem Vinkuranu. — U Malom Lošinju dvie učiteljske sile i jedno zabavište. U Voloskom, Opatiji, Raklju, Štokovcima, Baderni, Vabrigi i Brgudcu svuda svoju školu i po jednu učiteljsku silu. U Kašteliru i Livadama ima družba takodjer svoje škole sa dvie učiteljske sile u svakom mjestu. Osim toga ustrojila je družba jedno svoje zabavište i u Pazinu. U svemu družba sv. Ćirila i Metoda za Istru imade 12 svojih škola i dva zabavišta. Do sada je na tim školama namješteno u svemu devetnaest učiteljskih sila ili 10 učitelja i 9 učiljica. — Ovih dana pak otvorit će se u Sv. Marini, občini Labin, škola, za koju je imenovana rav. učiteljica, tako, da će družba ove godine imati da se skrbi za 20 učiteljskih sila. K tomu je nedavno naše ravnateljstvo upravilo molbu na c kr. kot. školsko vieće u Kopru, da pregleda stanovite prostorije u Humu, u čisto hrvatskom mjestu, gdje već od nekoliko vremena „Legina“ škola zavodi onaj naš narod. U gradnji su pak još sliedeće školske zgrade: U Sv. Luciji i Žrenju — občini Oprtalj. To gniezdo najfanatičnijih Talijana, što ih ima u Istri, bit će domala opasano sa tri naše škole (Livade, Žrenj i Sv. Lucija). Nadalje gradi družba svoju školu u Fabcima, kotaru Poreč, a občini Višnjan, koja je za to opet pala u talijanske ruke, što u okolici nema pismenih naših ljudi, koji bi mogli prkositi tudjoj najezdi u gradu Višnjanu. Školom u Fabcima bit će i tomu pomoženo. Osim toga naša družba gradi svoju školu u Drenju i spomenutoj već Sv. Mariji. Oba ta mjesta nahode se u občini Labin. I tu je Talijanašku občinu opasala naša družba sa tri svoje škole. O dalnjim namjerama ne može sada biti govora, već ovisi o tome, kakvu će pomoć društvo dobiti odnosno primati i nadalje od hrv. naroda. Hrvati i Hrvatice! Sjelite se družbe sv. Ćirila i Metoda. Kupujte i nadalje žigice, cikoriju, pušaći papirić i nedavno uvedene narodne biljege, jer tim mnogo doprinašate u korist družbe.

Tako valja!

U veselom društvu Srba i Hrvata sabrano bje na dan pravoslavnog Božića 12 kruna i 40 para za „Družbu sv. C. i M.“

Tako i valja. Nije dosta da se pokaže riečima da smo Hrvati i Srbi jedan te isti narod, već treba to pokazati i činom.

† Josip Belušić.

Jučer su pokopali u Trstu Josipa Belušića profesora na učiteljištu u Kopru. Profesor Belušić bio je rodom iz Labinščine, a uzgojen u talijanskim školama, te premda je svoje prezime pisao starim mletačkim pravopisom (Bellussich), ipak nije nikada zatajio svoj hrvatski rod. Pokojnik je izumio spravu koja je mjerila brzinu kola (kočija) i bilježila točno sate u kojima je „fiacre“ bio prazan kroz dan kao što i one sate za koje bi u fiakeru bila jedna, dvie ili više osoba. Ta sprava bilježila je takodjer prevaljeni put i pristojbu što se ima platiti. Taj izum nosio je pok. Belušiću malo ili ništa, te od njega on nije imao nikakove koristi. — Počivao u miru!

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Doznajemo iz privatne strane, da je premješten duh. pomoćnik g. Ivan Mandić iz Lovrana u Žminj, a na njegovo mjesto dolazi iz Žminja g. Josip Mandić.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“. Kao novoljetni dar doposlao je Vinko Zamlić župnik Volosko 5 kruna.

Krčko učiteljsko družtvo u Vrbniku na otoku Krku darovalo je „Bratovšćini“ mjesto vijenca na odar blagopokojnoga dr. Dinka Vitezića 20 kruna.

Uplatili su godišnju članarinu: Vlah Danica, Zagreb, 1 K, Mrakovčić Marko, Kornić 1 K, Marčelja Vinko, Srdoči 1 K, Mrakovčić Vinko, Punat 1 K.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

Na predlog Mata Grbca u kući Mate Puhalja u Lanišču sabrano je K 3·66, koje darovaše: Josip Puhalj i njegova obitelj . . . . . K 2·—
Grgur Mejak . . . . . „ —·56
M. Grbac Bazgon . . . . . „ —·40
Mate Krizman . . . . . „ —·20
Grgur Žmak . . . . . „ —·20
Anton Saina . . . . . „ —·20
Ivan Sverko . . . . . „ —·10
Matko Crnjeka, sabrano po nekojim Vabrižanima i Kaštelircima u Kašteliru kod gosp. M. Ventina „ 5·12
Bonifačić pop Antun, žup. Novalja na uspomenu pok. Vitezića „ 10·—
Pop Antun Žic, župnik Lun „ 10.—
Pero Premuda, Zagreb, kr. sudbeni vječnik u miru, kao redoviti član za godinu 1905. . . . . „ 10·—
Ukupno danas . . . . . K 38·76
Na račun ove godine izkazanih . „ 28·66
Sveukupno . . K 67·42

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Za počastiti uspomenu blagopokojnog dr. Dinka Vitezića darovaše:

Gg. Gjuro Vučković trgovac — Trst . . . . . K 10·—
Dr. Pretner M. odvjetnik . . „ 10·—
Matejčić Fran c. kr. zemaljski školski nadzornik . . . . . „ 20·—
Vinko Zidarić nadš. sv. Petar u šumi . . . . . „ 10·—
Bazilija Frančić učit lj.—Pazin „ 1·—
Dr. Dinko Trinajstić odvjetnik — Pazin . . . . . „ 50·—
Dr. Matko Trinajstić odvjetnik — Volosko . . . . . „ 50·—
Josip Ožbolt — Krk . . . . „ 40·—
Viktor Tončić — Volosko . . „ 30·—
Niko Mardešić trgovac—Pula „ 6·—
Stihović Josip . . . . . „ 2·—
Križ Lacko . . . . . „ 5·—
Krmpotić Josip . . . . . „ 5·—
Suligoj Viktor . . . . . „ 1·—
Članovi čitaonice — Mihotići „ 25·—
Glavarstvo občine Kastav . . „ 50·—

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru darovaše u istu svrhu:

Dr. Matko Trinajstić Volosko K 50·—
Dr. Dinko Trinajstić Pazin . . „ 50·—

Dr. S. STERGER,

c. kr. okr. liečnik u Ljubljani je u kloroznim slučajevima i kod okrepljenja djece s najboljim uspjehom upotrebljavao

željezno vino

G. PICCOLI-A,
dvorskog dobavljača i ljekarnika
— u LJUBLJANI —
Pola litre stoji 2 K.

VELIKA ZLATARIJA
ANTE RADIĆA
Split
(Iza suda, kuća Karaman, II. pod.)

Preporuča svoju **radionicu** sa bogatim i raznovrstnim **skladištem** krasnog dijamantnog nakita, modernih zlatnih i srebrenih stvari, kao što i narodnih predmeta u *filigrani*, izvrstnih švajcarskih zlatnih i srebrnih žepnih satova — **a sve uz najumjerenije tvorničke ciene.**

Izradjuje ukusno svaku radnju, a poduzimlje takodjer popravke koje mu drago vrste.

Kupuje uz najviše ciene i prima u zamjenu zastarjelo zlato i srebro, biser i drago kamenje.

Za sve pak kod njega kupljene stvari daje pismenu jamčevinu. Pismene naručbe odprema odmah.

Posjeduje preko 1000 zahvalnica.

Bogato ilustrovane cienike šalje na zahtjev badava i franko

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije **Antun Cernigoj**)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra
Tvornica sa strojevnim obratom
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.
Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.
Zastupstvo u **Trstu, Splitu i Aleksandriji**
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza. iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, rgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojništva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14 Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vieści. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6 Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3 Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6 Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache."

2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4 Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove preuzvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotczky-a. — Cieni tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

POZOR!

BOLESTNOME ZORAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeiuju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješnju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezenie Najbolje sredstvo proti bolesti materonice i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duvet) K 5·— 36 „ (3 duceta) K 12·40
24 bočice (2 „) „ 8·60 48 „ (4 „) „ 16·—
60 čočica (5 duceta) K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili ponzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO"

za zabavu i pouku — badava.

VYDROVA TVORNICA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietom itd . . . . . kg. po K	8·—	Voštćeni ovilki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·50
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . .	6·—	Isti ukrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svieće za božićno drvo u 6 bojah	3·—
„	2·—	Voštćene svieće tarće. I. austr. sastav . .	4·40
„ granis	1·20	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	3·—
		„ II. „	2·40
		Voštćeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.** Gershelmovi stenji (filtiji) i stakla za vječnu lić. — Isto tako **osvedč** pitomac (stolni) i navadni. **uz vrlo nizke cene.**

Preporučam se prečastnomu svećenstvu, p. n. cučinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Broj 3. Pula, u četvrtak dne 19. jenara 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli

Pojedini broj [illegible] stali [illegible] h., koli u Puli [illegible] izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 4. novembra 1904.

XV. sjednica.

Prisutni: predsjednik Rizzi: vladin zastupnik Al. Fabijani, 26 zastupnika. Predsjednik otvori sjednicu u 9½ sati prije podne. Zapisnik posliednje sjednice je odobren bez opazke.

Molba občine Jelšane.

Predsjednik priobćuje, da je stigla na sabor molba občine Jelšane za podporu za ublaženje biede.

Nova organizacija zem. ureda.

(Podrobna razprava.)

Na predlog izviestiteljev, da se čita samo one paragrafe, na koje su podnešeni izpravci, reče zast. D. Trinajstić:

Nemogu pristati na taj predlog, pošto ima svaki zastupnik pravo staviti eventualne promjene k pojedinim paragrafom, akoprem nije toga odbor predložio. Radi toga zahtjevam, da se čita sve paragrafe.

Zatim se prešlo na razpravu pojedinih paragrafa.

Kod §. 4. Predloži zast. D. Trinajstić stilistički ispravak, na što se predsjednik neobazre.

Kod paragrafa sliedećeg o uredjenju činovničkih plaća reče zastup. Spinčić:

Visoki sabore! Dignuo sam se radi toga, da utvrdim nekoje stvari i neke posljedice, koje su razvidne iz onih plaća, koje odlučujete sada za zem. činovnike i zem. sluge. Uzeh rieč, da prispodobim te plaće samo u nekih primjerih s plaćami gg. učitelja i učiteljica. Neću niti da prispodabljam plaće zemaljskih činovnika s plaćom učiteljskom, pošto ti činovnici imadu i po 6.000 i 5.000 i 4.000 kruna plaće, dočim imadu učitelji 1400, 1200 i 1000 K. I dočim imadu činovnici za stanarinu 840, 720, 600, 500 i najmanje 400 K, imadu učitelji u najboljem slučaju 500 (osim Pule) u drugih 400, a u trećih 350 K.

Nego dozvolite mi, gospodo, da prispodobim plaće učitelja, odnosno učiteljica, koje imadu uz to 20% manje nego učitelji, s plaćama zemaljskih sluga.

Kako vidimo ovdje, imadu zem. sluge plaće 1400, 1300 i 1200 K, a po §. 23. škol. zakona, koji se je i neki dan ovdje razpravljao, imadu učitelji najbolje vrsti 1400, učitelji drugog razreda 1200, a učitelji trećeg razreda 1000 K, dakle učitelji oni drugog i trećeg razreda, imadu manje nego sluge zemaljski, kojimi se netreba učiti, kojimi se netreba mučiti, za koje je dosta, da su bili možda vojnici, ili u obće da su navršili 24. godinu, pa da bolje plaće dobe nego učitelji ili učiteljice, koji moraju dugo vremena biti u naukama, da mogu takovu službu dobiti i razne izpite polagati.

Slično kano s plaćom, jest i sa stanarinom. Stanarina je u §. 20. školskog zakona ustanovljena za učitelje najbolje vrsti, samo u Puli sa 700 K, u večim gradovima sa 500 K, a drugdje sa 400 i 350 K, dočim zem. sluge imadu za stanarinu 300 K i 240 K, a k tomu takodjer za odijelo 150 K odnosno 100 K, dakle za stanarinu ujedno sa odštetom za odjelo 450, 400 i 340, dočim imadu učitelji u najviše slučajeva 400 K ili 350 K.

To sam samo hotio utvrditi, da se uvidi kako hoćete nagraditi one, koji vas služe, dočim one, koji su zato postavljeni da šire prosvjetu i nauke medju narodom, zapostavljate svojim slugam.

Iza njega reče zast. D. Trinajstić. Iz uzroka koje je naveo moj predgovornik, naravno, da ćemo glasovati proti cieloj osnovi, a moram to učiniti i za to, jer se hoće postaviti organiziranu vojsku, koja će služiti proti našem narodu, barem u velikom svojem dielu.

Ali ipak, da se nešto prišledi, stavljam konkretne predloge i to da se ukine dva činovnička mjesta u odielu konceptnih činovnika; nadalje da se u odielu računarskom ukinu 2 mjesta asistenta i jedno mjesto vježbenika. U tehničkom uredu doista bila bi potreba, da se ima dosta čivnovnika sposobnih, ali bi tada preporučio, da se ti činovnici upotrebljuju ne samo za zapadni dio pokrajine, da se tamo stvara nešto nova, nego da se isto tako upotrebljuju i za srednji dio Istre, i za otoke, jer tu imamo najviše potreba, a ništa se nestvara, nego samo kad je vrieme izbora, onda tek kadkad polazi koji od njih na šetnju i zamamljuje obećanjima ljude. Nadamo se, da će se ti činovnici upotrebljivati za dobro ciele pokrajine, pa za to neću ovdje učiniti nikakvog predloga.

U kreditnom zavodu, mislim, da se može ukinuti jedno mjesto asistenta i jedno mjesto vježbenika, a u činovničtvu zem. bolnice, imala bi se ukinuti tri činovnička mjesta, pošto one službe i onako će obavljati zem. ured, te se u tom pogledu, budući da ima činovnika dosta, može ova mjesta ukinuti.

Kod razprave o osnovi o sposobnostih činovnika reče zastupik D. Trinajstić k § 1. Imao bi staviti kratak predlog, tj. da se mjesto, da se dosadašnjeg § 1. postavi drugi § 1., da se naime preinači propis kako stoji danas — glede znanja zem. jezika kod činovnika. Polag današnjeg propisa pri popunjivanju mjesta imadu prvenstvo oni, koji poznaju zem. jezike. Mislim, da to nije dosta, jer u praksi se to tako provadja, da se uzimaju sve sami činovnici, koji nepoznaju oba zem. jezika, nego samo talijanski. Od svega osoblja u zem odboru, jest samo jedan ili dva, koji znadu takodjer hrvatski — za druge ja barem neznam. Radi toga želim da se u ovom paragrafu ustanovi, da činovnici moraju poznati oba zemaljska jezika (čita dodatak).

K istom § stavio je dodatak i zast. Mandić, ali se predsjednik neosvrnu na te hrvatske dodatke.

Kod § 3. uzeo je predsjednik u razpravu dodatak zast. Mandića, da imadu biti činovnici ograrnog zavoda usposobljeni na austrijskih školah, ali ga večina zabaci.

Zast. Trinajstić stavljao je i nadalje izpravke, ali se na iste predsjednik neosvrnu.

Kod podrobne razprave sudjelovalo je više članova večine te bijaše jednom i razprava prekinuta pošto se ne mogaše složili.

Konačno prihvati večina čitavu osnovu u II. čitanju.

Promjena štatuta kreditnoga zavoda.

Zast. Bartoli izvješćuje u ime polit. ekonom. odbora o predloženih promjenah statuta zem. kreditnoga zavoda.

U glavnoj razpravi reče zastupnik Kozulić:

Visoki sabore: One dvie osnove, koje dolaze sada na dnevni red, tako su skopčane jedna s drugom, da što se kaže o jednoj vriedi i za drugu. Mi svakako moramo biti proti obim osnovam iz načelnih razloga, radi položaja, u kojem se mi u ovoj visokoj kući nalazimo. Naš je jezik ovdje posve prezren u ovoj vis. kući i mi vidimo, da nijedan naš predlog, koji se stavlja, nebiva uvažen sa strane predsjedničtva s razloga toga, što predsjednik kaže: ili da nepozna jezika ili ako je predlog pismeno stavljen, on kaže, da neima vremena dati ga prevesti i da ga nemože uzeti u pretres s razloga, koje da je već ovdje u saboru naveo, a to je samo jedan razlog, što predlozi naši nisu podnešeni u talij. jeziku. Kako gospodin predsjednik stavlja u sklad ovu svoju izjavu s previšnjim carskim riešitbama, to neznam, i kako u sklad dovadja sa zakonom toga ne mogu pojmiti. Svakako, kako postupa g. predsjednik, tako konsekventno postupa i ciela zemaljska uprava, a tako i vjeresijski ured. U 24 god. što postoji ovaj zavod, nije još došao do prilike, da prevede svoje štatute tako, da bi naš puk mogao znati bez da teče od jednog do drugog, koja su mu prava, koje pogodnosti, koje može dobiti iz ovog zavoda. Štampa i oglasi koje priobćuje ovaj zavod, sastavljeni su jedino u talijanskom jeziku tako, da je ovaj zavod i budući zavod za vjeresiju občinam, tek jedna karika više u nizu provedba, koje su za to postavljene, da se dade našoj zemlji jedini biljeg talijanstva. Aproti tomu moramo mi prosvjedovati i radi toga moramo biti protivni predloženim osnovam. Ali k tomu moramo se pitati koju korist crpi naš narod iz ovog zavoda? Ovaj zavod bio je stvoren za male posjednike, osobito za one koji trebaju kredita i kod kojih se mora biti kulantnim. Ali dosada su bili kamati na zajmove, koje je dozvolio zavod tako visoki, da narod nije upotrebljavao ove prilike, a to nije ni mogao; prvo zato, jer, kako rekoh, nije znao, koje mu pogodnosti zavod pruža, a drugo, jer, kako se prema svemu, što je naše postupa maćuhinski — kako se postupa i s onimi našimi, koji su tuj tražili zajmove.

Kod uprave nevidimo ni jednog ciglog našeg čovjcka, dapače od kako postoji zavod, nije nikada bio biran u upravu, bilo u koju granu uprave — naš čovjek.

Razprave kod tog zavoda vode se samo talijanski. Uz to označuje se već u nasiovu i u prvih paragrafih kao sjedište zavoda Poreč. Kaže se, da se nastoji prenesti sabor u koje drugo mjesto, koje bi bilo zgodnije za zasjedanje i sakupljanje, pa nije valjda daleko vrieme, da će se ovaj sabor morati definitivno premjestiti u drugi koji grad, a ne Poreč. Zašto da se onda dozvoli, da se kao kardinalno načelo ustanovi, da je sjedište zavoda u Poreču za sva vremena. Onaj grad ne pruža nikakve pogodnosti, a znamo iz iskustva, da se ni stanovi ne dobivaju tako lahko umjestu, a i ako se to u 5—6 godina nešto promjenilo, ipak nije uspomena na grad povoljna za nas, a niti je utisak, koji čini grad na stranca dobar.

Iz svih tih razloga mi nećemo sudjelovati kod podrobne razprave, nego izjavljujemo, da ćemo uvjek glasovati proti onomu, što nam se po slavnom odboru predlaže.

Iza toge uze rieč zastup. Laginja:

Visoki sabore! Uz one teške razloge, koje je naveo moj poštovani predgovornik, kao i one, radi kojih saborska manjina predstavljajuća većinu pučanstva pokrajine, neće glasovati za predložene osnove, častim se u kratko dodati još dva veoma važna razloga — po mom mnienju — rad kojih ne možemo glasovati za predložene osnove. Ta se dva razloga sastoje u sliedećem:

Prvi je razlog formalan. Ova je tako zamašna stvar, da se u tom u istinu radi o konverziji naših vjeresijskih titula po prilici od 12,000.000 K. — Takva stvar i tako važna ustanova, kako se to ovdje predlaže, morala bi po našem mnienju biti absolutno učinjena u formi zakonskog predloga, a ne samo u formi običnog zaključka sabora. Da imamo pravo kad to tvrdimo, dokazuje to činjenica, da su sve dosadašnje promjene kreditnog zavoda učinjene u formi zakona. Pozivam se u tom pogledu na pokrajinski zakon od 13. marča 1888. br. 7., od 9. aprila 1894. br. 10. i od 24. maja 1902. br. 25. lista za pokrajinske zakone i naredbe za Austro-ilirsko primorje. Nije to samo forma, nije samo razlog oblik ili formalitet, radi kojeg već samog mi nebi mogli glasovati za predlog, nego forma zakona daje cieloj ustanovi neki stabilitet — ustanovi koja se već po vanjskom obliku pokazuje mnogo većom i stalnijom, nego li ako je učinjena u formi običnoj zaključka sabora. Radi forme zakona — nadalje — i vlada podnašajući Njeg. Veličanstvu na potvrdu zakon, nek malo bolje pazi na pojedine ustanove, a onda nebi bilo moguće u takovom zakonu prihvatiti jednu ustanovu, kao što je n. pr. ona na koncu § 7., gdje se zem. eksekutivi, zem. odboru daje ovlast, da od puta do puta ustanovi interese na pojedine operacije kreditnog zem. zavoda. To je po mom sudu tako pogrešna stvar, da otima sav stabilitet tako zamršnom financijalnom operiranju, kao što je ovo. Takve ustanove nebi smjelo biti u nijednom zakonu.

Drugi veoma važni razlog, radi kojeg nemožemo glasovati za ovaj predlog već sada i u ovom zasjedanju, je ovaj: Kako sam već rekao, ovdje bi se u istinu radilo o konverziji jedne ogromne svote vjeresijskih obligacija. Imalo bi se tobože prema namjeri polit. ekonom. odbora konvestirati 5% na 4% sukcesivno sve naše

obligacije. Ova konverzija čini se na prvi mah kao veliko dobročinstvo za one, koji imadu duga kod zem. kreditnog zavoda, ali to dobročinstvo po našem najnutarnijem osvjedočenju, a mogu govoriti, ako i ne kao direktni dužnik, a ono kao interesent, jer i sam — žalibože — jamčim za neke dugove, pa bi i meni mogla koristiti konverzacija od 5 na 4%. — ali to je za sadašnje okolnosti efemerno, i to s razloga, što prvo, kod one konverzije neima dužnik pogodnosti, koje nosi stanoviti državni zakon, jer je konverzija samo za 1%, a morala bi biti za 1½% a da može dužnik dobiti pogodnosti, koje nosi državni zakon u slučaju konverzije.

Dalnji je veliki razlog taj, što predvidjamo, da će novčano tržište europsko u kratko vrieme imati takvih potresa, da se u takvoj periodi vremena nebi smjelo stavljati na kocku, na sreću obstanak do sada sjajan, kako lojalno priznajem našeg kreditnog zavoda, — sjajan za to, jer su naši ljudi kroz mnogo vremena njegovog obstanka trpili i plaćali prilično velike interese; ali interesi nebi bili tako ubitačni, kao režijski troškovi, osobito u prvoj polovici periode, u kojoj živi zavod. Ali kako bilo, da bilo, rezultat financijalnog zem. poduzeća, mora se nazvati sjajnim. Lahko je reći mi ćemo konvertirati zajmove od 5 na 4%. Ali mi stojimo u dobi povjestnoj, koja može od časa do časa pokazati najveća presenećenja. Jedan od najljućih ratova vodi se danas i kakogod bilo s Vladivostokom i Port-Arturom, i kakogod izašla sreća izmedju Rusije i Japana, bit će to reperkusija na cielu Europu i novčano tržište stojati će možda do godine dana mnogo drugačije, nego li stoji danas. Ova nizina interesa, koja se danas na svietskom tržištu opaža, bar po mo a najdubljem osvjedočenju, stvar je tako prolazna, te će nastati u tom pogledu okolnosti mnogo i mnogo gore.

Potraga kapitala nastat će velika na velikih tržištih, a još veća usljed toga — logično — na manjim. Sad netreba biti osobiti financijer, a da se može razumjeti, da, ako velika tržišta trebaju kapitala, da će plaćati veće interese za robu, koju traže; za većim bankama povući će se jer moraju tako, i manje i one će davati, respektive tražiti veći interes za novac, koji budu trebale. Iz tega će slieditи, da naša pokrajina svoje titule od 4% neće moći davati na tržište, jer neće imati kupaca za nje, pošto će ljudi moći dobivati obligacije i druge novčane naslove koji će im nositi mnogo obilnije interese nego li 4%. Ako se pak ovo obistini, kako se bojim, da hoće, već u prilično kratkom vremenu, šta će se onda dogoditi? Dogoditi će se to, da ćemo mi s tom konverzijom ne samo veoma malo poći napried, nego će ciela promjena našeg štatuta zem. zavoda ostati mrtvo slovo, jer neće imati praktičnog posljedka, koji se inače očekuje.

To sam u kratko spomenuo radi toga da nadopunim razloge političke, upravne, i razloge oportunosti, koje je naveo poštovani Kozulić kao temelje radi kojih nemožemo glasovati za inače tako zavodljiv predlog.

U podrobnoj razpravi nesudjeljuje manjina i tako prihvati većina skoro sve paragrafe bez razprave i konačno cielu osnovu u II. čitanju.

Zem. zavod za občinske zajmove

Zast. Bartoli izvješćuje u ime polit. ekonom. odbora ob osnovi, kojom se ustraja novi zem. zavod za občinske zajmove.

U glavnoj razpravi reče zast. Laginja:

Visoki sabore! Obzirom na položaj u koji nas je postavio g. predsjednik saborski i time nas je prisilio, da mu vratimo milo za drago, t. j. kako on neprima nikakvog našeg predloga ni ostalog što se u razpravi postavlja u jeziku hrvatskom, odnosno slovenskom, tako mi nismo dužni ići mu u susret s nikakvim poboljšicama u nijednom pogledu, te ono što kažemo o predmetu, koji je sada u razpravi, a vriedi to i za prijašnje, više je rečeno za one članove vis. sabora od strane većine, koji poznadu i hrvatski jezik, a vriedi također za g. zastupnika c. kr. vlade, da bar on u svojem izvieću potanko razloži stanovište ove strane vis. kuće prema predlogu o ustanovljenju komunalnog kreditnog zavoda.

Mi ćemo glasovati proti ovom predlogu u tvrdom osvjedočenju, da zastupamo prave (na galeriji buka, predsjednik zvoni) interese hrvat. i sloven. naroda u Istri, i da radimo također u interesu talij. občina pokrajine, da nezadju u već zlo nego ono, a kojem se sada nalaze. Razlozi s kojih stojimo na niečnom stanovištu prema predlogu jesu dielom političko-narodni, dielom upravni, a dielom formalni.

S političkih obzira nemožemo glasovati za predlog s razloga, što se tom novom ustanovom daje zem. odboru mogućnost da razpolaže u korist pojedinih občina Istre s iznosom od 10,000.000 K. — Obzirom na mali prostor pokrajine i razmjerno mali broj pučanstva, ova svota opet je jedna ogromna poluga, kojom eksekutiva naše pokrajine dobiva mogućnost, da i nadalje stupa po svojem dosadanjem putu, t. j. da potalijančuje ovu pokrajinu uništujući time svaki napredak našeg hrv. i slov. naroda u Istri.

Dalnji je politički razlog, radi koje ćemo glasovali proti predlogu, taj, što stojimo na stanovištu, da grad Poreč kao zabitno i na jednoj od skrajnih točaka obale ležeće mjesto, nije više zgodan kako je možda bio prije 20—30 godina, da bude središte velikih financijalnih zavoda, kao što bi bio ovaj.

Upravni razlozi, radi kojih smo proti ovoj osnovi, jesu u kratko sliedeći: Tendencija ovog zavoda nemože biti druga, nego da se konvertiraju dosadašnji dugovi občina i da se dadu novi zajmovi onim občinam, kojim bi htio to dati zem. odbor, koji, kako znamo, ogromnom većinom sastoji od pristaša talij. stranke i koji u cielom dielovanju zastupa politiku posvema talijansku u cieloj ovoj pokrajini. Nadalje s administrativne strane držimo ovaj zavod pogibeljnim i to za to, jer bi već sama unifikacija do sada postojećih občinskih dugova progutala skoro cielu svotu, do koje naumljeni zavod može davati zajmove na obligacije, a i ta pogodnost išla bi u korist jedino onim občinam, koje pravo ili nepravo, per fas ili nefas, a više nepravo nego li pravo, stoje u rukama tal. stranke. Dosta je spomenuti, da občina grada Pule sama ima barem 3,500.000 K duga, i da druge gradske občine po Istri imadu koja više koja manje prilično veliku svotu dugova, tako, da se može unapried tvrditi, da hrvat. ili sloven. občine u Istri, kad budu trebale zajmova, neće ih moći dobiti, abstrahirajuć od ostalih već spomenutih političkih razloga, jer će se reći, da je izcrpljena maksimalna svota, do koje zavod može ići.

Ali niti talij. občinam neće naumljeni zavod biti od koristi i to za to ne, jer znamo iz dosadanje prakse, da je zem. odbor previše lahke ruke i bez osobitog iztraživanja pustio, da se talij. občine u ovim pokrajinama zaduže preko reda i prelahko im dozvolio zaduživanje, a to je stvar, koje se mi bojimo i osvjedočeni smo, da će se tako i nadalje postupati pod imenom i firmom komunalnog vjerovnog zavoda za Istru, a pučanstvo će — mase talij. stanovništva trpiti isto tako kano i mase hrvatske, pak smo dužni zauzeti se i za nje i to tim više, što je obično u Istri, da pod velikimi občinami, koje stoje pod upravom talijanske stranke, stoje spojene 2—3 i više poreznih občina sa stanovništvom hrvatske odnosno slovenske narodnosti. Osnivanjem ovog zavoda otvara se dakle novi put i podržaje se i nadalje, bar toliko koliko i do sada, mogućnost, da se te občine zadužuju još više nego do sada. A pošto občine imadu danas po svuda, ako ne posve, a to ogromni dio svojih dohodaka od konsuma velikog broja pučanstva, dolazi se do naravne posljedice, da velike mase naroda doprinašajući pod imenom občinskih nameta za troškove občinske uprave moraju doprinašati veliki dio toga upravo za amortizaciju dugova.

Dakle, čim se više čini dugova, tim će ići velikoj masi stanovništva gore. — Kod ovog pitanja moram se taknuti i drugog jednog razloga, također s administrativne strane. Nećemo reći, da su hrvat. i sloven. občine u Istri Bog zna kako uredjene, ali žalostna je istina, da su neke, a osobito one od zaduženih tal. občina u Istri pokazale upravo groznih primjera njihove slabe uprave.

Dok je to tako i dok nemamo nikakve garancije, da će se uprave občinske u Istri voditi u redu i da će se ozbiljno postupati kod primanja i trošenja obć. novca, te da se lahkoumno neće zaduživati, — dok nemamo tih garancija, nemamo ni kakvog razloga smatrati, da je u interesu pučanstva dati občinam novih prilika, da se lahko zadužuju, akoprem na oko tobože uz nizke interese. Dalnji administrativni razlog, radi kojeg smo proti osnivanju ovog zavoda je taj, što se s njime eventualno trajno obterećuje pokrajina, dotično pokrajinski fond, a to će reći svi stanovnici Iste, jer znamo, da istarska pokrajina, osim nešto malo, što će sad razprsnuti u povećanje bolnice u Puli i u gradnju agrarne zgrade u Poreču, nema nikakvog imetka osim što stanovnici njezini plaćaju pod imenom pokrajinskih nameta. Pogibelj je dakle, da jedna ili druga občina, a ima ih već — kako sam spomenuo — ogromno zaduženih, pri čemu može sadanji saborski predjednik dr. Rizzi kao načelnik Pule dati liep primjer, — neće moći smagati dosta, da se plaćaju sadanji i novi interesi za nove dugove i da bude morala pokrajinska zaklada priteći u pomoć, pa se tako stvara — bojim se da će do toga doći — na štetu jednog diela pokrajine i na štetu nezaduženih občina jedna vrst ezonera u korist drugih občina, kao plaća za eventualnu njihovu slabu upravu.

Imamo napokon i formalne razloge, radi kojih nemožemo glasovati za nijedan od ovih predloga, a ti su razlozi sliedeći:

Imao bi se ustanoviti zavod, koji bi se zvao po osnovi u razpravi: „Istituto di credito comunale", dakle zavod za vjeresiju občinam.

Ali pod tim imenom obstojeći zavod ipak bi davao zajmove, kako se kaže odmah u §. 1., također pokrajini samoj pak onda onim občinam i cestnim odborom, korporacijam i javnim konkurencijam. Ako se to uzme u obzir, vidi se, da ime već neodgovara djelokrugu zavoda, pa ako je već slavna većina htjela dati zavodu nekakvo ime, koje bi odgovaralo morala mu je dati ime: „Istituto di credito agli enti publici" ili što slično.

(Nastavit će se)

Občinski izbori u Puli.

U ponedeljak počeli su občinski izbori u Puli za treće tielo. Taj dan te utorak i sriedu glasovali su samo oni izbornici, koji stanuju u gradu Puli. U ova tri dana dobila je naša hrvatska stranka u samom gradu Puli u svemu **256** glasova; talijanska stranka odroda Stanića 600, a stranka sdruženih socijalista i talijanskih radikalaca 442.

Sa uspjehom u ova tri dana naša je stranka sasma zadovoljna, ako se uzme u obzir da je ovo prvi put što Slaveni u Puli stupaju u borbu kod občinskih izbora sa vladajućom i svesilnom talijanskom strankom, koja od uvieke nepravedno vlada sudbinom ove občine. Uspjeh hrvatske stranke je tim veći, što je talijanska kamora Rizzi-Stanich ostali u samom gradu poražena te nije dobila absolutne većine od predanih glasova, znak da je ovoj nepoštenoj družbi počelo uzmicati tlo ispod nogu. Još veći pak je poraz za Talijane, što je od 5559 izbornika trećega tiela dobila samo 600 glasova.

Mi se veselimo ovom neočekivanom uspjehu naše stranke u gradu Puli, koji uspjeh divno prikazuje, kako su do sad Talijani pašovali. Doduše su talijani pokunjeni, jer ovim porazom već sada čute, da njim je doskora odzvonilo za uviek. — Što će biti pak još ove dane kad okolica reče svoju. Vidjet ćemo!

Evala svim našim; evala Vam braćo! Ovih dana pokazali ste junački našim krvnim neprijateljima, tko ste i što ste. Sada neće više talijanci trubit po svietu da su oni sami ovdje, da nas nema: izborom ovim pokazali ste, da u Puli i Slavjan živi, da on u Puli slavjanskim duhom duše. Živili!

* * *

Danas počeli su birati izbornici iz okolice i to sela Altura, Kavran, Loborika, Muntic i Kavran. Radi veoma ružnog vremena, kiše i velikog vjetra te zime pristupilo je glasovanju veoma malo vanjskih izbornika, tako da će naša stranka dobiti danas oko 100 glasova, kamora (Rizzi-Stanich) ili kako jih ovdje zovu zdjelizci (leccapiattini) oko 60, a talijanski radikali i socijalisti oko 30. Protivnički glasovi bit će većinom iz Šišana i nešto propalih stvorova iz Loborike.

Da nije ovako ružnog vremena naša bi stranka bila dobila danas barem 250 glasova.

Sutra glasuju izbornici iz sela Ližnjana, Medulina, Pomera i Premanture. Bude li potrajalo ovakovo vrieme i sutra, biti će opet preslab pristup na izbore; a baš se hrvatska stranka nadala pobjedi u trećem tielu pomoću vanjskih, kad je u gradu bio ovako liep uspjeh. Svakako i bez pobiede dobili smo krasnu afermaciju naše narodnosti u gradu Puli i Talijani neće više imati obraza govoriti, da nas nema. Pokazali smo njim da smo tu i da nas nijedna sila više neće otjerati odavle. Što je naše, spremni smo braniti do zadnje kapi krvi!

Našim ljudem na selu.

Danas počimlju glasovati oni iz sela **Altura, Kavrana, Loborike, Muntića i Šišana.**

Ljudi! Dodjite svi danas na izbor, neka nitko ne ostane doma, opoštenite Vaš obraz, ne prodajte Vaš dobar glas i Vaše poštenje najgorim ljudima i neprijateljima Vašeg materinog jezika i mlika. Ne dajte, da Vas svit u Puli žalostnim sreem gleda, kao što je prekjučer gledao ono brižno blago iz ladreški, jadna im majka, koji su se svi, kao živina i još gore, dali vući kao na konopu od svojih i Vaših najljućih neprijatelja. Sram ih bilo i Boga i poštenih ljudi, pogrde jedne!

Kaže se a i velika istina je: *„Prošteno je svima, svima: i zulumčaru i tatu i ubojici; oprošteno je i hajducima . . . ali oprošteno nikad nije izdajici svojeg roda i jezika i svoje majke domovine.*

Ovo zapamtite i Vi druga braćo slovinska iz Ližnjana, Medulina, Pomera i Premanture, koji imate doći glasovati u petak dne 20 ovoga miseca; a tako držite se čvrsto ovoga i Vi braćo iz Peroja i Štinjana a i Vi iz Fažane i Galežane, koliko god Vas tamo ima, koji ćete doći glasovati u subotu dne 21 ovoga miseca.

Ako brat neće priznati svoga za brata, tad će morat trpiti tudjinca za gospodara. Složno svi dajte glas Vaš za ličtu slovinske braće Vaše u Puli. — Braća slovinska u gradu Puli dobro su opoštenila svoj obraz; ne pljuvajte s toga ni Vi na Vaše pošteno lice. Izbori počimlju točno u *osam uri* u jutro i traju do *dvie ure* po podne. — Naša lista ima *plave cedulice.* — Protivni imaju jedni (socijalisti-talijani) crvene, a drugi *talijani i prodane mišine* imaju *zelene* (znak talijanske bandire).

Svi izbornici sakupite se u sali našega društva »Sokol« (sala Apollo, via Tradonico, pri zemlji), te ćemo odtuda svi zajedno ići kao junaci na biralište.

Na izbor dakle svi, za krv i mlieko majke Vaše, za pravo roda i jezika Vašega!

Pozor seljani!

Sutra imaju doći glasovati izbornici iz Ližnjana, Medulina, Pomera i Premanture.

Čuvajte se braćo, gladnih plaćenika talijanskih, koji su ove dane ipak naždrli i ziti konjskog gulaša. Oni će Vam podmećati svoje cedulje, da su i oni za Laginju, nemojte njim virovati; cedulje naše slovinske stranke su **plave**; a crvene i zelene su protivničke.

Ližnjanci, Medulinci, Pomerci i *Premanturci!* Držite se! Braća Vaša slovinska posvuda, očekuju od Vas da se opoštenite; sutra pokažite talijanima tko ste Vi i što vriedite. Kako znate, slovinska braća Vaša

Nastavak u prilogu.

u gradu pokazali su ovih dana svim talijanima u Puli i Istriji da u njihovim žilama teče slavjanska krv, da duša njihova ćuti slavjanski, srce njihovo vruće bije za dom, rod i jezik svoj slavjanski.

Oči sve braće Vaše uprte su u Vas, u Vaše poštenje u Vaš dobar glas; nebudite kukavice, nebudite izdajice, proklinjane od svih poštenih i čestitih ljudi; ne sliedite stope onih hulja, ništarija i propalica, koji su za zdjelu smrdljivog konjskog gulaša prodali sebe kao živinu i pljunuli na svoju nepoštenu obrazinu, a osramotili ne samo sebe nego Vas i cielo Vaše selo. Te propale duše, ta marva ne zaslužuje drugo nego da im svaki pošteni čovjek pljune u obraz. Nema lupeškije stvari nego biti izdajica svog vlastitog roda i jezika i rodjene majke svoje.

Na noge se dakle; svi složno na izbore! Brat s bratom, slavjan sa slavjaninom!

Vanjski izbornici!

Izbornici iz sela koji dodjete glasovati, sakupljajte se u dvorani „Sokola“ (sala „Apollo“), via Tradonico, prizemno.

Politički pregled.

U Puli 17. jenara 1905.

Austro-Ugarska.

Carevinsko vieće otvara se — kako bijaše jur javljeno na novo dne 24. o. m. Na dnevnom redu prve sjednice biti će sliedeće točke: Izvještaj proračunskoga odbora o vladinom predlogu glede podpore iz državnih sredstava stanovništvu, koje trpi biedu radi slabe ljetine; prvo čitanje vladinog predloga o broju momčadi za vojsku zatim mornarnica i zemaljsku obranu za god. 1905., prvo čitanje državnoga proračuna i financijalnog zakona za godinu 1905. Osim toga čeka državno zastupstvo 182 prešna predloga, koji ostaše u zadnjem zasjedanju nerazpravljeni.

Iz Beča pišu češkim listovima glede položaja u Austriji, da se proriče predstojećem zasjedanju carevinskoga vieća trajanje od nekoliko mjeseca; odlučujući krugovi očekuju pozitivno djelo od tog zasjedanja. Predsjednik ministar Gautsch radi već 20 godina na političkom polju te si je sviestan potežkoća, koje ga čekaju.

Mladočeski izvršujući odbor držao je u subotu sjednicu u Pragu, u kojoj je predsjednik dr. Pacák izviestio o dogovorih, što su je imali češki prvaci s barunom Gautschom. Dr. Pacák se je uvjerio, da se ima do skora očekivati poboljšanje stanja. Barun Gautsch nije doduše ništa obvezna obećao Česima glede narodnih koncesija, no program, što ga je razvio, zajamčuje redovitu parlamentarnu djelatnost.

Glede stalnoga nagodbenog odbora za Česku, koji bi poput moravskoga odbora imao viećati, izjavila je većina nakon dulje razprave, da oživotvorenje ove osnove za sada nebi bilo shodno, te se je pri tom pozvalo na ničan uspjeh takvog odbora u Moravskoj.

Što se tiče postupanja mladočeskih zastupnika u carevinskom vieću „ustio je izvršujući odbor zastupnikom slobodne ruke.

Obzirom na politički položaj, koj je nastao promjenom na austrijskoj vladi, pišu novine, da je položaj mnogo teži nego li bi se na prvi mah pomisliti moglo. Sve ako i nije barun Gautsch većini stranaka u parlamentu nesimpatičan, to još neznači, da mu je tim kakov uspjeh zajamčen. Novomu ministru predsjedniku poći će po svoj prilici za rukom, da prebrdi one prve potežkoće, koje su strovalile Koerbera, kao zakon o podpori stradajućim, zakon o novačenju, prvo čitanje proračuna a možda ćak i dozvola zajma za pokriće austrijske kvote vojničkih kredita, koje su delegacije dozvolile. Nu takvih stranka u obstrukciji bilo je i za Koerbera, te se odatle nemože za budućnost mnogo očekivati. U toj neizviestnosti stoji jedno nepobitno, da će svaki pokušaj, da se odstrani obstrukcija Čeha, uradili obstrukcijom Niemaca. Ustavnim putem moći će dakle barun Gautsch malo postići a drugo je pitanje hoće li se on poslužiti neustavnimi sredstvi.

Dalmatinski zastupnici priobćili su obzirom na predstojeću promjenu na namjestničkoj stolici u Zadru, sliedeću izjavu: Nasuprot viestim nekih novina, da su dalmatinski zastupnici zagovarali na mjerodavnom mjestu imenovanje dvorskoga savjetnika viteza Simonelli-a za namjestnika, izjavljuje se, da dalmatinski zastupnici nisu zagovarali niti su postavljali koju kandidaturu a najmanje onu dvorskog šavjetnika Simonelli-a.

Izborno gibanje u Ugarskoj razmahalo se jurve na više strana te je već došlo na nekojih mjestih i do izgreda. Ministar predsjednik grof Tisza govorio je skupštini birača u Pešti prošle nedjelje, te je nastojao, da se opravda pred protivnici, koji mu predbaciše da očijuka sa prvacima raznih narodnostih. On reče medju ostalim da nema ništa proti tomu, da pojedine narodnosti rade i agitiraju za svoje kandidate, nu kad bi te narodnosti htjele stvoriti državu u državi, on da bi se proti njima poslužio i protuzakonitimi sredstvi.

Srbija.

Na pravoslavnu novu godinu nije bilo u Biogradu svečanog primanja tudjih poklisara, te je svečanost na dvoru prošla veoma skromno. Zastupnici tudjih država neće naime da dodju u doticaj sa ubojicami kralja Aleksandra, koji igraju još uvjek prvu ulogu na dvoru kralja Petra. Radi toga odustuše od svečanog posjeta na novu godinu. Kralj Petar izdao je nalog, da se sa redova koje je ustrojio pokojni kralj Milan Obrenović brišu slova O. M. Tomu nalogu uzprotiviše se oporbeni častnici, koji ostaše vjerni kući Obrenovića. Radi te nepokornosti je došlo pod iztragu više častnika. Nedavno izdao je kralj Petar naredbu, kojom je zabranjeno nositi znakove „Takovskog“ reda, što no ga je ustanovio pokojni kralj Milan.

Rusija.

Nakon predaje Port-Artura neima osobitih viesti sa dalekog iztoka. Dvie velike vojske u Mandžuriji stoje jedna proti drugoj izčekujuć zgodan čas, da jedna navali na drugu.

Njemački car Vilim podielio je junačkim generalom Stesel-u i Nogi-u t. j. branitelju i napadaču Port-Artura najviše njemačko odlikovanje što ga može jedan vojnik dobiti. Sa redovi poslao je car obojici generala veoma laskava pisma, u kojima ističe izvanredno junačtvo jednoga i drugoga.

Ruski car Nikola upravio je na svoju ratnu mornaricu sliedeće pismo:

Port-Artur je u rukama neprijatelja. Jedanaest mjeseci trajala je ljuta obranbena borba, preko sedam mjeseci bila je junačka posada odcieplјena od cielog svieta. Bez pomoći, podnoseći bez zlovolje sve težkoće obsade i moralne tegobe za razvitka svih uspjeha neprijateljevih, ne štedeći krvi, uzdržala je šaka ljudi sve one biesne navale neprijatelja, nadajući se čvrsto u pomoć.

S ponosom je Rusija pratila njihova junačtva, cieli se je sviet divio njihovoj odvažnosti, ali dnevno se riedili njihovi redovi. Bojnih sredstava je gotovo već nestalo. Oni su morali dokrajčiti svoje junačtvo, morali su pasti pred premoći. Mir i pokoj i vječna slava nezaboravnim Rusima, koji padoše u obrani Port-Artura! Daleko od Rusije umriješe za rusku stvar, prožeti ljubavlju spram cara i domovine! Vi koji živite slavni ste! Dao Bog, zacielile Vam rane što prije, dao Vam snagu i ustrpljivost, da ponovno podnosite dosudjenu Vam zadaću.

Naš je neprijetelj smion i jak, neizrecivo je težko vojevati s njime u daljini od 10.000 vrsta od izvora naše snage. Ali Rusija je moćna. U njenom tisuć-ljetnom životu bilo je još težih iskustava, još gorih opasnosti, i svakog puta izišla je ona iz borbe ponovljene snage i s novom silom.

Naši su neuspjehi težki. Dok žalimo za našim gubitcima, ne damo se smesti. S cielom Rusijom vjerujem, da će naskoro kucnuti sat naše pobjede.

Molim u Boga, da blagoslovi vjerne ni čete i mornaricu, da složnim silama pobjede neprijatelja i očuvaju čast i slavu Rusije“.

Admiral Alekejev imenovan je po „Journalu“ začastnim admiralom sveukupne ruske mornarice. Aleksejev će naskoro poći u inozemstvo.

Hrvati!

Kupujte žigice

Družbe sv. Cirila i Metoda

za Istru.

Franina i Jurina.

Jur. Si lejil ti mudri Franino, onu novitat va Našoj Slogi?

Fr. Ah ku! kakovu?

Jur. Da su naši talijani po svoj Istriji skovali nove imena svim fervarskim gradom i selim i perfino i u našoj Ižuli Creskoj.

Fr. A sen cul sen: ma proprio povejmi na fino cesagoder.

Jur. Talijani za pokazat da je Istria sva i naše Ižule zemja talijanska, napisali su: da Belej se zovè Biancavilla, Dragožići Carignano, Lubenice Morosana, Pernata Franata, Podol Dolo, Orlec Aquilania, Vrana Cornacchia i tako od drugih.

Fr. (Smijući se) Ah! ah! ah! a viš vraga viš: to je proprio un stari kvestiun, ako je prvo bila kokoš ili jaje.

Jur. Ma! kakov kvestion?

Fr. Eto vidiš: kigod hoće da od jaja se porodi kokoš, po tom jaje bilo bi prije a kokoš potle. Ali ja lejim u sv. Pismu da je gospodin Bog stvoril živine, letuće, plazuće, pak još stabla ki su dali frut, i još svake vrsti trave od kih jimamo semena po njihovoj vrsti: ali da je Bog stvoril jaje, toga pak nisem nikad lejil. Ma kuncedimo da je Bog stvoril jaje, a ki bi ga bil teplil za 21 dan da se izleže kokoš?

Jur. (U čudu) Perbio da imaš prav! Ma Frane moj, spiegajmi malo, kam ćeš s' tim govorom?! ac vidiš, ja sen kako ti znaš silu kratke pameti, pak ne morem doseć toliko visoko.

Fr. A ben, cujme. Ki prvi gre na mlin, prvi i meje svoje žito i to po svoj pravici; a ki pride najzadnji on ne sme biti prvi. Hrvati su nadeli posebno ime svakomu gradu, selu, svakoj dražici, svakoj punti, svakoj kampanji i to po njihovom poziciunu, po vrsti od zemje, po formi, po visocini ali nizini, i persino po stanju nekih ptica: i takova imena dali su njim Hrvati u hrvatskom zajiku, a to će reći da su oni bili prvi kada talijana ni još bilo va našoj Ižuli. A sadašnji talijani hoćeju promenit ta imena, ce misu njanka mislili pravi i rogjeni talijani Mlečići ki su zapovedali za 400 let u našoj Ižuli, i s ovim prominjenjem ne delaju drugo nego špiegat onò ce zlamenjuju ono fervarska imena, a finalmente pokažuju da su jaje na nekokoš, to jest da su ne prvi nego najzadnji, i da ga za to oni sami se daju sekirom po vratù.

Jur. Aaaa! fina si ti glavica moj Franino! a justo, justo si indivinal.

Fr. Ma čekaj, još ću ti jenu reć. Se spominjaš da va našoj Ižuli na vrhu od Betkava je jeno mesto kedè se skupja blago živin konji, mulci, voli i da naturalmente pušćaju ono ce nemoreju držat va tribuhu, i zato prvi naši Hrvati nazvali su to mesto „Govnjarica“. Ben, talijani, naši spiegaduri, bi stumacili to mjesto „Sterquilinio“.

Jur. A borme, to nisu drugo nego stumacili, a frvarski ime „Govnjarica zustaje i, zastat će, zac Hrvati su bili ovde kada ni Mlečići nisu još bili.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Hrvatski kandidati za III tielo za občinu Pulu. Preporučamo osobito našim izbornikom u puljskoj okolici t. j. u selih Altura, Kavran, Loborika, Muntić, Sišan, Ližnjan, Medulin, Pomer, Premantura, Galežan, Fažana, Peroj i Štinjan sliedeće kandidate, koje predlaže hrvatska pučka stranka:

za treće tielo.

1. **Laginja dr. Matteo** avvocato, **Pola,**
2. **Bekar Bernardo, Pola;**
3. **Garbin Giovanni** (già capo del consiglio d'amm. com.), **Lisignano;**
4. **Mardessich Nicolò, Pola;**
5. **Mezzulich Antonio, Pola;**
6. **Sladogna Giuseppe** di **Marco, Altura;**
7. **Zottich (Cotić) Felice,** i. r. capo-officina. **Pola;**
8. **Ziz Giovanni** di **Giovanni, Pola;**
9. **Zuccon Michele** fu **Giuseppe, Stignano;**
10. **Zuccon dr. Giovanni,** avvocato, **Pola.**

Zamjenici:

1. **Stihovich Giuseppe, Pola:**
2. **Orlich Giovanni** fu **Giorgio, Pola;**
3. **Pauro Giuseppe** fu **Matteo, Monticchio;**
4. **Privrat Martino** fu **Angelo, Medolino;**
5. **Bassan Michele** di **Giuseppe, Cavrano.**

Izborno poštenje kamorre i Frank.

Izbornici čujte i ovu!

Upravitelj pošte u Puli Frank podpisao je bio nepovlašten proglas na izbornike kao odbornik kamoristične stranke u ime c. k. državnih činovnika.

Radi ovog lopovluka isti Frank bio je radi toga pozvan na odgovornost od nekojih činovnika. Videć se u škripcu radi ovog nepoštenog izbornog manevra, u subotu nije bilo više njegovog imena ni na proglasima ni žurnalu kamorre. Isti pošteni Frank na mjesto da to u žurnalu kamorre ili drugčije ispravi, dao je to ispraviti kroz glasilo agencije laži i zloće tako, da je tobože nastala u prvoj objavi proglasa samo jedna nevina tiskarska pogreška, a nije spomenuo da Frank, upravitelj pošte, nije odbornik c. k. činovnika, nego je to lopovski prešućeno.

Ideno dalje. Medju kandidate zastupnika postavili su i gosp. kontrolora pošte Hrončića i kao zamjenika c. k. sudbenog pristava Dr. Debeuz-a bez njihovog znanja te su ova dvojica privatno proti tomu protestirali i htjeli učiniti javnu galamu.

Ako to nije istina pozivljemo gg. Hrončića i Dr. Debeuz-a da ovo javno opovrgnu.

Ovako radi samo kamorra po receptu agencije u Via Sergia.

Eto izbornici, ovako rade ovi ljudi za dobrobit grada Pule i poštenje Vaše. A što pak rade drugdje za što mi nemožemo doznati? — Javite nam gradjani, sve što znate, da skinemo ovim kamorašima maškaru sa obrazine!

Lopovštine kamorističke agencije.

Arsenalci! Pristaše inž. u penziji Wilhelmi i Reeh, možda i ta dvojica osobno, šire medju Vas glasovnice talijanske stranke za izbore, sa podlim agitiranjem da je Njegova Preuzvišenost admiral Minutillo izrazio želju da glasujete za listinu talijanske-irredentističke kamorre. — Upozorujemo Vas da je to **prosta i gnjusna laž**, dostojna samo ljudi à la nodar Stanich, koji je izdao svoj materinski slovinski (hrvatski) jezik, jer niti njegova majka ni otac, a ni on do svoje dvanajste godine nisu znali *ni govorit talijanski*, nego samo *hrvatski*. — Ovim ljudima ne vjerujte ništa, oni Vas samo varaju.

Od Njegove Preuzvišenosti g. admirala Minutillo — koji budi mimogred rečeno, žalibože, već pet dana ne izlazi radi bolesti iz svoje kuće -- očekujemo, da zabrani ovim ljudima, da u svoje nečiste svrhe zloraljuju njegovu poštenu volju i pravednost; jer Nj. Preuzvišenost g. admiral je u befelu od utorka 10. tek. mj. strogo zapovjedio svim Vašim predpostavljenima, da Vas **moraju** pustiti da slobodno po vašoj miloj volji vršite vaše izborno pravo! Š toga ne vjerujte lažcima i nebojte se!

† **Antun Skoko.**

Javljaju nam iz Premanture, da je tamo prekjučer umro u najljepšoj dobi od 27 godina nakon teške i dugotrajne bolesti, providjen svetotajstvi umirućih Anton Skoko od Antuna. Pokojnik ostavlja, ucviljenu mladu udovicu i malog sinčića.

U premanturskim hrvatskim redovima pokojni Skoko je slavio kao čvrst karakter, dobar rodoljub i osvjedočen Hrvat. Naša hrvatska stvar gubi u njemu vrla zagovornika.

Bio mu pokoj vječni i lahka ova hrvatska zemljica, kojoj je bio dušom i tielom odan!

† **Amalia Lah.**

Vriednu rodoljubnu obitelj Lah zadesila je teška nesreća: jutros naime umrla im je u najljepšoj dobi od 24 godine kćerka Amalija. U njihovoj velikoj tugi izrazujemo ucviljenim roditeljima naše saučešće, a miloj pokojnici vječni pokoj!

Plesni vjenčić.

Plesni odbor Istarskog Sokola priredjuje dne 21. o. mj. plesni vjenčić u svojoj dvorani »Sala Apollo«. Članovi plaćaju ulaznino 1 krunu, dočim gospodjice ne plaćaju, već se imadu iskazati s pozivnicom. Početak u 8 sati na večer.

Lošinjski kotar:

Osoršćica dne 8 Jenara 1905. Istini za volju moramo izjaviti, da smo bili zavedeni, kad smo u dopisu tiskanom u Našoj Slogi od 22 prosinca 1904. kazali, da učiteljica po noću polazi konvenat, već to biva po danu, koliko je javnosti poznato, što pod bivšim starješinom se nije dogadjalo. Da su u noći bile fraje do zviezde danice ponovno kažemo. Mi nismo pratili Tonollia i njegovu deputaciju, kad je išla u Rim zavaravat Sv. Otca, ali se pripovjeda, da ju je njetko iz konventa pratio tamo do Trsta. Grožnja se ne bojimo. Što smo kriva komu učinili to i sami izpravljamo, kako se vidi, ali one, koji odnarodjuju naš narod, ne ćemo štediti.

Noćno strašilo.

Vrbničanom. Tiho, na vratima približih se k postelji bolestnika. Časom motrih izmučeno i trpeće njegovo lice. Samo teško disanje odavalo života. Ko u strahu, da ne utrne i taj slabi znak, javih se: ja sam tu, Marija, kako je? Lice se razvedri, usne se osmjehnu i bolno zatim izgovore! „Slabo, zlo, zlo". U isti čas, ko da boli nestalo, stao me brižljivo ispitivati dali mi stigli darovi za božićno drvce, kojima htjeo obdariti djecu zabavišta u Vrbniku, a koje me on molio da dobavim. Kad potvrdih, da jesu, stao mi preporučivat, kako da to sve uredim. Oprostih se od njega, obećav da ću ga na povratku izvjestiti o svečanosti i poljubih ono veliko čelo pod kojim niknule tolike plemenite misli za dobrobit svog rodnog mjesta i hrvatskog naroda.

Kako mi pripovijedali viseput posjetio zabavište, pa je uspjehom bio toli zadovoljan, da je sklopljenim rukama rekao: „Hvala Bogu, Bog mi je dao, što sam želio".

Tko je prisustvovao njegovu sprovodu, pa vidio svu malenu dječicu, kako sklopljenim ručicama i kiticom cvijeća dočekaše smrtne ostanke svog dobrotvora, nije mogao da se ne gane i sustegne suze. Tko je pak posjetio zabavište i prisustvovao makar i pokusu božićne zabave, toga su takodjer od radosti suze oblile, videć okretnost dječice u igri, pjevanju, govoru, ponašanju, pa taj, ako je Vrbničanin je takodjer s pokojnikom morao da reče: Hvala Bogu, što se je netko našao, tko je tu dječicu iz ulice sklonuo u Dom, gdje se uče lijepu i dobru.

Da je pokojnik još koje vrijeme ostao u životu osjegurao bi budućnost zabavišta, no Stvorac k sebi ga pozove i tako ovo osta neoskrbljeno.

Za tri godine dobivat će potporu Družbe i pokojnika, al dalje, dalje . . .? Družba ima druga polja, gdje čekaju njenu desnicu, pa nebi zamjere da nam prikrati.

Ne bi li dakle dobro bilo, da svi oni, koji ikoliko ćute do svog rodnog mjesta, nekoliko doprinesu čim bi se postavio bar djelomično temelj za uzdržavanje zabavišta.

Tim bi najljepše počastili uspomenu onoga, koj je i zadnji dan svog života mislio kako da razveseli nadu roda.

U Vrbniku obstoji odbor, koji se brine za zabavište, kamo može svatko svoj prinos dostaviti.

Vrbničanka.

Iz Dobrinja. — Ona zaporka dopisnika iz Vrbnika „izim Dobrinja — gosp. načelniče ugledajte se u Krk", tiskana u Vašem cienj. listu, dobro je došla onomu kojega se tiče, a nek mu i na diku služi. Nego žalostno je da radi samog načelnika i „njegovih" njekoliko občinskih zastupnika mora trpiti cielo mjesto, a k tomu i škodno biti, jer kad se je ovako nad mrtvim ostancima, u svakom pogledu požrtvovnog blagopokojnog Dra Dinka Vitezića nezahvalnim pokazalo, kako da odsude taj postupak oni naši živući borioci-zastupnici Bečа i Poreča. Mi jih molimo, da to ovom nedužnom puku za zlo neuzmu, a Vama občinski zastupnici sa načelnikom poručujemo, da u buduće samo koristonosne i promišljene zaključke stvarate, jer kako ste odobrili povišenje plaće načelnikovu sinu, tobož tajniku, mogli jeste lakše još, a to vam je i dužnost bila, odobriti možebitni potrošak od par kruna i dati se zastupati pri sprovodu našeg dobročinitelja bivšeg zastupnika dra Dinka Vitezića, tim više, da jeste od pokojnikovih rodjaka na vrieme obaviešćeni bili o smrti i danu sprovoda, još k tomu jedna susjedna pokojnikova občina.

Za ovaj put samo: načelniče znajte dobro, da nije ovaj puk za vas, nego vi za njega!

Voloski kotar:

Franelka udova Lenac. Iz Lovrane stigla nam je ovih dana tužna viest, da je tamo preminula dne 10. o. mj. nakon kratkog bolovanja providjena sv. Otajstvi umirućih vrlo čestita i odlična Hrvatica gdja udova Francika Lenac rodjena Čeh, ostaviv za sobom mnogobrojnu rodbinu i mnoštvo iskrenih prijatelja i štovatelja.

Pokojna naša Francika priznavala se je odličnom Hrvaticom još 70. godina prošloga vieka kadno su današnji lovranski poprdili skakali pod Ladonjom i okolo mora bosonogi ili u otvorenih hlačicah otraga pozdravljajuć okolo iduće smjerno i pristojno sa krasnim našim: Hvaljen Isus i Marija! Ona je prije i kasnije sakupljala ukolo sebe sve odličnije naše rodoljube one občine, koji su ju ljubili i štovali radi njezinog dobrog srca, vesele i šaljive ćudi. Kako bijaše odvažna, a sa narodnimi odpadnici bezobzirna, znala im je u kući i na putu često dati lekciju o njihovom tobožnjem talijanstvu.

Na naš list bila je predbrojena već tada i uviek se je ponosila svakim narodnim napredkom.

Dična naša Francika bila je pravi tip stare, poštene, dobre i čestite lovranke, uzorne supruge kršnih naših pomoraca.

Na svježi grob velevriedne žene i Hrvatice šaljemo iskrenu suzu žalostnicu kličući bolnim srcem: Dobra Franciko, lahka ti bila domaća gruda!

O vriednoj pokojnici čitamo u „N. L.":

Pokojnica bila je na glasu kao otvorena i odlučna Hrvatica. Na njezinoj se kući svakoga svetka vijala — jedina u Lovranu! — hrvatska trobojnica. Suviše, ona je posliednjom svojom voljom odredila, da se ta trobojnica imade vijati na dan njezina sprovoda na običajnom mjestu na pô stij ga. A koliko je ona imala neprilike sbog te svoje trobojnice! Nekoliko je puta dapače dobila nalog i od samog c. kr. kot. poglavara, da skine zastavu, no ona je i načelniku i oružnicima i kot. poglavaru svaki put odbrusila: „Pokorit ću se jedino sili". I. nitko nije se podufatio da joj dirne u trobojnicu, tako da se ona uzprkos svima vijala i nadalje na rodoljubnoj kući vriedne pokojnice.

Muž joj je poginuo 1866. god. pod Visom. Bio je hrabar vojnik. Nežan i neustrašiv. Kad se „Re d' Italia" nagnuo da potone, priskoči pok. Lenac da skine s neprijateljskog broda zastavu. Zgrabio on zastavu, ali u to ga zgodilo neprijateljsko zrno i on se srušio mrtav. Pokojnica je tu zgodu rado i s ponosom pripoviedala.

Kod svih narodnih zgoda u Lovranu, pokojnica je u punoj mjeri sudjelovala: osobito kod izbora radila bi neumorno za pobjedu domaće liste. Bila je čl. utemeljica družbe sv. Ćirila i Metoda (jedina u Lovrani!) a sjetila se i na smrtnoj postelji naše družbe ostaviv joj zapis u iznosu od 400 K, a podpornom družtvu u Pazinu 1000 K.

Na sprovod, koji se obavio u četvrtak 3 sata poslie podne, bilo je više rodoljuba iz Voloskoga, Opatije i drugih okolnih mjesta i time su naši ljudi izkazali dužnu počast dobroj i vriednoj Hrvatici — neustrašivoj našoj Franciki.

Laka joj bila zemljica!

† **Anton Ćikvić.** Dne 5. t. mj. preminuo je u Škrbićih Anton Ćikvić kućevlastnik i krčmar, rodom iz Kastavšćine. Trudom svojim i svoje supruge znao si je pokojnik steći tiepi imetak. Poznat je bio i na daleko i široko osobito medju radnici, koji su kod njega rado sastajali okriepe radi. Od početka narodnostnih borbah u Volosko-Opatijskoj občini bio je pokojnik ponekle neodlučan, al što dalje to je pos.ajao sviestniji svoje narodnosti. Svoju djecu slao je u hrvatsku školu i neizmjerno se je radovao kad je vidio kako mu znadu ne samo liepo čitati i pisati hrvatski nego takodjer deklamovati razne hrvatske pjesme. Ostavlja udovu sa više muške i ženske djece, koji su svi na dobru putu da postanu čestiti ljudi i sviestni narodnjaci. Mi njim izrazujemo ovim našu sućut i molimo Boga za vječni mir pokojnomu Antunu Ćikoviću!

Opatija. (Dvie zabave dne 31. XII. 1904.) Zadnji dan prošle godine izvršile su se dvie krasne zabave u dvorani naše „Zore". U 5 satih priredilo se je božićno drvce za učenike pučkih škola. Velika dvorana "Zore" bila je puna občinstva, te velikom većinom takova, koji se kod običnih zabavah ne vidja. Bile su tu najviše majke školske djece, a i mnoge majke sa djecom u naručju. Nekoliko djevojčica i dječakah odigralo je Širolinu igru „Dječje radovanje" tako ganutljivo, da se je mnogim vidjelo suze na očiju. Kakvih 10—15 dječaka i djevojčicah deklamovalo je jedan za drugim razne pjesme. Kod igre i kod deklamacije vidjelo se kako djeca liepo napredjuju osobito u hrvatskom materinskom jeziku. Cieli kor djece muških i ženskih pjevao je razne božićne poznate pjesmice. Velečastni gosp. kapelan je prema svrsi zahvalio u ime djece najprije gospodi učiteljem na trudu kojega su si dali oko izvježbanja djece. Zatim svim onim koji su bud što darovali za božićno drvce, te konačno upravio nekoliko riečih na dječicu postavljajuć im na srce, da budu uviek dobri kršćani i Hrvati. Iza toga bila su djeca podarena sa prerazličitimi darovi njih preko 50 sa čitavim odielom i obućom.

U večer priredilo je pjev. i tamb. društvo „Lovor" zabavu. Zbor toga društva odpjevao je početkom i na svrsi rasporeda nekoliko krasnih pjesamah, dočim su četvorica pjevačah odpjevala dva četverospjeva. Gospodjice Amelija i Avelina Jurković, Otilija Letiš te gg. A. Vahtar i Miletić i A. Munić odigrali su igru „Amanda". Teklo im je kao da bi svaki dan igrale i igrali. Nešto nova na Zorinom pozorištu bila je druga igrica, koju su odigrale iste gospodjice i gospoda jedinom razlikom, da je ovdje igrao g. Vladimir Plavec, a ne Adolf Munić. Velim nešto posve nova jer su predstavljali slovenski igricu slovensku „Sam ne ve kaj hoče". Vidilo se je kod toga igranja da nema bog zna kakve razlike izmedju hrvatskog i slovenskog jezika. Predstavljačice i predstavljači želi puno pohvalah od mnogobrojnog občinstva iz Opatije i Voloskoga.

Pod točkom sa naslovom „Zvezdoznanstvo" odpjevao je šaljivih kiticah i tudjih i svojih poznati šaljivdžija g. Mihalj Vahtar. Sve je pucalo od smijeha! — O polnoći čestitao je „Lovor" svim prisutnim i drugimi sretnu novu godinu i iza toga sliedila slobodna zabava u velikom oduševljenju.

Pazinski kotar:

Nova podružnica. C. k. namjestničtvo u Trstu potvrdilo je pravila nove „Ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda" u Pazinu.

Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom novu podružnicu želeći vruće, da bi i u ostalih naših većih mjestih rodoljubne naše gospodje i gospodjice sliedile primjer naših vriednih Pazinčanka.

„Hrvatska Čitaonica u Tinjanu, držati će svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu, u nedelju dne 22 januara 1905. u 4 sata poslje podne uz sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 3. Izvješće odbora. 4. Obračun za prošlu a proračun za tek. godinu. 5. Biranje novog odbora i 2 pregledatelja računa. 6. Možebitni predlozi. „Odbor".

Porečki kotar:

Osnovateljna skupština podružnice sv. Cirila i Metoda u Lazati opć. Motovnu obdržavela se je dne 11. decembra pr. g. u kući g. Valenta. Velikim oduševljenjem očekivao je tamošnji narod taj dan, željan, da i on malenu svoticu doprinese našoj velezaslužnoj Družbi. Oko dva sata po podne sakupi se u kući g. Valenta liepi broj tamošnjih ljudi. Prihrliše na skupštinu i starci i djeca i mužkarci i djevojke. Bilo je prisutnih i nekoliko Livadčana, Kaldrinaca, te nekojih čak iz Rakotola. Nakon što se je sakupljenim rastumačilo svrhu družbe i podružnice, sliedilo je upisivanje članova. Liepi se broj članova upisao u podružnicu, što je dokaz, koliko se oni ljudi za narodnu stvar zauzimaju. Poslie upisivanja članova, izabralo se novi upravni odbor. Nešto od članarine, nešto od darova, sabralo se spomenutog dana u tom malenom seocu oko 70 kruna. Hvala svim Lazanima, koji su na taj način pokazali, da i u njihovim srcima gori ljubav za svoj narod. Naročito pako hvala cienjenoj obitelji gosp. Vinka Božića, koja se neumorno bori proti prodancima motovunskim i kaldirskim za spas naroda, te koja tamošnje ljude bude od stoljetnog sna.

Nova podružnica „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ u Lazah, obć. Motovun. Osnovateljna skupština podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ vršila se je u Lazah, obć. Motovun dne 11. decembra 1904.

Pošto je broj prisutnih odgovarao pravilima podružnice, otvorilo se je sjednicu. Predsjednikom skupštine bje izabran gosp. Ivan Nežić iz Livada.

Gosp. je predsjednik Nežić pozdravio prisutne, te zahvalio im se, da su se u takom liepom broju odazvali današnjoj skupštini. Zatim je na liepi način rastumačio što je i zašto je ustanovljena „Družba sv. Ćirila i Metoda“, što su podružnice zašto se među narodom ustanovljuju, te što nam koriste.

Na to je sliedilo upisivanje članova. Svih članova upisalo se je na toj skupštini 70 na broju, koji su doprinesli K 72.

Nakon upisivanja članova sliedio, je izbor novog odbora, koji bude jednoglasno izabran do buduće glavne skupštine kako sliedi: ravnatelj: Bertoša Ivan pok. Ivana Bortošići — Laze, zamjenik: Božić Josip Viktor — Laze; blagajnik: Bertoša Mirko od Jakova Bertošići — Laze; zamjenik: Bertoša Anđeo od Jakova Bertošići — Laze; tajnik: Božić Ante Vinkov — Laze; zamjenik: Flego Ivan pok. Mata — Laze.

Buduć se nijedan nije više oglasio, predsjednik zatvori skupštinu, pozdravi opetovno sve, zahvaliv im se, te zaželiv, da bi ova podružnica najljepše napredovala i da bi bila uzor podružnica svim drugim podružnicam sv. Ćir. i Met. u Istri.

Na to su se prisutni razišli, te mirno otišli svojim kućama.

Koparski kotar:

Podružnica sv. Ćirila i Metoda“ u Sv. Martinu kod Buzeta držati će u nedjelju dne 22. tek. svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu.

Iz Buja pišu nam 5. o. mj. Na posliednji samanj domaćeg blaga dovezoše naši kmetovi i posjednici 493 glave blaga i to 172 kom. debelog i 321 drobnog blaga. Od svega toga razprodalo se je 13 volova, 7 krava, 3 telca, 3 konja 6 magaraca i 228 krmaka — ukupno 260 glava.

Razne primorske viesti.

Konac nesretne vinske klauzule. Dne 1. o. mj. prestao je uvoz tudjih vina u našu monarhiju uz sniženu carinsku taksu, te će se od sada plaćati za tudja vina ugovorenu svotu od 20 for. u zlatu za svakih stolitara vina.

Zbog nesretne klauzule trpili su mnogo naši vinogradari, jer nisu mogli natjecati se sa nizkom cienom tudjih, osobito talijanskih vina.

Već sada opaža se posliedice ukinuća te klauzule jer su ciene koli našeg istarskog toli susjednog dalmatinskog vina prilično poskočile.

Diamantska misa. U subotu dne 14. t. mj. slavio je hrvatski Homer fra Grga Martić u Kreševu (Bosna) svoju diamantsku misu. Prvu svoju misu prikazao je dne 14. jenara 1845, srebrnu god. 1871, zlatnu 1895., a ove godine prikazao je diamantsku. Čestitajuć vriednom starini, želimo da nam ga Bog još dugo pozivi!

Zahvala.

Za pučku knjižnicu u M. Lošinju primili smo do sada ukupno 618 knjiga.

Poklonište sliedeća gospoda:

Gdja Jelisava ud. Skopinić, Mali Lošinj. 129 kom.; — gosp. Antun Kraljić, pravnik (Dubašnica — Zagreb) sakupio 125 kom., a darovaše: gosp. Ante Polić, 74 kom.; „družtvo za osnivanje pučkih knjižnica“ 28 kom.; klub „hrv. sveučilistnih gradjana iz Istre“, Zagreb, 9 kom.; gosp. Gjuro Basariček, pravnik, 6 kom.; gosp. Milan Matijević, abiturient, 6 kom.; gg. X. 2 kom.; — gosp. Viktor Jurinčić, c. kr. upravitelj carine, Mali Lošinj, 95 kom; klub „sv. Ciriło-Metodski zidari“, Zagreb. 84 kom.; g. Josip Picinić, cand. pharm., Mali Lošinj, 66 kom.; gosp. Josip A. Kraljić, učitelj, Mali Lošinj, 32 kom; g. Dr. Kvirin Klement Bonifačić, župnik, Mali Lošinj, 25 kom.; knjižara Lava Hartmana, Zagreb, 21 kom.; gosp. Antun Kraljić, pravnik (Dubašnica—Zagreb), 19 kom.; gosp. Josip Bogović, svećenik, Rab, 11 kom; gosp. M. Aušperger-Ivek, trgovac, Virje, 5 kom.; gosp. Ivan Rašković, kazališni pjevač, Mali Lošinj, 3 kom.; gdjica Betti Markus, učiteljica družbinog zabavišta, Mali Lošinj, 3 kom.

Plemenitim darovateljem budi ovime izrečena naša najtoplija hvala.

Mali Lošinj, dne 4. januara 1905.

U ime privremenog odbora:

Jos. A. Kraljić, rav. učitelj.

Razni prinosi:

Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

G. Katarinić K 18·80 prigodom blagoslova društvene kuće u Nerezinam, na predlog gosp. Dinka Rukonića — Cimića. Fran Lipić iz Spinčića, sakupio prigodom čestitanja nove godine u malenom društvu u krčmi gosp. Ljudevita Lipića iz Jurišća K 3·40. Ivan Nezić, učitelj Livade p. Motoviue K 28·— sabrano u veselom društvu. A. Mezulić u Puli K 5·— za počastiti uspomenu Amalije Lah.

Ukupno danas	K 55·20
Na račun ove godine izkazanih . „	67·42
Sveukupno . „	K 122·62

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

A. Mezulić u Puli K 5·— za počastiti uspomenu svoje šurjakinje Amalije Lah. — Martin Privrat u Medulinu K 6·— sakupio medju hrv. i češkim dobrovoljcima.

Ukupno danas . . . . . K	11·—
Na račun ove g. izkazanih . . „	22·—
Sveukupno K	33·—

Priposlano.[1])

Šuljajuć se jednog dana putem u Čitaonicu, da se malo pozabavim čitanjem raznih novina, slučajno dodje mi pod ruke i „N. Sloga“, u kojoj je tiskan dopis iz Osorščice prošlog mjeseca prosinca g. 1904. Sa velikim zgražanjem pročitah ga i razmišljajući medju sobom na kakve izmišljene niskoće spao je g. dopisnik, zavapih bolnim srcem: „Jadna moja majko Hrvatska, kakvih podlih sinova gojiš u tvojem krilu!!! Proti svojoj volji i s velikom odurnošću laćam se pera, ne da obranim sebe (čist netreba da se pere), ne da obranim ugled ove redovničke obitelji, kojoj pripadam, jer dobro znadu i vrabci na krovu, počamši od Lošinja do Cresa, kakav požrtvovni život sprovadjaju fratri u Nerezinam, već radi toga, pošto novine dolaze i u ruke tolikih neukih koji bi mogli štogod u svojoj pameti posumjati ili barem omalovažit ugled našeg reda, pozivljem najučtivije g. dopisnika, da mi malko odgovori na sliedeća dva upita, naravno uz svoj podpis: 1. Kad je učitelj Tonolli mene i'li mog stanešinu ikad upitao za razjašnjenja bilo u poslu glagolice bilo u koju drugu svrhu? 2. Neka navede vjerodostojne svjedoke i uz prisegu kojeg dana su učitelj Tonolli sa učiteljicom žvakali (sic!!!) tiroleški salam u samostanu do dolazka zviezde Danice? Ako li je ikad kadar dokazati što je naveo u svojem dopisu, ja ću mu pljesnut obadvima rukama od radosti i veselja, ako li nije tada je crni klevetnik dostojan svakog prezira i njemu nema obstanka u družtvu poštenih ljudi. Na polje g. dopisniče temeljitim dokazima, a evo me svedjer pripravna da ti saspem u grlo laž.

Nerezine 15. I. 1904.

O. Stjepan Radunić.

[1]) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva i uprave.

Prijatelju-imenjaku. Dopis iz Vrbnika nije prošao kroz ruke glavnog suradnika.

Gosp. N. N. Pazin. Za dopise, koje poslaste u Pulu, neodgovara glavni suradnik. Zašto nešalj te samo njemu To vriedi i za druge suradnike.

U PEROJU

ide na dobrovoljnu dražbu liepo imanje (kuća, staja i zemljišta: njive, vinogradi i šume).

Dražba će biti u nedjelju dne 22. tek. mjes. u 2 sata po podne u Peroju.

Tko želi kupiti za malo novca bilo liepu kuću, bilo pojedina zemljišta — makar i uz plaćanje na obroke (na dug) — neka dodje 22. jenara u Peroj.

Pobliže obaviesti daje:

FRAN BAF

U Tinjanu (kraj Pazina).

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

VELIKA ZLATARIJA

ANTE RADIĆA

Split

(Iza suda, kuća Karaman, II. pod.)

Preporuča svoju **radionicu** sa bogatim i raznovrstnim **skladištem** krasnog dijamantnog nakita, modernih zlatnih i srebrenih stvari, kao što i narodnih predmeta u *filigrani*, izvrstnih švajcarskih zlatnih i srebrnih žepnih satova — **a sve uz najumjerenije tvoričke ciene.**

Izradjuje ukusno svaku radnju, a poduzimlje takodjer popravke koje mu drago vrste.

Kupuje uz najviše ciene i prima u zamjenu zastarjelo zlato i srebro, biser i drago kamenje.

Za sve pak kod njega kupljene stvari daje pismenu jamčevinu. Pismene naručbe odprema odmah.

Posjeduje preko 1000 zahvalnica.

Bogato ilustrovane cienike šalje na zahtjev badava i franko

PROFESOR LAPPONI,

tjelesni liečnik Njeg. Svetosti pape, a i mnogi drugi odlični profesori i liečnici preporučaju za odstranjenje zatvorenosti, za okriepu želudca i za pospješenje redovite probave

želudačnu tinkturu

G. PICCOLI-A,

dvorskog dobavljača i ljekarnika u LJUBLJANI.

1 bočica stoji 20 para, a naručbe se kretom pošte obavljaju

Razcviljenim srdcem javljamo svoj rodbini, prijateljem i znancem prežalostnu viest, da je danas u 8 sata na večer nakon kratkog bolovanja, providjena sv. Tajstvi umirućih, preminula u Gospodinu naša preljubljena sestra odnosno teta

Francika ud. **Lenac** rodj. **Čeh**

u dobi od 68 godina.

Sprovod mile pokojnice sliediti će u četvrtak u 3 sata poslije podne iz kuće žalosti „Villa Franceška“ u Opriou u groblje u Lovran.

Lovran, dne 10. Siečnja 1903.

Antonija, Tereza, Pierina sestre. — **Marija Martinčić** svakinja. — **Fran i Antun** braća.

Marija i Niko Čeh-Antunov, Erminija i Niko Čeh Josipov, Virginija Jačić, Serafin i Angelina Čeh, Josipina i Attilio Magnolo, Elvira i Niko Pegan, Albert Pegan, Marija, Ivan i Kuzma Martinčić, Marija i Ivan Marković, Marija i Gušte Mladenić, Marija i Josip Škočanić, Fanny, Stjepan i Marija, Miho Blašković, Antonija, Fran i Valentin Nagel, Palma, Marija, Olga Mladenić, Jolanda, Aldo, Loisa i Laura Magnolo, Renato i Anton Čeh netjaci.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Obračun

Konsumnog društva u Šijani-Pula.

Iskaz prometa 1904.

Primitak	K	P.	Izdatak	K	P.
1. Zadružni dijelovi	289	30	1. Povraćene članarine	325	—
2. Prodaja robe	27839	22	2. Odplata robe	24975	26
3. Razno i to:			3. Kamati plaćeni	90	—
a) upisnine	70	28	4. Dividenda članovima	923	13
b) knjižice	4	64	5. Razni upravni izdatci i to:		
c) prenos poslovodje bolesničkoj blagajni i globe	14	—	a) Nalazva i poprava inventara	89	—
d) poštarine	—	71	b) Stanarina	425	—
4. Ostatak gotovine 31. XII. 1903	156	50	c) plaće i nagrade	1231	74
			d) osiguranine	7	13
			e) soldo pigioni	19	25
			f) pošta i drugi sitni troškovi	206	97
			g) bolesničkoj blagajni	69	54
			6. Gotovina u blagajni 31. XII. 1904.	12	62
	28374	64		28374	64

Bilanca 1904.

Imetak (Aktiva)	K	P.	Dug (Passiva)	K	P.
1. Gotovina u blagajni 31. XII. 1904	12	62	1. Prema članovima zadružni dijelovi	1160	—
2. Roba u zalihi 31. XII. 1904. procijenjena po fakturnoj vrijednosti i troškovi smještenja	3171	—	2. Prema trgovcima za robu	3483	06
3. Pokućtvo nakon odbitka od 10%	969	62	3. Prema Istar. Posujilnici tekući račun za kapital	1000	—
4. Dužnici za robu dne 31. XII. 1904.	2853	44		421	74
5. Tekući račun (zadružni dijelovi kod Gospodarske sveze i Istar. Posujilnice)	120	—	4. Reservni fond	1071	88
			5. Za saldo aktive (čisti dobitak)		
	7126	68		7126	68

Račun gubitka i dobitka.

Gubitak	K	P.	Dobitak	K	P.
1. Odbitak na pokućtvo 10%	97	84	1. Blatni dobitak od robe	3166	32
2. Odbitak na knjigama i tiskanicama	72	92	2. Pristupnine i knjižice	74	91
3. Stanarina	425	—	3. Prinos poslovodje bole-ničkoj blagajni i globe	14	—
4. Bolesnička blagajna	69	54		—	71
5. Plaće i nagrade	1231	74	4. Prinos poštarine	36	33
6. Osiguranina proti ognju	7	13	5. Kamati plaćeni za godinu 1903.		
7. Soldo pigioni	19	25			
8. Poštarina i drugi sitni troškovi	206	97			
9. Kamati plaćeni	90	—			
10. Saldo za čisti dobitak	1071	88			
	3292	27		3292	27

Upravni odbor:

PULA, dne 9. siječnja 1905.

F. Raner, v. r. Josip Ivančić, v. r. Ernest Jelušić, v. r.

Cernelj Karl, v. r. Monfreda Ivan, v. r.

Nadzorni odbor:

Pregledano i u redu pronadjeno.

PULA, dne 10. siječnja 1905.

Dr. M. Laginja, v. r. Dr. J. Zuccon. v. r. Anton Dajčić, v. r.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantiranog pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom.
Voštenim svićcem itd. . . . . kg. po K 8—
Iste ukrašene s odljepljivim svieticama . . . 6—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40
" granis . . . . . 2—
" . . . . . 1·20

Voštene ovitki, bieli i bojadisani . . kg p. K 4·80
Isti ukrašeni s svietom i zlatom . . . . . 8—
Svićice za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3—
Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
Svićice i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3—
" " II. " . . . . 2·40
Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 2—
Voštene svieće tarče, I. talijanski sastav . . 2·40
" " II. " . . . . 2—
Voštene platno za oltare, metar . . . . 2—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.
Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu liić. — Isto tako uzeol pitomac (stolni) i uzvadni.
uz vrlo nizke ciene.
Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. ćućinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana, proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žećerne bolesti, zraatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkrilјivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju grozniću i sve druge bolesti od iste dolazeće. Lječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madruna — s toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naručuje adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duced) K 5·— 36 " (3 duceta) K 12·40
24 bočice (2 ") " 8·60 48 " (4 ") " 16·—
60 čočica (5 duceta) K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, prohladanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Broj 4. Pula, u četvrtak dne 26. jenara 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Tekovnog računa br. 847·849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utuženje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, tako izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i drug.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 4. novembra 1904.

XV. sjednica.

(Svršetak.)

Dalnji formalni razlog stoji u tom, što ovom predlogu nije dana prava forma, u kojoj bi mogao biti prihvaćen. Radi se o velikom, eventualno brojnom obterećenju pokrajine, koje bi moglo nastati, radi se o izdanju novih zadužnica, koje stoje pod garancijom pokrajine, dakle sve stvari veoma važne i zamašne, koje treba svesti u oblik zakona, a ne u oblik običnog zaključka sabora.

Već sam drugom zgodom spomenuo, da su i manje znatne promjene u kreditnom zavodu bile učinjene u formi zakona i to spomenuo sam u tom pogledu zak. od 13. marta 1886. br. 7., od 9. aprila 1894. br. 10. i od 14. maja 1902. br. 25. t. j. u novije vrieme i u zadnjih 20. godina praksa je naša zakonodavna takva, da se stvari veće važnosti stavljaju u podpunu formu zak. osnove. Nije to običaj samo u ovom saboru, nego tu praksu slieđe i ostali pokrajinski sabori, pa se pozivam na najbliži sabor Goričke, koji je, kad se je radilo o razdiobi zemljišta jedne občine, koje cielo nije vriedilo 5—6 tisuća forinta, učinilo to u formi zakona.

Nemože se valjano prigovoriti ovoj našoj tvrdnji time, da se reče, da će svejedno ići Njeg. Veličanstvu na potvrdu i obični zaključak. To je istina, ali samo u formi zaključka, a ne u formi zak. osnove, a u tom je velika razlika, jer i vladini organi, centralne oblasti vlade, ministarstva, i sama kruna sigurno će mnogo veću važnost dati volji zakonodavstva, koja je stavljena u formi zakona, pa će takodjer sigurno i mnogo više paziti, da nepotvrde što bi moglo biti na štetu jednog diela pokrajine ili jedne narodnosti. Za to mi smatramo to ne samo formalnim razlogom, nego i vrlo težkim, radi kojeg nemožemo glasovati za ovaj predlog u obliku u kojem je postavljen. —

Da ogromna razlika izmedju toga, da bi se jedan zavod ustanovio putem samog zaključka sabora, ili u formi zakona, dokazati ću iz samog predloga, koji je dan u razpravu.

U točki 3. predloga rečeno je (čita):

„Si autorizza la Giunta Provinciale di concretare d' accordo coll' i. r. Governo, senza ripetere un nuovo deliberato della Dieta, tutte quelle modificazioni di singole disposizioni dello statuto, che l' i. r. Governo dichiarasse per avventura necessarie, in quanto tali modificazioni non stiano in contradizione colle massime fondamentali dello statuto stesso".

Tu se dakle daje eksekutivi moć, da promjeni znamenito — a kadgod može jedna rieč biti promjena stvari samo — — stvar, koju će sabor eventualno zaključiti, da ju promjeni eventualno i mnogo znamenitije, nego bi to i sabor kod ponovnog razpravljanja htio ili mogao učiniti. Dočim, ako stvar predstavi kao zak. osnovu, to onda ima posve drugi oblik. U zak. osnovi nemože biti više predvidjenih takvih promjena koje bi eventulno zasjecale u bitnost same stvari, nego bi morale ustanove zakonske biti — da rečem — konačne. — Za to, kako kažem, ova stvar morala bi biti predložena u obliku zak. osnove, pa već sam taj razlog držimo mi s ove strane visoke kuće posve dovoljnim da svi predlozi u obliku, u kojem će biti od većine prihvaćeni, nebudu potvrdjeni od drugog faktora zakonodavstva, naime od Njeg. Veličanstva. A to napokon nije ni potrebno, jer mislim, da smo mi s ove strane vis. kuće toga mnienja da se ovako zamašne stvari za pokrajinu u naših okolnostih, gdje saborska većina i sab. predsjedničtvo stoji na poznatom stanovištu prema drugom dielu vis. kuće i prema zastupnikom velike većine pučanst a pokrajine, — da se takove stvarine mogu i nije pravo, da se stvaraju tako reći preko noći i intervencijom samo jednog diela pokrajine putem njezinih zastupnika. Iz svih tih razloga prisiljen sam proti ovoj osnovi glasovati, a za dokaz, da ju možda nećemo za uvjek pokopati, nego da smo voljni sudjelovati pri raspravi iste, dok bude zato shodnije doba i ako bude podnešena u obliku, koji se zahtjeva, častim se postaviti slieđeći predlog (čita):

„Vrhu izvieśća polit. gospodarskog odbora glede osnovanja jednoga pokrajinskoga zavoda za vjeresiju občinam, prelazi se sada na dnevni red, pozivajuć saborsko predsjedništvo, da to izvieśće i predlog zem. odbora uruči ovomu posliednjemu u svrhu, da ga dublje prouči, te u svoje doba podnese ovomu saboru, i to u obliku zakonske osnove, pošto se ovako znamenit pokrajinski zavod može osnovati samo u obliku zakona a ne u obliku jednostavnog saborskog zaključka".

Obzirom na tako znamenitu stvar nadam se, da će velešt. gosp. predsjednik barem ovo razumjeti hrvatski.

Predsjednik se neobazire na taj predlog.

Prešni predlog zast. Bartolia.

Zast. Bartoli stavi i obrazloži u kratko svoj predlog idući za tim, da sabor prosvjeduje proti poznatim dogodjajem u Inomostu, gdje da su Niemci divljački napali talijanske djake. Prešnost je prihvaćena a zatim i sam predlog. (Saborska većina kanila je uz prosvjed proti rečenim dogodjajem zahtjevati i talijansko sveučilište u Trstu, nu pošto nije mogla dobiti većine za prešnost drugog diela predloga, izpustila je zahtjev o sveučilištu.

Lošinjski župnik.

Zast. Bennati interpelira c. k. vladu kako je mogla potvrditi imenovanje župnika u Malom Lošinju i da li će poduzeti korake da se to „protuzakonito" imenovanje ukine?

Tim je izcrpljen dnevni red i buduća sjednica urečena je za sutra u 9½ u jutro.

* * *

XVI. sjednica.

5. novembra 1904.

Prisutni: predsjednik Rizzi; vlad. zastupnik A. Fabiani; 24 zastupnika.

Predsjednik otvori sjednicu poslije 10 sati. Zapisnik posliednje sjednice odobri se bez primjetbe.

Priobćenja

Predsjednik priobći:

1. da je stigla na sabor molba občine Piran za podporu za gradnju električnog tramvaja izmedju Pirana i željezničke postaje sv. Lucija.

2. da je podieljeno zastupnikom izviešće o osnovi za uvedenje posebne takse na vino u občinah Veli i Mali Lošinj.

Zem. zavod za občinske zajmove

(Podrobna razprava)

Kod § 26. reče zast. Laginja: Visoki sabore! G. izviestitelj čitao je § 26. po predlogu odbora, ali bez stavke (čita): „Spetta al petente però il diritto di ricorso alla Giunta provinciale".

Ja bi želio znati, da li je to navlaš izpušteno, ili ima ostati takodjer ona ustanova, koja se čini veoma znamenita, jer mislim, da bi občina ili druga koja korporacija, kojoj nebi ravnateljstvo zavoda dozvolilo zajam, morala imati pravo utoka na zem. odbor. Molio bi dakle g. izviestitelja, da ima dobrotu izjaviti, da li je to navlaš izpušteno ili ima ostati kako glasi u § 26.

Predsjednik se neobazira na taj upit.

Zast. Laginja: Hvala lipa gosp. predsjedniče!

Kod § 36 uze rieč zast. Laginja: Visoki sabore! Pod imenom „provincija" razumjevamo obično posebno Istru, posebno Trst i posebno Goričku, koje sve skupa čine, kako znamo, političku provinciju „Primorje". Budući da naša provin-

PODLISTAK.

PROSLOV,

sastavljen od gosp. VIKTORA CARA EMINA, što ga je na koncertu u Zagrebu na korist naše „Družbe" izrekla gdja Ružička-Strozzi.

Na hridini stojim zavičaja moga. Do nogu mi more: sad se spušta, sad se opet diže, kao da hoće, nešto da mi kaže. Noć je. S dalekih se strana zviezde toče u more. One se same predavaju nemirnim valićima, a mali se valići u nestaškoj igri razmeću njima. Toče se zviezde, a meni se sklapaju vedje. Od nekud doletjela ptica i tamnim mi se krilom dotakla čela. Pa opet nekud odprhnula ptica, a s njom se i moja izgubila sviest. I više ne vidjeh ništa van samo opustjelo more. I gledam ga, kako se spušta i opet k meni diže. Tada se odjednom smirilo more: liepa se moja zemlja u njem ogledala sva. Razabirala se u njem glavica Učke, kršna zaledja tajanstvenih uvala, lovorje i masline, sela i kućerci — sve, sve. Ali lovorju se i maslinama sagnule grane. Gluha su sela, kućerci pusti — tugom odiše zavičaj moj. Ni ljudi ne vidim — naših ne vidim ljudi! Sve oniemilo: Drage i uvale, polja i klanci. — — Tek uzdah čujem, težak uzdah, od kojega drhću zelene grančice okolnih maslina. To su oni — to su naši ljudi! Eno ih, gdje u tužnoj povorci idu shrvani, svladani, saputani... Pobjednici Latini pred njima. Slavodobitno stupaju uz klicaj i pjesmu svoje radosti velje. A povorka za njima tužna i biedna.

Žalostnu vidim u njoj braću svoju: Vidim ih, kako saputani i svladani tužno idu. I oni pjevaju. Tužna i puna boli je pjesma njihova. Pjevaju čas, kad se poput lahora proljetnog istarskim poljanama prelio dah obećanja slatkog. Kad se prvi put iz njihovih grudi izvila čarobna pjesma velebnih, narodnih nada. Pjevaju čas, kad se u njima prenuo život, kad im dušu obuzela čežnja za ispunjenjem davnog djedovskog sna. Tada je u njima srce zaigralo krvlju i usplamćelo bojovnom željom za očuvanjem imena svoga.

Ali ih je sila nadjačala — tudje ih saputale ruke... Ide povorka i tužno pjeva... Pozdravlja sunce što na zapadu tone. Posliednji pozdravlja trak stare slobode svoje. A sunce gasne — i pjesma gasne a gubi se i uzdah, od kojega drhću zelene grančice okolnih maslina. Pobjednici stali: Dno duboka mora odjekuje gromkim glasovima njihovim, kojima nameću gospodstvo svoje. A moji ljudi, moji istarski ljudi stoje bliedi, bez duha slušaju strašne, odsudne rieči. Samo starac jedan pognut i sied stupi iz povorke pa na gô kamen spusti suha koljena svoja. Ruke sklopi a pogled upire o visoku glavicu Velebita gordog. Moli starac .. Niema je molitva njegova. Ali u zastrtim, ugaslim očima njegovim vidi se, da je to vapaj satrte duše, posliednji vapaj odaljenoj braći — krajnja molitva za očuvanje dragoga hrvatskoga imena i slova. Tiho je sve. I drugi žalobno popadali na koljena. Sklopili ruke a oči podigli spram glavice Velebita gordog. Jedan se izvio šapat iz dubine slomljenih srdaca onih: Spasite nam Istru našu!... — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tu mi se razklopile vedje i ja vidjeh, da stojim na tvrdoj hridini zavičaja moga. Noć je. S dalekih se strana toče zviezde u more. Mali se valići u nestaškoj igri razmeću njima i zviezde se u vodi okreću — okreću — kao i oči, što hoće da proplaču... Moje su misli dutle letjele k materi zemlji s vapajem duše i srca moga: — Spasite nam Istru našu i Vašu!

Svojoj miloj babi

DUMI SPAROŽIĆ rodj. VITEZIĆ

(umrla u Vrbniku dne 12. I. 1905.)

Još mi vrele suze mutne rose zjene
Sa težka gubitka mila praujaka,
Kad mi za njim eto nenadano ode
Njemu mila seka, meni draga baka.

Jedna ih je ljubav darovala svietu,
Jedna su im prsa dojiljicom bila,
Jedne su ih žarke ljubile usne,
Jedna im je malim popjevala vila.

I kada im sudba razkrižala pute,
Te pregnuše žarom dosudjenu zvanju,
Mimo raznih briga ostala im viekom
Otvorena srca bratskom milovanju.

Sudba dosudila — neumolna Parka
Crnom svojom kosom srce bratu sjekne,
Sa udaru njena bratski puče lanac,
Uz bratovo srce i sestrino jekne.

Vječna ih je ljubav darovala svietu,
U ljubavi svetoj provodili dane,
Ljubav nek im vječno, što ih svietu uze,
U svom carstvu združi duše milovane!

Ćunski *pop Frane.*

cija, za koju se ovaj zavod ustanovljuje, ako ga Njeg. Veličanstvo potvrdi, nema službenih novina, u kojima bi se javne stvari oglašivale, ne bi htio, da nastane kakav nesporazumak za buduće, pak pošto obstoje za Primorje austro-ilirsko službene novine, predložio bi, da se predlog zast. Chersicha promjeni tako, da na mjesto besjede „provincija“ dodje odgovarajuća besjeda „austro-ilirsko Primorje“.

Predsjednik se ne obazire ni na taj predlog.

Kod sliedećeg paragrafa, koji govori o tekstu obligacija, reče zast. Laginja: Ja sam se javio za riječ jedino za to, da konstantiram, da sam glede dodatka dra. Kersicha k § 36. ove osnove učinio dalnji jedan dodatak, kojeg je g. predsjednik saborski posve ignorirao; proti tomu postupku moram da prosvjedujem. Iza toga prihvati većina čitavu osnovu u podrobnoj razpravi i konačno odnosnu rezoluciju u II. čitanju.

Dobava istarskog vina za austrijsku ratnu mornaricu.

Zast. Kompare obrazloži odnosni svoj predlog kako sliedi:

Visoki sabore! Moram najprije prosvjedovati, što je g. predsjednik dao moj predlog samo u talijanskom prevodu pred vis. ovaj sabor.

Prelazim sada na obrazloženje mog predloga. Istina je, da je veoma težko dobavljati velike mase živežnih potreba za tako ogromne mase ljudi, kao što je vojska. Nije dakle čudo, da su vojna ministarstva bila u prešnim slučajevima vezana na velike trgovce. U našoj su pokrajini imena dobavljača veoma riedka. To bijahu većinom tudji dobavljači za c. kr. vojsku, pa su se kod toga silno obogatili i postali pravi milijunaši. C. kr. vojno ministarstvo davalo je i mnogo pogodnosti takovim dobavljačem, koji pak nisu imali druge skrbi, nego da se brinu za svoj žep, a ne za dobrotu svih potreba c. kr. vojske. Takovi su dobavljači gledali najprije za svoj žep, a vidimo takove ljude i danas u Abrahamovim slojevima, koji se kod tih posala silno obogaćuju — mnogo puta na veliku štetu vojske. Znamo, da je naša vojska morala prigodom okupacije silno trpjeti usljed dobave brašna, jer su to imali u rukama 4 židova, koji su samo gledali, da obskrbe svoj žep. Sad bi reći, da je stvar krenula na bolje, osobito u zadnjih 10 godina, odkako se u srednjoj Evropi razvilo zadružničtvo, te se razne zadruge brinu, da one neposredno dobavljaju konsumentom zemaljske proizvode. Zadrugarstvo nije još posve razvito u Austriji, kako bi to moglo biti, ali to nije krivnja njihova, nego je krivo to, što ljudstvo nije još dosta poučeno o koristi zadruga, krivnja je na onima, koji nam krate škole, koji su protivnici toga, da se naš narod na gospodarskom polju može razvijati. Uz to kod nas manjka srednji stalež, koji bi bio posrednikom izmedju voditelja naroda i ljudstva. Taj pak srednji stalež pozvan je, da rieši socijalni problem i da potpuno pripravi neodvisnost od kapitalizma.

Već pred mnogo godina počele su tužbe na c. k. vojno ministarstvo u delegacijah, da se ono ne obazire na domaće obrtne zadruge i poduzeća kod dobave za c. kr. vojsku. Posebno se je to zahtjevalo u Češkoj i Gornjoj Austriji, te je vojno ministarstvo pokušalo, da uzme dobavu i od manjih obrtnika i od zadruga. Vlada je onda iz vlastitog izkustva vidila, da je to dobro, što se obratila neposredno na zadruge i za to je ministarstvo prije kratkog vremena u svojem odpisu od 13. aprila 1904. pripoznalo neke polakšice i obećalo, da će sve potrebno riešiti u najkraćem vremenu. C. kr. ministarstvo rata takodjer je zamolilo ministra poljodjelstva, da mu ide na ruku s primjerenom odlukom, i da upliva time, da pozove c. kr. oblasti, da istinito izviešćuju o zadrugah, o njihovom stanju i o njihovim proizvodima. Taj ukaz ministarstva rata ima u tom obziru veoma znamenitu točku, koja daje direktivu, kako se ima u buduće dobavljati sve potrebe za vojsku. Točka 3. spomenutog ukaza govori, da se ima od sada unapried vršiti dobave živeža samo kod proizvoditeljâ, a u tek u slučajevih, gdj bi to nemoguće bilo, da se ima obrnuti na dobavljače, a ako bi se koji proizvoditelj bavio ujedno dobavom tudjih proizvoda, da se ima staviti izvan konkurencije. — Svim pako ponudama, koje budu stavile zadruge, imade se dodati, da li su ti proizvoditelji vlastnici zemljišta ili su samo najamnici; da li su sami proizvoditelji i da li su članovi zadruge; o onih koji nisu članovi zadruge, mora dati takovo izviešće c. k. poglavarstvo, a važno je, ako ponudu stavi občina ili zadruga, da netreba nikakva izvještaja.

Znamo, da su se u delegacijah čule pritužbe na mornaricu u Puli, da dobavlja vino, koje nije dobro. U zadnje doba neka tvrdka pod imenom Vassili daje svoje vino pod imenom „Tipo di Pola“ vino, koje je naraslo u magazinih u Trstu u novoj luci. Ta tvrdka ima u magazinih vinograde, kako je to već prije spomenuo poštovani Davanzo. — Vino koje dobiva mornarica u Puli, nije još ni sada čisto akoprem je lanjsko. Kemička je analiza doduše rekla da ne može naći ništa, što bi bilo škodljivo, ali uvidja se ipak da vino nije naravno. Obzirom pak na to, da imamo u Istri vinogradarske zadruge, i da se može vino neposredno kod njih naručiti, i jer smo mienja, da bi naši ljudi, koji služe kod mornarice ipak zaslužili da piju svoje domaće vino, (Zast. Mandić: Oni piju malo!) slobodan sam staviti svoj predlog, da se kod dobave ima obraćati izravno na naše zadruge. (Pročita odnosni predlog kojim se poziva c. k. vlada, da bi se u buduće služila c. k. mornarica kod dobave potrebite količine vina, kod domaćih proizvoditelja ili kod vinarskih zadruga.)

Zast. Davanzo podupre taj predlog.

Predsjednik ga pročita u talijanskom prevodu i zatim ga sabor prihvati skoro jednoglasno.

Školski poslovi.

Zast. Campitelli obrazloži svoj predlog idući za tim:

1. da se povrati sjedište zem. školskoga vieća u Poreč;

2. da budu c. k. kotarski školski nadzornici stalno imenovani na teret države, i

3. da se otvori nedjelne i večernje tečajeve za odrasle tamo, gdje postoje pučke škole. Taj se predlog upućuje škol. odboru.

Taksa na vino u Malom i Velom Lošinju.

Obavi se prvo čitanje osnove o uvedenju neodvisne takse na vino za občine Mali i Veli Lošinj.

Osnova se upućuje polit. ekonomnom odboru.

Djelovanje agrarnog zavoda.

Izvještaj o djelovanju agrarnog odbora za god. 1903. pri na većina bez razprave.

Treće čitanje osnove o uredjenju zemaljskih ureda.

Zast. Chersich stavi izpravke k nekojim paragrafom osnove.

Zast. D. Trinajstić reče na to: Na predlog postavljen od poštovanog predgovornika mislim, da nismo ovlašteni, da ga razpravljamo, jer polag § 34. pravilnika ne mogu se u III. čitanju razpravljati dodatci ili izpravljati, a to su u istinu dodatci, koje — ako uzmemo u razpravu, dolazimo u sukob s pravilnikom.

Većina prihvati osnovu u III. čitanju.

Treće čitanje osnova.

Prihvaćene su u trećem čitanju sliedeće osnove:

1. Promjena statuta zem. kreditnog zavoda;

2. promjena plaće privremenih učitelja i postojećih ustanova o dozvoli udaje učiteljica;

3. o novom uredjenju mirovina pučkih učitelja;

4. o preustrojstvu mirovinske zaklade pučkih učitelja.

Željeznica Matulje-Opatija-Lovran.

Pročitan je izvještaj zem. odbora o molbi poduzetnika za podporu kod gradnje željeznice Matulje-Opatija-Lovran. Izvještaj se upućuje financ. odboru. Tim bijaše izcrpljen dnevni red i zaključena sjednica.

Nedostojna igra sa narodom.

(Posije za prehranu marve.) Zemaljsko kulturno vieće u Poreču svojom okružnicom od 9. decembra 1904. br. 1369. saobćilo je obć. glavarstvima, gospodarskim zadrugama i ostalim gospodar. družtvima, da je ministarstvo poljodjelstva u sporazumku sa onim rata odlučilo, da će kmetovom — gospodarom blaga, obzirom na prošlogodišnju sušu i oskudicu krme, dati iz erarskih mlinova posija za prehranu blaga uz cienu od K 5·20 po kvintalu, te uz naknadu malenog troška za prenos vreća i posija iz skladišta do željeznice.

Pozivlje se ujedno, da se naručbe imaju obaviti do 22. decembra 1904. i da naručitelji imadu položiti K 2 po svakom naručenom kvintalu posija, kao jamčevinu (kaparu).

U toj okružnici nema spomena do koje količine može pojedinac ili cieli jedan kraj naručiti posija, već se jedino pozivlje stanovničtvo dotičnog kraja, da li je voljno nabaviti ponudjenu vrst posija i koliko.

Dotični uredi oglasili su sadržaj te okružnice, a narod videć povoljnu cienu posijâ prihvatio je tu ponudu objeručke.

Nadošla je navala naručaba, koje su se imale obaviti u posliednja tri četiri dana.

Tako je n. pr. u občini Kastav u zadnja tri dana bilo naručeno 5522 q posija od preko 1325 naručitelja.

Isto vieće dopisom od 22. decembra 1904., dakle već danom kad se zaključila naručba posija, saobćuje občinam i zadrugam, da neće biti moguće dobiti naručene količine posija, već samo daleko manja mjera. — Dne 30. istog mjeseca saobćuje, da će posije biti sa 80% čistih posija i sa 20% tare, što će biti u posebnih vrećah i da su naručitelji obvezani uzeti taru prema naručenim posijama, te da isto vieće ne preuzimlje na sebe nikakve odgovornosti bilo za količinu, bilo za vrstnoću posija. Konačno dopisom od 10. jenara 1905. priobćuje, da će naručitelji dobiti samo maleni dio od naručenih posija, tako n. pr. da će občina Kastav dobiti samo 379 i pô kvintala posija od naručenih 5522 Nadalje, da će naručitelji morat platiti vozarinu, koja će kasnije biti povraćena, da moraju vreće odmah vratiti ili ih kupiti uz cienu od 60 hel. odnosno od K 1·51.

Baš divno! Što dalje, sve više novih obveza i zahtjeva. Pak napokon zašto? Skoro za ništa. Koliko hoda, dangube, pisarije . . . pak sve uzalud. Sad opet izgubi pô dana da ideš povući položenu jamčevinu. Opravdana je ogorčenost naroda u tom poslu, jer su bud u Beču bud u Poreču mogli unapried opredieliti, koju najveću količinu moći će dobiti jedna pokrajina odnosno pojedini kraj. Nu pošto se toga nije znalo, primalo se je naručbe, a sad vraćaj sabrani novac. Lahko je to učiniti gdje je občina na okupu, ali u Kastavšćini imade naručitelja, koji su odaljeni od siela občine za puna tri sata hoda. Narod je ovdje potreban krme za prehranu blaga, kojeg imade prema drugim občinama razmjerno mnogo više, pak je htio tom ponudom štogod si pomoći, ali evo ostao je prevaren. Izvrgnut je dapače ruglu. — Biti će još, da će koji nerazumno napadati na občinu ili zadrugu, nu ove nemaju u tom nikakve krivnje.

Svi naručitelji ne mogu dobiti naručenih posija, već će se po jedan ili dva kvintala moći dati samo siromašnijim kmetovom, pak je s toga većini slobodno doći na občinu dignuti položenu kaparu. I ovu komediju sa narodom uzmimo do znanja, tà naučni smo već odavna, da nas bije led od tamo, odkud bi nas imalo grijati okrieplujuće sunce.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 24. jenara 1905.

Danas imala je zastupnička kuća prvu sjednicu ove godine, pred punom kućom, svimi ministri, i natlačenimi galerijami. Sjednica bila je posve kratka, trajala je kakve pol ure.

Predsjednik kuće grof Vetter spomenuv, da je sazvao sjednicu usljed previšnje odluke i uztvrdiv dovoljan broj zastupnika, otvorio je sjednicu. Spomenuo se je toplimi riečmi preminulih zastupnika Poljaka Eugena Abrahamovića i Čeha Sehnala. Novoizabrani zastupnici položili su svečano obećanje, medju njimi i Tršćanski Scaramangà, nješto posve malenoga i drobnoga.

Predsjednik je nadalje priobćio pismo bivšega ministra predsjednika od 31. decembra 1904., kojim je javio da je dignut sa mjesta ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih poslova i pravosudja; te da je imenovan novi ministar predsjednik barun Gautsch, novi ministar nutarnjih poslova grof Bylandt-Reidt i novi upravitelj ministarstva pravosudja odjelni predstojnik Klein.

Za tim je dao zamoljenu riec novom ministru predsjedniku Gautschu.

Ovaj predstavlja sebe i novoga ministra nutarnjih poslova i novoga upravitelja ministarstva pravosudja. Čim bijah imenovan, reče, dao sam se na pogovore sa predsjednici svih stranaka, da obnovim u velikom dielu staro znanstvo, i da razpravim s njimi stanje monarhije i ono što bi se imalo raditi. O političkom stanju neću nit govoriti — svim je poznato. Navesti ću samo što bi trebalo obaviti u najbližoj budućnosti, a zašto je nuždno da kuća radi, nuždno ne samo za monarhiju nego i za narode, ako se neće da trpi i ona i ovi. (Povladjivanje).

Da i njegova vlada hoće istinitu Austrijsku politiku, na prvom redu sporazumak medju Njemci i Česi. Prema obim tim narodima stoji vlada podpuno nepristrano. Stranke će dakako morati i izvan parlamenta raditi za sporazum i vlada će radostno pozdraviti svaki njihov odnosan korak. Ali pri tom neće ni vlada mirovati nego i ona će učiniti sa svoje strane svoju. Sazvati će čim prije sabor češki, pak i druge sabore, jer i ovi valja da koješta obave. Vlada biti će posve objektivna ne samo prema rečenim dvjema narodima nego i prama svima drugim. Držati će se zakona po slovu i smislu. Čuvati će državnu auktoritetu. Veliku će brigu posvetiti gospodarskim pitanjima. U pogodbah sa Ugarsko-hrvatskom i stranimi državami nastojati će da budu čim koristnije za naše gospodarstvo i naš obrt. Dati će u razpravu novelu obrtnoga reda i štititi čim više radničtvo. Ostala mnogobrojna pitanja ne nabraja, biti će zgode govoriti o njima kod razprave proračuna. Na svrsi moli kuću u ime vlade i u ime domovine, da se dade na rad, dakako ozbiljan.

Iza toga govora, kojemu se je par puta povladjivalo, a nigdje protuslovilo, pročitalo se je podneske posve na kratko. Nitko nije zahtjevao doslovnoga čitanja.

Radikalni Čeh Choc predložio je otvorenje razprave o izjavi ministra predsjednika. Za taj predlog su glasovali samo njegovi malobrojni drugovi, njeki Rusini i njeki svenjemci, u svem možda devet njih. Već su svi siti razprava. Svaki bi rad da se što učini. To glasovanje je već uspjeh za Gautscha.

Nastavak u prilogu.

Sjednica je na to zaključena i određena druga za 25. t. m.

Danas po podne imadu predsjednici Klubova skupne pogovore, da ustanove radni program i postupak u njekih pitanjih.

* * *

Kako se već iz tečaja kućne sjednice vidi, nema stranke iole veće koja nebi htjela raditi, pače sve su za rad. Gautsch je morao učiniti najbolji utisak na sve stranke, kad mu se nijedna ne protivi. T. kav utisak je morao učiniti naročito i na češki i na slovensko-hrvatski klub. Ova dva kluba bila su glavna, koja su tjerala posliednju godinu dana obstrukciju, koji su dakle bili u najžešćoj oporbi proti Koerberu i njegovoj vladi. Iz razgovora sa novim ministrom predsjednikom imali su predstavnici tih klubova uvjeriti se, da on nije neprijateljski nadahnut prema českom, slovenskom i hrvatskom narodu, nego da je voljan i zadovoljiti njihovim opravdanim i u zakonih utemeljenim željama. Sad stoje oni sa oružjem „na počitak“. Njihovi Klubovi, na predlog klubskih eksekutivnih odbora, stvorili su odluke, koje to potvrdjuju. Odlučili su naime, koli češki toli hrvatsko-slovenski klub, da će se prema vladi držati rezervirano, da će čekati njezina djela, pak prema djelima udesiti svoj postupak prema njoj. Odlučili su nadalje, da će **uztegnuti** svoje prešne predloge; da će glasovati proti predlogu za otvorenje razprave o izjavi min.-predsjednika, (to su već i učinili); da će glasovati proti možebitnim predlozima na imenično glasovanje u svrhu obstrukcije. I Česi i Hrvati-Slovenci **skupno su odlučili, da će i od sad kao i do sad postupati zajednički i medju sobom se podupirati.**

Občinski izbori u Puli.

U utorak u 3 sata po podne zaključeni su izbori za občinsko zastupstvo u Puli za sva tri tiela, Kako smo već javili, naša je stranka sudjelovala u svim trim tielima, te smo upravo sasvim zadovoljni sa uspjehom osobito u trećem tielu. U tom tielu hrvatska pučka stranka dobila je u svemu **641** glas, od kojih u samom gradu Puli **256**. Obzirom na to što je naša stranka prvi put stupila u občinskim izborima u borbu sa vladajućom talijanskom kamorrom, te obzirom na strahovanja, podmićivanje, nepošteno agitiranje, zavadjanje našeg neukog vanjskog puka, te na zastrašivanje sa c. i k. mornaricom i na groženje sa gubitkom njesta u arsenalu — ne prejerujemo, kad kažemo, da smo prezadovoljni sa uspjehom. Taj naš uspjeh priznaju nam i sami Talijani, jer su upravo poraženi u ovoj izbornoj borbi.

Velika zasluga radi tog uspjeha ide svakako naše sviestne Medulince, Ližnjance, Premanturce i Pomerce, koji svi većinom (osobito Medulinci) dadoše neustrašivo i slobodno svoje glasove za svoj rod. Evala im! O njima nakon izbora ovdašnji dnevnik „Omnibus“ (list hrvatske stranke) pod naslovom „Živili — i sto puta živili“, piše ovo:

»Jučerašnji dan ostat će neizbrisiv u poviesti narodnih borba izmedju potlačenih nas Slavena u Istri i bezobzirnih, u biranju sredstava, Talijana i njihovih uplivnih a nepozvanih c. k. pomagača. Jučerašnjim danom pokazali su naši ljutom dušmaninu da nam je dozlogrdio, da smo siti robskog jarma narinutih nam bezdušnika i izmećara svakog poštenja i morala.

Živili naši Medulinci, Ližnjanci, Pomerci i Premanturci — sto puta živili! Jučer ste pokazali **bezdušnicima, lopovima i otimačima** tudjeg poštenja i javnog morala, pokazali ste *propalim i podlim stvorovima i njihovim gladnim pomagačima i beznačajnim pokroviteljima*, — pokazali ste odlučno i neustrašivo neoskrnjenu i čistu sviest hrvatsku Vašu! Tako valja. Tako treba da se jednom svi pokažemo; tako treba da bezobzirno svagdje branimo i čuvamo **pravo naše, pravo roda i jezika hrvatskoga.**

Dviestotine i osamdeset i dva glasa i srdaca ozvalo se je jučer jednoglasno za hrvatsku slavu pred talijanskom komisijom i nepozvanim nametnicima.

Evala Vam! Junački ste obranili Vaš pošteni glas i čestit obraz! Kao što ste se Vi oduševljeni i razdragana srca vratili jučer Vašim kućama, tako i sva srca hrvatska kliču oduševljeno i razdragano: **Da živi naš hrvatski dom i rod!**«

I mi se pridružujemo ovoj hvali, koju zbilja zaslužuju. Žalibože nemožemo to kazati o drugim selima, iz-kojih mnogi ostadoše kod kuće ili pak se kao blago i mrcina prodaše svomu najgoremu neprijatelju Talijanu.

Perojci pak, žalostna im majka, sa svojim kapelanom Popovićem i onom nesnagom od deligata što se Ljubotina zove, svi izim četvorice, prodaše se Talijanima radje, nego li da idu sa svojom braćom. Stid te bilo pope!

U drugom tielu naša stranka nije službeno učestvovala, ali su ipak nekoji naši izbornici išli svojevoljno glasovati i dali svoje glasove za kandidate, koje smo imali u trećem tielu. Evala i njima: tako treba, da svagdje pokažemo da smo živi.

O izboru u prvom tielu vadimo iz „Omnibusa“ doslovno ono što taj naš pobornik za hrvatske pravice piše u broju od jučer:

Grozan poraz Rizzijeve stranke i njegovih prijatelja.

Jučer 24 januara bio je za Pulu znameniti dan i posljedice od njega mogle bi brzo odjeknuti po cieloj Istri.

Oni ljudi, koji su u ime Rizzijeve stranke i u ime činovnika vojne mornarice bili sklopili kompromis takov, da u trećem i drugom tielu ima predobiti Rizzi i njegovi pristaše, a u prvom oni, koje hoće ono, nekoliko ljudi što su govorili u ime mornarice, propali su pri izboru. Nadvladala jih je koalicija civilnih činovnika.

Led je probijen. Stvoreno je jedno zastupstvo, koje se po našem sudu doduše neće dugo držati, možda niti konstituirati, ali propala je ujedno, i mi držimo, za dugo vremena svemogućnost Rizzijeva i onih, koji su ga ovdje podržavali.

Uspjeh jučerašnjeg izbora mora da je nemalen udarac i za konta Rossetti upravitelja kotarskog poglavarstva, jer po našem sudu on je morao predvidjati, kako bi stvar, koju je po svoj prilici branio, mogla slabo ispasti. Za hrvatsku pučku stranku jučerašnji izbor u prvom tielu vrlo je zanimiv. Na daljoj razvitak stvari očekujemo trezno i mirno, jer smo osvjedočeni, da dok se u Puli i u Istri nepočne ozbiljno računati i s našim narodom, dotle neće biti više u Puli onakovih zastupstva, kakova su bivala.

Mi imamo još jedno željezo u ognju. Za sada neka naš narod zahvali Bogu, da je izašlo ovako i neka se pripravlja za dalnje borbe. Ništa zato, ako naši prvaci *ovaj put* nisu izabrani. I oni i narod učinili su svu svoju dužnost, a daljnji razvoj stvari potvrditi će, da je tako“.

Talijanska kamorra je pokunjena grozno, te krivi najviše nas Hrvate (ili kako ona veli: pancroate) radi svog poraza. Mi pak poručujemo kamorri i Talijanima, da će nas doskora još više kriviti. Platit će ona i skupo platit sva ona nedjela i opačine, što je kroz godine i godine počinjala našemu narodu i jeziku.

Dotle pak budimo budni i koracajmo napred kako smo počeli, pak je slava i pobjeda sigurno naša. — A vi sviestni hrvatski i ostali slavjanski izbornici uviek nam: Živili!

Politički pregled.

U Puli 25. jenara 1905.

Austro-Ugarska.

Prekjučer se je imalo obdržavati ministarsko vieće, u kojem se je konačno ustanovilo izjavu vlade, što ju je ministar predsjednik barun Gautsch podnio u prvoj sjednici carevinskog vieća. Pošto se općenito drži, da će carevinsko vieće do Uskrsa biti sposobno za rad, pita se, kako će se urediti stranke, koje bijahu u posliednjem zasjedanju posve raztrovane. Jedan njemački list piše, da će se vieće stranke složiti u jednu veliku poslovnu stranku, koja nebi bila odvisna od vlade. Poljački klub imao bi stupiti na čelo takove stranke. Predsjednik carevinskog vieća grof Vetter da će sazvati predstojnike velikih stranaka, s kojima da će utanačiti poslovni program. Iz Beča dolazi ponovno glas, da će ministar predsjednik barun Gautsch preustrojiti svoje ministarstvo. U njegovo ministarstvo imao bi stupiti jedan Poljak kao ministar bogoštovlja i nastave, a kao ministar zemljak za Česku imao bi stupiti u ministarstvo predstojnik mladočeskog kluba dr. Pacak.

Jučer bijaše prva sjednica carevinskog vieća, nu dok ovo pišemo, nemamo jošte viesti o toj sjednici. Nekom nestrpljivošću očekuje se program novog ministarstva, koje se je predstavilo preustrojeno carevinskom vieću.

Poznati prvak njemačke liberalne stranke dr. Prade razpravlja u bečkih novinah o česko-njemačkom sporu. Što se tiče českog uredovnog jezika, kaže, da kad bi uredovanje sve do trećeg priziva bilo česko, tad bi svi činovnici sve do ministra morali znati češki jezik. I najviše činovništvo bilo bi tada česko. Odatle sliedi — zaključuje on — da Niemci moraju nastojati, kako će prije, nego li se to provede, biti točno ustanovljene jezikovne granice sve dole do seoskih občina i da se podieli uprava obaju narodnostnih područja.

To provedenje čini se g. zastupniku tako težkim, da gubi nadu, da bi se ono moglo u kratko doba izvesti.

Poluvladini listovi bečke vlade pišu, da se u visokih krugovih očekuje, da se neće povesti opširne razprave o izjavi ministra predsjednika pošto će zastupnici imati dostatno prigoda, da se izjave o vladinom programu kod razprave o državnom proračunu.

U sadašnjem zasjedanju carevinskog vieća razdieljene su pojedine stranko kako sliedi: Poljaka imade 63, Mladočeha 45, članova njemačke pučke stranke 44, konservativnih veleposjednika 30, njemačkih naprednjaka 28, članova središta 28, kršćanskih socijalista 26, članova slavenskog saveza 24, konservativnih českih veleposjednika 19, Talijana 18, Schönerovaca 14, Wolfovaca 11, Rutena 10, slovenskih liberalaca 6, českih agrarca 5, českih narodnih socijalista 5, Rumunja 5, poljske pučke stranke 4, njemačkih agrarca 4, središnje stranke 3, radikalnih Čeha 2, radikalni Poljak 1, divljaka 26, ukupno 421.

Občenitoj želji stanovničtva Dalmacije zadovoljila je konačno središnja vlada. Službeni list bečke vlade priobćio je dne 22. o. m. previšnje riešenje od 20. o. m., kojim se dosadašnji dalmatinski namjestnik barun Handel diže sa svojega njesta i imenuje namjestnikom u Gornjoj Austriji, dočim se uprava dalmatinskog namjestničtva povjerava namjestničkom savjetniku kod zemaljske vlade u Zadru Nikoli Nardelli-u. Istomu se ujedno podieljuje naslov i značaj namjestničkog podpredsjednika. Barun Handel bio je imenovan dalmatinskim namjestnikom nakon umirovljenja barona Davida dne 6 marča 1902. Njegova vlada nije dakle trajala ni podpune tri godine. Njegovi prijatelji tvrde, da će Dalmacija ocutiti njegov odlazak, jer da je on bio u ove tri godine temeljito proučio želje i potrebe Dalmacije i da bi bio tekar sada započeo provadjati svoj narodno-gospodarski program.

U hrvatskom saboru u Zagrebu vodi se ovaj par razprava o zemaljskom proračunu za god. 1905. Malobrojna i nesložna opozicija kritizira doduše oštro i temeljito zemaljsku upravu i djelovanje saborske većine koli kod kuće toli u pestanskom saboru, nu slabom se može nadati uspjehu pošto je sama raztrovana i različitih težnja.

Rusija.

Sa rusko-japanskog ratišta nema osobitih viesti. Japanske čete zaposjele su sve utvrde u Port-Arturu. U Mandžuriji utvrdjuju se koli Rusi toli Japanci, te čekaju jedni i drugi u svojih utvrdah. Do većih i ozbiljnijih bitaka ne će doći dok nepopusti velika studen, koja tamo vlada.

U Petrogradu došlo je ovih dana do krvavih okršaja izmedju štrajkujućeg radničtva i vojničtva. Neprijatelji Rusije nastoje na sve načine okoristiti se nepovoljnim stanjem u Rusiji. Slavenom protivne novine opisuju stanje u Rusiji najcrnjimi bojami. Oni nevide tamo drugo nego revolucija, razbojstva i nasilja. Povod prvom sukobu u Petrogradu dali su radnici i njihovi tajni savjetnici u nedjelju na dan pravoslavnih trih kralja, kadno se je na rieci Nevi svečano blagoslovilo vodu. Sliedećeg dana htjeli su radnici predati caru Nikoli u zimskoj palači neku molbu, ali im to vojništvo nedozvoli. Do krvavog okršaja došlo je na različitih mjestih, jer se je radničtvo svuda suprotstavljalo vojničtvu. Radničtvo u Petrogradu radi stalno pod uplivom izvanjskih neprijatelja Rusije, koji bi htjeli, da ju oslabe i da im ne bude u buduće pogibeljna, kao što je u istinu sada. Rusija će pregoreti i sadašnje svoje neprilike uzirkos tolikom naprezanju njezinih neprijatelja, koji spletkare proti njoj gdje god mogu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Dunke lindarska buljpina da se je ćapala pod laburu.

Jur. Ma da je s njom i hodulska kukavica.

Fr. A beramski krt?

Jur. On se je ćapal na lac.

Fr. Škoda da niso prvo.

* * *

Fr. Jeli ti poznata ona: reci mi s kem greš, pak ću ti reć ča si“?

Jur. Je, je i tu bi si moga zapametit „šior Carleto“.

Fr. Pravo imaš.

* * *

Fr. Ča misliš Jurino, koliko su dobili prodanci iz naših sela za svoje glasove?

Jur. Ha, dobili su koliko su meritali.

Fr. Vero su malo meritali.

Jur. Aj su pijat tovarskega mesa i mižol plesnivega vina.

Fr. Preselo im jedno i drugo!

Jur. Amen Bož.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Konsumno društvo u šijanskoj ulici. (Zakasnilo radi izbornog gradiva.) — Liepo ovo naše društvo, imalo je predprošle nedelje u družbinoj školi svoju III. glavnu skupštinu. Izim ono par zapriečenih, iskupili se svi članovi. Iza predsjednikova pozdrava i čitanja posljednjeg zapisnika, slijedio je obračun za god. 1904. Svi su članovi sa pozornošću slušali izvješće o prošlogodišnjem društvenom prometu, o dobitku i gubitku, te bilanci, što bje sve oduševljeno i jednoglasno prihvaćeno. Primljen je takodjer odborov predlog, da se 4% od čistog dobitka podijeli prama visini potroška članovima. To se članova ugodno dojmilo, tim više što se je znalo, uz kakovu skupoću su se morali naručivati robu, a izdavati ju uz malen ili nikakav dobitak. Pošto su dva člana odbora dobrovoljno odstupila, izabralo se mjesto njih Jakova Pavesića i Josipa Demarka, mlade sile, koje se već u taj posao razumiju, a i zastupali već kao zamjenici razne odbornike. U možebitnim predlozima čulo se raznih savjeta i preporuka glede izbora i nabave robe, a te će odbor u potrebi uzeti u obzir. I tako se u bratskoj slozi i miru zaključila ova skupština.

Kako se je uzorno poslovanje odborovo ugodno dojmilo svih članova a i dalje razglasilo, dokazom je i to, što je već slijedećeg dana pristupilo društvu 10 novih članova.

A i mi čestitamo odboru na lijepom uspjehu, preporučujuć mu, da i unapried uznastoji oko razcvata i napredka društvenog, te ako moguće, da svoje poslovanje poveća i raširi.

Što sve ne čine Talijani da nam naškode.

Po receptu »osar tutto« koga su proglasili u Istri, Talijanaši nisu mirovali i sada prigodom občinskih izbora u Puli.

Sriedu u jutro uhvatio netko izmedju tih »poštenjakovića« postolara Tomašića i dao mu jedan tudji poziv za izbore sa listićem naših kandidata, rekav mu da ide kao Hrvat glasovati za Hrvate. Jadan čovjek, nevješt a i nenaučan u tim stvarima ode u dvoranu i preda glasovnicu. Čim je stupio pred izbornu komisiju, zavičeo netko iz občinstva — možda baš onaj koji mu je dao — da se on zove Tomašić. Naravski komisija ga uhvatila i pridržala dok ga uzela na zapisnik i ispitala i nakon toga odpustila.

Pa da ovo nisu lopovštine, koje prekoračuju granice pristojnih ljudi, a kojima se hoće samo da naškodi hrvatskoj stranci. Sramite se ništarije!

Perojski prodanci. Po svojem staromu običaju izdali su i povodom ovih izbora za občinu Pulu, stanovnici sela Peroja, sve sami pravoslavni, ili kako se oni vole nazivati Srbima, našu narodnu stranku, pridruživ se izdajnički svojim i našim tlačiteljem, puljskim Talijanom. Do pred same izbore mislilo se je, da će ih bar nešto glasovati s hrvatskom pučkom strankom, kojoj pripadaju po krvi i jeziku, ali se naši ljuto prevariše, jer su ti nesretnjaci sa svojim mladim popom svi glasovali proti svojoj krvi — a za Talijane. Žalostna vam majka tužni produnci. Ne čudimo se toliko Vam neukim i zapuštenim, ali što da rečemo o Vašem sveštenik, koji bi morao znati što je narodna izdaja i da je prošteno lupežu i razbojniku — samo nije izdajici.

Odjek Puljskih izbora u Istri.

Uspjeh kog je naša hrvatska pučka stranka postigla u Puli prigodom obć. izbora, naišao je na oduševljenje u srcima svih naših a na začudjenje naših protivnika. Znamo takodjer stalno — da Talijanaši po Istri radi ovog našeg uspjeha izgubiše vjeru u svoje kapurione ovdje. —

Izmedju ostalih pismenih priznanja, donašamo dva brzojavna pozdrava, kojima se naradovaše uspjehu hrv. pučke stranke:

Kastav: Na uspješnoj junačkoj borbi najsrdačnije čestitamo, kličuć: još hrvatska stvar nije propala. Živili svi naši. U imenu kastavščine: Jelušić, načelnik.

Pazin: Dičnomu vodji, svjestnim izbornicima, čestitaju na sjajnom uspjehu kličuć: gromovni Živili! Braća Pazinci.

Sam sebe tuče.

Svet-Vinčent 16. I.

U Svet. Vinčentu (tako valja da pišemo svi) obdržavalo je danas občinsko zastupstvo svoju sjednicu. Izmedju inih točaka dnevnoga reda, postavio je »šjor Biba« i točku: Izjava občinskog zastupstva o poducavanju hrvatskog jezika na ovdješnjoj pučkoj školi. Poznato bit će čitateljima tog ugledog lista da se narod izjavio pred nekoliko dana komisiji jedino za hrv. nastavni jezik. Taj jednoglasni zahtjev naroda nije mogao umiriti nemirnu talijansku dušu našeg načelnika, koji se rodio od hrvatskih roditelja u priprostoj pozemuljki u Bibićima. Mislio je občinsko će zastupstvo biti ipak drugog mnienja. Ali pri tom nije pomoglo nagovaranje, prietnje nit lukavi predlog zastupnika Vorana, za koji je glasovalo samo 6 zastupnika, nego je bio sa ostalimi glasovi prihvaćen predlog Martina Perkovića, kojim se zahtjeva hrvatski nastavni jezik za drugi razred pučke škole u gradu. To je za »šjor Bibu« velika zaušnica, koju i zaslužuje, jer ju je sam tražio, pa zato je bila umjestna njegova izjava na toj sjednici, kojom je rekao: la mia ora è sonata. Dà, takovom čovjeku treba da odzvoni, koji radi proti volji naroda.

Nuzgredno preporučam našoj puljskoj gospodi, dobro poznatog malog Mikulu Peršića iz Kranjčići, da ga poduče kojem narodu pripada.. jer mi srce plakalo kad sam ga vidio glasovati za talijansku školu, dočim su mnogi zastupnici, kojim su kosti i mozag u talijanskih šakah, ipak glasovali po svojoj savjesti. Ovomu siroti Mikuli taj način postupanja možda nosi materijalne koristi, jer on za tim i ide. Srami se izrode!

Na toj su sjednici bili izabrani i članovi komisije za reklame proti sastavu izbornih listina. Izabran je jedan gradjan i tri seljaka.

Gradskim »trubilom« ili sviračem odlučena je sa jednim glasom većine potpora od K 200. — Nije tu puno zamjeriti našim ljudem, jer kažu „ča je lipo je lipo, pa Bog«, akoprem moram izjaviti, da ih ja nebi rado čuti nit vidjeti. I taj je predlog prodro jedino lukavšću „šjor Bibe«, koji posve dobro znade čovjeku »dati intenditi«.

Iz svega navedenoga moram ipak zaključiti, da na Svet Vinčenštini sviće zora boljih dana.

Veliki ples Sokola u Puli.

Članovima Prvog istarskog Sokola, prijateljima istog i rodoljubima u Puli i okolici, javljamo, da će veliki ples biti u subotu dne 4. februara i to u velikoj dvorani Hotela „Belvedere«. Dakle pripravite se!

Plesni vjenčić u Sokolu.

U subotu na večer priredio je plesni odbor prvog istarskog Sokola najavljeni *plesni vjenčić*. Sama zabava je uspjela vrlo krasno, te se je živo plesalo i ugodno zabavljalo sve do tri sata poslie ponoći. Sam ples nije bio onako brojno posjećen kao što bi morao biti. Pokuditi moramo one mnogobrojne mladiće i čla nove Sokola, koji su išli zabavljat se radje drugdje nego li na ovaj ples. — Ispričavaju se nekoji da nisu znali za ovu zabavu, jer da odbor nije šiljao pozive poštom već samo podielio je u društvu medju nekoje. Čini nam se da je ovo samo puka isprika i ništa drugo, te želimo da se ovo više ne opetuje, jer njim nimalo ne služi na čast.

Konsumno društvo u Prematuri obdržavat će u nedjelju dne 29. tek. mj. svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu u kući br. 12. g. Martina Mikovilovića. Članovi se umoljavaju da mnogobrojno dodju na skupštinu i vide napredak društva.

Lošinjski kotar:

Nerezine, početkom 1905. (Lačanju se žadnjeg sredstva!) Dne 31. XII. 1904. imalo je naše občinsko zastupstvo veoma burnu sjednicu, koja je trajala preko 5 sati. Tu se govorilo i govorilo... Medju ostalim prihvatilo je naše obć. zastupstvo i sliedeća dva zaključka. — 1. Razpisnto je natječaj na občinskog stražara sa godišnjom plaćom od 500 K i s nekim dodatcima. 2. Prihvatito je i ovaj zaključak: Imade se na račun podobćine nerezinske sagraditi kuća za stan učiteljima; u tu kuću smjestit će se istodobno i „djećinji vrtić« (asilo infantile). Za to će obćina podignuti 10.000 K. Interesi će se izplaćivati od onih novaca što se sada daje učiteljima za stanarinu (oko 500 K). Dobra i pametna oba zaključka, osobito onaj prvi, jer da kod nas nije kućni odgoj u mnogim obiteljima zanemaren, to se niti može niti smije niekati. Da se tomu doskoči, prihvatilo je obć. zastupstvo oba zaključka, — tako bi se bar činilo na prvi pogled. Ali nije tomu tako! Samo je prvi u tom smislu, dok je drugi čisto tendenciozan: njime se hoće, da iznarodjuje našu djecu; to će im biti pripomoćno sredstvo! Tako! Da pokriju tu tendenciju rekoše, da će to biti kuća za stan učitelja, jer da se za to velike svote izdaju. I mi preporučujemo štednju, ali »racionalnu«. Školski zakon kaže i kao minimum odredjuje za svakoga učitelja 3 sobe i nuzgredne prostorije. Dakle već sada 9 soba (imademo 3 učitelja, a skoro i četvrtoga). Može li se tim novcem sagraditi takva kuća? A u njoj još i prostorije za „asilo infantile«! — He hrvatska škola, koja tako krasno uspjeva i godimice brojem raste, trn Vam je u peti. — Je li! He — znamo, ali znamo i to, da u Austriji imade vriednost još g. 19. državnog temeljnoga zakona. Ropoćani.

Voloski kotar:

Lovran ili Laurana. Naši će se čitatelji još sjećati kako je onomadne kotarsko poglavarstvo u Voloskom zabranilo občinskom glavarstvu u Lovranu rabiti skovani naziv „Laurana« mjesto službenog „Lovran«. Obć. glavarstvo u Lovranu uložilo je utok na namjestničtvo u Trstu proti toj zabrani. Ali bijaše loše sreće, jer je namjestničtvo utok odbilo i zabranu kotarskoga poglavarstva u Voloskom potvrdilo. Talijansko glavarstvo občine Lovran uteklo se je — kako javljaju tršćanskom „Židovčiću« — ministarstvu unutarnjih posala proti namjestničkoj naredbi.

Očekujemo od državnih oblasti, da neće dozvoliti, da se ovako na laliku ruku mienjaju u Istri imena gradova, sela i selaca, kao što to čine u novije doba ugrijani talijanske glave Istre. I sami pametniji občinari lovranski morali bi podućiti svoje novo-pečene da se njihov gradić zove od davne davnine Lovran, talijanski Lovrana, a nikako Laurana. Neka pitaju svoje najstarije ljude, da li su ikada čuli, da je tko nazvao Lovran „Laurana«. (Šteta što o tom šute naši nekadanji barbe Tončići, stari Tonići, Koniži itd. Op. slag.)

Sokol u Voloskom-Opatiji: obdržavati će u subotu dne 28. t. mj. u 8 sati na večer u reštauraciji „Liburnije« u Voloskom (Narodni dom) svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1). Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine; 2). izvješće tajnika; 3). izvješće blagajnika; 4). izvješće revizora računa; 5). absolutorij staroj upravi za god. 1904., 6). izbor novog upravnog vieća; 7). možebitni predlozi.— Umoljavaju se svi članovi da na ovu skupštinu dodju.

U jednoj od svojih posljednjih odborskih sjednica zaključilo je upravno vieće družtva „Sokol« u Voloskom-Opatiji, da će u korist družtva prirediti dne 19. veljače o. g. svoj prvi „Sokolski ples«.

Premještenje. Pišu nam iz Kastva, da je veleč. g. Ivan Ev. Vrabec, kapelan u Kastvu, dje se nalazi već 12 godina, premješten kao župeupravitelj u Veprinac. Veseli nas s jedne strane to njegovo promaknuće, no s druge strane žalimo, što gubimo vrlog svećenika i dobrog druga. Tko ga u Kastavščini ne pozna, uviek onako pripravna, hitra i obćenito obljubljenoga? Žalimo što nas zapušta, jer će to ćutiti i crkvena uprava i škola i dušobrižništvo, a Veprinčanom možemo jedino čestitati, da će dobiti vriednog pastira, izvrstnog rodoljuba i prijatelja puka.

Na odlazku kličemo mu: bilo sretno! Uvjereni jesmo, da nećete zaboraviti Kastavščine, možemo reći Vaše druge domovine, a u novom prebivalištu znati ćete stalno kao i dosad kod nas, steći privrženost i ljubav našeg naroda. Živio!

Pazinski kotar:

Iz Pazina pišu nam 10. o. mj. Neznamo g. uredniče, je li nemar ili zloća nekog činovničića na ovdašnjoj pošti, što nekoji od nas nedobivamo redovito novina, pisama i t. d. Meni je n. pr. ovih dana donijela osoba moje družine dopisnicu iz jednog dućana dočim dižem sam pisma, novine itd. Poslije podne istog dana našao sam na pošti medju ostalim dopisnicu, koja je tamo ležala od 25. decembra 1904. pak sve do 13. jenara 1905. Činovnik, koji mi ju je predao rekao je sam, da je ondje puno vremena ležala. Da je stvar od važnosti mogao bi čovjek imati neprilika.

Mi nekrivimo nikoga, jer neznamo, koji za to odgovara, ali želimo, da se to neopetuje više, jer nije na korist stranaka niti na čast javnih ureda.

Vjenčali se. Iz Pićna javljaju nam, da se je tamo vjenčao dne 18. o. mj. g. Janko Nežić, sudbeni činovnik u Rovinju, sin velezaslužnog umirovljenog nadučitelja Nežića, sa dražestnom gospodjicom Tončicom Kurelić, vriednom kćerkom rodoljubive Kurelićeve obitelji iz Pićna. Čestitamo srdačno novovjenčanim i njihovim vriednim obiteljim!

Djačko pripomoćno družto u Pazinu. Primili smo sa zahvalnošću peti godišnji izvještaj ovog rodoljubnog družtva za družtvenu godinu 1903.—1904. „Pod dojmom težke zabrinutosti — čitamo u toj knjižici — podieljujemo našim prijateljima ovaj kratki izvještaj o družtvenom živovanju u minuloj upravnoj godini, uz živu molbu, da ga ne prime tek na znanje, nego i na shodno razmišljenje«. Novih članova medju utemeljiteljima prijavilo se je samo tri, a medju redovitim 13, tako da broj utemeljitelja iznaša ukupno 137, a redovitih 170. Prihod članarine i darova iznašao je ukupno 15.311·59 K, prema g. 1902.—3. 1862·97 K više. Ako se uvaži da od ovoga iznosa veći dio spada na Družbu sv. Ćirila i Metoda (4000 K) na Istru (8739·89 K), Hrvatsku (1277·53 K). Trst i okolicu (959·54 K), dočim na ine krajeve samo 334·63 K, to moramo žalibože konstatovati, da su braća u Dalmaciji i drugim krajevima zaboravili na veliku važnost ovog družtva po razvitak narodne stvari u Istri. U Istri, gdje je elementarna obuka u jeziku onog življa svedena na znanje grane nepravičnosti, i gdje osim gimnazije u Pazinu nema drugog srednjega zavoda. Družtvene podpore je uživalo tekom lanjske školske godine 115 djaka sa ukupno K 16024·54, a za nabavu učevnih knjiga siromašnim djacima potrošeno je K 1153·17, dakle ukupno za skoro dvie tisuće kruna više od primitka! U petgodištu obstanka izdalo je družtvo za podpore i nabavu knjiga 71.384·58 K. Družtvena imovina snizila se je od K 14.782·22 na K 11.886·27.

Osim ovog družtva postoji u Pazinu ustanova „Djački dom«, koja je s prvim uzko svezana. Njegova je svrha — kako je poznato — da se u Pazinu osnuje djački internat, u kojem bi osobito našli zaklona siromašniji djaci. Prinos darova, članarine i zapisa za „Djački dom« iznosi K 34.775·77. „Taj odziv — piše se u izvještaju — u drugim prilikama i odnošajima bi nas mogao razveseliti i zadovoljiti, ali u težkom položaju, u kojem se dandanas nalazi naš puk u Istri i obzirom na prieku i neodklonivu nuždu namjeravane ustanove, te na njezinu svetost i plemenitost, priznajemo, da smo si očekivali lipšeg i izdašnijeg uspjeha.«

Preporučamo dakle najživljoj pažnji našeg občinstva ova dva družtva, o kojima u mnogom pogledu ovisi razvitak hrvatske narodne stvari u Istri.

Porečki kotar:

Iz Poreča pišu nam: Zi buduće novačenje vršiti će se u ovom občinskom uredu vučenje srećaka ili listića za one mladiće, koji su rodjeni god. 1884. i koji dolaze na novačenje god. 1905. dne 6. febrara o. g. u 10 sati u jutro za čitav porečki kotar. — K vucitbi listića pozvani su svi mladići prvog razreda.

Gradnja pučke škole u Žlandaju. Na javnoj dražbi obdržavanoj na občinskom uredu u Poreču prošloga čedna preuzeo je gradnju pučke škole i s njom spojene oružničke kaserne zidarski majstor Nikola Šandri za K 26.939. Gradnja ta bijaše procienjena na 27.000 K.

Koparski kotar:

Dragućanski talijanaši kažnjeni. Mjeseca oktobra izazivali su dragućki talijanaši Frane Zanelli, Andjeo Gržina i Josip Gržinić pjevajući pogrdne pjesme po Hrvate. Prisutni Hrvati prigovoriše talijanaškim smutljivcem, koji pograbiše za čaše, staklenice, svjetiljke itd. te navališe na Hrvate i raniše nekoje. Ti širitelji talijanske kulture u Draguću sjedili su prošloga čedna na obtuženičkoj klupi na okružnom sudu u Rovinju. Sud je odsudio Zanellu i Gržinića na 5 mjesečni težki zatvor, a riešio je od obtužbe Gržinu.

Nova podružnica „Družbe Sv. Cirila i Metoda" u Velom Mlunu. I mi uvidjesmo, otkuda nas led bije, otkuda li sunce grije. Medju nama porodila se hvalevriedna misao, da ustrojimo podružnicu velezaslužne „Družbe Sv. C. i M." Uložismo molbu i stiglo nam povoljno rješenje. Prva glavna godišnja skupština obdržavati će se dne 29. t. mj. u 3 sata poslije podne u kući gosp. Ivan-Antona Jakca kbr. 11 sa običnim dnevnim redom i plesom, na koju se najuljudnije pozivlje što više narodnih prijajelja. Mlunac.

Razne primorske viesti.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda. Preko riečkog „Novog Lista" sabralo se kroz 1904. godinu 4030 K 68 filira za Družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru. Isti list preporučujuć svojim čitateljima da ove godine prinosi budu nešto obilniji nego li prošle godine primjećuje ovo: „U obće se ove godine kod javnih prinosa kroz novine opaža neki mali zastoj. A to ni pošto ne smije da bude, ako hoćemo, da naša zaslužna Družba uzmogne odgovoriti velikim zadaćama, koje je poduzela upravo računajuć na obilnu podporu naroda. Ta joj podpora ne smije uzmanjkati".

Tomu dodaje naš vriedni drug ovdašnji „Omnibus":

Mi pak upozorujemo naše občinstvo, da se ugledaju u Talijanaše, koliko su oni samo kroz „Piccolo" dali za „Legu Nazionale". Kroz ovaj list samo sabrano je za „Legu" preko 100.000 K, a gdje su drugi zapisi, druge novine, koji su morali barem isto toliko sakupiti.

Govorit pak o plemenitoj svrhi družbe prema zloglasnoj „Legi", jest suvišno, to mora svaki Hrvat da znade i na umu drži i prema tomu svatko da svoj dar družbi doprinese. Kad bi svaki Hrvat po svim krajevima razkomadane nam domovine doprinesao samo jednu krunu na godinu, lahko će svatko proračunati koliko bi stotina hiljada kruna na godinu unišlo u Družbinu blagajnu i koliko bi mogla Družba dobra učiniti hrvatskoj dječici u Istri, a po tom cieloj Hrvatskoj domovini. A promislimo li, da jedna kruna jest jedan novčić (2 pare) na tjedan, tad dolazimo do uvjerenja, da bi toliko mogao svaki Hrvat i Hrvatica žrtvovati. Ne bi li se moglo u tom smislu provesti agitaciju i ustrojiti kakovu organizaciju po svim krajevima Hrvatske?"

Ovomu bismo mi dodali jošte jednu želju: Više puta sakupi se za našu „Družbu" koja svotica u jednom ili drugom prijatelj-kom sastanku u Istri, pa se to objavi putem hrvatskih novina izvan Istre. Mi nebismo imali ništa proti tomu, jer našoj plemenitoj „Družbi" je napo sljed sve jedno, da li se to objavi u jed nom ili drugom listu, samo da se njoj priteče na pomoć što obilatijom podporom. Nu mi Istrani-Hrvati nastojmo, da i sami što više moguće doprinesemo u tu plemenitu svrhu, jer se napokon tiče ponajv še naše kože. Radi toga bi valjalo, da se i u na ših listovih objavi sve, što se u Istri za „Družbu" sakupi, da se tako uzmognemo pred braćom izvan Istre pokazati, da činimo i mi na obranu i spas naše djećice sve što nam je moguće.

Toliko bez zamjere bilo napram komu u plemenitom nastojanju, na korist naše „Družbe" valja da se svi natječemo.

Iz c. k. zem. školskoga vieća za Istru. U posliednjoj sjednici c. k. zem. školskog vieća za Istru stvoreni bijahu slideći zaključci. Učitelj na talijanskoj gimnaziji u Kopru g. C. Osti bijaše stalno namješten sa naslovom profesora. Na predlog zem. odbora imenovani bij hu g. Fr. Giorda učiteljem III. reda u Izuli, g. Okt. Haračić vjeroučiteljem na pučkoj školi u Malom Lošinju, gjica Angela Slavec učiteljicom II. reda u Podgradu, gčna Jelka Šepić, podučiteljicom u Kastvu, g. Joakin Tončić nadučiteljem II. reda u Lanišću, g. Nikola Pergan učiteljem III. reda u Lovranu, g. Hinko Jelušić učiteljem III. reda u Kastvu.

Zaključeno je nadalje predložiti ministarstvu nauke i bogoštovlja, da podieli pravo javnosti za škol. godinu 1904./905. realnoj gimnaziji u Pazinu.

Glede pouke u vjeronauci na talijanskom odielu javne pučke škole na Unijah i na „Leginoj" školi u sv. Jakovu kod Nerezinah zaključeno je ponovno pisati biskupskom ordinarijatu u Krku, da se vjeronauk m o r a podučavati u obim školama u talijanskom kao naukovnom jeziku.

Mjesto sudbenoga sluge izpražnjeno je i razpisano na c. kr. kotarskom sudu u Voloskom. Molbe valja predložiti predsjedničtvu c. k. zemaljskog suda u Trstu do 20. febrara 1905.

Stanovničtvo grada Trsta. Dne 31. decembra 1904. brojilo je stanovničtvo grada Trsta 191.403 duša.

Novi kapetani i podkapetani trgovačke mornarice. Kod pomorske vlade u Trstu položiše ovih dana izpit kapetana trgovačke mornarice duge plovitbe gg. Josip g. Gerolimich iz Malog Lošinju, Frane Grgurina iz Kastva, Antun Jadrašić iz M. Lošinja, Nikola Jovanović iz Kotora, Luka Krstelj iz Pučišća, Josip Leva iz M. Lošinja, Lucijan Poli iz Trsta, Ivan Prijl iz Rovelsbacha, Nikola Ticina iz Zadra, Dinko Tončić iz Zadra, Frane Vrabić iz Wallana i Petar Car iz M. Lošinja.

Izpit podkapetana položiše gg. Hinko Ragusin iz V. Lošinja, Rikard H. Sedlmayer iz Plana, Ivan Stuk iz Orebića, Robert Šulentić iz Kotora.

Pojačanje posade. Iz listina doznajemo, da će biti sadašnja vojnička posada u Trstu pojačana jednim lovačkim batalijunom i to broj 20, koji se sada nalazi u Judenburgu i koji se sastoji većinom od slovenskih i hrvatskih vojnika iz Kranjske i našega Primorja.

Nadalje imale bi biti pojačane i druge posade u našem Primorju, osobito na austrijsko-talijanskoj granici. Nedavno smo čitali da popravljaju tvrdjave na austrijsko-talijanskoj granici u južnom Tirolu i da će tamo sagraditi više novih tvrdjava.

Iz Inomosta javljaju bečkim listovom, da će biti posade u južnom Tirolu na proljeće znatno pojačane te da se u tu svrhu već sada pripravljaju stanovi za veće množtvo vojničtva. Listovi tumače na razne načine ta pojačanja, popravke i gradnju tvrdjava na austrijsko-talijanskih granicah ali većina njih drže, de su te mjere naše vojne uprave naperene proti irredentizmu i proti Italiji.

Bilo jedno ili drugo, jedno stoji t. j. da vojna uprava Austro-Ugarske nevjeruje u vjekovječno trajanje mira i saveza sa Italijom.

Ćirilo-Metodijske šibice. Kako čitamo u zagrebačkih novinah ovih dana je podpisan ugovor izmedju družbe sv. Cirila i Metoda i osječke tvornice šibica A. Reisnera, odnosno izmedju odsjeka gornje družbe pod imenom „Cirilo-Metodijski zidari" i imenovane tvrdke glede prodavanja šibica, uz popust za škole družbe sv. Cirila i Metoda. Prvobitno je takav ugovor utanačen izmedju družbe sv. Cirila i Metoda i bečke tvornice šibica Fürth, s kojom družbu veže ugovor još koju godinu, pa nije mogla za sada ugovora ni prekidati ni novoga stvarati. Zato j- mjesto družbe to učinio odsjek „Cirilo-metodijskih zidara". Kraj svega popusta družbi imala je Fürthova tvornica šibica još uviek liep dohodak od tih šibica, a taj je dohodak išao iz Hrvatske u tudjinu. Sada je barem novim ugovorom postignuto to, da će tu korist vući domaće poduzeće u Osieku, koje zaposluje oko 400 domaćih radnika. Tvornica A. Reisnera započet će odmah s izradjivanjem Cirilo-metodijskih šibica, pa će u hvale vriednom nastojanju naše „Cirilo-metodijske zidare" bez sumnje izdašno podupirati svi naši slojevi.

Narodni biljeg na prodaji. Narodni biljezi u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru prodaju se u Puli kod g. Stihovića (Istar. Posujilnica) g. Jelušića, ravn. učitelja družbine škole u Šijani i u trafiki Pavletić, via Barbacani. Svaki biljeg stoji 2 pare. Preporučujemo našim rodoljubima da obilno svagdje upotrebljuju ove biljege.

Guida generale di Pola e guida amministrativa e commerciale dell' Istria per l' anno 1905. Pod ovim naslovom izdala je nakladna tvrdka Mora & Ci. u Trstu vodić i putokaz po gradu Puli i Istri. Ova Guida je uredjena veoma praktično, jer u njoj će svatko po najnovijim podatcima naći sve što zanima bilo trgovca, činovnika, svećenika, posjednika i obrtnika. U njoj su naznačene po alfabetičkom redu sve oblasti državne, pokrajinske i občinske, privatni uredi i družtva, gostione, trgovine, obrti i sva razna poduzeća u Puli i Istri, sa točnim imenima pročelnika i pomoćnika kod svih oblasti i družtava itd.

Ova knjiga će dobro doći svakomu, te se osobito preporučuje sama od sebe radi praktičnog razporeda, tako da može u njoj svatko odmah naći, što želi, da sazna.

Knjiga se prodaje uz cienu od 3 K u Puli kod g. C. Mahler (knjižara Schrinner), glavnog zastupnika tvrdke Mora & Ci. za Pulu i Istru, kao što i u svim glavnijim knjižarama.

Glavna skupština »Edinosti«. Dne 29. o. mj. u 4 sata po podne imati će političko društvo »Edinost« u Trstu izvanrednu skupštinu na kojoj će se izabrati novi društveni odbor i razpravljati o slovenskom sveučilištu.

Čisti prihod koncerta priredjenoga dne 7. siečnja u Zagrebu u korist Družbe. Iz posve pouzdanoga izvora saznajemo, da čisti prihod koncerta što ga je priredio Ćirilo-Metodski klub u Zagrebu prve subote ove godine prelazi 4000 Kruna. Po malo još štogod dolazi, pak će Družba dobiti od koncerta preko 4000 kruna. To je lieпa svota, ako se pomisli, da se je ono doba živo radilo za jedan koncerat pod pokroviteljstvom presvjetle banice, pak da su se visoka i bogatija gospoda prištedila za taj koncerat, i da su k koncertu Družbe došli poglavito samo pripadnici tako zvanoga gradjanskoga srednjega i nižega staleža, staleža koji odkida od ustiju da dade darak za spas Istre. — Za Zagrebom povelo se je prvo, kako od drugod saznajemo, Volosko, gdje se je u nedjelju priredila zabava u korist Družbe. Stalno će to učiniti u čim kraćem roku i druga mjesta širom hrvatskih pokrajina.

Sastanak hrvatskih biskupa u Rimu. U hrvatskih listovih čitamo, da će se poslije Uskrsa sastati biskupi iz Hrvatske i Dalmacije u Rimu, da konačno urede sa sv. Stolicom pitanje glagoljice i ono zavoda sv. Jerolima.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca novembra slieđeći prinosi:

Darovi:

Fran Matejčić, Trst . . . . . K	40·—
Eliner Antun, dekan, Kastav, sabranih od gg. svećenika prigodom smrti blagopok. Mije Laginje, bivšeg dekana u Kastvu „	130·—
Hrvatska slav. zem. hipot. banka Zagreb . . . . . „	100·—
Ivan Vidović, kanonik, Šibenik . .	5·—
Pevsko bralno društvo „Sloboda" kod sv. Antuna blizu Kopra čisti dobitak od priredjene zabave „	5·—
Sabrano na Martinju u Bermu . .	23·—
Matejčić Antun, Pazin, za licitiranu jabuku . . . . . „	2·04
Mandić Matko sabranih u Kopru prigodom dvadesetpet godišnjice učiteljevanja g. Valentića . . . „	8·—
Gauden. Sokolić, — Nerezine sakupio na večeri prigodom blagoslova nove trg. kuće . . . . „	12·20
Šepuka Josip, gostioničar, Pazin, sakupio medju prijateljima Garbas, Čap, Gašparac i Svak iz Hrvatske . . . . . „	5·—
Franjo Baf, nadučitelj, Tinjan, da počasti uspomenu pok. oca . . .	20·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

Oglas natječaja.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva od 12. sječnja 1905., razpisuje se ovime natječaj na mjesto tajnika ove občine sa godišnjom plaćom od 1000 kruna, koja će se izplaćivati u postecipatnih mjesečnih obrocih iz ovdešnje občinske blagajne.

Natjecatelji imaju se dokazati sa podpunom praksom u občinskim, odnosno kancelarijskim i blagajničkim poslovima.

Od molitelja se traži podpuno poznavanje hrvatskog, a po mogućnosti i talijanskog jezika.

Molbe se imaju podnesti na podpisano do 5. veljače 1905.

Občinsko glavarstvo Baška.

Načelnik:
Matejčić.

Javna zahvala.

Svima, koji našu nezaboravnu kćerku, odnosno sestru i šurjakinju

AMALIJU LAH

odpratiše do hladnog groba, okitiše odar viencima, a nama bar donjekle ublažiše težku bol — izrazujemo ovime najsrdačniju hvalu.

PULA, 26. jenara 1905.

Tugujuća obitelj.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietem itd . . . . . kg. po K 8·—	Voštени ovitki, bieli i bojadisani . . kg. p: K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietcama . . . 6·—	Isti ukrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svrećice za božično drvo u 5 bojah . . . . 3·—
„ „ „ „ . . . . 2·—	Voštene svieće tarće. I. austr. sastav . . . 4.40
„ granis . . . . . 1·20	„ „ II. „ „ . . . . 3·40
	Voštено platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 200·— kruna. Gersheimovi stenji (filitji) i stakla za vječna l. č. — Isto tako **meed** pitomac (stolni) i navadni **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečas nom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije.

I. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutrnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kidanje po kostih, ugah i tukuh, te izlječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, uzdržuju izbacivanje, odklanjaju nadimavanje, boli u grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crevca. Pregone velike i male gliste, te sve bolesti od glista dolazeće. Djeluju izvrsno proti lupavosti i promuklosti. Liječe sve nevolje jetrah i slezene te kolika i trganje u želudcu. Pregone svaku grozničnu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materници i madrona, pa zato nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sluga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje unapred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je slijedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravišće: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Udruga sv. Mihovila u Rubeši - Kastav

obdržavati će svoju

redovitu glavnu skupštinu

dne 2. febrara o. g. u 2 sata popodne u kući Josipa Frlan-a u Rubeši br. 80.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika prošle glavne skupštine;
3. Izvješće tajnika;
4. Izvješće blagajnika;
5. Izbor novog odbora;
6. Razni predlozi.

Odbor.

VELIKA ZLATARIJA

ANTE RADIĆA

Split

(Iza suda, kuća Karaman, II. pod.)

Preporuča svoju **radionicu** sa bogatim i raznovrstnim **skladištem** krasnog dijamantnog nakita, modernih zlatnih i srebrenih stvari, kao što i narodnih predmeta u *filigrani*, izvrstnih švajcarskih zlatnih i srebrnih žepnih satova — **a sve uz najumjerenije tvorničke cijene.**

Izradjuje ukusno svaku radnju, a poduzimlje takodjer popravke koje mu drago vrste.

Kupuje uz najviše cijene i prima u zamjenu zastarjelo zlato i srebro, biser i drago kamenje.

Za sve pak kod njega kupljene stvari daje pismenu jamčevinu. Pismene naručbe odprema odmah.

Posjeduje preko 1000 zahvalnica.

Bogato ilustrovane cienike šalje na zahtjev badava i franko

ANTON ŽNIDERŠIČ,

župnik u Sv. Jerneju u Kranjskoj, izjavlja, da je slabim i malokrvnim s najboljim uspjehom preporučao

željezničko vino

S. PICCOLIJA, dvorskog dobavljača i ljekarnika u Ljubljani.

Boca od pol litre 2 K

Vanjske naručbe izvršuju se točno.

HRVATI

kupujte svi papir za pušenje

Družbe sv. Cir. i Met.

za Istru.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljanima moje Pakračke kapljice.

PAKRAČKE KAPLJICE I SLAVONSKA BILJEVINA su danas najomiljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčile si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti materнice i madrona — s toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 tucet)	K 5·	36 „ (3 tuceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
60 čačica (5 tuceta)	K 18·—		

Manje od 12 bočica se nešalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, prolbadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 — 4 originalne boce K 5·80

6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.

Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO“

za zabavu i pouku badava.

VYDROVA TVORNICA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.

Broj 5. Pula, u četvrtak dne 2. febrara 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju bičnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom prešt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 247.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju e popdpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina

Plaća i utvrđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 8. novembra 1904.

XVII. sjednica.

Prisutni: predsjednik Rizzi, vlad. zastupnik A. Fabiani, 23 zastupnika.

Zapisnik posliednje sjednice pročitan bi i odobren b z opazke.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje da su mu stigle na sabor molbe:

1. obćine Kastav za podporu za vodogradnje;

2. obćine Dobrinj za podporu u biedi.

Molbe te idu financijalnom odboru.

Gradjevni red u Opatiji.

Prihvaćena je osnova gradjevnog reda za Opatiju u III. čitanju.

Molba za podporu za gradnju crkve u Sačergi.

Zast. Belli izvješćuje u ime financijalnog odbora o molbi obćine Buzet za podporu kod gradnje crkve u Sačergi — sa predlogom, da se ide preko molbe na dnevni red.

Zast. M. Trinajstić reče k predmetu: Vis. sabore! Ne za to možda, jer sam supodpisao molbu obćine Buzet za, pripomoć, nego jer sam tvrdo osvjedočen, da je zbilja velika nuždа, da se tomu pučanstvu dodje u susret i pripomogne, predložio-bi, da se ova molba pretrese, te da se odluči, kao što je predloženo za molbe pod točkom V., najme, da se molba tu predade zem. odboru i da se smatra kao molba za podporu u bijedi.

Sočerga je možda najsiromašnija obćina ciele Istre, a svakako najsiromašnije mjesto u obćini Buzet, koje je izloženo i nepogodama vremena i tuči, te siromašni ljudi gotovo da nemaju od česa živjeti. Ostavljaju svoj dom, te obično služe svoj kruh nadničarenjem u Trstu i u Puli, da tako prehrane obitelj dočim žene ostaju doma, da pasu ono malo mršavog blaga, što ga još imadu po ogoljelih brdih.

Ako se komu ima dati pripomoć, to bi se morala dati ovim ljudima, da mogu sagraditi crkvu. Znam, da njihova crkva ne njeri ni 6—8 metara u duljini, a 2—3 u širinu, a uz to tako je nizka, da glavni oltar dosiže do stropa, a svieće na oltaru do vrh oltara. I tako se dogodilo, da se je i oltar upalio. Jer je crkva tako malena, ljudstvo ne može u njoj ni stati, već je prisiljeno, da stoji vani. A jer je crkva stara i trošna, naložila je oblast, da se zatvori. Obzirom na veliku biedu pučanstva, na potrebu crkve, morala bi se smatrati ova molba kao molba za pripomoć radi oskudice, pa neka se dade zem. odboru, da ju on uzme u obzir, kako će uzeti u obzir i molbe navedene pod točkom V. dnevnoga reda.

Zast. Campitelli govori za odborov predlog, pozvav se na zakon od dne 9/VII. 1863. — Zatim uze rieč ponovno:

Dr. Mate Trinajstić: Zakon, što ga je g. predgovornik spomenuo nema uporabe u ovom slučaju, pošto se ne radi o dvim obćinama nego je interesirana samo jedna obćina, a samo mali odlomak druge.

Nije dakle prilike, da se taj zakon upotriebi.

Iza njega dobi rieč:

Dr Laginja: Vis. sabore! Mislim, da bi bilo pravo, da se ovoj siromašnoj obćini dade podporu i to kako je već rekao pošt. dr. Trinajstić, ako se neće stvoriti možda precedens, kojeg još do sada nije bilo, da pokrajina podpomaže graditi crkve, a to obzirom na biedu i nevolju, koja vlada u onom kraju, kao i u mnogim krajevima Istre. Mislim, da bi visoki sabor morao u tom pogledu uzeti na um, da pokrajina podpomaže i pojedine ljude, koji n. pr. idu učiti glazbu ili kiparstvo, pak se tu troši 2—300 i više for. na godinu, ili ne mnogo manje u korist pojedinaca, koji će danas ili sjutra možda biti kakvi kapelmajstori i igrati u kazalištu. Ako pokrajina može za takove stvari trošiti, tim je potrebnije, da u ovakvim izvanrednim slučajevima pomogne i gradnju crkve, jedinog tog utočišta ljudi, koji nemaju u samom mjestu ni škole, ni drugih kulturnih ustanova, nego imadu jedinu crkvu, gdje se mogu moliti u časovima, koji im ostanu od teškog truda života. Za to podupirem predlog dra. Trinajstića.

Većina prihvati odborov predlog.

Molbe za podporu proti biedi.

Zast. Belli izviešćuje u ime financijalnog odbora o molbah obćina Motovun, Oprtalj, Nova Baška, Punat, Omišalj, Dubašnica, Vrbnik i Jelšane za podporu proti biedi sa predlogom, da se te molbe ustupi zem. odboru sa preporukom, da ih uvaži polag sab. zaključka od dne 21. septembra o. g.

K predmetu reče zast. Andrijčić: Financijalni nam odbor predlaže zaključak, da budu uručene zem. odboru s preporukom molbe raznih obćina za pripomoć u biedi, a medju tim obćinama jesu, veli: obćina Rovereto, u zaporci Dubašnica, obćina Vrbnik, u zaporci Saliceto, i Jelšane a u zaporci Elsacco.

Proti tim novim kovanim imenom naših obćina moramo da podignemo svoj glas, tim jače, što o tom nije bilo ni najmanjeg govora u samom financijalnom odboru, kojega sam članom, nego je to valjda učinio sam na svoju ruku i na svoju odgovornost sam g. izvjestitelj. Ovom prilikom imam čast postaviti na zem. odbor, dotično na odnosnog njegovog izvjestitelja jedan upit. Svojevoljno, nezakonito i izazovno doduše, zem. odbor skovao je za poreznu obćinu Orlec na Cresu ime Aquilonia, a za poreznu obćinu Dragošići ime Carignano. Naprotiv tomu obćinsko glavarstvo u Cresu, dotično ono obćinsko zastupstvo, skovalo je za poreznu Orlec, ime Orlonia, a za poreznu obćinu Dragošići ime Felizzano.

Pitam s toga zem. odbor, da mi odgovori, tko li je bio sretnije ruke u kovanju imena ovih poreznih obćina, da li izvjestitelj istoga ili obćinsko glavarstvo u Cresu?

Prihvaćen je zatim predlog odborov.

Podpora glazbeniku Smareglu.

Zast. Campitelli izviešćuje o molbi talijanskog glazbenika A. Smareglia za podporu, sa predlogom, da se molbu ustupi zem. odboru sa nalogom, da mu se pruži podpora polag njegove potrebe i polag zem. sredstava.

Molba trgovačke komore u Rovinju za podporu za obdržavanje periodične izložbe.

Prihvaćen je predlog financ. odbora, da će se pružiti podpora pošto se bude zem. odbor sa trg. komorom dogovorio potanje glede programa za izložbu.

Zavod za obćinske zajmove.

Prihvaćena je u III. čitanju osnova za ustrojenje zavoda za obć. zajmove.

Zavod za osjeguranje životinja.

Zast. Sbisà izviešćuje u ime posebnog odbora o osnovi zem. odbora za osjeguranje domaćih životinja.

Zast. Campitelli zagovara ustrojenje takvog zavoda.

Za njim se priglasi za rieč zastupnik:

Dr. Mate Trinajstić: Vis. sabore! Kako je već g. predgovornik rekao, potreba osjeguranja stoke čuti se ne samo od danas ili od jučer nego od godina i godina. Tko ima prilike, da dolazi u doticaj sa seljanima, čuo je, sigurno česte pritužbe i želje, da se već jednom dodje do toga, da bude svaki osiguran za štetu, koja ga zadesi kod blaga. Polag statističkih podataka iz g. 1890. bilo je u Istri oko 50.000 posjednika, a medju njima preko 12.000 baš malih posjednika t. j. takvih, koji imadu najviše 1—2 glave blaga. Kako je bilo g. 1900., ne može se reći, jer tih podataka još nemamo. Svakako naravno je, da su baš ti mali posjednici želili da se dodje do kakva načina osiguranja, jer njima nije prilike, da se posluže takvim osiguranjem, kakvim to mogu lako učiniti oni, koji imadu mnogo blaga, jer oni mogu štetu razdieliti po svim svojim glavama blaga i ne trebaju osiguranja. Za to smo se mi s ove strane vis. kuće i naši sumišljenici odavna brinuli, da se priskoči u tom pogledu na pomoć. Naše Zadruge o tom rade već 12 god. neku vrst osjeguranja blaga, gdje članovi plaćaju godišnji iznos, pa se onda na koncu godine skupni iznos razdjeli medju oštećenike. Bit će tomu već 6—7 god., kako je buzetska gospodarska Zadruga poprimila inicijativu u tom poslu, te je priredila pravila, koja su bila podnešena ministarstvu, ali i vraćena s opaskom, da u obliku, kako ih je Zadruga predložila, ne mogu biti potvrdjena, nego je predlagalo ministarstvo, kako da se promjene. Iza toga počela se o tom starati i Voloska Zadruga i sad su već po drugi put podnešena pravila ministarstvu, da se dodje do društva za osjeguranje stoke u onim kotarima. Mnogo se puta tražilo i u skupštinah krčke gospodarske zadruge, da se na nekakvi način osjegura stoka, i sve se više pripravljalo; da se nešto učini, ali se čekalo na potvrdu pravila i na formular, po kojem bi se tako ustrojilo družtvo za osjeguranje i u drugim kotarima.

Za to smo nekako radosno čuli glas, da se kani podnesti statut, kojim bi se provelo osjeguranje stoke u cieloj pokrajini. Ali radost nam se pomutila u velike, kad smo taj statut pročitali, jer vidimo u njemu, žalac, kojim se hoće ubosti u živo naš narod, vidimo lanac, kojim ga se kani još bolje privezati uz struju, koja danas žalibože gospodari u Istri. Ne ide se u toj osnovi za tim, da se podigne narodno blagostanje, nego da se narod politički još više skuči. Kako je ovdje predloženo, statut daje posve vlast u ruke zem. odboru. On može ustrajati skupine, kako hoće i gdje hoće, on može raširiti i stegnuti skupine; može od dvie učiniti jednu i od jedne dvie; on može čak odrediti u raznim djelovima pokrajine i različite premije tako, te bi mogli doći do toga, da dok budu oni posjednici u Rovinju ili Poreču plaćali ½ %, da će siromašni Krašani plaćati i 2 % radi toga, jer su tobože više izvrženi nepogodama vremena, te su kod njih češće nesreće.

K ovim pak pravima, koje dobiva zem. odbor, vrlo su malene obveze njegove. On se obvezuje samo, da će plaćati jednog ili dva činovnika, koji će voditi centralnu upravu, i osim toga će nositi 95 % troškova pojedinih skupina i dati 200.000 K jednom za uvjek. Ono, što zem. odbor bude dao za uzdržavanje činovnika, bit će veoma malena stvar, jer kad bi se došlo do toga, da se ustroje pojedina osjeguravajuća družtva u pokrajini i skupe u svezu, taj bi se trošak tada razdielio na sve skupine i bio bi vrlo malen za proračun pojedinog družtva u pokrajini, a trošak pak, koga bi svaka skupina za svoju upravu imala, bio bi nikakov, jer je u svih odnosnih statutih odredjeno obično, da su časti odbornika počastne i da odbornici imadu pravo ne na plaću, nego na naplatu žepnih troškova. Iznos 200.000 K što ga daje pokrajina za zavod za osjeguranje stoke, je veoma malo ili ništa.

Ako prispodobimo, što daje n. pr. Dolnja Austrija u tu svrhu prema onom što daje naša pokrajina, vidi se ogromna razlika. Dolnja Austrija daje ne jedan put toliko nego godimice 140.000 K podpore svojemu zavodu. Pa ipak, premda Dolnja Austrija toliko pripomaže zavod za osjeguranje stoke, nema ni iz daleka toliko vlasti, koliko si to naš zem. odbor prisvaja. Nije zem. odbor, koji ondje imenuje predsjednika skupine, nego ga imenuje predsjedničtvo zavoda Bolje bi bilo, kada bi se kod nas to uvelo, a najbolje pak, kada bi se prepustilo skupinam, da si predsjednika izaberu. Pojedine skupine bolje će biti u položaju, da izaberu pravoga čovjeka, kako to pristoji, nego li zem. odbor, koji će se moći osloniti tek na izvještaj jednog ili drugog prijatelja i sumišljenika, i koji možda ne će gledati na sposobnost ili poznavanje gospodarstva, nego na sasvim druge sposobnosti osobe. Bit će mu kod toga glavna stvar, da postavi u svakoj obćini jednog političkog agenta, a ne valjanog predsjednika skupine, koji bi se imao brinuti za bolje osjeguranje.

Tako će naumljeni zavod, biti ne osjeguravajući zavod, nego agencija političkog družtva. Njim će se tjerat' politika, a ne

pogodovati gospodarskim interesom pučanstva.

Smatrajući mi tu ustanovu, po kojoj se daje zem. odboru prevelika vlast, da može imenovati svog agenta u pojedinim občinama, pogibeljnom, ne možemo glasovati za taj predlog i za to predlažemo, da se statut povrati odboru, neka ga preinači, na način, da bude pravedan i koristan za pučanstvo.

Zatim dobi rieč zast. dr. Laginja: Vis. sabore! Ja ću se također u kratko osvrnuti na ovu osnovu, koja stoji u razpravi, da povučem posljedak ili konsekvenciju, da hrv.-slov. stranka u saboru, kako stvari danas stoje, ne može glasovati za nju.

Gospodo! Kad pomislimo, da je prekjučer u blizini Kopra u Plavije otvorena pučka škola — jedva prekjučer, za koju je narod velikim velikim žrtvama već pred 10 i više godina sagradio kuću, i kad pomislimo, da je tomu zakašnjenju i upravnom škandalu kriva autonomna zemaljska uprava, jer kad bi se ona zauzela kako treba za stvar, škola bi bila danas već otvorena; kad pomislimo na drugi upravni škandal, za koga da zna Evropa, navjestiti bi morala Austriji rat — škandal pitanja ustanovljenja škole u Žbandaju, tomu je također samo pokrajinska i občinska uprava kriva. — kad pomislimo samo na te dvie stvari, dosta je, da bez ikakvog obrazloženja stanemo na posve negativno stanovište protiv svega, što većina u ovoj vis. kući radi.

I ovdje se na oko radi o osjeguranju životinja, a u istini se radi o razpačanju hiljada eksemplara raznih dopisa i tiskanica i dekreta pokrajinskog odbora, raznih komisijonalnih zapisnika itd., koje će zem. odbor po dosadanjoj praksi činiti — samo i isključivo na jednom zem. jeziku i time siliti narod, da zavrgne svoje starine, da onekaje svoj jezik, kako bi — što je već danas očito, da se za tim ide, — ova pokrajina i njezino hrv. stanovništvo izgubilo svaki karakter slavenski. Nu ni osjeguranje volova, ni krava, ni osjeguranje drugih životinja neće nas svesti na tu stazu, da to odobrimo, i već danas smo dužni izjaviti, da kako u svim slučajevima i kod svih onih predmeta, koji su do sada oglasovani u vis. saboru u ovom zasjedanju, tako i u ovom predlogu dužni smo svečano prosvjedovati protiv toga, da bi, dok se ne rieše temeljna i načelna pitanja naše jezikovne pravice u pokrajini, i koji taj predlog, i koja osnova dobila višu sankciju od drugog zakonodavnog faktora u državi. Već je pošt. dr. Trinajstić spomenuo, da je ideja o osjeguranju životinja u istinu plemenita i dobra, i znamo, da su ju i druge pokrajine već prihvatile. Stvar sama u principu ne bi bila zla, ali način izvadjanja i ustanovljenja toga zavoda takav je, da se za od čini posve ovisnim od zem. odbora, od one oblasti pokrajinske, koja stoji na tako bezuvjetno nečnom stanovištu prema jeziku našeg naroda, da se već ta sama ustanova protivi tomu, te bi mi mogli mirne duše glasovati za takav zavod. Ali nije samo razlog, recimo političko-narodni ili upravni, radi kojega smo protivni tomu zavodu, nego je razlog našemu stanovištu i taj, što se ovom osnovom, kako je predloženo po našem mnienju stvaraju narodu novi troškovi i novi konflikti izmedju pojedinih sela i pojedinih kotara, a to sve tobože pod zavodljivom firmom velike pokrajinske pripomoći, koju će zem. fond dati ovom zavodu, najme 20.000 K.

Sve naše institucije pokrajinske u novije doba jesu, kao da stavimo nož pred životinju ili kao da postavimo čovjeka da hodi po glavi mjesto po nogama. Obazrimo se samo na jednu instituciju, koja bi morala biti najdraža narodu, na zem. agrarno vieće i s njim u savezu sljeće kot. gospod. zadruge. Šta vidimo ovdje? Bilo nam je predloženo izvješće, u kom smo vidjeli i brojeve članova pojedinih zadruga gospodarskih, pa smo vidjeli, da sve one gospodarske zadruge kotarske, koje stoje pod uplivom talijanske uprave svega skupa imadu 1200 članova od prilike a vidimo s druge strane, da kotarska gospodarska zadruge, koje su osnovane na temelju demokratskom, one zadruge, kojima upravljaju u istinu mali posjednici, a kojima se ne priznaje njihov jezik hrvatski, niti im se često odgovara na njihove želje i molbe, — da su od tih zadruga dvie samo dosta, da izjednače broj od 1200 članova, što ih imadu sve ostale t. zv. tal. gospod. zadruge. Ista bi se stvar dogodila i sa zavodom za osiguranje životinja. Dokle se autonomna uprava zem. ne postavi na stanovište, da su joj jednako mili i dragi svi stanovnici pokrajine, dok se ne stavi na stanovište, da mora svakom Istraninu, ako je Talijan u tal. jeziku pisati, a ako je Hrvat ili Slovenac, da mu mora pisati u jednom od tih dvaju jezika, dotle ne ćete imati nikakvog napredka u pokrajini, nego će biti sve samo suho stablo, nego će se samo trošiti novci, te činiti gubiti narodu vrieme u razne odbore, a bez ikakve prave koristi. S ovim će se ustrojiti po čitavoj zemlji nekoliko novih organa, koji će za vrieme izbora i drugom zgodom raditi za mater u Poreču, koja se ali nama u svakom pogledu pokazuje kao maćuha. S tih razloga ne možemo i nećemo glasovati za ovaj predlog.

Nećemo nadalje glasovati za nj ni za to, jer uzakonjuje kao središte ovog zavoda pakrajinskog jedan gradić, koji po našemu mnienju nikako više ne odgovara, da bi mogao bi'i sjedište tako znamenitom zavodu, kao što su to občinski vjeresijski zavod za osjeguranje životinja.

Ne možemo nadalje glasovati za predlog, jer je kompetencija pojedinih skupina, pojedinih grana i pojedinih odjela upravo nikakva, dočim je sve dano u ruke zem. odboru, dotično predsjedniku zavoda, koga će zem. odbor imenovati.

Nema nadalje u statutu nikakvog kriterija, po kome će biti te mjestne skupine sastavljene; sastavak njihov pridržao si je zem. odbor — zem. odbor, koji nam je i pred nekoliko godina predložio jednu osnovu za namještenje občinskih liečnika, pa je ta osnova bila prava rugoba, protimba zdravom razumu i geografskom položaju pojedinih dielova pokrajine i dnevnog saobraćaja izmedju pojedinih mjesta. Takva šta će se dogoditi i ovdje, jer bi reći, da u nekim stvarima zem. upravi leži na srcu samo da smješa stvari i ondje, gdje bi se na temelju prava i naravnog položaja mogle osnovati jednostavno i posve u redu.

Nećemo, jer ne možemo glasovati za ovaj zavod s dalnjeg razloga, kojega je već natuknuo pošt. dr. Trinajstić, budući da nisu ni iz daleka dovoljno ustanovljena kriterija, polag kojih bi se imala izračunati vrijednost dotičnih pojedinih životinja za slučaj da poginu. Ta kriterija prepuštena su i opet posve zem. odboru, da ih on ustanovi na temelju mnienja vještaka, za koje nisu ustanovljeni nikakvi uslovi. Nije ustanovljeno ni u čemu mora biti vještak onaj koji će ustanovljivati cienu, niti je u obće ustanovljeno, po komu će se procentu ili drugom kakovom temelju obaviti procjena, odnosno odšteta.

Ne možemo napokon glasovati za taj zavod, jer su predvidjeni troškovi radi izvida takovi, koji će učiniti u konkretnom slučaju iluzornom pomoć, što će imati davati pojedinac od skupine, jer će morati ustanoviti — prema ustanovljenom u statutu — živinar štetu, što proizlazi za pojedinca od truda, što mu je poginula životinja. Znamo pak, koliko imamo živinara u pokrajini, a znamo i to, koliko god to bili ljudi dobri i zauzeti za svoju službu, da se oni ipak ni ne miču bez dobre odštete, koja im već pripada prema njihovom činu u državnoj službi. Dakle taj dio troška bit će znamenit, a tako znamenit bit će i dio troška, koji tobože za sada nije predvidjen — kao što ni plaće pojedinim načelnicima mjestnih občina, ali malo po malo dodje se do toga, da se pod imenom plaće i odšteta i drugih troškova čine velike svote, — a to su odštete pojedinim predsjednicima mjestnih skupina i pojedinim pisarima i knjigovodjama ili kako ćete ih već zvati.

(Svršit će se.)

Naše pravo na glagoljicu.

U ovom listu bijaše opetovno iztaknuto i dokazano kako se s neprijateljske nam strane krivo tumači poznatu naredbu sv. Zbora za obrede od dne 5. augusta 1898. o tobožnjem gubitku prava na glagoljicu tamo gdje se nije glagoljica uzdržala zadnjih 30 godina. Novi dokaz za to nalazimo u zadarskom „Nar. Listu" i to u posljednjem broju god. 1904., koji donaša očito s nadležne strane članak o pravu glagoljice, kojim pobija temeljito smješna dokazivanja talijanaškog glasila „Il Dalmata" i nekojih drugih talijanskih listova. (Svi lažiliberalni listovi našeg Primorja, i njihovi drugovi talijanski nazovi-katolički listovi pušu u isti rog. Op. Ured.) da tobože nekoji naši crkveni dostojanstvenici ne će da se pokore crkvenim naredbama, braneći se proti samomu papi, i sileći mlado svećenstvo na neposluh. U članku su iznešene sliedeće činjenice: Pokojni zadarski nadbiskup Rajčević tumačio je naredbu sv. Zbora obreda 5. augusta 1898. u smislu, da je nužna za zakonito priznanje prava na glagoljicu bilo kakova uporaba neprekinuta zadnjih 30 godina, te pošto nije našao ni jedne župe, gdje bi se bila zadnjih 30 godina uzdržala glagoljica, zaključio je, da u zadarskoj nadbiskupiji ni jedna župa nema prava na glagoljicu.

Nu ovdje se je pitanje nametalo: zašto se zadnjih 30 godina nije nigdje uzdržala glagoljica, čijom krivnjom, i je li prije obstojala? Radi toga godine 1900. ondašnji upravitelj zadarske nadbiskupije talijanaš Borzatti upitao je sv. Zbor obreda: „utrum privilegium linguae palaeoslavicae extinctum fuerit ob interruptum usum ejusdem linguae, intra postremos triginta annos, in illis etiam ecclesiis de quibus certo constat eas antea fuisse in legitima ejusdem linguae palaeoslavicae intra postremos triginta annos intermissus fuerit, non voluntarie, sed ex necessitate ob externas causas impedientes, velut ex deficientia palaeoslavorum missalium, aut sacerdotum ejusdem linguae peritorum".

Ova je odluka bila priobćena svim biskupijama goričke, zadarske i zagrebačke mitropolije. Poslie ove jasne odluke ne može se više tvrditi, da nije dopušteno uvesti glagoljicu u crkve, u kojima nije bila uzdržana zadnjih 30 godina. Nadalje pobija se tvrdnja „Dalmate", da nije dopušteno pjevati hrvatsko evangjelje i epištulu u misi, sliedećom stavkom iz „Litterae de usu linguae slavicae in S. Liturgia" 5. augusta 1898.: „In missis autem parochialibus fas erit post Evangelii recitationem illud perlegere vulgari idiomate ad pastoralem fidelium instructionem". Na koncu članak pozivlje talijanaše, da se okane osvada i tužaba neosnovanih i koje ne odgovaraju istini, a hrvatskom narodu neka ne nieču ono, što su mu pape dali i potvrdili i što su sami Mletčići poštivali.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 28. jenara 1905.

Već sam javio kako je prošla prva sjednica ovoga razdobja zasjedanja carevinskoga vieća. Novi ministar-predsjednik Dr. barun Gautsch pl. Frankenthurn predstavio se je zastupničkoj kući i držao je govor, skoro posve nedužan, tako da se o njemu nit razprava otvorila nije.

Iza kućne sjednice prvoga dana, najme utorak dne 24. t. m., držali su sjednicu predstavnici klubova. Njemci svih stranaka i Mladočesi i Hrvati i Slovenci izjavili su da uztežu svoje prešne predloge, samo radikalni Česi nisu toga htjeli učiniti.

Poterica zastupnika obstrairu dva dana.

Radikalni Česi, pet njih na broju, uzdržali su sami dva dana obstrukciju. Jedan dan, dne 25. ovoga mjeseca, preko deset sati, drugi dan kakvih pet sati. Govorili su većinom češki. Predsjedničtvo neće službeno da znade češki, pak nezove k predmetu govornika ni onda kad zna da k predmetu negovori. Konačno su što svojom voljom i nagovarani, što utrudjeni popustili.

Proti biedi.

Čim bijahu odstranjeni prešni predlozi, prešlo se je na prvu tačku dnevnoga reda, najme na razpravu o zakon. osnovi glede podieljenja podpore u biedi iz državnih sredstava. To je osnova, na kojoj se je srušio Koerber. On je htjeo dozvoliti 15 milijuna kruna biednim, a za to dobit 69 milijuna kruna u blagajničke pretičke. Velika većina proračunskoga odbora nije mu toga dozvolila. Koerber je iz malenkostne osvete već onu večer, kad se je o tom glasovalo, dao prekinuti sjednice carevinskoga vieća i htjeo tim dokazati kako je tohože jak. Dvadeset dana iza onoga je pao, i došao Gautsch. Ovaj je odmah, čim je došla rečena tačka dnevnoga reda na razpravu, izjavio da vlada odstupa od zahtjeva onih 69 milijuna kruna, i da je zadovoljna s onim što predlaže proračunski odbor, najme 15 milijuna kruna biednim.

Kod razprave o tom upitani su mnogi govornici iz svih stranaka. Već jučer govorilo ih je desetak. Zast. Perić zahtjevao je podporu za Dalmaciju. Markiz barun Beto Polesini udarao je na vladu, kako da absurdno postupa, postavljajuć talijansku pravu fakultetu u njemački grad, slovensku gimnazlju u njemački (!!) grad, a hrvatsku gimnaziju u talijanski grad Pazin (!!! Bum! bum! bum!). Isto vlada, da daje malo podpore za južne pokrajine, imenito za Istru, a i kod dieljenja onoga što daje, da kaže političku, da podupire političke ustanove, da doje sve Slovencem i Hrvatom, i ništa Talijanom, i da što daje nedaje kroz autonomne zemaljske oblasti. Dakle i ono malo para što daje država hrvatskim i slovenskim biednikom, zavidja njezin markiz barun Komalić. I nesrami se.

Politički pregled.

U Puli 1. febrara 1905.

Austro-Ugarska.

Ljetošnje delegacije sastati će se lekar na jeseni i to radi dogodjaja u Ugarskoj, gdje je vlada kod netom minulih izbora sramotno propala. Carevinsko vieće imalo bi za sada dulje vremena zasjedati, a ljeti sastati će se češki sabor, da pokuša ne bi li moglo doći tamo do sporazumka izmedju Čeha i Niemaca.

U subotu umro je u Beču bivši ministar trgovine barun Dipauli.

U Madjarskoj provedeni su prošloga čedna izbori za sabor u Budimpešti. Uspjeh izbora presenetio je nesamo madjarsku vladajuću stranku, nego i ostali sviet. Ministar predsjednik grof Tisza doživio je uzprkos svakojakom pritisku na izbornike, strašan poraz. Opozicija, osobito Košutova stranka vraća se u sabor silno pojačana i to tako, da vlada nemože više računati na većinu. Radi toga morati će vlada dati ostavku.

U hrvatskom saboru vodi se još uvjek proračunska razprava, kod koje sudjeljuje oporba nešto živahnije nego li s početka. U nedjelju preminuo je u Zagrebu nakon kratke bolesti dr. Stjepan Spevec predsjednik stola sedmorice i pravi tajni savjetnik Njeg. Veličanstva. Pokojni Spevec popeo se je kao seljački sin do najviše skoro časti u svojoj domovini. Hvale ga kao učena i značajna muža, koji se je uvjek znao snaći u pravom položaju. Bio je u svoje vrieme profesorom na sveučilištu, pak odjelnim predstojnikom i konačno predsjednikom najvišega suda u Hrvatskoj.

Nastavak u prilogu.

Hrvatski listovi Dalmacije bave se pitanjem popunjenja namjestničke stolice u Zadru. Općenito se drži, da će biti opet imenovan namjestnikom Dalmacije koji od austrijskih generala. Najviše izgledu reć bi, da ima general Var Šauin, koji je u službi u Sarajevu.

Crna Gora.

Sa Cetinja javljaju, da se je kneževiću Mirku, drugomu sinu kneza Nikole narodio drugi sin. Pošto nema crnogorski priestolonasljednik knežević Danilo potomaka, biti će po svoj prilici jedan od sinova kneževića Mirka s vremenom crnogorskim vladarom.

Rusija.

Premda se po njekojim mjestima štrajk još širi, to ipak gubi revolucionarni karakter a prima oblik običnih štrajkova, u kojima radnici štrajkuju, da si poboljšaju svoje radničke odnošaje, pa ima sjegurne nade, da će nastati posvemašnji mir, čim se poslodavci i tvorničari nagode sa radnicima.

Sa rusko-japanskog ratišta glase posliednje viesti:

Petrograd, 29. januara. Javljaju 28. o. m. iz Maturana: Ruske su čete upotrebile jučerašnji dan, da učvrste u borbi zauzeti položaj. Na 25. i 26. Japanci su od ruskog konjaništva potisnuti iz okoliša između rieka Hunho i Conoho. Sibirske pukovnije zauzele su selo Sunapu na lievol obali Hunha.

Iz Čumjamutuma javljaju 27. o. mj.: Sa skrajnjeg ruskog desnog krila čula se je jutros pucnjava topova. Okršaj kod Sandepua traje i danas. Vrieme je vrlo nepovoljno, naokolo traje snježna vijavica. General Mišćenko ranjen je na nozi, ali je ostao kod fronte.

Petrograd, 30. januara. Iz Sahepa javlja se 29. o. mj.: Kolona, koja je navalila 26. o. mj. na Sandepu, osvojila je u najvećem dielu utvrdjeno selo. Tom prilikom izgubili su Rusi 24 častnika i 1600 momaka mrtvih i ranjenih. No pošto se je izpostavilo, da sjevero-istočni dio sela, koji je najjače utvrdjen, nije od Rusâ pretrpio štete, te da se mogu upotriebiti proti Rusima topovi mitraljeze. izpraznili su zato Rusi Sandepu i opet stali pucati iz topova, te su ga napokon zauzeli posvema.

Hrvati!
Kupujte žigice
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Ča biš reka Jurino ča pridu talijanski balarini iskat u Zamask?

Jur. Neki pridu za dobitkom, neki gredu prodavat talijanski zojik, a neki pridu kupit naše žigice, da napune talijanske škatuli.

Fr. Pa oju saki put liso?

Jur. Kako meritaju.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Medulinci kod izbora.

Primamo iz Medulina: Izbori za obć. zastupstvo u Puli su sa strane naših ljudi sjajno ispali: pače može se reći da se još ovako narodni nijesu pokazali, jer su išli svi koji su imali poziv osim sedmorice i po onakovom vremenu na izbor. Nije ni čudo da na takvo selo bude sedam prokletih i prodanih glava i Našemu Martinu Privratu slava i čast, jer se najviše trudio, a bili su za njim i ostali narodni borioci, vesela im majka.

Delegat Šantić, koga u selu ni najmanje dijete ne pozna ma ni za ništa, i komu je odzvonilo već odavna svako poštovanje od naših ljudi, zguren i satrven, da ne vodi sobom ni deset Juda Iškariota, nije se ni usudio da bi razgovarao štogod s našim ljudima, u kojima bije toplo hrvatsko srce i junačka krv, pa je s toga poslao nekoga Antikrsta Štandesinu, da bi on štogod učinio, nudeći Judine novce. Uza ove bio je i lugar Rojnić, puro sangue, koji je tajno radio. Žalostna im majka!

Ni po muke za Rojnića, koji se hvali da će u Čozu poći za foreštala, a inače čuva Kaželu na placi i na ognjištu, te se samo vrti po selu njušeć oko medulinskih žena. Ali za onu braću Mrgankine duša čovjeka boli: nemojte biti tako nazad, kao da ste rodjeni pod svetim Markom; ta ako ste dužni štogod Staniću, nimate li u Medulinu kod naših svake pomoći? Sramota pala Vam ne crni obraz!

Za Štanda nije vrijedno ni papir trošiti, ta svaki u Medulinu ga pozna, što je.

Preporučamo samo našoj Posujilnici i Konsumnom društvu neka Rojnića pošalju na vancamenat u Čozu, gdje će se zvati Oberforst.

Za sada dosta a do malo opet štogod.

„Avvenire“ na utjehu. Ovdješnje glasilo talijanskih popova „L'Avvenire“ u svom zadnjem broju pita nas što ćemo reći, čitajuć u našem drugu „Omnibus-u“ (pobožni „l'Avvenire“, bojeć se anateme talijanskih liberalaca ne imenuje „Omnibus“ nego ga zove „trilingue“), da su i pravoslavni Slaveni iz Peroja kod prošlih občinskih izbora glasovali za talijansku listu i to baš ovi koji su pravi Slaveni i što je još važnije za nas (Slogu) oni rabe glagoljicu. Kaže da je to jedan liepi „rebus“ da se rieši.

Da toliko ne razbijaju svoje mudre glave pomoći ćemo im mi da taj rebus riešimo. „L'Avvenire“ samo talijanskih ideja list, uredjivan od talijanskih svećenika, znade po iskustvu veoma dobro, kakvi su Talijani majstori u odnarodjivanju našega naroda i kakova sve nepoštena sredstva ne rabe da zavaraju i zavedu naš puk. Kakova je razlika u tomu izmedju talijanskih liberalaca i tobožnjih talijanskih klerikalaca? Talijanski liberalci zloraabe svoju vlast i položaj da odnarode naš narod, — a budući taj način odnarodjivanja bio valjda odviše spor, našli su pomagača u talijanskim svećenicima i biskupima, upotrebiv sveti hram Božji za odnarodjivanje našeg puka, tjerajuć iz njega molitve u hrvatskom jeziku puka. Evo ti, sveti Avvenire, riešenja tvog rebusa: Talijan u častnoj svećeničkoj odori i Talijan u profanom svjetskom odielu, jednako je nepošten prema našemu jeziku i narodu. Docet: „circolo cattolico“ i parola „abstinencija“ kod izbora, koja je vriedila više za ljude naše krvi nego li za Talijane. Što se pak tiče glagoljice kod Perojaca, tu ga poučujemo, da nije jedno te isto crkvena slava ruština, koju svi pravoslavni Slaveni rabe (te i oni u Perojo) i naša glagoljica.

Veliki ples našega „Sokola“. Dne 4. februara biti će veliki ples „Prvog istarskog Sokola“ u Puli u velikoj dvorani „Hôtel Belvedere“. Ulaznina za članove 1 K, za obitelji 3 K, za nečlanove 2 K, za obitelji nečlanova 5 K. Pristup imadu samo pozvani. Početak u 8 sati na večer. Od našega občinstva očekujemo, da će se mnogobrojno odazvati pozivu dičnoga odbora našega „Sokola“ koji je zaslužio u podpunoj mjeri, da ga u svakom obziru i svestrano podupiremo.

Lošinjski kotar:

† **Pop Frane Sablić.** Iz Cresa primamo tužnu vijest, da je dne 23. pr. mj. u Previću kraj Šibenika, ispustio blagu svoju dušu pop. Frane Sablić, kamo se je pred par mjeseci bio utekao, da u onom blagom podnebju i na žarkom srcu ondješnjih čč. oo. Trećoredeca nadje lijeka, svome već od više vremena narušenom zdravlju. — Rodjen je bio pokojnik u Cresu od siromašnih ali poštenih kopačkih roditelja, koji ga teškom mukom uz pripomoć dobrih ljudi iskolaše, Bogu pred oltar priviše, domovini na uhar odgojiše. U svom mu je rodnom mjestu bilo doznačeno polje u vinogradu Gospodnjem, marljivo je u njem radio, kao uzor svećenik, al eto smrt ga pokosi prerano još ni u navršenoj 32oj godini. Strašna je to nesreća za mukotrpni naš narod osobito u gradu Cresu, jer pop Frane nije bio samo uzor svećenik, već i gorljivi rodoljub, a odlikovao se je osobito u odtrećivanju ovog zapuštenog i zanemarenog pučanstva, koje su već do zadnje kosćice izglodali njegovi „nikad dosta“ vlastelići. Kao crv radišni pokojnik bio je pokretač i duša našeg gospodarskog društva, koje se krasno razvilo pod tajništvom pokojnika, a danas stoji čvrsto, moćno prešavši preko gora i dolina, koje mu neprijatelji sa svih strana kovahu, al stoji i creskom kopaču otvara oči.

Kopački sine nepreželjeni nam pope Frane! Ti uvijek ostade kopački sin, Ti uvijek vjeran svome mlijeku, krvi i jeziku, pa bio si tako rijetka izimka među cijelom četom creških renegata, koji kad se jednom okapute srame se očinskog praga, zaboravljaju na majčino mlijeko i jezika nam dragog rijek. Al taj isti mora, da Ti se divi dični pope Frane, kad pogleda Tvoj, ako i zazoran i rad.

Al što Tvoj kopač? Plače i jadikuje nad nepreželjivim gubitkom, al uvidja, da smjerom mu je krenut s kim ti ga upravi, samo žali jadnik, da nema onoga koji tolika ostvari jer crna mu zemlja kosti krije. — Laka Ti bila pope Frane, ta dalmatinska gruda, nijesi da u njoj po prvi put ugledao zrake sunca, al ucijepio si u njoj u srce svoje svijetlo svećeničke uzoritosti i kremen rodoljublja. U toj posestrimi zemlji ugledao viječno Ono svijetlo, koje nek Ti vjekoma svijetli, a nama će znaj sjati Tvoja nezaboravna uspomena na putu narodnog našeg preporoda i osvješćenja.

Oh kako kopaču Tvom zadnji onaj z Bogom uz suza kap iz duše se kida, nu Bog Ti bio plaća, a ostancima Tvojima viječni pokoj.

Ogavni način postupanja s ljudima. (Iz Cresa) Dne 26. pr. mjes. bilo je ovdje školsko odaslanstvo u poslu hrvatske škole u našem gradu. Predsjedao je tom odaslanstvu sam okružni poglavar vel. gosp. Scarpa, a bili su prisutni: član pokrajinskog školskog vijeća gosp. Chersich i privremeni nadzornik hrvatskih škola kotara Lošinj. To je poslanstvo imalo, da ispita nekoje naše ljude — brojem 130ih, koji su zamolili još pred dvije godine u Visoke vlade školu s nastavnim jezikom hrvatskim u gradu Cresu. Što je to slavno odaslanstvo moralo da pita to ono dobro znade, samo nam se je potužiti na kolotečinu stvari još prije i za vrijeme saslušanja pozvanih ljudi. Prije svega što se tiče samih poziva. Pozivi dotičnim ljudima da prisustvuju komisiji bijahu uručeni kada čujte? 24 i 25. pr. mj. putem općinskog poslužnika i općinskog stražara, kojima dašto nije na srcu bila prešnost stvari, nego više da imponuju svojom prisutnošću i da izričnim riječima odvrate po mogućnosti ljude, da se prikaže pred komisijom. Neznamo gdje je krivnja, jer na pozivima se čita nadnevak u Lošinju 9. siječnja, te ne možemo ni misliti, da bi tamo u zapečku poležali ti pozivi podpunih 13 dana. Gdje je dakle krivnja, zar njeka gospoda misle, da im je slobodno sve?

No samo dalje o pozivima. Na istim tim pozivima piše, da moraju žene zastupajući muža biti oskrbljene punomoću, a to nam se ipak čini malo previše, jer uz sav Marconijev brzojav bez žica nije moguće, da bi odsutni ljudi u Americi, Africi i na sinjem moru mogli opunovlastiti osobe, koje bi njihovu stvar mogle zastupati, da si u roku od 13 dana, kamo li u 24—48 sata. Nu što je o pozivama najljepše je to, što niti ne bijahu pozvani svi ljudi, koji su bili umolili hrvatsku školu, nego su valjda navlas nekoji izpušteni, ali pitamo zašto i dali je to pravo?

Uza sve manevre i makinacije prestrašila se je protivna stranka, kad je vidjela lijep broj naših ljudi, gdje ide, da zahtjeva hrvatsku školu. Da ih to svrbi vidjelo se i ocatle, što nije htjela, da pusti naše ljude, ali svoje općinare u općinske prostorije, premda je vani kišilo, sniježilo i puhalo, ali da nam se ne predbaci pristranost rado izjavljamo istini za volju, da je na naš zahtjev tomu udovoljeno.

Što se tiče samih upita i ostalog ponašanja ispitnog povjerenstva na čelu poglavara okružnog reći moramo, da Scarpa ostaje uvijek za nas onaj isti naš neprijatelj, te očekujemo i važnost polažemo na izjavu novog ministra presjednika kao i namjesnika, — pravednost naime za sve mora da vlada. — Dali ćemo što polučiti — neznamo, nu moramo reći:

Gospodo, velika je iluzija pomišljati, da u Cresu nema Hrvata, dok se ogromna većina ljudi služi hrvatskim jezikom — pokazano je to zadnji službeni popis, premda ih se htjelo otudjiti imenu i jeziku, ali slabo uspjeva to neljudsko djelo.

Neznamo kakav će uspjeh imati naše molbe i izjave, al neka znaju neka gospoda, da mogu još zavlačiti našu stvar, a nama škoditi, ali neka si upamti i onaj: „što ga više gnjetiš, on još više skače.

Voloski kotar:

Veselica na korist Družbe u Voloskom.

Dne 22. 1. 1905 priredilo je naše dramatičko pjevačko društvo u prostorijam »Narodnog Doma« u Voloskom svoju prvu mesopustnu veselicu na korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Uzprkos slabom vremenu došlo je prilično ljudi čak iz Zameta, Rukavca, Mihotićih i Lovrana. Sve točke koncerta su bile majstorski izvedene. Plesalo se skoro do zore. Za družbu ostalo je po prilici oko 140 K čistoga dohodka. Dne 5. 2. 1905 biti će opet veselica za društvo samo. Dne 19. 2. pako će biti veliki sokolski ples. Taj dan će naši Sokolaši stupiti prvi put u svojoj svečanoj odori.

Na zadnji dan mesopusta bit će opet domaća zabava.

Izvadak iz sjednice obć. zastupstva u Kastvu obdržavane dne 29. decembra 1904. Gosp. predsjednik Jelušić pozdravi na prvom mjestu novoizabrano občinsko zastupstvo, koje je danas pozvano na prvu svoju redovitu sjednicu. Žaleći istomu uspješan rad na korist svoje postojbine.

Priobćujuć žalostnu viest, da je na Božić umro prvak i pobornik istarskih Hrvata počastni gradjanin kastavski blagopokojni Dr. Dinko Vitezić i iztaknuo njegove vrline i zasluge za istarskog patnika pozove obć. zastupstvo, da pokojniku uzklikne trokratni: „Slava mu!“, koje to učini stojeći. Na uspomenu pokojnika i u mjesto vienca na odar, zaključilo se je, da se dade „Bratovštini hrv. ljudi u Istri“, „Družbi sv. C. i M.“ i Djačkom podp. društvu u Pazinu“ svakomu po K 50·—. Spisovodu u ime občine prisustvovao je obć. glavar.

Gradnja električne uzkotračne željeznice Matulji — Opatija — Lovran započela je i to proširivanjem ceste na obć. zemljištu. Graditelj gosp. Jakov Ljudevit Münz bio je osobno na glavarstvu izkazao kuda će ista proći i molio, da mu potrebno zemljište bude uz što niža cienu ustupljeno. Obć. zastupstvo videć, da tu željeznicu gradi privatno poduzetničtvo, koje će kasnije samo ubirati korist, iste odlučuje, da se tvrdci Münz ustupi potrebno obć. zemljište za gradnju elektr. željeznice uz cienu od K 2·— po m². U sjednici obć. zastupstva od 14. t. mj. na molbu g. Münza bila je ciena obć. zemljišta sniženа na K 1·— po m², mu uz njekoje uvjete, kao razsvjetu uz prugu te razsvjetu za 4 svjetla u Matulji, što ih je občina predvidila da se u tek. godini postave i da ista snaša troškove razvida i izmjer zemljišta. Domaći radnici moraju imati prvenstvo kod radnje željeznice.

Prima se do znanja: imenovanje g. Ivana Zeleny-a bađarskim nadzornikom za okružje u Trstu; gosp. Ivana Bisiac, člana c. i kr. zem. škol. vieća za Istru kao ravnatelja gimnazije u Kopru; gosp. Lovrić Mata suplentom na ovdašnjoj ženskoj pučkoj učioni; da je Marčelja Anton sa obitelji primljen u svezu občine Kormons; da je g. Gustavu Lj. Pabstman produljen rok za tehničke predradnje za elektr. željeznicu Lovran—Matulji—Veprinac i Volosko—Rieka. — Zemaljski odbor u Poreču pozivlje občinu, da izplati zaostatke za bolničke troškove, s druge strane odbija ponudu ove občine, kojom se je vjeresiju iste napram družtvu kastavskih krčmara za potrošarinu od god. 1903., htjeli ustupiti istom odboru, da se izplati zaostatak školskih taksa i bolničkih troškova. Upravno vieće u Klani saobćuje, da se je isto konstituiralo izabrav predsjednikom gosp. Mata Medvedića. Tom prilikom bio je u Klani obavljen pregled obć. blagajne za pridr. porezne občine Lisac i Škalnicu, u koliko se tamo prave računi za ove dvie občine.

(Nastavit će se)

Pazinski kotar:

Iz **Pazina** pišu nam: dne 21. o. m. bila je zabava u „Hrvatskoj Čitaonici u Pazinu na korist ovdješnjem „Dječjem zabavištu" sa sliedećim rasporedom: 1. V. G. Brož: „Na zdar Slovencem", tam. zbor. 2. „O rodu i jeziku", od P. Preradovića, krasnoslovio je g. J. Čeh. 3. Ivan Kuret: „Domovini", mužki zbor. 4. V. G. Brož: „Vijenac slovenskih pjesama, tam. zbor. 5. Predstava: „Iz vojničkog života". 6. S. Albini: „Na plitvička jezera", tamb. zbor. 7. Iv. pl. Zajc: „Zrinjsko Frankopanska", mužki zbor. 8. N. Vogrič: „Uspomena iz Beča", tamb. zbor. 9. M. Brajša: „Božja kapljica", mužki zbor. 10. M. pl. Farkaš: „Sve za domovinu", tamb. zbor.

Koli pjevanje toli tamburanje izpalo je na obće zadovoljstvo občinstva. „Domovini" morađoše na obći zahjev opetovati, a isto tako opetovaše tamburaši jedan odlomak iz „Vijenca sloven. pjesama". Deklamaciji i predstavi nema prigovora kao diletantom. — Preporučili bi, da bi djaci priredili u ovo mesopustno doba jedan koncert u korist „Djačkog pripomoćnog družtva", a u ljetnoj dobi drugi koncert, kao što su ga priredili u prošloj godini. Zahtjevaju to i svaki dan sve veći troškovi ovog družtva. Osobita hvala ide njihovom kapelniku i ravnatelju, što nastoje oko umjetničkog obrazovanja djaka, a i medju samim djačtvom vlada veliki interes za glazbu. To njihovo nastojanje moglo se je razabrati i na ovoj zadnjoj zabavi.

Ovaj je mjesec veoma važan za napredak pazinske čitaone za javni život pazinskih Hrvata. Htjela je providnost da se čitaona preseli u svoje vlastite prostorije (Dom). Zgodno je kazao predsjednik čitaone na zadnjoj izvanrednoj skupštini, što no se je obdržavala 27./I. „da je ovaj dogodjaj važan za cielu Istru ili barem za središnju." Vrijedno je s toga, da svi rodoljubi podupru ovaj rodoljubni korak pazinskih Hrvata oko izvršenja narodnih ideala u toj našoj centrali.

Koparski kotar:

Dane — Ćićarija, biela nas kosulja krije, izpod koje Vam evo jednu veselu javljamo. — Na dan sv. Triju Kralja imali smo ovdje dvie Krstitke. — Tog se dana naime krstilo unuče našem ćićkom meceni g. Matiji Sankoviću, kojem djetetu nije boljeg za poželiti nego da sliedi stope svog siedog djeda. — Drugo krščenje bilo još pametnije. — Tog naime dana imali smo u rodoljubnoj kući Mate Sankovića otvorenje podružnice sv. Cirila i Metoda. Komu neće srce da od veselja ne prekipi. — Pred osam još godina bijaše občina u talijanskim rukama. Dok se je predobilo obsiedali su naši Ćići tu talijansku tvrdjavu Buzet kroz čitava tri dana. Sirote palentu kuhali oko grada, ali otići ne htjedoše sa birališta dok nije talijanstvo palo. Danas vide občinu našu, danas su otvorili i drugu tvrdjavu, koja će doprinašati k prosvjeti a po tomu i slobodi naš g ojadjelog naroda.

Na tu svečanost došlo puka sa cielog Krasa uzprkos vrlo slabom vremenu. Tu je bilo puka iz Lanišća, Klenovšćaka, Račjevasi, Rašpora i Muna. (Žalibože Vodice i Jelovice bile su vrlo slabo zastupane, čemu su krive mjestne razmirice — što je samo za požaliti). — Obojim krstitbam kumovaše veleuč. gosp. Ivo dr. Letiš občinski lječnik iz Buzeta te veleuč. g. Ivo Sancin putujući učitelj. — U dva sata po podne otvorio je sjednicu g. Mate Sanković, izabere se odbor za godinu 1905., upisalo se članova kakvih 70, primaju se darovi, te se je nabralo preko 100 kruna što je svakako utješljivo za naše prilike. Prvi je govorio gosp. Sancin i to upravo krasno o potrebi škole i naše Družbe kad neće za nas sirotane nitko da skrbi. Preporučio je ženskom spolu cikoriju naše „Družbe" a mužkom spolu žigice i cigaretni papir. — Zatim je uzeo rieč veleč. g. Franjo Peršić, domaći župe upravitelj. Spomenuo je, da se je na Božić rodio Spasitelj zemlji i na sam Božić rodio se nebu i osnovatelj naše Družbe sv. Cirila i Metoda Presvjetli gosp. Vitežić (na to su svi prisutni tri puta zavapili „Slava mu!") koji je prvi ponosnom Beču utuvio u glavu da u Istri imade Hrvata. — Na sam Božić rodilo se unuče osnovatelja naše podružnice, kojeg neka Bog poživi. Preporučuje nadalje uredno plaćanje članarine i svakom stavlja na srce njegu našeg pučkog — naše podružnice. — Zatim je vrlo odrješito govorio g. dr. Letiš, rekavši da je on uvjeren da nam narod neće propasti dok uza sebe imademo ovako u svakom pogledu čvrst narod kakav je evo ovdje sakupljen. — Zatim je govorio g. Mate Sankovič orisavši u kratko našu nacionalnu borbu 30 godina amo. Kaže med ostalim da ako ga koji zlobnik proglasio Talijanom samo zato možda što on nered i nemar pod krugom oštro žigoše, on će isto do hladna groba ostati čvrst u svojim narodnim načelima kao stanac kamen. — Iza toga g. Sanković liepo pogostio goste, kojom prilikom g. Lovro Tončić učitelj iz Muna krasno govorio o medjusobnoj slozi izmed učiteljstva i svećenstva, jer bilo što bilo — kaže nadalje — bilo bi nam slabije da sliedimo žalostni primjer med Slovenci. — Onda moj sine da si vidio našu mladež kako plesala sve u šestnajest, do šeste ure u jutro. Duša cielog veselja bio je g. Mladenić, učitelj u Vodicah i gorespomenuta gospoda Letiš i Sancin kojima ne možemo drugo nego se zahvaliti za posjet moleć ih, da se još kakav put sjete Danaca i njihove podružnice.

Iz **Štrpeda** občina Buzet 1905. — U nedjelju dne 15. pr. mj. držasmo skupštinu naše podružnice Sv. Cirila i Metoda sa plesnom zabavom. Ovom zabavom htjedosmo nekako zanimivost skupštine podignuti, ljudstvo namamiti, pa što više prinosa sakupiti u družbine svrhe. Uspjehom ne možemo se baš pohvaliti. Nekud se u nas uvukao nehaj, nemar, mrtvilo. Prošle godine pače ni ne držasmo skupštine naše podružnice. Ovo sve baca ružnu sjenu na onaj Štrped sivih sokolova, što je odgojio dobrih pobornika za narodna prava, na onaj Štrped, što se tako odlikovao u rušenju talijanske buzetske občine. Nije ni danas u njemu manje narodnog ponosa i svjesti, al ipak stvari nekud ne idu valjano; ne idu, jer nekoje kolo mora, da je negdje zahrdjavilo u uri našeg društvenog i javnog života. Budući, da je ovo popravljive naravi, za to se nadamo, da će u budućе biti i uspjeti sve bolje i, častnije, pa da ćemo moći u skoroj budućnosti pohvaliti naše inače čelik Štrpedjane i ostalu braću naše prostrane občine.

Iz **Sluma** (občina Buzet) jenara 1905. Bolje kasnije no nikada da javim štošta o o skupštini naše podružnice sv. Ćirila i Metoda, što ju obdržavasmo na Stjepanje minule godine. Da je ova ispala po nas nečastna mučali bismo radje nego bi širili svietom našu sramotu. Ali usuprot stoji, da se je Slum pokazao svud i svagda dostojno u narodnosnom životu, što je to takodjer posvjedočio i svojom zadnjom skupštinom. U taj dan bijasmo gotovo svi gospodari na okupu; svi ko jedan došli smo tamo, gdje pružismo svoj darak rodu i djećici zapuštenoj u Istri. Pa da vidite našu mladež! Mladići i djevojke, djećaci, čak i djevojčice davahu novčane darove u družtvene svrhe. Time je Slum posvjedočio, da u njemu vlada jedna misao, jedna želja te da nema zabludnika i izrodnika; osobito istaknuti moramo Buzećane, pa Dančane i Vodičane sa svojim svećenstvom i učiteljstvom te obć. savjetnicima M. Sankovićem i Fr. Flegom. Skupština tekla je redovito i mirno. Nekoji od naših gostova držali prigodne nagovore skupštinarima, koji njim se vrlo svidješe. Bilo tako i u buduće! Iza što se je obavio izbor odbora, uslijedilo je izplaćivanje članarine. Rame o rame stajaše puna oveća dvorana plećatih muževa, pa svatko dragovoljno uplaćivao i darivao. Ni jedan da bi odmaglio iz dvorane, kad je valjalo darivati, kako je to negdje drugdje žalostna činjenica. Dvorana kao gusta šuma bora i jela. Svi uplatiše članarinu, a množina bijaše darovatelja. Milota je bilo gledati, gdje nas prosti čovjek dariva „Družbu" sa više kruna. Liepi primjer svima zaista! Sakupilo se na taj način čistih kruna 162, što je mnogo i premnogo za maleni Slum; ali složan rad je uprav svemogućan.

Sve svršilo sa veselim plesom u ljubavi i slogi.

Bijaše vrlo zanimivo gledati licitiranje plesova i pladanj večere, te ono živo agitovanje Slumljana okolo svojih za što sjajniji novčani uspjeh. Sve pako ovo vodili domaća naša gospoda župe-upravitelj i učitelj. Tako valja! Hvala njima! Dok je vesela čeljad plesala sve u šesnaest, naše gostove pogostio je naš gosp. župe-upravitelj, kojemu od ovih i od nas Slumljana budi za to hvala i slava! Svi nastojmo ne pogrditi nikada naše selo. Ovaj dan naše skupštine izpao je po nas častno, pa nastojat ćemo i u buduće vršiti dostojno svoje narodne dužnosti. (Živili dični Slumljani! Op. ured.)

Razne primorske viesti.

Željeznica Poreč-Kanfanar. (Dopis iz srednje Istre.) Cienjenim čitateljima „N. S." biti će dobro poznata neoprostiva pogreška istarskog sabora, kad je odlučio, da se ima gradili željeznica Trst-Poreč.

Tko samo iz daleka prati promet na toj željeznici, osvjedočiti će se, da je ista željeznička pruga posve suvišna i na veliki teret cjelokupnom pučanstvu Istre.

Svake godine imade veći manjak, koji mora snašati stanovničtvo siromašne Istre. Ima učenih ljudi koji vele, da će ista željeznica biti uvjek pasivna. Tako sam nedavno čitao u jednim novinama, sliedeću zagonetku jednog strukovnjaka: „T. P. C." to znači: Trieste-Parenzo Canfanaro-Tassa-Perpetua-Comunale, što znači: Vječiti občinski namet. Taj strukovnjak uvidio je već prije da će željeznica Trst-Poreč-Kanfanar, kako je djelomice učinjena i izmjerena, biti uvjek pasivna.

Do sada kako rekosmo predana je prometu pruga Trst-Poreč, a izmjereno je već i pruga Poreč-Kanfanar. Pri mjerenju te nove pruge nije se nimalo uzimalo obzira na položaj onog kraja, niti na korist za koju bi imala složiti ista željeznica. Ako se napravi željeznica kuda je sada izmjerena (što je najvjerojatnije), tada će ista biti razmjerno mnogo pasivnija nego ona Trst-Poreč.

Nova željeznička pruga protezala bi se od Poreča do sv. Lovreča-Pazenatičkoga po pustom, nezdravom i pogibeljnom kraju, a da u dužini preko 20 km. ne prodje niti blizu jedne kuće, niti ceste, gdje je do sada promet dosta živahan. Sva sela između Poreča i Sv. Lovreča, kao: Vrsar, i Monsalis, Dračevac, Žbandaj i čiela porezovna občina Baderna nebi od te željeznice imala nikakve koristi. Sva ta sela leže na državnoj cesti Poreč Sveti Lovreč-Kanfanar, a do sada je na toj cesti živahnija trgovina nego skoro na željezničkoj pruzi Trst-Poreč. Samo parni mlin u Baderni ima preko sedamdeset (70) tisuća q. kukuruze bez tamošnjeg „Gospodarskog družtva" i ostalih trgovaca, a gdje su ostali predmeti koji se dovažaju i izvažaju? Kad bi se ista željeznička pruga protezala bliže državne ceste Poreč-Sv. Lovreč nebi bila ništa dulja, a imala bi sigeuran promet i mnogo bi koristila onomu pučanstvu.

Od ne manje važnosti bila bi i promjena željezničke pruge Sv. Lovreč-Pazenatički na Pazin nego na Kanfanar, tako učinjena željeznička pruga koristila bi selima odnosno občinama: Kringa, Tinjan, Sv. Ivan od Šterne, Montrilj, Triškij i Beram, koja sela leže takodjer blizu državne ceste, dočim od Sv. Lovreča do Kanfanara opet nebi željeznica prošla niti mimo jedne kuće, niti u blizini glavne ceste, a trošak bio bi, posve isti. Pošto se cjelokupno stanovničtvo nabrojenih sela živo zauzimlje za taj smjer željezničke pruge i pošto takodjer u odlučujućim krugovima počelo se o tom drugčije misliti, svraćam pozornost ovih onih koji se tim pitanjem bave, te u ime cjelokupnoga pučanstva, kuda bi imala proći željeznica Poreč-Pazin (ne Kanfanar), apeliram na nje da se što više zauzmu za taj smjer.

Osobito preporučam našim vrlim zastupnicima na carevinskom vieću u Beču i pokrajinskom saboru, da stvar prouče i preporuče.

Bukovčev „Preporod". Poznati hrvatski nakladnik tolikih povjestničkih slika gosp. Petar Nikolić u Zagrebu zadužio nas je opet novim krasnim djelom i to krasnom reprodukcijom glasovite Bukovčeve slike, koja predstavlja hrvatski preporod i kojom je uresen zastor hrvatskog kazališta u Zagrebu. Izvrstna ova ografička reprodukcija krasne slike biti će na ures svakoj dvorani gospodskih i narodnih stanova. Kako je poznato, prikazuje se na tom zastoru kulturni pokret ilirskog doba: naši preporoditelji klanjaju se geniju dubrovačke književne epoke Gundulića. Potanje opisivati sliku, bilo bi suvišno, jer je ona i iz kazališta i iz fotografija i iz beletrističkih listova poznata čitavoj našoj inteligenciji. Nuždno je samo dodati, da ova krasna slika Bukovčeva na kazališnom zastoru s tehničkih razloga, ne postizava ni s daleka onaj umjetnički efekt, što ga ima originalna slika Bukovčeva, po kojoj je zástor izradjen. A Nikolićeva oleografija nije izvedena po zástoru, nego po toj originalnoj slici — izvedena je pako u jednom od prvih umjetničkih zavoda tako, da je njome i sam majstor slikar podpuno zadovoljan, jer je ona pravi odraz njegovog

originala, što je sada prešno u vlastničtvo gosp. Nikolića. Zato je Bukovčev „Preporod“ u Nikoličevoj reprodukciji (ole ografiji) dostojan, da resi svaku imućniju našu kuću, pa se i nadamo, da će naći najveći odziv. Slika, za koju g. Nikolić zaslužuje obće priznanje i hvalu, velika je 95 × 56 cm, a tu samo pozlaćenom okviru (antique), koji je širok 13 c., stoji 50 kruna uz mjesečnu odplatu po 10 K, dočim za gotov novac nakladnik daje 10 % popusta. Mi najtoplije preporučujemo ovu doista uspjelu reprodukciju Bukovčevog remek-djela i radi njene ljepote i radi uznosite ideje, koju je umjetnik u svojem djelu divno izrazio.

Učiteljice iz Hrvatske na družbinim školama u Istri.

Pod ovim naslovom riečki »Novi List« piše: Poznato je, da imade u Hrvatskoj vrlo mnogo učiteljica bez mjesta, pa kud će suza neg na oko — kud će naše te učiteljice, ne će li u našu hrvatsku Istru. Naša ih je družba primila i namjestila šest. Čujemo, da ministarstvo za bogoštovlje i nastavu ne bi imalo ništa protiv toga, da se i na javnim školama namještaju učiteljice iz Hrvatske. Svakako je to liep i utješljiv pojav. Dobro bi bilo da i hrvatska vlada uradi štogod za našu družbu, jer time što bi podupirala družbu nastojala bi oko očuvanja hrvatskog elementa u Istri, čime bi se opet dala prilika mnogim Hrvatima i Hrvaticama, da svoj kruh zaslužuju — u svojoj domovini medju svojom braćom. Napried za družbu!

Družbine olovke.

Družba Sv. Cirila i Metoda za Istru primila ponudu češke tvornice pisaćih potrebština „Národní podnik obchodní a průmyslový“, koja će staviti za hrvatske krajeve u promet tri vrste olovaka: po 2, 4 i 8 filira najbolje vrsnoće.

Buduć mi Hrvati takove industrije ne posjedujemo, dala je „družba Sv. Cirila i Metoda“ prednost češkoj, slavenskoj tvornici. „Družbine olovke“ dobivati će se doskora, te pozivamo već danas naše rodoljubne trgovce da daju prednost ovoj olovki pred kojekakovim lošijim tudjim vrstima sa raznim naslovima, ne samo hrvatskim.

„Družbina olovka“ zajamčiti će „družbi“ sigurni godišnji prihod od nekoliko stotina kruna, koji će se vremenom znatno povećati bude li naš narod rabio isključivo ove olovke.

Glavno zastupstvo za sve hrvatske zemlje imade g. Milan Suchánek u Zagrebu.

U tudjini za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Vrli rodoljub kapetan Rudolf Deškoviće iz mošćeničke Drage sabrao je prigodom nove godine na brodu »Gerty« u New-Yorku svotu od 20 kruna, što ju je isti gospodin poslao družbinom ravnateljstvu kao dar istarskoj družbi.

Darovaše po 5 kruna: gg. R. Deškoviće i Archibald Hopper; po 2 kr. g. Dobrilović R. g. Calderaris S. 1 kr. 50 fil. Po 1 kr. gg. Cosulich S., Bortolazzi Orione, Martinolić Miho, Marelić Mirko, Krpan I. Gosth E. i Rokov Stipe 50 fil Živjeli plemeniti darovatelji, koji se i u tudjem svietu, tako liepo sjećaju naše Istre.

Devetdesetgodišnjica biskupa Strossmayera.

U subotu dne 4 febrara tek. godine slaviti će veliki hrvatski biskup i mecena Josip Juraj Strossmayer devetdesetgodišnjicu rodjenja.

Za ovaj dan spremaju se svi Hrvati, da ga dostojno sa velikim Starcem i dobrotvorom hrvatskog naroda po cieloj Hrvatskoj proslave.

Svi pak gdjegod nas Hrvata imade, sjedinimo naše molitve taj dan k Priestolju Božjemu, da nam našega velikoga Biskupa Sveršnji još dugo i dugo zdrava i jaka na životu uzdrži!

Imenovanje.

Koncepist kod ovdješnjeg kotarskog poglavarstva g. dr. Lusina imenovan je kotarskim povjerenikom kot. c. k. kotarskog poglavarstva u Poreču.

Drago nam je ovdje istaknuti da je g. Lusina kroz ovo kratko vrieme svog službovanja pokazao se je uviek kao nepristran i vriedan činovnik u svom zvanju, te ćemo uvjek i njemu i svakomu drugomu rado pripoznati zasluge dokgod bude obavljao svoje dužnosti sduševno i pravedno, onako kako mu donaša njegov zvanični položaj.

G. Dr. Lusini na promaknuću čestitamo!

Posilović nadbiskup kardinal. Po viestih, koje stižu iz Rima saznajemo, da će se papinski konsistorij o uskrsu t. g. sastati, te će nove kardinale imenovati, a medju istima, da će biti i zagrebački nadbiskup imenovan kardinalom.

Prinos Bratovšćini hrv. ljudi u Istri. Da počasti uspomenu blagopok. dra. Dinka Vitezića, darovala je občina Volosko 100 K; u istu svrhu občina Kastav 50 K. Blagopokojni pop Dinko Muškardin u Štivanu na otoku Cresu, ostavio je „Bratovšćini oporučno 200 K. — Dabović Ljudevit, bank. prokurist na Rieci, da počasti uspomenu pok. M. udove Dabović darovao je 50 K; g. Pellegrini Antun, trg. na Rieci, u znak. uspomene blagopok. mu punice M. udove Dabović 50 K. — Kao prost od čestitanja podario je g. Ivan Vrabec, kapelan u Kastvu 5 K i Volarić Franjo, Vrbnik platio 1 K kao članarinu.

Odbor svima svesrdno zahvaljuje.

Veliki narodni ples na korist slovenske i istarske družbe sv. Cirila i Metoda.

U Trstu ustrojio se je posebni odbor, sastojeći od mladih Slovenaca i Hrvata, koji priređuje u velikoj dvorani „Narodnog doma“ veliki narodni ples, kojeg će čisti prihod pripasti slovenskoj i hrvatskoj „Družbi sv. Cirila i Metoda“.

Naša rodoljubna mladež vieća marljivo i čini sve potrebite priprave, da bude taj ples u istinu veliki narodni i da budu naše „Družbe“ imale odatle što veću korist.

Stavnja (leva) u Istri.

Buje 1., 2. i 3., marča;
Poreč 6. i 7. marča;
Lošinj 9. i 10. marča;
Cres 13. marča;
Krk 15. i 16. marča;
Buzet 15. i 16. marča;
Pazin 18., 20., 21. i 22. marča;
Pula 20., 21., 22., 23. i 24. marča;
Rovinj 27. marča;
Labin 30. i 31. marča;
Volosko 3., 4., 5. i 6. aprila;
Kopar 17., 18., 19., 25. i 26. aprila;
Podgrad 25 i 26. aprila.;
Motovun 28. i 29. aprila;
Piran 28. i 29. aprila.

Marko Tamaro.

Urednik prof. Mandić mnogo se je puta našalio u Našoj Slogi sa profesorom repice, od koje se čini slador. Sada ga neima više. Marko Tamaro pošao je ovih dana Bogu na istinu, kako ćemo svi, prvo ili kasnije.

Doživio je 60 godina. Bio je Piranac, Talijan po rodu i odgoju, pak tko bi mu uzeo za zlo, što je branio svoj narod i svoj jezik! Da bi tako, Bože, svaki naš čovjek, svaki Hrvat.

Tamaro bio je novinar a imao je, Bog ga pomiluj, izrazito židovsko lice. U njegovom prezimenu, potalijančenom na »Tamaro«, kako i u njemačkom »Jettmar« krije se sigurno židovska krv.

Pokojni Marko uredjivao je i najviše sam pisao list »Istria«, što je za kakove 23 godine izlazio u Poreču. Bio nam je protivnik ali iskren. Bio je i zastupnik na porečkom saboru kroz dvoje saborsko razdoblje. — Jedanput šećuć s njime po obali, koji ovo piše, rekao mu je usljed ljute narodne borbe, da bismo se mogli izmiriti mi Hrvati i Talijani istarski tako, da Talijani zavedu po tri ure na čedan učenje hrvatskog jezika u talijanske škole, a mi Hrvati, da zavedemo po tri ure na tjedan učenje talijanskog jezika u naše škole. Dobričina doktor Marko »repica« opazio je na to prostodušno, da njim ni to nebi koristilo, jer reče, ja jih poznam koji su se učili čisto talijansku školu, pa kad su se naučili čitati i pisati, razumjeli su da nisu Talijani i postali su najveći agitatori proti nami.

To je kadgod bila istina, koju je dr. Tamaro priznao Hrvatu u četiri oka.

Nebi li se tim tumačilo sporo otvaranje pučkih škola u Istri, po selima, u bilo kojem jeziku?! — Moguće je i to! Marku Tamaru, otvorenom protivniku, vječni pokoj! Na grobu mu pače mir!

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

Grgo Buždon, Pula	K	2·—
Pop Mate Milovčić duh. pomoć. u Unijama	„	8·—
Za počastiti uspomenu blagopokojne majke daruje dr. Kajetan Dabović	„	50·—
Ukupno danas	K	60·20
Na račun ove godine izkazanih	„	122·62
Sveukupno	K	242·82

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Za počastiti uspomenu blagopokojne majke daruje g. dr. Kajetan obć. ličnik u Kastvu	K	50·—
Ukupno danas	K	50·—
Na račun ove g. izkazanih	„	22·—
Sveukupno	K	72·—

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca decembra sliedeći prinosi:

Redoviti:

Frančić Bazilija, učiteljica — Pazin	K	10·—
Motika Josip, obć. činovnik — Pazin	„	10·—
Rebek Pravdoslav c. kr. kot. živinar, — Pazin	„	10·—
Šebesta A., kapelan — Pazin	„	10·—
Bilica Andrija, žup., Medulin	„	10·—
Rogač Antun, dekan, Hrušica	„	10·—
Zogac Rajko, svećenik, Pregarije	„	10·—
Kos Ivan, rav. c. k. gimnazije Pazin	„	10·—
Milčetić J. prof. Varaždin	„	10·—

(Sliedi.)

Sestra HILD. ROHRMANN
u samostanu Ursulinkah u Wien-Währing, izrekla je najtopliju zahvalu, jer je ozdravila od težke želudačne bolesti uslied uporabe
želudačne tinkture
G. PICCOLI-A,
dvorskog dobavljača i ljekarnika
u LJUBLJANI.
1 bočica stoji 20 para, a naručbe se kretom pošte obavljaju

VELIKA ZLATARIJA
ANTE RADIĆA
Split
(Iza suda, kuća Karaman, II. pod.)
Preporuča svoju **radionicu** sa bogatim i raznovrstnim **skladištem** krasnog dijamantnog nakita, modernih zlatnih i srebrenih stvari, kao što i narodnih predmeta u *filigrani*, izvrstnih švajcarskih zlatnih i srebrnih žepnih satova — **a sve uz najumjerenije tvoričke ciene.**
Izradjuje ukusno svaku radnju, a poduzimlje takodjer popravke koje mu drago vrste.
Kupuje uz najviše ciene i prima u zamjenu zastarjelo zlato i srebro, biser i drago kamenje.
Za sve pak kod njega kupljene stvari daje pismenu jamčevinu. Pismene naručbe odprema odmah.
Posjeduje preko 1000 zahvalnica.
Bogato ilustrovane cienike šalje na zahtjev badava i franko

Javna zahvala.

Povodom smrti naše nezaboravne majke, odnosno punice i babe

MARIJE ud. DABOVIĆ

dužnost nam je zahvaliti se rodbini, prijateljem i znancem, koji su nam bud ustmeno bud pismeno svoje saučešće izrazili.

Izričita hvala č. svećenstvu, gg. obć. činovnicima sa svojim glavarom, učiteljstvu, gg. koja su nosila svieće i vience, napokon svim onima, koji su milu pokojnicu sproveli do zadnjeg počinka i time joj izkazali posljednju počast.

KAŠTAV, 27. jenara 1904.

Ožalošćene obitelji:
Dabović, Korlević, Pellegrini.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozniciu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sliedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunomu ozdravise: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom. voštenim cvićem itd. . . . . kg. po K	8·—
Iste ukrašene s odljepljivim cvietićama	6·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40
„ „	2·—
„ granis	1·20

Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . „ 8·—
Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . . „ 8·—
Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . „ 4.40
„ „ II. „ „ . . . . „ 2·40
Voščeno platno za oltare, metar . . . . „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa svoco kruna.
Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **svoci** pitomac (stolni) i uavadni uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Br. 268.

NATJEČAJ.

Uslied zaključka obć. zastupstva od 16. prosinca 1904. razpisuje se natječaj na mjesto blagajnika kod podpisanoga glavarstva.

Natjecatelji dokazujuć osposobljenje za rečeno mjesto, kao i potpuno poznavanje hrvatskog i talijanskog jezika za uredovnu porabu, imadu podnieti molbe kod podpisanoga glavarstva do konca mjeseca veljače 1905.

Sa rečenim mjestom skopčana je jamčevina od 1000 K u gotovom ili u vriednostnim predmetima odnosno jamstvo po drugoj poznatoj i sjegurnoj osobi.

Plaća koja će se isplaćivati u naknadnim mjesečnim obrocima biti će dogovorno ustanovljena.

Glavarstvo občine

Buzet, 24. jenara 1905.

Načelnik:
A. Klarić, v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
gerička-selkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Anton Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u paći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POSJED

prije „KOŠARA“ na briegu Kastanjeru u PULI, sastojeći od **kuće, štale, oranice, vinograda i voćnjaka**

prodaje se
ili
daje u najam.

Pobliže upute daje c. k. šumar **J. Gracalich u Puli.**

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

saravna-alkaličko-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulcusima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod bolí bubrega, mjehura, kamenca, žićerne bolesti, zraatih i nateklih jetara, žgravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, rgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

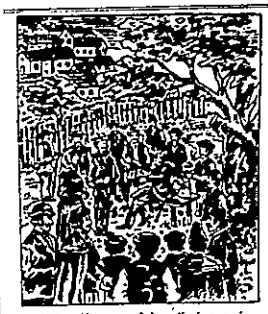

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju gruznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti materince i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duzet)	K 5·—	36 „ (3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
60 čočica (5 duceta)	K 18·—		

Manje od 12 bočica se nešalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC (Slavonija).

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO“
za zabavu i pouku — badava.

VYDROVA TVORNICA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.

DRUGO IZDANJE.

Broj 6. Pula, u četvrtak dne 9. febrara 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 8. novembra 1904.

XVII. sjednica.

(Konac.)

Vrhu svega toga osvjedočen sam, da ovaj način osjeguranja, kako je predvidjen ovdje, ograničuje i u civilno-pravnom pogledu raspolaganje onih, koji bi htjeli marvu svoju osjegurati. Klauzola ili ograničenje, ovi uvjeti pod kojima jedan može osjegurati ili odkazati osjeguranje, za pojedinca su ustanovljeni teže, nego li za izključenje ili za izjavu od strane zavoda samog, da ne prima više osjeguranja il' da svršava sa stanovitim osjeguranjem.

Protiv slobode pojedinaca i odviše autoritativno za oblast središnjeg ovog zavoda nalazimo nadalje ustanovu, da se svi sporovi, koji bi nastali iz ovih pravnih odnošaja, budu razpravljali u Poreču, kao sjedištu zavoda. Ne pazeći na to, što sam prije rekao, da Poreč ne smatramo na nijedan način mjestom zgodnim za sjedište zavoda — i u slučaju kad bi ikoji drugi grad bio označen kao sjedište zavoda, ne mislim, da bi za pojedinca bilo pravo, da bude prisiljen stati pred sud, pod kojim je sjedište zavoda.

To je privilegij, koji se daje zavodu i njegovoj upravi, koja bi napokon lakše trošila, nego li pojedinac. Idemo za tim, da pomognemo čovjeku, koji hoće da osjegura životinju svoju, a taj, bilo iz kog mu drago razloga, pade u slučaj, da se mora pravdati sa zavodom glede odštete, — i taj će čovjek, ako je nastanjen i na gornjem Krasu na medji Kranjske ili gdje blizu Rieke na medji Hrvatske, taj će čovjek, da olahkoti položaj zavoda samog, morati se podvrći sudu u Poreču, na skrajnjoj točki pokrajine i eventualno tamo trošiti, ako i ne put svoj osobni, a to za odvjetnika.

To je ustanova skroz i skroz nepravedna, koja se uz to protivi nazoru danas svih pametnih ljudi, da treba pojedinca olahkotiti prema jačim institucijama, a jače je svakako ravnateljstvo zavoda i zem. odbor, nego li svaki pojedinac u zemlji.

Vis. sabore! Jedna od sigurno simpatičnih ustanova u Istri jesu kot. cestni odbori. Oni jesu samo dio onog, što bi davno morali biti uvedeno izmedju drž. i pokrajinske vlasti, kao neka vrst srednjeg zastupstva izmedju občine i pokrajine s jedne strane, a izmedju občine i države s druge. Ideal uprave bio bi stvoriti takove kot. odbore, koji bi imali ne samo s cestama, nego sa svim granama javne uprave i koji bi imali stanovitu kompetenciju, da vrše svoju službu u korist naroda. A šta smo mi vidjeli poslije onog nesretnog zakona, koji je toliko nesporazumljenja i toliko zla izazvao? — Dosta je za one, koji znadu, kako stvar stoji, da spomenem stanje cestnog odbora u Buzetu. Znamo nadalje, da se je zem. odbor nasuprot drž. temeljnih zakona, koji daju jednako pravo svima jezicima pokrajine, stavio na stanovište, da je on viša oblast nad kot. cestnim odborima i da oni, ako se služe n. pr. hrv. ili slovenskim jezikom moraju zem. odboru na zahtjev donašati prevode u tal. jeziku od svojih proračuna, obračuna, itd. To zem. odbor čini, dočim je referent njegov cestni osoba, što spominjem u njegovu hvalu, koja se prilično u svojim mladjim danima bavila učenjem hrv. jezika i kojoj ne bi bila nikakva poteškoća, da čita u originalu spise dotičnih cestnih odbora. Isti taj postupak vršio bi zem. odbor i kod ustanoviti se imajućeg zavoda za osjeguranje životinja. Po § 17. tog predloga ili bolje reći iz § 17. i c. kr. upravno sudište, kad bi bilo pozvano, da sudi u pitanju jezika, reklo bi: svi ste podloženi zem. odboru i niste drugo nego podloženi organi njegovi i morate njegove naloge slušati, te hoćemo doći do toga, da će svi oni mnogobrojni posjednici životinja, koji govore slovenski ili hrvatski, biti podvrženi onoj anomaliji 20. vieka, koju podržaje naša uprava, da se ne samo služi jedino jednim jezikom pokrajine, nego da i zahtjeve odvrgava, koji bi morali biti posve autonomni, da uz veliki gubitak vremena i često i troška, moraju doprinositi zem. odboru prevode svojih računa i drugih spisa. — Iz svih tih razloga — a da nas je volja proučiti pojedine §§., kako se predlažu, dalo bi se navesti još i stotine i stotine drugih — osvjedočeni smo, da i ovaj zavod kao i toliko drugih pokrajinskih ustanova ide u prvom redu za tim, da potalijančuje još više našu pokrajinu, a samo malo meda meće se oko te gorke čaše vode, da ju se laglje popije: daje se tobože prinos zem. odbora ili bolje reći zem. fonda. A da je prinos taj malen, kad bi zavod odgovarao svrsi, to je već spomenuo pošt. predgovornik i to s punim pravom.

Napokon dozvoljavam si još jednu opazku: Rekao sam, da naša uprava stavlja kola pred volove. To je žalibože istina. Većina ovog sabora odlučila je pred nekoliko dana povećanje bolnice u Puli s troškom od 600.000 K. A za čim se ide; tko dolazi u javnu bolnicu u Puli? Ako se izuzmu slučajevi nesreće i kojekakvih rana, u javnu bolnicu u Pulu dolazi narod, da se nekoliko dana bolje najede, nego li može jesti doma. U Istri ima bolestnika od malarije, ali to su takovi bolestnici, koji bi doma uz malo kinina, kad bi ali imali juhe i mesa, ozdravili u malo dana. To isto, što se događja s ljudima, događja se i sa životinjama, a mi, ili bolje reći vi, jer mi nemamo ni sukna ni škara u rukama, mjesto da gledate uvjete odstanka narodu popraviti, mjesto da ste kao prvu i jedinu točku programa postavili ono, što je rekao g. predsjednik prvi dan u saboru, najme providjenje pokrajine dobrom i pitkom vodom, ali što je sada zaboravio, kako bi se tal. reklo: govorio je dell' acqua, ali „acqua in bocca", — mjesto toga vi ste išli ustanovljavati razne banke i zavode, nove fondove t. j. išli ste prititi narodu nove troškove, mjesto radje trošiti za to, da se preduvjeti razložnijeg i zdravijeg života stvore u pokrajini. Pošt. Bennati ima osobitu volju, kad ja govorim, da zabada. Naučite malo hrvatski, pa ćemo se odmah razumjeti. — Analogno, što se događja s narodom, događja se i sa životinjama. Vi hoćete osjegurati životinje, koje nemaju razložitih staja, koje nemaju krme niti dosta vode, a osobito posljednje, — jer bi mogli reći, da pokrajinska uprava ne može graditi staje i dati krme, — osobito ovo posljednje zanemarili ste do skrajnosti, a baš je pomanjkanje vode veliki razlog, za što toliko životinja pogiba. Govedje blago pogiba najviše od toga, što nerazmjerno i neredovito pije vodu. Poznata je stvar — i ja sam imao volova, kad sam bio diete, pa znam kako je to — da govedo, kad ga gonite na vodu po 2—3 sata daleko, ako nije pilo 1 ili 2 dana, pa dodje do vode, napije se tako da bi moglo puknuti kao boca. Najviše slučajeva u Istri, gdje liepi volovi od neurednoga uživanja vode pogibaju.

Svinje pak ne možete vi osjeguravati, jer kao što banka ne osjegurava čovjeka, nego uz veoma veliku premiju, ako je dužan poći u vojsku, ili ne bi osjegurala en masse ljude, kad bi se znalo, da je navješten rat izmedju dvie države, — isto tako nije razložno osjeguravati svinje u pokrajini, u kojoj vladaju permanentno razne bolesti. Tako ciela vaša stvar s ekonomske strane neće dati nikakve koristi, nego samo novih troškova, a glavna korist bit će u Poreču onima, koji će pisati razne protokole.

S tih razloga mi s ove strane nećemo, jer ne možemo glasovati za ovaj famozni Vaš predlog.

Izviestitelj se ne obazire na govore zastupnika manjine.

Zatim se prešlo na podrobnu razpravu osnove.

Kod § 8. reče zastupnik:

Dr. M. Trinajstić: Vis. sabore! Kod generalne razprave spomenuo sam, da se daje prevelika vlast zem. odboru glede imenovanja predsjednika skupine. Takav postupak ne odgovara shodnosti ni praktičnosti, jer svakako je pravo, da onaj koji plaća, ima barem toliko prava, da si sam izabere načelnika skupine, kojoj pripada i da se to pravo ne dade trećemu, koji ne ima toliko interesa u tom poslu i koji znade postupati onako, kako je to pred par dana ilustrirao pošt. drug Andrijčić. Zato predlažem, da se ovaj § stilizira ovako: (čita) „A capo di ogni gruppo sta un presidente scielto dai soci del gruppo ed approvato dalla giunta provinciale".

Zatim posegoše u razpravu pojedinih paragrafa, zast. Campitelli, Davanzo i Bubba. K § 14. (glede odkaza) reče zastupnik:

Dr. Laginja: Mislim, da je jedna velika pogriješka učinjena, što će članovi moći dati odkaz, kako se ovdje kaže pod stavkom 2. samo za konac sunčane godine, ali samo ako je odkaz učinjen prije 25. decembra. To je dobro, jer zavod ima tako 7 dana vremena, da učini svoje prigovore. Ali imamo tu drugu ustanovu u trećem odjelu alineje 2, koji kaže, da zavod može dati proti svojim članovima odkaz samo u drugoj polovici junija i u drugoj polovici decembra i u tom slučaju pogodba svršava u ponoći od 30. junija na prvog julija, odnosno u ponoći od 31. decembra na prvog januara. Prema tomu, što je gore ustanovljeno, da mora doći odkaz prije 25. decembra — moralo bi biti i ovdje ustanovljeno tako, jer znamo, budući da nemamo razvite poštne komunikacije, a volova ima i u zabitnim mjestima u koja dolazi pošta tek nakon 2—3 dana, i ne dolazi često, — da će se dogadjati, te ne će čovjeku na kojeg je odkaz upravljen, osobito ako pomislimo, da ima u nekim mjestima ljudi s jednakim imenima, odkaz doći u ruke. — Zašto dakle da i ovdje ne bi bilo ustanovljeno, koliko dana prije 1. julija, odnosno 1. januara mora biti članu u rukama odkaz, kojeg mu zavod daje. Ovo je po mom sudu veliko pomanjkanje, te takodjer jedan od razloga, radi kojih ne glasujemo. Pošto pak znamo iz iskustva, da g. predsjednik ne stavlja nikakav predlog, učinjen u našem jeziku, u raspravu, za to ni ne ćemo predloga kakvog postaviti u tom pitanju, nego nam je dužnost i ovaj nejednaki postupak u pogledu prava, što ih ima s jedne strane zavod a s druge (strane) što ga nemaju članovi, konstatirati.

Kod §. 16. reče zastupnik:

Dr. M. Trinajstić: Ja ću da po treći put govorim o predsjedniku pojedinih skupina. U svim tijelima, gdje vlada propis, da treća osoba imenuje predsjednika, vlada takodjer propis, da je odredjeno vrieme, za koje će trajati služba predsjednika. To vidimo i kod sabora, gdje je odredjena služba predsjednika na 6 godina; vidimo to kod agrarnog vieća, gdje vrijedi propis, da ostaje predsjednik u časti dok traju i ostali mandati, najme 6 godina; dočim ovdje ne vidimo, da bi bilo odredjeno doba, dokle će predsjednik biti u časti: pače se čini, da je to osoba, koja se ni ne može maknuti sa svog mjesta, ma i ne vršio svoje dužnosti.

S toga mislim, da bi se moralo svakako odrediti i to, da kako je za vještaka odredjeno vrieme, da mu služba traje 3 god., da se tako odredi i za predsjednika. — Posebnog predloga u tom smislu ne stavljam ni ja.

K §. 17. opazi zastupnik: dr. Laginja:

Vis. sabore! Ja bi k §-u 17. al. 4. predložio, da se ovdje, gdje se govori o tom, da su mjestne skupine i odnosne agencije podvrgnute ravnateljstvu zavoda i da moraju vršiti naloge što od njega dobiju, dodje rieči: „u koliko ti nalozi ne stoje u protimbi s drž. temeljnim pravima, koje drž. ustav daje pojedinim gradjanima".

Kod razprave o §. 26. reče zast. dr. M. Trinajstić:

U §. 26. određuje se, da se naknadni premij propisuje na sve, koji su bili članovi. Pitam, kako će se ti propisi moći primjeniti na one, koji su odstupili. Oni prestavši biti članovima nemaju više nikakovih dužnosti. Isto je jedna mana, koja dokazuje manjkavost ovog statuta.

Konačno prihvati većina čitavu osnovu u II. čitanju,

Zast. Campitelli predloži, da se prihvati prešno osnova u III. čitanju. Prešnost nije prihvaćena.

Odgovor vlade na interpelacije.

Vladin zastupnik Fabiani čita talijanske odgovore na interpelacije:

1. zast. Andrijčića radi utjerivanja poreza;

2. zast. D. Trinajstića radi uporabe zakona o domovinskom pravu;

3. zast. Bennati-a radi priobćenja zaključaka zem. škol. vieća;

4. zast. Kompare radi odnosa u pučkih školah za ljetne sparine poslije podne;

5 zast. Tomasi-a radi uvedenja novog vlaka na pruzi Trst-Poreč i radi postaje u Oprtlju.

Za čitanja talijanskih odgovora na hrvatske upite prigovaraju oštro zastupnici manjine.

Zast. Andrijčić moli za rieč.

Predsjednik: Ne ima razprave o odgovoru vlade na interpelacije.

Zast. Andrijčić: Imam staviti upit na g. predsjednika.

Svoje upite i interpelacije na koje je imao čast odgovoriti vladin povjerenik, stavio sam samo u hrv. jeziku, a vladin je povjerenik na nje jedino odgovorio u tal. jeziku, a nije niti ispričao taj svoj postupak — tako te bi se moglo činiti, da sam ja stavio upite na talijanskom jeziku. Time je vlada očito pokazala, kako ona prva bezobrazno gazi temeljne drž. zakone i cesarske resolucije i sad je jasno koliko može pučanstvo da drži do razvikane pravednosti jedne c. k. austrijske vlade. To je sramota.

Molim g. predsjednika, da pita vladinog povjerenika, hoće li unaprijed na hrv. upite odgovarati u hrv. jeziku.

(Zast. Zarotti fućka, na što mu dovikne zast. Spinčić: Bravo Zarotti! Pljesak na klupah manjine, velika buka u čitavom saboru).

Zast. Andrijčić: Vidi se sada kako vlada misli i kako hoće da postupa s nama!

Vladin zastupnik, pripravan na prosvjed manjine pročita na svoje opravdanje poznatu izjavu svoga predšastnika Ellu-schega o vladinih odgovorih na hrvatske upite pozivom na talij. razpravni jezik i pozivom na to, da ga svi razumiju.

Zast. Spinčić: Bedast odgovor Vaš već po drugi put!

Zast. Andrijčić: Hrvatski govori, nesretni sine!

Zast. Campitelli zagovara postupak vladinog povjerenika.

Zast. Laginja prosvjeduje — izmimno talijanski — proti nezakonitom postupanju vladinog povjerenika.

Za obćenite uzrujanosti zaključena je sjednica i urečena buduća za sliedeći dan.

* * *

Posliednjim trim sjednicam t. j. XVIII. XIX. i XX. niesu prisustvovali članovi hrvatsko-slovenskoga kluba radi poznate uvriede, što im ju je nanio vladin zastupnik talijanskim odgovorom na hrvatske interpelacije.

Radi toga izviestiti ćemo u kratko samo o glavnih predmetih razpravljenih u tih sjednicah:

U sjednici od dne 9. o. mj. (XVIII) prihvaćen bijaše proračun zemaljske bolnice u Puli bez razprave.

Na molbu občine Buzet za pripomoć da uzmognu tamošnji vinogradari obnoviti svoje vinograde uništene filokserom, prihvaćen bijaše predlog financijalnog odbora, da se molbu ustupi zemaljskom odboru na uvaženje kad bude dielio podpore za ublaženje biede.

Zatim bijahu prihvaćene u II. i III. čitanju osnova zakona o uredjenju službenih odnošaja občinskih činovnika i liečnika i za osnuće mirovne zaklade občinskih činovnika. Nadalje prihvaćena je bez razprave zakonska osnova za uvedenje posebnog nameta na domaće vino u občinam Veliki i Mali Lošinj. Riešen je nadalje proračun zemaljske agrarne zaklade za g. 1905. i 1906. Prihvaćen je u III. čitanju štatut za osjeguranje domaće životinje.

Zast. Campitelli pita vladu, hoće li uvesti bolju željezničku svezu sa Rovinjom.

Zast. Bartoli predloži i sabor prihvati jednoglasno podporu od 1000 K talijanskim djacima u Inomostu, koji se nalaze u zatvoru zbog poznatih izgreda.

Zast. Bennati pita vladinog povjerenika kako je mogao donieti jučerašnji „Correspondenzbureau“ imena hrvatskih občina Istre u hrvatskom nazivlju, umjesto na talijanskom — tobož historičkom. Vladin povjerenik odgovori odmah, da je on priobćio ona imena u talijanskom nazivlju, ali da bijahu u uredničtvu službenog lista prevedena na hrvatski: obećaje, da će to iztražiti kako se je to dogodilo. (Dakle, ni vladinom zastupniku nije pravo, što se imena hrvatskih občina pišu hrvatski!?)

U sjednici od 10. o. mj. (XIX.) odmah na početku bijahu pročitane tri interpelacije, stavljene od članova većine. Odobren bijaše proračun zem. školske zaklade za g. 1905. u iznosu od K 615.078 pošto bijahu brisane stavke za hrv. škole u Sv. Lovreču od Predubca i u Šušnjevici. Prihvaćen je bio nadalje proračun učiteljske mirovinske zaklade za g. 1905. u iznosu od K 76.545 sa jednakim pokrićem.

Na molbu občine Buzet za podporu odnosno zajam za gradnju potrebitih cesta prešlo se je na dnevni red.

Zast. Belli izviestio je o molbi občine Piran za podporu, da uzmogne sagraditi konjsku željeznicu od postaje Sv. Lucije do Pirana. Na njegov predlog i na preporuku zast. Campitellia glasovao je sabor občini za dobu od 15 godina, uz povrat polag prihoda željeznice.

Zast. Davanzo obrazloži svoj predlog za zaštitu o promicanju ribarstva. Predlog bijaše prihvaćen,

Na predlog izviestitelja riešena bijaše molba občine Pula za podporu za ustrojenje obrtne škole, u tom smislu, da se ju odstupi na uvaženje zem. odboru.

U sjednici od 11. o. mj. (XX) na utok Josipa Mirkovića iz Barbane proti odluci zem. odbora, kojom se je ustrojilo u Barbani posebno upravno vieće, za poreznu občinu Barban, zaključi sabor, da se utok odstupi zem. odboru sa nalogom, da povede izvide o imetku one občine, da sasluša občinsko zastupstvo, pak da predloži u novom zasjedanju sabora spomenuti utok na riešitbu.

Molbe raznih koncesionara za podporu kod gradnje električne željeznice Matulje-Opatija-Lovran, uputi sabor zem. odboru sa nalogom, da izposluje od koncesionara povoljnije uvjete ili da stavi eventualno u budućem zasjedanju predlog za provincializaciju tog poduzeća.

Prihvaćen je zatim na predlog financ. odbora proračun zemaljske zaklade za g. 1905. u iznosu od K **1,677.233**, sa prihodom od K **481.465** i sa manjkom od K **1,105.738**.

Na predlog zast. Bennatia uvrštena je u proračun svota od **10.000** K kao podpora „**Lega Nazionale**“. Bennati je podkriepio činovnički svoj predlog i tim, da će se tom svotom pomoći i Slavenima, jer da će tako doći i oni do talijanskih škola.

Zarobljeno.

!!! — Uredničtvo.[1])

Tim bijaše izcrpljen dnevni red posliednje sjednice.

Predsjednik pročita zatim pozdravni govor, u kojem naglasi mnogobrojne korisne (!?) osnove, riešene pomoću čitavog sabora bez razlike stranaka (!?),

Zast. Campitelli zahvali se predsjedniku na njegovoi uztrajnosti i nepristranosti i na njegovom revnom provadjanju saborskog pravilnika.

Zatim proglasi predsjednik ovo zasjedanje zaključenim.

[1]) Ovdje je bila opazka uredničtva, koja je zaplienjena i zato priredismo drugo izdanje.

Ruski car medju radnici.

Protuslovenski listovi talijanski, njemački i englezki — u prvom redu židovski htjeli su predstaviti svietu zadnju pobunu radničtva u Rusiji, napose u Petrogradu, kano sveobći revolucijonarni pokret, koji neće prestati dok se današnja Rusija s temelja nepreustroji.

Pak što se dogodilo? Dogodilo se to, da su se ti protivnici Slavenstva ružno osmiešili. Tudjinski novac, napose židovski i protuslavenske spletke uspjele su zavesti jedan dio radničtva, ali jezgro radnika ostalo je mirno i hladno. To jezgro znade naime i čuti, da radnici i u obće niži slojevi u Rusiji imadu mnogo neizpunjenih želja i ljudskih prava, ali oni znadu takodjer, da sadašnje vrieme nije prikladno, da se demonstrira proti vladi i proti sustavu radi postignuća većih sloboština, oni znadu, da je njihova domovina zapletena u težkom ratu na dalekom iztoku i da treba sada više sloge i jedinstva svih njezinih sinova no ikada; znadu na dalje, da bi značilo počiniti pravo izdajstvo na svojoj domovini, razapinjati ju ovaj par na još veće muke kad ju čeka velemučna zadaća da suzbije i uniši ljuta neprijatelja.

Za te domovinske dužnosti znade ogromna većina ruskih radnika te oni nisu pošli na liepak nutarnjim i izvanjskim dušmanom svoje domovine. Oni su ostali mirni i trieznі ali uvjek pripravni da traže od svoga cara-gospodara ona prava, koja uživaju ostali slobodni narodi — kad tomu bude pravi čas il zgodnije vrieme.

Jedan dio ovakvih radnika ili bolje rekuć odaslanika radničkih krugova primio je car Nikola, kako javljaju službeno iz Petrograda, dne 1. o. mj. u audijenciju. O tom važnom i zanimivom sastanku cara Nikole sa svojimi radnici pišu ruski listovi od dne 1. o. mj.:

Car Nikolaj primio je danas poslije podne deputaciju od 34 radnika petrogradskih tvornica i radionica. Deputacija je došla u pratnji ministra financija Kokovceva i generalnog guvernera Trepova. Došavši u Carsko selo, dočekani su ondje radnici od dovoljnog broja kočija, na kojima su se odvezli do Aleksandra-palače. U 3 sata poslije podne došao je car u pratnji velikog kneza Gjure Mihajlovića, ministra carske kuće i zapovjednika palače u dvoranu, kamo je deputacija bila uvedena. Članovi deputacije pokloniše se caru, koji ih je pozdravio riečima: „Dobar dan djeco!“ Radnici odgovoriše: „Zdravo, Vaše Veličanstvo!“ Na to je car uzeo ovako besjediti: Pozvao sam Vas ovamo, da čujete moje rieči iz mojih vlastitih usta i da ih priobćite Vašim drugovima. Do kobnih dogadjaja sa žalostnim i neuklonivim posljedicama nemira došlo je zato, jer ste se dali zavesti i prevariti od izdajica i neprijatelja naše domovine, kad su Vas pozvali, da meni upravite molbu glede svojih potreba. Ovi su ljudi time izazvali proti meni i mojoj vladi bunu, jer su Vas prisilili, da napustite rad u vrieme, u koje moraju svi pravi Rusi raditi, da našeg tvrdokornog neprijatelja poraze. Štrajkovi i buntovne izjave zavadjaju uviek svjetinu na nemire, a ovi su opet uviek silili vladu, te će ju i nadalje siliti, da upotrebi oružanu silu, pri čem i nevine žrtve padaju. Ja znadem, da život radnika nije lahak. Mnogo treba organizovati i popraviti. No strpite se! Vi sami znadete, da moramo biti pravedni na prema majstorima i da se moramo osvrtati na naše industrijske prilike. Ali, da Vi meni Vaše potrebe objasnite s pomoću buntovne svjetine, to je zločin. U svojoj brizi za dobrobit radnika, ja ću izdati odredbe, da se za poboljšanje njihove sudbine sve učini, što se može, pa ću im osigurati i zakoniti put, kojim se mogu njihovi zahtjevi izpitati. Ja se uzdam u loyalne osjećaje radnika i u njihovu odanost prema meni, te im opraštam njihov zločin. Vratite se na Vaš rad i izpunite sa svojim drugovima Vaše dužnosti. Tako Vam Bog pomogao!

Iza ovih rieči pozvao je car Nikolaj radnike, da sve, što su čuli od njega, priobće svojim drugovima, pa im je obrekao, da će im svoja obećanja i pismeno dati. Radnici su na to ostavili palaču i pošli u crkvu, gdje su se pomolili Bogu, poljubili ikonu i darivali voščenice. Poslije toga povedeni su u bivši licej u Carskom Selu, gdje im je priredjen objed. Jedan radnik nazdravio je caru, a ostali su klicali: Ura! U ½5 sati vratili su se radnici na kolodvor i odavle željeznicom u Petrograd.

— Car, carica i carica-mati izjavili su obiteljima za nemira od 22. siečnja usmrćenih i ranjenih svoje duboko sučešće, te generalnom guverneru doznačili 50.000 rubalja za podporu stradajućih članova tih obitelji.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 7. febrara 1905.

Posliednja sjednica zastupniče kuće prošloga tjedna bila je u sriedu. Onaj dan svršilo se je podrobnu razpravu o vjeresiji za podporu u biedi. Sve resolucije bile su izručene vladi s nalogom da ih uzme u obzir. Koliko čujem, odlučena je sa strane ministarstva nješto veća svota za Primorje nego obično. Sada će odvisiti od c. kr. namjestničtva kako će ta svotu razdieliti medju pojedine koture, a od c. kr. kotarskih glavarstva, kako da se razdieli medju pojedine občine i občinske dielove. Od tih oblasti će odvisiti, hoće li se podpore dati u istinu potrebnomu pučanstvu kao i to, da se novac neda bezdušnim nekim talijanaškim občinama u agitatorne svrhe.

Još one sriede prošloga tjedna počela se je razprava o privoli rekruta u prvom čitanju. Pošto četiri dana uzastopce ne bijaše sjednice, jučer ponedjelak, poslie podne, bila je opet sjednica. A bila je i danas. Nadaljevalo se je razpravu o rekrutih. Do danas ne bijaše još osobita govora u toj razpravi. Čeka se što će Česi, na usta Kramaža. Još znamenitije za nas biti će ono, što će govoriti valjda već sutra Biankini. On će tu uzeti u obzir dogodjaje u Magjariji, pak dakako i ono, što bi u toj prilici imali činiti Hrvati, gdjegod bili. Hrvati bi imali naime sada, ako ikad iztaknuti svoje pravaško stanovište, koje ih jedino može spasiti.

Jučer se je razpravljao takodjer prešni predlog zast. Dašinskoga radi zabrana skupština u Galiciji obzirom na dogodjaje u Ruskoj. Dasinski nije govorio toliko o tih zabranah, koliko ob odnošajih u Ruskoj. Te je slikao crno, crno, te se je postavio na stanovište židova, koji ne idu za drugim nego da Rusku oslabe.

Politički pregled.

U Puli 8. febrara 1905.

Austro-Ugarska.

Mladočeski klub na carevinskom vieću priobćuje sliedeću izjavu o dogovorih, što ih je imalo predsjedničtvo kluba sa ministrom predsjednikom bar. Gautschom. Zastupnici dr. Pacak, dr. Kramař i dr. Stransky pošli su danas prije podne k ministru predsjedniku, kod kojega su ostali sat i pol. Predmetom viećanja bilo je sadašnje stanje, radnja kod prekopa i regulacije, zatim gradnja sveučilištnih zgrada u Pragu i Brnu, saniranje českih zemaljskih financija i željezničko pitanje. Iza toga viećao je dr. Pacak s českim ministrom dr. Rezkom.

U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo, da su se ovih dana sastali u Dubrovniku dr. Čingrija, predsjednik hrvatske narodne stranke i dr. Trumbić, predsjednik kluba stranke prava, da se dogovore glede ujedinjenja obiju klubova. Reć

Nastavak u prilogu

bi, da su se predsjednici sporazumjeli i sastavili osnovu programa, koju će imati da odobre njihovi klubovi. Ovi će se sastati čim rad carevinskog vieća dopusti, da svi članovi klubova na okupu nadju. Istom prilikom poveli su revni predsjednici pregovore sa predsjedničtvom upravnog odbora srbske narodne stranke u pogledu njezinog predloga glede sporazumka kod budućih občinskih izbora u pokrajini. Pregovori će se nastaviti, te će biti dokončani čim bude provedeno stopljenje hrvatskih klubova.

Poraz vladajuće stranke u Ugarskoj reć bi, da djeluje porazno i na vladajuću stranku u Hrvatskoj. Ono 40 zastupnika, što ih šalje hrvatski sabor na zajednički sabor u Budimpeštu, podupiralo je uviek pokorno madjarsku liberalnu stranku. Pošto je pako ta stranka kod netom minulih izbora sramotno propala, došli su oni hrvatski zastupnici u najveću neprilliku neznajuć komu da se u zajedničkom saboru priključe.

Iz Zagreba dolazi dapače viest i o odstupu bana grofa Pejačevića, koji je bio prošlih dana na audijenciji kod kralja. Kao razlog odstupu navadja se s jedne strane banova bolešljivost, ali s druge svadja se sve na politički položaj u Ugarskoj. U Ugarskoj imao bi náime postati ministrom predsjednikom jedan od vodja opozicije, naime grof Julije Andrassy. S njim reć bi, da nije hrvatski ban u najboljih osobnih i rodbinskih odnošajih, a pošto bi morao doći često s njim u doticaj porad svoje službe, čini se, da će ban radje odstupiti nego li s novim ministrom predsjednikom u doticaj stupiti. Za slučaj da grof Pejačević odstupi, imenuju mu nasljednikom umirovljenog velikog župana Milutina pl. Kukuljevića, koji je bio onomadne imenovan tajnim savjetnikom Njeg. Veličanstva.

Rusija.

Sa rusko-japanskog ratišta nema osobitih viesti. Pomanje čete dolaze doduše češće do sukoba, no većih bitaka teško da bude dok se vrieme nepromieni.

Dne 5. o. m. obdržavalo je u Moskvi tamošnje plemstvo skupštinu na kojoj je prihvaćena sliedeća adresa na cara Nikolu:

„Care! U sadašnjim težkim danima Rusije, upravljene su na Te misli moskovskog plemstva, koje je prožeto onim, što Tvoje rusko srce tišti, kao i brigom, što zaokuplja Tvoje misli. Na težku je kušnju, care, stavio Bog Tebe i Rusiju. Neizmjerno težak i uporan rat, kakvog još nikad nije bilo, privuklo je k sebi sve sile Rusije. Još se ne dade dogledati žudjeni konac rata. Medjutim unutrašnji ustanak raztrojava družtvo i uzbudjenje naroda. Hoćemo li mi možda smeteni ratnom olujom, malodušno misliti na to, da se odmah obustavi rat, što je moguće samo uz težke gubitke, uz cienu političkog ponižnja Rusije? Ne ćemo! S Tobom zajedno care, gojimo mi nadu, da će naša hrabra vojska izvojštiti pod vodstvom svojeg izkusnog vodje željenu pobjedu i da će Rusiji dati častan i trajan mir. Doista sada, u ovo težko vrieme nije pravi čas, da se misli na bud kakvu reorganizaciju sistema vladavine. Pustite da nestane ratnih oblačina i da se nemiri slegnu, pak će tada Rusija upravljana Tvojom rukom-vodiljom, naći putove k pouzdanom uredjenju unutrašnjeg života na osnovu sporazumka autokratskog cara sa zemljom, što nam ga naša povjest propisuje. Vladaj, autokratski care, svjestan o svojoj snazi! U veličini Tvoje moći leži jakost i nada ruskog naroda da u pouzdanju u Te i u Tvoju neumornu brižljivost za boljak Rusije leži njegova sloga. Vjeruj, da su Ti odani svi stališi ruske domovine“.

Hrvati!
Kupujte žigice
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Če ono skrabaća neki tulijanski fuj s Trsta za neki blatni afar odi šoli na Lošinje?

Jur. Pak ce te to šrbi?

Fr. A ce neće, kada su neke vele peršoni ofenjene.

Jur. Kega šrbi neka se češe.

Fr. Varamente ako su čiste, te se lahko oprat, ako su blatne meritoju palic.

* * *

Fr. Ča da je škopijala anarhija va Lindare?

Jur. Tako ljudi govore.

Fr. A ki je na čelu?

Jur. Da je luteranski pastor.

Fr. Viš, viš ča mi to povedaš,

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izdajstvo Perojaca i naši listovi. Crno izdajstvo pravoslavnih izbornika iz Peroja počinjeno kod netom minulih izbora za občinu Pulu na našem narodu u istoj občini, žigosali smo mi i naš vriedni drug „Omnibus“ po zasluzi. Očekivali smo punim pravom, da će to njihovo nebratsko postupanje odlučno odsuditi i ostali naši drugovi, listovi hrvatski i slovenski, osobito oni našeg Primorja. Ali mi se i u tom prevarismo. Ti listovi kao da se plaše nesretnim Perocjem kazati istinu u brk pa bila ta istina ma koliko gorka. Ili možda misle, da će se štedeć ih šutnjom, možda popraviti i svoje izdajstvo pokajati. Nu ako tako misle, to se ljuto varaju, jer Perojci nas nisu na žalost za prvi, a bojimo se ni za posliednji put prevarili.

Kad bi se tuj radilo o samih neukih i zapuštenih seljacih, ni pol muke dalo bi se njihovo postupanje bar nekako opravdati. Ali kad se znade, da su izbornike iz Peroja predvodili i u izdajstvu njim prednjačili svjestni muževi, inteligentne osobe, sveštenik i učitelj, koji se svojom srbskom narodnosti i svojim srpskim jezikom visoko ponose, tada se njihovo crno izdajstvo neda doista ničim opravdati. Nu kako se neda to opravdati ne može se ni shvatiti šutnja onih listova, koji bi bili pozvani, da bar pokaraju bratski zavedene perojske izbornike, onih listova, koji rado govore o srpsko-hrvatskoj slogi na našem jugu, onih listova, koji su jur jasno bacili svu krivnju radi te nesretne nesloge — na nas Hrvate.

Kapitul treći o prodanom blagu: Tko da više!

Čujemo, da je u Premanturi za vrieme občinskih izbora bila jako slaba prodaja blaga. Premda su slavni i visokoučeni deligat premanturski Rosanda i plebanuš Matić agitirali za što veću cienu, ipak im se baratanje slabo ovog puta posrećilo, te su smogli jedva desetoricu gulašovića. Od ovih dva su bila ćorava na jedno oko a drugi na oba, da prosti sveta Luce! Radi toga da su učinili slabu figuru pred šior Dumićem Stanićem, te da se je barba »delikato« pred njim ovog puta malko dulje za uho česal. Ovo je i razlog što je bila prodaja ispod ciene, jer trgovac Dumić nije bio zadovoljan sa šantavim blagom.

Tri glave ove »lipe kumpanije« su i članovi konsumnog družtva u Premanturi i to: Martin Periša Komele, Niko Rakić Gula i Ivan Jurlina. Da znamo »lumer njihovih lita« stavili bi i ovaj terno na lot, te njim kupili toliko krepane konjetine, da bi se sva ta lipa kumpanija, sa pajdaši iz Jadreški, Ližnjana, i Šišana i svimi drugimi kampijuni à la slinjavi Štember iz Jadreški i blezgavi Mizdarić iz Šišana, mogla najesti za uviek, da se nebi više na pazar vodila.

Više Premanturaca Vam poručuje: sram vas bilo, ako niste vaš sram kod Stanića i Rosande ostavili.

Sedam po izbor „junaka“.

Po Premanturi i Banjolam bježe djeca a i drugi ljudi od nekakvih novopečenih »junaci« velog tiela a malog duha, što su se pojavili u onim stranima za zadnjih občinskih izbora u Puli. Ti junaci nazvali su se indipendenti, to će reći po našu: ima li što za naše »denti« — zube, kume oj! Ta nova vrst blaga božjega, digla tada izborne cigare od krajcara i pol visoko u zrak i dimila do kuća svojih tako gusto, e, mišljasmo, mili Bože, dobro ovo blago donielo nam željeznicu u naše strane koji su nam dobra mlada puljska talijanska gospoda, njihovim moćnim zagovorom milostivo dala. A kad tamo šta vidjesmo; vidjesmo na naše zdrave oči, da to nije željeznica, već slinavi cigari, što jih u svojim crnim žvalima žvakali: Ante Crnobori Garić, vodja vriedne čete, Šime Mikovilović i Ante Fiuman (ova dva nevriedni člani konsumnog družtva), Grgo Mišković, koji bi rado biti »šior«, da postane deligatom u novom gradu žabara, zatim one tri fine crvene kapulice iz Banjola braća Jure i Bepo Mišković Bačić i konjski profesor velenatučeni Franko Delija.

To je bilo tada; a sada braćo moja, odkad su dobro prožvakali onako fine cigare, ispred dugog nosa gore peć, da ugriju onu modru kvrgu, što njim častno strši a baš usred gubca.

Veliki ples u Sokolu.

Baš od srca zahvaljujemo našem vrlom prvom istarskom Sokolu na užitku kojeg nam pribavio u subotu na večer. Veliki ples, što se obdržavao te večeri, ispao je u pravom smislu rieči sjajno. Jučer srećući svakoga, koji je posjetio taj ples, na upit, no kako je bilo, odgovorio je krasno, liepo. I zbilja je bilo tako. Koli mnogobrojni posjet zabave, toli oduševljenje i živahnost plesa, kao što i elegancija toaleta naših gospodjica i dama, sve je to podalo zabavi onaj sjaj, kojega nismo vidjeli već više vremena, u našim krugovima. Vidi se, da liepo napredujemo; samo tako napried! Budimo se i budućnost je naša!

Hrvatska Čitaonica u Ližnjanu.

U nedjelju dne 12 tek. mjeseca, u 2 sata po podne držati će Hrvatska Čitaonica u Ližnjanu svoju godišnju redovitu glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom, na koju se članovi pozivlju da ju što mnogobrojnije posjete.

Konsumno Družtvo u Premanturi.

Dne 29. siečnja t. g. obdržavalo je konsumno družtvo u Premanturi svoju godišnju redovitu glavnu skupštinu. Iz izvještaja upravnog odbora družtva, što ga je predsjednik skupštini pročitao proizlazi, da je družtvo imalo u godini 1904 čistog dobitka 1786 kruna i 67 para. Od ovog iznosa razdielilo se medju članove 1387 kruna i 19 para, što dava 7 po sto, a 319 kruna i 60 para uložilo se u pričuvnu zakladu (reservni fond). Predsjedniku pak, za njegov rad i trud, što ga je uložio za upravljanje i nastojanje oko napredka družtva, glasovala je skupština 80 kruna kao nagradu.

Polag ovih brojka svatko će uviditi, kako ovo družtvo liepo napreduje i kakav uspjeh je postiglo već u prvoj godini svog obstanka. Vidi se iz toga od kakove li su koristi narodu ovakova družtva, te do kakovih uspjeha se dodje ondje, gdje vlada sloga. Upravnom odboru ide takodjer ne mala hvala, što je znao ovako liepo i savjestno voditi račune družtva, te ga doveo do ovakvog uspjeha.

Iz ovoga neka uvide i drugi naši po Istri kakovu korist daju konsumna družtva, te neka nastoje da se i kod njih ovakovi dućani ustroje, jer gdje jedan ne može što postignuti, postigne to 50 njih u pravoj ljubavi i slogi.

Konsumno družtvo u Štinjanu.

Dne 2 tek. mj. obdržavalo je ovo vriedno družtvo svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu. Na ovoj skupštini se pročitala i odobrila bilanca za poslovnu godinu 1904, te je ista dala čistog dobitka 7 po sto. Upravni odbor predložio je da se od čistog dobitka 5% podieli medju članove a 2% da se uvrsti u pričuvnu zakladu (reservni fond), što je skupština većinom glasova i odobrila. Nakon ovog zaključka, istupiše dva člana iz družtva, jer nisu, valjda iz poblepe za dobitkom, bili zadovoljni da se stvori pričuvna zaklada, koja će jedino podignuti družtvu ugled i vjerovanje a pospješiti napredak i zajamčiti obstanak.

No kao što u svakoj pšenici imade kukolja, tako imade još dosta i u Štinjanu ljudi, koji nastoje na svaki način da ovo hvalevriedno družtvo propane. Ali uzalud njim svako njihovo zlobno nastojanje: njihove nečiste spletke neće uspjeti. Štinjanci se neće zavesti na tanak led od ovih mutikaša.

Na predlog revizora Martina Orlića bi jednoglasno prihvaćeno, da se prigodom smrti kojega člana ili njegove žene udieli njegovim nasljednicima podpora od 20 K. Predsjednik Miho Cukon predloži pak, da se čisti dobitak od rasprodanih žigica Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru uloži u korist Družbe. Skupština je iza kratkog predočenja po predsjedniku svrhe Družbe i načina kojim ona nastoji pomoći hrvatskom seljaku u Istri, primila i ovaj predlog jednoglasno.

Pošto je bio ovime iscrpljen dnevni red, predsjednik je zaključio skupštinu, na što se zadrugari zadovoljni liepim uspjehom družtva, mirno razidjoše.

Mi pak s naše strane s veseljem pozdravljamo ovaj liepi napredak ovog mladog družtva, i čestitajuć upravi na uspjehu želimo družtvu svaki prospjeh.

Putovanje zimske eskadre. Dne 1. o. mj. odputovao je iz Pule zimski odio ratnog brodovlja, koji se sastoji od oklopnjača „Habsburg“, „Arpad“ i „Babenberg“, od krstaša „Aspern“ i Szigetvar“ i od torpediniere „Satellit“. Brodovlje je pod zapovjedničtvom contreadmirala Siemuszova Pietruskog, te putuje na Iztok, zaustavljajuć se u većim lukama Albanije, Grčke, Male Azije, medju ostalim Soluna i Smirne. Putovanje će trajati oko 3 mjeseca. U svibnju pak brodovlje će posjetiti luke Trsta, Rieke i Dalmacije.

Lošinjski kotar:

Radi izmirenja nesložne braće. Iz Osora pišu talijanskim listovima, da se je u nedjelju sastalo občinsko zastupstvo u izvanrednoj sjednici radi poravnanja razmirica, koje su nastale posliednje doba zbog sjedišta občinskog ureda. Jedni bi naime htjeli, da je sjedište občine u Osoru, drugi u Nerezinah i tako se talijanaška braća zbog toga posvadiše. Na rečenoj sjednici bijahu izabrani sliedeći zastupnici, koji imadu riešiti pitanje sjedišta tako, da budu koze ciele i vuci siti. Eto imena tih talijanskih zastupnika: Dinko Zorović, Josip Grković i Marko Brako za Nerezine, a Frane Salata, Antun Stanić i Gašpar Vodarić za Osor.

Creski talijanaši. U jednom dopisu iz Cresa u trščanskom „Cifutiću“ čitamo, da se je u Cresu ustrojilo talijansko pučko ili demokratičko družtvo. U dopisu tom spominju se samo dva imena i to ime prvoga predsjednika novoga družtva i ime slikara, koji im je naslikao i uresio plesnu dvoranu. Pak što mislite kakva su ta imena, dotično prezimena? E kakva, nego li talijanska puro sangue! Predsjednik nosi florentinsko ime Bolmarčića a slikar napulitansko ime Volarića! Eto na kakve se stupove oslanja talijanstvo tužne naše Istre!

Hrvatska čitaonica „Frankopan“ u Vrbniku, priredjuje u nedjelju dne 19. tek. mjeseca za svoje članove i pozvane gostove veliki ples.

Voloski kotar:

Izvadak iz sjednice obć. zastupstva u Kastvu. (Nastavak.) Isto tako po konstituiranju novog obć. zastupstva od obć. odbora bio obavljen pregled obć. blagajne za občinu Kastav i pridružene Brgud, Lisac, Škalnicu i Studenu, višak kojih dnevom

Odgovor vlade na interpelacije.

Vladin zastupnik Fabiani čita talijanske odgovore na interpelacije:

1. zast. Andrijčića radi utjerivanja poreza;

2. zast. D. Trinajstića radi uporabe zakona o domovinskom pravu;

3. zast. Bennati-a radi priobćenja zaključaka zem. škol. vieća;

4. zast. Kompare radi odnosa u pučkih školah za ljetne sparine poslije podne;

5 zast. Tomasi-a radi uvedenja novog vlaka na pruzi Trst-Poreč i radi postaje u Oprtlju.

Za čitanja talijanskih odgovora na hrvatske upite prigovaraju oštro zastupnici manjine.

Zast. Andrijčić moli za rieč.

Predsjednik: Ne ima razprave o odgovoru vlade na interpelacije.

Zast. Andrijčić: Imam staviti upit na g. predsjednika.

Svoje upite i interpelacije na koje je imao čast odgovoriti vladin povjerenik, stavio sam samo u hrv. jeziku, a vladin je povjerenik na nje jedino odgovorio u tal. jeziku, a nije niti ispričao taj svoj postupak — tako te bi se moglo činiti, da sam ja stavio upite na talijanskom jeziku. Time je vlada očito pokazala, kako ona prva bezobrazno gazi temeljne drž. zakone i cesarske resolucije i sad je jasno koliko može pučanstvo da drži do razvikane pravednosti jedne c. k. austrijske vlade. To je sramota.

Molim g. predsjednika, da pita vladinog povjerenika, hoće li unaprijed na hrv. upite odgovarati u hrv. jeziku.

(Zast. Zarotti fućka, na što mu dovikne zast. Spinčić: Bravo Zarotti! Pljesak na klupah manjine, velika buka u čitavom saboru).

Zast. Andrijčić: Vidi se sada kako vlada misli i kako hoće da postupa s nama!

Vladin zastupnik, pripravan na prosvjed manjine pročita na svoje opravdanje poznatu izjavu svoga predšastnika Eilu-schega o vladinih odgovorih na hrvatske upite pozivom na talij. razpravni jezik i pozivom na to, da ga svi razumiju.

Zast. Spinčić: Bedast odgovor Vaš već po drugi put!

Zast. Andrijčić: Hrvatski govori, nesretni sine!

Zast. Campitelli zagovara postupak vladinog povjerenika.

Zast. Laginja prosvjeduje — iznimno talijanski — proti nezakonitom postupanju vladinog povjerenika.

Za obćenite uzrujanosti zaključena je sjednica i urečena buduća za sliedeći dan.

* * *

Posliednjim trim sjednicam t. j. XVIII. XIX. i XX. niesu prisustvovali članovi hrvatsko-slovenskoga kluba radi poznate uvriede, što im ju je nanio vladin zastupnik talijanskim odgovorom na hrvatske interpelacije.

Radi toga izviestiti ćemo u kratko samo o glavnih predmetih razpravljenih u tih sjednicah:

U sjednici od dne 9. o. mj. (XVIII) prihvaćen bijaše proračun zemaljske bolnice u Puli bez razprave.

Na molbu obćine Buzet za pripomoć da uzmognu tamošnji vinogradari obnoviti svoje vinograde uništene filokserom, prihvaćen bijaše predlog financijalnog odbora, da se molbu ustupi zemaljskom odboru na uvaženje kad bude dielio podpore za ublaženje biede.

Zatim bijahu prihvaćene u II. i III. čitanju osnova zakona o uredjenju službenih odnošaja obćinskih činovnika i liečnika i za osnuće mirovne zaklade obćinskih činovnika. Nadalje prihvaćena je bez razprave zakonska osnova za uvedenje posebnog nameta na domaće vino u obćinam Veliki i Mali Lošinj. Riešen je nadalje proračun zemaljske agrarne zaklade za g. 1905. i 1906. Prihvaćen je u III. čitanju štatut za osjeguranje domaće životinje.

Zast. Campitelli pita vladu, hoće li uvesti bolju željezničku svezu sa Rovinjom.

Zast. Bartoli predloži i sabor prihvati jednoglasno podporu od 1000 K talijanskim djacima u Inomostu, koji se nalaze u zatvoru zbog poznatih izgreda.

Zast. Bennati pita vladinog povjerenika kako je mogao donieti jučerašnji „Correspondenzbureau“ imena hrvatskih obćina Istre u hrvatskom nazivlju, umjesto na talijanskom — tobož historičkom. Vladin povjerenik odgovori odmah, da je on priobćio ona imena u talijanskom nazivlju, ali da bijahu u uredničtvu službenog lista prevedena na hrvatski: obećaje, da će to iztražiti kako se je to dogodilo. (Dakle, ni vladinom zastupniku nije pravo, što se imena hrvatskih obćina pišu hrvatski!?)

U sjednici od 10. o. mj. (XIX.) odmah na početku bijahu pročitane tri interpelacije, stavljene od članova većine. Odobren bijaše proračun zem. školske zaklade za g. 1905. u iznosu od K 615.078 pošto bijahu brisane stavke za hrv. škole u Sv. Lovreču od Predubca i u Šušnjevici. Prihvaćen je bio nadalje proračun učiteljske mirovinske zaklade za g. 1905. u iznosu od K 76.545 sa jednakim pokrićem.

Na molbu obćine Buzet za podporu odnosno zajam za gradnju potrebitih cesta prešlo se je na dnevni red.

Zast. Belli izviestio je o molbi obćine Piran za podporu, da uzmogne sagraditi konjsku željeznicu od postaje Sv. Lucije do Pirana. Na njegov predlog i na preporuku zast. Campitellia glasovao je sabor obćini za dobu od 15 godina, uz povrat polag prihoda željeznice.

Zast. Davanzo obrazloži svoj predlog za zaštitu o promicanju ribarstva. Predlog bijaše prihvaćen,

Na predlog izviestitelja riešena bijaše molba obćine Pula za podporu za ustrojenje obrtne škole, u tom smislu, da se ju odstupi na uvaženje zem. odboru.

U sjednici od 11. o. mj. (XX) na utok Josipa Mirkovića iz Barbane proti odluci zem. odbora, kojom se je ustrojilo u Barbani posebno upravno vieće, za poreznu obćinu Barban, zaključi sabor, da se utok odstupi zem. odboru sa nalogom, da povede izvide o imetku one obćine, da sasluša obćinsko zastupstvo, pak da predloži u novom zasjedanju sabora spomenuti utok na riešitbu.

Molbe raznih koncesionara za podporu kod gradnje električne željeznice Matulje-Opatija-Lovran, uputi sabor zem. odboru sa nalogom, da izposluje od koncesionara povoljnije uvjete ili da stavi eventualno u budućem zasjedanju predlog za provincializaciju tog poduzeća.

Prihvaćen je zatim na predlog financ. odbora proračun zemaljske zaklade za g. 1905. u iznosu od K **1,677.233,** sa prihodom od K **481.465** i sa manjkom od K **1,105.738.**

Na predlog zast. Bennatia uvrštena je u proračun svota od **10.000** K kao podpora **„Lega Nazionale“.** Bennati je podkriepio činovnički svoj predlog i tim, da će se tom svotom pomoći i Slavenima, jer da će tako doći i oni do talijanskih škola.

Zarobljeno.

!!! — Uredničtvo.[1])

Tim bijaše izcrpljen dnevni red posliednje sjednice.

Predsjednik pročita zatim pozdravni govor, u kojem naglasi mnogobrojne koristne (!?) osnove, riešene pomoću čitavog sabora bez razlike stranka (!?),

Zast. Campitelli zahvali se predsjedniku na njegovoi uztrajnosti i nepristranosti i na njegovom revnom provadjanju saborskog pravilnika.

Zatim proglasi predsjednik ovo zasjedanje zaključenim.

[1]) Ovdje je bila opazka uredničtva, koja je zaplienjena i zato priredismo drugo izdanje.

Ruski car medju radnici.

Protuslovenski listovi talijanski, njemački i englezki — u prvom redu židovski htjeli su predstaviti svietu zadnju pobunu radničtva u Rusiji, napose u Petrogradu, kano sveobći revolucijonarni pokret, koji neće prestati dok se današnja Rusija s temelja nepreustroji.

Pak što se dogodilo? Dogodilo se to, da su se ti prolivnici Slavenstva ružno osmiešili. Tudjinski novac, napose židovski i protuslavenske spletke uspjele su zavesti jedan dio radničtva, ali jezgro radnika ostalo je mirno i hladno. To jezgro znade naime i čuti, da radnici i u obće niži slojevi u Rusiji imadu mnogo neizpunjenih želja i ljudskih prava, ali oni znadu takodjer, da sadašnje vrieme nije prikladno, da se demonstrira proti vladi i proti sustavu radi postignuća većih sloboština, oni znadu, da je njihova domovina zapletena u težkom ratu na dalekom iztoku i da treba sada više sloge i jedinstva svih njezinih sinova no ikada; znadu na dalje, da bi značilo počiniti pravo izdajstvo na svojoj domovini, razapinjati ju ovaj par na još veće muke kad ju čeka velemučna zadaća da suzbije i uniši ljuta neprijatelja.

Za te domovinske dužnosti znade ogromna većina ruskih radnika te oni nisu pošli na liepak nutarnjim i izvanjskim dušmanom svoje domovine. Oni su ostali mirni i triezni ali uvjek pripravni da traže od svoga cara-gospodara ona prava, koja uživaju ostali slobodni narodi — kad tomu bude pravi čas il zgodnije vrieme.

Jedan dio ovakvih radnika ili bolje rekuć odaslanika radničkih krugova primio je car Nikola, kako javljaju službeno iz Petrograda, dne 1. o. mj. u audijenciju. O tom važnom i zanimivom sastanku cara Nikole sa svojimi radnici pišu ruski listovi od dne 1. o. mj.:

Car Nikolaj primio je danas poslije podne deputaciju od 34 radnika petrogradskih tvornica i radionica. Deputacija je došla u pratnji ministra financija Kokovceva i generalnog guvernera Trepova. Došavši u Carsko seio, dočekani su ondje radnici od dovoljnog broja kočija, na kojima su se odvezli do Aleksandra-palače. U 3 sata poslije podne došao je car u pratnji velikog kneza Gjure Mihajlovića, ministra carske kuće i zapovjednika palače u dvoranu, kamo je deputacija bila uvedena. Članovi deputacije pokloniše se caru, koji ih je pozdravio riečima: „Dobar dan djeco!“ Radnici odgovoriše: „Zdravo, Vaše Veličanstvo!“ Na to je car uzeo ovako besjediti: Pozvao sam Vas ovamo, da čujete moje rieči iz mojih vlastitih usta i da ih priobćite Vašim drugovima. Do kobnih dogadjaja sa žalostnim i neuklonivim posljedicama nemira došlo je zato, jer ste se dali zavesti i prevariti od izdajica i neprijatelja naše domovine, kad su Vas pozvali, da meni upravite molbu glede svojih potreba. Ovi su ljudi time izazvali proti meni i mojoj vladi bunu, jer su Vas prisilili, da napustite rad u vrieme, u koje moraju svi pravi Rusi raditi, da našeg tvrdokornog neprijatelja poraze. Štrajkovi i buntovne izjave zavadjaju uviek svjetinu na nemire, a ovi su opet uviek silili vladu, te će ju i nadalje siliti, da upotrebi oružanu silu, pri čem i nevine žrtve padaju. Ja znadem, da život radnika nije lahak. Mnogo treba organizovati i popraviti. No strpite se! Vi sami znadete, da moramo biti pravedni na prema majstorima i da se moramo osvrtati na naše industrijske prilike. Ali, da Vi meni Vaše potrebe objasnite s pomoću buntovne svjetine, to je zločin. U svojoj brizi za dobrobit radnika, ja ću izdati odredbe, da se za poboljšanje njihove sudbine sve učini, što se može, pa ću im osigurati i zakoniti put, kojim se mogu njihovi zahtjevi izpitati. Ja se uzdam u loyalne osjećaje radnika i u njihovu odanost prema meni, te imporaštam njihov zločin. Vratite se na Vaš rad i izpunite sa svojim drugovima Vaše dužnosti. Tako Vam Bog pomogao!

Iza ovih rieči pozvao je car Nikolaj radnike, da sve, što su čuli od njega, priobće svojim drugovima, pa im je obrekao, da će im svoja obećanja i pismeno dati. Radnici su na to ostavili palaču i pošli u crkvu, gdje su se pomolili Bogu, poljubili ikonu i darivali voščenice. Poslije toga povedeni su u bivši licej u Carskom Selu, gdje im je priredjen objed. Jedan radnik nazdravio je caru, a ostali su klicali: Ura! U ½5 sati vratili su se radnici na kolodvor i odavle željeznicom u Petrograd.

— Car, carica i carica-mati izjavili su obiteljima za nemira od 22. siečnja usmrćenih i ranjenih svoje duboko saučešće, te generalnom guverneru doznačili 50.000 rubalja za podporu stradajućih članova tih obitelji.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 7. febrara 1905.

Posliednja sjednica zastupniče kuće prošloga tjedna bila je u sriedu. Onaj dan svršilo se je podrobnu razpravu o vjeresiji za podporu u biedi. Sve resolucije bile su izručene vladi s nalogom da ih uzme u obzir. Koliko čujem, odlučena je sa strane ministarstva nješto veća svota za Primorje nego obično. Sada će odvisiti od c. kr. namjestničtva kako će tu svotu razdieliti medju pojedine kotare, a od c. kr. kotarskih glavarstva, kako da se razdieli medju pojedine obćine i obćinske dielove. Od tih oblasti će odvisiti, hoće li se podpore dati u istinu potrebnomu pučanstvu kao i to, da se novac neda bezdušnim nekim talijanaškim obćinama u agitatorne svrhe.

Još one srieđe prošloga tjedna počela se je razprava o privoli rekruta u prvom čitanju. Pošto četiri dana uzastopce ne bijaše sjednice, jučer ponedjelak, poslie podne, bila je opet sjednica. A bila je i danas. Nadaljevalo se je razpravu o rekrutih. Do danas ne bijaše još osobita govora u toj razpravi. Čeka se što će Česi, na usta Kramaža. Još znamenitije za nas biti će ono, što će govoriti valjda već sutra Biankini. On će tu uzeti u obzir dogodjaje u Magjariji, pak dakako i ono, što bi u toj prilici imali činiti Hrvati, gdjegod bili. Hrvati bi imali naime sada, ako ikad iztaknuti svoje pravaško stanovište, koje ih jedino može spasiti.

Jučer se je razpravljao takodjer prešni predlog zast. Dašinskoga radi zabrana skupština u Galiciji obzirom na dogodjaje u Ruskoj. Dasinski nije govorio toliko o tih zabranah, koliko ob odnošajih u Ruskoj. Te je slikao crno, crno, te se je postavio na stanovište židova, koji ne idu za drugim nego da Rusku oslabe.

Politički pregled.

U Puli 8. febrara 1905.

Austro-Ugarska.

Mladočeski klub na carevinskom vieću priobćuje sliedeću izjavu o dogovorih, što ih je imalo predsjedničtvo kluba sa ministrom predsjednikom bar. Gautschom. Zastupnici dr. Pacak, dr. Kramař i dr. Stransky pošli su danas prije podne k ministru predsjedniku, kod kojega su ostali sat i pol. Predmetom viećanja bilo je sadašnje stanje, radnja kod prekopa i regulacije, zatim gradnja sveučilištnih zgrada u Pragu i Brnu, saniranje českih zemaljskih financija i željezničko pitanje. Iza toga viećao je dr. Pacak s českim ministrom dr. Random.

U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo, da su se ovih dana sastali u Dubrovniku dr. Čingrija, predsjednik hrvatske narodne stranke i dr. Trumbić, predsjednik kluba stranke prava, da se dogovore glede ujedinjenja obiju klubova. Reć

Nastavak u prilogu.

bi, da su se predsjednici sporazumjeli i sastavili osnovu programa, koju će imati da odobre njihovi klubovi. Ovi će se sastati čim rad carevinskog vieća dopusti, da svi članovi klubova na okupu nadju. Istom prilikom poveli su revni predsjednici pregovore sa predsjedničtvom upravnog odbora srbske narodne stranke u pogledu njecinog predloga glede sporazumka kod budućih občinskih izbora u pokrajini. Pregovori će se nastaviti, te će biti dokončani čim bude provedeno stopljenje hrvatskih klubova.

Poraz vladajuće stranke u Ugarskoj reć bi, da djeluje porazno i na vladajuću stranku u Hrvatskoj. Ono 40 zastupnika, što ih šalje hrvatski sabor na zajednički sabor u Budimpeštu, podupiralo je uviek pokorno madjarsku liberalnu stranku. Pošto je pako ta stranka kod netom minulih izbora sramotno propala, došli su oni hrvatski zastupnici u najveću neprilikuu neznajuć komu da se u zajedničkom saboru priključe.

Iz Zagreba dolazi dapače viest i o odstupu bana grofa Pejačevića, koji je bio prošlih dana na audijenciji kod kralja. Kao razlog odstupu navadja se s jedne strane banova bolešljivost, ali s druge svadja se sve na politički položaj u Ugarskoj. U Ugarskoj imao bi náime postati ministrom predsjednikom jedan od vodja opozicije, naime grof Julije Andrassy. S njim reć bi, da nije hrvatski ban u najboljih osobnih i rodbinskih odnošajih, a pošto bi morao doći često s njim u doticaj porad svoje službe, čini se, da će ban radje odstupiti nego li s novim ministrom predsjednikom u doticaj stupiti. Za slučaj da grof Pejačević odstupi, imenuju mu nasljednikom umirovljenog velikog župana Milutina pl. Kukuljevića, koji je bio onomadne imenovan tajnim savjetnikom Njeg. Veličanstva.

Rusija.

Sa rusko-japanskog ratišta nema osobitih viesti. Pomanje čete dolaze doduše češće do sukoba, no većih bitaka teško da bude dok se vrieme nepromieni.

Dne 5. o. m. obdržavalo je u Moskvi tamošnje plemstvo skupštinu na kojoj je prihvaćena sliedeća adresa na cara Nikolu:

„Care! U sadašnjim težkim danima Rusije, upravljene su na Te misli moskovskog plemstva, koje je prožeto onim, što Tvoje rusko srce tišti, kao i brigom, što zaokuplja Tvoje misli. Na težku je kušnju, care, stavio Bog Tebe i Rusiju. Neizmjerno težak i uporan rat, kakvog još nikad nije bilo, privukao je k sebi sve sile Rusije. Još se ne dade dogledati žudjeni konac rata. Medjutim unutrašnji ustanak raztrojava družtvo i uzbudjenje naroda Hoćemo li mi možda smeteni ratnom olujom, malodušno misliti na to, da se odmah obustavi rat, što je moguće samo uz težke gubitke, uz cienu političkog poniženja Rusije? Ne ćemo! S Tobom zajedno care, gojimo mi nadu, da će naša hrabra vojska izvojštiti pod vodstvom svojeg izkusnog vodje željenu pobjedu i da će Rusiji dati častan i trajan mir. Doista sada, u ovo težko vrieme nije pravi čas, da se misli na bud kakvu reorganizaciju sistema vladavine. Pustite da nestane ratnih oblačina i da se nemiri slegnu, pak će tada Rusija upravljana Tvojom rukom-vodiljom, naći putove k pouzdanom uredjenju unutrašnjeg života na osnovu sporazumka autokratskog cara sa zemljom, što nam ga naša povjest propisuje. Vladaj, autokratski care, svjestan o svojoj snazi! U veličini Tvoje moći leži jakost i nada ruskog naroda da u pouzdanju u Te i u Tvoju neumornu brižljivost za boljak Rusije leži njegova sloga. Vjeruj, da su Ti odani svi stališi ruske domovine“.

Hrvati!

Kupujte žigice

Družbe sv. Cirila i Metoda

za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Ce ono skrabaća neki talijanski foj s Trsta za neki blatni afar odi šoli na Lošinje?

Jur. Pak ce te to šrbi?

Fr. A ce neće, kada su neke vele peršoni ofenjene.

Jur. Kega šrbi neka se češe.

Fr. Varamente ako su čiste, te se lahko oprat, ako su blatne merituju palic.

* * *

Fr. Ča da je škopijala anarhija va Lindare?

Jur. Tako ljudi govore.

Fr. A ki je na čelu?

Jur. Da je luteranski pastor.

Fr. Viš, viš ča mi to povedaš,

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Izdajstvo Perojaca i naši listovi. Crno izdajstvo pravoslavnih izbornika iz Peroja počinjeno kod netom minulih izbora za občinu Pulu na našem narodu u istoj občini, žigosali smo mi i naš vriedni drug „Omnibus“ po zasluzi. Očekivali smo punim pravom, da će to njihovo nebratsko postupanje odlučno odsuditi i ostali naši drugovi, listovi hrvatski i slovenski, osobito oni našeg Primorja. Ali mi se i u tom prevarismo. Ti listovi kao da se plaše nesreće im Perocjem kazati istinu u brk pa bila ta istina ma koliko gorka. Ili možda misle, da će se štedeć ih šutnjom, možda popraviti i svoje izdajstvo pokajati. Nu ako tako misle, to se ljuto varaju, jer Perojci nas nisu na žalost za prvi, a bojimo se ni za posliednji put prevarili.

Kad bi se tuj radilo o samih neukih i zapuštenih seljacih, ni pol muke dalo bi se njihovo postupanje bar nekako opravdati. Ali kad se znade, da su izbornike iz Peroja predvodili i u izdajstvu njim prednjačili sviestni muževi, inteligentne osobe, sveštenik i učitelj, koji se svojom srbskom narodnosti i svojim srpskim jezikom visoko ponose, tada se njihovo crno izdajstvo neda doista ničim opravdati. Nu kako se neda to opravdati ne može se ni shvatiti šutnja onih listova, koji bi bili pozvani, da bar pokaraju bratski zavedene perojske izbornike, onih listova, koji rado govore o srpsko-hrvatskoj slogi na našem jugu, onih listova, koji su jur jasno bacili svu krivnju radi te nesretne nesloge — na nas Hrvate.

Kapitul treći o prodanom blagu: Tko da više!

Čujemo, da je u Premanturi za vrieme občinskih izbora bila jako slaba prodaja blaga. Premda su slavni i visokoučeni deligat premanturski Rosanda i plebanuš Matić agitirali za što veću cienu, ipak im se baratanje slabo ovog puta posrećilo, te su smogli jedva desetoricu gulašovića. Od ovih dva su bila ćorava na jedno oko a drugi na oba, da prosti sveta Luce! Radi toga da su učinili slabu figuru pred šior Dumićem Stanićem, te da se je barba »delikato« pred njim ovog puta malko dulje za uho česal. Ovo je i razlog što je bila prodaja ispod ciene, jer trgovac Dumić nije bio zadovoljan sa šantavim blagom.

Tri glave ove »lipe kumpanije« su i članovi konsumnog družtva u Premanturi i to: Martin Periša Komele, Niko Rakić Gula i Ivan Jurlina. Da znamo »lumer njihovih lita« stavili bi i ovaj terno na lot, te njim kupili toliko krepane konjetine, da bi se sva ta lipa kumpanija, sa pajdaši iz Jadreški, Ližnjana, i Šišana i svimi drugimi kampijuni à la slinjavi Štember iz Jadreški i blezgavi Mizdarić iz Šišana, mogla najesti za uviek, da se nebi više na pazar vodila.

Više Premanturaca Vam poručuje: sram vas bilo, ako niste vaš sram kod Stanića i Rosande ostavili.

Sedam po izbor „junaka“.

Po Premanturi i Banjolam bježe djeca a i drugi ljudi od nekakvih novopečenih »junaci« velog tiela a malog duha, što su se pojavili u onim stranima za zadnjih občinskih izbora u Puli. Ti junaci nazvali su se indipendenti, to će reći po našu: ima li što za naše »denti« — zube, kume oj! Ta nova vrst blaga božjega, digla tada izborne cigare od krajcara i pol visoko u zrak i dimila do kuća svojih tako gusto, e, mišljasmo, mili Bože, dobro ovo blago donielo nam željeznicu u naše strane koji su nam dobra mlada puljska talijanska gospoda, njihovim moćnim zagovorom milostivo dala. A kad tamo šta vidjesmo; vidjesmo na naše zdrave oči, da to nije željeznica, već slinavi cigari, što jih u svojim crnim žvalima žvakali: Ante Crnobori Garić, vodja vriedne čete, Šime Mikovilović i Ante Fiuman (ova dva nevriedni člani konsumnog družtva), Grgo Mišković, koji bi rado biti »šior«, da postane deligatom u novom gradu žabara, zatim one tri fine crvene kapulice iz Banjola braća Jure i Bepo Mišković Bačić i konjski profesor velenatučeni Franko Delija.

To je bilo tada; a sada braćo moja, odkad su dobro prožvakali onako fine cigare, ispred dugog nosa gore peć, da ugriju onu modru kvrgu, što njim častno strši a baš usred gubca.

Veliki ples u Sokolu.

Baš od srca zahvaljujemo našem vrlom prvom istarskom Sokolu na užitku kojeg nam pribavio u subotu na večer. Veliki ples, što se obdržavao te večeri, ispao je u pravom smislu rieči sjajno. Jučer srećući svakoga, koji je posjetio taj ples, na upit, no kako je bilo, odgovorio je krasno, liepo. I zbilja je bilo tako. Koli mnogobrojni posjet zabave, toli oduševljenje i živahnost plesa, kao što i elegancija toaleta naših gospodjica i dama, sve je to podalo zabavi onaj sjaj, kojega nismo vidjeli već više vremena, u našim krugovima. Vidi se, da liepo napredujemo; samo tako napried! Budimo se i budućnost je naša!

Hrvatska Čitaonica u Ližnjanu.

U nedjelju dne 12 tek. mjeseca, u 2 sata po podne držati će Hrvatska Čitaonica u Ližnjanu svoju godišnju redovitu glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom, na koju se članovi pozivlju da ju što mnogobrojnije posjete.

Konsumno Družtvo u Premanturi.

Dne 29. siečnja t. g. obdržavalo je konsumno družtvo u Premanturi svoju godišnju redovitu glavnu skupštinu. Iz izvještaja upravnog odbora družtva, što ga je predsjednik skupštini pročitao proizlazi, da je družtvo imalo u godini 1904 čistog dobitka 1786 kruna i 67 para. Od ovog iznosa razdielilo se medju članove 1387 kruna i 19 para, što dava 7 po sto, a 319 kruna i 60 para uložilo se u pričuvnu zakladu (reservni fond). Predsjedniku pak, za njegov rad i trud, što ga je uložio za upravljanje i nastojanje oko napredka družtva, glasovala je skupština 80 kruna kao nagradu.

Polag ovih brojka svatko će uviditi, kako ovo družtvo liepo napreduje i kakav uspjeh je postiglo već u prvoj godini svog obstanka. Vidi se iz toga od kakove li su koristi narodu ovakova družtva, te do kakovih uspjeha se dodje ondje, gdje vlada sloga. Upravnom odboru ide takodjer ne mala hvala, što je znao ovako liepo i savjestno voditi račune družtva, te ga doveo do ovakvog uspjeha.

Iz ovoga neka uvide i drugi naši po Istri kakova korist daju konsumna družtva, te neka nastoje da se i kod njih ovakovi dućani ustroje, jer gdje jedan ne može što postignuti, postigne to 50 njih u pravoj ljubavi i slogi.

Konsumno družtvo u Štinjanu.

Dne 2 tek. mj. obdržavalo je ovo vriedno družtvo svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu. Na ovoj skupštini se pročitala i odobrila bilanca za poslovnu godinu 1904, te je ista dala čistog dobitka 7 po sto. Upravni odbor predložio je da se od čistog dobitka 5% podieli medju članove a 2%, da se uvrsti u pričuvnu zakladu (reservni fond), što je skupština većinom glasova i odobrila. Nakon ovog zaključka, istupiše dva člana iz družtva, jer nisu, valjda iz pohlepe za dobitkom, bili zadovoljni da se stvori pričuvna zaklada, koja će jedino podignuti družtvu ugled i vjeresiju a pospješiti napredak i zajamčiti obstanak.

No kao što u svakoj pšenici imade kukolja, tako imade još dosta i u Štinjanu ljudi, koji nastoje na svaki način da ovo hvalevriedno družtvo propane. Ali uzalud njim svako njihovo zlobno nastojanje: njihove nečiste spletke neće uspjeti. Štinjanci se neće zavesti na tanak led od ovih mutikaša.

Na predlog revizora Martina Orlića bi jednoglasno prihvaćeno, da se prigodom smrti kojega člana ili njegove žene udieli njegovim nasljednicima podpora od 20 K. Predsjednik Miho Cukon predloži pak, da se čisti dobitak od rasprodanih žigica Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru uloži u korist Družbe. Skupština je iza kratkog predočenja po predsjedniku svrhe Družbe i načina kojim ona nastoji pomoći hrvatskom seljaku u Istri, primila i ovaj predlog jednoglasno.

Pošto je bio ovime iscrpljen dnevni red, predsjednik je zaključio skupštinu, na što se zadrugari zadovoljni liepim uspjehom družtva, mirno razidjoše.

Mi pak s naše strane s veseljem pozdravljamo ovaj liepi napredak ovog mladog družtva, i čestitajuć upravi na uspjehu želimo družtvu svaki prospjeh

Putovanje zimske eskadre. Dne 1. o. mj. odputovao je iz Pule zimski odio ratnog brodovlja, koji se sastoji od oklopnjača „Habsburg“, „Arpad“ i „Babenberg“, od krstaša „Aspern“ i Szigetvar“ i od torpediniere „Satellit“. Brodovlje je pod zapovjedničtvom contreadmirala Siemuszova Pietruskog, te putuje na Iztok, zaustavljajuć se u većim lukama Albanije, Grčke, Male Azije, medju ostalim Solunu i Smirne. Putovanje će trajati oko 3 mjeseca. U svibnju pak brodovlje će posjetiti luke Trsta, Rieke i Dalmacije.

Lošinjski kotar:

Radi izmirenja nesložne braće. Iz Osora pišu talijanskim listovima, da se je u nedjelju sastalo občinsko zastupstvo u izvanrednoj sjednici radi poravnanja razmirica, koje su nastale posliednje doba zbog sjedišta občinskog ureda. Jedni bi naime htjeli, da je sjedište občine u Osoru, drugi u Nerezinah i tako se talijanaška braća zbog toga posvadiše. Na rečenoj sjednici bijahu izabrani sliedeći zastupnici, koji imadu riešiti pitanje sjedišta tako, da budu koze ciele i vuci siti. Eto imena tih talijanskih zastupnika: Dinko Zorović, Josip Grković i Marko Brako za Nerezine, a Frane Salata, Antun Stanić i Gašpar Vodarić za Osor.

Creski talijanaši. U jednom dopisu iz Cresa u trščanskom „Cifutiću“ čitamo, da se je Cresu ustrojilo talijansko pučko ili demokratičko družtvo. U dopisu tom spominju se samo dva imena i to ime prvoga predsjednika novoga družtva i ime slikara, koji im je naslikao i uresio plesnu dvoranu. Pak što mislite kakva su ta imena, dotično prezimena? E kakva, nego li talijanska puro sangue! Predsjednik nosi florentinsko ime Bolmarčića a slikar napulitansko ime Volarića! Eto na kakve se stupove oslanja talijanstvo tužne naše Istre!

Hrvatska čitaonica „Frankopan“ u Vrbniku, priredjuje u nedjelju dne 19. tek. mjeseca za svoje članove i pozvane gostove veliki ples.

Voloski kotar:

Izvadak iz sjednice obć. zastupstva u Kastvu. (Nastavak.) Isto tako po konstituiranju novog obć. zastupstva od obć. odbora bio obavljen pregled obć. blagajne za občinu Kastav i pridružene Brgud, Lisac, Škalnicu i Studenu, višak kojih dnevnom

22./XII. 1904: iznosi K 2214·95 — C. k. kot. sud u Volosku priobćuje, da je bivši kapelan u Brgudu pok. Mezek umro bez oporuke, te da jedna trećina njegove imovine pripada siromasima ove občine.

Glede dogradnje škol. zgrada u Brežcih i Brgudu odredjuje se, da se opredieli mjesto, učini nacrt i troškovnik.

Na dopis biskupskog ordinarijata u Trstu, da bi se ova občina za ovaj put odrekla patronata nad veprinačkom župom, prepustivši izbor župnika samomu narodu ne pristaje se s razloga, što bi se to pravo takvim popuštanjem moglo izgubiti.

Ribolov uz kotarsku obalu daje se u zakup Rajčiću i Zenkoviću za godišnjih K 120 — Na nekoje molbe za izdanje obrtnih listova za prodaju vina na malo zaključuje se, tri od ovih preporučiti, jednu prepustititi za unapried, a jednu se ne može preporučiti.

Sa izborom novog zastupstva minuo je rok i županom. Njekoji od ovih jesu se zahvalili a njekoji ostali će u toj časti i unapried pošto ih narod želi imati. Tako bili su za sad imenovani župani za sliedeće županije: Brnasi: Jugo Josip Rešetar kbr. 41: Brnčići: Jardaš Jakov br. 59; Bregi: Kinkela Ivan br. 51; Kosti: Blečić Ivan br. 69; Jurčići; Grbac Ljudevit br. 47; Jušići: Perman Rudolf br. 16; Kastav: Rubeša Frane br. 83; Perenići: Slavić Andre; Rečina: Kukuljan Martin br. 41; Rubeši: Sinčić Frane br. 14; Dol. Rukavac: Šepić Frane br. 44; Gor. Rukavac: Grgurina Josip br. 20; Saršoni: Sablić Juraj Oršić; Spinčići: Mate-Kuzma Spinčić br. 36; Trinajstići: Dukić Frane br. 61; Brgud: Stipanić Josip br. 96; Studena: Suštar Filip br. 42, a za ostale županije imenovati će ih se nakon saslušaja občinara u budućoj sjednici.

Primilo se je u svezu ove občine Felice Josipa Valentinovog kovača već preko 20 godina nastanjenog u sv. Mateju.

Imenovalo se je razne odbore kao: financijalni odbor; odbor gradjevni i za poslove obć. šlivre; zdrastveni odbor; odbor za klasifikaciju konja u god. 1905. i imenovalo se je članove za sastav obć. inventara koncem 1904.

Glede gradnje nove ceste Kukuljani-Studena sa državnom podporom od K 2400 zaključuje se, da se radnjom započme novom godinom, a nadziratelјem radnje imenuje se Marčelja Vjekoslav Jurajev.

(Svršit će se.)

Hrv. pjev. tamb. društvo „Lovor“. u Opatiji.

U subotu dne 11. febrara t. g. u 8½ sati na večer priredjuje hrvatsko pjev. tamburaško društvo u Opatiji u prostorijama »Zore« koncerat, predstavu i ples sa sliedećim rasporedom: 1. a) Dvořak: Slavenski ples. b) Smetana: Fantazija iz opere »Prodana nevjesta« — igra ljećilišna glazba; 2. Tri hrv. narodne pjesme — pjeva muški zbor uz pratnju tambura; 3. Jos. Vašak: Slovan — pjeva muški zbor; 4. F. S. Vilhar: O ti dušo — bariton solo, g. Drnovšek; 5. M. Brajša-Rašan: Božja kaplja — pjeva muški zbor uz pratnju tambura; 6. Davorin Jenko: Na tujih tleh — dvopovjev, gdja Marija Gucul i gdjica. Otilija Letiš. — Kratka stanka —; 7. Predstava: »Falsifikator testamenta i mrtvac koji oživi«, lakrdija u jednom činu; 8. Ples. Ulaznina za gospodje i gospodjice 1 K, za gospdu 2 K. — Pristup imadu samo pozvani.

Dječje zabavište u Opatiji.

Prijatelj nam javlja od tamo, da je rodoljubna uprava občine Volosko-Opatija zaključila, da se otvori zabavište za malu dječicu izpod 6 godina u Opatiji. Taj zaključak onog požrtvovnog zastupstva pozdraviti će svaki rodoljub radostno, jer bijaše takovo zabavište vrlo potrebito u mjestu, gdje su drobna dječica izložena svakojakim pogibeljim ako su ostavljena sama sebi.

Pazinski kotar:

Iz Boljuna. Ovdješnja podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda“ obdržavati će 19. o. mj. svoju glavnu godišnju skupštinu u kući g. Jakova Buretića na Boljunskom polju u 1 sat popodne, s ovim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika, 2. izvješće tajnika, 3. izvješće blagajnika, 4. razno.

Na večer biti će plesna zabava. Pozivlje na brojni posjet od okolišnih mjesta a osobito od onih, koja su od „Družbe“ dobila podpore za gradnju svojih škola

Odbor.

* * *

Nama je kulturno vieće u Poreču nakon svega ponudilo na onako sjajni način razglašene posije. 28 q posija odnosno 35 q. za posudilnicu 7 q. Ova ponuda se je odbila, a zatražilo se je od istoga vijeća duplu kaparu, što bi iznašalo preko 2060 K. Ovoliko našima do znanja.

* * *

Ako smo bili u onom slabe ruke, ali ova nam je srećna, obdarili su naše narodne protivnike besplatnim umjetnim gnojem. Nekojim — u tomu je opet zlo — talijanašima, bez talijanskog obćevnog jezika, dali su svakomu po 2 q. U Boljunu dobila su trojica, dužnici kaporijona, Letaj 12 od njih, za druge do sada nismo doznali. Biti će toga, kako se govori, 2 do 3 vagona, a i biti će toliko, ta glasovalo je za njih oko 130. Računajmo, svakomu po 2 q je 260 kvintali. I sušnjevski plovan da će dobiti (samo) 2 q. Ako je to istina, onda se naši Talijani demokratiziraju: svi jednaki i svi jednako. Ako nije bilo posija, biti će gnoja, koji će učiniti, da bude na godinu dvaput toliko posija. Što ćemo mi na to? Zapamtimo si! A naše kolovodje umoljavamo, da nam blagohotno jave, gdje se nalaze onakove firme, koje zabadava robu šalju. Možda je kontraband? A sada jednu po našu: „Veći je onaj tat, koji vreću drži, nego onaj, koji krade.

Mudromu jedno oko dosta.

* * *

Ovdje imademo posebnu vrst agitatora. Ovih dana imade se otvoriti škola u Sušnjevici, pak za zadnji pokušaj posilali su prošlih praznika jednoga hrv. sveučilištarca iz Beča agitovati za rumunjsku školu (!?) Da nije brzo otišao, odkle je došao, okusio bi bio hrvatsku batinu tobož rumunjskoga seljaka. Žalostna majka, koja radja ovakove junake! Preporučamo pak gg. na oblastima, da se žure s tim učiteljem, jer mi jedva očekujemo njegov dolazak.

Sajmovi blaga u sv. Nedilji kod Labina. Glavarstvo občine Labin javlja putem novina da će se u sv. Nedilji obdržavati svake godine 5 sajmova za blago i to: trećeg četvrtka u mjesecih febrar i august, trećeg utorka mjeseca aprila, 13. junija i 16. oktobra. Pade li 13. junij ili 16. oktobar na nedjelju, sajam će se obdržavati sliedećeg ponedjelka; isto tako kad bi pao blagdan na jedan ili drugi dan, obdržavati će se sajam sliedećeg delavnog dana.

Prvi budući sajam biti će u četvrtak dne 16. febrara o. g.

Lindar početkom febrara. — Ovdje idemo u svakom pogledu rakovim putem. Pobožnosti i kršćanskog življenja svaki dan manje. Paleži, noževi, krvave tučnje, sablažnjive demonstracije, nočna gnjusna pjevanja su na dnevnom redu; crkva nikada puna, krčme nikad prazne. Ovdi se više ne štuje nijedna oblast; ni stariji, ni crkveni ni svjetski poglavari. Ovdi vlada sloboda bez reda. Mladost do vjere ništa ne drži; tu se javno svećenik roglu izvrgava; on je postao igračka puka. Onaj koj bi imao koriti, nemože, jer je izigrao svoj ugled; treba sam ukora. On ne gradi već ruši, on ne uzdiže već uništava. Sablazan se množi vrhu sablazni, skandal vrhu skandala; vjere, morala, čudoredosti nestaje danomice.

Roditelji žalostno pitaju jedan drugoga: što će biti iz naše djece? Naša su djeca već punila tamnice u Pazinu i Rovinju; i životom su platili svoju mladenačku objest. Zar oblasti čekaju da pune naši sinovi tamnice u Kopru i Gradiški?

Ovako dalje ne možemo. Domaći župnik i učitelj izgubili su svaki ugled, izigrali svoje dostojanstvo; njihova rieč više ne vriedi; oni se više rehabilitirati nemogu. Jaz izmedju njih i pučanstva nepremostiv je; omraženi su kod celog pučanstva.

Pošto od nikuda pomoći nevidimo, orisati ćemo putem javnosti *prežalostnu sliku ove župe*, nemareć bude li to komu ugodno ili neugodno; nanizati ćemo gole činjenice, koje su oblastima već poznate, pak neka budu nepristrani čitatelji sudili može li nadalje ovdi župnikovati dosadanji župnik i učiteljevati dosadašnji učitelj. Čekali smo dosta; čekati ćemo još do konca ovoga mjeseca, pak onda ćemo bez milosrdja rezati gnjilobu, da barem nešto zdrava sačuvamo. Za istinitost onoga što bude sliedilo jamčit i odgovarat ćemo sami.

Toliko na znanje prečastnomu Ordinariatu u Trstu i c. k. školskim oblastima u Pazinu i Trstu.

Porečki kotar:

Odbor podružnice Družbe sv. Ć. i M. za Istru u Baderni, priredjuje u nedjelju dne 12. tek. mj. zabavu sa pjevanjem, predstavom i plesom, na koju se p. n. gospoda članovi i prijatelji uljudno pozivlju. Ulaznica 1 K. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak u 6 sati u večer.

Odbor.

Razne primorske viesti.

Devetdesetgodišnjica biskupa Strossmayera. Dne 4. o. mj. navršio je veliki hrvatski biskup, preuzvišeni g. dr. Josip Juraj Strossmayer u Djakovu devedeset godina svoga slavnoga i svomu narodu posvećenoga živo'a. Veliki hrvatski dobrotvor rodio se je 4. febrara 1815. u glavnom gradu ravne Slavonije, u gradu Osieku.

Što je biskup Strossmayer učinio za naš hrvatski narod za svog života, nema ga medju nama, koji toga ne bi znao i sladko ćutio. Da je Hrvatska na visini prosvjetnoj s drugim narodima, da je Hrvatska poznata i u tudjem svietu, djelo je to velikog biskupa. Njegovo ime je zlatnim slovima upisano u analima hrvatske povjesti, a narod hrvatski blagoslivljat će ga, dokle će biti tog naroda. Dosta je pokazati na naše sveučilište, akademiju, na tolike druge prosvjetne zavode, svagdje ćemo naći medju utemeljiteljima njegovo ime.

Strossmayerom svojim ne ponosi se samo njegova hrvatska domovina, već se njim dići čitavo Slavenstvo, bez razlike vjere i nariečja. Naš Strossmayer je takodjer katoličkoj crkvi na čast, slavu i ponos kao vjeran i odan joj sin i kao umni i odlučni zagovornik njezinih prava.

Hrvati imali su doista mnogo razloga, što su se dne 4. o. mj. bar u svojih molitvah sjetili velikog svog sina i riedkog dobrotvora, proseći Svevišnjega, da nam ga uzdrži u životu do skrajne medje ljudskoga vieka na slavu i ures crkve a na spas i korist domovine naše. Čestitkam svega hrvatskoga naroda, napose k čestitkam štovatelja i prijatelja velikog nam biskupa pridružujemo se i mi moleći vruće Svevišnjega, da nam slavnoga muža još dugo uzdrži čila i zdrava i da mu podieli ktieposti i sile, da bude mogao do posliednje ure svoje ostati sklon i prijazan svomu narodu — Živio nam veliki biskup, do brotvor sviju Hrvata!

O proslavi 90-godišnjice biskupa Strossmayera pišu iz Djakova: Proslava 90-godišnjice našeg velikog biskupa obavljena je ondje vrlo sjajnim dostojnim načinom. U oči rodjen-dana preuzvišenog gospodina vladike bilo je cielo Djakovo na večer sjajno razsvietljeno i biskupu-svečaru priredjena je impozantna serenada. U subotu je svanulo ubavo Djakovo u svečanom ruhu, okićeno zastavama, a kroz ulice prolazili su od ranog jutra mnogobrojni strani gosti: štovatelji biskupovi i čestitari. Medju ostalima stigli su onamo: nadbiskup vrhbosanski dr. Stadler, nadbiskup skadarski Media, biskup banjalučki Marković, bosanski franjevački provincijal dr. Ban, predsjednik jugoslavenske akademije Smičiklas i t. d. Biskup-svečar odslužio je u jutro u svojoj privatnoj kapeli sv. misu u prisutnosti odličnih gosti, a u 9 s. služio je nadbiskup dr. Stadler pontifikalnu svečanu misu uz veliku asistenciju. Crkva je bila dubkom puna občinstva. Poslie mise sliedilo je čestitanje preuzv. gospodinu vladici. Najprije je priveo biskup dr. Voršak biskupijsko svećenstvo; zatim kot. predstojnik Vuković sve djakovačke oblasti, a gradonačelnik dr. Švarcmajer občinsko zastupstvo i poglavarstvo. Po tom su sliedile razne mjestne korporacije i strane deputacije. Biskup je primio bezbroj brzojavnih čestitaka, a medju ostalima čestitku načelnika svogo rodnoga grada Osieka g. Graffa, koji ga je ujedno o tom obaviestio, da će se po zaključku grad. zastupstva „Duga ulica“ od sada zvati „Strossmayerovom ulicom“. U 1 sat poslije podne dao je biskup-svečar svojim gostima svečani objed.

Biskup Strossmayer je sada najstariji biskup katoličke crkve na cielom svietu.

Puljski Hrvati kroz. svoja družtva: Čitaonicu i Sokol, sjetiše se svog velikog dobrotvora i rodoljuba, te mu odaslaše ove brzojavne pozdrave:

Biskup Strossmayer — Djakovo — Imenom ovdešnje Čitaonice i svojima smjerno čestitamo Vašoj Preuzvišenosti, dobrotvoru hrvatskog naroda, branitelju njegovih svetinja, današnji deveteseti god. — Hrvati u Puli — Laginja.

Preuzvišeni biskup Strossmayer — Djakovo. — Tužnoj domovini ti si zviezda koja svietli, sunce koje nas grije: živi i živi nam dični velikane, živio nam na mnogaja ljeta. Ti ufanje i ljubav naša. — Prvi Istarski Sokol.

Srbski kralj Petar i Strossmayer. Povodom devetdesetgodišnjice biskupa Strossmayera, srbski kralj Petar odaslao je ovomu velikomu hrvatskomu biskupu sliedeću brzojavku: »Pridružujem se Vašim mnogobrojnim prijateljima i štovateljima te Vam prigodom današnje slavnosti uz iskrene čestitke izrazujem i ja vruću želju, da živite još mnogo godina u najboljem zdravlju kao ponos hrvatskog bratskog naroda, čijem napredku ste se posvetili«.

Novi odbor političkog društva „Edinost“.

Na glavnoj skupštini političkog društva »Edinost« obdržavanoj prošle nedjelje u Trstu, bijahu izabrani u novi odbor sliedeća gg. članovi: predsjednik Ivan Goriup, odbornici: dr. G. Gregorin, dr. O. Ribař, dr. E. Slavik, dr. J. Abram, Ante Bogdanović, M. Cotič, J. Negode i A. Miklavec. Zamjenici: St. Godina, A. Sancin, D. Pertot, V. Cibic, F. Ferluga, J. Urbančić, M. Košuta, M. Pečar. Pregledaoci računa G. Stepančić i J. Prelog.

Odbor se konstituirao ovako: Predsjednik: Ivan Goriup; I. podpredsjednik dr. Otokar Rybař; II. podpredsjednik: dr. Eduard Slavik; tajnik Makso Cotič: blagajnik Ante Bogdanović.

Razpisana učiteljska mjesta na c. k. velikoj gimnaziji u Pazinu.

Na državnoj hrvatskoj gimnaziji u Pazinu imadu se početkom školske godine 1905.—1906. popuniti 4 učiteljska mjesta klasične filologije, odnosno 3 učiteljska mjesta klasične filologije i 1 učiteljsko mjesto hrvatskoga jezika kao glavnu struku i klasične filologije kao nuzgredan predmet i 1 učiteljsko mjesto za matematiku i fiziku kao glavnu struku. Molitelji usposobljeni i za filozofičku prepodcutiku imadu prednost.

Molbenice imadu se podastrieti c. k. ministarstvu za bogoštovlje i nastavu do 29. veljače t. g. službenim putem preko c. k. pokrajinskoga školskoga vieća za Istru u Trstu.

Molitelji imadu dokazati, da nemaju nikakove obveze glede dotadanje službe.

Primjećuje se, da temeljna plaća iznaša 2800 K i k tomu aktivitetni doplatak od 400 K; prva 2 petogod. doplatka po 400 K, a druga 3 po 600 K.

Iz Zagreba pišu nam o preranoj i neočekivanoj smrti velečasnog g. dra. Stjepana Boroše, župnika sv. Marka koliko sliedi: Zadnji dan prošloga mjeseca, pronio se gradom glas, da je župnik župe sv. Marka, dr. Stjepan Boroša, u Rimu, kamo je nedavno pošao bio, da prisustvuje

beatifikaciji blaženoga Marka Križevčanina, preminuo. Ovaj se je crni glas žalibože obistinio, jer je jutros župni ured dobio iz Rima brzojavnu viest, da je dr. Boroša nocas u 11 sati preminuo! Ova je viest duboko raztužila ne samo grad Zagreb, nego i mnogobrojne prijatelje i štovatelje pokojnikove u cieloj zemlji. Jer valja priznati, da je dr. Boroša spadao u red onih riedkih ljudi, koji su umjeli steći ljubav i poštovanje svakoga, s kojim su u životu došli u doticaj. Uzoran svećenik, pravi dobrotvor i savjetnik svoga sliada, blag i dobrostiv čovjek, susretljiv prema svakomu, vrstan gradjanin i rodoljub, dr. je Boroša bio podpuno na svom mjestu. Uviek pripravan na pomoć svakomu, uviek miran i odmjeren, služio je na čast svomu stališu, na ponos svojoj župi, glavnomu gradu i cieloj domovini, koja će mu sačuvati blagu i trajnu uspomenu.

Vriedni pokojnik rodio se je dne 1. kolovoza 1856. u Stubici, te je izučivši bogosloviju, bio g. 1879. zaredjen za svećenika i postao u Zagrebu 1880. doktorom sv. bogoslovja. Iste godine došao je u Križevce za vjeroučitelja, gdje se je našao uz dobrog župnika Ferkića i stekao tolik popularitet, da je narod plakao za njim, kad je poslije nekoliko godina bio premješten za katehetu u Varaždin. Odavle je došao u Zagreb, gdje je iza umirovljenja župnika i opata dr. Stjepana Pogledića 4. ožujka 1890. izabran od gradskog zastupstva župnikom prve župe glavnoga grada. Na 20. kolovoza iste godine svečano je kao novi župnik ustoličen, te je na tom mjestu dostojno izpunio sve svoje dužnosti. Kod posljednih gradskih izbora bio je dr. Boruša izabran gradskim zastupnikom. Na 9. siečnja odputovao je s nekojim hodočastnicima iz Zagreba u Rim, gdje je prisustvovao 15. siečnja svečanoj beatifikaciji Marka Križevčanina, ali se je nahladio, dobio influencu, kojoj se je pridružila upala plućiju, te je težkoj bolesti i podlegao. Odredbe glede njegova pogreba još nisu učinjene. Bila laka zemlja čestitomu pokojniku!

Još nešto nam se rugaju! Poznato je našim čitateljima, kako je talijanska većina istarskoga sabora u zadnjem zasjedanju na predlog glasovitog Bennati-a uvrstila u zemaljski proračun liepu svotu od 10.000 kruna za talijansko tobož školsko družtvo „Lega Nazionale". Hrvatsko-slovenskih zastupnika ne bijaše tada u saboru iz poznatih razloga, te ne mogahu na onom mjestu proti toli nepravednom i drzovitom predlogu govoriti i prosvjedovati. Nu oni su to učinili putem naših novinah i u spomenici, predanoj c. k. namjestniku u Trstu i min. predsjedniku u Beču. Njihov prosvjed ostao je neuvažen koli u Trstu toli u Beču, jer je vlada uzprkos utemeljenom i opravdanom prosvjedu, predložila zemaljski proračuu Istre za god. 1905. na previšnju potvrdu.

Kako čitamo u talijanskih listovih, dobio je taj proračun, u kojem se nalazi i ona svota od 10.000 kruna, potvrdu. I tako je dobila „Lega Nazionale" 10.000 kruna, da tim novcem, kukavnimi žuljevi i Hrvata i Slovenaca Istre, raznarodjuje njihovu dječicu. To je tako barbarski čin, da je težko o njemu mirne duše pisati. Ali talijanski listovi nezadovoljavaju se tim, što su njihovi zastupnici u odsutnosti saborske manjine t. j. članova hrvatsko-slovenskog kluba prokrinčarili onih 10,000 kruna u proračun naše siromašne pokrajine, ves nam se dapače i podrugivaju radi toga, što nam je carska vlada potvrdom zemaljskog proračuna zadala zasluženu lekciju „Pobjedu i lekcija" piše slavodobitno glasilo tršćansko istarske talijanske camorre hvaleći carsku vladu, što je njima pripomogla do pobiede i što je nama zadala zasluženu lekciju. Ali o tomu više, čim prije.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

U dvorani „Prvog Istarskog Sokola" u Puli sabrano medju izbornicima . . . . . K 2·—
G. Grgo Buždon, Pula, . . . „ 2·—
Pop Antun Fabijanić, kapelan u Belom sabrao . . . . . „ 11·25
Ukupno danas . . . . . K 15·25
Na račun ove godine izkazanih . . „ 242·82
Sveukupno . . K 258.07

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Kyndl Ivan exposit. Brešca . . 2·—
Ukupno danas . . . . . K 2·—
Na račun ove g. izkazanih . . . „ 72·—
Sveukupno K 74·—

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca decembra sliedeći prinosi:

Podupirajući:
Toma dr. Bilek lič., Podgrad, 2·—
Strnad Josip, sveć., Podgrad „ 2·—
Petrić Fran, šumar, Podgrad „ 2·—
Gobec Dragutin, urednik posul. Podgrad . . . . . „ 2·—
Krešćak A., svećenik, Hrušica „ 2·—
Darovi:
Motejčić Franjo, c. k. zem. šk. nadzornik — Trst . . . . . „ 40·—
Bukovec Fran, župnik, Trviž kao dar za novu godinu . . . . „ 20·—
Vanik Josip, župnik, Krbune „ 2·72
Perković Marija — Žminj, sabrala u župnom stanu . . . . . „ 10·—
Hrdy Valentin — Sv. Nedelja župnik . . . . . „ 3·—
Sanković Soldatić Mate-Dane sabrao isti po drugi put . . . . „ 11·—
Ellner Antun, župnik-dekan Kastav, zapis blgpok. dekana Mije Laginje . . . . . „ 200·—

(Sliedi.)

✝

JURKO DOLŽAN.

U ponedjeljak dne 13. febrara u 10 sati u jutro, na godišnjicu smrti pok. Jurka Dolžana, župnika u Vodicama, služiti će se u Vodicama zadušnice na pokoj duše pokojnikove.

Pozivlju se prijatelji i znanci pokojnikovi na zadušnice.

Matej Wittmmann,

Feliciental, p. Tucholka u Galiciji, izkazuje, da je njegova supruga ozdravila od težke bolesti usljed uporabe

željeznatog vina

G. PICCOLI-A,
dvorskog dobavljača i ljekarnika
u LJUBLJANI.

Boca od pola litre stoji 2 K, a vanjske se naručbe kretom pošte obavljaju.

Poziv
na obću skupštinu

Posujilnicę in hranilnice v Kopru, vknjižene zadruge z neomejenim poroštvom,

koja će se obdržavati

dne 23. februara 1905.

u 10 sati prije podne u posujilničkoj kući u Kopru, ulica Annunziata kuće br. 787.

DNEVNI RED:

1. Izvješće upravnog odbora o djelovanju zadruge u godini 1904.
2. Izvješće nadzorstva o računima za godinu 1904.
3. Odobrenje zaključnog računa za godinu 1904.
4. Izbor upravnog odbora za godinu 1905.
5. Izbor nadzorstva za godinu 1905.
6. Slučajni prijedlozi.

U *Kopru*, dne 4. februara 1905.

ODBOR
posujilnice in hranilnice u Kopru.

POSJED

prije „KOŠARA" na briegu Kastanjeru u PULI, sastojeći od **kuće, štale, oranice, vinograda i voćnjaka**

prodaje se

ili

daje u najam.

Pobliže upute daje c. k. šumar **J. Gracalich u Puli.**

Br. 268.

Napredni ljudi

bez razlike vjere i staleža

koji hoćete da se naobrazite, te spremite na svestrani prosvjetni rad u svom narodu

čitajte i širite

„POKRET"

časopis za narodnu prosvjetu i slavensku svijest.

Rodoljublje i »rodoljublje« — Budimo svoji! — Antialkoholizam ili borba proti pijanstvu. — Uzgoj i škola. — Za javno čudoredje. — Borba proti mračnjaštvu i nepismenosti (analfabetizam). — Iz naše prošlosti. — Mudrost života. — Zdravlje. — Ženski obzor. — Slavenstvo. — Izvan Slavenstva. — Privredni obzor. — Družtvena sviest. — Svjetlo i tmina naše štampe. — Književni obzor. — Podlistak. — Svaštice. — Javna zbornica itd. — to su stalne rubrike, u kojim donosi zanimljive i poučne članke i jezgrovite vijesti iz savremenog naprednog života.

»POKRET« izlazi dvaput mjesečno, i to svaki drugi broj s prilogom „Poslanice „Pokreta" našem narodu", koje će donašati po jednu stvarnu razpravu o životnim pitanjima našeg naroda (n. pr. br. 1.: »Organizujmo se!«, br. 2.: Sustavni rad narodnih čitaonica itd.

»POKRET« i s POSLANICAMA stoji u godišnjoj predplati samo 4 K, ako se plati naknadno 5 K, koje se šalju:

Upravi „POKRETA" u Sarajevu.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Raspis natječaja.

Zaključkom I. redov. sjednice općinskoga zastupstva od dne 2. siječnja o. g. raspisuje se ovime natječaj na ispražnjeno mjesto općinskog liječnika u Omišlju (kraj Rijeke) sa godišnjom plaćom od 1600 kr., odgovarajućim stanom u naravi, pravom na držanje veoma unosne priručne ljekarne, te inimi dohodci operacija i vizita.

Redovito obložene molbe šalju se podpisanome od konca mjeseca ožujka o. god. gdje se može, predstaviv se osobno i za pobliže uvjete nastupa službe doznati.

Traži se temeljito poznavanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika.

Općinsko glavarstvo

u Omišlju, dne 3. veljače 1905.

Opć. načelnik:
NIKOLA FABIJANIĆ

NATJEČAJ.

Uslied zaključka obć. zastupstva od 16. prosinca 1904. razpisuje se natječaj na mjesto blagajnika kod podpisanoga glavarstva.

Natjecatelji dokazujuć osposobljenje za rečeno mjesto, kao i potpuno poznavanje hrvatskog i talijanskog jezika za uredovnu porabu, imadu podnieti molbe kod podpisanoga glavarstva do konca mjeseca veljače 1905.

Sa rečenim mjestom skopčana je jamčevina od 1000 K u gotovom ili u vriednostnim preumetima odnosno jamstvo po drugoj poznatoj i sjegurnoj osobi.

Plaća koja će se isplaćivati u naknadnim mjesečnim obrocima bili će dogovorno ustanovljena.

Glavarstvo obćine

Buzet, 24. jenara 1905.

Načelnik:
A. Klarić, v. r.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voščenim cvićem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odlijepljivim cvieticama . . .	6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah	3·—
„ „	2·—	Voštene svieće tarće. I. austr. sastav . . .	4·40
„ granis	1·20	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	3·—
		„ „ II. „	2·40
		Vrećeno platno za oltare, metar	2·—

☛ **Svieće za pogrebe po vrlo niskoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.** Gersheimovi stenji (štitlji) i stakla za vječnu lnč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo niske ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. čbelinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirašе ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Korisno za vinogradare!

Upozoruju se gospoda vinogradari u njihovom vlastitom interesu, da će izbor

Sumpor „ALBANI" iz Pesara

raspačavati i ove godine jedino skladišna tvrdka

PAOLO ROCCO & NIPOTI u TRSTU

i prodavači u pokrajini ovlašteni od iste tvrdke.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madroni, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Klšulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

POZOR!

☛ **BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!**

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i buli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješenju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj graditjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je sljedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 tucet)	K 5·—	36 „ (3 tuceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
60 čočica (5 tuceta)	K 13·—		

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je sljedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 bocę se nešalje.

Novac se šalje unapried ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC (Slavonija).

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztežnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esenelja, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esenolja" iz ljekarne k ornom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru (Hrvatska),** kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećema čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnoj djelovanju. Edmund Medeotti, župnik u Trojstvu, (Hrvatska).

2 pokrućene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, a toga mi pošaljite još 6 bočica. Petar Gradinac, umir. župnik Gradac, Zinserdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriabio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. Andrija Žižek, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju su svima na čeljadi bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čuiim, nadam se skoromu podvemašnomu ozdravljenje. Apolonija Haberl u Semriachu kod Peggaua (Stajerska).

Broj 7. Pula, u četvrtak dne 16. februara 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godino ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unapriedjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Vitezićeva svečanost u Beču.

„Izvedi narod svoj, o Gospode,
izvedi ga iz robstva zlopatna
i ne daj, da Ti stvor na oblik Tvoj
u prahu leži, čelom puzeći!"
S. Kranjčević

Iza kako je pao u grob naš drugi Mojsija, stala je akad. omladina u Beču razmišljati, kako bi čim prije proslavila njegovu uspomenu. Ta ljudi Vitezićeva kova ne radjaju se svakoga decenija, nego samo onda, kad narod prelazi iz epohe narodne nesvijesti u doba osebujnoga života ili u obće onda, kad mora da prebrdi razne historičke momente. Samo u takvim slučajevima izbacuje narod na površinu biscre, kao što je Vitezić bio. To su ljudi, koje smatramo još za njihova života prorocima, a rad njihov daje direktivu poznijim naraštajima.

„Istarskom akad. klubu" dvije su stvari lebdjele pred očima, kad priredište spomenutu svečanost: da se u jednu ruku oduže velebnoj pojavi Vitezićevoj, u drugu ruku da se ostala akad. omladina upoznade donekle s našim preporodom u Istri.

Svečanost se obdržavala u prostranoj dvorani restauracije „Zum Weingarten" blizu tehnike dne 2. o. m. u 8 sati na večer. Dan prije čitala se misa zadušnica u augustinskoj crkvi, kojoj prisustvovaše akademičari.

Odziv svečanosti bijaše za sadašnje prilike medju akad. omladinom u Beču povoljan.

Klubov predsjednik, cand. phil. Franjo Novljan, otvori svečanost, pozdravivši najprije baštinika Vitezićevih ideja — narodnoga zastupnika prof. Spinčića, zatim narodnoga zastupnika doktora Ferrija i doktora Dulibića; pozdravi dva mila istarska Hrvata: nadštabnog liječnika dra. viteza Mandića i fin. savjetnika Jelušića, za tim akad. družtva: „Zvonimir", „Zmaja od Bosne", „Zoru", „Sloveniju", „Danicu" i „Hrvatsku".

Prva točka na dnevnome redu bijaše: „Politički rad u Istri u zadnjih 50 godina". Pak tko da nam drugi o tom priča, nego naš miljenik Spinčić? Ta on taj rad najbolje poznaje, a u metežu stoji već mnogo godina u prvim redovima; niti su ga Talijani skršili, niti u svoje vrijeme c. kr. namjesnici, kao sluge sistema.

I pričao nam prof. Spinčić onu priču o patnjama našim ... doveo nas najprije u davna vremena, kad su naši djedovi ulili nov život u mrtve žile opustjele Istre; naglasio je, kako su naši djedovi živjeli u početku svojim životom, kako su tomu životu dokazi razni „občinski statuti" i slavensko bogoslužje u čitavoj Istri. A Franković, a Stjepan Konzul? I pričao dalje o Mletcima i njihovu ugnjetavanju. Dodje napokon na ono tužno poglavlje u prvoj polovici prošloga vijeka, gdje je naš narod u Istri bio zamro. Pričao je priču o patnjama, ali i priču o radu onih, koji se nijesu nikoga bojali u svom djelovanju. Opširno je govorio o radu velikoga Dobrile i drugih radnika na narodnom polju kao n. pr. Volarića, Feretića, Ujčića. Prešao je na „Našu Slogu", na čitaonice, tabore itd. Završio je s današnjim prilikama u Istri, istaknuvši osobito rad na ekonomskom polju. Liepo bijaše to pričanje o radu, koji vazda donosi uspjeh kad se ljudi za to nadju. Akad. omladina biti će uvijek zahvalna prof. Spinčiću na njegovom predavanju.

Predavanje „O životu i radu dra. Dinka Vitezića" imadjaše stud. phil. Petar Petris, sumještanin pokojnikov. Ne bijaše to strogo predavanje o parlamentarnom radu pokojnikovom, nego studija i čuvstvena slika o Viteziću. Mi kao da Vitezića gledasmo, kako radi i živi u rodjenom Vrbniku i Krku, kako snuje osnove o boljku naroda, kako siže u džep, da pomogne gdje je nuždno, svaki čas izbija njegov čelični karakter, obasjan glorijom nesmrtnosti. Značajne su za pok. Vitezića ove rieči iz predavanja Petriševa: „Radio je, kao da je još uvijek pred sobom vidio nepregledno polje, koje treba doraditi, prije nego li legne na počinak vječni. Radio je, kao što radi pohlepan škrtac, da se domogne gomile zlata, koja će sjati do oblaka. Radio je, a radeći ljubio, neizrecivo ljubio ovu zemlju."

Službeni dio svečanosti bio je time gotov, a iza toga razvije se usrdna zabava, kod koje bijaše nazdravljeno domovini, prijateljstvu, braći Slovencima i Srbima, narodnim zastupnicima i milim gostovima. Na predlog predsjednika „Zvonimira", g. Andrijašević sabrano je oko 30 kruna za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu".

Eto, tako proslavismo velikoga Vitezića u Beču!

R.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 12. februara 1905.

Prošloga tjedna od sriede dalje govorilo se je kod razprave proračuna u prvom čitanju. Još kod razprave o rekrutih govorio je Biankini, osobito obzirom na odnošaje u Ugarskoj i na to kako bi sad bilo doba da Hrvati dobiju čim veću samostojnost i svakako neodvisnost od Madjarije. Bečke novine izcrpile su neobično taj govor — stalno namjerom da prestraše Madjare. Ako vi Madjari, to je smisao njihovog umovanja, ako vi Madjari hoćete personalnu uniju, onda mogu to i Hrvati istim pravom zahtjevati i zadobiti, onda izgubite vlast nad Hrvati.

U ime „slavenske sveze" govorio je kod proračunske razprave dr. Ploj. Odnošaje u Ugarskoj, reče, moramo mirno motriti i biti pripravni na sve eventualnosti. Ti odnošaji nisu se stvorili na jedan put, dugo su se pripravljali, sad se samo brže teče k svrsi neodvisne stranke madjarske. Prema novoj vladi u Austriji stojimo mi Hrvati i Slovenci na stanovištu čekanja. Rieči i obećanja austrijskih vlada već smo siti. Mi ćemo od nove vlade činova i prema tomu suditi ju i svoje držanje udesiti. Želimo sretno riešenje česko-njemačkoga spora, al ističemo da ima osim toga pitanja još jedno pitanje, a to je pitanje uredjenja odnošaja na jugu monarhije. I tu vodi se žestoka borba, borba izmedj onih, koje c. kr. vlada u svem podupire i onih koje zapostavlja. Tim svojim postupkom vlada pooštrava borbu, jer jedne potiče na to da budu sve pohotljiviji i objestniji, a druge da budu tim razdraženiji i trpeći. Tim postupkom vlade izgubilo je mnogo dinastičko čuvstvovanje na jugu. I u samom interesu dinastije i monarhije morala bi vlada svoj postupak na jugu promjeniti. To je i dužna, na to je prisegla, to jest prisegla je da će vršiti zakone i dati svakoj narodnosti njezina prava. Prema Hrvatom i Slovencem nije do sad toga činila.

Dr. Tavčar, govoreć u ime naprednih Slovenaca, govorio je poglavito proti pristranom postupku predsjednika višega sudišta u Gracu, grofa Gleispacha, te tim i proti upravitelju pravosudja dru. Kleinu. Slovenci, Hrvati i Česi davali su znaka zgražanja nad tim postupkom i prisilili povici upravitelja pravosudja da je slušao žestoke napadaje na se i naročito na Gleispacha. Poslie govora, pošto je kratko govorio sa ministrom predsjednikom, izčeznuo je iz sabornice.

Ekselenca Schwegel, trdi gorenjski Slovenac, govorio je u ime njemačkoga veleposjeda i rekao da će njegova stranka raditi sporazumno sa saveznimi njemačkimi strankami i da će nastojati da se uzdrži vladajući sistem u monarhiji — dualizam. Neće ga uzdržati već svi tobožnji liberalci, ni svi baroni i grofi medju njimi.

Košut pred kraljem.

Danas u 11 sati pr. p. bio je primljen od cesara i kralja Franje Josipa I. Franjo Košut u cesarskom i kraljevskom dvoru u Beču. To je događaj o kojem su već par dana pune ne samo budimpeštanske nego i bečke novine. Opisuju njega, svaki njegov kret, iznašaju svaku njegovu rieč: pišu o njem kao o kakvom vladaru. Kako je prošao kod kralja, o tom će sutrašnje novine pisati. Franjo Košut je sin pomadjarenog Slovaka Lajoša Košuta, koj je godine 1848. i oružjem u ruci hljeo smetnuti sa prestolja vladajuću kuću, Habsburgovce, dakle i Franju Josipa I. Lajoš Košut sa strankom, poražen, pobjegnuo je u Italiju i tu živio u progonstvu do svoje smrti. S njim bijaše u prognanstvu i njegov sin Franjo. Pred nekoliko godina mu se je dozvolilo doći u Ugarsku, i došao je, i tu se postavio na čelo neodvisne stranke, one stranke, koja hoće da bude Ugarska združena s Austrijom, samo po osobi vladara. Ta stranka poslie posliednjih izbora, nejma doista većine u ugarskom državnom saboru, al je najmnogobrojnija u tom saboru. Tim što kralj, zaboravljajuć na ono što je bio Lajoš Košut proti njemu i njegovoj kući, prima Franja Košuta, pokazuje da računa i s tom strankom i njezinimi načeli. Svakako velik događaj u razvoju monarhije Habsburga. Za nas Hrvate gdjegod nas ima, moglo bi to i sudbonosno biti.

Iz legitimacijonoga odbora.

Poslie njekoliko godina počeo je redovito raditi cieli parlamentarni mekanizam. Radi zastupnička i gospodska kuća i rade razni njikovi odbori. Tako je počeo opet raditi poslie dviju godina, takodjer legitimacioni odbor. To je onaj odbor, koj ima izpitati izbor svakoga pojedinoga zastupnika. Odbor je riešio spise njekih starijih zastupnika i porazdielio referate o izboru zastupnika u novije doba izabranih. Stvorio je, ako i kasno, i jednu dosta znamenitu načelnu odliku. Odlučeno je najme, da se pozove sve referente da podnesu svoje izvještaje najdalje u mjesec dana, a koreferente da podnesu svoje izvještaje u 14 dana po-lie izručena izvještaja referentu. Ako toga u rečenom roku neučine, gube referat i izruča se drugomu. Učinilo se je to s razloga, što su mnogi članovi odbora preuzeli referate odnosno koreferate već prije tri i četiri godine, al do sad još nisu izvjestili.

Medju te spada naročito takodjer zastupnik dr. Bartoli. On se je jagmio za referatom odnosno koreferatom o izboru svojih najbližih drugova dra. Rizza i dra. Bennata. I dobio je bio referat o izboru dra. Rizza, a koreferat o izboru dra. Bennata. Čovjek bi mislio, da se je dr. Bartoli požurio da obavi zadobljeni posao, da dokaže, kako su njegovi drugovi izabrani zakonito, al bi se ljuto varao. Dr. Bartoli, poslie 4 godine, još nije podnio izvještaja o izboru dra. Rizza, premda taj izbor neiziskuje nikakva osobita truda. Dr. Bartoli još nije podnesao koreferata o izboru dra. Bennata, dočim je referent u tom izboru zastupnik Plantan podnesao svoj izvještaj o tom izboru već početkom marta 1903. i dao ga tiskati i porazdieliti medju članove legitimacionog odbora. Bartolu nije težak posao ni tu, al ga nije obavio premda često požurivan. Ili da je unapried uvjeren da njegovi najuži drugovi nisu izabrani pravilno i zakonito?!

Iz vinogradarskoga odbora.

Vinogradarski odbor odlučio je načelno, da se izdade „vinski zakon". Zastupnik Marchet izložio je načelo po kojih bi se taj zakon izradio. To se tiskalo i porazdielilo medju članove vinogradarskoga odbora. Za kakvih 14 dana imati će taj odbor sjednicu da povede opet obćenitu razpravu. Po tih načelih je vino ono piće koje se proizvadja iz mošta svježega grožđja. „Drugo vino" je ono koje se dobije, ako se dolije u dropine voda. Svako drugo vino je umjetno. Dodatci k vinu za pomnožanje nisu dozvoljeni za poboljšanje jesu. Navadja se što je dozvoljeno dodati a što nije. Umjetna vina nisu dozvoljena. „Drugo vino" mogu činiti samo vinogradari iz dropina i to samo za svoju potrebu. Onda bi sliedile ustanove o nadziranju i o kaznah.

Radi slobodna uvoza žita i razdiobe podpore za biedne u občini Creskoj.

Zastupnik Spinčić podnio je dne 10. t. m. ovu interpelaciju:

Obzirom na to, da je občinska uprava creska već u godinah 1900., 1901. i 1902. (Gledaj interpelaciju Spinčić i dr. od 18. decembra 1902.) novce doznačene njoj od državnih oblasti za ublaženje biede porabila posve stranački, za svoje ljubimce a ne za stradajuće od biede; i obzirom na to, da je isla občinska uprava 400 kilograma žita, kojih slobodan uvoz je država za siromahe one občine za god. 1905. dozvolila, doznačila dvojici svojih ljubimaca,

dvojici trgovaca, tako da od dotične državne pogodnosti neće imati koristi siromasi občine nego ona dvojica trgovaca, postavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra nutarnjih poslova i na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija sliedeći upit:

Jesu li Vaše preuzvišenosti voljne pobrinuti se, da državne pogodnosti tičuće se slobodnoga uvoza žita kao i podpore u biedi odredjene ili odredit se imajuće za nastradale u občini Creskoj, nebudu odvisne od občinske uprave creske, nego da budu dionici tih pogodnosti i podpora siromašni i u istinu nastradali stanovnici občine?

Beč, 10. februara 1905.

Opažamo, da je občina Cres u kotaru lošinjskom, komu je na čelu Scarpa.

Radi upravitelja c. k. kotarskoga suda u Podgradu.

Isti gospodin zastupnik podnesao je dne 14. t. mj. interpelaciju na gospodina upravitelja pravosudja i odulji upit obzirom na upravitelja c. kr. kotarskoga suda u Podgradu, pitajuć ga, da li je voljan već jednom u tom pitanju uredovati?

* * *

Danas donašamo naknadno resoluciju, koju je zastupnik profesor Spinčić postavio u carevinskom vieću dne 31. jenara t. g., a pometnjom izostala u prošlom broju. Resolucija glasi:

„Visoka kuća nek izvoli odlučiti:

Poziva se c. kr. vlada, da iz vjeresije (15½ milijuna kruna) koju njoj se dozvoljuje zakonskom osnovom nalazećoj se u razpravi izdašno pomogne u istinu biednome seoskome pučanstvu Istre, i to:

Novčanimi iznosi za provedenje obćekoristnih javnih radnja — cesto- i vodogradnje, uredjenje potoka i dolina te močvara —, za obnovljenje vinograda filokserom uništenih i za podupiranje gospodarskih zadruga i posujilnica, koje posluju dobro za biedno pučanstvo;

bezkamatnimi posudami občinam, gdje se jih traži za obće koristne javne radnje; dieljenjem sjemenja;

polakšicami za dovoz živeža i krme.

Pri tom se istu c. k. vladu upozoruje koli na prešni predlog zastupnika Spinčića i drugova od 17. novembra 1904. i na njegove govore od 21. marta 1901. i 2. decembra 1902. u kojih su prilično specifikovane radnje koje bi se imalo provesti, toli na okolnost, da bi su tim radnjam imale pribrojiti još njeke ceste u mjestnih občinah Cres, Dekani, Žminj, Labin i njeke gradnje vodovoda odnosno cisternu u Podgradu, Vodicah, Račicah, Barbanu i njekih selih mjestne občine Kanfanar, i da su mnoge seoske občine raznih kotara podastrle oblastim obrazložene molbe za podpore.

Kukavna obrana našeg učiteljstva.

„Glasilo austrijskoga jugoslaven. učiteljstva," ljubljanski „Učiteljski Tovariš" priobćilo je u svojem 5. broju od dne 3. o. mj. pod naslovom „Naša Sloga" in učiteljstvo na obranu tobož napadnutog našeg učiteljstva tako mršav i mizeran dopis iz Istre, da ne možemo od manje a da se njime malo pozabavimo.

Na uvodu kaže dopisnik, da imamo u Istri list — „Naša Sloga" „ki izide u Pulju vsakih sedem dni", koji da je izlazio pred nekoliko godina dva puta na čedan, ali pošto mu je pomanjkalo novaca i drugih sredstava, počeo je izlaziti jedanput na čedan. „To glasilo se odlikuje osobito z napadi na učiteljstvo". Prošle godine da je naš list priobćio proti nekom učitelju iz pazinske okolice liepih stvari. Proti učiteljstvu da se nebi smjelo tiskati takovih stvari, već ih zabaciti u koš, nu listu je dosta da je dopisnik gavran pak mu tiskaju dopise i ne pitajući jesu li istiniti ili pretjerani. Ljudi okolo tog glasila viču na puno grlo: „U Istri nema ovoga nit onoga", ali imamo „netakta in lenobe u vsakem pogledu".

Zatim pripovieda kako smo u 50. broju priobćili dopis proti župniku i učitelju iz Lindara, kojim se pozivlje pozvane faktore t. j. kotarsko školsko vieće u Pazinu i velečastni Ordinarijat u Trstu (liberalnom dopisniku „Tovariša" nije pravo, što je pisan „Ordinarijat sa velikim O, odakle se uvidja, da je vrlo malen").

Učitelji pazinske okolice — kaže dalje — gledaju razočarani i prekriženim rukama neznajući „da je to taktika faktorjev ki bi morali v prvi vrsti braniti in zagovarjati učiteljstvo". Čudi se dopisnik što se učiteljstvo u Istri ne može složiti i što nisu postojeća učiteljska družtva sazvala skupštine te izpitala stvar i sudila komu treba suditi. Nu u takvom slučaju bi se „zamerili predsedniki mogočnikom in potem bi se jim lahko primerilo koj takega, kar se je onemu učitelju. Potem pa jaoh! Lepi su to predsedniki, a še lepša društva!"

Naša kamora pravi i kaže dalje, da bi bilo bedasto, prenaglo i netakno napadati sve učitelje; „naprej hočemo urediti tega in onega, potlej ostale". „Istrsko učiteljstvo je kratkovidno in ne uvideva smeri, toda uvidio jo, a prepozno".

Uredili bi tudi smer" uzdiše na koncu dopisnik „a kdo predseduje našim društvom? Našim društvom predsedujejo razem onemu na Voloskem, kjer prevladuje napredno načeloljudje, ki so odvisni od ene ali druge osobe, zato pa tudi delajo tako lepo, tada učiteljstvo neuvideva tega". Neuvideva, pa tudi neće uvideti, dokler stoje stvari tako.

Izcrpili smo prilično točno sav dopis neka uvide naši učitelji kako ih brani jedan njihov drug u „Tovarišu" od „naših napadaja." Ali pita se jesu li trebali naši vriedni i zaslužni učitelji te obrane? Kažemo odlučno nisu!

Dopisnik ljubljanskog „Tovariša", kaže doduše, da se naš list odlikuje osobito svojim navalama na učiteljstvo, ali toga ničim ne dokazuje. Navadja samo jedan slučaj, ali mora priznati i sam, da je naš dopisnik „gavran" napao istodobno i „gavrana" župnika. Tim je priznao eo ipse, da naš list ne štedi ni „gavrana" ako zasluže, da se ih javno pokara.

Da li su pak učitelji pazinske okolice ostali razočarani radi onog dopisa ili ne, mi nismo ništa čuli, ali kad bi se bili čutili onim uvriedjeni — stalni smo, da bi bili kao pošteni i neodvisni muževi dopis upravili ili inače proti njemu reagirali.

Na komplimenat, što ga je dopisnik učinio školskim družtvim, napose njihovim predsjednikom neka odgovaraju sami.

Tim bismo mogli svršiti, nu još nam je učiniti dvie kratke opazke:

Prva je ta, da bi si naši vriedni učitelji naručili spomenuti broj „Tavariša", pak da vide i sami kako je naveden dopis „suhoparen" i njihova posve nepotrebna obrana „Klaverna", a druga ta, da poručujemo gg. oko „Tovariša" ono, što su im naši najuvidjeniji i najugledniji učitelji opetovno na godišnjim glavnim skupštinama „Učiteljske zaveze" toplo preporučili: neka ne siju razdor medju naše jednako zaslužno učiteljstvo i svećenstvo u Istri i neka nevjeruju pojedinim nezadovoljnim dopisnikom svaku tricu, koju im iz Istre dojave, jer tim ne koriste ni učiteljstvu ni narodu, koji treba sloge, ljubavi i zajedničkog rada svih dobromislećih sinova.

Politički pregled.

U Puli 15. febrara 1905.

Austro-Ugarska.

U posliednjoj sjednici gospodske kuće u Beču došlo je do vrlo neugodnog prizora. Za sjednice bio je naime na galeriji socijalistički zastupnik Rieger, koji je izviestitelja, dvorskog savjetnika Lammascha, koji je izvieščivao o djelovanju odbora za promjenu poslovnika, prekinuo sa povikom: Mi prosvjedujemo, da se vi mješate u poslove carevinskoga vieća. Vi nemožete mienjati poslovnika carevinskoga vieća. Radi tog povika nastao je nemir medju članovi gospodske kuće. Sjednica je prekinuta dok su sa galerije odstranili nemirnoga zastupnika. Iza toga nastavljena je sjednica nu Rieger se je opet na galeriju vratio, ali pošto je izjavio, da će se mirno vladati, pustiše ga na galeriji.

Domaći i izvanjski listovi izličiu kao velik dogodjaj, što je u nedjelju primio car i kralj Fran Josip u audienciju predsjednika madjarske neodvisne stranke Franu Košuta, sina poznatog madjarskog rodoljuba Ljudevita Košuta, koji se je bio god. 1848. digao proti Austriji oružanom rukom. Nakon potlačenog madjarskog ustanka pobjegao je u inozemstvo i do svoje smrti živio u Italiji. Sada je kralj primio u audienciju sina toga buntovnika, i kolovodju stranke, koja ide zatim, da se Ugarska posve odcjepi od Austrije. Kralj je razgovarao tri četvrta sata s Košutom o programu njegove stranke i o njezinih težnjah saslušav ga najpojasnije. Košutova stranka je danas najmoćnija stranka u ugarskom saboru i tako su prisiljeni i najviši krugovi, da se s njezinim predsjednikom dogovaraju glede sastava novoga ministarstva u Ugarskoj.

Promjena političkih odnošaja u Ugarskoj izazvati će promjenu u dosadašnjem postupanju one četrdesetorice hrvatskih zastupnika, koji sjede u zajedničkom saboru u Pešti. Kako javljaju iz Zagreba ti zastupnici nekane više stupiti u klub bivše vladajuće ili liberalne madjarske stranke, već da će stvoriti poseban hrvatski klub.

Dne 13. o. mj. obdržavao je hrvatski sabor posliednju sjednicu u ovom zasjedanju. U toj sjednici obavljen je izbor 40 članova za zajednički sabor u Peštu. Izabrani su svi dosadašnji članovi — osim dvojice novih. Svi ti članovi pripadaju vladinoj stranci.

Rusija.

Kako javljaju iz Petrograda podržava se u upućenih krugovih glas, da će car Nikola dne 19. o. mj. izdati naredbu, kojom sazivlje „zemskij sabor". Obistini li se ova viest, onda će time biti učinjen najvažniji korak za toli željene reforme u Rusiji.

— Car je ukazom zapoviedio, da se stvori odbor, soji će izpitati uzroke nezadovoljstva radnika i odrediti, što se ima učiniti, da se ti nemiri u buduće zaprieče. U tom odboru imadu biti zastupani članovi vlade dotičnih odsjeka, zastupnici industrijalaca i radnika. Predsjednik će osobno cara izvjestiti i može sam pozvati druge osobe i od tvorničara i od radnika na viečanje.

— Jučerašnja generalna skupština carskog tehničkog družtva stvorila je rezoluciju u kojoj spominje, da se ima obzirom na veliku štetu, što ju je industrija pretrpjela povodom zadnjih nemira odma razpraviti radničko pitanje i svim mogućim sredstvima to pitanje povoljno riešiti. Najuspješnije sredstvo za to jest, da se sazove sverusk kongres koji će razpraviti radničko pitanje, na kom će sudjelovati i zastupnici radnika i kapitalista i poljodjelaca. U Lodzu dogovorili se tvorničari, da će popustiti radnicima, da na tjedan rade 60 sati, pristali su i na njihove zahtjeve glede povišenja plaća, ali pod tim uvjetom, da danas započnu raditi. Ne učine li toga, onda će tvorničari zatvoriti tvornice na neizvjestno vrieme.

— Plemstvo u Samari zaključilo je poslati caru adresu, u kojoj će iztaknuti, da je samovlada temelj države, ali da se i plemstvo pozove da sudjeluje kod stvaranja novih zakona, kojima će biti svrha, da nastane mir u državi.

Italija.

Kralj Viktor Emanuel upravio je ministru predsjedniku Giolittiju pismo, kojim ga potiče na ustrojstvo medjunarodnog zavoda za unapredjenje poljodjelstva, te obrazlaže svoje misli o medjusobnoj podpori i zaštiti poljodjelstva u srednjo-evropskim državama. U samom pismu spominje se Amerikanac David Lubin kao začetnik ove ideje, pa je on kralja zainteresovao za nju i predao mu o tom memorandum. Lubin je privatnik, drugo se o njem ne zna. Ovakav medjunarodni zavod imao bi se ustrojiti u Rimu uz sudjelovanje svih evropskih država, bitno bi uplivao ne samo na poljodjelsku proizvodnju, nego i na ciene, na statistiku, na spriečenje nepoštene konkurencije, na trgov. promet i ugovore, na izjednačenje agrarnih interesa s industrijalnima itd.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. (skakajuć) Alala, alala... Veneciani Republicani, Markolini svi Kršini, alala, alala...

Fr. Oj Jurino, a ce ti je, ti si per bio sklavral, ti si zgubil pamet!

Jur. Aj nisem ne, nego nemorem od velikoga veselja, srce mi puca od radosti, noge same mi skaceju da sen, hvala Bogu, u mojoj starosti doživel toliko da vidim još pervo smrti veliko ćudo.

Fr. A ko cudo? spijegajmi se malo.

Jur. (potezuć k sebi Franinu) A vidiš ondi zgor volte od Reloja, kedè je bil pervo Konjić, ki je Stema od Cresa, sada su postavili, o moja radost! stavili su Leuna od kamika neka nam bude branitelj avite kulture i memoria naših starih gospodari.

Fr. Ma Jurino, ce si se obernul na Talijane?! Neko vreme si držal za Hrvate, i kako tverdo! a sada, Bog ti prosti, se veseliš s Talijani!

Jur. A ce češ, ter nisem sam, cussi sufia el vento, kerv ni voda, a ki zna da va mojih žilah i va žilah blago od onih kim prezimo finjuje na ić, ne teče kagod kapljica one kervi blavitene, puro sangue, talijanske?! Ja sen sempre deržal moju mater, Bog ju pomiluj, za poštenu, ma će, ljudi smo od kosti i od mesa, i sve more našit na vom svetu, pak zato ne budi se cudil, ako me vidiš alquanto vesela, buduć da vidim jespeda onoga Leuna, ki je difenčil one Conti prez velade ki su hodili k nam. Ma sada, hvala našemu Magnifiku, imamo Leuna ki će nas branit od Franceza i od Austrijanca, i vratit nas pod Italiju. I za to sen zakantal: Markolini svi Keršini.

Nastavak u prilogu.

Fr. Ah! justo a proposito si mi spomenul Franceze i Austriance! A znaš ti i ti tvoji puro sangue, storiju od tih Lijuni?

Jur. A viši ga vrag! Ki ćes de od naših, ki jimaju skrob (kasica) na mesto možjeni, znaju starinske stvari? To bi mogel znat solamente naš Magnifikus, ma i on se zabavlja kako će najlepcie naviti svoje mustaći, a stara moja baba govorila je: u koga je delga kosa, kratka je pamet.

Fr. A ben, poslušaj: Kada su prišli u neko vreme Francezi u Cres, našli su te Lijune po Forticah i u pol relieva po vrh vrata od grada. Francezi nisu prišli va Cres za delat gueru s Lijuni od kamika nego za posejat njihove ideje evolucionarne i pustili su ih neka se mirno hlade na arie, išli su s Bogom. Prišli su za njimi Austrijanci, i ce ćeš ti vid (viditi), Vlasteli creski, ki su onda kako i sada zapovedali, da si dobiju milost novoga Guverna i ki god impiejić, počeli su kričat: Via sti Leoni, via sti Leoni, i kalali su ih, a kam su šli to se nezna, a one u pol relieva ki nisu mogli poneš drugam, učinili su skjepat s mlaćićem i puntarolom, kako se i danas vidi. A jeden od one vlastelske kuće ke su skjepali Lijune za vladanje Austrije, kad je našila revolucion u Italiji 1848. je kričal: Abasso l' Austrija, viva S. Marco!

Jur. A ce je to proprio tako!?

Fr. A je, je: zac sen ga cul, ja s mojimi ušijami.

Jur. A vraže, vraže! s kimi sen se ja skupil! dunkve ako bi ovamo prišli i Rusi ili Japanci, oni bi i njim zakantali.

Fr. I tako bi i bilo.

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Odluka.

Pr. 2/5 / 1

U Imenu Njegova Veličanstva Cesara!

C. K. Okružni Sud u Rovinju kao tiskovni Sud odlučujuć na predlog mjestnog c. k. državnog odvjeničtva od 11 teskučega Is 4/5

Odlučio je

I. Odlomak članka „Istarski Sabor izvješće XVII Sjednice istarskoga sabora utiskan u drugom stupcu na drugoj stranici koji počimlje sa riečima „ovaj lupežki“ a tvršava sa riečima „potvrdilo. Pfui“ novine „Naša Sloga“ dd. Pula 9 Febrara 1905 sačinjava objektivna obilježja zlačina predvidjena u § 63 k. z.

II. Potvrdjuje se obavljena zapljena zabranjuje se dalnje razpačanje rečenog tiskopisa i odredjuje se uništenje zaplienjenih primjeraka.

O čemu se obavješčuje Jerko J. Matulja Pula kao odgovorni urednik Naše Sloge Tiskara G. Krmpotić i drug.

C k. Okružni Sud kao tiskvni Sud

Rovinj dne 11 Februara 1905.

Kümmerlin v. r.

Pečat: I. R. Tribunale Circolare Rovigno Sezione V—VI.

Ovo je zaista liepa hrvaštinal! — Ur.

Da li su podkupljeni ili prodani?

Ovo pitanje nam se nametnulo kad smo vidjeli učitelja Rajčića iz Ližnjana i učitelja Stibovića iz Premanture glasovati za talijansku kamoru prigodom zadnjih občinskih izbora.

Na ovo pitanje stid nas je za njih odgovoriti. Ljudi inteligentni, kao što se mora da zahtjeva od svakog učitelja, ljudi postavljeni na sveta mjesta da prosvjetljuju puk, da šire i uče moral i da uzgajaju **karaktere**, — ti i takovi ljudi liepi primjer daju puku, medju kojim imaju zadatak apoštolskog poslanstva na prosvjetnom polju. Zar da njihovo izdajstvo na narodu iz kojeg su nikli krijemo, da ih štedimo? Ne!

Pošteno smo po zasluzi ožigosali one nesvjestne jadnike što su se kao marva dali vući od talijana na izbore, zato ne smijemo štediti ni ove kaputaše, koji su se na izbore dovezli u zatvorenoj kočiji. Žig sramote i narodne izdaje nek ostane i na njima, da ih ti, pošteni puče, budeš znao prosuditi i dolično ocieniti. A na gornje pitanje neka odgovore sami.

U narednom broju javit ćemo čitateljima u kojem grmu leži zec.

Hrvatska Čitaonica u Ližnjanu.

U nedjelju dne 12 tek. držala je hrvatska Čitaonica u Ližnjanu redovitu godišnju glavnu skupštinu. Skupštini je prisustvovao prilićan broj članova; nebi bilo škodilo, da ih je više došlo, dapače častno je po svakog člana, da barem ovim skupštinama, koje se drži jedan put na godinu, prisustvuje.

Na toj skupštini izabran je sliedeći odbor: ponovno je biran predsjednikom, zaslužni Josip Fedel pok. Martina; podpredsjednik: Ante Klunić; tajnik: Jakov Bubić; blagajnik: Grgo Mohorić; odbornik: Ante Vojnić.

Ovomu rodoljubnomu društvu želimo svaki napredak i da pod svoje okrilje uzme driemajuće narodnim snom, te da ih prosvietli i na žarkom rodoljubnom ognjištu okriepi u hrvatskoj ljubavi do svog roda i jezika.

Premanturci pamet!

U Premanturi je običaj, da za vrieme žetve davaju župljani svom zvonaru po staríć žita. Nekada su bila dva zvonara, koji su si dielili to žito medjusobno. Nu sada je za zvonara neki Mileško-Pela i njegov sin, pa žito ostane sve u jednoj kući. A nije to malenkost, jer tu nije samo Premantura, nego i ciela okolica do 200 obitelji sa 1500 duša. Kako smo već u početku spomenuli, nije dužnost seljaka davati svom zvonaru primicije u žitu, nego je samo to *običaj* i *dobra volja* naroda i ništa drugo.

Naravska je stvar, da takav čovjek mora biti zdhvalan i ništa drugo nego zahvalan tom narodu, i s njim se slagati u dobru i u zlu. Ali Milešku-Peli dobro je žito našeg naroda — a još bolji judini groši — Staničevi, jer je on glasovao za Stanić-Rizzievu talijansku kamoru. Premanturci naučite ga pameti: Kad Vam dođje po žito, a Vi ga pošaljite k Staniću ili Rizziu ili k Rovinjcem. Vratite mu milo za drago i pošaljite ga odkud je došao, dok se ne nauči pameti.

Maškarada. Dne 4. marča tek. god. priredjuje „Prvi Istarski Sokol“ u Puli u sali na večer sjajnu maškaradu-ples u velikoj dvorani „Hotel Belvedere“. Kao prvih godina, tako će i ove godine ovom maškaradom završiti naš „Sokol“ pokladno doba i pružiti ljubiteljem zdrave šale ugodne zabave i veselja. Pozivi će se doskora početi razašiljati, te ćemo program na vrieme objaviti. Već se sada upozoruju svi u gradu i vani po Istri na ovu zabavu.

Lošinjski kotar

Don Frane Sablić.[1]) Nemila i neumoljiva smrt rek bi, da nas ne štedi. Hoće joj se sve to više novih žrtava! Ne bijaše joj dosta Mike Orlića, odbornika „Gospodarskog konsumnog društva“, koji je radio oko boljka onog potištenoga naroda a tješio ga u nevolji. Ne bijaše joj dosta Kuzme Šantulina, sedamdesetgodišnjeg starca, člana spomenutoga društva, koji akoprem velik starac, znao je zalaziti medju svoju braću knjigom u ruci, da prosvjetli tužnu braću, koja još snivaju tvrdi sanak. Nije joj bilo dosta ovih dvaju staraca, ne spominjajući druge, već joj se prohtjelo i mladih zenića, mladih pupoljaka. Stopro je oživio a neumoljiva već ga kosi. Nema ga više . . . vaj!! Mlad kao rosa, marljiv poput mrava a radišan puput pčele, već nas je ostavio! Don Frane Sablić, tajnik i duša „Gospodarskog konsumnog društva“ zapustio nas je, preselivši se u vječnost!!

Don Frane Sablić rodio se u Cresu 30. lipnja 1873. Prve početne nauke primio je u rodjenom mjestu. Riečku hrvat. gimnaziju svršio je dobrim uspjehom. Bogoslovne nauke svršio je dielom u Gorici a dielom u Zadru, gdje se je upoznao sa mladim Dalmatincima. Ovi su mu predočili u pravoj slici, mukotrpni Hrvatski narod. Jurišić Miljenko, mladi Poljičanin, takodjer bogoslov, bio mu je tumačem nepravica koje neprestano nanašaju hrvat. narodu. Sve te jeremijske tužaljke počele su buditi mladoga bogoslova, tako, da je ostao gorljivi pristaša svojih sudrugova i obećao, da će se boriti neustrašivo protiv nasilnika i gnjetitelja pučkih a svoj hrvat. narod da će braniti do zadnjega svog časa. Svršivši bogoslovne nauke bi zaredjen za svećenika 24. rujna 1899, a 1. listopa iste godine prikaza prvu nekrvnu žrtvu u crkvi sv. Jerolima na Ricci. Malo za tim bi postavljen kao kapelan u svoje rodno mjesto, gdje si je znao steći ljubav svojih sugradjana.

Nezasitljivi talijanski trgovčići derali su baš užasno Creskog kopača nečovječno, prinuka svjestne gradjane, da skoče na junačke noge i da spase što se spasiti može. Filoksera, nerodica a k tomu preskupoća, dovela je muževe do toga, da su osnovali „Gospodarsko konsumno društvo“. Akoprem uz velike poteškoće ipak im je uspjelo. Iz početka živarilo, ali kad je stupio kao tajnik Don Frane, počelo je cvasti i napredovati, tako, da sada imamo osim dućana, mesarnicu, postolariju i konobu a članova preko 300. Po cieli božji dan čim mu je služba dopustila radio je naš Don Frane, od rane zore do mrkle noći, a katkad znao bi probdjeti ciele noći. Svaki se je čudio, kako može tjelesni slabić odoljeti. Biti dušobrižnik, vjeroučitelj a suviše tajnik „Družtva“, za koje, malda ne kroz sve vrieme, morno se je on jedini starati, pak k tomu tolike misli, kako da svoju braću podigne iz mrtvila i prosvjetli, bilo bi previše i za junaka crkva i družtvo, Bog i Hrvati bila je njegova lozinka. Prenaporni rad i neprestana briga trla ga i skončala; počeo poboljevati. Dokle se mogaše vući, radio je poput radišnoga težaka u vrtu Gospodnjem i na polju gospodarskom. Videći, da ne može više, pita dopust u svojih starešina a račune „Družtva“ kako je on znao, točno predaje u ruke odbora. Oh, koli mu je bilo žao i težko pri srcu — po nagovoru g. liječnika Jakovčića na Rieci — ostaviti za neko vrieme, kako je mislio, ovaj narod i omiljelo „Družtvo“! Da bi se čim prije oporavio odluči promjeniti zrak a ujedno posjetiti svoje prijatelje Dalmatince. Polovicom studenoga odputuje u Pivić-Luku kod Šibenika, gdje je venuo od dana do dana. Prijatelji mu pišu a on ne odgovara. Svaki se je pitao za uzrok, svaki se je čudio! Kad na 24. siečnja raznio se tužni glas, da se je preselio u vječnost, da je umro! Kao grom iz vedra neba djelovala je ova viest na cresko pučanstvo. Plače stari rodbinstvo, plače rodbina a gorke suze liju prijatelji i zadrugari a isti politički neprijatelji žale za nezaboravnim.

Tko je ikad govorio s Don Franom, mogno je odmah opazati, koli žarko ljubi rodjenu grudu i potlačenoga našega kopača. Radi velike ljubavi prema potištenima žrtvovao je isti život, tako, da pravom možemo reći: bio je mučenik sirote kopača!

U Tebi mili Don Frane izgubili smo prijatelja i pučkog ljubitelja. Ti si nas ostavio. Tvoji ideali niesu se oživotvorili za Tvoga života, jer je kratak bio, ali božjom pomoću ipak će se oživotvoriti. Mučeniče potištenih! Lahka Ti gruda hrvatskih žalá a plata neka Ti bude okrilje Svemožnoga! Moli se tamo za bližnjega kopača i nesložnu i jednokrvnu braću, da im već jednom svanu dani sloge i slobode. Dok Tvoji tužni prijatelji suznim okom kliču: Slava mučeniku potištenih! Don Frane Sabliću, vječna Ti slava i uspomena!

[1]) Da počastimo uspomenu odličnoga svećenika i rodoljuba priobćujemo i ovaj sastavak o nezaboravnom pokojniku. Op Ured.

Dar krčkomu učiteljskom društvu u Vrbniku. Na godišnjicu smrti pok. bl. usp. Pavla Skopinića, bivšeg c. k. kotarskog školskog nadzornika u počast njegove blage uspomene darovala je gospodja udova mu Jelisava Skopinić „Krčkomu učiteljskomu društvu“ svotu od 200 kruna. Zivjela plemenita darovateljica, a čestitomu pokojniku nezaboravna uspomena i vječni mir.

Zahvala. Podpisano najtoplije zahvaljuje visokorodnom gosp. grofu Stjepanu Fedro na liepom daru od 100 K, što je on podario u korist ove škole.

Ravnateljstvo pučke škole družbe sv. Čirila i Metoda.

Mali Lošinj, dne 11. veljače 1905.

Jos. A. Kraljić.
ravn. učitelj.

Voloski kotar:

Cvietni „Korso“ u Opatiji. Pišu nam iz Opatije: Dne 5. marča, u nedjelu pred mesopustom, priredjuje opatijski „Zabavni Odbor“ cvietni „Korso“. Ne znamo, da li kane naša domaća družtva sudjelovati kod te prilike, ali ima ljudi što stoje na čelu istih, jamče nam, da će prije nego li obećaju svoje sudjelovanje, zatražiti od gospode priredjivača „Korsa“, da će predusreti svaki izkaz, koji bi tom prigodom mogao biti nanešen Slavenima, naročito našoj braći Rusima.

Još nam je svima u pameti sablazan, koja se zbila za lanjskoga „Korza“, gdje je dapače i sam jury nagradio neku nezgrapnu i nimalo uspjelu šalu, naperenu protiv Rusa. Poznavajući neke ovdješnje Japanofile, nema skoro sumje, da se slična sablazan neće ponoviti i ove godine. I za to, ako već ne mislimo reagirati protiv tudjinskih uvreda sliedi samo o sebi, da se barem moramo držati daleko od prigoda, gdje se naši slavenski osjećaji vriedjaju, pak makar to bilo i u formi karnevalskih „pajacada“. „N. L.“

Glasbeno dramatičko društvo u Voloskom. Dne 21. tek. mj. u večer održavalo je naše glasbeno dramatičko društvo u restauraciji „Narodnog Doma“ u Voloskom svoju I. glavnu skupštinu; bilo je prisutno oko 40 izvršujućih članova navlastito krasni spol bio je mnogobrojno zastupan.

Družtveni predsjednik dr. K. Janežić otvorio je skupštinu liepim govorom ocrtavši u kratko stanje družtva.

Iz izvješća družtvenog tajnika g. A. Ryšlavi-a razabrali smo, da se je to družtvo konstituiralo na 8./6. 1903. te da se upisalo prvih dana oko 50 izvršujućih članova obojega spola. Sborovodja gosp. M. Brajša podučavao je u pjevanju a g. V. Car u dramatici. Članovi su redovito i točno polazili oba odsjeka. Dne 1./2. 1904. bila je u dvorani „Narodnog Doma“ u Voloskom prva veselica, te je prvi put nastupio mješoviti zbor. Dvorana bila je dubkom puna a občinstvo do kraja očarano krasnim uspjehom. Dne 10./2. 1904. bila je druga zabava skupa sa družtvom „Bratimstvo“. Dne 19./3. 1904. pako bila je prva predstava, igralo se Molierevog „Umišljenog bolestnika“, te su si članovi predstavljači baš majstorski osvjetlali lice. Dvorana je bila dubkom puna domaćeg i stranog občinstva, njekoja braća Česi, što su se nalazila u Opatiji, izjavili su, da njim se činilo kao da su u pražkom kazalištu, pa su čestitali na uspjehu. Igrali su sliedeći članovi: gdjice: A. Tomičić, A. i M. Stanger te S. Večerin, i gg. A. Ryšlavi, E. Baša, A. Krulčić, V. Rajčić i P. Rubinić. Dne 10./7. 1904. napravilo je družtvo posebnim parobrodom izlet u Basku. Dne 20./11. 1904. predsstavao se opet Molierov komad „Škrtac“, predstavljale su gospodjice M. Begović, O. Fiala i Marija Rajčić te gg. E. Baša, P. Blečić, A. Krulčić, I. Matejić, V. Plave, A. Ryšlavi i P. Rubinić. I ovaj put, ako ne i mnogo bolje, odigrali su svi majstorski svoje uloge tako, da su bili burno aplaudirani, a navlastito g. A. Ryšlavi u ulozi Škrtca. Dne 6./12. 1904. priredilo se za prvi put „Mikulaševu večer“ koja je takodjer liepo izpala. Članovi su takodjer pjevali u crkvi prigodom velikih blagdana. Da su te veselice bas liepo izpale mora se najviše zahvaliti gg. M. Brajši i V. Caru, koji su se mnogo trudili.

Blagajnik g. A. Vahtar izviestio je, da su družtveni dohod: iznašali K 1600 a ukupni trošak K 1380, tako da je ostalo

čistoga u blagajni K 220, dočim inventar iznaša K 442. ukupni dakle imetak družtva koncem god. 1904. iznaša K 661.—

Arkivar g. E. Baša izvješćuje, da društvo imade harmonium i raznih dramatičkih knjiga i nota u vriednosti od K 442.—

Odlučilo se skupa s drugimi družtvi upriličiti svečani doček i koncerte u čast slavenskih novinara, koji će obdržavati u mjesecu maju tek. godine u Volosk-om svoj novinarski kongres.

Odlučito se da će se uvesti družtveni znak.

Nakon toga bijaše izabran ponovno za predsjednika g. dr. K. Janežić, za njegovog zamjenika g. dr. I. Pošćić, za tajnika g. Ante Ryšlavi, za arkivara g. E. Baša, te za blagajnika g. Josip Vidošić, za ostale odbornike gg. A. Krulčić, J. Kuhar, M. Brajša i V. Rajčić. Za revizore gg. R. Bekar i V. Tomašić; u častni sud gg. dr. A. Stanger, dr. M. Trinajstić i V. Tomičić.

Iza toga bje zaključena ova skupština.

Dramatički odsjek pripravlja se za upriličenje igre „Šarleova tetka“ i opetovanje 2 igara, a naručena je već i igra „Kontrolor spavaćih vagona“, pjevački odsjek pako na učenje raznih komada, pjesama košto i jedne operete.

Neka to naše družtvo uvjek tako napreduje!

Gradnja nove ceste u Opatiji. U riečkom „N. L.“ čitamo:[1]) Nakon tolika moljakanja i natezanja carska se je vlada napokon ipak dala skloniti i odlučila za gradnju nove paralelne ceste Matulje-Opatija doprinieti sa svoje strane 75.000 K od prilike polovinu proračunane cene. Tu će se državna podpora izplatiti u pet obroka svaki u iznosu od K 15.000. Izplaćivanje započeti će g. 1906. a imalo bi svršiti g. 1910.

Nego volosko-opatijska će občina nastojati da se gradnja ceste obavi što prije. Ona će priskrbiti potrebiti novac — i gledat da se gradnjom započme već ove godine. O tome je već bilo i občinsko zastupstvo sabrano u obć. sjednici dne 28. pros. mj. Na toj se sjednici zaključilo zamoliti vladu, da odlučenu podporu povisi. Zaključilo se obratiti se i na zemaljski odbor u Poreču, sa molbom, da i zemlja doprinese štogod u tu svrhu. Treba znati, da ni država ni zemlja nisu za občinu Volosko-Opatiju učinile ma ništa, premda su u ovo nekoliko godina, odkad je naše lječilište procvalo, izvukle i jedna i druga ovud golemih svota. Svi troškovi pak — za gradnju i uzdržavanje cesta, za škole, kanalizaciju, za oba groblja, za tolika druga ogromna poduzeća morala je da skrbi občina sama. Priznati se mora: i onako je napredak lječilišta vanredan, ali kakav bi tek bio. U jednome su pokazale nešto zanimanja za ova naša mjesta, i to, zemlja narinuvši Opatiji — gdje nema Talijana ni za liek — talijanskoga učitelja a država, odnosno vlada, uzevši pod svoje okrilje — njemačku školu u Opatiji. . . . I to je sve. . . .

Medjutim mi smo znatiželjni, hoće li oba ta faktora uvidjeti potrebu, da u pitanju paralelne ceste budu občini što više na ruku. U protivnom slučaju naime, ogluši li se i jedna i druga oblast pravednoj želji naše občine, spasti će na ovu novi ogroman teret.

S gradnjom paralelne ceste skopčano je još jedno prometno obćilo, naime gradnja električne željeznice: Matulje-Opatija-Lovran.

I tim se je pitanjem bavilo občinsko zastupstvo volosko-opatijske občine u gore spomenutoj sjednici, a imati će domalo da zaključi, da li je voljno, u slučaju nerentabiliteta rečenog poduzeća, izplaćivati poduzetnicima u odredjeno vrijeme odmjereni dio odštete.

[1]) Žalostno je, da ne rečemo drugo, što moramo ovako važne vieści crpiti iz drugih novinah, kano da nema žive duše u onoj občini, koja bi znala primiti za perol Op. Ured.

Uzeto sve u jedno i dodav tomu namjeru carske vlade, koja — kako se čuje — kani u opatijskoj luci doista važnih i potrebitih radnja izvesti, tada možemo reći, da Opatija kroči liepim nadama u budućnos i napredak.

Sajam u Kastvu.

Dne 22. ov. mj. obdržavati će se u Kastvu deseti mjesečni sajam rogatog blaga. Javlja se to kupcima i prodavaocima, koje to zanima, e da posjete taj sajam što brojnije.

Veliki ples Sokola u Voloskom-Opatiji.

U nedjelju dne 19. tek. mjes. priredjuje »Sokol« u Voloskom-Opatiji u velikoj dvorani »Narodnog doma« u Volosk-om veliki ples. Iz blagonaklonosti sudjeluje glazbeno-dramatično društvo u Voloskom-Opatiji. Svira lječilištna glazba. Za raznovrstne zabave u pauzama skrbi odbor. — Ulaznina: članovi i dame 1 K, nečlanovi 2 K. Početak točno u 9 sati na večer. Pristup imadu samo pozvani.

Kanalizacija u Opatiji.

Kako doznajemo, zemaljski je odbor u Poreču potvrdio ugovor, što ga je Volosko-Opatijska občina sklopila s gosp. barunom Schwarzom glede provedbe kanalizacije u Opatiji. I tako je to doista tako važno, mogli bismo reći upravo vitalno pitanje našega lječilišta konačno riešeno.

Izvadak iz sjednice obć. zastupstva u Kastvu. (Svršetak) Na molbu poduzetničtva gradnje riečke luke glede produljenja zakupa piacala u Preluki i na Kantridi te glede sniženja zakupnine, zaključilo se je, da se istom družtvu produlji zakup tih piacala za dalnjih pet godina i snizi zakupninu za K 100, obzirom što kamenolom na Kantridi služi jedino kao stovarište, jer kamenolom izcrpljen tako da godišnja zakupnina iznosi kruna 1700.

Družtvo kastavskih krčmara u Zametu odio Kastav moli, da se istomu snizi n met obć. potrošarine za godinu 1903. od K 17.872 na K 16.000 i dozvoli ovu svotu odplatiti u tri obroka, te da se istomu u godini 1905. dozvoli pobirati namet na potrošarinu za samih K 16.000 Občinsko zastupstvo upodpunjeno sa zamjenici zaključuje, da istom družtvu dade pobirati obć. namet na potrošarinu za god. 1905. za K 16.000 pod uvjetom, da isto ovoj občini izplati cieli iznos potrošarine iz god. 1903. u 3 jednaka obroka (31/I. 30/IV. i 31/VII. 1905.) i da odmah u ime kaucije položi u obć. blagajnu K 2000 do izplate posliednje svote.

Na razne molbe za podieljenje novčanih podpora i oprost pristojba bilo je doznačeno: zavodu sv. Nikole u Trstu K 20; jednom djaku za škol. godinu mjesečno K 20; siromašima za uzdržavanje, jednomu za tri mjeseca po K 10; dvojici za pet mjeseca po K 5; jednome mjesečno po K 6; jednomu mjesečno po K 2; za sad jednomu za nabavu odiela K 20; dvojici za uzdržavanje K 20; sedmorici po K 10; trojici po K 5; jednomu K 8; jednome K 4; jednomu K 2; za uzdržavanje sirota Ivanić u Puli tekom g. 1904. K 365, te sirota Vlah u Budjejovicah K 202; za nabavu učila siromašnim učenikom delavske škole K 30; trojici bilo je izdano bezplatno drva iz obć. šuma.

Iz Voloskoga. U svibnju ove godine ističe, kako je već poznato, rok sadašnjemu zastupstvu občine Volosko-Opatije. Kako nas od novih občinskih izbora dieli još samo nekoliko mjeseci, nije čudo, što su se već sada naše vodje i u Voloskom i u Opatiji dali na rad, da ih nova izborna borba ne zateče nepripravne. Jer svi znaci kažu, da će doista biti borbe i to — sva je prilika — ljute, žestoke borbe.

Doćukalo se naime, da naša doseljena gospoda nešto snuju. Njima je već davno na zubu hrvatstvo ove občine, a tako i muževi, koji su joj na čelu. Oni hoće, da ih se rieše pošto po to, oni hoće da ih svrgnu sa časti, što su ju stekli velikim svojim zaslugama za občinu i lječilište, oni hoće da sebe postave na stolice, odkuda bi oni našim ljucima u Voloskom i Opatiji diktirali svoju volju i nametali svoju vlast.

Kakova bi ta volja bila i ta vlast ne treba nam ni napominjati! O tom bi nam mogla pričati naša braća u Štajerskoj, Koruškoj i druguda, gdje Niemac gospoduje nad Slavencem. Sve to znadu naši ljudi, za to je i hvalevriedno nastojanje naših ovdješnjih prvaka, da već za vremena stane tudjinskoj guji na vrat.

Istina je, da elementi koji rade nama o glavi ne spadaju vidjenijem dielu doseljenika: to su gotovo sve sami desperadori, koji bi radi, da se žuljevima našega naroda okože i obogate. Tu bagru ljudi podupiru osobito neki naši Madjari, koji neimajuć prava glasa hoće da na ovakav način štetuju Hrvatima i Hrvatstvu.

Vidjeniji i uplivniji Niemci drže se još uviek po strani. Njima kao da imponuje ogroman napredak, što se je pokazao u lječilištu pod upravom sadašnjega zastupstva. Oni bi, kako se vidi, radi i dalje raditi u sporazumu s našim ljudima. To je posve u redu — ali to ne bi bio nikakav razlog da naši skrste ruke i da čekaju na buduće dogodjaje, to više, kad se zna, koliko upliva imadu na masu bezobzirni i fanatični demagogi, pred kojima svaki razlog gubi vriednost. Za to je posve opravdan oprez što ga naši prvaci pokazuju u pripravama za buduće izbore. „N. L.“

Pazinski kotar:

Lindar. 1. febrara. — Posredovanjem oblasti jenjala je hvala Bogu skoro posve epidemična bolest. Žrtvom pao je rodoljub A. Jedrejčić, bivši odbornik posujilnice i član čitaonice, pustiv ucviljenu ženu sa nejakim sinčićem.

Iz oglasa pribitog razvidno je, da je Posujilnica imala prošlog mjeseca liep promet. Primitka bilo K. 8275.28 a izdatka K. 8081.12; ukupnog prometa Kr. 16356.40. Posujilnica ima krasnu društvenu tablu. Zašto nebi i čitaonica, koja opstoji već 23 godine imala svoj izvanjski znak? Zašto nebi i županstvo imalo svoj napis? Zašto nebi i krčmari i trgovci?

U čitaonici vlada mrtvilo. Tuži se odbor, da članovi ne vrše svoju dužnost. Dajte njima po ovoj zimi peć i toplu sobu pa držite pučka predavanja barem u nedelje i blagdane; čitaonica će jedino ovim načinom oživiti. Čitaonica imalo bi biti „učionica za odraslije.“ Uz stalnu volju sve se može; „stalnom voljom čovjek brda valja i na ravnom nova diže.“ Da trebamo ovdi nauka netreba ni spomenuti; kad ga na drugom mjestu ne dobivamo, dajmo ga u čitaonici.

U nekada glasovitom Lindaru nemamo još podružnice družbe sv. C. i M.; treba ju osnovati. Lindarci: ne mojte zdvajati; sažaljuju vas mnogi; dub ne pada od jednog udarca; uztrajte; stvari nemogu dugo ići ovim putem; vaše opravdane želje noraju se ispuniti. Oružje imate u rukama; tužite i tužite a zato imate sto razloga.

Lindar 12. febrara. Listići sa našeg „trifoja“ odpadaju jedan za drugim. Dva su već odpala, treći hira.

Dosadašnja pošt. odpremiteljica premještena je na obću radost, pustiv za sobom „memoria ingrata“. Preporučujemo ju našima u sv. Nedelji. Na njezino mjesto stupila je kao „odpremiteljica“ domaćica, A. Filiplić, kći pošt. poslovača. Na njegovu želju dodieljen joj je, dok se u posao dobro uputi, pošt. asist. A. Zimolo. Dopisnik „Popola“ roni suze pa izvrće činjenice i crni nedužne osobe. Rado bi vidjo da i dalje bude na pošti osoba, koja ne pozna jezika pučanstva.

Poznamo patuljče, da je to tvoje maslo i želja, ali kiselo je grožđje.

Ono što se imalo već davno zbiti, zbilo se je ovaj ljedan. Naš župnik odputovao je s. da se više ne vrati. Odlažemo pero, bacamo plašt, kopremu vrhu prosošti. Na njegovo mjesto dolazi kao upravitelj g. J. Mandić iz Žminja. Dobro nam došao, trebamo pomoći i pouke „u svemu“.

Ostaje viseć još jedan listić, od c. k. školskih oblasti očekujemo, da se makne, inače ćemo javno objaviti djela nedostojna jednog učitelja i svakog poštenog čovjeka u obće.

Takvena oblast učinila je svoju dužnost pa očekujemo, da će i školske isto učiniti, jer je učitelj ovdješnjim odnošajem isto toliko kriv, ako ne više nego župnik.

Iz Ježenja, občina Tinjan koncem jenara 1905. — Kao da je sve ohladilo i izumrlo, nitko se odavud nejavlja. Dakako da novi otci domovine mogu činiti što jim drago jer jih štiti naša „maćuha“ iz Poreča, kojoj su izdajice i prodanci, miljenici.

Šuli se jer naši muževi manjine u zastupstvu, pošto jim je trud uzaludan, neće da niti odpadnikom barataju. Mi jim vjerujemo, da jim je težko proti zlobi i bedastoći boriti se, ali svakako netreba posao zapustiti, te zato da jih malo spodbudimo dajemo ovo u javnost.

Znademo, da je mnoge sadanji načelnik bio očarao svojima obećanji kod svog nastupa. Dali je pak rieč održao? Ne! Dakle kad se javno i svečano može lagati, možete ga suditi kakav je, i možete sve i svašta, ali ništa dobra i koristna od takvog delije očekivati.

Poznato nam je, da se je malo ne u svakoj sjednici pretresalo za gradnju jedne il druge grane ceste, ali se je sve pametne i občenito koristne predloge manjine prezirno zabacilo. Gosp. kot. poglavar dao je podporu od vlade za cestu iz Ježenja na Heke; ovoj cesti su svi pametni bili protivni i savjetovali, da bi se upotriebilo taj novac za popravak puta odnosno gradnju ceste iz Ježenja do carske ceste kod Lovrina, koja cesta bi bila imala pravu svrhu, te bila na udobnost ne samo našem slavnom Ježenju, dali i koristna selima Frančini, Fakini, Jureši, Ciburi, Bortuši, Šepčići, Jelenčići, Marčići i Sarčija.

Novci su potrošeni, a što je pak učinjeno? Molimo gosp. kapelana u Pazinu, da ide vidili što je učinjeno i neka se upita, komu i za kamo je dao onaj novac, pak će se valjda za glavu primiti. Brižni novci!?

Čujemo, da nisu jošte ljudi niti za one malene radnje plaćeni. Tako se upotriebljuju novci od podpore.

Držimo, da bi se morao za ovu stvar zauzeti i g. načelnik pazinski dr. Kurelić i dignuti svoj glas na nadležnom mjestu.

Čudimo se zbilja i bivšem načelniku Tinjanskom g. Defaru, da šuti, i neopozori nato spomemenutu gospodu.

Veće bedastoće nego li graditi onaj dio ceste koja je bez ikakve svrhe, i nije nit počela nit dovršena, nemože čovjek pomisliti. Dosti liepa svjedočba za sve one, koji su ju projektirali i pomogli graditi.

Sada opet su namislili drugu budalaštinu počiniti, graditi naime cestu iz Kringe na most križanski pak u Sv. Petar. I ovdje, koji ima soli u glavi, mora uviditi, da bi to bila velika glupost.

Kad baš hoće da spoje kraćom cestom Kringu sa S. Petrom, nek udare pravac iz Kringe na most ceste, vodeće u Sveti Petar kod Kraljevca u Dragi, a ne kako su namislili. Tim bi bilo puno udobnije i sa pet puta manjim troškom, jer nebi trebalo novog mosta graditi nego jedino graditi cestu do spomenutog mosta.

Ovdje opozorujemo i slavnu Juntu, da bi se dala prije poduciti od pametnih muževa, te se makar po svom vlastitom odaslaniku na licu mjesta dati uvjeriti prije nego li izdade u tu svrhu nakanjenu pripomoć.

Gospodo prisjednici zemaljskog odbora nemojte dopustiti, da se uzalud novac troši, da se radi, gradi prije negoli se pametno i zrelo promisli.

Ovoliko smo želili kazati za sada i položiti ovo na srdce onim, na koje spada, da jih nebi zbog njihove popustljivosti i možda neopreznosti, narod možda i u grobu prokunjao.

Koparski kotar:

Strast buzetskih talijanaša. Hrvatska čitaonica u Buzetu naumila je bila priediti plesnu zabavu dne 11. veljače u gostioni „Alla Fontana“ na Fontani blizu Buzeta. Ova je gostiona vlastničtvo A. Cerovca, veleposjednika i trgovca vina u Bruku. U to ime podala se dvojica odbornika k upravitelju gostione i trgovine Milanu Krsniku, da ga zamole za prostorije. Ovaj ih je radostno primio te obećao odmah dvoranu izjavom, da će samo pitati gospodara (koji se je nalazio baš tada u Buzetu) radi eventualne odštete. Dapače se je izjavio, da će zadovoljno ići odboru na ruku, pošto je njemu samo do dobiti a ne do strančarstva. U njegovoj je gostioni svaki dobro došao — budi Talijan budi Hrvat. Dogovoreno je takodjer bilo, da će on dati kroz nekoliko dana odgovor odboru glede svote, što bi se mu moralo dati u ime odštete. Odbor je htio položiti i jamčevinu u iznosu od K 50— što je pako spomenuti gospodar odbio izjavom, da je kod poštenih ljudi dostatna i poštena rieč. Na temelju gornjeg dogovora naručila je čitaonica glazbu te započela sa ostalim pripravama za ples. Čudom se jesmo pako svi začudjeli kad nam stigne skoro nevjerojatna viest sa strane jednog člana čitaonice, kojemu se je već prije imenovani upravitelj izrazio, da ne može dati čitaonici obećanih prostorija na raspolaganje. Kao uzrok je naveo, da su mu se dvojica inteligentnih Talijana zagrozila, da neće nikada nijedan od Talijana doći u njihovu gostionu i da ne će dopustiti više buzetskoj glazbi, da udara pred gostionom. Da se odbor uvjeri, da li je ta naznačena viest istinita, zamolio je jednog onih odborniko, koji su ugovarali sa gosp. Krsnikom, da se ide popitati što je na stvari. Ovaj je odbornik dobio isti odgovor kao i goreimenovani član čitaonice, na što je on izjavio, da će i Hrvati, uvriedjeni uslied takovog nečuvenog postupka sa strane pomenutog upravitelja ostaviti gostionu. Na ovu odlučnu izjavu rekla je sestra Krsnika: „Što nas to briga? Pa tko dolazi od Hrvata k nama? Dvojica trojica i ništa više“. Pomenuti im je odbornik odgovorio, da dolaze svi od inteligencije, a kmetova puno te da im ovi dadu baš mnogo dobitka. Na to je dobio odgovor, da im je malo stalo do kmetova, dapače, da su zadovoljniji, da im ne dolaze u gostionu, gdje obično prave nemire.

Jeste li čuli dragi kmetovi?

Da je ovo gola istina posvjedočiti mogu gospoda Ivo Bimbolić, Kazimir Rade i Janko Gregorec.

Baš ćemo Vam biti harni, gospodine uredniče, ako nam tiskate ove redke, pošto kolaju sada ovdje sasvim neistinite viesti glede ovog žalostnog slučaja, koje viesti turaju valjda u sviet pomenuta braća.

Hrvati i Slovenci odlučiše medjutim ostaviti gostionu i trgovinu Ant. Cerovca — i ako Bog dade biti će do malo i u tom pogledu doskočeno, da će Hrvati naime dobiti svoje prostorije, u kojim će se moći mirno sastajati, a da ih ne uzmogne svakojaki fićfirić il buzetski fakin tjerati iz javnog lokala, u kojem se pristojno ponašaju.

Mi se ne čudimo toliko gosp. Krsniku — kojeg smo držali uviek za poštenjaka — niti njegovoj sestri, ali čudimo se onom drugom Talijanu, koji se uvjek liže Hrvatima, te im se kaže prijateljem. Mjesto da bi ovi nagovarali gostioničara, da nam dodje u susret e da se uzdrži ovdje snosljivo stanje, koje je vladalo do sada barem prividno medju inteligencijom jednog i drugog naroda — eno ti ga, gdje stavlja Slovenca gostioničara u neprilliku, koji se mora makar i nerado pokoriti ovako strastvenim nalozima. Oni drže da niesu vrata gostione otvorena za svakog poštenog čovjeka i za svako pošteno društvo.

Gostioničar se nije dakako ponio kako bi bio morao. On je morao ostati kod svog obećanja i talijancima odbrusiti, da je gostiona za svakog čovjeka — dakle i za Hrvate. Bude li imao nepovoljnih posljedica, neće moći kriviti „barbarske“ Hrvate, već svoju neodlučnost i talijanaške kulturonosce.

Podružnica sv. Ćirila i Metoda za Istru u Vrhu obdržat će dne 19. tek. mj. u 3 sata po podne svoju godišnju glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom, na koju se p. n. gg. članovi najuljudnije pozivlju. — Odbor.

Razne primorske viesti.

Zahvala biskupa Strossmayera.

Preuzvišeni hrvatski dobrotvor priobćio je u hrvatskih listovih sliedeću «Javnu zahvalu :»

«Proslava moje devedesete godišnjice doniela mi je toliko čestitaka, dragocjenih dokaza velike ljubavi i štovanja, osobito iz Hrvatske i grada Zagreba, da, pokraj moje previsoke starosti, uz najbolju volju i želju, nisam uprav u stanju, a da se svima na pose zahvalim. S toga molim, da ovim putem svi svakoga štovanja najdostojniji čestitari prime moju duboko osjećanu hvalu. I ja svima i svakomu ljubav s ljubavlju, a štovanje sa štovanjem uzvraćam, pak se u cienjenu uspomenu, a osobito u sv. molitvu najtoplije preporučujem.

U Djakovu, 8. veljače 1905.

Strossmayer v. r.
biskup.

Veliki narodni ples u tršćanskom: „Narodnom domu“ na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Navala koja prilikuje austrijske Slavene od sjevera i od juga, postala je već tako moćna, tako silovita, da danas mi više ne vojujemo boj za pobjedu, nego boj za život ili smrt, za obstanak Jugoslavena. — Naš protivnik raspolaže nebrojenim sredstvima, velikom moći, ekonomskom i političkom, dok su naše uporne sile još slabe i neznatne, te nas može spasiti jedino čvrsta narodna samosviest, sviest da smo svi sinovi velike slavenske majke. Nesmijemo pak dozvoliti, da nam se ma i jedan član otudji, koji nama pripada po rodu i po krvi, jer bi u tom stučaju morali s vremenom sjegurno izgibati u moru Nijemstva i Talijanstva. Naši protivnici to dobro znadu, pak su se za to već polukomili za našom mladeži: i to ne samo na medjama, nego upravo i u središtu našemu preplivaju sve svojim učevnim zavodima, opirajući se pri tome našemu skroz skromnom zahtjevu pučkih škola, a kako nas iskustvo uči, žalibože uvjek i s uspjehom. Vlada nema ločiju za nas, upućeni smo na vlastitu moć.

Ta naša moć se kristalizira u našoj školskoj družbi sv. Ćirila i Metoda, koja ispunjuje najvažniju misiju Slavenstva i tako sačuva narodnu budućnost!

Uvažujući sve to, sabrala se ovogodišnjega mesopusta slovenska i hrvatska mladež tršćanskoga mjesta i postavila si ozbiljnu zadaću: da priredi na korist družbe sv. Ćirila i Metoda veliki narodni ples, kojega čisti dohodak se bude razdielio medju istarsku i slovensku družbu sv. Ćirila i Metoda.

Sastavio se je odbor, u kojem je združen sav inteligentni naraštaj tršćanskog Slavenstva, i razdielio medju sobom djelo, kako će poduzeću bolje zgotoviti uspjeh. Razvila se je velika reklama, te se priredjuje plesnu zabavu s tako živahnom eneržijom i u tako velikom obsegu, da takve zabave, smijemo s ponosom usklikuti, još ne vidje naš slavenski Trst. Osim materijalnoga cilja, podupirati novčano Družbu sv. Ćirila i Metoda, koja se baš danas nalazi nekako u kritičnom štadiju, jer se požrtvovno oduševljenje za nju pomalo hladi, hoće odbor slovenske i hrvatske mladeži da dosegne drugu idealnu svrhu: ova priredba neka bude ujedno najsjajnija manifestacija slavenske misli, slavenske uzajamnosti, združenje otpora dvaju naroda: slovenskoga i hrvatskoga, dovesti ih do onoga, što su bili prije no ih se umjetnim načinom otudjilo: njihovo udruženje u duševnu cjelinu.

Na zabavu bit će dobro došao svatko gospodin i seljak, ples se ne priredjuje dakle samo za inteligenciju, nego u obće za sve dostojne ljude.

Veliki narodni ples obdržavati će se na korist družbe sv. Ćirila i Metoda u subotu dne 25. februara 1905. u obim dvoranama: „koncertnoj“ i „sokolskoj“ „Narodnoga doma“ u Trstu, te će svirati vojnička glazba c. i kr. pješačke pukovnije br. 97. u dva odjela. Nije uzalud odbor, prireditelj toga plesa, odredio kao dan narodne ove svetkovine baš subotu! Biti će time dana prilika i provinciji, istarskoj, kranjskoj i goričkoj, da po mogućnosti, svojim obilatim posjetom počasti zabavu.

Ples će započeti u 9 sati na večer i trajati će do 4 sata u jutro. Ulaznina 1 krunu po osobi. Dozvoljen je ulaz i pritajnim maskama. — Kako se već razabire iz velikoga zanimanja za tu veselu večer, po cieloj Primorskoj, i iz činjenice, da občinstvo već danas pita za ulaznine, obećani broj prisutnika biti će upravo ogroman.

Obširnije viesti o pripravama, donaša tršćanski slovenski dnevnik „Edinost“, koji je u tu svrhu stavio odboru na razpolaganje svoje stupce za reklamu bezplatno.

Slaveni! Potpisani odbor hrvatske i slovenske mladeži u Trstu, Vas tom prilikom poziva, da pristupite svi i položite svoj dar na oltar naše skupne domovine, da sačuvate svoju djecu svojemu narodu i da pokažete protivniku, da smo i mi kulturan narod, koji hoće da dade svojoj djeci priliku spasa, te ju time dovadjati u prag sreće i prosvjete!

U Trstu, dne 10. veljače 1905.

Za odbor za veliki Cirilo-Metodijski ples: Predsjednik: dr. Ivan Brnčić — blagajnik: dr. Ferdo Černe — Tajnik: Zvonimir Kundić.

P. S. Pozivljemo sve one, koji su dobili od gornjeg odbora ulaznice za taj ples, odnosno sve one, kojima se je povjerilo prodavanje ustupnica, da blagoizvole sakupljeni novac čim prije poslati na blagajnika g. Ferdo Černe — Trst — Via S. Spiridione br. 7. Odbor

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

Ivan Vinodolac, kapelan u Šajinah medju rodoljubima sakupio	K 10·40
Ukupno danas	K 10·40
Na račun ove godine izkazanih . .	258.07
Sveukupno . .	K 268·47

Djačkomu prip. društva u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Pop Franjo Peršić, župe uprav. u Vodicah sakupio	K 5·40
Ukupno danas	K 5·40
Na račun ove g. izkazanih . . .	74·—
Sveukupno	K 79·40

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. „Planik“. Biti ćemo Vam zahvalni, ali uvjek pristojno i objektivno. Šaljite uvjek u Trst. Da ste nam zdravo!

MALOLOŠINJSKO DRUŠTVO

za štednju i zajmove reg. zadruga na neograničeno jamčenje pozivlje u smislu § 35. družtvenih pravila zadrugare na

III. redovitu glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati dne 5. ožujka 1905. u 3 sata poslie podne u prostorijama družtva »ZORA« uz sliedeći dnevni red:

1. Izvješće o djelovanju zadruge,
2. Potvrda računa za god. 1904.,
3. Predlozi glede dobitka god. 1904.,
4. Biranje odbora,
5. Slučajni predlozi.

Svakomu je članu prosto od 24. veljače do 4. ožujka 1905. pregledati račune, koji će biti izloženi u družtvenoj pisarni.

Mali Lošinj, dne 12. veljače 1905.

Za upravni odbor:

Š. Kv. Cosulich upravitelj, — Antun Zorović — A. A. Martinolić — Daniel Jakov Nikolić, odbornici.

Don ANT. NIKOLIĆ,

župnik u Sv. Luciji kod Labina odstranio je devet-godišnju želudačnu bolest uporabom

želudačne tinkture

G. PICCOLIJA
dvorskog dobavljača i ljekarnika
u LJUBLJANI.

1 bočica stoji 20 para, a vanjske se naručbe točno izvršuju.

NATJEČAJ.

Uslied zaključka obć. zastupstva od 16. prosinca 1904. razpisuje se natječaj na mjesto blagajnika kod podpisanoga glavarstva.

Natjecatelji dokazujuć osposobljenje za rečeno mjesto, kao i potpuno poznavanje hrvatskog i talijanskog jezika za uredovnu porabu, imadu podnieti molbe kod podpisanoga glavarstva do konca mjeseca veljače 1905.

Sa rečenim mjestom skopčana je jamčevina od 1000 K u gotovom ili u vriednostnim preumetima odnosno jamstvo po drugoj poznatoj i sjegurnoj osobi.

Plaća koja će se isplaćivati u naknadnim mjesečnim obrocima biti će dogovorno ustanovljena.

Glavarstvo občine

Buzet, 24. jenara 1905.

Načelnik:
A. Klarić, v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u poći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POSJED

prije „KOŠARA“ na briegu Kastanjeru u PULI, sastojeći od **kuće, štale, oranice, vinograda i voćnjaka**

prodaje se

ili

daje u najam.

Pobliže upute daje c. k. šumar **J. Gracalich** u **Puli.**
Br. 268.

Liep posjed na prodaju!

u občini **Kastav**, županija Jurčići, izpod erarske ceste iz Rubeši na Rieku, sastojeći od preko **2000** □ klaftara **vinograda** i preko **1200** □ klaft. **šume sa kućom za prebivanje.** Divan položaj, prekrasan vidik na more.

Moglo bi se plaćati i na rate.

Pobliže informacije kod
Franje Rečanića u Kastvu 74.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvićem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voštani ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odlje pljivim cvieticama . . .	6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Voštene svieće tarće. I. austr. sastav . . .	4·40
„ granis	2·—	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	3·—
„ granis	1·20	„ II. „ „	2·40
		Voštено platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (štiljti) i stakla za vječnu luć. — Isto tako sieći pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cjene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. cbćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, rgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

ZAŠTITNA MARKA

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka!

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i mađrnu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieua je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Joze Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješnju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i mađrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 tucet)	K 5·—	36 „ (3 tuceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
60 čočica (5 tuceta)	K 18·—		

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bole-ti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40	4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20	

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju-glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanova esenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. Edmund Medeotti, župnik u Trojstvu, (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne esencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. Petar Gradinac, umir. župnik Gradac, Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova esencija djelovala. Andrija Žižek, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne esencije, koju ću svima na želuca batajućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnjemu ozdravljenju. Apollonija Haberl, u Semrlachu kod Peggana (Štajerska).

Broj 8. Pula, u četvrtak dne 23. februara 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštolnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, gospodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 1·5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovijuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Globe nas — pak nam se rugaju!

Vraćamo se na predmet, radi kojeg bijaše predposliednji broj našega lista zaplienjen. Nemožemo od manje, jer nas silno peče gledajući kako se krvavo stečeni žuljevi našega naroda traže za njegovu pogubu — za njegovu moralnu smrt — a pod zaštitom c. kr. vlade! Krvava je to rana na našem narodnom tielu, koju nam je žadao ljuti narodni dušmanin privolom i odobrenjem c. k. vlade. Bolna i žestoka bila bi već sama po sebi, a tim bolnijom i žešćom postaje kad se znade, da je zadana privolom i odobrenjem vlade, koja se hvasta, da je tobož svim narodom jednako pravedna, da se brine tobož istom otčinskom brigom za sve narode Austrije. Koliko gorke ironije u tim njezinim riečima, koliko sprdnje u toj njezinoj tvrdnji s našim narodom!

Talijanska većina u istarskom saboru prokriomčarila je u posliednjoj sjednici zadnjeg zasjedanja na predlog najbiesnijeg našeg narodnog protivnika predlog, da se dade iz zemaljskih sredstava zloglasnom talijanskom nazovi školskom družtvu podpora od 10.000 kruna.

Svoj predlog zasolio je i tim, da će se tim novcem okoristiti i slavenska djeca Istre, jer da će lahko postati dionici talijanske škole i talijanske kulture!

Sad pitamo svakoga, koji imade iskricu poštenja u sebi, je li moguće u obće opravdati ovakov predlog većim ciniznom i bezobraznijom smjelosti nego li ga je opravdao onaj ljuti naš dušmanin? Turio nam je nož nemilosrdnom rukom usred srca, pak se kesi zlorado dovikujuć nam: veseli se robe, tà nož taj sam nabrusio na tvojem brusu!

— Prokriomčarili su onaj bezdušni predlog, jer zastupnika našega naroda nebijaše u saboru. Nisu imali obraza ni odvažnosti donieti svoj predlog na razpravu u financijalnom odboru, već ga postaviše i prihvatiše potajno, u odsutnosti zastupnika našega naroda. Znali su oni vrlo dobro, da bi bilo došlo u saboru do sablazni, kakve nije jošte doživio na sablazuih bogati istarski sabor, prije nego li bi bili dopustili zastupnici biednoga našega naroda, da se prihvati onako pogani predlog. Ali oni ga proturaše potajno, iz zasjede!

Što je iza toga preostalo našim zastupnikom? Ništa drugo nego dignuti svoj glas u javnosti i na kompetentnom mjestu u znak odlučna prosvjeda proti onom saborskom zakiučku, sa zahtjevom, da ga vlada radi njegove skrajnje nemoralnosti na potvrdu nepredloži. Oni poduzeše sve, što im je rodoljubna dužnost nalagala i što im se činilo najshodnijim, da odklone toliku pogibelj od svoga naroda. Ali svi njihovi koraci ostaše bezuspješni! Njihove ustmene i pismene molbe i predstavke nenadjoše odziva ni u Trstu ni u Beču! C. k. vlada predložila je onaj bezdušni zaključak talijanske većine istarskoga sabora na previšnju potvrdu. I dobio je potvrdu proti svakom očekivanju, ne samo s naše, već i s protivne strane.

Talijanski listovi Primorja neznadjahu zatajiti svoga iznenadjenja i svoga veselja radi neočekivaue potvrde. Opojeni tolikom milosti c. k. vlade klikću od radosti, što im je pošlo sretno za rukom zadati smrtni udarac slavenskomu robu Istre. — Bedaci ste, smiešni i lakovjerni — poručuju nam rečeni listovi — jer ste mislili da imade i za vas pravde na svietu! U zvučnim člancima pod naslovom „Lega Nazionale e l'Imperatore" (L. N. i car) nastoje prikazati svojemu občinstvu kako je njihovo školsko družtvo cienjeno i na najvišem mjestu i kako je uzaludna naša borba proti istomu, jer je s njima c. k. vlada i — sam car!

Bože mili, koliko drzovitosti s jedne i koliko zasliepljenosti s druge strane! Jedni stavljaju u savez vladara sa društvom, kojega predšastnik bijaše radi izredentizma razpušćen, a drugi nevide ili neće da vide kamo vode skrajni putevi toga družtva!

Što da činimo sada? Zar da klonemo duhom il da se predademo na milost i nemilost onim, koji nam privolom c. k. vlade grob kopaju? Nipošto!

Talijani plivaju od radosti. Oni kliču od veselja — jer da je i car s njima! Dobro! Mi znamo, da imadu za sebe vladu, sve oblasti i zloglasno družtvo „Dante Alighieri", službenu i neslužbenu Italiju — sve je za njih i uz njih, dočim mi neimamo nikoga, već našu jednokrvnu braću. Ta nas braća zapustiti neće, jer smo krv njihove krvi i jer — krv nije voda. Ta braća znadu, da smo mi prvi na udarcu i kad bi nestalo nas, došli bi oni na red.

Proti bogato podupiranoj talijanskoj družbi, valja da se bori naša skromna „Družba sv. Cirila i Metoda". Nju su i do sada podupirala naša braća izvan Istre, pa će stalno i odsada, još većim marom i podvostručenim silama — jer nam je zaprietila nova, grozna pogibelj. Talijanskoj družbi otvorilo se novo, bogato vrelo, zemaljska blagajna siromašne Istre. Ona će se njom od sada obilato okoristiti, jer znade, da u Beču, gdje nemare za naš zdvojni vapaj, neće imati više zaprieka. U Beču su zaboravili, da su jur i oni vapili, a sam Bog znade, što budućnost u svojem krilu nese!

Ovo tužno razmatranje nemožemo ljepše zaključiti nego li sliedećim ogorčenim poklikom, što ga je napisao ovdašnji naš vriedni drug „Omnibus" u svojem 97. broju od 10. o. mj.:

„Austrijo, tako nam Hrvatima vraćaš one velike usluge, koje smo ti davali odkad postojiš. Pače! Tako si nam zahvalna za tvoj vlastiti život. Dà, da nas Hrvata nije bilo, sto puta bi te bilo nestalo već, dà, nebi bilo ni traga ni glasa više tvojemu imenu. Zar si nas zato raztrgala, tielo naše za to si raskomadala, da nam sada još okrutnije možeš zadavati otrovne rane u naše krvavo srce!"

„Plaća naše odanosti je predloženje onakvog proračuna na Previšnju potvrdu."

„Daj, austrijska vlado, dozvoli „Legi" još makar 100.000 kruna naše muke, ali sjeti se: da pritisnuto jače, sve to više skače!"

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 18. februara 1905.

Tri dana ovoga tjedna vodila se je razprava o proračunu za 1905. u prvom čitanju. U doba kad je još parlament još redovito radio, nije se kod prvoga čitanja nikakva razprava vodila, već se je odnosne osnove jednostavno izručalo proračunskomu odboru na razpravu i izvješta. Tek u drugom čitanju vodila se je razprava, obćenita i podrobna. Razprava u prvom čitanju je ostanak iz dobe obstrukcije. Medjusobnim dogovorom stranaka odlučilo se je da kod te razprave govore po jedan, dva, tri člana svakoga kluba već kako je koji manje ili više brojan.

Utorak govorio je i ministar pred-

PODLISTAK.

Rad

oko budjenja narodne svijesti hrvatskog i slovenskog naroda u Istri u zadnjih 50 godina.

(Predavanje prof. Vj. Spinčića na svečanoj skupštini priredjenoj u proslavu smrti blagopokojnog Dr. Dinka Vitezića u Beču.)

Gospodo i braćo! Bit će tome mjesec dana, kad mi je jednom predsjednik istarskog kluba rekao, da bi želieli, da predajem u tom klubu o prilikama Istre u drugoj polovici prošloga stoljeća. To isto su mi rekla četvorica, petorica njih, što su prije nekoliko dana bili kod mene u parlamentu, a kad tamo čitao sam u novinama, da ću ja govoriti o Istri u zadnjih 30 godina. Nije doduše velika razlika izmedju govora i predavanja i ja ću u koliko budem mogao prikazati kada, kako i tko je budio Hrvate i Slovence u Istri u zadnjih 50 godina.

Hrvatski i slovenski narod u Istri zamr'o je bio, zbilja usnuo tvrdi san u prvoj polovici prošloga stoljeća. I ako velim, da je zamr'o, ne velim, da nije nikada ni živio taj narod, kako bi to htjeli razni njegovi protivnici; pače taj narod živio je životom jakim i može se reći, da je dva puta Istri dao život. Prvi put VI., VII. stoljeća prema svrsi seljenja naroda, kod koga je Istra mnogo trpjela od mnogih barbarskih naroda kao Gota i Langobarda, što su se selili u Italiju. Istra bila je opustjela; ono malo ljudi, što je preostalo, Rimljani ili „porimljanjeni" (polatinjeni) starosjedioci bili su u gradićima ili su utekli u zabitne krajeve, a ovih ostanci mislim, da su Ćiribirci. Osim tih malo ljudi nije bilo drugih, dok nijesu Hrvati i Slovenci došli u VII. stoljeću, koji su od tada glavni obitatelji Istre. Drugi put dali su života Istri Hrvati po prilici XVII. stoljeća. XVI., XVII. stoljeća bile su naj ne zavladale u zapadnim kotarima Istre kužne bolesti, od kojih su ljudi poumirali i po gradovima i po selima. U gradićima nije bilo više od 100, 80, 70 stanovnika.

Republika mletačka, koja je bila zaposjela od XIII. — XV. stoljeća zapadne gradove i njihove okolice i koja je smatrala Istru svojom kolonijom, te nastojala koliko veću korist od nje imati i izmusti ju, zvala je u opusjelu pokrajinu Hrvate, da uzmogne od pokrajine i nadalje imati korist. Hrvati, koji su morali bježati pred Turcima, rado su se odazivali tom pozivu „Serenissime". I tako su Hrvati po drugi put napučili Istru, zadobili velika imanja i pučanstvo je sve više raslo. Kakvim životom su živjeli Hrvati i Slovenci u Istri, vidi se iz „Razvoda istrijanskoga" pisana XIII. stoljeća. Zapadna Istra bijaše razdieljena u tri gospodstva, a gospoda nijesu znala, gdje su im medje, pa su išla okolo stavljati medjaše, da se znade, komu što pripada. Odnosni recimo zapisnik pisan je takodjer hrvatskim jezikom i to kako se naročito veli „ervacki" (hrvatski) za ptk. A to znači, da kad su i gospoda smatrala nužnim da za puk pišu hrvatski, da je hrvatski puk morao biti u jako velikom broju i znamenit, te cijenjen u toj pokrajini. Druga je još činjenica, koja dokazuje jakost života Hrvata i Slovenaca u Istri, a ta je slavensko bogoslužje i to ne samo na otocima, ne samo u Liburniji, nego po cijeloj i zapadnoj Istri, pače i po nekim gradovima zapadne obale. Sve do konca XVIII stoljeća opstojao je n. pr. u Kopru samostan, ukinut pod Josipom II., u kojem se je kroz toliko stoljeća glagoljalo. Taj samostan bio je ustanovljen g. 1461., kad su dužd mletački, načelnik i biskup koparski ustanovili odnosni red u naročitu svrhu, da se uzmogne obavljati služba božja za slavenske stanovnike i vojnike, koji su bili u tom gradu i za okolišane. Iza tih činjenica ne treba da navadjam drugih kao što da je obstojao samostan, u kojem su se glagoljaši odgajali, da ima po različitim mjestima krsnih i drugih knjiga, povelja, natpisa pisanih glagoljicom, da je bilo za reformacije baš u Istri ljudi, koji su se zanimali za prevadjanje svetih knjiga, da je takav bio koparski biskup Vergerij, Stjepan Konzul, Franković i drugi Da nije bilo u Istri naroda hrvatskoga i slovenskoga, te bi bilo u njoj ni takvih ljudi.

Kako već rekoh, bio je taj narod zamr'o, naročito u prvoj polovici prošloga stoljeća. Doba turska, godine 1835. može se reći, da se nije dojmila Istre; burna godina 1848. nešto se kosnula našeg naroda. Pripovijedali su mi mladići onoga

sjednik i voditelj pravosudja. Ni ovaj nije bio dug u svojem govoru, i bolje je tako. O narodnih pitanjih pozvao se je na ono što je reko 24. jenara. On se nada da će doći do sporazuma izmedju narodnosti. I vlada će pri tom učiniti svoju, na temelju zakona. Prigovaralo mu se je, da se je vlada izrazila i za samostojne odluke. Kad nebi toga mogla, onda nebi on ostao ministrom predsjednikom niti jedan dan. Zahvalio se je strankam što su se dale na rad i što su uztegle prešne predloge. On ne misli, kako mu se ne podmitalo, potlačiti državljanske slobošline, pravo udruživanja i sastajanja, nit sputati novine. On hoće, da na temelju zakona, zajedno sa parlamentom, rieša mnoga neriešena, politička, narodna i gospodarska pitanja. Glede ovih posliednjih htjeo bi da parlament svrne svoje poglede na one pokrajine, koje se nalaze na jugu monarhije, a medju ovimi osobito na Dalmaciju. U tih pokrajinah valja mnogo toga učiniti. Obzirom na dogodjaje u Ugarskoj veli, da vlada stoji na nagodbi od 1867. Ako bi se je htjelo rušiti, vlada će znati mirno al i neustrašivo braniti interese ove polovice monarhije.

Voditelj ministarstva pravosudja dr. Klein uzeo je rieč da odgovori na napadaje na Gleispacha i njega sa strane dra. Tavčara. Odgovarao je sa puno temperamenta, i kao da se obrani proti napadajem, al napokon i nehotice priznao je nezakonitost postupka višega suda u Gracu; i priznao je šuteć istinitost navoda dra. Tavčara da u Gracu ne ima ni jednoga višega savjetnika Slovenca.

Čeh dr. Kramař s jedne strane i Njemac dr. Menger s druge strane izrazili su se prilično mirno o sporazumu česko-njemačkom, tako da se vidi, da bi ga jedni i drugi rado. Dogodjaji u Ugarskoj mogli bi doprinieti da se Čehi i Njemci, pa i drugi narodi sbliže. Medju zastupnici ima sve jačih glasova, da se pretrgnućem gospodarske sveze nebi imalo čekati dok se Magjari ojačaju i dok je njih volja, nego da bi se to imalo odmah učiniti.

Dr. Ivčević, samodrugi govornik iz „slavenske sveze", reko je da mi Hrvati i Slovenci neimamo nikaka uzroka roniti suze nad uzdrmanjem dualističkoga sustava, jer isti znači hegemoniju Njemaca s jedne strane, a Magjara s druge, te poniženje Hrvatske i Slavonije na ugarsku pokrajinu. Ta sustav je takodjer kriv, što Dalmacija nije ni danas vezana željeznicom kako treba sa ostalom monarhijom. Da su Magjari u cieloj monarhiji više manje gospodari, krivi su poglavito Njemci i drugi, koji neće da se provede narodna ravnopravnost, i koji smatraju da se ruši posjedovno stanje ako se i drugim narodom štogod dade. Ako se hoće urediti odnošaje, mora zavladati narodna ravnopravnost ne samo na papiru nego i u činu. Hvali ministra predsjednika, što si je vlada pridržala samovlastne odluke. Zahvaljuje se na rieči što ih je rekao u prilog južnih pokrajina osobito Dalmacije, pak crta u kratko njezinu nevolju.

I sladki Rizzi je progovorio, u ime talijanskoga kluba. Mienjaju se vlade, al s Talijani postupaju sve gore nego i s drugimi narodi. Nije čudo da vladu i drugi sliede, pak da Niemci smatraju Trst njemačkim gradom, a Slaveni Istru svojataju i hoće da ju utjelove velikoj Hrvatskoj. Pritužbe Talijana zabacuju vlade. Za neznatne manjine uzdržavaju se u naših gradovih njemačke pučke i srednje škole, a mi moramo sami svoje narodne škole uzdržavati. Neimamo čisto talijanskog učiteljišta. Nedaje se na potvrdu saborskih zaključaka. Neda nam se talijanske univerze. Mi izjavljamo već sad, da neimamo povjerenja u vladu. Odgovarajuć dru. Ploju veli, da mi Talijani, obratno od mnienja drugih stranaka (neprikazuje li se ovdje sladki Rizzi kao onaj poznati farizej u crkvi?!), priznajem svakomu narodu u Austriji pravo da dobiju škole potrebite za njihov narodni razvoj i da s toga priuštaju južnim Slavenom sveučilište, dakako u kojem slavenskom gradu. Na dalje veli, da dr. Ploj ne pozna dovoljno odnošaje u Primorju. Trst uzdržaje u najbližoj blizini Trsta, u okolini 10 slovenskih škola sa 58 razreda i 61 učitelja, uz trošak od 60.000 kruna na godinu. U gradu neda slovenske škole, i zahtjev na nju ne proizliče iz kulturne nužde nego iz narodnostne politike. Slaveni teže za nadvladjem u Primorju.

U stvarnom izpravku odgovorio je dr. Ploj dru. Rizzu. Nije istina, reče, da Talijani priznavaju drugim pravo na škole potrebite njim za narodni razvoj. Grad Trst sa 1000 slovenske djece neima slovenske škole. U Istri preko 14.000 djece dužne polaziti školu neima škole, Talijani nedaju troškova za obstojeće škole u Svet-Lovreču i Sušnjevici. Talijani u Gorici dali su slovensku školu na medji grada u neporabivoj kasarni. Slovenci grada Trsta zahtjevaju slovensku školu iz kulturne nužde, a ne iz politike, onako kako su Talijani u okolici ustanovili talijanske škole Slovenci i Hrvati teže za raznopravnostju, a ne za hegemonijom. Talijani privatno i sami priznaju da su u posjedu hegemonije i da je nedaju iz ruku.

Poslie svršene razprave nebijaše nikakvog glasovanju, već se je osnova o proračunu izručila proračunskomu odboru.

Posuda od 51 milijun kruna vladi dozvoljena.

Ono radi česa je Koerber poglavito pao, dobio je Gautsch u jednoj sjednici. Dne 17. februara se je razpravljala osnova vladina, kojom je molila dozvolu da može uzeti zajam od 51 milijun kruna za popunjenje blagajničkih pretičaka. Razprava bila je jako kratka. Osnova bila je prihvaćena velikom većinom glasova.

Uredjenje kongrue katoličkih dušobrižnika.

Na zastupnike došla je koja tiuća molba od nižega svećenstva za uredjenje, poboljšanje kongrue, dohodaka svećeničkih.

Svećenici-zastupnici imali su u toj svari odulje viećanje, i odlučili su da se postavi u tu svrhu prešan predlog. Kao prvi predlagatelj bio je odlučen dr. Stojan, obljubljen u cielom parlamentu. On je skupio za predlog preko 200 podpisa svih narodnosti i skoro svih stranaka. Uspjeh je i u tom da se nije protivila predlogu nit svenjemačka stranka. Jedini socialni demokrati uzprotivili su se. Al i oni jako blago, i s načelnoga razloga da se imadu same crkve brinuti za svoje svećenike pak da bi viši svećenici koji imadu velike dohodke morali pomoći nižim, siromahom. Predlog, prihvaćen skoro jednoglasno, poslie kratkoga obrazloženja dra. Stojana, poziva vladu: da čim prije, svakako već u ovoj sesiji podnese zakonsku osnovu za uredjenje kongrue katoličkih dušobrižnika, i to po sliedećih načelih:

1. Dohodci neka se urede tako da budu odgovarali današnjim odnošajem življenja i današnjoj vriednosti novca. Tu nek se uzme u obzir sve vrsti dušobrižnika.

Nek se uvedu doplatci po starosti.

3. Kongrua nesmije biti obterećena sa zakladnimi obvezami nit sa izdatci za nužne nadomještaje.

4. Koc gospodarskih zemljišta ima za fasiju valjati čisti katastralni dohodak; kućni vrt je slobodan od fasije. Štolarina i navadne mise izključene su od fasiranja.

Mirovine moradu bar toliko iznašati, koliko posliednja plaća. Mirovina ima se davati izključivo iz vjerske zaklade.

U jednom pogovoru rekao je jedan svećenik: ako nebi htjela toga država učiniti, nek vrati crkvam ono što njim je država uzela, pak će se oni i bez države pomoći.

* * *

Mnogi svećenici tuže se, i sa svim pravom, na pobir, to jest da moraju kao prosjaci ići od kuće pobirati koješta a da mogu živjeti. U parlamentu, kad bi i kompententan bio za to, teško bi se moglo što odlučiti, jer se u raznih pokrajinah razno misli o pobirih.

Ukinutje pobira moglo bi se urediti u pojedinih saborih za dotične pobrajine. Imalo bi se provesti razterećenje odnosnih župljana onako po prilici kako se je provelo zemljištno razterećenje.

Politički pregled.

U Puli 15. febrara 1905.

Austro-Ugarska.

U posliednjoj sjednici poljskoga kluba došla je na razpravu i vladina osnova glede novačenja. Klub je zaključio staviti kod drugog čitanja osnove sliedeće izpravke: 1. Jednogodišnji dobrovoljci, koji nisu položili častničkog izpita, neimaju više služiti drugu godinu. 2. Svršeni djaci realnih i viših državnih obrtnih i trgovačkih škola jesu posve jednaki svršenim djakom gimnazije, što se tiče prava na jednogodišnje dobrovoljačtvo.

Parlamentarno povjerenstvo poljskoga kluba držalo je sjednicu, u kojoj je zaključilo, da se klubu predloži, neka glasuje proti predlogu njemačkog zastupnika Derschatte, koji ide za tim, da se carevinsko vieće složno uzprotivi pretjeranim zahtjevom Madjara. Povjerenstvo misli naime, da je za razpravu svih pitanja, koja se protežu na odnošaj Austrije napram Ugarskoj, dovoljno nagodbeno povjerenstvo, a što se tiče predloga Derschatte, drži, da će on i tako zadobiti u parlamentu dostatnu većinu.

Sve stranke carevinskoga vieća, osim socijalista i radikalnih Niemaca, očitovale su, da u njihovom glasovanju kod poznatog sukoba sa zastupnikom Sternbergom nisu htjele demonstrirati proti predsjedniku grofu Vetteru, koji je nakon nepovoljnog zanj glasovanja dao ostavku. Grof Vetter je nesretno formulirao pitanje na parlamenat, koji ga nije dobro ni razumio i tako nehote glasovao proti predsjedniku. Kako se glasa birati će opet sve stranke, izuzam socijalista i radikalnih Niemaca, grofa Vettera predsjednikom carevinskoga vieća. (Izabran je opet. Ur.)

U Madjarskoj je do sada položaj nepromienjen. Sada su već svršili izbori po čitavoj zemlji. Kralj je pozvao k sebi razne političke mužere na dogovor. Dne 18. o. mj. bio je kod kralja grof Andrassy, kolovodja opozicionalnih stranaka.

Hrvatski zastupnici na zajedničkom saboru u Pešti njih 40 — zaključili su, da će do konačnog imenovanja novog ministarstva, dotično stalne nove vlade, sačinjavati samostalnu skupinu ili posebni hrvatski klub. Taj će klub hrvatskih zastupnika pri svakoj zgodi dolaziti putem svojeg predsjedničtva u doticaj sa ostalimi strankami zastupničke kuće. Predsjednikom kluba izabran je dr. Tomašić a tajnicima dr. Šilović i Popović.

Hrvatski sabor bio je zaključen prošloga tjedna. Zasjedao je od dne 12. decembra prošle godine. Riešio nije ni jednog pitanja osobite važnosti. Najviše vremena izgubio je razpravom zemaljskog proračuna. Ni vladina stranka ni opozicija nepokazuje, da shvaćaju ozbiljnost

---

doba, da se je onda u Pazinu pjevalo „Još Hrvatska". I austrijska vlada se sjetila onda nas — ciela Istra je već bila tada pod austrijskom vlasti — sjetila se našega naroda, kad je bila u nevolji, pa ga putem svećenika pozivala, da se digne na junačke noge, da obrani svoju slavensku Istru od tudjinaca, od Talijana. Tako su pisale vlasti godine 1848. Ali to je samo za hip probudilo naš narod, bilo što je u Istri izmedju 50—60 godina zavladao glad, bilo što je zavladao kruti absolutizam, kakvog ni prije ni poslije nije bilo. Tmina neka je vladala. I dok su Talijani imali svojih ljudi, koji su se odgajali na različitim sveučilištima naročito u Padovi u duhu narodne evolucije, Hrvati i Slovenci nijesu imali takvih ljudi.

U toj tmini pokazuje nam se kao zviezda danica Juraj Dobrila. Rodjen god. 1812. u Ježenju, obćine i župe tinjanske, kotara pazinskog i biskupije tršćanske; učio nešto pučke škole u Tinjanu, a poučavao ga je pop Radetić, a nešto kod franjevaca u Pazinu. Odatle pošao franjevcima u Karlovac, gdje je i svršio gimnazijalne nauke, dok je bogoslovne u Gorici. Bio zaredjen g. 1873. i promisio u svojoj rodnoj župi tinjanskoj; službovao je posve kratko vrijeme u Hrušici slovenskom kraju — vidi se, da se ni onda nije činilo razlike izmedju Hrvata i Slovenaca. Biskup ga zatim poslao na više nauke u Beč, gdje je zadobio doktorsku diplomu, postao katehetom i ravnateljem djevojačke škole, a kasnije profesorom i ravnateljem na ustrojenoj bogosloviji u Trstu te kanonikom i župnikom stolne crkve. Godine 1857. postao je biskupom porečko-puljskim, a godine 1875. pošao je za biskupa u Trst, gdje je god. 1882. izdahnuo svoju veliku dušu. Uza sve svoje zvanične poslove, koje je uvijek zdušno obavljao, nije nikada zaboravio staleža, ni naroda, u kojem je niknuo. Prvi put god. 1853. kad je u Istri zavladao veliki glad, stavio se je na čelo drugima i s njima sakupljao dobrovoljne prinose za gladujuće i sabrao do 50.000 for. To spominjem takodjer zato, da se vidi, kako se je onda marom jednoga čovjeka sakupilo dvostruko od onoga, što je austrijska vlada podijelila sa postradale u Istri n. pr. god. 1903. Može se reći, da je već time bacio neku klicu budjenja u narod, jer mnogi su doznali, tko je sakupio onaj novac i kakav je to čovjek. Ali više je on uzradio za budjenje naroda drugim jednim djelom, naime svojim molitvenikom „Oče budi volja Tvoja". Reći ćete gospodo, molitvenik — molitvenik, ali u tom slučaju je taj molitvenik imao veliko značenje. Pomanjkale su u Istri i crkvene knjige za svećenike i druge knjige i molitvenici, što su kad bili štampani. U kratko doživjela je ta knjiga 3 izdanja u velikom broju primjeraka do 10.000, pak opet 4000, onda poncvno 10.000 u svemu do 24.000. Ta knjiga je došla u ruke svećenikom, koji nijesu već da tako rečem imali otkuda da se Bogu mole, ona im je služila kod službe Božje prije podne i naročito poslije. Tu knjigu su kupovali i privatnici, znajući čitati, a njeki su se iz nje naučili i čitati da uzmognu sljediti kod svete mise. Ovaj molitvenik služio je dakle svećenicima i svjetovnjacima u crkvi i kod kuće. I mornarima na moru je služila ta knjiga i ostalim, koji su znali čitati.

(Nastavit će se)

U Spomen

popa Frana Sablića,

rodjen u Cresu 31. VI. 1873. umro u Prviću 23. I. 1905.

Odkada te majka odnjihala mlada,
Vjeran drug si bio priegora i rada,
Nisi znao što su igre razbibrige,
Zabavom ti bile omiljele knjige.

U slabašnu tielu volja tvoja jaka
Kopaća ti sklonu oca siromaka,
Da ispuni tvoje najsvetije želje,
A njemu da budeš dika i veselje.

Na trnovoj stazi nauka i muka
Oskudno te tudja milovala ruka,
Stradanja i priegor bijahu ti drugom,
Za koricu crnu mnogima bje slugom.

I kada si patnja prebrodio more,
Težkih svojih truda ubrao lovore,
U zanosu srca pregnuo si žarom,
Da se sav posvetiš creskim ubogarom.

Sa pregnuća tvoga neumorna rada
Budućnosti bolje kriepila nas nada,
Ali jao, eto klonule ti sile,
Smrt nam te ubroji medju žrtve mile.

S Bogom imenjače, u zvanju mi druže,
Na tom svietu riedko cvale su ti ruže.
Tamo nek uživa blaga duša tvoja
Vječni miris ruža rajskog perivoja.

Cunski pop Frane.

Nastavak u prilogu.

položaja po Hrvatsku. Vladina stranka sliedi stope nesretnog razbana Khuena a opozicija, pociepana i raztrovana, klala se je medjusobno. To je žalostna slika posliednjeg zasjedanja sabora kraljevine Hrvatske.

Crna Gora: Turski su vojnici na crnogorskoj granici ubili ovih dana jednoga crnogorskoga pastira. Crnogorska je vlada proti tomu prosvjedovala i zatražila, da se krivci kazne i da se dade odšteta obitelji ubijenoga. Po starom turskom običaju izaslati će se povjerenstvo na lice mjesta, dati obitelji nešto odštete, obećati, da će strogo krivce kazniti — i nedjela turskih vojnika će se po navadi svako toliko opetovati.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju, da se je dne 20. o. mj. treće rusko ratno brodovlje zaputilo put dalekog iztoka. Ono će se brodovlje združiti s drugim brodovljem prije nego li zaplovi u žalo more.

Sa ratišta u Mandžuriji javljaju, da dolazi tamo češće do sukoba izmedju predstraža i da se obje vojske sve to više učvršćuju.

O umorstvu velikog kneza Sergija govorimo na drugom mjestu.

Glavna skupština

udruge sv. Mihovila u Rubeših

(občina Kastav).

Udruga sv. Mihovila u Rubeših obdržavala je dne 2. februara o. g. popodne svoju glavnu skupštinu, kojoj je prisustvovalo preko 59 udrugara, a kao gostovi obć. glavar g. Kazimir Jelušić, obć. savjetnici gg. Frane Dukić i Frane Ferlan-Garić, g. Ivan Bačić iz Jurčićeve i družtveni liečnik g. dr. Kajetan Dabović.

I. Predsjednik g. Vjekoslav Sinčić sa zadovoljstvom konstatirao je dovoljan broj članova udruge i otvorio skupštinu, pozdravio je skupštinare izpričav odsutnost veleučenog gosp. prof. Vjekoslava Spinčića kao udrugara i člana nadzornog vieća, koji zapriečen zastupničtvom na carevinskom vieću u Beču, pozdravio je pismeno skupštinare, na što su i skupštinari jednoglasno odzdravili družtvenom prijatelju, uzkliknuv srdačno „Živio Spinčić“! Spomenuo je pokojnog udrugara Marijana Rubešu—Plovanića, koji je dne 24. aprila prošle godine umro u cvietu mladosti i koga su udrugari sprovodili, na što je skupština pokojniku uzkliknula „Slava“.

II. Sliedilo je čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine po g. tajniku Matu Mavar, koji je zapisnik skupština jednoglasno odobrila.

III. Kod treće točke dnevnoga reda izvjestio je g. tajnik o poslovanju udruge u godini 1904., da je odbor obdržavao dvanajst sjednica; da su bili pozvani udrugari, koji su zaostali sa uplatom članarine, da istu uplate ili da će ih se smatrati, da su odstupili iz družtva; da se je zaključilo neka svaki član plati družtveni znak; da se je dobavilo pisaći stol; da je udruga priredila družtvenu zabavu u „Narodnom Domu“ u Kastvu dne 8. maja prošle god., koja zabava doprinesla je udrugi čistoga dobitka 114 kruna i 40 para. Hvala „Hrvatskoj čitaonici“ i „Narodnom Domu“ u Kastvu, što su bezplatno ustupili prostorije za zabavu i pjevačkom družtvu „Istarskoj Vili“ u Kastvu, što je dragovoljno odazvala se pozivu odbora „Udruge“ i sudjelovala kod zabave.

Kako svake godine tako je i prošle udruga godišnjicu osnutka proslavila svečanom svetom misom i propovieđi u crkvici sv. Mihovila prvu nedjelju augusta, što je sve obavio veleučeni gosp. dr. Ljudevit Čiković uz veločastnog gosp. dekana kastavskog Antuna Ellnera, na čemu im se udruga najsrdačnije zahvaljuje. Istoga dana poslie podne bio je družtveni izlet u Kastav k zabavi „Istarske Vile“ u proslavu stogodišnjice „Stražnice“ ili „Fortice“ u Kastvu.

Svojim izvještajem izliče g. tajnik zahvalu sl. obć. zastupstvu u Kastvu na darovanih 50 kruna udrugi u njezine dobrotvorne svrhe i veleuč. gosp. profesoru Vjek. Spinčića na darovanih slika Njeg. Veličanstva našeg cesara i kralja Franu Josipa I. i dr. Ante Starčevića.

Prošle godine pristupilo je 28 novih članova a koncem godine 1904. bilo je začlanjeno 86 njih prisutnih a 5 odsutnih u Americi, ukupno 91 udrugar, pribrojiv k tomu pristupivše u tekućoj godini broji danas udruga ukupno 96 članova.

Liepo sastavljeno izvješće g. tajnika odobrila je skupština jednoglasno i primila do ugodnoga znanja.

IV. Na poziv g. predsjednika izviestio je u ime zapriečenog družtvenog blagajnika g. Josipa Ferlan, občinski glavar g. Kažimir Jelušić po pregledanih računih od nadzornog vieća za godinu 1904. o blagajničkom stanju kako sliedi:

Prihod:

1.	Višak u gotovini koncem godine 1903. . . . . K	917·50
2.	Članarina uplaćena od 86 članova za god. 1904. . . „	1050·95
3.	Od zaostale članarine utjeralo se u godini 1904. . . „	8·75
4.	Od 28 novih članova u god. 1904. primito u ime ulaznine po 4 krune . . . . „	112·—
5.	Za knjižice po 40 para . . „	11·20
6.	Za 36 družtvenih znakova unišlo . . . . . „	61·10
7.	Čisti prihod družtvene zabave „	114·40
8.	Dar občine Kastav . . . . „	50·—
	Svota prihoda u gotovini K	2325·90
	od kojih na god. 1904. odpada K	1408·40

Razhod:

1.	Podpora bolestnim članovima . . . . . K	521·94
2.	Podpora pogrebnim troškovom umrlog člana Marijana Rubeša — Plovanić . . „	100·—
3.	Vienac istom pokojniku . . „	15·20
4.	Za znakove žalosti . . . . „	6·20
5.	Mežnaru za službu kod sv. mise na ljetnicu udruge . „	1·20
6.	Družtvenom liečniku, ljekarije i za liečenje bolestnih članova u godini 1904. . „	110·88
7.	Novi pisaći stol . . . . . „	18·—
8.	Dva okvira za darovane slike „	5·—
9.	Nagrada družtvenom tajniku „	70·—
10.	Nagrada družtvenom blagajniku . . . . . „	15·—
11.	Tiskanice . . . . . „	8·50
12.	Poštarina i pisarnički te različiti ostali troškovi . . . „	13·55
	Ukupna svota razhoda K	885·47
	Pripodobiv svotu prihoda u godini 1904. od . . . K	1408·40
	sa razhodom od . . . . „	885·47
	Proizlazi višak god. 1904. K	522·93
	Pribrojiv k istomu višak od god. 1903. sa . . . . . K	917·50
	Iznašalo je stanje blagajne koncem g. 1904. u gotovini K	1440·43
	od kojih uloženo kod hranilnice u Ljubljani . . . . K	900·—
	u ručnoj blagajni . . . . „	540·43

Družtveni inventar:

1.	Imovina u gotovini, kao gori izkazana . . . . . K	1440·43
2.	Aktivni zaostalci na članarini od god. 1904., pošto ona do konac 1903. brisana . . „	12·50
3.	Nedignuti interesi 4% kod hranilnice u Ljubljani do konac god. 1904. po prilici „	40·60
4.	Družtvene pokretnine uz odbitak zastarjelosti, i to:	
	ormar . . . . . „	50·—
	pisaći stol . . . . . „	18·—
	slike sa okviri . . . . „	10·—
5.	Družtveni znakovi u zalihi „	193·90
6.	Znakovi žalosti u zalihi . . „	4·57
7.	Tiskanice i knjižice . . . „	30·—
	tako da družtvena imovina koncem g. 1904. iznašala je K	1800·—

slovom jedna hiljada i osam stotina kruna.

Pripodobiv družtvenu imovinu koncem g. 1904. od K 1800·—
sa onom koncem g. 1903. od „ 1386·60
Povećana je imovina u god. 1904. za . . . . . K 413·40

Pošto je nadzorno vieće pregledalo račune i kod g. blagajnika uvidilo uložnu knjižicu i gotovinu, predložilo je, da se družtveni računi odobre i pošto udrugari pozvani od g. predsjednika nisu istim računom ništa prigovorili, prihvatila je skupština jednoglasno družtvene račune, odobrila ih, odlučiv, da se od gotovine u ručnoj blagajni uloži u hranilnicu koliko više moguće i dala odboru obsolutorij na iste za godinu 1904. —

V. Izbor novog odbora.

Predsjednik g. Vjekoslav Sinčić zahvalio se udrugarom na dosadašnjem pouzdanju i očitovao, da ne bi nikako mogao prihvatiti ponovnog izbora za predsjednika.

Na to je sliedilo glasovanje sa ceduljicami i to sa 39 glasova izabran je *predsjednikom* g. Joakim Ferlan iz Rubešove.

U *upravni odbor* izabrana su nadalje jednoglasno sliedeća gospoda:

Vjekoslav Sinčić iz Rubešove, Mate Mavar iz Jurčićeve, Josip Ferlan iz Rubešove i Frane Dukić iz Trinajstićeve.

Odbor se je konstituirao izabravši tajnikom g. Mata Mavar a blagajnikom Josipa Ferlan.

U *nadzorno vieće* izabrani su jednoglasno dosadanji odbornici, i to sliedeća gospoda: — Profesor Vjekoslav Spinčić, Ignacij Sinčić iz Rubešove i Josip Milih iz Matuljeve.

Odstupajućem predsjedniku izriče se hvala. — Novi predsjednik Ferlan zauzeo mjesto zahvalio se je na povjerenju i obećao iz svih sila nastojati o napredku udruge. Skupštinari kliknuše gosp. predsjedniku „Živio“!

VI. Razni predmeti:

Na opazku blagajnika g. Ferlana, da mu nije moguće raditi toliko za udrugu a sa dosadanjom nagradom, jer pomnoženjem članova udruge, pomnožili su se i blagajnički poslovi, odlučuje skupština dati blagajniku za god. 1904. nagradu od 60 kruna i to za trud i ustup sobe sa razsvjetom u družtvene svrhe.

Odlučene su nadalje uredovne ure kad imaju članovi dolaziti uplaćivati članarinu ili primati na temelju pravila podpore u družtvenih prostorijah i to u nedjelje i blagdane zimsko doba od 2 do 4, u ljetnje doba od 3 do 5 sati po podne.

Na predlog više udrugara zaključuje skupština, da se u maju t. g. dade po mogućnosti zabavu u korist udruge a isto tako drugu nedjelju oktobra, kada se po starodavnom kastavskom običaju slavi Miholja u Rubeševoj županiji. Za slučaj slaba vremena, da se zabavu odgodi na drugu nedjelju, kako se odgadja slavlje na bregu kod sv. Mihovila.

Obć. glavar Kazimir Jelušić savjetuje, da udruga naruči koristnih knjiga i novina za udrugare, kako to propisuje § 1. slovo b.) i § 40. družtvenih pravila, jer je svrha udrugi ne samo podupirati članove, već da se isti što više izobrazuju, te obećaje u to ime za početak knjižnice udrugi do tridesetak knjiga darovati.

Skupština odobrava i hvali g. obć. glavaru, a isto tako zahvaljuje prisutnom g. Franu Dukiću-Diraćiću iz Kastva na darovanih 10 kruna i g. Ivanu Bačiću iz Jurčićeve na darovanih 2 krune prigodom skupštine te družtvenom liečniku g. dru. Kajetanu Dabovića, koji je očitovao, da će dati 20% popusta kod liečenja bolestnih članova, samo da može udruga bolje napredovati.

Na upit g. liečnika dra. Dabovića, pošto je nejasno u pravilima, odlučuje skupština, da imadu jednaka prava primati podpore članovi, koji bi bili unesrećeni, da im se n. pr. mora odpiliti ruka ili noga ili što slična a da drugčije ozdrave, jer nesposobni za rad svojedno kao i bolestni i to sve dotle, kako propisuje § 8. družtvenih pravila.

Predsjednik pozdravlja prisutne gostove, zahvaljuje im i preporuča družtvo dalnjoj ujihovoj pažnji. Zahvaljuje osobito obć. glavaru g. Kazimiru Jelušiću, što sborom i tvorom podupire družtvo i što mu ide na ruku, gdjegod što uztreba.

Odgovara u ime svih, obć. glavar g. Jelušić, preporučujući članovima, da budu medju sobom složni i pripravni, da savjestno vrše dužnosti prama družtvu. Neka svatko izmedju njih uznastoji, da pridobije kojeg novog člana, kako bi se udruga podvostručila. **Neka se negleda na osobnosti, već na korist udruga i samih sebe, nedaj Bog potrebe.** Kako ova udruga obuhvaća samo županije Rubeši, Spinčići, Trinajstići, Matulji i Jurčići, moglo bi bili barem još 5 ovakovih udruga u Kastavščini, da se i druge županije slože i ustanove slične udruge. Težko im ne bi bilo, put im kaže udruga sv. Mihovila, po pravilih koje bi mogli ustanoviti slična družtva i sklopiti izmedju sebe zajednicu. Pridružiti bi se mogli i iz susjednih občina k istoj, kad bi i tamo ustanovili udruge. Prinose što ih plaća svaki udrugar od 4 krune ustupnine jednom za uvjek i svaki mjesec 1 krunu i 25 para članarine, to zdrav uz dobru volju lahko učini, puk nedaj Bog bolesti siguran je za liekove i liečnika i za uzdržavanje a da mu ne trpi obitelj, niti da spade na teret občine i može reći, da ga tudja milost uzdržava. Uz liekove i liečnika dobiva bolestni član na tjedan 10 kruna kroz 15 tjedana podpore, kroz drugih 20 tjedana 5 kruna na tjedan i to koncem svakoga tjedna. Iza 35 tjedana može dobiti još izvanrednu podporu. A za slučaj smrti ne treba se obitelji zadužiti, kada prima od udruge 100 kruna za pogrebne troškove udrugara.

Pošto su ovake udruge na korist občine i občinara a da same občine netroše toliko za bolničke troškove, koji u občini kastavskoj nadilaze godišnjih 14.000 od kojih polovicu plaća občinska a polovicu zemaljska blagajna, obećaje i na dalje nastojati, da udruga dobije podporu občine, a mogla bi se obratiti molbom i na zemaljski odbor u Poreč, da i isti dade udruzi podporu, jer za siromašnog udrugara pristedi i zemaljski fond polovicu bolničkih troškova. Kako je razvidno iz družtvenih računa udruga ako i pomalo liepo napreduje, a napredovala još bolje, što njoj iz srdca želi i o čemu je osvjedočen da hoće poznajuć marljiv rad odbora i danas imenovanog g. predsjednika, koji je u dalekoj Americi bio ustanovitelјem i predsjednikom sličnog družtva medju tamošnjim našim narodom i izaslanik kod „Narodne hrvatske zajednice“, koja od više godina sa velikim uspjehom djeluje za Hrvate u Americi, kojih je tamo do 200.000 duša.

Znajuć, da će novi predsjednik po svojem izkustvu u sličnih udrugarskih poslovih nastojati uliti naprednijeg života udruzi sv. Mihovila, pozdravlja g. predsjednika sa odborom i gg. skupštinare, želeć udruzi da napreduje na čast svojim članovom u cieloj Kastavščini, pa da se i drugi Kastavci u nju ugledaju.

Pošto nije bilo dalnjih predloga, g. predsjednik pozove udrugare na složan rad i pozdravi sve prisutne te zaključi skupštinu oko 5. ure popodne.

Udrugari ostaše na okupu još par ura zabavljajuć se medju sobom uz čašu vina u gostioni družtvenog blagajnika g. Josipa Ferlana i sjetiv se prinosom za sirotinju „Djačkog podpornog družtva“ u Pazinu, zadovoljni razišli se svakoji svojoj kući! — Ugledali se i drugi Kastavci u njih i nasliedovali ih!

HRVATI!
kupujte žigice
Družbe
sv. Ćirila i Metoda
za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. San ti ja Jure rekal, da nete Anzulo i Šlocarić bit do smrti prijatelji.

Jur. Imaš pravo, ma ki bi bil to danas leto dan rekal?

Fr. Jas, zač sam znal, da je Šlocarić šegaveji od Anzula.

Jur. Ma pur deju, da j' Anzulo Šlocariću rekal, da ni za Ćića barka.

Fr. Ča da on nezna cesti delat?

Jur. Aj ši, ma Anzulo dê, da ne dobro.

Fr. Ćemo videt ki će paliju dobit.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Na pošti u Zadru neznaju gdje je Pula.

Pred očima imamo jednu kuvertu sa liepim i istčo pisanim naslovom: Odličnom gospodinu N. N. — P u l a (Istria). List sa ovim naslovom bio je predan na pošti u Zadru dne 9/2 1905 (kako se vidi iz poštanskog pečata), te je odpremljen u Prag i dospio tamo 11./2. 1905 (pečat poste), zatim u Polnâ 12.2. 1905. (pečat) i napokon u Pulu 13. 2. 1905 i ovdje točno naslovniku predan.

Ovo se je dogodilo na jednom poštanskom uredu u Dalmaciji, gdje m o r a svaki činovnik da pozna hrvatski jezik, jedini kojeg narod tamo govori. Što je uzrokom ovoj nepodobštini neznamo, ali nam se nameće sumnja, da li nije možda po sriedi mržnja prema hrvatskom jeziku i narodu kojeg zadarskog gizdelina zadojenog nespašenom idejom »madre-patria« ili pak kojeg nametnutog »kulturträgera« švabskog, koji je prije kod kuće koze pasô, pak nakon dvanajstgodišnje službe u kasarnama, poslan u Dalmaciju da usrećuje hrvatski puk.

Veliki ples „dalmatinskog skupa" u Puli.

Za ovaj ples koji će biti u utorak dne 28 febrara t. g, počeo je odbor razašiljati veoma krasne pozive. Upozoruju se ponovno sva ona gospoda, koja nisu dobila poziva a žele posjetiti ovaj ples, neka se radi poziva obrate na odbor, jer pristup na ples je dozvoljen samo onima koji se izkažu pozivnicom. Po širokoj djelatnosti odbora te velikom zanimanju ljubitelja plesa i liepe zabave, obećaje ovaj ples da će biti krasan i ugodan. Odbor je priskrbio veoma ukusne plesne redove u formi male knjižice, koje će se dieliti na plesu krasnom spolu. — Kotiljoni su i na ovom plesu izključeni, jer svuda dandanas na elegantnim plesovima ovaj običaj izumire, nu zato se je odbor pobrinuo za krasne kitice živog cvieća, te će pojedina dama dobit od svog kavalira po kiticu cvieća kao ljepši i življi ukras svoje nježnosti. — Do utorka nije daleko, s toga gospodje i gospodjice prionite živo uz rad i priprivljajte se za ples.

„Pisma o izborim". Ovdašnji naš vriedni drug „Omnibus" počeo je u br. 104. od 18. o. mj. priobćivati pod naslovom „Pisma o izborim u Puli 1905" opis posliednjih izbora za občinu Pulu formi pjesme a u vrlo uspjelom narodnom stihu. Stalni smo, da će naš narod na Puljščini sa slašću i zanimanjem čitati svoje nedavno junački vodjene izborne borbe. Pjesma će biti otisnuta u posebnoj knjižici, te se može dobiti u tiskari J. Krmpotić i dr. Pula.

Iz Rovinja nam pišu, da su tamo počeli ćutiti pomanjkanje pitne vode. Prošloga ćedna doplovio je parobrod „Brioni" iz Pule krcat vodom više puta za privatne osobe, a ratni brod „Nimphe" dovezao je vodu za okružno sudište i za tamnicu. Narod se zabrinuto pita: Što će biti po ljetu kad već sada neimamo vode?

Lošinjski kotar:

† **Pavao Turčić.** Doznajemo, a, to žalibože, po osobi u Puli, da je na Dubašnici umro dne 9. tek. Pavao Turčić, občinski tajnik, u najljepšoj dobi od 24 godine. Pokojnik blaga srca, dika svojih roditelja, nakon dugotrajne i težke bolesti, oslobodio se zemskih muka i otišao Bogu na istinu. Za njim žale neviljeni roditelji i mnogobrojni rodjaci, znanci i prijatelji. Njihovoj žalosti pridružujemo se i mi, a milom pokojniku bila lahka hrvatska domaća gruda, kojoj je bio dušom i srcem odan.

Vrbnik 12. II. 1905. Na čast služi Hrvatskoj čitaonici „Frankopan", koja se svojski zauzimlje, kako da probudi zaspalu sviest gradjana drevnoga grada Vrbnika. Pred nekoliko tjedana priredio je „Frankopan za svoje članove večernju zabavu s tombolom. Dne 29. siečnja družtveni ples, koji je u svakom pogledu sjajno izpao. Divota je bilo gledati naše Vrbanke u narodno-svadbenoj nošnji.

Dosta velike prostorije nisu dostajale mnogobrojnome svietu, premda je bio ulaz dozvoljen samo članovima i pozvanicima. U nedjejju 19. tek. bio je opet drugi družt. ples, koji je ispao još ljepše, nego li prvi. Na 6. ovoga mj. obdržavala se je oprosna večer nekojim članovima, koji su odputovali u Ameriku, a do mala priredit će se predstava.

Po svemu se vidi, da su ljudi oduševljeni za družtvo, te ih veseli napredak Frankopana.

Svako toliko javlja se po koji novi član, a bilo bi ih i više, da družtvo nije ozloglasila stanovita klika, kojoj nije po ćudi okupljanje ljudi u zajednicu.

Nu ovo družtvo, kad je do sada svladalo tolike zaprijeke, koje su mu zlobni jezici na put stavljali, sve će više jačati, čim ga budu više mrzili.

Dobrinj. Veleučeni gosp. uredniče! Počeli ste primati viesti i od ove občine, a i pravo je, da tim saznaju i Vaši velecienjeni čitatelji za naše nevolje.

Občina naša broji preko 4000 stanovnika i tako je raztrešena na otoku Krku kao što nijedna druga. Načelnikom nam je Anton Barbalić, a recimo, sin njegov tajnikom uz 1000 K plaće, bez svake naukovne naobrazbe. Nego čujte što je naše ugledno obć. zastupstvo pod vodstvom ove dvojice, t. j. otca i sina učinilo. U posljednjoj sjednici zaključilo se, da se odpusti obć. liečnika, što je ovaj donekle i zaslužio, ali istodobno moralo se odlučiti, da se razpiše natječaj za obć. liečnika ili da se stupi u dogovor sa kojom od susjednih občina. Niti jedno niti drugo naši odabrani otci učinili nisu i tako će se dogoditi, da ćemo do tri mjeseca ostati bez liečnika, te će siromah tudjem liečniku za možebitni posjet i do 40 K morat platiti, kao što se ovakav slučaj žalibože već više puta i dogodio.

Uzev dakle u obzir raztrešenost ove občine, dostatan broj stanovnika i odaljenost drugih občina, neobhodno bi potrebno bilo, da u ovoj občini stanuje liečnik, kako je to jur i bilo, čime se nebi občina ni najmanjim nametom obteretila, jer vidimo, da namet občine u ovo vrieme što kod nas liečnika neimamo, ni za paru se snizio nije, pa makar se plaćala polovica manje za liečnika. Nu da naša občina ne ima u svojem središtu obć. liečnika, nego se služila onim iz Omišlja, imademo opet zahvaliti našem „velemožnom" načelniku Barbaliću, jer i „pinkuzi" na krovu već znadu, da bi sada njegov drugi sin Josip morao zatvoriti svoju „drago-riju". Dakle narode! Radi koristi načelnikove za njegove sinove, ti moraš da tpiš, a tvoji odabrani otci zastupnici, to ne vide, ili ako vide, to iz straha pred desetbiljadnim bogatašem načelnikom, — drhću i šute. Sram ih budi! Načelniče, dovikuje vam se: kad hoćete za narod, a ne za vas i vaše sinove? Do vidova opet uz Vašu dozvolu uredniče!

Voloski kotar:

»Narodni Dom« u Mihotićima.

I taj se „Dom" — to liepo i svake hvale vriedno djelo naših prijatelja u Mihotićima, Frančićina i Rukavcu — dogotavlja ovih dana. Doznajemo, da će se svečano otvoreuje „Doma" proslaviti dne 4. ožujka o. g. U tu se svrhu čine već i odnosne pripreme za koncerat, predstavu, ples itd. Već je sada interes za tu svečanost velik. U Mihotiće se i dosele zalazilo vrlo rado. Položaj ugodan, narod vriedan, kapljica izvrstna — sve je to privlačilo naše ljude iz okolice. Sada pako, kad se onaj simpatični kraj može pohvaliti još i sa svojim gizdavim „Domom", ne ima sumnje, te će naš sviet i još češće i radije hrliti na drevna svoja „Brda", a nade je, da ne će nitko prepustiti zgode, da prigodom velike, gore pomenute, svečanosti ne posjeti našu vrlu braću u Mihotićima.

Pazinski kotar:

Ispravak. Gosp. Belulović, filozof na bečkoj univerzi poslao nam je ispravak na dop s iz Boljuna uvršten u 6 broju Naše Sloge. Žalimo što je gosp. Belulović protegnuo na sebe, što se na svršetku dopisa veli. Ovdje nam je pak drago iztaknuti da se ono nije ticalo ni iz daleka gosp. Belulovića, nego ako se ne varamo, jednog sveučilištarca koji nije iz Istre. Toliko na čast gosp. Belulovića a na uhar istine. — Uredničtvo.

Imenovanje. Veleč. g. Ivan Mandić, duh. pomoćnik u Žminju, imenovan je župe upraviteljem u Lindaru. Čestitamo našim Lindarcem, što su dobili čestitoga dušobrižnika i rodoljuba!

Porečki kotar:

Podružnica „Družbe sv. Ćirila i Metoda na Lazih občina Motovun. Ova od malo vremena ustrojena podružnica, bujno cvate već u svom početku. Ona je dosad priredila već dvije zabave plesom, t. j. prvu 22. prošlog siečnja i drugu 21. t. g. mj. Čist dobitak bio je około 60 kruna. To je mnogo za Laze. I pisac ovih redaka prisustvovao je obim zabavam te se je uprav divio onoj ćelici njezinih članova, sokolova, koji se natječu, da što sjajnije izpade zabava u svakom pogledu. Maleno je selo Laze, samo 19 kuće brojeva, okruženo k tomu sa izrodima i Talijanima. Ali ipak klisure su oni, ne daju se, zubima i noktima brane svoj jezik, svoju narodnost. Tu nije razlike izmed starca i mladića, oni su srdcem svi mladi. koje im složno tuče za dobrobit svog potlačenog naroda, što oni svakom zgodom i djelom pokažu. Da su druga mjesta po Istri poput Lazih, brzo bi ne naravnoj, nametnutoj, protuzakonitoj izrodo-talijanaskoj kliki odzvonilo; sunce pravde sinulo bi brzo i na naša vrata. Živili sviestni Lazanci! Napred složno za svetu stvar!

Koparski kotar:

Iz Buzeta, jenara 1905. Vriedno je da javimo čitaocima „N. S l o g e", da se je prvog četvrtka mjeseca jenara držao prvi redoviti sajam blaga na Goričici pod Buzetom, koji će se odsad držati redovito istog dana svaki drugi mjesec. Občina je u tu svrhu priredila vrlo liepo sajmište na zgodnom položaju. Prostrano je i na suhu mjestu, a naše mjestno obć. glavarstvo sve moguće je učinilo, da bude sve u redu, Svakovrstna blaga nadošlo je mnogobrojno, osobito domaćeg. Izvanjskog dakako bi bilo dovedeno više, da je bio ovaj sajam najavljen javno širem občinstvu. Da se dade ovom prvom sajmu veselo i svečano lice, u ovaj dan vijale se na sajmištu velike narodne zastave uz nekoliko carskih. Liepi dan doveo amo mnogo radoznala ljudstva; svakome se lice sjajilo od veselja. Seljanin i gospodar naš nagledao se svoje brige i odhrane: svoga liepo ugojenog goveda, a u zastavi svojoj ugledao ujedno znak pobjede i bolje budućnosti. Židovski „Piccolo" se na ove hrvatske barjake vrlo ljutio u jednom od svojih brojeva. Njemu niesu drage! Vjerujemo! Svakako nije mu po volji; ni sajmište ni blago naših gospodara pak već i to, da se je držao sajam, nije mu za stalno drago. „Židovče" i njegov dopisnik iz Buzeta radje bi vidio puste i gole kuće hrvatske bez blaga i hrane i ljude gladne i zapuštene, pa da služe robski Talijancu, naučenu toviti se kmetskim žuljevima. Plaše se narodno-hrvatskih zastava oni, koji u njima nazrievaju križ na grobu svoga ropovanja i zlodjela, bojati se neimadu oni, koji dobro misle i rade. Naš narod pako neka znade, da dok se budu njegove narodne zastave nesmetano mogle vijati u našoj zemlji, dotle neka se ne boji, da će se povratiti doba oderuštva, hlapčevanja i poniženja. Prošla su ona vremena, kada je naš čovjek, ne poznavajući sama sebe ni svog naroda, služio prepokorno šaci Talijana i izroda u gradiću, donašajuć njima sve i svašta i zadnju krajcaru, jaj i pile, a za uzdarje dobivši od ovih porugu, smieh i jaram robstva osobnoga i narodnoga. Ako i imade još naših ljudi, koji služe robski tudjincu ili se još čemu nadaju od ovoga, ali ipak velika većina naše krvi želi i hoće uživati sama svoju muku i plod svoga pota; hoće svoj svoga služiti i pomagati mu, nastoji sam sa svojom braćom graditi kuću sreće i slobode svoje. Oni naši, koji neće, da dalje budu tlačeni od neprijatelelja, oni ujedno ljube svoj materinji govor i narodnu svoju zastavu. Jedno i drugo častno je i vriedno, a i dopušteno, jer smo u Austriji, jer naša zastava hrvatska je zastava, a hrvatski sav narod podanik je našeg cara i kralja. Dakle? Ti to sve znadeš dobro, čifutski dopisniče, ali ipak smeta li naša narodna zastava i bojiš se je ti i tvoji, imate i razloga, jer vam ruši vaše kule i dvore. Al ipak popustit ćeš morati sili i vremenu i priučiti se na njene liepe boje, jer su prošla vremena narodnog tutorstva, vremena hrvatsko-slovinskog neznanja i sužanjstva, prošla su vremena izsisavanja i izrabljivanja naše krvi; mnogo je toga prošlo i još mora proći, pak ćeš ti „Židovče" još deblje suze roniti za blaženim, sretnim danima, koji znače za nas sramotu i nedostojnost. Mi sasma dobro poznamo duševno stanje dopisnikovo; on se sjeća prošlosti.

„Nessun maggior dolore, che ricordarsi dei tempi felici nella miseria."

* * *

U zadnji čas doznajemo, da će Šterped doskora nabaviti veliku hrvatsku zastavu na veselje taljanskog dopisnika, za kojim će se povesti i druga sela buzetske okolice.

„Piccolo" se tuži na vodovod buzetski, što ne će da dovadja u grad dostatno vode, kao da je on kriv, što nema obilno vode. Kaže, da bi ga valjalo popraviti, a mi kažemo, neka manje gradjani prosipju vodu badava u svojih stanovih kao u prkos. I mi se tužimo na vodovod, jer zbilja neodgovara sasma svojoj svrsi; žao nam je i to, da je hrvatska obć. uprava potrošila oko 36 hiljada kruna za taj vodovod, koji ponajviše koristi onima koji nas mrze. Ono dakle, što nisu učinile talijanske obć. uprave za svoje potaljančeno gnjezdo, dalo im je to hrvatsko zastupstvo. Sada žanje hvalu!? Crna nezahvalnosti!

Na potocima naše rieke Mirne zaposleno je sada na buzetščini około stotina radnika. Naši ljudi kano da malo mare da se okoriste ovom zgodom privrede, jer tobož da ne zapuste svoja polja i živad.

pa se je moralo uz domaće radnike uzeti one iz susjednih naših krajeva. Ljudstvo naše radoznalo gleda u ove radnje, koje će — po njihovu mišljenju — mnogo koristiti. Vidjet ćemo! Mi želimo u ostalom, da narodu koriste ove radnje začasno time da zasluži u ovoj zloj godini, a i trajno, da mu ne pravi rieka sa deručimi i divljimi pritocima mnogo kvara polju i livadama.

Razne primorske viesti.

Atentat na strica ruskoga cara, velikog kneza Sergija. Prošloga petka pao je žrtvom revolucijonarne ruske stranke u prastarom sjedištu ruskih careva Kremlu u Moskvi stric cara Nikole, veliki knez Sergij. Njega je imala osobito na zubu revolucijonarna ili nihilistička stranka, jer ga je smatrala glavnim protivnikom takozvanih liberalnih promjena. O samom atentatu pripoviedaju listovi, da se je veliki knez vozio rečenog dana u 3 sata po podne u Moskvi s Nikolajevoga trga preko Senatskoga trga. Za njegovom kočijom išle su dvie druge kočije s tajnimi redarstvenici. Kad je kočija velikog kneza Sergija prolazila mimo sudbene palače, vozile su se pred njom jedne saonice, u kojima su bile dvie na gradjansku odjevene osobe, medju njima jedna u radničkom odielu. Kod sudbene palače pustili su oni, koji su se vozili u saonicama, da kočija velikog kneza Sergija ide pred njima. U tom času bačena je bomba pod kočiju velikog kneza. Eksplozija je bila tako žestoka, da su se porazbijali svi prozori na sudbenoj palači. Kočija se je sva raztreskala na komade, a poplašeni su se konji razbježali. Veliki knez Sergij ostao je na mjestu mrtav. Glava i noge su mu odkinute od trupla, dok mu je odielo sasvim razderano. Kočijaš velikoga kneza zadobio je težke opekline, kojima je na putu u bolnicu podlegao. Eksplozija čula se je daleko u okolici.

Atentatori, čija su imena nepoznata, uapšeni su. Jedan je atentator rekao:

„Meni je svejedno, ja sam učinio svoju stvar".

Čim je velika kneginja Jelisava supruga umorenoga dobila groznu viest, odmah se je požurila na mjesto nesreće. Razmrskani dielovi tjela velikog kneza pokupljeni su i odnešeni u Nikolajevu palaču.

Velika kneginja Jelisava Feodorovna nalazila se je u času, kad je počinjen atentat na njezinom suprugu, u radnoj sobi u Kremlu, gdje je bila zabavljena ustanovljenjem milodara za žrtve rata. Kočija je već bila pred vratima, jer se je velika knjeginja htjela odvesti u guvernerovu kuću, da se ondje sastane sa svojim suprugom, koji je htio takodjer onamo poći. Odmah poslije eksplozije opazio je jedan redarstveni činovnik jednog čovjeka, te mu je pošlo za rukom uapsiti ovoga, premda je bio oboružan revolverom. Uapšenik, koji je zadobio mnogo rana od trunja bombe, nije tajio, da je ubojica, te je izjavio, da nosi sa sobom revolver za to, da na svakoga puca, koji mu stane na put. On je izrazio svoje zadovoljstvo, što nije bilo velike kneginje s njezinim suprugom, ali nije htio kazati, tko ga ni što je. Atentator je na dalje izjavio, da je član revolucionarne socijalističke stranke.

Glava velikog kneza Sergija je sasvim razmrskana; moždjani su mu se razprskali po pločniku. Jedna žena pokupila je pojedine dielove mrtvog tiela i predala ih redarstvenom povjereniku. Jedan redarstveni činovnik digao je listnicu velikog kneza, u kojoj su se nalazili novci i pisma. Kod atentatora nadjena je novčarka s 10 rubalja. U 4 sata poslie podne odslužen je u prisutnosti velike kneginje, kao i svih vojnih i gradjanskih oblasti prvi, a na večer 8 sati drugi parastos za velikog kneza Sergija.

Ruski veliki knez Sergij Aleksandrović, četvrti sin cara Aleksandra II., rodio se je 11. maja g. 1857., bio je dakle u 48. godini života. On se je oženio g. 1884. s velikom kneginjom Jelisavetom Feodorovnom, rodjenom hesenskom princezom Jelisavom, sestrom ruske carice Aleksandre Feodorovne.

Radi predsjedničkoga mjesta u Rovinju. Radi popunjenja mjesta predsjednika okružnoga suda u Rovinju upravio je slavni i u Trstu proslavljeni zastupnik Mazorana upit na upravitelja ministarstva pravosudja. Dakle Mazorana, nepravnik, zastupnik Trsta, postavlja upit radi stvari u Istri! Istarski talijanski zastupnici Dr. Rizzi, Dr. Bartoli, Dr. Bennati i barun Polesini, stidili su se valjda postaviti ga, al se nisu stidili podpisati ga, i podpisali su ga. Nemarimo izcrpljivati ga, jer nam se čini da bi to bilo prebedasto, samo se čudimo i pitamo: odkuda zna taj gospodin Mazorana, da bijaše devet molitelja za ono mjesto? Odkuda zna za ternu kod višega suda u Trstu i kod najvišega u Beču? Od kuda i od koga zna za pohvalne dekrete i za juridičko-publicističko djelovanje njekoga Gandušia? Odkuda i od koga zna, da su proti istom Gandusiu bile podnešene u juristično ministarstvu razne pritužbe, i da su se iste izkazale neznatnim, da dječinskim? — Proslavljeni Mazorana zajedno sa rečenimi istarskimi Talijanim pita upravitelja pravosudja, da njim kaže, da li će u buduće namještati na znamenitija sudbena mjesta shodno kvalifikovane Talijane, ili da jasno reče, da su oni, Talijani, izključeni od takovih znamenitijih mjesta?!

Velika špilja. Iz Slivlja, občina Materija, pišu da su tamo odkrili veliku i sjajnu podzemaljsku špilju. Špilja ta, da je ne samo obzirom na njezinu veličinu, već osobito radi njezine krasote i znanstvene vriednosti vrlo zanimiva. Dva mužkarca, koji su onomadne pošli u jamu u 6 sati u jutro, da ju pregledaju, vratiše se iz nje tekar u 9 sati na večer.

Tršćanska podružnica „Slovenskoga planinskoga društva" stupila je u dogovor sa upravom porezne občine Slivlje kako bi preuzela od iste upravu te špilje.

Narodni biljeg za Istru.

Upozoruju se ovim putem svi rodoljubi, da naručbe za «Narodni biljeg za Istru» prima «Klub sv. Ciril-Metodski zidari» u Zagrebu Preradovićeva ulica broj 34. — Umoljavaju se rodoljubi, da se zauzmu oko trgovaca ili trafikanta u onim mjestima gdje se još narodni biljeg neprodaje, da istoga čim prije naruče.

Trgovci odnosno trafikanti ako zahtjevaju, dobivaju u ime odštete 10% proviziju. Narodni biljeg je po 2 filira. Isti se prilipljuje na karte dopisnice, služi mjesto vignete itd.

Naša braća Slovenci i Česi razpačavanjem svojih narodnih biljega pripomogli su mnogo svomu pridignuću, blagostanju i napredku. Kod istih je običaj da gostione i kavane drže narodni biljeg, te je gostioničar odnosno kavanar dužan nakon potroška od 2 K svakog gosta, da jedan biljeg razdere. Nadalje su «Narodni biljeg» kod spomenute braće uveli štedionice te razni novčani zavodi. Ovim putem upozoruju se rodoljubi da bi i oni taj primjer imali sliediti.

Rodoljubi! zauzmite se za narodni biljeg, te tim ćete mnogo doprinesti k spasu Istarskih Hrvata.

Raspisana mjesta za c. k. bilježnike.

Otvoren je natječaj za c. k. javnog bilježnika u Buzetu i Krku. Rok natječaja traje četiri tjedna poslie trećeg uvrštenja natječaja u »Osservatore Triestino«.

Imenovanja učitelja. Zemaljski odbor za Istru imenovao je gosp. Miroslava Grosmana učiteljem I. reda i ravnateljem muške pučke škole u Kastvu; gosp. Ivana Deltreppo učiteljem II. reda na muškoj pučkoj školi u Malom Lošinju; g.dju Vjekoslavu Makarović učiteljicom III. reda na mješovitoj pučkoj školi u Jelšanih; g.djicu Albinu Zandomani učiteljicom III. reda na mješovitoj pučkoj školi u Galežanu; g.dju Mariju Filinich-Lusina učiteljicom II. reda na ženskoj pučkoj školi u Cresu; g.djicu Terezu Fonchiassin učiteljicom II. reda na pučkoj školi u Motovunu.

Umirovljenje. Službeni vojno-naredbeni list za c. i k. ratnu mornaricu javlja, da je fregatni kapetan g. Dušan pl. Preradović, sin neumrloga našega pjesnika Petra Preradovića, umirovljen.

Knjige „Matice Hrvatske" za g. 1904.

Ovih dana prispjele su knjige »Matice Hrvatske« na povjerenika: Uprava »Naše Sloge«, tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli, via Sissano-Diana. — Gg. članovi se umoljavaju, da dodju dignuti knjige kod povjereničtva u Puli, koje jest jedino od više godina već ovlašteno raspačavati matičine knjige za grad Pulu i okolicu.

Veliki Cirilo-Metodov ples u Trstu.

Podpisani Odbor za veliki Cirilo-Metodov ples u Trstu uljudno moli sve one, kojima je poslao ustupnice, da blagoizvole svoje prinose priposlati *čim prije* blagajniku g. D.ru *Ferdo Černe-tu u Trstu, Via S. Spiridione broj 7.*

ODBOR
za veliki Cirilo-Metodov ples.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

Braća Puhalj sakupiše u kući Puhalja u Lanišću kruna 5·36, a darovaše: Buždon . . . . . K	1·36
Puhalj	3·—
Joso Žmak	1·—
Za počastiti uspomenu blagopokojnog prijatelja Frana Sablića, daroje O. Vid, Markovina . . .	1·—
Varaždinska štedionica . . .	20·—
Pridodom vjenčanja Bandera Jure Šimonova sa Adricom Vicić Ivanovom, sakupio je za družbu po Ivo Sintić u Belom na Cresu . .	11·10
Ukupno danas . . . . . K	37·46
Na račun ove godine izkazanih . .	268·47
Sveukupno . . K	305·93

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Da počasti uspomenu blagopokojnog prijatelja popa Frana Sablića, daruje O. Vid Markovina K	1·—
Antun Medved, župnik u Šterni	19·—
Ukupno danas . . . . . K	20.—
Na račun ove g. izkazanih . . .	79·40
Sveukupno K	99·40

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca decembra sliedeći prinosi:
(Konac.)

Spinčić Vjekoslav, prof. i zast. naroda, dobre ruke	50·—
Grašić Josip, župnik, Beram . .	40·—
isti za oprost od čestitanja . .	5·—
Prva hrv. štedionica u Zagrebu dar prigod. bož. blagdana . . .	100·—
Mogorović Ivan, župan, Grdoselo	6·—
Jelušić Franjo, svr. pr., Kastav, občinski zastupnici u Kastvu sakupiše kod skupnog objeda poslje konstituiranja obć. glavara na predlog g. prof. Vjekoslava Spinčića . .	25·—
Budisvoj . . . . . K	300·—
Rodudar	300·—
Svjetlorad	300·—
Dajbrate	100·—
Članovi čitaonice u Mihotićih sabrali za počastiti uspomenu blagopokojnog dr. Dinka Vitezića poslje glavne skupštine	25·—
Za počastiti uspomenu blpk. dra. D. Vitezića daruju: Vučković Gjuro, trgovac, Trst	10·—
Pretner M. trgovac, Trst . .	10·—
Matejčić Fran, c. kr. šk. z. nadz. Trst	10·—
Zidarić Vinko, nadučitelj, Sv. Petar u šumi	20·—
Frančić Bazilija, učit. Pazin .	1·—
Trinajstić dr. Dinko, Pazin .	50·—
Trinajstić dr. Matko, Volosko.	50·—
Ožbold dr. Josip, Krk . . .	40·—
Tomičić Viktor, Volosko . . .	30 —
Zamlić Vinko, župnik Volosko dobre ruke	10·—
Kos Ivan, rav. c. kr. gimn. Pazin	6·—
Matejčić Fran, c. kr. šk. zem. nadzornik. Trst	40·—
Šumski	40·—
Sloković Liberat, za oprost od čestitanja	10·—
Matejčić Fran, c. k. škol. zem. nadzornik, Trst darovanih od Presvj. g. Antuna viteza Klodiča-Sabladovskoga dvorskog savjetnika . . .	25·—
Ujčić Nikola gradj. poduzetnik, Pazin	10·—
Kurelić dr. Šime za oprost od čestitanja	10·—
Frankola Franjo, za oprost od čestitanja	4·—
Cerovac Antun, Roč, sakupljeno prigodom oprosta god. 1904, u gostioni Ivana Čeha	3·—
Sabrano u Kopru medju zastupnicima prigodom posjeta g. Siškovića iz Črnog Kala, svomu kolegi iz Bosne	20·—
N. N.	1·—
Za počastiti uspomenu blagopokojnog g. dr. D. Vitezića daruju:	
Mardešić Niko, trgovac, Pula „	6·—
Stihović Josip, Pula . . . „	2·—
Krmpotić Josip, Pula . . . „	5·—
Križ Lacko, Pula . . . . . „	5·—
Suligoj Viktor, Pula . . . . „	1·—
Novi list, Rieka, sakupljenih tečajem godine 1904.	238·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

Listnica uredničtva i uprave.

Prijatelju u Liburniji. Pitate čemu tužaljke. Evo zašto. Čitali ste bez dvojbe našu opazku u posliednjem broju izpod viesti: „Gradnja ceste u Opatiji" Recite nam po duši nije li žalostno, da moramo uz tolike narodne odvjetnike, zastupnike, učitelje, čitavu četu svenčilištnih djaka i bezbroj ostale inteligencije u našoj Liburniji pabirčiti važnije viesti o Liburniji iz vanjskih ili tudjih nam novinah? Ne sjećate li se, kako smo mi bili još kao gimnazijalci sretni, ako smo mogli našemu listu dojaviti kakvu novost? A danas? E, danas je komodnije kritizirati nego li zasukati rukave pak pomoći. Da ste nam zdravi i veseli!

Dr. L. FÄRBER,

štopski liečnik u Gorici prepisivao je uvjek sa najboljim uspjehom osobama, koje su dulje bolovale na živcima

željeznato vino

G. PICCOLIJA
dvorskog dobavljača i ljekarnika
u LJUBLJANI.

Boca od pola litre stoji 2 K, a vanjske se naručbe kretom pošte obavljaju.

Poziv.

Budući da se redovita opća skupština *Posojilnice in hranilnice v Kopru*, vknjižene zadruge z neomejenim poroštvom, sazvana za 23. februara 1905. nije mogla obdržavati toga dana radi nedostatnog broja prisutnih članova, pozivlju se tim p. n. gg. članovi opet na redovitu opću skupštinu, koja će se obdržavati u *Kopru, u posujilničkoj vlastitoj kući* ulica Annunziata k. broj 787. dne **12. marča 1905. u 9 sati prije podne.**

DNEVNI RED:

1. Izvješće upravnog odbora o djelovanju zadruge u godini 1904.
2. Izvješće nadzorstva o računima za godinu 1904.
3. Odobrenje zaključnog računa za godinu 1904.
4. Izbor upravnog odbora za god. 1905.
5. Izbor nadzorstva za godinu 1905.
6. Slučajni prijedlozi.

ODBOR
Posojilnice in hranilnice u Kopru.

Broj 495.

Oglas.

Daje se na obće znanje, da će se živinski sajam na Fontani kod Buzeta uslied odredbe c. k. Namjestničtva u Trstu od 17. aprila 1904. broj 8792/III. obdržavati svakog drugog četvrtka mjeseca jenara, marča, maja, julija, septembra i novembra, a kad bi taj dan bio blagdan, sliedećeg djelatnog dana.

Glavarstvo obćine.

Buzet, 21. marča, 1905.

Načelnik:
A. Klarić v. r.

POSJED

prije „KOŠARA" na briegu Kastanjeru u PULI, sastojeći od **kuće, štale, oranice, vinograda i voćnjaka**

prodaje se
ili
daje u najam.

Pobliže upute daje c. k. šumar
J. Gračalich u Puli.

Br. 268.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkansko

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Anton Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izrađuje se samo u poći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvićem itd. . . . . kg. po K 8·—	Voštěni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isto ukrašene s odljepljivim cvietićama . . . 6·—	Isti ukrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svićčice za božično drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ „ . . . . . 2·—	Voštěne svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4.40
„ granis . . . . . 1·20	Svioće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
	„ II. „ „ „ . . . 2·40
	Voštěno platno za oltare, metar . . . . . 2·—

Svieće za pogreba po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gerstheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luć. — Isto tako svieći plitmac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cjene.

Preporučam se prečasnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Koristno za vinogradare!

Upozoruju se gospoda vinogradari u njihovom vlastitom interesu, da će izbor

Sumpor „ALBANI" iz Pesara

raspačavati i ove godine jedino skladišna tvrdka

PAOLO ROCCO & NIPOTI u TRSTU

i prodavači u pokrajini ovlašteni od iste tvrdke.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i popuť kristala čisto stolno p će.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grlja-na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod bolibubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i natekliih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljačinu moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duce)	K 5·—	36 „ (3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
60 bočica (5 duceta) K 18·—			

Manje od 12 bočica se ne šalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 — 4 originalne boce K 5·80

6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se ne šalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadimanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madrona, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naručuje pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Manje neka se šalje naprid ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je slijedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Boršić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 9. Pula, u četvrtak dne 2. marča 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šaiju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu. ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Odaslanici zemaljskih odbora.

Javili smo onomadne, da će se sastati u Beču na poziv zemaljskog odbora Moravske, odaslanici svih zemaljskih odbora Austrije na dogovor radi nekojih važnih financijalnih pitanja, koja se tiču više manje svih pokrajina i krunovina, zastupanih na carevinskom vieću.

Takav jedan sastanak imali su pred dvije godine — ako se ne varamo — odaslanici zemaljskih odbora u Beču, te su tada stvorili neke zaključke, koji su išli za tim, da se doskoči lošem financijalnom stanju pojedinih pokrajina.

Pitanje o sadašnjem sastanku, potaknuo je kako rekosmo — moravski zemaljski odbor, odnosno član toga odbora, zastupnik Fuchs, muž, koji se je odlikovao kano vrlo vieštu i praktičan odbornik i upravitelj. Premda Niemac po rodu, uzgoju i čuvstvu, spada medju one muževe svoje uže domovine, koji nastoje svimi silami oko izmirenja Niemaca i Čeha u Moravskoj i koji potvrdjuje to svoje nastojanje i činom kao zemaljski prisjednik priznajući drugomu zemaljskomu jeziku t. j. češkomu jeziku podpunu ravnopravnost kod zemaljske upravo.

Na predlog tog pravednog prisjednika i poštenog muža, razpravljalo se je u sjednici odaslanika zemaljskih odbora dne 18. pr. mj. u Beču o sliedećih resolucijah:

1. sadašnje stanje zemaljskih financija ne može se dalje održati, te treba temeljitih promjena.

2. U tu svrhu morala bi država preuzeti na svoj teret troškove redarstva i ukonačenja, te pružiti pokrajinam veće i redovite podpore iz skupnih državnih prihoda.

3. Ove podpore imalo bi se davati od prihoda državnih poreza, koli izravnih toli neizravnih, i razdieliti po dogovoru polag jednog pravednog ključa.

4. Poziva se vladu, da podupire pokrajine u njihovjh težnjah, da pronadju nove izvore javnih prihoda.

5. Umoljava se vladu, da ustroji kod financijalnog ministarstva posebni odsjek, koji bi se imao baviti, bezodvlačno, proučavanjem novih izvora pokrajinskih prihoda.

6. da se oživotvori program, sadržan u navedenih gori točkah, ustraja se stalni odbor zemaljskih odbora, sastojeći od 16 članova i od jednog odaslanika grada Beča.

Nakon svestrane razprave prihvatiše odaslanici prvih pet točaka jednoglasno, dočim bijaše šesta točka zabačena, pošto se je istoj uzprotivio odaslanik zemaljskog odbora Galicije tvrdeći, da bi se ustrojenjem stalnog odbora zemaljskih odbora došlo u sukob sa autonomističkim pravicama pojedinih pokrajina.

Predlog ili resoluciju o ustrojenju tog stalnog odbora, stavio je zemaljski odbor Istre, odnosno njegovi odaslanici — ako se ne varamo zemaljski kapetan Rizzi i prisjednik Chersich.

Nama nije žao, da je taj predlog talijanske gospode naše Istre pao, dočim nam je drago, što bijaše prihvaćen predlog moravskog odaslanika Fuchsa, da se nain e odaslanici zemaljskih odbora sastaju od slučaja do slučaja na skupne dogovore.

Ovaki sastanci članova zemaljskih odbora od slučaja do slučaja, imati će bez dvojbe dobrih posliedica za pojedine pokrajine i to tim više pošto su i vladini krugovi osvjedočeni, da su danas pokrajine odviše obterećene, te da ih valja odteretiti od javnih tereta t. j. od troškova, koji tište ne samo pokrajine, već i pojedine občine i druge upravne korporacije, kao što su kotarski prinosi za ceste i škole itd. osobito pak nepravedni troškovi radi proširenog djelokruga, što ga moraju da vrše občine.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 26. febrara 1905.

Sretan je ministar-predsjednik Gautsch. U trih sjednicah netom prošloga tjedna razpravilo se je i prihvatilo većinom glasova izvještaj vojnog odbora o novacih, onako kako je to vlada predložila. K tomu prešlo se je na razpravu o njekih promjenah obrtnoga reda.

Dozvola novaka.

U utorak, sriedu i četvrtak prošloga tjedna razpravljalo se je zakonsku osnovu o dozvoli da se može novačenje preuzeti. Govorilo je zastupnika svih narodnosti i stranaka. Najveći dio zastupnika tužio se je na ovo ili ono kod vojske, ali je opet većina bila za to da se dozvoli redovito novačenje.

Od naših govorili su Biankini i Pogačnik. Prvi je zahtjevao da žandarmerija dopisuje sa oblastima u naših pokrajinah hrvatski. Zagovarao je takodjer pojačanje naše vojne mornarice, to jest, povećanje vojnih ladja i popravak obstojećih. To će stajati novaca, ali je to po njegovoj misli nuždno, a da se uzmogne monarhija obraniti naročito od Italije. — Zastupnik Pogačnik hoće, da se više obzira uzme na jezike vojnika nego do sada, da se u vojne akademije uzima i takove mladiće Slavene, koji neznadu njemački. Ovaj jezik će se brzo naučiti, a znanje hrvatskoga ili kojeg drugog slavenskoga jezika mu je kašnje nuždno. Izrazuje se proti tomu da bi ova polovica monarhije morala plaćati 70% za uzgoj magjarskih častnika. Poznato je, veli nadalje, da je monarhija uvjek računala na vjernost Hrvata. Ali nije poznato da bi ratni ministar učinio kakve korake da obrani prava Hrvata u vojnih stranah, koja se svakim danom tlače. Na Hrvate i Slovence će monarhija računati stalno i kod riešenja pitanja na Balkanu, ali zato neka ih i zadovolji.

I razni drugi govornici sjetili su se u svojih govorih Hrvata. Tako n. pr. tirolski kršćansko-socijalni zastupnik dr. Schepfer. Ako će Magjari da sruše dualizam, onda neka znadu, da će se oglasiti ili moći oglasiti takodjer Hrvati. Oni će se pozvati na svoju hrvatsku, pragmatičku sankciju i zahtjevati odieljenje od Magjara. Isti govornik doziva u pamet rieči dra. Luegera, izrečene g. 1903. u niže austrijskom saboru. Onda, kad su Magjari svoju preuzetnost pobrzali, dvojili su mnogi ob obstanku monarhije. Lueger nije dvojio. On je veliku nadu polagao u ugarske nemagjarske narodnosti, osobito u Hrvate. „Hrvati ne će nikad dopustiti da im se magjarski komandira. Hrvati su branitelji misli skupne domovine. Oni su proljevali krv da uzdrže Austriju, i učiniti će to još jednom, kad do toga dodje." I drugi razni sjećaju se sada Hrvata. Hoće li Hrvati učiniti ono, što se od njih očekuje. Ako ne, nisu oni krivi, nego svi oni koji su pustom nezahvalnosti vraćali Hrvatom. Ako da, onda će valjda znati okoristiti se prilikami.

Izbor predsjednika.

Predprošloga tjedna je predsjednik zastupničke kuće grof Vetter oduzeo rieč grofu Sternbergu, pošto ga je nekoliko puta uzalud zvao da govori o stvari. Sternberg pozvao se je na kuću za dozvolu dalnje rieči, i kuća mu je dala. Kod glasovanja odlučili su Poljaci, koji su se htjeli Vetteru osvetiti što je dozvolio svega i svašta goveriti proti mjima zastupniku Dašinskomu. Vetter je u onom glasovanju vidio nepouzdanicu te je položio predsjedničku čast. U sriedu se je obavio ponovni izbor predsjednika. Vetter bio je ponovno izabran i to sa 216 glasova. Osim toga je bilo predano 45 bielih listića, tri su glasila za Schönerera, dva za Sternberga, i po jedan na trojicu drugih. Vetter je preuzeo predsjedničtvo. Ni on nije zadovoljan

PODLISTAK.

Rad

oko budjenja narodne svijesti hrvatskog i slovenskog naroda u Istri u zadnjih 50 godina.

(Predavanje prof. Vj. Spinčića na svečanoj skupštini priredienoj u proslavu smrti blagopokojnog Dr. Dinka Vitezića u Beču.)

(Nastavak)

Zato je pokojnik učinio tom knjigom veliko djelo, izradio, da su se iz nje Bogu molili i da su ljudi donekle k sviesti mogli doći. Kad je postao biskupom u Poreču, gdje nije našao nijednoga, koji bi zajedno s njim čutio, počeo je djeliti tu knjigu medju svećenike i ljude, za koje je mislio, da ju mogu rabiti. Dijelio je i sveje pastirske listove, poslanice, a ljudi su se veselili, da su mogli makar iz mrtvoga čuti nauku od svojega višega pastira u svojem jeziku. Jer ma i da bijaše glagoljaša, vrhovni pastiri bili su Talijani, koji nijesu ništa izdavali za narod u hrvatskom jeziku. I on je to prvi počeo, te nije dijelio samo „Otče budi volja Tvoja" i poslanice nego i školske knjige. Čim je doznao, da koji svećenik gdje knjigu želi i treba, brzo mu ih je poslao. I bivši biskupom propovjedao je u crkvi Djevice u Poreču kao prosti svećenik i zalazio u bližnje župe, gdje je manjkalo svećenika. Popravljao je i gradio crkve i svećeničke stanove. Medju ostalimi dao je sagraditi crkvu i svećenički stan u kraju, gdje se je pučanstvo do tada bavilo stočarstvom i kradjom medju sobom i napadajući na druge ljude, i tamo poslao svećenika. Taj svećenik još i sada ondje radi. Njegovim marom pretvoreno je posve neobradjeno zemljište u rodno polje a poludivlji ljudi u kultivirane. Krajina je to Roverija sa središtem Juršići a svećenik Josip Velikanje. Osim toga je Dobrila znajući kako manjka ljudi sposobnih u svim strukama života, tražio posvuda po svojim župama, gdje bi našao kojeg dječaka, koji bi bio nadaren, pak bi ga poslao u škole. Prof. Antun Korlević i ravnatelj Ivan Rabar su n. pr. dvojica od njegovih mnogobrojnih pitomaca. On je istina mislio poglavito na odgoj svećenika, ali je njemu bilo takodjer drago, ako su ti njegovi pitomci učili što drugo, samo da su napredovali i redovito svršili svoje nauke. I baš u nakani, da se uzgoji i izuči ljudi, radio je na tom, da se ustanovi dječačko sjemenište. Želio ga je ustrojiti u Pazinu, ali mu žalibože nije to uspjelo, pače onakvog sjemeništa kakvo je on želio, nema ni danas. Ima ih u Trstu i Kopru, ali djelomice ne samo da nijesu za nas, nego su proti nama. Ako Vam gospodo, još rečem, da je pokojni Juraj Dobrila bio kao virilista medju prvim zastupnicima, koji su zagovarali hrvatska i slovenska prava u Istri, da je dakle bio zastupnik u saboru Istre i da je nekim slučajem bio u jeseni g. 1861. izabran u carevinsko vijeće; ako Vam nadalje rečem, da je podupro ustanovljenje „Naše sloge", te da je on s ono malo naših ljudi, kojih je tada bilo u Istri, bio u uzkom savezu, to se može reći, da Dobrila znači četvrt vijeka narodnog života u Istri.

Od 60—70tih godina imamo već nešto takvih ljudi n. pr. pokojnog biskupa Vitezića, kanonika, kasnije biskupa Feretića, školskog nadzornika i pisca Volarića, zastupnika župnika Jurinca. K tomu bijaše nekoliko ljudi i u Trstu kao braća blizanci Baštijani, Ujčić, Karabaić. Bilo ih je štogod i drugdje, ali svi su bili bud u kakvom savezu s Dobrilom. Neka mi bude mimogredce dozvoljeno reći, da je i ono probudjenje naroda u Istri tada i što je kasnije bilo, da je i to barem donekle bilo u savezu s narodnim životom, što u Dalmaciji, što osobito u Banovini. Bog zna, gospodo, da li bi bio Dobrila ono učinio za svoj narod što je, da nije učio u Banovini u Karlovcu! Bog zna, da li bi bili Otočani (Krčani) ono, što su bili, da nijesu došli u doticaj s onima što su bili u Dalmaciji i zanimali se za narod, kad ne bi bili učili u Zagrebu, Rijeci, Senju i to već i stariji, prvi; a kako bi bilo s onim mladjima, koji su učili na Rijeci, u Zagrebu, Senju na sveučilištu u Zagrebu, kako bi bilo s njima i s njihovim ćućenjem narodnim, da nijesu polazili škole u Banovini! A kako bi bilo s uvedenjem hrvatskog jezika u urede i občine, kad se ne bi bio uveo prije u Banovini u srednje i više škole i urede! Poslije te disgresije možda nuždne, da se ne bi mislilo, da su Hrvati Istre i prvi buditelji naroda bili bez ikakva doticaja s drugim Hrvatima, dozvolite da spomenem i nekih drugih čimbenika i načina, kako se je širila narodna svijest u Istri. Biti će to posve kratko u nekoliko rieči:

(Nastavit će se)

ni drugi. On je predsjednik za nevolju. Kuća još nije dosta jaka da bi mogla podnieti jakoga predsjednika, kako je pravo rekao jedan zastupnik češki. Sam Vetter se žrtvuje, znajući da je tako, ali je već najavio svoj skoranji odstup. On reć bi, bi se radje bavio medicinom, iz koje je napravio prvi rigoroz odkad je predsjednik.

Pomorske stvari.

Proračunski odbor počeo je svoje razprave, bez obće razprave. Razpravilo se je stavku o duhanu, i onu o pomorskih stvarih. U ovih je izvjestitelj vit. Vuković. Potužio se je, kako se mnogo troši na Tršćansku luku, a kako malo na ostale manje, u Istri i Dalmaciji. Medju ostalimi zahtjevao je izvršenje lučkih radnja u Opatiji. Te se mora izvršiti obzirom na medjunarodno znamenovanje toga lječilišta, i na gostove koji tamo dolaze.

Ministar trgovina Call odgovorio mu je, da se je proširenje m u l a u Opatiji uzelo u obzir dok se je za to odlučilo 20.000 kruna i metnulo u proračun za 1905. 8000 kruna!!! I Call kao da je toli naivan da je to dosta! Nadalje rekao je, da se misli uzeti posebni zajam za lučke radnje u Trstu. Ako se to učini, onda će se moći uzeti više u obzir želje pučanstva primorskih pokrajina, te brže izgradjivati i popravljati domaće luke. U ostalom, veli, vidi se iz proračuna, da se svake godine u raznih mjestih gradi. Napokon se već pomorska vlada u Trstu bavi sa izgradnjom nacrta za p o v e ć a n j e l u k e u O p a t i j i.

Za telefonski spoj Opatije.

Doznajemo iz pouzdana izvora da je napravljen nacrt i za telefonski spoj Opatije preko Trsta sa Bečom. Stojati će 70.000 kruna. Prem se je stalno, da će ta glavnica nositi dobre kamate, ipak se do sada nije moglo dobiti vjeresije u tu svrhu. I još će možda nekoliko godina proći prije nego se ju dobije.

Za nuždu se je sada, sporazumno sa ugarskim ministarstvom trgovine, odlučilo urediti spoj Opatije sa Bečom preko Rieke i Budimpešte. Novo uredjenje stojati će kakvih 5000 kruna, i izvršiti će se za koji mjesec.

Jedan odgovor voditelja pravosudja Talijanom.

Na interpelacije Mazorane, Rizza, Bennata, Bartolia i drugih glede imenovanja predsjednika okružnoga središta u Rovinju odgovorio je upravitelj pravosudja još 17. febrara t. g. ovako:

Imenovanje Franja Dukića predsjednikom okružnoga središta usliedilo je poslie savjestnoga i jako potankoga izpitanja sposobnosti pojedinih molitelja.

To izpitanje je pokazalo, da Franjo Dukić ne stoji za niti jednim od molitelja u sposobnostih, a da je u revnosti i marljivosti kao i u pristalosti za ono mjesto u obće prekosio svoje sumolitelje, da mu se je dakle imalo dati prednost. Kod imenovanja su odlučili samo stvarni razlozi.

Na tvrdnju gospode interpelanta, da se je imenovanjem Dukića htjelo uzdržati nepretrgnutu porodicu slavenskih okružnih predsjednika, dosta je reći, za pokazati kako se gospoda interpelanti varaju, da je od sedam predsjednika od po prilici god. 1860. bio jedini Tušar slavenske narodnosti.

Na upit gospode interpelanta, kako će postupati ministarstvo kod budućih imenovanja, odgovara s jedne strane da ne može dati nikakvih izjava, s druge da će ministartvo kod svakoga imenovanja sve odnosne okolnosti marno proučiti i izključivo na temelju toga odlučiti.

„Naša Sloga" in učiteljstvo.

Pod gornjim naslovom imade „Učiteljski tovariš" u svojem broju d. d. 3. t. mj. broj 5 dopis iz Istre. Šaljem Vam prepis istoga uz svoje opaske. Kad ga pročitate, reći ćete, to je pisano bez soka i smoka, pa mjesto, da bi branio učiteljstvo i pojedince, on blati učiteljstvo i onoga koga je htio braniti. Dopisnik se nije potpisao, al mora, sudeć po dopisu, da mu je ime „Konfuzionsrat na kubus". Čudno što je dopis tako nerazumljivo sastavljen, to je uprav čedo nerazumljivog dopisnika. Razuman bi ga razumnije i jasnije napisao. Evo što piše:

„V Istri imamo list — „Naša Sloga" — ki izide v Pulju vsakih sedem dni. Pred nekoliko leti je izhajal po dvakrat na teden. Zmanjkalo je denarja (jer gosp. Konfuzionsrat nije dugo predplatnik „N. Sl." op. dop.) in drugih sredstev, zato je začela „Naša Sloga" izhajati po enkrat na teden. To glasilo se odlikuje osobito z napadi na učiteljstvo („N. Sl." nije nikada još napadala naše istarsko hrv. i slov. učiteljstvo. Rado bi znati, kada je Sloga „učiteljstvo" napala? Op. dop.) V preteklem letu je priobčilo proti nekemu učitelju iz pazinske okolice mnogo lepih reči. (Šteta što ih „Uč. tovariš" ne zna, možda bi i on istotako pisao kako i „N. Sl." Op. dop.) Proti učiteljstvu (jedan učitelj ne sačinjava učiteljstvo, op. dop.) bi ne smeli tiskati takih stvari, (proti učiteljstvu opetujem nije „N. Sl." nikada pisala, op. dop.), nego bi jih morali pometati v koš, toda par dobi par tudi v cerkvi. (Kako je mogao g. Konfuzionsrat umješati ovdje ovu poslovicu ne mogu shvatiti. Op. dop.) Dopisnik mora biti gavran, (a ipak gosp. Konfuzionsrat rado obilazi župniške pragove, a ovdje jih nazivlje gavranima. Op. dop.) pa mu potem tiskajo dopise neglede na to, ali so resnični ali pretirani. Ljudje okolo tega glasila kriče na vse grlo: „U Istri nema ovoga nit onoga". Toda imamo netakta in lenobe v vsakem pogledu. (Gosp. Konfuzionsrat je personificirana „netaktnost in lenoba". Op. dop.)

V 50. številki piše rečeno glasilo: „Oni, koji su po svom zvanju i stališu prvi pozvani, da skrbe za narod naime župnik i učitelj, ne dolaze niti blizu. (Gosp. Konfuzionsrat morao je dokazati, da ovo nije istina. Op. dop.) Samo, da je njima dobro, a za narod ih glava ne boli. Ovom prigodom upozorujemo ovim putem pozvane faktore, naime c. kr. kotarsko školsko vieće u Puzinu i prečastiti Ordinarijat (tega piše z veliko začetnico) u Istri, da već jednom učine svoju dužnost na ovdašnje pritožbe, jer inače udarit ćemo baš na ovom mjestu u druge diple, ma bilo to i neugodno po dotične faktore. Abnormalne, nezdrave i gnjile odnošaje u Liudam. (Meni nepoznato mjesto u Istri, op. dop.) treba radikalno izcieliti. (Ne samo tamo, nego svagdje op. dop.) Dok to ne bude, mirovat nećemo, (i ne bi smjeli op. dop.) jer imamo zato pune vreće razloga. (Bravo, pope!) Sramota, da se što takva ovdje trpi". (Gosp. Konfuzionsrat misli, da se ovdje tuži učitelja i ordinarijatu u Trstu. Naveo je baš ono česa nebi smio! Nu čemu sam mu ja dao ime „Konfuzionsrat?" Op. dop.)

V r e s n i c i j e s r a m o t n o, d a k a j t a k e g a t u t r p i m o. (Dakle i gosp. Konfuzionsrat tvrdi ono isto što i dopisnik „N. Sl." Toga nije valjda mislio učiniti, a sramota, da još i on dotičnog učitelja napada. Op. dop.) A čigava je krivda? (Zašto nije odgovorio gosp. Konfuzionsrat? Op. dop) Ali niso, vajeni od eksaltirane in bolne glave, tožili vsega učiteljstvá? (Bit će to filozofiranje g. konfuzionsrata, jer drugi ovoga nikako ne može razumjeti. Op. dop.) Potrpite in čakajte sodbe! (Ne treba nam čekati, jer je gosp. Konfuzionsrat već izrekao svoju odsudu. Op. dop.)

Učitelji v pazinski okolici (možda dvojica, to je dakako već u množini. Op. dop.) gledajo razočarani in s prekrižanimi rokami (čudno, da se ne mogu braniti. Op. dop.) in ne vedó (sic! op. dop.). da je to taktika faktorjev, ki bi morali v prvi vrsti braniti (faktorji tobožnji su i dotičnog učitelja branili. Op. dop.) in zagovarjali učiteljstvo. (Zagovaraju učiteljstvo svagda i na svakom mjestu. Op. dop.). Čudno, da se ne more učiteljstvo v Istri zediniti. (Neka to učini g. Konfuzionsrat. Op. dop.) Ima nekoliko društev, a niti eno ni sklicalo skupščine, da preišče stvar in sodi, komu je treba soditi. (Valjda ni jedno nije htjelo toga učiniti, jer nije smatralo to potrebitim a bi li to koristilo koliko onomu učitelju?) V takem slučaju bi se zamerili predsedniki mogočnikom in potem bi se jim lahko primerilo kaj takega, kar se je onemu učitelju. Potem pa jaoh! Lepi so to predsedniki (sreća što su učitelji pametni, pa da ne izaberu predsjednikom društva g. Konfuzionsrata, akoprem mu je to pio desiderio! Nu, nek bude miran toga lje doživjeti ne će. Op. dop.) a še lepša društva. (Dakle g. Konfuzionsrat napada ovdje i učiteljstvo. što u našim listovima nismo još nikada čitali. Urednik „Uč. tov." mogao je mirne duše baciti ovaj dopis u koš! Barem se ne bi osmješio. Op. dop.)

Bilo bi bedasto, prenaglo in netaktno, napadati vse učiteljstvo, pravi naša kamora; (g. Konfuzionsrat je član talijanske kamore, pa mu vele ljudi, ona i daje 200 K na godinu zato, da napada bedasto, prenaglo in netaktno na hrv. in slov. učiteljstvo, a najmio si je zato „Uč. tov." Prosit! Op. dop.); najprej hočemo urediti tega in onega, potlej ostale. (Tako i čini tal. kamora, op. dop.) Istrsko učiteljstvo je kratkovidno (g. Konfuzionsrat ne vidi rekao bi čovjek niti dalje nosa) in ne uvideva smeri; toda uvidijo, a — prepozno. (Ni sada ni ikada ne će se naši učitelji predati u ruke tal. kamore kako što je učinio g. Konfuzionsrat. Op. dop.) Uredili bi tudi smer (? dop.) — a kdo predseduje našim društvom? Našim društvom predsedujejo — razen onemu na Voloskem, kjer prevladuje napredno načelo — ljudje, ki so odvisni od ene ali druge osebe (zašto ne, nit najmanje od g. Konfuzionsrata? Op. dop.) zato pa tudi delajo tako lepo. (g. Konfuzionsrat žali, što i drugi učitelji ne shvaćaju ljepote kako i on op. dop.) toda učiteljstvo ne uvideva tega. (To je g. Konfusionsrat bi nam rado pokazivati novac, što mu ga daje tal. kamora.) Ne uvideva, pa tudi neće uvideti, (naravski, op. dop.) dokler stoje stvari tako. Ako komu predbacivajo napačna dela ali bolje nedela, začne braniti obča, a bedasta načela, ki nas dovedejo na rob propasti. (Ova izreka nije jasna, nu ja si ju ovako tumačim. G. Konfuzionsratu se predbacuju nekoja „napačna dela ali bolje nedela", a on je „začel braniti obča, a bedasta načela, ki nas (učitelje? Op. dop.) dovedejo na rob propasti. In učiteljstvo? Učiteljstvo pride do spoznanja, ko bo prepozno! (To je svršetak pa sudite. A ti g. Konfuzionsratu šteta što se nisi rodio za Napoleona, stalno bi mu bio takmac u idejama i činima. Sad je prekasno. Latinski si učio, pa ti poručujem: si tacuisses philosophus mansuisses. Op. dop.)

Politički pregled.

U Puli 1. marča 1905.

Austro-Ugarska.

U carevinskom vieću vode se razprave doduše redovito, ali se poslovi riešavaju vrlo sporo. Ovoga čedna biti će u svemu samo dvie sjednice. Proračunski odbor zasjedati će od jučer neprekidno, ali ipak neda, da bi došao proračun na razpravu prije Uskrsa.

U posliednjoj sjednici zastupstva grada Ljubljane odgovorio je načelnik Hribar na upit jednog zastupnika, da se je u Beču osvjedočio, da su se odnošaji promjenili i da će Kranjski sabor do skora započeti svoje djelovanje. Ovu izjavu grad. načelnika tumače nekoji tako, da će sadašnji zemalj. predsjednik barun Hein do mala odstupili, samo se još nezna tko bi ga imao nasliediti.

Glasila madjarske združene opozicije poriču viest kao da bi bila madjarska opozicija zatražila od hrvatskog kluba na zajedničkom saboru u Pešti, da se k njoj priključi i da imenuje kandidata za hrvatskog ministra, jer da će inače opozicija imenovati ministrom osobu izvan onog kluba. Do sada — kažu — nije došao takav predlog hrvatskom klubu. Klub je bio samo zapitan, da imenuje samo one svoje članove, koje bi htio, da se kandidira u pojedine odbore, a to je i učinjeno.

Srbija.

Dne 27. pr. mj. obdržavana je u Biogradu ministarska sjednica, na kojoj se je razpravljalo pitanje potreba razpusta narodne skupštine, jer se već iz dosadašnjih razprava u skupštini vidi, da ministarstvo neće imati većine za trgovački ugovor sa Njemačkom, a još manje za novi zajam, što ga vlada kani sklopiti. Ministar predsjednik Pašić je izviestio, da kralj još uvjek neće da čuje o razpustu skupštine, a kad bi razpust bio neizbježiv, da bi on pozvao na vladu novo ministarstvo, sastojeće iz pristaša raznih stranaka. Većina ministarstva drži, da bi takav postupak bio protuparlamentaran, te sadašnji članovi ministarstva nebi htjeli stupiti u novo ministarstvo. Pašić preuzeo je na sebe zadaću, da uvjeri kralja o potrebi razpusta skupštine već pod sadašnjim ministarstvom.

Rusija.

U Putilovljevim tvornicama rade svi radnici. — Željeznički štrajk, uslied kojeg je osobito trpio promet u Austriju i Njemačku, prestao je. Saziv zemaljskih sabora odgodjen je na neizvjestno vrieme. — U sjednici ministarskog odbora razpravljalo se pitanje o ustavu, ali je stvar odgodjena poglavito za to, jer se nezna, da li je car voljan sazvati sabor.

Sa rusko-japanskog ratišta glase najnovije viesti.

U Petrogradu, 25. febrara. Generallajtnant Saharov javlja glavnom štopu, da su japanci ponovno podvostručenim silama poduzeli ofenzivu kod Tsenhunčunga. Ruski su se lovci povukli u utvrdjene pozicije. Kod Beresevljeve visočine bije se ljuti boj. Ruski se vojnici bore neobično hrabro.

U Petrogradu, 25. febrara. Generallajtnant Saharov javlja glavnom štopu: Za japanske navale na Beresevljevu visočinu jurišali su Japanci preko mrtvih tjelesa drugova baš preko jednog polja, na kojem su eksplodirale podzemne mine. Gubitci Japanaca su vrlo veliki. Ruski gubitci nisu još ustanovljeni.

U Petrogradu, 25. febrara. Rusi su jutros izpraznili Tsinhenčeng, te su zauzeli poziciju kod Sanlugu-a. Japanci su odmah zaposjeli Tsinhenčeng.

Italija.

Na talijanskih željeznicah štrajkuju niži službenici tražeći poboljšanje plaće. Usljed toga zapinje silno promet na talijanskih željeznicah. O tom štrajku glase posliednje viesti iz Rima od dne 27. pr. mj. Obstrukcijonizam željezničara razširio se je danas i u manjim stacijama. Iz Turina, Milana, Verone i Firence javljaju, da osobni vlakovi dolaze sa zakašnjenjem od više sati i da je nemoguć promet teretnih vlakova. Na štacijama većih centruma zakrklo je uslied nagomilanja vagona svako poslovanje. Željezničari se drže najpedantnijom točnosti ma i najneznatnijeg pravila. U Milanu nije htio jedan kondukter primiti u kupej kovčeg jedne žene, jer da prelazi mjeru. Kod mjerenja nadjeno je, da ju prekoračuje za pol centimetra. Žena je konduktera pljusnula.

Nekoji zastupnici htjedoše poći iz Rima. Kondukter im je tražio legitimaciju, na kojoj im je bila zaniekana istovjetnost podpisa, te su morali sići. Pokret je poprimio nepopularni izgled. — Više stotina radnika iz Marka ne mogoše odputovati radi obstrukcije. Htjedoše tući željezničare, pri čemu je posredovala policija. — Vlada se drži posvema pasivno, u nadi, da će se ovaj pokret sam po sebi ugušiti.

Nastavak u prilogu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Istarska Posujilnica u Puli, „Vinarska Zadruga“ i kancelarija odvjetnika D.ra M. Laginje preselile su se prvim marča u kuću Baruna Petz-a Clivo S. Stefano br. 9.

„Pisma o izborim u Puli 1905“.

Iz našega lista pretiskali smo u posebne knjižice »Pismu o izborim u Puli 1905«, te se može dobiti kod uprave našega lista (Tiskara J. Krmpotić i dr.) uz cienu od 10 para. Naklada je dosta malena, s toga, koji želi imati ovu »Pismu«, neka se požuri da ju kupi dok se zaliha ne izcrpi.

Zapovjednik ratne mornarice kani u mirovinu. Zadnjih dana kola glas, da kani zapovjednik ratne mornarice preuzv. g. barun Minutillo stupiti u stanje mira. Zapovjednik naše ratne mornarice svršio je već davno propisane službene godine, te nebi bilo ništa vanredna ako si je zaželio sladkog mira.

Premještenje 5. domobranske pukovnije u Pulu. Trščanskoj „Edinosti“ pišu odavle, da se smatra gotovom činjenicom u ovdašnjih vojničkih krugovih premještenje 5. domobranske pukovnije iz Trsta u Pulu. U skupnu garniziju da će se spojiti 1. 2. i 3. batalijun sa svimi odjeli i dopunitbenim okružnim zapovjedničtvom. Zapovjedničtvo ratne luke da je dobilo nalog od ministra rata, da pribavi čim prije prostorije za premještenje one pukovnije.

Naručbe za ratnu mornaricu.

C. i k. ratna mornarica u Puli naručila je kod zavoda za brodogradnju »Stabilimento Tecnico« u Trstu sliedeće radnje:

5 uništitelja torpiljača i 13 torpiljača. Dvie torpiljače stojati će 1.500.000 kruna; jedna torpiljača 648.000 kruna. Sve te ladje stojati će 15 milijuna kruna a gotove imaju biti tečajem jedne godine.

Ugarska dobiti će za gradnju jednak broj ratnih ladja, te je ona već stupila u dogovor s nekim englezkim društvom, da ustroji na Ricci brodogradionu.

S početka kanilo se sagraditi 48 uništitelja torpiljača, ali pošto se nije ta vrst ladja osobito izkazala u ruskom-japanskom ratu, odustalo se je od toga te će se za prištedjeni novac sagraditi veliku ratnu ladju.

„Maškarada“ Sokola u Puli. U subotu dne 4. marča t. g. u 8 sati na večer biti će u velikoj dvorani „Hotel Belvedere“ tradicionalna i sjajna „maškarada“ Sokola. Kako saznajemo spremaju se za tu maškaradu razne šaljive skupine maskâ, koje će svojim komičnim nastupom i duhovitim predstavljanjem pobuditi buru smjeha i ugodno zabavljati občinstvo. Te večeri izaći će točno o polnoći jedan šaljivi list sa raznim sadržajem, koji će se raspačavati i prodavati na zabavi.

* * *

Zadnji dan poklada, utorak dne 7. marča, priredjuje Sokol u družtvenim prostorijama domaću zabavu s plesom, kao oprostnu večer princu kavnevalu, koji sutra dan posebnim vlakom putuje u svoje carstvo Beč-ar-el-Sud.

Državna policija u Puli.

Vlada namjerava stvoriti u Puli državnu policiju. Preustrojenje te pulicije mora potvrditi takodjer istarski šabor, te se u tom smislu vode već pregovori izmedju vlade, zemaljskog odbora i občine Pula.

Da je od prieke nužde preustrojiti redarstvo ovdje u toliko, da u gradu nestane nepodobština koje se svaki dan vidjaju i da se uvede nekakov red, o tom ne treba trošiti mnogo rieči; hoće li pak vlada moći to učiniti sa preuredjenjem policije, to ćemo viditi, no ipak je skrajnje vrieme da se u tom pogledu nešto poduzme.

Građačka *Tagespost* opravdava podržavljenje puljskog redarstva time, što je Pula kao ratna luka, važna točka, čije redarstvo mora da je u neposrednom dodiru sa čimbenicima c. i k. mornarice.

Ovdješnji od puljske občine subvencionirani talijanski listić, dakle službeni organ iste, srdi se i žestoko navaljuje radi toga na *Tagespost* i njezinog dopisnika iz Pule. Pošto občinom Pula zapovjedaju zagriženi Talijani kao Rizzi-Stanić (izrod), a pošto se oni srde, ne daje li to slutiti, da će biti bolje možda za Slavene, ako država preuzme puljsku policiju u svoje ruke?

Ili još bolje: kad se Talijani smiju, nemoramo li mi Hrvati i Slovenci u Istri plakati, a kada se Talijani srde i psuju, onda se je sigurno nama Hrvatima mrvičak pravice učinilo.

Rossetti odlazi! Prijatelji našega kotarskoga upravitelja i namjestničkog savjetnika g. pl. Rossetti-Scander pripovijedaju, da će nas do mala zapustiti i otići k namjestničtvu u Trst, gdje da ga željno očekuju.

Neznamo što je na toj viesti istinita, al toliko znamo, da nismo pjevali kad je amo došao, niti ćemo naricati kad nas jednom zapusti. Činovnici dolaze i odlaze a mi ostajemo ovdje, bilo to komu drago ili ne!

Konstituiranje občinskog zastupstva u Puli.

Upravni odbor občine Pula, sazvao je novo izabrane zastupnike na sjednicu za dan 9. marča t. g. u 11 sati prije podne, da izabere načelnika i občinsku upravu.

Narod bez škola, narod bez budućnosti.

Štinjan u febraru 1905.

Ni sam neznam od kuda početi, puni su mi žepi i rukavi. Ali pak treba se česati ondje gdje najviše ujida. — Pred dvadesetišest godina, sagradilo se ovdje na občinski trošak malu ali pristajnu školu nastojanjem tadanjeg svećenika Leopolda Rumšića, koji je mnogo trajnih uspomena ostavio u ovom zapuštenom selu. On je tada marljivo podučavao školsku djecu i bio je na diku našemu selu. Ali iza njegova odlaska mienjali su se češće naši svećenici, i osim našega vriednoga Ivana Barbalića, nitko se nije brinuo da podučava djecu. On zaslužuje od nas veliku ljubav, bio nam je pravi otac. Ipak našao se nekoji zlotvor, koji je nastojao da i taj vriedni svećenik ostavi ovaj siromašni narod, komu se je bio sasvim priučio. Poslje njega — skoro četiri godine — može se reći, stoji ovo selo bez učitelja gdje bi bilo okolo 40 školske djece. Nekoji odličniji ljudi našega sela išli su više puta moliti presv. gosp. Biskupa, da nam pošalje svećenika, koji bi zajedno bio i učitelj naše školske dice. Nu presvjetli biskup nije nam na nijedan način htio ugoditi; uviek nam je poslao svećenika, koji nebi razumio jezik puka. Zaisto je čudno ali istinito.

Žalostno pak je, što u ovom nazrievamo politiku presv. biskupa, kad u hrvatska sela šalje talijanske pope. Dobro bi bilo da bi presvjetli već jednoč uvidio da na ovaj način odvraća naš narod od svete katoličke crkve, jer ako svećenik ne znade u crkvi raztumačiti puku sveto Evandjelje i predočiti mu otajstva naše svete vjere, uzaludno je i pohadjati crikvu, pošto sve što se pjeva u crkvi niti shvaćamo ni nerazumijemo jer biva sve u latinskom jeziku.

U istinu nemožemo se potužiti na sadašnjeg našega svećenika; on obavlja što može bolje svoju svetu dužnost, nastoji na svaki način svakomu ugoditi: ali ono što je glavno, nemože na nijedan način da na duševnu korist puka obavi.

U početku bio je začeo djecu učiti, a napokon uvidio je i sam da je nemoguće, jer on nerazumi djecu a djeca njega, te je na jedan put prestao. Sada se naša djeca klatare po selu a škola u srid sela stoji zatvorena.

Dobro bi bilo da se dogovore naši odličniji gospodari, pa da se traži bilo svećenika bilo učitelja, da nam ne propane naša krv, djeca naša, bez pravog — odgoja i nauke.

Oživite se Stinjanci ta već nismo pod Svetim Markom, vidite da svatko pita svoje pravo, pa zašto da i mi nepitamo ono što nas ide po zakonu.

Lošinjski kotar:

Mali Lošinj 21. veljače 1905.

Da, još nas ima, ima još Hrvata! tako se je moglo punim pravom uzkliknuti na godišnjoj glavnoj skupštini podružnice sv. Cirila i Metoda u M. Lošinju. „Zora puca, bit će dana“. Narod se hrvatski i u ovom izloženom gradu diže, budi se iz stoljetnog sna, tirani su nemirni, još će dugo vremena vladati Lošinjom, ali svaka sila do vremena.

Točno u 5 sati poslije podne dne 19. pr. mj. u dubkom punoj dvorani društva „Zora“, otvara predsjednik podružnice g. Š. K. Kozulić skupštinu. Pozdravlja nadošle članove, raduje se toli ogromnom odzivu. Znak je to, da je narod prekoračio prvi stepen kulture, kad se stao tako zanimati za družbu. Spominje, kako naši protivnici, tobožnji talijani, od nas samo kopiraju mnoge stvari. — Mi smo ustanovili podružnicu a oni „gruppo locale della lega nazionale“, mi „Zoru“, oni „circolo popolare democratico“, mi „Zabavište“, oni „Asillo“. — Opisuje zatim naše protivnike, koji su i u saboru u većini, te nevide dalje od nosa, već jedino nastoje, da se uzdrže u vlasti. — Valja dati Bogu što je Božje, a caru što je carevo. I mi doista dajemo elemozinu za crkvu, obstoji pako druga jedna ustanova njekakova „Santa Infanzia“, za koju on nebi dao ništa, na mjesto priteći u pomoć tudjoj djeci u dalekoj Africi ili Aziji, pritecimo radje u pomoć našoj djeci, upisavši se članom naše podružnice — ta prinos od 20 nč. na godinu je tako malen, da ga može svatko podati.

Sliedilo je zatim izvješće tajnika g. učitelja Kraljić, iz toga se izvješća razabire, da je u početku godine bilo 48 članova, dočim ih sada imade 112. — Medju novo upisanimi ide prvo mjesto i posebna hvala Veleuč. gospodina prof. A. Haračića, koji se upisao sa članarinom od 20 kruna, te obećao i u buduće tom članarinom ostati upisan. — Ispričava odsalanike na glavnu skupštinu družbe, koja se obdržavala u Livadama i to radi nepredvidjenih zaprieka: podružnica se pako dala zastupati od g. dra. Červara. — Toplim riečima govori o uzvišenoj zadaći družbe, kojoj je red da iz ljutih talijanskih pandža izbavlja našu djecicu. Zaklinje sve, da podružnici pristupe, što manje koliko je družba za Mali Lošinj učinila.

Iz izvješća blagajnika g. Ivana Lovrića razabire se, da se je u ime članarine utjeralo . . . . . K 109.70
u ime darova . . . . . „ 126.87
od prodaje srećaka za večernju loteriju unišlo je . . . . . „ 90.—
Ukupno dakle . . K 326.57

To je doista za malološinjsku podružnicu liepi napredak, te znak bolje budućnosti!

Prije nego se pošlo na upisivanje novih članova, usljed česa je broj 112 znatno poskočio te sveudilj raste, zamoli za rieč g. Ante Belanić. — On će danas govoriti u mjestnom dialektu, da ga svi budu mogli dobro razumjeti. — Govori o gluhoći kao velikoj nesreći. Onaj, koji je gluh je čovjek nesretan, a tih imade mnogo u našem narodu. — U zadnjoj skupštini društva „Zore“ bilo je mnogo gluhih ljudi, ali ne gluhih ušesima u glavi, nego ušesima razuma! A i danas će ih valjda biti. — Opetuje što je prije već kazao. Naš narod u M. Lošinju ima mnogo toga učiniti, za njekoje stvari hoće se godine i godine, truda i muke, a druge mogu se preko noći dogotoviti. — Srušili talijansku občinu, to je mučan posao, morati ćemo krv pljuvati, biti ćemo gonjeni, utamničeni, prije nego talijanaši ispuste oblast nad općinom, vjerno će sliediti nauku svoga učitelja Bartolia „osar tutto“. U M. Lošinju se govori talijanski, i govoriti će se još, do 10, 20, dà, do 30 godina a i više govoriti će se mnogo talijanski ovdje, jer zlo, koje se je počamši pod mletačkom vladom kroz sto ljeća i stoljeća sijalo u M. Lošinju, tako lahko nestati nemože.

Ali jedna je stvar koja bi se preko noći urediti mogla, a to su one nesretne talijanske table na dućanima naših ljudi. Svi oni „in commestibili“, „calzolaj“, „vendita colori“, „falegnami“ toga svega bi moglo odmah nestati.

Govori zatim o postanku družbe sv. Cirila i Metoda. Čita i tumači pismo Njegove Preuzvišenosti biskupa J. J. Strossmayera itd. 22. VIII, 1893. upravljeno na ravnateljstvo društva. Poživlje sve neka pristupe društvu i neka nastoje da i drugi društvu pristupe. Odkinimo komadić kruha, izvadimo ga iz grla, te pružimo ga Istarskoj sirotinji.

Prešlo se zatim na izbor novoga odbora, te bijaše „per aclamationem“ izabran stari odbor.

Predsjednik: g. Šime K. Kozulić, narodni zastupnik; zamjenik: g. Josip Vidulić Zaglajenac, posjednik; Tajnik: g. Josip Kraljić, učitelj na družbinoj školi; zamjenik: g. Anton Martinolić Povero, posjednik; blagajnik: g. Ivan Lovrić, posjednik; zamjenik: g. Josip Nikolić Marić, trgovac vinom.

U večer pako u 8 sati započela je loterija, koja je ispala iznad svakoga očekivanja. Dvorana bila dupkom puna naroda, darova preko stotine. Za sakupljanje darova te članarine skrbile su se — na što im ovdje najiskrenija hvala — gdjice: Betti Markus, Leni Picinić, Marica Parčić, Antica Bušanić, Karmela Boničoli i Anka Zorović. Zahvaliti se moramo i vrlim darovateljima, koji su svojim liepim darovima doprinieli da svečanost što bolje ispane. Iza loterije sliedio je živahan ples. — Javljam vam ujedno da će dne 5. marča to je u zadnju nedelju pusta u 8 sati u večer biti liepa zabava u dvorani društva „Zora“ i to pjevanjem, deklamacijom i i djećjom predstavom: „Kraljević Marko i Štriga Lega“ sa preuredjenim III. činom.

Javljam vam ujedno, da je naša škola bila zatvorena kroz 15 dana, radi tobožnje kužne bolesti ospica, koja da se pojavila medju djecom, dočim se stalno znade, da je bilo bolestnih na ospicam i u talijanskoj školi, koja nije bila niti jedan dan zatvorena. (Jer su ospičavi uviek i tamošnji kamorristi sa načelu svojim glasovitim „Wirtschafterom“. Op. Ur.). — Čujemo da je već onaj komu to ide primio ukor, radi te dvojake mjere. E pa šta ćemo, tako je medju okuženima plemenitom talijanskom bolešću, neka čine šta im drago, Kraljević se Marko budi, jao onda kada uzme tešku svoju topuzinu pa udri na lievo, udri na desno dokle nestanu vragovi naroda našega.

Nadodati mi je da su bili izabrani za odsalanike na glavnu skupštinu družbe sv. Cirila i Metoda gg. S. K. Kozulić, Ivan Lovrić i Josip Kraljić.

Večernja zabava u Malom Lošinju.

Učenici pučke škole Družbe sv. Cirila i Metoda u Malom Lošinju, priredjuju u prostorijama društva »Zora« u nedjelju 5 marča »Večernju zabavu«. Početak točno u 8 sati na veče. Ulaznina: I. mjesto K 1, II. mjesto 60 para, III. mjesto 30 para. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Čist prihod namienjen je u korist tamošnje »Pučke knjižnice«, koja će se doskora ustrojiti.

Ove večeri nastupiti će na zabavi prvi put javno novoustrojeni tamburaški zbor.

Raspored je ovaj: 1. Proslov; 2. *Liepa naša domovino!*, pjevaju uz pratnju tamburaškog zbora učenici viših razreda; 3. a) A. Harambašić: *Ja sam Hrvat*, krasnoslovi N. Rendić; b) Gj. Klarić: *Mlada Hrvatica*, krasnoslovi Jelis. Dujmović; 4. *Slava mladosti*, pjevaju učenici uz pratnju glasovira; 5. M. pl. Farkaš: a) *Sretan imendan* (mazurka), b) *Karišik hrvatskih narodnih popjevaka*, udara tamburaški zbor; 6. Josip Milaković: *Dvie majke*, krasnoslovi Niko Rendić; 7. Jovan Sundečić: *Posljednji trenutci moga sučića Pera*, krasnoslove: Anka Telesmanić, Marija Filipas, Niko Rendić; 8. *Kraljević Marko i Štriga Lega*, igra za djecu u 3 čina; 9. M. pl. Farkaš: a) *Svibanjska ružica* (valjčik), b) *Vienac hrvatskih narodnih pjesama*, udara tamburaši zbor; 9. Ples.

Prvi obrok za cestu Cres-Lošinj. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je predsjedničtvu cestovnoga odbora u Cresu prvi obvok u iznosu od 9333 kruna i 33 para, za početak radnja za novu cestu, koja će vezati Cres sa Lošinjem.

Stari neredi na c. k. creskoj pošti. Težkim srcem se evo odlučih, da se latim pera, jer znam već unapried, da ću ostat ponovno i ponovno lažac ja, a da će naš gospodin postmajstor ostat „un esemplare impiegato", pak još bolje nategnut svoj lievi brk, te još uztrajnije tjerat svoj stari zanat. Neima gotovo dana a da se na ovom poštarskom Uredu nedogadjaju pravi pravcati neredi. Tuži se Petar, da mu listovi podju izgubljeni, ili prekasno uručeni; tuži se Paval, da prima tudje listove, tuži se sad ovaj, sad onaj ured, da mu se službeni listovi drugih ureda nehotice otvaraju il poslie više dana iz kolegijalnosti dostavljaju; jednom rieči, pravi kaos, a značajno je to, da su u tom najnesretniji oni listovi, privatni ili službeni, hrvatskim naslovom — a da Vam je vidjeti hrvatske brzojave. Tu neima ni glave ni repa, pak se mora čovjek nehotice poslužiti receptom preglasovitih liečnika, koji „p e r u s m o" lieče svoje jadne paciente, — jer nesmije se ni to zaboraviti, da naš šjor Giovani hoće da svakom zgodom i prigodom dokaže kako on, kao pravi fiorentinac, ne će da znade hrvatski govoriti, jer znade, da će se time najbolje preporučit svojim nizkim i višim predpostavljenikom i jer misli, da nije on za narod, nego narod za njega! Imade li koji od nas kakvo pismo, za koje se boji, da bi mogao zanj doznat koji treći, tad se radje potrudi do škrinjice parobroda! Što se sve ne dogadja s našom poštom i putnicima na Mergu, znademo da za oto znade ravnateljstvo pošta u Trstu, jer je pred malo vremena taj bezprimjerni postupak na svoje oči vidio jedan od komesara c. kr. pošte i o b e ć a o, d a ć e s t v a r u r e d i t. Ali poluži li se koji na ravnateljstvo, to moramo priznat da ipak kad i kad dodje do istrage, ali tu istragu kako u svih mogućih naših pritužbah, vodi, ala koji? ne tarite si glavu, kazat ću Vam ja, gospoda na obćini, čiji je vjerni pristaša i do potriebe izvrstan kuhar (altroche Trombetti) šjor Giovani, koji im je kako rekoh sa svojom osobom na razpolaganje, al osobito prigodom obćinskih izbora tad im je desna i lieva ruka! Ali da nereče koji, da su to samo prosta sumnjičenja i naklapanja, čujte ovu: koja je upravo „a s c o t t a d e o!" Pred malo dana lomatao je po Cresu pop I. P. kurat iz Beleja, da nadje neke službene spise, koje je nekoliko dana prije iz najbliže poštarske štacije Vrana bio poslao na c. kr. porezni Ured u Cres, ali ovaj te spise nije primio; napokon iza više satnog lomatanja nadje svoje spise i još jedan službeni dopis upravljen iz Trsta na ovaj obćinski ured, u z a p e ć k u j e d n e p r i v a t n e o s o b e, na koju se baš slučajno namjeri. Svoje spise ponese na c. kr. porezni Ured već poslije podne, a iza toga ponese na obćinu i drugi spis, tražeć od obćinskog tajnika prijamnicu, ali mu je ovaj nehtjede izdati, da prištedi i zaštiti svog kumpara Zuana! Okolo 3 sata otišao na poštanski Ured, da prosvjeduje i pita razjašnjenje ali morade otići put Beleja, jer šjor Zane bio kod Belone a šjor Zanetto drugdje. A ti putuj igumane puna 4 sata uz britku buru put Beleja!

Oprostite mi svi, koji ovo čitate i čitate, što sam možda odveć zlorabio Vaše ustrpljenje, a vi Velemožni gospodine Felicettiju, dajte već jednom uznastojte doći na kraj ovakvim igrarijam u toli svetom i velevažnom poslu; svu pak onu gospodu, koja se bave političko-socijalnom študijom ovime pozivljemo, da mjesto ići u macedonske sandžakate, izvole doći k nama u Cres, a mi ih osjegurivamo, da plodnijeg polja njihovim političko-socijalnim študijam neće i neće naći, ma učinili oni put okolo zemlje, ne u osamdeset dana, nego u osamdeset godina!

Vrbnik, polovicom veljače 1905.
(Gospodarsko - trgovačko društvo ili konsumni magazin).

Kako je bilo u svoje vrijeme javljeno u dičnoj „Našoj Slogi" započelo je naše društvo svoj rad na 30. travnja pr. g. Iz početka upisalo se je oko 40 članova. Ovaj broj danomice je rasao tako, da je društvo imalo koncem prosinca 1904. 181 člana, a sada ih imade 188. To je znak, da puk uvidja svoju korist od ovoga humanitarnoga zavoda i potpuno pouzdanje u odbor. Koncem godine sastavio je upravljajući odbor inventarij i našao imovno stanje društva ovo:

Aktiva K 10221.38, pasiva K 9623.58. Dakle dobitka K 597.80 od ovoga imade se isplatiti za % na zadružne djelove K 23.07 i na uzajmljenu glavnicu kod mjesne posujilnice K 123.75. Ostaje čista dobitka 450.98! Utješivi pojav! A tekuće godine nadamo se, da će biti još bolje! Revizionalni odbor pregledao je račune i knjige dne 5. siečnja 1905.; pronašao sve u redu. A predsjednik revizionalnoga odbora u svojemu izvješćaju na glavnoj skupštini dne 29. siečnja 1905., predloži, da se cielomu upravljajućemu odboru dade absolutorij i izreča zahvalu. Skupština ove predloge primi jednoglasno.

Sretni smo, da ne imademo opasnih i jakih konkurenata od sebičnih spekulanata, kao naše drugarice na otoku i po Istri. Za to imademo zahvaliti uvidjavnosti i sviesti puka. (Ovdje ispuštamo nekoliko stavaka, radi strastvenih izraza. — Ured.) Drago nam je pohvaliti upravljajući odbor, za njegovu skrb i trud, koji ulaže u korist društva bezplatno. A napose srdačna hvala odborniku Petru Ostrogoviću Soričiću i predsjedniku popu Josipu Papiću, kojemu htjede skupština votirati honorar za vodjenje knjiga; a on se odrekao svakog honorara na korist društva.

Društvo za poljepšanje mjesta u Baški.

Na piru g. Ante Tudora u Baški, koji se vjenčao dne 22. veljače t. g. sa dražestnom gospodjicom Sofijom Bon, sakupljeno je za »Društvo za poljepšanje mjesta« u Baški K 13·62. Uz poklik: živili mladenci i darovatelji! — naš dopisnik pozivlje Bašćane, nastanjene u Puli, da ne zaborave to svoje društvo i da duboko posegnu u svoje džepove i obilno podare ovo plemenito društvo.

Mi pak našemu vrlomu rodoljubu g. Anti Tudoru čestitamo na vjenčanju sa željom da dugo i dugo sretno i zadovoljno sa svojom vriednom drugaricom proživi u braku, na korist naše svete hrvatske stvari, kojoj on vierno i oduševljeno služi.

Voloski kotar:

Njemački carski par u Opatiji.

Javljaju iz Opatije: — Ovdje su sa upućene strane došle viesti, da će došastoga ožujka prispjeti ovamo njemački carski par. Carica Augusta Viktorija doći će, po tim viestima, dne 22. ožujka, te će se dulje zadržati, a car Vilim će ju posjetiti dne 29. ožujka. — Kaže se, da je grofica Heucken-Danersmark ponudila carici svoju villu za boravak. Carica misli odsjesti u jednom hôtelu lječilišta.

Hrvatska čitaonica u Kastvu zahvaljuje na darovima p. n. gospode prigodom njene prve zabave obdržavane koncem Januara t. g., a preplatiše: St. Jelušić 3 K, a A. Bačić, L. Bačić, F. Lukić, M. Grosman, Lj. Jelušić, J. Hergol, J. Marot, B. Vlah, F. Rubeša, F. Šepić, M. Šepić i N. N. iz Rijeke svaki po 1 K.

Zabava je inače ispala po domaću ko obično na zadovoljstvo plesača, jer odviše ljudstva nije bilo, pa se ga naužiše — plesa — do mile voljice.

Na pustnu nedjelju na 5. marta biti će druga, nadamo se dobro posjećena, kao što biva svake godine, samo da vrieme dopušta; nadje se tu sakupljena cijela Kastavščina uz gospodina zanatnik i radnik i težak, sve se to skupa zabavlja.

Imademo vam pako da spomenemo i članove, koje je naša čitaonica u ne mnogo vremena izgubila što smrću, što odlaskom odavle. Umrije njoj počastni član dr. Dinko Vitezić, redoviti Mijo Laginja, dekan i Vinko Marjanović, tajnik općinski, za koje su poštovani čitaoci „Naše Sloge" već i čuli, a odoše nam dva čč. gg. duhovni pomoćnici J. Žiganto najprije, onda I. Vrabec, oba za upravitelje župa, prvi u Lovran, a drugi u Veprinac. Prvima slava! a drugi nas neće valjda zaboraviti, nego, kako su i sami na sastancima prigodom odlaska njihova priredjenim i rekli, ponesti će najljepšu uspomenu na nas ma kada pošli i kamo došli.

Ob odlasku gosp Žiganta bilo je svojedobno već govoreno, imamo da spomenemo još rastanak sa gnom Ivanom Vrabcem. Našla se cijela kita štovatelja njegovih u gostioni Jelušićevoj. Upriličiše mu oprostnu večeru članovi naše čitaonice i drugi nekoji osobni prijatelji njegovi. Palo tude lijepih govora, osobito onaj od gosp. Ellnera, dekana i sijaset nazdravica odlazećemu i onima koji ostaju. Redale se napitnice jedna za drugom. A kako svakom drugom prilikom i sada se sjetismo onih, kojih se moramo u prilikama takvim osobito sjećati, naših narodnih (potrebnih) društava i sabrasmo svoticu od 40 kruna za pripomoćno djačko društvo u Pazinu, kojoj priloži prisutni naš načelnik i predsjednik čitaonice drugih 5 kao dobru ruku poslanu od njegova šurjaka Dešković, pomorskoga kapetana, koji je skupni iznos odaslan na svoje opredjelište drugi dan.

Inače nam pust prolazi lijepo i veselo, sve uživa, sve se veseli, kao da će to sada svršiti, da se neće više imati prigode za to, udri tko će bolje. Samo su naši „Zvončari" zamišljeni, što njim se krati njihovo slavlje, izašla zapovijed i oni će najbrže morali svoja zvona da prodaju ili najmanje o klin objese na tavanu na uspomenu budućemu svome pokoljenju, koje će samo pričati, kako su znali njihovi bivši stricevi, oci, djedi itd. obletiti u jedno popodne u ovčju kožu obučeni sa oko pasa nekoliko zvonova, od kojih i po nekoliko litara sadržine koji i do 5 i do 10, cijelu Kastavščinu od plesa do plesa. I njihovoj slavi se primiče kraj. Što će oni na to, neznamo, ali čudno im je to. Nije druge, nego prije ili poslije valja se pokoriti. Moći će i oni s nama zaključiti: „Stalna na tom svijetu samo mijena jest".

Iz Veprinca pišu nam koncem febrara. U Vašem cienjenom listu bijaše svojedobno javljeno, kako je naše obćinsko zastupstvo zaključilo, da se sklopi velik zajam za gradnju ceste Veprinac-Poljane, dotično Ičići i kako je na dražbi gradnju te ceste preuzeo prijatelj i kum našega načelnika Anzula Vinko Dubrović-Šlocarić desna ruka zloglasnog Krstića. Mnogi od naših su već tada glavom kimali, kako će tu gradnju svršili muž, koji se u takove posle nerazumije, jer nit je zidar, nit gradjevni poduzetnik. Ali kasnije se doznalo, da je Slocarić uzeo kao druga nekog graditelja iz hrvatskog Primorja. Nu njihovo prijateljstvo nije do konca potrajalo i oni se razstadoše i radnju je sam Šlocarić dovršio. Prekrasno dovršio, ali nastalo je pitanie, kako ju je dovršio? Dovršio ju naime tako, da s njom nije zadovoljno obćinsko zastupstvo pa ni sam šior Anzulo. Šlocarić zahtjeva, da se radnja odobri i njega podpuno izplati a zastupstvo toga neće tvrdeć, da posao nije valjano ni po pogodbi obavljen, te traži da cestu pregleda službeno vještačko povjerenstvo. I tako je nastala pravda izmedju obćine i Šlocarića. Obćinari prigovaraju sada načelniku, što se je išao pačati s poduzetnikom, koji se nerazumije u posao a siromah šior Anzulo se brani, da on nije kriv, što mu se nije prijatelj Šlocarić držao pogodbe. Koli obćina toli Šlocarić nadjoše si talijanske odvjetnike u Trstu, gdje je podignuta tužba i gdje će doći do razprave.

Javiti ćemo Vam uspjeh te zanimive tužbe izmedju obćine i poduzetnika ili izmedju šiora Anzula i šiora Vincenca.

* * *

Čujte i ovu o velikodušnosti c. k. poreznih oblastih. Prošle godine potukla je tuča nekoje porezne obćine u ovoj mjestnoj obćini tako jako, da su pojedinci pretrpili silne štete. Na prijavu ove nesreće došla je iz Voloskog komisija na lice mjesta, da ustanovi štetu, pak da se oštećene, kojih ima preko sto, na drugi način odšteti. Komisija je ustanovila, da je tuča uništila u dvih poreznih obćinah preko trećinu svega priroda. Očekivali smo dakle, da će se onim nesretnikom, koji plaćaju preko 18.000 kruna izravnog poreza, obaliti dobar dio tog poreza, al kad tamo, javiše im iz Voloskoga, da su im odpisali na porezu svim skupa ciele 74 krune, od čega nedodje na nekoje niti jedna šestica! Zar nije to osobita velikodušnost c. k. porezne oblasti? I to se kaže narodu u biedi i nesreći priskočiti na pomoć! Hvala liepa na takvoj pomoći. Narodu obećaše, da će mu porez odpisati, pak mu dobaciše kao prosjaku par krajcara milostinje. Nebi li bilo pametnije, da u obće niti ne poslaše komisije na lice mjesta, bar nebismo bili doživili ovakovo razočaranje. Šteta, što nemožemo do službenih spisa, pak da vidimo koliko je stojala ona komisija. Bog znade, da li je stajala manje ili više od 74 kruna?!

„Bratovščini hrv. ljudi u Istri" u Kastvu darovali su sliedeće svote: Grosman Miroslav, učitelj u Kastvu, prigodom njegovog imenovanja ravnateljem pučke učione u Kastvu 10 K. — Dešković Rudolf, pom. kapetan, Mošćenice (Kraj) za dobru ruku prigodom nove god. 1905. 5 K. — Rabfeld Rudolf, Pul. članarinu za g. 1905. 3 K.

Kongres slavenskih novinara u Voloskom-Opatiji. Na odborskoj sjednici odbora središnjega saveza slavenskih novinara, držanoj dne 18. pr. mj. u Pragu, zaključeno je, da će šesti sastanak slav. novinara biti od dne 14.—16. svibnja o. g. u Voloskom. Program je bio ustanovljen ovako: U nedjelju 14. svibnja do podne sastanak, po podne razgledavanje mjesta i okolice, a na večer zabava. U nedjelju 14. svibnja do podne sastanak, po podne razgledavanje mjesta i okolice, a na večer zabava. U ponedeljak 15. svibnja do podne nastavak kongresa, a po podne vožnja parobrodom uz hrvatsko primorje. U utorak dne 16. svibnja izlet na Plitvička jezera. Do sada su na programu ovi predmeti: Referat o dužnosti svjedočanstva novinara u tiskovnim parnicama; izvješće o pripravnim radnjama za organizaciju hrvatskih, slovenskih i slovačkih novinara. Taksa za kongres je ustanovljena na 15 kruna. Do kongresa će se još izdati riečnik slavenskih imena mjesta, te poljski izvještaj rada središnjeg odbora. U odbor, koji će se brinuti za kongres izabrani su ovi novinari: Predsjednikom M. Chylinski, ured. „Czasa" i prvi zamjenik načelnika Krakova, podpredsjednik J. Holeček, ur. „Nar Listy", blagajnikom J. Kuffner, ur. „Mor. Listy", tajnikom Fr. Hovorka, novinar u Pragu.

Električna željeznica Matulje-Opatija-Lovran. Zastupstvo obćine Volosko-Opatija prihvatilo je u svojoj sjednici od 17. o. mj. predlog graditelja g. Münza, komu bi obćina u slučaju nerentabiliteta imala da tekom nekoliko godina izplaćuje stanovitu odštetu. Tu obvezu prihvatilo je zastupstvo samo uz neke uvjete, kojima će biti zaštićen interes obćine. Jedan od najvažnijih uvjeta jest taj, da projektirana željeznica ne će smjeti stupiti u promet, dok se ne sagradi druga paralelna cesta.

Svečano otvorenje »Doma« u Mihotićih.

Dne 4. marča tek. god. bit će svečano otvorenje novosagradjenoga »Doma« u Mihotićih. U tu svrhu priredjuje toga dana Hrvatska Čitaonica u Mihotićih k o n c e r a t u z š a l o i g r u i p l e s.

Početak točno u 8½ sati na večer. Ulaznina za gospodje i gospodjice 1 K, za gospodu 2 K.

Raspored: Pruslov. 1. Zajc: *Večer na Savi*, igra lječilištna glazba iz Opatije. 2. Vallinger: *Devorija*, pjeva muški zbor. 3. F. S. Vilhar: *Mrtva ljubav*, Baritonsolo uz pratnju glasovira. 4. Zajc: *Domovini i ljubavi*, igra lječilištna glazba iz Opatije. 5. F. S. Vilhar: a) *Rasti ružo*, Nedved: b) *Mili kraj* — pjeva kvartet. 6. Zajc-Farkaš: Izvadak iz opere *Zrinjski*, brač-solo uz pratnju glasovira. Udara g. F. Grgurina, prati gdja I. Kundić. 7. Nedved: *Nazaj v planinski raj*, pjev. mješ. zbor. — Kratka pauza. — *Doktor Müller*, šaloigra u 1 činu.

Hrvatska Čitaonica u Kastvu.

U nedjelju dne 5. marča tek. god. priredjuje Hrvatska Čitaonica u Kastvu u Narodnom Domu »zabavu s plesom«. Početak u 8 sati. Ulaznina 1 K po osobi. Na zabavu je slobodno doći i u kostumu. Svira F. Berntova gudalačka druzba.

Raspored: 1. Pjevanje — J. Aljaž — *Ujstega ptiča tožba*, Mješoviti zbor. 2. Tamburanje — Vl. I. Hafner — *Slava Lisinskomu!*, Koračnica. 3. Pjevanje — St. Mokranjac — *Srpske naropne pjesme iz Macedonije* — drugi vijenac — mješoviti zbor. 4. Tamburanje — M. Majer — M. Farkaš — *Hrvatsko prelo*. 5. Šaloigra — B. I. Bršljanovčanin — *Račun bez krčmara* — zgodna šala »ni smočna ni slana«, ali puna »i soli i smoka«. 6. Na opće odobravanje i zahtijevanje ponavlja se već izvadjana S. Tomićeva — *Tari-bari*, ruska narodna pjesma, mješoviti zbor uz pratnju tambura. 7. Ples.

Pazinski kotar:

Ispod Učke dne 21./II.: Prošli tjedan pala je prilična zima na zemlju, pak evo ti naše naravi, da joj dalje i toplije odjelo dade — snijega. Od jednoga komada je, pak u njemu ne će zebsti. A i nama je to na korist i zadovoljštinu, drugi dobivaju zabadava umjetnoga gnoja, mi pak naravnoga. Je li tako, markize de Posije?! Da ste barem počekali, da vidite, kakovo će vrijeme, jer ono liječi, ne bi vam bile posije toliko naudile! Korist ovakovoga vremena je i u tom, što je snijeg povukao sobom i sakrio puno bakcila-praha bolesti učinio ih neškodnimi. Dapače, moći će oni u drugoj formi doći na svijet, kao zdravi i čisti zrak. Dobro bi bilo, da bi mogla narav naći nekakvo sredstvo da može i duševne mane uništiti, kao: nemar, lijenost, zavist, strah, osvetu i samoživstvo (za trbuh). Ali duh može proniknuti i prkositi naravi, pak je ona katkada nemoćna protiv njega. Jedino najviši duh — g. Bog — a i bolji dusi — dobri ljudi — mogu im na put stati. Dobar i razuman čovjek, ako će uplivati na slabijega, treba da je u odabiranju sredstava uvijek oprezan. Gdje je dostatno nukanje, nije treba posiljenja, bratinska opomena je prije nego prikor, tajnost prije javnosti, sažaljenje naprijed prijeziru itd. To neka ide postepeno, inače mjesto da se učini još je i gore. Lječitelj koji želi postati narodni operator, mora da vrlo pazi i na sebe. Najprije mora se trsiti, da je kod njega u redu, pak onda druge popravljati jer zlo i zlo je duplo zlo. Dakako da sasvim i sve ne može se popraviti. Čistili pšenicu koliko je moguće još će nešto ljulja ostati. Ili, ako i ne ostane, prenest će ga vjetar sa tudje njive. Tako i mi u Istri imademo ljudi, koji u prispodobi sliče ljulju, a to su školovani ljudi, koji idu glasovati i koji potajno ili javno rade za protivnike narodne. Sa takovima nije treba imati obzira. A da se prije preporučio oprez to vrijedi samo za naše neuke ljude, a i za one, koji imadu sklonost da se zaraze ljuljem. Zato trijebimo što više ljuj, ali ne grakteći ili kriešteći, već puteći neukost odvraćajući ju od zla, i privodeći zalutane na pravi put. Biti će onda mirnih „gavrana“ korisnih „šojaka“ i bezazlenih „rumunjaša“. A kad se jednom temeljito počne, ne će biti toliko prigovaranja, da neki kaputaši ništa ne rade, jer će se bojati, da ne bi oni možda uz ljuj bili iščupani i tako loše prošli. Bit će bolje, mičimo se samo!

Iz Boljuna. Evo nas da javimo u jezgri, kako je prošla naša skupština podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“, dne 19. o. m. na Boljunskom polju: Četa nas iz blizine sakupila se na odredjeni sat, da se započne rad. Kad tamo, moralo se čekati, jer svako malo prikupljavao se veći broj njih, te se moralo do kasnije čekati da se ne promaši svrha sastanka, to jest, da se razumijemo, te da se nad nama, rasprostrije duh jedinstva a u nama razvije ugodno čuvstvo radi dobra djela i ovršena djela narodne dužnosti. Osobito je to polučio govor predsjednika i tajnika naše podružnice. A da je to tako, pokazalo se prigodom uplaćivanja članarine i dobrovoljnih prinosa. Sabralo se u svemu 112 K i 50 h. Uz okolnosti koje vladaju, naime posliedica slabe ljetine i raztresenost i odaljenost sela, doba godine i agitacija protivnika, moramo a da budemo sa ovime zadovoljni. A da nam se ne pomuti radost ne ćemo, da se srdimo na Sušnjevčane i Pažčane, jer prvi, valjda s razloga, što nisu dobili do sada učitelja nisu prisustvovali skupštini, a drugi u malom broju, akoprem su oboji dobili potporu „Družbinu“ od 6000 K. Nisu valjda još svjestni dara.

Nade je da će se oni prvom prigodom izkazati, da su našeg roda sinci. Vrlo ugodno zabavljalo se do kasne dobe noći. Novac i opis, kako čujemo, poslati će se upravi „Naše Sloge“. Zahvaljujemo se na uslužnosti toga uredničtva.

Porečki kotar:

Poziv na glavnu skupštinu podružnice „sv. Cirila i Metoda za Istru“ u Zrenju, koja će se držati dne 5. ožujka 1905. u kući Dinka Tončić Cekin u Čabronici u 6½ sati u večer sa sliedećim dnevnim redom:

1) pozdrav predsjednika, 2) izvješće tajnika, 3) izvješće blagajnika, 4) izbor novog odbora, 5) razni predlozi, 6) domaća zabava.

Zrenjsko družtvo za štednju i zajmove reg. zadruga na neograničeno jamčenje pozivlje polag družtvenih pravila zadrugare na II. glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 5. ožujka 1905. u 5 sati poslije podne u kući Dinka Tončić Cekin u selu Cekini-Čabronica sa sliedećim dnevnim redom:

1) izvješće o djelovanju zadruge, 2) potvrda računa za god. 1904. 4) Slučajni predlozi.

Svakome članu je slobodno k računaru doći pregledati račune za godinu 1904. uključivo do dne 4. ožujka.

Ples za Družbu zabranjen! Čujte pa se divite premudrosti austrijskih oblasti! U nedjelju dne 5. tek. mj., imala je obdržavati podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda u Kašteliru zabavu sa plesom u svoju korist. Zadnji čas, kad je list htio ići u stroj, dobismo brzojavnu viest, da je taj ples od c. k. kot. poglavarstva zabranjen. Treba li komenala? Za zloglasnu „Legu“ ne samo da c. k. oblasti dozpoljuju takove plesove i zabave, nego dapače preporučaju na previšnju potvrdu novac, kojega naš puk teškom mukom plaća a Talijani upotrebljuju u svoje nečiste svrhe. Tko nju pomaže? C. k. austrijska vlada, da novcem hrvatskoga puka potalijančuju taj hrvatski puh. Sramota! i sto puta sramota!!!

Koparski kotar:

Iz Račica. U nedjelju dne 5. marča u 2 sata po podne držati će se na Bregu kod Račica osnovateljnu glavnu skupštinu podružnice sv. Cirila i Metoda. Preporuča se našim rodoljubom, da ovog dana u čim većem broju pohrle na tu našu prvu skupštinu.

Javno priznanje

osiguravajućoj zadrugi „CROATIA“ u Zagrebu, koja je moju štetu u Podbrdu savjestno procjenila i odštetu od **kruna 3000·—** kulantno izplatila.

Podbrdo, dne 18. veljače 1905.

Filip Kurez v. r.

Franina i Jurina.

Fr. Ca da šu, Jure, jitanii za Bašku za leto 1906. oštali prez kapitana.

Jur. Mi še pari da šu zgubili i brod i kapitana.

Fr. Dobro stoji njihovom kapitanu, mogal je stat na miru, a ne s talijanskom gospodom va Puli cresnje zobat.

Jur. Sada neka gloje koščice!

Razne primorske viesti.

Prilike u Istri.

Pod tim naslovom donosi jedan od najvećih ruskih dnevnika »Peterburskija Vjedomosti« ove redke:

»U Istri ima do 17.000 djece, koja su lišena svake naobrazbe radi nedostatka narodnih škola. Do 210.000 stanovnika u Istri, to j. 61% onamošnjega pučanstva ne zna ni čitati ni pisati! A ipak u Istri vriedi zakon o obvezatnosti školske obuke. Nu pokrajinski školski odbor opire se ustrojavanju narodnih škola, i u onim slučajevima, kad administrativni sud na žalbe pučanstva odredjuje otvorenje škole u jednom ili drugom mjestu. Školski se odbor izpričava nedostatkom sredstava. I u isto vrieme, kad se to uzkraćuje hrvatskim i slovenskim školama, nalaze se ipak sredstva za podporu od 10.000 kr. »iredentskoj talijanskoj »Lega Nazionale«. Slavenski učenici prinuždeni su na taj način učenju u talijanskim školama«.

Ovo, što uvaženo glasilo kneza Uhtomskog piše — tužna je istina, poznata nama svima. U jednom našem tuskorom članku dali smo izraza boli i tuzi slavenske sirotinje u Istri i iznieli crninu budućnosti, koja prieti našem življu. »Narod bez škola, narod bez budućnosti« — lozinka je jedinoga spasonosnoga družtva »Cirila i Metoda«, u koje polažemo zadnje naše nade. Toga družtva morali bi svi Hrvati da se sjete u svakoj prigodi i odmah u prvom redu.

Našem puku na znanje.

Po Istri skiće se ovaj mjesec, najviše po selima, neki agent sa svetim slikama s ormarićem s glazbalom. Slika ne vriedi više od 6 K, a on je prodaje po 24 K i to na mjesečne obroke. — Njegov mu «kšeft» tim više uspieva, što dobro hrvatski govori, a za nuždu pozna i dijalekt.

Upozorujemo naš puk, da se ne dade zavarati od ovakovih agenata i da nekupuje takovih slika.

Sapun družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Gosp. Dinko Spinčić, trgovac u Mihotićima uzeo je da — dozvolom družbinog ravnateljstva — razpačava sapun pod markom družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru. Od prodaje toga sapuna imat će družba svoj liepi prihod. Našim vriednim Hrvaticama preporučamo da se za svoje kućne potrebe služe samo tim sapunom. Hrvatske trgovce pako molimo ovim, da u svojim dućanima drže samo družbin sapun, to više, što se g. Spinčić obvezao, da će družbin sapun nabavljati samo kod hrvatskih tvornica.

Odnosne naručbe neka se upravljaju na naslov g. D. Spinčića — Mihotići — pošta Frančići.

Promjene u voznom redu na željeznicah Divača-Pula i Trst-Poreč.

Počam dne 4. marča 1905. imati će na pruzi Divača-Pula svakog utorka i subote svezu sa brzovlakom br. 2 A južne željeznice dolazećim iz Beča, brzovlak br. 5, koji odlazi iz Divače u 6.34, a dolazi u Pulu u 9·25 u jutro.

Nadalje počam od istoga dana nastaju u voznom redu sliedeće promjene: Omnibus-vlak br. 11 voziti će brže te će stići u Pulu u 8·17 u jutro (sada dolazi u 8·25).

Omnibus-vlak br. 12 odlaziti će iz Pule, mjesto u 5·15, u 5, da uzmogne stići u Divaču u 8·25 u jutro. Brzovlaci br. 3 i 5 zaustavljati će se u Vodnjanu.

Na pruzi Trst-Poreč Omnibus-vlak br. 712 stići će u Trst u 8·35 (sada dolazi u 8·30) u jutro, te Omnibus-vlak br. 713 stići će u Buje u 10·15 (sada dolazi u 10·10 na večer.

† Dr. Milivoj Šrepel.

Dr. Milivoj Šrepel profesor hrv. sveučilišta u Zagrebu, znameniti pisac, umro je ovih dana. Imao je same 42 godine. Ostavio je udovu gospoju Anku rodjenu barunicu Rukavina i dvoje nejake dječice.

Pokoj mu plemenitoj duši, a naše iskreno saučešće pri žalosti onih koje je ta prerana smrt ražalila.

Zemaljska podpora za cesto- i vodogradnje. Zemaljski odbor u Poreču osjegurao je podporu iz zemaljske blagajne sliedećim občinam: Tinjanu 600 kruna za gradnju redovite ceste iz Kringe u Sv. Petar u Šumi, te podporu od 1000 kruna za gradnju ceste Baderna; občini Boljun podporu od 3000 kruna za gradnju mosta na potoku Raše kod Boljuna; občini Klanec podporu od 4000 kruna za gradnju ceste od Podgorja do Jelovice; občini Piran podporu od 200 kruna za popravak dvaju vodnjaka u Strunjana; občini Jelšane podporu od 1500 kruna za gradnju občinskog zdenca u Lipi.

Zemaljski nameti u Istri. Uslied previšnje podvrde zaključka istarskoga sabora (talijanske večine) utjerivati će se u Istri za god. 1905. sliedeći zemaljski nameti. 1) namet 35% na sve izravne realne poreze, te namet od 45% na sve izravne osobne poreze, u koliko nisu oslobodjeni od nameta u smislu zakona od dne 24. junija 1898. dr. Z. br. 20.; 2) namet 115% na potrošarinu od vina i mesa; 3) Porez po 3.40 kruna od svakoga na malo iztočenoga hektolitra piva.

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj na redovite podpore „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ za god 1905.

Prošnje, obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija) te izkazom siromaštva, imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do konca mjeseca marča.

Zahtjeva se naročito, da molitelj navede, da li i koju podporu uživa, i da to potvrdi dotično ravnateljstvo i župni ured. Osim toga mora biti molitelj sam ili njegov roditelj (skrbnik) članom Bratovšćine.

KASTAV, 24. veljače 1905.

Odbor bratovšćine hrv. ljudi u Istri.

Ellner,
podpredsjednik.

Listnica uredničtva i uprave.

Prijatelju dr. Č. u P. Popitasmo se na namjestničtvu za one štipendije, koje su sve popunjene do jedne. Zdravo!

Gosp. dopisniku iz Boljuna. Vaše „Razjašnjenje“ poslali smo u Pulu, kamo bijaše upravljen i prvi dopis iz Boljuna, uzprkos našoj opetovanoj molbi, neka se šalju dopisi u Trst. Uredite dakle onaj posao sa g. urednikom, da ste nam zdravo!

Prijatelju Lovru i Niki — Beč. Doskora dobit ćete točno razjašnjenje o stvari. Lovro neka se sjeti opet O—a. Živili!

K. grof Strassoldo

u Strassoldu, (Primorje), izkazuje, da je želudačne bolesti, usljed kojih je trpio dvie godine, odstranio jedino uporabom

želudačne tinkture

G. PICCOLIJA

dvorskog dobavljača i ljekarnika

u LJUBLJANI.

1 bočica stoji 20 para, a vanjske se naručbe točno izvršuju.

POSJED

prije „KOŠARA“ na briegu Kastanjeru u PULI, sastojeći od kuće, štale, oranice, vinograda i voćnjaka

prodaje se

ili

daje u najam.

Pobliže upute daje c. k. šumar

J. Gracalich u Puli.

Br. 268.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE,

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvietcem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	6·—	Isti ukrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svieće za božićno drvo u 6 nojah	3·—
„ „	2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4.40
„ granis	1·20	„ „ II. „	3·—
		„ „ III. „	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gershelmovi stenji (titilji) i stakla za vječnu lač. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica s Gorici.

Koristno za vinogradare!

Upozoruju se gospoda vinogradari u njihovom vlastitom interesu, da će izbor

Sumpor „ALBANI“ iz Pesara

raspačavati i ove godine jedino skladišna tvrdka

PAOLO ROCCO & NIPOTI u TRSTU

i prodavači u pokrajini ovlašteni od iste tvrdke.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno p će.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plučnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima svoje Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva puška lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — a toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duce)	K 5·—	36 „ (3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
	60 čočica (5 duceta) K 18·—		

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80

6 originalnih bosa K 8·20

Manje od 2 bocę se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadutavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madrono, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cienа je slijedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Broj 10. Pula, u četvrtak dne 9. marča 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Dva proglasa cara Nikole.

Posliednji dogodjaji u prostranom ruskom carstvu ožalostili su bez dvojbe svako pošteno misleće slavensko srce. Poznati izvanjski neprijatelji Rusije upotriebiše težko stanje, u kojem se nalazi, te baciše zublju nesloge i razdora medju narod u času, kad je trebao više no ikad sloge i jedinstva.

Dok se najbolji sinovi Rusije na dalekom iztoku junački bore za njezinu čast i slavu i na korist zapada, dotle bune i podžižu njezini stari dušmani ruski narod proti zakonu, proti oblastim i proti postojećem redu. Protivnici Rusije poslužiše se onimi življi, koji teže punim pravom za većom slobodom i za ustavnim životom u svojoj domovini; poslužiše se nadalje najnižimi slojevi pučanstva, osobito radničtvom, koje najviše trpi, kako i u drugih državah, i koji se dade najlaglje zavesti sladkimi obećanji. Izgrede ovih posliednjih dade se opravdati i donekle oprostiti, ali se ne dade postupanje prvih tako lahko ni opravdati ni oprostiti. Oni bo, kao širitelji prosvjete i ljubitelji slobode, upotriebiše najnezgodniji i najpogibeljniji čas za provedenje svojih bilo kako plemenitih i uzvišenih osnova. Dok je domovina u velikoj pogibelji, dok se izlaže toliko stotina hiljada njezinih sinova svoj život za sjaj i veličinu, njezin pravi sin nesmije praviti neprilika i potežkoća, dotle moraju svi njezini sinovi biti složni i jedinstveni nastojeći svi složno, da bude koli iznutra toli napram vani čvrsta i jaka. Kad mine domovini pogibelj, kad se ukroti izvanjskog protivnika, onda neka se traži uredjenje domaćih ili unutarnjih razmirica i odnošaja.

Onim po prilici nazorom dao je oduška car Nikola u svojem proglasu, što ga je priobćio dne 3. o. mj. službeni list „Praviteljstveni Viestnik", i u svojem odpisu, upravljenom istodobno ministru nutarnjih posala Buliginu.

U ponosu se car tuži, što se je dao jedan dio njegovih podanika zavesti od „zlonakanjenih vodja", te izriče nadu u pobjedu ruskoga oružja a u drugom nalaže svomu ministru, da provede potrebite reforme i utare put k uvedenju ustava u Rusiji. Tim odpisom učinjen je prvi korak za uvedenje ustava u Rusiji, te će ga stalno pozdraviti iskrenim zadovoljstvom svaki prijatelj silne slavenske države. Taj odpis glasi:

„Prema starom običaju ruskoga puka, da izrazi kruni u danima radosti i žalosti svoja čuvstva, od zborova plemstva, zemstva, trgovaca i seljačtva iz svih dielova Rusije primio sam brojne izkaze osjećaja radosti povodom poroda priestolonasljednika, izkaze pripravnosti i požrtvovnosti za uspješno dokončanje rata, kao što i obećanje, da će svi svoje sile posvetiti usavršenju reda u državi. U ime svoje i u ime Njezinoga Veličanstva carice nalažem vam, da se svima srdačno zahvalite na izrazih lojalnih osjećaja, koji nas u današnje vrieme osobito raduju. Želja je moja, da prihvatim izraženu pripravnost sudjelovanja kod početka i slavnoga nastavka u reformah od mene najavljenih. Moja je želja, da se postigne zajednički rad izmedju moje vlade i zastupničkih sila družtva u ostvarivanju mojih, na dobro puka upravljenih nakana. Da se u ruskoj zemlji uzdrži trud djedova i uvede red, odlučio sam s Božjom pomoći, da pozovem u pomoć i suradnju kod viećanja o zakonskih osnovah povjerenja puka dostojne i povjerenjem puka izabrane muževe.

Uvaživ posebno stanje domovine naše uvaživ raznolikost pučanstva, te u raznih krajevih raznoliki razvoj gradjanstva, ja, kao ruski vladar, želim, da se reforme svedu u sklad sa raznimi stupnjevi zrelosti i potrebami pučanstva u pojedinih krajevih ali samo u smislu takovog pravnog uredjenja u kojem će naći uvaženje nastavak čvrste historičke veze u prošlosti, a trajnosti i čvrstoće u budućnosti.

Dok će reforme poduzimam i dok sam uvjeren, da će dobro shvaćena potreba i triezna iskrena rieč izabranih muževa osjegurati plodnost zakonodavnog rada u korist puka ruskoga, istodobno vidim cielu težinu i zamršenost ostvarenja tih reforama, koje moraju da bezuvjetno očuvaju i ne povriede temeljne državne zakone.

Za to sam, cieneći vaše dugogodišnje upravno izkustvo i mirnu sigurnost, za dobro našao, da pod vašim predsjedničtvom sazovem posebnu konferenciju, koja će viećati o putevih za ostvarenje ove moje želje.

Bog blagoslovi moj dobar početak i neka vam Bog bude u pomoći, da izvedete ovu, za dobro od Boga mi povjerenog puka uspješnu osnovu.

Nikolaj II.

Ruski listovi pozdraviše radostno ovaj carski proglas kao prvi korak k izpunjenju davnih narodnih želja i težnja, te izriču nadu, da će glas o carevoj odluci djelovati pomirno i blagotvorno na uzbudjene duhove i učiniti kraj izgredom i nemirom, većinom umjetno izazvanim.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 5. marta 1905.

U obih sjednicah prošloga tjedna razpravljalo se je u prvom čitanju zakonsku osnovu o promjenah obrtnoga reda. Kod te razprave sudjeluju zastupnici svih pokrajina u kojih je obrt razvit, česa žalibože u naših južnih pokrajinah malo ima. Medju zastupnici su dvie struje: jedni zagovaraju više gospodare, a drugi radnike. Ministar im odgovara, da su ustanove takove, da im temeljito ni jedni ni drugi ne mogu prigovoriti.

U sjednici od 28. pr. mj. odgovorio je ministar domobranstva na interpelaciju radi zlostavljanja nekog vojnika u bolnici u Gracu. Zastupnici koji su postavili interpelaciju nezadovoljni su odgovorom, tvrdeći da stvar ne stoji kako ju je ministar izložio, i predlažu otvorenje razprave vrhu odgovora. Broji se tko je za razpravu a tko proti njoj. Videći predlagači da su u manjini, viču grozno i psuju na pojedine stranke koje su proti. Konačno se groze, da će postaviti u stvari prešni predlog, pak da će se morati razpravljati. Prešni predlog su u istinu postavili i razpravljalo se je u sjednici od 3. ovoga mjeseca. Bilo je žestokih razprava i grubih napadaja. Predlog o prešnosti, premda je imao većinu glasova pao je, jer se za prešnost zahtjeva dvie trećine glasova. U kući bilo je tek 133 zastupnika.

Novi tršćanski zastupnik mali vitez Scaramangà postavio je u posliednje doba dvie interpelacije. Prva se tiče siela uprave austrijskoga Lloyda. Obrtno vieće u Beču odlučilo je naime, da se sjelo premjesti iz Trsta u Beč. Moraju biti težki razlozi radi kojih se to kani učiniti. Novoga tršćanskoga zastupnika peče pri tom i okolnost, da bi premještenjem, dobio Beč poreze od Lloyda koje do sad vuče Trst, o kojem veli Scaramangà da vlada s njim maćuhinski postupa. (Da bi tako sa našimi mjesti, koje sreće za njih!) Interpelanti pitaju vladu, da li je voljna izjaviti se, da se ona ne slaže sa obrtnim viećem? U proračunskom odboru je zast. Vuković

PODLISTAK.

Rad

oko budjenja narodne svijesti hrvatskog i slovenskog naroda u Istri u zadnjih 50 godina.

(Predavanje prof. Vj. Spinčića na svečanoj skupštini priredjenoj u proslavu smrti blagopokojnog Dr. Dinka Vitezića u Beču.)

(Nastavak)

Molim svoje zemljake, da bi se do mene potrudili, pa da njim kažem, kako bi si mogli porazdieliti proučenje narodnoga rada u Istri u posljednjih 50 god. Velika poluga narodne svijesti je „Naša Sloga", to je list, koji je počeo u Istri izlaziti prvog lipnja god. 1870. Taj list su ustrojila pokojna braća-blizanci Baštiani Mate i Ivan iz Kastavšćine, od kojih prvi je bio duša tomu listu od prvog početka, pa sve do svoje smrti. Nadalje Antun Karabaić s otoka Krka, koji hvala Bogu još i danas živi u Trstu, koji je bio urednikom toga lista, a poglavito vodio upravu i koji se nije žacao, makar da je bio u službi tršćanskoga magistrata, podpisati kao urednik hrvatski list, sve dok ga nije zamijenio sadanji glavni suradnik Matko Mandić god. 1883. Kod ustrojenja „Naše Sloge" bio je konačno Mate Ujčić iz Pazinštine svećenik i neki drugi. Ja ih spominjem i zato, jer su oni sačinjavali tako rekuć njeki klub, koji je upućivao kod izbora i drugih prilika, s kojima su se domoljubi u Istri dopisivali, ka komu su se ovi i osobno uticali, ka kojima su bježali mladi bogoslovi. Rečeni muževi bili su dugo vremena njeko središte narodnoga života u Istri. Povod izdavanju samoga lista bio je kako kaže uredničtvo u uvodu: Vidimo, kako je naš narod neuk, zanemaren, ima knjiga, ali ih ne čita. Mi ćemo ga podučili u gospodarstvu, u političkom životu, u koliko se to može učiniti s jednim listom, koji izlazi dva puta na mjesec, slušat ćemo, što našem narodu treba, pa ćemo nastojati, da mu pomognemo. I „Naša Sloga" je odtada list, koji s jedne strane izvješćuje o narodnom radu u Istri, a s druge potiče i podučava što i gdje treba raditi. Taj list je mnogo doprinesao narodnom budjenju hrvatskom u Istri, dok su drugi listovi budili slovenski.

Drugo sredstvo, kojim se budio narodni život jesu čitaonice. Prva takva čitaonica bila je osnovana godine 1866. u Kastvu. Osnovali su ju domaći rodoljubi, Čeh liječnik, razni Slovenci, svećenici, što su u ovim stranama službovali. Vjerujte, da je ta čitaonica upravo znamenita u narodnom životu Istre. Ta je čitaonica davala zabave, koje su polazili iz mjesta i okolice, iz Kastva, iz Voloskoga, iz Opatije, iz Rijeke, iz Jelšana, iz Bistrice. Ona je bila škola za mlade ljude, gimnazijalce i bogoslove, da ovdje deklamuju, drže govore, koje su bud sami sastavili bud drugi, da predstavljaju, da pjevaju, da gude. Ona je omogućila da su mladi djaci, naročito bogoslovi god. 1870. u praznicima u nedelju i svetce držali predavanja iz različitih predmeta i pri tom se donekle zabavljali. Razni ljudi, sada već osidjeli iz Kastva s veseljem se spominju tih dana i vele, da su onda počeli hrvatski misliti i čutjeti. Ta je čitaonica davala zabave na korist ne samo domaće siromašne školske djece, nego i na korist Hercegovaca, na korist ranjenih Bugara, na korist postradalih od gladi, koji je iznova zavladao bio preko Učke, za postradale od potresa u Zagrebu. U toj čitaonici porodila se je misao za obdržavanje tabora na brežuljku sv. Mihovila kod Kastva, prvoga tabora medju Hrvatima Istre; misao osnovanja „Bratovšćine," koja podupire hrvatske djake. Na čelu osnovateljnoga odbora „Bratovšćine" bili su kastavski poglavari crkveni i svjetovni, župnik-dekan Vjekoslav Vlah, načelnik obćinski Frane Marotti, ravnatelj škole Ernest Jelušić i četvorica tadanjih sveučilištaraca, od kojih je jedan dr. Frane Mandić i putovao po Banovini, da sakupi prinose za Bratovšćinu. Ta je čitaonica držala i dijelila medju seljake gospodarske novine; upisala neke škole za članove „Družtva sv. Jeronima". U njoj su se čitale hrvatske slovenske i slavenskim duhom pisane njemačke novine. Karakteristično je imenovanje počastnih članova te čitaonice. Prvi počastni članovi bili su Juraj Dobrila i Mate Jurinac tad župnik u Mošćenicama, Kastavac te zastupnik na istarskom saboru. Odmah iza njih bio je imenovan začastnim članom J. J. Strossmayer, koji je jučer slavio svoju devetdesetgodišnjicu i dobio čestitaka sa svih strana, čak i od jednoga kralja srpskoga, Petra, kao dika Hrvata. Poslije tih bili su imenovani počastnim članovima čitaonice Slovenci Legat, biskup tršćanski, Bleiweiss i Toman, pak Česi Palacki i Rieger. To sam htio reći, da pokažem mišljenje naših ljudi, koji su osnovali tu čitaonicu i to prvu u Istri. Još je vriedna čitaonica u Jelšanah, da se spomene, koje sad već nema i koja nam može biti dokazom, da, dok je i malo ljudi, koji se brinu i mare, može se svuda štogod učiniti.

(Nastavit će se)

agovarao da sjelo uprave Lloyda ostane u Trstu. U drugoj interpelaciji pita Scaramangà vladu, da li je voljna što skorije predložiti zakonsku osnovu glede podpore trgovačkoj mornarici i radi pospješivanja brodogradarstva? Usljed zauzimanja, poglavito naših zastupnika parlament je izvojštio već prije više od 10 godina podporu trgovačkoj mornarici.

Gospodska kuća imala je dne 27. februara sjednicu i potvrdila što je zastupnička odlučila, naime zakonsku osnovu o refundiranju 51 milijuna kruna u blagajničke prenčke, i onu o novacih. Ovo je već i previšnju sankciju dobilo. Takove stvari idu, što više, to brže. Kod osnove o novacih govorio je osim izvjestitelja i ministra domobranstva, jedini knez Auersperg. Njegov govor osnovan je na predpostavi, da bi se monarhija mogla braniti takodjer uz dvie vojske, jednu sa njemačkim drugu sa magjarskim zapovjedanjem. Knez Auersperg je ustavovjerac, govorio je samo u svoje ime. Nije se dao skloniti da ne govori od nikoga, ni od svojih drugova ni s višega mjesta. Nitko nezna što je tim smjerao.

* * *

Rad zastupničke kuće usredotočen je sada u odborih, naročito u proračunskom.

Ovaj je, kako sam već javio, razpravljao naslov o lučkih radnjah. Tu je medju ostalimi u proračunu 20.000 kruna za popravak mula u Opaliji; nadalje 17.000 kruna kao ostatak za udešenje luke u Lovranu, za što se je već do sada izdalo 63.000 kruna; te 10.000 kruna za dvie bove u Tragetu u Rašinom kanalu. Razpravljalo se je nadalje o dotaciji parobrodarskomu družtvu austrijskom Lloydu. Najzanimiviji dio te razprave je onaj, gdje je govorio o povećanju poviiba u iztočnu Afriku. Ugovorom sa Lloydom je vlada ustanovila 12 godišnjih vožnja u one strane i odlučila dati Lloydu za to 1·440·000 kruna godišnjih. Na predlog izvjestitelja vit. Vukovića smanjio je proračunski odbor taj iznos na 1·080.000 kruna za 9 godišnjih vožnja. Odnosni ugovor sklopila je vlada sa Lloydom bez parlamenta, na temelju §. 14. Proračunski odbor sa svojom odlukom htjeo je s jedne strane pokazati, da se §. 14. ne smije na takav način zlorabiti, a s druge strane upozoriti družtva i pojedince da nesmiju sklapati ugovora sa c. kr. vladom bez privole parlamenta. Nadalje bio je primljen predlog da se izbere pododbor od 7 lica, koji ima izpitati uvjete pod kojima se može sklopiti ugovor s Lloydom obzirom na austrijske interese.

U proračunskom odboru razpravljao se je nadalje naslov pučkih škola. Neki su se tužili na pomanjkanje učitelja, neki na to da je ministar nastave skriveno klerikalan, neki na zlo stanje učitelja, neki na zdravstvene mjere, neki (barun Malfatti) na to da je u proračunu svota od 30.000 kruna za podignuće njemačkoga školstva u Tirolu, koje da se rabi za uzdržavanje njemačkih škola u čisto talijanskih mjestih Trentina; zastupnik dr. Žitnik ističe jadno stanje školstva kod Slovenaca i Hrvata u Koruškoj, Trstu i Istri. Ovdješnje novine srame se o tomu štogod donašati. Srame se, da sviet ne saznade kako se u Austriji i u samom pučkom školstvu zapušta Slovence i Hrvate.

U tiskovnom odboru razpravljalo se je pitanje, da li mogu zastupnici naroda biti odgovorni urednici novina ili ne. Sa 25 proti 7 glasova odlučilo se je, da zastupnici naroda imadu biti izključeni od odgovornoga uredničtva.

U željezničkom pododboru razpravljalo se je o prekoračenju proračunanih svota za gradnju alpinskih željeznica. Tu ide na stotine milijuna prekoračenja, a ministar željeznica je to prekoračio bez ikakve privole parlamenta. Ministar se brani, da je prekoračenje bilo nuždno, a da se o tom u parlamentu nije moglo razpravljati. Slaba obrana na svaki način, jer da nije druge, kakvi su to činovnici koji su se u proračunih odnosnih radnja mogli za tolike svote prevariti. O tom će svakako biti još govora, i imati će možda osobitih posljedica.

Politički pregled.

U Puli 8. marča 1905.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi javljaju, da se spor izmedju Čeha i Niemaca bliža k sretnoj rješitbi. Na njemačkoj strani da nenalazi više na toli oštar odpor pitanje češkog službenog jezika a Česi, da su popustili ponešto u pitanju razdiobe kraljevine po narodnostnih kotarih. Težko je vjerovati u te optimističke glasove bečkih listova, jer se onako oštre protimbe nedadu tako lahko izgladiti, premda se oko toga već godine i godine radi.

Nu pripustimo, da dodje zbilja do izmirenja Čeha i Niemaca i do konačne riešitbe parlamentarne krize u Austriji, tada nastaje pitanje po nas južne Slavene t. j. po Hrvate i Slovence, zastupane u carevinskom vieću, da li su kod pregovora o izmirenju uzete u obzir i naši opravdani narodni zahtjevi. Te zahtjeve imali su i morali staviti u razpravu zastupnici češkoga naroda, jer bi inače zaslužili najstroživju odsudu s naše strane. Hrvatski i slovenski zastupnici podupirali su lojalno i bratski zahtjeve češkoga naroda u carevinskom vieću, pak ne bi bilo ni pravedno ni pošteno, kad bi sada, ako dodje do nagodbe izmedju Čeha i Niemaca, prošli prvi jednostavno na dnevni red preko zahtjeva dosadašnjih drugova i saveznika. Dodje li u istinu do izmirenja Čeha i Niemaca a tim i do redovitih parlamentarnih odnošaja, tada moraju naši zastupnici otvoreno stupiti pred zastupnike češkoga naroda sa upitom: jeste li kod pregovora uzeli u obzir i naše narodne težnje i potrebe, kao što bijaše to Vaša sveta dužnost kao slovenskih zastupnika i vaših dosadašnjih saveznika. U borbi, u najžešćoj borbi dielili smo bratski zlo i dobro, pa valja, da bratski podielimo i plodove dugotrajne i požrtvovne naše borbe.

Predsjednici hrvatskih klubova na dalmatinskom saboru gg. dr. Čingrija i dr. Trumbić izradili su program za sjedinjenje tih klubova i stranaka. Prva točka tog programa jest sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom i da se sve zemlje, napučene Hrvatima, slože u jednu samostalnu državnu skupinu. Dalnje točke programa spominju životna politička prosvjetna i gospodarska pitanja Dalmacije. Tu je pitanje unutarnjeg uredovnog jezika, pitanje izpita položenih na hrvatskom sveučilištu, izborne preinake, uredjenje občinske uprave, poboljšanje učiteljskog položaja, pitanje gospodarskih i štedioničkih zadruga. Kao temelj svemu tomu postavlja se stranačka organizacija.

O vjerskom pitanju kaže program, da je za sebe vjera, za sebe narodnost, te neistovjetuje jednu s drugom. Što se tiče srbskog pitanja, kaže program, da su Hrvati i Srbi jedan narod po krvi i jeziku, nerazdruživo spojeni neprekidnošću zemljišta, na kojem obitavaju, pa prama tomu stranka će nastojati, da se odstrane razmirice. Obzirom na Slavenstvo, program ističe kulturnu i prirodnu zajednicu.

Zagrebačke novine javljaju, da će nastati nekoje promjene kod zemaljske vlade. Tako bi imao predstojnik bogoštovnog odjela napustiti to mjesto i preuzeti mjesto predstojnika pravosudja, kojeg predstojnik pošao bi u mirovinu.

Ovih dana prestao je „Obzor“ biti glasilom stranke prava, i tim je ova stranka ostala bez svog glasila.

Jedan od uvaženijih članova neodvisne stranke, počeo je u „Obzoru“ objelodanjivati niz članaka, kojimi nastoji dokazati potrebu razpusta hrvatskog sabora, koji da nije više sposoban, da govori u ime zemlje. Što se tiče nagodbe sa Ugarskom, kaže pisac, da je Hrvatska vlastna odkazati nagodbu u svih onih točkah, koje se tiču zone zajedničke veze, koja je uredjena pragmatičkom sankcijom.

Rusija.

Carski odpis, o kojem govorimo na prvom mjestu učinio je u ruskom narodu najpovoljniji utisak. Izmedju Rusa i Japanaca bije se već čedan dana oko Mukdena ljuta i krvava borba, u kojoj glase najnovije viesti od 8. tek. mj.

Petrograd, 8. (Ruska brzojavna agentura). Krvavi boj se ne smanjuje, dapače biva sve ježći. Nakon što su Rusi odmakli svoja krila prema sjeveru, stoje paralelno sa japanskom obkoljujućom kolonom. Protivnici drže postojano svoje pozicije. Svaki dan naši vojnici donašaju japanske zarobljenike. Tekom dana bilo je važnih sukoba kod Sjuamituna na cesti prema Sinmintinu. Prošlu noć napali su Japanci ponovno odio Rennenkampfa, prolaz kod Gutulina i pozicije kod briega Putilova.

London, 8. Dopisnik Reuterice u ruskom glavnom logoru javlja iz Mukdena od jučer: Danas do večeri biesnila je bitka na desnom krilu. Glavni pravac bitke protezao se je u duljini od šest vrsta. Pred večer bili su Japanci zauzeli jednu dobru poziciju kod Madjapu i napredovaše još više prema sjeveru a da se nisu, kako se čini, približili svomu cilju. Ruski gubitci u ovoj bitci su mnogo veći nego li u bitki kod Liaojanga. Gubitci Japanaca pak jesu još mnogo veći. U dva sata po podne japanski pješaci zaposješe Jansutun.

London, 8. »Daily Telegraf« javlja iz Tokia od jučer: Po jednoj viesti iz Inkau čini se da se glavna sila Rusa povukla iz Fušuna u Tielin. Gubitci su veliki. Sve ruske pomoćne čete odposlane su preko Mukdena na sjever. Kuropatkin je premjestio svoj glavni stan. Lievo japansko krilo poslje žestoke bitke, utaborilo se je sjeverno od Mukdena. Lievo krilo Kuropatkinove predstraže — 20.000 ljudi — uzmiče.

London, 8. Po viestima iz Tokia, Rusi su podpunoma izpraznili Mukden. Ove viesti donieše Kinezi prispjeli sa sjevera. — Japanci se nalaze pet milja zapadno od Mukdena. Kuropatkin se je povukao sa jednim vlakom na sjever; Rusi kreću prema Tielinu uzev sa sobom veći dio municije naslagane u Mukdenu.

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Maškarada u Sokolu.

Tko je prisustvovao u subotu na večer na sokolskoj maškaradi, sigurno još i danas pomišlja u srcu žaleć što se takova zabava neće opetovati za jednu cielu godinu dana. Ugodan užitak sa te večeri svatko još i danas čuti. Šaroliko ono mnoštvo krabulja, veselo zanovetanje, neprisiljena šala, sloboda kretanja, žamor, peckanje, smjeh — sve to je podalo zabavi onaj utisak, koji se teško zaboravlja. Koliko je bilo krabulja? A tko u obće nije bio, a da nije na sebe postavio kakov znak što podsjeća na pokladno ovo vrieme? Od najozbiljnijeg i starijeg čovjeka do mladog i prpošnog pierota i klovna, sve se te večeri ko po dogovoru okitilo pokladnim znakom. Vidjeli smo stare ozbiljne muževe sa na glavi crvenim fesom, koji su te večeri i sa crnim domino, i sa seljakinjom iz okolice te sa malim klovnićima do glupog Tony-a, živahno i mladenačkom snagom učestvovali u onom vrtlogu i metežu veselja i ludovanja.

Cirkus Barnum i Barley pak en miniature sa svojim nastupom odnio je vienac slave i sveobće priznanje.

Opisati pak cieli tok zabave nemoguće je i radi onog šarolikog broja i radi prednosti ove ili one skupine krabulja. Svakako treba da se u prvom redu zahvali odboru Sokola sa svojim starostom Križem na čelu, koji su nam priskrbili taj užitak. Da li je pak doprinesla mnogo tomu i budeća se hrvatska sviest našega naroda, svaki će se složiti s nama ako rečemo da jest, jer smo to opazili kao nikad dosada, kod ovogodišnih naših zabava. A utješljivi je to znak za našu pravednu hrvatsku stvar, kao što i ugodno se to doimlje naših hrvatskih srdaca. Bože daj, da ne malakšemo; napredak ovaj podaje nam nade u bolju budućnost krvi naše i hrvatskog preporoda te Pula morat će doskora da postane središtem narodnog pokreta. A i bit će, to nam jamči ime našeg otca hrvatskog patnika Dr. M. Laginje.

Kriza u občinskom zastupstvu u Puli.

Jučerašnji naš vriedni „Omnibus“ piše: „Jučer se razširila gradom viest, da je pet činovnika mornarice, izabranih u prvom tielu, dalo ostavku.

Na municipiju se jutros živo radi, da izravnaju razdor. Vidjet ćemo sutra što će biti iz kostituiranja — ako u obće bude. Upozorujemo samo već sada, da bi bio vrhunac nad vrhuncima, kad bi gospoda Reh i Wilhelmi pristupili sutra na mjesta svojih kolega mornarice, koji su dali ostavku.“

Danas 11. febrara sastaše se izabrani oci na vieće da izaberu načelnika i viećnike — ali, čujte, vratiše se kako su i došli, naime vieće je odgodjeno, jer je falio jedan zastupnik i to g. Morin od c. i k. mornarice, koji je odsutan iz Pule, ukrcan na ratnom brodu.

Kastanjersko konsumno društvo.

Subotu večer bio je u krčmi Tominića na Kastanjeru (predgradje puljsko) pogovor, da se tamo ustanovi konsumno društvo. Bilo je pedesetak ljudi. Po njihovoj želji došli su medju nje i Dr. Laginja i J. Stihović, da jim protumače kako se takova društva sastavljaju i kako se ravnaju.

Bilo je i nešto socialista na čelu jim vodja Lirussi, koji je na svaki način nagovarao, da se pridruže velikom konsumu talijanskih socialista, ali nije uspio, je je četrdeset prisutnih već one večeri izjavilo, da hoće da imaju svoje posebno »Kastanjersko konsumno društvo«. I pravo je tako. Drugi put o tom više.

Iz našeg Sokola.

Pokladno vrieme svršili smo domaćom zabavom, koju nam je priredio naš prvi istarski Sokol u utorak na večer u svojim prostorijama. I ova kao što i prvašnje zabave našeg Sokola bila je dobro posjećena i animirina, te se protegla sve do tri sata u jutro. S tom zabavom svršio naš Sokol svoj ovogodišnji pokladni program, kojeg je izveo sebi na čast a našemu narodu na veliku korist sakupljajuć ga na svojim zabavnim sielima i sjećajuć ga svoje rodoljubne dužnosti.

Ni u ovo korizmeno doba, doba pobožne molitve i pokore neće naš Sokol spavati, nego mjesto pokladnih plesnih vježba prirediti će Sokol po nedjeljama poslje podne više izleta u okolicu, vršeć medju našim pukom svoju rodoljubnu zadaću. Takav prvi izlet sprema Sokol u nedjelju dne 12. tek. mj. — ako vrieme dopusti — u bližnji Štinjan. Sastanak za taj izlet bit će točno u 2 sata poslje podne u sokolskoj dvorani, odakle će se skupno otići. U slučaju nepovoljnog vremena izlet bit će odgodjen, ali će se svejedno održavati domaća zabava to isto po podne u dvorani Sokola uz pjevanje i tamburanje.

Korizmene pripoviedi.

Za katolike vojnike c. i k. ratne mornarice držat će se korizmene propoviedi u župnoj crkvi ratne mornarice »Majka božja na moru« u 3 sata po podne na ove dane i ovim redom:

dne 8. marča: njemački
dne 11. marča: hrvatski
dne 15. marča: slovenski
dne 18. marča: talijanski
dne 22. marča: njemački
dne 29. marča: slovenski
dne 1. aprila: hrvatski
dne 5. aprila: talijanski

Kod ovih propoviedi igrati će glazba za to odredjene crkvene pjesme.

Dne 8. 15. 22. i 29 marča igrati će glazba c. i k. pješačke pukovnije br. 87; a dne 11., 18. marča, 1. i 5. aprila igrati će glazba c. i k. mornarice.

Slava junacima.

U Puli zna svaki, tko su to: Francesco Zez (koje je to blago?) di Pomer, Leopoldo Stihovich di Protore (gdje je to?) e Antonio Raicich di Lisignano. Tako ih barem navadjaju »Giornaletto« i »Popolo istriano«, koji ih u velike slave.

Biti će, da ova dva talijanska lista, koji nisu nikad još, ne samo pohvalili, nego niti pristojno spomenuli ime bilo kojeg poštenog Hrvata — imadu razloga da uzvisuju baš gornju trojicu: mi im za stalno nećemo mutiti veselja.

Mi, ovdje u Puli i na Puljštini, a to će reći sve što se kupi oko hrvatske zastave te neće da prezire mlieko materino, kažemo samo, da se nas nimalo ne tiču bedastoće načrčkane u njihovom »Biču« kao što ni Markijevi topovi većeg ili manjeg kalibra ili Krstićevi zlatni novci grčke i latinske fele.

Ali sad smo za jedno iskustvo bogatiji: nije nam više čudno, zašto ljudi ne drže

Nastavak u prilogu.

skoro ništa do »prosvjetitelja« kakvi su »signori maestri Zez, Sticovich, Raicich«. Niti će nam biti čudno od sada naprijed, ako svaki pomerski, premanturski, ližnjanski poštenjak bude smatrao svojim pravom, da takvim učiteljima .... pljune u gubicu.

S naše strane poseći ćemo u buduće i mi za bičem; ali nećemo samo mahati oputom, da gladimo i muhe plašimo, nego ćemo obrnuti deblji kraj paudri »škurljadištem«.

Ta drugo i ne zaslužuju ti velezaslužni učitelji hrvatskih škola »signori Zez, Sticovich, Raicich«.

Lična viest.

Od jučer nalazi se na prolazku ovdje veleuč. gosp. prof. Vjekoslav Spinčić, zastupnik naroda na carevinskom vieću.

Lošinjski kotar:

Malinska 27. febrara 1905. Danas okolo 4 sata po podne preminuo je naglom smrću g. Ivan Skarpa u dobi od 77 godina. Tužio se već dulje vremena, da je oslabio ali se ni iz daleka nije držalo te bi podlegao, jer je prije pol sata razgovarao sa svojimi prijatelji na ulici. Rodom je iz Starigrada u Dalmaciji, a naselio se u Malinsku pred kakovih 55 godina. Oženio se vriednom domaćicom iz Dubašnice, pa prem siromah, znao je svojim neumornim radom i riedkom štedljivošću steći dosta liepi imetak, kojeg je još za života izručio svojim sinovom i ćerami. Bio je veliki rodoljub, te se je medju prvimi borio oko pobrvaćenja naše občine. Bavio se najviše trgovinom drva, koja je kupovao od naših občinara, pa tako došao u doticaj sa mnogimi, zavedenimi od dubašljanskih i krčkih odroda. Svaku zgodu je upotrebio nagovarajući narod neka se ne da voditi od onih, koji htjedoše da i nadalje podržavaju tobožnje talijanstvo u ovoj občini, što mu je Bogu hvala skupa sa ostalimi rodoljubi i uspjelo. — Kao imućan čovjek mnogoga siromaka je pomogao i riečju i činom, zato će mu medju ovdješnjim pučanstvom ostati trajna uspomena. Rodoljubnoj obitelji naše iskreno saučešće nad gubitkom čestitog starca, a njemu lahka hrvatska zemljica. Tonkin.

Voloski kotar:

Deputacija občine Kastav kod carskog namjestnika.

Utorak predstavila se je carskom namjestniku knezu Hohenlohe deputacija občine Kastav sastojeća od načelnika g. K. Jelušića, župnika-dekana g. A. Ellnera, obć. savjetnika Fr. Dukića i obć. zastupnika g. I. Vlaha-Vičića. Deputacija predala je g. namjestniku spomenicu, u kojoj moli podporu od carske vlade za razne crkvene, školske i gospodarske potrebe. G. namjestnik primio je deputaciju vrlo ljubeznivo, obećav njoj, da će pomno proučiti želje i potrebe pučanstva občine Kastav i da će prvom prilikom posjetiti drevni naš Kastav-grad.

Vjenčanje. Veleučeni gosp. dr. Gajo Dabović občinski liječnik u Kastvu vjenčao se je dne 1. t. mj. sa dražestnom domaćom gospojicom Božicom Kučić, mladjom ćerkom pokojnoga „Francerla“. Vjenčali su se u Beču, gdje je Božica preko godinu dana kod svojega ujaka Dubrovića stanovala. Vraćajuć se iz Beča, zaustavili su se u Zagrebu i probavili tamo par dana. Pred Kastvom dočekali su jih pucanjem mladići i pozdravili. Obćeštovanomu i ljubljenomu paru želimo iz srca što dulji i sretniji život!

Zabava hrvatske čitaonice u Kastvu. Bit će već doba korizme, kad ugledaju sviet ovi redci, al ipak valja s njimi u sviet. Već evo trideset i devet godina priredila je čitaonica u Kastvu zabavu na posliednju pustnu nedjelju. Ona je tako rekuć matica svih ostalih što jih ima u iztočnoj Istri. Njezine zabave su upravo poviestno znamenite. Prije je okupljala više gospodu iz bližega i dalnjega. Dan danas okuplja sve slojeve pučanstva velikoga diela Kastavšćine. A ne manjka ni gostova. Ovaj put su se osobito iztakli Trsatski Hrvati, članovi „Primorskoga Hrvata“. Baš je liep i koristan običaj zavladao u posliednje doba izmed Trsatskih i Kastavskih Hrvata. Posjećuju se kao prava braća, kako i jesu. Tomu je dao izraza za odmora predsjednik čitaonice Kazimir Jelušić krasnim riečima, a uzvratio je u ime Trsatskih Hrvata graditelj Matković riečmi kojimi je sve prisutne upravo uznesao. Pozdravio je takodjer Prisutnoga zastupnika g. prof. Vjekoslava Spinčića. Ovaj je shodno odgovorio. Za odmora pjevalo se je takodjer. Pjevalo je cielokupno občinstvo upravo oduševljeno. Inače se je razpored zabave izvršio na podpuno zadovoljstvo. Odlikovali su se pjevači i pjevačice, tamburaši i tamburašice pod vodstvom g. Milneršića, a tako i predstavljači i predstavljačice. Hvala svim i na čelu odboru, koj se je za zabavu pobrinuo. Plesalo se je sve u šestnaest.

Svečano otvorenje doma „Hrvatske čitaonice“ u Mihotićih. Dne 4. t. m. obavilo se je svečano otvorenje novosagradjenogu doma „Hrvatske čitaonice“ u Mihotićih na Kastavšćini. Ima već kakvih petnaest godina da se je otvorila „Hrvatska čitaonica“ u Mihotićih. Zasluga u tom imadu veleuvaženi posjednik, trgovac i rodoljub, riečju i činom, Mate Kundić, pak vriedni naši Ivan Grgurina, Vjekoslav Kinkela, Frane Šepić, I. Gržetić, Antun Spinčić, Frane Mavrović i drugi. Ne imajuć stalnih prostorija za čitaonicu već više vremena su snovali, kako bi sagradili svoj dom. Na to jih je — sjećamo se — jednom zgodom poticao Matko Mandić. Konačno uspjelo njim sagraditi zajedno sa Kućićem krasnu zgradu. Jedan dio te zgrade je strogo uzet dom čitaonice, vlastnost rečenih i drugova, drugi dio jest vlastnost rečenoga Kućića. Dom čitaonice jest za dva kata visoka dvorana, ukusno izslikana, pozorište, galerija i prostorije za čuvanje robe. Ostalo su prostorije Kućićeve, zgodno udešene za gostionu. U toj zgradi acitilenom krasno razsvjetljenoj sastala se je subotu sva sila ljudi, iz onoga recimo okružja, pak iz skoro svih županija Kastavšćine, iz Veprinca, Opatije, Voloskoga, Rieke i Trsata. Sastali su se domaći, da otvore svoj davno željeni dom, sastali se ostali da se s braćom razvesele. Imali su gdje i čim. Za to su se pobrinule mladje sile onoga okružja većinom sinovi i ćeri više spomenutih rodoljuba. Proslov je izrekao prije medicinar sad pravnik Gržetić. Isti je pjevao sam kao bariton. Nadalje pjevao je kvartet, pjevao je mužki zbor, pjevao je mješoviti, jak zbor, sve sami domaći muški i ženske. Franjo Grgurina udarao je na bratću, a pratila ga je na glasoviru mlada gospodja Ivanka Kundić. Igrale su šaloigru gospodjica Ivka Šepić i dvie Gržetić, te mlada gospoda Ivan Grgurina, Vladimir Kundić i Gržetić. Sve bijaše odpjevano i odigrano velikom umjetnošću. Mnogi komadi morali su se opetovati. Plesalo se je do biela dana. Mi ne možemo drugo nego zaželiti, da „Hrvatska čitaonica“ napreduje u svom domu kako je počela, pa da sve više okuplja pod svoj krov onaj dio naše Kastavšćine. Čitaonica bila pravim ognjištem narodne hrvatske sviesti!

Corso u Opatiji.

U nedjelju poslie podne bilo je u Opatiji nešto, što bi — sudeć po plakatima — imalo da bude pokladni »Corso«. Par cigana u vozovima, jedna Kineska baba, nekoliko talijanskih »pajači« iz Voloskoga s učiteljem talijanske škole u Opatiji i s poznatim Ugotom iz Voloskoga na čelu, nekoliko kočija bez ikakva uresa, i — — da — još jedna prilično nedecentna »maškara«, koja je od »milošte« ljubila i grlila mirne prolaznike — sve to posuto sa nekoliko vrlića »Coriandola« — eto takav je bio nedjelni »Corso« u našoj Opatiji.

Svieta bilo mnogo — bilo je i muzike — bilo je i smjeha i ijukanja... Jedan incidenat: Nekomu dečku zgnječila je nečija kočija obje noge. Začudno je to — pošto su se konji tom prigodom puno pametnije držali od ljudi...

Iz sjednice občinskog zastupstva u Kastvu. Dne 14. jenara t. g. obdržavalo je isto izvanrednu sjednicu i to usljed predloga i na trošak g. L. J. Münza. Predsjednik g. K. Jelušić, otvoriv sjednicu, pozdravi prisutnog gosp. dr. A. Stangera kao počasnog gradjana i zastupnika Kastvgrada, te zem. podkapetana, koji se svakom prilikom zauzimlje za boljak ove občine i njezinih občinara. Dvoranom zaori trokratni „Živio!“

Prešlo se je zatim na molbu gosp. L. J. Münza glede ustanovljenja ciene obć. zemljišta, kojeg bi se imalo ustupiti za proširenje ćeste zbog gradnje elektr. uzkotračne željeznice Matulji-Volosko-Opatija-Lovran. Pročitana je odnosna molba i priobćeno, da je obć. povjerenstvo imenovano u sjednici 29. dehembra 1904. već sliedećeg dana pregledalo obć. zemljište kuda ima proći ta željeznica.

Dana je na to rieč g. dru Stangeru, kao zastupniku g. Münza, koji zahvaliv se na liepom pozdravu g. načelnika i zastupstva, prelazi na sam predmet. Obširno obrazloži svrhu i korist prometnih obćila i predoči sliku promela i putovanja u ovim krajevima nazad tridesetak godina. Novim cestama i gradnjom željeznica ne samo da se unapriedjuje blagostanje naroda i olahkoćuje mu putovanje, dovoz i odvoz potreboća, već se povećaje i vriednost okolnog zemljišta bilo privatnog bilo občinskog. Preporuča s toga obć. zastupstvu, da bi snizilo cienu onog obć. zemljišta, što će ga zapremiti elektr. željeznica. Iza podulje razprave obć. zastupstvo zaključuje, da se tvrdci Münz ustupi potrebno zemljište uz odštetu od 1 K po m² i uz sliedeće uvjete: da naime napisi i oglasi na vozovih, stanicah i drugdje uz tračnice budu sastavljeni i u hrvatskom jeziku; da obstojeći i nuždni prolazi imaju biti slobodni; željeznička pruga da bude dovoljno razsvietljena; da se pojedincu imade uz umjerenu cienu dati uzduž pruge u Kastavšćini elektr. razsvjetu; da se u Matulji postavi 4 svjetiljke i badava dade svjetlo; da se zaštiti osobna sigurnost; da se ustroji stanice u Matuljih kod „Tončice“ i na Cirkulu, da se postavi štranga s gornje strane pruge u Matuljih i kod „Malenice“; da imadu kod radnje domaći radnici prednost i da poduzetničtvo imade snašati troškove za razvid i izmjeru obć. zemljišta.

* * *

Predsjednik zatim priobći, što se i uzima do znanja, da c. kr. ministarstvo nije za sada dozvolilo ustanovljenje telegrafske službe kod poštnih ureda u Klani i Sv. Mateju; da je projekt i troškovnik za gradnju mosta u Trnovici odobren i da je u tu svrhu občini doznačena državna podpora od K 3750.—, te da tvrdka Gregersen i Schwarz pristaje na odlučenu zakupninu i produljenje najmovne pogodbe za plakate u Preluki i na Kantridi.

Pregledač blaga i mesa u Rukavšćini Mavričić Josip zahvaljuje se na toj službi, a obć. zastupstvo, uvidiv potrebu tih pregledača, imenuje za Dolnji i Gor. Rukavac gosp. Šepić Frana kbr. 44, za Bregi gosp. Kinkela Ivana kbr. 51, te za Perenići i Pobri g. Kinkelu Josipa iz Perenići.

* * *

Kulturno vieće u Poreču saobćuje, da je naručiteljem iz ove občine od predbilježenih 5522 q doznačeno samo 379.5 q posija, te se zaključuje, da se tu neznatnu količinu ipak primi i dade siromašnijim naručiteljem, a ostali nek položenu jamčevinu dignu iz obć. blagajne.

* * *

Dugovina občine za kapelaniju u Sv. Križu bila je dnevom 13. jenara t. g. sa K 2105.65 na podpuno izplaćena. Družtvo kastavskih krčmara položilo je u smislu zaključka od 29. decembra 1904. u ime kaucije za utjeranje nameta na potrošarinu iz g. 1903. svotu od K 2000.—, a pogodba za namet g. 1905. bila je prihvaćena i od upravnog vieća u Klani. Parbeno-odvjetnički trošak u ovom sporu sa K 531.69 bio je repartiran na interesovane občine prema količini, što će ju pojedina dobiti od tog nameta.

(Nastavak sliedi.)

Pazinski kotar:

Iz Tinjana 28. februara. Tršćanski Piccolo od 28. t. mj. hvali i u zviezde kuje Legin ples u Tinjanu.

Prošlog četvrtka bio je dakle taj ples u Tinjanu u žitnici g. Ivana Orlicha (puro sangue). — Ne zanima nas Legin ples niti sjajna dvorana kako ju Piccolo opisuje, i za pravo rečeno nebi bilo vriedno niti pero umočiti, ali ipak se mora dati nešto i čitaljima Naše Sloge da štogod i odavle saznadu. — Čujemo da je prisustvovalo plesu i osobah koje radi svog zvanja ne bi smjele, ali ipak su pomogle sabirati milodare za Legu, ne misleći da ona neobstoji za drugo, nego na zatiranje našeg milog jezika. Ako znadu kakovu svrhu imade lega, dosta zlo, ako ne shvaćaju, daju si sami sebi svjedodžbu.

Svaki pak mora pohvaliti naše čitaoničare i sve sviestne Hrvate u Tinjanu, što se nisu niti obazrieli na izazivanja i poklike koje su činili nekoji Legaši iza plesa u petak u jutro po bielom danu, po mjestancu Tinjanu.

Kričali su i urlikali evviva la lega i pjevali izazivnu pjesmu „nella patria del Rossetti i takodjer u pjesmi vriedjali osobe. — Osobito se odlikovala oba sina g. Orlicha (kojeg Piccolo uzvisuje) Aleksij i drugi sin Ruggero osmoškolac (abiturijent?) koji se je pak ponašao kao najprostiji deran. To je onaj koji je pred nekoliko dana jednom mladom trgovcu Slovencu iz Ljubljane koji je kod njih vino kupio rekao da Slavjani ne imadu kulture da nisu civilizirani, ali i mladi Ljubljančan mu nije ostao dužan.

Liepe li kulture sig. abiturijente? Pravo mu je bio odbrusio jedan naš mladić u dobi izborah „più che ti studii, più stupido ti diventi“. Ali kruna slave ide pak načelniku Vencetu koji je takodjer cielu noć probdio u legaškom plesu. Svaki koji ga u jutro iza plesa vidio se je morao zgražati. Bio je u takovom stanju da nebi znao čovjek, dali bi se smijao ili pomilovao. Zatim ga odpeljao obć. redar na jednom vozu sa dvjema djevojkama koje su bile na plesu u Pazinu. Ležao je na vozu koliko je dug i kao zaklan spavao sve do Pazina, te su se putem ljudi popitkivali, tko je taj delija.

Kažu da je vraćajuć se iz Pazina u Tinjan i pao do tri puta iz voza, i večer da okruni svoju slavu, naručio u krčmi prem petak pečenku od teletine. Bravo šijor Vence trećoredac, samo tako napried,

Čujemo da su i županu Rajku neki dan u Pazinu tabar strunili. Tako barba Ive! Mogu se zbilja ponositi oni prodanci sa takovim načelnikom i župani. Svi pametni obžaluju žalostne odnošaje u Tinjanu, kojim ufamo da će doći kraj jer tako ne može dalje.

Na ispravak razjašnjenje. Na dopis iz Boljuna uvršten u 6. broju Naše Sloge bio nam je poslao g. Belulović, stud. filozofije u Beču ispravak kojeg radi dalnjeg razjašnjenja uvršćujemo sada doslovno:

Veleštovani gosp. uredniče!

Pozivljući se na § 19. tisk. zakona molim Vas, gosp. uredniče, da izvolite u svoj cienjeni list uvrstiti sliedeći ispravak:

U zadnjem passusu članka „Pazinski kotar. Iz Boljuna“ br. 6 od 9. febr. 1905. lista „Naša Sloga“ napada dopisnik iz Boljuna na hrv. sveučilištarca iz Beča, da je bio poslan prošlih ferija od Talijana, da za zadnji pokušaj agitira za rumunjsku školu. Pošto sam prošlih ferija u Sušnjevici od bečkih akademskih gradjana bio samo ja, to je članak očito naperen protiv mene.

Imadem da odgovorim dopisniku članka, da nijesam bio poslan u Sušnjevicu ni od Talijana ni od nikoga drugoga u agitatorne svrhe, već sam pošao za vrieme ferija u svoje rodno selo samo zato da pravim filološke studije o svom materinskom jeziku, koji zapada — neznam da li to dopisnik znade — u romanistiku, a to je moja struka.

Što dopisnik veli, „da bih bio dobio batina, da se nisam brzo pobrao“, nek bude siguran, da mene moji suzemljaci ljube kao što i ja njih ljubim a i ljubit ću ih.

Ja ne stojim ni u čijoj drugoj službi osim u službi božice znanosti, koja, kako se čini, dopisniku jest posve tudja, sasma nepoznat pojam.

Nema lakšega nego li klevetati, ali klevetnik pokazuje svoje nizko osjećanje, a nedužno oklevetani imade za klevetnika samo posmjeh samilosti.

Zaključujem svoj odgovor iskazujući Vam, gosp. uredniče, svoje štovanje i uvjeravajući, da neće nitko većim veseljem pozdraviti otvorenje škole u Sušnjevici nego Vjekoslav Belulović, filozof“.

Beč, 5. veljače 1905.

Mi smo na temelju informacija, koje smo crpili ovdje, dali g. Belulóviću u najboljoj vjeri izjavu bez znanja dopisnika, da se ovaj dopis nije njega ticao. Naš dopisnik pak na to nam je poslao ovo razjašnjenje: G. Belulović, student filozofije u Beču izvolio se poistovjetiti s onim hrv. sveučilištarcem iz „N. Sl.“ broj 6 o. g. vijesti iz Boljuna, što nije pogriješio. Onaj hrv. sveučilištarac je doista on. Ovoliko sam bio dužan objaviti. Ako se g. Belulović želi upoznati s menom, neka se izvoli obratiti na sl. uredništvo „Naše Sloge“, koje će mu blagohotno dati moj naslov.

(Prepuštamo g. Belulóviću da se pere sa g. dopisnikom, kojeg poznamo kao vrlo pouzdanu osobu. — Ured).

Koparski kotar:

Predaja ureda cestovnog odbora u Buzetu i Sandrinova zanovetanja. Novi cestovni odbor za buzetski kotar konštituirao se dne 4. febrara 1904. Ovo konštituiranje priznale su c. k. oblasti, koje imadu pravo nadzora, da se takov izbor zakonito vrši. Nu kako bijaše javljeno u ovom listu mjeseca febrara prošle godine, nagovorio je bivši predsjednik toga odbora Sandrin staroga Poniža, da glasuje za njega te zemaljski odbor nehtjede priznati novog cestovnog odbora. C. k. oblasti popustile su, kako i obično voljici zemaljskog odbora dotično želji g. Sandrina, te imenovaše posebnu cestovnu upravu.

Težak bijaše posao te uprave, jer zemaljski odbor nije hotio žrtvovati svoga Sandrina. U upravu bijahu imenovani čestiti muževi, t. j. občinski načelnik buzetski, A. Klarić i savjetnik I. Žigante a za Fr. Flega, reče Sandrin, da ne mari da bude i sam iz odbora izključen, samo da nebude u njem g. Flego. I njegova je valjala, premda je tim vrlo malo postignuo, jer spomenuta dvojica vrledni su i čestiti kano i Fran Flego.

Dne 12. o. mi. vršila se je napokon predaja cestovnog ureda iz ruku Sandrina u one novoimenovane uprave. Predaja ta morala se vršiti već pred godinu dana, te bi se bilo moglo u tom roku po gotovih nacrtih sagraditi cestu od Fontane pod Buzetom do Svih Svetih, koja se gradi eto već skoro 30 godina, pa nije ni danas sagradjena, premda plaća narod za istu namet od 30 po sto na porez već više godina.

Što se tako zateže gradnjom cesta na Buzeščini kriv je Sandrin i protivnici naši na zemaljskom odboru u Poreču, pa bi bilo vriedno i kad bi koristilo da naši kmetovi zapitaju tu gospodu koliko plaća naš kotar godimice nameta za pokrajinu i kamo se troše ti naši krvavi žuljevi.

Od dne 4. febrara 1904. imao je buzetski kotar dva cestovna odbora: za gospodu u Poreču bio je samo Sandrin, a c. k. oblasti ovlastiše novokonštituirani odbor, kojemu su i namete od poreza predavale. Ali pravi odbor bio je Sandrin, jer je on trošio i razbacivao novac amo tamo za nepotrebna djela — premda ne bijaše na to ovlašten. Sandrin je imao koncem godine 1903. preostatak u blagajni K 800.56; jenara 1904. godine primio je K 2155.39 — ukupno dakle imao je tada K 2955.95, a potrošio je do 8. maja 1904. kao na prkos K 3680.07, ostavio tako preko 1400 K duga, što će ga morati da plati sadašnja uprava, mjesto da uzdržaje ceste, koje bijahu zapuščene i zanemarene, kao ona prama Draguću, ona po Krasu i ona kod Rutari i Trebeša.

Sandrin nije hotio predati ured bez pomoći iz Poreča. Na pomoć mu je došao dobri naš prijatelj prisjednik Cleva, koji je doveo sobom jednog računarskog činovnika, da mu odobre sav trošak, učinjen žalibože većinom bez potrebe. Potvrdiše mu sav potrošak u ime zemaljskog odbora. Tužni narode, kako se s tvojimi žuljevi gospodari!

Da vidimo kako je Sandrin posliednjih šest godina s timi žuljevi gospodario, podajemo sliedeću sliku:

Prvašnji cestovni odbor za god. 1891. do 1896. imao je prihoda od 10 po sto nameta K 30460.47, a Sandrin je utjerao za god. 1897 do 1902. od 20 po sto nameta K 45320.01, dakle u šest posliednjih godina primio je Sandrin za popravak cesta K 14859.54 više nego li prvašnji cestovni odbor. Povrh toga primio je on samo 1903. god. K 13513.68. Pa da vidimo kako bijahu pod njim ceste uzdržavane. Okolo Buzeta i prama Roču gospodski, dočim bijahu sve ostale zapuščene i zanemarene. I to sve imamo da zahvalimo talijanskoj gospodi u obće a napose g. Sandrinu.

Nu budimo pravedni pak priznajmo, da smo sami krivi, što taj gospodin s nama tako postupa. Da mu naši kmetovi ne blate pragova i neutiču u odvjetničkih poslovih, davno bi on bio zapustio Buzet, jer on od samih talijanaša nebi mogao gospodski prolaziti. Ne vriedi izgovor, da ne imamo drugoga odvjetnika, jer smo so i prije tužili i pravdali nego li je on došao u Buzet — pak smo ipak i bez njega živili. Koji baš treba odvjetnika, eno mu ga u Motovunu, Pazinu, Kopru itd., pa kad ide za narodnu čast i za naš spas, nesmije se gledati i na koju žrtvu. Talijani nebi stalno punili žepove odvjetniku Hrvatu, već bi radje išli tražiti svoga daleko i većim troškom.

A da sviet dozna kakov je to prijatelj našega jezika i puka, priobćujemo sliedeće njegovo „fino“ pismo:

„Pinguente 28 gennajo 1905.

Sigr. Giovanni Zigante

Loco.

Mi pervenne uno scritto in lingua a me sconosciuta firmato da Lei, che, di nascita italiana, conosce a perfezione questa lingua.

Non pretendo riguardo da Lei, ma so di non essere obbligate, quale persona privata, a rispondere a scritti che, indelicatamente, mi si manda in una lingua, che non è la mia, come non la dovrebbe essere di colui che firmò lo scritto.

Se quindi desidera qualche cosa da me, Lei, che è, od almeno dovrebbe essere italiano, mi scriva in quella lingua.

Dr. Sandrin.

Treba znati, da je ovako utjudnim pismom odgovorio odvjetnik dr. Sandrin g. Žigantu kao predsjedniku cestne uprave, da mu učini predaju cestovnog ureda. Zar nije ovo fin odgovor? Evala vam g. doktore!

Naš starina Žigante rodio se je od hrvatskih roditelja, uzrasao medju Hrvati, te nije nikada ni mislio ni ćutio ni radio van hrvatski. Pa njemu dodje eto Sandrin dokazivati, da je Talijan ili da bi bar morao takovim biti. Nije li to drzovito? A što kaže g. Šandrin onim mnogobrojnim Keršićem, Staničem, Bolmarčićem, Vidulićem, Bercićem, Martinolićem, Mianićem, Grošićem, Katarinićem, Orlićem, Krivičićem, Ponižom, Mrakom, Kovačem itd. itd., koji su danas na glasu kao stupovi talijanstva Istre? Zašto nedoviknete tim vašim političkim istomišljenikom: nosite se iz našeg kola, vi ste hrvatski odpadnici, sram vas bilo! Ali oni su vam dobri i pošteni, jer izdaše svoj rod, te vam pomažu danas mrziti i odnarodjivati našeg tužnog seljaka, svoga po rodu i krvi brata.

Zašto niste gospodine odvjetniče, nikada pokarali vašega prijatelja Krivičića, koji je došao mjesto vas u cestovni odbor, za koga nemožete uztvrditi, da je ni Rimljanin ni Fiorentinac, pa ipak neće ni da čuje da je Hrvat ili kamo da bi govorio hrvatskim jezikom u sjednicah rečenoga odbora? Da ste vi dosliedan, kao što niste, onda nebiste imao nijedne podrepnice na Buzeščini, jer su to na žalost sve sami naši narodni odpadnici. Ali vaša nedosliednost ide i dalje. Vi prezirete jezik puka, medju kojim i od kojega živite. Vi nećete da znate za taj jezik, vi ga mrzite, pa ipak ste se u toliko zaboravio ili ponizio, da ste poslao svoga sina u čisto slovensku pisarnu odvjetnika Furlana u Ljubljanu. (Neznamo komu da se više divimo gosp. Sandrinu ili gosp. Furlanu! Op. ured.). Jeli to možda iz ljubavi do našega naroda ili jezika? A jok g. doktore! Tà vi nas šaljete — kad pitamo svoja narodna prava — u Ljubljanu ili u Zagreb, a sada šaljete svoju djecu tamo! Znamo mi vrlo dobro, što je tu po sriedi ili u kom grmu zec leži. Ali to je vaš posao, pitanje vaše dosliednosti i narodnog ponosa! I tim svršavamo za danas.

Franina i Jurina.

Fr. Zač se jadi buzetski spasitelj na hrvatsku školu na Humu?

Jur. Vero zač ga bode.

Fr. Ter da nima školani.

Jur. Da jih nima nebi onako zijal.

Razne primorske viesti.

U počast pok. dru. Dinku Vitezićeu vodji Istarskih Hrvata preminulom 24/12 1904. za družbu Sv. Ćirila i Metoda darovaše: Šibenska občina, K 100·— Dr. V. Pulišić, biskup K 20·— M. Stojić, načelnik K 20·— Dr. I. Blažić K 20·— Dr. N. Markov, K 1·60 Hrv. vjeresijska banka, podružnica Šibenik K 10·— Dr. Dr. Filip Smolčić, K 5·— Dr. M. Drinković, K 5·— Dr. Fr. Alačević, zamj. državn. odvjetnika, K 5·— Dr. J. Gazzari K 5·— Dr. V. Duboković, sudb. tajnik K 5·— I. Bergnocchi, K 5·— A. Cinotti, K 2·— D. Grubišić, K 3·— V. Kulić, K 5·— A. Škalabrin, K 5·— „Hrv. čitaonica“, K 5·— „Hrv. Sokol“, K 5·— „Šibenska glazba“ K 5·— „Dobrovoljni vatrogasci“ K 10·— Dr. I. Krstelj K 10·— Fr. Petrić, povjerenik okruž. sudista K 2·— Dr. A. Dulibić, nar. zastupnik na carev. vieću i sab. dalmat., sudb. tajnik K 2·— Jurislav Paskievič Čikara, K 2·— R. Giovanizio, K 2·— J. Drezga K 1·— G. Koštar, K 1·—. Ukupno kruna 261·60.

Smjeran upit. Iz srednje Istre pišu nam pod gornjim naslovom: Sa prijateljske strane doznasmo, da su neki slovenski listovi donieli viest, da je č. g. Jos. Ujčić pitomac u Augustineju u Beču ovoga mjeseca položio sjajnim uspjehom izpit iz biblijske povjesti, te mu najsrdačnije čestitaju, čemu se i mi pridružujemo. Nadalje pripovjedaju isti listovi, da je bila već prihvaćena i odobrena njegova „pravnozgodovinska razprava“. Ljubopitni kao što jesmo, pitamo te listove, da nam izvole kazati: Koja je bila ta pravno-povjestna razprava, koji joj je naslov i koji objekt? Ta zašto ne bi i mi doznali o čemu radi ta poprimljena i odobrena radnja č. g. našeg zemljaka Ujčića? Tà i nas to zanima, pak bi rado doznali, čim se bavi osobito taj naš nadobudni zemljak i čemu se imamo od njega nadati!

Drzovito postupanje njemačko-talijanskih činovnika na željezničkoj postaji u Herpeljah-Kozina. Od tamo pišu tršćanskoj „Edinosti“ skoro nevjerojatnih stvarih o drzovitom i izazivajućem postupanju nekojih veliko-njemačkih i veliko-talijanskih činovnika na onoj postaji. Ta dotepena gospoda ne samo da ne poznaju naš jezik, već se s njim dapače javno i drzovito izsmjehivaju zahtjevajući od naših stranaka, od hrvatskih i slovenskih putnika, da obće s njimi talijanski ili njemački govore. Slovencem dovikuju, da su se tamo doklatili kao cigani iz Male Azije, a talijanskoga nazivlju „Naš Kralj“.

Dopisnik „Edinosti“ označuje nešto pobliže te njemačko-talijanske junake, ali mi ga molimo u interesu narodne časti, da priobći njihova podpuna imena, jer se inače proti njima ne može postupati.

Bečki načelnik dolazi u Opatiju. Poznati bečki načelnik i vodja bečkih kršćanskih socijalistà dr. Karlo Lueger dolazi na dulji boravak u Opatiju, da se oporavi od svoje posliednje bolesti.

Premještenje pučkih učitelja. Usljed zaključka kot. školskoga vieća u Kopru i zbog službenih obzira biti će premješten privremeni nadučitelj mješovite pučke škole u Lazaretu g. Josip Bertok na pučku školu u Černotiće, odakle će g. Ante Fulˇ doći u Lazaret kao privremeni pučki učitelj.

Veliki narodni ples za »Družbu sv. Ćirila i Metoda.«

Veliki narodni ples za »Družbu sv. Ćirila i Metoda«, kojeg je priredila prošaste subote tršćanska slavenska mladež u svim dvoranima *Narodnog Doma* u Trstu, ispao je — kako nam od tamo pišu izvan svakog očekivanja. Premda je dan bio kišovit i na večer bura baš bjesnila, ipak se je u »Narodnom Domu« sabrali rečenog dana toliko množtvo ljudi svake dobe, i svakog stališa, da svi prostori u obadvim dvoranama, galerije i svi hodnici bili tako dubkom puni, da si se tekar velikom mukom mogao proturati kroz onu šaroliku svjetinu iz jednog prostora u drugi. Bila je tu zastupana sva slavenska tršćanska inteligencija, i svi slojevi počam od radnika do najviših bogataša. A baš u tome leži težina i domašaj ovog plesa, da je nanj prihrlilo sve što slavenski osjeća, i da se je po istim prostorijama šetao gospodin uz bok radnika i priprosta okoličanka uz bok fine gradske dame. Svima se je čitalo na licu radost i zadovoljstvo i svako je rado pretrpio kojekakvu nepriliku, rad koje bi inače odmah planuo. Taj ples bio je narodna manifestacija, kojom su svi učestnici dokazali, koliko im na srcu leži napredak naših »Družaba«; taj ples bio je dokazom, da u eminentno narodnim stvarima svi jednako ćutimo i osjećamo, te da smo pripravni u borbi za naša sveta prava zaboraviti na naše stališke razlike i stupiti svi u jednu falangu na obranu istih.

Koliko u koncertnoj, toliko u »Sokolovoj dvorani bilo se sakupilo toliko ljubimaca Terpsihore, da se nije niti plesati moglo a galerije bile su prenatrpane starijim svjetom, koji se je veselio gledajući ono šaroliko množtvo, koje se je gurvalo po dvorani.

Tekar iza odmora moglo se je nešto komodnije kretati, a mladji sviet vrtio se sve do poslije četvrte ure.

Radošću bilježimo, da se usprkos silnoj navali ljudstva, nije dogodio nit najmanji nered, što služi osobito na čast našoj mladeži, koja je bila onako liepo sve udesila.

Na plesu zastupao je istarsku »Družbu« jedan ovdašnji Hrvat-rodoljub na to opunovlašten, dočim slovenska »Družba« nije bila zastupana po nikome.

Osobito upao je u oči svima velik broj braće Dalmatinaca, koje je predvodio njihov prvak naš marljivi i požrtvovni Filip Ivanišević i koji su svojim crvenkapama podavali cieloj svečanosti eminentno narodni značaj.

Računajuć po množtvu ljudstva, koje je udioništ[illegible]ovalo plesu, biti će i materijalni uspjeh vrlo dobar te će naše «Družbe« dobiti liepu svoticu novaca.

Ovaj podhvat sdružene tršćanske slavenske mladeži postavio je temelj Cirilo-Metodovom plesu, koji će se od sele svake godine obdržavati u tu svrhu i

zajamčiti našim »Družbam« stalan godišnji mesopustni darak.

Našoj mladeži pako čestitamo i kličemo: živili! i ugledali se i drugi u Vas!

Samo ako je talijanski! C. k. kotarsko školsko vieće u Poreču odlučilo je — kako čitamo u talijanskih listovih — ustrojiti novu pučku školu u podobćini Vergnà(? mjestne občine Grožnjan. Tu školu imala bi polaziti i djeca iz susjednih sela Brda i Bric, koja spadaju pod mjestnu občinu Buje. Zapitano obć. zastupstvo u Bujah, da li je voljno doprinašati u ime svojih občinara za onu školu, odgovorilo je kot. školskom vieću, da će doprinašati drage volje, ali pod jednim uvjetom t. j. da **bude u novoj školi naukovni jezik talijanski.**

Za sl. zastupstvo u Bujah ne vriedi dakle materinski jezik djece, oni ne pitaju za pedagogičko-didaktička načela, oni si ne taru glavu radi školskih propisa i zakona, njima je sve to nuzgredno ili suvišno — za njih vriedi samo talijanski naukovni jezik.

Ali čemu stavljati takav upit, ako se ima ustrojiti onu školu za talijansku djecu? Nu tomu nije tako. Školu bi se imalo naime ustrojiti za hrvatsku djecu u izvanjskih selih občine grožnjanske, i radi toga staviše bujski prosvjetitelji našega naroda barbarski zahtjev ili uvjet, da ona škola bude talijanska.

Idemo da vidimo što će na taj drzovito divljački zahtjev c. k. kot. škol. vieće u Poreču, kojemu je na čelu g. barun Reinlein, upravitelj onog kotara.

Kažnjenici pomilovani.

Carskom naredbom od dne 24. febrara 1905 bijaše u raznih tamnicah Austrije pomilovano 84 kažnjenika. Medju timi imade ih pet u kaznioni u Kopru i jedan u Gradiški.

Hrvatska knjiga u Italiji.

»Nuova rassegna bibliografico eletteraria« u Firenci, u svom 2 broju (od veljače) u dielu namjenjenom hrv. knjizi donosi u prievodu K. Lozovine Preradovićevog »Putnika«, te Ilijićevog «Smrt Napoleona«. S. B. Mitrović pako počeo je objelodanjivati prievod M. Marjanovićeve studije »Iza Šenoe«, što je izašla u ovogodišnjem kolendaru »Svačiću«. Predplata na ovu smotru stoji godišnje 6 kr. Adresa: Firenze, Via Ricasoli 6r—63.

Hrvatska škola u južnoj Americi.

Naši zemljaci, nastanjeni u Antofagasti u južnoj Americi, pokrenuli su privatnu školu za svoju djecu. Gdja Marica Antunović Kello podučavat će djecu u hrvatskom i španjolskom jeziku.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Ivan Vinodolac u Šaini sabrao medju nekoliko rodoljuba . . .	K 10·—
Hrabroslav Jakac, učitelj u Humu, sakupio je prigodom vjenčanja vrlog rodoljuba g. Antuna Vivode iz Sovinjaka sa gospodjicom Anicom Pavletić iz Roča	„ 5·46
Ukupno danas	K 15·46
Na račun ove godine izkazanih . .	„ 305·93
Sveukupno . .	K 321·39

Poziv na predbrojbu.

Nakanio sam izdati radnju: „Nauka o gojencu i o odgoji“. Knjiga će imati do 20 tiskanih araka veće osmine, stajat će do 4 K, a prema veličini i manje.

Prvi dio govori o gibanju, o tjelesnoj sili, o životu i o službi živčanog sustava.

Drugi dio govori o razvoju duha djetinjega. Počinje se prvim početkom, kada dijete još i ne zna za se, prikazuju se začeci duševnoga života, onda razvoj samosviesti i svih individualističkih obilježja, pa razvoj duha, značaja i društvene svjesti. U ovom su dijelu upotrebljeni svi stariji i noviji pozitivni rezultati experimentalne, empiričke, fiziološke i djeteće psihologije, pa psihiatrije i psihologije naroda, u koliko se njima može okoristiti odgoja. U tako prikazanoj naravi čovjeka traže se uvjeti sreće ljudske, prema kojima se odgoje ravnati mora.

Treći dio govori o razvoju tjelesne sile i spretnosti, o pobijanju nagona i mana značaja, koje potječu od tijela.

Četvrti govori o razvoju duha obrazovnom obukom, dakle: kako se obukom razvija razbor, razum, ukus, dobrota, vjera i um, spretnost tjelesna i spremna sila za rad. —

Peti dio prikazuje prilike odgoje u obitelji, u okolici, zavičajnom društvu, pa svojstva odgojitelja, roditelja i učitelja; onda mane, koje se moraju zatrti i kako će se zatrti, vrline, koje se moraju razviti i kako će se razviti, pa sredstva, kojim se ravna život gojenčeta.

Knjigom će se moći okoristiti roditelji i učitelji, a i drugi prijatelji djeteta i narodne budućnosti. Tko želi, da mu se knjiga pošalje, kad do jeseni izidje, neka se prijavi dopisnicom. Nadam se, da će se zauzeti za širenje ove knjige moji djaci, koji joj poznaju duh i sadržinu, pa da će predbrojiti svoje školske knjižnice i uznastojati, da se predbroje i druge u njihovu kraju.

U Petrinji, mjeseca veljače 1905.

Dr. J. TURIĆ,
profesor u Petrinji.

Književne viesti.

Primili smo sa zahvalnošću:

Uputa u vinogradarstvo ili kako treba uzgajati nove vinograde, da dobro uspijevaju i dobro rade. Treće prošireno izdanje. Sa 78 slika. Napisao Pavao Cesar. Cijena 1·60. Nakladom pisca. Tisak Eugena Košaka u Samoboru, 1905.

Preporučamo toplo ovu vrlo koristnu i potrebitu knjigu našim prijateljim, osobito gg. svećenikom i učiteljem u onim krajevim Istre, gdje nam valja filokserom uništene vinograde obnoviti. Njezino treće izdanje preporuča ju najbolje. Knjiga se dobiva kod gosp. pisca u Božjakovini (Hrvatska).

Bersečko društvo

za štednju i zajmove registrana zadruga na ograničeno jamčenje pozivlje u smislu § 35. zadružnog ugovora zadrugare i prijatelje na I. redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 26. marča na 4 sata po podne u prostorijama obć. ureda u Berseču sa sliedećim dnevnim redom:

1. Obračun za prvu upravnu godinu i razprava o njemu;
2. Izbor upravnog odbora (5 članova);
3. Izbor nadzorničtva (3 člana);
4. Razgovor o svrsi društva;
5. Možebitni predlozi.

Društvene račune može svaki zadrugar pregledati u istoj zgradi od dne 18. do 25. marča o. g.

Berseč, dne 3. marča 1905.

Za upravni odbor:
Franjo Škalamera,
upravitelj.

Mjesto liječnika.

Razpisuje se mjesto zajedničkog obć. liječnika za občinu Dobrinj i Omišalj, na otoku Krku, sačinjavajući jedno zdrastveno okružje, sa plaćom od godišnjih 2400 kruna, a k tomu stan u naravi.

Liječnik valja da je usposobljen u sveukupnom liječničtvu, da stanuje u Omišlju, da imade farmaceutički ormar, i da poznaje točno hrvatski jezik.

Potanje pogodbe, nalaze se kod ovomjesnog obć. poglavarstva, na svačiji prosti uvid, za vrieme uredovnog sata, a molbe imaju se dostaviti na potpisato do 24. t. mj.

Predsjedničtvo zdravstvenog okružja u Dobrinju, 2. marča 1905.

Predsjednik:
Ivan Kirinčić, s. r.

Velološinjsko društvo

za štednju i zajmove registrana zadruga na ograničeno jamčenje pozivlje svoje članove na redovitu glavnu skupštinu, koja će se držati 26. ožujka o. g. u 4 sata po podne u tajnikovom stanu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izbor dvojice članova za podpis zapisnika.
2. Izvještaj o društvenom poslovanju god. 1904.
3. Prikaz i odobrenje računa g. 1904.
4. Izbor jednog odborskog člana;
5. Eventualni predlozi.

Društveni računi biti će članovom na uvid izloženi od 18. o. mj. do dana sjednice u tajnikovom stanu.

Veli Lošinj, 6. ožujka 1905.

Predsjednik: **Don Antun Petrina.** Tajnik: **Pop Mate Maračić.**

Čuveno ulje za sluh

nadliečnika i fizika dra G. Schmidt-a odstranjuje brzo i radikalno privremenu gluhost, ciedjenje i zvonjenje u ušima i zastarjelu nagluhost. Dobiva se boca po 4 K sa naputkom kako se upotrebljuje, samo kod ljekarnice **C. Zanetti u Trstu.**

JOSIP ČRNKO, župnik u Vuhredu u Štajerskoj izjavljuje, da je uporabljivao sa najboljim uspjehom

željeznato vino

— G. PICCOLIJA —

dvorskog dobavljača i ljekarnika u Ljubljani.

Boca od pola litre stoji 2 krune, a vanjske se naručbe kretom pošte obavljaju.

Listiće za korizmenu izpoviedi pričest izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 70 h. 100 komada.

Poziv

na VIII. glavnu redovitu godišnju skupštinu Posujilnice u Voloskom, registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 23. marča t. g. u 3 sata po podne u družtvu Bratimstvo u Voloskom sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glav. skupštine;
2. Izvješće ravnateljstva;
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i družtvenog suda;
5. Zaključak glede uporabe čistog dobitka;
6. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni u Voloskom.

Volosko, 2. marča 1905.

Ravnateljstvo.

Zahvala.

Potpisana izražuje svoju zahvalu svim onima iz Pazina i okolice, koji su prigodom bolesti i rane smrti ljubljenog djeteta

Marije

nastojali da joj svojim saučešćem ublaže ljutu bol.

PAZIN, 4. marča 1905.

Obitelj doktora Šebeste.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija“ iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu“ K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apolonija Haberl** u Semriach kod Peggana (Štajerska).

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkansko

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u poći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvićem itd. . . . kg. po K 8·—	Voštení ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietićama . . . 6·—	Isti ukrašeni s cvietom i zlatom . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . 2·40	Sviećice za božićno drvo u 6 bojah . . . 5·—
„ „ . . . 2·—	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4.40
„ granis . . . 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . 3·—
	„ „ II. „ „ . . . 2·40
	Voštено platno za oltare, metar . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako med pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Koristno za vinogradare!

Upozoruju se gospoda vinogradari u njihovom vlastitom interesu, da će izbor

Sumpor „ALBANI" iz Pesara

raspačavati i ove godine jedino skladištna tvrdka

PAOLO ROCCO & NIPOTI u TRSTU

i prodavači u pokrajini ovlašteni od iste tvrdke.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

— naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i natečenih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima mo. Pakračkih kapljica.

P PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 ducet)	K 5·—	36 „ (3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 16·—
		60 bočica (5 duceta)	K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje.

SLAVONSKA BILJEVINA rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prehladi, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 — 4 originalne boce K 5·80 — 6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Horčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Oglasi, priposlana itd. ...skaju i računaju se na temelju ...bičnog cienika ili po dogovoru.

...ovci za predbrojbu, oglase no. ...lju se naputnicom ili pol... ...com pošt. štedionice u Beču ...a administracija lista u Puli.

Kod naručbe valja točno oz...ačiti ime, prezime i najbliža poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne prim..., ...ka to javi odpravničtvu u ...vorenom pismu, za koji se ...e plaća poštarina, ako se iz...ana napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

...dgovorni urednik i izdav...

...učko školstvo Is... u proračunsko...

U sjednici proračunsko... ...vinskoga vieća od prošlo... ...očio je slovenski zastupn... ...ojim drugovom stanje ... ...olstva navevši za to ne... ...imjere. Njegov govor gla...

Mnogi koji ne poznaj... ...ugu misle, da je Istra s osta... ...alijanska i da su Slaveni ... ...gosti. To mnienje je posve... ...melju popisa pučanstva o... brojila je Istra okruglo 11... 140.000 Hrvata i 44.000 S... službene brojke nisu doduše... je stalno više hiljada Sla... medju Talijane. Temeljem... iznaša talijansko pučanstv... vensko 60·9%.

Broj škola kaže pak ... razmjer. Po zadojem izkaz... dem pri ruci, bilo je školske... u Istri 190 razreda s tal... kovnim jezikom, to je 6... 81 razred s hrvatskim i 31... venskim naukovnim jeziko... slavenskih razreda ili 37·1%...

Spominjem mimogred, ... lijanskih škola u čisto hrv... Eto nekoliko primjera. U ... narinuli su im god. 1870... ženskoj školi talijanski n... Većina obćinskoga zastupst... u sjednici dne 14. maja 18... uvesti u obje škole hrvatski ... Manjina se je utekla zemalj... koji je dne 15. junija 18... ključak obćinskoga zastups... nezakonit. Većina se je ute... nistarstvu bogoštovlja i p... odgovori, da ne ima povod... postupanje, pošto je već ze... zaključak ukinuo. Obje su j... lijanske.

PODLISTA...

Rad...

oko budjenja narodne ... vatskog i slovenskog ... Istri u zadnjih 50 ...

(Predavanje prof. Vj. Spinčića na ... štini priredjenoj u proslavu smrti... Dr. Dinka Vitezića u ...)

(Konac.)

Značajna je čitaonica ... vana god. 1869. s hrvatskim... hrvatski potvrdjenima. Svrh... se čitaju „slovenske novine i ... slavenske". — Kako je po ... čeno, da će u čitaonici sastoj... 12 lica i 6 zamjenika, koji ... svi vješti u riječi i pismu „... jeziku, i u slučaju, da se dr... bude, preći će njegova imo... „Slovjene" u okolici puljskoj... mjestima bile su osnovane č... nije kao n. pr. u Kopru, ond... prva u središnjoj Istri, u Pa... pod imenom „Austria", pal... čitaonica", na Voloskom najp...

Broj 11. Pula, u četvrtak dne 16. marča 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripostana itd. takaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Tekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Pučko školstvo Istre u proračunskom odboru.

U sjednici proračunskoga odbora carinskoga vieća od prošloga čedna prebacio je slovenski zastupnik **dr. Žitnik** svojim drugovom stanje našeg pučkog školstva navevši za to nekoje najvažnije primjere. Njegov govor glasi:

Mnogi koji ne poznaju odnošaja na jugu misle, da je Istra s ostalim Primorjem talijanska i da su Slaveni samo doseljeni gosti. To mnienje je posve krivo. Na temelju popisa pučanstva od god. 1890. brojila je Istra okruglo 118.000 Talijana, 140.000 Hrvata i 44.000 Slovenaca. Ove službene brojke nisu doduše pouzdane, jer je stalno više hiljada Slavena ubrojeno medju Talijane. Temeljem ovih brojka iznaša talijansko pučanstvo 39% a slavensko 60·9%.

Broj škola kaže pak baš je protivan razmjer. Po zadnjem izkazu, što ga imadem pri ruci, bilo je školske god. 1898/99 u Istri 190 razreda s talijanskim naukovnim jezikom, to je 62·9%, a samo 81 razred s hrvatskim i 31 razred sa slovenskim naukovnim jezikom, dakle 112 slavenskih razreda ili 37·1%.

Spominjem mimogred, da je više talijanskih škola u čisto hrvatskih krajevih. Eto nekoliko primjera. U Velom Lošinju narinuli su im god. 1870. na mužkoj i ženskoj školi talijanski naukovni jezik. Većina občinskoga zastupstva zaključila je u sjednici dne 14. maja 1895. da se ima uvesti u obje škole hrvatski naukovni jezik. Manjina se je utekla zemaljskomu odboru, koji je dne 15. junija 1895. uništio zaključak občinskoga zastupstva kao tobož nezakonit. Većina se je utekla na to ministarstvu bogoštovlja i prosvjete, koje odgovori, da ne ima povoda za službeno postupanje, pošto je već zemaljski odbor zaključak ukinuo. Obje su još i danas talijanske.

Selo Šterna, občina Grožnjan, zamolilo je god. 1892. pučku školu. Ponudiše im talijansku. Stanovničtvo pritužilo se je zemaljskomu školskomu vieću i ministarstvu. God. 1897. odlučilo je zem. školsko vieće, da se podučaje u školi u Šterni u talijanskom i hrvatskom jeziku. Proti tomu pritužio se je zemaljski odbor ministarstvu, koje je tu pritužbu odbilo; iza toga na upravno sudište, koje je dne 14. marča 1900. dokinulo zaključak zemaljskog školskog vieća, odnosno ministarstva, jer da u ovom slučaju ne vriedi tobož §. 6. drž. školskog zakona, koji se tiče samo jednojezikovnih škola, već samo popis pučanstva. Ovdje se dakle pozivlje na popis pučanstva, koji je posve izkrivljen. Drugdje n. pr. kod sv. Jakova u Koruškoj izpituju roditelje. Zašto nisu školske oblasti i u Šterni upitale stanovničtvo koje li je narodnosti? Uvjerile bi se bilo, da je tamo samo šest talijanskih obitelji i da govore sva djeca hrvatski. Gdje je tuj zakon, gdje su didaktičko-pedagogička načela?

Na Voloskom kod Opatije je od nekada talijanska škola. God. 1897. zamolilo je kotarsko školsko vieće za hrvatski odio.

Nakon dvie godine odbilo je zem. školsko vieće molbu jer da je tobož u Opatiji hrvatska škola. Pritužili su se dne 31. oktobra 1899. ministarstvu. Odgovora ne bijaše nikakvog. I danas je u Voloskom dvorazredna talijanska škola, koja broji okolo 40 djaka i privatna škola „Družbe sv. Cirila i Metoda, koja ima u jednom razredu preko 90ero djece.

U Plaviji, občina Milje, kotar Kopar, zamolili su roditelji god. 1893. pučku školu. Sagradili su kuću za 14.404 kruna. Molili su učitelja. Odgovoriše im, da moraju svoju djecu slati u „naumljenu" dvorazrednicu u Škofije. U Plaviji je dakle već mnogo godina nova školska zgrada, za školu obvezane djece je do 80ero, ali učitelja im se neda.

U Brguden kod Buzeta imadu već mnogo godina školsku zgradu, ali učitelja im nedaju. Školska družba za Istru mora sama plaćati učitelja.

U Vlahovu imade stotinu školske djece. Molbu su podnieli već god. 1896. na zem. školsko vieće, ali im ne odgovara.

U Lovranu je već više godina mjesovita talijanska i hrvatska škola. Kotar. školsko vieće zamolilo je već god. 1896., da se tu školu razdieli u hrvatsku i talijansku. Odgovora nema. Godine 1898. molili su opet, ali bez uspjeha. Pritužili su se ministarstvu, koje je dopisom od dne 25. junija 1900. br. 16. 584 pritužbu odbilo. Pritužili su se upravnom sudištu, koje je odlukom od dne 2. decembra 1901. odgovorilo, da u smislu §. 2. zakona od dne 22. oktobra 1875. pojedini občinski članovi nemaju legitimacije za pritužbu pred upravnim sudištem, već samo občine i pokrajina, kao interesirani. Molili su iza toga da bi se hrvatski odio razširio u dva razreda, jer imade sada do 160ero djece, i samo jednog učitelja. Nu i tu molbu zavrgoše.

Pitam Vas gospodo: Kažite mi, što da učine Slaveni a da mogu dobiti potrebne pučke škole? Jednom odlučuje popis pučanstva, drugi put občinsko zastupstvo, treći put zemaljski odbor, četvrti put drž. zakon i *to uvjek jedino proti Slavenom.* U Ljubljani n. pr. uzprotivilo se je pred nekoliko godina gradsko zastupstvo novoj nepotrebnoj njemačkoj školi, ali tuj su se sve oblasti izjavile za njemačku školu. — Za volju božju, pitam, gdje je pravica? Zar vriede zakoni i prazne izprike u istinu samo za Niemce i Talijane?

Prava sablasan su pak školske takse u Istri. Hrvatskih i slovenskih škola u Istri ne dozvoljuju, ali je ipak talijanska većina zemaljskog sabora Istre god. 1894. uvela školske takse, premda se je slavenska manjina tomu odlučno protivila. Budući nije taj zakon dobio previšnje potvrde, predložili su ga opet god. 1895. s nekojim promjenama. Medjutim pak bijaše zemaljski sabor razpušten te je novi zemaljski sabor prihvatio opet zakon o školskih taksah, koji je bio potvrdjen 7. agusta 1896. Taj je zakon prouzročio u pokrajini najveće nezadovoljstvo. Občine su slale molbe i pritužbe na različite oblasti. Vlada je u istinu savjetovala nove promjene, koje pak talijanska većina zemaljskoga sabora jednostavno odbila.

Zemaljski je odbor ipak mnogim občinam za prvi tečaj školske godine 1897/98. oprostio školske takse a za sliedeća dva tečaja snizio na dvie trećine. Školske takse bijahu proračunane na 180.000 kruna, za godine 1898., 1899, i 1900. dakle na 540.000 kruna. U zemaljskom proračunu za god. 1898. je pak iz naslova „školske takse" samo 9918 kruna, dočim je samo školska občina Kastav morala platiti 8424 krune. Godine 1899. bijaše u proračunu 60.000 kruna, občina Kastav sama platila je 12,000 kruna, a god. 1900. dapače 13.000 kruna. S druge strane snizio je pak zemaljski odbor troškove za školstvo u godini 1899. od 369·400 na 318·700 kruna, premda su troškovi iznosili više nego li za 29.300 kruna. Pitam Vas, tko li razumije takvu manipulaciju? I ako ju razumije, što da reče na to? Utjerivali su školske takse, a dohodke nisu upotrieblјavali u svrhu koju opredieljuje zakon.

Zemaljsko školsko vieće odlučilo je nadalje, da se u Istri ustroje svake godine samo tri nove škole. Troškovi iznose poprečno 4.000 kruna, a zemaljski odbor zahtjeva 180.000 kruna samo na školskih taksah. Većina zemaljskog sabora zaključila je još god. 1898., da zemaljski odbor ne smije dozvoliti nijedne nove škole, dok ne dobije imenik svijuh mjesta, gdje su potrebite nove škole. Tako postupaju mogućnici u Istri. Zar nije čudnovato, da je još danas u Istri preko 14.000 djece bez svake poduke? Ipak je talijanska većina

---

PODLISTAK.

Rad

oko budjenja narodne svijesti hrvatskog i slovenskog naroda u Istri u zadnjih 50 godina.

(Predavanje prof. Vj. Spinčića na svečanoj skupštini priredjenoj u proslavu smrti blagopokojnog Dr. Dinka Vitezića u Beču.)

(Konac.)

Značajna je čitaonica u Puli, osnovana god. 1869. s hrvatskim pravilima i hrvatski potvrdjenima. Svrha joj je, da se čitaju „slovenske novine i razne „jugoslavenske". — Kako je po pravilima rečeno, da će u čitaonici sastojati odbor od 12 lica i 6 zamjenika, koji moraju biti svi vješti u riječi i pismu „slavenskom" jeziku, i u slučaju, da se društvo raspalo bude, preći će njegova imovina medju „Slovjene" u okolici puljskoj. Po drugim mjestima bile su osnovane čitaonice kasnije kao n. pr. u Kopru, onda u Lindaru, prva u središnjoj Istri, u Pazinu najprije pod imenom „Austria", pak „Hrvatska čitaonica", na Voloskom najprije pod imenom „Concordia", pak kasnije pod imenom „Bratimstvo", u Opatiji „Zora", u Lovranu „Danica", u Mošćenicama „Hrvatska čitaonica. Ali to su već novije. U Boljunca opstojala je već g. 1870. — Sva ta društva dobro su djelovala na razvoj narodne svijesti u Istri.

Osim tih mjesnih društava osnovala su se općenita: „Bratovština", u novije vrijeme „Družba sv. Cirila i Metoda", te potporno djačko društvo zajedno s gimnazijom u Pazinu. U novije vrijeme osnovala su se i druga društva, koja nesmijem mimoići, jer su od velike koristi, a to su gospodarska i novčana društva. Da je trebalo takvih društava vidi se iz opstojnosti, da su se naši seljaci uslijed slabih ljetina i bolesti na grožđju jako zaduživali, posudjujući uz 12, 20, 30 i više po sto, pa uza to morali davati sad kokoš, sad šunku, sad janjčića bezdušnim vjerovnicima, koji su ih gnjavili i prodavali, kad su htjeli, imanja jadnih seljaka. Da vidite kako su se plaćali kamati, reći ću vam, da je jedan lihvar zahtijevao samo „jedan soldin na fijurin na dan", a jadan narod nije razumio nit uvidjao, da plaća 365%. Već iz ovo malo riječi možete vidjeti potrebu, da se osnuju posujilnice. Prva je bila osnovana u Kopru godine 1884. za kotar koparski. Znamenita je ona u Puli sa područnicom u Pazinu, jer spada u njezino područje cijeli puljski, porečki i pazinski kotar i jer je njezinom pripomoći osnovano mnogo drugih po selima Istre. Samostalno osnovana je ona u Podgradu god. 1894. veoma znamenita za gornji siromašni dio Istre; ona na Voloskom g. 1897., koja ima najveći novčani promet; te Buzetska i Oprtaljska. Na otocima osnovalo se ih više, otkada je ondje biskup Mahnič veliki broj. U Cresu ustrojilo se je gospodarsko društvo, komu bijaše dusa mladi pred malo dana zalibože preminuli svećenik Frane Sablić. To društvo imade 340 članova, a 340 članova u tom tobož talijanskom gradu znači, da ima 340 kućnih gospodara, koji nisu Talijani, koji su naši, Hrvati. Kako povoljno radi to društvo, tako rade i druga. S tim novčanim društvima bilo je s početka teško raditi, jer tko će posudjivati i vjerovati jadnom Istraninu. Naših putovalo je i u Celje i k velikim bogatašima, ali su morali otići praznih ruku. Danas je bolje, novaca se dobije lakše.

Opstoje nadalje kotarske gospodarske zadruge, tako rekuć službene. Osim tih opstoje njeka slobodna gospodarska društva, vinarska zadruga u Puli, gospodarsko društvo u Baderni, mljekarsko društvo u Bermu, mljekarna u Hrušici. A ima i drugih takvih društava, koja sva pripomažu narodnoj svijesti osobito u toliko, što su prije naši ljudi u svem i svačem n. pr. i kod izbora bili odvisni od vjerovnika, tudjinaca, narodnih protivnika.

Narod se je također osviešćivao putem tabora. Prvi tabor bio je u koparskom kotaru u Kubedu; a da je baš tu prvi bio, uzrok je taj, što se je našao čovjek, koji se je osobito za to zanimao, župnik Goldmajer. Dao držati tabor i tu je bilo 4—5000 ljudi pod vedrim nebom. Drugi je bio g. 1871. kod Kastva, treći a prvi u srednjoj Istri u Lindaru. I tu je bilo na tisuće ljudi. God. 1883. bio je u Brezovici. Na tim taborima sakupljale su se velike mase naroda i ljudi su zahtijevali svoja narodna prava, osobito uvedenje hrvatskoga i slovenskoga jezika u škole i

zemaljskoga sabora prošle godine dozvolila 20.000 kruna za *„Legu“* t. j. za talijanske škole u slavenskih občinah. Slavenska manjina u zemaljskom saboru je bezpravna!

Radi toga je, gospodo moja, posve neopravdano predbacivanje, da je naime slavensko stanovničtvo u Istri nenaobraženo, da nezna čitati ni pisati. Plaćati mora za škole, a ne dobije ih, ako za nje moli. Srce krvari čovjeku radi tako žalostnih odnošaja. Školska družba za Istru troši godimice do 50.000 kruna za privatne hrvatske pučke škole. To je svakako dokaz, da narod želi poduke, ali protivnici mu je ne dadu radi toga, da postignu svoje političke ciljeve. — Obzirom na ove podatke predlažem resoluciju, koju je bio prihvatio proračunski odbor već godine 1893. i koja glasi: „C. k. vlada poziva se, da svrati osobitu pozornost na pučke škole u Primorju, da provede zakonite ustanove, a da dobiju potrebne škole sva za školu obvezana djeca i da ju u školama podučava u materinskom jeziku za to uzposobljeni učitelji“.

Ovu resoluciju prihvatilo je takodjer carevinsko vieće. — (Na koncu je odbor skoro jednoglasno prihvatio ovu resoluciju).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 12. marta 1905.

Četvrtak i subotu netom prošloga tjedna obdržavala je zastupnička kuća svoje sjednice. U obih se je razpravljala osnova obrtnoga zakona u prvom čitanju. Ta razprava je konačno i zaključena a osnova upućena obrtnomu odboru. Ovaj će se stalno dulje vremena s njom baviti. Treba izgladiti oprieke s jedne strane izmed onoga što vlada predlaže, s druge izmed onoga što su iznesli zastupnici, medju kojimi imade takodjer oprečnih nazora.

Kod razprave obranbenoga zakona u gospodskoj kući predprošloga tjedna držao je domobranski ministar grof Welsersheimb neobično kratak govor, i završio ga je sa riečmi: Bog čuva našega vladara! Već onda se je reklo, da su to posliednje rieči što jih je Welsersheimb izrekao kao ministar. To se obistinjuje. On se je već pozdravio u zastupničkoj kući, i dodao da je već imenovan njegov nasliednik i to Schönaich. S Welsersheimbom ide sa ministarske stolice muž, starac, koj je postao ministrom još za vlade Taafe-a, i ostao ministrom domobranstva u svih kasnijih preraznovažnih ministarstvih zadnjih desetletja. Preživio jih je desetak, a ovo eto preživljuje njega.

I prošloga tjedna radili su razni odbori. Proračunski razpravio je poglavje o vodogradnjah.

U carinarskom odboru predlagao je Garapich, nek monarhija ne sklapa trgovačkih ugovora obzirom na živinu sa Rusijom, Bugarskom, Rumunjskom i Turskom. Sa Srbijom može ga sklopiti al pod uvjet da se onemogući uvlačenje živinske kuge. Zahtjevali su takodjer, nek se neda nikakovih polakšica za uvoz živine, žita, vina i voća. Ministri su zastupnike uvjeravali da će štititi jednakomjerno koristi poljodjelstva, obrta i trgovine, Predlog Garapichov bio je primljen većinom glasova.

---

urede. U novije doba obdržavale su se mnogobrojne skupštine narodne.

Sad bi bio red, gospodo, prijeći na općine, sabor, carevinsko vijeće iz kojih se je širila narodna svijest medju Hrvate i Slovence u Istri i prikazati borbe, što su se vodile kod odnosnih izbora. Nego to bi predugo trajalo. To bi moglo biti predmet jednoga drugoga ako ne i više predavanja. Ja ću završiti i reći, da je pokojni Dobrila bio medju prvim zastupnicima u saboru u Istri, koji je zagovarao prava naroda hrvatskoga i slovenskoga; da je isti bio nekim slučajem g. 1861. izabran medju dvojicom, što ih je taj sabor poslao na carevinsko vijeće; i da je on učinio domoljube po Istri pozornim na onoga, koga je prvoga narod izravno poslao na carevinsko vijeće a to je dr. Dinko Vitezić, koga u slavu smo se danas svečano sastali, Kličuć: Slava dru Dinku Viteziću! Prepuštam da o njem i njegovom djelovanju prozbori njegov sumještanin gosp. Petris.

Politički pregled.

U Puli 15. marča 1905.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi nabaciše posliednje doba ponovno pitanje o preustrojstvu sadašnjeg austrijskog ministarstva. Po mnienju tih listova imalo bi sadašnje, više manje činovničko ministarstvo, preustrojiti se u parlamentarno ministarstvo, u koje bi imao stupiti bar jedan član izmedju českih zastupnika na carevinskom vieću. Kako je naravski, česki listovi nemogoše mučkom mimoići to pitanje, te ga stadoše pretresivati. Jedni su mnienja da bi se imalo prihvatiti ponudu i stupiti ili poslati koga u novo ministarstvo, jer da se dade putem ministarstva više postignuti nego li putem zastupnika i parlamenta. Drugi nasuprot protive se tomu bar dotle dok postoje sadašnji napeti odnošaji izmedju Čeha i Niemaca. Mladočeski prvak dr. Pacak kaže u svom glasilû o tom pitanju, da za sada neima govora o preustrojstvu Gautschova ministarstva, niti će se moći u obće preustrojiti, dok se za to ne stvori potrebite uvjete, najpače dok se ne rieši česko-njemački spor.

Službeni list bečke vlade priobćio je promjenu u ministarstvu za zemaljsku obranu. Dosadašnji ministar za zemaljsku obranu grof Welsersheimb bio je naime na vlastitu molbu umirovljen, pošlo je skoro 25 godina tu službu vršio. Na njegovo mjesto bijaše imenovan zborni zapovjednik u Jozefovu general Schönaich.

Predsjednik stranke prava u Dalmaciji. zemalj. zastupnik dr. Trumbić objelodanio je u posliednjem broju zadarskog „Nar. Lista“ vrlo važan članak o sadašnjem položaju. U članku razpravlja zastupnik Trumbić o Dalmaciji napram krizi dualizma i odnošaju prama Ugarskoj.

Srbija.

U sjednici ministarskog vieća od dne 11. o mj. pod predsjedanjem kralja Petra, zaključeno je, da se novi trgovački ugovori neće predložiti narodnoj skupštini za ovog zasjedanja.

Kako javljaju iz Biograda, zamjerio se je tamošnjim vladinim krugovom prvi tajnik ruskog poslaničtva Muravjev, jer da se je mješao u nutarnje poslove Srbije; radi toga odlazi iz Biograda u Atenu, gdje će biti voditeljem posala ruske vlade.

Bugarska.

Kako smo već javili boravio je bugarski knez Ferdinand nekoliko dana na englezkom dvoru u Londonu, gdje su mu izkazali velike počasti. U subotu stigao je knez iz Londona u Pariz, gdje ga je predsjednik Loubet pozvao na objed. Za 14 dana očekuju knezov posjet na talijanskom dvoru u Rimu. Ovim posjetom nedaju osobitu važnost, te bi reć, da im je jedina svrha ta, da se utvrdi prijateljstvo izmedju Bugarske i zapadnih država.

Rusija.

Najžešći boj, što ga povjest poznaje, bio se kroz čitav čedan dana oko Mukdena izmedju ruskih i japanskih četa. Zbog japanske premoći morale su se ruske čete maknuti iz Mukdena i povući se napram Tjelingu. O tom groznom boju imademo sliedeće viesti:

Ruskoj brzojavnoj agenturi javljaju iz Tielina: od 7. o. mj. u 6 sati u jutro do 9. o. mj. navalili su Japanci na rusko lievo krilo, te na pozicije na Šahu. Ova fronta pretrpila je težke gubitke. Japanci su obišli uz neprestanu borbu rusko lievo krilo, te se približavali carskim grobovima 9. o. mj. neprestano su Japanci navaljivali na kolodvor. Težko je uspjelo Rusima da zadrže Ungentun. Japanski hitci pogadjali su željezničku prugu.

Istoga dana prodrli su Japanci južne pozicije Rusa kod Čiusaua. Japanci su zaprietili, da će obkoliti Mukden, za to je izdana u noći od 10. o. mj. zapovjed, da se umakne u Tieling. 10. i 11. započeo je uzmak. 10. započeli su japanci ponovno navaljivati na rusku poziciju kod postaje Hutsitai.

Kuropatkin usredotočio je južno od Hudsitai topničtvo protiv Hesiktuna, što leži sjeverno od Čenituna. Boj topničtva trajao je čitav dan.

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Izlet u Štinjan.

Najavljeni izlet Sokola u Štinjan, obdržavao se u nedjelju poslje podne. Liepo vrieme a i probudjena sviest našeg naroda doprineslo je mnogo da je izlet ispao preko svakog očekivanja. Izletu je prisustvovalo do 150 izletnika, što muških što ženskih, i mladih i starih. Ubavo mjestance Stinjan, udaljeno tri četvrt sata od grada, imalo je to popodne svetačno lice.

Oduševljenje, poklici, pjevanje, vreva, šarolikost mnoštva — sve se je to skladalo u slobodnoj, otvorenoj naravi. Naš dobri pak puk Štinjanski, sviestan svog hrvatskog mlieka, dočekao je braću kao što se braću dočekuje — svakomu je odsievala radost na licu, videći na okupu u svojoj sredini toliko svojih gostova, te je svatko s neprisiljenom pripravnošću nastojao da izletnike što bolje posluži i ugosti.

S pohvalom ističemo, da je izlet prošao sasvim mirno i dostojno, znak da nas jedna ljubav veže, jedan cilj okuplja, jedna zastava vodi. Evala našem Sokolu! Sokol naš je ognjište na kojem se griju hrvatska srca naša, ognjište, koje okuplja mladež našu i ljubiti uči svoj rod i jezik.

Takovih izleta željni smo jošte te se nadamo da ovo nije posliednji.

Hrvatski jezik kod c. k. redarstva u Puli.

Ovih dana izdalo je ovdješnje c. k. redarstveno povjereničtvo naredbe glede fotografiranja pojedinih predjela u području občine Pule. Te naredbe izdalo je i u hrvatskom jeziku. kao što je to dužnost svake c. k. oblasti u Istri — i što je dovle samo pohvalno.

Ali drugo je što nesmijemo propustiti a da ne pokudimo. Tko čita po gradskim uglovima te naredbe u hrvatskom jeziku treba da se snebiva.

Onakovu mješavinu jezika slavna c. k. pulicija mogla je izostavit i poštediti nas, onakav jezik baca samo slabo svjetlo na gospodu koja sačinjavaju c. k. redarstveno povjereničtvo. Gospodine Zeniju, zar se moramo mi crvenit radi Vas s one bezmislice koju ste skrpali u nekoliko krivih i bezmislenih rieči? Ili ste htjeli možda da nam bacite malko prašine u oči da obsjenite prostotu.

Jok! poglaviti gospodine, takve stvari nećemo nikad dopustit da Vam lišo prodju. Kad već nećete Vi da naučite hrvatski jezik, budite barem toliko pristojni, kako se pokazujete da jeste, te dajte sastaviti drugi put takve stvari po čovjeku koji pozna hrvatski jezik, a ne od ljudi, koji govore da ga poznaju, dok mi znademo da nemaju pojma o hrvatskom jeziku.

Drugi put dakle pazite bolje, da nas ne prisilite okrenuti batinu, jer tko vriedja naš ponos i svetinje naše, ne zaslužuje više dužnih obzira pristojnosti.

Ubojstvo u Šikićih. U utorak na večer dne 7. o. mj. dogodilo se na cesti izmedju sela Škatari i Šikići dvostruko ubojstvo. Toga dana naime, obilazili su po starom svom običaju mladići tih dviju sela maskirani po kućama. Vraćajući se pred večer sa te obhodnje, a ne u trieznom stanju, sretoše se te dvie skupine spomenutih sela na cesti, gdje je došlo do svadje. Od rieči dodje do šaka a najposlje do noževa. U toj tučnjavi ostaše ubijeni, probodeni nožem u srce, Blaž Šikić od Ivana i Dinko Luketa iz Šikići, a četvorica ranjeni. Nadošlo sudbeno povjerenstvo ustanovilo je smrt i konstatovalo da je jedan od ubijenih proboden vojničkom bajunetom. I zbilja medju mladićima nalazio se i sudjelovao u tučnjavi takodjer vojnik domobranac neki Ivan Božac. — Nakon tog učina skupina ta došla je u Pulu, te se je i nadalje zabavljala u kavani, gdje su bili jučer u jutro uapšeni od policije, dok je domobranca uhvatila i zatvorila vojnička patrola.

Evo što čini nesviestno stanje, prouzročeno prekomjernim uživanjem vina.

Ubijeni su do dva sata po podne radili u arsenalu i zdravi došli kući, a do pet sati bili mrtvi.

Narode pamet!

Rovinjsko selo. Nek znadu čitatelji cienjene „Naše Sloge“ kako je kod nas u našem selu, odkad imamo ovdje za nevolju župnika, velikog latinizatora u našoj crkvi.

Krstiti neće u našem jeziku pod nikakovu cienu. Treba se tako reći tući s njim, da krsti hrvatski, te kad čovjek neće pod nikakav način drugačije, onda ti krsti, ali ako je ženska govori: tvoga na mjesto: tvoje. Za pravo nezna ništa, i radi toga trpi puk i crkva. Neki dan je krstio jednomu našemu čovjeku u latinskom jeziku, ali sreća za popa da je bilo diete na umoru, koje je i umrlo do malo časa. A pop je rekao zvonaru da će mu krstiti latinski, jer da će diete umrieti, da mu sada otac djetela ne može zanovetati. Dne 5. t. mj. je krstio opeta jednomu našemu čovjeku jedno žensko diete sa imenom Ljubica, Marija, Bogumila, ali on je zvao ime samo Ljubica. Sada pitamo je li ovo diete kršteno sa svimi imeni?

Prvi dan korizme je običaj da nam slavi pepeo na glavu i to je bilo isto i ovu godinu, ali u latinskom jeziku, sa svim tim da je stari i prastari običaj to činiti u našem jeziku. Tri pjevača nisu htjeli poći pjevati, ali pop ih zvao i reče: ča vi ne grete, a jedan mu odgovori: ako učinite po našu ćemo poći. Na to pop: ča ćete imati u crikvi part te, vergonjajte se, ova crikva je latinskoga jezika. Puk je na to mrmljao i bučio u crkvi kad nije htio po hrvatsku pjevati.

Pričešćuje u latinskom jeziku i sve druge stvari čini samo u latinskom jeziku, zašto pak ne čini i predike u latinskom jeziku? Nek čini sve u latin. jeziku, kada je crkva latin. jezika. Presvjetli ne vriedi Vaš nihil inovetur više ništa; a što ti, pope, misliš, da crkvu sačinjavaju četiri zida ili puk? Mislim da puk; dakle kojega smo mi jezika latinskoga ili hrvatskoga? Ne igrajte se sa pukom, jer biste mogli na mjesto uloviti zeca, uloviti divljeg vuka; znamo misliti svojom glavom. Ili mislite da je propala škola u Riemanju?

U školi čini vjeronauk u talijanskom jeziku, za koje po bogu i ljudskom zakonu nije pravo, pak još govori da mi imamo partit. Naša djeca, kada čini vjeronauk u talijanskom jeziku, moraju vrieme gubiti za ništa. Nikad nijedan pop nije činio u školi u talijanskom jeziku, a ovaj Manfreda nam čini. (Nek idu djeca kući kad on dodje talijanski činit vjeronauk, a kod kuće neka je roditelji uče Boga molit.)

Lošinjski kotar:

Darovi za »Društvo za poljepšanje mjesta u Baški«.

G. Vinko Čubranić u Puli sabrao je za »Društvo za poljepšanje mjesta u Baški« K 60, a darovaše sliedeća gospoda: L. Križ K 1, Anton Milačić i supruga K 5, Maria udova Bernečić K 2, Vinko Premuda K 4, Mate Hero Matanić 40 para, Marko Pajalić K 4, Nikola Dorčić Pičić K 4, Ivan Dujmović Hunja K 2, Miho Abramić Biškupić K 1, Filip Barbalić Bumba K 10, Anton Marulić Mutić K 1, Jure Hero K 1, Ivan Dorčić Pičić, sin, K 2, Gajetan Bonifačić K 5, Ive Hero K 1, Frane Barbalić Bumba K 4, Ante Larić Katičin K 1, Dr. M. Laginja K 2, Petar Bernečić, sin, K 1, Mate Tancabelić Barbalić K 1, Ante Dorčić K 2, Mile Komadina K 3, Barbalić Marijan Kraljić K 1, Jerko Mahulja K 1·60. — Ukupno K 60·—. Živili darovatelji!

Preporučamo našim Bašćanima i drugim rodoljubima ovo vriedno društvo,

Nastavak u prilogu.

koje ima svrhu, da nastoji oko poljepšanja mjesta Baška, da s vremenom dodje Baška kao kupalište, čime bi se mnogo koristilo našemu narodu.

„Iz Dobrinja“. Na 2. t. mj. bio je sjedje sakupljen zdravstveni odbor omiljske i naše občine, koji je imao odlučiti u kojoj občini, da stanuje obć. liječnik ove dvie občine i koju svotu u ime plaće imaju doprinieti obadvje občine. Našu občinu uz načelnika Antona Barbarića zastupalo je još sedam odbornika, a omišaljsku načelnik i pet odbornika. Budući da je našu občinu zastupala većina, nade je bilo, da će načelnik i njegove vjerne sluge učiniti svoju dužnost i udovoljiti svemkolikom ovom pučanstvu, t. j. zahtjevati da liječnik stanuje u Dobrinju i odavle providjati i Omišalj. Žalibože i ove nam se nade izjalovile, jer je načelnik kao mramorni kip šutio a njegovi pristaše ga gledali, ali ni rieči o tome, da bi liječnik u Dobrinju stanovati morao, košto je to uvjek do sada bilo; dapače do sada naš bi načelnik prvi ustao bio i svim pravom zahtjevao, da liječnik u Dobrinju stanuje; ali sada od dvje godine amo, sasvim je protivnog mnienja. A znate li zašto? Jer njegov sin nebi tad mogao prodavati ulje i kinin i to kako se čuje, prodaje skuplje nego li liječnik. Nego načelnik opravdava taj svoj postupak tim, da bi tobož bilo ogromnog troška za občinu. Dakako za občinu bi, ali za občinare bi se imao brinuti, koji s jedne strane ljekove skupo plaćaju, a drugome sinu povisuje se plaća na 1000 K, jer da je on obć. tajnik!

Naši odbornici sve ovo vide i znadu, ali ipak šute kao riba u moru. — Tako, tako zastupnici, radite vi po naputku i volji staroga Tončića, ali znajte, da bijeličimo točno sve čine vaše i načelnika, koji vas neće privesti do slave, dočim Baldigari svaka čast i poštenje, jer znade i svojom glavom misliti. Živio dakle!

Onim osobam, napose iz Crikvenice te Šila, koje su pokrenule misao, da se ustroji društvo parobrodića izmed susjednog nam hrvatskog primorja sa istočnom stranom ovoga otoka, savjetujemo, da nekoje osobe za volju svih dioničara, što dalje drže, jer riedko ih tko u svojoj sredini trpi, a što pako neki vele, da se još i društvo „Barbalić i dr.“ nazivati hoće, odgovaramo: šic mace, nebu nič!

Našim poglavarom dovikujemo: radite doševno, dajte narodu što ga ide, ne krastite mu njegova prava, pak uvjereni budite, da ovaj bič neće u vas više dirati, jer bi inače drugčije mogao ošiknuti. — Srdačni vam pozdrav i hvala.

Pišu nam iz Lošinja 26. pr. mj.

U pučkoj školi u mjestu Unije nema pouke odlazkom učitelja g. Jurinovića u Sušak. Tamošnji dušobrižnik umolio je c. kr. kotarsko školsko vieće u Lošinju, da bi mu blagostivo podielilo dopust da može držati pomoćnu školu. Na to mu se odgovorilo, da je razpisan natječaj za učiteljsku silu na izpražnjeno mjesto, koje će se u što kraće vrieme popuniti. To »kratko vrieme« odveć se oduljuje i onaj dušobrižnik ponovno je molio, da mu se dozvoli privatno poučavanje unijske djece, bez zahtjeva ikoje nagrade. Zamoljena oblast odvratila je, da se je obratila c. kr. pokrajinskom školskom vieću. Već je prošao mjesec dana, ali o odgovoru nema ni biele ni crne. Eto, biedni narode, kako c. k. oblasti mare za odgoj tvoje djece!

Eh, kapitane, čini nam se, da Vi svojim postupanjem odveć mazite lošinjsku kamoru po onoj vrana vrani . . . ! Ili se bojite, da bi tako unijska djeca postala panslaviste?!

O Austriju, tako nam vraćaš milo za drago? Tvoji ljubimci još na sva usta viču na ruski barbarizam?! Kojim pravom?!

Večernja zabava u Malom Lošinju. Večernja zabava u Malom Lošinju, bila je kako smo već javili, u nedjelju, dne 5. marča, a uspjela je tako liepo, tako sjajno, da je svak bio upravo iznenadjen. Osobito veliki utisak učinila je na prisutnike zakletva naše malene dječice u igri „Kraljević Marko i Štriga Lega“, da će do groba ostati srcem i dušom vjerni našoj potlačenoj Hrvatskoj i da će raditi samo o njezinom boljitku. Djeca odigrala su majstorski svoje uloge, pa nije čudo što su bila onakovim oduševljenjem i burnim aplausom pozdravljena. A to su i zavriedila, i to u podpunoj mjeri.

Naši mališi: Niko Rendić, Anka Telesmanić, Marija Filipas, Dragutin Picinić, Jelisava Dujmović, Niko Poljanić, Marija Kozulić, Josip Jadrašić i Antun Jelušić vrtili se pozornicom kô da je to njihov svakdanji rad, kao pravi odrasli glumci. Živa slika na koncu trećega čina, razsvjetljena bengalskom vatrom, iznenadila je občinstvo, pa se je punim pravom istaklo, da se takva šta samo u velikim kazalištima vidjava. Da ju malko opišemo. Na vrhu klečala su dva anjela (Nada Kaponi i Anka Holjevina) sa viencem u ruci. Ispod njih stojao je sv. Ciril i Metod (Silvij Sutora i Petar Jadrošić), dočim se je izmed njih kruto zamislila Hrvatska (Anka Rade) znakom žalosti na lievoj ruci. Na dnu pokleknula jadna Istra (Katica Skopinić) obkoljena stražom (!!) — (Dragutin Picinić i Ivan Martinolić) zdvojni upiruć pogled na sv. Cirila i Metoda i iznemoglu Hrvatsku. — Djeca stajala su nepomično kô kameni stup, pa nije čudo što su nekoji roditelji prisizali da niesu prepoznali svoju djecu. — Ovoga puta imademo takodjer, da zabilježimo prvi nastup novoustrojenog tamburaškog zbora, koji je bio s oduševljenjem pozdravljen. Upravo milo bilo nam je u duši ono liepo i nježno slievanje i stapanje onolikih mješovitih glasova, koji nam jošte i sada zvone u srcu. Nego to nas nije u velike iznenadilo. Zborom, a i cielom zabavom ravnao je naš vriedni učitelj gosp. Kraljić — a to — dostaje da se u neku ruku protumači onoliki uspjeh! Pobrao je on puno pljeska, puno odobravanja i izazivanja na pozornicu — a nek mu bude i od nas iskrena čestitka, da nam i unapried tako upravlja i vodi našu milu dječicu.

Krasnoslovili su tiekom predstave učenici i učenice: Niko Rendić, Anka Telesmanić, Marija Filipas i Jelisava Dujmović, dok je zanosom izrekla proslov djevojčica Nevina Berković. Svi su izrekli svoj dio liepo, žarko i s puno osjećaja, pa su za nagradu dobili mnogo odobravanja od ushićenog občinslva. Nekoje deklamacije, kao „Ja sam Hrvat“ i „Mlada Hrvatica“ morale su se na obći zahtjev ponoviti. „Posliednji trenutci moga sinčića Pera“ od Jovana Sundečića dirnuli su občinstvo u dno srca, tako da se je mnogom orosilo lice suzom žalostinkom. Na posljetku sliedio je živahan i animiran ples. Milo je bilo gledati, s kakvom su elegantnošću plesale naše vriedne gospodjice. Živile lošinjske Hrvatice! Iza zabave pokupila su se djeca za velikim stolom naše „čitaonice“ gdje se ih je počastilo čašom toplog „Cacao“ i brojnim poslasticama. I liepa kita naše gospode i gospodjica posjela kod tople janjetine gdje je onaj naš div iz susjednog Ćunskog, naš obljubljeni pop Frane, zaredao govorancijama kakovih se samo iz njegovih ustiju čuti može.

Materijalni dio ove zabave što je namjenjen u korist ovdješnje „Pučke knjižnice“ zadovoljava nas sasma.

Na koncu zahvaljujemo svim onim gospodjicam i gospodi, koji su se trsili oko krunjenja dvorane i inih priprava, a da zabava čim sjajnije ispane. Poimence pako spomenuti ćemo gdjice: Beti Markuš, Leni Picinić, Anticu Busanić, Bice Lovrić, Anku Zorović, A. Ricl, Anku i Mariju Franciskovié, Mariju Parčić, Dumu Vidulić, Dinku Morin, Mariju Kozulić, Auku Skopinić, te gospodu Raškovića, Lovrića, Josipa Vidulića i Stjepana Picinića, koji su neumorno radili oko priprema, ne žaleći truda ni dangube. — Hvala svima!

Iz Punta.

Gospodine uredniče!

Od nas iz Punta riedko se kada tko javlja u dičnoj „Našoj Slogi“ i ako da, to samo onda, ako se imamo čim hvaliti. Ima i ovdje što šta, čim bi se moglo mnogo puta izpuniti po koji stupac u Vašem listu, no nas je malo, koje je volja umočiti pero, prem bi to više puta bilo koristno i potrebno za naš puk.

Otkada je filoksera zatrla naše stare vinograde, ostali smo skoro svi siromašni, osobito oni, koji ne imaju koga poslati na zaradnju u Rieku i Pulu ili u prekomorske zemlje. Nasadili smo doduše prilično dosta američke loze, ali od tuda do sada mala korist, prvo, što se dugo vremena nismo dali uvjeriti, da američkom lozom moramo nadomjestiti domaću; drugo, što američka loza treba mnogo više njege nego li je trebala domaća, a bogme ni cjepanje neide svakomu za rukom. Uzme li se još k tomu, da su najbolje radne sile po svietu, a oko vinograda nastoje najviše starci, žene i djeca; proći će još više vremena dok se američkom lozom nasadjeni vinogradi počnu izplaćivati. — Dokle ova kriza traje, moramo se za uzdržavanje naše i zaduživati ili prodavati zemljišta, koja smo prvo kupovali, da se obranimo od nevolje, dokle nas Bog pomože. Znadu za ovu našu biedu i oblasti i zbilja su nas — čast im — nekoliko i podupirale davajuć nam nagrade za racionalno uredjene vinograde, sjenokoše i sgrade, a zašto im najviše hvalimo, je to, što su siromašnom narodu davale kod cestogradnja zaslužbe. Pamtim dobro, da sam jedan dan išao na zaslužbu na cesti, a drugi dan sam išao kopati sebi i saditi američke loze. To sam radio zato, jer sam prvi dan zaslužio, što ću drugi dan jesti. Da je i to tako bilo, hvala komu ide, a ne onima, koji se hvale: mi smo Vam dielili na šetimanu punu „baretu“ beči. Naše se stanje od onda kako se vidi, nije poboljšalo, ali od godine 1900. nismo primili podpore za cestogradnje, a to valjda zato, što se naši poglavari za nas nisu dovoljno zauzeli.

Uz ovakovu nevolju prisiljeni smo sagraditi novo groblje na drugom mjestu, jer dosadašnje — priznajemo— nema ondje mjesta.

Sadašnje groblje već je obkoljeno kućama, a što je još i gore, nahodi se u blizini kakovih 50—60 metara občinski bunar (zdenac) bez kojega Punat — kako danas stvari stoje — nebi mogao proći. Voda u bunaru je doduše pročišćeno more, ali ju se svakako može i mora rabiti za kuhanje i piće.

U takovoj blizini glavne vode niti može niti se smije trpiti groblje, a niti radi zdravlja nema mu ondje obstanka, zato, jer se selo širi samo na onu stranu gdje je groblje.

Groblje mjeri jedva 900 □ metara površine, što je sasvim premalo za broj mrtvaca, kojih je poprečno godišnje pedesetak. Čuo sam iz ustih našega grobara, da se grobove prekapa, kad još lješine nisu strunule, dapače, da se često put nadje još cielo tielo, koje se razpane kad ga se dotakne, ali kose još se drže na lubanji.

Znade za sve ovo c. kr. kot. oblast u Lošinju, pa zato i sili, da se sagradi prostrano novo groblje i dalje od sela, a ima bogme zato dosta prikladnih mjesta u okolici Punta.

Naše občinsko glavarstvo brani se i svakojako uvija, da nemože graditi groblje u ovako nerodnim godinama. To bi bilo opravdano kad nebi stvari ljepše stale, a mi bi občinskom zastupstvu oprostili kad bi ono promišljeno čuvalo se troškova. No odkada znamo, da je crkovna uprava obećala sama sagraditi groblje i to iz dva glavna razloga, t. j.: jer bi ona mogla dobro prodati svoje zemljište, koje je okolo stvoga groblja za gradilišta kuća, i od utrženog novca imati veću korist i ako od toga potroši neki dio za gradnju groblja, jer zemljište nedonosi skoro nikakove koristi i drugo, što bi crkovna uprava, dobiv za svoju velikodušnu i rodoljubnu ponudu u vlasničtvo staro groblje, znala ovo posliednje iz štovanja prama našim pokojnim koji ondje počivaju, prirediti ga tako, da na njemu ostane vječna uspomena na pokojnike i da kosti njihove ostanu gdje su; dočim, ako bi staro groblje ostalo u rukama občine, postalo bi jednostavno „komunada“.

Predvidjajuć ovo, nemožemo odobriti postupanje našega občinskoga zastupstva. Naš g. načelnik je najviše protivan toj ponudi crkovne oblasti.

Čujemo, da se je zastupnikom stvar tako prikazalo, da će se za mrtvaca, kojeg se bude zakapalo u to groblje, tobože plaćati velike takse, a koga bude crkovna uprava smatrala svojim protivnikom, da mu se neće dopustiti niti ukopati u groblje.

Naši su zastupnici sve sami pripresti ljudi, pa nisu u stanju toliko pomisliti, da su u crkvenoj upravi domaći ljudi, koji Puntare ljube barem toliko koliko i zastupnici.

Članovi crkve i toliki broj obć. zastupnika imali su godine 1903. sjednicu, na kojoj je bilo jednoglasno pod predsjedničtvom g. načelnika zaključeno, da se prihvati velikodušno obećanje crkovne uprave o gradnji groblja. Ali se poslie te sjednice povadiše nekoji članovi radi malenkosti, koju nije vriedno spominjati, i onda je zastupstvo odbilo ponudu crkovne uprave, i zaključilo, da občina sama sagradi novo groblje ili na istom mjestu razširi staro.

Kad je puk doznao za ovaj štetni zaključak kojim se naprćuje siromašćini na pleća około desetak tisuća kruna, prestrašio se toga terela, pa se jednoglasno podigao da osujeti taj zaključak.

Nekoliko prosvjetljenijih ljudi sastavili su utok na c. kr. kot. oblast proti onom zaključku. Taj utok imali su dogovorno podpisati svi župljani ili kućegospodari. Kad su doznali naši poglavari, da će svi župljani podpisati utok, naredište obć. redarom, neka uapse pokretače utoka i oduzmu utok (već podpisan od 150 ljudi). Tako se i dogodilo, a dva vriedna naša župljana moradoše odsjediti u obć. zatvoru cielu noć u ciečoj zimi.

Za taj svoj čin odgovarali su nekoji c. kr. okružnom sudu u Rovinju, nò nije nam poznato kako su prošli.

Ja malo dolazim na obć. ured i to ako imam štogod platit na občini, pa ni toga nemogu sada u zadnje vrieme obaviti, jer je na trgu „publikano“ da će na neodredjeno vrieme biti obć. ured otvoren samo jedan ili dva dana na tjedan. Buduć sam tako riedki posjetilac obć. ureda, neznam kako sada stoji pitanje o groblju; no ako svi znaci nevaraju nešto se pripravlja jer se naša gg. zastupnici svako toliko po večeri sastaju u obć. zgradi.

Da nas ovo obć. zastupstvo ne dovede u veće neprilike, nebi imali više stvarati ovake štetne zaključke u svojim sastancima bez propisnog dnevnog reda i kakova vodjenja zapisnika. Bogme mi občinari morali bismo imati uviek slobodno pregledati rad obć. zastupstva.

Prvo nego dovršim, moram iztaknuti da sam jednom došao na obć. ured i zamolio gosp. obć. tajnika neka mi pokaže zapisnik zadnje sjednice. On mi je uljudno odgovorio, da mi to nesmije dati po nalogu g. načelnika, a ako hoću što dobiti, neka prvo pitam dozvolu kod g. načelnika.

Toliko za ovaj put, a bude li potrebno, znati ćemo i u buduće pokazati našem obć. zastupstvu i poglavarstvu da nisu oni sami u Puntu. — (Kako vidite, rezali smo i kljaštrili na Vašem dopisu, jer nam nije do osoba, već do stvari. Op. ured.).

Voloski kotar:

† **Eugenija Grosman.** U subotu dne 11. o. mj. bio je u Kastvu sprovod pok. Eugenije Grosman, sugruge nadučitelja g. Miroslava Grosmana, a sestre nezaboravnoga i obće znanoga ravnatelja pučkih škola pok. Ernesta Jelušića. Pokojnica je bila oduševljena Hrvatica, a u njezinoj rodoljubnoj kući su se uviek sticali hrvatski prvaci za vrieme svoga boravka u Kastvu. Pok. Eugenija bila je štovana od svakoga, koji ju je poznavao, a to sjedoči najbolje njezin sprovod, na koji je pohitilo mnogo svieta iz svih obližnjih mjesta. Podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Kastvu izkazala je zadnju počast prema svojoj dosadašnjoj vrloj predsjednici time, da su dvie članice u crnini zavite nosile pred liesom krasan vienac sa hrvatskim trobojnicama. Sprovodu prisustvovaše uz mnoge druge i veleučeni gospodin Vjekoslav Spinčić, prečastni gosp. Monsignor V. Zamlić, velemožni g. načelnik K. Jelušić. Od svojte prisustvovaše sprovodu uz ucviljena supruga i raztužena sina i brat pokojničin g. Anzelmo Jelušić, viši željeznički činovnik u Beču, i nećak g. Vilim Stranski, porezni činovnik u Trstu.

Pokojnici bila vječna spomen, a rodjacima želimo, da odvažno podnesu nenadoknadivi gubitak supruge, odnosno majke!

* * *

Gosp. K. Jelušić, obć. načelnik izručio je blagajnici ženske podružnice „sv. Cirila i Metoda" u Kastvu K 27, koje darovaše mjesto vijenca na grob pokojne gdje Eugenije Grosman, gg. prof. Vjek. Spinčić K 20, monsignor V. Zamlić K 5. N. N. K 2.

Pišu nam iz Kastva: U ponedjeljak dne 6. pr. mj. vjenčali se u Kastvu zaslužni tamošnji učitelj gosp. Vinko Rubeša sa vrlom gospodjicom Darinkom Munić, kćerkom nezaboravnoga kastavskog načelnika pok. Frana Ksaverija Munić. Nakon što su se mladenci povratili sa svoga brač noga putovanja, priredilo je pjevačko i tamburaško društvo „Istarska Vila" u počast svoga predsjednika mladoženje uspjelu obiteljsku večer. Na taj družtveni poziv listom se svi inteligentniji iz Kastva odazvaše, tako te su bile prostorije „Narodnoga doma" dubkom pune osobnih prijatelja i štovatelja mladoga para. Prvi pozdravi mladence podpredsjednik „Istarske Vile", te izruči u ime članica i članova društva neumornomu i zaslužnomu predsjedniku jedan spomen-dar, koji je svečare vidno iznenadio. Iza toga se redala zdravica za zdravicom, a napokon se završilo s anin iranim plesom, koji je potrajao tja tamo kasno u noć. Ta u svakom obziru uspjela večer najbolje dokazuje, kakvih simpatija uživa kod svih Kastavaca obće obljubljeni i štovani gospodin Vinko Rubeša.

I mi s naše strane kličemo mladomu paru: bilo sretno i beričetno!

Gosti u Opatiji.

Od 1. rujna 1904 do 9. febrara o. g. posjetila su Opatiju 10764 gosta. Tekom prošlog tjedna došlo ih je 940.

Sada ima u Opatiji 2795 stranaca.

Poziv! Odbor ženske podružnice sv. Cirila i Metoda u Mošćenicah časti se pozvati sve svoje članice na glavnu godišnju skupštinu, koja će se obdržavati 26. marča t. g. u tri sata poslie podneva u prostorijah „Hrvatske Čitaonice" sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav ravnateljice, 2. Izvješće tajnice, 3. Izvješće blagajnice, 4. Izbor novog odbora, 5. Razlaganje svrhe družbe i njezinih podružnica. — Odbor.

Iz sjednice občinskog zastupstva u Kastvu.

(Svršetak.)

Ovih dana t. g. podmirilo se je poduzetnika gradnje šterne u Skvažićih i Zorzićih te za popravak „kalića u Blažićevoj" kao i za cievi šterne u Škalnici i telefonske pristojbe za prvo polugodište t. g. sa ukupnih K 3216.59.

Na priobćenje, da je neizgradjeni dio ceste „Ploče" u g. Rukavcu u lošem stanju i pogibeljan za prolaznike zaključuje se, da se istu pregleda i popravi obećanim doprinosima sa strane zainmanih obćinara.

* * *

Na molbu mesara Uremović i Munić, da im se dozvoli i iza 8. ure u večer klati blago, odlučuje se, da mogu u zajedničkoj klaonici klati goveda i teleta do 10. ure u večer do koje dobe imade pregledač blaga isto pregledati.

Brmalj ud. Kati dozvoljava se, da u „Strmcu" i „Otmarovom" može posjeći kolce, uz sudjelovanje zastupnika Kukan Mata pri prodaji istih, te da polovicu utržka uplati na račun duga u obć. blagajnu.

* * *

Uredovno doba kod ovog obć. glavarjtva ustanovljuje se kako sliedi: U zimsko doba t. j. od 1. novembra do 31. marča od 8½ u jutro do 12 sati, i od 2 do 5½ sati za podne; u ljetno doba t. j. od 1. aprila do 31. oktobra od 8 u jutro do 12 sati i za podne od 3 do 6 sati. Nedjeljno i blagdansko uredovanje ostaje kao i do sada t. j. od 8½ do 10½ sati u jutro.

* * *

Gledo ovlastnica za uzimanje soli, obzirom što narod većinom u blagdanske dane dolazi u velikom broju tako, da nije moguće svih odbaviti, da se iste ovlastnine za sve županije popune i po obć. poslužnicima i redarima uruče pojedinim gospodarom. Dotičnu pristojbu ovlastnica ima se predati obć. blagajni.

* * *

Videć da biva na mjesečne sajmove doljerano vrlo malo blaga, te da se donjekle ponuka gospodare, da bi čim više blaga na iste doljerivali odlučuje se i za tekuću godinu kao što je to bilo i za prošlu, da se na mjesečnih sajmovih od rogatog blaga neutjeruje nikakve sajmovine.

Ravnateljstvo pučke učione u Rukavcu priobćuje, da ogradni zid oko kuće br. 70 nije učinjen po ustanovljenoj mjeri i visini kao niti postavljena željezna ograda, preporuča se s toga, da se odnosnog računa ne odobri dok se radnja ne pregleda i ne procieni.

* * *

Nedavno je nastupio svoju službu novi c. kr. namjestnik u Trstu, pa obzirom na potreboće ove prostrane obćine zaključuje se, da se sa strane ove obćine uputi k istomu posebna deputacija sastojeća se od gg. obć. glavara, Dukić Frana i Olak Ivana obć. savjetnika, da ga pozdrave i predoče mu prerazne potreboće ove obćine.

* * *

Na predlog obć. glavara, imenovalo se je nadalje sliedeće župane: za Klanu: Laginja Antuna, kbr. 121; za Kućeli: Dubrović Ivana, kbr. 17; za Marčelji: Marčelja Mata, kbr. 35; za Puži: Slavić Ivana, kbr. 58.

* * *

Na molbu Medvedić Antuna glede prodaje gradjevnog drva zaključuje se, da se istomu prodade iz obć. šume Lisine 45 solid. metara bukovih okruglih krlja od zaostatka iz god. 1904. na račun ove godine 55 solid. metara uz cienu od K 7.— po metru.

Za izdanih K 36.— izvanrednih potrošaka podieljuje se obć. glavaru sanatorij.

* * *

Prešlo se je zatim na razne molbe glede prodaje obć. zemljišta, te se odlučilo prodati po koji dio obć. zemljišta i to Široli Antunu u Sroki za cienu K 13.88; Mulac Ivanu u Hostih za K 32.66; Frlan Ivanu u Pereničih za kr. 45.36; Simčić Matu u Pereničih za K 3.30; Puž Antunu u Pužih za K 1.76; Ružić Ivanu u Pužih za K 6.14; Jugo Matu u Ruheših za K 23.18; Srdoč Ivanu u Srdočih za K 6.46; Kalčić Josipu u Pužih i Jurdanih za K 34.03; Povrh toga nije bilo njekojim molbam udovoljeno, a glede njekojih prepustilo se je odluku za koju od budućih sjednica.

* * *

Na molbe za podieljenje novčanih podpora i oprosia zastanih interesa, iza kako se je jednomu siromahu doznačilo 5 K i jednom občinaru u ime pripomoći doznačilo za „boldičke troškove" K 23.24; te neuvaživ molbe školske poslužnice u Kastvu, glede žuljenja podova, prepustilo se je iste na riešenje financijalnom odboru.

* * *

Konačno proglasiv sjednicu tajnom, pročitala se je molba obć. blagajnika g. R. S., da se ga primi u svezu občinarstva ove občine i imenuje definitivnim, i ona g. K. M. da mu se podieli njesto pisara kod ove občine. Obć. zastupstvo zaključuje, da se prvomu obećaje primiti ga u svezu občine Kastav, čim se izkaže odpustom dosadanje njegove zavičajne občine, te da će ga imenovati definitivnim u svojoj službi čim zadobije austrijsko državljanstvo. Glede posliednjeg odlučuje se, da prvim febrarom t. g. preuzme kod ove občine mjesto vježbenika uz naknadno opredieliti se imajuću nagradu.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red.

Pazinski kotar:

Pišu nam iz Boljuna: U ovo tužno zimsko doba, otpremismo na vječni počinak smrtne ostanke dvaju čestitih muževa, braće Augustina (otca sadanjeg načelnika) i Jakova Iliašića. U kratko vrieme izmed 19. veljače i 4. ožujka, ostaviše nas mili pokojnici jedan za drugim iza kako doživiješe rietku starost (prvi 92 drugi 81. godinu). Vrli pokojnici bijahu štovani i cijenjeni od svih znanaca i prijatelja kao radini gospodari i revni kršćani. Pokojni Jakov bio je izabran do 3 puta načelnikom mjestne općine Boljun. Iza kako se je i ovdje počela buditi narodna svijest postadoše oni stupovi na tom polju. Čitali bi revno „Našu Slogu" i druge osobito gospodarske knjige, te bi svakomu davali mudre savjete i poticali ga na rad i slogu.

Kako su mnogo toga doživjeli i iskusili, znali bi oni uvjek pripovjedati, kako je jednom bilo i kako su jednom ljudi jednom živjeli. Tako n. pr. pripovjedali bi oni, kako je jednom seljak išao na nadnicu za deset novčića ili kako je prodao hekt. vina za dvie for. a velikog za 13 for., s toga su ih ljudi uvjek rado slušali.

Za života vezala je obojicu riedka bratska ljubav, a sad dijeli samo pedalj zemlje njihova vječna počivališta; a i počivati će mirno iza kako ostaviše vriedne i čestite sinove, sebi na čast a općini na ponos — a što više — ostaviše krasan primjer potomcima, koji će se još dugo sjećati milih pokojnika s harnim riječima: „Bila im lahka ova crna zemljica."

Sv. Petar u Šumi 14./3. 1905. Lanjske godine, mjeseca augusta napravila se je podporom vlade cesta koja vodi iz sv. Petra u šumi preko sela Pamići u Žminj. Dio iste, što je izmedju sv Petra i Pamići, bi izručen obć. načelniku u Tinjanu, V. Križmaniću. Ovaj imao je vršiti nadzor i plaćati dnevnice. Nu radnja se je izvela, a da žalibože nisu primili svi težaci svojih krvavo zasluženih nadnica. Obće je poznato, da iz sela Pamići nije šestorica nikako mogla do svoje plaće. Jedan je čak i umro pred mjesec dana, a da svoje zaslužbe nije vidio. Ovi posliednjaci obraćali se opetovno i na župana i na načelnika i na Giorgisa, koji je dnevnice bilježio i pomagao plaćati nadnice, ali sve uzalud. Njihove molbe našle bi svaki put tvrda ušesa. Dvojici je napokon to vječito moljakanje toliko dozlogrdilo, da su dne 13. ov. mj. po kiši i zimi išli u Tinjan, izgubili tim pol dana, pak su tamo od načelnika odlučno zahtjevali, da već jednom nakon više od pol godine podmiri njihove krvavo stečene zasluzbe, pošto bi inače bili prisiljeni nastupiti proti njemu sudbenim putem. Nu što da im će je na to udostojio odgovoriti načelnik Križmanić? Neka uzmu turkinju (kukuruz) ili muku iz njegovog mlina umjesto plaće. Kada su mu pak ovi dali razumjeti, da se nisu pogodili, da će raditi ni za turkinju ni za muku, nego za novac, kažao im je, neka mu onda slobodno čine peticiju. Ali brzo se valjda predomislio, pak nadodao, neka mu ako nije druge, donese svaki biljeg od 14 para, pak će im načiniti namire, a oni — pošto nepismeni — će samo podkrižati i onda da će izplatiti. Pošto nije poznato, da treba za novce dobivene od vladine podpore činiti namire, nije se ovoj dvojici spočetka dalo to činiti.. Nu na koncu samo da im ne treba više gubiti vremena, udovolje zahtjevu ali tako da su si drugdje dali napisati namire; u ovim je bilo navedeno, da primaju od obć. načelnika iznose i to jedan K 18., a drugi K 13·50 za radnju izvršenu još mjeseca augusta 1904. na račun vladine podpore na kratici ceste sv. Petar - Žminj. Kada su svoje namire predali načelniku u ruke, te vidjevši u kojem obliku su sastavljene, izjavio je, da on to mora platiti iz svoga žepa. Kako se ima ove riječi tumačiti? Zar bi bio možda morao tko drugi platiti, ako bi on sam bio sastavio namiru? Kada će pak ostali Pamići i oni nekoji iz Ježenja doći do svoje plaće? Kada će biti toli sretni, da im se već jednom načelnik bude smilovao? Hoće li i njima takodjer nudjati turkinju i muku umjesto novca? Valjda će i ljetos stići podpora od vlade. Ali zlo i naopako za naše ljude, ako im opet budu nadnice dielili ovakovi muževi. Ljetina slaba, kmeti tekar čekaju da im s koje strane kapne novac; ali ako kao nadničari djela izvrše, svoju hranu uživaju, a mjesece i mjesece moraju čekati na svoju plaću, eh onda im slaba pomoć od takove podpore. Da se to ne dogodi, videant consules.

Dobrotvorni prinosi. Prigodom smrti kćerke si Marije darovao je gosp. dr. Josip Šebesta Djačkom pripomoćnom družtvu i Zabavištu u Pazinu svakomu po K 50, a nekolicina prijatelja Narodnom domu u Pazinu K 10 preostalih od prinosa za nabavu vienca.

Prigodom smrti dr. Dinka Vitezića darovali su njegovi baštinici dr. Mate, Josip i Luka Vitezić Družbi sv. Cirila i Metoda, Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu i Bratovšćini hrv. ljudi u Istri u Kastvu svakom po K 400·—

Hrvatski jezik kod drž. željeznice u Istri. Opetovane su bile pritužbe i sa strane naših občina i sa strane drugih zanimanika proti zapostavljanju hrvatskog jezika u uredovanju kod državne željeznice u Istri. Obećavalo se je da će se udovoljiti tim opravdanim tegobama hrvatskog pučanstva. Kako se to obećanje održalo, prikazuje nam napis na staničnih ulaznicah, koji doslovno glasi: *„Kolodvorske ustupice daju pravo na ustup u cekasnicatu ili na kolodvorskoj stezi i ne daje pravo na ustup u kolam.*

Prestupnici su kaznjeni sa globom od sest kruna.

§. 21/2 prometnog pravila".

Zar to fije poruga?

Zašto se ne otvara škola u Sušnjevici? Pišu nam iz srednje Istre: Držalo se, da je konačno riešeno pitanje o otvorenju pučke škole u Sušnjevici, tà reklo se je bilo na kompetentnom mjestu, da će učitelja ili makar učiteljicu tamo poslati. Kad tamo došla nam je viest, da je zem. školsko vieće odlučilo, da se od državnog novca ne će ništa potrošiti za školu u Sušnjevici, nego da će se čekati, dok zem. odbor u Poreču stvar ne riesi. Zemaljski odbor protivan je otvorenju hrvatske pučke škole u Sušnjevici. Razumiš čovječe! To je smišljano, grozno, sramotno! Evo, sada, kad je škola dovršena i 100

djece za školu sposobne, ne dadu nam ono, što nam po zakonu pripada. Ne dadu nam, jer niesmo Niemci ni Talijani, već po njihovom računu bezvizjestan i služinski narod. A mi im poručujemo: Pritisnuto jače, sve to više skače i da nam je do vrha zakipjelo. Plaćamo i hoćemo imati svoje i dosta! (Izgovaraju se, neznamo da li pravom, da nemaju učitelja ni učiteljice za tamo. — Op. Ured.)

Franina i Jurina.

Fr. Zadnji dan mesopusta da je kapitan od buduće jite baščanske zval društvo da gredu u maškare za smlatit protivnika toga talijanskoga društva.

Jur. Dobro da ga je volja košćice glodat i skarbuljat.

Fr. Dobro mu je rekal stari Kalić pred svimi: ter si dosta maškaran.

Jur. Hvala mu da je protivan onim trubilom baščanskim, ki su odabrali za presjednika jednog furesta, talijanskog mučinu Neverujboga.

Fr. Škoda da se Antonac zgublja s ovakvimi ljudi kao što je famozi Grga i novi štimani prešident.

* * *

Fr. Kršinski balarini su hodili na pust iskat pamet u Zamašk.

Jur. Pak ča su našli?

Fr. Vero su nesli jeni dva pod klobukom pokazat na domovinu!

Jur. Bašla ko su zapazili u glavi kakova je pamet.

Fr. To je njihov posal.

Jur. Bog im daj sriću, da bi još prišli.

Fr. Amen Bože daj!

Razne primorske viesti.

Porinuće nove ladje naše ratne mornarice. Kako javljaju bečki listovi porinuti će se dne 21. maja o. g. sa brodogradione Sv. Marka u Trstu nova ladja naše ratne mornarice, koja će nositi ime nadvojvode Ferdinanda Maksimilijana. Porinuću prisustvovati će kao kumica nadvojvodkinja Marija Josipa sa suprugom nadvojvodom Otonom.

Talijanska kraljica Jelena i hrvatski jezik.

Spljetsko »Jedinstvo« piše: »Nedavno na jednoj zabavi u kraljevskoj palači u Kvirinalu u Rimu pristupi kraljevskomu paru na poklon g. De Micheli-Vitturi iz Spljeta, vojni-ataše austro-ugarskog poklisarstva. Kralj ga upita: Ella è dalla Dalmazia? — Sì, Maestà! Na to kraljica: tada vi govorite hrvatski? i izmjeni s njime nekoliko rieči u našem jeziku. Kraljica je kazala: hrvatski, jer je to sve jedno kao i srpski, a znala je, da se u Spljetu osjećamo Hrvatima.

Svesokolski kongres u Zagrebu.

Iniciativom predsjednika saveza hrvatskih sokolskih družtava, g. dra. Stjepana pl. Miletića, snuje se svesokolski kongres u kolovozu g. 1906. u Zagrebu. Kako javljaju češki listovi, g. dr. Stj. pl. Miletić obavjestio je o tom naumu predstavničtvo saveza čeških sokolskih družtava i pozvao na kongres načelnika grada Praga. Vještina i energija g. Miletića, koji se stavio na čelo toj socialno kulturnoj proslavi, dovoljnim su jamstvom, da će taj kongres biti dostojna i impozantna manifestacija zdrave sokolske misli.

Jadranska banka u Trstu.

Kako čitamo, u slovenskih listovih grada Trsta, snuju tamošnji slovenski rodoljubi novi novčani zavod pod naslovom *Jadranska banka*, za koju da je već i pravilnik gotov. — O tom važnom poduzeću tršćanskih rodoljuba progovoriti ćemo obširnije u budućem broju.

banNove knote po 10 kruna.

Na 25. veljače počela je austro-ugarska banka izdavati kod svojih glavnih zavoda u Beču i Budimpešti, kao i kod svih svojih podružnica nove banknote po 10 kruna s datumom od 2. siečnja 1904., uslied česa će se staviti izvan prometa sadašnje banknote po 10 kruna s datumom od 31. ožujka 1900. U smislu postojećih zakonskih propisa ograničeno je izdavanje banknota po 10 kruna na 160 milijuna kruna, pa će se izdavati toliko novih banknota, koliko se banknota s datumom od 31. ožujka 1900. bude iz prometa povuklo zajedno s preostalim državnim notama od 5 for. austr. vriednosti s datumom od 1. siečnja god. 1881. i onima od 50 for. austr, vriednosti s datumom od 1. siečnja 1884. Banknote po 10 kruna-s datumom od 31. ožujka 1900., koje se sada nalaze u prometu, primaju se kod glavnih zavoda, kao i podružnica austro-ugarske banke do 28. veljače 1907. putem plaćanja i zamjene. Poslije 28. veljače 1913. nije austro-ugarska banka više dužna, da opozvane banknote od 10 kruna s datumom od 31. ožujka 1900. ni primi ni zamjeni.

Nove banknote po 10 kruna duge su 135 milimetara, a široke 8 milimetara, te imadu na papiru bez vodoznaka dvostruki tisak: na jednoj strani s njemačkim, a na drugoj strani s magjarskim tekstom. Slika note je štampana u ljubičastoj boji.

Pastirski list tršćanskog-koparskog biskupa.

Izašao je pastirski list tršćanskog-koparskog biskupa presvjetloga dra. Franje Savera Nagla za ovu korizmu. Pastirski list je razdieljen u tri diela a na koncu je dodan postni red.

Cieli pastirski list raspravlja o kršćanskom življenju. U prvom dielu razpravlja se što znači kršćanski živjeti? Kršćanski život sastoji se u misli, ćućenju, govoru i radu prema kršćanskoj istini, koju se upoznaje po naucima svete vjere. — Drugi dio govori kako ćemo pokazati da kršćanski živimo. Da to pojedinac i obitelj pokaže, treba da se drži kršćanskog dnevnog reda pri svakom i najmanjem poslu i u svakoj zadaći života. Prije svega pak u kršćanski red spada uviek pomisao na Boga. Na ovaj red, preporuča toplo poslanica osobito svim onima kojima je povjeren odgoj djece, da povjereni si pomladak na taj red priuče i u tom duhu odgoje.

Treći dio govori o zaprieki pravog kršćanskog života, a to je često s t r a h p r e d l j u d i, osobito u gradovima.

Ciela poslanica je veoma krasna i ugodna za čitanje, a hrvatski jezik u njoj upravo liep, što je veoma pohvalno.

Državna podpora za ublaženje biede u Primorju. C. k. vlada doznačila je namjestničtvu u Trstu za ublaženje biede u cjelom Primorju (Istra, Trst i Gorička) 400.000 kruna od 15½ milijuna zajma, koji bijaše vladi u tu svrhu dozvoljen. Taj novac će se podieliti u pojedine političke kotare Primorja prema potrebi i biedi, koja ovdje ili ondje vlada. Dvojimo, da će vlada podieliti novac siromašnim ili biednim stanovnicima, već će valjda nabaviti hrane ili dati narodu zaslužiti cesto- i vodogradnjami. Bilo jedno ili drugo, želiti bi bilo, da se taj novac pravedno upotriebi, da ga ne budu uživale samo pojedine osobe, možda nepotrebne, već stanovničtvo, koje je u istinu potrebno. Želimo nadalje, da se kod podieljivanja bilo novca ili hrane ili kod provadjanja javnih radnja ne gleda na prijateljstvo ili na pristaše bilo koje stranke, da se ima pred očima jedino siromahe, biedne i nevoljne. Mi ćemo nastojati, da doznamo kako se je taj novac napose u Istri upotriebio, te ćemo svaku pristranost i zloporabu javno žigosati i dojaviti odlučujućim krugovima.

Država je opredielila taj novac kao podporu oštećenima tučom, sušom ili poplavom, u obće onima, koji zbog prologodišnje nerodice stradaju i njima neka se dade podpora bilo u novcu ili hrani, bilo zaradjujom kod javnih radnja.

Imenovanja. Zemaljski odbor za Istru u Poreču imenovao je mjernikom kod zem. gradjevnog odsjeka g. Guida Ghersinu, a g. Virgilia Budinicha definitivno zemalj. mjernikom.

Suvišno je spominjati, da su obojica imenovani odlučni Talijani, premda imadu čisto hrvatska imena.

Ne dobije kruha kod našeg sl. zem. odbora ako ne Talijan, ili kakav naš odpadnik.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Vjekoslav Višković svećenik u sv. Marije od Zdravlja sakupio medju rodoljubima	K 13·—
Gosp. Blaž Deklera, župnik u Cerovlju, daruje kruna 5 a sabrao kruna 7·48 — ukupno	K 12·48
Prigodnom vjenčanja g. Ante Milanovića s dražestnom gospodjicom Ružom Bazijak, sabrao je gos. I. Nežić, učitelj u Livadama, na piru	K 16·25
Ukupno danas	41·73
Na račun ove g. izkazanih . . .	321·39
Sveukupno	K 363·12

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Vjekoslav Višković svećenik u sv. Marij od Zdravlja sakupio u družtvu živih i odličnih Hrvata uz nazdravicu sjeverinom stricu	K 5·—
Ukupno danas	K 5·—
Na račun ove g. izkazanih . . .	99·40
Sveukupno	K 104·40

OGLAS.

Daje se na opće znanje, da će se u občinskom uredu u Buzetu dne 1. aprila t. g. u 10 sati prije podne obdržavati javna dražba glede davanja u zakup izgradjenja djelova I, IV i V ceste od Fontane do Sv. Sveti.

Primati će se samo ustmene ponude, koje budu podnešene do 11 sati prije podne.

Prije ponude moraju natjecatelji položiti jamčevinu 10% od svote ustanovljene u dotičnom proračunu.

Dražbeni uvjeti, kao nacrti i proračuni mogu za vrieme uredovnih sati u općinskom uredu u Buzetu uviđjeni biti.

Cestovna uprava za sudbeni kotar

Buzet, dne 11. ožujka 1905.

Predsjednik:

I. Žigante v. r.

Listiće za korizmenu izpovied ili pričest izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 70 h. 100 komada.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostižívo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izkašivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tucela (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucel (12 boč.) 4 K, 2 tucela (24 boč.) 8 K, 3 tucela (36 boč.) 11 K, 4 tucela (48 boč.) 14·60 K, 5 tucela (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u PULI Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. župnim, občinskim i drugim oblastima i uredima te posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima, p. n. gg. trgovcima i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietcem itd.	kg. po K 8·—	Voštени oviliki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svieće za božično drvo u 6 nojah	„ „ 3·—
„	„ „ 2·—	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav	„ „ 4.40
granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		„ II. „ „	„ „ 2·40
		Voštено platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gershеimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako med pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponižnije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su prigodom dugotrajne i teške bolesti, smrti i pokopa preljubljene nam supruge i majke

EUGENIJE GROSMAN,

budi kojim načinom iskazali svoju ljubav i sućut nad nemilom nam nesrećom i teškim udesom, izrazujemo ovime svoju najtopliju zahvalu.

Osobitu harnost dugujemo veleč. g. dekanu Antonu Ellner i veleuč. gosp. dru Gaju Dabović, liječniku na brizi iskazivanoj našoj miloj pokojnici za vrijeme njenoga bolovanja; onda veleč. g. Ivanu Vrabec, upravitelju župe u Veprincu, Josipu Petrak, dušobrižniku u Rukavcu i drugom čč. svećenstvu, mjestnom učiteljstvu sa školskom mladeži, ženskoj podružnici družbe sv. C. i M., svoj p. n. gospodi, koja su pristupila da iskažu posliednju počast preminuloj i svima koji su bilo ustmeno ili pismeno sjetili nas se i tim ublažili veliku našu tugu.

KASTAV, dne 13. marča 1905.

Tugujuća obitelj Grosman.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žečerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrsteo i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

POZOR! BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješnju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duceta)	K 5·—	36 „ (3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48 „ (4 „)	„ 15·—
		60 čočica (5 duceta)	K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 — 4 originalne boce K 5·80

6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Javna zahvala.

Svim prijateljima, poznancima i rodjacima, koji su prisustvovali kod sprovoda ili drugačije svoju sućut pokazali prigodom smrti našeg milog sada pokojnika

Ivana Škarpa,

najljepše se zahvaljujemo. Osobito se zahvaljujemo onom brojnom narodu, koji je ća do groblja pratio smrtne ostanke dragog nam preminulog. — Platio im svima dobri Bog!

MALINSKA, dne 7. ožujka 1905.

Petar Škarpa, sin — Ante Kraljić rodj. Škarpa kći

Antun Škarpa, sin — Kate Škarpa, kći

Mare Šabalja rodj. Škarpa kći — Pop Pavao Šabalja, unuk

Broj 12. Pula, u četvrtak dne 23. marča 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izrično napiše „Reklamacija".

Tekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, u nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Crv u trojnom savezu.

Poznata je činjenica, da je stvoritelj trojnoga saveza, pokojni knez Bismark spravio u savez Austro-ugarsku i Italiju u prvom redu radi njemačkih interesa. On se je hotio s jedne strane osjegurati proti odmazdi Francezkoj i proti eventualnom sukobu sa Rusijom, s druge pako hotio je odalečiti Austro-ugarsku i Italiju od suparnicah Njemačke, od Francezke i Rusije. Trojni savez bijaše dakle naperen u prvom redu proti Francezkoj i Rusiji a u drugom redu tekar išao je za uzdržanje sveobćeg mira, t. j. da uzmogne Njemačka mirno uživati plodove njemačko-francezkog rata od god. 1871.

U taj savez došla je Austro-ugarska, kako je mudro kazao jedan austrijski političar — kano i Pilat u vjerovanje. Ona je živila u prijateljstvu i sa Francezkom i sa Rusijom, a Italije, koja bijaše tada financijalno i politički raztrovana, nije se imala bojati, jer bi bila s njom samom lahko obračunala.

Italija nasuprot našla je u trojnom savezu bogatu odštetu za one žrtve, koje je svojim savezničkim doprinesti imala. Dogotrajnim carinskim ratom, što ga je vodila sa Francezkom, bijaše gospodarski tako oslabljena, da njoj je silno trebalo izvanjske pomoći a da uzmogne urediti svoje državno gospodarstvo. Uredjenjem svojih financijah na teret svojih saveznica, osobito Austro-ugarske, ublažila je strastvenu borbu političkih stranaka i stekla takav ugled i upliv doma i vani, kakvog nije do tada nikada uživala.

Trojnim savezom okoristiše se dakle jedino Njemačka i Italija, dočim je Austro-ugarska monarhija preuzela samo težkih obveza i velikih žrtava, koje snašaju mučno njezine južne pokrajine.

Taj savez bijaše dakle sklopljen na obranu i zaštitu saveznika u slučaju navale na jednog od saveznika od susjednih država. Glavna bo njegova ustanova glasi, da se imadu saveznici uzajamno podupirati u slučaju pogibelji od strane nesaveznika. Ali stvoritelji tog saveza zaboraviše — reć bi — na jednu vrlo važnu okolnost, koja bi mogla tečajem vremena nastati. A da bi mogla nastati, kažu nam najnoviji dogodjaji. Ta okolnost tiče se Austro-ugarske i Italije.

Ove dvie susjedne države, premda je željezni kancelar vezao čvrstim vezom jednu uz drugu, ipak ne živu u iskrenom i srdačnom prijateljstvu. Taj nenaravski, prisiljeni vez nije mogao izbrisati starih uspomena, nit je mogao otjerati opravdanog i zajedničkog im nepouzdanja i suparničtva. Uvriedu ili nepravdu može se oprostiti, ali ju nije lahko zaboraviti nit dobromu prijatelju. Upravimo li to na stare odnošaje izmedju ovih država i na neprestana izazivanja sa strane talijanskih državljana, tad ćemo si lahko protumačiti zašto neima i nemože biti pravog prijateljstva izmedju njih i zašto raztvara crv nepovjerenja ne samo to umjetno stvoreno prijateljstvo, već dapače isti trojni savez.

Da imade pako izmedju Austro-ugarske i Italije nesporazumljenja, nepouzdanja i nesuglasja, osvjedočen je svatko, koji ne vjeruje slepo raznim izjavam ministara izvanjskih posala Italije i Austro-ugarske. Takvom osvjedočenju dao je izraza dne 9. febrara o. g. u sjednici talijanskog senata jedan od najuglednijih muževa Italije, senator i knez Campo-Reale.

Uzprkos opetovnim i umirujućim izjavam — reče senator — koli rimske, toli bečke vlade, pobudjuju u Italiji i vani, postojeći odnošaji izmedju dviju država sve to veću zabrinutost. Koji shvaća stvari s praktične strane, mora priznati, da bi se moglo sva prieporna pitanja riešiti mirnim putem, kad bi to samo Italija htjela. Prešav zatim na iredentističke spletke u Italiji — reče — da žali, što se je talijanska vlada toliko puta pokazala preslabom a da tim spletkam odlučno na put stane.

Ministar izvanjskih posala Tittoni odgovorio je odmah senatoru, priznav, da su doista postojala razna prieporna pitanja izmedju Austro-ugarske i Italije, ali da je on ta pitanja prošle godine na sastanku u Opatiji sa ministrom Goluhowskim posve uredio. Nu kasniji dogodjoji pokazuju, da ta pitanja nisu uredjena za sva vremena. Mi upozorujemo samo na novije činjenice, koje nemože izvinuti sva europejska diplomacija.

Upozorujemo naime na utvrdu gorskih klanaca i popravke tvrdjava, provedene prošle godine na austrijsko-talijanskoj granici u južnom Tirolu; upozorujemo na pojačanje posada u Trstu, Gorici, Gradiški, Tržiču, Tolminu, Kanalu itd., koja su jur provedena ili se imaju provesti; upozorujemo nadalje na najnovije odredbe redarstvene oblasti u Puli glede slikanja i snimanja tvrdjava, ratnih brodova, arsenala itd. te naredbu uprave ratne mornarice, da se imade ratnu luku u Puli još bolje utvrditi; konačno upozorujemo takodjer na najnoviju osnovu talijanskog ministra rata Pedotti-a, koji traži ništa manje od 200 milijuna lira za učvršćenje sjeverne i iztočne talijanske granice proti Austriji".

Na prigovor bečkih listova, da je ta osnova bezpotrebna, suvišna, dapače izazivajuća, odgovara rimski uvaženi list „Tribuna", da je politika bečke vlade himbena i agresivna, te poziva talijansku vladu, da bude budna i oprezna.

Ovako pisanje listova, koji stoje blizu jednoj i drugoj vladi, pokazuje dosta jasno, da ne vladaju iskreni odnošaji izmedju Beča i Rima i da se može očekivati i veći zamršaja u nedalekoj budućnosti, uzprkos umjetno stvorenom prijateljstvu i saveznictvu — na papiru.

Trojni savez razpast će se sam od sebe, ako ne podje diplomaciji za rukom odstraniti sva ona prieporna pitanja, narodno-gospodarske i političke naravi, koja u istinu postoje izmedju Austro-ugarske i Italije. Ovakva pitanja radjaju nepovjerenje i nezadovoljstvo i medju iskrenimi saveznici, a kamo li ne će ondje, gdje takove iskrenosti absolutno neima.

Što se tiče oboružanja granice ili učvršćenja tvrdjava, pojačanje posada itd. s naše strane, to nam je opaziti, da će sve to malo koristiti monarhiji, bude li njezino glavno uporište na jugu sve to više zanemarivano, zapostavljeno i prezirano.

Naš se narod još sjeća živo vapaja vlade i vojničkih oblasti od god. 1848. Njemu je ostalo dobro u pameti kako ga tada nazivahu stupom i zaštitnikom države na jugu — dok je trajala pogibelj, a kad je ova minula, bilo mu je kako i prije, ako ne i gore. Nekoje stvari može se oprostiti, ali zaboraviti nikada, i to neka si dobro zapamte oni, koji se pokazaše do sada uvjek nezahvalnimi hrvatskomu narodu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 19. marta 1905.

U obih kućnih sjednicah prošloga tjedna razpravljao se je predlog dra Derschatte, koj se posliednje doba toliko spominje. Radi toga predloga, čim je na svjetlo došao, skoro da se nije razbila njemačka uzajamnost. Derschatta postavio je svoj predlog u ime svoje, njemačke pučke stranke, a da nije obavjestio drugih njemačkih stranaka. Ove pak su se tim smatrale uvredjenimi. Kasnije se je govorilo, da na predlog neće pristati ni Česi ni Poljaci. Sad se čini da će ga prihvatiti većina stranaka, ako ne sve. Pa čak ni vlada neće mu se protiviti, akoprem njoj je jako neugodan — radi najviših krugova.

Predlog je medjutim samo formalne naravi; al posliedice mogle bi biti velikoga stvarnoga zamašaja. Predlog Derschatte-a glasi, *da se izabere odbor od 48 lica obzirom na odnošaj kraljevstva i pokrajina zastupanih u carevinskom vieću prema pokrajinam ugarske krune.* Derschatta i drugovi, videć što se sve dogadja u Ugarskoj već više vremena, a osobito poslie tamo obavljenih izbora u državni sabor, videć da su zahtjevi Magjara sve veći, videć da kruna razpravlja već mjesece samo sa ugarskimi državnici, i znajuć da se tu radi ne samo o stvarih koje se tiču Ugarske i ove polovice monarhije, i njezine cielokupnosti, došli su na misao, da postave svoj predlog. Odbor koj se ima izabrati, imat će zadaću da proučava cieli skup odnošaja izmedju jedne i druge polovice monarhije, davati izražaja nazoru predstavnika ove polovice i podnašati predloge zastupničkoj kući. On hoće da se pitanja tičuća se ciele monarhije ne razpravljaju jednostrano izmed ugarskoga kralja i predstavnika zemalja ugarske krune, nego da tu kaže svoju i „austrijski" cesar i predstavnici ove pole monarhije. Predlog ide za tim, da se ne dogodi ono, što se je dogodilo 1867., kad je carevinsko vieće bilo postavljeno pred gotov čin, pred ono što je sklopio kralj zemalja ugarske krune sa magjarskim zastupstvom. Bez sudjelovanja ove polovice monarhije stvorio se je dualizam, veli u svojem obćem hvaljenom obrazlaganju dr. Derschatta, a dualizam od 1867. nije nikakav organizam, nego je mehanizam najgore vrsti, kako je to već u oči obnove istoga godine 1876. pisao baron Helfert, konservativac, zakonske ustanove o dualizmu u jednoj i drugoj polovici monarhije ne slažu se posve. Ova polovica ima mnogo veće terete. Prva bi imala imati jednake; a neima niti takovih, već ima većih nego druga polovica koja nosi manje terete. Usljed toga se je tako rekuć naravski ona polovica jače razvijala nego li ova u svakom obziru. Razvijala se je jače takodjer usljed okolnosti, da neima skoro nijedne ustanove u austro-ugarskoj nagodi, koju nije ona strana povriedila, dakako uvjek na svoju korist, a na štetu ove polovice. Magjari svih stranaka, idu na to da nas podjarme. U dualizmu stvorila se je država uz nas; kasnije se je razvila u državu proti nam, a za buduće, po volji Magjara, imala bi biti država nad nami. Magjarski neodvisnjaci zahtjevaju u glavnom dvoje: neodvisnu vojsku i neodvisno carinsko područje. Al ako hoće neodvisnu vojsku, onda treba da ju i plaćaju, i da ova polovica ne doprinaša ni novčića za nju, te da prestane dosadanji razmjer kvote za skupne potrebe. Ako hoće neodvisno carinsko područje, onda treba da se preudesi odnošaj Bosne i Hercegovine, pitanje banke, novca i tolike druge stvari. I ako se to ima učiniti, nek se čim prije učini, nek se ne čeka dok bude to Magjarom najshodnije. O svem tom nije dovoljno da govori jedan ili drugi govornik kod bud koje debate. Doba govora kod shodne ili neshodne prilike je prošla. Položaj zove ne na govore nego na rad, a djela mogu uzslieditи samo na temelju odluka napravljenih u užih krugovih. Takav krug bio bi predlagani odbor, ili ćak njegov pododbor, pošto za sva odnosna pitanja nije pozvan ni nagodbeni ni carinski odbor.

Kod razprave su dosad već sudjelovali od Njemaca razni antisemiti, liberalac Lecher, socijalni demokrat Ellenbogen, Čeh Fiedler, Hrvat Ferri, Slovenac Šušteršić, a govorio je i ministar-predsjednik. Dr. Ferri crtao je poglavito stanje nemagjarskih narodnosti u Ugarskoj, kao i postupak magjarskih vlada proti Hrvatskoj. Izbori u Ugarskoj pokazali su kako su vladajući Madjari ušutkali sve ostale tamošnje narodnosti. Uzme li se u obzir tamošnji izborni red i postotak koj je kod izbora glasovao, dolazi se do zaključka, da su izbori izliev volje samo četiriju po sto svega stanovničtva. Zastupnici dakle što su izabrani, ne predstavljaju ni iz daleka volje tamošnjih naroda, pa ni samoga magjarskoga. Obzirom na Hrvatsku iztaknuo je dr. Ferri s jedne strane, kako se je gazilo prava Hrvata pod Khuenom-Hedervary, s druge kako Hrvati imadu po zakonu pravo sudjelovati kod nagode sa „Austrijom", te kako se temeljem pragmatičke sankcije, mogu odlučiti i za druge državopravne odnošaje nego li su današnji. Dr. Ellenbogen upozorio je odlučujuće krugove na to, da nemagjarski narodi u Ugarskoj kao i Hrvati danas inače čuvstvuju nego li su godine 1848. Onda su se borili za Beč a proti Budim-Pešti, u nadi da će [illegible] Beč od Budim-Peste štititi. Sada, premda jih Budim-Pešta tlači, ne mare za Beč, jer jih je on za njihova

djela 1848. nezahvalnostju platio, plaćno i još plaća. Dr. Šusteršić naglasio je u svojem govoru da se monarhija nalazi u ovako zlu stanju poglavito radi nezakonitoga i nepravednoga postupka naprama južnim Slavenom. Dr. Fiedler govorio je o nuždi preustroja monarhije. Ministar-predsjednik barun Gautsch pohvalio je miran i trezan ton kojim je govorio Derschatta. Učinio je to njekako prisiljen, i vidilo se je iz svega da bi mu bilo najdraže da toga predloga nebude. Dao je svečanu izjavu da će najodlučnije braniti interese „Austrije“, i od magjarske nove vlade čim se sastavi, zahtjevati jasne odgovore na stanovita pitanja.

Razprava o Derschattinom predlogu još nije svršena. Al već ima svoje posliedice. Njegovo Veličanstvo putuje danas u Budim-Peštu, i ostati će tamo više dana u svrhu razmatranja Ugarske krize. Oprieke izmedju kralja i većine državnoga sabora će se po svoj prilici izravnati. Popustiti će se i s jedne i s druge strane. Magjari će popustiti, jer znadu da njim nikad ni nikako nemože biti bolje, nego li njim bijaše u dosadanjem odnošaju, gdje s jedne strane sišu narode ove polovice monarhije, s druge nemagjarske u Ugarskoj, kao i Hrvate u banovini.

* * *

I netom prošloga tjedna radili su razni odbori. Medju njimi i legitimacioni. Razpravio je njeke neprotestovane izbore, i dva protestovana iz Galicije. U oba slučaja odlučilo se je, da se imade tražiti izvide o njekih nedokazanih tvrdnjah navedenih u protestih. U jednom tih dviju slučajeva uztvrdjeno je u protestu, da se je skrutinij izbora proveo tajno. Zastupnik Pernerstorfer zahtjevao je, da se ima ta tvrdnja izviditi, i ako se dokaže da je istinita, da se ima izbor uništiti. Razprela se je duga razprava o tom da li se ima i skrutinij obaviti javno ili ne. Zastupnik Conci zagovarao je nazor, da, pošto nije u zakonu izričito ustanovljeno, da mora i skrutinij biti obavljen javno, može biti i tajan. Tako i Schöpfer. Razni drugi, naročito dr. Stransky i Hruby, dokazali su uprav protivno. Općenito se uzimlje, da je izborni čin javan.

Drugačijega izbora zastupnika ne može se ni misliti. I u zakonu je ustanovljeno da je izborni čin javan. Skrutinij je samo dio izbornoga čina, mora dakle i taj biti javan. Kad ne bi imao biti, moralo bi to biti izričito u zakonu ustanovljeno. Velika većina odbora izrazila se je za taj nazor.

Na dnevnom redu sjednice toga odbora od 16. t. mj. bila je takodjer razprava o izvještajih Plantana i Bartoli-a glede protestovanoga izbora dra. Bennati. Dr. Conci je predlogao da se ne čitu izvještaja obojice izvjestitelja, nego neka se razpravi samo neka načelna pitanja. Plantan se je tomu protivio sa svom odlučnošću. Ako si hoće članovi odbora pravu sliku o stvari stvoriti, moraju saznati za sadržaj svih devet prosvjeda, i u obće predočiti si cielo stanje. Predsjednik odbora dieli nazor Plantanov, da se naime mora pročitati referat i koreferat, da se pak uzmogne razpravljati načelna pitanja. Pošto je referat Plantanov bio tiskan već marta 1903. i pošto je od onda novih članova u odboru predlaže se, da se odroči razprava, dok taj referat dobiju i prouče svi članovi odbora. Plantan se protivi tomu, te upotrebljuje tu priliku da prosvjeduje najodrešitije proti načinu kojim je sastavljen koreferat. Muogi tomu povladjuju, ali predlog za odročenje se je ipak prihvatio. Predsjednik sa referenti ustanoviti će sjednicu za to samo, jer se predvidja duga razprava.

Politički pregled.

U Puli 22. marča 1905.

Austro-Ugarska.

O namjeravanom preustrojstvu austrijskog ministarstva piše jedan bečki konservativni list, da se o tom za sada nemože ozbiljno govoriti. Jedino Česi, da bi mogli tražiti, da im se dade u ministarstvu, osim ministra zemljaka, još jedno ministarsko mjesto. To mjesto — kaže spomenuti list — moglo bi biti za sada samo mjesto ministra financija. Nu u sadašnjem položaju, kadno treba od parlamenta i od delegacije tražiti mnogo milijuna za vojsku, težko da će se naći kojeg Čeha, koji bi hotio započeti svoje poslovanje s takvim omraženim zahtjevom.

Povodom nastupa svoje nove službe, izjavio se je austrijski ministar za zem. obranu general Schönaich vrlo odlučno o zahtjevih magjarskih radikalaca u pitanju vojske. On je kazao, da je pitanje o zajedničtvu ovaj čas prvim predmetom razprave. Ovo pitanje je za nas toli važno, da mu dajemo najveće znamenovanje i posvećujemo najveću pažnju. Promjena s gora u ovom pitanju nemože se stalno očekivati. Naša je najprva dužnost, da uzdržimo jedinstvo vojske. Izgleda tako, da ovo mnienje i većinom prevladjuje.

Što se tiče zapovjednog jezika vojske — reče — nemože se glede toga očekivati absolutno nikakvu promjenu. Uz različite narodnosti, koje su sjedinjene u vojsci, mora s praktičnih razloga obstojati jedinstveni posredovni jezik. Kad bi njemački zapovjedni jezik izčeznuo, nestalo bi postepeno i njemačkog posredovnog jezika iz pukovnija, a u tom bi bezuvjetno nastala pogibelj za spremnost vojske.

Ova odlučna izjava ministra za zem. obranu prihvaćena je vrlo nepovoljno u magjarskih opozicijonalnih krugovih, koji će dati bez dvojbe oduška svomu nezadovoljstvu u madjarskom saboru.

Crna Gora.

Sa Cetinja javljaju, da je tamo stigao odaslanik jednog miletačkog družtva — grof Foscari — koje kani graditi željeznicu iz Bara u Podgoricu i barsku luku. Grof Foscari, da je doveo sobom više mjernika te da kani konačno s crnogorskom vladom ugovoriti tu gradnju. Govori se, da je crnogorska vlada zatražila od Turske, da dozvoli izgradnju pruge preko svog zemljišta u Srbiju, čime bi se navrnula žitna i druga trgovina na Bar. Medjutim turska vlada nije privolila na taj zahtjev.

Srbija.

Knez Aleksander, drugi sin kralja Petra stigao je u petak brzovlakom iz Beča na Rieku sa bogatom pratnjom. U subotu u jutro prosliedio je preko Zagreba u Srbiju. Knez je putovao pod tudjim imenom.

Koncem prošloga čedna stigao je u Beč srbski ministar financija Paču radi zaključka državnog zajma. Nu taj zajam neće se u Beču obaviti, te će se ministar vratiti u Biograd i tamo će se istom odlučiti, da li i u kojoj veličini imade se zajam sklopiti. Medjutim obaviti će se pokusi su pucanjem topova, i to početkom aprila u Kragujevcu. Pri tom će sudjelovati Kruppova i Schneiderova tvornica svaka s jednim topom, zatim Škodina tvornica i ranjska tvornica kovina. Vriednost topova, koje će se naručiti, iznositi će 20 milijuna kruna.

Rusija.

Radi dosadašnjih neuspjeha u ratu sa Japancima oduzela je Ruska vlada vrhovno zapovjedničtvo generalu Kuropatkinu, povjeriv isto njegovom drugu generalu Linjeviću.

Nakon posliednjeg groznog sukoba kod Mukdena povukoše se Rusi napram Tjelingu, kamo ih sliede Japanci i gdje se neće moći uzdržati zbog japanske premoći.

Ruske novine pišu, da je car Nikola dao nalog, da se pripravi za rat i odmah mobilizira dalnjih 400.000 momaka, koje će se odpraviti čim prije moguće na ratište. To bi imao biti dokaz, da Rusija ne misli na pregovore glede mira, već da će nastaviti rat tako dugo, dok ne izvojuje konačnu pobjedu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Konstituiranje občinskog zastupstva u Puli.

Konstituiranje zastupstva u Puli, koje se je htjelo obaviti u ponedjeljak dne 20 tek. mj. izvodnilo se i po drugi put.

Razlog tog neuspjeha jest, što je gos. Podhorski, profesor državne gimnazije, dao taj dan u devet sati u jutro ostavku na mandatu. Jednojezični oko jednojezičnog glasila puljske talijanske kamorre biesne i rigaju svoju žutu pokvarenu žuč, usisanu tisućljetnom djedovskom kulturom i udaraju, a ma brate, baš po talijansku na . . . Hrvate, a htjeli bi učiti pristojnosti prof. Podhorskoga, što se je usudio uzdrmati im mastne sjedalice i uštipnuti jih za pupak. — Jeste li čuli, ljudi, oni oko Žornaleta su se već tako pogospodili, te hoće da diele lekcije pristojnosti, dočim je njihov jučerašnji članak nešto najnepristojnijega što se može dati.

Pisma o izborim u Puli.

Upozorujemo naše štovano občinstvo da smo priredili treću nakladu knjižice »Pisma o izborim u Puli 1905«. Upozorujemo pak da je polovica ove treće naklade jučer već razpačana, te u zalihi imade još mali broj istisaka, te koji želi imati ovu obljubljenu pjesmicu neka se požuri kupiti je, jer će se i ona brzo rasprodati a nećemo moći više prirediti daljnju nakladu pošto je slog iste već razložen. Ciena pjesmici je kao i prije 10 para.

Godišnja skupština Sokola u Puli.

U nedjelju dne 2. aprila tek. god. u 3 sata poslje podne obdržavat će se godišnja redovita glavna skupština Prvog Istarskog Sokola u Puli u družtvenim prostorijama. Članovi se umoljavaju da prisustvuju čim brojnije ovoj skupštini.

Zadnja sjednica odbora biti će u četvrtak dne 23. o. mj. u 8 sati na večer, na koju se braća odbornici ovime pozivaju.

Vojnička stavnja u Puli.

Dne. 20. tek. započela je u našem gradu vojnička stavnja. Prvi dan bili su pozvani oni mladići stranci koji stanuju u području občine Pula; utorak su se predstavili oni koji su pripadnici mjestne občine Pula; sriedu 22. tek. bili su pozvani mladići iz občine Vodnjan; danas oni iz občina Kanfanar, Svetvinčent i Bal, a sutra 24. tek. mladići iz mjestne občine Barban.

Hrvatima je dozvoljeno fotografirati.

Nedavno je izdalo vojno zapovjedničtvo u Puli i c. k. redarstveno povjereničtvo naredbe, kojima ograničuje odnosno zabranjuje fotografiranje u području občine puljske. Takovu naredbu priliepilo je c. k. redarstveno povjereničtvo po uglovima grada Pule i u hrvatskom jeziku.

Nu po okolici, gdje živi izključivo naš hrvatski puk, pribijeni su takovi oglasi na drvenim pločama samo u *talijanskom* i *njemačkom jeziku*.

Što to znači? To znači, da se onim oglasima upozoruju stranci Talijani i Niemci, da se nesmije na tom i tom mjestu fotografirati, dočim buduć nije ta zabrana dana i u hrvatskom jeziku, znak je, da se Hrvata ta zabrana ne tiče ili bolje da je njima dozvoljeno snimati fotografički pojedine predjele.

Ne znamo komu da zahvalimo na ovoj pažnji, jer nam nije poznato koja je oblast one oglase izdala.

Ovoliko donašamo znanja i ravnanja radi svim Hrvatima i Slavenima, jer kad je Talijanu i Niemcu dozvoljeno nepoznavati hrvatski jezik u našoj kući, još većim pravom je nama dozvoljeno u *našoj kući* poznavati i rabiti samo naš hrvatski jezik.

I toga se moramo svi Hrvati držati!

† Jakov Feranda, dobro poznat medju našimi ljudi rodom iz Boljuna, po majci u rodu s g. d-rom Laginjom. preminuo je u subotu naglo u 86. godini života. Poboljevao je jedno 20 dana, ali slabio, dok se govorsć nije opuhnuo kao svieća. Živio je siromašno, ali do pred malo dana uvjek veseo i zadovoljan. Na životu mu je jedna kćer i četiri sina raštrkani po svietu.

Mrtvo tielo blagosloviti će se »danas, u 2. po podne« u mrtvačnici na groblju zatim pokopati.

Pokoj vječni.

Nešto statistike iz Premanture.

U prošloj godini 1904 rodilo se je u Premanturi 92 djece i to 57 muških i 35 ženskih; umrlo je u svemu 21 od kojih 12 muških a 9 ženskih; oženilo se pak 25 pari. Cieli selo Premantura broji preko 2000 duša.

Vojnička glazba.

Od sada unapried do nove odredbe počet će vojnička glazba ispred štopske palače i u perivoju Sv. Polikarpo igrati u 4 sata po podne.

Nova učvršćenja Pule. Ministarstvo rata odlučilo je još bolje učvrstiti ratnu luku Pulu. Sagraditi kani širokim molom otok Brioni sa tvrdjavom Lous na kopnu tako, da će biti ulaz u luku zatvoren sa južne strane. Trošak za te gradnje proračunan je na 6 milijuna kruna.

Lošinjski kotar

Večernja zabava u Malom Lošinju.

U prošlom broju izostavljeno je u izvještaju o lošinjskoj zabavi pomutnjom ime gdjice Karmele Bonicioli, koja je takodjer uložila svoj trud i vještinu, da zabava od 5. ožujka t. g. dobro uspije. Spomenuta gospojica jest od više godina revna blagajnica podružnice družbe „sv. Cirila i Metoda“.

Sa creskih zagradi. Neznam kako da otpočnem, premda me pamet ne ostavlja, kako je pamet ostavila one u času mahnitog preuranjenog veselja. Al o čem je govor? — Strpi se brajne, poslužit te želim, poslušaj samo, kajat se nećeš!

Znaj, ako još neznaš, da creski koljenovići (patres conscripti) uživaju povlasticu, da utječu u izbor župnika — dašto uviek, u granicama dozvoljenim po Božjem i crkvenom pravu. Nu što njima zakoni, što njima pravo, htjeli bi oni, da sve im ide na ljepak, košto je lje išla baš u ovoj stvari ista milostiva, amalgazovana od istog vodića kožnatog porjetla, kojega za cjelo ide zamjerno mjesto u krugu izgrane klike, te je tako cresko župničko pitanje došlo na stol vrhovnog sudišta i ovo je izreklo zadnju riječ dne 23. pr. mj. oko 9½ sata jutrom.

Tko da opiše neustrpljivost, kojom se je u Cresu očekivao prvi glas o svršetku parnice i nikakvo čudo, jer zanimalo je to i naše, a i one pod devizom „osar tutto“. Prvi je glas stigao tamo negdje oko 3½ po podne, pa da vidiš Koljenoviće na čelu im kapobanda, rekao bih ostavila ih pamet od veselja, a ako s nama čutiš, izrod bi bio, naši su kraći rukavi.

Prvi se čin opitog veselja odigrava u odajnama kapobande.

Pomisli brate, kako kolači oči, srce mu se širi, a pamet mu se zaustavlja u misli lovor vjenca, kog će mu oko čela ovit vjerna družina za pobjedu časnu. Dozivlje odmah svog glavnog pobočnika. Ovaj ne budi lijen, man se približi, nato će prvi: Beppo venji qua che ve mostro un altro trionfo della nostra comun. Possibile, bio je upit, nu črnjak ti moj odgovora i ne čeka, već pograbi papirić, ostavlja kapobandu ko pomaman leti ujedno sa raspikućom Testa de Cappuzzi i s malim Pavukon kamo? Svom sinu!

Drugi čin. — Sine, uzdanico moja, tako će črnjak, al tu ste i vi (jednom višeškolcu) radostnu vam donosim vijest, nude čitajte i mene pokrijepite u veselju, jer tudeški neznam, a vi ste slobodni gradjani, ljudi školani, bečlije, insbručani i genevrini ali uvjek naši dobri sini, dobri šklinkutaši.

Pomamno pograbe papirić, pročitaju na dušak, ushit veselja sinu im licem, a zaključak bio je „vinta“. Črnjačina i Testa de Cappuzzi se odmah povrati k kapobandi, jer trebaše, da se dogovore za neodlučnu sjednicu i daljnje večernje veselje — i ovdje je konac drugomu činu, medjutim brižni Kojon već vrši svoju.

U trećem pak činu vidiš već sabrane njekoje mudrije oce u občinskoj sgradi ili kako bi Gule reko: „Rocca d' italianita“. Vidiš im na licu, da im se veliko breme leglo na pleća i svaki od njih hoće, da sam sebe odtereti i drug:. Odatle zaglušna buka, dašto od pogrda na biskupa i župnika, a napokon se svi složiše u tom, da lovoriku tu valja ovjekovječiti uz večernji glazbopoj gorkim poklicima. Nu hoćeš vidjet, dok oni to smišljuju i zaboravljaju na primljeni brzojav, jedan pisarčić bivši carinik htjede da vidi svojim očima zlatna pismena, uze i čita, pa se zapanji i bolan mu poklik iz prsa se vine — la causa è persa.

Iz početka mu se smijaše, nu on tvrdoglav ostane pri svome, a u to dodje bolji poznavaoc njemštine, dade mu brzojav da ga čita, a kad bi gotov prozbori: Weine Jerusalem. Jerusalem ist gefallen!

Pomisli brate, kakva nagla promjena, kako ostaše osupnuti, zabrinuti koljenovići! Pomisli si prizor onog mačka, koga

nestašno dijete gurne sa prozora zadnjeg poda, koji, kad srećno stigne na tle, postane malo, da pregleda kud bi najsrećnije umaknuo, i vjeruj, tako bijaše i s našim koljenovićima. Pokunjene šije vraćahu se svojim kućama, a naše veselje kitiše krasnim episodama.

Fazan bekne
Sve se lekne
Gule huknu
Sve umuknu....

Župničko je pitanje riješeno i creski će puk do par dana imati župnika, vriedna, čestita, potekla iz naroda, da za narod živi.

To je u redu, a bio to prvi korak u pobjedi prava, za kim zaredali drugi, a Tebi dični kanoniče — Fac sit Deus na mnogaja.

Voloski kotar:

Kastavska postallja. Već odavna učestale su jedna za drugom svakojake tužbe proti neredu na ovdješnjoj pošti, (dotično proti majstorici gdjici Guerrato) pojedinci prituživali se, ali kao da rekbi sve to ništa ne koristi, ne znamo da li oblasti što proti tomu poduzeše, samo znamo, da se nasa (gdjica) majstorica još i uvjek bani pred gradom i kao da svima poručuje: činite vi svi što ćete i kako ćete, ja ću i nadalje što i kako hoću. pa šta ćete mi!

Žalibože, a doba bi bila, da se tomu paševanju stane jedan put na rep.

Nećemo se upuštati u malenkosti, kojih bi se sijaset i u velike nabralo, nego ćemo se taknuti samo glavnoga, u čemu je stvar već do vrhunca dospjela, ustreba li i potankosti, evo nas pripravnih iznijeti je sve na vidjelo, glavno je listonoša.

Dvije su tomu godine — biti će — bio jo listonoša do tada mladić, koji je obavljao svoj posao na podpuno naše zadovoljstvo. Nezna se zašto, mladić bje taj odpušten, ima po prilici toga dvije godine, od onda se redaju, niču naši listonoše ko posijani svaki mjesec dana jedan za drugim. Pa kaki su to poslovači, djeca od dvanajst do petnajst godina, koja svakako nisu za taj posao. K tome se svakako toliko mijenjaju, kažu, da im majstorica daje premalo plaće. Unosna kako je naša pošta, morala bi da imade stalnoga za to prikladnoga listonošu, koji će znati vršiti šta treba i kako treba, a da se za svaki hec i kapric i svaki hip ne mijenja.

A dogadjalo se više put i to, kada nebi koji dan već bilo običnoga djećka, letila bi kojekakva djeca po kućama i ispod desete godine, pa bilo čeljadi još i mladje, šta niti školu jošte ne polazi. Od kuda i zašto to na jednom niklo, neznamo, jedno bi nosilo u jednu kuću, drugo u drugu, treću itd., a povjerivši jednome takvih i dvoje i više pisama, šta dijete znade, došlo pismo jednoga u ruke drugoga, ovog u trećega, Xovo bi doneseno Ynu, Wovo Zu, tvoje meni, moje tebi itd.

Ima li to vječno trajati, neće li to jednom svršiti? Tko je zvan u tome da se krene? Tužbe privatnika ne koriste, šta onda?

Občinsko glavarstvo čuje i znade za te i ine svakojake pritužbe proti takvu neredu, nije li ono zvano, da kao oblast ustane, te u kompetentnih oblastih poskrbi za bolji red. Očekujemo!

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“. Antonija ud. Lorenc u Kastvu, za počastiti uspomenu bratučede joj Eugenije Grosman, darovala 10 K. Isto tako za počastiti uspomenu blagopokojne Eugenije Grosman, supruge odnosno majke, darovala obitelj Grosman 10 K.

Parobrod »Meteor«. Stigao je u Opatiju parobrod družtva »Hamburg—Amerika Linie« »Meteor« — prekrasan yacht, dodieljen odielu za zabavna putovanja. Taj se je parobrod sa neko 360 izletnika dotakao raznih mjesta na obalama sredozemnoga i drugih mora. Među ostalima pristao je u Mletke, Trst, Opatiju itd.

Na odnosnom je programu osobito liepo zastupana naša Dalmacija, čime je stranim izletnicima pružena prilika, da se upoznju s krasotama one naše zemlje.

Pazinski kotar:

Iz Pazina pišu 6. o. mj. U zadnjim brojevima Vašeg cienjenog lista čitali smo od raznih strana Istre dopisa o skupštinama i zabavama, što su ih držale podružnice sv. Cirila i Metoda. U Pazinu je takodjer bila skupština muške podružnice dne 19. febrara. Čudimo se[1]), da Vam nije nitko do sada o tom pisao, nu ni mi nećemo Vam sada o tom mnogo pisati, nego jedino spomenuti, da smo izabrali dva stara odbornika, i to predsjednikom, g. prof. M. Zgrablića, blagajnikom g. učitelja P. Matanića, a tajnikom g. uč. priprav. J. Bačića.

* * *

Dne 2. o. mj. priredila je ovdješnja omladina domaći ples u prostorijama Hrv. Čitaonice“. Odmah u 8 sati počeli su dolaziti izvanjski prijatelji, te su za pol sata bile pune puncate prostorije, u kojima se je već živo plesalo. Još veća živahnost zavlada medju omladinom, kada se je započelo plesati po starom domaćem načinu plesanja — pod „mehšćić“. Vrlo nas je veselilo, što je kod plesa sudjelovala i hrv. pazin. inteligencija. Vrhunac oduševljenja postigao se nakon predstave „Na policiji“ od Rubeše i komičnog predstavljanja g. Vodopivca. Plesalo i pjevalo se do same zore. Nadamo se, da ovaj prvi ovakav ples, ne će biti zadnji.

* * *

Dne 4. o. mj. priredila je čitaona zabavu polovicu na korist „Djačkog zabavišta, a polovicu na korist čitaone. Raspored ove zabave bio je ovaj: 1. „Blijedi mjesec, pjeva mješoviti zbor. 2. „Djevojčica svome rodu“, krasnoslovila gdjica M. Jurdana. 3. „Stante zvjezde“, dvopjev, pjevaju gdjice M. Gomišček i M. Wrischer. 4. dr. Müller, predstava. 5. „Golubice bijela“, pjeva mješoviti zbor. 6. „S velebita klik se ori“, pjeva mješoviti zbor. 7. Returni, od Nedvěda, sopran solo, gdjica V. Pilat. 8. Ples.

Najprije moramo istaknuti, da su na ovoj zabavi prvi put stupile gospodjice i pjevači pred občinstvo, i da je upravo svih iznenadilo onaj milozvučni pjev naših djevojaka. Poslije prvog komada nastalo je živo pleskanje i ovo pleskanje je trajalo do konca zabave. Bile su prisiljene opetovali sve komade. Osobito živo odobravalo se nakon solo-pjeva gdjice V. Pilat. Svi predstavljači i predstavljačice odigrašе svoje uloge majstorski, te bijahu nagradjeni pljeskom i odobravanjem. Osobito se je istaknuo u svojoj ulozi g. J. Bačić, a razumije se da nije zaostao u svojoj ulozi ni Vodopivec, koji nam je već do sada bio poznat. Zatim se razvio živahan ples, koji je potrajao do bijela dana.

Na mesopustni utorak priredila je opet čitnona svoj ples s domaćom zabavom. Mora se priznati, da je sadašnji odbor čitaone počeo ozbiljno raditi oko napredka naše čitaone. Za ovo njegovo nastojanje i još nekojih drugih osoba, bit će im zahvalni svi pazinski Hrvati. Ovim smo Vas g. uredniče izvjestili u kratkim crtama o našim zadnjim zabavama, a tko zna bolje, radilo nu polje!

I opet o školi u Sušnjevici: Opazka, što ju je vrlo uredničtvo „N. Sl.“ podstavilo na dopis „Zašto se ne otvara škola u Sušnjevici?“ ne odgovara zbiljskomu stanju stvari. Imaju učitelja i na pretek, ali koji bi htio namjestiti ga, ne može, jer drugi ne dadu. Iz Hrvatske prijavile se tri učiteljice sa odličnimi svjedodžbami za oto mjesto, a ima još i jedan raspoloživi učitelj, a i petoga bi se vrlo lahko dobilo; to je i previše učitelja za jednorazrednicu u Sušnjevici. No mi naše pravo tražiti ćemo dotle, dok se stvar povoljno ne rieši.

Franina i Jurina.

Fr. Sen ti rekel da *canta ben chi canta l' ultimo.*

Jur. Pak ce?! Je cesagod novoga? Ti si vavik kavran delle cative nove. Kantaj dunke neka cujem ta tvoj *a solo.*

Fr. Ah borme ni to *a solo* ne, nego ih je bilo više njih ki su kantali i *duett*, i *terzétt* i *quartett*, ali kantajuć su zgubili intonacijon pak su ucinili jeden soleni fiaskon — Spominjaš se od one gneri ka je durala za dva tri leta od strane naših vlastela proti biskupu radi Pelvana, od Cresa? Ben, sada ti je brate puknula, e nonghe že piú remision.

Jur. Dunke su finalmente dobili vlasteli zac su sempre kantali: eh! ghe la gavemo calumà tre volte.

Fr. Da, da dobili su, ma za malo minuti.

Jur. Kakò to?

Fr. Ah viš. Prišel ti je s Vieni jeden Telegraf, ma na tudeski. Naš Gule, ki zna tudeski, kako je kinezki, a pretendi da zna, počel je lejit. A kada je finil završine: Vitoria, Vitoria i s laktom je počel merit contra kuće Turata govoreć: *e questo že el quarto e ultimo passajisso p. de Cuco.* A drugi za njim delali su istesso i govorili: *ciapa te lo, ciapa te lo, ti e tutti i Ćuki.*

Jur. Ma! ce su to besedi od *aviła cultura?*

Fr. Eh! neznaju drugaceje, ma su njim prisele; znc jeden od njih ki je boje zakapil reče: *ma siori, mi me par che še tutto el contrario.* A naš Gule srdito se zdere nanj i reče: *Taše là, vu no savè niente.*

Jur. Tu je morala bit vražja komedija!

Fr. I durala ti je dokle nisu zvali nekoga Fazani da im stomaci telegraf. On ga lati u ruke, procita ga i gledajuć naokolo prijatelje reče: *Oh, diavolo! la že ciara: Turato ga vinto.*

Jur. Viš ti vraga viš! Dobro si ti rekel da će veselje durat malo minuti.

Fr. Ma sen ti još govoril da *canta ben chi canta l' ultimo.*

Jur. I pravo si imel! pak je *farsa* finila.

Fr. A nakon tri ure, prisel je telegraf s Vieni u fervarskom zajiku, u kom je cisto i bistro da je Turato dobil, a vlasteli s velikom mukom i gorkost srca morali su retirat sve *pasaizzi.*

Jur. Dobrò im stoji.

Razne primorske viesti.

Veglina slavnost u Beču. Dne 15. marta u večer priredio je navlastni odbor; komu bijaše duša Jakob Pukl, svečanost 150 godišnjice junaka i učenjaka Jurja Vege, u prostorijah „zur Post“ u Beču. K svečanosti došlo je ljudi, ali ne koliko bi bilo moglo. Bijaše prilično zastupnika ne samo Slovenaca i Hrvata, nego i Čeha, Poljaka i Rusina. Došlo je i viših častnika vojske. Dr. M. Ploj, kao začastni predsjednik odbora, pozdravio je prisutne zgodnim riečima. Slavnostni govor imao je Dr. A. Ferjančić. U govoru pri kazo je kratak životopis svečara. Juraj Vega rodio se je 1754. od seljačkih roditelja u Kranjskoj. Bio je učenjak matematičar prvoga reda. On je početnik logaritma. Odlikovao se je u raznih bitkah. ne po učenih šablonah, nego po svojoj glavi. Razmjerno mlad popeo se je do podpukovnika i dobio red Marije Terezije, a s njim i barunat. Svršio je svoj život u tekućem Dunavu. Misli se, da su ga lopovi orobili pak u vodu bacili. Bilo mu je tekar 48 godina. Malo predug ali krasan bio je program koncerta. Pjevao je muški i mješoviti zbor, i pjevala je sama gospodjica Marijanica Zmerzlikarova, i sam Janko Jež, svi upravo umjetno. Uznesao je pak kvartet na guslah, u kojem je bio takodjer prvi violinista bečke opere Slovenac Karl Jeraj. Koncertirala je nadalje glazba pješačke bosanske pukovnije br. 4, te je igrala skoro same slavenske komade.

† **Rikard Camber.** Prošloga čedna preminuo je u Trstu nakon kratke bolesti vlastnik i izdavač protuždovskog lista „*Il Sole*“. Pokojni Camber bio je rodom sa otoka Brača u Dalmaciji, te se je još kao pravnik pribrajao hrvat. narodnoj stranci. God. 1886. preselio se je u Trst, gdje je dulje vremena vršio službu kaznenog branitelja. Kasnije sudjelovao je u uredničtvu raznih listova, dok nije ustrojio list „*Avanti*“, pak pošto mu bijaše taj zabranjen, list „Il Sole“. U tim listovima napadao je žestoko židovsko-liberalnu stranku u Trstu i u obće u Primorju, kojoj je zadao težkih udaraca. Umro je u muževnoj dobi od 52 god. Njegova stranka priredila mu je krasan sprovod. Počivao u miru!

Listnica uredničtva i uprave.

Gg. dopisnikom „Tonkin“, „Antičin“ itd. izvolite slati ravno u Trst. Primati ćemo rado, ali sastavci Vaši moraju biti objektivni, istiniti i nikoga vriedjajući, jer su nam mrzke kavge, prepiri i svaki razdor. Da ste nam zdravo!

Gosp. dopisniku Učkar: Vašega nije pošlo ništa u koš, već čeka na red. Preporučamo se za buduće i da ste nam zdravo!

Objava.

Veprinačko društvo za štednju i zajmove

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

pozivlje u smislu § 35. zadružnog ugovora zadrugare i prijatelje na II. redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 2. apr.la 1905. na 4 sata poslije podne u društvenim prostorijama u Veprincu uz slijedeći dnevni red:

1. Izvješće upraviteljstva;
2. Izvješće nadzornog odbora;
3. Odobrenje računa za god. 1904.;
4. Izbor upravnog odbora, nadzorničtva i obraničkog suda;
5. Možebitni predlozi.

Veprinac, dne 21. marča 1905.

Upraviteljstvo.

Novi prijatelj u Trstu!

Svoj k svomu!

Podpisani časti se objaviti poštovanomu občinstvu, da je otvorio u Trstu gostionu pod imenom:

Trattoria alla Botte d' oro

Via della Fontana Nr. 10 ili Via Coroneo Nr. 27

U TRSTU.

Preporučam svoj braći Slovencima i Hrvatima moju izvrstnu domaću kuhinju i dobra razna dalmatinska i istarska vina.

U mojoj gostioni dati ću veoma rado koristne upute onima koji putuju u Ameriku, jer sam tamo boravio više godina te poznam dobro te krajeve a ujedno sam poznat sa ovdješnjim agentima.

Preporučujuć se mnogobrojnom posjetu, bilježim s odličnim štovanjem

Gajo Bonifačić iz Baške nove.

gostioničar.

Ispiti usposobljenja za pučke i gradjanske škole počet će pred ispitnim povjerenstvom u Kopru dne 8. maja ob 8 sati prije podne. — Odnosne molbenice imadu se uložiti do 22. aprila.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne, u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

[1]) Stari grijeh naših prijatelja, da se zanaša jedan na drugoga, pak napokon ne piše nitko. (Op. ur.).

Ponos svake kućedomaćice jest valjana kava.

Kathreiner-Kneippova sladna kava

ne smije kod pripravljanja kavnoga napitka u nijednom — kućanstvu manjkati. —

ooo

Valja zahtievati samo izvorne omote s imenom „KATHREINER".

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garanti

rano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašeno u reliefu sa zlatom,	
oslobodnim cvietom itd. . . . . kg. po K 8·—	Voštěni oritki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·—
Iste ukrašene s odijepljivim cvieticama . . . 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svieće za božično drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ „ „ „ „ „ „ „ 2·—	Voštěne svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·—
„ granis . . . . . 1·20	„ „ „ II. „ „ „ . . . 2·4
	Voštěno platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna

Gerstelmori stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako suseli pitomac (stolni) i navadn

uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima** i **uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima**, p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog** i svih drugih katara, proti **hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žečerne bolesti, uzvatih i nateklih jetara, žgaravica i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Koristno za vinogradare!

Upozoruju se gospoda vinogradari u njihovom vlastitom interesu, da će izbor

Sumpor „ALBANI" iz Pesara

raspačavati i ove godine jedino skladištna tvrdka

PAOLO ROCCO & NIPOTI u TRSTU

i prodavači u pokrajini ovlašteni od iste tvrdke.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kulanje po kostih, nogu i rukuh, te jačine svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, uništuju trbušivanje, odklanjaju nadimavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve oolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozničnu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madrone, pa zato nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje unapred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu u: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće svije tekati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podupunoma ozdravišе: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišuj, kr. mitničar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokriše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju gromicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

Vidmarić preporučuje seljanima moj. Pakračkih kapljica.

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je sljedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duce) K 5·— 36 „ (3 duceta) K 12·40
24 bočice (2 „) „ 8·60 48 „ (4 „) „ 15·—
60 bočica (5 duceta) K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijoj zaušju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je sljedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 6·40
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Broj 13. Pula, u četvrtak dne 30. marča 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne prim', neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju opodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unapred se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 26. marta 1905.

Prošloga utorka dne 21. marta svršila se je razprava o Derschattinoni predlogu, idućega na to, da se izabere posebni odbor od 48 lica, koj bi se bavio sa pitanji odnošaja izmed jedne i druge polovice monarhije. Govorili su Svenjenac Tschan, Poljak Abrahamović, katolički Njemac Morsey, češki radikal Klovač, njemački veleposjednik Grabmayer i Hrvat Biankini. Jedini Abrahamović, u ime poljačkoga kluba, govorio je u toliko proti predlogu, da se stvar ne izruči posebnomu nego već obstojećemu nadzornomu odboru. Svi ostali govorili su za predlog. Grabmayer je osobito iztaknuo, da mora doći do revizije nagode u slučaju da bi Kruna popustila Magjarom u pitanjih vojske. Nije moguće da se tu popusti, a da ne reče svoju i predstavničtvo ove pole monarhije, jer je tu po sriedi i novčano pitanje, a ova pola nije voljna nit dužna uzdržavati magjarsku vojsku. Ako će Magjari svoju vojsku, onda se moraju obje pole i gospodarski odieliti, onda treba promjeniti i kvotu za pokriće skupnih troškova monarhije. I sa gospodarskim odieljenjem neima se čekati dok bi to Magjari htjeli, nego ga treba provesti odmah.

Biankini žali što Derschatta u obrazlaganju svoga predloga nije spomenuo hrvatskoga pitanja. (Možda nije smatrao zgodnim spominjati to obrazlažuć formalno svoj predlog. Op. ur.). S toga će on opet o njem govoriti. Monarhija je u velikoj krizi. Prouzrokovali su ju Magjari. Moguće da se misli, da će se ju riešiti kako godine 1848.; al ponovljenje te godine težko je moguće. Drugi narodi a i mi Hrvati naučili smo se od onda mnogo. Zahvala za usluge, koje smo načinili 1848., bila je, da nas se je tlačilo ovo pol stoljetja možda više nego li u svih tri sto godina prije što smo u svezi s monarhijom. Nam starijim političarom dovikuju mladji: što se brinete za ovu jadnu monarhiju, nam nemože biti gore nego li je. Kruna i drugi čimbenici morali bi gledati, da se ne krše zakoni i prava naroda. Kad bi se bilo poštovalo prava Hrvata, nebi bilo došlo do ovoga stanja u kojem je monarhija. Mudri Deak bio je dao Hrvatom bieli list, da napišu što hoće; žalibože slabo se ga je izpunilo. Košut stariji, Lajoš pisao je svomu sinu Franju, sada na površini se nalazećemu, godine 1859. ovako:

„Ti poznaš moje nazore o Hrvatskoj. Hrvatska nije narodnost, ona je narod koj ima svoje omedjašeno zemljište. Ako je Hrvatskoj savez sa Ugarskom postao težak, i ako hoće da bude neodvisna (ali neodvisna, a ne austrijska provincija), mi ćemo na to pristati pod neznatnimi uvjeti (carevinska sveza ili slobodno obćenje, za grad Rieku slobodan izbor hoće li da pripade Ugarskoj ili Hrvatskoj ili da bude slobodan grad, i skupna garnizija u Petrovaradinu). Ali Hrvatska nemože biti neodvisna, ako nije i Ugarska. Dakle Hrvati nek nam podaju ruke, da sbacimo austrijski jaram".

Govornik bi želio imati dar posvudnosti i čitati kod kave svaki dan ono pismo starijega Košuta magjarskim patriotom i savjetnikom krune, te klicati njim: Gospodo, sjetite se Hrvatske i onog pisma Lajoša Košuta od 24. febrara 1859.! I nebi htjeo mirovati dok se u Hrvatskoj nebi dalo njezinih prava. Žalibože Magjari zatajuju i K[illegible] kad se o[illegible] Mi Hrvati moramo se zanašati na našu čvrstu volju i na ono na što sile povjestni dogodjaji. Neizbježivo novo uredjenje monarhije može se provesti jedino zakonitim sudjelovanjem Hrvatske, Slavonije i Dalmacije (zak. čl. XXX. § 4. od godine 1868.) čvrsta je volja svih pošteno mislećih Hrvata, da se ne provede nikakvo preuredjedje prije nego li se bar Dalmacija neutjelovi Hrvatskoj.

Sami dogodjaji sile da se oživotvore prava Hrvatske. Njezine pokrajine spadaju skupa i po jeziku i po geografiji i politički i gospodarski. Gospodarske sveze izmed Hrvatske, Slavonije i Dalmacije sa Austrijom i danas su veće nego li sa Ugarskom.

Ozbiljan i triezan dalmatinski politik (dr. Trumbić) pisao je prošlih dana u javnosti da je hrvatsko pitanje, pitanje ciele monarhije. Bez pravednoga riešenja toga pitanja nemože se monarhiju urediti. Što je Bog sjedinio, to nek ljudi ne diele.

U sjednici od petka razpravljali su se razni predlozi imunitetnoga odbora. Taj odbor je medju ostalimi predložio, da se zastupnika Hauka izruči sudbenom postupku radi grube povriede vjerskoga čuvstvovanja počinjenoga u jednom listu komu je Hauk urednikom. Predložio je takodjer da se izruči sudu zastupnika Sternbirga za to što je batinom udario glavnoga dopisnika Pražkih „Narodni Listy". Kod obih tih predloga bučno se se razpravljalo. Oba predloga kao i svi drugi rečenoga odbora bila su prihvaćena.

* * *

Zastupnik Spinčić i drugovi podnieli su interpelacije na ministra železnica radi postupka činovnika na postaji Herpelje-Kozina, i na ministra financija radi nepoznavanja slovenskoga jezika i nerabljenja slovenskih tiskovina kod c. kr. solnoga ureda u Trstu.

* * *

Za telefonsku mrežu. Zastupnik Maštjalka sastavio je predlog i dobio zanj preko 300 podpisa zastupničkih. U tom predlogu poziva se vlada da sastavi progam svih potrebitijih telefonskih sveza u cieloj ovostranoj polovici monarhije, i proračun za nje, te neka uzme na posudu odnosni novac. Telefoni bi sami izplaćivali kamate na posudu, i samu glavnicu. Hoće li vlada na to pristati, to je veliko pitanje, uvjek kramarski postupa. A ministar financija je već rekao, da bi težko pristao na taj predlog.

* * *

Pododbor železničkoga odbora glasovao je ministru železnica nepouzdanicu za to što je prekoračio na stotine milijuna proračun kod alpske železnice. Dakako ima još svoju reći odbor i zastupnička kuća.

Politički pregled.

U Puli 22. marča 1905.

Austro-Ugarska.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 28. o. mj. interpelirao je zastupnik Spinčić ministra železnica, da li kani naložiti, da se na postaji nove železničke pruge Canvac-Trst, napose u okružju obćine Trst, postave i slovenski napisi. Tu interpelaciju priobćiti ćemo u cielosti.

U pododboru železničkoga odbora carevinskoga vieća izjavljeno je vladi nepovjerenje radi prekoračenja proračuna za gradnju nove alpinske železnice. Nadje li to nepovjerenje odziva u odnosnom odboru, to nema dvojbe, da će imati daljnjih posljedica za ministarstvo železnica. Već sada predao je odjelni predstojnik u tom ministarstvu Wurmb ostavku kao železnički gradjevni ravnatelj, premda je ministar Wittek vruće želio, da ostane i nadalje na svojem mjestu. Čuje se medjutim, da se sprema navala i na samog ministra u železničkom odboru. Napose poljski klub da kani prisiliti ministra na odstup.

Iz Budimpešte dolazi viest, da se tamo pripisuje veliku važnost dolazku austro-ugarskog poslanika u Berlinu Szogyeny-Marića, koga je kralj pozvao radi ministarske krize. S početka se mislilo, da će mu kralj povjeriti sastav novoga ministarstva, nu on ima samo kralja izviestiti o tom, kako shvaćaju ugarsku krizu u berlinskih vladinih krugovih. Kralj želi naime znati, kako se u Njemačkoj sudi o magjarskom zapovjednom jeziku. Nadalje će poklisar izviestiti kralja o tom, kako bi se upriličilo trgovački ugovor sa Njemačkom ako bi se uvelo samostalno ugarsko carinsko područje.

U opozicijalnih krugovih smatra se položaj u Magjarskoj vrlo ozbiljnim, te se ne vjeruje da će uspjeti poslanstvo austro-ugarskog poslanika u Berlinu. Opozicija računa s tim, da neće nikomu poći za rukom sastaviti novo ministarstvo ako ne prihvati program zadružne opozicije.

Iz Zagreba javljaju, da će doskora izaći vladina naredba, kojom se ukida poraba raznih naslova, koji su tamo do sada u običaju i koji su često smiešni. Tako bi se u buduće imalo rabiti samo jednostavni naslov: Gospodin, što bi bilo dostatno i posve u redu.

Na izpražnjeno mjesto predsjednika stola sedmorice t. j. najviše sudbene molbe u Hrvatskoj, predložila je vlada sveuč. prof. dra F. Speveca na imenovanje kralju, nu taj predlog da je natrag vraćen u Zagreb i to s razloga, što je Spevec pred više godina držao poznate liberalne govore.

Bugarska.

Iz Sofije javljaju, da se uzprkos velikim vojnim i redarstvenim mjerama opaža veliko zibanje medju macedonskim ustašama. Osobita ogorčenost da se opaža proti Srbom i Grkom. Naskoro čuti će se opet glasove o poznatih kolovodjah macedonskih ustaša. Jedan Biogradski list piše, da je čitav srbski častnički zbor pripravan sudjelovati u ustanku u Macedoniji. Carigradske vladine novine priobćiše u subotu članak, u kojem se upozoruje na tobožnju snosljivost turske vlade prama svim narodom i svim vjeram u carstvu. U članku se nadalje odsudjuje pisanje nekojih francezkih novinah, koje da donose već dvie godine sustavno svakojake izmišljotine o tužnom tobož stanju kršćana u Macedoniji.

Rusija.

Sa rusko-japanskog ratišta ne ima osobitih viesti. Vrhovno zapovjedničtvo nad ruskim četama preuzeo je, kako je poznato, general Linjević, koji sakuplja svoje čete nakon krvave bitke kod Mukdena, sjeverno od tog grada.

Iz Petrograda javljaju, da je u tamošnjim novinama izašao važan članak plemića Sibina, u kojem se tuži na plemstvo, koje da se nije usudilo reći caru istinu o potrebama ruskoga naroda. On kaže medju ostalim: — U Rusiji su se ovi nemiri dogodili ponajviše s toga, jer car nepozna tih potreba. Članak ovaj završuje: „Saberite se Vi plemići, maršali iz gubernija. Gledajte u lice pogibelji, izradite jasan program za državnu reformu i idite korporativno caru, molite ga, da Vas primi i sasluša kao zastupnike čitavog plemstva i prikažite mu iskreno svu nevolju. Otvorite mu oči. Upozorite ga na smrtnu pogibelj, koja prieti njemu i domovini. Uvjerite ga, da samo jedna njegova rieč, jedan poziv narodu, da sudjeluje kod stvorenja nove Rusije, može dovesti do mira.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Potvrdjen izbor predsjednika trg. komore. Ministar trgovine potvrdio je izbor g. Josipa Quarantotto za predsjednika i g. Leandra Camus-a za podpredsjednika trgovačko-obrtničke komore u Rovinju.

Prvi Istarski Sokol u Puli.

Braćo Sokoli! Pozivate se na redovitu godišnju glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 2. aprila 1905. u 3 sata poslje podne u sokolskoj dvorani (via Tradonico) sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav brata staroste;
2. Izvješće o društvenom djelovanju tekom prošle godine;
3. Izvješće blagajnika;
4. Izvješće o »Sokolskom Domu«;
5. Promjena društvenih pravila;
6. Eventualni predlozi, upiti, interpelacije, pritužbe i t. d.;
7. Izbor nove uprave.

Odbor.

Konsumno društvo na »Kroaciji«. Njekoliko naših ljudi u Puli, nastanjenih u predjelu zvanom »Kroacija«, nakaniše ustrojiti »Konsumno društvo«. U tu svrhu imali su već pred nekoliko dana pouzdani dogovor, prigodom kojega se prijavilo u društvo oko 36 članova. Veoma je pohvalno, što opažamo ovaj liepi pokret medju našim narodom, koji će sigurno biti na korist materijalnu i moralnu našeg puka.

Samo napred, mičimo se samo!

Sv. Marija od Zdravlja (obćina Barban). Naše su nevolje tako nesnosne i mnogobrojne te se nismo usudjivali niti dignuti svoj očajni glas, uvjereni, da će

naći više jeke kod tvrde stjene, nego li kod dotičnih čimbenika, koji su pozvani, da ih barem donekle ublaže.

U vrtlogu takvih nesreća koje nas tište lievo i desno, ne znamo gdje se češati ni na što se početi tužiti. Mi znamo, koliko će uspjeha imati ovo naše izjadanje, ali ipak olakšati će nam se pri srcu kad damo oduška svomu gnjevu pred licem naših rodoljuba. Ne ćemo sasvim izprazniti torbu, budući je nastala sv. korizma, treba da ostavimo veći dio u njoj za pokoru naših grieha i onih naših predpostavnika. Za danas dakle samo ovo: Ovdje ne samo da nemamo ceste, (što bi bila velika razkoš, za kojom mi ni najmanje ne hlepimo) nego ne imademo niti jednog poštenog puta, niti jedne pristojne staze.

Promet koji već obstoji izmedju ove kapelanije i Vodnjana i u Barban, zahtjevao bi bar, da mogu prolaziti vozovi bez pogibelji, da im se ne lome kolesa. U istinu taj glavni put je takav, da te Bog očuvaj, i da se moraš preporučiti svim svecima kad se dadeš na putovanje. Osobito onaj komad, koji vodi prama Filipanu, tako je opasan, te ako se odvažiš prevalit ga 10 časaka iza sunčanog zahoda, stalno nećeš donieti kući čitavu glavu. Tu ti se diže posred puta greben do grebena, hrid do hridi, te neznaš kamo ćeš nogom; a ipak prolazi tuda danomice najmanje dvadesetak vozova, ali nije riedki slučaj, da se Petru prevrnuo voz, Pavlu strla kolesa, Antonu ozledio vol, Mihovilu izčašio nogu konj itd., a onda ti naš seljak znade izmoliti sve litanije za one, koji bi taj put brzo popravili, čim bi im dru. Clevi bio pristupan, da dodje agitirati u vrieme izbora. — Ista sudbena komisija, ili liečnik kada mora iz Vodnjana amo, vas je izvan sebe od velikog snebivanja, što njegova braća u Poreču mogoše uskratiti opetovno odporu što ju je u više navrata naša občina molila. — Uzmimo n. pr. da bolestnik mora u Vodnjan ili u bolnicu u Pulu. Moralo bi se ga položiti na voz, ali njemu se ne da, jer znade, da će mu se putem duša tako stresti te će prije izdahnuti nego li prispije do Filipana; tako mora ostati kod kuće bez ikakve liečnikove pomoći. A što da rečemo kada se nebo malo namrgodi, oblačić zgusne i ožme samo nekoliko kapalja kišice, onda se cieli put pretvori u lokvu, noge ti se zakopaju u baruštinu, da ih ne možeš izvući, te s toga nije moguće ni koraka preko praga. A onaj komad prama Barbanu je jednak. U tu svrhu molimo gsp. načelnika, da se još jednom obrati na nadležne oblasti, možda će ipak jednom koristiti; ako bi on to postigao, liepu bi si uspomenu ostavio medju pukom, koji mu ne bi uskratio zahvalnosti.

Lani smo bili upravili na c. k. ravnateljstvo pošta molbu e bi nam se dalo jednu sabiraonicu; promet listova je takav da je isto ravnateljstvo obećalo nam dati kakvu svezu sa Filipanom. Ali budući se to obećanje još ispunilo nije, moradosmo ove godine ponoviti molbu, jer ne možemo trpjeti, da nam listovi dolaze sada kroz Krnicu, sada kroz Filipan, sada kroz Barban, te ako čovjek očekuje stogod prešnoga, mora trčati na sve tri strane, jer ne zna odkud će mu prispjeti. S toga molimo i ovim putem Slavno c. k. ravnateljstvo, da nam toj potrebi čim prije udovolji te ovrši svoje obećanje.

Lošinjski kotar:

Poslanica krčkoga biskupa.

Biskup krčki presvjetli g. Anton Mahnić izdao je poslanicu na svećenstvo i vierenike svoje biskupije, koja se bavi o visokom zvanju kako da dopremo do čovjeka savršena. Kršćansko savršenstvo — kaže poslanica — u prvom redu očituje se u muževnoj *postojanosti* ili kako se obično kaže u *značajnosti*. Nadalje poslanica upozoruje na neprijatelje kršćanske savršenosti i značajnosti, a ti su oni ljudi što puku pripovijedaju drugo evanjgelje nego je ono Isusovo. Da pak ljudi ne postanu plienom tih krivih proroka, da ne zabasaju s puta, koji vodi k spasenju, ustanovio je Bog sv. crkvu, koja ne može da zadje s puta istine i svetosti. A prvi pak uvjet da se čovjek ugne zasjedama i prevarama tih lažnih proroka, treba da čovjek uviek iskazuje poslušnost i odanost crkvi Isusovoj, što je kršćaninu prva i najsvetija dužnost, jer crkva je majka, koja nam daje životi na koji nas preporadja i vodi u život vječni, a stičemo po njoj neizmjerno i neprolazno dobro koje je Bog sam.

Dalje govori poslanica o onim novinama koje iznose na vidjelo mane i pogrieške crkvenih poglavara istinite i izmišljene . . .

Poslanica završuje se ovim krasnim riečima, koje i mi toplo preporučamo svima na duboko razmišljanje:

Zato, predragi, kao pravi kršćani, kao sinovi svete katoličke, sveopćenite Crkve, poštujte se, ljubite se medjusobno. Neka svaki mirno i slobodno uživa prava, što ih ima od Boga kao kršćanin i kao čovjek. Ne mrzimo se, ne progonimo jedan drugoga, nego podupirajmo se, promicajmo medjusobno korist i spas. *Obucite se kao izabrani Božji u milosrdje, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost, snoseći jedan drugoga, i oprašťajuć jedan drugomu. A svrh svega obucite se u ljubav, koja je sveza savršenstva . . .*

Iz Malinske. Javljaju nam, da je u Malinskoj preminula dne 12. tek. mjes. Jelisava Skarpa rodj. Bogović, u dobi od 40 godina providjena svetotajstvima umirućih. Pokojnica ostavila je ožalošćena supruga i devetero djece, od koje je šestorica još neobskrbljena.

Miloj pokojnici bila lahka zemljica, a ožalošćenom suprugu i rodbinj neka Svevišnji udieli utjehe!

Potalijančenje ulicah u Cresu. Talijansko zastupstvo grada Cresa naložilo je pred koju godinu obć. vieću, da pronadje shodna imena, kojimi bi se pokrstilo gradske ulice i koja bi odgovarala *uspomeni slavne mletačke republike*. Politička oblast u Lošinju ne prigovori tomu i dvojica profesora rodom iz Cresa, dadoše se na rad, koji privedoše takodjer skoro do kraja. Medjutim je to pitanje zaspalo i netko ga budi sada u talijanskih listovih.

Mi smo u istinu znatiželjni kako su spomenuti profesori riešili svoju zadaću i kakva su izumili imena čisto hrvatskim ulicam, trgovom, šetalištem itd. grada Cresa, kako je pred par godina u našem listu nepobitno dokazao dični naš starina, gradjanin creski, koji je ona hrvatska imena rabio s creskim pukom davno prije nego li su došli na sviet talijanski profesori.

Pazinski kotar:

Iz srednje Istre. Više puta čuju se prigovori, da u Istri akoprem imademo priličan broj učitelja ne možemo, a da napredujemo onako, kako bi se želilo. Ali, da bi se za stvar temeljitije zauzimali, došli bi do čudnih činjenica, a do neugodnih zaključaka. Ja, koji stvar iz bližega promatram i proučavam, opazio sam slijedeće: Ako se zaviri u razrednice (knjiga, u koju se upišu imena i prezimena djece, i bilježi kako se djeca ponašaju i uče, koliko puta je učenik izbivao iz škole, to jest, koliko puta je manjkao u školi) većine naših pučkih škola, naći će se na desnoj strani da su isprešane crticama, koje znače izostatke. Razlozi poljske radnje i upotrebljavanje kod gospodarstva, što se kad i kad dade ispričati; bolesti, koje ako su doista bile, mora se ispričati svaki put; uvažiti treba i izostatke radi slabih vremena i puteva (ako je nabujao potok ili jarak ako je bez mosta a mora preko njega); a najveći razlog jest nemarnost roditelja. Kad su pogodna vremena, i kad dijete nije bolestno, moralo bi da polazi školu. Tu za one dvije ili tri ure na dan, moći će roditelji i družina da na blago pripaze; a zimi i onako nadje se vremena za štošta nekoristna, a ljeti blago u našim stranama je za vrieme škole u staji. Nema zato ni kakve isprike, ako ne bedaste, pak roditelji niti ne dodju učitelju da se opravdaju, jer znadu, da bi se osmješili kad bi šepave razloge iznesli. Zanemarivanje dužnosti glede škole ima za posljedicu školske globe, koje su obično odmjerene na 2 K na mjesec (akoprem bi mogle biti po zakonu 20 K a i više) a višeput i ništa. Roditelji koji ne mogu platiti su do sada bili oprošteni od svega. Ubrajaju se medju takove i oni seljaci, koji imadu u nekretninama preko 2.000 K vriednosti. Slučaj u pazinskom kotaru. Baš krasno svrsi shodno je li?! Neki vele, da nekoji seljaci vole platiti 2 K a sin da im čuva blago, jer da je puno cienije tako, nego pastir uz mito. Hvala Bogu, da idemo u tom na bolje! Vide seljaci i sami, da čovjek bez znanja vriedi jako malo u današnje vrieme. Ali vrlo je za pokuditi ono, što smo nedavno vidjeli u jednoj školi. Bio je ponedjeljak. U 9 sati ujutro započela je obuka. Na upite učitelja odgovarala su djeca nejasno, poluglasno ili su pak mučala. Pitanja bila su vrlo lahka. Opazili smo, da su nekoja djeca smetena i blieda. Da su i malo bolestna sigurno ne bi u školu došla. Što bi to moglo biti mozgali smo dugo. Ali napokon riešila nam se ta čudna zagonetka. Djeca niesu skoro cielu noć ništa spavala, bila su na plesu! Dali se to više puta događja upitasmo. I previše puta, odgovori nam učitelj i nadoda: što biste rekli da vam kažem još i ovo, da bijaše nekojim od pića slabo u školi! Užasno! Koja sredstva upotrebljavati kod uzgoja i obuke? Liep primjer i opomena koriste ponajvećma samo u školi. Sibu ne smijemo rabiti niti onda, kad je koje diete u školi neukrotivo, jer samo ako koje s njome popipaš, hajd na sud i s mjesta si kažnjen. Na to dolazi iztraga i kazna školskih oblasti. Ako ga zatvoriš radi toga što nije zadano naučio, napisao ili izvršio; ili što je zakasnio u školu, ili što je bio na plesu, doći ćete iskričati ili mati ili otac, pak evo ti komedije. Ako i ne bude toga, susljednih par dana ono diete ne će doći u školu. Tako da učitelj konačno dodje do toga, da mu je birati: ili uz silno okapanje, susretan od nekojih svojih suobćinara mržnjom do mulog uspjeha, ili ako je ravnodušan ili kako se običava reći nemaran, do nikakvoga rezultata, ako se računa šest godina polazka svakdanje škole. — Doista moramo biti ponosni što imademo učitelja, koji se žrtvuju, da u obće dostatno u prosvjeti napredujemo. Oduziti ćemo im se time, kad se budemo svojski zauzimali, da im pomažemo zaprieke odstranjivati, te tako zajedno utirali put pravoj prosvjeti a narodnome spasu. — Prosvjetom k slobodi!

Poziv na glavnu skupštinu „Lindarskog družtva, za štednju i zajmove, reg. zadruga na neograničeno jamčenje", koja će se obdržavati dne 9. aprila 1905. to jest, na mučnu nedjelju u 4½ sata poslije podne u prostorijama „Hrv. Čitaonice", sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće predsjednika o djelovanju družtva.
2. Izvješće o obavljenoj reviziji računa za godinu 1904.
3. Potvrdjenje zaključnih računa za godinu 1904.
4. Zajmovi — odluka glede istih.
5. Izbor upravnog odbora za g. 1905.
6. Slučajni predlozi.

Svakom je članu prosto pregledati račune u družtvenom uredu od 1.—9. aprila. Odbor.

Sv. Marina kod Labina, 17/III/05. Hvala Bogu doprli su napokon prvi zraci prosvjete i u naše selo: sad imamo i mi školu! Osobitim nastojanjem gosp. Andrije Bastijanića, trgovca u Labinu, i njegovim posredovanjem dobili smo od velezaslužne »Družbe Sv. Cirila i Metoda« početkom ovog mjeseca prvu svoju učiteljicu u osobi čestite gospodjice Katinke Pavelić iz Karlobaga. Dužnost nam je, da se najprije svim srcem zahvalimo našoj Družbi i gosp. Bastijaniću, da se je napokon naša davna i vruća želja ispunila. A gospodičnu učiteljicu i ovim putem veselo pozdravljamo te joj izrazujemo želju da ostane kod nas mnogo i mnogo godina na dobrobit ovog našega dosad zapuštenog puka. Ljubav njezina do našega naroda i gorljiva revnost u svome teškom zvanju najbolje nam jamče, da će biti ona za nas najzgodnija učiteljica.

Radosno još javljamo, da se je već preko 60 djece upisalo a nadamo se da će ih kasnije biti još više, jer je za sada privremeno škola u jednoj privatnoj kući. Nu ufamo se, da će se do malo započeti gradnja nove školske zgrade, koju ćemo — uz malu pripomoć naše Družbe — sami na svoje troškove sazidati.

Škola je ta trn u oku gospodi labinskoj i to tim više, jer su lani nekoji od njih nagovarali naše ljude, da, ako pristanu na talijansku školu, da će im oni bez ikakva njihova troška podignuti leginu školu a uz to da će im i cestu do Labina napraviti. Ali se njihove podle namjere srećom izjalovile te im ovom prigodom poručujemo: Gospodo labinska! Prošla su ona vremena kad ste nas mogli slobodno varati i zaslepljivati. Sad se je počela i Labinština buditi, pa smo i mi bolje progledali i spoznali vaše spletkarije.

I eto! vi sami sada dan na dan sve više propadate; reć bi da vas prst božji stiže radi tolikih nepravda, što ste ih našemu nevoljnome puku već nanijeli. Nemojte nam više zanovijetati, da vas još stroža osveta božja ne dostigne! Ako u istinu imate i mrve ljubavi do ovog od vas toli zanemarenog puka, kojim na žalost vi još upravljate, onda dajte nam jedanput te tolikrat obećane ceste, ali vaše legine škole gradite si u Kalabriji i drugdje u Italiji, gdje mnogo vaše braće još čame u tmini neznanja bez ikakve škole.

A mi vaših talijanskih škola ne ćemo ni sad ni nikad, jer ljubimo svoj slatki materinski jezik više nego sve vaše gospodstvo i vašu lažnu kulturu. Mi hoćemo biti svoji, a ne vaši sužnji! Razumijete li nas po našu, gospodo!

Izvještaj gl. skupštine podružnice „Družbe sv. C. i M. za Istru" u Boljunu, obdržavane dne 19. II. t. g. na boljunskom polju.

Skupština otvara u 3½ s. po podne na mjesto odsutnog predsjednika g. Ivan Medvedić. Isti rastumači svrhu naše podružnice i koja joj je sveta zadaća, te pozivlje narod, da se što brojnije sakupi pod barjak braće sv. Cirila i Metoda.

Iza izvješća tajnika i blagajnika, koja bijahu od skupštine odobrena, prelazi se na izbor novog odbora; koji budu izabrani: Gg. I. Medvedić predsjednikom, Niko Turato tajnikom, Ivan Pataj blagajnikom, kao odaslanici na glavnu skupštinu „Družbe birani su: gg. Buretić Jakov, Turato Niko.

Ovom prigodom sakupilo se K 107. Skupština se zaključila u 5 sati u večer. Evo pak imena članova i darovatelja:

Članovi: Romac Mate, postolar

Brest	K	1·—
Romac Mate, župan, Brest	„	5·—
Ilijašić Toma, načelnik, Boljun	„	2·—
Marčinko Fran, župnik, Vranja	„	2·—
Jurinčić Fran, župnik, Paz	„	10·—
Medvedić Ivan, učitelj, Boljun	„	1·—
Demark - Uljanić Josipa učiteljica, Boljun	„	1·—
Turato Niko, opć. tajnik — Boljun	„	1·—
Turato Marija, gdja opć. taj.	„	1·—
Lukež Matko, učitelj, Gologorica	„	5·—
Blažić Josip, učitelj, Paz	„	2·—
Licul Gašpar, učitelj, Gorenjavas	„	2·—
Pataj Ivan, stolar, Boljun	„	—·50
Pataj Dragorad, učenik, Boljun	„	—·50
Zrinjščak, opć. lugar, Vranja	„	1·—
Čohilj Antun, cestar, Boljun	„	1·—
Monas Josip, učitelj, Vranja	„	2·—
Monas gdja Jos. učit. Vranja	„	1·—
Medvedić Darinka, Boljun	„	1·—
Mavrović Frane, Boljun,	„	1·—
Rumak Lovro, Brest	„	1·—
Zrinjščak Petar, Vranja	„	1·—
Novljan Antun, Boljun,	„	—·60
Pataj Geza, Boljun	„	1·—
Mandić Ivan, Boljun	„	1·—
Flegar Ivan, Gologorica	„	1·—
Buretić Ivan, Boljun	„	1·—
Buretić Jakov, Boljun	„	1·—
Matičić Fran, župnik, Boljun	„	2·—
Buretić Zora, Boljun	„	1·—
Buretić Milka, Boljun	„	1·—
Buretić Marija, učen., Boljun	„	—·40
Buretić Josip, djak, Pazin	„	1·—
Buretić Verica, Boljun	„	—·40
Tončinić Ivan, učenik, Boljun	„	—·40
Francetić, jurist, Boljun	„	—·80
Kontuš Frane, Boljun	„	—·50

Krajcara Frane, Vranja	K	1·—
Lukinčić Antun, Boljun	»	1·—
Ilijašić Ivan, Boljun	»	1·—
Stanić Ivan, Paz	»	1·—
Travulja Jure, Letaj	»	1·—
Vila Vilibald, Letaj	»	1·—
Baričević Ivan, Vranja	»	—·40
Rumac Antonija, Brest	»	1·—
Ribarić Antun, Vranja	»	1·—
Belašić Andjeo, Vranja	»	1·—
Bužić Antun, Borut	»	1·—
Matijašić Antun, Borut	»	1·—
Francetić Jakov, Boljun	»	—·40
Mandić Andjeo Boljun	»	1·—
Mandić Josip, opć. bl. Pazin	»	2·—
Perišić Antun, Učka	»	1·—
Belulović Frane, Sušnjevica	»	1·—
Pikulić Frane, Vranja	»	1·—
Ukupno	K	73·90
Preostatak u blag. g. 1904.	»	4·50
Za izlicitiranu sliku „Hercegovačko roblje“, dar g. J. Mandića, dostalac Rumac Mate, župnik, Brest	K	31·—
Darovatelji: Karlavaris, jurist	»	2·—
Jurman Ivan	»	1·—
Runko Ivan	»	1·—
na plesu	»	3·—
Sveukupno	K	116·40
Povratak krčmara „Mikule“ kod plaćanja objeda dne 9. III. u Boljunu	K	2·38
Skupa	»	118·78
Potrošak za zabavu	»	11·78
Ostaje	K	107·—

Srdačna hvala svima!

Porečki kotar:

Za našu „Družbu“. Za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ za Istru sabralo se u veselom društvu kod g. Ivana I. Bejakovića u Kašteliru 8 K.

Darovali po K 2: N. N.; po K 1: Josip Ružić Ivanov, I. Bejaković ml., Mavro Legović, Antun Mendica, i gdjica Fabijanić učiteljica: po 20 h: Iv. Bejaković st. i Kate Bejaković; po 60 h: Grgo Mendica,

Gdjica Fabijanić, učiteljica, sabrala jednom prigodom medju kaštelirskim djevojkama 10 K. Darovale po 40 h: Ivana Kovač, Ana Kovač, Ana Bojac, Marija Bojac, Ana Ružić, Ana Depolo, Marija Legović, Marija Norbido, Marija Kovač, Marija Mihalić, Antica Kazalac, Ivana Ventin, Marija Legović, Josipa Justinčić, Ana Ružić, Kate Laudavac, Margarita Legović, Kate Ružić, Kate Bejaković, Marija Depolo, Antica Mendica; po 50 h: I. I., M rija Ružić, N. N. darovala 60 h.

Kaštelirski mladići, raspaljeni radi zabrane plesa na korist naše družbe sa strane c. k. političkih oblasti, sabraše na mesopustnu večer 15 K 40 p. K tomu darovaše: Obitelj Ružić-Blaževa 1 K, obitelj Mendica 1 K 60 h i Jakov Ružić 20 h.

Svega ukupno sabralo se 36 K 20 h. Ova se svota poslala ravnateljstvu Družbe u Volosko.

Koparski kotar:

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu. Prigodom vjenčanja gosp. Ivana Šverka sa gdjicom Katicom Zlatić sabralo se je na predlog gosp. A. Bradetića u kući gosp. Marka Zlatića u Slumu K 41 za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu, koju svotu su podarila slijedeća gospoda: Ivan Šverko 2 K, Katica Zlatić 2 K, Antun Bradetić 2 K, Marko Zlatić 2 K, Blaž Zlatić 2 K, Ladislav Tonković 2 K, Ivan Šverko 2 K, Antun Krbavac 3 K, Miho Šverko 1 K, Josip Ribarić 1 K, Ruža Šverko 1 K, Lucija Ribarić 1 K, Grga Šverko 1 K, Antun Šverko 1 K, Jure Božić K 1, Josip Ivančić 1 K, Mate Finderle 1 K, Antun Božić 1 K, Ivan Zlatić 1 K, Petar Finderle 1 K, Marija Bradetić 40 p., Josip Finderle 40 p., N. N. 60 p., N. N. 60 p., N. N. 20 p., N. N. 5 K, N. N. 1 K, N. N. 1 K, N. N. 80 p., N. N. 1 K, N. N. 1 K. — Gospodin župeupravitelj Josip Vrbka, darovao je usljed želje zaručnika 5 K za potrebe naše crkve sv. Mateja.

Hrvatska škola u Humu. Dne 1. tek. mj. otvorila se javna pučka škola u Humu. Do sada se upisalo 29 učenika, a bilo bi ih i mnogo više, da ih nekoji naši odmetnici, a na čelu im učitelj „Legine“ škole ne odvraćaju na sve moguće načine od škole, govoreći im, da će imati nameta za novo ustrojenu školu i prieteći djeci po putovima i u Humu, koja bi rada polazila onu školu.

Dragi Humljani! Nemojte vjerovati, da će vam se radi one škole povisiti nameti. Nova škola, neće vas stojati ni pol novčića, što ćete se s vremenom i sami osvjedočiti, jer sve troškove, što budu za školu doprinašati će *„Družba sv. Cirila i Metoda“*; to je ona *„Družba“*, koja priskoči u pomoć za narodnu prosvjetu svagdje al samo ondje, gdje živi naš narod, a nipošto tamo, gdje našega naroda nema. dočim *„Lega“* radi baš obratno, gradeći škole medju našim narodom, a s onom prokletom namjerom, da ga odnarodi, da posije mržnju medju našom braćom, da uništi onaj náš sladki materinski jezik, onaj jezik, koga ste vi iz majčinih prsi mljekom usisali.

Humljani! Dne 5. t. mj. obdržavali ste ples za *„Legu“* i vikali kao izvan sebe: *„Viva la patina“* (mjesto patria) *bela! Viva Colmo!* itd., a malo zatim zapjevali ste: *„Zaspal Pave“* — *„Jelico, Jelice otvori mi vrata!“* — *„Katica moja mila“* — *„Rodila losa grozda dva“* i druge naše liepe narodne pjesme. A što to znači? To znači, da vi niste Talijani, kako *„Piccolo“* o vama piše, već ste ljudi naše krvi, našega roda i jezika. Pa ako ste naši, ako ljubite svoj jezik, kako možete šiljati vašu djecu u *„Legino“* gnjezdo, gdje ne čuju niti jedne rieči u svojem materinskom jeziku, već baš obratno uče se mrziti i gaziti onaj jezik, koga su vaši djedovi toliko ljubili, da su bili pripravni uviek za nj svoju krv proliti.

Humljani! Svi Talijani u Istri drže vas za Talijane, kako je već bilo pisano u *„Piccolo della Sera“* negdje prije petnajst dana. — Znamo, da i Vi sami ne će te se priznati nikada za Talijane, a onoga lažnoga dopisnika iz Huma pitamo, kakvo je to talijanstvo u Humu, kad sam predsjednik Vaše uprave ili administracije, ako hoće, da što ljudima oglasi, govori samo *„slovinski“*, jer prije svega, drugčije ni nezna, a drugo, ljudi ga nebi u drugom jeziku razumjeli, dakle niti u talijanskom.

Humljani! Još jednu rieč! Vi kažete, da Vas *„Legina“* škola ništa ne stoji. — A ne sjećate li se ili možda niti neznate, da su Vaši i naši protivnici u zadnjem zasjedanju zemaljskoga sabora u Kopru odlučili i dali *„Legi“ deset tisuća kruna.* A odkuda su uzeli tih deset hiljada kruna? Iz neba im valja nisu pali! Nisu ne, nego je onih deset tisuća kruna iz zemaljske blagajne; tu je i Vašeg i našeg novca, a taj novac rabe Talijani samo za njihove izdajničke svrhe, da nas sataru i unište, pa da onda guze po nama i po svemu što je nama najdraže i najsvetije.

Prošle godine dali su *„Legi“ 10.000 kruna*, ove godine će dati *20 tisuća* i uviek više, a plaćati ćete radi toga veće namete i Vi na štetu vašu i vaše djece.

Za *„Legu“* su dali dà *10.000 kruna*, a nisu htjeli odlučiti, da se dade Vama i svim kmetovom Istre *dvadeset tisuća kruna* bezkamatnih zajmova (to će reći posuditi novac bez interesa), koji novac biste bili povratili u 20 godina, a s njim biste bili popravili Vaše vinograde, koji su Vam uništeni od filoksere ili ako još nisu uništit će ih i Vama, kao po većem dielu Istre. Zapamtite i to, da ako bi bili oni Vam dali onih dvadeset tisuća kruna i vlada bi bila dala trideset i pet tisuća kruna. Humljani! Promislite dobro ovo, pa ćete viditi tko je za Vas, a tko je proti vama, vidjet ćete, koji skrbi za Vaše materijalno i duševno blagostanje, a tko jedva čeka, da vas vidi doskora uništene i potlačene.

Humljani! Kad hoće ribar da ulovi ribu, stavi na udicu meku. Riba zagrize, al se ujedno prevari i uhvati. Tako Vam je i *„Legina“* škola ništa drugo za Vas nego meka. Vi ste, recimo i ne zamjerite, ribe, koje jedete tu meku, al budite sigurni prevarit ćete se i Vi i biti ćete uhvaćeni, a da se nikada više ne istrgnete onoj paklenskoj udici, koju krije u sebi *„Legina“* škola.

Humljani! Zagrizli ste u meku *„Legine“* škole, al još je doba, da se spasite. Zapustite *„Leginu“* školu i upišite Vašu djecu u našu i Vašu pravu narodnu školu, bit će Vam to na čast i blagoslivljati će Vas vaša djeca za koju ćete jednaput pred Bogom odgovarati. Ne učinite li tako, sami ćete sebe odsuditi, kajati ćete se al bit će prekasno!

Razne primorske viesti.

Ne tražimo dlaku u jajetu! Posliednje doba čitali smo u zagrebačkom „Hrvatstvu“ dva puta dopise iz Krka, namienjene većinom Vašemu listu radi jednog dopisa iz Vrbnika. Ja neću, da iztražujem da li je bio onaj dopis umjestan ili ne, niti želim dirati u posao Vašeg uredničtva, ali iskren, kao što jesam vazda bio, kažem otvoreno i Vama g. uredniče glede onog dopisa i pisca dopisa iz Krka u „Hrvatstvu“ svoje mnienje: Nama treba ljubavi i sloge sviju slojeva našega pučanstva, najpače sloge i ljubavi izmedju naše malobrojne žalibože inteligencije. Radi toga bih ja, kad bih imao pri tom rieč, nastojao svim silama, da se izbjegne svaki sukob i svako nesporazumljenje izmedju onih, koji su kadri i valjani raditi za duševni i tjelesni boljak našeg tužnog naroda u Istri. Kažem očito, da bih nastojao, jer kad što i uz najstrožju pažnju *snese kukavica jaje u tuđe gnjezdo.*

Upravo to morali bi uzeti kadšto u obzir i oni, koji su možda kadšto i proti volji uredničtva neugodno taknuti. Ne bi se dakle imalo svaku malenkost staviti na sito i rešeto, već utomiti u sebi koju nevoljicu radi stvari, za koju se mi borimo.

Tako n. pr. neodobravamo mi onu dopisnika iz Krka, gdje prišiva Vašemu listu, da nazivlje rodoljubno naše svećenstvo *„pusavcima“*, dočim znade svatko, koji nije sliep i gluh, da se tim nazivom krsti samo one lizavce, koji služe kao sliepo orudje neprijatejjskim biskupom u Primorju u protunarodne svrhe.

Ne budimo dakle tako obćutljivi i nesnosljivi, a još manje strastveni s jedne i s druge strane, te se ugledajmo u talijansko svećenstvo Primorja, koje se riedko kad potuži na ultra liberalno-židovske talijanske listove i ide složno s liberalcima u borbu proti nama. *Svećenik.*

(Ako ćete baš znati, naziv *„Pusavci“* upotriebio je prvi u našem listu jedan odličan naš župnik, rodom s otoka Krka. Op. Ured).

Imenovanja. G. E. Semeliker do sada porezni pristav u Kopru bijaše imenovan poreznim kontrolorom u Labinu.

Zem. odbor u Poreču imenovao je g. E. Mantovani-a ljekarnikom zem. bolnice u Puli.

Župnikom u Novigradu (Cittanova) bio je imenovan dosadašnji župnik u Miljah velečastni gos. Antun Urbanac.

Ministar bogoštovja i nastave imenovao je vjeroučitelja muške pučke škole u Izoli gos. E. Stolfu učiteljem na talijanskom odielu učiteljišta u Kopru.

C. k. namjestnik u Trstu imenovao je namjest. perovodju g. dr. Vilima Baltića kot. komisarom u Pazinu; zemaljskoga živinara gos. Petra Pirjevca živinarskim asistentom na c. k. namjestničtvu.

Glavni ravnatelj austrijskog Lloyda. Kažu i vele i odlučiše da će glavnim ravnateljem austrijskog Lloyda biti imenovan gospodin Albert Frankfurter amerikanski podanik, a nekoji govore da je još židov.

Ovoga gospodina da su posudili od magjarskog društva »Adria« na Rieci.

Živila austrijsko-amerikanska solidarnost!

Disciplinarna iztraga. U Podgradu boravio je dulje vremena savjetnik prizivnog suda u Trstu gosp. Milovčić, te je vodio disciplinarnu iztragu proti savjetniku i upravitelju kotarskog suda g. Rikardu Paulinu. Saslušano bijaše množtvo svjedoka, što činovnika, posjednika, seljaka itd.

Iztraga ta povedena je usljed interpelacije zastupnika prof. Spinčića i dr., stavljena dne 15 marča t. g. na carevinskom viću.

Mulci za vojsku. Prije dva čedna proputovali su nekoji konjanički častnici kvarnerske otoke radi nabave mulaca za vojsku. Kupili su više tih životinja na Krku, Lošinju i Cresu plativ komad dosta skupo t. j. 500—650 kruna.

Devetdeseti imendan. Naš Veliki biskup i dobrotvor Preuzvišeni gospodin dr. Josip Juraj Strossmayer slavio je 19. tek. svoj devetdeseti imendan. I ovom zgodom podnio je hrvatski narod Svevišnjemu tople molitve, da nam još dugo uzdrži dobrog velikog biskupa i dobrotvora u životu. U ovom težkom položaju treba hrvatski narod, da mu živi zagovornik, otac i dobrotvor. Treba da živi onaj muž, koji je sve sile, sav svoj um i svoje blago ulagao za dobro i sreću svih Hrvata i mile nam domovine Hrvatske. Živio Veliki biskupe i dobrotvore još dugo i mnogo! *Živio dr. Josip Juraj Strossmayer!!!*

Franina i Jurina.

Fr. Creski šinjori, da te kupit belejskemu ancianu tako velik kolač, da ga nebude mogal nosit.

Jur. To njin je mogal storit veliku ljubav.

Fr. Bravo da je, zač je tužil svojga popa, da je veći prijatelj svojemu puku lego creskim šinjorom.

Jur. Pravo dela, zač mu je bliže stomanja lego jaketa.

* * *

Fr. Ča bi reć Jurino, da nemoru puljska gospoda storit podešlada?

Jur. Ča neznaš, da njim vaik fali jedan do trentun?

Fr. Tako ne moru nikad poć fuć!

Jur. Aj bi mogli kad bi stia šijor konte Crljenčić.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda, priposlaše preko naše uprave:

M. P. Dorčić, Baška	K	1·—
Niko Derenčinović, Jurandvor	»	1·—
Josip Vrbka, župeupravitelj u Lanišću	»	2·35

i to za oprost od čestitanja i za oprost od zahvaljenja na čestitkama,

Ante Božić iz Kaldira-Laze sakupljenih prigodom krštenja sina mu Metoda	»	8·—
Na skupštini podružnice sv. Cir. i Met. u Boljunu sakupljeno	»	107·—
Ukupno danas	K	119·35
Na račun ove g. izkazanih	»	363·12
Sveukupno	K	482·47

Poziv

na VII. glavnu skupštinu

„Buzetskog društva za štednju i zajmove“ registrane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati u nedjelju dne 9. aprila 1905. u dvorani gosp. Ivana Medice, krčmara u Buzetu u 9½ sati prije podne sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine i odobrenje istog;
3. Izvješće upravnog odbora;
4. Izvješće nadzorničtva;
5. Potvrda računa za god. 1904.
6. Razdioba čistog dobitka;
7. Ini predlozi.

Po § 35. društvenih pravila izloženi su računi za g. 1904. u društvenoj sobi, te ih slobodno svakomu članu pregledati od 2./4.05. do dana glavne skupštine. *Odbor.*

Inžinir Živic preporuča:

Svoj prokušani željezni plug s tačkama (kolima) za oranje na polju, u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Sveje dobro poznate škropilnice proti peronospori i sveje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi kod tvrdke:

Živic i drug.
Trst — Trgovinska ulica 2.

JOSIP JURSICH ZLATAR I DRAGULJAR

Nova ulica ⋈ VODNJAN ⋈ Nova ulica.

Prodaja zlatnih i srebrnih predmeta. — Prima svakovrstne naručbe i popravke uz ciene umjerene. — Izradba točna po naručbi.

OGLAS.

Daje se na opće znanje da će se u općinskom uredu u Buzetu dne 1. aprila t. g. u 10 sati prije podne obdržavati javna dražba glede davanja u zakup izgradjenja djelova I, IV i V ceste od Fontane do Sv. Sveti.

Primati će se samo ustmene ponude, koje budu podnešene do 11 sati prije podne.

Prije ponude moraju natjecatelji položiti jamčevinu 10% od svote ustanovljene u dotičnom proračunu.

Dražbeni uvjeti, kao nacrti i proračuni mogu za vrieme uredovnih sati u općinskom uredu u Buzetu uvidjeni biti.

Cestovna uprava za sudbeni kotar
Buzet, dne 11. ožujka 1905.
Predsjednik: I. Žigante v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Anton Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u pećl isušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Odlikovana

svječarna na paru

Gorica — ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božična drva, voštenі svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, uništuju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste i sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb. — Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, obćinskim** i drugim **oblastima i uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim družtvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene narudžbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-murlatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima mo. Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospiješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 ducet) K 5·— 36 „ (3 duceta) K 12·40
24 bočice (2 „) „ 8·60 48 „ (4 „) „ 16·—
60 bočica (5 duceta) K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC (Slavonija).

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 14. Pula, u četvrtak dne 6. aprila 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, ogiase itd. šalju se naputnicom ili poštnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne prim., neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju » nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i ctuluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

— Našim zadrugam po Istri i kvarnerskih otocih.

Ovih dana primiti ćete, ako već niste, pismo od „Zadružne Zveze" u Ljubljani, što sam jih ja supodpisao u ime Gospodarske Sveze za Istru. Dogovor izmedju nas i „Zadružne Zveze" glede revisije sada već obvezatne, i drugih za prospjeh naših zadruga vrlo važnih pitanja, po mojem mnenju nemoše nego koristiti našoj stvari u Istri. Zato toplo preporučam, da „Zadružnoj Zvezi" u Ljubljani povoljno odgovore na ono pismo, sve naše zadruge baš i one, koje još nisu učlanjene u našu posebnu Gospodarsku Svesu za Istru.

Pula, 4. Aprila 1905.

Dr. M. Laginja.

Za slovenske napise.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra željeznica.

Na temelju vjerodostojnih glasova ima se postaviti napise na novoj državnoj željeznici Celovac-Trst, koju grade na tršćanskom zemljištu, samo u njemačkom i talijanskom jeziku.

Pošto bi se tim nepravdam, koje je c. k. željeznička uprava naniela slovenskomu i hrvatskomu stanovničtvu Primorja i koje još uvjek nanaša, pridružila i nova nepravda; pošto su Slovenci na tršćanskom zemljištu starosjedioci, sačinjavajući velik dio stanovničtva tog zemljišta — mnogo veći nego li ga izkazuju statistike — te su privlačiva okružja postaja spomenute željeznice Općine, Sv. Ivan i Rocol napučena skoro izključivo Slovencima; pošto je u smislu postojećih zakona i propisa za željeznice dužnost državne uprave, da uzme u obzir narodnostne odnošaje svakog kraja, kojim prolaze željeznice, kod napisa, proglasa i u sveukupnoj službi, te će se spomenutom željeznicom služiti koli tršćanski, toli mnogi drugi Slovenci; pošto imaju Slovenci, dočim vrše svoje dužnosti napram državi, pravo zahtjevati od države, da i ona vrši svoje dužnosti napram njima, i da poštuje njih i njihov jezik, te nije državna uprava riešena od vršenja odnosne svoje dužnosti niti radi obzira prema gospodujućoj talijanskoj stranci ili zbog straha pred istom, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra željeznica sliedeći upit:

Je li njegova preuzvišenost voljna u smislu svoje zaprisegnute dužnosti, prava slovenskoga stanovničtva štovati i poštovanje istim pribaviti, te prema tomu naložiti, da se postavi slovenske napise na sve postaje nove željeznice Celovac-Trst u krajevih napučenih Slovencima, napose u okružju grada Trsta?

U Beču, dne 24. marča 1905.

Spinčić, dr. Dulibić, Biankini, dr. Klaić, dr. Žitnik, Borčić, dr. Ferri, Gaberščik, dr. Ferjančić, dr. Ploj, Robić, Pfeifer, Povše, Perić, Plantan, Žičkar, dr. Tavčar, Pogačnik.

* * *

Za slovenski jezik na c. k. solnom uredu u Trstu.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova, stavljena u sjednici caravinskoga vieća dne 21. marča o. g. na njeg preuzvišenost g. ministra financija.

Na temelju jedne viesti, priobćene u „Edinosti" izlazećoj u Trstu, od dne 16. marča o g. namješteni su na c. k. solnom uredu u Trstu činovnici i pisari, koji nisu vješti slovenskom jeziku. U istom uredu ne rabe se također slovenske tiskanice.

Pošto se proti tomu podižu pritužbe, to bi bilo pravo i pravedno, da c. k. ured, koji imade najviše posla sa slovenskim strankama, obći također s njima ustmeno i pismeno u njihovom jeziku, usudjuju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija sliedeći upit:

Je li vaša preuzvišenost voljna poduzeti potrebite korake, da se u c. k. solnom uredu u Trstu namjeste takovi činovnici i ostali poslužnici, koji poznaju slovenski jezik, te ga budu htjeli također rabiti i da bude taj ured obskrbljen također slovenskim tiskanicama za porabu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 2. aprila 1905.

U sjednicah zastupničke kuće od 27. i 28. pr. mjeseca razpravljalo se je izvještaj sladorno-poreznoga odbora o vladinoj osnovi tičućoj se zabrane stvaranja okružja za gojenje repe i davanja potrebite repe za izradjivanje sladora. To je predmet koji se tiče onih pokrajina u kojih se proizvadja u veliko repa za izradjivanje sladora, naročito Češke i Moravske. Tu se često kose interesi onih koji proizvadjaju repu i onih koji iz repe proizvadjaju slador, dakle interesi recimo poljodjelaca i tvoričara. Do sada se čini okružja sadjenja repe, koja podpadaju pod stanovitu tvornicu tako, da su proizvadjači repe obvezani samo na tu stanovitu tvornicu odavati svoju repu, a da su vlastnici tvornice tako rekuć gospodari ciene repe, te poljodjelci moraju davati tvorničaru repu u cienu koju će ovaj posliednji. S toga bilo je vapaja sa strane poljodjelaca na skupštinah i u zakonodavnih tjelih, izraženoga u molbah, resolucijah, predlozih, interpelacijah, da se zabrani stvaranje okružja za proizvadjanje repe. Tvorničari sa svoje strane klicali su, da oni nemogu uzdržavati svojih tvornica za proizvadjanje sladora, ako nisu bar ponekle stalni gdje će repu dobiti. Vladina osnova koja je u razpravi, sastavljena je tako da nastoji, da se ne povriedi ni proizvadjače repe, ni tvorničare sladora. Težko je oboje zadovoljiti. I tečajem razprave dogovaraju se privatno predstavnici jednih i drugih kako da se u tom slože.

* * *

Zast. Spinčić i drugovi postavili su dne 27. marta interpelaciju na gospodina ministra željeznica glede napisa na željeznici što se sad gradi izmed Celovca i Trsta, naročito u tršćanskem zemljištu. Čuje se naime da će biti samo njemački i talijanski. Referent kod namjestničtva u Trstu za željeznice je „l'amico" Fabiani, a za njega se zna kako u svem i svačem, makar i kako skrita mušica, pogodjuje Talijanom. Gosp. namjestnik copa valjda za njim sliepo, a za ministra željeznica zna se da nam nije prijatelj. U interpelaciji pita se toga gospodina ministra, je li on voljan, prama svojoj zapriseženoj dužnosti štovati i dati štovati prava Slovenaca, i prema tomu na rečenoj željeznici, naročito na postajah što idu Tršćanskim zemljištem, dati postaviti također slovenske napise.

* * *

Ostale dane prošloga tjedna razpravljao je proračunski odbor razne stavke, a u vinogradarskom odboru razpravljalo se je o načelih za izdanje vinskoga zakona. Cielu sriedu i cieli četvrtak, te petak od pr. mj. do 2 po podne zasjedao je taj odbor. Saslušavalo se je mnienje vještaka obzirom na proizvadjače vina, na trošitelje vina i na trgovce vinom. Bilo je tu vjestaka i predstavnika raznih korporacija iz Štajerske, Tirolske, Dalmacije, Donje Austrije i najviše iz Beča. Spljetsku trgovačku komoru zastupao je učitelj poljodjelstva Stjepan Bulić, i zagovarao, po želji samih trgovaca, u prvom redu probitke vinogradara, od kojih su konačno odvisni trgovci. Svakako najviše razpravljalo se je pitanje, da li i što se može dodavati vinu da se poboljša; i da li se smije praviti „poluvina" i kojimi dodatci, da li se takova vina smije praviti samo za domaću porabu ili također za prodaju, i kako da se vodi nadzor nad klietmi vinogradara, krčmara i trgovaca na veliko. Svaki vještak držao je tako rekuć predavanje, u kojem je iztaknuo svoja mnienja. Kad je svršio, davali su mu drugi vještaci i zastupnici pitanja, a on je odgovarao. Sve se je stenografiralo, i bit će tiskano. Vinogradarski odbor će naskoro odlučivati na temelju svega onoga što je čuo. Nije lahak posao zadovoljiti na sve strane. Nastojat će, kako reče izvjestitelj, učiniti dobar vinski zakon.

Politički pregled.

U Puli 5. aprila 1905.

Austro-Ugarska.

Kako javljaju češki listovi razgovarao je ovih dana ministar predsjednik barun Gautsch s vodjom Niemaca iz Češke s dr. Eppingerom glede budućeg zasjedanja češkoga sabora. Njemački vodja kazao je ministru, da su doduše pojedini zastupnici medju sobom većali glede uvjeta, pod kojimi bi napustili obstrukciju u češkom saboru, nu odlučili mogu samo svi njemački zastupnici Češke, da li se ima napustiti obstrukciju. Nije dosta — reče — što su Česi napustili obstrukciju u carevinskom vieću, već treba i jamstva za to, da neće u češkom saboru staviti na dnevni red takovih predmeta, koji se protive interesom Niemaca. Takovu izjavu mogao bi dati na početku zasjedanja vrhovni zemaljski maršal knez Lobković.

Ministar-predsjednik odgovorio je na to, da neima razloga, radi koga bi se protivio ičemu, što bi moglo narodom kraljevine Češke povratiti toli željeni mir. Ako se obie stranke načelno sporazume, moglo bi se izabrati posebno povjerenstvo, koje bi se bavilo podrobnimi pitanji.

I dani njemački umjereni list savjetuje vladi, da razpusti češki sabor i tako odstrani poteškoće sporazumka. Mandat zastupnikom ističe god. 1906.

U Ugarskoj nemogu riešiti ministarsku krizu uzprkos znatnim popustom, što je kruna učinila Madjarom u raznih strukah javnoga života, pa čak i u pitanju porabe madjarskog jezika kod vojske. Kralj boravi dulje vremena u Budimu te vieća sa kolovodjama raznih stranaka, ali ta većanja ostaše do sada bezuspješna, jer radikalna stranka nastoji okoristiti se položajem, u kojem se nalazi vladina stranka i kruna. Ne podje li odlučujućim krugovom za rukom sastaviti novo ministarstvo, tad će oni po svoj prilici savjetovati kruni, da razpusti sabor i razpiše nove izbore.

Iz Pešte javljaju zagrebačkim listovom, da bi mogao postati ministrom za Hrvatsku Pavao barun Rauch, sin pokojnoga bana Raucha, koji je ostavio za sobom u hrvatskom narodu crnih uspomena. U političkih se krugovih tumači tu kombinaciju tako, da bi ban Pejačević odstupio ako postane grof Andrassy ugarskim ministrom predsjednikom. Onda bi Pejačevića u banstvu zamjenio barun Rauch.

Predsjednikom stola sedmorice imao bi postati sadašnji podpredsjednik Burgstaler, a mjesto njega da će doći veliki župan Kraljević.

Službeni list hrvatske vlade „Narodne Novine" od dne 3. o. mj. objelodanjuje listu razporeda srednjoškolskih profesora u činovničke razrede po novoj osnovi.

Srbija.

U posliednjoj sjednici zaključilo je ministarsko vieće u Biogradu u pitanju pokusa sa topovima sliedeće: pošto se je vlada uvjerila, da odredjeni rok za pokuse s novim topovima ne dostaje, odgadja sklopljenje zajma sve do jeseni, odlučuje da se odustane od pokusa i odmah pristupa k sklopljenju zajma.

Sporazum izmedju kralja i vlade još uvjek nije postignut u pitanju topovskih pokusa. Vlada koja je bila konačno pristala na pokuse, nastoji sada obzirom na zajam, da uvjeri kralja pa da odustane od pokusa. Kralj je već bio popustio, ali sada u zadnji čas ostaje i opet kod pokusa, za koju stvar se je osobno obvezao, te nije moguće odustati a da se mimoidje kriza. Posliednja viest u tom pogledu glasi, da je konačno vlada posve odustala od pokusa sa topovima radi kratkoće vremena. Ministar financija Paču odputovao je u Frankfurt na Majni, da tamo zaključi zajam. Prama tomu proizlazi, da je kralj ipak pristao na napuštenje pokusa i da se je tim izbjeglo ministarskoj krizi.

Rusija.

Kako javljaju iz Petrograda, kani ruska vlada do mjeseca agusta spraviti na bojište u Mandžuriju 14, 18, 19 i 21 vojni zbor i obu kaukazka vojna zbora. To bi imalo značiti, da su odlučujući krugovi zaključili, da će nastaviti ratovanje dotle, dok Japan izcrpi svoje sile pa da nebude više u stanju uzdržati dalnje ratovanje.

Vrhovni zapovjednik ruske vojske u Mandžuriji, general Linjević, skuplja raztepene čete i uvršćuje ih u vojne odjele, a da ga Japanci ni najmanje ne prieče. Zapovjedničtvo ruske vojske sada je ovako razdieljeno: Vrhovno zapovjedničtvo, Linjević; prva vojska Kuropatkin; druga vojska Bazanov; treća vojska Kaulbars. Glavna ruska sila nalazi se sada kojih 200 km. sjeverno od Mukdena. Računa se, da Linjević sada razpolaže sa vojskom od kakovih 200.000 ljudi.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Glavna skupština našeg sokola.
Kako jur javljeno obdržavao je naš »Sokol« svoju redovitu godišnju skupštinu prošlu nedelju uz velik broj prisutnih članova.

Nakon, što je starosta pozdravio prisutne članove, izvjestio je tajnik obširnim izvještajem o društvenom djelovanju, a blagajnik obrazložio godišnji obračun, pročitav stavke prihoda i potroška.

Za »sokolski dom« sabralo se prošle godine do 1500 kruna, tako da ciela dosad sakupljena svota iznaša okolo 5000 kruna, što je svakako krasan rezultat za naše odnošaje i kraj toliko drugih narodnih potreba.

Nakon njekih upita, predloga i preporuka prešlo se na izbor nove uprave u koju su izabrani: *Lacko Kriš — Dr. Ivan Zuccon — Josip Stihović — Viktor Suligoj — Jakov Pavešić — August Žunić — Vladimir Karabaić — Josip Uduć — Petar Selić — Mirko Zdelar.*

Nakon toga ostali su prisutni članovi još par urica u ugodnoj zabavi, te se uz niz nazdravica sabrala i 24 krune za dom. Živio naš dični Sokol!

Konsumno društvo u Puli, Kroacija.
U prošlu subotu ustrojilo se konačno »Konsumno društvo« u Puli — Kroacija, registrana zadruga na ograničeno jamčenje. Na konstituirajuću skupštinu pristupilo je oko 40 članova, a bio je prisutan takodjer kao izaslanik »Gospodarske Sveze« u Puli g. Josip Stihović. Nakon što je g. Stihović liepim riečima istaknuo svrhu i korist ovakovih društava i raztumačio pravila, skupština je jednoglasno i bez promjene prihvatila predložena pravila i prešla na izbor odbora. Predsjednikom društva bi izabran g. Jakov Pavešić, a zamjenikom g. Josip Milohnić. Ostali odbornici jesu: gg. Tomo Glazer, Šime Pavletić i Josip Butković. Dosada je najavilo svoj pristup u društvo, preko 60 njih. Sudeć po ovom broju nade je da će društvo liepo napredovati, što mi iskreno želimo a i nadamo se da će broj članova podvostručiti se, kad bude narod vidio od kakove zamašne koristi su ovakova društva. A već sada kličemo mladom društvu: raslo, napredovalo, cvalo!

Talijanska torpednjača pred Pulom.
Senzacijonalno uapšenje talijanskog častnika radi uhodarstva. Pod tim naslovom pišu iz Pule tršćanskomu listu „Il Sole" od dne 24. p. mj.

„Šaljem Vam ovu viest, za koje istinitost možete jamčiti premda ju mjestne oblasti tako prikrivaju, da nije moglo o njoj još ništa u javnost.

Ima tomu tri dana, što se je jedna talijanska torpednjača pogašenim svietlom, u jedan sat poslije pol noći, zaletila sve do rta Barbariga. Jedan talijanski častnik izkrcao se je oprezno na kopno, nu opazila ga straža i odmah uapsila.

Pretražiše ga odmah i nadjoše kod njega osnova, topografičkih karata, obalnih popisa i nacrta puljskih tvrdjava.

Uhoda, koji je kapetan kraljevske talijanske mornarice, bijaše pod jakom stražom odveden u zatvor.

Torpednjača, okoristiv se tminom, odjuri svom parom, čim opaziše sa palube ono uapšenje.

Što vele na to slavni židovi oko „Piccola?"

Nije li imao pravo zastupnik Schneider ili se radi i u ovom slučaju o protu-italijanskih mušicah?

Naravski, da je o tomu odmah obaviešten naš parlamentarni klub, te će biti posliedice toga dogodjaja nedogledne.

Kažu da je ova uhoda puštena i predana „majci Italiji", kao iskrenoj prijateljici Austrije, jer da se je uhoda htjeo „našaliti". Evala Talijani, vičite na sva usta „Viva l' Italia" i ono što sliedi... bum! bum!

Lošinjski kotar:

Baška, 27./III./905.

Nu vraga na koturači. Pazite! kako se je razkokodakao dopisnik iz Baške u »Popolo Istriano« u Puli, u broju 327.; i to radi društva za poljepšanje mjesta. Vidim, da bi taj gosp. želio javnosti prikazati to društvo kao kakav put, k spasenju izgubljene ovčice. Al se ljuto vara. Nek ne misli naš „neporočnjak" da naši ljudi imaju crnu koprenu pred očima, kao što je nekada bilo, pa da ih se može vući za nos kako se hoće. Vide oni vrlo dobro, te dapače još bolje oni vide onih koji se stide svog rodjenog imena kao n. pr. naš „neporočnjak", koji je i ovaj put sa lažima izašao na javnost da očrni ovo naše društvo, koje ima plemenitu svrhu: *„Društvo nije bilo, niti je pod nikakovom paskom nikakove protustranke"*, nek slobodno imenuje javno bilo kojeg, koji je ikoje pripomoći učinio pri ustrojenju društva. Društvo su ustrojili i požrtvovno vode samo pravi rodoljubi i nitko drugi; a dužnost je svakoga bašćanina, da bude što moguće više podupirao ovo društvo, da bude moglo što više i na obće dobro napredovati.

Nu što mogu viditi. Od malo dana vidim sve novo, sve kao da netko tjera muhe po putu. A što će biti do malo dana? — Ja sam već nabavio jedne očale, al ću svakako morat još jedne, da budem bolje vidio. A zašto? Jere da će doć neka nova....? Da bude smjeha. Valjda će biti od potrebe da budemo i naše častne čitaoce obznanili nešto o tom, da se budu malo nasmijali našim belzebubom.

Za sada dosta, da nebude dosadno, samo mu ovo poručam »okani se Luka potepuhu ćorava posla, da nebi ostao na kvaki«

Bašćanac.

Važna odsuda c. kr. vrhovnog upravnog sudišta u poslu prava crkvenog patronata sa strane obćina. Dne 23. pr. mj. febrara bila je izrečena konačna odsuda c. kr. vrhovnog sudišta u Beču vrhu priziva biskupskog ordinarijata u Krku (Veglia) protiv ministarstva bogoštovlja glede imenovanja župnika grada Cresa, iza kako je bila obdržavana glavna rasprava dne 29. decembra pr. god. Ministarstvo zastupao je c. k. ministerialni savjetnik dr. Hussarek, ordinarijat presv. dr. Fran Volarić a obćinu cresku bečki odvjetnik dr. Boscovitz. — Ministarska odluka bila je zabačena, jer bestemeljena u zakonu. Budući je rasprava preobsežna, a vrlo znamenita i zanimiva za naše pravnike, to ju ovdje u kratkom samo sadržaju donašamo. Evo na prvom mjestu predhodne razmirice, kako dolaze navedene u motivaciji vrhovnog sudišta:

Temeljno pravilo kod imenovanja župnika-nadpopa u Cresu, sadržano je u carskoj odluci od 26. sept. 1840., kojom bijaše potvrdjen dalnji postanak kolegialnog kaptola u Cresu. Tom odlukom ima se isti sastojati od nadpopa-župnika, četiri kanonika i dva, a do potrebe i tri kooperatora, podjeliv obćini kao patroni pravo predloga (ius praesentationis) kod imenovanja župnika. Po toj istoj odluci mora da bude župnik i nadpop već kanonik zbornog kaptola, a prema tomu i izbor sa strane obćine mora pasti na jednog od kanonika zbornog kaptola creskog, samo ako je isti sposoban (idoneus) dočim kad u kaptolu nebi bilo sposobne ličnosti, te bi bio izabran drugi koji svećenik izvan kaptolskog zbora, taj izbor ima biti najprije podastriet na carsko odobrenje i na carsko imenovanje nadpopa i kanonika.

Uslied razpisa natječaja od 20. jenara 1900 sa strane krčkog biskupskog ordinarijata medju članovima zbornog kaptola, natjecala se sama dva medju četiri ondješnja kanonika, a od ovih se jedan pače odrekao i svog kanoničkog mjesta, zadobiv medjutim drugu župu. Ordinarijat predloži obćini jedinog natjecatelja u osobi preč. kanonika N. Turato. — Obćinsko zastupstvo ne htjede ovog predložiti mimoišav osobu natjecatelja navodno jer da je time što mu se predlaže jednog samog natjecatelja, povrediено njegovo patronsko pravo izbora. Prošav zakoniti rok ustanovljen od ordinarijata, ovaj dne 25. junn 1901. odposla sve spise namjestničtvu u Trst, izjavom da budući je obćina svojim postupkom za ovaj put izgubila pravo utjecaja na imenovanje svog župnika to pravo pripada izključivo biskupu, koji imenuje župnikom Cresa jedinog natjecatelja N. T. te zatraži da se istome izposluje naslov nadpopa sa strane N. Veličanstva. Namjestništvo, odlukom 30. juna 1901. odbi predlog biskupa (po običaju kad se hoće da ugodi talijanskoj irredenti. —, Op. ur.), te poprimi zaključak obćinskog zastupstva i pozove ordinarijat da ponovno otvori natječaj, a da ga ne ograniči samo na članove creskog zbornog kaptola. Ordinarijat proti ovoj odluci podnese utok na ministarstvo bogoštovlja i nastave, ali i ona potvrdi odluku namjestničtva odpisom od 20. jula 1903.

Vrhovno sudište pronašlo je prije svega odbiti sve podignute formalne iznimke, koli sa strane creske obćine, toli sa strane ministarstva, kojemu se prohtjelo smatrati poziv na ponovno otvorenje natječaja kao vlastito pravo pridržano sudu odnosne oblasti i radi toga nepovriedljivo i nenapadljivo pred vrhov. sudištem, kako i jednu iznimku podignutu sa strane ordinarijata. — Uvaživ utok ordinarijata vrh. sudište držalo se sliedećih u zakonu predvidjenih ustanova:

U priepornom poslu nije bilo slučaja sadržana u § 7. propisa 15. decembra 1827. br. 2266, jer niti kotarsko poglavarstvo u Lošinju, kad je prosliedilo natječajne spise creskoj obćini, nije poduzelo one mjere označene u § 7. da se naime izjavi i prikaže obću protivštinu obćine proti jedinom natjecatelju, niti je obćina creska zatražila od kot. poglavarstva postupak u tome smislu niti se je okoristila a da tu obću protivštinu saobći ordinarijatu. Naprotiv sva tri puta kad je bila podana prigoda obćini da se u tome smislu izjavi, ona, nikada se ne dotičuć osobe natjecatelja ustručavala se vršiti svoje patronatsko pravo, stojeći postojano na prvotnom svojem stanovištu jedinog natjecatelja, a da se ni obazirala nije na peremptorno urečeni rok ordinarijata.

(Nastavit će se)

Voloski kotar:

Gosti u Opatiji.
Od 1. septembra 1904. do 29. marča 1905. došlo je u Opatiju 13.551 osoba. Od 23. marča 1905. do uključivo 29. marča t. g. prirastlo je 857 osoba, tako da je dne 29. marča bilo u Opatiji prisutno 3406 osoba.

Nova škola u Opatiji.
Ministarstvo za bogoštovje i nastavu u Beču dozvolilo je da se u Opatiji ustanovi škola za daljnje izobrazivanje sa dva godišnja tečaja za dječake, a toliko i za djevojčice. Obćina je u tu svrhu već od prije priredila potrebite prostorije, tako da će se napomenuta škola otvoriti već početkom buduće šk. godine.

Naukovni jezik bit će hrvatski, a učevna osnova je udešena s osobitim obzirom na trgovačko zvanje, kojemu se u Opatiji posvećuje velika većina dječaka.

Ta će škola biti za Opatiju od velike važnosti. Poznato je, da sa dvanaestom godinom većina djece izlazi iz škole, pa onda u čekanju, da se bilo čega lati — planduje okolo i bezposliči po ciele bogovetne dane. Ovako će mladež ne samo prikupiti sebi dovoljno potrebita znanja, već će takodjer biti držana u stezi, što je — obzirom na njezinu dobu — od zamašite važnosti.

Ta škola sa zabavištem, koje će se ustrojiti do mala, odgovarat će posvema potrebama Opatije, za to i nema dovoljno rieči, da se pohvali one, koji su uradili, da ta davna želja svih prijatelja mladeži — postane skorim činom.

Škola na Učki.
Žurba, da se napreduje, zahvatila je već sve slojeve pučanstva. Božica znanja hoće, da imade u svakom kraju svoj hram. Dakako, da ona najvoli ravninu i liepe krajeve, ali, kad se zasiti toga, hoće da se podigne, da se malo osami. Doista zgodno mjesto bit će joj na gornjem zapadnom obronku Učke u prodolini izpod šume, koju se iz velike daljine opaža. Dva scoca, kao dva orla savila si gnjezdo, gdje sloboda vlada, da si u čistom zraku odgajaju svoj porod. To su naravni sinci, ljudeskare, kršni momci. Ali u zadnje doba dopro je i do njih zvuk trublje budnice, da ih užurba na novi život: na život prosvjete. Je li ih poziv našao nepripravne? Nije, svoje prištednje shranjivali si oni, te imadu sada gotovine 12000 kruna, da mogu podignuti hram svojoj gostinji.

Ovog proljeća doć će k njima komisija, da mjesto odabere; a mi koji ih iz nizine gledamo, dovikujemo samo: Bilo to brzo i srećno. Manjkati će im novaca za groblje i crkvicu, koje stvari su im vrlo potrebite. No naći će se dobrih ljudi, koji napredak ljube, koji će im namaknuti potrebito, ili dopustiti, da se to iz šume namiri. Bilo kako da, samo da se naumljeno doskora izvede. Do oblastih je sada, da se to kraju privede. Živili Učkari! Živio i budući najviši učitelj u Istri!

Pazinski kotar:

Iz Tinjana početkom aprila o. g. Občinski načelnik Vence, odkad se je prošlog mesopusta dosti naplesao i zabavljao u „*Legi*" u Tinjanu i u Pazinu, misli, da mu je sve slobodno i da mora biti sve pod njegovu komandu.

O plodovih njegovih usljed plesova, progovoriti ćemo drugom prigodom. Napominjemo samo to, da bijaše butilja, koju je prodao na korist „*Lege*" mila i draga kako i Milica.

Neznamo koliko je u tome istine, ali takvi su glasovi. Draže bi nam bilo, da nisu istiniti. Nu nešto drugo o junačtvu tog muža. Opaziла se malena pukotina na križu naše krasne Kalvarije, koja se je većim dielom dobrovoljnimi prinosi, kao što i neumornim trudom bivšeg župnika Kjudera i načelnika Defara podigla. Ali je brižan Vence naišao na tvrdu kost. Namislio tu liepu zgodu, da se križ baci doli, što bi se bilo prošlog ponedjeljka i dogodilo, da nije došao brže g. župnik, koji je bio zaposlen u crkvi.

Gosp. župnik mu je kao pravi namjestnik božji pokazao, tko da zapovjeda sa blagoslovljenom Kalvarijom, te je morao sijor podestà odbrusiti pete u svoj mlin na plin. Zatim dao je g. župnik odmah popraviti maleno pomanjkanje te je bilo u kratko sasvim osigurano.

Dobro nam je poznata Vencetova osnova t. j. maknuti naš onaj krasni spomenik, pa da može valjda tamo graditi uz mlin krčmu ili što drugo.

Ali mu se pretvorile nakane, osnove i želje u plin. Hej Vence! plesalo se i frajalo sa Talijani pod križem na Velikom Vrhu, što služi vrlo malo na čast svima, osobito pako trećeredcu. Bog im prosti, jer su predaleko zašli. Nu kad promislimo, da je i naš Spasitelj imao medju svojimi Apostoli jednog izdajicu i sa svim tim spasio čovječanski rod, tješimo se i mi, te se ufajmo, da će i nama u Tinjanu povratiti se opet ono doba, kad je sve težilo i radilo za dobrobit duševnu i tjelesnu svih občinara. Ne želimo pako da bi se itko poput Jude Iškariota na konopac objesio, makar ga i sobom nosio. Kalvarija stoji i ostati će, a oni, koji bi joj htjeli podkopati temelj, nose na čelu neizbrisivi žig, koji im se neće ni preko groba izbrisati.

Porečki kotar:

Ciril i Metod Božić. Iz Kaldirskih Laza pišu nam: Cvdašnja rodoljubna obitelj našeg vriednog Antuna Božića proslavila je ovih dana riedku i radostnu obiteljsku svečanost.

Do sada imao je naš Ante živalnog sinčića, maloga Cirila, koga je okrstio tim krasnim našim imenom na čast sv. našeg Apostola. Dne 13. o. mj. uslišao je Bog njegovu molbu, te mu se rodio drugi sinčić, koga je dao krstiti drugim našim krasnim imenom t. j. Metod. Sada imade dakle imenjake naše sv. slovenske braće Cirila naime i Metoda.

Malomu Metodu kumovao je poznati naš rodoljub g. Ante Tončić-Čekin sa sestrom gospicom Anicom iz Zdrenja.

Na dan krstitbe u veselom družtvu sjetiše se ti naši rodoljubi i plemenite

naše „Družbe“, te sakupiše na predlog Josipa Božića, strica novokrštenika, 8 kruna, koje darovaše: Ante Cekin 5 K, J. Božić, stric djeteta 1 K, A Božić, otac 1 K i Vinko Božić djed 1 K. (Novac poslaše našem uredničtvu. Op. ur.). Zaključujemo ove redke u nadi, da će mala braća Ciril i Metod častno i dostojno nositi krasna ova imena na čast velikih naših svetaca, na utjehu i korist vriednim roditeljem i narodu svomu. Ugledali se naši rodoljubi širom Istre u vriednog našeg Božića te posvećivali svoju dječicu svetim našim blagoviestnikom.

Naukovni jezik u pučkih školah u Topolovcu i u Gradini. Iz talijanskih novina doznajemo, da se je občinsko zastupstvo u Oprtlju u zadnjoj sjednici bavilo medju ostalim i o naukovnom jeziku u pučkih školah u Topolovcu i u Gradini, te da je u tom pogledu stvorilo i zaključak.

Iz rečenih novina ne doznajemo, kako glasi taj zaključak, a pošto se radi o školah, koje se ima otvoriti u čisto hrvatskih selih, molimo tamošnje prijatelje, da izpitaju i da nam jave čim prije kako glasi spomenuti zaključak.

Franina i Jurina.

Fr. Salus, salus populi, bone fritule, dajte zene jaja, viva lega, viva gabinetto, viva magazin de consumo!

Jur. Ca si Frane znorel ali si pijan?

Fr. Bogme nisam Jure ni munjen ni pijan, nego to ti je prava istina. Znaš da su talijani va Lindare odlucili na pol korizme na „salus populi“, da će odprit legu i gabinet i konsum.

Jur. Biži, biži, a kega će stavit za prešidenta?

Fr. Ta imaju mladega Studentela.

Jur. A za kašiera?

Fr. A onega ki je već bil kašier ali po domaće ekskašier Grgo.

Jur. Pravega tića!

Fr. Morebit će mu poć za rukon sada ono ca je mislil prvo.

Jur. Bog daj sreću.

Razne primorske viesti.

Mjesto ravnatelja zem. bolnice u Puli. Zemaljski odbor u Poreču razpisuje natječaj na mjesto ravnatelja zemaljske bolnice u Puli u VIII. platežnom razredu sa pravom na prelaz u VII. plaćevni razred. U VIII. plaćevnom razredu iznosi godišnja plaća K 3600 sa dva četirigodišnja doplatka od 400 K svaki i odšteta za stan u iznosu od 900 K. U VII. pl. razredu iznosi plaća K 4800, sa dva četirigodišnja doplatka od 600 K svaki, i odšteta za stan u iznosu od 1040 K.

Službene dužnosti uredjene su temeljnim statutom bolnice i posebnimi propisi, koji su razvidni kod zem. odbora.

Molitelji valja, da dokažu austrijsko državljanstvo, da mogu vršiti liječničku službu u ovoj polovici monarhije i da su posve vješti talijanskom jeziku. Molbe sa doknzi: krstni list, svjedočba pripadnosti, navršenih nauka i položenih izpita, dosadašnje službe, dobrog zdravlja i tjelesnog ustrojstva, o poznavanju jezika itd. valja predložiti zem. odboru za Istru u Poreču do 20. aprila o. g.

Od ravnatelja zem. bolnice za Istru ne traži se i poznavanje hrvatskog jezika, jezika većine pučanstva Istre!!!

Tečaj za poručnike i kapetane trgovačke mornarice. Dne 3. aprila započeo je kod trgovačko nautičke akademije u Trstu treći tečaj poduke, koji će trajati do konca junija o. g.

Kandidati, koji su svršili koju nautičku školu, mogu stupiti u taj tečaj bilo u koje doba; oni pako, koji neimaju nautičke škole, stupiti mogu u taj tečaj samo za prvih 10 dana.

Odsudjeni na vješala.

U prošlu sriedu započela je pred porotnim sudom u Rovinju rasprava proti Antunu Stipaniću, Martinu Tidiću, Tomi i Matiji Radovanu, seljacima, što su dne 5. kolovoza 1902. kod Baderne (porečki kotar) ubili puškama posjednika Antuna Radovana. U nedjelju je rasprava svršila te je sud na temelju porotničkog pravorieka izrekao osudu, kojom se sva četvorica obtuženika odsudjuju na smrt na vješalima.

Nemili gost u našem moru.

Kapetan parobroda »Volosko« g. Joakin Tomašić izviestio je lučki ured na Rieci, da je prošle nedjelje opazio sa svog parobroda na putu iz Opatije na Ricku, velikog morskog psa, koji je bio dug okolo 7 metara i koji je na visini Kantride plovio prama Ricci.

Podpora talijanskoj gimnaziji. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je talijanskoj državnoj gimnaziji u Kopru podporu od 300 K za siromašne učenike i 100 K za mornarske vježbe (šport) učenika iste gimnazije.

Vrlo bi nam drago bilo kad bismo mogli doznati koliko su od te svote dobili hrvatski i slovenski djaci Istre.

Djačke podpore. Zemaljski odbor u Poreču podielio je djakom srednjih, visokih, obrtničkih škola te kandidatima učiteljstva za god 1904—1905 podporu u iznosu od 13·580 kruna.

Talijanski učenjak (!) Salata. Koliko je nama poznato proslavio se je do sada talijanski učenjak Francesco Salata rodom iz Osora, nekakvom krparijom proti staroslavenskom bogoslužnom jeziku. Izdao je naime malenu knjižicu, kojom je hotio pobiti naše sveto pravo na staroslovenski jezik. Rudi te krparije postao je učenjakom.

Kasnije smo doznali, da taj gospodin sudjeljuje u uredničtvu glasila tršćanskih židova, u kojem prodaje često svoju mudrost. Sad najednom pronio se glas, da ga je imenovao središnji odbor za uzdržavanje povjestničkih spomenika u Beču svojim dopisujućim članom. Neznamo, da li ga je stiglo to odlikovanje radi spomenute krparije proti glagoljici ili radi toga, što u židovskom glasilu oštro navaljuje na sve, što je nama milo i sveto, ili radi toga što revno zagovara iredentizam tršćanske kamore. U ostalom češćitamo Austriji na ovoj stečevini?!

Sluga u zem. poljodjelskom zavodu u Poreču. Zem. odbor u Poreču imenovao je slugom u zem. poljodjelskom zavodu Nikolu Russiana.

Pravica. Od vajkada je poznato, da narod ako hoće napredovati mora svoje umne i tjelesne sile svrsishodno upravljati i privoditi ih postepeno svome cilju. Osebujnost mora se uviek izticati, inače će se izgubiti u vrevi naroda, da ga se ne će ni poznati. Individualni značaj osobito uzdižu naši suzemljaci talijanske narodnosti. Od kotlokrpa pak do najvećega gospodina, ponosni su na svoj jezik, nasvoju narodnost. Kod nas radi poznatih okolnostih biva, da imaju u tom pogledu i inteligentni naši ljudi nejasne pojmove.

A zašto? Jer našemu razvitku prieče narodni neprijatelji, koji imadu vlast u rukama. Ta kako ne! Prvo ne dadu nam, da se duševno razvijemo; ne dadu nam škola, ako i dà, to nam nalažu, da u našoj pučkoj školi tratimo u tutanj onih 5 i više sati na tjedan učeći ili baš mučeći se u njihovom jeziku. Je li to s jedne strane pravednost, a s druge mar za našu prosvjetu? Nije! Ali to su same rieči. Dok imademo §. 19. drž. temelj. zakona od 1867. i dok drugi narodi, koji pod taj zakon spadaju ne uvedu u svoje pučke škole drugi zemaljski jezik (što je za pučke škole nesmisao) radi potrebe, mi nismo dužni, da zbog njihovih težnja i obiesti gubimo u početnom nauku toliko dragocjena vremena, toliko kapitala. Nastojte gospodo prvaci i uzgojitelji, da se jednoć dokine u našim mnogim pučkim školama talijanski obvezatni jezik kao nastavni predmet, jer je to nagrda XX. vieka. „Budimo jednom potpuni ljudi!“

Promjena na tršćanskom namjestničtvu. Bilježimo radi novinarske dužnosti viest, koju donesoše razni listovi, kojoj je pak težko vjerovati, da će naime zamjeniti sadašnjega namjestnika u Trstu kneza Hohenlohe, general Galgozcy.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda, pripošlaše preko naše uprave:

Gosp. pop Ivo Šintić župnik u Belom daruje . . . . . K 2·—
Ukupno danas . . . . . 121·35
Na račun ove g. izkazanih . . . 363·12
Sveukupno K 484·47

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca febrara sliedeći prinosi:

Utemeljitelji: Konsumno družtvo, Medulin . . . . . K 100·—
Redoviti: Aurel Akurti, obć. bilježnik, Badljevina . . . . . 10·—
Šverko Juraj, Pazin . . . . . 10·—
Franjo Dukić-Diračić, Kastav, 10·—
Ivančić Ivan, profesor, Pazin, 10·—
Flego Fran, Počekaj . . . . 10·—
Bačić Fran, učitelj c. k. pripravnice . . . . . 10·—
Knavs Josip, svećenik, Topolovac . . . . . 10·—
Dominko Henrik, Kopar . . . 5·—
Franković Fran, ... 5·—
Glavina Blaž, ... 5·—
Kregan Rudolf, ... 5·—
Kramberger Fran, ... 5·—
Kristofić Matko, ... 5·—
Pančur Fran, ... 5·—
Šubić Albert, ... 5·—
Podupirajući: Contin udova Apolonija . . . . . Kopar . . . 1·—
Franković Marija, ... 1·—
Incontrera Karolina, ... 1·—
Koštial Ivan, ... 1·—
Krištofić Sigismund . . . . 1·—
Krištofić Vilim . . . . 1·—
Krištofić Pilad . . . . 1·—
Krištofić Olga . . . K 1·—
Krištofić Nada . . . . 1·—
Krištofić Pavla . . . . 1·—
Schaup Adolf, ... 1·—
Darovi: Matejčić Fran . . . 40·—
Gregorin dr. Gustav odvjet. u Trstu za „Neimenovanoga“ u Beču . . . . . 20·—
Janežić dr. Konrad, Volosko, 10·—
Franjo Skrjanec, Bačve-Višnjan . . . . . 20·—
Goj dr. Gustav, Jaska . . . . 10·—
Pollak Emilije, učitelj, Gjurjevac . . . . . 2·—
Poščić dr. Ivan, Volosko . . . 5·06
Sakupljenih iza svečanog sastanka u počast dr. D. Vitezića u Beču . . . . . 21·61
Dr. Andrija Stanger i Tomičić Viktor, Volosko za oprost od nanešene im uvriede primili . . . 50·—
Bačić Josip, učit. c. k. prip., 10·—
Marčelja Antun, ljekarnik — Pazin . . . . . 92·11
Isti . . . . . 10·—
Orel Fran i supruga, Korte, 5·—
U ime mienjanja četiriju stotinjarka za N. N. u B. . . . 20·—
Miroslav Grossmann, prigodom imenovanja ravnajućim učiteljem . . . . . 10·—
Stranić Ivan sabrao prigodom ženidbe M. Stranića . . . . . 7·—
Peršić Franjo župe upravitelj Vodice, sakupio prigodom obljetnice za pokojnim župnikom Jur. Dolžanom u Vodicah . . . . . 11·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

Inžinir Živic preporuča:

Svoj prokušani željezni plug s tačkama (kolima) za oranje na pešju, u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi kod tvrdke:

Živic i drug.
Trst — Trgovinska ulica 2.

Koristno za vinogradare!

Upozoruju se gospoda vinogradari u njihovom vlastitom interesu, da će po izbor

Sumpor „ALBANI“ iz Pesara

raspačavati i ove godine jedino skladištna tvrdka

PAOLO ROCCO & NIPOTI u TRSTU

i prodavači u pokrajini ovlašteni od iste tvrdke.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

preporuča

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za veličastno svećenstvo. Vazda gotova odiela na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60— do K 260·—

JOSIP JURSICH ZLATAR I DRAGULJAR

Nova ulica ⩙ VODNJAN ⩙ Nova ulica.

Prodaja zlatnih i srebrnih predmeta. — Prima svakovrstne naručbe i popravke uz ciene umjerene. — Izradba točna po naručbi.

Odlikovana

J. KOPAČ svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Stoj! Kamo greš?
Idem Dalmatincu.
Komu?
Pa još pitaš? Ča neznaš da je Tranfić opeta otvoria u Puli magazin od vina i ulja.
A gdi?
Baš na Portorati broj 8 na onom mistu, gdi je ona debela ženska prodavala jabuke, naranče, limune i drugo voće.
E onda mi je baš drago; jer odkad je Tranfić bio otiša iz Pule nisam dobra ulja okusia.
A ča će meni ulje, ja malo salate jim, — ali vina, vina dalmatina to je za me.
Istina vina, i ja ga volim, ali i ulje brate ako ni dobro nima niš, ti kažeš salatu da ne jiš, ni ja, ali ulje služi i za ribu, za bakalar, manestru itd. a ako ni dobro, ti pokvari sve pa valja da baciš cilu pjatancu va kantun i ti pali grlo te dobiješ i kašalj ko da si tižik. Pa ča si reka ima i dobra vina?
Vina? Moj dragi, da ga samo kušaš bit će ti ga puna usta, a ima ga brate, svake sorte. Ali nisi vidia oni veli trabakul krcat vina i ulja svake vrsti, to ti je sve za njega.
A, kad je tako, onda idem valje da kupim vina i ulja k njemu.
Idi samo, nećeš se pokajat, on će te dobro poslužit i dobru robu dat. A i toliki drugi ga poznaju, da je on dobar čovik i samo dobru robu prodaje.

Svi koji žele imati dobru kapljicu vina i ulja, neka idu a **quel del' ojo!**

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crievа. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kuhu i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naručе pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravise: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, žilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima** i **uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim** i **prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žegravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

POZOR! BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć. Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčile si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 tuce) K 5·— 36 „ (3 tuceta) K 12·40
24 bočice (2 „) „ 8·60 48 „ (4 „) „ 16·—
60 bočica (5 tuceta) K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje!

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, prohadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Broj 15. Pula, u četvrtak dne 13. aprila 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 247.249.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju e podpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

✝

Josip Juraj Strossmayer.

Velikoga biskupa i dobrotvora hrvatskoga naroda nema više! U subotu poslie podne u 3 sata i pol preminuo je u skromnom Djakovu, u sjedištu svoje biskupije, najveći od živućih Hrvata. Tužna viest, koju je žica proniela širom prosvjetljenog svieta, kosnuti će se duboko ne samo svakog Hrvata i svakog Slavena, već i svakog plemenitog i poštenog inorodca. Tà veliki biskup bijaše poznat, štovan i cienjen po čitavom svietu radi njegovih izvanrednih vrlina, uma i srca. On je brojio prijatelja i štovatelja ne samo u čitavom slavenskom svietu, već i medju svimi narodi Europe, dapače i ćak preko Oceana. Ime njegovo spominjao je istim počitanjem, istom ljubavi i istim ponosom Hrvat i Slovenac, Srbin i Bugar, Čeh i Slovak, Poljak i Rus. Sva ova slavenska plemena smatrala su slavnog muža svojim prijateljem, braniteljem i zaštitnikom. I doista njegovo plemenito srce obuhvaća istom ljubavi čitavo Slavenstvo, kojemu bijaše na diku i slavu.

A što bijaše istom hrvatskomu narodu taj izvanredni muž! Svojim veleumom pronio je hrvatsko ime širom svega svieta a svojom darežljivošću podigao je svomu narodu najveće hramove znanosti i umjetnosti. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, bogata galerija slika i hrvatsko sveučilište u Zagrebu, te veličanstvena stolna crkva u Djakovu, vječni su spomenici, koji će pronositi slavu svomu stvoritelju i dobrotvoru dok bude jednog Hrvata na svietu.

A gdje su one hiljade i hiljade narodnih i dobrotvornih podhvata u hrvatskih pokrajinah i u slovenskih zemljah, kojim je plemenita desnica našeg velikog biskupa vazda rado u pomoć priskočila? Tà neima tako rekuć nijednog našeg narodnog poduzeća, kojemu nebi bio taj naš velikan na jedan ili drugi način pomoć pružio.

U blagopokojnom biskupu Strossmayeru izgubili smo napose mi istarski Hrvati velikog prijatelja i dobrotvora.

On je prijateljski obćio sve do njihove smrti s nezaboravnim našim pokojnicima, s Dobrilom, Šterkom i Vitezićem itd. bodreći ih i riečju i činom u težkoj narodnoj borbi. Naša „Bratovšćina", naša „Družba", naše „Djačko podporno družtvo" i većina drugih manjih družtava, oćutiše plemenitost darežljive desnice velikog hrvatskog dobrotvora. — „Vama Istranima" — reče taj divni muž piscu ovih redaka prije par godina — „nemogu odbiti nijedne molbe, jer znadem, da ste velike sirote, da vas tlače s lieva i s desna a vi se ipak junački opirete svojim dušmanima. Bog blagoslovio vaš i vaših drugova rad za spas naše istarske braće".

I sad je pozvao Svevišnji k sebi biskupa sviju Hrvata — kako smo ga rado nazivali — da ga nadari za sve ono, što je dobra učinio svomu narodu, za sve muke i borbe, koje je imao da podnese na čast božju i na korist svoga naroda.

Otišao je naš JOSIP JURAJ pred pravednog i milostivog sudca, da položi račun o svom djelovanju, da primi plaću za plemenita svoja djela i da bude svomu narodu pred licem božjim zagovornikom i zaštitnikom.

Hrvatski narod plače slomljen i satrven pred odrom svog velikog sina, pa se vruće moli Bogu da mu podieli vječni mir i pokoj!

Hrvati! Poklonimo se zemaljskome prahu našeg Velikana. Ugledajmo se u njegova dobročinstva. Sliedimo jih, svaki prema svojim silam, te ćemo tako najdostojnije prenašati na dalnje rodove uspomenu hrvatskoga Mecene!

Slava Tebi, koji si u Svom srcu nosio žarku ljubav svoj slavenskoj braći! Slava Tebi, koj si izmučeni Svoj hrvatski narod branio i pred drugimi narodi i pred okrunjenimi glavami. Slava Tebi, koji si častno pronosio ime svojeg naroda po svem kršćanskom svietu. Slava Tebi Strossmayeru, diko naša! Častan Ti spomen dok nas bude jednoga Hrvata!

Vječna slava Josipu Jurju Strossmayeru!

† JOSIP JURAJ STROSSMAYER

Znajući da ćemo zadovoljiti naše čitatelje ako ih upoznamo u kratko sa životopisom velikog našeg pokojnika, priobćujemo eto glavne crte njegova života. Strossmayer potiče od priproste gradjanske obitelji nastanjene u Osjeku. On se je rodio dne 4. febrara 1815. kao blizanac. Njemu i bratu nadjenuše imena Josip i Juraj, ali pošto je brat istog dana umro, a roditelji neznajući da li je ostao na životu Josip ili Juraj, dadoše drugomu blizancu oba imena t. j. Josip Juraj. Početne škole i šest razreda gimnazije svršio je vrlo dobrim uspjehom u rodnom si mjestu. God. 1833 poslao ga je biskup Sučić u središnje sjemenište u Peštu, gdje je tako izvrstno napredovao, da je bio god. 1834. promaknut na čast doktora mudroslovja *prije svoje dvadesete godine.* U Pešti drugovao je mladi doktor s najuvidjenijim Hrvatima i Slovacima, koji su tamo boravili ili dolazili. God. 1837. svršio je bogoslovne nauke a istom godinu kasnije bijaše zaredjen za svećenika jer nije imao propisano doba. Od god. 1838—40 bio je kapelanom u Petrovaradinu. God. 1840. bio je primljen u viši svećenički zavod sv. Augustina u Beču, gdje se je upoznao s našim Dobrilom s kojim je sklopio tiesno prijateljstvo. Za dvie godine položio je sva četiri stroga izpita, što je velika riedkost, te bijaše promaknut god. 1842. za doktora sv. bogoslovja

Iste godine povrati se u domovinu i dobije mjesto profesora u sjemeništu u Djakovu. God. 1847. pozvan bijaše u Beč za dvorskog kapelana i ravnatelja Augustineuma. — Burne godine 1848. bijaše Strossmayer u Beču dva puta u pogibelji života.

Pod konac god. 1849. bijaše imenovan biskupom djakovačkim, a posvećen za biskupa god. 1850., dne 29. septembra ustoličen u Djakovu, gdje ga je narod oduševljeno primio i pozdravio. Tu je započeo mladi biskup svoj blagotvorni rad pod lozinkom: *„Sve za vjeru i za domovinu“*. God. 1856. stvorio je zakladni list, kojim dariva za stolnu crkvu 232000 kruna; u zajedničku zakladu biskupâ dao je 180.000 K, za osnutak djačkog sjemeništa 60.000 K, za samostan milosrdnih sestara 20.000 K, za knjige mladomisnicima 10.000 K. za podporu kapelana 10.000 K, itd. Na isti način podupirao je djakovački biskup i narodno-prosvjetne zavode svoga naroda, te je odmah došao na glas kao veliki narodni dobrotvor.

God. 1861. bio je imenovan velikim županom županije virovitičke, te je na skupštini u Osjeku 31. jenara svečano izjavio: „Ja, gospodo, ako bi to čast, poštenje, napredak domovine tražio, veselim bi se i smjelim licem u bezdno jaza strmoglavio“.

Kao novi župan darovao je za glagoljsko sjemenište u Dalmaciji 10.000 K, gimnaziji u Sinju 20.000 K, za siromašne gimnazijalce u Osjeku 20.000 K itd, itd., a dok bude službovao zakladi za hrvatsko sveučilište 12.000 K. — Mladi biskup pošao je u Rim prvi put god. 1859. k papi Piju IX., zatim je bio u Rimu god. 1869., 1875., 1876., 1878., 1888., 1890. i 1900.

Mnogo truda i novca potrošio je veliki biskup oko gradnje nove stolne crkve u Djakovu, koja bi mogla biti ures i najvećem gradu svieta i kojoj se dive najveći umjetnici gradjevne struke. — God. 1860. udario je temelj jugoslavenskoj akademiji u Zagrebu, koja je započela svoj rad god. 1867. God. 1869. ustanovljeno je hrvatsko sveučilište koje je biskup vazda podupirao; otvoreno bijaše god. 1874. Svomu narodu poklonio je dragocienu zbirku slika, koja ga je stojala preko 600.000 K; dao je sagraditi palaču za akademiju u Zagrebu sa 224.000 K. God. 1884. dao je velik prinos za medicinski fakultet na hrvatskom sveučilištu.

Brinuo se je osobito za širenje prosvjete u susjednoj Bosni pridonašajući u tu svrhu velikih novčanih žrtava. Podupirao je napose crkve i samostane za turske vlade i odgajao mlade franjevce.

Za zavod sv. Jeronima u Rimu darovao je god. 1859. 40.000 K. U Rimu je svaki put nastojao, da se Slavenom, napose Hrvatom povrati njihovo pravo porabe slavenskog bogoslužbenog jezika. — Pokojni biskup došao je na svjetski glas osobito radi svojeg djelovanja na crkvenom koncilu u Rimu od god. 1869—1870., gdje ga proglasiše prvim govornikom medju biskupima i nadbiskupima svega svieta.

Njegovim zagovorom izdao je papa Lav XIII. poznatu Enciklliku „Grande munus“ kojom su sv. Ciril i Metod proglašeni svetcima ciele katoličke crkve.

Radi tolikih dobara, što ih je veliki biskup svomu narodu za dugog svog života poklonio, ljubio ga je, štovao i cienio djetinjom ljubavlju, te će ga stalno štovati i slaviti dok bude Hrvatâ na svietu.

* * *

Čitamo u »Novom Listu« ovaj hvalevriedni predlog: »U počast smrti J. J. Strossmayeru.« Primamo sa više strana i podupiremo ovaj predlog: Pošto će bez sumnje svako družtvo i ina korporacija htjeti počastiti uspomenu pokojnika bilo viencem, bilo brzojavkama ili čim inim, držimo, da bi bilo najdostojnije i naroda i intencija pokojnikovih, da se osim najnuždnijih pozdrava, dotično vienaca, sabere što veća svota za narodno-prosvjetne svrhe. Ne bi smio ni jedan pojedinac i ni jedno družtvo, a da u počast. vel. Strossmayera ne dade koju svoticu u korist »Druzbe Sv. Cirila i Metoda.«

Hrvati u Puli već su počeli sabirati u počast uspomene velikog biskupa te sabraše za »Družbu« već preko 100 kruna. Nadamo se da će ne samo po Istri već i po čitavoj Hrvatskoj državi živo uznastojati oko sabiranja za družbu, čime će najdostojnije počastiti uspomenu velikana Hrvatskog naroda i pogoditi intencije pokojnog biskupa.

Iz Pule odasleše naša družtva i ostali Hrvati sliedeće brzojavke:

Prečastni Kaptol — Djakovo.

Sa Čitaonicom i Uredničtvima svojih listova izrazuju svoju tešku žalost nad gubitkom viteškog zaštitnika narodnih prava, velikog umnika, blagog pastira zamjernog Mecene, kličuć Slava uspomeni Strossmayera

Istarski Hrvati u Puli.

Sborni Kaptol — Djakovo.

U tuzi i žalosti koje snadjoše Hrvatstvo i Slavenstvo, polažemo i mi suzu na grob Hrvata velikana. Slava velikom biskupu i vjernaja pamjat!

Prvski Istarski Sokol.

* * *

Mrtvo tielo pokojnika je u ponedjeljak balsamovano i položeno na odar u velikoj dvorani biskupskog dvora, gdje je dozvoljen pristup obćinstvu. Sa svih strana slavenskog svieta i od drugud stižu mnogobrojne sažalnice.

Nj. V. naš car i kralj Franjo Josip I izrazio je svoju sućut kaptolu djakovačkomu u brzojavci, koju je kabinetska kancelarija odpravila i koja u hrvatskom prevodu glasi:

»Njegovo ces. i kraljevsko Apoštolsko Veličanstvo iskreno žali smrt Njegove Preuzvišenosti biskupa Strossmayera i izrazuje Svoje Previšnje sažaljenje Prečastnom Kaptolu«.

Kabinetska kancelarija Njegova ces. i kralj. apošt. Veličanstva:
S c h i e s l.

I srbski kralj Petar I i crnogorski knez Nikola, izraziše svoju sućut povodom smrti velikog hrvatskog biskupa.

Sutra bit će sprovod u 9 sati u jutro, koga će voditi osobno zagrebački nadbiskup i metropolita dr. Juraj Posilović. Sprovodu će prisustvovati takodjer sarajevski nadbiskup dr. Josip Stadler. Na sprovod dolaze mnogobrojna odaslanstva iz svih hrvatskih zemalja, te iz Ljubljane, Praga sa načelnikom dr. Srbom na čelu, Beograda itd. Iz Istre prisustvovat će sprovodu zastupnik prof. Spinčić. Pokopan će biti u grobnici ispod velikog oltara djakovačke stolne crkve. Grobnica je sva iz mramora, koju je pokojni biskup dao još za života načiniti, te će se na oltaru, koji se nalazi ispred grobnice, čitati svaki dan sv. Misa za pokoj njegove duše, kako je to on odredio i u tu svrhu osnovao posebnu zakladu.

* * *

Ovdje u Puli počelo se u počast uspomene blagopok. biskupa Strossmayera sabirati priloge za Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu i Družbu sv. Cirila i Metoda, svakom polovica. Dosada u rečenu svrhu doprinieše sliedeća gospoda: Dr. Ivan Zuccon K 40 — Jos. Krmpotić K 10 — Pavelić Frane K 20 — Dr. Laginja Matko K 20 — Jelušić Mirko) kastavski načelnik K 10 — Dr. Gjuro Červar K 10 — Josip Stihović K 10 — Mezulić Ante K 10 — Kandušer Aleksa K 5 — Bozja Josip K 2 — Spik Ivan K 1 — Mozetić N. K 1 — Tomašić Stjepan K 1.

Ugledali se i drugi Hrvati u ovaj liepi primjer. Mi ćemo dalnje prinose rado objaviti u našem listu.

* * *

Lošinjski Hrvati obdržavat će dne 15. tek. mj. svečane zadušnice za pokoj duše neumrlog Strossmayera. Tim povodom izdali su ovu osmrtnicu:

Sveviš njemu se svidjelo, pozvati u bolji sviet prvoga sina naše hrvatske domovine, dobrotvora svoga naroda i velikana, preuzvišenoga i prečastnoga gospodina D.ra **Josipa Jurja Strossmayera,** biskupa djakovačkoga, Njegova Veličanstva pravoga tajnoga savjetnika, svećenika jubilarca, pokrovitelja jugoslavenske akademije i t. d., koji je providjen svetim otajstvima umirućih ispustio dne 8. o. mj. u 3 sata poslije podne u Djakovu svoju veliku dušu. Svečane zadušnice za neumrloga pokojnika služiti će se u ovdešnjoj župnoj crkvi u subotu, dne 15. ov. mj. točno u $9^1/_4$ sati pr. podne. Slava vječna velikomu biskupu i hrvatskomu rodoljubu!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 9. aprila 1905.

U sjednici od ponedjeljka i utorka dne 3. i 4. t. mj. svršila se je razprava zakonske osnove tičuće se zaokruživanja zemljišta za gojenje repe. Predstavnik i zagovornik interesa tvorničara sladora zastupnik Primavesi, postavio je predlog, da se sva osnova vrati odboru, da ju iznova prouči. To nije značilo drugo, nego da se stvar zavuče na škodu poljodjelaca a na korist tvorničara. Nego zastupnička kuća neće da već tu gospodu liberalce sluša. O predlogu Primavesi — glasovalo se je po imenih. Za taj predlog glasovalo je 18 zastupnika; proti njemu 210. Na to je prihvaćen predlog da se predje u podrobnu razpravu. I ova se je provela; te bijaše zakonska osnova u drugom i trećem čitanju prihvaćena. Liberalci, kakva je židovska presse s kojom bratuju naši Talijani pišu sada da gospodska kuća neće prihvatiti osnove. Nu to će oni sigurno i raditi, jer su uvjek proti svemu dobru, ako njim ne nosi.

U istih sjednicah bili su prihvaćeni prešni predlozi glede odkupa njekih državnih vlastnosti i lokalnih željeznica.

* * *

Poglavice klubova obdržavali su dne 4. aprila sjednicu, u kojoj je prisustvovao i ministar-predsjednik barun Gautsch. Odlučilo se je držati sjednice ciele kuće dne 10. i 11. aprila, sjednice proračunskoga odbora 12., 13. i 14., a onda ići na uskrsne blagdane. Predstavnik Talijana je predložio, nek se vladina zakonska osnova tičuća se talijanske fakultete u Roveretu uputi proračunskomu odboru bez prvoga čitanja. Gautsch se je s tim sporazumnim izjavio. Dr. Šusteršić je izjavio da mora on o stvari klub pitati. Naknadno su Svenjemci odlučili, da neće dopustiti da ona osnova predje bez prvoga čitanja proračunskom odboru,

U legitimacionom odboru odobrilo se je protestovane izbore Plantana i dvojice Rusina, a glede dvojice odlučilo izvide, dok se odobrilo takodjer neprotesto[redacted] Šukljeta i njekoga Njemca. [redacted] pitao je predsjednika odbora, [redacted] postavio na dnevni red prote[redacted]or dra Bennati. Predsjednik je [redacted] da toga nije učinio, jer mu je [redacted] brzojavio nedjelju da nemože [redacted] tjedna, i molio da razpravu o [redacted] Bennata odroči za poslie Uskrsa. Dr. Bartoli brzojavio je nedjelju; ponedjeljak je bio u Beču; i utorak i sriedu su ga ljudi u Beču na više mjesta vidili, samo ne u legitimacionom odboru. Kako da se označi takav postupak dra Bartola?! Zar i u parlamenat prenaša svoj „Osar tutto?!“ Zar je već svaki sram izgubio i on, i Bennati, i Rizzi, i Polesini, i kako se sva ta latinska gospoda zovu?!

* * *

Ministar-predsjednik Gautsch obolio je na škrlatini. Bolest da se razvija redovito. Po svoj prilici da će ozdraviti, al najmanje 4 tjedna mora ležati ili bar kod kuće biti. Sad kad je imao zbližavati Čehe i Njemce, sad je obolio. Predsjeda u ministarskom vieću ministar nutarnjih posala grof Bylandt.

* * *

Židovska „Neue freie Presse“ donesla je prigodom smrti velikana Strossmayera tako ogavan članak, da je već nebi smjeo čitati nikad nijedan Hrvat ni Slaven. Ko onako sumnjiči, kleveće, izkrivljuje, laže, taj ne zavriedi vjere ni u drugih stvarih. Vriedno bi prispodobiti ono što je sad ona mrzka Židovka pisala o Strossmayeru sa onim što je napisala prije kakvu godinu, kad bijaše dobila viest dakako krivu o smrti istoga Strossmayera. Vriedno i za to, da se vidi koliko i kakve zobi je dobila onda, a koliko i kakve sada. Svrha neće biti druga nego da se pokrije sramotu njekih javnih čimbenika, i da se odvrati Hrvate i Slavene od dužnoga saučešća. Stalno neće doseći ni jedne ni druge svrhe, pače obratno od onoga što u svojoj židovskoj duši želi.

* * *

Dne 3. aprila izabralo se je odbor od 48 lica, koj ima razpravljati ob odnošajih izmedju jedne i druge polovice monarhije. Od Hrvata i Slovenaca izabrani su u taj odbor: dr. Ivčević, dr. Ploj, dr. Šusteršić, i dr. Tavčar. Odbor se je konstituirao tako, da je izabrao dra Derschattu predsjednikom, a baruna Morseya i dra Ploja podpredsjednici. Dosad se ne pokazuje prave volje za stvar za koju je odbor izabran. Koliko je vremena prošlo dok je do razprave o predlogu za izbor odbora došlo. Kako dugo se je razpravljalo? Koliko je prošlo izmed prihvaćena predloga i samoga izbora odbora? Sad je konačno konštituiran. Stvarno još nije počeo raditi.

* * *

Svoje saučešće nad smrću Josipa Jura Strossmayera izrazili su prečastnom kaptolu odnosno prepozitu vikaru u Djakovu već dne 9. zastupnici Hrvati u Beču, iz Dalmacije i Istre, zastupnik Spinčić za Istru, predsjedničtvo mladočeskoga kluba, dne 10. slovenska sveza, odnosno hrvatsko-slovenski klub. Ovomu klubu izrekao je svoje saučešće u ime zastupstva grada Praga načelnik istoga dr. Srb, te zastupnik Chock u ime radikalnih českih zastupnika.

Prije nego li je danas hrvatsko-slovenski klub počeo svoju razpravu, spomenuo se je predsjednik dr. Ivčević krasnim riečmi blagopokojnoga Strossmayera, te završio trokratnim slava Strossmayeru. Stojeć i dirnut je govorio; stojeć i dirnuti slušali su članovi i kliknuli trokratni slava.

* * *

Dne 8 t. mj. obdržavalo je „Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču“ svoju godišnju skupštinu. Pošto se je predsjednik Juhn preselio iz Beča u Požegu, je skupštini predsjedao družtveni podpredsjednik

Nastavak u prilogu.

Ivan Gutonić. Izvještaj o družtvenom radu u godini 1904. pročitao je družtveni tajnik dr. Gospodnetić; o računih blagajnik dr. Kaiser; o reviziji gosp. Šebetić. Sva tri izvještaja pokazuju, kako družtvo liepo napreduje i kako se u njem redovito vode poslovi. Na predlog zastupnika dra Dulibića bila je izrečena odboru zahvala za njegovo savjestno i rodoljubno djelovanje, i zabilježena u zapisnik.

Kod naknadnih izbora bili su izabrani: za predsjednika Frana pl. Rubelli, za odbornike Slavko Urpani, dr. Matić, dr. Vranican, i djak Karaman.

Po izvještaju g. Frana pl. Rubelli bile su odobrene njeke promjene pravila.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču ima zadaću da podpomogne svakomu Hrvatu u Beču kad mu pomoći treba. Vriedno je da se pristupi u njegove članove.

Politički pregled.

U Puli 12. aprila 1905.

Austro-Ugarska.

Ministar predsjednik barun Gautsch boluje dulje nego li se je tomu nadalo. Njegova bolest zadaje brige njegovim prijateljima, jer se čini, da nije lahke naravi.

Dne 8. o. m. obdržavano je ministarsko vieće pod predsjedanjem ministra nutarnjih posala grofa Bylandt-Reidta. Na predlog oboljelog ministra predsjednika povjerio je vladar privremeno predsjedničtvo u ministarskom vieću i zastupanje ministra predsjednika ministru nutarnjih posala, koji je vezan dugotrajnim prijateljstvom s barunom Gautschom i upućen u njegove političke nazore. Po dosadašnjem običaju zamjenjivao je uvjek ministra predsjednika po činu najstariji ministar, što je sada ministar željeznica dr. Wittek koji medjutim nije u državnom zastupstvu obljubljena osoba.

Madjarska kriza nije se primakla ni za vlas bliže k svojoj riešidbi. Dne 10. o. mj. imao je ministar predsjednik grof Tisza dugu konferenciju s austrisskim ministrom izvanjskih posala grofom Goluchowskim u Beču. Sliedećeg dana bio je primljen od kralja u podulju audienciju.

Iz Budimpešte javljaju, da će adresa na kralja tražiti izvršenje zahtjeva glede porabe madjarskog jezika u vojsci, izloženih kralju za pregovora sopozicijonalnim vodjama. — Hrvatski narod zadesila je težka nesreća i na političkom polju smrću narodnog velikana biskupa Strossmayera. On je predstavljao narodno jedinstvo, radi česa su ga i smatrali Hrvati sviju hrvatskih pokrajina svojim biskupom. U tom težkom trenutku po hrvatski narod utješljiv je neobičan pojav, da su se našli Hrvati sviju stranaka složni oko odra svojeg narodnog velikana. Iz sviju hrvatskih pokrajina stigoše što u Zagreb, što u Djakovo sažalnice za narodnim dobrotvorom i svagdje dadoše izraz bolnom čuvstvu zbog tolikog gubitka. Naravno je, da u tom prednjači priestolnica svih Hrvata, naš bieli Zagreb, koji se je zaodjenuo sav u crninu i koji će dostojno prvog grada kraljevine odužiti se velikomu Hrvatu.

S Hrvatima žale iskreno za narodnim dobrotvorom i ostala siavenska braća, a medju njima u prvom redu braća Slovenci i Česi. Glavni gradovi Kranjske i Češke, biela Ljubljana i zlatni Prag odaslaše u Djakovo vrlo tople brzojavne sažalnice. Oni će biti zastupani i kod pogreba svojeg počastnog gradjanina, da mu i tim izkažu veliku ljubav i počitanje.

Bugarska.

Javili smo onomadne da je knez Ferdinand boravio u Londonu, odakle se je uputio u Pariz, gdje je posjetio razne ministre i predsjednika republike Loubeta.

Sada dolazi viest iz Rima, da će knez ići kralju Viktoru Emanuelu u posjete i da će tim povodom izviestiti o svojoj nakani to jest, da se kani proglasiti kraljem. Obistini li se ta viest, tada je knez stalno koli u Londonu, toli u Parizu odnosnim najvišim krugovima svoju namjeru priobćio.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju o viestima sa ratišta, da su se ruske čete nakon bitke kod Mukdena oporavile i okrepčile, te da je zapopovjednik istih general Linjević pripravan na svaki odpor. — Po najnovijim viestima englezkih i francezkih novina imalo bi doći do krvavog sukoba izmedju ruskog pomorskog brodovlja pod zapovjedničtvom admirala Roždestvenskoga i izmedju japanskog ratnog brodovlja pod zapovjedničtvom admirala Toga.

Dne 9. o. mj. susreo je jedan englezki parobrod rusko brodovlje dvie milje sjevero-iztočno od Punto Menki, 150 milja udaljeno od Singapore. Brodovlje je bilo usidreno. U visini Sajguna pak su usidrene četiri ratne ladje, po svoj prilici japanske.

Kako pišu iz Petrograda drže tamo u vojničkim krugovima, da će se bitka na moru zametnuti po svoj prilici u blizini otoka Pescadores, jer su ondje Japanci udarili temelj svomu obskrbljivanju i popravljaju brodovlje.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Okružno sudište u Puli. Ovih dana raznesoše iz Pule glas, da kani vlada ovdje ustrojiti okružno sudište. Toj je viesti težko vjerovati dok obstoji okružno sudište u susjednom Rovinju.

C. k. vlada traži već dugi niz godina istarski zemaljski sabor, da se izjavi o njezinoj osnovi za prenos okružnog sudišta iz Rovinja u Pulu. Talijanska saborska većina baci svaki put odnosni vladin upit medju stare spise te nedodje nikada na razpravu.

Moguće je, da se je konačno sama vlada ojunačila i odlučila prenest okružno sudište iz Rovinja u Pulu ili da kani otvoriti novo u Puli a zatvoriti staro u Rovinju?

Prvi Istarski Sokol u Puli. Prošli četvrtak imao je naš Prvi istarski Sokol svoju prvu odborsku sjednicu na kojoj se je konstituirao odbor ovako, starešina: Lacko Križ; podstarešina: Dr. Ivan Cuccon; tajnik: Josip Stihović; blagajnik: Petar Sekić; poslovodja: August Žunić.

Iz Alture početkom marča 1905. Skoro da nismo bili zaboravili jednoga tića na puljštini, ki neće da čuje za hrv. stranku:

Alturski delegat Marko se štima da ima kumpanja. Prvo su mu se rugali da je sam, sada imade par: Marko i Toniša. Che ambo! Za Marka ne govorimo čudo, jer on malo razumi hrvatski, ali oni veliki Hrvat Toniša, sada je postao Talijan priko noći. U talijanskoj škedi bio je ultimo sostituto. Che onor! Za čovika onako ohologa, vrć ga na zadnje misto. Da vi znate, ča je Toniša bia prvo, vi bite se križali livom rukom i rekli: kako je to moguće. Ma pur je! Bit lipo deligato, imat dobru plaću od 200 K na lito pa kumišione ecetera, sve to ga je nagnalo da bude Talijan. Kupia je ljude, ali nijedan ga ni sluša! Proda je materino mliko i svoj jezik a dobar glas ki je prvo ima, kako narodni čovik, ne vrati mu se nikad! Da mu se digne otac iz groba od žalosti bi se natrag povratio! Oj neviro nigdi te ne bilo. Vrlo si ti svuda urodila.

Lošinjski kotar:

Pučko predavanje dra Pera Magdića u Malom Lošinju. Imade već tomu nekoliko tjedana kako boravi u našoj sredini omiljeli nam gost i neustrašivi borioc za naša narodna prava veleuč. gosp. dr. Pero Magdić, odvjetnik i urednik „Naših Pravica“ u Varaždinu.

Njegov neumorni rad oko osvješćenja našeg naroda ne nalazi počinka ni ovdje, kamo je došao da si traži odmora i okriepe. Zborom i tvorom nastoji on od jutra do mraka, gdje mu se samo prilika pruži, da budi uspavane oči i lieči zarazna srca naših kršnih mornara i njihove svojte.

Tako nas je on i u nedjelju, dne 2. t. mj. usrećio svojim liepim predavanjem. Oko 6 sata na veče napunila se dvorana „Zore“ našim mladim pupoljem, rascvalim i rumenim ružicama, te starom hrvatskom korenikom, da sluša brojna poglavja narodnog evangjelja, kojih nam se valja držati a da sine već jednom i pred naša vrata sunce spasa i slobode zlatne. — Gospodin Magdić bio je od ljudstva željno iščekivan i liepo pozdravljen, našto uze prirodjenom mu već riečitošću odkrivati naše narodne rak-rane, prepisujuć svakoj kô stari prokušani liečnik dobar i siguran liek. Brojni primjeri što ih je on navadjao, kako se naš narod zaboravlja, prodaje i leti u protivnički tabor rek bi da su kapali duboko u srdaca slušateljstva, ostaviv u njima neizbrisivi žig sa trojnim nadpisom: „vjernost, rad, sloboda!

Iz njegovih ustiju pala je i preporuka, da se već jednom složi sve što je našega u Lošinju, te da si sagradi „Hrvatski dom“; ognjište na kojem će se grijati hrvatska sviest, oltar na kojem će goriti „vječno svjetlo“, koje će nas kroz ovu tamnu, olujnu noć voditi u sjegurnu luku, u dvorove „spasa i slobode“.

Njegova rieč pala je na plodno tlo, pa je već time udaren temeljni kamen našem „Domu“. —

Tom prigodom darovaše u tu svrhu: veleuč. gosp. dr. Pero Magdić 30 K, veleuč. gosp. Eugen Barac 10 K, gosp. Josip Čačević 20 K, g. Antun Martinolić „Povero“ 20 K i g. Jakov Nikolić „Salatić“ 20 K.

Gosp. Magdić završio je svoj liepi govor, što je potrajao debeli jedan sat sa poklikom Hrvatskoj, koji bje od ljudstva popraćen burnim, trokratnim „Živila!“; dočim je tamburaški zbor odsvirao „Liepa naša domovino!“, koju je občinstvo stojeće i odkrivenih glava saslušalo.

Mi ne možemo ino, već da i ovim putem izrečemo našu najtopliju hvalu omiljelom gostu uz poklik: „množili se takvi, a daleka kuća onim Hrvatima, koji k nama dolaze, da nam izranjuju srca *finim medjusobnim švaračenjem!*“

Važna odsuda c. kr. vrhovnog upravnog sudišta u poslu prava crkvenog patronata sa strane občina.

(Konac.)

Iza ovakvog postupka ne može se po mnienju vrh. sudišta uporabiti u konkretnom slučaju smisao § 7. na kojeg se pozivlje, toliko više, jer bi se ona ustanova i po svojem sadržaju i po mjestu kojeg zauzimlje u propisu god. 1827., radje odnosila na predhodni postupak pred sazivom izborne skupštine a i u tom slučaju bila bi ona kao ravnalo odnosnom izbornom postupku a da time još ne ustanovljuje pravilo kakvog materialnog prava.

Morala je radje nadležna oblast u smislu § 30. spomenutog propisa, u slučaju nesuglasice il dvojbe rješiti drugo pravno pitanje t. j. da li je creska občina ne odazivljuć se opetovnim pozivima i prietnjama devolucije iza kako proteče urečeni rok, ovršiv izbor nad jednim natjecateljem (kako u § 18. propisa) te ne podnesav nikakvog drugog konkretnog predloga u slučaju odvrgnuća tog jedinog natjecatelja, da li je time občina izgubila il ne za ovog puta svoje pravo presentacije i po tome da li je ili nije uzsliedilo pravo imenovanja župnika na biskupa. Budući da nije to glavno pitanje bilo rješeno kako to jasno propisuje spomenuti propis, imade se isto rješiti polag občenitih pravila kanoničkog prava, uvrštenih takodjer u „Tractatus de iuribus incorporalibus“ cara Leopolda I. od 3. marča 1679. (tit. I. § 3.), prema kojima predloženje sa strane patrona morade sliediti u roku od šest tjedana ako je patronat crkveni a u roku od četiri tjedna ako je patronat svetovni i to tako, da istekav taj rok „bez opravdanog uzroka ili opravdanja“. Ordinarijat može sam po sebi popuniti izpražnjeni beneficij. Naredbom dvorske kancelarije od 18. juna 1905. (Pol. Gesetzsammlung z. 68) bio je utanačen rok od šest tjedana a u slučaju da se patron nalazi izvan mjesta rok od tri mjeseca računajuć od dana uručbe natjecateljnih spisa sa strane Ordinarijata, pod istom prietnjom gubitka patronatskog prava. Sve te naredbe i ustanove smatra vrh. sudište kao još uvjek obstojeće i pravomoćne a u smislu §§: 4, 5, 12 i 32 državnog zakona od 7. maja 1874. br. 50.

Vrh. sudište nije uzelo u obzir opaske občine da se tobož dvorska naredba god. 1895. imade protegnut samo na privatne patronate a da medju takove nemože se ubrajati jedna občina, i drugu, vladina predstavnika da spomenutoj naredbi tobož manjka carska sankcija, pak da za oto nemože imati zakonite pravomoći; — u konkretnom slučaju vrh. sudište osvjedočilo se da od dana prve biskupske dostave (28. II. 1900.) do dana imenovanja sa strane biskupa (25. VI. 1901.) proizteklo je vrieme ne samo od šest tjedana kako u dvorskoj naredbi 1805. nego i četiri mjeseca, koja su u svakom slučaju i predostatno vrieme odredjeno ne samo u občem kanoničkom pravu nego i ozgor spomenutom „Tractatus“. Niti je vrh. sudište pronašlo bilo kakvi uzrok il opravdanje glede manjkavosti predložbe sa strane creske občine, ne pripoznav kao takav okolnost jedinog natjecatelja; niti kakve manjkavost u samom raspisu natječaja, o kojoj se je občina u istinu izjavila al ništa konkretna zaključila; niti žalbu koju je podnesla a da se uprava župe ostavi i nadalje u rukama privremenog upravitelja preč. kanonika Antuna Bunicich, koji se nije niti natjecao jer nije imao potrebitih sposobnostih da bude definitivno imenovan, a poglavito manjkao mu župnički ispit kojeg nije nikada položio! Radi ovih u zakonu utemeljenih razloga vrhovno upravno sudište smatra posve zakonitim imenovanje župnikom creskim preč. kanonika N. Turata sa strane svojeg biskupa i odnosna obznana toga imenovanja političkoj pokrajinskoj oblasti ex § 6 zakona 7. maja 1874.

Što i u koliko se tiče ograničenja natječaja na same članove zbornog creskog kaptola, vrh. sudište izjavljuje da u smislu carske patente god. 1840. već u početku napomenute ima od sada služiti kao pravilo da presentatia sa strane občine mora pasti uvjek vrhu jednog od kanonika, dočim samo u iznimnom slučaju t. j. u slučaju da neima sposobnih kanonika u kaptolu za pokriće župničkog mjesta, dopušta se mogućnost presentacije kojeg usposobljenog svećenika izvan kaptolskog zbora. Vrhovno sudište nije moglo u napadnutom ograničenju natječaja pronaći nezakonitog postupka a još manje bilo kakve povriede obstojećih zakona i ustanova a da bi čitavi postupak krčkog biskupskog ordinarijata osudio i uništio.

Voloski kotar:

† **Ana ud. Karlavaris rodj. Spinčić.** U rane ure jutro 12. o. mj. preminula je u Kastvu sestra našeg zastupnika prof. Spinčića, vriedna gospoja Ana, udova pok. Ivana Karlavarisa, što je bio jedan od imućnih ljudi u Kastavšćini i bavio se kotlarstvom i trgovinom bakrovine.

Pokojnica ostavlja mnogobrojnu obitelj, sada sirote bez otca i majke.

Naše živo saučešće njima i našemu braniteljju prof. Spinčiću, kojeg je eto zadesila tim težja žalost, što se nalazi negdje baš na putu u Djakovo, da u ime kluba hrvat. slov. zastupnika prisustvuje pri pogrebu biskupa Strossmayera, dobrotvora narodnoga!

Kongres slavenskih novinara u Voloskom—Opatiji. Doznajemo, da će i občina Volosko-Opatija uznastojati sa svoje strane, da milim gostima priredi što ljepši doček, te da im po mogućnosti što više zasladi boravak u ovim našim krajevima. U tu se svrhu već sada čine odnosne priprave. Zaostati ne će ni kastavska občina — doznajemo naime, ta će se u dane 14., 15 i 16. maja i onaj naš drevni grad

gospodski okititi — sve u slavu umnih slavenskih gostova.

Odbor za doček gostiju obratio se je takodjer i na opatijsko lječilištno povjerenstvo, neka bi i ono sa svoje strane doprinielo štogod tim svečanostima, koje će osobito za Opatiju biti od zamašne koristi — jer će se tom prigodom — uvjereni smo — kroz dane i tjedne neprestano pisati o njezinim krasotama, čime će se njezina slava proširiti i dalje — sve do kuda dopire slavenska riečˇ.

Pazinski kotar:

Nove spletke. Kako čujemo iz pouzdana izvora posjetiti će ove godine rumunjski kralj Sušnjevicu, da se uputi o tamošnjem žiteljstvu. Pripovjeda se o nekoj akademiji na Sušnjevici, i o predlogu, da se uz hrvatski uvede u pučku školu i rumunjski jezik. Odakle to znademo? Iz Sušnjevice je jedan, neki Glavina u Bukareštu (Rumunjska) i tamo se pripravlja za učitelja. Tko to plaća ne znamo. Roditelji sigurno ne! Sada kada se je pitanje iznielo i skoro ostvarilo, javljaju se zvani i nezvani, da o tom razpravljaju i odluče sebi u prilog. Doista u Sušnjevici govori se neki dialekt rumunjski, ali to su sve naši ljudi, koji se izvan svoga kruga služe hrvatskim jezikom. Biti će valjda, da su po ženskoj krvi dobili taj jezik, jer prezimena muškaraca kažu čiste Hrvate: Belulović, Glavina, Erkarić, Cvečić, Bašić itd., do jednoga. Biti će valjda kao što nam je častni parok, u Peroju pripovjedao za Perojce, da su u srodstvu žene i da izumiru, tako će biti bilo i za Rumunjce u Sušnjevici, da je jači spol izumirao — i nestalo ga, dočim ženskinje budući iste vjere sa okolnim Hrvatima, poudale se sa istima i uzele svoje muževe k sebi. Upotrebljavajući u razgovoru rumunjski jezik, naučiše ga i njihovi gospodari. Ipak naš narod mnogo vriedi, kad bi ga htjeli odnarodititi i Talijani, Nijemci i Madjari a sada i Rumunji!!! Koliko više ćemo vriediti, kad se budemo ponosili s onim što jesmo — je li?

Jedan ponizni predlog i savjet. Občina Tinjan ima 3.705 žitelja. Od tih biti će jedna stotinica Talijana. Ostali su svi naši ljudi. Na upravi su hoćeš nećeš Talijani. Tko je kriv i tko nije, o tomu ništa, samo činjenica je, da nije u našim hrvat. rukama. Da li će kod budućih obć. izbora biti opet naša, sumnjamo. Obrazložena je za sada sumnja time, što organizacija u toj občini nije cjelovita i što nije još izabrana osoba, oko koje će se kretati cieli agitaciolni rad. Poznamo dobro mjestne okolnosti i odnošaje nekih uplivnih osoba. Ne bojmo se javnosti, radimo za poštenu stvar, radi koje nemamo se bojati i strašiti nikoga. Naš skromni predlog i savjet glede toga bio bi ovaj: Da se kod budućih izbora kandiduje za načelnika vrloga Hrvata i posjednika (ime za sada ostaje tajnim), koji uz dobroga tajnika biti će na mjestu. Uz to treba, da se osnuje odbor, koji će na sve paziti i shodna urediti, da se nametnuti cilj postigne. Osobnosti svakako na stranu! Prikupljavajte u svoju stranu i one, koji su bud s kakvog razloga za protivnike glasovali. Ako se budemo ponesli ovako, ili bolje, stalne je nade, da će občina biti naša, pak agitovali neprijatelji i borili se s dvojnošću, bacali makar na pregršti novaca i dovezli sav bakalar svieta. Naš narod puno drži do svojega jezika, to je vrlo moćno sredstvo za agitaciju. Ako pak držite, da ovo što smo napisali nije dobro, a vi učinite drugačije samo gledajte, nastojte da izbavite tu našu občinu iz tudjih rukû. Geslo neka nam bude: Što Bog dade i sreća junačka! Svaku sreću želi vam: Vaš prijatelj.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu priposlano je preko naše uprave gosp. Antun Nedved, župnik u Šterni K 19·—, što je bilo u našem br. 8 jurve zabilježeno, ali uz slagarsku pogrešku, te molimo odašiljača za oprost.

Darovi za dječje zabavište Družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu od 1./3. Mjesto sudjelovanja narodnome plesu u Trstu darovali dr. Dinko Trinajstić K 10, dr. Šime Kurelić K 10, Valentin Marušić K 6, Martin Zgrablić K 4.

Dr. Gržinić do počasti uspomenu pok. Maričice Šebeste K 5. — Marko Zović na zabavi čitaonice u Pazinu utrženih K 7. Frančić Bazilija primljenih za cvijeće na zabavi čitaonice u Pazinu 2·76. — Matika Josip, općinski činovnik u Pazinu K 4. Bačić Josip sabrao kod kuglanja u čitaonici u Pazinu K 1·20.

Darovi za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu od 19./3. do 10./4. 1905. Ante Brtoša sakupio u kući Frana i Josipa Marčana u Zareču prigodom krštenja 28./3. K 8·02. Matika Josip, općinski činov. Pazin K 4. Isti K 20. — Prof. Ivančić sakupio od plesa na zabavi u čitaonici u Pazinu K 7. Belovarska županijska štediona K 40·—

Izbori u plominskoj občini.

Do mala provesti će se izbori u Plominu. Mislio bi čovjek, koji ne pozna okolnosti u Istri, da će u toj občini, gdje ima $^4/_5$ naših ljudi već jednom predobiti občinu hrvatska stranka. Ali da! Nitko se ne miče. Narod ne zna, nema pojma o tom, štono se reče, jer je neupućen. Protivnici govore hrvatski; i tako će občina ostati još tri godine u talijanskim rukama. Bojimo se, da će tih po tri godine biti više. Prosvjetitelji naroda, što spavate ili ste postali socijaliste!

Porečki kotar:

Izvoz vina iz Poreča mjeseca marča. Prošloga mjeseca ukrcano bijaše u Poreču na razne parobrode u svemu 5205 stolitara vina, i to za Trst 3201·10 stolitara, za Pulu 1050 stolitara, i za Rieku 953·10 stolitara. Istoga mjeseca godine 1904. ukrcano bijaše u svemu 5272·05 stolitara, i to za Trst 3150·40 stolitara, za Pulu 870·70 stolitara i za Rieku 1250·95 stolitara.

Pošto su krčmari u gradovima vinom sada dostatno obskrbljeni, izvedeno bijaše prošloga mjeseca vina nešto manje nego li prošle godine, nu ciene su ostale i sada dosta povoljne to jest, 32—34 krune za stolitar.

Koparski kotar:

Sajam blaga u Bujah. Pišu nam od tamo, da je bio posliednji zajam blaga slabo posjećen, dočim je blaga bilo osobito mnogo po izbor. Prodaja bijaše loša, jer su vlastnici blaga radi približajućeg se proljeća držali previsoke ciene. Tako se je tražilo za bolje volove do 600 K, a platilo se je za junicu od dvadeset mjeseca 400 K. Doveženo bijaše 288 debelih glava i 266 drobnih. Od toga razprodalo se je 18 volova, 24 krave, 4 magarca, 12 ovaca i 40 krmaka, ukupno dakle 98 glava.

Franina i Jurina.

Fr. Lovranski poprdili, da su ostali neki dan oparen̄i kako i mokra kokoša.

Jur. Ča im se to travinjalo?

Fr. Bili su tamo talijanski šinjori s preko Učke, pak su se neki nadali, da te se à maka pošteno najist i napit.

Jur. Pak?

Fr. Ostali su s dugim nosom.

Jur. Huje njim budi!

* * *

Fr. Spamećuješ se Jurino još, kako su ono bili neko leto lovranskem poprdilom Talijani s preko Učki pokazali žlice, noži i piruni?

Jur. Ši, pak?

Fr. Sadahna ti nebore oni poprdili vežu s viružicom za nogi od stola i žlice i noži i piruni kadagod njim pridu onakovi prijatelji.

Jur. Pravo imaju. Ča neznaš, da kega kačka uji, ta se i kušćerice boji.

Fr. Je tako je, ma su morali nekada i dotu sv. Jure bolje vezat, nebi si neki ter neki i danas onako brki mastili.

Jur. Poj znat ča će se travinjat!

Razne primorske viesti.

Savez hrvatskog Sokolstva.

Dne 26. pr. mj. obdržavao je savez hrvatskih sokolskih društava u Zagrebu svoju drugu odborsku sjednicu. Zastupana bila su sliedeća društva: Zagreb, Karlovac, Sisak, Varaždin, Senj, Križevac, Gospić, Samobor, Volosko, Pazin, Pula i Makarska. Razpravljalo se poglavito o budućem I. hrvatskom svesokolskom sletu u Zagrebu sliedeće godine. Slet će se obdržavati na Kraljevo 20/8 i to dva dana. Pozvat će se na slet sve slavensko sokolstvo. Tom prilikom snuje se za strane i izlet u Dalmaciju. U Zagrebu ustrojit će se veliki odbor sa više pododbora, da taj sastanak što ljepše izpane.

Za svesokolski slet darovala su dalje: grad Zemun 50 K, grad Belovar 20 K, kadet u Pragu 50 K, Hrv. poljodjelska banka 100 K, družtvo »Saletl« u Samoboru 13 K. Tehnička strana sleta prilično je već obradjena, te se je na javnoj vježbi zagrebačkog Sokola, pokazivalo i proste te razne vježbe, koje će se izvoditi na sletu. Sliedeća odborska sjednica biti će, čim se u posebnim odborima provede čitava organizacija sleta.

Državna podpora za ublaženje biede u Istri. Iz Poreča nam pišu 1. o. mj. Glavarstvo ove občine upozoruje stanovničtvo, da je ministarstvo doznačilo c. k. namjestničtvu u Trstu 20.000 kruna za ublaženje biede i nevolje. Podporu u novcu neće dobiti nitko, već će se dati za nabavu krme onim posjednikom, koji su ostali bez krme za blago prošle godine zbog velike suše. Ta podpora dieliti će se za dovoz krme iz vana i za samu krmu gdje je neima.

Molitelji neka predlože svoje molbe na c. k. kapitanat u Poreču putem tamošnjeg občinskog glavarstva do 12. aprila o. g. U molbi valja da pokažu potrebu podpore, dotično troškove, koje su imali radi nabave krme.

Nagrade za morske pse. Pomorska oblast u Trstu raspisala je nagrade za lov na morske pse, i to za morskog psa koji je dug 1·5 m. 10 K, za veće 20—50 K, a za one, koji su ljudima pogibeljni, iznose nagrade od 50 do 1000 kruna.

Podružnica sv. Cirila i Metoda.

C. k. Namjestničtvo u Trstu uzelo je na znanje pravila novoga družtva »Podružnica sv. Cirila i Metoda« za Istru, koje se je ustrojilo u Novakih kod Motovuna.

Tako valja, evala svjestnim Novačanima. Ustrajajmo svuda »Podružnice sv. Cirila i Metoda«.

Dvojezične škole.

Nekoje škole u Istri sa talijanskim i hrvatskim nastavnim jezikom imaju učitelje, koji su od »care patrie«. Bilo bi već jednom doba, da se te škole razdiele po narodnosti. Inače bit će samo koza sita a mi gladni.

Budite pravedni, rabite zakone pak nećemo prigovarati već za škole u Kanfanaru, Roču, Fontani, Sv. Lovreč Pazenatički, Plominu itd. Obzire na stranu, zakon nek se vrši.

Povratit ćemo se još na stvar. Pravica mora pobjeditiˇ.

Zec se razgalamio. — Ne velim ovo tek za „prvi april“, već kao pravu i zdravu istinu. Eto ti ga, na! Iza što je promlatio okeanom, dosadio mu kolomaz, pa se opet prihvatio ljeskovače. Ma, dašto! U nuždi vrag i muhe zoblje. — A da mu ljepše teče vrieme, nego li mu teklo, kad je vagao prah za buhe, vrgo se u literate. Sakrijte se Kumičići, Jeretovi, Bastijani, Emini, Kalci, Brščjanski, Antončići, jer eto zviezda, što sinula izpod Divića, na naviek pomrčila Vam slavu. Čitajte „Bič“, pa evo zalažem svoju rusu glavu i junački brk, ako su Vaša zlatna pera kadra, da se natječu sa zecom u — kupusu. Pa piše u „Biču“, toli čisto i bistro — u secesiji — da ga, obični smrtnik ni ne razumije.

I eto! Pošto se svojim prviencem vinuo šaku iznad Parnasa, a tim ulovio si mjesto uz desnu Ovida, Dantea, Getea, Šekspira i drugih velikih bezsmrtnika, zasukao rukave do bielih lakata, pa se bacio u politiku, ne bi li i ovdje odnio perje. Borme, takve kuraže naći ćeš riedko u — zeca.

Čujte!

Dopao mi šaka ljubljanski „Učiteljski Tovariš“ br. 11 od ove godine. Razvaganih se u naslonjaču, zadimih lulu, pa stadoh listati listom. I pade mi oko na „Pismo iz Istre“. — „Toliko sam puta bio nakan, da se prebrojim Vašemu listu“, (Sinko moj! Slovnicu u šake!! — Op. pisca.) Uzrok, što još nisam Vaš predbrojnik (Predplatnik dakako za sada ne može da bude, jer si je po svome vlastitom priznanju sa „Bičem“ izpraznio žep. Op. pisca.) jest, što ne poznam dostatno slovenski jezik; (Brate zaslužiš medalju iz repe radi ovoga priznanja. Istranin, Hrvat, čakavac, učitelj, pa da dostatno ne pozna hrvatskomu najsrodnijega jezika? Soli, soli more te ne dalo!) — Ali rad bratinstva i sloge, moram i taj bratski nam jezik naučiti, barem toliko, da Vas razumijem. — (Koliko drugih bratskih nam jezika već znadeš? Op. pisca).

Nakon zadnjeg Vašeg dopisa iz Istre od 3. t. mj. „Naša Sloga in učiteljstvo“, ne mogu dalje oklievati: moram ne samo ljubiti i štovati, nego i čuvati i čitati Vaš List« (Aj, brižan! Do sada ga nije ni imao ni čitao, pa ipak ga je ljubio i štovao. Vidiš, dragane. Ja tebe niesam nikada vidio, tek za tebe sam čuo, pak ipak te ne mogu ni ljubiti ni štovati, kako ti u analognom slučaju „Uč. Tov.“. — Op. pisca). Ne osvrćite se na mršavo blezganje one stare popovske klepetuše u Puli, koja veli, da ne napada učitelje, a u istom broju ruži na najpodliji način dva naša učitelja, koji su vredniji i zaslužniji za narod, nego mnogi doktor i mnogi pop u Puli i izvana. (Brajane dragi! „Sloga“ brani se protiv klevete, da tobože napada na učiteljstvo, a ne na učitelje. Vidiš, ti uz svoje proslule drugove nieste učiteljstvo, nego učitelji, pak ako vas je mrvu „šuknula“, to ste i vi u punoj mjeri zaslužili. Kaži mi, Franiću, u kojem je broju ona napadala učiteljstvo, pak ću te poljubiti u zečje lice. Op. p.).

„Branite nas i nadalje onako krepko, i znajte, da ima uz Vas mnogo istarskih potlačenika“. (Nezahvalan je to posao po „Uč. Tov.“, drugi zečeviću, kad svi ti mnogi istarski potlačenici niti ga čitaju, niti su na njega predplaćeni, a najmanje pak ti. Op. p.).

Sada obećaje, da će „Tovarišu“ poslati svoje remek-djelo: „Bič“, koji, mimogred rečeno, već izlazi u listu.

Onda nastavlja:

„Molim Vas, javite do prigode (valjda: prigodom. Op. p.) Vašim sumišljenikom iz Istre, da smo i mi trojica (I opet ti dovikujem: slovnicu u šake, sinko moj dragi! Ne veli se zlačani: da smo i mi trojica, nego, da je i nas trojica. Op. p.) gorespomenutih, pa k tomu (k čemu? Op. p.) Radić u Juršićim, (morao si biti, dragi, konsekventan u pravopisu, pak reći u Juršićih. Op. p.), Radić na Malinskoj, Tončić u Sv. Vidu, Marki u Veprincu i Martinčić u Lindaru i mnogi drugi njihovi suborici. (Kolegoviću moj dragi, možda si mrvu zabrazdio. Ne znam, dapače vrlo dvojim, da li će bit ovoj gospodi ugodno, što ih miešaš u bagru Marchi-eva kalibra. Sjeguran sam, da to ne činiš p. p. — Ta čovječe, njeki od njih pišu čak u „popovske novine!“ Op. p.) Ja i moji sudrugovi susjedi želili bismo pak znati za

Vaše sumišljenike u Istri. (Jadan ne bio! Zar preko ljubljanskoga lista rado bi to doznati? Onda zaista moram ti prišaptnuti: žalostna ti majka. Ta u tebe lahke pete, pa ajde, skoči malo širom Istre, da si sam potražiš svoje sumišljenike. Borme lahko ćeš ih naći, tá neima ih ni koliko šaka prsta. Op. p.) da se upoznamo, da se skupimo, da se organizujemo i da se složnim silama po stanovitom programu opremo popovsko-hrvatskoj kamori u Istri. (Ajde sinko na djelo, pa ti zaista neće uzmanjkati Judin groš! Op. ur.).

Molim, pošaljite mi Vaš list i sve zaostale brojeve od novoga ljeta napred, a predbrojbu (valjda: predplatu. Op. p.) ću Vam poslati čim iz lista razaberem koliko iznaša na godinu.

Eto i time dokrajčena je ta kranjska klobasa! Pa neka, kad je već i tebi samomu dosadila, što se baš iz ove zadnje alineje opaža, u kojoj si se toli krupno ogriešio o hrvatsko riečosliedje i ćak, iz dosade valjda zaboravio da vržeš u nju koju pregršt zareza ili črknja.

Zečoviću moj! Prije svega, velim ti po treći put, slovnicu u šake, a onda istom naoštri pero, pak šalji u „Tovariš", kako si mu obećao, „po koju crticu".

Gaspud Zajček! Le pogumno udrihaj po popih, kur se da, in bodi gotov, da najdeš tedaj v „Tovarišu" dovolj prostora, pri meni pa zadost usmiljenja in — poniženja. — Verstanden? — —

Pospješivanje zdravlja kroz uviek sveobću uporabu Kathreiner-Kneippove sladne kave kod našega svagdanjega kavnoga napitka može se naglasiti ista kao prva od najvažnijih dobitaka zadnjih 15 godina na polju hranivih i uživanih sredstava. Upravo kao što alkohol isto tako i zrnata kava uslied u njoj sadržane otrovne tvarine (Coffein) djeluju na razpoloživost srca veoma štetan učinak, koji vodi do veoma zlih posljedica. Kathreiner-Kneippova sladna kava ublažuje, dapače uzvisuje pridodatak k zrnatoj kavi kao samu sebe, te podjedno odstranjuje gotovo posvema škodljive učinke; nu ipak njezina blagodarna svojstva dolaze tekar onda do njezino najpodpunije vriednosti, ako se ista t. j., bez primjese zrnate kave pije. Iskustvo je, da svi koji su se na Kathreiner-Kneippovu kavu priučili neće više od nje odustati, dokazuje najbolje njezinu vanrednu vrstnoću. S razloga toga ne manjkaju danas u nijednom brižljivom i urednom kućanstvu poznati omoti sa slikom župnika „Kneippa", koji jedino sadržavaju pravu Kathreiner-Kneippovu sladnu kavu. Kod kupovanja valja povratiti samo moguće otvoreno odvagnute prženo proizvode, a nasuprot valja preuzeti izvorne omote sa imenom „Kathreiner", što su nedvojbeno pravi.

Deputacija talijanjkih učitelja kod namjestnika. Dne 20. pr. mj. predala je deputacija talijanskog učiteljstva Istre, sastojeća od gg. učitelja Linio Crasta i A. Scopinića, c. k. namjestniku g. knezu Hohenlohe spomenicu, kojom ga mole, da požuri potvrdu zakonah, koji ležahu u posliednjem zasjedanju istarskoga sabora na korist učiteljstva prihvaćeni. G. namjestnik obeća deputaciji, da će se za stvar zanzeti, jer da mu leži na srcu školstvo pokrajine i stanje njezinog učiteljstva.

Talijansko učiteljstvo naše pokrajine htjelo je valjda g. namjestniku pokazati tim talijanstvo Istre, što je odabralo u deputaciju dva svoja druga čiste talijanske krvi t. j. *Hrasta i Škopinića!*

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tokom mjeseca siječnja ove godine slieđeći prinosi*:

A.) Utemeljitelji: Zapis blagopokojnog popa Dinka Muškardina, Štivan K 100; Josip Flego, duh. pomoć., Sovinjak K 50.

B.) Redoviti: Gg. Pero Premuda, sudbeni viećnik, Zagreb K 10; Hinko Šimecki, Karlovac K 20·10; Antonija Milohnić, Franjo Sablić, svećenik, Niko Turato, svećenik, Cres po K 5; Valentin Jerebi, župnik, sv. Martin K 10; Benedikt Fiamin, Sušak K 20; dr. Albert Prednević, odvjetnik, Zagreb K 10; dr. vitez Bogoslav Trnski, Bakar K 10; Franjo Budicki, kanonik, Zagreb K 10; Antun Nežić, umir. nadučitelj, Pićan K 10; dr. Josip Šebesta, opć. liečnik, Pazin K 10; Franjo Perčić, župeupravitelj, Vodiče K 10.

C.) Darovatelji: N. N. za prodanu marku K 2; Šime Defar, Tinjan, sabrao u veselom družtvu u svojoj kući K 3; N. N. K 300; glavarstvo općine Kastav za počastiti uspomenu blagopok. dra. Dinka Vitezića K 50; Ivan Milohnić, umir. profesor, Cres K 5; općinsko glavarstvo Volosko za počastiti uspomenu blagopok. dra. Dinka Vitezića K 100; dr. Ivan Pošćić, odvjetnik, Volosko, mjesto čestitke na novu godinu K 20; Uredničtvo lista „Edinost", Trst K 15·96; Josip Ptašinski, svećenik, Emis (Amerika), K 14·71; Vinko Rubeša, učitelj, Kastav; sabranih u nadžupnom štanu na Lucijino a na predlog g. Ivana Orlića medju braćom svećenicima K 21; Viktor Tomičić, Volosko, primljenih za ustupljenu privremenu uporabu njegove grobnice K 250; Šime Defar, župnik, Dekani K 5; N. Schweizer postajevodja, Buzet, sabrao na Silvestrovo K 4·50; zapis blagopok. popa Dinka Muškardina K 100; Ivan Filipčić, sabrao u Lindaru K 3; prigodom ženidbe „Kujfe" K 3·26; Ivan Sironić, Trviž K 1·40; Administracija „Hrvatskoga prava", Zagreb K 20·50; sabrano u Pićnu prigodom vjenčanja g. Janka Nežića, sudb. prislušnika u Rovinju sa gdjicom Tončicom Kurelić K 32·31; dr. Otokar Rybař, odvjetnik, Trst K 5; Pavao Gugler, biskup, Zagreb K 100; sabrano u hrvat. čitaonici u Pazinu prigodom zabave K 16; k tome nadalje g. Antun Marčelja, ljekarnik K 4; Antun Bradetić, Klenovšćak, sabrano u veselom družtvu K 13·60; sabrano na liku u Ceru, a darovali Matko Petek, Antun Šebesta, svećenik, Ernest Godina i Nikola Butković K 15; Ivan Sancin, Buzet, sakupio prigodom glavne skupštine „Hrvatske čitaonice" K 17·80; hrvatska čitaonica, Tinjan, sabrano prigodom glavne skupštine K 12·76; dr. Ivan Zuccon, Pula sakupljenih u Medulinu na predlog popa Luke Kirca u veselom društvu K 12·46, k tomu dodaje dr. Ivan Zuccon K 17·54; pop Luka Vitezić, Dobrinj, da počasti uspomenu blagopok. prastrica dra. Dinka Vitezića K 50; Vinko Rubeša, učitelj, Kastav, na oprostnom sastanku sa velič. g. Ivanom Vrabcom mjestnim duhovnim pomoćnikom sabrano na predlog gosp. Ivana Orlića, svećenika K 40; Rudolf Deković, pomorski kapetan, Draga, za dobru ruku K 5; Antun Brumnić, Lindar K 1; Prijatelj iz Istre K 300.

*Po pomutnji bio je izostao ovaj izkaz, a u zadnjem broju tiskan jest za mjesec veljaču.

Prekrasan posjed

nedaleko mora u Juršićih (Kastav) na prodaju. Preko 3200 □ klaftara vinograda i šume s kućom za prebivanje. Moglo bi se plaćati i na rate!

Pobliže informacije kod

Franje Rečanića u Kastvu 74.

Poziv

na redovitu glavnu skupštinu

kotarske gospodarske zadruge u Buzetu

koja će se obdržavati u Buzetu, dne 27. aprila 1905. u subotu u 9 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Uplaćivanje godišnje članarine;
2. Nagovor predsjednika;
3. Izvješće tajnikovo;
4. Izvješće blagajnikovo, obračun za godinu 1904. i proračun za godinu 1905.;
5. Izbor dvojice odbornika i konstituiranje odbora;
6. Predlozi, upiti i zaključci;
7. Predavanje gosp. putujućeg učitelja Sancin-a;
8. Ždriebanje raznih agrarnih predmeta i dvojice doživotnih članova družtva Sv. Jeronima.

Kotarska gospodarska zadruga.

BUZET, 13. aprila 1905.

Predsjednik:

Fr. Flego v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Inžinir Živic preporuča:

Svoj prokušani željezni plug s tačkama (kolima) za oranje na polju, u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se takodjer svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ulica 2.

JOSIP JURSICH ZLATAR I DRAGULJAR

Nova ulica ⋈ VODNJAN ⋈ Nova ulica.

Prodaja zlatnih i srebrnih predmeta. — Prima svakovrstne naručbe i popravke uz ciene umjerene. — Izradba točna po naručbi.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje oceli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60·— do K 260·—

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se v. Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Štampilje iz kaučuka

Izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u PULI Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima** i **uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim** i **prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod bolibubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, znatnih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirašе ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlječe svaku glavobolju. One neodostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravišе: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišolj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnota djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želudcu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnjemu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u **Semriachu** kod **Peggana** (Stajerska).

POZOR! **BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!**

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, ljeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 tucet) K 5·— 36 „ (3 tuceta) K 12·40
24 bočice (2 „) „ 8·60 48 „ (4 „) „ 16·—
60 čočica (5 tuceta) K 18·—

Manje od 12 bočica se ne šalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Broj 16. Pula, u četvrtak dne 20. aprila 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Uzkrs!

U velikom smo čednu. Zovemo ga **velikim**, jer je preteča veličanstvenom dogodjaju. Za taj dogodjaj propisuje sv. crkva razne priprave. U prvom redu propisuje post i molitav, posjećivanje crkava i primanje sv. sakramenata. Na taj način želi sv. crkva, da si vjernici u pamet dozovu posliednje dane života Spasiteljeva na zemlji, da si predoče strašnu muku i sramotnu smrt, koju je dobrovoljno podnio na drvu križa za spas čovječanstva, i konačno, da se dostojno priprave na proslavu slavnog uzkrsnuća Sina božjega.

U našim crkvama vlada, osobito posliednja tri dana, neobičan tajinstveni mir i sjetna polutama. Oltari lišeni su svog uresa, propela prikrita ljubičastim zastorom, zaglušiše orgulje, zamukoše zvonovi.

U velikih gradovih, gdje su sjedišta visokih crkvenih dostojanstvenika, i gdje ima na okupu mnogo svećenstva, vrše se skupno crkvene molitve, pjevanje psalama, proročanstva, Spasiteljeve muke itd. Biskupi, nadbiskupi itd. peru starcem noge, posvećuju ulje, diele sv. pričest svećenstvu, odličnijim vjernikom itd.

Na selu su obredi skromniji. Tuj izpoviedjuju svećenici svoje vjernike i podieljuju im sv. pričest, propoviedaju im o muci Spasiteljevoj, blagoslivlju oganj, vodu itd.

U velikom čednu najveličanstveniji je dan Veliki petak. Taj bo dan posvećen je uspomeni strašne muke i smrti našega Spasitelja na gori Kalvariji. Toga dana zapečatio je Isus svoj božanstveni nauk svojom sv. krvi na drvu križa. Na Golgoti obistinilo se ne samo davno proročanstvo, nego i ona velika istina, da mora svaka plemenita i uzvišena nauka proći kroz silne zaprieke i uz velike žrtve, prije nego li dodje do slavne pobjede. Za svoju uzvišenu nauku podnesao je Bog-čovjek neizrecive muke i sramotnu smrt na križu.

Ali Isusovom smrću ne bijaše suvišno njegovo božansko poslanstvo. On je zadovoljio pravdi božjoj, odkupiv svojom svetom krvi čovječanstvo od vječne smrti, ali proročanstvo o njemu ne bijaše jošte dovršeno. Tà on je i sam unaprieđ rekao, da će slavodobitno uzkrsnuti od mrtvih. Nakon mučeničtva imalo je dakle sliediti slavno uzkrsnuće, poslie Velikog petka — Uzkrs! I tako bi. O tom su nam nepobitni svjedoci sveti evangeliste, koji opisaše točno i vjerodostojno muku, smrt i uzkrsnuće Spasiteljevo; za to nam jamči sv. Petar, koji kaže: „Jer vam ne pokazasmo sile i dolazka Gospoda našega Isusa Krista po pripoviedkama mudro izmišljanim, nego smo sami vidjeli slavu njegovu". Tomu svjedočanstvu pridružuje se i sv. Pavao, koji navadja osobe, kojim se je Isus poslije uzkrsnuća prikazao ili javio.

Čvrsto vjerujuć u slavno uzkrsnuće Boga-čovjeka pripravlja se sav katolički sviet ovog čedna, da proslavi dostojno uspomenu na slavodobitno uzkrsnuće svoga Spasitelja.

Svojom mukom i smrti pokazao nam je Isus kako su ne samo težki i trnoviti putevi k spasu ili uzkrsnuću, već takodjer jedini, po kojih se griešno čovječanstvo spasiti može. Tko želi pristupiti k stolu Gospodnjem, taj mora biti čist od grieha i opačina. Tu nauku zapustio nam je Spasitelj naš i nje se moramo držati, želimo li poslije smrti doći u njegovo kraljestvo nebesko.

Radi toga, slaveći ovih svečanih dana uspomenu na groznu muku, sramotnu smrt i na slavodobitno uzkrsnuće Boga-čovjeka, valja da prodjemo u duhu nauku Spasiteljevu i da se zavjetujemo, da ćemo se nje držati i polag iste živjeti.

Naš mučenički narod neima se sramiti svoje prošlosti. On bo je kroz viekove prolievao svoju krv za čovječanstvo i za kršćansku prosvjetu. Kroz stoljeća bio je štitom Europe i prosvjetljetljenih naroda, koji su se slobodno razvijali, napredovali i cvali, dok je on mačem u ruci odbijao žestoke navale svojih i njihovih dušmana. Za svoje neprocienjive žrtve, koje je doprinjeo za kršćanstvo i za prosvjetu, nije dobio druge nagrade, van častan naslov: **Predzidje kršćanstva!** Dragocieno je to doduše priznanje, al je loša plaća za onolike žrtve. Loša je osobito, ako se pomisli, da taj tužni narod još i danas tlače i preziru baš oni narodi, radi kojih se je on žrtvovao, stojeći neprestano pod puškom, da očuva njihovu prosvjetu i slobodu. On trpi kroz stoljeća nepravdu i poniženje od onih, kojim je narodni obstanak spasio!

Ali i tih će nepravda nestati i njegove će muke prestati, jer on čvrsto vjeruje u providnost i pravdu božju, jer znade, da poslije bolnog Jeremijinog plača, sliedi radostni i veličanstveni „Alleluja"!

I hrvatskomu narodu svanuti će dan kadno će radostno klicati u i izvan svojih hramova „Alleluja", slaveći i svoje narodno uzkrsnuće. Njemu netreba zdvajati za svoju budućnost, jer je pokazao toliko moralne snage u sebi toliko žilavosti, odporne sile, razbora i srčanosti, da je mogao sretno svladati i najveće pogibelji uzdržavši se do danas zdravim i čilim. On će i u buduće znati odoljeti svim protivničkim navalam sakupljajući sve to više raztrgana svoja uda oko naravnog svog središta i pripravljajući se za svoje narodno uzkrsnuće.

Radi toga, puni vjere u Spasitelja i u providnost božju, kličemo i danas radostno našemu narodu: *Sretan Ti bio Uzkrs!*

Zadušnice i pogreb
biskupa Strossmayera.

O svečanih zadušnicah i o veličanstvenom pogrebu velikog narodnog dobrotvora donašamo po hrvatskih novinah sliedeći opis. Ta žalostna svečanost vršila se je u petak u jutro u Djakovu, kamo su mnogobrojni odličnjaci stigli već dan prije. Medju ovimi nalazili se nadbiskupi Posilović iz Zagreba i Stadler iz Sarajeva, te zagrebački biskupi Krapac i Švinderman, prepošt. Badovinac i kanonik Soos iz Križevca. Stigli su nadalje zastupnik vlade L. pl. Chavrak, saborski predsjednik Gjurgjević, župani Mihalovich, Hideghety i Jurković, predsjednik dalmatinskoga sabora Ivčević, gradski načelnici dr. M. Amruš iz Zagreba, Graff iz Osieka, dr. Srb iz Praga, zastupnici Zafron i Trinajstić, pazinski načelnik Kurelić (ova dvojica zastupaše klub hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru, političko družtvo za Hrvate i Slovence Istre, „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru", „Djačko podporno družtvo u Pazinu", obćine Pazin i Kastav, hrvatske čitaonice u Pazinu i Kastvu, „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri", obćinu Vrbnik na Krku itd.), rector Pliverić, sveuč. profesori Maurović, Bauer i Bujanović, predsjednik akademije Smičiklas, akademici Vrbanić, Brusina i Musić, predsjednik „Hrv. Matice" Arnold i članovi upravnog odbora Klaić i Kučera, predsjednik sudbenog stola Löwenthal, financ. ravnatelj Glad, podpredsjednik „Liečničkog zbora" Schwarz, predsjednik Jeronimskog družtva Rubetić, podpredsjednik družtva hrvatskih književnika Babić. Nadalje su ovdje zastupnici pedagožko-književnog zbora, deputacije grada Zemuna, Varaždina, Broda, Križevca, Požege, Karlovca, Siska, trgovačke komore osječke, intendant A. Mandrović, deputacije pjevačkih družtava „Kola", „Slobode", „Sloge", „Davora", „Lire", „Hrvatskog Sokola", glazbenog družtva u Osieku i sveučilištne omladine, zastupnici dr. Frank i Barčić zastupnici obćinâ Daruvar, Vrbanja, Kostajnica, Bizovac itd.

Mrtvi ostanci pokojnoga biskupa prenešeni su u crnom limenom liesu četvrtak u 4 sata uz veliku pratnju u stolnu crkvu. Odar je obasut dragocjenim viencima i cviećem. Vience položiše: hrv. sabor, gradovi Zagreb, Osiek, Prag, Zemun, Karlovac, Ljubljana, sveučilište, jugoslavenska akademija, „Hrv. Matica", družtvo hrv. književnika, županija virovitička, osječko glazbeno družtvo, pješačka pukovnija br. 78, zbor liečnika, zagrebačke gospodje, češki i hrvatski „Sokol", družtvo umjetnosti, obćina Korčula, grof Norman, akademska družtva u Beču i Gracu, razne korporacije, vlastelinsko činovničtvo, štovatelji, rodbina.

Sve do noći narod je grnuo u Crkvu, da vidi lies na odru i mjesto u kripti, gdje će veliki biskup počivati.

Posebni vlak iz Zagreba sa 400 učestnika stigao je u Vrpolje, premda je iz Zagreba kašnje krenuo, u ustanovljeno doba. U Vrpolju je bilo kočija i kola za Djakovo u obilnoj mjeri. Vrieme oblačno. Vožnja od Vrpolja do Djakova prošla je bez svake neprilike. Kad je ogromna povorka kola stigla pred stolnu crkvu u Djakovu, počela je padati kiša. Unatoč ranom jutru u Djakovu je sve živo. Nebrojeni stranci i seljački sviet sakupljaju se pred crkvom, u koju još nije slobodan ulazak. Red podržavaju osječki redarstvenici i oružničtvo. Upravo se počinju sakupljati družtva, korporacije i školska mladež sa zastavama.

Na odar i lies biskupov položen je ogroman broj krasnih vienaca, od kojih se osobito ističe vienac Hrvata, što no u Pragu živu. Sastoji od lovora, a na svakom je listu po jedna posjetnica dotičnog Hrvata. Vrpca je u českim zem. bojama.

Petak jutro u 8 sati počinju zvoniti sva zvona. Narod se pušta u crkvu, koja se je u pobočnim ladjama do skora dubkom napunila. — U sredini je katafalk, te je ostavljen prostor za strance i korporacije. Nebo se je opet razvedrilo. U ½9 sati počinju dolaziti u kočijama i pješke deputacije, družtva itd. Prostor pred crkvom pun je ljudstva. Na čelu povorke družtava stupa sveuč. mládež sa zastavom. Djaci u gali i sokolaši prave špalir uz lies. U srednjoj ladji iza špalira postavili su se: streljačko družtvo, pjev. družtva Kolo, Sloga, Merkur i Sloboda iz Zagreba, Lipa iz Osieka, Dunav iz Vukovara, djakovačko dobrov. vatrogasno družtvo i ostale djakovačke korporacije. Na koru pjevaju koraliste i mješoviti zbor „Preradovića" iz Djakova. Do 9 sati je ogromna crkva dubkom puna.

Bezbrojni narod hrli od zore u crkvu. Do 5000 osoba skupilo se do 9 sati u crkvi. Medju prisutnima nadalje Msgr. Bulić, spljetski načelnik Milić, grof Kulmer, zastupnici trg. komore zagrebačke, zastupnici grada Karlovca s načelnikom Banjavčićem, zastupstvo Križevaca, Siska, Krapine, pečuvske biskupije, obćine Vinkovci i Vukovar, kanonik Kosak, opat Strac, protonotar Horvat, provincijal Franjevaca Ban iz Bosne, te 13 pjevačkih i sokolskih družtava sa zastavama.

U 9 sati počeo je služiti za dušnice nadbiskup Posilović, a u 10 sati započelo je nad odrom opielo biskupâ. Svih pet blagoslovilo je pokojnika, a sbor je pjevao „Libera". U ½11 popeo se je nadbiskup Stadler na propoviedaonicu, s koje je izrekao oprostni govor pokojniku. Slavi najveće njegovo djelo: stolnu crkvu kao dokaz ljubavi spram naroda, Boga i sv. stolice. U 11 sati govornik još govori. Poslije 11 sati izašao je sprovod iz crkve i obišavši trg, vratio se u kriptu, gdje je pokojnik položen u raku. Nakon toga krenula je povorka pred crkvu, gdje su držani oprostni govori i pjevane žalobnice. Govorili su Smičiklas za akademiju, Pliverić za sveučilište, Gjalski za hrv. književno družtvo, Ivčević u ime Dalmatinaca, Amruš u ime glavnog grada Zagreba, Srb u ime Praga, Triller za Ljubljanu, Milić

za Spljet, Hurban u ime Slovaka, Mučević u ime Srba, Miškulin u ime hrv. omladine.

Pjevali su „Kolo", „Mladost", „Davor", i „Lipa".

U 1 sat zaključena je svečanost uz burno klicanje „Slava Strossmayeru!"

Na vječnu uspomenu!

Donašamo u hrvatskom prievodu ovaj krasni talijanski sastavak iz pera vrlog rodoljuba Nika Mardešića, što je izašao u „Omnibus-u" na spomen velikana Josipa Jurja Strossmayera:

Za nezaboravnim Josipom Jurjem Strossmayerom gorke suze liti će Hrvati, oplakivat će ga ostali Slaveni, spominjat će ga sav prosvietljeni svieat!

Bio je naša sjajna zviezda; on nam je pokazao svjetlu luč, koja nas vodi u luku spasa. „Sve za vjeru i Domovinu".

Kao što se dan spoznaje po sjaju sunca, proljeće po ugodnom mirisu bezbrojnog cvieća: tako se i puci upoznavaju, štuju i časte po vriednosti svojih sinova.

Ovaj hrabri sin domaje naše drage ne bijaše samo odličan sveštenik, govornik svjetskog glasa; čovjek učen vele u znanosti i umjetnosti, bio je također neumorni trudnik, koji dade narodu svome ime i dobročinstva velika. Zalogom je Koncilij vatikanski, Katedralka u Djakovu, narodna galerija slika, sveučilište u Zagrebu, akademija znanosti i umjetnosti, sjemenište „Strossmayer" itd. itd. itd. Ovo su plodovi jednog samo uma, veličanstvena djela jednog junaka, koji bijaše otac, učitelj i dobročinitelj puka svoga i spada u najsjajnije pojave, kojima je dosad Providnost obdarila naš rod.

Kao što danas, na dan pogreba onih dragih smrtnih ostanaka, iz naših grudih se izvija žalostni pozdrav Njemu, našem Velikanu, tako će činiti i naši pozniji potomci i postavit će na grob Njegov cvietne vience iz onog omiljelog cvieća, što će niknuti iz ove zemlje, čiji je bio zaslužan sin.

Slava Josipu Jurju Strossmayeru, našem Sjaju, Diki i Ponosu!

Za pravo slovenskog jezika

na postaji Herpelje-Kozina.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra željeznica.

Polag novinarskih viesti (Vidi medju ostalim u Trstu izlazeći list „Edinost" br. 57 i 65 o. g.) vrši službu načelnika postaje na istarskoj državnoj željeznici Herpelje-Kozina, u čisto slovenskom kraju, muž, koji ne samo što nije vješt slovenskomu jeziku, kao što bi morao biti, već dapače prezire i izazivlje podredjene mu činovnike, ako govore slovenski i koji zapovjeda podredjenim si poslužnikom Slovencem, da imaju govoriti njemački ili talijanski, samo ne slovenski, i kojega gospodja marljivo nasluškuje na svih uglovih postaje, da li koji od podredjenika njezinog supruga ne vrši njegovu zapovjed a da ga pak uzmogne prijaviti.

Isti načelnik ide još i dalje te prijavljuje domaće trgovce kod oblastih zahtjevajuć od ovih posliednjih, da oduzmu tim trgovcem koncesiju, jer ovi neće, da govore s njim i s njegovimi podredjenici talijanski. Jedan od njegovih činovnika je doduše vješt slovenskomu jeziku, ali se neće istim služiti, te posjećuje dapače javna mjesta, da tamo domaće stanovničtvo izazivlje i slovenski narod vriedja.

Željezničkim poslužnikom na istoj postaji zagrozilo se opetovno od strane činovnika čak novčanom globom budu li u službi, bilo i malo medjusobno slovenski govorili.

U službenom občenju sa strankama, kod izdavanja voznih karata te inače da zahtjevaju željeznički činovnici na istoj postaji od stranaka, da se služe njemačkim ili talijanskim jezikom, te stranke moraju ili da koga pozovu na pomoć ili da upotrebe ono malo i nedostatno svog znanja spomenutih jezika a da uzmognu dobiti voznu kartu.

Takovo baratanje činovnika na jednoj c. kr. državnoj željeznici, koji su k tomu još tako drzoviti, da nazivlju domaće stanovničtvo „naseljenicima, dočim se nezna odakle se oni sami doselise, da se uzdržavaju iz sredstava siromašnih porezovnika, nebi smiela uredjena država niti jedan dan trpiti.

Pošto ne bijahu spomenuti novinarski glasovi obezkriepljeni te nije poznato da se je usljed istih povelo kakvu iztragu, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra željeznica sliedeći upit:

Je li njegova preuzvišenost voljna odnosne javne glasove proti željezničkim činovnikom na postaji Herpelje-Kozina dati posve nepristrano iztražiti, te eventualno ako se dokaže, da su pritužbe utemeljene najstrože postupati proti činovnikom, koji su se ogriešili o svoju dužnost, te iste zamjeniti sa činovnicima, koji budu strogo vršili svoju dužnost, koji budu viesti jeziku domaćeg stanovničtva i koji budu taj jezik rabili i poštivali?

U Beču, 21. marča 1905.

Špinčić, Robić, Žičkar, dr. Ploj, dr. Šusteršić, Perić, Biankini, Pihulčak, dr. Žitnik, dr. Korol, Barvinski, dr. Gladyszowski, Javorski, dr. Ferri, dr. Dulibić, dr. Klaić.

Pismo iz Dalmacije.

Split 15./IV. 1905.

Split se je na uzvišeni način odužio slavnoj uspomeni velikog nam Strossmayera. Pretužna viest da je već uvenuo cviet iz kojeg se razliegao miris čistog srdca i plemenite duše, da su klonule one ruke koje su nas Hrvate podigle i zadičile, potresla je kao grom naše duše. Rekao sam, da je slavna uspomena Velikog biskupa, jer se On diže kao orao nad ostalim smrtnima, kojima običajemo prirediavati osmrtnice i počasti, dočim Njemu spravljamo te obavljamo svečanosti. Njega slavimo, a uz našu slavu potomci će pisati povjest Njegova rada, ali ni mi ni oni ne ćemo znati ispričati sve, što je učinio „za vjeru i domovinu". Split, kojeg je bezsmrtni pokojnik napose volio radi njegove narodne i prosvjetne važnosti u Dalmaciji, nije mogao izostati u slavlju priredjenom hrvatskom Velikanu, dapače mirne duše možemo reći, da se je u tome iztaknuo. Občinski viećnici, pozvani na naročitu sjednicu, dodjoše svi do jednoga u svečanom odielu, te jednoglasno, uz odobravanje slušatelja, odobriše predloženi red svečanosti i odrediše svotu od 1000 kruna za spomenik u Zagrebu, kojeg će narod podići svom nezaboravnom Mecenu. Od časa kad pukne tužni glas Njegove smrti pa do petka Split je na sebi nosio znakove neizrecive narodne tuge; u petak sutčšće je bilo občenito, impozantno; gorili su svi gradski fenjeri crnom ovijeni, svi dućani su zatvoreni bili, a na kućama i zvonicima tužno su se spuštale crne zastave. Istog dana, inicijativom občine, držale su se veličanstvene zadušnice u stolnoj crkvi, koje je pontifikalno obavio sam biskup Nakić. Radi uzkog prostora katedralke, svakome nije bilo dozvoljeno uniči, nu ipak je crkva bila dubkom puna najodličnijeg splitskog svieta. Za misom pomoćni biskup Palunko izrekao je besjedu, prikazavši ga providencijalnim za naš narod. Orkestar je dobro izvršio svoj zadatak; društvo „Zvonimir" odpjevalo je „pokoj vječni" uz pratnju „narodne glazbe" prekrasno, što je zaista bilo cviet funkcije.

Zatim mnogobrojno općinstvo, koje je bilo u crkvi i ono, koje je nemogavši uljesti, punilo okolišne ulice, krene prama kazalištu, da čuje spomen-govor zastupnika Trumbića. Poslie g. 1903., prigodom krvavih dogadjaja u Hrvatskoj, Split nije vidio dana veličanstvenijeg od ovoga. Možemo reći, da nije bio ni onda ni prije tako veličanstven. Dakle pred dubkom punim kazališten, u času, kad se nenadno na pozornici podigne zastor, iza kojeg se prikaza slika slavnog biskupa usred crnine i tužnih biljaka, medju četiri zastave obdješnjih družtava, držane od četiri dotična barjaktara, a pred slikom tužno ležeći lovor-vienac sa trobojnom vrpcom, a tik njega goreća luč. Dr. Trumbić počme svoj govor, kojeg izreče sa žarom ushićene duše. On je svojom riečju prisvojio občinstvo, koje je tužno promišljalo narodnog Diva, prošlost i budućnost otačbine. Na svrhi dignuvši se slušatelji odužiše se velikom dobrotvoru sa trokratnim „slava mu". — Osim ovih hrvatskih družtava s „narodnom glazbom" na čelu, i učenici mjestne vel. realke i gimnazije učestvovali su uzornim redom u ovoj tužnoj prigodi. Njih preko 700 čeljri po čeljri u redu, sa trobojnom crninom prikritom na prsima, prije odoše u crkvu, a poslie u kazalište. Ovo dostojanstveno učešće naše omladine silan je utisak učinilo na građjanstvo, a drago nam je, da mladež ovako priponznaje i časti onoga, od koga smo primili sve što imamo.

Hrvoje.

Politički pregled.

U Puli 19. aprila 1905.

Austro-Ugarska.

Poljski listovi pišu, da carevinsko vieće neće nastaviti svoje djelovanje, dok ne budu riešeni takozvani prešni poslovi, jer se nije posrećilo sastav novoga ministarstva sa stanovitim programom.

Ovih dana govorio je poznati vodja bečkih kršćanskih socijalista knez Lichtenstein pred mnogobrojnim občinstvom o odnošaju Austrije i Ugarske, te je oštro napao Madjare radi priliska, što no ga vrše na vladara. Svaka koncesija, bila ona vojnička ili gospodarska mogla bi se naniet jedino na štetu Austrije, te bi vladara bacila u poteškoće sa austrijskim državnim zastupstvom.

Dne 16. tek. poduzelo je njem. „Izt čno družtvo" iz Beča put na jug pod vodstvom baruna Salma. Kod toga izleta sudjeluju veliki obrtnici i trgovci, te zastupnici Vuković, Ferjančić i Pogačnik. Izletnici pošli su na Ricku, pak parobrodom uzduž dalmatinske obale sve do Kotora, odakle će kočijama na Cetinje, gdje ih očekuje knez Nikola. Po tom će na povratku zaustaviti se u Dubrovniku, Spljetu i Zadru pa opet preko Rieke natrag u Beč, kamo će stići dne 25. o. mj.

Po novinarskoj dužnosti treba nam zabilježiti jednu viest bečkih novina, po kojoj bi imao stupiti u novo austrijsko ministarstvo i knez Hohenlohe, namjestnik u Trstu. Na njegovo mjesto imao bi doći general topničtva Galgoczy, vojni zapovjednik u Galiciji.

Dne 16. o. mj. birali su veleposjednici Kranjske naknadno dva zastupnika u Kranjski sabor.

Izabrani bijahu sa 56 glasova, i to jednoglasno njemački predloženici grof Rudolf Marghesi, umirovljeni savjetnik zemaljsko vlade i posjednik u Starom trgu, te Fran Galle, posjednik u Bistri. Žalostna je činjenica, što nisu slovenski veleposjednici Kranjske niti pristupili k izboru, prepustiv Niemcem slobodno polje.

Crna Gora.

Predsjednik srbskog državnog vieća Gruić stigao je dne 17. o. mj. na Cetinje, gdje je bio primljen u audiencijn od kneza Nikole. G. Gruić predao je knezu ručno pismo kralja Petra. Tim povodom izmjenjeni su srdačni govori naglasujuć s obiju strana prijateljske odnošaje medju oba dvora i obje države.

Srbija.

Biogradski listovi odsudjuju vladu, što nije prioločila službeno ciene topova, koje bijahu vladi od raznih tvornica ponudjene. U odlučujućih krugovih se pogovara, da se kralju čine te ciene previsokimi i da nije voljan prihvatiti ih. Radi toga da nastoji uplivati na tvorničare u tom smislu, da snize te ciene. S vladine strane tvrdi se nasuprot, da se još nisu izjavili glede uzoraka, jer da se topnički odbor nije izrekao niti učinio u tom obziru nikakav predlog.

Bugarska.

Iz Sofije pišu bečkim listovom, da se u kneževini opaža velika struja proti osnovam kneza Ferdinanda, po kojih bi se imala Bugarska proglasiti kraljevinom. Time da bi se ugodilo samo osobnim težnjam kneževim. Ako bi Bugarska postala kraljevina, a po tom i neodvisna, bila bi tomu prva posljedica, da bi se bugarska vrhovna crkvena oblast „eksarhat" morala iz Carigrada preseliti u Sofiju. Pošto je ta oblast najviša crkovna oblast u Carigradu, daje Bugarskoj pravo, da se može svaki čas mješati u sve unutarnje poslove Turske, koji se tiču Bugara, koji žive u Turskoj, a da njoj se pri tom nemože službeno prigovoriti. Preseljenje te oblasti u Sofiju značilo bi suziti bugarski upliv u Macedoniji. Bugari se nadalje boje, da bi se plaća ili civilna lista kraljeva morala znatno povisiti i da bi nova kraljevina morala preuzeti jedan dio turskog državnog duga i povrh toga Tursku odštetiti za danak.

Osim toga nalaze kneževe osnove na poteškoće kod velevlastih, jer on može kneževinu pretvoriti u kraljevinu jedino privolom tih vlasti.

Rusija.

Iz Petrograda dolazi viest, da će tamo nastati opet nova promjena u ministarstvu nutarnjih posala. Kažu naime, da se nije sadašnji ministar Buligin pokazno sposobnim za to, da vodi razprave povjerenstva, koje ima da pripravi gradivo za uredjenje narodnog zastupstva. Tvrdi se da će na njegovo mjesto stupiti knez Mirskij.

Sa bojišta u Mandžuriji javlja zapovjednik general Linjević, da su njegove čete imale posliednje doba više manjih okršaja s Japanci i da su neprijateljske navale sretno odbili.

Sa napetošću očekuju se občenite viesti o admiralu Rožđestvenskom, koji je doveo svoje brodovlje izvanrednom spretnošću u kinezko more. Sada se očekuje dan na dan krvavi sukob izmedju ruskog i japanskog brodovlja. Novinari nagadjaju o predstojećoj pomorskoj bitci koješta, nu stalna nemože nitko ništa kazati.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Dnevnik „Omnibus" u Puli. U subotu dne 22. tek. mj. izaći će naš vrli drug i pobornik za hrvatske pravice u Istri, dnevnik „Omnibus" na cielom arku (u dvostrukom formatu) sa zanimivim i važnim viestima. Preporučamo svima, kojima leži na srcu dobrobit hrvatske stvari, da se predbroje i da kupuju jedini ovaj hrvatski dnevnik u Istri. Svima nama je poznato s kakvim poteškoćama i sa strane Talijana i sa strane c. kr. oblasti imamo da se borimo, s toga je tim veća dužnost svih nas, da upremo sve sile da dobra djela ne propadnu. Na list „Omnibus" bi morala biti predplaćena barem svaka čitaonica u Istri i izvan nje, a gdje toga nema, imali bi se složit više njih tako, da „Omnibus" zalazi barem u svako mjesto Istre.

Predplata je na „Omnibus" četvrtgodišnje K 4, ali siromašnijim učiteljima i drugima, uprava će ga dati za 3 K na četvrt-godine.

Preporučamo s toga toplo i mi s naše strane, da svaki nastoji razširiti ovaj dnevnik, koji je već mnogo i mnogo toga učinio za probudjenje svjesti u Istri, osobito pak u kotaru puljskom. Rodoljubi, nedajte, da našim nehajem propadne i ovo plemenito narodno djelo.

Novi Načelnik občine Pula. Javljamo našemu puku puljske občine, da imaju od prošlog četvrtka o podne novog poteštata ili načelnika. Taj se zove dr.

Nastavak u prilogu.

Dinko Stanić (on sam se piše Stanich, ali *Dinko* se ipak i on podpiše), a jest c. k. notar u Puli. Naš puk ga dobro pozna kao notara, a od sada imat će prilike da ga upozna kao i načelnika. Novi načelnik je u svom naštupnom govoru obećao mnogo i mnogo toga, a najsvečanije pak je obećao sakupljenoj gospodi da će visoko i čvrsto čuvati *karakter talijanstva* i stoljetne kulture grada Pule. Po ovom, kako se čini, on je obećao da će držati za talijanstvo grada Pule samo gospodi puljskoj, ali našim na selu toga nije ni obećao ni rekao, te bi reć da će medju pukom na selu širiti hrvatstvo, ustrajajuć hrvatske škole, jer ipak, hoćeš nećeš, i u njegovim žilama teče još malo hrvatske krvi, u koliko se nije pretvorila u talijansku hevandu. Novi načelnik govori liepo po našu hrvatski, te preporučamo našemu puku da sa gospodinom načelnikom uviek govori samo njegovim materinskim jezikom, jer neka znadu oni koji neznaju, da je, sada pokojna majka Dra Stanića, naučila ga prve beside govorit samo hrvatski i da je malomu Dumiću, kad ga je zibala, da ga uspava, pjevala po hrvatsku: »pospi, pospi, Dumiću moj mali«...

Veoma pohvalno.

U petak opazismo u našoj luci vrlo utješljiv znak. Brodice naime naših kršnih pomoraca imale su na dan sprovoda nezaboravnog velikog biskupa **Josipa Jurja Strossmayera** izvješene zastave na pol stiega. Bilo ih je u svemu jedanaest — sve što je u luci našega — i to osam brodica naših vrlih pomoraca iz Punta, dvie brodice iz Dalmacije i veliki brod »Dr. Ante Starčevića« iz Sv. Jurja.

Svaka čast Vam braćo, što ste znali i ovom prigodom izkazati svoje plemenite osjećaje i što ste znali pokazati velikomu pokojniku onu čast, koju je isti za cielog svog života dostojno izkazivao prema cielokupnom našem hrvatskom narodu. Živili naši sviestni pomorci!

Otvorenje brzojavno-telefonske postaje u Medulinu — kraj Pule. Dne 14. o. mj otvorena je u susjednom Medulinu brzojavno-telefonska postaja te su tom prigodom tamošnji prijatelji našega glavnoga suradnika pozdravili. Čestitamo vrjednim našim Medulincem i na toj stečevini.

Tečaj za poduku postolara u Vodnjanu. Trgovačko-obrtnička komora u Rovinju priobćila je glavarstvu občine Vodnjan, da kani na pobudu uprave zavoda za promicanje malog obrta i zemaljskog odbora u Poreču, predložiti grad Vodnjan za obdržavanje naukovnog tečaja za postolare. U tu svrhu imala bi občina staviti na razpolanje prikladne prostorije. Glavarstvo občine odgovorilo je na to, da prima radu ponudu i da će pripraviti prostorije za obdržavanje naukovnog tečaja.

Za Podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Puli.

Prigodom oprosne večeri sa supruzima Pavić, na predlog gosp. Kovačića, sabralo se u nedelju dne 16. travnja K 45. Od ovih podario sam gosp. Mate Pavić K 40. Čestitome gosp. Paviću i gospoji mu, rodjenoj Ruskinji, sretan i ugodan bio put, preko Rusije u Port-Arthur, kamo putuju. Zdravo bili i sjetili se i opet naše družbe. Zdravstvujte!

Za Družbu sv. Cirila i Metoda.

Gosp. A. K. daruje »Družbi« 1 krunu, koja je bila u prieporu medju prijateljima. Dobar primjer, jer je i ovdje Družba riešila spor i smirila prijatelje.

Živio!

Lošinjski kotar:

Mali Lošinj 16./IV. 1905.

U nedjelju u večer doprle su do nas tužne viesti o smrti velikog biskupa, te su se sutradan sa čitaonice i Zore vijale zastave na pô stiega, dočim svi prozori bijahu zaodjenuti crnilom. — Izdalo se je odmah, poslanu već tomu slav. uredničtvu tiskanu osmrtnicu. U subotu dne 15. t. mj. u 9¼ prije p. obdržavale su se svečane zadušnice za pokoj duše velikog Muža kojeg nam nestalo sa hrvatskog obzorja. — Crkva je bila — uzevši u obzir radni dan — liepo posjećena.

Prisustvovala su i školska djeca sa učiteljem g. Kraljićem te učiteljicom gospodjicom Parčićevom, kao i djeca družbinog zabavišta s voditeljicom gdjicom B. Markusovom. — Od državnih oblasti nije bila zastupana nijedna! Tukovo postupanje kadro je da izazove prezir sa strane općinstva, prama oblastima a poimence pak prama poglavaru Scarpi!

Taj čovjek si je već svojim dosadašnjim postupkom navukao prezir hrvatskog pučanstva, a najnovijom uvriedom naime neprisustvujući zadušnicama, taj se je prezir povećao. Pak i pravo bijaše što poglaviti g. kotarski kapetan izostane, ta komu je imao doći na zadušnice? U Zagrebu n. pr. prisustvovao je zadušnicama ban i sve najviše vojničke oblasti, u Dalmaciji prisustvovale su isto sve državne oblasti, naš Scarpa nije se hto poniziti do toga! On nije mario izkazati počast Onomu kojemu je Njegovo Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I. postao sažalnicu, kojemu su se poklonili Njeg. Velič. kralj Srbije i Njegova Visost knjaz crnogorski.

Da se jedan prosti c. k. kot. kapetan udostoji ići na zadušnice jednomu pravomu tajniku Njegovog Veličanstva, to je za našega Scarpu ili Postolinu (kako ga ovdje narod naziva) ispod časti.

Tu novu uvriedu nanešenu nam od kot. kapetana dobro ćemo zapamtiti, te ćemo se njegovog netaktičnog postupanja sjećati, to pak sve dajemo na znanje i ravnanje višim oblastima.

U subotu imali smo ovdje težku jednu dužnost obaviti, oprostiti se naime od vrlog našeg prijatelja g. dra. P. Magdića, koji je taj dan u 4 s po p. odputovao put svojeg bielog Varaždina. — Da se bar nekako po siromaštvu odužimo gos. dru. Magdiću, priredila je njemu u počast nas dvadesetorica rodoljuba banket, u prostorijama družtva „Zore“.

Banket je uspio nad svakim očekivanjem, dobra i ujedno postna jela sa prostim ali izvrstnim susačkim crnim vinom. Sred vike i halabuke na ulici, banket je divno prošao u bratskom razgovoru, kako se je to dolikovalo svetomu korizmenom vremenu, te koroti hrvatskog naroda i odlazku vrlog prijatelja g. dra. Magdića.

Prvi ustade da govori vrli naš pop Franjo Volarić sada u Ćunskom. — Dvije su — reče — rane, koje nam se danas otvaraju! Smrt onog Velikana, komu se neće tako brzo dostojnog nasljednika naći. Govori o vrlinama riedkog tog muža, velebne te pojave, koje nam sada nestade. Druga je rana odlazak dra P. Magdića! Mi smo u njemu našli prijatelja, koji nas je razumio i koji nas je i pomogao; nama je bilo lakše pri sreu, kad smo našli vjernog brata komu ćemu se potužiti te time ublažiti bol srca našega. Govori nadalje o zaslužnom njegovom radu za narodnu stvar, te mu želi sretno putovanje i što skoriji povratak u ovim stranama.

Na to ustade da goveri g. dr. Magdić. I ovdje dogodilo se ono što se dogadja kad je srdce prepuno raznih čuvstava. — Nema sumnje, g. dr. Magdić našao je ovdje bratska hrvatska srdca, koji su ga bratski dočekali; ugodnih je on dana ovdje prošao, te se je čitalo već u početku banketa silno ganuće, koje je vladalo cielim njegovim bićem. Njega je do dna srdca ugodno dirnulo videći nas ovdje oko stola njemu u počast sakupljene. — Ugodno ga je dirnulo videći vrlog našeg generala Lovrića, kako se vrti oko stola, te nastoji svima ugoditi; ugodno ga je dirnula i do suze ganula vatrena popa Frana rieč. — Ustao je naš Pero, te tresućim glasom spomenuo, kako smo se ovdje, najviše brigom g. Lovrića sakupili — — i nije mogao dalje! Suze što mu navriše na oči, nieme su, ali ujedno veličanstveni govor milog nam prijatelja, sjajan, jasan dokaz o plemenitom i nježnom srcu koje u njem bije. — Svi za čas zamuknuše pod dojmom nastale okolnosti, dok najedanput iz svih grla zaori višekratni gromki Živio vrlome bratu. — Na to ustade da govori g. Ratković, trgovac iz Gospića. Što nije mogno da u silnom ganuću izgovori njegov zemljak g. dr. Magdić, jer kad je srdce prepuno, usta zaniemc, to će nastojati da učini on. Govorio nam je o bratskoj ljubavi i slozi, preporučivao odvažnost u narodnoj borbi, spomenuo je preminulog velikana, bavio se prilikom u Banovini, i obećao nam bratsku pomoć.

Iza njega diže se da govori njegov drug g. Ante Belanić, trgovac u M. Lošinju. Govorio o zahvalnosti koju smo dužni odlazećemu prijatelju. Po drugi nas put posjećuje; izabrao je Lošinj, te je posjetio takodjer dio Istre; svaki njegov korak, svaka njegova rieč bila je upravljena jednoj velikoj svetoj svrhi, probudjenju naime Hrvatske sviesti u ovoj zemlji Istri a najviše pako u Lošinju. Razgovarao se s našim prostim narodom, te je učio njegovu narodnu dušu. Čuli smo ga kad nam je govorio dne 2. t. mj. u ovoj dvorani, čuli smo poletnu njegovu rieč, iz srdca je govorio srdcu, ta usta danas su časomice zaniemila, on plače jer nas ostavlja. Zahvalni mu moramo biti što je živo zagovarao gradnju „Narodnog Doma“, te pokrenuo u tu svrhu liepi dar Hrvatskomu domu na oltar. Želi mu sretan put do bijelog Varaždina, te mu izručuje pozdrav za tamošnju braću, s kojom i ako su nas umjetno stvorene medje od naših za nevolju gospodara razdielile — veže nas jedna krv, te se je nadati da ćemo se skoro bolje snaći u ujedinjenoj Hrvatskoj. Na predlog g. Brilli sakupilo se K 26.80 za družbu sv. Cirila i Metoda, te je taj iznos uručen blagajniku ovdješnje podružnice g. I. Lovriću.

Približavši se čas odlazka, svi se uputismo do parobroda, te nam se putem pridružilo i još njekoliko naših ljudi. — Oprostivši se sa vrlim g. dr. Magdićem, te stisnuvši nam junačku desnicu, pričekali smo dok nam ga parobrod ne odnese s vidika, te popratismo višekratnim gromkim Živio.

Dà, živio g. doktore! U nezaboravnoj ste nam uspomeni ostali, ponovno Vam se preporučamo da nas se kadgod sjetite u Vašim novinama, te da nas čim prije ponovno posjetite, a mi ćemo s druge strane nastojati oko budjenja hrvatske sviesti u Hrvatskom Lošinju, te ćemo biti ponosni kad Vam kod dojdućeg posjeta budemo pričali o novim stečevinama na narodnom polju, te počastili Vas u novom našem „Narodnom Domu“.

Na znanje Baščanom nastanjenim u Puli. Dočuli smo od malo dana, da naši Baščani, nastanjeni u Puli misle nas svojim izletom ovog ljeta pohoditi. Ljepa nakana od „nekojih“ ali to bilo za cielu Bašku žalostno. Evo zašto!

Kako čujemo naši tamošnji Baščani se ljuta varaju, jere evo uprav ovog puta daju je zavoditi i biraju za svoje vodje samo strance, odpadnike našeg naroda. Oj Baščani, zar se ne stidite imati takove vodje koji jedva čekaju čas, a da vas utope za uviek, a vi njim još na ljepak idete?! Zar nemate sposobnijih svojih Baščana, te s njima veselo dodjite u zagrljaj svojoj miloj rodbini, i na svoje rodno mjesto? Žalostno je, da se tako dadete vući za nos od takvih „vodja“. Ti a nametnikom pako, da ako misle tako doći u ovo čisto hrvatsko mjesto, tim hoće protivnikom pokazati, da ih vodite: „Nella patria dei Rosseti“ ali se ljuto varate. Dosta nam je da znamo, znati ćemo i na vrieme odvratiti. A ako budu naši, i tu ćemo znat izvršit svoju dužnost. Toliko na znanje našim da ne osramote sami svoje častno mjesto. A isto tako na znanje odpadniku i njegovim kozarom javlja Baščanin

Voloski kotar:

Visoki gostovi. Dne 18. t. m. prispjela je u Opatiju Njezina cesarska visost prejasna gospodja nadvojvodkinja Marija Josipa sa svojim mladjim sinčićem gosp. nadvojvodom Maksom, te sa svojom pratnjom. Nastanila se je na Slatini u svratištu Hotel Belle Vue. Po cesti bile su izvješene zastave: cesarske, hrvatske i austrijske, u znak dolazka visokih gostova. Pred vratima svratišta dočekali su ih c. kr. kotarski poglavar dr. pl. Manussi i predsjednik lječilištnog povjerenstva dr. Glax. Visoka se je gospodja s njimi pozdravila, radujući se što je opet došla u Opatijsko lječilište, kamo je već češće zašla i uvjek se jako zadovoljnom čutila. Ali ne samo da je ona zadovoljna kada ovamo dolazi, nego su zadovoljni i jako veseli domaći i gostovi. Visoka gospa je jedna od najobljubenijih gostova što dolaze u Opatiju. Svojom ljubežljivošću i svim svojim držanjem prisvojila si je srca svih. Obojica njezinih sinova, njezini biseri Karlo i Maks, dolaze silno rado u Opatiju. Za sada je došao samo mladji, kasnije će valjda i stariji, već osamnaestgodišnji, kojega je nedavno Njegovo Veličanstvo odlikovalo s redom zlatnoga runa. Njezinoj cesarskoj Visosti kao i svim njezinim želimo najugodniji boravak u našoj Nizzi i sretan Uskrs!

Na uspomenu Strossmayera. Mužka podružnica družbe sv. Cirila i Metoda na Veprincu, na svojoj glavnoj godišnjoj skupštini, obdržavanoj na Veprincu dne 16. t. m. na počast uspomene blagopokojnog Josipa Jurja Strossmayera, sabrala je u korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ svoticu od K 41·70. Darovaše: Ivan Blagar K 1, Rajčić Albert, učitelj K. 2, Mandić Kazimir, kapelan K 2, Josip Žigante, stolar K 1, Ante Štiglić K 2, Ivan Peršić, stolar K 1, Andre Andretić K 1, Antun Jeletić K 1, Josip Žiganto, pom. poručnik K 1, Josip Mendar K 1, Fran Romac K 1, Ivan Hlanuda K 1, Ivan Andretić, Špadići K 1, Ivan Tumpić K 1, Ivan Žigulić K —·40, Ivan Vrabec, župe-upravitelj K 5, Ivan Anilić Gušparić, K —·40, Ivan Kašić Šori K —·40, Andre Aničić Dréc K 1, Josip Pošćić K 1, Jure Kadmen Šori K 1, Lučetić Andre K 1, Pošćić Anton K —·50, Ivan Tancabel K 1, Anton Hlanuda K 1, Andrija Peršić, pom. kapet. K 2, Fran Korić Jurović K 10.

Na istoj skupštini odlučilo se, da se drže zadušnice za pok. velikog biskupa, koli u crkvi sv. Marka u Veprincu, toli u crkvi sv. Petra u Poljanama. Veprinčani, prihrlite sv. misi u što većem broju.

Za družbu. Da proslave uspomenu velikog Strossmayera, darovaše za družbu sv. Cirila i Metoda u Lovranu sliedeći:

Veleč. g. Ivan Žiganto, administrator K 12; g. Josip Mandić, kapelan K 9; g. Josip Mikuličić, trgovac K 5; g. Milan Margitić, mesar K 5; g. Alfonz Cercić, pom. kap. K 3; g. Josip Tominić, posjednik K 3; g. Ivan Turčić, posjednik K 2; g. Iginio pl. Peršić, posjednik K 2; g. Kazimir Kršanac, pom. kapetan K 2; g. Frane Bašan, posjednik K 2; g. Emilio pl. Peršić, posjednik K 1. Ukupno K 46.

Kastav, 18/4. 1905.

Pišu nam iz Kastva: Čim se je doznalo za smrt biskupa Strossmayera u Kastvu izvjesila je „Hrv. čitaonica“ u Kastvu crnu zastavu, koja se je vijala sve do dana pogreba. Pokojnik bio je od 11. marča 1867 počastnim članom Čitaonice, kojoj je darovao 100 for., kojom svotom začlanila se je medju utemeljitelje „Matice Hrvatske“. I Čitaonica i občina kastavska izrazila je brzojavno sućut u Djakovo i dadoše se zastupati kod pogreba po dru. D. Trinajstiću i dru. Kureliću, pošto se je g. prof. Vjek. Spinčić morao radi smrti sestrine povratiti sa putovanja u Kastav.

Pazinski kotar:

Posudilnica u Boljunu imala je u samu četiri mjeseca njezina obstanka 14.000 K novčanog prometa. Ali ne samo to nego i kamatnjak kod naših mogućnika pâo je od 12% i više na običajan 6%. Nestat će i drugih indirektnih kamata, kao pilići, sir, pečenje itd. Imao je jedan od vjerovnika do sada navadu reći dužniku: Kume, ste prasca ubili, a mene se niste rikordali (sjetili). Nabavila je naša posudilnica i gnojiva i živeža. Nije mogla

sasvim za živež zadovoljiti, jer da toliko namakne, potreba je velika, nije ni mogla ni znala. Sada se najbolje pozna poslje dica lanjske slabe ljetine. Svaki dan dolaze vozovi k mjestnim trgovcima po kukuruz, muku i ostalo. Jesti treba, a kuća prazna. I ovako ide sva sila novaca našim narodnim protivnicima u džep, a na našu štetu. Morali bi mi skrbiti, da pošaljemo iz svake občine po jednoga, dva u trgovinu, i da svagdje, gdje je moguće, osnujemo posujilnicu. Za jedno i drugo postići nije velikog okapanja treba. Na ruku bit će nam „Društvo za namještenje naučnika u obrt i trgovinu u Zagrebu"; naši trgovci u Trstu, Rieci i što ih je u Istri, a za drugo: Gospodarska sveza u Puli i ona u Ljubljani. Kušajte, uspjet ćete. Treba da gradimo na čvrstom temelju, pak će nam budućnost biti bolja i mi zadovoljni. *Učkar.*

Kako se smućuje narod. Pod tim naslovom pišu nam iz Sušnjevice. Odavle vam je bilo javljeno, kako je bio ovdje negdje prošlog Božića jedan sveučilištni djak proučavat tobož naše nariečje, što je on obavio u 24 sata. Sada pako došao je k nam neki profesor rumunjskog jezika na bečkom sveučilištu. Taj je učitelj ili profesor ovdje već osam dana, nu bi reć da mu naše nariečje neide u glavu. Tomu će biti po svoj prilici uzrok, što se on s narodom ne razumije. Mi držimo, da je njegovo tobož znanstveno proučavanje „na izvoru" ostanaka nekadašnje rumunjštine puka obsjena. Po našem sudu došao je samo, da se narod smuti, da ga se predobije za smiješnu rumunjsku školu. Izjave, kao ova: „Vi biste morali imati rumunjsko školu" potvrdjuju naše mnienje. Nu jalov mu posao, jer može biti uvjeren, da će biti loše sreće, kao što je bio i poznati student. Bit će u toliko sretniji, što si je na vrieme izposlovao oružničku asistenciju, koja će mu valjda pomoći, da nas prije predobije za rumunjsku školu. Čudimo se oblastim, što dopuštaju da se ovako narod smućuje.

Lindar polovicom aprila. Dne 9. t. m. imala je naša posujilnica svoju glavnu skupštinu. Bili su prisutni svi zadrugari, a i nečlanova bio je liep broj, znak da jedni i drugi shvaćaju korist družtva. Družtvo polagano ali liepo napreduje. Iz izvješća razabrali smo, da se je broj zadrugara i promet podvostručio spram onom prve godine. Ljetos će biti bolje, jer imamo u prva tri mjeseca preko 22 hiljade K prometa.

Predsjednik je istaknuo u svom nagovoru osobito ljubav, bratimstvo, slogu i štednju, naglasivši da ćemo tek onda biti pravi, pošteni značaji, koji ćemo svagdje i pred svakim braniti svoja prava, ako budemo materialno neodvisni. — U ime nadzornog odbora istarske posujilnice u Puli prisustvovao je g. Josip Stihović, poslovodja iste. Rastumačio je zadrugarom uzroke radi kojih se je moralo oduzeti poslovodstvo bivšemu računaru te preporučio im, da ulažu svoj novac u posujilnicu a ne da ga nose u krčmu.

Iza skupštine sabralo se je medju zadrugarima na uspomenu hrvatskog Velikana Strossmayera K 14·02 za djačko družtvo u Pazinu, dočim se je iz čistoga dobitka posujilnice odlučilo K 15 za družbu sv. Cirila i Metoda. — Istu večer pogovorili su se naši seljaci o osnutku podružnice družbe sv. Cirila i Metoda. U tren oka našlo se je 40 vlastitih podpisa; osobito se je iztaknuo naš krasni spol. Živili, samo napred! Natječaj na našu župu bio je već zatvoren.

Čujemo, da je pitalo ozbiljnih i čestitih svećenika. Preč. bisk. Ordinariatu je poznato dobro kakovog župnika trebamo, pak se i nadamo, da će nas zadovoljiti. Naš je puk dobar, ali treba pouke.

Na naše temeljite pritužbe proti našem učitelju nemamo od c. kr. školske oblasti još ni odgovora; veoma se čudimo. Naš učitelj s nikim od kmetske ruke ne opći, ni ne govori. Druži se jedino sa jednom gospodskom obitelju, kojoj čestitamo na stečevini. Dok budu gospoda u svoje svrhe upotrebljavali ono, što smo mi odbacili, neka znadu, da sporazumka medju nama nema. Nova školska zgrada stoji zatvorena, na opomene obć. glavarstva, da učitelj prozore otvara, on ne mari i pravo ima (?) Jeli pravo da učiteljski stan stoji prazan neznamo, ali mislimo da nije, premda naši ljudi od zakona u Pazinu vele, da ima učitelj pravo. Zar misle nekoji da ćemo do desetak godina morati drugu palaču graditi pak si naprtiti još 100% nameta? Tako se ne radi. Zar je naša stranka na tako slabim nogama, da se boji, da će ju naš učitelj strovaliti? Pa i mi spadamo u tu stranku!

Naš je učitelj primio prošlu godinu K 200 nagrade za pčelarenje od zem agrarnog vieća. Nemamo ništa proti tomu, da se zaslužne učitelje radi te koristne grane gospodarstva nagradjuje, da li naš učitelj to zaslužuje imala bi komisija na licu mjesta to konstatirati. Razglasili su ovdješnsnji Talijani, da on radi sasvim drugih zasluga nagradu prima. Pripravni smo dati imena c. k. šk. oblastima onih, koji su to razglasili.

Porečki kotar:

Talijanska škola u Kmetih.

Dogodilo se konačno i na žalost ono, proti čemu smo toliko puta pisali i što se s naše strane nije moglo nikako prepriečiti.

Glavarstvo občine Humak (Umag) sagradilo je na občinske troškove školsku zgradu u hrvatskom selu Kmeti, koje prekrstiše Talijani u najnovije doba u Metti. Tu zgradu pregledao je ovih dana političko-zdravstveno povjerenstvo i uz neznatne prigovore istu za školu prikladnom proglasilo.

Škola ta otvoriti će se školskom godinom 1905—1906 i to na račun zlosretne »Lege Nazionale«, koja će u buduće školom upravljati.

Tužna naša djećica, koja će doći u talijansku prelivarnu.

Koparski kotar:

Gospodarska zadruga u Buzetu. Pošto se je u pozivu za glavnu skupštinu kotarske gospodarske zadruge u Buzetu uvukla jedna pogrieška, javlja nam odbor zadruge, da će se glavna skupština iste obdržavati dne **29. aprila t. g.**, a ne 27. aprila kako je to bilo pogriešno javljeno u zadnjem broju.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da imaju va Lošinje već prefeta?
Jur. Ča je to za jeno blago?
Fr. Tamo va lačnoj Talije zovu prefeta kotarskega kapitana.
Jur. Ter je dobro, da se malo po malo privadimo na talijanski guveran kada nas naše oblasti pod silu za to pripravljaju.
Fr. Zač misle, da će samo nam huje bit.
Jur. Aj pobostrića će još komu!

Razne primorske viesti.

Novi ratni brod Austro-ugarske mornarice. Iz pouzdana izvora doznajemo, da će se nova oklopnjača Austro-ugarske ratne mornarice „Nadvojvoda Ferdinand Max" (Erzherzog Ferdinand Max), koja je sagradjena u brodogradilištu „Stabilimento tecnico triestino" u Trstu, porinuti svečano u more dne 21. maja u 11 sati prije podne. Tomu svečanomu činu prisustvovati će Nj. Visosti prejasni nadvojvoda Oto i prejasna supruga mu nadvojvodkinja Marija Josipa, koja će takodjer novom brodu kumovati.

Kako se čuje doploviti će tim povodom više brodova naše ratne mornarice da prisustvuju porinuću i krstu svojeg druga.

Slika Strossmayera.

Nastojanjem gosp. Stj. Jakovljevića u Zagrebu izašla je slika velikog hrvatskog mecene biskupa Strossmayera, koja se može odmah razašiljati. — Izrada je savršena, ručni umjetnički rad, prva vrst retuša. Ciene su napram veličini sa okvirom 65/78 cmt. 18 kr. i 70/88 cmt. 22 kr., franko Zagreb, uz gotov novac.

Osim ove dao je izraditi i slike dra. Vitezića, Pavlinovića, Zrinjskog, Frankopana, Kvaternika, Matije Gubca, Biankina, Tresića i mnogobrojnih hrvatskih velikana i zaslužnika iz prošlosti i sadašnjosti, a sve po gornjim cienam.

Naručbi se ima priložiti četvrtina naručbenog iznosa.

Telefonska sveza Trsta s Opatijom dotično s Riekom. Bečka vlada odlučila je konačno, da se ima spojiti telefonski grad Trst s Opatijom, odnosno s Riekom, što su već odavna naši trgovački krugovi želili. Opatija je svezana već više godina telefonski s Riekom a sada će biti s Trstom.

Promjene na kotarskim poglavarstvima u Istri. Ono što se je još nedavno natucalo, dogodilo se je sada. Upravitelj kotarskoga poglavarstva i namjestnički savjetnik u Puli g. grof Rosselti pl. Scander, premješten je k namjesničtvu u Trst. Na njegovo mjesto dolazi novoimenovani kotarski kapetan u Poreču g. Filip barun Reinlein pl. Marienburg, a kapetanatom u Poreču upravljati će namjestnički tajnik g. Oto Schneider.

Za ovoga gospodina doznasmo, da je dobra i blaga duša, ali imade tu veliku pogriešku, što ne pozna jezika većine pučanstva onog kotara, naime hrvatski jezik. Nedojimo kako ga je tamo mogao poslati namjestnik g. knez Hohenlohe, koji je povodom nastupa svoje službe svečano izjavio, da smatra svojom prvom dužnosti, da nauči i drugi zem. jezik t. j. hrvatski ili slovenski.

Dobro srce. Naš dični zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić darovao je 1) da počasti uspomenu svoje predrage sestre Ane K 75, 2) da počasti uspomenu Josipa Jurja Strossmayera K 75. Obje te svote, ukupno K 150 porazdielio je pojednako Bratovšćini hrv. ljudi u Istri u Kastvu, Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, i Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu. — Živio!

Slike biskupa Strossmayera.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču javlja, da se kod istoga nalazi velika zaliha slika slavnog biskupa Strossmayera, izradjenih od mladog umjetnika Tomislava Krizmana u originalnoj litografiji u bojama.

Cijena slikama (veličina 75 cm × 45 cm) na kartonu 4 Krune, na odebljem papiru 3 Krune. — Narudžbe sa odnosnim svotama imaju se slati na spomenuto Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču, I. Bauenmarkt, 14.

NB. Plaćene narudžbe odašilju se franko.

Slike znamenitih muževa.

Gosp. P. S. Jakovljević javlja nam, da je dao izraditi u raznim veličinama portrete znamenitih hrvatskih muževa prošlosti i sadašnjosti, koji se iztakoše bilo kao književnici bilo kao učenjaci bilo kao umjetnici bilo kao političari. Ciene nisu skupe. Eto liepe prigode narodnim družtvima, da urese svoje prostorije slikama zaslužnih ljudi. Tko želi imati potanje obaviesti, neka se obrati na adresu: Petru Jakovljeviću, Zagreb, Jelačićev trg 24.

Darovi u počast Strossmayera.

Danas donašamo imena onih plemenitih darovatelja koji u počast uspomene biskupa Strossmayera doprinieše za Družbu sv. Cirila i Metoda, Djačkom pripomoćnom družtvu i za siromašne učenike hrvatskih škola u Zadru svakom po 50 K. Ovu svotu, kako javismo već, sakupio je g. Niko Mardešić, a darovaše: gg. Niko Mardešić K 25, Ante Alzić K 25, G. V. slava dobročinitelju Strossmayeru K 20, T. Matijašević K 10, Ante Štrika K 10, Ante Tranfić K 5, Niko Desić K 5, Ivan Žic K 10, Ante Klement K 3, Ante Dominis K 2, Pavletić K 1, Mihovilović K 1, A. A. slava branitelju prava K 1, G. S. Slava diki svih Slavjana K 1, Dragutin Kokolj, svećenik mornarice K 2, Ivan Misko K 2, Mate Kočeić K 2, Ivan Cuzzi K 5, Josip Iskra K 5, Lucijan Mladineo K 2, Ante Vrbanac K 2, G. nek se svuda slavi naš Velikan K 1.

G. Niko Mardešić, daruje nadalje da počasti uspomenu pok. Ane udove Karlavaris, sestre vrloga rodoljuba prof. Vj. Spinčića, Družbi sv. Cirila i Metoda K 5, i siromašnim učenikom hrvatskih škola u Zadru K 5. — Živili darovatelji!

»Talijansko-hrvatska sloga.«

Evo jedan paragraf hrv. tal. sloge u praksi. Svršili smo oba učiteljište u Kopru i skupa smo polagali maturu. On Taljan bio je namješten kao podučitelj u Puli a ja Hrvat kao suplent ravnajućega učitelja u jednom hrv. selu u kotaru puljskom. On je primao mjesečno *150* K a ja *66* K.

Evo kako: Podučitelj u Puli imade 800 K stalne plaće, 200 K lokalne doklade, 200 K podpora občine Pula, stanarina 600 K, dakle ukupno 1.800 K, a ja ciglih 800 kruna.

Pa da nismo u XX vijeku, napretka i jednakosti.

Na ovaj način mogu Talijani mirne duše pristati na slogu s Hrvatima u našim pokrajinama.

Još jednu. On ima u Puli meso po 72 i po 80 nov. *kg* a ja ako ću si ga činiti nositi iz Pule 3 put na tjedan moram plaćati čovjeku barem 2 K mjesečno. On može čitati sve novine u kavani za 20 h a ja nemogu držati niti najcienije, ako neću da stradam materijalno. U slučaju bolesti on ima liečnika za 1 do 2 K, a ja moram platiti 16 do 20 K. Taj talijanski podučitelj ima danas veću plaću nego hrv. stalni učitelj koji služi 10 i 20 godina. To je gorka istina koja mi ubija dušu, kad pomislim kako je opak ovaj sviet i da ću moja pluća, zdravlje i život izgubiti a da nikad za to poštenu plaću ne primim.

Bezobrazniji nemogahu biti talij. zastupnici u istar. saboru kad su stvarali onaj zakon g. 1901. po kojem ima svaki tal. učitelj po 100—200 K plaće više nego hrvatski, a osim toga su skoro svi u prvoj i drugoj kategoriji, dočim su hrv. svi u trećoj, riedko koji u drugoj a jedan ili dva u prvoj.

To je čovječanstvo u prosvjetljenoj Europi, a u ustavnoj Austriji u XX stoljeću. Sramota! I nitko se više za nas ne brine! A koliko se od nas zahtjeva?

Dalnji prinosi u spomen Strossmayera.

Za Družbu i Djačko društvo da počaste uspomenu Strossmayera doprinieše nadalje: Pop A. Benigar K 10, Turina Stipe K 4, Glaser Frane K 2, gosp. Jakov Radešić, trgovac ovdje, K 6.

U istu svrhu sabraše na izvanrednoj sjednici Dalmatinskog Skupa za Družbu sv. Cirila i Metoda K 4·40 a darovaše: Stipan Čabrić K 1, Ivan Videka K 1, Bartol Galić K 1, Špiro Ninčević K 1, Šime Matijević 40 para.

Putem podružnice u Puli podario je Družbi: Dobročinitelj mladeži K 200.

Živili darovatelji! Našli sliedbenika!

Za Strossmayera u Pazinu.

Pišu nam iz Pazina: U petak su se obdržavale svečane zadušnice za blagopokojnog biskupa Strossmayera u franjevačkoj crkvi, koje je priredilo Djačko podporno društvo. Zadušnicama je prisustvovala cielokupna mladež hrvatske gimnazije sa profesorskim zborom i veliki broj pazinskih Hrvata. Ovim zadušnicama htjelo se Djačko pripomoćno društvo odužiti svomu dobrotvoru, koji je darovao za djački dom u Pazinu 6000 kruna a za podporno društvo 2000 kruna.

Primamo iz učiteljskih krugova. Kolegialnost naša, samilost te ljubav do istine i pravice tura nam pero u ruke, da putem „Naše sloge" zauzmemo se za jadnog Gostinčer Antuna, učitelja u Marčani. On već od mjeseca oktobra 1904. nalazi se u vojničkoj službi u Celovcu kao prosti infanterista. Trpi mnogo tjelesno i duševno. On, učitelj, već celo pol godine opravlja i najniže vojničke dužnosti i trpi mnogo kao čovjek i kao učitelj.

Uložio je dotični molbu na c. k. kotarsko školsko vieće u Puli, da isto izvoli poduzeti shodne mjere za njegovo oslobodjenje od vojničke službe. Ova negdje leži već pet mjeseci, a školske i vojničke oblasti ravnodušno gledaju, kako trpi nepravedno ovaj vrli mladić i učitelj. On željan jedino radit u školi i sav se posvetiti prosvetnom zvanju, prisiljen je biti

u vojništvu trpeć moralno, fizično i materijalno. Njemu je bo obustavljena plaća već 1. decembra prošla godine i čuti u kasarni gorko nestašicu novca. Dokad će ovo bedno stanje njegovo trajati? On je bio disciplinarno progonjen, škola mu marčanska oduzela 15. julija pr. god. i vuče se ova iztraga već devet mjeseci, a da se ju nije zaključilo. Pa da bi zašto!? On bi bio dostatno kažnjen, da se ga je premjestilo službeno iz Marčane, ili u najgorem slučaju, da se ga je namjestilo gdje podučiteljem, budući još mlad. Al ovo ni ono nije uzdiedilo, nego ovo, što reć spomenusmo: uzelo mu se školu, obustavilo plaću i pozvalo k vojništvu! Dosad mu se nije još podielilo drugo mjesto a k vojništvu nije mogao biti pozvan stalno kao učitelj. Jesu li ili nisu ovo stroge i prestroge mjere prema učitelju, koji se ne može braniti. On je goloruč, a protivnik oboružan. Je li tu možda po sriedi bezbrižnost onih, koji bi se morali brinuti za učitelje? Ili još što drugo! Što bilo da bilo, on tolike kazni zaslužio nije, pak apeliramo na čovjekoljubivost mjerodavnih činitelja, da se zauzmu za jadnog Gostinčara i da mu pomognu time, da se ga gdje namjesti učiteljem te prema dotičnom dekretu c. k. kot. škol. oblasti, da se ga oslobodi od vojništva.

Očekujemo, da naš glas neće biti glas vapijućega u pustinji.

„Jadranska Banka u Trstu".

Obećali smo u jednom od prošlih brojeva, da ćemo se čim prije na ovo vrlo važno narodno-gospodarsko pitanje povratiti, što činimo eto ovim »Tršćanski Loid« tim povodom piše:

Industrijalni i trgovački i sav narodno-gospodarski sviet slavenski i Trsta i njegove okolice, i Goričkoga, Kranjske, Istre, Rieke, Dalmacije, Bosne, Hercegovine, Češke, Hrvatske, Slavonije, Koruške i Štajerske, i svih ostalih slaveńskih pokrajina u monarkiji austro-ugarskoj, kao i braća Srbi i Bugari u Srbiji, Crnoj Gori i Bugarskoj, zaista poveselit će se od sveg srca na viesti, što ju evo danas donosimo, da se u Trstu, na toj najdelikatnijoj ali i najvažnijoj točki Slavenstva na Moru Jadranskom, uzprkos najvećim poteškoćama raznolike naravi, upriličuje — *u pravi čas* — neobično važan novčani zavod slavenski *„Jadranska Banka u Trstu"*.

Utemeljiteljni odbor *„Jadranske Banke u Trstu"* već je upriličen. On je već poduzeo i učinio sve shodne korake za to poduzeće. U odboru nalaze se do sada gospoda Gjuro Vučković, privremeni predsjednik, trgovac u Trstu, Ante vitez Vuković, zastupnik na carevinskom vieću u Beču, Ante Bogdanović, trgovac u Trstu, Dr. Radoslav Kvekić, narodni zastupnik na carev. vieću i odvjetnik u Trstu, Dr. Mate Pretner, odvjetnik u Trstu, Dr. Otokar Rybář, odvjetnik u Trstu, Josip Ulčakar, tajnik *„Tržaške posojilnice in hranilnice"* i Dr. Gustav Gregorin, odvj. u Trstu.

Pravilnik *„Jadranske Banke u Trstu"* izradio je gosp. Dr. Gustav Gregorin u Trstu.

Po pravilniku predvidjena je temeljna glavnica od K 2,000.000. Prva emisija iznosit će K 500.000. Banka će uredovati i poslovati na hrvatskom, slovenskom i srbskom jeziku. Njezino djelovanje odnosit će se na sve grane šireg bankovnog poslovanja. *„Jadranska Banka u Trstu"* eskomptirat će dakle mjenice, primati novac uz ukamaćenje na uložnice, na doznačnice i u tekući račun. Preuzimat će u pohranu vrjednostne papire, doznačivat će izplaćivanja na sva tržišta tuzemstva i inozemstva, unovčivat će mjenice, potegnute efekte i coupone. A uvesti će po svoj prilici i *„Safe Depôt"* za pohranu vrjednostnih papira na lagodnost svojih klienata. Jednom rieči, svi moderni poslovi bankarstva bit će po *„Jadranskoj Banki u Trstu"* upriličivani i podržavani.

Trst gleda sa ozbiljnošću na to novo i mlado narodno-gospodarsko čedo Slavenstva u svojim zidinama. Gledaju na nj i sa čudom i sa strahom Talijani i Niemci. Pa kad je tome tako, pokažimo, koliko god nas ima u Austro-Ugarskoj Slavena, *da je sa nas Trst najzanimivija točka našeg političko-gospodarskog programa.*

Pobuna u mužkoj kaznioni u Gradiški.

U nedjelju u jutro bijaše uznemireno stanovništvo inače mirne Gradiške. Iz glasovite kaznione dopirala je naime zaglušna vika i buka a vojnička četa nahrupi brzim korakom kroz glavna vrata u kaznionu. Pozvan je bio naglo jedan liečnik dočim je jedan stražar iz ljekarne nosio velik omot vate.

Za pravo se još nezna, što se je zbilo medju zidinama kaznione; nu bi reć, da se pobiše kažnjenici medju sobom i da bijaše razbijenih glava. Do boja došlo je na dvorištu, radi toga se je čulo buku i viku takodjer vani. Da krivci neće dobro proći, možemo si lahko misliti.

Zašto je Uskrs ove godine tako kasno?

Riedko kada biva Uskrs (vazam) ovako kasno kao što je ove godine. Godine 1886. bio je Uskrs dne 25 aprila baš na dan sv. Marka, godine 1878. i 1889. dne 21 aprila. Uskrs se kreće uviek izmedju 25 marča i 25 aprila, to jest: ranije od 25 marča a kasnije od 25 aprila. Uskrs ne može doći. Uzrok što Uskrs dodje kadkad kasno je ovaj: Naša katolička crkva obračuna Uskrs uviek prvu nedjelju po prvom uštapu (pun mjesec) u proljeću. Proljeće počne svake godine dne 21 marča, a uštap ove godine bio je istoga dana nekoliko sati prije proljeća, tako da prvi proljetni uštap pada na 19 aprila o. god., koji dan je baš jučer, srieda a prva nedjelja je 23 tekućeg, koji dan je ove godine Uskrs.

Žigice Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Čitamo u zagrebačkih listovih: Kome nije poznato, kako su u nas žigice znamenit činbenik pri sabiranju prinosa za osnivanje hrvatskih pučkih škola u jadnoj Istri! Dosada je medjutim jedna stvar potamnjivala ovu plemenitu narodnu djelatnost. Gledajući na plemeniti cilj osnivanja i podizanja hrvatskih škola po Istri, zaboravilo se pogledati na narodno ekonomsku stranu tog poduzeća. Proizvodnja tih žigica povjerena je bila stranoj inozemnoj tvornici. Dok je tako 5% utržka žigica išlo u korist družbe, odlazilo je 95% hrvatskog novca u tudjinu; dok je velezaslužna družba svake godine primala nekoliko tisuća kruna u dobrotvorne svrhe putovale su stotine tisuća kruna u inozemstvo na nepovrat. To je smućivalo, to je žalostilo mnoge i mnoge Hrvate. Oni su plemenitu stvar revno dalje podupirali, ali uviek bolnom mišlju, zašto da onih 95% hrvatskog novca preko onih 5% u korist družbe ne bi moglo ostati u našoj domovini i ovdje se u korist domaćeg pučanstva prometnuti. Tome sad je učinio kraj zaslužni klub »Sv. Cirilo-Metodskih zidara« u Zagrebu, koji je već toli uspješno djelovao i djeluje u korist družbe.

Stupio je u pregovore sa domaćom hrvatskom tvornicom žigica Adama Reisnera u Osieku, da stavi u promet domaći proizvod, a u istu korist i u isto podupiranje ciljeva istarske družbe. Pod tih pregovora je dozrio, žigice su tu, stavljene su u promet pô Osieku i diljem hrvatskih zemalja pod naslovom: Hrvatska za Ćirilo-metodijske zidare. I od ovih žigica ide kao i od drugih družbinih žigica isti dio utržka u korist ciljeva prezaslužne družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru, ali s tom velikom razlikom, da preostali znatni dio hrvatskoga novca ostaje u domovini, ide na podupiranje domaćeg obrta, prometne se u korist domaćeg radništva, ostaje jednom riečju u zemlji i na njenu korist.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlše preko naše uprave:

B. S. iz Lubenica da počasti uspomenu blagopok. Strossmayera . K 5·—
Kazimir Jelušić, načelnik u Kastvu, da počasti uspomenu biskupa Strossmayera . . . . . 10·—
a u počast uspomene pok. Ane udove Karlavaris . . . . . 10—
Lovranski Hrvati . . . . . 46·—
Hrv. Čitaonica i Hrvatska štedionica u Virju umjesto brzojavne sažalnice prigodom smrti našeg Mecenata Strossmayera . . 6·—
Ljudevit Tomičić, Trst . . . 20·—
Ukupno danas . . . . . 97·—
Na račun ove g. izkazanih . . . 484·47

Sveukupno K 581·47

* * *

Djačkom prinomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tokom mjeseca ožujka sliedeći prinosi:

a) Redoviti: Placar, Trst K 12.

b) Podupirajući: Blažić Ivan, pom. kapetan — Ičići K 2.

c) Darovi: Jurinčić Robert, učitelj — Brežca K 5; Grašić Josip, župnik — Beram K 10; Razni za naranče prigodom kmetske zabave u Čitaoni K 17·61; Opašić Ivan za 1 naranču K —·50; Liberat Zović za 1 naranču K 1; Marečić Franjo za 1 naranču K 2; N. N. kupio koš, gdje su bile naranče K 1; Vranić Franjo — Pazin K —·60; Bertoša Anton pok. Josipa — Pazin K —·62; Čeh Ivan — Roč K 10; dr. Josip Šebesta na uspomen svoje kćeri Marice K 50; N. N. K 1; Baštinici dra D. Vitezića — Krk K 400; Prigodom igranja na „boće" u Čitaoni po krivnji N. N. na dan pusta K 4; Košuc Josip, profesor — Celje K 40; U veseloj zabavi na piru g. želj. postaje vodje J. Jünglinga sabrao djak Ante Brgić K 7·38; U veselom društvu i plesu u Žminju dne 6. III. na prijedlog g. Fetch Kovačić-a sabrale gdjice M. Perković i I. Semitekolo, učiteljica K 12·22; U prijateljskom društvu na dan pusta u Cere kod veleč. g. A. Šebesta sabrala g. M. Perković K 11·20; Uprava lista Edinost-i — Trst K 10; Šiškvić Mirko, učitelj — Kozina, sabrali u veselog zabavi na Kozini na predlog g. Vida Rapotec i gosp. Fran Šturma K 10; Marko Zović, krojač — Pazin K 8·60; Zlatić Blaž — Hum sabranih K 41; Sabrali Pazinci u Lindaru na Josipovu K 5; k tomu pridodaje mali A. Androšić K —·20; Stavelik Fran, župnik — Karojba K 20; Škvarć Marija, učit. — Kanfanar K 10; Posujilnica — Volosko K 500; dobljenih na „boće" u Čitaoni K 1·80.

Inžinir Živic preporuča:

Svoj prokušani željezni plug s tačkama (kolima) za oranje na polju, u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronosporu i svoje nepropustljive vinske prešo. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi kod tvrdke:

Živic i drug.
Trst — Trgovinska ulica 2.

Br. 35.

Poziv.

Podpisani pozivlje ovime sve članove, da dodju na **glavnu skupštinu** gospodarske zadruge, koja će se obdržavati u Kastvu, u dvorani ili vrtu „Narodnog Doma", dne 30. aprila 1905. u 9 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Izvještaj tajnika;
3. Izvještaj blagajnika;
4. Izvještaj revizionalnog odbora;
5. Izdriebanje gospodarskog orudja;
6. Razni predlozi.

Gospodarska zadruga.

Kastav, dne 18. aprila 1905.

Podpredsjednik:
Kazimir Jelušić.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodnje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

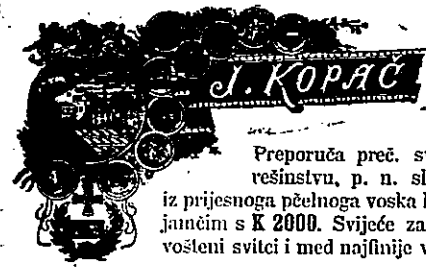

Odlikovana
svjećarna na paru
Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Koristno za vinogradare!

Upozoruju se gospoda vinogradari u njihovom vlastitom interesu, da će po izbor

Sumpor „ALBANI" iz Pesara

raspačavati i ove godine jedino skladišna tvrdka

PAOLO ROCCO & NIPOTI u TRSTU

i prodavači u pokrajini ovlašteni od iste tvrdke.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uloženo iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz guranciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Civo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

JOSIP JURSICH ZLATAR I DRAGULJAR

Nova ulica ⩙ VODNJAN ⩙ Nova ulica.

Prodaja zlatnih i srebrnih predmeta. — Prima svakovrstne naručbe i popravke uz cijene umjerene. — Izradba točna po naručbi.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a cijene umjerene. — Preuzima radnje za velečasno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina.** — Cijene su od K 60·— do K 260·—

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima** i **uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima**, p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialium. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmove to štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedionične (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache."

2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove preuzvietlosti biskupa Malnića i vojničkog biskupa Biclopotczky-a. — Cieni tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

saravan alkalično-muriatično-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, crievnog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i sateklih jetara, žaravice i mnogih drugih bolesti. Prekašuje izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.**

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, ulica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Stoj! Kamo greš?
Idem Dalmatincu.
Komu?
Pa još pitaš? Ča neznaš da je Tranfić opeta otvoria u Puli magazin od vina i ulja.
A gdi?
Baš na Portorati broj 8 na onom mistu. gdi je ona debela ženska prodavala jabuke, naranče, limune i drugo voće.
E onda mi je baš drago; jer odkad je Tranfić bio otiša iz Pule nisam dobra ulja okusia.
A ča će meni ulje, ja malo salate jim, — ali vina, vina dalmatina to je za me.
Istina vina, i ja ga volim. ali i ulje brate ako ni dobro nima niš, ti kažeš salatu da ne jiš, ni ja, ali ulje služi i za ribu, za bakalar, manestru itd. a ako ni dobro, ti pokvari sve pa valja da baciš cilu pjatancu va kantun i ti pali grlo te dobiješ i kašalj ko da si tižik. Pa ča si reka ima i dobra vina?
Vina? Moj dragi, da ga samo kušaš bit će ti ga puna usta, a ima ga brate, svake sorte. Ali nisi vidia oni veli trabakul kreat vina i ulja svake vrsti, to ti je sve za njega.
A, kad je tako, onda idem valje da kupim vina i ulja k njemu.
Idi samo, nećeš se pokajat, on će te dobro poslužit i dobru robu dat. A i toliki drugi ga poznaju, da je on dobar čovik i samo dobru robu prodaje.

Svi koji žele imati dobru kapljicu vina i ulja. neka idu a quel del' ojo!

Broj 17. Pula, u četvrtak dne 27. aprila 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju se, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 2·5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Medjunarodni poljodjelski zavod.

Nedavno smo javili, da je talijanski kralj Viktor Emanuel pružio misao o osnuću medjunarodnog poljodjelskog zavoda, kojemu bi imalo biti glavno sjedište u Rimu. Ta misao talijanskoga kralja pobudila je ne samo veliko uzbudjenje već i neobično zanimanje. Razlog jednomu i drugomu valja tražiti u činjenici, što su veoma riedki slučajevi u povjesti, da bi se dale okrunjene glave na proučavanje ovako praktičnih pitanja ili na osnivanje sličnih poduzeća.

Mi smo vični gledati okrunjene glave kod sjajnih zabava, kod svečanih dočeka ili primanja, na vojničkih vježbah, kod svečanih otvaranja parlamenata u kruuskih ili ministarskih sjednicah itd. itd. ali riedki su slučajevi kao što je gori spomenuti o talijanskom kralju. Iz poviesti znamo, da su u prijašnja vremena okrunjene glave učile i kakav zanat, ili radi vježbe tjelesnih sila ili da se upoznaju s kojim rukodjelstvom, što ga tjeraju njihovi podanici. — Od danas vladajućih osoba najpoznatiji je njemački car Vilim radi njegove svestranosti ili zanimanja za razne znanosti i umjetnosti. On nije samo spretan vojnik ili državnik, već se bavi i kistom i perom i glazbom, a uz to je neutrudljiv u svojih putovanjih, tako da su ga sami Niemci okrstili carem-putnikom.

Njegov saveznik, drug i osobni prijatelj, talijanski kralj nije se izkazao ni kao pisac, ni kao umjetnik, a još manje kao putnik, ali je ipak obljubljeniji kod svoga naroda nego li car Vilim kod svoga, jer je on doista vladar slobodouman i ustavan i pravi dobrotvor svo'au narodu.

Zabrinut za obstanak ogromnih diela svojih podanika, za siromašno seljačtvo i radničtvo Italije, koje il nemože, da razpača svoje zemaljske proizvode, ili je prisiljeno, da traži kruha i zarade izvan domovine zbog siromaštva, stao je razmišljati kako bi se doskočilo toj nevolji svog naroda, te je došao na sretnu misao o osnuću medjunarodnog poljodjelskog zavoda.

Ta misao zanima nas jedno što je potekla iz okrunjene glave i drugo, što je ogromna većina našega naroda poljodjelskog staleža, te će bez dvojbe zanimati i naše čitatelje, ako ih upoznamo malko obširnije sa osnovom kralja Viktora Emanuela. Ta osnova sadržana je bitno u sliedećem pismu, što ga je bio kralj Viktor upravio na bivšeg predsjednika talijanskog ministarstva Giolitti-a:

„Moj dragi predsjedniče! Jedan građanin američkih Sjedinjenih država, gosp. David Lubin, razložio mi je nedavno s oduševljenjem, koje proizvire iz iskrena uvjerenja, ideju, koja mi se čini dobrom i po kojoj se dade puno predvidjeti. S toga ju preporučam pažnji moje vlade. Poljodjelski razredi pučanstva, u obće najbrojniji, imadu svuda velik upliv na sudbinu naroda; ali, živući bez svake sveze, oni ne mogu skupno i uspješno djelovati ni za poboljšanje i razdiobu raznih kultura prema zahtjevima trošilaca, ni za zaštitu svojih interesa na tržištima, koja postaju sve više i više universalna za najvažnije zemaljske proizvode. Jedan medjunarodni zavod mogao bi, dakle, biti od velike koristi, kad bi, prost od svake političke svrhe, uzeo sebi zadaćom, da proučava stanje agrikulture u raznim zemljama svieta, priobćujući perijodički količinu i kakvoću sabranih plodova, tako da se time olakša proizvadjanje, da trgovina tim plodovima postane jeftinijom i bržom, a ustanovljivanje cieua razmjernijom. Taj zavod radeći u skladu s raznim narodnim institucijama, već osnovanim u tu svrhu, pružao bi također točne podatke o stanju plaća ratarskih radnika u svim mjestima, tako da bi za izseljenike bio koristnim i sigurnim vodjom; on bi poticao sporazumno djelovanje za zajedničku obranu proti bolestima biljka i stoke, koje ne može da uguši djelomična obrana; on bi vršio blagotvoran utjecaj na razvoj ratarske kooperacije, osiguranja i agrarne vjeresije. Blagotvorni plodovi djelovanja ovakog zavoda, organa solidarnosti medju svim ratarima, i uslied toga moćnog elementa mira, brzo bi se umnožili. Rim imao bi da bude dostojnim sjedištem zbora zastupnika učestvujućih država i interesovanih glavnih družtava, da autoritet vladâ i snažna djelotvornost zemljoradnika sporazumno i složno postupaju. Uzdam se, da će plemenitost svrhe moći savladati poteškoće poduzeća".

Kako pak proizviče iz upute, kojom je talijanska vlada popratila kraljevsko pismo, svrha je tom zavodu:

1. Osnivanje ratarskih burza i radničkih ureda, gdje će se zgodnije podieliti ponude robe i radničkih plaća i gdje će se bolje urediti i zaštititi prenos robe i struja izseljivanja.

2. Predhodno proučavanje zakonodavnih i upravnih zakonskih predloga u slučaju, gdje bi jednoličnost i šira uporaba propisa postala bezuvjetno potrebitom za dobar uspjeh, kako to biva n. pr. kod bolesti biljka i stoke, kod osiguranja proti nezgodama, kod kvarenja i falzifikovanja proizvoda.

Bolja organizacija ratarske kooperacije, koja se u svem, što se tiče skupne kupnje i prodaje, uzajamnih osiguranja i vjeresije, može tim bolje razvijati, čim bude imala širi temelj.

4. Obrana proti mogućem pritisku od strane sindikata za prenos i kaparisanje hrane, proti kojim je zakon nemoćan, dok bi uviek bilo uspješno podpuno poznavanje, što bi ga producenti i konsumenti stekli o pravom stanju tržišta.

Ovako zasnovani medjunarodni zavod za agrikulturu ne znači rat proti velikim organizacijama i koncentracijama glavnice i radnje, on znači nasuprot uspješnu, jedinu uspješnu obranu, proti pretjeranostima i zloporabama. On ne će da zamieni posredovanje, već hoće samo da kontrolira čine.

Upit

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Kako se vidi iz priležeće pismovne kuverte, je pismo adresovano u „*Cres, quarnerische Inseln*" i dne 6. febrara t. g. dano na poštu u Beču, putovalo u sjevernu Ameriku, od tamo bilo vraćeno u „*Austriju*„, i dne 12. marča u Beč a dne 13. marča sretno u Cres na kvarnerskih otocih u „*Istri*" prispjelo.

Podpisani dozvoljavaju si postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine sliedeći upit:

Je li vaša preuzvišenost sklona izpitati, koji činovnik u Beču pozna manje austrijsku geografiju nego li činovnici u sjevernoj Americi, odnosno kojemu poštanskomu činovniku u Beču nije poznato, da se Cres i kvarnerski otoci nalaze u Austriji i je li Vaša preuzvišenost voljna narediti, da se Vam podredjeni činovnici nješto bolje domoznanstvo uče, da se pak u buduće ne dogadjaju nezgrapnosti kakova je ova sa spomenutim pismom?

Beč, 10. aprila 1904.

Politički pregled.

U Puli 26. aprila 1905.

Austro-Ugarska.

Zbog minulih uzkrsnih blagdana i odnosnih praznika nemamo osobitih viesti na ovom polju, te moramo takove viesti pabirčiti amo tamo.

Novije viesti o preustrojstvu austrijskog ministarstva glase, da će nastupiti promjene u ministarstvu tekar na jesen. Za sada da se radi samo o ostavci ministra željeznica viteza Witteka, koji osjeća i sam, da mu je položaj silno uzdrman. Carevinsko vieće neće se odgoditi, kako se je s neke strane natucalo, jer žele sve stranke, napose vlada, da se već jednom razprave osnove o carinskom cieniku, državnom proračunu itd.

Hrvatski zastupnik iz Dalmacije na carevinskom vieću, dvorski savjetnik vitez Vuković polagao je prošlih dana pred svojimi birači u Kotoru račun o svojem djelovanju. Govoreć o političkom položaju izrazio je zastupnik nadu, da će se učvrstiti odnošaji unutarnje politike u Austriji, što će se posvjedočiti i u českom saboru. To ustanovljenje da je silno potrebno obzirom na položaj i na pretjerane zahtjeve u Madjarskoj. Govornik je nadalje kazao, da bi bilo potrebno sklopiti trgovački ugovor čim prije sa susjednom Crnom gorom. Obzirom na krizu u Ugarskoj reče, da za sada valja čekati imajuć pomno na umu narcdne probitke.

Ugarska vlada je očitovala, da je pripravna sudjelovati kod priprava za vodjenje pregovora o trgovačkih ugovorih samo s Italijom i Švicarskom, dok predbježno neće sudjelovati kod priprava sa vodjenje pregovora o trgovačkih ugovorih sa Rusijom i s balkanskimi državami, pošto Ugarska nije u tih pregovorih izravno zainteresovana.

Iz Pešte javljaju, da će postati zloglasni bivši ban Hrvatske Khuen Héderváry zajedničkim ministrom financija i ministrom za Bosnu-Hercegovinu. Ovo će imenovanje uzsliediti čim odstupi konačno madjarsko ministarstvo.

Dalmatinskim vojnim zapovjednikom imenovan je bio general Varešanin. Hrvatski listovi Dalmacije pobijaju viest kao da bi taj general imao postati i namjestnikom u Dalmaciji

Srbija.

Sa pozvane strane se tvrdi, da je komisija, koja imade kušati nove topove, izjavila, da će Srbija naručiti ravno od one tvornice topova, koja daje najbolje topove.

Srbski poslanik u Carigradu Simić polazi ovih dana na dopust. Turska vlada nije sklona, da pristane na imenovanje Avakumovića nasljednikom Simićevim.

Bugarska.

Iz Sofije pišu, da vlada veliko uznemirenje medju pučanstvom radi krvoproliča u Zagoričanima. U pokrajini drže skupštine, na kojima se prosvjeduje proti zulumu, te se poziva vladu, da poprimi odlučne mjere na zaštitu macedonskih Bugara. — Glasilo bugarske vlade pripisuje svu krivnju radi spomenutog krvoproliča turskoj diplomaciji, te konačno poziva pučanstvo, da bude umjereno i da ne ide do skrajnosti, da se ne bi položaj pogoršao, već neka prepusti vladi, da ona prisili vlasti na potrebite mjere.

Rusija.

Brodovlje admirala Roždestvenskoga plovi po najnovijim viestima lagano i oprezno prama sjeveru. Prošloga čedna zaustavili su se ruski brodovi na raznim točkama duž kokikinske i annamske obale te su se obskrbili ugljenom i živežom i konačno pripravili na boj. To brodovlje nalazi se sada negdje blizu Honkonga na razkršću, tako rekući, triju puteva, koji vode u Vladivostok. Kakve su namjene ruskog admirala ne može se predvidjati, ali bi reći, da će on nastojati, da se spoji s brodovljem, koje plovi za njim pod admiralom Nebogatovim, pak da će tako ojačan zametnuti boj s Japancima čim mu se pruži prva prilika.

O japanskom brodovlju ne ima nikakva glasa. Admiral Togo čeka negdje iza kakvog japanskog otoka na rusko brodovlje, pak da na isto navali u zgodan čas.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Na uspomenu Strossmayera.

U počast hrvatskog Velikana Strossmayera darovaše Družbi sv. Cirila i Metoda i Djačkom pripomoćnom družtvu Rovinjci K 46. — Živili!

Sokolaši za Strossmayera.

Da počaste uspomenu hrvatskog velikana J. J. Strossmayera, začastnog člana Prvog istarskog Sokola u Puli, sakupiše braća Sokolaši za Družbu sv. Cirila i Metoda i Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu K 58·—.

Darovaše: Lacko Križ K 20, Ivan Poropat-Grigorovć K 1, Filip Barbalić K 1,

Ivan Dorčić K 1, Vladislav Karabaić K 1, M. Zdelar K 1, Culak K 1, I. Orlić K 1, P. Orlić K 1, J. Pavešić K 1, Ern. Jelušić K 3, V. Suligoj K 5, M. Gradečak K 1, J. Uđuć K 1, Janko Vidmar K 1, Marko Pernar K 1, Ivan R. Persello K 1·02, Fr. Maršal K 1, Al. Perko K 1, Vilim Žugec K 1, Dinko Volarić K 1, A. Mezulić K 1, Slavko Vončina K 1, J. Kraljević K 1, Aug. Žunić K 1, Kusak Josip K 1, F. Klima K 1, P. Sekić K 1, Matko Dorčić K 1, Š. S. K 1, A. Tranfić K 1, Petanjek i Žunić K 1, Fr. Lah K 1. — Živili!

Novi dnevnik u Puli.

Gospoda sjeverna braća nadošla u našu »Südmarke« kane ovdje u Puli izdavati dnevnik u njemačkom jeziku s programom *Drang nach Süden*, ili po našu: »vritnjak na jug«. Da li će uspjeti ne znamo; ali ipak uz svu podporu sistema i galona ostat će im posao jalov, te će najzada dobiti »vritnjak na sjever.«

Hrvatska Rieč.

Primili smo prvi broj lista »Hrvatska Rieč«, koji će izlaziti u Šibeniku sriedom i subotom. List je u formatu našega lista, te stoji na godinu 8 kruna a pojedini broj 6 para.

U uvodu čitamo, da će se list baviti okolnostima Šibenika, da grad Krešimira podigne svoj glas nezavisan i slobodan, koji će biti u suglasju sa potrebama onoga pučanstva i s težnjama naroda hrvatskog. Taj glas bit će »Hrvatska Rieč«.

U politici držat će se list one narodne politike, koja je pokazala da podpuno odgovara potrebama i zadaći hrvatskoga naroda, a to je politika stranke prava, kako su ju zamislili njezini utemeljitelji.

Urednikom lista je Vladimir Kulić.

Novomu drugu u borbi za hrvatska prava želimo najbolji uspjeh i radostno pozdravljamo njegovu otvorenu hrvatsku rieč.

Posljednja volja pok. Mata Buconića.

Gosp. Ante Gašpić trgovac u Zagrebu dostavio je ovih dana Ravnateljstvu družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru iznos od 75 kruna, što ih je blagopokojni Mate Buconić na smrtnoj uri namienio našoj družbi, pruživši i u krajnjoj toj zgodi dokaz velike ljubavi što ju je neprežaljeni rodoljub gojio spram družbe i ciele naše Istre. S neizrecivim pietetom gleda danas sva Istra na rani grob svoga nezaboravnoga prijatelja i dobrotvora. Slava uspomeni njegovoj. — Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Veselje na Survama.

Svake godine izadje Pula k majki Božjoj u Sianu (u Surve) na vazmeni ponedjeljak. Po običaju bila su dva vlaka iz grada; jedan u 2½, a drugi u 4 po podne. Željeznicom nije pošlo toliko naroda, koliko drugih godina, ali je zato šijanska cesta vrvila kao mravinjak. Crkva puna, ali krčme na žalost još punije!

Ipak je dobro, da se velikoga zla, što do sada čusmo, nije dogodilo, jer je žalibože ovakvimi zgodami znalo biti i krvi!

Čestitka za Uskrs.

Vel. gosp. **Frane Zec,**
učitelj.
u POMERU.

Bič, koga ste nam poslali, da operete Vaš obraz, po vami još više udara.

Spominjajuć se vašega tvrdoga hrvatstva na Unijah, a danas izdajničkog šarenjačtva, premda ne učeni, javljamo vam, da to ni pošteno!

Sramotom vas se spominju i preziru vaše izdajničko delo.

UNIJE, dne 19. marča 1905.

Unijski Hrvati:

Anton Nikolić, Andrija Karčić Gabrijel, Anton Belanić, Ivan Karčić Jevin, Ivan Radoslović Jevin, Anton Belanić Prerut, Ante Radoslović Materinić, Ante Nikolić Monkovac, Mate Karčić Gabrijel, Andrija Radoslović Girica, Martina Nikolić, Ant. Karčić, Matej Jurić, Andrija Karčić Rohov, Ivan Karčić, Ivan Karčić od Martin, Anton Nikolić pok. Ivana, Andrija Nikolić, Ivan Radoslović, Andrija Karčić, Anton Karčić, Ivan Nikolić, Ivan Karčić, Anton Radoslović, Roman Karčić.

Voloski kotar:

Pišu nam iz Kastva. Na Uzkrs i Uzkrsni ponedjeljak pjevao je mješoviti zbor „Istarske Vile“ u kastavskoj stolnoj crkvi novu misu od Matka Brajše-Rašana. Kako je kompozicija liepa, tako su je i pjevači te pjevačice izvele upravo majstorski. Dao Bog, da vrli mješoviti zbor „Istarske Vile, još mnogi put zapjeva na slavu Božju i korist narodnu!

Naš načelnik bio je zadnje vrieme nešto bolestan, ali je sada hvala Bogu posvema ozdravio.

* * *

Ne bi nitko vjerovao, kako je naš narod u Kastavšćini praznovjeran. Nije ni najmanje dično priznanje, da ih ima još mnogo, koji vjeruju danas u prosvićenom tljenom dvadesetom vieku u vukodlake. Tako se sakupilo — kako kazuju — više njih na veliki petak u Kastvu, jer da će tobože doći biskup iz Trsta, da „škonjura“ jednog pokojnika. Mi ne možemo drugo, nego požaliti, što ima medju našim ljudima takovih, koji vjeruju u takve, i slične tima blezgarije. Ljudi božji, soli u glavu, a ne vjerovati u takve bedastoće!

* * *

Već je bilo u jednom broju Vašega cienjenoga lista spomenuto, kako ne ima naša prostrana župa više, nego li samo dva svećenika, dočim bi trebalo barem 4, obzirom na dopisivanje dekanata, katekazaciju u školama i broj duša. Bilo bi za željeti, da se pošalje čim prije još jednoga kapelana, da se olahkoti vriednomu dekanu i onako pretežku njegovu službu.

Iz Kastva. Posliednje doba dogodilo se je u našoj župnoj crkvi Sv. Jelene njekih nepodobština, koje bijahu povodom mnogoga govorenja. Sad jedna sad druga ženska, u sve desetak njih, opazile su kad su izašle iz crkve, da su njim odjela, naročito svite, kao prerezane na raznih mjestih. Odmah se je našlo pojedinaca, koji su to pripisali kojekakvim čarobijam, kao da bi one svite stanoviti pokojnici parali; i našlo se je i opet pojedinaca koji su to vjerovali. To se je onda raznašalo dalje iz Kastva, na Volosko, u Opatiju, na Rieku, i tada iz muhe napravilo vola; — kao da se svim ženskim para u crkvi svita, da se ne ufaju u crkvu, da je crkva u obće prazna, da se boje u nju, i slično. Kad tamo prošloga velikoga tjedna, osobito, kao obično, na Veliki petak u večer, na dan Uskrsa, u jutro kod slavljenja Uskrsnuća, kod druge pjevane mise, kod večernje, pak sliedeći dan kod svih trih sv. misa i kod popoldašnjega blagoslova, bila je crkva puna, natlačena, kako stalno nigdje drugdje ni bliže ni dalje. Ogromna većina kastavskih župljana vrši svoje kršćanske dužnosti pravim kršćanskim čuvstvom, zalazi u crkvu u velikom broju ne samo u ovakvih velikih blagdanih, nego i svake nedjelje; i sve više odkad je župnikom-dekanom velečastni Anton Elner, koj je neutrudiv u obavljanju službe Božje i u propovjedanju. Zalazi u crkvu u velikom i sve većem broju. Ono neko paranje ženskih svita tumači zlobom, grdnom zlobom njekih pojedinih koji su protivni i vjeri, i crkvi, i svećenikom. Pače misli da ima to isti izvor koji su imala druga smućivanja pučanstva kastavskoga u posliednjih desetcih godinah. Nego malo se koga to lovi. Već i mladi dječaci znadu, da ono oštećivanje odjela čine zlobnici, i to ne nožem nit nožicami, nego njekom palećom tekućinom, koje drže u malih stakleničicah u ruci i koje posve tankimi cievčicami uštrcavaju u odjela tako, da kuda tekućina prodje, tuda se odjelo para. Takovih zlobnika našlo se je već i drugdje po crkvah i drugih mjestih gdje se ljudi sastaju. Težko jih je uloviti, jer mogu držati stekleničice u ruci a da njim se jih niti nevidi.

U Opatiji i na Voloskom opažalo se je u velikom tjednu i za Uskrsnih blagdana veliko kretanje ljudi. Crkva na Voloskom, odnosno i u Opatiji, bila je kod službe Božje liepo posjećivana, što od gostova što od domaćih. Marija Josipa nije ni jedan dan manjkala. Došao je subotu i njezin sin Karlo. Kćcije su drndale na sve strane. Parobrodi, tako česti, bili su uvjek puni, kretali kamo mu drago. Kod tombole na dan Uskrsa poslie podne bila je sva sila ljudi, i prodalo se je mnogo karata, odnosno učinilo se liepoga dobitka. Već ponedjeljak, pak utorak otišla je sva sila ljudi. I sad bit će jih sve manje, premda je sada najljepše. — Oživiti će opet okolo polovice mjeseca, kada slovenski novinari ovdje svoj sastanak obdržavaju.

† **Angjeo Štiglić.**

U utorak je umro u Veprincu občinski načelnik Angjeo Štiglić. Pokojnik premda našega roda i jezika, ipak je radio za talijansku stranku sa nesretnim Krstićem i Markiem a proti svojoj krvi. — Za sve što je učinio proti našem rodu, mi prosimo od Boga, da mu bude milostiv i da mu oprosti, kao što mu opraštamo i mi!

Prevelika revnost u službi. Naši ljudi većinom, doista u službi vrše svoje dužnosti točno. Ali što čine nekoji naši šumski a i poljski lugari, to prelazi granice revnosti, te se približava zloporabi svoje službe. Naš narod drži i previše do zakona, ali potreba ga prisiljuje, da učini kadgod neznatni kvar u svojoj šumi. Da vidiš katkad procesije idu iz Klane u Volosko. Radi česa? Ženskinja uzela si je uz suvarke još nešto. Dodje lugar, uzme joj sjekiru i prijavi je na kot. šumsku oblast. Više puta se to dogodi, pak je ljudima neugodno i na dangubu poći k oblasti, pak budu po žandarima prisiljeni poći. Kadagod, ako ju na putu susretne, na pitanje gdje je to uzela, ako nekoliko zateže odgovorom, dogodi joj se isto, kao da ju je na djelu zatekao. Kao nekakvi zlikovci budu u noći pohvatani pak povedeni u Volosko. I to ne prestaje. Mora se naći neko drugo sredstvo, a da se jednomu i drugomu na put stane. Veliki kvar mora se osjetljivo kazniti a mali oprostiti. Takova praksa neka se uvede, pak ne će trebati da kadgod rodilje sa djetetom moraju poći u zatvor radi česa bi mogao i tko nasjesti odgovornosti radi. Ne bude li bolje, biti ćemo prisiljeni drugamo se obratiti, da jednom prestane oružana pratnja inače poštenih ljudi — ka oblasti. Liepo je i to, da imamo njemačke c. kr. lugare u hrvat. Klani!! Što nije dobro, neka se popravi! Klanjac.

Pazinski kotar:

Vjenčani.

Dne 25. tek. vjenčao se je u Pazinu veleuč. gosp. dr. Ante Gržinić, obć. liečnik u Pazinu, sa dražestnom gospojicom Jelkom Kos, kćerkom ravnatelja hrvatske gimnazije u Pazinu.

Naše iskrene čestitke!

Za djačko pripomoćno društvo. Dne 9. aprila 1905. sabralo se na glavnoj skupštini lindarskog društva za štednju i zajmove medju članovima 15 K za djačko pripomoćno društvo u Pazinu na glas o smrti blagopokojnog biskupa Strossmayera, koja svota je uručena dotičnom društvu u Pazinu.

Koparski kotar:

Iz Sovinjaka. Da se toliko vremena nismo oglasili, misliti će tkogod, da nam ide sve ko po loju, ali na žalost nije tomu tako. Kao što ima na više mjesta u našoj tužnoj Istri ljudi, koji dok su siromasi, pokazuju se kao pravi narodnjaci, a čim postanu malo imućniji, okrenu svome rodu ledja, takovih ima i kod nas. Čujte, pak sudite.

Pred nekoliko godina sagradio je naš tadašnji — kako se mislilo — narodnjak kuću, u koju je namjestio krčmu. Nas je to veselilo, jer smo imali pred očima, da ćemo moći zalaziti u krčmu našega čovjeka. To se je zbilja u početku i događalo, te mi smo zalazili više puta u krčmu, da ga podpomažemo i branimo od onih, s kojima se on danas slaže, jer smo mislili da će on uviek ostati naš čovjek. Nu ostali smo prevareni. Došlo je do toga, gdje je svaki krčmar morao metnuti tablu na svoju krčmu. Tu smo imali tada, kao i danas dvie krčme. Jedan krčmar kao Talijan, izvjesio je talijansku tablu. Od našeg pako krčmara smo očekivali, da će on postaviti tablu sa hrvatskim natpisom, dapače smo ga i na to upozorili, a kad tamo, izvjesi on tablu sa natpisima: hrvatskim i talijanskim[1]). Ovo se je zbilo pred skoro dvie godine i tada smo šutjeli i pretrpjeli, ali kad nam je sada takovu javno izrekao, koja nas je do srca ubola, bili smo prisiljeni, da se poprimimo pera i da se pritužimo. Ovdje u Sovinjaku obstoji podružnica naše velevažne „Družbe sv. Cirila i Metoda“ već više godina.

Godišnje skupštine podružnice obdržavale su se prvih godina po raznim selima, a jedne godine obdržavala se dapače i u spomenutoj krčmi. Ove godine smo isto bili nakanili držati godišnju skupštinu naše podružnice u istoj krčmi g. A. Ž., te smo ga zamolili, da bi dopustio, da se u njegovoj kući obdržava rečena skupština. Ali što je na to odgovorio? Kazao je, da on će dati kuću za ples, ali za obdržavanje skupštine dati ne može[2]). Zašto je on dao takav odgovor? Za ništa drugo, već da zadovolji dvojici trojici naših narodnih protivnika, koji zalaze u njegovu krčmu. Nije se on obazirao na stotine seljačkih sinova, koji zalaze u njegovu krčmu, nego na par naših protivnika. Pozor braćo! ne pustite se za nos voditi od takovih ljudi[3]).

Razne primorske viesti.

Zahvala.

Odasvuda, osobito iz svih krajeva Hrvatske, od braće Slovenaca i Srba, Čeha i Poljaka, prispjeli su ovom kaptolu i svedjer još stižu nebrojeni pismeni i brzojavni izrazi saučešća nad smrću velikoga biskupa a najvećega narodnoga dobrotvora Josipa Jurja Strossmajera, tako, da ovaj kaptol uz najbolju volju nije u stanju svima i svakomu napose zahvaliti se. — Zato podpisani kaptol moli, da svi p. n. predstavnici naših crkvenih i svjetovnih oblasti, predstavnici gradova i občina, razna družtva i korporacije, kao i pojedina p. n. lica, koji su tom žalobnom prigodom kondolirali, primiti izvole ovim putem njegovu duboko osjećanu zahvalnost sa usrdnom molbom, da tu svoju plemenitu sućut očituju pobožnim svojim molitvama, da Svevišnji i pomiluje plemenitu dušu pokojnika, i da djakovačkoj biskupiji dade apoštolskoga muža, koji će, dostojan nasliednik biskupa Strossmajera, ljubav prema sv. vjeri vazda spajati sa ljubavlju prema hrvatskoj domovini. — Djakovo 19. travnja 1905. — Stolni kaptol djakovački.

Kijevska brzojavka.

Glasovita brzojavka, koju je biskup Strossmayer poslao povodom proslave pokršćenja Rusije, izazvala je u svoje vrieme veliku senzaciju. Njemačko i madjarsko novinstvo otvorilo je nečuvenom žestinom kampanju protiv biskupa Strossmayera, pa je stanovitim krugovima uspjelo, da i kralja predobiju protiv Strossmayera. Boraveći g. 1888. povodom velikih manevra u Belovaru, kralj je biskupu oštro prigovorio, te rekao, da nije bio pri sviesti, kad je kijevsku brzojavku odašiljao, te da nije znao, kakav je korak učinio protiv crkve i države. Biskup je na to odgovorio: Veličanstvo, moja je savjest mirna! Odmah nakon audiencije otišao je biskup iz Belovara. Kijevska brzojavka je glasila:

Čast mi je s izkrenom radošću učestvovati u današnjoj vašoj svetkovini. Baština svetog Vladimira, sveta vjera, vaskrs je, ljubav, svjetlost i slava za čitav ruski narod. Neka Bog blagoslovi Rusiju i pomogne joj, da u istinskoj vjeri s Božjom pomoći i s hrišćanskim junaćtvom izvrši i onu veliku svjetsku zadaću, koju joj je Bog odredio. Molim, da kažete ove moje osjećaje ostaloj braći, koju prijateljski pozdravljam i očinski blagosivljem«.

Novi vojnički zapovjednik u Dalmaciji.

Nj. Pr. feldmaršallajtnant Varešanin imenovan je vojničkim zapovjednikom u Dalmaciji, namjesto generala Horsetzkog, koji je premješten u Przemysl (Galicija).

[1]) Kad nije bilo na talijanskoj krčmi i hrvatskog natpisa, nije smio doći na krčmu hrvatsku i talijanski natpis, jer ako Talijani mrze i preziru naš jezik, nesmijemo ni mi ljubiti njihovog. — (Op. ur.).

[2]) On se je ogriešio o narodnu stvar, ako nije imao težkih razloga za to. — (Op. ur.).

[3]) Ako želite znati naš savjet, taj bi bio, da se nesmijemo u nijednoj stvari prenagliti, ništa prećerivati; možda je tvrdnja, nebote pogriešio, pa će opet u vaše kolo, ali ako se uvjerite, da je prešao u protivnički tabor, tada izbjegnite njegov prag. Bolje je svakako najprije opomenuti, pak pokarati i konačno odsuditi. — (Op. ur.).

ke novine su bile javile, da će general rešanin biti imenovan namjestnikom, kako iz Dalmacije iz zastupničkih krugova javljaju, te glasine za sada barem istinite

lede imenovanja generala Varešanina im zapovjednikom, spljetsko *Jedinstvo* pomnju kojom se i vojnik naše krvi nuje u onoj zemlji vojnim zapovjedom.

Čemulpo« od Josipa Mandića.

Čemulpo« zove se najnovija glazbena nja našeg mladog umjetnika gospod. sipa Mandić iz Trsta, koja je bila grana prviput u koncertnoj dvorani anskog »Nar. Doma« dne 15. t. mj. rodom slavenskog sinfoničkog koncerta, ga je rečenog dana priredilo društvo rodni Dom«.

toj radnji (Suita), koja je podijeljena tempa, prikazuje nam umjetnik čustva tiske, što jih je izazvao u njegovoj i onaj događaj, koji je otvorio u sko-japanskom ratu niz krvnih sukoba ujućih stranaka. — Tom svojom radnjom kazao je naš mladi umjetnik izvanredan enat i ženialnost; on se je spustio na je, koje zahtjeva od skladatelja ne samo osobitog znanja i umjetničkog poleta go i spoznanje, da je svjestan, da se ti sposobnim za tako težke skladbe, što je suita.

»Čemulpo« jest posvema umjetnički usela glazbena radnja, što su priznale sve šćanske novine, koje su bile zastupane rečenom koncertu i koje su se najlakavije izrazile o toj radnji i o mladom mjetniku. To je priznalo i odabrano občinstvo, koje je davalo izražaja svojem riznanju i oduševljenju burnim aplauzom je morala glazba ponoviti treći tempo Mandić se je morao ponovno občinstvu kazati.

U znak priznanja i štovanja bijahu nam umjetniku izručena dva lovorvienca to jedan prekrasan srebrni lovorvienac »Slavjanske Čitaonice« i društva »Nadni Dom», i jedan zeleno-zlatni lovorenac sa hrvatskom trobojnicom od »Trćanskih Hrvata«.

Naša Istra može biti ponosna na svog ladog umjetnika, komu i mi od srca estitamo, želeći mu, da bi i unapried irao lovorvience i okitio našu glazbenu teraturu mnogim novim radnjama. *Rado.*

Sahrana srdca i drugih dielova tiela biskupa Strossmayera.

Kad je obavljeno balzamiranje tiela biskupa Strossmayera, izvadjeni su mekani ielovi njegovog tiela, kao što mozak, srdce, rieva i t. d., te su pohranjeni u grobici njegovih roditelja. Kod inih takovih lučajeva se pojedini takovi dielovi spale, u pošto se je ovdje radilo o svećeniku, o se je od toga odustalo.

† Antonija Scrobe.

Naše prijatelje rodoljubne obitelji *Scrobe Feit*, zadesila je baš u ove velike blagdane nemila zgoda.

Na veliku subotu preminula je u Trstu bolnici, nakon teške operacije, gospoja *Antonija* žena Mihajla *Scrobe*, *rodjena Pavletić*, u 57 godini svoje dobe.

Mrtvo tielo dopeljali su u ponedjeljak pobrodom iz Trsta, te je popodne istog ana u 2½ bio pogreb nakon blagoslova u tolnoj crkvi obavljenoga. — Mnogo je bilo naroda.

Pokoj duši dobre majke, skrbne žene! Na znanje!

U području c. kr. financijalnog ravnateljstva u Primorju ima se pokriti nekoliko mjesta carinarskih vježbenika za sada bez adjutuma.

Natjecatelji, koji su svršili višu gimnaziju, višu realku ili koju jednako valjanu srednju školu, imaju podnijeti svoje molbe, u kojim imadu dokazati svršene nauke, austrijsko državljanstvo, poznavanje zemaljskih jezika i tjelesnu sposobnost za državnu službu, kod c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu.

Spomenik pok. Ivanu Nabergoju.

Odbor političkoga družtva »Edinost« u Trstu pozivlje posebnim oglasom sve prijatelje i znance pokojnoga i velezaslužnoga prvaka tršćanskih Slovenaca g. Ivana viteza Nabergoja, da doprinose milotare, kojimi će se podignuti spomenik aslužnomu pokojniku u znak ljubavi, štovanja i zahvalnosti.

Ne pretjeravajmo! Neki gosp. iz P. lio nam je onomadne prikazati pučke učitelje u slabom svjetlu, predbacujući m mlitavost, a nehajstvo u narodnom ogledu. Ovaj ovako, onaj onako, a „Bič" naopako, reče on. Ne branimo mi što je rivo, ali tvrdimo sa stalnošću, da ogromna većina istar. hrv. pučkih učitelja čuti i adi s požrtvovnošću za svoj narod. Ne mogu oni pokazati na veliki uspjeh, a tko u Istri može, jer su krive okolnosti, u kojima se nalazimo. Doći će do boljega, kada budemo ali svi nastojali da se narodna sviest probudi i digne. A do toga će doći; kada budemo naš narod uzgajali i obučavali, kada se budemo pred svakim dičili našom narodnosti, kada budemo svoj jezik branili i s njim svagdje zborili. Mislimo, pak, da to nije nikakva gorljivost narodna, ako se sa svojom zaručnicom švabčari ili talijanči, koja dobro hrvatski govori, kada se poslužuje u tudjoj a ne u narodnoj ljekarni, i kada se izvršava samo ono, što staleška dužnost nalaže. Budimo čisti, pak onda tražimo i nastojmo, da to i drugud bude. Prigovaranje i predbacivanje je loše sredstvo. Primjer je najmoćnije uzgojno sredstvo. Radimo, uzput čitajmo i pomažimo moralno i materialno vriedni „Našu Slogu"! Kamen do kamena palača.

Nešto o novim školskim zgradama. Prigovara se, sa seljačke strane, da nove škole su preskupe. Ta za 1200 K bi on učinio duplo veću kuću. Ja nisam dorastao u stvari, ali toliko znadem, da stanovi ne odgovaraju svrsi, kojoj su namienjeni a ni praktičnosti nemaju prave. Srednja soba (sve nove škole su po istom nacrtu gradjene) ima troja vrata a površine 12 m², tako da se ne može za ništa upotriebiti. Stalo je nekima, samo da će učitelj morati po zakonu primiti ga. Pogodjuje se i graditeljima rečenih zgrada, ali za budućega stanara se malo mari. Što se razumjeva pod „*Focolare economico*" ne razumjevam po zbiljnosti, i pitamo da li je rieč „*economico*" dobro upotriebljena, ako se onakova ognjišta prave. Do koga je, neka se u buduće za stvar zanima. Sa našim novcem mi smo gospodari!

Učkar.

Mjesto kotarskog tajnika. U području političke uprave Primorja razpisan je natječaj na mjesto kotarskoga tajnika sa dohodcima X. platež. razredu, eventualno mjesta namjestničkog kanceliste u IX. platež. razredu. Molbe podkriepljene potrebitimi svjedodžbama treba predložiti do 20. augusta o. g. predsjedništvu c. k. namjestništva u Trstu.

Imenovanja u političkoj struci. C. kr. namjestnik u Trstu imenovao je perovodne vježbenike gg. Vilima Treo i dr. Hinka Deutschmana namjest. perovodjama.

Ljudi — gljive. Poslije prve proljetne kiše pojaviti će se na livadama, u šumama tajnoevjetke — gljive. Doći će za nje doba, da uzore. A korist! Koliko će ih u taman proći. Nisu predsude krive da se njima dovoljno ne okoristujemo; strah je, da se ne otrujemo. Tu koja razlika — više puta — izmedju jestive i otrovne gljive? Upoznati ih treba, pak evo velike hasne. Čitajući zadnji „Hrvatski narod" a ponajpače dopis iz Bresta u Istri došla nam u misao prispodoba nekojih ljudi sa gljivama. Neki nazovi-učitelj na Brestu, hoće da svoju duševnu sposobnost iznese na vidjelo, pak je sada upotrebio vrli pomenuti list u Zagrebu. Da je „Krpetina" na životu nebi bio on toga učinio. Nego, došlo mu je vrieme, pak mora, da se istrune. On, onaki šeprtlja, da će organizirati neku stranku na Brestu. Ajde! Nije njemu bilo za to, već ako je moguće, da napadne hrvatsku narodnu stranku, kojoj je od uvjek protivnikom. Ovaj put je napao samo „boljunske narodne spasitelje". Koji su to ljudi, ne zna ni on sam. Kad može on zakutno upotrebljavati svoje maleno znanje za veliki probit, izgleda, da nema u Boljunu niti hrv. narodnih apostola. Ne će da miruje, opametili ga treba. Tko je dao pravo tomu čovjeku da djecu poučaje, kad nije svršio preparandije, i kad nema ovlasthe za to. Da se kada hrvatstvom istakao, odnesao bi ga bio već vjetar, ali tako on liepo živi na Brestu. Po kazivanju nekih, dobiva od ljudi 64 for. na mjesec. Nešto ipak vriedi, kad ga ovako sjajno plaćaju. Za novac je lako, dolazi iz Amerike. Što se tiče vriednosti, čujte i sudite: Pred nedavno napisao je molbu na Njeg. Veličanstvo zaradi jednoga kažnjenika u Kopru. Molba je napisana u talijanskom jeziku! Oblik i pismo rabio je kao da kojemu Brešćanu u Ameriku piše. A sadržaj! U prvom odsjeku moli za njega, da mu N. V. otpusti ostatak kazne. U drugome pripovieda trpljenje i smrt kažnjenika. U trećem stavku opet moli za njega. Bluna! Ovaj i ovakovi smiju bacati nam klipove, da zastoji naš rad s njim lako. Dade mu se karta da odputuje u svoju domaju. I oblasti pako, neka već jednom urede, što se tiče škole na Brestu. Prostoriju za školu imadu. Ako nije druge, neka eskurira učitelj iz Vranje. „Samo, ako hoćemo, mnogo postić možemo". *Učkar.*

Iz car. vieća. Na drugom mjestu donašamo upit zast. Spinčića i drugova. Kratak je, al značajan za naše okolnosti. U Americi bolje poznaju Austrijski zemljopis nego li u Austriji c. kr. činovnici. Ovi bi htjeli na silu, da je Istra talijanska i samo talijanska. Oni neće da znadu nego za talijanska imena istarskih mjesta. Naša stara hrvatska imena kao da za nje nit ne obstoje. Valja jih prisiliti da jih upoznadu.

U istoj sjednici podnieo je zastupnik Spinčić još jednu interpelaciju, i to na ministra domobranstva, radi pozivanja naših pričuvnika u aktivnu službu. Tu interpelaciju donieti ćemo drugi put.

»Azion cattolica«.

Neki dopisnik iz južne Furlanije se tuži u zadnjem »Avvenire« da tamošnje svećenstvo malo mari i za crkvu i za puk, nego da se daju na zabave, na šetnje, što da ne odgovara pravoj dužnosti svećenstva.

Kad to pročitah promislih u sebi: »što ćemo mi na to, sirote, ovdje u puljskom dekanatu.

Što rade naši popovi, koji su većinom naši ljuti narodni protivnici — osim častne iznimke dvojice, trojice njih?

Što rade, velim, ovi naši popovi na dobro našeg naroda i na korist katoličke crkve?

Furlan se tuži, da u nedjelju mjesto držati u crkvi kršćanski nauk, popoldašnju službu božju — furlanski popovi se diverte i gredu na »špaš«. A što naši? Ta dodjite u blagdanima popodne u naše plovanije naći ćete najveć vrata zatvorena — nema ni popadije kod kuće — »otišla je s gospodinom« kažu susjedi.

Naš pop vozi se s popadijom, kao muž svojom ženom.

Po ljetu kažu da ne mogu delati »doctrine« jer da je preveć vruće a po zimi preveć zima i tako uzmi kočiju pa hajd do Pule na biru ili.... na vermut.

Reći će nam, da oni uče kršćanski nauk u školi ali pitajte samo naše učitelje, koliko popova dolazi redovito u školu, pa ćete se uvjeriti da vjera i moral u našim selima slabo napreduje, dapače nazaduje.

Danas naši popovi imadu sliedeću zadaću: dobro jesti i piti, novac za divertimente i ono drugo ča se govori.

A Bog? A vjera? To je njihova deveta briga. Me ne impipo dell' azion cattolica, bi rekao onaj prete allegro.

Sada ljudi malo mare za crkvu, malo za izpovjed a nimalo za vjeru. Krivi su tomu mnogo i socialisti u Puli ali su krivi mnogo i naši popovi.

Od svih drugih staleža oni zahtjevaju točnost u izvršivanju svojih dužnosti a njih se u ni čem nesmije taknuti.

Ali gospodo moja, žalibože, da će i u Istri nastati kao po drugim zemljama borba proti antikrstu koga vi sada propovjedate.

»Vi ste sol zemlje i t. d. rekao je Isus a vi kako se ponašate primjerom prama narodu?

Primjer i dobar izgled vriedi više nego ova vaša tumačenja u crkvi, jer »dobar pastier, jer što kaže inom i sam svojim potvrdjuje činom. Pravi svećenici moradu držati s narodom a vi držite s njegovim uhojicom, ako nećete čuti s narodom našim, molite Vaše starije neka vas premjeste u ona mjesta gdje narod čuti kao i vi.

Završiti ću sa Kačićem i reći:

Nije sablja za popa ni fratra
Neg krunica i križ oko vrata
Disciplina i pokora teška
Redovnička djela su viteška.

P. S. Molim da se ne uvriedi onaj na koga ovo ne spada, jer znam da ima još par vriednih popova koje nisu pokvarile Zannettieve duhovne konferenci i Cuzziev vermut.

»Bržan Bog u ke ruke si doša« bi reka pokojni Balota, ili tužan pop ča se ne oženiš.

Neda papa, žalosna mu majka. (Nar. poslovice na puljštini).

Lov sardela.

Javljaju iz Bola u Dalmaciji, da su ribari neki dan u dvie noći uhvatili oko 100 barila sardela za tvrdku Mardešić i drug.

Predavanja o Hrvatima u Italiji.

G. prof. Risto Kovačić držao je ovih dana u »Sokolu« na Sušaku predavanja o hrvatskim kolonijama u Italiji.

Kako čitamo u riečkom »Novom Listu«, ova predavanja su veoma zanimiva tim više što predavač, koji je dulje vremena i u više navrata boravio medju tamošnjim Hrvatima, znade živo predočiti svoje doživljaje i običnje s tamošnjim ljudima.

Radi zanimivosti donašamo jedan odlomak iz doživljajnih pričanja predavača.

»Zamolih se g. Vjetinu, da me približi bistroumnim staricama i starcima, koje ne brka učenost, kao pjesnika Derubertisa.

Dozva staricu Antoniju Matasu. Bilo joj 87 godinica. Vid i sluh bio — nešto po izdao, a razum? — zdrav, jak, bistar — divota; a u hodu? — prava i hitra — kao mladica; lica — nimalo ne pomrežgana; zubi — niz bisera:

— Bog pomogaj, dobra starice!
— Sègdâr ti pomágá, sûnce móje!
— Kako si?
— Dûšo mója, kako Bôg hôć.
— Je li ti drago, što dodjoh, da se razgovorimo?
— Krv stiská, vóda dili.
— Lijepo li je, starice, što ste sačuvali svoj jezik.
— Grîh je, sûnce moje, zgúbit naš jezik: mámo ga zábit samo kad umrêm.
— A kaži mi starice (dosta godina živiš, dosta si vidjela), je li drago okolnim Italijancima slušati naš jezik?
— Kómu j' drágo, dûšo mójà, kómu nij' drágo; a kò svêm svîtu ùgodi?
— Jeste li vazda s njima u miru.
— Mámo bit.
— Jesu li oni vazda dobri s vama?
— Jésu.
— Svojite li se?
— Svójim; i naši zámû njihi divójk', i óni nàš.
— Pjevate li kad je svadba?
— Jâ ne pivâm viš', ka sam stára; mlâđi pîvajû.
— Pjevala si kad si bila mlada.
I pivala i igrala!
— Kaži mi koju od pjesama, što si pjevala.
— Sûnce móje! Ostarila, zábila.
— Nijesi, starice, zabila sve; molim te kaži.
— Bláženica ti dála lipô zdravlje.

Pomisli dobra starica malo i kaza malu ljubavnu, dosta liepu«.

Ovo donosimo kao primjer jezika one naše četiristogodišnje kolonije. A g. predavač umije liepo zasladiti i zaokružiti pričanje svojih opažanja i doživljaja med onim našim narodom.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su ovo lito Laništćani brez učiteljice?

Jur. Aj nisu, ego ona voli bit tamc doli puli moru, nego na svojem meste.

Fr. A oblasti, a zakon?

Jur. Ča bacilaš; to valja samo za naše učitelje i učiteljice.

Fr. Tako dve meri i dve pezi.

Jur. Ma ništo tako!

Nove orgulje u Gračišću.

Braća Zupan iz Kamnogorice u Kranjskoj pokazala su opet svoje majstorstvo u konstruiranju orgulja. Ovih dana bile su namješćene nove orgulje u Gračišću, pregledane potanko i pokušane od vještaka te blagoslovljene. Doista mora se spomenutu braću Zupan nazvati pravim majstorima, jer su sastavila instrumenat, koji je perfektan u svakom pogledu, koji je vrlo ugodan te k tomu veoma solidan. Uzmimo registre za manual, tu imaš sve primjereno: Doneći Principal, koji ipak nije preoštar, kao što se čuje u drugih orguljah. Rohrflöte, ovaj šuplji glas je veoma liepo čuti, ako orguljaš n. pr. prije blagoslova spretno prebira. Gamba, najugodnija pratnja za pjevanje. Wienerflöte, ovaj register je za medjuigre najprikladniji, osobito za Božić. Undamaris, ovaj ljubki i umiljeni glas slušaoca uprav uzhiti i očara, te se razumije, treba da ima orguljaš spretnost i živu fantaziju. Mixtura je veoma čisto ugadjena i nije odviše kričeća; u kratko tu imaš svega, tako da je milina i za orguljaša i za ostale prisutnike, ako te registre prema potrebi rabiš. Uzmimo nadalje registre za pedal i ovdje je pokazano majstorstvo u konstruiranju. Imade tu takovih glasova, da nebiš nikada rekao, da ovi glasovi mogu izaći iz onih cievi. Pak ona velika komodnost, koju ti daje Pedal-Kopel uz sasvim lahko i jednostavno djelovanje noge. U kratko: sve je združeno u tim orguljam, tako da si boljih ne možeš zaželiti. Dakle čast i dika takvim majstorom! Firma **„Braća Zupan"** se može najtoplije preporučati! Hvala takodjer i našemu orguljašu gosp. Petru Erjavec, koji se je već liepo priučio novim orguljam, tako da nas je svih iznenadio sa svojim orguljanjem ovih Vazmenih blagdana. Samo tako napried, pa neka se ništa neboji starih si neprijatelja.

Br. 35.

Poziv.

Podpisani pozivlje ovime sve članove, da dodju na **glavnu skupštinu** gospodarske zadruge, koja će se obdržavati u Kastvu, u dvorani ili vrtu „Narodnog Doma", dne 30. aprila 1905. u 9 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Izvještaj tajnika;
3. Izvještaj blagajnika;
4. Izvještaj revizionalnog odbora;
5. Izdriebanje gospodarskog orudja;
6. Razni predlozi.

Gospodarska zadruga.

Kastav, dne 18. aprila 1905.

Podpredsjednik:
Kazimir Jelušić.

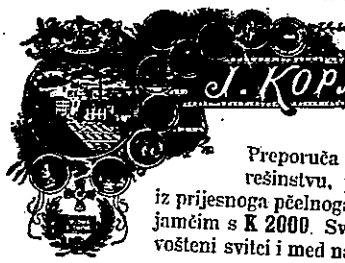

Odlikovana

J. KOPAČ

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča prec. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Stoj! Kamo greš?
Idem Dalmatincu.
Komu?
Pa još pitaš? Ča neznaš da je Tranfić opeta otvoria u Puli magazin od vina i ulja.
A gdi?
Baš na Portorati broj 8 na ónom mistu, gdi je ona debela ženska prodavala jabuke, naranče, limune i drugo voće.
E onda mi je baš drago; jer odkad je Tranfić bio otiša iz Pule nisam dobra ulja okusia.
A ča će meni ulje, ja malo salate jim, — ali vina, vina dalmatina to je za me.
Istina vina, i ja ga volim, ali i ulje brate ako ni dobro nima niš, ti kažeš salatu da ne jiš, ni ja, ali ulje služi i za ribu, za bakalar, manestru itd. a ako ni dobro, ti pokvari sve pa valja da baciš cilu pjatancu va kantun i ti pali grlo te dobiješ i kašalj ko da si tižik. Pa ča si reka ima i dobra vina?
Vina? Moj dragi, da ga samo kušaš bit će ti ga puna usta, a ima ga brate, svake sorte. Ali nisi vidia oni veli trabakul krcat vina i ulja svake vrsti, to ti je sve za njega.
A, kad je tako, onda idem valje da kupim vina i ulja k njemu.
Idi samo, nećeš se pokajat, on će te dobro poslužit i dobru robu dat. A i toliki drugi ga poznaju, da je on dobar čovik i samo dobru robu prodaje.

Svi koji žele imati dobru kapljicu vina i ulja, neka idu a quel del' ojo!

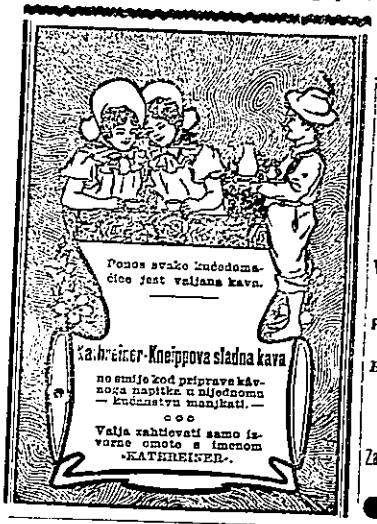

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključenn. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za veličastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60·— do K 260·—

JOSIP JURSICH

ZLATAR I DRAGULJAR

Nova ulica ⋈ VODNJAN ⋈ Nova ulica.

Prodaja zlatnih i srebrnih predmeta. — Prima svakovrstne naručbe i popravke uz ciene umjerene. — Izradba točna po naručbi.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti** probavnih organa i grkljana **proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Cilvo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 18. Pula, u četvrtak dne 4. maja 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase na. šalju se naputnicom ili poštanicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i drug.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Radostan pojav u Dalmaciji.

Javili smo onomadne, da su se u Dubrovniku dogovarali odaslanici hrvatske narodne stranke i hrvatske stranke pravu, narodni zastupnici dr. Čingrija i dr. Trumbić o programu, na temelju kojeg bi se imale obje stranke stopiti u jednu.

Dogovori te dvojice hrvatskih prvaka Dalmacije sretno uspješe, te oni pozvaše na skupštinu svoje drugove, zastupnike na zemaljskom i državnom saboru, da se i oni konačno izjave o programu, što bijaše u Dubrovniku utanačen.

Skupština se obdržavala dne 26. IV. o. g. u drevnom Spljetu. Na skupštini sudjelovali su svi zastupnici spomenutih stranaka. Nakon podulje i svestrane razprave, u kojoj se je pretresivalo pitanja tičuća se koli same pokrajine, toli i države, zaključeno je konačno, da se obje stranke stope u jedan klub, koji će nositi naslov: „Hrvatski klub".

Program, izradjen po dru Čingriji i dru Trumbiću prihvaćen je uz neznatne promjene, jednoglasno. Taj program priobćujemo niže.

Novi „Hrvatski klub" konstituirao se je odmah. Predsjednikom bijaše izabran dr. Čingrija, podpredsjednikom dr. Trumbić, tajnikom dr. Dulibić. Klub je zaključio nadalje, da će izdati proglas na narod, u kojem će mu priobćiti i obrazložiti utemeljenje jedinstvene stranke pod imenom hrvatske stranke. Zaključeno je nadalje sazvati čim prije sve pripadnike stranke, da se provede potrebitu organizaciju. Glasilom nove stranke proglašen je za sada „Narodni List" u Zadru. Glede predstojećih sveobćih izbora za občinska zastupstva odgovorio je klub na poruku srbske stranke, da klub nove stranke želi, da se ti izbori provedu svuda složno prepuštajuć mjestnim čimbenikom, da u pojedinih slučajevih urede potankosti. Onim Hrvatom Dalmacije, koji nesuglase s novom strankom, preporučeno je za izbore sporazumljenje i sloga.

Obje stranke, koje sačinjavaju sada jedan klub, složiše se na temelju sliedećeg programa:

Saborski klubovi „narodne hrvatske stranke" i „stranke prava" u Dalmaciji sjedinjuju se pod imenom „Hrvatski klub" na temelju ovoga programa:

I. Hrvatski klub stoji nepomično na stanovištu sjedinjenja Dalmacije s Hrvatskom kraljevinom, smatrajuć ovo sjedinjenje znamenitim korakom k oživotvorenju vrhovnog narodnog cilja, koji teži na to, da se sve zemlje, napučene Hrvatima, slože u jednu samostalnu državnu skupinu.

II. Da se pospješi postignuće toga narodnoga cilja, hrvatski klub radit će: a) da se budi i kriepi hrvatska narodna sviest u Dalmaciji osobito širenjem pučke prosvjete i organizacijom narodne snage na političkom i gospodarskom polju; b) da u hrvatskom jeziku bude priznato i zajamčeno gospodstvo u učionici, u javnim uredima, kao i u cjelokupnom javnom životu u Dalmaciji, te da se zemlja rieši gospodstva talijanskog jezika i obrani od namećanja njemačkog jezika u državnim uredima; c) da se u smislu ustavne jednakosti i slobode promiene postojeći izborni zakoni; d) da se promiču sve grane narodnoga gospodarstva, najpače poljodjelstva i pomorstva; posebice da se Dalmacija spoji željeznicom preko Hrvatske sa monarhijom i da se glavnije luke na našem moru željeznicom priveže sa Bosnom i Hercegovinom, naravnim njezinim zaledjem; e) da se občine urede na način, koji će bolje zaštititi i unaprediti probitke narodne, ne dirajuć pri tom u autonomna prava, koja su im zajamčena postojećim občinskim zakonima; f) da se usavrši i proširi javna obuka osobito s obzirom na poljodjelstvo, obrt i trgovinu, kao takodjer da se poboljša položaj pučkih nastavnika; g) da se našim učenicima omogući i zajamči naobrazba na višim školama u hrvatskom jeziku.

III. Hrvatski klub drži se načela, da se vjera ne smije spajati s narodnosti i da se ovo dvoje ne smije miešati, tako da razlika vjeroizpovjesti ne može biti zaprieka složnomu narodnomu radu.

IV. Hrvatski klub smatra, da su Hrvati i Srbi jedan narod po jeziku, nerazdruživo spojeni neprekidnosti zemljišta, na kojem obitavaju, te će prema tome raditi da se uklone i onemoguće razmirice, a da se uvriježi ljubav medju njima, na osnovu zdravog samokupnog rada za obći narodni boljak.

V. Hrvatski klub radit će, da se medju slavenskim narodima goje hrvatski osjećaji prirodne zajedniee, te dosljedno da u slavenskom svietu steče podpore opravdanim zahtjevima hrvatskoga naroda.

VI. Hrvatski klub izaći će u susret svakomu zahtjevu hrvatskih vremena, koji bude namienjen napredku naroda.

Od sada postoje dakle u Dalmaciji samo dvie hrvatske stranke: „Hrvatski klub" i „Starčevićeva stranka prava", a uz ove je srbska samostalna stranka i talijanska stranka.

Radostan je bez sumnje to pojav, što su se zastupnici dviju hrvatskih stranaka Dalmacije stopili u jedan klub a bio bi radostniji, da su se svi hrvatski zastupnici kraljevine složili u jednu jedinstvenu veliku i moćnu stranku. Ali to što nije postignuto već sada, može biti u bližoj budućnosti ne samo u Dalmaciji, već i u Banovini. To mora biti iskrena i vruća želja svakog poštenog Hrvata. Na to sile sve Hrvate koli nutarnje biede i nevolje naroda, toli osobiti važni dogodjaji u i izvan monarhije. Ti dogodjaji morali bi naći složne i jedinstvene sve Hrvate ako žele, da se ne rieše velika narodna pitanja bez njih a možda i proti njima. Tko ima pred očima velike narodne težnje i ciljeve, taj mora biti za slogu i jedinstvo sviju narodnih stranaka.

Četiri smrtne odsude.

Dne 29., 30. i 31. marča i dne 1. aprila t. g. vodila se je pred rovinjskom porotom kaznena razprava proti četirim seljacima iz sela Katuni kod Baderne na Poreščini radi zločina umorstva i pošto bijahu sva četvorica osudjena na smrt, bila je ta nečuvena presuda košto i sam zločin i način kako se je razprava vodila, povoda raznim domaćim novinama, te su se iste u poduljim člancima istom bavile. I u istinu slučaj je toli zanimiv, da zaslužuje, da se i mi njime pozabavimo, da ga s raznih gledišta pretresemo i da našim čitaocima još jednom pokažemo, kakve zle posljedice nosi sa sobom ovaj ništetni vladin sistem, koji već toliko desetljeća tišti naš mukotrpni narod u Istri.

Evo slučaja: U selu Katuni kod Baderne na Poreščini nastane god. 1902. prigodom jednog plesa svadja medju plesačima. Uslied te svadje podieli se cielo selo u dva tabora, koja si navjestiše borbu na smrt. Dodje više puta i do šaka izmedju obiju stranaka i jedanput odnese jedna a drugi put druga stranka batina. Prigodom jedne takve tučnjave, izlaknuše se osobito dva sina nekog Antona Radovan pok. Šimona, koje je okružno sudište u Rovinju odsudilo na primjerenu kazan. Stranka, koja je kod te posljednje tučnjave bila potučena, prisegne protustranci krvnu osvetu. Činjenica stoji, da je bilo Antonu Radovan p. Šimona u noći od 26. na 27. agusta 1902. posječeno toliko trsja, da mu bijaše prouzročena šteta od K 7947·57. Počinitelji tog zločina nisu bili pronadjeni, nu svakako su pripadali protustranci. U noći od 1. na 2. septembra 1903. bijaše istom Radovanu opet posječeno trsje i nanešene štete od K 8495·84. Ovaj put pošlo je za rukom sudbenoj oblasti, da pronadje krivce i devetorica seljaka iz Katuna bijaše radi toga osudjeno od okružnog sudišta u Rovinju. Medju osudjenicima nalaziše se i Toma Radovan pok. Toma i Mate Radovan od Petra, koji bijahu osudjeni na 11 mjeseci zatvora. Sada pako došao je red na stranku, kojoj su pripadali osudjenici, da se osveti — a ova stranka reć bi, da je izabrala svojom žrtvom opet gori spomenutog Antona Radovan p. Šimona, komu bijaše dva puta trsje posječeno.

Potonji uputio se je dne 15. agusta 1904. u jutro zajedno sa svojom ženom na sv. misu. Došavši na jednu točku ceste, koja je sa obiju strana zaštićena gustom šumom, strovali se mrtav na cestu pogođen od dviju hitaca iz puske.

Iz odnosne iztrage, koja je bila provedena imalo je proizlaziti, da su učinili taj zločin umorstva Anton Stifanić od Šimuna po dom. Montrelac seljak iz sela Sinožići i Martin Tidić od Antona po dom. Gospodin, seljak iz Katuna, obojica nagovoreni odnosno plaćeni za to umorstvo od Tome Radovan od Tome i Mata Radovan od Petra iz Katuna. Radi toga tužilo je c. k. državno odvjetničtvo u Rovinju svu četvoricu radi naručenog umorstva i pošto bijahu porotnici potvrdili pitanje o krivnji glede sve četvorice, izreka je sudbeni dvor smrtnu odsudu putem vješala za svu četvoricu.

Sama imena obtuženika nam pokazuju njihovu narodnost. Bijahu to četvorica naša seljaka iz sela Katuna p.ed vratima slavnog Poreča, koji govore samo hrvatski i koji su se samo tim jezikom služili na razpravi i tekom iztrage.

Istragu je vodio sudac iztražitelj u Poreču, pošto Katuni spadaju pred kot. sud u Poreču. Taj gosp. sudac iztražitelj ne poznaje niti rieči hrvatskog jezika, a imao je tu malenu zadaću, da sasluša osim četvoricu okrivljenika, cieli niz svjedoka, samih seljaka koji govore izključivo hrvatski. Kakva je to morala biti mučna iztraga, ne treba da tekar upozorujemo, nu što zaslužuje, da se osobito žigoše, jest činjenica, da se povjerava istragu o tako zamršenom slučaju, u koji su upleteni svi pripadnici jednog sela, koji govore samo hrvatski, sudcu, koji nije vješt tom jeziku. Taj sudac imade da sabire materijal za buduću obtužnicu i za buduću razpravu i taj materijal ima biti temeljem razpravi i presudi porotnika — a sudac iztražitelj ne razumije jezika ni okrivljenika ni svjedoka!! Nije naša namjera, da ovdje branimo ovu četvoricu nesretnika, nu pitamo se samo, je li gosp. sudac razumio te okrivljenike, je li gosp. sudac iztražitelj mogao sve točno i istinito pribilježiti i bi li bila iztraga tako izpala, kad bi bio gosp. sudac razumio i obćio sa strankama u hrvatskom jeziku?? Zar se nije tu ogriešilo o kardinalno načelo našeg kaznenog postupnika, da se imade okrivljenikom obćiti u njemu razumljivom t. j. materinskom jeziku i o drugo kardinalno načelo, da iztraga ne imade tu svrhu, da se pod svaku cienu mora dotjerati krivnju okrivljenika, već da imade sabirati dokazni materijal na način, da iz njeg proizlazi na nepobitan način materijalna istina?!

Ajdmo za korak napried!

Obtužnica bijaše sastavljena dakako u talijanskom jeziku i u tom jeziku obtužnica priobćena. — Pitamo sada, jesu li ti obtuženici razumjeli, što im se čita, zašto se ih tuži, na koji način se obtužnicu utemeljuje, jesu li oni razumjeli g. sudca, kad ih je upozorio — ako je to u obće učinio — da imadu pravo proti obtužnici uložiti pravne ljekove, koji su to pravni ljekovi i za čim idu? Mi vrlo dvojimo, da su ona četiri nesretnika niti znala što im se čita i da li su znala, zašto postavljaju svoja imena na onaj talijanski zapisnik, na kojem potvrdjuju, da im se je obtužnica protumačila, da ju primaju na znanje i da se odriču pravnih ljekova.

Braniteljima bijahu im imenovani notar Rismondo i odvjetnik dr. Depiera. Obojica ne znaju hrvatski i oni su imali braniti rečenu četvoricu!! Dužnost je prva svakog branitelja, da se prije razprave informira kod svog štićenika, da ga pita, kako se je slučaj desio i što imade da navede u svoju obranu a kako su mogli obćiti rečeni braniteljі sa obtuženicima kad ih ne razumiju?! Tu je opet bilo povriedjeno pravo obtuženika, da govore sa svojim braniteljima, da im dadu naputke, da ih upute na nedostatke iztrage, da im priobće olahkujuće okolnosti i ina sredstva, koja dokazuju njihovu nevinost!

Sudbenom dvoru predsjedao je savjetnik Devescovi a kao prisjednici fungirali su savjetnik Rode i savjetnik Ventrella. Od tih sudaca razumije hrvatski jedini g. savjetnik Rode a o predsjedniku

Devescovi-u i prisjedniku Ventrelli je obćenito poznato, da ne znadu hrvatski.

Ponajprije pitamo se, kako je moglo slavno predsjedničtvo okružnog sudišta u Rovinju povjeriti tako važan proces sudbenom dvoru, u kojem predsjeda čovjek nevješt jeziku obtuženika i u kojem razumije samo jedan jedini prisjednik jezik hrvatski? Zar se medju gosp. savjetnicima i sudcima okružnog sudišta u Rovinju nebi bilo moglo kombinirati sudbeni dvor iz sudaca, koji temeljito poznaju hrvatski jezik ili zar nije poznato onom slavnom predsjedničtvu načelo našeg kaznenog postupnika, da sudac mora obćiti sa obtuženikom neposredno u jeziku potonjeg, tako da ga razumije.....?

Idimo dalje!

Porotnicima bijahu izžrebani samo ljudi, koji takodjer ne poznadu hrvatskog jezika; sudbeni sluga ne razumije ni rieči hrvatskog jezika — stražari, medju kojima su sjedili obtuženici ne razumiju niti rieči hrvatskog jezika a i glasoviti bačvar-tumač Moscarda jest Talijan iz Rovinja te mlati hrvatski, da se Bog smiluje... itd.

Eto, u taj ambijenat bijahu svedena ona četvorica i u tom ambijentu morahu se braniti i opravdavati! I tako se je dogodilo, da je ciela razprava bila vodjena izključivo u talijanskom jeziku, da obtuženika i svjedoka nije nitko izravno razumio, da obtuženici nisu niti rieči razumili o onom, što su tekom četiridnevne razprave ona gospoda oko njih govorila, **i da su ona četvorica bila osudjena na smrt a da nisu niti znala pravo zašto i s kojih razloga!!**

A ti dragi čitaoče, čitajući ove redke, prekini za čas, jer će ti se inače pamet zaustaviti. — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Četiri hrvatska kmeta bijahu osudjena na smrt, na temelju talijanski vodjene iztrage, talijanske obtužnice, talijanske razprave, pred talijanskom porotom, obtužena od državnog odvjetnika Talijana, sudjena od sudaca Talijana i branjena od branitelja Talijana!!

Nama se čini, da nam nebi bila u ovakvom slučaju savjest zadovoljna, da su ona četvorica hrvatskih seljaka zaslužila smrtnu kazan, jer nebi bili gotovi, da su zbilja oni počinili ono umorstvo i da im se tekom iztrage i razprave nije počinila nikakva krivica? Zar ste vi gospodo rovinjska, sjegurni, da su oni hrvatski kmeti uživali sva ona prava, koja im zajamčuje pisano slovo zakona i da ste Vi sve učinili, što ste kao sudci iztražitelji, državni odvjetnici, porotni sudci, porotnici branitelji, tumači itd. morali da učinite, da se okrivljeniku ne čini krivica? Razmišljajte o tom, izpitujte svoju savjest, prizovite si u pamet sve one zakonske ustanove, koje garantiraju obtuženiku, da mu se ne smije krivica nanieti, aplicirajte te ustanove na gornji slučaj, pak povucite pod nje crtu i onda izračunajte i prispodobite gori opisani slučaj sa slučajem, da su obtuženici bili Vaši i popitajte se, što bi Vi rekli, kad bi čovjek Vaše narodnosti došao medju Hrvate, koji ga ne razumiju i koji ga ipak odsude na smrt! — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Ovaj nečuveni do sada i kod nas slučaj tjera nas na težka razmišljanja, dočim nam u pero sili samu žuč i otrov. Nu mi odustajemo za danas od dalnjeg tumačenja, jer nam nestaje potrebite hladnokrvnosti. Ali ne možemo od manje a da ovaj strašni slučaj toplo ne preporučimo hrvatskim i slovenskim zastupnikom na carevinskom vieću. Oni neka ga predoče svojim drugovom i ministarstvu pravosudja, pa da tako dozna i ostali sviet, kako se u Istri odsudjuje na smrt četvoricu osoba na jednom u dvadesetom stoljeću!

Politički pregled.

U Puli 3. maja 1905.

Austro-Ugarska.

Danas se sastaje opet carevinsko vieće na redovito ljetno zasjedanje. Tim povodom pripoviedaju bečki listovi, da se ministar željeznica dr. Wittek neće više prikazati u carevinskom vieću, jer da je dao svoju ostavku pod konac prošloga mjeseca. Povod ostavci dao je poznati zaključak željezničkog pododbora, kojim se ministru izriče negodovanje zbog prevelikog prekoračenja proračuna kod gradnje gorskih željeznica. Ministar se je još uvjek nadao, da će odbor za željeznice zabaciti spomenuti zaključak pa da će i nadalje moći ostati na svojem mjestu. Nu ta mu se nada nemože izpuniti, jer bi reć, da je sam ministar predsjednik sklonuo dra. Witteka, da podnese ostavku. Njegovo mjesto ne će se za sada popuniti, već će se čekati do eventualnog preustrojstva ministarstva. Medjutim će upravljati sa ministarstvom za željeznice odjelni predstojnik Vrba.

Odsječni savjetnici hrvatske vlade gg. Adolf pl. Mošinski i Josip Eugen Tomić bijahu imenovani banskimi savjetnici kod hrvatsko-slavonsko-dalmatinske vlade sa sustavnimi berivi.

Crna Gora.

Knez Nikola izrazio je želju, da se sklopi trgovački ugovor s Austrijom. On je obećao, da će gospodarskim odnošajem izmedju Austrije i Crne Gore nakloniti sve polakšice.

Talijansko-carinska komisija mjernika za gradnju željeznice Bar-Skadar naišla je na granici na četu oružanih Arbanasa, koja se je htjela silom oprieti radnjam oko mjerenja željeznice. Pratnja vojničke komisije raztjerala je tu četu bez da je došlo do krvoprolića.

Srbija.

Ministar financija Paču odputovao je zadnjih dana prošloga mjeseca u Pariz, da početkom ovoga čedna zaključi tamo sve potrebno za srbski zajam.

Bugarska.

Iz Sofije javljaju, da je u Plovdiv došlo mnogo bjegunaca iz Zagoričana i okolice. Ovo da je pobudilo medju pučanstvom veliku uzrujanost. Vlada se je pobojala demonstracija, te je odredila, da se bjegunci odprave u odaljena mjesta u iztočnoj Bugarskoj. Za uzkrsnu svečanost bile su poprimljene velike mjere, jer su se bojali, da bi moglo doći do protugrčkih demonstracija.

Iz predjela oko Seresa dolazi viest, da je posliednje doba tamo došlo do sukoba izmedju četa Bugarske i nutarnje organizacije i vodjom Zončevih pristaša, sa Stojanom Jordanom. Zametnuo se žestoki boj, u kojem je usmrćeno više članova Stojanove čete, a drugi su pohvatani.

Rusija.

Službene novine ruske vlade objelodaniše carsku naredbu o slobodi vjeroizpovjesti za starovjerce, te o ukinuću nekih omedjašujućih odredaba za katolike i ostale kršćanske vjeroizpovjesti te za muslimane.

Novom carskom naredbom dane su seljačtvu nove polakšice i to brisanjem zaostalih poreza od god. 1867. do rodjenja priestolonasljednika. Svota oproštena iznaša 75 milijuna rubalja.

Povodom uzkrsnih blagdana bijaše pozvano više osoba u državno vieće; nadalje je car pomilovao mnogo političkih zločinaca.

Car Nikola podielio je ruskomu poslaniku u Beču knezu Urusovu red Aleksandra Nevskoga.

Zapovjednik ruskih četa u Mandžuriji general Linjević javlja u Petrograd o nekojih uspjesih njegovih četa proti Japancem.

Zadnjih dana prošloga mjeseca sjedinilo se je brodovlje admirala Nebogatova sa onim generala Roždestvenskoga negdje okolo Filipinah. Vojnički strukovnjaci nagadjaju, da će to združeno brodovlje zaploviti put Vladivostoka.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iz Vodnjana pišu nam. I naše obćinsko zastupstvo imade „smolu" kako i Vaše u Puli. Ovih dana dao je ostavku obć. savjetnik i ravnajući učitelj Giachin. Sada neima više zastupnika iz I. izbornog tiela, dočim je II. nepodpuno a u III. fali ih 5 ili 6. Imamo sada samo podnačelnika i dva savjetnika pa se narod pravom pita kako može obćinska uprava u ovakvih okolnostih napredovati.

Lošinjski kotar:

Lošinjski kotarski poglavar.

Zaludu će možda gospodin Scarpa u sebi biti dobar čovjek, dapače kako mi ga kojigod opisuje, on je i milostivog srdca ali za obnašati čast kotarskoga kapetana nije pak nije. Mjesto kotarskoga kapetana jest delikatno, puno odgovornosti, tu se zahtjeva čovjeka koji dobro poznaje narod, te znade s njime liepo taktično postupati, dočim naš za nevolju kotarski kapetan Scarpa iz jedne ludorije pada u drugu.

Kako sam već javio, Scarpa nije htio prisustvovati zadušnicama Blagopokojnog Strossmayera, prvog tajnog savjetnika N. V. cara, te je time uvriedio hrvatska čuvstva Lošinjana a donekle prezreo i vrhovnoga svoga starješinu i gospodara N. V. cara, kad se on, prosti c. k. kot. kapetan, nije udostojio ići na zadušnice onomu, kojemu je sam car kondolirao!

Nego našemu vrlome Scarpi to nije bilo dosta, on je drugim svojim postupkom uvriedio i vjersko čuvstvo svih Lošinjana bez razlike stranaka.

Naš se je Scarpa stavio u odbor koji je kanio držati dne 16. travnja, na samu maslinsku nedjelju veliku zabavu u Cikatu; te se je naš Scarpa neumorno brinuo da zabava (festa primaverile) čim ljepše ispadne, htio je dapače i maskirati nekoliko djece, a poznato mi je, da mu je jedna žena zaniekala svoju djecu rekavši da ona neda, da joj se djeca u ovo sveto korizmeno vrieme, poimence pak u početku velike sedmica maskiraju.

Bilo što bilo, tu je morala biti glazba, maškara, pjevanja, pijače itd., itd., kad eto na veliku žalost lošinjskog puka, pukne glas: „la festa primaverile sospesa", te se je ta zabava obdržavala tekar treći blagdan vazmeni.

Nagadja se na razne načine o toj odgodi, med'u inim čuje se, da je grof Korinsky majordom Njegove Visosti Nadvojvode Karla Stjepana energično presirao na svoga brata nastanjena u Malom Lošinju, te koji je takodjer bio u odboru, da se ta zabava na maslinsku nedjelju ne drži te time ne vriedja vjersko čuvstvo.

Za Scarpom koji se živo zauzimlje oko priredjivanja zabava koje vriedjaju narod u najosjetljivijoj točci, ne zaostaje niti naš poznati delija Padrinčić. — Ta se je simpatična pojava šetala ovih dana, te približivši se jednoj prodavačici zelja, posprdno joj je kazao: Vi ćete učiniti novaca, jer idete u crkvu, pak se molite Bogu, na što mu je ona odvratila: Upravo zato što ne molim dosta Boga, neću dobiti mnogo novaca, a slabo bi se prolazilo plodovima zemlje, da mi ne bi muž štogod iz Amerike poslao!

Ajdmo sada na niže, pak ćemo vidjeti da je bezvjerstvo, to kleto sjeme našlo plodna tla i medju našim prostim pukom. — Jučer dne 26. aprila imao se je obaviti pogreb pokojnog Andrije Lovrancina, te se je njegova dobra kćerka (udova Karmela Martinolić) protivila da se pokojnika nosi u crkvu, već ravno u cimiter, to joj ipak nije pošlo za rukom, te je pokojnik bio u redu doprâčen u crkvu a onda na groblje. — Vrla ta udovica kazala je jednom da kada ona umre neće da ju nose u crkvu, to ako je pak istina, što se o njoj govori po mjestu, nije niti za čuditi se mnogo. I kako se hrdja malo pomalo širi med prosti narod, gospoda italianissimi hoće da ga upropaste u narodnom i vjerskom pogledu, da on postane niemom životinjom, no to im se podpunoma posrećiti neće, jer eto naša „Zora" je tu, ona kupi u svoje kolo sve štogod je poštenijega u Malom Lošinju, ona je ono ognjište hrvatskog patriotizma koji nam obećaje bolje dane. — Svršavam. Lošinjani, koligod Vas imade poštenjaka, svi u Zoru, kad se nacjemo tamo na okupu vidimo da nas imade mnogo, i da složnim radom mnogo postići možemo.

Iz Cresa pišu nam 1. o. mj.

Našemu obćinskomu zastupstvu prigovara se koješta, ali glavni mu je svakako prigovor, da je po svojoj većini nemaran u vršenju svojih dužnosti i da je u narodnom pogledu naprama nama hrvatskim obćinarom do skrajnosti pristrano. To je pokazalo i u zadnjoj svojoj sjednici, koja bijaše po drugi put sazvana radi nemara mnogih zastupnika i kojoj je prisustvovalo samo 18 zastupnika. — Na toj sjednici priobćio je načelnik, da će biti buduće godine na veliko veselje nas ubogih obćinara povišeni nameti za osam po sto; da čč. OO. franjevci nisu obćini odstupili svoje zemljište za gradnju škola uz uvjete kako ih je obćina stavljala i da je obćina uzela novi zajam ili ponudu od 7000 K od g. Rafaela Zadro — opet na veliku radost nas siromašnih obćinara — kopača.

Konačno je zastupstvo zaključilo na predlog obć. vieća, da se smije milostivo učiti hrvatski jezik na našim školama ali kao slobodan ili neobvezan predmet. Taj predlog i zaključak imao je biti kao odgovor na molbu hrvatskih obćinara, koji su putem c. k. kotarskog školskog vieća u Lošinju pitali za ustrojenje hrvatske pučke škole u Cresu. Mjesto potrebite i zakonite škole, dopuštaju nam eto naša plemenita vlastela milostivo, da se mogu naša djeca ako hoće učiti i hrvatski, a to je kako i sami znate — koliko i ništa. To je eto pravednost naših svemogućih gospodara!

Voloski kotar:

Rumunjski kraljevski par u Opatiji.

Iz Opatije pišu nam, da se tamo pronosi glas, da će tamo stići do mala rumunjska kraljica Jelisava. Kasnije imao bi tamo doći njezin suprug kralj Karol.

Šesti sastanak slavenskih novinara.

O šestom sastanku slavenskih novinara, koji će se obdržavati dne 14., 15. i 16. maja u Voloskom-Opatiji, pišu nam, da će biti sudjelovanje iz svih slavenskih zemalja mnogobrojno. Za taj sastanak zauzimlju se živo poljski i ruski novinari, a u znatnom broju sudjelovati će češki, slovenski i hrvatski novinari.

Na sastanku tom razpravljati će se o staležkih pitanjih, osobito o organizaciji slavenskih novinara. Sastanak će se obdržavati u prostorijah »Narodnog Doma« u Voloskom, gdje će biti takodjer službena pisarna kongresa. Prijave za sastanak prima do 30. o. mj. odbor »Središnjeg saveza slavenskih novinara« u Pragu, a legitimacije i kongresne listine dobivaju učestnici od g. Josipa Kuffnera, suradnika »Narodnich Listu« u Pragu, komu valja poslati taksu od 15 kruna. Učestnici kongresa upozoruju se, da bi svoj odlazak uredili tako, da stignu na postaju Matulje-Opatija u subotu dne 13. maja u 9 sati 42 časa na večer, odakle će se odvesti do »Nar. Doma« u Volosko, gdje će iza prikazanja izkaznica biti ponamješteni na stanove u svratištih. Obzirom na to, što kongresni odbor na počast priredjuje koncert s plesom, preporučuje se gospodi i gospodjam, da budu imali sobom plesno odielo.

Pripravni odbor u Voloskom priredjuje učestnikom u ponedjeljak dne 15. maja, kad se budu vratili sa izleta u Senj, počastnu podoknicu. Za potankosti treba se obratiti članu odbora g. F. Hovorki u Prag, Žitna ulica br. 21.

Poštanska služba u Lovranu.

Javljaju odanle: Doskora će odputovati odavle deputacija mješčana k ministru barunu Callu u Beč, e da mu slože pritužbu radi nedostatnosti poštanskih činovnika u onom gradiću.

Skupština „Mihotićke ženske podružnice“. Kako nam pišu od tamo, obdržavati će u nedjelju dne 7. maja u 5 sati poslije podne ženska podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru u prostorijah „Narodnog doma“ u Mihotićih svoju godišnju glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom. Ovim se pozivlju na skupštinu sve članice naše podružnice.

Odbor.

Pazinski kotar:

Za počastiti uspomenu velikana Josipa Jurja Strossmayera darovaše djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu: gg. dr. Ivan Kurelić, odvjetnik, Pazin K 25; Dinko Trinajstić, odvjetnik, Pazin K 25; Barbara Velikonja, zasebnica, Pazin K 5; Anton Bertoša, trgovac, Pazin K 10; Anton Marčelja, ljekarnik, Pazin K 10; J. Cucančić, Pazin K 2; Josip Mandić, Pazin K 1; Ivan Mogorović, Pazin K 1.

Plemenitim darovateljem svesrdno zavaljuje se odbor.

Porečki kotar:

Iz Zrenja.

G. Ivanu Tončić od Petra rodio se sin prvorodjenac, te kao vriedan narodnjak ne samo da mu dao čisto narodno ime davši ga krstiti imenom Tomislav, koje ime nosio prvi kralj hrvatski, već se na uspomenu tog dana radostnog za njegovu obitelj domislio i družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Najme za to ime darovali za dovožnju kamenja družtvene škole u Zrenju g. Ivan Tončić, otac novorodjenog K 5; Ante Tončić K 1; Ante Grdina K 2; N. N. K 2, dakle ukupno K 10. Živio mladi otac i novorodjeni Tomislav, te našli se još mnogi nasljednici!

Glavna skupština „Družbine“ podružnice u Lazah. Od tamo nam javljaju, da će biti dne 7. o mj. godišnja glavna skupština podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u kaldirskih Lazah a u kući g. Antuna Bertoše pok. Ivana sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika; 2. Izvješće tajnika od ustanovne skupštine do sada; 3. Izvješće blagajnika; 4. Izbor novoga odbora (ravnatelja, tajnika, blagajnika i eventualno njihovih zamjenika); 5. Slučajni predlozi.

Upozorujemo ovim sve tamošnje naše odoljube, da se iz bliza i podaljeg pohrude u što većem broju na skupštinu sve važne naše i radine podružnice.

Koparski kotar:

Iz Buzeta.

Javljamo onima, koje to zanima, da će biti u nedjelju dne 7. maja u našem Strpedju veliki ples u rodoljubnu svrhu i sudjelovanje narodne dekanske glazbe, koju mi želimo, da dodje što više domaćih i stranih gostova. Pokazat će time vriednim našim Strpedjanom, da znadu cieniti njihovo pregnuće o narodnu čast.

Osnovateljnu glavnu skupštinu podružnice Cirila i Metoda obdržavati će se dne 14. o. mj. na Bregu kod Račica. — Ova skupština imala se već obdržavati, i radi nekojih zapreka odnesena, držati se stalno spomenutog dana, te molimo naše prijatelje i članove susjednih nam podružnica, da pruže svojoj novoj družici bratsku ruku.

Iz Kopra nam pišu: Na ovdašnjem političkom poglavarstvu dogodile se u posliednje doba nekoje promjene, koje je vriedno zabilježiti. Prvi politički komesar moga kotara g. Gasser premješten je političkoj oblasti u Gradišku, te je ujedno imenovan povjerenikom občinske uprave Gradu. Na njegovo mjesto ovdje stupio je komesar g. barun Ernest Weissenbach, osoban, vriedan i nepristran činovnik. I marljivo nas jezik poimoću jednog profesora na ovdašnjem učiteljistu. Kao je njegova dužnost riešava sve slovenske ili hrvatske podneske u tom jeziku, dosle uvjek kod nas bivalo.

Upravitelj ovog kotara namjestnički savjetnik — ta ljubimac naših Talijana — boluje već dulje vremena, te kani na podulji dopust pak će valjda pitati mirovinu.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da ni bilo na drugi vazmeni blagdan u Zrenju prave fraji ni pijači?

Jur. Aj da su imeli oni na pol šijori neki divertiment s muzikom, ma à maka da nisu stili dat ni pit ni jist.

Fr. To je dunke bila velika mizerija za prodance.

Jur. Je je, zač su bili potribni i našega tabaka i naših žigic.

Fr. Samo petrolija da je bilo obilato.

Jur. Bi reć ja, zač su ferali goreli i po dnevu.

Razne primorske viesti.

Imenovanje.

Nj. Veličanstvo car i kralj imenovao je zapovjednika austro-ugarske ratne mornarice i predstojnika pomorskog odsjeka u zajedničkom ministarstvu rata, podadmirala Rudolfa grofa Montecuccoli-a, admiralom. Grof Montecuccoli je, kao što je poznato, tek u aprilu 1903. postao podadmiralom. Sadašnje njegovo imenovanje znak je, dakle, vladareve milosti.

Sastanak ministara u Mletcih.

Prošle godine sastaše se ministri izvanjskih posala Austro-ugarske i Italije, grof Goluchowski i Tittoni u Opatiji, da poravnaju nekoja nesporazumljenja, kako su to tada novine pisale. Sada se sastaše isti ministri u Mletcih, gdje su valjda imali opet kakvo nesporazumljenje poravnati. — Daleko je od nas svaka pomisao da bi išli već sada naklapati o povodu i posljedicah ili uspjesih toga sastanka. To čine i čini ti će dulje vremena spretniji i pozvaniji novinari. Mi želimo samo predočiti našim čitateljima samo ono, što je već sada na svjetlo izbilo o tomu sastanku i o samom boravku ministra naše monarhije u Mletcih.

Ministar grof Goluchowski stigao je u Mletke dne 29. aprila u 10½ sati u jutro. Na željezničkoj postaji ga je dočeo a.-u. poslanik u Rimu grof Lützov, a.-u. konsul u Veneciji barun Spensboden, kolonija austro-ugarska i drugo gradjanstvo. Tittoniev tajnik grof Macchi di Cellere izručio mu je Tittoniev pozdrav. Goluchowski je u gondoli, koju mu je mletačka občina stavila na uzpolaganje, otišao u „Hotel Europu“. U 2 sata poslije podne pošao je grof Goluchowski zajedno sa grofom Lützovom u „Grand Hotel“, u kojem je na stepenicama bio dočekan od talijanskog poslanika vojvode Avarne i grofa Macchi de Cellere, koji ga odvedoše do Tittonia. Talijanski ministar otišao je u susret Goluchowskomu, te se oba srdačno pozdraviše i izrukovaše, izjavivši kako se raduju ovome sastanku. Tad su oba ministra i oba poslanika ostala tri četvrta sata skupa. Tittoni će uzvratiti posjet Goluchowskome u 5 sati poslije podne.

U 5 sati poslije podne otišao je Tittoni sa poslanikom vojvodom Avarnom u „Hotel Europe“, u kojem ih dočekaše poslanik grof Lützov i legacijoni savjetnik barun Gagern, koji ih dovedoše do stana ministra Goluchowskog. Oba ministra i oba poslanika ostadoše skupa u jednosatnom razgovoru.

Istoga dana na večer u 8 sati dao je ministar Tittoni u čast grofu Goluchowskom diner sa 22 pozvanika. Na desnu Tittonu sjedio je grof Lützov, a na lievu zastupnik Ugarske na umjetničkoj izložbi Radissics. Goluchowski je sjedio prama Tittoniu izmedju vojvode od Avarne i admirala Palumba.

Preko dinera izrekao je Tittoni ovu nazdravicu: „Dok radostno pozdravljam izvrstnog državnika, kojega je djelatnost za stvar mira upravo dragocjena i zahvaljujem mu na prijateljskom posjetu u Veneciji, u kojem vidim učvršćenje postojećeg saveza i prijateljstva velevlasti Austro-ugarske i Italije, dižem ovu čašu u zdravlje Njegova Veličanstva cara austrijskog i kralja ugarskog“.

Goluchowski je odgovorio ovako: „Sretan sam, što sam došao da stisnem desnicu mome vriednom suradniku u radu oko mira, koji je predmetom naše brige i dajući ovim putem novi znak za izvrstne odnošaje koji postoje izmedju Italije i Austro-ugarske, pijem u zdravlje prijatelja i saveznika moga vladara, Njegovog Veličanstva kralja Viktora Emanuela“.

Sliedećeg dana t. j. 30. aprila u jutro posjetio je grof Goluchowski umjetničku izložbu u pratnji ministra Tittoni-a i poslanika Avarne i Lützova, te baruna Gagerna. Dočekahu ih predsjednik, podpredsjednik i tajnik izložbe, te je Goluchowski pregledao sve potanko, zanimajući se za pojedine odjele. Osobito dugo zadržao se je u ugarskom odjelu. U 12 sati otišao je sa pratiocima iz izložbe, izraziv̌ši predsjedničtvu svoje udivljenje i priznanje nad uspjelom izložbom.

U 2¼ poslije podne odputovao je odavle ministar grof Goluchowski u pratnji baruna Gagerna. Na staciji ga pozdraviše ministar Tittoni, poslanici Avarna i Lützov, prefekt i načelnik Venecije i grof Macchi de Cellere. Rastanak je bio srdačan. Oba ministra se dugo rukovahu i Goluchowski je Tittoniu opetovno doviknuo: „Do vidjenja!“ Na kolodvoru je sakupljeno mnoštvo pozdravilo Goluchowskog. Tittoni odlazi sutra u Milan, odakle će u Rim.

Vjenčanje. Iz Trsta nam pišu, da se je tamo vjenčao dne 1. o. mj. u jutro u župnoj grkvi kod sv. Ivana blizu Trsta naš velevriedni zemljak, financijalni činovnik g. Dragutin Podreka, starinom iz Šterpeda kod Buzeta, sa dražestnom gospodjicom Ivankom Lovšin iz Postojne.

Novovjenčanim su kumovali sučenici i prijatelji g. Podreke, gg. dr. Brnčić i Bolonić. Naše srdačne čestitke novovjenčanim!

Počastni lanac za zagrebačkog načelnika.

U sjednici samoupravnog odbora zagrebačkog gradskog poglavarstva nakon izcrpljenog dnevnog reda predložio je gradski zastupnik g. Siebenschein, da se gradskomu načelniku preda zlatni lanac, koji je već pred dvie godine, za prijašnjeg načelnika, dogotovljen, ali nije još bio u porabi. Načelnici svih glavnih gradova nose kod reprezentancija i inih svečanih sgoda počastni lanac kao načelničku oznaku, pa je naša dužnost, da i načelnik glavnog grada Hrvatske bude providjen tim znakom, a to se može odmah izvesti, jer je lanac u pohrani kod grad. poglavarstva. — Taj je predlog jednoglasno primljen. Tajnik g. Hajdinjak donio je na to lanac, te su izabrana dvojica najstarijih zastupnika gg. Hagenauer i Siebenschein, uz vesele poklike zastupnika okitila načelnika ukusnim lancem: kog je izradio zlatar, bivši gradski zastupnik g. S. Bulvan. — Načelnik se srdačno zahvalio kratkim govorom. Taj lanac je načelnik prvi put nosio već na gradskoj procesiji kod proslave uzkrsnuća. — Nadalje je zaključeno, da se za gradske zastupnike nabave znakovi, koje mogu nositi u zapučku kao znak zastupničke časti.

Austrija će zaposjesti Balkan?

Magjarski list »Egyértétes« izvješćuje navodno iz pouzdanog izvora, da je bivši zapovjednik armadnog zbora u Jožefovu (Josefstadt) odlučen vodjom bojnim četama, koje su namjenjene da »uvedu« mir i red na Balkanu.

Na Balkanu se zbilja nešto sprema; austrijski agenti su na poslu. List kaže: Magjari će se sa svom silom oprieti svakoj vojničkoj pustolovini na Balkanu, osobito pak zato, što su u tu svrhu odredjeni sibinjski temešvarski i »zagrebački« vojni zborovi. Za okupaciju Macedonije je u Ministarstvu vanjskih posala već sve spremljeno i čeka se samo na to da bude riešena ugarska kriza. General Galgotzy doći će naskoro u Beč, gdje će biti važna vojnička viečanja.

U savezu s tim vojničkim pripravama jesu namjeravane velike promjene u generalnom štopu, koje će se objaviti 1. maja i činjenica, što se više oženjenih častnika osiguralo na život u slučaju rata od maja do novembra.

Irredenta.

Pod ovim naslovom čitamo u »Slovencu« iz Ljubljane ovo:

Kad su pred više godina radili i popravljali utvrde u Soteski nad Bovcem i na Predeli, radili su ondje većinom talijanski radnici. Tada se govorilo, da medju njima imade takodjer preobučenih uhoda. I gorički grad, gdje je veliko skladište baruta (praha) popravljao je pred više godina zidarski majstor T., koji je bio u iztragi radi iredentskih spletka. Brzo pak je dobio priliku, da pobjegne preko medje u Italiju, gdje je nedavno umro u Milanu. Kad su dne 20 decembra 1882 u Trstu objesili glasovitoga urotnika Oberdanka, pobiegao njegov saveznik Ragosa, ljekarnik u Bujama. Nisu ga mogli uhvatiti. Bio je sakriven u jednom gradiću Istre kod znanca Talijana. Oružnički postajevodja znao je dobro za skrovište toga bandita, ali kao Talijan nije ga htio izdati. Ragosa je u tamnoj noći obučen kao ženska i u pratnji svojih prijatelja dobježao do mora, gdje ga je čekala ladja i odvezla u Mletke. Naša vlada je zahtjevala od talijanske, da ga kazni. U Vidmu (Udine) su pak talijanski porotnici Ragosu riešili, jer da to po talijanskim zakonima nije zločin.

Prosit, Austria!

Jugoslavenski zastupnici na carev. vieču.

»Graz. Tagblatt« doznaje, da jugoslavenski zastupnici, članovi odbora Deršatina namjeravaju iznieti na dnevni red takodjer pitanje, kakav odnos ima da nastane izmedju Hrvatske i Austrije u slučaju, da dodje do novog uredjenja državopravnog odnosa Austrije prema Ugarskoj. U prvom redu razpravljalo bi se pitanje sjedinjenja Dalmacije s Hrvatskom, te o budućim gospodarskim odnosima trojedne kraljevine prema Austriji. Kako isti list doznaje, kane južnoslavenski zastupnici da sazovu skupštinu hrvatskih poslanika iz svih hrvatskih zemalja, gdje bi se precizno odredilo stanovište, koje hrvatski poslanici imadu u tom pitanju da zauzmu. Hrvatski zastupnici iz Dalmacije sastaše se 26. o. mj. u Splitu, da se o ovom pitanju posavjetuju.

Hrvatski magjaronski zastupnici mogli bi se ugledati u dične naše dalmatinske poslanike, pa se nebi svaki čas u Pešti blamirali, a zemlju doveli na rub propasti. No to od njih zahtievati značilo bi skrajnju preuzetnost.

Na uspomenu Strossmayera.

Za družbu sv. Cirila i Metoda i djačko pripomoćno družtvo u Pazinu darovao je jedan činovnik finance 5 K. Živio!

Gospodja Zorka Turina darovala je K 5 »Družbi sv. Cirila i Metoda« i 5 kruna »Djačkomu prip. družtvu« u Pazinu.

Živila i našla nasliednicâ!

Ni traga nama.

»Novomu Listu« piše prijatelj: Došla mi je do ruku mala knjižnica o koncertima i zabavama u Opatiji od 23. do 29. aprila 1905. Kad sam pregledao ovu knjižicu, naime programe onih komada, koje će svirati na naročene dane ovdješnji kupališni glazbeni zbor, našao sam tu španjolskih, bečkih, franceskih, njemačkih, talijanskih, magjarskih, maurijskih, arabskih i japanskih komada a ni jedne jedine hrvatske svirke! Ima li tomu lieka? Moram ovdje još primjetiti, da samo kupališna komisija ima vlast mienjati program.

Naš zemljak-učenjak. Dne 27. aprila o. g. preminuo je u Beču naš zemljak učenjak, redoviti profesor stare iztočne povjesti na bečkom sveučilištu g. dr. Jakov Krall u 48. godini. Pokojnik se je rodio dne 27. julija 1857. u našem Voloskom, te je nakon svršenih nauka postao god. 1881. docentom, god. 1890. izvanrednim a god. 1900. redovitim profesorom stare iztočne povjesti na bečkom sveučilištu.

Lani je imao preuzeti profesorsku stolicu staro-egipatske povjesti, ali ga je već tada prisilila bolest, da prekine predavanja. Toj je strašnoj bolesti, naime raku, sada podlegao.

Pokojni prof. Krall bio je prvi učenjak, koji je mumije u zagrebačkom muzeju prepoznao i ustanovio, da su etruškog porieklа. Bio je dopisni član bečke akademije. Vječni mu pokoj!

Pučki popis u Rusiji.

Istom sada objelodanjen je službeni rezultat pučkog popisa u Rusiji od god. 1897. Cielokupno pučanstvo iznosilo je tada 125,640.000 duša. Rusa imade nešto preko 66 po sto od svega pučanstva, i to: Veliko-rusa 55,667.000, Malo-rusa 22,380.000 i Bjelorusa 5,885.000, u svemu 83.933.566 duša. Ostatak se dieli na 38 narodnosti, od kojih imadu: Poljaci 7,931.000, židovi 5.063.000, Kirgiži i Kajstaki 4.084.000, Tatari 3,737.000, Niemci 1,790.000, Baškiri 1,439.000, Leti 1.435.000 Gruzinci i Mingrelci 1,336.000, Litivni 1,121.000, Armenci 1,173,000, Rumunji 1,121.000, Mordvini 1,023.000, Esti 1,002.000 duša. Sve ostale narodnosti broje izpod milijun duša.

Po vjeri ima 87,123.000 pravoslavnih 13,906.000 muhamedanaca, 4,506.000 rimokatolika, 5,063.000 izraelita, 3,762.000 protestanta, 3,204 000 starovjer., 1,179.000 armenskih Gregorianaca.

Po stališu i zanimanju pripada nasljednom plemstvu 1.220.000 duša, osobnih plemića i činovnika ima 630.000, svećenstvu i manastirama pripada 558.000, nasljednih i počastnih gradjana 342.000, trgovaca 281.000, malogradjana 13,386.000, seljaka 96,916.000, Kozaka 2,908.000 duša. Obukom i odgojem bavi se 201.000, znanošću, knjigom i umjetnošću 31.000, medicinom i zdravstvom 118.000, odvjetničtvom 12.000, inim zanimanjem 425,000 duša.

Tko je osnovao socijaldemokratsku stranku?

Ferdinand Lassalle, sin bogatog veleindustrijalca Heymana Lassalle, rodjen u Vratislavi 11. travnja 1825., umro 31. kolovoza 1864. u Genfu uslied duela, kojega je provocirao radi svoje bivše ljubovce, Helene Dönniges. Drugi je Karlo Marx, r. 1818. u Trieru, umro u Londonu 1883. i Fridrik Engel, rodjen 1819. umro 1895 u Londonu. Ova su trojica osnovala socijalnu demokraciju. Živili su sjajno, jer su imali dosta novaca, a živjeli su bez ikakve zasluzbe. Sva trojica bijahu židovi. Socijalnu demokraciju osnovaše dakle tri židovska velika kapitalista. I oni su protiv kapitalista — riečima.

Družbine olovke.

Malena je to stvarca, ali »od malena velikim se postaje«. Naša velezaslužna »družba Sv. Cirila i Metoda za Istru«, koja imade da se bori sa tolikim materijalnim poteškoćama i da može bar donekle udovoljiti svojoj teškoj zadaći, našla je evo novo vrelo prihoda, koje će joj zajamčiti lijep godišnji dohodak. — Opet je na nama sveta zadaća, da ju i u tom podhvatu što izdašnije podupremo. — Ne traže se time velike novčane žrtve, nego lih to, da svaka Hrvatica, svaki Hrvat, dade prednost »družbinoj olovki« pred kojekakovim lošim tudjinskim, da se svatko služi, sebi i našoj istarskoj družbi na korist, izključivo ovim olovkama. — Napose ne bi smielo biti širom naših hrvatskih zemalja grada i sela, te rodoljubnog trgovca, novčanog zavoda i škole, gdje se ne bi rabile »družbine olovke«. — Ove olovke izradjuje češka tvornica »Národní podnik« u Pragu, a dobiva se u knjigotiskari i papirnici J. Krmpotić i drugovi u Puli.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda

priposlaše preko naše uprave:

1) Gosp. Fran Baf naduč. u Tinjanu sakupio je medju članovima čitaonice za Družbu C. i M. K 12·50.

2) Prigodom male veselice u Zarečju u krugu prijatelja sakupio je gosp. Ivan Brmbolić K 1 za Družbu sv. C. i M.

3) Na uspomenu smrti blagopokojnog Jos. Jurja Strossmayera daruju Družbi sv. C. i M. veleč. gosp: Šime Červar župnik u Zrenju K 10, a g. Ante Tončić Čekin K 5.

4) Gdja Emilija Fryšová ravnateljica škole u Sobeslavi u Češkoj daruje Družbi sv. C. i M. K 20.

Ukupno danas . . . . . K 48·50

Na račun ove g. izkazanih . . . 581·47

Sveukupno K 629·97

Djačkomu prip. društvu u Pazinu

priposlase preko naše uprave:

1) Gosp. Fran Baf naduč. u Tinjanu sabrao je medju članovima čitaone K 12·50.

2) Gosp. Ivan Brmbolić daruje 1 K, sakupljenu prigodom male zabave u Zarečju.

Ukupno danas . . . . . K 13·50

Na račun ove g. izkazanih . . . 104·40

Sveukupno K 117·90

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u paći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POZIV!

Podpisani pozivlje ovime sve članove, da dodju na glavnu skupštinu, „Hrvatske Čitaone“, koja će se obdržavati u Pazinu, u vlastitim prostorijama, dne 7. svibnja 1905. u 3 sata poslie podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odbora;
2. Izbor odbora na temelju novih pravila;
3. Razni predlozi;

PAZIN, dne 1. svibnja 1905.

Odbor.

Podgradska posojilnica in hranilnica.

VABILO

na XI. redni letni občni zbor Podgradske posojilnice in hranilnice ki bode v četrtek, dne 11. maja 1905. ob 2. uri popoldne v zadružni pisarni v Podgradu.

DNEVNI RED:

1. Poročilo starešinstva;
2. Poročilo nadzorštva;
3. Potrjenje računa za l. 1904.;
4. Določitev odškodnin in daril v zmislu § 20. zadružnih pravil;
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva;
6. Eventualni predlogi.

PODGRAD, dne 27. aprila 1905.

Starešinstvo.

OPAZKA. Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopano v zmislu § 49. zadružnih pravil zakonito število zadružnikov, obdržaval se bode drugi občni zbor v istem kraju, z istim dnevnim redom, isti dan ob 3. uri popoldne, kateri sme brez pogojno sklepati.

JOSIP JURSICH ZLATAR I DRAGULJAR

Nova ulica ⋍ VODNJAN ⋍ Nova ulica.

Prodaja zlatnih i srebrnih predmeta. — Prima svakovrstne naručbe i popravke uz ciene umjerene. — Izradba točna po naručbi.

Odlikovana

J. KOPAČ

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svieće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svieće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju šivaće strojeve za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina. — Ciene su od K 60·— do K 260·—

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, piućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žečerne bolesti, zvanih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju poraba. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hropavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naručе pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sliedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11·K, 4 tuceta (48 boč.) 14·50 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću primanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravise: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jož. Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 19. Pula, u četvrtak dne 11. maja 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. ...ju i računaju se na temelju ...nog cienika ili po dogovoru.

...ci za predbrojbo, oglase itd. ...u se napuznicom ili polo... ...om pošt. štedionice u Beču ... administraciju lista u Pulu.

...d naručbe valja točno oz...iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

... list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz...na napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, spodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

...dgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Dobro nam došli!

Riedka će zapasti počast ovog i ...udućeg čedna našu milu Istru, oso...ito pako gospodsko Volosko i krasnu ...ašu Opatiju. Kroz tri dana boraviti ...e u tim mjestima širitelji slavenske ...rosvjete, slavenske uzajamnosti i ...lavenskog pobratimstva.

Dne 14., 15. i 16. maja obdržavati će se u Voloskom-Opatiji šesti ...astanak ili kongres slavenskih novinara.

Izvanredna je to čast za nas ...starske Slavene, napose pako za ...revnu našu Liburniju, koja će kroz ...ri dana imati u svojoj sredini cviet ...lavenske inteligencije, duševno plem...tvo svih slavenskih plemena.

Za zlatnim Pragom, za kraljev...kim Krakovom, za ponosnim Du...rovnikom i za bielom Ljubljanom ...e za Plzenj-em dolazi eto red na biser ...aše skromne Istre, na Volosko-Opatiju.

Muči nas doduše misao, što naši ...nili gostovi neće imati sjajnih do...eka i svečanih prizora, kakve do...ivješe izpod kraljevskog Hračina i ...revnog Warvela, u slobodnom Du...rovniku i u Metropoli bratske nam ...lovenije — jer mi smo maleni i ...romašni, ali naći će i kod nas ono, ...o njim je stalno draže i milije ...go li sav svjetski sjaj, naći će ...aro, pošteno hrvatsko i slavensko ...ce.

Znademo mi, da nam dolazite, ...ila slavenska braćo, u gostove, ne ... uživate i u razkošju plivate, već ... se pogovorite u prvom redu o ...ašim stališkim težnjama i probit...ma, a u drugom, da upoznate našu ...mlju, naš narod, naše jade i ne...lje.

Vi dolazite u najljepši kraj naše ...žne Istre, kamo dolaze zabave i ...mora radi okrunjene glave, bo...taši i velikani jednog diela Europe, ... znajte, draga braćo, da širom ...ale Istre nije tako liepo, tako udobno i tako dobro. Znajte, da se je naš narod u Istri tekar od mala stao buditi, da je on kroz stoljeća stenjao u tmini neznanstva, robujuć tudjincu nametniku i nasilniku.

Znajte, da taj narod imade malo izučenih i neodvisnih muževa svojega roda i jezika, da je neuk, zapušten i siromašan, da mu se stavlja umjetno na put sve moguće zaprieke do prosvjete, da imade u Istri okolo 15.000 hrvatske i slovenske dječice bez škole i poduke, uzprkos jasnom slovu zakona i usupor tolikim i tolikim molbam i vapajem za pučkom školom. Znajte, mila braćo, da naš narod nije usljed sramotnog izbornog reda, radi nezakonitog i nasilnog postupanja narodnih protivnika i zbog nemara ili pristranosti oblastih kod svih izbora, pravedno zastupan ni u zemaljskom saboru, ni u carevinskom vieću.

Znajte, da talijanska saborska većina tjera iz zemaljskog sabora hrvatske i slovenske zastupnike jednoglasno i bez ikakvog prosvjeda izabrane; da njim brani u njihovom jeziku govoriti, ustmene i pismene predloge i upite stavljati i da proglasuje jezik manjine pučanstva pokrajine, talijanski jezik, jedinim razpravnim jezikom u saboru uzprkos opetovnim prosvjedom svjetle krune. Znajte nadalje, da se je posliednjih dvadesetak godina stalo sve to više tjerati narodni jezik iz naših crkava, gdje je stoljeća gospodovao, da se narodu našemu narivava tudje i protivno mu svećenstvo i da se danas nalaze na čelu nekojih biskupija crkveni dostojanstvenici, koji neimaju ni srca ni ljubavi do našega naroda.

Znajte konačno, da se je našega naroda posliednjih 50 godina pod austrijskom vladavinom na hiljade i hiljade odnarodilo, potalijančilo i da ide kod nas u Primorju u obće, a napose u Istri ne samo zemaljska, već dapače i državna uprava sustavno i neprekidno, zatim, da se naš narod posve odnarodi, potalijanči.

To su eto u glavnih crtah naši jadi i naše nevolje, a Vi draga braćo, nećete nam zamjeriti, što ih iznesosmo u ovom svečanom času pred Vaše slavensko svjetlo lice.

Tà mi već neznamo komu bi se potužili ni komu izjadali. Sve naše pravedne molbe, svi naši bolni vapaji ne nadjoše odziva ni u Trstu, ni u Poreču, ni u Beču.

Mi se dakle tužimo Vama, gospodo slavenski novinari; mi se utičemo k Vama i kao slavenskoj braći, kao zastupnikom i pionirom slavenske prosvjete i slobode i kao članovom one novovjeke velevlasti, koja štiti, zagovara i brani nevoljne, tlačene i zapuštene.

Kao takove pozdravljamo Vas na hrvatskom tlu naše uže domovine najsrdačnije u ime Hrvata i Slovenaca Istre i kao vjerne nam drugove, kao milu braću i kao dobrodošle nam goste.

Svi Vi, koji nas svojim posjetom počastite, koji s nama iskreno ćutite, i koje veže s nama prava slavenska ljubav i staro slavensko pobratimstvo — da ste nam dobro došli!

Strossmayer i Tommaseo.

Naš vriedni drug ovdašnji „Omnibus" priobćio je onomadne po zadarskom „Il Dalmata" u talijanskom jeziku vrlo zanimivu crticu o jednom sastanku i razgovoru izmedju dvojice duševnih velikana t. j. blagopokojnog biskupa Strossmayera i jednoga od največih pisaca prošloga vieka, neumrlog Tommaseo.

Tom sastanku i razgovoru dodao je poznati talijanski pisac Mazzoleni nešto svojih mislih, koje se razlikuju od nazora vladajuće talijanske svojte u našem Primorju kano i dan od noći.

Oni su tako maleni a tako zagriženi i strastveni, da onih misli nikako pojmiti ne mogu.

Medjutim eto kratkog opisa o sastanku i razgovoru u hrvatskom prevodu:

Viši ljudi, i onda kada se ne slažu, ako ih u javnom životu pokreće jedna misao, a ne drugotni ciljevi, poštuju se, a više puta i vole.

Jednog dana god. 1867. posjetio sam u Firenzi Nikolu Tommasea; ali doznavši, da je malo časova prije ušao k njemu biskup Strossmayer u pratnji jednog odličnog kanonika iz Zagreba, nisam stupio u sobu, da ne smetam, nego sam čekao u predsoblju s gdjom. Diamante. A kako su vrata bila otvorena, nisu mi izbjegle njekoje izreke njihova dugog razgovora. Uviek mi je pred očima čas, kad je biskup, slušajući Tommasea, gdje vješto govori u Virgilovu jeziku, ustao mladenačkim zanosom i pun entuziazma zagrlio velikog Dalmatinca. Sliep kako bijaše, ne predvidjajući u svojoj čednosti zagrljaj učena crkovnjaka, izgubi Tommaseo ravnotežje i malo da ne pade. Razstajući se, izmieniše nekoliko vrlo srdačnih rieči i biskup reče: „Sat razgovora s takovim čovjekom koristi više nego li da si pročitao njekoliko knjiga". Po povratku u domovinu primio sam ovo pismo, koje je na čast i Strossmayeru i Tommaseu i koje želim, prigodom biskupove smrti, priobćiti Dalmatincima, uvjeren, da će svakomu bili milo bez razlike:

Dragi gosp. Mazzoleni!

Čujem, da se o mom razgovoru s Mons. Strossmayerom šire glasovi, nevino, ja mislim, preinačeni od koga, koji nije dobro čuo, što sam ja govorio. A pošto prava istina ne može uvriediti ni Monsinjora ni mene, molim Vas, da izjavite, da se je samo jedan dio razgovora vodio u latinskom jeziku, koji biskup govori vješto i okretno, a da je on dobro razumio i stvari, koje sam ja, služeći se slavenskim i talijanskim, govorio u jeziku, kojim mogu da se brže izrazim. Nadodajte, da ja nisam pokudio zamisao velikog slavenskog kraljestva, niti sam imao od njega ikakova obećanja, niti sam to zatražio; da sam mu s počitanjem izrekao moje nazore, koje je on primio s prijaznom dobrotom.

Spomenite me obitelji i vjerujte mi

19. ožujka 1867. Firenze Vaš obv.

N. Tommaseo.

PODLISTAK.

Nadzornik.

Još me nepoznate? Nu kad bi ste me ...nali, rekli biste o meni ovo, što ću ... sam kazivati: Imponiram svojom ...ajštinom, te se može i o meni reći: ...nitas vanitatum vanitas et omnia va...s. Niste li me vidjeli, kada gradom ...n? E, kako ne; idem kao paun, držeći ...u visoko, misleći ja sam najljepši ...ek u gradu, sve su oči u mene uprte, ...mi se divi, a sav krasni spol — žene i ...jke — u mene je zaljubljen. A moja ...? E, ona Vam imponira ... ali ... djeci.

Novac silno volim, kadkada i petljarim ...ju cigaretu i u velikog siromaha, jer ...rekoh, ne trošim rado novac, jednom ..., onako u prozi rečeno, škrtica sam. ...vo me zato ne voli, nu ja zato ne ...n, imam ja tvrdu kožu kao onaj u ... a strpljivosti u mene kao i u onog s dugim ušesima. Neka govore što im je drago, samo da ja imadem pune jasle.

Za svoj se djelokrug ni najmanje ne skrbim. Idem jedan ili dva puta u godini na inšpekciju, a idem radje više puta tamo, gdje se mogu u velečastnoga najesti i napiti — razumijeva se mukte. Kada sam u velečastnoga na objedu, onda sam i njegov pristaša, dà, u svemu mu dajem pravo, a moram tako, jer se bojim da ne bih drugi put dobio objed. Pak zašto nebih i nadalje ostao ovakav licumjerac? Hrvat nisam, pak čemu bih se ja takvim isticao. Ja volim svoj trbuh i to mi je domovina.

Čujem, gdje se oko mene višeputa šapuće: gdje je jesti i piti, tu je i gosp. nadzornik; nu pak što nije možda istina? Samo ako doznam, da je gdje družtvo na objedu, evo i mene makar i nepozvanog, pak bilo i usried objeda. Ja ih obično pozdravim sa: Klanjam se gospodo! dobar tek! i ja sam tu! Više puta družtvo prasne u smijeh, nu ja se učinim, kao da ih ne razumijem. Istjerali me još do sada nikada nisu, a naravski niti ne će, jer znadu drugi više pristojnosti nego li ja.

Ne radim ništa. Nadzirati druge neznam, pak to niti učiti neću. Bolju ocienu dobije onaj, koji je simpatičniji. Na rad pojedinca ne gledam, a bilo bi ih mnogo valjanijih, samo kad bih i ja zašto vriedio. Prama njima sam osjetljiv i osvetljiv. Jao onomu koji mi dodje pod zube! Ja nisam zasjeo ovo mjesto, jer najvrstniji, već zato, jer imam dobre zagovornike, a danas se za drugo i ne pita — moje jest znanje jednako ništici.

Strukovnih listova a niti knjiga ne čitam. To je za idealiste. (Budi ovdje u zaporkama rečeno, da imam i ja dva sveta ideala to jest: Bako i Venere.) Ja pak da čitam strukovne listove!? Morao bih se dakle početi iz početka učiti? To ne ću. Volim učiniti partiju taroka, može mi se posrećiti da dobijem par kruna. — Moji podredjeni nemaju u mene nikakve vjere, ufanja, da bi im mogao što pomoći — još manje, a ljubavi napram meni niti najmanje. To me ne uznemiruje, dapače obratno. Čim manje k meni zalaze tim je meni draže. To sam im svojim ponašanjem dao razumjeti, pak mi sada ne dolaze. Imade ih koji nisu bili kod mene više godina. U uredu nisam nikada. Ili gradom šećem ili sam na kolodvoru. Dà, da Vam istinu kažem, bio bih možda (sic!) izvrstan za načelnika postaje — to možete suditi po tome, jer i sada nijedan vlak ne odputuje bez moje prisutnosti.

Ja bih morao biti misionar, koji oduševljava svoje podredjene za stvar, a nisam. Za njihovo mišljenje i njihove osobne želje niti ne pitam. Što sam komu rekao, to mi nije nikada bilo sveto, ako sam komu što obećao, obećanje nisam ispunio. Ja bih morao biti s njima u što užem i češćem doticaju, a iz svega možete prosuditi obratno; e što ćete, ta

Koje su bile misli Tommasea o Dalmaciji i o svim južnoslavenskim narodima, koje je on vanredno ljubio, znamo i iz mnogobrojnih njegovih djela i iz njegovih privatnih listova, kao takodjer iz njegovih razgovora u Italiji, Francezkoj, Grčkoj i Dalmaciji; radi toga ne ću se ni dotaći ovog pitanja, tim više, što se u „Biblioteca nazionale“ u Firenzi čuvaju pomno nekoji njegovi rukopisi neizdani, koji će vidjeti svjetlo do više godina.

Oplakani dr. Jerolim Tommaseo, znajući, koliko je Strossmayer cienio neumrlog njegovog otca, želio je, da mu poklonim knjigu, koju sam objelodanio pri odkriću spomenika u Šibeniku. A conte Kosto Vojnović uvjeravao me je, da je Strossmayer na glas o smrti Tommasea plakao.

Izgled ovih odličnih ljudi, koji su se toliko štovali, akoprem se u mnogim stvarima ne slagahu, neka bude našoj mladosti vodić na težkom putu života.

Šibenik, 12. travnja. *Paolo Maszoleni.*

U čast Strossmayerovu.

Na poziv „Slovanske Besede“ u Beču držao je zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić dne 6. t. mj. u prostorijah iste Besede predavanje o Josipu Jurju Strossmayeru pred izabranim občinstvom Čeha, Hrvata i Slovenaca, obojega spola.

Nacrtav u kratko težaj njegovog življenja, u kojem je iztaknuo da je velikoga pokojnika pomogla stvoriti doba u kojoj je uzrastao i uzgajao se, i da je on, uz dra. Antu Starčevića i Eugena Kvaternika stvorio novu dobu medju Hrvati, a ponekle i medju ostalimi južnimi, pa i drugimi Slaveni, predavatelj je prešao na pokojnikov rod, udešen prema postavljenom si geslu: *Sve za vjeru i domovinu.* Tu je najprije ocrtao njegov rad u biskupiji, kojoj je skoro izključivo posvetio prvih set godina (1850—1860) biskupovanja. U to je nadovezao, kako je veliki biskup i domoljub, ujedno sa velikim papom Lavom XIII., nastojao oko ujedinjenja iztočno-slavenske i zapadne crkve; pa pri tom objasnio encikliku „Grande munus“ (iz 1880.), sadržavajuću dvie velike stvari: naredbu svetkovanju sv. Cir. i Met. u cieloj katoličkoj crkvi (koji se svetkuju i u iztočno-slavenskoj crkvi), i obnovljenu posvetu porabe slavenskoga jezika u službi Božjoj, ne možda u pojedinih crkvah, nego kod svih slavenskih naroda, naročito i hrvatskoga, svuda gdje ga ima. Spomenuo je hodočašće god. 1881. predvodjenom Strossmayerom za zahvalu za „Grande munus“, prodikom kojega je biskup Strossmayer u crkvi sv. Klimenta a na grobu sv. Cirila u Rimu obavio službu Božju, i sv. misu slavenskim jezikom, i propovjedao hrvatski, pak krasnimi riečmi nagovorio sv. otca papu, i ovaj mu znamenitim riečmi odgovorio. Spomenuo je takodjer gradnju kapela sv. Cirila i Metoda u spomenutoj crkvi sv. Klimenta u Rimu i u crkvi Blažene Dieve Marije u Loretu, za koje je Strossmayer dao liepe svote; nadalje ustanovu Strossmayerovu i njegove odredbe o molitvah za združenje iztočno- slavenske sa zapadnom crkvom; te izdanje staroslavenskoga misala. Nadalje je još iztaknuo brigu Strossmayerovu oko uredjenja zavoda sv. Jeronima, pa gradnju monumentalne crkve u Djakovu, jedne najljepše na svietu, posvećene slavi Božjoj, za koju je radio biskup Strossmayer cieli svoj život kako mu je to papa Lav XIII. najsvečanijim načinom priznao; jedinstvu crkava, i slogi i ljubavi naroda. Pri svem tom radio je Strossmayer prema svomu geslu „Sve za vjeru i domovinu“; al kod toga nije sustao. Svomu narodu i bližnjim srodnim, utemeljio je on akademiju, za gojenje znanosti i umjetnosti, i istoj darovao svoju dragocienu galeriju slika, i postavio temelj hrvatskomu sveučilištu. Predaleko bi me vodilo, veli predavatelj, kad bih htjeo navadjati sve što je učinio za Hrvate, za njihovu prosvjetu. Pravo kažu njegovi životopisci da bi trebalo nadzemnoga umjetnika, koj bi napravio sliku, na kojoj bi bio u sredini biskup Strossmayer a okolo njega sve ono što je on učinio ili pomogao učiniti. Razdno je u sve iz svoga džepa za vjeru i domovinu, za kršćansku prosvjetu, blizu 5 milijuna kruna. Imao je, pak je dao, kažu njeki, a ja velim: imadu i drugi, pak ne dadu ni iz daleka, ni razmjerno, kako je davao Strossmayer. Nemoguć mu inače do živa, klevetalo se ga je, da pustoši šume, al bilo je to kao i mnogo drugoga pusta klevetа. Jednom je morao zapustiti monarhiju, dva put su ga magjarske i njemačke novine, u duhu dotičnih vlada, želile poslati u samostan; razvikan je bio kao neprijatelj države i monarhije, tako da se je n. pr. u Trstu izdavalo pojedinim Hrvatom: fedine da su pristaše ideja Strossmayerovih pa njim se to upisivalo u grieh. On je sve mirne savjesti snašao. Nije bio neprijatelj ni države ni monarhije, nego je bio neprijatelj krivica, koje se čine hrvatskomu narodu, po svih zemljah u kojih stanuje, i drugim Slavenom u državi i monarhiji. Od njega se je zaziralo, jer je činio dobra Hrvatom i Slavenom u obće, i jer nije pristajao uz nepravednu politiku koju se vodi u monarhiji.

Predavatelj crta nadalje Strossmayera kao politika navadjajuć njegove govore u pojačanom carevinskom vieću (1860.), kod banskih konferencijah (1860. i 1861.) u hrvatskom saboru (1861. pak 1865., 1866. i 1872.), ističuć kako je on pohvalio predlog zastupnika Kvaternika za posve samosvojno uredjenje sabora i vlade hrvatske, i označio taj predlog kao najdosliedniji ili jedini dosliedan, al kako je mislio da su okolnosti takove da se provesti nemože, te zagovarao uvjetni savez sa Ugarskom, savez najme pod uvjetom, da prije nego li se Hrvati sa Magjari ob uvjetih saveza dogovarati počmu, Magjari izjave, da priznaju neodvisnost i samostojnost Hrvatske.

Predavatelj bi još govorio ob odnošaju Strossmayera prema pojedinim slavenskim narodom, i prema neslavenskim narodom, al prepušta to radi odmakla vremena. Dosta je reći da je Strossmayer radio i govorio na korist povjerenoga si stada, na korist Hrvata, na korist Slavena, svih kršćana i želio najbolje svim narodom; da je dobio pohvalu od pape Pija IX., i veliku počast od pape Lava XIII., i da je, kao biskup, kao učenjak, kao govornik, kao Hrvat, kao Slaven, imao štovatelja i prijatelja ne samo kod Hrvata i Slavena, nego i kod svih naroda medju biskupi i u obće duhovnici, medju visokimi vojničkimi dostojanstvenici, medju državnici, čak i vladari i članovi vladajućih kuća, medju učenjaci i umjetnici.

Neznajuć puzati, pače nekloneć se kad je imao pravo, i to ne možda iz ohlosti nego držeć do čovječjega, muškoga dostojanstva, poštovao je više kao takove, i bio jako ljubezan sa svimi s kojimi je obćio.

Uspomena na njega, uspomena trajna, krepila nas u našem radu i u naših borbah!

Slava Josipu Jurju Strossmayeru! orilo je dvoranom kad je predavatelj svršio svoje predavanje, koje je trajalo kakvu uru i pol, i koje su slušatelji i slušateljice slušali najvećom pozornošću i rekao bi njekom pobožnostju. Svi su skočili da predavatelju čestitaju i stisnu ruke, a podpredsjednik Besede (predsjednika nejma u Beču), zahvalio mu je izabranimi riečmi na njegovom trudu i na užitku koj njim je pružio. Prem je predavanje bilo hrvatskim jezikom, razumjeli su ga, kako su sami rekli, uz Hrvate ne samo Slovenci, nego i Česi. Reklo se je takodjer da bi to predavanje moglo biti prolog za svečanost, koju bi se u jeseni priredilo u čast i slavu Strossmayeru.

Interpelacija
zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra domobranstva.

Tečajem febrara ove godine bili su pozvani „k izvanrednomu aktivnomu službovanju“ mnogi pričuvnici iz raznih občina Istre, koji bijahu unovačeni godine 1904., koji su propisane vježbe obavili i onda pušteni bili. — Bili su pozvani i takovi, koji su na temelju §. 34. obranbenog zakoma oslobodjeni „od redovitoga prezenčnoga službovanja“. Iz same jedne mjestne občine istarske bilo je od 29 pričuvnika, koji su mjeseca oktobra — novembra 1904. svršili vježbe i redovito odpušteni bili, 18 njih pozvano je k aktivnom službovanju. — Pošto su pozvani koli mladi ljudi toli njihovi roditelji i druga svojta bili radi pozvanja ne samo iznenadjeni, nego su i sad jako zabrinuti, neznajući kako dugo će trajati izvanredno službovanje; i pošto se monarhija u koliko je poznato nalazi u miru, i pošto su potpisanima poznati pozivi samo iz jedne pokrajine (Možda i samo nekih občina?! U. U.), dozvoljavaju si potpisani postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra domobranstva upit:

1. Je li Vaša preuzvišenost voljna navesti razloge, s kojih su pričuvnici pozvani k izvanrednomu službovanju?

2. Kako može Vaša preuzvišenost odnosno vojna uprava opravdati mnoge pozive gledom na §. 34. obranbenoga zakona od 14. aprila 1889?

3. Kako dugo će trajati to službovanje?

4. Je li se pozvalo pričuvnike samo iz Istre ili takodjer iz ostalih krunovinah monarhije.

BEČ, 10. uprila 1905.

Braćo Hrvati!

Dne 15. oktobra 1904. počeo je izlaziti u Puli dnevnik „Omnibus“ u hrvatskom duhu a u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Listić ovaj pokrenut je u čvrstom uvjerenju da će biti od veoma velike koristi za hrvatsku stvar u Istri, koja ne samo nama, nego i svakomu pravomu Hrvatu mora da leži na srcu. Žrtve, s kojima ovaj list, u ovom duhu, u Istri rak osobito, ima da se bori, scienimo da ne treba tek da ovdje ističemo. Ipak željezna volja onog diva istarskih Hrvata, koji, ako itko, jedino živi, radi i diše samo za hrvatski puk u Istri, div taj, koji može biti samo dr. Matko Laginja, znao je, dok je mogao, spriečiti da ovo narodno glasilo ne propadne. — Ovakovo glasilo trebao je istarski puk ko ozebao sunca, i on sirota kao što jest, znao je shvatiti zamašaj ovog narodnog pregnuća, te mu se i odazvao. Nije žalibog takvog odziva našao kod braće svoje po ostalim hrvatskim krajevima. Važnost ovog čisto narodnog podhvata, ili nisu htjeli ili nisu znali da ocjene. Je li kriv i ovdje onaj stari hrvatski nehaj, nije nam nakana istraživati. — Samo to možemo s ponosom i na uljehu našu istaknuti, da ovaj dnevnik nije uzaludno zalazio medju hrvatski puk Istre, te žrtve one neizmjerne već je prežalio, *ali nikada neće moći preboljeti, kad bi morao radi samih Hrvata prestati da koristi Hrvatima.*

U gradu Puli, gdje su neprijatelji našeg roda i jezika uprli sve svoje sile da zatare naš rod u ovom gradu gdje žive dvie trećine našeg neosviešćenog puka; ovdje u Puli imademo listu „Omnibus“ da zahvalimo, što je počeo taj naš nepokvareni puk progledavati i sjećati se slavne svoje. Grad ovaj, kojega su Talijani smatrali nepredobivom tvrdjom talijanstva, počeo se buditi i davati znakova, da i u njemu živi slavenska duše, da u njemu bije i ćuti slavenskih srdaca za svoj jezik i rod. Netom minuli občinski izbori, kod kojih je hrvatska stranka stupila prvi put u borbu, najboljim su tomu dokazom. Tu je hrvatska-slavenska sloga pokazala moćnim čimbenicima, da tuj živimo i mi i hoćemo da živimo, jer smo doma i u kući našoj. I uvidješe, da bez nas su i oni ništa, bez nas i preko nas nemože se više vladati.

A tko je izazvao taj preokret u tvrdim srcima našeg gordog dušmanina? Mali dnevnik „Omnibus“. Braćo Hrvati! Upravljamo ovaj poziv na Vas braću našu, da dok je još vrieme priskočite nama na obranu i spas krvi svoje. Rodoljubi! nastojte da predplatom podpomognete ovaj jedini dnevnik u Istri. Čitaonice i druga narodna društva predbrojite se na „Omnibus“, te ćete tako uz malu žrtvu doprinieti veliku korist istarskoj Vašoj braći. A ne prolazi li srcem ugodno čuvstvo za svako dobro djelo? Boljih pak djela nema od narodnih.

Pozivljemo s toga diljem ciele Hrvatske nam domovine braću i rodoljubna društva, da se predplate na politički list „Omnibus“ koji izlazi svaki dan izuzevši nedjelju i blagdane u Puli. Predplatnina za list na cielu godina jest 14 kruna a za siromašnije 12 kruna, odnosno na četvrt godine razmjerno manje prema godišnjoj cieni. Predplate na list šalju se: Administracija „Omnibus“ — Pula (Istra).

Molimo sve hrvatske novine da pretiskaju ili u izvadku iscrpe ovaj poziv.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 7. maja 1905.

Zastupnička kuća imala je sriedu dne 3. maja prvu sjednicu poslije uskrsnih blagdana, pak četvrtak, petak i subotu.

Na ministarskih stolicah nije se već našlo škiljastoga Witteka, bivšega ministra željeznica; njegovo mjesto zauzeo je odjelni predstojnik u istom ministarstvu dr. Verba (usuprot svojega imena nije Slaven) kao voditelj. — Za Koerberom išao je dakle Wittek, koga se je smatralo kao zagovornika antisemita, a koji hijaše jedan od kova Koerberova. Prikazivao se je objektivnim, a bio je i u službi veliki promicatelj njemačtva, a u primorju i talijanstva. Obećivao je i Slavenom, al nije izpunjivao obećanja. I prema najjačoj stranci u zastupničkoj kući, Poljskoj, postupao je tim načinom. Konačni udarac dalo mu je glasovanje u željezničkom pododboru zastupničke kuće, kojim mu se je dalo nepouzdanica radi velikih prekoračenja kod gradnje žel eznice Celovac-Trst, ili tako zvane Alpinske.

Kad se je oglašivalo njegov odstup u novinah, natucalo se je da će mu slieditu padu ministar bogoštovja i nastave dr. Hartel. A posliednjih dana pronosi se glas o padu još i drugih raznih ekscelenca-ministara, i sastavu ministarstva po većini parlamentarnoga. Imali bi još odstupiti barun Call, ministar trgovine, dr. Kosel, ministar financija, ministar za Galiciju i Česku dr. Pientak i dr. vit. Randa; i izčezauti iz ministarskih stolica voditelji ministarstva pravosudja i željeznica dr. Klein i dr. Verba. Ostao bi samo ministar predsjednik barun Gautsch, ministar nutarnjih posala grof Bylandt, ministar poljodjelstva grof Buquoy i ministar domobranstva Schönnich. Sva ostala mjesta bi

Nastavak u prilogu.

---

znate i sami, da dragi Bog ne dieli znanje po zvanju. Imam kosmatu savjest, pak me ne uznemiruje, niti mi je stalo do priznanja i nagrade, što me u nebu čeka. Ja sam dosta kriv, što mojim podredjenima ugled danomice pada, a ja to i želim. Branio ih javno nisam, a osudjivao i onda i ondje gdje nisam smio. Muogome od njih je znanje umjetnost, a meni je zanat. Mnogi će takav zlo proći, jer ja želim da oni budu zanatnici, dà, da budu moje orudje. Oni moraju uvrstiti u svoje litanije i ovo: „Sv. Bureaukracije, moli za nas!“ Oni ne smiju vikati: „Videant consules“ jer bi me razkrinkali.

Poslie svega ovoga što Vam kazah, znatiželjni ste, tko sam i kako mi je ime? Moj je rad identičam s mojim imenom. Zovem se *Flachsmann.*

e imala popuniti sa parlamentarci, iz ćih stranaka. Ministarstvo bogoštovja i nastave imao bi preuzeti Poljak Bobrzinki; ono trgovine dr. Bärnreither, koj je eć bio ministar trgovine; ono železnica r. Derschatta, koj se željeznicami nije kad bavio. Ovu trojicu uzima se kao lne. A tako isto drži se stalnim, da bi ministrom za Galiciju postao grof Dzieduški a ministrom za Česku dr. Pacak. ije se na čistu, koga bi za ministra financija ni koga za ministra pravosudja, obzirom na stranke i obzirom na osobe, kojih je više željuih ministarstva nego li je mjesta ministarskih. Kao kandidata za ministra financija spominje se dra Kramářa, a kao kandidate za ministarstvo pravosudja Čeha dra Žačeka i grofa Pininskoga (bivšega namjestnika Galicije a sad člana gospodske kuće).

Po rečenom bio bi zastupan u ministarstvu poljski klub; njemački veleposjed koj bi ponekle zastupao i njemačke liberalce; njemačka pučka stranka i svakako mladočeski klub bilo sa Kramářem bilo sa Žačkom. Još je dakako stranaka koje nebi bile zastupane, a to bi bila osobito antisemitska stranka, iz koje se često ističe kandidatom dr. Pattay. Nit se ne govori da bi postao ministrom koji s juga, koji iz Slavenske sveze ili jugoslavenskoga kluba, sastavljenih iz Slovenaca, Hrvata i Srba, kojih ima u parlamentu liepi broj. U ministarstvo u obće ne dolazi nikad nitko s juga, ni koj bi poznao jug, za to i idu stvari na jugu liepo kako idu. U svih četirih sjednicah zastupničke kuće prošloga tjedna razpravljalo se je o carinarskom tarifu izmed „Austrije“ i „Ugarske“.

Politički pregled.

U Puli 10. maja 1905.

Austro-Ugarska.

Nagodbeni odbor gospodske kuće imao je jučer sjednicu. Taj odbor bavili će se, dok bude trajala u carevinskom vieću rasprava o carinskom cieniku, informacijama o tom, kako upliva kriza u Ugarskoj na ovostranu državnu polu.

Podpredsjednik carevinskoga vieća izjavio se je jednomu novinaru o budućem činovničkom ministaratvu kako sliedi: Proti parlamentarnomu ministarstvu imademo važnih razloga političke i narodnostne naravi. Preduvjet za parlamentarno ministarstvo je taj, da imadu vladajuće stranke skupni program. A stranke, koje bi došle u kombinaciju — ako se sastavi parlamentarno ministarstvo, ne suglase ni u političkih ni gospodarskih načelih. Činovničkomu ministarstvu ne piše se u grieh ako imenuje kojega českoga činovnika a parlamentarni bi ministar kod takovih neizbježivih imenovanja izgubio pristaša. Na sastav samo njemačkoga ministarstva neda se ni misliti, jer bi se moralo obazirati na jednu ili dvie slavenske stranke, koje bi tražile, da se imenuje 3 ili 4 slavenska ministra, koji bi nastojali poslaveniti činovničtvo na štetu Niemaca. Takodjer u carevinskom vieću biva položaj sve to težim, te svaki dogodjaj izazivlje odpor. Činovnička vlada podnese takove navale a da pri tom ne pretrpi nikakove štete, dočim bi parlamentarni ministar u takvom slučaju izgubio na uplivu. Radi toga nije vjerojatno, da bi bile stranke sada zadovoljne s parlamentarnim ministarstvom pošto nisu već daleko izbori. Kod budućih izbora nastupile bi radikalne stranke proti parlamentarnomu ministarstvu, te bi pri tom trpile samo umjerene stranke.

Carevinsko vieće biti će odgodjeno do 4. junija, te će se opet sastati na kratko zasjedanje, da raspravi privremeni proračun, zatim će nastati ljetni praznici.

Carevinsko vieće biti će pak opet sazvano mjeseca oktobra a medjutim nastati će promjene u ministarstvu.

U ugarskom saboru razpravlja se osnova adrese na kralja, koju je predložila združena opozicija. Za te razprave dao je načelnik hrvatskoga kluba dr. Tomašić u ime svoje stranke izjavu, označivši stanovište hrvatskih zastupnika na zajedničkom saboru napram zahtjevu madjarskih radikalaca glede madjarskog zapovjednog jezika kod vojske ili kod madjarskih četa. Tomašić je naglasio, da se Hrvati nemogu odreći svog prava na zapovjedni jezik kod hrvatskih četa.

Ugarska kriza traje i nadalje. Ministar predsjednik grof Tisza bio je dne 7. o. mj. u podužjoj audienciji kod kralja, kojega je izvjestio o položaju. Kako javljaju iz Beča, nije stvorena tamo nikakova konačna odluka o riešitbi ugarske krize.

Iz Zagreba javljaju, da su Hrvati i Srbi u Petrinji ponudili kandidaturu za hrvatski sabor dru Potočnjaku, pozvavši ga posebnim pismom, u kojem mu izriču kao „neustrašivom borcu“ podpuno povjerenje. U samoborskom kotaru imao bi kandidirati nakon izminuća sadašnje saborske periode g. M. Krištof, jer da sadašnji zastupnik g. Kiepach ne kani tamo više kandidirati.

Bugarska.

Ruski car Nikola podielio je bugarskom ministru rata Anin red prvog stepena, a predstojniku generalnoga štopa Stanislavov red.

Iz Sofije javljaju, da se ponavljaju u više pokrajinskih mjesta, tako n. pr. u Plovdivu, Varni, Burgasu itd. demonstracije proti Grcima, koji su počinili pokolj Bugara u Zagoričanima. Prošle subote prigodom imendana grčkoga kralja Gjure bilo je na više mjesta takvih demonstracija. Jedna bugarska četa od 80 ljudi navalila je na grčki gradić Plizura i poubijala 60 Grka, a medju njima mnoge koji su sudjelovali u mrcvarenju Bugara u Zagoričanima. Tako se eto na Balkanu medjusobno mrcvare kršćani pred licem prosvjetljene Europe, koja uvadja tobož već godine i godine svoje reforme u turskih pokrajinah.

Rusija.

Sa rusko-japanskog bojišta nema osobitih viesti. Iz Mandžužrije javljaju, da su tamo pripravne obje vojske na novu navalu pošto su se čete nakon posliednjeg boja kod Mukdena posve oporavile.

Rusko vladivostočko brodovlje. Londonskom „Central Newsu“ javljaju: Četiri ruske torpiljarke iz Vladivostoka navališe na 5. o. mj. o podne na jednu japansku jedrenjaču, pucahu na nju i usljed toga ju zapališe, zatim krenuše prema sjeveru. — O istom dogodjaju javljaju iz Tokia: Četiri torpiljarke ruske vladivostočke mornarice osvanuše jučer zapadno od otoka Jesa i uhvatiše kod Sutsu malu jedrenjaču te ju spališe. Kapetan ladje bude zarobljen.

Ako namjerava admiral Roždestvenskij prije nego krene dalje put sjevera, da se svakako sjedini s Nebogatovom — što mnogi kao nesumjivo predpostavljaju, dok drugi u to sumnjaju — s druge opet strane, ako admiral Togo kani zapodjenuti akciju tek u sjeverokinezkih vodah ili pače i u samom japanskom moru, tad bi do velikih dogodjaja na moru moglo doći ne prije nego izmedju 5. do 10. junija.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iz Rovinja nam pišu: Ovdašnje državno odvjetničtvo odustalo je od sudbenog progona proti 16 godišnjem dječaku Mihovilu-Oklenu iz okolice Vižinade, koji je mjeseca novembra prošle godine ubio svoga otca. Liečnici, sudbeni vještaci, koji su imali dulje vremena mladoga zločinca na motrenju, proglasiše ga ludim, te će biti poslan u koju ludnicu.

Kršćanski nauk za krizmu. Ovime javljamo našemu puku, da su započele instrukcije kršćanskog nauka u stolnoj crkvi za onu djecu, koja se žele dojdućih duhova krizmati, i to od 11 sati do podne za hrvatsku mušku i žensku djecu, od 2 sata po podne do 3 za talijansku žensku djecu, a od 5 do 6 sati za talijansku mušku djecu, svakog dana sve do Duhove.

Premda ova ura nije zgodna za svako diete ipak najtoplije preporučamo našim vriednim roditeljima, da nezapuste ovu zgodu, već da na svaki način nastoje, da njihova djeca uzbudu bez ikakva prigovora točno i svakdano pohadjali ove svete nauke, gdje imaju liepu priliku da se u svome jeziku priprave za sv. krizmu. Mi smo sigurni o sviestnosti našega puka, koji se neće dati zavesti od kojekakvih licumjeraca, već će svoju djecu bez ikakve izlike slati na kršćanski nauk za krizmu i to u našemu milome jeziku.

Našoj dječici pak želimo, da duh sveti prosvjetli duše i pameti njihove, da budu sviestno i častno stupali stazom života, na čast Božju i na diku naroda našega.

Lošinjski kotar

Baška, 1. maja 1905.

Naš novopečeni egida „partita istrijanskoga“ ili talijanstva u Baški, bavio se je sa zahrdjalim perom u nespretnoj ruci na polje žurnalistike. Mjereći papar i zavijajući talijanske „bigule“ pronašao je u Baški novi dub, koji je tobože zavladao na občini odnosno medju občinskim zastupnicima. Što bi pak to bilo? Evo što. Zaslsučkom občinskog zastupstva bijaše imenovan tajnikom jedan mladić Hrvat tobož proti volji občinskog načelnika, župnika, koji su htjeli da dodje tamo jedan „poznati politikant“, dakle po njemu nekakav ultra Hrvat. Kolikogod god je time polaskao propalom Kandidatu za tajničtvo občine Baške, toliko se jest i porezao glede novoimenovanog, jer ako jest neimenovani ultra-Hrvat, imenovani ne zaostaje u Hrvatstvu za neimenovanim, pak neka Egida prikazuje to kroz „Popolo Istriano“ kolikogod hoće. Jedino mu poručujemo da mu je slobodno ove bombe šiljati u sviet isto tako, kao što im jest dozvoljeno uz patentu u svojoj butigi i suhe smokve prodavati — samo bi učinio bolje da i na svoje bombe uzme patent. Kada bi tu imao, možda mu nebi prazna glavica toliko u vis letila!

* * *

Ovdje vlada medju nespašenom familijom našega egide i lipe kumpanije nekakvo veselje, što će ih pohoditi doskora izletom tamošnji patrioti dell' Istria italiana sa kratkorepom kozem na čelu. Tu da se je već ustrojilo u tu svrhu veliko družtvo „d' azioni in centesimi“ da postignu tu veliku „gitu“ u talijansku Bašku. Po azionerima sudeći, koji su na čelu tomu družtvu u povoju, kao n. pr. A. N. (u) tonaz, Gergo i još nekoji, rek bi da će usrećiti sa svojom avitom kulturom našu Bašku. Žalimo samo što se tu umiešalo nekoliko baščana — koji po njihovom kazivanju niesu baš na čast ovom anonimnomu družtvu. Žalostno jest pak, što se tamošnji baščani dadu voditi od ljudiju foreštih da im oni za njihov vlastiti novac priredjuju onakove izlete i sa njihovom pomoćju prikazuju Bašku i baščane kao nekakvo talijansko gniezdo. Ima pravo Egida i bradati Svečić da nosove u zrak dižu radi ovakvog talijanstva. Još žalostnije jest pak, da se tamošnji pravi baščani i domorodci ne mogu sami skupiti te sa ostalima otočanima sami i bez drugih protuha ne učine takav izlet na svoju ruku. A koliko našeg čestitog svieta ima tamo, to bi se lahko moglo učinili i tim osvjetlati lice sebi, rodnom mjestu svomu, te tako pokazali ovim našim mutikašima, da vama u istinu leži na duši čast, ponos i dika naše rodjene grude Baške naše. Evo Baščani, ideja jest bačena, na Vama jest sada da se opoštenite, a mi ćemo Vas otvorena i iskrena srdca dočekati kao pravu i milu braću našu i pritisnuti na naše bratske grudi. Na noge dakle, prenite se, i kličemo Vam u toj nadi do domova dragih Vaših: Braćo, dobro nam došla!

Zahvala. Gosp. Antun i Noe Martinolić sinovi naše rodoljubne obitelji Antuna Martinolića „Povero“, iz Malog Lošinja, sjetiše se u dalekoj Americi (Rosario di Santa Fé) naše pučke škole, te nam uz poklik: „za simbol uzkrsnuća hrvatske sviesti u rodnom nam mjestu!“ dostavljaju iznos od 160 K za nabavu škol. zastave sv. Cir. i Metoda“.

Od napomenute svote darovaše rečena gg. 120 K; dočim su iznos od 40 K sakupila med svojim dalmatinskim prijateljima.

Podpisano izriče im ovime svoju svesrdnu hvalu, dočim se rodoljubima širom Istre najtoplije preporuča za maleni darak, pošto gornja svota niti iz daleka ne dostaje za nabavu liepe „povjestne i svete“ zastave.

Ravnateljstvo pučke škole
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
Mali Lošinj, dne 6. svibnja 1905.

Jos. A. Kraljić,
ravn. učitelj.

* * *

Za pučku knjižnicu u Malom Lošinju primismo nadalje 151 knjigu.

Pokloniše sliedeća gospoda:

Veleuč. g. Josip Martinolić, umirov. profesor, Mali Lošinj 30 kom.; g. Ante Belanić, trgovac, Mali Lošinj, 59 kom.; knjižnica obitelji Vitezić, dostavila nam po svom čuvaru g. Albertu Brozović-u, nadučitelju u Vrbniku 61 kom, g. Josip Picinić, cand. pharm., Mali Lošinj 1 kom. Klub „sv. Cirilo-Metodski zidari“, Zagreb. dostavlja iznos od K 36 46.

Prije izkazano („Naša sloga“, 19. siečnja 1905)	618 knjiga.
Današnji izkaz	151 „
Ukupno	769 knjiga.

Plemenitim darovateljem budi ovime ovime izrečena naša najtoplija hvala.

Mali Lošinj, dne 6. svibnja 1905.

U ime privremenog odbora:

Jos. A. Kraljić,
ravn. učitelj.

Voloski kotar:

Program svečanosti prigodom kongresa slavenskih novinara u Volosko-Opatiji.

(Od dne 14.—16. svibnja 1905.) Subota: 13./5. u 9 sati i pô na večer: Dolazak gospode učestnika i priček istih na stanici Matulje-Opatija. Kićenje lječilišta zastavama.

Nedjelja: 14./5. 1905. u 10 sati pr. p. Sastanak u Narodnom Domu u Voloskom. Otvorenje kongresa. Dame, koje ne bi htjele prisustvovati kongresu bit će po gospojinskom odboru praćene po lječilištu i okolici.

Po podne u 1 sat i pô. Svečani objed, što ga občina Volosko-Opatija priredjuje u počast novinara u Grand Hôtelu u Opatiji. Iza banketa kod povoljna vremena u 3 sata i pô slavenski koncert lječilištne glazbe u Angjelina-parku.

Na večer u 8 sati i pô: Koncert sa plesom u Narodnom Domu u Voloskom.

Ponedjeljak 15. svibnja 1905. u 10 sati pr. p. Sastanak u Narodnom Domu u Voloskom. Nastavak kongresa.

U 12 sati: Skupni objed u restauraciji Narodnog Doma.

U 1 sat po podne: Odlazak u Senj.

Oko 4 sata poslie podne: Razgledanje grada Senja.

U 6 sati poslie podne: Odlazak iz Senja put Opatije.

U 9 sati na večer: Paljenje vatrometa u Opatiji uz glazbu. Učestnici kongresa prisustvuju vatrometu sa parobroda. Za tim izkrcanje gostiju u opatijskoj i voloskoj luci.

Utorak 16. svibnja 1905. u 10 sati pr. p. Sastanak učestnika u Narodnom Domu u Voloskom. Nastavak i zaključak kongresa. Poslie podne odlazak učestnika.

* * *

Za ovogodišnji kongres novinara prijavilo se je osim najavljenih jošte neko 30 učestnika. Razaslati su već i pozivi na zabavu, koju priredjuju u počast gostova dne 15. o. m. u veče.

Koncerat u Voloskom.

Glasbeno dramatičko družtvo u Voloskom i pjevačko-tamburaško družtvo »Lovor« u Opatiji priredjuje dne 14 t. mj. koncerat sa plesom u »Narodnom Domu« u Voloskom u počast »Slavenskih novinara«.

Razpored: 1. Glazba: »Lijepa naša domovino«. Koračnica. — 2. »Proslov.« —

3. Nĕdvĕd A.: »Zvezna«, pjeva pjev.-tamburaš. društvo »Lovor« Opatija. — 4. »Sarafan«, ruska pjesma harm. Ant. Foerster, pjeva mješoviti zbor glaz.-dram. družtva Volosko. — 5. M. pl. Farkaš: »Karišik narodnih pjesama«, udara pjev.-tamb. družtvo »Lovor« Opatija. — 6. »Tri slovenske pjesme«, pjeva mješoviti zbor glazbeno-dramatičkoga družtva Volosko. — 7. Ant. Hajdrich: »Adrijansko morje«, pjeva pjev.-tamb. družtvo »Lovor« Opatija. — 8. »Vijenac narodnih pjesama«, pjeva mješoviti zbor glazb.-dram. družtva Volosko. — 9. »Ples«.

Čisti prihod namijenjen je u korist družbe »sv. Cirila i Metoda« za Istru. Svirati će lječilištna glazba. Početak u 8½ sati na večer. Ulaznina 2 K po osobi. Pristup imadu samo pozvani.

Pazinski kotar:

Na spomen Strossmayera. Za počastiti uspomenu velikana Josipa Jurja Strossmayera, poslao je djačkom pripomoćnom družtvu za djački dom u Pazinu veleuč. dr. Josip Majcen odvjetnik u Krapini putem veleuč. g. V. Spinčića iznos od K 10·—

Isti gospodin odvjetnik vodi knjigu gostova nalazećih se u Krapini, od kojih svaki ima dati najmanje 20 para u istu svrhu.

Ugledali se i drugi u njega!

Tinjan, početkom svibnja. Članovi „Hrvatske čitaonice u Tinjanu" sakupili su se u družtvenim prostorijama na uzkrsni ponedjeljak da proslave uspomenu blagopokojnog biskupa J. J. Strossmayera. Iza kratkog govora, u kome bi ocrtan životopis i velika rodoljubna djela hrvatskog velikana, sakupili su u njegovu proslavu 25 K, te namienili polovicu „Družbi sv. C. i M. za Istru", a polovicu za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu", te je novac odposlan slavnom Uredničtvu dične „Naše Sloge". (Op. ur. Novac smo primili, te je medju raznim prinosima jur objavljeno u 18. broju N. S. od dne 4. t. m.).

Zabava u Tinjanu.

»Hrvatska Čitaonica« u Tinjanu priredjuje u nedjelju dne 14. tek. mjes. domaću zabavu s pjevanjem, deklamacijom, šaloigrom u 1 činu (»Dva terna«) i tombolom.

Ulaznina 10 novč. po osobi. — Početak u 7½ sati na večer.

Škola u Sušnjevici.

Dne 15. ov. mj. otvorila je družba Sv. Cirila i Metoda za Istru u Sušnjevici školu. Odmah prvi dan upisalo se nešto preko 60 djece — doista liepi broj, uzme li se u obzir silnu agitaciju, koju su u one dane razvili neprijatelji one hrvatske škole. U tom bezuspješnom poslu iztaknuo se osobito neki Popović — čovjek stranac koji se izdavao za nekog rumunjskog profesora. Taj »profesor« bio je doista neumoran u laganju i mazanju — te nije u obće propustio zgode a da se ne obori na hrvatsku školu predočujuć ju tamošnjem puku ne samo kao nepotrebnu već i štetnu njegovim interesima. Nego naši vriedni Sušnjevičani nisu htjeli da idu na liepak tomu takozvanomu »profesoru«. Oni znadu, da njihova budućnost zavisi jedino o trajnom sporazumu sa njihovom stoljetnom braćom Hrvatima i poznavanju jezika, s kojim jedino mogu da obće s okolnim življima. Za to se oni digli na toga »profesora« — s prva liepim riečima, dok im nije na posljedku dodijalo te oni udrili na stan gdje se krio taj delija.

Medjutim se je taj novopečeni »profesor« dozvao razlogu i pred tri četiri dana odmaglio, da se ne zna kuda ni kamo. I dobro je uradio, jer poznavajuć budnu sviest onih naših ljudi, uvjereni smo, da ne bi bio tamo dobro prošao.

Razne primorske viesti.

Istarski sabor.

Talijanska većina istarskoga sabora imala je ovih dana u Poreču sjednicu i zaključila obratiti se na zemaljskog kapetana, da uznastoji sazvati sabor na kratko zasjedanje koncem tekućega mjeseca. U tom zasjedanju imalo bi se razpraviti o izsušenju doline rieke Mirne i o jamstvu pokrajine za dio vriednostnih papira, što će se izdati za pokriće troškova električne željeznice Matulje-Opatija-Lovran s pobočnom prugom na Rieku.

Veliki svečani izlet u Divaču.

Dne 14. maja t. g. podružnica »Slovenskog planinskoga društva« svečani izlet u Divaču, da posebnim sjajem proslavi preuzeće uprave »Divačke vilenice« (Carevića Rudolfa špilja). Već od više mjeseci popravlja se i prenačinja u špilji, kod čega odbor nije žalio ni truda ni troška. Špilja će biti razsvjetljena acitelinskim svjetlom, te je nedjelju 7. tek. mj. bio već napravljen pokus s tom razsvjetom koji je podpunoma uspio. Mjestni odbor u Divači čini velike priprave, da na srdačni i dostojni način pričeka izletnike. Izletnici iz Pule odlaze u nedjelju u jutro sa vlakom u 5 sati. Iza dolazka vlakova je svečani posjet špilje, koja će biti sjajno razsvjetljena od 10 sati prije podne do 3 sata po podne. Kroz to vrieme igrat će u špilji glazba.

Sudjelovanje kod izleta prijavila su dosad mnogobrojna narodna družtva, te sudeć po tomu, svečanost će imati čisto sveslovenski značaj. — Poslje objeda bit će u prekrasnoj dolinici kod Divače velika pučka zabava, gdje će uz svirku glazbe zabavljati občinstvo pjevanjem razna pjevačka družtva.

Posebni program svečanosti objavit će se pravodobno. — Vožnja željeznicom do Divače je uz sniženu cienu.

Prijave za izlet iz Pule prima prvi istarski Sokol u Puli.

Utvrde na istarskoj obali.

Zapovjedničtvo ratne mornarice je odredilo da bude u Piranu usidrena jedna ratna ladja da straži zaliv Porto-Rose. I Milje se misli utvrditi kao i zaliv Porto-Rose, te će i ondje postaviti jednu ladju da štiti ondješnje brodogradilište; u Poreču pak će napraviti pristanište za torpediniere.

Biskupski sastanak u Rimu radi glagoljice.

Za dan 21. ov. mj. sazvao je papa Pio X biskupe metropolijâ zadarske, goričke i zagrebačke na sastanak, kojemu je svrha, da rieši pitanje glede staroslavenske službe božje u spomenutim metropolijama. Ob ovom pitanju već su viećali dalmatinski biskupi na predhodnom sastanku kod nadbiskupa Dvornika u Zadru u veljači o. g. Što su biskupi onda zaključili, u javnost nije prodrlo — ali volimo vjerovati, da su se oni složili u uvaženju narodne želje, koja je našla izraza na velikom narodnom meetingu u Splitu god. 1902. Upozorujemo već sada, da se na kompetentnom mjestu kô pravi narodni biskupi živo zauzmu za ovo narodno pravo, s kojim je uzko skopčan vjerski osjećaj našeg naroda. Svaki pokušaj, da se ovo pravo obatali, mogao bi dovesti za sobom kobnih posljedica, koje ne bi bile od koristi ni hrvatskom narodu ni katoličkoj vjeri.

Schillerova svečanost u Beču. Dne 9. maja 1805. umro je jedan od najglasovitijih njemačkih pjesnika Fridrik Schiller. Umro je još dosta mlad, u 46. godini svoga življenja. Jedan je od onih, koji je mnogo trpio u mladjih godinah, trpio i na oskudici svega, pak i hrane, te je već onda dobio klicu prerane smrti; a kojega su počeli razumjevati i podupirati tek zadnjih deset godina njegova života, te kojega slave sad, sto godina nakon njegove smrti. Slave ga ne samo u Njemačkoj, gdje bijaše rodjen, nego i u Austriji. I grad Beč, koji mu je već prije trideset godina postavio krasan spomenik i nazvao jedan od najljepših trgova njegovim imenom, i grad Beč proslavio je stogodišnjicu njegove smrti.

Njemci ne poznaju državnih medja, kad je slaviti znamenitoga Njemca, a to smatraju posve naravskim takodjer službeni Njemci i grada Beča, i pokrajine i države Austrijske, u kojoj ima mnogo više nenjemačkoga nego li njemačkoga naroda. Grad Beč, taj grad koji živi, koji je velik novcem svih narodnosti, pak bi morao sve jednako, bar razmjerno štovati, ne štuje drugih, nego samo njemačku, i tim dakako odbija i on i od sebe i od države druge narodnosti. Proslavu Schillerovu nisu priredili pojedinci, niti za to doprinesli, nego ju je priredio grad iz skupnih gradskih sredstava. Morao je prilično potrošiti. Cieli Schillerov trg se je ukrasilo zelenilom i zastavami. Na njem se je napravilo tribunu, sjedala za kakvih 1500 osoba. Tu su došli ne samo načelnik i podnačelnik i gradski zastupnici nego i viši c. k. činovnici i ministri i sam sadašnji voditelj ministarstva i ministar nutarnjih posala grof Bylandt. Govorio je jedan od svečanostnoga odbora i gradski načelnik dr. Lueger. Pjevali su zborovi od 600 osoba, i tolik zbor učenika i učenica. Jezgra svečanosti sastojala se je u tom, što su djeca pučkih škola, trih viših razreda mužka i ženska prolazila pred spomenikom, da tim počaste uspomenu velikoga pjesnika, i da im to ostane u uspomeni sve dane njihovog života. Bilo ih je 60.000, pred spomenikom prolazili su skoro 2 ure. Ta školska djeca išla su s učiteljima i učiteljicama razdieljena po kotarih grada. Školska djeca svakoga kotara išla su svaka sa svojom zastavom, urešena cviećem i crno-žutimi i crveno-bielimi zastavicami. Djeca svakoga kotara položila su po jedan vienac na spomenik. Sva djeca dobila su peciva. Svuda kuda su imala proći bilo je poskrbljeno za vodu, za potrebe s liečnikom. Sve vožnje su po odnosnim ulicama bile obustavljene. Gledalaca bila je sva sila. Prijazno bijaše i vrieme — krasan svibanjski dan.

Nego tim nisu se svršile svečanosti u slavu glasovitoga njemačkoga pjesnika iz Njemačke, u glavnom gradu Austrije, koje pjesnik nikad ni vidio nije. Tim su samo počele. U ponedjeljak bila su držana dva oveća predavanja o njemu, sdružena s pjevanjem. Jedno takvo predavanje bilo je u najljepšoj dvorani u Beču, u gradskoj viećnici, a držao ga je neki profesor Berger. Drugo bijaše priredjeno u dvorani glazbenoga družtva, a tu je držao predavanje sam ministar bogoštovja i nastave dr. vit. Hartel. Istoga dana slavilo se je Schillera u dvih kazalištih, u kojih su u jednom sudjelovali djaci visokih škola.

U utorak pak dne 9. maja, na dan smrti Schillerove, slavi se Schillera po svih srednjih školah. Djaci dakako niesu imali predavanja, nego su došli u svoje zavode svečano obučeni, te su tu bolji izmed njih predstavljali komade Schillerovih pjesama ili drama. Za to su se više vremena pripravljali u školah tako, da je škola poglavito bila posvećena sve to vrieme Schilleru.

Radi Schillerove slave nije imao u utorak parlament ni sjednice.

Kod sve Schillerove slave nije se slavilo samo Njemca-pjesnika Schillera, nego se i izticalo njemački značaj Beča, pače su nekoji u svojih govorih žalili što je Austrija još odtrgnuta od Njemačke.

† Josip Polić. Dne 2. o. mj. preminuo je na Rieci gos. Josip Polić, pomorski kapetan i zapovjednik parobroda ugarsko hrvatskog parobrodarskog družtva te brat podpredsjednika toga družtva g. Mata Polića. Pokojni Josip bio je čestit rodoljub, iskren prijatelj, uzoran suprug i otac. Vjernomu prijatelju i rodoljubu bila lahka domaća gruda, a njegovim milim naše iskreno saučešće.

Za učitelje. Uvidja se potreba, da se školske popjevke priberu u jednu pjevanku, e da si svaki učitelj pomogne kod pjevanja. Sve pokrajine u Austriji, izim naše i Dalmacije, imadu takove pjevanke. Pred nekoliko godina sabirao ih je jedan naš vriedni drug, i bio je skoro pri kraju s time, ali ga je nesreća stigla te ostasmo bez iste. Nu malo dobre volje, trojica, četvorica sposobnijih u glazbi mogla bi nas domala obskrbiti s njome. Dobiti će zato i potporu od vlade. — Družtvo „Narodna prosvjeta" moglo bi incijativu uzeti, te buduće glavne skupštine na pretresanje dati predlogom, da se izabere odbor od pet lica. Dajmo i tim ćemo nešto doprinieti na oltar domovine. Onda ne će biti škola u kojima se nije pet godina niti jednoga melodijoznoga glasa čulo. „Pjevanje razveseljuje srce i bodri na rad." — Trebalo bi da se uredi i razpis natječaja. Dok do svih učitelja dodje okružnica o razpisu natječaja, prodje rok za natjecanje, pak onda što ćeš . . . Najbolje je, da naša učiteljska družtva zamole u prvom redu gg. c. kr. kotarske školske nadzornike, da blagohotno izvole poslati razpise natječaja cijen. uredničtvu „Naše Sloge", koje će kako mi se je jedanput izjavilo, dobrovoljno i bezplatno uvrstiti ih medju svoje viesti, a u drugu ruku, da smo svi učitelji predplaćeni na istu novinu. „Ruka ruku pere". . . .

Moramo podignuti glas proti tomu, da se u trojku za mjesto učitelja postavlja i učiteljica. Dogadjaj zbio se za učiteljsko mjesto u Lovranu. Molilo je za isto mjesto desetorica uposobljenih i kvalifikovanih učitelja, pak su na prvom mjestu metnuli jednu gdju učiteljicu.[1]) Je li, kako se to slaže sa osobnom politikom, zar ne gospodo Istrijani?! A i onima koji su se zaradi toga mjesta preporučivali, uz zatomljenje svojih narodnih čuvstava, ne služi podnipošto na čast. Naša je škola, i naši ljudi moraju u njoj biti bez ikakve pogodbe. Dvoživstvo kod ljudiju s dobrom savjesti vrlo se osvećuje. Poštenje je pretežnije od zlata. Boje se gospoda na občini u Lovranu, da bi došao čovjek, koji bi bio kadar nešto doprinesti da se osviesti onaj narod, te da zatraži svoje pravo. Zavlačuje se time, što mi znamo već osam godina, dvaput je bilo razpisano mjesto, i do sada je privremeno popunjeno. Morao bi se zakonom ustanoviti i disciplinarni red i za gospodu šk. vlasti, koja se ne drže slova zakona. Zakon točno propisuje kako i što se ima učiniti. Ali taj zakon je samo za učitelje normativan, drugi su valjda oslobodjeni. Bog jest pravda i istina . . !

* * *

Neki dan dobio je jedan učitelj platežni nalog radi globe i to za to, što nije biljegovao utok protiv uskrate 5 godišnjeg doplatka. Stvar se ima ovako: Jedan talijanski učitelj nakon četvrte godine službovanja, položio je ispit usposobljenja. Godinu iza toga razpitao je 1 kvinkvenij. Nakon nekoga okapanja, ministarstvo je u prilog njegov riešilo stvar. Prošle godine učinili su nekoji hrvatski učitelji shodne korake da dobiju na ovaki način prvi doplatak. Poslali su kroz c. k. kot. škol. vieće na c. k. zem. škol. vieće odnosni izvještaj. C. kr. kot. škol. vieće javilo je onim učiteljima, da im se na onakav način kvinkvenij podieliti ne će. Svejedno mogu podnieti utok na c. kr. zem. vieće u Trstu. Učinili su i utok. Kako će se riešiti ne znamo. Samo toliko znamo, da je onaj učitelj platio globu, jer nije biljegovao utok, što se do sada nije dogodilo, akoprem se je nekoliko puta na više oblasti uticao. Za odmjeru globe, dostave iste, i plaćanja bio je pravilni rok izvršitbe, drugo doći će kretom pošte u razmaku od jedne godine. Gg. učitelji, da Vas ne upeknu §§ 43., 64., 81., biljegujte eventualne utoke ovako: Prva stranica utoka, ako je manje od 100 K, sa biljegom od 1 K. Ako je više od 100 K, sa biljegom od 2 K, Svaka dalnja strana biljeguje se valjda na isti način, naš zakonik o tom muči. To je §. 43. Priloge se biljeguje s biljegom od 30 h. §. 64. kaže, tko mora platiti globu — §. 81. kaže, da ako nije biljegovano, što bi moralo biti, plati se dvostruko, mjesto 1 K dvije itd.

„Svaka škola gušta" *Učitelj.*

Rodoljubi pozor!

Podiže se četa mala
Sa nesrećnih naših strana.
Malena je, al' ne hrabra.
U njoj jedva šest junaka:
Ne junaka biranijeh
Po pameti ni po umu,
Već po srcu pretaštome!
Koji no će udariti
Ne na stranca, da uteče,
Nego na nas, da nas s'ječe;
Koji no će i umr'jeti
Za drob častni, kin se diče,
Za drob častni i za robstvo jadno.

Bilo tih junaka, neko doba osam. Ali jer je jedan dobio nad cijelom, jednom občinom na·vanje, odustao od sveobće aktivne borbe, a drugi, cijeneć se preslabim za programatičku borbu, zaostao je,

[1]) Neznate li, da je to nagrada njezinom suprugu radi izdajstva, što ga je počinio na svom narodu? — Op. Ured.

te se povratio, da čuva svoju kuću; ostali su prema njihovu proglasu, ovi: general, pobočnik, opskrbitelj provijande, bubnjar, barjaktar, trubljač. — Za zbilja, guerilski rat je započeo! Najveće agilnosti izim generala, pokazuje trubljač. Svoje nasrtaje poduzimlje i u vlaku. — Sve u šesnaest padaju hrvatsko-klerikalne, natražnjačke glave. Za čim idu? Za internacijonalističkim komunizmom u obće, a napose za ambicijoznim lagodnim životom. Oružje im je: mačjezik; buzdovan-pero. Strategi su izvrstni: Za hip su klerikalci (makar krunicu nose i mole u procesiji) pak liberalci, Hrvati, Talijani, Istrijani, Iliri, Austrijanci, demokrati, autokrati; njihovi, naši, njihovi. Ovim postupanjem izgubit ne će ništa, koristit će Talijanom, škoditi nama, za čim oni idu. Ako bi im slučajno primanjkalo zaire i džebane, pak da se navrate k jednomu od naših, dà im posudi ili dade, neka ih na pravu firmu uputi. Rodoljubi, ne dajmo, da nam nametnici pod kojim imenom budi, naš sok sišu! Pozor! »Poznat ćete ih po njihovim riečima i djelima«. Izvještaj. Na izvidjenju njihovog položaja i moći, opazio sam uz njih još nekoje: par muških i jednu žensku. Čim su me ti prosti vojnici nevriedne vojske opazili, nestalo ih. Puno srčanosti pokazuju ovdje. Dapače, pozvao nas trubljač na megdan. Žalim ga svejedno, jer, ako se nas dvojica primi, ostat će mu ovo: ili da sramotno položi oružje, ili opasna rana.

Biraj, oholane! Zgadjač.

Mjesec maj bez blagdana.

Obično imaju samo mjeseci julij i oktobar nikakovih blagdana izim nedjelja. Ove godine pak neće biti i u mjesecu maju nikakovog blagdana osim četiri nedjelje. Drugih godina dolazilo bi obično u maju Uzašašće Gospodinovo, Duhovi i Tielovo. Ove godine dolaze ove svetkovine radi kasnog Uskrsa sve u mjesecu juniju, a k tomu dolazi još dne 29 junija blagdan Petrova, tako da ove godine ćemo imati u mjesecu juniju četiri blagdana od kojih 3 padaju u četvrtak a jedan u ponedjeljak i četiri nedjelje, u svemu osam praznika.

Predavanje prof. Riste Kovačića o Hrvatima u Italiji.

U sriedu na večer držao je g. prof. Risto Kovačić najavljeno predavanje o četiristogodišnjoj koloniji Hrvata u Italiji. Gosp. Kovačić svojim živim predavanjem znade slušatelje povesti u one daleke strane hrvatske kolonije, medju onaj naš narod, koji je nakon četiristogodina još mnogo sačuvao od govora svoje prvašnje domovine. Kažemo mnogo, jer je začudno što je mogao kroz četiri stoljeća uzdržati neku osebujnost, pored okolnosti i prilika u kojima žive usred naroda čisto Talijanskoga, čujuć u školi, crkvi i na ulici samo talijansku rieč. Uza sve to taj narod tamo još znade da je »skavun«, slaven. — Donašamo ovdje njekoliko pjesmica koje su sačuvane još u tom narodu, a koje je prof. Kovačić točno po naglasku zabilježio.

Evo jedne što mu je kazivala starica Antonija Matasa (Matassa) od 87 godina:

Gredáhu sām po pút' — Ljèljuljkāj!
Vidíhu 'nū dívōjk' — Ljèljuljkāj!
Ku greš, lipā divōjk'? Ljèljuljkāj!
Ni rič tā re' n' umāš' — Ljèljuljkāj!
Sa j' mója, ričí čūdo! — Ljèljuljkāj!

Ovu drugu pjesmicu kazivala je starica Končeta po rodu Vjetin (Vetta) od 82 godine:

Šćēr' mója, šćēr' mója!
Kā će māt' zābit
Tè rūk'?
Māt'-će otvórit
Tvoj škrīn,
Vidit će túna
Tvoj tēg;
Šćēr' mója, šćēr' mója!
Kā će māt' zābit
Tè rūk'?!

Ovu treću pjesmicu zabilježio je prof. Kovačić po kazivanju krojača Vincenza Kjavaro (Chiavaro), kako ju je čuo od udovice Nikole Neri, koji je dao na napuljskom trgu svoju glavu za slobodu Italije. Neri — starinom Crnić ili Crnčić — rado se isticao za života svojim slavenskim porjeklom. Ova pjesmica je tužaljka za izgubljenim dragim:

Dī si pōšā, lipī sūnc'?
Dī si pōla, zvizda mōj'?
Ovō srce biše tvōj',
Kō te ōja sprīdu mēn'?
Sāki hīp te vídoh ja,
Stōjah vēsej krājem tēb',
Rèc' mi; rèc', jès' u nēb',
Dōču t' nā di jès'!

Iz svih ovih pjesmica vidi se, da u njima nema ni jedne tudje rieči, već same čiste hrvatske nekoje starije a nekoje iskrivljene, eli ipak su hrvatske.

Činit će se možda čudno našim Talijanima da u srcu Italije ima naroda koji hrvatske pjesme pjeva. No mi se nismo čudili, kad je umirovljeni pokrajinski kapetan Istre Campitelli rekao da je u južnoj Italiji našao jedno mjesto koje se zove Paka i zaključivao da je istoimeno selo u Kastavšćini talijansko po nazivu. Evo mu još jednog dokaza da su možda baš Hrvati u Italiji dali naziv tomu mjestu.

Nagrada od hiljadu kruna.

C. k. Ravnateljsto Pošta i Telegrafa u Trstu osigurava nagradu od hiljadu kruna onomu, koji će moć dati oblasti saopćenja, da uzmognu uapsiti začetnika provalne kradje, počinjene na 30. aprila t. g. u c. k. poštanskom uredu u Trstu 3 (Tergesteum).

U slučaju da bi došla suvremena i suglasna saopćenja od više prijavitelja, podielit će se naznačeni iznos izmedju prijavitelja. Oblast pridržuje sebi pravo u ovom slučaju, glede razdiobe naznačenog iznosa.

Mali dobrotvor.

Na želju mnogih cijenjenih prijatelja i predplatnika »Maloga dobrotvora« izašli su ovogodišnji 7., 8., 9. i 10. broj toga omladinskoga lista u jednom svesku i u omotu pod imenom »Proljetnice«. Sadržaj im je biran od naših najmarnijih i najboljih omladinskih pisaca Jelice Belović-Bernadzikovske, R. Klaića, Stj. Širole, J. Majnarića, R. bar. Maldinija, R. F. Magjera, M. Jurčića, N. Totha i dr. I u buduće izlazit će »Mali dobrotvor« u četvrgodišnjim svescima, broširan i odrezan. Cijena mu ostaje ista, a to je samo 80 fil. za čitavu godinu, prem će od sada djeca dobivati 2 štampana arka više nego do sada. Pojedini svesci stajat će samo 20 fil. po komadu. Predplata i rukopisi se šalju Fr. Bartužu, ravnaj. učitelju u Zagrebu.

Franina i Jurina.

din-din-din-din, don-don-don-don

Fr. A, si čuja Jure 4 ure, doba od užance; si nam se ruga, kad smo mi davali krunice za reloj, sada si vidija da je doša.

Jur. Ma se štimate, tr su vam ga i neki naši pomogli platiti, da budete pur superbi, jer mi ne gremo drijo za timi bedastoćami i zafož reloja sigurno nas nijednoga ne predobite.

Fr. Da da, ma ištešo jeno malo čikaš.

Jur. Ako želiš baš znati, jeno malo i čikan, jer od kada je ona zlodećina od relojičine, se svaku večer posvadim sa mojom Lucom. Zna koliko je uri, pa kad dojdem iz ostarije kasno, ala Luca repom od metle po brižnom Jurini. Vi ste pak brižni spravljali krunicu po krunicu, a si čita kako Vas je za to neki potajni socijalista pohvalia 'u piccolu?

Fr. Za sigurno nas je moral lipo pohvalit.

Jur. Pohvalil, da, ma ne Vas ki ste spravljali, nego šijore iz Poreča, zač da su Vam ga oni regalali; ala brižne Vaše krunice.

Fr. A je zlodija — to ti ne verujem.

Jur. Ne veruješ? poglej no malo u pikolo od šere od 30 aprila, pa ćeš vidili kako vam je on socijalista zakanta. Mesto da bi biju pohvalija Vas siromašne, on je pohvalija šijore.

Fr. Ma šijori nisu' niš dali.

Jur. Sada vidiš ča su socijalisti, kad im gre za korist; oni nisu niš drugo nego lustra postole od šijori.

Listnica uredničtva i uvrape.

Gosp. dopisniku „Izpod. Učke“. Srdačna Vam hvala na pošiljkama, priobćiti ćemo sve. Kamo sreće da bi Vas sliedila bar jedna trećina Vaših drugova. Preporučamo se i unapried. Da ste nam zdravo!

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tokom mjeseca travnja sliedeći prinosi:

A. utemeljitelji: G. Josip Matika obć. činovnik, Pazin K 20.

B. redoviti: G. Ernest Godina trgovac, Žminj, K 10.

C. darovatelji: Gg. Fran Matejčić c. kr. rav. školski nadzornik, Trst K 40. Oprtljani za molbu K 6, na krugle u čitaoni, Pazin darovanu od N. N. 1, N. N. Pičan ostatak od troškova K 2, dr. Pero Magdić odvjetnik, Varaždin K 10, Josip Iskra kapelan c. kr. mornarice, Pula K 10, činovnička zadruga, Senj K 20, Ljudevit Tomičić, c. kr. dvorski savjet., Trst K 20, županstvo obćine — Dekani K 60. Uredničtvo lista „Edinost“, Trst K 19, Josip Schweitzer načelnik postaje, Buzet sabrao K 5. Na glavnoj skupštini lindarskog družtva za štednju i zajmove na glas smrti blagopok. velikana Josipa Jurja Strossmayera sabralo se medju zadrugari K 15, Vjekoslav Spinčić narodni zastupnik, Opatija za počastiti uspomenu svoje predrage sestre Ane i velikana J. J. Strossmayera K 50, Gašparini-Gržina Ivan, sv. Vital K 10,* Milotić Mate, Gračišće K 2. Oprost fantovščine dr. A. Gržinić obć. liečnika, Pazin K 21·43, kod prijateljskog stola u narodnom domu u Voloskom sabrano K 30, gdja Fanny Stanger, Volosko izgubljenu okladu K 5, dr. Gjuro Červar, Volosko za odkup od tombole K 5. Prva hrv. štedionica, Zagreb K 100, dr. Ivan Kalčić c. kr. štopki liečnik, Zalamihalja (Ugarska) za počastiti uspomenu blagopok. Marka Valesa umir. žup. u Branici K 20. Za počastiti uspomenu blagopok. biskupa Strossmayera dr. Šime Kurelić K 25, dr. Dinko Trinajstić K 25, Bertoša Antun K 10, Marčelja Antun K 10, Barbara Velikanje K 5· M. Cucančić K 2, I. Mandić K 1, I. Mogorović K 1, Marko Zović K 7, P. Matanić K 3, P. Rebek K 5, Frankela Franjo K 10, Zgrablić Martin K 2, A. Grabar K 1, I. Novak K 3, I. Stranić K 2, A. Majžer K 5, I. Dorčić K 1, Bačić J. K 5, A. J. Pilat K 1, Kos I. K 10, V. Marušić K 5, Mrevlje Mirko K 2, Nežić D. K 1, Mavar F. K 2, Nazor V. K 1, I. Ivančić K 5. Dr. A. Gržinić K 5, Dr. J. Baltić K 5, Brolih L. K 5, dr. J. Šebesta K 5, Zidarić Vinko nadučitelj u sv. Petru K 4, Matika J. K 1, Turčinović J. K 1, Frulić Šime, župnik, Grdoselo K 5, Bosnić J. K 1, Sironić P. posjednik, Trviž K 20, N. N. K 2, Antosievitz K 1, Filiplić J. K 1, Jelenić A. K 1, Detelić N. K 1, Vodopivec A. K 1, Corazza G. K 5, N. Lisjak K 1, N. N. K 4.

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

*Isti je darovao i ženskoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu K 10.

Postolara

traži i ponude prima podpisano društvo.

Prednost imadu oženjeni sa 300—400 kruna gotovine.

Stan u naravi a ostalo po dogovoru.

Štokovsko društvo za štednju i zajmove
p. Svet Vinčenat.

NOVI CIVILNI MJERNIK U PULI.

Nadinžinir c. i k. mornarice u miru gosp. Franjo Staněk, prenio je svoj ured kao ovlašteni i zaprisegnuti civilni mjernik u Pulu u ulicu Petilia 8.

POZIV!

Pošto 7. svibnja nije pristupio dostatan broj članova, za obdržavanje glavne skupštine, potpisani pozivlje ponovno sve članove, da dodju na glavnu skupštinu „Hrvatske Čitaone“ koja će se obdržavati u Pazinu u družtvenim prostorijama u subotu, dne 13. svibnja 1905. u 6 sati na večer, sa istim dnevnim redom.

PAZIN, dne 7. svibnja 1905.

Odbor.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije **Antun Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo s Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, voštени svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudca. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku pošilu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb. — Gradska ljekarna, Zagreb.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-murlatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smučivanju glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru (Hrvatska),** kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio, bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje ćutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza; iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik poduesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1295. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache."

2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 4. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

***POBOŽNI MORNAR.** Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio **Karlo Kokolj**, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotczky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.*

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku

Broj 20. Pula, u četvrtak dne 18. maja 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. ju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. u se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pula.

d naručbe valja točno az- iti, ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

o list na vrieme ne primi, a to javi odpravničtvu prenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz- na napiše „Reklamacija".

ovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju se nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utuinje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i drug.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Sastanak naših biskupa u Rimu.

Sv. otac Pio X. sazvao je za dan 21. mj. sve biskupe metropolija zagrebačke, adarske i goričke na sastanak, na kojem imaju konačno riešiti pitanja glede sta- oslovenske službe božje u biskupijah re- enih metropolija i ono zavoda sv. Jero- ima u Rimu.

Pod goričku metropoliju spadaju medju stalim i četiri biskupije Primorja t. j. oričku, tršćansko-koparska, porečko-puljska krčka.

Konačno uredjenje pitanja glede sta- oslovenske službe božje tiče se dakle i našega naroda u tim pokrajinama Primorja, ono je dapače tako važno pitanje za nas narodni obstanak, da si mi ovaj čas važni- ega pomisliti ne možemo. Tečajem prošle godine priobćili smo i mi niz temeljitih članaka o tom važnom pitanju, kojimi je rstan istarski svećenik glagoljaš dokazao epobitno pravo našega naroda na po- rabu staroslovenskog jezika u službi božjoj u naših biskupijah.

Kasnije umolio nas je odličan hrvat- ki strukovnjak u pitanju glagoljice, po- valiv spomenute naše članke, da bi se to manje o tom pitanju u novinama raz- pravljalo, jer da se tim dobroj stvari ni- malo ne koristi, i mi ne spomenusmo više oga pitanja u našem listu.

Sada pako, u oči sastanka naših bi- kupa u Rimu stale su ne samo hrvatske slovenske novine već dapače i njemačke talijanske o tom pitanju svestrano raz- pravljati, te držimo, da smo i mi riešeni vake obveze na šutnju o tom životnom o nas predmetu.

O tom pitanju razpravljali su mjeseca ebrara o. g. dalmatinski biskupi na pred- odnom sastanku kod zadarskog nadbi- kupa. Njihovi zaključci nisu prodrli u avnost, ali su već tada izrazili hrvatski stovi opravdanu nadu, da su se biskupi Dalmacije složili uvaživši vruću želju hr- atskoga naroda, da mu se povrati neopo- ecivo pravo, s kojim je uzko vezano i jegovo vjersko osjećanje.

Zadnje doba izdalo je dalmatinsko većenstvo u Zadru proglas, kojim moli pozivlje biskupe, da se u Rimu živo auzmu za uzpostavu i porabu naše drevne rkvene povlastice i svetinje.

Nu dok se tako živo zauzimlje za to pitanje svećenstvo kršne Dalmacije drži svećenstvo ostalih naših zemalja kao a se to njega i naroda našega i ne tiče. igilantibus jura — veležastna gospodo!

Talijanski listovi Primorja priobćiše vi viest o sastanku naših biskupa, a nekoji njih zaroniše i dublje u to pitanje, čim priobćiše drugi razna mnienja li- ova iz kraljevine o tom pitanju. Tako pretiskali medju ostalim i članak uva- og rimskog lista „Tribuna", što no ga priobćio u broju od dne 8. o. mj. pod slovom: *„Pio X. proti glagoljskoj li- giji"*. U tom članku stoji, da je pozvao X. sve biskupe Dalmacije i Istre, jer hoće, da dokine zloporabe, uvedene u ranske biskupije u pogledu glagoljske rgije. Kako je poznato — kaže dalje — kupi i svećenici služe se glagoljicom u svoje političke protutalijanske agitacije, a toga neće da dulje trpi sadašnji papa u samom interesu crkve.

Bude li uspio Pio X. — nastavlja isti list — tim, da dade razumiti slavenskim svećenikom jadranskih biskupija, da se vjeru neima upličati u narodnostne težnje i da moraju svećenici nada sve vršiti službu mira, tada će narodnostna agitacija u Istri i Dalmaciji izgubiti velik dio one divljačke oštrine, koja vlada sada tamo krivnjom Slovenaca i Hrvata. Tim zaslužnije biti će to djelo Pia X., koji je u stanju kao Mlečić bolje nego itko shvatiti nakanu promicatelja glagoljske liturgije. Stanovište, koje zauzima slavensko svećenstvo je tako uzko, da je nesposobno, da gleda preko nekojih predmeta i da valja da prate slavenski pokret sa nepouzdanjem svi oni, koji drže, da moraju biti sloboda i jednakost glavnimi temelji svakog družtvenog razvoja.

Tako rimski list. Mi dvojimo, da je on ni iz daleka pravi tumač vatikanskih krugova ili čak pape Pia X., nu dobro je svakako, da se zna kako sude o našoj glagoljici oni talijanski krugovi, kojim je inače sv. Otac, crkva i vjera — deveta briga.

Naše će čitatelje po svoj prilici više zanimati, da doznadu kakvo će stanovište zauzeti napram pitanju staroslavenske službe božje naši biskupi i da li će oni na sastanak u Rim. Za presvj. biskupa Mahnića, koji je to pitanje proučio tako svestrano i temeljito, kao malo tko drugi, znademo, da ide u Rim i da će tamo svojim drugovom pružiti dragocienog gradiva za naše sveto pravo.

Ob ostalój dvojici tršćansko-istarskih biskupa neznamo ništa stalna. Presvjetli biskup Flapp javio je svomu svećenstvu i svomu puku, da je pozvan od sv. otca u Rim na biskupski sastanak, i on će valjda tamo poći. Iz glasila tršćanskog biskupa doznajemo, da je imao poći presvj. gosp. Nagl u subotu u kanonički posjet al nije rečeno tamo kad će se vratiti i hoće li i on u Rim. Mi držimo, da se neće oglusiti pozivu sv. otca bez težkih razloga.

Što se tiče držanja ove dvojice presvj. biskupa u pitanju staroslovenskog crkvenog jezika i njegove porabe, to su oni jasno i očito dokazali doslovnom provedbom poznate naredbe zbora za crkvene obrede od dne 5. agusta g. 1898. Pokazali su oni i inače, da su porabi tog jezika u crkvah svojih biskupija odlučni protivnici.

Prvi od njih pokazao je dapače, da je odlučan protivnik i hrvatskom pučkom jeziku u crkvah svoje biskupije tim, što je dao svomu svećenstvu strog nalog, da kod svih obreda taj jezik dokinu i tamo, gdje je kroz stoljeća sve do njegovog dolazka u ovu biskupiju vladno, i nadalje tim, što šalje u čisto hrvatska mjesta ili župe svećenike, koji ne poznaju jezik puka i koji mu ćak i propoviedaju talijanski.

Neima dvojbe, da hrvatski biskupi nastoje ne samo dokazati naše pravo na porabu staroslovenske službe božje, već takodjer, da je uzpostava toga prava u interesu koli sv. crkve, toli vazda njoj vjernog i odanog našeg naroda. Eventualno protivno držanje dvojice ili trojice biskupa nebi smjelo pri tom odlučivati, jer se naš narod nije nikada svojeg prava i svoje svetinje odrekao, nit mu bijaše ono od strane najviše crkvene oblasti dokinuto.

Mi žalimo, što se nije ovom prigodom i naše svećenstvo tršćansko-koparske i porečko-puljske biskupije oglasilo, te zaključujemo ove redke sliedećim upitom našeg ovdašnjeg vriednog druga „Omnibus-a": „Zašto se ne bi i ono maklo u tom pogledu? Ne bi li mogli pokazati neprijateljskim biskupima u pogledu naših narodnih svetinja čuvstvovanje svoje i naroda? Znamo, da su vremena uz ovaj sistem raznarodjivanja teška za naše narodno svećenstvo . . . ali bez priegora i žrtava nema napredka".

Sastanak slavenskih novinara.

Kako nam javljaju iz Voloskog-Opatije učinio je tamošnji odbor za doček milih slavenskih gostova što mu bijaše moguće, da im bude boravak u onom dielu naše Istre što udobniji i što ugodniji.

Slavenski gosti počeli su dolaziti u Volosko i Opatiju već subotu u jutro a više njih poslije podne te ih je odbor liepo dočekao, pozdravio i ukonačio.

Gosti iz Hrvatske stigli su preko Rieke te bijahu u Opatiji vrlo srdačno dočekani. Medju ovimi nalaze se gg. Gjalski sa gospodjom, Dr. Dežman, Dr. Lorković, Dr. Cihlar, Vilder, Zindel i drugi, koji su kasnije tamo stigli.

U subotu na večer došla je većina gostova željeznicom iz Sv. Petra, te ih je na postaji Matulje dočekalo i srdačno pozdravilo množtvo tamošnjeg naroda.

U ime obćine Kastav pozdravio je srdačnom dobrodošlicom mile slavenske goste načelnik g. Kazimir Jelušić, za njim nazvao im je dobrodošlicu odbornik iz Voloskog g. Dr. Poščić. Sakupljeni tamo narod klicao je oduševljeno slavenskoj braći, pucali su mužare, palili umjetne ognje itd.

Iza toga posjedoše gosti i deputacija iz Voloskog u pripravljene kočije te se odvezoše u Volosko, gdje im prirediše vrlo svečan doček. Goste je pozdravio načelnik g. Dr. Stanger a mnogobrojno občinstvo popratilo je njegov pozdrav burnim klicanjem.

Odbor za doček gostova, kojih je stiglo tada preko 80 odpratio ih u opredieljene stanove u Voloskom i Opatiji te se svi kasnije (iza 10 sati) nadjoše u Opatiji u „Velikom Hotelu", gdje se u prijateljskom razgovoru do kasno u večer zadržaše.

Medju gostovi, koji stigoše željeznicom iz Sv. Petra, nalaze se gg. Dr. Baranjski, Hurban, Kuffner, Hribar, Holeček, Govekar, Colić, Dr. Tresić, Kučinić, Vejvara, Malovrh, Baxa, Klofač, Hovorka, Grahovski, Vergun itd.

U nedjelju u jutro započeo je svoja viećanja VI. sastanak ili kongres slavenskih novinara, kojih se je sakupilo preko 150 uz njihove rodjake i druge goste u Voloskom — Opatiji. Ova naša krasna mjesta jesu svečano okićena zastavami i zelenilom, dočim se natječe naše pučanstvo sa odborom na čelu i upravom ljećilišta za što ugodniji boravak naše slavenske braće.

Prije otvorenja kongresa u prostranoj i krasnoj dvorani „Narodnog Doma" u Voloskom, vladalo je tuj živahno obćenje izmedju starih znanaca i novih drugova, koji se tuj upoznaše. Zatim je sliedilo

Otvorenje kongresa.

Nešto prije 10 sati u jutro otvorio je urednik pražkih „Národni Listy" g. Holeček kongres hrvatskim nagovorom izpričav predsjednika novinarskog saveza g. Chilinskoga, koji je izostao radi obiteljskih razloga. U svom govoru iztaknuo je g. Holeček važnost ovakvih novinarskih sastanaka i u obće novinara, koji siju sjeme na narodnom polju čekajući dok to sjeme nikne i plod donese. Novinari — reče — nisu političko tjelo, ali su marljivi narodni radnici.

Zatim je pozdravio svoje drugove na čarobnoj obali krasnog hrvatskog mora. Sjeti se na koncu pokojnih drugova novinara, članova saveza i prošlih novinarskih sastanaka.

Gosp. Hovorka predložio je na to predsjednikom ljubljanskoga načelnika Hribara, I. podpr. Gjalskoga a II. poljskog pisca Zdziechowskoga.

Gosp. Hribar govorio je svoj govor u raznim slavenskim jezicima. Počeo je hrvatski, pozdraviv Hrvate u Liburniji i na Kvarneru; nastavio je češki sjetiv se I. kongresa u Pragu i zasluge Čeha, nastavio onda poljski sjetiv se drugog kongresa u Krakovu, te opet ruski govoreći o slavenskoj ideji ovih sastanaka. Nastaviv opet hrvatski spominje koristi Hrvata i Srba od uzajamnosti, a onda slovenski spomenu probiti po Slovence. Napokon je predložio brzojavne pozdrave vladaru, pa načelnicima gradova gdje se obdržavali do sada kongresi t. j. Praga, Krakova, Dubrovnika i Plznja. Ljubljanu ne spominje jer je on sam načelnikom njenim.

(Nastavit će se)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. maja 1905.

U sjednicah zastupničke kuće prošloga tjedna, sriedu, četvrtak i petak, razpravljala se je carinska tarifa, u podrobnosti, to jest, ustanovilo se je koju tarifu će se imati plaćati za uvoz a koju za izvoz pojedinih predmeta, izmedju monarhije Austro-Ugarske i drugih država; i zakonsku osnovu o carinskoj tarifi. Predmet je to, koj bi u običnih vremenih trebao tjedana, a evo se je razpravio u malo sjednicah, doista dugih. Trajale su po osam i devet ura. Znamenit je to uspjeh za vladu baruna Gautscha. Kao da se sve stranke od njega nadaju dobru. Znamenito je to i obzirom na drugu polovicu monarhije, koju će se, moguće, tako prisiliti da i ona glasuje tu istu tarifu i isti zakon. Austrijska vlada je ujedno pozvana od svega parlamenta, da prouči kako bi se uredilo carinsku tarifu i prema Ugarskoj, i prema vanjskim državam, kad bi ugarski parlamenat htjeo imati svoje vlastito carinsko područje.

Sjednica od subote trajala je od 10 do 2 sata pak od 4 do 11½ u noći. Od 2 do 4 pretrgnula se je, da se zastupnikom dade vremena za sprovod njihova druga zastupnika Strohbacha, prvoga bečkoga podnačelnika i podpredsjednika Niže-austrijskoga sabora. Uz najgore vrieme, uz kišu i vjetar, obavio se je taj sprovod najvećim sjajem, i u prisustvu velike množine ljudi, što kod samoga sprovoda, što gledalaca.

Najveći dio sjednice zaokupila je razprava o vladinoj zakonskoj osnovi za ustanovljenje pravne fakultete sa talijanskim naukovnim jezikom u Roveretu, u južnoj Tirolskoj.

Talijani, hoteć da bude ta fakulteta u Trstu, prije su ju zabacivali. Sad na jednom su počeli zahtjevati da se razpravi u prvom čitanju i da predje u proračunski odbor. Grozili su se i obštrukcijom ako se to ne dogodi. Sbor načelnika stranaka i predsjednik njim je obećao da će se ta razprava provesti, prije nego li se odgodi sjednice, i to se je zbilo. Do sadanjega hipa mislilo se je, da će sve stranke dati kod razprave samo kratke izjave. Al pošto su njeki pojedini zastupnici, dr. Erler Njemac i Plantan Slovenac, izjavili da će govoriti dulje, onda su govorili i mnogi drugi.

Prvi je govorio zastupnik dr. Bennati. Talijane — veli — ne zadovoljava vladina osnova. Oni neće pravne fakultete ni u Roveredu ni u kojem drugom gradu nego samo u Trstu, „talijanskom gradu", jedinom u kojem može uspjevati, i koj je moralni talijanski glavni grad. Dakako da nije manjkalo ekspektoracija, kako se sa Talijani u Austriji najgore postupa, i kako pravednost zahtjeva, da njim se dade pravna fakulteta u Trstu. Bennati-u je aplaudirala galerija, odnosno talijanski djaci na njoj sakupljeni; na što su se Sve-Njemci srdili, a jedan njih klicao: kada će se danas početi strieljati! (Aludirao je na streljanje djaka u Insbrucku za poznatih nemira).

Zastupnik Romanczuk, Rusin, pozdravlja simpatički zakonsku osnovu, i izjavlja posve kratko, da treba ustanoviti i rusinsku univerzu, a prije svega rusinsku pravnu fakultetu u Lvovu. Njega je pretrgavao Šenerer, rugajuć se takovim zahtjevom.

Zastupnik Plantan govorio je odulji govor, temeljeć to tim što njegova stranka nejma svoga člana u proračunskom odboru, te neće imati zgode izjaviti se u stvari. On je za pravnu fakultetu talijansku u Roveretu. Protivan je tomu, da bi bila u Trstu. To nije talijanski grad. Tamo je i Slovenaca, kojim bi talijanska fakulteta u narodnostnom obziru jako škodila. Talijani su nepravedni prema Slovencem, nedaju njim ni pučkih škola. On pri tom dokazuje kako je nuždno da se uzpostavi slovenska pravna fakulteta u Ljubljani. Kranjska je za nju glasovala 500 tisuć a grad Ljubljana 100 tisuć kruna. Ima učenih Slovenaca koji bi mogli biti profesori na fakulteti.

Ministar bogoštovja i nastave dr. vit. Hartel kaže, kako je vlada učinila mnogo u zadnjih trih desetletjih za visoko školstvo. Ona zna da treba toga još mnogo učiniti, ne poriče opravdanost iztuknutih zahtjeva; al dodaje da nije lahko u kratko vrieme nabaviti ni sredstava nit profesora. Obzirom na Hrvate vlada je izdala naredbu, po kojoj mogu hrvatski pravnici sve nauke svršiti u Zagrebu i tamo položiti sve izpite, te samo popuniti jih u Beču, i to hrvatskim jezikom. On ne nieče potrebu nit glede zahtjeva Rusina, nit glede zhtjeva češke univerze u Moravskoj, nit glede slovenske pravne fakultete u Ljubljani. O tom svem će se potanje izjaviti u proračunskom odboru. Sada se izjavlja o talijanskoj pravnoj fakulteti u Roveretu. Talijani mogu iz toga, da je vlada odnosnu osnovu podnesla, vidjeti, kako jih ista ne samo ne prezire, nego pače osobito u obzir uzimlje. Oni su zlovoljni što je neda u Trstu. Ali za Trst nije se vlada mogla odlučiti, jer gradovi sa mješovitim stanovničtvom nisu za jednojezične zavode. Sve prednosti koje bi mogao Trst za to imati prevladjuje okolnost, da Trst ne leži u čisto talijanskoj okolici, na čisto talijanskom zemljištu. Treba gledati da se ne stvori novih pozorišta svadja.

Dr. Conci, konservativni Talijanac, govori kao i liberalni Bennati, a tako isto i dr. Verzegnassi, za Trst kao jedini za to sbodni grad.

Socijalno-demokratički dr. Ellenbogen je za talijansku fakultetu u Trstu, iz načela da treba svakoj narodnosti dati zgodu da se izobrazi. Odsudjuje narodnostne prepirke i veli da se ih može riešiti jedino nacionalnom autonomijom. Ako Austrija to skoro ne učini ona će propasti.

Dr. Erler je kao zastupnik Insbrucka, kao tirolski Njemac i kao Njemac u obće proti svakoj talijanskoj universi ili fakulteti bilo gdje u Austiji. On veli da statistike doista prikazuju nešto preko 700 tisuća Talijana, ali da tu ima Ladina i Furlana, koji neće da budu Talijani; da ima u onom broju nadalje Njemaca i Slavena. Ono što je pravih Talijana, to su doseljeni, a ti ne zaslužuju da im se dade bilo univerza bilo fakulteta. Talijanom u ostalom ne ide za kulturnu potrebu, nego za dosegnutje političke svrhe. Najžešći irredentisti su najžešći vikači za talijansku univerzu. Austrijska vlada mora biti posve sliepa ako toga ne vidi. Jako se varaju razni njemački političari, ako se nadaju da će prijaznostju naprama Talijanom dobiti ih kao saveznike.

Dr. Žaček u ime mladočeske stranke izriče u kratkoj izjavi nuždu druge češke univerze u Moravskoj.

Svenjemac Stein daje i obrazlaže izjavu svoje stranke. On i njegovi sumišljenici su proti talijanskoj fakulteti u južnom Tirolu, jer je i taj jednom spadno njemačkom savezu, „Bundu", a svi predjeli koji su pod taj savez spadali moraju njemački biti. On je i proti talijanskoj fakulteti u Trstu, i gdje mu drago u nekdanjih pokrajinah „Bunda". Talijani mogli bi se još sada nagoditi s njimi, sa Svenjemci dok je doba: zadovoljiti se sa nešto porabe talijanskoga jezika u školah i uredih, i tim da polaze sveučilišta u Italiji. Kad dodju k nama *pruske Pickelhauben*, onda će biti prekasno za to. Isto tako kako je Stein i drugovi proti talijanskoj fakulteti, tako je i proti češkoj u Moravskoj, i proti naredbi glede hrvatskih djaka na hrvatskoj univerzi. Govornik najzada najbezobzirnije napada na dra Ellenbogena, koji da je svojim govorom samo snubio talijanske socialne demokrate u Trstu da može i dalje sabirati novaca medju njimi; i napada sve druge socijalne demokrate, imenujuć Dašinskoga, koji su kadri i dvie ure govoriti a da im se ni ovratnik ne oznoji. To je znak da ne govore iz srca, od osvjedočenja, nego umjetno. U govorih udaraju na vladu, a par sata iza toga gmižu pred ministri.

Dr. Ploj, u ime slavenske sveze pozdravlja simpatički predlog za Rovereto. Sporazuman je sa vladom, da Talijanska univerza ne može biti u Trstu. Ujedno sa predlogom za Rovereto morala je podnesti predlog za slovensku fakultetu u Ljubljani.

Biankini je takodjer za Rovereto. Kad bi se pak imala talijanska fakulteta ustrojiti u Trstu, tad bi se to smjelo dogoditi samo u sporazumu sa Slovenci i Hrvati.

Tim je svršila razprava, i predlog je prešao u proračunski odbor, gdje će biti razpravljen pak pred kuću iznešen.

* * *

Subotu razpravljale su se takodjer neke promjene gospodske kuće u zakonskoj osnovi o kućarenju. Prešno se je razpravilo zak. osnova glede vojničke predprege u miru, u prvom čitanju.

* * *

Zastupnik Spinčić podnesno je interpelaciju glede hrvatske pučke škole u Cresu i odnosne komisionalne razprave, gdje se je c. k. kotarski kapetan pokazao većim kroatofobom nego li i sami creski Talijani; i drugu povodom zavlačenja, sa strane c. kr. vlade, riešenja pitanja o kongrui u Kortah, te Truškah, Marezigah, Dekanih, Materadi i Plaviji. Kod toga se ozlovoljuje i slovenske svećenike i slovensko pučanstvo. Tomu treba na kraj stati, te ne zavlačiti, i pravedno riešavati. Treba i o tom misliti, da se kongrua u naravi pretvori u kongrua u novcu.

Politički pregled.

U Puli 17. maja 1905.

Austro-Ugarska.

U subotnoj sjednici carevinskoga vieća razpravljen je bio zakon o kućarenju, što ga je gospodska kuća povratila car. vieću uz neke promjene. Nu carevinsko vieće prihvatilo je prvobitnu osnovu velikom većinom bez ikakve promjene, te će tako ta osnova doći po treći put na razpravu pred gospodsku kuću.

Upućenjem osnove o ustrojstvu talijanskog pravoslovnog fakulteta nastavnom odboru, svršilo je carevinsko vieće za sada svoje sjednice te bijaše odgodjeno dok svrše svoj rad nekoji zemaljski sabori.

Dne 14. o. mj. priošćio je službeni list bečke vlade carsko pismo od dne 10. o. mj., kojim se saziva: češki sabor za dne 18., bukovinski za dne 17., istarski za dne 25, dolnjo-austrijski za dne 17., i voralrberški za dne 17. o. mj.

Istarski sabor sazvan je i ovaj put u Kopar. Riešiti imade dvie važne osnove gospodarske struke t. j. osnovu o uredjenju rieke Mirne i osnovu o gradnji električne željeznice Matulje-Opatija-Lovran itd.

Jučer je prošlo deset godina, što je grof Goluchovski imenovan bio ministrom izvanjskih posala Austro-Ugarske. Parlamentarsko povjerenstvo poljskoga kluba držalo je tim povodom pogovor, na kojem se je viećalo o tom, kakvu da se dade izjavu ministru zemljaku. Ministru je stiglo množtvo čestitaka iz monarhuje i od stranih dvorova i diplomata. Goluchovski, kojemu je sada 56 godina, služio je prije u Bukareštu kao poslanik Austro-Ugarske a dne 16. maja 1905. bio je imenovan ministrom izvanjskih posala kao nasliednik grofa Kalnoky-a.

Većina madjarskoga sabora prihvatila je adresu na kralja kako ju bijaše predložila združena opozicija. Za razprave o adresi dali su svoje izjave hrvatski zastupnici na zajedničkom saboru dr. Tomašić, Josipović i Kovačević označivši stanovište, koje zauzimlju oni napram toj adresi i napram madjarskoj opoziciji. Sada se Madjari pitaju da li će kralj odgovoriti na tu adresu i u kojem obliku ili u kojem smjeru.

Hrvatska opozicija zaključila je pozvati sve oporbene narodne zastupnike na sastanak, da odrede stanovište, koje imadu zauzeti napram krizi u Ugarskoj, odnosno da stvore zaključke, koje bi se imalo provesti obzirom na sjedinjenje Dalmacije sa Hrvatskom.

Za izborni kotar sa biralištem u Petrinji razpisan je izbor narodnog zastupnika za dne 25. o. mj. Za taj izborni kotar boriti će se tri kandidata t. j. vladinovac veliki župan Budisavljević i dva opozicionalca t. j. dr. Potočnjak i Stjepan Radić. Žalostno je što se opozicijonalci ne mogoše do sada složiti te bi mogao radi njihove nesloge prodrieti vladinovac. Taj razdor opozicijonalnih izbornika valja oštro odsuditi jer stavljaju u pogibelj jedan mandat i jer se oba njihova kandidata u glavnih načelih programa slažu.

Dne 15. o. mj. sastaše se u Zagrebu tajnici trgovačko-obrtnih komora iz čitave Hrvatske, da se posavjetuju o načinu kako bi se imalo oprieti težnjam Madjara za odcjepljenje Translajtanije od Austrije u carinskom pogledu. Tajnici kane sastaviti spomenicu, koju će predložiti predsjedničtvu hrvatskih trgovačkih komora.

Srbija.

Naredna skupština biti će sazvana dne 21. ili najdalje dne 23. o. mj. na izvanredno zasjedanje, da rieši pitanje o novom zajmu od nominalnih 110 miljuna dinara

Mnogi biogradski listovi nisu zadovoljni s ovim zajmom predbacivajuć vladi, što je uz nepovoljne uvjete sklopila taj zajam.

Svakako zajam treba da odobri narodna skupština, koja će biti u tu svrhu do mala sazvana. Da li će ga onako odobriti ili ne, to se još ne može predvidjati, zna se samo toliko, da su samostalci i liberalci protivni svakom zajmu.

Bugarska.

Iz Carigrada javljaju, da bi imali tursko-bugarski komesari doskora zajednički proputovati nekoliko pograničnih točaka. Bugarskomu komesaru generalu Andrejevu podieljen je veliki kordon turskog medžidijskog reda.

Kako javljaju iz Sofije imao bi se knez Ferdinand do mala podati opet u Pariz. Taj posjet imati će službeni značaj te će se vršiti prvih dana mjeseca junija, neposredno nakon posjeta španjolskog kralja Alfonsa. Kneza Ferdinanda neće pratiti nijedan ministar. Iz čestog putovanja kneza Ferdinanda zaključuju njegovi protivnici, da obilazi dvorove i vladare radi kraljevskog naslova, koji mu leži toliko na srcu.

Rusija.

Vrhovni zapovjednik general Linjević javlja iz Mandžurije, da je došlo posliednjih dana do manjih okršaja izmedju ruskih i japanskih četa. Reć bi, da neće doći na kopnu do velike bitke dok se ne sukobi ratno brodovlje. Od toga sukoba odvisi za jednu i drugu ratujuću vlast dalnje držanje na kopnu. Bude li potučeno japansko brodovlje, tada bi se našle japanske čete na kopnu u pogibeljnom položaju, jer bi se našle odsječene od svoje domovine. Japanski poraz na moru bio bi neizličiv udarac za njih, jer bi prestali biti gospodarima mora i nebi mogli dovažati hranu, streljivo i ostalo svojim četama u Mandžuriji.

I Rusija bi bez dvojbe težko ocutila novi poraz na moru, nu za nju nebi bio tako očutljiv kao za Japance, kad bi oni poraženi bili. Oni su bo sada napeli posliednje sile dočim se Rusija neprestano oboružava na kopnu i na moru i njezine finance nisu ni iz daleka izcrpljene. Ona pripravlja već i četvrto ratno brodovlje, koje ima za koji dan odploviti put dalekog iztoka, a bude li potrebno pripraviti će i novih brodova.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sazlv Istarskoga sabora. Iz Beča nam piše prijatelj, da će biti sazvan istarski sabor na kratko izvanredno zasjedanje za dne 25. o mj. u Kopar. Za tog zasjedanja imalo bi se razpraviti samo dva važnija predmeta t. j. osnovu o obćenitom uredjenju rieke Mirne i njezinih pritoka te kako da se pruži zemaljsku jamčevinu za gradnju električne željeznice Matulje-Opatija-Lovran, eventualno sa produljenjem pruge do Rieke.

Koliko nam je ovaj čas poznato, naši narodni zastupnici nisu jošte primili nikakve službene obaviesti o predstojećem sazivu našega sabora, no naš je bečki prijatelj stalno dobro obaviešten, te možemo držati njegovu viest kao gotovu činjenicu. (v. Politički pregled).

Čudnih II nazora! Naš posliednji podlistak, u kojem opisuje dopisnik obćenito „Nadzornika", dao je povoda koliko nam je v[illegible] do sada poznato dvojici nadzornika, da se na nas, na naš list i na naše suradnike silno srde. Mi ne pojmimo te gospode. Naš dopisnik pisao je —

Nastavak u prilogu.

kako nam javlja — obćenito, pa se nadjoše zbog njegovog sastavka odmah dvojica njih uvriedjeni. Bog znade koliko će se još javiti nadzornika, koji će ovaj opis na sebe protegnuti.

Molimo dakle koli onu dvojicu, toli sve ostale nadzornike, koji su možda onim opisom koliko toliko nemilo pecnuti, da nebudu toli ćutljivi.

Visoki gosti u Puli.

Od utorka na večer nalazi se u našem gradu Nj. V. nadvojvodkinja Marija Josipa i Nj. V. nadvojvoda Dragutin Stjepan.

Jučer je pak došao parobrodom Pelagosa iz Trsta pokloniti se visokim gostovimā namjestnik Trsta i Primorja Nj. P. knez Hohenloe.

Blagoslov škole u Vinkuranu.

U nedelju poslie podne obavio se u Vinkuranu svečanim načinom blagoslov nove školske zgrade, koju je podigla Družba sv. Cirila i Metoda. Blagoslov je obavio premanturski župnik veleč. Matić hrvatskim jezikom. Ovoj skromnoj narodnoj slavi prisustvovao je liepi broj naroda iz Pule i bližnje okolice: Premanture, Medulina, Ližnjana, Pomera; a bilo bi za stavno još više naroda, da se nije bilo bojati ružnoga vremena. Iza blagoslova odpjevaše pjevači hrvatsku himnu, poslije čega progovoriše narodu gg. dr. Ivan Zuccon i dr. Matko Laginja onako liepo i riječito kako to oni umiju. Njihovim riečima je oduševljeni narod barno povladjivao.

Ciela slava prošla je liepo i dostojanstveno što služi na čast samoj slavi i narodu.

Konsumno društvo u Puli-Kroacija.

C. k. okružni sud u Rovinju kao trgovački sud uneslo je u svoje registre ovo novo društvo te ga registriralo pod imenom »Konsumno društvo u Puli-Kroacija, registrana zadruga na ograničeno jamčenje«. — Društvo će sada započeti svoje djelovanje, te mu ponovno želimo najbolji uspjeh. Da pak uzmogne postići svrhu, kojoj je namienjeno i uspješno napredovati, stoji sada najviše do članova i upravitelistva, Osobe pak, koje sačinjavaju upraviteljstvo, jamče nam, da ovo mlado društvo neće sustati na pol puta, već će kročiti ponosno napried uz geslo: jedan za sve a svi za jednoga.

Samo napred!

Nadzornik na službenom putovanju.

Veleučeni gosp. Fran Matejčić, c. kr. zemalj. nadzornik, prispio je u utorak prvim vlakom u Pulu, te je cieli dan nadzirao obuku na trorazrednoj hrvatskoj družbinoj školi u Puli u Šijanskoj ulici. Po podne od 4 do 6 sata, obdržavao je konferencu sa učiteljskim osobljem.

Gospodin nadzornik, izim Pule, nakan je posjetit jošte koju školu u kotaru.

Dragom našem nadzorniku kličemo: dobro došao!

Svečanost u Šijani.

U nedjelju u 8 ura jutro obavio je monsig. Zanetti, župnik puljski, svečanu službu Božju u crkvi blažene Djevice u Šijani. Tamo su se sletili radnici kršćanskog osvjedočenja pod vodstvom društva »circolo cattolico«, na čast sv. Josipa zaštitnika radničkoga.

Prečastni Zanetti pod sv. misom propoviedao je. Treba mu priznati, da je izvrstan, ognjen govornik. Razložio je u kratko razliku izmedju kršćanskih i bezvjerskih sociala, a na koncu molio je, da se vrate na pravi put oni, koji su na krivom.

Crkva je bila dubkom puna, a bilo je svieta i okolo nje.

Jedna nas boli i pri tomu. Od svake stotine bilo je tamo, nećemo reći odviše, barem 70 glava naše krvi, pak je propovjed bila samo talijanska. Prečastni Zanetti, da Vi znate, kako bi se hrvatskoga puka milije i dublje uhvatila Vaša liepa nauka neka čuva svoju narodnost, kad biste to bili rekli takodjer u hrvatskom jeziku. A ovako dolazi nam bolno na um ona: »Populo meus, qui te beatum dicunt« itd. — — —

Za Strossmayera u Šajinama.

Kako je bilo u našem listu javljeno, obdržavale su se dne 9. tek. mjes. zadušnice za velikog hrvatskog biskupa Strossmayera.

Tom prigodom sakupilo se tamo medju rodoljubima K 74·35 za »Družbu sv. Cirila i Metoda u Istri« i za »Djački Dom« u Pazinu, svakomu polovicom.

Ovo je zaista liepi primjer rodoljubne požrtvovnosti i znak budne svieti medju tamošnjim hrvatskim pučanstvom. — Živili rodoljubi i množili se takovi!

Lošinjski kotar:

Mali Lošinj 2./V./05.

Danas u 9 sati u jutro obavio se sprovod pok. Pavla Tarabochia pom. kapetana, u životu ljutog Talijana. — Pokojnik je ipak čas prije smrti zatražio vjerske uljehe, koje mu je pružio kamaleontski svećenik O. Haračić (koji se sad podpisuje hrvatskim, sad talijanskim pravopisom), nu sprovod se je obavio bez svećenika, bez zvona te ravno iz kuće u grobište. — Pred liesom stupala je glazba, za njom nješto vienaca, onda pokojnikov lies, za njim množtvo puka. Vidili smo našega „Magnifico Podesta“, onda vrloga občinskog liečnika, još boljega Padrinčića, simpatičnog Slivića to jest bilježnika Vidulića itd. — Sjetili se ipak da nješto valja pjevati, na što onda ravnatelj Nautičke škole u kani Nikola Kozulić vulgo Tikvica i stari Kontin i Palzina kao ptice lastavice zapjevaše, čim se sprovod uputio: Miserere mei Deus...! Došavši do grobišta, u crkvi sv. Martina dogodila se prava sablazan; navedenim trim pjevačima pridružili se mnogi drugi, te na sav glas zapjevaše: Miserere i De profundis.

Ako gospoda Hrvatski izrodi, drže da je liepo ovo njihovo postupanje, da je liepa ova komedija sa lješinom pok. Pavla Tarabochia, prudilo im.

De mortuis nihil nisi bene, te se dapače mora punim pravom tvrditi, da je pokojnik implicite već time da se je s Bogom pomirio, zaželio pristojan kršćanski pokop, ipak priznati se mora, da se obitelj Tarabochia, opojena janjičarskim duhom drži daleko od Boga i crkve Njegove, osobito odkad je zasjeo župničku stolicu veleč. g. dr. Bonifačić. — Lanjske naime godine umro je Felicijan Tarabochia, brat sada umrlog Pavla, te sa svim tim da je pok. Felicijan čas prije smrti naredio da se ga ima nositi u crkvu sa svećenstvom, ipak su se njegovi protivili tome, te ga ponieli ravno u cimiter, a sada pokojni Pavao, nalazeći se onda u Trstu, brzojavio je da se pokoj. Felicijana nesmije u crkvu nositi!

Lani se dakle jednoga a ove godine drugoga brata sprovelo bez sudjelovanja crkve u crnu zemlju, praćeni samo glazbom, koja kad se vraća svira vesele koračnice! Glazba, koja je bila zanickana za velebnu procesiju u noći od velikog Petka, zanickana dakle slavi Božjoj, pratila je evo lješinu prostog jednog čovjeka.

Dok je trajao sprovod, na mjesto zvona na župnoj crkvi, udarao je zvon u velikoj kapeli na brdu Kalvarija, te mi se sada nameće dužnost da upozorim o tome crkvenu oblast, e da se stane na put dalnjim zloporabama. — Ključe te kapele drži po nasljedovnom pravu obitelj Vidulić, čiji je član i naš glasoviti bilježnik. — Ta je obitelj jednom u stara vremena bila na glasu radi svojih vrlina, te je iz nje potekao glasoviti župnik Don Stefan Vidulić učenjak na glasu. — Obitelj Vidulić ima dakle dužnost držati u redu spomenutu kapelu, koja čini mi se nije, što se tiče reda i čistoće, bez prigovora; nu čini mi se da ipak obitelj Vidulić nije uoblaštena zvoniti u toj kapeli kad njoj se prohtije, te bi onda mogla svojevoljno dati obaviti tamo kakav liturgički čin bez znanja, odnosno bez privole crkvene oblasti; jedan bi liepi dan n. pr. naš civilni župnik i ujedno ravnatelj nautičke škole, uz dvojicu civilnih kapelana Kontina i Palzinu mogli držati misu „in terza“! Nego pustimo šalu na stran, te se obraćamo do veleč. župnika da razvidi stvar i uredi potrebito da se što takova ne ponovi više. Po mom mnienju trebalo bi energično i bez obzira nastojati da ključi spomenute kapele dodju u druge, svjestnije ruke, koje će znati takodjer kapelu držati u prislojnom redu i čistoći.

Medju riedkim iznimkama u protivničkom taboru, ide posebno mjesto Josipu Premuda zvanom Bevčić pom. kap., koji leži sada bolestan, te koji je jasno i glasno pred više dana izjavio da on neće da družtvo „Unione“ prigodom njegove smrti izvjesi zastavu na pô stiega, te da hoće da ga se u redu po starom kršćanskom Lošinjskom običaju povede u župnu crkvu, i tu drže svečane zadušnice; rekao je nadalje, da kad društvo „Unione“ nije izvjesilo zastave na pô stiega na Veliki Petak, tim se manje ima izvjesiti na dan njegove smrti.

Glede glazbe moram napomenuti da je ista plaćena od mjestne Cur-Commisie i od občine, te služi samo u stranačke svrhe irredentista, sa talijanskim izazivnim komadima, kao onaj „del si“, onda „Bersaglieru“, „Inna della Lega“ itd. Obzirom na to da imade stranaca raznih narodnosti, medju inim mnogo Slavena a nijednog talijana, te da občinske namete plaća cielo pučanstvo, dakle i Hrvati, to se netaktično postupanje glazbe mora oštro osuditi.

† Nikola Matejčić.

Iz Baške dobivamo tužnu viest, da je tamo dne 15 tek. mj. preminuo tamošnji velezaslužni načelnik Nikola Matejčić.

Ta crna viest nemilo se dojmila cieloga puka, i sve je obuzela tuga i žalost. Čim su zvonovi naše župne crkve oglasili smrt milog pokojnika, svi naši brodovi izvjesiše zastave na pol stiega u znak tuge i zadnje počasti dobrom pokojniku.

Pokojnik se za cielog svog načelnikovanja osobito marljivo brinuo da unapriedi i podigne svoju občinu. — Nemila smrt nije mu dala da vidi ostvareno, o čemu je neutrudivo radio i svojski se zauzimao, — smrt mu nije dala da dočeka podignuće nove zgrade za pučku školu. — Često je znao reći o školi, da je ona onaj hram, luč, u kome će se djeca naobražavati, da postanu jednom stupovima svoga rodnoga mjesta.

Pokojnik je bio veoma razgovoran i gostoljubiv čovjek; sa svakim se susretno rado i veselo, saslušao bi svakoga, da tako uzmogne upoznati potrebu njegovu, te da mu uzmogne pomoći.

Laka ti pokojniče bila hrvatska gruda zemlje tvoga rodnoga mjesta, a tvojoj rodbini naše saučešće!

Novo upravno vieće.

Iz Nerezina pišu talijanskim listovom, da je zem. odbor potvrdio zaključak občinskog zastupstva, kojim se ustraja u Nerezinah novo upravno vieće za onu poreznu občinu.

Pomozimo svomu.

Pišu nam iz Baške: U našem mjestu nalazi se stolar Ivan Margan, dobar zanatlija i dobar rodoljub. U svom poslu je veoma vješt, a inače čestit i pošten čovjek, te je vriedan svake preporuke. Izrađuje svakovrstne radnje uz veoma umjerene ciene, kao fine propoviedaonice, ispoviedaonice, knjižnice i druge radnje koje zasiecaju u njegov zanat. Mi ovog poštenog zanatnika preporučujemo toplo našim rodoljubima po kvarnerskim otocima i drugud, da bi mu dali zarade. Držimo se gesla: svoj k svome!

Voloski kotar:

Novi veprinački načelnik. Kako čitamo u tršćanskom „Cifutiću“ bio je izabran načelnikom občine Veprinac, nakon smrti pok. Stiglicha, občinski savjetnik g. Gašparić. „Cifutić“ kaže, da su za njega složno glasovali svi zastupnici i s t a r s k e s t r a n k e. A kakve su stranke — di grazia — ostali veprinački zastupnici, koji nisu za njega glasovali? Valjda nisu piemontežke? Šta se nisi usudio kazati, lukavi delijo, da su za T a l i j a n a Gašparića glasovali složno svi t a l i j a n s k i zastupnici?!

Občina Volosko-Opatija na počast biskupu Strossmayeru. Od tamo nam pišu, da je rodoljubno zastupstvo občine Volosko-Opatija u svojoj redovitoj sjednici obdržavanoj dne 12. o. mj. zaključilo, nakon spomen-govora, što ga je držao velezaslužni načelnik g. dr. A. Stanger za blagopokojnim biskupom Strossmayerom da se prozove jedno od najljepših šetališta Opatije slavnim Strossmayerovim imenom. Tim rodoljubnim zaključkom zadovoljilo je slavno ono zastupstvo občinitoj želji tamošnjih sviestnih naših občinara.

Otvorenje »Čitaonice« u Srdočima. Prošle nedjelje otvorila se je u Srdočima pučka čitaonica. To je novi dokaz probudjene sviesti u našoj Kastavšćini. Novoustrojena čitaonica ima još i tu važnost, što je osnovana ne nekoj nevrijoj, krepkoj podlozi — na podlozi čisto pučkoj. Njezini promicatelji, to su većinom naši kršni »Amerikanci« — ljudi, koji su u tudjini naučili puno toga — najskoli kako treba ljubiti svoj dom i rod.

Kuća, u koju se smjestila čitaonica, bila je toga dana okićena hrvatskim zastavama. K svečanosti je pristupio velezaslužni kastavski načelnik g. Kazimir Jelušić. Došli su iz Voloskoga i naši kršni »Sokoli« sa svojim vriednim starostom g. drom. Poščićem na čelu. Njih je podalje izvan sela dočekalo posebno izaslanstvo i povelo u prostorije čitaoničke, gdje su bili dočekani burnim »živio« klicima.

Palo je prekrasnih riečí — izmienilo se puno liepih i rodoljubnih govora, zveknule čase, zaorila pjesma, — riječju — taj prvi sastanak te najmladje Čitaonice u Istri svršio se na svečbće zadovoljstvo.

Pazinski kotar:

Zamaglio se a ne odmaglio.

Iz Sušnjevice: U posljednjem broju cij. »Naše Sloge« stoji da je prof. Popovics odmaglio, što ne odgovara istini. On se ovdje dapače zamaglio, da se kadgod ne zna zapravo, gdje je. Da su se nekoji na njega digli ne odgovara zbilji, jer prvo ovdješnji narod je vrlo ustrpljiv, a drugo čuvalo ga. Jedan jedincati dan bilo 6 (šest) c. k. žandara i pratilo ga, da mu se štogod ne dogodi, a znate zašto, jer mu nije ugadjalo što su u večer mladići hrvatski pjevali, a što je običajno kod nas. A on uz ovakovu bezpotrebnu pripomoć, što narodu vrlo imponira, postigao je, da svakim danom manje djece iz same Sušnjevice polazi školu. Škola se po drugi put otvorila dne 10. o. mj. jer se morala zatvoriti, dok dodje dozvola za privatnu »Družbinu školu« od c. k. zem. šk. vieća u Trstu, što je uslijedilo nekoliko dana prije. Svaka naša ustanova ili stečevina mora da ima veliku i čudnu historiju, a jedino s toga razloga, jer smo u Austriji.

Doći će i dan odmazde; a g. smutitelju u Sušnjevici dobro bi da se kûpi, ako su mu zdrava pleća, jer možđani nisu. Jedino trbuh mu je u dobrom stanju, a zato i dobiva toliko i toliko novčanih pošiljaka, a otkuda . . ?! Sušnjevčani ne vjerujte ovakovim i sličnim ljudem, jer to su napasnici, koji u mutnom love.

U kušnji zapjevajte onu »Makar na nas navalile svega svieta čete, Bog je s nami, tko prot nami, s njime hajd' pod pete«. Učinimo i mi, kako drugi čine, kod im je narodnost u pogibli. »Kad će sinuti sunce pravde?«

Koparski kotar:

Skupština podružnice sv. Cirila i Metoda. U nedjelju dne 21. t. mj. obdržavat će se u Sv. Ivanu kod Buzeta glavna skupština podružnice sv. Cirila i Metoda, sa običnim dnevnim redom, na koju se svi rodoljubi i prijatelji pozivlju, da mnogobrojno posjete ovu skupštinu.

Iz Buzeta. Prvi maja ovdje u Buzetu prošao je dosti veseo. Mjestna glazba udarala je što je ljepše i bolje mogla čitav dan. U zoru već prolazila gradom, da navjesti ljudstvu socijalistički ovaj dan. Prvi maja liep i radostan je za svakoga, jer navješta krasnu proljetnu dobu u svom svojem čaru; socijalisti su ovo obće razpoloženje za prvi maj u svoje svrhe zgodno upotriebili. I mene je nekakvo ugodno razpoloženje obujmilo ovog dana; tomu je pomogla — moram reći — udaranje gradske talijanske glazbe; mučila me samo misao, zašto ne bi i naši šta takva slvorili. Svirači dašto u crvenilu, bar ovratnica ili košulja morala je biti crvena. Mnogi gradjani (premnogi) također nosili crvene znakove, da time pokažu svoje socijalističke nazore. U tome nisu zaostale ni naše „vriedne“ gradjanke; i one su posebnih idea! Svi, svi ćute u našem gradiću, da im nije tako dobro, kako je ono jednom bilo, pak eto, svi u socijaliste. Bit će im bolje!! Nama je svejedno jesu li oni talijanski radikalci ili socijalisti, jegni i drugi jednaki su u mržnji proti nama. Socijalistički plakati, izdani po puljskoj sekciji, nisu uzmanjkali. Dan je prošno mirno, jedino krčme bijahu punije, u kojima se orio „eviva!“. Glazba je toga dana poduzela za pokušnj kratke izlete u okolicu bez „acidenta“, al druge godine će joj krila ponarasti i poći nešto više u zrak!

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu dne 23. marča 1905.

Predsjednik gosp. K. Jelušić otvoriv sjednicu priobćuje, da je u smislu zaključka obć. zastupstva od 14. I. t. g. uputio se sa gg. Fr. Dukićem i Ivanom Vlah u Trst, gdje se jesu 28. febrara t. g. poklonili i predstavili novom c. kr. namjestniku. Deputacija ova bila je od g. namjestnika liepo primljena i nakon što je ista predala c. kr. namjestniku pisanu spomenicu, kao i izvještaj o radu obć. zastupstva i pučkih škola u ovoj občini u razdobju od god. 1896.—1904., te obrazloživ ustmeno sadržaj spomenice, podala se je istog dana ka g. Franu Ksaveru, biskupu tršćansko-Koparskomu.

U rečenoj spomenici obširno se navadja i obrazlaže potrebe ove prostrane občine. Na prvom mjestu preporuča se c. kr. vladi, da u slučaju, da se podieli c. kr. učiteljište u Kopru prema narodnostima koje polaze taj zavod, da bi se uzelo u obzir ovu občinu, koja je pripravna primiti u svoje krilo odio tog učiteljišta za hrvatske eventualno i slovenske kandidate učiteljišta. U tu svrhu ova je občina jurve obećala doprinesti znatan dio troškova za gradnju školske zgrade.

U drugoj se točki razpravlja o potrebi popravaka i gradnja novih cesta i puteva širom ove občine; zatim o nestašici pitke vode i o predvidjenih gradnjah novih obć. šterna.

Obzirom na prostranost i veliki broj pučanstva sudbenog kotara Volosko, te znatnu udaljenost od suda većeg diela občine Kastav, koja zaprema površinu od 214 km² i imade 18.000 stanovnika, moli se za ustrojenje c. kr. kot. suda u Kastvu.

Na njekojim pučkim učionama ima se imenovati i popuniti po koja učiteljska sila, ali se time predugo zavlači. U Sv. Križu i na Pehljinu imale bi se otvoriti učione, u prvom je mjestu već više godina sagradjena i odobrena školska prostorija, ali još uviek prazna, pa se preporuča hitro i povoljno riešenje odnosnih molba. Od godine do godine povećava se broj učenika delavske škole, tako da sam jedan učitelj nemože postići pravog i željenog napredka, moli se dakle i preporuča da bi se ta škola proširila na dvorazrednicu, potrebu česa uvidio je takodjer i kuratorij te škole.

Konačno preporuča se Vis. Vladi, kao patronu ove župe, da se zauzme za poljepšanje i povećanje župne crkve, kao i popravak svećeničkih stanova, te popunjenje dušobrižničkih mjesta, pošto samo dva svećenika ne mogu obaviti sve poslove velike ove župe. I glede popravka župne crkve u Klani požurilo se riešenje.

Občinski proračuni za t. g. i zaključni računi za g. 1903. odobreni jesu, te zem. odbor uvjeriv se da je uprava držana dobro i u svakom obziru redovita i točna, izrazuje obć. upravi i uredskom osobiju svoju zadovoljnost.

Na poziv kot. školskog vieća, da se njekoje stare klupe u ovdješnjim školama zamiene sa novima, zaključuje se,da se iste u smislu proračuna dadu izraditi.

Odobrava se izplata poduzetnika za dogradjuju škole u Zametu i za popravak stare škole sa ukupnih K 5225·24. Zaključuje se, da se izplati ogradni zid oko škole u Rukavcu sa K 110·44.

Priobćuje se, da se je ove godine utužilo 28 nemarnih obć. dužnika, i zaključuje se, da se tako i unapried postupa predav sudu mjesečno barem deset tužba protiv dužnika, koji duguju za tri godine interese.

„Šternica" u Rubešovoj skoro je bez vode sbog nedostatnih dovodnih cievi, te je zaključeno, da se dobave i postave nove cievi i da svaki kućegospodar iz sela Cesari u tu svrhu doprinese K 10·—, a preostatak potroška da snaša obć. blagajna.

Prima se do znanja odpis biskupskog ordinarijata, da će se g. I. Vrabec vratiti u Kastav kao prvi duhovni pomoćnik, čim bude za Veprinac imenovan novi župnik.

Prima se do znanja, priobćeni zaključak cestovnog odbora u Voloskom, da će isti cestu Matulji-kolodvor razširiti, uz predhodni sastav nacrta i troškovnika, preporukom obć. uprave da budno pazi na ovršenje tog zaključka.

Glede streljane na Pehljinu prima se do znanja dopise vojnih oblasti, te se zaključuje da se imadu opasne granice odaljenosti urisati u obć. mape, izkazati pučanstvu na licu mjesta dokud iste sižu i opomenuti tamošnje žitelje, da nesmiju unutar tih opasnih granica graditi nikakvih zdanja bez dozvole i intervencije vojničkih oblasti.

Upitu občine Volosko glede izplate tražbine od K 210·— za pokopanje 42 pasa iz ove občine u minuloj godini, na pokopalištu mrcina, vlastničtvu iste občine, ne udovoljuje se iz razloga, što ova občina nije o tom bila upitana, niti je privolila da kotarski živoder na tom pokopalištu pokopa ulovljene pse po Kastavčićini.

Zdravstveni pravilnik za mjestnu občinu Kastav bio je prihvaćen i odobren od zem. odbora i c. kr. namjestničtva, te se odlučuje, da se istog dade tiskati.

Potrošarinsko družtvo kastavskih krčmara uplatilo je prvi obrok zastare potrošarine od godine 1903. sa K 5957·—, kojom se je svotom izplatilo dvie obć. dugovine t. j. jednu od K 4000·— i drugu od K 2000·—, sa odnosnimi interesi.

C. kr. ravnateljstvo pošta odlučilo je sela Srdoči i Sv. Križ izpustiti iz poštanske sveze u Zametu i pripojiti ih pošti u Kastvu, postaviv tamo ormarić i šiljuć tri puta tjednom listonošu sbog dizanja i dieljenja listova. U Matulji da će se postaviti ormarić, a u Rukavcu pošt. sabiraonica, ako se nadje pouzdana osoba, koja bi podržavala svezu sa pošt. uredom u Frančićih. Glede premještenja pošt. sveze za Srdoči prosvjeduje se, moleć da bude postavljen samo ormarić na kuću Brajana u Srdočih, u Matulji na kbr. 34 i u Trinajstićih na kbr. 54.

Na izvještaj obć. geometra, da su obć. mape mnogo upotrebljavane od vještaka, čime se veoma trose i kvare, te na predlog da bi dotične stranke za uporabu mapa uplaćivale njeku pristojbu, čime bi se zatim nove mape nabavile, zaključuje se, da se mape i unapried izdavaju sudb. vještakom za 24 sata, ako sami dodju po mapu ili pošalju pouzdanu osobu.

Bivši župan u Rečini imade izručiti novom županu obć. mapu.

Zem. odbor priobćuje, da ova občina dnevom 11. II. t. g. duguje za škol. takse i bolnič. troškove K 21.136·71 pozivom da se to odmah izplati ili će se udariti prisilni namet. Obć. zastupstvo zaključuje, da se to po mogućnosti izplati čim občina dodje do novca.

Prima se do znanja imenovanje g. M. Grosmana za nadučitelja na ovdješnjoj peterorazrednoj mužkoj učioni; i odobrenje zem. odbora glede odstupa dvih diela zemljišta g. A. Sirola za naknadu izgradnje ceste do mora u Jurčićih.

C. kr. kot. školsko vieće saobćuje da će u marču t. g. povjerenstveno razviditi gdje bi se imala graditi škol. sgrada na Pehljinu ili pronaći shodnu sobu te ujedno pregledati škol. sobu u Sv. Križu.

Biskupski ordinarijat razpisao je natječaj za popunjenje mjesta župnika u Veprincu i pozvalo se tamošnje glavarstvo, da podnese imenik imajućih pravo glasa za izbor župnika. Jer se je mimoišlo ovu občinu, kao patrona veprinačke župe, to je obć. glavarstvo proti tom postupku podnesio pravodobno utok, koji korak obć. zastupstvo odobrava.

Odobrava se podnešeni utok proti odluci zem. odbora na prigovor ove občine glede odmjerenja škol. taksa za trogodište 1903—1906.

Na upit c. kr. kot. sudá, da se ova občina izjavi glede obnove granica izmedju Klane i Studene, te omedjašenja privatnih klanjskih posjeda u Studeni, odlučuje se zaključiti o tom predmetu čim se Studenci i Klanjci medjusobno sporazume.

Na poziv c. kr. kot. poglavarstva, predložilo se je nabavu njekojih potrebnih sjemenja sa dielom državne podpore doznačene ovom kotaru.

Prima se do znanja, da je zem. odbor odobrio najmovnu pogodbu glede daljnjeg zakupa kamenoloma u Preluki i Kantridi, sklopljenu sa tvrdkom Gregersen i Schwarz.

Na priobćenju, da je prispjelo 437 q erar. posija zaključuje se, da se iste podieli medju siromašnije naručitelje i da občina predujmi svotu vozarine.

Prima se do znanja povoljni uspjeh pravde občine Studene proti Barak Antonu.

Na priobćenje, da je nadučitelj u Rukavcu dao izvesti njekoje popravke u svom stanu bez znanja ovog glavarstva i zatim poslao amo radnike radi izplate, zaključuje se, da se radnici za ovaj put izplate, a unapried da se tog ne čini.

Za izradbu puta iz Bregi u Opaliju obećani su dosad prinosi od ove občine i ljećilištnog povjerenstva do K 300·— i od občinara iz Bregi K 390·—. Glede manjka za izradbu tog puta u iznosu od K 1006·— zamolilo se je za doprinos iz državne podpore doznačene ovom kotaru.

Uzima se do znanja, da je Srdoč Jelena p. Andra primljena u svezu občine Trst.

Polovicom maja t. g. biti će u Opatiji sastanak slavenskih novinara, te se zaključuje, da bude i ova občina zastupana kod dočeka istih na postaji Matulji.

Nepoznati zlikovac razbio je tablu putokaza u Diračju, pa se zaključuje, da se istu uzpostavi te namjesti novi putokaz kod kapelice na Pehljinu.

Na poziv c. kr. kot. poglavarstva, saobćilo se je istomu posebnim izkazima, da je ova občina za ublaženje biede od godine 1897. unapried oprostila občinarom zastanih interesa i pristojba u svoti K 29060·21, da je za gradnju i popravke cesta i voda izdala K 116.028·21 i siromahom u novcanim podporama i za bolničke troškove dala K 57.766·02.

Na pritužbu občinara iz Sušnji u Zvonečoj da tamošnja obć. šterna ne drži vode, zaključuje se, da ponovno pozove poduzetnika da toj manjkavosti doskoči.

Vježbenik K. M. započeo je 1. febrara t. g. poslovati u uredu, te se zaključuje, da mu se dade dnevnu odštetu od K 2·40.

Poduzetnika gradnje obć. šterne u Skalnici, pošto je radnjom zastao, ima se pozvati da gradnjom prosliedi.

Pri proširenju groblja u Rukavcu, nadzirao je tu radnju g. Vjek. Kinkela, te za svoju dangubu traži odštetu, a ujedno odnosni iznos darnje za gradnju ceste „Ploče" u Rukavcu. Odlučuje mu se u tu svrhu K 50·— na ular gradnje rečene ceste.

Občinari Brnčićeve mole podporu za nastavak gradnje ceste Brnčići-Jardasi, nu pošto neima jošte proračuna vrhu trijuh projekta te ceste, odlučit će se naknadno.

* * *

Iza pročitanja tabla kvalifikacija, polanje razprave u predmetu i saslušaja zaključka mjestnog škol. vieća, obć. zastupstvo većinom glasova zaključuje, da se od sedam naljecateljica za mjesto nadučiteljice na trorazrednoj ženskoj pučkoj učioni u Kastvu predloži u terno sliedeće učiteljice: 1) gdjica Kinkela Marija, učiteljica u Kastvu; 2) gdjica Zahija Jelisava, učiteljica u Rukavcu i 3) gdjica Haidinger Marija, podučiteljica u sv. Mateju.

Na predložene pojedine molbe za podieljenje obrtnih koncesija, obć. zastupstvo zaključuje, da se preporuči molbu Frankovića, Marčelje, Milostnika i Paskvana, dočim nemože poduprieti molbe Eggmanna i Ziubei.

Utok Raspor Ivana proti izboru župana u Klani odbija se i povraća zem. odboru kao netemeljit i neistinit.

Na predlog obć. glavara, obć. zastupstvo prihvaća imenovanje sliedećih župana: za Skalnicu: Komen Josip kbr. 7; Jurdani: Varljen Anton kbr. 50; Brezu: Cetina Mate kbr. 24; Pobri: Šepić Ivan kbr. 42 a za županije Blažići, Sroki, Srdoči, Zamet i Lisac potvrdjuju se dosadanji župani.

Imenovani pregledač blaga i mesa za Perenići i Pobrj, Kinkela Josip, nije htio te službe preuzeti, te se je privremeno imenovalo Kučić Andra iz Perenići 108, kojeg se sada imenuje stalnim u tom svojstvu, pošto je već i zaprisegnut.

Odobrava se provedenje javne dražbe za suho gorivo drvo u Brgudu sa utrškom K 174·90.

Podieljuje se obć. glavaru sanatorij vrhu izvanrednih izdataka iza posliednje sjednice, sbog potroška K 120·80.

Glede učiteljskih stanova u naravi kod ovdješnjih pučkih škola odlučuje se, da nadučitelju pripada stan u naravi u obć. kući br. 75; nadučiteljici u obć. kući br. 1. Ciela obć. kuća br. 79 u Kastvu doznačuje se jednom od dvojice učitelja, komu pripada godišnja stanarina sa K 300·— i to danom 1. aprila 1905. uz dozvolu da može u drugi kat te kuće uzeti stanara, koji hoće znati kuću štediti. Učiteljica gdjica M. Kinkela rieša se stana u naravi u kbr. 79 danom 31. III. t. g.

Na mnogobrojne molbe siromaha za doznaku novčanih podpora odlučuje se: za sada jednomu K 2·—; trojici po K 4·—; osmorici po K 5·—; trojici po K 6·—; četvorici po K 8·—; dvojici po K 10·—; dvojici po K 12·—; pojedincu K 20·—, K 25·—, K 40·—, K 60·—; za dovršenje jednog škol. loznjaka K 60·—; mjesečne podpore za osobno uzdržavanje ili stanarinu kroz godinu 1905.: jednomu K 5·—; dvojici po K 8·—; trojici po K 10·— (od ovih jednomu za jenar K 20); jednomu K 14·—; jednomu K 16·—; jednomu K 22·—; mld. braći Ivanić (Pula) K 30·—; mld. braći Vlah (Budjejovice) K 28·—; za pol godine jednomu po K 6·—; dvojici po K 10·—. Za branu mld. djece Kučel K 33·38; jednoj primalji za nabavu orudja K 30·—. Pripomoć za popravak puta ozgor Belići K 40·—, za popravak mosta u Kukuljanih K 30·— i potrebno drvo. Jednomu se je dodielilo 4. pr. m. gorivog drva, drugomu uz pol ciene remenate za šternu. Oprostilo se repart Lokvine jednomu sa K 6·—, drugomu sa K 11·—. Zastanog interesa oprostilo se je S. Fr. K 47·60.

Na molbu Viktora Colavini, da se ga primi u svezu občinarstva ove občine, zaključuje se, da mu se udovolji čim se izkaže, da je zadobio austr. državljanstvo i da uplati pristojbu od K 100·—.

Na molbu za prodaju ili najam obć. zemljišta zaključeno je, da se Frlan Franu produljuje najam kamenoloma u Zametu za 6 mjeseca; prodaje se kućno tnalo Marčelja Andru u Marčeljih za K 22·24; Lučić Ivanu u Marčeljih za K 33·26; Grbač Vinku u Jurčićih za K 71·28; Srdoč Franu u Zametu za K 32·60; Jurdana Josipu zemljišta u Zametu za K 9·10. Preinačuje se zaključak sbog broja parcela prodanih V. Butorajcu. Mittel V. daje se u najam za K 10·— dio obć. Zemljišta u Zametu.

Izcrpiv dnevni red zaključena je sjednica u 4½ sata po podne.

Franina i Jurina.

Jur. O ca je moj Franino, si cul ca novoga?

Fr. A ca ćeš da cujem, nemam prave konfidence s nikim, jedino ca cujem od bab cagod pri peću na to ja verujem i neverujem.

Jur. Si cul ca je bilo zi Baške va foji talijanske?

Fr. Baš sam cul kigodan, da je bilo, da ono ca su počeli skriljat put, da ono družtvo su učinili talijani, ma ja nisam mogal toga verovat, bo znam da o-di niti ni talijani, ma kakor ja ne lejim foji, pa malo fali da verujem sve ca mi ki rece.

Jur. Tebi se tako cini da ni nijednoga va Baški, a ca neznaš onu staru: „da je bolji turčin nego poturica" tako ti je to sve istina ca si cul.

Fr. Ma ki je to trubila mogal pisat, ca se tebi čini?

Jur. A Franino moj to ti je lako indovinat, to ti je onaj naš ca se je prodal za zdelu bakalara i dvi kapule.

Fr. Ha, ha, ha, ca se je za toliko prodal?

Jur. A još ti je finije zace on tako piše, ćeš da ti povin?

Fr. Povij, povij, bo me to jako pijaža.

Jur. Da ti svu istinu povim, to ti je vako: Ni nikad dalje od nosa videl, pak jadan tekom sada je malo sprogledal i videl je, da već nima niko od njega nikakova rešpeta, svi ovi naši uceniji se rugaju š njim, a i svi drugi ga nimaju napamet, kakor da ga i ni živa. A druga ti je brate još gora. On bi ti se peršona štel ženit, pak on hoće cagod finije, te ti je redom pital jednu pak drugu, i va foji se je kladal, ako će ka poć za njega, pa ga nijedna ni štela pa napokon je pital i onu na Kornići.

Fr. Pa ca ga ni ona ni otela?

Jur. Ma kad ti govorim, da nijedna i nijedna, ca nećeš da pukne od jada i da se biti va dešperacijon. A sada ti je zadnje ufanje imel i va ovu novu ca je prišla va Baška, i to ti je sigurno držal, a ova mu je pak brate obrnula baš kako gre.

Fr. Ha, ha, ha, (previja se od smiha) viš ka peršona a?

Jur. I tako ti on već nezna ca, lego dela da se š njim još i vanka više rugaju. Ter svak zna, da je Baška samo Hrvatska i da drugo nemore ni bit va Baški.

Fr. Ma to se zna, ki trubila.

Jur. Ma ca ti se pari kako se je raskreketal, i znaš sadal ti je sopet pocel ništo va pajizu. On misli da njemu ki veruje. A Jure trubiliću hahaaaai.

Razne primorske viesti.

Hrvati u južnoj Americi.

»Hrvatska Zastava« javlja, da je hrvatska škola u Antafogasti gotova stvar. Onamošnji su rodoljubi sabrali 500 dolara za nabavu potrebitih školskih stvari. Pišući o hrvatskoj industriji u južnoj Americi isti list ističe, da su Hrvati u južnoj Americi najmućniji izseljenici, pa da uz Nikolu Mihanovića u Buenos Airesu imade još desetak milijunara naših zemljaka, ali žalibože, uslied njihove narodne nesvjesti, malo se javljaju u našem narodnom životu i malo se brinu za narodnu stvar. Iznimke su medju njima industrijalci Moro i Lukinović, te veletrgci braća Mitrovići i Tomo Bradanović. Industrijalci Moro i Lukinović kupili su nedavno od nekog njemačkog družtva bogate naslage salitre, za koje su platili 700.000 dolara. Braća Mitrovići bave se razprodajom raznovrstnog željeza i strojeva za tvornice i rudnike. Svoju veliku trgovinu imaju u Iquique-u, a imaju i dvie podružnice u Baglezkoj: u Liverpolu i Londonu. Konačno spominje »H. Z.«, da je u Iquique-u vlastnik prvog onamošnjeg kazališta naš zemljak g. Ivčević, koji uz kazalište ima u tom mjestu i dobro organizovanu glumačku družinu, a uz istu i putujuće operetno društvo.

Izpiti usposobljenja za učitelje.

U subotu dne 13 tek. mj. svršili su ispiti usposobljenja na c. k. učiteljištu u Kopru za učitelje hrvatskih i slovenskih pučkih škola. Položili su ispite sliedeći: gg. Bekar Vjekoslav, učitelj u Kazljah (Gorička); Blaganjc Janko, učitelj, Zamešk (Kranjska); Justinić Marica, učiteljica, Kras, Dobrinj; sestra Kccbeck Kalista, učiteljica, Celje; Lukež Matko, učitelj, Gologorica, talijanski jezik kao predmet; Macarol Lojze, učitelj, Šempolaj (Goričke); Pavačić Marica, učiteljica, Baška nova; Sarčon Rudolf, učitelj, Klana; Semitekolo Jelka, učiteljica, Žminj; Ciril Valentič, učitelj u Škednju, za talijanski i njemački jezik kao učevni predmet.

Čiji da bude Jadran? U jednom lipskom listu tumači njemački novinar i pisac Beckman o tom, tko da ima pravo na Jadransko more te dolazi do zaključka, da ima na to kao što i na Balkan pravo Austro-Ugarska, nipošto Italija, koja teži za tim morem. Austrija baštinila je — kaže on — od Mletaka predajnu politiku na Jadranu. Italija ima dvie, dapače i tri obale, dakle ju je gotovo nemoguće zatvoriti s mora. Austrija je pak kao i Venecija, morala nastojati da dvie obale Jadrana ne dodju u ruke Italije, jer bi tim izgubila spojenje sa sredozemnim morem. Zato se Austrija mora protiviti uplivu Italije u Albaniji. Austrougarska monarkija gubila je do najnovijega vremena, kad Turska slabi, more za to, jer se je morala čuvati turske invazije. Danas je Turska bolestnik, zato se novom snagom javlja jadransko pitanje. Ali Austrija je svoje pravo na Balkan zaslužila upravo tom borbom protiv Osmanlija.

Njemački publicista dobro pokazuje, kako je u osvajačkoj politici jedne i druge savezne vlasti moralo doći do konflikta glede Jadranskih obala. Ugarske aspiracije on pušta s vida; a o Hrvatskoj, o Dalmaciji ni ne vodi računa. O nama se još uviek piše samo kao o objektu osvajanja; da smo mi živjeli na tom Jadranu, da ga mi danas imamo i čuvamo — za to nitko ne će da znade. Ali i ova razprava, uza sve ignorovanje našega mjesta na Jadranu, dobro dokazuje, koja vriednost leži za nas u čuvanju mora; jer pravo je rekao kralj belgijski, da je Belgija velika zemlja zato, jer — i ako je malena ima more.

Veliko slavlje u Divači.

U nedjelju 14. tek. mj., kako nam javljaju obdržavao se najavljeni izlet u Divači. Ovoj narodnoj slavi učestvovalo je sve što je narodnoga u Trstu i okolici divaškoj. Divača je taj dan sva bila u svečanom narodnom ruhu. U 9 sati počeli su već dolaziti vlakovi sa gostima. U 9½ pak dočekalo je mnogobrojno občinstvo na peronu kolodvora izletnike iz Trsta.

Na peronu stajala je na čelu občinstva deputacija Puljskog Sokola. Tu su se razna društva poredala u vrste po ustanovljenom redu, te u povorci se sa dvie glazbe na čelu uputili prema Špilji. Na putu ispred Špilje bio je podignut slavoluk, gdje je odbor »Tršćanske podružnice »Slov. plan. društva« dočekao povorku a predsjednik iste krasnim govorom pozdravio goste i u ime podružnice zahvalio na mnogobrojnom posjetu. U ime »Tršćanskog Sokola« odgovorio mu je najprije starosta Dr. Rybař a zatim starosta »Prvog istarskog Sokola u Puli« Lacko Križ. Zatim je sliedio posjet Špilje. »Divačka vilenica«, po kazivanju svih, jest nešto upravo krasnoga. Ova špilja sa svojim prirodnim krasotama i obsegom nadmašuje poznatu svjetsku postojnsku špilju i bogatija je ukrasima majke prirode. Izmedj ostalih krasota navadjamo zaista divne »zavjese«, »Samsonov stup«, »Kralj Samo«, »Kita cvieća«, »Božji grob« »Veliki Oltar«, »morski valovi«, »Turski šator« itd. Svi posjetnici špilje ostali su zadivljeni ovom krasotom, te nisu očekivali, da će takova šta vidjeti. Prolaz kroz špilju, tamo i natrag, traje jedan sat i pol. Po krasotama koje pruža ova špilja i pod vriednom upravom »Tršćanske podružnice Slov. plan. društva« sigurno je da će ova »Divaška vilenica« u istinu postati znamenita i svjetska. — Napisi u špilji su u slovenskom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Oko 1 sat po podne poredala su se Sokolska, pjevačka, i druga narodna društva u red te se uputiše prema Divači. Kod spomenutoj slavoluka pričekalo je izletnike glavarstvo občine Divača, te tu je načelnik divački pozdravio oduševljenim govorom gostove, a odgovorio mu je predsjednik podružnice »S. P. D.« Dr. Pretner i starosta »Tršćanskog Sokola« Dr. Rybař. Iza toga se izletnici razidjoše po gostionama na okriepu, dok se oko 4 sata ne počeše skupljivati u gajiću blizu kolodvora na pučku svečanost.

Slava je ispala upravo veličanstveno; a prisustvovalo je istoj kakvih 2000 izletnika. Sa slave ove odniesmo ugodan spomen na užitak, koji nam je bio prekratak, ali uspomena na nj bit će dugotrajna.

U spomen Strossmayera.

Dalnji prinosi na uspomenu J. J. Strossmayer djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu i družbi sv. Cirila i Metoda, svakom polovica:

Zalaznik K 2 — Dinko Pindulić, kanonik-župnik, K 10 — Pirc, neka se slavi dobrotvor, K 10 — Ličanin, pomozimo svoje, K 4 — Dumić, neka diela Velikana budu nama temelj, K 5 — Babić, častimo zaslužitelja, K 2 — Fajdiga, Maistor, K 3 — Biljan, slava našim junakom, K 2 — Pod barjakom K. 62·70 — Još jedan Rovinjac, K 10 — Samo Vrbra, K 5; ukupno K. 115.70.

Živili darovatelji! Bog plati!

Zadušnice za biskupa J. J. Strossmayera u Budimpešti.

Javljaju nam iz Budimpešte: Hrvat. rad. društvo »Nada« u Budimpešti dalo je u subotu 6. svibnja na uspomenu našeg velikog »Mecene čitati zadušnice, kojima je prisustvovao veći dio njezinih članova obojeg spola. Da je ovaj svečani čin bio na onom stupnju, koji dolikuje blagopokojnom Velikanu, ima »Nada« da zahvali svojim vjernim i redovitim gostima gdji. i gosp. Stahuljaku. On je za iste zadušnice uglasbio divan »Agnus Dei«, kojeg je odpjevala solo njegova gdja. supruga svojim milozvučnim i umjetnički izvježbanim glasom. Od hrv. društava bio je zastupan akadem. klub »Perun« a izim toga bila su pozvana sva slavenska društva u Pešti.

Nakon zadušnice držana je u društvenim prostorijama akademija, na kojoj je članovima u kratko ocrtan rad našeg velikog biskupa sa stanovišta svećenika, dobrotvora, Hrvata i Slavena u opće, te je završena uz poklik: »Slava J. J. Strossmayeru«.

Ovom zgodom skupljena je od radnika svota od 39 K 60 fil. za spomenik, kcja je svota poslana g. J. Radkoviću u Zagreb.

Posjeti visokih vojničkih častnika.

Prošloga čedna posjetio je zapovjednik trećeg vojničkog zbora general pl. Succovaty u pratnji predstojnika svog štopa i nižili častnika Labin, Pazin, Motovun i Buzet, te se je navratio u Pulu. Svrha tomu putovanju po naših gradićih bijaše ta, što kani vojna uprava ustrojiti malene vojničke postaje u nutrašnjoj Istri.

Književne viesti.

„Povjest Hrvatske". Dr. Rudolf Horvat, profesor c. kr. realne gimnazije u Petrinji izdaje u svezcima „Povjest Hrvatske". Do sada je izašlo pet svezaka te povjesti naime do smrti carice Marije Terezije, god. 1780. U ovoj povjesti pisac nam veoma zanimivo crta razvoj dogodjaja hrvatskog naroda od svog početka pak sve do konca godine 1903. Još će izaći jedan svezak i to VI. koji će završiti povjest Hrvata.

Pisac je iza svakog poglavja donio izvore i historijsku literaturu o sadržaju dotičnog poglavja.

U svakom svezku pored historije dodana je na koncu obsirna kulturna povjest Hrvatske u pojedinom razdobju.

Svaki svezak stoji u predplati kod pisca (prof. Dr. Rudolf Horvat — Petrinja — Hrvatska) samo 1 krunu. Kada će djelo biti dotiskano, prodavat će se takodjer u knjižarama, ali po 8 kruna.

Mi toplo preporučujemo našim rodoljubima u Istri, da se predbroje na ovu liepu „Povjest Hrvatske" u kojoj će naći svu sjajnu političku i kulturnu prošlost naše slavne Hrvatske domovine.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. G. Stiglo za ovaj broj prekasno — dakle drugi put. Preporučamo se za buduće. — Zdravo!

Učkaru. I Vaše moramo za ovaj broj izostaviti radi obilja gradiva. Da ste nam zdravo!

POZIV

na glavnu skupštinu što će se obdržavati u Mošćenicah u dvorani gostione „Velebit" dne 25. maja u 9 ura u jutro uz sliedeći

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Izvještaj tajnika;
3. Izvještaj blagajnika;
4. Praktično predavanje o gospodarstvu po putujućemu učitelju g. L. Sancinu;
5. Ražni predlozi;
6. Izdriebanje gospodarskoga orudja.

Računi za god. 1904. stoje na uvid gg. članovom kod zadružnoga tajnika.

VOLOSKO, 10. maja 1905.

Kotarska gospodarska zadruga.

Predsjednik:

V. Tomičić.

Br. 280. Žminj 12/V 1905.

OGLAS NATJEČAJA.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874., otvara se ovim natječaj na mjesto občinskog ljetnika u Žminju. Za ovo liječničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od 2400 K, iz občinske blagajne, izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih. Liječnik će biti dužan liječiti bezplatno siromašne bolestnike i držati domaću ljekarnicu, te kao zdravstveni organ občine u smislu gorerečenog zakona morati će voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Žminja i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove. Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine i zaćim će ostajati valjanom samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka ne odreče tri mjeseca unapred.

Molbe obložene diplomom svcobćega liječničtva i svjedodžbama dokazujućim, poznavanje hrvatskoga i po mogućnosti talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo, i drugimi eventualnimi dokaznicami imaju biti podnešene potpisanomu do dana 31. augusta t. g.

Občinski glavar:

Pučić v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Gernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Spitu i Aleksandriji! Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima i uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima**, p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

preporuča

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a cijene umjerene. — Preuzima radnje za veličastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju šivaće strojeve za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. Sastavni dielovi iz najbolje oceli. Jamstvo 8 godina. — Ciene su od K 60— do K 260·—

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, voštenì svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana protiv ulcusima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, protiv hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i zatečenih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušana izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kolanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glista dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materničci i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sliedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravise: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Cilvo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti beztežnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju.

Edmund Medeotti, župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro čine, s toga mi pošaljite još 6 bočica.

Petar Gradinac, umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovalo.

Andrija Žižek, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu botujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju.

Apollonija Haberl u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Broj 21. Pula, u četvrtak dne 25. maja 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripeslana itd. ...aju i računaju se na temelju ...čnog cienika ili po dogovoru.

...ci za predbrojbu, oglase itd. ...u se naputnicom ili polož- ...om pošt. štedionice u Beču ...administraciju lista u Pulu.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju ... epodpisani ne tiskaju » nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

u Trstu. (Via Chiozza 12)

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu dne 18. maja 1905.

Predsjednik g. K. Jelušić otvoriv sjednicu u 10 sati pr. p. saobći žalobnim glasom smrt velikog hrvatskog dobročinitelja blagopok. biskupa Josipa Jurja Strossmayera i pozva obć. zastupstvo, da nezaboravnom pokojniku klikne trokratni „Slava mu" ! Ovo se tom pozivu odazva i zaključi, da se na uspomenu pokojnika podari družbi sv. Cirila i Metoda za Istru svotu od K 50·—.

Prešav na priobćenja, uzima se do znanja: da je Zamlić ud. Matejka primljena u svezu obćine Pula; da su nekretnine M. Stemberger prodane dražbom i da je por. obćina Studena ostala nepokrita za kakvih K 100·—; neima se ništa protivna, da se pridružene obćine Lisac, Klana, Skalnica i Studena u sporazumku sa obćinom Jelšane slože u posebno zdravstveno okružje te imenuju zajedničkog liečnika; da je poduzetnik šterne u Skalnici gradnjom nastavio te da je nadzirateljem radnje imenovan župan J. Komen. Na izvješćaj obć. nadlugara, da je u Rečini vatra uništila dio obć. šume lahkoumnošću Kukuljan Mata, koji je već bio po c. kr. kot. poglavarstvu pozvan na odgovornost, zaključuje se, da se ovo upita, je li Kukuljan bio odsudjen i na odštetu napram svojoj obćini te da joj u jestnom slučaju bude dostavljena. — Prima se do znanja, da se je sa strane hrv. vlade odredilo, da se trošni most u Trnovici premosti novim gredama i daskama sbog sigurnosti, koji će se materijal kasnije pri gradnji novog mosta upotrebiti kao skele. — Na zaključak riečkog magistrata, da se neće više primati u tamošnju bolnicu za kužne bolesti bolesnike iz ovog kotara, zaključuje se, da se isti umoli da sustegne za sad taj zaključak, i zamoli c. kr. kot. poglavarstvo, da se zauzme za gradnju takve bolnice u ovom kotaru sa strane pokrajine. — Ne imajuć obćina na razpolaganje novca za izplatu školskih taksa i bolestničkih troškova, prima se do znanja priobćenje, da je u tu svrhu zem. odbor udario prisilni namet od 30% i 19% na sve izravne drž. poreze. Cievi za „šternicu" u Rubeših prispjele su i postavljene na mjesto, te se zaključuje, da se učini potrebne žljebove i stare popravi. Dne 17. i 18. aprila t. g. pregledao je nadinžinir g. Oberst šterne u Globičih, Zorzičih i Skvažičih, pohvaliv radnju i pregledav ujedno mjesto za gradnje reservoira u Liscu, te šterna u selu Jelovičani, Skurinja i Pilepići. Kod ove posliednje opazilo se je, da bi bilo premalo krova ako bi se istu gradilo na prvobitno opredieljenom mjestu, ali u zadnje doba odlučilo se je šternu graditi na protivnoj strani sela, gdje će biti dovoljno krova. Preporuča se obć. upravi da podnese molbe na c. kr. vladu i zem. odbor radi doznake podpora za rečene šterne.

Tužilo se je Bratonja Jelenu radi glavnice štivre i osudjena je iz ogluhe, te Sušlar Andriju za pristojbu drva uzetih iz Lisine, koji se je nagodom obvezao u dva mjeseca izplatit glavnicu sa pripadci. — Potrošarinsko družtvo izplatilo je drugi obrok zastane potrošarine za godinu 1903. sa K 6000·—, kojim novcem izplatit će se gradnju šterne u Skalnici, a kad se primi za istu obećane prinose, podmirit će se koju obć. dugovinu. Medjutim odplatilo se je g. Gorupu od toga 2000 kruna na račun rukavačke škole.

Odobrava se potrošak za popravak sisaljka na obć. šternah u Globičih i Zorzičih, kao i trošak za tisak 500 u mjesto samo 250 komada zdravstvenog pravilnika.

Prima se do znanja, da je poduzetničtvo elektr. željeznice uplatilo daljnjih K 728·60 za do sad uzeto obć. tnalo. Pročitano je pismo dr. Stangera vrhu uvjeta postavljenih poduzetničtvu u sjednici od 14. jenara t. g. i zaključeno da ti uvjeti imaju ostati u kriepostì te obćini uz centralu imade biti ostavljen prostran put za prislup u kamenolom. Ujedno se priobćuje, da će dne 29. maja t. g. biti na licu mjesta povjerenstveni izvid za gradnju centrale i spremišta vagona te se zaključuje da pri tom zastupa obćinu g. obć. glavar i savjetnici F. Dukić, Sinčić, Vlah i Frlan.

Prihvaća se zaključak odbora štivre, da starije izmjerene prisvojke u Rečini procjeni Vinko Kukuljan, dočim novu doznaku štivre da izkaže župan Martin Kukuljan i obojica ju procjene.

Na pritužbu obćinara iz Rubeši, da im ovce, pasuć medju privatnim posjedima, čine štete zaključuje se, da imadu obć. redari i poslužnici pripaziti na pašuju ovaca i prijaviti dotične gospodare ako im zateku ovce u privatnom.

Odobrava se prodaja stabala kruška i jabuka iz obć. šume Studene obavljena po tamošnjem županu sa utržkom K 20.—, te saobćenje Medvedić Antona, da će u septembru ili oktobru t. g. uzeti 100 pr. m. bukovih krlja iz obć. šume „Lisina" koje će se izdati ako ih drugi prije nekupi.

Prima se u svezu obćinarstva obćine Klana g. Puhta Anton nadšumar u Klani, sa obitelju.

Na molbu Hrvatin Ivana, V. Brgud 64, da mu se izdade dozvola za gradnju kuće na obć. zemljištu zaključuje se, da župan Brguda sasluša obćinare, jesu li sporazumni da Hrvatin gradi na dielu parc. 4743 u Brgudu i da mu se izda gradj. dozvola ili da mu se povrati uplaćena svota te plati izvanredni trošak koga on zahtjeva.

Odobrava se zaključak obć. odbora, da se sa strane obćine obrati na biskupski ordinarijat, da ovdješnjem župniku-dekanu pošalje čim prije drugog kapelana, vješta u kancelariji i zaključuje se, da se taj upit danas brzojavno požuri i preporuči biskupu, da se pri viećanju o glagolici u Rimu zauzme za hrvatski jezik u crkvi a da se naš narod iz nje ne tjera.

Pri izplati radnika u Studeni, zaposlenih u obć. šumi, bilo je od njih uplaćeno za zastane pristojbe K 990·50 od ukupne svote zaslužbe sa K 1227·12. Na izvješćaj obć. nadlugara da imade u Lisini od sniega polomljenih stabala, te da bi se mogao zaleći štetan omorikov podkornjak zaključuje se, da se oštećena stabla polag procjene prodadu putem javne dražbe.

Na ponudu Rubeša Frana, da je voljan preuzeti čišćenje i bieljenje kotaca na obć. sajmištu uz odštetu od 60 hel. po kotcu, dočim se je dosad plaćalo po K 1·—, zaključuje se, da mu se taj posao povjeri uz ponudjenu cienu i da može uzeti sabrani gnoj.

Kapelanska kuća u Brgudu da se pobieli iz nutra i iz vana okviri prozora da se bojadišu.

Iza kako je g. M. Grosman imenovan nadučiteljem u Kastvu, ostalo je njegovo mjesto nepopunjeno, čime trpi školska poduka, te se zaključuje, da se obrati na kot. škol. vieće, da odmah razpiše odnosni natječaj.

Odobrava se potrošak od K 30·— za bengale pri dolazku slavenskih novinara dne 13. maja t. g. na Matulji, koji su bili tu dočekani od posebnog odbora i pozdravljeni.

Pošto je nacrt i troškovnik za zahod kod crkve u Brežcima gotov, zaključuje se, da se ta radnja odade putem dražbe uz izkličnu cienu od K 517·21. Privremeni poslužnik I. Jelušić, koji je 15. t. mj. bio odpušten, moli da se ga

...je g. Gjalsk...
...anim riečima slavenskoj ideji, jedinom ...šem spasu. Iza njega je nazdravio eko...mskom sbliženju svih Slavena g. Vergun, ...s. Po njemu je govorio gosp. Hurban ...janski u ime Slovaka, kojima je Sla...nstvo jedina nada. Za njim je Slovenac ...stenjak nazdravio slavenskoj uzajamnosti, T. Grabowski, Poljak, uzajamnosti lite...rnoj izmedju Hrvata i Poljaka te Gjal...ome. Gjalski se je zahvalio i opet napio ...ljacima. Po tom je Čeh dr. Baxa go...rio o političkoj važnosti Slavena, koji se ...š u današnjem momentu, kad monar...a proživljuje krizu, moraju pokazati ...jamnošću kao važan faktor.

...jesen, nu svakako ranije nego u inače, pošto je vlada priredila više zakonskih osnova.

Zagrebački listovi pišu, da će odstupiti veliki župan Budisavljević, koji kandidira sada za hrvatski sabor u izpražnjenom kotaru Petrinja. U ovom kotaru imali su opozicijonalni kandidati dr. Potočnjak i Stjepan Radić dva izborna sastanka, te je bilo nade, da će se složiti i jedan od njih odstupiti. Nu do toga nije na žalost došlo i tako će na njihovu sramotu i na štetu naroda biti po svoj prilici izabran treći, naime vladin kandidat, veliki župan Budisavljević.

će se povući prama Sungariu, i tamo se upustiti u odlučnu bitku.

S pomorskog ratišta ne zna se za sada još ništa izvjestna. Najnovije viesti javljaju, da se Roždestvenskova mornarica nalazi već u području voda ribarskih otoka, dočim o Togovom brodovlju nema ni rieči.

Iz Petrograda se 20. ovog javlja, da će admiral Birilev odputovati 25. ovog u Vladivostok, da preuzme vrhovno zapovjedničtvo ruske mornarice u Tihom oceanu.

...i po Primorju.

...-rovinjski kotar:

...uje.

...Veličanstvo car i kralj sa Pre...kom od 16 tek. mj. podielilo ...om rodoljubu g. Niki Mar...tni križ za zasluge, u znak ...klonosti radi neumornog zau...udjelovanja oko podignuća ...Njezinom Veličanstvu carici

...!

...skupština podružnice dru...ila i Metoda u Puli, obdr... nedjelju dne 28. svibnja u ...utro u prostorijama družbine ...skoj ulici svoju redovitu go... skupštinu s običnim dnevnim

...uštine 20. maja 1905.

...eć mnogo vremena, da niste ...ih zapuštenih krajeva, raz... brbanštine nikakvog glasa. ...možda g. uredniče da su pre...li, pa da nemamo razloga više ...dikovati. Ali na žalost našu ...ko.

...bi se pak ruka utrudila, koja ...a sve i svašta opisati, ali po...n i Vašom dozvolom javiti ...e, od sada češće.

...doskoro godina danah odkada ...radnjom u Raši, t. j. uredji...la voda nebude prouzročila ...svojom poplavom. Iz početka ...omu veselio i blagoslivljao tu ...sleći u sebi, da će to Brban... velike koristi, te da će ovo ...ojom radnjom zaslužiti komad kruha, da prehrani težkom ... ovo oskudno ljeto svoju po...

...našu žalost ljuto se preva...etkom mjeseca agusta 1904. ...prilici do 400 osobah, medju ...i njekoliko radnika brbanskih, ...o radnju za njekoliko vremena

...bi pak obustavljena ta radnja? ...tka govorkalo se je, da će ...ti dnevno 4—5 kruna, pa kad ...imali do 1 forinte.

...glavnije je, g. uredniče, što ...ista jada, te radi česa izna...a javnost, je to: kod rieke ...ko korito, te tim raširenjem ...štete na onih česticah koje ...od rieke, te će ljudi pretrpiti velike štete ako se ih nebude pošteno odštetilo. Tim raširenjem u širinu uzimlju po prilici 10 m², a to je velika šteta, jer u Raši 1 m² zemlje mnogo vriedi.

Nadalje govorilo se je da će se štetu procieniti i platiti odštetu, ali niti se procienjuje, niti izplaćuje ikakvu odštetu.

A je li je p...k to pravedno?

Tu se ne pita ni Petra ni Pavla, već krče, gaze travu, vatrom pale, u jednu rieč rade svakojakih šteta.

Potužili smo se pravodobno na g. ovdješnjeg komesaru, ali naš glas ostao je glas vapijućeg u pustinji.

Štampilje

iz

knjigotiskara

Via Sissano-Diana u

Preporuča se svim p. n
oblastima i uredima
trgovačkim i prosvjet

CIEN

Pošto je ovo poduzeć
nadamo se i molimo za šte

Prej
rešit
iz prijesnoga
jamčim s K 2
vošteni svitci

Kapljice sv. Marka, ZA

Zdravlje je

Kapljice sv. Marka.

djanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se
se neka točno naruče pod naslovom:
pokraj crkve sv. Marka. — Nova
jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje.
1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 b
14·60 K. 5 tuceta (60 boč.) 17 K. —
guće ovdje tiskati, zato navadjam sa
potrebljavali **kapljice sv. Mark**
Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić
Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je

Kapljice sv. Marka, ZA

Istarska P

Prima zadrugare,

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Cilvo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

ponovno primi u privremenu službu, te se ovlašćuje obć. upravu da ga od puta do puta prema potrebi uzme u službu. Pri dražbi proti Kinkela Vinku nije općina za svoju tražbinu bila posvema pokrita, nu dostaoc obećao je istu izplatit, ako mu se ustupi Kinkelova štivra.

Imetak, Sfaglinac Ivanac iz Bregi G, kojeg je općina svojedobno na dražbi kupila, i što ga je on dosad uživao, obvezom da će općini plaćati kamate vrhu dotičnog kapitala, i pošto mu nije moguće toga dobavljati, zaključuje se, da se taj imetak putem javne dobrovotjne dražbe prodade.

Odobrava se izvanredni potrošak od K 40·— izdan od zadnje sjednice do danas za razne podvoze.

* * *

Na predlog g. predsjednika, obć. zastupstvo prihvaća, da se imenuje županima za Matulji: Srdoč Ivan Josipov kbr. 27 i za Zvoneću dosadanji: Sušanj Mate — Lucijić.

Na molbu Marina Gaspari za podieljenje obrtnog lista radi prodaje vina na malo i veliko na Kantridi zaključuje se da se te molbe ne može poduprieti obzirom na dovoljnost krčama u Zametu.

Odobravaju se sliedeće javne dražbe i jeftimbe: a) studenskih sjenokoša sa naviškom od K 10·96 naprama prošloj godini. Sjenokoše „Laz pred potok" i „za brdi vrt" izlicitirao je župan Studene za godišnju zakupninu od K 59·30; b) izradbu 20 novih školskih klupa u Kastvu odalo se je Rade Ernestu za K 379·—; c) izradba zahoda kod Sv. Križa odalo se je A. Dukiću za 517·—, a onu u Rukavcu I. Grgurina za K 540·—; d) izradba gorivog drva u Lisini za 1000 pr. m. uz cienu od K 1·60 po pr. m. odana je Bau Ivanu i Antonu iz Podhuma, ovlaštujuć obć. upravu da j preostatak izradbe gorivog drva dade izvesti uz tu cienu. Obzirom na visoku cienu izradbe drva, povisuje se ujedno ciena d r v a z a o b ć i n a r e n a K 2·80 p o p r. m.

Na molbe za cestogradnje i popravke občinskih puteva odlučuje se:

Cesta od sela Skurinje tik riečke medje, da se predhodno pregleda, učini proračun i zatim odluči o tom popravku: za cestu „Crnov dolac kalić" u Rukavcu doznačuje se podpora od K 30·—; za spoj ceste „Pod orehi, — Ploče" sa selom Crnići, doznačuje se doprinos od K 40·— te prah i kordu; za cestu „Rubeši-Ferlanija-Matulji", doznačuje se K 40— za popravak, te da se umoli cestni odbor da ju primi u svoju upravu; porušeni zid na cesti „Jušići-Blažina" da se uzdigne sa K 20·—, a onaj na cesti Spinčići-Trinajstići sa K 10·—; za nastavak gradnje ceste iz Rukavca kroz selo Kućeli do Lisinske ceste doznačuje se K 60·—; popravak zida kod Ferlanije-Pevasov breg, da se dade izvesti po sposobnoj osobi prema proračunu obć. geometra; odobrava se popravak porušenog zida na cesti Spinčići-Rubeši sa K 55·30; za popravak ceste „Brežca - Zaluke - Zvoneća" doznačuje se K 38·50; za popravak ceste Široli-Brnasi do križa na cesti Sv. Matej-Kastav odlučuje se K 200·—; radnike na cesti Rečina-Studena isplatilo se je dosad sa K 2400·02, i odlučuje se nastaviti radnjom dalnjom državnom podporom od K 2000·—; nastavkom ceste Brnčići-Jardasi prostijedit će se, kad se bude na čistom kuda će isla proći, a medjutim doznačuje se od občine podpora od K 500·—; popravkom ceste Kastav-Sv. Križ-Hosti sa državnom podporom od K 1500·— da se započme čim skorije, i odlučuje se ujedno za tu radnju iznos od K 500·—, koji je bio opredjeljen iz drž. podpore za nabavu sjemenja; izradba puta Bregi-Opalija, da se odade javnom jeftimbom i doznačuje se daljnja obć. podpora od K 500·—. Prinos od K 384·— sabranih medju občinari iz Bregi predan je obć. blagajni.

Na molbe za prodaju ili najam obć. zemljišta odlučuje se: prodaje se Brnčić Matu zemljišta u Brezi za K 287·70; Dubrović Franu u Pobrili za K 10·06; Brajan Josipu u Jurdanih za K 99·—; Marčelja Matu kućno tnalo u Marčeljima za K 23·98; Srdoč Ivanu u Srdočima za K 80·04; Jardas Vjekoslavu u Srdočima za K 14·—; Spinčić Ivanu u Spinčićima za K 2·16; Mavar Antonu u Jurčićima za K 20·60; Gregorić Blažu u Brgudu za K 26·50; Jardas Matu kućno tnalo u Zametu za K 181·40; Sinčić Matu za K 21·16 i Sinčić Antonu za K 26·92 obojici u Skalnici za kućno tnalo; Ćiković Antonu u Pereničima za K 10·68; Širola Matu u Brezi za K 26·88. Daje se u najam W. Eggmanu za kamenolom u Matulji 410 m² po K 1·— uz obvezu, da plati globu od K 80·— i položi jamčevinu od K 200·—; Jardas Jakovu i drugu, te Franković Ivanu, daje se u najam kamenolom u Matulji „ozgor Kuka" uz cienu od 60 p po m²; Mittel Vjekoslavu, daje se u najam u Zametu uz morsko kupalište dio zemljišta za godišnjih K 50·—. Ma molbe Ig. Sinčić i F. Matulja, odlučuje se, da podnesu nacrte kuća, ako kane gradili u godinu dana. O samoj prodaji zemljišta odlučit će se naknadno. Na molbe Sinčić i Bratović, odlučuje se, da bude traženi komad zemljišta u Rubeših prodan putem dražbe. Ne uvažuje se molba Saftić, Moujac, Jušić, Spinčić, Grgurina, Vlah i Kukuvin, a na molbu Ribić odlučiti će se naknadno.

Na mnogobrojne molbe za podjeljenje novčanih podpora, oprosta interesa i ostalog odlučuje se i doznačuje: pogorelcima u Serpenici K 25·—; Konkur. odboru kapelanije sv. Križ za uredjenje prostora pred kućom K 150·—; za pogrebne troškove Č. A. Jušići K 20·—; jednom trgovcu u Zametu za prehranu B. I. dnevno K 1·—; S. T. iz Zameta za uškolanje kćeri u jednoj godini mjesečno K 6·—; za pogrebne troškove Ć. A. iz D. Rukavca K 20·—; N. Z., J. I., i J. A. nagrada za raspačanje erar. posija K 30·—; V. F. iz Jurdani za pogrebne troškove kćeri K 15·— odobrava se potrošak od K 36·— za odpremu umobolne D. A. iz Trinajstići; malodobnim Kuzmić iz D. Rukavca doznačuje se mjesečna podpora od K 5·—; L. A. Kastav K 20·— dok se oporavi; D. ud. T. iz Pereniči mjesečna najmovina sa K 8·—. Za sada doznačuju se podpore: S. I. Puži K 20·—; I. M. Bregi K 4·—; mld. Vlah, Budjejovice za obuću K 8·—; S. N. Rubeši K 10·—; J. I. Rubeši K 6·—; H. A. Zamet K 12·—; D. J. Brnasi K 3·—; K. I. Brnčići K 4·—; M. N. Jušići K 3·—; G. J. Srdoči K 5·—; G. ud. J. Zamet K 5·—; J. ud. J. Sroki K 4·—; D. F. Zamet K 4·—; T. A. Lovran K 4·—; R. J. Jurdani K 1·—; M. J. za nastojanje umobolne D. A. K 30·—; P. A. Zamet za odijelo K 10·—; M. ud. Marčelji K 5·—; T. ud. R. Kućeli K 16·24; Snizilo se je reparta za šternu u Štefanih četvorici po K 10·—. Oprostilo se je zastanog interesa: A. I. Rečina K 15·24; B. J. Brnasi K 39·20; S. A. Jurčići K 32·—; S. A. Rubeši K 48·—; K. F. Zvoneća K 29·48·—; T. R. Brnčići K 68·20; J. J. Kastav K 46·20 pod urjetom da izdade novu zadužnicu; J. I. Jurdani K 50·—; B. J. Blažići K 45·64; M. M. Gor. Rukavac K 44·10; M. F. Puži 131·80; P. M. Jurdani K 17·01; P. M. Puži K 17·—; St. ud. J. Gor. Rukavac K 16·20; J. ud. St. Kućeli K 42·33; Č. F. Puži K 100·— pod uvjetom, da ostalo isplati i kapital dade uknjižiti; P. M. Puži K 25·70 i C. B. M. Breza K 34·05.

Većinom glasova odbija se predlog, da se izdavaju plesne dozvole svake nedelje i blagdana u neprepovedano doba osim za velike vrućine i odlučuje, da se kao do sada to čini samo u pokladno doba, na Majevicu i u sajmovne dane.

* * *

Sjednici prisustvovalo 26 zastupnika, 1 zamjenik i 1 župan i trajala je neprekidno od 10 sati pr. podne do 4½ popodne.

i crnom orlu u

Bjelovaru, pošto imade jos sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" E. Germana u Bjelovaru (Hrvatska),** kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljanu kojemu bih preporučio bio taj lijek, osvjedočio o izvrstnoma djelovanju.
Edmund Medeotti, župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činile. s toga mi pošaljite još 6 bočica.
Petar Gradinac, umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala.
Andrija Žižek, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošte se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju.

Apollonija Haberl u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Broj 21. Pula, u četvrtak dne 25. maja 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u preverenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon-tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Sastanak slavenskih novinara.

(Nastavak i svršetak.)

Kad je to primljeno, predstavljen je vladin komesar g. Schmidt-Zabielov, koji pozdravi goste u ime vlade, te načelnik Stanger, koji izrekne odulji liepi govor u kome je pozdravio goste, nudjajuć im po skromnim silama gostoljubije i opominjući ih, da ne zaborave Opatiju i naše primorje. Na to je g. Hovorka predložio poslovnik kongresa, koji je primljen. Predlaže za tajnike sekcija Čeha g. Cejneka, Hrvata dr. Lorkovića, Slovenca F. Govekara, Poljaka g. Leskovnjickoga i Rusina g. Mončalovskoga. Primljeno. Na to je Poljak g. Zdziechowski govorio odulji govor o odnosima rusko-poljskim, koji se popravljaju preporodom nove i mlade Rusije. Predsj. Hribar ukratko je pohvalio zanimiv govor, želeći prije svega sada pobjedu ruskom oružju na dalekom iztoku.

G. Hovorka pročitao je brojne brzojavne pozdrave, a po tom se je prešlo na referate o organizaciji novinara pojedinih slavenskih naroda:

O češkoj organizaciji i prilikama je govorio vrlo temeljito g. Cejnek, a gg. Drobny i Tunarž su dopunili izvješće. O poljskim organizacijama su govorili gg. Lastrovnjicki, a dopunio u ime bečkih Poljaka g. Smolsky. O rusinskoj organizaciji govorio je g. Mončalovsky. G. Govekar referirao je obširno o slovenačkoj organizaciji, a na to je dr. Lorković podao izcrpiv referat o hrvatskoj organizaciji i novinarskim prilikama. Dopunio ga je g. Stj. Radić, koji je govorio češki. Napokon je govorio Slovak Hurban Vajanski, koji rekav, kako je nemoguće Slovacima se organizovati, pa se izpričao, što dolaze neorganizovani.

Napokon je predsj. Hribar javio, da pošto se od Srba nije prijavio nitko, a pošto je načelnik Voloskog pozvao novinare na banket, to diže za danas sjednicu.

Banket.

Oko 1½ po podne sastali se gosti u „Grand Hotelu" na banket, koji je bio vanredno animiran i prijatelјski bez svake ukočenosti i napetosti, te je izpao na obće zadovoljstvo.

Nakon trećega jela pozdravio je novinare načelnik g. Stanger spomenuv razvoj Opatije i potrebe mjesta i naroda našega i pozvao novinare na pomoć u borbi i nastojanju obćine, koja je sad u hrvatskim rukama.

Uzvratio mu je g. Hribar liepim slovom. Na to je g. Gjalski nazdravio vrlo biranim riečima slavenskoj ideji, jedinom našem spasu. Iza njega je nazdravio ekonomskom sbliženju svih Slavena g. Vergun, Rus. Po njemu je govorio gosp. Hurban Vajanski u ime Slovaka, kojima je Slavenstvo jedina nada. Za njim je Slovenac Trstenjak nazdravio slavenskoj uzajamnosti, a T. Grabowski, Poljak, uzajamnosti literarnoj izmedju Hrvata i Poljaka te Gjalskome. Gjalski se je zahvalio i opet napio Poljacima. Po tom je Čeh dr. Baxa govorio o političkoj važnosti Slavena, koji se baš u današnjem momentu, kad monarkija proživljuje krizu, moraju pokazati uzajamnošću kao važan faktor.

Iza toga je govorio dr. Poščić, uhvativši prigodu da iztakne, kako brzojav poslan dvorskoj kancelariji nema smisla pri ovakvom sastanku, i kako našim protivnicima moramo da imponiramo, ako će da nas štuju. Dr. Hribar mu je odgovorio da je brzojav bila puka formalnost. Govorio je još Hrvat Benešić poljački, o slavenskoj uzajamnosti, Srbin Sijački uz burni pljesak o jugoslavenskom bratinstvu. Nakon toga počeše se učestnici razilaziti. Neki sprovedoše nekoliko sati na izletima u okolici, a neki u ugodnom družtvenom domjenku, dok se na večer opet ne okupiše u „Narodnom Domu" gdje su glazb. druž. Voloskom i Opatijski „Lovor" priredili

Koncert

u čast gostima. Dvorana je bila prepuna biranog obćinstva, kako se može već pomisliti. Od naše liimne i prostova, kojeg je gdjica Tomašić na obće udivljenje izrekla, pa dalje redale se na izmjenu točke pjevanja i tamburanja, pobudiv zanos u dvorani. Nakon toga razvio se ples, koji je animiran potrajao do kasna u noći.

Politički pregled.

U Puli 24. maja 1905.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi javljaju, da će se u ljetnom zasjedanju carevinskoga vieća riešiti sliedeća važnija pitanja: razprava privremenog proračuna za drugu polovicu godine; razprava o osnovi za naknadnu vjeresiju za gorske željeznice te razprava o nekojih važnijih zakonskih osnovah. Osim toga imalo bi se izabrati odbor ili članove u kvotnu deputaciju.

Češki zemaljski sabor biti će odgodjen dne 2. junija. Carevinsko vieće biti će sazvano dne 6. junija te bi imalo zasjedati sve do polovice julija.

Tajnici triju trgovačko-obrtničkih komora u Hrvatskoj sastali su se dne 16. o. mj. na Voloskom, gdje su razpravili pitanje eventualne carinske razstave te su stvorili nakon poduljeg viećanja zaključak, da se podnese trgovačkim komoram u Banovini spomenicu, u kojoj će naglasiti, da je gospodarska zajednica izmedju obiju država Austro-Ugarske nuždna i probitačna razvitku i obrani javnoga gospodarstva Hrvatske i Slavonije, kako su to sve tri komore već više puta temeljito obrazložile.

Madjarski listovi javljaju, da se hrvatski sabor neće sastati mjeseca junija, kako se je prvobitno mislilo, već istom u jeseni, no svakako ranije nego li inače, pošto je vlada priredila više zakonskih osnova.

Zagrebački listovi pišu, da će odstupiti veliki župan Budisavljević, koji kandidira sada za hrvatski sabor u izpražnjenom kotaru Petrinja. U ovom kotaru imali su opozicijonalni kandidati dr. Potočnjak i Stjepan Radić dva izborna sastanka, te je bilo nade, da će se složiti i jedan od njih odstupiti. Nu do toga nije na žalost došlo i tako će na njihovu sramotu i na štetu naroda biti po svoj prilici izabran treći, naime vladin kandidat, veliki župan Budisavljević.

Crna Gora.

Knez Nikola pošao je na dalnji boravak izvan kneževine. Za sada se je uputio u Berlin njemačkomu dvoru u posjete.

Knežević Danilo, koji se je nedavno povratio iz puta, preuzeo je vladu za vrieme odsutnosti kneza Nikole, koji će boraviti dulje vremena vani.

U jednom tršćanskom listu upravio je jedan Crnogorac otvoreno pismo na kneza Nikolu, kojim ga upozoruje na bezdušno globljenje ubogih Crnogoraca, koji se sele radi zaslužbe u Ameriku. Te izseljenike globe na Cetinju kneževi podanici a u Trstu varaju ih na sve načine razni agenti.

Srbija.

Kralj Petar odobrio je dne 21. o. mj. zakonsku osnovu o zajmu; opunovlastio je ministra financija, da ju prikaže skupštini. Istodobno je izjavio, da si pridržaje pravo, da njoj zanieče potvrdu, kad bi osnova bila odobrena samo od slabe većine, što je lahko moguće. Obje radikalne skupine su se posve odielile.

U sjednici skupštine od dne 22. o. mj. glasovalo se je tri puta za predsjednika. Stanojević je dobio 66 glasova, Nikolić 53, praznih je glasovnicah bilo 16, a odsutnih zastupnika bijaše 16. Iza toga izjavio je Stanojević da ne prima predsjedničtva pa se je razvila razprava o poslovniku izmedju perovodje Pilipovića i zastupnika Mostića.

Poslie toga zaključio je predsjednik po starosti sjednicu. Uslied tog. glasovanja dalo je Pašićevo ministarstvo ostavku.

Ministar-predsjednik Pašić izjavio je kralju, da vlada može ostati na svom mjestu uslied glasovanja u skupštini za predsjednika samo pod uvjetom, da se skupština razpusti. Osim toga savjetovao je kralju da pozove na viećanje vidjenije zastupnike sviju stranaka. Razjašnjenje položaja mogło bi nastupiti samo razpustom skupštine i razpisom novih izbora.

Rusija.

Prama vieslima, koje stižu iz Mandžurije, može se razabrati, da su tamo već u toku ozbiljne priprave za novu bitku, koja bi se imala naskoro na tamošnjem ratištu odigrati. Za sada dieli Ruse od Japanaca kojih 50 do 60 km, te bi prama tome Japanci, ako bi napredovali, došli već trećeg dana do ruskih pozicija, i prva bitka razvila bi se kod Sipinkaia. Medjutim težko da će se general Linjević ovdje već upustiti u borbu, već je vjerojatnije, da će se povući prama Sungariu, i tamo se upustiti u odlučnu bitku.

S pomorskog ratišta ne zna se za sada još ništa izvjestna. Najnovije viesti javljaju, da se Rožđestvenskova mornarica nalazi već u području voda ribarskih otoka, dočim o Togovom brodovlju nema ni rieči.

Iz Petrograda se 20. ovog javlja, da će admiral Birilev odputovati 25. ovog u Vladivostok, da preuzme vrhovno zapovjedničtvo ruske mornarice u Tihom oceanu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odlikovanje.

Njegovo Veličanstvo car i kralj sa Previšnjom odlukom od 16 tek. mj. podielilo je našem vrlom rodoljubu g. Niki Mardešiću zlatni križ za zasluge, u znak previšnje naklonosti radi neumornog zauzimanja i sudjelovanja oko podignuća spomenika Njezinom Veličanstvu carici Jelisavi.

Čestitamo!

Glavna skupština podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Puli, obdržavati će u nedjelju dne 28. svibnja u 11 sati u jutro u prostorijama družbine škole u Šijanskoj ulici svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu s običnim dnevnim redom.

Iz Brbanštine 20. maja 1905.

Imade već mnogo vremena, da niste primili od ovih zapuštenih krajeva, razštrkane nam brbanštine nikakvog glasa. Mislite li si možda g. uredniče da su prestali naši jadi, pa da nemamo razloga više tužiti se i jadikovati. Ali na žalost našu tomu nije tako.

Mnogo bi se pak ruka utrudila, koja bi Vam htjela sve i svašta opisati, ali pomoću Božjom i Vašom dozvolom javiti ćemo Vam se, od sada češće.

Biti će doskoro godina danah odkada su započeli radnjom u Raši, t. j. uredjivati rieku, da voda nebude prouzročila toliko štete svojom poplavom. Iz početka svaki se je tomu veselio i blagoslivljao tu namisao, misleći u sebi, da će to Brbanštini donieti velike koristi, te da će ovo pučanstvo svojom radnjom zaslužiti komad svagdanjeg kruha, da prehrani težkom mukom kroz ovo oskudno ljeto svoju porodicu.

Ali na našu žalost ljuto se prevarismo! Početkom mjeseca agusta 1904. radilo je po prilici do 400 osobah, medju ovima bijaše i njekoliko radnika brbanskih, ali se je brzo radnja za njekoliko vremena obustavilo.

A zašto bi pak obustavljena ta radnja?

Iz početka govorkalo se je, da će težaci primati dnevno 4—5 kruna, pa kad tamo, su primali do 1 forinte.

Ali najglavnije je, g. uredniče, što nam daje trista jada, te radi česa iznašamo ovo na javnost, je to: kod rieke kopaju široko korito, te tim raširenjem čine mnogo štete na onih česticah koje se nalaze kod rieke, te će ljudi pretrpiti velike štete ako se ih nebude pošteno odštetilo. Tim raširenjem u širinu uzimlju po prilici 10 m², a to je velika šteta, jer u Raši 1 m² zemlje mnogo vriedi.

Nadalje govorilo se je da će se štetu procieniti i platiti odštetu, ali niti se procienjuje, niti izplaćuje ikakvu odštetu.

A je li je pak to pravedno?

Tu se ne pita ni Petra ni Pavla, već krče, gaze travu, vatrom pale, u jednu rieč rade svakojakih šteta.

Potužili smo se pravodobno na g. ovdješnjeg komesara, ali naš glas ostao je glas vapijućeg u pustinji.

Zašto se nije pako pozvalo na lice mjesta sve posednike, koji posjeduju zemljišta kod rieke, te njim se cielu stvar razjasnilo i raztumačilo? Radi toga je ovo pučanstvo do skrajnosti ogorčeno i uznemireno.

Čudno nam je što naša občina ne diže svoj moćni glas, da obrani svoje občinare, ali ona mramorkom šuti. Je li to častno za nas i za nju?

Saznali smo dapače iz pouzdanog vrela, da je zastupstvo ove občine obećalo dati zemljište badava, ali dvojimo da ima zastupstvo pravo obećivati zemlju iz občinskog imanja.

Zaključujući za danaska g. uredniče, molimo Vas, da ovo izvolite tiskati u dičnu „N. S.“ da tako doznaju za tu nam nevolju i gg. narodni zastupnici.

Lošinjski kotar:

† O. Jerko Šulina.

U četvrtak dne 11. tek. umro je u Zadru u samostanu sv. Franje, u cvietu mladosti od nepunih 27 godina O. Jerko Šulina iz Vrbnika na otoku Krku, svećenik franjevačke provincije sv. Jerolima. U Petak mu je bio sprovod, kojemu učestvovaše prečastni kaptol metropolitanske crkve s mirskim i redovničkim klerom grada. Pokojnik je minule zime dobio hunjavicu, a od nje sušicu, koja ga je otela Provinciji, u kojoj je revno nastojao oko naobrazbe redovničkih pitomaca u samostanu na Košljunu kod Krka sve dok ga, uslied nadošle bolesti, starešinstvo premjestilo u Zadar. Pokoj mu dobroj duši!

Parobrod „Dinko Vitezić“.

Inicijativom crikveničkoga ljekarnika g. Ivana Polića, nabavili su Crikveničani u družtvu sa otočanima sa Krka parobrod, koji će podržavati redovitu svezu izmedju Crikvenice i otoka Krka, naročito izmedju Crikvenice i Šila, te Vrbnika. Parobrod je po odredbi dioničara nabavio g. Ivan Skomerža ml. u Napulju, za 28.000 K. Ovih dana posvetit će taj parobrod biskup Mahnić i okrstit ga imenom blagopokojnog dra. Dinka Vitezića. Vriedi spomenuti još i to, da će parobrod na svom velikom dimnjaku nositi grb krčkih knezova.

Proti uvedenju glagolice.

Talijanske občine na kvarnerskim otocima, a na čelu občine Cres, Veli i Mali Lošinj i Osor, odposlaše deputacije u Rim, da prosvjeduju proti uvedenju glagolice u naše crkve.

Sve ovo su one občine, koje sačinjava u velikoj većini naš puk. I ovakovi umjetni protesti od par odpadnika narodnih i crkvenih, na stanovitim mjestima se uvažavaju.

Čini se, da je kod naših oblasti i državnih i crkvenih sve dobro primljeno, kad se radi proti Hrvatima i njihovim pravicama.

Voloski kotar:

Štrajk u Opatiji-Voloskom.

Iz Opatije 23. maja 1905. Već evo drugi dan štrajkaju u Opatiji-Voloskom svi, dosta mnogobrojni zidarski radnici. Jučer bilo je njihovo odaslanstvo kod c. k. kotarskoga glavarstva, da prioböi zahtjeve zidarskih radnika. Zahtjevaju pol sata manje radnje — dakle ne 9½, kako do sada nego 9. To bi bilo jedno. Drugo je, da njim se povisi plaća za 25 po sto. Pozivaju se na to, da imadu bolje plaće zidarski radnici u Lovranu i Trstu, pak zahtjevaju ponekle da se jih s njimi izjednači. Tako njekako stoji ova stvar službeno, naime onako kako to predstavlja odaslanstvo zidarskih radnika. Inače čuje se i med njimi samimi različitih mnienja. Zna se n. pr. da poduzetnici Franković i Conighi svoje radnike mnogo bolje plaćaju nego li „gradjevno kranjsko družtvo“ i nego li poduzetnik Zupančić. Možda ima i toj razliki razloga. Kod prve dvojice rade većinom, ako ne izključivo, domaći radnici, koji znadu raditi, i koji rado rade. Kod Župančića pako i osobito kod kranjskoga družtva, rade većinom tudjinci, najviše Furlani i Talijani. Medju timi radnici ima bud i takovih koji ne poznadu dobro svoga zanata bud i takovih kojih nije jako volja raditi, koji ljenčare. Težko je sve radnike jednom mjerom mjeriti. Na svaki način morali bi se poduzetnici pogovoriti, da izjednače plaće, tako da bi dobar meštar kod svih dobivao dobru jednaku nadnicu; a slabiji slabiju, kod svih jednaku. Da bi svi jednako bili plaćeni, na to je težko misliti. Za sve pak radnike vješte i marljive, poštene, imalo bi se pobrinuti, da uzmognu pristojno uzdržavati se, i da njim ostane njekoliko za njihove obitelji, koje su dužni uzdržavati. Njeki misle da bi se tomu pomoglo takodjer tim, da se uredi njekoliko radničkih kuhinja, gdje bi dobivali jeftinu hranivu hranu. A možda bi se u tom mogli pomoći i sami radnici. Imali bi se razdieliti u skupine, pak svaka skupina za se kuhati. Tako već rade njeki, i hvala se da njim je dobro. To je po prilici ovako kako to rade naši gorštaci, oni naime koji rade u raznih šumah po Slavoniji, Bosnoj i drugud.

Govori se takodjer o povišici za one, koji više godina kod jednoga gospodara rade. To bi bilo nješto slična petgodišnjim doplatkom činovnika, učitelja i drugih. Dobri poduzetnici čine to i sami o sebi, bez da se jih na to sa štrajki sili. A to i znadu stalni domaći pošteni radnici, pak oni stalno ne bi štrajkali. Domaći poduzetnik i domaći radnik poznaju se, prijatelji su, znadu cieniti jedan drugoga, i pogovoriti se, i učiniti što je pravo.

Teža je stvar sa tudjinci, bilo podzetnici bilo radnici.

Istina je, da je sviet svuda sviet, da su ljudi svuda ljudi; da djelo hoće svoju plaću, bilo za domaćega bilo za tudjinca; al je istina takodjer da je sviet različit, da je čudi koliko ljudi, da su kod njih razni običaji, različit način življenja, da su razlike prilično velike izmed domaćih i tudjih radnika.

To se opaža i kod štrajka samoga. Prvoga dana, jučer, štrajkali su skoro isključivo tudjinci. Radnici iz Kastavšćine nisu već za to sudjelovali što su jučer častili svoju glavnu zaštitnicu Sv. Jelenu. Danas se je i njih pridružilo, a valjda ne bi jih bilo ni danas, da nije zlo vrieme. Da je liepo, oni bi po svoj prilici ostali doma, i ponačinili štogod oko kuće, na polju. U koliko se pridružuju, čine to najviše s razloga da njim se neprigovara sa strane tudjih radnika, da se pokažu složni s drugimi. To je liepo. Nebi pak bilo ni liepo ni dobro, da ih tudjinci navedu na kakve zabranjene korake, da se pak tudjinski vodje sakriju, a naši trpe. Dosad vode štrajk poglavito tudjinci. Jučer su negdje njeki htjeli raditi. K njim išlo je mnogo radnika da jih preprieči u radnji. Njeki oružnici, videć to, naložili su onim koji su radili, da moradu prestati raditi. Tako sam čuo. Mogu nadoći okolnosti, da sigurnostni organi i tako postupaju. Redovito toga ne bi smjelo biti. Sigurnostne oblasti dužne su štititi svakoga, a najpače radnika kad radi da zasluži svakdanji kruh za se i za svoje.

Danas po podne imali su poduzetnici pogovor sa c. kr. kotarskim poglavarem. Odlučili su da nemogu zadovoljiti zahtjevom zidarskih radnika. Privolili su ipak da će dati tri četiri po sto vrhu plaće za kakvu dobrotvornu zakladu radnikom. I to bio bi dobitak za nje. Svaki radnik moć će opet od četvrtka napried raditi gdje je do sad radio. Koji nebude htjeo četvrtak opet raditi, taj će biti odpušten od radnje. Oni koji budu htjeli raditi, moć će raditi. Čuvati će jih, bude li trebalo, žandari, a po potrebi i vojnici; čuvati će jih naime od onih koji bi njim htjeli priečiti raditi.

Sutra, sriedu, doć će odaslanici radnika k kotarskom glavarstvu da čuju odgovor na svoje zahtjeve. Već danas se glasa, da su došli odaslanici socijalno-demokratičke stranke iz Rieke, Zagreba i Trsta i nagovarali radnike u Opatiji-Voloskom, nek opet preuzmu radnju. Rekli su njim takodjer da su zlo uradili, kad su se dali u štrajk bez novaca. Ko će štrajkati, valja da ima novaca za živiti u vrieme štrajka. Za to da su njim i savjetovali nek sakupljaju novac ako će u buduće štrajkati — i plaćati socijalno-demokratičke vodje.

Iz Lovrana pišu nam 20. o. mj. U svoje doba pisali ste, g. uredniče, u ozbiljnoj i šaljivoj formi o parobrodarskom družtvu „Unione Istriana“, koje se bijaše pred koje 2—3 godine ovdje ustrojilo i kojemu bijahu na čelu i ovdašnje talijanske perjanice. Naši bezazleni i dobroćudni — da ne rečemo ludi — posjednici dali su se prevariti od talijanaške gospode iz Liburnije, te su kupovali dionice toga družtva u nadi, da će se u kratko obogatiti. Pak šta se je dogodilo? Gospoda nabavili parobrode, koji su imali konkurencijom upropastiti drugo parobrodarsko družtvo t. j. „ugarsko-hrvatsko, ali se u računu prevariše i kopajuć grob drugomu, izkopaše ga sami sebi. Prodaše nekoje parobrode izpod ciene, dionice pale skoro na ništa, prestaše voziti neko doba, pak se kasnije združiše s nekim dalmatinskim družtvom pod imenom „Dalmato-Istriana“, ali ne bijaše ni sada blagoslova ni sreće.

Videći se na rubu propasti, napustiše ponovno vožnju i prodaše još jedini parobrod svomu nekadanjemu konkurentu i ljutom protivniku „ungaro-hrvatskom“ parobrodarskom družtvu za 150.000 K. I tako je tužno i žalostno svršilo ovo talijansko poduzeće, koje bijaše uz tolike cimbale i talambase ustrojeno. Da nisu ti naši nesretni poprdili rodjeni uz more, rekli bismo im sa bratom Slovencem: „Ni Čič za barko!“

Zabava udruge sv. Mihovila u Rubešima.

U nedjelju dne 28 maja 1905 priređuje »Udruga sv. Mihovila u Rubešima« uz sudjelovanje pjevačkog i tamburaškog društva «Istarska Vila u Kastvu« u »Narodnom Domu« u Kastvu zabavu sa predstavom i plesom.

Početak u 8½ sati na večer. — Ulaznina 1 K po osobi. Na zabavi svira glazba c. i k. pukovnije grofa Jelačića br. 79 iz Rieke.

„Hrvatska pučka čitaonica“ Srdoči. Dne 30. prošlog mjeseca obavila se je ovdje u županiji Srdoči, kapelanije sv. Križ kod Kastva skromna svečanost — otvorenje „Hrv. pučke čitaonice“. Bit će to mnogomu čudno, kako da nije bilo o tom ništa do sada u javnosti[1]) dano, ali neka nam se oprosti, jer mi smo od onih ljudi, kojim se ne svidja prije halabučiti, navještati i opisivati nešto što se još radja. Mi se držimo one naše kastavske: „skoči, pak reci hop“! Pa evo sada, kad smo glavnije poteškoće prebrodili, dobili potvrdu od oblasti i započeli, javljamo tu radostnu novost svim prijateljem našeg radničkog i težačkog stališa i zajedno im dovikujemo: *„pomosite nam sada i vi!“* Već prošle godine na dan Imena Isusova, sastalo se nas dvadesetak kod „Mićega Zvanića“ na dogovor da si ustrojimo takvo družtvo, gdje ćemo naći poduke, okrepe duševne i bogme i malo zabave kad i kad. Ali ako ćemo već nešto za taj puk učiniti treba da u to družtvo budu imali pristupa svi mužkarci bez razlike koji su navršili 14. godinu. A zašto tako? Što će djeca u čitaonici reći će tkogod? Kakvi će Vam biti to čitaonićari, koji neznaju ni čitat? Razjasniti ćemo to odmah! Naša mladež, barem većina, iza kako svrši pučku školu, baci knjige i pero u kut, pak već ti ne vidi knjige ni jedanput u godini i tako do nekoliko godina zaboravi i ono, što je naučio u školi i jedva da ti znade nekako začarati svoje ime kako da se „kokoša po korone drše“, ti pravi „čari“, koji nisu ni podobni slovu. Da su takova djeca i duševno jako slabo razvita, osobito ako ne zalaze medju sviet, ne treba ni spominjati. Takove hoće da naša čitaonica pritegne u svoje kolo, da pod nadzorom starijih i pametnijih budu imali prilike čuti poučnu rieč, dobiti knjiga za čitanje, vidjeti kad i kada nešto ljepše i poučnije zabave i čuti govore, nego li samo *boće* i *karte;* u obće, da iz pučke škole stupe u drugu školu, *gdje će nastaviti* svoju naobrazbu, da budu danas sutra stalni i čvrsti rodoljubi, a ne kakvi takvi „cupi lupi“, koji ne znaju misliti svojom glavom, nego će ti vjerovati sve i svakomu pa i najveću ludoriju, te kakvom takvom dotepenom „landravcu“ skidati klobuk i pohadjati za njim, kao koza za bršljanom.

Imali smo opet pred očima veliki broj onih, osobito iznad 40 godina, koji nisu pohadjali škole, koji neznadu čitati. Zašto da nebi i ti bili u našem družtvu, pomislili smo, pa ako neznaju čitati, imaju ušesa pa će slušati gdje im bude drugi čitao; uzeti će knjigu, poučnu novinu, pa će mu sin, kći i drugi koji čitati, doći će na mjesečni sastanak, koji će se obdržavati i gdje će se članovom protumačiti važnije i teže stvari iz gospodarstva, politike i druge potrebne stvari, pa će tako i oni imati prilike, da doznaju važne i za njih potrebne stvari i novosti. Evo tako, na tom temelju i za tu svrhu ustrojili smo mi čitaonicu, koja danas broji okolo 50 članova sve radnika, zanatlija i poljodjelaca svake dobe od 14 do 70 godina. Nije svrha naše čitaonice, da će onamo dolaziti njezini članovi svakog dana čitati novosti i dnevne listove, jer im za to nedostaje vremena i volje kod svagdanjeg napornog rada i skrbi nego će se barem blagdanom i nedeljom tu naći na okupu, čuti jedan od drugoga novosti i stvari važnije, koje su se onog tjedna po svetu dogodile, osobito će se tu naći na okupu kod mjesečnih sastanaka i uzeli si knjige kući za čitanje. Prvi takav mjesečni sastanak imali smo kako smo na početku spomenuli, predprošle nedelje, ili bolje da rečemo, otvorenje. — Kako je bilo ljepo vidjeti, onako na otvorenom, kako mirno sjedi okolo 200 osoba, sve samih radnika i zanallija, kako rado slušaju poučne govore i na tiho se uz čašicu „domaćega“ pogovaraju i zabavljaju! Nije tu bilo one vike, halabuke i proklinjanja, koje se obično čuje na žalost po naših krčmah nego li bi čovjek bio skoro rekao, ta to su sve učeni i fini ljudi, tako ljepo i pristojno se vladaju kao da su u crkvi. Već to je tako ugodno na čovjeka djelovalo i veselilo ga, da bi bio skoro zadovoljan, da se je samo za taj dan naša pučka čitaonica ustrojila. Slušati još k tomu ono milozvučno tamburanje naših vrlih mladića družtva *„Sloge“* iz Zameta i pjevanje, pak one vatrene govore Dra *Poščića* iz Voloskoga, našeg obljubljenog glavara *Kazimira Ježušića* i drugih, to tako dirne i ugadja čovjeku, da bi se i mrtav *„još malo skočio“*, da to čuje. Nije dakle čudo, da si svim prisutnim vidio na licu veselje i zadovoljstvo a tekar drugi dan i kasnije sve do danas, kako se radostno sjećaju onog užitka! — Zahvaljujemo se ovim putem našoj drugarici i susjedi „Slogi“ pjevačko-tamburaškom družtvu iz Zameta, koja nam je dragovoljno posudila svoje ukrasne stvari i onako u velikom broju sa svojimi članovi i tamburaši povećala naše veselje — našem dičnom „Sokolu“ iz Voloskoga, koji se je onako uslužno odazvao našem pozivu i svojom prisutnošću naše otvorenje počastio i svim prijateljem iz Kastva i od drugud, koji su se nas taj dan sjetili.

Treba pak da pohvalimo i našega „Zvanića“ ovdje javno, koji nam je bezplatno ustupio ljepu sobu za čitaonicu i koji nije ovaj dan štedio truda ni troška, da nas zadovolji, koji nas je onako dobrom kapljicom ukrepio a njegova „Jele“ ukusnom *'janjčevinom“* i drugom hranom pogostila.

Molimo sve rodoljube sada, koji bi imali poučnih i zabavnih knjiga, da bi koju podarili našoj čitaonici, da bi naši članovi, koji ima već preko 50, imali potrebnog štiva! Poyadjajući se valjda za rječkim *„Novim Listom“* koji je bio slabo obavješćen, javio je i naš *„Omnibus“* iz Pule da su osnivači naše „hrv. pučke čitaonice“ naši vrli „Amerikanci“ itd.[2]). Tu

[1]) Kratku viest priobćili smo o tom u posliednjem broju. Op. Ured.

[2]) I naš izvještitelj poveo se za njima, što ovim rado ispravljamo. Op. Ured.

vjest imamo samo u toliko izpraviti, da su osnivači sami naši domaći ljudi radnici i težaci uz pomoć svoga kapelana[3]); te da od svih naših 50 članova nije još ni jedan bio do sada u Americi. To su bili prvi naš Mate Marković obć. zastupnik i savjetnik, Vice Blečić Šavojin, Anton Grbac Matičev, Josip Srdoč Ivankin, Mate Srdoč, Martinčić i drugi.

Pazinski kotar:

Iz Boljuna. Već od početka ovoga mjeseca neprestano puše južnjak, te nam donaša skoro svaki dan dažd. To škodi usjevima, a osobito grožđu, jer se od grozda protegne vilica. Zakasnit će se radi mokrote sumporanje i škropljenje, pak će se lahko u sav mah raširiti bolesti na trsu. Inače pokazalo se do sada sve dobro naime na polju i vinogradima.

* * *

I odavle poslao se brzojav u Rim o stvari našeg prava na liturgički jezik staroslovenski. Dokaza na to pravo ne treba da tražimo u župnom arhivu; spomenploče na crkvi, kazuju nam na istoga. Tražimo samo naše!

* * *

Do brzo počet će se graditi novi most preko Boljunčice na putu Boljun-Sušnjevica. Prema troškovniku stojat će 15000 K. Doprinesli su: država, zemaljski odbor i cestovni odbor. Hvala im! Bit će, hvala Bogu, i nješto zarade.

Slovenski rodoljub „Djačkomu konviktu u Pazinu. Nedavno umro je u Trstu vrlo čestiti slovenski rodoljub g. Josip Turk, koji je svoju ljubav do našega naroda pokazao i tim, što se je u svojoj oporuci sjetio raznih narodnih družtava u Trstu a i našeg „Djačkog konvikta" u Pazinu, kojemu je ostavio 50 K. Slava i vječni pokoj plemenitoj mu duši!

Boljun za glagolicu.

S veseljem čujemo da se i naš rodoljubni Boljun poveo za Kastvom u poslu glagolice. I odanle je poslan u Rim brzojav za pravo glagolice kao liturgički jezik u našim crkvama.

Dokaza na to pravo ne treba tražiti u župnom arhivu: spomen-ploče na crkvi bjelodanu vapiju za tim pravom.

Živili sviestni Boljunčani! Hrvati po Istri, gdje ste! mičite se! Tražimo složno svi naše!

Porečki kotar:

Redovita godišnja glavna skupština podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" držana u Lazah občina Motovun u kući g. Antuna Bertoša pok. Ivana dne 7. svibnja 1905.

Pošto je broj prisutnih odgovarao pravilima podružnice, otvorio je g. predsjednik skupštinu, zahvaliv se svim prisutnim što su se u tako liepom broju odazvali pozivu, premda je vrieme vrlo nepovoljno.

Zatim predoči skupštinarom kako je naša pokrajina Istra zapuštena radi nestašica škola i kako nam valja zauzimati i žrtvovati se za budućnost našu te zašto se drže godišnje skupštine.

Zatim je pročitao izvješće g. tajnik od sunčane godine a njega je sliedio g. blagajnik. Jedno i drugo bijaše odobreno. Iza toga je sliedilo upisivanje novih članova i sabiranje članarine.

Svih članova imade 74, koji su doprinesli K 78·80 a k tomu su priskočili u pomoć sa darovi sliedeća gg.: veleč. gosp. Grgur Berkan, župe-upravitelj u Rakotolah K 10·—; gosp. Valenta Ivan od Antuna (Fiorin) od finede od Zumeška K 1·— preko članarine što je redoviti član iste podružnice. Neizrecivo nas veseli, što se je gorerečeni veleč. gosp. sjetio sa onako znatnim darom naše podružnice. Najdublja zahvala čestitim darovateljem!

[3]) Kojega je — kako stalno znamo — glavna zasluga, što je do toga došlo i što je svomu stadu uzorni pastir. Op. Ured.

Nakon upisivanja članova sliedio je izbor novog odbora, u koji bijahu jednoglasno izabrani do buduće glavne godišnje skupštine sliedeći članovi: i to ravnatelj: Josip Božić od Vinka Laze, zamjenik: Ivan Bertoša pok. Ivana Laze Bertošići, blagajnik: Marko Bertoša od Jakova Bertošići Laze, zamjenik: Andjeo Bertoša od Jakova Bertošići Laze, tajnik: Ante Božić od Vinka Laze, zamjenik: Ante Flego od Ivana Laze.

Nato se je oglasio sa predlogom g. Ante Božić, da bi se moglo kašnje sazvati izvanrednu skupštinu, na kojoj bi se čitalo izvješće glavne skupštine glavne „Družbe" i nakon čitanja držat zabavnu večer sa plesom.

Taj predlog bi prihvaćen jednoglasno.

Konačno je g. predsjednik zaključio skupštinu, pozdravio opetovno sve prisutne i zahvalio im se, te im preporučio, da ne zaborave naše plemenite „Družbe".

Iz Zamaska, občina Motovun, pišu nam 19. o. mj. Javljamo Vam g. uredničke tužnu viest, koja je težko ožalostila jednu poštenu našu obitelj i njezine rodjake i znance.

Dne 11. o. mj. vozio je u Pazin vino posjednik Ive Matijašić Brbon iz Zamaska. Kad je stigao na cestu kod mjesta Bravari, blizu Kaščerge, prestrašili mu se nečesa volovi te počeše kao pomamni trčati. Jadni Ive sjedio u to na vozu pak htjede skočiti dolje i zaustaviti volove. Ali za njegovu nesreću u skoku nešto ga zadržalo i on pao tako nesretno pod voz, da mu je kolo prešlo preko prsiju. Živio je nakon toga još pol sata a da nije ni rieči progovorio. Nesretnika odnesoše u Kaščergu, gdje ga takodjer pokopaše.

Pokojni Ive bio je poznat kao vrlo čestit gospodar i čovjek veoma dobra srca. Vječni mu mir i pokoj želi tugujući

Prijatelj.

Koparski kotar:

Račice kod Buzeta, dne 16. svibnja.

U nedjelju dne 14. t. mj. imali smo na Bregu kod Račica osnovateljnu glavnu skupštinu podružnice sv. Cirila i Metoda. Već rano u jutro podavalo je spomenuto selo nešto svečana, nešto nova za naše strane. Tri velike hrv. trobojnice vijale se ponosno na vrhuncu stoljetnog bresta, koje je bilo vidjeti iz svih obližnjih sela. Vijale se ponosno, kao da se raduju, što se je tolik narod pod njim okupio, kao da ga žele probuditi iz dugog sna, koji je morao tužan prespati.

Ponosno su naši Račičani gledali na te svoje zastave a oči im sjale od radosti. U velikom broju odazvali se pozivu odbora, te došli na prvu skupštinu podružnice. Ali ne samo oni, nego i od okolnih mjesta počastiše nas svojim pohodom. Bio je lijep broj prijatelja iz buzeštine, pak onih iz Huma, Draguća, Vrha i drugud.

Otvoriv skupštinu učitelj Zlatić i pozdraviv prisutne, prešlo se na izbor odbora, koji se obavi u potpunom redu.

Zatim je preuzeo riječ gosp. Fran Flego, koji je prisutnim rastumačio svrhu podružnice. Zanosnim riječima progovorio je, kako se mora naš narod boriti za svoje narodne škole, za koje danomice plaća a oni, koji bi mu ih morali dati, ne će da toga čine, jer znadu, da čim bi jednom naš kmet štogod znao, ne bi se pustio više za nos vući. Kazao je, kako junta troši u nepotrebne svrhe, kako je dala „Legi" 10.000 K, a za našega kmeta nema ništa, nego samo riječ: plaćaj! Rastumačio je napokon plemenitu svrhu Družbe i njezinih podružnica i kazao kako zloglasno tal. društvo „Lega nazionale" gleda da naš narod na svaki način odnarodi i pokvari. Njegov govor bio je prekidan sa burnim „Živio!" i „Tako je!" Vidilo se, da narodu iz srca govori.

Za njim govorio je gosp. Sancin, koji je vatrenim zanosom predočio narod, koji nema škola te posljedice zla uzgoja, i pozvao prisutne, da se svi u podružnicu učlane. I on bio je od naroda zanosno pozdravljen.

Srdačna hvala za to njima i svim drugima, koji nisu štedili ni truda ni troška, nego su dohrlili na naš Breg i time doprinesli, da je naša skupština ljepše ispala. — Živili!

U novu podružnicu upisalo se preko 50 članova, a odbiv trošak ostalo je preko 30 K za Družbu. — Lijep uspjeh za naše zle prilike.

Samo tako naprijed, svijesni Račičani! Pokažite, da u Vama kuca junačko hrvatsko srce, dignite visoko onu lijepu zastavu, pod kojom ste se u nedjelju za prvi put sakupili, i dao Bog, da se svake godine pod njom sakupite i dadete od Vaših žuljeva malen dar za spas Vaše dječice i zapuštene nam Istre! — Živili Račičani!

Franina i Jurina.

Fr. Biš Jurino virovâ, da su u nedilju neki plakali od jada da će se delat cesta od Kaščerge u Zamask?

Jur. Vero nisu pametni zač će cesta i njim rabit.

Fr. Baš je tako, mesto da pivaju, oni plaču.

Jur. Vero znaju oni zač plaču.

* * *

Fr. Odkuda tako zamišljeno?

Jur. Dragi prijane baš iz Barbana.

Fr. Što imade novoga tamo?

Jur. Novoga ne imade ništa, već sve živi u nekakvom mrtvilu, već jedino na veliko moje začudjenje vidih gdje po svih krčmah vise table sa talijanskim nadpisom: „*Osteria alla bela pianta*", „*Osteria alla Posta*", „*Osteria al buon Istriano*" itd., te sam se veoma začudio, mislih u sebi da sam u sriedi Kalabrije.

Fr. A kakva tabla je pak na občini i školi?

Jur. A nikakve!

Fr. A zašto nebi stavili na občinsku zgradu i školu hrvatsku tablu. — Te na sajmove i velike blagdane imala bi na obć. zgradi vijati trobojnica.

Jur. Deveta je to njima briga kako i babi ples.

Razne primorske viesti.

Istarski sabor u Kopru.

Danas se sastaje u Kopru istarski sabor na kratko zasjedanje, da raspravi pitanje o uredjenju rieke Mirne i zaključi, koliko će pokrajina doprinieti za električnu željeznicu Matulje-Lovran.

Na dnevnom redu I. sjednice koja se otvara danas poslie podne u 4 i pol sata po podne jest: 1. otvorenje zasjedanja, 2. izbor dvojice tajnika, 3. izbor odbora, 4. priobćenja, 5. izvještaj zemaljskog odbora, kojim obrazlaže osnovu za uredjenje rieke Mirne, 6. izvještaj zemaljskog odbora, kojim obrazlaže kako se ima preuzeti jamstvo za gradnju elekrične željeznice Matulje-Opatija-Lovran i Preluka-Kantrida, 7. izvještaj zemalj. odbora radi promjene § 27. školskog zakona od 9. oktobra 1901.

U ponedjeljak imali su u Trstu u vladinoj palači predsjednik kluba talijanske većine sabora Dr. Bartoli i predsjednik kluba hrvatske manjine prof. Vjek. Spinčić pogovor glede »modus vivendi« izmedju Talijanske većine i hrvatske manjine u istarskom saboru.

Rezultat pogovora nije nam poznat.

Porinuće nove ratne ladje Nadvojvode „**Ferdinend Maks**" obavilo se — kako nam pišu iz Trsta, prošle nedjelje veoma svečanim načinom. Tim povodom doplovile su u tršćansku luku dan prije velike ratne ladje „Babenberg", „Árpad", „Habsburg", „Áspern", „Sigetvar", „Zenta", „Komet", „Satelit" i 12 torpiljača. Na jahti „Pelikan" stigla je iz Pule nadvojvodkinja Marija Josipa, koja je novoj oklopnjači kumovala.

U Trst je imao stići nedjelju jutro posebnim vlakom iz Beča nadvojvoda Karlo Franjo Josip nu njegov dolazak bijaše posliednji hip odkazan, što se je tumačilo na razne načine i to tim više, što je bio dan prije u Beču ravnatelj tršćanskog redarstva dvor. savjetnik Bussich.

Nova oklopnjača bijaše sagradjena na brodogradilištu sv. Marko, kamo je u nedjelju izmedju 9 i 11 sati dohrlilo izvanredno veliko množtvo občinstva, medju kojim bijaše visokih dostojanstvenika, državnih i zemaljskih zastupnika iz raznih zemalja. Oko 11 sati izkrcala se je nadvodvodkinja sa „Pelikana" na mul brodogradione, te je u pratnji odličnih gospodja, zapovjednika mornarice grofa Montecuccoli, ministara Kosela, Calla, i Bourquai-a, carskog namjestnika kneza Hohenlohe i druge gospode povedena u posebni paviljon. Zatim je župnik mornarice Monsignor Ufredničeк uz pripomoć kapelana mornarice gg. Ambroža, Kokolja i Iskre blagoslovio novi brod.

Iza toga pristupio je zapovjednik mornarice k nadvojvodkinji te ju zamolio, da krsti novi brod. Ona je izgovorila običnu formulu, pritisla na električno puce, na što se je o bok novog broda razbila staklenka šampanjca.

Odmah iza toga poduzete su posliednje radnje za spuščanje u more te nakon kratke stanke počeo je novi gorostas uz burno klicanje občinstva, uz gromovit prasak topova sa sviju carskih brodova i uz udaranje glazbe, veličanstveno silaziti u more. Spuščanje to obavilo se u najljepšem redu bez ikakve nit najmanje zaprieke. Novi ratni brod spada medju najveće brodove naše ratne mornarice te tvori sa dvojicom drugova jednake veličine jednu ratnu jedinicu. Dug je 118 metara, širok 21 metar a strojevi će razviti 14.000 konjskih sila, dočim će broditi brzinom od 19 milja. Imati će 16 velikih topova i 31 mitraljke.

U nedjelju poslije podne od 3—6 sata bio je sastanak i pogošćenje pozvanika na ratnom brodu „Habsburg" kamo je bila došla i nadvodvodkinja Marija Josipa sa svojom pratnjom.

Položio sudački ispit.

G. dr. Emanuel Perčić, c. k. prislušnik na zemaljskom sudu u Trstu, položio je u subotu sudački ispit s izvrstnim uspjehom. — Čestitamo!

Položio ispit.

Naš zemljak simpatičan i vriedan učitelj gosp. Beniamin Deprato u Trstu položio je ovih dana na c. k. ženskom učiteljištu u Gorici ispit usposobljenja za gradjanske škole iz predmeta II. skupine.

Srdačno čestitamo!

Iredentisti pred sudom. Dne 22. o. mj. počela je pred porotom u Beču razprava proti onim osobam, koje su kompromitovane u aferi bomba, što no su nadjene u prostorijah gombalačkog družtva „Società ginnastica" u Trstu. Na raspravi će se pročitati velik broj proglasa i letećih listova. U nekima od tih listova uzvišava se Vilim Oberdank, koji je dne 22. decembra god. 1882. smaknut radi veleizdaje, a u drugim pak sadržane su poruge proti članovom carske kuće. Jedan od obtuženika mora odgovarati i radi toga, što je dne 20. septembra prošle godine, kao na dan zauzeća Rima, izvjesio na zgradi tršćanskog magistrata talijansku trobojnicu. Ni jedan od obtuženika ne priznaje se ni najmanje krivim.

Književne viesti.

Gorkij M. „U tamnici«

Najnovija novela čuvenog ruskog pisca, opis utisaka iz posljedne dobe, izašla je u hrvatskom prevodu, u liepoj opremi, sa slikom Gorkijevom na omotu, nakladom knjižare Mirko Breyer u Zagrebu, te se dobiva u svih hrvatskih knjižarah. Ciena 60 fil. Poštom 70 fil.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

G. Božo Dubrović, učitelj u Sv. Mateju, sakupio je za družbu sv. Cir. i Met. za Istru u Brnasih u rodoljubnoj kući kod g. Antona Sirole Brnas, prigodom krstilke njegovog dvadesetog djeteta Slavice — Dragice K 20·32.

G. Oliva Sirola, sakupio je u veselom društvu u Brnasih Sv. Matej za družbu sv. Cir. i Met. K 3·40.

G. Ivan Vinodolac svećenik u Šajinah daruje družbi sv. C. i M. K 6·50, sakupljenih od rodoljuba u Labinštini.

Ukupno danas . . . . . K 30·12
Na račun ove g. izkazanih . . . 629·97
Sveukupno K 660·09

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

G. Ivan Vinodolac, svećenik u Šajinah daruje djačkom prip. društvu u Pazinu K 6·50 sakupljenih od rodoljuba na Labinštini.

Ukupno danas . . . . . K 6·50
Na račun ove g. izkazanih . . . 117·90
Sveukupno K 124·40

Objava natječaja

na mjesto činovnika za kotarsku bolestničku blagajnu u Pazinu. Služba je privremena po ugovoru. Stalna mjesečna plaća iznosi 80 kruna. Natjecatelji imadu podnesti potpisanom upraviteljstvu vlastoručno napisane molbe do 10. junija o. g. te zajedno dokazati svoje usposobljenje i poznavanje zemaljskih jezika. Natjecatelji vješti u njemačkom jeziku imadu pred drugima prednost.

Upraviteljstvo kotarske bolestničke blagajne.

PAZIN, 24. maja 1905.

Natječaj jeftimbe,

koja će se obdržavati u župnom uredu u Krbunima dne 15. junija o. g. Predmet jeftimbe produljenje i popravak župne crkve, sa troškom od 4.500 K i popravak župnog stana sa troškom 1.440 K. Jamčevina 10%. Djelo mora biti svršeno do konca septembra o. g. Troškovnik i nacrt nalaze se na ogled u župnom uredu u Krbunima.

Uprava župne crkve u Krbunima.

Martin Listić, Marko Colić, ključari. Jos. Vanik, župnik.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kolanje po kostih, roguli i rukuli, te izliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti ž-ludca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, otklanjaju nadutlavanje, boli i gr'ceve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazece. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slez ne te kolika i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti s-ljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje unapred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieua je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tucela (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuća i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravise: Iv. Baretinčić. učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Sij. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šlica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb. Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Najbolje osvježujuće piće daju

Maršnerovi pjeneći limunovi bonboni

Najbolji samo sa ovom zaštitnom markom.

ukus malina, citrona, jagoda, metice i trešnjah.

Prvo dioničko društvo tvornice orientalskih slatkiša i čokolade

prije

A. MARŠNER,

Kralj. Vinogradi. — Prag.

Ferdinandova ulica.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-ilitijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti cinzima i reumi, kod želudčanog, plućnog, grlenog** i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žeravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Ulivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60·— do K 260·—

Broj 21./22. Pula, u četvrtak dne 1. junija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napučnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošto predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.349.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju. a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Sastanak slavenskih novinara.

(Nastavak).

Drugi dan kongresa.

Dne 15. o. mj. predsjednik kongresa g. Hribar otvorio je sjednicu u 10 sati. Priobćio je najprije, da je stigao brzojavni odgovor od dvorske kancelarije, na prekjučer poslani telegram. Odabralo se za tim odaslanstvo, koje će na opatijskom groblju položiti vienac na grob pokojnog češkog druga Zaspele. U odaslanstvo biran je od Hrvata Mazzura.

Predsj. Hribar prikazao je za tim saučestnicima č. g. Hodžu, slovačkog zastupnika na peštanskom saboru. — Pročitane su prispjele brzojavke i priobćeno je, da uprava šalje u Postojni pozivlje novinare, da se svrate do one krasne prirodne divote, gdje će najsrdačnije biti primljeni. Predsj. Hribar preporučuje što brojniji posjet.

Prelazi se za tim na dnevni red.

G. Hovorka izvješćuje o centralnoj organizaciji slavenskih novinara, i o njezinim dosadašnjim uspjesima. U organizaciju internacionalnog saveza pristupili su već Česi i Poljaci kao takovi. Član slavenskog saveza g. Kummer bio je kao njegov predstavnik na ljetošnjem medjunarodnom novinarskom kongresu u Beču, te je o radu istoga podnio izcrpljivi elaborat, na čemu mu je u zapisnik izražena hvala. Radi postojećih pravila ne mogu kraljevski Srbi da pristupe u ovaj središnji savez, nu utješljivo je, da su se oni već organizirali u Zagrebu. Isto tako obstoji već novinarska organizacija u Varšavi, a kad se to bude provelo i u Petrogradu, onda će se moći misliti o sazovu sveslavenskog novinarskog kongresa. U Austriji je dozvoljeno novinarima, da pristupe u medjunarodnu organizaciju, po tom bi moralo da bude dozvoljeno i nama, da sa Slavenima i preko granice mislimo o zajedničkoj novinarskoj svezi i organizaciji.

Referat izvjestitelja saslušan je veoma pažljivo, a pri svrsi na predlog g. Hribara izražena mu je u zapisnik hvala.

G. Laskownicki predlaže, da svaka od pojedinih novinarskih slavenskih organizacija pristupi posebice u internacionalni savez, time će imati svog posebnog delegata i moći da u najširoj formi iznesu svoje zahtjeve.

Predsj. Hribar kaže, da će se o ovom potonjem na dojdućem kongresu potanje razpravljati. Predstavlja medjutim saučestnicima našeg zastupnika Spinčića, koji je baš u to bio ušao, pozdravljen srdačnim pljeskom sa svih strana. Zast. Spinčić zahvalio se je na dočeku, i tom prigodom izrekao otvoreno i bistro nekoliko misli, koje su u dvorani probudile oduševljenje. Iztakao je, kako je dužnost novinstva, da upozna strani svieta o odnošajima Slavena. Osobito to potrebito je, jer sada u punom dvadesetom vieku vladaju prema nama čisto barbarski odnošaji.

Iza ovog intermezza, koji je opet dokazao, kako slavenski drugovi niesu gluhi na naše biede i nevolje, — g. R Cejnek, urednik „Politik" referirao je: „O uredničkoj dužnosti svjedočiti". Ovo se je pitanje lani jednom prigodom veoma razpravljalo u novinstvu s ovu i s onu stranu Lajte te je g. izvjestitelj naglasio stanovište, što su ga sve novine bile iztakle.

Ustao je po tom g. Ekar, Slovenac iz Koruške, oštrim i jezgrovitim riečima izlažući, kakvim su svim šikaniranjima podvrgnute slovenske novine u Celovcu sa strane ondješnjeg njemačkog suda. G. Pustoslemšek, još pod dojmom ovog govora iznio je resoluciju, da se zatraži od vlade, da zaštiti od progona slov. list „Mir" u Celovcu. Resolucija je primljena.

G. dr. Ant. Beaupré, ured. „Glasu Naroda" referirao je o trećoj točki dnevnog reda: „O novom tiskovnom zakonu". Predlaže resoluciju, da se kod vlade požuri, te što prije uvede ovaj zakon. Primljeno.

Zast. dr. Baxa predlaže, da se slavenskim zastupnicima preporuči, da nastoje u tom smislu, čemu se pridružuje Slovak g. Miškovski.

Predsjed. Hribar dodaje, da se primljena resolucija pošalje svim parlamentarnim slavenskim klubovima, što je i prihvaćeno. I time, pošto je dnevni red bio izcrpljen, predsjednik diže sjednicu.

* * *

Iza kongresa bio je u „Nar. domu" skupni objed, koji je protekao u najljepšoj zabavi i domjenku. Po podne je bio izlet niz hrvatsko primorje pa do Senja. „Ugarsko-Hrv. parob. društvo" na Rieci izašlo je u susret novinarima, ustupiv im novi svoj parobrod „Tatra", koji je došao oko 1 sata po p. u Opatiju, a odanle u Volosko, da uzme novinare.

Parobrod je bio okićen zastavama, sa hrvatskom trobojnicom na prvom jarbolu. U Opatiji se ukrcalo družtvo „Lovor", a u Voloskom glasbeno-dramatsko družtvo.

Već prije 2 sata bio je parobrod pun izletnika, kojih je bilo preko 200. Parobrod je zaplovio put Rieke, prešao mimo nje, pa do Bakra, zakrenuv u zaljev, obašav ga, pa pred Kraljevicu, i onda dalje mimo Cirkvenice, Selaca i Novoga u Senj.

Obće je bilo divljenje našim obalama posutim brojnim mjestancima, kućama i zaselcima. Vrieme je bilo kišno i tmurno, ali ipak nije palo kiše, a na mahove bi se i razvadrilo nebo. Vjetar bio je nešto jači, ali to nije ipak smetalo goste, da se vrzu palubom i gledaju primorje naše.

Parobrod je pred Bakrom stao par časaka. Pjevači su na njem zapjevali „Glej Slovane", a na obali se skupilo svieta, te pozdravljalo izletnike. Po gradu su bile izvješane hrvatske zastave. Pred Kraljevicom je parobrod isto tako stao. Kraljevica je bila puna zastava, a obala puna svieta. Izletnici bili su pozdravljeni pucanjem iz mužara i klicanjem.

Pred Cirkvenicom nije parobrod stao, radi poodmaklog vremena, ali je prošao blizu nje, te pružio zgode gostima, da vide ovo krasno naše mjesto i njegov vanredni položaj.

Parobrod „Tatra" stigao je u Senj u 5¼ sati. Vrieme je bilo nestalno, i još po koja kap kiše padala, nu inače razpoloženje nije bilo pokvareno. Na mostu okupilo se mnoštvo svieta, već naprvo klicajuć dobrodošlicu.

Pri izlazu iz parobroda gostove je pozdravio senjski načelnik g. Zimpermann. Odvratio mu je Hrvatski g. Hribar ljubljanski načelnik i predsjednik kongresa, veleći da ga veseli što je po prvi put kao Slovenac došao u Senj, u gnjezdo junaka koji su znali od vajkada dizati stieg za Hrvatstvo i Slavenstvo. Ovaj se je govor ugodno dojmio svih na obali, te bi popraćen klicanjem.

Zatim je čitava povorka krenula u grad, izkićen zastavama, i na brieg izpod starog Nehaja, odkud puca krasan vidik na more i grad. Povorku je vodio senjski načelnik, predsjednik čitaonice g. Cihlar, starosta „Sokola" Krišković više sokolaša i mnoštvo inih gradjana. U 6¼ sati, iza kako se izletnici povratiše na parobrod, ostavila je „Tatra" senjsku luku. Sa palube ozva se poj pjevačkog zbora. Pozdravi sa obih strana: „Živili! Na zdar!" i mahanje rubaca trajalo je, dok uskočkog gniezda nije nestalo izpred očiju.

Putem u Senj i natrag, pogostila je uprava „Ugar.-Hrv. parobr. družtva" goste upravo obilno. Svakome je stajalo na razpolaganje koliko je htio bezplatno pive, vina, šunke, salame, putra i kruha, a oko 7 sati i toploga jela, osobito rižota. Gosp. Mate Polić bio je kućedomaćina velike susretljivosti. U razgovorima, zabavama i pjevanju prošlo je vrieme povratka. A mnogi su odmah biljčili ugodne dojmove, da ih još istu večer šalju svojim novinama.

Oko 9 sati došao je parobrod pred Opatiju. Lječilištna komisija, koja je za cielo vrieme kongresa pokazala vrlo veliku susretljivost u svakom pravcu, učiniv sve moguće da izadje gostima u susret, priredila je uz velik trošak te večeri sjajan vatromet. Sa parobroda je bilo krasno pogledati Opatiju po noći. Ali još ju čarobnijom učiniše ona šarolika svjetla vatrometa svake vrsti. — U Opatiji nije bio odavna priredjen ovako liep i bogat vatromet. Izletnici su dobili još ljepšu sliku o Opatiji i kad je parobrod oko 9 i pol na večer pristao u luku, izašli su zahvaliv se družtvu parobrodarskom za ugodno sprovedeni izlet.

(Sliedi.)

Istarski sabor.

(Izvanredno zasjedanje).

Kopar, dne 25./5./05.

I. sjednica.

Prisutni: zem. kapetan i saborski predsjednik g. dr. L. Rizzi, vladin povjerenik namjest. savjetnik g. Al. Fabiani i 25 zastupnika. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori I. sjednicu sliedećim po prilici nagovorom. Govor predsjednika:

Poštovana gospodo!

Carskim pismom od dne 10. maja o. g. udostojalo se Njeg. Veličanstvo sazvati nas amo prije redovitog zasjedanja.

Razlog tomu izvanrednomu sazivu nalazi se u važnosti i u prešnosti predmeta, koje stavlja zemaljski odbor na razpravu.

O dvih glavnih predmetih, o kojih čemo se baviti u kratkom zasjedanju, izjavili ste se Vi već prije davši nalog zem. odboru, da sabere potrebito gradivo za Vaše konačne zaključke.

Predmet veće važnosti jest zakonska osnova za uredjenje drage rieke Mirne. Ova radnja, koju ste Vi već u načelu prijašnjim zakonom od dne 13. julija 1902. br. 10 prihvatili, moći će postati gotovom činjenicom ako odobrite — o čemu ne dvojim — zakonsku osnovu, koju Vam zem. odbor predlaže. Ako pomislimo, da zasiču proučavanja i nacrti, učinjeni, da se očuva jedan od najliepših i najplodnijih predjela Istre od uništivajućih povodnja, preko jednog vieka natrag, morati ćemo da se uvjerimo o važnosti, koju se pripisuje ovoj spasonosnoj gospodarskoj radnji, i da se poveselimo, što nam je bilo dano, da riešimo zadatak, koji je zadao toliko truda, do sada uzalud, vladam naše pokrajine. Draga ta, za koju hoće pučka predaja, da bijaše sjedištem triju kraljica — kraljice soli, kraljice ulja i kraljice vina — i koja je sada obraćena većinom u neplodno močvarno zemljište, zadobiti će uslied Vaših zaključaka, nekadanju plodovitost na pomnoženje blagostanja pokrajine.

Drugi predmet, također važan, tiče se prinosa pokrajine za željezničku prugu, opredieljenu, da promiče blagostanje na liburnijskih obalah, koje pratimo tolikim zadovoljstvom.

Radi kratkoće vremena od posliednjeg saborskog zasjedanja amo, nije zem. odbor predložio obični izvještaj o svojem djelovanju, koje će predložiti u redovitom zasjedanju, koje će valjda biti sazvano buduće jeseni.

Poštovana gospodo!

I ovaj put sastaje se sabor u mjestu, koje nije redovito sjedište sazova, ustanovljeno statutom.

Tumačeć Vaše osjećaje, opetujem želju, da se ova abnormalna činjenica više ne dogodi, izražam ujedno prijaznomu gradu, kojega smo gosti, najsrdačnije simpatije.

Dočim proglašujem u ime Njeg. Veličanstva otvorenim saborsko zasjedanje, pozivljem Vas da uzkliknete u znak odanosti premilostivomu vladaru: „Živilo Njeg. Veličanstvo Fran. Josip I.!" Tomu pozivu odazvalo se je i zastupnika. (G. predsjednik nije se ni ovaj put dostojao reći ni rieči u hrvatskom jeziku).

Zatim predstavi predsjednik vladinog povjerenika na saboru presvj. g. Al. Fabiani-a i njemu pridieljenog g. dra Ladovića hrvat. stenografa.

Pozdrav vlad. povjerenika.

Vladin povjerenik reče najprije talijanski, pak isto hrvatski:

Visoki sabore

U ime c. kr. vlade, koju mi je čast zastupati i u ovom zasjedanju, milo mi je pozdraviti visoki sabor te izraziti želju, da i u ovom kratkom zasjedanju rad ovog visokog pokrajinskog zastupstva bude uspješan i koristan za pokrajinu i njezino pučanstvo. Vlada sa svoje strane obećaje, da će ovaj rad po mogućnosti podupirati. (Za tog kratkog govora čuje se prigovore na galeriji i kašljanja zastupnika većine).

Priobćenja.

Predsjednik priobći, da su javila presvj. gg. biskupi Flapp i Nagl, da nemogu na sabor zbog službenih posala.

Izpričali su se zastupnici, Francin i Vidulich, da ne mogoše k I. sjednici.

Izbor tajnika.

Zast. Laginja, dobiv riječ, reče sliedeće:

Visoki sabore!

Ja ću u kratko obrazložiti jedan predlog, koji činim u tom smislu, da namjesto biranja tajnika, kako je bilo dosele u običaju, da su bila oba tajnika izabrana samo od strane većine — učiniti ću predlog, da bude izabran jedan tajnik sabora od većine, a jedan od manjine.

Ili, ako to ne bi bilo prihvaćeno, onda činim predlog, da oba saborska tajnika budu izabrana, kako i dosele, od većine, a njima da bude dodijeljen jedan zamjenik od manjine, da znade biti u pomoć predsjedništvu takodjer u onim stvarima, koje budu donesene visokom saboru na razpravu i glasovanje u hrvatskom originalu.

(Dok je govorio hrvatski mrmljali su, prigovarali i kašljali na galeriji te je predsjednik občinstvo pozvao da se ponaša mirno).

Kod glasovanja pao je predlog zast. Laginje te bijahu izabrani tajnici — oba od većine, zast. Polesini i Zarotti.

Članovi manjine glasovali su: Polesini i Kompare.

Izbor revizora.

Izabrani su sve članovi većine i to: zast. Cleva, Bennati, Sbisà, Polesini, Tomasi i Chersich.

Članovi manjine predaše čiste listiće.

Izbor odbora.

Zast. Bartoli, kao predsjednik kluba većine, predloži, da se izabere obzirom na kratkoću zasjedanja i pogledom na predležeće zak. osnove samo tri odbora i to: financijalni, školski i posebni odbor za uredjenje Mirne.

a) U financijalni odbor bijahu izabrani sa svimi glasovi: zast. Campitelli, Bubba, Belli, Polesini, Zarotti, Andrijčić i Kozulić;

b) u školski isto sa svimi glasovi: Bennati, Costantini, Ventrella, Vareton i Spinčić;

c) u posebni odbor: Venier, Davanzo, Mianich, Bartoli, Ventrella, Kompare i M. Trinajstić.

Izvještaji zem. odbora.

Predsjednik predloži i sabor prihvati, da se izvještaji zem. odbora o uredjenju rieke Mirne, o gradnji željeznice Matulje-Opatija itd., te o promjeni školskog zakona, od dne 9./10./1901. pošto se nalaze u rukama gg. zastupnika, ne čita i da se ih uputi odnosnim odborom. Tim bijaše izcrpljen dnevni red; predsjednik zaključi sjednicu i reče, da će za buduću postati zastupnikom pozive na dom.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za bogoštovlje i nastavu.

Godine 1902. su mnogi roditelji grada Cresa, imajući djece dužne polaziti školu, odaslali na c. k. školske oblasti molbu za za ustanovljenje javne pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u svom gradu.

Tek poslie skoro tri godine, što usljed požurenja, medju ostalim interpelacijam u istarskom saboru, ganule su se c. k. oblasti i urekle komisuju na licu mjesta. Komisija bila je obdržavana dne 26. jenara t. g. pod predsjedanjem c. k. kotarskoga poglavara, i u prisutnosti predstavnika zemaljskoga odbora Dr. Chersich, kotarskoga školskoga nadzornika Pribila, občinskoga načelnika i dvojice občinskih savjetnika.

Obzirom na tu komisionalnu razpravu čuje se mnogo pritužba.

Pozivnice interesiranih stranaka, najme roditelja imajućih djece dužne polaziti školu, imadu doista datu 13. januara 1905., al bile su tek posliednji ili predposliednji dan pred obdržavanjem razprave, po občinskom slugi i jednom občinskom stražaru strankam uručivane. Pritužbe proti tomu bile su bezuspješne.

Občinski sluga i občinski stražar, uručivajuć pozive, odsvjetavali su strankam doći k komisiji, a mnogim nisu ni dali pozivnica. Tako nisu radili iz svoje inicijative.

U pozivnicah stojalo je, da moraju stranke osobno pristupiti ili da se moraju dati zastupati po osobah providjenih sa zakonom propisanom punomoći. Kako su se mogli dati zastupati oni, koji su samo dan dva prije ostavili grad, da se ni nespominje mnogo onih, koji su se u posliednjih 2—3 godinah ukrcali na brodove ili preselili privremeno u Ameriku, Aziju, Afriku, Australiju. U ostalom strančarstvo članova komisije, imenito i predsjedatelja, c. kr. kotarskoga poglavara, pokazalo se je jasno kod obstojnosti, da je njeke ženske pripustio bez punomoći njihovih muževa, a druge da je naprosto odbio. Isti c. k. kotarski poglavar zahtjevao je, nek jedan 80 godišnji starac osobno pristupi, i odustao je od zahtjeva tek onda kad ga je občinski načelnik upozorio da je nemoguće izvršiti njegov zahtjev.

Stranke, koje su se izrekle za hrvatski naukovni jezik, držala je komisija dugo pred sobom, postavljajuć njim svakojaka pitanja, tako da su morale položiti pravi izpit.

Usupor svih tih i sličnih mešetarijah, kojih njeke bi morale biti razvidne iz zapisnika komisije, ako je bio istinito vodjen, izjavilo se je 55 pozvanih stranaka za ustanovljenje pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom — broj koji je više nego dovoljan za ustanovljenje takove škole — i to tim više, što su kompetentne školske oblasti ustanovile talijanskih paralela ili škola takodjer u mjestih, gdje se je za takove izjavilo samo 40 ili čak samo 11 stranaka.

Ipak već oslavljeni c. k. kotarski poglavar ne misli tako. On je dvojici jako uglednih muževa u Cresu, koji su pripravni svako doba potvrditi to, rekao, da hrvatska škola u Cresu nebi k ničemu drugomu služila, nego da sije smutnju, da takova škola u Cresu nije potrebita, i da je tamo nikad neće biti. Nek se dobro pamti da aktivni c. kr. kotarski poglavar na taj način o mjestu, o gradu govori, koj po posljednjem brojenju pučanstva 80 po sto stanovnika sa hrvatskim občevnim jezikom izkazuje.

Isti c. k. kotarski poglavar rekao je jednomu drugomu jako uglednomu mužu u Cresu, koj je uvjek pripravan to potvrditi, da će se u pučke škole u Cresu uvesti hrvatski jezik kao neobvezatan predmet, i da će se tim zadovoljiti molbi podastrtoj prije skoro tri godine za ustanovljenje hrvatske pučke škole u Cresu.

Da misli c. k. kapetan na taj način riešiti netom spomenutu molbu, prikazuje se kao dokazano iz izvještaja sadržanoga u „Piccolo della Sera" od 28. aprila 1905. br. 8506 o sjednici občinskoga zastupstva Creskoga od 26. aprila t. g., gdje se veli, „da se odobrava predlog občinskoga vieća za dozvolu podučavanja hrvatskoga jezika kao slobodnoga predmeta, i to usljed note c. k. kotarskoga školskoga vieća (kojega predsjednik je c. k. kotarski poglavar), i da je taj predlog bio izazvan molbom za hrvatsku pučku školu, molbom, koja se je kod izstrage pokazala kao kroatofilski manevar a ne kao izliev volje podpisanih".

Dakle za občinu i za c. k. kotarskoga poglavara, koji su proveli već toliko italianofilskih i kroatofobskih manevara, i koji su prigodom spomenute komisionalne razprave u italianofilskom i kroatofobskom smislu manovrirali, je molba za hrvatsku školu, proizašla iz slobodne volje roditelja imajućih djece dužne polaziti školu, u mjestu sa 80 po sto hrvatski govorećih stanovnika, kroatofilski manevar, a c. kr. kotarsko školsko vieće sa c. k. kotarskim poglavarom na čelu ustanovljuje, občinsko vieće pako i občinsko zastupstvo „dozvoljava", da se, mjesto da se ustanovi hrvatska škola, uvede hrvatski jezik kao neobvezatan predmet u obstojećih talijanskih školah.

Na temelju ovoga obrazloženja dozvoljavaju si podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

1. Je li Vaša preuzvišenost sklona pitanje ustrojenja pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Cresu, osobito obzirom na zakašnjenje obdržavanja odnosne komisionalne razprave i obzirom na kroatofobske manevre, imenito predsjednika c. k. kotarskoga školskoga vieća u Lošinju Malom bezodvlačno najstrože po nepristranoj osobi iztražiti dati, i uspjeh iztroge dati do znanja u zastupničkoj kući?

2. Je li Vaša preuzvišenost voljna poduzeti shodna, eda Vam podredjene školske oblasti, koje su zakonom pozvane odlučivati o ustanovljivanju škola i o odredjivanju naukovnoga jezika, konačno jednom po pravu i zakonu u pitanju ustanovljenja pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Cresu odluče?

Beč, 12. maja 1905.

Politički pregled.

U Puli 31. maja 1905.

Austro-Ugarska.

U subotu po podne obdržavano je u Beču ministarsko vieće, u kojem se je viećalo medju ostalim i o budućem sazovu carevinskoga vieća. Obzirom na to, što se jošte nezna kada će biti zaključen češki sabor, nije se moglo ustanoviti dan sazova carevinskoga vieća. Ipak se misli, da će se sastati najdulje 14. junija. Prvi predmeti razprave biti će osnova o uredjenju svećeničke kongrue pak osnova o privremenom proračunu. Vlada kani provesti izbor za delegacije prije nego li nastupe ljetni praznici.

Jedne češke novine pišu, da je položaj ministra izvanjskih posala grofa Goluchovskoga uzdrman radi krize u Madjarskoj. Kao nasliednika spominju mu ministra državnih financija baruna Buriana.

U „Novom Listu" objelodanio je splitski načelnik i narodni zastupnik Milić članak o sjedinjenju Dalmacije s Hrvatskom i Slavonijom. On predlaže, da bi dalmatinski sabor zaključio to spojenje, te da se neima osvrtati na možebitnu protimbu Srba i Talijana, koji su u ogromnoj manjini. Hrvatska većina neka izabere odbor, koji će sa većinom hrvatskoga sabora u Zagrebu provesti pregovore o zahtjevih za reviziju nagodbe, te stupiti u Budimpešti sa većinom madjarskog sabora u svezu, da se bude na čistu u koliko će ona podupirati utjelovljenje Dalmacije. Sa Dalmacijom imali bi se natrag vratiti i kvarnerski otoci. Dalmaciji da ne ima mjesta u Austriji. Što se tiče Bosne i Hercegovine, one bi imale takodjer pripasti Hrvatskoj.

Prošle subote držan je u Zagrebu u saborskoj dvorani sastanak narodnih zastupnika oporbe. Predsjedao je zastupnik Rubetić a prisustvovalo je u svemu dvanaest zastupnika, četvorica njih ne pristupiše na sastanak. Nakon poduljeg razgovora zaključeno je izabrati odbor od tri lica, koji će do 6. junija izraditi potanki predlog kako bi se imala urediti akcija svih oporbenih stranaka pogledom na nastali položaj u Madjarskoj. U taj odbor su izabrani zastupnici dr. Derenčin, dr. Frank i Zagorac. Kako se govori postoji nakana upriličiti sastanak narodnih zastupnika oporbe iz Banovine, Dalmacije, Istre i slovenskih zemalja, da se uglavi način kako da se obrane naša narodna prava proti Ugarskoj i proti Austriji.

Srbija.

Ministarstvo Pašićevo dalo je kralju svoju ostavku izjaviv, da može ostati i nadalje u službi samo za slučaj ako se razpusti narodnu škupštinu.

Pošto su se umjereni radikalci izjavili proti obnovi starog ministarstva, primio je kralj ostavku ministarstva i povjerio vodji samostalnih radikala Ljubi Stojanoviću, da sastavi novo ministarstvo. Dne 28. pr. mj. predao je Stojanović kralju imenik novih ministara, kojim će on biti predsjednikom. Novo ministarstvo sastavljeno je ovako: Stojanović predsjedničtvo i unutarnje poslove, Žujević izvanjske poslove i nastavu, Nikolić pravosudje, Pavičević trgovinu, Todorović gradjevine, dr. Marković finance, pukovnik Živković rat.

Bugarska.

Iz Sofije javljaju, da je bugarska vlada zabranila ulaz svim grčkim i nekojim francezkim listovom pošto isti redovito donose krive viesti iz Macedonije poticući grčki narod proti Bugarom.

U Sofiji došlo je izmedju djačtva do ozbiljnih nemira. Tamošnje sveučilište zatvoreno je još od Uzkrsa, jer su djaci proglasili obstrukciju proti novom sveučilištnom redu. Prijašnje demonstracije proti sveučilištnim oblastima bijahu bezazlene, ali je medjutim rastla sve to veća napetost izmedju djaka obstrukcijonista i protuobstrukcijonista, te je ovih dana došlo izmedju njih do krvava sukoba. Usljed toga nastala je još veća ogorčenost izmedju djačtva, te se očekuje i dalnjih sukoba dok nebudu prisiljene više oblasti ozbiljno posredovati. Radi tih sukoba odlučio je jedan dio djačtva zapustiti domaće sveučilište, te podati se na sveučilištne nauke u Zagreb.

Rusija.

Sa bojišta u Mandžuriji neima osobitih viesti. General Minčenko sukobio se je na čelu svoga konjaničtva opetovno sa japanskimi četami, koje je svaki put sretno suzbio.

Mnogo ozbiljnije viesti dolaze o sukobu ratnog brodovlja admirala Rožđestvenskoga sa brodovljem japanskog admirala Toga u korejskom tiesnacu. Potankih viesti o tom sukobu još neima, a one što ih ima su iz nestojnog izvora. Eto nekoje od tih viesti:

Petrograd, 29. maja 10 sati na veče. Večeras u 8½ sati došla je iz Šangaja viest, da je u boju kod Tsushime potonulo 7 japanskih ratnih brodova, medju kojima 2 oklopnjače, te 4 ruska ratna broda. Ovdje se drži da Japanci čekaju oficijoznu depešu Rožđestvenskoga koju će poslati iz Vladivostoka a dotle kriju svoje gubitke.

Rim 29. maja. Još manjkaju točne viesti o pomorskoj bitci u Korejskom tiesnu, te je veliko očekivanje potankosti. Ovdje se drži, da i ako je rusko brodovlje izgubilo šest ladja a ipak uspjelo da forcira prolaz kroz tiesno, da se to ne može smatrati porazom, nego uspjelom operacijom.

London, 29. maja. Jedna depeša iz New-Yorka javlja, da su Rusi izgubili šest ladja zajedno s oklopnjačom „Borodin". Japanski gubitci mnogo su veći. Pobjeda je na strani Rusa. Rožđestvenski bio je pripravljen, da podnese težke gubitke samo da što jače oslabi Toga.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Veliki izlet u Medulin. Kako saznajemo priredit će naš dični „Prvi istarski Sokol" u Puli na Duhove dne 11. junija t. g. u Medulin veliki izlet sa pučkom zabavom i javnom vježbom.

Za taj izlet pojedini odieli Sokola marljivo vježbaju, a i druge priprave su u teku, da taj izlet što veličanstvenije ispane. Čujemo da će kod izleta sudjelovati i glazba. Ostanje obaviesti čitat će zanimanici u „Omnibusu".

† **Antun Kirac.** U nedjelju na večer ispustio je u Medulinu svoju blagu dušu, čestiti starina Antun Kirac, otac našeg vriednog rodoljuba popa Luke, župnika u

Nastavak u prilogu.

Ližnjanu. Pokojnik je dočekao liepu dobu od 71 godine.

Našem prijatelju i rodoljubu popu Luki i ostaloj rodbini naše iskreno saučešće a pokojniku: Vječni pokoj!

Lošinjski kotar:

Lošinj, koncem maja 1905.

Ovih se dana mnogo govori o konferenciji naših biskupa u Rimu, a naš hrvatski patnik gleda pouzdanjem u rad svojih biskupa, dočim se talijanska bahatost nada, da je u sadašnjem sv. otcu našlo onog, koji će zadati posliednji udarac miloj nam glagolici. Tako prosti ljudi, ali veliki političari, ne zadovoljavaju se pukim nadama; njima se hoće rada, pa eto i taj je rad započeo. Sakupili se načelnici kvarnerskih gradića, a medju njima i glavari triju talijanskih tobož sela: *Suska*, *Unijah* i *Čunskoga*, pa ništa manje neg ravno u Rim pred papu, da preteču svojeg biskupa i osvjedoče sv. Stolicu kao pravi katolici, o nepovoljnom tobož stanju ovih župa. Ali pustimo Krk, Cres, Osor i Mali Lošinj, a pozabavimo se malo sa Velikim Lošinjem, kojom občinom radi oskudnosti naših ljudi i prievarom, zavladala je opet takozvana talijanska inteligencija, ali medju timi sinovi Italije sjede i tri svećenika i to vel. župnik Don Stuparich, poznati Don Craglietto i pop-učitelj Don Scarpa (dalmatinac). Ovih dana, budući odsutan načelnik gosp. F. Leva, njegov zamjenik g. Bussanich bez da pita obć. zastupstvo, ni vieće, samovoljno pošao je u Trst i Rim, da se priključi protestirajućoj deputaciji a radi čega, neznamo ni mi, možda radi ovdješnje latinštine!?

Stalni smo, da će njegova željica ostati na vrbi svirala, ali pošto smo jur siti tih komedija, pozivljemo gospodu svećenike, da otvoreno pokažu svoje stanovište; jer po onoj, da tko muči taj odobrava, moramo da ih držimo za urotnike proti svojoj duhovnoj oblasti. Na javnost gospodo od *triumvirata*; da vidimo kojemu Vam je draže ugoditi, Vašem pastiru ili talijanskoj framasunskoj kamori! U drugom stavljamo na srce častnom Ordinarijatu, da razvidi malo stvar, i prosimo ga da uredi jednom velološinjske stvari, jer se tako ne može napried. Za danas samo ovoliko, pa ako ne bude uspjeha, ćemo još koju liepu na vidjelo iznieti.

Do vidova u „Našoj Slozi" gospodo od triumvirata!

Nekoliko Lošinjana.

Dragabašćanska 6./V. 1905. Naše se mjestance drži strogo arabske poslovice, koja veli, da je govor srebro, a mučanje zlato. Nikad bo nitko ništa ne javlja u koju novinu, kako da smo imali za učitelja onog grčkog učenjaka, koji je svoje učenike učio najprije kako imaju mučati, a onda, kako imaju govoriti. Videć ja, da od tog vječnog mučanja neima nikakve praktične koristi, odlučio sam otresti sa sebe i arabsku poslovicu i grčki nauk, da dokažem cienjenim čitaocem „N. Sloge", da je i u nama počela krv kolati.

Narod je ovaj u marljivosti nedostižan. Od rane zore do tamne noći i ljeti i zimi, i proljeću i jeseni vidiš sirotu težaka, gdje no ili u polju ore, ili kopa i nasadjuje vinograde, što mu je uništila nemila filoksera, ili se uzpinje na strmi i kameniti „Vrh", da pregleda svoja rastrkana stada, ili da i tu obradjuje svoje dolčiće. Ali ovdje nit ženski spol ne bježi od truda i rada. Česlo se krat moraš čuditi, nevideć po selu nego iznemogle starice i nejaku dječicu jer je sve za poslom. Prije pet godina počeli su amerikanski dolari svojom privlačivošću mamili u one krajeve i našeg težaka, te su Bogu hvala mnogi poslali kući, a i danas šilju, liepe svotice.

Prije četiri godine sazidao je ovdješnji puk bez ičije pripomoći prostranu dvorazrednu školsku zgradu, a malo zatim pomogao je zidati župni stan. I jedna i druga zgrada dokazuje i drugim otočanom, što može izvesti složan narod. Čim je bio podignut župni stan, otvorio je presvjetli biskup natječaj na mjesto župnika, i nakon 45 godina, što nismo medju nama imali stalnog plovana, eto gdje smo i to dočekali. Trideseti aprila ostati će za nas znamenit. Taj bo dan sliedilo je svečano ustoličenje dosadašnjeg župeupravitelja popa Iva Volarića župnikom. Više je dana prije svečano zvonjenje navješćivalo tu svečanost, a u nedjelju u jutro gruvanje mužara odjekivaše našim širokim poljem. Premda su ovdašnji mutikoši prietili, budu li koji izvjesili trobojnicu, ipak se je jedna krasna vijala i na stanu samog svečara, što je prouzročilo težko gutanje gorkih pilula onima, koji još neznaju kojim jezikom govore. Medju timi izkazuje se osobito jedan, komu su stariji iz susjednoga Lopara došli. U prietnjama nisu zaostala nit vriedna njegova dva druga.

U 9 sata započela crkvena svečanost, kojoj je sa strane crkvene oblasti prisustvovao preč. župnik-dekan Dminić, a sa strane patrona kot. kapetan Scarpa. Nakon jasno izrečenog vjerovanja po veleč. svečaru, progovori sa podnožja velikog oltara preč. Dminić krasno slovo predstavljajuć puku novo ustoličenog župnika. Opisujuć ljubav svećenika do duša svojih ovčica, istaknu on, kako se oni brinu i za materijalno njihovo dobro, pomažuć u ustrojenju posujilnica i konsumnih magazina, čime zapriečuju bezdušno gulenje puka po kamatnjacima i trgovcima. Evala mu! Iza njega progovori novo ustoličeni župnik, koji opisa dužnosti župnika prama svojem stadu i ovog prama župniku. Po velikoj misi pred vratima crkve kapetan Scarpa predstavi puku novog župnika i povorka nakon trokratnog živio Njegovom Veličanstvu, uputi se župnikovom stanu, da ondje uz slastni zalogaj i izvrstnu kapljicu proslave pozvanici riedki taj dogodjaj. To ustoličenje je tim važnije, što je ono začepilo neka pogana usta. Našlo se je nemirnjakovića, kojima nije bilo po volji da se ustoliči veleč. Volarić, jer da mu je pok. majka tobož učinila zločin, što ga je rodila istarskim Hrvatom. O vi lude tikve, koje biste rado, da i vaš župnik misli tudjim mozgom kako i vi! Stari ste, ali pameti neimate. Prije dva mjeseca ustrojili smo ovdje konsumni magazin. Ali, ali, da je bilo komu strancu vidjeti i čuti štono se radilo i govorilo za tu „hrvatsku butigu" kako prozvaše naše družtvo one prazne tikvice naših nemirnjakovića. I popa i meštra ća, marš iz Druge! Smišljeno, rečeno, učinjeno! I zbilja, otputovaše dvojica, ali viš nesreće, kako je zemlja okrugla, povratili su se na svoja mjesta. Družtvo dobiv dozvolu, otvori svoj dućan i usprkos prietnjama započe svoje velekoristno djelovanje. Ne čudimo se nekojim trgovcima što proti tom družtvu rogobore, već se čudimo onomu, koji je medju prvimi počeo radit za to družtvo, a kasnije proti njemu ustao. Jaoh si ga družtvu, u kojem se pazi na osobne razmirice. Blizu mu je propast! Jer da je u družtvu jedan, koji da ga je tužio preč. dekanu, a on okreni ledja. Ima ih koji proti družtvu brblju, tuže i priete, al sve uzalud. I pop i meštar ostaju, a mežnjar će biti i nadalje mežnjar. Govore, da će družtvo propasti, ali time se samo trgovci tješe. Oni viču, a mi idemo bez straha započetim korakom.

Istinović.

Stupovi talijanstva u Osoru.

Onomadne obdržavala je podružnica glasovite »Lega Nationale« u Osoru u dvorani Stanić svoju godišnju glavnu skupštinu. U novi odbor te podružnice bijahu izabrani sliedeći Talijani čiste krvi: Dinko Kanaletić, Dinko Stanić, Konstantin Sekić i Nadal Zorović. Takvi su eto stupovi talijanstva u potalijančenih mjestih Istre.

Voloski kotar:

Štrajk zidarskih radnika u Opatiji-Voloskom dovršen. Javljaju nam iz Opatije danom 28. maja da je štrajk zidarskih radnika u Opatiji-Voloskom, o kojem smo u posliednjem broju obširnije pisali dovršen. Zahtjevi rečenih radnika doista nisu ispunjeni, al su poduzetnici ipak u neke pogodnosti privolili. Potankosti nisu nam posve poznate.

Glavna skupština ženske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Mihotićih. Dne 7. o. mj. obdržavaše članice ženske podružnice svoju XI. glavnu skupštinu. Naše se revnije članice odazvaše pozivu svoje vriedne predsjednice i dodjoše točno u 5 sati u dvoranu „Narodnoga doma".

Oslovila jih gospodja predsjednica i zahvalila se, što se sakupiše u tako liepom broju. Reče, ovo je prvi put, da vas pozdravljam u novom domu, koji neka bude utočištem ne samo gospodi, nego i gospodjama. Neću, da se hvalim, ali istini za volju, moram reći, da su bile prve članice naše podružnice, koje izpružiše želju, da se i u naših dražesnih Mihotićih počne davati zabave. Složismo se i stupismo pred naše rodoljube zatraživ u njih pripomoći i dozvolu, da možemo u čitaonici prirediti zabavu na korist naše velezaslužne „Družbe". Naše se želje ispuniše i mi 1. febrara 1896 god. priredismo prvu zabavu u Mihotićih. Ta nam je zabava svima još živo u pameti. Koliko puta čujem od jedne ili druge članice, nikad nije više bilo onako liepo! I zbilja, bijaše liepo i preliepo! Sve smo gorile od veselja, sve smo brojile koliko ćemo imati čistoga dobitka. S uspjehom bijasmo zadovoljne. Žele smo sjajan uspjeh materijalni i moralni. Kašnje priredilo se još po koju zabavu, al već ne bijaše onoga oduševljenja. Obistinila se, žalibože, i kod nas ona, da kod Hrvata oganj u prvom času velikom žestinom bukne, pak prebrzo pogasne, a onda samo tinja. U posliednje doba radi nestašice prostorija nije se radilo ništa, i na svakoj glavnoj skupštini moram reći, jao samo članarina i ništa drugo. Veleciejnjene družice, današnjom sjednicom, nadam se, da će svršiti taj prigovor, jer evo mi se nalazimo u velebnom „Narodnom domu", koga sagradiše naši rodoljubi, ne da resi cestu, nego da bude ognjištem napredka i prosvjete. Oni sagradiše dom, a mi, koje smo jednom započele zabavama u Mihotićih, smo tu, da nastavimo svoj rad, te da složimo ugodno s koristnim, pak priredjivajući zabave, do prinesemo kamenčak k narodnoj zgradi — prosvjeti. Nadam se, da moje rieči neće pasti na neplodno tlo i mi ćemo već danas štogod odlučiti.

Sa žalošću moram vas sjetiti naših dvih preminulih članica, koje bijahu uviek medju nama a to su gospodje Marija Mavrović-Mandić i Josipa Kinkela. Da se odužimo njihovoj uspomeni predlažem, da jim se sakupi svakoj za jednu sv. misu. Sve se prisutne digoše u znak žalosti i jednoglasno prihvatiše predlog. Zatim pozove gdjicu blagajnicu K. Franki, da pročita zapisnik posliednje skupštine, koga se pomnjivo saslušalo i bez prigovora odobrilo. Za njom iznese blagajnica gospodjica M. Albertini svoje djelovanje, koje bijaše u najljepšem redu. Odbor zamoli, da ga se zamjeni, nu sve jednoglasno rekoše, da ostane isti odbor, koji već nekoliko godina sdušno vrši svoju zadaću, osobito gospodja Anastazija Kundićeva, koja je od osnutka naše podružnice predsjednica.

Prešlo se na uplaćivanje članarine, te se sakupilo 79 K; prisutna Slovenka gospodjica Kariš darovala 1 K. Sada sakupiše i za mise umrlim članicam. Veleč. g. J. Petrak ovdješnji kapelan nije htjeo uzeti podpunu pristojbu, nego je pustio na korist družbe 3 K 40 h. Liepa mu hvala!

Iza skupštine ostala je većina članica u družtvu domaće gospode u čitaoničkoj gostioni, te sakupiše opet kod stola 6 K 40 h.

Time bijaše svršena naša skupština, samo želim, da se obistine rieči gospodje predsjednice za to vam kličem: samo na posao i do vidjenja u „Narodnom domu"!"

Jedna članica.

Iz Kastva pišu nam: Od kada je k nama došao velečastni gospodin Ellner, naša se crkva gotovo pomladila. Gospodin župnik-dekan dao si je mnogo truda i brige, da našu crkvu obnovi. U ovo kratko vrieme, što je medju nama, dao je popraviti slike po oltarima, nabavio više crkvenoga ruha i posudja i drugih potreboća crkvenih. A i drugčije skrbi se svim silama, da podigne ugled i čast kuće božje. Sada vidjesmo u našoj crkvi i takvih funkcija, kakvih do sada nismo bili naučni gledati. Ovo sve, ovaj trud i požrtvovnost gosp. župnika-dekana, puku se veoma svidja, kao što i njegovo prijazno i vrlo uljudno postupanje sa strankama, te ga je puk baš zato zavolio, više nego li malo kojega do sada svoga duhovnoga pastira. Nego, dok se gospodin dekan *baš žrtvuje* za nas i za duše naše, oni, koji bi mu po ovom položaju morali biti na ruku, niti ne mare za njega, niti za nas, niti za naše duše. Prečastna i presvjetla gospoda na tršćanskoj biskupiji imadu valjda prečijeg posla drugdje, a da bi se udostojali i na nas svratiti svoju pozornost.

Naša župna crkva morala bi uz dekana imati još trojicu kapelana. Dočim mi smo tako sretni, da imamo tek jednoga duh. pomoćnika. Uzev u obzir našu prostranu župu, veliki broj naroda te pučke i druge škole u gradu Kastvu, ne mogu absolutno ta dva gospodina, biva dekan i jedini mu kapelan, da vrše uspješno dužnosti svoga zvanja. Ne kanimo nijekati ovoj gospodi i dobru volju i mnoge žrtve, kojima se izkazuju u svojoj duhovnoj pastvi, ali i oni tek imadu po dvie ruke, pak baš sloga ne mogu da svemu doskoče kako žele i kako bi htjeli. To sve znadu i gospoda u Trstu, nego sit gladnu ne vjeruje. Sudeć po tom malo ih briga, ako će njima podredjeno svećenstvo u službi posve klonuti. Molilo se jur i službeno i kroz novine i ovako i onako, da se u Kastav pošalje još koga kapelana, ali sve zaman. Gospoda se izgovaraju, da ih nemaju, dok znamo, da u talijanskim gradićima imadu ih za paradu i na pretek. Obećalo se, povratiti nam gos. Vrabca, nego — od gospodskog obećanja do danja daleki su puti, pak baš zato jošte čekamo na njega.

Amo kolaju glasine, te bi nas mogao gospodin dekan baš radi ove abnormalnosti ostaviti, pak otići u svoju domovinu ili na laglju službu. Kako bo je slaba zdravlja, pak ne samo da mora vršiti svoju službu, već do potrebe i onu kapelana, pogibelj je, da mu se može zdravlje ozbiljno narušiti. A svaki čovjek napokon dužan je, da gleda i na svoju kožu.

Mi već sada podsjećamo prečastnu i presvj. ilu gospodu u Trstu, da bi dekanov odlazak iz Kastva mogao imati ozbiljnih posljedica. Mi pozivamo onu gospodu, neka se već jednom makou. U protivnom slučaju, otidje li nam zbilja naš obćeobljubljeni dekan, poručujemo im, neka nam slobodno uzmu i sadašnjega jedinoga kapelana, pak ćemo se mi već poskrbiti, da dobijemo drugoga dekana i kapelana. Ove igre već je nama dosta! — To je valjda za plaću onima, koji su u svoje vrieme presvjet. biskupa dra Nagla onako liepo uveli u grad Kastav. No, sada imadu liepu školu pak će im valjda za buduće ta nauka služiti.

Ovo smo napisali malo i preoštro. Nu ništa zato. Dobro je, da i tamo na biskupiji doznadu, kakav duh u nas provejava, da se ne bi možda kašnje izvinjavali.

Pazinski kotar:

Kašćerga: Kad smo onomadne čitali za nove pučke škole u Istri, došla nam je u pamet prispodoba s našom školom. Svaka kuća treba sunčane svjetlosti, a osobito treba da ju ima škola. Ali naša škola i u tom oskudjeva. Ako imadete nešto učiniti, mora da bude u redu, a ne samo da je. Potrošilo se je puno, a učinilo se, što imade dostatno prigovora. Iznašamo ovo, da bude drugdje koristilo. Moramo, da za sve vodimo inventar, jer gospodarevo oko konja hrani.

Odio suda i poreznoga ureda u Boljunu.

Pred neko desetak godina zamolili su Boljunčani, da im dadu sud. Navikli su u svojoj molbi, da imadu občinsko glavarstvo, školu, župni ured, poštu žandarmeriju, samo da im fali »judicio«. Sada, kako čujemo, zadovoljit će se i njih, te će dobiti »judicio« i povrh toga c. kr. kasu. Pitanje je samo, kamo će se to smjestiti, jer ako je tajesta, ali nije za to priredjeno.

Brdo (blizu Čepića).

Neki naši župljani zamolili su c. kr. kot. škol. vieće odnosno predsjednika istoga vieća, da se dopusti njihovomu g. župniku, da drži pomoćnu školu, za ostalo da će sami skrbiti. Odbijena je bila njihova molba. Naprosto je to nerazumljivo, jer praksa do sada nije bila takova. U ostalom za 60 djece morala bi biti javna pokrajinska škola, a dotle, dok to bude, nek se obrate na c. kr. zemaljsko školsko vieće u Trstu, koje će im molbu uslišati. Mogao bi im od pomoći biti i njim poznati profesor Popovics, da ih rumunjskim jezikom uputi u stvar. Sviete sviete, okreni se!

Porečki kotar:

Iz Zrenja pišu nam 20. o. mj. Eto Vam g. uredniče, opet jedne sličice naših za nevolju susjeda i suzemljaka. Kako smo sto i sto puta dokazali njima je deveta briga i svećenik i crkva — jer se obično hvale, da ne vjeruju ništa, što nas sv. crkva uči, nu ipak se vrlo rado mješaju u naše crkvene i vjerske poslove i zadirkuju jako često u naše vriedno i zaslužno svećenstvo.

Tim bezvjernikom, ili kako ih inače naš puk zove, tim framašunom, je osobito na putu naš veleučastni i velevriedni župnik gosp. Červar — jer ne puše u talijansko-krnjelski rog i jer kao pravi svećenik javno žigoše i odsudjuje svaku nepravdu i svako nepošteno djelo, počinio ga Petar ili Pavao.

Oni nemogu do njega, jer, premda nije tjelesno ni velik ni jak, stoji visoko nad njima i znanjem i poštenjem, ponašanjem i postupanjem svojim.

Upravo radi toga, jer mu ništa ovdje nemogu, kušali su sreću, da mu naškode drugdje.

Hvale se naime bezobrazno, da su bili u Trstu na ordinarijatu, da su tužili tamo svoga i našega župnika i da su ga tako ocrnili, da će morati odavle. Mi smo odpravili — kažu — do sada sve protivne nam svećenike, pak ćemo i njega i vi se ne ćete već dugo s njim radovati.

Mi neznamo što je na tom istine t. j. da li su bili u Trstu, da li su ih primili na ordinarijatu, da li ih je saslušao presv. g. biskup i da li su tužili svoga župnika, al toliko znamo, da su bili nekoji naši prošle godine u Trstu i da su molili za audienciju presvj. g. biskupa, al njim rekoše, da ih biskup ne prima, jer se nisu javili pismeno 8 dana prije. Znamo nadalje i to — čega možda ne znadu ili neće da znadu na ordinarijatu u Trstu, da smo se mi odkad je medju nama veleč. g. Červar u svakom obziru preporodili, jer on nas vodi po putu pravde i istine, po stazi prosvjete i napredka. Mi smo se pridigli, hvala Bogu i njemu, i duševno i tjelesno te blagoslivljemo onaj čas kad nam ga je božja providnost amo poslala.

Grožnja župnikovih, crkvenih i narodnih protivnika se u ostalom ne plašimo. Znamo, da imade na svietu svakojakih propalica, koje su kadre ocrniti i oklevetati i najpoštenijeg čovjeka, ali da bi se našla crkvena viša oblast, koja bi takvim propalicam povjerovala — to bi nam se imalo tekar dokazati.

Iz oprtaljske občine pišu nam: Istina je g. uredniče, da je oprtaljsko občinsko zastupstvo u svojoj sjednici od dne 22. febrara o. g. razpravljalo o ustrojenju redovitih pučkih škola na Topolovcu i Gradinu i da je zaključilo većinom glasova, da imade biti u tim školama isključivo talijanski jezik naukovnim jezikom bez obzira na to, što je pučanstvo onih poreznih občina skoro isključivo hrvatske narodnosti. Nu znajte, da ne spavaju ni naši vriedni Topolovčani i Gradinci, koji nemogu šutiti na onako držovit, nezakonit i nepravedan zaključak. Nadamo se, da naši talijanski *„prosvjetitelji“* neće biti na Topolovcu i u Gradinu onako sretni kao što bijahu u svoje vrieme u susjednoj Šterni. Vidit ćemo!

Jadi i nevolje našega pučanstva u grožnjanskoj župi. U naše uredničtvo došao je ovih dana kmet iz grožnjanske župe moleći nas, da se za ono izvanjsko pučanstvo zauzmemo u našem listu, jer da neznaju više na koga bi se obratili ni komu bi se utekli. Težko nam bijaše odbiti njegovu molbu, premda smo pri-obćili u posliednje dvie godine više tužaba i jadikovka iz one nesretne župe nego li iz svih ostalih župa Istre. Mi smo doduše kazali tužnomu kmetu, da će biti uzaludan svaki naš vapaj, jer neima na ordinarijatu božje duše, koja bi se za njih zauzela jer se tamo vjeruje svakomu talijanskomu potepuhu više nego li stotinam vriednih i pobožnih naših seljaka, ali zadovoljiti ćemo ipak njegovoj molbi, da nam se ne reče, da smo i mi one sirotane župljane zapustili bez obrane i zagovora. — Evo dakle što nam se je potužio rečeni kmet: Nesretnoga župnika Vaselli-a, koji se nalazi u zatvoru, jer ne htjedoše njegovi poglavari čuti na vrieme našega vapaja, nasliedio je talijanski svećenik Apolonio u svojstvu župe-upravitelja.

Kad je k nam došao, propovriedao je iz početka 3—4 puta hrvatski, proti našoj želji i proti našim molbam na početku sv. mise, mjesto pod sv. misom, kako smo mi toliko puta njegova predšasnika, njega i biskupski ordinarijat molili. Ali on je zapustio i tu propovied pred sv. misom pa sada ne prodiče u obće više hrvatski. Neznamo je li radi tako po svojoj glavi, imade li takove naputke od mjestnih talijanaša ili od svojih poglavara.

Kod nas je bio davni i hvalevriedni običaj, da su svećenici bo u sv. korizmi držali za nas kršćanski nauk, ali sad je odpao i taj krasni običaj pa neznamo opet po čijem savjetu ili nalogu. Toga si naše priproste glave nikako nemogu protumačiti, ako ne tim, da se ide za tim, da izvanjski puk posve podivlja.

Čudno nam je takodjer što se ništa ne čuje da li je ili nije razpisano mjesto župnika, pošto se bivši župnik više ovamo vratiti nemože. Zašto se tim zateže? Zašto nam se ne dade svećenika, koji će nas voditi po putevih istine i pravice božje i ljudske?

Kako Talijani provadjaju izbore.

U petak počeli su občinski izbori u Vižinadi. Taj dan biralo je treće tjelo i pobiedište u tom tielu Hrvati. Talijanska komisija videć taj uspjeh i znajuć da je talijanskom gospodstvu u toj občini odzvonilo, ta poštena gospoda od komisije liepo se razidjoše nehtijući dalje provadjati izbore, tako te je izborni čin obustavljen.

Znatiželjni smo gdje je bio vladin povjerenik i ako je bio prisutan kakove je korake poduzeo proti ovoj talijanskoj lopovštini. Hoće li i ovdje vlada tako postupati, da prisili strpljivi hrvatski narod da se digne kukom i motikom?

Idemo da vidimo što će iz toga biti. Jao si ga tlačiteljima zakona i prava . . . Preostat nam neće drugo, do li uzeti u ruke knutu i krojiti sami pravicu.

Toliko, da se razumimo!

Koparski kotar:

Odpis poreza. Iz Kopra nam pišu, da je c. kr. financijalno ravnateljstvo u Trstu naložilo poreznom uredu u Kopru, da odpiše posjednikom porezne občine Lazaret nešto poreza polag štete, koju su pretrpili prošle godine zbog velike suše. Ti posjednici doznati će na poreznom uredu u Kopru koliko im je poreza odpisano, te se mogu eventualno pritužiti na ravnateljstvo financija u Trstu.

Franina i Jurina.

Fr. Dobro Jutro, kumpare Jurino, ca je novoga po svitu?

Jur. Dobro jutro, kumpare, pitaš me za novitodi, a tih je dosta, samo ki bi jimil vrimena, gubit se va čakule.

Fr. Ce per ezempio?

Jur. Na kada ćeš, ću ti ju povit, a ti povidi pur drugima, to je, da ćemo do mala imit novoga plevana, od karvi lošinjske, ki će almeno po našu pivat.

Fr. A ki će biti to, nuko da čujem?

Jur. A tamo govori se da će ta srića dopost nekega diretura.

Fr. Iš ti vraga! Kako ćeš, kada nebi znal, kako mora učinit funcijoni, a ne verujem da ima još volju poć va seminarij.

Jur. A ben, zato lako, kako znoš tamo blizu je nik pop i skupa meštar, pak da će taj davat ripeticijon, diretura, dokle nauči, da pasà ežami.

Fr. Baš lipo, tako v jenom mestu će bit pop meštar i diretur, a isto tako va drugom diretur pop.

Jur. Proprio kolegi, ce ni?

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Razne primorske viesti.

Gaženje prava i zakona u istarskom saboru. Prošla je prva, posve kratka saborska sjednica u Kopru i već u njoj pokazao je sladki dr. *Rizzi*, miljenac c. kr. vlade, i saborska, većina kakvi su oni pravednici. Dr. *Rizzi* pokrajinski poglavar, otvarajuć sabor, i pozivajuć ga da klikne trokratni „Evviva!“ Njegovu Veličanstvu govorio je samo talijanski, a niti rieči hrvatski ili slovenski, u jeziku znatne manjine članova sabora i velike većine pučanstva Istre, na čelo kojega je činila postaviti ga c. kr. vlada. Tim samim činom prezrieo je skoro tretjinu saborskih članova, i dvie trećine pučanstva Istre, kojih novaca ne prezire, jer poteže iz skupne pokrajinske blagajne godimice 7200 kruna. Tim je pogazio i najprimitivnije pravo Hrvata i Slovenaca Istre, i zakon, koji ni ne treba da bude pisan. Isto je učinila i saborska većina. Dr. *Laginja* postavio je, a drugovi su mu podupri predlog, da se od dviju tajnika izabere jedan iz većine, makar takav, koji zna samo talijanski, i jedan od manjine koji znade hrvatski i talijanski, ili ako to ne, nek se izaberu oba tajnika iz većine, a jedan pomoćni tajnik iz manjine. Taj toli skroman, koli u drugom dielu skoro ponizujući predlog zabacila je saborska većina, zabacili su gospoda Talijani, te su već od prvoga početka bjelodano pokazali kako su intransigentni, kako i oni poput predsjednika gaze prava i zakone, koji ne treba niti da budu pisani, prava, koja se prakticiraju u svih mogućih saborih i u obće zakonodavnih tjelih. I tako čine oni Talijani, koji se toliko tuže na nepravednosti, koje se tobož njima u Austriji nanašaju. Eto despotstva i licumjerstva kakvom je jedva naći para,

Istarski sabor u Kopru. *II. sjednica.* Za utorak 30. maja t. g. bila je sazvana druga sjednica sabora. Nu talijanska većina zahvaćena „talijanskim biesom“ (bolest se zove lat. „furor italicus“) nije pristupila sjednici. Evo zašto. Doznaše naime ti talijanski poštenjakovići, da će vladin zastupnik na toj sjednici odgovoriti na nekoje interpelacije hrvatskih zastupnika u hrvatskom jeziku. Dočuv to javiše predsjedniku, da ako se to dogodi da će vladinog zastupnika izljerati iz dvorane. Tako javljaju talijanski listovi. Predsjednik sabora poveo je pregovore s većinom ali bez uspjeha.

U utorak u 10 sati dodjoše u sabornicu predsjednik, vladin zastupnik, stenografi i hrvatski zastupnici. Predsjednik na to objavi, da pošto mu je sedamnaest zastupnika javilo da neće prisustvovati sjednici, i radi nedovoljnog broja zastupnika današnja sjednica ne može se obdržavati, te obriče buduću sazvati pismenim putem.

Evo dakle ti naši dragi talijani, dadoše se na štrajkovanje — pokazavši opet svoju dvietisućljetnu . . . bruttura. — Gospoda talijanski kaputaši zabranjuju vladi da obći sa zastupnicima hrvatskog naroda u hrvatskom jeziku. Naravno tim činom povriedila bi vlada majku Italiju i počinila delikt proti talijanskom iredentizmu. Evo dokud vodi talijanska razmaženost. — Ovo je takodjer pečat procesa o bombama!

Naziv „Monte Maggiore“. — Čitajuć vrlo liepi beletristički slovenski list „Slovan“, naidjosmo na pjesmu, u kojoj dolazi „Monte Maggiore“. Nas se to žalostno dojmilo. Ako je pjesnik uzeo ovaj taljanski naziv radi sroka (rime) u pjesmi, nije to smio, jer više vriedi narodna stvar od par stihova. Ako nije pako on znao za naše ime „Učka“, to opet baca debelu sjenu na naše škole, koje nam odgojiše ovakove ljude. „Učka“ je naše starinsko i obće poznato narodno ime. Mi nismo u životu nikad čuli drugačije nazivati ovu istarsku goru od našeg čovjeka. Učku-goru su Talijani prekrstili u „Monte Maggiore“ za to, što je ona zbilja najviše istarsko brdo; ovaj dakle talijanski naziv zgoljno je umjetan. Hrvatski naziv „Učka“ dolazi od imena „Vučka“, kako se je u prvašnje doba i zvala; samo ime pokazuje, da je nekad moralo biti u toj gori obraštenoj gustom šumom mnogo vukova. Na Učki stanuju „Učkari“, zgoljni naši hrvatski žitelji, vrlo čestiti i bistri; obronke njene i podnožje opet zaposjela su naša sela i svi nazivaju ovog našeg gorskog velikana „Učkom“.

Kako se mi slavenska braća još i sada slabo poznamo, tako je i s našim zemljama, a s druge strane, kako još i danas vlada medju nama tudjinski duh i u školama, tako je lahko pojmiti nepoznavanje slavenskih zemljopisnih narodnih imena. Vrlo žalostno se doimaju našeg rodoljubnog srca tudjinski nazivi u slavskim ustima, kano primjerice Abácija, Fiume, Trieste. Doba je, braćo, da sbacimo od sebe nehaj i nemar, pa da poštujemo i rabimo ponajprije svoje.

Napisi na željezničkih postajah. Prijatelj nam piše: Čujte, što nam je pripoviedao jedan naš putnik. Željeznicom iz Rieke — reče — putovao sam u Buzet. Prodjoh Sv. Petar, Divaču, a napokon prispjeh na postaju Rakitović. Sada pomislih, dolazi postaja Buzet, gdje mi valja sići s vlaka. Da budem stalniji, popitah se u svojih suputnika, koja postaja sliedi. „Pinguente“ glasio je odgovor. Čudno mi se to činilo, al ipak se moradoh s odgovorom zadovoljiti, pa dodjoh i podjoh napried sa postaje „Pinguente“. Kraj mi nije bio poznat. Poslie nadjoh se u čudu, kad doznah putem vožnje, da već ostavismo buzetsku postaju. Sidjoh u Roču, odakle se kočijom odvezoh u Buzet. Eto, dokrajči on, nisam znac, da Buzet još i

Pinguentom imenuju[1]). — Ovoliko naš putnik. Sada da se pitamo: tko je bio kriv njegovoj spomenutoj neprilici, trošku i dangubi? Jedino onaj nesretni jednojezični taljanski napis „Pinguente“ na željezničkoj zgradi postaje. Da je uza nj stojao i naš „Buzet“, naš bi ga putnik bio za stalno spazio i on ne bi bio došao u tu nepriliku.

Da pridodamo ovomu mrvu rekrimincije pitajmo se: jesu li il nisu jednojezični, samo talijanski napisi na željez. postajah naša sramota i uvreda? Kako da to toli dugo trpimo?! Svaki Istranin zove gradić Pinguente, Buzetom i našemu puku jedino je ovaj naziv poznat; naziv pako „Pinguente“ poznadu samo gospoda talijanska. Kako je do toga došlo, da je na ovoj postaji izostalo hrvatsko ime, kojim se služe svi Hrvati odkad se znade za Buzet, to mi neznamo. Svakako to je nepravedno od državne željeznice pa mi pravom sudimo, da ona hoće sa rečenim jednojezičnim napisima pomoći talijanskoj kliki prikazati Istru u talijanskom ruhu. Toga lje ne zaslužismo od Austrije. Neka si ona dobro predoči prošlost i sadašnjost, pak će se morat osvjedočili o slavskim zaslugama za nju i priznati, da prema nama mora bar pravednom biti. A nepravedni su zaista samojezični talijanski napisi u našoj zemlji. Oni vriedjaju većinu istarskoga našega pučanstva; vriedjaju naš ponos, sramote nas i bacaju na naše ime blato, jer ih neznamo odstraniti, jer su lažni i tendeciozni. Na prvom mjestu su su pozvane občine da dužne korake učine i da odlučno zahtjevaju od uprave željeznica, da poštuju karakter zemlje time, da k talijanskim napisima dometnu narodne hrvatske. Svakomu svoje! Je li naša primjerice hrvat. buzetska občina to zahtjevala za svoju želj. postaju? Ako nije, nek sada učini svoju narodnu dužnost; da ne prestanu zadirkivati naše občine, novinstvo i zastupnici državni i zemaljski dok nam se ne dade što nam ide. Etó mi Hrvati i Slovenci zahtjevamo dvojezične napise, mi, kojih nas je tri petine u Istri. Manje ne možemo zahtjevati. Pomislimo samo, što sve ne bi Talijani uzradili, da opaze ma gdje bilo samo hrvatski napis! Udarile bi njihove novine, bombardirala njihova zastupstva, grmili zastupnici, ljudstvo bi demonštriralo i blatom bi se nabacivalo. Učimo se od njih. Kletva se njihovih dašto ostavimo, al nekoja njihova dobra svojstva da poprimimo, ne bi nam škodilo.

Što da pijemo u doba vrućine i žedje, koja se sada približava? Svakomu će biti dobro poznato, da žestoko piće žedju ne ugasuje, a voda, nije u svakom mjestu zdrava. S toga preporučamo svakomu, koji u ovoj vrućini želi zdrav ostati, limunadu, pripravljenu iz veoma razširenih Maršnerovih pjenećih limunadnih bonbona. — Dokazom, da su Maršnerovi pjeneći limunadni bonboni zdravlju koristni, jest ta činjenica, da se u godini razpača preko 50 milijuna kolutića.

Maršnerovi pjeneći limunadni bonboni preporučaju se sa vrlo dobrim uspjehom za uporabu osobito u tvornicah, radionah, pisarnah, učionah te poljodjelcem, izletnicima, vojničtvu i drugim.

S obzirom na koristno djelovanje Maršnerovih pjenećih limunadnih bonbona u zdravstvenom i gospodarskom pogledu, umoljavaju se svi oni, koji su imali priliku osvjedočili se o njihovoj valjanosti, da preporuče iste i drugima.

Maršnerove pjeneće limunadne bonbone priredjuje pod nadzorom izumitelja g. Fr. Maršnera „Prvo dioničko društvo tvornica za orientalske sladkiše i čokoladu“ u Kralj. Vinogradih — Prag.

K uredjenju rieke Mirne.

Kako je poznato sazvan je istarski sabor medju ostalim i za to, da razpravi zakonsku osnovu o uredjenju rieke Mirne

[1]) Nije tako samo u Buzetu, već na čitavoj pruzi Hrpelje-Pula i Rovinj. — (Op. ur.).

Iz novina doznajemo, da postoje dva načrta za to uredjenje; po jednom stojalo bi uredjenje okolo tri miljuna kruna a po drugom nešto okolo polovice od toga. Odbor, koji je bio prošloga ćedna na licu mjesta, izjavio se je za drugi, jeftiniji načrt. Tomu odboru je na čelu dvoreći savjetnik Eduard Markus kao zastupnik ministarstva poljodjelstva. Članovi odbora i odaslanici vlade jesu: nadmjernik g. Oberst, kot. kapetan g. Pipitz, nadsavjetnik g. Porenta, upravitelj kot. poglavarstva u Poreču g. Schneider, šumski komesar g. Fava i nadsavjetnik pomorske vlade g. Wilfang. Odaslanici zem. odbora gg. Tomasi i savjetnik Poscher; odaslanici zem. kulturnog vieća barun Pollessini (ta on je čast položio i Op. slag.) i tajnik dr. Steiner.

Pronevjerenje kod austrijs. Lloyda.

Ustanovljeno je, da manjak u mirovinskoj zakladi austrijskog Lloyda iznosi ukupno 62.233 K 38 fil. Taj je iznos već podpuno pokriven.

Topovi na sv. Gori.

Čitamo u slovenskih listovih, da su prošloga ćedna topničari doveli četiri topa na sv. Goru povrh Solkana nedaleko Gorice.

Čudne li naše diplomacije! Ono trubi na sve četiri strane svieta o iskrenom prijateljstvu i o njezinoj ljubavi izmedju Austro-Ugarske i Italije a kad tamo učvršćuju kopno i more — proti — — komu?

Iz zemaljskoga školskoga vieća.

Iz talijanskih listova doznajemo, da bijahu u zadnjoj sjednici c. kr. zem. škol. vieća za Istru stalno potvrdjeni kao učitelji: Bartol Crast II. reda i L. Degrassi kao stalni učitelj na pučkoj školi u Poreču. Nadalje prihvaćeni su i odaslani predlozi glede imenovanja učitelja na državnih gimnazijah u Puli i u Kopru.

Koristna ustanova.

C. sr. namjestničtvo u Trstu razpisuje redom nekoliko godina štipendije od K 300 na godinu za djevojke hrv. i slov. narodnosti, koje — odnosno koja, jer je samo jedan štipendij — bi htjele polaziti tečaj za gospodarstvo u gospodinjskoj školi u Ljubljani. Mora se izkazati da je svršila pučku školu i da je dobroga ponašanja i da je navršila 16. godinu. Na tom tečaju poučaje se, što će biti jednoj gospodarici od koristi za nju i za njezine. Uspjeh za tako kratki rok — jedna godina — izvrstan je. Mi u Istri u tom pogledu dosta smo zaostali za drugima, pak bi se morali za stvar barem nešto više zauzimati. Odaziv do sada bio je jako malen. Koliko je poznato, u vrieme odkut se to uvelo, bile su samo dvie iz Istre na tom tečaju. Da u buduće, ako bude na stvari išta, bude bolje, zato se ovo napisalo. »Dobra kuhinja na pô uzoržaje zdravlje«. Drugu pô pak zadovolstvo od toga«.

Služba tamničarskog stražara razpisana je na c. kr. zemaljskom sudu u Trstu. Molbe valja predložiti predsjedničtvu c. kr. zemaljskog suda u Trstu do 28. junija o. g.

Krčko parobrodarsko družtvo u Šilu.

Plovitbeni red vriedi od 1. lipnja 1905.

do nove objave.

Svaki dan izim nedjelje:

odlazak iz Crikvenice 4 pr. p. 9 pr. p. 3·30 po p.
„ iz Šila 4·35 pr. p. 10·35 pr. p. 4·— po p.
„ iz Vrbnika 6·— po p.
„ iz Šila 6·55 po p.
dolazak u Šilo 4·25 pr. p. 9·25 pr. p. 3·55 po p.
„ u Vrbnik 4·50 po p.
„ u Šilo 6·50 po p.
„ u Crikvenicu 5 pr. p. 12 pr. p. 7·20 po p.

Svake nedjelje:

Prije podne:

odlazak iz Crikvenice 5, 7, 8·15, 11·30
„ iz Šila 5·35, 7·35, 8·45, 12·05
„ iz Vrbnika 9·45
„ iz Šila 10·40
dolazak u Šilo 5·25 7·25 8·40 11·55
„ u Vrbnik 9·35
„ u Šilo 10·35
„ u Crikvenicu 5·55 8 11·05 12·30

Poslije podne:

odlazak iz Crikvenice 1·35 2·35 3·40 6·40
„ iz Šila 2·05 3·05 4·10 7·15
„ iz Vrbnika 5·15
„ iz Šila 6·10
dolazak u Šilo 2 3 4·05 7·05
„ u Vrbnik 5
„ u Šilo 6·05
„ u Crikvenicu 2·30 3·30 6·35 7·40

POZOR!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za 2·80 for.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica prisiljen sam veliku zalihu cipela raspačati duhoko izpod tvorničke ciene. Zato prodajem svakomu 1 par cipela za gospodu i gospodje od kože na podvez sive ili crne galoširane s jakim obšivenim podplatom iz kože, nadalje 1 par modernih cipela za gospodu i gospodje sa paspoil veoma ukusne i najnovije izradbe za ljeto izradjene veoma liepo i lagane. Veličina u cm. **Sva 4 para stoje samo 2·80 for.** Naručbe se obavljaju ili uz odaslanje novca unapried ili uz pouzeće

S. URBACH, export cipela;
Krakov, br. 195.

Dozvoljuje se zamiena i novac se vraća, zato je svaka pogibelj izključena.

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prokušani željezni plug sa tačkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ul. 2.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije **Anton Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Br. 280. Žminj 12/V 1905.

OGLAS NATJEČAJA.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874., otvara se ovim natječaj na mjesto občinskog lječnika u Žminju. Za ovo lječničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od 2400 K, iz občinske blagajne, izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih. Lječnik će biti dužan lječiti bezplatno siromašne bolestnike i držati domaću ljekarnicu, te kao zdravstveni organ občine u smislu gorerečenog zakona morati će vediti občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Žminja i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove. Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine i zatim će ostajati valjanom samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka ne odreče tri mjeseca unapred.

Molbe obložene diplomom sveobćega lječničtva i svjedodžbama dokazujućim, poznavanje hrvatskoga i po mogućnosti talijanskoga jezika, stalniš, austrijsko državljanstvo, i drugimi eventualnimi dokaznicami imaju biti podnešene potpisanomu do dana 31. augusta t. g.

Občinski glavar:
Pučić v. r.

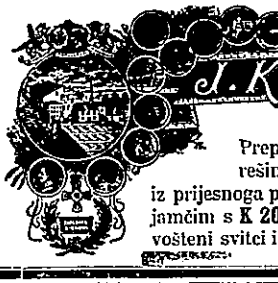

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svjeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svjeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju hoću protavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetah i slezene te koliku i trgnuje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materici i madronu, pa zato nasmiju manjkali u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Najbolje osvježujuće piće daju

Maršnerovi pjeneći limunovi bonboni

Najbolji samo sa ovom zaštitnom markom.

ukus malina, citrona, jagoda, metice i trešnjah.

Prvo dioničko društvo tvornice orientalskih slatkiša i čokolade prije

A. MARŠNER,

Kralj. Vinogradi. — Prag.

Ferdinandova ulica.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima** i **uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti prebavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zgnatih i natekłih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60·— do K 260·—

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima ňovac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Ulivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgojitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za občU porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache."

2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 4. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotczky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, pozivnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku

Broj 23. Pula, u četvrtak dne 8. junija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

POZIV

na XII. redovitu glavnu skupštinu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru koja će se obdržavati u četvrtak, dne 15. lipnja 1905. u prostorijama „Občinskog doma" u Dubašnici na otoku Krku.

RAZPORED: I. U 9 sati: Sv. Misa u župnoj crkvi u Dubašnici.

II. Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. *pozdrav predsjednika.*
2. *Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.*
3. *Izvješće tajnika.*
4. *Izvješće blagajnika.*
5. *Izvješće nadzornoga vieća.*
6. *Možebitni predlozi.*

Volosko-Opatija, dne 25. maja 1905.

RAVNATELJSTVO
družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

NB. Tom zgodom krenut će iz Voloskoga i Opatije poseban parobrod u Dubašnicu.

Odlazak iz Voloskog bit će u 7 a iz Opatije u 7½ sati u jutro.

Plaćat će se po osobi 3 krune.

Proglas na narod.

Hrvati!

Ozbiljnim glasom dohodimo danas pred lice jedinoga istarskoga dobrotvora — pred lice hrvatskoga naroda — ozbiljnim glasom: Veliko djelo oko spasavanja hrvatske djece u Istri putem Družbe tolikim žrtvama provadjano kroz više nego li jedan decenij, treba bezodvlačne i izdašne podpore.

Naša Družba sv. Cirila i Metoda, miljenica i uzdanica hrvatske raje u Istri, iztrošila se je do kraja, i to da udovolji tek nekim od najnužnijih potreba narodne prosvjete u Istri.

Podigla je školske zgrade u Kašteliru, Livadama, Vabrigi, Baderni, Štokovcima, Juršićima, Puli, Malom Lošinju, Vlakovom i Raklju.

Deset čvrstih i ponosnih zgrada.

U te zgrade, i u druge, u Voloskom, Opatiji, Vinkuranu, Brgudcu, Šušnjevici i u Sv. Marini namjestila je naša družba devetnaest što učitelja, što učiteljica.

Osim toga imade u gradnji još pet školskih zgrada i to: u Sv. Luciji kod Oprtlja, u Zrenju, u Fabcima kod Višnjana, u Drenju na Labinštini i u Vinkuranu kraj Pole.

Izviše, naša je družba doprinieła izdašnih svota k gradnji raznih zgrada, tako u Pazu (6000 K), u Šušnjevici (3000 K) u Slumu i Humu. Sve su te škole podignute na točkama, koje bi u budućnosti morale biti od velikog domašaja za naš narodni razvoj u Istri, jer se već do sada u njima dielom izškolalo a dielom se i sada škola preko 3000 naše hrvatske djece.

Ali time se izcrpila snaga naše družbe, i mi se zabrinuti pitamo, što i kako ćemo mi s našim zgradama, koje treba uzdržavati, što i kako s učiteljskim silama koje treba plaćati ako nam ne bude skore i što veće podpore? Što ćemo i kako ćemo s onim velevažnim našim osnovama, sa raširenjem škole u Lošinju i Puli i sa ustanovljenjem drugih škola na vanredno važnim pozicijama?

Da slika bude podpunija, evo nekoliko brojaka, koje će bolje od ikakvih rieči osvjetlati stanje naše družbe.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru imala je u prošastoj god. 1904. naredne oveće izdatke:

U ime podpore za gradnje škola, djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu, siromašnim djacima na raznim učiteljištima itd. izdalo se . . . . kruna	8825
za plaće učiteljima i učiteljicama	„ 24.666·44
za uzdržavanje školskih prostorija	„ 1644·55
upravni troškovi iznašali su	„ 816·12
popravci družbinih zgrada	„ 183·95
za knjige, učila i školske potrebće izdalo se je .	„ 430·55
za nabavu nekretnina i gradnje škola	„ 25.919·04
za klupe, stolove i ormare itd.	„ 1383·98
za pristojbe i poreze	„ 510·30
svi družbini izdatci iznašali su u g. 1904. ukupno kruna	74.379·73
prema prihodu od	48.426·79
od čega proizlazi u prošloj godini manjak od . . kruna	25.952·94

Gornje su brojke najbolji tumač našemu vapaju za brzom i izdašnom podporom.

Tu je to nuždnija upravo sada, gdje se svi složili protiv nas, gdje je talijanaška većina sabora stvorila zaključak, a kruna ga potvrdila, uslied kojega će neprijateljsko družtvo „Lega Nazionale" dobiti iz zemaljskih sredstava deset hiljada kruna, da uzmogne bolje i uspješnije odnarodjivati našu djecu.

I tako je ubogi Istran odsudjen, da čak iz svojih žuljeva doprinaša za odnarodjivanje, trovanje i ubijanje vlastite krvi.

I u tom, tako strašnom i odsudnom času za naš narodni obstanak u Istri, da Družba ni za hip zapne u svom radu!

Hrvati i Hrvatice! Imade li gdje, koji od Vas, da ga na toliku pomisao ne zazebe srce, da mu ne protrne duša?

Imade li koji izmedju Vas, da ga ovolika bieda, ovolika nevolja i potištenost jadne, odieljene braće ne gane, ne potakne na odpor protiv tudje brutalne sile, koja neda istarskom čovjeku ni dahom da odahne?

Tu se eto naša zabrinutost lomi o tračak, što nam ga šalje vjera u naš požrtvorni hrvatski narod.

I taj nam tračak dojavlja, da narod, koji je dao našoj družbi život, koji ju je do sada kriepio snagom krvi svoje, i svojim žrtvama doprinjeo, da je narodna sviest u Istri pokročila upravo orijaški u korakom, da taj narod ne će je ostaviti ni sada, u trenutku, gdje se uza sve nepogode ova jadna zemlja ipak bliža svojemu odkupljenju. Neće je napustiti, jer mu to ne bi dopustio ponos, to mu ne bi dopustila čast a ni uspomena na stare predje, koji su i u težim prilikama znali čuvati sebe i svoju zemlju. Neće nas ostaviti narod naš, jer on dobro zna, da bi u ovo doba zapinjanje rada Družbe moglo biti znakom propadanja hrvatske misli u Istri. Ali kasniti nevalja! Družba treba brze, bezodvlačne pomoći.

Hrvati, Hrvatice! Ne uzkratite joj te pomoći! Vi ste za Družbu, a s njom i za Istru, za tu biednu, potlačenu i napuštenu siroticu već do sada uradili mnogo. Vjerujte, da nas samo ljuta, krvava potreba tjera, da se ovom molbom na Vas obratismo.

Sjetite se istarskoga patnika, pomozite mu dok je doba, pomozite mu, da može i nadalje čuvati u duši i srcu svome onu jedinu svetinju našu, što nam ju namrli vjekovi — rieč našu hrvatsku!

Pomozite družbi svi ma i malenim darom — pomozite joj i Vi narodni mogućnici!

Tršćanin — Talijanac Attilio Conighi — darovao je nedavno družtvu „Legi Nazionale" 54.000 kruna, pod uvjetom, da družtvo podigne u tri čisto hrvatska mjesta talijanske škole.

Ta se tri mjesta zovu Livade, Fabci i Rakalj. U Livadama i Raklju ima već i družba svoju školu, u Fabcima bit će ovih dana pod krovom. Hrvatski mogućnici! Pomozite nam uzdržati i dograditi te i druge škole, pokažite talijanskom patriotu, da imadu i Hrvati mogućnih ljudi, koji stoje na obrani svoje pradjedovske rieči.

Hrvati, Hrvatice! Vi svi, koji ste u tolikim zgodama pokazali, kako Vam dobra i plemenita vaša srca kucaju za ovaj tužni ogranak liepe naše hrvatske domovine, dajte — pomozite spasiti ga a da uz vječnu blagodarnost privučete na svoje i svoje djece glave blagoslov mučeničkoga našega istarskoga puka.

Ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru.

Volosko-Opatija dne 30. svibnja 1905.

Viktor Car Emin, tajnik. **Vjekoslav Spinčić**, predsjednik.

Dr. Konrad Janežić — dr. Niko Fabianić — dr. Matko Laginja — dr. Ivan Poščić — Monsignor Vinko Zamlić — Viktor Tomičić, Antun Šimunić.

Tko je kriv nedjelovanju istarskog sabora?

Sjednica sabora Istre, sazvana za utorak dne 30. maja 1905., da razpravi o popunjenju jednoga paragrafa školskoga zakona, o uredjenju Mirne i o gradnji električne željeznice od Matulja na Volosko-Opatiju-Lovran, nije se obdržavala, jer u nju nije došla saborska većina, talijanska stranka.

To je činjenica, o kojoj se može govoriti i pisati, i koja se može tumačiti, al o kojoj saborski klub hrvatsko-slovenskih zastupnika nebi bio javno govorio, da nije na to izazvan od saborskoga kluba talijanskih zastupnika. Predsjedničtvo ovoga posliednjega kluba poslalo je listu „Il Piccolo" glavnomu organu vladajuće talijanske stranke u Trstu i Primorju, priobćenje, u kojem veli doslovno dakako talijanski: „Odgovornost za posljedice težke mjere, koja oduzima mogućnost da se razpravljaju predmeti životnoga znamenovanja na korist siromašnog pučanstva Istre, pada sva na slavensku manjinu, i možda još u većem stupnju na vladu, koja se je pokazala sklonom da njoj zadovolji, pa makar se tim smetalo redoviti tok poslova".

Na takovo spočitanje klub hrvatsko-slovenskih zastupnika ne može šutiti, mora progovoriti i progovara evo javno, nit srdito nit umjetno, već navadjajuć gole činjenice.

Kad je usried saborske šestgodišnje dobe bio dignut sa časti pokrajinskoga poglavara i ujedno predsjednika sabora muž doista star al još kriepak, tako kriepak, da i sad zalazi u saborske sjednice i preuzima izvještaje, i kad je bio imenovan novi pokrajinski poglavar i ujedno saborski predsjednik, onda je svaki mogao i morao misliti, da postupak novoga poglavara i predsjednika neće biti onako nepravedan, protuzakonit, bezobziran kako bijaše postupak prvanjega. — Tko je tako mislio, varao se je.

Novi pouzdanik c. kr. vlade, novi predsjednik sabora koj bi, kako druguda tako i u Istri, mogao biti nad strankami i držati se zakona, jest doista u formali nješto snosniji od prvanjega, ali u suštini isti ako i ne gori od njega.

Novi predsjednik nije nad strankami nego strančar, u prilog saborske većine na štetu saborske manjine. Protivno je od onoga što je bio njegov predšastnik, koji je znao reći javno u saboru, da on mora štititi manjinu, jer da se većina sama lahko štiti pred svakim bezzakonjem. Sadašnji pak predsjednik znade reći da je on član saborske većine, i da mora raditi po njezinoj volji, jer kada to nebi, onda ne bi ni dana ostao predsjednik odnosno poglavar. Njemu je dakle draže uživati njegovu čast, nego li vršiti pravo i zakone kad to saborska manjina od njega zahtjeva.

Pokazao se je odmah u prvom zasjedanju, za kojega je on predsjedovao, mjeseca septembra, oktobra i novembra 1904.

Tečajem toga zasjedanja, novi pouzdanik c. kr. vlade, novi predsjednik sabora, šuteć na postavljene mu upite, ili odgovarajuć da nepozna jezika kojim su postavljeni, povriedio je saborski pravilnik §. 20. stavak treći; — on je nadalje povriedio §. 41. istoga pravilnika, kad nije dao uvrstiti u zapisnik njekih predloga manjine; — on je sa svojom izjavom obzirom na hrvatski postavljene predloge, da jih najme ne uzima u obzir jer nisu sastavljeni *u razpravnom jeziku sabora* — po njegovu je to samo talijanski — povriedio §. 33. stavak treći navedenoga saborskoga pravilnika, onemogućio vršenje §. 42. istoga saborskoga pravilnika i §. 40. pokrajinskoga pravilnika za Istru, pogazio članak 19. temeljnoga državnoga zakona i metnuo se u očitu protimbu sa previšnjimi odlukami od 14. septembra 1895. i 17. febrara 1898. kojimi bijahu saborske odluke glede talijanskoga jezika kao razpravnoga nevaljanimi proglašene.

Saborska manjina postavila je nanj dne 26. oktobra 1904. upit, kako li stavlja u sklad svoj postupak sa pravilnikom koli saborskim toli pokrajinskim, sa temeljnim državnim zakonom i sa odlukami Njegovoga Veličanstva.

On je odgovorio sliedećega dana, da mu je savjest posvema mirna obzirom na njegov postupak naveden u gorajoj interpelaciji, koj da nije u neskladu nit sa saborskim nit sa pokrajinskim pravilnikom, nit sa temeljnimi državnimi zakoni.

Taj što posve neutemeljeni što manjkavi odgovor — saborska manjina pripravna je u svako doba stupiti pred koji mu drago nepristrani sud da sudi izmed nje i predsjednika — i popraćenje istoga odgovora poklikom „bravo!" sa strane saborske većine, pokazao je, da predsjednik gazi ne samo najnaravnije pravo što ga čovjek može imati, nego takodjer obstojeće pisane zakone, i temeljne državne, i previšnje odluke, te da je svaki priziv na većinu, koja je predsjedniku odobravala, bezupješan.

Saborska manjina tražila je zaštitu prava i zakona kod onih čimbenika koji su novoga predsjednika učinile imenovati takovim, i koji su odgovorni za vršenje zakona. Ovi su obećali stvar izpitati i proučiti te posredovati izmed većine i manjine i uložiti svu svoju vlast, da se stvar do budućega zasjedanja uredi, prema načelu *jednakoga prava za sve*, što ga je novi c. kr. namjestnik u svom pozdravnom govoru na sabor dne 21. septembra 1904. iztaknuo i naglasio, i sa stanovišta, *da u jezikovno mješovitih pokrajinah nejma jednoga izključivoga razpravnoga jezika.*

Skoro iza toga obećanja dogodilo se je nevjerojatno. Zastupnik c. kr. vlade odgovorio je dne 8. novembra 1904. na hrvatske interpelacije samo talijanski, i kad je manjina proti tomu prosvjedovala, pročitao je pripravljenu izjavu c. kr. vlade sličnu njekim prvanjima po kojima doista priznaje ravnopravnost pokrajinskih jezika, al ipak odgovara jedino talijanski.

Saborska manjina dala je pismeno izražaja svomu negodovanju nad takovim postupkom c. kr. vlade i izjavila da kod takova stanja stvari, gdje je postupak c. kr. vlade u očitom protuslovju sa pravom i zakonom i previšnjimi odlukami te sa svečanom izjavom c. kr. namjestnika u sjednici 21. septembra 1904., ne može k sjednicam sabora.

Bilo je to prema svrsi zasjedanja saborskoga. Hrvatsko-slovenski zastupnici nisu već došli k sjednicam onoga zasjedanja; dočim je c. kr. namjestnik ponovio svoje već prije zadano obećanje, da će uvažiti konferencu predstavnika većine i manjine, i uložiti svu svoju auktoritetu da se pitanje porabe jezika u saboru prije budućega saborskoga zasjedanja na temelju načela ravnopravnosti i sa stanovišta da u jezikovno mješovitih pokrajinah nema jednoga izključivo razpravnoga jezika, uredi.

O svojoj nakani je gospodin namjestnik obavjestio koli saborskoga predsjednika, toli članove saborske većine. — I dočim je istarski sabor bio sazvan za 25. maja t. g., molio je namjestnik predsjedničtvo i većine i manjine da se potrude k njemu za 22. maja t. g. na u prošloj jeseni obećanu konferencu.

K njoj su došli od većine njezin predsjednik, dr. Bartoli, dočim su druga dvojica izostala; od manjine njezin predsjednik Vjekoslav Spinčić i članovi dr. Laginja i Matko Mandić.

Članovi manjine postavili su i obrazložili svoje zahtjeve o porabi hrvatskoga ili slovenskoga jezika kod podavanja i razprave predloga i interpelacija; kod tiskanja i dieljenja zakonskih osnova i izvještaja te kod tiskanja stenografičkih zapisnika. Oni su tim samo ponovili, što su već drugda i većini i saborskomu predsjedničtvu i c. kr. vladi dali do znanja. Kako prije tako su i sad zahtjevali da vlada ne samo riečju nego i činom, ne samo u teoriji nego i u praksi, prizna ravnopravnost obijuh jezika pokrajine.

C. kr. namjestnik, njegova jasnost knez Hohenlohe, izjavio je otvoreno i jasno, da priznaje opravdanost manjine u svih trih točkah, i molio da većina tim zahtjevom zadovolji, te iztaknuo da će vlada sa svoje strane provesti ravnopravnost takodjer u praksi, i odgovarati na hrvatske odnosno slovenske interpelacije takodjer hrvatski ili slovenski.

Predsjednik većine izjavi da nema nikakva mandata od svoje strane, te ne može nego svoje osobno mnienje izreći. Izrekav ga, obeća da će najdalje za četvrtak dne 25. sazvati sjednicu kluba većine.

Uspjeha te sjednice nije hrvatsko-slovenski klub doznao, nego u toliko da talijanski klub želi da ne bude sada nikakve novotarije, dakle da niti vlada ne odgovori na hrvatske interpelacije takodjer hrvatski, kako je obećala; i da se do budućega zasjedanja stavi u dogovaranje većina i manjina za sporazum za stanovito dobro glede svih prepornih pitanja u saboru i izvan sabora.

Saborska manjina se je izjavila sasvim pripravnom za dogovore s većinom, al nije nikako mogla napustiti nečesa, što je vlada obećala učiniti, u vršenju zakona i svojih dužnosti, najme to da odgovara na hrvatski postavljene interpelacije takodjer hrvatski.

Saborska manjina ne bijaše prisutna daljnjim razpravama izmed c. kr. vlade i većine, al doznala je sa stalnošću, što je u ostalom razvidno i iz početka spomenute izjave većine, *da članovi većine samo zato nisu došli u sjednicu sabora dne 30. maja t. g. jer im je vlada dala priobćiti da će već u toj sjednici počti odgovarati na hrvatski postavljene interpelacije takodjer hrvatskim jezikom.*

I kod toga istinitoga stanja stvari da je saborska manjina i možda još više vlada kriva što sabor nije izvršio postavljenoga si zadatka!!

To je toli bezobrazna i ujedno u lieu mjerna tvrdnja da joj je težko para naći.

Za to, što su hrvatski i slovenski zastupnici zahtjevali takodjer prošle jeseni i sada da c. kr. vlada postupa pravedno i vrši zakone, zato su oni krivi što sabor nije saborovao?! — Za to jer je c. kr. vlada konačno odlučila, da učini već jednom kraj krivici koju je toliko godina prakticirala, da zadovolji najprimitivnijemu pravu Hrvata i Slovenaca Istre, da viši temeljne državne zakone na koje je prisegla, da se postavi na stanovište Njegovoga cesarskoga i kraljevskoga Veličanstva u ime kojega vlada — za to sve da je i ona kriva, u većoj mjeri nego li hrvatski i slovenski zastupnici, što sabor nije izvršio svoje zadaće!

Tako mogu govoriti samo razmazana djeca svojoj majci, koja jih je razmazala.

Klub talijanskih zastupnika u koj spada i pokrajinski kapelan Rizzi, radje nego li da dozvoli da c. kr. vlada izvrši malo pravice naprama Hrvatom i Slovencem, razteplje sabor i onemogućuje riešenje onih dvih predmeta radi kojih je dao sazvati sabor.

Njemu nije stalo niti za pučanstvo Liburnije niti za pučanstvo iz predjela Mirne. On ne mari za životna pitanja nijednoga diela pučanstva Istre. Njemu je samo do njegova despotstva, do vladanja bez prava i zakona, proti pravu i zakonu. — On sam dao je sazvati sabor i naveo za razlog električnu željeznicu Matulje Volosko-Opatija-Lovran i Mirnu. Žurnost riešenja prvoga ovih dviju pitanja naziviju mnogi pitanje Münza. Glede drugoga mnogo je još toga učiniti prije nego li se uzmogne oživotvoriti. A i da je sve u redu, kako bi moralo biti prije nego li se dade sazivati sabor, i kako talijanski klub prikazuje da je, on ipak neće da se o riešenih dvih predmetih razpravlja; čini razići se sabor bez da je razpravio predmete radi kojih ga je činio sazvati. Kriv je ne samo da se onih dvih predmeta nije razpravilo nego takodjer da je pokrajina oštećena samim sazovom sabora, za kakovih desetak hiljada kruna.

Zapamtite i tu igru talijanske većine istarskog sabora!

Katolički list,
žarki branitelj iredentističkih urotnika.

Mi smo imali zgodu više puta pokazati u ovom listu kako su talijanski nazovi-katolički listovi Primorja samo po naslovu katolički, i kako njim je katoličtvo samo krinka, pod kojom sakrivaju ono, što talijanski židovski i lažiliberalni listovi jasno i otvoreno izpoviedaju. Takovi su ti katolički listovi u Trstu, takovi su u Gorici i u Istri.

Taj naš sud potvrdili su opetovno i slovenski u istinu katolički listovi, koji se punim pravom zgražaju nad tobožnjim katoličtvom talijanskih drugova. Takov sud izrekao je i dne 31. maja o. g. pravi slovensko-katolički list, gorički *„Primorski List"* nad svojim drugom *„L' Eco del Litorale"*, što izlazi u Gorici, o kojem piše pod naslovom: *„Žarki branitelj iredentističkih urotnika"*, kako sliedi: *„L' Eco del Litorale"*, list koji kaže, da je katolički te se više puta takodjer nadimlje kako da bi bio i austriiski, piše u pitanju razprave, koja se vrši sada u Beču pred porotom radi trščanskih bomba, u svojem broju od petka doslovno ovako: „Smo kod trećeg dana razprave. Do sada bijahu preslušani tri obtuženici. Veliki balun, kojega je tako silno napuhnuo iztražni sudac Barzal *(Trentinac)* izpražnjuje se sve to više, te ima takodjer dosta nade, da će se konačno gospoda bečki porotnici osvjedočiti, da nebi mogli četiri veliki „urotnici", koji sačinjavaju sa 16 dobrovoljaca svega ukupno 20 urotnika, nikada iztjerati austrijske vojske iz Trsta te iz Tridenta pa da bi njim zapoviedao glavom sam Ricciotti Garibaldi, te razviti talijanske zastave u nespašenih pokrajinah. Što se tiče bomba, glede njih imade hiljadu podataka, koja osvjedoče čovjeka, da bijahu iste uslied pobude kojega redarstvenoga povjerenika sakrivene, ako ih već nije dotični redarstveni povjerenik i sam sakrio pod podom u zgradi družtva „Gimnastica".

Ovoj nazovi katoličkoj črčkariji talijanskog listića, dodaje „Primorski List": Što takova nije se podufao napisati u ovom predmetu do sada nijedan drugi talijanski list ni u Trstu ni u Gorici. „L' Eco del Litorale" drznuo se dakle napasti iztražnoga sudca jedino radi toga, jer je — akoprem je Talijan, ostao vjeran svojoj činovničkoj prisegi te je kao iztražni sudac savjestno vršio svoju dužnost. „L' Eco" se ne stidi varati svoje čitatelje s lažju i klevetom predbacujuć austrijskom redarstvu, da se je ono pobrinulo za bombe davši ih sakriti, ako ih već nije i samo sakrilo, akoprem je iz kaznene razprave dosta jasno, da su takove klevete posve neutemeljene i da su bombe sakrile osobe, koje su doista kanile ošletiti s njimi tudje vlastničtvo i dovesti u smrtnu pogibelj Bog znade koliko nevinih ljudi. Nu zar da pišemo danas još štogod o tomu? Nipošto, toga nek bude dosta premda nam sili u pero još po koja rieč, koju bi bilo dobro reći onoj gospodi, koja se kreću okolo „L' Eco del Litorale" te vode kod lista glavnu rieč.

„L' Eco" se izpričava, da je došla dotična viest u list po *lahkoumnosti* muža, koji je zamienio bolestnoga urednika; da su pako gospoda okolo „L' Eco" poznata kao iskreni *rodoljubi*. Na to odgovaramo, da je takovu lahkoumnost kadar počiniti jedino talijanski podanik (regnicolo) nikada pako Austrijanac. To je ono, što ovisk iztičemo! Okolo „L' Eco", „Popolo" i u obće okolo sve te organizacije imade mnogo talijanskih podanika. Austrijska vlada morala bi otvoriti oči".

Tako „Primorski List", a tomu dodajemo mi, da su jednaki svi ti talijanski nazovi-katolički listovi našega Primorja t. j. oni Istre, Trsta i Goričke. „Ab uno discite omnes!"

Politički pregled.

U Puli 7. junija 1905.

Austro-Ugarska.

Carevinsko vieće sastati će se na novo dne 15. o. mj. Predsjedničtvo razašilje jurve pozive na prvu sjednicu. Dnevni red te sjednice sadržaje medju ostalim: prvo čitanje zakonske osnove o uredjenju svećeničkih plaća; tri predloga o gradnji mjestnih željeznica. Niemci nacionalci staviti će prešni predlog radi demonstracija u Domžalah, kamo su došli Niemci izazivati mirno slovensko stanovničtvo, koje im je vratilo šilo za ognjilo.

Dne 2. o. mj. primio je upravitelj ministarstva željeznica Vrba deputaciju Celja, Rogatca i drugih dolnjo štajerskih mjesta, koja je došla, da zamoli, osiguranje izgradnje željeznice Rogatec-Krapina. Vrba je izjavio deputaciji, da je sklon ovoj željeznici, nu da ima jošte stanovitih zapreka, koje valja prije odstraniti nego li se konačno odobri gradnja.

Na posliednjem sastanku birača u Splitu izabran je odbor od 50 lica, koji će predstavljati hrvatsku stranku u Splitu. Glede budućih obćinskih izbora, koji se imadu ove godine provesti u čitavoj Dalmaciji, posli govora dra Trumbića i dra Bulića jednoglasno je povjereno tomu odboru, da on preuzme na sebe sve izborne poslove, i da dogovorno s biračima predloži svojedobno zastupnike. Zastupnik je Borčić na to izjavio, da kod ovih izbora nemože biti nikakva sporazumljenja s talijanašima, a to s političkog razloga. Spomenuo je, da ovo sporazumljenje u Dalmaciji u obće *odvisi o držanju Talijana napram Hrvatom i Slovencem u Istri i u Trstu.* Na koncu je na predlog splitskog načelnika jednoglasno prihvaćena resolucija, kojom se traži od naših biskupa u Rimu, da se staroslovenski jezik u crkvi sačuva hrvatskomu narodu kao njegovo pravo, od kojega neće nikada odustati.

Odbor trojice, izabran na dogovoru oporbenih zastupnikah Banovine, da obavi predradnje za sastanak svih hrvatskih narodnih zastupnikah Dalmacije i Istre bilo za pokrajinski sabor, bilo za carevinsko vieće, sa oporbenimi zastupnici Banovine uz sudjelovanje narodnih zastupnikah Slovenaca, sastao se jučer. Svaki od članova odbora, naime gg. dr. Derenčin, Zagorac i dr. Frank predložiše na pretres svoje elaborate, pa se nakon viećanja od dva sata složiše u izjavi, a ta će se predložiti sastanku oporbenih zastupnikah Banovine.

Crna Gora.

Dne 5. o. mj. stigao je knez Nikola iz Berlina u Beč. U Berlinu bijaše knez od njemačkog dvora vrlo prijazno susretan.

Iz Cetinja javljaju dne 5. o. mj. da su Turci iz Kolašina na tursko-crnogorskoj granici napali opet kršćane u Barici i da traje još uvjek boj izmedju kršćana i turskih podanika muslimanske vjere.

Srbija.

Ministar financija Marković je zatražio od državnog vieća zakonske osnove, koje su se tuskoro pretresale, o zajmu naime radi naoružanja vojske i gradnje željeznica.

Primajuć u subotu novo ministarstvo diplomatski zbor izjavio je ministar predsjednik Stojanović, da sadašnje ministarstvo hoće da sačuva svoj privremeni značaj, pa se zato neće baviti ni sa naoružanjem vojske, ni sa pitanjem zajma za izgradnju željeznica. Sva ta pitanja neka riješi vlada, koja će biti imenovana nakon novih izbora.

Kraljevskom naredbom od dne 30. pr. mj. razpuštena je narodna skupština te novi izbori urečeni u čitavoj kraljevini za dne 23. o. mj. Ujedno je nova skupština sazvana na izvanredno zasjedanje za dan 7. augusta.

Nastavak u prilogu.

Rusija.

Grozni poraz ruskog brodovlja u korejskom tiesnacu djelovao je doduše vrlo bolno u čitavoj Rusiji, nu ni narod ni vlada neklonuše duhom, kako nam jamče sliedeće viesti iz Petrograda: „Novoje Vremja“ odbija svaku misao na mir. Samozatajo, koju su ruski pomorci pokazali dokazuje, da u Rusiji nema puno ljudi, koji bi bili pripravni prihvatiti mir, kad bi ga Japan ponudio. Ona četica ljudi, koja se veseli porazu, malena je i pobuđuje sažaljenje i prezir.

Ratno vieće pod predsjedanjem carevim zaključilo je naštaviti rat.

Da se Rusija unatoč svim glasovima o miru živo sprema za dalnji rat, dokazuje i to, što se je kod austrijske hirlenberške tvornice naručilo 200 milijuna naboja. Ta se naručba ima u najkraće vrieme izvršiti. Veli se, da Japan u tom nazrieva povredu neutraliteta, pa da će diplomatskim putem intervenirati, da osujeti izvršbu ove naručbe.

Iz Petrograda se javlja „Magdeburger Zeitung“: Nova se ratna osnova Rusije sastoji u tome, da se Linjević povuče u Sibiriju, a da se mir ne sklopi. Time Rusija hoće prinuditi Japan, da uzdržava u Mandžuriji veliku ratnu silu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sokolski izlet u Medulin.

Posebni odbor za izlet u Medulin priskrbio je više voznih prilika iz Pule te je ustanovio za vožnju iz Pule u Medulin i natrag cienu od K 1·—. Da pak taj odbor može točno ili bar približno ustanoviti broj takovih prilika, to umoljava u interesu samih izletnika, da svaki onaj, koji želi voziti se, kupi voznu kartu, koja se može dobiti u našoj administraciji, čime će svaki izletnik osigurati mjesto na kolima, a odbor će predusresti eventualni prigovor radi malene nabave takovih voznih prilika, jer štovano občinstvo nesmije zahtievati od odbora da preduzme na svoj trošak i štetu ovakav podhvat. — Nekoliko voznih prilika bit će i udobnijih za cienu od K 1·60 tamo i natrag, te se i za ovakove prilike mogu kupiti karte u našoj administraciji, a i za ove prilike vriedi isto, što smo gore istaknuli.

Raspored je ovaj:

1. Odlazak iz Pule u 2 sata po podne sa medulinske ceste.

2. U 3 sata po podne sakupe se izletnici u dolini pred Medulinom i stupaju sa glazbom kroz Medulin na prostor gdje će biti zabava.

U 4 sata po podne javna vježba Sokola uz pratnju glazbe:

a) slikovito stupanje,
b) proste vježbe odraslih,
c) vježbe na spravama,
d) proste vježbe podmladka,
e) skupina dječaka na ručama i igra,
d) nastup prednjačkog zbora sa skupinom.

4. Poslie toga ples.

5. Izmedju plesa pjevati će mužki zbor i žriebati će se zgoditci.

6. Pučka svečanost uz razne zabave, vatrometi itd.

7. U 10 sati u večer odlazak sa zabavišta.

Poruka „Populu Istrianu“. Predprošli broj „Il popolo Istriano“ ima po svojoj navadi liep članak od nekog svog prijatelja ala Krstić iz Dalmacije, gdje napada na ogavan i zasukan fanatizam hrvatskih svećenika, koji tako daleko idu, da po latinskoj misi mole „Zdravo Marijo“ hrvatski!

Klepeće dalje svašta, što i pas ne bi polizao o povlastici našeg naroda. Nije vriedno da se na to osvrćemo, a ne bismo se u obće ni obazrieli na njegove bljezgarije, jer znamo, da mu je svrha, da svojim glupim lažima ogorči hrvatski narod, kad bi se time ogorčiti dao, ako i u danima kušnje.

Nu mjesto da preporuča trščansko-koparskom i porečko-puljskom biskupu, da ne primaju u sjemenište bogoslova iz Hrvatske, Kranjske i Češke, koji kako on sudi dolaze u sjemenište zadojeni panslavizmom, te im preporuča osobitu pažnju na goričko sjemenište, neka im radje savjetuje ovo:

a) Da ne primaju u sjemenište na sramotu dvadesetog vieka bogoslova, koji nikada nisu polazili nijednog srednjeg zavoda, nego dobiše iz kovačnice certifikat „abile per seminario“, pak će tako sami prerieći nepravednu podvalu na sveće nike, radi manjkave naobrazbe. Za ovaj put prešutit ćemo imena dotičnika, ali, ako „Popolo“ ne vjeruje, drugi put ćemo s njima na dan. (Paropat, Dubaz, Petronio).

b) Da ne primaju u naše krajeve Tirolaca i „regnicola“, ljudi koji u kraljestvu uče manjkavu gimnaziju, te koji nemaju ni najmanje spreme, da u ogromnoj većini hrvatskog i slovenskog puka u Istri vrše s uspjehom svoju svetu službu.

Bolje bi učinio „Popolo“ da pometa svoju kuću, nu ovo je zadnja, jer više luda izblebeće, nego što mudraca ifd.

Lošinjski kotar:

Pučka čitaonica u Cresu. Početkom ovog mjeseca obavila se ovdje u Cresu skromna al znamenita svečanost — u prostorijah ovog konsumnog društva otvorila se „*pučka čitaonica*“. Zgrnulo se tu na stotine naroda obojega spola, a palo i krasnih rieči, koje su bile baš njekom pobožnošću slušane i ushitnimi povici popraćene — osobito su se svih dojmile krasne one-rieči našeg miljenika župnika, koje nadamo se ne će ostat bez uspjeha, kako nisu ostale bez uspjeha ni do sada, pak će doći vrieme, koje već i naši neprijatelji predvidjaju, gdje će i creski zapušteni i do kosti izglodani i izsisani kopač otvoriti oči i ne će više vjerovati svojim vlastelom, koji mu truju vjeru i narodnost, a nit njihovim mrzkim i drzkim podkupljenim galopinom.

Nakon upisivanja članova kojih je broj segnuo one iste večeri nješto izpod *stotine*, sliedio je izbor predsjedničtva i odbora, te su jednoglasno bila izabrana: Nikola Bolmarčić za predsjednika, Marko Buničić za podpredsjednika, pop Ivan Mrakovčić za tajnika — Mate Hržić, Antun Babić i Frane Fatula za odbornike.

U nadi da će za konsumnim magazinom i pučkom čitaonicom sliediti naskoro već jednom i hrvatska škola kličemo svjestnim cresanom i našoj novoj miljenici pučkoj čitaonici:

Rasla, cvala i napredovala!

Nova cesta Cres-Lošinj. Prošloga ćedna započele su radnje izmedju Osora i Cresa za novu cestu, koja se imade sagraditi izmedju Cresa i Lošinja. Radnje su započele sa strane Cresa i sa strane Osora istodobno a buduće godine započeti će radnje na cesti, koja ima spojiti Osor sa Lošinjom.

Pozor Cresani. Glavarstvo občine Cresa razpisuje u talijanskih novinah natječaj na mjesto: 1. občinskog tajnika i 2) občinskoga blagajnika. Prvi će uživati plaću od godišnjih 1000 K i 240 K doplatka, a drugi godišnjih 860 K. Od molitelja se zahtjeva, da su austrijski podanici, da su dobrog političko-moralnog ponašanja, da imadu bar 24 godine, da imadu sposobnosti za gornja mjesta i da poznadu temeljito talijanski jezik. I ništa više!

Od Vaših budućih činovnika — vriedni naši Cresani — Vaša vlastela ne zahtievaju, da bi znali govoriti i s Vami, da bi poznavali Vaš materinski jezik, jezik hrvatski, kojim se služi i danas ogromna većina občinara creskih! Je li Vam to pravo?

Iz Cresa. Na rijeiko se javljamo iz ovog zapuštenog mjesta, ne zato, jer nema ovdje zanimivih stvari, nego recimo radje, jer smo nehajni, te nam se teško primiti pera i tako reći, već smo se naučili nositi teški jaram posve mirno i bez otimanja. Nijesmo ni mi svemu krivi, jer znamo kako je u Istri, a kod nas pak, kako malo gdje. Reć bi ipak, da je počelo nekako na bolje, a vidi se i po tom, što se naši neprijatelji nekako mješaju po svojim stolicama, osobito od novog ljeta ovamo.

„Naša sloga“ je doniela svu aferu školskog pitanja u Cresu, tako zadnji put interpelaciju zastupnika Spinčića o postupku kotar. poglavara Scarpe, ljutijeg neprijatelja ustrojenju hrvatske škole u ovom mjestu od same creske gospode. Taj je gospodin imao obraza dvjema našim ljudima reći u brk „la scuola croata a Cherso non gioverebbe“. (Drugi put kad se to taj c. k. tal. agitator usudi reći dajte mu postolinom u šupak pak će vidjet da li to „gioverebbe“ — Ur.). Da, gosp. kapitane „la scuola croata a Cherso non gioverebbe“, a ne znate li za onu 2. točku „Staatsgrundgesetzes“. — Pred zakonom svi su podanici jednaki, a to biste kao okružni poglavar uviek morao imati pred očima, a ne onako nespretno se izraziti!

Rekli smo, da su se creska gospoda lukavije poniela od samog kapetana, pače, u svojoj dobroti, kako je to „N. S.“ doniela, stvoriše zaključak u občinskoj sjednici, da se od sada unapred poučuje slobodno jedan sat na tjedan i hrvatski. Ce, šijori, mislite zaslipit oči izi otim kopaču, ne — hitimo mu jenu kost, on će se i zo tim zadovoljit. Pomalo, pomalo, zač je kopač progledal i neće mirovat dokle ne pride do svojih pravic. Toliko vam šijori, da budete znali.

„Anche i Croati hanno adesso la Čitagovnica“ je rekao još uviek duhoviti Joška.

Ca i hrvati imaju sada čitaonicu u Cresu, a što ju ljudi, koji zaboraviše na svoju motiku onako zovu, to je deseta briga, ma znamo, znamo da pucaju, kada čuju, kako se Cresom hrvatska pjesma ori, ali mi im nismo krivi, mi čisto i bistro gledamo svakomu u oči.

Namjestnik na kvarnerskih otocih. Gosp. namjestnik knez Hohenlohe sa obitelju odplovio je u nedjelju u jutro vladinim parobrodom „Pelagosa“ u Mali Lošinj te je kasnije posjetio Osor, Veli Lošinj i Krk, odakle se je vratio u Trst.

† **Marija Karolina Fučić rodjena Bozanić.** Obitelj velevriednoga učitelja u Puntu snašla je dne 31. prošloga svibnja golema nesreća, jer mu je toga dana preminula žena.

Pokojnica podlegla je, u 44. godini, dugoj i nemiloj bolesti, koja ju je otela ljubavi svoje mnogobrojne obitelji. Bijaše uzor učiteljice, majke i kršćanke, ljubljena od svakoga, što je zasvjedočio i sprovod, kod koga je sudjelovao sav Punat. — Gosp. nadučitelju Antonu Fučiću i obitelji naše iskreno saučešće, a pokojnici vječni pokoj.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda. Gosp. Dragutin Pribil, c. kr. kotarski školski nadzornik u Lošinju podario je umjesto vienca na odar blagopokojne Karoline Fučić, bivše vrstne učiteljice na Puntu K 10.

Novac bio je uručen blagajniku »Podružnice sv. Cirila i Metoda« u Malom Lošinju.

Krčko parobrodarsko društvo.
Iz Dobrinja.

Hvalevriednim nastojanjem susjednih nam Hrvata gg. Polića, Veljačića i Škomerže iz Crikvenice ustrojilo se družtvo »Krčko parobrodarsko« na dionice, udioničtvujuće pučanstvo Dobrinja i Crikvenice, te se hvala Bogu nabavilo već i dotični parobrod, koji se evo ljulja u našem hrvatskom moru, da do par dana započme svojom redovitom plovitbom.

Davne su to želje, napose nas Dobrinjaca, da u svojim lukama, za svako pristojanje prikladnima, mogu sebe i svoj poljodjelski proizvod bez svakih poteškoća odvažati, ali i te polakšice da dobiju, prinuđeni su bili iz svog džepa žrtvovati i medjusobno se pomoći, jer uzaludno bilo kucati na druga parobrodarska družtva za olakšanje prevoza iz svojih morskih pristaništa.

Austrijskom vladom subvencionirana Ungaro-Croata, na sjegurno računajuć, zaplovila je i plovi i ono par luka zapadnog nam diela otoka, neobazirajuć se na sav ostali dio pučanstva, znajuć dobro, da je njihova flota jedina uzduž sveg našeg primorja i da hoćeš nećeš moraš se njihovim parobrodom voziti. Takovog su oduška dali i na jednu izmed mnogobrojnih molba ovom občinskom poglavarstvu, da po mogućnosti parobrod u luku Šilo pristaje, izraziv se naprosto, da onom družtvu to ne konvenira, »pošto hoće i onako pučanstvo to — kudgod išlo, našimi se parobrodi voziti.« Ele gospodo oko Ungaro-necroate, zavirite u vaše predspise pak se osvjedočite o ovoj žalostnoj istini.

Jadikovanje kod ungaro-croate, kao dopis tobož iz Vrbnika iznešen u »Novom L.« o tobož zapuštenosti vrbančana, istinit je u toliko što je bilo Vrbančane kao i dobrinjce na cjedilu pustilo družtvo Ugarsko-hrvatsko, ali »krčko« uzelo je u svoju dnevnu plovitbu takodjer i Vrbnik, te hoće dnevno, makar i pod zgubu ticati takodjer i vrbničku luku i neobazirajuć se da vrbničani nisu dioničari, kaošto nije svrha našem društvu tjerati za »gešeftom«, nego hoće podpunoma zadovoljno biti, da izhadja sa samimi troškovi, a svrha mu je pružati polakšice zapuštenom pučanstvu.

Što u istom dopisu ta požrtvovna osoba za Vrbnik na pomoć pozivlje ungaro-croatu, da baš »za sada« preuzme plovitbu tičuć i Vrbnik, poručuje mu dobrinjac, nadom, da mu neće ni Vrbančani dužni ostati, nek svoje kruhodavce koji mu nisu ni prvi ni zadnji od svog možebitnog nauma nastoji odvratiti, jer su oni prvi bili a i dužnost jim je bila da svojimi parobrodi tiču bilo Vrbnik kao i Šilo. Oni toga nisu poduzeli, kako su sami priznali, jer da jim nebi konviniralo; (kad nije onda nebi ni sada) s toga nek se zadovolji sa onim što imaju, kad i »Krčko družtvo« neide da komu naškodi već pomogne ondje gdje je to potrebito.

Voloski kotar:

Bratovšćinski darovi djakom.

Odbor Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri, pod predsjedanjem svoga predsjednika veleč. gosp. župnika-dekana Antona Elnera, obdržavao je dne 3. t. mj. u Kastvu svoju sjednicu. Sastao se je, da rieši molbe djaka srednjih i viših školah za podpore. Molba bilo je u sve 34. Molbe se je po mogućnosti uvažilo, ne sve, nego većinu njih. Za djake hrvatske gimnazije u Pazinu odlučilo se je ukupno 1200 K, što kamata uloženih glavnica što darova. Djakom ostalih gimnazija te univerza doznačilo se je u sve 1160 K. U sve se je dakle razdielilo 2360 K. I to je nješto kod naše siromoštine. Ova godina broji se medju bolje. Malo je koje prispjelo Bratovšćini toliko darova koliko ove godine. Hvala darovateljem!

U sjednici odlučilo se je, da se poduzme najstrože mjere e da se od dužnika utjera sve dužne kamate, odnosno i glavnice.

Veselo „Laurance!“ Vaši poglavari zaključili su u zadnjoj občinskoj sjednici, da će graditi novo groblje, novu klaonicu, da će popraviti zvonik sv. Jure, da će mu kupiti novu uru, da će kupiti novi voz za polievanje cesta i ulica i da će graditi cestu „Laurana-Latini-Dosso“ i proširiti školu, pa sve to neće stojati više od 250.000 kruna, koje će občina, dakako izposuditi.

Veselo „Laurance“, bit će beći kako i blata!

Pasjak (občina Jelšane).

Pred dvie godine sagradjena bi ovdje škola. Prvu godinu imali smo učitelja; ove godine, ostali smo bez njega. Zašto? To znadu njihove uzoritosti! I za naukovni jezik u toj pučkoj školi učinjena bi jedna pogrieška. Tu bi se dalo lako popraviti. Kada nam budu učitelja »gemišterom« poslali (u Ljubljani znadu njemačke učitelje i brzojavom poslati) javit ćemo. Za sada će služiti školska zgrada kao diploma. . . .

Zabava u Moščenicama. Ženska podružnica „sv. Cirila i Metoda“ u Moščenicama, priredjuje na drugi dan Duhova, 12. lipnja zabavu, s deklamacijom, pjevanjem, predstavom i plesom. Ulazninu za gospodu po osobi 1 krunu, za gdje i gdjice članice 30 fillira, a za nečlanice 50

filira. — Pošto se posebnih poziva razašiljati neće, to se odbor ovim putem preporučuje za što brojniji posjet. *Odbor.*

Pazinski kotar:

Poziv na glavnu skupštinu učiteljskog društva „Narodna Prosvjeta za Istru", koja će se obdržavati dne 15. lipnja o. g. u Pazinu u prostorijama „Hrvatske čitaonice" u 8½ sati pr. p. uz sliedeći dnevni red: 1. Nagovor predsjednika. 2. Čitanje zapisnika zadnje glav. skupštine. 3. Izvješće tajnika o djelovanju odbora. 4. Društveni računi. 5. Izjava pregledača računa. 6 Risanje u pučkoj školi (raspravlja gosp. B.) 7. Stanovište „Narodne Prosvjete" napram novoj struji, što se pojavila izmedju nekolicine istarskih hrv. učitelja. 8. Pogovor o pozivu „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev". 9. a) Izbor novog odbora i b) pregledača računa. 10. Eventualia.

Odbor učitelj. društva „Narodna Prosvjeta".

U Pazinu, dne 15. svibnja 1905.

Tajnik: *G. Licul.* Predsjednik: *P. Matanić.*

Nova podružnica Družbe u Lindaru.

C. k. Namjestničtvo u Trstu uzelo je na znanje pravila novoga društva: »Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda u Lindaru«. Tako valja; ustrajajmo svagdje družbine podružnice, uz geslo: »napried za Družbu!«

Otišo je »Moro«. Selo Sušnjevica postalo se i a jednom znamenito. Staraju se za njega i visoke ličnosti. Dapače i profesor jedan udostojao se do nas a u svrhu proučavanja ovomašnjeg naroda, pardon, došao je da kortešuje (agitira). Talent od čovjeka, skoro medju genije moglo bi se ga uvrstiti: ta, po čelu, po vlasima, po oglasivanju, sudio je on kojoj narodnosti čovjek pripada. Za jedno diete kojeg roditelji niti znali nisu, da su u Istri Rumunji, kazao on, da je to Rumunjac. Kako se čuje, dobit će iz Poreča novu medalju »za zasluge«. Nekoliko starih je već dobio. Prošle nedjelje pošao je da se pozaravi sa svojima privrženicima. Tom prigodom došao je u sukob sa nekojim našim ljudima, te je jednomu od naših spočitnuo, da bi se za pol litre vina prodao. Naši su mirno ali dostojno odbacili njegove uvrede, na što se on sa svojom pratnjom pobrao. Al gle čuda! Prijavio on taj dogodjaj na c. kr. kapitanat; evo ti utorak žandara da ispitaju stvar, ali moj Popovics uz to pobrav torbak otišao u nepoznat kraj, da prisustvuje pogrebu svoga otca, koji se u naglosti preselio u bolji svieat. I tim je svršio četvrti čin. Mora je otišla, škola je odahnula. Sada imamo da obračunamo sa našim školovanim izdajnicima. Uzput primit ćemo i penzijoniranoga c. kr. žandara g. Cvečića, koji je bio i za to, da se našu učiteljicu otjera. Zaboravio je taj čovo sve paragrafe. Neka, neka, ali i za njega ima lieka. Mimogred budi spomenuto i ovo: Naši ljudi, i itko ih upravlja, ponieli su se u ovom dogodjaju baš muški. Neki iz daljega prigovarali su nam da to u javnost davamo. Liepih li misli i nazora! Ta po njih bi se lako i Učka na nas srušila. Pomladit bi ih trebalo, pak onda sjedinjeno »braniť pravo, rušit krivo«. — To nam budi želja i načelo.

Porečki kotar:

Skupština podružnice sv. C. i M. u Livadama.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Livadama obdržavati će dne 12 junija ove godine u 3 sata poslije podne svoju redovitu glavnu godišnju skupštinu sa običnim dnevnim redom.

Pozivlju se p. n. gg. članovi i nečlanovi, na mnogobrojni posjet.

Odbor.

Občinski izbori u Vižinadi.

Nakon godine dana bjehu urečeni obć. izbori za obć. Vižinadu. Ti se občinski izbori imadoše obaviti na 23., 24. i 25. ov. mjeseca.

U borbu stupiše dvije stranke: talijanska liberalna i sdružena hrvatsko-socijalistička stranka.

Za III. izborno tijelo počelo se glasovati dne 23. u 9 sati u jutro. Glasovanje trajalo do 6 sati na večer 24. Uspjeh za ovo tijelo očekivao se velikom napetosti sa jedne i sa druge strane.

Liberalna talijanska stranka nadala se sjegurnoj pobjedi, kao po običaju, no ostala poražena. Tim porazom prestrašiše se vodje liberalne stranke, koji bijahu također članovi izborne komisije, tako da slijedećega dana, kad su se imali obaviti izbori za II. i I. tjelo niti prisustvovaše izborima, usljed česa bijahu izbori obustavljeni. Članovi izborne komisije bijahu ujedno i članovi upravnoga odbora ove občine. Trojica njih ne prisustvovaše izborima, te se predsjednik upravnoga odbora »Šabac«, zahvalio na časti u prisutnosti izbornika i političkoga komesara, i tako je sada naša občina ostala bez glavara.

Eto kakvih kukavica na svijetu! kad se narod proti njima digne, oni popuštaju.

Tako se hoće!! Narode! samo naprijed za svoja prava, dobit ćeš ih.

Još nešto, česa ne smijem mimoići.

Član komisije bijaše također kaštelirski delegat »Mekiš«, koji krivo obavijestio c. kr. političku oblast, da su u Kašteliru bile velike demonstracije i odmaglio nekuda, da se ni danas ne zna za njega. Bog dao, nikada više ne došao medju nas, jer ih je dosta počinio našemu puku u Kašteliru.

Ovo sam napisao u koliko moje sile dopuštaju, jer sam uvijek očekivao od drugih sposobnijih od mene; no nitko se ne javlja, pa sam kušao ja to učiniti.

Iz Zrenja pišu nam: Dugo je već tomu, što Vam se nismo oglasili odavle, premda bi se našla često kakva novost, koju bi bilo vriedno iznesti na vidjelo. Ali šta će te, kod nas je malo pismenih i još manje vještih vladati spretno s perom. I meni je samomu težko baciti na papir razne moje misli, jer mi je u rukama više motika i sjekira nego li pero, nu držeći se one naše, da sila lomi kola, kušati ću, da Vam naše novosti u kratko po svoju opišem. Naši takozvani talijanaši žanju već hvala Bogu plodove svoje djedovske tobož kulture, jer će nekoji odgovarati i pred sudom radi nedopuštenih uzklika i povika. Nu radi njih boli nas malo glava, jer im mi ne solimo pamet, ali boli nas duša za onu našu djecicu, koja se otudjuju rodu i jeziku svomu u zlosretnoj „Leginoj" školi. Oni će sirote danas sutra, napojeni veliko-talijanskim duhom, doći bez dvojbe u sukob sa zakonom, kao što dolaze već sada prije spomenuti. A tko će imati na duši one sirotane, nego li krivi odgoj, nemar roditelja i zloća oblastih, koje nam nedaju potrebitih pučkih škola u našem hrvatskom jeziku?

Ovdje imade „Lega" i svoju podružnicu, kojoj je na čelu jedan naš odlični narodni protivnik. Ta podružnica priredila je za uzkrsne blagdane zabavnu večer, kojoj su se naši odpadnici jako veseliti nadajuć se, da će amo doći više talijanske gospode s punim žepovima, pak da će biti dosta hrane i pića badava, kao što to biva za vrieme izbora ovdje i drugud po našoj Istri. Ali prevarila ih nada.

Naručili su glazbu iz Oprtlja, koja je na trgu nešto po svoju zaigrala i koju je obkolila domaća dj čurlija i šačica radoznalih uz predsjednika podružnice. Željno očekivanih gostova, talijanske gospode iz vana ne bijaše! Djećurliji nije to u ostalom smetalo, jer je ona svejedno par puta po svoju zaurlikala: *Aviva l' Istria!* dočim je prešident pogostio svakog od devetorice muzikanta sa pol čaše vina! Iza toga povukoše se glazbari u kuću, gdje je imala biti zabava, a g. predsjednik uzme ljestve, te slade sam užigati po selu ferale. Jedna gospodjica nosila mu posudu sa petrolejom.

O samoj zabavi doznali smo, da bijaše vrlo mlačna radi izostalih stranaca i radi toga, što se naši sviestniji občinari daleko drže od takovih zabava.

I pravo je tako, jer mi nesmijemo narodnomu neprijatelju sjeći palice, da nas pak s njimi tepe.

Odatle će se naučiti naši odpadnici i novopečeni Talijani, da se više nedamo za nos voditi i da je prošlo ono vrieme, kad su mogli mutiti i smutiti nas neuke i nesviestne seljake i gospodare.

Mi smo im pokazali izborom u II. tjelu kod posliednjih občinskih izbora u Oprtlju i izborom u istom tjelu za upravu porezne občine Zrenj, da smo dobrahno pregledali. Otvoriti će nam ako Bog dade, još bolje oči škola, koja se gradi u Zrenju, kao što nam ih već i sada sve to više otvaraju: naša podružnica „Družba sv. Cirila i Metoda", naše pjevačko-tamburaško družtvo, naše družtvo za štednju i zajmove i svi naši pošteni prvaci.

Koparski kotar:

Glavna skupština podružnice sv. Cirila i Metoda u Rakitovcu obdržavat će se dne 11. tek. mj. u 4 sata poslie podne sa običnim dnevnim redom.

Glavna skupština podružnice sv. Cirila i Metoda u Draguću-Grimaldu obdržavat će se na duhovski ponedjeljak dne 12. junija na Grimaldi. Preporuča se članovima i prijateljima za što brojniji posjet.

Sajam blaga u Bujah. Od tamo nam pišu, da je bio posliednji sajam blaga obdržavan zadnji dan prošloga mjeseca obilato posjećen i da je dovečeno na trg mnogo blaga t. j. 222 glave debelog i 231 glava drobnog blaga. Prodaja blaga bijaše naprotiv loša, jer se je razprodalo samo 55 glava t. j. 21 vol, 6 krava, 5 telaca, 2 konja i 21 krmak.

Novo družtvo u Buzetu. Od tamo nam pišu: U Buzetu je sada ustrojeno novo družtvo sa imenom „Società operaia-agricola". Družtvo je otvorio iz Pule poznati socijalista sa suprugom groficom, što li!? Doznao sam, da je osobito naglasio, da gradjani (Talijani) nastoje živiti u slogi sa ladanjskim (hrvatskim) pukom. Furbo! Družtvo ovo dakle je više ili manje socijalističko, ali ostaje dašto talijansko.

Nekog večera bili su napadnuti kamenjem pred gradom neki naši, jer su hrvatski pjevali; a ovi napadači ili bar oni, koji ih za ovo nedjelo nahuckaše, bit će iz redova novopečenih socijalista. Takovi su! Naše ljudstvo dašto ne mari za sve ovo, ali ipak bi se tkogod zaraziti mogao sa pogubnim načelima ove talijansko-socijalističke stranke, pošto neki gradjani znadu vrlo umiljato obćiti s našima iz vana, gradeć se njihovim prijateljima. Znadu ovi ruku o ruku primiti naše, da ih poprate malko izvan grada, puni sladkih rieči; rastanak svršava sa „Eviva". Slabi znaci! Još je žalostnije od naših ljudi iz okolice, koji sklapaju kumstva s našim poznatim protivnicima, kao da nema naših ljudi vriednih njihova poštovanja. Sve ovo mora prestati, jer vrag ne spava. Dobro je živjeti u nekom prijateljstvu, bolje miru i sa Talijancima, al budući ova prijateljstva i kumstva obično radjaju zlim plodom po našu narodnu stvar, za to ih se moramo kaniti. Dobro neka zapamte svi oni naši ljudi, da naši Talijani su politički dobro sazreli, pak znadu svoja prijateljstva i kumstva izrabiti u svoje svrhe osobne i strančarske; pak biva, da je hrvatski naš seljak od ovog prijateljstva štetovan osobno i narodno. Izbori nam daju za to dobre izglede. Za prijateljstvo traži naš Talijančić debele interese i dobije svagdje deblji kraj i ondje, gdje bi morao manje primiti. Vrlo je plemenito i sa protivnikom živjeti u miru, ali našemu seljaku nemogu preporučiti gojiti prijateljstvo s našim susjedima; jer to mu škodi. Škodi mu pako za to, jer politički još nezreo, jer ne pozna u dušu svoga protivnika, i za to, što nezna prilike i stvari učiniti koristnim ni za svoju osobu a kamo li ih svrnuti u korist svoga naroda. S tih razloga valja nam se kaniti drugovanja i kumovanja s ljudima naprednijih i protivnih nam narodnosti. Ne preostaje nam drugo za sada, do li se držati u veselju i u tuzi svoga čovjeka.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Franina i Jurina.

Jur. Si cul Frane da je prešident odi nove šocietadi u Puli za jitu va Basku otvoril ajenciju od zenitbi.

Fr. To mi je prva ca cujem. Pa ca je morda i ovdi va Baski odperl kancel.

Jur. Ni jos ne; leho je sad niki dan prosil za jednoga Basćana va Puli ovdisnju udovicu Franićevu.

Fr. Pa ca je ucinil afari?

Jur. A ja! zmufili mu se posli ovdi. Franićeva mu sporučila, da kada bude i ona stupila va kozarsko društvo va kom je i nesujeni njen mladenac, da će mu morda onda znat reć. A za sada neka se strpi da ga neće i da neka ceka dokle kozi dulji rep naraste.

Fr. A ca su sli morda va desperacijon?

Jur. Nisu bas ne leho da su poslali inmalora i kozare i onoga ki je ime to zdel.

Fr. Dobro jin stoji. Neka ne pomeru sramotit nasu slavnu Basku po tujini.

* * *

Fr. Buzetski „Spasitelj" da će puknut od jada.

Jur. Ča mu je to travinjalo?

Fr. Hrvatska škola u Humu neda mu mira ni po danu ni po noći.

Jur. Ča ga morda po noći straši?

Fr. Vero bi reć da ja.

Jur. Neka se da blagoslovit.

Razne primorske viesti.

Konferencija za glagoljicu. Posljednje viesti Rima kazuju, da će se pitanje o glagoljici za nas riešiti nepovoljno. Talijanski upliv u Vatikanu upro je sve sile, da ne dodje do pobjede naše pravo. Pitanje sv. Jeronimskog zavoda rieseno je, po jednoj viesti povoljno za nas. No glavnije pitanje glede glagoljice dovelo je do sada do toga, da se naši zahtjevi proglasuju herezom. U sriedu bila je zadnja konferencija, na koju je došao i Papa te obećao, da će proučit izvještaje i želje branitelja glagoljice. Taj sternotipni diplomatski odgovor dosta objašnjuje opet odgodu ad calendas Graecas.

O posljednjoj sjednici našim biskupa i o dolazku Pape na tu sjednicu piše uvažani milanski list „Corriere della Sera" od dne 31. maja koliko sliedi:

„Jučer doživješe na kongresu slavenski biskupi pravo iznenadjenje. Kongres ima svoje sjednice u konzistorijalnoj dvorani. Biskupi bijahu tuj sakupljeni kad najednom stupi u dvoranu Papa.

Svi ustadoše, veoma začudjeni, a najviše predsjednik kongresa kardinal Vanutelli. — Papa se je približio predsjedničkoj stolici, sjedne te pročita pripravljeni govor. U tom govoru Pijo X. pozivajuć se na ljubav i slogu biskupa potakne ih da se slože i da predpostave probitke crkve svakom drugom plemenskom ili narodnostnom pitanju.

Obzirom na ovo neočekivano posredovanje Papino, morati će slavenski biskupi prignuti glavu i podvrći se odlukam sv. Stolice.

Ovo odlučno postupanje Pija X. izazvalo je silni utisak".

Iz zemaljskog školskog vieća za Istru. U posliednjoj sjednici c. k. zemaljskog škol. vieća za Istru zaključeno bijaše medju ostalim, da se pridruži Fuškulin pučkoj školi u Funtanah i da se razdieli posto u dvojezičnu školu u Kanfanaru u dvie neodvisne škole. Odlučeno

…e nadalje, da se podozme potrebite …ke za ustrojenje hrvatskih pučkih … u Sušnjevici i u Sv. Lovreču od …ubca, za koje je talijanska većina …skoga sabora u posliednjem zasjedanju …kala uzdržavanje. (Ove škole postoje …o zem. odbor nije htio da ih uzdržaje …u hrvatske. O. p. Ured.)

„Dnevni List“. Pod tim naslovom po… je dne 2. o. m. izlaziti u Zagrebu dnev… kao glasilo vladine ili narodne stranke. …omu listu je politički urednik Dr. N. Tomašić a odgovorni urednik prof. …p Vitanović. List taj, kojemu je vlastnik … narodne stranke izlaziti će svaki dan …zev nedjelje i praznike, stoji na godinu Austro-Ugarsku 28 K, za Hrvatsku, …voniju i Dalmaciju 24 K.

Telefon Trst-Opatija-Rieka. U sjed…i riečke trgovačko-obrtničke komore od…eno je zatražiti prešno od vlade, da …ede telefonsku svezu izmedju Trsta i …atije, sa priključkom do Rieke, Zagreba, …dimpešte i glavnijih ugarskih središta.

Sjednica zastupničke kuće car. veća. Od predsjedničtva zastupničke kuće …revinskoga vieća dobili su zastupnici …evni red za sjednicu koja će se obdr…vati dne 14. juna. Na dnevnom redu …: Prvo čitanje vladine zakonske osnove, …ojimi se donekle mienja zakon 19. sep…embra 1898. D. Z. L. br. 176 o dodaciji …atoličkih dušobrižnika. i prvo čitanje …ične zakonske osnove i u istu svrhu …lede grčko-iztočnih svećenika u Dalmaciji. …adalje tri izvještaja željezničkoga odbora …lede nekih lokalnih željeznica. I konačno …zvještaj imunitetnoga odbora tičući se zast. …ra. Tavčara.

Pozdrav iz Amerike. Kastavac jedan …adnik, poznat poštenjak, piše iz Kalifor…ije prijatelju Kastavcu, zastupniku. Po…dravlja ga i želi mu od Boga još mnogo …odina života da uzmogne braniti prava …rvatskog naroda u Istri. Šalje mu hr…atski pozdrav takodjer od drugih Kasta…aca Hrvata nalazećih se u Kumboldtu-…rkati u Kalforniji. Raduje se da se oni …eki zalutali Kastavci u Kastavšćini opet … sebi vraćaju ili bolje da su se već vra…ili. Razabire to iz „Naše Sloge“ koju i on … drugi i u dalekom svietu toli rado čitaju. …a pozdrav iz daleke Amerike sidačan …zdrav prijatelju i svim svjestnim Hr…atom tamo. Uzdržao jih Bog u zdravlju, … vratili se s vremenom sretno u svoju …omovinu, u svoje hrvatske krajeve!

Za skupštinu Družbe. Primamo iz …ubašnice. Dne 15. o. mj. držat će Družba …sv. C. i M. za Istru u Dubašnici svoju …lavnu godišnju skupštinu.

Umoljava se svakoga, koji želi biti …kod skupnoga objeda, neka to *bezodvlačno* dopisnicom javi gosp. A. Vasiliću — Ma…linska, jer će se samo za prijavljene objed …prirediti. *Mjestni odbor.*

Državna podpora mladićom, koji …uče za poručnike i za kapetane trgovačke …mornarice. Ministarstvo bogoštovlja i na…slave dati će počam sunčanom godinom 1906 napried svake godine tri podpore, …svaka u iznosu od 200 K, i šest podpora svaka od 100 K, onim mladićem, koji …se pripravljaju za izpit poručnika ili za …kapetana trgovačke mornarice, koji sta…nuju izvan Trsta, koji nemaju dostatnih …sredstva i koji polaze tečaj za uzposobljenje …častnika trgovačke mornarice, koji se tečaj …vrši na nautičkoj akademiji u Trstu.

Podpora dieliti će c. kr. namjestničtvo u Trstu. Natječaj razpisati će svake go…dine ravnateljstvo onog tečaja u službenih …listovih Primorja i Dalmacije.

Preustrojstvo parobrodarskog dru…štva „Austrijski Lloyd“. Bečkim listovom …pišu iz Trsta, da je odlučio novi generalni ravnatelj austrijskog Lloyda g. Frankfurter temeljito preustrojiti čitavu unutarnju upravu družtva, te plovitbeni red i agen…ciju u inozemstvu. Dančšnji birokratski sistem sasvim će se napustiti, a uprava će biti jednostavnija po uzoru engleskih i njemačkih parobrodarskih družtava. O sudbini Lloydovog arsenala nije ništa po…znato. Znatno će se nadalje pojačati prekooceanska pruga, te će se sagraditi novi veliki parobrodi, koji jure brzinom od 22 milje na sat. Stalno će se uvesti sveza s južnom Amerikom i južnom Afrikom, a poboljšati će se služba s iztočnom Azijom. Dalmatinska parobrodarska služba preustrojiti će se stopljenjem svih ondješnjih parobrodarskih družtava u jedno.

Slika dra. Dinka Vitezića.

Gosp. Petar Jakovljević u Zagrebu, dao je izraditi sliku našeg zaslužnog prvaka istarskog blagopok. dra. Dinka Vitezića. Slika je u poprsju naravne veličine a sasvim uspjeli umjetnički ručni rad u retušu i uljenim bojama. — Preporučujemo svim rodoljubima, družtvima i Čitaonicama po Istri i Primorju, da ovu sliku našeg dičnog Vitezića nabave, te nebi smjelo biti rodoljubne kuće i družtva u Istri bez ove slike.

Ove slike u retušu sa okvirom stoje po 9 i 11 forinti, u uljenim bojama po 30 forinti franko Zagreb, za gotove novce. Ako se preko jednog družtva nabavi deset slika, dobije to družtvo jednu sliku na dar. Naručbe prima: Petar Jakovljević, Zagreb, Nadbiskupski trg br. 2.

Osuda tršćanskih irredentista.

Vadimo iz »Novoga Lista« od 1 tek. mj.: »U jučerašnjem broju donieli smo osudu tršćanskih obtuženika u aferi sa bombama. Čitava jučerašnja bečka štampa bavi se sa ovom osudom, priznajuć da se upravo ističe svojom blagošću.

Uzrok zašto je to tako izpalo nalazi se u novim odnošajima medju Italijom i Austrijom, nastalim iza posjeta Goluchowskog u Veneciji, pak se kaže, da se nije htjelo udariti Tršćane jačim kaznama, da se iredentistični pokret u Italiji opet ne uzkomeša. T v r d i s e j o š, d a ć e u b u d u ć e z a T a l i j a n e u T r s t u p o č e t i j o š b o l j e p r i l i k e, n e g o l i s u i h d o s e l e u ž i v a l i. M o ž d a ć e i o v a j p u t S l a v e n i p l a t i t t r o š k o v e d a l e k i h c i l j e v a a u s t r i j s k e p o l i t i k e.«

Da se ovo špacijonirano otisnuto obistini, nebi se Austrija iznevjerila svom starom sistemu te nebi bilo ništa čudnovata!

Za nevolju saveznici ili Austro-Ugarska i Italija.

Većina talijanskih listova iz kraljevine bavi se obširno osnovom admirala Mirabella za povećanje talijanske mornarice. Treba bili spreman ne samo u Sredozemnom moru nego i u Jadranskom — veli se. Osnova bit će po svoj prilici primljena, pa će talijanska mornarica uz trošak od kojih 150 milijuna franaka biti godine 1909. dvostruko brojna i jaka.

Dok se to očito oružanje proti Austriji nastoji prekriti službenim notama, admiral Candiani izjavljuje sasvim otvoreno u »Giornale d' Italia« da treba za uztuk austrijskom Pulju jednu ratnu luku na Jadranu. I onako — veli Candiani — austrijska trgovačka mornarica mnogo je važnija od talijanske na jadranskom moru. Trst napreduje po prometu u jednu godinu pet puta toliko, koliko Mletci.

Dok talijanski admiral ovako zagovara »narodnu obranu« Jadranskoga mora, tuži se bečki dopisnik »Štampe« na razmještavanje austrijskih četa na granici i permanentna mobilizacija u očitom je kontrastu s prijateljskim izjavama na sastanku u Mletcima. Nije čudo, što u tim »bratskim« odnošajima general Pedotti traži takodjer 200 milijuna za utvrdjivanje granice prema Austriji. Ove viesti — dobro primjećuje »Temps« — čitaju se u službenim listovima odmah poslie brzojava o »srdačnom sporazumku izmedju Austrije i Italije i dobrom uspjehu ministarskih sastanaka.«

Biele muhe u Trstu.

Neki dan pojaviše se u Trstu u velikoj množini neke biele muhe, za polovicu manje od običnih sobnih muha. Najviše tih muha bilo je na Rivi, i kod sv. Andrije, po čemu se zaključuje, da su doletile s morske strane.

Trgovački muzej u Zagrebu.

U našoj priestolnici, bielom Zagrebu, bilo je u subotu 3. t. mj. otvoren trgovački muzej. Hrvatski veleobrtnici i veleposjednici izložili su mnogo svojih zanimivih proizvoda. Osobito pak je zanimiva i liepa etnografska (narodopisna) izložba.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Mate Vodopija, blagajnik podružnice sv. C. i M. u Račicah poslao nam K 35·81 i to K 26·81 iznosi čisti dobitak od članarine i darova prigodom osnovateljne skupštine podružnice odbiv vas trošak, a K 9 darovaše sliedeća gg.: Flego J., župnik, Huin K 2; Miličić J., župeupr., Draguć K 3; Grozić U., Draguć K 1; Šestan I., krčmar, Draguć K 2; N. N. K 1.

Ukupno danas	K 35·81
Na račun ove g. izkazanih . . .	660·09
Sveukupno	K 695·90

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

U Medulinskoj Čitaonici u družtvu puljskih Sokolaša sabralo se na predlog g. Privrata K 5.

Ukupno danas	K 5·—
Na račun ove g. izkazanih . . .	124·40
Sveukupno	K 129·40

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. piscu: Učiteljska rieč itd. Stiglo za ovaj broj prekasno; doći će u budući. Živili!

Gosp. V. R. Isto vriedi i za Vas. Dašte nam zdravo!

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prokušani željezni plug sa tačkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za pletove, zasipanje, ravanje itd., koji je sam ravan, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se takodjer svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ul. 2.

POZIV!

na III. redovitu glavnu skupštinu „Barbanskog družtva za štednju i zajmove“, koja će se obdržavati u nedjelju dne 18. t. mj. na 4 sata poslie podne sa sliedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzorničtva.
4. Potvrda računa za g. 1904.
5. Izbor novoga odbora.
6. Ini predlozi.

BARBAN, 4 junija 1905.

Don Dinko Pinduleć,
predsjednik.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

gorićko-solkanske

stolarske zadruge

(prije **Antun Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Odlikovana

svječarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svieće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svieće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svilci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Vinogradari pozor!

Ako želite pištediti 50% zahtjevajte uviek

SUMPOR

iz sumpornih rudnika **Trezza-Albani Romagna.**

Ovaj sumpor je od zajamčene finoće.

Oznake: Zviezda 60/65, Tri zviezde 65/70 — Extra I. 70/75 — Provjetren 90/95 najveća finoća Tubo Chancel. Na vrećama je otisnuto ime rudnika.

Ne pouzdajte se i odbijte sumpor što vam ga nudja u vrećama bud od jute bud od pamuka sa nadpisom na etiketi: Rimini, Cesena, Doppio Raffinato Romagna, Primarie Raffinerie di Romagna, itd., jer u njima su samo odpadci sumpora, krupni iz Sicilije od 50, 52 stupanja a najviše 54, i taj sumpor ne preporučaju poljodjelski zavodi jer štetan za ekonomiju poljodjelca — **Kušajte i ispitajte** kod sumporanja sumpor **Trezza-Albani** bilo jednostavni bilo bakrenasti do 3% i 5% i uvjerit ćete se o njegovoj istinitosti, da je ovaj sumpor pri svijem obradjivanju najekonomičniji i po tom najbolji što je mogla nova sumporna industrija izumiti na korist izmorenog vinogradara.

Grazindio Cicuto — Pula,

zastupnik u Istri sumpornih rudnika Trezza-Albani.

Jedini prodavaoci pravih sumpora iz Romanje.

Najbolje osvježujuće piće daju

Maršnerovi pjeneći limunovi bonboni

Najbolji samo sa ovom zaštitnom markom.

ukus malina, citrona, jagoda, metice i trešnjah.

Prvo dioničko društvo tvornice orientalskih slatkiša i čokolade

prije

A. MARŠNER,

Kralj. Vinogradi. — Prag.

Ferdinandova ulica.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.**

Analizirašе ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima** i **uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim** i **prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo podazeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje oceli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60·— do K 260·—

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čemu velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo-pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva, pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje, 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu esenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju.

Edmund Medeotti, župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne esencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica.

Petar Gradinac, umir. župnik **Gradac,** Zinzendorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova esencija djelovala.

Andrija Žižek, sv. Ana

Molim, da mi ponovno pošaljite 8 bočica Germanove životne esencije, koju ću svima na želudcu bolujućima najbolje preporučiti. Pošlo se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju.

Apollonija Haberl u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju poraba. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadutiavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hraparosti i promuklosti. Liče sve bolesti jetrah i slezene te kubku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti matemici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku postu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 k. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navaljam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Barešinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šlica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagrob.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Cilvo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju poblize informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 24. Pula, u četvrtak dne 15. junija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a podpisani ne tiskaju se nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Učiteljska rieč u zgodno doba.

Primiče se dan, kad će braća i suzvanici naši, slovenski naime učitelji, prihrliti sa sviju strana svoje liepe domovine u Istru u svrhu, da se na našem tlu dogovaraju o svojih staležkih potrebah. *„Zaveza austrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev"* sborovat kani ove godine u Puli. Hrvatsko učiteljstvo Istre ne može inače, a da se tomu ne poraduje. Radost naša izljev iste je krvi, koja u nama i u sjevernoj braći teče. Ista krv, isti rod, iste težnje, potrebe i želje, pa i isti jezik veže nas s njima. S tog se naše hrvatsko srce iskreno veseli njihovu dolazku u našu siroticu Istru. Naše učiteljstvo, žiteljstvo, pa i naši će puljski gradjani zaista sa simpatijom susretat pionire prosvjete već toli naprednih slovenačkih zemalja. Krv nije voda! Ali ne budi nama uzeto u zlo, ako se malko prije porazgovorimo bratski prema onoj talijanskoj: „conti chiari, amici cari". Poznato je, da dolazi i do težkih svadja medju rodjenom braćom, ako jedan nije s drugim postupao po pravdi Boga velikoga. Medju rečenom *„Zavezom"* i našim istarskim učiteljima udruženim u *„Narodnoj prosvjeti"* i *„Krškom učiteljskom društvu"* došlo je do trpkih rieči, a napokon i do preloma. Do prekinuća sviju sveza malne da nije došlo sa *„Zavezom"* i učiteljstvo kotara Voloskog. Ovi, većinom Hrvati, bili su obzirniji prema „Zavezi", pa se formalno ne htjedoše odcijepiti od nje, nego jedino ustupiše vodstvo družtva nadučitelju Makarovića, koji slobodno da obći sa *„Zavezom"* kao Slovenac sa Slovencem. Faktično dakle stvar stoji, da su svi istarsko-hrvatski učitelji svoje lice odvratili od „Zaveze". Tomu navedosmo na svojem mjestu svoje razloge i ne želimo, da nas braća usreće sa liberalizmom i klerikalizmom u i cjepkanjem; a u drugu ruku odvratilo nas od nje nekorektno pisanje njenog glasila *„Učitelj. tovariša"*. Eto, sada dolazi *„Zaveza"* slovenskih učitelja zborovati u Istru, u ambijent dakle, koji nije nekako povoljan njezinim težnjam, ako ih dobro poznamo. Mi bo danas kao i prije jednako mislimo i čutimo. Ljubav i prijateljstvo naše do slovenskog hrvatskog naroda i njenog učiteljstva nije i ne smije biti prazna rieč u našim ustima. Ali, oslobodi nas Bože, razdora zbog liberalstva i klerikalstva. U Istri nama još tako dobro nije da bi se mogli dieliti i ciepkati u stranke i strančice. Narodno naše stanje i okolnosti lokalne toga nam ne dopuštaju. Istra je grančica na deblu naše skupne domovine, koja bi osušila i propala bez pripomoći sinova i kćeri čitave domovine bez razlike staleža i političkih stranaka. Novčani prinosi za našu *„Družbu sv. Cir. i Met."* ne dolaze u svrhu liberalizma nit klerikalizma, nego da se obrani naš istarski puk od raznarodjenja, da ne izgubi svoj značaj i svoj jezik. *„Družba"* opet ne gradi škole da ovoj ili onoj političkoj struji pogodjuje, nego da naš narod očuva svoju narodnost. Mi učitelji podupiremo i povladjujemo sve i svašta, što brani narod od propasti materijalne i moralne; mi stojimo uz politiku narodnostnih i jezičnih načela. Mi učitelji, koji ljubimo ovu grudu, koja nas je odhranila i jezik naš materinji, ne ćemo i ne možemo radi osobnih hira i interesa izbjeći narodnoj borbi, a još manje protivniku pomagati zatrti naš rod. Veliki i zreli narodi mogu imati bez uštrba nekoliko kozmopolita, socijalista, pa i dieliti se u stranke, ali naša malena Istra toga nije kadra podnositi. Istra mora i nadalje ostati samo hrvatska i slovenska, samo narodna, a mi svi kompaktni i jedinstveni nasuprot složnoj i ujedinjenoj talijanskoj liberalnoj i najradikalnijoj stranci. Taljanci imadu nekakvu „klerikalnu" stranku al se ne smije indentificirati sa klerikalnim strankama drugih većih naroda. Istarska talijansko-klerikalna stranka čuti potrebu narodnostne borbe; ona suzbija hrvatske narodne težnje. U izborima ne postavlja svojih kandidata, nego glasuje solidarno za talijanske radikalce. Prva joj je u praksi briga braniti Talijanstvo i stvarati talijanski značaj Istre. — Razdvojeni mi u Istri možemo li uspješno suzbijati težnje kompaktne talijanske stranke? To bismo jedva ujedinjeni uz veći broj boraca. Narodnoj dakle stvari štetovalo bi svako nerazložno dieljenje, a dosliedno koristilo protivnicima narodnim. Može li to dopustiti hrvatski učitelj? Da li će naše svećenstvo dopustiti da se stvori u nas liberalnu i klerikalnu stranku? Većina svećenstva izbjegava svaki razdor te ne će i ne želi dieljenja narodnih sila, odbacuje sirenske glasove iz Kranjske te se ne obazire na pisanje novina izvan Istre. Svećenstvo toga ne želi i za to, što bi time izgubilo ljubav svoga stada, a to njemu ne bi koristilo ni moralno ni materijalno, a vjera bi bila najviše izložena pogibelji. Da li bi pak nama učiteljima liberalizam bio na uhar? da li bi pospješio naše staležke probitke? Ja sam mnienja, da bi nam samo odmogao. Istarsko dakle učiteljstvo i svećenstvo je duboko uvjereno, da bi svaki razdor uprav razorno djelovao na naš sveobći narodni život. Za to ovakovo ciepljenje odsudjuje svaki naš revni svećenik i umni učitelj. Proč torej z liberalizmom in klerikalizmom v Istri!

U zadnje doba ipak se neke stvari kod nas u Istri nešto previše ističu, zaoštruju, izbivaju na površinu. Gg. učitelji Zec, Stihović i Rajčić javno su ustali proti *„klerikalnoj kamori"*, a neki drugi više ili manje javno ustaju proti svećenstvu. Al i naši vriedni svećenici imadu svojih Marchia, Zeceva, koji su sve i svašta, al nisu nit dobri pastiri Isukrstovi nit Hrvati. Imademo medju nama i kojeg svećenika, koji znade krivo il pravo žigosati ovog il onog učitelja te ga služeć se svojim svećeničkim položajem, nemilo pogladiti. Svećenstvo naše će s toga imenovani *„ferno"* mimoići prema Dantejevoj: *„guarda e passa"*, tim više, što su takovi slučaji „izbruha" s jedne i druge strane sporadični i osobni. — Dočuh s privatne strane, da neki učitelji društva kotara koparskoga odobravaju korake Zeca i drugova. To čine možda *bona fide*. Nu mi poručujemo svim učitelj. družtvima *„Zaveze"*, da mi istarsko-hrvatski učitelji, koji izbliza poznamo ovu gospodu i naše odnošaje, odsudjujemo njihovo javno političko djelovanje najodlučnije.

Oni se pobuniše proti dvojici il trojici Hrvata s uzroka zgoljno osobnih, koji im ne dadoše pravo glasovati s talijanskim strankom pa bilo to i za „inad", nil ustajati protiv nekakvoj *„klerikalnoj kamori"*. Jesu li oni što okoristili svomu liberalizmu, ili kane ovako spašavati narod? Sa svojim odmetničkim radom, da li oni promiču interese stališke?! To oni sami najbolje znadu, da ne grade već da ruše: nu oni znadu najbolje, da su svojim postupkom koristili sami sebi. Koristoljublje (egoizam) odsudjuje pak moralka, odsudjuje ga narodna politika, odsudjuje ga ponajviše sirotica Istra. Nè i opet nè, da bi oni bili apoštoli liberalizma, toga si ne damo sugerirati ni od njihovog *„Bića"*, ni od svih učiteljskih družtava, budi rečeno bez zamjere. Ne bi rado dirati u obiteljski svakomu sveti život, al sam prisiljen reći, da su oni žrtve (ako se to za njih može reći!) svojih kućnih i osobnih okolnostih, mučenici jesu u borbi sa svojom duševnosti da li će služiti Molohu il narodnom geniju. Zlatno je tele pobiedilo Terno!! Molimo dakle gospodu iz vana ne mješati pjesak sa brašnom! Popu pop, bobu bob! Oni učitelji, naglasujem to, koji zbilja nastoje koristiti sebi, staleškim probitcima i narodu, oni to nastoje pridobiti ustrajnim radom u školi, nesebičnim nastojanjem medju svojim pukom i sudjelovanjem u svojim družtvima. Za prvo dvoje ne mogu biti njihov sudija, ali glede trećega znadem, da nisu članovi obstojećih učit. družtava, da se nikad ne prikazuju medju sakupljenim učiteljstvom i da se u neku ne priznavaju učiteljima. Ako se liberalizam očituje u ovoj karakteristici, vrlo je čudan i mi ga obje ručke odklanjamo!

Ali ne vidiš, čovječe, kako nas tlače i omalovažuju popovi? čujem prigovor. I ja bi štošta znao pripovjedati, sudruže moj! al budi obziran i strpljiv. Zar nisi opazio, da koga učitelja svećenici odsudjuju, da ga ujedno mrko gleda i ostali narod.

(Konac sliedi.)

PODLISTAK.

Pabirci iz Liburnije.

Kad sa zapadne strane prevališ cestom Učku, otvori ti se vidik na liepi naš kraj, na Liburniju i hrv. Primorje. — Ushićen zaostaneš, da razmatraš krasni predjel. Nutarnje neko čustvo tjera te, da potanje okusiš čare toga kraja. Doista gospodski kraj! Na svemu to opažaš: na naravi, na ljudima, na zgradama. Ugodno se sprovede vrieme razgledajući kraj po kraj! Krasno, prekrasno! Sve to se, sa našeg gledišta, vanjštine tiče. Nu ja sam se zadnji puta moga kratkoga boravljenja uputio i u nutrinju. Velika šteta što ne odgovara vanjštini. Živost i bujnost iz vana, mrtvilo i kržljavost iz nutra. U narodnom pogledu radi se u toliko, da se životari. Onaj jaz izmedju nekoje gospode i puka dava rodoljubu teške misli za našu budućnost u onim stranama. Niži sloj prepušten samom sebi ne može, a da nešto postigne za se, a kamo li za sve. Zato nije ništa izvanredna, ako Kastavci još mnogo imadu praznovjerja; ako Rukavčani i Brezani, Mošćenićani, Lovranci i Veprinčani za Talijane glasuju, a posljednji i talijanske obćine imadu. Lievom rukom mora se čovjek križati, misli da sniva, ali zbilja, tako je. Najvećim dielom prepuštamo sve svojim putem, pak nek ide, kako hoće. Čekamo! To nevalja! Odlučite i počnite jednom svaki za se da radi, ali požrtvovno na narodnoj njivi. — Podučimo narod, pak će nas slieditи na svakom putu. Bit će protivština, ali lahko će se ih odstraniti. Učinimo svaki svoju narodnu dužnost, pak će onda Liburnija i iznutra biti liepa.

* * *

Što je za pokuditi i na javnost iznesti, jer drugačije ne koristi, bilo bi ovo:

Preveliko računanje nekog obć. činovnika u jednoj obćini u ime plaće za njegov trud. I pošteno gulenje je težki grieh. Kontrola svagdje dobro stoji, svakako najviše je potreba nje u narodnom radu. Radimo u svakom pogledu ljudski.

* * *

U sv. Mateju (kapelanija blizu Kastva 7—800 kuća) htjeli su osnovati lanjske godine hrvat. čitaonicu. Pomislite si, niti jedan od inteligencije nije prisustvovao skupštini. Kad se za narodnu stvar radi, osobnosti baci se u zapečak. I tako oni niti sada nemaju nijednoga društva. Kad će biti bolje, neznam; to pak znadem, da je sv. Matej baš stvoren, da vodi gornji i veći dio Kastavšćine u narodnom i društvenom pogledu. Malo više narodnog ponosa nebi škodilo.

* * *

U Klani već kroz devet mjeseci svako toliko po koje govedo parne (crkne). Pitaju se ljudi, što će to biti. Velika šteta dolazi od toga, a nezna se za uzrok bolesti. Koliko skrbi i žalosti zadaje to seljaku, kad ne može si pomoći. Gosp. živinar kaže, da je upala plućiju, ljudi pak kažu, da se blago na pasi otruje. Znati treba, da svake lovostaje dotični čuvar lova metne na više mjesta otrovanog mesa radi zvjeradi, da ih otruje. Lahko je i vjerojatno, da kiša prenese strihnin na travu. Pošto on nema nikakva mirisa, blago ga s travom požđere i zaglavi. Malo više zanimanja za te nesreće i kao obični ljudi moralo bi se imati. Možda su pasje medaljice od veće važnosti, jer se nalog onako strogo izvršava?! Zanimajmo se svestrano!

* * *

Bio sam na uzkrsni ponedjeljak u jednoj krčmi sela K. Petorica ih je sjedila uza jedan stol. Razgovor im se kretao oko domaćih dogadjaja. Kad na jedanput svratio mi pozornost jedan čudni dogadjaj. Pripovjedao je neki jednu nezgodu i završio je, da je to sve Božja volja. Ja sam im na to prigovorio; a oni su naveli rieči svojega tobož svećenika, jer da i on kaže da je sve po Božjoj volji. Drželi se u

Gradska ljekarna, Zagreb.

Politički pregled.

U Puli 14. junija 1905.

Austro-Ugarska.

Dne 8. o. mj. obdržavano je pod predsjedničtvom ministra predsjednika baruna Gautscha ministarsko vieće, kojemu su prisustvovali svi članovi ministarstva. To vieće ustanovilo je radni program za ljetno zasjedanje carevinskoga vieća. Osim toga razpravljalo je vieće takodjer o političkom položaju, koji je nastao usljed uspješnog djelovanja češkoga sabora. U parlamentarnih se krugovih govori, da će se carevinskom vieću predložiti, iza kako se ono sastane, trgovački ugovor s Njemačkom na razpravu.

Nagodbeno povjerenstvo gospodske kuće sastalo se prošloga čedna, da vieća o carinskom cieniku. Razpravljalo se je takodjer o krizi u monarhiji. Većina govornika zastupala je nazor, da je dužnost gospodske kuće čuvati opravdane interese austrijske pole monarhije ali i dualističku formu iste. Izviestiteljem o carevinskom cieniku u plenumu biti će izabran po svoj prilici bivši ministar markiz Bacquehem.

Dne 12. o. mj. bio je u Beču od kralja primljen u audienciju barun Fejervary, kojemu će biti povjerena zadaća, da sastavi novo ministarstvo. Iz Beča javljaju, da je pitanje ministarstva Fejervary nakon te audiencije došlo u novu kolotečinu, te da će još ovoga čedna biti imenovana nova madjarska vlada. U Beč je došao takodjer ministar financija Lukacs, da poda potrebita razjašnjenja za novo ministarstvo u financijalnih pitanjih.

Zadnjih dana prošloga čedna obdržavane su konferencije oporbenih zastupnika na saboru kraljevine Hrvatske i Slavonije. Gospoda zastupnici dr. Marijan Derenčin i dr Josip Frank podastrli su elaborat manifesta na narod, koji se imade objelodaniti gledom na političku situaciju u Austriji i Ugarskoj i gledom na prilike, u koje bi došle zemlje, u kojima obitavaju Hrvati. Elaborat manifesta primljen je od konferencije i zaključeno je, da će se štampan manifest priposlati svima zastupnicima iz Dalmacije, Istre i Slovenačkih zemalja, tako da će se svaki moći da izrazi o njegovu sadržaju. Tek kada će biti saobćena mnijenja svih zastupnika, onda će se taj minifest na narod konačno redigirati.

Crna Gora.

Knez Nikola bio je na svom povratku iz Njemačke primljen u Beču od cara i kralja Franu Josipa u posebnu audienciju.

Knez Nikola primio je u Beču hrvatskog zastupnika iz Dalmacije g. Biankini-a na audienciju. Knez je zastupniku preporučio, neka se u smislu Strossmayerove političke baštine i dalje radi oko solidarnosti Slavena. Biankini je uzvratio, da će ta idea sama od sebe dalje živjeti, te dometnuo, da južne Slavene žalosti, što Ruse progoni na dalekom istoku zla kob, jer to slabi njihov ugled u cieloj Evropi. Knez Nikola je na to odgovorio, da on drži, da će Rusi iznieti konačno pobjedu i da stvari, kako su sada, ne će biti od nikakve štete po Slavene.

U daljnjem tečaju razgovora dotaknuo se je knez svog boravka u Berlinu, te je naglasio osobitu srdačnost, kojom je bio ondje dočekan. „Ali osobito se radujem", rekao je knez, „da su se od jučer odnosi izmedju Austrije i Crne Gore podpuno promienili. Ja ne nalazim rieči, da ocrtam dobrotu i ljubaznivost cara Franje Josipa. Naši lični odnosi i odnosi naših dinastija nisu bili nikad pomućeni, već vazda najbolji. Samo neki mali diplomati u Zadru i Kotoru mislili su u potonje vrieme, da moraju pod svaku cienu sijati nemir izmedju obiju dinastija. Pomislite, nedavno se je govorilo, da sam ja sa suprugom dalmatinskog namjestnika skovao zavjeru, da se više dielova odtrgne od austro-ugarske monarkije! Ja sam tek tim povodom doznao, da je dalmatinski namjestnik oženjen. Meni se je podvaljivalo, da sam neprijateljski razpoložen proti Austro-Ugarskoj radi okupacije Bosne i Hercegovine. To je bio historički fakat, koji je posliedio na osnovu zaključka evropskih vlasti".

Po tom je Biankini izrazio želju, da bi se sklopio izmedju Austro-Ugarske i Crne Gore trgovački ugovor. S tom željom izjavio se je knez sporazumnim. Ugovor je doista prieko potreban, jer bi inače Crna Gora morala upotrebiti represivne mjere proti uvozu austro-ugarskih proizvoda.

Rusija.

Pobudom neprijatelja Rusije, naposo Engleza pokrenuo je predsjed. sjevero-američkih sjedinjenih država pitanje o miru izmedju Rusije i Japana. On je zamolio tobož u ime prosvjete i čovjekoljublja obje ratujuće vlasti, da bi obustavile rat i da je on pripravan posredovati izmedju njih ne bi li se doseglo mir. On je poslao u tu svrhu notu ruskoj i japanskoj vladi, koje mu odgovorišе, da su pripravne prihvatiti posredovanje. Radi tog prvog uspjeha američkog mešetara raztapaju se od veselja protuslavenske novine, koje drže da će Rusija izaći iz ovog rata ne samo poražena već i posramljena. Misle naime, da će Rusija prihvatiti ponižujuće za nju uvjete mira i da će se odreći ne samo prava na Mandžuriju i nekoja druga mjesta na dalekom istoku, već da će takodjer platiti ogromne svote novca kao ratnu odštetu Japancem. Mi držimo da će se neprijatelji Rusije i ovaj put prevariti u računu. Rusija nije mogla odbiti ponudu američkog mešetara, i ona je morala pristati na to, da se odašalje s obiju strana odaslanike, koji će si medjusobno predložiti uvjete mira. Rusija ne može biti protivna sklopljenju mira pod povoljnimi uvjeti, nu ona ne može nikako pristati na sramotne uvjete. Ona će saslušati i pročuti uvjete japanskih odaslanika, te iste prihvatiti ili odbiti, kako joj bude bolje kazalo. Ona se mora načelno pokazati za mir, nu nemože i nesmije pristati pod svaku cienu, za mir, koji bi ju osramotio i ponizio.

Švedska i Norveška.

Izmedju ovih dvih sjevernih kraljevina došlo je do ošra sukoba. S ovim kraljevinama vladao je do sada švedsko-norveški kralj Oskar. Radi pitanja o imenovanju konzula za obje kraljevine došlo je do rečenog sukoba.

Norveško narodno zastupstvo prihvatilo je adresu na kralja, u kojoj mu javljaju, da su svi članovi državnog vieća Norveške položili zastupstvu svoje časti, a pošto je kralj mjeseca maja izjavio, da nemože zemlji pribaviti novu vladu, stupila je ustanovna kraljevska vlast u Norveškoj izvan krieposti. Tim je kralj prestao vršiti dužnosti i prava u Norveškoj. Reć bi, da će se ovaj sukob izmedju obiju kraljevina mirno riešiti, što bi bilo takodjer za željeli u interesu jedne i druge.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izlet Sokola u Medulin. U nedelju duhovsku padala je kiša cielo jutro ko iz kabla tako, da je svaki, tkogod je odlučio bio poći u Medulin morao od te nakane odustati. Medjutim javio telefon iz Medulina, da tamo nije kišilo i da je sve pripravno. Oko podne razlrgali se oni tmurni oblaci i nad Pulom, i toplo je sunašce doniclo novih nada, nada barem za izlet pa bio kakav bio, jer i najveći iluzionista nije mogao ni pomisliti, a kamo li računati, na tako sjajan i velik izlet, na takovu liepu i krasnu zabavu.

Još prije ure bio je trg iza tržnice poplavljen narodom, koji je čekao da se čim prije ukrca na to pripravljena kola. Prva se kola napune sa 35 izletnika, pak druga, treća, pela, a naroda sve više da neznaš što bi počeo. Naš dobričina gospodin Josip Pavelić spremi u brzo još jedna kola, s kojima ode preko 20 izletnika. Sad nije preostalo drugo, nego uzeti fijakere i poći napried.

Srce je skakalo od radosti videci toliku vojsku, koja se miče i pomiče prama Medulinu, ne da ga razruši, već učvrsti u narodnoj svjesti i hrvatskom ponosu.

Pred Medulinom utaborila se narodna vojska, koja se poslie pozdrava i odzdrava uzvrstala, te sa glazbom i sokolskom četom na čelu stupala kroz Medulin na zabavište, za to ukrašeno hrv. zastavom. U tren oka taj je ogroman prostor napunjen bio našeg naroda. Starci su to bili poštena lica i čela, mladi momci živog oka, starice žene milog pogleda i onaj cviet liepih i zdravih naših djevojaka. Sve, sve što je poštena u Medulinu bilo je tu na okupu, pak Ližnjanci dični, Pomerci, Premanturci i toliki drugi, koje sve nisi mogo da pregledaš u tom moru hiljade i hiljade naroda. Sunce je zasjalo žarko, ko da želi još više razigrati srdca naša, ono liepo naše more uztalasalo se, ko da želi i ono vidjeti, što će tu biti, sve gleda, čeka i eto glazba zasviri „Na prej!" a dvadeset mališa pod vodstvom brata Perka stupa na vježbalište i izvede liepo, skladno i točno za to sastavljene proste vježbe. Uzhitu nije bilo ni kraja ni konca. Netko je vikao, drugi su pleskali, jedni smijali, a drugi suze brisali. Sve je to oduševljeno i razdragano bilo. Odmah za tim nastupilo je članstvo k prostim vježbam pod vodstvom brata Uduća. Izvadjale se vježbe drugog sleta slov. Sokolstva. Poslie toga vježbala dva odjela na ručama i preči izmjenično, te na koncu prednjački zbor na preči svršivši sa jednom vježbom i piramidom na ručama. Ne zna se u istinu komu bi se čestitalo, jer je sve liepo i preliepo bilo. Pa kako i nebi! Već kad vidiš te liepe, kršne momke liepog ali junačkog lica i obličja, moraš biti stalan, da su to Sokoli dušom i tielom, mladi, poletni, živa vatra, koja je pak uzbuktila kad je počeo ples. Tu se na tratini vrtilo klupko mladeži, da je bilo milota pogledat. Medjutim se u gornjem prostoru pjevalo, nazdravljalo i ugodno zabavljalo bezbroj veselog svieta sve do kasne noći i uz razsvjetu raznobojne bengalične vatre.

Tamo u kasno doba noći vraćali se veseli i zadovoljni izletnici kući pjevajuć putem da se orilo onom mirnom dolinom. Koga god se upitalo, kako je to bilo, odgovor bi jedan i samo jedan: bilo je krasno i prekrasno! I jest tako, jer drugačije ni nemože biti, gdje je naš Sokol dionikom. Evala mu i srdačni zdravo!

Doplovio u Pulu ratni brod. U sriedu doplovio je u ovdašnju luku brod ratne Mornarice „Komet", koji je služio tečajem ove školske godine pitomcem c. k. pomorske ratne mornarice na Rieci za vježbe. Ovaj brod vratiti će se mjeseca septembra na Rieku nakon običnih ljetnih vježba.

Vjenčali se. G. Fran Vidmar c. kr. prislušnik na okružnom sudu Rovinju vjenčao se je dne 7. o. mj. sa gdjicom Rudolfom Fon iz Gorice.

Učiteljicom francezkoga jezika na ženskom liceju u Puli bijaše imenovana gdja Beatrice pl. Vukelić.

Ospice u Puli. Zdravstveni ured u Puli javlja, da se je zadnjih dana pomnožao broj djece bolestne od ospica. Srećom nije ta bolest pogibeljna ako se pazi na bolestnika.

Mjesto obcinskoga tajnika-blagajnika. Glavarstvo obćine Svetvinčenti razpisuje natječaj na mjesto obćinskog tajnika-blagajnika sa godišnjom plaćom od 1200 K. Molbe valja predložiti onomu glavarstvu do 27. o. mj. Molitelji moraju dokazati sposobnosti za to mjesto, podpuno poznanje talijanskog i razumijevanje slavenskog jezika. Mjesto je za jednu godinu privremeno. Popuniti će se najdalje dne 10. julija o. g. Imenovani imati će da položi u novcu ili u jamstvu 400 K jamčevine.

Konac štrajku obćin. zastupnika u Vodnjanu. Od tamo nam pišu. Obćenito se je ovdje držalo, da će više oblasti razpustiti naše obćinsko zastupstvo zbog štrajka jednog diela obć. zastupnika. Njih 14 dalo je naime ostavku dne 23. maja a bez njih nije se moglo redovito držati sjednice. U zadnji čas posrećilo se ovdašnjem katoličkom družtvu „Società cattolica" skonuti svoje pristaše, odstupivše obć. zastupnike, da potegnu natrag svoju ostavku, jer da bi inače vlada razpustila zastupstvo i da bi pak došlo izmedju liberalaca i katolika do nove izborne borbe. Ti katolici privukoše dakle natrag ostavku, tako je sada zastupsivo sposobno za djelo, jer imade 9 zastupnika u III., 9 u II. i 8 u I. izbornom tielu. Tako sastavljeno zastupstvo kani izabrati novog načelnika i nekoje ob. savjetnike, ali nije stalno, da će ovo zastupstvo dugo ostati na vladi, jer su ovdje stranački odnošaji odviše raztrovani.

Pojačanje posade u Puli.
Naskoro preselit će se domobranski bataljuni iz Gorice i Trsta u Pulu.

Kako novine javljaju, nastavit će se ovdje takodjer jedna bosanska pukovnija, koje će jedan bataljun smjestiti i u Pazin. S vremenom namjestit će u Pulu i u bližnjoj okolici toliko vojničkih četa, da će sačinjavati jednu diviziju.

Prodaja duhana u Puli za odati. Prodaja duhana u ulici Barbacani u Puli ima se odati putem javnog natjecanja. Ponude treba uložiti do 24. o. mj. financijalnomu nadzorničtvu u Puli.

Ljetne vježbe ratne mornarice. Dne 15. o. mj. započeti će ljetne vježbe c. i k. ratne mornarice. U tu svrhu pripravljaju se tri odiela brodova pod zapovjedničtvom kontreadmirala pl. Rippera, pl. Pietrosky-a i pl. Conarde-a. Kod vježba sudjelovati će i oklopnjače „Monarch", „Wien" i „Budapest". Koncem vježba,

---

tom selu skoro svi te dikcije, da je Božja volja ako se nešto počini, onda još je sreća, da se kakova nesreća ne dogodi. I griešiti bilo bi po Božjoj volji! Ljudi, to je krivovjerje! Kako bi puno koristilo kad bi se vjeru i narodnost čistu znalo. Idite i učite hrvatski narod u Istri — svi!

* * *

Upravno vieće u Klani zamolilo je c. k. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da bi se ustrojilo brzojavnu postaju u Klani. Ravnateljstvo je molbu uslišalo uz uvjet, da obćina plati polovicu svih troškova za namještenje brzojava. Klanjsko zastupstvo je to jednoglasno prihvatilo, te se dalo na sabiranje prinosa. Gospoštija „Turn und Taxis" je obećala 500 kruna. Ostale tri šumarije dale bi bile surazmjerno prema potrebi brzojava. U kratko vrieme bilo je sve gotovo. Kad tamo neki u Kastvu nisu bili tim zadovoljni, a neznamo zašto. Dapače promienilo se značenje jedne odluke klanjskoga zastupstva. Učinilo se toliko, da je obćinsko zastupstvo u Kastvu bilo proti tomu da se brz. postaja u Klani ustroji. Reći će tko, da su stvari lokalne naravi. Da, to je istina, ali u tom se zrcali naš nemar. Popravit se moramo. A vi, Klanjci, kušajte još jednom sreću, pak će te postignuti cilj. U prilog vam je i to, da je kod vas trgovina liesom dostatno razvijena i da ćete sigurno imati dva put toliko brzojavka, nego bližnja vam štacija.

* * *

Poslie Uzkrsa počelo se graditi zadnji dio ceste Klana-Paka. Najvećih zasluga, da će biti ta vrlo potrebita cesta učinjena, imade vrli Klanjac, velezaslužni gosp. dr. Laginja. Klanjci da mu pokažu i nekoliko zahvalnosti, treba, da kod otvorenja i blagoslovljenja te ceste postave na prikladno mjesto spomen-ploču u znak zahvalnosti svomu dičnomu suzemljaku. „U svem se poznade velikoga čovjeka".

koje će trajati do polovice septembra, preuzeti će zapovjedničtvo nad brodovljem zapovjednik ratne mornarice grof Montecuccoli. — U isto doba biti će vojničke vježbe i s kopnene strane.

Lošinjski kotar:

Kongres šumara. Prošloga čedna obdržavali su šumari Primorja i Kranjske svoj kongres pod predsjedničtvom kneza Windischgrätze u Lošinju. Na kongresu razpravljalo se je među ostalim i o gospodarskom stanju kvarnerskih otoka. Članovom kongresa, kojih bijaše jedno pedeset, dalo je na razpolaganje svoj parobrod „Liburnia“ ugar.-hrv. parobrod. družtvo.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda: Na oprostnoj večeri sa magistrom pharm. gospod. Hinkom Brilli sakupilo se K 27. Novac je bio uručen blagopokojniku „Podružnice sv. Cirila i Metoda u Malom Lošinju.

Voloski kotar:

Vjenčali se. Iz Rukavca nam pišu, da se je tamo dne 12. o. mj. vjenčala vriedna gdjica Ivanka Šepić, kćerka trgovca i posjednika g. Frana Šepića-Tometova s gospodinom Antunom Hrstka, činovnikom iz Bosne. Čestitamo!

Iz Opatije nam pišu, da je zem. odbor u Poreču pristao na predlog c. k. namjestničtva u Trstu, da bude od sada unapried članom ljećilištnog odbora u Opatiji i načelnik občine Veprinac.

Pazinski kotar:

Nesreća kod streljanja proti tući. U Kašćergi, občina Pazin, strieljali su seljaci prošloga čedna proti crnim gustim oblakom, koji se bijahu nadvili nad njihovim selom. Kod toga baratao je nesretni Mate Bravar pok. Stjepana tako nespretno, da je težko nastradao. U topao top nasuo je naime baruta (praha), koj se je upalio i sav hitac nesretnika u lice pogodio. Težko ranjenoga prenesoše u javnu pokrajinsku bolnicu u Puli.

Ubio ga grom. Prošloga čedna za jedne oluje ubio je grom seljaka Antuna Dajčića iz Lindara, nalazećeg se na polju. Vječni mu pokoj!

Tuča u občini Pazin. Prošloga čedna posjetio je taj nemili gost jedan dio občine Pazin prouzročivši siromašnom seljaku dosta štete u vinogradih i na polju. Nesretna tuča naniela je najviše štete poreznoj občini Lindar.

Porečki kotar:

Občinski izbori u Vrsaru vrše se ovih dana i to dne 13., 14. i 15. o. mj. Posebni odbor sastavio je listinu kandidata za sva tri tjela. Neznamo koliko će naši občinari sudjelovati kod ovih izbora. Dobro bi bilo, da nas koji iz one občine o tomu čim prije izvieste.

Iz Motovuna nam pišu, da je tamo na radnji oko uredjenja drage rieke Mirne namješten kao nadglednik kod radnje neki Talijan iz Kraljevine, kojeg da je preporučilo tamošnji načelnik i jedan zemaljski prisjednik. Čudno nam je što se namješta kao nadglednika radnja tudjeg državljana dočim imade domaćih sposobnih i potrebnih radnika.

Prigodom svršetka gradnje „družbine škole kod Sv. Lucije obć. Oprtalj sabralo se za družbu sv. Cirila i Metoda K 10·30. Darovali su Grdina Ante u ime zidara K 4, Veznaver Jakov K 2, Veznaver Petar K 1, Ante Sodnik K 1, Ivan Kmet K —·30, Ivan Nežić K 2.

Koparski kotar:

Občinski izbori u Izuli. C. k. namjesničtvo naložilo je obć. upravi u Izuli, da razpiše čim prije izbor za obnovu občinskog zastupstva.

Kako će se naši čitalji još možda sjećati imali su se obaviti izbori zastupstva za onu občinu još prošloga mjeseca marca, nu jer nisu občinari pristupili k izboru, bijaše izbor odročen na bolja vremena.

Novo družtvo. C. k. namjestničtvo u Trstu primilo je do znanja pravila novoga družtva pod naslovom: „Bratovšćina sv. Roka u Klenovšćaku, občina Buzet.

Tuča. Prošloga čedna pobila je debela tuča poreznu občinu Hum u mjestnoj občini Buzet. Uništeni su tamo vinogradi i usjevi jer je tuča debela kao orasi padala skoro pol sata.

Upozorujemo na tu nesreću za ono siromašno pučanstvo carske oblasti, koje su dužne unesrećenom narodu priteći na pomoć.

Franina i Jurina.

Fr. Ce da neznaju creski popi po talijansku?

Jur. Aj znaju po talijansku lego neznaju po iredentsku.

Fr. Zato se jadi tršćanski abrejić.

Jur. Aj ne on, lego creski framasončići.

* * *

Fr. Si cul kako se lipo trataju zastupnici grada Pule?

Jur. Vero nisan, povij malo nu!

Fr. Šijor dohtor Devescovi je lipo reka u zadnjoj sidnici, da je u Puli kamora kako i u Napuli.

Jur. Ma bravo šijor dohtor, vi poznate lipo vašu kumpaniju!

Razne primorske viesti.

† Nadvojvoda Josip.

U utorak u 6½ pr. p. preminuoje na Rieci Nadvojvoda Josip. Blagi pokojnik bio je omilio pučanstvu Rieke, koje ga je prijašnjih godina često vidjevalo, kako se bavi poljepšavanjem svoje bašće na »Staru«.

Njegova Cesarska i Kraljevska Visost Nadvojveda Josip — Karlo Ludvik bio je rodjen na 2. marča 1833., dakle evo umro je starac od pune 72 godine.

Živio je više godina u Ugarskoj, gdje mu je otac bio palatin, to jest kraljev namjestnik, pak je bio okolo 1860—1864 u Lombardiji a 1866 bio je u boju kod Kraljičinog-Gradca u Českoj.

Od 1868 bio je pokojnik zapovjednikom svega ugarskoga honvéda i hrvatskih domobranaca.

Propisi o državnim izpitima za pravnike iz Dalmacije i Istre.

U nakladi zagrebačke knjižare Gjure Trpinca upravo je izišla zbirka propisa o državnim izpitima za pravnike iz Dalmacije i Istre, koji na našem sveučilištu slušaju pravne nauke, a žele polučiti uspošobljenje za službu u Cislajtaniji. Upozorujemo na to izdanje naše mlade juriste Dalmatince i Istrane, pošto je u njemu u hrv. prievodu sadržana i naredba c. kr. austr. ministra nastave od 24. travnja 1904., kojim se uredjuje povjerenstvo za doknadni državni izpit iz sudstvene i državoznanstvene grupe, ustanovljuju modaliteti za obavu toga izpita te taksativno navode svi oni zakoni i naredbe iz pozitivnoga austrijskoga prava, kojih se poznavanje na tom doknadnom izpitu zahtieva. Bez te naredbe u ruci ne može nijedan kandidat u obće ni latiti se priprave za taj izpit, jer prosto ne zna, što mu valja učiti. Propise sabrao je i preveo kr. vlad. perovodja Dr. Milan Novak. Obseže 32. str., a ciena im je 50 filira, a poštom, ako se novac unapred doznači, 60 filira.

Spomen-cvieće za spomenik biskupa Strossmajera.

Kako je već javljeno, odlučio je odbor »Matice Hrvatske«, da utržak čitave zalihe »Spomen-cvieća« daruje za spomenik biskupa Štrosmajera. U tu svrhu snižena je ciena tomu dielu od 7 na 4 K. Djelo obseže 83 tiskana arka »Zabavne knjižnice (658 str. velikoga formata), sadržaje zabavnih i poučnih prinosa gotovo od svih hrvatskih i slovenskih književnika, a ukrašeno je sa 47 što slikâ, što umjetničkih priloga, pa je ciena od 4 K upravo neznatna. Naručioci se umoljavaju, da naručbama prilože i 60 para za poštarinu.

Istarski sabor odgodjen.

Službeni list tršćanske vlade javlja: »Po nalogu Njegovog Veličanstva cara, zemaljski sabor markgrofije Istre je odgodjen«.

Ovo je posljedica nove obstrukcije talijanske većine istarskog sabora.

Nazivlje ratnih ladja.

Sa tršćanskog dilja porinuta je prošlog mj. nova oklopnjača habsburže mornarice, koja nosi ime »Erzherzog Ferdinand Max«. Neke joj naše novine pohrvatiše naziv, što nikako ne odobravamo, jer, čemu da varamo sami sebe i neupućeno naše občinstvo? Popu pop, bobu bob, pa tako ćemo i mi otvoreno izjaviti, da bi navod hrvatski, koji daje dvie trećine mornara c. i k. mornarici bio dosad zavriedio bar to, da se koja ratna ladja prozove hrvatskim imenom (n. pr. Ban Jelačić). Slava austrijske mornarice nebi potamnjela, da uz razne »Erzherzoge«, »Szigetvárе«, »Arpáde« itd. stoji koji ratni brod sa hrvatskim čistim imenom. Za potoke prolivene krvi svoje za kralja i monarkiju valjda su to Hrvati već zaslužili, tim više što ni danas po s kromnom mišljenju našem nisu posljednji kotač u vojsci, a po gotovo kod mornarice. Reći će nam se možda: ta imate Lissu i Zriny-a. Lissa ima u Njemačkoj tri, ima je u Rumunjskoj, čak i u Vlaškoj. Nama se je imao dati »Vis«. »Zriny« pak je koncesija Magjarima, jer oni vele, da je slavni sigetski junak Zrinjski bio Magjar, pa mu i u to ime u Pešti podigoše spomenik. Mi držimo, da je skrajno vrieme, da se staro austrijansko načelo »Nur nichts Kroatisch« spravi u ropotarnicu.

»Hrv. Rieč.«

„Matica Hrvatska“.

Uprava »Matice Hrvatske« umoljava najuljudnije svoje članove radnike, koji su ustmeno ili pismeno pozvani u suradnju za Matičin almanah »Hrvatsko Kolo«, da svoje priloge pošalju najdulje do 15. lipnja o. g. Redakcija naime almanaka, za koji je dosad stiglo liepih radnja beletrističnih i poučnih, zaključit će se svakako o koncu lipnja, pa kako je obseg almanaka malen, (najviše 25 štampanih araka), moglo bi se dogoditi, da koji inače odličan spis ne bude ove godine uvršten samo s toga, što nije na vrieme stigao. Po zaključku odborovu imadu se u almanak uvrstiti najprije radnje članova radnika, a onda tek onih pisaca, koji se dosad nisu prikupili svojim radom »Matici Hrvatskoj«.

Izbor zastupnika u Dalmaciji.

Na izpražnjeno mjesto zastupnika na daimatinskom saboru za trg.-obrt. komoru u Dubrovniku usljed poznate odreke grofa Caboge, koji se je povukao radi Handelove afere, izabran je dne 5. ov. mj. gosp. Antun Ucović, trgovac u Gružu, pristaša hrv. stranke.

Iz „Matice Hrvatske“.

Književni odbor dosudio je književnu nagradu Tkalčićevu gosp. Vjenceslavu Novaku za njegovo pripoviest »Zapreke«. Pripoviest obseže preko 20 štampanih araka, te je uvrštena medju ovogodišnja izdanja Matičina.

Draškovićevu nagradu dosudio je odbor g. Stjepanu Radiću za njegovo poučno djelo »Savremena Evropa«, koja će također štampom izaći još ove godine.

Skupni odbor Matičini zaključio je u svojoj sjednici od 30. ožujka, da uz dosadanje publikacije izdaje još i »Malu knjižnicu« u formatu njemačke »Sammlung Göschen«. Prvi svezak bit će »Hrvatska povjestnica« od dra. F. Šišića, a drugi »Hrvatska književnost« od dra. Josipa Florschütza.

Istarski sabor i Talijani.

Povodom poznatog dogodjaja i postupka Talijana istarskog sabora u netom sazvanom zasjedanju, bečka »Information« piše: »Povjest austrijskog parlamentarizma obogatila se za jedno sredstvo borbe. Talijanska većina u zemaljskom saboru, sakupljenom u Kopru, nije došla na drugu sazvanu sjednicu. Uzrok toj čudnovatoj politiki je taj, što je vladin povjerenik htio slovenski odgovoriti na jednu slovensku interpelaciju. Po mnienju talijanskih zastupnika se to kosi sa talijanskim značajem sabora — pokrajine, toga se pak nisu usudili reći — i to je dovelo do politike abstinencije. O tomu pak, da li će moći trajno uzdržati taj način borbe, nisu još došli na čisto. Uspjeh pak, kog se nadaju postići, čini se, da neće polučiti. Priznanje slovenštine (odnosno hrvaštine) kao drugog zemaljskog jezika jest usprkos tomu neizbježiv, te će i u toj pokrajini, kao što drugdje, slieditî uredjenje jezikovnog pitanja, pa i uz svu nevolju većine (naime u pokrajinskom saboru)«.

Dodajemo pak mi, da dok nas ima živih, mora, i to brzo, do toga doći, inače pokazat ćemo tko je faktično u većini u Istri, pa da vidimo tko će odnieti deblji kraj!

Zemaljska podpora. Zemaljski odbor u Poreču osjegurao je občini Humak (Umag) podporu od 3000 kruna za gradnju ceste Juričani-Šoša.

Viši svećenički redovi. Ovih duhovskih blagdana primili su nekoji bogoslovi tršćansko-koparske biskupije u Gorici subdijakonat i dijakonhit, te će domala dobiti i presbiterat, u koliko im to godine dozvoljavaju. Ako smo dobro obaviešćeni, jesu ta mlada gospoda sve skoro sami pristaše tršćanske „*Amicove*“ stranke. Sretnog li našeg naroda i u onoj biskupiji!

Odlikovanje. Naš zemljak g. Kuzma Jedretić iz Berseča pilot kod pomorske vlade u Trstu, stupio je dne 1. o. mj. u zaslužno stanje mira nakon 42 godine vjerne i poštene službe, te je tim povodom bio odlikovan od Njeg. Veličanstva srebrnim križem sa krunom za zasluge. Čestitamo vriednom zemljaku.

Učitelj 10 mjeseci bez plaće!

Čudno al istinito! Nije se to dogodilo možda gdjegod u Italiji, gdje je to danomice na dnevnom redu, već tu kod nas u našoj Istri. Nevjerojatno da, al zato i zovemo našu Istru: „pokrajina nevjerojatnosti“. Nu, da Vam kažemo o čemu se radi.

Još pred dvie godine bje otvorena škola u Sv. Lovreču kod Labina. Ljudi htjeli su hrvatsku školu, a gospoda nisu njim htjela dati nego talijansku. Stvar je još i sada neriešena, jer zemaljski sabor ne će priznati plaće za ovog učitelja. Najprije je na ovoj školi učiteljevao g. L. Njemu nisu htjeli dati plaće, nu kašnje se ipak domislili i plaćalo se ga iz one svote, što ju vlada daje za školstvo u Istri. Ovaj je učitelj bio odanle premješten, a na njegovo mjesto bude prošlog septembra imenovan g. Zlatić. Čeka i čeka, kad će mu se naznačiti plaća, al uzalud, nema je, pa je nema — već deset mjeseci.

Zemaljski je odbor u lanjskom zasjedanju brisao iz proračuna svotu za spomenutu školu. Školske se oblasti sada izgovaraju, da ga ne mogu plaćati, jer nemaju fonda. Nu, pitamo se, zašto se nije učitelja odmah odanle premjestilo? Zašto se ga tamo drži, da za ništa služi, pa da živi od zraka i vode? Kušajte Vi gospodo, živiti tako, kako pustite tog učitelja. Čudno je kod toga i ovo: za prvoga učitelja je bio fond iz koga se ga je plaćalo, i ako bi on bio tamo ostao, uviek bi se ga bilo plaćalo. Pitamo ogorčeni, kad je bio fond za prvoga učitelja, zašto nije i za drugoga? Učitelj je nebrojeno puta pitao pismenim putem svoju plaću, al nikada nije mogao postići ništa. Dozlogrdilo i njemu pa otišao glavom do Trsta grada, da pokuca na vrata velemožne gospode. Njegov je posjet bio tamo neugodan, tim više, kad je rekao da se ne makne odanle, dok mu se ne dade plaća, i da će odmah stvar brzojaviti ministarstvu. „*Um Gottes Willen, das dürfen Sie nicht machen!*“ G. referent za školske stvari bio je sam kod kuće, pa mu je dao 20 K da može kući i da ne prodaje kaputa, što ga je imao na sebi, obećav mu da će mu se čim prije naznačiti plaća.

Civilizirana Europo, čestitaj našim školskim oblastima na njihovu postupku sa našim učiteljima. A zar će učitelji tekar onda dobiti svoje, kad budu najenergičnije postupali? (Dvojimo ni tada! Op. slag.).

Ponos svake kućedomaćice jest valjana kava.

Ka.h.reiner-Kne'ppova sladna kava

ne smije kod pripreve kávnoga napitka u nijednom — kućanstvu manjkati. —

ooo

Valja zahtievati samo izvorne omote s imenom «KATHREINER».

POZIV

na glavnu skupštinu istarske posujilnice u Puli registrane zadruge na ograničeno jamčenje.

Zadrugari pozvani su na XV. redovitu skupštinu, koja će se obdržavati u nedjelju, dne 25. junija, u 10 sati prije podne u dvorani „I. istar-kog Sokola" u Puli (Via Tradonico).

RAZPORED:

1. Izvješće i obračun za god. 1904.
2. Izvješće nadzornoga odbora. Od nadzornoga odbora odobreni obračuni za g. 1904. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni (Clivo St. Stefano 9 prizemno).
3. Odluka o porabi čistoga dobitka.
4. Izbor starješinstva, nadzornog odbora i družtvenog suda za vrieme do dojduće redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

PULA, dne 7. junija 1905.

Opazka. Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj, da ne bude toliko zastupanih, biti će skupština isti dan na 11 sati prije podne sa istim dnevnim redom. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Anton Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodnje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prokušani željezni plug sa tačkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljivo vinske preše. — Dobivaju se takodjer svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ul. 2.

Najbolje osvježujuće piće daju

Maršnerovi pjeneći limunovi bonboni

Najbolji samo sa ovom zaštitnom markom.

ukus malina, citrona, jagoda, metice i trešnjah.

Prvo dioničko društvo tvornice orientalskih slatkiša i čokolade

prije

A. MARŠNER,

Kralj. Vinogradi. — Prag.

Ferdinandova ulica.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogih i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One neodstiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izhacivanje, odklanjaju nadutavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crievа. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hraparosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozuicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Barčinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Odlikovana

J. KOPAČ

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svjeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svjeće za pogrebe, za božićna drva, voštени svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Vinogradari pozor!

Ako želite prišteditи 50% zahtjevajte uviek

SUMPOR

iz sumpornih rudnika Trezza-Albani Romagna.

Ovaj sumpor je od zajamčene finoće.

Oznake: Zviezda $^{60}/_{62}$, Tri zviezde $^{65}/_{70}$ — Extra 1^{a} $^{72}/_{75}$ — Provjetren $^{90}/_{95}$ najveća finoća Tubo Chancel. Na vrećama je otisnuto ime rudnika.

Ne pouzdajte se i odbijte sumpor što vam ga nudja u vrećama bud od jute bud od pamuka sa nadpisom na etiketi: Rimini, Cesena, Doppio Raffinato Romagna, Primarie Raffinerie di Romagna, itd., jer u njima su samo odpadci sumpora, krupni iz Sicilije od 50, 52 stupanja a najviše 54, i taj sumpor ne preporučaju poljodjelski zavodi jer štetan za ekonomiju poljodjelca. — **Kušajte i ispitajte** kod sumporanja sumpor **Trezza-Albani** bilo jednostavni bilo bakrenasti do 3% i 5% i uvjerit ćete se o pravoj istinitosti, da je ovaj sumpor po svojem obradjivanju najekonomičnji i po tom najbolji što je mogla nova sumpornasta industrija izumiti na korist izmorenog vinogradara.

Graziadio Cicuto — Pula,

zastupnik u Istri sumpornih rudnika Trezza-Albani.

Jedini proizvadjači pravih sumpora iz Romanje.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

preporuča

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60·— do K 260·—

Broj 25. Pula, u četvrtak dne 22. junija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju. Nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji: 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu. ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiče se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

Sretna bijaše misao neumornog ravnateljstva naše velezaslužne „Družbe", što je urekao ove godine glavnu njezinu skupštinu u čarobnoj Malinskoj, na drevnom našem otoku Krku. Koli seoce Malinska, toli sjelo mjestne obćine Dubašnica, seoce Bogovići, bijahu okićeni raznobojnimi zastavami, osobito našom krasnom trobojnicom. U tom sjelu i to u obćinskoj dvorani obdržavalo se je glavnu skupštinu dne 15. o. mj.

Ravnateljstvo „Družbe" doplovilo je u Malinsku okolo 9 sati u jutro sa znatnim brojem članica i članova „Družbe" iz čitave Liburnije novim i vrlo udobnim parobrodom „Tátra" ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci. Gruvanje mužara i oduševljeni živioklici sakupljenog pučanstva na obali pozdravište dolazeće gostove na parobrodu.

Obćinski načelnik g. Bogović nazove dobrodošlicu ravnateljstvu „Družbe" i ostalim suputnikom a njemu se srdačno zahvalio ravnatelj g. Spinčić na krasnom bratskom pozdravu i dočeku. Dugačka povorka uputila se iz Malinske u selo Bogovići pozdravljana uz put domaćim obćinstvom sa živio-klici, dočim su mužari glasno odjekivali i zvonovi župne crkve sv. Apolinara prijazno dolazeće pozivali na službu božju.

Na trgu pred crkvom, obkoljen od svojih župljana u blagdanskom ruhu pozdravi nadošle tamošnji velezaslužni i vevečastni g. župnik Mihovil Mužina sliedećim nagovorom:

Veleučena, mnogopoštovana gospodo i braćo! Slavni odbore!

Kad su dva solonska brata Ciril i Metod na poziv moravskoga kneza Rastislava uputili se k njegovom kraju, prva njim je bila skrb, da pronadju slova, da slože knjige u materinskom jeziku slavenskom, iz kojih bi onaj narod, navlastito djeca njegova učila se, izobrazila se, prosvjetila se.

Kad ja danas gledam u našoj ravnoj i pitomoj Dubašnici toliku gospodu, prijatelje našega puka, srce mi radostno kuca, jer mi se čini, da vidim onu zlatnu nit, koja se provukla od vremena Cirilovih i Metodovih do današnjega dana. Sveta dva brata, da dôdju do svoje svrhe, počela su narodnim jezikom, počela su djecom a eto provadja i naša „Družba" sv. svrhu Apoštola slavenskih širieći prosvjetu hrvatskoga našega naroda u pokrajini Istri i osnivajuć škole navlastito ondje, gdje ih neima. Pravom su moravska djeca, kad su čula slavenske Apoštole zboriti u njihovom jeziku hvatala pohlepno njihovu nauku, a za takovom naukom vapije toliki broj naše zapuštene djece, za njim vapije do 15.000 hrvatske naše dječice!

Buduć je dakle cilj naše „Družbe" skroz kršćanski, skroz prosvjetni, buduć da ste gospodo i danas k nam došli, da tu svrhu promičete, ja kao predstavnik ove naše crkve, kao predstavnik skromne naše hrvatske čitaonice, pozdravljam Vas u moje ime, u ime svećenstva moje župe i svega našega otoka kličuć Vam od srca: Dobro nam došli!

Sad izvolite veleučena i mnogopoštovana gospodo uljesti u hram Božji, da slušate sv. misu u našem starohrvatskom jeziku, u onom jeziku, malom promjenom, u kojem su progovorili slavenskim narodom naši sv. Apostoli sv. Ciril i Metod. Dodjite svi, da im se pomolimo, te oni svojim mogućim zagovorom izprose od g. Boga blagoslov na sav naš mili hrvatski narod, napose na našu plemenitu „Družbu".

Na ovaj rodoljubni pozdrav odgovoriše prisutni burnim živio-klici dočim se je „Družbin" ravnatelj srdačno zahvalio veleč. gosp. župniku obećav mu svećano, da će „Družba" uviek nastojati, da postigne svoju svrhu na čast božju i na spas našega naroda.

Iza toga unidjoše svi u župnu crkvu, u kojoj je odpjevao veleč. g. Mužina uz asistenciju dvojice svećenika, staroslovenskim jezikom sv. misu. Na orguljah pjevali su skladno crkveni pjevači. Koli pjev veleč. gg. svećenika u milom našem jeziku, toli odgovor pjevača na orguljah, dirnulo je duboko sve prisutne, napose one, koji nisu čuli, ili riedko čuju oriti slavu Bogu u slatkom našem jeziku.

Po sv. misi uputilo se ravnateljstvo „Družbe", mnogobrojno domaće svećenstvo, obćinsko zastupstvo sa načelnikom, članovi i domaćeg obćinstva, gospoda iz Krka itd. u prostranu obćinsku dvoranu, koja bijaše tako puna, da su morali mnogi iz vana skupštini prisustvovati.

U određeni sat otvori ravnatelj skupštinu ovim nagovorom:

Velecienjene gospodje i gospodjice, veleštovana gospodo!

Prema propisu koj se je netom proveo, sakupio nas se je broj što ga propisuje § 25. pravila za obdržavanje skupštine odnosno za stvaranje valjanih odluka. Sakupilo nas se je više i mnogo više nego li to pravila propisuju, te mogu kako i činim otvoriti ovu skupštinu.

Prije svega dužnost mi je da umolim slavnu skupštinu, da blagoizvoli opravdati „Družbino" ravnateljstvo, što je malo zakasnilo sa sazvanjem skupštine. Po § 22. „Družbinih" pravila imala bi se glavna redovita skupština „Družbe" obdržavati do svršetka svibnja, a mi smo eto 15. lipnja. Malo je to zakašnjenje, prouzrokovano takodjer tim, što su njekoji gg. članovi ravnateljstva bila mjeseca svibnja zaokupljena izvanrednimi poslovi (sastanak novinara), te sam stalan, da će slavna skupština biti tako dobra i opravdati to zakašnjenje i prihvatiti sliedeći predlog ravnateljstva:

„Skupština članova i članica „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" sakupivših se dne 15. lipnja 1905. u Dubašnici, opravdava ravnateljstvo iste „Družbe", što je zakasnilo danom sazova redovite glavne skupštine za upravnu godinu 1904. te smatra svoju današnju skupštinu pravovaljanom redovitom glavnom godišnjom skupštinom". (Skupština primi taj predlog).

Slavna skupštino!

Poslie prihvata toga predloga, na čem sl. skupštini zahvaljujem, i odmah početkom skupštine, težko mi je dužnost izpuniti.

Ako sam par prošlih godina žalostan Vam javljao, što neima medju nami na skupštini pokrovitelja, a prije predsjednika naše „Družbe", to moram danas još žalostniji, prežalostan iznieti, da toga istoga pokrovitelja a prije predsjednika „Družbe" neima medju živimi. (Duboko dirnut nastavi).

On, rodjen na ovom otoku, u Vrbniku nad morem; on uzgojen tudjom knjigom i na tudjih učilištih; on službujuć u otudjelom gradu u težkih okolnostih za naš narod i u onoj pokrajini u kojoj je služio; on koji je prvi bio pozvan od diela našega naroda u Istri, da ga zastupa pred većim zborom, u carevinskom vieću, koj je tu prvi dignuo glas u ime Hrvata Istre a za njihova pogažena ljudska i narodna prava, i dizao ga neustrašivo kroz prvih 18 godina; on koji je bio prvi predsjednik naše „Družbe", kojega junački glas ste slušali kroz sedam godina na „Družbinih" skupštinah, koji je dolazio postojano, svakim vremenom, iz Krka u Opatiju i na Volosko k sjednicam ravnateljstva; on koj se je prije 5 godina radi svojih klonulih tjelesnih sila zahvalio na predsjedničtvu, a koga je tadanja skupština imenovala doživotno pokroviteljem „Družbe"; on, koj i tad nije prestao misliti i raditi za „Družbu", bilo u obće za naš narod, te i posebice za svoje rodno mjesto; on, uzor marljivosti i radinosti i mara za hrvatsku stvar; on s kojega imenom je združeno budjenje našega patnika u Istri — *Dr. Dinko Vitezić* izdahnuo je svoju veliku dušu zadnjih dana minule godine. Danas u skupštini neima ni njega nit nam je prispjeo njegov pozdrav. Medju nami je samo njegov duh, i taj nek ostane s nami. Kako smo ga drugda, bilo prisutni bilo odsutna pozdravljali, tako kliknimo danas iz svih naših raztuženih duša: Slava dru Dinku Viteziću!

(Skupština je stojeć slušala te rieči i bolno klicala: Slava dru Dinku Viteziću!)

Ali s tim ne svršava žalostna žica, u koju moram danas udarati.

Uz dra Dinka Vitezića, toli zaslužna za istarske Hrvate, oplakujemo mi danas muža zaslužna za sve Hrvate, za sve Slavene, za cieli kršćanski svieti, oplakujemo Vitezićeva prijatelja *Josipa Jurja Strossmayera*, preminuloga prošloga mjeseca travnja. Njemu je težko naći para. Jedva je koji pojedinac čovjek radio u tolikih smjerovih i toliko uradio koliko Jos. Juraj Strossmayer. Njega, ne bez razloga, slavi njegova, sada obudovjela biskupija, kojoj je ostavio u Djakovu vječan veličanstven spomenik u divnoj stolnoj crkvi. Slavi ga cieli Hrvatski narod kao svoga velikoga, najvećega dobročinitelja. Slave ga svi Slaveni, predstavljajuć ga uzorom slavenskoga čuvstvovanja. Odlikovala ga je i pohvalila katolička crkva po velikom papi Lavu XIII. Slave ga svi pravi kršćani radi njegove i rečenoga sv. oca pape velike ideje o ujedinjenju iztočne i zapadne crkve. Slavi ga cieli izobraženi svieti radi njegova uma, znanja, govorničkoga dara. Mi ga i slavimo, i dičimo se s njim, i zahvalni smo mu ne samo za ono, što je uradio za svieti, za crkvu, za Slavene, naročito za cieli hrvatski narod, a tim i za nas istarske Hrvate, nego i za to, što je žrtvovao za naša pojedina družtva, najzada za „Djač. podpor. družtvo", a još prije za našu „Družbu" i „Bratovšćinu" i razna druga družtva. Kličemo i ovdje: Slava Jos. Juriu Strossmayeru. (Skupština slušajuć i te rieči stojeć opetuje klicaj predsjednikov).

Umro je prošle godine takodjer *Mijo Laginja* bivši župnik i dekan u Kastvu, i član obraničkoga suda „Družbe". Slava njegovoj uspomeni! kliču s predsjednikom skupštinari.

S Vitezićem i Strossmayerom izgubili smo dva velika muža. Oplakujemo ih najbolnije. Al kod plača nesmijemo da ostajemo. Najblažom uspomenom na nje, valja da radimo svak gdje koliko možemo u onom smjeru, u kojem su oni radili, naročito za prosvjetu, napredak, slobodu našega hrvatskoga naroda.

I danas smo se sastali na njeki rad. Ravnateljstvo, odnosno njezini pojedini članovi, izvjestiti će skupštinu o poslovanju „Družbe" u prošloj god. 1904., i saslušati skupštinare, kako da „Družba" što lakše i brže postiže svoju svrhu.

Sastali smo se na ovom otoku punom slavnih uspomena hrvatskih, uspomena na hrvatske kraljeve koji su takodjer nad njim vladali, uspomena na divne hrvatske knezove Frankopane. (Vječna njim slava). Sastali smo se na ovom otoku, koji je dao Hrvatskoj domaji toliko muževa; na ovom otoku, na kojem je toliko spomenika glagoljskih, na kojem se je staroslavenska služba Božja uzdržala a u najnovije doba i učvrstila kako samo malo gdje i kako smo to danas mogli čuti i vidjeti. Sastali smo se u ovom njestu, koje dieli slavu cieloga otoka, u ovom kraju, koj uz malo brige sa strane oblasti mogao bi biti jedan najbujnijih i najkrasnijih u pokrajini Istri.

Otok ovaj doista netreba škola sa strane „Družbe" — ustanovile su jih oblasti marom naših vriednih ljudi; na njem je „Družba" tek pomogla ustanoviti zabavište u Vrbniku, u rodnom mjestu neprežaljenoga Vitezića.

Al nek se i s toga otoka, koli slavnoga, čuje ljetos glas „Družbe", i razliеže po svih priedjelih hrvatske domovine.

Treba još škola, i krvavo treba, na drugih kvarnerskih otocih: Cresu, gdje se velika većina djece mora gušiti tudjim si jezikom; u Vel. Lošinju, gdje imadu tudjinci čozoti prilike da daju naučati svoju djecu u svojem jeziku, dočim nemaju takve prilike domaći sinovi u svojem, oni, koji su se s ostalom hrvatskom braćom borili i nedavno za Austriju; u Malom Lošinju, gdje već tri učiteljske sile rade, a gdje će trebati toga što dalje to više.

Treba škola, i koliko, po cielom istarskom poluotoku, i ravnateljstvo učinilo je gdje je što moglo.

Usljed vapaja interesovanih, i videć potrebu sagradila se je nova školska zgradica u Vinkuranu kod Pule, i povećala za jedan razred škola u samoj Puli — u onoj Puli, gdje i obćina i država troše toliko sto i sto tisuća za školske zgrade i

učitelje, talijanske i njemačke, al neda u ni novčića za škole Hrvatom, koji moraju samo za tudjinske škole doprinašati, Hrvatom, sinovom onoga naroda, koj državi daje baš u Puli najviše krvavoga davka.

Usljed vapaja i videć nuždu sagradila je „Družba" školsku zgradu u Raklju i namjestila učitelja pak učiteljicu, našla prostorije i namjestila učiteljicu u Sv. Marini; namjestila učiteljicu u Brgudcu; priredila prostorije i namjestila drugu učiteljsku silu, učiteljicu, u Livadah, a gradi školske zgrade u Zrenju i Sv. Luciji kod Oprtlja, u Fabcih kod Višnjana i Drenju niže Sv. Marine, i namjestiti će ako Bog dade na skoro učitelje ili učiteljice.

Prip omogla je k gradnji ili pregradnji školskih zgrada na Pazu, na Humu, u Sušnjevici, i sagradila u Sv. Lovreču-Predubac ili Vlakovom. U ovih dvih poslednjih mjestih, gdje su po c. k. školskih oblastih zakonito ustrojene škole, mora „Družba" nagradjivati ili plaćati učiteljske sile, jer c. k. oblasti neće ili nemogu — svakako nečastno za nje i za državu cielu — pribaviti valjanosti svojim odlukam, utemeljenim na pravu i zakonu.

Iste te oblasti vele da nemogu zapriečiti, a ja velim da neće da zaprieče, da pokrajina daje do **10.000 K** godišnjih za „Legu Nazionale", družtvo, za koje znadu one kako i mi, da u Istri uzdržaje škole ne za talijansku djecu, nego za to, da se odnarode hrvatska djeca; neće, da zaprieče da se „Legi Nazionale" daje 10.000 K godišnjih iz pokrajinske blagajne, u koju doprinašaju takodjer Hrvati; neće, da zaprieče posve nemoralan čin, kojim se sili Hrvate, da za odnarodjivanje hrvatske djece još i privatnim družtvom, podupiranim inače iz Italije, plaćati moraju!

I to sve se dogadja pri obstojnosti zakona već od 1869., dakle 36 godina, po kojem bi morala obstojati svagdje škola, gdje ima u okrugu jedne ure 40 djece školske, i drugoj obstojnosti zakona, da ima svaka narodnost pravo, da se poučaje u svojem jeziku.

Dogadja se, da za hrvatsku djecu i hrvatskim novcem i oblasti uzdržavaju tudje škole; dogadja se eto, da i „Lega" novci hrv. porezovnika uzdržaje za hrv. djecu tudje škole; i dogadja se, u brk svim zakonom, da stotine hrvatskih okružja neima nikakve škole.

Tomu zulumu odpomaže ponekle „Družba" ustrajanjem škola i razreda; al na mnogih mjestih nesmaže toga Ljudi prose, pišu, dolaze i osobno, po dan hoda, da obrazlože potrebu škole. Članovom ravnateljstva krvare srca videć, da nemogu zadovoljiti, gdje su uvjereni da je nuždno.

Nemogu, jer ne dopuštaju sredstva. Već i tako su jih god. 1904. i tekuće preveć izcrpili. Prošle godine 1904. potrošila je „Družba" za 25.000 K više nego li dobila, a dobila je manje nego li 1903. Što je više potrošila, crpila je iz dohodaka prvanjih godina.

Vjerujle, da nije ravnateljstvo trošilo lahkomišljeno, nego jako promišljeno i samo tamo, gdje bijaše krvava potreba.

Veći izdatci, za krvave potrebe, a manji dohodci prisilili su ravnateljstvo „Družbe" na to, da je onomadne dalo na narod poseban proglas za izvanredni darak.

Tim proglasom već se je Hrvata i Hrvatica odazvalo, i ja sam uvjeren, da je to samo početak.

Predlog velešt. gosp. Gremera, neka dade svaki Hrvat i Hrvatica, iole premožan, samo jednu krunu, vrlo je simpatičan. Malo je odraslih, zdravih Hrvata i Hrvatica, koji nebi mogli odtrgnuti jednu krunu, i prištedit ju bud na čemu (odjelu, nakitu, užitku) te darovati „Družbi". A za one, koji nemogu dati krune, eno primjera onoga Hrvata, koji je dao za se 1 krunu, a 5 za one, koji je nemogu dati.

Ja ne tajim, da Hrvati i Hrvatice imadu davati često, sad za ovu sad za onu narodnu potrebu. — Al s jedne strane, nisu jedini oni, koji tako rade. Daju i pripadnici drugih narodnosti. Eno Talijanca Akilija Conighi, koji je ostavio „Legi" 54.000 K (i to naročito za tri škole u hrvatskih mjestih). Eno Talijanaca grada Zadra, brojećih 10—12.000 stanovnika, koji su u dvih godinah darovali „Legi" 87.000 K.

S druge strane što bi iz Hrvata bilo, da nisu pojedinci darivali za potrebe naroda! Gdje bi bila akademija, gdje sveučilište, da se nije našla vrlo darežljiva ruka blagopok. biskupa Strossmayera, i tolikih drugih ruku u manjoj mjeri? Gdje tolike druge manje ustanove, koje pospješuju napredak naroda?! — Ili valja darivati, ili se nenapreduje; dapače u našem slučaju, propada na n narod u ovoj pokrajini, umanjuje se cielokupni hrvatski narod.

Ja ne zdvajam. Uz vjeru u Boga, ja polažem nadu u hrvatski narod, u domoljublje, u požrtvovnost Hrvata i Hrvatica.

Hipnoj oskudici pomoći će izvanrednim darkom, a inače stalno doprinašati redovito raznimi načini. — Naći se i na dalje utemeljitelja i utemeljica, koji će doprinašati veću svotu. — Ustrajali će se i na dalje podružnica, i raditi će sve to gorljivije obstojeće. I na nje ja postavljam osobitu važnost. I s malimi prinosi pojedinih članova i članica sabere se mnogo, ako jih je mnogo. K tomu je tu i velika moralna korist. Svaki koji se učlani, ne samo da doprinaša za potrebe naroda, nego i pokazuje se članom cielokupnoga hrvatskoga naroda, sinom domovine Hrvatske, svjestan si je, da čini domoljubno djelo. S toga nemogu a da dosta preporučim, svim sviestnijim Hrvatom i Hrvaticam, da u svakom mjestu i mjestancu gdje živu, ustroje podružnica „Družbe".

Naše rodoljubno novinstvo stalno će i na dalje sabirati darove od pojedinaca i skupa ljudi, te priobćivati jih, i poticati na dalnje sabiranje.

I na dalje priredjivat će se zabave u korist „Družbe", kaošto se je priredio n. pr. koncerat dne 9. siečnja t. g. u Zagrebu, kaošto će se 9. srpnja opet, kaošto se je drugda drugdje, i kaošto može svako družtvo bar po jednu prirediti u godini. Pri tom neka budu troškovi što manji.

Ni dohodci od žigica, cigaretnoga papira i tulćića, kave, sapuna, i možda drugih predmeta neće usahnuti.

Činiti će svoju prama svojim namjerama i klub Istra u Zagrebu, kaošto to sada čini; i kako bi mogao biti uzorom drugim onoga staleža iz kojega obstoji.

A što da rečem o „Cirilo-Metodskih zidarih u Zagrebu", koji dan na dan za „Družbu" rade, kupe, sabiru, potiču i priredjuju zabave, sudjeljuju kod njih, svaki čas nove izvore smišljaju; koji su dali tiskati cirilo-metodske biljege; koji na svoju ruku prodaju žigice, da bude tako dobitka za „Družbu" i od onih, koji neće da rabe one druge, već prije obstojeće žigice „Družbe".

Hvala njim, i srdačna hvala. Srdačna hvala svim, koji priredjuju zabave u korist „Družbe", koji sabiru za nju, hvala odborima podružnica, i njihovim članovom i članicam, svim darovateljem i darovateljicam, svim prijateljem „Družbe" koji njoj činom svoje prijateljstvo izkazuju, svima, koji omogućuju, da „Družba" spašava hrvatsku djecu od crnih neprijatelja.

Svoje prijateljstvo i svoju ljubav izkazivali njoj i dalje! Što činite za nju, činite za hrvatski narod, za cielu domovinu Hrvatsku!

Što bih bio u drugih okolnostih već učinio, to činim sad:

Predstavljam i pozdravljam predstavnike štampe, poglavitoga gospodina *Matka Mandića*, glavnoga suradnika *„Naše Sloge"*, veterana u narodnoj borbi, veseleći se upravo njegovu dolazku (dvoranom se ozvanja oduševljeni živio!); i veleč. Mata Brusića, urednika „Pučkoga prijatelja", koji toli uspješno djeluje poglavito na gospodarskom polju (Živio!).

Pozdravljam najsrdačnije sve Vas, koji ste se odazvali pozivu „Družbinog" ravnateljstva, te došli u tako lieporn broju k skupštini. I Vas, koji ste ovamo došli zajedno samom s parobrodom; I Vas, koji ste došli sa raznih strana ovoga slavnoga otoka i od drugud; i Vas Dubašljane s duhovnim i svjetovnim poglavarem na čelu, koji ste nas tako bratinski dočekali i dali nam na porabu obć zgradu. Živili i zdravi bili svi, zajedno s Vašima!

(Skupštinari prekidaše često odušavljeno izrečeni nagovor g. ravnatelja „Družbe", a na koncu udariše svi složno u dugotrajno pleskanje i odobravanje).

(Konac sliedi.)

Učiteljska rieč u zgodno doba.

(Konac.)

Naravno, da na lienčinu svatko ima pravicu navaliti kritikom! Učitelj, koji se svačim više bavi, nego sa školom, koju smatra svojom torturom, može li on pravom zahtjevati, da se ga visoko poštuje i cieni?! Ne može! Sve priznanje i svaka slava ide radu i požrtvovnosti, a ne osobi i naslovu. Samo osoba i ime „učitelj" ne obuhvaća strogo pojam „čast i slava". Živimo bo u vieku rada!

Ima mnogo i premnogo ljudi, koji bi htjeli jedino svojom izvanjštinom sebi prokrčiti dostojanstvo i auktoritet; za to gramze za novcem. Al to su, tješimo se, niske duše! Daleko veću pravicu ima to zahtjevati znanje, al sve priznanje, hvala i ponos pripada znanju spojenu sa radom. Nas učitelje jedino će dignuti ovo posliednje i tomu se uličemo. Rad i znanje blaži, tješi, diže, usrećuje i vabi udivljenje. Novac je vrlo dobro i ugodno sredstvo, koje nek nam služi da pošteno živimo i u svrhu sticanja sredstava namjenjenim za više, čovječanske ciljeve. Naglasujem, da će učitelj svojim školskim intenzivnim radom i ujedno izvanškolskim ponašanjem prisiliti moralno i svećenstvo i narod da ga časte i izkažu priznanje. Budući ne može biti vriedna rada bez doličnog znanja, za to učitelj nek ne prestane do smrti učiti, raditi i učiti, a zaslužena plaća neće mu uzmanjkati. Jedino ovaj put dovest će učiteljstvo do boljeg i častnijeg družtvenog i materijalnog položaja. Činjenica je, da baš oni učitelji, koji se najmanje mogu ponositi svojim uzgojnim radom, najveć znadu glavu dizati i rogoboriti proti svima i svakomu, jer im se čini tobož krivo! Analogno biva sa svećenicima takove svojte. I mi učitelji, zašto da to tajimo, ne hvalimo nemarne svećenike, osobito one, koji žive da živu i koji sramote sebe, svoj stališ i rod; al ove dobro poznade i njihovo stado, te ih odsudjuje i izbjegava. Pa nedaj Bože, da nije na svietu sudija pravedna kritika, koja drži na uzdi ljude.

Činjenica nadalje obstoji, da najradje vode do razmirica na selu medju malovriednim učiteljem i svećenikom. Pa da se mi za par ovakovih svadjamo i cjepkamo u stranke?! Ja sam osvjedočen, dodje li kada nesrećom u nas do toga, prouzrokovat će to podla i ništetna bića bez načela i značaja. Pošteno i rodoljubno svećenstvo i učiteljstvo i narod neće ih sliedit, jer svima nisu zaista oči izkopane ni pamet potamnila. Ljubav bo jedino nas spasava, rješava i drži; mržnja i nesklad još nikomu za dugo koristio nije.

Bratska će dakle „Zaveza" držati svoju redovitu godišnju skupšinu u Puli. Korak njeni je svakako promišljen. Pozvala je već naša učitelj. istarska družtva da joj prisustvuju i da se k njoj priktope. Već radi svoga naslova *„jugoslavenskoga"* taj korak je poduzela. Druga joj je svrha, da predebije za sebe hrvatsko učiteljstvo Istre. „Zaveza" drži, da je *Zec & Comp.* već njezin. Njegovi interesi i njegovih pajdaša izvan su kruga moći i djelovanja „Zavezina", za to oni nisu *„dušom i tjelom"* njeni; za to i dvojim, da će i kolo njeno i doći na njezinu skupštinu. Vidjet ćemo! Ostalo učiteljstvo izim neznatnih izuzetaka ostaje pri svojem: *„noli turbare circulos meos!"* Ostavite nas vi, sjeverna braćo, pri našem radu mirne; poštujte želju većine našeg učiteljstva, ne-otežčavajte još većma i tako težki položaj naš; ne dielite nas! Ako hoćete nam pomoći, a vi nas slobodno možete poučiti, kako ćemo moći više koristiti sebi u čast i narodu u slavu; dajte, izvolite nas još tjesnije složiti, dajte nam primjera i pobude učiteljske sviesti i ponosa; ulijte u nas duha organizacije i solidarnog rada, duha samosviesti, rada, samozataje, priegora; držite nas budne u borbi za poboljšanje našeg oskudnog materijalnog stanja; podajte nam žrtava u hatar zvaničnog i narodnog ponosa, da budemo još bolji narodnjaci, Hrvati i Slaveni; dajte, dajte, izvolite — — — ali samo, molimo vas, namojte nas poučavati u politici, bar ne u politici istarskoj. Vi najbolje poznate svoje domaće potrebice, a mi naše. Budete li poštovali naše osvjedočenje, pa dadete li nam mužku riač, da se ne ćete mješati u političke odnošaje istarsko-hrvatskog učiteljstva, ako obećate, da ne ćete nama predočivati za uzor učitelje dvojbene vriednosti i izmećare, o, tada smo vaši. Radit ćemo s vama rame o rame u svim pitanjima, koje zasjecaju u naš stalež. Dolazite li vi od „Zaveze" u Istru zborovati, da nam to rečete ustmeno, još bolje i bit ćemo odtad više no prijatelji, dobra braća. Odstupivša istarska učit. družtva opet će pod Vašu zastavu i bit ćemo jedna duša, jedno tjelo. Tako budi! Ne budete li vi to htjeli ili mogli, živjet ćemo sami za sebe i za naše uže potrebe. *„Meglio soli, che mal accompagnati"*. Ostat ćemo i nadalje braća — na daleko! Nastojat ćemo pisanje vašeg glasila o našim prilikama obezkriepiti i javiti vam prijateljski, da ste pogriešili. Trsit ćemo se, da sudrugove svoje zalutale opet privedemo u našu ovčarnicu. Naše učiteljsko družtvo *„Narodna prosvjeta"* primit će ih rado. Ne preostaje dakle drugo, nego sastajati se, upoznati, izpovieditl, pokarati, pokajati i oprostiti, a onda udruženim silama raditi i poslovati tako, da udovoljimo Bogu, narodu i svojoj zvaničnoj časti.

Jedan od starijih učitelja.

Politički pregled.

U Puli 21. junija 1905.

Austro-Ugarska.

U prvoj sjednici carevinskoga vieća predložio je ministar financija privremeni proračun za drugo polugodište. Zatim su ministri Gautsch i Hartel odgovorili na nekoje interpelacije. Sliedilo je zatim prvo čitanje zakona o svećeničkoj kongrui.

Sliedećeg dana nastavljena je razprava. Razprava ta bijaše dosta živahna, jer su protivnici svećenstva upotrebili tu priliku, da oštro navale na katoličko svećenstvo. Njima odgovoriše dolično razni zastupnici, medju ovimi osobito se iztakoše slovenski zastupnici Šuklje i Žitnik. Ta je zakonska osnova konačno upućena proračunskomu odboru.

U sjednici od dne 16. o. mj. izabrana je kvotna komisija. Nakon izbora prešlo se je na razpravu zakona o lokalnih željeznicah.

Obzirom na izbore za hrvatski sabor u Zagrebu, koji nisu jako daleko, obdržavati će se — kako pišu hrvatski listovi — na poziv gg. dra Bedekovića, Jos. Horvata, dra. Kovačevića, dra. Neumana, dra. Papratovića, Milana Sarića i Antuna Zelenke u Osieku sastanak pouzdanika svih opozicionalnih frakcija iz Slavonije, i to ne 27. lipnja, kako je zamišljeno bilo, nego na zahtjev mnogih vanjskih prijatelja 4. srpnja o. g. „Nar. Obr." odaje: Odziv je jako dobar, što je dokazom, da sve oporbene strane osjećaju potrebu zajedničkog rada.

Što se tiče djelovanja „Hrvatske stranke prava" piše jedan zagrebački list, da ista povoljno napreduje. Požrtvovnim djelovanjem narodnih zastupnika, čije je domoljubljе iznad svake sumnje, pribiru

se u jedno kolo svi oni naši ljudi, koji su usled zalosnih događaja u našem stranačkom životu gotovo bacili koplje među trnje; a valja reći, da su to ljudi uma i značaja i ljubavi i velike radinosti.

Rusija.

Dne 19. o. mj. primio je car Nikola Peterhofu odaslanike skupštine zemstva Moskvi, načelnike i predstavnike gradova.

Nakon oslovnog govora kneza Trubetzkoja, zastupnika grada Petrograda, govorio je car oduže, požaliv najprije velike žrtve na ratištu, a osobito zadnji pomorski poraz.

„Kažite, moja gospodo — reče car — svima o mojim osjećajima i želji, da se uspostavi novi red. Moja volja, kao carska volja, da se sazove narodna skupština, ostaje nepokolebiva, i ta se moja želja mora provesti. Možete saobćiti vašim zemljacima, da ću ja od danas podupirati svaki rad i svako nastojanje oko ustrojstva narodne skupštine, koja će predstavljati jedinstvo ruskog carstva i naroda".

Car je učinio na izaslanike najljepši dojam.

Rusija i Japan složile su se glede mjesta, u kojem će se voditi pregovori o miru, te je kao takvo izabran Washington. Japan još nije designirao svog opunomoćenika, ali se misli, da će biti bivši japanski poslanik u Petrogradu Kurino ili poznati japanski državnik markez Ito. Kao ruski opunomoćenici spominju se baron Rosen, bivši poslanik u Tokiju, i Nelidov, ruski poklisar u Parizu. Ruskim delegatima biti će pridijeljen jedan vojni i jedan državno-pravni savjetnik, a kao takvi spominju se general Kuropatkin i Martens, jedan od najodličnijih pravnika, koji je na mnogim kongresima zastupao Rusiju u državno-pravnim pitanjima. Martens je državno-pravnu književnost obogatio mnogobrojnim odličnim djelima, medju kojima je najglasovitije: „Pravo naroda, medjunarodno pravo civilizovanih naroda".

U Rusiji se sve to više čuju glasovi za nastavak rata. Medju pučanstvom nije tako velika čeznja za mirom, kao što bi nakon toliko nesretnih bitaka morala biti. Isto se to i kod vojske ukazuje. Ruski listovi priobćuju naime u cjelosti peticiju svih ruskih generala u Mandžuriji, koji u ime svoje i svih vojnika mole, da se rat nastavi, dok ruska vojska ne pobiedi neprijatelja. U peticiji se veli, da je ona pročitana četama, koje da su ju s najvećim oduševljenjem prihvatile. „Sad nakon bitke kod Mukdena i Tsušime ne može se govoriti o miru. Ruske su pozicije izvrstno utvrdjene i mi se osjećamo sposobnim, da doskora poduzmemo ofenzivu, koja će sasvim promieniti sliku na ratištu". Eto tako glasi nadalje peticija, koja će naravno, uplivisati na duhove u Rusiji i na same pregovore glede mira. Ministar Witte izjavio je jednom suradniku lista „Slovo", da Rusija može još pet godina ratovati samo ako se odmah pristupi k uredjenju unutrašnjih prilika u Rusiji.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Našim čitateljima. Radi izvještaja o glavnoj skupštini družbe, prisiljeni smo za ovaj broj ispustiti viesti iz pojedinih kotara. Te viesti priobćiti ćemo u budućem broju.

Premeštenja u porečko-puljskoj biskupiji.

Donašamo najnovije promjene svećenstva porečko-puljske biskupije, koje su ise zbile u župama našeg kotara.

Kapelan u Pornjanu vlč. Josip Baštianić premješten je kao upravitelj župe u Rovinjsko selo; u Pornjan dolazi vlč. Izidor Šantić, dosadašnji duhovni pomoćnik u Kanfanaru; vlč. Manfredo Gjurinović premješten je iz Rovinjskog Sela za župe upravitelja u Rakalj; dosadašnji pak župe upravitelj u Rakalju vlč. Don Antonio Nicolich ide u zasluženo stanje mira, koga mu mi od srca želimo u nadi, da će odsele pustiti u miru i naš hrvatski puk.

Porečki kotar:

Što bi bilo bolje.

Tko da se ne sjeća smrtne odsude porotnog sudišta u Rovinju, gdje no bješe odsudjene četiri muške glave na smrt na vješalima? Oblasti se tuže na ljude pa njim šilju svu silu žandara, misleći ih valjda poboljšati. Nešto mi palo na um, pa hoću, da vam kažem: Imade na Poreštini mnogo, vrlo mnogo žandarmerijskih postaja. Imade naravski i mnogo žandara, a bilo je i ob ovime govora i u našem parlamentu. Na Poreštinu se šilju žandari, misleć, da će ovi poboljšati neukrotivi(?) narod. Ne bi li bolje bilo, kad bi vlada tamo utemeljila polovicu škola? Za žandare se imade novaca, a za škole se ih nema! Ne bi li škola imala više uspjeha nego li žandari? Ne će li škola plemeniti duše bolje nego li žandari? U Istri imade više žandara nego li učitelja. Naše škole na selima oko Poreča, može se prebrojiti na prstima jedne ruke. Gospodo, što nad narodom vedrite i oblačite, zamislite se malko u ovu istinu. Medjutim evo vam malo statistike:

U Londonu biva na godinu pred sudovima do 70 hiljada okrivljenika, a dokazalo se, da su to većinom nepismeni ljudi. Ubivstva, koja su se od godine 1826. pa do godine 1855. varirala izmedju 200—262 godišnje, spala su do tada na 192—158. Ako bismo pogledali u druge statističke podatke, svagdje bismo našli, da broj zločinaca pada sa porastom škola.

Obrazovanje naroda jeste najbitnije pitanje našeg vremena. Sve što je narod više naobražen, imade manje zločinaca. Zločin ide uzporedo ponajčešće s neznanjem, a ne s obrazovanjem. Pitamo dakle onog, koga ide: Ne bi li bilo bolje, da bi se u Istri ustrajalo više škola a manje žandarmerijskih postaja?

Franina i Jurina.

Fr. Ma zač kriče neki ter neki cesarski ljudi po oficijah na naše ljude kako i na nemo blago?

Jur. Zuč misle, da će ih z grdem krijanci navadit.

Fr. Ča paraš da y'onako kričanje krijanca?

Jur. Ču ti drugi put povedat.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Razne primorske viesti.

Hrvatskim Sokolašima!

Braćo! Jamačno je svatko od vas pročitao proglas, što ga je ovih dana družba sv. Cirila i Metoda za Istru upravila na hrvatski narod. Iz toga proglasa proizlazi, da je ugrožen obstanak spomenute družbe, te zaštitnice i prosvetiteljice hrvatskog naroda u Istri. — Usljed velike nestašice hrvatskih javnih pučkih škola — imade bo u Istri do 17.000 hrvatske djece bez škole — mora družba, da u raznim krajevima Istre gradi školske zgrade i otvara narodu svoje škole. Time se družba u zadnje doba iztrošila, izcrpila, te obstoji ozbiljna pogibelj, da se zgrada narodne prosvjete u Istri, podignuta po družbi nakon mnogogodišnjeg truda, nakon tolikih žrtava, poruši. Zar imade Hrvata, koji će na ovaj očajni vapaj braće Istrana ostati ravnodušnim? Neće jamačno!

Na prvom pak mjestu dužni su hrvatski Sokolaši, da ozbiljno razmišljaju o tom proglasu družbe na hrvatski narod i da se istomu bezodvlačno odazovu, jer su Sokolaši posvetili domovini sve svoje sile i jer moraju biti svedjer spremni, da njoj u svakoj potrebi budu na pomoć i da za nju žrtvuju bilo makar svoj život.

Braćo! Takova je eto potreba nastala sada. Domovina je u stisci, priskočimo joj u pomoć i pokažimo djelom, da smo u istinu njoj posvetili sve svoje sile!

Braćo hrvatski Sokolaši! Darujmo odmah svaki od nas družbi barem po jednu krunu; koji od braće ne može nikako dati toliko, neka daje što može, ali samo neka daje. Ajde da vidimo koliko imade hrvatskih Sokola! Novac tako sakupljen neka se posebice oglasi kao dar. hrv. Sokolaša. Ja darujem družbi usljed njezinog proglasa kruna deset.

Molim ostale hrvatske novine, da ovaj poziv preštampaju.

Volosko-Opatija, 12. lipnja 1905.

Dr. Ivan Pošćić
starješina Volosko-Opatijskog Sokola.

Primanje u pomorsku trg. akademiju na Rieci.

Svi oni, koji žele u dojdućoj školskoj godini 1905/1906. biti primljeni u kr. ug. pomorsku trg. akademiju, imaju da podnesu svoje molbe na ravnateljstvo spomenutog zavoda najdulje do 15. lipnja ove godine.

Molbe, koje bi prispjele kasnije od gori naznačenog vremena ne će se uzeti u obzir.

Koji želi imati razjašnjenja o tomu, može se popitati kod ravnateljstva zavoda.

Nasljednik biskupa Strossmayera.

»Narodna Obrana« iz Osieka doznaje, da je ozbiljan kandidat za izpražnjenu djakovačku biskupiju posvećeni biskup i sadašnji kapitularni vikar presv. gosp. dr. Andjelko Voršak, dočim će biti gosp. Hugo pl. Mihalović imenovan njegovim pomoćnikom »cum iure successionis« (pravom nasljedstva).

Slavenskim trgovcima i slavenskom občinstvu.

U slovenskom trgovištu Domžale u Kranjskoj naselila se je šačica Njemačkih Tirolaca te počela ondje obrt šešira iz slame. U par godina ta se je njemačka naselbina pomnožala i postala tako drzovita, da sa svom silom hoće da zatre domaći živalj. Nedavno je priredila njemačku svečanost razvijenja svog njemačkog barjaka, prigodom koje je sa frankfurtericama izazivala domaće stanovništvo. Niemci su počeli na domaće stanovništvo iz zasjede bacati kamenje i strieljati. Takav postupak mora da rodi odlučan odpor. Takov odpor je najuspješniji na narodnogospodarskom polju! — Slavenski trgovci po Slovenačkoj, Češkoj, Moravskoj, Dalmaciji, Istri, Bosni i po Srbiji naručujte slamnate šešire u domžalskim slovenskim tvornicama slamnatih šešira. Te tvornice jesu: M. Cerar, Andrej Jančigaj, And. Maček, Fr. Hojnik, Fr. Mazovec, Iv. Klemenčić, I. M. Flis, M. Mayer. — Svi ti slovenski tvorničari slamnatih šešira u Domžalima poslužuju jako dobro i kad bi imali više naručnika više bi i radili, nego li do sada. Slavenski trgovci podupirite te ljude, koji su u velikoj borbi s njemačkim kapitalom, i slavensko občinstvo neka posvuda zahtjeva slamnate šešire od goreimenovanih tvrdka.

Slavensko bogoslužje.

Ljubljanski »Slovenec« primio je iz Rima o slavenskom bogoslužju ovu viest: »Rimske konferencije jugoslavenskih biskupa nisu bile uzaludne. Kongregacija za izvanredne crkvene stvari izjavila se za to, da se ugodi vrućoj želji hrvatskih biskupa, u čijim biskupijama je bilo dosad nejasno u pogledu bogoslužja. Crkva želi mira i ljubavi kod svih svojih podanika!«

Bože daj, jer mira i ljubavi želi i hrvatski narod ništa manje od katoličke crkve.

Telefon po Istri.

Kako se čuje, kane glavnija mjesta po Istri spojiti telefonom sa Trstom. Kad će to biti neznamo, samo znamo, da to još nije.

Izjava biskupa Buconjića.

Mostarski »Osvit« donosi protest biskupa Buconjića o glagoljici. Biskup je čuvši za zlonamjerno izključenje vrhbosanskih biskupa, htio u Rimu učestvovati kod razprava, ali ga je pape uputio na kardinala Vannutellia. Taj je odgadjao dozvolu, pa je biskup Buconjić morao uz pismenu izjavu predati memorandum svećenika svojih biskupija. »da se ne misli, da pristaje na povrede i ograničenja« glagoljice, jer »u istinu u našem narodu neće biti mira, dok crkva ne prizna sva povlastna prava (jura privilegialia), koja su čitavom Hiriku zajednička. Biskup radi toga traži od svete stolice, da se: 1) prizna njegovim biskupijama to pravo; 2) da se ukinu suživanja, u zadnje vrieme izmišljena, dočim je nedvojbeno, da je čitavom hrvatskom narodu dozvoljena bila glagoljica bez ograničenja na pravo realno ili lokalno; 3) da se potvrdi uporaba štivenika. Biskup predaje molbu, jer poznaje ćud svojih Hercegovaca, koji ne mogu pojmiti, kako crkva goji obred slavensko-grčki, a rimsko-slavenski zanemaruje i progoni.

Nasljedovanja vriedno.

Iz Rieke doznajemo, da će se velik broj hrvatskih zadrugara »Riečke predujmovne i zajmovne udruge« obratiti posebnom molbom na ravnateljstvo te zadruge, da bi doznačila iz vlastitih sredstava svotu od po prilici 300 kruna za našu družbu sv. »Cirila i Metoda«. Na ovaj rodoljubni predlog potakao je one plemenite osobe bolni vapaj ravnateljstva naše »Družbe«.

Za našu sirotu.

Usljed poziva ravnateljstva družbe sv. C. i M. za Istru darovaše za našu družbu:

Obitelj g. dra. Frana Mandića
u Trstu . . . . . K 50.—
Gosp. prof. Matko Mandić . . » 10.—
» Dr. Fran Brnčić u Trstu » 10.—
Ukupno K 70.—

Taj iznos bijaše odpremljen ravnateljstvu družbe u Voloskom.

Premještenje u političkoj službi.

C. k. namjestnik u Trstu premjestio namjestničtvenog koncipistu dra. Egona Pongratza od kot. poglavarstva u Pazinu na kot. poglavarstvo u Pulu.

Za hrvatske učitelje neimaju novca!

Zemaljski odbor u Poreču javio je c. k. zemaljskomu šk. vieću za Istru, da nemože pristati, da se povisi u I. plateni razred nadučitelj hrvatske pučke škole u Buzetu.

To se razumije, da gospoda kod zem. odbora neimaju novca za hrvatske pučke učitelje. Hoće li i ovu spraviti sl. c. k. zem. škol. vieće mučke — u džep?

Raspis natječaja. Razpisan je natječaj za sliedeća učitelj. mjesta: 1. mjesto ravnajućeg učitelja II. reda u Plominu sa nastavnim talijanskim jezikom, a hrvatskim kao predmet. 2. na učiteljsko mjesto II. reda i mjesto poduciteljice u sv. Petru u šumi. Nastavni jezik hrvatski, talijanski kao predmet. 3. mjesto ravnajućih učitelja III. reda u Gologorici, Kašćergi, Pazu i Vranji. Nastavni jezik hrvatski, talijanski kao predmet. 4. mjesto učiteljice III. reda u Tinjanu. Nastavni jezik hrvatski i talijanski. 5. mjesto ravnajućeg učitelja III. reda u sv. Nedjelji na Labinšćini. Nastavni jezik hrvatski i talijanski. 6. mjesto nadučitelja II. reda i mjesto poduciteljа u Pićnu. Nastavni jezik hrvatski i talijanski.

Beriva ovih mjesta označena su u pokr. zak. od 9. oktobra 1901. br. 35. Rok natjecanja do 15. jullja t. g. Molbe šalju se na c. k. kot. šk. vieće u Pazinu. Molitelji za mjesta ravnajućih učitelja moraju imati ispit i iz vjeronauka. Nadalje:

1. a) mjesto učitelja II. reda na peteroraznrednoj školi u Kastvu.
   b) mjesto učitelja III reda na peteroraznrednoj školi u Kastvu.
2. mjesto rav. učitelja II. reda na jednoraznrednoj školi u Mošćenicama.
3. mjesto rav. učitelja III. reda na jednoraznrednoj školi u Vodicama.

Učevni jezik u ovim školama jest hrvatski.

Molbe imadu se podnieti propisanim putem na c. k. kot. šk. vieće u Voloskom do 28. junija 1905.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlane preko naše uprave:

Gosp. Ivan Medvedić daruje kruna 13 sabranih na zabavi podružnice sv. Cirila i Metoda na Boljunskom polju.

Gosp. Josip Sirotić učitelj u Slumu sabrao je kruna 7 u kući gosp. Ladislava Tonkovića kapelana u Slumu.

Gosp. Ljudevit Tomičić, Trst, daruje kruna 20 usljed proglasa na narod.

Gosp. Nikola Valjalo, činovnik rafiner. petroleja, Paszova daruje kruna 5.

Ukupno danas . . . . . K 45·—
Na račun ove g. izkazanih . . „ 695·90
Sveukupno K 740·90

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Nikola Valjalo, činovnik rafin. petroleja, Paszova daruje kruna 5.

Ukupno danas . . . . . K 5·—
Na račun ove g. izkazanih . . „ 129·40
Sveukupno K 134·40

POZOR!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za 2·80 for.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica prisiljen sam veliku zalihu cipela raspačati duboko izpod tvorničke ciene. Zato prodajem svakomu 1 par cipela za gospodu i gospodje od kože na podvez sive ili crne galoširane s jakim obšivenim podplatom iz kože, nadalje 1 par modernih cipela za gospodu i gospodje sa paspoil veoma ukusne i najnovije izradbe za ljeto izradjene veoma liepo i lagane. Veličina u cm. **Sva 4 para stoje samo 2·80 for.** Naručbe se obavljaju ili uz odaslanje novca unapried ili uz pouzeće

S. URBACH, export cipela;
Krakov, br. 195.

Dozvoljuje se zamiena i novac se vraća, zato je svaka pogibelj izključena.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije **Anton Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Najbolje osvježujuće piće daju

Maršnerovi pjeneći limunovi bonboni

Najbolji samo iz ovom zaštitnom markom.

ukus malina, citrona, jagoda, metice i trešnjah.

Prvo dioničko društvo tvornice orientalskih slatkiša i čokolade

prije

A. MARŠNER,

Kralj. Vinogradi. — Prag.

Ferdinandova ulica.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti prebavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, kratkih i natalnih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekuhano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Javna zahvala.

Ganuta srca duboko hvalimo svim onim, što nas pri gubitku mile nam

majke,

odnosno supruge, bilo živom riečju bilo milim perom nastojahu utješiti u velikoj boli i žalosti, što nas je snašla.

Posebnu harnost dugujemo veleč. gg. Franu Žic župniku i Dinku Lindarić pomoćniku, koito i ČČ. OO. Franjevcem iz Košljuna, što su nam pokojnicu u dugoj bolesti opetovano providjali utjehami sv. naše vjere, te blažili tuko njezi i nama težki razstanak, kojemu smo išli u susret a kojega se odgoditi nije više moglo. Srdačna hvala svima, koji su prisustvovali sprovodu i dopratili nam majku do groblja. Na osobiti nas je način ganula ljubav, što nam ju izkazaše članovi občinskoga odbora u Baški.

Svima budi ovdje izražena naša svesrdna hvala. Bog plati!

PUNAT, dne 16. junija 1905.

Pop Ante Andrijčić
za se, otca, braću, sestre, svake i svakinje.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhovanje, boli i grčeve, pospješuju bolju prohavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liče sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravišе: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Odlikovana

svjećarna na paru

J. KOPAČ

„Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svieće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svieće za pogrebe, za božićna drva, voštени svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Vinogradari pozor!

Ako želite prištediti 50% zahtjevajte uviek.

SUMPOR

iz sumpornih rudnika **Trezza-Albani Romagna.**

Ovaj sumpor je od zajamčene finoće.

Oznake: Zviezda $^{60}/_{62}$, Tri zviezde $^{65}/_{70}$ — Extra 1ª $^{72}/_{76}$ — Provjetren $^{90}/_{95}$ najveća finoća Tubo Chancel. Na vrećama je otisnuto ime rudnika.

Ne pouzdajte se i odbijte sumpor što vam ga nudja u vrećama bud od jute bud od pamuka sa nadpisom na etiketi: Rimini, Cesena, Doppio Raffinato Romagna, Primarie Raffinerie di Romagna, itd., jer a njima su samo odpadci sumpora, krupni iz Sicilije od 50, 52 stupanja a najviše 54, i taj sumpor ne preporučaju poljodjelski zavodi jer štetan za ekonomiju poljodjelca. — **Kušajte i ispitajte** kod sumporanja sumpor **Trezza-Albani** bilo jednostavni bilo bakrenasti do 3% i 5% i uvjerit ćete se o pravoj istinitosti, da je ovaj sumpor po svojem obradjivanju najekonomičniji i po tom najbolji što je mogla nova sumpornasta industrija izumiti na korist izmorenog vinogradara.

Graziadio Cicuto — Pula,

zastupnik u Istri sumpornih rudnika Trezza-Albani.

Jedini proizvadjači pravih sumpora iz Romanje.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

preporuča

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za veličastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina.** – Ciene su od K 60·— do K 260·—

ZAPISNIK

XVII. redovite glavne skupštine Kotarske Gospodarske Zadruge

Volosko – Opatija

držane u Mošćenicah, dne 25. maja 1905. u dvorani Velebit.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješlaj tajnikov.
3. Izvještaj blagajnikov.
4. Praktično predavanje o gospodarstvu po putujućem učitelju g. I. Sancinu.
5. Ini predlozi.
6. Izždriebanje gospodarskog orudja.

Predsjeda:

Predsjednik *g. Viktor Tomičić.*

Prisutni:

Podpredsjednik *g. Fran Škalamera.*

Tajnik *g. dr. M. Trinajstić.*

Blagajnik *g. V. Mavričić.*

Odbornici: *gg. Juraj Barković, Galović-Perišić Ivan, Mavrović Josip, Barković Ivan, Škalamera Anton* i *Franković Petar.*

Točka 1.

Pozdrav predsjednika.

Predsjednik konštatuje da je bila skupština redovito sazvana i otvara ju veseo što vidi sabran velik broj članova, žaleć samo što nije došao nitko iz Lovrana, Ike i Poljana. Ova je skupština bila ove godine opet sazvana ovamo u Mošćenice s razloga, što su prije bile dvie redom sazvane u Berseču te se je htjelo tim izjednačiti je. Prekinulo se sa starim običajem, da se sazove skupštinu u nedjelju ili blagdan najprije za to da se svakomu olahkoti vršenje svojih kršćanskih dužnosti a pak i za to da bude moguće mirno i bez pretrga razpravljati o zadružnih poslovih. Gg. članovi se sjećaju dobro, da se je prošlih godina moralo svaki put pretrgavati skupštinu, da uzmognu poći na sv. misu, a kad su se vraćali u dvoranu sililo se svima, da se dovrši čim prije, jer vrieme bilo dosta odmaklo. Istina je, da kada se drže skupštine u težatne dane ne mogu članovi raditi na svojem polju, ali se ipak nesmije držati izgubljenim onaj dan, kad se dodje na skupštinu. Sastajuć se ovako barem jedan put na godinu, imaju gg. članovi prilike, da se porazgovore u raznih gospodarstvenih potrebah našega kotara, čim se u svim budi sviest, da su u mnogo stvarih upućeni jedan na drugoga i da zadružnim radom koriste u prvom redu samim sebi. Za to se dan potražka glavne skupštine ne smije nipošto smatrati izgubljenim danom.

U minuloj godini zadruga nema da požali gubitka nijednoga člana, jer nije nitko ni umro ni odstupio. Pristupilo je novih, ali malo. Nade je da će do godine više.

Veseo je što može ovdje pozdraviti putujućeg učitelja g. Sancina, kojega svi dobro poznaju i rado vidjaju u svojoj sredini i koji se je danas ovamo potrudio da prisutne članove pouči u gospodarstvenih pitanjih. Dao Bog te ga vidjeli što češće!

Umoli na to tajnika, da izviesti o radu u minuloj godini.

Točka 2.

Izvještaj tajnikov.

Tajnik pročita sliedeće izvješće:

Minula godina 1904. bila je za našega poljodjelca jedna od najnepovoljnijih. Prije oštra zima, a za tim neprestane kiše do mjeseca junija priečile su, da se vinogradi i njive urede. Kad se je tomu kako tako doskočilo bilo, nastupila je duga i velika suša, te je izgorilo skoro sve. Negdje je za nevolju nadošla još i tuča, da potare i ono malo, što je bilo odolilo i kiši i suši.

Posliedica svega toga je bila bieda, koja se je ćutila i ćuti jošte, kako drugdje, tako i kod nas.

Najviše su dakako trpile njive i pašnjaci, te je nastala velika nestašica krme za blago. Mnogi gospodari bili su prisiljeni, da dio svoga blaga prodadu, jer, da prehrane sve, nije bilo dosta ono, što se spremilo, a da nakupe druge krme nije bilo dovoljno sredstava.

Za onoga, koji ne može svoj posjed sam svojom obitelji obradjivati, te je prisiljen da uzme u najam drugih težaka, nastala je još jedna ljuta nevolja. Svi smo se pomamio za dobitkom u Americi, te nam odoše najbolje radne sile. Oni, što su ostali, povisili su svoje zahtjeve, te je posjednik morao plaćati težake po K 2 i 3 i još im davati dobar napitak ili čak i hranu. Nastalo je za naše poljodjelstvo vrlo kritično doba, i bude li pošlo ovako napried opustieti će naša polja, jer će je moći držati u redu samo onaj, koji ima toliko posjeda, da ga može obradjivati sam sa obitelju bez tudje pomoći i onaj, koji ima toliko imetka i novca, da može za svoju zabavu i veselje žrtvovati nešto ulažuć u zemlju bez nade u kakovu korist.

Gdje takovi odnošaji vladaju ne mogu ni poljodjelske udruge cvasti onako, kako bi se želilo, jer se obća nevolja odrazuje u njihovom djelovanju stegnutom silom okolnosti.

Uzprkos svemu tomu naša se je zadruga silila kolikogod je mogla, da ne sustane ni najmanje u svojem djelovanju.

Uvjet pravom gospodarskom napredku jest, da zemlja ima u sebi dovoljnu množinu hranivih stvari, da rastline nadju uviek u njoj u obilnoj mjeri svega, što njim treba, da niknu, uzrastu, procvatu i okite se plodom. Imajuć to pred očima zadruga se je trsila, da preporuča i širi uporabu umjetnog gnoju, pošto domaćega nema u potrebitoj mjeri, i pošto kada bi ga i bilo, on nema u sebi potrebitih hraniva ili, ako je i ima, nema je onoliko, koliko jih razne rastline trebaju. Kod nas se uporaba umjetnih gnojiva preporuča takodjer s razloga, što ga se laglje raznaša u vinograde i u pašnjake, koji leže u briegu i do kojih se ne može cestom, a takovi su skoro svi.

Uporaba tih gnojiva počima sve više hvatati maha i sve više raste. To se vidi i po računih zadruge, koji i ove godine izkazuju veći promet u stavci umjetnih gnojiva.

Do sada se upotrebljavalo samo čistoga superfosfata za pašnjake, a ove godine je više posjednika počelo rabiti takodjer pepelično-amonijačnog superfosfata za loze.

Preporučujemo i drugoj gospodi članovom, da se umjetnimi gnojevi čim više okoriste, jer, uzaludu, danas bez njih nema govora o razumnom gospodarstvu.

Ta je uporaba tim potrebitija što nam sve više i više vinograde hara novi neprijatelj loza — filoksera. Jedno od sredstva, kojim da održimo loze više u životu jest njezino dobro gnojenje. I kod nje se obistinjuje što i kod ljudi, da čovjek čil i krepak laglje i bolje odoli bolesti, nego li slabić. Dakle hranimo bolje trs, ako hoćemo, da nam više uztraje i ne služimo se u tom samo štajskim nego i umjetnim gnojem.

Filoksera, koja se u našem zadružnom kotaru najprije pojavila u mošćeničkoj Drazi, bila je od zadružnoga tajnika dne 19. augusta 1904. pronadjena takodjer u Poljanah. Tako eto žalibože dva najljepša vinorodna kraja su postala ognjištem filoksere.

Zadruga je po svojoj dužnosti odmah to prijavila c. k. kotarskoj oblasti, koja je dala obaći poljanske vinograde od vladinog tehničkog organa i taj je ustvrdio, da su poljanski vinogradi već nekoliko godina okuženi filokserom.

Nema dvojbe, da se trsni ušenac već i u drugih krajevih djelokruga naše zadruge taji, te je s toga svim vinogradarom bez iznimke red, da se obskrbe amerikanskom lozom i tim predusretnu i umanje posljedice njegove pojave i zaraze. Nekada je bio on veliko strašilo, ali danas, gdje se znade da imamo proti njemu veliku i sigurnu obranu u cieplјenju domaće loze na amerikanskoj, ne zadaje ni polovicu straha; samo treba se, dakako na doba pripraviti i trs razumnije gojiti.

Zadruga je i u obskrbi amerikanskih loza pošla članovom u susret i na ruku. U tu svrhu ne samo da uzdržaje u Berseču nasad amerikanskih loza, odakle jih je lani oko 20.000 razdala, nego je takodjer za više članova nabavila oko 2000 loza cieplanih sa finimi vrsti groždja za vino i groždja stolnoga, koje se za nas obzirom na blizinu Rieke i Opatije, osobito preporuča.

Žalibože naši su vinogradari prisiljeni, da si cieplјene loze nabavljaju izvana, jer ima u kotaru vrlo malo ljudi, koji bi bili izvježbani u cieplјenju.

Da se toj nestašici doskoči, zadruga je bila umolila vladu, neka dade ili u Berseču ili gdjegod drugdje držati redoviti tečaj od nekoliko dana, kako se to drži godimice po dva puta u Krku, i kako se to u Dalmaciji drži na četrdeset raznih mjestih. U tom bi se tečaju učilo ljude cieplati i gojiti amerikansku lozu. Na tu našu molbu nismo do danas dobili nikakova odgovora.

Zamoljenu i obećanu podporu od Kr. 300 za uredjenje uzornog vinograda u Drazi smo primili koncem maja lanjske godine, te smo mogli odmah pristupiti na izvedenje naše želje istom ove godine, kad nam je vlada poslala takodjer potrebiti broj cieplanih loza.

Bilo se naumilo još lani nasaditi oplemenjenih loza takodjer u zadružnom vrtlu u Berseču i vlada nam je bila poslala u to svrhu cieplanih loza, nego te su pošle izgubljene na željezničkoj postaji u Matuljah, gdje jih je dignula osoba do sada nepoznata. Što se nije učinilo lani, učinilo se ove godine sa novom pošiljkom loza.

Znano će biti svima, da vinogradi zaraženi filokserom jesu prema većoj ili manjoj zarazi, oprošteni djelomice ili posvema od poreza. U tom se pogledu uputilo mnoge posjednike u Drazi i poredovalo so, da njim porez bude oprošten; to se je i postiglo uzprkos tomu što občina u Mošćenicah u tom pogledu nije htjela sudjelovati, kako je po zakonu bila dužna.

Zadruga će to ako treba i ove godine učiniti.

U Mošćenicah se je počeo širiti glas, da zaraza u Drazi nije filoksera, nego da je to posljedica ladruna i bacalo se je sumnju na neke naše odbornike, kao da bi oni htjeli drugotnom kojom svrhom prikazati zarazu kao filokseru i tim zavaravati puk. Da se ne bi ljudi dali timi glasovi zavesti i uspavati u borbi proti filokseri, odbor je izposlovao putem c. k. kotarskog poglavarstva, da se širenju toga glasa na put stane.

Od onda je taj glas doista ušutio i ljudi se dali svojski raditi oko obnove svojih vinograda, tako da se skoro sva zaliha amerikanskih loza u zadružnom vinogradu u Mošćenicah potrošilo.

Da jih uputi u gojenju loza, bio je lani putujući učitelj poljodjelstva, gosp. Sancin, jedan put u Berseču i u Mošćenicah, i od te pouke crpili su mnogi koristi. Nego pouka dana jedan put i dva puta na godinu, onako letimice, ne odgovara ni najmanje potreb. U tom pogledu ne će biti bolje, dok ne bude u svakom sudbenom kotaru po jedan učitelj, kako je to naša zadruga skupa sa drugimi molila, kako je to bilo i u saboru priznato i kako to sama vlada priznaje. Jedan sam čovjek ne može i uz najbolju volju nikako služiti tri sudbena, a kamo li će tri politička kotara.

U borbi proti peronospori i proti pepelu išla je zadruga članovom na ruku nabavom četrnaest novih škropilnica te sumpora i modre galice.

Ova skupna nabava bila je ograničena sa samih 38 kvintala sumpora i 8 kvintala modre galice, jer kod nas nije žalibože još toliko prodrielo uvjerenje o koristi skupne nabave, da bi članovi putem zadruge nabavili sve ili glavne svoje gospodarske potrebće. Zadruga nabavlja i nudja samo dobru robu, a po cieni, u kojoj su sadržani samo gotovi troškovi bez pare dobitka. Ipak mnogi članovi ne pitaju kakova je to roba, nego idu obijati pragove raznih preprodavaoca i obskrbe se ondje, gdje njim se ponudi roba za krunu dvie jeftinije. Njih je malo mar za to, kakovu robu kupe, samo da prištede koju krunu. A! u istinu oni je ne prištede, nego potroše više, jer prije svega prostije robe, pa bio to sumpor ili modra galica, uporabi se više, nego finije, dakle se gubi u množini; i za tim, jer se prostijom robom ne polući uspjeha, što ga se polući finijom robom, pače više puta se izgubi i novce i trud.

Jer zadruga sa skupnom nabavom ne traži svoje koristi, nego korist članova, nadamo se, da će se pomalo i kod nas probuditi zadružna sviest, te će se članovi više, nego do sada, znati koristiti skupnom nabavom. Odbor će i unapred rado posredovati u tom smieru koliko bude mogao.

Vršeć zaključak posljednje glavne skupštine, odbor je podnio na c. k. ministarstvo obrazloženu predstavku, da se u novom ugovoru sa Italijom ne dozvoli nikakve pogodnosti za uvoz talijanskog vina, nego neka se na nj' udari carina od 24 forinta u zlatu.

To je, hvala Bogu, zadnja predstavka, koju smo u tom pogledu podnesli, jer je klauzula, koja je našim vinogradarom toliko škode nanesla, bila ukinuta i ne će se valjda nikada više uzpostaviti. To se mora zahvaliti jedino sveobćem vapaju u ovoj i drugoj polovici države. U tom vapaju, kako Vam je poznato, čuo se je dva puta i naš glas.

Najavljen nam je bio vladin korak za unapredjenje poljodjelstva u našem političkom kotaru. Taj bi se korak sastojao u tom, što bi ona dala kroz četiri godine svakogodišnje subvencije od Kr. 1200 za nabavu bikova, Kr. 300 za nabavu nerasta i krmača, Kr. 500 za nagradjivanje racijonalno sagradjenih staja, Kr. 500 za nagradjivanje racijolno sagradjenih gnojišta i Kr. 1000 za uredjenje uzornih livada i pašnjaka.

Ako i nije baš velika stvar, al se je zadružni odbor i tomu poveselio, te je upitan u tom pogledu za svoje mnienje, izjavio kako i gdje bi se morale one podpore upotriebiti.

Tomu je već skoro godinu dana, al kako su javna kola bila nekako do zadnjega časa zakrkla, nije se čulo, da bi se bilo gdje koraknulo napried.

Imali smo u kotaru jednu jedinu naskočnu postaju za goveda, i to u Berseču. Ta je bila prazna dvie godine, jer lani nije nam gospodarsko vieće bilo dalo bika, pošto se sav raspoloživi novac bio upotriebio za nabavu bikova pasmine za rad. Navjestilo nam je, da će nam ove godine poslati bika mliečne pasmine, ali žalibože, kad je imao bik amo doći, nije se našlo tko da ga uzme, jer su ljudi bili bez krme u štali. Tako je naša naskočna postaja i treću godinu bez bika.

Ako se nadje koji bi voljan bio preuzeti bika, moliti ćemo, da nam ga se prilikom druge nabave bikova dade.

Isto tako smo nesretni bili i sa svinjskom naskočnom postajom u Berseču, jer se nerast i krmača pokazalo oboje jalovo.

Nasuprot je liepo uspjela postaja u selu Jankovići, ozgor Voloskoga, gdje se u dva puta imalo po dvanajst

glava ploda, koje su ostale u kotaru. Ako bi koji htio otvoriti gdje god koju naskočnu postaju neka se javi i zadruga će mu biti na pomoć, da to postigne.

U Borseč se dalo jednog praza bergamaške pasmine. Polag obaviesti primljenih uspieh odgovora doniekle nadam, nego treba nastaviti pokus još nekoliko godina, da se vidi je li se za naše krajeve i za naše potrebe preporuča križanje sa onom pasminom.

Sjećat će se gg. članovi, da se je u dvih zadnjih skupštinah razpravljalo o osnuću družtva za osiguranje goveda. Prihvatili smo prvi put jedna pravila i drugi put je preinačili po uputi c. k. ministarstva, te je podnesli na 30. marča 1904. iznova na potvrdu. Već je evo godinu dana i dva mjeseca, a mi još nemamo nikakova riešenja. Zadružni tajnik, nalazeć se prošloga novembra u Trstu, pošao je na namjestničtvo, da se obaviesti o uspjehu i ondje mu se reklo, da je došlo riešenje od ministarstva, da se prevadja na hrvatski jezik primjerak pravila, koja bi mogla vriediti za sve krajeve u Istri, i da će nam se to čim prije poslati. Čekamo pô godine i više taj primjerak, al ga još ne dočekasmo!

Možda je to zakašnjenje u savezu sa zaključkom zemaljskog sabora, kojim se hoće pod okriljem zemaljskog odbora uvesti osiguranje goveda za cielu Istru. Nego pošto to zemaljsko osiguranje ne će biti prisilno i pošto nije nimalo vjerojatno, da će se naši ljudi pustiti uplesti u mrežu, koja bi se putem osiguranja blaga htjela oko njih baciti, to nije bilo nikakova razloga, da nam se iza godinu dana ne odgovori ili bielo ili crno.

U početku se spomenulo biedu, u kojoj se nalazi naš kotar skupa sa mnogimi drugimi u Istri i u državi. Vlada je htjela priskočiti u pomoć i pozvala občine i zadruge, da se izjave o potrebi i o tom kako i čim bi se dalo toj občoj biedi doskočiti. Naša je zadruga bila takodjer pozvana i sudjelovala je kod odnosnoga povjerenstva po svojem podpr. dsjedniku, koji je podnio shodne predloge. Žalibože od svega toga nismo imali u kotaru ni najmanje koristi, jer bi reć, da je i vlada više htjela, nego li je mogla.

Bio je razpisan natječaj za nagrade u pošumljivanju gorskih golotinja. Akoprem se je to dalo po povjerenicih svuda razglasiti nije se nitko prijavio.

Kako svake godine, tako nam je i lani Posujilnica na Voloskom podielila K 50 podpore. Na tom i na inače nam podieljenom kreditu za skupne nabave, neka joj bude ovim izrečena naša svesrdna hvala.

Izprosili smo takodjer od zemaljskoga gospodarskoga vieća K 75 podpore za nabavu raznih gospodarskih knjiga, čim će se udariti temelj našoj zadružnoj knjižnici.

Isto vieće nam je dalo K 150 pripomoći za nabavu škropilnica.

Budi i njemu izrečena ovim hvala

Podnešenih i riešenih spisa bilo je lani svega skupa 158.

Broj članova, koji je koncem godine 1903. bio 169, porasao je do konca godine 1904. za 10 novih, tako da nas je bilo onda ravno 180.

Nije ni iz daleka ono, što bi mi želili i što bi, da je u nas nešto više zadružnoga duha, moralo biti, ali budimo zadovoljni, da u ovih prilikah, ako i pomalo, ali ipak rastemo od godine do godine u broju.

Budi preporučeno svim gg. članovom, da nastoje čim više zadrugara u naše kolo nagovoriti.

Čim nas bude više pravih članova, koji budu imali pravoga zadružnoga duha, tim će više zadruga napredovati i nositi koristi svima skupa i svakomu pojedincu.

Predsjednik upita je li ima tko što prigovoriti ili opaziti.

G. Barković Juraj predloži, da se primi izvješće do znanja i zahvali predsjedničtvu na radu.

Taj predlog bude primljen jednoglasno.

Točka 3.

Izvještaj blagajnikov.

Pozvan od predsjednika, blagajnik pročita obračun za minulu godinu 1904., koji glasi:

DOHODAK:

1. Preostatak od god. 1903.	K	70·48
2. Pristupnine	„	7·—
3. Članarine	„	273·60
4. Lovske karte	„	333·67
5. Globe	„	—·—
6. Podpora od posujilnice na Voloskom	„	50·—
7. „ „ zemaljskoga gospodarskoga vieća za nabavu škropilnica	„	154·—
8. Podpora od namjestničtva za uzorni vinograd u Mošćenicah	„	300·—
9. Posude primljene	„	—·—
10. Prodaja gnojiva	„	420·20
11. Prodaja modre galice i žvepla	„	770·34
12. Dohodak od vrtla	„	37·20
13. Naknada troška za prevoz nerasta	„	55·22
Ukupno	K	2471·71

POTROŠAK:

1. Nagrada pisaru	K	30·—
2. Tisak izvještaja za god. 1903.	„	54·—
3. Upravni troškovi	„	30·88
4. Posude povraćene	„	604·82
5. Gnojiva plaćena	„	404·85
6. Modra galica i žveplo	„	446·13
7. Nabava novih škropilnica i popravak starih	„	478·02
8. Najamnina vrtla za god. 1903.	„	70·—
9. Radnje u zadružnom vrtlu	„	141·58
10. Razni troškovi	„	57·40
11. Saldo	„	154·03
Ukupno	K	2471·71

Nakon razjašnjenja, što su jih dali predsjednik, tajnik i blagajnik kod pojedinih stavaka obračuna, skupština ga odobri i podieli odboru absolutorij.

Blagajnik pročita za tim proračun za god. 1905., kako ga je odbor sastavio i protumači svaku stavku.

Taj proračun glasi:

DOHODAK:

1. Preostatak od god. 1904	K	154·03
2. Pristupnine	„	10·—
3. Članarine	„	500·—
4. Lovske karte	„	330·—
5. Podpora Posujilnice	„	50·—
6. Posuda primljeno	„	2500·—
7. Podpora za nabavu knjiga	„	75·—
8. Prodaja gnojiva	„	400·—
9. „ modre galice	„	450·—
10. „ žvepla	„	4300·—
11. „ lova	„	275·—
12. Prihod vrtla	„	150·—
Ukupno	K	9194·03

POTROŠAK:

1. Nagrada pisaru za god. 1904.	K	30·—
2. Tisak zapisnika glavne skupštine	„	50·—
3. Upravni troškovi	„	50·—
4. Posuda povraćena	„	2500·—
5. Gnojivo	„	400·—
6. Modra galica	„	320·—
7. Žveplo	„	4500·—
8. Najamnina vrtla	„	70·—
9. Uredjenje vinograda u Dragi	„	300·—
10. Radnje u zadružnom vrtlu	„	500·—
11. Nabava knjiga	„	75·—
12. Nabava lova	„	275·—
13. Popravak starog orudja	„	124·03
Ukupno	K	9194·03

Otvorena o tom razprava nitko se ne javi, te bude cieli proračun odobren kako i predložen.

Točka 4.

Praktično predavanje.

Gospodin Sancin, stupiv do predsjedničkog stola, pozdravi skupštinare i iztakne prije svega korist i potrebu gospodarskih zadruga, u kojih ima mjesta svakomu, koji u občem dobru hoće da i svoje dobro traži. Ne bi smjelo biti poljodjelca, koji nije član koje zadruge. Pozivlje prisutne, neka nastoje, da se broj članova čim više poveća.

Za tim stane predavati o postanku i razvitku filoksere, koja je i ovim kotarom zaredala, tumačeć kako ona trs uništava i kojim se načinom možemo od nje obraniti gojenjem amerikanske loze i navrćanjem naše domaće na istu.

Razloživ koliko ima vrsti amerikanskih loza i koje su vrsti za naše zemlje najbolje, stane učiti kako se ciepa naša domaća loza na amerikansku. Na rozgah, što jih je na stolu imao, pokaza svim kako se ciepa na zeleno. Za njim su stali i mnogi prisutni ciepati, pri čem jih on putio.

Iza toga protumači što je peronospora, kako nastaje i kako se širi, te kako se vinogradar od nje obraniti može. To isto učini za pepel ili odium.

Zaključi pobudom na racijonalnije gojenje loze i na širenje plemenitijih vrsti putem ciepanja na amerikanskoj podlozi.

Prisutni članovi, koji su pomno pratili zanimivo predavanje učiteljevo, stali ga pitati potanja razjašnjenja ob onom, što je rekao i o drugom, što zasieca u vinogradarstvo, a on njim je na sve jasno i bistro odgovorio.

Dotaknuo se je i zakonskih odredaba o polakšicah u plaćanju poreza na vinograde obnovljene amerikanskom lozom. Nekoji članovi primjete, da obnova vinograda stoji mnogo novaca i truda, te da bi morala i vlada priskočiti vinogradarom u tom na pomoć. Na to njim on protumači kako obstoje zakoni, po kojih vlada može dati pripomoć u pokrajinah, gdje i ove daju nješto u to ime. To se doista i dogadja u Dolnjoj i Gornjoj Austriji u Štajerskoj, u Kranjskoj i u Goričkoj i drugdje. U Istri, toga žalibože nema jer pokrajina neće ništa da dade.

Dr. M. Trinajstić pripovjedi što su sve hrvatsk zastupnici na zemaljskom saboru poduzeli za to da s i u Istri omogući izdanje pomoći u obliku bezkamatnih posuda za obnovu vinograda. Po tri puta su podnesl shodne predloge u tom obziru, ali sva tri puta bili s njihovi predlozi ili preinačeni ili odbijeni. Jedan put s oni od većine obećali dati samo potrebite loze, a pital da vlada dade sve novce; drugi put, natjerani da ipat nešto novca obećaju, obećali su dati 30.000 kruna, ak jih vlada dade 100.000. Kad je pak vlada rekla, d nemože dati 100.000, nego da će jih dati 55.000, ond su se povukli i rekli: ne, mi ćemo dati 30.000 sam ako vlada dade 100.000, inače ništa.

Tim se je čakako odbilo i ono malo, što je vlad davala razmjerno prema onomu, što je pokrajina nu djala. Tako su naši siromašni vinogradari izgubili svega skupa 85.000 kruna, to jest 55.000 od vlade i 30.00 od pokrajine. To bi bilo svakako malo na toliko njih ali je bolje išta, nego ništa.

Reklo se je da pokrajina sa onimi 30.000 kruna daje više nego smaže, al se je ipak nekoliko dana za tim našlo odkuda darovati 10.000 kruna družtvu Lega Nazionale!

On je uvjeren da će naši zastupnici i nadalje zagovarati misao, da se putem bezkamatnih zajmova za obnovu vinograda pomogne siromašnim vinogradarom i da ne će sustati, dok ne uspiju.

Fran Škalamera preporuči, neka se ponovi predlog i uzradi sve što je moguće, da se dođje do podieljivanja tih zajmova, jer su puku zbilja veoma potrebni.

Točka 5.

Ini predlozi.

Barković Juraj tuguje što se nije našao tko da uzme bika. Priznaje da je tomu u velike kriva ovogodišnja nestašica krme, ali, misli, da će biti tomu krivo takodjer to, što članovi zadruge nisu plaćali nikakove pristojbe za naskok, te voditelj nije bio dovoljno naplaćen za svoj trud i pogibelj. On preporučuje, da se u buduće pogodbe umetne uviek, da i članovi imaju plaćati barem polovicu obične pristojbe za svaki naskok. Tim će ipak nešto više priteći voditelju postaje, pa će se onda lagje naći čovjeka voljna primiti vodjenje postaje.

Predsjednik odvrati, da će se na to imati obzira kod sklapanja buduće pogodbe, nego veli, da to ne ovisi toliko o predsjedničtvu i odboru zadruge, koliko o gospodarskom vieću, koje bika daje i uvjete ustanovljuje. U koliko je njemu poznato, u pogodbi, što ju voditelj sklapa, nije rečeno, da su članovi zadruge prosti od plaćanja pristojbe, pa neka se voditelj drži pogodbe i pita od svakoga plaću za naskok.

Jer je velika šteta što u cielom djelokrugu naše zadruge nema jednog bika, te su ljudi prisiljeni poći daleko sa kravami, preporučuje, neka se svi brinu da se nadje čovjeka voljna i sposobna za vodjenje postaje. Taj čovjek ne treba da bude baš član zadruge.

Dr. M. Trinajstić, spomenuv kako su danas svi pomno i rado slušali liepo predavanje gosp. učitelja, predoči koliko bi koristi naši poljodjelci imali, kada bi mogli često čuti ovakove pouke, ali ne samo ovako u zatvorenoj sobi, nego svagdje, a najviše u svojem polju, u svojem vinogradu, u svojoj konobi, u svojoj štali i u svojoj kući. To je sada posve nemoguće, jer ima u Istri premalo učitelja poljodjelstva i svatko ima preogroman kotar. Tako n. pr. naš gosp. učitelj ima cieli voloski i koparski kotar i veći dio porečkoga kotara. U takovih prilikah on može doći do nas najviše jedan dva puta na godinu, a s tim je nama veoma malo pomoženo.

Pitali smo mi i pitali su i drugi, da se dade po jednog učitelja za svaki sudbeni, ili, za sada, berem za svaki politički kotar; ali žalibože naše molbe nisu bile uslišane i nema izgleda da budu tako brzo.

Jer je pa sila i potreba skrajna, on predlaže, da se naša zadruga obrati predstavkom na sve občine u kotaru, da bi se one složile i na zajedničke troškove uzele u službu jednog putujućeg učitelja poljodjelstva i ujedno molile vladu i pokrajinu, da i one štogod sa primjerenom podporom pripomognu.

Više prisutnih članova podkriepiše shodnost i potrebu takova koraka.

Kod glasovanja bude taj predlog jednoglasno prihvaćen.

Točka 6.

Izždriebanje gospodarskog orudja.

Medju članove prisutne bilo je izždriebano 27 noževa Kund, od kojih je dva darovao gosp. učitelj.

Iza toga predsjednik zatvori skupštinu u 1 sat po podne, zahvaliv prije svega gosp. učitelju Sancinu na trudu, što si ga je dao, da posjeti ovu skupštinu i da drži onako poučno i zanimivo predavanje, pak svim članovom, što su se tako mnogobrojno odazvali, zaželiv, da njim ovogodišnji trud u njihovih vinogradih i njivah bude blagoslovljen obilatim plodom

Viktor Tomičić, predsjednik.

Dr. M. Trinajstić, tajnik.

Broj 26. Pula, u četvrtak dne 29. junija 1905. God. XXXVIII.

NAŠA SLOGA

oglasi, priposlana itd. i računaju se na temelju og cienika ili po dogovoru.

za predbrojbu, oglase itd. se naputnicom ili poli- pošt. štedionice u Beču Administraciju lista u Pulu.

naručbe valja točno oz- i ime, prezime i najbliža

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju opodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i stiniuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu dne 28. junija 1905.

Prisutno je 23 zastupnika i 2 zamjenika.

Predsjednik gosp. K. Jelušić otvori sjeduicu u 10 sati pr. podne, te se je prešlo na dnevni red:

Uzeta su do znanja slijedeća priobćenja: da je Vlah Franjo Tominić iz Jušići primljen u svezu grada Splita; da je c. k. ministarstvo željeznica dozvolilo gosp. knezu Wrede da poduzme tehničku radnju za gradnju elektr. željeznice od Cirkula do Kantride; da je zemaljsko školsko Vijeće podijelilo dopust Ivu Franki-u u Rukavcu do svršetka školske godine radi bolesti, nu da je isti preuzeo podučavanje 26. t. mj.; da je dr Poščić primio povoljnu prizivnu riješitbu u parnici Studene proti Baraku: da se je gosp. Gorup Josipu odplatilo dalnjih 2000 K glavnice sa kamati, te da će se preostatak od K 2000 isplatiti kad se primi treći obrok potrošarine od godine 1903; da se je isplatilo sa K 60 popravak pumpa na šternama Zorzići i Globići; da se je sa troškom od K 48 namjestilo putokaze Diračje-Kantrida, Kastav-sv. Matej-Klana; da se je g. Šepiću povjerilo sastav proračuna i nacrta za preudešenje bivše obć. klaonice u Kastvu u obć. zatvore; da se je upravnom vijeću u Klani vratilo nacrt o popravku crkve sv. Jerolima opaskom, da ga predade vještaku, koji će polag istog sastaviti potrebovnik, koji nek se zatim amo predloži na raspravu radi doprinosa sa strane pridr. obćine Studena; da se je umolilo upravu južne željeznice da na svoj trošak učini most kod km. 47·7 u Rubešovoj, nu ista nije se toj molbi odazvala prepustiv tu radnju obćini te se zaključuje da se molbu ponovi putem c. kr. kot. poglavarstva; da se je sa Frlan Franom mladjim sklopilo najamnu pogodbu radi kamenoloma kod tvornice „Unione" u Zametu; da se je limar Madotto izjavio da bi na školi u sv. Mateju sa ceste postavio nove žlijebove i stare otraga popravio sa K 62·40, nu na predlog savjetnika Širole zaključuje se da budu svi žlijebovi novi iz pocinkovanog lamarina uz cijenu od K 2 po tekućem metru; da je geometrički instrumenat pokvaren te da bi popravak stojao do K 120, zaključuje se, da se ta radnja obavi kod tvrdke Fromme u Beču. Poslovna godina 1904. za obćinu Kastav i pridr. Brgud, Lisac, Skalnica i Studenu bila je zaključena sa ukupnim prihodom od K 182,394·10, razhodom od K 165,766·34, dakle sa viškom od K 16,627.76. Za pokriće blagajničkog manjka pridr. obćine Skalnica i Studena uzajmila je blagajna obćine Kastav prvoj K 1291·30, drugoj K 1527·30 što će joj ove tekom godine 1905. povratiti sa 6% interesa.

Dne 14. junija t. g. obavio je obćinski financijalni odbor pregled obćinske blagajne, polak koje proizlazi da je obćinska blagajna imala viška u gotovom novcu K 686·47 para, a u državnim obligacijama i privatnim zadužnicama K 259,344.85.

Na upit župana iz Studene, upravljen na upravno vijeće u Klani, da bi se mirnim putem riješilo spor granica izmedju tih dvih obćina, te na odgovor istog vijeća i postavljenih točaka zaključuje se, da se županu Studene dade prepis tog odpisa, kojeg da saobći svojim suobćinarom, te da po tom dade obćinskom glavarstvu svoje očitovanje.

Prima se do znanja izdanu zabranu Jurju Ahelj, koji da je neovlašteno izvažao materijal sa parcele 1710, u Zametu. Prihvaća se predlog savjetnika A. Spinčića, da se zamoli c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava, da bi se ustrojila telefonska postaja kod poštanskog ureda u Frančićima. Na preporuku obć. ljećnika zaključuje se, da se nabave dvije željezne postelje za izoliranje bolestnika u slučaju kužnih bolesti.

Gospodarska zadruga u Voloskom obratila se je na ovu obćinu predstavkom, da bi se sve obćine ovog političkog kotara složile te svojim sredstvima uzdržavale jednog putujućeg učitelja gospodarstva. Sadanji putujući učitelj gosp. Sancin imade tri politička kotara, te mu nije moguće da često zalazi u naš kotar koji mu je ujedno najodaljeniji, pak time trpi naš napredak u gospodarstvu. Obćinsko zastupstvo, uvidjajuć važnost ovog predmeta, zaključuje već sada načelno, da se glede ustrojenja mjesta putujućeg učitelja predmet prihvaća uz uvjet, da bi istomu bilo sjelo u Kastvu. Glede doprinosa k plaći učitelja zaključiti će se kasnije, kad se bude predmet približavao svojem obistinjenju. Rečenoj zadruzi prepušta se dalnju akciju glede postignuća mjesta zajedničkog putujućeg učitelja gospodarstva.

Vlastnik kupališta V. Mittel na Kantridi rabi napise i redovito tiskane oglase na kojima nema niti spomena hrvatskom jeziku, te se zaključuje, da se imade u najmovnu pogodbu što će se s njime sklopiti postaviti i taj uvjet, da imade na prvom mjestu tiskati oglase i napise u hrvatskom jeziku. To isto imadu činiti i ostali zanatlije i obrtnici po cieloj obćini.

Prima se do znanja, da se je tekom god. 1904. utjeralo od piacovine sajmišta K 2660, a u tekućoj godini do sada K 1622·30 para.

Žadnjih godina opaža se, da se češće dogadjaju požari u šumah, koje prouzroče radnici iza kako su svoj posjed od korova i lišća očistili, spremili u kup i zapalili. To paljenje je štetno i po šume, jer se ne može tekom vremena stvoriti venica. Zaključuje se u smislu poziva kotarske oblasti, da se takva paljenja blizu šume zabrane, proglasiv to javno narodu.

Na cestama od Matulji k moru raste neprestano promet teških vozova i kočijaši tjeraju kola brzinom tjerajuć kola u kas, što prijeti sigurnosti prolaza pješaka. Zaključuje se, da se oglasom zabrani pod pretnjom globe vozarom teških kola voziti u kas u području ove obćine.

Prima se do znanja, da je Ružić Jakov primljen u svezu obćinarstva grada Trsta, dočim punoljetni sin Jakov i kći Antonija nisu uzeti u taj primitak.

Obzirom što vrata i prozori na školskim zgradama u Rukavcu nisu već više godina bojadisani, zaključuje se, da se to učini za školskih praznika ove godine.

Poduzetnici gradnje šterne u Skalnici priobćuju, da je ista gotova osim iskopanja kanala za tuba, što su oni voljni preuzeti sa K 1·40 po tek. metru, koju radnju im se je povjerilo i što se odobrava zaključkom, da se postavi pumpe i tube, te da se predje na kolaudaciju te šterne.

...e. Smišljeno — učinjeno. Da ja mi... g. Suchaneka bila u istinu sretna, ...uje okolnost, uslied koje su se u ...o vrieme družbine olovke toliko raz... ...te ima opravdane nade, da će našoj ...i pripasti i od njih izdašan godišnji ...d. Preporučamo najtoplije svima, da ...obito u uredima i školama služe je... ...olovkama družbe sv. Cirila i Metoda ...ru.

...i. *Družbine razglednice* bile su ogla... ...još lanjske godine, ali zbog nekih ...kih zaprieka, nisu jošte mogle doći ...met. Sada su te zaprieke uklonjene, ...nadamo, da će već ovih dana za... ...ti i to vrelo družbine privrede.

(Nastavak sliedi.)

...carevinskoga vieća.

Beč, 20. juna 1905.

...oslie punoga mjeseca pretrgnuća ...je zastupnička kuća opet sjednicu ...pak četvrtak i petak prošloga tjedna, ...r i danas ovoga tjedna.

...sjednicah prošloga tjedna bio je ...predmet razprava u prvom čitanju ...onskoj osnovi c. k. vlade, kojom ...te njeke promjene u zakonih glede ...je koli katoličkih toli grčko-iztočnih ...ika. Promjene idu za tim, da se ...mašnjemu dielu svećeničtva ponekle ...a dohodke i mirovina.

...o te zakonske osnove došlo je usljed ...oga prešnoga predloga dra Stojana ...ova, koj predlog su podpisali za... ...i skoro svih stranaka, i proti ko... ...te je čulo samo slab prigovor. Sad ...ežćih prigovora. Nije se prigova... ...nijedne strane, da se nebi imalo ...ati dohodke njekim svećenikom i ...au; pripoznalo se je potrebu toga ...anja; al se je ujedno reklo da nije ...zvana da dade sredstva za to, nego ...to imali učiniti bud biskupi i u ...ogatiji crkveni dostojanstvenici, bud ...nici stanovitoga vjeroizpovjedanja, ...m slučaju katoličkoga ili grčko... ...ga. Tu se je onda navadjalo kolike ...e imadu njeki biskupi ili nadbi... ...kolike razni kaptoli, a kolike razni ...ani, pak reklo da bi se od tuda ...pomoći siromašnijim svećenikom. ...zprave došlo je do grdnih izpadaja ...ih zastupnika. Napadali su se oso... ...todjer slovenski zastupnici napredne ...rvative stranke iz Kranjske. ...ena zakonska osnova bila je upu... ...proračunskom odboru da o njoj ...i. Tek kad taj obavi svoj posao, ...do drugoga čitanja koje je glavno ...ke zakonske osnove.

...stupnici Pogačnik i dr. te Ferjančić ...jedne i Schaik i dr. s druge strane ...i su interpelacije radi dogodjaja u ...ah dne 1. juna t. g. Domžale su u Kranjskoj. Tamo su se ugnjezdili njeki Njemci izradjujući slamnate klobuke. Narasli su njim rogovi pak su počeli tjerati politiku i izazivati domaće slovensko pučanstvo. Priredili su i njekakvu svečanost te i tu izazivali, a najbrže i napali. Morali su mnogo učiniti, jer su se i strpljivi

---

...be svega; njegovo djelovanje, njegove ...isli, skrbi i brige bile su sve usredoto... ...ene u tom njegovom i našem mezimčetu. ...ječnu blagodarnost duguje ova naša ...družba tom svom velikom pokojniku, pa ...e liepa i nježna bila misao svih nas, što ...mo za sjedište ove družbine skupštine, nova podružnice, navalila pismima na članove u Americi i drugud, skuckala primjerenu svotu i poslala ju našemu Ravnateljstvu.

I hvala toj učiteljici — ona naša podružnica nahodi se i danas jošte u životu, doklen tolike druge sa dugim nizom bavi s pram naše družbe. Evala im!

5. Družbine olovke. Češka „školska Matica" ima već odavna u prometu svoje olovke, koje joj nose liepu, godišnju dobit. Gospodin Milan Suchanek, trgovac u Zagrebu, došao je na misao, da bi se takove olovke uvele u prodaju također na korist

glava ploda, koje su ostale u kotaru. Ako bi koji htio otvoriti gdje god koju naskočnu postaju neka se javi i zadruga će mu biti na pomoć, da to postigne.

U Berseč se dalo jednog praza bergamaške pasmine. Polag obaviesti primljenih uspieh odgovora doniekle nadam, nego treba nastaviti pokus još nekoliko godina, da se vidi je li se za naše krajeve i za naše potrebe preporuča križanje sa onom pasminom.

Sjećat će se gg. članovi, da se je u dvih zadnjih skupštinah razpravljalo o osnuću družtva za osiguranje goveda. Prihvatili smo prvi put jedno pravila i drugi put je preinačili po uputi c. k. ministars na 30. marča 1904. iznova na potvr godinu dana i dva mjeseca, a mi još n riešenja. Zadružni tajnik, nalazeć se p u Trstu, pošao je na namjestničtvo, uspjehu i ondje mu se reklo, da je ministarstva, da se prevadja na hrvatsk pravila, koja bi mogla vrieditи za sve i da će nam se to čim prije poslati. Č i više taj primjerak, al ga još ne dočel

Možda je to zakašnjenje u savezu z maljskog sabora, kojim se hoće pod ok odbora uvesti osiguranje goveda za pošto to zemaljsko osiguranje ne će bit nije nimalo vjerojatno, da će se n uplesti u mrežu, koja bi se putem htjela oko njih baciti, to nije bilo n da nam se iza godinu dana ne odgovori

U početku se spomenulo biedu, u naš kotar skupa sa mnogimi drugimi u Vlada je htjela priskočiti u pomoć i p zadruge, da se izjave o potrebi i o ton se dalo toj obćoj biedi doskočiti. Naša takodjer pozvana i sudjelovala je kod renstva po svojem podpr. dsjedniku, shodne predloge. Žalibože od svega tog kolaru ni najmanje koristi, jer bi reć, htjela, nego li je mogla.

Bio je razpisan natječaj za nagra vanju gorskih golotinja. Akoprem se povjerenicih svuda razglasiti nije se nitl

Kako svake godine, tako nam je i na Voloskom podielila K 50 podpore. inače nam podieljenom kreditu za skupr joj bude ovim izrečena naša svesrdna h

Izprosili smo takodjer od zemaljs skoga vieća K 75 podpore za nabavu razn knjiga, čim će se udariti temelj našoj z nici.

Isto vieće nam je dalo K 150 pripo škropilnica.

Budi i njemu izrečena ovim hvala

Podnešenih i riešenih spisa bilo skupa 158.

Broj članova, koji je koncem god 169, porasao je do konca godine 1904 tako da nas je bilo onda ravno 180.

Nije ni iz daleka ono, što bi mi že je u nas nešto više zadružnoga duha, budimo zadovoljni, da u ovih prilikah, ali ipak rastemo od godine do godine u

Budi preporučeno svim gg. članovc čim više zadrugara u naše kolo nagovor

Čim nas bude više pravih članova, pravoga zadružnoga duha, tim će više dovati i nositi koristi svima skupa i dincu.

Predsjednik upita je li ima tko što opaziti.

G. Barković Juraj predloži, da se do znanja i zahvali predsjedničtvu na ra

Taj predlog bude primljen jednogla

Točka 3.

Izvještaj blagajnikov.

Pozvan od predsjednika, blagajnik p za minulu godinu 1904., koji glasi:

DOHODAK:

1.	Preostatak od god. 1903. . . .	
2.	Pristupnine	
3.	Članarine	
4.	Lovske karte	
5.	Globe	
6.	Podpora od posujilnice na Voloskon	
7.	„ „ zemaljskoga gospodar- skoga vieća za nabavu škropilnica . . .	
8.	Podpora od namjestničtva za uzorni vinograd u Mošćenicah	„ 000 —
9.	Posude primljene	„ —·—
10.	Prodaja gnojiva	„ 420·20
11.	Prodaja modre galice i žvepla .	„ 770·34
12.	Dohodak od vrtla	„ 37·20
13.	Naknada troška za prevoz nerasta	„ 55·22
	Ukupno . . .	K 2471·71

POTROŠAK:

1.	Nagrada pisaru	K 30·—
2.	Tisak izvještaja za god. 1903. . .	„ 54·—
3.	Upravni troškovi	„ 30·88
4.	Posude povraćene	„ 604·82
5.	Gnojiva plaćena	„ 404·85
6.	Modra galica i žveplo	„ 446·13
7.	Nabava novih škropilnica i popra- vak starih	„ 478·02
8.	Najamnina vrtla za god. 1903. .	„ 70·—
9.	Radnje u zadružnom vrtlu	

Odobrava se potrošak od K 39, za popravak ceste Ferlanija - Rubeši i doznačuje se ovdješnjoj gospodarskoj zadrugi K 52·76 para kao višak od rasprodaje amer. loza u tek. godini.

Dne 16. maja t. g. pregledalo je posebno povjerenstvo pravac šumske ceste „Opolelica“, „Jesenovac“, „Mala Piščina“, i došlo do zaključka, da bi se isto imalo graditi od Male Piščine na Ivančevo, Lesičinu, Tominićevu ograd, Pavetovu njivu, Kinkelovu ograd i Jesenovac, nu vidiv obć. zastupstvo da nije u tu svrhu odlučena podpora, prepušta predmet na riješenje u proračunskoj sjednici.

Za tjelovske procesije igrala je vojnička glazba grofa Jelačića na oběu želju naroda, nu ista koštala je nešto više, tako da se ukazuje manjak od K 40, nakon obračunanih dobrovoljnih prinosa gradjana, i koji iznos se je isplatilo iz občinske blagajne koji izdatak obć. zastupstvo odobrava.

Odobrava se provedenu razdiobu zakupnine kastavskog lova za god. 1904/1905. u iznosu od K 710, od kojih odpada na Kastav K 421, Brgud K 97, Lisac K 44, Skalnicu K 34 i Studenu K 114.

Uzima se do znanja, da je ovoj občini i gospodarskoj zadrugi ponudjeno dalnjih 103 q erarničkih posija, koje se je jurve i naručilo.

Dne 5. junija t. g. obdržavao se je povjerenstveni razvid glede gradnje električne centrale u Matulji na obć parceli 1620/131. Odaslanstvo občine izjavilo se je povoljno za tu gradnju uz uvjete naprama poduzetničtvu kako sadržani u sjednici od 14. jenara tek. godine točka 3, te da isto sa strane jugo - istočne ostavi dva metra široki put i sa sjevero - zapadne puteljak sa skalini sve o svojem trošku, te da iza centrale kupi jedan metar neutralnog tla i da dozvoli občini i nadalje rabiti kamenolom na preostalom dijelu te parcele. Občinsko zastupstvo prima to do znanja zaključkom, da se te uvjete priobći gosp. dru Stangeru, kao punomoćniku tog poduzetničtva.

* * *

Odobrava se predložene proračune za gradnju novih šterna u selu Jelovičani, Pilepići i Škurinja, te reservoira u Liscu, zaključkom, da se občina obrati molbama na Visoku Vladu i zemaljski Odbor za doznaku čim izdašnijih novčanih podpora za te vodogradnje. Občinska blagajna doprinijeti će za prve tri šterne po K 600, dočim preostali trošak u koliko ne bude namiren moljenim podporama imati će snašati interesirani občinari dotičnih sela.

* * *

Smrću J. Blečića ispražnjeno je mjesto pregledača blaga i mesa u Zametu, te se na predlog g. F. Rubeše takvim imenuje g. Monjac Frane iz Zameta 129.

* * *

Na molbe za primitak u zavičajnu svezu ove občine pomorskih kapetana gg. Romualda pl. Paravića iz Drage, občina Sušak i Rudolfa Deškovića iz Drage Mošćeničke, a pripadnika sada grada Rieke nakon podulje razprave zaključuje se, da će se obojicu primiti u svezu ove občine čim se izkažu, da su zadobili austrijsko državljanstvo i da uplate pristojbu svaki od K 100, i 2 K za izdanje dotičnog dekreta.

Prešlo se je zatim na odobrenje slijedećih javnih dražba.

Dne 21. maja t. g. obdržavala se je dražba za izradbu žlijebova šterne u Skalnici, koji su imali biti iz lima, nu pred dražbom obzirom na trajnost istih zaključilo je povjerenstvo, da isti budu od pocinkovanog lamarina. Dostaocem postao je Ivan Zuzzi sa svotom od K 527·40 para.

Odobrava se povjerenu izradbu gorivog drva u Lisini Ban Antonu i dr. za preostalu količinu od 1110 prost. metara uz cijenu od K 1·60 para, te se prima do znanja, da su ovi uzeli kao podpoduzetnika Afrić Ivana iz Zvoneće za snašanje drva do vlaka.

Za izgradbu puta do opatijske medje do sela Frlići, obdržavala se dva puta jeftinbena dražba nu bezuspješno obzirom što je proračun bio precijeno sastavljen. Občinsko zastupstvo zaključuje, da se raspiše ponovna dražba uz isključnu cijenu od K 2964, nu tekar onda kad občinari iz Bregi saberu još K 200, te da se zamoli liječilištno povjerenstvo u Opatiji za povećanje obećane podpore, kao i zemaljski Odbor za doznačenje podpore, obzirom na važnost i javnost tog prolaza.

Obdržavana dražba radi izgradbe zahoda kod crkve u Brežcima ostala je bezuspješna te se zaključuje, da se dražba ponovno raspiše i isključna cijena od K 517·21 para povisi na K 550.

Odobrava se provedena dražba glede prodaje bukovih odpadaka za paljenje vapnenica u mjestu „Lepi“ i „Jelvić“ sa K 121, te ona za prodaju omorikovih stabala i vrha oštećenih snijegom prošle godine u mjestu „Bršljanovac“ i „Merča“ obć. šume Lisine.

Odobrava se dražba provedena po obć. nadlugaru za prodano, posječeno i iskopano gorivo drvo u Rečini na tlu zauzetom po novoj cesti sa utržkom K 44·60 p.

Dne 12. junija t. g. obdržavala se je dobrovoljna dražba za prodaju nekretnina nekoć pripadajućeg I. Svagljinac Bregi 6. te su bile sve prodane polag procijene osim kuće, za ukupnu cijenu od K 893·59 para. Občinsko zastupstvo odobrava tu dražbu i zaključuje, da K. Poščić za preostatak kupovnine izdade občini zadužnicu bez uknjižbe založnog prava, te da Svagljinac I. može popraviti kuću i nastaniti se u njoj, plaćajuć občini interes na K 220.

Odobrava se javna dražba prodanog dijela obć. parcele 1619/2 u Rubeših (griža) da dostatbenom svotom K 120·02 para.

Odobrava se kolaudacija zahoda kod crkve sv. Križa uz nalog poduzetniku da nekoje manjkavosti nadopuni isplativ mu dostatbenu cijenu i višeradnju sa ukupnih K 541·25 para.

Isto tako odobrava se kolaudacija kod crkve u Rukavcu, zaključkom, da se poduzetniku isplati dostatbena cijena i višeradnje sa ukupnih K 619·60 para.

Odobrava se dražba za prodaju 300 prost. metara drva za ugljevarenje u mjestu „Jančarije“ sa utržkom K 313·35 i dražba za prodaju bukovog i borovog drva za paljenje vapnenice sjekom i čišćenjem kulture u mjestu „Lesnička plas“ sa dostatbenom cijenom K 222. Oboje u občinskoj šumi Lisini.

* * *

Na molbe Milić ud. Marije, Varljen Josipa i Kurelić Antona za prodaju vina na malo i žestokih pića, nakon podulje rasprave, prilikom koje opaziše nekoja gg. zastupnici da je suvišno što se c. kr. kotarsko poglavarstvo obraća na zastupstvo glede mnienja odnosno privole za podjeljenje obrtnih listova, budući isto ne uvažuje zagovor ili zanijekanje za podjeljenje koncesija, već radi čestokrat baš obratno od zaključaka obć. zastupstva, zaključuje se da molbu Milićke preporuči dočim se toga ne može priskočiti vinogradarom u tom na pomoć. Na to njim on protumači kako obstoje zakoni, po kojih vlada može dati pripomoć u pokrajinah, gdje i ove daju nješto u to ime. To se doista i dogadja u Dolnjoj i Gornjoj Austriji u Štajerskoj, u Kranjskoj i u Goričkoj i drugdje. U Istri, toga žalibože nema jer pokrajina neće ništa da dade.

Dr. M. Trinajstić pripovjedi što su sve hrvatski zastupnici na zemaljskom saboru poduzeli za to da se i u Istri omogući izdanje pomoći u obliku bezkamatnih posuda za obnovu vinograda. Po tri puta su podnesli shodne predloge u tom obziru, ali sva tri puta bili su njihovi predlozi ili preinačeni ili odbijeni. Jedan put su oni od većine obećali dati samo potrebite loze, a pitali da vlada dade sve novce; drugi put, natjerani da ipak nešto novca obećaju, obećali su dati 30.000 kruna, ako jih vlada dade 100.000. Kad je pak vlada rekla, da nemože dati 100.000, nego da će jih dati 55.000, onda su se povukli i rekli: ne, mi ćemo dati 30.000 samo da njim ovogodišnji trud u njihovih vinogradih i njivah bude blagoslovljen obilatim rodom.

Viktor Tomičić,
predsjednik.

Dr. M. Trinajstić,
tajnik.

Broj 26. Pula, u četvrtak dne 29. junija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. ...kaju i računaju se na temelju ...ičnog cienika ili po dogovoru.

...vci za predbrojbu, oglase itd. ...ju se naputnicom ili pokaz...om pošt. štedionice u Beču ...administracije lista u Pulu.

...od naručbe valja točno oz...čiti ime, prezime i najbližu

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i stoluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

učiniti za drugu dvojicu, buduć ima u tim krajevima dovoljno krčama.

* * *

Odobrava se i izdaje se sanatorij vrhu K 194.04 o izvanredno izdanih iza posljednje sjednice do danas i to za pogrebne troškove C. Baćić, I. Blečić i V. Baćić ukupno K 50. —; za odpremu umobolnog I. Stanić u Stenjevac K 59.80 p. i za karbolnu kiselinu K 84.24. p.

* * *

Glede dogradnje drugog razreda pučke učione u Brežcima prihvaća se sastavljeni nacrt i proračun glasom kojeg koštati će ta radnja K 9060.42 p. koji potrošak imaju snašati občinari istog školskog okružja. Zaključuje se, da se taj nacrt i proračun proslijedi kotarskom školskom vijeću na odobrenje i ujedno doznačuje se za tu gradnju podpora iz občinske blagajne u iznosu od K 1000.—.

* * *

Glede cestogradnja po občini zaključuje se.

a.) Prima se do znanja nastavak radnje ceste „Ploče" u Rukavcu kao i po županu utjeranu svotu od K 89.— odlukom, da se obećana podpora K 300. — isplati kad bude radnja gotova i kad budu uplaćeni ili zasluženi svi obećani prinosi občinara.

b.) Za radnike na cesti Rečina — Studena izdalo se je K 2400·02 za tim K 2228.09 p. prekoračiv tako državnu podporu za K 228.09 p. koji iznos se je anticipiralo iz obć. blagajne na račun drž. podpore za god. 1906. i zaključuje se, da radnici iste ceste pod nadzorom V. Marčelja idu raditi na cestu sv. Križ — Hosti uz najvišu nadnicu od K 2.60 p.

c.) Da se doznači K 30.— za popravak porušenog zida na cesti Ferlanija — Perasov breg.

d.) Da občinski geometar izvidi i sastavi proračun sbog popravka ceste Klana — Lisac i da se zamoli c. kr. vladu za doznačenje podpore

e.) Da posebno povjerenstvo na molbu župana iz Puži izvidi i podnese izvještaj sbog popravka puta od Puži na Varljeni — Mučići, te od Ružići na Brezu.

f.) Da se doznači po K 50.— za popravak puta od sv. Mateja kroz Blažići na Drenovu, od Bezjaki na cestu sv. Matej i od Marinića na Škurinju.

g.) Doznačuje se K 100.— za popravak puta Hosti — Zamet i odlučuje se, da obć. geometar razvidi i podnese proračun na cestu iz sv. Mateja u Škurinju, puta od Turkova prema Raštelu i glede parapeta obć. šterne u Pehljinu.

h.) Doznačuje se K 100.— za put Opolelica do Lisinske ceste u selo Škrapna, uvjetom, da tu zaslužbu imaju radnici obračunati u svoju dugovinu naprama občini, i K 60.— za put Zvoneća do vodnjaka Gradinovo na Mazaliśća, te K 20.— za put Zdemer — Sušnji — Zvoneća.

i.) Da obć. geometar izvidi i podnese troškovnik za popravak puta Tisljarićev breg — Popovići radi koje će se naknadno odlučiti.

* * *

Na molbe za prodaju ili najam obć. zemljišta, zaključuje se:

1.) Daje se u najam I. Frankoviću u Matulji dio zemljišta za kamenolom po 60 p. od m² i dio piacala uz godišnju najamninu od K 20.— „nad Kukom".

2.) J. Jardasu i M. Brnčiću dio istog zemljišta za kamenolom po 60 p. od m² i dio piacala uz godišnju najamninu od K 10.—.

3.) Prodaje se H. Frlan dio zemljišta u Perenići za K 12.84 p.

4.) Lučić A. u Saršoni dopunjak kućnog tnala za K 2.82 p.

5.) Haidner V. dio tnala u Perenićih za K 390.—, zaključkom, da učini od ceste do tog posjeda put, i da se ovim utržkom popravi put proti Osojnakom.

6.) I. Miličiću iz Zameta produljuje se rok gradnje kuće za jednu godinu i da mu se odbije odnosnu svotu od 90⁰² kojih ne uživa, a Sanković M. prodaje se od tog tnala 39⁰² za K 23.40 p.

7.) I. Marčelja prodaje se u Brezi parcela 3727/2 i 3706 za K 66.94 p.

8.) Srdoč J. prodaje se u Bernasih dio tnala za K 14.92 p. a Širola I. za K. 6.80 p.

9.) Frlan V. u Perinićih za K 24.96 p.

10.) Daje se u najam B. Stangeru u Matulji dio zemljišta za baruku uz godišnju najamninu od K 10.—.

11.) Bratović Antonu daje se u najam dio tnala u Rubeših za godišnju K 1.—.

12.) Na molbu Vlah I. radi prodaje dijela zemljišta u Trinajstići i Širola I. u Bernasih, odlučuje se, da ti dijelovi zemljišta budu prodani javnom dražbom. Ne uvažuju se za sad molbe Saftić A. radi najma u Pobrih, Rubeša Franke radi uknjižbe kućnog tnala u Rubeših i Sinčić V. radi prodaje dijela zemljišta u Rubeših

* * *

Na molbu za podjelienje novčanih podpora i drugog sadržaja u smislu izvješća financijalnog odbora, doznačuje se: Milih Mariji, Jurčići K 3·—; Jardas J., Sroki K 5·—; Antonićić ud. U., Rubeši K 3.—; Valentin J., Jurdani K 12·—; Brnčić J., Brnčići K 6·—; Ivanić ud. M., Kućeli K 5·—; Jurčić J. iz Jurčići K 3·—; Puž ud. M., Kućeli K 5·—; Tibljaš J., Hosti K 5·—; Puž M., Puži K 8·—; Grbac J., Srdoči K 4·—; Mamić ud. T. na Rijeci K 2·—; Srdoč A., Srdoči K 4·—; Jušić ud. M., Srdoči K 5·—; S. R. u ime nagrade za primanje i izdavanje novaca za posije, te unašanja u dnevnike K 24·—; učenikom c. kr. pripravnice Grbac V., Stipković F., Ujčić F. i Sušanj J. svakomu po K 20·—; sirotčadi pok. F. Juričića od 1./6.—31./12. t. g. mjesečno K 5·— ; Blečić K. iz Zameta do konca god. po K 12·—; županu u Rečini od prodaje starog gradj. drva za popravak mosta u Rečini K 10·—; Tancabel ud. R., Kućeli gradj. drvo za štalicu iz obć. šume ako bude istu htjela graditi; Kalčić J., Saršoni, kao indikatoru sa c. kr. geometrom za pet nadnica u prošloj godini po K 4·—, ukupno K 20·—; Širola F., Brnčići, povisuje se godišnja odšteta za košenje trave na grobliu u Kastvu na K 20·—; Dukić I. iz Kastva, oprašta se repart Lokvine sa K 6·—, jer dao žlieb za šternu; Marjanović ud. Ivanici iz Kastva, ako oskudjeva, da se doznači više K 4·— od podpore koju uživa unuk joj Danilo. Konačno doznačuje se podpora za popravak puta od ceste Matulji-Frančići prema Voloskom do sela Ivaniči sa K 50·—. Nije se uvažilo ostalih sedam molba.

Opaža se, da je sjednica bila prekinuta od 1 do 2 sata po podne, i izcrpiv dnevni red, zaključena bijaše u 5¾ po podne.

Jelušić
predsjednik.

...e. Smišljeno — učinjeno. Da ja mi...g. Suchaneka bila u istinu sretna, ...uje okolnost, uslied koje su se u ...o vrieme družbine olovke toliko raz... te ima opravdane nade, da će našoj ...i pripasti i od njih izdašan godišnji ...d. Preporučamo najtoplije svima, da ...obito u uredima i školama služe je...olovkama družbe sv. Cirila i Metoda ...ru.

...*Družbine razglednice* bile su ogla... još lanjske godine, ali zbog nekih ...kih zaprieka, nisu jošte mogle doći ...met. Sada su te zaprieke uklonjene, ...nadamo, da će već ovih dana za... i to vrelo družbine privrede.

(Nastavak sliedi.)

carevinskoga vieća.

Beč, 20. juna 1905.

...oslie punoga mjeseca pretrgnuća je zastupnička kuća opet sjednicu ...pak četvrtak i petak prošloga tjedna, ...r i danas ovoga tjedna.

...sjednicah prošloga tjedna bio je ...predmet razprava u prvom čitanju ...onskoj osnovi c. k. vlade, kojom že njeke promjene u zakonih glede ...e koli katoličkih toli grčko-iztočnih ...ika. Promjene idu za tim, da se ...unašnjemu dielu svećeničtva ponekle ...a dohodke i mirovina.

...o te zakonske osnove došlo je usljed ...oga prešnoga predloga dra Stojana ...ova, koj predlog su podpisali za... ...i skoro svih stranaka, i proti ko... ...e je čulo samo slab prigovor. Sad ...ežćih prigovora. Nije se prigova... ...nijedne strane, da se nebi imalo ...ati dohodke njekim svećenikom i ...nu; pripoznalo se je potrebu toga ...anja; al se je ujedno reklo da nije ...zvana da dade sredstva za to, nego to imali učiniti bud biskupi i u ...ogatiji crkveni dostojanstvenici, bud ...nici stanovitoga vjeroizpovjedanja, ...m slučaju katoličkoga ili grčko... ...ga. Tu se je onda navadjalo kolike ...e imadu njeki biskupi ili nadbi... ...kolike razni kaptoli, a kolike razni ...ani, pak reklo da bi se od tuda ...pomoći siromašnijim svećenikom. ...zprave došlo je do grdnih izpadaja ...ih zastupnika. Napadali su se oso... ...kodjer slovenski zastupnici napredne ...rvativne stranke iz Kranjske. ...ećena zakonska osnova bila je upu... ...proračunskom odboru da o njoj ...i. Tek kad taj obavi svoj posao, ...do drugoga čitanja koje je glavno ...ake zakonske osnove.

...stupnici Pogačnik i dr. te Ferjančić ...jedne i Schalk i dr. s druge strane ...li su interpelacije radi dogodjaja u Domžalah dne 1. juna t. g. Domžale su u Kranjskoj. Tamo su se ugnjezdili njeki Njemci izradjujuć slamnate klobuke. Narasli su njim rogovi pak su počeli tjerati politiku i izazivati domaće slovensko pučanstvo. Priredili su i njekakvu svečanost te i tu izazivali, a na...rže i napali. Morali su mnogo učiniti, jer su se i strpljivi

...bve svega; njegovo djelovanje, njegove misli, skrbi i brige bile su sve usredotočene u tom njegovom i našem mezimčetu. Vječnu blagodarnost duguje ova naša družba tom svom velikom pokojniku, pa je liepa i uježna bila misao svih nas, što smo za sjedište ove družbine skupštine, ...nova podružnice, navalila pismima na članove u Americi i drugud, skuckala primjerenu svotu i poslala ju našemu Ravnateljstvu.

I hvala toj učiteljici — ona naša podružnica nahodi se i danas jošte u životu, doklen tolike druge sa dugim nizom ...bavi s pram naše družbe. Evala im!

5. Družbine olovke. Češka „školska Matica" ima već odavna u prometu svoje olovke, koje joj nose liepu, godišnju dobit. Gospodin Milan Suchanek, trgovac u Zagrebu, došao je na misao, da bi se takove olovke uvele u prodaju takodjer na korist

glava ploda, koje su ostale u kotaru. Ako bi koji htio otvoriti gdje god koju naskočnu postaju neka se javi i zadruga će mu biti na pomoć, da to postigne.

U Berseč se dalo jednog praza bergamaške pasmine. Polag obaviesti primljenih uspieh odgovora doniekle nadam, nego treba nastaviti pokus još nekoliko godina, da se vidi je li se za naše krajeve i za naše potrebe preporuča križanje sa onom pasminom.

Sjećat će se gg. članovi, da se je u dvih zadnjih skupštinah razpravljalo o osnuću družtva za osiguranje goveda. Prihvatili smo prvi put jedna [illegible] put je preinačili po uputi c. k. ministars na 30. marča 1904. iznova na potvr godinu dana i dva mjeseca, a mi još r riešenja. Zadružni tajnik, nalazeć se pr u Trstu, pošao je na namjestničtvo, i uspjehu i ondje mu se reklo, da je ministarstva, da se prevadja na hrvatsk pravila, koja bi mogla vrieditи za sve i da će nam se to čim prije poslati. Č i više taj primjerak, al ga još ne doče

Možda je to zakašnjenje u savezu z maljskog sabora, kojim se hoće pod ok odbora uvesti osiguranje goveda za (pošto to zemaljsko osiguranje ne će bit nije nimalo vjerojatno, da će se n uplesti u mrežu, koja bi se putem htjela oko njih baciti, to nije bilo r da nam se iza godinu dana ne odgovori

U početku se spomenulo biedu, u naš kotar skupa sa mnogimi drugimi u Vlada je htjela priskočiti u pomoć i p zadruge, da se izjave o potrebi i o ton se dalo toj obćoj biedi doskočiti. Naša takodjer pozvana i sudjelovala je kod (renstva po svojem podpr. dsjedniku, shodne predloge. Žalibože od svega tog kotaru ni najmanje koristi, jer bi reć, (htjela, nego li je mogla.

Bio je razpisan natječaj za nagra vanju gorskih golotinja. Akoprem se povjerenicih svuda razglasiti nije se nit

Kako svake godine, tako nam je i na Voloskom podielila K 50 podpore. inače nam podieljenom kreditu za skupr joj bude ovim izrečena naša svesrdna h

Izprosili smo takodjer od zemaljs skoga vieća K 75 podpore za nabavu razr knjiga, čim će se udariti temelj našoj z nici.

Isto vieće nam je dalo K 150 pripo škropilnica.

Budi i njemu izrečena ovim hvala

Podnešenih i riešenih spisa bilo skupa 158.

Broj članova, koji je koncem god 169, porasao je do konca godine 1904 tako da nas je bilo onda ravno 180.

Nije ni iz daleka ono, što bi mi ž je u nas nešto više zadružnoga duha, budimo zadovoljni, da u ovih prilikah, ali ipak rastemo od godine do godine u

Budi preporučeno svim gg. članov čim više zadrugara u naše kolo nagovor

Čim nas bude više pravih članova, pravoga zadružnoga duha, tim će više : dovati i nositi koristi svima skupa i s dincu.

Predsjednik upita je li ima tko što opaziti.

G. Barković Juraj predloži, da s do znanja i zahvali predsjedničtvu na ra

Taj predlog bude primljen jednogla

Točka 3.

Izvještaj blagajnikov.

Pozvan od predsjednika, blagajnik p za minulu godinu 1904., koji glasi:

DOHODAK:

1.	Preostatak od god. 1903. . . .	
2.	Pristupnine	
3.	Članarine	
4.	Lovske karte	
5.	Globe	
6.	Podpora od posujilnice na Voloskom	
7.	„ „ zemaljskoga gospodar- skoga vieća za nabavu škropilnica . . .	
8.	Podpora od namjestničtva za uzorni vinograd u Mošćenicah	„ [illegible]
9.	Posude primljene	„ —·—
10.	Prodaja gnojiva	„ 420·20
11.	Prodaja modre galice i žvepla .	„ 770·34
12.	Dohodak od vrtla	„ 37·20
13.	Naknada troška za prevoz nerasta	„ 55·22
	Ukupno . . .	K 2471·71

POTROŠAK:

1.	Nagrada pisaru	K 30·—
2.	Tisak izvještaja za god. 1903. . .	„ 54·—
3.	Upravni troškovi	„ 30·88
4.	Posude povraćene	„ 604·82
5.	Gnojiva plaćena	„ 404·85
6.	Modra galica i žveplo	„ 446·13
7.	Nabava novih škropilnica i popra- vak starih	„ 478·02
8.	Najamnina vrtla za god. 1903. .	„ 70·—
9.	Podpis u podružn[illegible]	„ [illegible]

Dr. M. Trinajstić pripovjedi što su sve hrvatski zastupnici na zemaljskom saboru poduzeli za to da se i u Istri omogući izdanje pomoći u obliku bezkamatnih posuda za obnovu vinograda. Po tri puta su podnesli shodne predloge u tom obziru, ali sva tri puta bili su njihovi predlozi ili preinačeni ili odbijeni. Jedan put su oni od većine obećali dati samo potrebite loze, a pitali da vlada dade sve novce; drugi put, natjerani da ipak nešto novca obećaju, obećali su dati 30.000 kruna, ako jih vlada dade 100.000. Kad je pak vlada rekla, da nemože dati 100.000, nego da će jih dati 55.000, onda su se povukli i rekli: ne, mi ćemo dati 30.000 samo

priskočiti vinogradarom u tom na pomoć. Na to njim ou protumači kako obstoje zakoni, po kojih vlada može dati pripomoć u pokrajinah, gdje i ove daju nješto u to ime. To se doista i događja u Dolnjoj i Gornjoj Austriji u Štajerskoj, u Kranjskoj i u Goričkoj i drugdje. U Istri, toga žalibože nema jer pokrajina neće ništa da dade.

da njim ovogodišnji trud u njihovih vinogradih i njivah bude blagoslovljen obilatim plodom.

Viktor Tomičić, *predsjednik.*

Dr. M. Trinajstić, *tajnik.*

Broj 26. Pula, u četvrtak dne 29. junija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za preobrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju o podpisani ne tiskaju se nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utanjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

(Nastavak).

Izvještaj tajnika.

Zatim pozove ravnatelj g. Viktora Cara-Emina, da pročita svoj izvještaj, koj glasi:

Slavna skupštino!

Nije bez svakog dubljeg značenja bila misao, da ovogodišnju glavnu skupštinu držimo tu, na historičnom tlu ovoga našega drevnoga otoka! Uspomene, što nam ih prišapćuje njegova blizina, u tužnom su skladu s unutarnjim smislom ove naše narodne inštitucije. Njegova tuga za izgubljenim govori svakom srcu — a krajnji gotovo tragički naprezaj, da se izgubljeno vrati — to je pako ono dublje, što daje obilježje našoj svetoj udruzi.

Naše crne, čvrste klisure, na kojima je onkraj mora klonulo silno tielo stare naše Učke, zavukle su se u gluhu, upornu šutnju, te nam malo što pričaju o dnevima prošlim. Ali tu na tom ostrvu nema kamena, koji ne bi štogod zborio našoj sjeti, nema daha, koji ne bi medju svojim krilima krio kakav uzdisaj davne narodne boli.

I ta sjeta, ta bol, izazvane drevnim ovim uspomenama, povećavaju našu žalost za izgubljenim, ali one nas podjedno potiču na neodoljivu čežnju za onim, što više nemamo, potiču nas na borbu, da oduzeto natrag dobijemo, potiču nas na odpor, da svoj narodni posjed za uviek očuvamo, pa da stečenim i uzčuvanim dobrom okrunimo dan odkupljenja našega.

Nego izbor sjedišta ovogodišnje glavne skupštine naše družbe ima još i drugo značenje.

Nisu još od nas toliko odmakli dani, da bi ispred naših očiju izčezla slika, što u je u nedalekoj prošlosti pružao naš narodni život u Istri. Ta je slika imala vid pustote i gluhote nedogledna groblja. Na tom groblju, poklopljenom najgušćijim najcrnijim tminama, riedko bi kada zasinuo kakav sitan ognjić, koji bi na to odmah i ugasnuo. I groblje bi se i opet uružilo u svoj svojoj bezkrajnoj i bezdanoj sjeti i pustoti.

Na to je nad grobljem granulo sunce. Granulo je s ovog istoka, s ovoga našega istoka. Na tom su se suncu ugrijala smrzuta uda nesretnoga naroda, raspršile se mine, a u duhu se naših ljudi pojavili prvi traci domovinske svjesti. To je bilo djelo prvoga sina ove zemlje — to je bilo djelo blagopokojnoga dra Dinka Vitezića.

A i ova naša družba i ona je čedo onoga velikoga duha. On joj je kao njeni višegodišnji predsjednik bio više no glava, više no otac.

On joj je pod svoje stare dane dao sebe svega; njegovo djelovanje, njegove misli, skrbi i brige bile su sve usredotočene u tom njegovom i našem mezimčetu. Vječnu blagodarnost duguje ova naša družba tom svom velikom pokojniku, pa je lieppa i nježna bila misao svih nas, što smo za sjedište ove družbine skupštine, prve nakon njegove smrti, odabrali upravo ovaj otok, gdje nam je njegova sveta sjena i srcu i duhu bliže, puno bliže. . .

Vječna slava neka je velikomu imenu Njegovomu! (Slava!)

I. Družbine podružnice.

Prelazeć na izvještaj djelovanja našega Ravnateljstva u prošastoj upravnoj godini, zadržat ćemo se ćaskom kod raznih izvora, iz kojih naša družba crpi uvjete svoga života.

Jedan od tih izvora jesu družbine podružnice.

Ima već nekoliko godina, što se na raznim družbinim sastancima, u govorima i novinskim člancima naglašuje važnost, što bi je morale imati podružnice naše družbe. Spomenulo se je već u dosta navrata, da bi takove podružnice imale biti temeljna podloga, glavni oslon i stalna podpora, odkuda bi ona imala da crpi svoj stalni godišnji prihod. Pa ipak uza sve nastojanje, da se ustrajanju novih družbinih podružnica dade što većega maha, našoj družbi nije još pošlo od ruke, da na tom polju svojih privreda zabilježi znatniji uspjeh.

Razlog tomu neuspjehu ne leži u samom broju podružnica, dapače mi možemo danas iztaknuti sa zadovoljstvom, da se je njihov broj od lanjske skupštine povećao za 9 novih, tako da ih sada imamo u svemu 62. Istina, moglo bi ih biti i više, ali kad bi i te izpunjale svoje dužnosti, kao što ih neke od njih doista vrše, i kad bi članovi tih podružnica doprinašali u družbinu blagajnu što veće doprinose, izvan je svake sumnje, da bi već i po njima samima naša družba imala vanrednu korist. Većina tih podružnica ustanovljena je na istarskom tlu, a kako je naša družba eminentno istarska inštitucija, to su u prvom redu pozvane njezine podružnice, da joj budu suradnicama u teškom njenom radu, to više, što drugačije narod iz Istre riedko što doprinaša u njenu korist.

Napredak podružnica zavisi no samo o njenim pojedinim članovima, već takodjer, a možda i u prvom redu, o njihovim odborima. I jedan sam odbornik može uz dobru volju uraditi mnogo. Evo primjera: U Brgudcu, kraj Lanišća, ima družba svoju podružnicu. S početka je cvala, kako to obično u nas biva, pa je na jednom klonula i zamukla. Članovi odbora se razšlrkali, netko u Ameriku, netko u druge strane svieta, a tako i većina članova. Pošto rečena podružnica nije neko vrieme dala od sebe znaka života, oblasti, koje na nas budno paze, zaprietile su, da će spomenutu podružnicu razpustiti.

Dočula to ondješnja družbina učiteljica, gospodjica Ivka Sušićeva; na brzu ruku okupila ona oko sebe ostanke članova podružnice, navalila pismima na članove u Americi i drugud, skuckala primjerenu svotu i poslala ju našemu Ravnateljstvu.

I hvala toj učiteljici — ona naša podružnica nahodi se i danas jošte u životu, doklen tolike druge sa dugim nizom odbornika i zamjenika, jedva nekako životare. A ipak, da je malo osjećaja samo, sviesti, narodnog ponosa i domovinske dužnosti, kako bi sve to drugačije brodilo!

Medjutim imamo mi i takovih podružnica, kojih treba da pohvalimo. Kastav, Lošinj, Pazin, Mošćenice, Mihotići i druge neke, pokazale su u prošloj godini, da shvaćaju velevažnu ulogu, što je igraju u životu naše družbe.

Svima pako prednjači podružnica u Puli. Svako priznanje onim vriednim odbornicima a osobita čast onim odličnim Hrvaticama, koje onolikim marom i ljubavi vrše svoj rodoljubni zadatak!

Da navedemo još i mjesta novoustrojenih družbinih podružnica: Veli Mlun, Lindar, Kastel Lukšić, Komiža, Novaki kraj Motovuna, Pazin (ženska), Račice, Dane i Laze-Kaldir. Ove četiri potonje stupile su već s uspjehom u život i pokazale, kako im je na srcu uzvišena svrha naše družbe.

Sliedile njihov primjer i sve ostale družbine podružnice!

II. Družbina poduzeća.

1. Žigice. Korist, što ju naša družba crpa iz toga proizvoda poskočila je u prošastoj upravnoj godini upravo znatno, tako, da je od prodaje družbinih žigica u prošastoj godini odpalo na družbu okruglih 11.200 K. Taj iznos govori bolje od svake naše rieči, i zato molimo sve hrvatske rodoljube, da za svoje potrebe troše samo one žigice, od kojih ima naša družba korist.

2. Kavini surogati. I od prodaje cikorije zapao je našu družbu u lanjskoj godini liep prihod. Ove godine pako sklopila je naša družba s odnosnom tvornicom u Ljubljani još i povoljniji ugovor, tako da će do godine i taj proizvod donieti našoj družbi liep postotak.

3. Cigaretni papir. Družbin papirić doživio je liep uspjeh. On se danas traži svuda pa i u Americi. Pošto i taj proizvod doprinaša družbi liepu korist, to se svima rodoljubima i nadalje najtoplije preporuča.

4. Družbin sapun. Potrebe naše družbe rastu od dana na dan, a time i njezini izdatci, koji opet sa svoje strane traže nova vrela, iz kojih će družbi pritjecati novi, stalni prihodi.

To je našemu Ravnateljstvu lebdjelo pred očima, kad se je u novije vrieme dalo sklonuti, da stupi u pregovore s nekim drugim tvrdkama glede razpačavanja raznih drugih proizvoda u družbinu korist.

Tako je eto došao u promet i sapun pod markom naše družbe. Razpačavanje toga proizvoda preuzeo je gospodin Dinko Spinčić trgovac u Mihotićima. Kako čujemo, naše se vriedne Hrvatice upravo jagme za tim sapunom, i to sve iz ljubavi s pram naše družbe. Evala im!

5. Družbine olovke. Češka „školska Matica" ima već odavna u prometu svoje olovke, koje joj nose liepu, godišnju dobit. Gospodin Milan Suchanek, trgovac u Zagrebu, došao je na misao, da bi se takove olovke uvele u prodaju takodjer na korist družbe. Smišljeno — učinjeno. Da ja misao g. Suchaneka bila u istinu sretna, pokazuje okolnost, uslied koje su se u kratko vrieme družbine olovke toliko razširile, te ima opravdane nade, da će našoj družbi pripasti i od njih izdašan godišnji prihod. Preporučamo najtoplije svima, da se osobito u uredima i školama služe jedino olovkama družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

6. Družbine razglednice bile su oglašene još lanjske godine, ali zbog nekih tehničkih zaprieka, nisu jošte mogle doći u promet. Sada su te zaprieke uklonjene, pa se nadamo, da će već ovih dana zaključati i to vrelo družbine privrede.

(Nastavak sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 20. juna 1905.

Poslie punoga mjeseca pretrgnuća imala je zastupnička kuća opet sjednicu sriedu, pak četvrtak i petak prošloga tjedna, te jučer i danas ovoga tjedna.

U sjednicah prošloga tjedna bio je glavni predmet razprava u prvom čitanju o zakonskoj osnovi c. k. vlade, kojom predlaže njeke promjene u zakonih glede kongrue koli katoličkih toli grčko-iztočnih svećenika. Promjene idu za tim, da se najsiromašnijemu dielu svećeničtva ponekle poboljša dohodke i mirovina.

Do te zakonske osnove došlo je usljed odnosnoga prešnoga predloga dra Stojana i drugova, koj predlog su podpisali zastupnici skoro svih stranaka, i proti kojemu se je čulo samo slab prigovor. Sad bijaše žešćih prigovora. Nije se prigovaralo s nijedne strane, da se nebi imalo poboljšati dohodke njekim svećenikom i mirovinu; pripoznalo se je potrebu toga poboljšanja; al se je ujedno reklo da nije država zvana da dade sredstva za to, nego da bi to imali učiniti bud biskupi i u obće bogatiji crkveni dostojanstvenici, bud pripadnici stanovitoga vjeroizpovjedanja, u ovom slučaju katoličkoga ili grčko-iztočnoga. Tu se je onda navadjalo kolike dohodke imadu njeki biskupi ili nadbiskupi, kolike razni kaptoli, a kolike razni samostani, pak reklo da bi se od tuda imalo pomoći siromašnijim svećenikom. Kod razprave došlo je do grdnih izpadaja pojedinih zastupnika. Napadali su se osobito takodjer slovenski zastupnici napredne i konservativne stranke iz Kranjske.

Rečena zakonska osnova bila je upućena proračunskom odboru da o njoj razpravi. Tek kad taj obavi svoj posao, doći će do drugoga čitanja koje je glavno kod svake zakonske osnove.

Zastupnici Pogačnik i dr. te Ferjančić i dr. s jedne i Schalk i dr. s druge strane podnesli su interpelacije radi dogodjaja u Domžalah dne 1. juna t. g. Domžale su u Kranjskoj. Tamo su se ugnjezdili njeki Njemci izradjujuć slamnate klobuke. Narasli su njim rogovi pak su počeli tjerati politiku i izazivati domaće slovensko pučanstvo. Priredili su i njekakvu svečanost te i tu izazivali, a najbrže i napali. Morali su mnogo učiniti, jer su se i strpljivi

Slovenci probudili, pa udrili proti tudjincem i izazivačem.

Pogačnik i Ferjančić tuže se u svojih interpelacijah na c. k. činovnike i žandare koji su štitili drzovite Njemce. Schalk se tuži što su njegovi prijatelji, Svenjemci, dobili batina uza svu zaštitu c. k. organa.

U jučerašnjoj sjednici razpravila se je zakonska osnova, po kojoj bi i država imala sudjelovati kod nabave glavnica za njeke lokalne željeznice; te zakonske osnove glede nabave novaca za njeke pojedine takove željeznice.

Danas se je razpravljao prešni predlog zast. Steinera i drugova radi napadaja socijalnih demokrata na zastupnika kanonika dra Scheichera. Ovaj je, kao član pobrajinskoga odbora Donje Austrije, išao u Rohrbach, malo mjestance, da tamo, u ime pokrajinskoga odbora, nadari tri radnika, koji su dugi niz godina pošteno radili i za to od Njeg. Veličanstva odlikovani bili. I to bijaše dovoljan razlog, da su socijalni demokrati odlučili napasti rečenoga Scheichera. A kad je ovaj htjeo tomu izbjeći kočijom, potjerali su za njim automobili, sbacili ga s kočije, i ranili na više mjesta. Toga se do kraja srame i pravi socijalni demokrati. Sva kuća, izuzam klub socijalnih demokrata u Bečkom parlamentu, glasovala je za prešnost predloga, da se stvar strogo iztraži i krivce kazni.

* * *

Beč 25. juna 1905.

Došla je i napeto očekivana sjednica u kojoj se je izjavio ministar-predsjednik barun Gautsch ne samo o hipnom položaju nego takodjer ob onom što misli učiniti u pitanjih okolo kojih se vrti skoro sva nutarnja politika posliednjih desetak godina. Učinio je to kod prvoga čitanja zakonske osnove o provizornom proračunu za drugu polovicu tekuće godine. Proračun se nije mogao razpraviti. Za prvu polovicu godine bio se je Koerber poslužio paragrafom 14.; i Gautsch bi mogao za drugu, al mu je dakako mnogo draže da mu to parlamenat dozvoli.

Odmah početkom svoga govora dne 21. juna moli je zastupničku kuću da prešno razpravi provizorij, jer je još malo dana do svrhe prvoga polugodišta, i jer treba da i gospodska kuća dobije jedan dan prije te svrhe za razpravu istoga provizorija.

Bar njeko riešenje proračuna sa strane parlamenta zahtjevaju takodjer odnošaji u Ugarskoj. (Onaj hip kad je govorio još nije znao što sve se je dogodilo u Budapešti baš one ure). Prema jednomu prvanjemu obećanju on je novoj vladi u Ugarskoj već poslao stanovita pitanja. On i njegova vlada stoje na nagodi iz god. 1867., al će znati bude li za potrebu i inače štititi probitke ove polovice monarhije. Njegovu vladu neće stići nepripravnu ni edan dogodjaj nit nijedan položaj. Za svaki ima pripravne predloge, koje drži da će prihvatiti ne samo carevinsko vieće, nego i sva javnost ovostrane polovice.

Poslie toga dočao je ministar-predsjednik na toli očekivane izjave glede njekih neriešenih nutarnjih političkih pitanja.

To su za njega pitanja učiteljišta u Šleziji, činovničko i jezikovno pitanje u Češkoj, i sveučilištno pitanje u Moravskoj; sva pitanja tičuća se spora izmed Čeha i Njemaca. Ako se Česi ne zadovolje s odgovori, obštruirati će oni; ako se ne zadovolje Njemci, obštruirati će ovi. U tom je obstojala težkoća odgovora. Ministar-predsjednik odgovorio je tako, da nisu ni posve zadovoljni ni posve nezadovoljni ni jedni ni drugi. Ni jedni ni drugi neće obštruirati, dozvoliti će provizorij, kako se vidi iz njihovoga kasnijega držanja.

Glede učiteljišta u Šleziji rekao je, da će se stvar tako urediti, da bude omogućen uzgoj učitelja ne samo za Njemce nego i za Čehe i Poljake one pokrajine.

Glede činovnika u Českoj nastojati će vlada sa svoje strane da bude mogla namještati pojednako činovnike jedne i druge narodnosti onoga kraljevstva, i da budu svi dobro poznali jezik ili jezike koji se u dotičnih okružjih rabe.

Glede pitanja porabe jezika kod oblasti reče, drži vlada da se ima riešiti ne putem naredaba nego putem zakona. Vlada će u zgodno doba podnesti odnosne zakonske osnove, najprije za Češku pak za Moravsku, koje će se temeljiti, prema ustanovam ustava, na načelu jednakoga prava obijuh jezika pokrajinskih i po kojih će se u českih kotarih rabiti češki jezik takodjer u nutarnjem službovanju.

Vlada je za to da se ustanove u Moravskoj dvie univerze, jedna češka jedna njemačka. U kojih mjestih, o tom će se imati sporazumjeti predstavnici obiju narodnosti. Nesporamiju li se, podastrieti će vlada odnosne zakonske osnove takodjer glede sjela.

Pri tom izjavlja ministar-predsjednik, da će vlada u jesen pitati kuću 25 milijuna kruna za uredjenje sveučilišta bilo obstojećih bilo onih koja se ima ustrojiti.

Za tim se je ministar-predsjednik dotaknuo nekih gospodarskih pitanja tičućih se sjevernih pokrajina monarhije.

Za njega, po njegovom govoru, neobstoji nijedno pitanje koje bi se imalo riešiti, osim onih koja se tiču Čeha i Njemaca. — Mnogi misle, da bi se druga lahko uredilo, kad bi bila uredjena ona izmed dviju najjačih plemena ove pole monarhije.

* * *

U petak dosta kasno u večer svršila je u kući razprava provizorija u prvom čitanju. U subotu prije podne obdržavao je proračunski odbor sjednicu te u par ura odobrio provizorij. Po podne istoga dana dielio se je medju zastupnike tiskan izvještaj glede provizorija, koji se je ujedno postavio na dnevni red kućne sjednice od ponedjeljka poslie podne u drugom čitanju. Ide sve kao po loju. K tomu pomažu odnošaji u Ugarskoj, koji su u sriedu dne 21. juna dobili revolucionarni značaj sa strane ugarske zastupničke kuće.

* * *

U istoj sjednici proračunskog odbora od subote dne 24. juna potaknuo je zastupnik Robić pitanje pravne fakultete u Ljubljani. Vlada, na usta ministra bogoštovja i nastave, izjavila se je jasnije i povoljnije o toj stvari nego li ikad prije. Ustrojenie pravne fakultete u Ljubljani postavila je u izgled u najkraće doba.

Politički pregled.

U Puli 28. junija 1905.

Austro-Ugarska.

U posliednjoj sjednici proračunskoga odbora carevinskoga vieća došlo je koli sa strane vlade, toli sa strane državnih zastupnika do vrlo važnih izjava, koje će čitatelji naći u izvještaju iz carevinskog vieća.

Novo ugarsko ministarstvo naišlo je u saboru na veći odpor nego li ga je očekivalo. Našlo se je naime u takovu položaju, da je bilo prisiljeno odgoditi sabor do jeseni. Nu tim je samo pooštrena ugarska kriza. Vlada je izviestila kralja o položaju i dala mu ostavku, koju kralj nije primio. Usljed sukoba što je nastao u Ugarskoj izmedju saborske većine i krune zapeli su ne samo u Ugarskoj svi važniji javni poslovi, već djeluje to štetno i na ovu našu polu monarhije, koja je tiesno vezana u gospodarskom pogledu s Ugarskom.

Obzirom na odnošaje izmedju Austrije i Ugarske pišu trieźniji hrvatski listovi banovine i Dalmacije, da se Hrvati nebi smjeli dati zlorabiti ni od Austrije ni od Madjarske.

Iz Zagreba javljaju, da bi se imao sastati hrvatski sabor sredinom mjeseca septembra. U tom zasjedanju imalo bi se razpraviti proračun i osnovu o izseljivanju.

Rusija.

Sa Rusko-japanskog ratišta neima osobitih viesti. O eventualnom dalnjem tečaju rata piše jedan od ozbiljnijih engleških listova: „Dok ruski car imade još pol milijuna vojnika na bojnom polju, opravdana je njegova nada u pobjedu. On još uviek može natrag dobiti Mandžuriju i prinuditi Japance, da stave povoljnije uslove. On potječe iz plemena, u kojega je uztrajnost jednaka njegovoj odvažnosti, a vlada nad narodom, kojemu je prva historijska vrlina velika uztrajnost. Strah pred bankrotom, radi kojega si novinari u Parizu i Berlinu toliko razbijaju glave, sigurno se njega nimalo ne doimlje. Sada je sasvim riešen troškova za mornaricu, te može namaknuti dosta novaca, da jamči za dugove. Još su željeznice, šume i zlatne rude vlastničtvo državne riznice. U dogledno vrieme ne može dospjeti u položaj, u kojem je pruski kralj Fridrik II. morao, da dade pretopiti u novac sve svoje zlatno i srebrno posudje. Car može još tri godine izdržati rat, a sudeći po svem, on će to i učiniti."

Glede pregovora o miru javlja „Pol. Korr." iz Pariza, da će ruska i japanska vlada doskora naimenovati svoje punomoćnike, no ne da se tajiti, da u posljednje vrieme nada u mir nije porasla.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Narodni Dom u Puli.

U ponedjeljak su napokon nakon toliko prekapanja i pregovaranja odpočele radnje za Narodni Dom u Puli.

Radnju će voditi uprava Istarske Posujilnice, koja je i vlastnik Doma, a upravljat će radnjama ovlašteni graditelj g. Dorigo. Zgrada će se nalaziti u ulici Carrara, na krasnom položaju, u središtu grada, te će biti na tri kata. U zgradi će se nalaziti krasna i prostrana dvorana sa galerijom i stalnom pozornicom, te će biti jedna od najljepših u Puli.

S veseljem pozdravljamo započeto djelo sa željom, da bude sretno i brzo dokončano, da iz tog narodnog hrama uzmognu što prije vrcati iskre hrvatske prosvjete i rodoljubne sviesti.

Ravnatelj odpušten. Odavle javljaju jednomu tršćanskomu listu, da je bio bivši ravnatelj ovdašnjeg talijanskog liceja od službe odpušten.

Znajuć, da se za svaku malenkost ne odpuštaju ravnatelji ovakvih zavoda, molimo pozvane na to oblasti, da kažu jasno što je počinio taj gospodin, da se ga je ovako naglo i iznenada iz službe odpravilo. Takav odgovor očekuju roditelji svih onih djevojaka, koje bijahu povjerene brizi i pažnji rečenog ravnatelja.

Voloski kotar:

Jedna škola bez učitelja. Prodjoh Pasjakom kod Šapjana. Oveće ovo selo leži na zgodnu mjestu tik želj. postaje. Udarila mi je umah u oči krasna školska zgrada. Onaj dobri naš puk željan pouke i učitelja htjede ovomu prirediti udoban gospodski stan i školu susma po modernim načelima. Škola od svojeg postanka prazna je i bez učitelja, izuzev jedino kratko učiteljevanje g. Saršona Rudolfa.

Tomu biti će uzrok taj, što je naukovni jezik na ovoj školi slovenski, a slovenskih učitelja nema na razpolaganje. Hrvatskih učitelja, osobito Kastavaca našlo bi se, koji bi rado u Pasjaku učiteljevali, kad bi tu bio naukovni jezik hrvatski. Na ovoj slovenskoj školi ne će im se učiteljevati sasma s razumljivog razloga, budući ne mogu na njoj postati definitivni (stalno namješteni). Naši rodoljubi u Jelšanah, koji su mogli, ako su htjeli, ovo predvidjeti, mogli su želji onog puka udovoljiti, da im se dade hrvatska škola; a sada ih rodoljubna dužnost veže, da se zauzme obć. glavarstvo i jelšansko mjestno škol. vieće, da se naukovni jezik pasjačke škole zamieni hrvatskim. Ili ovo, ili škola bez učitelja! Neka biraju! Ovoliko bez zamjere u interesu školstva i napredka. *Putnik.*

Pazinski kotar:

Pišu nam iz Pazina: Već više puta primio sam pero u ruku, da Vam opišem liepe odnošaje, koji vladaju na našoj pošti, ali misleći, da će to učiniti koji sposobniji od mene, odustao sam od te namjere. Videći, da se nijedan ne miče, lećam se ja pera.

Više puta čitamo u „N. S." tužaljke na upravitelja pošte i brzojava iz Pule, a znajući, da je on zagriženi talijanaš nečudimo se nimalo, tim više, što više oblasti kako bi reći za to haju i nehaju, a to iz uzroka što sirote nemaju sposobnijeg čovjeka kojeg bi stavili na njegovo mjesto. Austrijo! Bolje staviti u glavu pamet ikad nego li nikad.

Nećemo da napadamo ovdješnjeg upravitelja pošte i brzojava, jer bi nam rekli: „Što ćete više kad on razumije posve dobro Vaš jezik", ali mi pitamo:

I. prigodom premještenja poštanskog ureda u kuću g. Runka bili su oglasi, da se je premjestio poštanski ured u kuću gos. Runka „Via Nuova", a tko je krstio onu ulicu tim imenom? Tko je uplivao na g. ravnatelja da je on podpisao onaj oglas, odnosno tko je isti sastavio?

II. kako se može u glavno sjelo jedne porezne občine, koja broji preko četiri tisuća duša a od tih po prilici jedna trećina onih, koji se smatraju tobož talijanašima, a ostali su svi Hrvati — imenovati na pošti pet, šest činovnika i to sve izključivo talijana, koji nepoznadu jezik ogromne većine puka t. j. nekoji ništa, a nekoji pešteju par rieči da se u obće nezna što misle kazati.

Mogli bismo Vam navesti stotinu primjera a i takovih gdje čovjek zbilja nezna bi li se smijao bi li . . . . . , ali pustiti ćemo za sada sve, i nećemo produljivati, već pozivljemo g. ravnatelja, da već jednom stane na kraj ovim nepodobštinam i uvede red u ured kako se pristoji, budući smo osvjedočeni, da imade mnogo činovnika koji su daleko sposobniji za vršiti svoju službu i koji poznadu posve dobro zemaljske jezike; a istodobno preporučamo slavnom ravnateljstvu u Trstu, da makne od ondje osobe koje nisu kadre da čovjeka razumiju u njegovom jeziku i neka ih namjesti bilo kamo, makar i preko granice odpremi tamo, gdje teče med i mlieko.

Ovdje je i občinsko poglavarstvo sa hrvatskim zastupstvom. Zašto se ovo ne makne?

Občinski izbori u Plominu. Početkom ovog mjeseca obavili su se občinski izbori u Plominu. Ako prem većina naših ljudi tamo živi, občinu ima u rukama talijanska stranka. Naši se još nisu nikada kod občinskih izbora izkazali, pak ni ovaj put. Biti će uzrok, što ne bi to bogatašu iz Plomina drago bilo, pa bi s narodom zlo postupao. Nu tako ne smije ostati i to se mu ne smije dopustiti. Treba, da naši tamošnji zasuknu rukave, pak na posao, jer si inače tim načinom sami kopamo grob.

Pred dvije godine bili su izbori za administraciju n Čepiću. Javnost o ovim izborima nije ništa doznala. Znamo, da su se kod tih izbora borile dvije stranke, hrvatska i talijanska. Valjda ovo naši prvaci neznaju. Predobila je talijanaška stranka, recte Načinović-Fermelja. Prvi dobiva plaću za svoj trud od občine, a za drugoga skrbi slavna junta. Za stranku talijansku kod izbora za administraciju veli se, da je glasovao i jedan naš svećenik. Proti ovim izborima učinjen bje sa hrvatske strane utok, koji je imao taj uspjeh, da je jedan od onih, što su podpisali utok, bio za vieke viekova ubilježen u crne knjige, te mu ne će taj grieh izbrisati ni sam zub vremena, — Pred dva mjeseca upozorilo se u „N. S." naše na Plominštini, da će brzo imati občinske izbore, pak neka se za iste priprave. Nu na tu želju rek bi, da se nije nitko obazirao. Zašto se nije ' irem dalo prepisati listine, te učinilo korake, da budu isti

arem u nekakvom redu. Ove će listine iti valjane za izbore u carevinsko vieće pokrajinski sabor, a čulo se, da u Plominu znadu doći na izbore i oni, što se oš niti rodili nisu, a kroz noć dodju na bore i oni, što u Americi kruh služe. aše je mnienje, da su na ove zadnje činske izbore morali poći na glasovanje arem naši u prvom tielu. Gospoda sveenici i učitelji česa bi se bojali? Čuli mo, da se je iz početka i mislilo pristupiti glasovanju, nu zatim se odustalo. Zašto? Pitamo razjašnjenja. Suviše čuli mo, da je jedan naš svećenik dao punonoći županu Načinoviću kao crkvenom ključaru, davši mu tako crkvene glasove na njegovo razpolaganje, a ovaj je dakako glasovao za Talijane. Ako je tako, onda vjerujemo, zašto se nije pošlo na izbore dalo glas za svoju hrvatsku stranku.

Čitali smo u jednom listu, kako se neki tuži radi ovih izbora na političko društvo u Pazinu. Neka bi se tamo ustrojila posujilnica, konsumno društvo, te da bi tu bilo redovito polje za ozbiljan rad. Pristajemo uza sve ovo, ali želimo ipak staviti nekoje opazke. Naše političko društvo u Pazinu moralo bi se dati ovdje na mučan ali zahvalan posao. Talijansko političko društvo imade za svaku malenkost svoje sjednice. I mi treba, da bismo bili živahniji i marljiviji, pak da ne bismo imali toliko obzira lievo i desno. Političko društvo bi moralo davati naloge, kojima bi se morao svaki narodan čovjek pokoriti. Kod ovih se izbora rek bi baca krivnja i na političko društvo, pak se veli, ako se ono više ne skrbi, zašto bismo mi drugi? Želite na Plominštini posujilnicu, onda se javite, tko će ju voditi? Znajte, da će Vam tamo trebati blizu 200 hiljada K. Zahtjevate konsumno društvo, nu bolje da na to niti ne mislite. Tko na to misli, ne pozna položaja u Istri. Konsumno društvo nije za tamo. Neka se ustroji tamo i svagdje posujilnica, koja bi naručivala gospodarstvene potreboće. To je po mnienju iskusnih ljudi jedini spas za naš narod, a ne konsumna družtva. — Mislimo, da se ne će gledati tko je ovo pisao, već što je pisano. Samo da bi narodu bolje bilo!

(Neslažemo se u svemu s Vama. Lahko je n. pr. reći „davati naloge", ali kad tih naloga malo tko ili nitko nevrši. Nismo s Vama ni u pitanju konsumnih društava, pošto znamo, da takova društva na raznih mjestih Istre krasno napreduju i blagotvorno djeluju. Slažemo se pak posve s Vama, da nam treba na svakom polju što uztrajnijeg i ozbiljnijeg rada. Op. Ur.)

Porečki kotar:

Obćinski izbori u Vrsaru obavljeni su prošloga čedna uz vrlo nemarno sudjelovanje tamošnjih obćinara. Izabrani su svi predložnici izbornog odbora kako sliedi: III. tjelo sa 119, II. sa 42 i I. sa 24 glasa.

Koparski kotar:

Iz Buzeta nam pišu: Junij mjesec ove godine vrlo je čudan i promjenljiv, varav, za to je opravdan strah našeg poljodjelca, da ga nemilice ne iznenadi. Pa eto kakav je: svane dan vedar kao riblje oko, i sva je sreća, ako takav ostane do podne. Popodne naglo se naoblači sa prilično jakim vjetrom, iz daleka nešto tutnji, nakon česa padne silna ploha, koja napuni lokve, kaljuže i potoke. Sve su to znaci tuče, ali na buzetštini nismo imali nesreće vidjeti ju. Ali za ovih rečenih naglih naoblačenja čuti je u Buzetu i okolici strieljanje iz poljskih topova, kojih je ovdje prilično broj. Čuti ih je kao da smo u Mandžuriji usred bojna polja. Svi su žarki, ali još ne će da se prestanu boriti proti tmastnim tučonosnim oblacima, koje reć bi, znadu razpršiti i otjerati. Ovdje u praksi pokazali se vrlo uspješnim sredstvom proti nebeskom ledenom zrnju i odkad ih ponamjestiše, nije bilo oveće nesreće od tuče. Na ovo pucanje našeg zabrinutog seljanina i vinogradara odgovara nebo sa silnom grmljavinom, pak se doimlje čovjeka ovo dvojako pucanje, treskanje i valjanje. Ovaj topničarski dvoboj traje jepan sat, i ne će naši topovi da popuste, dok neopaze neprijatelja u biegu. Tako se eto kod nas ljudstvo uz pomoć Božju bori proti razornoj tuči. Ali sasma drugčije biva u susjednim krajevima, koji nemaju tučobrana. Prošlog čedna tuča se je nemilice sasula na vinograde Vrha, Draguća i Huma. Oštetila ih je znatno. Jadan narod! Prieti mu druga zla godina. Ljudi, pomozite si sa nabavom tučobrana, a neka Vam pomogne i vlada i milosrdni Bog.

* * *

Šepava agitacija. Gledah željno neke nedjelje našeg gospodskog sina, koji je nekom zgodnom prigodom širem obćinstvu govorio o jeziku, pak ga je na posliedku pozivao, da nigje ne rabi tudji jezik osim svoj hrvatski. „Pak vas tko nagovorio i talijanski, a vi mu odgovarajte jedino u hrvatskomu jeziku". Dok je on govorio svom žestinom prirodjenom Hrvatu, primaknno se k meni naš čovjek seljačke ruke, pak mi prišapnuo na uho: eto, vidite ga, on nama ovako, a sa svojom suprugom, rodjenom Hrvaticom, vrlo rado švabćari doma i na putu.

Ja pomislih il se skrij il ne govori tako! — I govor njegov dašto nije mogao uplivati na sve one koji su ga poznali. Naš narod vrlo cieni govor i govornike, ali osvjedočiti o nečemu može ga samo rad, primjer, život. Manje dakle govoriti, više zbiljski raditi! „Exempla trahunt, verba volant".

* * *

Talijanska pobožnost. Naš vam je župnik vrlo čestita, skromna i narodna duša. Kako je zauzet za crkvu i vjeru, drži svibanjsku pobožnost zorom za hrvatsko seljačko pučanstvo, a večerom za Talijane i za sve one, koji k njima spadaju. Jutarnja pobožnost vrlo je dobro posjećena od našeg puka, ali večerom, čudit ćeš se, prazna crkva, pruzne klupe, par starica i starčića, to ti je sve. Čudit ćete se još većma, kad vam kažemo, da mogu naši Talijančići ovu svibanjsku pobožnost slušati sasma u talijanskom jeziku, pak eto svejedno ne će im se u crkvu.

Pomislili smo: Kako li bi oni rogoborili po novinama, da ne će poći u crkvu, u kojoj se tobož politizira, ako bi bile ove molitve hrvatske. Talijanska pobožnost! Ipak imadu ovi ljudi uplivnu rieč u biskupiji i u vatikanu! „Oh, mondo birbo!"

Franina i Jurina.

Fr. Ma da su nam neki dan prali na Vranji neki ter neki naši „prijatelji" našu taneku.

Jur. Ala je bila baš fina kumpanija skupa.

Fr. Škoda da se nisu dali skupa litratat!

Jur. Ma bi jih bilo lepo videt!

* * *

Fr. Ča da se Lindarski „Legaši" z butiljami trataju?

Jur. Ja, ma jedan drugega po glave.

Fr. Brižan Mate ča je dočekal.

Jur. Ono ča merita.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Razne primorske viesti.

Javna zahvala. Na čestitkah k mojem imendanu zahvaljujem se ovim skupno svim i pozdravljam sve što srdačnije, vrućom molbom i željom, da se u ovoj dobi velikih kušnja za naš narod što čvršće ujedinimo i jedinstveno postupamo proti toli mnogobrojnim nam neprijateljem.

U Beču 22. juna 1905.

Prof. Vjekoslav Spinčić,
zastupnik naroda.

Promaknuće. Dne 22. o. mj. bio je na bečkoj živinarskoj školi promaknut za živinarskog liečnika g. Fran Cek iz Hrušice kod Podgrada. Čestitamo srdačno mladomu živinaru i čestitomu rodoljubu!

Zamjenik zem. kapetana za Istru. Dosadašnji zamjenik zemalj. kapetana za Istru zem. prisjednik dr. Cleva zahvalio se je na toj časti, te je na njegovo mjesto bio imenovan zem. prisjednik dr. Chersich.

Dosadašnji zamjenik zem. kapetana g. Cleva imenovan je ili će biti imenovan ravnateljem zem. bolnice u Puli, pa se je radi toga zahvalio na spomenutoj časti. Njegovim odlazkom iz Poreča, ostati će izpražnjeno i jedno mjesto zem. prisjednika, koje će se popuniti u budućem zasjedanju zemaljskog sabora.

Imenovanja. Ministarstvo financija imenovalo je računarskog oficijala kod porezne uprave u Trstu g. Antuna Flegu računarskim revidentom, te g. Dragutina Podreku, vrlo čestitoga našega rodoljuba iz Šterpeda, kraj Buzeta, računarskim oficijalom. Živio Drago!

Odsudjen učitelj škole „Lega Nazionale" u Zrenju. Izvanjskim listovom pišu iz Istre, da je bio prošloga čedna odsudjen Cristoforo Bonat, učitelj na „Leginoj" školi u Zrenju na šest mjeseci težkoga zatvora radi oskvrnuća i zavedenja na bludnost četvero djevojčica.

Novine javljaju nadalje o tom groznom nedjelu talijanskog „prosvjetitelja" naše djećice, da su pustile oblasti tu zvier u ljudskoj podobi pustopašno da se naužije svoga zlodjela, da su zatvarale po oružnicih naše ljude zbog kleveta, jer se potužiše proti tomu nečovjeku. Iste oskvrnute djevojčice, žrtve tog zlotvora, da su morale odgovarati radi krivog svjedočanstva, na koje bijahu zavedene od talijanskog miljenika Bonata, kojemu da se je pustilo prosto polje. Čuje se dapače da je taj nitkov dobio putnicu, da može bogato nadaren od svog družtva sretno umaknuti u *blaženu* Italiju. Neznajuć koliko su sve te potankosti istinite, molimo tamošnje prijatelje, da nas o svemu točno izviestiti izvole.

Nove škole. Skoro sve nove škole kod nas imadu prigovora. Ova nema sunca, ona je pod zemljom, treća nema toga ild., a sve imadu pogriešen ulaz. Škole koštaju mnogo, i ne grade se za par godina već za uviek. Nek se već jednom uzme u obzir sve prigovore, pa nek se učini uzor nacrt po kojem će se graditi sve škole. Dalmacija ima n. pr. dva nacrta, kod nas imamo kako komu na pamet padne. Za 12.000 K, što se ih obično potroši za školu, može se očekivati nešto liepoga. — Znam za školsku kuću (što je prvobitno bila namienjena za krčmu), koju se je kupilo od privatnika, a mjesto, što ga je ovaj odlučio za konobu, danas je školska soba. Možete si misliti kako zdrav zrak mora da tu bude. To se nije kupilo možda pred 20 godina, već možemo reći jučer. U takvim prostorijama obolit će učitelj, a i djeca mogu tude dobiti klicu bolesti. Rekli smo bez zamjere; želimo, da se na školske zgrade više pazi, da ne budu u njima trpila djeca i učitelj, a bogme i obćinski novac. Sad će se graditi nove škole u Grdoselu i Trvižu. Upozorujemo pozvane faktore, da na dobu pripaze kako se gradi!

Promjena paragrafa. Na zadnjem zasjedanju istarskog sabora bilo je na dnevnom redu: Promjena § 27. školskog zakona od dneva 9. X. 1901. o kvinkvenijama učitelja. Sabor je odročen, dakle za sada ne bude ob ovom ništa. Polag zadnjeg zakona pripada učitelju prvi kvinkvenij nakon prvih pet godina službe, bez obzira kada je učitelj položio izpit sposobnosti. Ovaj izpit može biti položen i u petoj godini službe. Nekojim je učiteljem c. kr. zem. šk. vieće kvinkvenij priznalo, s toga se upozoruju i drugi mladji učitelji, koji su dovršili 5 god. službe, neka i oni pitaju ovaj kvinkvenij. Zemaljski će odbor proti ovoj odluci zem. šk. vieća učiniti utok i to kako oni vele „iz principa", al su i sami osvjedočeni, da učitelji imadu pravo. Dokazuju to i time, što sada predlažu, da se ovaj paragraf promjeni. Predložiti će, neka se dade prvi kvinkvenij nakon pet godina iza ispita sposobnosti, kako je to prije bilo. Ono, što su pred četiri godine učiteljima dali, sada njim uzimlju, misleć: imadu učitelji i onako odviše plaće! — Želili bismo pak, da bi se stvari o učiteljskim kvinkvenijama sa strane c. kr. oblasti brže riešavale.

Slika Evgenija Kumičića. Prispio je u Pulu g. Pepe Henneberg, slikar i nakladnik Kumičićeve slike. Liepo uspjela reprodukcija izradjena je u oleografiji u slavenskom umjetničkom zavodu V. Neuberta u Pragu. Preporučamo rodoljubom Istre, da podupru mladog hrvatskog slikara u njegovom podhvatu. Ciena slici je sa liepim pozlaćenim ili antiknim okvirom u velikom formatu K 28 za gotovo, a 32 na obročno odplaćivanje. Naručit se može kod A. Gnezde, Zagreb.

Izlet na Učku.

Dne 6. julija poduzet će društvance »Učkari« izlet na Učku. Gospodu iz daljega pozivlje se, da budu u predvečerje toga dana u 6½ sati u Vranji, štacija Lupoglava na okupu. Odanle krenut će se put Učke. U ponoći bit će skupna molitva na čast i slavu svete braće. Sutradan — iza razgledanja — čitat će »Presvijetli« glagolaču misu i odaslat će se brzojavni pozdrav u Rim.

Opaska: Treba uzet sobom i dalekozor, vidjet ćemo »Modus vivendi«.

Do sretnoga vidjenja! Izletnik.

Zakletva kadeta pomorske vojne akademije na Rieci.

U nedjelju jutro obavljena je na ratnoj ladji »Kaiser Franz Joseph I.« cerimonija prisege kadeta. Položiše zakletvu 29 kadeta drugog razreda.

Danas odploviše ratne ladje »Kaiser Franz Joseph I.« i »Saida« iz Rieke na naučno putovanje sa pitomcima prvog drugog i trećeg tečaja.

To putovanje trajati će do dneva 16. kolovoza o. g. Ladja »Franz Joseph I.« ticati će luke Tivat, Maltu, Tuniz, Alžir, Kartagenu, Barcelonu, Marsilju, Ajaccio, Krf i Pulu, i to skupa 25 dana na moru, a 32 u lukama. Za »Saidu« nije još opredieljen razpored putovanja.

Povratak naših mornara iz Kine. Roditeljima mladića što služe u c. i k. mornarici javljamo, da će im se djeca doskora povratiti. Službeni list bečke vlade »Fremdenblatt« javlja, da je ratni brod »Kaiserin Elisabeth« (carica Jelisava), koja se skoro dvie godine nalazi u kinezkim vodama, dobila nalog da prvi oktobra ostavi one strane te se povrati u Pulu, kamo će prispjeti koncem decembra ove godine. Brod taj ukrcati će na povratku i momčad što se nalazi u posadi kod austrijskog poslaničtva u Pekingu. Ratni brod »Kaiser Franz Joseph I.« zamieniti će u kinezkim vodama brod »caricu Jelisavu« i preniet će momčad, koja će dati zamienu posadi u Pekingu. Ovaj brod odputovat će iz Pule početkom septembra tek. god. te će se sastati s ratnim brodom koji se vraća po svoj prilici u Singapore.

Podpore za gradnju cesta.

Zem. odbor u Poreču doznačio je cestavnom odboru u Buzetu za gradnju ceste Buzet-Svi Sveti iznos od K 3000 iz zaklade, stvorene od nameta za cestovne gradnje u Buzetskom kotaru, te je dozvolio cestovnom odboru u Motovunu za popravak mosta na rieci Botonigli iznos od 400 K.

Nadzornik za vjeronauk u pazinskoj gimnaziji.

Prečastni g. P. Flego, kanonik i ravnatelj pisarne tršćansko-koparske biskupije, imenovan je nadzornikom za vjeronauk na c. k. hrvatskoj gimnaziji i na zemaljskoj talijanskoj prkos-gimnaziji u Pazinu.

Pravo javnosti.

Ministarstvo bogoštovja i nastave podielilo je pravo javnosti i trećem razredu pokrajinskog ženskog liceja u Puli za školsku godinu 1904—1905.

Ne treba ni reći, da je na ovoj školi uzdržavanoj i hrvatskim novcem naukovni jezik samo talijanski. To hoće tako kr. talijarska junta i zastupnici talijanskog parlamenta i možda još koji c. k.

Dobro jih pripravljaju.

Pod ovim naslovom čitamo u tršćanskoj »Edinosti« ovu zanimivu vjesticu:

»Prijatelj našega lista nam javlja, da je ove dane sreo u Trstu dvanaest mladića na ekskurziji u takovom odielu, kako ju nose vojnički pitomci u Italiji (ta je uniforma nekako slična onoj tršćanskih gradskih redara). Posvuda je bilo mnogo propitkivanja, tko su i što traže ti mladići u Trstu. No, znatiželjnost se u brzo objasnila, kad se je doznalo iz njihovog govora, da su to domaći i to pitomci slavnoga »Instituto Agrario provinciale« u Poreču.

Po toj uniformi sudeć ne može biti nitko u dvojbi — izuzev, naravno, našu toliko slavnu koliko mudru vladu — kakav duh vlada na toj . . . poljodjelskoj(!) školi!

Treba znati da je to pokrajinski zavod, kojeg bi imali pohadjati takodjer mladići hrvatskih roditelja i kojega s ogromnim troškovima uzdržava ciela Istra. To je dakle zavod, koji nije namienjen samo Talijanima. Ali čemu bi se uzrujavali? Ta stvar je dovoljno jasna«.

Ponavljamo da smo u Austriji, a Istra je takodjer u Austriji, te austrijska vlada hoće da vladaju samo Talijani, dokle neka joj bude!

Zahvala.

Povodom težke i dugotrajne bolesti moga milog sinčića izrazujem najdublju zahvalnost veleuč. gosp. **dru Franji Vyskočilu,** lječilištnom ljeèniku u Lovranu što ga je ne samo najvećom pomnjom lječio, nego i posve ozdravio. Ovom prilikom preporučujem veleuč. g. **dra Franju Vyskočila** cielokupnome domaćem općinstvu, kao i svim gostovima u Lovranu, jer će u njemu naći vrstnog, savjestnog i iskusnog liječnika, koji se svim silama zauzimlje za svoje bolestnike.

Iginio pl. Persich.

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prekušani željezni plug za tačkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se takodjer svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku poraba i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ul. 2.

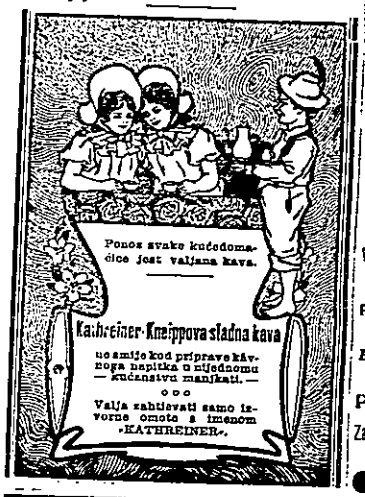

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Odlikovana

J. KOPAČ

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Najbolje osvježujuće piće daju

Maršnerovi pjeneći limunovi bonboni

ukus malina, citrona, jagoda, metice i trešnjah.

Prvo dioničko društvo tvornice orientalskih slatkiša i čokolade

prije

A. MARŠNER,

Kralj. Vinogradi. — Prag.

Ferdinandova ulica.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zraatih i zatvorenih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod epsnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjakorić.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju poraba. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te kuhku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj grajanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuceć (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkoza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Città S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a ciene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odiela vazda na skladištu.

Imade na prodaju **šivaće strojeve** za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. **Sastavni dielovi iz najboljé ocjeli. Jamstvo 8 godina.** — Ciene su od K 60·— do K 260·—

Broj 27. Pula, u četvrtak dne 6. julija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. kaju i računaju se na zemelju ičnog cienika ili po dogovoru.

vci za preobrojbu, oglase itd. ju se naputnicom ili polož- com pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Puli.

od naručbe valja točno oz- čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

ko list na vrieme ne primi, ka to javi odpravničtvu u verenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se ide ana napiše „Reklamacija".

kovnog računa br. 847 649.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Glavna skupština

družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

(Nastavak).

7. Narodni biljeg. Već se od nekoliko vremena amo razpravljalo u našem Ravnateljstvu, kako bi se, po primjeru Čeha, Srba i Slovenaca, uveo i u nas „narodni biljeg" i to u korist naše istarske družbe. Ta se misao oživotvorila negdje koncem prošaste godine. Sa zadovoljstvom iztičemo, da se je u to razmjerno dosta kratko vrieme „narodni biljeg" liepo uvriežio u narodu. A bude li uhvatio korjena u svim krajevima i slojevima našega svieta, to će našoj družbi već od same njegove prodaje pripasti godišnje do 20.000 kruna znatnoga prihoda.

Neznatan je taj porez, što ga narod dragovoljno na sebe prima, ali uz dobru, iztrajnu volju, te uz malo rodoljublja, naša bi Istra od toga „poreza" mogla imati liepu korist. Sva ta družbina poduzeća, kao i neka druga, o kojima ćemo progovoriti do zgode, stavljamo na srce svim našim ljudima. Napomenemo li da bi naša družba od njih samih mogla imati do 50 000 K godišnjeg prihoda, to smo time dovoljno označili njihovu važnost, pak da i svaka preporuka u tom smislu ostaje doista izlišnom.

III. Hrvatsko novinstvo.

Ali što bi i kako bi ova naša družba, a nema na svojoj strani cielo naše vevriedno hrvatsko novinstvo? Ma koliko tranaka i pravaca zastupale naše novine svim pojedinim krajevima hrvatskim, ne se bez obzira na svoja često puta osve oprečna stanovišta slažu jedino u menu naše družbe!

Krasan je taj pojav, vanredno utješliv za nas i za cielo naše hrvatstvo! Izlašna je pomoć, što družbi dolazi putem naših dnevnih i ostalih listova, ali je za družbu od nemanje važnosti i moralna podpora, što je družba crpa od hrvatske štampe. Jedanput smo već zgodom spomenuli, a danas ponavljamo, da kadgod se u člancima pojedinih naših listova povede rieč o našoj Istri, uvick se s tim pitanjem dovadja u savez družba, tako da ona ima jedino njima da zahvali, što se u razmjerno tako kratko vrieme u narodu toliko učvrstila.

Pozdravljeni neka su s toga svi ti zastavnici naše hrvatske misli!

IV. Sv. Cirilo-Metodski zidari.

To ime nosi mala ali hrabra četica velikih družbinih prijatelja u Zagrebu. Puno toga duguje već do sada naša družba tim svojim vrlim „Zidarima". Komu nisu još u pameti sjajne zabave, što ih u srcu Hrvatske priređuju svake godine ti naši mili prijatelji?! A ima li gdje kakova zgoda, da se oni ne bi sjetili družbe, držeći se one — kamen do kamena palača? Upravo neutrudiva su naša braća zidari u sabiranju prinosa za našu istarsku sirotinju, pa im mi već za to dugujemo veliku blagodarnost.

Dodamo li k tomu, da je cielo razpačavanje „narodnog biljega" njima na ledjima, to će svakomu biti jasno, koliko i kakovo značenje imaju ti naši „Zidari" za nas, za našu družbu, osobito njihov odbor s gg. E. Kornicerom, Biljanom i Suchanekom na čelu! Neka im je od nas topli, bratski pozdrav i vječno spominjanje medju sirotinjom, za koju se oni toliko brinu.

V. Zapisi.

U lanjskoj upravnoj godini sjetiše se naše družbe oporukom sliedeći pokojnici:

Ivan Nepomuk Petrović Varaždin sa 2000 K, Sidon Brkić Beč sa 5000 K, Pop Dinko Muškardin sa 200 k, Mijo Laginja nadžupnik u Kastvu sa 200 K, Stjepan Vrančić iz Kostrene sa 200 K.

Vječna slava uspomeni njihovoj!

VI. Članovi utemeljitelji.

Medju društvene utemeljitelje pristupiše tekom god. 1904. tri nova člana i to:

1. Akademičko pjev. društvo „Mladost" Zagreb;

2. Abiturijenti velike gimnazije na Sušaku šk. g. 1903/4.;

3. Gospodin Fran Đukić, posjednik — Kastav;

4. Mate Kundić, trgovac, Frančići.

VII. Ostali dobročinitelji naše družbe.

Duga bi to čitulja bila, kad bi trebalo iznieti sva njihova imena. Mnogo ih ima — a to je utješljivo.

U tom rodoljubnom kolu ide jedno od najsjajnijih mjesta našu mladež. Već se u prvim razredima gymnazija, realka i drugih srednjih učilišta zagrijavaju mlada srca mišlju na našu družbu. Imamo divnih primjera, gdje djaci kroz godine i godine kupe prinose, da ih onda prigodom izpita zrelosti izruče družbi. Takav sjajan primjer dala je o sebi mladež Spljetske gimnazije, a to se ponavlja od godine do godine i na gimnaziji na Sušaku.

Šire polje djelatnosti u korist družbe ima pred sobom mladež visokih škola. Beč, Prag, Gradac pružili su nam već do sada o tome puno liepih dokaza. Prvenstvo ima u tome naravno naš Zagreb, već kao središte i srce svih Hrvata. Tu se našoj mladeži često puta pruža prilika, da dokaže svoju ljubav spram naše Istre, odnosno družbe naše. A to ona i pokazuje u svakoj zgodi i u podpunoj mjeri.

Ali ta se djelatnost naših mladih ljudi ne očituje samo kod zabava priredjenih u Zagrebu. Ima n. pr. sveučilištno pjevačko društvo „Mladost", koje priredjuje i izvan Zagreba koncerte i zabave u korist družbe i to upravo s liepim uspjehom. Takova mladež ne zaslužuje samo naše priznanje već i udivljenje!

I u lanjskoj upravnoj godini sjetiše se razni novčani zavodi naše družbe, tako I. hrv. štediona u Zagrebu, pa štedione u Bjelovaru, Varaždinu, Križevcima, Sisku, Sušaku itd.

Od sabiratelja prinosa za družbu odlikovali su se osobito gg. Dr. Vinković i Magdić. Njima i svima, koji nas u našim svetim ciljevima podupiru, neka je ovim izrečena najdublja hvala kao i preporuka za unapried!

* * *

Kako je iz računa našega gospodina blagajnika razvidno, svi ti prinosi sabrani putem družbinih podružnica i novina pribrojeni darovima prispjelim izravno na Ravnateljstvo te prihodima polučenim od prodaje družbinih proizvoda, iznašaju u prošloj upravnoj godini svotu od 48.426·79 kruna. Premda napomenuta svota zaostaje daleko za prihodom što ga je družba imala u upravnoj godini 1903., to ipak već i taj sam iznos pokazuje veliku ljubav, kojom cjelokupni hrvatski narod prati družbino prosvjetno djelovanje u Istri.

Priznati moramo pako, da je lani — a djelomice u tekućoj godini — sabiranje prinosa za družbu po nekuda zapelo. Ta žalostna činjenica, koja bi, da dulje potraje, mogla ugroziti i sam obstanak naše družbe, očitovala se ona kao refleks ekonomskih, najskoli pako političkih prilika u svim našim zemljama, ili kao popuštanje u interesu za našu istarsku stvar — ona je, bilo u kojem slučaju za nas ozbiljan znak, teška opomena, pred kojom moramo da se zamislimo.

Taj momenat ne smijemo mi ni ovdje da prešutimo. On je za život i napredak naše družbe od tako nedogledne znamenitosti, da se je naše ravnateljstvo ovih dana našlo prinukano, dati mu izražaja u posebnom „proglasu", koji je bez sumnje došao do ruku i toj slavnoj skupštini.

Neutješljiva je slika, što ju pružaju brojke navedene u napomenutom proglasu:

74.379·73 K izdatka prema 48.426·79 K prihoda, od čega sliedi, da se naši prihodi i razhodi u prošloj upravnoj godini izjednačuju uz manjak od 25.952·94 K.

Na jednom mjestu navedenoga proglasa stoji:

„Naša družba sv. Cirila i Metoda za Istru, miljenica i uzdanica hrvatske raje u Istri, iztrošila se je do kraja, i to da udovolji tek nekim od najnužnijih potreba narodne prosvjete u Istri".

PODLISTAK.

Frankovićeva „Početnica."*)

Piše Vinko Rubeša.

Od kolike i kakove li su koristi i pomoći obuci u pučkim školama valjano sastavljene čitanke, može jedino da prikaži prokušani pučki učitelj, ponajpače pak onaj, koji je u nizu svoje službe imao prilike, da izmjenjuje razne knjige i čitanke. Da su nasuprot slabo sastavljene čitanke prava pokora za pučku obuku, ne treba, da se tek ovdje pripominje. To smo svi više manje izkusili, ako ne inače, a to svakako sa današnjim našim čitankama, koje će biti možda za sve prikladnije, nego da ih se upotrebljava na hrvatskim pučkim školama u Istri. — Nego o njima niesmo nakanili da ovdje govorimo. Govoriti ćemo radje o Frankovićevoj „Početnici", o kojoj se dade govoriti.

Ima već liepo čislo godina od kako služimo na pučkim školama. Iz toga čisla želimo ovdje da iztresemo neke naše opazke i bilježke, što smo ih u to vrieme pokupili. Ne mislimo da udarimo u filozofsku notu, niti u petagožke mudrolije, već tek hoćemo, da nabacimo onako, „nešto po pet, nešto po šest". Glavna nam je pak svrha ovom pisanju, da potaknemo koga spremnijega znanja i vještijega pera, pak da uz gospodina profesora izravna u „Početnici" ono, što se izgladiti dade. A uz to mnijemo, da ne bi bilo baš na odmet, kad bi se slična tema iznesla na kotarskim učiteljskim konferencama. Ovdje baš je najpovoljnije tlo da se „Početnicu" prorešeta, pak da se ju onda temeljito izpravi.

Zaista čudna je stvar, što se obično dade sastavljati knjige za pučke škole po srednjoškolskim profesorima! Mi ovim ne mislimo da diramo u znanje i spretnost ove poštovane gospode, nego tek mnijemo da bi se našlo i medju pučkim učiteljima pisaca, koji bi bili sposobni, da se dadu na taj posao. Pak to je napokon voda, u kojoj se oni s dana u dan kreću. Priznati će nam se, da i najbolji profesor, psiholog ili pedagog ne će moći da zaroni tako duboko u dječju dušu, kao jedan izkusan učitelj, koji danomice ima djecu, štono rieč, na situ i rešetu. A valja znati, da se imadu prilagoditi čitanke, ponajpače pak „Početnica", duši i naravi djece, a ne obratno. S toga baš držimo, da nije najsretnije poduzeće, kad se slične radnje povjeri ljudima, koji uz sve svoje krasne vrline i zavidne sposobnosti u svojoj službi ne mogu da se pravo prilagode naravi sićušne dječice. — Ovo smo htjeli iztaknuti kao naše osobno mnienje, koje pak ne kanimo nikomu narivavati. — Prije nego predjemo na samu stvar, želimo umoliti gosp. profesora, uz kojeg nas veže sinovska ljubav i nepokolebiva odanost, da nas izvoli izvinuti, ako se budu naši nazori u u koječem razilazili.

Zadaća „Početnice" sastoji se glavno u tom, da djecu izobrazi u mišljenju, govoru, čitanju i pisanju, donekle da u djeci budi nabožno-ćudoredna i estetička čuvstva. Najprimitivnija joj je pak svrha, da mladež izobrazi u čitanju i pisanju. Ne smije se ipak misliti, da je lahak posao sastaviti valjanu „Početnicu." Iz nje srče mladež prvu mudrost, pak baš zato su si pedagogi dugo razbijali glave, kako da udese ovu knjigu, e da bude onim mališima čim prikladnija. Dugo su si bielili vlasi, pak i učenjaci svjetskoga glasa, kako da izkalupe metodu za prve početke u pisanju i čitanju. Bilo tute vrstnih školnika i učenih pedagoga, pak redali metodama kao baba orasima o Božiću. Svatko držao se svoje kao pijan plota, a svi skupa znali su, da niesu još pogodili u pravu notu. Konačno izmigoljila je na površinu metoda pisočitanja, koja je napokon i odniela perje. Na oslonu ove metode sastavljena je

*) *Molimo ovom zgodom poštovane kolege, da nam po svojoj uvidjavnosti izprave naše eventuanle izpravno tvrdnje, ili dojave kakav možebitni drugi prigovor o „Početnici", što ćemo pak sve dovršene naše razprave nastojati da objelodanimo. Tako će se stvar bolje razčistiti, pak će g. profesor kod možebitnoga popravka svoje „Početnice" ali zgode, da uzme u obzir dotične naše prigovore.

Svrha je daljnjemu dielu moga izvještaja, da netom navedeno mjesto osvjetli pa bilo to ma i u nekoliko kratkih poteza.

VIII. Družbine zgrade.

Najviša svota družbinih izdataka u lanjskoj upravnoj godini nahodi se pod naslovom: „Nabava nekretnina i gradnje škola“. Ta je svota iznašala 39.919 K. Od toga je novca družba podigla školsku zgradu u Raklju, nabavila zemljište u Puli, započela gradnjom školskih zgrada u Fabcima, u občini Višnjan, Zrenju i Sv. Luciji u občini Oprtalj, u Vinkuranu kraj Pule i u Drenju na Labinštini.

Mjesta, u kojima se sada dižu te najnovije družbine zgrade, sve su same najizloženije točke. To izbija i odatle, što i „Lega nazionale“ gradi svoje zgrade u Raklju i nedaleko Fabaca, dočim u Zrenju postoji već davno jedna njezina škola. Sv. Lucija je pako do samih vrata talijanskog gnjezda — Oprtalj — gradića, što se od davnine odlikuje najdivljom mržnjom protiv svega, što je hrvatsko.

I tako će naša družba imati pet svojih novih ponosnih školskih zgrada, pet novih ognjišta, odkud će medju naš zapušteni narod vrcati iskre znanja i sviesti.

K ovima treba pribrojiti još i obstojeće družbine zgrade, kojih imade deset na broju. Takova je jedna zgrada u Puli, u Štokovcima, Raklju, Juršićima, Sv. Lovreču kod Labina, Baderni, Vabrigi, Kašteliru, Livadama i Malom Lošinju, ukupno 10 zgrada. U družbinoj zgradi u Malom Lošinju smješteno je tamošnje dječije zabavište, dočim se škola nahodi u kući poznatoga rodoljuba gosp. Lovrića.

Već je u mojem lanjskom izvještaju bilo govora o neprilikama, što nam ih občina u Malom Lošinju čini u pogledu gradnje nove školske zgrade u onom mjestu. Naše se je Ravnateljstvo obratilo naime na občinu, da nam izda dozvolu za gradnju napomenute zgrade. Občina je molbu odbila. Iste je sreće bio i naš utok podnešen na občinsko zastupstvo, dočim je zemaljski odbor pronašao, da bi se uslied neke formalnosti imala na novo držati komisija na licu mjesta. Komisija se je držala lani, na dan 7. srpnja i ponovno odbila našu molbu za gradjevnu dozvolu. Isto je učinilo i občinsko zastupstvo i tako se ta stvar nalazi sada ponovno kod zemaljskoga odbora u Poreču.

Medjutim naše se ravnateljstvo nije dalo time smesti. Već je na lanjskoj glavnoj skupštini napomenuto, da je gosp. Lovrić c. k. stražmeštar u miru, dao družbi na razpolaganje svoju kuću u Malom Lošinju. Ta se je kuća podigla kasnije još za jedan kat, kamo se početkom ove škol. godine smjestio drugi razred.

Naše je Ravnateljstvo i u prošloj godini posvetilo mnogo pažnje uzdržavanju tih svojih zgrada, što je družbi takodjer progutalo liepu svotu. Ali u interesu je ovoga našega družtva, da nam zgrade, taj jedini naš nepokretni imetak, ostane što dulje u koliko boljem stanju.

IX. Družbine škole.

Dvie su zgrade, što ih je družba digla — odnosno kupila — u kojima su smještene javne škole s učiteljima plaćenim od sredstava zemaljske školske zaklade. Jedna od tih zgrada nahodi se u Vlakovom, druga u Juršićima. Mimogredce napominjem, da pitanje škole u Vlakovom nije još riešeno, pošto je zemaljski odbor uložio utok proti ustanovljenju one javne škole, tako da tamošnji gospodin učitelj nije kroz više mjeseca primao plaće ni od kuda. Naravno, da je i tu morala da priskoči družba, kojoj je uspjelo zadržati učitelja na njegovu mjestu.

(Nastavak sliedi.)

Braćo učitelji!

Nedavno čitali smo u *„Našoj Slogi“* kako je neki talijanski učitelj u Istri na temelju § 27. zemaljskog školskog zakona od 9/X. godine 1901. izvojštio si prvu starostnu dokladu, te kako su neki drugi naši učitelji potaknuti ovom privredom na na temelju istoga § zatražili svoje doklade. To je dobro, ali bi bilo još bolje, kad bi se umolilo dotičnoga talijanskoga kolegu, da dopusti obielodaniti odnosnu riešitbu c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu, e da tako i drugim učiteljima širom Istre poznata bude. (Nije li ona riešitba upravnog sudišta? Op. ured.)

Odlomak § 27. rečenoga zakona glasi: *Sa svjedodžbom učiteljske sposobnosti providjeni učitelji i podučitelji*, koji su slučili nepretrgnuto i sa dobrim uspjehom na kojoj javnoj pučkoj školi kojega u državnom vieću zastupanoga kraljevstva i zemlje, *dobe* bez razlike, je li su namješteni privremeno ili stalno, *po dovršenih pet prvih službenih godina dokladu k plaći.* (Pikantnije pasuse podcrtali smo mi. Op. pisca). — Mi razujemo ovako:

Učitelj može služiti makar 4. godine bez svjedodžbe sposobnosti. Prije izmaka 5. godine položi dotični izpit, čim postane *providjen svjedodžbom učiteljske sposobnosti*, pak ima zato pravo temeljem § 27. *po dovršenih pet prvih službenih godina na dokladu k plaći.*

Ovaj § ne veli, niti se po duhu njegovu dade zaključivati — kako se ga do sada upotrebljavalo — da ima učitelj naime pravo na dokladu k plaći po dovršenih pet prvih službenih godina *iza postignuća svjedodžbe učiteljske sposobnosti*, nego veli, da ima pravo na dokladu iza dovršenih pet prvih službenih godina, ako je providjen svjedodžbom učiteljske sposobnosti. Ovdje se dakle ne pita, kada je dobio svjedodžbu usposobnicu, nego se naglasuje kao uvjet, da ima biti s njom providjen t. j. za vrieme tih pet godina mora ju pribaviti ili se mora s njom providiti. I ako ju prije izmaka 5. godine svoje službe jur posjeduje, onda ima pravo na starostnu dokladu.

Ovako nekako, u koliko se sjećamo, tumačilo je upravno sudište odnosni §. školskog zakona za Goričku i Gradišku, koji se u glavnom načinu sudara, te su tamošnjem učiteljstvu, zaslugom kolege Urbančića, bili u ovom smislu dopitani kvinkveniji. U ovom smislu tumačilo je valjda i ministarstvo dotičnu §. prigodom utoka talijanskoga kolege.

Zato bi dobro, kad se je već i u nas pokrenula akcija radi starostnih doplataka na temelju §. 27., da sva istarska učiteljska družtva dogovorno stvore zaključak za skupnu peticiju na kompetentne oblasti e bi se u stvari izazvalo obćeniti zaključak za-cielokupno učiteljstvo u Istri. Držimo, da bi nam naši odvjetnici bili na ruku.

Nego, žaliti ne valja, jer — — jer bi se mogao skorim sastati istarski sabor, koji već ima u programu *izpraviti* spomenuti §. 27.

Pri koncu spominjemo, da §. 27. staroga zakona od 12/XII. god. 1888. z. z. list br. 1. ex 1889. sasma je istovjetan sa novim. — Dakle na posao dok je doba!

Pučki učitelj.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 2. jula 1905.

Zastupnička kuća razpravljala je provizorij za drugu polovicu 1905. u sjednici od prošloga ponedjeljka (26. juna) po podne. I čim su govorila tri govornika, bio je predložen i prihvaćen zaključak razprave. Sliedeći dan, u utorak govorila su još dvojica kao glavni govornici, Njemac liberalac dr. Menger i Svenjemac Herold. Ni od Mladočeha ni od Hrvata i Slovenaca nije nitko govorio. Poslie nekoliko tobožnjih stvarnih izpravaka, glasovalo se je, i provizorij bio je prihvaćen većinom glasova. Za provizorij nije glasovao nijedan Hrvat ni Slovenac, proti njemu tri Hrvata, što bi imalo značiti, da je klub odlučio glasovati proti, ali da se je većina od glasovanja uztegla.

* * *

Ministar-predsjednik Gautsch može do sad biti sa svojim djelovanjem posve zadovoljan. Hoće li to još dugo trajati nezna se. Klubski načelnici pod predsjedanjem kućnoga predsjednika i u prisuću Gautscha, obdržavali su u sriedu sjednicu, da ustanove što da se još razpravi prije nego se razidje carevinsko vieće. Ministar-predsjednik izjavio je da smatra nuždnim da se razpravi provizorno trgovački ugovor s Bugarskom i Švajcarskom, a redovito trgovački ugovor sa Njemačkom i osnova za osiguranje vjeresije za gradnju Alpskih željeznica. Načelnik mladočeskoga kluba izjavio se je proti tomu, da se već sad i u drugom i trećem čitanju razpravi trgovački ugovor sa Njemačkom. Isti klub je i proti dozvoli vjeresija za Alpske željeznice, ako se istodobno neosjegura podržavljenje onih željeznica, koje su u rukuh privatnih družtava. Ta izjava načelnika mladočeskoga kluba neugodno je djelovala i na vladu i na njemačke stranke, a u koliko se tiče Alpskih željeznica, takodjer na Slovence.

Izvršujući odbor mladočeske stranke u Pragu potvrdio je dne 1. jula svoju već prije učinjenu odluku, da se nema već sad ljeti razpraviti trgovački ugovor s Njemačkom niti osnovu vjeresija za Alpske željeznice. Izjavio je ipak istodobno da daje češkom klubu u parlamentu slobodne ruke. Načelnici ovoga kluba govorili su s ministrom predsjednikom prije nego se klub konačno o dvih gornjih pitanjih odluči. — Medjutim se je zak. osnova o trgovačkom ugovoru razpravljala u prvom čitanju dne 28. juna i izručila carevinskomu odboru na razpravu. Ovaj ju je razpravljao dne 30. juna i 1. jula. Ministar predsjednik bio je pozvan u odbor i prisiljen da dade izjavu za slučaj da Magjari ne bi na dobu razpravili ugovora. Za taj slučaj reče Gautsch, sazvati će na dobu parlament, najdulje do konca decembra tekuće godine.

* * *

Dne 28. juna sastala se je austrijska kvotna deputacija, to jest, onaj mali zbor od deset muževa izabranih što izmed članova zastupničke, što gospodske kuće carevinskoga vieća, koji bi imao odlučiti, sporazumno sa ugarsko-hrvatskom kvotnom deputacijom kvotu, iznos, koji ima plaćati za skupne poslove monarhije jedna i druga polovica monarhije. Kvotna deputacija se je sastala i konštituirala, i izabrala predsjednikom Njemca, staroga Chlumeckoga, podpredsjednikom Poljaka Dziedušickoga, a bilježnikom takodjer jednoga Poljaka. Čim su se konštituirali zamolio je rieč Njemac pučke stranke i prvi podpredsjednik zastupničke kuće Kaiser. Predsjednik mu je težkim srcem dozvolio govoriti. Kaiser je izjavio, da bi se moralo uzeti u ruke reviziju cieloga uredjenja monarhije. Na to su se oglasili za rieč Slovenac Povše i Čeh Fořt, ali je predsjednik, opazkom da nema sad nikakvih razprava, zaključio sjednicu i pobjegao. Chlumecky je pokazao da je ostao žandar kakav je bio u svoje doba kao predsjednik zastupničke kuće, i da zna biti takovim i u najvišem zboru kakav je kvotna deputacija. Medju članovi ove i zastupnici veliko je nezadovoljstvo. Govori se, da će Chlumeckoga prisiliti da položi predsjedničku čast.

* * *

Istoga dana, 28. juna, imao je svoju sjednicu takozvani „Derschattin odbor“, to jest onaj odbor, koji bi imao razpravljati o stvarih tičućih se nagodbe sa Ugarskom. Tu je bio i ministar-predsjednik. Izjavio se je o trgovačkih ugovorih, i o pitanju kvote. Glede trgovačkih ugovora

---

takodjer Frankovićeva „Početnica“, o kojoj eto naumili smo, da koju progovorimo. Da budemo pregledniji, razdieliti ćemo ovu našu radnju u pojedine odsjeke. — Da počnemo.

I.

Razvrstba pismena.

U „Početnici“ razvrstana su pismena po lahkoći u pisanju. Neki pedagozi pak preporučaju, da se pismena u „Početnici“ razvrste po lahkoći u čitanju, odnosno izgovoru. Mogu imati pravo i jedni i drugi. Odlučujući momenat o onoj tvrdnji valja tražiti u dotičnim predvježbama. Izvedu li se temeljito predvježbe za pisanje, ne mora se bas početi sa slovima po lahkoći u pisanju, izvedu li se nasuprot temeljito predvježbe za čitanje, može se početi i sa slovima težjega izgovora; izvedu li se pak temeljito i jedne i druge predvježbe, dade se lahko razvrstati pismena ili na jedan ili na drugi način, bez da nastupi s toga po djecu kakva osobita poteškoća.

Obzirom na naše prenatrpane škole, naše je mnienje, da bi „Početnica“ bolje odgovarala svojoj svrsi, kad bi u njoj pismena bila poredana po lahkoći u čitanju.

U našim natlačenim školama, često i sa više odjela, tek da se može i pomisliti na temeljitu izvedivost predvježbe za čitanje. A površne ove predvježbe jedva mogu i kod otvorenije djece da poluče svoju svrhu. Slabija pak djeca prate običnu ovakve predvježbe nekako kao u snu, te se s njima veoma malo ili ništa ne okoriste. Uvidjavan pak učitelj mora uviek da ima na oku baš slabiju djecu, te da joj čim više pogoduje. Zato ono skupocieno vrieme, što bi ga izgubio sa površnim predvježbama u čitanju, moći će kud i kamo uspješnije upotrebiti kod samoga čitanja. — Da su u našim školama gotovo nemoguće temeljite predvježbe za čitanje, priznati će nam se, ako samo spomenemo, da ima obično učitelj pred sobom do 60 pak i više malene djece, a uz to možda i po više odjela. Sad mi pitamo: kako da se tu četu sitnih mališa, nenaviklih još pravo na školsku stegu, uputi rastavljati rečenice u rieči, rieči u slovke, a slovke u glasove i obratno? Kod ovakva poslovanja hoće se pazljivosti sa strane djece, a čime da držiš na uzdi cielu onu četu malih nemirnjaka? Ta to se sve vrti kao crvići u vodi, kad u nju zaroni ljetno sunce. Valja bo priznati, hoćeš, nećeš, da su onakve vježbe djeci prilično dosadne, pak kolikogod se trsio učitelj, da ih zasladi humorom i zanimanjem, uspjeti će tek djelomično.

Dopuštamo, da su i predvježbe za pisanje malenoj djeci prilično težke, dapače hoćemo li biti pravedni, moramo priznati, da su joj težje, nego li one za čitanje. U predvježbama za pisanje valja da su zaposlena u djece gotovo sva osjetila, dà čitavo diete. Nu ove poteškoće svlada diete i neznajući. Tko ima iole školske prakse, pritvrditi će nam da djeca skoro bez ikakva truda nauče brzo izšarati svoje tablice onim stanovitim krivuljama, (predvježbe za pisanje) dakako abstrahirajući ih od onih patentiranih bukvana. Dapače ono šaranje očito ih veseli i ugodno zabavlja, te tako i neznajući nauče kao od šale pisati razne oblike pojedinih pismena, pak joj baš zato ne dadu baš nikakvih-poteškoća, kad im kasnije valja da ih faktično pišu.

Evo, ovo su u glavnom razlozi, koji su nas naveli na misao, da bi bolje odgovarala „Početnica“ našoj potrebi — obzirom na prenatrpane škole — kad bi pismena u njoj bila poredana *po lahkoći u izgovoru.*

Radi razvrstbe pismena u Frankovićevoj „Početnici“, dodje se već odmah s početka na nemale poteškoće, biva najme kod sastavljanja slovaka sa suglasima *t, b, c, č* itd. U ovim slučajevima, a da ne spominjemo druge, mora učitelj djecu mehaničkim načinom uputiti, recimo, da se *t-i* čita *ti; b-o = bo* itd. A to ne valja!

(Sliedi.)

Nastavak u prilogu.

bi da im nije mogao želji udovoljiti, al je ipak poletio župniku nek bi on uplivao na ravnateljstvo škole, da cufole odaleči. Ravnatelj je odgovorio poslav 1 cufol g. kapetanu, da će cufole pa makar i sv. C. i M. odalečiti, al samo pismenim nalogom g. kapetana. — Gosp. kapetan odgovorio je ravnatelju, da mu u tom ne može zapovjedati, al da bi mu učinio veliku ljubav kad bi nedužne cufole odbacilo. Ovdje bi trebali staviti nekoliko upitnika g. kapetanu. Kapetane sladki! ljubav? A znate li Vi što je to ljubav? Neznate, jer tada Hrvati nebi znali za Vašu „ljubav" prama njima. Učiniti Vama ljubav, da onda Vaša poskoči prema irredenti i još nekamo! Jok, brate!

Na dan sv. Vjekoslava, večerom, dakle u predvečerje Tielova puknuo Lošinjcu glas, da je zastava zabranjena, te da se neće s njom u procesiju. Veliko veselje u izraelu! Nekoji se čak iste večeri hvališe da bi bili u zastavu, hrv. učiteljstvo i učenike pucali. A u istinu pucali su od jada. Žalostno je za njih osvanulo tielovsko jutro. Zastava sv. Cirila i Metoda lepršа veselo pred četom hrvatske djece praćene svojim učiteljima. Oni zapanjeno gledaju, čude se, al nikomu ne pade na pamet da i okom stisne (zubima škripati bilo im dozvoljeno, ajde de!). Kud god se prolazilo, čekala grupirana radoznala irredenta zasramljena i ponižena. Našim majkam, dječici i vrlim lošinjskim mornarom blistaju oči od radosti i svo blagoslivlje hrv. školu. Talijani pucaju od jada.

U tal. novinama pišu, da je to zastava ovdješnjeg družbinog zabavišta. To nije istina, već je ova svojina družbine škole. Neka se strpe pak bi mogli s vremenom vidjeti još jednu, manjeg formata, ispred dječice zabavišta. Nego oni pišu, da je to zastava zabavišta jedino s razloga, da zamuče svojoj braći u „Regione Giulia" hrv. školu u Malom Lošinju, koja liepo napreduje i koja će biti njihova smrt, jer broj djece raste kao gljive iza kiše.

Jedna mala epizoda za dobar svršetak. Talijanska škola, koja je išla u procesiji iza hrvatskih škola, gledajući popreko ko ciganski konj našu djecu, ne toliko zastavu (?! aj, aj!), nastojala je da bude čim veći razmak izmedju naše i njihove djece. Kažu, da se zato brinula osobito neka usidjela (ne usirena) frajla, koja ima u svojem imenu i *č i ć*. Ali to, frajlice, samo kažu, te ako u to vjerujemo mi, ne morate za to „milostiva" Vi! A na lievo uho, ko pravi kavalieri prišapnut ćemo Vam, da će doći vrieme, kad ćete tiskati Vašu djecu k našoj, da se „Vlah ne dosjeti" koliko Vas ima. Ovo pak nemojte kazati vašim kavalierima. Si, proprio! Idi kume, idi . . . !

Sadjenje duhana na Cresu. Od tamo nam pišu, da je cesarska vlada zbog siromaštva tamošnjeg pučanstva dozvolila, da se okolo greda Cresa za pokus zasadi nešto duhana. U tu svrhu prirediti će se posebno razsadište te bude li prvi pokus uspio, saditi će se više duhana i tim pripomoći siromašnu poljodjelcu, koga šibaju svakojake nevolje.

Potvrda I politika. Pod tim naslovom piše neki creski „framašun" trščanskom „Židovčiću", pripovjedajuć mu kako je prošlih dana u creskoj župnoj crkvi presvj. župnik Mahnić — poznat radi svojeg rusofilskog čuvstva — dielio sakramenat sv. potvrde. Radi toga — kaže — je većina dubrih cresana radje odpeljala svoju djecu u privatnu kapelu biskupa sagradjana (biskupa in partibus) monsig. Petris de Dolamare, nego li u župnu crkvu, gdje je funkcionirao Monsig. Mahnić, koji je medju ostalim upotriebio priliku te držao propovied punu izbornih savjeta i anateme proti čitateljem nekojih framosunskih novina.

Tako creski framasun o presvj. biskupu Mahniću, koji će težko podnesti taj židovsko-liberalni udarac!!

Voloski kotar:

Iz podgrada primamo: Prošloga čedna zadesila je ovdašnju obitelj Mihalića velika nesreća dočim joj čestita obitelj g. Jenka pravim čudom izbjegla. Dne 22. o. mj. vozio se u svojoj kočiji Ivan Mihalić-Kume državnom cestom sa starijim sinom g. Jenka, Tihomilom. Na jednom poplašili se konji, prevrnuše kočiju i obojica nadjoše se pod njom. G. Jenko, mlad i okretan oslobodio se iz pogibeljnog položaja odmah, podignuvši malko kočiju zaletio se u jarak gdje se je neznatno samo ranio. Nu gore je prošao sirota Mihalić. Njega su bjesni konji vukli za sobom do 180 koraka te je ostao vrlo težko ranjen, jer mu je zdrobljena nosna kost, prebijene čeljusti i slomljeno više rebara. Težko da će siromah preboljeti tolike i tako težke rane.

Sa Matuljske željezničke postaje piše nam prijatelj: Na ovdašnjoj pošti nalazi se upravitelj neki pl. Petris, koji znade vrlo malo hrvatski, nu što je još gore, on imade pomoćnika, koji nesamo što nezna hrvatski, već dapače vriedja naše ljude sa pogrdam: bedasti Kranjac (Dummer Krainer), ako ga nagovore hrvatski.

Koliko nam je poznato imadu pravo i kotarske oblasti, da reknu svoju kod namještenja ovakvih činovnika, pa bi rado znati kako se je kot. oblast u Voloskom izjavila o ovakvih činovnicih. Dok se izpuni ta naša želja, preporučamo ove činovnike slav. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu, da ih dolično nagradi.

Pazinski kotar:

Neshvatljivo. Nedavno čitali smo u „N. S." viest, da se mnogočastnome gospodinu župniku u Brdu sa strane c. k. kotarskog školskog vieća u Pazinu, neće dozvoliti da bi držao pomoćnu školu. Znamo, da je g. župnik, dok je kapelanovao u Pićnu držao tamo školu nešto pol godine; onda se ga je molilo, da bi preuzeo hrvatsku školu u Pićinu. Neki gosp. izrazivao se svagdje, da je najzadovoljniji s onim školama, gdje su svećenici učitelji. Kod njih imade najljepših uspjeha. To se nekad govorilo, al sada se izdalo parolu: hrvatski svećenici nesmiju držati škole. Danas može držati pomoćnu školu svaki, koji nije Hrvat. Naši ljudi nesmiju naučiti ništa. Nu, kad bi bio javio g. župnik, da će držati školu talijansku, vidjeli biste, kako bi se nekoji hvalili, vidite i tamo smo mi ustrojili talijansku školu.

Znamo za pomoćnu školu u jednom kotaru („Sloga" je o njoj pisala), gdje učiteljuje čovjek po mišljenju Talijan, komu ljudi davaju mastnu plaću. Svršio je dva ili tri tečaja na talijanskom odjelu učiteljista u Kopru. Kad se sa neke strane prigovorilo proti ovoj školi, izrazio se netko: „Zahvalite Bogu, da vam tko ljude poducava". Dakle g. župniku u Brgudu se ne dopušta škole, ovomu drugomu da, i još mu se moramo zahvaljivati — jer je Talijan!!

Kad je umro učitelj u mjestu N., htio je tamošnji g. župnik preuzeti školu (ili mu se je jošte i ponudilo). Da biste znali, kako se ovomu gospodinu sa svih strana išlo na ruku.

Komentara ne treba. Nek fakta govore. Vama gospodo, što se s narodom rugate, ne će manjkati hvale i priznanja sa strane Talijana, al znajte, da vam neće manjkati ni prokletstvo naseg naroda.

Škola u Sušnjevici. Onomadne čitali smo u puljskom „Omnibusu", kako se je famoznome profesoru Popoviću sa svih strana išlo na ruku. Upalo nam u oči i to, da je i presvjetli g. biskup dr. Nagl preporučio spomenutog g. profesora gg. svećenicima oko Sušnjevice, davši mu svoju posjetnicu i na njoj preporuku pisanu u latinskom jeziku, neka bi išli na ruku tome profesoru. Naravski, presvjetli g. biskup nije htio pisati hrvatskim jezikom, jer hrvatski nezna; njemački takodjer nije htio pisati, da mu se nebi reklo, e nam usiljuje njemštinu; mislio je, pišimo internacijonalno, pišimo latinski. Čuli smo već više puta, kako se presvjetli hvalio, da se on zauzimlje za školstvo u Istri. On je dapače i u samom Beču zagovarao Istru, prikazujuć ovu zemlju u školskom pogledu silno zanemarenom. Činjenice su tu. Presvjetli je preporučio svojim svećenicima prof. Popovića agitatora za rumunjsku, recite proti hrvatskoj školi — indirekte je dakle i sam presvjetli agitirao proti hrvatskoj školi. Vidimo dakle, kakve škole bi rado presvjetli biskup da budu: rumunjske, talijanske, možda i njemačke, samo ne hrvatske. Razumijemo i to. Presvjetli se sa pukom ne može razumjeti, jer ovaj hrvatski govori, draže bi mu bilo, da bi puk govorio talijanski, pa se lako njemu ne bi trebalo mučiti, da uči hrvatski. Nu znajte presvjetli, da će naš narod uza sve Vaše preporuke uviek i svagdje zahtjevati samo hrvatske škole. Preporučamo Vam, da se kanite ćorava posla, da se kanite podpomagati, agitirati proti hrvatskim školama.

Poplava, tuča i oluja. Prošlog 23. VI. 1905. velika ploha poplavila je ravan u Borutu. Šteta je velika. Do par dana imalo se pokositi, kad tamo nepogoda uzela nam skoro sve. A da prizor u tužnoj slici bude podpuniji, poslie kiše poškropila nas i tuča. Svršila ova, evo silne vjetrine, da potvrdi svoje rastvorno djelo svojih družica u zlobi. Pokazao se bio ovo ljeto dobar i liep prirod, kad tamo, sve muke i nade u tren se raspršile. Barem da smo stalni, da će ovo, što je još ostalo, biti naše. Nadajmo se barem.

I u podobćini Paz, mj. obć. Boljun, počinila je štete tuča. Taj bič naravi neće, a da i njih svako toliko ne ošine. Dobro bi bilo, da se na visinama tih občina postave postaje sa tučobranima. Nek se poskrbi za to koji razumniji i tu stvar potakne kod občinara, ili kako drugačije, samo da se štogod postigne. Srce ti se od užasa stisne, kad vidiš uništenu ljetinu, i očaj poljodjelca! Da mu je moguće pomoći, al . . .

Iz Lindara. Videći da Vam nitko ne piše s ovih strana, odlučio sam se ja, premda neuk, da iznesem jednu našu tegobu. Nas Lindarce zadesio je težak udarac, prigodom odlazka g. Stefanutia, umirovljenog župnika. Ovaj gubitak u koliko težko žalimo, još ćemo ga teže ćutiti. Što je bio nama seljacima g. Stefanuti kroz ove dvie godine svog boravka medju nama, nije moguće sve ovdje iznieti. Svojim velikim radom i neumornim trudom za boljak i napredak puka, priskrbio si i žalostnih protivnika. A da nas je veleč. Stefanuti ostavio, krivi smo donekle i mi, što ga nismo znali obraniti od osvete i zanovietanja protivnika. Zauzimajući se n. pr. za procvat naše posujilnice, navukao je na se gnjev našeg šior maestra, odkazavši mu stan u školi, gdje je do tada stanovao. A kada je sveo nekako u red račune, u ime zahvale dobio običnu plaću za dobra djela. Žaliti će za njim puk, a veseliti će se protivnici; ćutiti će njegovu odsutnost i naša Čitaonica, jer se u njoj ne će više obdržavati poučna gospodarska predavanja, kojima je naš pop Frane liepo puk podučavao na uzorno obradjivanje svojih polja i vinograda, i naučao ga na štednju. Osobito nam milo bijaše, kako se je naš pop Frane liepo slagao s našim novim župeupraviteljem, te ovdje rado to izmašamo jednomu i drugomu na čast. A to naš g. župeupravitelj i zaslužuje, jer se i on kao dobar pastir liepo brine oko nas i naše djećice dobrim primjerom i dobrom poukom.

Našemu pak popu Franu želimo, da nas ožalošćene doskora utješi, te se opet sretno povrati medju nas, u svoje rodno mjesto!

Iz Zamaška pišu nam mjeseca lipnja sliedeće: Nastojanjem ondješnjeg župnika, počele su se odkrivati znamenite rimske starine. Do sada, u malo dana radnje, pronašlo se je mnogo svetiljka (lampa) s različitim slikama, suza (lacrimæ) raznih vrsti, dapače i jedan predhistorični komad stalka: te tragove trija zidina. Stvar je bila dojavljena centralnom muzeju u Beču i zemaljskom odboru u Poreču. Na lice mjesta već su bili zato i poslana gg. Konservator dr. Gnirs prof. u Puli, i prof Puschi, ravnatelj gradskog muzeja u Trstu. Izkopavanje će se nastaviti.

Porečki kotar:

Iz Motovunšćine tuže nam se prijatelji, da nije moguće u gradiću Motovunu dobiti žigica „Družbe sv. Cirila i Metoda" ali mi se tomu ne čudimo, jer poznamo, bi reć, bolje one zagrižence, nego li taj naš prijatelj, koj mu savjetnjemo, neka izbjegava on i svi njegovi istomišljenici onakve dućane ili trgovine, koje neće da znadu za naše žigice. Druge pomoći mu neima. Komu smrde naše žigice, tomu nesmijemo dati ni novčića zaslužbe. Klin s klinom!

Franina i Jurina.

Fr. Si cul Jure po djavlića, da se oni od komitata poprdilskog društva za jitu u Basku hvale da bumbe i vrane okolo njih lete ako bi jih uzeli u šacietad od neverujboga.

Jur. Toga neveruj. To ti je dal van mali Krok, boj da prihajaju kadagod peridorů.

Fr. Ma i ja san va te besedi vaje posuminjal da bi to oni storili, dokli imaju malo soli va glavi, a ako je imaju malo, će njin je malo gergo gerze posudit.

Jur. Sada pak drze šedude va kuhinji, boj da njin je jos malo toplò u njihovin vrućin glavam a i zato, da oni, ki bi se zarekal reć cagod po nasu po hrvatsku, dobije vaje s kuharicom po glavi, zac na seduti se mora samo talijanski tambaškat i parlatat.

Fr. Pa ca nimaju evancik za šalu.

Jur. Mi se pari, da su njin splisnivile, kako i serce kò je pozabilo na njihi zajik harvaški i rod bašćanski.

Fr. Neka se samo prežentaju ti novi speceni čozoli, ćemo njin već doma pokazat, da nas je zadojila i odhranila harvaška mati bašćanska i da u nas nima mista koza ni s dugim ni kratkim repom, leho samo naša mila harvaška trobojnica crljena - bela i plava.

Razne primorske viesti.

Sastanak svijuh oporbenih narodnih zastupnika iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, Istre i Slovenije, zakazan na 4. srpnja u Zagrebu, odgadja se na neizvjestno vrieme.

Iz zemaljskog škol. vieća za Istru. U sjednici c. k. zem. školskog vieća za Istru, obdržavanoj dne 21. pr. mj. u Poreču, bijaše odlučeno, da se ima upisivanje djaka pučke škole u Pomeru u dva jezikovna odiela, vršiti svake godine po slobodnoj volji roditelja ili zakonitih zastupnika za školu sposobne djece.

Poduprli su predlozi da se prošire hrvatske pučke škole u Pazinu i u Poljn i da se čim prije otvori pučke škole u Sv. Lovreču od Predunca i u Sušnjevici.

Jednu se učiteljicu koncem godine stavlja u stalnu mirovinu.

rekao je da valja neke urediti bar privremeno već sad, naime one s Bugarskom i Švajcarskom, jer im ističe rok mjeseca septembra; onaj s Njemačkom također već sad radi njegove znamenitosti; ostali, kojima ističe rok, koncem febrara 1906. urediti će se u jeseni. U škripcu je ministar-predsjednik obzirom na odnošaje u Magjariji, gdje nema parlamenta koji bi razpravio ugovore, i gdje je vlada koja neuživa povjerenja parlamenta. Glede kvote reče ministar-predsjednik Gautsch, da će učiniti onako kako i njegov drug u Magjariji, ministar-predsjednik Fejervari, naime da će naprosto davati skupnom ministru financija svotu u razmjeru kao do sad. To davanje za troškove skupnih poslova da je utemeljeno u pragmatičkoj sankciji i u nagodi. Takovo davanje, odvrati mu među ostalimi dr. Šušteršič jest *prekršaj ustava*, jer zakon pozna u tom obziru samo dva načina: ili da se sporazumiju obostrane deputacije ili ako ne dodje do sporazuma, da odluči cesar odnosno kralj. Drugi su ministru predsjedniku rekli, da postupak njegov znači *stanje izvan zakona*, da hoće da takovo stanje, koje već vlada u Ugarskoj, uvede i kod nas. S toga bi želili, da se vlada posebnim zakonom ovlasti da plaća kvotu za skupne troškove. Ministar-predsjednik veli da njegovim postupkom nije prekršen ustav, da je zakonit, i da bi se posebnim zakonom jače vezalo ovu nego onu polovicu monarhije. Bit će sve kako će vlada. Sad već ne bijaše ni prigoda da se inače učini. U petak ne bijaše sjednice, a taj dan istekao je rok glede kvote lani po vladaru ustanovljene. Od jučer, 1. jula, kvota će se doista davati sa strane obiju vlada, ali ne načinom po zakonu ustanovljenim. *Zakon, ustav je prekršen*, sve za volju Magjara. Da je prave odlučnosti kod nemagjarskih narodnosti ciele monarhije, moglo bi se već sad smatrati nagodu nepravovaljanom, te drugu posve novu koli izmed Austrije i Ugarske, toli izmed Ugarske i Hrvatske i Ugarske, odnosno Hrvatske, Ugarske i Austrije, napraviti.

* * *

Legitimacioni odbor imao je svoju sjednicu dne 21. juna, a na dnevnom redu bio je izvještaj referenta Plantana i koreferenta Bartoli-a o izboru dra Bennati. Dok je Bartoli trebao pune dvie godine da poda svoj koreferat, dok je, pošto ga je podao svaki čas bio zapriečen doći k sjednici odbora, je u sjednici 21. juna našao nešto drugo, da stvar i nadalje zavlače. Rekao je, da je on dobio izvještaj referentov na zadnjoj st.anici drugačije, nego li su ga dobili drugi, pak predlagao da mu se dade 14 dana vremena da učini drugi koreferat. Njega liberalnoga Talijana podupirao je „katolik" Talijan Conci (svi su jednako pravedni napram nama!). Odbor nije prihvatio taj predlog, i to također ne s razloga, što se koreferat ne mora temeljiti na referatu, nije protuspis posliednjemu. Bartoli je poslie glasovanja pitao da se konstatuje broj prisutnih članova, ali predsjednik nije hjeo to učiniti, pak je Bartoli protestirajući izašao. Odbor je započeo razpravu o rečenom izboru već u onoj sjednici od 21. juna. Imao ju je nadaljevati u sjednici 27. juna. Bartoli je molio predsjednika da odroči sjednicu, jer je zapriečen doći. Predsjednik nije tomu udovoljio. Žalibože bio je i Plantan ozbiljno zapriečen bolestju doći; pak pošto ne bijaše dovoljan broj članova nije se sjednica u obće obdržavala.

Politički pregled.

U Puli 5. julija 1905.

Austro-Ugarska.

U subotnoj sjednici carinskog odbora carevinskog vieća dao je ministar-predsjednik Gautsch izjavu, koja je ponešto parlamentarni položaj poboljšala.

Hrvatski zastupnik Vuković izrazio je želju, da se vlada izjavi, što i kako kani urediti bosansko-hercegovačko pitanje, ako dodje do razstave imedju Austrije i Ugarske.

Ministar-predsjednik zatražio je na to, da se odmah započne razprava o punomoćnom zakonu za trgovačke ugovore sa Švajcarskom i Bugarskom. Ta razprava je odmah na to započela. Zastupnici Vuković i Hrubi izjaviše se proti tomu, jer da se moraju prije posavjetovati sa svojimi klubovi. Govorili su iza toga jošte nekoji govornici, na što je bio trgovački ugovor prihvaćen.

Talijanski klub zahtjeva odlučno, da se još u ovom zasjedanju rieši pitanje njihovog sveučilišta. Nu vladi zadaje brige i pitanje o podržavljenju nekojih željeznica. Česi bo i Poljaci žele, da se i to pitanjo rieši već sada, ali da im vlada stalno obeća, da će se to pitanje riešiti kod razprave o osnovi gorskih željeznica, koju bi onda pustili, da prodje.

Hrvatski zastupnik Perić iz Dalmacije razgovarao je sa suradnikom jednog bečkog lista o držanju Hrvata u sporu izmedju Niemaca i Madjara ili izmedju Beča i Peste. On je kazao, da Hrvati ne imaju razloga čeznuti za Bečom ni za Pešlom, ali u slučaju što im je birati — reče — da bi nam bolje bilo sa Bečom (?) gdje ćemo naći dosta naše slavenske krvi, nego li s Pešlom, gdje su nam svi krvnici.

I drugi zastupnik iz Dalmacije t. j. zast. Biankini izjavio se je napram nekom bečkom novinaru glede držanja Hrvata u sporu izmedju Austrije i Ugarske. On reče medju ostalim, da je s najvećim interesom čitao izjave o stanovištu Hrvata napram dogodjajem u Ugarskoj, što ih je čisto i bistro izrekao njegov drug zast. Perić, izraziv time ono, što već od dugo potresa hrvatsko čuvstvo.

Predsjednik odbora opozicije u Hrvatskoj, zastupnik Ruhetić priobćio je u novinah viest, kojom odgadja na neizvjestno vrieme sastanak hrvatsko-slovenskih zastupnika iz Hrvatske, Dalmacije, Istre i slovenskih zemalja.

Crna Gora.

Najnovije viesti kažu, da je turska vlada dozvolila crnogorskoj vladi gradnju željezničke pruge na Skadar i pripojenje Barske pruge ovoj. Tu gradnju provesti će po svoj prilici talijanski mjernici, jer je Crna Gora u novije doba pod talijanskim uplivom.

Srbija.

Vidovdan proslavljen je po čitavoj Srbiji svečano. U svih crkvah držane su zadušnice za poginule junake za slobodu Srbije.

Izborna borba biva širom kraljevine sve to živahnija. Vladini listovi očekuju, da će u novoj skupštini imati vlada dosta jaku većinu.

Rusija.

Sa rusko-japanskog ratišta dolaze o ruskoj vojsci povoljni glasovi. Ta vojska imala bi biti tako jaka i spremna, te je bila kadra obustaviti svako napredovanje Japanaca. Sveukupna jakost ruske vojske računa se najmanje na 300.000 momaka. Japanska vojska cieni se na pol milijuna vojnika. Oni su dakle mnogo jači nego li Rusi, ali se ipak ne odlučiše jošte na novu navalu.

Dogodjaji u samoj Rusiji zabrinjuju samu rusku vladu i ostale Slavene. Koncem prošlog tjedna vladala je po nekim gradovima Rusije prava pobuna, dok je u Odesi bila prava revolucija. Tu se dapače pobunila i momčad (700) ratnog broda „Knjaz Potemkin" i strahovala par dana pred Odesom, a sada luta po crnom moru. Danas se povratila u Odesu, te nepreda li se, bit će od drugih ratnih brodova gotopljena. Pobunila se bila također momčad na brodu „Georgij Pobiedonosec" ali se je predala oblastima, izručivši 67 buntovnika pokretača bune.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pepravak. Pometnjom došle su u posliednjem broju dvie viesti „Talijanska pobožnost i „Šepava agitacija" pod koparski, mjesto pod puljski kotar, što ovim sada izpravljamo.

Nesnosna vrućina. — Nesreća na vojničkim vježbama. Vrućina što je zavladala ovo nekoliko dana, postigla je vrhunac u prošli ponedjeljak. Vrućina toga dana ima žalibože svojih žrtava. Taj dan naime odoše u 3 sata u jutro na vježbe tri bataljuna domobranaca. Koncentracija bila je u Fazani, a ondanle u Vodnjan te kroz Galežan u Pulu. Taj dan bijaše usudan po jadne vojnike. Sunčana žega kosila ih ko srpom, te ljudi padali putem na hrpe. Nijedna kumpanija nije se povratila čitava i zajedno kući.

Da nije gradjanstvo priskočilo brzo u pomoć, te ih u kočijama sabirali po cesti iz Pule do Galežana bila bi se dogodila užasna nesreća, dok ovako je stradao samo jedan čovjek, vojnik Ivan Jurković iz okolice zadarske, koji je putem na rukama izdahnuo. Žalostno bilo gledati kako se pod večer jedan ili dva vojnika umorno klipsajuć vraćaju u grad i lutaju kao muhe bez glave.

Čudno se činilo i nerazumljivo nam je, zašto se je momčad prepustilo samoj sebi, te nije vojnička oblast poduzela mjere da se zaostali vojnici potraže, priberu i na sigurno spreme. Kažu da ih je obolilo tog dana preko 300.

Žalostni su ovo slučaji koji se svake godine sad ovdje sad ondje opetujr. Mislimo da bi se ipak jednom imalo strože postupati proti onima koji su uzrokom a i odgovorni za ovakve nesreće. I vojnici su ljudi a ne marva, premda, da se to dogodilo marvi zauzelo bi se za nju družtvo za zaštitu životinja, dočim za ljude tko će to učiniti, a ljudi ipak još nili ne misle na to, da bi ustrojili družtvo za zaštitu ljudi!

Istarska Posujilnica u Puli. U nedjelju dne 25. pr. mj. držala je Istarska Posujilnica u Puli svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu.

Skupstinu je otvorio vriedni predsjednik Posujilnice veleuč. g. dr. Matko Laginja, koji je u liepom pozdravnom govoru sa zadovoljstvom istaknuo liepi napredak i hvalevriedno zanimanje svih slojeva našeg pučanstva za posujilnicu.

O tom liepom napredku navest ćemo nekoliko podatka u brojkama, koje će najbolje posvjedočiti liepi uspjeh, što ga je Posujilnica postigla u godini 1904.

Novčani promet u g. 1904. bio je u Puli K 1,876.446·18 a u podružnici u Pazinu 1,065.341·21 što dava sveukupni promet od K 2,941.787·39. Štedionički uložaka koncem g. 1904. bilo je u Puli K 816.964·57 u Pazinu K 500.951·32 ukupno K 1,317.915·89, te su štedionički ulošci u g. 1904. prema g. 1903. porasli zā K 310.073·82. Koncem g. 1904. iznašali su zajmovi zadrugarima u Puli još K 708.433·42 a u Pazinu K 381.358·94 ukupno K 1,089.792·36.

Čistoga dobitka bilo je u Puli kruna 2.602·98 a u Pazinu K 1.275·39 ukupno K 3 881·37. Ovaj čisti dobitak predložilo je starešinstvo da se podieli ovako: U prihranu (rezervni fond) K 1.500, djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu K 700, Družbi sv. Cirila i Metoda K 900 (podružnicama u Puli i Pazinu), Djač. domu u Pazinu 200 K. Na raspolaganje ostavljeno je starešinstvu K 581·37 da nagradi činovnike i po svojoj uvidjavnosti upotriebi u dobrotvorne svrhe. Skupština je ovaj raspored čistog dobitka i prihvatila, s naročitom preporukom da I. ist. Sokolu u Puli svakako podieli 100 K.

Ove brojke nam dosta jasno predočuju razvitak i napredak ovog velekoristnog zavoda po naš siromašni istarski puk. Po ovom napredku preporučuje se Istarska Posujilnica svakomu sama od sebe. Štedioničke uloške prima posujilnica na razne postotke, redovito na 4½% a zajmove daje na 6%.

Za tekuću godinu do nove glavne skupštine izabrano je starešinstvo ovako:

1. Upravni odbor: dr. M. Laginja, dr. Ivan Zuccon, N. Mardešić, P. Pavešić i Ivan Dujmović; 2. nadzorni odbor: Brno Bekar, E. Jelušić, don Luka Kirac, Lacko Križ i A. Mezulić; 3. pomirni sud: Mišan, Ign. Štiglić i Andr. Turak.

Novopečeni „puro sangue". Dok je bio dječakom, pasao je ovce po lindarskom polju. Zvali ga svi „Kažimirom", a pisali ga „Brumnić". Dali ga u Pazin u krojački zanat. Bilo mu pretjesno, pa se dao u sviet. Klatio se Italijom i Francuzkom, pak bio u Rimu, Parizu itd. Vratio se konačno opet u domovinu, pa tedanegda osovio se na svoje noge i otvorio u Puli krojačnicu pod imenom *„Casimiro Bruni, primo tagliatore di Roma"*. Ovdje mu negdašnja vršnjakinja jednom prigovorila, što se ne sjeća, kad su zajedno ovce pasli po Lindaršlini. On ni mukajet. Sreo ga jednom rodjeni brat na ulici, pa ga po bratski zovne: „Kažimire". A on njemu: „Chi sei tu" (Tko si ti?). Nego doćuhale valjda oblasti, i cimera „Casimiro Bruni" nestalo. Preselio se u Trst, gdje vodi opet vlastitu krojačnicu. Odlukom 21. VI. 05. br. 17.200/X. dozvolilo mu c. kr. namjestničtvo promjenu imena od „Brumnich" u „Bruni". I tako će cimer „Casimiro Bruni" opet ugledati božje svjetlo na čast svome vlastniku.

Hrvatski roditelji, nedajte svoje djece tudjincu u zanat, jer će vas se stidili i zalajiti. A vi naši vrli Brumnići ne plačite, nego se veselite, što se vaš pošteni rod riešio na sve vieke takvog odroda. Našim prijateljem u Trstu pak poručujemo, kad prodju mimo cimera „Casimiro Bruni", nek se drže onog liepog stiha talijanskog div-pjesnika: Non ti curar.... ma guarda e passa".

Lošinjski kotar:

Izpiti na nautičkoj školi u Lošinju vršili su se dne 23. pr. mj. pod predsjedničtvom zemaljskog školskog nadzornika gosp. Ravalico. Proglašeni bijahu zrielimi samo dva djaka i to Cezare Gerolimich i Ivan Rogusin.

Zastava sv. Cirila i Metoda. Pišu nam iz Malog Lošinja: Na dan 21. junija a blagdan sv. Vjekoslava, zaštitnika mladeži, bila je blagoslovljena zastava naše školske mladeži učione sv. C. i M. Zastava je nabavljena darežljivošću rodoljubkinja i rodoljuba naših. Blagoslov je obavio župnik dr. Bonifačić uz prisustvovanje mnogobrojnog puka. — Kad su ovdješnji nespašenci doznali, da je blagoslov obavljen, zasmrdio im taj blagoslov, da nebi gore nečastivom — Bog da prosti! Sam naš načelnik pohrta glavom sa par svojih vjernih ili bolje nevjernika c. k. kotarskom kapetanu (jer glava bez postola nesmije da bude), nek ovaj zabrani, da se ta zastava ne nosi u procesiji na Tielovo. Kad bi se srdili na ovaj brzi skok ovih framazunskih tičića, rekli bi da je to bio bezobrazluk, ali s obzirom na to, što ovi ljudi ne prisustvuju nikad u nikakvim crkvenim funkcijama, da ljudi, koji na sramotu čitavog ovog pobožnog pučanstva stvoriše i plovane i kapelane civilne, koji obezčašćuju svojim sprovodima i zadnju uspomenu mrtvaca, koja je sveta i najdivljim narodima i medju Zulu-Kafrima, kad ti ljudi bez srama ljudskoga i straha Božjega imaju toliko bezstidne obrazine, da se miešaju u strogo crkvene obrede, koji su sveti svakom pravom kršćaninu-katoliku, kada to čine, velimo naprosto, da su bezobrazni!

Kao uzrok naveli su kapelanu, da ima na zastavi trobojnica; dočim nisu nego tri malena zavjeska (cufoli) od trobojne izpremješane svile. — Kapetan rek

Odustaje se od disciplinarnog postupanja proti jednoj učiteljici. Premješća se pučkog učitelja g. Ivana Martinčića iz Lindara na Paz.

Odbijena je molba jednog učitelja za promaknuće u viši razred. Uzelo se do znanja izvještaje godišnje o stanju pučkog školstva za god. 1903/1904. i riešilo nekoje predmete manje važnosti.

Promjena imena. Spljetsko „Jedinstvo", glasilo bivše narodne stranke u Dalmaciji, izlazi od 1. julija pod imenom „Naše Jedinstvo" da bude tako moglo pod novim imenom zaći i u banovinu, gdje mu bijaše uzkraćen poštanski debit.

Redjenje za svećenike. Tršćansko-koparski biskup presvj. g. Nagl podielio je svećenički sv. red dne 30. junija četvorici bogoslova one biskupije u crkvi sv. Antuna novoga u Trstu.

Sakramenat sv. potvrde dieliti će tršćansko-koperski biskup u prvoj polovici mjeseca julija u buzetskom i oprtaljskom dekanatu a dne 15. julija u svojoj kapeli u Trstu.

Blagoslov zastave. Uprava „Hrvatskog Sokola" u Vodicam (Dalmacija) razašilje pozive k svečanosti prigodom izlaza i blagoslova družtvene-zastave, što će se vršiti dne 9. julija 1905. Program svečanosti, sastojeći iz 12 točaka, je vrlo bogat i biran.

Nautički odio na c. k. trgovačkoj i nautičkoj akademiji u Trstu. Upisivanje pitomaca u II. pripravni tečaj i u I. tehnički razred neće se vršiti ove godine samo u septembru, već takodjer dne 14. i 15. julija o. g. tako da se uzmognu djaci obaviestiti glede prijamnih izpita, koji će se polagati mjeseca septembra.

„Erzherzog Ferdinand Max".

Najnovija ladja naše ratne mornarice zove se *„Nadvojvoda Ferdinand Maksimilian"*. („Erzherzog Ferdinand Max"). Ladju spustili su u more u Trstu, dne 21. maja o. g. Ova ladja, pak ona *„Erzherzog Karl"* i *„Erzherzog Friedrich"* najveće su ladje naše mornarice. Oklopnjača „Erzherzog Ferdinand Max" duga je nešto preko 118 m. a široka skoro 32 m. te ima 10.600 tonelada. Njezin ocielni oklop, koji je mjestimice 24 cm. debeo, teži 2,922.000 kg. Ima dva tornja i dva jarbola. U svemu imade 14 splavi (barka) od kojih najveća važe 20.000 kg. Kormilo ili timun mjeri u površini 24 četvorna metra. Oklopnjača imade dva stroja sa 14.000 konjskih sila i 12 kotlova. Od dvaju velikih sidra teži svako po 5.800 kg. Sisalke ili pumpe mogu da u jedan sat izsišu 2,250.000 l. vode. Ugljena može da ukrca 1315 tonelada, kojim pak može učiniti puta srednjom brzinom do 4.500 milja. Sa aparatima za destilovanje (čišćenje vode) može da u 24 ure izcieđi do 120.000 l. vode.

Brod je oboružan sa 4 topa od 24 cm. kalibra, 12 topova od 19 cm., 2 topa od 7 cm., 12 mitraljača od 7 cm., 10 pak od 37 mm. a 8 od 7 mm. kalibra. Imade takodjer 2 aparata za spuštanje torpeda. Svaki torpedo važe oblo 560 k.

Kada ovo sve znademo, narivava nam se pitanje: koliko pak sve to košta?

Oklopnjaču *„Erzherzog Ferdinand Max"* okrstili su na uspomenu nesretnoga Maksimilijana, cara Meksikanskoga, a brata našega kralja. Doduše obstoji jedna ratna ladja istoga imena, nu pošto je već zastarila, rabe ju sada u Puljskoj luci za ukonačenje momčadi. Ova ladja bijaše puštena u more 24. maja 1865. te je udionićtvovala u pomorskoj bitci pod Visom pod zapovjedju kapetana baruna Sternecka, te od godine 1889. služi, kako rekosmo, za ukonačivanje vojnika u Puljskoj luci.

Kad smo već kod ovog starijeg broda naše ratne mornarice, sjetit ćemo se još nekih njegovih drugova.

Fregata *„Radetzky"* bila je sagradjena u Englezkoj godine 1854. Za ovaj trošak doprinesli su svoj dio i gradjani Trsta, da tako počaste slavno ime vojskovodje Radetzkoga. (Koliko su pak sada doprinesli za oklopnjaču *„Erzherzog Ferdinand Max"*, da tim počaste svoga dobrotvora Maksimilijana? — Čudno! Godine 1854. sakupili su Tršćani prinos da počaste ime vojskovodje, koji je u Lombardiji i Mletačkoj baš u ono vrieme „mlatio" Talijane, a godine 1905. zaboravili su, da sakupe prinos za počastiti uspomenu „svoga" Maksimilijana. Tempora mutantur! Op. slagara).

Iste godine sagradjene su u Trstu fregate *„Adria"* i *„Donau"*. Godine 1857. sagradiše u Mletcima korvetu na vijak *„Erzherzog Friedrich"*, a sliedeće godine *„Dandolo"*. Godine 1859. sagradiše u Puli *„Kaiser"*, te ove iste godine započelo se na svu silu da se proširi puljska luka i arsenal. Ove iste godone preudesilo se fregate na jedra *„Schwarzenberg"* i *„Novara"*, te ih se providilo sa makinama. *„Salamander"*, prva oklopnjača naše mornarice, bila je, sagradjena god. 1861. Za njom sliedile su oklopnjače *„Drache"*, *„Prinz Eugen"*, *„Kaiser Max"* i *„Don Juan d'Austria"*.

Vriedno je, da se još spomene sliedeće iz poviesti *„Novare"*. Ova, tada još te fregata na jedra, prvi je brod, na kome je nadvojvoda Maksimilijan, kasnije nesretni car meksikanski prvi put stražu stražio kao častnik. Ovaj brod odveo ga je iz Trsta dne 10. aprila 1864. u Meksiko, da primi tamo ponudjenu mu carsku krunu; ovaj isti brod dovezao je godine 1868. u Tršćansku luku njegove smrtne ostanke. Čudna li slučaja!

Izlet u Malinsku i natrag. Novim i vrlo udobnim parobrodom ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci „Tátra" zaplovilo je dne 15. pr. mj. u jutro do 50 osoba iz Voloskog i Opatije put pitome naše Malinske, da tamo prisustvuju godišnjoj glavnoj skupštini naše plemenite „Družbe sv. Cirila i Metoda". Medju izletnici bijaše ravnateljstvo Družbe t. j. zast. prof. Spinčić, dr. Janežić, dr. Fabijanić, Viktor Car-Emin, Viktor Tomičić, dr. M. Trinajstić i K. Jelušić, te više gospodja, gospodjica i gospode, odaslanica i odaslanika družbinih podružnica iz Voloskog, Opatije, Lovrana, Pazina, Kastva, Mihotića itd. Vožnja morem bijaše vrlo ugodna. Zapovjednik parobroda, dični kapetan g. Miko Perčić svima uslužan, sa svakim prijazan, bio je izletnikom u svemu na ruku.

O dočeku izletnika itd. u Malinskoj, Bogovićih itd. izviestili smo na drugom mjestu.

Poslie skupštine povratiše se izletnici sa domaćimi rodoljubi iz Bogovića dolje u Malinsku, gdje ih je čekao objed u dvim gostionama. Za objeda palo je više rodoljubnih zdravica. Nakon prve zdravice stavio je g. Fiamin predlog, da se po uputi g. Gremera sakupi štogod za Družbu, a da se tako sabere poznatih 200.000 K. G. Fiamin sakupio sam okolo 100 kruna. Njegov primjer sliedile su gdjice Tomičić i Kranjec, te gdja Čubelić i Fabijanić, koje sakupiše ukupno okolo 600 kruna.

Za objeda stigoše narodni sopci iz Omišlja praćeni kitom krasnih djevojaka omišaljskih u narodnoj nošnji i nekoliko tamošnjih mladića. Mladež se veselo uhvatila u kolo pjevajuć krasne domaće pjesme.

Poslie 6 sati po podne stali se izletnici pripravljati za povratak. Razstanak s domaćim stanovničtvom bijaše vrlo srdačan. Klicalo se i pozdravljalo koli s obale toli s parobroda dok se je moglo čuti oprštajuće se.

Na povratku krenuo je uslužni kapetan Miko parobrodom put Omišlja da izkrca tamošnje izletnike. I tuj bijaše razstanak vrlo srdačan.

Iz Omišlja krenu parobrod put Ike, pak u Opatiju, Volosko i Rieku i svuda izkrcalo se više ili manje izletnika, a ponajviše u Opatiji i u Voloskom. Svi ti izletnici ponieli su sa sobom najugodniju uspomenu na vrlo uspjeli izlet i na plemenito potraćeno vrieme onog dana.

Opažanja sa učiteljske skupštine. Govori se još uviek, „da svako lani bolje", što, ako posmatramo iz bližega stvar, vidjet ćemo, da taj izriek ne odgovara istini. Za ovaj put držat ćemo se najplemenitijega stvora Božjega, čovjeka. Koliko on svake godine napreduje u svačem to je neproračunivo. A odkad se poprimio narodne misli i čuvstvovanja za svoje: za jezik, običaje itd. a i volju sklonio na to, da se za svetinju svoju, za narodnost svoju bori, pa makar i za nju padne, od onda moralno na boljem stoji, a ravnajuć se po etičkim načelima, te stvarajuć si značaj stupa kao gorostas svomu boljemu cilju. Može da uzput zadje, ali uviđiv svoju pogrieśku vraća se odlučniji na pravu stazu života. Na tu stazu doći će cieli naš rod, kad bude ali samo u znanju napredovao i kad bude imao vodje požrtvovne, ljude sa jasnimi pojmovi i neporočna života. Bit će oni ovakvi, kad budu zaokupljeni narodnim duhom, a misli svoje upravljali najprije majci Slavi. Ovo, bio mi jedan dojam, što sam ga ponio sa učiteljske skupštine držane u Pazinu. Vratila se većina „Bičaša" sa svog zalutaja, da još jednom promotre svoje kolege, koji stoje na braništu svojih i narodnih prava. Držalo se, da nas neće prepoznati, pak da će na nas nasrnuti, ko što se govorilo, da će. Ali da, javili smo im koji smo, pak se oni prebrojili i bio je mir. Da su oni zalutali krivo je i to, što imaju nejasnih pojmova. Molim Vas slušajte, rekao mi njihov mladji, da je gosp. Zec veći Hrvat nego mislim. Ako je mjeru, komšija mislio, dopustio bih donekle, ali da je jedan Hrvat, koji je za Talijane glasovao veći Hrvat nego ja, to je za pravo bogumrska laž a drugo, to je potvora za mene. Nu pošto znam, da gospodin sa nejasnim pojmovima znade vrlo liepo istinu sapeti, dozvoljava se, da po svojem rifu ljude mjeri. Kao primjer nek još slobodno navadja, da je pred neko tri godina jedan veliki Hrvat-svećenik u Vodnjanu glasovao u svrhu svoje zemaljske koristi za liberalnoga Talijana proti klerikalcu Talijanu. To znadem i ja, ali drugi ne znaju, pak mogu o njem i drugačije naši kolovodje suditi, pak makar i hvaliti ga. Ali istina uviek pobjedjuje. Budimo ljudi, a ne izmećari!

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca svibnja sliedeći prinosi:

A) utemeljitelji: g. Matika Josip, obć. činovnik, Pazin K 20·—.

B) redoviti: gg. Sironić Anton, župan, Trviž K 20·—; Baštijanić Josip, kapelan, Pornjan K 10·—; Legović Antun, umir. župnik, Kaštelir K 10·—; dr. Stjepan Posilović, dr. Nikodem Jakšić, dr. Nikola Tomasić, dr. Nikola Maurović, dr. Luka Marjanović, Vladimir Mažuranić, Blaž Švinderman, Ivan Pliverić, dr. Makso Steiner, dr. Geza Josipovich, Radoslav pl. Rubido, dr. Josip Pliverić — Zagreb po K 10·—; dr. Josip Lončarić, Antun Starec, dr. Dominik Premuš, Zagreb po K 5·—; Gjuro Bezuk, Zagreb K 4·—.

C) darovi: gg. Matejčić Fran, c. kr. zem. škol. nadzornik, Trst K 40·—; Flego Josip, odvj. kand., Pazin K 2·—; Marčelja Antun, Pazin K 10·—; Matanić Petar, Pazin K 2·—; Filiplić Ivan, Lindar, sabrao K 6·52; Banka i štedionа za primorje, Sušak K 50·—; Klemen Josip, Sv. Petar u Šumi K 1·—; U ime Boga K 500·—; Pošteno družtvo na povratku željeznicom u Pazin K 10·—; Mandić dr. Šime, štopski liječnik u miru, Beč K 45·—; Konsumno družtvo, Ližnjan, dio čistog dobitka od g. 1904. K 30·22; Legović, Pulenta Stipe, Sv. Ivan od Šterne K 1·—; Medulinsko družtvo za štednju i zajmove, Medulin, dio čistog dobitka od g. 1904. K 100·—; Bersenda Ivan, župnik, dekan, Pićan K 50·—; Hrvatska čitaonica, Lindar K 15·—; Dobrinjsko družtvo za štednju i zajmove, Dobrinj dio čistog dobitka od god. 1904. K 50·—; Trinajstić Ivan, župnik, Dobrinj K 10·—; Ivan Mahnić, Dekani K 20·—; Ljubičić Ivan, Grobnik K 10·—; Tršćanska posojilnica in hranilnica, Trst dio čistog dobitka od g. 1904. K 200·—; Za prodani ruski i bugarski novac jednomu talijanu K 1·20·—; Na kugle u čitaoni, Pazin, sabrano K 1·60; Za počastiti uspomenu blagopok. biskupa Strossmayer-a Egidij Kurelić, posjednik K 2·—; Opašić Ivan, trgovac K 1·—; Bunc Ivan, c. k. škol. nadzornik K 2·—; Stranić Ivan, amerikan K 2·—; N. N. K 2·—: Mučalo J., profesor K 1·—; Buršić Anton, trgovac K 1·—;

U izvješću za mjesec travanj u broju 19. od 11. V. o. g. medju darovatelji podkrala nam se pogrieška, gdje stoji, da je g. P. Sironić darovao K 20·—; dočim bi moralo stojati: g. P. Sironić, posjednik, Trviž K 2·—, a g. Fran Bukovec župnik-dekan, Trviž K 20·—, što se ovime izpravlja.

* * *

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

1. Gosp. Grgo Baždon u Puli daruje K 2·—. 2. Gospoda A. Tončić Čekin, Miho Križmanić i Šime Červar iz Zrenja, daruju svaki po 1 K, usljed proglasa na narod. 3. Gosp. Jure Žiković, župnik u Račicah, daruje K 10·— usljed proglasa družbinog ravnateljstva na narod, 4. Gosp. Fran Matejčić u Trstu daruje K 50·—. 5. Gosp. O. Dragutin Brajković, svećenik na Glavotoku daruje K 3·— uz poklik cvala i napredovala. 6. Gosp. Niko Pajalić, učitelj i supruga Beršec daruju K 10.—, usljed poziva ravnateljstva družbe sv. C. i M. za Istru. 7. G. Jerko Gršković, učitelj u Vrbniku sakupio na Ivanj dan medju „Frankopancima" K 5·50. 8. Veleč. gosp. Ivan Vinodolac, kapelan u Šajinah sabrao je K 18·20. i to prigodom imendana veleč. gosp. Vjekoslava Viškovića u Sv. Mariji. 9. Hrvatska čitaonica „Danica" u Lovranu daruje K 3·80. 10. G. Niko Magašić, učitelj u Dragibašćanskoj sakupio je pri objedu kod veleč. g. Ivana Volarić, župnika K 5·—. 11. G. Ivan Gržinić u Draguću kao blagajnik podružnice sv. Cir. i Met. u Draguću šilje K 16·—. 12. G. Stojan Gačeša trgovac vojničkih kapa i ostale sitnarije za iste u Puli, prigodom današnjeg blagdana sveslavjanskih apoštola sv. Cirila i Metoda daruje K 2·—.

Ukupno danas . . . . . K 126·50
Na račun ove g. izkazanih . . . 740·90
Sveukupno K 867·40

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje

Odbor

Listnica uredničtva i uprave.

G. I. P. Ne razumijemo Vašeg *„Fr. i Jur."*, pak ga nemožemo ni priobćiti. Da ste nam zdravo!

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Spljtu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POZIV

na I. glavnu redovitu godišnju skupštinu lovranskog društva za štednju i zajmove, registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 16. julia u 4 sata po podne u kući gospe Eujenije Bassa br. 9 u Lovranu sa sliedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Izvješće ravnateljstva.
2. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda.
3. Zaključak glede uporabe čistog dobitka.
4. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni u Lovranu.

LOVRAN, dne 30. junija 1905.

Ravnateljstvo.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prokušani željezni plug za tačkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive visoke prše. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, poseb ice pak pumpe za svaku porabu i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst – Trgovinska ul. 2.

Odlikovana

J. KOPAČ svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom,

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulcusima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura; kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i katelkih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice **sv. Marka** upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečenje svaku glavobolju. One neodstiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hraparosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozmicu i sve bolesti od grozmice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — **Manje** od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieua je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Sij. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima i uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Cilvo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju-glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lijek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju.

Edmund Medeotti, župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro čine, a toga mi pošaljite još 6 bočica.

Petar Gradinac, umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova esencija djelovala.

Andrija Žižek, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju.

Apollonija Haberl u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Broj 28. Pula, u četvrtak dne 13. julija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina, Plaća i stužnje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Poziv na predplatu!

Evo stupismo u drugo polugodište a većina naših predplatnika kao da spava, jer nam ne obnavljaju novu predplatu a niti šalju zaostalu.

Premda naši predplatnici dobro znaju, da se naš list uzdržava jedino podporom predplatnika ipak nas boli što mnoge i mnoge moramo ovim putem opominjati na njihovu dužnost.

Ima pak na žalost mnogo i takovih, koji drže naš list te nam duguju predplatu za više godina; nu uprava je odlučila, ako se budu i nadalje oglušili ovom pozivu, takove predati odvjetniku i sudbenim putem prisiliti ih da isplate svoj dug, te neka sami sebi pripišu posljedice svoje nemarnosti. Jer nije ni lieno ni pošteno držati list a ne plaćati ga.

Molimo s toga cijenjene naše predplatnike, da predplatu na vrijeme obnove odnosno zaostalu pripošalju.

Uprava lista „NAŠA SLOGA".

Glavna skupština
„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

(Nastavak).

U svim ostalim družbinim zgradama smještene su škole, što ih družba uzdržaje iz svojih sredstava.

Evo ih redom:

1. Trorazredna škola u Puli s uzporednim razredom u Vinkuranu. U ovu se je školu školske godine 1903./4. upisalo 201 diete, ne računajuć ovamo usporedni razred u Vinkuranu. Jasno je, da toliki broj djece ne bi mogle svladati dvie učiteljske sile, zato se je sama od sebe nametnula potreba ustanovljenja II. razreda. Do proširenja rečene škole bilo bi moralo doći i bez obzira na prevelik broj djece, pošto bi djelovanje škole bilo posvema bezuspješno, kad se ne bi mogla držati barem na visini ostalih škola u gradu kao što je Pula. I tako je naše Ravnateljstvo uzelo u najam prostorije, što se nahode u blizini same škole, te je u nje smjestilo svoj novoustrojeni razred. Od tada je pouka na družbinoj školi u Puli podieljena medju tri učiteljske sile: medju ravnatelja gosp. Ernesta Jelušića, gospodjicu Marijanu Majer i novoimenovanu učiteljicu Rozu Benigar.

Time se je u svakom smislu podigla vriednost one naše škole, koja danas u pogledu napredka ne samo što ne zaostuje za nijednom drugom školom u Puli, već može da mnogim drugima služi kao uzor i ogledalo. Početkom ove naredne školske godine 1904./5. upisalo se u rečenu školu 221 diete. Nade je, da će taj broj do skora i poskočiti, te da će družba biti prinudjena, da skrbi za nove prostorije i nove učiteljske sile.

2. I škola u Vinkuranu napredovala je liepo. Polazilo ju je u lanjskoj godini 67 djece. Nema sumnje, da će taj broj znatno poskočiti sada, gdje će rečena škola biti smještena u novu, prostranu zgradu. Na toj je školi podučavao od njezina postanka pa do pred kratko vrieme učitelj gosp. Srećko Jurdana.

3. Dvorazredna škola u Kašteliru. Ovu školu polazilo je u školskoj godini 1903./4. 110 djece. Premda su kroz nekoliko mjeseci harale oniem školskim okružjem razne dječije pošasti, tako da su oblasti za dulje vremena dale zatvoriti školu, to se ipak koncem godine i na toj školi pokazao dovoljan napredak.

Ta se škola nalazi na ednoj od najizpostavljenijih točaka naše obranbene linije u porečkom kotaru, pa budući na udaru izvanjskoj, tudjoj sili, imala je ona da od svoga osnutka ovamo bije neprekidni megdan s neprijateljem. Ali i s uspjehom — najbolji je tomu dokaz okolnost, što se početkom ove školske godine upisalo u nju 124 djece — premda je prkos-škola „Lege Nazionale" — u bližnjim Labincima radila iz petnih žila na tom, da nam djecu ugrabi i k sebi privuče.

4. Dvorazredna škola u Livadama. Tršćanski Talijan Attilio Conighi, mislio je, da će najbolje počastiti uspomenu nekih svojih pokojnika, ako stanovitu, doista izdašnu svotu, pokloni odnarodjujućem društvu „Lega nazionale", pod uvjetom, da „Lega" podigne u tri istarska mjesta po jednu svoju školu. Lega se odmah izjavila pripravnom udovoljiti želji darovatelja i kocka je pala na Rakalj, Sv. Ivana od Šterne i — na Livade.

Naše Ravnateljstvo pako, da suzbije tu neprijateljsku navalu, proširilo je odmah dotadašnju jednorazrednu školu u Livadama na dvorazrednicu, to više, što je to iziskivao već i broj djece, što polaze onu školu. (109 djece!)

Napredak je u toj školi dobar, osobito pako od kada je tamo namještena druga učiteljska sila.

5. Jednorazredna škola u Vabrigi. Ta je škola otvorena istom godine 1901. i već se u ondješnjem našem pučanstvu opažaju plodovi njezina blagotvorna djelovanja. Ne samo, što ta škola prkosi upravo s uspjehom nastojanju talijanske „Legine" škole, koja ide za tim, da ju spodrine, već i drugačije djeluje ta naša škola oko osvieštenja onih naših ljudi. Naša hrvatska stvar u porečkom kotaru imat će, nadamo se, u budućnosti puno da zahvali onoj našoj školi, koja, premda na vratima najljućeg talijanskog gnezda u Istri — zloglasnog Poreča, stoji ipak neustrašivo na braniku povjerenog joj naroda.

Tu je školu polazilo u lanjskoj godini 64 djece. Promjene u učiteljskom osoblju nije bilo nikakove.

6. Jednorazredna škola u Baderni. Što smo kazali za Vabrigu, to neka vriedi i za školu u Baderni. To je naša najstarija škola a obzirom na njen položaj (na pragu Poreča!) jedna od najvažnijih. U novije su se vrieme osnovali u tom mjestu i neki narodni, gospodarski zavodi, koji će pod utjecanjem svjetla, što ga na njih baca naša škola, bez sumnje liepo napredovati na veliku korist onoga našega zapuštenoga naroda.

Školu je polazilo u lanjskoj godini 76 djece.

7. Jednorazredna škola u Štokovcima. Bilo je vrieme, kad je Sanvičenština (občina u puljskom kotaru) bila strahom i trepetom svima, koji su mâ i u pô biela dana bili prinudjeni, da onuda prodju. U tim se krajevima nije nikako poštivala tudja imovina, a i osobna je sigurnost dolazila prečesto u opasnost. Ali odkad se je tamo nastanio župnik, g. Velikanje, stvari su malo po malo okrenule na bolje i danas se, hvala tomu velezaslužnomu narodnomu svećeniku, komu i naša družba duguje puno, skoro sasvim promienila ćud i narav onih naših ljudi.

Ali još ima u onim krajevima dosta pusta i neobradjena tla. Osobito u pogledu narodne sviesti. Tu dolaze na prvom mjestu Štokovci, ta najvažnija točka ciele Sanvičentske občine. Nego i tu se je već — hvala nastojanju naše družbe i tamošnjeg učitelja — postigao liepi uspjeh. A taj se uspjeh opaža ne samo u narodnim već i u gospodarskim prilikama ovoga kraja.

Školu u Štokovcima polazilo je lani 57 djece.

(Nastavak sliedi.)

PODLISTAK.

Frankovićeva „Početnica."

Piše Vinko Rubeša.

(Nastavak)

Djeca treba da zarone u samu stvar, a ne da joj se nešto nerazumljiva tura u glavu. Ovo je protiv pravila zdrava razuma i pedagogike.

Dopustiti će nam se, da se djecu svakako laglje navede poznatim načinom, da se n. p. *l-i* čita *li*; *m-o* = *mo*; *v-u* = *vu*, nego li *t-i* = *ti*, *b-o* = *bo*, *d-e* = *de*. T. j. djecu se laglje navede, opetujemo, poznatim načinom slagati slovke sa suglasima *dugoga izgovora*, nego li sa onima *kratkoga*. Baš zato imalo bi se već na početku „Početnice" unesti uz samoglase suglase dugoga izgovora, a to se ne može izvesti, kad se vrsta pismena po lahkoći u pisanju. Sa suglasima dugoga izgovora, kao što rekosmo, dalo bi se bez velika truda djecu navesti sastavljati slovke; djeca bi tako laglje zaronila u samu stvar, pak ne bi kašnje kod sastavljanja slovaka sa suglasima kratkoga izgovora naišla na osobite poteškoće.

Nu ovoj manjkavosti u „Početnici" dade se donekle doskočiti time, da se već na početku pisočitanja uzima, *bez obzira na nju*, po uvidjavnosti, uz samoglase suglase dugoga izgovora, te se njima vježba djecu u sastavljanju slovaka. Tako i čine nekoji učitelji. Nu opažamo, da nije baš najshodnije ne držati se već u početku „Početnice". Mnogo bo marljivije diete opetovalo bi samo kod kuće dotične vježbe, drugo bi opet kod kuće podučavala braća ili tko drugi, a konačno tim se draži ustrpljivost djece i roditelja, koji jedva čekaju, kad će im početi miljenac da „slabikuje". — Nego izmedju dvaju zla, odabore se manje.

Nama se opet ne čini najsretnijim razpored, u kome dolaze u *premalenim razmacima* pismena običnoga izgovora, oblika ili obojega skupa. Takvi su slučajevi u Frankovićevoj „Početnici": *e, l, b; c, ć, č; j, g; n, m, h, k; v, r; s, z, š, ž; lj, nj*, kao što i tiskani *b* i *d*. Dapače od pismena *n, m*, vrstaju se kao navlaš gornjim redom. To ne valja! U mnoge djece niti je vid a niti sluh tako razvijen, da bi mogla u gornjim slučajevima bez poteškoće razlikovati jedno pismeno od drugoga. Mnogoj djeci opet nije se još dostatno začavrlilo u pameti jedno pismeno, kad eto već dolazi na red drugo sličnoga oblika ili izgovora, pak joj se najzada i ona maglena predstava prvoga pismena pobrka, da konačno ne znadu je li ono bob ili pop.

Primjerice dozivamo u pamet tiskani *b* i *d*. Tu se huće trista muka, dok djeca razpoznadu jedno pismeno od drugoga. A što pak da rečemo o suglasima *n, m; h, k; lj, nj?* — Tude valja gotovo metnuti svoju glavu na dječiji vrat.

Odnosec se na predgovor ove razprave, ne kanimo ovdje iznašati zgodniji razpored pismena u „*Početnici*", nego prelazimo na

II.

Vježbe u sastavljanju slovaka.

Vježbe u Frankovićevoj „*Početnici*", nama se čini, da su uz male iznimke preduge. Po našem nekompetentnom mnienju shodnije su kratke vježbe.

Odulje vježbe djeci su odvratne i kod čitanja i kod pisanja. Djeca ih se gotovo boje. Za čitanja u školi mnogo se diete zabuni, a da se više ne može snaći, što mu često pribavi kara a možda i kazne. Kod učenja u čitanju većih komada dođu djeca riedko do kraja. Mnogo se bo djeca kod učenja umore ili bilo iz koga drugoga razloga prepuste učenje, da ga kašnje započnu opet iz početka. Druga opet, osobito marljivije, vole učiti crtu po crtu, pak tako riedko kada ili nikada ne dodju do konca. Tko ima iole školske prakse, pritvrdit će nam, da u obće djeca, pak i odraslija, ljepše čitaju početak komada, nego li sredinu ili konac istoga. A to dolazi baš iz naših odzgor navedenih razloga.

(Sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 9. jula 1905.

Netom minuloga tjedna zastupnička kuća obdržavala je pet dugih sjednica i obavila toga mnogo, kako se to obično obavlja zadnje dane zasjedanja ako posao u obće ide. Bilo je i odborskih i klubskih sjednica sijaset.

Trgovački i carinski ugovor sa Njemačkom.

Eksekutivni odbor mladočeske stranke u Pragu odlučio je bio da Mladočesi ne imaju pripustiti za sada razprave o trgovačkom i carinskom ugovoru Austro-Ugarske sa Njemačkom a tako nit nove

vjeresije za izgradnju alpskih željeznica. Nu dao je mladočeskomu klubu u Beču slobodne ruke i u toj stvari, to jest da može činiti kako mu se svidi. Mladočeski klub dozvolio je razpravu. Što ga je na to potaklo, nezna se. Razpravu trgov. ugovora su htjeli zapriečiti ili bar otegnuti radikalni Česi. U sjednici 6. jula podnesli su preko 200 prešnih predloga. Nisu doista dobili nuždnih 20 podpisa za svaki predlog, al su mislili da će se izgubiti mnogo vremena čitanjem tih predloga, i glasovanjem da li se podupiru ili ne. Išlo je tako sa njekoliko predloga. Al se je pak prigovorilo, da ima tu predloga drugih zastupnika i takovih koji su već razpravljeni, pak je predsjedničtvo odlučilo da će sve izpitati, te kasnije možda dati jih čitati i glasovati da li se podupiru. Na to je nastala grozna buka sa strane ono malo radikalnih Čeha, k kojim su se pak pridružili takodjer Česi-agrarci i njeki pojedini Slaveni. Uza svu buku izvjestitelj ekscelenca Baernreiter uveo je razpravu u trgovački ugovor. Radikalni Česi bučili su i jače, i žviždalicam zviždali. U buci je na jednom proti klupam radikalnih i agrarnih Čeha bacio Svenjemac Štein debel staklen crnilnjak sa ministarske stolice. Bacio ga je tolikom silom da bi bio mogao ubiti da koga recimo u glavu zadjene. Nije nikoga nego u zid. Tim su bili razdraženi i drugi slavenski zastupnici, te bijaše po cieloj dvorani viditi skupine njemačkih i slavenskih zastupnika u prepirkah. Često se je činilo da će se potući. Izvjestitelj je u buci svršio, rieč je dobio Mladoček Kulp. Buka je trajala, skrajna podivljalost Šteinova još nije bila kažnjena; mnogi su mislili da bar Čeh neće govoriti u takovu stanju nego čekati, dok se Steina odpravi, al Čeh je govorio stenografom u usta. Inače nisu čuli. Skoro se je utišalo i razprava dosta mirno tekla. Kad je svršila, radikalni Česi su uztegnuli svoje prešne predloge, jer su sad bezpredmetni ostali. Nisu mogli s njim zapriečiti razprave. Stein je javno okajao svoj divljački čin. Kod razprave je medju ostalim govorio zast. Povše, koj je istaknuo da su u ugovoru bolje prošli njemački nego li austrijski agrarci. Govorilo se je dakako i o tom, kako će biti s ugovorom, ako ga Ugarska ne prihvati.

Nova vjeresija za izgradnju Alpskih željeznica.

I osnovu za novu vjeresiju za izgradnju Alpskih željeznica imali bi bili češki zastupnici zapriečiti, al nisu. S jedne strane odvraćala jih je od toga vlada, s druge Alpinski Njemci, pa Slovenci i ponekle Talijani, u obće oni koji žele da se one željeznice sagrade. Glasovanje nove vjeresije, još ne dozvoljene od parlamenta, bilo je nuždno jer se s gradnjom nije moglo dalje. Bivši ministar željeznica Wittek, sporazumno sa Koerberom, bio si je dao dati bez parlamenta milijune kruna, al je pak radi toga pao. On je tim kažnjen, al gradit treba, a za gradnju novac, i parlamenat jih je dozvolio. Česi su tu priliku htjeli upotrebiti za to, da se razne privatne željeznice podržave. Reć bi da su u tom obziru dobili stanovita obećanja od ministra-predsjednika.

Talijanska pravna fakulteta — slovenska pravna fakulteta.

Treći predmet koj je prošloga tjedna zadavao brige parlamentarcem i vladi, bila je zakonska osnova o ustrojenju pravne fakultete sa talijanskim naukovnim jezikom u Roveredu, u južnoj Tirolskoj. Vlada sama se je zauzela da se tu osnovu razpravi. Svenjemci i Njemci pučke stranke izjavili su se proti tomu. Oni neće nijedne ne njemačke univerze nit fakultete. Ipak su privolili da se je osnova razpravila u proračunskom odboru petak u večer od 6 do 10. Zanimivo bilo je i samo glasovanje u odboru. Najprije glasovalo se je o predlogu Talijana Malfatti da se talijanska fakulteta ustroji u Trstu. Za taj predlog glasovala su 2 Talijana, 1 Rumunj, 1 Rusin i 1 socijalni demokrat. Za predlog da bude u Roveretu glasovali su Poljaci, Česi, Slovenci, njemački veleposjed, njemački liberalci i njemački konservativci. Proti predlogu Svenjemci i Njemci pučke stranke — i sami Talijani. Dakle oni će radje bez fakultete talijanske, nego li da bude drugdje nego u Trstu. Bar tako se kažu. Talijanski djaci, iz Trsta, Goričke, Trenta i Dalmacije, razaslali su posebne tiskovine na sve zastupnike i druge mnoge u talijanskom, hrvatskom, češkom, francezkom, njemačkom, poljskom, rumunjskom, rusinskom i slovenskom jeziku, u kojem hoće da dokažu kako je jedino Trst zgodan za talijansku pravnu fakultetu odnosno i univerzu.

Predstavnici slovenski u proračunskom odboru kanili su u samom predlogu glede Rovereda predložiti dodatak da se u Ljubljani ustroji slovenska pravna fakulteta jedinom razlikom da počme par godina kasnije, dok se sve nuždno pripravi. Nego odustali su od toga predloga. Odustali su pošto su se u tom sporazumjeli sa njekojimi drugimi članovi slovenske sveze i sa predstavnici jugoslavenskoga kluba, sa Slovenci napredne stranke, i pošto su svi ti dulje vremena skupa razpravljali sa ministrom bogoštovja i nastave. U proračunskom odboru samom je Robić, član proračunskoga odbora, izazvao ministra bogoštovja i nastave, a ovaj odgovorio. Reko je da vlada čvrsto stoji na svojoj lojalnoj izjavi danoj nedavno u proračunskom odboru, obzirom na pravnu fakultetu u Ljubljani, to jest da čini nuždne priprave za nju. Usljed već prije u tom obziru dane vladine izjave, Njemci u Štajerskoj i Koruškoj izjavljaju se proti pravnoj fakulteti u Ljubljani. I njemački odbor četvorice prigovorio je radi toga ministru predsjedniku, al je ovaj reko da vlada mora ostati kod svoje odluke, osobito obzirom na odluku sabora Kranjske.

(Konac sliedi).

Politički pregled.

U Puli 12. julija 1905.

Austro-Ugarska.

U subotu imalo je carevinsko vieće posliednju sjednicu u ovom zasjedanju. Ovo zasjedanje bijaše dosta plodonosno. Od god. 1897. nije bilo zasjedanja, u kojem bi se bilo toliko radilo, koliko u ovom od 24. jenara do prošle subote ove godine.

Ministar-predsjednik Gautsch može biti posve zadovoljan svojim uspjehom. On je znao pukimi obećanji privesti državno zastupstvo do ozbiljna rada. Zadovoljio nije ni on kao ni njegov predšastnik nijedne stranke. Obećivao je lievo i desno, sad jednoj sad drugoj stranci dok je postigao ono, za čim je težio. Državni zastupnici razidjoše se k svojim kućam poniev sobom razna obećanja ministra-predsjednika i ništa drugo. — Nu on će se već izvući iz škripca. On imade uviek za sobom stranku, koja nastoji osujetiti svaku vladinu dobru nakanu, namienjenu protustranci.

Kako pišu iz Beča, kani vlada izdati posebnu izjavu, kojom će priobćiti državnomu zastupstvu, da će sazvati carevinsko vieće istom mjeseca novembra. Ako bi se medjutim u Ugarskoj štogod osobitoga dogodilo, sazvati će se carevinsko vieće eventualno već mjeseca septembra. Na jesen imali bi se sastati zemaljski sabori na kratko zasjedanje.

Ugarski ministar-predsjednik boravio je na carskom dvoru u Ischlu, gdje je kralja izviestio o položaju u Ugarskoj. Vladini listovi pišu, da je ministar savjetovao kralju, da sadašnju vladu zamieni druga prelazna vlada, koja bi izlučenjem vojničkih pitanja prije svega uzpostavila parlamentarni red i onda tek poradila oko izravnanja razmirica izmedju kralja i većine madjarskog zastupstva. Oporbeni listovi pišu nasuprot, da dok nije u Ugarskoj vojničko pitanje uredjeno, dotle može opozicija austrijskoj vojsci dozvoliti novake samo zatajivanjem svoje prošlosti.

Crna Gora.

Sa Cetinja javljaju, da je tamo stigao prošloga čedna knez Albert Ghika, koji svojata pravo na arbanaško prestolje. S njim je tamo stiglo više agenata, koji se uputiše kasnije s njim na Rieku na turskoj granici, a odatle otidjoše u Kotor. Glasa se, da je turska vlada prosvjedovala na Cetinju proti boravku kneza Ghike na crnogorskom zemljištu zahtjevajuć, da se ga čim prije odpravi.

Bugarska.

Nekoje bečke i berlinske novine pišu suglasno, da će sliediti dne 2. agusta po starom koledaru, svečano proglašenje Bugarske kraljevinom. Pred 20 godina, i to 25. julija 1885. bio je knez Ferdinand izabran knezom Bugarske i položio prisegu na ustav.

Knez Ferdinand putovao je — kako je poznato — prošloga proljeća u London, Pariz, Berlin i Beč, gdje je stalno nastojao izposlovati kod dotičnih vladara, da ga priznadu kraljem Bugarske, dotično, da se ne uzprotive proglašenju Bugarske kraljevinom. To poslanstvo reć bi, da mu je uspjelo i on će nakon viekova biti krunjen bugarskim kraljem.

Rusija.

Sudeći po pisanju ruskih novina, nijesu u Rusiji još uvjereni, da će doći doskora do mira s Japanom. „Novosti“ pišu, da mjerodavni krugovi još oklievaju, te da se niesu odlučili ili za nastavak rata ili za mir. Ruska vlada hoće da umiri zemlju, te je spremna, da odmah sklopi primirje, kako bi poslie mogla postupati s Japanom po volji. U vladinim se krugovima nnime nadaju, da bi se primirjem utišali nemiri i da bi se sve povratilo u predjašnje stanje, a onda bi se mogao nastaviti svim silama rat. Ali Japan, naravno, nije sporazuman s takvim primirjem pa zahtieva precizne i jasne izjave od strane ruske vlade.

Car Nikola primio je u Petak člana zemstva u Orelu Nariškina, generala Kireva, više trgovaca, seljaka, plemića, koji su mu predali adresu i izrazili odanost ruskog naroda, koji da želi nastavak rata, te da se sazove narodno zastupstvo, koje da bi sudjelovalo kod zakonodavstva. Car im se je zahvalio na izraženom čuvstvu i željama, te se izjavio sretnim, što su oni prožeti starim tradicijama ruske zemlje. Država može biti jaka i moćna samo onda, ako ostane vjerna svojim starim tradicijama. Mi smo sami u toj točki griešili, pa nas je za ta načela Bog i kaznio. Ja vam moram reći, da će nam život sam pokazati put, kako da uklonimo pogrieške i zablude, koje bi mogle uljesti u veliko djelo, što ga snujem za dobrobit svojih podanika. Ja sam uvjeren da će mi svaki pojedinac od vas u svojoj okolini pomoći, da opet uzpostavim mir u našoj zemlji, da ćete mi tim izkazati uslugu, koju očekujem od svih svojih podanika, a nadam se pouzdano, da nas Bog u tom pomaže.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Razpušteno občinsko zastupstvo. C. kr. namjestničtvo u Trstu dogovorno sa zemaljskim odborom u Poreču razpustilo je občinsko zastupstvo u Vodnjanu, jer da ono nije više moglo vršiti svojih dužnosti. Ujedno je imenovalo upravno vieće sastojeće od sliedećih osoba: C. Marchesi predsjednik, D. Sbisà, A. Sottocorona, J. Bettio i D. Delton članovi.

Izpit zrelosti na državnoj gimnaziji u Puli svršio je prošloga čedna. Proglašeni bijahu zrelimi sliedeći osmoškolci: Artur Crisanac, Alfred Maresch i Anton Baller s odlikom, Juraj Gojković-Vojnović, Vladimir Orel, Adoald Solla, Iginij Vernier i Emil Jolles zrelimi. Jedan kandidat se je uztegnuo od izpita i jedan mora opetovati izpit.

Zaključak školske godine.

Na ovdješnjoj trorazrednoj družbinoj školi, zaključila se danas ova školska godina običnim načinom. Izložba ručnih radnja trajati *će od danas do nedjelje do podneva.* Na ovu okolnost upozoruju se majke naših djevojčica, pa naše gospodje i gospodjice, jer mnijemo, da će ih zanimati rad učenica naše škole, pa moguće da ih i kakav rad, osobito onaj po narodnim motivima i iznenadi. Pokažimo da znademo cieniti svoje, pa ako se ne možemo pohvaliti možda sa silnim brojem radnja, jer je naš narod sirotan, pa nema para za nuždnu tvarinu, to se ipak dičimo onime, što težkom mukom izradismo.

Svaki posjet bit će nam mio i pobudom na ustrajniji rad. Svi dakle ove dane u Šijanu! — Ravnateljstvo škole.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. — Biskupski pohod.

Dne 18. prošloga mjeseca dielio je Presv. biskup Dr. Antun Mahnić sveti sakramenat potvrde u ovoj župi, pak jer je tom prilikom creski puk na osobiti način iskazao svoju ljubav prema milom nadpastiru, a ujedno pokazao i svoju narodnu svijest, kako nikad do sada, vrijedno je, da se to iznese na javu. Iznašamo to pak tako kasno, jer smo dobro znali, da će oni, koji su za boravka Presv. u Cresu pokunjeni stali svaki u svom kutu, planuti i izliti svoj gnjev kroz usta tamošnjih nadrižidovskih listova. — Presvjetli biskup došao je u Cres parobrodom iz Lošinja 15. prošlog mjeseca. U deset po prilici sati creska je obala počela neobično vrvjeti. Sve crkvene i državne oblasti čekahu presvj. gosta, samo slavna občina nije došla blizu — občina predstavnica naroda, koji je svojim dočekom dokazao, kakva je u njega ljubav i povjerenje prema svome nadpastiru.

Čim je Presvjetli stupio na obalu, mjesni ga župnik oslovi prigodnim slovom hrvatski, a zatim ga nagovori presvj. savjetnik dr Orbanich talijanski, pa hrvatski. Nakon svršenih dobrodošlica i poklona članova Preč. kapitula zborne crkve, Mngč. otaca franjevaca, te ostalih oblasti uputi se Presv. gost pozdravljen sa burnim „Živio!“ u zbornu crkvu. Putem kuda je imao proći zgrnuo se brojan narod željan vidjeti svog Napastira, te da prime njegov pastirski blagoslov. Po obavljenom kratkom pohodu povratio se je mili gost praćen još umnoženijim brojem naroda iz crkve u župni stan, gdje je odsjeo. Na ulazu u župni stan narod je opet pozdravio Pr. Nadpastira višekratnim „Živio“, da dade oduška svojoj ljubavi, a osudi baš na najzgodnijem mjestu izbivače, te ujedno pokaže, koli je smješan u Cresu onaj nadpis na općinskoj zgradi „Rocca d'italianità“.

Za ponovnim oprostom s oblastima uputi se Presv. u župni stan, a čulo se riječi više žena suznih očiju „neka Vas Bog blagoslovi, čuvajte nam veru i jezik, to bi nam oteli popast, a to nam uzdrži življenje“.

Od tog časa, do dne 18. prošlog mjeseca, blagdana Presvete Trojice proveo je Pr. biskup u svrsi kanoničkih pohoda. Na sam pak blagdan Presvetog Trojstva dielio ja sakramenat sv. potvrde. U deset sati dodje mjesno svećenstvo, da digne Presv., koji je imao odslužiti pontifikalnu sv. misu.

Za vrijeme sv. mise držao je Presvj. biskup govor prvo hrvatski, a zatim talijanski. — U hrvatskom dijelu stavio je na srce creskom kopaču ove dvije stvari: moli i radi. Moli, jer sve što imaš, imaš ozgo, te budi vjeran, kako i tvoji stari, nedaj se zavesti od krivih proroka.

Radi, nu radi kano čovjek, koga je Bog obdario slobodnom voljom, jer i životinje rade, ali sve iz nagona. Nedaj se prodati nikad i nikome, nego radi, da budeš svoj na svome. Pridigne se materijalno, jer kad budeš slobodno dihao, neće te nitko lako zavesti, pa me baš toga radi veseli napredak Vašeg „Družtva“, te kad ono pred malo vremena bijah u Rimu,

i sv. Ocu kazah, kako se je po našim cima raširilo zadrugarstvo i sv. Otac blagoslovio naše djelo. Bog ti je narode j dao slobodu, posluži se s njome, kako hoće, ne prodavaj se, stupi u izbornu bu i odaberi prave katolike, koji će ti poštivati tvoje uvjerenje, a to ti jest tvoja nalaže. Budeš li tako radio, goslov će Božji biti nao tobom, a ja podijeljujem od srca rado moj pastirski goslov! To bi bila u glavnom nit paskog govora u hrvatskom jeziku.

U talijanskom je govoru Pres. biskup akno prednosti kršćanske demokracije red socijalističkih utopija angažovanih nadrižidovstva i framazunstva, koji ne daju drugo, nego svoj džep. Žalostno da danas u Primorju baš ta struja vna s duhovima, te obavlja svoju misiju tem štampe, a vas taj pokret naperen proti katoličkoj crkvi.

Razveselih se, kad dočuh za blagoslov užtva „Operaje", nu ujedno se pobojah, se možda ne dadete na lijepak varaama, koji bi vas ogulili na duši i tijelu. ravo je da se udružite, samo neka je to kršćanskim načelima, a tad ćete k alu zapaziti plod.

Oba govora slušahu se s najvećom omnjom, i razumio je svaki, koji razuhjeti htjede, da su to bile riječi apoštolskog uha, pastira, koji pozna potrebe svog remena i stada!

Po pontifikalnoj sv. misi dijelio je Presvj. sv. potvrdu, a isto tako po podne o blagoslovu.

Po podne po potvrdi bio je pohod na groblje, gdje je Presvj. obavio absoluciju za polakšanje duša!

Tko je vidio taj pohod, rekao bi bio: u Cresu nije ostalo žive duše kod kuće, svi podjoše da izkažu počast svojim milima, te premda ih je bilo u pohodu od 2—3000 ljudi, bilo je i onih bez ljudske sućuti! Al koliko? Po obhodu na groblje krene u povorci, da odprati svog milog Nadpastira do župnog stana. Tu je bio pozdravljen s urnebeskim „Živio", ali creski se puk nije još rastao se svojim milim gostom. Znajući, da će Presvj. za rana odputovati u Krk preko Merga, već u pet sati vidio si pred župnim stanom mnogobrojan narod gdje ga čeka, da ga odprati.

Na razkršću za Merag oprosti se Pr. s Preč. kapitulom, uglednim osobama, te s cijelim narodom, koji se je na njegovu želju morao vratit na rad. Narod ne posluša, već pozdravi biskupa sa burnim „Živio" i veći se dio uputi do na brijeg, a nekoja stotina do drugog mora.

Na svakom rastanku biskup bijaše aklamiran od puka, i vidio si ga, kako suzna oka, ganuta srca blagoslivlje Cresane. njihova polja i rad njihov, te je zacijelo ponio iz Cresa najmilije uspomene, nu neka uvjeren bude, da će i u creskog kopača ostati uvjek harna uspomena biskupa Ante, kome kličemo zanosni Živio!

A sada refleksije.

(Nastavit će se)

Zahvala. Za školsku zastavu sv. Cirila i Metoda družbine škole u Malom Lošinju podariše sliedeća gospoda:

Braća Antun i Noe Martinolić 120 K. ista braća sabraše u Americi (Rosario di Santa Fé) 40 K. Miss Bella Fučić sabrala za veselim stolom na Susku 45 K, Pavao Vlahović sabrao u Zemunu K 16, Josip Bogović kapelan u Rabu sabrao 10 K i 30 p., a podariše ovako: po 2 K: pop P. Zahija, župeupravitelj, pop Ivo Oršić i pop Jose Bogović; po 1 K: Ante Petris, kurat, Marković Krste rav. učitelj, pop Ivo Sparožić i gdjica Rosina Marčić; Ante Ferari Latuš 30 p., Josip Vrbka župeupravitelj u Lanišću 8 K; po 10 K podariše: Antun Lužina, župnik u Osoru, Franjo Uccelini, biskup kotorski, Andrija Juranić, kapelan u Malom Lošinju, prof. Ambrož Haračić, N. N., Trst, Marijana pl. Bene; po 5 K: Franjo Volarić, kurat u Ćunskom, Blaž Soldatić, župnik, Lubenice, N. N. školnik, Mali Lošinj, Mate Milovčić, svećenik na Unijah; po 4 K: Jelisava udova Skopinić, don Vjekoslav Volarić, kapelan, Nerezine; po 3 K: Dr. Kvirin kl. Bonifačić župnik u Malom Lošinju, pop Ivo Žic, umir. svećenik, Mali Lošinj, Josip Vidulić „Zaglojenac", Mal Lošinj, pop Pavao Šabalja, kapelan, Mali Lošinj; po 2 K: N. N., Ivo Morin, Marija Morin, Ruža Grzančić, Marija Jadrošić, Josip Poljanić, Nikica Martinolić, Matija udova Kozulić, Dinko Kozulić, Mihovila Picinić, Jelka Rade, Josip Nikolić, Dinka Vidulić, Jos. A. Kraljić ravn. učitelj, Marija Parčić učiteljica, Uldrik Kaponi, Ivan Vidulić, Ivan Martinolić, Fr. Vraničar, svećenik, Josip Martinolić, umir. prof., Dr. Eugen pl. Barac, Biče Lovrić, svi u Malom Lošinju; nadalje: Ivan Radoslović učitelj u Iloviku, N. N., Tinjan, Franjo Žic, župnik na Puntu, Ivo Trinajstić, župnik u Dobrinju, Katica Parčić, učiteljica u Dobrinju.

(Konac sliedi.)

Voloski kotar:

C. kr. kotarsko školsko vieće u Voloskom i talijanski jezik. Iz Voloskog pišu talijanskim listovima, da je c. k. kotarsko školsko vieće zaključilo, da će preporučiti molbu občine Veprinac za uvedenje talijanskoga jezika u tamošnju pučku školu i da se pomnoži broj ura za poduku talijanskog jezika u pučkoj školi u Poljanah. Konačno bijaše zaključeno, da će se požuriti kod c. k. zem. školskog vieća, da se što skorije popuni mjesto nadučitelja u Lovranu.

Mi neznamo u koliko su istiniti ovi zaključci, ali pošto nam se s naše strane nitko ne javlja, držimo, da će biti istiniti. Talijanski listovi doznaju uvjek za zaključke c. k. kotarskih i c. k. zem. škol. vieća, a mi moramo pabirčiti po talijanskim listovima, kao da nema u nijednom od rečenih vieća nijedne žive duše naše!

† **Andre Mandić.** iz Voloskoga nam pišu, da je tamošnju rodoljubnu našu obitelj Mandića zadesila težka obiteljska nesreća. Dne 1. o. mj. preminuo je naime njezin član, nadobudni mladić Andre, pokriepljen Svetotajstvi umirućih. Na dan njegova pokopa pokazalo je naše občinstvo koliko cieni i štuje vriednu tu našu obitelj, kojoj izrazujemo naše iskreno saučešće a mladomu pokojniku kličemo: lahka ti bila domaća gruda!

Pazinski kotar:

Iz Pazina pišu nam: Nakon nekoliko „pasjih" dana, podigla se je oluja u ponedjeljak (3. VII.) u večer sa sjevera. S olujom došla je i tuča, koja je bila debela ko golublja jaja; zrna bila su u duljini debela preko 3½ cm., a u širini 3 cm. — Ali na svu sreću dosta je rijedko padala, te nije Bog zna kakove štete napravila. Vidi se, da i tučobrani mnogo koriste.

U predvečerje sv. Cirila i Metoda palilo se i ove godine kriesove u okolici Pazina, ali se opazilo, da se je broj kriesova umanjio od prošlih godina. Najviše su se iztakli naši vriedni Lindarci. To nas je malko razžalostilo, a još više ostadosmo začudjeni na činjenici, što je doživismo drugi dan.

Naime na Cirilovo se je obdržavala sv. misa kod č. o. Franjevaca, na uspomenu naših apostola. Ali čini se, kao što se opaža u novije doba kod Hrvata nekakav nehaj i zastoj sa prinosima za našu „Družbu", tako se je opazilo kod ove zgode i kod naših pazinskih Hrvata nekakvo nehajstvo. Mislimo da je opravdana naša tvrdnja, pošto je sv. činu prisustvovao neznatan broj našega občinstva, dočim je bila naša mladež dobrahno zastupana. Neznamo si protumačiti uzroka toj stvari, pošto je i drugih godina bila misa u isti sat, kao i ove godine.

Željeznička postajica na istarskoj željeznici Herpelje-Pula. Dne 15. o. mj. otvorena će biti na toj pruzi za promet osoba i prtljage postajica Žminj između postaja Sv. Petar u Šumi i Kanfanar. Tuj će se prodavati vozne karte i primati prtljuga. Tim otvorenjem one postajice zadovoljilo je ravnateljstvo državnih željeznica davnoj želji občinara žminjskih.

Porečki kotar:

Buići (kod Žbandaja občina Poreč). Javljamo Vam ovim g. uredniče, da su ovdješnji posjednici gg. Šime Radum-Raduš i Ivan Radolović pok. Martina dali sagraditi na svoje vlastite troškove liepu kapelu na čast Bl. Dj. Marije od Milosti, kakono ju imadu u Survah (Sijani) kod Pule. Kapela je sagradjena na zemljištu posjednika g. Šime Radum-Raduša, potrošili su za samu gradjevinu četiri stotina kruna. Nadpis je na kapeli u domaćem, hrvatskom jeziku, što služi na čast gore rečenim gospodarom od kapelice, pa samomu našemu selu Buići, i čitavoj našoj plovaniji, gdje stanuje izključivo hrvatski narod.

Sveti čin blagoslova novo sagradjene kapele Bl. D. M. od Milosti obavio je naš mjestni župe-upravitelj velezaslužni naš Šimetić, a poslie blagoslova bijaše čedna zabava kod gospodara kapele, pri kojoj prigodi bijaše sastanak u čisto kršćanskom duhu, a zatim se je puk veselim srcem povratio svojim kućama.

Koparski kotar:

Podružnica družbe Sv. Cirila i Metoda u Sovinjaku obdržavati će svoju glavnu skupštinu u kući g. Ivana Žigante u Sovinjaku, u nedjelju dne 16. jula t. g. u 4 sata poslie podne sa običnim dnevnim redom.

Pozivlju se p. n. gospoda članovi i prijatelji, da toj skupštini u što većem broju prisustvuju.

Iz Buzeta, 27. VI. 1905. (Kiša, tuča). Naša buzetska dolina bijaše zbilja 23. junija dolinom „suza". Ovoga dana lievala je kiša po podne tako silno, da je bilo predvidjeti zlo. Potoci, a i sama rieka Mirna, tako nabujaše, da se razliše po livadama i njivama te tako nanieše poljodjelcu znatnih šteta. Nastali jošter usljed ove silne plohe novi derući potoci, koji su mnogomu seljaku odnesli sa livade pokošeno sieno, a na njivama pogazili žito i drugi prirod. Naša dolina zaista ovog dana bila je pod vodom a sličilo je jezeru. Sva voda s okolnih briegova i s krasa šumeći amo se izlila pa Mirnom put mora. Sačuvaj Bože, da nema ovog prirodnog otvora i jedinog izlaza prema moru! Bez njeg u kratko doba na buzetskom tlu niknulo bi prostrano i duboko jezero. Sva je vjerojatnost, da se je u prastarini dolinom Mirne širilo more do izpod Buzeta. Sa žalošću jošte moramo dodati, da je sa ovom naglom kišom padala gusta i debela tuča čitavi sat, od podne naime do jednog sata. Naši tučobrani (topovi) stali su pucati ovog puta prekasno, kad je već naime stalo sipati ledeno zrnje. Naniela nije baš mnogo štete vinogradima, al svakako svoju je i ovog puta učinila. Učestali daždi kod nas dnevice po podne. Zla se piše našem seljaninu, ako na dobu ne okrene vrieme na bolje!

Franina i Jurina.

Fr. Ča da se negledaju lipe talijanski prezentanti na komune u Puli?

Jur. Ma vero bi reć da ne!

Fr. Ter su sami gospodari.

Jur. To je baš ono, jer bi stia svaki zapovidat.

* * *

Fr. Hebaj kumpare, ki je platil vijaj nasemu sjor podesti v Rim?

Jur. Ki je platil? a stari Gunella.

Fr. Mij vero drago, da almeno ovoga puta ne plaća brizni kopac; a drago mi je anke, da se je lipo tan nadivertil i lipe robe nakupoval, a sv. otec papa, da ga je lipo ricevil i da mu je rekel: *Caro figlio, saluteme i miei cari Chersini e specialmente il mio amico . . . .*

Jur. Sve nam je to lipo povidal neki dan na Mercićeh mali Miko Pavuk; vero smo svi plakali do konsolacijona, samo smo se svi zablejali kada smo culi onu fločadu, ku je rekel sv. otcu papi, da se perfin va našoj crekve *kanta vela mesa in Grigorito!*

Fr. Sajeta, ta vaja beci! — ma nisi mogel pitat Patera ko sv. otec dupera za vrati kakvu staru metlu za zmest ovakovu robanjinu.

Jur. Ol don canon . . . . ma mu je ovu voltu skrokala!

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Razne primorske viesti.

Za uredjenje mirovine. U talijanskih novinah Istre čitamo, da će se sastati još ovoga čedna zastupnici istarskih učiteljskih družtava, te da će izabrati odaslanike, koji će poći u Beč k ministru prosvjete te ga zamoliti, da se zauzme za potvrdjenje zakona glede uredjenja učiteljske mirovine, prihvaćenog u zasjedanju istarskog sabora mjeseca oktobra 1904.

Laž ima kratke noge. Tršćanskomu „Židovčiću" javili su lošinjski nespašenci, da je tamošnji naš rodoljub gosp. Ante Belanić kod nekog talijanskog pogreba izazvao talijansku gospodu, nu g. Belanić nije im ostao dužan već im je u istom „Židovčiću" zatukao laž u besramno grlo, prikazav ih u pravom svjetlu.

Sastanak talijanskih zastupnika. Dne 1. o. mj. sastaše se talijanski zastupnici na istarskom saboru na poziv klubskog predsjednika g. Bartoli-a u Trstu, da se posavjetuju o dogodjajih, koji su prouzročili posliednje naglo određenje zasjedanja istarskog sabora.

Talijanski golub-listonoša poginuo u Istri. „Edinosti" pišu iz velikih Muna, občina Podgrad, da je našao Ivan Valk dne 30. pr. mj. na putu u Žejane pokraj puta poginula goluba-listonošu, koji je nosio na perju sliedeći naslov: „Lasinicola Via Batisasso 16 — Bologna. Na jednoj nozi imao je komad kaučuka s istim naslovom. Siromašno blago, došlo je poginuti u nespašenu zemlju!

Desetgodišnjica svoga obstanka i godišnjicu blagoslovljenja družtvene zastave proslavilo je u nedjelju slovensko pjevačko družtvo „Kolo" u Trstu i to u prostranom vrtu „Narodnog doma" u sv. Ivanu. Svečani program izvadjalo je osim družtva „Kolo" i 11 pjevačkih družtava iz Trsta i okolice. Svečanosti prisustvovalo je veliko množtvo naroda.

Nepovoljni glasovi o uredjenju pitanja glagoljice. Iz Rima javiše hrvatskim novinam u pitanju glagoljice koliko sliedi: „Kongregacija za izvanredne crkvene poslove stvorila je odluku glede „glagoljskog liturgijskog jezika u Iliriji i Dalmaciji". Stožernici su predložili papi, da potvrdi dekret kongregacije obredâ od g. 1903., u kojem se dekretu izjavljuje, da se staroslavenski jezik imade pridržati pri misi samo u onim mjestima, gdje se je taj jezik upotrebljavao kroz 30 godina. Papa će osobno proučiti odluku biskupima".

Kad bi se imala obistiniti gornja viest, to bi značilo, da su se uzalud u Rimu trudili hrvatski biskupi i da su pobjedili u Rimu kojekakvi spletkari i protivnici glagoljice i našega naroda. U ostalom čekajmo, da vidimo kako će glasiti poruka pape Pija X. našim biskupom.

Je li pak ova istina? Koliko puta nije već bilo govora o pomoćnim školama u Istri? Kad smo onomadne čuli, da g. župniku na Brdu ne dadu držati pomoćne škole pala nam na um jedna druga pomoćna škola negdje u Istri, koja nije

obstojala, a učitelj-župnik dobivao je za istu podporu, i to još mnogo bolju nego li drugi župnici, što su se zbilja svaki dan trudili u školi. A zašto se je ovome župniku davala najmastnija podpora? Zato, jer je kod ovoga bilo uviek jesti i piti, ili drugim riečima, imao je on debelih kumova, a uza sve to — nije bio Hrvat. Dadosmo u javnost, neka bi se i ova upamtila na vječnu uspomenu stanovite gospode, koji će reći, da i ovo nije istina.

Zdravstvo za obitelj. Radostna je činjenica, da je občinstvo sve to više opazilo uslied izkaza najodličnijih liečnika, da alkohol potiče, a podjedno uništuje živčani sustav. Do ovoga donosi ponajprije zrnata kava, na koju naša mladež nije naročito niti priučena. U ime dobrobiti svake obitelji opazilo se također u desetak minulih godina omašna promjena, a to sve izazvala je Kathreiner-Kneippova sladna kava, koja samovlastnim proizvodom okus i miomiris zrnate kave pridržuje. Ova je prednost pogledom na tek upravo na idealni način potakla, da je Kathreiner-Kneippova sladna kava već gotovo petnajst godina radi svojih najodličnijih i zdravstvenih svojstva najobljubljeniji napitak. Upozoruje se ipak, ali tek zato da se zdravstvene pogodnosti Kathreiner-Kneippove sladne kave sačuvaju i to tim načinom, da se preuzmu izključivo samo pravi Kathreiner-Kneippovi sladni omoti u izvornim zamotcima, a kraj toga samo oni, koji se prodavaju sa zaštitnom oznakom župnika „Kneippa". Sva nasljedovanja, koja su često otvoreno odvagnuta, jesu uviek samo jednostavno prženi ječam ili koja još prostija vrst žitka, koja bezuvjetno u nikojem pogledu i nikada prijatnomu teku naše Kathreiner-Kneippove sladne kave ne može udovoljiti, pa je ona opravdano i najviše prikladna i možna, da nadomjesti svaku naknadu za inu kavu.

Družtvo za promicanje gospodarskih interesa kraljevine Dalmacije imalo je dne 25. juna u palači Jana Harracha u Beču svoju glavnu skupštinu. Proslavilo je ponekle i desetgodišnjicu svojega obstanka. Uspjesi desetgodišnjega rada, vele sami članovi uprave, skromni su, ne odgovaraju onom što se je početkom očekivalo, al jih ipak ima. Glavni je taj da se je svratilo pozornost na Dalmaciju, na njezine ljepote, naravsko bogatstvo i njezinu znamenitost. Kod kratkoga pogošćenja članova skupštine sa strane grofa Harracha, pozdravio je ovoga zast. Biankini, a Harrach zahvalio. U skupštini samoj pozdravio je Harracha zem. predsjednik Dalmacije dr. Ivčević oduljim govorom. Govor je jasnoga grofa do suza ganuo, te je Ivčevića u onom ganjenju poljubio. Starac grof i zasluži hvale, jer se zauzimlje nesebično za napredak Dalmacije, makar i neima onoga uspjeha kojega bi želio. U samoj kraljevini nije družtvo našlo očekivanoga odziva.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. I. K. — Nazaret. Nije moguće. Stvar možete pak urediti malo po malo, Zdravi!

Prijatelju J. — Buset ... bilo moguće za ovaj broj; stiglo p... asno. Drugi put stalno. Zdravo!

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Veleč. gosp. Ivan Vinodolac, kapelan u Šajinah sakupio je prigodom oprosta sa veleč. gosp. Josipom Bastijančić K 14·15; Gospodjica Štefanka Havel, učiteljica u Roču sakupila je u veseloj družbi prijatelja i znanaca K 18·59; Gospodja Karla udova Bačić daruje K 10·—.

Ukupno danas . . . . . K 44·74
Na račun ove g. izkazanih . . „ 867·40
Sveukupno K 912·14

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prokušani željezni plug sa tačkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznato škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ul. 2.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

prirodna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grčkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žečerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izhacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niu seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 boč.) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću primanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlegar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

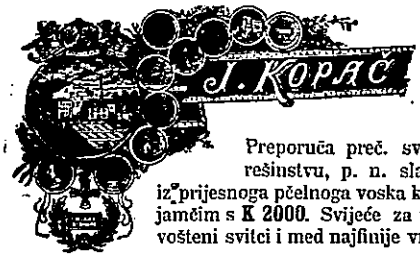

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svjeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svjeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

POZIV!

Istarska Vinarska Zadruga u Puli

obdržavati će u nedjelju dne 23. o. mj. u 10 sati u jutro u pisarni Posujilnice Clivo St. Stefano br. 9.

redovitu glavnu skupštinu,

na koju se gg. zadrugari pozivlju.

DNEVNI RED:

1. Izviešće, razprava i odluka o dosadanjem poslovanju i obračunih do konca posliednje upravne godine 31. agusta 1904.
2. Izbor nove uprave, nadzornog odbora i družtvenog suda.
3. Razprava i odluka na eventualne predloge glede daljnjeg poslovanja.

PULA, dne 13. julija 1905.

Ravnateljstvo.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

IZVJEŠTAJ

glavne godišnje skupštine „Gospodarske Zadruge“

u KASTVU

držane dne 30. aprila 1905.

Na poziv podpredsjednika g. Kažimira Jelušić od 18. aprila t. g. br. 35 dva puta uvršten u „Našoj Slogi“ i posebno otisnut i razaslan svim članovima, obdržavala se je redovita glavna skupština ove zadruge u vrtu „Hrv. Čitaonice“ u *Kastvu dne 30. aprila 1905* sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj revizionalnog odbora.
5. Izdriebanje gospodarskog orudja.
6. Razni predlozi.

Pozdrav predsjednika.

Predsjednik g. dr. Matko Laginja otvori skupštinu u 9½ sati jutro. Utvrdi da je ista redovito sazvana i da je pristupio dovoljan broj članova. Pozdravlja prisutne i zahvaljuje se na ponovnom izboru predsjednika ove zadruge. Kao sin Kastavšćine veselo dolazi na današnju skupštinu, a čini to od svoje mladosti pa do danas polazeć rado i druge gospodarstvene sastanke i dogovore.

Nadalje reče, da kao predsjednik ove gospodarske zadruge neutječe baš mnogo u poslovanju iste, pošto mu žalibože drugi poslovi nedopuštaju, ali ga u tom valjano zastupa g. podpredsjednik, obć. načelnik, koji za našu zadrugu čini što mu je više moguće.

Kao član trajnog odbora pri pokrajinskom gosp. vieću u Poreču, počeo je opeta dolaziti k sjednicam istoga, da bude i našim zadrugama, a napose ovoj, štogod pripomoženo na gospodarskom polju. Članovi tog odbora većinom jesu Talijani, ali nadati se je, da će i oni uvidjeti pravednost i za drugu narodnost u gospodarstvu, te će se ipak nekoliko umekšati. Ta i oni moraju da uvide, da gospodarstveni napredak pokrajine mora nam biti zajednički. Koparska i bujska zadruga, da nešto više rade, ali jim je broj članova razmjerno manji, dočim naša zadruga broji 668 članova, više dakle nego ikoja druga u Istri. S toga njezin rad može da bude koristan mnoštvu, a ne samo nekolicini članova. Opominje ujedno one članove, koji su zaostali sa uplatom članarine, da to čim hitrije učine, jer će se time poboljšati i rad zadruge.

Skupštinari pozdrave svog predsjednika sa burnim „Živio!“

Pozove za tim zadružnog tajnika i blagajnika, da izvjeste o radu zadruge u minuloj godini.

Izvještaj tajnikov.

Slavna skupštino!

Kad sam Vam minule godine ovom prilikom prikazivao rad zadružnog odbora, učinjen u predprošloj godini, spomenuo sam Vam, da se je zadruga obratila molbom na kulturno vijeće, da bi joj se doznačilo novčanu podporu od kakovih 250 kruna, da naruči nekoje potrebite pčelarske sprave, te jih pčelarom podijeli. Isto je vieće već god. 1903 obećalo uzeti u obzir tu molbu, a u sjednici permanentnog odbora od 5. julija 1904. uvažilo je zaista istu, doznačiv ovoj zadruzi oko 240 K. Odnosno na tu podporu zadružni je odbor naručio 50 komada pčelarskog orudja, koje je amo stiglo mjeseca febrara t. g. i koje orudje nekoji pčelari već pregledaše i uzeše na uporabu. Upozoruje se ovom prilikom sve članove ove zadruge, koji se bave pčelarstvom, da je ovo orudje vlastnost ove zadruge i da ga mogu upotrebljavati uzev sad jedan sad drugi komad, što komu treba, nu opominju se istodobno pčelari da se unaprijed bave sa košnicama koje imaju pokretno saće a zapuste stare primitivne panjeve. Pčelar koji imade panjeva sa pokretnim saćem može upotrebljavati spomenuto orudje vrlo uspješno, i uvidjeti će svoju korist čim zapusti stare panjeve.

Svaki onaj koji uzme koji komad od tog pčelarskog orudja, dužan je isto držati u redu i posve čisto, a iza uporabe povratiti ga zadrugi u njezino spremište.

Isto tako spomenuo sam Vam minule godine, da je već u decembru 1903. bilo obećano ovoj zadruzi, da će joj se 1904. podijeliti dva bika mliečne pasmine. I doista ta dva bika bila su joj prošle godine doznačena, a dovedena su ovamo pred malo dana, i predana u nastojanje jedan u Sroki kod Pešćica Josipa, a drugi u Saršoni kod Saršon Ivana kbr. 74. Kod predaje ovih bika nastojalo se je da bi se jednog dalo u Jurčiće ili Srdoče, nu nije se moglo naći nastojatelja, koji bi ga bio voljan preuzeti.

Glede dobave bikova obratilo se je posebnom molbom putem putujućeg učitelja gospodarstva gosp. Ivana Sancin na c. kr. vladu, da bi se ovoj zadruzi podielilo jošte barem dva bika mliečne pasmine, te se je u tu svrhu obećalo doprinieti 100 kruna podpore sa strane ove zadruge. Ovom istom molbom molilo se je i za jednu poštaju za krmce, te da bi se doznačila i razpisala sa strane vlade čim prije izdašnija podpora za nagradjivanje racijonalno sagradjenih štala, gnojišta i za poboljšanje pašnjaka. Ovih posljednjih gospodarskih poboljšica neimade jošte u našem kraju, pa bi od prieke nužde bilo, da vlada doznači u tu svrhu dovoljnu podporu i razpiše odnosne natječaje, jer bi time ponukala pojedinoga gospodara, da gradi novu štalu ili gnojište ili poboljša pašnjak, a ovi videć pri tom nadu, da će postignuti nagradu, stalno je, da bi se za to zauzeli.

Kod zadnje točke prošlogodišnje skupštine bilo je prihvaćeno, da se nabavi jednog telčića od g. Karlavaris Frana, kojeg se zaista i nabavilo, te predalo u nastojanje Marčelja i Antuna Tonež u Marčeljih, a na molbu zadruge bila je kupoprodajna cjena tog bičića ovoj zadruzi povraćena od pokrajinskog gospodarskog vieća sa K 100·—

Kad je već govor o bikovima, dužnost mi je spomenuti, da tri bika što ih je dobavila ova Zadruga u Sežani i dala u nastojanje u tri razne postaje, nakon godinu ili godinu i pol dana postali su nesposobni za naskok te su bili prodani za mesnicu; jedan dieo utržka primila je zadružna blagajna, te se je time donekle naknadilo preveliki potrošak za nabavu tih bikova.

Nazad par godina započelo se je i u ovom okružju gojiti po koji par krmaka za razplod, nu do sad pripo-slana nam pasmina malena „Yorkshyre“ nije povoljno napredovala, te je jedino g. Sušanj Mate imao jedan razplod i od ovoga bio je jedan par mladih krmaka predan na dalnje nastojanje Širola Antunu iz Brnasi kbr. 78. Da bi se krmadarstvo čim bolje i hitrije u Kastavšćini unapredilo, molilo se je pokrajinsko gospodarsko vieće, da bi ovoj zadrugi podielilo druga tri para krmaka i to velike pasmine Yorkshyre. Glede ovih prijavili se jesu svojedobno dotični nastojatelji, te se imade nade, da će se te krmke kada tada i dobiti.

Pred tri godine uzela je ova zadruga u najam komad zemljišta, da učini zadružni vrt i zasadi ga amerikanskom lozom obzirom na to što se je jurve i ovuda pojavila filoksera. Jedna polovica tog zemljišta već je razkrčena i zasadjena lozom, nu druge polovice n'je se moglo obraditi zbog pomanjkanja novca, pa se je u tu svrhu molilo pripomoć kod pokrajinskog gospodarskog vieća, koje se je opravdanoj želji i odazvalo, podieliv u tu svrhu ovoj zadruzi podporu od K 400.—. Prošlih se je dana nastavilo krčenjem, pa će u tekućoj godini biti ta krčevina i zasadjena amerikanskom lozom, tako da će unapried barem članovi ove zadruge moći imati dovoljnu količinu amerikanskih divljaka za svoju potrebu. Ono što je dosad zasadjeno, to vrlo liepo napreduje. U smislu zaključka zadružnog odbora bile su zadnje loze podieljene badava medju članove Zadruge, a učinilo se je to iz glavnih uzroka, što se predprošle godine nije moglo prodati svih loza, te što su ovako članovi Zadruge imali njekoju korist od zadružnog vrta dobiv svaki po koju stotinu loza za svoju potrebu.

U savezu sa zadružnim vrtom drage volje napominjem Vam, da je dne 3. junija 1904 pohodio našu Zadrugu g. Ivo Sancin, putujući učitelj gospodarstva, i da je tog dana bio u zadružnom vrtu kod Široli, te prisutnim vinogradarom i zanimanikom govorio općenito o vinogradarsvu i na pose podučio je svih u cieplienju amerikanske loze. Vatrena njegova riec stalno je koristila svim prisutnim gospodarom i njegovom se je nakon svatko nješto okoristio. Koliko ovdje toliko drugog dana kad je išao u Šerdoče, Jurčiće i Rubeše, gdje je opet praktično podučavao u cieplienju loze, podielio je prisutnim po koji komad noževa, brusa ili vezova, što je sve potrebno pri navrćanju naše loze na amerikansku. Uvjeren sam, da će nas isti učitelj i ove godine posjetiti, pa kako je bilo prošle godine prilično ljudi kod njegovog predavanja tako se nadam, da će i ove godine još brojnije vinogradari odazvati se njegovom pozivu, jer će im to biti od ne malene koristi pri obnovi njihovih vinograda.

U savezu sa gornjim i u smislu zaključka prošlogodišnje glavne skupštine priobćujem Vam, da se je sa strane ove zadruge podneslo predstavku na ministra predsjednika, ministarstvo trgovine i poljodjelstva, da se nebi više obnovila po naše vinogradare štetna klauzula glede uvoza talijanskih vina u našu domovinu već, ako se hoće ta vina uvažiti, da imadu plaćati uvoznu pristojbu od 40 K u zlatu po svakom hektolitru. Sličnu predstavku podnesle su i sve obćine kao i gospodarska društva vinorodnih krajeva naše države. Tu predstavku uzela je vlada dielomice u obzir.

Za uzdržanje naših vinograda i da dobijemo povoljnu kapljicu vina, treba nam se boriti proti raznim neprijateljem loze. U tu svrhu moramo svake godine po dva do tri puta lozu škropiti raztopinom modre galice, da ju očuvamo od peronospore. Kako običajno, tako je i prošle godine ova zadruga za svoje članove nabavila osamdeset kvintala modre galice putem c. kr. kmetijske družbe u Ljubljani, kod koje je učlanjena, a zatim još 25 kvintala od trgovca u Trs'u. Ova je galica bila medju članove malom iznimkom sva razprodana. Za tekuću godinu naručilo se je modre galice isto putem rečene družbe 100 kvintala i to iz tvornice u Aussigu, koja je galica priznata kao najbolja i najčišća, pa se preporuča članovom, da ne uzmanjkaju ni ove godine uzeti za svoju porabu koliko jim bude trebalo. Ljetos biti će galica malo skuplja, budući zadrugu stoji u Ljubljani kvintal K 57, ali ta cieua nesmije zastrašiti vinogradara, kad hoće da imade dobru i prokušanu vrst modre galice.

Uz galicu treba nam i valjane škropilnice, kojih ova zadruga imade priličan broj, a u minuloj godini dalo se je izraditi osam novih, te je molbu zadruge pripomoglo pokrajinsko gospodarsko vieće sa prinosom od K 88·—, naime sa polovicom cielokupnog troška.

Od lovnih taksa i globa u godini 1904. bilo je ovoj zadrugi doznačeno K 333·67.

Godina 1904. bila je obćenito vrlo slabo rodna, te je narod trpio na hrani i marva na paši. Odbor ove zadruge uvidjajuć težke posljedice podpune nerodice obratio se je molbom od 26. augusta pr. g. na c. kr. vladu putem c. kr. kotarskog poglavarstva molbom, da bi se ovom narodu priskočilo u pomoć, budi novčanom pripomoći, budi nuždnim stvarima gospodarstva i prehrane, i molilo se je da bi se ovom kraju podielilo raznog sjemenja iz obzira što će siromašni kmet potrošiti i zadnje zrno za svoju prehranu, molilo se je za umjetna gnojiva, da poboljša svoje kopanine i pašnjake, molilo se je konačno za novčanu podporu, da se dobavi siromašnomu kmetu bud jedno bud drugo. Izravnog odgovora na tu molbu jošte se nemа, nu reć bi da je možda uz druge okolnosti kao na primjer, glede nabave krme izazvala, da je visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva odlučilo, da se dade siromašnim kmetom za prehranu blaga nekoju količinu posija.

Kad već spomenuh posije reći ću Vam, da se je sa strane ove zadruge kao što i obćine kastavske učinilo sve moguće, da bi kmetom ovog kraja bilo bar posijama donjekle pripomoženo, da prehrani svoju marvu, da je nemora zbog nestašice hrane prodavati. I zaista Kastavšćini bio je doznačen priličan dio tih posija naime 437 kvintala, koje su bile uz sniženu cienu razpačane medju 241 naručitelja.

Na poziv c. kr. kot. poglavarstva od 22. marča t. g. prosliedilo se je istomu ponovno molbu, da bi se iz zaklade za ljumanjenje biede podielilo ovoj zadrugi novčanu podporu za dobavu umjetnih gnojiva, koje bi se razdielilo medju siromašnije gospodare. Pred tim molilo se je koli sa strane obćine toli i u ime ove zadruge, da bi se nabavilo iz državne podpore priličnu količinu raznog sjemena, da siromašniji gospodari nisu prisiljeni uz svu skupoću isto dobavljati budi kod domaćih budi kod stranih trgovaca.

U naših oskudnih danih sjetila nas se je i ove godine hvalevriedna uprava Posujilnice u Voloskom podieliv nam za godinu 1903. i 1904. podporu od ukupnih K 100·— na čem se je Zadruga najljepše zahvalila obećanjem, da će taj doprinos upotrebiti isključivo za poboljšanje gospodarstva članova ovog društva, na kojoj nagradi budi joj i ovime izrečena najtoplija zahvala.

Kao što prošlih godina tako i ove upravne godine osigurali su neki članovi svoja goveda kod ove zadruge i uplatili su u ime osigurnine K. 267·—. Tekom godine crknulo je 5 glava goveda i to Crnčić Ivanu iz Kučeli 80, Kinkela Josipu iz Vasanske 60, Cetina Josipu iz Brnčići 68, Kožul Matu iz Bregi 31 i Čiković Ivanu iz Jurčići 50. svakomu po jedno govedo. Ciela osjegurnina podieljuje se medju ovih unesrećenih gospodara t. j. pripomaže se svakomu sa K 53·40. Kad bi jih veći broj bio osjeguran, mogło bi se više odškodnine dati.

Ukupni prihod ove zadruge uračunav u isti i svotu prodane modre galice iznosi koncem godine 1904. svotu

od . . . . . K 9060·67

a razhod . . . . . „ 7934·13

proizlazeć višak od . . . K 1126·54

Nu nije taj višak bar čist imetak ove zadruge, već se imade od toga izdati njekoje poveće svote, kao za razkrčenje zadružnog vrta itd. te će se prema tomu konačno umanjiti.

Koncem godine 1904. imala je ova zadruga 668 članova, a tekom ove godine pristupilo je novih članova 20 . . ., što je jasni dokaz, da Zadruga napreduje i da kmeti uvidjaju korist, što su članovi iste.

Ovime bio bi Vam u kratko prikazan rad zadružnog odbora u minuloj godini, što nek slavna skupština izvoli primiti do znanja.

Izvještaj blagajnika.

Zadružni blagajnik g. R. Jelušić pročita pojedine stavke obračuna za godinu 1904., a potom pročitan je predloženi proračun za godinu 1905., koji glasi:

Obračun za godinu 1904.

Rubrika	Prihod	Svota K	Svota p
	Višak blagajne koncem god. 1903.	53	19
I.	Članarina od članova po K 2·—	976	—
II.	Darovi	470	—
III.	Prihod društvenih poduzeća itd.	6308	30
IV.	Interesi uloženog novca	—	—
V.	Prihod lovnih taksa i globa	333	67
VI.	Prinos zemalj. kulturnog vieća:		
	a) za škropilnice	88	—
	b) za nabavu bikova	100	—
	c) za pčelarenje	—	—
	d) za zadružni vrt	400	—
VII.	Razni prihodi	331	51
	Ukupni prihod	9060	67

Rubrika	Razhod	Svota K	Svota p
I.	Uprava:		
	a) pisarnički paušal i tajnička nagrada	160	—
	b) blagajnička nagrada	40	—
	c) za brigu i pohranu zadružnog oruđja	30	—
	d) obć. podvornikom za uručenje poziva	30	—
II.	Izložbe	—	—
III.	1. Zadružni vrt	69	80
	2. pripomoć za unapredjivanje gospodarstva:		
	a) za pčelarstvo	—	—
	b) upisnina dvojice članova u društvo sv. Jeronima	20	12
	c) predbrojka na gospodar. listove	16	64
IV.	Dobava galice, oruđja, sjemena i blaga:		
	a) pripomoć za uzgoj bikova	322	14
	b) za škropilnice	391	69
	c) mješići za sumporanje	—	—
	d) oruđje za izždriebanje na glav. skupštini	79	25
	e) za modru galicu	6243	46
V.	Nabava Amerikanskih loza	—	—
VI.	Novac uložen na interese	—	—
VII.	Razni i nepredvidjeni troškovi	531	03
	Razhod	7934	13

Prispodobiv prihod od . . K 9060·67
sa razhodom od . . „ 7934·13
proizlazi višak od . . K 1126·54

Iza pročitanja obračuna zamoli riec podpredsjednik g. K. Jelušić, koji obširno razjasni i protumači pojedinu rubriku prihoda i razhoda, te navede svote aktivnih i pasivnih zaostataka i napomene broj članova koji su zaostali sa uplatom članarine i pozivlje ove, da to čim hitreje obave. Koji je u zaostatku, ne može udioničtvovati kod izždriebanja darova i neće mu se davati galice po zadrugi nabavljene. Time čine zadrugari sami sebi očitu štetu. Preporuča ujedno onima, koji upotrebljavaju zadružno oruđje, da na isto pripaze kao na svoje, drugačije ne će ga biti nikada dovoljno.

Proračun za godinu 1905.

Razhod	Svota K	Svota p
I. Uprava:		
a) pisarnički paušali i nagrada tajniku	100	—
b) blagajnička nagrada	40	—
c) za brigu i pohranu zadruž. oruđja	30	—
d) obć. podvornikom za uručenje poziva	30	—
II. Izložbe	400	—
III. 1. Zadružni vrt	500	—
2. Pripomoć za unapredjivanje gospodarstva:		
a) za pčelarstvo	300	—
b) upisnina dvojice članova u društvo sv. Jeronima	20	—
c) predbrojba na gospodar. listove	50	—
IV. Dobava oruđja, sjemenja i blaga:		
a) pripomoć za uzgoj bikova	1000	—
b) za škropilnice	600	—
c) mješići za sumporanje	100	—
d) oruđje za izždriebanje na glavnoj skupštini i sjemenje	350	—
V. Nabava amerikanskih loza	—	—
VI. Novac uložen na interese (2 utemelj. glavnice po K 40·—)	80	—
VII. Razni i nepredvidjeni troškovi	232	40
Ukupno	3832	40

Prihod	Svota K	Svota p
I. Članarina	1200	—
II. Darovi	—	—
III. Prihod družtvenih poduzeća	30	—
IV. Interesi uloženog novca	2	40
V. Prihodi lovnih taksa i globa	300	—
VI. Prinos zem. kulturnog vieća:		
a) za škropilnice	300	—
b) za nabavu bikova	1000	—
c) za pčelarenje	200	—
d) za zadružni vrt	300	—
VII. Razni prihodi (kemička gnojiva)	500	—
Ukupno	3832	40

Izvještaj revizionalnog odbora.

Pošto nije nitko od revizora prisutan, pročita gosp. podpredsjednik klauzulu po istima učinjenu i podpisanu vrhu pregleda zadružnih računa za godinu 1904. i koja glasi:

„Pregledano, usporedjeno sa pojedinimi stavkami i namirami te pronadjeno u podpunom redu sa prihodom od K 9060·67 i razhodom od K 7934·13 dakle sa viškom od K 1126·54 slovom *jedna hiljada sto dvadeset i šest kruna i 54 para.*

Opazka: Namira pod članak 58, opaža se da se neslaže sa svotom koja pripada t. j. za tri krune manje izplaćeno.

Kastav, 29. aprila 1905.

Ivan Vlah v. r., Frane Dukić, v. r., Vinko Blečić v. r.“

G. podpredsjednik opaža glede gornje razlike od K 3·—, da je zadružni blagajnik na svoju štetu unesao u razhod dnevnika za tri krune manje negoli je glasila namira.

Predsjednik pozivlje skupštinare, da se izjave, ako imade koji štogod da opazi ili prigovori na izvještaj tajnika i blagajnika odnosno na zadružni obračun i po odboru predloženi proračun za g. 1905. Pošto se nije nitko prijavio daje na glasovanje odobrenje obračuna i proračuna, što je jednoglasno bilo i prihvaćeno.

Članstvo za knjigo i dieljenje gospodarskog oruđja.

Ova je točka bila posljednja, te bijahu na sreću dignuti kao doživotni članovi družtva sv. Jeronima u Zagrebu. zadrugari: br. 508 Sušanj Ivan, Perenići 39 i br. 584 Slavić Ivan, Puži 58.

Po jedne poljodjelske *škare* dobiše zadrugari:

broj 481 Srdoč Josip, Srdoči 11
518 Dukić Antonija, Rubeši 85
596 Dukić Ivan, Trinajstići 14
548 Poharić Andre, Matulji 47
466 Babić Vinko, Perenići 1
550 Rubeša Ivan, Kastav 93
468 Lenac Ivan, Zamet 57
558 Brajan Frane, Perenići 4
158 Matejčić Mate, Marčelji 83
299 Turak Ivan, Brnčići 12
300 Afrić Mate, Jurdani 21
154 Jugo Ivan, Brnasi 11
570 Rubeša Ivan, Rubeši 44
517 Milih Mate, Sroki 11
523 Dubrović Josip, Perenići 67
529 Brentin Mate, V. Brgud 83
542 Blečić Josip, Srdoči 12
507 Osojnak Anton, Kućeli 1
590 Dubrović Ivan, Jurdani 59
510 Sinčić Viktor, Rubeši 9
506 Dukić Ivan, Brnčići 3
417 Srok Mate, Brnasi 14
514 Kolavo Martin, Veprinac 5
516 Trinajstić Vjekoslav, Pobri 50
451 Poščić Josip-Cimbić, Vasanska.

Po jedan *nož* (za cieplenje):

476 Kukurin ud. Marija, Spinčići 32
537 Mladenić Mate, Marčelji 82
415 Vlah Josip, Trinajstići 26
594 Brajan Ivan, Jurdani 4
495 Srok Ivan Perne, Sroki 95
491 Baštijan Mate, Brnasi 49
552 Srdoč Ivan, Srdoči 36
546 Srdoč Ivan, Srdoči, 17
562 Marčelja Ivan, Marčelji 17
578 Marčelja Josip, Srdoči 69
484 Ivančić Ivan, Brnčići 44
541 Lipić Ljudevit, Jurčići 68
443 Dukić Andre, Kastav 96
581 Milić Josip, Srdoči 5
461 Širola Josip, Sroki 89
25 Puž Ivan, Pobri 58
446 Štrk Antun, Pobri 47
528 Rubeša Ivan, Rubeši 72
203 Lučić Josip, Sroki 34
421 Grgurina Antun, V. Brgud 111
555 Jardas Mate, Sroki 9
566 Stanić Josip, Puži 26
497 Ellner Anton, župnik Kastav
416 Vlah Vinko, Trinajstići 37
435 Jelovica Frane, Brnčići 89.

Po jednu *kosu* (ciamantnu),

499 Kadmen Juraj, Veprinac
527 Sušanj Ivan, Sroki 74
broj 464 Saršon Josip, Saršoni 72
73 Dukić Andre, Rubeši 59
576 Sinčić Ivanka, Trinajstići 9
544 Srdoč Andre, Srdoči 37
515 Osonjak Ivan, Pobri 53
531 Blečić Andre, Srdoči 6
449 Host Antun, Hosti 31
539 Radetić Andre, Trinajstići 46
597 Varljen Antun, Jurdani 50
434 Jelovica Frane, Brnčići 89
431 Jugo Frane, Brnasi 46
504 Jardas Antun, Brnčići 74
463 Saršon Antun, Saršoni 82
430 Mihelić Mate, Brnasi 25
176 Jelovica Ivan, Kastav 95
564 Cetina Ivan, Puži 19
600 Šepić Vjekoslav, Matulje
512 Šušanj Ivan, Sroki 80
519 Drnjević Frane, Trinajstići 15
520 Drnjević Ivan, Trinajstići 18
474 Jardas Frane, Brnčići 11
572 Blečić Andre, Zamet 125
571 Spinčić Josip. Spinčići 62
592 Sinčić Antun, Rubeši 11
553 Mulac Ivan, Zamet 2
573 Marot Vinko, Spinčići 5
654 Mladenić Mate, Saršoni 10
152 Brajan Antun, Jurdani 41
628 Trinajstić Ljudevit, Kućeli 88
649 Jugo Frane, Saršoni 100
619 Šepić Antun, Zvoneća 5
627 Blečić Vinko, Srdoči 30
602 Sinčić Ljudevil, Trinajstići 60
655 Valentin Frane, Jurdani 52
618 Tancabel Mate, Veprinac 136
644 Srdoč Josip, Matulje 27
175 Brajan Vinko, Jurdani 38
610 Širola Josip, Brnasi 23
665 Puž Mate, Puži 56
687 Zavidić Vjekoslav, Jurčići 52
615 Matelić Anton, Jurdani 58
650 Čikvić Ivan, Rubeši 25
645 Bačić Franjo, Trinajstići 12
692 Marčelja Ivan, Brnčići 71
606 Jurdana Božo, Jurdani 75
698 Nadarbina sv. Ane (Grabaz Pavao) Pobri
643 Čikvić Ivan, Jurčići 50
611 Dubrović Frane, Pobri 45.

Opazka: Na dan skupštine kose još nisu bile došle, ali se je svejedno diglo brojeve, da se znade, koji će jih članovi dobiti.

Razni predlozi.

Prijaviv se za riec g. Sušanj Mate, odbornik ove zadruge i pčelar iz sela Brajani reče, da ga pčelari iz Kastavščine i ostale okolice često dolaze pohoditi i pitati za savjete i poduk. Ali ovi dolaze jedan po jedan, pa on pri tom gubi vrieme sa pojedincem, a više puta dogodi se, da ga dotičnik ne nadje kod kuće, učiniv tako put uzaluda. Da se to ne opetuje i unapried, voljan je dne 28. maja t. g. (nedjelju za pôdne) u svojem pčelinjaku držati praktično poučavanje u pčelarstvu. Poziva s toga već danas ove, koji se bave tom granom gospodarstva, kao i ostale zanimanike, da bi se odazvali tom njegovom pozivu.

Ovaj je predlog-poziv primljen općim odobravanjem skupštinara uz veseli poklik: *živio!*

Podpredsjednik g. K. Jelušić saobćuje članovom, da je našoj zadrugi ponudjeno od one u Voloskom na prodaju dobrog sumpora, nu pošto odbor zadruge već više godina ne nabavlja direktno za svoje članove sumpora to neće toga niti ljetos učiniti. Ako pak pojedini članovi žele kupiti poveću količinu tog sumpora nek se prijave za nabavu kod uprave zadruge ili nek se izravno obrate na zadrugu u Voloskom i sami odnesu kući kupljeni sumpor.

Napomenu nadalje, kako se je to već i prošle godine medju raznim predlozima izneslo, da će se zadružni odbor pobrinuti, da bi se u okružju ove zadruge ustrojila jedna ili dvie mljekarske zadruge. — Što se tiče povoljnijeg i boljeg osiguravanja goveda, ne će se za sada poduzeti nikakovih koraka, obzirom što je u tom predmetu sa strane pokrajine predložen posebni zakon, koji bi imao zauzeti osiguravanje marve širom Istre. Nasuprot pobrinuti će se odbor, da bi se ovoj zadruzi osiguralo po koju nagradu sa strane c. kr. vlade za podignuće uzornih štala i gnojišta.

Konačno preporuča zadrugarom gospodarske listove, osobito „Pučki Prijatelj“, jer nije dovoljno samo po svoju u gospodarstvu raditi, već treba pri tom i čitati što su izkusili i što znaju drugi.

Predsjednik pozivlje skupštinare, ako imade jošte koji štogod predložiti. Ne prijaviv se nitko, predloži sâm, da se saznade koliko ima prisutnih članova, da bi svaki položio na stol samo jedan *novčić*, sabranu pako svoticu da se podari za pogorelce u Serpenici. Pobrojiv sakupljene novčiće, ustanovilo se je da imade prisutnih članova 263. Prisutnih bilo iz početka više članova, koji su se razišli po gradu. Sabranih K 5·26 izručeno je obć. glavaru, da ih prosliedi u prenavedenu svrhu.

Predsjednik zahvaljujuć skupštinarom na mnogobrojnom posjetu, zaključi skupštinu o podne.

Gospodarska Zadruga, Kastav.

Broj 29. Pula, u četvrtak dne 20. julija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju e podpisani ne tiskaju se nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu. ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

(Nastavak).

8. Jednorazredna škola u Raklju. Nešto više nad morem, nedaleko čarobnog kanala Raše, pružilo se prostrano selo Rakalj. Premda je to mjesto već poletjelo svojim a osobito brojem svojih žitelja zavriedilo, da se odavna u njemu ustroji škola, ipak vladajuća talijanska stranka u Istri nije htjela da o tome čuje. Ali što nisu htjeli da učine naši za nevolju gospodari, odlučila je uraditi naša družba. Neopisivo je veselje zavladalo u Raklju, kad je tamo stigao prvi glas, da će tamo družba graditi školu. Sviet je blagoslivljao družbu i ona dobra narodna srca, koja su omogućila, da i ono mjesto obasine svjetlo liepe i koristne prosvjete. Ali taj je glas osupnuo naše Talijane. U neprilici svojoj obratiše se kao uviek svojim c. k. prijateljima, koji su odmah pohitili u Rakalj da narodu saobće veselu viest, kako će oblasti dati Raklju jednu liepu javnu školu, samo će trebati, naravno, da se ljudi izjave u kojem jeziku će da im se poučavaju djeca.

Narod bistar, razumio je tu gospodsku igru i jednoglasno se izjavio za hrvatski jezik u školi. Tako je eto odgovorio narod pred povjerenstvom. Ta jednodušna narodna izjava pokunjila je gospodu ali je najvećma porazila ondješnjeg župe-upravitelja, odrodjenog Dalmatinca, koji je čak sa oltara odvraćao narod od naše hrvatske škole.

Razumije se, da o javnoj školi u Raklju ne može za sada biti ni govora. Ali narod je umiren, on ima svoju školu, koja je dne 14. studenoga 1904. otvorila prvi put svoje dveri i pod svoj krov primila malu rakaljsku djećicu, uzdanicu onoga vriednoga našega puka.

Medjutim ni „Lega" ne miruje. Jedan dio dara, što joj ga je namienio Tršćanin Attilio Comighi, opredieljen je za njezinu školu u Raklju. I tako će i ta naša škola imati do mala da izdrži žestok boj, iz kojega će, nema sumnje, izaći pobjednica.

To bi bile škole, što su smještene u zgradama naše družbe. Ali samo toga, naša družba uzdržaje i u drugim mjestima svoje škole i to u zgradama, koje nisu njezino vlastničtvo. Po jednu takovu školu ima družba u Malom Lošinju, Voloskom, Opatiji, Brgudcu, Sv. Marini i sada u najnovije vrieme — u Sušnjevici.

9. Dvorazredna škola u Malom Lošinju. Na drugom sam mjestu spomenuo, kako je družba bila prinudjena, da za svoju školu traži utočišta u kući gosp. Lovrića. S veseljem priznajemo, da ta naša škola napreduje upravo krasno, tako, da se je pô godine nakon njena otvorenja pokazala potreba njezinog proširenja. I tako je ona naša škola već početkom školske godine 1904./5. zadobila svoj drugi razred, čime nije jošte ni iz daleka udovoljeno svim zahtjevima, što ih na nas postavljaju narodne prilike u Malom Lošinju kao i daljni napredak ondješnje naše škole.

U tekućoj školskoj godini polazi onu našu školu do 80 djece — maksimalni broj, dozvoljen po c. k. školskim oblastima!!!

10. Jednorazredna škola u Voloskom. Nakon punih sedam godina neprestanog natezanja i moljakanja smilovale se dopanokon i naše školske oblasti i sistemizovale u Voloskom jedan uzporedni razred s hrvatskim naukovnim jezikom. Učiteljem na tom razredu imenovan bje gosp. Anton Ryšlavy, doladašnji ravnatelj naše škole u Voloskom. Time je od napomenute naše škole odpao jedan razred, čime su se donekle smanjili i odnosni družbini izdatci. Družbinu školu u Voloskom polazilo je lani 95 djece.

11. Jednorazredna škola u Opatiji. Lanjske godine bila je jednorazredna hrv. javna pučka škola u Opatiji proširena na dvorazrednicu. Time je iz družbine škole u istom mjestu odpao znatan broj školske djece, tako da ih sada polazi 66.

Nema sumnje, da će uslied te okolnosti poskočiti i napredak one naše škole.

12. Jednorazredna škola u Brgudcu. Školske oblasti neće da još i sada preuzmu pod svoju režiju školu u Brgudcu, i tako je naša družba prinudjena, da još uviek drži na toj školi jednu svoju učiteljsku silu. Tekom školske godine 1903/4. vršio je učiteljsku službu na onoj školi učitelj g. Saršon. Pošto je isti bio premješten u Rakalj, došla je na njegovo mjesto gospodjica Iva Sušić iz Mrkoplja u Hrvatskoj. Napomenutu školu polazi sada 74 djece, koja pod valjanim ravnanjem vriedne ove naše učiteljice napreduje upravo liepo.

13. Jednorazredna škola u Sv. Marini. Labinjština spada medju najzapuštenije krajeve naše Istre. Sa školom u Vlakovo pomoglo se samo donekle kulturnim potrebama onoga našega naroda, jer se odmah zatim pokazala potreba osnovanja drugih škola. I tako je naše Ravnateljstvo zaključilo sagraditi školsku zgradu u Drenju i u Sv. Marini. Medjutim izjavio se je g. Glušić, posjednik u Sv. Marini, pripravnim odstupiti svoju kuću u svrhu škole, tako da je naše Ravnateljstvo, ne časeći časa, namjestilo tamo učiteljicu, gospodjicu Katinku Pavelić, koja i danas upravlja onom školom na sveobće zadovoljstvo onoga našega pučanstva.

14. Škola u Šušnjevici. U tom mjestu i njegovoj okolici nastanio se narod, koji govori nekakav čudan dijalekat, što donekle zanosi na rumunjski jezik, ali je toliko natrpan hrvatskim riečima, da bi se i najbolji poznavalac rumunjštine u njemu snašao vrlo težko. A nije ni čudo. Ovaj je sviet, budući okružen sa svih strana sve samim zgoljnim Hrvatima upućen jedino na ove potonje i tako se poprimiv njihove običaje i ograničiv u veliko podruđje svojeg narječja malo po malo prelio u njih i uzeo da s njima živi u dobrim odnošajima, pojačanim krvnim vezama rodbinstva.

Upravo ovo potonje nije bilo miło našim Talijanima. Oni su u toj ljubavi naših Sušnjevičana i njihovih susjeda nazrievali već od prvoga početka veliku opasnost za njihovo gospodstvo u onim stranama. — Zato su oni već odavna došli na misao, kako bi Sušnjevici namelnuli talijansku školu. Ali narod o tome ni čuti. Kad već nije išlo tako, rekli su im: Dobit će te rumunjsku školu! Osim nekoliko smuljivaca i talijanskih plaćenika, naši su Sušnjevičani odbili i tu ponudu i kad je došlo vrieme, da se izvede o jeziku, koji će gospodovati u njihovoj školi, njihov je izbor pao na naš hrvatski jezik.

Na to se počela graditi škola, a kako je puk u onim stranama siromašan, to je na molbu obćine Boljun naša družba izdala za gradnju one škole podporu u iznosu od K 3000. Nego čim je odnosna zgrada dogotovljena bila, uložio je zem. odbor odmah utok protiv namještenja javnog učitelja na onoj školi. C. k. zem. školsko vieće pako nije htjelo, da za vrieme, dok utok visi, imenuje učitelja, premda je škola u Sušnjevici svojedobno sa strane c. k. oblasti redovito sistemizovana bila.

Takovi utoci čekaju redovito godine i godine na svoje riešenje, kadšto tri i više godina (!) Je li bi pravo bilo, da onaj puk čeka toliko vremena školu, za kojom je toliko uzdisao? Nije li tu u prvom redu pozvana naša družba, da svojim silama izvede ono, što tudja mučnost i bahatost hoće da zaprieči?

I družba je učinila svoje. Ona je imenovala i namjestila u Sušnjevici učiteljicu, gospodjicu Petru Justić, koja i danas uzprkos mnogobrojnim spletkama i intrigama poučava povjerenu joj dječicu u našoj lijepoj hrvatskoj rieči.

Već prvoga dana upisalo se u tu školu preko 60 djece?

* * *

Kako je iz rečenoga razvidno, družba Sv. Cirila i Metoda za Istru ima da uzdržava 14 svojih škola sa 19 školskih sila. Ovomu treba pribrojiti još i 2 zabavišta, prvi u Malom Lošinju a drugi u Pazinu. (Ovo potonje ustanovljeno lanjske upravne

PODLISTAK.

Frankovićeva „Početnica."

Piše Vinko Rubeša.

(Nastavak)

Mnogi učitelji kod većih komada pomažu se tim, da dogovorno sa djecom poduzmu vježbe u čitanju tek sa nekoliko početnih redaka, recimo četiri do pet. Ovako je bolje, nego čitati sav komad; ovako podkrepljuje i nehotice dotični učitelj našu tvrdnju o prikladnosti kraćih vježba, koju niže iznašamo.

Velika pak polakšica bila bi za učitelja i za djecu kad bi barem oveće vježbe bile razdielene u alineje, recimo od redka i pol do dva i pol. U ovakvim slučajevima moglo bi svako diete da čita po jedan odstavak. Ako bi se koje diete zabunilo, čekalo bi na početku drugoga odstavka na čitatelja i tako bi se i bez učiteljeve pomoći opet snašlo. Nu da nam se ne bi s koje strane spočitnuto, da se ovakvim načinom čitanja pogoduje lienčine, koji bi onda mogli tek skakati od alineje do alineje a bez da prate čitatelja, pripominjemo, da kod ovakva načina čitanja ne smije učitelj sjediti za stolom.

Odulje vježbe umore djecu takodjer kod prepisivanja. Takve vježbe, osobito kao domaću zadaću, djeca prepisuju nehajno, površno; ne paze ni na krasopis, niti na pravopis. A dogadja se često, da čak i preskaču! U obće pišu, samo da tablicu našaraju, pak da čim prije trknu na igru. Tako se eto priučavaju već u najranijoj mladosti površnosti i nemarnosti.

Kratke su vježbe po našoj misli shodnije. Onakve vježbe djeca rado čitaju i prepisuju. U školi ako se kod čitanja i zabune, lahko se snadju, pak se nemaju bojati učiteljeva kara. Kod kuće opet radje prepisuju kratke vježbe, jer joj uz to preostane dosti vremena za igru i zabavu. Ovakve vježbe u veliko pogoduju i učitelju, jer lakše nadzire čitanje u školi, osobito pak onda, ako djecu priuči, da prstom ili pisalicom prate čitatelja. Tako mu nije od potrebe, da se vere izmed klupa, e da zabunjenom djetetu pokaže gdje se čita, jer to može iz daljega palicom učiniti. A najviše puta nije mu ni to od potrebe, jer kako jur rekosmo, diete se samo snadje, ponajviše pak s toga, što mu je komad dobro poznat; svakako pak poznatiji, nego li odulja vježba.

Za kratke vježbe vojuje takodjer činjenica, što u ovakvim komadima diete više puta i pročita i prepiše pojedina pismena i slovke, pak mu se ista dublje u pameti ovriežu, nego li je to slučaj kod oduljih vježba. Tvrdi se do duše s neke strane, da djeca kratke vježbe skorim nauče na pamet, pak da onda bolja čitaju iste nepazljivo, a lošija dadu učitelju rog za svieću. Događja li se zazbilja sličnih slučajeva, tomu je svakako ponajviše krivac sam učitelj, koji se predugo nateže sa dotičnim komadom.

Konačno pripominjemo jošte i to, da se kratke vježbe ne mora premašati iz prve na treću stranicu, kako je to slučaj u Frankovićevoj „*Početnici*", što se bielodano protivi pedagoškom načelu, usljed kojega ne smije se djecu nječemu priviknuti, od česa mora se ju kasnije odučiti.

Gledamo li iz ekonomskoga gledišta Frankovićevu „*Početnicu*", moramo priznati, da su u njoj baš one preduge vježbe sakrivile, što je ista objemom narasla, a time joj i cieua skočila na 72 pare. Čim je knjiga omašnija, tim se brže razpade. Zato imade slučajeva, gdje osobito od škole udaljenija djeca razdrapaju i po dvie „*Početnice*" na godinu.

Možda ne bi bilo na odmet, kad bi se izpod svake vježbe uvrstila sva dotle poznata pismena. Dakako, svaki put drugim redom. Tako bi se djeci čvršće začavrlio u pamet lik pojedinog pismena, pak možda da bi i ona slabija po koje uhvatila.

Pri koncu ovoga odsjeka moramo jošte nješto napomenuti. U upitnoj „*Početnici*" dolazi često diete na takove poteškoće, koje riedko može da svlada. To su naime *slovke*, u kojima dolaze po dva

godine). Prema tomu sveukupno družbino učiteljsko osoblje iznaša 21, što učitelja a što učiteljica, ne računajuć ovamo talijanske svećenike u Kasteliru, Vabrigi i Raklju, kojih mora družba plaćati za to, što podučavaju nauk vjere u rečenim školama.

X. Škola u Humu.

Ima već nekoliko godina, odkad je u Humu — občina Buzet — sistemizovana škola s hrvatskim naukovnim jezikom. Otvorenje škole zavisilo je pako jedino o zgradi, koja se imala podignuti. O tome je imalo da odluči upravno vieće u Humu, ali pošto je to vieće u rukama Talijanaša, to nije do gradnje škole u obće ni došlo. Dapače, kad je nekom zgodom došao u Hum občinski glavar iz Buzeta, da s povjerenstvom na lice mjesta odredi potrebito za odnosnu gradnju, dočekao ga zavedeni sviet kamenjem.

Medjutim je u Humu podigla „Lega" svoju školu i namjestila tamo za učitelja nekog Tirolca, koji se tamo ugnjezdio i koji još i danas odnarodjuje onu našu jadnu djecu.

I tu je bila pozvana družba, da prosvjeduje. Na ruku joj je išao gosp. Ivan Gržinić, posjednik u Humu. On je učinio u Humu od prilike što i gospodin Lovrić u Malom Lošinju. Stavio je na razpolaganje jednu svoju kuću u kojoj je imala družba da otvori svoju školu. I naša je družba, dakako većinom na svoj trošak, adaptirala ponudjenu joj dvoranu i pripremila ju za školu. Nego pošto se je odlukom školske oblasti imala u Humu da ustroji javna pučka škola, to je naše Ravnateljstvo dalo spomenutu dvoranu občini i malo zatim otvorila se doista u Humu javna hrvatska škola.

Kao grom iz vedra neba djelovao je taj dogodjaj na zavedene Humljane. Udarili oni u prosvjede, u grožnje i strahovanje, ali bez uspjeha. Sada polazi hrvatsku školu u Humu 53 djece. Da nije družbe, ta bi djeca i tolika druga za njima bila za nas izgubljena za sva vremena.

* * *

Da priberemo sve u jedno:

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru podigla je u prošastoj upravnoj godini 1904. zgradu u Raklju i započela gradnjama u Fabcima, Vinkuranu, Sv. Luciji, Zrenju i Drenju. Neke od tih školskih zgrada su već sada dogotovljene, dočim će ostale biti u što kraće vrieme.

Nadalje: Družba je u prošastoj godini otvorila nove škole u Raklju i Sv. Marini. Izim toga je ustrojila nove razrede i to u školama u Puli, Livadama i Malom Lošinju.

Pobrinula se je, da ostale obstojeće škole učvrsti, da ih snabdjene svim uvjetima napredka. Izhodila je u c. k. Ministarstva, da se na družbinim školama mogu ne samo namještati učiteljice iz Hrvatske, već da takove učiteljice mogu biti iznimno namještene na školama i kao ravnateljice.

Ustrojila je zabavište u Pazinu.

Povećala je izvore svojih dohodaka raznim svojim poduzećima (kao uvedenjem narodnog biljega itd.).

Podupirala je djake raznih škola. Išla je izdašnim podporama na ruku onim rodoljubima u Pazinu, koji onolikim samopriegorom rade oko uzdržavanja ondješnjeg djačkog pripomoćnog društva. Nabavila je za svoje škole potrebita učila, podielila medju učenike tih škola mnogu liepu i poučnu knjigu.

Izim toga ona je lanjske godine pokušala, da i sama stupi u što bliži doticaj s narodom. U tu je svrhu sazvala i držala lanjsku skupštinu družbe u Livadama, podajuć time priliku i onom dielu naroda našega, koji je od nas dobrahno odvojen, da iz naših ustiju čuje, što se sve radi i čini za njegovu sreću i blagostanje.

Konačno, osim što je naše Ravnateljstvo u svojoj trideset i jednoj sjednici stvorilo mnogo drugih zaključaka, koji su većim dielom već izvršeni, ono je također zamislilo cieli niz sjajnih osnova, kojima može dati život samo velika i bezgranična ljubav svega hrvatskoga naroda.

(Sliedi.)

Opozicija na sastanku biskupa u Rimu.

Zadarski „Narodni List" uviek dobro izviešćen donaša o biskupskim konferencijama u Rimu radi glagolice ovaj zanimivi članak, koga i mi prenašamo u cielosti da naši čitatelji uvide, kakvu su ulogu igrali i kako su branili prava povjerenog si stada u Istri biskupi Flap, Talijan, i Nagl Niemac. Članak glasi:

Odkad su konferencije naših biskupa u Rimu dovršene, o njima se mnogo pisalo u stranim i domaćim novinama. Sve viesti nisu bile tačne, jer ne imale mjerodavnog izvora. Biskupi su prama javnosti bili, a i jesu jako oprezni. Ne vole oni, da se javno razpravlja o njihovu radu u Rimu. Ova opreznost donekle je i opravdana, jer ni sami biskupi ne znadu, kakve će odredbe doći i hoće li se slaguti sa zaključcima složno utanačenim u Rimu i željama javnoga hrvatskog mišljenja. Kada pak obće sa osobama, koje su s njima u bližem doticaju, sasvim je drugi posao. Na taj način doznali smo, da su pitanja i riešenja o glagoljici na skupštini u Rimu dobro sastavljena i obrazložena: da nam nebi imao išta prigovoriti, dapače našao bi se prezadovoljnim.

Ova skupština ostat će znamenita u povjesti glagoljice; ali jako bismo se varali, kad bi mislili, da će po njoj biti riešeno ovo prevažno pitanje, koje u velike zanima cieli narod i sve stranke u domovini. Borba za glagoljicu nije borba od juče. Skoro je hiljada godina, da se ona vodi žilavo i umorno, onako isto kao u vrieme sv. apoštola Cirila i Metoda. Uviek je imala svojih neprijatelja i prijatelja, ali Bog ne dopustio, da oni nadvladaju ove. Premda je poraba glagoljice izčezla u nekim mjestima, pravo ne bi nikad ukinuto. Ovo ostaje, dok bude nas.

Na konferancijama u Rimu bile su takodjer dvie struje: za i proti glagoljici. U prilog glagoljice, kao svenarodnog prava, bili su svi naši biskupi iz Hrvatske i Dalmacije i krčki biskup Mahnić. Flapp i Nagl bili su u opoziciji, dapače oni sami bili su sva opozicija, jer su se Jordan i Jeglič držali veoma reservirano, osobito prvi.

Flapp i Nagl nerado dodjoše, ali dodjoše jedino, jer ih poglavar crkve pozvao. Što se odnosi na njihove biskupije, njihova prisutnost na skupštini nije potrebita, a i sama skupština suvišna. Tako su mislili. Išli su u Rim kao „en voyage", ništa ih tamo nije moglo zanimati, pak se nisu ni pobrinuli, da se oboružaju temeljitim i svestranim znanjem; da dično vojuju u krugu učenih kolega, dobro upućenih u povjest glagoljice. Mogli su omalovažiti sastanak, ali izbjeći borbu ne.

Tko iole pozna ova dva biskupa, mogao se tomu nadati, da će oni, naime, prosudjivati rad sakupljenih biskupa, pak i sami sastanak, sasvim oprečno mišljenju naših biskupa.

Poznat je Flap kao neprijatelj i progonitelj staroslavenske službe božje; no, više je progonitelj nego neprijatelj. Neprijatelja riesit će koje svojstvo priznanja, dočim progonitelj neće da znade za razlog. Takav je Flapp. Ime njegovo crnim slovima bit će napisano u povjesti glagoljice i drugih narodnih nam svetinja.

Zna se, a to je nepobitnim dokazima potvrdjeno, da su u Istri medju Hrvatima i Slovencima bile sve župe glagoljačke. U Istri našast je jedan od najstarijih tekstova glagoljačkog misala. Tu matice, tu starodavne listine i svakovrstna pisma pisana glagoljicom, tu bilo glagoljača sve do dolazka Flappova. Flapp je sve to iztriebio, crkve polatinio, glagoljaše, dapače sve narodne svećenike, amo tamo izpremještao, a na njihova mjesta ustoličio skroz talijanske svećenike.

Zaludu se naš dobri narod tužio, zaludu utoke činio, sila je prevladala. Do napokon i nevine crkvene pjesmice u narodnom jeziku ukinute su, a danas jedva u kojoj župi još je samo Štivenik u životu. Svećenici klonuli ili izumrli, a narod nema više koga da ga brani. Flapp je triumfirao. Otrag godina dobio je odlikovanja iz Beča, a iz Rima naslov „conte romano". Ne znamo za ine Flappove zasluge, ali vriedi zabilježiti, da su mu odlikovanja došla gotovo u isto doba.

Nagl se podpuno slaže sa Flappom u načelu i taktici. I on je bez pravog razloga premjestio i ne ustoličio dosta narodnih svećenika. On malo iztrožuje, kad se naših tiče; dosta je da mu dadu povoda talijanski iredentistički listovi u Trstu. Kad se naši dignu na odpor, on ih brzo umiri, jer poznaje slavensku miroljubivu ćud. Popusti u čemu ili izreče nekoliko rieči u narodnom jeziku, koji inače slabo razumije, pak se naši nadju zadovoljni. Lani je svakoga iznenadilo, kad je slovenska mladost njemu brzojavila, zovući ga „prijateljem Slovenaca". Difficile est satiran non scribere! Dosta je, kada talijanski listovi u Trstu Nagla ne napadaju — znak je, da im ide na ruku. Ali kakvi su ovi listovi bili prama Glavini i Šterku, koji su iz naroda našega nikli i narodni jezik poznavali? Je li slovenska mladež ikada njima brzojovljala kao „prijateljima naroda"? . . .

Nagla su najvećma smutili Riemajci. Neću kazivati povjest ovog žalostnog slučaja, ali, koliko mi je poznato, bilo je pogrešaka s obiju strana. Kroz tršćanski „Novi List" Nagl je nastojao, da se opravda i brani, ali ja bih rada čuti, što o tom zna križevački biskup Drohobecki. Do dana on nije ni rieči napisao ob onoj stvari, dočim je poznato, da je on tu imao pune ruke posla. I dra Požara valjalo bi čuti. Svakako ovaj slučaj i još drugo moralo je uvjeriti Nagla, da su rimske konferencije imale osobitu važnost i za njegovu biskupiju.

Ova dva biskupa našli su u Rimu, čemu se nisu nadali. Tamo su doznali, da sastanak nije malenkost, pače da moraju svakako biti zastupane njihove dieceze. Sa bistrim razlaganjem i dokumentima u ruci na to su ih upozorili jedan biskup i jedan nadbiskup. Kaže se, da ih je predsjednik Vannuteli pozvao, da moraju sudjelovati razpravama i rekao, da mu je veoma ugodno, da zastupaju na skupštini opoziciju, jer će se tako pojmovi razbistriti i razlaganja dobiti veću važnost.

Tako se kaže. Flapp i Nagl, mislim, da su malo mučili pamet sa ovim pitanjem. Novine male i velike, sa talijanskom agitacijom, i ona dva demagoga, u Poreču Pesante, a u Trstu Buttignoni, te druge desne ruke mnogo su prouzrokovale i učinile proti onoj našoj crkvenoj stečevini. Spomenuta dva svećenika podpunu slobodu uživaju, da govore i pišu skandalozno proti glagoljici, osobito u tršćanskoj „Ricreazione", dočim kod nas biskupska glasila nemadu srca, da ju brane! Nu ove dvojice ne bilo u Rimu, pa i da su bili, što bi vriedili njihovi neslani „frizzi" proti temeljitom dokazivanju onog biskupa i nadbiskupa? Doživili bi ono, što doživiše Flapp i Nagl. . . .

Iros.

Plod „Legine" škole u Humu.

Deset je već godina, što zlosretna „*Lega*" sije svoje nečisto sjeme u Humu, u Humu gospodo, gdje je preko 150 obitelji, a jedino se u jednoj govori talijanski. Ta je „Lega" sa svojom „kulturom" tako uzgojila ovaj bjedni narod, da premda govori hrvatski, hoće da bude italijanskim! Nu svi hvala Bogu ne. Ima još ljudi u Humu, još ih ima, koji se ponose svojim liepim jezikom i svojom dragom narodnosti, a nadamo se, da će skora budućnost sve osvjestiti.

Naši su narodnjaci zamolili pred nekoliko godina školu u svom materinskom jeziku. Škola im bje podieljena, ali nije bilo za to sliedne sobe i tako je škola u Humu ostala samo na papiru. Medjutim je naš vrli Ivan Gržinić dogovorno sa velezaslužnom „*Družbom sv. Cirila i Metoda*" sagradio školsku zgradu, te se toli željno očekivana škola otvorila 1. marča t. g. Ali što tek zavedenci čine onim roditeljima, koji šilju djecu u ovu narodnu školu i njihovoj djeci! Ismijehuju ih, mrze, straše, neće da s njima govore, ako im duguju ma i samo par kruna, tuže ih. A zašto? Jer bi u svojoj zavedenosti htjeli, da i oni mrze ovaj liepi jezik; onaj jezik, kojim su njihovi stariji kroz hiljade godina govorili, jer bi htjeli, da i oni bacaju pod noge svoje materinje mlijeko, da i oni pljuvaju u zdjelu, iz koje jedu. O svjete, svjete, skini koprenu s očiju, pa pogledaj gdje je pravica, gdje li krivica!

„*Legaši*" se u nedjelju i blagdane valjda „judinim" novcem ponapiju, pa ti kao bjesni buče: „*Viva Colmo* (Hum)", „*Viva Lega nazionale*", „*Viva il maestro della Lega*", „*Viva la patria bella*" itd., a radi nepoznavanja talijanskoga jezika pak tu i tamo koji viče „*Via*" mjesto *Viva* i „*Patina bella*" mjesto *Patria bella*. A što pak pjevaju? Naše liepe narodne pjesme: „*Zaspal Pave*", „*Rodila Loza*", „*Aj igralaj*" itd. Ako pak čuju koji uzklik naš „Živio", onda karaj se, viči, psuj, tuci! Sliepih li ljudi!

Kad vide ti smušenjaci našu djecu dolaziti u školu ili iz škole, straše ih, a katkada vrate i kući. Tako je jednoga dana neki *Matišić* iz Kotla vratio 20 učenika kući, jer su htjeli proći kraticom preko njegove livade, kojom se od uvjek hodi. Drugi put vratilo se 30 učenika u Hum, jer su neki zagradili brv, kojom moradoše ići preko rieke Mirne kod sela Benčići. Htjeli je odgraditi, al ih nisu pustili. Zlobnih li stvorova!

Nastavak u prilogu.

---

ili više suglasa skupa. Ako pak dodju k tomu još te suglasi istoga oblika ili izgovora, onda i bolja djeca gotovo ne mogu da prekorače takav 'jaz.

Već na st. 1. nalazimo u „*Početnici*" slovke *tli, tlu;* na st. 3. *blu;* na str. 4. *ble, tle;* na st. 5. *cti, tlo* itd. Ako su već ovakve slovke djeci, koja se još te bore sa slovima, skoro nesavladive, što pak da rečemo o slovkama na str. 11. *bdeć;* na str. 14. *glib, glad, glog;* na str. 16. *blač;* na str. 17. *mnom* itd.? Za slovku na str. 15. *blje* ne govorimo, jer ono je samo lapsus. Na str. 23. nalazi se opet slovka sa tri suglasa skupa i to još te na početku naime slovke *ckle.* Mi dvojimo, da li će ovu slovku bez predhodnoga slabikovanja moći da pročita ni najbolje diete nižega odiela pa bilo na kojoj pučkoj školi.

Po našemu mnienju svih ovih tortura za malu dječicu nije potrebno uvadjati u „*Početnicu*". Kad se diete izvježba u sastavljanju i čitanju prostih slovaka, te mu se oblici pismeno dostatno uvriežu u glavi, znati će već onda i ovakve slovke pročitati, a da neće naići baš na nikakve poteškoće.

Njekoji sastavljači „*Početnica*" baš navlaš izbjegavaju ovakve slovke, pak ili tek iza svih vježba uvršćuju. Ovako se nama čini umjestnije. Djeca ovako dodju do nješto nova, što za nju ima se više smatrati kao njekako opetovanje pismena, nego li nove vježbe. I doista ako znadu gladko čitati proste slovke, uz male iznimke, znati će i ove prokuhati.

Njeki preporučaju, da se najprije uvrste u „*Početnicu*" vježbe sa samoglasima, a onda tek dodava suglase. Nu to nije baš najshodnije, jer one prve vježbe bile bi djeci previše monotone, biva jer ne bi mogla da stvaraju slovke. Drugi opet preporučaju, da bi se najprije moglo uvrstiti vježbe sa malim pisaćim slovima, a onda pak sa kursivnim kao prelaz k antikvima. Nego to nije baš potrebno kod latinice, jer su u njoj ponajviše slična pisaća pismena sa onim antikvima.

(Nastavak sliedi.)

Ali ne samo odrasli, već i drobna djeca pokvarila su se. Prvih 15 dana ove kole, dolazili su „*Legini*“ učenici „in corpore“ svaki dan pred našu narodnu školu, koja medjutim budi spomenuto, jest još sam stan „*Leginoga*“ učitelja, pa tu demonstrirali *proprio fein!* „*Legin*“ učitelj što čuo i vidio, ali — ni makac.

Čitatelji dragi! Humski zavedenci nas bi htjeli, kako vam sada pripovjedah, tudjiti samo rodu već i Bogu. Ma je li moguće? Jest! — Naš učitelj vodi svake nedjelje i blagdana djecu k sv. misi, a učitelj „*Legine*“ škole — ne! On ni k sv. misi ne ide, ako ne samo u velike blagdane, kad dodje svojim orguljanjem tjerati politiku u crkvu. Sto sam već puta čuo, da se u crkvi ni ne prekriži blagoslovljenom vodom. On se, kad zvoni podne ne odkrije. „*Legaši*“ bi htjeli valjda, da i naš učitelj takav bude, a on neće i to ih peče.

Naš gosp. župnik je odredio prostor za našu djecu pred oltarom, a nekoji mladići navlaš tamo dolaze, premda nisu do sada nikada, te tu stiskaju i rivaju djecu, a tu i tamo ćak i udre. Djeca su već dva puta u crkvi plakala, a učitelj je već tri puta tekom mise izašao s djecom iz crkve, jer se je bojao, da mu koje dijete ne nastrada. Sramota! Zar ne, da u Africi nije tako!? A jedne nedjelje nisu pustili nekoji ludjaci djecu iz crkve ni kući, na što je učitelj zatvorio djecu u školu, te ih u držao do 5, slovom pet sati na večer čekajući na oružnike. Medjutim pak je jedan mladić sakupio do 30 „*Leginih*“ učenika, postavio u vrstu dva po dva uz crkvu pred našom školom, porazdielio im nekoliko „*baba*“ vina, pa onda ala s djecom dva po dva po Humu demonstrirajući i vičući proti toj školi i proti Hrvatima, u čemu ih je i ostala svjetina dobrahno pomagala.

To sve i još koješta naše slavne oblasti vrlo dobro i potanko znaju, pa ste gospodo uvjereni, da su te oblasti učinile svoju dužnost i postavile žandarmeriju ili redare u Hum, da štite učitelja i djecu u crkvi i izvan crkve, da preprječe tučnjave u blagdane itd. ili — barem „kapurjone“ pozvale na red? Da, da! Samo nekoje su stvari dale po oružničtvu istraživati, ali pozvali još na red nisu nikoga. Hvala Bogu! ✱

A sada par riječi gospodji „*Legi*“: Naši ti Humljani dovikuju, da je u Humu narod naš i samo naš! Zavela si ga, al će se snaći! Progledat će i upoznat će svoje bogumrske ciljeve! Osvjedočit će se, da tebi nije do toga, da narodu koristiš, već da ga skuješ u Italijane, pa će te stati mrziti, kao što zaslužiš. Mrzit će te sto puta više, nego da te nikada upoznao nije. I nestat će te, a mi ćemo te ismjehivati — razgovarajući o tom, što je negda bilo, sad se spominjalo.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 9. jula 1905. (Konac).

Glede odnošaja sa Ugarskom.

Svoje doba bio je izabran tako zvani Derschattin odbor, jer izabran na predlog Derschatte. Liepo je bio obrazložio predlog, a još ljepših misli da je imao. Dugo se nije o tom odboru ništa čulo. Konačno sastao se je nekoliko puta u prisustvu ministra predsjednika. Sklepao je nekakvu resoluciju koja mnogo ne znači. U njoj se u glavnom kaže, da se prima na znanje to se je ustav i nagodbeni zakon prekršio i da je kvota odlučena izvan zakona, te poziva vladu neka pazi na dogodjaje u Ugarskoj. Pri tom je zabacio predlog također umjerenoga Njemca Grabmayera, da se kvota provizorno zakonom uredi. Ta tako mršava resolucija dala je povoda Svenjemcem da su napali grdo druge Njemce, osobito Derschattu. Derschatta je odložio čast predsjednika. Dne 8. jula imao se je birati novi predsjednik, al je došlo samo 6 članova — od 48 — u sjednicu. Odbor se može smatrati srušenim.

Svenjemci postavili su ponovno prešne predloge, da se savez sa Ugarskom riesi i monarhija razpolovi. Oni pri tom idu za tim da se Austrija priklopi Njemačkoj, pošto se od nje odlrgava Galicija s Bukovinom i Dalmacija priklopi Ugarskoj. Svenjemac Stein, odgovarajuć na njeku primjetbu ministra-predsjednika — austrijanskoga — reko je očito dne 8. t. mj. da Svenjemci idu za tim, da se Austrija priklopi Njemačkoj, da nije dugo kad će se to dogoditi, da će njim u tom i Košut pomoći.

Obzirom na Ugarsku bio je prihvaćen predlog Stein-Gross, kojim je vlada pozvana da se oboruža naprama odnošajem u Ugarskoj na državopravnom, gospodarskom i financijalnom polju, da ne bude iznenadjenja, i da pozove parlamenat kad bi predstojala kakva odluka. Ministar-predsjednik nema ništa proti tomu. Predlog se prima skoro jednoglasno. Šenerer, stari Šenerer, raduje se kao diete, i više u tom smislu, što su Svenjemci prisilili parlamenat da je taj predlog primio.

Vinski odbor.

I ovaj odbor održavao je sjednicu da se pogovori o zakonskoj osnovi proti umjetnim vinom, pošto se je saslušalo vještake. U glavnom ima se odlučiti o pivu (pitje iz nalivenih dropina) za domaću porabu; o tom da li se ima vinu sladora odnosno i alkohola dodavati; i o tom da li se ima označivati odkuda je koje vino. Valja stvar urediti, al i o tom nastojati da se jednako ili slično i u Ugarskoj učini, inače bi patvorena vina Ugarske poplavila Austriju. Odlučilo se je da će izvjestitelj prof. Marchet sastaviti do jeseni zakonsku osnovu, koju će pak odbor uzastopce razpraviti.

Trajnost obrtnoga odbora.

Posebnim zakonom predloženim u zastupničkoj kući, prihvaćenom po gospodskoj kući i potvrdjenim od Njegovoga Veličanstva, ustanovilo se je da se izabere permanentni obrtni odbor, koj će zasjedati i kad bude parlamenat odročen, i razpravljati zakonsku osnovu glede tjeranja obrta. Taj odbor se je i izabrao. Talijani su mu poslali dra Bartoli-a — valjda s toga što je toli često zapriečen dolaziti u Beč. Slavensku svezu zastupati će u tom odboru Slovenac dr. Žitnik i Čeh dr. Stojan.

Radi umješavanja austrijske diplomacije u pitanje slavenskega crkvenoga jezika.

Dr. Dubbić i drugovi upravili su na ministra-predsjednika i onoga bogoštovja i nastave interpelaciju radi toga što se c. kr. oblasti austrijske umješavaju u poslove koje na nje ne spadaju, u poslove koja su stvar jedino crkvenih oblasti i hrvatskoga odnosno slavenskih naroda.

Politički pregled.

U Puli 19. julija 1905.

Austro-Ugarska.

Službeno je javljeno, da je carevinsko vieće odgodjeno dne 15. o. mj. Kako smo već javili kani vlada sazvati carevinsko vieće početkom novembra a medjutim sazvati polovicom septembra zemaljske sabore. Ako bi se medjutim položaj u Ugarskoj još više zamrsio, moglo bi biti sazvano carevinsko vieće i prije naime oko 11. septembra.

Usljed odročenja carevinskoga vieća, nastala je takozvana mrtva politička doba. Državni se zastupnici raztrkoše te uživaju svoj mir. Sada će sazivati pučke skupštine i sastanke izborniko, na kojima će polagati račun o svojem djelovanju i izviestiti o položaju. Malo ih imade, koji će se moći pohvaliti kakvim uspjehom a još manje onih, koji će moći izviestiti nešto stalna o položaju. Riešilo se doduše dosta osnova u posliednjem zasjedanju, ali to je sve išlo na vrat na nos, samo da se zadovolji vladi. Nema dakle ni pravog uspjeha a još manje zadovoljstva.

U posliednjem zasjedanju delegacija rečeno bijaše, da put, koji vodi Čehe do uspjeha, nije obstrukcija. Oni su dakle napustili obstrukciju i parlamenat je usljed toga mnogo radio, nu sada bi trebalo, da Česi za to dobiju od vlade uzdarje, koje će im dopustiti, da nebudu opet prisiljeni latiti se obštrukcije. Česi su učinili ono što se je od njih tražilo, a sada je na ministru predsjedniku, da pokaže svoju državničku mudrost.

Gospodska kuća riešila je u zadnjoj sjednici nakon kratke razprave predloge, koji su netom riešeni u car. vieću. Prešnim putem stavljen je još na dnevni red zakon o ovlaštenju glede produljenja trgovačkog ugovora s Bugarskom i Švicarskom, kao i predlog o kućarini, pak su oba predloga riešena bez razprave. Ovom sjednicom zaključeno je ljetno zasjedanje gospodske kuće.

Ministar-predsjednik barun Gautsch boravio je ovih dana na carskom dvoru u Ischlu, gdje je vladara izviestio o položaju

Hrvatski listovi Dalmacije pišu, da su se njihovi zastupnici dogovorili s vladom glede uvedenja hrvatskog jezika u sve javne urede. Zastupnici su prikazali ministru stanje stvari i postavili su se na stanovište, sadržano u poznatim zaključcima predanim bivšemu namjestniku barunu Handelu.

U Banovini razpravljaju novine o tom, da li se imadu Hrvati u današnjem zamršenom položaju priključiti Beču ili Budimpešti. Imade ozbiljnih glasova i razloga za jedno i drugo. Po našem skromnom mnienju imali bi već jednom Hrvati po raditi za sebe i ne oslanjati se ni na Beč ni na Peštu, jer ih već do sada dosta zlorabiše u svoje svrhe i Niemci i Madjari. Oni su dosta puta pošli u boj sad za jedne sad za druge, pa su uvjek ostali kratkih rukava. Dok je trajao boj, slavili ih i veličali, a kad je bilo dieliti plien, pokazaše im bezdušno vrata.

Srbija.

U mladoj kraljevini postaje položaj pred izbore sve to zamršeniji. General Vuić odustao je od kandidature obrazloživ to time, da buduća skupština neće imati u obće nikakove odlučne većine i prema tomu da neće biti sposobna za vladu. Prema približnom nagovieštanju moglo bi doći u novu skupštinu 70—80 samostalaca, 50—60 umjerenjaka, 10—15 Ribarčevih nacionala 10—15 liberala, 10—12 seljačke stranke, 4—5 naprednjaka, po koji socijalista i divljak. Preko polovice biti će seljačkih zastupnika.

Rusija.

Sve viesti, koje dolaze sada iz Rusije vrte se oko pomicaja na rusko-japanskom bojištu i oko izaslanja zastupnika jedne i druge vlasti u Vaschington, gdje bi imali ugovarati glede sklopljenja mira.

„Novoje Vremja“ pozdravlja radostno sada imenovanje Witte-a ruskim mirovnim delegatom. List izjavljuje, da je Witte, istina, za mir, ali da nijedan Rus ne može prihvatiti ponizujući mir, dotično takav, koji bi bio skopčan uzstupom zemljišta, ili izplatom ratne kontribucije.

Za nesretnog rata, što ga vodi Rusija proti Japanu, pokazali su se njezinimi najljućimi protivnici Englezi, Amerikanci, Talijani i Madjari. Ovi nepodupiru samo Japance na sve moguće načine, već nastoje dapače svakojakim sredstvima izazvati nutarnje nemire u Rusiji. Svi ti nemiri širom prostrane države jesu maslo izvanjskih neprijatelja Rusije, koji se služe s revolucijonarcima, socijalistima i židovima proti Rusiji. Izvanjski novac djeluje na to, da se narod buni i suprotstavlja oblastim i da se tako prisili rusku vladu, da sklopi mir — bilo i sramotan sa Japanom.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda.
dobivaju se
jedino u hrvatskoj tiskari
J. Krmpotić i drug. u Puli
uz cienu od 2 do 10 para.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Nasukala se oklopnjača „Wien“. Dne 14. o. mj. nasukala se je oklopnjača „*Wien*“ naše ratne mornarice na klisuru kod Mljeta u Dalmaciji, te je usljed toga znatno oštećena. Njezino se je kormilo razkomadalo, svrdlo jako oštetilo. Nesreća se je dogodila kad je brod plovio izlazeći iz mljetske luke, da se ukloni drugoj oklopnjači „Budapest“. Oklopnjaču „*Wien*“ odvukla je u Pulu oklopnjača „Monarch“. Kao naknada za oklopnjaču „Wien“, koja je pripadala drugom odieljenju ljetne eskadre, stavljen je u službu drugi ratni brod t. j. „Marija Terezija“.

Podružnici družbe u Puli. Sakupljeno u „Golubinjaku“ a u gradu Zagrebu medju prijateljima K 20·—. Učiteljsko osoblje družbine škole u Puli sakupilo u „Carskoj šumi“ prigodom ručka priredjenog mladeži od prve pričesti K 8·—. Kod Vitezovića u Puli preostalo od računa K —·90.

Hvala svima i živili!

Lošinjski kotar:

Zahvala. (Konac). Po 1 K: Ive i Ljuba, Petar Skopinić, Dinko Rade, Antun Skopinić, Jelisava Keršić, Duma Katarinić, Marija Jadrošić, Antun Zorović, Zelinda Taraboća, Marija Salvijen, Angjela Sutora, N. N., Ivanka Fučić, Katica Skopinić, Ivan Rašković, kazališni pjevač, Marija Skrivanić, Ivana Peranović, Gašpar Blažinić, Antica Picinić „Čačević“, Vinka Vidulić, Karmela Bonicioli, D. Bonicioli, Marija Rade, Jakomina Martinolić, Marija Rade, Vjekoslav Sinčić, Uršula udova Vidulić, Duma Pićinić, Duna Haljić, Ante Belanić, Josip cav. Martinolić, Meri Istinić, Franjo Hulanska, Natalina Haljić, Nereo Vidulić, Marija Skopinić, Antica Ragusin, Josip Čačević, Anka Stanković, N. N., Matko Taraboća, Antun Poljanić, N. N., N. Rendić, Toma Poljanić, Milan pl. Keretz, N. Juričić, Bittchen, Marija Vidulić, Anka Vidulić, Marko Skopinić, Ivka Skopinić, N. Poljanić, Margarita Picinić, Marija Morin, Marija Vidulić, Antun Martinolić, Vinka Lovrić, Dragutin Picinić, Ruža Skopinić, N. Telesmanić, Marija Martinolić, Anka Rici, Duma Nikolić, Margarita Juričić, Marija Vidulić, Marija Radoslović, Katica Radoslović, Kate Gajdanić, svi u Malom Lošinju; — nadalje: Niko Vidulić 1.30 K, Vinka Vidulić 1.20 K, Marija Kozulić 40 p., Darpić 60 p., Godulić 40 p., Antica Morin 40., N. N. 24 p., Antun Busanić 40 p., Katica Argentin 60 p., Margarita Morin 40 p., Jakomina Poljanić 40 p., N. Radoslović 40 p., Nadalina Jelušić 50 p.

Ukupno sabrano: . . . . K 457·54
Potrošilo se za zastavu*) K 218·—
Ormar za zastavu, pisma, brzojavi i ini manji troškovi . . . „ 39·28
K 257·28 K 257·18
Ostalo čistoga . . . . . K 200·26

Nadalje podarila je za zastavu visoko cienjena gospodja Marijana pl. Bene prekrasnu vrpcu, sa nadpisom: „Školi družbe sv. Cirila i Metoda“ — Marija pl Bene. Veleučeni gosp. dr. Kvirin Klement Bonifačić, mjestni župnik, odslužio je sv. misu uz odnosni blagoslov badava.

Čisti iznos od 200 K i 26 p. podarilo se „družbi sv. Cirila i Metoda“, te uručen blagajniku mjestne podružnice.

✱

N. N. Trst, podario je za siromašnu školsku djecu 10 K.

✱

Škola primala je badava kroz tek. školsku godinu sliedeće listove: „Smilje“, „Mali Dobrotvor“, „Gospina Krunica“ i „Pučki Prijatelj“.

✱

Veleč. gospodin Vinko Premudn, bivši vjeroučitelj na mjestnoj tal. pučkoj školi, podario je ovoj školi svoj prekrasni cvjetnjak.

*) Iz Zagreba bilo nam je pogr.šno 2 puta javljeno, da će zastava stajati 400 K.

Plemenitim darovateljem izriče svesrdnu hvalu: Ravnateljstvo dvorazredne škole „družbe sv. Cirila i Metoda“ u Malom Lošinju.]

* * *

Za pučku knjižnicu u Malom Lošinju primismo nadalje 37 knjiga.

Pokloniše sliedeća gospoda:

N. Ratković, poštarski rač. kontrolor u Zagrebu 36 kom., Ivan Rašković, kazališni pjevač, Mali Lošinj, 1 kom., Biče Lovrić, Mali Lošinj, 1 kom., dr. Eugen Barac, 1 kom. Prije izkazano 769 knjiga. Današnji izkaz 39. Ukupno 808.

U ime privremenog odbora najtoplije se zahvaljuje: Jos. A. Kraljić ravn. učitelj.

Mali Lošinj, 1. srpnja 1905.

Na znanje! Knjižnica će se radi nepredvidjenih zaprieka otvoriti istom u drugoj polovici mjeseca rujna.

Iz Baške pišu nam polovicom tek. mj. Na 8. ovog mj. imali smo u župnoj crkvi svečane zadušnice za žrtve strašne kolere g. 1855.; pošto je ljetos minula upravo pedeseta godina od pojave i pohoda toga nemiloga gosta. Iza svečane sv. mise domaći g. župnik ocrta sa par ganutljivih rieči prisutnomu množtvu tužnu zgodu. Spomenuo je 242 žrtve, koje podlegoše toj pošasti, 126 mužkih a 116 ženskih, koje sa 66 preminulih naravnom smrću iznaša ukupno 308 mrtvih, dotle nečuveni broj u ovoj župi u jednom godištu. Nije se čulo tada pjevanja mladeži, vesela razgovora u susjedstvu, zapela je svaka radnja, sva trgovina. Samo kroz dan žalostno bi naviestilo zvonce, da je pala nova žrtva, i po više put na dan; na samu Ivanju 14 njih, čeljadi svake dobe i stališa, i bogato i ubogo, obojeg spola. O kako su onda pred angjelom smrti utihnuli jezici, koji su prije bez straha rigali kletvu i psost. I danas se još čuje o tom strašnom biču pripoviedati starije, ali kletva je opet zaredala, možda još i više: prem nas ruka Božja danas na drugi način pohadja. Čovjeka zdrava razuma, kad to vidi i čuje, zazebe u srcu. Bašćani, čuvajte se kletve, ako vam je duša draga!

Prilikom te pedesetgodišnjice sabrali su rodoljubi na Rieci i ovdje do 200 K uz želju, da se na mjestnom groblju sv. Ivana uzida ploča, da i poznijem naraštaju bude spomenikom! Sa „Izbavi me, Gospodi“ i „Pokoj věčni daruj im Gospodi, i svět věčni da světit im!“ što je i kler i puk pjevao i pokropom oko crkve, završismo tog dana uspomenu na godinu 1885.

Iz Cresa. — Biskupski pohod.

(Nastavak)

Strašno je peklo gospodu protivnike, što je presvj. savjetnik dr. Orbanich pozdravio Presvj. biskupa i hrvatski. Taj njegov posve korektni postupak i ništa više, takvu je uzvitlao prašinu nad njihovim glavama, da su se posluzili neistinama, samo da poštenog i značajnog čovjeka ocrne. Da je to istina pokazala je to „Retifica“ odaslana po dru Orbanich-u puljskom „Il popolo istriano“, a takav postupak od poštenih ljudi dostojan je prezirnog „Pfuj“.

Presvj. gospodinu ovim putem podpuno priznanje od strane poštenih ljudi nadodajući, da se za vrieme njegovog službovanja ovdje u Cresu ne može ma ni jedna osoba potužiti na njega bilo samo s jednog nekorektnog postupka.

Posve je tendencijozno bilo izviešće dopisnika tršćanskog „Piccola“. Liepo! Dakle većina je dobrih Cresana povela svoju djecu u kapelu biskupa sugradjana Monsgn. Petrisa de Dolamare?

Čujte, tu većina se je sastojala u kojih dvadesetak djece poznatih creskih kapurijona ili barem vodjenih od tih, dok je po dijecezanskom biskupu bilo potvrdjeno ništa manje nego preko 400 djece.

Gospodo, u laži su kratke noge, dà, ali vama je malo do toga! Nu, laži i maži uviek nešto ostaje! Pa da nisu istinite one creskih prostih žena, koje su pozdravile one, koji su vodili na potvrdu djecu starcu biskupu — Framazuni!

Začudno je svakako, da Monsign. de Petris nije uvidio, kakvo je nebratsko, pače nekorektno djelo počinio, davši se na liepak onima, koji se protive bez uzroka svome nadpastiru!

Skupa s ovima osudiše i njega creske žene. Posebna čast pak jednoj, koja je zabrusila kumi svog djeteta: Pa što meni do tvojih darova, moje diete se je krstilo u župnoj crkvi, pa hoću, da se u njoj i krizma.

Slaba je obrana tamošnjeg „L' Avvenire“, da su djeca, potvrdjena u privatnoj kapeli biskupovoj bili sami siromasi. Nećemo drugo reći, nego mu poručamo, da se drugi put bolje uputi, jer inače slabo služi katoličkoj stvari.

(Nastavit će se)

Voloski kotar:

Mošćenice 15. julija 1905.

Jučer je naše občinsko zastupstvo obdržavalo sjednicu. Druga točka dnevnog reda bila je molba Roberta Monti da bude dignut od službe tajnika-blagajnika. Molba bijaše jednoglasno uslišana, i on bijaše odmah dignut sa svoje službe, te još istog dana odputovao u San Vinčenti na svoje novo mjesto. I tako hvala Bogu riešili smo se ovog vjernog sluge talijanske stranke u Istri. Ovo golobrado momče mrzilo je sve što je hrvatski, te je upravo velikih usluga učinilo vladajućoj talijanskoj stranci, pri sastavljanju izbornih lista, prigodom zadnjih naših občinskih izbora, koji su onako nesretno po nas izpali, krivnjom hajdučki sastavljene izborne liste. Dakako da mu je u ovom poslu išao na ruku i g. načelnik, a sada, u najnovije vrieme, držao je i njega za peto kolo.

Treća točka dnevnog reda bila je: Imenovaje deset počastnih gradjana, i to Imenovaje deset počastnih gradjana, i to dr Felice Bennati, dr Costantino Costantini, dr Lodovico Rizzi, dr Innocente Chersich, dr Giovanni Cleva, dr Ettore Costantini, Agostino Tomasi, Federico Puović, Ferdinando Peršić i Francesco Salata. Kod ove točke dnevnog reda, došlo je do burnih prizora. „Talijanska camorra“ bojeć se za ovu občinu, i držeći se uvjek svojeg sramotnog gesla „osar tutto“, naložila je ovdješnjem občinskom načelniku Ivanu Deškoviću, da občinsko zastupstvo mora imenovati deset počastnih gradjana, sve same talijanske perjanice, koji će pak prigodom svakih izbora doći simo glasovati proti domaćim ljudima, da spase ovu nesretnu občinu za svoje nečiste svrhe. — I zbilja načelnik je metnuo u dnevni red, da se imenuje ovih deset počastnih gradjana, sve po izbor naših narodnih neprijatelja. Ali iskreno govoreć, sažaljujemo našeg skoro osamdeset godina stara načelnika, koji pod svoje stare dane služi za nakovalo našim narodnim protivnikom.

Naša manjina občinskog zastupstva protivila se odlučno imenovanju počastnih gradjana, jer nisu zaslužni za ovu občinu, a ma ni toliko, koliko je crna pod noktom. Manjina je nadalje dokazivala, kako nije pravo ni liepo davati strancem pravice, koje uživaju domaći ljudi, koji moraju plaćati sve moguće davke, dočim ovi neće plaćati ništa, a zato da imaju uživati u ovoj občini ista prava koja nisu zaslužili, kao i mi domaći. Nije li ovo topovština najgadnije vrsti? Ali se ne možemo dosta načuditi našemu načelniku, kako je mogao dopustiti da što takva dodje na dnevni red. Još su naši zastupnici rekli, kako je ovih dana jedna poštena naša osoba zamolila pripadničtvo ove občine, a naša slavna občina joj je jednostavno molbu odbila i time izgubila 500 kruna, jer znamo, da bi dotičnik bio občini darovao 500 kruna, kad bi mu bila molba uslišana. Ali što će gospodi koja danas žalibože našom občinom vladaju 500 kruna. Ništa! Oni tjeraju talijansku politiku, pak mirna Bosna, jer tako hoće talijani iz Poreča. A ti jadan narode, koji kod svakog izbora slijepo za nje glasuješ, ti si im deveta briga. Eto, vidite ljudi kako se na našoj občini liepo gospodari, i kako se liepo puku korist gleda. Jesu li ovo ljudi? Svi dokazi naših zastupnika da nije pravo da se imenuje onih deset počastnih gradjana nije pomoglo ništa. Većina občinskog zastupstva sa načelnikom 15 ih na broju, Kafać i drugi talijanski plaćenici utuvili im u glavu, da moraju pristati, da se imenuje tih 10 počastnih gradjana, i od ovoga ne htjedoše odustati. Naša manjina nato, uz odlučno prosvjedovanje ostavila občinsku dvoranu, srdačno pozdravljena od nekoje prisutne mlade gospode. I tako ova petnajstorica ostala sama u občinskoj dvorani, ali nije dalje mogla ništa zaključivati, jer po zakonu ih nije bio dovoljan broj, te je s toga ova točka ostala ne riešena. — (Kadgod bude na dnevnom redu točka o imenovanju ovih 10 političkih nitkovića, ne prisustvujte sjednici. — Ur.)

Iz Kastva nam pišu: U nedjelju dne 16. o. m. priredilo je pjevačko i tamburaško družtvo „Istarska Vila“ mali izlet na „Živicu“ kod Matulji, gdje je na terasi novo sagradjene restauracije gosp. Ivana Marčelje držalo birani koncerat. Uz ugodni zvuk narodnih cilik-tamburica orila se i naša pjesma po onim ubavim krajevima. Naroda je navrla sva sila, tako da su mnogi ne našavši mjesta morali se svrnuti u druge bližnje gostione. Ugodna ta zabava potrajala je kasno u noć, skoro tamo do polnoći, kad su se članovi „Vile“ spremali kući na počinak.

Preporučujemo vrlom odboru „Istarske Vile“, da se tiekom ovog ljeta širom prostrane kastavšćine priredi više takvih zabava, jer je poznato, da na narod više djeluje pjesma i glazba nego li sto još ljepše izrečenih govora.

Prenešen sajam u Kastvu. Mjesečni sajam, koji se je imao obdržavati u nedjelju dne 23. o. mj. biti će u ponedjeljak dne 24. o. mj.

Tuča u kastavskoj občini. Od tamo nam pišu, da je ovih dana posjetila nesretna tuča i jedan dio one naše prostrane občine. Tuča je prouzročila prilično škode u županijah Srdoči i Zamet, te u gornjem i dolnjem Rukavcu i nešto niže. Prava je sreća što je tuča padala s kišom, inače bi bila šteta mnogo veća. — Za trajanja oluje udario je grom u volove posjednika iz Marčelji (Sv. Matej) Josipa Marčelje, te ostaše oba vola na mjestu mrtva. Inače nije nitko nastradao. Srećom bijaše Marčelja osjeguran i tako se nada da će dobiti odštetu za svoje volove.

Godišnji izvještaj pučkih škola spadajućih pod okružje mjestnog školskog vijeća u Kastvu za školsku godinu 1904—1905. — Sa zahvalom primili smo od občinske uprave u Kastvu ugledna knjižicu od 96 stranica velike osmine, koja sadržaje na prvom mjestu „Školske oblasti“ imenik školskih oblasti počam od ministra bogoštovja i nastave pa sve do mjestnog školskog vieća u Kastvu. Za tim dolazi viest pod naslovom „škole“ o važnijim dogodjajima u školah onoga okružja. Sliede zatim izvještaji o pojedinim školama t. j. 1. „Peterorazredna mužka pučka škola u Kastvu sa učiteljstvom i djecom kano i gori, pak redomice. 2. „Trorazredna mješovita pučka škola u sv. Mateju“, 3. „Trorazredna razdieljena škola u Rukavcu; 4. „Dvorazredna mješovita pučka škola u Klani“ 5. „Jednorazredna mješovita pučka učiona u Brgudu“, 6. Dvorazredna mješovita pučka škola u Zametu;“ 7. Jednorazredna mješovita pučka škola na Brežcima“; 8. Jednorazredna pomoćna pučka škola u Zvoneći“. Konačno sliedi „Dodatak“ u kojem se nalazi izvještaj o „Deželavskoj školi u Kastvu“ o „C. k. pripravnici za učiteljišta u Kastvu“, pak članci „Školske lakse“ i „Zemljopis Istre“ što ga je sastavio vriedni učitelj g. Vinko Rubeša i što će dobro doći svakomu prijatelju Istre.

Pazinski kotar:

Hrvatska gimnazija u Pazinu. Dne 15. tek. mj. svršila se je školska godina. Imala je šest razreda uz 11 učiteljskih sila i dvije pripomoćne sile za slobodne predmete. Dojduće se školske godine otvara takodjer sedmi razred. Iz odnosnog programa vadimo sliedeće daljoje podatke:

Program nam donaša na prvom mjestu študiju pravog učitelja gosp. Martina Zgrablića: „Čakavski dijalekat u Sv. Ivanu i Pavlu te Žminju u Istri.“ Žalimo što ta radnja nije u cielosti donešena u ovogodišnjem programu, nego samo dio, te će nastavak valjda slieditи tek u dojdućem programu, jer na taj način neće kritika bit u stanju, da izreče svoj konačni sud o istoj radnji. A i dugo je odnašati nastavak takvih radnja na godinu dana. Nas veseli u ostalom, što je i tom radnjom dana strukovnjakom prilika, da se upoznadu sa jezikovnim razvojem u srednjoj Istri.

Učenika bilo je početkom školske godine 211. Preko godine nadošla su 2, a iztupili 11, te ih je koncem godine bilo 202. Po rodnom mjestu bilo je učenika iz Pazina 14, iz pazinskog kotara 50, iz ostale Istre 117, iz Primorja 19, a iz Kranjske 2. Po materinskom jeziku bilo je 167 Hrvata, i 35 Slovenaca. Po stanu roditelja bilo ja 31 mještana, a 171 sdvora.

Ocjenjeno bilo je: 23 odliku, 145 prvi red, 21 popravni izpit, 11 drugi red, 2 naknadni izpit.

Talijanski jezik pohadjalo je 158 učenika, gimnastiku 139, a pjevanje 177: Tamburanje i guslanje polazilo je oko 80 učenika, a nekolićina takodjer glasoviranje.

Toliko iz programa. A napominjemo još̆er, da se dne 13 t. mj. obdržavao u zavodu javni izpit učenika iz hrvatske poviesti. Predavali su učenici VI. razreda, i to: Kajin Emerant o obsegu i medjama starih hrvatskih zemalja; Gregorović Mate o hidrografiji, a Defar Ante o orografiji hrv. zemalja; Posedel Blaž najstariju povjest Hrvata do god. 900, a Brnčić Matija onu od god. 900—1102.

Imali su još̆e predavati: Prudan Ivan topografiju, a Škvarč Edvard promet, obrt, trgovinu i željeznice u hrv. zemljama; Brajša Stojan povjest Hrvata od godine 1102—1382, a Ružić Ante onu od godine 1382—1472, ali pošto je vriome poodmaklo prekinulo se za drugu zgodu.

Učenici predavali su svi dobro, a ponajbolje se svidio Brnčić Matija i radi glatkog izgovora i radi bogatije frazeologije.

Predavanju prisustvovali su mnogi prijatelji učeće se mladeži iz Pazina, a medju njimi takodjer narodi zastupnik Spinčić, slučajno onud na prolazku, te se on takodjer u ime pozvanika zahvalio profesorskom zboru i predavačem, preporučiv podjedno učenikom, da se i nadalje kite znanjem i učvršćuju značajem. Mi pak izričemo nadu, da će unapried učestati ovakve poučne jagme.

Upisivanje za dojdući školsku godinu obdržavat će se dne 15, 16 i 17 rujna. Dne 17. tek. mj. prijavilo se jurve i bilo primljeno u I. razred 11 učenika.

Zadovoljni smo eto što nam taj naš mladi zavod hvala nastojanju ravnatelja gosp. Kosa i ostalog profesorskog zbora doista liepo napreduje.

* * *

Upisivanje učenika za I. razred na c. k. velikoj državnoj gimnaziji u Pazinu za nastajnu školsku godinu 1905—1906 obaviti će se dne 17. srpnja i 15. i 16. rujna t. g., a prijavni ispiti biti će dne 17. srpnja i početkom nove školske godine dne 16. rujna. Tko želi biti primljen valja da se prijavi od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika te ima donieti sa sobom krštenicu (bilježovanu), kojom će dokazati, da je navršio desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1905. Ako je pohadjao pučku školu, ima prikazati i svijedodžbu polaznicu, propisanu minist. naredbom 7. travnja 1878 broj 5436.

Na prijamnom ispitu za I. razred zahtijeva se: a) iz nauka vjere onoliko, koliko je propisano za prve četiri školske godine pučkih škola; b) iz hrvatskoga jezika okretnost u čitanju i pisanju, poznavanje pravilnih oblika, vještina u razglabanju proste i raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgocima; c) iz računstva četiri glavne vrsti računa sa cijelim brojevima pismeno i usmeno.

Svaki prijamnik ima platiti pri upisivanju 4 K 20 h za upisarinu i 2 K kao prinos za učila.

Mladu misu prikazao je u Pazinu dne 16. tek. m. mještanin Ivan Gabrielić. Crkva bila je dubkom puna nabožnog svieta. Manuduktorom bio mu župeupravitelj gosp. Mandić, a uspjelo prigodno slovo držao je staropazinski župnik gosp. Krapek. Za rodoljubnim stolom sjetili se pozvani gostovi naše učeće mladeži, te se sakupilo za djačko pripomoćno družtvo K 71. I s naše strane radujemo se mladomisniku, želeći mu mnogo uspjeha u vinogradu Gospodjem.

Koparski kotar:

Izpit zrelosti na učiteljištu u Kopru položili su sliedeći kandidati: gg. Antun Fakin iz Škrbine, Frane Ferjančić iz Lokavca, Veko Hrešćak iz Sežane (s odlikom), Albert Poljšak iz Smarij, Janko Samec iz Kopra, Vilim Tomažić iz Kanala, Franjo Turk iz Gabrija, Janko Vovk iz Kopra (s odlikom), Zmagoslav Zgonik iz Dobravelj. Čestitamo srdačno mladim širiteljem naše pučke prosvjete!

Iz Rakitovića — Buzet. Dne 11. pr. mj. obdržavala se je ovdje glavna godišnja skupština sv. Cirila i Metoda za Istru. Bila je dobro posjećena ali samo od seljačkog naroda. Tog puta nije bila zastupana inteligencija iz bližnjih mjesta kao što se je to dogadjalo drugog puta. Sažaljujemo odsutnost g. predsjednika g. Tonkovića kap. iz Sluma, kojeg nije bilo uslied nepoznatog nam uzroka. Sjednicu otvorio je njegov zamjenik Božić Martin, koji pozdravi prisutne, zahvali se njima što su se mnogobrojno odazvali pozivu te prodje na dalnje točke dnevnog reda. Družtveni tajnik izvjesti o poslovanju kroz godinu, koji spomenu medju raznim i to, da je družtvo brojilo prošle godine 147 članova i da se je ove god. upisalo novih 33, dakle broji sada podružnica 180 članova. Zbilja liepi broj članova za selo sa 68 brojeva.

Gosp. Finderlu Matku ide osobita čast što je u kratko i sasma liepo rastumačio korist ove družbe i kako protivnici troše naš novac za našu djecu uzgajat u talijanskom duhu a oblasti gledaju cielu ovu nepravednost ne samo prekrižanima rukama, već podpomazu iste.

A k tome imade još i naših ljudi, koji njima vjeruju kad ih dodju za nos potezat kao što je došao jednom koparski živinar, koji je njima obećao škole i puteve rekavši im: držite s gospodom i ja ću Vam priskrbiti škole i puteve kao što sam priskrbio put iz Jelović do Podgorja. Nu tu pametnu agitaciju neka pridrži sam za se a mi ćemo se držati one: Uzdaj se u se i u svoje kljuse.

Spomenuti moramo pako tom zgodom, da bismo željeli da se nadležne oblasti živo pobrinu da dodjemo i mi jednom do škole da nam ne bude preko 70 djece bez ikakvog uzgoja i nauke.

Iza g. Finderla govorio je jošte g. Ukmar i drugi, a kad je bio jednom izcrpljen dnevni red, novi je odabrani predsjednik zaključio sjednicu na što se je mladež podala plesu, kojeg je priredila na korist iste podružnice.

Pokušaji ubojstva. Dne 26. junija zbio se u Buzetu nečuven dogodjaj: pucao je naime trgovac laktenom robom Alojzij Depanger na krčmara i svoga kuma Gajetana Rigo. Zgodilo se ovako: Vratio se Depanger iz sajma a po podne po običaju otišao je u krčmu k Gajetanu i izpio tri čaše piva. Kod plaćanja nisu se mogli sporazumiti. Depanger stao bez razloga vikati, na što je njegova supruga pritrčala k njemu u krčmu. Na krčmarovo očitovanje, da je njeni muž izpio tri čaše piva, okrene se k njemu veleći, da je istina, da je izpio tri čaše i da plati. Ovaj se na to razljutio i udario svoju ženu. Krčmar da posreduje, molio je svoga kuma, da ostavi ženu i da mirno podje kuća, a platiti može i drugog dana. Tako govoreći mirno ga je priveo izvan vratiju krčme, kada je već bila njegova supruga otišla, držeći ga prijateljski za lakat. Kad je bio Depanger usred ulice, okrene se naglo, izvadi revolver izustivši: *„o morto mi o ti!"* podje na vrata krčme, odakle je izpalio jedan hitac prema krčmaru Rigo (krčma je bila posve prazna), koji je bježao u druge sobe stubama upozoren na pogibelj jedne osobe s ulice, koja je vidjela sve što je bio nakanio Depanger. Drugi hitac sliedio je opet prema bježećem krčmaru, ali nije bio srećom pogodjen ni od drugog hitca. Tane se zabilo u vrata, koja su zaštitila i sakrila jadnog Riga. Iz vike i zapomaganja krčmarove žene i djece držao je napadač da je krčmar usmrćen, zato je treći hitac ispalio sebi u glavu hoteći tako izvršiti na sebi samoubojstvo. Sinoć ga odvezli u Trst, da mu tu izvade olovo, nakon što mu je prvu pomoć pružio Dr Letiš. Netko se je od njegovih pošalio na račun nesretnog Depanger: *„prima bala ghe passarà, ma con la seconda andarà difficile.*

Ovo je drugi ove vrsti slučaj u Buzetu. Prvi se je zbio nazad par mjeseci. Mladić prizimenom Ciconi, jednog dana obilazio gradom i pijuć u više krčma pozdravljao se sa svojim prijateljima dodavši: večeras neću biti već živ. Ljudi mu ne povjerovaše misleći da se šali, ali on je govorio ozbiljno. Na večer pred kavanom izpio bočicu nekakve žeste (aqua rasa), koja mu zadala smrt. Bio on ubožan i sit življenja! Ali što je natjeralo Depangera na zločin? Vino, jedino vino!

Bio on vrlo-odan pijančevanju, koje će ga sada ili poslie ubiti.

Dočim sve ovo žalimo kao ljudi, al ne možemo prešutiti okolnost, kako naše ljudstvo rado posjećuje dućan onog nesretnika, koji tako mrzi njega i njegov jezik, sve dakle, samo ne njegov novac. Čuli smo iz njegovih ustiju reći talijanski: Volim ubiti prije svoga sina, nego da nauči *„la lingua šćava"*. Ne punimo, ljudi božji, žepove ovakovim svojim neprijateljima. Idimo k svojima! Ali, dà, gdje su ovi? Ako jesu, kako im uredjene trgovine? U ostalom mislimo, da se mora na buzetštini u pogledu trgovanja nešto poduzeti. To bi bio za sada naš ponajglavniji narodni posao.

Franina i Jurina.

Fr. Sen cul kumpare Jure, da su naši farabutti nafugani do kapuriona i tebe nagovarali i nutili ti se za santulu tvojoj Zuvice koju budeš krizmal pul biskupića prez biskupiji a ne pul našega dicnoga biskupa.

Jur. Ću ti zafrakandelat jenu zamrdavicu ko mi budeš to govoril — ce misliš, da sen ja Vrećinka ol Rezijovica. . .

Fr. Sen tel i ja reć, da mej onemi (cul sen da jih je bilo dviset) testa de cappuzzi i ciurli ni pravomu cresanu mesta — ono ti je bilo sve roba de mazzo. . .

Jur. Ne cudim se ja njim ne, nego onemu Starcu, ki se jós ni zbil do one svoje picne glavice neke ter neke musice; on bi per forza magari zapraskal i drugu polovicu svojih dukati, otil umret inšedijan na kukovoj sedji, pak bi onputa apena zahvalival Bogu, da ga je liberal del grave peso . . . Poaretto . . . Mavmaù.

Fr. Ma intanto, da će on bit do malo meseci biskup osorski, colla sede a Cherso!! Zac nasi framasunići da neće hebat biskupa crovata. To da njin je bilo obećano kada su ono neki dan bili v Rimu.

Jur. Dunke je imala pravo šijora „Buccaletta" kad se je ono veselila i vrišćala: adesso che i crovati vada sonar le pive — addio Grigorito. . .

Fr. Sajeta ko to bude ka kukonja za nase dicne Miceline, Ninine, Canelle i comp. bella!

Jur. Već da su narucili mozzetti, križiće, a neki da je narucil i suknju viola. . .

Fr. Neće ni nas kapurion prez nis zustat ne, sada kada ga misle skurit do korita — kan će brizni zi svojum menezarijum?

Jur. Njega da te nominat za prvoga Nonzula a Mika Pavuka za kampanara.

Fr. On puta attenti alle lampade, attenti ai candelieri. . .

Jur. Povori ciurli!

Razne primorske viesti.

Braćo učitelji! Pod ovim naslovom, doniela je zadnja „N. Sl." poziv na učitelje nek bi svi zapitali kvinkvenij po novom zakonu. Imao bi i ja nešto onomu dodati t. j., da se taj paragraf tiče onih učitelja, koji su imali prvih od pet godina službe oktobra 1901. i za ovima svi mladji. Veli se nadalje u zadnjem dopisu, da su stari i novi zakoni jednaki. U tome se je dopisnik pregledao. Stari paragraf ima sedam odstavaka, a novi ih ima samo šest. Prvi i drugi odstavak novoga i staroga zakona jednaki su. Treći odstavak novog zakona bolji je za nas, nego li isti stari. Dok se u starom veli, da učitelju pripada šest doplatnka, u novom stoji: „da učiteljima pripada za svako dalnje petgodište doplatak, *a samo do navršenog tridesetoga službenoga leta*". Treći odstavak nadopunjuje prvoga, pa mi ne može nitko reći, ako sam ja počeo služiti godine 1899., da ne ću godine 1929. imati 30 godina službe, položio ja izpit makar 1904. Neki vele, da se ono prije izpita ne računa, dobro, razumijem, al tko mi može reći, da ja onda nisam služio? Ta za Boga, gdje sam bio, valjda u službi? Ako sam bio u službi, onda sam i služio. Četvrti odstavak novog paragrafa nalazi se u drugom odstavku starog paragrafa, te bi tako novi paragraf bio za dva odstavka kraći. Najglavnije je: *„četvrtog odstavka starog paragrafa u novom paragrafu nema."* U tom odstavku rečeno je bilo „učitelju pripada prvi kvinkvenij *nakon pet godina iza izpita sposobnosti*". Budući je ovaj odstavak izpušten, ne pripada učitelju prvi kvinkvenij nakon pet godina iza izpita sposobnosti, već kako stoji u prvom odstavku, *nakon prvih pet godina službe*, a to podupire i treći odstavak novog zakona, gdje ono veli, da kad učitelj dovrši 30. godinu službe, dobije zadnji kvinkvenij. O drugim odstavcima nije potrebno da pišem. Za bolje razumievanje stvari molio bi, da bi svaki uzeo u ruke novi i stari zakon, pak će me bolje razumieti. — Stvar je riešilo vrhovno sudište, a onaj talijanski učitelj nam na žalost ne može javiti ništa, jer je pred više mjeseca umro. Gg. u Poreču znadu, da imadu krivo, ali će svejedno rekurirati. Dobit ćemo svi, koji budemo pitali, prije nego bude stvoren novi zakon, a da li ćemo morati kašnje vraćati — ne znam.

Istra — turska pokrajina. „*N. Sl.*". je već više puta oprala nedostojan postupak oblasti prama učiteljima. Jednom je pisala o učitelju Gostinčaru, koji već godinu dana služi kao prosti vojnik. Pred malo vremenid pisala je o učitelju, koji je već deset mjeseci bez plaće. Oba je slučaja doniela tršćanska „*Edinost*", a po njoj „*Uč. tov.*" Nu čudno je pisanje ovog zadnjeg u obim slučajevima. Dok „*Edinost*" piše, da to preštampava iz „*N. Sl.*," „*Uč. tov.*" u prvom slučaju niti ne spominje toga, već jednostavno preštampava to tobož iz „*Edinosti*", pa se i on zgraža, al znate nad čim? Uviek pita: „*In kje je istarski sokol?*" Tršćanska „*Edinost*" na to liepo odgovara: „*Uč. tov.*" napisao je tu apostrofu na zastupnika Spinčića, što ne možemo zašutiti. (Sad je bio naime „Tovariš" donio dopis „N. Sl.": učitelj bez plaće, i dao mu gornji naslov.) Od nešto vremena amo je već navada, da uviek, kada to glasilo bilježi kakvu krivicu, kakvih u istinu trpi u velikoj mjeri istarsko učiteljstvo, uviek dolazi zbodljiva i porugljiva apostrofa na „*istarskog sokola*". Nitko ne može imati ništa proti tomu, nego mora odobravati ako se zastupnike upozoruje na ovo ili na ono, i ako se od njih zahtjeva, da vrše svoju dužnost. Ali nepravedno i neslano je, ako se kod svake prilike stavlja u kontribuciju fraza o „*istarskom sokolu*", kao da nema u pokrajini nijednog drugog političkog činitelja! Uviek „*sokol*" i samo „*sokol*" i nitko drugi. Je li možda *Spinčić* svemogući diktator u Istri? Je li možda njegova stranka gospodujuća u pokrajini, pokrajinskom saboru i pokrajinskom odboru? Je li možda hrvatsko-slovenska stranka u Istri favoristinja austrijskog sistema? Ne zahtjevamo, da bi se *Spinčiću* štogod ne prigovaralo. Ne možemo šutiti ako se napada samo njega, a o drugima se pokorno i bojazljivo muči, koji su hiljadu puta više krivi. Na „*sokola*" lete strielice uviek i uviek. O gospodi Bartoli, Rizzi, raznim c. k. članovima u kotarskim i pokrajinskom školskom vijeću, pak se šuti, da mogu i nadalje nesmućeni raditi takve krivice, kako čine siromašnome učitelju u Sv. Lovreču kod Labina. Samo napadajte, ali zapamtite si, da upravo onda, kada napadate treba da ste objektivni. Nu, mi dobro znamo, zašto stanoviti dopisnici u „*Učiteljskom tovarišu*" konsekventno napadaju samo „*sokola*", jer se u italijansku oligarhiju, koja je u istini kriva na mizeriji slovensko-hrvatskog učitelja u Istri, — — ne će. Zašto? To je u istinu njihova stvar, ali bi mogla zainteresirati takodjer i našu javnost!" Tako „*Edinost*", pa se i mi s njom posve slažemo. Želimo još nešto dodati. Znamo, da su se koli *Spinčić* toli *Laginja* zauzeli i za jednoga i za drugoga prije spomenutog učitelja. Dopisnikom „*Uč. tov.*" bila su oba slučaja poznata, pa zašto nisu to oni sami u „*Tovarišu*" pisali? Nisu, jer ne smiju. Dopisnici „*Uč. tov.*" prijatelji su gg. u Poreču, neki vele da idu više puta i tamo, valjda po plaću. Zašto ne kažu gospodi neka poprave krivice, što ih čine hrvatskim učiteljima i hrvatskom narodu u Istri? Opet ne smiju. Čuli smo, da je jedan od njih, kad je čuo, da je Rizzi imenovan zemaljskim kapetanom pošao istom čestitati! Pa da sada proti njemu piše? Opet ne smiju. U svojem „*Biču*" hvalili su gg. Rizzia, Stanića, Bolmarčića, pa da sada proti njima pišu? Opet ne smiju. Ovo su za njih svietle zvijezde, pa kako da ih oni ma nit najmanje obiate? U Pomeru bio je prije *Zeca* učitelj *Zuccon*. Ovaj je veliku većinu djece upisao u hrvatski odio, nu to gg. Rizzio, Bolmarčiću i Staniću nije bilo drago, pa je učitelj bio *stante pede* premješten. Na njegovo mjesto je došao g. *Zec*. S njim su gg. u Puli zadovoljna, što moramo naslućivati, da će sada po talijanski odio biti bolje. Naravski, ako su gg. u Puli s njim zadovoljna, mora biti i on s njima, a to će mu potvrditi još sve „*Učiteljski tovariš*". Neka im bude svima! Prosit! Mi ih poznamo, razumijemo i po njihovim djelima ćemo ih suditi. Oni će uviek govoriti da su Hrvati, ali to neka drugomu kazuju a ne nama. Hrvati

su, a za Talijane glasuju; Hrvati su, a proti Hrvatima pišu, a Talijane brane i hvale! Se di cio non ridi . . . . . !

Kod nas je sve moguće! Tršćanskoj „Edinosti“ pišu iz Kopra pod naslovom: *„Korak bliže Kalabriji“*, da su koparski gradjani složno s izletnicima iz Rovinja u nedjelju dne 2. o. mj. u čisto iredentskom smislu i duhu po gradu Kopru pred nosom c. k. oblasti javno i očito demonstrirali. Dopisnik se snebiva od čuda pitajući sam sebe dali se nalazimo još u Austriji. Uredničtvo „Edinosti“ nam doduše opaža, da je kod nas sve moguće, ali tomu mi dodajemo, da bi se morali čuditi mi, kad Talijani nebi tako radili i postupali, pošto ih predstavnici c. i k. oblasti tajno i javno podupiru. To u Kopru znadu i vrapci na strehama, da je tamo c. k. kot. kapetan, c. k. zastupnik V. kurije g. Bennati — i nitko drugi!

Novi talijanski list u Trstu. Izvanjskim listovima pišu iz Trsta, da će domala izaći novi talijanski dnevnik kao glasilo tršćansko-koparskoga biskupa. Radi toga da će prestati izlaziti nazovi-katolički listovi u Trstu i u Gorici, koje uredjuju i izdavaju najstrastveniji talijanski svećenici, poznati pod imenom *„reformatora“*. Hoće li i novi list biti uredjivan u njihovom duhu?

Ukor hrvatskim redodržavnicima. Svi redodržavnici hrvatskih zemalja dobili su iz Rima ukor radi spomenice, koju poslaše u Rim zagovarajući naše pravo na glagoljicu. Odatle može svatko lahko zaključiti kako kane u Rimu riešiti pitanje o glagoljici.

Morski pas. Tršćanskim listovom iz Novigrada (Cittanova) pišu da se je prošloga čedna około tamošnje luke šetao velik morski pas.

Gospodarstvo. Jedan milijun boca Apatovačke ljekovite rudne vode razpačava se godimice na sve strane svieta, a osobito u Belgiju, Rusiju i Egipat. Ovo je zaista liep broj, koji svjedoči o dobrom glasu, što ga naša rudnica u inozemstvu uživa, a da je taj glas opravdan svjedoče stručnjačka mnienja prof. dra Ludviga i prof. dra Srečka Bošnjakovića, koji su vodu analizovali i došli su do vrlo povoljnih rezultata. Tako piše dr Ludvig u „Wiener Medicinische Press“ od 6—13. travnja 1882. „Znatan sadržaj dvougljičnog kiselog natrona, chlor natrija i ugljične kiseline, osobito pak bezprikorna čistoća, čine Apatovačku vodu osobito probavnom, za dietelicu i piće. Ona sadržaje četiri put toliko dvougljično-kiselog natrona, koliko voda glasovitog Otto-izvora u Giesshübelu pa se dade dobro zatvorena u bocama dugo nepromienjena sačuvati. Iz toga se vidi, da nam ne treba posizati za stranim rudnim vodama, te slati novac u inozemstvo, kad imamo kod kuće rudnicu, koja se natječe s vodama svjetskog glasa, pak želimo da sadašnja vrstna uprava zdenca bar taj uspjeh postigne, da Apatovačka rudna, stolna i ljekovita voda i u našoj domovini steče onaj ugled, te se ju barem tako troši, kako se ju to već sada u inozemstvu.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Gdjica Tilka Maračić, učiteljica u Puntu sakupila je 30 kruna medju hrv. učiteljicama lošinjskog kotara prigodom kotarske skupštine i to da počaste uspomenu pok. obljubljene družice Karoline Fučić, bivše učiteljice u Puntu.

Gosp. A. Fučić, učitelj u Puntu sakupio je K 45 prigodom kotarske učitelj. skupštine držane na Puntu dne 3. i 4. tek.

Gosp. Mihovil Kirac u Medulinu daruje K 4·10 kao preostatak od računa medju rodoljubima u gostioni Jakova Kirac u Medulinu.

Gosp. Josip Dobrijević u Puli daruje K 2.

Hrvatski i Slovenski bogoslovi u Gorici sakupiše medju sobom K 36·40.

Ukupno danas . . . . . K 117·50
Na račun ove g. izkazanih . . . 912·14
Sveukupno K 1029·64

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Hrvatski i Slovenski bogoslovi u Gorici daruju medju sobom sakupljenih K 36·40.

Ukupno danas . . . . . K 36·40
Na račun ove g. izkazanih . . . 134·40
Sveukupno K 170·80

Odlikovana
svjećarna na paru
Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svieće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svieće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Štampilje iz kaučuka

Izradjuje
knjigotiskara J. Krmpotić i drug.
Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima** i **uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima**, p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prokušani željezni plug sa tačkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za plotove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svoje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industrije, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ul. 2.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Antun Černigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u neći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselica s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića** sa svih drugih **katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, dečerne bolesti, zmatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirane ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, uklanjaju kutar, uništuju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crievа. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetah i slezene te kolike i trganje u želudcu. Progone svaku grozniću i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materници i madronu, pa zato nasmije manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč) 14·50 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena ucke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma oздравiše: Iv. Barešinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uloženo iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja sugliesno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Olivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 30. Pula, u četvrtak dne 27. julija 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. ...kaju i računaju se na temelju ...ičnog cienika ili po dogovoru.

...vci za predbrojbu, oglase itd. ...ju se naputnicom ili polož... ...om pošt. štedionice u Beču ...administraciju lista u Pulu.

...i naručbe valja točno oz... ...iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...ka to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji se ...plaća poštarina, ako se iz... ...na napiše „Reklamacija".

...kovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

...govorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Glavna skupština

...ružbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

(Konac.)

I time eto nas kod prave riječi, eto ...kod narodne ljubavi, u koju je liepo ...granjeno stablo ove naše družbe zari...lo svoje korenje, tražeći u nje hrane i ...ale uvjete svojemu životu. Da bi jednom ...gao ipak nastupiti čas, kad bi ta ve...na narodna ljubav mogla, da tome ...pomu stablu odkaže svoju pomoć, hranu ...sve uslove nužne njegovom obstanku, ...to od nas nitko i ne pomišlja. Misao to sama po sebi tako strašna, da bi je ...ša sva užasnuta mahom otjerala od ...be, netom bi u mozgu promolila svoj ...ovni žalac.

Ljubav naroda rodila je ovu Družbu, ...a joj je dala život, ona će ju i uzdržati životu. O tom mi ne sumnjamo. Tek ...dno želimo: biva, da ta ljubav još i ...će razvije svoja blaga krila nad nama, ...nas još i jače zakrili i zaštiti protiv ...dje sile. Ima krajeva u Istri, osobito u ...ljskom i porečkom kolaru, gdje se naša ...č već i vani po selima gubi. O tom ...pe pisma i poruke, što ih ondješnji ...doljubi danomice upravljaju na nas. To ...am govore i ona pokunjena, utučena, ...pala i rekô bi preplašena lica ondješnjih ...eljaka, koji prevaljujuć pješke 60 do 80 ...ilometara puta, dohode k nama ovamo ...reko Učke, da mole jednu školu za svoju ...jecu. Dohode jadni ljudi s razlozima ...eškim, i glas im i rieč zanosi na žicu ...ajkrajnjeg očajanja. Ali pomoći se ne da, ...pošto je družba za privadjanje svojih ci...jeva upućena na razmjerno dosta ograni...čena sredstva. I oni se ljudi vraćaju u svoje daleke krajeve, vraćaju se svojim kućama pokunjeni, utučeni, neutješivi i slomljeni. Vraćaju se, da svojim dojave, kako nemaju čemu da se nadaju. Vraćaju se biedni ljudi pod svoje tužne krovove, na koje kano da je takodjer usječen biljeg pokunjenosti, sustalosti i beznadja, što se zrcali na licima njihovih nastavatelja.

A odkud tomu našemu svietu ono njegovo sumorno obilježje? Treba li mu tražiti uzrok u prirodi što ga okružuje? Ne, jer je ta priroda liepa, živa i vesela, kao stvorena, da u oko a po tome i u dušu ulije dražest i milinu, blagost i vedrinu, život i veselje.

Ili u njegovoj borbi za obstanak?

Ni tu. Istina, teška je borba s kojom su skopčani životni uvjeti obstanka naroda našega — ali je takodjer nepobitna činjenica i to, da su silni vjekovi u našemu čovjeku naslagali toliko snage i tolikom ga žilavošću očeličili, da nema sumnje, te su mu kraj zdrava tiela uščuvali takodjer vedrinu i gibkost duha. Preostaje nam treći i posljednji čimbenik — **političke prilike**. I doista, to je ono zlo, koje je našim ljudima raztrovalo život, skučilo im ponos, potamnilo vedrinu duha, ubile ljudsku samosviest. Stlačenu, ugnjetavanu duhu oduzeta je svaka mogućnost, da se vine napried!

Stlačenu, skučenu duhu dosudjen je zastoj — po tome i nazadak. Njegovo je obzorje ograničeno, skrčeno do skrajnosti. Do kakovih posljedica može dovesti takovo stanje ma i najdarovitiji narod, o tom govore jasno žalosne prilike, u kojima nam čami naš jadni istarski Hrvat. Izgubljene sviesti, skučenost duha i zakržljalost svih duševnih sila eto tih strašnih posljedica!

A proti tomu treba da ustanemo mi svi. Protiv toga treba da se bori i ova naša družba. Na njoj je, da toliku podredjenost, toliku skučenost i utučenost odbija od obraza naroda našega. Na njoj je, da sa zubljom prosvjete u ruci diže one, za koje držasmo, da su već utopljeni u tudjinskom moru, da pripravlja naš mladji naraštaj za buduće velike titanske narodne bojeve.

Ali zato treba najprije utvrdili nju, ovu našu družbu. Treba ju utvrditi, jer je zadatak njezin velik i uzvišen, jer ona brani čast imena našega u kraju prepuštenom posvemašnjoj samovolji i svesili tudjinca!

Oni, s kojimi moramo da se borimo, imadu mogućih zaštitnika. Njih pomaže Italija, njih pomaže privolom krune i naš zemaljski sabor, njih konačno pomaže sav talijanski narod od pustoga siromaha do bogatuna Attilia Conighi.

Naš jedini zaštitnik bio je do sada naš hrvatski puk, onaj dobri i maleni puk, koji je odkidao sebi iz ustiju, da nam pomogne.

Mogućnika je riedko vidjeti u tom kolu. A ipak do njih, do tih naših mogućnika stoji u prvom redu obrana ovoga hrvatskoga teritorija. I kad pomišljam na njih, na te naše mogućne ljude s jedne, a s druge strane na svu težinu ove naše ljute narodne borbe, u takav se mah u meni porodi želja, da mi je naći veliku koju rieč, da te naše uglednike taknem u najnježniju stranu njihove duše, pa da iz njihovih srdaca izvabim za našu Istru bogati dar. Ali mi smo svi uvjereni, da takova rieč već i prebiva u njima, tek treba da nešto nastupi, što će ju izazvati i pretvoriti u blagotvorni čin.

A ti moj istarski puče, okriepljen tom liepom nadom, pregni i dalje u velikoj i teškoj borbi za očuvanje staroga ognjišta Tvoga!

* * *

Ovo vrlo marljivo sastavljeno izvješće našeg dičnog „Emina" slušali su skupštinari vrlo pazljivo, popraćujući pojedina važnija mjesta živahnim odobravanjem, a na koncu pleskanjem i živio-poklici!

Na upit g. ravnatelja, da li ima tko štogod prigovoriti izvieštaju g. tajnika, ne oglasi se nitko, te bi jednoglasno odobren.

Iza toga pozove ravnatelj družtvenog blagajnika g. dra **Janežića**, da izviesti skupštinu o novčanom stanju t. j. o prihodu i razhodu tečajem minule družtvene godine.

G. blagajnik reče, da je prošle godine na glavnoj skupštini na Livadama veselijim srcem izvieščivao nego li čini to danas, jer ima ljetos „Družba" velik manjak od okruglih 25.000 K. Taj manjak nastao je dielomice porastom izdataka, a dielomice padom prihoda. Njega ne plaši toliko što su porasli izdatci, ali ga težko smućuje što su pali dohodci.

Zatim tumači jasno i razgovietno pojedine stavke prihoda, pak one razhoda. Nabraja djelovanje pojedinih podružnica, nove utemeljiteljne članove. Veseli ga, što raste godimice prihod od družbinih žigica. Uzprkos manjku u prihodu — reče — družtvena se imovina i ljetos povećala, jer se je sagradilo škola, nabavilo učila i pomnožilo inventar.

Na koncu pozove sve prisutne i sve prijatelje naše zapuštene dječice da se živo zauzmu za našu plemenitu „Družbu" a da bude ona mogla i u buduće rodoljubno vršiti svoju uzvišenu misiju.

Skupštinari popratiše izvadjanja gosp. blagajnika životnim odobravanjem i pleskanjem.

Na upit g. ravnatelja, da li želi tko kakovo razjašnjenje od g. blagajnika, upita član g. *Turato* što je sa mirovinskom zakladom družbinih učitelja. G. blagajnik poda mu potrebita razjašnjenja iz posliednjeg družbinog izvieštaja. — Nakon toga bijaše izvieštaj blagajnika jednoglasno odobren.

Kod V. točke dnevnoga reda izviesti kastavski načelnik gosp. K. Jelušić u ime nadzornog odbora o družtvenih računih, te predloži, da se račune odobri, da se dade blagajniku i ravnateljstvu absolutorij, da se izrazi u zapisniku zahvala sven u ravnateljstvu, napose gg. tajniku i blagajniku.

Taj predlog prima se jednoglasno.

Prešlo se zatim na VI. točku dnevnoga reda t. j. na predloge, upite itd.

Član g. *Turato* pita nebi li se moglo prisiliti školske oblasti, da preuzmu u svoju upravu one družbine škole, na kojih imade u propisanom razdoblju propisan broj djece? Ravnetelj mu odgovori kako odbor u tom obziru sudi i što bi se dogodilo sa školama, koje se nalaze u obsjegu talijanaških občina. G. Turato se zadovoljava s odgovorom.

G. *Španjol* se tuži, što se nemože uvjek imati družbinih žigica, čim se nanaša „Družbi" veliku štetu. Zatim predloži da bi se družbine marke tiskale na listovnom papiru i na listovnih omotih, te jedno i drugo na korist „Družbe" razpačavalo.

PODLISTAK.

Frankovićeva „Početnica."

Piše Vinko Rubeša.

(Nastavak)

Konačno pripominjemo, da nije baš od prieke nužde rabiti u ovim vježbama kojekakve rečenice ili poslovice. Djeca se ovdje jošte bore sa pismenima, pak obično više svraćaju svoju pozornost na slaganje slovaka, nego li na njihov smisao. Dosta je u vježbama nabacati se zgodnim riečima odnosno slovkama, a ako se već hoće, obzirom na bolju djecu, može se napokon pod konac unesti i po koju kraću rečenicu, čije snov ima se svakako uzeti iz dječijega života ili njihova vidokruga.

Kod ovih vježba, mnijemo, da nije svakako potrebito rabiti upitnike i uzkličnike, kako je to slučaj u „Početnici". Kad se načelno ne rabi točke do li na kraju vježba, čemu da se onda rabi spomenute znakove, koji su svakako od nje neznatniji razgodci? Jer ako se ih rabi, mora se djeci raztumačiti i njihovo značenje, a to joj za sada nije baš od potrebe.

III. Velika pismena.

O njima ne kanimo da duljimo, jer mnijemo da smo jur u predležećem odsjeku iznesli naše misli, kako se imadu da udese vježbe u čitanju. A ove vježbe sa velikim pismenima tek su nastavak prijašnjih, pak što smo o njima naveli, vučemo i na ove. Tek pripomijemo, da se ovdje mogu već rabiti više kratke rečenice, nego li same rieči, ali ipak niesmo zato, da se rabe poslovice, koje djeca bez učiteljeva tumačenja ne mogu razumjeti. A takovih poslovica ima u početnici više.

Glede samih pismena spominjemo, da se nama ne dopada oblik pisanog velikog *A*, ni onaj pisma *K*, kaošto ni *O*. Za veliko *A* moglo bi se upotrebiti onaj poznatiji način; za *K* onaj, sličan velikomu *H* a za *O* pak jednostavniji oblik.

Nebi bilo sgorega, kad bi se na koncu ovih vježba dodalo razna krstna imena sa velikim pismenima, kako je u staroj „Početnici" bio slučaj (Anton, Angjelija; Bogoslav, Barbara itd.).

Ovako bi djeca opetovala velika pismena. A mi znademo, da uspješan rad u školi osniva se baš na opetovanju i samo na opetovanju.

IV. Vježbe u liepočitanju.

Po našem osobnom mnienju niesu ove vježbe u „Početnici" baš najsretnije sastavljene.

Ovo su vježbe, kod kojih diete počima da razumieva ono, što čita. Zato baš ove vježbe više no ikoje druge, morale bi da budu sastavljene tako, da ih djeca bez potežkoća mogu razumjeti. Kolika li veselja po sitnu dječicu, kad eto napokon svojom mudrošću dotjeraju dotle, te razumiju ono što čitaju! Mi smo više puta sa prikrajka promatrali takovo dječije veselje, pak smo u njemu uživali nešto sladkoga, nešto ugodnoga. Dajmo dakle djeci nek se vesele, nek već u najranijoj mladosti upoznadu i vide plod svoje muke i truda!

Prije svega ove vježbe, biva tvarina njihova, valja da bude uzeta iz dječijega svieta iz njihova djelokruga. Tako će ih djeca laglje shvatiti, vježbe će im biti zanimive, pak će se tim radje s njima baviti, pa će ih sa nasladom čitati i prepisivati. Nego da djeci ove vježbe budu shvatljive, nije dosta, da je njihova snov uzeta iz dječijega vidokruga, već valja nastojati, da u obće u tim vježbama ne dolaze djeci nepoznate rieči. Ako se ipak drugčije ne dade pomoći, mogu se napokon rabiti i lokalizmi. Bolje i lokalizmi, nego da se mora djeci tumačiti pojedine rieči ili možda čak čitave izreke i rečenice. Nepoznate rieči djeci dosadjuju, a tim ju čitanje i prepisivanje umara. S druge opet strane

G. ravnatelj izjavi na to, da će se koli pritužbu g. predgovornika, toli njegov predlog uzeti na znanje.

G. *dr. Antončić* pita, da li ima „Družba“ kakovu korist od koledara „Družbe sv. Cirila i Metoda“, što se tiska u Puli. G. tajnik odgovori, da ravnateljstvo nezna ništa o tom koledaru.

Isti predloži, da bi se pozvalo izdavatelja tog koledara, da bi razpačavao taj koledar sa stanovitim postotkom na korist „Družbe“.

Prima se kao preporuku.

G. *K. Jelušić* želi, da bi se češće i brže oglašivalo milodare, koji dolaze na družbinog blagajnika.

G. *M. Mandić* podupire predlog i dodaje, da bi se milodare i prinose, sakupljene u Istri, oglašivalo u hrvatskih listovih Istre a da se tako znade, koliko se doma sakupi.

G. ravnatelj odgovori na to, da će ravnateljstvo nastojati, da se i tim željam zadovolji.

Pošto se nije više nitko oglasio za rieč, zaključi g. ravnatelj skupštinu govorom, kojim je rekapitulirao glavne točke današnje skupštine. Čuli ste — reče — gg. skupštinari, što se je tečajem minule godine izvelo i učinilo za spas naše zapuštene dječice. Čuli ste izerpive i točne izvještaje gg. tajnika i blagajnika; čuli ste što se je i koliko na korist „Družbe“ sakupilo i potrošilo. Potrošilo se je mnogo, ali ne iz objesti, ne iz lahkoumnosti, već iz velike i krvave potrebe. Preporuča našu milu „Družbu“ svim prisutnim, svim njezinim odsutnim prijateljem i dobročiniteljem, svim dobrotvorcem drobne naše dječice. Preporuča napose svim Istranom, svim Hrvatom i Slovencem Istre, da budu ostaloj braći uzorom požrtvovnosti. Radi se u prvom redu o našoj koži, pa radi toga i valja da smo mi prvi na obrani.

Zahvaljuje se svim skupštinarom na živom zanimanju za naše družtvo, zanimanje, koje nesmije nikada prestati — već uvjek rasti — uvjek napredovati. Zaključi sa poklikom: Živila naša plemenita Družba! živili skupštinari! Čemu odgovoriše ovi posljednji burnimi živio-klici na gosp. ravnatelja.

Politički pregled.

U Puli 26. julija 1905.

Austro-Ugarska.

Bečke novine pišu da će se ove godine 75 godišnji rodjendan cara i kralja Frana Josipa proslaviti svečano kano obiteljsko slavlje Habsburgovca. Svi članovi carske obitelji sastati će se dne 18. agusta na carskom dvoru u Ischlu. Najprije htjelo se je taj rodjendan proslaviti kano i 70 godišnjicu, nu car i kralj želio je, da bude ta proslava više privatne naravi.

Austro-Ugarska carinska i trgovačka konferencija sastati će se prije sredine agusta.

Češki listovi pišu, da nisu htjeli u zadnje vrieme austrijski konzulati u Londonu i u Hamburgu primati čeških dopisa pražkoga magistrata, već su ih natrag vraćali s opazkom: „ima se dodati prevod“. Na pritužbu kod ministarstva izvanjskih posala naredilo je isto poslanikom i konzulatom u inozemstvu, da od sada moraju primati i češke dopise, o čemu je obaviešten i pražki magistrat.

Njemački zastupnik Sommer kazao je u nekom razgovoru s ministrom predsjednikom barunom Gautschom, da se Niemci ne zadovoljavaju premještenjem slavenskih paralelka u Šlezkoj, već zahtjevaju, da se iste posve razpuste.

Primorski Talijani nisu posve zadovoljni sa predsjednikom talijanskog kluba na carevinskom vieću s barunom Malfatti-em te ga i javno napadaše, jer da se nije posve korektno držao u pitanju talijanske pravne fakultete. Barun Malfatti je iz južnoga Tirola, pa ovdašnji Talijani misle, da je kao takav morao odlučno prosvjedovati proti ustrojenju tog fakulteta u Roveretu, dočim bi ga vlada po njihovom zahtjevu morala ustrojiti u Trstu.

Glede uredjenja jezikovnog pitanja u Dalmaciji, pišu tamošnje novine, da je narodnim zastupnikom povodom onomadnih pregovora kazao ministar unutarnjih posala, da će čim prije pozvati u Beč namjestničkog podpredsjednika Nardelli-a, da čuje i njegovo mnienje. Nardelli je zbilja bio pozvan u Beč prošloga čedna. Radi toga ima izgleda, da će vlada zastupnikom kad se sastanu u saboru, podastrieti svoju osnovu za riešenje jezičnog pitanja. Neima dvojbe, da bi se ta osnova morala u velike razlikovati od poznate osnove bivšeg namjestnika baruna Handela.

U Hrvatskoj nastale su kod vlade dvie vrlo važne promjene. Dosadanji predstojnik nutarnjeg odiela dr. Šumanović bio je „na vlastitu“ molbu umirovljen. Na njegovo mjesto bio je imenovan predstojnik bogoštovnog odiela Levin Chavrak, koji vodi privremeno i nadalje svoj dosadašnji odiel. Dr. Šumanović pošao je u mirovinu, jer da se ne odobrava na najvišem mjestu pravac njegovog djelovanja. Na Chavrakovo mjesto imao bi doći podpredstojnik bogoštovno-nastavnog odiela sveučilištni profesor dr. Šilović.

Srbija.

Kod izbora za narodnu skupštinu, obavljenih do 25. o. mj. znalo se je za ovaj uspjeh. Izabrano bijaše 78 samostalnih radikala, 50 starih radikala, 14 narodnih liberala, 4 naprednjaka, 2 socijaliste i 1 seljačke stranke. U svemu izabrano je do tada 149 zastupnika. U nedjelju bit će 11 naknadnih izbora u gradovih. Izbori prošli su svuda u najvećem redu. Ovi izbori vodjeni su uz najveću agitaciju. Ova borba bila je često pretjerana pa i nepravedna. Ali izborni čin prošao je svuda u podpunom redu. Nješto malo izgreda bilo je u Kragujevcu, nu tko zna, da je u zapadnih državah često i krvavih glava, neće tim izgredom pripisati osobitu važnost.

Rusija.

Dne 23. tekućega sastao se je car Nikola sa njemačkim carem Vilimom. O ovom sastanku znaju se ove potankosti: Sastanak cara Nikole sa carem Vilimom bio je u Björkö, na finskoj obali. Car Nikola došao je na »Aleksandru III.« u Kronstadt, gdje se je ukrcao na carski yacht »Polárnaja Zviezda« i pošao na debelo more prama Finskoj. Car Nikola i car Vilim susretoše se na debelu moru pred Björkö. U veče je bio gala diner na »Polarnaja Zviezda«, a u 2 sata po podne bio je dejeuner na yachtu »Hohenzollern«. Poslie ručka povratio se je car Nikola na svoj yacht, pak su onda »Hohenzollern« i »Polarnaja Zviezda« neko vrieme paralelno plovili, a onda su se razišli.

Petrograd, 25. — Carski dvorski ministar barun Frederiks rekao je o sastanku ovo: Jučer u 10 sati »Hohenzollern« se približio »Polarnoj Zviezdi«. Car Vilim praćen sa princem Adalbertom sišao je sa yachta i došao na »Polarnu Zviezdu«, gdje ga je dočekao car Nikola sa velikim knezom Mihajlom Aleksandrovićem. Nakon pozdrava pošli su na palubu i razgledali yacht, a tad je car Nikola predstavio caru Vilimu druge dostojanstvenike na brodu. Iza toga podjoše oba cara sami u sobu i tu su ostali do 11 sati u razgovoru. Po tom su oba cara sa pratnjom otišli na »Hohenzollerna«, odakle se je car Nikola u 1½ sat po podne vratio. Car Nikola i car Vilim razgovarahu sami 2 sata i pol.

Turska.

U Carigradu počinjen je dne 22. o. mj. na sultana od nepoznatih zlikovaca atentat, o kojem vadimo iz novina slieđeće viesti:

Kad je sultan svršio svoju molitvu pri selamliku, te je baš htjeo, da se povrati u Yldiz, začula se je od jednom vrlo nagla detonacija. Više zgrada i džamija oštećeno je. Svečanosti su prisustvovali austro-ugarski poklisar barun Calice s legacionim tajnikom Ottom, dragomani talijanskog i njemačkog poklisarstva, talijanski legacijoni tajnik i američki poslovodja.

Vladala je velika uzrujanost i opća zabuna. Ustanovljeno je, da je eksplozija uslijedila na otvorenom trgu pred džamijom, 300 koračaja daleko od mjesta, gdje se je sultan nalazio. Nakon što su konstatovane pojedinosti, te nakon što su mrtvi i ranjeni drugamo prenešeni, odvezao se je sultan neozlijeđen zajedno sa svojim sinom u Yldiz. Putem ga mnoštvo oduševljeno pozdravljalo.

Pred Yldizom pozdravio je barun Calice sultana najradosnije. Za atentata je sultan pokazao podpunu prisustnost duha.

U Carigradu, 22. srpnja. Na mjestu eksplozije bila je zemja na duboko razrovana. Nadjen je ondje komad ljevanog željeza. Još nije točno ustanovljen broj ranjenih i mrtvih. Straža kod Yldiza je odmah pojačana.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Imenovanje i premještenje. Ravnatelj talijanske prkos-realne-gimnazije u Pazinu g. S. Milis premješten je u istom svojstvu za ravnatelja ženskog liceja u Pulu. Privremenim ravnateljem prkos-gimnazije imenovan je prof. P. Dallapicola.

Čast marljivosti.

Pravnik Lovro Skalier, sin poštenih i marljivih roditelja, koji su velikim trudom sebi nabavili i nešto imetka, te se okućili u Puli, učinio je prekjučer dobrim uspjehom sada već vrlo teški drugi državni ispit na sveučilištu u Beču.

U drugim prilikama to bi bila stvar posve navadna. Nu mi ju moramo donieti kao viest vriednu objave, da i tim potaknemo priličan broj naše mladeži po visokim školama, neka se sjete da jih domovina treba, a da godinice teku.

Žalostno je, što su uredbe školske takove, da se jedva nekako pod tridesetu godinu života možeš nadati svomu kruhu. Ali kad je već tako, onda je *sramota* za *svakoga* hrvatskog mladića, što negleda čim prije svršiti one puste ispite i pasti sa pleća svojim hraniteljima a staviti se u službu domovine na budi koje zgodno mjesto. Gosp. Skalier pripadnik je obćine Pule i osvjedočen Hrvat. Toga narodu i treba!

Porečki kotar:

Uništen izbor za III. tjelo u Vižinadi. Kako je poznato pobjedila je nedavno kod izbora za občinsko zastupstvo u Vižinadi za III. tjelo protugospodska ili protuvladajuća stranka. Izborom je ravnala komisija, sastavljena od vladajuće tamo stranke. Ova stranka uložila je utok proti spomenutom izboru u III. tjelu na namjestničtvo, koje je taj utok uvažilo uništivši onaj izbor. — Vladajuća stranka navadja u svojem utoku kao razloge za nevaljalost izbora: da su bile izborne prostorije zatvorene prije nego li bijaše pročitana izborna lista, da se je povriedilo §. 23. obć. izb. reda, i radi toga uništilo je namjesničtvo taj izbor naloživ občini, da se čim prije povede izbor za sva tri tjela.

Evo tomu malo tumača. — Izborne listine ispravila sadašnja talijanaška, tako zvana liberalna stranka, ta ho stranka je danas na upravi. Ta stranka sastavila je izborni odbor i ona je sa izborom ravnala. Ako je dakle počinjena kakva nepravednost ili nezakonitost, to ju je počinila stranka hotomice ili nehotice. Po našem sudu hotomice. Ona je naime rančunala ovako: ako pohiedimo, prosvjedovati neće nitko, ili ako prosvjeduje, *kompari* na namjestničtvu neće nas zapustiti. Ako propadnemo, valja pustiti otvorena vratašca, da uzmognemo prosvjedovati i da budu *kompari* imali razlog za uništenje. Tako se radi u Istri pod naslovom: *osar tutto!*

Za uredjenje rieke Mirne. Iz Oprtlja nam pišu, da je tamo boravio prošloga čedna jedan mjernik, kojemu su povjerene radnje oko uredjenja potoka i pritoka, koji se izlievaju u rieku Mirnu. On je obašao u onoj občini poglavite dolne, koje su skoro svake godine naplavljene usliedi naglih i đerućih voda i na kojima su uvjek uništeni poljski proizvodi, sieno itd. Uredjenjem tih pritoka imalo bi se započeti po mnienju toga gospodina već buduće godine, a mi kažemo, da je tomu već skrajno doba, pošto se o tomu govori, piše i radi već preko pol stoljeća.

Nastavak u prilogu.

---

težko zapamte njihovo značenje, što ih i opet ozlovoljuje.

Drugi uvjet, da postanu ove vježbe djeci zamamne svakako je taj, da su u njima rečenice čim kraće. U oduljim rečenicama ne mogu djeca, ponajpače pak ona slabija, kako se ono reče da vežu kraj s krajem; jer dočim moraju da dobar dio svoje pažnje upotrebe za slaganje pismena, izbjegne im smisao onoga, što su jur pročitala. Tako se i opet djeca ozlovoljuju, što nije svakako nit najmanje na uhar obuci.

Mi smo već više puta iztakli naše stanovište, pak je prigodom ovih vježba i opet iznašamo, biva naime, da i ove vježbe budu kratke, razdieljene u odlomke.

Valja opet nastojati, da se u ovim vježbama čim više izmjenjuju velika pismena, e da se ista bolje uvriežu djeci u pameti.

Evo, ovo je naše zasebno mnienje ob ovim vježbama, a sada da vidimo u koliko se slažemo sa Frankovićevom „Početnicom“.

Glede same tvarine ovih vježba spominjemo, da su iste prilično odalečene od prije iztaknutoga našega stanovišta. A tako možemo pritvrditi i glede samili rieči. Glede kratkoće izreka pak slažemo se u koliko to zasjeca u prve tri vježbe. Četvrta, ponajpače pak peta vježba već se razvlači u duge rečenice, kojih smisao jedva može da bolje diete ulovi, ako u obće pojmi o čemu se ovdje govori. (Tkalac, zlatar, ljekarnik, metlar, strojar itd.).

Reći će nam se s koje strane, da smo prestrogi sa ovim vježbama, pak da smo se možda mrvu prenaglili o njihovu sudu, kad znademo, da se mogu ove vježbe obraditi u *zornoj obuci*. Znademo mi to, al opet niesmo zaboravili, da se ima tvarina za zornu obuku osobito u prvoj školskoj godini uzimati iz djećijeg svieta, iz njihovog vidokruga.

Konačno, zastupajuć naše mnienje, uslied kojega imala bi se u ovim vježbama redati sva velika pismena, pripominjemo, da u svih pet vježba ne dolaze niti jedan put velika pismena: *A, F, Ć, D* i *E*, dočim po jedan put: *I, Š* i *U*, a tek po dva puta: *B* i *J*. Ovako nije shodno, jer bavi li se škola više vremena ovim vježbama, dogodi se, da mnogo diete zaboravi na gore navedena slova s razloga, što mu još ista niesu bila dostatno uvriežena u pameti. Doduše dalo bi se ovoj manjkavosti doskočiti kad bi naše škole imale *stienske table* za čitanje ili banem *stienski alfabet*, sa čega dalo bi se kadkad proriešatí veliku abecedu.

Istina, imademo i u „Početnici“ abecedu velikih pismena, al ta ne može da služi za ovakove vježbe, jer se uz velika nalaze i mala pismena, pak u nepoznavanju velikih, služila bi se djeca onim malima, čeca radi promašilo bi se svrhu sličnih vježba.

(Sliedi.)

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 28. junija 1905.

Prisutno je 23 zastupnika i 2 zamjenika.

Predsjednik gosp. K. Jelušić otvori sjednicu u 10 sati pr. podne, te se je prešlo na dnevni red:

Uzeta su do znanja slijedeća priobćenja: da je Vlah Franjo Tominić iz Jušići primljen u svezu grada Splita; da je c. k. ministarstvo željeznica dozvolilo gosp. inezu Wrede da poduzme tehničku radnju za gradnju elektr. željeznice od Cirkula do Kantride; da je zemaljsko školsko Vijeće podijelilo dopust Ivu Franki-u u Rukavcu do svršetka školske godine radi bolesti, nu da je isti preuzeo podučavanje 26. t. mj.; da je dr Poščić primio povoljnu prizivnu riješitbu u parnici Studene proti Baraku; da se je gosp. Gorup Josipu odplatilo dalnjih 2000 K glavnice sa kamati, te da će se preostatak od K 2000 isplatiti kad se primi treći obrok potrošarine od godine 1903; da se je isplatilo sa K 60 popravak pumpa na šternama Zorzići i Globići; da se je sa troškom od K 48 namjestilo putokaze Diračje-Kantrida, Kastav-sv. Matej-Klana; da se je g. Šepiću povjerilo sastav proračuna i nacrta za preudešenje bivše obć. klaonice u Kastvu u obć. zatvore; da se je upravnom vijeću u Klani vratilo nacrt o popravku crkve sv. Jerolima opaskom, da ga predade vještaku, koji će polag istog sastaviti potrebovnik, koji nek se zatim amo predloži na raspravu radi doprinosa sa strane pridr. občine Studena; da se je umolilo upravu južne željeznice da na svoj trošak učini most kod km. 47·7 u Rubešovoj, nu ista nije se toj molbi odazvala prepustiv tu radnju občini te se zaključuje da se molbu ponovi putem c. kr. kot. poglavarstva; da se je sa Frlan Franom mladjim sklopilo najamnu pogodbu radi kamenoloma kod tvornice „Union“ u Zametu; da se je limar Madotto izjavio da bi na školi u sv. Mateju sa ceste postavio nove žlijebove i stare otraga popravio sa K 62·40, nu na predlog savjetnika Širole zaključuje se da budu svi žlijebovi novi iz pocinkovanog lamarina uz cijenu od K 2 po tekućem metru; da je geometrički instrumenat pokvaren te da bi popravak stojao do K 120, zaključuje se, da se ta radnja obavi kod tvrdke Fromme u Beču. Poslovna godina 1904. za občinu Kastav i pridr. Brgud, Lisac, Skalnicu i Studenu bila je zaključena sa ukupnim prihodom od K 182,394·10, razhodom od K 165,766·34, dakle sa viškom od K 16,627.76. Za pokriće blagajničkog manjka pridr. občine Skalnica i Studena uzajmila je blagajna občine Kastav prvoj K 1291·30, drugoj K 1527·30 što će joj ove tekom godine 1905. povratiti sa 6% interesa.

Dne 14. junija t. g. obavio je občinski financijalni odbor pregled občinske blagajne, polak koje proizlazi da je občinska blagajna imala viška u gotovom novcu K 686·47 para, a u državnim obligacijama i privatnim zadužnicama K 259,344.85.

Na upit župana iz Studene, upravljen na upravno vijeće u Klani, da bi se mirnim putem riješilo spor granica izmedju tih dvih občina, te na odgovor istog vijeća i postavljenih točaka zaključuje se, da se županu Studene dade prepis tog odpisa, kojeg da saobći svojim suobćinarom, te da po tom dade občinskom glavarstvu svoje očitovanje.

Prima se do znanja izdanu zabranu Jurju Ahelj, koji da je neovlašteno izvažao materijal sa parcele 1710, u Zametu. Prihvaća se predlog savjetnika A. Spinčića, da se zamoli c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava, da bi se ustrojila telefonska postaja kod poštanskog ureda u Frančićima. Na preporuku obć. ljećnika zaključuje se, da se nabave dvije željezne postelje za izoliranje bolestnika u slučaju kužnih bolesti.

Gospodarska zadruga u Voloskom obratila se je na ovu občinu predstavkom, da bi se sve občine ovog političkog kotara složile te svojim sredstvima uzdržavale jednog putujućeg učitelja gospodarstva. Sadanji putujući učitelj gosp. Sancin imade tri politička kotara, te mu nije moguće da često zalazi u naš kotar koji mu je ujedno najodaljeniji, pak time trpi naš napredak u gospodarstvu. Občinsko zastupstvo, uvidjajuć važnost ovog predmeta, zaključuje već sada načelno, da se glede ustrojenja mjesta putujućeg učitelja predmet prihvaća uz uvjet, da bi istomu bilo sjelo u Kastvu. Glede doprinosa k plaći učitelja zaključiti će se kasnije, kad se bude predmet približavao svojem obistinjenju. Rečenoj zadruzi prepušta se dalnju akciju glede postignuća mjesta zajedničkog putujućeg učitelja gospodarstva.

Vlastnik kupališta V. Mittel na Kantridi rabi napise i redovito tiskane oglase na kojima nema niti spomena hrvatskom jeziku, te se zaključuje, da se imade u najmovnu pogodbu što će se s njime sklopiti postaviti i taj uvjet, da imade na prvom mjestu tiskati oglase i napise u hrvatskom jeziku. To isto imadu činiti i ostali zanatlije i obrtnici po cieloj občini.

Prima se do znanja, da se je tekom god. 1904. utjeralo od pijacovine sajmišta K 2660, a u tekućoj godini do sada K 1622·30 para.

Zadnjih godina opaža se, da se češće dogadjaju požari u šumah, koje prouzroče radnici iza kako su svoj posjed od korova i lišća očistili, spremili u kup i zapalili. To paljenje je štetno i po šume, jer se ne može tekom vremena stvoriti venica. Zaključuje se u smislu poziva kotarske oblasti, da se takva paljenja blizu šume zabrane, proglasiv to javno narodu.

Na cestama od Matulji k moru iaste neprestano promet teških vozova i kočijaši tjeraju kola brzinom tjerajuć kola u kas, što prijeti sigurnosti prolaza pješaka. Zaključuje se, da se oglasom zabrani pod pretnjom globe vozarom teških kola voziti u kas u području ove občine.

Prima se do znanja, da je Ružić Jakov primljen u svezu občinarstva grada Trsta, dočim punoljetni sin Jakov i kći Antonija nisu uzeti u taj primitak.

Obzirom što vrata i prozori na školskim zgradama u Rukavcu nisu već više godina bojadisani, zaključuje se, da se to učini za školskih praznika ove godine.

Poduzetnici gradnje šterne u Skalnici priobćuju, da je ista gotova osim iskopanja kanala za tuba, što su oni voljni preuzeti sa K 1·40 po tek. metru, koju radnju im se je povjerilo i što se odobrava zaključkom, da se postavi pumpe i tube, te da se predje na kolaudaciju te šterne.

Odobrava se potrošak od K 39, za popravak ceste Ferlanija-Rubeši i doznačuje se ovdješnjoj gospodarskoj zadrugi K 52·76 para kao višak od rasprodaje amer. loza u tek. godini.

Dne 16. maja t. g. pregledalo je posebno povjerenstvo pravac šumske ceste „Opolelica“, „Jesenovac“, „Mala Pišćina“, i došlo do zaključka, da bi se isto imalo graditi od Male Pišćine na Ivančevo, Lesičinu, Tominićevu ograd, Pavetovu njivu, Kinkelovu ograd i Jesenovac, nu vidiv obć. zastupstvo da nije u tu svrhu odlučena podpora, prepušta predmet na riješenje u proračunskoj sjednici.

Za ljetošnje procesije igrala je vojnička glazba grofa Jelačića na obću želju naroda, nu ista koštala je nešto više, tako da se ukazuje manjak od K 40, nakon obračunanih dobrovoljnih prinosa gradjana, i koji iznos se je isplatilo iz občinske blagajne koji izdatak obć. zastupstvo odobrava.

Odobrava se provedenu razdiobu zakupnine kastavskog lova za god. 1904/1905. u iznosu od K 710, od kojih odpada na Kastav K 421, Brgud K 97, Lisac K 44, Skalnicu K 34 i Studenu K 114.

Uzima se do znanja, da je ovoj občini i gospodarskoj zadrugi ponudjeno dalnjih 103 q eraričkih posija, koje se je jurve i naručilo.

Dne 5. junija t. g. obdržavao se je povjerenstveni razvid glede gradnje električne centrale u Matulji na obć parceli 1620/131. Odaslanstvo občine izjavilo se je povoljno za tu gradnju uz uvjete naprama poduzetničtvu kako sadržani u sjednici od 14. jenara tek. godine točka 3, te da isto sa strane jugo-istočne ostavi dva metra široki put i sa sjevero-zapadne puteljak sa skalini sve o svojem trošku, te da iza centrale kupi jedan metar neutralnog tla i da dozvoli občini i nadalje rabiti kamenolom na preostalom dijelu te parcele. Občinsko zastupstvo prima to do znanja zaključkom, da se te uvjete priobći gosp. dru Stangeru, kao punomoćniku tog poduzetničtva.

* * *

Odobrava se predložene proračune za gradnju novih šterna u selu Jelovičani, Pilepići i Škurinja, te reservoira u Liscu, zaključkom, da se občina obrati molbama na Visoku Vladu i zemaljski Odbor za doznaku čim izdašnijih novčanih podpora za te vodogradnje. Občinska blagajna doprinijeti će za prve tri šterne po K 600, dočim preostali trošak u koliko ne bude namiren moljenim podporama imati će snašati interesirani občinari dotičnih sela.

* * *

Smrću J. Blečića ispražnjeno je mjesto pregledača blaga i mesa u Zametu, te se na predlog g. F. Rubeše takvim imenuje g. Monjac Frane iz Zameta 129.

* * *

Na molbe za primitak u zavičajnu svezu ove občine pomorskih kapetana gg. Romualda pl. Paravića iz Drage, občina Sušak i Rudolfa Deškovića iz Drage Mošćeničke, a pripadnika sada grada Rieke nakon podulje razprave zaključuje se, da će se obojicu primiti u svezu ove občine čim se izkažu, da su zadobili austrijsko državljanstvo i da uplate pristojbu svaki od K 100, i 2 K za izdanje dotičnog dekreta.

Prešlo se je zatim na odobrenje slijedećih javnih dražba.

Dne 21. maja t. g. obdržavala se je dražba za izradbu žlijebova šterne u Skalnici, koji su imali biti iz lima, nu pred dražbom obzirom na trajnost istih zaključilo je povjerenstvo, da isti budu od pocinkovanog lamarina. Dostaocem postao je Ivan Zuzzi sa svotom od K 527·40 para.

Odobrava se povjerenu izradbu gorivog drva u Lisini Ban Antonu i dr. za preostalu količinu od 1110 prost. metara uz cijenu od K 1·60 para, te se prima do znanja, da su ovi uzeli kao podpoduzetnika Afrić Ivana iz Zvoneće za snašanje drva do vlaka.

Za izgradbu puta do opatijske medje do sela Frlići, obdržavala se dva puta jeftinbena dražba nu bezuspješno obzirom što je proračun bio precijeno sastavljen. Občinsko zastupstvo zaključuje, da se raspiše ponovna dražba uz isključnu cijenu od K 2964, nu tekar onda kad občinari iz Bregi saberu još K 200, te da se zamoli liječilištno povjerenstvo u Opatiji za povećanje obećane podpore, kao i zemaljski Odbor za doznačenje podpore, obzirom na važnost i javnost tog prolaza.

Obdržavana dražba radi izgradbe zahoda kod crkve u Brežcima ostala je bezuspješna te se zaključuje, da se dražba ponovno raspiše i isklična cijena od K 517·21 para povisi na K 550.

Odobrava se provedena dražba glede prodaje bukovih odpadaka za paljenje vapnenica u mjestu „Lepi“ i „Jelvić“ sa K 121, te ona za prodaju omorikovih stabala i vrha oštećenih snijegom prošle godine u mjestu „Bršljanovac“ i „Merča“ obć. šume Lisine.

Odobrava se dražba provedena po obć. nadlugaru za prodano, posječeno i iskopano gorivo drvo u Rečini na tlu zauzetom po novoj cesti sa utržkom K 44·60 p.

Dne 12. junija t. g. obdržavala se je dobrovoljna dražba za prodaju nekretnina nekoć pripadajućeg I. Svagljinac Bregi 6. te su bile sve prodane polag procijene osim kuće, za ukupnu cijenu od K 893·59 para. Občinsko zastupstvo odobrava tu dražbu i zaključuje, da K. Poščić za preostalak kupovnine izdade občini zadužnicu bez ukniižbe založnog prava, te da Svagljinac I. može popraviti kuću i nastaniti se u njoj, plaćajuć občini interes na K 220.

Odobrava se javna dražba prodanog dijela obć. parcele 1619/2 u Rubeših (griža) da dostatbenom svotom K 120·02 para.

Odobrava se kolaudacija zahoda kod crkve sv. Križa uz nalog poduzetniku da nekoje manjkavosti nadopuni isplativ mu dostatbenu cijenu i višeradnju sa ukupnih K 541·25 para.

Isto tako odobrava se kolaudacija kod crkve u Rukavcu, zaključkom, da se poduzetniku isplati dostatbena cijena i višeradnja sa ukupnih K 619·60 para.

Odobrava se dražba za prodaju 300 prost. metara drva za ugljevarenje u mjestu „Jančarije“ sa utržkom K 313·35 i dražba za prodaju bukovog i borovog drva za paljenje vapnenice sjekom i čišćenjem kulture u mjestu „Lesnička plas“ sa dostatbenom cijenom K 222. Oboje u občinskoj šumi Lisini.

* * *

Na molbe Milić ud. Marije, Varljen Josipa i Kurelić Antona za prodaju vina na malo i žestokih pića, nakon podulje rasprave, prilikom koje opaziše nekoja gg. zastupnici da je suvišno što se c. kr. kotarsko poglavarstvo obraća na zastupstvo glede mnienja odnosno privole za podjeljenje obrtnih listova, buduć isto ne uvažuje zagovor ili zanijekanje za podjeljenje koncesija, već radi čestokrat baš obratno od zaključaka obć. zastupstva, zaključuje se da molbu Miličke preporuči dočim se toga ne može učiniti za drugu dvojicu, buduć ima u tim krajevima dovoljno krčama.

* * *

Odobrava se i izdaje se sanatorij vrhu K 194.04 o izvanredno izdanih iza posljednje sjednice do danas i to za pogrebne troškove C. Bačić, I. Blečić i V. Bačić ukupno K 50. —; za odpremu umobolnog I. Stanić u Stenjevac K 59.80 p. i za karbolnu kiselinu K 84.24. p.

* * *

Glede dogradnje drugog razreda pučke učione u Brežcima prihvaća se sastavljeni nacrt i proračun glasom kojeg koštati će ta radnja K 9060.42 p. koji potrošak imaju snašati občinari istog školskog okružja. Zaključuje se, da se taj nacrt i proračun proslijedi kotarskom školskom vijeću na odobrenje i ujedno doznačuje se za tu gradnju podpora iz občinske blagajne u iznosu od K 1000.—.

* * *

Glede cestogradnja po občini zaključuje se.

a.) Prima se do znanja nastavak radnje ceste „Ploče" u Rukavcu kao i po županu uljeranu svotu od K 89.— odlukom, da se obećana podpora K 300. — isplati kad bude radnja gotova i kad budu uplaćeni ili zasluženi svi obećani prinosi občinara.

b.) Za radnike na cesti Rečina — Studena izdalo se je K 2400·02 za tim K 2228.09 p. prekoračiv tako državnu podporu za K 228.09 p. koji iznos se je anticipiralo iz obć. blagajne na račun drž. podpore za god. 1906. i zaključuje se, da radnici iste ceste pod nadzorom V. Marčelja idu raditi na cestu sv. Križ — Hosti uz najvišu nadnicu od K 2.60 p.

c.) Da se doznači K 30.— za popravak poruše nog zida na cesti Ferlanija — Perasov breg.

d.) Da občinski geometar izvidi i sastavi proračun sbog popravka ceste Klana — Lisac i da se zamoli c. kr. vladu za doznačenje podpore

e.) Da posebno povjerenstvo na molbu župana iz Puži izvidi i podnese izvještaj sbog popravka puta od Puži na Varljeni — Mučići, te od Ružići na Brezu.

f.) Da se doznači po K 50.— za popravak puta od sv. Mateja kroz Blažići na Drenovu, od Bezjaki na cestu sv. Matej i od Marinića na Škurinju.

g.) Doznačuje se K 100.— za popravak puta Hosti — Zamet i odlučuje se, da obć. geometar razvidi i podnese proračun na cestu iz sv. Mateja u Škurinju, puta od Turkova prema Raštelu i glede parapeta obć. šterne u Peh'jinu.

b.) Doznačuje se K 100.— za put Opolelica do Lisinske ceste u selo Škrapna, uvjetom, da tu zaslužbu imaju radnici obračunati u svoju dugovinu naprama občini, i K 60.— za put Zvoneća do vodnjaka Gradinovo na Mazališća, te K 20.— za put Zdemer — Sušnji — Zvoneća.

i.) Da obć. geometar izvidi i podnese troškovnik za popravak puta Tišljarićev breg — Popovići radi koje će se naknadno odlučiti.

* * *

Na molbe za prodaju ili najam obć. zemljišta, zaključuje se:

1.) Daje se u najam I. Frankoviću u Matulji dio zemljišta za kamenolom po 60 p. od m² i dio piacala uz godišnju najamninu od K 20.— „nad Kukom".

2.) J. Jardasu i M. Brnčiću dio istog zemljišta za kamenolom po 60 p. od m² i dio piacala uz godišnju najamninu od K 10.—.

3.) Prodaje se H. Frlan dio zemljišta u Perenići za K 12.84 p.

4.) Lučić A. u Saršoni dopunjak kućnog tnala za K 2.82 p.

5.) Haidner V. dio tnala u Perenićih za K 390.—, zaključkom, da učini od ceste do tog posjeda put, i da se ovim utržkom popravi put proti Osojnakom.

6) I. Miličiću iz Zameta produljuje se rok gradnje kuće za jednu godinu i da mu se odbije odnosnu svotu od 90⁰⁰ kojih ne uživa, a Sanković M. prodaje se od tog tnala 39⁰⁰ za K 23.40 p.

7.) I. Marčelja prodaje se u Brezi parcela 3727/2 i 3706 za K 66.94 p.

8.) Srdoč J. prodaje se u Bernasih dio tnala za K 14.92 p. a Širola I. za K. 6.90 p.

9.) Frlan V. u Perinićih za K 24.96 p.

10.) Daje se u najam B. Stangeru u Matulji dio zemljišta za baraku uz godišnju najamninu od K 10.—.

11.) Bratović Antonu daje se u najam dio tnala u Rubeših za godišnju K 1.—.

12.) Na molbu Vlah I. radi prodaje dijela zemljiš u Trinajstići i Širola I. u Bernasih, odlučuje se, da dijelovi zemljišta budu prodani javnom dražbom. uvažuju se za sad molbe Saftić A. radi najma u Pobri Rubeša Franke radi uknjižbe kućnog tnala u Rubeš i Sinčić V. radi prodaje dijela zemljišta u Rubeših

* * *

Na molbu za podjelienje novčanih podpora i drugo sadržaja u smislu izvješća financijalnog odbora, dozna čuje se: Milih Mariji, Jurčići K 3·—; Jardas J., Srok K 5·—; Antoničić ud. U., Rubeši K 3.—; Valentin J. Jurdani K 12·—; Brnčić J., Brnčići K 6·—; Ivanić ud M., Kućeli K 5·—; Jurčić J. iz Jurčići K 3·—; Puž ud M., Kućeli K 5·—; Tibljaš J., Hosti K 5·—; Puž M. Puži K 8·—; Grbac J., Srdoči K 4·—; Mamić ud. T. na Rijeci K 2·—; Srdoč A., Srdoči K 4·—; Jušić ud M., Srdoči K 5·—; S. R. u ime nagrade za primanje i izdavanje novaca za posije, te unašanja u dnevnike K 24·—; učenikom c. kr. pripravnice Grbac V., Stipković F., Ujčić F. i Sušanj J. svakomu po K 20·—; sirotčadi pok. F. Juričića od 1./6.—31./12. t. g. mjesečno K 5·— ; Blečić K. iz Zameta do konca god. po K 12·—; županu u Rečini od prodaje starog gradj. drva za popravak mosta u Rečini K 10·—; Tancabel ud. R., Kućeli gradj. drvo za štalicu iz obć. šume ako bude istu htjela graditi; Kalčić J., Saršoni, kao indikatoru sa c. kr. geometrom za pet nadnica u prošloj godini po K 4·—, ukupno K 20·—; Širola F., Brnčići, povisuje se godišnja odšteta za košenje trave na grobliu u Kastvu na K 20·—; Dukić I. iz Kastva, oprašta se repart Lokvine sa K 6·—, jer dao žlieb za šternu; Marjanović ud. Ivanici iz Kastva, ako oskudjeva, da se doznači više K 4·— od podpore koju uživa unuk joj Danilo. Konačno doznačuje se podpora za popravak puta od ceste Matulji-Frančići prema Voloskom do sela Ivanići sa K 50·—. Nije se uvažilo ostalih sedam molba.

Opaža se, da je sjednica bila prekinuta od 1 do 2 sata po podne, i izcrpiv dnevni red, zaključena bijaše u 5¾ po podne.

Jelušić

predsjednik.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. — Biskupski pohod.

(Nastavak)

Baš strašno je srdio gospodu gromki živio creskog puka, pače uzeše to jadni za izazovnu demonstraciju. Zar nije možda kopač gospodar svog grla i zašto da se ne služi jezikom, kojim ga je mati zadojila? Mogli su to učinit i kod dolaska biskupovog, al da, željahu tom prigodom da svietu pokažu, kako cresani ne haju za „onakve" biskupe, što je morao zasvjedočiti hladni doček, pače pripravljena, proračunana ali ušutkana demonstracija, a ovako se moruše da okane jalova posla.

Ne treba se obsjenjivati, ne, jer iluzija slabo ili nikako pomaže. Puk, koga do kosti oguliste i isisaste uvidja, koji mu je prijatelj, a koji neprijatelj, pa naravno da ne može da zatomi svoja čuvstva i osjećaje.

Deder izadjite svojim djelima na vidjelo, te pokažite, što učiniste za Cres i cresane u svem vremenu vašeg gospodarenja i pašovanja. Ne učiniste ništa i ne mogoste, jer je vaša svrha bila i jeste, da pred pukom creskim krijete svj tlo napredka moralnog i materijalnog, da ga lakše uništite i s njime radite, što vam se prohtije.

Svaki razborit čovjek bez razlike narodnosti mora da proplače nad sudbinom ovog naroda, koji je vašom i ničijom krivnjom ovakov, jer ga vi do pred malo držaste za izmet ljudskog roda, otudjena na vječno robovanje.

A sada, gdje vidite, da se je narod počeo buditi, da je počeo sam svojom glavom misliti, kad je svoju stvar sam preuzeo u svoje ruke, sad se nedužni snebivate i čudite kako je to moguće.

Latiste se drugog oružja, neće pomoći. Mućenje pojmova kojekakvim doskočicama mogu uspjeti samo ondje, gdje je duševna sliepota hotimično.

Draga Vam je ona n. pr. — u Cresu nije bilo jednom ovako, nego su svi živili u miru i ljubavi, a od kad su ovi prokleti partiti čovjeka je u Cresu strah živjet. Tako vi. Nu tko je kriv, da je do toga došlo, zar možda Hrvati? Metnite ruku na prsa, te recite moj grieh. Zašto ste počeli dirati u ono, što je kopaču najmilije? Zašto u onome, što ste nekad poštivali nazrijevate vašu propast, te se napinjete, da kopača otudjite rodu i jeziku?

Zaisto njekoč ne bijaše u Cresu ovako, to vi svi dobro znate. Kako njekad bijaše u školi, kako se je u Cresu prije većinom pjevalo? Danas vi, kad ovaj puk samosviesno zahtjeva svoju školu, nazivljete to pokretom dvojice trojice panslavističkih usijanih glava, premda je to creski puk prije imao. Kad hoće da pjeva u svom jeziku, tad ga progonite i punite s njime tamnice, pa da još ne progleda.

Mislite li da na to nema pravo, istoriju u ruke, pa gospodo na mejdan, vjerujte nećemo vam ostati dužni, doći će ljepih na dan.

Što se tiče pak grožnja, tih se ne boje pošteni ljudi, od tih pače zaziru. Creski puk niti se je služio, niti će se služiti takvim pomagalima, jer znana je njegova miroljubivost, a ako u vašem taboru ima takvih, kako ih ima, jer vele, da će hrvatskom krvlju načinit na svojim brodovima crvene svetiljke, tima poručujemo: mi vas se ne bojimo.

(Nastavak sliedi.)

Voloski kotar:

Iz Veprinca pišu tršćanskomu „*Židovčiću*", da je hrvatska manjina občinskil. zastupnika položila mandate, što da je većina (neufa se kazati: talijanska) uzela sa zadovoljstvom do znanja — jer da je i onako ta manjina „priečila svaki prosvjetni napredak".

Članom mjestnog školskog vieća da je bio izabran umirovljeni ravnajući učitelj Marchi — ne kaže da je to sadašnji občinski tajnik i duša svih talijanaških spletaka.

Zastupstvo je odobrilo proračun od K 58.000 ze gradnju nove občinske palače.

Nadalje je zaključilo da se uzme zajam od K 60.000 za gradnju nove ceste, koja će spojiti sadašnju cestu koja vodi na Učku sa cestom, koja teče iz Lovrana na Volosko.

Za pokriće tih troškova uzeti će se zajam kod zemaljske hipotekarne banke u Poreču.

Konačno je zaključilo, da preuzimlje občina ⅔ protujamstva za izplatu kamata amortizacije na glavnicu, kojom se ima graditi električna željeznica Matulje-Opatija-Lovran pod uvjetom, da bude na obć. zemljištu pet postaja te željeznice, da bude u njezinoj službi niže osoblje domaće i da budu napisi na toj željeznici i *talijanski!* Ma bravi Apriianesi! Toliko Vam leže na srcu ti blaženi talijanski napisi! A hrvatski ništa? Tih netrebate. Pa još imate medju sobom trubila, koji Vam vjeruju i koji tvrde da Vi niste talijanske podrepnice. A 58.000 K pak 60.000 K za gradnju palača i gospodarskih cesta! Tko će to plaćati? Ono trubilo, što Vam jadno sliepo vjeruje!!

Izvieštaj i računski zaključak za desetu upravnu godinu 1904. „Podgradske posojilnice in hranilnice".

Dobrotom sl. odbora primili smo gornji izvieštaj, iz kojega vadimo sliedeće podatke. Zadrugara koncem godine bilo je 625 sa 630 zadr. diela u iznosu od K 12.600.

Zadružnih knjižica imade 256 za K 356.611·46; zadrugara 588 duguje K 281.671·40. Upravnoga dobitka bijaše K 1.891·56. Zadružni zakladni iznosi K K 11·980·14.

Novčanoga prometa bijaše:
dohodka K 471.630·74
izdatka „ 465.796·70
Svega prometa K 937.427·44

Ravnateljstvo zadruge sastoji od sliedećih članova: G. Ante Rogač ravnatelj, g. Slavoj Jenko njegov namjestnik, Martin Pirc, Antun Stanić i Josip Strnad starešine.

Nadzorni odbor: gg. dr. T. Bilek predsjednik, R. Loga perovodja, I. Makarović, I. Uković i J. Krančić nadzornici. Dragutin Gobec tajnik.

Iz Kastavšćine pišu nam 16. o. mj. Javljamo Vam se g. uredniče nešto kasno obzirom na jedan podlistak u Vašem cienjenom listu, ali neće biti prekasno, ako nekoje tamo navedene činjenice ponešto izpravimc. Nećemo da polemizujemo s dopisnikom — jer nam nije — kao ni Vama — do prepirke — već hoćemo, da bude svakomu svoje.

U podlistku „Pabirci iz Liburnije", uvrštenom u br. 24. „N S." tuži se g. pabirčar medju ostalim i na to, što nije bio nijedan od inteligencije kod skupštine za osnuće hrvatske čitaonice „Halubaljska Zora" u Sv. Mateju, dočim znamo pozitivno, da je bio tamo naš dični načelnik g. Jelušić i obć. savjetnik g. Dukić, te g. kapelan Klofanda itd., koji se također zaključiše i koji su kod razprava živo sudjelovali.

Doznajemo dapače naknadno da je bio radi te čitaonice u Sv. Mateju do dva puta i g. dr. Poščić iz Voloskoga, pa i na samoj skupštini.

Možda nije g. piscu pravo, što se nekoja domaća gospoda nešto hladno drže, ali oni će se stalno toplo zauzeti za stvar čim bude zrela.

Što se liče natucanja proti nekom činovniku, koji da grdi narod, žaliti je,

što g. dopisnik nije govorio, pa da uzmognu predstojnici toga činovnika pozvati na odgovornost. Ovako se nezna na koga se cilja niti proti komu bi se imalo postupati.

Glede trovanja zvieradi u Klanjskoj šumi po čuvarih lova bila bi umjestna pritužba na c. k. kot. poglavarstvo u Voloskom, koje ima nadzor nad lovom i koje posjeduje sve pritužbe tamošnjih občinara u tom poslu.

G. dopisniku udarile su u oči i pasje medaljice, ale one su potrebite radi kontrole, i to osobito ove godine pošto se je pojavilo biesnih pasa u občini našoj i u susjednim. Po tim medaljicama doznalo se odakle je pas i čiji je, pa se pobilo sumnjive i one u susjedstvu. U ostalom i to je posao kot. poglavarstva koje je naložilo medalje i koje daje pse po živoderu hvatati.

I glede brzojava u Klani nije umjestna ona opazka koja se tiče zastupstva, jer je ono mjeseca marča odlučilo, da će občina Kastav sada doprinieti razmjerni dio novčane podpore za brzojavni spoj Klane sa Trstom i Rieckom pod uvjet, da se taj spoj provede i kod pošt. ureda u Sv. Mateju preko Kastva.

Ravnateljstvo pošta izjavilo se pripravnim zagovarati u Beču telefonsku svezu kod pošt. ureda u Klani i Sv. Mateju — jer je jeftinija nego li brzojavna. Občina je pristala i na to, jer je bolje išta nego li ništa. Isto je ravnateljstvo občini javilo, da ministarstvo nije pristalo na brzojavnu službu u Klani i Sv. Mateju — radi velikih troškova.

Kako vidite, ne stoje svi prigovori g. dopisnika, komu u ostalom ne zamjeravamo, jer je stalno pisao u dobroj vjeri.

Dobro je prigovarati, bodriti i poticati liene i pospane nu u našem slučaju nije hvala Bogu toga kod nas nuždno, jer se na našoj občini radi razmjerno više nego li na ikojoj drugoj u Istri.

C. kr. namjestnik u Kastvu. Od tamo nam pišu, da se je tamo iz Voloskog dovezao kočijom i u pratnji narodnog zastupnika g. prof. Spinčića u ponedjeljak poslije podne c. kr. namjestnik g. knez Hohenlohe. G. namjestnika i pratioca mu dočekao je občinski načelnik g. K. Jelušić, koji ih je pratio mjestom u občinski ured. G. namjestnik se odvezao okolo 5 sati iz Kastva na Matulje, odakle je krenuo željeznicom ravno u Beč.

Pazinski kotar:

Zaključak pučkih škola u gradu Pazinu. Upisano bijaše u ove pučke škole 505 učenika i učenica i to: u mješovitu hrvatsku školu 241 (t. j. 152 muška i 89 ženskih), u talijansku četverorazrednu mušku školu 122 učenika, a u talijansku trorazrednu žensku 142 učenice, (ukupno 264). Od ovih je veći dio djece naših seljaka koji su se preselili iz okolice u grad te su radnici kod pazinskih talijana-trgovaca i od njih prisiljeni šiljati svoju djecu u tudju školu.

Za dvadesetero djece više, imadu gore imenovane talijanske škole 7 učiteljskih sila, dočim hrvatska samo 2 a sad u zadnje doba nakon tolikih molba dozvolile su oblasti na veliku milost treću provizoričnu učiteljsku silu.

Mjesto kancelista izpražnjeno je na c. kr. kotatskom sudu u Pazinu. Molbe za to mjesto valja predložiti predsjedništvu c. k. zemaljskoga suda u Trstu do 30. agusta o. g.

Koparski kotar:

Ostavka za ostavkom! Nakon velike muke skrpali su nekako novo občinsko zastupstvo u talijanskom gradiću Izoli, gdje bi reć da gradjani nepoznaju svojih dužnosti. Jedva se novoimenovano zastupstvo našlo na okupu, već stadoše pojedini zastupnici polagati jedan za drugim zastupničke časti. U ovo kratko doba nakon izbora odstupilo je i već se je zahvalilo 6 časti 6 zastupnika, medju kojimi se nalazi i sadašnji načelnik Benvenuti. — I tako bi reć, da će se razpasti to novoizabrano zastupstvo još prije nego li se konstituira.

Izbori u Izoli. Kako bijaše već u cijenjenom Vašem listu priobćeno, obavili su se občinski izbori u Izoli prošli tjedan. U borbu stupiše dvije stranke: katolička i liberalno-socijalistička stranka. Katolička je stranka u III. tijelu pobjedila sa ogromnom većinom, u II. i I. tijelu pak jednoglasno.

Naša slovenska stranka iz okolice i podobćine Korte ne prisustvovaše tog izbora jer nedostatno moćna u izbornoj borbi proti gradu.

Skrajno bi bilo vrijeme da se jednom stanovnici spomenute podobćine razdijele i oslobode izpod talijanskog jarma, upravljajući sami sa svojom občinom i sa svojim novcima a ne kao sada — šćavo paga e tasi — a neznajući kamo ni zašto!

Drago će mi biti ako budem mogao češće se prijaviti Vam sa kakvim člankom iz zapuštenog ovdašnjeg kraja. — (Izvolite samo bit ćemo vam harni. Ur.)

Franina i Jurina.

Fr. Maloselski šijori nedaju dunke našim školu.

Jur. Paraš da su nemi.

Fr. Kako to govoriš Jurino?

Jur. A lipo. Šijori znaju dobro, da dokle su naši nemi ili po njihovu injoranti, da će ih lahko za nos peljat kako i tovari, a kuda bi njim dali školu — adio ona lipa vrimena!

Fr. Ter oni govoru vavik, da su za neku kulturu.

Jur. Aj nisu nego za bruturu!

Razne primorske viesti.

Nesreća na ratnom brodu. Javljaju iz Dubrovnika: Kad je austro-ugarska eskadra odplovila prekjučer na vježbe u oštrom pucanju u otvoreno more, dogodila se je na oklopnjači „Habsburg" u prisutnosti zapovjednika mornarice grofa Montecuccoli-a težka nesreća. Nastala je naime pri pucanju ratnom municijom iz jednog brzometnog topa od 15 cm. eksplozija. Jedan je mornar usmrćen, a dva su težko ranjena. Materijalna je šteta neznatna. Vježbe su odmah prekinute, a oba su ranjenika odmah odpremljena u bolnicu u Dubrovniku. Uzrok nesreći ima se tražiti u neopreznosti pri baratanju topom. Dvojica unesrećenih jesu iz Liburnije.

Novi zapovjednik. C. kr. pomorske akademije na Rieci. Iz Rieke pišu, da će biti doskora na vlastitu molbu umirovljen nakon 44. godišnjeg službovanja sadašnji zapovjednik pomorske ratne akademije na Rieci podadmiral g. Mavro Lachs pl. Hellenann. Njegovim nasljedeikom biti će imenovan kapetan linijskog broda g. Hermann Pleskott, koji je već jednom vršio službu kao zamjenik zapovjednika iste akademije. G. Pleskottu je 56 godina te služi u ratnoj mornarici od god. 1871.

Ministarska privola. Ministarstvo poljodjelstva odobrilo je predlog posebnog odbora, kojemu bijaše dan nalog, da pregleda podrobne nacrte za uredjenje potoka rijeke Mirne.

Šibenik ratna luka. Jedan vojnički list u Beču piše, da će ministarstvo rata u budućem zasjedanju predložiti delegacijom osnovu o gradnji nove ratne luke u Šibeniku. Na pol puta izmedju Pule i Boke Kotorske — a naptoti Jakinu — kane sagraditi na svim otočima, koji obkoljuju Šibenik — tvrdjave.

Zemaljska podpora za popravak crkve. Zemaljski odbor u Poreču je odlučio pripomoći sa 500 kruna iz zemaljske blagajne za popravak drevne župne crkve u Miljah, i za uzdržanje njezinih slikarija.

Sjednica zemaljskog kreditnog zavoda u Poreču. Upravni odbor toga zavoda obdržavati će svoju sjednicu u petak dne 28. o. mj.

Državna podpora. Ministarstvo poljodjelstva dozvolilo je, da se daje i za god. 1905. nagrada za uzorne štale i gnojnice na kvarnerskih otocih, i to u iznosu od 2.500 kruna i nagrade za polja uzorno obradjena i naradjena u iznosu od 1000 kruna.

Novi kapetani i podkapetani trgovačke mornarice. Pred izpitnim povjerenstvom pomorske vlade u Trstu položiše netom u ljetnom roku izpit za kapetana sliedeći podkapetani: Ivan Fabris iz Trsta, Luka Juričević iz Splita, Ivan Rosenberger iz sv. Ruprehta, Antun Anderlić iz Trsta, Vilim Krampus iz Dubrovnika.

Izpit podkapetana položiše: Ferd. pl. Borisi iz Kopra, Rud. Catarinich iz Lošinja, Niko Dostinić iz Kotora, Dante Giaxich iz Trsta, Oskar Seidl iz Beča i Eugen Bego iz Dubrovnika.

Za „Družbu" sv. Cirila i Metoda u Istri podario je g. Fran Brnčić u Trstu kruna 10, koje je neočekivano primio od nekog tobožnjeg dužnika. Novac je odpremljen ravno g. blagajniku u Volosko.

Mjesto glavnoga učitelja za njemački jezik, poviest i zemljopis razpisano je na ženskom učiteljišću u Gorici. Propisano podkriepljene molbe treba predložiti ministarstvu bogoštovja i nastave propisanim putem do 20. agusta o. g. Molitelji, vješti slovenskomu ili talijanskomu jeziku imati će kod jednake kvalifikacije prednost.

Podzemni potok. Posjednik u Rovinju Dominik Ferra razbijao je onomadne na svojem posjedu pećinu te je slučajno naišao na podzemni potok bogat vodom, koja utiče u Lim. Ferra je dulje vremena promatrao silu i količinu vode, koja tim potokom protiče, te se je uvjerio, da proteče onim potokom danomice do 100.000 kubičnih metara čiste i tečne vode.

Ako se ovo odkriće glede količine i dobrote one vode obistini, tada će to biti od silne koristi za jedan dio Istre.

Cestogradnje. Zemaljski odbor u Poreču zajamčio je občini Mareziga podporu od 400 kruna za gradnju triju mostova u obsjegu te občine.

Isti odbor dao je nalog gradjavnom odsjeku da napravi nacrt za gradnju ceste Boste-Tenšte

Zemaljski odbor ovlastio je predsjedničtvo cestovnog odbora u Piranu da sklopi zaja od 34.000 kruna mjesto 30.000 kruna za gradnju ceste Piran-Sv. Bernaedin.

Ljetina. S raznih strana pokrajine pišu nam, da su ljetošnje česte kiše u velike naškodile vinogradom, osobito kad se je grozdje radjalo i cvalo, te poslije cvijetanja. Vlaga i magle naškodiše vinogradom. Pšenica je urodila srednje ruke, jer su i njoj kiše na mnogih mjesti naškodile. Kukuruza kaže svuda lijepo, isto i krompir, bažul i druga zelenina. Siena i ostale krme biti će dovoljno, gdje ne bijaše povodnje i gdje ga mogoše na vrieme spraviti na suho.

Zahvala.

Podpisani ćute velikom svojom dužnošću zahvaliti od srca svim onima, koji su nam u teškoj boli nad nenaknadivim gubitkom naše mile kćerke **Savice** iskazali svoju iskrenu sućut te nastojali za vrieme bolesti olakšati bol nemoćnici i utješiti nas u žalosti. Osobito zahvaljujemo mjestnom svećenstvu, koje je zamjernom pripravnošću više puta pohrlilo k bolesnici i podielilo joj utjehe svete vjere. Našu harnost zaslužuje i ovdješnje društvo djevojaka, koje su sve do zadnjeg časa bile nama i bolestnici na ruku. Najviše pak zahvaljujemo našoj teti Franki, koja je za naše odsutnosti kao ljubeća i požrtvovna majka njegovala i dvorila milu pokojnicu a i kasnije brižljivo se trsila zajedno s nama da bolestnici boli olakša te i sada skupa s nama iskrene suze lije nad gubitkom naše nikad nezaboravljene Savice.

Hvala ponovno svima i Bog plati!

Vrbnik, 21. julija 1905.

Josip i Marija Butković,
roditelji.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Kao odziv za izvanrednu pripomoć daruju:

Milovčić pop Pava	K 4·—
Žgombić	„ 1·—
O. Ben. dr. Žgombić . . .	„ 1·—
M. T.	„ 2·—
svi na Dubašnici.	
P. P. Orlić. Sv. Vid	„ 1·—
Ukupno danas . . . . . K	9·—
Na račun ove g. izkazanih . .	„ 1029·64
Sveukupno K	1038·64

Inžinir ŽIVIC preporuča:

svoj prokušani željezni plug za tažkama (kolima) za oranje na polju u brajdama i drvlju za pletove, zasipanje, rovanje itd., koji se sam ravna, jednostavan, lagan i jeftin. — Svaje dobro poznate škropilnice proti peronospori i svoje nepropustljive vinske preše. — Dobivaju se također svakovrstni strojevi za poljodjelstvo i industriju, posebice pak pumpe za svaku porabu i cievi

kod tvrdke:

Živic i drug.

Trst — Trgovinska ul. 2.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parberih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vieti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša. 4. Puzavcem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske“ sve od prošlih god. amo.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotcsky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima i uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zvanih i zatekših jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekašane izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djelnju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik, Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šlica; Jute Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 31. Pula, u četvrtak dne 3. agusta 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i nepodpisani ne tiskaju — nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Narodni porez.

U „Novom Listu" Br. 191. od dne 12 pr. mj. priobćuje pod gornjim naslovom neki rodoljub iz Dalmacije, koji se krije pod imenom „Mira" vrlo krasan članak u prilog našoj *„Družbi sv. Cirila i Metoda"* što ga eto niže i mi donašamo sa vrućom željom da bi se požrtvovni odbor naše *„Družbe"* dao što prije na provadjanje ondje predložene osnove.

Kada su tako učestali predlozi kako da se sanira ovogodišnji manjak dobrotvorne druzbe ćirilo-metodske, nek je i meni dozvoljeno da nešto predložim.

Ne treba istom dokazivati, kako se sudbina Istre najdirektnije tiče našega svegakolikoga naroda — to je već svakome jasno.

Nego, ja bih još dalje pošao: nije dovoljno sanirati manjak — mi moramo da družbi osiguramo barem 100.000 fl. sigurna, redovita, godišnjega dohodka — jer samo uz takovu svotu može ona da donekle popuni ono, što maćuhinska vlada ne da i da parilizira protivnička napadanja.

A sada evo kako ja pomišljam da se to u djelo privede.

Čestiti gosp. Milan Gremer polazi sa gledišta da u našim zemljama ima 200.000 Hrvata, koji mogu i hoće da žrtvuju jednu krunu.

Ja hoću da tu brojku snizim na 30.000 pa neću da žrtvuju 1 kr. već 1 novčić na dan.

Mogao bih da to podkriepim sa mnogim argumentima, ali ću samo jedno navesti:

Na ovi način, krajcar po krajcar, skupilo se i kupi se dan danas u češkim zemljama za njihovu maticu školsku, čiji sadašnji kapital iznosi 20 milijuna.

Ma kako pesimista bio čovjek, neće me nikad uvjeriti, da se po svim našim zemljama neće naći 30.000 Hrvata, koji će na se udariti tolišan dobrovoljni porez.

Ali je s druge strane istina i to da se osobito za ovake stvari hoće osobnog najširjega doticaja, hoće nastojanja, hoće se urgiranja i svjetovanja, jednom rieči hoće se reklame živom besjedom.

Na priliku, upraviteljstvo družbe nek zamoli svoja dva ponajodličnija člana, koji će imati da obadju sve naše gradove i trgovišta i važnija sela. U svakoj pokrajini ta će dvojica zamoliti kojega vidjenijega Hrvata da ih onim krajem prati.

Družbini će odaslanici do potrebe držati konferencije u pojedinim mjestima, a rodoljubna im družtva imaju biti pri ruci u tome, ali glavno oni će se baviti sastavljanjem upisnih araka prinosnika i osobnim nagovorom.

Posao utjeravanja narodnog poreza imale bi da preuzmu na se u prvom redu uprave naših sokolaških družtava, pa pjevačkih, pa čitaonica, a napokon pojedine vriedne ličnosti. Razumije se po sebi da bi svakome bilo slobodno izplaćivati po svolji ali redovito — ali bi opet bilo najbolje da se predplata učini ili za jednu godinu unapred ili za jedan mjesec unapred.

Evo ovako, ali samo ovako, mislim da bi se moglo naći to 30.000 dobrovoljnih porezovnika, jer, ponavljam, reklama je duša svakoga poduzeća.

Priznajem, da bi ovakov rad stajao teška truda i golema troška po onu gospodu odaslanike; nu što se tiče truda, mogli bi ih naputiti na trudove Japanaca za svoju domovinu; što se pak troška tiče, ako ta gospoda ne bi mogla da od svoga žrtvuju, mislim, da bi „družba" dobila kad bi u to ime doznačila bilo i omašnju svotu.

Time bi bio udaren stalan temelj redovitom dohodku od preko 100.000 fl. dočim bi u izvanredni dohodak trebalo stavit recimo dobitak za družbine nakladnine, kao olovke i biljege, pak prihode raznih koncerata i sokolskih vježbi, te darove prigodom smrti ili vjenčanja ili promaknuća i slično.

Naravno da i u tome treba neprestane reklame sa strane novina i pojedinaca, kao što bi n. pr. bilo pravo kad bi sve naše novine bile pisale velikim slovima imena svih onih osmoškolaca zadarske gimnazije, koji mješte da pijančuju i kartaju, tiho i čedno imali su srca da kroz 3 godine od svoje ubožne djačke kesice odkidaju po koju krajcaru tako da su onomadne darovali družbi 800, osamstotina kruna.

Je su li ti krasni momci mogli bolje da proslave prvu maturu hrvatsku u Zadru?

Na posao dakle, gospodo upravitelji „Družbe Sv. Cirila i Metoda", na posao ali energički i postojano, budimo bar jednom ljudi. Udarimo sebi „narodni porez" i spasavajmo Istru.

Ako ostale naše novine misle da je moj predlog umjestan, neka ga izvole pretiskati, ne bi li se na taj način spravio dobar terrain za tu osnovu.

Politički pregled.

U Puli 2. augusta 1905.

Austro-Ugarska.

Za danas sazvao je ministar predsjednik barun Gautsch ministarsko vieće, koje će pretresivati važnija viseća pitanja, medju ostalim i madjarsku krizu. U tu svrhu dovezao se je ministar predsjednik iz Karlovih Vari u Beč.

Jedan bečki list, koji je u tiesnoj svezi s vladinimi krugovi piše, da ova ljetna tišina u nutarnjoj politici Austrije neće dugo potrajati, kako se je to očekivalo nakon odročenja carevinskoga vieća. Vlada kani naime pripraviti zemljište za jesensko zasjedanje carevinskog vieća, pa bi reć da je u tu svrhu pozvala u Beč neke odličnije članove poljačkog kluba. Tuj se ima odlučiti hoće li se odmah na početku jeseni sazvati carevinsko vieće ili zemaljske sabore. Jesensko zasjedanje carevinskog vieća zadaje već sada vladi mnogo brige.

Jedan bečki list donio je članak pod naslovom: „Financijalni položaj" u kojem se rišu težke novčane neprilike države. Usljed toga, što je ratno ministarstvo naložilo nižem zapovjedničtvu, da nuždne potrebšine nenabavlja za gotov novac, nego obveznicama, i da se stavi u svezu samo s veletržcima. Naknadno doznajemo, da je ta viest sa službene strane oprovrgnuta.

Sastanak hrvatskih zastupnika Dalmacije imao bi se vršiti polovicom augusta u Dubrovniku. Na sastanku imalo bi se viećati o položaju Hrvata napram Austro-Ugarskoj krizi, dotično o stanovištu, koje će zastupati na zajedničkom sastanku svih hrvatskih i slovenskih zastupnika u Zagrebu.

Što se tiče imenovanja namjestnika u Dalmaciji, pišu od tamo zagrebačkom „Obzoru", da će biti imenovan sadašnji upravitelj namjestničtva Nardelli. Njemu bi imao biti pridieljen kao podpredsjednik današnji kotarski poglavar u Zadru Tončić.

U hrvatskih listovih banovine razpravlja se o tom, imadu li se upustiti tamošnje političke stranke u dogovore sa predsjednikom ugarskog sabora Justhom, koji dolazi tečajem ovog mjeseca u Zagreb i koji je pouzdanik madjarskih oporbenih stranaka.

Crna Gora.

Iz Cetinja pišu, da se je uputio knežev todjak Božo Petrović, predsjednik državnog vieća u Beran, gdje će se sastati sa kosovskim predstojnikom, s kojim će viećati o čestih povriedah crnogorskih granica sa strane turskih podanika. Na tom sastanku imadu se utanačiti sredstva, kojimi će se uzdržati u buduće mir i red na granici obiju država.

Na Cetinje stigao je novi ruski zastupnik Maksimov. Njegov predšastnik zapustio je Cetinje, jer je došlo izmedju njega i kneževića Danila do ozbiljnih sukoba.

Srbija.

Skupština će se sastati dne 7. agusta samo zato, da se sastavi definitivni kabinet; odmah iza toga će se razići. U vladinim se krugovima tvrdi, da će neodvisno radikalni kabinet raspolagati s nužnom većinom. Misli se naime, da su mnogi zastupnici umjerene skupine samo zato kao takovi kandidirali, da budu laglje izabrani. A sada će pristupiti neodvisnima, kojima faktično pripadaju.

Kralj Petar priredio je u počast odilazećem bugarskom diplomatskom agentu diner, kod kojega je držao govor, te u prvom redu uzvisio zasluge agenta za srpsko-bugarsko sbliženje, a zatim je nastavio, da je zbliženje dobilo materijalnu pogodbu sklopljenjem srpsko-bugarskog trgovačkoga ugovora. — Agent se vrlo laskavim riječima zahvalio na zdravici kraljevoj, a na to bude odaslana knezu Ferdinandu depeša, u kojoj ga kralj Petar uvjerava o svojem postojanom prijateljstvu.

Rusija.

Na Mandžurskom bojištu, te u sjevernoj Koreji na Tumenu neprijateljske su čete jedna od druge udaljene od prilike dva dana hoda, pa ipak nije došlo do daljnjeg približenja, koje bi moralo da dovede do sukoba. Uzalud je pitati, što je razlog toj suzdržljivosti navaljujućega diela u zadnjem momentu. Kišna perioda najbolje se spominje kao uzrok toga mirovanja, ali taj uzrok gubi znatno na vjerojatnosti, kad se znade, da za prijašnje suho vrieme nije moglo da potakne na odlučujuću djelatnost japanske navalne kolone. Prošle godine ili bolje u početku ove ratne godine nije mogla da suzdrži sukob vojska ni kiša, ni snieg, ni vrućina, kad su na to silili sveobći strateški obziri i operativna potreba. Takovi motivi postoje i sada i sile Japance na nastavak ofenzive ali napredovanje nikako ne može da odpočme.

Položaj za Japance sada je tim teži, što oni imadu da obskrbljuju živežom i svim potrebnim dvie velike vojske, jednu na glavnom bojištu, a drugu u sjevernoj Koreji. U Mandžuriji radi se o odluci cieloga rata, a kod Vladivostoka o jedinoj ruskoj tvrdji na dalekom iztoku. Za onu vlast koja se nalazi u strateškoj defenzivi, daleko je laglje. Onaj nasuprot, koji navaljuje, nije nikada dosta jak. Japan mora da pošalje na bojište sve oružju dorasle ljude, od najnižega do najvišega dobnog razreda ako hoće, da mu bude osigurana nadmoć na jednom i drugom bojištu. Nastaje medjutim pitanje, do kojeg je roka sve to moguće? Svaki dan nosi Rusima nova pojačanja i radi toga Japanci moraju da napnu sve svoje sile. A kako će dugo Japan izdržati to očito naprezanje?

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Objava. U smislu § 217. o izravnijem ličnijem porezima obznanjuje se, da su izvadci iz naloga isplate o ličnoj dohodarini za za god. 1905. stavljeni na razgled poreznika kotara taksacije „Puljska okolica sa gradom Rovinj" od 1. do 15. agusta o. g. kod poreznoga odiela podpisanoga glavarstva (Corsia Francesco Giuseppe Nr. 10, II. spr.) za uredovnih sata.

Dvostruko ubojstvo iz morske osvete. Izmedju sela Juršići u Roveriji i Gajana nastali napeti odnošaji glede ništetne stvari. U ovom selu veleposjednik Mucan uzeo je na žetvu težake Juršićke, a njegov sumješten „Šore" svoje Gajance. Medju ovim dvim bogatim kućama postoji nekakvo natjecanje, rivalstvo i antagonizam, pa ovo je prešlo i na njihove težake. K tomu nadošlo i obješno ruganje s jedne strane, a s druge kamenje. „Roverci" Gajance na to napaše u Juršićih odmah poslie sv. mise, na što ovi planuše osvetom i ujedno zabraniše onima doći nadničariti u Gajan. Juršićani ne dadoše se u strah natjerati, nego podjoše u Gajan. Gajance to ražesti, pa se složiše, da ih napadnu. U petak dne 21. pr. mj. izpostaviše na više mjesta u selu crvene zastave (rubce valjda), kano znamenje odmazde i krvave osvete. To prestraši Roverce, znajuć što ih čeka na putu, pa se ne maknuše iz sela, nego tu prenoćiše. Martin Butković pako, čestita duša iz Butkovići, sa svojim sinom na tovarčetu i sa par ženskinja večerom vrati se kući. Zla nije slutio, pošto je on iz drugog sela, a nikomu opet ništa na žao učinio nije.

Al kada ovi na mjesto zasjede, četiri puške planuše, i oboriše Martina, gdje je odmah podlegao. Magarče poginu, a težko ranjeni sin pade na svoga oca mrtva. Ženska sretno odmaglile sa par olova u nogama još progonjene sa kamenjem. Tako ležaše na cesti čitavu noć otac, sin i magarče. Drugoga dana pripoviedao je sin, da su došli napadači k njima sa užgenom žigom pred nos, da vide, koga usmrtiše. Došla iz Vodnjana komisija na lice mjesta. Otca pokopaše. Sin takodjer umro trećeg dana. Da se čaša nesreće napuni, umrlo ubijenom Butkoviću istog čeđna kod kuće malo diete. Sada tako jadna udovica oplakuje trojicu pokojnih. Oružničtvo već je pohvatalo osmoricu Gajanaca. Ova i druga ubojstva moraju nas zabrinuti i potaknuti na razmišljanje.

Naknadno doznajemo, da sin nije umro, al da će težko odoljeti ranam, te da Gajanci, preodjenuti u ženska odiela, čekahu s nabitim puškama Roverce na četiri mjesta i konačno, da su oružnici odveli još sedmoricu Gajanaca u zatvor.

Zec prije deset godina. Čitamo u ovdašnjem „Omnibusu“: Gosp. Frane Zec, učitelj u Pomeru, apoštol i vodja bez čete neke riformatorne stranke u Istri, zaključio je svoj „Bič“ pričom o proroku Baalu, koju je upravio na mene i završio s pitanjem tko je balavac. Nisam mu htio odgovoriti kao što ne mislim to učiniti ni sada, a to baš s razloga koga niže iznašam i po čem će čitatelji izmed nas dva riešiti ovo pitanje.

Iznašam ovdje nešto, kako su učitelji o Zecu sudili pred 10 godina, kad se još nije ni sanjalo, da će on fantasirati o nekakvom vodstvu jedne nove stranke u Istri.

Evo o čemu se radi:

U zapisniku pete glavne skupštine „krčkog učiteljskog družtva“ držane u Dubašnici dne 19. lipnja 1895. pod točkom 10, slovo d) stoji doslovno:

„Društveni tajnik dozvolom skupštine čita stignuto mu pismo od učitelja Fr. Zeca, te njegov preinačeni pravilnik, koji bi se *morao odobriti*, želi li društvo, da mu on bude članom.

Na velike *nezgrapnosti* i *nesmisle*, što su u spomenutom listu napisane, te iz kojih proviruje *nemanstvo i ludi ponos*, gdje se jedan posve mladi učitelj postavlja na katedru dieliti lekcije cielomu društvu, prianjajuć uz predlog A. Tončića jednoglasno zaključi skupština, da se dotičniku u ime društva javi, kako ga je ciela skupština na temelju njegovih očitovanja proglasila *moralno bolestnim*

Nakom toga predloži I. Mahulja, nek se naloži učitelju Fr. Zecu, da svoju zaostalu članarinu od 5 for. isplati u roku od 8 dana, inače nek se uztraži taj novac sudbenim putem. — Prima se jednoglasno“.

Ovo je točan prepis iz zapisnika, a predlog da se Frana Zeca, tada učitelja u Poljicama na otoku Krku a sada u Pomeru, proglasi *moralno bolestnim*, drugčije rečeno suludim, potekao je upravo od onog Tončića, kojeg on u svojem »Biču« spominje kao žrtvu, koju proganja popovsko-hrvatska kamorra, kao i njega.

Ovako prosudiše Zeca njegovi kolege pred deset godina dok još nije bio u Americi, te da li se je vratio pametnijim i je li njegovu fantasiju što promjenila amerikanska hladnoća, izniet ću doskora jedan drugi dokaz, nije li zec ostao isti i poslje deset godina. *Jerko Mahulja.*

Lošinjski kotar:

Iz Valuna na otoku Cresu. *Naš seoski glavar. C. k. odvjetničtvo u Rovinju. C. k. kotarsko poglavarstvo u Lošinju i novci za gladinju.* Od četiri godine pašuje ovdje, kao nijedan turski paša, seoski glavar, ili kako ga ovdje nazivlju, ancijan, Ivan Krivičić pok. Filipa. Njegova je volja zakon, proti kojemu zaludno je tužiti se, budi na občinu, budi na kotarsku političku oblast, budi na c. k. državno odvjetničtvo. Navesti ćemo nešto samo, iz česa će se čitaoci N. S. uvjeriti, kako taj delija nije mogao nikad biti postavljen na mjesto seoskog glavara od občine, kako bi morao biti svrgnut od političke oblasti, a stavljen pod tužbu od c. k. državnog odvjetničtva. Naš čovo poznat je od svoje mladosti kao kamatnik, radi česa bio je i kažnjen od c. k. sudišta u Rovinju, ali nije se zato nimalo poboljšao, a da je tomu tako, evo dokaza: Doznalo se lanjske godine, da je utjerao za razne stvari, na račun ove porezne občine, još prije dvie godine, okolo četrdeset kruna. Petorica mješćana pošla su načelniku i pitali ga da li mu je ancijan predao što novaca. On odgovori nečno. Tad mu oni razložiše stvar, na što se on začudi veleć, da nesmije ancijan držati novaca i da će ga na red pozvati. Nu, prije nego li je načelnik sa ancijanom govorio, bila je već proti ovomu, za spomenute novce tužba na sudu. Državno odvjetničtvo naredilo istragu, iza koje nije pronašlo da stavi ancijana pod tužbu, a zašto? Tu neznamo, znamo samo da je bila krivnja dokazana. To je jedna. Godine 1882. posudio je tadašnji valunski ancijan Antonu Jurjako pedeset forinta, tako barem svjedoči Jurjako, u zadužnicu stavilo se da je Jurjako primio devedeset forinta, koje bi bio morao vratiti nakon dvie godine, sa 6% kamata. Stvari su tako išle, da je Jurjako, nakon samih šest mjeseci platio glavnicu od devedeset forinta i 6% kamata. Jurjako bio onda maloljetan, bez oca i majke, siromah imanjem i duhom. Kašnje se više puta potužio ovomu ili onomu, dok se napokon namjerio na osobu koja ga naputila neka tuži na sud. On to učini, državno odvjetničtvo označilo čin kao krivotvorenje dokumenata, naredilo istragu, iza koje nije pronašlo da stavi Krivičića pod tužbu. To su dvie. Bit će tomu dvie godine, Ivan Saganić pitao sadašnjeg valunskog ancijana nek mu posudi za desetak dana osamdeset forinta. On mu ih obeća, uz uvjet, da će mu Saganić dati dva janjca, koje će mu on platiti po dvie forinte. Saganić je na to pristao, sasvim da je imao već janjce pogodjene po tri forinte svakoga, ali potreba nema zakona. Na taj način Saganić izgubio na janjcih dvie forinte, a ancijan Krivičić dobio janjce dvie forinte jeftinije zato, jer je posudio novce, dakle u ime kamata. Ako računamo koliko to dodje po sto, imat ćemo svotu od 85% kamata. Stvar je bila tužena na sud, državno odvjetničtvo naredilo istragu. Saganić svjedočio kao gori, ali ancijan Krivičić nije bio stavljen pod tužbu. To su tri. Ako se svemu tomu doda, što se ovih dana odkrilo, da je to jest ancijan Krivičić maknuo za nekoliko metara gromaču iz svoje šume u šumu popa Iva Damjanjevića, bez da bi ovaj znao, a kamo li dopustio, kakovo ćemo si „mnienje“ o njemu učiniti? Nakon toga htjeli bismo upitati c. k. državno odvjetničtvo u Rovinju: Ako se nije moglo staviti pod tužbu ancijana Krivičića za pojedine gori navedene čine, sada kad ih se više pokupilo, nebi li se to moglo za sve ukupno učiniti? Htjeli bismo upitati c. k. kotarsko poglavarstvo u Lošinju, može li biti takav čovjek seoski glavar? Ali ima tu i gorega. Taj čovjek evo već četvrtu godinu vlada sa novci što ih Valun dobije od svote podieljene od c. k. vlade za gladinju. Timi novci popravi se svake godine komad puta, a ancijan Krivičić zove na radnju koga i kako mu drago, kako se novci troše znade on sam; pošto je on nepismen, rabi kao pisca svoga brata Antona, koji dobije dvie krune na tjedan samo zato, što dva krat kroz tjedan, kod kuće sjedeć, napiše imena onih koji su na radnji. Drugi su se nudili da će to badava činiti, ali tako će ancijan i njegovi gospodari. U tom pogledu bile su prikazane svake godine tužbe na občinu i na c. k. kotarsko poglavarstvo, ali zalud, vrana vrani oči ju ne vadi. Medjutim i opet se počelo sa radnjom, za koju je ove godine odredjeno 1600 K, a sve to mora proći kroz prstiće ancijana Krivičića. Toliko za čitaoce N. S.. a molimo gospodina zastupnika na carevinskom vieću da upotrebi, koliko se upotrebiti dade.

Voloski kotar:

Nova crkva u Opatiji. Glasilo trščanske vlade piše, da je car primio na molbu odbora za gradnju nove *samostanske (!?)* crkve u Opatiji protektorat nad tom crkvom. Ovdje mislimo, da se je služeni jaslar nešto porezao.

Izvještaj glavne godišnje skupštine „Gospodarske zadruge“ u Kastvu, držane dne 30. agrila 1905. Tiskara J. Krmpotić i drug Pula. Pod gornjim naslovom primili smo sa zahvalom ugledno knjižicu od 10 stranica osmine, u kojoj je obširno i temeljito opisano djelovanje one naše „Zadruge“, najveće i najdjelatnije u Istri.

Porečki kotar:

Znajte Grožnjanci! Vaše občinsko glavarstvo razpisuje natječaj na mjesto občinskoga liečnika, koji će uživati 2.400 K Vaših žuljeva, ali od njega se ne zahtjeva, da bi se znao i s Vama pogovoriti i Vas u bolesti obaci, utješiti i savjetovati — jer gospoda u Grožnjanu zahtjevaju samo, da pozna temeljito talijanski jezik. Za Vas je dosta, da ga budete dobro plaćali!

Pazinski kotar:

S puta po Istri. Putujući po tužnoj Istri naići ćeš na mnoge stvari, koje ti baš markantno dokazuju, da je pravi ujezin epitheton „tužna“. Tako prošlogu tjedna dodjoh na mojem plandovanju u selo Brdo, koje spada pod občinu Plominj, kotar Pazinski. Ljudi s kojima se pogovarah pripovijedaše mi, da imadu sad novoga plovana, koji je veoma dobar i da je već počeo podučavati njihovu djecu na školi. Mislih si, vidjet ću tu školu. Zato podjoh ka gospodinu župniku, ali slučajno nije ga bilo kod kuće, onda zamolih jednoga čovjeka, da mi pokaže tu njihovu učionu. On me upeljaše u jednu dosta prostranu sobu; na srijed sobe vidjeh star glasovir, koji služi kao školski stô. Naokolo njega tri daske, evo ti klupa. U kutu stajao je božji grobak i od tog groba jedna crno bojadisana daska ½ m. široka i oko 1½ m. duga služi za tablu na kojoj bijaše napisano i, h, i ti onda 1 + 1 = 2. Malko to gledah i uzdahnuh. Evo i ovdje je počela prosvjeta krčiti svoj put. I tu je opet siromašan župnik loše plaćen, koji prvi daje narodu ono, što mu vlada dati neće ako prem joj žepom i krvlju služi. Željno bi bilo da se već jednom ta prosvjeta i bržim korakom unaprijedi.

Občina Brdo imade veliki komplex krasnih občinskih šuma, koje se svakih par godina sjeku i „strope“ izginu nezna se kamo, najbrže u plominjsku luku. Zar ne bi se moglo užitkom ovih šuma saziđati školu?

Dne 19. pr. mj. oko podne nanijela je tuča u selima, Gradinji, Gologorici, Krbunah, Grobniku i Tupljaku strahovitih škoda. Siromašan narod! Lani velika suša sve uništila, jedva da je siromašan puk prezimio nadajuć se da će ove godine bolje biti, ali evo ti nesreće opet grad je sve uništio. Od 25. godine ne pamte ljudi, da su takova zrna grada padala. Taj grad došao je od sjeverne strane praćen jakim vjetrom i udarao tako jako, da je grane, grožđje i uljike posvema otukao. Kukuruz je isto većinom uništen. U četvrt sata vidjelo se po tleh puno lišća, grožđja i grančica. Veoma žalostan prizor, koji je mnogo suza proizročio. Koji će ti jadne narode pomoći?

Koparski kotar:

Iz Buzeta. Javljamo Vam da je 1. i 2. pr. mj. trščansko-koparski biskup presvj. g. *Dr. Nagl* držao sv. potvrdu u Buzetu. Pred gradskimi vrati pričekali ga školska mladež sa svojim učiteljstvom, gradska talijanska glazba i obć. načelnik sa svojim tajnikom, koji mu je nazvao dobrodošlicu u hrvatskom dašto jeziku, u kojem se je takodjer jezikt biskup putem s gosp. načelnikom razgovarao. Nakon što je obavio svoju tihu molitvu u crkvi, pozvao je presvjetli prisutne u hrvatskom jeziku izmoliti s njim dva Očenaša na čast presv. Srca Isusova. To je bocnulo kao šilom naše nekoje u crkvi sakupljene gradjane, koji se vole naziváti za Italijane, pak skočili kao zec iz grma i ostavili crkvu mrmljajući. Došli su u crkvu radi izvjedljivosti i zatiželjnosti, pak kad su vidjeli lice presvjetloga i čuli hrvatsku rieč iz njegovih usta, već su bili siti crkve. Biskupa neće valjda smesti ova mala demonstracija, jer demonstranata je malo, koji su pak takove vrsti kršćani, da ih crkva izbaci iz svoga krila, ništa ne bi izgubila. Imponirati s druge strane mora presvjetlome ona ogromna množina našeg ljudstva, sakupljena u crkvi u dva dana sv. berme i veliki broj bermanaca. Svi, jedni i drugi, Bogu se mole s „O.čenašem“ i sva ona sila našeg puka, što je punila u prisuću biskupa crkvu, hoće, želi i zahtjeva i u svojoj crkvi u svomu se jeziku moliti i pjevati. Opazili smo u crkvi, da naše ljudstvo nije priučeno glasno odgovarati molitvu. Bit će to dužnost škole i crkve, da djecu na to prisile i priuče. — Za danas ovoliko dosta.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Franina i Jurina.

Fr. Či biš rekâ Jurino, zašto kaže on talijanski folj, ča ga štampaju talijanski popi: *nostro buon popolo slavo.*

Jur. Zašto talijanci kažu onemu, ki je predobar, da je tovar.

Fr. Dunke nas drže za tovare.

Jur. Ter smo ako njim verujemo.

Razne primorske viesti.

Putovanje kardinala u diplomatičke svrhe. Jednom trščanskom listu brzojavise iz Rima, da će do mala odputovati iz Rima više kardinala u diplomatičke svrhe u inozemstvo. Medju ostalimi imali bi nekoji od tih kardinala posjetiti Dalmaciju i Istru. — Idemo da vidimo što će nam doniet dobra iz Rima ta uzorita gospoda.

Straše praznom puškom. Talijansko, židovsko-liberalno političko družtvo „Patria“ pozvalo je načelnika talijanskog kluba na carevinskom vieću barunu Malfatti-a, da klub stupi u najodlučniju opoziciju proti vladi, što neće da dozvoli ustrojenje talijanskog sveučilišta u Trstu, nego u Roveretu. Sada viču kao biesni, od austrijskih vlada razmazani Talijani Primorja, da će sveučilište u Trstu — ili ništa, ali ta je vika nastala, pošto im bijaše osigurana pravna fakulteta u Roveretu.

Valaj, pr. si to majstori u harlekinadah ti naši slobodoumni židovi, kojim je „Patria“ u — — — želudcu.

Interpelacija u pitanju glagoljice. Hrvatski zastupnik iz Dalmacije na carevinskom vieću g. dr. Dulibić upravio je dne 8. pr. mj. na ministra predsjednika

da je I.
i biskup
otvrdu u
čekali ga
eljstvom,
načelnik
e nazvao
jeziku, u
p putem
akon što
rkvi, po-
vatskom
naša na
bocnulo
kupljene
talijane,
vili crkvu
izvjed-
u vidjeli
rieč iz
kve. Bi-
ala de-
je malo,
i, da ih
a ne bi
ne mora
a našeg
va dana
ca. Svi,
enašem"
e punila
želi i
omu se
smo u
o glasno
dužnost
ile i pri-

Metoda.

ari

Puli

ea.

kaže on
ju tali-
olo slavo.
i je pre-

esti.

omatičke
rzojaviše
tovati iz
ke svrhe
li bi ne-
Dalmaciju
će nam
gospoda.
alijansko,
„Patria"
kluba na
atti-a, da
ciju proti
jenje ta-
go u Ro-
i austrij-
Primorja,
ništa, ali
jaše osje-
retu.
u harle-
ovi, kojim

lagoljice.
na care-
pravio je
edsjednika

na ministra bogoštovja i nastave interlaciju, kojom jih pita zašto su austrijski dini organi u Vatikanu neprijateljsko noviště proti staroslovenskom bogoslužju.

Pošto se ta interpelahija tiče i nas rskih Hrvata i Slovena, priobćili ćemo u cielosti čim nam to prostor lista pusti.

Za tužnu Istru. Pišu nam: Ovih na dopao mi u ruke spis, na kojem jaše priljepljena uz propisane biljege, kodjer na svaki primjerak po jedna amka naše družbe sv. Ćirila i Metoda.

Taj liepi primjer dao je veleuč. gosp. . Josip Štimac, odvjetnik u Zagrebu.

Ako pomislimo, da se preko godine strane naših gg. odvjetnika i javnih bilježnika predloži i upravi različitim državnim, zemaljskim, te autonomnim oblastima a hiljade i hiljade različitih uloga — odkada i u više primjeraka i kada bi j primjer poprimili sva naša gospoda dvjetnici i javni bilježnici, može se uzvrditi, da bi našu prezaslužnu družbu sv. Ćir. i Met. za Istru dopale mnoge i mnoge hiljadice kruna, a bez da bi itko kod oga bio materialno oštećen.

Ne mogu ino, nego da toplo preporučujem u razmišljanje i polažem na srce aj nad sve plemeniti primjer imenovanoj gospodi! — N. L.

Željeznička sveza izmedju Istre i Dalmacije. Pišu „Hr. P." sa istarskih otoka: Spor, što postoji izmedju Austrije i Magjarske, sve više sili austrijsku vladu, da pristupi davno osnovanoj gradnji željeznice izmedju Istre i dalmatinskog kopna. Vlakove bi od Plomina (iztočna istarska obala) preko mora do Feresine na otoku Cresu prevažali veliki parni prevozi. Željeznica bi se pružala duž čitavog otoka Cresa i ticala bi grad Cres i Osor. Kod Crvene punte opet bi vlakovi prelazili na parni prevoz za Pag i za Zadar, odakle bi željeznica tekla sve do Kotora. Ozbiljno se misli, da se do godine započne s gradnjom ove znamenite željezničke pruge.

Velikodušan i plemenit dar naše mladeži. Svršeni djaci ili osmoškolci (abiturienti) zadarske gimnazije predali su povjereniku naše *Družbe*, našemu dičnomu zemljaku g. R. Kataliniću Jeretovu 800 K za „Družbu sv. Cirila i Metoda" na što je ravnateljstvo odgovorilo sliedećim pismom:

Opatija, dne 8. srpnja 1905. Br. 401. Velecienjena gospodo abiturienti hrvatske gimnazije u Zadru! Svojim cienjenim pismom od 4. o. mj. javlja nam naš zemljak g. Rikard Katalinić Jeretov, da ste mu Vi, velecienjena gospodo, uručili 800 kruna za našu družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru. Podjedno smo doznali, da je taj izdašnji dar plod vašeg nastojanja oko višegodišnjeg sakupljanja za družbu. I tako ste Vi kroz cielo to vrieme odkidali novčić po novčić iz vaših i onako čednih suvišaka. — Vaš liepi dar, velecienjena gospodo, dolazi družbi u najzgodnije vrieme. Budi Vam s toga od nas najusrdnija hvala! Uz narodnu hvalu neka Vam je i naše duboko udivljenje! Dok je našoj družbi takove mladeži, dotle može ona da gleda velikim nadama u budućnost naroda, kojemu je ona posvetila svoje djelovanje. — Pratila Vas sreća onom ljubavi, kojom ste Vi, velecienjena gospodo, stupajuć u život, prigrlili nas i naš dragi zavičaj! — S veleštovanjem, za ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru: Vjekoslav Spinčić predsjednik, dr. K. Janežić blagajnik, Viktor Car Emin tajnik.

Pisma blagop. biskupa Strossmayera. Primamo i rado priobćujemo.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, smatrajući za svoju svetu dužnost, da uščuva i zadrži živu i jaku uspomenu svoga slavnoga i neumrloga pokrovitelja Josipa Jurja *Strossmayera* želi sabrati i sačuvane potomstvu predati sve spise i pisma njegova. Veliki pokojnik darovao je akademiji već za života svu korespodenciju s domaćim ljudima i sa stranim svietom. Imamo sva pisma njemu pisana, ali ne imamo pisama, što ih je on pisao. A upravo u tim njegovim pismima odkriva se njegov veliki duh i žarko srce. Pomrli su mnogi odlični ljudi našega naroda, koji su primali njegova pisma, u kojima se on izjavljivao o važnim tekućim pitanjima našega narodnoga života. Mnogi, hvala Bogu, žive.

Akademija ne može znati onih baštinika, koji su iza pokojnika svojih primili pisma biskupa Strossmayera, za to je prisiljena ovim putem najuljudnije zamoliti sve one vriedne sinove našega naroda, koji imadu sačuvanih takovih pisama, da joj ih priposlati blagoizvole. Moli i sve žive prijatelje slavnoga pokojnika, da joj pisma pripošalju.

Akademija će s najvećom zahvalnosti primati pisma na dar, da ih čuva. Ako li bi pak koji posjednik pisama želio, da za uspomenu sebi i svojoj obitelji zadrži pisma, akademija će dati pisma prepisati, a originale vlastniku njihovu zahvalno povratiti.

Akademija kao prava i rodjena čuvarica časti i slavne uspomene svoga velikoga pokrovitelja, čuvati će čast onih, koji joj svoj dragocjeni posjed povjere onako, kako oni požele.

Uljudno molimo sve naše novine, da ovaj poziv izvole priobćiti.

U Zagrebu, 17. 1905.

Predsjednik: T. Smičiklas, v. r. — Tajnik: dr. Fran Vrbanić, v. r.

Koje su dužnosti hrvatskih trgovaca. Na to odgovara „Tršćanski Lloid" ovako: 1. Dopisivati hrvatskim jezikom sa svakim bez razlike. 2. Zahtievati od svih trgovačkih tvrdka bez razlike hrvatsko dopisivanje, račune, obznane putnika, jednom rieči svaki poslovni pismeni saobraćaj. 3. Zahtievati od trgovačkih tvrdka samo putnike, koji znadu i govore hrvatski. — Samo tim načinom združeni i složni, učinit ćemo neizmjerni korak za našu narodnu stvar, za našu narodnu budućnost! — Dobro bi bilo, da si ovo par redaka tvrdo usieku u pamet svi naši trgovci, i to ne samo u Mitrovici, nego i po drugim mjestima Slavonije. Medju njima ima ih mnogo, koji slabo mare za napred navedeno, pače su tako zauzeli za narodnu stvar, da i u domaćem saobraćaju dopisuju tudjinačkim jezikom. Jedan Magjar ili Niemac u svome kraju to jamačno neće učiniti, jer u tom vide velik i neoprostivi grieh proti sama sebe. Hrvatima nasuprot to su sitnice, uslied čega i dolazi, da nam narodna stvar toliko trpi. Odbacimo već jednom sa sebe tudjinačko igo i budimo u svakom pogledu na mjestu. Ako ne poštivamo sami svojih prava i svetinja, kako onda možemo zahtievati od drugih, da to čine!

Družba sv. Cirila i Metoda.

Cigaretni papir družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru. Gosp. Stjepan Gamulin, trgovac u Jelši poslao je ovih dana na Ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru detaljirani izkaz prodaje družbinog papirića tekom prošastih šest mjeseci. Iz napomenutog izkaza proizlazi, da je od te prodaje u minulom polugodištu 1905. god. odpalo na družbu kruna 469.80. Nema sumnje te bi taj prihod znatno ponarastao netom bi se u narodu pokazalo nešto više zanimanja za družbin papirić.

Najtoplije preporučamo svim našim vriednim pušačima, da u svim prodajama duhana traže samo cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Družbina cikorija. Takovu bi preporuku trebalo upravili na sve naše veleвriedne Hrvatice glede trošenja družbine cikorije.

Prihod družbine cikorije iznašao je u prvom polugodištu o. god. kruna 352·03. Na našim je vriednim domaćicama da se taj prihod podeseterostruči.

Družbine olovke. Te su olovke stavljene u promet istom 22. svibnja o. g. pa je naša družba u samih 6 nedjelja imala od njih prihoda kruna 40·32. — Kroz to vrieme prodalo se u hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Hercegovini i Istri družbinih olovka u vriednosti od kruna 1343·94. Budu li se te olovke uvriežile u sve kuće, škvle i urede — tad nema sumnje, da će naša družba i od toga podhvata crpsti liep godišnji prihod. neka su s toga družbine olovke preporučene svima, osobito sveukupnom velec. hrvatskom učiteljstvu i djačtvu. U to ime: Napried za družbu!

Popust na Porezu.

C. k. Financijalno Ravnateljstvo u Trstu oglasuje: Popusti na zemljarini i kućarini, zatim sniženje glavne svote poreza od tečevine i osnove poreza poduzeća, koja su podvržena javnom polaganju računa za 1905.

Na temelju članka IV inklus. XI zakona 25. oktobra 1896 l. d. z. br. 220 popusti i sniženja gore spomenutih poreza utanačuju se za god. 1905 kako slijedi:

1. Popust na zemljarini s 15%; a na porezu od najamnine i na razrednoj kućarini izuzamši 5 postotni porez od prihoda kuća privremeno slobodnih poreza sa $12\frac{1}{2}$% državnog poreza.

Taj popust se pak ne proteže takodjer na neerarne namete, koje će se radi toga odmjeriti i utjerati od cijelog državnog poreza bez odbitka popusta.

2. Sniženje glavne svote poreza od tečevine obavljeno u prijašnjim godinama u mjeri od 25% ostaje u krijeposti i za tekuću godinu.

3. Osnova poreza za poduzeća podvržena javnom polaganju računa, navedena u § 100, st. 1. i 5 spomenutog zakona, utanačena kao za prijašnju godinu sa 10% čistog dohodka.

Književne viesti.

A. Tentor: „Beg Mirko". Pod ovim naslovom izašla je pripovjedka od poznatog našeg zemljaka Istranina A. Tentora. Gosp. Tentor je stari znanac u našoj liepoj knjizi, a i mnogi čitatelji Naše Sloge poznaju njegovo liepo pripoviedanje. Najnovija njegova pripovjedka „Beg Mirko" to nam opet potvrdjuje. Knjiga se naruči kod: Gjuro Trpinac, knjižara, Zagreb, Ilica br. 6. Stoji 1 K, s poštom K 1·10.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjoli su tekom mjeseca junija sliedeći prinosi:

A) Utemeljiteljni:
Motika Josip — Pazin . . . K 20·—

B) Podupirajući:
Matejčić Fran — Trst . . . „ 40·—
Milohnić Ivan, umir. prof. — Cres . . . „ 5·—
Milohnić Antonija — Cres . „ 5·—
Turato pop Niko — Cres . . „ 5·—

C) Profesorski zbor hrv. gimnazije u Pazinu poklanja uplaćenih od g. J. Krmpotića u ime supliranja . . . „ 70·—
Nanicini Dragulin — Djakovo „ 40·—
Koruza Ivan, župnik — Klana „ 20·—
Hrvatsko tamburaško družtvo „Sokol" — Buffalo (Amerika) . „ 15·30
N. N. sabrao . . . „ 1·50
Grašić Josip, župnik — Beram „ 20·—
Frankola Franjo, vjeroučitelj na c. kr. hrv. gimnaziji za izgubljenu okladu . . . „ 10·—
Marčelja Antun, darovano od N. N. . . . „ 1·—
Marčelja Antun, darovano od N. N. . . . „ —·20
Marčelja Antun darovao . . . „ 13·—

* * *

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Veleč. g. pop Ivan Vinodolac, kapelan u Šajinah sakupio je u Sv. Martinu na Barbanštini medju rodoljubima K 30.

Veleč. g. O. Vid Markovina u Splitu sakupio je prigodom blagdana naših Apostola K 26.

Veleč. g. pop Josip Velikanje, župnik u Juršićima sakupio je na Mohorovo u hajdučkih dvorih K 36.

Gdćna M. Trinajstić u Malinskoj sabrala je K 9.

Ukupno danas . . . . . K 101·—
Na račun ove g. izkazanih . . . 1038·64
Sveukupno K 1139·64

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

POZIV

na

VI. redovitu glavnu skupštinu

Oprtaljskog družtva za štednju i zajmove,
registrane zadruge na neograničeno jamčenje
koja će se obdržavati

u nedjelju 13. augusta 1905.
u tri sata za podne
u prostorijama družbine škole u Livadama

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav upravitelja.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Potvrda računa za g. 1904.
5. Izbor jednoga novoga odbornika.
6. Ini predlozi.

Po § 35. družtvenih pravila izloženi su u družtvenoj sobi računi za g. 1905. te ih slobodno svakomu članu pregledati.

Za družtveni odbor:

Ivan Vizintin,
upravitelj.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u **Trstu, Splitu i Aleksandriji**

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

J. KOPAČ

Odlikovana

svijećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za obćine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostalaka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša. 4. Puzavcem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske" sve od prošlih god. amo.

***POBOŽNI MORNAR.** Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotczky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.*

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smučivanju-glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje ćutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izhacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 32. Pula, u četvrtak dne 10. agusta 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća pošterina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Premještenje „Narodne Tiskare" u Puli.

Na 7. tek. mj. preselila se je „Narodna Tiskara" Jos. Krmpotić i dr. u Puli iz via Sissano u VIA GIULIA br. 1 (kuća Rismondo), kamo neka se upravljaju sva pisma i naručbe. — U istoj kući nalaze se takodjer uprave i uredničtva „Naše Sloge" i „Omnibus-a".

Za narodnu svetinju!

Čujemo, da se nazovi-katoličko glasilo puljskih nazovi-katolika talijanskog jezika često zadire o naš list radi pitanja glagoljice. Držimo, da ćemo najviše ugoditi ako mu stavimo do znanja interpelaciju hrvatskog zastupnika dra Dulibića iz Dalmacije i njegovih drugova, postavljenu dne 8. VII. u carevinskom vieću na ministra predsjednika i na ministra bogoštovja i nastave. Evo je:

Pravo hrvatskoga i slovenskog naroda na uporabu staroslavenskoga bogoslužja, koje bi priznato od mnogobrojnih crkvenih zakona i odredaba, bijaše od vajkada poštovano sa strane države.

Vladari habsburgske dinastije ne samo su to pravo poštovali, nego su i promicali uporabu staroslavenskog jezika i obreda. Mauro Orbini u svom djelu „Regno degli Slavi", izašlom u Pesaru god. 1601., svjedoči, da osobito Slaveni u Liburniji obavljaju službu božju u materinskom jeziku i da su isti knezovi Norika poprimili slavenska slova u javnim izpravama, kako se može viditi u crkvi S. Stjepana u Beču.

Car Ferdinand II. darovao je g. 1625. svetoj stolici glagoljska slova, da se tiskaju slavenske liturgične knjige.

Tek u prošlom stoljeću počeše se pojavljati razni slučajevi, iz kojih se je dalo razabrati, da su državni čimbenici neskloni staroslavenskom bogoslužju.

Početkom prošlog stoljeća, veli se, da je biskup u Osoru radio pod pritiskom austrijske vlade, kad je htio da u crkvi ukine staroslavenski jezik i da ga nadomjesti sa latinskim. God. 1862. i 1870. takodjer pod pritiskom iste vlade bijahu u centralnom sjemeništu u Gorici strogo zabranjena predavanja vrhu staroslavenskoga jezika.

Nego ovo su samo pojedini slučajevi, ali sustavno progonstvo glagoljice sa strane državnih organa počimlje istom godine 1881.

Te godine naime bi izdana enciklika „Grande munus", koja je kod težko izkušanih Slavena u obće pobudila utješljivih nada. Od toga dogadjaja opaža se nastojanje naših državnih faktora, da svaki pokret u prilog glagoljice priduše.

Progonstvo ovog prava na uporabu glagoljice, što ga je jedan neslavenski biskup pozvao „speciosum privilegium", postane god. 1887. još žešće; kad je, to jest, bio sklopljen konkordat izmedju svete stolice i Crne-Gore: uslied kojeg bi staroslavenska liturgija u Crnoj-Gori podpuno uzpostavljena.

Mi se nećemo upustiti u kritiku onih razloga, što su mogli skloniti mjerodavne državne faktore ove monarhije, da proti glagoljici zauzmu neprijateljsko stanovište; konstatiramo samo, da ovo zadnjih godina progonstvo glagoljice tako je bezobzirno, da se ne samo kosi sa pravicom i sa ustavnim načelima jedne države, nego ponizuje katoličke crkvene institucije i duboko vriedja hrvatski i slovenski narod.

Kada se je ono u Rimu radilo o tiskanju slavenskih liturgičnih knjiga, javno se je govorilo, da je austrijsko-ugarska diplomacija uprla sve svoje sile, da to tiskanje osujeti. Kako je javljao „Osservatore Cattolico" u Milanu 1895., bilo bi se tada zaprietilo Vatikanu prekinućem diplomatičkih odnošaja sa strane ove monarhije za slučaj, da bi rečeno tiskanje zbilja uzsliedilo.

Mjeseca travnja 1899. namjestništvo dalmatinsko izdalo je okružnicu na zapovjednike oružničkih postaja, u kojoj se izmedju ostaloga veli: „Nalaže se c. k. oružničhom zapovjednišivu, da u okolišu svoje postaje, obrati svoju pažnju na pokret, koji bi nastao radi uporabe glagoljice, te da amo odmah prijavi odnosne pokušaje, pri čemu se ima izviditi, da li zahtjev o uzpostavi glagoljice postoji upravo u pučanstvu, te se po sebi razvija, ili glagoljicu žele dotični dušobrižnici, te po njihovoj želji biva pučanstvo nagovoreno, da je zahtjeva. Zapovjedniku postaje, koji poznaje svoj okoliš, neće biti težko, da, bez osobitih izvida i propitivanja, što bi dalo u oči, dotični pokret promatra i doznade, s koje strane potiče, te da sve izvidi i točno na vrieme prijavi".

Tim je katoličko svećenstvo postavljeno pod redarstvenu pažnju; dotične su prijave služile n. u. diplomaciji, da poduzetu akciju proti glagoljici prosliedi, eda se Vatikan skloni, da zauzme stanovište njoj protivno.

(Konac sliedi.)

Politički pregled.

U Puli 9. augusta 1905.

Austro-Ugarska.

Jučer vratio se je iz Isla u Beč ministar predsjednik barun Gautsch. U Islu izviestio je ministar cara i kralja o položaju. Audiencija trajala je neobično dugo, naime jedan sat i pô. Od tamo brzojavljaju, da je ministar obaviestio vladara o važnijim visećim pitanjima kao što su češke paralelke na učiteljištu u Tropavi i o podržavljenju nekojih željeznica te o utiscima, koje su ta pitanja na pojedine političke stranke učinila. Iztaknuo je osobito činjenicu, da je ovaj put podržavljenje željeznica naišlo na manji odpor nego li se je to očekivalo. Izviestio je nadalje o položaju u Ugarskoj i o posliedicama tamošnje krize, koja nije ostala bez upliva na Austriju. Taj položaj nedozvoljava, da bi se već sada sazvalo carevinsko vieće. Radi toga sazvati će se ono tekar mjeseca novembra a medjutim sastati će se na podulje zasjedanje zemaljski sabori. U ostalom nije izključena mogućnost, da se sazove carevinsko vieće već mjeseca septembra bude li to položaj u Ugarskoj zahtjevao.

Sastanak hrvatskih zastupnika na dalmatinskom saboru vršiti će se dne 14. o. m. u Dubrovniku. Sastanak će biti u občinskoj viećnici sliedećim dnevnim redom: 1. izmjena misli o stanovištu, koje da zauzme klub u današnjim političkim prilikama; 2. pretresanje o pozivu na sastanak i o čemu da se razpravlja na tom sastanku; 3. izbor članova, koji bi se prije zajedničkog sastanka sporazumjeli sa zastupnicima Derenčinom, Harambašićem i Zagorcem o mjestu sastanka, o osobama koje da se pozove, i o čemu da se razpravlja; eventualni predlozi.

Srbija.

Pobudom ministra izvanjskih posala pozvani su svi pri stranim dvorovima akreditirani srbski poslanici u Biograd u konferenciju, da viećaju o tekućim pitanjima srbske izvanjske politike.

Iz pouzdana se izvora doznaje, da je u konferenciji ministra izvanjskih posala i srb. poslanika ustanovljeno načelo za buduću politiku Srbije. Najprije je zaključeno zbliženje Rumunjskoj i Grčkoj. Nadalje je stvoren zaključak, da se još jedared pokuša zbliženje Bugarskoj. Dane su koncesije, da se učini kraj nemirima, što ih prouzrokuju ustaške čete. Konferencije će se nastaviti, dok se ministar izvanjskih posala oporavi od neke lake boljetice.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju, da su se kod zadnjeg ministarskog vieća izjavili za promjene u državnoj upravi car Nikola, veliki knezovi Mihajlo, Vladimir i Aleksij. Petorica članova bila je za velike promjene, ali i za jaku središnju upravu. Za sabor bilo je 16 dostojanstvenika, a proti 7. Pošto se je ustanovilo, da nova osnova ministra Buljigina odgovara nakanam carevog odpisa, prešlo se je na razpravu o potankostima te osnove.

Nadalje javljaju od tamo, da će se izbori za držav. sabor obaviti dne 1. oktobra po starom koledaru, a narodno zastupstvo da će se sastati dne 1. novembra u Petrogradu. Narodno zastupstvo biti će birano na 5 godina; car će imati pravo razpustiti zastupstvo i odrediti trajanje zasjedanja. Sjednica ne će biti javna, ali će predjednik imati pravo pripustiti novinare. Sjednica može biti proglašena tajnom ako to predsjednik ili koji ministar iz državnih razloga zatraži, ili ako to zahtjeva 30 zastupnika. Zastupstvo ima pravo, da kaže svoje mnienje o onih vladinih zakonskih osnovah, o proračunu itd.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Na odgovor. Ovdješnji „L' Avvenire" pred nekoliko mjesecih donesao je dva tri članka pod naslovom „verso lo scisma", Htio je dokazati, da hrvatski narod boreć se za glagoljicu ide putem razkola. Jer su oni stavci bili obične blezgarije proti glagoljici, posudjene iz Piccola i Dalmate, nismo se niti obazrieli na nje.

„L' Avvenire" se u zadnjem broju iznova vraća pod istim naslovom na predmet, pak jer žali, da se naš list niti ovamo nije na njegove blezgarije, kad nas već za jezik vuče, evo par redaka listu a par redaka njegovom dopisniku na odgovor.

„L' Avvenire" je katolički list, koji bi morao znati, da je glagoljica kao litnrgički jezik stvar sveta, da su ju na to dostojanstvo podigli i branili rimski pape: Hadrijan II, Ivan VIII, Urban VIII, Inocent X, Benedikt XIV, Pijo VI i Lav XIII, svetci katoličke crkve: sv. Ciril, sv. Metod, sv. Ivan Ninski i sv. Teodosij biskup Ninski; pak se čudimo kako može katolički list nazvati obranu glagoljice „diabolica difesa in favor del glagolito." Povjest nam je sačuvala ustanove rimskih papa; „Grande munus" Lava XIIIstog doživismo mi sami, pa „L' Avvenire" ima još obraz pisati proti braniteljima glagoljice „si getta sotto i piedi la stessa storia". Ako dopisnik hoće laskati i preporučiti se gg. biskupu i Zanetti-u, nije u redu da to čini piskarajući proti glagoljici.

Dopisnik je naš dobri znanac, onaj debeli kum iz P . . . . . (romontore). Bože mili! on onako tust od 130 kila, citira nam našeg sv. Jerka, asketu pustinjaka, koji nije bio drugo, doli kost i koža. Da bi tko, ma uprav on straši nam paklom, ta barem on onako širok neće kroz uzka vrata u raj! Prieti, da će nam skinuti obrazinu, on, do vrh glave omrčen. U zaključku kaže, da će se povratiti na predmet. E pa dobro! a mi ga već unapred preporučamo našem vrabcu sa zvonika Premanturskog.

„Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev" u Puli.

Dne 13. 14. i 15 agusta tek. god. obdržavat će »Zaveza austr. jugoslovanskih učiteljskih društev« svoju XVII. glavnu skupštinu u Puli. Ove dane imat ćemo u našoj sredini predstavnike naše narodne prosvjete. Mi već sada pozdravljamo mile goste, krv naše krvi i kličemo im: dobro nam došli! Tim radje pak pozdravljamo te narodne prosvjetitelje puka, što će, tako rekući, na licu mjesta moći da upoznaju nas, naše mišljenje, naše jade i nevolje te tužne prilike, koje sapinju gvozdenim okovima naše učiteljstvo — naše narodno tielo. Pozdravljamo te naše narodne uzdanice, stavni u nadi, da će na našem tlu, u svom učenom zborovanju izgladiti trvenja i nesuglasice, koje izjedaju i slabe naš napredak, koje su zaprieckom a mogu biti i od kobnih posljedica po narodni obstanak i život. S toga, braćo, pod devizom: ni klerikalac ni liberalac, već samo kao pravi Hrvati, Slaveni u obće, na složan rad, uz bratsku ljubav na započeto djelo za spas hrvatskog i slovenskog milog roda!

Pod ovom devizom, evo nas, braćo, u bratskom zagrljaju s Vama i s tim nadama u našem hrvatskom srcu očekujemo Vas i da Bog blagoslovi Vaš plemeniti rad za dobro svih nas.

* * *

Raspored XVII glavne skupštine »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« što će biti u Puli dne 13., 14. i 15 agusta 1905 u dvorani »Hôtel Belvedere«.

I. U nedjelju dne 13 agusta: U 3 sata po podne: Sjednica upravnog odbora u prostorijama »Čitaonice« sa

ovim dnevnim redom: a) Izvještaj o djelovanju vodstva »Zaveze«; b) odredjenje izvještaja za delegaciju; c) predlozi i preporuke.

II. U ponedjeljak dne 14 agusta: U 8 sati do podne: Zborovanje delegacije u dvorani »Hôtela Belvedere« uz dnevni red: a) predsjednik otvara zborovanje; b) izvješće tajnika o djelovanju »Zaveze« i »Zavezinih« društvi; c) izvješće pregledaoca računa za god. 1904; d) izvješće blagajnika; e) izbor triju pregledaoca računa; f) odluka godišnjih doprinosa članova »Zaveze«; g) odluka rasporeda za glavno zborovanje; h) odredjenje vremena za XVIII. glavnu skupštinu »Zaveze«; i) izbor vodstva i upravnog odbora »Zaveze«; j) predlozi i preporuke.

2. Točno u 2½ sata po podne razgledanje c. i k. arsenala mornarice i ratnih ladja dozvolom c. i k. zapovjedničtva arsenala mornarice.

3. U 5 sati po podne razgledanje Arene — rimskog amfiteatra.

III. U utorak dne 15 agusta: 1. U 8 sati do podne: Glavno zborovanje po rasporedu kako ga odredi delegacija, u dvorani »Hotela Belvedere«.

2. U 12 sati: Banket u vrtu »Hôtela Belvedere«. Jelo bez pića stoji 3 K.

3. Točno u 3 sata po podne izlet na Brione posebnim tenderom, što ga besplatno ustupilo c. i k. admiralatsko zapovjedničtvo.

IV. U sriedu dne 16 agusta: U 4 sata po podne odlazak iz Pule na Rieku parobrodom Ug.-hrvatskog parobrodarskog društva. Ciena u III. razredu K 2.20, u II. razredu K. 4.40. Na raspolaganje jest samo ova sveza.

* * *

Za XVII. glavnu skupštinu »Zaveze austr. jugoslov. učitelj. društev« što će biti u Puli 13., 14. i 15 tek. mj. oglašene su ove rasprave, predlozi i resolucije:

1. Početci slavenskoga školstva u Istri za jozefinske dobe. Izvjestitelj g. prof. dr. Fran Ilešić.

2. Učiteljski stan — najljepši stan (studija slavenskoga učitelja na jezičnoj medji). Poglavja: 1. Na jezičnoj medji neka djeluju najbolje učiteljske osobe. 2. Na jezičnoj medji nek se učitelj skrbi u prvom redu za svoj ugled. 3. Na jezičnoj medji neka učitelj budi u školi i izvan škole pravo rodoljubno slavensko čuvstvo i podupire slavenske korporacije (društva, zadruge). 4. U školi i izvan nje nek bude pravedan u jezičnim i narodnim pitanjima. Izvjestitelj gosp. Ivan Lapajne, ravnatelj u Krškom.

3. O peticiji na državni sabor za poboljšanje jadnog položaja pučkog učiteljstva (za preinaku § 55 državnog pučko-školskog zakona putem državne legislative). Izvjestitelj g. Pavao Plesničar nadučitelj u Marezigama kod Kopra.

4. O ukinuću mjestnog plaćevnog sistema u Istri. Izvjestitelj g. Miroslav Anžlovar, učitelj-upravitelj u Boljancu.

5. Resolucije. Obrazlaže g. Iv. Sega, učitelj u Šmartnom.

I. Slovensko i istarsko-hrvatsko učiteljstvo, sakupljeno u Puli na glavnoj skupštini »Zaveze austrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« prosvjeduje proti nezakonitom postupku talijanske gospodujuće stranke u pogledu školstva hrvatskog i slovenskog naroda u Istri;

II. zahtjeva od c. k. vlade pravedno izjednačenje hrvatskoga i slovenskoga pučkoga i srednjega školstva;

III. naredjuje vodstvu »Zaveze«, da slavenskim klubovima austr. državnog sabora podade jasnu sliku svega istarskog školstva s molbom, da to pitanje smatraju glavnom točkom slavenske uzajamnosti.

6. Predlog: Dojduće godine zborovat će »Zaveza« u Koruškoj. Obrazlaže g. Iv. Lapajne, ravnatelj u Krškom.

Lošinjski kotar:

Za družbu sv. Cirila i Metoda podariše u M. Lošinju koncem školske god. 1904/05.: Učenici družbinog zabavišta 1 K, gdjica Betti Markus, učiteljica 1 K, učenici I. razreda družbine škole 5·40. Gdjica Marija Parčić, učiteljica 1 K, učenici II. razreda družbine škole 3·28, gosp. Jos. A. Kralić, ravn. učitelj 1 K, gdja Meri Islinić, kao globu za rabljene tal. rieči u hrvat. govoru —·72. Ukupno 13·40 K.

Ovaj je iznos predan blagajniku mjestne podružnice družbe sv. Cirila i Metoda, uz poklik: „Prebrojimo u korist „Družbe“ učiteljstvo i učenike širom hrv. zemalja!“ Da se to postigne imali bi svi ravn. učitelji i učiteljice početkom ili koncem škol. godine, zatražiti od svakog učenika, dotično od njihovih roditelja po 2 p., dočim bi sami i podredjeno im učiteljsko osobље „ako i sirotani“ imali položiti na oltar domovine, a „za spas istarske djččice“ 1 K. Djččica bi se rado odazvala pozivu svojih učitelja, a i roditelji bi im rado dali u tu svrhu maleni novčić, a gdjekoji možda čak i veliku krunu. — I na ovaj bi se način dalo godimice znatno pomoći našoj „Družbi“, ali bojati se je, da će nam i kod toga manjkati . . . . . „dobra volja!“

Iz Krka nam pišu: I naša krčka politička ekspozitura ima već godinu i pô svog bezplatnog sanitarnog referenta u osobi našeg sladkog dra Venancija Bolmarcicha, koji se je dovinuo te visoke časti u razmjerno ranoj dobi od 42 godine. — Nu pošto je jako savjestan u vršenju svoje službe, nastoji svim silama, da njemu podieljeni kotar bude u sanitarnom pogledu uzorom. Osobitu pažnju svratio je radi toga na — po njegovim ispravnim nazorima — sebi podredjene kolege — občinske liečnike (Slučajno su svi Hrvati — Op. Ur.) i na ovdješnjeg ljekarnika i načelnika, potalijančenog Niemca Eduarda Krebsa. — Jedne liepe noći snivao je naš Venancije liep san: snivao je naime, da su ovdješnji občinski liečnici u dogovoru sa rečenim ljekarnikom, da sporazumno prepisuju skupa recepte siromašnom ljudstvu i da za to kao za uzdarje dobivaju od ljekarnika postotke i darove. — Taj san bio je telepatijom priobćen c. kr. namjestničtvu u Trstu — odtuda disciplinarna bezuspješna iztraga proti ovdješnjim liečnicima, odtuda kaznena prijava proti dru Venanciju radi uvriede poštenja, zatim osuda na 30 daua zatvora, oprostna osuda u Rovinju, obnova procesa i ono što će slieditи. Nu mislite, da se je naš gosp. Bolmarcich prestrošio? Jok vala brate! On uzprkos osudama i obnovama kaznenih parnica marljivo i savjestno vrši svoju dužnost sanitarnog bezplatnog referenta. Pošto je ušutkao sve naše liečnike tako, da su svi rep pod noge spravili, bacio je svoje bistro oko na ljekarnika Krebsa. A imao je i razloga. G. Krebs, njegov podčinjenik, usudio se je u nekoj parnici objediti dra Bolmarcicha, da je čvrsto uvjeren, da je baš on (dr Bolmarcich) sabirao materijal za onu famoznu prijavu protî občinskim liečnicima. Molim Vas, jedan Krebs se usudjuje što takvo javno na sudu kazati proti svom predstojniku!

Ta je osvada — samo se po sebi razumije, posvema neutemeljena, jer Bolmarcich po kazivanju svojih rodjaka, koji su takodjer bili saslušani u gori spomenutom procesu — boluje doduše nešto na živcima, nu on je dobar kô mlado jagnje, on ne bi ni za vlas nikomu naškodio, a kamo li svoje kolege onako pogano objedio! Za to i užira dobar glas i posvemašno povjerenje svojih predpostavljenika na c. kr. namjestničtvu u Trstu; za to ga i potonje kandidira za budućeg kotarskog liečnika u Krku, za to je bio i riešen u Rovinju. Nu došao je crni petak i za nezahvalnog Krebsa. Jednog liepog dana bane u ljekarnu naš Venancije i nadje u istoj samog vježbenika, koji je priredjivao ljekove premda za to neusposobljen. Radi toga povedoše gospoda od vlade proti ljekarniku Krebsu iztragu, koju povjeriše — kako se to samo po sebi razumije svom besplatnom sanitarnom referentu, koji je stvar savjestno iztraživao i svoje predpostavljene oblasti o uspjehu savjestno obavjestio. Nezahvalni Krebs htio je da iz kože skoči, i ne mogavši se inače osvetiti, napao je našeg Venancija javno na ulici sa najmrzkijim psovkama kao što su lopov, hulja, špion itd. i spravio ga u najveći „imbarazzo“. Samo se po sebi razumije, da gosp. dr. Bolmarčić, koji se čuti nevinim, nije mogao podnesti tih psovaka i uvreda, a ni c. k. namjesništvo u Trsiu nije moglo trpjeti, da se na takav način izvrgava ruglu njegov miljenik, pak je radi toga potonji s privolom i po nalogu c. k. namjestničtva u Trstu podnio protiv Krebsa kaznenu prijavu radi uvriede poštenja, putem svog rodjaka i ovdješnjeg odvjetnika g. dra N. S. Petrisa. Razprava još nije urečena, nu mi se njoj od srca veselimo, jer će na istoj koješta izbiti na vidjelo, što će nam pokazati našeg obljubljenog bezplatnog sanitarnog referenta u svietloj slici, a nezahvalnog Krebsa jednom za uvjek ušutkati i privesti do spoznanja kako treba postupati sa svojim predpostavljenicima i kako valja uzvraćati milo za drago.

Ob uspjehu ove veleyažne parnice obavjestiti ćemo Vas pravodobno.

Vaš dušom i tielom *Čučulo.*

Iz Cresa. — Biskupski pohod.

(Nastavak)

Creski je puk preuzeo svoju stvar u svoje ruke, a učinio je dobrim djelom na poticaj svog Nadpastira. Pak zar već zato gospodo morate biti protivni već unapred svemu što on zamisli i poduzme, te što je još gore, da mislite, da je svaki njegov čin i klimav! Ne uvidjate da upadate u strašnu bludnju, kad mislite, da protiveći se ovom biskupu dru Antunu Mahniću, koji sada ravna krčkom biskupijom, samo njega odsudjujete, jer vi odsudjujete sve biskupe, koji su shvatili duh današnjeg vremena i želje sv. Stolice. Vi pokazujete posvemašnji lajkat za jedino pravi demokratski smjer, što nije nikakvo čudo „kod bolje polovice“, ali je smješno kod onih drugih, te ljudi si to drugačije tumačiti ne mogu, no time, što se sklonuše posve u krilo najezdi i zaslieplјenosti. Pravo vama, pravo nama! Pustite nas u miru, mi vama vaše ne otimljemo, što je naše to ne damo i branit ćemo, dok bude samo i cigli jedan našeg mišljenja.

Sav onaj nemir u Cresu kojeg si vi umišljate nije ništa drugo, nego slaba isprika vašeg nerada i opiranje proti zdravom elementu, mišljenju i radu. Vaš Macchiavellizam je dobro znan, pa onda su kopači smutljivci. Dajte samo tjerajte mak na konac, jer je to u dvadesetom vieku djedovske kulture nož za silnika, kojeg si sam u grlo tjera. Možda vam je sve ovo mračno rečeno, ali doći će vrijeme, kada će ovo biti jasno.

Nu sve što se više zamišljamo, sve vas više žalimo. Zar ne vidite da ste se zaman kroz viekove napinjali, da ucjepite krčljavu mladiću u zdravo hrvatsko tielo i htjeli od kruške načiniti trnovku, pa se čudite da u Cresu ima Hrvata? Gdje su vam ti ni kuhani ni pečeni Talijani osim par nadošlica uz sav vaš trud i nastojanje?

Reći ćete pa ipak vladamo i naše je sve u Cresu. Na žalost dosele je tako, ali dali je vaša nadmoć utvrdjena na zdravim i čvrstim osnovama ili je to samo kukavni parasit, koji mora prije u zaborav, nego li dospije da izsiše sav sok iz čvrstog debla.

Al o tom drugi put.

Poziv! Tršćanski „Piccolo“ ne znam u kom broju prošle sjednice, zadrô se u moju malenkost. NB. ne spominjem broj, jer mi je toliko stalo do drljanja tršćanskog židovčića, da se niti ne pobrinuh, da pročitam njegove blezgarije. — Bit ću za sada kratak, a do zgode rastrest ćemo stvar obširnije.

Neznani gospodine najprije mi javite vaše pošteno ime, pak onda da se ogledamo, jer inače možete drljati što i kako hoćete, a meni će to biti deveta kisela voda. Ja isto obećajem, da ću stvar o kojoj pišete razjasniti prvom prilikom, medjutim vam preporučam, da se potpišete kao i *pop Ivan Mrakovčić, kapelan, Cres.*

Voloski kotar:

Iz Klane pišu nam: Već su dvie godine odkad je izpražnjeno mjesto nadučitelja ove škole. U školskom zakonu stoji, da se mora u čim kraćem roku popuniti mjesto. Naše školske oblasti razumijevaju to drugačije, pak se dogodilo, da je mjesto ostalo prazno za 6 mjeseci. Teda negda poslali su provizoričnoga učitelja, koji je u Klani ostao nekoliko mjeseci. Poslali su i drugoga, ali mjesta ne razpisuju. Njima je deveta briga, ako time škola štetuje. Čudimo se našima, da se za stvar ne zauzmu. Jer nam ne smije biti svejedno, kako stvari u našim stranama idu. Oblastima pako poručujemo, da bolje paze na slovo zakona, jer inače izgubit ćemo vjeru u istoga. Pravica je temelj svakoj pravoj vlasti!

* * *

Tropična vrućina doprla je i do nas. Ljudi ne pamte ovakove. U našem selu, koje ima ljetnu ugodnu temperaturu, digla se toplina do 32°C. Čudnovati su pojavi u šumi. Dne 7. julija po noći pao mraz, a drugi dan kazao je toplomjer u sobi jednog šumskog ureda 32°C. To je već po afrikanski. Neki dan je u šumi i po livadama 2 sata daleko od Klane prema sjevero-iztoku pala tuča, te su zapusi bili 20 cm. debeli. Oklaštrila je lišće sa stabalja i povalila tvavu. Na travi je prilično štete.

* * *

Prošle subote 29. julija napao je medvjed jedno tele. Kako ga je šapom udario, odtrgnuo mu komad mesa. Priskočili su ljudi u pomoć, a naš medo rep med noge i bjež u šumu. Morat će ljudi imati bolju pazku nad blagom, jer kad se ovakovi gostovi jednom omrse, ne prestanu napadati i otimati, dok je na njima ciela koža. Za ovaj put prošlo je nekako gladko, jer tele jošte živi, ali moglo bi biti veće štete; za to treba paziti, i ako je moguće poći sa medvjedjom kožom u Volosko, pak eto ti nagrade 80 K a doma cielih glava. Lovačko družtvo neka poduzme shodne korake, da se ovakova zvjerad tamani, jer i njemu škodu pravi tamaneć divljač.

* * *

Prošle nedjelje imala se ovdje obdržavati redovita glavna skupština čitaonice „Naprijed“. Nije se mogla obdržavati s razloga, što nije došlo na istu dostatan broj članova. Koji je razlog da je tomu tako? Evo: Ljudi imadu osobito sada puno posla, a i tako, Klana je najprometnije selo u Istri, pak već u nedjelju po podne otidju u šumu ili na sjenokoše ili kamo drugamo, dakle nekoji su zapriečeni da prisustvuju. Gospodin župnik nije se odazvao, neznamo da li iz nemara ili nam je protivan. Puno je kriv i nemar naših ljudi za istu stvar. Trebalo bi malo više podlicanja za istu i malo boljega reda u istoj pak će poći napredno. Klanjcem osobito treba. da im se razširi njihov duševni vidokrug, jer puno se u svietu kreću, pak liepe im prilike u čitaonici jer u njoj imadu jošter i knjižnicu. I zabave mogu u njoj imati. Pa imaju i gramofon, koji preko 300 K stoji i za cieli tamburaški zbor imaju tambura. Samo naprijed!

Odlikovanje. Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip podielio je savjetniku zem. suda i upravitelju c. k. kot. suda u Voloskom g. Antunu Perišiću viteški križ Fran Josipova reda.

Dogradnja škole. Glavarstvo občine Lovran priobćuje oglas dražbe za dogradnju tamošnje pučke škole. Premda sa 10 po sto jamčevine valja poslati onomu obć. uredu do 10. agusta o. g. Nacrti, proračun i uvjeti dražbe razvidni su u obć. uredu za uredovnih sati. O ponudah odlučiti će obć. vieće dne 11. agusta.

Otvorenje „Narodnoga Doma“ u Podgradu. Tko znade, s kakvim se je poteškoćama morala boriti zadružna misao u gospodarstveno zanemarenoj Istri, tko znade, koliko je trieznost i idealna požrtvovnost potrebita kod vodjenja zadružnih ustanova, taj će takodjer znati cieniti momenat što se približaje za „Podgradsku posujilnicu i hranilnicu“ s danom 27. o. mj.

Dan 27. kolovoza biti će za Podgrad i za čitavu sjevernu Istru svečan događaj. Posujilnica otvara svoju krasnu zgradu iza desetgodišnjeg svoga obstanka.

Pomoglo nije ništa sve rovarenje i bjesnoća naših narodnih protivnika, ništa predsude nekojih domaćih nepostojanih ljudi. S ponosom gleda sadašnje starješinstvo na uspjeh desetgodišnjega obstanka ove koristne ustanove. Duboko u slovenskom i hrvatskom narodu sjeverne Istre leži korijen gospodarskoga napredka, a našemu je seljaku odlanulo, što mu ne treba oblijetati pragova raznih gulikoža i krvopija, gdje je često puta zatajio svoje čovječje dostojanstvo.

Zgrada je „Narodnoga Doma" u Podgradu prava narodno-gospodarska tvrdjava sjeverne Istre. Ona je simbol naše političke i gospodarstvene snage, a ujedno simbol harmonije i bratstva slovenskoga i hrvatskoga naroda u Istri.

U Podgradu se za tu svečanost pripravljaju u velike. Potankosti doznat će se u kratko vrijeme. Odbor za priprave mnije, da svečanost ne smije biti lokalnoga zamašaja, nego manifestacija energije naše Istre. Svečanost neka svima prisutnima ulije u dušu pouzdanje u pobjedu naše misli na mjesto pesimizma, koji nas čini neradinima i mlitavima.

Pripravljajući odbor očekuje veliko učestvovanje; toga radi umoljava sva družtva, što kane učestvovati, neka se prijave odboru do 18. o. mj. te jave broj osoba.

Za družtva što će možda doći iz Istre, Krasa i Trsta, bit će besplatni vozovi na kolodvoru Herpelje-Kozina, a na kolodvoru Trnovo-Bistrica za družtvo iz Liburnije i Kranjske.

Neka se također prijave pojedine osobe, e da se uzmogne u pravo doba pripraviti potrebite vozove za više osoba zajedno.

Točan program objavit će prije svečanosti „Pripravljajući odbor" za otvorenje „Narodnoga Doma u Podgradu.

Zabava u Moščenicah. „Hrvatska Čitaonica" u Moščenicah priređuje dne 20. tekućeg mj. zabavu sa deklamacijom, predstavom te plesom. Ulaznina za gospodu 1 K, a za gospodje 40 para. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak na 7 sati na večer.

Pošto se posebnih poziva neće nikomu pošiljati, toga radi odbor se ovim putem preporučuje za čim mnogobrojniji posjet. *Odbor.*

Pazinski kotar:

Za djačko prip. družtvo u Pazinu. Kalčić dr. Ivan stočerni nadličnik I. reda. u Zalamihályfa (Ugarska) — mjesto ienca na odar blagopokojnog i velezaslužnoga Trdina Ivana bivšeg profesora riečke gimnazije dao je 20 kruna.

Porečki kotar:

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Po Gremerovom predlogu sakupilo se u Baderni K 12·— za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, darovaše: Anton Iskra, Antonija Iskra, Liberat Jekić, Bože Rupenović, Stjepan Pastorčić, I. Lilek, Josip Flego, Bože Rakovac, Anton Antolović po K 1·—. Sakupilo se u šaloigri K 1·—. Stjepan Legović — Kurjavići K 2·—.

Novac je izručen blagajniku podružnice sv. C. i M. u Baderni.

Sudbeni dani u Humku (Umag). Ministarstvo pravosudja dozvolilo je na molbu občine Humak, da se obdržava svakog mjeseca jedan sudbeni dan za one občinare i to koli u civilnih, toli u kaznenih stvarih. Sudbeni izaslanik dolaziti će tamo redovito jedan put na mjesec.

Koparski kotar:

Oglas. Podpisani, usljed ovlaštenja podieljenog mu u smislu § 15. pravila družbe sv. Cirila i Metoda od družtvenog ravnateljstva odpisom od dne 4. srpnja o. g. br. 395 časti se ovim pozvati p. n. gg. članove Ročke podružnice sv. C. i M. za Istru na prvu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 20. kolovoza t. g. u 3 sata poslie podne u Ciritežu sa sliedećim dnevnim redom: I. Otvorni govor. II. Izbor odbora (ravnatelja, tajnika i blagajnika). III. Slučajni predlozi. — Preporuča se za mnogobrojni posjet pošt. gospode iz okolice.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda.
dobivaju se
jedino u hrvatskoj tiskari
J. Krmpotić i drug. u Puli
uz cienu od 2 do 10 para.

Franina i Jurina.

Fr. Leprinački, lovranski i moščenički Istrijanci kane prave Talijane premesit va Hrvate.

Jur. Kako to?

Fr. Zač oni deju: Benatić, Bartolić, Ricić i Kampitelić, Škampić.

Jur. A znaju to oni, da ih tako zovu?

Fr. Briga je njih za takove trubili sada; kad budu balotacijoni, poslat će im oni kakove takove varalice z beči, pak će se za ločilo i žerilo prodati, kako i nemo blago.

Jur. Kada će bit ti ljudi pametneji?

Fr. Bojim se da nikad!

Razne primorske viesti.

Odkrića spomenika. Dne 10. septembra o. g. odkriti će braća Slovenci u bieloj Ljubljani krasan spomenik svomu najvećemu pjesniku, neumrlomu Prešernu. Tim povodom biti će u Ljubljani sjajnih svečanosti.

Ukinuće naslova financijalnih činovnika. Ministarstvo financija izdalo je naredbu, kojom se ukidaju nekoji dosadašnji naslovi financijalnih činovnika. Tako odpada od sada naslov financijalnog nadkomesara, fin. višeg nadzornika i poreznog nadzornika. Mjesto tih naslova rabiti će se za konceptne činovnike VII. plat. razreda bez obzira na naslove: *financijalni savjetnik*, a za činovnike VIII. pl. razreda naslov: *fin. tajnik*, a za one IV. pl. razreda: *fin. komesar*.

Mjesto stražara u kaznioni. U c. k. mužkoj kaznioni u Gradiški izpražnjeno je mjesto stražara. Molbe valja predložiti ravnateljstvu c. k. kaznione u Gradiški do 23. agusta o. g.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru primilo je od gosp. F. Flega dne 8. V. o. g. K 5, što ih je darovao g. A. B. iz Buzeščine na veselje, što se je oženio g. A. F. da sebi vrati veselje, što ga je uživao g. A. F. kad se je oženio A. B.

† **Dr. Grgur Krek.** U nedjelju sahraniše svečanim načinom glasovitog slovenskog učenjaka, umirovljenog sveučilištnog profesora i dvorskog savjetnika g. dra G. Kreka. Pokojnik rodio se je dne 8. ožujka 1840. u Čateni pri Javorju na Gorenskom. Svršivši gimnaziju 1860. u Ljubljani pošao je u Beč, da uči filozofiju, koju je svršio 1864. i položio doktorat. Malo za tim podvrgao se je profesorskom izpitu i postao profesorom u gradačkoj realci i 1867. docentom za slavenske jezike i književnost u gradačkom sveučilištu, gdje je nasliedio profesora Kolomana Kvasa. G. 1871. postao je izvanredним, 1874. redovitim profesorom slavenske filologije. Godine 1877./8. fungiralo je kao dekan filozof. fakulteta. G. 1902. prešao je u mir kao dvorski savjetnik, preselio se u Ljubljanu i bio ondje g. 1903. izabran u gradsko zastupstvo, gdje je kao načelnik školskoga odsjeka razvio liepu djelatnost.

Pokojni Krek rano je počeo raditi u slovenskoj književnosti kao suradnik Janežičevog „Slov. Glasnika". Već g. 1862. izdao je u Ljubljani svoje pjesme, a 1863. u Celovcu oveću epsku pjesan „Na sveti večer". Napustiv s time pjesničtvo, dao se je na znanstveno polje, naročito na proučavanje slavenske filologije i književnosti. U „Novicama" priobći razpravu „O naši literaturi", a u „Slov. Narodu", 1871. razpravu „Nekoliko opazk o izdaji slovenskih narodnih pesmi", u kojoj je ustanovio načela, koja i danas vriede kod sabiranja i izdavanja narodnog blaga.

Poziv na predplatu! U mjesecu rujnu g. 1905. počet će ponovno izlaziti „Učiteljski glasnik" kao tjednik u liepom velikom formatu, kojemu će biti zadaća poraditi na boljak uč. materijalnog stanja, a osim toga zastupat će učiteljske interese na svim poljima.

A ujedno će biti glasilo „Danice" sveopće učiteljske štedne i pripomoćne udruge, koja će skorih dana u život stupiti sa osobitom koristi za svakog pojedinog učitelja i neučitelja člana.

Želja je te udruge, da svaka obitelj poslije smrti člana dobiva pripomoć od 2000 kruna.

Sve ostalo saznati će se već iz prvog broja.

Godišnja ciena je 8 kruna, na pol godine 4, t. na četvrt godine 2 krune.

Poziva se učiteljstvo iz svih krajeva Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, Bosne i Hercegovine kao i ostale prijatelje učiteljstva, da se odmah pretplate ili pretbroje radi daljnjeg uredjenja.

Vlasnici i izdavatelji „Učiteljskog Glasnika" jesu: Vjekoslav Klemen, ravn. učitelj u Grubišnompolju i Vilko Lavoger, učitelj u Zajezdi kao i još nekoji drugovi.

Časopis uredjivat će posebni odbor pod upravom Vjekoslava Klemena, ravn. učitelja u Grubišnompolju.

Pretplate, pretbrojbe i rukopisi već i za prvi broj neka se šalju na Vjekoslava Klemena ravn. učitelja u Grubišnompolju.

Na isti naslov šalju se sve vrsti časopisa u zamjenu i novo izišavše knjige od pojedinih književnika radi preporuke, a napose primaju se razni oglasi uz posebnu pristojbu.

Tako novalja! Prijatelj nam piše iz sredoje Istre, da je jedna narodna občina uzlegla svomu učitelju 6 for. godišnjih, koje je do sada uživao kao odštetu za vodu, jer da mu ne pripadaju. Čudni li smo mi ljudi! Talijanske občine, zem. odbor, „Lega nazionale" itd. podupiru javno i tajno talijansko učiteljstvo Istre, koje se nalazi občenito u mnogo boljem materijalnom stanju, a mi eto uzkraćujemo svomu vriednomu i zaslužnomu učitelju neznatnu svotu od 6 for., jer ga Ijubož ne ide!!

Njemačka nadrikultura. Agenti njemačkih knjižara austrijskih i onih iz „Reicha" obilaze Istrom i čitavim našim Jugom. Nudjaju uz mjesečno odplaćivanje svakovrstne njemačke knjige, senzacijonalne naime funt-romane, ilustrovane beletrističke novine pa i drugo, što se kosi sa čudorednošću. Oni dabome nudjaju, a naša ti gospoda i kupuju; mame ih liepe slike, krasan vez knjiga, a najviše obročno odplaćivanje.

Nudjaju oni po koji slovenski ili hrvatski Roman od nepoznata pisca; bit će to samo prevodi živce razdražujućih tudjih romana. Ove kupuju rado gospodje i gospodjice opet svezak po svezak, što im ga donaša u kuću agent.

Malo im se čini platiti svakog mjeseca krunu, dvie. Ovako naš novac ide u njemačko-židovske žepove; na ovaj način šire Niemci svoju knjigu po našim zemljama; tako znadu oni pripravljati sebi postelju na Balkanu prema onoj: „*Drang nach Osten*". Dočim tako Niemci, a što rade Hrvati i hrvatske knjižarnice?!

Naši romani i pripoviesti u prahu leže nerasprodane, u kojima žele naši čestiti pripovjedači sa ljubavlju odgajati naš narod. Djela naših pjesnika, koje čak i tudji svieť poštuje, ne nadju svojih čitalaca. Naši domaći pisci: *Kumičić, Tentor, Car-Emin, Jeretov*, ne nalaze odziva u svojoj zemlji, u narodu, kojega znadu tako krasno opisivati, učiti i bodriti.

Možda bi se medju nama više raširila hrvatska knjiga, kada bismo se poveli za Niemcima! Kako smo mi nehajni i komodni, možda ipak bismo više hrvatskih knjiga ponakupili, kad bi nam ih tko donesao u kuću! Neka to kušaju naše oveće zagrebačke knjižare pomoću svojih agenata ili bar pomoću rodoljubnih i požrtvovnih mjestnih osoba. Veća i skupocjenija djela da bi davale uz obročno odplaćivanje. Što je moguće drugim narodima, nebi imalo biti to ni nama Hrvatima nemoguće. Nastojmo svi širiti hrvatsku knjigu, istisnuti tudju i potpomagati naše zaslužne pisce.

Vriedno bi bilo, kad bi naše veće hrvatske novine ovu našu želju poprimile, razglasile i preporučile, a naše knjižare uvažile. *Š.*

Nešto za uspomenu. Na glavnoj skupštini „*Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev*" na Bledu bilo nas je iz Istre osmero delegata. Sedam Hrvata, jedan Slovenac. Došla je na pretresanje i naša pritužba, da zašto nas puštaju onako podlo napadati u „Uč. Tovarišu" od jednoga Marchia. Sve ono, što on o nama piše, pusta je laž. I ako ne budu prestali, izstupit će naše učitelj. družtvo iz „Zaveze". Mislite, da su se dozvali razlogu? Molili smo ih da kod čitanja brzojava, ne čitaju onaj od izroda, nemoralnoga Marchia. Zaman sve naše molbe! Tjerali su svojom zagriženosti mak na konac. Radije su izgubili naše i krčko družtvo, pridobili nisu nikoga, jer treba znati, Marchi nije bio nikada član ikojeg slav. uč. družtva; a sve to su učinili, da zadovolje svojoj neliberalnoj strasti. Izstupili smo ugleda radi. Kako da budemo članovi nekoga družtva, čije glasilo nas svakakovimi pogrdami ruži. Strpljivi smo bili do skrajnosti. Dapače naša susretljivost išla je tako daleko, da smo im javili, ako nas neće više onako gadno napadati, da ćemo ostati u družtvu. Nije koristilo. Nedavno zaboravili su kod „Zaveze" prijašnje dogodjaje, pak nas pozivlju na ovogodišnju glavnu skupštinu u Puli. Došli bi mi drage volje, kad ne bi bilo još sve ono po nekadašnju. Crveniti se mogu oni, kad klečeplazce, natražnjake, popovske podrepnice itd. na svoju glavnu skupštinu pozivlju. Bit će da u svojoj strasti vrlo brzo zaboravljaju prošle i netom minule dogodjaje. Na čast im ne služi, kad primaju vrlo rado dopise hrvatskih renegata. Kakovi su to uzgajatelji, kad (nekako) renegatstvo podpomažu. To se ne čini od borbiranosti, već iz zlobe. A tko zlobu podpomaže jest zlotvor. Ali mi ko pravi liberalci popustit ćemo namah, čim nam jave, da kane i svoju ćud popraviti. Svi mi — Jugoslaveni — treba da se složimo, ako ćemo da spasimo svoj rod od poplave tudjinaca. Sjetite se gospodo na kralja i svežnjiće! Složna braća kuću grade.

Bivši delegat.

Iz c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru.

Iz zapisnika sjednice od 22. pr. mj. vadimo sliedeće: Odabrava se imenovanje jednog učitelja na c. kr. gimnaziji u Kopru i imenovanje upravitelja na c. k. pripravnici za učitelje u Puli. — Učiteljima na c. kr. gimnaziji u Puli dr. Vjekoslavu Gallu i Vjekoslavu Pfreimbtner pripoznata je definitivnost službe i podieljen naslov profesora. — Odobrava se promaknuće Jelisave Zahija na mjesto

nadučiteljice II. reda u Kastvu. — Pučka škola u Plominu proširuje se na dvorazrednu a ona u Roču na trorazrednu.

Odobrava se otvorenje škole »Lege snazionale« u Kmeti kod Humka (vladin koritar zove to selo »Metti«. Stara stvar da Austrija najviše potalijančuje Istru), i otvorenje privatnog dječijeg zabavišta u Fažani.

Za naše učiteljice. U mnogim su pokrajinama i državama plaće učiteljica jednake onima njihovih kolega. Imade država i pokrajina gdje nije tako. Medju takove, gdje su učiteljice slabije plaćene, nego li njihovi kolege učitelji, spada i naša Istra. Naši su zastupnici uviek govorili u saboru, kadagod se je budi koji paragraf školskog zakona mienjao, da se izjednači plaće jednih i drugih, nu talijanska većina je bila uviek proti tomu. Naše učiteljice uživaju tekar 80% od plaće svojih kolega. One rade kako i učitelji, imadu iste dužnosti, pa neka bi imale i ista prava. Ako je škola višerazredna, mora ako je jedna učiteljica sama, preuzeti ženski ručni rad i u razredima svojih kolega, te ga podučavati bezplatno. Na jednorazrednicama obično se ženski ručni rad niti ne podučava, ili ako dà, onda je za to pomoćna učiteljica ženskog ručnog rada, koja dobiva za to nagradu. To im dobro dodje, jer su one obično sve podučiteljice, uživaju dakle 720 K plaće na godinu. One su za svoju naobrazbu dosta potrošile, i to nije za njih poštena nagrada. One su i mnogo izobraženije nego li su pomoćne učiteljice ručnog rada. Dogodi se, da imadu ove posliednje kadkada i više plaće nego li aktivne učiteljice. — Čujemo, da je podučiteljica Ž. molila c. k. kot. škol. vieće, da joj se podieli obuka u ručnom radu u dvim bližnjim školama. Odgovorilo joj se, da joj se molbi ne može udovoljiti, jer da je namještena tamo pomoćna učiteljica. Gdjica Ž. mora podučavati ručni rad bezplatno u svojem razredu i u onom ravnajućeg učitelja. Od bližnjih bi škola dobila nekoliko nagrade, pa bi njoj to dobro došlo, a ipak njoj toga ne dadu. Ne ćemo, da se dotičnu pomoćnu učiteljicu odpusti. Po našem mnienju ručni rad u onim školama gdje podučava dotična pomoćna učiteljica, moglo bi se predati bližnjim aktivnim učiteljicama, neka i one nešto zasluže. Dotičnoj pomoćnoj učiteljici moglo bi se povjeriti ručni rad na drugim školama, gdje se ga sada ne podučava. Mi želimo, da se kod podieljivanja poduke u ručnom radu uzme u obzir najprije aktivne učiteljice, i da se ručni rad najprije njima povjeri. Kada se već u nekim srcima nalazi toliko ćuti milosrdja, mislimo, da bi tu moralo biti i ćuti pravednosti.

Književne viesti.

„Povlest Hrvatske“ dovršena. Primili smo šesti svezak „Povjesti Hrvatske“, koju je napisao dr. Rudolf Horvat, protesor kr. realne gimnazije u Petrinji. U tome je svezku iznesena politička i kulturna povjest Hrvatske od g. 1780. do god. 1904. Pisac je na koncu svakoga poglavlja naveo historijske izvore i literaturu. Time je ovo djelo dovršeno. To je jedina hrv. povjest, koja prikazuje i najnovije dogodjaje. Smičiklasova povjest dopire do god. 1848., a Klaićeva samo do g. 1526. Horvatova povjest zaprema 623 strane. Pisana je znanstveno, ali ipak tako, da ju svatko može lahko razumjeti. Tomu će znatno pomoći i priložene dvie geografske karte; na njima su označena sva mjesta, koja se spominju u „Povjesti Hrvatske“. Knjiga je uvezana u liepe originalne korice, te (zajedno s poštarinom) stoji 8 kruna. Naručuje se kod prof. Horvata u Petrinji. Najbolje je novce slati unapried, jer pouzećem dolazi znatno skuplje.

☛ **Svoji k svojim!** ☚

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

☛ **TRST** ☚

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

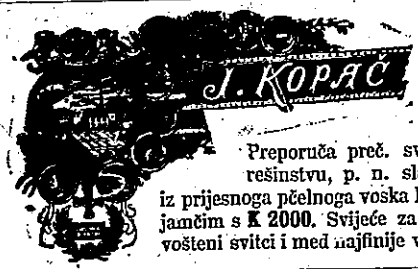

Odlikovana

svijećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Štampilje iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Giulia br. 1. u PULI Via Giulia br. 1.

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima i uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti uloxima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog** svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i zatekliih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušana izvrstno i nenadkriljive sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirnše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One neocjenitivo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izhacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crievа. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te kolike i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj nili seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieua je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 6 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Cilvo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 33. Pula, u četvrtak dne 17. agusta 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju — nepodpisani ne tiskaju — nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Prilog broja 33. „N. S.“

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu dne 14. agusta 1905.

Predsjednik g. K. Jelušić ustanovi dovoljan broj članova zastupstva otvori sjednicu u 10½ sati prije podne, koja bi prekinuta od 1—2 sata a zaključena u 6 sati poslje podne.

Priobćuje zatim sliedeća priobćenja:

Dne 23. julija t. g. posjetio je Kastav grad c. kr. Namjestnik g. Konrad knez Hohenlohe-Schillingsfürst uzvrativ time posjet odaslanstva ove obćine. Bio je dočekan uz pucnjavu mužara i pozdravljen po obć. glavaru i župniku-dekanu g. A. Ellneru. Njegova jasnost posjetila je župnu crkvu, škole, Narodni Dom, obć. ured i župni ured, te je pri odlazku obećao doći ponovno u Kastav zahvaliv se na ljepom dočeku.

Tom prilikom upozorio je kotarski poglavar obć. glavara, da bi u kratko pismeno g. Namjestniku prikazao potreboće ove obćine, kako je već to iztaknuto u posebnoj spomenici, što je i učinjeno sa strane obćine i ovdješnje gospodarske zadruge.

Prima se do znanja priobćenje, da je Kukuljan Mate osudjen zbog požara u Rečini po kotarskom poglavarstvu na globu K 10·— i odstetu K 187·—, proti čemu je isti podnesao utok.

Dne 15. VII. t. g. obdržavala se je u Voloskom pogodbena razprava za utjerivanje državne potrošarine u godini 1906. za porezni kotar Volosko, te su to preuzeli domaći krčmari i mesari uz zakupninu od K 60.000, izabrav predsjednikom g. I. Vlaha.

Kršul Josip i Mandić Anton primljeni su u zavičajnu svezu grada Trsta. — Zemaljski odbor doznačio je g. dru Laginji u poslu gradnje ceste Klana-Paka drugu polovicu zemaljske podpore sa K 4000. — Kot. poglavarstvo priposlalo je amo prepis povjerenstvenog zapisnika od 5. VI. t. g. glede gradnje centrale električne željeznice Matulji-Lovran. Isto priobćuje, da je zemaljski odbor za Istru doznačio za gradnju ceste Zvoneća-Žejane K 2000 i to polovicu za ovu godinu, a polovicu za buduću. — Dne 13. VII. t. g. pregledalo je posebno povjerenstvo vinograde u Zametu i procienilo štetu počinjenu tučom. Na uvjete upravnog vijeća u Klani glede uredjenja medjašnjih granica Klane i Studene obćinari ove posljednje složno izjaviše, da nemogu na temelju tih uvjeta upustiti se u pregovore, pošto bi obćina Studena glasom prve točke znatno štetovala.

Obćinari iz Hosti bili su podnesli utok na zem. odbor i c. k. kot. poglavarstvo proti odluci obć. zastupstva od 17. VIII. 1904. toč. 2. glede 12% nameta za pokriće troškova kapelanije u Sv. Križu u godini 1904., ali su ti utoci netemeljiti s razloga, što taj namet nije bio votiran po obć. zastupstvu niti je obstojao za godinu 1904.

G. Miličić Josip, dosad župe upravitelj u Draguću, imenovan je prvim duhovnim pomoćnikom u Kastvu nastupiv službu 2. t. mj.

Prima se do znanja zahvalu gg. Dešković Rudolfa i Paravić pl. Romualda pom. kapetana što se ih je primilo u svezu ove obćine.

Na priobćenje, da je u bečkom časopisu „Neue Freie Presse“ bio pred koji dan brzojav iz Rieke, da su kr. ugarski mjernici pronašli, da su mjestimice na medji Rieke i Kastva medjašni kameni prenešeni na riečki teritorij za 5—10 metara, te da će se ovu obćinu pozvati na odgovornost, odvraća se, da je baš protivno u stvari, jer kako proizlazi iz stare mape obćine Zamet kod tvornice „Union“ u Zametu uzelo je kastavskog obć. zemljišta i pripojeno k riečkom teritoriju.

Obć. zastupstvo uzima do znanja, da se je prošlih dana izplatilo g. Josipa Gorupa à saldo škole u Rukavcu sa K 2000 sa postotci i time je dug obćine naprama g. Gorupu posvema izplaćen te da se je odplatilo gdji E. Jelušić K 1000 i gosp. Franji Dukiću K 1000 spp.

Za gradnju novih šterna doznačio je zemaljski odbor podporu za onu u Jelovičanih K 1000, u Pilepićih K 1100 i u Škurinji K 1200. koje podpore biti će sa polovicom izplaćene pri polovici radnje, a ostalo iza kolaudacije. Glede reservoira u Liscu isti odbor nije za sad obećao podpore dok se obć. zastupstvo ne izjavi koliko će ono doprinesti za tu radnju. Obć. zastupstvo savezno sa gornjim odlučuje da ima blagajna pridr. obćine Lisac doprinesti K 600 k izradbi reservoira.

Na zamolbu g. notara F. Dubrovića glede izbrisa duga Ribarić Antona iz Vodica zaključuje se, da se izdade odnosno izbrisno očitovanje.

Na priobćenje, da imade na tavanu škole u Kastvu više neuporabivih klupa odlučuje se da se iste procjeni i prodade putem dražbe.

Na molbu obćinara iz Breze zaključuje se, da im se podjeli podpora od K 400 za popravak puta iz Breze u Kastav, da se pozove zamjenika Josipa Cetinu k sjednicam obć. zastupstva, te da obć. geometar sastavi nacrt i proračun kolnog puta iz Breze na Jelušići i da će se udovoljiti njihovoj želji, požuriv ustrojenje ekspozitur ne škole u Brezi.

* * *

Na dopis c. k. kot. školskog vieća, glede predloženja terna za imenovanje učitelja drugog i trećeg reda na ovdješnjoj pučkoj mužkoj učioni, čitaju se table kvalifikacija sliedećih molitelja: a) za učitelja drugog reda: Rubeša Vinka, Matetić Ivana, Jurinčić Bruna, Jelušić Hinka, Saršon Rudolfa, Lieul Gašpara, Rade Kazimira i Dukić Antona Pavlovčeva; b) za učitelja trećeg reda: Rubeša Vinka i Jurinčić Bruna. Obć. zastupstvo, saslušav zaključak mjestnog škol vieća i nakon podulje razprave zaključuje, da se postavi u terno za učitelja drugog reda na pučkoj mužkoj učioni u Kastvu na prvom mjestu: Rubeša Vinka defin. podučitelja u Kastvu, na drugom Jurinčić Bruna privremenog učitelja u Kastvu i na trećem Matetić Ivana privremenog učitelja u Opatiji. Glede mjesta učitelja trećeg reda na istoj učioni, obć. zastupstvo predlaže, akoprem su samo dva molitelja, da se postavi na prvo mjesto g. Rubeša Vinko a na drugo g. Jurinčić Bruno, ako nebi jedan ili drugi od ove dvojice bio imenovan učiteljem drugog reda. Za glasovanja izadjoše iz viećnice gg. Fr. Dukić, R. Jurinčić i Fr. Rubeša, budući su u rodbinskoj svezi sa molitelji.

* * *

Pročitan je izkaz izvanrednih potroška od zadnje sjednice do danas, glasom kojeg se je izdalo za pogrebne troškove Grbac M. iz Srdoči K 20; Črnić A. iz Rukavca K 20; Babić F. iz Jošići K 20; za odpremu umobolnog Srdoč Ivana iz Srdoči u Stenjevec K 42·80, te za manjkajuće cievi na obć. šterni u Škalnici K 161·21, ukupno K 264·01, vrhu kojeg izdatka obć. zastupstvo podieljuje obćinskoj upravi sanatorij.

Na dopis obć. glavarstva u Voloskom broj 3160 glede povratka predprega danih častničtvu c. kr. oružničtva kao predujam za ovu obćinu u godini 1904. sa K 31·98, zaključuje se, da se ta svota istoj obćini povrati. Nasuprot temu ne udovoljava se dopisu istog poglavarstva br. 3173, kojim se od ove obćine traži, da povrati obćini Volosko svotu od K 107·18 za častničtvo, momčad i predprege u godini 1904. prigodom glavne stavnje i kontrolne smotre s razloga, što te troškove ima snašati ona obćina, u području koje se iste obdržavaju.

Svojedobno zamolio je zem. odbor u Poreču ovo glavarstvo, da bi mu se priposlalo prepis triju kastavskih diploma, što je i učinjeno. Isti odbor pozivlje sada da se predloži prepisaču diploma nagradu. Obć. zastupstvo zaključuje, da se zem. odboru predloži da podieli nagradu od K 60, od kojih će se dati kao nagradu prepisaču K 30, budući je za tu radnju bio plaćen od obćine, a ostalih K 30 da se podieli medju siromahe.

C. k. kot. poglavarstvo u Voloskom pozivlje ovu obćinu, da se izjavi o preuzeću patronata župa, što se imaju ustrojiti u Rukavcu i Sv. Mateju, ako to ne bi preuzela vlada, koja već ima patronat nad kastavskom župom. Nakon razprave o predmetu, obć. zastupstvo jednoglasno zaključuje, da je obćina Kastav pripravna preuzeti patronat župa u Rukavcu i Sv. Mateju, kao i s time skopčana prava i dužnosti u slučaju, da tog patronata ne bi vlada preuzela, nu pod uvjetom, da se

svoje predloge. | učiteljstva, bora mi, valjda će suplirati i | drugog državnika.

[l]andić u Trstu. (Via Chiozza 12)

[p]omisli na najnoviji sastanak ruskog [...]čkog cara i na posjet franceske [...]ice u englezkom moru.

[...]an bečki list javlja, da će vlada [...]i, da i za god. 1906. dobije šest[...] proračunski provizorij, jer se [...] kasnog saziva carevinskog vieća [...]n nemože pravodobno razpraviti. [...]n za god. 1906. svršava kao i [...]d. 1905. sa malim viškom od 1 do [...]na kruna.

[...] subotu bio je primljen u Išlu u [...]iju ministar izvanjskih posala grof [...]wski.

[...] Beča pišu, da su sve sudbene ob[...]avještene, da će se dne 18. o. mj. [...]n 75. rodjendana cara i kralja [J]osipa izdati obsežno pomilovanje [...]ičke i druge osudjenike.

[...]strijski Talijani nisu najsretnije [...] poslu svojeg sveučilišta. Mislili su [...] da su svi složni o tom, da se [...] talijansko sveučilište u Trstu, te [...]om smislu priobćili izjavu pod [...] *Trst ili ništa*, ali se u tom ljuto [...]e. Ovih dana obdržavana je naime [...] obćini skupština birača, medju [...]bijaše i jedan talijanski zastupnik [...]vinskom vieću. Na toj skupštini [...]na je rezolucija u tom smislu, da [...]alijani imali zadovoljiti sa ustro[...] talijanskog sveučilišta i izvan Trsta. [...]ljučak ogorčao je silno Talijane [...]rimorja.

[...] matinski zastupnik na carevinskom [...]of. Virgil Perić objelodanio je ovih [...] „Wiener Allgemeine Zeitung“-u, [...] hrvatskoj i ugarskoj krizi. Pro[...]rić oštro kritizuje u članku praksu, [...] pokazali Magjari u provodjenju [...] od g. 1868., a onda udara na [...] Hrvatskoj, koji je do nedavno, [...]ga odpora, trpio tu praksu. Članak [...] s ovim riečima: Nemamo ništa [...]oga i nećemo u obće uzeti za zlo [...]na, ako se oni sada bore za svoje [...]ne aspiracije. To je sasma nji[...]var. Naša je pak hrvatska stvar, [...]adanje državne krize upozorimo [...]vne faktore na restitutio in inte[...]ših zajamčenih prava, o čem će [...]oro razpravljati u zastupničkoj [...]i na 14. o. mj. u Dubrovniku. [...] ostati unatoč svih nepovoljnih [...] unatoč političkoga meteža nepo[...] našim aspiracijama, nepokolebivi [...] zahtjevima i nepopustljivi u našim

Crna Gora.

[...]beni list crnogorske vlade javlja, [C]rna Gora dobiti zakon o tisku. [...]n dati će — kako piše spome[...] crnogorskoj inteligenciji, koja [...]i pošteno misli, mogućnost, da [...]e naobraziti narod u duhu istine [...]ja. Svaki će moći slobodno da [...]tinu, ali samo istinu. Narod je [...]ki suviše osjetljiv, pa kad bi [...]pravcem pošli, posljedice bile bi [...]neodgiedno zle. Nema sumnje, da crnogorci u tom slučaju nebi pribjegavali pe-

nadučiteljice II. reda u Kastvu. — Pučka škola u Plominu proširuje se na dvorazrednu a ona u Roču na trorazrednu.

Odobrava se otvorenje škole »Lege snazionale« u Kmeti kod Humka (vladin koritar zove to selo »Metti«. Stara stvar da Austrija najviše potalijančuje Istru), i otvorenje privatnog dječijeg zabavišta u Fažani.

Za naše učiteljice. U mnogim su pokrajinama i državama plaće učiteljica jednake onima njihovih kolega. Imade država i pokrajina gdje nije tako. M...
takove, gdje su učiteljice slabije p
nego li njihovi kolege učitelji, s
naša Istra. Naši su zastupnici uvi
vorili u saboru, kadagod se je bu
paragraf školskog zakona mienjao,
izjednači plaće jednih i drugih, n
janska većina je bila uviek proti
Naše učiteljice uživaju tekar 80
plaće svojih kolega. One rade kako
telji, imadu iste dužnosti, pa neka b
i ista prava. Ako je škola višera
mora ako je jedna učiteljica sam
uzeti ženski ručni rad i u razredima
kolega, te ga podučavati bezplatn
jednorazrednicama obično se ženski
rad niti ne podučava, ili ako dà
je za to pomoćna učiteljica ženskog
rada, koja dobiva za to nagradu.
dobro dodje, jer su one obično sv
učiteljice, uživaju dakle 720 K pl
godinu. One su za svoju naobrazbu
potrošile, i to nije za njih poštena n
One su i mnogo izobraženije neg
pomoćne učiteljice ručnog rada.
se, da imadu ove posliednje kad
više plaće nego li aktivne učitelji
Čujemo, da je podučiteljica Ž.
c. k. kot. škol. vieće, da joj se
obuka u ručnom radu u dvim b
školama. Odgovorilo joj se, da
molbi ne može udovoljiti, jer da
mještena tamo pomoćna učiteljica.
Ž. mora podučavati ručni rad bez
u svojem razredu i u onom ravn
učitelja. Od bližnjih bi škola dobila
liko nagrade, pa bi njoj to dobro
a ipak njoj toga ne dadu. Ne će
se dotičnu pomoćnu učiteljicu odpu
našem mnienju ručni rad u onim š
gdje podučava dotična pomoćna uči
moglo bi se predati bližnjim aktivni
teljicama, neka i one nešto zaslu
tičnoj pomoćnoj učiteljici moglo
povjeriti ručni rad na drugim šk
gdje se ga sada ne podučava. Mi
da se kod podieljivanja poduke u r
radu uzme u obzir najprije aktivn
teljice, i da se ručni rad najprije
povjeri. Kada se već u nekim srcim
lazi toliko ćuti milosrdja, mislimo,
tu moralo biti i ćuti pravednosti.

Književne viesti.

„Poviest Hrvatske“ dovršena
mili smo šesti svezak „Povjesti Hrva
koju je napisao dr. Rudolf Horvat
tesor kr. realne gimnazije u Petrin

tome je svezku iznesena politička i kulturna povjest Hrvatske od g. 1780. do god. 1904. Pisac je na koncu svakoga poglavlja naveo historijske izvore i literaturu. Time je ovo djelo dovršeno. To je jedina hrv. povjest, koja prikazuje i najnovije dogodjaje. Smičiklasova povjest dopire do god. 1848., a Klaićeva samo do g. 1526. Horvatova povjest zaprema 623 strane. Pisana je znanstveno, ali ipak tako, da ju svatko može lahko razumjeti. Tomu

Odlikovana

svriječarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost

Istarska P

Prima zadrugare,
Prima novac na šte
istoga 4½% kamata čisto
Vraća na štednju u
nose do 400 K uz odkaz od
14 dana a tako i veće i
ustanovio veći ili manji rok
Zajmove (posude)
i to na hipoteku ili na mje
Uredovni sati svaki
osim julija i augusta mjese

vlada odreče patronata nad kastavskom župom na korist občine Kastav.

* * *

Odobrava se sliedeće dražbe i kolaudacije: a) glede prodaje diela parc. 1/11 u Trinajstićih u površini od 187m² Vlah Ivanu iz Jušići 75 za K 4·62; b) za izradbu zahoda kod crkve u Brežcima, postavši dostavcem Dukić Antun iz Kastva 99 sa dostatbenom cienom od K 546; c) glede izradbe 20 novih škol. klupa za žensku školu u Kastvu, koje se je pronašlo u redu zaključkom da se poduzetnika izplati i vrati mu položena kaucija; d) u smislu zaključka obć. zastupstva obdržavala se je dne 13 3. t. g. dražba putem pismenih ponuda za dogradnju drugog razreda pučke učione u Brežima. Zidarska radnja polag proračuna iznosi K 7310·32 a stolarska K 1750·10. Prispjele su sliedeće ponude a) za zidarsku radnju: Ciković Antun, Jurčiči 33 za K 6800 i Franković Ivan, Rubeši 26 za K 6871·70; b) za stolarsku: Pilepić Ivan, Zamet 37 za K 1690, Srdoč Mate, Srdoči 24 za K 1647·59; Srdoč Ivan, Srdoči 68 za K 1575·09 i Perman Rudolf iz Jušići za K 1690. Prije konačne riešitbe u ovom predmetu, pročitane su dvie molbe občinara iz Puže, u kojima obrazlažu, da nisu još izplatili nit prvašnje zgrade, da nije od potrebe druga učiteljska sila, te neka se tom gradnjom zategne za dvie ili tri godine. Obć. zastupstvo ne uvažuje tih neutemeljenih razloga, već proglašuje najboljim dostavcem za zidarsku gradnju Ćiković Antuna, za stolarsku Srdoč Ivana Prihvaća se nadalje predlog gosp. F. Rubeše, da se za ovu gradnju povisi obć. podpora na K 2000 uz dodatak, da ako občinari Puževe podnesu utok proti današnjem zaključku, da im povišak podpore od K 1000 odpada. Konačno se imenuje nadzorni odbor sastojeći od gg. Jurinčić Roberta, Matetić Frana i Slavić Ivana.

e) Ravnateljstvo pučke učione u Sv. Mateju pita, da se školsku zgradu pobieli i krov popravi, koju se radnju povjerava zidaru M. Blažiću. Bieljenje fasada obć. i školskih zgrada u Kastvu ima se obaviti sa indurinom. Učiteljici gdjici Haidinger dozvoljava se, da odstrani iz kuhinje ognjište i napu.

f) Ravnateljstvo pučke učione u Zametu izvješćuje, da je potrebno pobieliti školske sobe, kuhinju nadučitelja, jednu sobu bojadisati, cievi 7—8 m na krov postaviti i nabaviti novi sparherd. Zaključuje se, da se ti popravci obave uz nadzor g. F. Rubeše i da se dobavi novi štednjak.

g) Ravnateljstvo pučke učione u Rukavcu pita, da se u jednoj sobi škol. zgrade postavi peć, da se dovrši školski vrt, sagradi lužilnicu, drvarnicu, da se bojadišu prozori i vrata te učine nove škol. klupe u novoj škol. zgradi. Obć. zastupstvo zaključuje, da se tim potrebama udovolji, a glede peći, lužilnice i drvarnice razpravljat će se pri proračunu. Izradba novih klupa obaviti će se putem javne dražbe.

Obć. zatvori u Kastvu ne odgovaraju svojoj svrsi, pak se ukazuje prieka potreba, da se novi sagradi. U tu svrhu dalo se je sastaviti nacrt i proračun, kako bi se dalo staru klaonicu u Kastvu adaptirati za obć. zatvore. Potrošak proračunan je na K 1612·56. Obć. zastupstvo osvjedočeno o toj potrebi zaključuje, da se stara klaonica adaptira za obć. zatvore i radnju odade putem jeftinbene dražbe.

Na molbu Saršon Cilke iz Saršoni 127. za podieljenje obrtnog lista za prodaju žestokih pića na malo i Mohović Ivanice iz Srdoči 78 za prodaju vina na malo, odlučuje se, da se obe moliteljice preporuči c. k. kot. poglavarstvu, da im podieli zamoljene obrtne listove.

Na molbe za podieljenje podpora, cestogradnja, vodogradnja i sličnih občinsko zastupstvo odlučuje: za popravak puta Tišljaričev breg-Popovići do medje Matulji, da se radnju odade putem dražbe uz izkličnu cienu od K 322.

Za popravak puta Blažići — Hosti t. j. od Mariniči na Škurinju, da se radnja odade putem dražbe za K 333. Glede opć. podpore popravka puta od Turkovog do Rastela odlučiti će se, kad se izjave vlastnici okolnih posjeda, koliko će doprinesti za taj popravak; — popravak obć. puta uz riečku medju iz Škurinje na Pehljin da se odade putem dražbe uz izkličnu cienu od K 600. —; zidac i betoniranje kod šterne u Hostih, da se dade izvesti na račun občinara Hostove uz dražbenu cienu od K 435·02; glede izgradnje ceste iz sela Ružići prema Brezi da izvidi obć. geometar, sastavi proračun, te će se naknadno odlučiti obć. potpora; za popravak puta iza Sv. Križa prema Jazbinam — Trampom — Pužićem doznačuje se K 20. —; glede izgradbe parapeta na cesti Rubeši — Matulji odlučit će se, kad obć. geometar izvidi i učini proračun; nastavkom ceste Brnčići — Jardasi na Kosovdol — Bačurku da se prosliedi na jesen; — za put kroz selo Črnići — Kućeli do lisinske ceste doznačuje se K 80. — izplativih po svršetku radnje; glede popravka obć. puta Ćikovići — Rubeši — Turan odlučit će se kad obć. geometar izvidi i učini proračun; za popravak puta iz Hostove na cestu Kastav — Rude doznačuje se K 150. —, za put od Ivančići u Perenićevoj do ceste kod Gajanića K 50. —, za cestu Črnov dolac — Kuzmići daljnih K 30. —; za obć. šternu u selu Ćikovići predvidja se obć. potpora od K 600. — uz predhodni razvid mjesta, sastav nacrta i proračuna; *mjesečne podpore:* Crnić J. iz Kastva do konca 1905. po K 10. — i za cipele K 5. —; Karlavaris J. Kastav povisuje se mjesečno na K 20. —; Malešić J. iz Brnasi do konca 1905 po K 5. —; Brozović L. iz Kastva do 31 X. t. g. po K 10. —; Lučić Andru iz Kastva po K 10. —; Puhar Mihaljici iz Zameta do konca 1905. po K 5. —; učenikom za škol. godinu 1905/6 Dukić Iv., Bačić Jos. iz Kastva, Marčelja J. i Blečić. A. iz Srdoči po K 100. —; Ružić Jos. K 125, i Ružić Ant. iz Puži K 75. —; Jurdana A. predujam od K 30. — povrativ u tri mjeseca; — *za sada:* Mihih M. iz Jurčići K 3. —; Laginja M. Bregi K 5. —; Kinkela M. Zamet K 5. —; Trinajstić ud. A. Lovran K 4. —; Srdoč Ant. Srdoči K 2. —; Mandić J. Perenići K 6. —; Host Jelisavi Marčelji za putni trošak K 10. —; Mamić ud. Tonki Rieka K 2. —; Kinkela Mariji Zamet 103 K 5. Kreditira se g. F. Dukić, da izdade škrinjicu i križ za pok. Juričića. Srdoč Božu u Zametu daje se bezplatno gradjevno drvo iz Lisine za šternu, grane imade platiti uz taksu. Širola Josipu u Klani odobrava se račun za popravak orudja u Skalnici sa K 7·44. Starešinstvu crkve sv. Luke u Rukavcu za unutarnji popravak crkve doznačuje se K 100. — a onom u Brežcima K 70. — Za popravak kanala vodnjaka „Živice“ u Matulji, da se dobavi četiri barila cementa. Mohorovičić M. Gor. Rukavac, oprašta se zastanog interesa K 14·19. Glede potroška od K 169·35 za uzdržavanje supruga Simunić u riečkom ubožištu, da se obavijesti zem. odbor, da ova općina ne može tog potroška platiti jer nije bila obavještena, da su u ubožište primljeni a medjutim šiljala im se je mjesečna podpora. Ovdješnjoj gosp. zadrugi doznačuje se za unapredjivanje gospodarstva, višak od prodaje posija sa K 104·01. Sa Stagljinac Ivanom, da se sastavi pogodba i zadužnica glede kuće br. 6. u Bregih, koju ima popraviti i u nju ići stanovati.

*

U mjestno škol. vieće u Kastvu, nakon izvučenja srećom dvojice članova, imenuje se ponovno Afrić Anton iz V. Brguda, a mjesto Monjac Fr. imenuje se Rubeša Franjo iz Zameta. Član mjest. škol. vieća u Klani Simčić Ivan jest umro, te se na njegovo mjesto imenuje Komen Josipa iz Skalnice.

Na molbe za prodaju ili najam obć. zemljišta obć. zastupstvo zaključuje, da se prodade: Fonović Matu u Hostih za K 90·50; Kukuljan Andru u Hostih za K 62; Simčić Ivanu u Trinajstićih za K 30·64; Grbac Andru u Srdočih za K 14; Puž Josipu u Pužih za K 14·50; Jardaš Ivanu u Srokih za K 61·25; g. Unterauer Josipu iz Rieke u Srdočih parc. 1687/1 za K 6260·10; Ćiković Franu u Rubeših za K 3·60, Franković Ivanu u Rubeših i Matuljih za K 29·82; D kić Ivanu iz Brnasi 100 dozvoljuje se, da kod svoje kuće prenese na svoj trošak obć. put. Spinčić Ivanu odkazalo se je kamenolom „nad Prelukom“, kojeg se je za pol godine dalo u najam g. L. J. Münz za izvoz materijala uz cienu od K 1 po kubičnom metru.

*

Zaključni računi ove občine i pridruženih uloženi su od 14.—28./8. t. g. te iznosi prihod K 154,279·81 a razhod K 151,903·42, dakle sa viškom K 2376·39. Ukupni promet ove blagajne iznosi u god. 1904 svotu od kruna 306,183·23. Obć. zastupstvo prima to do znanja, te za pregled računa god. 1904. imenuje revizionalni odbor sastojeći se od sliedeće gg.: Armanini Viktor, Jelušić Franjo i Srdoč Mate, dodatkom, da kod pregleda računa pridr. obć. prisustvuju zastupnici ili župani odnosnih občina.

Izcrpiv dnevni red zaključena je sjednica u 6 sati za podne.

—*c.*

Broj 33. Pula, u četvrtak dne 17. agusta 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju e podpisani ne tiskaju - nefrankirani ne primaju.

Predplata sa pošt. inom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i stuinje se u Pulj.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Za narodnu svetinju!

(Konac.)

Ima se pripisati pritisku vladinih faktora, što su i neki pojedini biskupi bili neskloni glagoljici. Državne su vlasti te biskupe štitile od napadaja štampe neprestanim zapljenama; dočim biskupi skloni glagoljici bijahu bez zaštite izloženi najoštrijim napadajima štampe.

Da se držanje austrijskih vlasti u pogledu staroslavenskog bogoslužja još bolje rasvjetli, vriedi iztaknuti obaviest policajne direkcije u Trstu 23. ožujka 1889. broj 595/Res. o glasu i ponašanju katoličkog svećenika i profesora Matka Mandića. U ovoj se obavjesti izmedju ostaloga kaže: „Mandić zastupa veliko-hrvatske aspiracije; on je žarki štovatelj poznatog strančara biskupa Strossmayera; a osobito u ovo zadnje doba, kad se kod katoličkih naroda a. u. monarhije iz panslavističkih razloga kuša uvesti slavenski jezik u crkveni obred, on je dokazao, da nije nesklon ovoj ideji, koja se ne slaže sa velevlastnim položajem i cjelokupnosti ove države".

Dočim takove uvriede i osvade odbijamo, ne ćemo se upuštati u komente vrhu gornje obaviesti; opažamo samo, da više milijuna državljana ove monarhije obavlja službu božju samo u slavenskom jeziku.

Pitanje staroslovenskog bogoslužja to je crkvenopravno pitanje; a austrijski vladini organi htjedoše stvoriti odatle političko pitanje.

Ovo zadnjih dana svi naši biskupi bili su sakupljeni u Rimu na konferenciji, koja je bila opredieljena upravo pitanju staroslavenskog bogoslužja. Konačno riešenje istoga pridržano je S. O. papi.

Kako neki listovi javiše, za trajanja te konferencije članovi austrijsko-ugarskoga poslanstva išli bi svaki dan u Vatikan, da uplivišu na tamošnje mjerodavne krugove na štetu glagoljice.

Talijanska štampa ne taji, da će riešenje pitanja o glagoljici izpasti nepovoljno po Hrvate i Slovence. Milanski list „Corriere della sera" iskreno i otvoreno javlja, da će odluka u tom pitanju značiti sjajnu pobjedu Talijana nad Slavenima.

Pitanje glagoljice ima se riešiti sa crkveno-pravnog stanovišta. Nadležnom sudcu ima se podati svu slobodu, da uzmogne izdati sud po pravnom svom uvjerenju. Koji mu drago pokušaj uplivisanja na sudca ima se označiti kao djelo protivno svakom čuvstvu pravičnosti.

U pogledu staroslavenske službe božje, Rim je izdao godine 1898. predhodno riešenje, te je izjavio, da je uporaba glagoljice „ius reale" dotične crkve. Tim je pravo jednoga naroda označeno kao stvarno pravo crkve. Ova izjava trebala je brzo razjašnjenja, a najzad prikazalo se nuždnim, da se pitanje iznova pretrese i nanovo rieši. U tu svrhu, kako bi iztaknuto gori, pozvani su naši biskupi na konferenciju u Rim, da izreku svoje mnienje i iznesu svoje predloge.

Kad eto pronose se glasovi, da će na zahtjev naše vlade stvar ostati pri odluci godine 1898.

Red je na kraju iztaknuti i ovo: Po izjavama nekih kardinala izgleda, da naša vlada suprotstavlja najveće potežkoće riešenju odnosnog pitanja. S druge strane po nekim izjavama mjerodavnih vladinih faktora, učinjenim u zadnje doba, reklo bi se, da austrijska vlada dandanas nije više protivna glagoljici. U Ugarskoj pak čuju se glasovi, da današnja tamošnja većina ne bi stavljala nikakvih potežkoća uporabi glagoljice kod Hrvata.

Treba da se i u tom pogledu stvar razbistri i da budemo na čistu.

Obzirom na sve to, čast nam je postaviti NN. PP. gospodinu ministru-predsjedniku i gospodinu ministru bogoštovja sliedeće upite:

I. Je li Vašim Preuzvišenostima poznato, da su vladini organi ove monarhije i poslanstvo kod Vatikana zauzeli neprijateljsko stanovište proti staroslovenskom bogoslužju?

II. S kojih razloga i s koje su strane isli upućeni, da postupaju proti glagoljici?

III. Jesu li Vaše Preuzvišenosti sklone da poduzmu potrebite korake, e da takav postupak jednom prestane, i da dotični državni organi budu shodno upućeni na vršenje svojih dužnosti prama ustavu i unutrnjoj crkvenoj slobodi?

Ob udaji učiteljica.

U predzadnjem zasjedanju istarskoga sabora stvorena je zakonska osnova glede zabrane udavanja pučkih učiteljica. Kod pretresivanja iste, bilo je iznesenih predloga pro i kontra. Nu pošto mi nismo čitali ni jedne ni druge razloge, kojima se naime u saboru vojevalo za niti proti, ne kanimo ih ovdje pobijati niti usvajati. Jer kako se čuje, mogla bi spomenuta zakonska osnova opet doći na dnevni red, kanimo ovdje iznesti naše mnienje, neka se znade kako se i izvan našega sabora ob ovom misli. U drugu opet ruku iznašamo ovdje naše misli ob udaji učiteljica i s toga, budući se je čulo jur glasova u predmetu po hrvatskim a i tirolskim učiteljskim novinama, pak neće biti valjda na odmet, da se takodjer i iz Istre čuje glas.

Protivnici udaje učiteljica obično navadjaju, da učiteljica kao supruga prigodom babinja a i drugčije izostane više vremena iz škole, te da opet ne čini najljepši utisak na djecu, kada dolazi u školu u blagoslovljenom stanju. Ovo su obično najglavniji prigovori protiv udaje učiteljica, dok ima i sporednih, na koje ćemo se uz put navratiti.

Dopuštamo, da učiteljica prigodom babinja izgubi koji čedan škole, nu zato svakako neće propasti njezin razred, niti se njezina školska djeca u to vrieme naokolo skiču. Poznato je, da učiteljice obično službuju uz nadučitelja na mješovitoj ili uz druge učiteljice na ženskoj školi. Pak kaošto u slučaju bolesti učitelja ili učiteljica supliraju njihov razred ostali članovi učiteljstva, bora mi, valjda će suplirati i onaj učiteljice-babinjače. A ovo, čim bude sposobna da nastavi rad u školi, nastojati će bez dvojbe, ako je iole savjestna, da nadomjesti ono, što je zakasnila. Zato će svakako naći dosta načina i vremena, samo ako joj se hoće. Pak, Bože moj, ta to se ne dogadja svakog petka!

Opet vele, da učiteljica-mati imade dosta svoga domaćega posla i brige, pak da zato zanemaruje školu, pri čemu da trpi školska obuka. Kod savjestne učiteljice to ne stoji. Mi poznamo udatih učiteljica, pak i onih, koje vode svoju vlastitu ekonomiju, pak ipak nismo čuli, da im je slab napredak u razredima, odnosno, da su slabe učiteljice. Tà, Bože moj, uz ona tri i dva sata škole na dan uz nješto priprave, valjda će naći vremena za kućne poslove. Pak udata učiteljica imati će svakako, kako i druge „gospe" kakvu služkinju, rod ili slično, koji će nuzgredno s njom voditi joj kućanstvo.

Drugi glavni razlog, s kojim vojuju protiv udaje učiteljica jeste taj, da bi tobože moglo zlo na dječiji moral, što li, djelovati pristutnost učiteljice u blagoslovljenom stanju. Mi pitamo: kako pak djeluje na djecu blagoslovljeno stanje njihovih majka, sestara, tetka, susjeda itd.? Hoćemo li biti u svojoj tankoćutnosti dosljedni, moramo štono rieč, kinezkim zidom odieliti djecu od ovakovih žena, inače — sva djeca će moralno propasti. Nego želimo li udovoljiti bojazni ove tankoćutne gospode, nikada laglje. Udatim učiteljicama dade se na poduku niže školske godine, pa evo naše glave, ako se bude i jedno diete skandalizovalo radi njezina objema.

Mi idemo i dalje. Moglo bi nam se to spočitnuti, da učiteljica dolazeća u drugom stanju u školu, naidje na stotinu prilika, da se razljuti, da se uzbudjuje, da se duševno i tjelesno razdražuje, što sve može da škodi i njoj i njezinu čedu. A zar ne nailaze i druge žene, pitamo mi, pa ako i u manjoj mjeri, na slične neprilike? — Nego svaka pa i malo razborita žena nastoji, u sladkoj pomisli na plod svoje ljubavi, da se po mogućnosti uzdrži sličnih razdraživanja. Ako tako čine i prostije žene, kamo li neće pak inteligentna učiteljica?

(Konac sliedi.)

Politički pregled.

U Puli 16. augusta 1905.

Austro-Ugarska.

Jučer stigao je englezki kralj Eduard caru i kralju Franu Josipu u Išlu u posjete. Naš vladar dočekao je svoga visokoga gosta na kolodvoru, gdje se srdačno pozdravište. U carevoj pratnji nalazili se generalni pobočnik grof Paar i krilni pobočnik knez Dietrichstein, koji je stavljen kralju za njegovog boravka u Išlu na razpolaganje. Na taj sastanak vladara poteknuo je kralj Eduard, koji je caru izrazio želju, da se s njim u Išlu sastane. Kod tog sastanka vladara neće biti ministra izvanjskih posala grofa Goluchowskoga niti englezkog poslanika niti ikojeg drugog državnika.

Upućeni krugovi ne pripisuju tom sastanku nikakove političke važnosti, ali svaku važnost mu se ipak nemože odreći ako se pomisli na najnoviji sastanak ruskog i njemačkog cara i na posjet franceske mornarice u englezkom moru.

Jedan bečki list javlja, da će vlada nastojati, da i za god. 1906. dobije šestmjesečni proračunski provizorij, jer se usljed kasnog saziva carevinskog vieća proračun nemože pravodobno razpraviti. Proračun za god. 1906. svršava kao i onaj god. 1905. sa malim viškom od 1 do 5 milljuna kruna.

U subotu bio je primljen u Išlu u audienciju ministar izvanjskih posala grof Goluchowski.

Iz Beča pišu, da su sve sudbene oblasti obavještene, da će se dne 18. o. mj. povodom 75. rodjendana cara i kralja Frana Josipa izdati obsežno pomilovanje za političke i druge osudjenike.

Austrijski Talijani nisu najsretnije ruke u poslu svojeg sveučilišta. Mislili su naime, da su svi složni o tom, da se ustroji talijansko sveučilište u Trstu, te su u tom smislu priobćili izjavu pod geslom: *Trst ili ništa*, ali se u tom ljuto prevariše. Ovih dana obdržavana je naime u jednoj občini skupština birača, medju kojima bijaše i jedan talijanski zastupnik na carevinskom vieću. Na toj skupštini prihvaćena je rezolucija u tom smislu, da bi se Talijani imali zadovoljiti sa ustrojenjem talijanskog sveučilišta i izvan Trsta. Taj zaključak ogorčao je silno Talijane našeg Primorja.

Dalmatinski zastupnik na carevinskom vieću prof. Virgil Perić objelodanio je ovih dana u „Wiener Allgemeine Zeitung"-u, članak o hrvatskoj i ugarskoj krizi. Profesor Perić oštro kritizuje u članku praksu, koju su pokazali Magjari u provodjenju nagodbe od g. 1868., a onda udara na režim u Hrvatskoj, koji je do nedavno, bez očitoga odpora, trpio tu praksu. Članak svršava s ovim riečima: Nemamo ništa protiv toga i nećemo u obće uzeti za zlo Magjarima, ako se oni sada bore za svoje nacionalne aspiracije. To je sasma njihova stvar. Naša je pak hrvatska stvar, da za sadanje državne krize upozorimo mjerodavne faktore na restitutio in integrum naših zajamčenih prava, o čem će se doskoro razpravljati u zastupničkoj skupštini na 14. o. mj. u Dubrovniku. Mi ćemo ostati unatoč svih nepovoljnih prilika, unatoč političkoga meteža nepomični u našim aspiracijama, nepokolebivi u našim zahtjevima i nepopustljivi u našim pravima.

Crna Gora.

Službeni list crnogorske vlade javlja, da će Crna Gora dobiti zakon o tisku. Taj zakon dati će — kako piše spomenuti list crnogorskoj inteligenciji, koja zdravo i pošteno misli, mogućnost, da pomogne naobraziti narod u duhu istine i poštenja. Svaki će moći slobodno da izkaže istinu, ali samo istinu. Narod je crnogorski suviše osjetljiv, pa kad bi drugim pravcem pošli, posljedice bile bi nedogledno zle. Nema sumnje, da crnogorci u tom slučaju nebi pribjegavali pesnicama i toljagama, nego bi revolver radio na sve strane i ponovila bi se ona stara vremena, kad su se pandurice izpred

kuća graditi morale, a to željeti nikako nije.

Srbija.

Novoizabrana narodna skupština izabrala je već u prvoj sjednici svojim predsjednikom Ljuba Davidovića.

Nakon konštituiranja skupštine, predalo je ministarstvo Ljube Stojanovića ostavku, jer je izborima dovršilo svoje poslanstvo. Kralj je pozvao u dvor predsjedničtvo skupštine, te je povjerio sastav novog parlamentarnog ministarstva opet Ljubi Stojanoviću. Ovaj je sastavio iza toga ministarstvo, koje je kralj odmah potvrdio i koje se sastoji od sljedećih lica: ministar predsjednik i prosvjete Ljuba Stojanović, vanjskih posala Jovan Žujović, unutarnjih posala Ivan Pavičević, vojni ministar Antonić, financija Milan Marković, gradjevina Vladan Todorović, pravosudja Dragutin Pečić, privrede Milorad Dražović.

Nova vlada sastavljena je izključivo od samostalaca. U ponedjeljak svršila skupština verifikaciju zastupnika, pa se je odročila do jeseni.

Rusija.

Očekivana naredba cara Nikole, kojom je imao svomu narodu dati ustav, nije 12. o. m. proglašena, već se javlja, da će biti dne 20. o. mj. Uzrok ovoj odgodi, veli se, da se imade tražiti u nekim promjenama, o kojima imadu svoju kazati krunski pravnici. I državni savjet ima se još izjaviti o toj osnovi. Odmah iza proglašenja ustava imao bi ministar Buligin odstupiti i poći u inozemstvo, a nasljediti će ga Trepov, koji je do sada bio njegovim pomoćnikom.

General Linjević izjavio se je opetovno proti utanačenju mira sa Japancima.

Dne 9. o mj. sastali su se u Američkom mjestu Portsmouthu odaslanici Rusije i Japana, da viećaju o uvjetima mira. — Svi su svjetski listovi puni obširnih i točnih izvještaja o vanjskoj strani konferencije u Portsmouthu a upuštaju se u raznovrstna nagadjanja o samim pregovorima, koji se drže absolutno tajnima. Sa sve to većom nestrpljivošću očekuju se autentične viesti o meritornom stanju pregovora, što je sasvim razumljivo s obzirom na velevažni historički momenat, koji se sada odigrava u ubavom američkom kupalištu. Može se svakako uztvrditi, da obe stranke žele mir, a to se dade prosuditi po raznim mnogobrojnim indicijama. Ipak pesimistično razpoloženje nanovo je prevladalo. Ruski opunomoćenici su već odgovorili na japanske uvjete, a sad očekuju repliku japanskih delegata. Kako se pogovara ne odbijaju Rusi u svom odgovoru a limine sve japanske uvjete, već razlažu potanko, zašto Rusija ne može neke uvjete da prihvati, a zašto pak neki uvjeti treba da budu modificirani. Već u tome leži neka garancija, da se za mirom ide, ali s druge strane nepovoljan je znak taj, što ima uvjeta, od kojih Japan u načelu ne će i ne može odstupiti a koje isto tako Rusija ne može prihvatiti. U ostalom najbolje je obuzdati nestrpljivost i mirno očekivati dalnji razvoj stvari.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

„Viva Pola italiana". Ovako se derao i zijalo po Puli u utorak dne 15. tek. mj. od jutra do kasne noći. Tog dana dodjoše naime u Pulu s izletom iz Zadra ondješnji nazovi „Talijani" sa zadarskim načelnikom drom Zillotto na čelu. Načelnik grada Pule dr. Dinko Stanić, taj „programni ekonom" ili koji nastoji u Puli „da spasi što se spasiti dade", poskrbio je obilnim i raskošnim uredjenjem obale i pijačama da što svečanije dočeka dragu braću „del decrepita italianità della Dalmazia". U tu svrhu olakšao je dobrahno občinsku blagajnu na račun gradjanstva Pule i vanjskog našeg puka, upotrebiv njihove džepove „da spasi u koliko može... talijanstvo Pule". A zato mu Zadrani ne ostaše nezahvalni, pogodjujuć njegovim intencijama sa „Viva Pola italiana". Ovo provociranje i vriedjanje čuvstva ostalog gradjanstva, koje ne puše u rog puljske kamore, a pod zaštitom plaćenika te kamore kojoj je dr. Stanić na čelu, nije moglo ostati bez reakcije. Središte izazova izabraše na večer u gabinetu na obali. Svjetlo električno, dvie glazbe, baloni, bengali, šampanjac itd. usijaše još više glave i provokacije postignuše tuj svoj vrhunac. Mirno gradjanstvo, koje je sve te izazove fanatizirane rulje motrilo ko iz galerije, videć, da te ekspektoracije neće da zaprieče pozvani faktori postavljeni za nadgledanje mira i reda te isti ne htijuć učiniti kraj uvriedama, poče reagirati fućkanjem. Ali joj i naopako. Nastade strka i lov policajnih organa puljske občine. A na koga? Na buntovne Hrvate. Aparat puljske policije poče raditi sav; dapače vidjesmo i takvog jednog debeljakovića, da je svojom trbušnom olinom na tankim nožicama, klipsao, kô tobož u pomoći dvjema stražarima što su vodili jednog mladića Hrvata u aps. Htio je pokazati da i on u znoju svog lica i trbuha jede svoj kruh. Za obsjeniti prostotu odalečiše dvadvie glazbe, umiriše buntovnike, a vierne i lojalne Talijane pustiše da slave i nadalje svoje patriotične orgije. Dodje polnoći. Izletnici polaze u hrpama kroz obalu na parobrod, podcikujuć vesele poklike materi zemlji, talijanstvu Pule, nespašenom bratimstvu, pjevajuć „rodoljubne" pjesme, koje se Austrije ništa ne tiču, jer, rekao bi netko od c. k., da „nella patria de Rosseti no si parla che italian". — Iza reakcije gradjanstva kambrra nešto poćutnjena, jer ne odgovara više onim oduševljenjem na povik na parobrodu zaklonjene talijanske (?) braće. Na „Viva Pola italiana" sa parobroda, tek koji kô prisiljen „eviva" sa obale, dok zviždanju i fućkanju te porugljivim povicima na adresu „Zaratina", kamoraša i battane ni kraja ni konca. Plaćenici puljske kamore razviše i ovdje svoju finu djelatnost odvedši nekoliko „buntovnika" s onu stranu brave. Još koji obični povik s parobroda i braća iznemogla izgubiše se na površini morskoj u tamnoj noći braći sa vidika.

Gdje je bilo tajno redarstvo c. k. komisarijata pulicije pitat će tkogod. E brajane, bilo ti je ono ondje, ali ne da pazi što izazivači viču iz dna svojeg patriotičnog srca, nego da prisluškuju što buntovnici snuju i kuju, mješajuć se samo medju njima da odkrije njihove urote, nacrte i ospove. Ovo je vjerni prikaz i slika grada Pule i njezinog redarstva toga dana.

Žalimo što nemožemo napisati, da je c. i k. mornarica reflektorima s ratnih brodova uveličivala ovu slavu, kao što je to nedavno činila kod jedne slične irredentističke slave. Ovaj put toga nije učinila. Dobro bi bilo da to u buduće učini, kad bere ovako liepe plodove!

Nešto nam se ipak nameće po sili. Tko je odgojio ove pitomce i po njima pomagao stvarati ove odnošaje? Austrija kroz svoje organe pod zaštitom crnog orla. Tko je na svojim grudima tetošio sladke i presladke kandidate za majku Italiju, tko je uviek spreman uzeti je u svoju moćnu zaštitu na „denuncije" buntovnih Hrvata. Tko proglasuje ove izljeve ljubavi prama majci Italiji pukom igrarijom prepošne djece? Austrija kroz svoje c. k. organe u Primorju i Beču a u Puli još i kroz c. i k. organe. A tko ove odnošaje još podržaje i štiti? I opet Austrija, jer nagradjuje i diže ove svoje miljenike Talijane, ugnjetavajuć hrvatski i slovenski puk u Istri, nagradjujuć Talijane i gospodstvom i vlašću, a odpuštajuć Hrvate za njihovo vjerno i iskreno službovanje a s bakrenom kolajnom na izdrtom ruhu, a da su još u krieposti batine, odrapila bi za „zasluge i priznanje" Hrvatima po 25 „vrižkih" rekao bi Ličanin, pa ajd vozi kući i muči rajo i plaćaj gospodu!

Kasno po poldan k misi. Ove narodne poslovice sjetismo se ovih dana čitajući u novinama Primorja kako je okružni sud u Rovinju odredio, da se zaplieni sve razglednice i fotografije koje prikazuju puljsku luku, njezinu okolinu, tvrdjave, pojedine ratne brodove itd.

Većina tih razglednica i mnoge fotografije priredjene su u inozemstvu, ponajviše u Italiji i Njemačkoj, pak se ljudi punim pravom čude toj zaplieni, jer ne mogu pojmiti zašto se ne smiju ovdje razpačavati te razglednice, fotografije itd., dočim se razprodavaju na veliko koli u Italiji, toli u Njemačkoj odakle ih dovažaju amo. U prometu se nalazi koliko je poznato 99 raznih razglednica i 22 fotografijske slike. (Tko zna koliko se ih nalazi u rukama naših dobrih *savezníka*? Op. slag.) Te razglednice, slike itd. razpačavalo se slobodno godine i godine i nikomu nije palo na um, da bi je dao zaplieniti, a sada najednom postale su te slike i fotografije, koje su na jednom postale pogibeljnimi za državu, te ih je okružno sudište u Rovinju u smislu IX. članka zakona od god. 1862 br. 8 D. Z. L. zaplienilo i dalnje razpačavanje zabranilo.

Kad bismo znali, da li će nam mudri naši državnici na pitanje odgovoriti, zapitali bismo ih: gdje ste do sada bila — gospodo premudra?

† Dr. Pavao Ghira.

Dr. Pavao Ghira, odvjetnik u Rovinju, umro je prošlu nedjelju večer. Pokopan je sinoć uz veliko saučešće naroda svake ruke.

Ostavlja udovu gospoju Concettu rodjenu Rismondo i dvije djevojčice. Pokojnik je imao kakvih 67 godina, te je bio valjda nastariji još poslujući odvjetnik sudbenog okružja rovinjskoga.

Branio je svoj dan na tribunalu teških, često vrlo zapletenih zločinstva i polučio amo tamo sjajnih uspjeha. Ovo nekoliko posljednjih godina bio je pak oslabio na duhu i na tielu. — Prije nekoliko godina bio je pokojnik Ghira načelnik u Rovinju. Nije bio slab čovjek!

Pokoj mu duši!

Umorstvo odkriveno nakon 17. mjeseci.

Pišu nam iz Barbana: Pred 17 mjeseci nestalo je iznenada Antona Vidovića pok. Josipa 50 god. stara iz Vorihi kod Barbane, a nije se nikako moglo saznati kamo i kako je izginuo. Ovaj Vidović oženio se bio kao udovac s nekom udovicom Ruba, koja mu je dovela sina Ivana iz prvog braka. Nakon nekoliko godina umrla je ova Vidovićeva žena, a njezin sin se oženio. Vidović je ostao u kući svog pastorka; nu slabo mu je išlo, jer su supruzi Ruba postupali š njime kao sa psetom. Zahtievali su neprestano od Vidovića da im izruči svoje imanje, o čemu on nije htio ni čuti, na što su Rube š njime postupali još ružnije.

Kad je nestalo Antona Vidovića, prijavio je to Ruba nadležnoj oblasti, ali sva iztraživanja bila su bezuspješna, premda se u selu javno govorilo, da su supruzi Ruba morali umoriti Vidovića i nekuda sakriti. Oružničko je i zbilja dalo zatvoriti Rube, ali sudbena istraga bila je dovršena tako, da državno odvjetničtvo radi pomanjkanja dokaza nije moglo iste proganjati radi umorstva i usljed toga supruzi Ruba bijahu pušteni na slobodu. Nakon toga se je mislilo da je stvar zabašurena, prem je narod uporno tvrdio, da Vidović mora biti umoren i to od supruga Ruba. Ali kako svako zlo djelo dodje na vidjelo, tako se dogodi i ovdje da je ovaj zločin došao na vidjelo kroz same ubojice. Iza kako su Rube bili pušteni na slobodu, otišao je pastorak Vidovićev Ruba na sud u Vodnjan radi oporuke Vidovićeve, jer mu je bila na zubu njegova imovina. Sudac upita Rubu a je li mrtav Vidović, što Ruba odlučno potvrdi. Ovaj slučaj i neprestano poticanje oružničkog postajevodje u Barbanu Slaveca, da poglavarstvo dozvoli pretražiti jamu zvanu Golubinka nedaleko sela Vorihi a duboku 71 metar, bilo je povodom, da se zločin odkrio. Dozvola dodje i na 29. julija t. g. otidje povjerenstvo pred jamu pogodiv nekoga Antona Rupu Peča iz Svetvinčenštine za 160 kruna da se spusti u jamu. Nu rečeni Rupi spustiv se u jamu vrati se natrag veleć da nije našao ništa. Povjerenstvo opaziv da ih Rupi vara, zapovjedište mu da mora donieti znak sa dna jame (u toj jami imade naime mnogo kosti od volova crknutih od kuge god. 1870). Spustiv se po drugi put opet javi da nije ništa našao (naravski jer bi se spustio samo do polovice). Videć da ovaj Rupi neće da ide do dna jame nadjoše drugoga i to Ivana Klevu za 40 kruna da ide u jamu. Nu i ovaj učini kao i prvi, vrativ se bez uspeha. Na to se oglasi Pave Špada, občinjski sluga u Barbani i ponudi se, veleć odvažno, vi ste pošli u jamu za plaću a ja idem zabadava, da donesem znak, kosti volova. I naš ti Pave Spada spusti se ravno na dno jame, pretraži ju i nadje Vidovića, kostur, u košulji i u vreći bez glave i donese ga van iz jame. Ovaj junački čin Pave Špade zaslužuje svaku pohvalu, dapače i sva nagrada bi morala ići njemu, koji ju je jedini i zaslužio.

Nakon ovoga bijahu ubojice Ruba uhvaćeni i odvedeni u zatvor. Do sad doznalo se nešto potankosti o tom umorstvu. Ubojice umoriše Vidovića po noći u krevetu. strpaše ga u vreću i baciše u jamu. Jedna djevojčica, susjeda, čula je istu noć viku u kući Rube i zvala je — jer služkinja — svoje gospodare, nu ovi se maloj zagrozise te je bila primorana šutiti i dobila zato na dar košulju samo da muči. Ovi starci bit će uapšeni ako već nisu.

Govori se dapače, da su one noći kad je Vidović bio umoren, vidjeli iz Rubine kuće izaći čovjeka i ženu s magarcem općenim vrećom te da su išli prema toj jami.

Nesretni ubojice pok. Vidovića, uapšeni supruzi Ruba, imaju troje nejake djece, koji ostaše kod kuće.

Sud vodi sada istragu, koja će razbistriti ovaj grozni zločin.

Lošinjski kotar:

Izpod Sisa na Cresu, dne 8. kolovoza 1905. Doba je da se probudim te da javim štogod od ovih strana, a ovo, da nebi tko pomislio da ovdje cvatu mirisne ruže te da nas ne mori nijedna nevolja.

Poznato je i vrabcem, da ova župa broji preko 800 stanovnika. Mnogo godina imade, da se nastoji imati vlastitu občinsku upravu. U tu svrhu pisalo se je zadnji put veleuč. dru Laginji u Pulu, i to dne 5. veljače 1902., ali sve bez uspjeha do danas, tako da jaram koj su morali nositi naši pradjedovi moramo trpiti i mi. Zaklinjaj, prosi i moli, sve badava! nitko neće da se gane na milosrdje te da na pomoć priskoči, tako moradernо neprestance vapiti, kada će doći odkupljenje i spasenje naše. Da bi se ovo dogadjalo u prvih stoljeća kršćanstva, bilo bi oprostivo, jer poznato je mnogim, da u ono doba, sve se je ljubilo, osim pravičnost, poštenje i dobrobit pojedinih naroda. Ali da se to sada sgadja, kada se na svo grlo vapije slobost, prijatnost, jednakost itd! To je ono što peče svakoga dobromisleća.

Nakon dvadeset i pet godišnje pisarije, skanuia se Visoka c. kr. Pomorska Vlada da se sagradi luka, za koju svrhu, ako se ne varam, opredieljeno bi 34 tisuća kruna. Kako bi mi rečeno, jedna polovina toga novca bi potrošena za jedan komad lukobrana, a drugo gdje se nalazi? To-

znadu koji tim upravljaju. Činjenica je, da luka nije ni danas gotova, a to, na veliku štetu ovog siromašnog naroda, koj sada se nalazi u većoj tiskoći nego li prije. Zašto? Jer dok nije bilo lukobrana, mogao je baciti drva koja prodaje za Bnelke gdje mu se sgodnije svidjalo, a sada? sada morade je puščati mnogo daije i platiti dotičnomu vlastniku zemljišta najam, a ovo, na veliku štetu vlastnika drva, tako da po svakom mijaru faš imade K 1·50 troška više nego li prije. Je li ovo pošteno? Je li ovo starati se za dobrobit naroda? Nipošto, nego ovo će reći s narodom rugati se i izsisati mu još ono malo krvi što imade. Za ovo se je pisalo u zadnje vrieme više puta, ali sve uzalud. Oni se smiju pod brcima, a ti šćavo trpi i šuti.

Pisalo se je za obćinsku čatrnju, za dolazak parobroda i za razne druge potreboće, ali sve bez uspjeha. Dan danas nema mjestanca u ovih naših stranah, gdje nema obćinske čaštraje i gdje ne tiče parobrod, a ovdje ni toga. Na „Mergu" imade pet kuća, i svaki dan dolazi parobrod. Na „Porozini" nije nego samo jedna kuća u kojoj biva „c. financijalna straža", i imade dva puta na tjedan parobrod! Ovdje je postaja „žandara, učiona, Gospodarsko - trgovačka Zadruga", te sam Kaštel broji 85 kućnih gospodara, a bez parobroda, budné onaj koj dolazi u nedjelju po podne, nama koristi malo, jer ne ide na Rieku. Nije li ovo sramota?

Prošle godine velika i nečuvena suša upropastila je posvema sve različno i moguće usjeve, tako da je čudo Božje, kako ovaj siromašan narod nije od glada stradao. Više puta čulo se vapiti: Doživili smo ove godine u koje su narodi opetovali riječi Jer. proroka: „Vodu našu za pineze pili smo", „drva naša cinom kupovasmo", „koža naša kakono peć očadila je od obraza tugah glada". Čitali smo u novinah da mnoge obćine i podobćine su imale nekoje polakšice od Visoke c. kr. Vlade u članarini pšenice, kukuruze, brašna itd., a ovdje ni toga, premda ustmeno bi preporučeno onima koji su na kormilu slav. obćine. Pa da nismo sretni! A gdje globe šumarske, koje je platio ovaj narod samo tekom godine? Pred mjesec dana došlo je više od 20 globa, od kojih najnižja bila je od K 3, a bilo ih je i od K 10!! Koncem rujna prošle godine jedan morao platiti K 40!! učinio utok i priložio „Namiru" kako je platio. Utok, brzojavom Vis. c. k. Namjestničtva od dne 23. travnja 1905. br. 7021 bi povoljno riešen ali prilog (namira) nebi stranki povraćen! Dotični saslavi namiru da potegne novce, kad eto, na veliko čudo, c. k. porezni mjestni ured odbio mu spomenutu namiru opazkom: Nemožemo izplatiti bez da prikažete namiru kako jeste izplatio! — Obrati se na Vis. c. k. Namjestničtvo da mu se povrati priložena namira, ali žaliboże do danas je nema premda su prošla dva mjeseca. Kako će se ovako živjeti? ne imadu li ljudi pravo se seliti i jadikovati?

Što ću reći o „Fasija za prihodarinu?" Tu se postupa svojevoljno bez se obazirati na izprave dotične stranke! . . . oni ne poznadu drugog pravila nego „plati i s Bogom". — Pa da nismo sretni?

Ovo se daje u javnost, da se poznade naše kukavno stanje, te da se naši zastupnici sjete kadkada i nas. X.

Tentor nezna hrvatski! Tršćanskom „Židovčiću" pišu iz Cresa, da je tamo prodavao neki Tentor, Cresanin razglednice, pak na upit nekojih Hrvata iz Rieke, da li razumije hrvatski, odgovorio je taj *Tentori, da ne razumije.* Mi „Židovčiću" toga ne vjerujemo pa da se postavi na glavu.

Voloski kotar:

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Sakupili na korist mužke podružnice na Veprincu dne 23. i 25. julija 1905. „Česko družtvo" u Blagarovoj gostioni na Veprincu K 16 — dne 30./7. kod istoga u Veprincu radi narodnih žigica K 2.

Novi poštanski ured. Doznajemo iz pouzdana izvora, da će se otvoriti 1. jenara 1906. novi poštanski ured u Obrovom, obćina Podgrad.

Družtvo krčmara u Kastavšćini. Tuže se krčmari, da njihovo družtvo mjesto da napreduje, nazaduje. Prve tri godine obstanka družtva imalo je isto svake godine višak u obračunu. Sada pak treba svako toliko dolagati, da se manjak pokrija. Bit će uz drugo tome krivo slabo vodjenje posala. Kako i ne bi, kad se za svaku malenkost, na sjednice i u svrhu agitacije za družtvo uzimlju advokati i notari. Tako neki dan su došli u jedno selo u svrhu da upišu članove u družtvo četvorica njih od družtva i bilježnik iz Voloske, Talijan Puović. Ako je bilo od potrebe dostatan bi bio i sam jedan da isti posao ovrši. Dobro bi bilo, da se oštari slože, pak da izaberu u odbor najsposobnije. Osobito im se preporuča, da ne izaberu nijednoga od onih, koji su pajdašili s Krstićem, jer čovjek koji je prevrtljiv u politici, je i u drugome. Za sada dosta, drugom prilikom više.

Krčmarić.

Protuodgovor. Neki iz Kastavšćine hoće samo da izpravi a ne da se prepira što je ono bilo u „Pabirci" iz Liburnije". Dobro je! Ali kad se izpravlja, nastojati se mora da bude bolje. Ovaj put nije mu se posve posrećilo. Da vidimo. On sam kaže, da su se nekoja gospoda u Halubaljštini pri osnutku čitalnice hladno držala, nego kad bude stvar zrela toplo će se oni za istu zauzeti. Stvar nije još nakon dvije godine zrela, pak su Svetomatejci i danas bez čitaonice. Ako će se zrele jabuke jesti treba ih i posaditi. Lienost je krepost nemarnih ljudi. Takove ljude nije absolutno treba braniti.

Za činovnika reklo se, da guli narod, a ne kako u izpravku stoji — grdi. Gosp. popravljaču nije poznato to, kad tamo i vrabci u njegovom kraju za to znadu.

Medaljice nisu toliko zazorne, ali je stvar manje zanimanja vriedna nego li crkavanje goveda. Kad ima pas brnjicu, nije se treba onda bojati, da će koga ugristi. Postiglo se da živoder kontrolira, ako svaki pas ima medaljicu. Moglo se pak uslijed pritužaba odlučno prosvjedovati, da se stvar o crkarenju strogo izpita i pretraži. Medaljica je 20 novč., a vol 200 K i više.

Brzojavna postaja u Klani. Opetujem, kastavsko zastupstvo nije bilo proti brzojavnoj postaji iz uvjerenja, već jedan gospodin nije htio da položi izpit iz brzojava, pak iz susretljivosti prema njemu predložilo se ravnateljstvu pošte i brzojava u Trstu, da bude telefon. Klanjci nisu mogli to prihvatiti jer je za njih dosta nepraktično, jer ne mogu novac slati. Vuci simo, vuci tamo, najzada je ministarstvo za trgovinu odgovorilo, da ne može radi pomanjkanja sredstava dati napraviti brzojavnu postaju u Klani i sv. Mateju. Sada je liepa prilika da se složite, pak da nastojite, da se čim prije ta zamisao ostvari. Klana je sabrala u tu svrhu od privatnika oko 800 K. Na vama je sada. Zanimajmo se svestrano i radimo neprestano na korist zapuštenoga našega hrv. naroda diljem Istre.

Pazinski kotar:

Lov na našu djecu. Talijansko djačko podporno družtvo u Pazinu pozivlje putem novina roditelje one djece, koja bi htjela polaziti srednje škole, a nemaju sredstava, da se prijave za podporu. Podporu će dobiti pod uvjetom, da upišu svoju djecu u talijansku prkos gimnaziju u Pazinu. A pošto se boje, da mu se ne će priglasiti dostatan broj djece, pozivaju roditelje, da odluče sami koliku i kakvu žele imati podporu. Tim načinom kane talijanaška gospoda privabiti u svoju prkos gimnaziju našu siromašnu djecu, a to im je lahko, jer im je otvorena u Poreču zemaljska blagajna.

Strašna tuča na Labinštini. Dne 7. o. mj. u jutro spustila se je velika oluja nad Labin i okolicu. Kišilo je spočetka kao iz kabla, zatim nastala strašna grmljavina pak konačno poče padati tako debela tuča, da se slične ni najstariji ljudi ne sjećaju. Pojedina zrna tuče težila su čak do 100 grama. Šteta je nanešena na polju i vinogradu silna i to ne samo za ovu već i za sliedeće godine. O toj nesreći obavieštene su carske oblasti, kojima je dužnost, da priteku unesrećenima na pomoć.

Franina i Jurina.

Fr. Ča paraju oni jenerali brez vojske, da ju moru dat sakemu popit?

Jur. Razkričali su se nebore po reškeh i kranjskeh gazetah kako da su svu mudrost pozobali.

Fr. Ja se Kranjcem ne čudim, zač ih ne poznaju, ale je žalostno, da onakove odpadnike brani reška hrvatska gazeta.

Jur. Zač misli, da ako njoj pišu proti popom, da su već radi tega dobri i pošteni.

Fr. Ma se ljuto vara, zač su proti prodancem ne samo popi, nego i svi naši verni i pošteni ljudi.

Razne primorske viesti.

Niemci prodiru na jug. Tršćanske novine javljaju, da će već mjeseca jenara 1906. otvoriti dvanaest velikih trgovačkih tvrdka iz Hamburga i Bremena svoja skladišta za izvoz trgovine u Trstu. Na taj način žele izbjeći visokoj carini koja će nastati usljed novog trgovačkog ugovora sa Njemačkom.

Ako se pomisli da su već sada u Trstu u njemačkim rukama sva najveća industrijalna poduzeća, da imadu već sada Niemci najveće tvrdke za izvoz kave, južnog voća itd. tada mogu samo strašću proti Slavenom zasliepljeni Talijani Primorja tvrditi, da njihovom talijanstvu ne prieti nikakva pogibelj sa strane Niemaca.

Splitski načelnik Milić za glagolicu. Na blagdan „sv. slavenskih apoštola Ćirila i Metoda", splitski načelnik i odlični vodja u obrani narodnog našega amaneta u crkvi: glagolice, kako je bilo javljeno, sjetio se je krasnim govorom u obćinskom kazalištu pod motom: „Glagolju s gorkosti duše moje" velikog našeg vladike *Strossmayera*; njegovih neprocjenjivih zasluga za crkvu i narod, a napose, da mu je uspjelo oko velikog pape Lava, da obnovi vasionu počast slavenskim apoštolima u katoličkoj crkvi i da sačuva njihovo pismo od propasti i progonstva, a onda izlakao najnoviju borbu za glagolicu, neuspjehe biskupske konferencije u Rimu radi upliva diplomacije, te odluku kurije o našem narodnom pravu, koje ne može zastariti, dok je hrvatskog naroda.

Spomenuo je nadalje, kako bolje ugadja latinština talijanskim prelatima, kojih je puna kurija, kako se nameće talijanska ekskluzivnost, koja oduzimlje crkvi univerzalnost, ali se ne će održati.

Kao što sve institucije podpadaju reformama, podpasti će i ta kurija, kad se stanoviti upliv odstrani. Ovo je uzrok što u Rimu ne shvaćaju znamenitosti ovoga pitanja, jer misle, da će nas latinštinom bolje privezati Rimu, a ono nas sve više odbijaju od njega. Ali do razkola ne će doći, jer ćemo znati obraniti našu svetinju.

Evo prigode, veli Milić, da svake godine na blagdan sv. Ćirila i Metoda podignemo glas za naše narodno pravo, koji će odjeknuti po svim hrvatskim zemljama, jer se u Splitu zametnula i vodila borba proti latinštini.

I ona ploča, reče, koju ćemo skoro postaviti na plokati sv. Duje, sjetiti će nas dužnosti, da ustanemo uviek na obranu našega prava, da ga izvojštimo podpuno i da ne zapustimo prigode, da ga uzčuvamo. Na ovom blagdanu ponavljajmo naše želje, iznosimo naše jade, budimo naše misli o tom amanetu, koji nije manji od živog našeg jezika u javnome životu. Širite ih u obitelji, u narodu, u školi, u družtvu, po svuda gdje se štuju amaneti slavne prošlosti i napredne sadašnjosti.

Naš je amanet u rukama „mladih svećenika; ako jednodušno zagrle glagolicu, tko će ju utamaniti? Što mogu biskupi bez njih, sve da bi se i protivili? „Nisu li oni vlastni upravljati u svojim „diecezama po savjesti i duševnom boljku puka? *Magna est ipsorum in Ecclesia auctoritas,* tvrde stari kanoniste. Odluke rimskih Poglavica imadu po njima istu moć kao i odluke vaselenskih sabora. *Decreta Pontificum Romanorum equipottent decretis Conciliorum*; »dakle i ona »s kojim su hrvatskom narodu bila udieljena prava staroslavenske liturgije; a »nikakva novo ustrojena kongregacija ne »ima vlasti, da ih odtsrani, kad joj kanoni to ne priznaju. Ova bi načela morala vriediti za naše biskupe a ne po»koravati se riešidbama kongregacije, iz»datim u ime Poglavice Crkve, kojima se »pak ne mogu uništiti odluke predšastnika, »jer bi to prouzročilo anarhiju u Crkvi, »kojoj se hoće mira i jedinstva.

»Naša Crkovinarstva neka traže po»pove glagoljaše, jer jim puk, a ne bi»skupi, ili vlada, daje redovinu, tako će »prestati razlika latinskih tobože crkava.

»Posebnici pak u svakoj prigodi neka »se posluže glagoljašima«, tako ih neće nestati u hrvatskim pokrajinama. Pamtite, da naša književnost živi o staroslavenštini, a tko ne osjeća njenu veličinu, ne može pojmiti izvrstnost sadašnje. To je vrelo našeg narodnog blaga. Jezik je život naroda.

Dozvola zajma. Zemaljski odbor u Poreču dozvolio je poreznoj obćini Materada, mjestna obćina Humak — da može sklopiti zajam od 30.000 K za uredjenje svojih dugova, za povravak vodnjaka i za proširenje škole, koja će biti po svoj prilici podignuta u dvorazrednicu. (Jer talijanska! Zar ne?!)

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Župe upraviteljima bijahu imenovani: gospodin Ivan Svetić kapelan u Staradi u Vodicah; g. Matija Kurelić, kapelan u Buzetu, u Draguću; g. Fran Peršić župe upravitelj u Vodicah na Vrhu. Za kapelane imenovani su: g. Dragutin Lamperl, koji je bio do sada u Brezovici ide u Staradu, g. Ante Budin iz Trsta (sv. Jakov) u Hrušici; g. Ante Hrešćak iz Hrušice u Dolinu; g. Aleksander Martelanc iz Doline k sv. Jakovu u Trstu; g. Josip Miličić iz Draguća u Kastav; g. Ladislav Tonković iz Sluma u Sovinjak. Mladomisnici: g. Ivan Gabrielić ide kao duhovni pomoćnik u Buzet, a g. Ernest Miclaucih u Brezovicu.

Za potalijančenje naše djece. Iz talijanskih novina Primorja doznajemo, da će se dne 1. septembra otvoriti talijanska škola zlosretne „Lege nazionale" u hrvatskom selu Kmeti (sada Metti) obćina Humak. Tu će školu polaziti i naša djeca iz porezne obćine Majka Božja na Krasu — obćina Piran te iz susjednih naših sela.

Za školsku g. 1906.—1907. kani pak obć. Piran otvoriti u Sandriji (Salvore) talijansku školu, u koju će privabiti našu

djecu iz one župe i susjednih mjesta. Istodobno otvoriti kani „Lega“ svoju školu u selu Starčići (sada Vecchiutti) u župi Lovrečica — občina Humak. Kako se vidi napeli se naši ljuti protivnici u sudbenih kotarih Buje i Piran, da posve raznarode našu dječicu putem svojih škola. Jošte kažu, da siju prosvjetu, a mi kažemo, da je to najsramotniji barbarizam.

Sastanak slovenskog narodno-radikalnog djačtva u Trstu. Dana 5—8 septembra o. g. obdržavati će slovensko narodno radikalno djačtvo svoj sastanak u gradu Trstu. Kod tog sastanka sudjelovati će takodjer hrvatsko, srbsko i česko djačtvo.

Narodni biljeg na pismih. Upozorujemo naše rodoljube na naredbu ravnateljstva pošta i brzojava, usljed koje mora se narodni biljeg (na korist družbe sv. Cirila i Metoda) prilicpiti na zadnjoj strani pisma, dopisnice itd., jer ako se ga piliepi na prednjoj strani gdje se nalazi naslov, treba platiti naslovniku pisma globu od 14 para. Neka dakle svatko pazi na tu naredbu, da ne bude našim ljudima suvišnih i štetnih globa.

Škola i vrućina. Tko da se ne sjeća ovogodišnje vrućine i tko ju još i danas ne čuti? Ni dihati ne možeš. U nekojim pučkim školama Istre bilo je ove godine + 36° C. To je silna težina, što ju odrasli može podnositi. Pomislimo si sada djecu pučke škole, kako mora da to bude njima još teže. Na suncu imali smo do + 53° C, i po tom suncu morala su brižna dječica u školu. Ljudi su padali u nesviest od velike vrućine. Zbilja pravo čudo, što se nije dogodio kakav slučaj, da je sunčarica ubila kojeg učenika pučkih škola. To bi bilo trebalo, pak bi se bile tekar onda maknule naše školske oblasti. Obstoji neka ministarska naredba, da se obuka ne smije obdržavati, ako je u školi + 24° C. Mi smo imali i u mnogim školama i + 36° C, pa ipak se nije nitko niti ganuo, akoprem su svi čutili nesnosnu vrućinu. U kotaru puljskom traje škola do konca julija, a u lošinjskom čini nam se do polovice agusta. Uz ovu vrućinu nije moguće ništa raditi. Djeca moraju u rano jutro za blagom. Kad ovu doljeraju kući, idu umorna u školu; još ju putem više ubija vrućina, pa bi u školi samo spavala. Uzrok, što ga nekoji navadjaju, radi česa moraju biti praznici u septembru — šepav je. Trgatba i onako malo traje. Činjenica je, da moraju siromašna djeca upravo o podne, po najvećoj vrućini u školu ili iz škole. Neznaš što joj se može putem dogoditi, pa te u srdcu zazebe, jer nesreća ne spava. Bilo bi po našem mnijenju dobro i pametno, da bi školske oblasti jednom za uviek odlučile, da se obuka na pučkim školama drži od polovice junija do svršetka škole samo u jutro. Nesreća se nije jošte dogodila nijedna, a što nije bilo moglo bi doći. Ne bi bilo zgorega, ako bi se naložilo, neka se obuka u svim kotarima svrši polovicom julija.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Božo Dubrović, naduč. u Sv. Mateju sakupio je u gostioni kod gosp. Šlosar Gjura u sv. Mateju uz poklik: „Škola je temelj svakom ljudskom napredku“ K 5.

Gospoda dr. Ante Trumbić i dr. Vinko Mihaljević u Spljetu darivnju svaki po K 10. Ukupno K 20.

Gospodja Ernesta Jelušić, supruga g. načelnika u Kastvu daruje K 10 za jednog prodanog kanarinca veleč. gosp. Antunu Ellneru, žup. dekanu u Kastvu.

G. Ivan Pujman iz Vodnjana daruje K 2.

Ukupno danas . . . . . K 37·—
Na račun ove g. izkazanih . . . „ 1139·64
Sveukupno K 1176·64

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlao preko naše uprave:

G. Ivan Pujman iz Vodnjana K 2.

Ukupno danas . . . . . K 2·—
Na račun ove g. izkazanih . . . „ 170·80
Sveukupno K 172·80

Za bratovštinu hrv. ljudi u Istri daruje g. Ivan Pujman iz Vodnjana K 2.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno

Vlasi uništujuće sredstvo
odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne
VLASI NA LICU
temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Cieua K 7·—
Odprema svakamo
L. SCHMIDEK, Budapest, VII., Nyár-utcza 18.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Anton Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u poći izsušenim drvom.
Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.
Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

NARODNA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA
J. KRMPOTIĆ I DRUG. U PULI
preselila se iz ulice SISSANO-DIANA u ulicu **GIULIA** br. 1
gdje se nalazi uredničtvo i uprava
»NAŠE SLOGE« i »OMNIBUSA«.

PREPORUČA SE ZA:
TISKARSKE, KNJIGOVEŽKE, GALANTERIJSKE RADNJE
SAMA IZRADJUJE PEČATE ZALJEPNICE

IMADE U ZALIHI TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.
OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, ODVJETNIKE, POSUJILNICE I INA DRUŠTVA
TRGOVAČKE KNJIGE, PISANKE ZA ŠKOLE, PISARSKE I RISARSKE POTREBŠTINE
PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

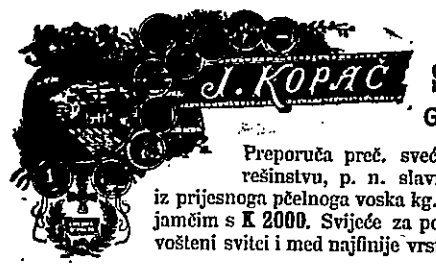

Odlikovana
svjećarna na paru
Gorica – ulica Sv. Antona
Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom
APATOVAČKA KISELICA
naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.
Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zraatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.
Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.
Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.
„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.
Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.
Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te ističe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djelcju kod bolesti želudca, uhlažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuccia (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravile: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.
Gradska ljekarna, Zagreb.
Gradska ljekarna, Zagreb.
Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.
Zdravlje je najveće bogatstvo!
Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Olivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 34. Pula, u četvrtak dne 24. agusta 1905. God. XXXVIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stuiaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

...glasi, pripostana itd. ...i računaju se na temelju ...og cienika ili po dogovoru.

...za predbrojbu, oglase itd. ...se naputnicom ili polož...nih pošt. štedionice u Beču ...administraciju lista u Pulu.

...naručbe valja točno oz... ime, prezime i najbližu ...poštu predbrojnika.

...list na vrieme ne primi, ...to javi odpravničtvu u ...renom pismu, za koji se ...laća poštarina, ako se iz... ...na napiše „Reklamacija“.

...ovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

Govorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

XVII. glavna skupština ...aveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Predprošlu nedjelju započelo je u Puli ...ćanje slovenskog narodnog učiteljstva, ...je je ureklo svoju godišnju glavnu skup...nu ovaj put u Puli.

Slovenski gostovi i prvi širitelji na...dne prosvjete slovenskog bratskog nam ...roda nadošli su amo što u nedjelju u ...ro, što poslie podne i to neki željez...om, drugi parobrodom. Sudjelovanje ...d skupštine bijaše vrlo mnogobrojno, ...o služi samo na čast gg. učiteljem i ...iteljicam, koje se odvažiše na tako da...ki put.

Prvog dana imao je upravni odbor ...vjerljivu sjednicu, na kojoj bijaše usta...vrljen program za delegaciju i opredie...ni pojedini izvještaji za glavnu skupštinu.

U ponedjeljak većali su u dvorani ...tela „Belvedere“ odaslanici pojedinih ...iteljskih družtava, koja se nalaze u ...Zavezi“.

Sakupljene odaslanike pozdravio je ...edsjednik g. L. Jelenc, ocrtav zadaću ...laslanika t. j. da pregledaju i prosude ...vještaj, što mu ga predlože upravni ...bor i ravnateljstvo „Zaveze“, pa da ...reku svoj sud o tom, da li je družtveno ...dstvo valjano izvršilo svoju zadaću pro...ćuć probitke učiteljskog stališa. Družtva ...Zaveze“ imadu pravo, da većaju o pred...zih i rezolucijah, koje dolaze na dnevni ...d skupštine. Ova su družtva imala te...jem minule godine 143 većanja, na ...jih se je obdržavalo 161 predavanja i ...zprava.

Društveni tajnik g. Česnik izvjestio ...iza toga o djelovanju „Zaveze“ i nje...ih družtava. Iz toga izvještaja doznа...mo, da ima u „Zavezi“ sada 33 učitelj...ih družtava. Sva ta družtva imadu 67 ...častnih, 1696 redovitih i 64 podporna ...ana. Imade dakle svih skupa 1827 čla...ova.

Nakon podulje i živahne razprave bijaše taj izvještaj odobren i prihvaćeni konačno nekoji predlozi. O družtvenih računih izviestio je blagajnik g. Luznar. Prihvaćen je zatim predlog, da se buduću skupštinu sazove o Duhovih.

Konačno bi izabran novi odbor i to: predsjednik g. Luka Jelenc, tajnik g. Dragutin Česnik i blagajnik g. Fran Luznar. Odbornici za Primorje jesu gg. Anžlovar, Berginc i Križman.

Glavna skupština. Predsjednik otvori skupštinu oduševljenim nagovorom u kojem naglasi, da se eto po drugi put sastaje slovensko učiteljstvo na zemljištu kršne Istre. U krasnoj Opatiji — reče — pružili smo prvi put god. 1896. bratsku desnicu hrvatskom učiteljstvu sklopiv s njime pobratimstvo, koje neka nas veže u stališkom ponosu i u bratskoj ljubavi. Zviezda voditeljica u zajedničkom našem radu neka nam bude napredak pučkoga školstva, slobodna škola i slobodoumno i materijalno dobro poduprto učiteljstvo.

Zatim se je g. predsjednik uputio u liberalno i klerikalno razglabanje upozoriv naše učiteljstvo na neki umišljeni klerikalizam, koji da je tobož takodjer u Istri doma. Mi ga na tom polju nećemo slieditи, i to tim manje pošto su mu i onako valjano odgovorili hrvatski učitelji gg. Rajčić i Matetić.

O I. točki dnevnoga reda: *„O molbi na carevinsko vieće za poboljšanje materijalnog stanja učiteljstva“*, izviestio je nadučitelj iz Mareziga g. Plesničar.

Prihvaćene su iza toga jednoglasno u gornjem smislu dvie resolucije.

Kod II. točke dnevnoga reda: *„O početcih slovenskoga školstva u jozefinskoj dobi“* predavao je vrlo krasno g. dr. Fran Ilešić dotaknuv se osobito školstva Istre[2]). G. Ilešiću zahvalio se je predsjednik napose radi krasnog i savršenog predavanja.

O III. točki dnevnoga reda: *„Da se odpravi mjestni plačeni sustav u Istri“*, izviestio je učitelj iz Boljunca g. Anžlovar, koji je na koncu predložio rezoluciju, koja ide za tim da se dokine postojeći sramotni i štetni sustav plaćanja učiteljstva u Istri po mjestih.

O IV. točki dnevnoga reda: *„O hrvatskom i slovenskom školstvu“* izviestio je učitelj u Smartnem g. Šega predloživ na koncu tri resolucije, koje idu za tim 1. da se prosvjeduje proti nezakonitomu postupanju talijanske gospodujuće stranke sa hrvatsko-slovenskim školstvom u Istri; 2. da se zahtjeva od c. k. vlade, da uredi pravedno hrvatsko i slovensko pučko i srednje-školstvo; 3. da se pruži slovenskim klubovom na carev. vieću jasnu sliku svega istarskoga školstva sa zahtjevom neka smatraju ovo pitanje kano glavnu točku slavenske uzajamnosti.

Kod zadnje točke dnevnoga reda: *„predlozi“* razvila se je živahna razprava radi naših narodno-političkih prilika i radi pitanja zašto je istarsko učiteljstvo izstupilo iz „Zaveze“. Kod ove točke uzeo je prvi rieč učitelj Rajčić iz Opatije. On je spomenuo uzrok zašto nema hrvatskih učitelja iz Istre ovdje. Spomenuo je kao glavni razlog pisanje „Zavezinog“ glasila proti učiteljima u Istri primajuć tendenciozne dopise od narodnih odpadnika u Istri, kao Marchi. Iza njega sliedište drugi. Liepo razlaže političke prilike u Istri i kaže: gospodo, ovdje nema stranačke borbe, ovdje je borba narodna te svatko u Istri ili pripada hrvatsko-slovenskoj stranci ili talijanskoj (pljeskanje). I zato raskol u „Zavezi“ prouzročili su oni, koji htijuć preći iz narodne u talijansku stranku, zlorabiše glasilo „Zaveze“ proglasujuć se liberalcima a u istinu su narodni odpadnici. Spominje posljednje občinske izbore u Puli i ponašanje učitelja Zeca prigodom istih konstatirajuć, da je u istim izborima učitelj Zec glasovao za pristaše talijanske stranke, koja danas vlada u Istri, a koje narodno izdajstvo opravdava učitelj Zec time što je narodna hrvatska stranka u Istri klerikalna a talijanska liberalna. Zgodno opaža i pita govornik, zašto u Istri ustaju proti tobožnjem klerikalizmu samo i jedino oni ljudi, koji istupaju iz narodne hrvatske stranke i prelaze u tabor talijanski. Radi toga moli „Zavezu“ ako želi da hrvatsko učiteljstvo stupi u njihovo kolo, da ujezino glasilo ne prima članaka od takovih ljudi a svakako ako hoće da tiska da se prije informira. Zbude li se to, tad je pripravno hrvatsko učiteljstvo pristupiti s njima u složan rad, bude li pak kao do sada, nemože to nikako učiniti.

Iza njega uze rieč učitelj Zec, da se opravda. Kaže da je glasovao s „liberalnom“ strankom (glasovi: s talijanskom, s talijanskom). Netočno razlaže o prilikama stranaka za vrieme občinskih izbora u Puli. Veli, da su dr. Laginja i dr. Zuccon glasovali s „radikalnom“ strankom, dok on i dva druga glasovali su s „umjerenom“ talijanskom strankom. Na posljedku kaže da su glasovali u dobroj vjeri, a da je hrvatska stranka imala svoje kandidate u prvom tielu, nebi išao glasovati. Izjavlja napokon, da slavna skupština ako neće već uzeti da je onaj njegov korak učinjen u dobroj vjeri, neka se onda taj čin pokrije plaštem zaboravi, da će od sele biti uz narodnu hrvatsku stranku i radit za nju, kako drugčije nemože da čini, buduć se čuti uviek Hrvatom od onda odkad je počeo zrelo misliti.

Učitelju Zecu odgovorio je uč. Rajčić i Matetić.

Iza toga je učitelj Urbančić uzeo rieč koji reče, da je narodno izdajstvo dokazano za občinskih izbora u Puli. Pozivlje učit. Zeca da okaje taj narodni grieh i veli mu, da on može biti liberalan i protivan Spinčiću i Laginji koliko hoće ali mora uviek ostati Hrvat, mora hrvatski raditi. Postavlja radi toga predlog da se ožigoše narodno izdajstvo.

Na to progovorio je urednik „Učitelj. Tovariša“ oboriv se svom gorljivošću svog liberalizma na našeg zastupnika Spinčića radi klerikalizma kog mu prišiva zato, što

[2]) Ovo zanimivo predavanje želimo donieti u cielosti, te molimo našu gg. učitelje, da nam ga pribaviti izvole. (Op. ur.)

PODLISTAK.

Frankovićeva „Početnica.“

Piše Vinko Rubeša.

(Nastavak*)

Iza ovih vježba (liepočitanja) moglo se još dodati razne dječje zagonetke ili ...k kratke rečenice upitnog sadržaja, na ...je bi dijete kod čitanja imalo ustmeno ...govarati. Ovakvim bi se zagonetkama i ...čenicama zaista mnogo pripomoglo, da, ...ko rekuć, već u najranijoj mladosti na...ile djecu, da paze na smisao onoga, što ...aju. Ta to je napokon glavna svrha ...anju! Mi smo u svoje vrieme naišli na ...cu u 4. a i u 5. škol. godini, koja ...u razumjela ono, što čitaju. Da, zna...mo za slučajeva, da su djeca ostavljala ...ku školu, pak akoprem su prilično ...bro čitala, niesu ipak shvaćala smisao ...anih štiva. A to dolazi svakako odatle, ...o se nije već iz početka priučavalo djecu ...paze na sadržaj čitanoga, u čemu grieši mnogi učitelj, koji polaže veću pasku okretnom čitanju, nego li razumjevanju sadržaja. S druge strane opet mnogo doprinaša ovim pogreškama tvarina štiva, koja češće ne može ni u čemu da zanima diete, bilo radi nerazumljivih rieči ili čitavih rečenica, bilo opet radi takvog snova, koji se diametralno razilazi sa vidokrugom djeteta. Ili da se jednostavno izrazimo: jer diete ne razumije, niti može razumjeti ono, što čita, pak zato kod čitanja svu pazku obraća jedino u slaganje pismena i slovaka.

Kad bi se dakle iza vježba liepočitanja uvrstilo nješto dječjih zagonetčica i pitalica, moglo bi se „Početnicu“ zaključiti. Toliko već bi dostajalo za 1 školsku godinu. Ta dovle i dosiže baš Početnica, u pravom smislu rieči.

Drugi dio Frankovićeve „Početnice“ biva najme

V. poučna štiva

spadaju već u vrst čitanka, te bi se kao takva imala rabiti u 2. škol. godini. Ovo naše mnienje usvojili smo u našoj praksi, jer smo se uvjerili, da se sa poludnevnim polazkom 1. škol. godine jedva može da dospije njekoliko štiva iz ovog diela da obradi. Dapače i u najpovoljnijim slučajevima ipak većina štiva ovoga diela ostane neobradjena. Ako se napokon za rana i dopre do poučnih štiva, nadje se na težke komade, koji uzmu prilično vremena hoće li se, da ih se obradi kako valja. Dakako, misli li učitelj, da je dosta ova štiva lih čitati bez posebnog tumačenja, pripoviedanja i razglabanja, onda može se možda i doprieti do konca „Početnice“. Ali ovakvo površno čitanje djeci je gotovo na štetu, jer se tako priuče na mehaničko čitanje, bez posebne pazke na smisao čitanoga, što se pak u kasnijim godinama prečesto kruto osvećuje.

Uzme li se napokon kako hoće ovaj dio „Početnice“, mora se svakako priznati, da se ga u 1. škol. godini ne može temeljito obraditi, dakle da se prikazuje suvišnim za rečenu škol. godinu.

Ne kanimo ovdje zaći u potajnu kritiku ovoga diela „Početnice“, jer bi morali u glavnom opetovati ono, što smo jur u prediđućem, ponajpače pak kod vježba u liepočitanju, naglasivali. A to bi bilo: kratka štiva razdieljena u odlomke, kratke rečenice, snov iz dječjeg vidokruga te izbjegavanje nepoznatih rieči.

S druge opet strane ne mislimo se polanje baviti ovim dielom s razloga, što bi morali zauzeti drugčije stanovište, kad bi ovaj dio smatrali kao nastavak Početnice, dočim drugčije opet, kad bi ga prihvatili kao čitanku za 2. škol. godinu.

Kao nastavak „Početnice“ za porabu u 1. škol. godini ne možemo ga smatrati iz prije navedenih razloga, a kao o čitanci za drugu škol. godinu ne možemo ovdje o njemu govoriti, jer bi time prekoračili zadaću, što smo si ju postavili pišuć o „Početnici“ *kao učevnom pomagalu za pisočitanje u 1. škol. godini*.

(Konac sliedi.)

*) Radi bolesti g. pisca bila ova rasprava prekinuta; odsad će se redovno dovršiti. — (Ur.)

Gradska ljekarna, Zagreb.

se on nalazi u klubu Šusteršića, najvećeg neprijatelja slovenskog učiteljstva i školstva, izvađajuć iz toga da je istotakav neprijatelj školstva i učiteljstva u Istri i zast. Spinčić.

Predlaže u tom smislu i resoluciju, u kojoj kaže: učiteljstvo sabrano na XVII. glavnoj skupštini „Zaveze austrijskih učiteljskih društva" priznava preustrojstvo učiteljstva u Istri, te pozivlje zastupnike kojim je stalo do narodne prosvjete, da izstupe iz Šusteršićevog kluba, da time pokažu da su prijatelji školstva.

Prije nego je predsjednik dao na glasovanje ovu resoluciju, zapita učitelj Urbančić predsjednika, da dade na glasovanje njegov predlog „da se ožigoše narodno izdajstvo", na što predsjeduik pozove predlagatelja da napiše svoj predlog.

Dok je učitelj Urbančić htio napisati svoj predlog dao je na glasovanje resoluciju urednika „Učit. Tovariša", koja je prihvaćena glasovima slovenskih učitelja.

Što je nastalo s predlogom učitelja Urbančića i kako ga je znao predsjednik „Zaveze" zabašuriti, još nam je i danas zagonetkom, s kojom je i svršila ova skupština.

Drugi glas iz Pule*).

Slav. uredničtvo lista „Slovenski Narod"
u Ljubljani.

Obzirom na uvodni članak Vašega lista od 16. t. m. pod naslovom „Učitelji v Pulju, zborovanje „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev" prosim Vas, da istini za volju uvrstite i ovo:

Vi se tužite, da nijedan od istarskih „voditeljev" nije ob prihodu u Pulu pozdravio učiteljstva ter dodajete „in morda se ne motimo, ako trdimo, da je baš ta slučaj mnogo pripomogel, da se je na zborovanju razpravljalo o stvareh, ki se marsikomu neljube". —

Stvar je bila ovako: Prije dolazka učitelja, ja sam ljudem, koji su prije mogli imati zgode da štogod saznaju rekao, da bi učitelje pri dolazku valjalo pozdraviti sa par besjeda, jer su naša krv, ako i bi reći da nisu u svem sporazumni s nami.

Na to mi se je reklo, da učitelji ne dolaze na zborovanje jednim vlakom i jednim putem, nego kako je koga volja i kada ga je volja.

Pozivam se glede toga na svjedočanstvo g. učitelja Ernesta Jelušića u Puli, s kojim je vodstvo „Zaveze" dopisivalo, i na svjedočanstvo g. Josipa Stihovića poslovodje Istarske Posujilnice u Puli.

Nemože se od mene zahtjevati, da čekam par dana prije zborovanja pri svakom vlaku i parobrodu, hoće li doći koji učitelj, da ga pozdravim.

Znao sam, da se je „Zavezi" dalo na razpolaganje sobu puljske Čitaonice, koje sam ja, bar po imenu, predsjednik.

Gosp. Jelušić, kad sam ga pitao, rekao mi je, da je za nedjelju 13. augusta urečena sjednica odbora „Zaveze" u Čitaonici, točno u 3 sata po podne. Ja sam pošao tamo i čekao. Ali imajuć drugog opravka (jer u svagdanji dan moram raditi za svagdanji kruh, buduć neimam ni malene mjesečne kvitance, a u blagdan učinim štogod, recimo tako, što mi nije baš plaćeno), — morao sam odići. Ali prije toga pustio sam na stolu u Čitaonici moje ime i napisao po priliki, da u ime družtva, koje žaliboše tek po imenu obstoji, dok nebudemo imali zgodnijih prostorija, i u ime svoje srdačno pozdravljam gospodu od „Zaveze". —

Odbor „Zaveze" vidio je tu moju kartu. Da se pak nitko, velim, nitko od svega učiteljstva nije držao, bar poslje toga vezan, sastati se s menom gdjegod bilo, to nije moja krivnja.

Toliko glede pozdrava pri dolazku. — Na Vašu opazku, da je možda razlog što se je razpravljalo na zborovanju stvarih komugod nemilih taj, što nitko nismo pozdravili učiteljstva pri dolazku, to nestoji, jer znam stalno da se je jedan gospodin liberalne stranke (i ne Istran) već par dana prije zborovanja hvalio, kako će „Zaveza" udariti po istarsko-hrvatskih prvakih. —

Na zborovanju taklo se je takodjer pitanje zadnjih občinskih izbora (volitev) u Puli.

Jedan učitelj Hrvat iz Istre, izjavio je, kako piše Vaš list, da je on glasovao za umjerenu talijansku stranku, a dr. Laginja i dr. Zuccon, da su glasovali za radikalnu talijansku stranku. Dakle dr. Zuccon i ja morali bi biti izdajice naše narodne stvari, a ne on. —

Vidite to je krupna pogreška: Stvar je tekla ovako:

Mi, hrvatska stranka u Puli, dokazivali smo i nejavno i javno odlučujućim krugovom, da je sveza c. i kr. mornarice s Talijani (bilo i tobože umjerenimi!) poguba za naš narod u cieloj Istri, a ne samo u Puli, i da odlučan faktor, kao što je mornarica, nebi podnipošto smjela stvarati koaliciju s Talijani, dotično, da ne bi smjela obnavljati onu svezu, koja pri občinskih izborih u Puli obstojaše već od 20 godina ovamo.

Oni i koji bi bili morali čuti naš glas, ostali su gluhi. Hrvatska stranka je na to išla u boj onako, kako je najbolje odgovaralo situaciji. U trećom razredu dali smo preko 600 glasova čiste naše stranke i tim pokazali službenim krugovom, da nas ima nekoliko i u Puli. Onda smo jim nekoliko dana prije izbora u prvom razredu (gdje je usljed kompromisa s umjerenimi(!) Talijani imala biti zastupana mornarica, javno sporučili, da će izbor u prvom razredu izpasti onako, kako neočekuje c. i kr. mornarica i nje koalicija. I to se je dogodilo! U Puli nešto znači, ako propadnu i kao što i jesu propali u prvom razredu, baš oni kandidati c. i kr. mornarice i „umjerenih" Talijana, koji su sklopili izborni kompromis i podpisali dotični (volilni) proglas.

Onaj gospodin učitelj će valjda biti osvjedočen, da ja još nisam talijanski iredentaš, te bih radi toga bio radio proti izboru kandidata mornarice i „umjerenih" Talijana; nego smo mi, hrvatska stranka u Puli, pošto nam se nije vjerovalo ni htjelo pomoći, morali dati dokaz, da, što rečemo, onako jest i da se nas već nesmije onehajati. A da damo takov dokaz, glasovali smo u prvom razredu za listu, na kojoj su bila bar dva naša kandidata, i tim proizveli razpršenje glasova, i poraz koalicije, a što je glavno, (jer zatim smo išli,) dali smo za prihodne dane dokaz, da odlučujući krugovi moraju uvidjeti, da proti našoj volji i nehajuć za nas, već ni u Puli ništa neoprave.

Hrvatska stranka polučila je tim nastupom u prigodi zadnjih občinskih izbora u Puli, mnogo više nego li se za prvi mah mislilo. To nije moj sud, nego tako sude Talijani.

Onaj učitelj glasovao je, kaže on, za „umjerene" Talijane. Žalibože „umjereni" Talijani imaju većinu, jer su ju usljed koalicije s mornaricom dobili u drugom i u trećem razredu.

Da vidimo kakovi su ti „umjereni" Talijani! Dotični učitelj znade vrlo dobro talijanski. Neka probere puljske talijanske novine, organe občine Pule, od ovih dana, pak će naći, kako je načelnik občine Pule, njegov „umjereni" Talijan, pozdravio prošlu nedjelju Zadrane, što su se bili sletili u Pulu. „U ime rimske Pule" (in nome della romana Pola) pozdravljam vas, rekao je Zadranom. „Ovdje svakim korakom teptate ostanke talijanske zemlje", rekao je „umjereni" Talijan. A njegov kolega načelnik Zadarski zahvalio mu je, što tako sjajno zastupa u Puli talijansku kulturu. A tisuću hrvatske, ili ako hoćete slovenske djece u Istri neima prilike, da se nauče ni a, b, c.

Sada neka onaj učitelj stavi ruku na prsa, pak neka reče, je li narodno izdajstvo glasovati jednu listinu, gdje su bar dva naša kandidata i tim dati zasluženu lekciju onim, koji za nas nemare ili nas ravno žrtvuju talijanstvu, ili je narodno izdajstvo, mimo svoje hrvatske stranke poći glasovati za „umjerene" Talijane, kakav je ovaj gore opisani?

Ja sam s tim s moje strane završio svaku polemiku. Samo ću još dodati, da se učitelj, koji je govorio o izborih u Puli, nesmije pozivati na nepoznavanje stvarih. I kad jih nebi poznao, njegova je dužnost bila pitati za savjet ljude, koji su mu „prvaci" kada treba na njih udariti, a inače jih nepozna za ništa.

Medjutim nikad nije kasno stati na pravi put. Baš zato, da se razprši svaki nesporazum medju hrvatsko-slovenskim učiteljstvom u Istri, želio bih da ovo priopći takodjer „Učiteljski Tovariš". — Sa štovanjem *Dr. M. Laginja.*

*) Odgovor na dopis „Slov. Naroda" od dne 16. o. mj. iz Pule. — Op. Ured. „N. Sl."

Ob udaji učiteljica.

(Konac.)

S neke opet strane pripominje se, da bi učiteljica čak morala možda sama uzdržavati svoju obitelj, pak uz lošu plaću stradala bi ona i obitelj joj, česa radi trpila bi svakako i njezina škola. A koliko li drugih obitelji mora da strada na štetu družtva i čovječanstva! Hoćemo li biti i ovdje dosljedni, morale bi oblasti ne samo kod učiteljica, nego u obće kod svih sklapanja brakova gledati na mošnju mladenaca. A kad se toga ne čini drugdje, čemu da se baš kod učiteljica čini iznimku? Zar nisu baš one kojekako vezane i koječim spriečavane, te im se opet i ovdje hoće da stavlja zapreke? — Evo ovo bi bili u glavnom razlozi, kojima vojuju protiv udaje učiteljica.

Čujmo sada drugo zvono!

Glavni i takorekuć jedini neoboriv razlog, koji govori za udaju učiteljica jest poznato pedagožko načelo: najbolja uzgojiteljica je majka.

Valjanom uspjehu u školi prvi je temelj medjusobna ljubav učiteljstva i djece. Koliko se dade postići takovom ljubavlju ne postigne se ni svim „silama" svega svieta. Doduše i „šibama" dade se štošta utuviti djeci u glavu, nu to je većinom prolazno, te ako i koji mrvičak ostane za poznija vremena, ostati će tek kao gorka uspomena na školsko doba. Dočim toplom ljubavlju oplemenjeno dječje srce, odsievati će i u kasnijoj dobi plemenštinom i vrlinama. Zato blago si ga učiteljstvu i djeci, gdje se uzajamno zavole i uzljube! A tko će da više zavoli svoju školsku mladež nego li učiteljica majka? Ta u nje je puno srce materinske ljubavi, pak kako da i školska djeca ne budu dionici iste?

Učiteljica-mati znati će zaista da dublje uroni u dječju dušu, njezino iskusno oko moći će kud i kamo laglje da speti mane, navike i zla svojstva djeteta, nego li ina učiteljica. Ona istom može da bude istinskom, neprisiljenom majkom povjerenoj školskoj mladeži. Dopustit će nam se, da je svakako učiteljica-mati iskusnija u djećjem uzgoju, nego li učiteljica-djevojka; da će ona znati uspješnije pitomiti i oplemenjivati dječiji um i srce, koje takorekuć s njezinim bije i tuče.

Dašto da ovdje ne govorimo o učiteljici koja tek hoće da uči djecu abecedu, već mislimo na učiteljicu kao uzgojiteljicu mladeži, što je svakako liepa razlika. Čini se, kao da ju motre protivnici njezine udaje u prvom svojstvu.

Čudne li ironije! Učiteljica koja si je postavila sve svoje slabašne sile na oltar uzgoja mladeži, ne može, dà, ne smije da uzgaja i podmladak srca svoga! Zar da baš učiteljica, koja mora da u svojoj službi uzljubi svim žarom nježnoga si srca povjerenu si mladež, ne smije da tu ljubav prenese i na kost od kosti svoje, na meso mesa svojeg, na svoje rodjeno diete? Zar baš ona, koja mora da bude dobrom i brižnom majkom svoje školske djece, ne smije da bude majkom svojoj vlastitoj krvi; ne smije da okusi slasti uzvišene i božanske majčine ljubavi prema svome čedu? Zar baš ona, koja mora da bude personificirana ljubav, ne smije da se grije na toj iskri božje milosti?

Je li će mlado, zanešeno djevojče, puno sladkih sanja, moći da se odreče svih tih slasti; hoće li moći da bude toli jaka, te može zatomiti ove porive duše i srca svoga? Smije li se od mlade djevojke tražiti toli silne žrtve? — — Budimo čovjekoljubivi, pak ne griešimo si duše o jasno slovo božje naravi!

Nego moglo bi nam se sa protivne strane doviknuti: Ako hoće učiteljica, da se naužije svih tih slasti, neka se odreče službe, pak prestaje svaka galama. — Polagano gospodo! Prije svega pripominjemo, da se djevojke ne posvećuju učiteljskom zvanju iz objesti, nego da si eventualno obezbiede svoju budućnost, a tim svakako ne odriču se bezuvjetno svim pravima, koje narav njihovom spolu propisuje.

Budimo pravedni, pak ne griešimo si duše o jasno slovo božje naravi!

Dvoličnjaci.

Upozorili smo u viesti: „Rodoljubi pozor!" na malu četu rastrovnika našega javnoga rada. Imenovali smo ih, ali je sl. uredničtvo ispustilo njihova prezimena, a time oduzelo široj javnosti poznanstvo tih delija. Pozna se ih po njihovim djelima, reče se; ali to vriedi samo za one, koji su blizu njih, a druge lako prevare. Kako ne! Krijući svoje zle namjere, grade se rodoljubstvom. Veliki su vam to Hrvati na rieči, na djelu su pak odpadnici. Eto, pred nekoliko su svoje dvoličstvo pokazali u „Slovenskom Narodu" a sada u „Novom Listu" iz Rieke. Rekao bi neko, kad njihove članke uzčita: to su odlučni „mladi" Hrvati, koji bi u Istri radili, ali im sami njihovi ljudi zapreke prave, pak ne mogu koristiti narodu, jer naprosto ne mogu, pošto ih je malo. Samo dva, tri su u čitavoj Boduliji, koji su te nove, dobre, prave struje, ostali su „Mameluci", „Abderiti" i što mi znamo. U kopnenoj Istri su četvorica, i tako brajne moj, čitava Istra ima samo sedam (7) pravih, čistih i poštenih Hrvata, ostalo od inteligencije su natražnjaci i popovske skutonoše, nehajnici, živi mrtvaci. Upoznajmo ih jedanput za uvjek, pak nam njihovo počinjanje ne će škoditi. Prije nego ih analiziramo, opazili bi ovo: Da ovakvo pisanje „Novog Lista" nimalo nam ne će koristiti, jer je on bio najraširenij i najobljubeniji hrvatski list. Do njegova pisanja puno se je držalo. Kad nekoji koji nepoznaju okolnosti i ljude čitaju članke a la „Učitelji i klerikalizam", što će onda pomisliti, što su ti ljudi, pak k tomu Spinčić ovako, Laginja onako, tá Istra mora na ovaj način za hrvatsku stvar propasti, nema joj pomoći! Time će se našoj plemenitoj i poštenoj stvari vrlo škoditi, za čim tudjin, plaćenici i idu. Sigurno „Novi List" ne želi im biti valjda na ruku? Dakle, da upoznamo toga deliju, pisca članka „Učitelji i klerikalizam" u „Novom Listu". Podpisao se „Prostodušni". Bolje bi bilo da se je podpisao „Prosto — dušni". Njegova duša je prosta grižnje savjesti, otrpnila je. U „Novom Listu" gradi se „liberalnim Hrvatom" kad tamo, pred četiri godine a i prije i kasnije do propasti „Prave naše Sloge", Krstićevog izdajničkog lista, napadao je u istom najvće svetinje Hrvata. Taj „naprednjak" i sada u svojoj obitelji talijanski govori, akoprem mu je supruga hrvat. roda. On je učitelj, pak kamogod moli za učiteljsko mjesto dobije ga. Pravi hrvatski učitelj često i često badava bolje mjesto moli, dočim se on sa mjestima razbacuje. Preklani imenovan simo, lani tamo, a svejedno ostaje na svom prvom mjestu. Valjda se milostivoj promjena ne dopada, pak ga on ne prihvaća. Sretan je, jer je u osobitoj

Nastavak u prilogu.

milosti kod „slavne“ talijanske giunte. I takav čovjek smije nas poštene, odvažne i radine Hrvate u „Novom Listu“ javno napadati. Oj, gdje ste božice Pravde, Istine Poštenja?! Njegov pajdaš iz Bodulije je ide ntičan, fac-simile u nešto manjoj slici. Trećega pripravlja, pak je onako napomenuo u članku, naime: dvojica, trojica. Njegove prisiaše ovkraj mora, raskrinkali smo dosta, akoprem toga neuvidjaju zagriženi slovenski liberalci. Trojica njih iz puljskoga kotara glasovali su kod izbora za Talijane. To su dakako veliki Hrvati. Jedan od njih bio je prije na nekom učit. mjestu pa je kao pravi liberalac s djecom u procesiji molio čislo, što kad je njegov nasljednik uz istu prigodu djecu vodio, opazio ovomu, da zašto i on to ne čini i koješta drugo. Taj čovo znao je i time pazariti. To mu je bila valjda javna pokora, jer je nekoliko prije s jednom djevojkom pobjegao s namjerom, da ide u blaženu Italiju. To su domoljubi i otačbenici! Sretni čoravi posli! To ih je šest. Sedmi od te čete moli za hrv. učit. mjesta u talijanskom jeziku! Krivo mu je u zadnje vrieme to, što mu se je uzelo računovodstvo u jednoj posujilnici. Dapače i tužili su ga. Za to bi se htio duplo hrvat. stranci osvetiti, akoprem mu je to pojedinac i on sam kriv. Svoje oštrice šilje nama iz „Učiteljskog Tovariša“. Radi ovakvih čovjek posumnja o pravom poslanstvu nekojih novina. Jer vriedi i ovdje: „dimmi con chi pratichi e ti dirò chi sei, ili „gliba skup striha, ili „par para u crkvi nadje“. Što ćete, tako je logično. Ne zamjerite hvalili ste i siora Marchia, ex učitelja a sada občinskoga tajnika u Veprincu negda Hrvata a sada velikoga izdajicu Talijana non plus ultra. Taj je od one čete osmi pajdaš, koji nam direktno najviše škodi. Deveti aktivni član nije još definitivan učitelj, jer nema drugoga izpita (inače bi dekret definitivnosti kretom pošte dobio) pak za to ne može da sve svoje sposobnosti pokaže. Neka čim prije nastoji da se istakne, jer inače bog zna, kako bi mogao proći. Jedan članak protiv „klerikalizmu“ učitelja, koji manje obijaju pragove popova nego li on, sigurno će mu diplomu velikog patriotizma donesti. Što ćemo, došlo je doba, da odpadnici lekcije o patriotizmu davaju rodoljubima! Liepe li nam prispodobe sa židovima, koji propela prodavaju. — Ne vjeruju u Isukrsta-Boga, ali sa kipovima i slikama koje njega prikazuju „gešeft“ prave. U ostalom, ako je još koji njihov pristaša, poznat će se ga po tom, kad govori o klerikalizmu učitelja i druge svjetovne inteligencije hrvat. naroda u Istri. To bi bilo glavno o njima, akoprem imade još koješta, a sada priedjimo na samu stvar. Da li smo mi klerikalci ili liberalci razvidno je iz našega javnoga rada, a odraz je donekle u našim novinama „Našoj Slogi“ i „Omnibusu“. Branimo naš jezik na svakom mjestu, sudjelujemo aktivno u svakom narodnom poduzeću. Svagdje ističemo svoju hrvatsku narodnost. Po pojmanju svieta 90% hrvatskog učiteljstva u Istri jest liberalnog smjera. Ostatak su: ili duševni slabići, ili izdajice a la nazovi liberalci Zec et comp. iz Istre i Bodulije. Od tih posljednjih primaju kadkad naše novine krive viesti sa onom hrvatskom naivnošću onako: „prende tutto a buon conto“ osim pomidora. Razumijete gospodo ovo posljednje? Sve uzimljite za dobro samo ne čisto renegatno (za Taliju), dakle pustite se većkrat nasamariti. Oni imaju za to plaću, a vi učinite u svojoj kući nemir i imate nezadovoljnika. Budimo oprezni i radimo za hrvatstvo.

Napredni učitelj.

Politički pregled.

U Puli 23. augusta 1905.

Austro-Ugarska.

Jučer sastaše se na carskom dvoru u Išlu razni visoki državnici, medju njimi ministar izvanjskih posala grof Goluchovski, ministar-predsjednik barun Gautsch, ministar zajedničkih financija Burian, ministar rata Pitreich i ugarski ministar-predsjednik Fejervary. Svi savjetnici krune viećali su pod predsjedanjem samog cara o položaju u monarhiji. Upućeni krugovi drže, da se je viećalo o državnom proračunu i da se je stvorilo važne zaključke za slučaj, da se nebi mogle sastati više ove godine delegacije radi težkih parlamentarnih odnošaja u Ugarskoj. Nekoji misle, da se je u tom vieću opet pretresalo o madjarskom zapovjednom jeziku kod četa i o polakšicah, koje bi se moglo dati madjarskoj udruženoj oporbi. Pretresalo so je i pitanje, da li se imadu još jednom povesti pregovori sa madjarskom oporbom o vojničkom pitanju.

Za slučaj da nebude moguće provesti izbor u delegacije, predložila bi austrijska vlada carevinskom vieću zakonsku osnovu, kojom bi tražila punomoć, da može ustanoviti austrijski prinos za skupne poslove monarhije na temelju proračuna za god. 1905. i u razmjeru ustanovljenom od cara god. 1905.

O češkom sveučilištu u Moravskoj piše jedan slavenofilski bečki list, da bi bilo veoma pogrešno kad bi češka javnost prosudjivala pitanje sveučilišta analogno prama pitanju Tropavskih paralelka. Č ski zastupnici niti hoće niti mogu zamieniti Königsfeld sa Poljskom Ostravom, jer svatko, koji pozna mjestne prilike, znade takodjer, da medju Brnom i Königsfeldom neima nikakve razlike. Sve kad bi se kanilo češko sveučilište u Brnu podignuti, ono bi moralo doći u Königsfeld, pošto u svem Brnu neima mjesta, koje bi za sveučilište bilo prikladno. Königsfeld je posve češki grad, te nijedan pametan Niemac nemože tomu prigovoriti ako sveučilište onamo dodje.

Bečki liberalci predali su ministru nutarnjih posala spomenicu o preinaci izbornog katastra u Beču. Njihov predlog ide za tim, da se izborni katastar prema dotičnom zakonu stavi pod izravni nadzor vlade, te neka ministar nutarnjih posala dade u tom smislu potrebite naputke.

Prošloga čedna sastaše se u Dubrovniku članovi kluba hrvatskih zastupnika na dalmatinskom saboru uz sudjelovanje zastupnika na carevinskom vieću, te su odlučili nakon svestranog razpravljanja o političkih prilikah, da će se odazvati pozivu na konferenciju narodnih oporbenih zastupnika Banovine za zajednički sastanak.

U to ime izabran je posebni odbor od zastupnika dra Čingrije, Milića i dra Trumbića. Ovi će stupiti u dogovor sa odborom oporbenih zastupnika Banovine. Mjesto sastanka imalo bi biti Rieka. Po mišljenju kluba treba pozvati na sastanak sve zastupnike Istre i srbske zastupnike iz Dalmacije.

Dalmatinski pravaši Starčevićeve stranke pozivlju svoje istomišljenike za dne 1. septembra na sastanak u Split. Na tom sastanku razpravljati će se: o političkih odnošajih u Banovini i Dalmaciji i o uredjenju dnevnika „Hrvatska Krsna“.

Kako izvješćuju zagrebački listovi pronio se tamo posliednjih dana glas, da će odstupiti ban grof Pejačević. Tu viest oprovrgli su službeni listovi hrvatske vlade, no ne onom odlučnosti, kojom se obično ovakove viesti oprovrgava. Kao razlog tomu odstupu bio bi navodno taj, što se ban Pejačević ne slaže s težnjama madjarskih oporbenih stranaka.

Crna Gora.

Službeni crnogorski list „Glas Crnogorca“ objavio je na uvodnom mjestu Crnogorcima tri nove odluke kneza Nikole. Prva se tiče osnutka narodne banke, druga uvedenja slobode štampe, a treće sazova narodne skupštine. Kaže se, da će svatko imati pravo štampom objelodanjivati svoje nazore, ali uz ogradu, da time ne vriedjaju istinu i moral, te ne draže pučanstvo. Za skupštinu se kaže, da će se sazvati u prosincu, te će joj biti predloženi državni računi, a birali će u nju cio narod. Banka je već osnovana, te je knez dao glavni dio kapitala. Ovaj novi ustav u Crnoj Gori pobudio je znatnu pažnju, jer je došao i dosta neočekivano. Nekoje srbske novine pozdravljaju ga, ali ima ih i koje ne očekuju od sveg tog osobitog ploda, naročito primjećuju neodredjenosti djelokruga skupštine i boje se, da se ne misli s njome ozbiljno, jer ne će biti legislativna.

Srbija.

Nova vlada pripravlja za jesensko zasjedanje skupštine razne zakonske osnove. Za nabavu novih topova zaključeno je, da se provedu novi pokusi. Za kupnju topova sklopilo bi se u inozemstvu novi zajam. Željeznice bi se izgrádilo domaćim kapitalom. Vlada in ade nadalje niz osnova za podignuće gospodarstva.

Rusija.

Iz Portsmutha dolaze viesti o neuspjehu pregovora izmedju ruskih i japanskih odaslanika. Ruski punomoćnik Witte izjavio je dopisniku jednog francezkog lista, da nema više nade da bi pregovori doveli do mira. Glavne točke zbog kojih će se pregovori razbiti jesu dva japanska zahtjeva t. j. ogromna odšteta ratnih troškova i predaja otoka Sahalina. Dok budu Japanci, reče Witte, uztrajali na tih zahtjevih, dotle neće biti nikada izmedju Rusije utanačen mir. Ti zahtjevi ne samo da su pretjerani, već takodjer za Rusiju ponižujući. Takove zahtjeve mogao bi Japan staviti Rusiji jedino u slučaju, da je Rusija poražena, a to nije ni iz daleka.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Promjena stana. Naš glavni suradnik M. Mandić promjenio je u Trstu stan te se nalazi sada: *Via Crociera br. 1. II. kat*, što dajemo na znanje onim našim prijateljem, koji ga tamo često traže.

Odlikovanje. Župnik c. i k. ratne mornarice i počastni kanonik preč. gosp. Pavao Uredničck bio je od sv. Otca odlikovan čašću prelata i sa pontifikalnim ruhom. Čestitamo!

Poslije skupštine. Članovi učiteljske „Zaveze“ sastaše se u utorak poslije skupštine na banketu u hotelu „Belvedere“. Medju prisutnimi vladala je prava bratska ljubav i iskreno veselje. Prvu napitnicu izrekao je oduševljeno g. E. Gangl sjetiv se prijaznim riečima naše krsne Istre i njezinoga učiteljstva. Njemu se je zahvalio srdačno g. Rajčić nadučitelj iz Opatije, nazdraviv ujedno slovenskomu rodoljubnom učiteljstvu. G. Ferljuga sjetio se je u šaljivoj napitnici svih prijatelja i neprijatelja pučkoga učiteljstva. G. Likar nazdravio je slovenskomu i hrvatskom narodu, koji su jedan na drugoga upućeni. G. Urbančić nazdravio je prvakom „Zaveze“ gg. Jelencu, Česniku i Luznaru, koji ravnaju uzorno s njom već 10 godina. G. Jelenc nazdravio je hrvatskom učiteljstvu Istre. — Mnogobrojne pozdravne brzojavke pročitao je za objeda g. Ferljuga.

Poslije objeda zaplovišе gg. učitelji put brionskih otoka na dvih tenderih, koje im je dalo ne razpolaganje zapovjedničtvo arsenala. — Većina gg. učitelja vratila se na večer vlakom u domovinu, dočim su nekoji posjetili nekoja istarska mjesta Trst itd.

Novi članovi gospodske kuće carevinskog vieća. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ u broju od 18. o. mj. proglasio je previšnje riešenje o pozivu novih doživotnih članova u gospodsku kuću austrijskog carevinskog vieća. Pozvane su 32 osobe iz aristokratičkih, učenjačkih, državničkih i veliko — obrtnijskih krugova.

Na ova imenovanja obećajemo, da ćemo se opet povratiti, jer nas je jedno od tih t. j. ono g. Campitellia iznenadilo i osupnulo.

Lošinjski kotar:

Iz Lošinja nam pišu: Žuhka se čaša samozvanih talijanskih lopovština danomice puni. Mi ne živimo ne u jednom ljevilištu u srcu Europe, već u jednom mjestu, gdje uz poštene i mirne gradjane raste odnarodjeno pleme gore od samih Afrikanskih kafra.

Vrieme je da se jednom postavi malo reda, te ne imajući komu obratiti se, dižemo svoj glas do *Njegove Jasnosti Kneza Hohenlohe našeg namjesnika*, neka on željeznom rukom stavi malo reda u nesretnome stanju stvari koje ovdje vlada. Kazali smo i opetujemo, da će Gosp. Scarpa biti možda dobar čovjek, ali za obnašati mjesto kot. glavara u Lošinju, nije nipošto sposoban; ovdje se zahtieva čovjek energičan bez straha niti obzira što no rieč sa dugim brcima, koji ne drhće sav u gaćama pred nekojom gospodom, koja poput sredovječnih tirana vlada nad ovim pukom. Crna družba naših janjičara nezadovoljna sa dosadašnjim žrtvama hoće, da još koga pokosi te je ovoga puta kamen bačen od onih ruku iz kojih još kaplje Ostromanova krv, pogodio u sred prsa mirnog našeg čovjeka pekara Miha Drobec, krivoga jedino za to, što ga je posestrima majka Slovenska rodila! Nedjelju dne 13. kolovoza imala je svoj izlet tako zvana „Battana“ „Società democratica“ iz Pulja u Lošinj pod vodstvom hrvatskog izroda dra Stanića.

Zdravi dio občinstva odlučio je stati u miru, da bude mogao lakše opaziti junaštvo naših kamorista i da ne dade povoda kakovoj neugodnoj posljedici, polažući svoje pouzdanje u kotarskog glavara Scarpu za kojeg se je punim pravom držalo da će poučen dosadašnjim žalosnim događajima, odrediti potrebite mjere, da bude očuvan mir i red te dati oružanoj sili jasne zapovjedi kako mora svakoga smutljivca bez ikakvog obzira uapsiti, tim više što radi smutnje trpi ovo mjesto u svojem lječilištnom glasu.

Kao naravski oni iz Pule t. z. „Baltana“ bili su dočekani od naših izroda na „ić“ te sa glazbom obadjoše obalu, posjeliše kazalište te se raštrkaše amo i tamo na čašicu vina i pive. Nije uzmanjkalo zaglušnih povika.... koji se tako očito kose sa svakim pravilom lječilišta te idu i proti jasnim naredbama koje je i sama naša občina u svoje vrieme izdala, nu koji vriede samo za nas — kao „Evviva Lussino italiana, Evviva Istria italiana, Evviva V (ittorio) E (manuele) R (e) D (i) I (talia), onda pjevajućim ili bolje reći urlanjem gnjusne „Legine pjesme“, te one „del si“ itd. Tim se tulenjem zabavljala naša kamora cijelo po podne, to se razumije na veliku radost poštenih Lošinjana i gostova. Tu je zaglušna buka postigla svoj vrhunac pri odlasku parobroda tako, da je to ludo ponašanje talijanaša dozlogrdilo mirnom jednom gostu *magjarske narodnosti*, koji je sjedio u hotelu Hofmann, te je taj gospodin na jednom gromkim glasom zaviknuo „živio“. Kao da ih je ošinuo grom zamuknuše naši izrodi, držali su oni naime da je to kakav znak bune, te prestravljeni gledahu što će biti. Razumjevši o čemu se radi nastaviše svoje tulenje. Gladni kao mrki vuci, te bjesni, da nije došlo do kakovog krvavog sukoba sa Hrvatima, odlučiše potražiti kakovu prigodu, te demostrativno prodjoše sa glazbom dva puta mimo kuće gdje imadu svoja sjedišta „Zora i čitaonica“. Prvi put prodjoše mirno misleći da će ih naši napasti, zaslieplieni od biesa radi našeg suzdržanja, kad drugi put prodjoše, zamagli im se pred očima te uzevši rog za svieću, navališe *na jednog njihovog čovjeka gosp Capelli* koji je taj čas, sa sestrama mirno prolazio. Za čas nastane obći metež, sve je hježelo kao ludo, dok se napokon nije razbistrio položaj, te uvidješe kakovu su „kapelu“ učinili navalivši na nedužnoga Capelli-n, njihovog čovjeka. Kipeći od srdžbe stadoše kamenjem navaljivati na

„Žorinu kuću" te uhvatiše *u puna prsa tamo blizu mirno stojećega gori navedenog Mihovila Drobec.*

To se razumije da, hvala pokvarenom ambientu u kojem živimo, zločinca se neće pronaći, te će kamoristi nekažnjeno nastaviti svoje opako djelovanje. Vrieme je, opetujemo, da se već jednom učini malo reda, mi Hrvati morati ćemo stupiti iz naše reserve, te kad nas oblasti od nas plaćene neće da čuvaju, morati ćemo sami sebi krojiti pravicu, te nebude li kot. poglavar postupao strogo po zakonu, činimo ga odgovornim za sve ono zlo koje će nastati uslied reakcije proti talijanskim irredentističkim demonstracijama.

Do vidjenja gosp. Scarpa kod prvog civilnog pogreba, kod koga za ljubav Božju, da se ne zamjerite kamoristom, nemojte poslati nijednog žandara. Do vidjenja kod dojdućeg izleta irredentista i sličnih prigoda.

Carev dan prošao skoro neopažen, „Todore svako leto sve to gore", a i pravo je, gdje nema pravoga narodnoga oduševljenja ili zahvalnosti od srdca, tu je sama puka formalnost, koju ovršuje onaj koji to mora. Talijanaši nesmiju slaviti carev dan jer se ne radi o Savojskoj već o Habsburškoj kući, a Hrvatima pako od silne pravice i dobra što im ga daje Austrija puno je srdce, da neznaju što bi započeli!

Reflekslje iz Cresa. Od nasih se strana u posliednje vrieme počelo malo življe pisati u cien. N. S., pak će to kome, a najviše se bojimo našim prvacima oko „Družbe", narinuti po nisao, da smo se probudili ili dapače da za nas ne treba da se „toliko" brinu. I ako će to eventualno mišljenje o nama biti obmana, ipak će imati zle posljedice po nas, koji smo na milost i nemilost prepušteni divljoj ovdješnjoj (ne onoj iz Italie) talijanskoj kulturi, koja nastoji najprije materijalno, a onda i moralno da nas uniši. Ma da jesmo pod njezinim uplivom već toliko viekova, ipak nisu nas mogli ni približno tako pokvariti, kao sami što jesu. Ali ako nas i niesu divljački pokvarili, ipak su paralizirali eventualni prirodni napredak, te učinili od nas neznalice i porinuli u najdublje tmine neznanja, a što je za narodni elemenat isto tako zlo, oduzimlju nam danomice — osobito u ovih posliednjih 5—6 godina — krv od naše krvi. Dalo bi se o tom na dugo raspredati, ali ostavimo te jeremijade, jer čini se, da ih samo mi razumijemo i osjećamo, a oni što su malko podalje tamo blizu bisera Kvarnera ne razumiju i ne shvaćaju.

Za sada nam se je malko obazrieti na neke najnovije dogodjaje, koji, i ako maleni, pokazuju dušu naših Cresana i jedne i druge narodnosti. Poznato je, da se u Cresu s hrv. strane hoće nešto da radi, ali da je posao prevelik, a sila nema te nema. Zato je i shvatljivo, da se ovo naše „probudjenje" još uviek (a i ostat će u buduće tako, ako budemo ovako prepušteni sami sebi) može nazivati snom, jer ako se i čuje od nas kadkada koji glas, to nije glas probudjenog čovjeka, već glas očajnika, koji ne govori iz sviesti, već kao čovjek pred ponosom, u koji će sad na neminovno srušiti u navieke. Ali ako i niesmo probudjeni, ipak ne izgubismo svoju hrvatsku dušu i slavensku humanu narav.

Uslied slabog do sada i nejasnog svjetla o narodnostnoj ideji dogodilo se, da pred kojih 20 dana zidovi nekojih creskih kuća osvanuše sa različnim hrvatskim napisima, koji bijahu izražaj mlade, poletne, idealne i nevine, a moguće i naivne slav. duše: bilo je tu „živila sloboda", „živila naša" (stvar?), „živio hrv. Cres" i dolje s tlačiteljima. . . Sve su izrazi najidealnije naravi, koji, i ako su mogli malo uznemiriti našu talij. clique-u, ipak ne možemo shvatiti, kako su mogli uzrujati i naše „demokrate", našu (t. j. cresku ali talij.) tobože modernim duhom zadojenu uzdanicu? Kako mogu oni, koji se toliko oduševljavaju nad „droits de l'homme", ovako gaziti i pljuvati u obraz svome uvjerenju? Nego sve se čini, da su ti moderni junaci jedino u toliko moderni, što hoće uz stara i moderna sredstva (liberalizam i slobodu [-nasilje], štampu, nar. predstavništvo i ustavnost itd.) upotriebiti u svoje egoističke, niske i nekulturne i nečovječne svrhe. Ovi su mladi još veća nakaza čovječnosti nego li stari.

Kako rekosmo, hrvatski su napisi bili onako idealni i bezazleni, ali čujte, kakvim se tobože „odgovorom" poslužiše naši Talijani i Talijanaši. Neki dan napisaše na kući, gdje je smješten dućan gaspodar. i konsumnog društva, za ustuk nekoje izraze, dostojne njihove naobrazbe, uglađenosti i „avite culture". Oni se ne znadu plemenito oduševljavati, već pišu: „m . . rda"; „vile" nazivaju čovjeka, koji ih je htio uza sve svoje mane ipak privesti čovječnom shvaćanju svojih dužnosti (kod administracije i liečničkog pitanja). A onda ima napis, koji ih karakterizira.

(Konac sliedi).

Vjenčanje.

Gospodin dr. Josip Ožbolt, liečnik u Krku, vjenčao se sa gospodjicom Mercede Vitezić, kćerkom dr. Mata Vitezića a nećakinjom blagopokojnog dr. Dinka Vitezića. Čestitamo!

Vrbnik početkom augusta. Kad nije u Vrbniku čovjeka, koji pravicu brani, a nepravicu svietu prikaže, lačam se ja toga posla, i molim Vas, da biste uvrstili u „Našu Slogu" kako financijalne oblasti s Verbenskim pukom sramotno i nepravedno postupaju.

Ovdje postoji za skoro 3000 stanovnika samo jedna trafika (prodnja duhana) i to na trgu.

Občina je davno već zamolila financijalnu oblast da se u Vrbniku ustanovi još jedna trafika, koja je od prieke nuždе — a i dvie bi bile još potrebne za ovako prostrano mjesto — ali te molbe negdje miševi grizu.

Ovoj nemarnosti financijalne oblasti, pripisuju neki to, što zemljaci sadašnje trafikantice bivši financ. nadzornik Buda i financ. komesar, svojim izvještajima uzimlju ju u zaštitu od drugih konkurenata. Ako bi to bila istina, u što nam je teško vjerovati, bila bi to prava sablazan.

Zahtievamo s toga od financijalne oblasti da puku dade što ga po zakonu ide, i ujedno pozivljemo da ako želi razviditi opravdanu potrebu puka, da izašalje na lice mjesta svoje druge ljude u koje se pouzda oblast i puk koji će tek tada moći dati točne i istinite informacije. Žalostno je pak od financijalnih oblasti, da informacijama jedne občine ne vjeruje, dok naprotiv uzimlje za sveto ono, što jedan ili drugi od njezinih organa njoj dojavi s ovog ili onog interesa. Da nam se ova sumnja nameće neka služi za primjer ova prilika: Risika, selo od 600 duša ima četiri trafike, Krk, manji od Vrbnika za polovicu, ima do 8 trafika, Baška 5 trafika itd. Po ovomu dakle očito je, da mora biti interes ili protekcija s neke strane, zašto se financ. oblast krati dati dozvolu za još jednu trafiku. Da nema konkurenata i zgodnog mjesta, to znade dobro financ. oblast, jer ih ima više kojih molbe leže kod iste a predloženo je i više prikladnih mjesta.

Stavljamo dakle na srce financ. oblasti, da ovu stvar po zakonu i pravu jednom već rieši, jer inače zasoliti ćemo nekomu nešto što mu neće biti drago. Dakle krivi informatori pazite se!

Zabave u korist „Družbe" u Nerezinama. Dne 1. kolovoza priredio je odbor mjestne Podružnice u prostorijama „Hrvatske Čitaonice" zabavu s plesom, u korist „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru". Zabava, kao prva svoje vrsti u ovome selu, ispala je sasma liepo. Tom prigodom darovaše za nabavu predmeta izigranih na tombolu, u novcu sliedeća gg. A. Lužina, župnik, Osor K 6; Volarić, dušobrižnik u mjestu K 4; D. Marinculić, kurat, Sv. Jakov K 4; F. Katarinić, učit. K 4; A. Bon, Punta-Križ K 4; I. Hlača, župeup., Martišnica K 2; O. Kršić, Martišnica K 3; Gavde Sokolić K 2; Konsumno društvo i Posujilnica, Nerezine po K 10. — Hvala! — Čist prihod od K 81 odposlan je Ravnateljstvu Družbe. *Odbor.*

Voloski kotar:

Slavlje u Podgradu. Iz Podgrada nam pišu:

Još malo dana i naš će kraj obuzeti radost, okolica će kipjeti oduševljenjem, a naši inače niemi brežuljci oživjet će po dolazku dragih gostova iz bliza i daleka. Jest, probudit će se takodjer i stare bukve, što spavaju pod Rasušicom i Žabnikom, probudit će ih veličajni piev svježih glasova, javljajući svima ljepšu budućnost.

Pod milim nebom, u zagrljaju majke prirode darivat će se sv. misa i gosti će se diviti raznolikosti lipova iz raznih sela; osvjedočit će se, kako se slovenski i hrvatski seljak podpunoma razumiju, i ako je prielaz narječja oštar. Kod mise će nastupiti četa tršćanskih i istarskih akademičara sa staroslovenskom misom pod spretnim vodstvom našega zemljaka gosp. *Josipa Mandića.*

Oglasit će se takodjer naš stari junak narodni zastupnik prof. *Spinčić*, koji će nam pripovietati mnogokoju zanimivu o preporodu našega okružja te o svojedobnim intrigama protiv naše mlade posujilnice i hranilnice.

Posujilnica je imala sreću, kad je predobila nekoliko članova slovenskoga kazališta iz Ljubljane, koji će nastupiti pod vodstvom režisera g. *Danila* sa pjevanjem i igrankom.

Medju pojedinim točkama svirat će narodna maohinjska glasba, a u mraku će užigati umjetnu vatru ljubljanski strukovnjak g. Kaiser.

Kako sve izgleda, imat ćemo dne 27. o. mj. u Podgradu osobiti užitak, a povećati će ga svojim dolazkom vrla društva iz Trsta, Istre i Kranjske. Imena svih društava, što će učestvovati kod svečanosti, objavit će u kratko vrieme „Pripravljajući Odbor".

* * *

Prigodom svečanoga otvorenja »Narodnoga Doma« dne 27. o. mj. bit će priredjen banket. Kuvert za svaku osobu stoji 2.50 K. Tko želi učestvovati, neka se prijavi do 25. o. mj. hoteljeru »N. Doma.« Za vožnju sa postaja Herpelje-Kozina i Trnovo-Bistrica bit će pripravljenih samo toliko zajedničkih vozova, da zadobiju mjesta oni, što će se prijaviti odboru za priprave barem do 25. o. mj.

Cijene su za jednu vožnju ustanovljene za svaku osobu po 1.50 K iz Herpelje-Kozine te po 1 K iz Trnova-Bistrice.

Iste cijene vrijede za povratnu vožnju.

Raspored svečanosti:

I. U 10 sati pr. p. *Služba Božja* na travniku »Grašišće« blizu »Narodnog Doma«. Glagoljačku misu pjeva akademički pjevački zbor. — 2. *Glasba* svira po mjestu. — 3. *Goste* pozdravlja ravnatelj posojilnice i hranilnice msgr. Anton *Rogač.*

II. *Banket* u dvorani »Narodnog Doma«

III. U 3 sata po podne *Koncert* u dvorani »Narodnog Doma«: 1. „*Slovenac i Hrvat*", pjeva podgradski pjevački zbor. — *Svečanostni govor*, govori državni i zemaljski zastupnik g. profesor Vjekoslav *Spinčić.* — 3. »*Liepa naša domovina*«, pjeva akademički pjevački zbor. — 4. *Tamburanje*, igra podgradski tambur. zbor.

IV. *Prosta zabava* na dvorištu »Narodnog Doma«.

V. U 6 sati na večer *Predstava i Koncert* u dvorani »Narodnog Doma«. Nastupaju članovi slovenskoga kazališta iz Ljubljane pod vodstvom režisera g. Danila i kapelnika slovenske opere gosp. Hilarija Benišeka te akademički pjevači pod vodstvom gosp. Josipa Mandića. — Ulaznina na predstavu i koncert: sjedalo za jednu osobu: K 1·—, za obitelj (3 osobe) K 2·—. Stojanje: po osobi K —·60, za obitelj (3 osobe) K 1·20.

VI. Na Grašišću *Umjetne vatre i razsvjeta* »Narodnog Doma«.

VII. *Ples* u dvorani i u dvorištu »Narodnog Doma«. — Ulaznina za ples u dvorani po osobi K 1.—, za obitelj (3 osobe) K 2.—.

Odbor.

Breza 18. tek. Odkuda se narod ne tuži misli se da je tamo sve u redu. Ali u nas je sve drugčije nego se misli; naše je selo zapušteno da je i Bogu plakati. Memamo puta, nemamo škole, premda plaćamo jedno i drugo, svakamo nam je daleko. Sami ne možemo niti puta popravit, dočim drugomu narodu u našoj občini gradi se cesta državnom podporom. Molimo c. kr. kotarsko poglavarstvo, da izvoli jednom posjetit i naše selo, te smo stalni, da bi se i nama dalo podporu radi puteva, što je sl. občinsko zastupstvo u Kastvu, u svojoj sjednici od 14. tek. mj. uvažilo našu molbu, na čemu smo dubokim štovanjem zahvalni.

Ovim putem molimo sl. c. kr. kotar. školsko Nadzorničtvo, neka već jednom izvrši što nam je obećalo.

Pazinski kotar:

Iz Pazinštine pišu nam 20. o. mj. Istina je na žalost ono, što javljaju novine, da je naime ove godine peronospera po našim južnim krajevima žestoko navalila na liše, a i na samo grožđje, te da će radi toga biti ove godine slabo sa vinom. Vrieme je takodjer na Pazinštini prevarilo ljude, te su zakasnili sa škropljenjem, i tako i ovdje ide ove godine lošo sa grožđjem. Kukuruza, krumpira i pasula bit će srednje nijere. Nakupit će se nešto ovoga, nešto onoga, te ne će biti toliko prisiljeni seljaci ići kupovati u dućane, kao što su morali prošle godine.

* * *

Dne 17. o. mj. nadvili su se oko 3 sata po podne nad okolicom Pazina gusti crni oblaci, te uz strašnu grmljavinu spustila se obilna kiša. Ali na žalost nije prošlo bez nesreće. Udario je grom u dvor seljaka Iv. Slokovića u kojem je ubio jednog ljepog vola. Pogibeljno je bilo, da nastane i veća nesreća, jer je dvor napunjen sienom, ali se na svu sreću nije sieno upalilo. — To je druga nesreća, što je ove godine zadesila ovog rodoljubnog seljaka; naime u febraru mjesecu izgubio je sina nakon kratke bolesti u najljepšoj muževnoj dobi, koji mu je bio desna ruka u gospodarstvu.

Ovom prilikom ne možemo propustiti a da toplo ne preporučimo svim našim seljakom, gospodarom, da svakako osjeguraju svoje kuće, dvorišta, blago, pokućtvo itd. proti ognju, jer nesreća nikada nemiruje.

Porečki kotar:

Učiteljska mjesta. U Porečkom političkom kotaru izpražnjeno je više učiteljskih mjesta, a medju timi i sliedeća mjesta III. reda: Fontane, Žbandaj i sv. Lovreč Pazenatički. — Molbe za ta mjesta valja predložiti c. k. kot. školskom vieću u Poreču u roku od četiri ćedna.

Koparski kotar:

Iz Roča 21. kolovoza. Jučer u nedjelju doživismo u Ciritežu kod Roča takvo slavlje, kakvog već odavna u ovim stranama nije bilo. Osnovali su najme naši vrli ročki općinari podružnicu sv. Cirila i Metoda. Pod vedrim nebom medju granatim hrastovima, na kojima su se ponosno vijale naše lijepe hrvat. trobojnice, sakupilo se mnogo naroda sa svih strana. Po sv. misi koju je u ciritežkoj crkvici odslužio naš vrli gosp. župnik, nitko nije kući otišao, već su svi čekali skupštinu posjedavši se

u ugodnu hladovinu, da gucnu našeg domaćeg, ili pak da se osvježe izvrstnom pivom, koju je naš stari Čeh „prav spod leda vozil“. Rodoljubna mladež vrtila se pak sve u šesnajst, akoprem je žarko sunce malko previše peklo.

Oko tri sata po podne prispjela je ciela četa naše gospode iz Buzeta i Huma, te je odmah otvorio skupštinu naš opć. tajnik g. Maljavac, pozdravivši ujedno gostove. — Iza izbora odbora progovorio je narodu stari borioc za naša narodna prava g. Fran Flego. Govorio je liepo, govorio je iz srca, pak ga je narod razumio i burno mu povladjivao. Za njim je govorio gosp. dr Josip Flego iz Pazina, podučivši lijepim načinom narod kako mora ljubiti svoj hrvatski jezik i njime se svagda i svagdje ponositi, a napokon je govorio g. Flego, župnik iz Huma. I potonjim dvjema govornicima je narod burno povladjivao. Lijepa za to hvala svoj trojici, a bratski zahvaljujemo i svim drugim, koji su nas sa svojim pohodom razveselili i doprinesli tom našem narodnom slavlju.

Spomenuti mi je, da je već obstojala ta podružnica, ali je na žalost bila zapala u duboki san, iz kojeg se nije probudila. Sada se je na novo ustrojila, pak će unaprijed ponosno stupati u vrsti svojih drugarica. Jamči nam to probudjeni naš ovdješnji narod, a jamči i odbor, kojem je na čelu vrla učiteljica gdjica Havel. Uz odbor pak stoji obljubljeni naš načelnik g. Pavletić, koji je uz druge mnogo doprinesao, da se je podružnica ponovno otvorila.

Zvijezde su već bile uresile vedro večernje nebo, a još su naša mila pjesma i živio-klici odzvanjali od brijega do brijega. Veselje je posliglo vrhunac, kad je g. dr Lelis, opć. liečnik iz Buzeta počeo spuštati vatromete. Hvala mu, što je time popunio nesao našem veselju.

Pohvaliti mi je naše ljude, koji su se sasvim lijepo i mirno ponašali. Bili su Vam svi ko braća. Tako i valja, živjeli!

Naši pak „dobri susjedi“, niti pisnu niti zubi škrinu, kako su to prije običavali, već su slušali premda i težko tu našu pjesmu, naše veselje. Samo negdje iz daleka čuli smo vraćajući se kući nekakvo disperatno krieštanje nekakve izabrane dvojice, što nam se pričinjalo kao plašljivi glas noćnoga ćuka . . . „Komu nije pravo, neka si stane na nogu!“

Franina i Jurina.

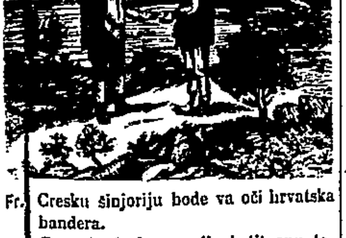

Fr. Cresku šinjoriju bode va oči hrvatska bandera.

Jur. Ce neće, kada nesmiju batit onu talijanskoga kralja.

Fr. To njin je lahko, neka se sele preko mora.

Jur. Ma njin je ovde bolje, zac bi va Talije poginuli od glada i smrada.

Razne primorske viesti.

Služimo se uviek svojim jezikom. Nekom zgodom pošao sam s jednim na riečí velikim Hrvatom u Pazin. Pred nekom gostionom susresmo nekoga našega prijatelja. On se s njim zadrži, a ja podjem u krčmu, te tuj zapitam za večeru i prenoćište, a sve to u hrv. jeziku. Nekoliko časaka zatim dodje i on. Kad tamo on svojim biranom toskanštinom pita za isto. Pokudio sam ga za to, ali nije koristilo. I drugdje bio sam ja Hrvat, a on Talijan, akoprem smo obojica Hrvati. Slične slučajeve opaža se skoro svaki dan i kod svih staleža. Je li to pravo? Nije! Dapače to je težki narodni grjeh. Zaradi toga nas tako malo rešpektiraju. Ne kažem, da moramo biti u tom pedantni, ali uvjek što je pravo. Nama iz Beča hrvatski odgovaraju, dogodio se slučaj da su iz Frankfurta n/M hrvatski nam odgovorili. A pred nosom mi stoje odgovori iz Opatije, Rieke, Trsta, Ljubljane u talijanskom i njemačkom jeziku. A to je još ljepše, da oni koji su ih dobili ni jedan ni drugi jezik dostatno ne razumiju. Krivnja je njihova, jer su onim jezicima dali pisati, akoprem umiju hrvatski čitati i pisati. Da, da nismo još zreli! Treba znati još i to, da nije ono čovjek, koji svoj jezik ne štuje i ne brani. Gorji je i od nieme životinje, jer se i ona svojim glasom javlja. Budimo već jednom podpuni ljudi, pak se osobito med inteligencijom kontrolirajmo za ovo. Opomenimo nehajnike! Jednom moramo stati na svoje noge. Ali da bi zašlo morao nagovarati već za naš jezik, koji je jedan izmedju najljepših, najbogatijih i najlakših evropskih jezika. „Tudje poštuj, a svojim se diči!“

Sloboda. Pod ovim naslovom počeo je izlaziti dne 16. o. mj. u Splitu novi list, komu je urednikom poznati hrvatski rodoljub i odvjetnik g. dr. Josip Smodlaka. List taj izlaziti će kao glasilo hrvatske demokratske stranke u Dalmaciji svake sriede, a ciena mu je do konca godine 3 krune.

Ruski ustav. Car Nikola upravio je dne 19. o. mj. svomu narodu manifest, kojim mu priobćuje, da mu je podielio ustavni život. Taj korak ruskoga cara od neizmjerne je važnosti za ruski narod i za sve Slavenstvo, koje je bolnim srcem pratilo posliednje dogodjaje u toj velikoj slavenskoj državi.

U budućem broju progovoriti ćemo obširnije o toj velikoj stečevini bratskog ruskog naroda.

Družba sv. Cirila i Metoda. Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru primilo od 16. srpnja do 8. kolovoza o. g. sliedeće prinose:

G. dr. Božo Vinković, Karlovac K 11; Stjepan Gamulin, Jelša K 469·30; Josip Ptašinski, Amerika K 26·96; Vladimir Rubignano, Trogir K 18; Podružnica Lovran K 16; dr. Pero Magdić, Varaždin K 20; Uprava Hrvatskoga Prava, Zagreb K 2000; Tržaška Posojilnica K 100; Prihod družbinih olovaka K 40·22; Uprava „Obzora“ K 362·04; Nar. List, Zadar K1137·31; Pop V. Premuda u Baški K 14; dr. Janežić višak računa K 1; Prihod družbine cikorije K 352·03; dr. Pero Magdić, Varaždin K 35·12; Klub Cirilo-Metodskih Zidara u Zagrebu u ime prihoda biljega, klubskih žigica itd. K 3611·69; Podpora občine Opatija K 1000; Podpora občine Volosko K 1300; Prihod družbinih žigica u I. polugodištu 1905. K 4402·24; dr. Fran Brnčić, Trst K 10; Uprava Financijalnog Glasnika u Budimpešti K 6; Uprava Agramer Tagblatta K 349·98; Abiturijenti hrv. gimnazije na Sušaku u ime utemeljiteljne svote K 200; A. Ellner, dekan u Kastvu K 110. Darovala sliedeća gg: I. Koruza, Klana K 20; A. Puž, Mošćenice K 20; A. Bliner, Kastav K 11; M. Dubrović, Opatija K 10; I. Vrabec, Veprinac K 10; V. Klofanda, Sv. Matej K 5; J. Aničić, Sv. Križ K 5; J. Petrak, Rukavac K 5; K. Mandić, Poljane K 5; I. Žiganto, Lovran K 5; I. Kinčil, Zvoneća K 4; I. Orlić, Kastav K 3; Šileni Bergud K 3; J. Mandić, Lovran K 2; J. Križman, Mošćenice K 2. — Nadalje: Matko Sanković, Dane K 12; Narodna Obrana, Osiek K 1126·60; Hrvatstvo, Zagreb K 1143·26; dr B. Vinković, Karlovac K 14; A. Tomičić sakupila K 10; F. Stilinović, K 20; Samoborski list K 42; dr P. Magdić, Varaždin K 6. — Živjeli plemeniti darovatelji!

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Mery de Val i naši redo-državnici.

Gosp. Uredniče! —

Mogu Vam iz najpouzdanijeg izvora javiti da su poznati ukor »državnog« tajnika Mery del Vala primili svi dalmatinski redo-državnici, dominikanski i franjevački itd. Dojam kojeg je isti medju njima proizveo pretvara se u pravo ogorčenje. Svećenik — fratar — koji mi je to povjerio, nastavi uzbudjenom ogorčenošću: »ovo nam je hvala! Svaki vidi i zna — bez omalovažavat ikoga — da ako je vjera tako jaka u našem puku, najveća je zasluga dvaju domaćih redova franjevačkog i dominikanskog! (Živa istina! Ured.) Samo čisti interes vjere pobudjuje naše redo-državnike, da se tako svojski zauzeše za glagoljicu, jer mi dobro i najbolje znamo koliko vjera može štetovati ako se podje za tim, da se ovaj narodni amanet uništi. Pak mi, koji toliko nastojimo da uzdržimo jakost vjere u puku, koji se toliko trudimo da vjera ne nastrada, mjesto pohvale, primamo — ukore. Želio bi upitati branitelje Jezuita, da li su i oni primili sličan ukor radi njihova zauzimanja za vjerske interese u našem narodu?« Ovdje se časni otac zaustavi, no vidljivo je bilo, da bi on u tom pogledu još štogod rekao, ali proguta rieč.

»No neka ne misle u Rimu da mi neznamo kako tamo stvari stoje,« — nastavi poslie male stanke. »Ovo je sve diplomatsko maslo državnog tajnika Mery del Val-a, koji tako s nama postupa, jer tako od njega zahtieva talijanska diplomacija! A on to pokriva tobožnjim plaštom vjerske zabrinutosti.

Svaki jezik Boga hvali — rečeno je u sv. pismu, — pak ako Rim nije potican od drugih izvan vjerskih razloga, nepojmljivo je, kako se isti može tako flagrantno ogriešivat ob ovaj, izmedju temeljnog kamenja svete vjere. Pak dok se tako bezobzirno postupa prama našemu puku, tako odanom katoličkoj vjeri, a prama njegovim vjerskim predstavnicima upravo ponižujuće, drukčije vam to biva kod Niemaca, Čeha i Poljaka. Kod njih se sve crkvene molitve i pjesme, prije i poslie mise, govore i pjevaju u narodnom jeziku i niko ne ima ništa proti tome; a kod nas se metnula u kretanje ciela crkovna i državna mašinerija, stavio se zieli narod u trzavicu, samo da se i zadnji trag narodnog jezika iz crkve istisne, da se bogoljubnom našem narodu tako ugodni vjerski užitak iz srca izčupa«.

Ja rekoh časnom otcu, da ću to turiti u javnost. »Pa turite«, reče mi, ne protiveć se ni malo, »samo me ne izlažite«, a neka narod znade, kako stvari stoje, ta napokon tiče se njega. Narod neka zna, kako se postupa sa onima, te se zauzimlju za njegovo duševno dobro, koji s njime diele njegovu sreću i njegova — poniženja.

Primite gospodine uredniče izraz moga štovanja. *Prijatelj glagoljice.*

Utoplo se naš zemljak u Americi. Ivan Grbac, Ante Klarić, Antun Sinčić, radnici Bully Hill Smelter Co. u Kaliforniji podjoše u četvrtak 3. tek. mj. na uru po podne skupa na kupanje u Sguay Creek. Nisu ni slutili, da jednog od njih čeka nesmiljena smrt. Kupajući se po malom kanalu, koji je 50 noga širok, a 15 dubok, a ne znajući plivati držahu se kraja, dok Ivan Grbac, mladić star 21 god., pun odvažnosti reče svojim drugovima: Gledajte, kako ću ja preplivati na drugi kraj! — To reče i spusti se na 8 noga dubine. Neznadjaše napried, a ne mogavši natrag, deruća ga voda zaguši.

Drugovi njegovi to videći, stadoše zvati i plakati, ne znajući mu inače pomoći.

Na tu viku doletiše policist i ostali ljudi na lice mjesta, te dva Amerikanca skoče u vodu i mrtvo utopljenikovo tielo iznesu na obalu. Stvar je javljena gradskoj oblasti, da shodne izvide poduzme.

Pokojnik je bio član društva »Dubrovnik« odsjek 256. »N. H. Z.« u Jaksonu, Cal. u dobrom stanju, a ujedno je bio član »Miner's Union-a« u Jacksonu. Dne 21. t. m. po podne bio je sprovod, kojem su prisustvovali mnogi Hrvati i Amerikanci. Pokopan je na groblju »Foresters American«. Rodom je iz Prapoća, kotar Kopar, Istra, a za sobom u domovini ostavlja ožalošćenog oca i majku, 2 brata i sestru.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca srpnja sliedeći prinosi:

Utemeljiteljni: Motika Josip obć. činovnik, Pazin K 20; dr Szentgyörgy Šandor, Zagreb K 20.

Redoviti: Dominko Henrik, nadzornik, Kopar K 5; Franković Fran, nadzornik, Kopar K 5; Glavina Blaž, kurat Kopar K 5; Kramberger Fran, kurat, Kopar K 5; Kregan Rudolf namj. oficijal, Kopar K 5; Krištofić Matko učitelj, Kopar K 5; Fran Pančur prof., Kopar K 5, Šubić Albert, prof., Kopar K 5; Trinajstić Marija učiteljica, Dubašnica K 10.

Podupirajući: Apolonija udova Contin Kopar K 1; Franković Marija, Kopar K 1; I. K., Kopar K 1; Koštial Ivan, Kopar K 1; Krištofić Sigismund, Zagorje K 1; Krištofić Vilim, Kopar K 1; Krištofić Pilade, Kopar K 1; Krištofić Olga, Kopar K 1; Krištofić Nada, Kopar K 1; Krištofić Pavla, Kopar K 1; Schaup Adolf, Kopar K 1; pop Milovčić Pave, Dubašnica K 2; pop Milovčić Šime, Dubašnica K 2; Žgombić, Dubašnica K 1; Mužina Mijo župnik, Dubašnica K 6; Radić Mijo učitelj, Dubašnica K 2; O. Benko dr Žgombić, Dubašnica K 1; P. P. Orlić, sv. Vid K 2; Grželić Antun i Kata, Dubašnica K 2.

Darovi: Matejčić Fran c. k. z. škol. nadz., Trst K 40; Djačko potporno družtvo, Trst K 100; Zović Marko, krojač, Pazin K 16; Preostatak od objeda u Boljunu K 1; dr K. Janežić, Volosko, primljenih od izletnika u Novi Vinodol za prodanu čokoladu K 3; Matanić Petar, ravn. učitelj, Pazin K 3; Sabrano u Pićnu K 27; Orel Fran i supruga, Corte K 3; Pri zabavi za „taknjine“ K 10; Zabava u Novaki, Pazin K 10; (medju ovima darovao M. Opašić, 1 krunu.) Družba sv. Cirila i Metoda, Volosko K 1000; Bratovšćina hrvat. ljudi u Istri K 432·76; Stihović Josip, Pula, za počastiti uspomenu biskupa Strossmayera K 262·45; Isti, darovanih od dra Justa Pertota K 50; Preostalo od prinosa za predavanja K 8; Na predlog g. Peteh M. Kovačića, sabrao g. N. Butković obć. tajnik u Žminju prigodom otvorenja stanice Žminj medju Pazinci i Žminjci K 12; Sabrano prigodom mlade mise Ivana Gabrielića K 72·61; Corazza Gjuro, sudb. pristav, za program K 2; Ladavac M., Pazin K 3·38; N. N., Pazin K —.40; Nakon prepirke sabrao g. Marčelja K 2·40; Nedved Antun župnik, Šterna K 30; U čitaoni na kugle —·52; dr J. Kalčić, stožerni nadl. I. reda, Zalamihalyfa — mjesto vienca na odar blagopok. i velezaslužnog bivšeg profesora riečke gimnazije Janeza Trdina K 20.

* * *

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Ivan Gržinić, trgovac u Humu daruje K 3.

G. Ferdinand Hrdy u Sv. Lovreču na Labinštini sabrao je na Lovrečevo na predlog g. učitelja Diminića K 17·80 uz poklik „pomozimo našu miljenicu Družbu!“

Ukupno danas	K	20·80
Na račun ove g. izkazanih . .	„	1176·64
Sveukupno	K	1197·44

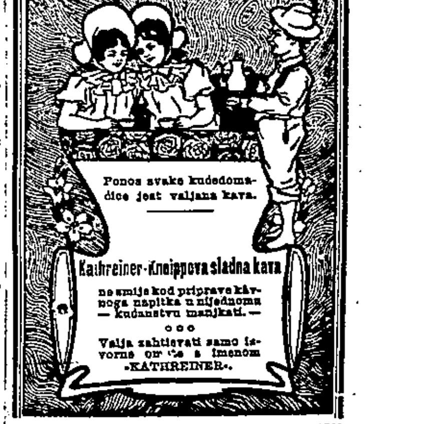

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda,
dobivaju se
jedino u narodnoj tiskari
J. Krmpotić i drug. u Puli
uz cienu od 2 do 10 para.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno

Vlasi uništujuće sredstvo
odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne
LASI NA LICU
temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Ciena K 7·—
Odprema svakamo.
I. SCHMIDEK, Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije **Antun Černigoj**)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

NARODNA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

J. KRMPOTIĆ I DRUG. U PULI

preselila se iz ulice **SISSANO-DIANA** u ulicu **GIULIA** br. 1
gdje se nalazi uredničtvo i uprava
»NAŠE SLOGE« i »OMNIBUSA«.

PREPORUČA SE ZA:

TISKARSKE, KNJIGOVEŽKE, GALANTERIJSKE RADNJE — SAMA IZRADJUJE PEČATE ZALJEPNICE

IMADE U ZALIHI TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.
OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, ODVJETNIKE, POSUJILNICE I INA. DRUŠTVA — TRGOVAČKE KNJIGE, PISANKE ZA ŠKOLE, PISARSKE I RISARSKE POTREBŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **bezteènosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju-glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnija upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jesu u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bili preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu botujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje ćutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju.

Apollonija Haberl u Semrinchu kod Peggana (Štajerska).

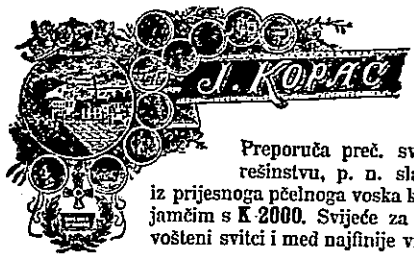

Odlikovana
svjećarna na paru
Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili ponzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·50 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Cilvo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 35. Pula, u četvrtak dne 31. agusta 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližo poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Ruski ustav.

Dan 19. agusta 1905. biti će ubilježen zlatim slovima u povjesti ruskoga naroda. Toga bo dana izašao je u Petrogradu carski proglas, kojim javlja car Nikola svomu narodu, da mu daje novi oblik vladavine t. j. konstituciju ili ustav.

Taj se je ustav rodio nakon težkih gubitaka ruske vojske na kopnu i na moru i poslie žestokih revolucijonarnih izgreda u većih gradovih silne države. I tako se opet obistinila stara poslovica, da neima naime zla bez dobra. I nama u Austriji htjelo se je revolucije i ratova od godine 1848. i 1849., htjelo nam se težkih poraza u Českoj god. 1866, a da narodi zadobiju nešto slobode i vlasti.

U svom proglasu kaže car Nikola svomu narodu, da je Rusija postala silnom i velikom usljed jedinstva izmedju cara i naroda. To jedinstvo mora se učvrstiti novim vezom, slobodoumnijim oblikom vladavine, kod kojeg će i narod sudjelovati putem svojih odaslanika ili zastupnika.

Varao bi se tko bi mislio, da je novi ruski ustav jednak ustavom modernih država: Englezke, Francezke, Belgije, Italije itd. Car je podielio svomu narodu takav oblik vladavine, kakav odgovara sadanašnjemu prosvjetnomu, narodno-gospodarskomu, družtvenomu i političkomu stanju ruskoga naroda. — U ostalom mi Slaveni Austro-Ugarske znademo najbolje i ćutimo najteže slobodoumne tobož ustanove našega nazovi-ustava.

Ruski ustav, na temelju kojeg je stvoren državni sabor ili vieće „*Gosudarstvenaja duma*" je ipak od neizmjerne važnosti za ruski narod, koji je zadobio govornicu, sa koje će slobodno tražiti svoja prava i svoje potrebe, za koje će nepriečen pravedno suditi državnim činovnikom, zahtjevajuć, da vrše zakone, a budu pravedni i pošteni, i konačno, dakle će nastojati svim silama da se novi ustav popuni i usavrši.

Mi priznajemo otvoreno, da bi nam bilo kao Slavenom milije, da je novi ruski ustav slobodoumniji ali smo uzprkos tomu duboko uvjereni da će i takav ustav unesti u život bratskoga nam ruskoga naroda novi duh i da će tu najveću slavensku državu u toliko proporoditi, da će se ona moći natjecati za prvenstvo medju najprvim državama svieta.

Mi njoj to kao Slaveni iskreno želimo, jer smo osvjedočeni, da će u velikoj, silnoj i jakoj Rusiji ostali Slaveni naći uvjek moralnu zaštitu i podporu.

Medjutim evo carskog proglasa i glavnih ustanova državnog sabora „*gosudarstvenaje dume*":

Car Nikola upravio je narodu proglas, koji ovako glasi:

„Sloga izmedju cara i naroda sačinjava veliku stečevinu, koja je tečajem stoljeća stvorila Rusiju i štitila ju protiv svih nasrtaja. Ona je sada a bit će takodjer u buduće temelj jedinstva, neodvisnosti, blagostanja i duševnoga razvitka naroda. U našem manifestu od 26. veljače 1905. pozvali smo sve vjerne sinove domovine, neka se slože, da se uzmogne izgraditi državno ustrojstvo i ustaliti red u unutarnjem životu. Nastojali smo oko toga, da uspostavimo sklad izmedju izabranih zborova i vladinih organa, te odstranimo opreke, što medju njima vladaju.

Našim predšastnicima, carevima samodržcima, taj je zadatak vazda lebdio pred očima. Sad je došla hora, da se taj naum izvede, da se pozovu muževi iz cieloga ruskoga carstva, koji će neprekidno i djelotvorno učestvovati kod izradjivanja zakona. U tu je svrhu uz postojeće državne institucije stvoreno posebno konzultativno tielo, kojemu će se povjeriti predhodno izradjivanje i spremanje zakonskih osnova, kao što i izpitivanje državnoga proračuna.

S toga smo razloga netaknutom ostavili samodržavnu vlast, temelj carstva i pronašli shodnim, da ustrojimo gosudarstvenaju dumu i za nju odredimo izborni red, koji će obuhvatiti svekoliko rusko carstvo uz iznimke, što su nuždne za pojedine osebne krajeve. Što se tiče učestvovanja delegata velike kneževine Finske kod zadataka dume, izdat ćemo posebne odredbe. U isti smo mah naložili ministru unutarnjih posala, da nam podastre izborni red za dumu, da najkašnje do 15. veljače 1906. budu izabrani zastupnici 50 gubernija i donskoga vojničkoga okružja.

Pridržajemo si pravo, da proširimo djelokrug dume, te ćemo to i učiniti, bude li život i razvitak carstva to zahtievao. Pouzdano se nadamo, da će izborni zastupnici opravdati veliko povjerenje cara i naroda.

Sazivljući blagoslov nebesa, nadamo se, da će se Rusija sad slobodnije razvijati, te opet zasinuti u časti i slavi svoje tisućgodišnje povjesti. Dano u Peterhofu dne 19. kolovoza u 11. godini naše vlade".

1. Duma je pozvana, da sudjeluje kod stvaranja i priredjivanja zakonskih osnova, koje se preko državnoga vieća podastiru vrhovnoj samodržavnoj vlasti na sankciju.

2. Dumu sačinjavaju članovi, koji se na temelju posebnoga izbornoga prava biraju na 5 godina iz pučanstva cieloga carstva.

3. Na temelju carskoga ukaza duma se može razpustiti i prije izminuća 5 godišnje periode, *no u istom ukazu mora da bude označen rok novih izbora.*

4. Trajanje zasjedanja odredit će se carskim ukazom.

5. Djelatnost dume dieli se u plenarne i redovite odborske sjednice.

6. Duma mora brojiti bar 4, a najviše 8 odbora. Svaki se odbor sastoji bar od 20 članova. Duma sama odredjuje točni broj odbora i njihovih članova.

7. Da duma uzmogne stvarati pravovaljane zaključke, mora prisutna biti bar trećina članova u plenarnoj sjednici, a polovica članova u odborskoj sjednici.

8. *Troškovi za uzdržavanje dume pokrivat će se iz carske blagajne.*

9. Duma bira jednoga predsjednika i jednoga podpredsjednika na godinu dana. No kad iztekne taj rok, oni se mogu ponovno birati. Predsjednik vrši svoje funkcije, dok se ne izabere novi predsjednik.

10. Predsjednik dume, a u njegovoj odsutnosti podpredsjednik izvješćuje cara o djelatnosti dume.

11. Pojedini odbori biraju predsjednike odbora, kao što i članove na godinu dana.

12. Temeljna pitanja, što se tiču djelatnosti dume, pretresat će se u konferenciji, kojoj će prisusvovati predsjednik dume, predsjednici odbora, tajnik dume ili njegov zamjenik pod predsjedanjem predsjednika.

13. Članovi dume preuzimlju svoju službu prisegom, što se ima položiti u propisanoj formuli.

14. *Članovi dume imaju podpunu slobodu mišljenja i govora u svim pitanjima,* što spadaju u kompetenciju dume.

15. Članovi dume mogu se lišiti osobne slobode *samo na temelju sudačkoga naloga. Radi duga se nesmiju zatvoriti.*

16. Članovi dume mogu položiti svoje mandate, no dužni su, da predsjedniku saobće taj zaključak.

17. Svaki član dume gubi svoj mandat u ovim slučajevima: 1. kad izgubi rusko gradjansko pravo; 2. kad stupi u ratnu ili državnu službu sa sustavnim berivima; 3. kad izgubi aktivno pravo izbora.

18. Svaki član gubi svoj mandat ipso jure u slučajevima, što su nabrojeni u izbornom redu.

19. Svakomu se članu dume može uzkratiti pravo prisustvovanja sjednicama, ako je okrivljen sa zločinstva ili prestupka, što ih nabraja izborni red, te se može odborskim zaključkom izručiti sudu.

20. Članovi su dume za trajanja svojih funkcija odgovorni za počinjene prestupke isto tako, kao što i članovi državnoga vieća.

21. Gubitak mandata za člana dume, kao što i privremeno izključenje iz sjednica ovisi od senata.

22. U predjašnjem članku spomenuta pitanja pretresaju se u senatu na temelju izvješća predsjednika dume, te državno vieće o njima odlučuje jednostavnom većinom glasova.

PODLISTAK.

Frankovićeva „Početnica."

Piše Vinko Rubeša.

(Konac.)

VI. Slike.

Dovoljno je poznato, a da se ne mora ... dokazivati, kako djeca vole slike, ponajviše pak one, kojima je svjet uzet iz dječijeg vidokruga, biva koje djeca razumiju. Promatramo li pak utisak, što ga ... valjane slike na djecu, moramo ... znati, da je skroz uzgojnog smjera. Slikama bo bude se u djeci plemenita čuvstva (estetsko, nabožno, samilostno itd.), ... meni srce; one uzbudjuju u djeci kojekakve opazke, predmnievanja, nagovieštanja, zaključivanja, pozornost, razmatranja, a time bude um i pamćenje njihovo. Slike oštre u djeci vid, vježbaju njihovo orientovanje, razvijaju zornost, pro...uju njihov vidokrug itd. — Ova i ina ...na svojstva valjanih slika niesu ostala ...d pedagogā neopaženima, pak su dakako ...stojali, da se njima okoriste. S toga su ih uvadjali u škole i zabavišta kao učevno pomagalo bilo na posebnim otiscima, bilo u učevnim knjigama.

I naša stara „Početnica" bila je providjena slikama, pak sjećajući se našeg školskog doba, ne možemo a da ne požalimo, što ih nema Frankovićeva „Početnica". Doduše ne žalimo toliko za onim slikama, koliko žalimo, što se ih je u obće izpustilo.

Napokon ako su onda onakve slike, kakve su bile, možda i promašile donekle svoju svrhu, mi smo bili ponajviše radi njih zavoljeli „Početnicu". A to je bila svakako njihova zasluga, pak su barem u ovom smieru odgovarale svojoj svrsi. Učitelj mora imati uvick pred očima misao, kako da djeci omili knjiga, i kad mu to pak i djelomično podje za rukom, može biti sjeguran, da je postigao liep uspjeh.

Hoćemo li, da slike u „Početnici" odgovaraju svojoj svrsi, moraju da budu djeci shvatljive, da ih djeca razumiju. A to će se u podpunoj mjeri dogoditi tekar onda, ako bude sujet tih slika uzet iz dječijeg svieta, pak ako će biti valjane, čiste, jasne, vierne; bez nuzgrednog šatiranja, da svaki i najmanji u njima naslikani predmet diete opazi i razumije, a ne da mu se ga mora tek prstom pokazati i riečima razjasniti.

Kad eto znademo, kakvu li uzgojnu moć imadu valjane slike, a da i ne govorimo o učevnom pomagalu, čemu da se ih onda izpušta iz „Početnice"? Dapače naše je mnienje, da bi se imalo ilustrovati i ostale čitanke, ili barem one za niže razrede. — Ilustrovano štivo djeca bi radje čitala, pak da si razjasne ilustraciju, posvećivala bi više pozornosti na smisao štiva, čime bi se i neznajući priučila, ako ne drugo, a to svakako paziti na ono što čitaju.

Nu moglo bi nam se prigovoriti, da bi tako ilustrovana knjiga mnogo stojala. Ne niečemo ovoga, ali kad se na milijune žrtvuje za puške i topove, zar se ne bi mogla koja mrvica baciti i onima, koji će jednom tim puškama i topovima baratati? Nego — — — —.

VII. Zaključak.

Svršavajući ovu našu razpravu mnijemo, da će se po gdjekoji naći, te nam spočitnuti, da smo bili prestrogi, da smo „Početnicu" tako rekući odsudili. Možda da nam i gosp. profesor štošta upisuje u grjeh. — Nu mi se već sada pozivamo na uvod ove razprave, gdje smo naglasili, kako kanimo u njoj iznesti naše mnienje o „Početnici", lih nakanom, „da potaknemo koga spremnijega znanja i vještijega pera, pak da uz gosp. profesora izravna ono, što se izpraviti dade."

Pri ovoj radnji imali smo pod rukom desetak različitih „Početnica", koje, ne tajimo, idu u glavnom uzporedo sa Frankovićevom „Početnicom", te akoprem uz to mnogi naši nazori ne nailaze u nijednoj od njih na suglasje, ipak niesmo mogli da odustanemo od naših misli, što smo ih usvojili u našoj praksi. Nije u našoj naravi, da hoćemo drugima silom sugerirati naše misli, ali opet naša je narav takva, da ne dademo obično naše nazore u bezcienu.

Moguće, da smo štošta slabo shvatili, da o koječem krivo mislimo, nu dok se nas o protivnom ne osvjedoči, dotle ostajemo na stanovištu, što smo ga s vremenom u našoj službi zauzeli.

Naše najveće veselje bit će zaista onda, kad budu ovi redci izazvali akciju, te se bude „Početnicu" temeljito izpravilo.

Bilo čim prije!

23. Članovi dume dobivaju, doklegod traje zasjedanje, dnevno 10 rubalja. Isto tako im se nadoknađuju putni troškovi iz mjesta njihova boravišta u Petrograd i to 5 kopejaka po vrsti. Isto vriedi i za povratak u zavičaj.

24. *Ministri ili pročelnici pojedinih resorta ne mogu biti članovi dume*, no imaju pravo prisustvovati sjednicama i davati objašnjenja o pitanjima, što zasjecaju u njihov resort, i to ili lično ili na usta svojih zamjenika.

25. Ako plenum dume ili njezin odbor scieni nuždnim, da zatraži koje mu drago objašnjenje od ministara i resortnih šefova, dotičnici su dužni da podadu zaželjena objašnjenja.

Članci 26.—32. protežu se na pisarne i sekretarijate dume.

33. U kompentenciju dume spadaju: Pitanje o izdavanju novih zakona, o njihovoj preiuaci, privremenom ili trajnom ukinuću, proračuni ministarstva i državne uprave, izvješće o porabi državnoga proračuna, izdatak bilo kojega diela javnih prihoda i državnih dobara. Gradnja željeznica, osnivanje dioničarskih družtava. Sva pitanja, što se tiču dume, podastirat će se posebnim carskim ukazom.

34. Duma imade pravo da podastire i izrađuje zakonske osnove, koje se tiču ukinuća ili promjene postojećih zakona. No te zakonske osnove ne smiju uzdrmati postojeći državni red, dok postoje sadanji državni temeljni zakoni.

35. Duma imade pravo, da glede svakoga predmeta traži objašnjenja od ministara i pročelnika pojedinih upravnih grana, te podvrći kritici čine spomenutih funkcijonara, ako duma drži, da su povriedili postojeće zakone.

36. Ministri i pročelnici raznih upravnih grana dužni su i državnomu tajniku podastrieti sve ove predmete, o kojima duma odlučuje. Svi se predmeti imaju ponajprije razpraviti u odboru, a onda u plenumu.

37. Plenarne sjednice sazivlje predsjednik dume, a odborske sjednice predsjednici dotičnih odbora.

38. Predsjednik je vlastan prekinuti člana u njegovu govoru ako narušava mir, ili vriedja zakon. Predsjednik prekida i zaključuje sjednicu.

39. Ogriesi li se član dume o red, duma ga može izključiti iz sjednice, ili posvema u obće izključiti iz svoje sredine. Član se smije iz dume izključiti samo zaključkom odbora ili plenarne sjednice. Privremeno izključenje može odrediti odbor, posvemašnje izključenje samo plenarna sjednica.

40. Občinstvo nema pristup k sjednicama dume.

41. Predsjednik dume je vlastan, da k plenarnim sjednicama, izuzevši tajne sjednice, pripusti zastupnike novinstva, no samo po jednoga izvjestitelja od svakih novina.

42. Predsjednik je vlastan odrediti tajnu plenarnu sjednicu, ako ministar izjavi, da su pitanja, o kojima se razpravlja državna tajna.

43. Izvješća o svim javnim sjednicama bilježit će zaprisegnuti stenografi, i ona se mogu predsjednikovom privolom objelodaniti. Iznimku čine izvješća o tajnim sjednicama.

44. Izvješća o tajnim sjednicama mogu se ili u cielosti ili djelomice objelodaniti, no samo dozvolom predsjednika, ako se je tajna sjednica obdržavala po njegovu nalogu.

45. Ministri mogu u svako doba natrag povući predmete, što su ih podastrli dumi na pretresivanje.

46. Na zaključak dume ima se povesti razprava o svakom mnienju, što je podupr to većinom članova plenarne sjednice.

47. Zakonske osnove, što ih prihvati duma, podastrt će se državnom vieću. Pošto ih je državno vieće pretreslo, podastrt će se skupa za zaključkom dume caru na potvrdu.

Politički pregled.

U Puli 30. augusta 1905.

Austro-Ugarska.

Ovih dana nalazi se car i kralj Fran Josip u pratnji nadvojvoda i generala na austrijsko-talijanskoj granici u južnom Tirolu na velikih vojničkih vježbah. Ovo je u novije doba prvi put, da se obdržavaju vojničke vježbe na austrijsko-talijanskih granicah. S talijanske strane tumačilo se je te vježbe u neprijateljskom smislu, nu Fran Josip pozove k tim vježbama dvojicu talijanskih častnika iz glavnoga štopa po svoj prilici za to, da tim pokaže, kako te vježbe neimaju nikakvog neprijateljskog smjera proti saveznici Italiji.

Bečki listovi javljaju, da kani ministar-predsjednik barun Gautsch prvih dana mjeseca septembra pozvati u Beč načelnike sviju stranaka carevinskoga vieća na dogovor i da ih obaviesti o tom: 1) kakva zapada zadaća austrijski parlamenat obzirom na krizu u Ugarskoj, 2) O zaključcih, stvorenih u Išlu u prisutnosti cara i kralja.

Za dne 3. septembra sazivlju Niemci veliki prosvjedni tabor u Tješinu proti podignuću poljskih paralelka, nu kako se doznaje naknadno, taj je tabor odgodjen na 17. septembra.

Zadarski „Narodni List“ piše glede sazove dalmatinskog sabora: Kad smo pročitali u raznim novinam brzojavku iz Zadra, da je dalmatinski zemaljski odbor primio od središnje vlade priobćenje, da je nakana sazvati dalmatinski sabor u drugoj polovici septembra, zatražili smo obaviesti na nadležnom mjestu, gdje nam rekoše, da ta viest neima nikakva temelja.

Viesti o odstupu bana Pejačevića utihnuše zadnjih dana posve. Tim nije nipošto još rečeno, da bi mogao ban Pejačević odstupiti još prije nego li bude riešena kriza u Madjarskoj.

U Hrvatskoj stadoše se pripravljati sve stranke za nove izbore za zemaljski sabor. Sav trud oporbenih stranaka biti će uzaludan ako se ne slože glede kandidata u pojedinim kotarima i ako bude vlada provadjala izbore kao što ih je provadjao tužne uspomene ban Khuen.

Srbija.

Dne 27. o. mj. imalo se obaviti izbor srbskog metropolite. Glasovi bijahu vrlo podieljeni. Za žičkog episkopa Savu glasovalo 13 izbornika, 13 za šabačkog episkopa Dimitrija, 12 za niškog episkopa Nikanora, a 2 za zajedničkog episkopa Melentija. Pet izbornih listića bilo je prazno. Budući da nijedan kandidat nije dobio potrebitu većinu (dvie trećine glasova) obavit će se po zakonskih ustanovah dne 13. o. mj. ponovni izbor, kod kojeg će biti onaj kandidat izabran metropolitom, koji dobije absolutnu većinu od 23 glasa. Ako bi i ovaj ponovni izbor ostao bezuspješan, odgodio bi se izbor za šest mjeseca.

Do mala ima se u Srbiji proglasiti priestolonasljednik punoljetnim. Taj dogodjaj obaviti će se vrlo svečanim načinom. Osim crkvenih obreda, biti će i bakljada, nadalje svečanost u 18. pukovniji povodom promaknuća priestolonasljednika na častnika. Svečanosti će trajati tri dana, ali program nije još konačno ustanovljen.

Rusija.

Iz Petrograda brzojavljaju, da je ratno ministarstvo izdalo carsku naredbu za mobilizaciju vojske proti Japancem. Mobilizacija se ima provesti u jedanaest gubernija i medju donskimi kozaci.

Glede mirovnih pogadjanja izmedju ruskih i japanskih odaslanika u Portsmouthu dolaze danomice protiveće si viesti. — Posliednje viesti od 29. ovog mjeseca glasile su vrlo nepovoljno i bilo je očekivati, da će se odaslanici razići ne obaviv svog težkog posla. U zadnji čas stigla je brzojavna viest, da će se viećanja nastaviti i da će japanski odaslanici staviti novih predloga. — Glavne potežkoće stvaraju odaslanikom dvie točke japanskih zahtjeva t. j. zahtjev Japanaca da Rusija plati velike svote kano ratnu odštetu i odstup važnog otoka Sahalina Japancem. Pošto se ruski odaslanici tim zahtjevom odlučno opiru, reć bi, da su Japanci nakani popustiti u jednom i drugom zahtjevu. Oni pitaju sada mjesto ratne odštete 40—50 milijuna rubalja za troškove ruskih zarobljenika u Japanu i jedan dio spomenutog otoka. Rusija je reć bi pripravna platiti samo troškove za ruske zarobljenike, koji se nalaze u raznim mjestima Japana.

Danas o podne došla je viest, da su se stranke napokon složile u svim točkama te mir zaključen.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Umirovljenje i imenovanje.

Lučki admiral i zapovjednik ratne luke u Puli, admiral barun Franjo pl. Minutillo ide sa 1. septembra t. g. u trajno stanje mira, nastaniv se u dvoru Wildenegg u Kranjskoj. Tom prigodom podieljen mu je red željezne krune 1. reda sa ratnim odlikovanjem III. razreda.

Kontreadmiral Julij pl. Ripper imenovan je lučkim admiralom i zapovjednikom ratne luke.

Umirovljenje. Doznajemo iz pouzdana izvora, da je bio konačno umirovljen upravitelj ovdašnjeg c. k. poštansko-brzojavnog ureda g. Frank.

Ovu viest pozdraviti će stalno velikim zadovoljstvom naše stanovničtvo grada Pule i okolice, koje je toliko puta došlo u sukob s tim c. k. činovnikom, koji se je pokazivao uvjek u pogledu porabe našega jezika na c. k. pošti ljutim našim protivnikom.

Sada očekujemo punim pravom od sl. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu, da će predložiti na imenovanje za ovo važno mjesto osobu, nesamo sposobnu, već takodjer posve pravednu i nepristranu, koja pozna temeljito i naš hrvatski ili slovenski jezik.

Zadužene i gladne seljake slieпe glazbom. U talijanskih novinah čitamo, da su rovinjska gospoda na koncu škol. godine u hrvatskom selu Sošić (koje prekrstiše, da im Bog oprosti, u Medeleno), gdje otvoriše talijansku školu „Lege“ za hrvatsku djecu, dovukli sobom iz Rovinja glazbu. Pošto su one neuke, nevoljne i biedne seljake nastojali uvjeriti o talijanstvu čitave Istre i pjesmom i govorancijama, udariše u ples kano da smo usred mesopusta.

Jadni moj puče, u kakove si dospio ruke!

Zahvala. Podpisano vodstvo izriče ovim putem najiskreniju hvalu svima onima, koji su pripomogli, da je XVII. glavna skupština „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih družtev“ dne 13., 14. i 15. augusta t. g. u Puli tako lieno uspjela. U prvom redu se zahvaljuje gg. izvjestiteljima Pavlu Plesničaru, dru Franu Ilešiću, Miroslavu Anžlovaru i Ivanu Šegi za izabrana i zanimiva izvješća; g. Ernestu Jelušiću, nadučitelju u Puli za obilni trud, što ga je imao s pripravama za zbornanje „Zaveze“; slavnomu odboru „Čitaonice“, što je ustupio svoje prostorije za sjednicu upravnog odbora; gospodjicama Drolovoj i Petrovčićevoj, što su pripomogle za priredjenje koncerta; gg. pjevačima za liepo pjevanje; svima onima, koji su brzojavnim putem pozdravili naš sastanak; svim govornicima za oduševljene nazdravice i u obće svim učestnicima, koji su doprinesli da je Zaveza tako impozantno nastupila.

Posebice pak se osobito zahvaljujemo sl. zapovjedničtvu c. i k. pomorskog arsenala, koje nam je dozvolilo razgledati pomorski arsenal, veliku ratnu ladju „Kronprinz Rudolf“ i nada sve zanimiv muzej i za to nam dalo spretne vodiće, koji su nam sve potanko protumačili; slav. c. i k. lučkom admiralatu, koji nam je neograničeno i besplatno dao na raspolaganje dva tendera za prekrasnu vožnju na divne Brione i u Fazanu; g. Zuffarju, ravnatelju Brionskih otoka za ljubeznivi primitak i tumačenje tamošnjih zanimivosti. Svima ovima baš osobita hvala!

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih družtev“.

U Ljubljani, 20. Augusta 1905.

Tajnik: Drag. Česnik. Predsj.: L. Jelenc.

Lošinjski kotar:

Reflekslje iz Cresa. (Konac).

Pred malo vremena (koja godina) nazvaše glavni trg u ime svoje odanosti monarhiji i dinastiji „Francesco Giuseppe“ (premda sami pripovjedaju, da je to „un pugno di polvere“ u očima vladi), a danas pišu „W l'Italia“. Evo jedan napis pokazuje njihovu opću kulturu i finoću, drugi pak „odanost“ monarhiji (isto tako kako su odani vjeri i rim. stolici, kojoj se uza sve to u najvećoj nadi za uspjeh sinovski utiču). Ovo je neslužbeno. A što učiniše službeno? Hrvatske su napise odmah dali odstraniti (očistiti) po opć. poslužniku (koji reče, da će za svaki napis dobiti 20 para), ali ne dadoše odstraniti napis na kući g. Coglievine. Sada naprotiv odmah su se požurile, da izbrišu talij. napise, svoju sramotu (prostačtvo i irendetizam). Zašto jedanput ne brišu, a drugi put brišu? Ne pokazuju li i time svoju pristranost i dvojaku mjeru kod prosudjivanja jedne te iste stvari? — A onda vrijedno jest i ovo da se konstatira. Hrvatski su napisi bili napisani, kako se po samom talijanskom pravopisu vidi, od proste, neuke ruke, koja jedva da ima koji razred pučke škole, a za talijanske napise i crabci gorore (koji na žalost nemaju prava da svjedoče pred sudom), da su ih napisali ljudi, koji polaziše srednje škole, a medju tima i jedan c. kr. činovnik. Evala Austriju, kad podupireš ovake svršene trećo-četvrtoškolce, koji na temelju tog visokog kulturnog niveau-a mogoše da dobiju službu, da žive na račun siromašnog naroda, kojeg za plaću još vrijedjaju.

U ostalom zašto da ih mi pozivljemo na red pred zdravi razum? Zar ne znamo već odavna, da je to izrodjena čeljad; tà nije se izrodila samo svome rodu i jeziku, već i samom čovječjem dostojanstvu. Izgubila je svjetlo razuma, pak zato ju vidimo, da su koli talijanaši toli i Talijani kadri, da onoga, koji želi kupiti svoje hrv. razglednice hrvat. jezikom, nazivlju bezumnim epitetom, ineducato. Vidi Piccolo od 8/VIII.(?) i Il Sole od 10/VIII. br. 2237).

Nego najbolje bi bilo, kad se nebismo njima bavili, već nastojali, da budemo svaki sam vriedan jednog podpunog čovjeka, te djelovanjem i životom svojim prednjačili, a time i prema rodu svome vršili svoje dužnosti, koji bi onda došao do pravog svjetla i priviknuo bijesnoj rulji protivnika svoga: dovle, i neće više! Nego tu treba rada, a to će u prvom redu škole uz dobre učitelje, a onda svaki inteligentan Hrvat.

Od vlade teško dobivamo škole, a najbrže bismo do nje došli narodnim novcem (Družbinim), ali žalibože se važnost gradova ne shvaća, nego naši prvaci u ugodnoj hrv. kujizi bježe od gradova i mora u brda i šume, bježe u sela, a to znači uzmicanje. Što to znači dosta nam je pokazati na povjest kolonizacije, a najbliži nam može biti — rusko-japanski rat.

Iz Beleja na otoku Cresu. Blagoslov groto Majke Božje Lurdske. Dne 16. kolovoza, na dan sv. Roka, osobitog zaštitnika Beležana obavila se je riedka svečanost u Beleju. Blagoslovljena bi toga dana groto Majke Božje Lurdske.

Još prve večeri, kad u Belej dodjoh, vidio sam, da su se Belejani za to svojski pripravili, okitivši svoje mjesto cviećem i našim trobojnicama, a s jutra još bolje ukrasiše cielo lice tog ubavog kraja.

Već za rana počeo je vrvjeti svieti sa svih strana, da se pomoli sv. Roku i nije prestao dolaziti sve do pred sami blagoslov.

Oko 3½ po podne, na znak zvona sviet se pokupi u župnoj crkvi, a odatle prodje u obhodu, kojega je predvodio veleč. pop Ante Lusina dekan osorski uz asistencu, k samoj groti, koja je nedaleko od crkve prema jugu na krasnom položaju.

Kad je povorka došla pred grotu, pred samim obavljenjem svetog čina zapjeva velecij. gospodjica Drag. Pavačić prekrasni andjeoski pozdrav „Zdravo Marjo“ na obće udivljenje, a zatim mjesni kurat veleč. pop Joso Pavačić obavi sv. čin, a za obavljenim činom imao je prigodni govor pun liepih misli, a izvrstan znanom govorničkom sposobnošću popa Jose, pa koje čudo, da je ganuće bilo obće, a vruća se molitva dizala k Mariji odvjetnici kršćana!

Na koncu se je pozdravilo Mariju znanom pjesmom „Srete se pećine“, pa se zatim vratilo k crkvi pjevnjući „Tebe Boga hvalimo“, gdje se je završila svečanost Blagoslovom.

Sve je bilo liepo, a ti pope Joso niesi pogriešio, kad si svoje stado dao pod okrilje Mariji kraljici nebesa.

Belejci držite se Marije, dobro zapamtite rieči, što vam ih je tom prilikom rekao i što vam ih uviek usadjuje u srca vaš vriedni dušobrižnik, tad će — stalni budite — u vas zaredat blagostanje već na ovoj zemlji, a u nebu vas srećna vječnost čeka!

Vi ste se opoštenili podigavši trajan spomenik Mariji, opoštenište se na dan blagoslova, samo je jedna stvar falila, a to je pucanje maškulja, koje je kod nas običajno, a toga dana ga nije bilo, neznamo česa radi?

Cesta Cres-Lošinj. Zemaljski odbor u Poreču opunovlastio je presjedničtvo cestovnog odbora u Cresu, da uzdrži nepromjenjenu dnevnicu radnikom oko gradnje nove ceste Cres-Lošinj. Ujedno je naložio, da se tomu odboru doznači obročnu svotu državne podpore u iznoju od 14.000 kruna za istu gradnju.

Voloski kotar:

Na odkriće Prešernova spomenika. Bratski slovenski narod držeći se gori navedenih rieči, odkriti će dne 10. rujna o. g. spomenik svomu velikanu pjesniku dru Franu Prešernu i to u Ljubljani. Tom zgodom prirediti će braća Slovenci u bieloj Ljubljani veliku narodnu svečanost.

Sa svih strana prostrane Slavije pohrliti će tamo predstavnici svih slavenskih naroda. Narodna družtva iz Trsta i okolice, Gorice i Celja i t. d. otići će na to slavlje posebnim vlakom.

Pošto se i iz Liburnije i hrvatskog Primorja spremaju mnogi pojedinci i mnoga družtva u Ljubljanu na tu rietku narodnu svečanost, odlučilo je potpisano družtvo u svojoj sjednici dne 14. t. mj. pozvati sva narodna družtva u ovom dielu naše domovine, da se skupe i posebnim vlakom pohrle iz Rieke u bielu Ljubljanu.

Toga radi bi dobro bilo, da se odbori odnosnih družtava odmah sastanu te da odluče pozvati sve svoje članove i druge rodoljube, da idu posebnim vlakom u Ljubljanu, te da ustanove točan broj izletnika, koji bi imali javiti potpisanom odboru najkasnije do 28. t. mj.

Cienu vožnje tamo i natrag javiti ćemo naknadno, nu držimo svakako, da će biti oko 7—8 kruna. Glazbeno-dramatičko družtvo Volosko dne 16. kolovoza 1905. Ant. Ryšlavy tajnik.

Za gradnju ceste. Zemaljski odbor u Poreču priobćio je kotarskomu poglavarstvu u Voloskom, da će dati podporu od 2000 kruna iz zem. blagajne za gradnju ceste Žejane-Ivanići, občina Podgrad, i to u dva obroka t. j. ove i buduće godine.

Pazinski kotar:

Zajam za javne radnje. Zemaljski odbor u Poreču odobrio je u načelu zaključak občinskog zastupstva u Pazinu, da se sklopi na račun svih podobćina zajam od 50.000 kruna za provedenje javnih radnja i za uredjenje občinskih dugova.

Porečki kotar:

Občinski izbori u Grožnjanu. Glavarstvo občine Grožnjan izložilo je u obć. uredu listine za obnovu novoga občinskoga zastupstva. Preporučamo tamošnjim prijateljem, da pregledaju na vrieme te listine i da ih izprave u koliko su pogriešne. Listine za izbor občinskoga zastupstva služe kao temelj i za izbore koli na zemaljski sabor, toli na carevinsko vieće. Vladajuća talijanaška stranka u Grožnjanu nastojati će da ostane i nadalje na kormilu, te će u tu svrhu upotrebiti sva poznata sredstva, kojimi se služe istarski Talijani proti našemu narodu. Jedno od tih sredstava je uvjek izkvarene listine za izbore.

Radi procienе štete usljed peronospore u vinogradih čitave mjestne občine Humak (Umag) započeo je dne 17. pr. mj. posebni odbor, sastojeći od jednog poreznog činovnika, od dvojice zaprisegnutih vještaka i dvojice povjerenika — svoje izvide. Taj će odbor posjetiti sve oštećene vinograde one občine te procieniti štetu, koja će pak biti dielomično vlastnikom vinograda na porezu odpisana. Zanimalo bi nas doznati, da li su ovakvi odbori imenovani i za ostale občine Istre, koje su oštećene peronosperom ili drugim elementarnimi nesrećami.

Zemaljska podpora za nabavu vode. Zemaljski odbor u Poreču osjegurao je glavarstvu občine Oprtalj podporu iz zem. bladajne u iznosu od 400 kruna kao pripomoć kod gradnje vodovoda. — Isti odbor povisio je obećanu podporu od 500 kruna na 1500 kruna občini Grožnjan za gradnju vodovoda u podobćini Šterna.

Koparski kotar:

Izbor načelnika u Ižull. — Nakon dugotrajnog zatezanja su ipak jednom konstituirali novog načelnika ovog gradića.

Načelnikom bijaše izabran Franjo Vassotto; glasovali su svi zastupnici za njega manje tri, koji su položili biele listiće i odmah ostavili izbornu dvoranu u znak demonstracije, dočim je iz vana mnogobrojno ljudstvo protistojeće stranke prosvjedovalo, drugi su opet odobravali novog načelnika. Bila je takva vika i urlikanje da bi bio svaki pametan rekao, da su izvan sebe ili da je kakva „Karnevalada“.

Koparski irredentisti koji bijahu prošlu nedjelju na izletu sa parobrodom u Piranu, htjeli su otvoreno izkazati još jednom patriotična čuvstva do svoje majke Italije. Naime, kad su se počeli skupljati u večer na parobrodu, čulo se ne samo na desno i lievo: „Vivva Istria italiana“, jer je to već navadna stvar, nego i „Vivva Italia, abasso Austria“ itd. Oružnicima koji su pazili na red, išlo je ipak za rukom da uhvate jednog od dotičnih.

Za „Družbu“ u Buzetu. G. I. S. sabrao za družbu sv. C. i M. kod večere pečenog janjca kod g. Mikca K 10; kod prijateljske zabave u kući g. Sterle K 6; od nekojih prijatelja kod oprostne večere g. Kurelića K 20·20; iz društv. čitaon. škrablice K 1·78; k tomu darovao g. D. Švegelj K 1, a g. sabirač K —·80.

Ukupno K 39·78, koji novac je uložen u buzetsku štedionicu pod broj knj. 93.

Iz Laništća. Prošla je već godina, da se je mjerila cesta izmedju Lupoglave i Laništća. Prošla je godina, a proći će ih Bog zna još koliko, prije nego li se bude samo počela graditi. Zar zaista da ćemo mi ovdje na Krasu za uvjek od svijeta odijeljeni biti? Zar da mi u more bacamo već toliko godina naš novac, koji uplaćujemo za ceste?! Svaki koji dodje na Kras, čudi se, da na toliko naroda i prometa koji je ovdje nema još ceste. Al da, naši dobri gospodari kuć junte dali bi nam cestu, ali bi htjeli za odštetu nešto drugo, što njima veoma na srcu leži. Al jok! ne će nas bacati iz smetišta na smetište kô kogagod . . . . .

Preporučamo našoj gg. zastupnicima, da se za nas zauzmu, da već jednom do potrebne ceste dodjemo.

* * *

Pred nekoliko godina imali smo sreću da se je naša škola proširila u dvorazrednicu. U početku bile su namještene dvie učiteljske sile, ali već par godina mora se sa preko dviesta djece mučiti samo jedan učitelj, jer je gdja učiteljica Marchi „continuamente“ bolestna.

Ne zamjeravamo spomenutoj gdji, jer bolest, hm, bolest može svakoga zakvačiti, pošto je ima raznovrstne; ali se čudimo škol. oblastima, da ne učine već jednom red na našoj školi. Mi smo željni nauke i izobrazbe, pripadaju nam dvie učiteljske sile, pa bi bilo liepo, da nam ih se dade.

Franina i Jurina.

Fr. Ča su ono sega jutra kričali va onoj veloj kuće na vrh Voloskega?

Jur. Ter tamo kriče više puti kako da su na sajme.

Fr. Ča nisu već nutre carski oficiji?

Jur. Aj su, pak ča je?

Fr. Ha, mislel sam, da se tamo nebi smelo onako na ljudi kričat — ako ne da su gluhi.

Razne primorske viesti.

Odgovor redodržavnika. Javljaju iz Dalmacije, da je odgovor dalmatinskih redodržavnika na ukor, koji su primili iz Rima radi spomenice o glagolici, bio objektivan i dostojanstven. Odgovorili su, da nisu niti mislili na kakvu političku agitaciju, kad su spomenicu sastavljali, a kad su ju podpisali, da su podpuno znali što čine. Naveli su takodjer temeljite razloge, radi kojih su se odlučili, da zagovaraju glagoljicu kod sv. stolice. Odlučno su naglasili, da ljube svoj narod i da ih boli u duši kad vide, kako su danas Hrvati zanemareni od svakoga. Mir i sreća hrvatskog naroda leži im na srcu. Jedan od redodržavnika paće dobro je zapaprio svoj odgovor. Ovo će sigurno djelovati u Rimu. Više puta goneći lisicu, naleti se na vuka.

Glagoljica. „Narodnomu Listu“ piše dopisnik iz Rima, da se tamo spliću svakojake spletke proti glagoljici. Neprijatelji hrvatskoga naroda mute i ruju potajno. Čudno, da to ne uvidjaju glavari Crkve u Rimu. Oni bi već morali biti uvjereni, da glagoljica služi za spas duša hrvatskomu narodu, te se odrješito oprieti licumjernim podvalam naših dušmana, kako je odrješito i neustrašivo naš Spasitelj Isus sasipao u grlo svaku laž himbenim Farizejima.

Podieljenje pučko škole u Lazaretu. Zemaljski odbor u Poreču je pristao na predlog da se mješovitu dvojezičnu pučku školu u Lazaretu podieli u dva odsjeka t. j. jednu dvorazrednicu sa slovenskim i u jednorazrednicu s talijanskim naukovnim jezikom.

Našim trgovcem sa lesom do znanja. Šumarski ured u Vinkovcih (Hrvatska) obdržavati će dne 18. septembra o. g. javnu dražbu 16.736 hrastova, 19.616 jasena, 3.818 briestova i 3.356 raznih stabalja za sieču u šumarskim kotarima Jasenovcu, Raiću, Novoj Gradiški, Županji, Niemcih i Moroviću.

Opet jedan stalno namješten! Zem. odbor u Poreču namjestio je stalno kod zem. blagajne računarskog vježbenika Mihovila Cortese. — Bilo bi suvišno dokazivati, da je taj zemaljski činovnik Talijan i da nezna ni rieči hrvatski, jer to ga jedno i drugo kod gg. zemaljskoga odbora najbolje preporuča.

Iz hrvatskih kolonija u Italiji. Ovih su dana u južnoj Italiji oko Campobassa velike manovre, kojima sudjestvuje više sborova talijanske vojske. Dne 23. došao je na mjesto manovra i talijanski kraljevski par, koji je bio dočekan uz velike svečanosti, jer je ovo prvi put, da Viktor Emanuel III. kao kralj dolazi u one predjele.

Po odluci načelnika od Campobassa, Cannavine dočekaše kraljicu Jelenu djevojčice Hrvatice, iz hrvatskih kolonija u Acquavivi i Montemitri, te ju pozdraviše hrvatskim jezikom. Kraljica je bila vrlo iznenadjena čuvši u sred Italije svoj materinski jezik i odvratila im je u istom jeziku nekoliko srdačnih rieči.

Ovako u sred Italije. Što na ovo naši renegati na »ić«, koji se stide i priznati da govore hrvatski?

Pripust kandidata na praksu za postignuće mjesta pomoćnog poštanskog činovnika.

Na 1. oktobra 1905. otvorit će se nastavni tečaj za postignuće mjesta pomoćnog poštanskog činovnika, ali izključno za kandidate muškoga spola.

Dotični kandidati moraju podastrieti ne dalje od 20. septembra 1905. pišućem c. kr. Ravnateljstvu molbu opskrbljenu biljegom od 1 Krune i sa sljedećim ispravama:

a) svjedodžbom rodjenja,
b) svjedodžbom pripadnosti,
c) svjedodžbom državnog liečnika glede sposobnosti molitelja za poštansku službu,
d) školskom svjedodžbom četvrtog razreda nutrašnje srednje škole (gimnazije ili realke), iliti drugog razreda nutrašnjeg učiteljskog zavoda ili nutrašnje trgovačke učione dovršene dobrim uspjehom,
e) svjedodžbom o čudorednom ponašanju izdanom od dotičnog kotarskog poglavarstva ili od policijskog ravnateljstva i eventualno,
f) vojnim listom.

Za dalnje propise glede prakse i ispita kandidata upućuje se na ministarstvenu Naredbu 26. septembra 1902., izdanu u Drž. Z. L. br. 186 god. 1902. i u Listu Nared. za ovo Ravnateljstvo br. 88 god. 1902., što se ima naći kod svih poštanskih ureda.

Raspored svečanosti za odkriće spomenika Prešernu u Ljubljani.

Odbor za odkriće spomenika slavnomu Prešernu koje će biti u Ljubljani dne 10. septembra t. g., izdao je ovaj raspored:

U 10 sati pr. podne skupljaju se družtva i izaslanstva pred »Narod. Domom«.

U 10 i pol sati pr. podne kreću se družtva i izaslanstva u redu ulicom Franje Josipa i Prešernovom ulicom na mjesto svečanosti gdje će

u 11 sati odpjevati sva ljubljanska pjevačka družtva pod vodstvom dirigenta prof. Matije Hubada kantatu Ant. Nedveda »Slava Prešernu«.

Poslije kantate govori član odbora dr. Ivan Tavčar svečani govor, na što se odkriva spomenik.

Zatim se redaju govori slovenskih izaslanika.

Na koncu preuzima, na poziv odbora, načelnik Ivan Hribar spomenik u vlast i čuvanje ljubljanske občine, a pjevačka družtva pjevaju po Kamilu Mašku komponovanu Prešernovu pjesmu »Strunam«.

Po tom defiliju družtva i korporacije pred spomenikom i kreću se cestom sv. Petra preko ljubljanskog mosta Kopitarovom ulicom, preko Vodnivoga trga izpred Vodnikova spomenika, preko Mjestnog i Starog trga i trga sv. Jakova, Trubarom ulicom, Briegom preko Turjaškog trga, Gospodskom ulicom, po iztočnoj i sjevernoj strani Kongresnog trga, Šelenburgovom ulicom, Knaflovom ulicom kraj Valvazorova spomenika i Bleiweisovom cestom pred »Narodni Dom«.

U 7 sati na večer: komersi u Narodnom Domu, hotelu »Ilirija«, hotelu »Lloyd« i gostioni kod »Novog Svieta«.

U Ljubljani, mjeseca kolovoza 1905.

Odbor za podizarje »Prešernova spomenika«.

Književne viesti.

„No kliči vraga" zove se šaloigra u jednom činu sa pjevanjem, što je izašla nakladom samog pisca g. *Jake Štoka u Trstu*. Ta šaloigra bila je predstavljana na više slovenskih pozornica u trščanskoj okolici i na Krasu te je po svuda izazvala najveći smjeh medju občinstvom i posvuda polučila najveći uspjeh. — Sadržaj joj je uzeo pisac iz seljačkog življenja, koje on vrlo dobro poznaje, radi česa se ova šaloigra osobito preporučuje našim čitaocima i drugim zabavnim društvima na selima. Dobiva se uz cienu od 50 filira kod samog pisca g. Jakoba Štoka u Trstu — „Narodni Dom".

Sa Maloga Lošinja.

Pod ovim naslovom primili smo knjižicu što ju je napisao dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varaždinu. Preštampano iz »Naših Pravica«. Ciena 20 para. Sav prihod namienjen je fondu za gradnju »Hrvatskog doma« u Malom Lošinju. Naklada piščeva. U Varaždinu. Knjigotiskarski zavod Stjep. pl. Platzera.

U brošuri pod ovim naslovom živim bojama prikazuje g. dr. Pero Magdić težku borbu lošinjskih Hrvata za narodni obstanak. Mali Lošinj malo da nije za hrvatsku stvar posve izgubljen. No u pravi čas se prenuše neki rodoljubi, da spase što se spasiti dade i da predusretnu odnarodjivanje hrvatske djece. Danas je u Lošinju sve, što imade još novaca, tobožnji Talijan, dočim se Hrvatima ćute najviše sirotinja. No ako i jest tako, hrvatska sviest se tamo širi, hrvatska sviest tamo danomice napreduje, ako i polako a ono sigurno. — Zanimljive su stranice, gdje se opisuje tegotna i uporna borba za hrvatsku školu u Lošinju i pohvalnim priznanjem ističe požrtvovnost vriednoga starine Ivana Lovrića i ostalih tamošnjih hrvatskih rodoljuba. Za privremenu obranu hrvatske djece otvoreno je hrvatsko zabavište i hrvatska pučka škola, no sada treba pomišljati i na tvrdjavu, odakle će stariji Hrvati braniti sebe i djecu svoju. Dr. Pero Magdić, boraveći proljetos u Lošinju, držao je u tu svrhu javno predavanje i predložio, da se u Malom Lošinju podigne »Hrvatski dom«. Taj je predlog s oduševljenjem pozdravljen, te odmah iza toga predavanja lošinjski rodoljubi zaključili, da u tu svrhu sastave odbor, što se na žalost nije još oživotvorilo. Ciela je knjižica protkana ozbiljnim mislima i zadahnuta živom ljubavlju za nas istarske Hrvate.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. M. A. u P. Gosp. L. Jelencu, predsjedniku „Zaveze" ne odgovaramo, jer je g. dr. L. izjavio, da je završio polemiku i jer znamo, da netko mora imati posliednju rieč, a dr. L. se drži običnog zlatnog načela: „prudentior cedit". Da ste nam zdravo!

Svoji k svojimi

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno

Vlasi uništujuće sredstvo odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne

Vlasi na licu

temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Ciena K 7·—

Odprema svakamo

I. SCHMIDEK, Budapest, VII., Nyár-utca 18.

PEČATE iz GUME

izradjuje

narodna tiskara

J. Krmpotić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jeden ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Civo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

NARODNA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

J. KRMPOTIĆ I DRUG. U PULI

preselila se iz ulice SISSANO-DIANA u ulicu GIULIA br. 1

gdje se nalazi uredničtvo i uprava

»NAŠE SLOGE« i »OMNIBUSA«.

PREPORUČA SE ZA:

TISKARSKE, KNJIGOVEŽKE, GALANTERIJSKE RADNJE

SAMA IZRADJUJE PEČATE ZALJEPNICE

IMADE U ZALIHI TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.

OBĆINE, CRKVE, ŠKOLE, ODVJETNIKE, POSUJILNICE I INA DRUŠTVA

TRGOVAČKE KNJIGE, PISANKE ZA ŠKOLE, PISARSKE I RISARSKE POTREBŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svieće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svieće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom ruduicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatično-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na prsima i ronni, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, kratkih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekrasno izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te kolike i trganje u želudcu. Progone svaku grozniću i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku pošta; 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravišе: Iv. Barešinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 36. Pula, u četvrtak dne 7. septembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Sloga nam malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Mir je sklopljen.

Kadno je prije osamnaest mjeseca, još tada slabo poznati Japan započeo iznenada rat proti Rusiji povriedivši isto medjunarodno pravo, ostao je sviet isto tako presenećen kano i dne 29. o. mj. kad mu je neočekivano stigla brzojavna viest iz Portsmouthu, da je mir izmedju Rusije i Japana sklopljen. Još posliednjih dana dolazili su iz Portsmouthu nepovoljni glasovi o tečaju mirovnih konferencija, te se je već skoro općenito držalo, da će se te konferencije zbog preljeranih japanskih zahtjeva razbiti, kad na jednom stigne glas, da su japanski odaslanici u zadnjem času popustili u dvih najvažnijih točkah svojih zahtjeva t. j. zahtjeva glede ratne odštete i glede predaje cieloga otoka Sahalina.

Do mirovnih konferencija došlo je tako je poznato ponajviše posredovanjem predsjednika sjevero-američkih združenih država Roosevelta, koji se je obim ratujućim vlastim ponudio za posredovatelja.

Rusija poslala je na mirovnu konferenciju bivšeg državnog ministra financija *Witte-a* pridielivši mu nekoje savjetnike, kao baruna *Rozena*, tajnika *Nabokova*, profesora *Martensa*, dočim su zastupali Japan barun *Komura*, prvi savjetnik mu *Takahira*, tajnik *Sato*, *Denison* itd.

Na predposliednjoj konferenciji dne 28. agusta nije moglo doći do sporazumka, jer Japanci nehtjedoše popustiti u spomenutim zahtjevima i već se držalo, da se više sastati neće, nu Japanci zamoliše za još jedan sastanak, jer da će medjutim od svoje vlade zapitati za dalnje upute. I tako je došlo do posliednje konferencije dne 29. agusta, o kojoj veliki svietski listovi pišu sliedeće brzojavne potankosti: Kano obično dovezoše se i toga dana odaslanici obiju država u automobilu pred viećnicu. Kad su Rusi stupili u dvoranu, bili su Japanci već tamo. Glavni odaslanici *Witte* i *Komura* pozdravišе se medju sobom ne pregovoriv ni rieči, dočim *Rozen* i *Takahira* izmjene par englezkih rieči a tajnici *Nabokov* i *Sato* podaše si ruke. Svi posjedoše za veliki stol. Tajnici podastiru zapisnik prošle konferencije na podpis. Kad je ta formalnost bila dovršena, ustaje Witte i kaže: Opetujem, da Rusija ne može Japanu platiti nikakovu ratnu odštetu, ali da će pristati na odkup jednoga diela Sahalina i to da je „ultimatum" Rusije. Ove rieči preveo je jedan tajnik na franceski, a drugi na japanski. Dotle si Witte zapaljuje smotku i puši čekajući na odgovor. Komura odgovara ni ne gledajuć na Wittea i na japanskom jeziku razlaže stanovište svoje vlade. Witte ga sluša ponešto nestrpljivo. Komura sada daje senzacionalnu izjavu, da ga je car Mikado, prožet čuvstvima čovječnosti, ovlastio, da može prihvatiti po Rusima predloženi ugovor.

Kad je Nabokov prevadjao te rieči na ruski, opažali se na njegovom licu tragovi uzbudjenja, što su ga prouzrokovale te posve iznenadne rieči. Witte je saslušao prievod Komurinih rieči sa smieškom zadovoljstva, pa je zamolio Nabokova, da opetuje odlučne rieči. Rusi nisu skrivali svoje uzbudjenje, dočim su Japanci zadržali svoj sfingski izgled. Witte se je zahvalio Komuri na toj izjavi i odmah predložio primirje. Komura reče, da će taj predlog javiti u Tokio. Sad se prešlo na sastavljanje zapisnika. Sjednica je onda prekinuta, a u tri sata poslie podne je nastavljena, te je u njoj sastavljen gore spomenuti zapisnik. Kad su Rusi izašli iz dvorane, nisu skrivali svoje veselje. Witte i Rozen odvezoše se u hotel. U prisutnosti Rusa Japanci nisu prozborili ni rieči. Kad se Witte vratio u hotel, priredilo mu je ondje sakupljeno množtvo burne ovacije. Klicalo se: Hura Witte!

Ako se pita za uzroke, koji su sklonuli japansku vladu, odnosno japanskog cara, da popusti u glavnih zahtjevih, to se može sa stalnošću odgovoriti, da je bio najglavniji uzrok u tom, što je Japan za dugotrajnog rata došao do najskrajnije granice svoje financijalne i vojničke moći. Japan je bo stavio na bojište sve svoje sile a novčano bijaše tako izcrpljen, da mu nisu htjeli više uzajmiti ni najbolji njegovi prijatelji i saveznici. Radi toga su u Tokiju predvidjali, da bi nastavak rata, osobito ako bi ih zapustila bojna sreća, mogli izgubiti nesamo ono, što su neizmjernom žrtvom postigli, već dapače i isti obstanak svoje države na kocku staviti. Sve to imalo je sklonuti odlučujuće krugove u Tokiju na popust i mir, koji nije doduše nakon onako sjajnih uspjeha toli častan, ali osjegurava Japanu dosta znatnih probitaka.

Japanu je bo priznato pokroviteljstvo nad Korejom, poluotok Liaotung prelazi u njegovu vlast i jedan komad mandžurske željeznice, a Rusija se obvezuje izprazniti Mandžuriju. To su bez dvojbe za malenu državu, kakva je Japan, dosta znatni probitci.

Posve je naravski što Rusija nije mogla pristati na ratnu odštetu, jer ona ne bijaše pobiedjena niti svladana. Onakva silna država nemože biti svladana niti poražena u jednom ratu.

Utanačenje mira pozdravljeno je u svietu većinom velikim zadovoljstvom, i ako se uzme rat kao najveće zlo a mir kao najveće jamstvo čovječnosti i prosvjete, to se doista mora čestitati odaslanikom obiju država, što su prepriečili dalnje prolievanje krvi i ostale posliedice ovako krvavog rata.

Nu mi sudimo da se tomu miru vesele najviše prijatelji i saveznici Japana, dotično protivnici i dušmani Rusije. Oni su bo znali, da je bio Japan skoro iznemogao i izcrpljen i da nebi bio mogao odoljeti dugo dalnjem ratovanju. Bojali su se i promjene bojne sreće, koja je do sada sliepo služila Japanu. Ruske čete u Mandžuriji, obnovljene i ojačane pod zapovjedničtvom generala Linjevića, najvrstnijeg ruskog vojskovodje, jedva su čekale na odmazdu, pa da im se je posrećilo baciti natrag japansku vojsku, bilo bi to silno umanjilo ili možda posve uništilo sve dosadanje uspjehe Japanaca.

Japancem prijazni listovi pišu, da su uvjeti mira u Japanu izazvali veliko nezadovoljstvo, jer da su ti uvjeti sramotni nakon tolikih uspjeha na kopnu i na moru. Kažu dapače, da japanski odaslanici nisu ni dobili nikakve čestitke od svoga cara nakon sklopljenog mira.

Nu ni u Rusiji nisu viesti o miru izazvale osobitog oduševljenja, kako bi to njezini protivnici i neprijatelji Slavenstva htjeli svietu prikazati. Ratoborna stranka u Rusiji žali dapače, da je došlo do mira, jer je stalna, da bi bila Rusija dalnjim ratovanjem skršila posve moć Japana. I mnienja ruskih listova razilaze se prilično glede uvjeta utanačenog mira. Većina tih listova nemože doduše zatajiti zadovoljstvo radi toga, što je prestalo užasno krvoproliće, nu svi priznaju više manje očito, da taj mir nije nipošto častan za Rusiju. Za nas je u tom obziru najmjerodavnije mnienje uvaženog i najneodvisnijeg lista „*Novoje Vremja*", koji zaključuje svoj članak o miru ovako: Ako je Rusija prihvatila taj žalostni mir, dogodilo se to jedino iz nužde, pa se može taj mir smatrati samo privremenim. Taj je mir samo razdoblje u povjesti odnošaja Rusije prama Japanu, a ta povjest počimlje istom sada. Iza 18 mjesečnog boja mogu da sebi Rusi i Japanci stisnu ruke i da si zažele: „Do vidova!"

Mi kao ljudi možemo se veseliti što je prestalo grozno mrcvarenje i nečuveno do sada krvoproliće, a kao Slaveni bili bismo želili, da taj užasni rat svrši inače!

„Pritiskivanje kljuka."

Znadete li, što je to „pritiskivanje kljuka?" — To vam je ono nedolično dà sramotno gmizenje i ulizavanje nižih činovnika pred višima, da se domognu boljega zalogaja.

Činovnik, koji rado „Pritišće kljuke" daje sebi zaista slabu svjedočbu o svojim sposobnostima u službi, jer tako i sam pokaže, da niesu njegove vrline takve, te bi se njima mogao dovinuti željenoga cilja. Pro secundo baca sam na svoj značaj veoma dvojbeno svjetlo. Tako se bo pokazuje ulizicom. A ulizica nije nikada bio karakteran čovjek, već čeljade na sto vjetrova, gotovo da čini ono i onako, što i kako čita u očima onoga, komu se ulagiva. — Od ulizice do denuncijanta tek jedan je korak!

Ma dašto! Ulizica, premda si je svjestan svojih slabih sposobnosti, ipak gibi da se preko svojih drugova uzvine na bolji položaj. A ima ih opet, koji precienjujuć svoje vrline, htio bi da se pridigne iz „zaboravi", u kojoj nezasluženo čami krivnjom i nepažnjom svojih poglavara. Ako to ne može da čini ravnim putem, ne žaca se udariti stranputicom. Dodje li do potrebe, pripravan je pod svojim vrstnijim i zaslužnijim drugovima da podkopava, osobito pak onda, ako su mu na putu k njegovom cilju. Dapače takav individuum spreman je, da se prihvati kojekakvih obveza, tek ako može naslućivati, da će tim polučiti svoju svrhu.

Nego imade i takvih jadnih stvorova, koji se znadu i neposredno ulagivati svojim višima. Ova bagra ljudi mnogo je odurnija, nego li prva vrst, jer ovi rade potajice, te u svojoj ogavnoj prefriganosti znadu se tako naivno narivavati svojim predpostavljenima crneć si drugove, da im nevješa toga gotovo neće u grieh upisati. Ovaki izmet ljudski nastoji douškivanjem ući u volju u svojim poglavarima, u čemu obično i uspije, osobito pak ako posliednji niesu zadosta obzirni. Izigrav tako svoje starije drugove a i same poglavare, dovinu se često nedostojnim načinom svojih ciljeva, da se pak onda jednima i drugima u brk smije.

Tako mnogi vriedan činovnik, ojadjen nad nepravicom, izgubi volju do rada, ili što je i gore, ako nije baš kremen-značaj, pade i on toli nizko, te se dade na ulizavanje ili možda ćak i na denuncije. Tako se eto mnogi vrstan činovnik uduši, mnogi značaj razori. A toga valjda ipak ne želi ma bilo koji sviestniji poglavar medju svojim činovničtvom.

Nego, dok su ljudi — ljudi, kojima dopada gmizenje svojih podčinjenika, dok kojekakve crne denuncije bile javne ili tajne bivaju uslišane, dotle neće nestati medju činovničtvom jadnih stvorova, koji niesu vriedni da ih božje sunce grije.

Ako take figure u raznim kastama činovničtva bacaju od sebe dosti mizerno svjetlo, kako se tek moraju da odrazuju u učiteljstvu, biva u staležu, koji ima zadaću da iz bezsvjestne djece stvara čelik-značaje, vriedne članove čovječjega družtva, čestite državljane, samopriegorne rodoljube?

Može li jedan onakav individum da blagotvorno upliviše na nevino dječije srce, da plemenito djeluje na nježnu dječiju dušu, da uzgaja uzdanicu našu?

Ne može!

Ako bi takav stvor i nastojao da se prilagodi zadaći svog uzvišenog zvanja, nebi toga mogao činiti, jer nebi mu dala njegova pokvarena duša, njegovo raztrovano srce. On bi se mogao tek lisičiti, čime bi samo ponavljao atentate na zdrav uzgoj. Uzgojati bo valja iz srca srce, a ne tek preko ustnica prelievati fraze.

Eto, pišuć o „pritiskivanju kljuka" zašli smo baš naumice na školsko polje, jer ako igdje, a to svakako ovdje ne može niti smije da bude mjesta kojekakvim ulizicama ili ćak denuncijama. Ovaki bo jadni stvorovi niti mogu niti smiju da vrše zadaću uzvišenog učiteljskog zvanja. Ovaki korov nesmije da raste na školskom polju. I ako je jur gdje ulovio mjesta, valja ga neminovno izkoreniti i baciti na djubrište, da mu se za naviek zametne trag.

Ulizica nije čovjek, a učitelj valja da bude podpun čovjek! To niesu tek puste fraze, to su fakti, s kojima imadu da računaju oni, koji vode naše školstvo. Do njih je dakle, da takvomu korovu ne pogoduju, već da ga u zametku nastoje ugusiti, pak će onda naše školstvo zbiljа moći da gleda u ljepšu budućnost svoju.

Politički pregled.

U Puli 6. septembra 1905.

Austro-Ugarska.

Glasila bečkih kršćanskih socijalista javljaju da će se sastati carevinsko vieće istom mjeseca novembra a više zemaljskih sabora početkom oktobra radi riešenja tekućih posala. Ovaj vladin program promjenio bi se tekar onda, kad bi nastali povoljniji odnošaji u Ugarskoj i ako bi bilo omogućeno, da se sastanu delegacije. Ne bude li to moguće, morati će carevinsko vieće putem ovlastbenog zakona odlučiti o prinosu za zajedničke izdatke.

U tu svrhu je madjarski ministar predsjednik barun Fejérváry viećao u Beču dugo s austrijskim ministrom predsjednikom barunom Gautschom i to ponajviše o pitanjih trgovačko-političke naravi. Pitanje o sazivu delegacija nije došlo na razpravu.

Govori se, da je u proračun za god. 1906. stavljena svota za podignuće visoke gospodarske škole u Pragu. Vlada je u svojoj posljednjoj sjednici razpravljala o tom sa članovi agrarne stranke, te bi reć, da je razprava sretno ispala.

Talijanski listovi Primorja pišu, da će talijanski klub „Unione parlamentare“ na carevinskom vieću postojati i nadalje bez svoga predsjednika baruna Malfattia i bez dvojice klerikalnih zastupnika Conci-a i Defugana, pošto je riešenje pitanja o talijanskom sveučilištu vezano na obstanak kluba. Zamjenik predsjednika dr Rizzi sazvao je u ponedjeljak u Trstu svoje drugove iz Primorja te su odlučili, da će pozvati i drugove iz Trentina na dogovor prije sastanka carevinskog vieća. Barun Malfatti položio je svoj mandat radi toga jer su mu izbornici izrazili nepovjerenje.

Što se tiče nakanjenog sastanka nazočnih zastupnika iz svih hrvatskih zemalja, priobćuju hrvatski listovi sliedeći zaključak:

„Klub hrvatske stranke prava u Zagrebu primio je obavjest od kluba „hrvatske stranke“ u Dalmaciji, da se isti odazivlje pozivu na skupni sastanak sa oporbenim zastupnicima iz Banovine.

Srbija.

Kralj petar nakanio je proputovati ljetos one krajeve Srbije, u koje nije dospio prošle godine.

Glede pokusa s novim topovima odlučeno je, da će se odluka propustiti narodnoj skupštini.

Kod posliednjeg ponovnog izbora srbskog metropolite dobio je vladika Dimitrije 27 glasova, dakle odlučnu većinu. Prema tomu je izabran za metropolitu kraljevine Srbije. Njegov izbor potvrdio je jurve kralj Petar.

Rusija.

Mir izmedju Rusije i Japana je nesamo utanačen već i dne 5. o. mj. u Portsmouthu od strane odaslanika obiju država podpisan.

Usljed toga poslao je car Nikola generalu Linjeviću brzojavku u kojoj mu javlja da su odbijeni zahtjevi japanske vlade glede ustupa otoka Sahalina, izplate ratne odštete, izručenja ruskih ratnih brodova, koji se nalaze u neutralnim lukama, te ograničenja ruske pomorske sile u Tihom oceanu. Japan da je dne 29. kolovoza popustio i prihvatio sve ruske uvjete, ali da je zahtijevao, da mu se povrati dio otoka Sahalina, koji je zaposjednut od japanskih četa i koji je bio sve do god. 1875. u posjedu Japana. U depeši se veli nadalje: Moja mila požrtvovna vojska zadržala je korak po korak jurišanje brojno pretežkog neprijatelja u Mandžuriji, te je uporno odbijala kroz 19 mjeseci njegovo prodiranje. Pod Vašim je vodstvom od tada vojska pojačana četama, koje su stigle iz Rusije, je sada, brojniji i jači nego ikad, ne samo spremna, da odbije neprijatelja, već i da mu zada teške udarce. Ja i čitava Rusija vjerujemo u snagu moje slavne vojske, kao i u to, da je spremna žrtvovati se u korist domovine. Ne dužnost, što ju imadem prema svojoj saviesti i prema narodu od Boga mi povjerenom, nalaže mi, da ne stavim na novu kušnju hrabrost i vjerno srdce mojih milih Rusa, te da ih ne izvrgnem grozotama rata, kako bih zadržao polovicu jednog dalekog otoka, što nam ga je Japan god. 1865. i ustupio. Ja sam osobito s obzirom na obveze, što ih je Japan preuzeo glede toga otoka, prihvatio uvjete preliminiranog mira. Ruske su čete za vrieme krvave borbe dokazale hrabrost i požrtvovnost. Saobćite sadržaj ove depeše mojoj miloj vojsci. Neka ona znade, da i ja i Rusija cienimo žrtve, što ih je doprienila u ovom ratu ...

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli.

Sabrano u kući Jakova Puhalj u Puli (Tivoli) K 7.

* * *

Na uspomenu gospodjice Jelke Šenk, učenice VI. licealnog razreda u Zagrebu, otete raztuženim roditeljima u cvietu svoje mladosti dne 30. prošloga mjeseca, obitelji Josip Krmpotić u Puli te Franjo Ark u Trstu daruju na mjesto vienca na odar 10 K Podružnici družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Puli i 10 K »Djačkomu pripomoćnomu društvu u Pazinu«.

Hvala darovateljima i Bog plati!

Sastanak talijanskih zastupnika. U ponedjeljak sastaše se u Trstu talijanski državni zastupnici iz Istre, Trsta i Goričke, da se pogovore o položaju u talijanskom klubu na carevinskom vieću nakon odstupa zastupnika Malfattia. Ovomu su naime zastupniku na skupštini u Rigi (južni Tirol) izbornici izrekli nepovjerenje radi njegovog postupanja u pitanju talijanskog sveučilišta u Trstu. Barun Malfatti priobćio je svojim izbornikom pismo, u kojem se zahvaljuje na dosadašnjem povjerenju i opravdava svoje postupanje. Sastanak u Trstu sazvao je zastupnik Rizzi.

Dvojaka nesreća kod pomorskih vježba. Prošloga čedna vršile se u puljskih vodah pomorske vježbe kod kojih je sudjelovalo topničtvo sa okolnih tvrdjava i vojničtvo sa kopna. Prigodom tih vježba dogodila se je u noći od sriede na četvrtak okolo 3 sata velika nesreća. Sukobiše se naime dva broda i to malena križarka „Satellit“ sa torpiljarkom br. 38 u luci Sarcogiana izmedju tvrdjave Bourguignon i Veruda.

Nesreća dogodila se tako, da su straživari na brodovima, valjda zasjenjeni od električnih reflektora, prekasno opazili pogibelj, nemogavši više da izbjegnu sukobu. Kad je već sukob uslijedio, ustanovilo se, da brod torpednjača br. 38 može da brodi svojom vlastitom parnom snagom i pošto bi voda izbačena odredjeno bi, da se torpednjača br. 38 u pratnji torpednjače br. 32. otputi put Pulja. Pred Stoja di Musil počne br. 38 najednom sa provom duboko i brzo tonuti. Misli se, da su pumpe bile loše konstrukcije i da su najednom popustile ne mogavši svladati vodu, koja je sve više navaljivala u brod. Svi su se i časnici i mornari mogli do dvojice strojovodje Erlich i Anderlig da spase. Njih je brod povukao sobom u morske dubine. Torpednjača br. 38 spada medju najstarije brodove. Izgradjena je god. 1890. sa 64 tona i 700 konjskih sila. Posada iznašala je 16 ljudi. Šteta iznaša 70.000 kruna.

„Satellit“ se je znatno oštećen vratio u luku. Sliedećeg dana sastala se komisija, da izpita tko je krivac nesreće i da vidi da li je „Satellit“ sposoban za daljnje vježbe.

Dne 1. septembra sukobila se poslije polnoći torpiljarka „Kobra“ blizu rta Barbariga su torpiljarkom broj 36. Ova posliednja stala je usljed žestokog udarca tonuti, našto ju je zapovjednik „Kobra“ potisnuo napram obali, da se ne potopi na dubokom moru. Utonula je u dubini od četiri metra vode. Torpiljarka „Kobra“ oštećena je također. Sagradjena je god. 1898. te ju broje medju najbolje i najhitnije (26 morskih milja na sat) visokomorske torpiljarke.

Kod ovog sukoba nije srećom nitko platio životom. Sva momčad potonule torpiljarke spasila se na „Kobri“, koja se je povratila u luku.

Sa potonulom torpiljarkom zapovjedao je častnik g. Gumhold, a sa „Kobrom“ častnik g. Martinak. Ove dvie nesreće naše mornarice tumači se svakojako, a mi čekamo sud vještaka.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. Dov'è la prudenza provocar una sassaiuola; quando s'é sotto una cappa di vetro? Ma cosa fatta, capo ha; non c'è altro bisogna fornir la ballata, signore incognito, corrispodente Chersino! Neznani delija znade ispod kaputa rogove kazati, ali na djelu ga do danas nema, pak će občinstvo znati, što joj je držati do lažnog izvještivanja creskog dopisnika u tršćanskom „židovčiću“, ali ne smijemo ostati dužni čitateljima „Naše Sloge“, pak ovime ispunjujemo obećanje.

Možda svim čitateljima „Naše Sloge“ nije poznato, kakav je živalj grada Cresa, pak je umjesno, da i to spomenemo, da se znade bolje razsuditi prilike u Creskoj školi.

Po zadnjem popisu pučanstva od g. 1900., talijanska narodnost grada Cresa stoji prema hrvatskoj u omjeru kao jedan napram 8; to niesu izmišljotine, već je to živa istina, a tko želi da se o tom uvjeri, neka zaviri u zadnje anagrafe ili još bolje, neka pohodi Cres. Posve je naravno, da će i djeca koja su dužna pohadjati školu biti u istom omjeru, pak što mislite kakva je u Cresu pučka škola? Čisto talijanska, u kojoj se ni rieči hrvatski ne smije du čuje, jer jao si ga djetetu, koje bi bilo tako drzko, pak bi se usudilo ma i jednu samo rieč progovoriti hrvatski, pak da ga čuju neka gospodo učitelji i učiteljice, jer će tada u najboljem slučaju na njega sasuti bezbroj pogrdnih rieči, kao „perchè parli quella porca lingua“ etc. ili će ga natući da ga krv oblije.

Nije tako bilo od vajkada u Creskoj školi, ali odkad su u njoj zasjela neka gospoda i gospodjice na učiteljske stolice, krenule su stvari na zlo i naopako. Pred par decenija još je u creskim školama bio hrvatski jezik kao predmet, to lahko mogu posvjedočiti svi ne jako stari Cresani. Još i danas, ali u nuždi samo, da zasliepe naše ljude, znadu si nazovi talijanci u pamet dozvati, da se je nekad poučavalo hrvatski. Učiniše tako prošli put, kad se je tražila škola s hrvatskim nastavnim jezikom, nagovavajući ljude, da mjesto hrvatske škole zahtjevaju školu po staru, u kojoj se je učilo talijanski i hrvatski.

Nekad bilo, sad se spominjalo, nu danas kako već spomenusmo, nastoji se iz petnih žila, da u Cresu hrvatskog jezika nestane, da od Hrvata načine Kalabreze. Ide im to za rukom, ako i sporo, jer u Cresu, kad ne bi izrodi galamili, kojima još oci, najdalje djedovi niesu znali nego za „frvaški ce“ na prste biš izbrojio one „del puro sangue“.

Muka je samo gledat, kako se djeca muče s nenaravnom talijanštinom. Znadu za to i gospoda učitelji, pače nekoji sami na pouzdanim razgovorima rekoše, da ovako niti talijanski ne nauče, niti mogu znati hrvatski. Nu uza sve to gospodi smrdi i rieč sama u toj školi, a čuje se jedino kad učitelj prišije djetetu koju za uho, jer mu se tada i nehotice iz prsiju vine bolni uzdah: majo moja!

Koje čudo pored takvih prilika, da gospoda od korita dignu kuku i moriku protiv onih, koji hoće da po duševnosti prozbore, gdje vide, da je to nuždno u školi i hrvatski?

To je Vama gospodo odmah politika!

Zar nije politika, kad se učitelji izražuju nedolično u školi o jeziku djece, kojeg su usisali zajedno s mlijekom materinjim

Zar nije to politika, kad se govori da se s hrvatskim jezikom može samo d Hrvatske, a gnjeti se ili silom ili milom „il dolce del si?“ Zar nije politika, što u Cresu, gdje je hrvatsko pučanstvo prem izredima kano osam napram jedan, po držaje čisto talijanska pučka škola hrvat skim novcem, a kad se traži hrvatska škola tada je to manevar dvojice, trojice pan slavista? — Zar se ne tjera politika plje njenjem hrvatskih molitvenika i kalekizma donese li ga diete nesrećom u školu, p uz kišu nedoličnih rieči, još se veli, da s zaplienjene knjige šalju na kotarsko po glavarstvo, kao da čovjek nije gospoda za svoj novac nabaviti si što hoće? Bi će o tom govora na drugom mjestu, zaista u ljudskom riječniku u dvadesetom vijeku ne može se naći izraza, kako da s o ovakvom mišljenju i govoru izrazi, je je ovo „altrochè barbarismo e il frutt dell'avita coltura“, a onaj, koji to veli mora da je jur kosmate duše, pravi prav cati „muso rotto.“

Pa ipak takvih ima, i jer ih ima, su višno je riječi tratit, te da pas laje, zat mjesec ne haje, a dužni vam ostat nećemc nikada.

Iz Cresa. — Biskupski pohod.

(Konac.)

Da nije talijanstvo u Cresu, kako i po svim kvarnerskim gradićima ništa druge no krživi ciep na hrvatskom tielu o tom valjda ne sumnjaju ni sami izrodi i poturice, nego se brane tobožnjom kulturom, a još više svojim tiranskim geslom: pašovali smo, pašovat ćemo, dok možemo; znamo da je sve to privremeno, t. kad jednom podlegnemo ili ćemo doći k pameti ili ćemo živjeti od sladkih uspomena.

Istina je da kultura podaje stalno mjesto pojedincima u ljudskom društvu, ali svietlost nije svietlost, kad širi mračnjaštvo, a da je ovdje tome tako, neka govore prilike jurve spomenute u ovom dopisu.

Recimo da se i složimo u tome da nekoja gospoda u Cresu talijanski misle, — a što i ćute to je krivo. — Uzrok bio bi tome taj, što su svoju izobrazbu već valjda u trećem četvrtom koljenu dobili u talijanskom jeziku, nu posve je krivo, što toga radi misle, da su „puro sangue.“

Zašto prije cio sviet nije bio latinski, ako je to bio jezik izobraženih?

Kultura koja teži za odnarodjivanjem, nije kultura, nego je tatica, a onaj, koji zahoravlja na svoj rod radi kulture tudjinske, kojoj bi morao da biti zahvalan, a narod, koji je prestavnik te kulture poštivati, izrod je, koji pl'uje sam na svoje i na sebe.

Ako pak gospodo mislite, da ste vi Talijanci porietlom i mišljenjem, tad moramo vam poručiti, da dugujete zato istorički dokaz, dok taj ne iznesete javnost će vas držati za ono što u istinu jeste!

Što se pak tiče druge vaše obrambene linije u tu vam ne diramo, neka vam bude, priznajte i sami da je klimava i privremena. Vi ste preživjeli svoj viek, te treba s vami u ropotarnica i to čim prije moguće.

Narodna se svjest u Cresu budi, to je dokazao i zadnji biskupski pohod, te nema toga, koji bi tu svjest ugušio.

Samo napried, zora puca dan se bliža, a dao Bog svanuo taj čim prije i čim ljepši!

Dar Malo-Selskoj podružnici. Velečt. g. profesor Ambrož Haračić podario je 20 K podružnici „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Malom Lošinju mjesto vienca na lies blagopokojne svoje nećakinje gospodjice Ane Bartolić, preminule dne 21. o. mj. u Trstu u cvietu svoje mladosti. Vriednoj pokojnici vječni pokoj! a gosp. profesoru srdačna hvala i iskreno saučešće.

Iz Punta — na otoku Krku pišu nam. Početkom prošloga mjeseca bila je imenovana upraviteljicom našeg c. k. poštansko-brzojavnog ureda vriedna domaća kćerka, gčna Marija Franolić, koja vrši tu

Nastavak u prilogu.

nelahku službu na obće zadovoljstvo svega našega stanovničtva. Nama je svima drago, što je baš ona zadobila tu službu, jer ju poznamo kao dobru i poštenu djevojku i jer potiče od vriedne domaće i rodoljubne obitelji, koja je iskreno zahvalna svima, koji su njoj do te službe i zaslužbe pripomogli.

Voloski kotar:

Svečano otvorenje „Narodnog Doma" u Podgradu. Podgrajci naši proslavili su častno i dostojno svoj narodni blagdan otvorenjem svog liepog „Nar. Doma" predprošle nedjelje. Na toj svojoj najnovijoj stečevini imadu, da se zahvale blagotvornom djelovanju svoje „Posujilnice i hranilnice", odnosno onim svojim požrtvovnim, nesebičnim i rodoljubnim prvakom, kojim lebdi uviek pred očima duševno i tjelesno blagostanje svoga pučanstva.

Već u subotu okitiše Podgrajci svoje kuće i zgradu „Nar. Doma" zelenilom i narodnim zastavama. Taj okras oštetila im je ponešto kiša, koja je u subotu po podne i na večer lievala. Ta kiša prestrašila je i odaljenije pozvanike, koji se nisu ufali na dalji put. I u nedjelju u jutro bijaše vrieme nestalno, te je dapače usried svečanosti bilo započelo kišiti, nu kasnije se je posve razjasnilo i nastalo vrieme, da si liepšega ne mogoše zaželjeti. Sve točke obilna baš i birana programa izvedene su točno i na obće zadovoljstvo.

U 10 sati na brežuljku povrh „Nar. Doma" čitao je u tu svrhu navlaš u improviziranoj kapelici sv. misu domaći dušobrižnik g. Strnad. Akademički pjevački zbor sastojeći od mladih Hrvata i Slovenaca pjevao je vrlo liepo pod misom Kuklovu staroslovensku misu. Sv. misi prisustvovalo je množtvo naroda, koji je zaokupio sav onaj krasni briežuljak.

Po sv. misi prošla je glazba iz Mauhinja glavnimi ulicami mjesta svirajuć razne narodne komade. Za glazbom nagrnulo je sila svieta, osobito mladeži jednog i drugog spola, koja je veselo klicala. Pošto se je glazba vratila pred „Nar. Dom", pozdravi tuj sakupljeno množtvo predsjed. posujilnice dični velezaslužni starina Monsigr. Ante Rogač poduljim nagovorom, iz kojeg vadimo samo važnija mjesta.

Prije — reče — nego li stupimo u naš prosvjetni i narodno-gospodarski hram, veže me dužnost, da Vas premili gosti u ime ravnateljstva „Posujilnice" najsrdačnije pozdravim. Pozdravi zatim državnog i zemaljskog zastupnika prof. Spinčića ocrtav ukratko njegovo neumorno i nesebično djelovanje na korist našega naroda. Burno pljeskanje i gromki živioklici odazvaše se sa svih strana tomu pozdravu! pozdravi zatim zem. zastupnika onog kotara Mandića, gg. Tomičića, dra Rybara i druge; pozdravi sve prisutne, sav mili mu narod, komu vruće zaželi, da bi došao čim prije do svojih prava i do bude mogao reći, da je sam svoj gospodar na svomu. Pozdravljajuć premile goste izpričava odbor i domaće rodoljube što nisu mogli prirediti sjajnijeg dočeka, jer se nalazimo na selu, nu ako neima sjajnih priprava, zato neka budu i ove skromne, tim srdačnije i iskrenije. — Konačno pozove sve prisutne da stupe u novi hram „Narodni Dom", koji je postao vlastničtvom svega naroda. — Živahno pljeskanje i odobravanje popratilo je posliednje rieči sjedog govornika.

Iza toga unišao je dio občinstva u „Nar. Dom" napuniv sve prostorije, dočim se ostali razidjoše svojim kućam ili u razne gostione.

U 1 sat bijaše svečani banket u velikoj dvorani „Narodnog Doma" za one koji se priglasiše, dočim je dio gostova zasjeo ostale prostorije i prostrano dvorište nadkriveno zelenilom. Prostrana dvorana bijaše puna domaće inteligencije i gostova. Na pozornici zauzeše mjesto gg. akademičari, koji su objed sebi i ostalom občinstvu osladjivali krasnim i milozvučnim pjevom.

Za objeda pozdravio je goste srdačnim nagovorom predsjednik stola Monsigr Rogač. Njemu se zahvalio u ime gostova zastupnik Mandić. Na zdravici prof. i zast. M. Mandića zahvalio se u poduljem govoru u ime preč. g. A. Rogača i svoje g. Slavoj Jenko.

Za objeda vladalo je iskreno zadovaljstvo i neprisiljena sveobća zabava.

(Konac slijedi).

„Muster ohne Werth". Slučajno vidio sam tri uzorka ovsa od triju tvrdka iz banovine poslana na Volosko na posjednika i poduzetnika Ivana Frankovića iz Dolčića u Kastavščini. Občenito je poznato da je Volosko hrvatska občina u Istri po večini hrvatskoj, gdje hrvatski jezik i u javnosti ima po pravu i zakonu više valjanosti nego li ijedan drugi. Znam da Ivan Franković sa svimi tvrdkami, i u njemačkih gradovih, dopisuje hrvatski. To bi reći da je poznato i hrvatskim tvrdkam iz banovine, jer mu naslovljuju uzorke sa *„Ivan Franković, Volosko (Istra)"*. A kako same sebe označuju odnosne tri tvrdke, i kojim se jezikom služe sa Hrvatom u hrvatskoj občini hrvatske Istre?! Jedna glasi: *Šipuš & Co. Sissek;* druga *M. Momčilović Sissek*; treća *M. Svillar Karlstadt.* Na kuvertah prvih dviju predpostavljeno je imenu Ivana Franković „Herr", na trećoj „Gosp." Sve tri imadu zabilježeno „Muster ohne Werth", i samo tako, i to prva i treća tiskano, druga pisano. Tu je suvišna svaka rieč kritike. Rečene tri tvrdke preporučaju se same sobom Hrvatom nesamo Istre negi i svih drugih hrvatskih zemalja.

Upis u škole u Opatiji. Dne 31. prošloga kolovoza proveo se je upis u škole u Opatiji u prisustvu prvoga občinskoga savjetnika g. Ivana Fiamina i gg. učitelja hrvatske i talijanske škole. U hrvatsku što javnu što Družbinu školu upisalo se do 190 djece. U talijansku da i ne 20. Medju ovim 20 je diete njekoga Tomašića, te njekih Čigoja i Vrala i još koje pojedino; svi ostali nose imena Fiorentin, Delasin i Zurini, te su djeca istoimenih tudjih državljana, Talijana iz Italije. Djeca tih tudjih državljana sačinjavaju većinu sve djece talijanske škole u Opatiji, medju dvadesetak kakovih 12. I za te tudje državljane, i za tako malo djece uzdržavaju c. kr. austrijanske oblasti školu, dočim zanemaraju u stotini mjesta na stotine hrvatske djece austrijanskih podanika. Pak da nije bolje u Austriji biti tudji državljanin nego li austrijanski! Poglavito za ono dvanajstero djece talijanskih podanika troše c. kr. austrijske oblasti iz istrijanske školske zaklade preko 2000 kruna i sile općinu Opatijsku da troši daljnih blizu 1000 kruna. Zbilja austrijanska pravednost u Istri! Da je na hrvatskoj školi na svako 20 djece jedan učitelj, moralo bi jih biti 9; u istinu su samo dva. Mi jih ne tražimo 9, nit jih po zakonu možemo, al *tri* nam idu po pravu i zakonu. Je li istina g. pl. Manussi i jasni gospodine kneže Hohenlohe?! Upravljamo to pitanje na vas dvojicu jer ste prvi na čelu c. kr. kotarskoga a drugi c. kr. pokrajinskoga školskoga vijeća, te ste kao takovi na prvom mjestu Vi dva odgovorni za vršenje državnih austrijskih zakona.

Stupovi talijanstva u Lovranu. Čitamo u talijanskih listovih, da su na nekoj zabavi u Lovranu na korist „Lega Nazionale" prodavale srećke za tombolu sliedeće lovranske talijanke: Franjul, Devet (možda *„Nove"*. op. sl.), Krašić, Jeletić i Valčić.

Mi bi htjeli poznati toga korenopukca, koji bi se usudio dokazivati, da je bilo koje od ovih imena ili prezimena talijanskog poriekla. A poput ovih imena su i sva ostala imena stupova talijanstva u Lovranu.

Čujte nas odpadnici i poprdili lovranski: potalijanite što prije vaša hrvatska imena, jer će vam i daleki potomci kazati, da ste bili prosti renegali.

Sto kruna Družbi darovao je Ivan Marot „Šepić" iz Spinčićeve županije. Poslie više od trideset godina svoga boravka u dalekom svietu, najviše u Australiji i Americi, vratio se je kući Ivan Marot „Šepić" iz županije Spinčići, selo Bernini u Kastavskoj občini. Brat je onoga Josipa, koj je kao posjednik raznih kavinih plantaža u Guatemali u srednjoj Americi bio od njekoga Crnca prije pet godina umoren. Već prije toga umorstva našla su se braća u Guatemali, i Ivan pomagao je u poslu Josipu. Poslie umorstva, i dok je trajala pravda za baštinstvo pok. Josipa, oblasti dale su Josipove plantaže u upravu Ivanu. On je stalno i prije imao svoga i zaslužio si upravom, te je mogao plantaže pok. brata kupiti, i posjeduje jih i danas. Došao je kući da vidi svoje, da pak svoga zeta uzme sobom, da još godinu dvie u Guatemali proboravi, onda proda plantaže i vrati se pod stare dane na starinu. Kod prvoga sastanka sa glavarem Kastavskim gosp. Jelušićem govorio mu je ovaj i o Družbi. Ivan Marot Šepić, uvidiv odmah znamenitost Družbe, posegnuo je u džep te dao za Družbu stotinjarku, koja je već izručena blagajniku Družbe. Vriedno je pri tom spomenuti, da Ivan Marot Šepić govori danas upravo onako svoj hrvatski materinski jezik kako ga je govorio prije više od 30 godina, i da se raduje kako pučanstvo u Kastavščini čišće svoj jezik govori nego onda, i kako je napredovalo u svojoj hrvatskoj sviesti. — Ivan Marot Šepić sviestan je svoga hrvatstva. Živio!

Volosko. Listine za občinske izboro izložene. Pišu nam iz Voloskoga da su u občinskom uredu od 4. t. m. izložene listine za občinske izbore. Još istoga dana došli su pitali za prepis listina dr Chon i Klein: prvi Žid, drugi protestant. Što su ta dvojica prva došla u občinski ured radi listina, dakle radi izboro, moglo bi značiti da će oni biti na čelu izborne akcije sa strane Njemaca. Protestant Klein je kod posljednjih izbora kanio postati občinskim načelnikom pomoću Krstića i dra Tripolda. Ovaj put je uzeo na pomoć žida dra Chona, koji je u stanovitih savezih sa nekojimi visokimi. Moglo bi se dogoditi da će se s njimi spojiti i Pater Volbert. Svi su Njemci, svim ide za njemstvo, pak ih pri tom ne dieli nikakva razlika vjeroizpovjedanja. Naši domaći ljudi stali bi frižko, kad bi občinom zavladali židi, protestanti i Ježuviti — sve tvrdi Njemci, koji dakako ne poznaju naš jezik.

Nova škola u Opatiji.

Dne 15. rujna 1905. otvara se u Opatiji novoustrojena škola za daljnju naobrazbu. U tu će se školu primati dječaci i djevojčice, koje su s povoljnim uspjehom navršile svagdašnju pučku školu. Kod upisivanja, koje će se obaviti toga istoga dana, trebat će predložiti i odnosnu svjedočbu, kojom se dotični učenik ili učenica odpušta iz svagdašnje pučke škole.

Ta se škola otvara ove godine za prvi put. Njezino je ustanovljenje potvrdilo c. k. Ministarstvo za bogoštovje i nastavu, i to na temelju posebnog statuta i posebne učevne osnove sastavljene u tu svrhu. Osim hrvatskoga kao nastavnog jezika podučavat će se na toj školi još i njemački i talijanski jezik.

Škola za daljnju naobrazbu u Opatiji doći će dobro svakome, mâ kojoj se struci posvetio, ali od osobite će koristi biti onima, koji žele posvetiti se trgovačkom stališu.

Naši mladići dolaze u trgovinu s malo ili s ništa znanja, pa nije čudo što u svojem zvanju slabo ili nikako napreduju. Tu ima da pomogne rečena škola, koju mi već sada postavljamo na srce roditeljima i svim prijateljima naše mladosti, te jedine uzdanice naše.

Molimo naročito gospodu učitelje širom Istre, osobito u iztočnoj strani da upozore na tu školu roditelje imajuće dječaka i djevojčica, koje bi htjeli malo bolje izobraziti i pripraviti za praktičan život.

Pazinski kotar:

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda" u Istri te za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu" sabrano je prigodom vjenčanja Dušana Defara iz Tinjana s gčnom Antonijom Divjak iz Motovunskih Novaka u kući našeg čestitog Šima Defara u Tinjanu 42 krune i to za svako družtvo polovicu.

Taj novac odposlan je dotičnim družtvom.

Vjenčali se.

Utorak dne 29. o. mj. vjenčao se je g. Dušan Defar vriedni sin čestitog našeg g. Šima Defara, posjednika i trgovca u Tinjanu, sa pastorkom vrlog našeg rodoljuba g. Josipa Škropete, Anticom Divjak iz Motovunskih Novaka.

Našim veleciénjenim novovienčanima i njihovim obostranim družinama naše srdačne čestitke!

Upisivanje učenika na c. kr. velikoj državnoj gimnaziji u Pazinu.

Sedmi gimnazijalni razred otvoriti će se nastajne školske godine 1905.-1906., koja će početi dne 18. rujna svečanom službom božjom u crkvi Franjevačkoj u 9 sati prije podne. Njoj će uz učiteljski zbor prisustvovati svi učenici.

Popravni i *naknadni ispiti* obdržati će se 16., 17. i 18. rujna, a *prijamni* za I. razred 16. i 17. rujna, a za više razrede 16. 17. i 18. rujna.

Upisivanje *novih* učenika za I. razred bit će 15., 16. i 17. rujna, a za više razrede 16. i 17. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja i zakonitih im zamjenika, te donese 1 primjerak »Nationale« redovito popunjen i potpisan od istih. Učenici, *koji su ovu gimnaziju već polazili*, treba da se prijave za upisivanje *od 16. do 18. rujna.* Iza ovoga dneva ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole c. k. Pokrajinskog Školskog Vijeća. Učenici koji žele da budu primljeni u I. razred, imaju donijeti sa sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1905., a ako su pohađali pučku školu, imaju prikazati svjedodžbu polaznicu, propisanu Minist. Naredbom 7. travnja 1878. br. 5516, a za tim u gore rečene dane podvrći se prijamnom ispitu:

Na ovom ispitu zahtijeva se:

a) *iz nauka vjere* ona mjera znanja, koja je propisana za prve četiri školske godine pučkih škola;

b) *iz hrvatskoga,* kao nastavnoga jezika, okretnost u čitanju, poznavanje pravilnoga oblikoslovlja s najglavnijim iznimkama, vještina u razglabanju proste i raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgocima, te njihova praktična uporaba pri pismenoj zadaći, koja sastoji iz jedne kratke pripovjetke, basne ili diktata;

c) *iz računstva* četiri glavne vrsti računa sa cijelim brojevima pismeno i usmeno.

Učenici, koji žele podvrći se *prijamnom ispitu za koji viši razred,* imadu ne samo dokazati krštenicom, da su navršili odnosnu godinu života, nego i u posebnoj molbenici naznačiti potanko, što su učili iz svakoga predmeta.

Učenici, koji bi došli sa drugih srednjih zavoda, imaju donijeti sa sobom *krštenicu* i sve semestarske svjedodžbe prošastih školskih godina, a zadnju i s propisanim *dodatkom* uprave onoga zavoda, koji su polazili.

Učenici, koji dolaze *po prvi put* u ovaj zavod, imaju platiti kod upisivanja 6 K 20 h (4 K 20 h za upisarinu, a 2 K kao doprinosak za učila), a svaki ini učenik plaća 2 K na godinu u ime doprinosaka za učila.

Školarina iznosi za svaki semestar 30 K, te ju treba platiti kroz prvih šest nedjelja svakoga semestra. Učenici, koji su primljeni u I. razred, imaju platiti školarinu kroz prva tri mjeseca, a koji kane moliti oprost, valja da prikažu kroz prvih 8 dana dotičnu molbenicu potkrijepljenu redovitim iskazom o ekonomskom stanju obitelji. Ovaj iskaz ne smije biti stariji od godine dana.

Budući da se škola i dom imaju medjusobno podupirati, te je stan od velike važnosti po zdravlje, ćudorednost i napredak učenika, to se vanjski roditelji i skrbnici upozoruju na to, da svoju djecu dadu u stan onakvim obiteljima,

koje će nastojati,da učenik redovito polazi školu, da se izvan škole čedno vlada i da točno vrši svoje učeničke dužnosti.

Preporučuje se s toga roditeljima ili skrbnicima, da se sporazume glede stana svoje djece s upraviteljstvom.

Roditeljima ili odgovornim skrbnicima toplo se preporučuje, da za školske godine češće dodju u gimnaziju, te se obavijeste o napretku i vladanju svojih sinova ili preporučenika. Svaki učitelj-zavoda davati će obavjesti o ponašanju i napretku učenika svake nedjelje u određenim urama, kako se može vidjeti u naročitoj objavi u zavodu.

Porečki kotar:

Zabava s plesom na korist Družbe sv. Cirila i Metoda. Marljivi odbor podružnice Družbe sv. C. i M. u Lazah kod Kaldira (občina Motovun) javlja nam, da priredjuje za dne 10. septembra u Lazah zabavu s plesom na korist naše plemenite „Družbe". Početak u jedan sat po podne. Pošto neće biti ulaznine k zabavi, primati će se milodare na korist „Družbe".

Ovaj požrtvovni odbor moli prijatelje i rodoljube naše iz bliza i daljnjih mjesta, da se njegovu pozivu mnogobrojno odazvati izvole, pošto se radi o toli plemenitoj svrsi.

Koparski kotar:

Dragućke krpice. Poturica gori od turka — veli narodna poslovica. Ako igdje, a ovo vriedi za naš slavni Dragući. Da ga cijenjeni čitatelj malo bolje upozna, naumih, da nakon svih onih pogrda, što su ih zasuli dragućani na sve što je naše, malo pobliže predočim naše slavne ovdješnje renegate.

Kao što svuda po Istri, tako se je i ovdje počeo naš narod buditi iz ropskog mrtvila. To pak je nekim našim za nevolju Talijanima nož u srce. Da to barem do nekle prepriječe, počeli su proti našim ljudima raditi sa svim silama, služeći se najprostijim sredstvima, samo da to prepriječe.

Denuncijacija i podlo podkapanje ljudje časti udomila se u njihovim zamazanim, gnjusnim srcima, iz kojih se cijedi blato — blatnije no ono ljudskih ostataka. Da pak udovolje svojoj neronskoj strasti, huckaju svoje vjerne sluge ko poslušne pse na naše mirne ljude, da na njih iskale bijes svoje hotentotske mržnje. Ta njihova mržnja i divlja strast prekipjela je već u toliko, da niti obiteljski život ne poštuju, već zabadaju unj svoj okaljani sotonski žalac, da se onda demonski smiju svojoj nevinoj žrtvi.

Nije bilo još nikada i nikoga svećenika ni učitelja, pa ni samih žandara i financijera, u opće nikoga, koji nije puhao u njihov renegatski rog, da bi tim čudnim ljudima po ćudi bio. Tuži onda, psuj, kriči i pljuvaj za njima i ruži ih na sve moguće načine. Pa da čitatelj dozna, kakva sve sredstva ti naši gladni diplomate rabe, navesti ću, da je samo u godinu dana izletilo iz toga nečistog gnijezda preko dvadeset tužba, većinom krivih i podlih, a rijetku su te oprušane kukavice potpisali.

Time se evo ponose nekoji iz Dragući-grada, a ja im puno ne zamjeravam, jer da bi imali i malo ljudskog ponosa i srama, zacrvenilo bi im se njihovo farizejsko lice.

Sakrivaju se oni pa ciljaju iz zasjede, akoprem ih je iskustvo naučilo da blato, koje bi htjeli na druge baciti, pada u njihovo vlastito lice, da ga još više zamrlja. Gdje vam je ponos, gdje čast, vi anonimni piskari?! Pazite, da se i vama ne dogodi ko i magarcu, koji je obukao lavlju kožu. To se je već jednom vašem dogodilo, pa će jadan morati za jedno jedino anonimno pismo jedan mjesec na promjenu zraka u rovinjsku tamnicu.

Tu svoju slavu uvećavaju time, da je poznati dragućski mažikarta sa svojom finom pomagačicom s onkraj lože umočio svoje zlatno perašce u crnilo crno, pa krasi stupce slavnog puljskog „Popola", da brani „terra sacru" od poplave Hrvata. Da Dante ustane, poljubio bi ga za uzdarje u orlovski — nos. Ta on je persona civile, — vidio je gimnaziju; a ona, gradsko (!) dijete pak zna, no, Bože moj, zna sašvim — slabo potpisati svoje ime. Ja bi malom mažikarti preporučio da bači pero u zapečak, pa da uzme u ruke motiku i to za veliku, veliku potrebu! Na njegovu pomagačicu, odnosno druge pomagače mogao bi još red doći.

Da bolje ilustriram naše dobre susjede, navesti ću i ovo: bio u Dragući agent Talijan. Vidio ponašanje nekih, koji su fakinačkim vikanjem izrazivali svoje strastno stranačko čuvstvo, te popitao se tko su, reče: „Sramim se kao Talijan, da su ovi ljudi naši pristaše!"

Neka druga osoba tal. mišljenja od pete do glave, prišila im je pred nekoliko vremena u brk takvih krpica, koje neće tako brzo zaboraviti.

(Konac sliedi.)

Porezne knjižice na Buzeštini. — Imao sam prilike vidjeti u više mjesta, koja spadaju pod porezni ured u Buzetu naše kmetove s poreznom knjižicom u ruci. Pa što sam opazio na moje veliko začudjenje. Sve, ma sve do jedne bile su deutsch-italienisch, t. j. njemačko-talijanske. Upitav, da li razume što znači Steuerbüchel — Libretto delle imposte, Schuldigkeit — debito, Abstattung — pagamento itd. odgovoriše, da oni znadu samo što je debito i pagamento a drugo ništa. — Pa pitajte, ljudi Božji, pitajte porezne knjižice na kojim je i hrvatski. — A ja, ki zna ni ih imaju! odgovoriše mi. A ja sam im kazao, a kažem i sada, da ih imaju i da ih moraju imati, ali smo mi sami krivi, da ih nama nedadu, jer ih ne zahtjevamo. Pravo nam budi, što nas drugi neće poštovati, kad mi sami sebe i naš jezik pod noge bacamo.

Prodaja narodnog biljega.

Gosp. J. Puhalj u Lanišću prodaje „Narodni biljeg", „Družbine olovke" i pera i svakojaku drugu robu.

Upisivanje na učiteljištu u Kopru.

Na učiteljištu u Kopru primat će se pitomci i učenici od 12 do uključivo 15. t. mj. Dne 16. septembra počimlje na vježbaonici redovita poduka, a na učiteljištu prijamni i popravni ispiti. Po svršetku ovih bit će tekar sv. misa.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u narodnoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli

uz cienu od 2 do 10 para.

Franina i Jurina.

Fr. Van š njima, van š njima.

Jur. Ca si Frane zmanenil; komu to kričiš?

Fr. Ca nisi cul zadnji petak, kako su nasi mladići dobro pofurili naše italo-istrijane.

Jur. Viš, viš . . . a sadahna se spominjem. Ali san cul da će te Miko Butigir i Maráva tužit — kozi.

Fr. Ca onoj ku mu je ded u peći deržal.

Jur. A Maráva da će te u Senj popejat, kako je i prije delal: zgoru melo a zdolu gnoj!

Razne primorske viesti.

Upisivanje učenika u c. k. pripravnicu za učiteljišta u Pazinu bit će dne 15., 16. i 17. septembra t. g. Učenici treba da su navršili 14. godinu života; ispod 14. godine bit će primljeni eventualno kao slušatelji. Učenici nek donesu: krstnicu, školsku svjedočbu i potvrdu o cjepljenju kozica.

Okradeno novčano pismo. Iz Trsta nam pišu, da je bilo na tamošnjem glavnom poštanskom uredu dne 31. augusta izpražnjeno jedno novčano pismo. Poslužnik austro, ugarske banke predao je na poštu novčano pismo sa 3000 K upravljeno u Melu nedaleko Kotora. Pismo to činilo se činovniku sumnjivim te ga pred višim činovnikom otvorio i našao mjesto novca novinarske odrezke. Oblasti povedoše odmah iztragu.

Odgovor biskupa Buconjića na ukor. Ovih dana netko je iznio u »P. C. H.« odgovor mostarskog biskupa Buconjića na ukor primljen od državnog tajnika kardinala Merry del Vala radi toga, što se je na dan Sv. Ćirila i Metoda u Mostaru glagoljalo. Taj odrješiti odgovor glasi: »Ja sam tvoj ukor strpao u koš, jer je djetinjast. Biskup sam eto ima blizu 25 godina. Znadem, što je momu narodu koristno, što li štetno. Tvoji predšastnici bili su ljudi razboriti i izkusni i nijedan se nije usudio nikada ukorit me radi moga vladanja«.

Ovakove muške poruke sigurno Rim još nije dobio nikada od hrvatskog biskupa. Ovako treba da svaki hrvatski biskup brani pravo povjerenog si stada a u biskupa Buconjića neka se ugledaju i drugi naši biskupi.

Evala Ti neustrašivi biskupe, hrvatski narod će Te blagoslivljati!

Jagić o »Poviesti Hrvatske«.

Petrinjski je profesor dr. Rudolf Horvat htio, da o svojoj nedavno dovršenoj »Povjesti Hrvatske« čuje sud dra. Vatroslava Jagića, profesora slavistike na bečkom sveučilištu. U tu mu je svrhu poslao jedan primjerak svoje »Povjesti Hrvatske«. Slavni hrvatski učenjak odgovorio je dru. Horvatu ovim pismom: »Vaša me je knjiga vrlo ugodno iznenadila. Nisam očekivao tako l i e p o, ruzborito i v j e š t o izradjene popularne historije našega naroda. Vi ste si njom zadužili svakog prijatelja narodne prosvjete. Trebalo bi, da se Vaša knjiga nadje u svačijoj kući. Meni se naime čini, da veliki dio našeg malodušja u političkom i družtvenom životu dolazi upravo od nepoznavanja naše prošlosti, koju ste Vi lepo izložili i po najboljim izvorima predstavili. Ja bih čak rekao, da bi se imao naći poduzetan izdavač, koji bi Vašu »Povjest Hrvatske« pustio u sviet u n j e m a č k o m p r e v o d u. Jer — vjerujte mi — o Hrvatskoj se samo zato malo govori i znade, što se sami domaći ljudi premalo zauzimaju za to, da sviet o njima štogod dozna. Vaš odani

V. J a g i ć.

Iz Trsta pišu nam 5. o. mj. Danas po podne dolaze amo iz Ljubljane te iz ostalih slavenskih, hrvatskih, srbskih, čeških itd. mjesta djaci na sastanak slovenskih narodno — radikalnih djaka. Taj sastanak ili kako ga nazvaše kongres trajati će tri dana t. j. 5. 6. i 7. o. mj. Gg. sazivači sastaviše vrlo bogat i zanimiv program, koji će se vršiti većinom u prostorijah „Narodnog Doma". Na dnevnom redu imade važnih razprava ili predavanja kao što je ono o najvećem slovenskom pjesniku Prešernu, kojemu će u nedjelju zahvalni Slovenci u bieloj Ljubljani odkriti krasan spomenik. Biti će na dalje zanimivo predavanje o važnosti Trsta za slavenstvo, o slovenskom sveučilištu, o slovenskim školama itd. itd.

Na Sastanak doći će više različnih slovenaca, Hrvata, Srba, kao n. pr. češki sveučilišni profesori Dr. Choudonsky, Dr. Stoklas, profesor češke tehnike Hrasky, srbski urednik Caričević iz novog Sada, slovenski prvak Dr. Tuma iz Goricc, naš dični Dr. Laginja i mnogi drugi.

O tom djačkom kongresu javit ćemo vam se drugi put.

Ovdešnju slovensku obitelj g. Vjekoslava Golječeka financijalnog savjetnika, koji je poznat i u Vaših narodnih krugovih u Puli, zadesila je prošloga čedna velika obiteljska nesreća. Obitelj ta boravila je na ladanju nedaleko Postojne gdje je oboljela gdja supruga savjetnika od tifusa i nakon kratke i težke bolesti istoj podlegla zapustiv težko ucviljenoga supruga i četvero nejake djećice. Ta obiteljska nesreća našla je živa i bolna odziva u slovenskih krugovih grada Trsta, koji su visoko cienili velevriednu gospodju, uzornu suprugu i majku. Njoj viečni pokoj a njezinim milim naše iskreno saučešće.

U subotu spojili će u crkvi sv. Antuna novoga svoju daljnu sudbinu članovi dvaju slovenskih rodoljubnih obitelji. Privatni činovnik i čestiti slovenski rogoljub g. Hinko Koban vienčati će se sa vrlo milom gospodjicom Ankom Brešćak, vriednom kćerkom slovenske rodoljubne obitelji. Sretnim mladencima i njihovim čestitim obiteljim naše iskrene čestitke!

Spomenik slovenskomu rodoljubu. Tršćanski Slovenci kane podignuti svome rodoljubu Dolencu spomenik ali tršćanski magistrat ne dopušta da se na spomenik postavi slovenski napis. Oni se prizvaše na gradsku delegaciju, ali ova odbi priziv jer je pisan slovenski, premda je i Vrhovno Sudište priznalo ravnopravnost slovenskog jezika sa talijanskim. — Ovo se može dogoditi samo u Istri i Trstu, gdje zapovjedaju tobožnji talijanski liberalci i arogantni židovi, koji dok nemaju moći puzaju i gmižu i liže tudje izmetine. Ovakove izmećare još podržava jedino vladin sistem u našem Primorju. Sramite se!

Prodiranje Niemstva u Istru. Mi smo opetovno upozorili na pogibelj, koja prieti nama i susjedom Talijanom našeg P.imorja od sve to više prodirajućeg Niemstva u naše krajeve.

Naši susjedi kao da ne vide te pogibelji te sklapaju kompromise i saveze radje s Niemcima proti nama, nego li s nama proti Niemcem. Talijane Primorja zasliepila je tako strast i mržnja proti nam, mjesto da se slože s nama proti zajedničkom pogibeljnom neprijatelju, koji nam se sve to više za gospodara narivava. Nezasitni Nemci nisu nikada tajili svojih ciljeva, koji idu za tim, da postanu gospodari na obalama Adrije. Njihovi kolovodje govore otvoreno, da neće nikada dopustiti, da Italija zauzme Primorje, jer da je to njihov posjed. Vjerni tomu programu, rade oni neprestano i uztrajno, prodirajući sve to više u naše južne strane.

Za dokaz našoj tvrdnji priobćujemo zanosan izvještaj, što ga je doniela berlinska „T ä g l i c h e R u n d s c h a u" o napredovanju Niemstva u Istri, i kojeg je napisao neki Niemac doseljen u Istru. Taj izvieštaj glasi: „Niemstvo u Istri sačinjava samo nešto preko 2% cjelokupnog pučanstva (7000 na 335.000) samo u Puli sačinjava od 50.000 pučanstva 8% i to su poglavito pomorski častnici činovnici arsenala, brodogradni tehnici i t. d. Ipak je ova manjina umjela svojom kulturnom snagom nametnuti njemački značaj cielomu gradu, kako se vidi iz ovoga: Austrija je g. 1866. počela izgradnjom luke u Puli. Tada su se našli tamo najednom na okupu brojni Niemci. Gradnja željeznice dovela je u Istru i opet znatan broj kremenito njemačkih činovnika. Berlinski akvarij osnovao je u Rovinju ribarnicu, a u Opatiji je učinila njemačka iznalaznost i marnost iz par grebena, jedno posve njemački vodjeno kupalište svjetskoga glasa, gdje je, izuzevši ulične nadpise — njemstvo i po jeziku i biću i tonu vladajuće. Naravno,

nisu ni Slaveni ni Talijani stajali pre... tenih ruku, ali što je to pomoglo?

Kao što u Trstu, tako su rasle i u li i Opatiji uz nevažne talijanske, snažne ...mačke škole, na kojima djeluju najviše ...ko-njemačke i štajerske sile. I mnogi ...c, koji larma na Njemce, šalje svoju ...cu u omražene njemačke škole. Na taj ...čin nemaju n. pr. mnogi razredi dr...vnih njemačkih pučkih škola u Puli ni...dnoga djeteta rodom Niemca, a ipak se ...njemački uči, govori i usadjuje si nje...ački duh. Pa se ne riedko opaža kod ...adjeg pomladka uljecaj njemačkog od...ja. I to nebi išlo tako polako, da ima ...i više njemačkih škola. Stotine djece ...ora da se odbije od njemačkih škola u ...li i Opatiji radi pomanjkanja prostora, ...je nade da će budućnost donieti obrat ...bolje i u tome.

I inače može se za niemstvo veselih ...esti javiti. K najvažnijim trgovačkim ...ćama se broje njemačke, njemačka ...njetnost i obrt nalazi boljih i brojnijih ...paca od talijanske. Dapače se radi i o ...ažnju njemačkoga lista u Puli, koji će ...laziti već 1. oktobra ove godine. Jedna ...emačka pjevačka turneja je tom podu...ću već znatno pomogla Mnogim mjest...in oblastima je dašto ovaj porast „kul...rnog" Niemstva neprijatan, ali ima već ...takovih oblasti, koje (kao n. pr. u Ro...nju) svoje službene spise na njemačke ...rede sastavljaju njemački, dapače i nje...ačkim pismom. U kratko, uzprkos nekih ...uspjeha ide ovdašnje niemstvo liepo ...pried".

† Fra Grga Martić.

Dne 30. agusta t. g. u noći umro je u ...reševu u Bosni slavni hrvatski pjesnik, ...azvan hrvatski Omir, fra Grga Martić u ...3 godini svoga slavnoga života.

Fra Grga Martić vanredna je pojava u ...rvatskoj pjesmi a pravi narodni Apoštol ...osanske raje.

Niko iz naroda, tomu narodu je služio, ...osvetiv mu sve svoje sile. Što nije mo...ao da učini svojim zvanjem župnikujuć ...o raznim mjestima Bosne, to je činio ...esmom, koju je znao vješto zaodjenuti ...narodno ruho.

Već njegove prve pjesme svratiše na nj ...e malu pozornost; ali najviše ga pone...oše na glas njegovi divni »Osvetnici«, u ...ojem je Martić prikazao herojski život ...vojih suzemljaka Hercegovaca i sve patnje ...e raje.

S »Lukom Vukalovićem« dosegla je ...artićeva poezija svoj vrhunac. Martić je ...edju najboljim našim pjesnicima, koji su ...ušali oplemeniti narodnu poeziju. On je ...vonki narodni stil nakitio bujnim bojama ...voje bogate maste, te lakoćom i dostoj...om elegancijom očituje i najnježnija čuv...tva i najburnije strasti.

Do godine 1878. Martić je živio u Sa...jevu, a poslie okupacije povukao se je ...samostan Kreševo, baveći se sve do ...onca života poezijom. Od njegovih većih ...adova, spomenuti ćemo niz narodnih ...jesama, što ih je po uputi Armina Pa...ića složio u epopeju pod imenom »Na...odne pjesme o boju na Kosovu«. Mar...ića možemo donekle uporediti sa Kači...em. Obojica su radili oko narodnoga ...svješćivanja. Starac Milovan pjevao je o ...načtvima predja a Radovan (Martić) ...atnje rajine, s nadom, da će i njima biti ...raj. Čekao je i uzdao se, da će tako ...iti, ali nije dočekao, kako je želio.

Za blagopokojnim Martićem izdana je ...a osmrtnica: Franjevački samostan u ...reševu javlja tužnim srcem svim prija...ljima i znancima da je mnogopoštovani ...lac Fra Grgo Martić, Nestor franjevačke ...rovincije, svećenik jubilaralac, hrvatski Ho...ir, začastni predsjednik duhovnog stola ...Djakovu, član raznih družtava i posjed...k više ordena, itd. nakon duge i težke ...olesti danas u 2 sata jutrom u 84. go...ini dobe svoje, primivši sva svetcolajstva ...mirućih, blago u Gospodu preminuo. ...mrtni ostanci pokojnikovi dignut će se u subotu, dne 2. rujna u 9 sati iz samostanske crkve sv. Katarine, gdje će obslužiti u 8 sati zadušnice, a zatim će se sahraniti u groblju sv. Mihalja u Ogradju. Kreševo, dne 30. kolovoza 1905. Počivao u miru Božjem! Franjevački samostan.

Slava neumrlom fra Grgi Martiću!

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na mjesto poštanskog poslovača kod c. k. poštanskog Ureda u Karnici.

Pristojbine su sljedeće:

a) god. nagrada 600 K;

b) paušal za uredovne potrebe god. 150 K i

c) paušal za poslužnike god. 140 K.

Eventualno može se poduzeti služba mešaterije izmedju Karnice i Tinjana uz god. paušal 1400 K.

Mjesto se podjeljuje uz pogodbu i položenje službene jamčevine od 400 K. Ova zadnja dužnost je samo za one molitelje koji nemaju sposobnosti pomoćnog poštanskog činovnika.

Dotične molbe uredno popunjene treba podastrieti c. k. Ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu kroz rok 3 sedmice a u istima treba naznačiti dobu života, svršene nauke, eventualne službe dosad obavljene, poznavanje pokrajinskieh jezika kao i mogućnost da je dotičnik u stanju da stavi na raspoloženje prostorije za ured, koji je osiguran od pogibelji vatre i kradje.

Neusposobljeni molitelji moraju se obvezati da će prije nego stupe u službu podvrći se praksi kod nedržavnog Ureda kroz 3—4 mjeseca, zatim da će položiti dotični ispit, a medjutim da će povjeriti upravu ureda sposobnom opremaču na njihove troškove i pogibelj.

Jamčevina se polaže ili u gotovu uz kamate 3% ili hipotekarno ili u državnim obligacijama.

Dalnja raznjašnjenja kod c. k. Ravnateljstva Pošte i Telegrafa u Trstu.

Sarajevski „Pokret".

Sarajevski »Pokret«, smotra za narodnu prosvjetu i slavensku svijest, počeo je nakon duge stanke opet izlaziti — preustrojen po uzoru najboljih smotra te vrsti. »Pokret« je napram lanjskoj godini u toliko proširen, u koliko list treba da bude potpunom narodnom smotrom: da pored sustavne osnovne naobrazbe upoznava svoje hrvatske i srpske čitaoce takodjer i s važnim savremenim dogagjajima, koje valja našemu čovjeku znati i o njima zdravo promišljati, ima li steći ispravan nazor naprednog čovjeka o životu i svijetu. Lijepi i stvarni sadržaj 1. broja od 1. septembra o. g. opravdava nadu, da će »Pokret« dostojno i uspješno vršiti svoju naprednu misiju narodnu i slavensku.

»Pokret« izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Godišnja je pretplata samo 5 K i šalje se: Upravi »Pokreta« u Sarajevu (Terezija 11).

Svaki literarni prilog u »Pokretu se dostojno nagragjuje. Rukopisi šalju se: Redakciji »Pokreta« u Sarajevo.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na mjesto poštanskog poslovača kod novog c. k. poštanskog Ureda u Obrovu.

Pristojbine su sljedeće:

a) god. nagrada 400 K;

b) pavšal za uredovne potrebe 125 K.

c) pavšal za poslužnike 140 K.

Mjesto se podjeljuje uz pogodbu i položenje službene jamčevine od 400 K. Ova je zadnja dužnost samo za one molitelje, koje nemaju sposobnosti pomoćnog poštanskog činovnika.

Dotične molbe uredno popunjene treba podastrieti ovom Ravnateljstvu kroz rok 3 sedmice a u istima treba naznačiti dobu života, svršene nauke, eventualne službe obavljene, poznavanje pokrajinskieh jezika kao i mogućnost da je dotičnik u stanju da stavi na raspoloženje prostor za ured, koji je siguran od pogibelji vatre i kradje.

Nesposobni molitelji moraju se obrezati da će prije nek isti stupe u službu, podvrći se praksi kod nedržavnog ureda kroz 3—4 mjeseca, zatim da će položiti dotični ispit a medjutim da će povjeriti upravu ureda sposobnom opremaču na njihove troškove i pogibelj.

Jamčevina se polaže u gotovu uz kamatu 3% ili hipotekarno ili u državnim obligacijama.

Dalnja raznjašnjenja kod c. k. Ravnateljstva Pošte i Telegrafa.

Sastanak talijanskih načelnika i zastupnika u Poreču. Dne 28. pr. mj. sastalo se je na poziv talijanskog političkog društva za Istru, većina talijanskih občinskih načelnika i talij. državnih zemaljskih zastupnika Istre, da viećaju o raznih točkah, koje bijahu na dnevnom redu. Sabrane na sastanku pozdravio je preds. pol. društva Bennati. U poduljem govoru zagovarao je zatim zem. kapetan Rizzi autonomiju pokrajine i občina. Porečki načelnik Sbisà zahvalio se je drugovom i prijateljem, što se sastaše u gradu Poreču. Zast. Costantini stavio je predlog, da se sakapljeni izjave za sjedište talijanskog sveučilišta „Trst il ništa". Iza toga bijaše gospodski objed u kazalištu. Poslije objeda nastavljene su rasprave.

Bude li nam moguće vratiti ćemo se na taj sastanak talijanaske gospode Istre.

Oduzet poštanski debit. Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu oduzela je pošt. debit riečkomu Novomu Listu za one dvie naše pokrajine. Kao iskreni prijatelji slobodne štampe i slobodnog razpačivanja novina, tiskopisa itd. odsudjujemo najodlučnije ovakve mjere bilo koje vlade i bilo proti kojem časopisu.

Jedanaestgodišnja učenica za Družbu. Učenica pučke škole u Senju Gabriela Vidmar dobila je tečajem prošle školske godine kad krunu kad više kad manje od svojih rodjaka i rodjakinja. Takove dariće djevojčice i dječaci njezine dobe obično potroše na sladkiše i kojekakve sitnice. Mala „Ela" — tako rečenu Gabrielo obično zovu — stavljala je dobiveni novac u štednjačić. Čula je i čitala u novinah da ima u Istri siromašne djece, da treba za nju štogod darovati, da se i ta djeca mogu štogod naučiti, pak je rekla svojoj mami da će dobljene dariće dati u korist te djece. Čestita majka njoj je to radosno odobrila, i Ela je koncem školske godine našla u svom štednjačiću deset kruna. Sva vesela izručila je tu svotu osobno predsjedniku Družbe za njezinoga i njegovoga boravka u Krapinì. Zaista liepi znak plemenitosti mladjahnoga hrvatskoga srca!

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Gdjica Ljubica Dešković u Berseču sakupila je K 30 i to prigodom imendana veleč. g. Rajmunda Jelušića, župnika u Berseču.

G. Gerveis šalje K 6 sakupljenih u malom društvancu kod g. Ljudevita Krajine u Kupincu.

Veleč. g. pop Ivan Mrakovčić, kapelan u Cresu šalje K 20 sakupljenih kod bratskog objeda kod veleč. g. popa Josipa Pavačića uz poklik „Dajte Cresu školu!"

Ukupno danas . . . . . K 56·—

Na račun ove g. izkazanih . . „ 1197·44

Sveukupno K 1253·44

Javno priznanje

osiguravajućoj zadrugi **„Croatia"** u Zagrebu, koja je moju požarnu štetu savjestno procjenila i odpadajuću mi odštetu u iznosu

Kruna 5631·13

u gotovom isplatila.

U SREBRENICI, dne 15./8. 1905.

Teofil P. Milošević v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije **Antun Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u **Trstu, Splitu i Aleksandriji**

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas natječaja.

Razpisuje se mjesto zajedničkog obć. liečnika za občinu Dobrinj i Omišalj na na otoku Krku sačinjavajuće jedno zdrastveno okružje, sa godišnjom plaćom od 2600 kruna. — Liečnik valja da je usposobljen u sveukupnom liečničtvu, da stanuje u Dobrinju, da imade svoju ljekarnu i da poznaje točno hrvatski jezik.

Potanje pogodbe nalaze se kod ovomjestnog obć. poglavarstva na svačiji uvid za vrijeme uredovnog sata, a molbe imaju se dostaviti na potpisano do 24. t. mj.

Predsjedničtvo zdravstvenog okružja.

DOBRINJ, dne 3. rujna 1905.

Predsjednik:

Ivan Kirinčić v. r.

PEČATE iz GUME

izradjuje jedino

narodna tiskara

J. Krmpotić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

Javna zahvala.

Povodom smrti neprežaljenog supruga

Dra ANTE LAUŠA,

stiglo mi je od strane prijatelja i štovatelja mnogo izjava sućuti.

S toga se svima ovima zahvaljujem a napose se zahvaljujem veleučenoj gg. dru Venanciju Bolmarčich, dru nasljedniku, dra Ožbolta u Krku, dru J. Kosić-u iz Kraljevice i dru kumu J. Jokovič-u iz Crikvenice, koji pohitiše da blagopokojnika spase od nagle smrti. — Zahvaljujem se. veleč. g. kapelanu Nikoli Gregu, koji je pokojnika ispovjedio i svim dobrim prijateljem i prijateljicam koji su nam u pomoć priskočili i pokojnika do hladnoga groba sproveli. Najsrdčnije zahvaljujem gospodi Dobrinjske občine i gospodi iz Malinske, koji su takodjer prisustvovali i sproveli pokojnika do hladnog groba.

OMIŠALJ, 24. kolovoza 1905.

Raztužena supruga.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

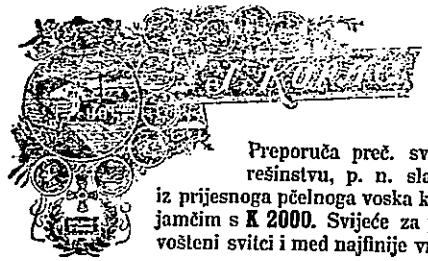

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Narodna tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

Via Giulia, 1.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skriželjka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skriželjka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skriželjka. 28. Skriželjka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skriželjka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vieści. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga prirućna. 5. Zadružne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša. 4. Puzavcem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske" sve od prošlih god. amo.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove preuzvišenosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotezky-a. — Ciena čvrsto vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

prirodna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zraulih i natečenih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kolanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadubnavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 37. Pula, u četvrtak dne 14. septembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju » nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Sastanak

slovenskih narodno-radikalnih sveučilištaraca u Trstu.

U sriedu poslie podne stiglo je u Trst okolo 150 slovenskih sveučilištnih djaka, kojim se je u Ljubljani pridružio odbor českog djačkog saveza. Okolo 60 djaka posjetilo je glasovitu špilju u Postojni.

Na putu od Ljubljane pozdravljalo je slovensko pučanstvo svuda srdačno. Na Proseku — u tršćanskoj obćini — dočekalo ih je tamošnje stanovničtvo s pjevačkim družtvom „Hajdrih" na čelu i srdačno pozdravilo.

U Trstu na kolodvoru, premda bijaše radni dan, čekalo je mile goste veliko množtvo naroda, koji je burnimi živioklici pozdravilo nadošle.

Goste dočekao je i službeno pozdravio odvjetnik g. dr. O. Rybař, komu je odgovorio u ime slovenskih djaka filozof g. P. Grošelj, a u ime Čeha pravnik gosp. Hofman.

Sa kolodvora uputiše se sveučilištarci u pratnji tršćanskih prvaka u „Narodni Dom" i u privatne kuće, gdje im bijahu opredieljeni stanovi.

Na večer oko 9 sati bilo je u „Nar. Domu" predavanje o najvećem slovenskom pjesniku dru Fr. Prešernu.

Predavao je filozof g. P. Grošelj iztaknuv osobito važnost i znamenovanje neumrlog pjesnika, velikana napose za Slovence, a u obće za Slavenstvo; naglasio je takodjer slobodoumje Prešernovo i ožigosao mračnjačtvo tadašnjih odlučujućih krugova i tadašnje dobe u obće. Predavatelj je pokazao skioptikom nekoje najbolje pjesnikove prijatelje i pružio nekoliko ilustracija njegovih pjesma. Gosp. Grošelja pozdravilo je občinstvo na koncu vrlo srdačno.

Sliedećeg dana započe sastanak narodno-radikalnog djačtva. Sastanak otvorio je predsjednik akademsko-ferijalnog družtva „Prosvjeta" g. Ribnikar ocrtav u kratko najnoviji pokret slovenskog djačtva, koj je doduše nov i mlad, nu ipak si je stekao množtvo sljedbenika i pristaša.

Predsjednikom sastanka bijaše izabran pravnik gosp. Žerjav, podpredsjednici gg. Kramer i Medveš a tajnici gosp. Sadnik i Mastnjak.

Poslie je predsjednik pozdravio prisutnu braću Čehe, Srbe i Hrvate, napose braću tršćanske Slovence priglasio se je za rieč vodja tršćanskih Slovenaca g. dr. Rybař, koji je predočio sakupljenim tršćanske odnošaje, odsudiv službene podatke o popisu pučanstva u Trstu i pozvav narodno djačtvo da podupre tršćanske Slovence u narodnom boju zaključi s uzklikom: Za to Vas mora pozdraviti svatko, koji ljubi svoj narod.

Iza toga izviestio je pravnik g. Premrl Ciril o slovenskom sveučilištnom pitanju iztaknuv kako bi značilo lievati vodu u more kad bi se htjelo podulje razpravljati o tom pitanju i pobijati strastvene napadaje na Slovence od strane Talijana i Niemaca.

Predsjedničtvo sastanka predložilo je zatim sliedeće resolucije, koje bijahu jednoglasno uz sveobće odobrenje prihvaćene:

1. Slovenačko djačtvo, sabrano dne 6. t. mj. na I. sastanku narodno radikalnog djačtva u Trstu:

izjavljuje se za slov. sveučilištno pitanje i traži da bude riešeno ujedno sa opravdanim sveučilistnim zahtjevima i drugih naroda u Austriji;

najodlučnije se protivi, da Trst bude sjedištem talijanskoj univerzi.

2. Isto pozivlje vladu da ostvari sve potrebne pogodnosti za slov. sveučilište, te smatra jednom od prvih dužnosti slov. djačtva, da poslie svršenih visokoškolskih nauka nastavi strukovnu svoju znanstvenu naobrazbu, e da tako bude dovoljno usposobljenih sila za slov. sveučilište.

Nakon toga započela su teoretička predavanja, koja neimaju toliko važnosti za čitatelje „N. Sl."

Prvi je predavao akademik g. Rostohar o predmetu: „Pojedinac i skupina, etika, vjera i znanost". Na koncu predavanja dodao je g. Grošelj nekoje „slobodoumne" misli.

Pravnik g. Žerjav razpravljao je o predmetu: „Narodnostno pitanje" iztaknuv važnost narodnosti za prosvjetu i za uspjehe narodne misli.

Istoga dana poslie podne sakupiše se djaci u velikoj dvorani „Slavjanske čitalnice", gdje se je poveo razgovor o materijalnom stanju slovenskog djačtva na visokih školah u Gracu, Beču i Pragu. Razpravu o tom predmetu otvorio je podpredsjednik g. Kramer dokazav važnost toga pitanja za slovenske visokoškolce.

O tom pitanju izviestio je obširno g. Leskovec, koji je opisao život slov. djačtva u Gracu. Za njim izviestio je filozof g. Kadunc o stanju slovenskih djaka u Pragu a filozof g. Hahe o djačkih prilikah u Beču. — U razpravu posegnuli su zatim gg. Grošelj i Žerjav naglasiv sumnjive sveze izmedju političkog osvjedočenja i podpora, koje se pruža djacima.

Pravnik g. Premrl predložio je statističke podatke o srednjoškolskom djačtvu i profesorima, te o činovničtvu u Koruškoj i Kranjskoj. Odvjetnik g. dr. Rybař preporuči slovenskom djačtvu učenje talijanskog jezika, da uzmognu stupiti u službu u Primorju, gdje treba mnogo naših sposobnih činovnika.

Iza toga prihvaćena je resolucija, kojom se preporuča srednjoškolskim profesorima, da se organiziraju i da budu u većem dotičaju sa slovenskim djacima na srednjih školah, čim bijahu te razprave svršene.

Posebni odsjek za narodnu prosvjetu viečao je pobudom družtva „Prosvjeta". O narodnih knjižnicah izviestio je gosp. Breznik naglasiv, da valja slovenske zastarele pučke knjižnice preustrojiti, kako to čini sada družtvo „Prosvjeta", koja osniva putujuće knjižnice. Izkustvo je medjutim pokazalo, da valja osnivati stalne knjižnice a putujuće samo u malenih mjestih.

Pravnik g. Šorli i g. Ribnikar izvjestiše o radu družtva „Adrija" i „Prosvjeta". Pravnik g. Premrl izviesti o predavanju i predjeći sustav, po kojem bi se imalo predavati.

Viečanje odsjeka za djačku naobrazbu otvorio je g. Grošelj, koji je podvrgao oštroj kritici življenja slovenskog djačtva još pred koju godinu. Danas stoji djačtvo u tom pogledu na boljem stanovištu, što se ima zahvaliti slovenskom narodno-radikalnom djačtvu.

Filozof g. Ipavac govori o srednjoškolskom pitanju. Pravnik Premrl veli, da je za nas važnije pitanje unutrašnje reforme srednjoškolskih profesora, koji su većinom pedantni, a nisu prijatelji djacima. Iza kako su pojedini govornici govorili o pojedinim gimnazijama, prešao je govor na život slov. djaka na sveučilištima u Gradcu, Beču i Pragu. Govornici su preporučivali Prag kao najpodesniji i najkoristniji za slov. sveučilištarce. Još se govorilo o djačkim družtvima — i tim je završen prvi dio kongresa.

Sliedećeg dana t. j. dne 7. o. mj. na večer obdržavan je u velikoj dvorani „Nar. Doma" djački komers, komu je prisustvovalo veliko množtvo slovenskog občinstva. Izrečeno je mnogo oduševljenih govora od strane slovenskih, českih i srbskih djaka. Govorili su osim djaka takodjer gg. dr Rybař, splitski odvjetnik dr. Smodlaka, koji istaknu, da ovakvog sastanka nemogu priediti na slavenskom jugu nego slovenski djaci i koji dade tršćanskim Hrvatom lekciju kako im se je ponašati i što im valja raditi[1]).

Na komersu pjevalo je slov. pjevačko družtvo „Kolo". Zabava je trajala živahna i srdačna dugo u noći.

Na sastanak je stiglo mnogo brzojavnih pozdrava od raznih odličnjaka, medju njima i od ljubljanskog načelnika g. Ivana Hribara.

Dne 8. o. mj. poslie podne obdržavan je u velikoj dvorani „Nar. Doma" veliki pučki sastanak, kojemu je prisustvovalo do 900 osoba. Sastanku predsjedao je predsjednik političkog družtva gosp. Ivan Goriup, a glavni govornici bijahu gg. dr. Ravnihar iz Ljubljane, koji je govorio o slovenskom školstvu, i dr. Rybař, koji je govorio o važnosti Trsta za Slovenstvo.

Na taj pučki sastanak vratiti ćemo se u budućem broju.

[1]) Neznamo koji ga je ovlastio na tu lekciju. (Op. pisca).

Svečano odkriće spomenika

najvećemu slovenskomu pjesniku dru Francetu Prešernu.

U nedjelju 10. t. m. odužiše se naša slovenska braća svomu pjesniku dru Fr. Prešernu svečanim odkrićem krasnog spomenika usried biele Ljubljane. Taj se je pjesnik — velikan rodio g. 1800. u malenom selu Vrbi od imućnih seljačkih roditelja. Prve nauke uživao je kod kuće pak kasnije kod strica u Ribnici, gimnaziju svrši u Ljubljani.

God. 1822. pošao je u Beč učiti pravo, koje nauke svrši g. 1826. Tada se je upoznao u Beču s nekojimi slavenskimi rodoljubi i književnici kao s Kopitarom, Čelakovskym itd., koji ga potakoše na književnički rad. God. 1828. poče služiti kao mladi doktor prava u Ljubljani kod državne prokure, nu pošto je tuj uzalud čekao dulje vremena promaknuće podje četiri godine kasnije u odvjetničku pisarnu dra Hrobote u Cjelovec, gdje se je upoznao sa slavnim slovenskim biskupom i književnikom Slomšekom, s hrvatskim pjesnikom Vrazom itd.

God. 1846. otvori svoju odvjetničku pisarnu u Kranju, gdje je ostao do prerane svoje smrti t. j. do god. 1849.

Slavni pjesnik bio je ujedno i preporoditelj slovenske književnosti. Jedna od najvećih i najpoznatijih njegovih pjesama jest „*Krst pri Savici*" u kojoj opisuje pokrštenje Slovenaca.

O samoj svečanosti odkrića spomenika slavnomu Prešernu imamo iz Ljubljane sliedeće podatke:

Svečano ruho biele Ljubljane pokazuje riedko slavlje, koje joj je palo u dio odkrićem spomenika miljencu i velikanu bratskog slovenskog naroda Francetu Prešernu. Grad vrvi svietom i sa bezbrojnim zastavama podaje impozantnu sliku. Kod narodnog doma sastanak družtava, kojih je bilo iz bliza i daleka do 140 sa 40 zastava. Vidjeti mnogo odličnjaka iz svih slavenskih pokrajina. Oko 11 sati prije podne svrstala se je velebna povorka svih izaslanstava i družtava i krenula ulicom Franje Josipa i Prešernovom pred zastrti spomenik. Putem srdačne ovacije i pozdravi cviećem. Pred podne u tišini intonirana Medvedova kantata „Slava Prešernu", koju je občinstvo burno pozdravilo, slaveć Prešerna. Iza toga pokaza se na tribuni pred spomenikom zast dr. Tavčar. Biranim riečima predstavi sabranima Prešerna sa svom njegovom ljubavi prema Slovencu i Slavenima, kojemu evo zahvalni narod diže trajni spomenik, da izbriše crni list nezahvalnosti. — Zastori padoše, a prisutnici ostaše za čas zapanjeni krasotom spomenika, gdje se nad skromnim, a duhom velikim Prešernom nadvio genij. Bura klicanja „Slava Prešernu!", gruvanje topova, glazba i gromka pjesma zamjenila je prvi čas zapanjenosti. Oduševljenje upravo neopisivo, dojam nezaboravan.

Pred odkrivenim spomenikom zaredaše govori izaslanika: Rusa prof. Petra pl. Zabolotskija iz Petrograda; Srbina prote Marka Petrovića iz Beograda; Čeha dra Srba, gradonačelnika Praga; Hrvata dra Amruša, gradonačelnika Zagreba. Svi ovi položiše dragocjene vience cviećа ili lovora na spomenik.

Predsjednik odbora za podignuće spomenika na to predaje spomenik u zaštitu gradu. Zaštitu zajamčuje i prima u okrilje grada, gradonačelnik dr. Hribar.

Svi govornici burno aklamirani a naglašivahu slavensku, bratsku uzajamnost i čestitajuć slovenskom narodu, donose mu bratsko pozdravlje.

Odlazi se opet u povorci od spomenika do pred „Narodni Dom". Tu se podieliše na komerse u nekoliko lokala, gdje su odlični držali prigodno slovo.

Slavlje impozantno i nepomućeno.

Politički pregled.

U Puli 13. septembra 1905.

Austro-Ugarska.

Posve neočekivano došla je iz Beča viest, da su ministar bogoštovja i nastave dr. Hartel i ministar trgovine barun Call dignuti od službe na vlastitu molbu i da im je tim povodom podieljen velekrst Leopoldovog reda.

Istodobno je imenovan odsječnim predstojnikom podpredsjednik dolnjoaustrijskog zemaljskog školskog vieća barun Rikard Pievert a odsječni predstojnik u ministarstvu nutarnjih posala grof Leopold Auersperg imenovan je predstojnikom ministarstva trgovine, te je prvomu povjereno vodstvo ministarstva bogoštovja i nastave a drugomu ministarstva trgovine. Ujedno je obojici podieljena čast tajnih savjetnika. — Kako rekosmo stigla je ta viest posve neočekivano, te si ju nemožemo inače protumačiti van time, da je ministar predsjednik barun Gautsch odlučio preustrojiti svoje ministarstvo i podieliti one dvie listnice zastupnikom parlamentarnih skupina.

Njemačke novine javljaju s velikim pouzdanjem, da će se carevinsko vieće sastati već 26. o. mj. na četrnaestdnevno zasjedanje. Iza toga saborovati će pojedini sabori kroz 4 do 5 čedna.

Bečki listovi pišu, da će biti redoviti proračun za g. 1906. po svoj prilici već u septembarskom zasjedanju predložen carevinskomu vieću, dok će se šestmjesečni proračunski provizorij predložiti tek u zimskom zasjedanju.

Bečki listovi javljaju, da će mjeseca novembra stupiti u mir sadašnji predstojnik generalnog štopa barun Beck. Nasliednik da će mu biti general Fr. Konrad vitez Hötzendorf.

Svojim odstupom olahkotio je barun Malfatti u velike posao talijanskim radikalcem, jer će njegov mandat preći po svoj prilici u radikalne ruke. Postupak baruna Malfattia, koji nije ni pokušao da se valjano opravda svojim biračem u poslu talijanskog sveučilišta, pokazuje, da i sam već zdvaja uvidjajuć kako svuda pobiedjuju talijanski radikalni življi.

Kako pišu hrvatski listovi, sastali su se dne 11. o. mj. odaslanici hrvatske stranke Dalmacije, narodni zastupnici dr. Čingrija, Milić i dr. Trumbić sa odaslanicima narodnih zastupnika oporbe iz Banovine dr. Verbanićem, dr. Harambašićem i Zagorcem na dogovor u Opatiji. Dogovoru prisustvovaše takodjer narodni zastupnici dr. Banjavčić iz Karlovca i prof. Vj. Spinčić. Na tom sastanku imalo se je odlučiti kada i gdje će se sastati svi narodni zastupnici Dalmacije, Istre i oporbe iz Banovine.

Zagrebački listovi izviešćuju o dolazku i boravku predsjednika madjarskog sabora Justha u Zagrebu. On je došao u priestolnicu Hrvatske, kako sam reče, da se obaviesti o položaju u Banovini i o težnjah pojedinih stranaka. Većao je sa raznimi predstavnici raznih stranaka.

Isti listovi javljaju, da je hrvatska vlada nakanila razpustiti zemaljski sabor i obaviti nove izbore mjeseca oktobra ili novembra.

Srbija.

Dne 9. proglašen je srbski priestolonasljednik punoljetnim svečanim načinom. O toj svečanosti pišu biogradski listovi: U vojničkom logoru u Banjici obdržavalo se svečano proglašenje punoljetnosti priestolonasljednika. Svečanosti su prisustvovali srbski dvor, diplomatski zbor, članovi vlade, predstavnici civilnih i vojnih obiasti, častnički zbor i mnogobrojno občinstvo. Kralj, priestolonasljednik i kneževič Aleksander prispjeli su u 9 sati prije podne. Pred logorom zajašili su kralj, priestolonasljednik i kneževič na konje, te su držali smotru nad cielom biogradskom posadom. Poslie toga celebrirao je mitropolita Demetrije uz veliku asistenciju svečanu službu božju, na što je priestolonasljednik princ Gjorje glasno pred četarta položio svečanu zakletvu. Formulu zakletve je na to podpisao priestolonasljednik i metropolita.

Iza toga je kralj upravio na priestolonasljednika govor, u kojem mu je medju ostalim rekao, da poštuje zakone i ustav, da sve svoje podanike ljubi, te da nastoji njihove pogreške popraviti. Nakon ovoga govora, koji je bio popraćen sa burnim „živio“, poljubio je kralj svoga sina u čelo, te mu podielio Lazarev red. Svečanost je završila s defiliranjem četa. Povodom proglašenja punoljetnosti priestolonasljednikova, mnogi su vladari kralju Petru čestitali.

Rusija.

Vrhovni zapovjednik japanskih četa u Mandžuriji Ojama poslao je k vrhovnom zapovjedniku ruskih četa Linjevičú svoga pouzdanika sa pozivom da i on odašalje svoga pouzdanika, koji će viečati s japanskim pouzdanikom o uvjetih primirja. Vojskovodja Linjević imenovao je svojim pouzdanikom generala Oranovskog.

Medjutim ruski i japanski vojnici na prednjim linijama pod zaštitom biele zastave vrlo srdačno medjusobno obće.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Početak škole u Puli.

Ovoga tjedna sva će ona vesela vrapčad što no je kroz dva mjeseca ispunjavala ulice, sva će ta vrapčad u — školu. Ne treba da apeliramo na narodni ponos našeg naroda, da upiše svoju djecu u školu svoga jezika i govora, naime u hrvatsku Družbinu školu. To je dužnost naroda, o kojoj se ne može raspravljati. Dijete će valjano napredovati samo onda, ako polazi školu svojeg jezika. Opazit će te osobito ovdje u Puli, da djeca našeg naroda koja su polazila talijanske ili njemačke pučke škole, kada predju na gimnaziju ili sličnu školu, većim dijelom ne mogu valjano napredovati, već moradu prije dobe zapustiti nauke. Zašto? Jer u pučkoj školi nisu dovoljno razumili što im se je govorilo, pa kako se i kuća ruši koja nema valjana temelja tako i nauci treba čvrste podloge, koju daje jedino pučka škola u svom materinskom jeziku.

To znadu posve dobro druge narodnosti, pa se i prema tome i vladaju, samo našega čovjeka na sve lahko nagovoriš, iz nekog ludog obzira prama komugod, on će i dijete svoje žrtvovati, i dati ga drugamo, kako da bi naš lijepi jezik bio manje vriedan nego li koji drugi. Našeg čovjeka obično ovako salete: — a šta biste dali vašeg dječka u hrvatsku školu kad i onako već i hrvatski znade, dajte ga radje tamo i tamo. — Naš čovjek misleć da je to pametno, popusti i eto prodao si sina i stvorio si neprijatelja krvnog. A čemu ne bi se to ovako odgovorilo: — vi ste Talijani i tako znadete, dajte radje vašeg malog u našu školu nek tu hrvatski nauči, pa će nas biti više. — Pa da vidjeste kako će taj zavrnuti nosom.

Dakle vidite, šta je drugomu sveto zašto nebi bilo i nama što je naše. Gospod sahrani, da bi mu tudje otimali al smo nasuprot dužni svoje držati i braniti. Dapače mi smo u tome mnogo liberalniji od naših susjeda. Na našoj se trorazrednoj hrvatskoj družbinoj školi u Puli osim hrvatskog uči i talijanski i njemački jezik oba za sve obvezatno. Tako se eto nastoji, da se naši dječki mogu i dalje školovati na srednjim školama, ili da se laglje mogu u svijetu protući.

Upozorujemo roditelje, da je upisivanje u ovu školu dne 14. i 15. ovog mjeseca u jutro i po podne.

Tko bi želio pobližih razjašnjenja, neka se u tim danima najavi u školi (Šijana, via degli Operai), pa će mu se dragovoljno želji ugoditi. Iste dane je i u Vinkuranu upisivanje. I tamo se naši opominju da se svi od prvog do zadnjeg upišu u družbinu školu, koja se ove godine otvara u novoj i lijepoj zgradi.

Obučavanje počimlje u subotu dne 16. septembra.

Ribari nabasali na plivajuću minu i otišli u zrak.

Pod ovim naslovom donosi »Omnibus« od 9. tek. mjeseca:

Pišu nam iz Ližnjana 8 tek. mj.: Sinoć u 8 sati na večer ribari Josip Grakalić i sin mu nabasaše ispod Ližnjana, baš na mjestu gdje je pred dvie godine bilo izkrcavanje vojske kod vježba, na plivajuću minu koja se rasprsnula i bacila u zrak ladju i ljude, koji su pali natrag u more bez ikakve tjelesne ozlede — a ladja se razbila. Nezna se da li je mina ostala od posljednjih vježba ili ju je »izgubio« talijanski trabakul »Aurora«, koji je pred malo dana križario u onim vodama.

Znamo pak da pomorska oblast nije bila objavila da se »izgubila« jedna mina.

Liepi pak račun mora se negdje voditi o minama, položenim u more!!

Post mu njegov, ljudi ne idite se kupati, da ne nabasate na koju plivajuću minu, jer osim morskih pasa, počele su plivačima prietiti i plivajuće mine!

Smrt.

Nedjelju na večer preminuo je u Medulinu Martin Privrat pok. Angjela nakon duge, mučne bolesti, ostavljajuć ucviljenu udovicu sa petero nejake i neobskrbljene djece. Pokojnik bijaše poznata ličnost na puljštini, jedan od vrijednjih pobornika naše narodne stvari, čovjek dobra srca i zauzet svom dušom za sve što je narodno i pošteno.

Počivao u miru!

Iz Rovinja nam pišu, da su se prošlog čedna i tamo vršile vojničke vježbe na kopnu i na moru. S ratnih brodova iskrcalo se vojništvo, koje je vojništvo s kopna puškarenjem pozdravilo. Vojništvu s ratnih brodova pošlo je nakon žestokog puškarenja za rukom potisnuti kopnenu vojsku.

Lošinjski kotar

Iz Krka nam pišu dne 2. t. mjeseca. U svojem zadnjem dopisu pozabavio sam se bio malko sa miljenikom c. kr. namjestničtva u Trstu gosp. besplatnim sanitar. referentom drom Venancijom Bolmarcich i sa njegovim političkim i staleškim djelovanjem na otoku Krku te vam obećah da ću se i opet na taj predmet vratiti i evo me, da održim rieč. —

Taj gosp. bio je već jednom občinskim lječnikom u Krku pa pošto mu občinsko zastupstvo nije htjelo povisiti plaće, zahvalio se je na toj službi u nadi, da kod novog natječaja neće biti drugih kompetenata i da će ga grad opet birati obć. lječnikom uz povišenje plaće. Nu gradski su oci imenovali g. dra R. Čubelića občinskim lječnikom, koji je akoprem oduševljen Hrvat odmah stekao simpatije ne samo seljačkog pučanstva na otoku, već dapače i svih talijanskih gradjana u Krku. Dolaskom pak dr. Ožbolta i blagopokojnog dra Lauša na otok, spala je klijentela dra Bolmarcicha vrlo nizko. Radi toga i pošto je u njima uvidjao ne samo svoje stališke već i političke konkurente, začeo je dr. Bolmarcich nečuvenu kampanju proti rečenim lječnicima podkapavajući im kod ljudstva ugled i auktoritetu i išao je tako daleko, da je dao povoda, da su sudbene i političke oblasti povele proti njima istrage, koje su dakako bile bezuspješne. — Od tuda kaznene parnice, proganjanja i tajno rovarenje kod svih mogućih oblasti. — Cilj njegov je bio taj, da se reši tih pogibeljnih konkurenata a u svojoj je nakani i uspio. Dr. Lauš pošao je kako vam je poznato, tragičkom smrću na drugi sviet, dr. Ožbolt ostavio nas je pred mjesec dana a dr. Čubelić ostavio nas je danas i preselio se u bližnju Crikvenicu. Svu tu gospodu zadesila je ista sudbina koja i njihove predšastnike, koji su imali smolu, što su Hrvati i da su stupili na ove otoke, a tako će se dogoditi i onima, koji budu za njima došli. Da dru Bolmarichu tude idu na ruku pol. oblasti, ne možemo se čuditi, jer je to logična posljedica našeg nesretnog sistema i dvojaka mjera, kojom se mjeri Hrvate i Talijane, no žalostno je doista i u nebo vapijuće, da mu idu na ruku i nekoji drugi čimbenici, ljudi, koji se inače ubrajaju u naš tabor, i premda u tom nepozvani, podupiru tog protivnika svega, što hrvatskim duhom diše. — Najnovijom mu je žrtvom pao naš bivši občinski lječnik dr Čubelić, čovjek čistog značaja i oduševljen Hrvat i morao zapustiti lijepu klijentelu i seliti se u Crikvenicu. — Svojedobno bijase dr Čubeliću dozvolilo kot. poglavarstvo u Lošinju odnosno c. k. namjestničtvo u Trstu, da može premda hrvatski državljanin obavljati lječničku praksu u Krku, a posredovanjem dra Bolmarcicha i nekoje c. k. gospode u Lošinju i u Trstu bijaše mu oduzeto i to pravo i njegova odnosna molba za postignuće austrijskog državljanstva od 1. i 2. nistance bi bez ikakvog razloga odbita — i time on prisiljen da se seli opet u Hrvatsku trbuhom za kruhom. Mi mu od srca kličemo: „Sretno pošao“! jer da je i nadalje ovdje ostao, bio bi možda još i gore prošao, dočim će u Crikvenici stalno odmah steći liepu klientelu i simpatija svju, i mi ne možemo a da ne čestitamo tamošnjim občinarom, što su u osobi dra Čubelića dobili tako vrstnog lječnika i takvog čelik-Hrvata.

Nu povratimo se opet k našem Bolmarcichu i kako Vam već javih, bio je dr Bolmarcich dne 18. julija t. g. javno na ulici opsovan od našeg načelnika Eduarda Krebsa sa najpodlijim riečima kao „farabutto, manigoldo, spion, denunciante, alea iacta est, ti me la denuncia, se ti ga coraggio e poi spudarò tutto fuori“ — jer je i Krebsu bilo dozlogrdilo ono proganjanje, sumnjičenje i denunciranje kod nadležnih oblasti. — Držali smo za stalno, da će dr Bolmarcich taj najnoviji kandidat za stolicu budućeg kot. lječnika tražiti zadovoljštinu i tužiti Krebsa, nu prevarismo se. Nu prošao je zakonom propisani rok i time su gorispomenute pogrde postale nekažnjive, a dr Bolmarcich javno i ružno izgrdjen i okaljan najvećim blatom. Nu Bolmarcich se boji tužiti Krebsa, jer bi valjda došli na vidjelo kojekakvi „maruni“ na vidjelo, a onda bi pao u još veće blato i mogla bi mu izbjeći stolica kot. lječnika, za kojom on toliko čezne. U drugu ruku boji se parbenih troškova a u plaćanju istih ima dr Bolmarcich liepu praksu košto nas uče slučajevi sa blagajnikom Borri i sa adjunktom drom Sincovichem, kojeg je bio objedio s neopštenih čina odnosno krivog svjedočanstva i koji je bio od rovinjskog kot. suda riešen. Baš ova zadnja parnica zadala mu trista jada, kad je uvidio, da je njegova denuncija bez svakog temelja i da je dr Sincovich pošten čovjek, trčao je od Poncija do Pilata i molio, zaklinjao dra Sincovicha neka mu prosti i neka se nagodi, a konac te komedije je bila oprostna presuda i platež nekoliko stotina kruna parbenih troškova. Eto, takav bi uspjeh pogotovo imala i eventualna parnica proti Krebsu radi gornjih uvrieda i radi toga dr Bolmarcich ne tuži.

Mi doduše znademo, da će kot. lječnikom u Krku biti imenovan kakav Talijanac miljenik c. k. vlade, pak nam je radi toga svejedno bio to Petar ili Pavao, nu pošto će taj lječnik imati nadzor i nad našim hrvatskim občinama i dolaziti u dodir sa našim poštenim ljudima, mislimo, da imademo pravo zahtjevati, da bude imenovana kot. lječnikom osoba, koja ima vedro i čisto čelo, osoba, kojoj je prošlost neokaljana i kojoj se ne može javno predbaciti, da je pustila nekažnjene najgore uvriede „forabutta, špijuna, mascalzona itd.“ i radi toga apeliramo na naše zastupnike na cer. vieću, da se popitaju kod c. k. vlade u Beču, da li zbilja misli imenovati dra Bolmarcicha c. k. kot. lječnikom u Krku i ako se to obistini, da sve dozvoljene mjere poduzmu, da se to ne dogedi.

Vaš *Čučulo.*

Novo društvo.

C. k. Namjestničtvo za ilirsko Primorje i Trst uzelo je na znanje pravila novoga društva: »Radničko društvo za medjusobnu pripomoć« u Vrbniku.

Javna zahvala. Podpisano izriče visokorodjenoj dobroj gospodji te vrloj prijateljici hrv. mladeži Marijani pl. Bene najtopliju hvalu na bogatom daru od 100 K, što je ona podarila ovoj školi. Bog joj platio!

Novac je predan potpisanome po učiteljici zabavišta gjici Betti Markus, a uručen je blagajniku mjestne podružnice.

Ravnateljstvo trorazredne pučke škole družbe sv. Cirila i Metoda.

Mali Lošinj, dne 10. rujna 1905.

J. A. Kraljić,
ravn. učitelj

Voloski kotar:

Svečano otvorenje „Narodnog Doma“ u Podgradu (konac).

Naknadno dodajemo, da je ravnao pjevanjem kod sv. mise pravnik g. Josip Mandić.

Glavna točka programa poslie podne bijaše svečani govor zemaljskog i držav. zastupnika prof. *Vjek. Spinčića* o ustrojenju „Posujilnice i hranilnice“ u Podgradu i o važnosti današnje svečanosti. — Taj doista krasni govor našega zastupnika donieti ćemo posebice i u cielosti. Prije i poslie govora, pjevali su razni pjevački zborovi na dvorištu a njih je izmjenjivala glazba zabavljajuć mnogobrojno občinstvo milozvučnimi narodnimi komadi. Od pjevačkih zborova, koji sudjelovaše kod svečanosti spominjemo osim „akademičkog zbora“: „Slovansko pevsko društvo“ iz Trsta, „Pevsko društvo“ iz Herpelja, domaći pjevački zbor te domaće tamburaše i tamburašice.

Ljubljanski članovi kazališta predstavljali su u dvorani „Nar. Doma“ dvie veseloigre i to: „Kdor se poslednji smeje“ i „Medved“. Osim toga pjevala je vrlo čuvstveno gdjica Kočevarova tri umjetne pjesme, a sa gdjom Danilovom i gdjicom Kosinovom slovenske narodne pjesme.

Poslie zabave u dvorani zabavljali su pjevači i glazbari još dugo u noć razdragano občinstvo.

Koli prvi dio programa, što se je vršio u jutro, toli onaj popoldašnji izvršen je posve točno i na obće zadovoljstvo.

Za čitave svečanosti vladao je krasan red, pa ako se uvaži koli je težko pogostiti u malenom mjestu onoliko mnoštvo gostova, te se mora priznati revnomu zabavnomu odboru i podgradskim prvakom, što su se pobrinuli, da tolikim zahtjevom svestrano zadovolje.

Budi dakle ovim izrečena srdačna hvala u ime gostova svima, napose neumornomu predsjedniku rečenog odbora g. Petriću.

Priprave za sastanak hrvatskih oporbenih zastupnika. Nedjelju večer prispjeli su u Opatiju gospoda zastupnici na hrvatskom saboru u Zagrebu: kanonik Cvjetko Rubetić, profesor dr Fran Vrbanić, odvjetnik dr August Harambašić, i župnik Zagorac, te gospoda zastupnici na hrvat. saboru u Zadru odvjetnik i občinski načelnik u Dubrovniku dr Čingrija, predsjednik okr. suda u m. i občinski načelnik u Spljetu Milić i odvjetnik u Spljetu dr Trumbić. Prva četvorica došla su kao pouzdanici oporbenih zaštupnika u banovini; druga trojica kao pouzdanici hrvat. stranke u Dalmaciji. Došli su da se pogovore za već davno namjeravani sastanak svih oporbenih hrvatskih zastupnika, da odluče što da se na tom sastanku razpravlja, tko sve da se nanj pozove, gdje i kada da bude obdržavan. Svi su odsjeli u „Villa Teuta“, i tu u jednoj sobi sjednice obdržavali. Sjednice su imali ponedjeljak u jutro i u večer, a tako i utorak, te svršili sriedu. — Sjednicama su prisustvovali takoojer zastupnik naroda u istarskom saboru i na carevinskom vieću prof. Vjekoslav Spinčić, i zastupnik naroda na saboru u Zagrebu dr Ivan Banjavčić odvjetnik i občinski načelnik u Karlovcu.

Sastanak zastupnika obaviti će se na Rijeci i početi viećati valjda 1. oktobra. Izjaviti će se povodom krize, što i kako imadu Hrvati raditi i postupati.

Gospodin načelnik občine Volosko-Opatija, dr Stanger, zemaljski zastupnik Istre i podkapetan, došao je pozdraviti veleuvažene gostove, a oni su mu posjet uzvratili.

K občinskim izborom Volosko-Opatija. Za izbore občinskoga zastupstva u Volosko-Opatiji pokazuje se već od prvoga početka veliko zanimanje. Već sam javio onomadne, da su Žid dr Khon i protestant Klein, obojica Njemci, već prvi dan izloženja listina došli u občinski ured, da uzmu uvid u listine, odnosno da mole za prepis listina. Istoga dana, i prije nego rečena dvojica, uložili su kod občinskoga ureda molbe za prepis listina razni drugi. Občinsko glavarstvo dozvolilo je svim prepisivanje listina, i prepisivali su ih koji su mogli. Jednoga dana nije mogao prepisivati listina pisar, kojega je najmio dr Chon, i to jedan iz „rajha“, iz njemačkoga carstva. Dr Chon se je na to srdio, pomagao mu se je srditi i jedan naš, koji je takodjer za prepis molio, a nije pred drugimi mogao prepisivati. Na to će dr Chon nekako razvedren tomu našemu gospodinu: a za koju stranku hoćete vi prepisivati? Za se, će mu naš čovjek. — Mislio sam, da to činite za koju stranku, pa da bi mi kompromise sklopili ... Bilo je i za to smjeha na račun žida Chona, koji i inače na sve strane kompromise nudja. Ne znam u koju svrhu se tako zanima. Neki vele da kao liječnik nema posla pak da bi rad postao liečilištni liječnik, budi čak i občinski načelnik. Huš Žide!! Medju tim doba za reklame je prošla, i čujem da ih je uloženo nekoliko i sa naše strane i sa strane Njemca, žida dra Chona.

Dvie javne gradnje na Voloskom. U Opatiji i Voloskom gradi se sve po šest, i dogradjuje i pregradjuje. Na svaki način stare kuće postaju ljepše nego li bijahu, a nove grade se prama današnjemu ukusu, i Opatija-Volosko dobivaju sve krasnije lice — više gradu nego li lječilišta. Čine ju takovom zasebnici, domaći i priseljenici. Uza nje grade i oblasti. „Krainische Baugesellschaft“ gradi već nekoliko mjeseci zgradu za „K. k. Bezirkshauptmannschaft“. Po tih napisih sudilo bi se kao da gradi koje prusko društvo usried Prusije; a ono gradi društvo nazivajući se po pokrajini skoro posve slavenskoj i za c. kr. oblast kotara skoro čisto hrvatskoga i slovenskoga. U „Drangu nach Süden“ prednjače i ovdje c. kr. austrijske oblasti, koje su onu gradnju dale njemčarskomu društvu. Ta zgrada za urede c. kr. kotarskoga glavarstva gradi se nad državnom cestom, koju stotinu koračaja pred Lipovicom, iduć od Voloskoga.

Skoro nasuprot toj zgradi, izpod državne ceste, upravo na krasnom mjestu, nedaleko morske obale, gradi se občinska kuća, zgrada naime za občinske urede. Občina, kakova je Volosko-Opatija, treba pristojnije, udobnije, ljepše zgrade, nego li ju ima dosad za svoje urede, za svoje sjednice, za sve svoje potrebe. Občinsko zastupstvo i glavarstvo pokazuje takodjer tom zasnovanom i već započetom gradnjom, da pojmi svoju zadaću, da se brine za potrebe i ugled toli znamenite občine. — Gradnju je poduzeo domaći graditelj Ivan Frankovič.

Veliki koncerat s plesom priredjuje u nedjelju dne 24. t. mj. pjevačko i tamburaško društvo Istarska Vila u Kastvu. Potanje i razpored u svoje će vrieme donieti posebni pozivi.

Koparski kotar:

Dragačke krpice. (Konac).

I evo, dok ih pametni talijani odsudjuju, ima nekih naših ljudi, naših kmeta, koji gledaju na njih ko na svoje spasitelje. Narode, narode, otvori oči! Oči imaš a ne vidiš; uši imaš a ne čuješ, kazao je naš Spasitelj, a to se može i za Tebe reći. Nemoj sve tim tobožnjim Istrianima vjerovati. Huckaju Te, da se posvadiš sa bratom svojim, sa susjedom svojim, a ti ih slušaš, pa se onda karaš, tučeš i smućivaš. A onda jao! Dodju žandari, tužba, tamnica i troškovi, i ti si propao! Što ti koristi sve to, kada ti moraš trpjeti, a oni, koji te huckaju i koji su svemu krivi, slatko se smiju?! Što koristi onim dragačkim razbijačima, koji su po pet mjeseca u tamnici bili, pitam, što im koristi sada, što su htjeli prije sve nas pogrditi, zatući?! — Narode, otvori oči i pazi na takve liće!

* * *

Na sve bedastoće, kojima su nas dragački tal. plaćenici obasipavali, na sve njihove pretnje, na sva glupa piskarenja u „Popolu Istriano“ nismo se ni obazirali. Znamo, da nije ni vrijedno, jer ih poznamo. Rade to sve samo ljudi, koji s otvorenim ustima čekaju, da im se baci kakva oglodana kost za njihov plaćenički rad, te zure s jednim okom tamo nekamo preko mora. Da pak naš poštemeštar Ivan Zanelli sa svojom „signorom“ Amalijom takvog oduška dava svojoj mržnji na nas Hrvate, toga mu ne možemo premučati. Da mu nebi bilo prigovora još, još, al kad sam zna, da svoje službene dužnosti tako traljavo izvršava, kao možda nigdje nitko, mogao bi se malko strpjeti.

Dok on ide u lov, dok čini svoje omiljele izlete, dok se on dere i pjeva sa svojim pajdašima „Marameo“ i drugo te vriedja nas Hrvate, dotle u njegovom pošt. uredu vlada pusta samoća.

Ako ima čovjek posla u pošt. uredu, mora po tri i četiri puta ići tamo, te zvati i popitavati se, gdje je poštemeštar. Njegova pak drugarica, gospa Amalija šepiri se u pošt. uredu, kad ni njega kod kuće (a to obično biva svaki dan), kao kakva svemoguća. Pa mislite, da se ponaša onako, kako bi morala? Oibo! Poznato je, da je bila kadra pred više njih iz hrv. naslova na pismu crvenim mastilom skovati talijanski, izjaviv ošro i uzrujano, da se mora tako pisati! Poznato je, da čini često smješne i ne svakom mile opaske na pisma i dopisnice, koje dieli strankama! Pa ne samo to, nego dopelje cielu četu svoje djece u pošt. ured, gdje se deru, grabe pisma itd. Ali ne samo njezina djeca, već i druge osobe, koje su joj po ćudi, pobere u ured, te tamo prevrću pisma, pečate ih, čitaju dopisnice itd.! Pitamo: je li poštemeštru odnosno njegovoj supruzi poznat zakon o tajni pošte? Ako nije, neka se malo potrude da ga barem malo pročitaju.

Već nekoliko vremena dogadja se, da često nosi poštu iz Cerovlja u Draguć i jedan dječak od 15. god., jer mu je otac poslom zapriečen. Mi nemamo ništa proti tome, al da njemu davaju dieliti pisma po Draguću, energično protestujemo. Taj dječak nije na najboljem glasu, pa tko zna, kako on to dieli!

Gosp. pošt. komisar uvjerio se ove godine sam, kakav red je u pošt. uredu. Kod njegovog nadziranja pošt. ureda nije niti vidio poštemeštra. Tog dana donesao je poštu spomenuti dječak, pa da stvar zabašure, otpraviše ga pred vratima, a torbu je unesla u ured jedna gospodjica. Ja neznam, što si je gosp. komisar pomislio, kad je vidio tu listonošicu!!

Imamo još nekoliko jako pikantnih stvarčica, al za danas dosta. G. poštemeštru a osobito njegovoj boljoj polovici preporučujemo pak, da budu umjereniji u vriedjanju Hrvata, a gorljiviji u izvršavanju svoje službene dužnosti.

Zabava pjevačko-čitalačkog družtva „Vodnik“ u Dolini vršiti će se tamo dne 17. septembra o. g.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul, da su na poteštariji va Crese rezali i parali hrvatski oglasi, ke njim je poslal kapitanat iz Lošinja?

Jur. Neč sam čul na pol uha, ma neznam pravo kako je to bilo.

Fr. Morda će nam se ki od tamo od naših oglasit.

Razne primorske viesti.

Izlet i koncerat u Mošćenikoj Dragi. Dne 17. septembra t. g. priredjuju društva: Istarska Vila, Kastav — Hrv. Čitaonica, Mihotići — Lovor, Opatija — Sokol, Volosko-Opatija-Mihotići — i Glazbeno-dramatičko društvo, Volosko, izlet i koncerat u Mošćeničku Dragu. Odlazak iz Voloskoga na 1 sat po p., iz Opatije u 1½ a iz Lovrana u 2 sata. — Odlazak iz Drage točno u 8 sati na večer. Vozna ciena tamo i natrag 2 K (uračunav u to i ulazninu na koncerat), za izvršujuće članove društava 1 K. Pučanstvo u Dragi plaća 40 para kao ulazninu na koncerat. Sokol Volosko-Opatija Mihotići izvadjat će tom prilikom nekoliko prostih vježba uz pratnju glazbe.

Na parobrodu i na koncertu svira vojnička glazba pukovnije grofa Jelačića br. 79 iz Rijeke. — Pristup na izlet imaju samo pozvanici. — Izlet će biti samo u slučaju povoljna vremena.

Kontrolne smotre dokinute za ovu godinu. Jedan bečki list javlja, da se ove godine ne će obdržavati kontrolne smotre vojnika, jer da se je pokazalo, da se tom uredbom ne postizava pravu svrhu. Glavni častnički prijavak obdržavali će se dne 4. novembra 1905.

Blagoslovljenje zastave i proslava 30 godišnjice „Hrvatskog Sokola“ u Zagrebu. Dne 16. i 17. o. m. proslaviti će „Hrvatski Sokol“ u Zagrebu pod pokroviteljstvom gradskog načelnika g. dra Milana Amruša i kumovanjem gdje Božene pl. Miletić blagoslovljenje zastave i 30 godišnjicu svoga obstanka. Krasnu trobojnicu izradjenu u samostanu milosrdnih sestara u Zagrebu podario je „Sokolu“ starešina saveza hrvatskih sokolova dr Stjepan pl. Miletić i njegova gospodja Božena.

Iz Pule odlazi odaslanstvo našeg Sokola u subotu.

Imenovanje. C. k. ministarstvo bogoštovlja i nastave imenovalo je g. Ivana Praprotnika učiteljem na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Čitanka za analfabete (koji neznaju ni čitati ni pisati). Čitali smo već pred više vremena, da zagrebački učitelj Franjo Anderlić podučava nepismene vojnike u Zagrebu, te da ih nauči čitati i pisati u deset sati. Vojnička oblast izrekla mu za njegov trud zasluženo priznanje. U zagrebačkoj „Prosvjeti“ čitamo o toj čitanci sliedeće: „Anderlić je poznat kao obretnik posve nove metode za učenje čitanja i pisanja. Njemu polazi za rukom, da na temelju očenaša nauči analfabete u deset sati čitati i pisati. Sad je izašla njegova čitanka. Dobiva se kod sastavljača (Savska cesta br. 100) ili u papirnici i tiskari Milivoja Majcena, Marovska ulica, Zagreb, uz cienu od jedne krune po komadu. Mi ju svima najtoplije preporučamo. Dao Bog, da se što više raširi po liepoj našoj domovini, ne bi li jednom spao nesretni i sramotni po Hrvate broj analfabeta“.

Kad govorimo sa našim seljacima, svi se tuže i pripoviedaju, kako im je slabo bilo kod vojnika, jer nisu znali ni čitati ni pisati. I sada bi oni rado naučili, al vele, to je težko. Mislimo, da će sada debelo gledati svaki analfabeta kad mu se kuže, da bi se mogao naučiti čitati i pisati u vrlo kratko vrieme. Ne vjerujemo, da bi se naše školske oblasti zauzele, pa da bi one ustrojile takve tečajeve za analfabete. Vidimo bo, da nam niti škola ne će da dadu, pa dvojimo, da bi se za ovo zauzele. Uvjereni smo, da će naša gg. učitelji, svećenici i drugi sposobni za to, drage volje uzeti na sebe i to breme, pa držati takva predavanja. Občine neka bi kupile te knjige, ostalo bi se uredilo u dogovoru s onima, koji bi preuzeli podučavanje. U onim občinama, gdje pašuju Talijani, ne možemo se na njih obazirati, za takva mjesta neka bi kupila knjige „Družba“. Uvjereni smo, da će mnogi analfabeta kada bude jednom znati čitati i pisati, drage volje dati za knjigu ne 1, već 3 krune, a te neka budu za „Družbu“. Zima nam je pred vratima, pa baš shodno doba za to. Nekažemo da bi se svi mogli naučiti u 10 sati; neka bi učitelj upotriebio i 30 sati, pa bolje uspio. Ne bi trebalo, da bi ta škola bila svaki dan (to ne

bismo ni savjetovali), već nekoliko puta na tjedan, kako bi prilike dopuštale.

Analfabeta u Istri na žalost imamo i previše. Ako smijemo vjerovati, da na godinu ne polazi škole do 15 tisuća djece u dobi od 6—12 godina, onda dodje na svaku godinu 2½ hiljade analfabeta. Ako uzmemo srednju dobu čovjeka do 46. godine, imali bismo u Istri oko 90 hiljada analfabeta, nu mislimo, da možemo mirne duše reći, da ih imade Istra i preko 100 hiljada, dà, jedna trećina Istre bit će nepismena. Ako pomislimo, da su to ponajviše naši ljudi, zamagli nam se pred očima, i bojimo se, da nam ne će nikada ili vrlo kasno u tom pogledu biti bolje, pa da je treba drugo sredstvo, da se ta koprena neznanja zbaci čim prije s naših očiju, te da ne čekamo, da će nam se dati škole. Neka bi se našlo samo 50 ljudi pripravnih podučavati, neka bi ih svaki naučio čitati i pisati samo 50, imali bismo na godinu 2500 pismenih ljudi više. U malo godina, mjesto da bi bila trećina stanovničtva analfabeta, možda bi ostala tekar desetina. — Anderlićeva čitanka vrlo je zanimiva, pa da se seljacima dade samo neki početak, ostalo će oni sami pokušati. U njoj su i slike, dakle dobra pomagala, da se olahkoti poduka. Bože daj, našlo se čim više naših ljudi, koji će podučavati, plaća bit će im kada budu mogli čuti od dotičnika čitati iz one čitanke: „O kako mi je sad liepo, jer mi je prestalo biti tamno pred očima!"

Spomenik slovenskomu rodoljubu. Pod tim naslovom pišu nam iz Trsta. Zavedeni izvanjskim listovima, priobćiste u zadnjem broju viest, da kane tršćanski Slovenci podignuti spomenik svome rodoljubu Dolencu. Takav spomenik podigoše pok. Dolencu Slovenci već pred kakvih dvanaest godina ali taj je spomenik do danas bez napisa, jer židovska gospoda na tršćanskom magistratu nedozvoliše slovenski napis. Sada je tekar to pitanje riešeno.

Pjevačko-čitalačko družtvo „Prešeren" u Boljuncu javlja, da će prirediti dne 24. septembra o. g. zabavu za svoje članove i pozvanike.

Upisivanje na c. k. ženskom učiteljištu u Gorici vršiti će se dne 14. i 15. septembra od 8—12 sati prije podne. Dne 16. septembra u 8 sati započeti će prijamni i popravni izpiti.

U više razrede 2., 3. i 4. ne prima se novih kandidatkinja.

Svatovi.

U sriedu dne 6. t. mj. vjenčao se je u Kranju, našim krugovima dobro poznati mladi rodoljub Dr. Josip Wilfan, bivši odvjetnički koncipient kod Dr. M. Laginje, a sada koncipient kod odvjetnika D.ra M. Pretnera u Trstu, sa dražestnom gospodjicom Marijom Šavnik.

U četvrtak dne 7 t. m. vjenčao se u Obrovu kod Podgrada profesor na pazinskoj državnoj gimnaziji s hrvatskim nastavnim jezikom, gosp. Davorin Zgrablić, sa krasnom gospodjicom Marotti Ivanka Franova.

Sretnim mladencima naše najsrdačnije čestitke!

„Gospodarski i vinogradski koledar".

Ovo je druga godina što poznata »Hrvatska Knjižarnica« u Zadru izdaje ovaj koledar. Sastavio ga je Stanko Ožanić, vinogradarski povjerenik u Zadru, koji je na polju popularizacije gospodarskih nauka, stekao liepih zasluga. Koledar za godinu 1906, što smo ga ovih dana primili, ima obilni i raznovrstni sadržaj. Ovaj koledar je snabdjeven svim onim uputama i savjetima, koji našim gospodarima i vinogradarima dnevno pri njihovim radnjama trebaju. Pošto je pako jezik u knjizi što jednostavniji, te može da ga razumije i pripristi seljak.

Koledar se može preporučiti i širim našim težačkim slojevima. Koledar stoji samo 50 para a nabavlja se kod: »Hrvatska knjižarnica« u Zadru.

Hrvat. pjev. akademičko družtvo Mladost« za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Ravnateljstvo naše družbe primilo je od toga velevriednoga družtva dne 10. kolovoza 82·14 kruna kao čisti prihod vrtne zabave, priredjene u Sisku dne 16. srpnja o. g. Dne 25. kolovoza o. g. primilo je družbino ravnateljstvo od napomenutog družtva K 200·70 i to: 1. U ime čistog prihoda zabave priredjene u Lipiku dne 5. kolovoza o. g. K 83·32. 1.) U ime čistog prihoda zabave u Daruvaru od 6. kolovoza 1905. K 107·17. Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru izrazuje ovom plemenitom družtvu svoju najtopliju hvalu. Živjela dična »Mladost«. — Opatija, dne 30. kolovoza 1905. Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Strašan potres u južnoj Italiji.

U noći od 7. na 8. tek. mj. poharao je strašan potres u južnoj Italiji mnogo ljudskih žrtava i porušio veliki broj kuća. Po viestima prispjelim ministarstvu za nutrnje poslove u Rimu, računa se do sada da je 400 mrtvih uslied potresa a unesrećenim, koji ostaše bez kuće i kućišta, nezna se ni broja. Štete za sada nije moguće procieniti. Ravnateljstvo državnih željeznica poslalo je pomoć na mjesto nesreće. Uvjeravaju da će poći u južnu Italiju sam kralj, koga će pratiti ministar rata i ministar za javne radnje. U sela oštećena potresom poslali su iz Napulja 2000 šatora. Svoju pomoć obećao je takodjer papa, a vlada je poslala prvu novčanu pripomoć.

Smotčica „Donau".

Počamši od 16 septembra t. g. počet će se prodavati i u Istri nova vrst smotčica (cigarete) »Donau«, koja je već na prodaju u jednom dielu monopolnog područja. — Smotčica »Dunav« ima tulčić (cigarušu), te će se prodavati uz cienu od 1 K za 50 komada, odnosno po 2 pare jedan komad.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Ante Žmak, učitelj u Medulinu daruje K 6.

Sakupljeno kod jedne igre u Fazani K 6.

Ukupno danas	K	12·—
Na račun ove g. izkazanih . . .		1253·44
Sveukupno	K	1265·44

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva goričko-solkanske stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

PEČATE iz GUME

izradjuje jedino

narodna tiskara

J. Krmpotić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

J. KOPAČ

Odlikovana svijećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i natečenih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Preporučuje se izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirale ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostižive spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 38. Pula, u četvrtak dne 21. septembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka u podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zastali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. I. II. kat.)

Govor

narodnog zastupnika gosp. prof. Vjek. Spinčića izrečen povodom svečanog otvorenja „Nar. Doma" u Podgradu":

Slavni zbore!

U početku svoga života bio je slovenski i hrvatski narod takodjer u Istri sam svoj gospodar, gospodar u svojoj domovini, te je sam odlučivao o svojoj sudbini. Tekar nakon više stoljeća svoga vlastitoga života pritisnuše ga tudje oblasti: pao je pod Mletčane i različite njemačke grofove. Za jedne i druge je sirota naš narod morao trpiti, obavljao je robske radnje, u znoju svoga lica morao je za druge orati i kopati, sjeći i ciepati drva, u obće se je zahtjevalo od njega, da mora biti na službu svojim mogućnikom svaki dan i svaki čas.

Hvala Bogu, da je to doba minulo. Mljelačka je republika propala, nestalo je njemačkih grofova; samo tu i tamo pridržaše još nešto upliva. Još dandanas imaju nekoji grofovi, stanujući izvan monarhije u različitih župah pravo imenovanja župnika. Nu i nakon što je prestala vlast Mlječana i njemačkih grofova bijaše stanje našega naroda u Istri nesnosno. Po čitavoj zemlji vladalo je siromaštvo. Nitko se nije brinuo za siromašni narod. Austrijske vlade nisu na drugo mislile, već na to kako bi narod poniemčile. Tadašnjih vlada bijaše briga poniemčenje naroda, nipošto pako gospodarski njegov napredak.

Talijani, imajuć prilično inteligencije i nalazeći se u boljem materijalnom stanju uprieše se svom silom nakanam vlade.

Ova nas je tada kao nemoćne podala na milost i nemilost Talijanom, da nas pak i oni tlače.

Nu konačno sinula je i njemu zora bolje budućnosti. Svanuo je i naš preporod, koji je započeo sa djelovanjem velikoga *Dobrile* i raznih drugih rodoljuba, osobito svećenika, sa izdavanjem časopisa za narod „*Naša Sloga*", čijeg sadašnjeg urednika imamo danas medju nami (Živio Mandić!), te narodnimi tabori.

Prvi tabor bio je sazvan u Kubedu god. 1870., a drugi u Kastvu jednu godinu zatim. Osobito važan za podgradski kotar bio je tabor u Brezovici g. 1883.

Na svih taborih izticali su govornici, da naš narod nesmije robovati drugomu, da ima takodjer i on pravo na obstanak, te da mora biti sam gospodar na svojoj zemlji. Jednoglasno zahtjevaše od vlade, da oblasti dopisuju u jeziku naroda, a najveću važnost polagaše na ustrojenje hrvatskih i slovenskih pučkih škola u čitavoj Istri, jer bez škola nemože napredovati nijedan narod. Obćenita želja sviju bijaše, da se narodno napreduje. Govornici su takodjer opisivali gospodarsko stanje našega seljaka, koie bijaše jako žalostno. Seljaci morali su se dužiti radi odkupa desetine, radi slabih ljetina, radi stoljetnog zanemarenja.

Morali su se dužiti kod raznih krvopija, većinom kod naših protivnika, nalazećih se u boljem gospodarskom stanju.

Različiti takovi krvopije živili su jedino od interesa, koje su seljaci plaćali za razmjerno malene uzajmljene svote. Riedki bijahu oni muževi, koji su seljaku davali novac na posudu za 10—12 po sto. Interesi bijahu viši, mnogo viši, 20, 30, 40, 50 po sto i još više.

U Poreču živio je dapače takav krvopija, koji je zahtjevao „*šoldin*" po „*fijurinu*" na dan. Tako je govorio samo da se bude narodu to činilo malo, a u istinu bijaše to 365 soldina na godinu za 100 soldina, ili 365 forinta na leto za 100 forinta, dakle 365 po sto!

Nešto na bolje krenulo je u tom obziru kada ustrojiše u Poreču „hipotekarnu banku", s kojom upravljaju i rade naši narodni protivnici. S vremenom se je dokazalo, da ta banka ipak ne odgovara potrebam našega naroda. Moralo se je dosta potrošiti prije nego li se je došlo do novca.

I baš radi toga nije koristno od nje uzimati manje iznose. Nadalje, ta banka je posve u rukama naših narodnih protivnika, te se zahtjeva izravno ili neizravno od onoga, koji uzimlje posudu, da se odreče svoje političke slobode, osobito prigodom raznih izbora. Svaki dan možemo viditi kako su povjerenici banke u raznih kotarih glavni agitatori talijanske vladajuće stranke, koji naše ljude zavadjaju, varaju, groze im se „*ako nebi glasovali po komandi iz Poreča*". Konačno, sav dobitak kod te banke došao je u ruke naših protivnika, koji ga upotriebiše kasnije često baš proti našim ljudem.

Obzirom na sve to uvidilo se je konačno, da nam treba u Istri posujilnicah, kod kojih bi se dobilo posuda takodjer manjih, na kraće vrieme, jeftinijih, kod kojih bi dobitak ostao doma, te bi ljudi uz sve posude ostali slobodnimi.

To sve isticao je govornik o „*gospodarskih odnošajih*" na taboru u Brezovici g. 1883. A upozorio je takodjer, da se posude nesmiju davati lahkoumnim ljudem, već samo takovim, za koje se znade, da nisu krivi svomu lošemu materijalnomu stanju, n. pr. ljudem, koje je u obitelji posjetila bolest, smrt i slično.

Govornik, koji je izticao potrebu posujilnice i štedionice za ovaj kotar na taboru u Brezovici bio je naš zaslužni *Slavoj Janko* (Živio!). Slavoj Janko znao je dobro, da će samo gospodarski jak narod nešto takodjer politički postignuti, te da samo takav narod vodi borbu za svoja narodna prava u povoljnom položaju. Zaključio je svoj govor sa željom i pozivom na rodoljube u kotaru, da se čim prije ustanovi posujilnica i štedionica.

Jedanaest je godina minulo prije nego li se je izpunila ta njegova nakana, i to glavno radi toga, što nebijaše dostatno muževa za oživotvorenje te misli. Tekar god. 1894. kadno je došao u Podgrad kapelan *Ante Štemberger*, vjerni i ustrajni pomoćnik Slavoja Jenka, bijahu nadvladane prve zaprieke. Iste godine mjeseca maja donio je Slavoj Jenko na sjednicu „Gospodarske zadruge" izradjena pravila za „Posujilnicu i štedionicu" u Podgradu. Ustanovna skupština, na kojoj se je razpravilo i odobrilo pravila te izabralo prvu upravu, obdržavana bijaše mjeseca agusta one godine. Prisutan je bio takodjer sadašnji umirovljeni ravnatelj krške gradjanske škole g. *Ivan Lapajne*, strukovnjak u zadružnih poslovih, prijatelj g. Jenka.

Mjeseca novembra bijahu pravila od c. k. trgovačkog i pomorskog suda u Trstu potvrdjena.

U prvo ravnateljstvo bijahu izabrani: župnik-dekan *Ante Rogač*, tadašnji obć. liečnik *dr. Šebesta, Slavoj Jenko, Ante Štemberger*, kapelan i domaći posjednik *Ante Stanič*.

Dr. Šebesta i Štemberger odseliše se, Stanič je umro, i ovi bijahu zamjenjeni s drugima (sada su: Strnad, Petrič i Pirc); Rogač i Jenko ostaše kroz svih deset godina u ravnateljstvu. Dao Bog da bi ostali još mnogo i mnogo. (Živili!)

U nadzornom odboru bijahu tri učitelja *(Wajšel, Debenjak* i *Makarović)* i dva svećenika *(Požar* i *Ryšlavy)*. Od tih je još samo Makarović ostao u tom odboru. Drugi su danas: gg. *Logar, Kranjčić, dr. Bilek* i *Uković*.

Početak posujilnice bio je težak, kao što je svaki početak. Brinuti su se morali za pokućstvo i za knjige, izvježbati su se morali u vodjenju posala. Osim ove poteškoće nadošla je već na početku druga velika poteškoća: dobiti se nije moglo novca, ili se ga je dobilo sa poteškoćama.

Sjećam se kako sam kao ravnatelj posujilnice u Kopru ujedno s blagajnikom, s pokojnim Kristanom putovao u Celje, navlaš za to, da bi tamošnji krugovi izposudili našim posujilnicam novca. I kao što je trebalo novca kod posujilnice u Kopru, tako ga je trebalo takodjer drugud, i takodjer u Podgradu.

Za tim poteškoćama nastale su i druge.

Autonomnim zemaljskim kao takodjer državnim oblastim nije bilo pravo, da se naš narod gospodarski okriepi, te su htjele u zametku uništiti posujilnicu i štedionicu.

Našle su, kako najdu žalibože uvjek, domaćih ljudi, pismenih — koji se ubrajaju medju naobražene — *koji su nesamo svako zlo proti posujilnici izrekli, već takodjer napisali molbu na zemaljski odbor, da se nekoje podobćine odiele od podgradske občine i neka se zabrani obćini ulagati novac u posujilnicu*, jer da oni tobož neće, da „krvavim znojem stečeni novac ide u posujilnicu, koja daje novac takodjer tamo, gdje ga netrebaju, i koja će biti uzrokom, da će mnogi ostati bez kuće i da će se njihove posjede prodati pod bubanj".

Tako su pisali naši ljudi pismeni, i dali mnogim na podpis god. 1896! I pisali su na vama uvjek neprijateljski zem. odbor! Dok su ljudi posude uzimali kod tudje banke, nisu se bojali za posjede naših seljaka; tekar kad su oni počeli posude uzimati kod domaće posujilnice, zabrinuše se. Kod toga tjerala ih je ona nesretna vlastitost mnogih naših ljudi, koji se dadu u svakoj prilici zlorabiti od naših protivnika, ili im u opće pod raznim izlikama služe i proti narodnoj stvari rade. —

Iztičem to jer želim, da se takovi žalostni i sramotni pojavi više ne opetuju.

U jednom dielu svoje molbe su ti nesretni ljudi uspjeli. Zemaljski odbor dao je odmah mladoj posujilnici „colpo di grazia". Zabranio je obćini podgradskoj, jelšanskoj i cestovnom odboru toga kotara ulagati novac u posujilnicu naloživši im, da izvade novac, što su ga uložile. To je bio doista težak udarac u ono doba kad se je novac težko dobivalo. Nu nebijaše samo „junta" nego takodjer c. kr. oblasti protivne posujilnici. C. kr. trgovačko i pomorsko sudište u Trstu — kako se kaže po nalogu c. kr. namjestnika Rinaldmija, je posujilnici iste god. t. j. 1896 naložilo, da se § 2. *b* i § 51, koji govore u štedioničkih uložcih promjene, jer da se tobože štedioničke uložke ne smije primati od nečlanova.

Posujilnica je po odvj. Dr. Dečko u Celju rekurirala na više sudište u Trstu bez uspjeha i konačno na najviše sudište. Ovo je pako dalo posujilnici pravo ukinuv odluku trgovačkog i pomorskog sudišta košto i onu višeg sudišta u Trstu. Ta odluka i sva ta borba posujilnice podgradske ima veliku važnost, jer vriedi za sve posujilnice i štedionice čitave države i jer je pobjeda posujilnice podgradske pobjeda svih posujilnica. Tim povodom je izvojevala podgradska posujilnica pobjede takodjer u jezikovnom pogledu. Tršćanski sudovi pisali su svoje odluke u talijanskom jeziku. Više oblasti su im naložile, da moraju pisati slovenski ili hrvatski. Najviše sudište u Beču izdalo je svoju odluku u njemačkom jeziku. Posujilnica se pritužila na ministarstvo pravosudja i ovo je naložilo, da imadu sudbene oblasti s našim posujilnicama uredovati u slovenskom odnosno hrvatskom jeziku.

Odmah na početku svojeg redovitog djelovanja imala je posujilnica liepe uspjehe. God. 1895 imala je 60.000 for. ili 120.000 K prometa; god. 1904 pako dakle nakon 10 godina 471.000 kruna. S tolikim svotama priskočila je u pomoć potrebnim samo u jednoj godini. Tako postizava svoju neposrednu svrhu.

Posujilnica ima pako još jednu drugu veliku zaslugu i to glede mlekarne u Hrušici. Već god. 1883 je Slavoj Jenko izticao na taboru u Brezovici kako je štetno za narodno gospodarstvo, što se sieno iz domaćih krajeva vozi u Trst i na Rieku. Tim je hotio reći, da bi bilo bolje ono sieno doma upotrebiti, da bi se ljudi u ovom kotaru imali najviše sa marvogojstvom baviti i da bi mogli od životinje imati najveće koristi. Mons. Rogač je zadnjih godina na mnogih mjestih zagovarao mlekarnu te nije mirovao dok se nije ista ustanovila u Hrušici.

Ustanovljena je pomoću c. kr. vlade što rado priznajem. Ipak da nije bilo posujilnice nebi bila ni mlekarna oživotvorena jer je bila posujilnica ona, koja je mlekarni i njezinim zadrugarom posudila novca za zidanje, sprave itd. Žalibože i kod ove prilike našlo se je vaših ljudi, koji se dadoše zlorabiti od naših protivnika, koji bi htjeli da naše stvari ne napreduju. Starac dekan je hodio na okolo moljakat za kupce mlieka i sira, a oni, koji su ga prvi molili, da im ustanovi

mliekarnu okrenuše mu ledja pošto bijahu pravila i sve ostalo pripravljeno. Hvala poštenjakom da mliekarna liepo napreduje premda su protivnici ustanovili protumliekarnu bez svakoga reda, koja po zakonu ne bi smjela ni obstojati. Iztičem i ovdje, da je žalosno, što se medju vašimi ljudi nadje takodjer takovih, koji se ravnaju po željah naših protivnika takodjer proti takovim ustanovam kakva je mliekarna, te želim, da naši ljudi ne idu tako lahko na liepak tudjincem kako su to do sada činili.

Još jedan uspjeh je izvojevala posujilnica i hranilnica a taj uspjeh jest današnji dan, jest povod radi kojeg smo se danas u tolikom broju ovdje našli, jest krasna zgrada „Narodnog Doma“

Sagradjen je djelimice od dobitka posujilnice i štedionice, dielomice će se sam isplatiti. Od posve malenih dobitaka, od kojih bi pojedinci imali male ili ništa koristi, sakupilo se je priličnu svotu. K tomu se je takodjer radi toga više pristedilo, jer su prvih godina sami odbornici, bezplatno, bez činovnika vršili sve poslove.

Misao „Narodnog Doma“ spružio je Slavoj Jenko u sjednici ravnateljstva dne 1. maja god. 1903. povodom 25 godišnjice svoga boravka u Podgradu, staviv pismeno utemeljen predlog.

Posujilnicam nije glavna zadaća — kazao je — podignuti ljude gospodarski, jer je gospodarski dobro stojećih, a ipak što su oni bez naobrazbe! Posujilnicam mora biti glavna svrha, pomoću boljega gospodarskoga stanja prosvjetni napredak.

„Na prosvjetnom polju“ — kazao je „rade crkva i škola, ipak Podgrajci i bližnja sela nemaju nikakva sastajališta, gdje bi se oduševljali pjesmom te družtveno naobražavali. Još uvjek imade noćnih izgrednika, još uvjek čovjek naljeti na surovosti, na tulenje tudjih neliepih pjesama, a baš „Narodni Dom“ neka bude tvrdja naobrazbe i prosvjete. Ljudi će si u njemu bistriti razum i oplemenjivati srce; na razpoloženje neka budu u njemu dobri časopisi i knjige. Osim toga treba posujilnica pristojnih prostorija a Podgrad sam još nekoliko udobnih stanova. Za sve to se je gradnjom „Narodnoga Doma“ pobrinulo.

U tom „Narodnom Domu“, vidljivom spomeniku truda osobito Slavoja Jenka sakupljajte se i počivajte od svakidanjih briga i radnjah Vi domaći svih stališa; naobrazite se čitajuć novine i razgovorom, oplemenjujte si srca pjevom i glazbom.

Takodjer Vi iz dalnjega, napose iz susjednih občina, Materijske, Jelšanske, Kastavske, Volosko-Opatijske, pohrlite kadšto u ove prostorije k zabavam, na skupštine.

U „Narodnom Domu“ kriepite se svi skupa za borbe proti dušmanom našega naroda, bili oni koji mu drago. Pomozite, da sva naša liepa domovina, hrvatska i Slovenska, bude jedan veliki „Narodni Dom“ u kojem da smo sami gospodari.

U to ime pomozi nas Bog svemogući i sv. braća Ciril i Metod, u kojih jeziku smo se prije podne pomolili, doduše samo na usta pjevača, a nipošto takodjer na usta svećenika, kao što se je kroz stoljeća dogadjalo, što nam se sada zabranjuje, a što će biti opet — slavensko naime bogoslužje — budemo li ljudi! (Burni živio-klici, obćenito dugotrajno pljeskanje s rukama).

Za izložbu čipaka i portreta.

Pod najvišom zaštitom njezine cesarske i kraljevske visosti prejasne gospodje nadvojvodkinje Marije Josipe biti će od polovice marča do svrhe aprila 1906. u prostorijah c. k. austr. muzeja za umjetnost i obrt u Beču izložba čipaka i portreta, i to u prilog dviju bolnica, i u svrhu poticanja i pospješivanja domaćega obrta.

Odbor ustanovljen za tu izložbu moli sve one, koji imadu čipaka (merlića) iz koje mu drago dobe, i portreta iz dobe po prilici od 1750 do 1850., da blagoizvole sudjelovati kod izložbe.

Koli čipke toli portreti imadu biti privatna vlastnost, neizuzev crkve i samostane.

Čipke valja da budu rukami radjene, a ne strojem, i mogu biti bilo o sebi bilo pršivene ili inače pričvršćene na druge predmete (na košulje, na nogavice, u obće na odjelo i na koj mu drago predmet).

Portreti valja da budu izvorne slike, izuzam miniature.

Svi naši u Istri, koji se hoće odazvati pozivu izloženoga odbora, neka to izvole prijaviti i

kod čipaka ili čipkami ukrašenih predmeta:

označiti komad koj hoće izložiti,
koliko je po prilici star,
koliko mjeri,
odkuda potiče,
i kolika je njegova osjegurna vriednost u krunah;

a kod portreta:

napisati ime osobe koju slika predstavlja,
opisati približno sliku,
da li je slika na ulje ili aquarell ili pastell,
odkada po prilici potječe,
ime slikara,
koliko slika mjeri,
gdje se slika sada nalazi,
i koliko njoj je osjegurna vriednost u krunah.

Vrhu toga nek svak koj će se odazvati ovomu pozivu izjavi, da je voljan poslati izloženomu odboru odnosni predmet, i da će onaj predmet, koga bi odbor za izložbu odabrao, poslati istomu najdulje do 15. febrara 1906. i pustiti mu ga do 15. maja 1906 po prilici. Nek javi takodjer da li želi da se predmet kod prevoza osjegura proti ognju ili ne, i da li će sam on ili odbor nositi troškove prevoza.

Oni, koji budu izjavili da su prema rečenomu pripravni poslati čipaka i čipkami ukrašenih predmeta biti će od izloženoga ureda (Beč I. Hegelgasse br. 6.) pozvani, da jih pošalju u Beč u svrhu užega izbora. Da se možebiti izpita i izabere prijavljene portrete, doći će po mogućnosti na lice mjesta strukovno sposobni pouzdanici iz naših krajeva.

Osim sveukupnoga izložbenoga odbora obstoje pododbori za pojedine pokrajine.

Na čelu pododboru za Istru stoji visokorodjena gospodja markgofica Crescence Pallavicini, c. i kr. dvorska dama njezine c. i kr. Visosti prejasne gospodje nadvojvodkinje Marije Josipe.

Ona je mene molila da pododboru za Istru pristupim i da njoj pomognem u sabiranju čipaka i portreta po pokrajini. Željan da bude i naš narod u Istri, bilo hrvatski bilo slovenski, kod rečene izložbe zastupan, i u nadi da bi i to moglo bar koliko pomoći k upoznanju i k unapredjenju istoga, ja sam se pozivu odazvao.

Ovim molim javno sve one u Istri koji imadu čipaka ili predmeta čipkami ukrašenih, i portreta, i koji bi jih htjeli izložiti, da to na moju adresu prijave, i u prijavi na sve ono obzira uzmu, odnosno i na sve ono odgovore, što želi, kako je gori označeno, izložbeni odbor. Molim naročito p. n. gg. dušobrižnike i predstojnike samostana kao i gg. učitelje i učiteljice, da mi budu na ruku u ovoj stvari. Znam da ima vriednih odnosnih predmeta na otocih, imenito na Cresu, a na poluotoku svuda onuda kuda si je još narod zadržao svoju starinsku narodnju nošnju.

Formulare dobljene za prijave ja sam ovdje izcrpio. Ako bi jih ko želio onakve kakve sam dobio, ja ću mu jih bezodvlačno poslati. Svim svako doba pripravan sam dati kakvo možebitno razjašnjenje.

Uz iskren pozdrav i odlično štovanje

Prof. Vjekoslav Spinčić
zastupnik naroda.

Opatija 14. septembra 1905.

Politički pregled.

U Puli 20. septembra 1905.

Austro-Ugarska.

Dne 18. o. mj. započeo je ministar predsjednik barun Gautsch viećati s raznimi prvaci pojedinih stranaka carevinskog vieća. Izmedju prvih bio je kod njega načelnik mladočeskog kluba dr. Pacak a za njim načelnik kršćanskih socijalista knez Lichtenstein.

Carevinsko vieće otvara se dne 26. o. mj. Na dnevnom redu prve sjednice nalazi se medju ostalim i zakonska osnova o ustrojenju talijanske pravničke fakultete u Roveretu u južnom Tirolu.

Ministar financija predložiti će odmah na početku državni proračun, koji će pokazivati u izdatku višak od 40 milijuna kruna. Izdatci su povišeni kod željeznica za 12, kod poljodjelstva za 3, kod nutarnjih posala za 2, kod trgovine za 6 milijuna, koji će služiti većinom za proširenje telefonske mreže. Preostali novac južne željeznice od 4 milijuna uzeti će se kao dohodak. Na pristojbah opaža se znatni višak. Proračun je zaključen viškom od $1^1/_2$—2 milijuna kruna.

Preosnovom svoga ministarstva postupa barun Gautsch tako, kao da neima sjegurna tla pod sobom. Radi toga ne zamjenjuje stare ministre novimi, već popunjuje izpražnjena mjesta sa „upraviteljima“ odnosnih ministarstva.

Novi upravitelji ministarstva prosvjete i trgovine grof Auersperg i barun Bienerth pripadaju njemačkoj liberalnoj stranci, pa nisu radi toga prijazno pozdravljeni od njemačkih konservativaca, ni od kršćanskih socijalista, a kamo li od raznih slavenskih stranaka.

Ni njihovi predšastnici ne bijahu konservativci ili kršćanski socijalisti, ali ne bijahu tako ratoborni liberalci, kao što su njihovi zamjenici. Ta promjena u ministarstvu naići će dakle na odobrenje jedino kod njemačkih liberalaca, dočim će probuditi nezadovoljstvo kod svih ostalih stranaka. Sada imade dakle Gautschovo ministarstvo značaj čisto liberalno-njemački — jer su svi ministri, osim ministra za poljodjelstvo — više manje liberalnih nazora.

Neznamo doista kako kani ministar predsjednik takvim ministarstvom stvoriti parlamentarnu većinu u carevinskom vieću.

Sudeći po pisanju talijanskih listova Primorja, započeti će talijanski zastupnici na carevinskom vieću odmah kod otvorenja vieća obstrukciju. Svoj budući postupak opravdati će Talijani time, što su tobož uvriedjeni, da im vlada nije dala talijansku pravnu fakultetu u Trstu, već ju kani otvoriti u Roveretu. Nu vlada će se po svoj prilici malo prestrašiti prazne puške talijanske gospode, jedno što ih dobro poznaje, drugo što znade, da mnogi od njih sjedi u carevinskom vieću samo njezinom milošću, i treće što znade, da je u talijanskom klubu nestalo bivše sloge i narodnog jedinstva.

O sastanku narodnih zastupnika iz Dalmacije i oporbenih iz banovine primamo iz Opatije:

Izaslanici oporbenih narodnih zastupnika u hrvatskom saboru i klubu Hrvatske stranke u dalmatinskom saboru sastadoše se u Opatiji na zajedničko viećanje, glede saziva obćega medjustranačkoga zastupničkoga sastanka dne 11. t. mj., te se je viećanje proteglo i na sliedeće dane 12. i 13. o. mj. Predsjednikom bio je izabran dr. Pero Čingrija, a bilježnikom dr. August Huranibašić. Nakon svestranoga razpravljanja o predmetu, o kojem će razpravljati medjustranački zastupnički sastanak, biše stvoreni jednoglasni zaključci glede poziva na sastanak i glede predmeta, kojim će se isti baviti, kao i o meritornim predlozima, koji će se sastanku prikazati za podlogu razpravljanja.

M djustranački sastanak bit će na Rieci, a počet će dne 2. listopada t. g. u 9 sati prije podne, te će se prema potrebi nastaviti i sliedećih dana.

Srbija.

Biogradska vlada naložila je brzojavno svomu poslaniku u Carigradu, da kod turske vlade uloži odlučan prosvjed proti opetovanim navalam turske vojske i Albanaca na srbsko zemljište i proti umorstvu srbskih častnika i članova srbske komisije. Na taj zahtjev odgovorila je turska vlada, da su turske čete mislile, da imaju pred sobom srbsku ustaško četu, koja je namjeravala provaliti u Macedoniju. Mjesto toga bijaše ono srbska komisija, koja je bila zaposlena uredjenjem granica, kad su ju napale turske čete

Bugarska.

Službeni list bugarske vlade piše da će bugarska vlada naložiti svojim carinskim oblastim, da provadjaju najvećom strogošću naredbe novog bugarskog zakona povrh zaštitnih maraka. Više puta bijaše zaplienjena roba, što se uvažala u Bugarsku, s razloga, što vanjski znakovi na omotih nisu odgovarali vanjskim propisom, a istodobno sa zaplienom bivao je pokrenut kazneni postupak proti izvanjskoj tvrdci.

Kako pišu iz Sofije o poduzetih vojničkih mjerah u pokrajini Seres od strane turskih oblastih, učinjene su te mjere radi toga, što su se turske oblasti pobojale da se tamo ustrajaju ustaške čete.

Rusija.

U Petrogradu se ozbiljno spremaju na moderniziranje uprave. Odpočela su posavjetovanja radi uredjenja modernog odgovornog ministarstva, a nema dvojbe, da će onda, kad će biti provedena reforma gori sljediti i ona doli. Odgovorno bo ministarstvo prvi je uvjet, da se učini kraj samovolji činovničtva, koja je u Rusiji do sada vladala, a državu dovela do sadanjeg stanja.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sv. Matej.

Danas slave dva naša odlična prvaka i borioca za pravice hrvatskog i slovenskog naroda u Istri narodni zastupnici gg. dr. Matko Laginja i naš glavni urednik prof. Matko Mandić svoj vriedni imendan. Našim dičnim rodoljubima pridružuje se čestitkama njihovih štovatelja i uredničtvo „Naše Sloge“ sa željom da ih Svemogući još dugo i dugo poživi na korist mukotrpnog hrvatskog puka i njegovih svetih pravica za koje se divskom snagom svog plemenitog srca i uma bore. Živili naši dični zastupnici dr. Matko Laginja i Matko Mandić!

Otvorena pisma c. k. kotarskomu kapetanu u Puli. Tršćanski talijanski list „Il Sole“ upravio je ovdašnjemu c. k. kotarskomu kapetanu par otvorenih pisama, u kojih ga upozoruje na nelojalno i nepatriotično držanje i ponašanje nekojih c. k. činovnika.

Mi se čudimo naivnosti tršćanskoga lista, koji misli, da predstojnici c. k. oblastih i c. k. ureda neimaju drugoga posla nego li paziti na to da li su im podčinjeni činovnici dobri austrijci ili još bolji iredentaši. Trebalo bi desta truda i mnogo dangube kad bi se htjalo valjano očistiti svakojake javne urede Primorja od tudjinske natruhe.

U ostalom imalo bi se započeti taj trudni i težki posao najprije u Trstu a tek onda u pokrajini.

Lošinjski kotar:

Dar podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Malom Lošinju. Rodoljubna braća Antun i Noe Martinolić, potaknuti poznatim proglasom na narod, šilju nam iz daleke Amerike (Rosario de Santa Fe) iznos od 25 K. Zanimivo je njihovo popratno pismo puno žarke ljubavi i zavidne požrtvovnosti za našu biednu istarsku sirotinju. Ovo je drugi put, što se ti vriedni sinovi našeg naroda sjećaju velezaslužne Družbe, pa ne možemo ino a da im i ovim putem ne izrečemo našu najtopliju hvalu, uz želju neka ih Svevišnji u dalekom svietu čuva i blagoslovi, podav im krepko zdravlje i obilnu sreću.

Živili naši dični sokolovi! *Odbor.*

Za hrv. zabavište sv. Cirila i Metoda u M. Lošinju. Za djecu hrv. zabavišta sabrao je u Neumarktu u Štajerskoj 12 K dr. E. Barač. Darovali po 1 krunu: gospodje Babić, Goricaj, Grahor-Halper, Haas, Hellebronth, Krautwald, Springensfeld, Teller, Wagner te gospoda prof. Andrassy, pravi tajni savjetnik Babić te dr. Barac. Svota je poslana gdjici ravnaj. učiteljici Markus, da raspolaže svotom po svojoj uvidjavnosti.

Svoj k svomu: ovo je prijateljski savjet, koji mi se nehotice nametnu čitajuć dopis iz Krka u z. br. N. Sl. — Taj

Nastavak u prilogu.

savjet iz bratske ljubavi i kolegialnosti uslobadjam se preporučiti g. krčkom dopisniku dru Ćuculu. — Eto vidite velecučeni gosp. doktore kakvo je bilo njekoč stanje u Vašem rodnom gradu Cresu, a sada kako se je sve to liepo promjenilo! Mjesto lječnika koji su puštali umirat ljude pod nosom, koji il nisu vršili svoje dužnosti a potezali mastnu plaću, sad imademo hvala Bogu dva lječnika kako nam onomadne rekao nedostiživi g. Scarpa, „instalirana“ protiv kojih ne može već nitko ništa, vršili ne vršili svoje dužnosti. — Oni su sada tu uz povećanu plaću pak aus ist! Nemari ako je otac gradski lječnik navršio svoja *sedamdesetu* godinicu (bisogna aver riguardo verso un si benemerito medico e patriotta) a ako se ne može penjat po visokih i strmih škalah creskih kuća, te se može i gospodin bolestnik potrudit saći dolje u portun makar sa svim stramcem, vizita je i tako kratka jer naš iskusni lječnik dosta da samo iz daleka vidi bolestnika „visita per usmo“ i on je spašen. — Drugi sin odnosno zet prvog za izvanjske podobćine, to ti je pravi „ruba cuori“, simpatične vanjštine, pravi gigerl, mladić od oko pedeset godina, vitak ko u gori jelva a hitar ko srnak, tako da ga ovuda ljudi Dr. Mćh nazivlju, a rad njegovog požrtvovnog i ljubeznog srca sami ga njegovi pristaše i kolege ukrstiše i zovu: Dr. Cinico, jer je zbilja takav, u hodu, govoru, radu i mišljenju. — A svu tu sreću, santu graciju božju imademo mi cresani da zahvalimo svojim ljudem, svojim kumparom u Lošinju, Trstu i Poreču — je li moguće da Vi, baš Vi dragi sugradjani dra Ćućula, ne poznate još ni danas silu i moć creskih butiljica, crničkih jarebica i tramuntanskih kljunača? ? — Dakle svoj k svomu još vam jednom dovikujem zabrinuti moj g. Ćućulo. — Mjesto uticat se našim g. zastupnikom koji nemaju voce in capitolo ni u Lošinju ni u Trstu ni u Beču a još manje u Poreču, pošaljite par butiljica krčkog kobilara sa jednom duzinom jarebica i kljunača pak qualche coassètto malim i velikim, debelim i mršavim kumparom, rodjakom pobratimom nella fiera ma leale campagna nazionale i vidjet ćete kako ćete i vi tamo odahnut.

Mondo birbone e canaglia... blažena Macedonijo...

Prejasni g. prince Hohenloe kad ćete nas proučit i razumit...: radi se tu o najmilijem što imademo na ovom himbenom svietu — radi se tu o naših glavah... a završujuć ove satirično-suzne redke, želimo iz dna našeg srca da Vas i Vaših dobri Bog sačuva od creskih bekara i od creskih lekara. *Dr. Gule nob. de Sccalnytza.*

Za podražnicu u M. Lošinju. Gosp. Josip Sušić, bilježnik u Mrkopilju darovao je prigodom dopratnje gdjice kćerke Ivanke, mjestne družbine učiteljice K 5. — Na igri u samostanu franjevaca u V. Lošinju sakupilo se 40 para.

Novac uručen je blagajniku naše Podružnice.

Prebačen trabakul. U subotu u noći za velike oluje prebačen je bio trabakul kod hajdučkog rta na otoku Cresu. Trabakul je bio krcat drvom. Sva se je momčad srelno spasila.

Voloski kotar:

Iz Kastva pišu nam: Naše pjev. i tamb. družtvo „Istarska Vila“ pokazala nam je opet, da se voljom i marom može nešto postići i do nečesa doći. Priredila nam je naime na Malu Gospu, dne 8. tek. mj. na Fortici malu večernju zabavu. Uživali smo na obće zadovoljstvo, čuli smo majstorski odigranih liepih i težkih po izbor komada, te ne možemo no da čestitamo našoj Vili na uspjeći.

Ne možemo istodobno da prešutimo nekaki nemar, nazadak u napredku, koji je nastao u družtvu. Ne kudimo upravu, koja svim marom nastoji o napredku družtvenome, nego članove izvadjače, osobito muške; gospodjicama svaka čast i pohvala; a i učitelja ne hvalimo, što su prvi neharni u pohadjanju družtvenih vježba, a on mlačan u vršenju zadaće njegove. U zadnje nismo niti vrieme znali, da li u istinu družtvo obstoji, da rečemo, ili ne. Mogli nas ipak malo češće nastojati da pozabave, pa i drugdje se nešto više izkazivati. Par puta su nas samo tako na to pozvali ciele ove godine, a samo su jedan izlet u okolicu učinili. Šteta bi bila, ako bi imalo da se napusti — nemojmo jošte reći, da propadne — družtvo, koje si je do sada tako liep glas izneslo, skoro da rečemo lovor vience bralo. A sada tako? Ne tako ne smije da ide.

Pak i to neka članovi izvadjači imadu na umu, da je toliko podupirajućih članova, koji mjesečno žrtvuju tko jednu, tko dvie krune, da si time plaća učitelja pjevanja i tamburanja sa 40 kruna mjesečno i svake godine izlazi družtvo viškom od najmanje 100 kruna.

Kakva za to zahvalnost podupiračima?

Nemar će biti donekle nadoknadjen velikim koncertom što ga priredjuje dne 24. t. mj.

* * *

Na našem c. kr. poštarskom uredu opet nered.

Naša Čitaonica prima uz ine i toliko ilustrovanih novina. Za sve novine znade se po prilici kad obično dolaze, kojom poštom, a poštu imademo 4 puta na dan u saobraćaju sa našom postajom Matulje.

Rečbi kadkada, da bi se netko na pošti rado badava zabavljao, osobito kad dolaze ilustrovane novine. Čitaoničin podvornik čeka na novine kod svakoga dolazka pošte, a taj bi netko možda rado novinu, koja bi imala stići prvom poštom dao kada druga dodje, pa kadkad i kasnije. Ta lasno se reče „nema sada ništa“, a znademo da mora biti! Kako da se to tumači? — A i sama majstorica nam je zagonetka. Od bivše gdjice Gueratto postala je — udala se — gdja Domaggio. Kako može pak recepise i ine potvrde potpisivati sa bivšim svojim prvim prezimenom. Ako njezina majka, dominator u našoj pošti, prima i odprema pošiljke, je li zar ono njeno Gueratto? A kojim onda pravom? Ili je možda ona ovlaštena ekspeditorica kod svoje kćeri majstorice. Koliko do sada znamo nije. Kako onda njezino ime?

Molimo već jednom red i ništa no red!

Iz Sv. Mateja pišu nam: Netko postavio si je zadaću, da kritizuje razne odnošaje u Kastavskoj občini, pak izmedju ostaloga prihvatio se naumljenoga brzojava Klana — Sv. Matej — Kastav, te čitaonice u Sv. Mateju.

Akoprem se iz njegovih dopisa očito vidi, da nije pravo upućen u samu stvar, on hoće ili iz neznanja ili iz zlobe, da izvraćene činjenice predate svietu kao golu istinu.

Držimo, da se je na nas smieralo ričima: „Kastavsko zastupstvo nije bilo proti brzojavnoj postaji (naime u Sv. Mateju) iz uvjeravanja, već jedan gospodin (t. j. pisac ovih redaka) nije htio, da položi izpit iz brzojava, pak iz susretljivosti prema njemu predložilo se ravnateljstvu pošte i brzojava u Trstu, da bude telefon.“

Na ovu podvalu primjećujemo s naše strane, da smo se mi kod preuzeća poštarskog ureda pismeno obvezali u slučaju potrebe položiti izpit za brzojavnu službu u istom uredu, na što bi nas već bilo pak i proti našoj volji prisililo slavno c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava, kad bi bilo to od potrebe.

C. kr. inžinir poslan od slav. ravnateljstva došao je pregledati poštarske prostorije u Sv. Matej, da li su shodne za brzojavnu službu mjeseca maja — i koliko smo mogli, tekar iza ovog dolazka doznati, govor o brzojavu bio je u obć. zastupstvu negdje mjeseca marča. Prema nama dakle nije obć. zastupstvo pokazalo ni najmanje susreljivosti.

Glede namjeravanog ustrojenja čitaonice u sv. Mateju pripominjemo, da se je prigodom neke slave povela riječ o njoj, te se izabrao istom zgodom osnovateljni odbor. Taj odbor dao je prirediti pravila, koja je kašnje c. k. vlada i potvrdila.

Nego budući nije taj odbor najspretnije sve uredio za ustrojenje družtva, i jer su nekoji članovi, koji su kod pripreme za osnuće čitaonice bili najoduševljeniji i najvatreniji, kako se čulo izjavili, da neće stupiti u družtvo (nota bene, koje se još niti ustanovilo nije bilo), drugi da su čak predplate natrag zahtjevali, nisu se nekoja gospoda u to htjela pačati, tek se izjavila, da će pristupiti u čitaonicu u najviši plaćevni razred, čim se ista ustrojila bude.

Da pak nisu pristupili k glavnoj skupštini imali su svoj poseban obiteljski razlog.

Na onome, tko je potaknuo i zasnovao stoji, da stvar nije još nakon dvije godine zrela, pak da su Svetomatejci i danas bez čitaonice.

Ovoliko imali smo da razjasnimo sa svoje strane.

Iz Podgrada plšu nam: Prošloga ćedna preminuo je ovdje nakon dugotrajne bolesti ovdješnji c. k. pošte meštar gosp. Faustin Petech. Kako mu ime kaže bio je našega roda, nu misli i čuvstva bijaše talijanskoga, česa nije nikada tajio. Vječni mu pokoj! — Izpražnjeno tim mjesto pošte meštra doći će u natječaj i naša je ne samo želja, već zahtjev, da se to mjesto podieli mužu, koji ne bude sliedio stope svoga predšastnika u narodnom i jezikovnom pogledu. Na to ima podpuno pravo ovdješnje hrvatsko i slovensko obćinstvo, koje nema hvala Bogu ni talijanske ni njemačke primjese.

Očekujemo dakle od sl. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu, da će nam poslati za pošte meštra osobu, koja će ne samo točno vršiti svoje zvanične poslove, već koja će takodjer poštovati i cieniti naš materinski jezik i s njime se služiti i u saobraćaju sa pučanstvom. Od toga zahtjeva neodustajemo pod nikoju cienu, jer smo dosta dugo u tom pogledu trpili i šutili.

Iz Lovrana. Rado bi g. uredniče da uvrstite sliedeće u vaš cienjeni list „Našu Slogu“:

Duž istočne obale Istre nema zgodnijeg mjesta, gdje bi se čovjek, bilo zimi ili ljeti mogao ljepše da odmori, nego li u Lovranu. Doista liep ima Lovran položaj, i baš radi toga dolaze tamo stranci svake godine sve više.

Kad sve to čovjek uvidi, mislio bi da će se ovo mjesto razviti kao kakvo svjetsko lječilište. I u istinu dignuo se Lovran u ovo par zadnjih godina. Sagradilo se liepih kuća, ima hotela a i prikladne komunikacije. No to je sve, a inače je Lovran kao najzapuštenija obćina u Istri. A što je tomu krivo? Ništa drugo nego to, da ovuda gospodare narodni odpadnici i pijavice naroda, koji neznaju što je njihova dužnost, nego radi svoga interesa, zaslieplјenosti i neznanja puštaju, da propada ovo liepo mjesto.

Govori se, da se zamolila vlada, da bude Lovran proglašen lječilištem. No, koji je prvi uvjet jednog lječilišta? Čistoća, koje u lovranskim klancima nema ni najmanje. Jesi li bio kadgod čitatelju po riečkoj gomili, ili u Trstu po starom gradu, ouda ćeš znati, kakvi su ti lovranski klanci. Po tim lovranskim klancima mogao bi čovjek i usred dana nogu slomiti. U njima u jutro smrdi tako, da čovjek mora nos začep ti, kada kroz njih prolazi. Puni su smrada, smeća, svakoga blata, ljudskih i životinjskih odpadaka, tako da se i po danu mora gledati, kamo će se nogu postaviti, da se ne zagazi u kakvu nesnagu. Evo tako se lovranski popridili skrbe za čistoću ovoga mjesta. Ej vi paše lovranske, očistite vi radje tamo onu gomilu, skrbite se za čistoću mjesta a ne odnarodjivati našu djecu i pripravljati legine koncerte.

Čistoće vam treba najprije, jer smo u Lovranu kao u kakvom najgnjusnijem talijanskom gradiću, a ne u lječilištu, kamo već dolaze stranci sa svih strana, to vam poručuje *vanjščak.*

Za gradnju električne željeznice Matulje-Opatija-Lovran. Ministarstvo željeznica uzelo je do znanja izvieštaj namjestničtva u Trstu tičući se komisionalnog izvida na licu mjesta i expropriacije zemljišta za gradnju električne željeznice Matulje Opatija-Lovran od poduzetnika g. L. Münz-a iz Beča. Na temelju tih izvida na licu mjesta podieljena bijaše uvjetna dozvola za tu gradnju.

Upisivanje u c. k. pripravnicu za učiteljište u Kastvu obavili će se dne 29. i 30. t. mj. Školska misa biti će na 2. oktobra, a početak poučavanja sliedeći dan.

Veseli svatovi u kući g. Fr. Marotti-a u Obrovom sakupiše u dobrotvorne svrhe sliedeće milodare:

Za „Djačko podporno družtvo“ u Pazinu K 53·28.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda u Istri K 33.

Živili prinosnici, veseli svatovi i sretni mladenci!

Veliki koncert „Istarske Vile“ u Kastvu. Za koncert, što ga priredjuje „Istarska Vila“ u „Narodnom Domu“ u Kastvu dne 24 tek. mj. ustanovljen je ovaj raspored.

1. Glazba. 2. Pjevanje: J. Aljaževa — Ujetega ptiča tožba. 3 Glazba. 4. Tamburanje: M. pl. Farkaševa — Ženska davorija. 5. Glazba. 6. Pjevanje: F. Kolesina — Naša duma, ukrajinsko-ruske narodne pjesme. 7. Glazba. 8. Tamburanje: M. pl. Farkašev — Izvadak iz opere Zrinjski. 9. Glazba. 10. Pjevanje: T. Šestakova — Prosvjetom k slobodi. 11. Glazba. 12. Tamburanje: I. pl. Bozzottijev: „Na Dinarskim hridinam“. 13. Ples.

Na koncertu sudjeluje glazba c. i k. pješačke pukovnije grofa Jelačića br. 79 iz Rijeke. — Početak u 7 sati na večer. Ulaznina 1 K po osobi.

Iz Kastva nam pišu: Škole su počele dne 1. rujna, al kod nas su smješteni učitelji i učiteljice tek ovoga tjedna. Učitelj Širola najme sa ženske škole prešao je na mužku. Na žensku je došla nova ravnateljica Zahija, i mlada učiteljica Širola, i ostala na njoj učiteljica Kinkela, dočim je učiteljica Šepić prešla privremeno na školu u Rukavac. Sad je u Kastvu na obih školah podpun broj učiteljskih sila, pak je nade i želja svih poštenih, da tako ostane cielu školsku godinu i da bude napredak kod djece čim bolji. — Da su tek u tretjem tjednu učiteljske sile u radu smještene ima se zahvaliti redu koji vlada kod c. k. kotarskoga školskoga vieća. Njegova sjednica održavala se je 1. rujna, onaj isti dan kad škola počima. Red bit će i s toga takav, što je c. k. kot. šk. vieće na mnogo odvisno od juntaša dra Chersicha kad da obdržaje svoje sjednice. Gospodinu Chersichu kao i njegovim drugovom hoće se dieta, pak jih i tako dobivaju, da dolazi n. pr. Chersich iz Poreča na Volosko k sjednicam.

Izlet u Mošćeničku Dragu. Oglašeni izlet naših zabavnih družtava u Opatiji, Voloskom, Kastvu u Mošćeničku Dragu prošle nedjelje izpao je najljepše. Na parobrodu „Liburnija“ ukrcalo se je što u Voloskom što u opatijskoj luci blizu 300 ljudi iz Voloskoga i Opatije, te Kastavšćine, a ponekle iz Veprinašćine i Lovranšćine. Velika živahnost i veselost vladala je na parobrodu i tamo i natrag, a još veća u samoj Mošćeničkoj Dragi. Tu su se izletnici morali izkrcivati ladjicami, jer na sramotu austrijanske uprave, nejma tamo niti komad rive kojoj bi se parobrod mogao približiti. Na kraju čekalo je mnogo svieta, a više kuća bilo je ukrašeno za tu zgodu. I na glavnom prostoru za zabavu vijala se je zastava našega hrvatskoga naroda. Kao tamjan nečistomu zaudarala je plaćeniku talij. vladajuće stranke Afrikanu Kafuli. Trčao je i previjao se radi nje kao

bjesan, al nije koristilo. Morao je jezičinom za zube, a rukami u džep. Na tom glavnom prostoru izvadjali su naši sokoli razne igge, pjevačka družtva su pjevala, a vojnička glazba udarala razne, sve samo narodne komade. Bilo je veselo i medju domaćimi i medju gostovi. Opetovalo se još kadgod. Na odlazku, već za mraka, bilo je razsvjetljeno više kuća, najljepše one trgovca Egona Mohovića i kapetana Rudolfa Deškovića. A bilo je i drugod po obali umjetnih ognja. Srdačnim pozdravom: ne bijaše ni konca ni kraja.

Škola za dalnju naobrazbu u Opatiji.

Otvorenje škole za daljnju naobrazbu u Opatiji uzsliedilo je dne 15. o. m. Umoljavaju se oni roditelji, koji kane svoju djecu upisati u tu školu, da se požure, pošto se je obukom već započelo. Tečaja su dva: jedan za dječake, drugi za djevojčice. U spomenutu se školu primaju, kako je već javljeno, djeca koja su navršila pučku školu. Škola za dalnju naobrazbu u Opatiji jedina je te vrsti u ovim našim stranama. Njezina je važnost velika, osobito pogledom na onu granu našeg pomladka, koji se kani posvetiti trgovini ili uobće obrtu. U nju imadu pristupa također i djeca iz drugih občina. Na tu školu upozorujemo ponovno sve naše rodoljube, osobito zaslužno naše učiteljstvo, koje će savjetom svojim moći da uputi roditelje na tu velevažnu školu.

Pazinski kotar:

Tinjan, dne 12. rujna 1905.

Mila „Naša Slogo!“ Poznavajuć Tvoju radost, kojom pozdravljaš svaki narodni napredak, upravljam Ti ovih par redaka i molim Te, da ih u budućem svom broju izneseš, neka se znade da ipak Tinjan ne spava.

Naši rodoljubi, koji se kupe oko Čitaonice, upotrebe svaku priliku, da narodu kakogod pomognu, složiše se i nakon dugih priprema uprilićiše prošlog petka, na blagdan B. D. M., u korist „Djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu“ veselicu i to vani na prostom, u koju je svrhu ustupio vrli rodoljub gosp. Ivan Defar svoju „Ogradu“.

Veselica je prošla u najljepšem redu. Šaloigra s pjevanjem u 2 čina „Izigrani lakomac“ svima se dopala. Sve je pucalo od smieha. Takva šta nijesu još vidjeli Tinjanci. Svi predstavljači — a bilo ih osam, za diletantsku pozornicu velik broj — shvatili svoje uloge, te ih majstorski odigrali.

Da je ova šaloigra tako liepo izpala ide osobita hvala naučitelju na Družbinoj školi u Puli, gosp. Ernestu Jelušić, koji je potrebite pjesme spjevao, odnosno preveo. Hrvatska Čitaonica u Tinjanu ovim putem mu se na njegovoj susretljivosti najsrdačnije zahvaljuje, te mu se preporuča i za buduće, te se nada, da će, kao i do sada u svakoj prigodi biti pripravan, da svojim perom uzveliča narodne slave i tako pripomogne budjenju narodne sviesti. Njegov trud naplatio mu dobri Bog!

Ovim se putem Čitaonica zahvaljuje svim, koji su se trudili, da ova zabava liepo uspije. Posebice se poko zahvaljuje narodnom prvaku, odvjetniku i pokrajinskom asesoru dru Dinku Trinajstiću, koji je poslao 5 K ulaznine, pošto je bio zapriečen doći osobno na veselicu, a tako i velečasnom g. Antunu Šebesti, svećeniku u Ceru kraj Žminja, koji je poslao u to ime 2 K. Hvala njim!

Čisti prihod poslan je „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“, te je samo željeti, da bi se ovakovih veselica više put priredjivale u korist narodnih družtava i za probudjenje narodne sviesti. *Zdravko.*

Porečki kotar:

Razpušćeno obćinsko zastupstvo. C. k. občinsko namjestničtvo u Trstu dogovorno sa zemaljskim odborom u Poreču razpustilo je občinsko zastupstvo u Brtonigli usljed ostavke 13 obć. zastupnika i radi nesuglasja izmedju načelnika i I. savjetnika.

Radi toga imenovano je upravno vieće sastojeće od petorice občinara, koji imadu također zadaću, da priprave izborne liste za provedbu novog izbora občinskog zastupstva.

Iz Motovunšćine. Na Subjentskom brežuljku kod Motovuna leži liepa crkvica, koju ustrojiše naši pradjedovi na čast bl. Dj. Marije i u kojoj se svake godine o ta sv. misa sa propovjedi na ovaj dan.

Od pamtivjeka se je u istoj crkvi propovjedalo u našem materinskom naime hrvatskom jeziku, ali ove godine ostasmo sasvim prevareni, jer se propovjed držala samo u talijanskom jeziku i time nestalo i najzadnjeg traga našemu jeziku u ovoj crkvi.

Naravski, naši reformatori Motovunskog kaptola znali su dobro, da što takva nebi išlo sve na jedan put preokrenuti, te tako su počeli pred par godina tumačiti rieč božju najprije hrvatski kako obično, a onda dodavali su i talijanski, dočim ovaj put počeli su već samo talijanski. To znači rušiti u puku vjeru, jer kad se ukinu još ove najzadnje pravice našeg naroda i u crkvi tad smo blizu crkvenog razdora. Ili vriedi samo za hrvatske svećenike onaj blaženi „nihil inovetur?“

Vladin komesar u Vižinadi. Doznajemo od tamo, da je namjestničtvo u Trstu sporazumno sa zemaljskim odborom u Poreču imenovalo vladinim komesarom u Vižinadi g. Bartola Fava c. k. šumskoga komesara u Poreču.

Do toga imenovanja došlo je usljed odstupa nekojih članova upravnoga vieća, koji bijahu imenovani, da upravljaju občinom Vižinada do novih izbora.

Da istinu kažemo nas je iznenadilo imenovanje jednog šumskog činovnika za komesara i upravitelja jedne občine. Neznamo si bo protumačiti kako može nadzirati i rukovoditi upravu jedne občine šumarski činovnik, koji nije sa občinskom upravom do sada nikakva posla imao. Gospodu kod zemaljskoga odbora u Poreču doduše razumijemo, jer je g. Fava krv od njihove krvi, ali nemožemo da razumijemo visoku gospodu kod c. k. namjestničtva u Trstu, koja privoliše na takovo imenovanje.

G. Fava je rodom Trentinac i ne pozna hrvatski jezik — premda služi u onom kotaru napučenom većinom od Hrvata dugi niz godina. Kao takav je cienjen i ljubljen od talijanske gospode u Poreču, ali pitamo visoku gospodu na c. k. namjestničtvu kako mogoše imenovati ili na predlog za imenovanje pristati na osobu, koja nepozna hrvat. jezik, kojim se služi većina občinara vižinadskih. Zar će ova većina morati, da obći sa g. vladinim komesarom — nko bude u obće mogla obćiti, ili ako ga bude bilo u čem trebala, u talijanskom jeziku? Zar se drže još i sada gospoda kod zemaljskog odbora i gospoda na c. k. namjestničtvu krivog načela, da je pučanstvo radi činovničtva, nipošto pako činovničtvo radi pučanstva?

P. S. Naknadno doznajemo, da je bio g. Fava prošloga čedna na namjestničtvu u Trstu — valjda po naputke za svoju novu službu. Mi ga očekujemo na djelu a njegove predpostavljene pozvati ćemo još na račun.

Koparski kotar:

Za „podružnicu“ u Roču. Na dan otvorenja podružnice sv. Cirila i Metoda u Roču, dobili smo u korist naše podružnice slijedeće prinose: Ivan Flego, župnik Ilum 4 K, Josip Flego, odvjet. koncep., Pazin K 4, Frane Flego, Buzet K 1, Ivan Gržinić, Hum 2 K, Josip Slamnik, Buzet K 1, Ivan Brmbolić, obć. tajnik, Buzet K 1, Rosa Brmbolić, Buzet K 1, Thaller Erna, učiteljica, Osp K 1, Valenčić Katica, učiteljica K 1.

Za primljene darove se najljepše zahvaljuje odbor.

Iz Roča. Odbor za ustanovljenje glazbenog družtva u Roču primio je do sada sliedeće darove: — Matejčić Fran, zemalj. nadzornik, Trst K 20, dr Trinajstić, Pazin K 10, Maljavac Josip, obć. tajnik, Roč K 10, Kalac Antun, dekan, Buzet K 6, Klarić Antun, načelnik, Buzet, K 5, Kurelić Mate, župnik, Dragući K 5, dr Ribar Otokar, Trst K 5, Kompare Josip, dekan, Osp, K 5, Ružička Rihard, župnik, Roč K 5, Vrbka Josip, župnik, Lanišće K 4, N. Červar, župnik, Ždrenj K 4, Flego Josip, not. kandidat, Pazin K 4, Flego Ivan, župnik, Hum K 4, Hradek, župnik, Novaki K 4, Sanković Davorin, Vodice, K 4, Š. H. sabrala u gostioni g. Čeha K 3·31, dr Šebesta, Pazin K 3, Brmbolić Ivan, obć. tajnik, Buzet, K 2, Ellner Ante, župnik, Kastav K 2, dr Slavik Eduard, Trst K 2, Gregorec Janko, Buzet K 2, Ivan Žic, obć. tajnik, Pazin, K 1, Tončinić Antun, Roč K 1, Pečenko Karolina, Pazin K 1. Najzrdačnije se zahvaljujemo svoj gg. darovateljima i nadamo se, da će nas se još koji izmedju naše braće sjetiti s malim darom, jer

Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamena palača.

Za Buzetsku podružnicu. Gospodin A. Pirc, trgovac suhe robe u Puli darovao je prigodom Buzetskog sajma za ovdješnju podružnicu kao preostatak razpuštenog slovenskog družtva K 6. — K tomu dodali su g. dr. I. Letiš K 2; g. Jože Č. iz Pazina K 2; g. I. S. sabranih u kući A. K. u B. K 13; g. Kurelić Matko K 2; g. I. S. B. K 1; g. Rade Kažimir K 1; g. R. Sterle K 1·12; g. M. K. iz Ljubljane K 2; gosp. A. Flego „Spinčić“ K 1; g. Slamnik, jurista K 1; mjesto brzojava prigodom odkrića spomenika „Prešernu“ dodaje Čitaonica K 5, občina K 5 i Posujilnica K 10; g. dr. H. Stepančić K 2; g. Žigante K —·70; sabirač Janko Gregorec K 2·18. Ukupno K 57, koju svotu se je uložilo u Buzetsku posujilnicu pod broj knjižice 93.

Franina i Jurina.

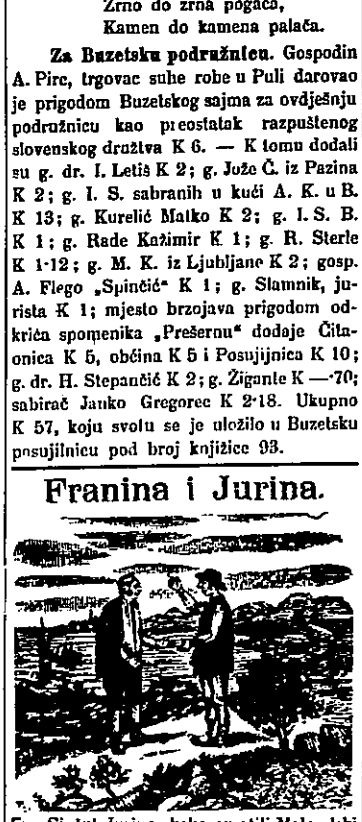

Fr. Si čul Jurino, kako su otili Maloselski poprdili pokazat da su oni pravi i čisti Talijani.

Jur. No?

Fr. Činili su na veselici za „Legu“ pivat i igrat samo tri svoje divojki i sve tri po starini iz Rima.

Jur. No?

Fr. Antončić, Katarinić i Komandić.

Jur. Bolje nisu mogli pokazat svoje talijanstvo.

Razne primorske viesti.

Promjene svećenstva u trščansko-koparskoj biskupiji. Veleč. g. Ivan Mandić župe upravitelj u Lindaru, pošao je upravljati župom u Krbune; veleč. gg. mladomisnici A. Benvenuti i N. Petronio namješteni su kao duh. pomoćnici, prvi u Škednju, drugi u Piranu. Veleč. g. Josip Flego duh. pom. u Sovinjaku pošao je u Slum, a veleč. g. Ladislav Tonković iz Sluma u Sovinjak.

Umirovljenje i odlikovanje. Njeg. Veličanstvo car i kralj podielio je podpresjedniku prizivnog suda u Trstu gosp. Eugenu pl. Pflügelu povodom njegovog umirovljenja viteški križ Leopoldovog reda.

Na trgovačkoj akademiji u Trstu vršili će se upisivanje djaka dne 14., 15. i 16. o. mj. od 9—12 sati prije podne. U I. tečaj primaju se mladići 1) koji su svršili ili svršavaju do konca ove godine 14. godinu; 2) koji imaju svjedočbu niže gimnazije ili realke i 3) svjedočbu o ciepljenih kozicah. Pristojbe se plaća 6 kruna. U više tečaje prima se samo one mladiće, koji su svršili I. tečaj ove ili koje druge akademije sa jednakom uredbom.

Odlikovanje. Car i kralj Fran Josip podielio je dru Franu Svida c. k. zemaljskomu školskomu nadzorniku u Trstu red željezne krune trećega razreda sa oprostom od pristojba.

Nautička škola u Bakru. Kr. nautička škola u Bakru izjednačena je sa srednjim školama i od sada oni koji budu svršili ovu školu moći će služiti u vojsci kao dobrovoljci jednu godinu.

Strakevit potres u Italiji. Italiju je opet snašao strašan potres. Pozorištem divlje snage ovog elementarnog pojava bila je sada pokajina Kalabrija, koja je pretvorena u pravu pustoš. Potankosti ove velike katastrofe, koja se zbila 7. o. mj. za sada su još manjkave. Odposlano je mnogo vojničtva, da spašava i pomažu unesrećeno žiteljstvo. Ministar javnih posala **Ferraris** rukovodi sam spašavanje nevinih žrtava.

Šteta koju je potres prouzročio nije mimoišla ni željezničke tračnice, tako da je saobraćaj s mjestom nesreće vrlo otešćan. Svako mjesto Kalabrije imade svoju povijest i svoje historičke spomenike. Svako stoljeće, gotovo svaki decenij donio je sa sobom potres, koji je znatno oštetio tamošnja mjesta. Tako su potresi god. 1638. 1783. pa 1899. znatno opustošili Kalabriju, nu onaj od god. 1783. posve je zemljom sravnio znameniti grad Reggio. Ne potraja dugo, Reggio se opet digao do modernog i liepog grada — a sada eto, ovogodišnji potres gotovo da je grad ponovno uništio. Onih 45 000 stanovnika stoji sad pod vedrim nebom.

Isto je tako ošćećen i Catanzaro, koji broji 32.000 duša, u kom se nalaze lijepe svilane i tvornice barsuna. Prema dosadanjim brzojavima šteta, koja se u Palmiru ustanovila, nadmašila je svako očekivanje. Još se neprestano ćute laki potresi. Pučanstvo je sprovelo noć 9. o. m. pod vedrim nebom. Odredjeno je demoliranje 300 nenastanjenih kuća. U Pargheli se računa broj mrtvih na 30. Još se neprestano iskapaju trupla ispod ruševina. Jedna cijela obitelj, sastojeća se iz 11 osoba, našla je svoju smrt u ruševinama.

U Catanzaru je pučanstvo sprovelo noć pod nebom. U Joppolu je usmrćeno 200 osoba. Sva su polja prenapunjena bježećim stanovničtvom. U Martiranu bi imao broj mrtvih i ranjenih iznašati 2200. U Cosenci se srušio jedan dio crkve s tornjem. U Castiglioni usmrćeno je deset osoba. U san Lucidu je šteta kolosalna. Gradina je porušena, a pod ruševinama nalazi se bezbroj ljudi. Torzano je gotovo sravnjen sa zemljom. U Pizzi je u zemlju potonula pećina s kućama, kojih 40 m. duboko. Tom je prilikom zaglavilo 20 osoba.

Koliko se do sada može razabrati, na cijelom području, gdje je potres bjesnio, uz druge neopisive štete, zaglavilo je 5000 ljudi, a 50.000 je što ranjeno, što u besvijesti. Za pripomoć nastradalima votirala je vlada 50.000 lira. Listovi skupljaju darove. U Napulju su izvješene crne zastave. Iz Napulja i Palerma otposlan je sav kruh u Kalabriju. Osobe koje su iz Kalabrije stigle u Napulj, posvema su nemoćne, a da bi mogle štogod pripovijedati o tom strašnom potresu.

Rasprsnuće dinamita. Trščanskim listovom javiše prošloga čedna, da se je neke noći u konobi župnog stana u Sv. Lovreču na Raši razprsnula patrona dinamita. Te noći spavao da je kod župe-upravitelja sudbeni pristav dr. Rusca. Oblastim nije još pošlo za rukom pronaći zločinca, koji je taj dinamit upalio, niti doznati za razlog, zbog kojeg je taj zločin počinjen.

Potonuo novi mul u Trstu. Prošloga čedna *potonula* je glavica novoga sanitetnoga mula u Trstu. Potonula površina iznosi 490 kvadratnih metara. —

Država imade štete do jedan milijun kruna. Taj mul gradila je talijanska tvrdka iz kraljevine Faccanomi i drug. koju čine nekoji tršćanski listovi odgovornom za tu nesreću i štetu.

Novi mul bio je na jednoj strani 263 metara a na drugoj 230 metara dugačak. Troškovi za gradnju bijahu proračunani na 1,600.000 kruna. Dok se na novo sagradi potonuli dio mula proći će bar 1 godina.

Štrajk radnika kod uredjenja Raše. U subolu o podne zapustilo je radnju okolo 200 radnika, zaposlednih kod radnja za uredjenje rieke Raše. Uzrok tomu štrajku imao bi biti taj, što je poduzetničtvo tih radnja odpustilo dvanaest radnika, koji da bijahu lieni i nemarni kod radnje i radi toga, što se je radnikom u opće zagrozilo da će im se sniziti dnevnu plaću.

Otvorenje carevinskog vieća. Službeni list bečke vlade priobćio je u petak carsko rečeno pismo, kojim se sazivlje carevinsko vieće za dne 26. o. mj.

Franceski učenjaci u Primorju. Francezki strukovni list „Revue générale de sciences" priredjuje za svoje članovo svoje 28. putovanje u naše Primorje. Franceski učenjaci posjetiti će Italiju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i našu Istru. Na parobrodu „Ile de France" držati će se znanstvena predavanja. Imati će sobom knjižnicu liečnika i svećenika, koji će čitati putnikom svaki dan sv. misu. U Zadar doploviti će ta učenjačka družina dne 25. o. mj.

Patvoreni zlatni novac. Iz Trsta nam pišu, da je tamo razpačano više komada zlatnog novca od 10 kruna. Taj patvoreni novac je teško prepoznati na prvi pogled. Prepozna se ga pako po tomu, što se da prstima prelomiti.

Glavna skupstina „Družbe sv. Cirila i Metoda" za slovenske zemlje. Dne 14. o. mj. obdržavala je slovenska „Družba sv. Cirila i Metoda" svoju 19. godišnju glavnu skupštinu u Sv. Jurju uz južnu željeznicu. Tom skupštinom slavilo je slovensko školsko društvo 20 godišnjicu svoga opstanka i svoga plemenitoga djelovanja. Prijazno trgovište Sv. Juraj bijaše zastavama i zelenilom krasno urešeno. Skupština bijaše vrlo mnogobrojno posjećena; bijaše bo na istoj okolo 1000 osoba.
Prije skupštine bijaše sv. misa. Skupštinu je otvorio velezasluženi njezin predsjednik preč. g. Tomo Zupan. Skupštinare je oduševljeno pozdravio državni zastupnik g. vitez Berks.

Iza toga sliedio je nagovor g. predsjednika, pak izvještaji gg. tajnika i blagajnika. Iz tih izvještaja vadimo sliedeće podatke o djelovanju „Družbinog" ravnateljstva tečajem minule družtvene godine. „Družba" je ustanovila za svoga obstanka 25 školskih zavoda kojih vrednost iznaša 200.000 kruna i u koje je ove godine, polazilo 2600 djece. „Družba" broji sada 151 podružnicu sa okolo 9000 članova.

Za svoga obstanka razdielila je ili razprodala „Družba" preko 100.000 raznih knjižica poučno-zabavnog sadržaja. Za razprodane narodne biljege — 303.159 — primila je „Družba" zadnje godine K 5.986 i 31 praru

Družtveni dohodci poskočiše liepo zadnje godine. Ukupni dohodak iznosio je K 64.328 a svi troškovi K 61.000.

U novi odbor bijahu izabrani većinom dosadašnji odbornici, i to predsjednikom velezasluženi g. T. Zupan, odbornici gg. Luka Svetec, Ivan Hribar, Ivan Šubić, Dr. Ivan M. Hribar i Dr. Pavao Turner.

Iza skupštine bio je skupni objed, kod kojega je izrečeno više rodoljubnih zdravica.

Pod večer vršila se narodna zabava na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda.

Sv. bermu dielio je i dieliti će presvj. g. biskup Nagl u dolinskom dekanatu i to dne 10. o. m. u Klancu, dne 11. u Podgorju, dne 12. u Brezovici, dne 13. u Slivju, dne 14. u Rodiku (po podne u Škocijanu), dne 16. u Vatovljah, dne 17. u Divači, dne 18. u Lokvi, dne 19. u Gročani. U kršanskom dekanatu: dne 14. oktobra u Krbunah, dne 15. u Pazu, dne 16. u Čepiću, dne 17. u Šumbregu, dne 18. u Kršanu, dne 19. na Kozljaku, dne 21. na Brdu, dne 22. u Sušnjevici, dne 23. u Boljunu, dne 24. u Vranji, dne 25. u Dolenjojvasi.

Krivotvorene banke od 50 kruna. Bečka pulicija javlja da imade mnogo krivih banka od 50 kruna, koje idu od ruke do ruke. Te krive banke se poznaju što imadu slike sa poluzatvorenim očima i usnice s jedne strane više. U magjarskom tekstu namjesto *törvényes ércspénst* napisano je *torvenyes ercspenst* i mjesto *fölanácsos* piše *folanaczos.* Isto tako u magjarskom tekstu ništice (*o*) su s lieve i s desne strane nešto nagnute.

Upozoruju se s toga svi da paze na ove krive banke, koje će najlakše razpoznati po gornjim pogreškama.

Narodni porez.

Klub »Ciril-Metodski zidari« zaključio je na predlog svoga tajnika Milana Sucháneka dati temelj organizaciji, kojoj će biti jedini cilj, da namakne godišnje 100-200.000 K za narodne svrhe, u prvom redu za »družbu sv. Cirila i Metoda za Istru«. Ova misao dala bi se lahko izvesti sa malo volje i uztrajnosti i uz što izdašniju ne samo materijalnu, nego i moralnu pomoć cijelog hrvatskog naroda. U prvom redu mislimo ovdje na sudjelovanje vanjskih članova kluba »zidara«, koji bi imali zadaću prema priposlanom mu od središnjeg ureda sabirnom arku ubirati u svom mjestu, okolici, obćini itd. godišnji prinos od 1 K po osobi. Tako sabrani novac slali bi ti vanjski članovi (ili povjerenici) na naslov kluba, koji te prinose prima i pohranjuje, a na koncu godine razpolagao bi s njima, dotično razdijelio bi sav ubrani »narodni porez« za gore rečene svrhe. Ovom organizacijom omogućeno je svakom, da sudjeluje ili podupire taj na očigled samo sitan narodni rad, omogućeno je i onima, koji danas ne dolaze u priliku, nema im poticaja, da doprinesu nešto od svoga imetka na oltar domovine; s druge strane ide ova organizacija opet u prilog onima, koji su danas moralno prisiljeni, da uvijek i svakom zgodom plaćaju sad za ovu, sad za onu narodnu stvar. To su u prvom redu trgovci u gradovima, kojima se uvijek dolazi, dočim mnogi kućevlastnik, vlastelin, poduzetnik i t. d. ostaje poštedjen, niti mu se pruža prilika, da ma i jedanput u godini što doprinese u koju narodnu svrhu. Predlagač misli, da bi se u cijelom hrv. narodu našlo 100-200.000 osoba, koje bi htjele i mogle dati jednu krunu na godinu, a naći će se valjda u svakom većem mjestu i općini pouzdana osoba, rodoljub, koji će te prinose ubirati. Klub »Ciril-Metodski zidari« moli sve one, koji se žele primiti tog posla, da se jave pismeno na naslov kluba u Zagrebu, koji će im dati dalnje upute.

Umoljavaju se takodjer svi hrvatski listovi, da izvole ovu bilješku donieti i primati prijave povjerenika, te imena njihova priopćiti klubu.

Angjeoska sv. misa staroslovjenskim jezikom u Vrbniku.

Pišu nam iz Vrbnika:

Na blagdan Imena Marijina pjevala se za prvi put u drevnome Vrbniku — toj prastaroj matici »glagoljanja« — andjeoska sv. misa staroslovjenskim jezikom. Doista milota je slušati onaj divni pjev, kojemu su tako lijepo udešene preugodne rieči našega crkvenoga govora.

Za to svaka hvala Presvjetlomu Nadpastiru Antonu Mahniću, koji se najuzornije i zborom i tvorom zauzimlje ne samo da nam ne propadne ova dragocijena oštavština sv. nam Apoštola, već se i neumorno brine, da se ona pomladi i razbuja, osvježi i ukorijeni. Dobri ga Bog uzdržao jošte dugo, da može oživotvoriti plemenite i svete naume svoje! — Harnost veleuč. gospodinu Josipu Vajsu, marljivomu trudbeniku na polju naše crkvene glazbe. Živio!

Novo vrelo prihoda za istarsku družbu.

»Ćiril-Metodski zidari« sklopili su ovih dana ugovor sa prvom i največem mljekarnom u Hrvatskoj, »I. bjelovarskom parnom mljekarnom« u Bjelovaru, koja će dati u promet svoje poznato izvrstne specialitete sira »Imperial«, delikatesa »pivski sir« i najfiniji garnirani »liptavski sir«, a za »družbu sv. Ćirila i Metoda« plaćati će preko zidara od dobitka 5%.

Postotci za »družbu« ne mogu niti ne smiju niti najmanje tangirati vrstnoću spomenutih vrsti sira, te će se vršiti stroga kontrola u samoj mljekarni. — Danas se te vrste sira uvažaju pretežno iz Austrije i Magjarske, te time podupiremo njihovo mljekarstvo, stočarstvo i u obće blagostanje, dočim naše žalostne gospodarske prilike nalaze samo kritičara, a malo ih je, koji će prionuti, da se te prilike poboljšaju. — Nadajmo se, da će si naše obćinstvo i savkoliki narod biti sviestan te svoje patriotske dužnosti, te dati uviek i svagdje prednost tom čisto hrvatskom poduzeću i domaćem proizvodu, koji vrstnoćom svojom ne zaostaje iza raznih tudjih proizvoda.

Svoj k svomu!

Proglas hrvatske akademske omladine na obćine.

Hrvatska akademska omladina, ta uzdanica naša, upravila je na sve hrvatske obćine ovaj hvalevriedni proglas, kojeg da sve obćine dobro prouče i obilnom se podporu odazovu:

Slavno Vijeće! — Hrvatska akademska omladina sakupljena na svom sastanku u Dubrovniku 16.og i 17.og srpnja, uvidiv svu pogibelj, koja prijeti opstanku jednog dijela hrvatskog naroda, obraća se ovim tom Slavnom narodnom Vijeću molbom za brzu i jaku pomoć.

Slavno Vijeće!, — prvi uvjet eksistencije malenog naroda jest: dobro organizirana i uspješna narodna samoobrana. Hrvatski narod osim pogibeljnih unutrašnjih neprijateljâ: neznanja i općeg nehaja, ima još vanjskih, koji ga sa svih strana opkoliše, a koji prodiru malo po malo u njegovo tijelo, odkidajući kadikad i po koje zdravo udo. — *84.000 Bunjevaca i cijelo Medjumurje* prepušteno je svojoj sudbini. *Više im se ni vjera ne smije tumačiti na materinjem jeziku!!* Madjarsko društvo »Julian« osnovalo je već prošle godine *23* madjarskih škola, a ove ih godine kani još *30* osnovati. — Njemački »Schulverein« i »Justaf-Adolfs Verein« osnivaju po Banatu, Bačkoj i Bosni-Hercegovini bezbroj svojih školâ, a njima ne samo da se ne priječi njihovo pogubno djelovanje, nego im i vlada — *Hrvatska vlada*, uz dičnu četu hrvatskih velikaša ide još na ruku. — A Istra? — Izbrojite svu onu istarsku djecu, kojoj roditelji ne znadijahu neg hrvatski jezik, a koja sada misle, ćute i poznavaju jedino talijanski! A gdje su društva, koja ih je protupostavila sviest narodna, da obrane svaki pedalj hrvatskog zemljišta, da očuvaju dušu hrvatskog čovjeka sačuvajući je narodu za pozniju borbu na obranu imena i jezika svoga. — Družbu »Zrinjsko-Frankopansku« — *za Medjumurje niti neposnamo*, dok o družbi »Sv. Ćirila i Metoda« tek se nešto čuje, ali i to što se čuje je, »da će morati, ne bude li brze i jake pomoći, zapustiti i one pozicije, koje ih teškom borbom i rijetkim samoprijegorom osvojila« (rječiti dokaz *25.000 Kr.* »deficita«). Dakle nije više pitanje, da očuvamo granice, nego da očuvamo ugroženu narodnu jezgru, ta neprijatelj nam je već u kući.

Slavno Vijeće! — Zadnje izvješće družbe Sv. Ćirila i Metoda suviše je rječito, a da svakome svijestnome Hrvatu objasni, što mu je sada činiti. Žalibože nema takovih mnogo, a najbolji je dokaz tome odaziv na proglas družbe »Sv. Ćirila i Metoda« upravljen na narod. Da je nadošo skrajni čas opće vojne dužnosti za narodnu obranu o tom nema dvojbe, a to tim više, kada se na istom putu, koji vodi k odnarodjivanju hrvatskog življa u Istri, sastadoše: *talijanski novac, istarski sabor* (»10000 kr. godišnjeg prinosa »Leghi Nazionale«), *Austrijska Vlada pače i ona viša mjesta*, koja bi nam morala biti daleko i daleko više zahvalna od onog, što su nam protivna. — Ako svim tim faktorima u navalnoj protuslavenskoj akciji pridodamo i autonomna tjelesa izvan granicâ Monarhije, koja i »javnim putem« potpomažu odnarogjivanje slavenske djece (»Leipzig« *4000* kr. godišnje glasuje za »Schulverein«), ako pridodamo još i talijanske općine u Austrijskom Primorju i Dalmaciji (*zadarska občina* glasuje *2000* kruna godišnje za *Lega Nasionale*) koje »hrvatskim« novcem podupiru zlokobnu »Legu Nazionale« onda je odviše jasna dužnost svakog Hrvata, a osobito onih »čimbenikâ« koji su pozvani, da bdiju nad narodnom eksistencijom i stvoriti jake redove narodne samoobrane; dok nam se svim sredstvima priječi osnivati »i jednu« narodnu školu na obranu hrvatske djece u Lošinju, Cresu i t. d. dotle nam tudjinci odnarodjuju alemove nekoč hrvatske Istre — »zgoljna hrvatska« mjesta: »Kmeti«, »Sandrija«, »Starčica« i t. d., i t. d. — A ona nevina djeca, koja bi jednom bila prva i najjača straža naroda svog, ponos i nada istarskog patnika, ta rodjena naša djeca, odgojena u tudjinskom duhu, postat će ljuti janjičari, koji će, zaboraviv grobove otaca svojih prezreti ime i jezik naroda svoga vojujući proti vlastitoj si majci: »Hrvatskoj Istri«, a za tugju slavu i korist.

Slavno Vijeće! Hrvatska omladina ozbiljno je zabrinuta nad budućnošću našega naroda i duboko osvjedočena, da je sveta dužnost svakoga Hrvata, da doprinese svoj dužni porez za zajedničku narodnu obranu, a osobito *njegova predstavništva, u prvom redu, naših obćina!*

Opravdano se s toga nada, da će spomenuti faktori uviditi svu pogibelj, koja prijeti opstanku narodnom, te poprimiv ozbiljne i odlučne korake na obranu njihovu znati i htjeti trajno potpomagati sve one vojujuće redove, koji tako ustrajno vojuju na obranu narodnosti i jezika svoga. Obraća se s toga puna vjere k Vama toplom i opravdanom molbom, *da To Slavno narodno Vijeće votira stalni godišnji doprinos Družbi Sv. Ćirila i Metoda za Istru i Družbi Zrinjsko-Frankopanskoj za Megjumurje u Varaždinu*, te time uz sudjelovanje rijetkih pojedinaca obezbijedi ugroženu narodnu budućnost.

Sastanak hrvatskih akademičara.

U Dubrovniku dneva 16. i 17. Srpnja 1905.

Razglednice za Strossmajerov spomenik.

Gradjanski odbor za Strosmajerov spomenik u Zagrebu, kome je načelu veleuč. g. dr. Stjepan pl. Miletić, izdao je u vlastitoj nakladi razglednice, kojih je čista dobit namienjena za Strosmajerov spomenik.

Takovih razglednica izdao je odbor deset vrsti sa liepim slikama, koje predočuju najznamenitija djela odnosno darove velikoga mecene hrvatskomu narodu a u nama bude uspomenu na velikog biskupa. Slike na tim razglednicama otisnute su u trim bojama, a svestrano se priznaje, da je izradba upravo umjetnička.

Slike prikazuju: 1. Josipa Jurja Strosmajera u cieloj veličini; Stolnu crkvu u Djakovu; 2. s pročelja i sjeverne strane; 3. sa sjevero-zapadne strane, 4. iznutra (srednja ladja); 5. Sv. tri kralja i hrvatski seljaci iz raznih krajeva klanjaju se Isusu. Slikao Ljudevit Seitz; 6. Isus snimljen s križa. Od istoga umjetnika; 7. Ulaz u nebo; 8. Palača jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti; 9. Papa Hadrijan II. daje braći sv. Cirilu i Metodu dozvolu slavenskoga jezika i bogoslužja u crkvi. (Na ovoj sliki vidi se biskup Strosmajer); 10. Hrvatsko sveučilište u Zagrebu, utemeljeno po Strossmajeru g. 1875.

Kako se vidi odbor dao si je truda, a nije žalio ni troška, da razglednice budu i po izboru i po umjetničkoj izradbi odgovarale zahtjevima širokoga obćinstva. Svatko se mora čuditi, kako uz neznatnu cienu od 12 filira dobiva razglednicu, koja se može mjeriti sa svakom modernom razglednicom, prvih svjetskih zavoda.

Odbor apeluje na patriotično obćinstvo, da ga u njegovu nastojanju podupre. Dok god bude razglednica, valja da ih Hrvati gotovo izključivo rabe, koliko u privatnom, toliko u poslovnom saobraćaju za kratke ubavjesti.

* * *

Svih 10 razglednica stoji K 1·—. Pojedina 12 filira. Zahtjevajte ove razglednice u svima trgovinama, gdje se razglednice prodavaju. Naručbe prima tajnik odbora gosp. dr. Nikola Hofer, Zagreb, Frankopanska ulica.

Mi toplo preporučamo našem obćinstvu. da nabavi ove razglednice.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. piscu „Razmatranja" Doći će u budući broj, jer je za ovaj stiglo prekasno. Da ste nam zdravo!

Gosp. N. N. Priobćiti ćemo s istog razloga onaj „Naputak" u budućem broju. Preporučamo se i pozdravljamo srdačno.

PEČATE iz GUME

izradjuje jedino

narodna tiskara

J. Krmpotić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-zolkanske

✱ stolarske zadruge ✱

(prije Antun Ceraigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u poći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

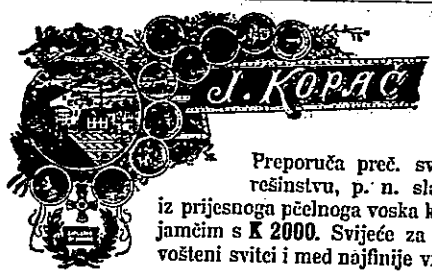

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavoholju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crievа. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetuh i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozniću i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i mądronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieha je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Narodna tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli.

Via Giulia, 1.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Križaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (križaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna križaljka. 28. Križaljka o cieni goveđje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci), 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznaču soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vieste. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga prirućna. 5. Zadružne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša. 4. Puzavcem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske“ sve od prošlih god. amo.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Malnića i vojničkog biskupa Bielopotezky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskaraku struku.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uloženo iznose do 100 K bez predpovede hodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 39. Pula, u četvrtak dne 28. septembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. aju i računaju se na temelju nog cic ika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. i se naputnicom ili polož- m pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

naručbe valja točno oz- iti ime, prezime i najbliže poštu predbrojnika.

list na vrieme ne primi, a to javi odpravničtvu renom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz- na napiše „Reklamacija".

ovnog računa br. 847·849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 2·5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

govorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Četvrt vieka u službi naroda.

„Ako češ koga da poznaš, podaj mu vlast". — Narodna poslovica.

Občina Kastav nije samo najveća i važnija za nas Hrvate Istre, već je ona de veličine druga ili treća ladanjska čina u čitavoj Austriji.

Pučanstvo te občine broji po zadnjem pisu 18.000 duša prisutnih i 2000 duša sutnih, ukupno dakle 20.000 duša.

Ta občina sastoji se od same občine stav, te njoj pridruženih občina: Klana, gud, Lisac, Škalnica i Studena.

Površina občinskog posjeda mjeri:

Obć. Kastav	— 7930	jutara
„ Klana	— 4951	„
„ Brgud	— 1850	„
„ Lisac	— 899	„
„ Škalnica	— 583	„
„ Studena	— 2167	„
Ukupno	18.380	jutara.

Sav taj posjed sa ostalim inventarom edstavlja vriednost preko jednog milijuna ana.

Na čelu te naše drevne i slavne ob ne nalazi se muž, kojemu su posvećeni i skromni redci. — Taj muž je naš tni *Kazimir Jelušić*, koji će dne 29. o. proslaviti 25 godišnjicu svoga plodo- snoga nesebičnoga i požrtvovnoga dje- anja kod svoje rodne občine.

Naš Mirko rodio se dne 23. marča 55. u gradu Kastvu, od poštene i cie- ene zanatlijske obitelji. On je dakle ove dine navršio 50 godina. God. 1867. svr- je domaću pučku školu s odlikom i o je prvi u svojem razredu.

Prerano umrli ravnatelj one škole, agopokojni Ernest Jelušić želio je, da bi lo nadareni Mirko pošao na hrvatsku mnaziju na Rieku, nu otac krojač sa sta mnogobrojnom obitelji, imajući sta- ieg sina Rajmunda, današnjeg velevriednog ipnika u Berseču, na istoj gimnaziji, nije mogao podložiti tolikom trošku i tako upi Mirko k svomu stricu u Kastvu u govinu. Tuj je ostao četiri godine a ka- ije ga je uzeo otac k sebi, da mu vodi ćune u dosta razgranjenom krojačkom oslu. God. 1875. uzeli ga u vojnike k itnoj mornarici u Pulu, gdje je godine 878. kao podčastnik bio pridieljen u ra- narsku pisarnu „Matrosen Corpus-a". te godine bio je premješten u pisarnu opunitelinog zapovjetničtva mornarice u rstu, gdje je i svoju službu častno dovršio.

U Trstu upoznao se on i sprijateljio tadašnjimi slavenskimi rodoljubi i prvaci, no s pokojnim Dolinarom, s pokojnim egnerom, Hajdrichom itd., kojima je po- agao kod lista „Edinost" i s kojimi je udjelovao kod ustrojenja i otvorenja či- onica, pjevačkih družtava, narodnih sve- anosti u Trstu, okolici i u susjednoj Go- ičkoj. Volili su ga i kod vojničtva i u arodnih krugovih, te su jedni i drugi elili, da bi i nadalje u službi ostao.

Nu njega je vukla živa želja za slo- vodom i za milom mu Kastavščinom.

Povrativši se kući, preuzeo je knji- ovodstvo u trgovini svoga otca, koji je bio medjutim svoj posao znatno proširio.

Već za rana obljubio je Mirko hrvatsku knjigu, koja mu je i danas najmilija za- bava, kad mu to dopuste silni poslovi. Kao mlad dečko čitao je rado zabavno-poučna djela hrvatska, na koja se je kasnije i sam naručivao stvorivši si tako vrlo krasnu i bogatu knjižnicu skupocjenih riedkih djela. Za mlada je stao svom dušom podupirati narodnu knjigu i domaće listove, turajuć je marljivo gdjegod je mogao medju svoj narod. Riedki su predplatnici „Naše Sloge", koji imadu kao on sve tečaje našega lista ukusno vezane. Kod njega češ naći počam od *„Danice ilirske"* sve skoro naše zabavno-poučne listove i knjige, premda je medju družtva i pojedince razdielio preko 1000 svakojakih knjiga.

Stupivši za rana u hrvatsku čitaonicu u Kastvu ostao joj je vjeran do danas kao član, odbornik ili predsjednik, te je bio često duša mnogobrojnim njezinim zabavam. Nu glavno svoje djelovanje razvio je g. Jelušić kod ureda občine Kastav.

Zlosretno Cuderovo doba našlo je njega mladića puna oduševljenja i zanosa i pripravna na svaku žrtvu, da se spasi čast i ugled prve hrvatske tvrdjave u Istri. *„Malo nas je bilo"*, pisao je Mirko mnogo kasnije, piscu ovih redaka *„ali držali smo se junački"*. Cuder je bio tamo poslan, kako je poznato, god. 1879. da uniši občinu Kastav, ili da joj dade po njegovu *„colpo di grazia"* (smrtni udarac), što bi mu bilo pošlo za rukom, da nije naišao na najžešći odpor tamošnje mladje inteligencije i narodnih muževa, koji su istu vjerno sliedili i njezine savjete slušali.

U to doba se je htjelo preustrojiti občinski ured, te bijaše po nalogu Cudera razpisan natječaj za mjesta tajnika, blagajnika i kanceliste. Za mjesto tajnika za molio je: *„vječna narodna žrtva"*, naš velezaslužni *dr Matko Laginja*, da spasi občinu od gotove propasti. Po savjetu prijatelja zamolio je K. Jelušić za mjesto blagajnika.

U sjednici občinskoga zastupstva dne 15. decembra 1879. imalo je sliediti imenovanje novih občinskih činovnika. Ali je to Cuder sa nekoliko podrepnica osujetio i do imenovanja nije došlo. Iza toga bude občinsko zastupstvo razpušteno i postavljeno upravno vieće sastojeće od trojice Cuderovih pristaša, *„triumvirat"* nazvanih.

U proljeću god. 1880. obavljeni bijahu novi izbori zastupstva, u koje nebijaše izabran nijedan od „triumvirata". U sjednici 14. junija 1880. došlo je do imenovanja novih činovnika. Tajnikom izabraše Laginju, blagajnikom Jelušića a kancelistom Štefana.

Dne 29. septembra 1880. preuzeo je g. Jelušić ured občinske blagajne. Kao blagajnik služio je do 6. decembra 1888. kadno ga je obć. zastupstvo jednoglasno imenovalo občinskim tajnikom. Tom prigodom izdalo mu je obć. uprava sjedočbu, u kojoj stoji medju ostalim, *da je učivao kod občinara velike kastavske občine kao obć. blagajnik veliko povjerenje, te da je radi liepog i mirnog susretanja s občinari, radi točnosti i poštenja s rukovodjenjem obć. imetka sveobće obljubljen, a najbolja svjedočba da su mu dnevnici i knjige obć. blagajne od početka službovanja do konca, jer se iz njih zrcale računi itd.*

Nadošla je i god. 1885. a s njom i nesretno *„tabelarsko doba"* kadno su izvanjski spletkari i domaći odpadnici zasliepili dobar dio kastavskih občinara paklenskom izmišljotinom, da se hoće občinu i pokrajinu prodati Hrvatskoj, gdje da se plaća više svakojakih poreza i nameta nego li u istoj Italiji! Dosta je bilo tada truda i muke prije nego li je došao taj zavedeni narod k sebi. Na občini radilo se danju i noću, a duša svemu bijaše K. Jelušić, što mu je zastupstvo kasnije više puta priznalo i nagradilo ga povećanjem plaće ili nagradom.

U to se prikazala potreba uredjenja občinske štivre i uzurpa ili prisvojenja obć. posjeda od strane občinara. Radi toga je zastupstvo god. 1890. razpisalo natječaj na mjesto obć. likvidatora i zemljomjera. U sjednici od dne 27. aprila 1891. bio je Jelušić imenovan obć. likvidatorom, premda nije za to mjesto ni molio. U dotičnom dekretu kaže obć. zastupstvo medju ostalim: *„Ocienivši Vaše hvalevriedne zasluge, koje ste si Vi tečajem 11 godišnjeg vrlo uspješnoga i požrtvovnoga rada kod občine Kastav a imenito kroz 8 godina u svojstvu izvrstnoga obć. blagajnika, a kroz skoro 3 godine nemalaksajuć radom u svojstvu obć. tajnika, neumornim radom, okretnošću, poštenjem, razborom, karakterom i političko-moralnim ponašanjem u svakom pogledu stekli i to koli pred svojimi poglavari, toli i pred cielokupnim pučanstvom prostrane, velevgledne naše občine Kastavske, pronašlo je obć. zastupstvo shodnim, da baš u interesu javnoga uspješnoga uredovanja, a i pogledom na prenavedeno podje preko molbe za podieljenje mjesta privremenog likvidatora na dnevni red, te da Vam, akoprem niste molbe za to mjesto predložili, ponudi upitno mjesto"*.

Službu likvidatora obnašao je preko 4 godine, i 9 mjeseci, urediviši na podpuno zadovoljstvo svojih predpostavljenih vrlo zamršeno stanje obć. štivre. Likvidirao je u vriednosti od preko 150.000 kruna tako, da su se obć. prihodi podvostručili.

Već prigodom obć. izbora god. 1888. htjelo se je birati Jelušića u zastupstvo s namjerom, da se ga pak izabere načelnikom, nu on se ne htjede zahvaliti na činovničkoj službi i tako ostade neizberiv. On prista na izbor u zastupstvo jedva nakon smrti načelnika pok. Munića god. 1895. — God. 1896. obavljeni su občinski izbori sjajnom pobjedom hrvatske stranke nad četom zavedenih po zlosretnom odpadniku i talijanskom prodancu.

Stranka, koja je dne 4. febrara 1896. izabrala Jelušića načelnikom jednoglasno, dobila je kod izbora u zastupstvo u sva tri djela **1000** glasova, dočim ih dobiše odpadnici jedva **29**!

Djelovanje neumornoga načelnika Jelušića osobito se zrcali u *„Izvještajih o djelovanju občinskog zastupstva"* od 4. febrara 1896. unapred, odakle uzesmo većinu ovih podataka

Ovdje valja još spomenuti, da je pobudom i brigom g. Jelušića poslala občina kastavska god. 1891. domaćeg vina i kamena na jubilarnu izložbu hrvat.-slovenskog gospodarskog družtva u Zagrebu, gdje je bilo kamenje odlikovano malom a vino velikom kolajnom i počastnom diplomom.

Najvećih zasluga stekao si je načelnik Jelušić oko gradnje i popravka cesta i puteva, te vodnjaka, zdenaca ili šterna itd. u svojoj prostranoj občini. Za gradnju cesta i puteva potrošilo se je od godine 1896—1900 32.057 kruna, a od godine 1901—1904. kruna 37.836. U ovoj velikoj občini nema županije, sela ni selca, u kojem nije ostavio uspomenu načelnik Jelušić u formi crkve, škole, ceste, šterne ili šta slična. Za cestogradnje, puteve, popravke itd. potrošilo se je u občini Kastav i pridruženih njoj občinah, posliednjih 10 godina preko 150.000 kruna. Za vodogradnje izdalo se u to doba preko 60.000 kruna. Za druge gradnje — kao za svećeničke stanove, javne urede, za gradnje i dogradnje škola, za gradnje sajmišta, gradnje i proširenja groblja itd. — potrošilo se preko 80.000 kruna.

Osim toga nastojanjem občine prikrbilo se poštanski ured u Zametu, brzojavni i telefonski ured u Kastvu te poštanske sabirnice u raznih županijah.

God. 1895. dugovala je občina skoro 48.000 kruna, i taj dug je danas posve izplaćen. Istotako izplaćen je dug pridruženih občina za škole u iznosu od preko 15.000 K.

Občina je ustanovila štipendije za podporu domaćih siromašnih djaka i dieli u to ime sada 1400 kruna godišnjih.

Občina daje tiskati godimice školska izvješća za sve škole u občini, tiskaju se izvještaji obć. sjednica, diele se školske nagrade — preko 300 hrvatskih knjiga svake godine.

Do god. 1896. imala je občina za namet potrošarine 10.800 kruna godišnjih, a sada prima u tu svrhu godišnjih 17.200 kruna bez povećanja postotka. Da nije načelnik Jelušić prikoristio svojoj občini ništa drugo, nego li ovo, bio bi učinio dosta, jer se je htjelo njegove žilavosti i uztrajnosti, da se svlada sve protimbe i sve zaprieke protivnika i prijatelja istih zastupnika — krčmara, kojih i nade uvjek 10—12.

Za njegove uprave zagajilo se je obć. šume novimi nasadi a i privatni posjedi sa štivrama, gdje je bio prije sam krš, tako, da je ugodno iznenadjen svatko, koji se vraća u občinu nakon više godina.

To je polvalno spomenuo i kotarski poglavar prigodom zadnjeg konštituiranja obć. zastupstva god. 1904. Ovo pošumljenje biti će od koristi mladjem naraštaju, dočim ne ima sada občina koristi od svojih šuma — jer občinari uživaju drva badava ili izpod ciene.

Hrvatskom jeziku pribavilo se u onoj občini ugled i poštovanje od oblastih i pojedinaca. Samo jednom pokušalo je c. k. kotarsko poglavarstvo sreću njemačkim dopisom, ali bi povraćen taj i drugi ne stiže više.

Uzprkos čisto hrvatskomu značaju občine i usopor svakojakim protivštinam

od strane zemaljskih i cesarskih oblastih — pohvalili su predstavnici zemaljskog odbora i c. k. kotarske oblasti opetovanc občinsku upravu u Kastvu. Tako je zemaljski odbor u Poreču početkom ove godine pisao načelničtvu ove občine, *da je njesina uprava vrlo dobra i u svakom obziru pravilna i točna — radi česa njoj izriče osobito priznanje.* To je mnogo — to je previše od te gospode, koja htjedoše dati onoj občini „colpo di grazia!"

Občinsku upravu pohvalio je c. kr. kotarski sud na Voloskom, pohvališe ju c. k. kot. poglavari *Fabiani* i *Scarpa* kad su iz onoga kotara otišli, pohvalio ju opetovno sadašnji kotar. poglavar pl. *Manussi*, koji je kazao ove godine novomu namjestniku za njegovog posjeta u Kastvu, *da je občina Kastav najbolje upravljana u kotaru*, a mi dodajemo tomu, da je po svoj prilici najbolje upravljana občina u čitavoj Istri.

Glavna zasluga za to ide u prvom redu marljivog, požrtvovnog i nesebičnog načelnika, koji je u svojem poslovanju do najmanje sitnice točan i uredan.

Iz občinskog ureda ne odlazi nijedan iole važniji spis, a da ga nije on sam prije popravio i pregledao. Njega nećeš naći samo u obć. uredu daleko iza službenog sata, već on često takodjer i kod kuće sastavlja, proučava i sastavlja obć. spise daleko poslie polnoći.

Njegova slava neće potamniti, niti će njegove zasluge biti manje ako spomenemo ovdje, da je bio njegovom desnom rukom od g. 1896. amo u svih važnijih i zamršenijih poslovih občine državni i zemaljski zastupnik g. prof. *Spinčić*, koji obnaša ujedno i čast obć. zastupoika.

Načelnik Jelušić doživio je za 25 godišnjeg svog djelovanja kod občine u obće, napose kao načelnik, više gorkih, nego li sladkih časova. Dva puta pokušali su narodni dušmani, da podiele onu našu drevnu občinu; bilo je u občini smutnja i nemira, koje izazivahu plaćenici talijanske gospode — i sve se je to sretno umirilo i svladalo — ponajviše blagim, prijaznim i susretljivim postupanjem obće obljubljenog i štovanog načelnika.

Njegovo djelovanje ne ograničuje se u ostalom jedino na občinski ured, već ga dapače vidimo često kao predsjednika, odbornika, povjerenika ili predstavnika tolikih prosvjetnih, poučno-zabavnih, dobrotvornih, gospodarskih, političkih itd. družtava u rodnoj si občini, u kotaru, u i izvan Istre. U svakom je pako poslu ili svojstvu radin i točan — kao vojnik.

U svom privatnom životu imao je naš dični svečar težkih briga i nevolja, smrti i dugotrajne bolesti u obitelji, a i samoga njega bila je pred koju godinu spravila prekomjerna i prenapeta radnja do same mrtvačke postelje.

Danas — hvala Providnosti — nalazimo ga čila i zdrava u naporu mužkih sila. Sa zadovoljstvom, kao malo koji, može on danas baciti svoj pogled na svoje 25 godišnje djelovanje kod mile mu rodne občine. I kako nebi! Tà njegov trud, njegovu marljivost, njegove zasluge priznaju iste carske i zemaljske oblasti, nipošto iz naklonosti ili prijateljstva; priznaju je njegovi mnogobrojni prijatelji i štovatelji, a a priznaju je — što je najglavnije — s v i vriedni i pošteni občinari drevne naše občine Kastva i pridruženih joj občina; priznaju je i ciene visoko Hrvati i Slovenci Istre — u ime kojih mu kliče iz dubine srca:

Kažimire!

Na čast, na slavu, na korist mile nam rodne občine i naroda hrvatskoga poživio Te Svevišnji sa velevriednom drugaricom do skrajne granice ljudskoga života! *Pobratim.*

Politički pregled.

U Puli 27. septembra 1905.

Austro-Ugarska

Jučer otvoreno je nanovo carevinsko vieće.

U 11. sati otvara predsjednik sjednicu. Priobćuje medju inim da su zastupnici Malfati i Tambosi položili mandat a zatim daje rieč ministru predsjedniku. Mnogi zastupnici a poňajviše socijalisti okupiše se oko Gautscha te ga apostrofiraju raznim povicima. Kad je počeo govoriti astupnik Schneider više: »Doli Gautsch«, a ostali socijalisti i českí radikali popraćuju taj usklik.

Gautsch napokon može da govori. Predstavlja novoimenovane upravitelje ministarstva trgovine i nastave. Izjavlja da je uviek bio sklon promicati sduševno nagodbu sa Ugarskom. Kako je naravno, austrijska vlada zahtjeva da se i Ugarska strogo drži ove nagodbe. Naglašuje osobito da vlada nemože mnienjati svog stanovišta u tom obziru, ali je uviek pripravna u ekonomičkim pitanjima i u pitanju odnošaja s Ugarskom pristati na reviziju zakona od god. 1867. sa ograničenjem izloženim od Krune i na način označen od Krune.

Usljed pritiska talijanskog kluba i prietnje sa obstrukcijom, sabor je prihvatio predlog dra. Rizzi-a da se skine s dnevnog reda zakonska osnova za talijansku fakultetu u Roveretu. (Čitaj dalje u dopisu iz Beča).

Iz Beča javljaju, da je položaj ministra izvanjskih posala grofa Goluchowskoga veoma uzdrman. Madjari naime zahtjevaju njegov odstup, jer smatraju glavno njega zapriekom za oživotvorenje težnja madjarskog naroda. Njega bi imao nasliediti poslanik austro-ugarski na berlinskom dvoru Szogyeny-Marić.

U susjednoj Kranjskoj dogodila se važna promjena kod vlade. Zemaljski predsjednik barun Hain odstupio je naime, te bijaše imenovan odsjećnim predsjednikom u ministarstvu nutarnjih posala u Beču. Za zemaljskog predsjednika imenovan je namjestnički podpredsjednik i dvorski savjetnik pl. Schwarz u Trstu. Na njegovo mjesto dolazi iz Beča grof Schafgotsch, koji je neko vrieme služio u Primorju.

Ovih dana bijahu pozvani u Beč predstavnici madjarskih oporbenih stranaka na audienciju kralju. Audiencija trajala je neobično kratko, jer je kralj izjavio, da ne može pristati na zahtjeve madjarskih oporbenih stranaka. Radi toga nastalo je u Madjarskoj veliko uzbudjenje, te se tamo groze javna glasila oporbe Beču i samomu vladaru.

Glede sastanka hrvatskih oporbenih zastupnika na Rieci, čitamo, da je zastupnik dr Čingrija poslao na oporbene zastupnike banovine, Istre, itd. poziv za taj sastanak.

Na sastanak pozvani su samo narodni zastupnici, jer se radi o narodnim pitanjima, koja spadaju na parlamentarnu akciju.

Sastanak će biti u prostorijama hrvatske Čitaonice na Rieci, te će početi dne 2. listopada u 9 sati prije podne.

Srbija.

Kralj Petar putuje sa prestonasljednikom i pratnjom po Srbiji. Dne 21. o. m. bila im je u Čačku priredjena sjajna bakljada, pri čem je kralj izrekao govor, u kojem je naglasio, da će ustrajati na putu ustavne i parlamentarne vladavine, jer je to put slobode i jamstva za redoviti razvitak Srbije. Kroz dvie godine svoga vladanja on je ustanovio, da je provadjanje onih načela srbskom narodu donielo zadovoljstvo, te više nitko ne želi povratak starih vremena.

Bugarska.

Povodom predstojećeg posjeta kneza Ferdinanda u Parizu pozivlju, neke ruske novine francezku vladu neka ona od sada zauzme na Balkanu odlučnije stanovište u prilog Rusije, te neka se prema svomu saveznomu odnošaju oslobodi upliva Englezke, koja je prirodni neprijatelj obiju saveznih država.

Jedan ruski diplomat na svom putu iz Carigrada u Petrograd izjavio je, da je već Rusiji dosadila dosadašnja nedjelatnost vlasti za provedjenje obećanih reforma u turskih pokrajinah na Balkanu. Rusija da će se odreći tomu sudjelovanju, ili da će zahtjevati, da se imenuje evropske komesare, da sami provedu te reforme.

Rusija.

Ruski zastupnik kod sklapanja ruskojapanskog mira Witte nalazi se na povratku u domovinu. On je već bio u Parizu, odakle je pošao u Berlin, pak će u Petrograd, da izviesti cara o svojem djelovanju.

Kako javljaju iz Varšave, sastati će se u prvoj polovici budućeg mjeseca u Moskvi kongres članova svih zemstva. Na tom će se kongresu razpravljati o držanju liberalaca prama državnoj dumi i unutrašnjoj situaciji u zemlji. Iz kongresne Poljske poći će na kongres nekoliko odličnih političara, koji će nastojati, da utanače s Rusima neki sporazum.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Plesna škola u Sokolu.

Kao svake godine tako i ove počimlje 1. oktobra u Sokolu plesna škola, koja će se obdržavati svake nedjelje i blagdana od 3½ do 7½ po podne.

Upozoruju se gospodjice da će ove godine dobivati ulaznice na ulazu.

Ulaznina za plesnu školu jest: za članove 60 para a za nečlanove 1 K.

Javna dražba. Zemaljski odbor u Poreču razpisuje javnu dražbu za dne 30. o. mj. za gradnju jednog diela bolnice u Puli.

Jednom krunom biljegovane ponudbe uz namiru, da se je položilo jamčevinu od 3500 kruna kod blagajne zem. bolnice u Puli, valja poslati zapečaćene ravnateljstvu ove bolnice do utanačenog roka.

Ponude će se otvoriti dne 30. o. mj. o podne.

Nacrte i troškovnik su na uvid u službenih satih kod ravnateljstva bolnice, gdje se može dobiti i uzorke za ponude.

Nova satnica za radnike u c. k. arsenalu u Puli. Naredbom c. i k. admiralata stupiti će u ovdašnjem arsenalu dne 1. oktobra u vriednost sliedeća nova satnica za radnike: U mjesecu jenaru započeti će radnja u 7 sati u jutro i trajati će do podne, pak od 1 sata do 4 po podne. Mjeseca febrara započeti će u 7½ i trajati će do podne, pak od 1 do 4½ po podne. Mjeseca marča, aprila, maja, junija, julija, agusta, septembra i oktobra od 7 do podne i od 1 do 5 po podne. Mjeseca novembra od 7½ do podne, pak od 1 do 4½ po podne. Mjeseca decembra od 8 do podne, pak od 1 do 4 po podne.

Nazovi-socijalisti zahtjevaju talijansku gimnaziju u Puli. Naši nazovi-socijalisti lome svoja tupa koplja u svojem glasilu „Terra d'Istria" za ustrojenje talijanske gimnazije u Puli, proti čemu nebismo mi ništa imali, kad bi oni onakvim oduševljenjem zahtjevali pučke škole za Hrvate i Slovence u Istri u obće, napose pako za Hrvate u Puli. Takvih škola treba naš narod velik broj u Istri i u samoj Puli, ali nazovi-socijalisti i nazovi medjunarodnjaci toga ne uvidjaju, ili bolje rekuć neće da uvide. Znadu oni kao što i mi da trebamo svuda u Istri škola kao gladan kruha i ozebao sunca, ali toga oni neće il nesmiju za nas ni pitati ni zahtjevati, jer bi se zamjerili svojim saveznikom ili gospodarom t. j. lažiliberalnoj istarsko-talijanskoj kamori.

Štrajk radnika zaposlenih kod uredjenja rieke Raše traje još uvjek uzprkos nagovorom od strane poduzetnika, da radnici odustanu od svojih zahtjeva. Pošto uvidjaju i sami radnici, da se ovako štrajk neće svršiti, zamoliše političku oblast u Pazinu za posredovanje izmedju njih i poduzetnika.

Lošinjski kotar:

Osvrt na vijanje trobojnice. Kad se ono izviesila trobojnica u Cresu, naš je magnificus bio posve izgubio ravnotežje, te premda se je o stvari s naše strane pisalo o tome ni spomena bilo nije, pa evo nas, da i o tomu rečemo koju.

Čim je naš načelnik čuo, da smo izviesili trobojnicu odmah je odaslao općinskog stražara s nalogom, da se s mjesta skine, nu jer s tim nalogom nije uspio, pozva k sebi predsjednika društva „Svojeljub", koje biješe jošte „in herbis", dosljedno dakle i predsjednik.

Pravila političkog društva „Svojeljub", bila su doista podastrijeta oblastima na potvrdu i dotična oblast izdala je dozvolu, da se društvo na temelju prijavljenih pravila ustroji, ali je društvo do toga dana bilo jošte neustrojeno.

Gospodin načelnik toga valjda nije znao, nego si je mislio, da u Cresu ne smije biti drugih društava osim onih, za koje on znade i to s razloga jednostavno tog, što on nema pravila društava. Nije ni pomislio, da su pravila mogla biti povraćena od oblasti izravno predlagatelju, mimoišavši općinski ured. Ta ga je činjenica tako zavela, da je on u svom postupku počinio krupnih pogriešaka, premda bi bolje bio učinio, da se ni maknuo nije; o čemu je valjda i sam uvjeren.

Svu je kako rekosmo pažnju svratio na „Svojeljuba", čedo, koje se jošte ni rodilo bilo nije. Predsjedničtvu toga društva izdavao je bio naloge, a jer društvo jošte nije postojalo, sve uzalud. Šteta samo, da nije „Svojeljuba" oglobio, kako se je prijetio. Globu, koju mu je eventuelna za neposluh morao odredit, temeljiv je na tom, što „Svojeljub" nije bio ovlašten od kompetentne oblasti vijati svoj barjak (vessillo), navlastito pak ne hrvatsku trobojnicu, te jer je on jedini odgovoran za javni mir.

Ovdje se malo moramo da zaustavimo i razjasnimo njeke pomućene pojmove.

Prvo što treba primjetiti jeste, da je „Svojeljub" političko društvo, a jer je političko društvo ne smije imati svog barjaka, i to po §. 34. društvenog zakona, koji glasi: Političkim društvima zabranjeno nošenje znakova.

Drugo ne treba u družtvenim pravilima navesti boje društvene zastave, i to glasom rasudbe vrhovnog sudišta od dne 14. januara 1895. Br. 354 ex 1905.

Gospodin je načelnik prema tome postupao nekorektno i ne pravnički izdajući naloge jednome političkome društvu, jer je morao znati, da ta ne smiju imati svoje zastave, te je isto tako neumjesna njegova motivacija „considerato che questa Società non è stata autorizzata dalla competente Autorità politica di battere un proprio vessillo", s razloga, što ga jur više puta navedosmo.

Da se možda nebi izbjeglo ovome prigovoru, svu krivnju svališi na naše neznanje, po prilici na ovaj način: oni koji podigoše zastavu po svoj prilici nijesu znali za spomenuti paragraf društvenog zakona, pa je lako, da se usudiše i na takovom društvu izviesiti zastavu. Dosta je dosele spomenuto, te svaki uvidjavni čitaoc, uvjeren je o protivnom.

Dedukcije:

Dakle, kako se vidi iz svega, onaj koji je izdavao one naloge držao je, da politička društva mogu imati vlastiti barjak, a to se kosi sa zakonom. — U protivnom pak slučaju mislio je svojim činom preporučiti oblastima društvo „u povojima", pokazavši im kako „zakonito" upravlja.

Slijedi, da mi nijesmo u neznanju izvijesili našu zastavu, nego smo svijestni bili svog čina; slijedi da mi uz sav naš čin isto za to ostajemo vjerniji kruni od onih, koji vele da će prije deset godina na javnom stijegu vijati se „il tricolore italiano"

Voloski kotar:

K izborom u Volosko-Opatija.

Poznato je kako je težko našim ljudem u občinah gdje vlada Talijani da saznaju tko ima pravo izbora a ko ne. Obraćaju se na sve strane, i na občinsku oblast i na c. k. oblasti, al uzalud. Občinska neda, a c. k. vele da to nije njihov posao. Tako

dogadja našim ljudem, koji su u po-jini domaći. Za Njemce kao da valjaju ugi zakoni. Još prije nego su listine u loskom izložene bile, imali su Njemci epis svih porezovnika u občini Volosko-patijskoj. Mogli su jih dobiti samo od k. poreznoga ureda odnosno od c. k. tarskoga glavarstva. (Je li istina gosp. k. kotarski poglavaru pl. Manussi?!). neimamo ništa proti tomu da izbornici vaki pojedini, budu na čistu sa listi-mi, a da im pri tom oblasti budu na ruku. će, mi bi htjeli, da svaka občina tiska inače pomnoži izkaz porezovnika i iz-rnika. Ko plaća, taj ima i pravo izabi-ti, odnosno biti unešen u izborne listine, znati za to. Dok nebude svaka občina pravo nastojala da bude omogućeno svim rezovnikom — izbornikom da biraju i su unešeni u listine, dotle ćemo se dovoljiti, da c. k. porezni uredi, dotično k. kotarska glavarstva, daju strankam epise porezovnika — izbornika. Što mogu biti od par godina privandrani Njemci — dovi dr. Chon, dr. Kurz i drugi, to bi orali dobivati i domaći koji već stotine dina svojim znojem ovu zemlju nata-ju. Dobili su to Njemci-Židovi na loskom, gdje občina ne čini nikomu kakvih zaprieka za uvid i prepis listina. kamo li nebi to imali dobiti domaći u činah, u kojih se od občinske oblasti može ništa dobiti. C. k. namjestnik knez ohenlohe imao bi shodna poduzeti za e občine ciele pokrajine; a c. k. kotar-i poglavar pl. Manussi imao bi ga na upozoriti. Inače će se pravom reći, da mala priseljeni Njemci-Židovi uživaju u izbornih stvarih i u ovoj pokrajini vlastice pred Hrvati-Kršćani, od starine seljenimi. Inače će se moći reći i ovom odom, da u Austriji ne vlada zakon go samovolja u prilog stanovite rase.

Novo vino u Kastvu. Odlukom c. k. kotarskog poglavarstva Voloskom od 16. o. mj. br. 182/1. san. branjena je do 15. listopada prodaja vog vina na-malo u području občine stav. Upozoruju se trgovci vina, koji laze sa zapadne Istre nedjeljom na jam u Kastav. Proti prekršiteljima po-pati će se kaznenim putem.

Pazinski kotar:

Hvalevriedni početak. Iz Berma, ćina Pazin, pišu nam, da je tamošnji arljivi i rodoljubni učitelj g. Fran Bar-lić odlučio u nedjelju započeti sa po-kom u čitanju i pisanju analfabeta po oru poznatoga hrvatskoga učitelja gosp. nderlića. Već se je do sada onomu vrie-omu učitelju priglasilo 15 odraslih mla-ća i muževa, koji su željni nauke, a mi o stalni, da će se i drugih priglasiti n će vidjeti prvi uspjeh.

Dočim hvalimo ovim javno taj rodo-ubni korak g. Barbalića, očekujemo i damo se od njegovih vriednih drugova om Istre i kvarnerskih otoka, da će ga tom plemenitom radu požrtvovno sljediti.

Glavna skupština Djačkog pripo-oćnog društva u Pazinu. Djačko pripomoćno društvo u Pazinu državati će dne 5. 10. 1925. u 4 ta za podne u prostorijama »Hrvatske taonice« u Pazinu redovitu glavnu skup-inu, na koju se pozivlje gg. članove i ijatelje.

Dnevni red biti će: 1. izvješće o dje-vanju odbora; 2. izvješće blagajnika; izbor novog odbora: 4. eventualni edlozi.

Odbor.

Porečki kotar:

Nova družbina škola. Kako druge lijanske občine u Istri, tako se niti viš-anska nije brinula, da za hrvatsko pu-nstvo ustroji pučke škole. Napokon je užba sv. Cirila i Metoda uslišala vapaj dješnjih občinara, te odlučila bar dje-mično doskočiti njihovim potrebam osno-njem škole u selu Fabci porezne občine v. Ivan od Sterne. Vodstvo gradnje po-erila je vriednomu Šimi Defaru, koji se častnomu nalogu dušom i tielom oda-zvao, te je početkom ovog mjeseca zgrada bila gotova i pripravna za svoju svrhu. Prevaliv sretno nekoje zaprieke postavljene od občinskog glavarstva, obavilo se svet-čano otvorenje škole dne 16. tek. mj. U 9 sati jutrom sabrao se ondješnji puk pred župnu crkvu. A stiglo je i drugih rodoljuba iz Sv. Vitala, Tinjana, Sv. Petra u Šumi, Berma i Pazina. Pošto je do-maći župnik bio zapriečen obavio je službu božju uz saziv Sv. Duha i pjevanu misu veleč. g. Josip Lilek, dvoren od veleč. župnika iz Tinjana i Sv. Petra u Šumi. Nakon toga krenulo je pučanstvo proce-sijom iz crkve do škole. Duga je to bila povorka, a na čelu njoj preko stotine djece u svetčanom ruhu, zdrave, skladne, vesele — pravi užitak. Djeca se u školi poredala u klupe, a odrasli zapremili ostale prostore, predsoblje i predvratište — sve glava do glave. Veleč. g. Lilek blagoslovio je kuću, a za tim je g. dr. D. Trinajstić shodnim govorom u ime družbe proglasio otvorenom i ustanovljenom školu. U ime onog pučanstva odgovorio je družbin učitelj g. A. Iskra, zahvaljujuć se Družbi i njezinim prinosnikom za učinjeno do-bročinstvo. Prisutni su sa oduševljenimi uzklici prihvatili oba govora, te se nakon toga vesela srca malo po malo razišli svojim kućama. Izvanjski gostovi pak sa nekoliko domaćih rodoljuba sastali se kod zajedničkog stola upriličenog u učiteljevom stanovanju. Uz veselu pjesmu redale se tu zdravice za zdravicom. Svidjala nam se osobito ona barba Šima Ivetića iz Tinjana o maćehi i majci, te Družbinoj i Leginoj školi. Gostove je još pozvala i podvorila ukusnom kapljom vina rodoljubna obitelj Starići, te su isti tom prilikom divili se krasnim i ploda punim njezinim vinogradom. Kod gostbe sakupilo se medju prisutnimi K 70 za Družbu.

Školske prostorije u novoj zgradi jesu prostrane, zračne i svjetle, te odgovaraju podpuno propisom. Upisalo se u školu jurve 140 djece, i to samo one od 6—12 godina. Mnogo je roditelja izrazilo želju, da bi se podučavalo i one do 14 godina.

Na puškomet od Družbine diže se Legina škola sa posvetom na uspomenu „Clelie Conighi". Tu je Lega uložila dio od onih K 54.000 darovanih joj za lov-ljenje nedužne hrvatske djece. Na čast Svetoivančanom priobćujemo, da se do sada našlo malo roditelja, koja bi bila prodala svoju djecu. Upisalo se najme u tu školu samo 29 djece, i to skoro svi iz najbližeg sela Radovani. Žalostna njim majka!

Franina i Jurina.

Fr. Ča d'oćemo se počet stari vadit štat i pisat?
Jur. Kada nismo bili vredni mladi.
Fr. Ter nismo mi brižni krivi, lego tali-janska gospoda, ka nam ne daju školi.
Jur. A su su, palica jih ubila, pak još nam se rugaju, da smo nemi i za-pućeni.
Fr. Aj će i njim prid črni petak!

* * *

Fr. Ča misliš Jurino, ča te dobit oni na-zovi naši popi, ki napovedaju va crekve i preporučaju „Legine" škole?
Jur. Dobit te ono, ča meritaju — medalju od poplata...
Fr. Ma ča ih ne more sram bit?
Jur. Ha, ča češ, ovca se srami, čim se koza diči.

Razne primorske viesti.

Premještenja. Profesor na nautičkom odjelu trgovačke nautičke akademije gosp. Ambroz Haračić, premješten je na nau-tičku školu u rodnom si mjestu Malom Lošinju; profesor na nautičkoj školi u M. Lošinju gosp. Dino pl. Rosignoli ide na mjesto prvoga u Trst.

Školske stvari. Zemaljski odbor u Poreču uzeo je do znanja zaključke c. k. zemaljskog školskog odbora za Istru: o proširenju jednorazredne pučke škole u Plominu na dvorazrednicu; dvorazrednu pučku školu u Roču na trorazrednicu; na dalje o umirovljenju učiteljice A. Smo-quina ženske pučke škole u Poreču i umi-rovljenje učiteljice ženske pučke škole u Pazinu Josipe Rosaine.

Naputci proti širenju tifa po na-šim selima.

Zle glase čujemo o težkim bolestima u nekojim našim selima. Čini se, da je to ponajviše tif i griža. To su opasne bolesti, koje ne samo da se težko liječe, nego se još težje preprieče, da se dalje ne šire.

Nemojte misliti, da je to samo kakva groznica ili febra ili riškalad (kako vi to zovete) nego razumite; to su pogibeljne bolesti, koje se veoma lako prenašaju od jednoga na drugoga. Tada vam se sva crijeva upale, te načine se u njima rane.

Popitali smo one, koji to razumiju i znadu, je li bi već vi sami mogli poskr-biti, da se tomu zlu barem donekle stane na put, u onim krajevima, gdje se je već bolest pojavila. Čujte njihov savjet.

Znademo sasvim sigurno, da te bolesti prouzročuju i šire neke otrovne gljivice (klice) koje se nalaze u svim odpadcima i izmetcima bolesnih. Odtuda mogu se ove zarazne klice tih bolesti prenašati od bolesnika na zdravoga na razne načine. Osobito pak se to dogadja rukom boles-nika i njegovog dvoritelja, njegovim rub-ljem, posteljinom, odijelom, a ponajviše možda muhama, koje sve to obilaze i onda posjedaju na jelo i otruju ga.

Radi toga čuvajte zdravlje po slijede-ćim naputcima:

1. Ne pijte drugu nego samo kuhanu i onda ohladjenu vodu, jer samo u zavreloj vodi su uništene sve otrovne gljivice. I najčišća voda naših krajeva, pa bila po-miješana vinom, octom ili limunom može Vam sada škoditi. Istina da kuhana voda nije baš najukusnija; ali radje takvu piti nego se okužiti. A oboliti može svaki, koji samo kapljicu vaše friške vode užije. Tko nije još dosad obolio, neka ne misli da će se očuvati zla i nadalje.

Istotako je prisno mlijeko opasno.

2. Čuvajte želudac da se kojim voćem ne pokvari, jer onda mnogo lakše oboli crijevo.

3. Svako jelo i piće čuvajte doma i u dućanu što bolje možete *pred muhama*, jer opetujemo, da one najviše šire ove bolesti, kad svuda posjedaju, tako na otrovne odpadke bolesnika, i zatim na jelo.

4. Čuli ste da ima svaki bolesnik bezbroj-nu množinu zaraznih klica svoje bolesti u svim svojim odpadcima, došli ti kroz usta (sline i izbacano) ili došli iz njega ozdola (smrad i voda). Zato treba odmah sve odpadke bolesnika razkužiti. *Možete li vi sami raskužiti?* Da i to dosta lako! Pripravite si 1 kilo živoga vapna i polijte ga po prilici sa $^3/_4$ litre vode u kakvoj posudi dok se razpane u prašinu, a onda dolijte još 4 litre vode. Ovom vapnenom juhom, koju držite u ovećoj posudi, po-lijte odmah svaki odpadak bolesnika (blato, vodu, pljukotine) i svaki put sa tolikom množinom po prilici, koliko je tih odpa-daka. Zatim zakopajte te odpadke u zemlju, da ne dodju muhe do njih i daleko od svake vode.

Dakle nijedna kuća u okuženom selu neka ne bude barem bez živog vapna!

5. Rublje, posteljinu i odijelo bolesnika, kao sve što dodje sa bolesnikom u do-ticaj sahranite pred muhami i čeljadi i dajte to posebice oprati u jakoj lukšiji.

6. Svaki koji ima posla sa bolesnikom neka si pere često ruke i to svaki put veoma dobro sa *sapunom*, osobito prije nego što jede. I bolesniku neka se što bolje može pere ruke sa sapunom.

7. Neka ne ide k bolesniku *nitko drugi* nego onaj koji ga dvori; a njeguj ga po mogućnosti uvjek ista osoba, koja se mora što čišće držati.

Svega, što je služilo bolesniku, dotičite se što manje možete. Osobito neka nitko ne spava s bolesnikom u istoji postelji, a niti sa samo malo obolelim.

8. Nek se opere posudje bolesnika u toploj vodi, u kojoj se je prije rastopilo dosta *sode*. Što je ostalo njegovoga jela, zakopajte.

9. Poslušajte točno sve one odredbe, koje naredi liječnik i oblasti, osobito glede razkuženja umrlih, škole i t. d.

Preporučamo našem puku da se drži ovih liepih naputaka, a gg. učitelje i ve-leč. svećenike molimo, da upozore naše ljude na korist ovih naputaka te ih o njima shodno poduče i upute.

Iz zastupničke kuće. Beč, 26. 9. 1905. Danas bila je toli očekivana sjednica zastupničke kuće. Sjednica počela točnije nego li obično. Zastupnika je prisutna velika većina, sve predsjedništvo, i svi ministri odnosno upravitelji. Obje galerije pune puncate.

Predsjednik otvara sjednicu, žali smrt dra. Bareuthera, javlja da su se odrekli mandata Talijani Malfatti i Tambosi, da su ministri Hartel i Call odstupili a nji-hova mjesta zauzeli Bienerth i Auersperg kao upravitelji, te daje riеč ministu-pred-sjedniku, Gautschu.

Čim se je njegovo ime čulo stali su vikati njemački socijalni demokrati. Čulo se je medju ostalima: Što vam je ka-marila platila! Van s Gaustchem! Dolje s Gautschem! Kad je ipak malo utišalo i Gautsch govorio, onda su se oglasili narodno-socijalni Česi. Fressel dovikuje njemačkim soc. demokratom: to je sve premalo! Gautsch spada izvan parlamenta. Ipak je mogao govoriti, dok se buka nije ponovila, kad je govorio o sveobćem izbornom pravu.

Evo toka Gautscheva govora.

Smatrao je nuždnim sazvati parlamenat makar i za kratko vrieme.

Obzirom na Ugarsku vlada je pripravna obdržavati obveze što su jih prvanje vlade, austrijska i ugarska, bile utanačile. Dakako da zahtjeva austrijska vlada, da i ugarska drži obveze.

Vlada je pripravna da revidira nagodu od godine 1867. pod uvjeti kako jih je nedavno kruna označila.

Trgovački ugovori iztiču 1. marta 1906. Ako se nebi austr. vlada sporazumila s Ugarskom, odnosno ako se tamo nebi ništa učinilo, onda će se austrijska vlada sama pobrinuti za ovu polovicu monar-hije.

Trgovački ugovori se u dogovorih sa predstavnici dotičnih vlasti pripravljaju. Gautsch, veli sam, nije se zamješao ona-ko u pitanje sveobćega izbornoga prava, kako mu se je to predbacilo.

Da je za proširenje prava glasa, i misli da se nesmie nagliti sa sveobćim pravom glasa.

Promjena dvojice ministara neznači pro-mjenu vladavine.

Prema strankam, svim, je vlada kako je i bila.

Vlada misli podnieti jezikovni zakon. Došlo mu je pritužba radi jezika u praksi. On će, u koliko već nije, sve dati izpitati, i ravnati se po obstojećem zakonu.

Pripravlja podržavljenje njekih željez-nica. Ministar financija podnesti će i ob-razložiti proračun za 1906.

Carevinsko vieće će sada kratko zasje-dati. Dati će mjesta pokrajinskim sabo-rom. U zadnjoj tretjini novembra sastati će se opet, pak zasjedati do konca juna ili početka jula neprekidno.

U julu će sliediti razpust carevinskoga vieća. U drugoj polovici septembra ili prvoj oktobra biti će novi izbori.

To sve dakako u predmjevi da će par-lamenat dati državi što njoj treba; najme da njoj glasuje bar provizorno proračune, da odobri trgovačke ugovore, da dozvoli sredstva za skupne poslove monarhije. Ako nebi ni to htjeo, onda bi se vlada prizvala na pučanstvo, razpustila parla-ment i razpisala nove izbore, prije dobe više označene.

Odmah poslie svršena govora bio je prihvaćen predlog na otvorenje razprave vrh toga govora, izjave; i razprava je počela, pošto je ministar financija obra-zložio proračun.

Zak. osnova o ustanovljenju pravne fakultete u Roveretu, prva na dnevnom redu današnje sjednice, skinuta je s dnev-noga reda, na predlog samih Talijana.

Držeć se načela »Trst ili ništa«, oni su to učinili, da pak raspravljaju i dalje pri-vatno nebi li dobili zbilja Trst.

Otvoreno mjesto čuvara.

U kaznioni u Kopru raspisano je mjesto čuvara. Molbe imaju se poslati na dr-žavno odvjetničtvo u Trst do 31 oktobra 1905.

Za našu družbu u Americi. Iz Al-legany, Pa. od 1. t. m. nam pišu: Dne 28. augusta slavio je svoj imendan naš

vrli prijatelj i Hrvat, kako se ono reče dušom i tielom, g. August Marić, predsjednik hrvatskog pjevačkog družtva „Sloge".

Da je g. Marić u obće štovan i obljubljen u Allegheny o tome nema ni govora. Svjedoče ne samo braća Slogaši, koji su ispjevali mnogu liepu hrvatsku pjesmu njemu u čast, nego i prisutnost mnogih odličnih Maričevih prijatelja. Bilo je zdravica na pretek, ali najljepše nam se dopalo, što su se kod ovakove zgode prisutni sjetili svete domovinske dužnosti te medjusobno sabrali svoticu od 15 dolara što iznosi 75 K a. vr. i ovu svotu predali prisutnom g. G. A. Skrivaniću, da pošalje u stari kraj na družbu sv. Cirila i Metoda u Istru.

Kada bi se kod ovakovih svetčanosti i zabavnih zgoda sjetila braća Hrvati diljem Amerike družbe sv. Cirila i Metoda, mnogo i mnogo bi učinili Hrvati u Americi za onu našu sirotu Istru, koju hoće silom naši protivnici da ugrabe našoj materi zemlji Hrvatskoj. Deder braćo, sliedite ovaj liepi primjer, odužiti ćemo se bar donekle onoj svetoj hrvatskoj grudi.

Gosp. Mariću od srca želimo, da on, njegova vriedna obitelj i prisutni dočekaju slaviti sto takovih imendana! Živio svetčar!

Novac je primila uprava „Naše Sloge".

† **Vjenceslav Novak.** Dne 20. o. m. nakon dugog i težkog bolovanja umro je u Zagrebu jedan od naših prvih romanopisaca, prof. Vjenceslav Novak. Hrvatska knjiga gubi u njem svoga odličnoga zastupnika, a naš narod žarkog i naprednog rodoljuba.

Umro je od sušice — bio je do zadnjega časa energičan te je i umro na stolcu, dok nikoga nije uz njega bilo. Mir njegovom prahu!

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Petar Ostrogović obć. tajnik u Baški šilje K 21·04 sakupljene prigodom izleta Senjana u Bašku.

Gosp. A Skrivanić u Allegheni, Pa. poslao je K 75 sakupljenih medju prijateljima prigodom imendana gosp. Augusta Marića.

Ukupno danas . . . . . K 96·04
Na račun ove g. izkazanih . . . 1265·44

Sveukupno K 1361·48

Listnica uredničtva i uprave.

Sl. občinskim upravam, narodnim družtvam, prijateljem i znancem, koji se ga sjetiše povodom njegovog imendana, zahvaljuje se najsrdačnije: glavni suradnik „N. Sloge".

Gosp. A. B. u L. Glede Vaše ceste dobiti ćete još ovog čedna odgovor, jer bijaše do sada izviestitelj na namjestničtvu odsutan. Živili!

Br. 223.

Razpis natječaja.

Dozvolom c. k. Namjestničtva u Trstu od 2. t. mj. br. 22.836/x javlja se ovim, da je razpisan natječaj za štipendije zaklade blage uspomene pokojnoga Antona Sučića odvjetnika u Zagrebu.

Prema točki VI. zakladnoga lista imaju pravo na stipendije mladići, koji proizlaze od braće Ivana i Jakova Sučić i to bez razlike, da li potiču po mužkoj ili ženskoj lozi. — Od više natjecatelja dolaze:

1. mladići, kojima roditelji stanuju u obsegu občine Dobrinj;
2. nebi li bilo ovih, tada oni mladići, kojima roditelji stanuju izvan obć. Dobrinj;
3. prednost imaju oni mladići medju prvima i drugima, koji se nalaze na kojoj srednjoj ili visokoj školi;
4. a od više takovih, koji je dovršenju nauke najbliži i medju jednakimi odlučuje valjanost (član. VIII.);
5. naukovne struke, kojima se djaci mogu posvetiti nisu označene (član. VIII.); ali svaki natjecatelj mora znati i govoriti hrvatski jezik, te za to i pohadjati koji srednji hrvatski zavod (član. VIII.).

Godišnji čisti prihod — koji preostaje odbivši potroške uprave — je K 3600, te od ove svote prema članku V. mogu dobiti:

a) učenici pučkih i grad. škola K 600
b) učenici na srednjim školama „ 800
c) bogoslovi u sjemeništu „ 200
d) sveučilištni djaci „ 1000

Molbe podkriepljene: 1. krstnim listom, 2. svjedočbama od dva posliednja polječa, 3. dokazom poriekla od braće Ivana i Jakova Sučić, imaju se podnesti podpisanomu u roku od 6 tjedana t. j. uključivo do 5. studenoga t. g.

Župni ured.

U Dobrinju, dne 24. septembra 1905.

Iv. Trinajstić.

Poziv

na izvanrednu glavnu skupštinu učiteljskog družtva »Narodne Prosvjete« koja će se obdržavati dne 2 studenoga o. g. u Pazinu u 9 sati prije podne uz slijedeći

DNEVNI RED:

1. Nagovor podpredsjednika;
2. Promjena pravila;
3. Pogovor o prenosu učiteljišta iz Kopra;
4. Izbor novog odbora;
5. Možebitni prijedlozi.

Opaska. Jer se radi o promjeni pravila pozivlje se učiteljstvo, da prisustvuje u što većem broju.

Podpredsjednik:

Jos. Svjetličić v. r.

Br. 1007.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj za mjesto tajnika-blagajnika kod občine u Moščenicama, s kojim je skopčana godišnja plaća od 1200 kruna, plativa u postecipatnih mjesečnih obrocih iz občinske blagajne.

Molitelji imadu podastrieti svoje molbe podpisanomu najkašnje do 10. dojdućega mjeseca oktobra, priloživši krstni list, svjedočbu dobroga ponašanja, svjedočbu stečenih nauka i svjedočbu do sada obavljajućih javnih službi, te poznavanje talijanskoga i hrvatskoga jezika.

Imenovani mora *mahom* nastupiti službu.

Občinsko glavarstvo.

U Moščenicama, 21. septembra 1905.

Načelnik:
G. Persich.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-selkanske

stolarske zadruge

(prije **Antun Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

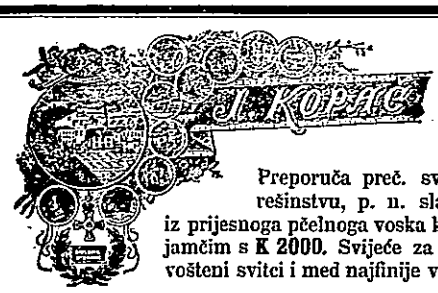

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svieće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svieće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i renmi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zraatih i natekliih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

PEČATE iz GUME

izradjuje jedino

narodna tiskara

J. Krmpotić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One podostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hirapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću pohvalnica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Jenko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jozo Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 40. Pula, u četvrtak dne 5. oktobra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utiče se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Trst i Dalmacija.*)

Važnost Trsta za Slovence, u nacionalnom i ekonomskom pogledu, dokazao je, da nije mogao ljepše, tršćanski narodni poslanik i zaslužni prvak dr. Rybář.

No pošto je Trst vrlo znamenita točka ne samo za vas, braćo Slovenci, već i za cijeli slovenski Jug, osobito za Dalmaciju, dozvolite mi, da se i ja, kao dalmatinski Hrvat, dotaknem toga velevažnoga pitanja, koje je vas danas u tolikom broju ovdje sakupilo.

U današnjim nevoljnim prilikama, Dalmacija, koja je zlobom tudjinske premoći odsječena na kopnu od roda i od svijeta, ima jedini izlaz u svijet po moru, a glavni ju — do nedavna i jedini — morski put vodi.... u Trst. Za to je Trst pravi dalmatinski emporij, najvažnije trgovačko središte za našu pokrajinu i, može se reći, njeno ekonomsko srce. Nego to središte, koje našoj Dalmaciji oduzima gotovo sav plod njenih krvavih truda, do sad joj je vrlo slabo odvraćalo, pače joj više škode nego li koristi donosilo.

Što daje Dalmaciji današnji Trst u zamjenu za sav onaj novčani i ljudski kapital što od nje prima?

U kulturnom pogledu daje nam bljutave kanconete, koje su iz naših gradova istisnule mile domaće popjevke.

U nacionalnom pogledu daje nam trgovačke putnike, commis-voyageure, koji kao agenti tudje političke misli vode po našoj zemlji protunarodnu propagandu.

U ekonomskom pogledu napokon daje nam — „baccalà per la Dalmazia!"

Za to se nemojte čuditi, gospodo, ako se iz Dalmacije više puta čuje glas: *ča od Trsta, bojkot Trstu!*

Ali to, što se govori u času razdraženosti, svi uvidjamo da se neda ostvariti. Mi ne možemo bojkotovati Trst, a da i možemo, ne smijemo. Ne smijemo, jer Trst za nas nije tudjina, već dio našeg narodnog organizma, i to tako važan dio, da bi samo-amputacija, kojom se prijeti, mogla pogubno djelovati na cijelo narodno biće.

Trst je obamrlo udo narodnog tijela. Ako hoćemo da ne smeta ostalom organizmu, već da mu nasuprot pomaže, kao što bi mogao u najvećoj mjeri, treba ga oživiti.

Hoćemo li se dakle dati na političko osvajanje Trsta? Ja se neću baviti tim pitanjem daleke budućnosti, koje ni sami, bojim se, ne ćemo nikada riješiti, ko što ga neće riješiti sami ni Talijani, premda ovaj čas brojem jači i kulturom napredniji. Tršćansko pitanje moglo bi se pravedno riješiti jedino u sporazumu Talijana i Jugoslavena. Ali pošto Talijani taj sporazum čine nemogućim, uzalud je u tom trošiti riječi.

Ali, ako je teško da Trst bude sasvim naš i samo naš, možemo lako postići, da pored tudjinskoga Trsta budemo imali i mi svoj Trst: to jest da budemo svoji u svom gradu, gdje nas danas gledaju kao mrske tudjince.

Za to nam ne treba osvajati Trsta, dosta nam je predobiti sebe i svoje za veliku ideju, koja nas je danas ovdje sabrala.

Kad govorim o *našem* Trstu, gospodo, mislim na slovenački Trst — jer tek na slovenačkoj osnovi Trst će biti spašen za Jugoslaviju.

Drukčije ne može da bude. O tom nas uvjerava prvi pogled na ovo lijepo mjesto i na ljudstvo, koje vrvi njegovim ulicama. Slovenački ga zeleni brežuljci grle sa svih strana, slovenačkim znojem su podignute njegove velebne palače i obale, slovenački kmet ga i danas svojim žuljima hrani.

Slovenci su ovdje domaćini, to svi treba da znamo. — *Njima vodstvo, njima najveća prava us najveće dužnosti.* Oko njihova matičnjaka treba zato da se okupe drugi jugoslavenski radnici, bilo prosvjetni bilo privredni, osobito brojem jaki dalmatinski Hrvati i kapitalom snažni Srbi, nastanjeni u ovom gradu.

Da tako nije danas, to svi znamo. Meni je kao Dalmatincu žao, i stid me je.

Uz rijetke izuzetke, kojima za to čast, Hrvati i Srbi, osobito viših staleža, tudje se domaćih Slovenaca. Dok se Slovenci interesuju za hrvatske i srbske stvari kao za svoje, Hrvati i Srbi većinom ignorišu cijeli slovenski pokret.

Svaki je separatizam pogubан za narodnu stvar. Ali ovdje je gore nego separatizam, jer Hrvati i Srbi u Trstu ne žive svojim posebnim životom, nemaju kulturne i ekonomske organizacije za sebe, već ih se najveći dio kap po kap utapa u talijanskom moru, povećavajuć tudje osvajačke redove, koji na svoj liniji jadranskoga primorja suzbijaju naš narod od mora, t. j. od svjetla i svijeta, od napredka i slobode.

Najgroznije je u cijeloj stvari to, što naši ljudi u prirodjenoj indolenciji, malodušnosti ili komoditetu, žrtvuju časovitoj koristi pojedinaca interes čitavoga naroda, a time, pače u prvom redu interes svoje rodne zemlje Dalmacije.

Ja ne nalazim opravdanja tudjenju naših ljudi od tršćanskih Slovenaca. Zar ih se gospoda stide za to što su ubogi? Al onda dokazuju, da ne ljube ni svoj narod, koji je danas žalibože medju ubogima najubogiji. — Zar Slovenci ne mare za narodnu stvar? Nek pogledaju sve narodne institucije slovenske u ovom gradu, nek bace samo oko na ovaj „Narodni Dom", najveći i najljepši na slavenskom jugu, pa onda neka sude, imaju li pravo.

Zar im Slovenci ne dolaze u susret? Da ne nabrajamo što je davno bilo, sjetimo se samo osujećene fuzije s „Dalmatinskim Skupom" i ustrojenja „Jadranske banke", pa da se divimo susretljivosti i inicijativi Slovenaca, koja do u zadnje doba nije nikad odziva kod braće nalazila.

Slovenci, makar što im se prigovaralo, čine u Trstu svoju dužnost, dok se o Hrvatima i Srbima to ne može reći, izuzevši neke utješljive pojave u najnovije vrijeme.

Možda nekim našima smeta ekskluzivnost Slovenaca, ili, bolje da se izrazim, posebno slovensko obilježje raznih narodnih institucija? Ali zar u našoj Dalmaciji nije isto tako? Mi Hrvati Dalmatinci zaključujemo od Slovenca, pa i od Čeha, medju nama nastanjena, da pristupi u naša hrvatska društva, da pristane uz hrvatsku narodnu akciju. Ako nam se brat tudji, gledamo ga krivim okom, a što bismo tek rekli, da direktno stane raditi proti nama, kao što ovdje čine mnogi Dalmatinci, hrvatski ili srbski oci talijanske djece, koji se pustiše talijanskoj struji, da ih nosi kao mrtva tjelesa?

Ove gorke riječi prekora ne izustih gospodo, ni u namjeri da kome laskam, ni da koga vrijedjam. Htio sam njima jedino svratiti pozornost svojih zemljaka ovdje nastanjenih na veliku važnost Trsta za sve južne Slavene, te na dužnosti što ih čekaju kao Hrvate i Srbe, koji apsolutno ne smiju da budu indiferentni gledaoci u gigantskoj borbi tršćanskih Slovenaca protiv tolikih moćnih protivnika.

Ja zaključujem, gospodo, obećajuć ovdje prisutnoj slovenskoj braći u ime svoje i u ime hrvatske demokratske stranke dalmatinske, kojoj pripadam, da ćemo u smislu ideja od mene danas ovdje izraženih i mi po svojim slabim silama poraditi, da se napokon prenu iz mrtvila tršćanski Dalmatinci našega jezika, koji našoj običnoj narodnoj stvari u Trstu mogu mnogo pomoći, a ako Bog da, i hoće, na diku i na korist sebi, našoj miloj Dalmaciji i cijelomu narodu našemu.

*) Radi nestašice prostora u listu vršimo jedva danas obećanje, učinjeno u br. 37. od dne 14. septembra. — Na ovaj govor odgovorili su dalmatinski Hrvati u zagrebačkom „Obzoru" pristojno i stvarno, čemu imamo mi dodati samo to, da je bio g. govornik o tršćanskih Hrvatih odviše jednostrano obaviešten. (Op. ur.)

PODLISTAK.

Naputak za A, B, C... čitanku.*)

A, B, C čitanka jest učilo, kojim se može odrasli abecedarac za kratko vrijeme naučiti čitati i pisati. Svakako je potrebno, da abecedarca uputi u čitanje i pisanje onaj, koji znade čitati i pisati.

Odrasli abecedarci misle, da je čitanje i pisanje teško naučiti odraslomu čovjeku — al to nije tako, samo ako abecedarac imade čvrstu volju, da se nauči čitati i pisati.

Stoga je potrebno, da se nepismenomu predoči, da naš govor imade samo 29 glasova. Kad se glas napiše onda je slovo, prema tomu naše hrvatsko pisanje imade samo 29 slova.

I. DIO.

Glasovi su jaki i to: *i, u, e, o, a,* — jaki se zovu zato, što se jako čuju onda, kad se izgovaraju.

Neka se podsjeti na pet prsta na jednoj ruci, — pa će zapamtiti, da imademo pet jakih glasova. Glasovi se moraju tražiti u riječima, pa se čuje glas *i* kod riječi igla; glas *u* kod riječi ulo; glas *e* kod riječi evandjelje; glas *a* kod riječi andjeo.

Prva tabla u A, B, C, čitanci imade crvena slova *i, u, e, o, a.* Ova slova može nepismeni naučiti čitati i pisati za pol sata. Odrasli abecedarac imade nesigurnu i tešku ruku, pa mu se mora pisanje olahkotiti. Postupati će se ovako:

Načine se tri točke .: od dolnje točke vuče se tanka crta gore, od gornje točke vuče se debela crta dolje do treće točke, pa se onda zavine — tako se dobije oblik *i.*

Eto odmah slova *i* — a iz *i* načini se lahko *u,* — ako se spojeno napišu dva *i,* — iz *i* načini se *e,* — ako se napiše *i,* pa se onda samo od zgora zavine *i,* prema tankoj crti i dobije se oblik *e.* — Sad je lahko načiniti iz *i, i a* iz *o.*

Druga tabla imade tri riječi i to:

„u ime oca". —

Abecedarca treba uvježbati, da znade svaku riječ pokazati. Svih pet slova koje je naučio čitati i pisati na prvoj tabli imade u ovim riječima — pa su zato crna, dočim slova *m* i *c* su crvena, jer su nova, koja imade tekar naučiti pisati i čitati.

Ako se kaže riječ mačka, to se na početku čuje glas, koji nije jaki, već je slabi, a to je *m.* Odmah se pokaže, kako se slovo *m* piše, — a zato se načine tri crte /// ove se crte spoje *m* pa evo onda slova *m.* —

Al slabi glas *m* mora dobiti jaki glas, onda se čuje jače, — pa se onda napiše *m* i *u* = *mu* i t. d. . . . .

Odmah neka abecedarac napiše riječ mama, ime, mama, mimo. Kod pisanja neka se diktira, da se ustima podržaje glas *m* n. p. mmm dok ga abecedarac napiše, a onda se opet podržaje *a,* da se čuje aaaa, tako će se napisati slog ma. Isto se opetuje i kod mi, mu, me, mo. — Sad će abecedarac moći čitati riječi u ime, a doći će do riječi oca, pa će naći opet nepoznato slovo *c,* koje će lahko napisati iz *i,* ako mu gornji dio podvrgne *c.*

Riječ crkva sjećati će ga na glas *c,* kao što ga sjeća mačka na glas *m.*

Druga tabla uzeti će se u drugoj lekciji, pa se ne smiju preduzeti ostala slova, dok abecedarac nije sasvijem vješt, da šćitava sa slabim glasovima svih pet jakih glasova. Ova je vježba dosta težka: jer se abecedarcu jošte nije razvio sluh, da razabire pojedine glasove.

Ako je abecedarac naučio čitati drugu tablu to će biti laglje s trećom tablom. — U trećoj tabli dolaze četiri riječi i to: „i sina i duha". Neka se opet abecedarac uvježba, da znade, gdje je koja riječ.

Kad će reći riječ sina, to će moći odmah razabrati slabi glas *s,* da ga zapamti, to imade sliku srpa, gdje takodjer čuje glas *s,* — a onda mu se pokaže, kako se *s* napiše, — pa će vidjeti, da se počima pisati kao *i,* al se mjesto van, mora zavinuti unutar. —

Ako u riječi sina usporeduje nepoznato crveno slovo *n,* sa slovom ispod slike noga, — to će si lahko zapamtiti slovo *n,* a može ga usporediti sa *m,* koji se takodjer može načiniti iz dviju crta *n.*

Riječ duha imade opet dva nepoznata slova, pa će razabrati *d,* a da ga laglje zapamti naći će ga ispod slike drva, isto je tako i sa *h,* koje je nepoznato, pa ga nadje ispod slike hrušta. —

(Konac sliedi.)

*) Preiskano iz lista za pouku i gospodarstvo „Seljak Marko", god. IV. svezak 10. (Op. Ured.).

Politički pregled.

U Puli 4. oktobra 1905.

Austro-Ugarska

U sjednici carevinskoga vieća od prošloga petka nastavljena je razprava o izjavi ministra-predsjednika. Pošto je govorilo više govornika, uzeo je rieč ministar-predsjednik barun Gautsch, koji reče, da ga nije na to sklonula dosadašnja razprava o njegovoj izjavi, nego u prvom redu poznato tumačenje treće točke carskog programa o zajedničkih poslovih, što no ga je car predložio vodjam madjarskih oporbenih stranaka. On hoće najprije da odstrani krivo shvaćanje, što se je bilo pojavilo u Ugarskoj i time doprinieti k razjasnjenju položaja, a s druge je strane želio umiriti i austrijski parlamenat glede toga, da nova formula ne suzuje njegovih prava. Osobito je važno, što je ministar na koncu svoga govora izjavio, da će vlada čim se sklope trgovački ugovori, staviti carevinskom vieću predlog, neka izabere parlamentarni odbor za reviziju austro-ugarske nagodbe.

Slovenski zastupnik dr. Šusteršić zagovara pitanje općeg izbornog prava. Glede ugarske krize i glede treće točke krunskog programa reče, da kod uredjenja odnošaja izmedju Austrije i Ugarske imade pravo da sudjeluje i treći čimbenik, a to su kraljevine Hrvatska, Slavonija i Dalmacija. Iza nagodbe izmedju Austrij i Ugarske od g. 1867. sliedila je još i nagodba od g. 1868. izmedju Ugarske i Hrvatske, koja kaže u § 4. čl. XXX. izričito, da Hrvatska, Slavonija i Dalmacija priznaju nagodbu od g. 1867. ali uz naročiti uvjet, da se u buduće takovi temeljni zakoni mogu sklopiti samo uz zakonito sudjelovanje Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

U Petak će se odročiti sjednica carevinskoga vieća te neima nade, da bi došao na razpravu koji drugi predmet osim razprave o izjavi ministra predsjednika.

U nedjelju obdržavali su Niemci iz Moravske u Brnu javnu skupštinu, na kojoj su prosvjedovali proti ustrojenju českog sveučilišta. Povodom te skupštine, došlo je tamo do velikih izgreda i protunjemačkih demonštracija od strane českoga pučanstva.

Srbija.

Kralj Petar putuje još uvjek po Srbiji s priestolo-nasljednikom Gjorgjem. Prošloga petka je bio u Banjinoj Bašti, gdje je opet poticao narod na intenzivan ekonomski rad. Kazao je kralj medju inim: „Od želja naroda srbskog mnoge su izpunjene, malo ne sve one, koje su se ticale unutrašnjeg razvića našeg. Vrieme je da se svim silama poradi na ekonomskom jačanju, na otvaranju naših izvora za materijalno narodno blagostanje. Pa je onda vrieme da svi prionemo, da se naš ugled na strani što više ojača, da ime Srbinovo, koje je nekad u dalekoj prošlosti tako silno zvučilo, opet zadobije svoj nekadašnji jek. Zato je potrebno mnogo mužkoga rada i istinskog patriotskog požrtvovanja“.

Rusija.

Car Nikola imenovao je svoga odaslanika na mirovnom kongresu g. Witte-a ruskim grofom. Tim povodom pisao mu je vrlo laskavo pismo, u kojem priznaje njegove velike zasluge za ruski narod i za dinastiju.

Petrogradski listovi pišu, da je stalno, da će biti Witte imenovan ministrom-predsjednikom.

Kongres zemstva i gradova dovršio je već svoja viećanja, te se razišao. U sjednici od srieđe, kojoj je predsjedao Ščepkin, raspravljalo se o pitanju narodnosti i autonomiji. Za autonomiju Poljske govorio je Wroblewski iz Kovna. Popov iz Irkutska zahtjevao je autonomiju za Bunjate u Srbiji, a prof. Kovelevskij toplo je branio načelo, da se u smislu zakona cara Aleksandra I. svim narodnostima Rusije uščuva njihovo narodnosno obilježje. Proti zahtjevu, da se pograničnim narodnostima podijeli autonomija, govorio je Gučkov, koji se boji da bi takovom autonomijom bila ugrožena velika ruska ideja. Na to bude primljena resolucija, koju je predložio Kokošin, po kojoj da svi narodi carstva imadu na polju kulturnom, jezičnom i zakonodavnom posvemašnju slobodu.

Njemačka i Italija.

Dne 29. pr. mj. sastaše se u Baden-Badenu ministri izvanjskih posala Njemačke i Italije t. j. Bülov i Tittoni.

Tome se sastanku pripisuje političko značenje, premda mu nema osobito aktuelnog povoda.

Pravi uzrok Tittonievog putovanja u Baden-Baden, nije poznat, pa se o tom pronose razne kombinacije.

Bečkoj „N. Freue Presse“ javlja se iz Miletaka, da Tittoni prije svega hoće da Bülovu osobno razjasni depeše, koje je izmienio s grofom Goluchowskim za poznate affaire Marcora. Osim toga tvrdi talijanska vlada, da Austro-Ugarska namjerava na Balkanu postupati sasvim protuslovno s onim, što je s Italijom uglavila, te da u Beču postoji moćna stranka, koja kani svim silama poduzeti takovu politiku.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 1. oktobra 1905.

Ministar-predsjednik Gautsch rekao je utorak početkom svoga govora, da je, sazvav parlamenat, izpunio svoju rieč zadanu ljeti. On ga je sazvao za to da kaže što on misli obzirom na nove dogodjaje u Ugarskoj, i da dade parlamentu zgode, da se i ovaj izreče. Razni zastupnici već su govorili netom minuloga tjedna. Prvi govorio je grof Sternberg. Govorio je proti socijalnim demokratom, proti njekim visokim osobam, i za to da se pravedno urede odnošaji českoga naroda. Njemac liberalac Lecher, zastupnik grada Brna u Moravskoj, udario je u jako oštre žice. Zamjerio je onim koji su svjetovali kruni da je vodje madjarske koalicije primila onako neljubeznivo. Izrazio se je proti kamarili koja u Austriji vlada, a za sveobće izborno pravo. Njegovi najbliži drugovi, njemački liberalci, nisu bili s njegovim govorom zadovoljni, i izjavili su to naročito u novinah. Zamjeraju mu osobito što se je izjavio za sveobće izborno pravo, jer po njem da bi odzvonilo prevlasti Njemaca, najpače u Moravskoj.

Socijalni demokrat Pernerstorfer napao je Gautscha najviše obzirom na sveobće pravo glasa. Gautsch da brani privilegirane stališe, a morao bi se zauzeti za prava nižih stališa. Jedino tako da bi se mogla možda još Austrija spasiti, dočim da je eksistencija Habsburga u Madjarskoj već na kocki. U ostalom da bi bilo dosta njihove vlasti 600 godina, i da bi bilo doba da budu narodi slobodni u slobodnoj državi. Svu krivnju zla u monarhiji da nosi kamarila, u njoj da ima također visokih žena koje na vladu uplivaju. One da možda nebi bile tako zle, da nije klerikalizam koji jih nadahnjuje.

Češki veleposjednik grof Sylva Tarouca izjavio se je u ime svoje stranke za program što ga je dao na znanje cesar i kralj vodjam madjarske koalicije. Njegova stranka voljna je sudjelovati na promjeni nagode od 1867.

Njemac dr. Ofner iz Beča veli da ima osim austrijske i ugarske vlade još jedna treća tajna vlada a ta je kamarila. Ova da u svih posliednjih dogodovščinah ima svoje prste.

Dr. Tavčar „liberalni“ Slovenac kaže da mu se čini da Gautsch hoće da uvede u Kranjskoj novi kurs. U Ljubljani zapriečio je školsku svečanost u počast Prešerna, i to po nagovoru katoličko-narodne stranke i biskupa Jeglića, koji se je izjavio proti golomu kipu na Prešernovom spomeniku. Zagovara iza toga slovensko sveučilište u Ljubljani. Govori proti sveobćem pravu glasa, jer da bi, kad bi se to u Kranjskoj uvelo, sami klerikalci u sabor došli.

Dr. Demel Njemac-liberalac iz Šlezije žali što se nije cieli parlamenat sjedinio i pristao svečano uz izjavu césara i kralja, što ju je dao vodjam madjarske koalizacije. Izrazuje se proti općem izbornom pravu, jer bi se to moglo uvesti tek tada kad bi se stalno i trajno uredilo narodnostne odnošaje. To bi se već bilo doseglo, kad bi se bilo svoje doba uredilo pučke i srednje škole u mješovitih krunovinah tako, da bi svaki djak morao učiti oba pokrajinska jezika. Pošto govorniku prigovara za to jedan Njemac, odvraća mu on, da tako u njegovu kotaru, u Šleziji svatko misli, tamo vlada stavlja zaprieke učenju drugoga jezika. A ako se Njemci nebudu učili češki izgubiti će u državi svu vlast. Govornik je proti českoj univerzi u Moravskoj, jer nebi bila posjećivana. Govori još o českih i poljskih paralelah za učitelje u Šleziji, i završuje sa uzklikom prema dvoru: zemaljski grofe drž se tvrdo!

Sliedeći govornik Svenjemac dr. Sommer žali što predgovornik nije zaključio sa zahtjevom da se poljske i šlezke paralele na učiteljištih u Šleziji ukinu, odnosno da se je u obće ne stvara.

Predsjednik poljskoga kola (kluba) grof Dziedusicki veli da je već davno temelj poljske narodne politike, da svaki narod ima dužnost podupirati onu državu, u kojoj mu se duju njegova prava i mogućnost da se dalje razvija. Za to oni goje najvrućije simpatije prema svim narodom monarhije. S toga žele oni da se historički razvoj ugarskoga naroda ne pretrgava. S druge strane su oni, Poljaci, čvrsto uvjereni, da je za Ugre kao i za druge narode monarhije nuždno da se uzdrži velevlastni položaj njezin. Nesmije se trgati jedinstvo carstva kako sad obstoji, nesmije se oslabiti skupna vojska. Posve je naravski, da se gospodarstveni odnošaji moraju urediti sporazumno a ne jednostrano. Na svrsi prigovara govornik načinu kojim stranke u parlamentu vojuju medju sobom i proti vladi, kako se psuju i kleveću mjesto da razpravljaju.

Dr. Šusteršić jedan od dvojice predsjednika sveze hrvatsko-slovenske govori najprije o sveobćem pravu glasovanja. Prema dru Tavčaru kaže, da s njim neće polemizovati, jer da prestaje svaka polemika sa zastupnikom, koj je samo zato proti sveobćem izbornom pravu, jer po njemu nebi već došao u sabor. — On i njegov klub podnesao je predlog za sveobće pravo glasovanja, i zagovarati će ga iz sve duše. Nejma se gledati kod toga, tko će biti izabran, nego tu ide o pravu onih, koji da izabiru. Obzirom na krizu u Ugarskoj veli da je velika većina pučanstva pozdravila treću točku kraljeve izjave napram madjarskim koalircem zadovoljstvom; al da je isto kao i poslie izjave u Chlopy dan prije bilo objavljeno oslabljenje one točke. Obzirom na tu točku, najme obzirom na reviziju nagodbene baze od god. 1867. ima govornik po nalogu kluba uzeti stanovište proti jednomu pomanjkanju u toj trećoj točki. U toj točki ide se od predmnjeve, da se osim krune samo dva čimbenika koja imadu provesti reviziju nagodbene baze, najme austrijski i ugarski parlamenat. Al to ne odgovara obstojećemu državnomu pravu, jer ima i treći ravnopravni čimbenik, a to su kraljestva Hrvatska, Slavonija i Dalmacija. Osim austro-ugarske nagode ima i ugarsko-hrvatska nagoda, a u toj stoji izrično u § 4., da se može nagoda izmed dielova monarhije stvarati i mienjati jedino sudjelovanjem Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Ako bi se imala revizija nagode provesti bez predstavniku hrvatskih zemalja, onda mi već sad proti tomu najsvečanije prosvjedujemo. Sve zlo u monarhiji ima svoj izbor u tom, što se je vriedjalo i još se vriedja uzakonjena prava naroda na korist Madjara i Njemaca. Vriedja se i one Hrvate, koji su u svojoj vjernosti proljevali krv za dinastiju i monarhiju. Nek se za Boga ne predje i opet na dnevni red preko uzakonjenih prava Hrvata. Nek se pomisli da se svako takovo kršenje prava i zakona osvećuje nad onimi koji ga počinjaju. Govornik završuje: dva velika pitanja su za riješiti: sveobće pravo glasa, i novo uredjenje monarhije. Nek se prvo rieši u duhu napredka i gradjanskih sloboda; a drugo prema postanku i zadaći monarhije. Dual zam je mrtav. On je u obće bio samo umjetno bez stvarnoga temelja stvoren. Nek prestanu hegemona prava njekih naroda, i nek svaki narod dobije svoja.

Hofmann Wellenhof govori da treba uvesti njemački državni jezik i da nesmije biti nijedne nenjemačke univerze u Austriji.

Ministar-predsjednik Gautsch uzima rieč prije svega, da odbije napadaje na dinastiju, bez koje da nije moguće nit misliti austro-ugarske monarhije. Dinastija je preduvjet monarhije. Govori nadalje o programu djelovanja parlamenta, o trgovačkih ugovorih, o zakonu za dozvolu troškova za skupne poslove, o prizivu na birače, dakle o prijedobnih izborih, ako parlamenat nebi dozvolio državnih potreba, da pak dodje na izjavu radi koje je stalno pogłavito uzeo rieč ponovno. Izjavlja najme, da se trećom točkom izjave vladareve vodjam madjarske koalicije ne namjerava uzeti pravo samoodluke jednoj ili drugoj polovici monarhije. Kamarilu zove Gautsch fantom, to jest da kamarile nejma.

Kod sliedećega govornika, socijalnoga demokrata Schuhmayera došlo je do burnih prizora izmed socijalnih demokrata i kršćanskih socijala. U nemire zamješala se je i galerija, koju je predsjednik dao izprazniti. Sjednica se je pretrgnula, pak je nadaljevala dok nije Schuhmayer svršio.

Bilo je to u sjednici petak dne 29. septembra.

U toj sjednici predavao je više interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na voditelje ministarstva bogoštovja i nastave, trgovine i pravosudja.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iz Premanture plšu nam. Ovdje je preminuo glasoviti Mate Rossanda, obć. zastupnik u Puli i delegat puljske gospode za ovu poreznu općinu.

Kako je općenito nesamo u ovoj općini, već i širom Istre poznato, bio je pokojni Rossanda ljuti naš narodni protivnik, te je kao takav mnogo naškodio našemu narodu. Talijani su ga radi toga na oko cienili i štovali, a u istinu su ga mrzili i prezirali znajuć da je bio odpadnikom svoga roda i jezika, kojemu se nemože dosta vjerovati. Držali su ga uza sebe — jer su ga trebali u borbi proti nama — proti njegovoj krvi.

Svevišnji bio mu milostiv!

Nagrade za poboljšanje neplodnog zemljišta. Kotarska gospodarska zadruga u Puli stavili će predlog zem. kulturnomu vieću u Poreču, da se dieli nagrade onim seljakom, koji će svoja neplodna zemljišta pretvoriti u plodna t. j. u sjenokoše ili livade. Oni seljaci, koji kane svoja zemljišta na taj način poboljšati neka pošalju svoje molbe rečenoj zadrugi.

Gradnja ceste Vodnjan-Pula. Upravno vieće općine Vodnjana zaključilo je, da se započne sa gradnjom ceste Vodnjan-Pula, za koju je zem. odbor u posljednjem zasjedanju glasovao znatnu podporu. Nova cesta biti će vrlo ravna i bez velikih zavoja. Mjeriti će u duljini 8 kilometara a u širini metara 7½; pokraj ceste zasadit će stabla radi sjene.

Istarski pučki koledar. Nakladom »Narodne Tiskare« u Puli (Jos. Krmpotić i dr.) izaći će doskora »Istarski pučki koledar« za god. 1906. Ovo je prvi koledar, što će izaći u Istri za naš puk. Ciena koledaru bit će niska tako da će ga moći svaki nabaviti. Svojim sadržajem pak, ovaj koledar će biti uredjen i udešen prema prilikama istarskoga

Nastavak u prilogu.

puka, te se izim zabavnog i drugog poučnog štiva osobita pažnja svratila poljodjelskoj grani. Koledar će biti u formatu velike osmine i s toga priručan u svakom kućanstvu.

Upozorujemo već sada rodoljube po Istri i naš puk, da se predbroji na ovaj koledar, bez kojega nebi smjela biti nijedna istarska rodoljubna kuća.

Lošinjski kotar:

Crtice iz Creskog sandžakata. Dne 15. pr. m. otvorio se uz saziv Duha svetoga naš slavni „Ateneo“ u staroj smrdljivoj zgradurini kakve nema nit u Kirkilisu, ali se zato u nutri razljeva miomiris finih parfumerija a iz koketnih toalett naših elegantnih učiteljica fiorentinka na „ić“, imade ih danas hvala dobrom Bogu ništa manje od osam, dakle upravo četiri para, pak nadodaš li još k tomu tri učitelja to ih imade jedanaest, dakle par, par dispar, sve samih gordih talijana a nad djecom oko 400 od kojih (čujte gore i dolovi) po službeno provedenom popisu govori kod kuće 300 serbocroato a niti 100 italiano-ladino! — Kako vidite, dok se drugdje tužakaju mi hvala Bogu i našim kumparom u monturi ali bez, to nemari, a hvala osobito našemu sugradjanu a juntinom assesoru dru Chèrsichiu imademo toga u izobilju, pak se još tužimo na mižeriju. Nešto je ipak oko te zgrade nova ali porušena a ne sagradjena. Oko tog našeg „Atenea“ bili su od davne davnine od samih kopačkih ruku sazidani nizki zidići ili po našu „mrićići“ na kojima su naši trudni i obnemogli starci prolazili svoje dosadne stare dane u razgovoru i spominjali ono, što je nekoč bilo, u zimi na suncu, a ljeti u hladu toj jedinoj božjoj blagodati u koju nije do sada segnula grabežna hirasta čampra creskog obilnog vlastela. Sad su im to razbacali i razsuli navodno svojevoljno, hirastim nalogom našeg smješno-gordog načelnika a na poticaj svoje desne i lieve ruke fanatične i frenetične talijanske naše ravn. učiteljice i tajnice dakle duša i srce naše nesretne „Lege“. Vrabci na „funtigamu“ vele da je to bilo učinjeno s razloga što joj smetaju u podučavanju razgovori naših starih pak još k tomu in quella p. . . lingua, pak još u času kad se ona sa svojima kolegama muči, da davi i znoji da njihovu unučad privede „prosvjetom k slobodi“. . . U prve bilo se je bojat gotove bune u puku ali na sreću prošla su vremena kad su creske žene s preslicom i vretenom u ruci gonili svoje tlačitelje. — Najveći i najozbiljniji malcur bio je taj što se je radi toga silničtva naš dobri barba Mate zahvalio na doista zavidnoj čast obć. kunšiljera, hvala Bogu i ta stvar se je onako po domaću ponačinila jer je potegnuo na se svoje dimisije i sada na čast, radost i diku creskog kopača vidimo ga opet teturat za šjor Gulom i šjor Testa de Cappuzzi come terzo fra cotanto senno. . . dična creska berita našto si spala. . .

Moram se ipak natrag vratit i ispravit se u broju naših učiteljica. Početkom školske godine bila je premještena, valjda onako na brzu ruku, bez dekreta, učiteljica gdčna Zattara (*suddita italiana!!!*) u Lovran a mjesto nje, dakako uz protekcije i odnosne obveze bila imenovana jedna naša creskinja koja je tek svršila nauke a dodjeljena u *muške* razrede! — rekosmo onako na brzu ruku, jer se uslied te pomutnje dogodila baruffa in fameja pošto je učiteljica Z. došla na svoje staro mjesto neznajuć da joj je to mjesto zapremljeno. To je valjda nastalo iz prevelike gorljivosti g. Chersichia, koji je brzojavno taj spor rješio na zadovoljstvo jedne i druge stranke a osobito što smo mi ovdje dobili austrijsku a oni tamo u susjednoj Laurani pravu rodjenu pripadnicu talijansku! ! (al da nas ne čuje g. Scarpa al koji) — biti te barem oni šnjome zadovoljni. . .

Dobili jesmo još i jednog učitelja, skoro da mi se nije zalotilo reć *mučitelja*, nasljednikom poznatog izruda Korenića, pak budući da je to homo novus a ništa manje nego iz zelenog Trenta, neznamo dakle kojim će putem krenut u svojem spasonosnom radu, neznamo hoće li ići stopom svog predšastnika social.-demokr.-garibaldinca, al će slijediti stope svog zemljaka glasovitog katoličkog demokrata-garibaldinca Tonollia, koji prije neg je došao u naše strane pozvan od svog zemljaka blagopokojnog lošinjskog kapelana Zueka, kažu dobro upućeni ljudi, da je bio vrtlarom i sobarom njekog trentinskog Prevosta. . . Svakako glavno je da bude dobar dressant i da se dostojnim pokaže milosti svojih viših i nižih monturanih i ne monturanih predpostavljenika, e tanto basta. — Dakle, all' opra la patria ci chiama rekla bi naša historička Leopardessa. . .

(Sliedi.)

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u M. Lošinju. Na kuglani kod častne braće franjevaca u V. Lošinju sabralo se K 1·30. — Gosp. Josip A. Kraljić predaje za izgubljenu okladu K 1.

Prinosi uručeni su blagajniku mjestne podružnice.

Legin vrtić u Cresu. Kuma „Lega“ poskrbila se je, da bi u Cresu potalijančivanje išlo bržim krokom naprvo, nego je to do danas išlo, pa je već pred više godina osnovala ovdje svoj vrtić.

Tom su prilikom svakako slijepili naše ljude, da i oni doprinesu štogodj za tu svrhu, jer veljalu: moglo bi nadoći vrijeme, kad u Cresu nebi talijanskoj školi bilo mjesta, a tad bi im kuma „Lega“ takvu školu podržavala.

Bilo je na žalost naših ljudi, koji su se dali zavesti liepim riečima, nu danas takvih posve malo ima, ali je još gore, što nam pero u ruke tjera.

Dok bi danas rijetko kopač segnuo u džep, da doprinese što za „Legu“, većina ih ipak doprinaša veću vriednost, nego što je novac, a to je vlastitu svoju krv, djecu svoju.

Ljudi Božji pamet u glavu, te nedajte svoju djecu u Legin vrtić, jer počinjate strašni grieh proti svom narodu. Zadnju vašu stvar ne biste vi drugome dali, da s njom radi, što je njemu drago, a krv od vaše krvi prepuštate tudjinskoj fabriki, da iz te učini nečovjeka.

O nesretna majko, kako možeš dopustiti, da tvoje dieto ide u Legin vrtić samo zato, da ti doma ne paći, a ne pomišljaš, kako ti baš taj vrtić grabi dieto iz naručja i otudjuje ga mlieku i jeziku, kim si ga ti zadojila!

Nemoj toga više činiti ni zašto, izgubit nećeš baš ništa, a mnogo ćeš dobiti na djelinjoj ljubavi.

To ocima i majkama na razmišljanje, a ovo što sliedi njima i oblastima.

Legin je vrtić smješten u „ospiciju“ (ubogari zajedno i bolnici) de Seppi, zgradi, koja po našem mnijenju nikako nebi smjela služit u svrhu ubogara i vrtića, radi *higijeničkih* uzroka. Pomislite samo, nejaka dječica moraju se mješati s ljudima naprćenim svakakvim bolestima, navlastito pak sa susićljavima. Prigovorit će se možda, da to ne odgovara istini, pa ćemo to predusresti.

U ospiciju ima susićljavih, to je činjenica, koja se nijekat ne dade. Ti susićavi šeću se vrtom — barem hodnicima — kojim prolaze i djeca; pljuvaju kad je to nužno, a da ne gledaju na higijeničke propise.

Koje čudo, da djeca već tudjer dobiju klice raznih bolesti, a osobito sušice, koja je maha zahvatila u Cresu. Svakako malo je dijete podobno nježnom cvjetu, kojeg treba od svakakvih nepogoda čuvati, pa mislimo, da bi ih se moralo čuvat, da ne dolaze u dodir s ljudima zaraženim kužnim bolestima, jer ako je istina, što je istina, da ima kužnih bolesti, tada se tih u ospiciju po našem sudu mogu dobavit djeca.

Ovo za sada dosta. Ima još više stvari, koje bi ovdje trebalo iznijeti na javu, jer se o tom vrtiću štošte priča, a jer smo vični samo istinu iznašat, završujemo s apelom na roditelje naše: nedajte djece u Legin odnarodjujući vrtić; te s apelom na vladu: da li ospicij de Seppi može služiti u dvije svrhe, navlastito — da li ospicij, dok ostaje to, odgovara propisima naredbe od dne 22. junija 1872. br. 108 l. d. z. izdan od ministra kulta i nastave u poslu djećačkih vrtića osobito § 7. tog naloga, koji medju ostalim ima, da prostorije u tu svrhu moraju biti posve zdrave.

Žalostni pojavi. Iz Baške nam pišu: Iz Baške kojekada javlja se gdjekoji u „Našoj Slogi“, ali nikada se nijedan nije usudio iznjeti na vidjelo truleža i drijemeža, koji ovdje vlada. Nitko toga nebi ni povjerovao, dok se nebi na svoje oči osvjedočio.

Nekoliko naših izroda pod krinkom Istrijanna, malo po malo bacaju svoje otrovne strijelice medju neuki puk. Najbolja masa naroda doduše je raspršena kojekuda; ali oni, koji su kod kuće, ako i s prikrajka, ipak primaju nazore izroda, koji ih znaju zavarati. Stariji, kao konservativci, prešli bi preko toga, kao da ih se to ne tiče; ali daj danas, daj sutra, primaju njihovo mnijenje, pa ga usadjuju u se i u svoje potomke.

Ali je poznato naime, da se pošast najradje širi medju djecom, a naši propagatori, reć bi nalaze tu dobar oslon. Mladost danas sva iznarodjena. Joj si ga nama, ako dalje tako ostane. Od naših ovdje, nitko se ne miče (Sramota!) a tudjinska nejezda sve više hvata mah.

Škola je, ali kako izgleda iz vana, takva je iz nutra — ako nije još i gora. — Nadučitelj i žena mu nadučiteljica, starci, koji nisu već za drugo, nego za ropotarnicu, u tome im potpomažu.

Bilo u kući, bilo u školi, ili na ulici, svagdje oni tudjim jezikom zbore. Žena mu ni nezna govoriti jezikom, koji joj je u školi nastavni jezik. Je li to igdje na svijetu, da se namještа učiteljica, koja ne pozna nastavnog jezika dotične škole?! Kakovo tu mora biti poučavanje, kakav pak napredak?! Zašto se ne zauzme občina, da je se makne, kad nije sposobna!

Stavljam ovo do razmišljanja.

Iz Vrbnika: Prošli su već dani vrućine, te je nadošla jesen.

Hvala Bogu, ove godine nijesmo oskudjevali s kišom, bilo je izobilja. U početku mislili smo, da će biti godina plodnija, ali ipak se ne možemo potužiti. Žito, slabo je rodilo. Grožđje i ono malo što je ostalo uništeno od bure, posve je pošlo na ništa. Krumpira, kukuruza i zelja ima obilato. Smokava ove će se godine malo osušiti, došla bolest i na njih. Od repe ima takodjer lijepa izgleda, samo što su se pojavile bezbrojne gusjenice, koje se moraju na vrat na nos upravo sada tamaniti, tko se želi od njih osloboditi.

Naša posujilnica lijepo napreduje, te ima dosta dobitka, samo bi želili, da se taj dobitak upotrijebi u koju dobru svrhu. Na primjer od velike je nužde bolnica, nešto dobrovoljni prinosi, pa i besplatne nadnice učinit će i to. Gospodarsko trgov. društvo moglo bi bolje, da se razumnije postupa. Občina, mogla bi shodnije korake poduzeti e da se podigne. Da je bolje volje i sloge, moglo bi se utemeljiti društvo za poljepšanje mjesta, koje bi bilo ovdje vrlo nuždno. Crkva, koja ima čime, mogla bi u „Gospoje“ urediti krasan vrt sa vrlo malo potroška. A i stolna crkva je za popraviti, e se je bojati, da se strop ne svali na ljude. Mjesto da se podigne spomenik na grobilju u spomen 50 godišnjice oslobodjenja od kolere, zar nije bolje novce upotrebiti u bolju svrhu, kad već i onako imamo najbolji spomenik, zavjetnu crkvu sa spomen pločom, baš u zahvalu Majki Božjoj podignutu.

Za danas dosta, a s vremenom ću nastaviti.

Novo parobrodarsko društvo.

Na otoku Krku se ustanovio konsorcij tamošnjih rodoljuba za ustrojenje novog parobrodarskog društva pod imenom: »Krčko parobrodarsko društvo«. Društvo će imati 3-4 veća parobroda kao »Velebit« ug.-hrvatskog društva, te su već parobrodi i naručeni.

U društvu sudjeluje svećenstvo sa vriednim krčkim biskupom presvj. Mahničem na čelu, svjetovnjaci i širi slojevi pučanstva na otoku. Pravila su za ovo društvo sastavljena, te će se pretresti na ustanovnoj skupštini, koja će biti dne 11. oktobra t. g. u Puntu. Društvo je sakupilo dovoljno novaca za glavnicu.

Austrijsko ministarstvo osiguralo je društvu državnu podporu, jer će parobrodi ovog društva voziti poštu za cieli otok. Plovitba ovog novog društva bit će u početku izmedju Rieke i svih primorskih mjesta na otoku Krku. Sjedište društva bit će u Puntu. — Novomu društvu želimo najbolji uspjeh i bilo u dobar čas!

Krčko parobrodarsko društvo u Šilu.

Počam od 1. oktobra t. g. do nove objave izdalo je ovo društvo ovaj plovitbeni red:

1. Svaki dan izim nedjelje i blagdana: Odlazak iz Crikvenice u 6, 8·30, 11·45 sati prije podne, u 3 i 6 sati po podne; dolazak u Šilo na 6·25, 8·55, 12·10 prije podne, u 3·25 i 6·25 po podne; odlazak iz Šila u 6·35, 9·20, 12·20 prije podne, u 3·35 i 6·35 po podne; dolazak u Crikvenicu u 7, 9·45, 12·45 prije podne, u 4 i 7 s. po podne.

2. Svake nedjelje i svetka: odlazak iz Crikvenice u 6, 8·30, 11·45 prije podne, te u 2, 3 i 6 s. po podne; dolazak u Šilo na 6·25, 8·55, 12.10 prije podne, u 2·25, 3·25, 6·25 s. po podne; odlazak iz Šila u 6·35, 9·05, 12·20 prije podne, u 2·35, 3·35, 6·35 po podne; dolazak u Crikvenicu u 7, 9·30, 12·45 s. prije podne i u 3, 4 i 7 s. po podne.

Ovaj parobrod će podržavati priključak izmedju otoka Krka i Crikvenice na sve parobrode, koji dolaze i odlaze put Rieke i Senja.

Voloski kotar:

Iz Lovrana. Obično se po ovim mjestima u Istri sa prvim septembra otvaraju pučke škole. No kao što Lovran u svakom pogledu nazaduje, osim u narodnom odpadništvu, tako mora da bude i sa školom. U Lovranu mjesto da otvore školu, i da dadu djeci pouke, oni sada nešto u školi grade i popravljaju, kao da nisu za to imali dosta vremena u praznicima.

Žalostne su doista prilike sa školom u Lovranu, baš kao da smo gdjegod u Africi. U lovranskoj općini živu isključivo Hrvati, što nam ne mogu zaniekati ni naši protivnici. Ali uza sve to je bita ovdje do sada talijanska škola sa dvije učiteljske sile, a hrvatska samo sa jednim učiteljem, premda je u hrvatskoj školi bilo lani preko 160 djece. U talijanskoj su pak školi, osim par doseljenika Talijana i naših renegata, ne samo djeca naše narodnosti, koja ne poznadu niti rieči talijanske. Tu talijansku školu polaze šest godina i sjede u njoj kao drveni kipovi, jer ne razumiju što im učitelj predaje, pa kad je svrše izlaze bedastija nego su u nju došla. Evo ovako se djeca u Lovranu odgajaju u talijanskoj školi, jer valja znati da je hrvatska prenapunjena.

No to još nije dosta, nego hoće da naš čovjek bude posve zalupan, jer i ono malo škole, što je imamo u materinskom hrvatskom jeziku, to nam sada uskraćuju. Školsku zgradu nam idu sada popravljati, i neće po prilici dovršiti do božića. To su pak sve mogli učiniti u praznicima i prošle školske godine, kad je bila škola preko dva mjeseca radi bolesti zatvorena.

A što će biti s našom djecom, pitaju se sada roditelji tužni? Lani nije bilo škole skoro pol godine radi bolesti, a sada školu popravljaju, poslije će doći ružna vremena, i tako će proći i druga godina, a da se nisu djeca ništa naučila. Ali vidimo već i sada plod nemara naše gospode. Djeca razuzdana i raspuštena skaču po Lovranu i uznemiruju ljude. A što će biti jedan put kad odrastu? Od djece bez pouke i

škole ne možemo ništa dobra očekivati. Ali ako igdje, a to u Lovranu treba našemu čovjeku nauke jer gotovo svi muški idu u svijet, neki po moru, a neki u Ameriku. Gospodu pak u Lovranu zato nije brige, jer kad bi imali i malo saviesti, oni bi gledali, da priskrbe što više učitelja, da da se štogod djeca nauče u školi ali u materinskom jeziku, da se kasnije u svietu znadu okrenuti, a oni nam zatvaraju i ono malo škole što smo do sada imali.

No znajte vi gospodo, da ćete jednom teško odgovarati pred Bogom, što ste zapustili ovaj siromašni narod, jer je samo na vama krivnja, što je u Lovranščini narod tako zanemaren i zapušten.

No što gospodu briga, oni se vole „pod ladonjom" zabavljati nego da se skrbe za dobro naroda.

U Lovranu je jedno liepo mjesto „pod ladonjom", gdje bi se čovjek mogao po ljetu u hladu liepo odmoriti. Ali to mjesto, premda općinsko nije za svakoga, nego samo za nekoje, koji tamo po ljetu od jutra do mraka igraju na karte na sablazan naroda i pokvarenje zapuštene djece. To bi mjesto moralo biti za svakoga, ali kad tamo gospoda igraju na karte, za drugoga mjesta nema. Kad se zaposjedne dio općinskog zemljišta, zato se nešto plaća, s toga bi morala i ona gospoda za svoju igračnicu nešto platiti. Ali da njima je sve dozvoljeno.

Lovranski puče, ti se grizeš i jadiš kod kuće radi nepravde koje moraš trpjeti, ali kod kuće rogoboriti i trpjeti nepravdu nije tebe dostojno, koji si već prošao pol svijeta, već otvori jedan put oči i postavi za poglavare ljude, koji će znati za tebe skrbjeti. Ne otvoriš li oči i ne digneš li se na noge za tebe će biti svaki dan sve gore. *Vanjščak.*

Preustrojenje „Narodnog Doma" u Kastvu za učiteljište. Prošloga čedna boravio je u Kastvu zemaljski školski nadzornik g. Frane Matejčić u pratnji jednog vladinog namjestnika i kotarskog liečnika, da razvidi nebi li se dalo prostorije „Narodnog Doma" pregraditi i preustrojiti za privremeno smiješćenje učiteljišta — i to hrvatski odio — koji je još sada u Kopru.

Skupština Bratovštine hrv. ljudi u Istri. — Poziv! P. n. gg.. članovi Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri pozivlju se ovime na glavnu godišnju skupštinu, koja će se obdržavati u Narodnom domu u Kastvu četvrtak dne 19. oktobra točno u 2 sata poslije podne.

Odbor Bratovštine hrv. ljudi u Istri

Kastav dne 2 oktobra 1905.

za predsjednika: *Ant. Ellner.*

Iz Kastva nam pišu. Dne 29. pr. mj. slavio je naš ljubljeni općinski glavar svoju 25. godišnjicu svog javnog rada. Tom prilikom priredila mu je *„Istarska Vila"* uspjelu podoknicu sa bakljadom, što je gosp. svečara vidljivo iznenadilo.

* * *

Zadnji tjedan prošloga mjeseca boravio je u Kastvu, veleučeni gosp. prof. Matejčić, c. k. zemaljski školski nadzornik, da pregleda mjestne i okolišne škole. Kako pripoviedaju, učinio je najljepši dojam na učiteljstvo i školsku mladež, dapače i na samo gradjanstvo. Nema u tom gospodinu one birokratske nadutosti, niti drakonizma do svojih podčinjenika, kako se to često u ljudima njegovog položaja vidjeva, pak baš s toga svatko mora da ga na prvi pogled zavoli. Takvih nam ljudi treba!

* * *

Pod konac prošloga mjeseca pregledala je posebna komisija odaslana iz Trsta zgradu *„Narodni Dom"* u Kastvu, te ju pronašla privremeno shodnom, da se u nju smiesti c. kr. učiteljište, dok općina sagradi za to odgovarajuću kuću. Po svoj prilici već buduće školske godine premjestiti će se u Kastav dva niža razreda c. kr. učiteljišta iz Kopra.

* * *

Sajam Bele nedjelje ispao je liepo, akoprem se nebo nekako mrgodilo. Uz ostale kramare, svakako su najbolje prošli praščari.

Narodni sajam „Miholja" obdržavati će se u nedjelju dne 15. ovog mjeseca, mjesto kako običajno prvu nedjelju iza „Bele nedjelje" s razloga, što je zabranjeno točiti *mlado vino*, jer „Miholja" bez mladoga vina gotovo je kao puška bez praha. —

Glavno skupština Gospodarske zadruge za sudb. kotar Podgrad.

U nedjelju dne 8. t. mj. u 9 sati prije podne obdržavat će se u Podgradu glavna skupština Gospodarske zadruge za sudbeni kotar Podgrad sa običnim dnevnim redom. Povrh toga izabrat će se ljetos novi odbor za vrieme od tri godine. Obzirom na glavnu skupštinu i na izvanjske članove, koji budu prisustvovali skupštini bit će misa u 8 s. u jutro namjesto u 10 sati.

Poslije skupštine razdielit će se sreckanjem medju članove 220 komada raznog poljodjelskog orudja i sjemenja.

Radi važne i koristne svrhe gospodarske zadruge za ovaj kotar i radi poučnih rasprava na ovoj skupštini, pozivlju se članovi da dodju svi na ovu skupštinu.

Porečki kotar:

Vladina podpora za ublaženje biede u občini Zrenj. Iz Zrenja nam pišu, da je vlada doznačila za ublaženje biede podporu od 800 kruna, kojom će se dograditi cesta iz Zrenja do kupelji Sv. Stjepana u dolini Mirne. Nu ta gradnja se nemože izvesti jer nisu izradjeni potrebiti nacrti. Upravno vieće one občine zamolilo je opetovno zemaljski odbor u Poreču, da pošalje na lice mjesta mjernika strukovnjaka, ali se gospoda u Poreču na te molbe ne obaziru — jer neima sada nikakvih izbora. Radi tog nemara porečke gospode dolazi ono biedno pučanstvo u pogibelj, da izgube podporu, koju njim je vlada radi ublaženja biede pružila. Možda čekaju gospoda u Poreču, da nastane tamo nova bieda sliedeće zime?!

Tuča u Zumesku — občina Motovun. Od tamo pišu nam, da je nesretna tuča u noći od prošle nedjelje na ponedjeljak uništila vinograde i masline te ostalo što bijaše na polju i u vrtu. Siromah seljak veselio se, da će napokon pobrati plod svoga težkoga truda, pa eto u trenutku pred samu trgatbu uništila mu tu nadu grozna tuča. Tužna ga čeka zima nebude li mu pomoći od carskih i zemaljskih oblasti, kojim ga i mi toplo preporučamo.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupila je učiteljica Wakonig u Sv. Luciji K 10·20 prigodom vjenčanja Jakova Veznavera, trgovca u Sv. Luciji sa Marijom Svagelj.

Občinski Izbori u Grožnjanu obaviti će se pod konac ovoga mjeseca. Dne 25 birati će 629 izbornika III. tjela 8 zastupnika i 4 zamjenika; dne 26 birati će 200 izbornika II. tjela i 70 izbornika I. tjela po 8 zaztupnika i po 4 zamjenika.

Izvoz vina iz Poreča. Mjeseca septembra ukrcalo se je u Poreču na razne parobrode 4050 hektl. vina za sliedeće gradove: Trst 2520, Pulu 897, za Rieku 636. Prošle godine u istom mjesecu izvezeno je iz Poreča za 1453 hektl. manje. Vina imade za izvoz u gradu Poreču još malo, nu ciene su mu uzprkos tomu prilično visoke t. j. 32—33 krune po hektl.

Iz kaldirskih Laza — občina Motovun pišu nam 20. o. mj. sliedeće: Dne 10. t. m. imala je naša podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Lazah — zabavu s plesom u korist naše „Družbe." Pošto je odlučio odbor podružnice učiniti tu zabavu s plesom bez ulaznine, sabiralo se je milodare. Svirali su svirci, i to naši narodnjaci iz Livada uz umjerenu plaću, t. j. oni si činiše dati plaću pak su dali natrag po 1—2 K na korist „Družbe" to je naš čestiti Petar Vežnaver na prvom mjestu.

Posjetili su nas iz svih mjesta iz blizine i čak iz Rakotola naš čestiti rodoljub g. Ivan Dekarin. Bilo ih je iz Zamaska, Finede, Zamaske, sv. Bartola, Beletićevihbrega itd. Kako se je sve to lijepo ponašalo te se bratski pozdravljalo i zabavljalo. Zahvaljujemo svima a osobito čestitim mladićima i darovateljima iz Zamaska — Finede, sv. Bartola i Beletićevihbrega.

Gosp. uredniče! Milota Vam je bilo vidjeti ovdješnji narod, ovdje mladi i stari, žene i djevojke, mladići i djeca, sve bijaše toga dana mlado! Osobito naše hvalevriedne djevojke, koje ne dodju na ples samo radi plesa; one šteđe i nekupuju mnogo potrebitih stvarih, već donašaju na zabave i plesove milodare za podariti našu „Družbu", a osim toga nije nijedne naše djevojke, a da nije članica. One kažu i mi smo Hrvatice pod hrvat. zastavom, a nije li to milota i radost, da svakom pravom rodoljubu moraju suze od radosti zasijati! One čekaju rukom u džepu dok koji od nas izusti riec za podariti našu „Družbu", kad čuju, hajd udri jedna za drugom s novci na stol. Živile!

Dne 10. t. m. za prvi put se vijala hrvatska zastava s nadpisom: *Živila Hrvatska!* Neka Bog dade, da ju čim prije opet razvijemo!

Koparski kotar:

Dioba pučke škole u Lazaretu. Javili smo onomadne, da su školske oblasti odlučile podieliti slovensko-talij. pučku školu u Lazaretu kod Kopra u slovenski i talijanski odio

Naknadno doznajemo, da je c. kr. zemaljsko školsko vieće sporazumno sa zem. odborom tu dvojezičnu školu jurve podielilo u dva posve neodvisna odiela i to: u slovensku dvorazrednicu i talijansku jednorazrednicu.

Usljed toga ustrojeno je na slovenskom odielu jedno mjesto učitelja II. plat. reda i jedno mjesto podučiteljice, a na talijan. odielu jedno mjesto ravnajuće učiteljice III. reda.

Na temelju te razdiobe biti će razpisan natječaj za odnosna učiteljska mjesta, koja obstoje za sada privremena u rukama sadašnjih učitelja: g. Josipa Bestoka kao nadučitelja i gdjice Amalije Muravec kao podučiteljice na slovenskom odielu, i gdjice Emilije Benich kao privremene ravnajuće učiteljice na talij. odielu.

O naukovnom jeziku djece imadu odlučiti roditelji ili njihovi skrbnici. Občina je dobila nalog, da pribavi prostorije i ostale naukovne predmete.

Odgoj legine školo u Humu. Ovdješnji gosp. župnik u nedjelju prije svršetka prošle školske godine sa oltara javio je puku da će dne 15 svršiti škola, te da će se toga dana služiti sv. misa za školsku djecu. Učitelj narodne škole ih je doveo, kao što i mora, a učitelj legine škole ne.

Nedjelju pak prije početka škole opomenuo je gosp. župnik sa oltara ljude na njihovu dužnost prema školi. Lijepim riečima predočio im je korist škole i nagovarao ih, da svi 1. t. mj. upišu svoju djecu u školu, odkuda će u pratnji svojih roditelja oići k sv. misi i roditelji doveli djecu u školu. Nekoji ih upisali u narodnu a nekoji u leginu školu. Učenici narodne škole su išli k sv. misi, a učenici legine škole ne.

Narodni učitelj vodi i u nedjelje i blagdane djecu k sv. misi, a legin učitelj ni djecu ne vodi ni sam ne ide. U velike blagdane dodje, da, svirati orgulje, al se blagoslovljenom vodom ne prekriži.

Djeca narodne škole pozdravljaju leginoga učitelja sa „Hvaljen Isus i Marija" a on im ne odzdravlja, jer je to kršćanski pozdrav i još u našem jeziku. — Većina pak djece legine škole pozdravljaju našega učitelja sa „Viva la Lega" nekoji sa „Buon giorno" nekoji muče, a vrlo rietki sa „Hvaljen Isus i Marija".

U narodnoj se školi uče djeca u svojem liepom materinskom jeziku, u onom jeziku, kojim kod kuće govore, u višim se razredima uči i talijanski, pa će se učiti malko i njemački, a u leginoj se školi uči samo talijanski.

U našoj školi pjevaju djeca uz naše liepe narodne pjesme i „Carevku", dočim u leginoj pjevaju sve od njezinoga postanka pjesme djeci nerazumljive, jer su u drugom jeziku, a mjesto „Carevke" pjevaju „Viva Dante". Tek ove godine počeli su se učiti i „Carevku".

Naša škola uči bolje djecu poznavati svoj liepi jezik i ljubiti ga, a legina uči djecu poznavati drugi jezik talijanski a svoj pod noge bacati i proklinjati ga, kao da je valjda talijanski ljepši i bolji nego naš.

Kako vidite iz ove kratke prispodobe obje ove škole na pravom mjestu nisu, jer imadu različite puteve. Jedna vodi k Bogu, a druga k vragu.

Franina i Jurina.

Fr. Scer mi sej kumpare Jure vero jena lepa travinjala.

Jur. Capio! će bit cegod famozega.

Fr. Vero mej sram ti ju poveć, ma kad sen već pricnel, ću ti ju ću poveć, ma nebudi ju vergel va Jurinu i Franinu. — Scer prisel sen ti do meši i prekrizimo se da ćemo obedvat, ce su Bog dali, a moja mala Tona kada joj je mat tela vrć sira na škrobić, spopade matere ruku pak njoj zaluska: dovete sapere che io ne voglio ne intendo che mi mettete d'or innanzi *caccio* nella ministra.

Jur. Sajeta Frane, kako si maril zustat.

Fr. Zacrljenil sen ti kumpare moj kako rik do srama, a najzad sen se pricnel smijat da puknem do smeha ja i sva moja fameja. Kada mi je pak druga kći mala Gaspica zabravala: ed io non voglio dopo pranzo sortire a passeggio con questa *gonella* sdruscita.

Jur. Tron de Savoja si jim mogel reć da je stari Guncla, Bog mi ti ga pomiluj već dobro ozdavna va Kurilini, a ono drugo neka pridrže sinjorine Irme, Ette, Bette lingue schielte za se...

Fr. I ši da imamo sada hvala Bogu i mi pompieri — oh kuliko bi koristilo nesamo Guli i Guleši nego i još komu god onako kad ter kad ona stara ricetta naših sjor dottori una buona *doccia* d'acqua fresca.

Razne primorske viesti.

Vladin odgovor na Spinčićevu interpelaciju. Pod tim naslovom čitamo u slovenskih listovih: „Sa Spinčićevom interpelacijom radi njemačke privatne škole u Opatiji, na kojoj uzdržava država dva učitelja, bavio se je na sastanku dne 8. o. mj. u Trstu Dr. V. Ravnikar, koji je naglasio, da neima odgovora na tu interpelaciju! odgovor je pako stigao i to onomadne u oblici odlikovanja zemaljskoga škol. nadzornika dra Fr. Swide poznatoga velikoga germanizatora! Za zaslugu poniemčenja dobio odlikovanje i za ništa drugo!"

Umirovljenje. Namjestnički savjetnik i upravitelj c. k. kotarskog poglavarstva u Gradiški g. Josip pl. Fabris bio je ovih dana umirovljen.

Iz pouzdana izvora doznajemo, da će biti još tečajem ove godine umirovljeni: bivši c. k. kot. kapetan i namj. savjetnik u Puli g. Rossetti i upravitelj c. k. kotarskog poglavarstva i namjest. savjetnik u Kopru g. Schaffenhauer pl. Neys. (Šteta što se nije to dogodilo bar 10 godina natrag Op. Ured.)

Željeznica sa istarskog kopna — preko kvarnerskih otoka u Dalmaciju. Ministarstvo željeznica reć bi da proučava [sp]et nacrt za novu željeznicu, kojom bi se spojila Istra sa Dalmacijom preko kvarnerskih otoka. Ova bi se željeznica gradila u vojničke svrhe.

Ovom ili sličnom osnovom bavio se je pred koju godinu državni zastupnik pl. Vuković iz Dalmacije, te smo tada o njoj mi kazali naše mnienje.

† Hinko Diminich. Iz Trsta nam pišu, da je tamo preminuo prošloga čedna nakon kratke bolesti savjetnik zemaljskoga suda g. Hinko Diminich. Bio je rodom iz srednje Istre te je dobro poznavao hrvatski i slovenski jezik kojim se je rado služio u službi kao presjednik i kao podpredsjednik II. takozvanoga slovensko-hrvatskoga senata na zemaljskom sudu u Trstu. Pokojnika hvale kao vrstnoga i pravednoga sudca, koji se nije obazirao ni lievo ni desno ni na prijatelja ni neprijatelja. U jezikovnom pogledu bio je pravedan i nepristran sa svim strankama a u privatnom životu uslužan i prijazan sa svakim. Odličnomu sudcu i vriednomu mužu bio viečni pokoj!

Oglas dražbe. C. k. tvornica duhana u Rovinju raspisuje natječaj dražbe za dobavu gorivog drva i ugljena u godini 1906.

Pismene ponude imaju se podnieti na c. k. tvornicu duhana u Rovinju najkasnije do 12 oktobra t. g. do 2 sata po podne, kad će se obdržavati dražba.

Pobliže uvjete mogu se razviditi u uredu tvornice i u službenom listu „Osservatore Triestino“ od 25 oktobra t. g.

Plovitbeni red parobroda ug. hrvatskog društva na istarskim prugama. Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo ustanovilo je počam od 1. oktobra o. g. na istarskim prugama ovaj plovitbeni red:

1. ostanu i na dalje u krieposti plovitbeni redovi na prugama *Rieka-Istra-Trst, Rieka-Pulj, Rieka-Lošinjmali*, brzih pruga *Rieka-Opatija-Pulj* i *Rieka-Opatija-Lošinjmali*,

2. *Na prugi Rieka-Krk* parobrod obćiti će iz Krka svakog dana u 6 sati u jutro, a iz Rieke u 12.30 po pogne.

Obustavlja se pruga Krk-Punat-Baška.

3. *Na prugi Rieka-Lovran* krenuti će parobrod iz Ike u jutro u 7 sati mjesto u 6.30, dočim ostane nepromenjen odlazak iz Lovrana u podne i oni iz Rieke u 10.— prije podne i 2.30 po podne.

4. *Pruga Cres-Rieka* prestaje i nastupa pruga *Rabac-Rieka* sa polazkom iz Rabca svakog dana osim nedjelje u 6.30 sati u jutro a iz Rieke u 1.— sat poslje podne, tičuć koli na polazku toli na povratku Plominj, Berseč, Mošćenice, Lovran i Opatiju.

† Josip Gortan. Dne 23. pr. mj. preminuo je nakon dugotrajne težke bolesti providjen sv. otajstvi veleč. g. Josip Gortan duhovni pomoćnik na Obćinah kod Trsta.

Blagi pokojnik služio je jedva 4—5 godina u Lovranu, Škednju i na Obćinah, te je svuda ostavio najugodniju uspomenu zbog svoje prijaznosti, susretljivosti i bisernog značaja. Bio je u svakom pogledu svećenik i vrlo čestit hrvatski rodoljub. Na pogreb došla je iz Lovrana posebna deputacija sastojeća od gg. Peršića i Bašana, koji su htjeli u ime tamošnjih naših župljana izkazati vriednomu svećeniku i rodoljubu posljednju počast. Svevišnji podielio mu viečni mir i pokoj!

Saziv zemaljskih sabora. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ objelodanjuje u svojem broju od dne 30. septembra carsku patentu, kojom se sazivlju zemaljski sabori: solnogradski, galicijski, i češki za dne 10. oktobra o. g.; koruški za dne 11. oktobra; dolnjoaustrijski za dne 12. oktobra; dalmatinski, šlezki, moravski i tirolski za 16. oktobra; gornjoaustrijski i voralberžki za dne 17. oktobra; štajerski za dne 18. oktobra; kranjski, goričko-gradiški za dne 25. oktobra.

Blagoslovljenje crkve sv. Vinka Pavlinskoga. U nedjelju u jutro blagoslovio je tršćanski biskup presv. g. dr. Nagl novu župnu crkvu sv. Vinka P. u ulici Petronio u prisutnosti predstavnika viših oblasti. Nova župna crkva biti će VI. župna crkva u gradu Trstu, a pošto je baš onaj dio grada napučen dobrim dielom od Slovenaca, znatiželjni smo kako će visoka gospoda urediti pitanje glede slovenskih propovjedi, blagoslova itd.

Smrt slovenskog zastupnika.

Slovenski zastupnik na carevinskom vieću Žičkar iz Štajerske usprkos bolesti išao je bio u Beč na sjednice carevinskog vieća. Ali već u prvoj sjednici zastupničke kuće mu je pozlilo, gdje mu je prvu pomoć pružio zastupnik dr. Ellenbogen i zatim prenešen u svoj stan. Nu drugi dan je podlegao bolesti i umro. Pokojnik je bio još u najljepšoj dobi, bilo mu tek 50 godina. Hvale ga kao požrtvovnog i nesebičnog svećenika i zastupnika, te je posvuda gdjegod službovao kao župnik i dušobrižnik bio ljubljen od slovenskog puka a i štovan od protivnika. Kao zastupnik pripadao je slovenskoj konservativnoj stranki, a odlikovao se kao čovjekoljub i rodoljub i svojom ljubeznivošću, zaista liepa svojstva hvalevriedna ovog slovenskog rodoljuba.

Počivao u miru!

Konferencija hrvatskih zastupnika na Rieci.

Iz Rieke nam pišu 3. tek.:

Jučer sastaše se ovdje hrvatski zastupnici iz Hrvatske, Dalmacije i Istre na objavljeni pogovor. Na ovu konferenciju dodjoše ovi zastupnici:

Iz Hrvatske: dr. Fran Vrbanić, Erasmo Barčić, Stjepan Zagorac, dr. Ivan Banjavčić, Ivan Šašel, Milan pl. Kiepach. Grga Tuškan, dr. August Harambašić, Cvjetko kan. Rubetić, dr. Bogoslav Mažuranić i dr. Božo Vinković.

Iz Dalmacije: dr. Pero Čingrija, prof. Lovro Borčić, dr. Vicko Ivčević, dr. Ante Trumbić, dr. Josip Zaffron, prof. Juraj Carić, Antun Ucović, dr. Melko Čingrija, prof. Božo Korlaet, dr. Ante Tresić-Pavičić, Juraj Biankini, prof. Virgil Perić, dr. Pero Klaić, dr. Ivan Štambuk, Antun Radić, Mato Radimiri, Vicko Milić, dr. Eduard Grgić, dr. Ivan Majstrović, dr. Ante Dulibić, dr. Adam Verona, Ante vitez pl. Vuković, dr. Ivan Marović i dr. Gjuro Ferri.

Iz Istre: prof. Vjekoslav Spinčić, dr. Andrija Stanger, Ante Andrijčić, dr. Mate Trinajstić, i dr. Dinko Trinajstić.

Konferencija je počela u 10 sati. Predsjednikom je izabran dr. Pero Čingrija, a bilježnicima dr. August Harambašić i dr. Ivan Majstrović. Izvjestitelj je dr. Ante Trumbić.

Pročitano je pismo srbskoga kluba iz Dalmacije, kojim navadja razloge s kojih nemože prisustvovati sastanku. Primljeno je na znanje. Preko pisma dra. Franka, koje se nije ni čitalo, prešlo se je na dnevni red. Isto tako i preko pročitanoga pisma don Iva Prodana. Predsjednik je ocrtao tečaj konferencije u Opatiji, a dr. Trumbić pročitao je zaključke te konferencije i razdielio zastupnicima elaborat odbora.

Konferenciji su predložene resolucije i predlozi, što ih je uglavio odbor na sastanku u Opatiji za podlogu obće i specijalne debate. Resolucija je za uvjetni sporazum sa Magjarima i zajedničku akciju s njima uz uvjet sjedinjenja Dalmacije i proširenja ustavnih prava.

U 1 sat po podne sjednica je prekinuta, a u 5 sati po podne nastavljena sa generalnom debatom, u kojoj saučestvovahu Biankini, dr. Melko Čingrija, Vicko Milić, dr. Vinko Ivčević, dr. August Harambašić, prof. Virgil Perić, Antun vit. Vuković i dr. Fran Vrbanić. U 9 sati u veče prekinuta je razprava, te se je jutros nastavila.

Glagoljski misal.

Objelodanjen je ovih dana novi glagoljski misal i stavljen je na razpoloženje svim crkvama. Zadarska nadbiskupska kurija izdala je sliedeći oglas: »Po nalogu pape Pija X. bi dotiskano prošlog mjeseca novo izdanje glagoljačkog misala u Rimu u tiskari de Propaganda Fide, te je preuzoriti kardinal J. Gotti dao dostaviti presvietlom našem nadbiskupu iztiske potrebite toli za ovu nadbiskupiju, koli za ostale dalmatinske biskupije. Novi misal, osim glagoljačkog naslova, ima i sliedeći latinski naslov: Missale Romanum — Slavonico idiomate — ex Decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum — S. Pii V. Pontificis Maximi jussu editum — Clementis VIII., Urbani VIII., Leonis XIII. et Pii X. auctoritate recognitum. Romae, ex Typographia Polyglotta, S. Cong. de Propaganda Fide — MCMV. Dočim se ovo donosi do znanja velečastnog svećenstva, preporuča se svima, koji služe Svete Tajne staroslovenskim jezikom, da nabave čim prije kod ovdješnje nadbiskupske kurije novo izdanje rečenog misala, koje se odlikuje i u pogledu tehničke radnje.

Važno za pravnike koji polažu naknadni ispit u Beču.

Ministar za bogoštovje i nastavu u Beču, pozvao je predsjedničtvo pravoslovnog izpitnog povjerenstva na hrvatskom jeziku u Beču, te dekanat pravoslovnog i državnog fakulteta u Zagrebu, da upozore kandidate za naknadni izpit na djelo dra. Huga Werka: »Sistem austrijskog ovršnog reda, sv. I« izdano nakladom Dioničke Tiskare u Zagrebu, kao pomagalo kod nauka.

Takozvani kaldejci po Istri.

Već od nekoliko vremena klatare se po Istri nekakovi zamusani tobož popi šta li iz Palestine ili bog zna odakle, te sabiru milodare u crkvene i vjerske svrhe. Žandarmerija pomno pazi na te ljude, jer su dosada takovi skitalice bili upoznani kao najgori sliepari i lopovi, premda bi se izkazali i sa preporukom jeruzolimskog patrijarhe. Radi toga upozorujemo naš puk da takove sliepare otjeraju od svojih kuća i prijave žandarmeriji takove lopove. Velečastnom svećenstvu pak stavljamo do znanja, da u Austriji nesmije nijedan strani državljanin sabirati milodare, ako nema zato dozvole ministarstva nutrnjih posala, a misionari pak povrh toga i dozvolu rimske propagande.

Istra u državnom proračunu za god. 1906.

Po financijalnom zakonu za g. 1906., što ga je u utorak predložio ministar financija carevinskom vieću, odlučeni su za Istru ovi troškovi:

Ministarstvo nutarnjih poslova: nutarnje uredjenje i razsvjeta za kot. poglavarstvo u Voloskom u novoj uredovnoj zgradi 10.000 K, za popravke u erarialnoj vladinoj zgradi u Puli 4800 K (2. obrok).

Za gradnje cesta: Državni prinos za dogradnju ceste od Sv. Nedilje do Vrbnika na otoku Krku 4000 K, za dogradnju ceste iz Podgorja do kotarske medje u Jelovicama (kot. Kopar) 5000 K (1. obrok), za dogradnju takozvane paralelne ceste u području Opatijskom 15000 K (1. obrok), za izgradnju ceste Cres - Mali Lošinj 16.800 K (2. obrok), za dogradnju ceste od sv. Ivana od Sterne preko Montrilja do puljske državne ceste kod Karojbe (kot. Poreč) 5000 K (2. obrok), za dogradnju ceste izmedju Barbana i Labinja 20.000 K (7. obrok).

Za nove gradnje: Kupovina zgrade za državne urede na Voloskom 19.503 K (1. i 2. obrok).

Ministarstvo trgovine. Za gradnje luka: Portorose (6450 K) 1. obrok 3230 K; Umag (ukupni iznos 162.000 K) 1. obrok 10.000 K; Plomin (ukupni iznos 20.000 K) 1. obrok 5000 K; Opatija popravak mula (ukupni iznos 135.000 K) 3. obrok 17.000 K; Poreč za novi mul (ukupni iznos 68.000 K) 4. obrok 10.000 K; Milje za mul (ukupni iznos 73.000 K) zadnji obrok 18·000 K; Lovran (naknadni iznos 33.000 K) 1. obrok 10.000 K, a za razne druge radnje u lovranskoj luki 12.000 K.

Talijanski uhoda Contin. Bečko je redarstvo u prvoj polovici mjeseca srpnja uapsilo mjernika Pietra Contina i njegovu ljubovcu Niedobu. Kod njega su nadjeni mnogobrojni nacrti i spisi, iz kojih se razabire, da je Contin bio vrlo pogibeljan špijun. Contin je rodjeni Zagrebčanin i 65 godina star; do god. 1868. služio je kao podčastnik u austro-ugarskoj vojsci, god. 1870. dao se je u Italiji naturalizirati, tu je stupio u vojsku i službovao kod talijanskoga generalnoga štopa kao crtač planova, a takodjer i u druga svojstva. Zbog svojih usluga za talijanski gen. štop bio je g. 1890. u Nizzi odsudjen na petgodišnju tamnicu. Poslie je došao u Austriju, gdje je postao mjernikom i sveudilj boravio u Beču. Dosad je ustanovljeno, da je Contin proučavao utvrde, željeznice i vojničke odnošaje austro-ugarskoga Primorja, pak je u tu svrhu ponovno poduzeo putovanja u te krajeve. Kako se razabire iz izprava, što su pronadjene u njegovu stanu, njegova su opažanja bila stručnjačka. U Beču je neposredno obćio sa talijanskim atašejem na bečkom dvoru, pukovnikom del' Mastro; ustanovljeno je i to, da je Contin kao špiun punih deset godina djelovao u Austriji. Contin će skorih dana imati da pred bečkim sudom odgovara za svoje uhodarstvo. Nema sumnje, da je ciela ova afera vrlo neugodna austrijskoj saveznici, Italiji.

Oglas natječaja.

Odbor „Narodnog doma“ u Pazinu, koji leži na najljepšoj poziciji grada te imade udobne i ukusne prostorije za hotel, restaurant, vrt, štaju, otvara natječaj za mjesto hoteliera — restauratera.

Molbe imadu se predložiti gorespomenutom odboru do 15 t. mj. i istim treba priložiti eventualne potvrde usposobljenja za posao hoteliera — restauratera i poznanja hrvatskog ili slovenskog i drugih u ovom kraju običajnih jezika.

Narodni dom otvara se po prilici početkom decembra t. g.

Potanje obavjesti i dogovori mogu se imati svakodobno kod odbora.

PAZIN, dne 1. Listopada 1905.

Odbor „Narodnog doma“.

Javno priznanje

osiguravajućoj zadrugi „CROATIA“ u Zagrebu, koja je kod velikog požara u Lokvama dne 14 kolovoza o. g. naše, kod ove domaće zadruge osigurane a izgorjele zgrade savjestno procjenila i ukupnim iznosom

= Kruna 26.257·19 =

točno isplatila.

LOKVE, dne 27. rujna 1905.

U ime svojih i ostalih supodpisanih:

Nikola Jurković v. r. **Anton Bolf** v. r.

Petar Gašparac v. r.

POZIV!

„Žminjsko društvo za štednju i zajmove“ pozivlje svoje zadrugare na izvanrednu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 15. o. mjeseca u 4 sata po podne u „Kaštelu“ u Žminju.

DNEVNI RED:

Pogovor o podignuću društvenog mlina na benzinu.

ŽMINJ, 1. oktobra 1905.

Upravitelj:

Filiplić,

župnik.

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najtoplije preporučujemo:

Johanna Hoffa

Kandol-Kakao

koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je uslied toga najlakše probaviv, ne prouzročuje nikada začepljenje, pa je, akoprem vanredno jeftin, ipak najokusnijega teka.

Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffa i sa zaštitnim znakom »lava«.

Omoti od 1/4 kg 90 filira — Može se
» » 1/8 » 50 » — svagdje dobiti.

VYDROVA TVORNICA JESTVINA U PRAGU VIII.

PROIZVADJA I PREPORUČA:
VYDROVU ŽITNU KAVU (VEĆ 10 GODINA U PROMETU). o o o o o o
PRIDODATAK ZA ČORBU (JUHU) SA ZNAKOM »VYDRA«. o o o o o o
ZAČINI ZA ČORBU (JUHU) (GRAŠKOVI, LEĆINI, GLJIVINI I RIŽINI).
POVITICE (OBLATNE) (SPECIJALITETI: DÉSERT DELIKAT I S MASLACOM). o o o o o o o o o o o o o o
PJENUŠAVE BONBONE »AMBO«.
MIRODIJU ZA KOLAČE »BUHTIN«.

NAČINITE POKUS!
KOLEKCIJU SVIH PROIZVODA ZA 3 K 20 f.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.
Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.
Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Odlikovana
svjećarna na paru
Gorica – ulica Sv. Antona
Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom stašinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnos jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom
APATOVAČKA KISELICA
naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom
izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i katelkih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostiju, noguh i rukuli, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djelaju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadunavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glisto, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmija manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je slijedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Narodna tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli.

Via Giulia, 1.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili ulošci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili ulošci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz naduica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtve.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga prirućna. 5. Zadružne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša. 4. Puzavcem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske" sve od prošlih god. amo.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotczky-a. — Cieni tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 41. Pula, u četvrtak dne 12. oktobra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga ovo pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Saziv zemaljskih sabora.*)

Kako smo u zadnjem broju javili, sazvani su svi zemaljski sabori Austrije na jesensko zasjedanje, osim tršćanskoga i istarskoga.

Tršćanski sabor nije mogla vlada sazvati, jer je zastupstvo grada Trsta s okolicom, koje sačinjava ujedno i zemaljsko zastupstvo, radi poznatih zloporaba i nezakonitostih prigodom posljednjih izbora, od vlade bilo razpušteno.

Zašto nije pak sazvan istarski sabor? Radi prkosa talijanske saborske večine. Večina, ta je naime štrajkovala za posljednjeg zasjedanja našega sabora ove godine. Vlada je bila naime sazvala istarski sabor ljetos u proljeću u Kopru na redovito zasjedanje, nu talijanska saborska večina nehtjede sudjelovati kod sjednica. A prividni razlog tomu bio je taj, što je imao vladin zastupnik na saboru, da odgovori na jednu hrvatsku interpelaciju takodjer u hrvatskom jeziku. I tako se zastupnici razidjoše svojim kućama istoga dana.

Saborska večina nastojala je opravdati taj svoj postupak tim, što je bila vlada odlučila, da njezin zastupnik odgovori na hrvatsku interpelaciju i u hrvatskom jeziku, te da je tim htjela uvesti neku novotariju u saboru i počiniti atentat na izključivost talijanskog razpravnog jezika u saboru. To opravdanje hramlje na obje noge, jer nema ništa naravnijega i pravednijega na svietu nego li je to, da vladin zastupnik odgovara na hrvatske upite i hrvatski u zemlji, napučenoj većinom od Hrvata i zastupnikom, koji zastupaju u saboru tu večinu, pa bili oni baš u saboru u manjini.

Nu talijanskoj večini nije stalo ni do pravednosti ni do zakona, već ona hoće, da svagda i svuda njezina vriedi, pa bilo to i u očitoj protimbi sa pravom i zakonom.

U ostalom mi ne bacamo toliko krivnju na razmazanu saborsku večinu, koliko na cesarske vlade, koje su to stanje stvari u istarskom saboru ne samo trpile, već dapače i podupirale. Do sada su naime svi njezini zastupnici na istarskom saboru odgovarali na hrvatske i slovenske upite jedino u talijanskom jeziku opravdavajuć svoje nepravedno i protuzakonito postupanje smiešnom izprikom: da odgovaraju u jeziku ne samo razumljivom čitavom saboru, već dapače i u *jedino raspravnom jeziku*. U tom smislu odgovorio je vladin zastupnik na prigovore hrvatskih zastupnika posljednji put u sjednici istarskoga sabora od dne 9. novembra 1904. Takov odgovor nemogoše naši zastupnici mučke primiti do znanja, i oni izadjoše tada uz svečani prosvjed iz sabora.

Pozvani iza toga predstavnici hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru k cesarskom namjestniku u Trstu, izjaviše ovomu, da neće više u sabor dok nebude vladin zastupnik — medju ostalim, u saboru odgovarao na hrvatske upite i u hrvatskom, odnosno slovenskom, jeziku. Taj je zahtjev našao g. namjestnik opravdanim i zakonitim, da je nanj ne samo odmah pristao, već dapače svečano obećao, da će on tomu zahtjevu rado zadovoljiti, jer ga ne smatra nikakvom koncesijom od strane vlade hrvatskim i slovenskim zastupnikom, već njihovim, na temelju zakona, osnovanim pravom. Dodao je doduše tomu, da nemože uz najbolju volju već u ovom zasjedanju tomu zahtjevu zadovoljiti, jer da zasjedanje svršava, da želi o tomu govoriti prije sa predstavnicima saborske večine itd. ali u budućem zasjedanju, da će vladin zastupnik bezuvjetno odgovoriti na hrvatsku interpelaciju hrvatski. Naši su zastupnici uzeli taj odgovor do znanja, ali se više tada nepovratiše u sabor, koji je imao još tri sjednice.

Za ljetošnje proljetno zasjedanje imao je vladin zastupnik pripravan hrvatski odgovor na jednu hrvatsku interpelaciju. Za to su znali koli članovi večine, toli i manjine. — Neposredno prije otvorenja sabora imao je klub saborske večine sjednicu, na kojoj se živahno razpravljalo o nakani vladinog zastupnika, t. j. o hrvatskom odgovoru, što ga je imao dati već u prvoj sjednici. Za te razprave stavljena su tri predloga: jedni predložiše, da se vladinom zastupniku iztrga iz ruku papir, sa kojega je imao pročitati odgovor; drugi htjedoše da se vladinog zastupnika pograbi i jednostavno van baci iz sabornice, dočim su treći, oprezniji, predložili, da se k sjednici nepristupi i tim osujeti saborisanje i vladin odgovor. — Prevladalo je mnienje ovih trećih i tako nije došlo do saborisanja.

Kadno se je nedavno tomu pročulo, da kani vlada sazvati zemaljske sabore, donesoše bečke novine viest iz Primorja, da se istarski sabor neće sastati, jer da talijanska saborska večina ne će da prisustvuje sjednicam dok bude vlada ustrajala kod svoje nakane, da njezin zastupnik u saboru odgovara na hrvatske upite u hrvatskom jeziku. I ta se je viest obistinila, jer naš sabor nije sazvan, i to bez dvojbe s navedenog razloga.

Prošli tjedan imali su tri hrvatska i tri talijanska zastupnika glede toga dogovor kod namjestnika, ali bez uspjeha, jer talijanska večina neće da popusti, a naši čvrsto stoje na svojem svetom pravu. Radi ovoga nebi u obće ni trebalo pregovora, jer zakon, a ne talijanska večina, veže vladu da vrši zakon i pravo.

Priznajemo rado, da nije položaj g. namjestnika u ovom obziru baš zavidan, ali to ima zahvaliti jedino svojim predšastnikom i nesretnomu vladinomu sustavu, koji je stvorio ovakve nezdrave, nenaravske i protuzakonite odnošaje u Primorju. U ostalom i tomu bi se dalo doskočiti sa nešto dobre volje, sa manje obzira, a više odlučnosti jedino na temelju zakona.

*) Izostalo iz posliednjeg broja radi pomanjkanja prostora. (Op. ur.)

Razmatranja*).

Nema dvojbe, da je koristno i liepo putovati po svojoj domovini, jer na putovanju upoznajemo ju zorno i na praktičan način. Na putovanju nam se um oštri, pogled širi, te se neoborivi prirodni zakoni i istine lakše shvaćaju, razumijevanja pamte.

Promatrajući na putovanju prilike kojega kraja naše mile domovine, na kojem živi naš narod, otkrivaju nam se razlozi, s kojih su ljudi tog predjela poprimili upravo taj način života, pa nam tumače n. pr.: obala toga kraja domovine imade mnogo prirodnih luka, što su uputile narod ovaj na more. Ako vidimo dobro uredjene kojeg kraja, a to je uzrok što je rodna zemlja toga kraja obilato plaćala uloženi trud. Pokazuje se nam dalje, da pusto kamenje te krši je prisililo ljude, da podju u sviet trbuhom za kruhom, da prehrane sebe i svoje kod kuće.

Predočuje nam nutarnje uredjenje tog kraja, kakvi ljudi stanuju u njem, koja im je naobrazba, koliko su doprinijeli oplemenitbi tla, kakovo je po tom taj kraj dobio mjesto u kulturnoj povijesti, koje plodine rastu na njihovom tlu, kako uspijevaju koristne biljke, životinje, koje osobito njeguju, rukotvorine kojima se bave, čega imadu odviše, pa izvoze ili drugim riečima, koji su glavni njihovi obrtni i trgovački odnošaji, i po kojim žilama svjetskoga ili domaćega prometa putuju.

Sve ovo odkriva nam pojedine tajne, što ih bistro oko lahko pregleda. Koliku gomilu liepih i vriednih stvari nam se tumači evo na putovanju, pa mislimo, da nije od potrebe razglabati od kakve je to koristi za svakoga naobražena čovjeka, koji hoće raditi za narod.

Putovanjem se učimo najbolje sviet upoznavati. Veliku pogrešku čine oni ljudi, koji putuju po tudjini, a ne poznaju svoje domovine. Ovo se osobito tiče one naše inteligencije, koja putuje radje u tudji sviet, a svoje domovine ne pozna. Tko svoje domovine ne poznaje, taj je ne može pravo ni ljubiti. Nu na putovanju može se čovjek i krivo informirati i prevariti se u svojem sudu, i zato treba da ima oštrovidno oko za prosudjivanje. Sa materijalnog gledišta je puno lakše upoznavati krajeve i mjesta, dočim je to sa duševnoga gledišta malo teže. Jer u par

*) Priobćujemo ovaj sastavak mladog rodoljuba, koji pokazuje najbolju volju i želju, da svomu narodu pripomogne do boljeg duševnog i tjelesnog stanja. Op. Ur.

PODLISTAK.

Naputak za A, B, C ... čitanku.

(Svršetak.)

Pisati može lahko *d*, ako *a* produlji prema gornjoj crti, a *h*, načiniti će iz *n*, ako napiše prvu crtu veliku, drugu malenu ovako *l*, pa onda spoji *h*. Sad treba vježbati abecedarca, da ščitava slabe glasove sa jakima, — po tom će moći pisati već dosta rieči, koje se nalaze napisane i natiskane na trećoj tabli. —

Uz to može se naučiti i pisati brojeve od 1 do 5. —

Četvrta tabla imade riječ: svetoga, amen. U ovoj vježbi su po dva suglasnika, koji se imadu ščitavati. Riječ s v e t o g a vrlo je zgodna za raščlambu. Tako se *v, t, g*, nalaze svaki pod svojom slikom i lahko se usporedjuju crvena slova sa crnima, a i njihovo pisanje nije teško, jer se glavni potezi izvadjaju na temelju već poznatih slova. —

U toj vježbi pišu se rieči, koje će svaki abecedarac rado pisati i radovati će se, da će moći pisati već mnoge riječi. U krstu imade 14 slova, pa preostaje jošte samo 15 slova. —

Kad je abecedarac upoznao slova u krstu, to će biti lahko ga upoznati sa slovima u očenašu.

Tabla peta glasi: „oče naš koji jesi na nebesi". U ovoj dolaze slova *č, š*, koja će abecedarci lako upamtiti, jer poznadu *s* i *c*. —

Slovo *k* teško je pisati za abecedarca, pa zato ga treba izvesti iz najlakšega i to ovako: napiše se k ovo je oblik štampanoga slova, pa može se iz štampanoga zgodno napisati *k*. Slovo *j* se izvesti može iz *i*, tako isto se slovo *b*, izvadja iz *v*. —

Tabla šesta imade slova *dj, r, lj*.

Slike za početna slova jesu: djerma, riba, ljiljan. U ovim riječima nalaze se više suglasnika, koji se ščitavaju. Kod ščitavanja treba, da se abecedarac vježba, da razlikuje po sluhu svaki glas. — Uz ove vježbe u čitanju jesu i čiste desetice do 100. —

Tabla sedma glasi: „kako na nebu tako i na zemlji, kruh naš svakdanji daj nam danas".

U ovim rečenicama su samo dva nepoznata slova i to *z* i *nj*. Nad *z* je zec, a nad *nj* konj. Za početno slovo *nj*, nije se moglo naći zgodne riječi, pa je dobro, da se u takovom slučaju uzme i druga koja riječ u kojoj se osobito ističe glas, koji valja pisati kao slovo. —

U ovoj vježbi uzimaju se desetice i jedinice kao brojevi. —

Tablama osmoj, devetoj i desetoj ne treba naputka jer jasno se vidi, kakovim se načinom poznaju nova slova.

II. DIO

U ovom dijelu jest pisani i tiskani očenaš. Sad se je abecedarac upoznao sa svim slovima, — bit će, da je koje slovo i zaboravio, — al znade očenaš moliti na pamet, — pa mu neće biti teško, da pazljivo čita svaku riječ.

Kad se je abecedarac dobro uvježbao, da pozna sva slova, — to će lahko čitati i nepoznato štivo kao što su to u II. dijelu. Zagonetke, pitalice, mudri težak, pravila za život, pismo prijatelju i namira. —

U ovim svim štivima upoznao se abecedarac s raznim vrstim slovima t. j. krupnim i sitnim.

Na posljetku za slovničke vježbe imade „naputak za pisanje". Ovim naputkom naučiti će se, kad će pisati velika pismena i rastavne znakove.

Tako evo kratkog naputka za one, koji bi bili voljni kojeg susjeda, prijatelja ili rodjaka naučiti čitati i pisati.

Neka si svatko prosudi, kako je danas teško onomu, koji ne zna čitati i pisati!

Dužnost je od onih, koji znadu čitati i pisati, da ovo svoje znanje proširo medju svoje bližnje.

dana ne možemo mnogo naučiti kod ljudi: nešto vanjštine, nutrinje ništa!

Držeći se ovih misli, nastojim po mogućnosti, što više proputovati našu zapuštenu Istru. Ovih dana dovrših svoje 20 dnevno putovanje. Dosta toga vidjeh i čuh na tom putovanju. Iznest ću ovdje samo glavnije točke svoga opažanja,

U nekim krajevima vidio sam život i bujnost iz vana, mrtvilo, nehaj i nemar iznutra. U narodnom pogledu radi se u toliko, da se životari. Ovaj jaz izmedju nekoje gospode i puka daje rodoljubu težke misli za našu budućnost u dotičnim mjestima. Najvećim dijelom prepušta se sve da ide svojim putem, pak neka ide kako hoće. To ne valja! Mnogo puta bi se nekoje stvari izravnale mirnim, osobnim dodirom, ali mi na žalost prepuštamo stvar samoj sebi, dok ne dodje čak i u javnos', a onda ju je težko izravnati mirnim putem.

Najviše me je zabrinulo ovog puta to, što opazih, da se je počelo u neke krajeve Istre uvadjati u razpravu vjerska pitanja, čega prije kod nas nije bilo. Nekoje osobe misle pri tom, da njih nesmije nitko kritizirati, da njima je više slobodno nego li drugim. Drugi pako od inteligencije, ne razlikuju osobe od njezinog zvanja. Tako je već na otocima u njekim mjestima došlo do razdora, a u najnovije doba do javnih napadaja, s kojima će imati i sud posla. Da li to vodi k dobrom cilju? Ne! S toga bi morali trieznі i uplivniji ljudi i vodje naroda izravnati ovakve razdore mirnim putem. Jer iz nesloge i razdora nikada neće doći narodu dobra, već i ono, što dobra imade, propast će prije ili kasnije.

Eto odmah primjera. Posjetih čitaonu u jednom mjestancu, gdje bi ona inače morala cvasti i iz koje bi morao narod crpsti duševne hrane. Ali, što nadjoh u njoj: Stare brojeve novina, što su pred 15 ili pred mjesec dana izašle. Još ovo malo bilo je u slabom redu! Zapustih prostorije bolnim srcem. Kako se može u javnosti prikazivati velikim patriotom, a kod kuće najviše radi njega propadaju narodna društva! Nije to samo u ovom mjestu, imade žalibože više sličnih primjera po ostalim mjestima Istre.

U pazinskoj okolici se namjerih na jednu seljakinju, koja mi se je tužila na muke, što ih imadu pretrpjeti naše seljakinje kod prodaje mljeka. Da se uzdrži u milosti kupovačica i da joj ne uzkrati kupnju mljeka, morade joj donašati kojekakve darove ili mljeko uz sniženu cienu. Ju mislim za sjegurno, da bi to prestalo, kad bi se u Pazinu ustrojila mljekarna ili mljekarska zadruga. Pazinu i okolici bi se mnogo pomoglo uredjenjem jedne mljekarne. U zadnje vrieme uredio je župnik velečasni g. Grašić u Bermu takvu mljekarnu, ali samo za malenu podobćinu Beram, koja i liepo napreduje. Nebi se moglo uzeti sve podobćine u obzir, jer se sve tim ne bave, ali bi se mogla uzeti ciela okolica Pazina, dio Lindara, Novaščinu, Zarečje i spojiti Beram, te ustrojiti mljekarnu u Pazinu, koja bi onda rasprodavala sama mlijeko. Na ovaj način nebi trebalo, da svaka pojedina seljakinja nosi proizvod u Pazin, već bi se stvar lahko zajednički opravljala bez velikog gubitka vremena, a i bolj bi rasprodavali mljeko.

Kod ustrojenja ovakvih društava trebalo bi malo uzeti u obzir i mjestne okolnosti, pak ne raditi sve po jednoj šabloni!

Na ovaj način dalo bi se seljačtvu dosta pripomoći u rečenim podobćinama, koje su većinom u nizini i koje imaju prilično blaga, dočim im drugih domaćih životinja manjka; manjka zato jer ljudi nemaju obsežnih pašnjaka. Još su ovi razlozi, koji bi smetali dobromu napredku u mjekarstvu a i u obće, što se tiče govedarstva, što ne ima u pazinskoj okolici dobre i dovoljne hrane za goveda i što ljudi ne goje goveda racijonalno.

Počeli su već prilično seljaci raditi sa umjetnim gnojem, jer je seljaka za takvu stvar lahko predobiti. Ovdje se može seljaku praktični dokazati uspješno djelovanje umjetnog gnoja i kasnije. Onda se ga lako prene iz njegovog konservatizma, i to je najbolji način po kojem se našega seljaka predobije za svaku pametnu novotariju, a da je to tako, o tom bi nam znao koješta kazati i g. putujući učitelj Trampuž.

Malko sam zašao stranputice, ali mislim, da nije na štetu. Stvar bi se dala izvesti, samo bi se naši ljudi morali pobrinuti za čovjeka, koji bi s tim ravnao i brinuo se za druge potrebite stvari.

Do sada je bio izgovor, da nemamo ljudi. Eto sada imademo gimnaziju u kojoj se uzgaja naša uzdanica. Onda izaberimo iz nje mladiće i pošaljimo ih u strukovne škole, jer i tako bit će mnogi na čudu poslije izpita zrelosti, kojim će putem udariti, pošto će većini faliti novčanih sredstava.

I „Gospodarsko družtvo" u Pazinu ne uspjeva kako bi moralo, jer nemamo ljudi, koji bi imali za to znanja i vremena. Ne može se za sada ni toliko prigovarati, pošto naši ljudi nemaju zato potrebnih zgrada. Ali izričem nadu, da će se i tomu doskočiti iz „Narodnog doma", jer u novim prostorijama, sakupit će se i nove sile, pa će se više toga učiniti na narodnom polju. nego li se je učinilo do sada!

Gospodarstvena pitanja zauzimaju danas u životu naroda prvo mjesto, o čemu smo svi uvjereni. Pravo uzevši, bijahu ista vazda odlučna, samo se to nije svestrano uvidjalo. Danas znademo, da ono što zovemo politikom, nema temelja, ako se neoružava i na materijalnom dobru, i da će patriotizam bez blagostanja brzo malaksati. Uredjeno gospodarstvo je jedno od glavnih pitanja svakoga naroda, pa sam radi toga stalan, da bi mljekarstvo i dobro vinogradarstvo sa valjanim pivničarstvom oslobodilo od neprijatelja narodnih naše seljake na Pazinštini.

Naši prvaci, naši sviestniji rodoljubi, morali bi svako toliko pohititi medju narod i podučiti ga o političkom stanju i o gospodarstvu i popitati se neposredno za njegove tegobe.

A što rade naši djaci? U liepom su broju, ali slabo se znade za njih u javnosti. Na sveučilištu u Zagrebu i Beču imadu svoje klubove. Ti klubovi postoje već 3 godine, svakoga tjedna imadu po jedan sastanak, na kojem je po jedno predavanje, a onda se vode ozbiljne razprave o istarskim, hrvatskim i slovenskim prilikama. U domovini rade nešto, ali ne toliko, koliko bi mogli i prema ozbiljnim prilikama morali.

„A da mladež izvede ono što zaključi, hoće joj se poticanja i podupiranja sa strane drugih čimbenika, osobito občina, javne štampe, zastupnika, družtava, u obće inteligencije. Ako se mladež prepusti sebi ili ako se njezini poletni pothvati susretaju sa nepovjerenjem ili čak sa ravnodušjem, što u nas nije riedko, sasvim je naravno, da nam od najljepših namjera i pothvata omladinskih ne će narodu biti nikakve koristi". (Sloboda od 23./VIII.)

Svaki, koji nešto više znade i koji ima malo dobre volje i ljubavi za svoj narod, naći će sto prilika i načina, da svoje znanje po mogućnosti širi medju narod. Osobito sada, kada još nad našim seljakom u mnogih stranah vlada duševna noć, u kojoj on luta, a ta se smrkava sve to više, gospodarstvena bieda postaje sve to ljućom, pa je samo tako razumljivo, da kod nas obstoje žalostne prilike, kojima treba da svi složno doskočimo.

Prosvjeta najširih slojeva pučkih, jest predustav gospodarstvenom napredku. — Prosvjetljujmo dakle puk, pustimo, kako je Isus kazao, malene k sebi. Ili još bolje: sidjimo sami k malenim, k puku! Samo u prosvjeti puka je nas sviju spas. *Prosvjetom k slobodi — duševnoj, gospodarstvenoj i političkoj!*

Čitanka za odrasle abecedarce dobiva se kod Franje Anderlića u Zagrebu, — a može se dobiti u svim knjižarama u Zagrebu uz cienu od jedne krune, a s poštom 10 filira više. —

Zgoda je sad liepa dana, a vidjet ćemo, kako će je znati naš narod upotrebiti. Svaka bi kuća trebala imati ovu zgodnu čitanku, pa se osobito mole čitači „Seljaka Marka", da ovu čitanku što većma prošire medju naš seljački svijet, — a to tim više, što je ovo namisao „Seljaka Marka", da se na temelju „krsta i očenaša" može svatko lahko naučiti čitati i pisati. —

Ovo nije pripovjetka već je to božja prava istina; jer je Franjo Anderlić ovim načinom naučio već mnoge vojnike i druge iz gradjanskog staleža, da su za 10 dana mogli iz molitvenika čitati. Ovi sretnici, koji su se naučili za tako kratko vrijeme čitati i pisati ne mogu se dosta zahvaliti Anderliću na njegovoj dobroti. — Isti Anderlić uredjuje vam već četiri godine „Seljaka Marka" pa je on svakako pokazao, da on voli seljački i radnički stališ.

Resolucija

prihvaćena na sastanku hrvatskih zastupnika na Ricci.

U ponedjeljak, dne 2. tek. sastaše se — kako smo izviestili — hrvatski zastupnici na Ricci, da vieću o položaju, što ga imadu zauzeti Hrvati u sadašnjem kritičnom času u Monarhiji. Izviestili smo o prvoj sjednici, a danas izviestiti ćemo o dalnjem tečaju toga važnoga sastanka.

Utorak je nastavljena sjednica, koja je trajala u jutro od 9 do 1 po podne, pa od 5 do 10½ na večer. Razprava o predloženoj resoluciji bijaše vrlo živahna, jer su kod iste sudjelovali skoro svi prisutni. Nakon svestrane i temeljite razprave, primljena je sa 24 prisutna glasa i 7, koji su ovlastili na podpis, ova vrlo važna resolucija:

Povodom političkoga stanja, u koje je dospjela monarkija uslied krize u Ugarskoj, hrvatski zastupnici sastadoše se u svrhu, da zauzmu stanovište prama tome stanju i da označe pravac političkome radu hrvatskoga naroda u pitanjima, koja su neprieporna i svima zajednička, a neprejudicirajući načelnom stanovištu, na kojem vojuju u parlamentarnom životu, bilo kao pripadnici klubova, bilo kao pojedinci.

Hrvatski zastupnici drže, da su današnje javne prilike u Ugarskoj nastale uslied borbe, koja ide za time, da kraljevina Ugarska dodje postepeno do podpune državne samostalnosti.

Hrvatski zastupnici smatraju tu težnju opravdanom već s toga, što svaki narod ima pravo, da slobodno i neodvisno odlučuje o svome biću i o svojoj sudbini.

Hrvatski zastupnici uvjereni su, da su oba naroda hrvatski i ugarski, ne samo s obzira na svoje historičke odnošaje, već još više s obzira na činjenicu neposrednoga susjedstva i na realne potrebe svoga života i medjusobne samoobrane upućeni jedan na drugoga, te da se s toga ima izbjegavati svaki povod i uzrok medjusobnom trvenju.

Polazeći s tih predpostavaka, hrvatski zastupnici smatraju, da je njihova dužnost boriti se naporedo sa ugarskim narodom za izpunjenje svih državnih prava i sloboština, u uvjerenju, da će rečena prava i sloboštine biti od koristi hrvatskomu i ugarskomu narodu; a time će se udariti temelji trajnomu sporazumljenju obaju naroda.

Postignuće te svrhe, namienjene obostranoj koristi, uvjetovano je najprije reinkorporacijom Dalmacije kraljevinama Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, kojima već virtualno i pravno pripada.

Da se uzmogne pristupiti k ostvarenju reinkorporacije Dalmacije, treba najprije, da se odstrane današnji nesnosni parlamentarni i upravno-politički odnošaji u Hrvatskoj i Slavoniji i da se uvedu takovi odnošaji, koji će odgovarati potrebama kulturne zemlje i zahtjevima ustava i slobode, zajamčenim slobodoumnim ustavnim uredbama, kao što su poglavito:

izborni red, koji će omogućiti i obezbiediti biranje takovoga narodnoga zastupstva, koje će biti vjeran izražaj nespriečene i slobodne narodne volje;

podpuna sloboda štampe, ukinućem objektivnog postupka i uvedenjem porote za štamparske i političke delikte;

sloboda sastajanja, udruživanja i izražavanja misli;

ostvarenje sudačke neodvisnosti, zajamčene svakomu sudcu nepomičnošću i neodgovornošću za svoja sudačka djela;

ustrojenje vanrednih instancija upravno-državnoga suda na zaštitu interesa i političkih prava gradjana proti upravnoj samovolji;

ustrojenje posebnoga suda za karnostnu odgovornost svih javnih činovnika radi kršenja zakona.

Hrvatski zastupnici uvjereni su, da se trajni sporazumak izmedju naroda hrvatskoga i ugarskoga može postići najprije točnim i strogim vršenjem prava hrvatskoga naroda, sadržanih u postojećoj hrvatsko-ugarskoj nagodbi, te promjenom odnošaja što spadaju u područje posala, koji su danas u Hrvatskoj zajednički sa Ugarskom, kao i sa zapadnom polom monarkije na način, da hrvatskomu narodu bude obezbiedjen samostalni politički, kulturni, financijski i obće gospodarstveni obstanak i napredak.

Naravnim tečajem dogadjaja odrazit će se povoljno svaki napredak naroda u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji takodjer i na odnošaje našega pučanstva, koje živi i u drugim zemljama, posebice u najizloženijem kraju, biva u posestrimi Istri.

Da se uzmogne provadjati i do ostvarenja dovesti ovdje istaknuta načela, težnje i zahtjevi, izabire se odbor od 5 zastupnika, koji će imati još i dalnji zadatak, da promiče i za riešenje pripravlja ina pitanja, koja su našim zemljama zajednička ili su od koristi obćoj narodnoj dobrobiti.

Iz sastanka hrvatskih narodnih zastupnika.

Rieka, 3. listopada 1905.

Predsjednik: dr Pero Čingrija.

Dr Roko Arneri — dr Ivan Banjavčić, Erasmo Barčić — Lovro Borčić — dr Melko Cingrija — dr Ante Dabilić — dr Eduard Grgić — dr August Harambašić — dr Nikola Katnić — Milan pl. Kiepach — dr Pero Klaić — dr Ivan Majstrović — dr Ivan Mangjer — dr Ivan Marović — Vicko Matas — Vicko Milić — Antun Radić — Mato Radimiri — Nikola Ribičić — Cvjetko Rubetić — Ivan Šašel — dr Ivan Štambuk — dr Ante Tresić-Pavičić — dr Ante Trumbić — Grga Tuškan — Antun Ucović — dr Fran Vrbanić — dr Adam Verona — dr Božo Vinković — Stjepan Zagorac.

Politički pregled.

U Puli 11. oktobra 1905.

Austro-Ugarska

Dne 6. o. mj. odročeno je zasjedanje carevinskoga vieća do mjeseca novembra t. g. dok budu zasjedali zemaljski sabori. Carevinsko vieće zasjedalo je jedanaest dana ali za to doba nije razpravljeno nijedno iole važnije pitanje. Vlada je sazvala ovaj put carevinsko vieće, da označi svoje stanovište glede revizije austro-ugarske nagodbe. Najglavnija razprava vodila se je o izjavi ministra predsjednika glede položaja u monarhiji. Za te razprave označili su svi govornici svoje stanovište napram vladi i prema drugoj poli monarhije. Vlada je mislila, da će se moći izabrati deputaciju, koja bi imala sa deputacijom ugarskoga sabora pripraviti gradivo za reviziju austro-ugarske nadodbe. Medjutim do tog izbora nije došlo, ponajpače iz razloga, što traje u drugoj poli monarhije kriza t. j. što ugarski sabor nije u stanju, da izabere jednaku deputaciju.

Prigodom razprave o izjavi ministra predsjednika izbila je na javu neka jedno-

Nastavak u prilogu.

lušnost u zahtjevih, da se révidira austro-ugarska nagodba i da se drugoj poli monarhije nesmije više u ničem popuštati, već dapače od nje tražiti veći prinos za zajedničke potrebe.

Drugo važno pitanje, o kojem se je za netom minulog zasjedanja razpravljalo, jest predlog o preinaci izbornoga reda ili zahtjev, da se uvede općenito tajno izborno pravo. Pronjenu izbornoga reda ne traže više samo zastupnici potlačenog i zanemarenog radničtva t. j. socijalni demokrati, već se za to izjaviše i zastupnici drugih stranaka. Tako je prvak njemačke konservativne stranke dr. Ebenhoch stavio predlog, da vlada izradi bezodvlačno zakonsku osnovu, na temelju koje bi se na mjesto sadašnjeg krivičnog izbornog reda, uvelo općenito tajno i izravno izborno pravo; ta osnova neka se obazre na narodne, povjestne, gospodarske i družtvene odnošaje u Austriji. Taj predlog ne zahtjeva jednakog izbornog prava za sve državljane, već ide za tim, da se i u buduće sačuva Niemcem neku nadvladu u tom obziru nad ostalimi narodi. To bijaše jedini razlog, radi kojeg nisu češki i jugoslovenski zastupnici glasovali za prešnost predloga.

Dné 8. o. mj. bio je u Beču sastanak stranke, koja propovieda misao o „Velikoj Austriji". Ustrojen bijaše posebni odbor za čitavu monarhiju, koji ima stupiti u dogovor sa Hrvatima i sa ostalim plemenima u Madjarskoj. Taj podhvat naperen je proti madjarskim težnjam za slobodu i neodvisnost od Austrije. Značajno je pri svem tom, da se traži sada pomoć kod Hrvata i kod ostalih nemadjarskih narodnostih u Ugarskoj, dočim se je baš Hrvate i ostale narodnosti u Ugarskoj od strane Beča t. j. od strane Niemaca predalo na milost i nemilost Madjarom.

Hrvate poznaju koli u Beču toli u Pešti jedino tada kad im naraste voda do grla, inače nisu im za drugo nego da im robuju, plaćaju porez u novcu i u krvi. Upravo radi toga imali bi Hrvati dobro otvoriti oči i nedati se više zlorabiti niti od Beča niti od Pešte, već jednom za sebe misliti i raditi. Bez stalnih i čvrstih garancija nebi imali iz nevolje pomoći nikomu, jer će im se inače dogoditi onako, kako im se uvjek do sada dogadjalo t. j. da su ih saveznici rinuli u kut kad ih više nisu trebali.

Ministar nutarnjih posala grof Bylandt-Rheidt primio je prošloga čedna deputaciju dalmatinskih zastupnika, u kojoj su bili: Biankini, Ferri, Klaić, Ivčević, Perić i Zaffron. Deputacija je zamolila ministra, da jezično pitanje rieši prema potrebam pučanstva. Ministar je izjavio, da je riešenje skoro gotova stvar. Vlada još jedino čeka na izjavu nekih predstojnika zanimanih ureda i nada se, da će sve radnje do konca novembra biti gotove i onda će vlada staviti svoje predloge.

U Banovini vodi se žestoka novinarska borba radi riečkog sastanka i odnosne resolucije, koja bijaše prihvaćena. Vladini i Beču prijazni listovi napadaju žestoko resoluciju predbacivajuć stvoriteljem resolucije, da su se predali na milost i nemilost Madjarom ili ćak da su izdali hrvatski narod. Nedaleka budućnost pokazati će nam da li bijahu na pravom putu prijatelji Madjara ili zagovornici Beča.

Srbija.

Srbske službene novine proglasile su kraljevu naredbu, kojom se sazivlje narodna skupština za dne 14. o. mj. u prvo redovito zasjedanje. Na početku predložiti će se narodnoj skupštini na riešenje svi oni zakoni, kojima se posredno ili neposredno pomaže narodno blagostanje.

Kralj Petar i kraljević Gjorgje krenuli su jučer poslije podne u Čupriju na velike vojničke vježbe. Vratiti će se u Biograd u subotu dne 14. o. mj., te će prisustvovati otvorenju srbskog sveučilišta u Beogradu, koje se otvara svečanim načinom dne 15. o. mj.

Bugarska.

Knez Ferdinand odputovao je ovih dana u Ugarsku, odakle će pak u Pariz.

Posliednjih dana počinile su grčke razbojničke čete u Macedoniji bezbroj razbojstva i nasilja. Iz Tesalije javljaju, da grčke čete snuju navalu na kucovlahe. Rumunjski poslanik Lahovary zamolio je odmah od turske vlade zaštitu ugroženog stanovničtva, te je vlada obećala, da će poduzeti sve mjere sjegurnosti.

Ovih se dana sastali kod austro-ugarskog poslanika baruna Calice u Carigradu na konferenciju svi poslanici, da viećaju kakove će dalnje korake poduzeti proti turskoj vladi medjunarodnog financijalnog nadzora u Macedoniji, čemu se turska vlada do sada odlučno opire.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju, da je skoro stalno, da će grof Witte postati ministrom nutarnjih posala, koji da će provesti velike promjene u upravi.

U Moskvi je u subotu buknuo štrajk slagara, koji je zauzeo silne dimenzije. Oko 1000 slagara počelo je demolirati tiskaru „Moskovskija Vjedomosti", dok su drugi slagari navalili na druge dvie tiskare, koje nije stražilo vojničtvo. Na ulicama došlo je do velikih izgreda. Dok su kozaci nastojali, da uzpostave mir, padne iz občinstva jedan hitac, koji je na mjestu usmrtio jednog oružničkog častnika, a u isto je vrieme kamenjem ubijen jedan redar, na što je došlo do sukoba, pri kom su mnoge osobe ranjene. Tek na večer uspjelo je redarstvu uzpostaviti mir.

Ministar izvanjskih posala grof Lambsdorf poslao je austro-ugarskom poslaničtvu notu, u kojoj javlja, da Rusija po zakonu nije dužna, da plati odštetu inozemcem ili domaćim, koji su prigodom nemira pretrpili kakvu štetu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 8. oktobra 1905.

O izjavi ministra predsjednika razpravljalo se je i netom prošloga tjedna. Dakako da se je pri tom svega i svašta govorilo.

Kako sudi dr. Lueger.

Dr. Lueger govorio je najprije kao načelnik grada Beča, da odbije njeke napadaje zastupnika Schuhmaiera na Bečki magistrat. Onda je govorio proti socijalnim demokratom. Oni su sami rekli da su republikanci, a kao takve se nebi smjelo trpjeti u monarhiji u kojoj su svečano obećali vjernost cesaru. Rekao je da kamarile nejma, i uzeo u zaštitu nadvojvodkinje u parlamentu napadnute. U jednom, reče, slažem se sa Schuhmaierom, koj je izrično kazao: „Bečki dvor nije još nikad uzeo stanovišta prema Ugarskoj, kralj Ugarske je uvjek jači od cara austrijskoga. Sa klikom u Ugarskoj sada vladajućom nije mogaća nagoda. Klika je uvjek držala sa neprijatelji dinastije. Družila se s Turci, Francuzi, Talijani, Prusi, sa svakim protivnikom dinastije i Austrije. (A pri tom su Madjari uviek pogodovani bili. Op. dop.). Magjari hoće svoj zapovjedni jezik u vojski. O tom bi se dalo govoriti. Al oni bi htjeli da mi njihovu vojsku plaćamo. Nadalje hoće da obladaju vanjskimi odnošaji. I to bi htjeli da njim mi platimo. Oni bi htjeli da njim otvorimo medju za agrarne produkte, a da pri tom trpe naši agrarci. Na to sve valja dovikuti s naše strane: mi ne platimo. Vladajući Magjari bi htjeli personalnu uniju, al za tu trebalo bi mnogo medjusobnih pitanja urediti. Proti madjarskoj objesti nejma drugoga sredstva, nego da se u Ugarskoj oslobode narodnosti. Nije li nečuveno, da su one narodnosti, koje su caru vjerno služile, koje su za nje svoje imanje i krv žrtvovali, koje su za dinastiju u smrt srtale, da su te narodnosti nečuvenim načinom potlačene i Magjarom kao žrtva bačene? (A da li je Austrija drugčije radila i radi? Op. ur.) Nemora li se reći: Za Boga miloga! Gdje bijaše pamet vladajućih, da nisu opazili, da će što takva dovesti do najgorih posliedica? Narodnosti valja osloboditi od nâbre koja jih tlači. Sa Njemci, Rumunji, Rusini, Hrvati, Slovaci stalno ćemo se sjediniti. Stalno je takodjer da će se samo tako izpraviti težka nezahvalnost koja se je počinila na tih narodnostih. Narodnosti pako mogu se osvjestiti jedino na temelju sveobćega, jednakoga, izravnoga i tajnoga izbornoga prava, sjedinjenoga sa izbornom dužnosti i izbornom slobodom. Nego zakona za to, kao nit pravednoga zakona za narodnosti, nit poštenoga poslovnoga pravilnika, nit ijednoga malo vriednijega zakona nemože stvoriti ni ovaj parlamenat ni onaj preko (u Ugarskoj). *Oba valja raspustiti i oktroírati izborni zakon*, po kojem bi se uvelo sveobće, jednako, izravno i trajno pravo glasa. Tad će narodnosti kao i balkanske državice opet pouzdanjem na nas gledati, i carstvo biti opet jako.

Što kažu Česi.

Mladoček *dr. Ladislav Dvořak* hoće da izpita djela Gautscheve vlade. Što su Njemci zahtjevali, to je izpunio, najme odstranjenje čeških paralela iz Opave, i briga za uzgoj njemačkih sudačkih činovnika. Što su Česi zahtjevali, to nije izpunila: nit je poduzela ustrojenje češke universe u Brnu, nit je opet uvela češki uredovni jezik.

Rusin Romančuk veli, da se treba prema Ugrom jakimi pokazati, i ne uvjek slušati jih nego diktirati njim; da će o sveobćem pravu glasa drugom prigodom govoriti, da treba stvoriti jezikovni zakon na temelju jednakoga prava, da i Rusini hoće univerzu, i da u Galiciji nije pravednosti kako ju je Dzedušicki prikazao.

Radikalni Čeh *Klofač* tvrdi da u svem i posvud u monarhiji anarhistični odnošaji vladaju. Nigdje nema prava ni pravednosti. Svemu su krive vlade. „Kamo se mora doći, moja gospodo, sa javnim ćudoredjem, sa vjerom u državi, ako predstavnik dinastije, koji bi morao državljanom sa sjajnim primjerom u svih krieposti svietliti, svoja najsvećanija obećanja neizpunja i svoju prisegu krši"? A što je činila uvjek vlada? Uvjek samo zlo Slavenom. „Mi imamo dokaza, da je sadanji nosioc krune direktno fanatični protivnik Slavena. Tà pozna se obćenito neke njegove izreke, osobito onu, da bi radje obavljao poslove vratara kod vrata palače nje mačkoga cara, nego li da bude slavenski vladar, i da mi, dok je on živ, nećemo dobiti češke škole u Beču. Slično su čuli sada Slaveni u Riemanjih prigodom njihove borbe za slavensku liturgiju. Ne samo Rim, nego glavno cesar da je zapriekom u tom pitanju. Dinastija traktirala je nenjemačke narode sistematično sa vritnjaci, dočim je sama izazvala prusku propagandu. To je plod 57 godišnjega vladanja sadanjega predstavnika lotrinžke (habsburžke nema faktično već davno kod nas) dinastije i njezinih savjetnika." Absolutizam je kod nas mnogo gori nego li u Ruskoj. Ako je istina da je „pravednost temelj država", onda je i obratno istina: nepravednost vodi države u razsulo. A to se je kod nas dogodilo. Došlo je do anarhije, jer vlada ne bijaše nikad toli srćena, da bi štitila zakon i pravo. I sad kad je tako, kad u Ugarskoj vlada revolucija a kod nas kaos, sad nas poziva vlada da se svi ujedinimo proti Madjarom. Slaveni su to već jednom učinili, krvarili su i umirali za dinastiju, a plaćeni su bili sa vritnjaci. Tko ljubi svoj puk, nesmije zabraniti takve zahvale, i dužan je Slavene odvraćati od onakve ludosti. Govornik prigovara Njemcima što se mješaju u pitanje češke universe, i zagovara sveobće jednako izravno i tajno pravo glasa.

Barun Morsey počeo je govoriti o odnošajih prama Ugarskoj, al su ga pretrgli Česi. Nisu mu pustili govoriti, vičući, da se nesmije govoriti dok se u Brnu strielja i ubija. Morala se je pretrgnuti sjednica. Za četvrt sata ponovila se je, Morsey je mogao govoriti, a ministar nutarnjih poslova javio je, da nije istinita viest, da bi bio tko u Brnu onoga dana (3. oktobra) usmrćen.

Radikalni Čeh *Choc* veli, da nije kriza samo u Ugarskoj nego i u cieloj monarhiji. Cielo carstvo i sva država je provizorna. Zakoni se neizvršuju nit od krune u zaštitu ne uzimlju. Car i njegovo ministarsko vieće nemaju srčenosti obvezati činovnike da budu pravedni. U čeških zemljah ide se germanizacijom sve dalje. Jezikovni odnošaji u Slezkoj su grozni. Češki zastupnici sad par mjeseci miruju, al nemiruje Češki narod. On je do skrajnosti nezadovoljan.

Njemac barun D' Elvert hoće da obrani Njemce što su proti češkoj univerzi u Brnu i što su dva dana prije obdržavali tamo protestnu skupštinu.

Mladoček *dr Stransky* pobija predgovornika, pa veli, da je ludilo predgovornikovo ćak i bez metode. Dosad još nije došao ludjak u ovu kuću, koji bi bio uztvrdio, da su Njemci u ovoj državi heloti. Jedva danas je došao. Iza toga dokazuje kakve se krivice Čehom na korist Njemaca u Moravskoj čine, i kako bi bio čin pravednosti kad bi se u Brnu ustrojila češka univerza.

Kršćanski socijalni zastupnik Schraffel ruga se njemačkim „naprednjakom" i liberalcem", što su proti sveobćem pravu glasa i što su se digli proti svomu drugu, koji je za to pravo.

(Konac sliedi).

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ukinuće upravnog vieća u Premanturi.

Čitamo, da je zemaljski odbor ukinuo daljnje djelovanje upravnog vieća u Premanturi i povjerio vodjenje posala upravnog vieća u Premanturi občinskom glavarstvu u Puli.

Kao razlog tomu navadja se, što je to zatražilo samo upravno vieće u Premanturi a preporučio municipij puljski i zato što vrlo slabe financijalne okolnosti ne dostaju .a sve to više rastuće troškove uprave koje su na veliki teret občinskog proračuna.

Neznamo a i malo vjerujemo u ove razloge, koje bi tobože sklonule slavnu juntu na ovaj korak, jer žalibože znademo iz iskustva. da su tobožnja dobrotvorna djela naše junte isto što i đarovi Danajaca a tim više u ovom slučaju gdje ima svoje prste puljska kamorra. — Nije li možda ovo već prva posljedica iza smrti premanturskog paše?

Molimo naše prijatelje u Premanturi, da nas obavieste što je u istinu razlog ovom ukinuću.

Za ličnu dohodarinu.

C. k. kotarsko poglavarstvo u Puli javlja, da su izvadci iz naloga isplate o ličnoj dohodarini za godinu 1905 u smislu § 127 zakona o izravnijem ličnijem porezima stavljeni na razgled poreznika kotara taksacije: »grad Pula« od 11. do uključno 24 oktobra 1905 kod poreznoga odjela c. k. kotarskoga glavarstva u Puli.

Novi zapovjednik eskadre. Na mjesto nedavno umrloga kontreadmirala pl. Pietruskoga imenovan je zapovjednikom eskadre kontre admiral barun Leopold Jedina.

Otvoreno mjesto. Za mjesto kancelarijskog asistenta XI. platežnoga reda kod c. k. okružnog suda u Rovinju, otvoren je natječaj. Prvenstvo za to mjesto imadu podčastnici c. i k. vojske.

Odlazak domobranske pukovnije iz Trsta za Pulu dne 30. sept. u 6½ sata u jutro odputovao je državnom željeznicom iz Trsta u Pulu pukovnijski štop, prvi batalijun i popuniteljna batalijunska eskadra domobranske pukovnije br. 5. Odlazeće vojnike pratila je do kolodvora glazba pješ. pukovnije br. 97. Na kolodvor je došao i brigadir general major Schemua sa više častnika, da se oproste sa odlazećimi drugovi.

Lošinjski kotar:

Iz Malog Lošinja piše zloglasni tamošnji „poprdilo“ tršćanskomu „*Cufutiću*“ da je tamošnje gradjanstvo, osobito pako djačtvo nautičke škole silno žalostno, ne toliko radi odlazka dvojice talijanskih profesora one škole, koliko radi dolazka dvojice profesora Hrvata i to gg. profesora Haračića i Meneghelli-a. Ovomu posliednjemu spočitava, da nosi talijansko prezime, pa da je ipak po čuvstvu Hrvat, pri čemu zaboravlja zloglasni poprdilo, da je i njegovo ime čisto hrvatsko — pa ipak hoće da bude većim talijanom nego li kralj Viktor Emanuel — jer mu to meće račun!!

Za novo parobrodarsko društvo. Primili smo ovaj poziv:

P. n. gospodine! Odnosno na poziv od augusta t. g. potpisani obavješćuju Vaše Gospodstvo, da će se namjeravani sastanak za osnutak parobrodarskog društva obdržavati dne 18. oktobra t. g., a to u Kanajtu kod Punta, Početak sastanka u 9½ sati prije podne.

Vaše se Gospodstvo dakle pozivlje, da dodjete na ovaj sastanak, te se zajedno pobrinete, da bude broj i drugih polaznika što veći.

Punat, koncem septembra 1905. Žić Ivan pok. Antona Klačić, posjednik i trgovac — Orlić Gavde p. Frana, posjednik i brodovlasnik — pop Ante Andrijić, narodni zastupnik — Žić Jakov p. Jurja, posjednik i brodovlasnik — Žic Niko sin Frana Klačić, poduzetnik i obrtnik.

Voloski kotar:

Koncert „Istarske Vile“ u Kastvu. Od tamo nam pišu: Najavljeni koncert „Istarske Vile“, što se obdržavao u nedjelju 24. septembra bio je radi zla vremena slabo posjećen. Nu uza sve to njezin je i pjevački i tamburaški zbor izveo biran program na sveobće zadovoljstvo prisutnih.

Vele, da se na ovom koncertu nije ni toliko utjeralo, koliko iznašaju za nj troškovi. A što bi pak bilo, da se nije u zadnji čas odklonilo vojničku glazbu!

Kad se sjetimo ovoga koncerta, sile nam u pero kojekakve opazke na račun kastavskih gradjana. Zar nije žalostno, što je gotovo sav Kastav kao za okladu brilirao na ovom koncertu svojom odsutnošću? Zar „Vila“ baš ni mrve ne zasluži pažnje sa strane gradjanstva? To je žalostno, a prežalostno je, što ima u našem gradu raznih javnih činovnika i druge inteligencije, a ca i ne govorimo o radničtvu, koji ili nikada ili vrlo riedko posjećuju zabave, što ih kroz godinu priredjuju pojedina mjestna društva. Mislimo, da nije dosta, da se mjesečnim prinosima ili ulazninama podupire društva, nego držimo, da bi ih se i moralno moralo pomoći — svojom prisutnošću na zabavama.

Eto, baš kod zadnjeg koncerta naše „Vile“ bojali smo se, da će njezini članovi pred praznom dvoranom malaksati, a kad tamo, na naše udivljenje njezini su izvršujući članovi i članice i ovaj put kao i uviek do sada zamjernom požrtvovnošću krasno izveli svoju zadaću. Evala im!

Često čuje se tužba okolišnih društava, da se Kastav slabo ili nikako ne odaziv lje pozivu na njihove veselice i zabave. A što da pak reknu mjestna društva, kad ima gradjana, koji vole gdje vani „trešetirati“, nego li dolaziti na njihove zabave?

Hoćemo li biti iskreni, moramo na žalost priznati, da ima u nas ljudi, koji se ni malo ne brigaju za naše mjestne zabave, a da ih u Kastvu nema ni toliko, „koliko prsta na jednoj ruci“, koji smatraju shodnim i u narodnom smislu potrebitim, da barem kadkad posjete po koju zabavu u okolici. Njima je više do svoje komodnosti, nego li do česa drugoga.

Sjećamo se liepo, kad je ono pred koju godinu pravila „Vila“ izlete u okolicu, da se je taj njezin čin u novinama opetovno pohvalio. Pak što mislite, je li Kastav bio obnašao shodnim, da barem onom prilikom po gdjekoji zadje medju puk? — A jok! Onim redovite dvojice trojice, ostali su voljeli kod kuće kruglјati. A poznato je da nije „Vila“ pravila izlete Bog si iga znao kamo u okolicu, nego tek Kastvu pod nosom (Cikovići, Spinčići, Trinajstići itd.). Nego da se nebi pomislilo, te se je Kastav ipak u zadnje vrieme popravio, spominjemo, da je kod ovogodišnjeg „Vilinog“ izleta u Matulje grad prisustvovao u okruglom broju od — 0. Kamo ćete ljepše prilike, nego li je ovakva, da se zadje medju puk, kad se inače ne zalazi? Valja bo znati, da se kastavci vole držati svojih zidina, kao puž svoje kućice. Doduše zalaze njekoji nedjeljom i svetkom u okolicu, al ne da se sa narodom porazgovore, nego da se medju sobom pozabave.

Istina, Kastav je grad i danas obzidan, al ga ne diele od Kastavščine samo one prljave ruševine, nego i — kinezki zid.

Žalostno, al istinito!

Iz Kastva nam pišu: Čudna stvar o kojoj imademo da vam pišemo. Niti da smo u kakvom velegradu, meso kod nas po 72—80 novčića kilogram. Kada je šta takva ovdje bilo; 40—48 obično, kasnije 60—72, a sada i više. A zašto? Jer moraju naši mesari da zasmrdjelo meso ča bacaju, kaže se, da si njim svinje pitaju. Tko je kriv? Sami.

U gradu su dva mesara, jedan reži na drugoga kao pas na mačku. Svakoga petka pod večer ubije jedan i drugi kakvu „kravičinu“, volovine po njima nismo nikada vidjeli, kakva „krepačina“ ima da dostaje za tolike dane. Hoćeš u to vrieme da mesa kupiš, odmjeri ti gdje hoće, ko da moraš, uzmi, nećeš li pusti. Baš ko da su ljudi za nje, a ne oni za ljude, pa da jedemo njihovu smrdeljinu.

Imademo i trećega mesara u selu Belići ispod Kastva, koji će, samo tako napred, da malko nauči reda našu dvojicu u gradu gledom na kakvoću mesa, cienu i snagu u mesarni, osobito koje u naše dvojice ko ni dlaka na žabi, da bježiš iz mesnice. Nema li zar oblasti, da u tome red učine.

Posvud u Kastavščini meso od 56—64, a naša dvojica u gradu 72—80. Ali došo red i na nje.

Imali smo ove nedjelje, dne 1. t. mj blagdan Majke Božje od Rozarije, veliki sajam poznat pod imenom „Kastavske bele nedelje“. Vrieme liepo, nadošlo ljudi odasvuda ko mrava iz Rijeke, bližnjega hrvatskoga Primorja, Voloskog, Opatije; sve živo, krčme radile sve u šestnajst, prodalo se sve „domaće“ vino, tako, da ga već pod noć nije bilo ni u nijednoj gostioni ni na Fortici, trgu, gdje se na otvorenu trži. I hrane dakako tu prošlo, da ni ne rečeš. „Teplovruće“, t. j. pečenje janjčevine na ražnju tržio mesar iz Belići, izsjekao tako cielih dvanajst glava. Naša dva iz grada ljutila se i tužila drugo jutro, kakvi da smo mi domaći ljudi, da radje tudjega podupiremo, oni ne prodali svaki ni 20 kilograma. Pravo im je, kako bi, kad imaš par koraka iz grada po izbor mesa, sve pošlo k Belićem i krčmari i pojedinci, a našoj dvojici ostalo nek si ga gledaju.

Pridomećemo, da bi morali prestati razni obziri, prijateljski ili rodbinski sa strane onih, koji imadu da u tome paze sa zdravstvenoga gledišta.

Takvi su obziri krivi i neredu na našoj pošti, tu je nastao pravi pravcati absolutizam. Upravo bezobzirno, bezobrazno postupanje naše poštemajstorice, naraslo je do vrhunca. Listonoša k tomu bio neko vrieme u redu, sada nam opeta raznaša listove dječurlija, na koju majstorica slučajno nailazi pred gradom. I brzojave ćak odnašaju djeca, pa ih onda majstorica nagradjuje sa 5 ili 10 novčića za pol i više ure vremena. Radi svojega škrtarenja u plaćanju listonoše, otišlo od nje toliko valjanih, koji su zdušno vršili službu, a ona onda iznajmljuje djecu.

Ta gdje su oni, koji bi morali da na to paze, tome na put stanu? Oblasti, uredi, gdje ste, upravo občinska vidiš i čuješ, a ti ni makac.

Obziri svakavi ima istran i na rad jednom nek se red učini i ništa drugo no red.

Pripravnica u Kastvu. Kako je nadošla nada, da će hrv. odjel učiteljišta iz Kopra biti prenešen u Kastav, uzdignuo se broj polaznika ovdješnje c. k. pripravnice, te ih ove godine imade do 20, dočim je nekoliko godina do sada bivalo obično četvero do petero. Prije još te, dokle je naša pripravnica cvala, moglo se je nečemu nadati, te je bilo nekoliko koristi našim marnim gospodaricam, koje bi držale po jednog ili dva djaka; ali od kada ih je spalo na tako maleni broj, odpala je i ta mala korist, te se naše gospodarice nisu niti nadale ničemu, jer su znale, da će sve k punici g. voditelja. Tu je bio pravi mali konvikt. Četiri, pet djaka, a g. voditelj vodi sve k svojoj punici. Ona ime svoju kuću, a on u njoj badava stan, ali zato dobiva od djaka. Nimalo brige, kada bi imala dovoljno prostorija, ali strpalo se obično četiri najmanje u malu sobicu, u kojoj bi najviše za dva mjesta bilo. Onoga petoga dalo se po milosti g. voditelja drugamo, jer u konviktu nema više mjesta. Gdje li je sve to stanovalo, spavalo, smjestilo se, ne znamo, samo znamo sve u toj sobici. Za prijašnjih učitelja pripravnice znalo se je naći svakojake zdravstvene propise, da nesmiju biti više od dva u jednoj sobi i svaki imati svoju postelju i mnogo toga. Zar ti propisi nisu imali da vriede i za sadanjega voditelja, zar za njegovu punicu ni ove godine ne smiju vrieditи. U jednoj jedinoj, maloj, nizkoj i k tomu donekle podzemnoj sobici četvorica djaka. Školske prostorije propisuju se prostrane, svjetle, zračne, nebi li to nekako imalo vrieditи i za stanove djačke, kada ih imade dovoljno?

Na razmišljanje onim, koji imadu na to da paze.

Nered na kastavskoj pošti. Naša pošta kao da je od vajkada zakleta! Pod prijašnjim pok. Brozovićem dogadjale su se na pošti često razne neugodnosti, nego radi njegove mnogobrojne obilelji obično se zatvorilo jedno oko, a kadkad i oba. Nego i pod današnjom pošte meštricom nije baš osobito na boljem, o čemu svjedoče mnoge pritužbe u novinah. Čini se, kao da gospodja Donnaggio ima „*carta bianca*“. Znademo za pritužbu na ravnateljstvo pošte i brzojava, u kojoj se izmedju ostaloga navelo, da u našoj pošti neovlašteno posluje njezina gospodja majka. Pak znadete što je ravnateljstvo odgovorilo? Ako smo dobro informirani, odgovorilo je, *da to nije istina*, akoprem gornju tvrdnju potvrditi će i vrabci na Podloži. Dapače, veli se, da se je neki gospodin izrazio, da neće Kastavci sa svimi pritužbami proti sadašnjoj meštrici ništa polučiti. Mi pitamo gospodju meštricu, da nam kaže: *tko je u nedjelju, 1. oktobra raznosio poštu — ili barem jutarnju?* Eto, ako listonoša štrajkuje, jer da nije već — kako on tvrdi — sedam mjeseca plaćen, moramo mi, gradjani ostati bez naših poštanskih pošiljka.

Naša pošta je sa timi listonošami baš nesretna, jer se svaki čas mnienjaju, a to s razloga, što ih gospodja Donnaggio znade izrabljivati u kojekakve svrhe, koje ne spadaju u njihove službe.

Nedavno pisalo se u „Omnibusu“, da naš listonoša ne raznaša redovito listove, osobito pak po vanjštini. Na neki način dajemo mu pravo, kad znademo, da od primljenih pristojba mora polovicu izručiti pošte meštrici. Molimo Vas gospodjo: *mora li zbilja listonoša po propisu izručiti Vam polovicu primljenih taksa, što ih po vanjščini (izvan sjedišta pošte) dobije?* Je li istina gospodjo, kako se listonoše tuže, da Vi sami dadete raznašati, na vašu korist recipise, kojih je pristojba veća, nego li ona od prostih listova i dopisnica?

Molimo po stoti put slavno ravnateljstvo pošte i brzojava, da već jednom učini red i na našoj pošti. Valjda nije ni Kastav još od Boga zapuštena zemlja.

Narodni svatovi. Dne 8. o. m. vienčao se je u Opatiji poznati češki rodoljub i narodni zastupnik g. dr Karol Baxa, s dražestnom gdjicom Amalijom Jurkovićevom, kćerkom opatijskog rodoljuba župana A. Jurkovića.

Dječje zdravilište (sanatorij) u Lovranu. Gosp. barun Sessler, poznati dobrotvor na Rieci, darovao je 25.000 K za uredjenje dječjeg zdravilišta u Lovranu.

Plemenito djelo plemenita muža. Evala mu!

Slavni naš pjesnik i osobiti prijatelj istarskih Hrvata *g. Ivan Trnski* poslao je kastavskom načelniku g. Jelušiću povodom njegove 25 godišnjice u službi naroda pod omotom svoju krasnu knjigu „Učitelj Dobrašin“ novo izdanje od god. 1905. na kojoj je napisao ovu posvetu: Ivana Trnskoga *Učitelj Dobrašin*. Godine 1871. prvi put izdalo Svetojeronimsko družtvo. Sad 1905. po drugi put popunjeno izašlo troškom biskupa Pavla Guglera, komu je posvećena knjižica.

„Dičnome današnjem svečaru načelniku kastavskome Mirku Jelušiću, u velike vriednu, da poput Dobrašina služi ugledu i poticanju. I pa da nam ga slavna dragi Bog još dugo poživi!

U Zagrebu na 29. rujna 1905.

Odani *Ivan Trnski*.“

Porečki kotar:

Škola „družbe sv. Cirila i Metoda“ u sv. Luciji. Primili smo dobrotom naših rodoljuba iz Oprtaljšćine razglednicu, koja predstavlja novu hrvatsku pučku školu, koju je podigla tamošnjem zapuštenom našem pučanstvu velezasužna naša „družba“ i koja bijaše dne 5. o. m. svečanim načinom otvorena. Školska zgrada je, kako se dade sudili po vanjštini, vrlo ugledna i solidna zgrada, sastojeća iz prostrane školske dvorane na desnoj strani i učiteljskog stana na lievoj.

Zahvaljujemo se tamošnjim prijateljem, koji se nas sjeliše prilikom otvorenja onog narodno, prosvjetnog hrama.

Koparski kotar:

Odgoj legine škole u Humu. (Konac.)

Nu ostavimo za časak školu, pa pogledajmo, što veli zakon i pedagogija ili uzgojoslovlje.

§ 1. državnoga zakona o pučkim školama veli doslovno ovako: Zadatak je pučke škole odgajati djecu čudoredno i pobožno, razviti u njoj duševnu snagu, dati joj nauke i umjeće, da se može dalje naobrazivati za život, udariti temelj za odgoj vrlih ljudi i članova ljudske zajednice.

Kako pa vrši legina škola ovaj zadatak? Kako odgaja djecu čudoredno i pobožno? Zar tako udara temelj vrlih ljudi? Ili možda vrijedi ovaj pravedni zakon samo za pokrajinske škole, a za legine ne?

Pedagogija ili uzgojoslovlje je knjiga, koju su napisali mudri muževi, muževi, koji su jako dobro proučili djetinsku dušu. Ona veli, da se djeca moraju podučavati najprije u svom materinskom jeziku, a tek onda, kad su već prilično vješta čitati, pisati i računati u svojem jeziku, mogu se i drugi koji jezik učiti, jer inače, mjesto, da se u djeci razum razvija, potamnjuje.

Tako i čine svi razumni ljudi. Pošiljaju djecu 3—4 godine u školu u svom jeziku, a onda, ako ih volja, u druge

Da se razumijemo dakle! Taljani šiljaju najprije u talijanske škole, Njemci u njemačke, Francuzi u francuzke, Englezi u engleske, Španjolci u španjolske itd., a i Hrvati bi morali u hrvatske.

Humljani se pak toga ne drže. Ili su oni za jedan stupanj kulture napredniji od svih drugih naroda ili su — glupi. Bit će, da se toga ne drže i radi toga, jer misle, da ih legina škola ne stoji ništa. Da, da! A ovih deset hiljada kruna, što je zemaljski odbor ili junta podarila Legi! To svi znamo, a za drugo . . . . Zar nije to vaš krvavo zasluženi novac?! A što vaš jezik, vaša čast, Humljani! Nije ništa

o, bacati pod noge svoj jezik — jezik, koji bi morao bili svakomu najdraži. E, dragi moji, loš ste put odabrali. Vaši pokojni stariji nisu ovako mislili ni radili. Oni nisu nazivali Hum — Colmo, kao što i sada, oni nisu selo Kotle zvali. „Calliere", nisu pozdravljali sa „Viva", nego „Živio", ne „Buon giorno", nego „Dobar dan", ne „šalute amico", nego „Zdravo prijatelju", ne „bona šorte", nego „Bog daj sreću" itd. A najveći zagriženci počeli su s djecom samo talijančariti. Kako su „Legovići" govorili pred deset godina, a kako danas. Znajte, da kad budete ostarili, djeca će vam se rugati, što govorite sa ženom i drugima u svojem jeziku, po naše, hrvatski. Humljani! Ako ste i stranputice udarili, vratite se, još je doba, vratite se svojoj krvi i rodu, inače će vas djeca ili djeca vaše djece proklinjati u grobu.

Ta sami velite: Svaka kućica je dobra, ali nije kao svoja, — svaka majčica je dobra, ali nije kao svoja, a ja dostavljam: svaki jezik je dobar, ali nije kao svoj.

Humljani! Onim, koji vas od toga odvraćaju, recite ovako: Zašto Talijani u Trstu, Kopru, Poreču, Puli itd. ne šiljaju svoju djecu u naše škole? Nek oni pošalju u naše, mi ćemo u njihove, eto. Kad oni neće u naše, bogme ni mi nećemo u njihove. Pa zašto, zašto su nam dali ovu školu, a u Kalabriju ne, ne u Kalabriju, gdje bi im bila od potrebe. Znamo mi, znamo, zašto su nam je dali: da nas otudje Bogu i rodu. Htjeli, da jednom postane više Talijana u Istri, pa da braću našu laglje gaze. Ali vjere mi, neće!

Tako, tako im recite, pa da vidite, kako će se od vas oparenim nosom odalečiti.

Tebe, narod naš i vjeru svetu
Htjede dušman, da u propast baci;
Da, — al naši narodni junaci
Upropastit „Legu" — hoće kletu.

Izvješće i obračun za VII. upravnu godinu 1904. Buzetskog „društva za štednju i zajmove". Primili smo sa zahvalnošću gornje izvješće, iz kojega vadimo sliedeće podatke.

Prometa imalo je društvo tečajem 1904. god. K 402.026 t. j. primitka kruna 199.545·31 i izdatka K 202.480·69.

Uložci iznašali su 31. 12. 1904. god. K 260.586·72.

Zajmovi iznašali su 31. 12, 1904. g. K 238.545·35.

Čisti dobitak u god. 1904. iznosio je K 1286·62, od toga će odbor podieliti K 300 u dobrotvorne svrhe.

Reservna zaklada iznašala je 31. 12. 1904. K 4878·76.

Članova ili zadrugara bilo je koncem god. 873; zadružni dielovi iznašali su K 3492·—.

Ovaj obračun je bio pregledan od nadzornog odbora „Istarske Posujilnice" u Puli i na glavnoj skupštini dne 29. maja 1905. odobren.

Franina i Jurina.

r. Al je Bog dâ lipo onim Karnjelon redentošen i onim ljutim Šarenjokon, kad se ćapô va njihove mriže oni „Vridni Hrvot"!
A ki je ta „Vridni Hrvot"?
A onaisti, ki ih je rekâ već lih Bartoldo.
A, sada znon, ja, ki je to.
Iš, Frane, onin Karnjelon će dat on još i svoju stamanju, a z onimi Šarenjoki se on vuče cili Božji dan, talijanari z njimi kâ i Halabrež i kopa z njimi pod onim našim čovikom, ki se ne volja va bleti, kâ i krnjelska kompanija.
A čo govori naš proprosti puk?

Jur. Za njega se ne pita, njemu se dava rog za sviću.

Fr. Ma mi se paro, da va Pazini i drugd još niki viruju temu „Vridnemu Hrvotu", a kako je to?

Jur. A ovako: Ako pride k njemu ki naš čovik fureśt, on mu dâ mižol dobrega vina i pokaže se z besidami, a kad je va Središće el drugdi, dâ morda jenu koronu za našu sočitad, (drugo je sve za Karnjele) i tako — rečeju naši študijoni ljudi — obsjeni prostotu.

Fr. Ma ja znon, da je on nikiput balotâ i z Hrvati.

Jur. A ča još ne znaš, da Šarenjoki i Karnjei zapovedaju ovako: kada su balotacijoni za Poreč el za Beč onda balotajte depošte z Hrvati ki ne ćeju sejeno vašim votom imet deputota, hitite in takô još više salbuna va oči i oni ćeju vam povidat se, čo pensaju od nas, a vi ćete pak, kako i vaik, se nan povidat; a kada su balatacijoni za komun el za patištariju, kadi je naša manjadora, onda morate bit z nama, ko ne storite ovako, ćemo Vas stavit šubito va foj

Fr. A, tako je to! Sada kumpena razumim i to, kako moreju ti Karnjei i Šarenjaki znat i za saki najmanji sakret odi Hrvati.

Jur. Pak još je još ena lisica z dugimi muštaćami, ka zno va Središću i drugdi inšenpijat forši kega od naših ljudi, a doma se drži tih Karnjei i Šarenjoki kâ i pijan plota i pomore in pločat još i Pikula. — A i sami ti Karnjei i Šarenjoki znoju nikepute ćoro hrvatski govorit, kada in storeju „de oćo" Vridni Hrvot i ta lisica.

Razne primorske viesti.

Sastanak hrvatskih i talijanskih zastupnika kod namjestnika. U četvrtak sastaše se na poziv namjestnika g. kneza Hohenloha u njegovom uredu u Trstu odaslanici talijanskog i hrvatsko-slovenskog kluba na istarskom saboru t. j. gg. Bartoli, Bennati i Bubba s jedne, i gg. Spinčić, Laginja i Mandić s druge strane. Dogovor je trajao od 11 sati prije podne do 1½ sati poslije podne.

Gosp. namjestnik je izjavio odaslanikom, da ne može sazvati istarski sabor ako ne dodje izmedju većine i manjine do nekakvog sporuzamljenja. Glavnu je pri tom ulogu igralo jezikovno pitanje u saboru. Do nagodbe nije došlo, pregovori se vrše i nadalje, pa dodje li do željenog približenja obiju stranaka, sazvati će vlada istarski sabor okolo 25. o. m.

Vjenčanje. U Trstu vjenčao se je slovenski rodoljub i pošt. oficijal g. Lavoslav Visjan s gdjicom Marijom Poljšakovom. — Naše srdačne čestitke sretnim novovienčanim!

Podpisi na resoluciji hrvatskih zastupnika. Riečku resoluciju hrvatskih zastupnika podpisala su 24 zastupnika osobno, a 7 odsutnih ovlastilo je na podpis, u svemu dakle 31 zastupnik.

Od podpisa su se ustegnuli svi hrvatski zastupnici Dalmacije na carevinskom vijeću: dr Ivčević, Vuković, Biankini, Perić itd. Tu je bečka ruka očito pokazala svoj utjecaj.

Naši zastupnici iz Istre nisu zato podpisali ove resolucije, što su u ovoj stvari nadležni bili da podpišu samo zastupnici iz Hrvatske i Dalmacije, dok oni dodjoše na vieće kao predstavnici hrvatskog naroda Istre, koja bar za sada ne može da učevstvuje u akciji. Zato oni nisu ni bili pozvani na glasovanje, ali su na usta svoga govornika na konferenciji izrazili odobravanje političkom pravcu, koji zagovara primljeni zaključak.

Umirovljen. Čitamo u zagrebačkih listovih, da je bio umirovljen na vlastitu molbu i uz priznanje za njegovo revno i marljivo djelovanje preč. g. profesor Mate Marušić, dugoljetni vjeroučitelj na velikoj kraljevskoj gimnaziji na Sušaku. Velezaslužnomu profesoru, koji je pomogao odgojiti i mnogo naših mladića iz Istre, kojima je bio vazda dobrim učiteljem i uslužnim savjetnikom, želimo iskreno, da bi dugo uživao plodove svoga uzornoga rada na prosvjetnom polju našega naroda.

Premještenja i imenovanja svećenstva u tršćansko-koparskoj biskupiji. Duhovni pomoćnik u Hrušici veleč. gosp. Ante Josip Budin premješten je u svojstvu župe-upravitelja u Sočergu, pošto je tamošnji župnik veleč. g. Mihovil Šobar pošao u mirovinu. U Hrušicu je poslan za duh. pomoćnika mladomisnik veleč. gosp. A. Arbanasich.

† Knez nadbiskup Jordan. Dne 4. o. m. preminuo je u Gorici naglo preuzv. g. knez nadbiskup Jordan. U 9 sati u jutro čitao je još nadošle spise i podpisivao pripravljene za odpremu, u 10 sati govorio je sa liečnikom a u 10½ bijaše mrtav. Krčevi okolo srca prekinuše život tomu odličnomu crkvenomu dostojanstveniku. — Za knezom nadbiskupom Jordanom žale iskreno koli Slovenci toli Talijani one nadbiskupije, jer bijaše dobar, blag i milostiv crkveni nadpastir, koji se je uvjek daleko držao narodnostnim prepirom i borbam. Po rodu bijaše Slovenac, po uzgoju Talijan, ali jednako pravedan i dobrohotan jednim i drugim. Viečni pokoj njegovoj plemenitoj duši!

Nasljednik gorištvog nadbiskupa Jordana.

Bečka »Information« piše »da je možda još prerano danas govoriti o nasljedniku pok. goričkog nadbiskupa Jordana, ali medjutim konstatuje, da se pogovara sa raznih strana, da će Jordanov nasljednik postati tršćanski biskup Dr. Nagl. Ako se ta viest potvrdi, može se nadbiskupiji čestitati na ovom izboru.«

Da li će nadbiskupija gorička ili bolje tamošnji Slovenci biti usrećeni ovom stečevinom, znade svatko da neće, ali hrvatski i slovenski narod u Istri svakako će sebi čestitati kad ga presvjetli Nagl ostavi.

Kapitularnim vikarom za Goričku nadbiskupiju bijaše izabran nakon smrti kneza i nadbiskupa Jordana, kanonik onog kaptola preč. g. Ivan Wolf, ravnatelj nadbiskupske pisarne.

Imenovanje. Gospodin Ante Dukić, učitelj na pripravnici u Kastvu, imenovan je učiteljem vježbaone u Gorici. Čestitamo!

Ostavka odbora talijanskog političkog družtva „Patria" u Trstu. Na skupštini članova i pristaša talijanskoga političkoga družtva „Patria" u Trstu, obdržavanoj koncem prošloga mjeseca u jednom kazalištu, izrečeno je odboru toga družtva nepovjerenje tim, što bijaše prihvaćena jedna djačka resolucija, kojom se odsudjuje djelovanje rečenog odbora i tršćanskih zastupnika na carevinskom vieću. Radi toga je dao sav odbor družtva „Patria" ostavku. Njega je sliedio u tom hvalevriednom primjeru i zastupnik Scaramanga.

Krunski prinosi za Družbu sv. Cirila i Metoda.

Klub Cirilo-Metodijskih zidara pokrenuo je važnu akciju za naš narodni napredak. Ovaj klub naumio je naime u svim hrvatskim krajevima sakupljati od svake osobe prinose od jedne krune na godinu u korist hrvatske stvari u Istri. Ovako unišli novac upotriebit će klub »Cirilo-Metodijskih zidara« na koncu godine u najvećoj mjeri za Družbu sv. Cirila i Metoda. Kad bi prinosi bili obilni, tada bi dobili i druga narodna društva jedan dio tih prinosa u svoje svrhe. Čitatelji će se sigurno siećati poziva Družbe sv. Cirila i Metoda od mjeseca maja, iz kojeg izbija žalostna činjenica, da je Družba prošle godine imala manjak od 25.000 K. S toga se tim više preporučuje svakom rodoljubu da priskoči u pomoć Družbi. Do sada se je prijavilo samo malo povjerenika za sabiranje krunskih prinosa, s toga se umoljavaju svi, koji se hoće posvetiti ovoj rodoljubnoj zadaći, da svoje adrese pošalju klubu »Ciril-Metodski zidari u Zagrebu, koji će im priposlati sabirne arke i dati potrebite upute.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Presv. g. Filip Nakić, biskup spljetski daruje K 25 za družbino zabavište u M. Lošinju.

G. Vinko Puharić, sakupio je K 8 u rodoljubnoj kući g. Josipa Prebilića u Pasjaku i to prigodom sv. Mihovila.

G. Niko Pajalić, učitelj u Berseču, šalje K 5, sakupljenih prigodom oprostne plesne zabave.

Ukupno danas	K	38·—
Na račun ove g. izkazanih . . .	„	1361·48
Sveukupno	K	1399·48

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlao preko naše uprave:

G. Vinko Puharić K 8, sakupljene u kući g. Josipa Prebilića u Pasjaku.

Ukupno danas	K	8·—
Na račun ove g. izkazanih . . .	„	172·80
Sveukupno	K	180·80

Javna zahvala.

Na mnogobrojnih čestitkah k mojoj 25 godišnjici kod kastavske občine ja se svima najsrdačnije zahvaljujem i pozdravljam sve što srdačnije, vrućom željom, neka svima dade Bog krepko zdravlje i sve što si od srca žele.

Zahvaljujem napose slavnom pjevačkom društvu „Istarske Vile" u Kastvu za priredjenu serenadu u večer 29. pr. mj. i preslavnom starini pjesniku Ivanu Trnskomu na ugodnoj uspomeni tom prigodom darovane mi njegove na novo izdane zlata vriedne knjižice „Učitelj Dobrašin". Živili!

KASTAV, dne 2. oktobra 1905.

Kažimir Jelušić,
obć. načelnik.

Javno priznanje

Osiguravajućoj zadrugi „CROATIA" u Zagrebu, koja je moju štetu od 28. p.mj. savjestno procjenila i odpadajuću mi odštetu

Kruna 2800·—

odmah u gotovom isplatila.

SAMOBOR, 2. listopada 1905.

Za Miju Jakopca
Josip Jakopec v. r.

* * *

Osiguravajućoj zadrugi „CROATIA" u Zagrebu, koja je našu štetu savjestno procjenila i odpadajuću nam odštetu u iznosu od

Kruna 4138·50

kulantno u gotovom isplatila.

U BRODU n/S., dne 1. oktobra 1905.

C. A. Vachany i sin v. r.

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najtoplije preporučujemo:
Johanna Hoffa
Kandol-Kakao
koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je uslied toga najlakše probaviv, ne prouzrokuje nikada začepljenje, pa je, akoprem vanredno jeftin, ipak najokusniji tek.
Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffa i sa zaštitnim znakom »lava«.
Omoti od ¼ kg 90 filira, ⅛ „ 50 „. Može se svagdje dobiti.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno
Vlasi uništujuće sredstvo
odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne
Vlasi na licu
temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Ciena K 7·—
Odprema svakamo
I. SCHMIDEK, Budapest, VII, Nyár-ulca 18.

VYDROVA TVORNICA JESTVINA U PRAGU VIII.
PROIZVADJA I PREPORUČA:
VYDROVU ŽITNU KAVU (VEĆ 10 GODINA U PROMETU).
PRIDODATAK ZA ČORBU (JUHU) SA ZNAKOM »VYDRA«.
ZAČINI ZA ČORBU (JUHU) (GRAŠKOVI, LEĆINI, GLJIVINI I RIŽINI).
POVITICE (OBLATNE) (SPECIJALITETI: DÉSERT DELIKAT I S MASLACOM).
PJENUŠAVE BONBONE »AMBO«.
MIRODIJU ZA KOLAČE »BUHTIN«.
NAČINITE POKUS!
KOLEKCIJU SVIH PROIZVODA ZA 3 K 20 f.

Oglas natječaja.

Odbor „Narodnog doma“ u Pazinu, koji leži na najljepšoj poziciji grada te imade udobne i ukusne prostorije za hotel, restaurant, vrt, štaju, otvara natječaj za mjesto hoteliera - restauratera.

Molbe imadu se predložiti gorespomenutom odboru do 15 t. mj. i istim treba priložiti eventualne potvrde usposobljenja za posao hoteliera — restauratera i poznanja hrvatskog ili slovenskog i drugih u ovom kraju običajnih jezika.

Narodni dom otvara se po prilici početkom decembra t. g.

Potanje obavjesti i dogovori mogu se imati svakodobno kod odbora.

PAZIN, dne 1 Listopada 1905.

Odbor „Narodnog doma“.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Odlikovana

svijećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-murijatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti uleзima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i natečlih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Narodna tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli.

Via Giulia, 1.

preporuča:

1. Tiskanice za obćine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za običnе štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kuhu itd.“ 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša. 4. Puzavcem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske“ sve od prošlih god. amo.

***POBOŽNI MORNAR.** Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotczky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.*

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone veliko i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB. Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga $4^1/_2$% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemne desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 42. Pula, u četvrtak dne 19. oktobra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzkaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Interpelacije zastupnika Spinčića.

Za učvršćenje brodova u dražici Porozine.

Interpelacija zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva trgovine.

Obzirom na to, što se zaustavljaju u dražici Porozine, u sjevero zapadnom dielu otoka Cresa, nekoji parobrodi radi ukrcivanja i izkrcivanja osoba i predmeta i što neima tamo niti jedne bove za učvršćenje parobroda, te se nadju za lole nepovoljnog vremena koli osobe toli predmeti u pogibelji, da će se izgubiti ili jako oštetiti, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva trgovine sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost voljna poduzeti potrebite korake, da se u dražici Porozine postavi barem bove za učvršćenje parobroda i drugih brodova, koji se tamo zaustavljaju?"

U Beču, 29. septembra 1905.

(Sliede podpisi).

* * *

Pučka škola u Sušnjevici.

Interpelacija zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost g. upravitelja ministarstva bogoštovja i nastave.

Pred dulje vremena ustrojena bijaše od pozvanih čimbenika javna pučka škola u Sušnjevici — kotar Pazin u Istri.

Pošto je občina velikim naporom i pomoću drugih priredila zgradu, a občinstvo velikom čežnjom otvorenje škole očekivalo, bila bi se imala ista već prošle školske godine otvoriti. Nu to se nije žalibože niti danas dogodilo.

Istarski je zemaljski odbor proti ustrojenju ove škole uložio utok a istarski je sabor troškove za istu zaniekao.

U pravednoj predpostavi, da je c. k. zemaljsko školsko vieće za Istru kod ustrojenja javne obće pučke škole u Sušnjevici po pravu i zakonu postupalo i uvažujuć okolnost, da se na otvorenje ove vrlo potrebite škole već dugo čeka, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona shodna poduzeti, da se javnu, već dulje vremena pravilno ustrojenu pučku školu u Sušnjevici, za koju postoje svi preduvjeti, već jednom otvori, te time pravu i zakonu zadovolji?"

U Beču, 29. septembra 1905.

(Sliede podpisi).

* * *

Za hrvatsku školu u Cresu.

Interpelacija zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva bogoštovja i nastave.

Na temelju obrazloženja stvari, sadržanog u interpelaciji prvo podpisanog i drugova od dne 13. maja 1905. uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gosp. upravitelja ministarstva bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„I. Je li njegova preuzvišenost sklona dati pitanje ustrojenja pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Cresu, napose zatezanje sa obdržavanjem dotične komisijonalne razprave te protuhrvatske spletke predsjednika c. k. kotarskog škol. vieća u Malom Lošinju bezodvlačno i najstrožije po nepristranoj osobi iztražiti, te uspjeh toga car. vieću priobćiti?

II. Je li njegova preuzvišenost voljna shodna poduzeti, da već jednom istoj podredjene školske oblasti, koje su po zakonu na to pozvane, da odlučuju o ustrojenju škola i ustanovljenju naukovnog jezika, u pitanju ustrojenja jedne pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Cresu, po pravu i zakonu odluče?"

U Beču, 29. septembra 1905.

(Sliede podpisi).

* * *

Pučka škola u Sv. Lovreču od Predubca.

Interpelacija zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva bogoštovja i nastave.

Dugo je trajalo, dok se je od strane c. k. školskih oblasti — pošto je aprila 1902. družtvo „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru" školsku zgradu dovršilo — za ustrojenje jedne javne pučke škole u Sv. Lovreču od Predubca, u mjestnoj občini Labin, kotar Pazin u Istri, izjavilo.

To se je konačno ipak dogodilo i škola bijaše dne 3. febrara 1903. od učitelja Mateja Lukeža, koga su pozvane za to c. k. školske oblasti naručile, otvorena. Pošto je ovaj početkom školske godine 1904./905. drugo mjesto zadobio, bijaše u Sv. Lovreču Josip Zlatić takodjer od pozvanih na to c. k. školskih oblasti namješten.

Taj mladić nije pako mogao do reredovite plaće, te mu je primorala spomenuta „Družba" na pomoć priskočiti. Učitelju Zlatiću u Sv. Lovreču nije se plaću radi toga doznačilo, jer je istarski sabor kod razprave zemaljskog proračuna odnosnu svotu navlaš brisao. Od to doba prepiru se c. k. državne i autonomne zemaljske oblasti; prve stoje na stanovištu, da postoji škola u Sv. Lovreču pravno i zakonito, dočim uzkraćuju druge iznos za izplatu učitelja.

Medjutim je Josip Zlatić Sv. Lovreč zapustio, te je škola, koju je preko stotina učenika polazilo, ostala bez učitelja, tako da će sada „Società politica istriana", koja da se je u jednoj od svojih sjednicah tužila, što njoj se nije posrećilo prepriečiti školu u Sv. Lovreču, biti zadovoljna.

Obzirom na tu okolnost i obzirom na to, što bijaše u Sv. Lovreču od Predubca javna pučka škola od pozvanih na to čimbenika već pred okolo dvie godine ustrojena, što bijahu na istoj već dva učitelja namještena — drugi a da nije primio pripadajuće mu plaće — što je tamo posve svrsi odgovarajuća školska zgrada i preko sto djece željno na poduku čeka, oslobadjaju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gosp. upravitelja ministarstva bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost voljna shodna poduzeti, da se na javnoj pučkoj školi u Sv. Lovreču od Predubca bezodvlačno namjesti učitelja i da se istomu pripadajuću plaću redovito doznači?"

U Beču, 29. septembra 1905.

(Sliede podpisi).

(Sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 8. oktobra 1905. (Nastavak).

Tužbe, zahtjevi i nade Talijana.

Istrijanac, Talijanac *dr Bartoli* veli, da govori proti volji, jer da ga iskustvo uči da govori u ovom parlamentu ništa nekoriste. Radi postupka parlamenta i vlade u talijanskom sveučilištnom pitanju morali bi Talijani vriedjati i psovati vladu, razbijati klupe, činiti kraval i priečiti svaki rad u parlamentu. Bilo bi zadnje vrieme da udarimo drugi put. Ali naš je značaj takav, da se sramimo ovdje nepristojno postupati, a niti koristilo nam nebi. U znak protesta bili bi mogli svi mandate položiti, ali nismo htjeli, jer će bit najdulje za jednu godinu novi izbori. Neće mnogo proći i naše pučanstvo moći će dati odušku svomu čuvstvovanju. Nemože već podnašati da se ovako s njim postupa. Stranke, vlada i još koji faktor u ovoj državi doći će do uvjerenja kako je slaba ona politika koja smielu izvrgava najviše interese naroda. Je li se može gore s kojim narodom postupati nego li se je s talijanskim u univerzitetskom pitanju?! Mi ju pitamo već trideset godina, pak što smo dobili?! Ništa! A i pitali smo Trst ili ništa. Mi smo se i opet jednom prevarili. Ali mi ćemo i unapred zahtjevati univerzu u Trstu, i nećemo se u tom pred ničim prestrašiti. Nebojimo se opozicije raznih u naših pokrajinah gostoljubivo primljenih slavenskih plemena (ste ga čuli don Bartola?!). Usljed od Providnosti ustanovljenih zakona (vidite ga malo!) nijedno nije uspjelo na naš udes uplivati. Mi se smijemo na grožnje sa njemačke strane. Trst neće biti nikad njemački, pa makar došlo tamo još više Njemaca. Sami Njemci se tamo potalijančuju, pače i irredentiste postaju. Nijedna protivnost neće nas odvratiti od našega zahtjeva. U politici kao nit u ljubavi nema *jamais* (nikad). Tršćanski zemaljski odbor nas moli, da zastupamo njegove odluke dva dana prije stvorene. Vlada neka zadovolji zahtjevu od god. 1889., te dozvoli da se u Trstu na troškove obćine otvori bar dvie fakultete, i neka se odobri nauke i izpite položene u kraljestvu Italiji. Tomu se neće zadovoljiti. Za to će u mladim srcima sve više rasti ljubav za daleku domovinu i protimba proti onima, koji su krivi našemu stanju. U ostalom, nepravica učinjena nam u sveučilištnom pitanju je samo kolobar u verigi nepravica, što se nam ih počinja. Mi tužimo javno Gautschevu vladu. O autonomiji Trentina ne čuje se ništa. Trst zahtjeva drugu telefonsku svezu sa Riekom i Korminom. Gorica hoće željeznički spoj sa Červinjanom i povišenje svote proti pellagri. Istra čeka na sagradjenje željeznice Poreč-Kanfanar, na sankcioniranje zakona o dielitbi obćina Pazin, Buzet, Kastav, na razdieljenje učiteljišta u Kopru tako, da bude hrvatski i slovenski odjel drugamo prenešen. Glede popunjenja javnih služba zahtjevali smo od vlade, da se uzme obzir na talijanski živalj, i da bude talijanski jezik kod državnih ureda služben a kod sudbenih razpravni. U jezikovnoj zakonskoj osnovi, koju je obećao ministar-predsjednik, neka se talijanskom jeziku dade onu prednost koja ga ide. Mjesto njemačkoga naukovnoga jezika u Trentinu, Trstu, Goričkoj, Istri, gdje taj obstoji, neka se uvede talijanski. Na sva ta pitanja i zahtjeve ostao je gospodin ministar predsjednik niem. Za kratko doći će drugi zastupnici u parlamenat. Oni će možda činiti, te će se i vlada i parlamenat kajati, što se nije ispunilo talijanskih zahtjeva. U ostalom, neka se okolnosti razviju kako mu drago, mi se ne bojimo za svoju budućnost, jer jaka je u nas vjera u sreću naše domovine. Od mnogih naroda ove države ni jedan ju ne ljubi, svi od nje bježe. Austrija uzdrži se samo igrom sila. Medju mnogimi narodi, naš talijanski ima najmanje interesa, da suzdrži proces razpadnuća države. Razpadne li se ova stara zgrada, mi Talijani nećemo radi toga biti bez krova. (Ovomu govoru su Talijani odobravali.)

Zaključak razprave. Iza dra Bartola govorio je još grof Sternberg koji je za svoga govora, uvriedjen od zastupnika Adolfa bacio kupicu s vodom na ovoga. Tom sablazni, i što je s njom skopčano, te običnimi stvarnimi ispravci, svršila je razprava, koja je trajala tjedan i pol, i pri kojoj se nije stvorilo nikakva zaključka obzirom na krizu u Ugarskoj, nit na krizu u cieloj monarhiji.

Proti izseljivanju.

Zastupnik Šuklje i drugovi postavili su prešni predlog, koji ide za tim da se poduzme mjere kojimi bi se omedjašilo izseljivanje u Ameriku. Obrazlažuć svoj predlog da se izseljivanje iz Dolenjske mora smatrati kao bolest, koja prouzrokuje, da neima doma radnih sila, i u obće da se ne može napredovati: On veli dalje da su Hrvatska, Slavonija, Dalmacija od prirode najobdarenije zemlje u Evropi, ipak vlada tamo takovo siromaštvo, da moradu ljudi izseljivati. Tim da se imadu tumačiti zaključci na Rieci. (Jedan Šuklje hoće da ih kritikuje!). To je politika zdvojnosti. Mi Slovenci ne razumiemo tih zaključaka, i nadamo se da ih hrvatski narod neće ratifikovati. Kad bi to učinio, tad bi morali Slovenci, prem bi njim žao bilo, izjaviti da se u tom njihovi putevi križaju. Kad bi se uzradilo prema prešnom predlogu i Hrvatom bi se pomoglo.

Ministar nutarnjih poslova Bylandt priznaje posliedice izseljivanja u Kranjskoj. Policajnimi mjerami se toga zapriečiti ne može. Valja gospodarstvo podupriti. U tom bi pomogla i izgradnja bielokranjskih željeznica. A pomaže se i obskrbljivanjem vodom. Zastupnik Stojan iztaknuo je, da izseljivanje domaćega življa koristi najviše tudjim podanćem.

Prešnost predloga bila je prihvaćena.

(Konac sliedi.)

Politički pregled.

U Puli 18. oktobra 1905.

Austro-Ugarska

Njemačko-liberalni zastupnik Dr. Sylvester razpravlja u jednom od svojih glasila o pitanju zasjedanja skupnih delegacija koje je ugarska kriza zapriečila. On zagovara,

da se ukine tu instituciju, pošto je ona posiala jednostavni odbor austrijskog i madjarskog parlamenta.

Ovaj par zasjedaju već nekoji zemaljski sabori, izmedju kojih je najvažniji onaj kraljevine Češke. Od njegova rada bo odvisi i buduće djelovanje carevinskoga vieća, jer ako se tamo nagode Česi i Niemci, raditi će oni jedni i drugi trieznо i u središnjem parlamentu; budu li pako Niemci obstruirali u českom saboru, tad će im Česi vratiti silo za ogojilo u carevinskom vieću.

Dalmatinski sabor otvoren je takodjer dne 16 o. mj. U otvornom govoru predsjednik Ivčević je spomenuo smrt narodnoga velikana i mecena Strossmayera. Zatim je pročitao dugi program rada za ovo saborsko zasjedanje. U ime vlade govorio je zamjenik namjestnika Nardelli. Reče da će svom dušom privržen rodjenoj zemlji nastojati oko poboljšanja njenih materijalnih i moralnih odnošaja. Osnova za uvedenje hrvatskog jezika u državne urede u zemlji da je već gotova, te da će biti čim prije iznesena pred sabor. Jezično ovo pitanje da je riešeno prema narodnostnom karakteru zemlje, prema postojećim okolnostima i koristi službe. Novi zastupnik Dr. Tresić položio je zastupničku prisegu.

Zast. Biankini je interpelirao glede pobune mornara na ratnom brodu „Panther", na kom se nalazi preko 100 Dalmatinaca.

Klub talijanske stranke na dalmatinskom saboru izdao je izjavu, kojom osudjuje austrijsku upravu a prema riečkoj resoluciji najveću reservu i posvemašnju slobodu u budućem svom djelovanju.

Istarski sabor neće se ovaj put sastati, jer nije došlo do sporazumka izmedju talijanske većine i slavenske manjine, ili, da jasnije kažemo, jer vlada neće da izvrši otvoreno svoje obećanje bojeći se tobož talijanske saborske većine.

Srbija.

Dne 16. o. mj. je kralj Petar svečanim načinom otvorio skupštinu. U priestolnom govoru veli kralj, da će on u sporazumu sa vladom nastaviti daljnji odgoj punoljetnim postalog priestolonasliednika u smislu srbskih narodnih tradicija i u duhu ustavne umjerenosti. Skupština će se ovoga puta baviti pretežno zakonskim osnovama za podizanje narodnog gospodarstva. Troškovi za novo naoružanje vojske namirit će se iz zajma. Sa stranim državama vladaju dobri i korektni odnošaji. Tako je ne samo osigurano trajno prijateljstvo, nego ima i nade, da će prema unutarnjem razvoju prilika na Balkanu interesi balkanskih naroda biti upućeni prema boljoj budućnosti.

Bugarska.

Dne 16. o. mj. prispio je knez Ferdinand u Pariz, gdje ga je dočekao odaslanik predsjednika republike general Dubois, ministar predsjednik Rouvier i osoblje bugarske agencije. Izkazana mu je vojnička počast.

Turska vlada odgovorila je na zajedničku notu velevlasti glede financijalne kontrole u Macedoniji nepovoljno. Ona navadja tobožnje reforme uvedene u Macedoniji ističuć kako je već financijalni program u u ovoj pokrajini proveden. Kad bi se uvela drugčija naredba — kaže — povriedila bi se vlast sultanova. I tako se opet jednom pokazalo, kako znade vješto turska vlada za nos voditi mudru diplomaciju europejsku.

Rusija.

Službeno se javlja preko Pariza i Washingtona, da su ruski car i japanski mikado 14. o. mj. podpisali ugovor mira i time rusko-japanski rat službeno dokončali. Izmjena potvrdjenih ugovora o miru obavit će se tek mjeseca prosinca. O ratifikaciji ugovora obaviešteni su izvanjski uredi u Washingtonu, Parizu, Petrogradu i Tokiju, te poklisari Amerike, Francezke, Rusije i Japana.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Knjige društva sv. Jerolima u Zagrebu.

Knjige društva sv. Jerolima prispjele su, te ih članovi mogu dići kod povjerenika g. L. Križa, via Muzio br. 16.

Odsudjen na smrt na vješalima.

U utorak bio je od porotnog suda u Rovinju osudjen na smrt na vješalima radi izdajnog umorstva Angjeo Markon od Antona, seljak od 28 godina iz Motovunskih Novaki, što je dne 31. maja o. g. ubio nožem Petra Močiboba pok. Grgura iz Karojbe.

U utorak je počelo jesensko porotno zasjedanje u Rovinju, te se je bavilo već u prvoj raspravi groznim slučajem i moralo izdati ovu tragičnu osudu.

Konstatiramo i u ovom slučaju žalostnu činjenicu, da je i na ovoj raspravi obtuženik morao obćiti sa sucima kroz tumača, koji je ovaj put bio g. dr. Pertić, prislušnik na sudu u Puli, te koji pozna sasma dobro hrvatski jezik, te u koliko nam je drago da je rovinjski sud valjda za uviek bacio u roportarnicu glasovitog tumača za hrvatski (?) jezik Moscardu, u toliko kažemo da je žalostno, da se kod sudova u Istri u 20. vijeku mora još rabiti u ovako važnim raspravama tumača za hrvatski jezik, jezik većine pučanstva Istre.

Vapij i vapij — ali ni makac napred — čemerni puče!

Otvorenje morskog hospicija grada Beča.

U nedjelju bilo je svečano otvorenje morskog hospicija što ga je za svoju bolestnu djecu podigao grad Beč u Sv. Pelagiju kod Rovinja. Svečanosti prisustvovao je bečki načelnik dr. Lueger sa mnogo odličnih članova bečkog magistrata, zemaljskog odbora bečkog i profesora; namjestnik Istre knez Hohenlohe, zemaljski kapetan i mnogi drugi. U ovaj hospicij šiljati će grad Beč djecu bolestnu od škrofula i drugih bolesti koje su uzrok ili izviru iz ove bolesti.

Obvezanici za vojničku levu godine 1906.

Svi oni mladići, koji podpadaju vojničkoj stavnji (levi) godine 1906, a to su oni rodjeni god. 1885, 1884 i 1883, a koji stanuju u području obćine Pula te bili oni pripadnici ove obćine ili ne, imaju se tekom mjeseca novembra ove godine prijaviti na municipij i tamo iznesti odnosno predati molbe za eventualne pogodnosti, koje dava vojnički zakon za služenje u vojski.

Oni pak vanjski obvezanici, t. j. koji nisu pripadnici obćine Pula, treba da tekom istog mjeseca novembra podnesu molbe kroz municipij ako žele predstaviti se vojničkoj levi u Puli t. j. izvan njihovog pripadnog kotara.

Lošinjski kotar:

Imenovanje.

Nj. V. car i kralj imenovao je kanonika sbornog kaptola u Cresu Nikolu Turata nadpopom. Čestitamo!

Seljaci dolaze — gospode nelma. Tako jadikuje dopisnik tršćanskoga „Čiffutića" iz Cresa javljajuć istomu, da se nije opetovno moglo držati sjednice obćinskog zastupstva radi nemarnosti i nehaja gospode gradskih zastupnika. Zastupnici — kaže — izvanjskih sela, koji nisu osobe naobražene, odazivlju se pozivu, dočim se gospoda gradski zastupnici „persone colte" takvom pozivu oglušuju.

Odatle bi morao zaključiti creski piskar, da je vanjskim obćinarom i zastupnikom više stalo do dobre i redovite uprave, nego li njegovoj gospodi, premda su „colti".

Iz Malog Lošinja pišu nam. Mi se uvjek rado sjećamo milih naših gostiju, koji dolaze amo iz raznih slavenskih krajeva radi odmora ili da traže lielu zdravlja, ali izmedju njih ostavio je ovdje najugodniju uspomenu osobiti prijatelj i dobrotvor istarskih Hrvata u obće, napose pako našeg milog Lošinja — a to je veleuč. gosp. dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varaždinu. On je boravio medju nama prošle zime dulje vremena, učio nas i bodrio riečju i činom da uztrajemo u svetoj narodnoj borbi. On je izdao i krasnu brošuricu pod naslovom „Sa Malog Lošinja", u kojoj je opisao naše prirodne krasote i naše jade i nevolje. Jednom prigodom nakon krasnog govora predložio je u družtvu „Zora" da se sagradi u našem gradiću „Narodni dom", te je u tu svrhu odmah položio 30 kruna, kasnije poslao nam je u više navrata 68 K, i konačno podario 150 komada svoje brošure, da se ju raspača na korist toga „Doma".

Mi mu inače njegovu ljubav nemožemo uzvratiti van da mu želimo, da nam ga Svevišnji još dugo poživi čila i zdrava uzdrži a da bude mogao koristiti i nadalje siroti istarskom Hrvatu.

Medju naše dobrotvore ubrajamo sada i g. Hinka Brilli-a, koji je prošle zime ovdje ravnao ljekarnom g. Rajha, a sada je gospodarom ljekarne u Liliji, nedaleko Ljubljane; i on nam je poslao u gornju svrhu 50 K priznavajuć veliku važnost predlogu g. dra Magdića. I njemu izričemo ovim najsrdačniju zahvalu. Mi ćemo se pokazati dostojnimi ljubavi i prijateljstva spomenute gospode ako budemo sliedili njihov plemeniti primjer. Radi toga bi valjalo, da se i mi domaći maknemo, da posegnemo što dublje u naše žepove, pak da zatim pozovemo braću i prijatelje u i izvan Istre, da nam i oni priteknu na pomoć. Prije svega valja svakako, da mi sami učinimo narodnu dužnost i onda ćemo imati obraza, da pokucamo i na bratska vrata. Na posao dakle braćo Maloselci!

P. S. Priposlani nam novac za „Nar. Dom" uložen je u ovdašnjoj Posujilnici.

Voloski kotar:

Izpod Kastva. U selu Tometići izpod Kastva na cesti koja vodi na Matulje, postaju našu, Volosko i onda dalje, našla se u svoje vrieme živa voda, izvor u komu voda nikada ne presahne. Blizu, tik uz izvor podigao je već dulje vremena mesar iz bližnjega sela Belići klaonicu. Je li to razboriio? Ta ljudi božji, gdje ste bili, a i gdje ste sada? Kada vam šterne i kali presahnu morate Bog zna kamo, dogodilo se u svoje vrieme i na samu Rieku po vodu, a tu imate blagodat Božju pred vrati, pa neznate, ne hajete, nećete, da ju čuvate. Iz one klaonice teče svo blato, sva nesnaga ravno nutar u jamu gdje je taj izvor. Doznali smo to ovih dana, a neznamo, je li to već znano našem obć. glavarstvu u Kastvu. Svaka mu čast, hvalevriedno je upravo nastojanje našega glavarstva ovo nekoliko godina, gdje toliko nastoji, da puk providi dobrom pitkom vodom, podigne naime svake godine u dva, tri sela velike šterne, u koje se stiče voda cijeloga sela, ali ovaj izvor u Tometićih ostaviti se tako ne smije. Voda, kažu, je već blatna, kako u nju utiču smrad i blato iz klaonice, ali, bi se na dobu možda dalo providiti, da se razčisti, te izvor onda uredi. A i smrdež iz klaonice ne pristoji uz cestu, kojom svaki dan prolaze kočije iz Voloskog, Opatije u Kastav. Red i čistoća pola su zdravlja. To na poticaj onih na koje spada.

Iz Kastva nam pišu: Pod tim naslovom uvršten je dopis u br. 41. cienj. „N. S." od 12. t. mj., koji se bavi sa mesarskim i poštarskim prilikama u Kastvu. Nepoznati dopisnik udara tu na obćinsku upravu, kao da je baš ona kriva njekojim neredima i odgovorna za čine pojedinaca. Podpisano odbija od sebe tu osvadu i pozivlje g. dopisnika, kao svakoga drugoga, da, ako imaju kakvu pritužbu bilo protiv mesara, bilo protiv pošte meštrice, da ju pismeno podnesu ovoj obć. upravi, koja će *ćes svakog obsira* učiniti potrebito, da se možebitnom neredu stane na put. Otvoreno dakle napried, pa će podpisano znati svakoj opravdanoj pritužbi udovoljiti.

Obćinsko glavarstvo.

Kastav, 17. oktobra 1905.

Načelnik: Jelušić.

K obćinskim izborom Volosko-Opatija. Priprave k obćinskim izborom u Volosko-Opatijskoj obćini kao da su zapele. Listine bile su izložene. Reklami podnešeni bili su sa strane dotičnoga reklamacionoga odbora riešeni. Odbor Njemaca, u kojem igraju glavnu ulogu Žid Chon i protestant Klein, ne bijaše zadovoljan sa svimi riešenji, pak je podnesao utok na c. kr. kotarsko glavarstvo. Ima tomu već njekoliko tjedana, al od c. kr. kotarskoga glavarstva neima glasa. To da spada u izvještaj c. kr. kotarskoga kapetana, a on da je bio išao u Beč.

Volosko. Zabava podružnice. Dne 7. u večer priredile su naša mužka i ženska podružnica zabavu na korist božićnoga drvca. Kako je zabava za drvce, dječje, tako su takodjer djeca kod zabave sudjelovala. Kao pravi angjelak govorila je prosiov Jelica Janežić. Kratak dvogovor imali su Vjera Trinajstić i Rudolf Košak, liepo, ma baš krasno. Službeno, dramatičko družtvo zapjevalo je dvie pjesme na obće zadovoljstvo, a više gospodjica i gospode odigralo igricu „Soba broj 13". Iza toga se je plesalo. Medju to su „Lovorasi" iz Opatije odpjevali u gostioni „Narodnoga doma" više pjesama onako skladno kako to oni znadu.

Podgrad. Skupština kotarske gospodarske zadruge za kotar podgradski obdržavala se je u nedjelju. Kako zanimanje za zadrugu sve više raste, vidi se iz broja članova što su k skupštini došli. Bilo jih je kakvih 300. Od tamo očekujemo potanji izvještaj. Medjutim čestitamo zadrugi i njezinom upraviteljstvu na njezinom sve većem napredku. Kad bi imali druge oblasti, koje nebi pokazivale protivnosti našemu narodu i u čisto gospodarskih stvarih, kako bi sjajno napredovali. K skupštini je došao takodjer putujući poljodjelski učitelj gospodin Sancin iz Buzeta, te tim pokazao da on želi da zadruga čim više koristi donese.

Iz Opatije. (Vjenčanje). Nedjelju dne 8. t. mj. vjenčala se je u ovdješnjoj crkvi gospodjica Amelija Jurković sa drom Karlom Baxom. Već samo ime Amelije Jurković zainteresuje svakoga koj ju pozna, bilo rad obitelji iz koje potiče, bilo sa Amelijine ljepote, dobrote i rodoljublja koje ju osobito resi, i koje je često put pokazala činom. To veći interes za njezino vjenčanje bio je, kad se je znalo za koga ide. Dr. Karlo Baxa odvjetnik je u Pragu, poznat iz nekih procesa i dalje Praga; on je zastupnik na saboru kraljestva českoga i na carevinskom vieću, kao predstavnik radikalne državopravne češke stranke. I Amelija i Baxa pritegli su množinu ljudi k svojemu vjenčanju. Bila jih je puna crkva i okolo nje. U crkvu su došli mladoženje službeno jedino u pratnji svjedoka, dra Landra i Viktora Cara Emina. Vjenčao jih je domaći kapelan veleč. g. Mate Dubrović, izrekav takodjer krasno prigodno slovo. Družtvo „Lovor" je mladencem već večer prije zapjevalo dvie pjesme pod oknom, i pozdravilo jih. Amelija je to i zaslužila. Ta bila je najstalnija i bez zamjere najmudrija radilica kod Lovorovih zabava. Mladoženje odputovali su već onoga dana u Beč, a od tud u Prag. Želimo iz srdca da našoj dražestnoj Opatijki, vrloj Hrvatici, obilne njezina nova domovina Češka u Zlatnom Pragu! Bio sretan taj riedki, ako ne prvi brak odlične istarske Hrvatice sa vidjenim Čehom!

Pazinski kotar:

Skupština Djačkog prip. družtva u Pazinu obdržavala se, kako najavljeno, dne 5. t. mj. iz učestvovanje članova iz Pazina i bliže okolice. U svom nagovoru sjetio se predsjednik preminulih članova i dobrotvora družtva, a poimence biskupa Jurja Josipa Strossmayera, dra Dinka Vitezića, Mihovila Laginje, Dinka Muškardina i Franice Lenac, uspomeni kojih je skupština izkazala dužnu počast.

U ime članarine i darova utjeralo je družtvo tečajem lanjske upravne godine ukupno K 15534·19, i to iz Istre K 9827·01, od Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

K 3000, iz Hrvatske K 1284·60, iz Trsta i okolice K 1198·96, a iz inih krajeva K 221·62.

Od 213 učenika upisanih tečajem godine u gimnaziju dalo se je pomoći 129 učenikom, od kojih je bilo 109 Hrvata a 20 Slovenaca. Po redovitom obitavalištu i sudbenom kotaru spadali su podpomagani učenici pod Pazin 43, Buzet 20, Volosko 14, Kopar 10, Motovun 8, Trst 8, Pula 6, Lošinj 5, Krk 4, Podgrad 3, Poreč 2, Rovinj 2, Labin 2, Cres 1, Vodnjan 1.

Pripomoć dana učenikom iznaša ukupno K 17030·78, a na kojige se potrošilo K 1026·67, tako da je ukupni trošak na učenike bio od K 18057·45.

Prihodi družtveni nisu, kako izvidno, bili dostatni za pokriće troškova, te se manjak pokrio djelomično iz zakladne imovine te zajmom od K 2558·45 od zasebnika.

U takvom stanju ulazi naše družtvo u ovu upravnu godinu. Uzme li se u obzir to, pa okolnost, da je ove godine upisano u gimnaziju 233 učenika (u I. razred 51), tada se nadamo da će oni, kojim u istinu stoji u srcu obstanak Hrvata u Istri, znat uvažit krutu nuždu, u kojoj se nalazi ovo prevažno družtvo.

Imovina posebne zaklade za Djački dom iznašala je koncem upravne godine K 27360, i to K 20380 koristonosno uloženih pri raznim zavodima, a K 6980 u nekretninama. Izvješćujuć predsjednik o stanju toga pitanja, naglasio je, da je sa stanovite strane stavljen u izgled našemu družtvu znameniti prinos, po kojem bi bila osjegurana provedba osnove, te usljed koje bi se već tekom dojduće godine moglo započeti toli nuždnom gradnjom.

Ta viest bila je primljena sa neopisivim veseljem, te se opazilo kako je svima odlanulo od mnogih bojazni za družtvo i njegove svrhe.

U novi odbor bili su odabrani: dr. D. Trinajstić kao predsjednik, Grašić Josip kao podpredsjednik, Frankola Fran kao tajnik, Cucančić Matija kao blagajnik, a Kos Ivan i dr. Š. Kurelić kao odbornici, te Brolih Luka i Mandić Josip kao zamjenici.

Kao drugih godina izdati će i ove godine odbor tiskom izvješće o družtvenom djelovanju.

Preporučamo toplo prijateljem naše stvari u Istri, da se prigodice sjete ovog prevažnog družtva.

Za družbine podružnice u Pazinu.

A) Darovali za žen. podruž. Družbe sv. Cir. i Met. u Pasinu:

Gdjica Marija Pilat sabranih u Čitaonici K 6·40; Gosp. Matika Josip, obć. činovnik K 20·—. Gosp. Gašparini Gržina Ivan iz Sv. Vitala K 10·—. Gdjica Bazilija Frančić na uspomenu pok. učiteljice Karoline Fučić K 1·—. Ista na uspomenu pok. Andrijčić K 1·—. Posujilnica u Pazinu K 100·—.

B) Darovali za mušku podružnicu sv. C. i M. u Pasinu:

Posujilnica u Pazinu K 100·—.

C) Darovali za Dječje Zabavište u Pazinu:

Ante Bertoša prigodom pogreba pok. Margarete Bertoša rodj. Velan od rodbine sakupljenih K 5·—. Gosp. Mate Frančić da počasti uspomenu pokojne nećakinje Pavle Frančić K 10·—. Gdjica Bazilija Frančić da počasti uspomenu gospodje Grašić K 2·—. N. N. za oprost putnog potroška do Plominja K 2·—.

Josip i Josipa Bačić.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Veleč. gosp. pop Ivan Vinodolac, kapelan u Šajinah 21 K sakupljeno u Sv. Mariji od Zdravlja.

Gosp. Matko Opaza nadstr. u c. kr. kaznioni u Kopru, povodom umirovljenja daruje 4 K.

Ukupno danas . . . . . K 25·—
Na račun ove g. izkazanih . . . „ 1399·48
Sveukupno K 1424·48

Franina i Jurina.

Fr. Kalaj tu kozu z jarbola, Jure, vis da smo blizu Baske.

Jur. Ca si manen Frane, ca mi to govoris.

Fr. Tako će reć kapitan jite neverujbogovaca, kada bude slavno navigala ona ona lipa kumpanija s Pula va Basku.

Jur. A zac; ca ima kozà tu posla?

Fr. Vidis, to ti je ovako: s kozun va Basku ne sme prit; nase i njihove domaće slavne trobojnice se srame i tako će morat prit, ako budu, va Basku kako mulasti, to će reć podsicenog repa, kako i koza.

Jur. Aha, sad razumim, to su oni niki nasi domaćini, koji su se u tujem svitu odvrgli od svog domaćeg zajika, te su postali šuperbi na kozu, a svoje lipe narodne zastave se srame — sramota jih zela!

Fr. Sramota je to prava, dà, i za nas stare i poštene Basćane. Ma neka se samo pokazu, će zapametit za uvik kako nas moraju rispetat, te ćemo ih mi krijance naucit, kad su i nju pod noge hitili. Ako pridu, će moć slobodno na Velikih Vratih ankoru hitit.

Razne primorske viesti.

Ispiti usposobljenja za učitelje.

Ispiti usposobljenja za obće pučke i gradjanske škole pred ispitnim povjerenstvom u Kopru, započet će u ponedjeljak dne 6 novembra o. g. u 8 sati u jutro.

50.000 kruna za braću u Istri.

Spljetsko »Naše Jedinstvo« donosi ovu krasnu i radosnu vijest:

»U zboru narodnih prvaka na Rijeci odlučeno je, da se svota od 50.000 kruna sakupljena i preostala prilikom pokreta u Hrvatskoj daruje konviktu hrvatskih djaka u Pazinu. Ovaj konvikt već ima jedan mali fond od 20.000 kruna, pa će mu ovako znatno porasti, ali će ujedno ovaj primjer utjecati i na sve rodoljube, da se za braću u Istri zauzimlju još većim marom i ljubavlju.«

Zagrebači »Pokret« popraćuje ovaj plemeniti čin ovako:

Ova odluka pristaje izvrsno uz zaključke, koji su u političkom pogledu stvoreni na Rijeci. 50.000 kruna za unapredjenje narodne prosvjete u zapuštenoj Istri, namijenjenih dakle održanju našega narodnoga življa, znači više, nego ma kako sjajna rezolucija o hrvatstvu Istre, jer podizanje narodnih škola u Istri, to je u današnjim odnošajima najbolja hrvatska politika u Istri i za Istru. Koliko nas je vijest »Naš. Jed.« obradovala radi svrhe, kojoj je novac namijenjen, toliko nas je obradovala i radi svrhe, zbog koje je novac sabran. Tih 50.000 kruna bilo je sabrano za žrtve narodnoga pokreta u Hrvatskoj, što pokazuje, kako se duboko dojmio ovaj pokret u Dalmaciji. Novac nije potrošen za svrhu, za koju je sabran, dokaz, da se s njim savjesno postupalo. Svota je bila povjerena odboru u Spljetu, a njom je do sada upravljao gosp. dr. A. Trumbić, koji ju je u svoje doba uložio u banku.

Hrvatski delegati i Franjo Kossuth. Na pozdrav predsjednika eksekutivnog odbora magjarske koalicije i predsjednika neodvisne stranke, Franja Kossutha, koji priobćismo u broju od ponedjeljka, odgovoriše članovi eksekutivnog odbora riečke konferencije ovim brzojavom:

»Gospodinu Franju Kossuthu, Budimpešta. — Vaš srdačni pozdrav primismo sa radošću i zahvalnošću. Pošto se mi ne nadamo nikakvoj pomoći od onamo, odakle pomoć ne može doći, mi jednodušno za tim radimo, e da možemo zaštititi i postići naša prava. Naša je vruća želja, da budu naše tražbine u korist i sreću obijuh naroda, što prije polučene.

Podpisani: Dr. Pero Čingija, dr. August Harambašić, Vinko Milić, dr. Ante Trumbić, Stjepan Zagorac.«

Kossuth je njima upravio brzojav na hrvatskom jeziku. Oni mu odvratiše na jeziku magjarskom.

Proti analfabetizmu u Hrvatskoj. Kotarski predstojnik, Gjuro Horvat, namjerava sazvao je enketu svih pučkih učitelja osječkog kotara, da se dogovore o sredstvima, kako umanjiti broj analfabeta. U budućem proračunu mjestne obćine bit će postavka za nagradu onih učitelja, koji budu odrasle učili čitati i pisati. Tako u Hrvatskoj, a kod nas u Istri? Gospoda što nad nama vedre i oblače, ne će za stalno sići s uma, kako da brižnome seljaku pomognu. Dakako, ne žele, da bi se seljak štogod naučio, jer bi tako sam na svoje oči vidio, što mu po zakonu ide — i razliku što mu se tekar daje. Uvidiv sam krivice, mogao bi seljak uzeti u ruke bič, pa po njima, koji ne će da mu dadu što mu ide, i koji ne će da vrše hožje i carske zakone. Čemu da si naprte na sebe nove brige, kada mogu ljepše bez njih živjeti? Narodne obćine, maknite se, učinite vi, kada ne će c. k. oblasti. Pomozimo sami narodu, kad su besćutni i kad ne će oni, što su pozvani da mu pomognu.

Vina kao — vode! Iz Starigrada u Dalmaciji pišu hrvatskim listovom, da imade ljetos tamo vina kao vode. Nikada ne bijaše obilatije jematve ili trgatve i što se najveći starci sjećaju. Svakim parobrodom dolaze tamo nove bačve. Prodalo se je nešto novoga vina — jer ljudi nemaju bačava — po 16 i 17 kruna stolitar. Ovoliko do znanja trgovcem sa vinom.

Zasluženo odlikovanje. Vj. V. car i kralj podielio je viteški krst reda Fran Josipa preč. g. Matiji Marušiću u priznanje njegovih zasluga. Kako smo onomadne javili stupio je g. Marušić vjeroučitelj na kr. velikoj gimnaziji na Sušaku i počastni kanonik na vlastitu molbu u stanje mira, te mu bijaše podieljeno gornje odlikovanje tim povodom.

Podpora za cestu Labin-Sv. Marina-Ravne. Iz posve pouzdana izvora doznajemo da je c. kr. ministarstvo za unutarnje poslove dozvolilo za izgradnju ceste Labin-Sv. Marina-Ravne državnu podporu u iznosu od 20.000 kruna. Jedva je zapuščenijega predijela u Istri nego li je onaj recimo poluotok što se stere izmed Raškoga kanala i Parozinskoga prolaza (Vela Vrata). Na cielom poluotoku dvie su župe, a njeki župljani imadu do svoje župe do dva sata daleko. Do prije tri godine nebijaše niti jedne škole. Prije tri godine otvorila se je škola u Svet-Lovreču-Predubac, za koju je družba sagradila zgradu. To je ona izmed ostalih za koju je zemaljski sabor uzkratio troškove, gdje su c. kr. oblasti ostavile lanjske školske godine učitelja bez plaće, i gdje su ga ove školske godine digle, jer još nisu bile kadre izvojevati učitelju plaće. Lanjske školske godine otvorila je Družba školu u Sv. Marini. Marom i požrtvovnostju čestitih ljudi onih strana i pomoću Družbe još će se koja škola otvoriti. Dok se nije prije malo godina sagradila cesta od Labina na Svet-Lovreč-Predubac, ne bijaše na cielom poluotoku ni jedne ceste. Sad eto gradili će se i druga, na Sv. Marinu i Ravne. Jako je potrebita onim ljudem. Bit će zahvalni i vladi i svakom koji je što doprinesao da će se graditi. Nek se sagradi čim prije i nek se novci savjestno potroše!

Nešto o kakaou. Kako izkustvo uči, redovito uživanje kakaoa nije zdravlju podnipošto tako pristupačno, kako se je to mnogostrano dosada vjerovalo. Uslied vlastite često i vrlo visoke sadržine masti (kadkada preko 50%) proizvodi i spriečava kakao smetanja u probavljanju, koja su kao abnormi slučaji želudca, prekomjerno brzo zasićenje, umanjena naslada za jelom i žgaravica bili osjećeni. U njemu sadržavajuće otrovne tvarine (kakaorot) prouzroči osim toga mlitavost crievlja, dapače često potrajno začepljenje. Da se ove neugodnosti odstrane, donosi staropoznata tvrdka Johann Hoff pod oznakom „Kandol-kakao“ neki proizvod u trgovinu, koji je uz svoj najfiniji blagotek, te potanki savez sa sladom vrlo lahko probavljiv i pored toga od svih drugih vrsti kakaoa daleko jeftiniji. Ovaj savez sa sladom, kojega su sve vriednija svojstva za zdravlje uviek obćenitije priznavana, umanjuje sadržinu masti tako daleko (glasom analize zavoda za iztraživanje u Beču od 21. listopada prošle godine za 19·33%). da je „Kandol-Kakao“ doista nemastiv i za svaki organizam vanredno pristupačan i hasnovit. Kandol-kakao izkazuje se podjedno uslied sve to više povećajućih se sadržina na hranivosti u mnogim slučajevima kao važno hranivo sredstvo, poimence za umirenje nervoznih živaca, pomanjkanja krvi i. t. d. Tko je na kakao priviknuo, sigurno će Kandol-kakao doskora obljubiti, te ga u svih zgodah redovito upotriebiti onako, kako to njegova vrlina iziskuje. Kandol-kakao nalazi se na zalihama gotovo svih mirodijskih trgovina, ipak valja točno paziti na ime *Hoff* i neka se zahtjeva izričnо *Kandol-kakao*.

Malo računa obzirom na sveobće izborno pravo. Trsćanski list „Il Sole“ proračunao je na temelju posliednjega brojenja pučanstva da bi imalo pravo glasa u ovoj polovici monarhije, kad bi se uvelo sveobće izborno pravo, 6,151.684 birača. Kad bi se imalo izabrati 426 zastupnika, kako se sada bira, tad bi na svakih 14.474 došao jedan zastupnik.

Evo kako bi birači bili razdieljeni po narodnosti. Bilo bi birača:

2,413.906	Njemaca
1,388.576	Čeha
912.118	Poljaka
766.000	Rusina
283.584	Slovenaca
172.559	Talijana
168.822	Hrvata i Srba
44.076	Rumunja
2.035	Magjara.

Razdieli li se broj svake narodnosti sa 14.474, može se saznati, koliko zastupnika bi palo na svaku narodnost.

Njemci, Poljaci, Talijani, Rumunji bi izgubili; svi ostali bi dobili — prema onomu najme kako je sada, i kad bi brojenje pučanstva odgovaralo istini.

Po gornjem računu imali bi Slovenci obilnih 19, Hrvati sa Srbi ne podpuno 12 zastupnika, Talijani 12.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. N. N. O pripoviesti, *Pri odru* kazati ćemo Vam naše mnienje ovim putem, čim ju pročitamo. Preporučamo se i da ste nam zdravo!

Javna zahvala.

Potpisani smatra svojom dužnosti ovim putem zahvaliti se veleučenom gosp. dru Ivanu Letišu, obć. liječniku u Buzetu za njegov požrtvovni trud i spretnu pomoć, koju je pružio supruzi podpisanoga kod pogibeljnog poroda, te ju tako izbavio iz velike pogibelji u kojoj se nalazila.

Bog mu plati!

ROČ, dne 15. oktobra 1905.

Josip Maljavac,
obć. tajnik.

Zahvala!

„Milog ravnatelja zahvalno pozdravljamo slaveć dvadesetpetu godinu mature: Cepulić, Kirac, Tarabochia, Žigović“.

Svesrdice zahvaljujem na toli iskrenoj, prijateljskoj uspomeni.

Takova harnot nezaboravnih mojih bivših milih učenika, vazda je moja ugodna utjeha, moj dični ponos.

Pošto neznam, dragani, gdje pojedini boravite, šaljem Vam moj dužni pozdrav i poklon u dičnoj Našoj Slogi.

SPLIT, 16. listopada 1905.

Ljudevit Slamnik.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno

Vlasi uništujuće sredstvo odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne

Vlasi na licu

temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Ciena K 7·—

Odprema svakamo

I. SCHMIDEK, Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Zahvala.

Veleučeni gospodin

Dr. Josip Šebesta

liječnik

u **Pazinu.**

Sveta dužnost mi nalaže, da Vam veleučeni gospodine doktore iskrenо zahvalim na nesebičnoj brizi, koju ste imali s menom u mojoj 9½ mjeseca trajajućoj bolesti na nozi. — Zahvalnost moja — kao što takodjer ona mojega puka — kojemu ste me Božjom pomoću povratili, jest neizmjerna; ipak nemoguće je da dosegne onaj stupanj, na kojem je bila Vaša ustrajnost takodjer tada, kada je deseta rana pokazivala na dugotrajne i teške posljedice. Zato neću nikada prestati da molim Svemogućega, da Vas još dugo, dugo godina sačuva zdravim i zadovoljnim na korist mukotrpnog naroda naše Istre.

U Brestu nad Buzetom 14. X. 1905.

Zorko Klun.
župeupravitelj.

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najtoplije preporučujemo:

Johanna Hoffa

Kandol-Kakao

koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je usled toga najlakše probavljiv, no prouzročuje nikada zaćepljenje, pa je, akoprem vanredno fin, ipak najokusnijega teka.

Pravi je samo sa imenom **Johanna Hoffa** i sa zaštitnim znakom »lava«.

Omoti od ½ kg 80 filira
» » ¼ » 40 »

Može se svagdje dobiti.

VYDROVA TVORNICA JESTVINA U PRAGU VIII.

PROIZVADJA I PREPORUČA:

VYDROVU ŽITNU KAVU (VEĆ 10 GODINA U PROMETU). o o o o o o

PRIDODATAK ZA ČORBU (JUHU) SA ZNAKOM »VYDRA«. o o o o o c

ZAČINI ZA ČORBU (JUHU) (GRAŠKOVI, LEĆINI, GLJIVINI I RIŽINI).

POVITICE (OBLATNE) (SPECIJALITETI: DÉSERT DELIKAT I S MASLACOM). o o o o o o o o o o o o o o

PJENUŠAVE BONBONE »AMBO«.

MIRODIJU ZA KOLAČE »BUHTIN«.

NAČINITE POKUS!

KOLEKCIJU SVIH PROIZVODA ZA 3 K 20 f.

Odlikovana

J. Kopač svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

»aravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i rozmi, kod želudčanog, plućnog, grloznog svih drugih katara, proti hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrcatih i zatekalih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekasno izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, ulica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito, odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju kalar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kolike i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravile: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ I DRUGOVI

Mlin na benzinu i trgovina raznih žita i brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

Ciena za 100 kilg. muke od pšenice . . . . . broj 1 K 26·60
» » 100 » » » » . . . . . » 2 » 26·20
» » 100 » » » » . . . . . » 3 » 25·80
» » 100 » » » » . . . . . » 4 » 24·50
» » 100 » posija » » . . . . . 1 » 14·—
» » 100 » » » » prva vrst » 1 » 20·—

Ove ciene su za postaju Punat, otok Krk. Naručbe izvan otoka Krka obavljaju se pouzećem.

MLIVENJE za pšenicu, ječam, kukuruz, hajdu i proso. Ciena je za svakih 100 klgr. za domaće K 1·80, za vanjske K 1·60. Mlivo ima se predati u mlin na vlastite troškove.

Melje se veoma uredno i na podpuno zadovoljstvo, te se svakoga odmah opremi tako da ne treba čekati podne.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a u Puli,** admiralska ulica br. 12.

PEČATE iz GUME

izradjuje jedino

narodna tiskara

J. Krmpotić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Civo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 43. Pula, u četvrtak dne 26. oktobra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na-vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Interpelacije zastupnika Spinčića.

Za gradnju mula u Mošćeničkoj dragi.

Interpelacija zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva trgovine.

Već mjeseca Marča 1893., pak julija 1895. i jenara 1897. stavio je prvopodpisani u visokoj zastupničkoj kući radi gradnje jednog mula u Dragi Mošćeničkoj resolucije, koje bijahu od strane iste prihvaćene. Istarski sabor se je takodjer tim pitanjem bavio prihvativ odnosni predlog jednoglasno.

Tamošnji mul, dotično luka, koja bi gradnjom istoga nastala, bila bi veoma koristna i potrebita ne samo za tamošnje stanovničtvo, koji mole i sami već više godina za to, i za pogranična mjesta, već i za tamo dolazeće brodove, koji bi našli u luci za neugodna vremena vrlo prikladno utočište.

Zastupnici dotičnih c. k. oblasti koli u Beču toli u Trstu, kod kojih je prvo podpisani to pitanje često zagovarao, priznaše i sami potrebu luke u Dragi Mošćeničkoj, nu oni kažu, da se sve na jednom nemože učiniti, ili pako, da je tamo morsko dno vrlo duboko te da bi djelo bilo veoma skupo. Nu i Mošćenička Draga morala bi već jednom doći na red i da se tamo sagradi ono, što se obćenito potrebitim priznaje. Dubočine nisu tako velike, da se nebi moglo graditi i troškovi nebi bili tako veliki a da nebi potrebočom i koristi, koju bi se imalo od uredjene luke, odgovarali.

Na temelju toga i obzirom na to, da se mora već sada putnike ladjicama na parobrode prevažati i da se parobrod za iole lošijeg vremena ne zaustavlja tamo, te da se u Dragi Mošćeničkoj godimice okolo 8000 putnika na parobrode ukrca i sa istih izkrca, da se nekojih dana u godini do 2000 osoba ukrca i izkrca, takodjer mnogo robe ukrca i izkrca, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva trgovine sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona započeti sa gradnjom mula u Dragi Mošćeničkoj te odgovarajući tomu iznos već u proračun od g. 1906. naknadno uvrstiti, te istodobno naložiti, da se tamo bezodvlačno sagradi obalu, što bi se izvelo sa malim troškom?"

U Beču, 29. septembra 1905.

(Sliede podpisi).

* * *

Za popravak mula u Opatiji.

Interpelacija zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost g. upravitelja ministarstva trgovine.

Obzirom na interpelaciju prvo podpisanog i drugova od dne 4. maja 1904. i pogledom na to, što se je konačno državna uprava na to odlučila, da je poneš to veći iznos za popravak mula za pristanište u Opatiji u proračun za god. 1906. uvrstila, i da se je već prije, i to 5000 K godine 1904, i 8000 K godine 1905. za istu svrhu opredielilo, te da je občina Volosko-Opatija predujam potrebitih iznosa za radnje ove godine dotičnim oblastim ponudila, uslobadjaju se podpisani staviti na njihovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministra trgovine sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona odrediti, da se radnjami za popravak pristaniškog mula u Opatiji bezodvlačno započme, te da se tim s jedne strane pogibelj porušenja postojećeg mula, s druge pako za državnu upravu nečastno stanje istoga, kano i luke, u tom svietskom i sa svih strana Evrope posjećenom lječilištu, što prije odstrani?"

U Beču, 29. septembra 1905.

(Sliede podpisi).

* * *

Proti imenovanju sudaca, koji neposnaju jezik stanovničtva.

Interpelacija zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina upravitelja ministarstva pravosudja.

U posliednje doba popunilo se je nekoja mjesta sudbenih pristava u Istri sa natjecatelji, koji nisu vješti jezikom, koji su u dotičnih kotarih u porabi. Sudbeni kotar u Puli jest jedan od onih, u kojim je znanje hrvatskoga jezika bezuvjetno potrebito, pošto jedan velik dio pučanstva toga kotara poznaje i služi se hrvatskim jezikom. Ipak se je u tom kotaru imenovalo pristava, koji ne pozna hrvatski jezik, koji to sam priznaje i koji ne može svoju službu vršiti. On neće u mnogo slučajeva ni tuženika ni tužitelja, a ni oni njega razumiti.

Pošto je to proti pravu i zakonu i rugoba za svaki uredjeni sudbeni postupak, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost upravitelja ministarstva pravosudja sliedeći upit:

„1. Kako će njegova preuzvišenost imenovanje nekojih sudbenih pristava u Istri, napose onih za kotar Pula, koji nisu vješti tamo rabljenim jezikom opravdati.

2. Je li njegova preuznišenost sklona u buduće samo takove sudce imenovati, koji su u govoru i pismu vješti jeziku stanovničtva?"

U Beču, 29. septembra 1905.

(Sliede podpisi).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 8. oktobra 1905. (Konac).

Za sveobće, jednako, izravno, tajno pravo glasa.

Razni zastupnici postavili su prešne predloge za uvedenje sveobćega, jednakoga, izravnoga, tajnoga prava glasa. Kako svi državljani terete nose, poreze plaćaju, u vojsku idu, tako moradu svi i pravo glasa imati. Tako misle Česi, tako slobodni Poljaci, Rusini, Hrvati, Slovenci pa i njeki Njemci. Na ime Čeha govorio je za to Dr. Kramař, te proglasio zahtjev sveobćega prava glasa kao nuždu e da se izadje iz položaja u kojem se monarhija nalazi. Veli se da bi to škodilo Njemcem, al pravedno bi bilo. Njeke krunovine koje manje poreza plaćaju mogle bi možda imati razmjerno manje zastupnika. Zahtjev da mora svak znati čitati i pisati za da dobije pravo glasa bio bi nepravedan za one koji ne znaju čitati i pisati a plaćaju porez *(još više za one koji bi rado znali čitati i pisati al se nemaju gdje naučiti.* Op. azka dopisnika.). Mir medju narodi ne može provesti obstojeći parlamenat.

Drugi Čeh Fresel kaže, da sveobće pravo glasa odgovara načelu kršćanstva, i dodaje da će si ga narodi izvojevati.

Slovenac Dr. Susteršič pobija ministra predsjednika, koji je kazao da sveobće izborno pravo ne spada u organizam monarhije, i htjeo bi da se ponekle preuredi i gospodska kuća.

Poljak (divljak) Breiter veli, da se može groznomu stanju koje vlada u monarhiji, učiniti kraj jedino uvedenjem sveobćega prava glasa.

Drugi Poljak (socijalni demokrat) Dasinski ističe da pet naroda zahtieva sveobće pravo glasa, samo ne čine to liberalci nit Poljaci, oni od „Kola". Mi smjemo, veli na svrsi, i o dinastiji govoriti, jer dajemo za njezino uzdržanje svake godine 11 milijuna kruna. On neće vriedjati cara, starca, koji je mnogo pretrpio. Nego vladari teško čuju, pak moramo smišljati, kako da osvojimo njihovo uho. U Ruskoj morala su biti umorena tri ministra, prije nego li se je poduzelo korake za uvedenje sabora.

Rusin Romančuk kaže da bi se moglo stvoriti izborne kotare po narodrosti, da ne bude nijednoj krivo,

Nj.-mac-katolik Ebenhoch i njegova stranka su za proširenje prava glasa, al da nesmie biti skokova. Treba dobro stvar proučiti.

Ministar-predsjednik veli da nije protivnik proširenja izbornoga prava, al uvesti sveobće, jednako, izravno, tajno pravo glasa da nije kod nas tako lahko moguće. I sam Kramař, tolik zagovornik sveobćega jednakoga prava, govori da bi trebalo pokrajinam obzirom na broj stanovničtva i porez, dati njekim više njekim manje razmjerno mandata. A to već nebi bilo sveobće i jednako pravo glasa. Trebalo bi na dalje i na to gledati, koliko i gdje koji stanuje. Ministar-predjednik misli da bi se moralo najprije urediti narodnostno pitanje, i to bi moralo biti temeljem na kojem bi se gradilo izborno pravo. Ne bi bilo sretno riešenje pitanja, kad bi bud koja narodnost monarhije kod sveobćega i jednakoga prava glasa izgubila ono zastupstvo u carevinskom vieću, koje ima pravo zahtievati po svojoj kulturelnoj i povjestnoj valjanosti. Carevinsko vieće je zastupstvo narodnosti; vlada mora gledati da ne obladaju puki brojevi izbornika, i da čuva narodnosti pred majoriziranjem. Samo Njemačka, i to samo za državni sabor, i Francezka, imadu sveobće jednako pravo glasa. Kod svih drugih država je to pravo bud kako omedjašeno.

Poljak poljskoga kola i predsjed. istoga Dzedušicki misli da je već sada parlamenat preveć demokratički, da ne treba da bude više, te je proti sveobćem i jednakom pravu glasa. Tako i njemački liberalac Menger, i Svenjemac Stein. Trščanski Hortis i bečki Ofner izrazuju se za sveobće i jednako pravo glasa. Derschatta veli da će njemačka pučka stranka glasovati za prešnost; i ako bi bila prihvaćena, podnesti osnovu kako da se uzme u obzir narodnostne interese. Kršćansko-socijalni Dr. Schöpfer je za sveobće pravo glasa. Dr. Kramař u svojem zaključnom govoru kao predlagatelj veli ministru-predsjedniku kako je začudno, što se boji možebitnoga majorizovanja u budućnosti, a ne vidi ili neće da vidi majorizovanja koje dan danas obstoji u manjih krunovinah.

Glasovanje.

Za prešnost predloga glasovalo je 155 zastupnika, proti prešnosti 114 — dakle većina *za*, al prešnost tim nije prihvaćena, jer bi trebalo većina od dvie trećine glasova, a te nije.

Od 425 zastupnika glasovalo ih je samo 269. Mnogi su se udaljili od glasovanja. *Proti* prešnosti glasovalo je razmjerno najviše Poljaka od Kola, svi složno, onda češki i njemački veleposjednici, katolički Njemci, njeki Talijani, kako n. pr. Trentinac Delugan i Istrijanac Rizzi, i Goričani Antonelli, Lenassi i Verzegnassi, te Rumunji. *Za* su glasovali Česi svi, osim njihovih veleposjednika, Rusini, slobodni Poljaci, Hrvati i Slovenci, njemački nacionalci, kršćanski socijali, pojedini drugi Njemci, i socijalni demokrati.

Odročenje parlamenta.

Bili su još procitani njeki upiti, dao je predsjednik pročitati pismo ministru predsjedniku, usljed kojega je po previšnjoj odluci parlamenat odročen, i zaključio sjednicu. Njeki zastupnici su na to digli silnu buku, jer da su njeki prije pitali rieč, a nisu je dobili. Da će s tim početi, kad se parlamenat opet sastane.

Parlamenat je zasjedao 11 dana, al nije riešio nijedne točke dnevnoga reda ustanovljenoga za sjednicu od 26. rujna.

PODLISTAK.

ZA ISTARSKU DJEČICU

šastavio Viktor Emin Car, a govorila mala Jelica Janežić na zabavi u Voloskom dne 7. oktobra 1905.

Dobre gospodje i gospodjice! i vi častna gospodo!

Pripoviedit ću vam malu zgodicu: U nekom liepom, ali siromašnom mjestu naše mile Istre nije bilo nikakove škole. Djeca toga sela nisu poznavala ni knjige ni pera. Sve što su umni ljudi smislili liepa i koristna, to je za onu ubogu djecu bilo i niemo i mrtvo. Tudja, susjedna djeca, mali Talijani, rugali su se njoj, rugali su se neznanju onih naših sirotana.

I naši su sirotani plakali . . . . . .

Čuo ih mali andjeo zlati, čuvar njihov. Dobri andjeo nije mogao da gleda njihovu tugu. Zamahnuo bijelim krilima svojim i poletio u nebo pred narodne, dobre svece: Cirila i Metoda.

I andjelak uze da pripoviieda o žalosti one uboge djece. — Pripoviedio andjelak kako su malena, sirotna djeca zapuštena, ostavljena . . . Pripoviedio on, kako ne poznaju ni knjige ni pera. I više toga je pripoviedio andjeo . . . Dobrim se je svecima ražalilo srce. Dvie biser-suze kanuše na prebiela krila maloga andjela. . .

Onda su sveci obujmili glavicu krilatoga andjela . . . U čelo su ga poljubili i tiho mu šapnuli ove blage rieči:

Idi andjele, letaj po bielom svietu, pa gdjegod se namjeriš na Hrvata ili Hrvaticu koju, ti se ušuljaj u njihova srca, takni im dušu, da se smiluju zapuštenoj braći svojoj. Idi andjele i letaj po bielom svietu. . . .

I pošao andjeo bielim svietom.

Ko teptir od cvieta, do cvieta, tako leti i andjeo od srca do srca i sve kuca, sve kuca na vratima narodne milosti. . .

Dobre gospodje i gospodjice! I Vi častna gospodo! Mali će andjeo doleći i na vaša srca. Primite ga liepo — liepo ga primite. I ako opet k vama doleti, vi ga i opet primite liepo i svaki put pružite darak ubogoj istarskoj dječici.

Politički pregled.

U Puli 25. oktobra 1905.

Austro-Ugarska

Vladini listovi javljaju, da će ministar predsjednik barun Gautsch stupiti ponovno u dogovore s pojedinimi vodjami stranaka carevinskog vieća nakon zasjedanja českoga sabora. Ti dogovori imali bi mu osjegurati većinu u parlamentu, koji će se opet otvoriti 21. novembra.

Glavno mladočesko glasilo „N. Listy" dobiše viest iz Beča, da se valja pripraviti za eventualnost razpusta carevinskoga vieća već sada, pošto kažu svi znakovi da će vlada razpustiti parlamenat već ove godine.

Pokrajinski sabori nastavljaju svoja viećanja prilično mirno i triezno.

Naredba ministarstva rata, kojom su oduzeti magistratu grada Trsta poslovi vojničke mobilizacije za slučaj rata, pobudila je u talijanskih krugovih veliko iznenadjenje. Te poslove prenešenog djelokruga voditi će od sada c. k. namjestničtvo. Ratno ministarstvo mora da ima težkih razloga dok se je odvažilo na ovako odlučan korak. Tim je izkazano rečenomu magistratu glasno i jasno najveće nepovjerenje.

Jednomu tršćanskomu listu pišu dapače iz Beča, da će vlada oduzeti istomu magistratu i rukovodjenje predstojećih izbora za gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo u Trstu. Mi dvojimo da će se vlada odlučiti na takav korak, premda bi bio posve opravdan nakon tolikih neurednostih i protuzakonitostih, počinjenih kod posliednjih izbora za spomenuto zastupstvo.

U dalmatinskom saboru razpravlja se neobično mirno. U posliednjoj sjednici stavio je zastupnik Biankini predlog o podpunom priznanju valjanosti nauka i izpita, položenih od dalmatinskih djaka na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu.

Zanimiva je bila interpelacija zastupnika Borčića, koji poziva vladu, da poprimi odlučne mjere proti širenju filoksere u Dalmaciji. U obrazloženju reče medju ostalim, da vladini činovnici čine samo pokuse sa sredstvima proti filokseri na račun nevoljnoga naroda.

Ministar poljodjelstva grof Bucquoy putuje Dalmacijom, da se uvjeri o gospodarskih potrebah, te od vlade zanemarene zemlje. Do sada pregledao je razna poduzeća, državna dobra, željeznicu, ugljenike itd.

Srbija.

Dne 23. o. m. započela je u narodnoj skupštini razprava o nacrtu adrese, kojom će se odgovoriti na priestolni govor kralja Petra. Vodja narodnjaka Stojan Ribarac prosvjedovao je proti onoj točki priestolnog govora, gdje se spominju prijateljski odnošaji Srbije sa svimi vlastmi. Govornik navede primjer Englezke, koja je već skoro dvie godine prekinula diplomatičke odnošaje sa Srbijom. Pita vladu da li joj je poznato, pod kojimi bi uvjeti Englezka opet uvela rečene odnošaje. Svaka država, reče, traži prijatelje i saveznike. Tako primjerice putuje bugarski knez Ferdinand od dvora do dvora, da pridobije velevlasti za bugarske težnje. Jedini kralj Petar misli, da je učinio svoju dužnost pošto je ljetos proputovao svoju kraljevinu. Govornik žali, što bijaše u priestolnom govoru bratska Rusija spomenuta tekar na drugom mjestu, i to iza Austro-Ugarske, s kojom može imati Srbija jedino zajedničke gospodarske probitke.

Stari radikal Nikolić izjavi, da je koli priestolni govor, toli osnova adrese bez jasnoće i iskrenosti koli glede financijalnog stanja zemlje, koli glede izvanjske vladine politike.

Rusija.

Širom velike te države čine se priprave za izbor za državni sabor ili „Dumu". U tu svrhu sazivlju inteligentniji krugovi stanovničtva sastanke, na kojih se pretresa to velevažno pitanje.

U Petrogradu preminuo je naglom smrti ravnatelj sveučilišta u Moskvi, knez Sergij Trubeckoj, kojeg hvale kao velikog prijatelja sveučilištne mladeži i kao odličnoga ruskoga učenjaka.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odstup namjestnika! Naš velevriedni drug, ovdješnji „Omnibus" donaša u svojem broju od 23. o. m. viest o odstupu namjestnika za Primorje g. kneza Hohenlohe. Kao razlog tomu odstupu navadja to, što nišu uspjeli dogovori izmedju talijanske većine i hrvatsko-slovenske manjine na istarskom saboru. — Nama je toj viesti vrlo težko vjerovati premda dolazi, kako kaže rečeni list, iz vjerodostojnog izvora. Težko nam je tomu vjerovati jer znamo iz izkustva, da onako velika gospoda nepadaju radi ovako neznatnih pitanja, kao što se smatra sazov istarskoga sabora, i jer se neće valjda svu krivnju radi toga nesazova svaliti na ledja, inače zdravoga, čvrstoga i mladoga kneza namjestnika.

Novi njemački list. Ovdje u Puli počeo je 15. o. m. izlaziti novi njemački list pod naslovom „Polaer Morgenblatt".

Talijanski listovi Pule, Trsta itd. podsmjehuju se tomu novomu njemačkomu poduzeću, jer oni nevide, ili neće da vide u obće nikakve pogibelji od prodiranja niemštine u naše južne pokrajine. Progledat će već, samo da nebude prekasno.

Iz Raklja: Naša, Družbina škola otvorila se dne 1. rujna, a dne 4. rujna bila je školska misa, koju je odslužio naš župeupravitelj veleč. g. Giurovich.

„A gdje je pak g. Nicolich?" — pitat će se čitatelji.

Bogme još je ovdje! — Mjesto da kao duhovni pastir bude ovom narodu luč i uzor u dobru, on ga je trovao i uspirivao u njem strasti. Koliko li puta nije on, i to za najmanje sitnice, denuncirao sad ovoga sad onoga na sud u Vodnjan ili prijavio na c. k. kot. poglavarstvo u Puli, potkupljajuć častom vina svjedoke, koji će poći svjedočiti proti svojoj braći i zaslužiti si tako na lahak način dobru nadnicu. A znalo se dogoditi, da je doveo kojeg čovjeka kao svjedoka na sud, a ovaj bi onda izjavio, da nezna ništa! I tako je naš g. Nicolich prtio na i onako siromašan narod velike troškove, sijao medju njim mržnju, služio mu primjerom nesnošljivosti, te učio ga velikom zlu — pravdanja. To sve činio je osobito u zadnje vrijeme svog vladanja.

Ali kad je vidio, da ga narod više ne trpi, i da mu kao župeupravitelju u Raklju nikako mjesta nema, morao je pitati, ili da bude premješten — ali kamo? — ili da bude umirovljen. Volio je pak biti umirovljen, jer, jer . . . bole ga noge i pokvario mu se glas, te ne može da govori! Volio je mršavu penziju, nego li masnu rakljansku župu!

A dobro mu došlo, što je baš onda, kada se morao seliti iz župnog štana, bila dogradjena Legina škola, koja je milosrdno razastrla nad njim svoja krila i primila ga pod svoj krov, spasivši ga tako od nepogodna i zla vremena. A što ga je primila, učinila je tim samo svoju dužnost, jer ona je njegovo dijete, njegov porod, pa je valjalo, da mu se kao svomu ocu u starosti i nevolji oduži, da ga — jer uz samu penziju se živjet neda — namjesti za učitelja. Ali jao! Lega ga doduše primila u svoj stan i obećala mu, da će ga imenovati učiteljem, pa ako i nema učiteljskog ispita, — no jao! nije još dekretiran ni za provizornog ni za definitivnog učitelja. A živjeti se mora. Nu on ne zdvaja! Dosjetliv kako jest, znade izaći iz škripca, znade si naći utjehe! Evo kako: Metne ti on brate na prozor Legine dvorane čudnovato neko glazbalo, tako zvani gramofon, pa ti to onda svira, hihoće, pjeva, krišeti, da po cijelom Raklju odzvanja, a naša se rakaljska čeljad kupe tada na trgu, pred Leginom školom, pa se onda smiju, podsmjehuju, rugaju svoj toj komediji, — a nit jedno naše dijete da bi se dalo omamiti, zavesti tom čudnovatom glazbom, te stupiti bliže — unutra — u „hram raskoši". Jok! Nikoliću, uzalud ti posao!

I tako Lega baca ogromne svote novaca, a u što? — Ali to je njezina stvar, — moglo bi se reći. Jest, no mi bismo joj ipak, za dobro talijanskog puka, svjetovali, da bude milosrdnija naprama svome narodu, te da ne gradi škola u hrvatskim mjestima, kao što je Rakalj, nego neka ih gradi medju talijanskim narodom, kojeg valjda više ljubi nego li nas, ili da one desetke hiljada kruna, koje obično za ovaku jednu zgradu izda, poraždijeli medju prosjake svog naroda; jer će ju inače svaki trijeznomisleći Talijan odsuditi i prezirati. Ako pak neće da sluša ovih savjeta, koji doista potječu od čovjekoljuba, od čovjeka dakle, koji ljubi i talijanski narod, onda slobodno neka gradi škole u hrvatskim mjestima, kao što je Rakalj, — pa da vidimo!

Rakljan.

Carski namjestnik u Rovinju. Iz Trsta javiše izvanjskim listovom dne 13. o. mj. da je pošao u Rovinj carski namjestnik knez Hohenlohe, da se tamo nagadja s predsjednikom talijanskog kluba na istarskom saboru s gosp. Bartoli-jem glede saziva istarskog sabora.

Nama je poznato, da je bio g. namjestnik u Rovinju radi otvorenja jednog lječilišta za bolestnu djecu, al neznamo, da li se je tamo sastao sa g. Bartoli-jem i što je s njim opravio. Bi reć ipak, da nije ništa opravio — jer se istarski sabor bar za sada ne sastaje.

Talijani imadu moć u svojim rukama pa videć c. k. vladu slabašnu, mljohavu i neodlučnu, hoće da njoj prkose. Tko im daje krivo?!

Pozor Smoljanci! Podružnica zloglasne „Lega Nazionale" u Svetvičenti upravila je molbu na predsjedničtvo „Lege" u Trstu, neka bi se u čisto hrvatskom selu Smoljani, občina Svetvičenti, ustrojila talijanska pučka škola za tamošnju hrv. djecu.

„Lega" će po svoj prilici toj molbi zadovoljiti, jer njoj novci dolaze iz Italije, nu mi ipak upozorujemo naše Smoljance, da se čuvaju talijanske škole kano i žive vatre.

U molbi za ustrojenje rečene škole prekrstili su svetvičenski talijanaši hrvatsko ime sela „Smoljani" u „Mogliani", pa tako bi htjeli pokrstiti i tamošnju hrvatsku djecu u same Talijane. Pozor dakle!

Lošinjski kotar:

Položili čast občinskih zastupnika. Tršćanskim novinam javljaju iz Cresa, da je položio obć. zastupnik g. Ante Crulich sa više drugova čast občinskih zastupnika. Povod tomu dao je zaključak obć. zastupstva, da se ima naime kazniti svakog zastupnika sa globom od 20 K, koji bi izostajao iz obć. sjednica. Zaključak taj imao je provesti načelnik Petris, nu tomu se je oprlo obć. vieće i radi toga rečene ostavke. Dakle: *„baruffa in fameja!"*

Voloski kotar:

C. kr. pošta u Matuljah. Slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu usrećuje nas svaki čas sa novimi pioniri talijanske ideje u Istri, i s ljudmi koji neznadu obćiti s narodom, pače i takovimi, koji naše ljude vriedjaju. U Matulje dalo je c. k. ravnateljstvo pošta za pošte meštra njekoga Petrisa, koj zna samo malo hrvatskoga dialekta. Njemu za pomoćnika poslalo je isto c. k. ravnateljstvo mladića, komu neznamo za ime, i koj ne poznaje ni malo našega jezika, pristnoga njekoga Talijančića. Taj je još toli drzovit da je njekoga poštanskoga slugu psovao sa „Dummer Krainer". Nije ni čudo. Ako takva derana pošalju c. k. oblasti u mjesta u kojih neznadu s ljudmi razgovarati, na koje se dakle obzira ne uzima, zašto nebi on i malo dalje išao, i zašto nebi vriedjao naroda na račun kojega živi?! Pri tom valja opaziti, da koliko je nam poznato, c. kr. ravnateljstvo pita obavjesti o svakom koga ima namjestiti, kod c. kr. kotorske političke oblasti. I ovdje su stalno pitali. A gosp. dr. pl. Manuzzi, ili ko za njega, dao je najbolje informacije o sposobnosti, i u jezikovnom obziru, koli Petrisu toli o njegovom pomoćniku. Do s krabuljom plemeniti gospodine!

Nova ljekarna u Lovranu. Prijatelj nam javlja od tamo, da je ondje otvorio novu ljekarnu početkom ovoga mjeseca g. A. pl. Zonca pod naslovom *„Ljekarna pl. Zonca k sv. Antonu" u Lovranu.*

G. Zonca pokazao se je čestitim i nepristranim mužem, koji će nastojati samo svoj posao i gledati, da zadovolji u svemu strankam bez obzira na razliku jezika i narodnosti, pa ga radi toga i mi tamošnjim znancem i prijateljem toplo preporučamo.

Mužka i Ženska podružnica Družbe na Voloskom priredile su dne 7. oktobra u „Nar. Domu" zabavu u svakom pogledu uspjelu. Svrha njoj je bila, da skupi štogod za Božićno drvce našoj djeci, pa je naravska stvar, da su morala i djeca doprinieti svoj dio k zabavi. To su ona doista i učinila, pa su žela hvale na pretek. Zabavu je otvorila mala **Jelica Janežić** krasnim proslovom, gdje nam je govorila o angjelu, koji ide svietom kucajuć na vrata dobrih ljudi, da isprosi štogod za našu svetu „Družbu". Mnogim su se orosile oči slušajuć kako liepo angjeo o angjelima priča. Za njom su stupili na pozornicu dječica **Vjera Trinajstić i Rudolf Košak**, da u kratkoj humoreski „Naša djeca" pokažu kako se roditelji pred djecom ne smiju ponašati.

Treba priznati, da su sva trojica odigrala svoje uloge naravnošću, lahkoćom i sigurnošću kao da su stari glumci. Hvala ide u prvom redu školi, koja jih je uzgojila, a to je družbina škola!

Zbor glazbeno-dramatičkog družtva odpjevao je precizno i skladno, kako uviek, dvie pjesme: „Dižimo zastavu" i srbski potpouri. Na obće zahtievanje morao je dodati još i „Sarafana". Zatim se je odglumila Benešićeva lakrdija: Soba broj 13. Vidjeli smo igrati naše stare znance, a uz njih i nekoje nove. Gospodjice Antonija Bačić, Nina Rajčić i Ivanka Tomašić poniele se uprav dobro. Gg. A. Ryšlavy i E. Baša, jedan kao sluga, a drugi kao hotelier, bili su uprav na svom mjestu; uz njih se odlikovao i g. E. Tomašić, kako bogat vinogradar, koji cieni svoje loze, a još bolje svoje i tudje vino.

Zabava se zaključila plesom, koji je živo trajao sve do rana jutra.

Čestitamo na liepom uspjehu našim vrlim podružnicam!

Oprostna večer učitelju Ryšlavomu. Pošto je učitelj pripravnoga tečaja u Kastvu Ante Dukić prešao na c. kr. talijansko-njemačku vježbaonicu u Goricu, bio je premješten na pripravni tečaj u Kastav A. Ryšlavy, učitelj na hrvatskoj školi na Voloskom. Gospodin Ryšlavy osim što je marljivo učiteljevao, podučavao je u pjevanju članove i članice pjev. dram. družtva na Voloskom, i bio u „Sokolu" jako revan radnik. S toga su rodoljubi na Voloskom smatrali svojom dužnošću da Ryšlavomu prirede oprostnu večer. I priredili su ju dne 21. t. mj. u „Nar. Domu". Sakupilo se je do 30 sve biranih ljudi, medju njimi i gospodja i gospodjica. Svečaru nazdravio je dr. Janežić, na ime pjev. dram. družtva, dr. Poščić na ime Sokola, dr. Fabianić na ime Družbe sv. Cirila i Metoda, koje prvi učitelj je bio Ryšlavy i to u Kašteliru, a pak na Voloskom, dok nisu c. k. školske oblasti preuzele u svoju upravu tu školu. Sve zdravice bile su oduševljeno prihvaćene. Gosp. Ryšlavy, komu su njegovi slavitelji darovali na uspomenu uru sa lancem, zahvaljivao se je, govoreć uvjek, da nije zaslužio toliko, da je samo svoju dužnost vršio. Radujemo se i Ryšlavomu i onim koji su ga počastili, uvjereni da će on i nadalje marljivo raditi i u školi, i gdje bude mogao.

Sokol Volosko-Opatijski sa svojim odjelom u Mihotićih prikazao se je prvi put javno pred občinstvom dne 15. oktobra; izpred čitaonice u Mihotićih. Izkazao se raznimi gimnastičkimi vježbami, koje su

…e bile izvedene na zadovoljstvo mnogo-…ojnih gledalaca. Tu sokolsku svečanost …častio je i sušački Sokol, te je i on ne-…liko vježba jako spretno izveo. Iza gim-…stičkih vježba sliedila je slobodna zabava, …pak ples.

Iz Klane. Višeput je čovjek u čudu, …ko da upozna istinu, odnosno, da raz-…kuje laž od istine. Evo vam jedan primjer. …našem selu govori se medju seljani samo …rvatski. Dakle, svi su Hrvati. Ali osobito …dan hoće da nije Hrvat. Misli on: jer …čitam „Piccolo“ i znadem nešto ta-…anski, ne moram biti Hrvatom, već …strijan“, što po našu znači šarenjak. …le, kad nisi Hrvat, onda nisi naš čovjek i …i s tobom nemamo posla, bi mu se moglo …ći. Ali dà, mi smo dobri ljudi, pak nek …on što hoće. Bilo je vrieme, kad je …dan iz njegove kuće pred Hrvate i ku-…uruz bacao. Zaboravilo se i to. Vremena …mienjaju pak i ljudi ponešto. Djeca …vidjavnija postaše Hrvatima. To pokazuju …amo u tom, što su u nekim našim druž-…vima, dalje se ne ide; a on je ostao isti. …ak što mislite. Njegova riječ vriedi puno …od naših, jer je on prepreden, pak mu …u na ruku. Boje se valjda njega, jer da …poznat u Voloskom, u Poreču (kod …unte) i u Trstu. I sada bi htio nešto …vesti. U Voloskom su za njegov naum. …začudilo nas, da su neki članovi uprav-…oga vieća, dakako sa tajnikom skupa, …pošli mu u prilog tako daleko, da su za …njegovu korist napravili jednu molbu, da …e usliša njegova želja. Hoće li to Klani …biti na korist? jako sumnjam! Neka se …oni u stvar bolje zamisle, pak da vidimo …lo kojega zaključka će doći! Budimo već …jednom podpuni ljudi, i skrbimo, da bude …svim bolje, pak ne ćemo radi pojedinca …doći do tako traljave politike. Ne mislite, …er nemate borbe, da možete samosvojno …živjeti i pogrieške praviti, jer još neki je …budan, koji na vas pazi i još će bolje …paziti. Rekoh, da koristim našoj hrvatskoj …stvari, koja mora svakomu poštenomu …Hrvatu biti sveta!

„Veprinčani za braću u Kalabriji.“ Pod tim naslovom donio je tršćanski „Židovčić“ po dva puta imenik prinosnika za ponesrećene od potresa u Kalabriji.

Kad bi onaj zloglasni piskar iz Aprijana (Veprinac) smatrao nesretne Kalabreze kao braću u kršćanskom smislu, ne bi mu bilo prigovora, nu pošto on drži ponesrećene za braću po krvi i jeziku Veprinčana, to mu mi u ime ogromne većine poštenih obćinara veprinačkih poručujemo, da Veprinčani ne bijahu, nisu i neće nikada biti u njegovom smislu braća siromašnih, zapuštenih i nesretnih Kalabreza. Njemu je slobodno ako hoće i sama sebe nazvati Kalabrezom.

Gostovi u Opatiji. U Opatiji se je u posliednje doba toliko kuća sagradilo i povećalo, da neće biti od sad unapried tako lahko da se napune svi stanovi i sve sobe. Ali radostna je pojava, da broj gostova od godine do godine raste. Narasao je i ljetos, kad se je početkom ljeta zlobno širilo glasove o nekakoj bolesti. U jeseni pak, čini se bar meni, bilo ih je prilično više nego li drugih godina. Bilo ih je do 2200. Ovoga mjeseca broj sve više pada, te je već spao na 1200. Nego poznato je da sad idemo u dobu godine, kad biva u Opatiji najmanje ljudi. Gostova bilo je sa svih strana, i svih narodnosti. I vriedno bi bilo jednom brojevi dokazati, koliko je po prilici barem koje narodnosti, osobito zato, da Njemci i njihovi štitnici duhovni i svjetovni vide, da nisu samo oni ovdje, pače da je drugih mnogo više nego li njih, u koliko nisu došli ovamo trbuhom za kruhom.

Pazinski kotar:

Iz pazinskog kotara: 2. budućega mjeseca novembra obdržavat će se izvanredna skupština učiteljskoga družtva „Narodna prosvjeta“ u Pazinu. Odbor pozivlje, da se učiteljstvo odazove u što većem broju. Opazka vrlo umjestna. U zadnje doba opaža se, da imade mjesta u nas nekakva indolencija prema ovomu družtvu. Rad čega? Valjda neke ne zadovoljava rad istoga, ili zanimanje za isto prešlo je u nehaj. Prvo svakako ne, jer družtvo zadovoljava svrsi. Drugo pako obstoji. Poznamo ih, ne haju za družtvo, ne mare za svoj napredak, i jer „bez družtva nema junaštva“ postaju slabići u svakom pogledu. Budući put treba markirati njihovu odsutnost! Da vidimo za čim pomenuto družtvo ide:

§ 2. Svrha je družtvu:

a) Uzajamno svestrano, pedagogično i didaktično izobraženje učitelja i učiteljica u korist pučkoj školi i uzgoju omladine;

b) nastojanje oko poboljšanja ekonomičnoga stanja učitelja;

c) gojenje pjevanja i glazbe;

d) priredjivanje sastanaka i zabava u korist družtva.

Do sada je častno vršilo svoju dužnost. K tome ovo družtvo pripomaže, da se podigne na pravu mjeru učiteljski ugled. Ponos se diže u učitelju, kad se nalazi u liepom skupu učitelja. Izmjenjuje svoje misli s drugima, u kratko, njegovo duševno obzorje razširuje se, volja mu se jača i rad mu je iza toga nekako lakši. A kako da ga ne bi razveselilo družtvo u kojem uživa, jer je i on ud istoga; gdje prestaje svakidašnjost, već se nalazi u nešto višim sferama, do kuda ne dopire uzdah: „a kako ćemo sutra“? Braćo! ne pustimo da nam i samo jedan trenutak toga blaženstva izmakne, već uporabimo sve; a mimogred dobacimo onima niže: „Ne gori obraz od sunca, već od poštenih ljudi“. „Prosvjetom k narodnoj slobodi!“

Dječje zabavište. I ako je „Dječje zabavište“ jedno od najvažnijih djela (iza djačkog prip. družtva), gg. Hrvata u Pazinu, ipak se o njemu ništa ne piše. Da si prištedim poštarski potrošak i dragocjeno vrijeme, čast mi je odgovoriti ovime na privatna pitanja, odnosno na naše milo Zabavište. Zabavište je brojilo lani 74 polaznika, od kojih ih je prešlo mnogo u pučku školu; sada ih ima 45. Za zabavište se brine, u ime obiju podružnica, mješoviti odbor, a za njim „kuratorij“ sastavljen od nadziratelja, blagajnice i ekonomkinje.

Sada se skrbi da se pripravi djeci vrtić, što nas sili na nove požrtvovnosti.

Ravnateljica: — *B. Frančić.*

Porečki kotar:

Iz Livada nam pišu: Dne 8. oktobra t. g. sabralo se za družbu sv. Cirila i Metoda na Livadama u kući gosp. Antonca prigodom posjeta naših hrabrih Kašteliraca i Baldaša, naše hrvatske Livade K 6·04, k tomu darovao gosp. Ante Radolović, željeznički čuvar u Grožnjanu K 1. Ukupno K 7·04, koja se je svota uložila u livadsku posujilnicu.

Najsrdačnija hvala svim dobročiniteljem.

Koparski kotar:

Rijetki svatovi.

Pišu nam iz Roča:

Dne 15. t. mj. vjenčala se u ovdješnjoj crkvi dražestna gdjica Olga Čeh s gosp. Josipom Kiovsky, želj. kancelistom.

Istog dana slavili su roditelji sretne zaručnice srebrni pir a sijedi djed i baba zlatni pir svog sretnog braka.

Mladome paru bilo sretno, roditelji doživjeli i zlatni pir, a starci djed i baba dočekali skrajne granice ljudskog života!

Tom prigodom sabralo se oko 46 K za naša družtva, i to polovicu za družbu sv. C. i M. a polovicu za djačko družtvo u Pazinu.

Liepi primjer!

Vrli rodoljub naš poznati g. Jakov Puhalj u Puli, taj marljivi sabirač milodara za našu sirotu dječicu, nepropusti nigdje prilike a da za našu »Družbu« ne pribere koji malen darak. Tako je i prošli tjedan prigodom vjenčanja Mate Sverka sa Marijom Žmak u kući Ivana Sverka u Lanišću medju rodoljubima sakupio liepu svoticu od K. 14.56.

Darovaše ovi: po 5 K: vlč. Josip Vrbka župnik; po 1 K: Jakov Puhalj, Josip Puhalj, Brko, Iv. Sverko, Mate Žmak Barčić, Srit; po 50 para: Josip Žmak, Kata Žmak supruga; 42 pare: Mate Bazgon; 40 para: Grgo Mejak; po 20 para: Mate Sverko, Jakov Piš, Roko Žmak, Vicko Klarić, Mate Ička, Jakov Žmak, supruga ovoga, i Jakov Buzdon; 10 para: Kata Žmak; 4 pare: Kancijan Klarić.

Živili darovatelji i sabirač, ugledali se i drugi u ovaj liepi primjer!

Franina i Jurina.

Fr. Su l' plakali zrenjski krnjeli kada su njim meštra — tovara va peržun peljali?

Jur. Vero su se hvalili, da je bil fini maeštro, zač da je dicu lipo vadil...

Fr. Praščarije.

Jur. Samo da je bil Talijan!

Razne primorske viesti.

Imenovanje. Naš zemljak i čestiti rodoljub g. Fran Cek iz Hrušice — obć. Podgrad, koji je onomadne svršio svoje nauke u Beču, bio je imenovan veterinarom u Vipavi. Čestitamo!

Skupština zemaljskog kulturnog vieća za Istru. Ovih dana obdržavana je godišnja skupština zemaljskog kulturnog vieća za Istru u Poreču. Skupštini nisu prisustvovali ni predsjednici hrvatsko-slovenskih kotarskih gospodarskih zadruga ni odaslanici od vlade imenovani.

Predsjedao je skupštini podpredsjednik i zemaljski prisjednik Tomasi, pošto je mjesto predsjednika odstupom markiza Gjure Polesini-Kamalića izpražnjeno.

Iz talijanskih novina doznajemo, da se je na skupštini medju ostalim zaključilo razviti osobitu djelatnost oko promicanja poljodjelstva na otoku Cresu. Odobreni bijahu obračuni za god. 1904. i proračun za g. 1907.

Englezki kralj na jadranskom moru. Iz Rieke pišu tršćanskim novinam, da se je u Opatiji prosuo glas o dolazku englezkog kralja Eduarda budućeg proljeća u naše južne krajeve. Po tomu glasu imao bi kralj Eduard posjetiti nekoje gradove Dalmacije, napose Dubrovnik, Kotor itd., odakle bi doplovio na Rieku, pak u Opatiju, Pulu, Trst itd.

„Velika Austrija!“ Sad kad već puca na svih koncih i krajih državne zgrade što se zove kakvih još ne 40 god. „Austro-Ugarska“, pojavljuju se svakojaki graditelji, koji bi htjeli bilo ovako bilo onako zgradu uzdržati, i u tu svrhu popraviti.

Njeki misle, da bi prestala „Austro-Ugarska“, i mjesto nje da bi se stvorila „Velika Austrija“; da bi prestao najme dualizam, i nastala jedinstvena država, u kojoj bi pojedini narodi u njekih stvarih posvemašnju samoodluku imali, a inače bili u Beču osredotočeni.

Ti njeki počeli su izdavati početkom prošloga mjeseca list, i to svakoga ponedjeljka jednom. Imali su već i jednu skupštinu, izabrali su odbor, i stvorili u glavnih crtah program.

Evo toga njihova programa:

1. Mjesto sadanjega dualizma stvara se federacija (savez) sa jakom središnjom silom. Organ nove vlade jest ured kancelara federacije, pod koj spadaju ravnateljstva domobranstva (vojske), odnošaji politički i trgovački te izvanjska politika.

2. Mora se dati narodna autonomija (samovlast) svim narodom Austrije i Ugarske, i bezuvjetno izjednačenje prava ustanovljenih po temeljnih zakonih za sve državljane.

3. Ima se dati sveobće, jednako, izravno i tajno pravo glasa svakomu državljanu nove vlade.

4. Ima se sazivati jedan jedini parlamenat, sastavljen od predstavnika svih naroda združenih na školskoj djeci. Taj zemalja.

Donašamo ovo, al ujedno i upozorujemo, naše čitatelje, da je gori rečeno samo misao njekih, koju objavljujemo samo za to da čitatelji vide, što se medju ostalim kuha u njekih glavah Bečkih — i to sada kad zgrada na sve strane puca.

Otpušten učitelj sa talijanske „Legine“ škole. Prijatelj nam iz srednje Istre javlja, da je bio odpušten učitelj talijanske „Lega Nazionale“ u Zrenju, zloglasni *Krištoforo Borat* radi gnjusnih zločina, počinjenih na školskoj djeci. Taj isti prijatelj nas pita, da li znademo i mi štogod o tomu, pa ako znademo, zašto to ne objavimo. Tomu prijatelju odgovaramo, da nam je poznato, da je bio taj smradni učitelj odpušten i kažnjen tamnicom od 16 mjeseci, ali nam nije poznato baš radi kojeg i kakvog zločina. Svakako stvar je morala biti *debela* kad mu odmjeriše 16 mjeseca.

Možda bi nam znali kazati za nedjela svoga miljenika zrenjski krnjeli i šarenjaci?

Talijani žale unapred za biskupom Flappom. Jedva položiše mrtve ostanke goričkog nadbiskupa blagop. Jordana k vječnomu počinku, već je nastala u talijanskih listovih prepirka tko da mu bude nasljednikom. Razumije se samo po sebi, da je izključen svaki hrvatski ili slovenski kandidat — jer toga neće primorski liberalni Talijani, toga neće cesarska vlada, a toga neće valjda ni gospoda u Rimu. — Slaven bio bi dakle izključen — jar takav vjetar danas kod nas puše.

Tko da bude dakle nadbiskupom? U tom su nazovi-liberalci različita mnienja. Jedni bi htjeli porečko-puljskog biskupa Flappa, dočim žele drugi domaćeg svećenika Talijana. Istarski talijanaši-liberalci dali bi goričanom biskupa Flappa pod uvjetom, da im jamče, da će dobiti drugoga Flappa t. j. biskupa, koj će misliti, čutiti i raditi po receptu biskupa Flappa. Oni se naime boje, da bi mogao postati porečko-puljskim biskupom puljski prošt. preč. Zanetti tiesni prijatelj biskupa Flappa. Ali ovaj se je Talijanom zamjerio, jer propovieda kršćansko-socijalnu nauku, koja njim neide u glavu.

„Slovenski Narod“ od dne 16. o. mj. razpravlja na uvodnom mjestu o popunjenju nadbiskupsko stolice u Gorici, te dokazuje, da se vodi žestoka borba izmedju biskupa Flappa i Nagla za ovo mjesto. Težko je predvidjeti koji li će od njih pobiediti. Bude li vriedila dosadašnja praksa kod imenovanja crkvenih dostojanstvenika u Primorju, to će pobiediti onaj, za koga se budu u Beču zauzeli.

Mi bismo želili — da iskreno kažemo — da pobiede obadva.

Razni prinosi:

Ravnateljstvo družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru primilo je nadalje sliedeće iznose: Dr. Pero Magdić sabranih u Ladislavcu K 11.66 te u društvu „Vile“ K 5.50.— Ljevica bez desnice Zagreb K 31.50.— G. Fr. Katarinić u Nerezinama prihod zabave K 81.— G. D. Lopašić sabranih na proslavi rigorosa g. G. Kramera u Karlovcu K 48.— Veprinačka muška podružnica za godinu 1904 K 278.18.— g. Dr. K. Janežić Volosko K 10.— Akad. klub „Mladosti“ u Zagrebu kao čisti prihod od zabave u Sisku od dne 16/7 o. g. K 32.14.— G. A. Krulčić od narodnog biljega za zabavu Sokola u Voloskom K 40.06 — Dr. Pero Magdić u Varaždinu K 13.20— G. Anton Polić sabrao kod krstitka kod g. V. Tijan u Senju K 6.44.— Ženska podružnica u Poljanama K 50.— Akad. klub „Mladosti“ u Zagrebu u ime prihoda zabave u Lipiku od dne 5/8 u Daruvaru te u Daruvaru od dne 6/8 ove godine K 200.70.— Gosp. A. Ryšlavy u ime

članarine muške podružnice u Voloskom K 36.— Hrvatska omladina u Brodu K 202.50.— Podružnica u Rakitovcu u ime članarine K 54.40.— Uprava Narodnih Novina prinosi stigli do 30/6 o. g. K 250.30.— G. V. Spinčić sakupljenih u Krapini kod g. Halpera i g. Radića K 10. — Darovala 11godišnja djevojčica Gabriela Vidmar iz Senja K. 10.— Ivan Marot Šepičev iz Spinčićeve K 100.— G. V. Mavričić iz Drage K 4.10.— Š. Defar Tinjan K 21.— Uprava Hr. Novina K 36.— Dr. Pero Magdić sabranih u Varaždinu K 7.60.— Uprava „Banovca“ u Petrinji K 8.20.— G. Dr. Dinko Trinajstić u Pazinu sabranih od gdjice A. Tomičić u Ljubljani i prigodom otvorenja škole u Fabcima K 82.50.— Sabrano u N. Domu u Voloskom nakon izleta u Dragu K. 17.62.— Za narodne biljege prodane na izletu u M. Dragi K 20.— Sakupljeno na istom izletu K 5.86.— Desnica bez ljevice Zagreb K 36.26.— G. Jakov Petrić u Dubrovniku K. 500.— Gdja Jelka Semitekolo Žminj K 12.— G. Dr. Pero Magdić K 6.— Ured. Tjednika u Belovaru K 39.— G. Spinčić sabranih u Banci Dock u Škrbičima K 16.

* * *

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Gosp. Kažimir Jelušić, obć. načelnik u Kastvu šilje 5 kruna od zidara zaposlenih kod općine.

Preč. gosp. Nikola Turato nadpop u Cresu daruje 100 kruna.

Gosp. I. Nežić, učitelj u Livadah šalje 30 kruna, sabranih prigodom otvorenja družbine škole kod sv. Lucije kraj Oprtlja.

Ukupno danas . . . . . K 135·—
Na račun ove g. izkazanih . . . 1424·48
Sveukupno K 1559·48

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlao preko naše uprave:

Preč. gosp. Nikola Turato nadpop u Cresu daruje 50 kruna.

Ukupno danas . . . . . K 50·—
Na račun ove g. izkazanih . . . 180·80
Sveukupno K 230·80

Bratovštini hrvatskih ljudi u Kastvu priposlaše preko naše uprave:

Preč. gosp. Nikola Turato nadpop u Cresu daruje 50 kruna.

Živjeli plemeniti darovatelji!

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najtoplije preporučujemo:
Johanna Hoffa
Kandol-Kakao
koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je uslied toga najlakše probaviv, ne prouzročuje nikada začepljenje, pa je, uzoprem vanredno jeftin, ipak najekonomičnija teka.
Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffa i sa zaštitnim znakom »lava«.
Omot od ¼ kg 90 filira, ⅛ » 50 » Može se svagdje dobiti.

VYDROVA TVORNICA JESTVINA U PRAGU VIII.
PROIZVADJA I PREPORUČA:
VYDROVU ŽITNU KAVU (VEĆ 10 GODINA U PROMETU).
PRIDODATAK ZA ČORBU (JUHU) SA ZNAKOM »VYDRA«.
ZAČINI ZA ČORBU (JUHU) (GRAŠKOVI, LEĆINI, GLJIVINI I RIŽINI).
POVITICE (OBLATNE) (SPECIJALITET: DESERT DELIKAT I S MASLACOM).
PJENUŠAVE BONBONE »AMBO«.
MIRODIJU ZA KOLAČE »BUHTIN«.
NAČINITE POKUS!
KOLEKCIJU SVIH PROIZVODA ZA 3 K 20 f.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno
Vlasi uništujuće sredstvo odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne
Vlasi na licu
temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Ciena K 7·—
Odpremа svakamo
I. SCHMIDEK, Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Svoji k svojim!
Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra
Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.
Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.
Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

J. KOPAČ Odlikovana
svijećarna na paru
Gorica — ulica Sv. Antona
Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božična drva, voštení svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom
APATOVAČKA KISELICA
naravna alkaličko-murijatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom
izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana, proti uloziма i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemoroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i naterklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.
Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.
Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.
„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.
Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.
Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kulanje po kostih, nogah i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One nedostižive spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glista dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liече sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groz... u i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuće i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.
Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.
Gradska ljekarna, Zagreb.
Zdravlje je najveće bogatstvo!
Kapljice sv. Marka, ZAGREB. Gornji grad. Markov trg.

OGLAS.
NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ I DRUGOVI
Mlin na benzinu i trgovina raznih žita i brašna na veliko
u PUNTU, otok KRK, Istra.

Ciena za 100 kilg. muke od pšenice		broj	1	K	26·60
» » 100 » » »		»	2	»	26·20
» » 100 » » »		»	3	»	25·80
» » 100 » » »		»	4	»	24·50
» » 100 posija »		»	1	»	14·—
» » 100 » » »	prva vrst	»	1	»	20·—

Ove ciene su za postaju Punat, otok Krk. Naručbe izvan otoka Krka obavljaju se pouzećem.
MLIVENJE za pšenicu, ječam, kukuruz, hajdu i proso. Ciena je za svakih 100 klgr. za domaće K 1·80, za vanjske K 1·60. Mlivo ima se predati u mlin na vlastite troškove.
Melje se veoma uredno i na podpuno zadovoljstvo, te se svakoga odmah opremi tako da ne treba čekati podne.
Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a** u **Puli**, admiralska ulica br. 12.

PEČATE iz GUME
izradjuje jedino
narodna tiskara
J. Krmpotić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

Istarska Posujilnica u Puli
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Broj 44. Pula, u četvrtak dne 2. novembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. I. II. kat.)

Pohlepa Niemaca za Opatijem.

Opatija bila je prije dvadeset godina ugodno seoce. Uz cestu bila je malo koja kuća. Većina bila jih je po strani medju lovorikom tako, da jih je malo i vidjeti bilo. Muški bili su većinom po moru, bilo kao kapetani, bilo kao kormilari i jednostavni mornari. Ženske nastojale su oko svoje obitelji i obavljale male povrtljarske poslove. Kuća nješto veća bila je samo Skarpova i Kozulićeva. Jezik, kojim su stanovnici govorili bio je hrvatski, i samo hrvatski, a stanovnici dosliedno sami Hrvati.

Odkad se je sagradio „Kvarnero", god. 1883., od tad je počela Opatija sve više rasti, i rasla je i raste, tako, da se danas krasnim gradićem nazvati može. Narasla je naglo kao da smo u Americi. U 20 godinah od seoca, gradić.

Niemci hoće, da sebi pripišu taj porast, i njeki u svojoj drzovitosti kažu, da se je Opatija malo po malo razvila u njemački grad. Oni bi već litjeli nad njom i zavladati. Njima plaća c. k. vlada kriomice učitelje. Njih njeki uzradili su, te se je sagradila protestantska njemačka crkva. Oni njeki htjeli bi i katoličku njemačku crkvu, i u tom jih zagovaraju i njeki duhovni i njek. svjetovni poglavari, pa čak i njeke c. k. visosti.

Da ni novodobna Opatija nije stvorenje njemačko, i da Niemci neimaju više prava no pripadnici koje druge narodnosti u Opatiji naseljeni, nek pokaže ovo malo redaka.

Opatija ima zahvaliti svoj udes prije svega samoj sebi, svojemu položaju, prirodi kojom ju je Bog obdario. Čim je u ljudskom družtvu sve većega maha preoteo običaj, da se ljudi, koji mogu, za koje vrieme u godini presele u koje mjesto, gdje bi ugodnije za svoje zdravlje proboravili dane, palo je oko razboritih i izkusnih ljudi takodjer na Opatiju. U njoj je ve prije obstojala krasna bašća *Škarpova*, koja je pak bila prešla na groa *Chorinskoga* iz Moravske. Od njega kupilo je bašću sa zaselkom družtvo „*Südbahn*", komu bijaše na čelu kao glavni ravnatelj pok. *Schiller*.

Družtvo „Südbahn" nije njemačko družtvo. *Schiller* nije se ćutio Niemcem. „Südbahn" je dala svoje zgrade u najam „Družtvu spavaćih vaguna", a ovo opet nije njemačko. Uz oba ta družtva, gradili su kuće i palače i zaselke najviše domaći ljudi, Hrvati po krvi i jeziku, pojedinci i u skupinah. Medju priseljenici, koji su kuće gradili ili nabavili si jih, ima doista i Niemaca, al ima zato i Hrvata, i Slovenaca, i Srba, i Čeha, i Poljaka, i Rusa.

Niemaca došlo je najviše kao podvornici ili kelneri, iz kojih su pak postali gostioničari i kavanari, i vlastnici pensiona, pa i kuća (u koliko su njihove), kao trgovci; kao obrtnici, kao lječnici. U tih svih strukah ima pak nesamo Niemaca nego i pripadnika drugih narodnosti, naročito slavenskih.

I ako se oblasti, duhovne i svjetovne, brinu za kulturu Niemaca, morale bi se brinuti i za one drugih priseljenika. I ako Niemci hoće, da udioničtvuju u upravi obćine, to imadu pravo na to takodjer druge narodnosti, a najpače pripadnici narodnosti srodnih domaćim, razni Slaveni. Ovi se sve više i udomaćuju, i mnogi nebi već u nijednom slučaju zapustili kraja, koj njim je postao novim zavičajem, gdje se ćute svoji, doma.

Niemci pako, koji su došli u Opatiju kao kelneri, kao trgovci, kao lječnici trbuhom za kruhom, tražeć zaslužbe, čim bi u Opatiji bilo s kojega uzroka, makar samo za godinu dana, usahlo vrielo dohodka, zapustili bi Opatiju, kao što su zapustili svoj prvašnji zavičaj, i tražili si koje drugo mjesto da se u njem prehrane.

Ili zar bi Niemci imali uživati njeka veća prava, njeke osobite zaštite sa strane oblasti, bilo duhovnih bilo svjetovnih, kao gostovi?! Zar je možda njih kao gostova pretežan broj prema gostovom ostalih narodnosti?! A gostovi su oni, koji nose novac u Opatiju, koji čine da se Opatija toliko povećava. I ostaviv na stranu pitanje, da li i koliko bi se imalo uzeti obzira na gostove, koji danas jesu, sutra nisu, u pitanjih škole, crkve, obćinske uprave, da pogledamo malko broj gostova porazdieljenih po narodnosti.

Pogledajmo to po dvih brojevih službene listine gostova Opatijskih, koji su nam slučajno do ruku došli. To je broj od 19. agusta i broj od 16. septembra t. g.

Savjestnim brojenjem našli smo, da ima izmedju 474 u broju od 19. agusta 1905. izkazanih gostova:

83 iz njemačkih pokrajina habsburžkih;
131 iz raznih slovenskih krunovina habsburžke monarhije, i to:
50 iz hrvatskih, 33 iz českih,
38 iz Galicije i 10 Slovenaca
233 iz Ugarske.

K tomu 12 iz Ruske, 10 iz Njemačke, 7 iz Rumunjske, 3 iz Srbije, 2 iz Bugarske, 3 iz Belgije.

Izmed 566 gostova izkazanih u broju liste gostova od 16. septembra, prispjelih od 11. do 14. septembra uključivo, ima njih:

135 iz njemačkih pokrajina habsburžkih;
137 iz raznih slavenskih krunovina habsburžke monarhije, i to 28 iz hrvatskih, 36 iz českih, 70 iz Galicije i 3 Slovenca;
198 iz Ugarske.

K tomu 58 iz Ruske, 15 iz Njemačke, 8 iz Srbije, 4 iz Rumunjske, 4 iz Francezke, 3 iz Englezke, 1 iz Kanade, 3 Talijana, austrijska.

Broj gostova iz stanovitih pokrajinah ili krunovina nije istovjetan sa brojem pripadnika narodnosti iz tih pokrajina. Tako nemože se reći nit da je svaki gost iz njemačkih pokrajina Niemac, nit da je svaki gost iz českih zemalja, Čeh. Al ako se sve zajedno u obzir uzme, može se gornje brojeve uzeti takodjer kao broj pripadnika pojedinih narodnosti.

Prema tim brojevom kaže izkaz 16. septembra tek jednu četvrtinu, izkaz 19. agusta tek jednu šestinu Niemaca. Najviše je gostova iz Ugarske, medju njimi najviše iz Budimpešte. Sudeć po imenih, pa i po govoru, koji se od njih čuje, većinom su to Madjari. Iza njih sliede Slaveni svi ukupno uzeti.

Tek na trećem mjestu su Niemci. I to nek si zapamte nesamo oni Njih, koji bi u svojoj drzovitosti i vladohlepnosti htjeli kao da je Opatija njemačko mjesto i da moraju oni njom zavladati, i oni oblastnici, koji bi htjeli dati Niemcem njeke povlasti; nego nek si to pamte i oni razni naši, koji misle, da treba Niemcem hvaliti, da je danas Opatija što je. Više nego li drugih došlo je Niemaca u svrhu, da si što u njoj zasluže; Niemci su se najviše Opatijom okoristili. Zato pak bi oni imali biti zahvalni Opatiji, a ne Opatija njim. Kako se drugi drugud prilagodjuju

PODLISTAK.

Iz nedaleke prošlosti.

(Jedan izborni čin.)

„Do mala imadu se obaviti izbori za obćinsko zastupstvo, te treba pripremiti sve, što je zato potrebito. Ovaj put bit će borba žestoka, kako obećaje kaporijon protivničke stranke, ali mi se moramo dobro pripraviti, da nas narodna nesreća ne snadje". — Tako je govorio neki gospodin godine 1903. Doista, započeo je rad. Naši sazvali ljude na gogovor. K sastanku odazvalo se prilično izbornika. Došla su dapače izvana dva kolovodje. Time se nije a ma baš ništa polučilo, jer, prvo bili su ti ljudi osobni prijatelji pomenutog gospodina, i od njega budi kako odvisni, a on od ostalih kao neljubljen, te što se tuj odlučilo, moralo se na brzo promijeniti. Poslije se učinio nekaki odbor u svrhu agitacije. I pomenuti gospodin bio je u odboru u izvršivanju posala neuporabiva sila. Z druge strane upotrebljavao se postupak s pojedincima. Radilo se u kućama kaporijona, nastraživanjem, nukanjem i podmičivanjem. Rezultat toga bio je taj, što su imali na papiru do 400 izbornika za sebe. Jednomu od naših, rekao glava kaporijona: „*Odzvonit* će njim (našim) do brza, tešlamenat već je napisan". Nekoliko neprilika zadao našima i glas, da će jedan velečasni raditi protiva nama. Vijest činila nam se nevjerojatna, ali strah radi toga bio je neznatan. Htio je naime taj velečasni, da bude uvršten kao zastupnik u trećem tijelu, a naši su htjeli, da bude u prvome. On nije htio prihvatiti. Teško je bilo nama, jer je bila od prije pomenutoga gospodina izdana i proširena parola: „trgovca i popa u zastupstvo ne ćemo". To je donekle bilo i koristno, jer glave protivnika bijahu trgovci.

I.

Daje se na znanje svim obćinarom, da su za 14 dana listine za izbore izložene. Svaki birač ima pravo uvida, te ako mu nije pravo štogod, može podnesti reklam (utok) protiv njih. Nakon nekoliko dana iza proglašenja, eto ti jednoga protivničkoga kaporijona, da pregleda listine. Nu pošto je imao već prepisanih, valjda od koje oblasti samo je prispodabljao svoj prepis sa onim i listinama. Budući, da je nekako taj spis-delikt skrivao, prešao je preko nekih pogrješaka bez da ih je opazio. Ipak reklamacijone dobe bilo je nekoliko podnesaka s njihove i naše strane. Reklamacijoni odbor pošteno je sve riešio.

II.

Javlja se, da toga i toga dne bit će izbori. Alaj ti sada rada. Pravih agitatora i njim i nama manjka. Svakidanji ljudi. Ali inteligencija je s nama. Protivnici u svojim večernjim sjednicama razbijaju si glavu, koga i kamo će poslati. — Za ta i ta sela smo sigurni. — Dužni su nam! Ali ona najveća sela, koja će odlučiti, ona su njihova. Kao i što? Evo jedna liepa misao! kaže poglavica. Kod posljednjih izbora bio je Š. njihov najbolji agitator. Kušajmo, da ga predobijemo za našu stranu. Odlučilo se, da ga jedan *patrijota* ženom predobije. I doista pošlo im je za rukom. Ali ne samo, da su ga predobili — štedilo se nije — nego taj bio im je najbolji i najstrastveniji agitator. Uz to, da je radio za njih, vrebao je uvjek i na naše ljude, što oni rade. Dvojica naših suzbijali su njihov rad. Bilo ih je i više. Ali nekoji nisu znali i malo upliva su imali u jedan je i razbijene glave kući došao jer je bio slabi diletant u tome. Kriva je osobnost, a ne politika. Vidi se iz toga, što su ga i nekoji naši naklještrili. I velečastni se nešto miješao. Neizvjernost posvuda vladala. Naši ljudi su skoro svi. Dapače i njihove kolovodje su djeca Hrvata; ali u Istri zaostali smo u svem, a najviše u narodnoj sviesti. Borba velika a Talijani — pravih — nili ciglogu. Nije druge, treba zbiljskimi stvari računati. Šarenjaci su tu, a ti su najgori. Naša krv je — žilavi su. A još k tomu velika podpora. A naši, gole ruke i hrvatski jezik. — Branite ljudi svoj materinski jezik, jer ako oni dodju na kormilo nastojat će, da ga istjeraju iz općine. Evo to su naša sredstva za agitaciju. Da li je to koristilo i poštenje naših ljudi, vidjet ćemo kasnije. Naši dakle bez novčanih sredstava, bez zastrašivanja, bez lažnih obećanja; a oni radili su baš u tom pravcu. Suviše, velečasni htio je primamiti jednoga našega inteligentnoga čovjeka. Nije mu se posrećilo.

(Sliedi.)

odnošajem mjesta, u koja dolaze, i dok su u njih, tako bi se imali i Niemci, nastanjeni u Opatiji radi zaslužbe, prilagoditi odnošajem Opatije, koja bijaše, koja jest, i koja će Božjom pomoći ostati hrvatsko mjesto.

Dakako, nesmije se sliepo biti nit križem ruke držati, nego paziti što rade oni njeki, bilo u crnoj mantiji, bilo sa c. kr. ili c. i kr. bordurom, bilo zasebnici došavši u Opatiju trbuhom za kruhom, i odbijati njihove bud kakve napadaje i spletke. Pri tom će domaće Opatijce podupriteti stalno svi priseljeni i već više manje udomaćeni Slaveni, pa i oni Niemci, koji znadu poštovati čuvstva i svetinje starosjedioca kraja, u koj su se naselili za dulje ili kraće.

Politički pregled.

U Puli 1. novembra 1905.

Austro-Ugarska

Dobro upućeni listovi pišu o političkom položaju, da jesensko zasjedanje carevinskog vieća neće biti kritično za ministarstvo, već za sam parlamenat. Već sada može se uztvrditi, da je sadašnji položaj kritičan, jer se radi o prinosu za zajedničke potrebe za god. 1906. a vjerojatno je, da do konca ove godine neće biti riešen proračun, pa ni onda, ako bi bila izabrana ugarska delegacija.

Odbor českoga sabora za promjenu izbornog reda već se konštituirao. Predsjednikom izabran je Niemac dr. Eppinger, podpredsjednicima dr. Herold i knez Ferdinand Lobković. Pošto će sabor zasjedati po prilici do 16. o. mj., to je vrlo dvojbeno, da će rečeni odbor moći do tada podnesti saboru svoj izvieštaj.

U dalmatinskom saboru prošle su posve mirno prve 4—5 sjednica. Tekar peta bijaše nešto živahnija. Došlo je naime do izvieštenja financijalnog odbora o predračunih zemaljske poljodjelske zaklade za god. 1905. i 1906. Razpravu otvorio je vladin povjerenik Golf, koji je izviestio o dosadašnjih uspjesih u raznih granah poljodjelstva. Za njim uzeo je prvi rieč zast. Borčić, koji je prigovorio vladi što nedaje tiskati svojih izvieštaja.

Upravitelj namjestničtva Nardelli odgovorio je na upit zast. Biankini-a u pitanju vojničke pobune na ratnom brodu „Panther". On je izjavio, da bijahu sve viesti o toj pobuni puke izmišljotine.

U posljednjoj sjednici stavljeno je na vladu više upita gospodarske naravi, pak se je prešlo na daljnju razpravu o gornjem vladinom izvieštaju. Kod razprave govorilo je više zastupnika, koji predbaciše vladi, da je do sada gospodarski zanemarila pokrajinu.

U dalmatinski zem. odbor kane birati zastupnike Dulibića i Tresića.

Službeni list hrvatske vlade „Nar. Novine" priobćio je u svojem broju od 30. pr. mj. carsko ručno pismo, kojim se sazivlje sabor kraljevina Hrvatske Slavonije i Dalmacije za dan 10. novembra 1905.

Naknadni izbori za kotare Koprivnicu i Vukovar određeni su za dne 9. o. mj.

Dne 30. p. mj. sastao se je u Zagrebu središnji odbor izborne koalicije, na koji su došli i izaslanici srbske radikalne stranke. Viećalo se o mnogih važnih pitanjih, te su od njih stvoreni također zaključci. Za samo vodjenje koalicionih posala postavljen je uži eksekutivni odbor.

Za naknadni izbor u Koprivnici proglašen je za kandidata dr. Franko Potočljak, koga će podupirati izborna koalicija.

Crna Gora.

Iz Cetinja javljaju, da je tamošnja vlada nakanila proglasiti Bar slobodnom lukom radi živahnijeg preokreta s obrtom i trgovinom. Radi toga počeše sa gradnjom željezničke pruge sa barske obale po dolini do važnijih točaka u unutarnjosti zemlje. Pošto bude sve ovo izvedeno, to će stalno Bar postati središtem trgovine i prometa za staru Srbiju i Albaniju. Crna Gora ne razpolaže doduše svojom glavnicom, da izvede ova važna poduzeća, nu njoj su ponudjena sredstva od prijateljskih joj vlasti. Do sada su sudjelovali kod raznih poduzeća u Crnoj gori samo Talijani, ali sada se počimlju zanimati i druge vlasti i pojedinci, osobito iz Austro-Ugarske, čije su trgovačko-prometne sveze i do sada bile tamo dosta ozbiljne.

Srbija.

U jednoj od posliednjih sjednica narodne skupštine došlo je do burnih prizora. Do rieči je došao naime narodnjak Ribarac, koji je rekao, da je neistinita tvrdnja, da su narodnjaci sklopili s mladoradikalci kompromis. Staroradikal Nikolić potrčao je s poslovnikom u ruci k predsjedničkoj stolici, te zapitao predsjednika kako je mogao podieliti rieč zastupniku Ribarcu. Tim je povodom došlo do vrlo žestoke prepirke tako, da je predsjednik morao sjednicu prekinuti. U nastavljenoj sjednici rekao je predsjednik, da je zast. Ribarcu podielio rieč na temelju § 54. poslovnika. Pošto je zatim govorio ministar gradjevina Todorović, uzeo je rieč opet zast. Ribarac, te je izjavio, da gore spomenuti kompromis nepostoji. Uz neprestanu silnu uzbudjenost, koja je vladala medju zastupnicima, zaključena je sjednica.

Rusija.

Posebnim proglasom na narod obnarodovao je car Nikola svomu narodu dne 30. o. mj. ustavne slobodštine, kojimi će se na put stati dosadašnjemu nevoljnomu stanju ogromnoj većini ruskoga naroda. Državnoj „Dumi" daje car pravo zakonodavnog tiela i nijedan zakon neće od sada stupiti u Rusiji u kriepost prije nego li ga odobri državna „Duma". Mi se iskreno veselimo novoj stečevini bratskog ruskog naroda.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Premještenje. Sudbeni pričuvnik g. Benedikt Lazzini premješten je iz Pule u Rovinje, a iz Rovinja u Pulu sudbeni prisiušnik g. dr. Weimberger.

Pofaljeno.

U nedjelju dne 29. o. m. pofalio je jednoj gospodjici kod plesne vježbe u Sokolu jedan haljetak (Figaro) sa rosa-postavom. Ako ga je koji od posjetitelja plesa u zabuni nehotice uzeo, umoljava se uljudno, da to prijavi u našem uredničtvu.

Pohvalno djelo.

U subotu dne 28 o. mj. oko 5¼ po p. prolazio je g. Ivan Dujmović iz Baške mimo štopske palače kad li začuje s mora povik: *ajuto, ajuto!* (pomoć, pomoć!). Potrči do mora odkud je povik dolazio i opazi jednog dječaka gdje se u moru koprca i muči da se dočepa obale. Dujmović se sagne te maloga izvadi s mora na obalu. Za cielo ovo vrieme nije bilo baš nikoga blizu na mjestu, a sasma naravno da puljskog redara nije bilo, jer oni su uvjek više ondje, gdje se jih ne treba, nego li ondje gdje to potreba zahtjeva. Ovo je rečeno tako mimogred, jer ovo je stara »pegola« puljske pulicije.

U stovarištu puljskih babarija nezna se za to ili pak neće da pohvale jednog Hrvata; nu g. Dujmovića nije briga za par »ćakula« jornaletovih.

Radi ovog plemenitog čina naš Dajmović zaslužuje, da mu se ovdje javna pohvala izreče.

Ova je pak nova.

Prošli utorak, kako smo to izvieštili obdržavala se pred porotnim sudištem u Rovinju rasprava, koja se morala voditi u hrvatskom jeziku jer obtuženik nije znao talijanski. Tumač je bio u toliko što je glasovitom Dejaku, porotniku, morao prevadjati na talijanski, jer taj slovenski renegat je izjavio da ne razumije hrvatski, koga smo pak, budi mimogred rečeno, prekjučer u našem listu po zasluzi ofrknuli.

Nu za ove rasprave izbilo je nešto nova na javu. Porota za ovu raspravu bila je tako sastavljena da su svi porotnici razumjeli hrvatski jezik (g. Dejak je lagao, ako je rekao da nerazumije), dok je pak medju njima bilo takovih koji su malo ili ništa poznavali talijanski (dvojimo i za gospuda Dejaka, da li ga dobro poznaje).

Na svrhi rasprave, poćeo je po dužnosti predsjednik senata savjetnik Rode, resumirati tok rasprave i tumačiti zakonske propise, a to sve u talijanskom jeziku. Porotnik g. Fran Flego upozorio je predsjednika, da bi morao protumačiti zakon također i u hrvatskom jeziku, jer većina porotnika razumije bolje hrvatski, dapače da nekoji sasvim malo ili ništa ne razumiju talijanski. Predsjednik mu odgovori, da toga ne može učiniti, jer da su listine porotnika tako sastavljene, da svaki porotnik mora znati talijanski. Proti ovoj izjavi predsjednika branitelj obtuženika dr. Kurelić je prosvjedovao ali bez uzpjeha, kao obično kad se radi o pravu hrvatskog jezika na našim sudovima.

Dužnost, kao Hrvatima nam nalaže, da ne dopustimo g. savjetniku Rodu da mu ova prodje lišo.

Dopustimo za čas, da je istinita tvrdnja g. Roda o porotnim listinama glede znanja talijanskog jezika. Ako je istinita ona tvrdnja pitamo mi je li pravedno ili bolje, zakonit takav postupak za sastav porotnih listina. Stalni smo, da će i g. savjetnik Rode priznati skupa s nama, da je takav postupak nepravedan i protuzakonit; a kad je takav, je li mogao i smjeo onako odgovoriti g. Flegu, da obrani jedan nepravedni i nezakoniti postupak.

Pa kojim pravom i po kojem zakonu mora jedan hrvatski porotnik poznavati talijanski jezik, ili ako se to od njega zahtjeva (makar i nepravedno), zašto se od jednog talijanskog porotnika ne zahtjeva da poznaje hrvatski jezik, što bi bilo pravedno.

Gospodine savjetniče Rode: *Hic Rhodus, hic salta!*

Voloski kotar:

Veprinčani za „Trst ili ništa". Poznato je geslo naših Talijana, da će naime imati talijansko sveučilište u Trstu ili ništa. Oni znadu vrlo dobro, da bar za sada nebude talij. sveučilište u Trstu, jer se proti tomu izjaviše najviši krugovi, ali geslo „Trst ili ništa" služi im kao izvrstno sredstvo za agitaciju proti vladi, koja ih tobože tlači, zapostavlja i zanemaruje.

Za to geslo izjaviše se talijanske občine Primorja i nekoje južnoga Tirola i talijanska politička družtva i pojedinci. Za to geslo izjavilo se je konačno i slavno zastupstvo občine Veprinac (pardon Apriano) u zadnjoj svojoj sjednici, obdržavanoj koncem prošloga čedna i to nakon žestokog govora obć. tajnika (dopo un vibrato discorso del segretario).

Mi neznamo doista po kojem pravu il zakonu može obć. tajnik u Veprincu na sjednicah obć. zastupstva držati žestoke govore, dočim znamo kao stalno, da to ne biva u nijednom drugom obć. zastupstvu. Nu što nije dozvoljeno drugim, to može šijor Marchi!

Ispravak. Slavno uredničtvo! Molim na temelju tiskovnoga zakona, da na članak „Pripravnica u Kastvu", objavljen u br. 41. „Naše Sloge" od 12. t. m. To sl. uredničtvo dade uvrstiti u svoj cienjeni list sliedeći ispravak:

Nije istina, da sam ja kao bivši voditelj c. k. pripravnice vodio po 4—5 djaka k svojoj punici na stan, niti u obće ikada ni ikako uplivao na roditelje, gdje da nastane svoje sinove. To će najbolje posvjedočiti dotični roditelji, eventualno i moji bivši djaci. Razumije se po sebi, da nisam nikomu kratio, da stanuje kod moje punice, jer za to nije bilo stvarnoga razloga, i jer moja punica ima isto pravo, da drži djake na stanu, kao i druge gazdarice u Kastvu. — Nije istina nadalje, da su kod moje punice stanovala obično najmanje 4 pripravničara, nego je istina, da su kod nje stanovala najviše tri. Nije istina, da je dotična soba mala i nizka, nego je istina, da je ona normalne veličine. Nije istina da je ta soba podzemna i nezdrava, nego je istina, da je izpod nje štukana konoba sa svojim prozorčićem, dočim soba sama ima prozor od sunčane strane.

Iz navedenoga se vidi, da ja nisam imao nikakva razloga zabranjivati djacima, da nebi smjeli stanovati kod moje punice. Ako su oni rado stanovali kod nje, znak je, da nisu bili zanemarivani.

U Gorici, dne 27. oktobra 1905.

Ante Đukić,
c. k. vježbaonički učitelj, bivši voditelj c. k. pripravnice za učiteljište u Kastvu.

Ovu stvar smatramo sada završenom. Op. ur.

Mjesto poštara u Podgradu. Vraćamo se na ovo pitanje, koje zanima naše pučanstvo u onoj prostranoj občini, pučanstvo naime hrvatsko i slovensko, bez ikakve tudjinske primjese, koje se je moralo dugi niz godina podvrgavati hirom talijanaškog poštara, sada pokojnog Petecha.

To pučanstvo ne zahtjeva drugo, nego da mu se dade poštara posve vješta u govoru i pismu njegovu jeziku, a takav zahtjev je više nego li opravdan i pravedan. Tomu zahtjevu moraju više poštanske oblasti zadovoljiti, ako su pravedne, ako se drže zakona, ako još ste ista drže do temeljnih državnih zakona. Neučine li toga, tada ćemo znati, da im je pravo i zakon deveta briga, al ćemo također znati proti eventualnoj nepravdi odlučno postupati. — Čuje se naime, da se tura unapried za to mjesto neki poštarski činovnik Rigo. Talijan dušom i tjelom, službujući u Opatiji a nepoznavajući našega jezika. Za to mjesto da ima preporuka od samog ministra trgovine baruna Calla, koji dolazi češće u Lovran, gdje je poštemeštrom kolovodja tamošnje nazovi-talijanske stranke Batestin. Spomenuti Rigo, da je zaručen s kćerkom rečenog Batestina, koji da je svoga budućeg zeta toplo preporučio ministru Callu.

Neznamo da li je sve ovo do zadnje točke istinito, al kad bi se imalo to dogoditi preporukom g. ministra, tad ćemo se mi u ime onog pučanstva i proti samom ministru prizvati na višu molbu — jer su zakoni i nad samim ministrom.

Moščenice, 20. oktobra 1905. Dne 21. septembra naš bivši načelnik g. Ivan Dešković zahvalio se na načelničkoj časti, a kao zastupnik ostao i nadalje. Gosp. I. Dešković zahvalio se na načelničkoj časti, jer je došao u sukob sa većinom obćin. zastupstva glede imenovanja obćinskog tajnika. Načelnik je naime htio imati tajnikom svoga sina Antuna, koga iz prvine su bili zadovoljni svi zastupnici, ali sada u najnovije vrieme, talijanaška zavedena većina obćinskog zastupstva 14 ih na broju, nagovorena od „Kafura", nije htjela da bude tajnikom imenovan načelnikov sin, već da se ima natječaj razpisati. Načelnik nije htio popustiti, i radje se je zahvalio načelničke časti, nego da bude odgovoran za djela kojekakvog talijanskog nitkovića, kojega bi mu talijanska „camorra" narinula, da njoj ovdje služi u njezine lopovske svrhe.

Istog dana, t. j. dne 21. septembra naše je obćinsko zastupstvo izabralo novog načelnika, te bijaše izabran neki Josip Peršić sa 14 glasova. Naši su glasovali za g. Petra Deškovića, koji je dobio 9 glasova. Osoba je ovo sposobna i vriedna ove časti. Stari načelnik zamoljen od prisutnog na sjednici juntinog delegata g. Bradičića, još je vodio obćinske poslove do konca septembra. Čim je pak posvema izručio vodjenje obćinskih poslova novomu načelniku, ovoga je onda metnuo u veliku nepriliku. On sam nije u stanju niti jedan čas voditi obćinske poslove, jer nema pojma o ničem. Kalabrezke pristaše ovdje takodjer nije mogao u pomoć pozvati, jer ih nije nego dva koji su „literati", ali nemaju ni oni pojma što će to reći voditi obćinske poslove. Dakle što sada? Novi „magnifico" je izjavio, da će se odreći načelničtva, jer da to za njega nije. (Bravo šijor podesta, ako niste nikad istine rekal, ovaj put ste). I bio bi se stalno odrekao, da mu se nije priteklo u pomoć od strane, od koje smo se mi najmanje nadali. Dolazio simo u jednom samom tjednu dva puta i narodni odpadnik Marki iz Veprinca (o pardon, Apriano) i još nekoji talijanaški kapurioni, te

po ciele dane bavili se u obć. uredu. Viditi ćemo, tko će kočije i dangubu plaćati ovim ljudem.

Dne 12. t. mj. naše je obć. zastupstvo bilo opet pozvano da izabere tajnika-blagajnika. Natjecatelja je bilo 12. Iza pročitanja zapisnika zadnje sjednice, nastala je u obć. dvorani takva bura, da je bilo bojati se, da će doći do šakanja medju pojedinimi zastupnici. Bilo je to zato, jer na sjednici obdržavanoj dne 21. septembra bijaše zaključeno, da se ima razpisati natječaj za tajnika-blagajnika, koji mora poznavati jezik hrvatski i talijanski u pismu i govoru. Ali u zapisnik se toga nije metnulo, nego samo da mora poznati talijanski i „slavo". A zašto se nije u zapisnik metnulo onako kako je bilo zaključeno? Zato, jer valjda to nije išlo u prilog g. odaslaniku zem. odbora Bradičiću, pa je za to i sastavio zapisnik onako na sreću. Kod ovoga je trajala debata skoro dva sata, te napokon je zapisnik bio izpravljen tako, da budući tajnik-blagajnik mora poznati hrvatski i talijanski u pismu i govoru. Pošto je bilo podne prošlo, zastupnici prekinuše sjednicu, da pak nastave na 1½ sata poslie podne.

(Konac sliedi).

Pazinski kotar:

Vjenčanje.

Pišu nam iz Maribora:

Dne 28. o. mj. vjenčali su se u Mariboru gosp. dr. Ante Majžer, profesor na „državnoj gimnaziji u Pazinu, sa dražesnom gospodjicom Marom Kos iz Karlovca.

Čestitamo!

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca kolovoza i rujna sliedeći prinosi:

a) utemeljitelji: g. J. Matika — Pazin, K 20·—;

b) darovi: gg. Fran Matejčić — Trst K 80·—; Svećenstvo pazinskog dekanata poslie dekanske konferencije pri objedu sakupilo K 26·—; Ritoša Petar — Beram K 1·—; Šebesta dr. Josip, obć. liječnik — Pazin mjesto vjenca na odar blagopok. g. Macák Jana, c. k. nadinšpektora u Gracu K 10·—; Vanik Josip, župnik — Lindar K 10·—; dr. Karl Triller, odvj. — Ljubljana K 10·—; dr. M. Trinajstić, odvj. — Volosko K 10·—; Bradetić Anton — Klenovšćak sakupio K 9·10; sabrano prigodom vjenčanja g. Dušana Defar sa gdjicom Anticom Divjak — Tinjan K 21·—; Grunt Franjo, župnik — Mot. Novaki K 10·—; N. N. K. —·30; Valenčić Ivan, tajnik mestne hranilnice — Kranj K 2·—; Na uspomenu blagopok biskupa Dobrile daruje svećenik „Budislav" K 100·—; Hrvatska čitaonica u Tinjanu čisti prihod od priređjene zabave 8. 9. 05. K 50·—; „Mrvice" K —·24; Antica Tomičić — Volosko pol svote sabrane na Prešernovoj slavnosti u Ljubljani K 12·50; Fran Orel, učitelj — Korte sabranih prigodom imendana č. g. M. Škerbec, župnika u Kortah K 12·—; administracije „Agramer Tagblatta" — Zagreb darovanih od g. Supek K 3·20; Monas J., učitelj — Vranje K 2·—; N. N. — Pazin za probitak kočije u Krapinu K 124·—; Cerovac Anton — Roč K 1·—; Sabrano u veselom družtvu u Cerovlju K 11·—.

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

Porečki kotar:

Iz okolice Poreča pišu nam 25. o. m. Jedan naš čestiti rodoljub iz okolice grada Poreča poslao je krstiti u Poreč sinčića, kojemu je želio dati na krstu ime Metod, Radoslav, Vernaduša. Dotičnom svećeniku, koji nepozna hrvatskoga jezika, zvonilo je nekako čudnovato Vernaduša, pak je kazao crkvenom poslužniku neka se popita, što to znači. Neznamo u koga se je popitao za tumačenje, ali to znamo, da je diete krstio Leonart mjesto *Vernaduša*. Čudno nam je, da se nije popitao kod preč. gg. kanonika, od kojih nekoji govore hrvatski, pa bi bio doznao, da je Vernaduša liepo hrvatsko ime. — Liepo je i svakako ljepše nego li talijanska imena Roma, Italia, Garibaldi itd. što ih davaju naši talijančići svojoj djeci i proti kojim nemaju ništa odnosna gg. svećenici. To je dakle očita dvojaka mjera.

Franina i Jurina.

Fr. Biš Jurino veroval, da su naši stari Leprinčani postali Kalabrezi?

Jur. Pitaj malo oneh od Puhari, z Vašanske, od Tumpić al z Vedeža.

Fr. Borme, na njihoj poteštarije deju, da su njim Kalabrezi braća.

Jur. Dragi ti, morda bi kemu ter kemu draže bilo, da su Leprinčani Kalabrage, lego Kalabrezi.

Razne primorske viesti.

Hrvatsko-talijanska sloga u Dalmaciji. Glasilo mlade hrvatske demokratske stranke „Sloboda" što izlazi u Splitu i kojoj je urednikom poznati hrvatski rodoljub g. Dr. Josip Smodlaka, odvjetnik u Splitu, zagovara u posliednjem broju (18 oktobra) živo slogu izmedju Hrvata i Talijana u Dalmaciji. Povod tomu zagovoru dala je izjava talijanskih zastupnika na saboru u Zadru, kojom se odriču dalmatinske autonomije, te bi pristali na združenje Dalmacije sa Hrvatskom *kad bi im se zajamčilo narodna prava prema broju i prema njihovoj kulturi itd.*

Kamo da vidimo hoće li bit g. Dr. Smodlaka sretniji sa svojimi nego li bijaše god. 1903. s našimi talijanima!

(Hoće — nek im dade ono što pitaju — pak eto ti sloge. A naši talijančići ne dadu ni vladinom komesaru, da u saboru odgovori na hrvatsku interpelaciju u hrvatskom jeziku i hrv. zastupniku, koji zastupa skoro dvie trećine pučanstva pokrajine! Altrochè sloga!!)

Godišnja skupština iredentskog družtva „Dante Alighieri". U subotu dne 21. o. mj. obdržavalo je ovo framazunsko iredensko družtvo javnom kazalištu u Palermu na otoku Siciliji svoju XVI. godišnju glavnu skupštinu. Skupštini su prisustvovali ministri, visoki državnici, senatori, zastupnici, visoki vojnički častnici, načelnici framasunskih loža itd. itd.

Pošto se djelovanje toga zloglasnoga družtva tiče i naše kože, vratiti ćemo se što prije na izvještaj o skupštini toga družtva.

Pišu nam iz Rieke. Riedko dolazim u ovaj otudjeni nam grad, ali svaki put kad ga vidim, obuhvati mi srce ne samo bol, nego upravo čemer. To da je madjarski grad kad leži na hrvatskom tlu? To da je madjarska luka, kad madjarsku zemlju nije nikad poljubio morski val, ako ga nije oblak preko nekoliko stotina kilometara preko hrvatskih dolina i planina prenio u arpadske puste ravnine!

Košut je nedavno hrvatskim oporbenim zastupnicima izjavio, da će, što Madjari steku za sebe, biti u prilog i Hrvata. Mi neimamo razloga, da mu nevjerujemo, ali do sada na žalost ne bijaše tomu tako. Eno Vam primjerice Madjarske poštne biljege i madjarske novce, gdje pod madjarskom krunom i pred madjarskim jezikom izčezava Hrvatstvo.

Reći će se, da tomu nije kriva sadašnja madjarska koalicija, s kojom Hrvati ugovaraju, što je posve istinito, ali nam valja biti svakojako opreznimi, da, kolebajuć izmedju Pešte i Beča, neostanemo na ciedilu. (Čitajte što obećuju sada Hrvatom Bečlije, koji se nalaze u stisci. Sjetite se proglasa na Hrvate i Slovence Istre god. 1848. Pak nas poslije predaše na milost i nemilost onim, proti kojim bijahu napereni oni proglasi. Je li vam poznata ona Didolićeva: „Kad je u rat — prvi je Hrvat — a kad je dielit plien — neima Hrvata", il slično? Op. Ured.)

Još mi valja iztaknuti jednu koja me silno boli.

Parobrodi „Ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva" imadu više madjarskih nego li *inih* imena. Velim *inih*, jer hrvatskih tako rekuć i nemaju...

Što gore! Imena hrvatskih mjesta pišu talijanski n. pr. *Abbazia, Volosca* itd. Tu komediju ja nemogu da razumijem ni sa madjarskog vladinog stanovišta. Odgovoriti će možda gospoda „Ungaro-Croati", da se tu ne radi ni o Madjarskoj ni o Hrvatskoj, nego o Istri. . . Jadna Istra liepo blagodari na takvom odgovoru. Još im ljepše blagodari, što su jedan svoj parobrod okrstili krasnim imenom *„Istriano"!*. (Odgovoriti će Vam, kao što je nama odgovorio jedan odličan član toga družtva: „Vi ćete možda znati što je politika, ali o trgovini neimate pojma." Op. Ured.)

Ako su Hrvati (t. j. hrvatski dioničari „Ungaro-Croate") tomu krivi, bi li si svom vodom cieloga Kvarnera mogli da operu lica? Ako su pak krivi Madjari, onda im se mora kazati, da su upravo glupi političari ako misle, da će predobiti za sebe Hrvate, dok rade na korist trećega t. j. na korist najpogibelnijeg našeg protivnika, na korist nezasitnih Talijana.

A znate li kuda plovi taj „Istriano"? Iz *Fiume* u *Buccari* i *Portorè* t. j. u čisto kalabrežke luke na hrvatskoj obali!!!

Mene je, dok sam pisao predležeće redke više vodila misao nego li čuvstvo; a interes mi je samo jedan: korist domovine. *Barba Tončić.*

Biskup Nagel i hrvatske pjesme. Pišu nam iz srednje Istre: Naš biskup uviek govori da nas ljubi. U njega je ljubavi to znamo i vidimo, ali samo na jeziku, u srcu gdje joj je izvor, tamo rekbi, da joj nema ni traga za nas. On misli valjda, da već tim pokaže da nas neizmjerno ljubi, ako ide po biskupiji, da dieli našoj djeci sv. potvrdu. On reć bi, da to shvaća žrtvom a ne dužnošću. Sad već poznamo njegovu kuražu. Ako u crkvi nadje naš jezik, izrazuje želju, da bi se to latinski uvelo. Kad mu pak svećenik kaže, da će reći puku, da biskup to želi, onda se uznemiri pa kaže: „Nein, das dürfen Sie nicht!" On sam ne će da kaže puku ništa, već kaže samo svećenikom. Kad se on odaleči, onda bi rado, da svećenici za njega kostanj iz žeravice vade. Hrvatski pjevači su mu najviše na zubu. Zašto nije on sam još nigdje pozvao puk, pak mu rekao, da on zabranjuje hrvatsko pjevanje? Ludo pitanje, ne će toga jer mu se ne će doći u sukob s pukom! On s našim ljudima govori samo ono, što baš mora, inače nas izbjegava. Njegovi govore, da on pravilno govori hrvatski i slovenski. Mi im to još više nego li vjerujemo. Zašto da i on njega ne sidje duh sveti u slici jezika?

Pred malo vremena posjetio je biskup kapelaniju Lokve. Tamošnji pjevači pjevaju u crkvi par hrvatskih pjesmica. Presvjetli smatrao je to hrvatsko pjevanje kao nešto pogibeljna. Zabranio je hrvatsko pjevanje, razumije se ne sam, već je to naložio g. kapelanu neka on učini, što je ovaj i učinio nakon odlazka biskupova. Biskup je to učinio iz prevelike ljubavi do hrvatskog jezika i hrvatskog puka svoje biskupije Mi mu za to hvalimo. Piše neke novine da se biskup drži strogo one: „Nihil innovetur", pa smatra nekom novotarijom pjevanje hrvatskih pjesama medju Slovencima. On ne će da bi se ništa novoga uvadjalo. Morali bismo po tome zaključiti, da biskup Nagel ne će da se u crkvi pjeva kakve nove crkvene pjesme. Najbolje dakle, neka se po crkvama uviek pjeva stare pjesme, pa ako i je koja liepo uglazbljena pjesmica, nju se ne smije pjevati, naprosto za to, jer je nova. Ne dozvoljava biskup, da bi naša najbliža braća Slovenci pjevali naše hrvatske pjesme, jer se mi time medjusobno približujemo, a naša medjusobna ljubav se učvršćuje. Bečko je načelo da se nas Hrvate i Slovence razdieli po onoj: divite et impera! Naša braća Slovenci a i mi imademo nekoliko divnih crkvenih pjesmica, a neke su još tako priproste, da će ih svaki seljak Slovenac ili Hrvat lahko razumjeti. Ali ne shvaćamo, zašto se ne bi pjevalo ono, što je lijepo i crkveno, a uz to posve razumljivo? Zar bi ljudi više razumjeli, ako bi se počelo pjevati nerazumljive a uz to nit najmanje crkvene, već uprav teatralne latinske mise i pjesme, koje pjevaju po talijanskih gradovih. Neka se kuša, ali uvjereni smo, da u tome uspjet ne će. On će dakako voljeti, da se u crkvi ništa ne pjeva, nego li da se pjeva hrvatski, jer latinski ili ništa je ljepše nego li hrvatski. Misli li biskup Nagel, da nerazumljivo latinsko pjevanje budi na pobožnost? Naš puk pazi na sadržaj pjesme više nego li na melodiju, kako je to u gradovima običaj. Ne idemo mi u crkvu da čujemo teatralnu glazbu, već da slušamo liepe i utješljive rieči bilo u pjesmi, bilo u propoviedi.

Poznatih rieči: „Man wird den Slaven schon zeigen!" ne ćemo se bojati. Kako će se pak nekomu vidjeti, ako bude puk počeo strašiti: „Mi ćemo već Niemcima pokazati!"? U ostalom, nama je dobro u pameti stih hrvatskog mučenika Frana Krsta Frankopana, koji je okusio njemačku ljubav, dobro je Niemce poznavao, pak nam ih još i danas njegov stih dobro karakteriše: „Viruj Nimcu, kako suncu zimsku!"

Nakon 24 godišnjeg bolovanja na gihtu i rheumi posve izliečena. Gospodin Albert Müller iz Budimpešte V. kotar, Vadasz ulica broj 43/N izumitelj dvostrukog elektro-magnetičkog stroja R. B. br. 86967 dobio jest takovu priznanicu, ista glasi: Štovani gosp. Müller! Ja sam 24 godine na gihtu i rheumatizmu (kostobolji) bolovala, nitko na svietu nije mi mogao pomoći, zadnje sredstvo je Vaš neizplativi dvostruko elektro-magnetički krst br. 86.967 bilo, koje sam po uputi Vašoj u porabu uzela, te milom Bogu hvala, gledaj čudo, uporabom Vašeg stroja sam u 3 nedjelje sasma izliečila, toga radi primite Vi poštovani gospodine za Vaš stroj moju najiskreniju hvalu, dragi Bog Vam Vaš izum posvetio. Sa najodličnijim poštovanjem jesam Vaša zahvalna

Luisa Koller

Budimpešta III. kotar, Feldgasse broj 43.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlao preko naše uprave:

Gospodin Fran Skalamera občinski savjetnik u Berseču šalje 9 kruna, sabranih medju hrvatskim občinskim zastupnicima, prigodom biranja občinskog tajnika-blagajnika u Mošćenicah.

Ukupno danas . . . . . K 9·—
Na račun ove g. izkazanih . . „ 1559·48
Sveukupno K 1568·48

Ljubiteljima kakaa i čokolade najtoplije preporučujemo:

Johanna Hoffa

Kandol-Kakao

koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je uslied toga najlakše probavliv, ne proizvodi nikada začepljenje, pa je, osobitom vanredno fortin, ipak najokusnijega teka.

Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffa i sa zaštitnim znakom »lavac«.

»Omoti od ½ kg 80 filira Može se
» » ¼ » 30 » svagdje dobiti.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno

Vlasi uništujuće sredstvo

odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne

Vlasi na licu

temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Ciena K 7·—

Odprema svakamo

I. SCHMIDEK, Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Odlikovana

J. KOPAČ svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svjeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svjeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

VYDROVA TVORNICA JESTVINA U PRAGU VIII.

PROIZVADJA I PREPORUČA:

VYDROVU ŽITNU KAVU (VEĆ 10 GODINA U PROMETU). o o o o o o

PRIDODATAK ZA ČORBU (JUHU) SA ZNAKOM »VYDRA«. o o o o o o

ZAČINI ZA ČORBU (JUHU) (GRAŠKOVI, LEĆINI, GLJIVINI I RIŽINI).

POVITICE (OBLATNE) (SPECIJALITETI: DÉSERT DELIKAT I S MASLACOM). o o o o o o o o o o o o o o

PJENUŠAVE BONBONE »AMBO«.

MIRODIJU ZA KOLAČE »BUHTIN«.

NAČINITE POKUS!

KOLEKCIJU SVIH PROIZVODA ZA 3 K 20 f.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatično-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulcima i reumi, kod želudčanog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemoroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, čećerne bolesti, zrnatih i natekših jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirače ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Dvostruki elektro-magnetički

križ ili zviezda

R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, najnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudčanih grčeva, bezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbće slabosti itd. služi kno nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici ked navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo protazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brže izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanica iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. Gdje otjedan liek nije pomogao, molim pokušati moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

Mali stroj stoji 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

Veliki stroj stoji 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo:

Albert Müller,

Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/IV.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjednjem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano sa mekinjama	K 21·—
» » » 2	» 26·20	mekinje (posije)	» 14·—
» » » 3	» 25·80	kukuruzno brašno	» 18·—
» » » 4	» 24·50	raženo brašno prosijano	» 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomiešane	K 26·—	» » nesijano	» 19·—

Sve naznačene ciene računoju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijanc plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žic-a u Puli, admiralska ulica br. 12.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Ulici S. Stefano br. 9, prizemno uesno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 45. Pula, u četvrtak dne 9. novembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Prilog broju 44. „N. S.“

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 4. oktobra 1905.

Predsjednik g. K. Jelušić ustanovi dovoljan broj članova zastupstva otvori sjednicu u 10¼ sati prije podne, koja bi prekinuta od 1—2 sata a zaključena u 5¾ sati poslje podne.

Prije nego se je prešlo na dnevni red predsjednik izvjesti, da danas slavi Nj Vel. Franjo Josip I. svoj 75. imendan, te pozivlje obć. zastupstvo, da Mu uzklikne trokratni „Živio!“, čemu se zastupstvo stoječi odazivlje.

Pročitana su zatim sliedeća priobćenja:

Primljeni su u svezu občina Pula Sinčić Mate p. Ivana iz Kastva sa obitelju bez sina Srećka i Maljavac Andre p. Josipa. — Šepić Josip iz Pereniči 3 podnio je utok na zem. sabor protiv odluke zem. odbora od 30. VI. t. g. broj 4792. — Kot. školsko vieće premjestilo je podučiteljicu gdjicu Jelisavu Šepić iz Kastva na učionu u Rukavac, podučitelja g. Lovrić Mata sa ženske na mužku pučku učionu u Kastvu, te imenovalo podučiteljicom na ženskoj učioni u Kastvu gdjicu Širola Mariju. — Dimnjačari Bačić, Lučić i Valesio mole, da im se dozvoli mesti dimnjake svaka dva mjeseca u mjesto svakog trećeg. Ne uvažuje se, pozivom na pokr. zakon od 13. IV. 1881. br. 11. — Dne 1. septembra t. g. odplatilo se je g: Fr. Dukić u Kastvu K 2000·— na odbitak zajma gradnje kapel. kuće u Brgudu, a Posujilnici na Voloskom izplatilo K 4000.— spp. uzajmljenih za dogradnju drugog razreda učione u Zametu. — Zem. odboru vratilo se je ponovno molbu radi doznačenja zem. podpore za gradnju reservoira u Liscu izjavom, da ova imovna občina ne može pridruženoj doznačiti podpore za tu gradnju. — Dne 25. IX. t. g. bio je povjerenstveni razvid zgrade „Narodnog Doma“ u Kastvu, kamo se misli smjestiti hrvatsko učiteljište. Povjerenstvo obnašlo je, da se u tu zgradu može smjestiti učiteljište samo privremeno a ne trajno. — Na molbu ove občine podnešenu zem. odboru glede odbitka K 12.000·— plaćenog obć. duga od pasivnih zaostalaka koncem g. 1904. kod rubr. XV2 razhoda, izjavio je isti, da nije tomu protivan ako to predhodno obć. zastupstvo zaključi, što je isto i prihvatilo. — Občina Jelšane priobćuje, da joj nije moguće, da pristupi k sastavu novog sanitarnog okružja sa ovdješnjim pridr. občinama Lisac, Klana, Skalnica i Studena. — Drugu polovicu drž. podpore za šterne Globići, Zorzić i iSkvažići primilo se je sa ukupnih K 3150·—, dočim će se onu za Skalnicu u svoti od K 1600·— doznačiti iza kolaudacije. — C. k. kot. poglavarstvo u Voloskom doznačilo je daljnji iznos na rač. drž. podpore za cestu Klana-Vrh-Paka sa K 4000.—, dočim će preostalih K 3000·— biti doznačeno iza kolauda te ceste.

Sva ova priobćenja obć. zastupstvo prihvaća i odobrava u cielosti.

Molbu občinara Skalnice radi dozvole paše i sieka drva prosliedjuje se šumskom nadzorničtvu preporukom, da se joj udovolji.

Prima se do znanja izjavu župana Hostove, da će tamošnji občinari sami učiniti parepet oko šterne, kad im se nije dopitalo podpore da bude ta radnja odana putem dražbe.

Preinačuje se zaključak glede podpore K 150.— za popravak ceste Kastav-Pehljin-Rude, već ima naziv te ceste glasiti od Trampa na Rude.

Uslied zabrane c. k. kot. poglavarstva nesmije se u ovom okružju do 15. oktobra t. g. točiti novog vina na malom, te obzirom što je već ponestalo starog vina i što će se buduće nedjelje obdržavati sajam kod Sv. Mihovila, zaključuje se da umoli istu oblast, da ukine tu zabranu.

* * *

Predloženi jesu zaključni računi god. 1904. občine Kastav i pridruženih občina Lisac, Skalnica, Studena i Brgud, te je sumarični pregled istih pročitan i protumačen. Isti računi bili su javno na svačiji uvid izloženi u obć. uredu kroz 14 dana, kako zakon propisuje i proti istim nije nijedan občinar prigovorio. Revizionalni odbor pregledao je kroz osam dana obć. račune za godinu 1904. Čitaju se učinjene opazke, na koje predsjednik daje obrazloženja i opravdanja. Uslied tih opazaka obć. zastupstvo zaključuje: da se za pucanje iz mužara ustanovljuje pristojba za svako kratno pucanje po K 2·—; da se mežnaru i dr. za kampananje i ostalu posluižbu u crkvi prigodom vladareva rodjendana ili imendana izplaćuje po K 6·—; da se za prvslavu blagdana sv. Josipa i Majke Božje u Brežcima izdaje samo 4 kg. praha; da se stare obć. zatvore upotriebi za spremište obć. orudja i ostalih predmeta, te se čuvarom istih imenuje F. Cerovca obć. poslužnika; da se najam pošt. ureda za buduću godinu povisi na K 100·—; da se za žuljenje škol. prostorija povisi paušal škol. slugam, te da ravnajući učitelji tim poviškom dadu očistiti prostorije škole i stana i kada se bieli; da se repart za šternu u Skalnici kao i ostale zastani reparti u Skalnici i Studenoj utjeraju polit. ovrhom; da se dužnike, koji su u zaostatku sa izplatom kamata za treću godinu utužuje i osigurava glavnice jošte neuknjižene; da se Franković Ivanu iz Rubeši, 26, dade u najam kamenolom u Matulji, koji je prije bio dan u najam Eggmannu, nu pod uvjetom, da izplati ovoj občini od posliednjeg dužnih K 20·— i K 60·— da se od više stranaka utjera ili kapitalizira pred više godina uzajmljene im privremeno manje iznose; da se unovči drž. obveznica od 500 K vlastnost Studene i utržkom izplati dio pasiva. Dne 21. 9. t. g. bio je uz sudjelovanje reviz. odbora obavljen pregled obć. blagajne, glasom kojeg proizlazi, da je prihod ove občine i pridr. Lisac, Skalnica, Studena i Brgud godine 1905. iznosi K 112.369·43, a razhod K 109.296·71, dakle sa viškom K 3.072·72.

Obć. zastupstvo iza pročitanih rimarka, te čuvši opravdanja obć. glavara, prihvaća ova u cielosti, te njemu i obć. odboru podieljuje obsolutorij vrhu obć. računa g. 1904. Uzima do znanja obavljeni pregled blagajne te imenuje zastupnike V. Armanini i F. Jelušića da supodpišu zaključne račune g. 1904.

Izcrpiv treću točku zamoli za rieč g. prof. Vjek. Spinčić, koji iztaknuv obširnije zasluge g. Kažimira Jelušića obć. glavara, čestita mu na 25godišnjici njegovog službovanja kod ove občine i pozivlje obć. zastupstvo, da se i ono pridruži ovoj čestitci, želeć mu kriepko zdravlje i da jošte mnogo godina ostane na čelu ove prostrane občine, uprava koje pod njegovim načelnikovanjem bila je pohvaljena od predpostavljenih oblastih.

Obć. zastupstvo ustaje i kliče svome obljubljenom glavaru trokratni „Živio!“

G. predsjednik najusrdnije se rahvaljuje na izraženoj čestitci, ističuć, da što je učinio za svoju občinu, da je to uradio vršeć svoju dužnost. Preporuča se obć. zastupstvu, da ga i unapried podupre u njegovom djelovanju, a osobito g. predgovorniku, koji mu je i dosad bio u težkim prilikama dobrim savjetnikom, izjavom, da će i nadalje uviek raditi na dobrobit ove občine i njezinih občinara.

Obć. zastupstvo uzvrati g. glavaru sa „živio!“

Pročitan je izkaz o izvanrednih troškovih iza posliednje sjednice, glasom kojega izdalo se je za popravak zgrade i učiteljskih stanova u Sv. Mateju K 314·52; za podvoze u riečku bolnicu Jardas Marije, Frlan Franke i Rubeša Marije K 24·—; za podvoz umobolnog Stanič Ivana do Rieke K 8·—; za pogrebne troškove Lučič ud. A. K 16·—; Milić Marije K 20·—; za bojadisanje ure u Sv. Mateju K 23·40; za popravak školske i kapelanske kuće u Brgudu K 123·32, vrhu kojih izdataka obć. zastupstvo daje obć. glavaru sanatorij.

Ukida se prvanji zaključak za izradbu novih klupa u Rukavcu, te se zaključuje da se dade izraditi 20 novih klupa za mužku učionu u Kastvu, te da se adaptira konoba u istoj učioni u kancelariju za obdržavanje učit. konferenca.

Na molbe za podieljenje obrtnih listova preporuča se onu Metetić M. iz Breze, 12, za prodaju vina na malo, te onu Kukuljan T. iz Rečine za prodaju žestokih pića na malo. Na molbu Puharić Ivanice izjavit će se, kad bude kuća dovršena. Ne može se preporučiti molba J. Bralića, A Kinkela, M. Uremovića, J. Kinkele i M. Belašića, budući imade u onim krajevima dovoljno krčama.

Odobrava se kolaud zahoda u Brežcima, te odlučuje izplatu K 25·— za više radnju učinjenu. Odobrava se provedena dražba: za adaptaciju stare klaonice u obć. zatvore postav dostaocem Dukić Anton Antičin za K 1559·—; za dovoz gorivog drva za ogriev obć. ureda i pučkih učiona uz cienu od K 3.68 po prost. metru.

---

rstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

akvo pisanje s načelima ka- dnevnika uopće? Tà, laž je na svakome kao nešto ne-. Nu u našem slučaju ne o jednostavnoj neistini bez posljedica, već o neistini, što javno mnienje u pitanju o . Koliko se mogoh uvjeriti, katolički listovi crpaju više voje viesti o glagoljici izklju- Voce Cattolica“. Misle naime: a izvoru (!?!), a k tome još “; dakle onda se možemo na njegove viesti. Odavle do- se Talijani toliko zgražaju, ovede rieč o pitanju glago- ko i ne će! U talijanskim ma hoće da pohrvate hr- opovi čistu talijansku krv i ću najsvetije stvari — svete lavle bi moglo doći do ko- to bi moglo u istinu škoditi nu Istre i Dalmacije; ali i tridentinski katolički dnev- ne ćeš biti ni ti u tom poslu dnik posljednji. *Pitam cjelo- tolično mnienje, da li može an katolički dnevnik ovakve na svojoj savjesti?*

lje pripovieda u jednom broju *e Cattolica*“, kako prirediše dana Splječani na javnom onstraciju proti papi i ne- a glagoljice. Medju inim vi- eli „V. C.“, bilo je takodjer , koji vikahu: „Ča od Rima“ s papom“ — dato, sed non da je istinita ova viest o antima-svećenicima u Spljetu . Oca; kako je mogao do- olički list ovu viest svojim a! Zar se nije sablaznio svaki olik bez obzira na narodnost a viešću? Ako pak ignorira katolički dnevnik i najpri- načela kršćanske moralke, e morao držati onih načela, eta svakome poštenome ne- ne listu. On je morao naime

---

rce. Opojeni čuvstvom radosti, nismo zaboravili, da izvršimo selu V. Ali iz časovite zaborav- udio nas klik, hajdmo napried. obavljen bje posao. Evo nas! seli, do bližnjega sela. Sto gro- a se zaustavi pred jednim pro- Na jedan njegov mig, povjerljivo približili, da dokrajče valjda . Četovodja nastavi sam samcat ališta; a jedan za onima, koji prividno iznevjerili. U jednu Naš ostane izvana, da pazi. ih vrlo liepo primio i odmah djati vinom i kruhom. Ehej, to lno kortešuje! Gospodar juče i kapi vina u kući, a danas s njime razbacuju. Dobro, javit

Pozove jednoga na stranu, koji je imao našu glasovnicu. Izvadi iz džepa olovku. Uzme onomu glasovnicu iz ruke. Precrta što mu nije bilo po volji, pa metne uz svoje ime još po 1 ili 2 druga, najviše je škoda. Sada vam puno obećaju i što ne mogu dati, kasnije će vas otjerati, kad budete štogod molili i pitali. Držite svoje! Kada vam oni što dobra učine? Nikada! Kada s vama prijateljski govore? Nikada! Sada, kada ste im potrebni, sada Razgovaraju se o stvari na cesti. Iz daleka čujo se glasno klicanje. Sigurno dolaze naši iz B. Tako je bilo. Ponosno stupa pred četom naš čovjek. Brci mu se nasmijaše, kad nas opazi. Kod nas zaustavi se brojna četa birača. Od radosti razigralo treba žandarmeriji; što takva nesmije da bude. Odputio se žurno, da javi ovaj dogodjaj našim, i onda kao svjedok c. k. žandarima. Pošli su oni odmah na mjestu.

(Sliedi.)

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najtoplije preporučujemo:
Johanna Hoffa
Kandol-Kakao
koji posjeduje najmanju sadržinu masti, je usljed toga najlakše probaviv, ne prouzročuje nikada začepljenje, pa je, akoprem vanredno jeftin, ipak najokusnijega te...
Pravi je samo sa imenom Johanna Ho... i sa zaštitnim znakom »lava«.
»Omoti od ¼ kg 90 filira Može se
» » ½ » 50 » svagdje dob...

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno
Vlasi uništujuće sredstvo
odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne
Vlasi na licu

Odlikovana
svijećarna na paru
Gorica – ulica Sv. Antona

Odobrava se kolaudacija zidarske radnje nove obć. šterne u Skalnici odlukom, da se poduzetnikom izplati dostatbena ciena K 6380·95, te višeradnja izvedena nalogom obć. glavarstva sa K 382·—. Jamčevina od K 320.— radi sigurnosti da će šterna držati vodu, ostaje u pologu za tri godine. Na predlog župana Skalnice zaključuje se, da gospodari kuće brojeva 1, 2, 7, 8, 9, 13, 22, 23, 24, 27, 28, 31 i 34 uplate samo polovicu reparta za šternu u Skalnici pošto isti imaju svoje šterne. Mehaniku V. Berto obredjuje se račun za namještenje tuba pri istoj šterni na K 147·—. Ukupni izdatak za tu šternu iznaša do sad K 8266·94, a državna i zemaljska podpora iznosi K 4200·—, K 600·— dati će utržak od prodaje drž. obligacije, dočim se je preostali potrošak anticipiralo iz blagajne občine Kastav. Vidiv obć. zastupstvo, da blagajna Skalnice ne može iz svojih sredstava namiriti taj potrošak, zaključuje, da se u ime pridr. občine Skalnica digne posuda od K 3000·— i to u Komen Josipa, župana iz Skalnice. Zuzzi Ivanu nalaže se, da do 15. t. mj. postavi na mjesto žliebove te šterne.

Predloženi su na razpravu i odluku obć. inventari sa stanjem koncem g. 1904. za občinu Kastav i pridružene Brgud, Lisac, Skalnica i Studena. U tu svrhu izabrani odbor bavio se je potanje tim predmetom, pa se je odustalo od čitanja pojedinosti pročitav samo sliedeći sumarični pregled:

Našastar občine Kastav sa 27 županija i pridruženih občina Brgud, Lisac, Skalnica i Studena
koncem god. 1904.

Občina	Višak blagajne koncem 1904.		Zgrade		Zemljišta		Pokretnine		Lov		Aktivni zaostatci		Kapitali		Ukupno Aktiv		Pasiv		Čisti aktiv		Površina tla		
	K	p	K	p	K	p	K	p	K	p	K	p	K	p	K	p	K	p	K	p	HA	ar	m²
Kastav	1014	79	134500		179524	67	16521	92	421		113155	73	255830	10	699968	21	112171	53	587796	68	5019	17	98
Brgud	1285	91	10000		35100		499	66	97		2113	44			49096	01	4427	45	44668	56	1064	38	35
Lisac	75	69	2443	33	8688	60	117	80	44		1022	40			12391	82	3	18	12388	64	516	99	45
Skalnica			2449	33	5153	76	145	50	34		2531	03	600		10907	62	1292	86	9614	76	335	58	99
Studena			23693	38	38658	60	162	20	114		3236	70	500		66364	83	2862	88	63501	95	1239	01	23
Ukupno . .	2376	39	173079	99	267125	63	16447	08	710		122059	30	256930	10	838728	49	120757	90	717970	59	8175	216	00

Gosp. predsjednik na pojedini upit od gg. obć. zastupnika daje potrebna razjašnjenja. Razjasnio je u koliko se je povećao obć. inventar od posliednjeg t j. u zadnje 4 godine. Uzev u obzir da se vriednost cesta, vodnjaka i groblja ne računa u inventar, pa da nisu ni u gornjoj skrižaljci uračunane nove obć. šterne u Rubeših, Stefanih, Skvažićih, Zorzićih, Globićih i Sušnjih; novije obć. ceste do Jardasi u Brnčićevoj; Široli-Bernasi; Na „Ploče„ i „Opolelicu“; Živica-Frlanija-Rubeši; Diračje-Kantrida itd. i dogradnja groblja u Rukavcu, što je sve u zadnje četiri godine stojalo preko 50.000 kruna, to se je i ovim obć. imetak za toliko povećao.

Obć. zastupstvo prihvaća i odobrava u cielosti predloženi inventar za imovnu občinu Kastav i pridružene porezne občine Brgud, Lisac, Skalnicu i Studenu, pozivom, da se jedan primjerak istoga podastre zem. odboru.

Na molbe za prodaju ili najam obć. zemljišta, obć. zastupstvo zaključuje: Dozvoljava se Mileker ud. A. da sagradi kapelicu na obć. tlu uz cestu Kastav-Srdoči; Matulja Josipu prodaje se kućno tnalo u Matuljih za K 128·84 uz uvjet, da prema predloženom planu gradi kuću u godinu dana i položi kauciju od K 100·—; Rudan Josipu u V. Brgudu kućno tnalo za K 10·—; dozvoljava se Bezjak Matu u Kastvu, da drži u najmu priečkom ogradjeni dio parc. 48, u Kastvu uz godišnju najamninu od K 1·— i pod uvjetom, da tu ogradu može občina porušiti kad joj se uzhtije i inako razpolagati tim prostorom. Prodaje se Širola Matu kućno tnalo u Brnasih za K 23·75; Širola Ivanu dio zemljišta u Brnasih za K 7·95; Matu Štembergeru u Brgudu za K 7·39; Štefan ud. Mariji kućno tnalo u Hostih za K 60·—, koje tnalo bilo je predhodno prodano Babić Mariji, što se opozivlje; Radetić Ivanu kućno tnalo u Trinajstićih za K 85·70 pod uvjetom da ne suzi puta; Filčić Antonu kućno tnalo u Blažićih za K 25·66; Jardas Antonu kućno tnalo u Brnčićih za K 25·26; Gržinčić Ivanu kućno tnalo u Studenoj za K 70·—, zaključkom, da se u Studenoj ustanovljuje ciena za svaki m² kućnog tnala na 70 para; Turak Franu daje se u najam za pet godina kamenolom u Saršonih uz god. najamninu od K 30·—; postavlja se izvan kriepostí zaključak obć. zastupstva od 7. III. 1904. toč. 6/4 te se dotično kućno tnalo sa sagradjenom već kućom prodaje Tuhtan Josipu iz Jurčići 65. Ne uvažuje se molba P. Skalamere radi prodaje zemljišta u Srdoči, C. Sirola radi kamenoloma u Matuljih, a one Jardas Frana i Ivana uzeti će se u pretres kad budu htjeli graditi kuće. Glede kamenoloma pitanog od Jugo Ivana u Zametu odlučit će se iza razvida na licu mjesta. Od Gigurine Mata kupuje se parc. 113 i 130, u G. Rukavcu dajući mu u zamjenu 809⁰² obć. tnala u Bregih, gdje ne ima zaprieke.

Na molbe za doznačenje novčanih podpora i drugog sadržaja obć. zastupstvo na predlog obć. odbora doznačuje: Kalčić A. predujam K 50·— za odpremu sina u bečku bolnicu; Stanić ud. Mariji u Pazinu za sina gimnazijalca K 20·—; Kukan M. iz Brnčići K 5·—; Sfagljinac T. iz Bregi K 7·—; Marčelja ud. J. iz Marčelji K 5·—; Marčelja ud. M. iz Marčelji K 10·—; Antoničić ud. U. Rubeši K 6·—; Mladenić I. iz Saršoni za uzdržavanje i pogrebne troškove Mladenić Antona K 50·—; Kalčić I. gimnazijalcu iz blagajne Brguda K 20·—; Betina J. iz Brnasi K 7·—; Milih M. iz Jurčići K 1·—; Srdoč A. iz Srdoči K 2·—; Šepić ud. I. iz Rubeši K 4·—; Crnić ud. M. iz D. Rukavca K 15·—; Sušanj F. iz Rubeši za dobavu drva K 11·20; Gapit A. iz Brnasi K 20·—; Brnić ud. J. iz G. Rukavca K 5·—; Ivanić ud. M. iz Bregi K 5·—; Jardas ud. J. iz Sroki K 5·—; Brajan ud. I. iz Jurdani K 3·—; Širola M. za mld. Kalčić Josipa i Mariju K 5·—; Mulac ud. M. iz Hosti K 4·—, Mandić J. iz Pereniči za sestru Jelenu K 6·—; Laginja M. iz Bregi K 2·—; Puž Crnčić ud. M. iz D. Rukavca K 3·—; Kuzmić ud. T. iz D. Rukavca za dobavu drva K 11·20; Lučić A. predujam od K 20·— povrativ do konca ove godine; Đukić A. bivšem podučitelju u Kastvu kao razliku stanarine i stana, što ga je uživao u naravi K 94·44; Tancabel ud. Rozaliji iz Kućeli i Kinkela Mariji iz Zameta bezplatno dopust za 4 metra gorivog drva; mjesečno: Jelušić H. svršenom gimnazijalcu i Grbac I. slušatelju gospodarstva za škol. godinu 1905/6. po K 20·—; Ujčić F., Čiković A. i Grbac V. učenikom učiteljišta za škol. godinu 1905/6. po K 16·—; Frlan F. iz Spinčići za uzdržavanje i nastanjenje K 30·—; Slavić Mariji povisuje se od 12 na 14 K; Srdoč mld. Viktori za školsku godinu 1905/6. K 10·—; Slavić ud. Ivanici iz Jelušiči do konca t. g. po K 5·—. — Za popravak zida na cesti kod Frlanije K 40·—; u stanu nadučiteljice Zahija, da se u drugom katu priredi malena kuhinja sa štednjakom; upravi župne crkve u Kastvu za gradnju novog župnog stana i popravak kapelanskih stanova K 2000·— kad se bude gradilo, te za dobavu slika i popravak žrtvenika K 120·—; upravi crkve u Sv. Mateju za nove žliebove na kapel. kući K 80·—; za popravak obć. puta od Smogori prema Rukavcu K 200·—, od Babići do ceste Juršići K 200·—; da se izplati povišak potroška od K 127·47 na cesti Sv. Križ-Hosti i dovrši 40 m. zida; da se nastavkom ceste Jardasi-Bačurka započme uz nadzor Antona Turak; da se razpiše dražba za popravak puta Bregi Opatija i da občinari na Bregi predadu u obć. blagajnu složenih K 200·—, i za popravak puta od Sv. Mateja na Saršoni — vrh Rečina K 300·— k svoti potroška od K 700·—, dočim preostalo imaju izvesti tamošnji žitelji rabotom, ako neće da se postavi namet.

Izcrpiv dnevni red predsjednik zaključi sjednicu u 5¾ s. po podne.

VYDROVA TVORNICA JES...
U PRAGU VIII.
PROIZVADJA I PREPORUČA:
VYDROVU ŽITNU KAVU (VE...
GODINA U PROMETU). o o o
PRIDODATAK ZA ČORBU (...
SA ZNAKOM »VYDRA«. o o o
ZAČINI ZA ČORBU (JUHU)
ŠKOVI, LEĆINI, GLJIVINI I RI...
POVITICE (OBLATNE) (SPEC...
TETI: DÉSERT DELIKAT I...
SLACOM). o o o o o o o o o o
PJENUŠAVE BONBONE »A...
MIRODIJU ZA KOLAČE »BU...
NAČINITE POKUS!
KOLEKCIJU SVIH PROIZVODA ZA 3 K ...

Dvostru...
Križ
R. B. br. 869...
jest elektro-magnetičkim načelima sast... stroj, koji kod uloga, reume, astme (... disanja), nespavanja, zujenja u uhu, ... gije, glavobolje (migrane) kucanja ... zubobolje, muževne slabosti, studeni ... i nogu, padavice (epilepsije), mokre... stelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhos... htanja na tielu, influence skopčane ... lešću hrbta, bliedila (malokrvnosti) dačnih grčeva, bezlečnosti, ischiasa, krvnosti, svih udnih grčeva, hipoch... tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao sveobće slabosti itd. služi kao nenad... sredstvo, pošto elektro-magnetička ... cielim čovječjim tielom djeluje, čime ... čene bolesti u najkraćem vremenu ...
Poznato je, da liečnici kod nav... bolesti višekratno elektrizovanje tiela trebljuju, ali ipak na taj način, d... struja samo prolazno i povremeno ... tielo prolazi, dočim naprotiv tomu elektro-magnetičnog križa ili zviezdo br. 86967, kako je jur rečeno, umj... načinom neprekidno na tielo djelu... svakako bržem izliečenju dovodi, n... prvi postupak. — Do 20 godina sta... lesti izliečene su sa mojim strojem
Od izliečenih sa mojim strojem R. ... 86967 izražene zahvale kao i od od...

NIKOLA ŽI...
Mlin na benzinu
u PUN...
Čistog pšeničnog i kukuru...
Ci...
pšenično brašno broj 1 K 2...
„ „ „ 2 „ 2...
„ „ „ 3 „ 2...
„ „ „ 4 „ 2...
Sve vrsti 1. 2. 3. 4. ujedno pomiešane K 2...
Sve naznačene ciene ... parobrod u Krku. Plaća se u ... popusta. Na zahtjev šalje se u...
U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 paru; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.
Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žic-a u Puli, admiralska ulica br. 12.

... po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Cilvo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Broj 45. Pula, u četvrtak dne 9. novembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Pod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata se poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Talijanski nazovi-katolički listovi i — istina.

Kadgod smo bili do sada prisiljeni, da žigošemo *nekatoličko* djelovanje nazovi-katoličkih talijanaških listića, koji se štampaju u Trstu, Puli i Gorici, dokazali smo im bielodano, da su oni u prvom redu strančarsko-talijanski listovi, da im je naslov *„Katolički"* jedino izlika, da za sliepe svoje lahkovjerne čitatelje, da nisu u narodnostnom pogledu napram nam Hrvatom i Slovencem Primorja ništa pravedniji, nego li su to njihovi židovsko-liberalni drugovi — u obće da nisu drugo nego — pobieljeni grobovi.

Pod krinkom katolicizma ušuljaju se i u pobožne hrvatske ili slovenske naše kuće, gdje šire i promiču ne samo talijanski jezik, nego i talijansko-liberalne težnje poput ostalih talijanskih nazovi-liberalnih listova.

U tom nekršćanskom poslu odlikuju se osobito oni nazovi-katolički listići, što ih izdavaju mladi talijanaški svećenici, koji su danas obćenito poznati pod nazivom *„reformatora"*. Ti reformatori nisu samo ljuti protivnici naše crkvene svetinje, naše drevne glagoljice, već bi ćak htjeli dokinuti u crkvah naših svaku molitvicu, svaku pjesmicu i svaku propovied u našem narodnom jeziku. Izmedju njih imade tako strastvenih protivnika svega što je hrvatsko ili slovensko, da se ne žacaju niti pred svojim biskupom i u većem svećeničkom krugu zahtjevati, da se primjerice u gradu Trstu u stanovitih crkvah dokinu slovenske propoviedi. O takvih *„katoličkih"* svećenicih i o takvih urednicih i vlastnicih *„katoličkih"* tobož listova ne može se drugo kazati, van to, da imadu na sebi jedino halju katoličkog svećenika — i ništa drugo!

Nu ako smo na temelju nepobitnih činjenica tako sudili o talijanskih katoličkih listićih Primorja, imali smo do nedavna još posve drugo mnienje o velikih talijanskih katoličkih listovih, o listovih svietskog glasa, koji dnevnice izlaze i koji su pisani za sav katolički sviet talijanskoga jezika. Takovi listovi jesu primjerice tridentinski dnevnik *„La Voce Cattolica"* i rimski dnevnik *„Civiltà Cattolica"*. Oba ta lista imadu za svoje urednike i suradnike odlične talijanske pisce svećeničkog i svietovnog stališa. Za *„Civiltà Cattolica"* je napose obćenito poznato, da su mu suradnici najumniji članovi Isusovog reda.

Kad je tomu tako, pravom bi se od takvih listova imalo zahtjevati, da budu u svakom pogledu i u svakom pitanju pravedni i nepristrani, da im je istina vazda i u svemu mila i sveta. Varao bi se tko bi mislio, da je u istinu tako.

U narodnostnom sporu, u pitanju narodnom i jezikovnom ovdje na jugu nalaze se oni uvjek u protivničkom taboru, te se u tom pogledu nerazlikuju ni za dlaku od njihovih židovsko-framasunskih drugova. Staneš li njim pako govoriti o pravu Hrvata na glagoljicu kao bogoslužbenom jeziku, tada zaborave posve na svoj častni naslov i na svoje svećeničko dostojanstvo.

Za to nam pruža nepobitne dokaze rimski dopisnik zagrebačkog dnevnika *„Hrvatstvo"*, glasila naime hrvatskog svećenstva banovine. O katolicizmu dakle koli lista, toli dopisnika mu, nemože se posumnjati.

Taj list priobćio je dakle koncem prošloga mjeseca iz Rima dopis*), u kojem izvješćuje o *nekatoličkom* pisanju dviju velikih katoličkih listova o pitanju glagoljice u naših južnih pokrajinah. Tako netočnih, izvraćenih i neistinitih podataka o gornjem pitanju težko je naći u nijednom frasunskom listu. Ali pustimo neka g. dopisnik govori:

(Tridentinska „La Voce Cattolica" i „Civiltà Cattolica" prema glagoljici, — Riečka resolucija). 1. U najnovije vrieme osobito je zabrinut za katolicizam Istre i Dalmacije tridentinski dnevnik „La Voce Cattolica". Po nazorima istoga, glagoljica jest onaj faktor, što će pretvoriti katoličku Istru i Dalmaciju u istoimene raskolničke pokrajine. Glavni razlog ovoj zabrinutosti toga katoličkoga dnevnika leži u njegovome iredentističkome koloritu: Istra i Dalmacija nijesu doli odcieplјene pokrajine od matere zemlje — ujedinjene Italije. *Trebalo bi ih dakle ujediniti pod žezlom Viktora Emanuela.* Ali, to se neda izvesti preko noći, *pa zato treba tamo širiti malo po malo talijansku kulturu. Ovome iredentističkome nastojanju pako kvari račune najviše glagoljica i „zasliepljenost" tamošnjega klera za nju; pošto glagoljaška sv. misa - odnarodjuje talijansku Istru i Dalmaciju*").

Prem je nedostojno za katolički dnevnik, ako zastupa iredentistički program, jer svatko znade, kakvu časnu ulogu igra katolicizam u tome kolu: ipak, poznavajući težnje austrijskih Talijana, na to ne bi se smio čovjek toliko obazirati, kad ne bi bilo po sriedi nešto drugo, naime neistinito prikazivanje činjenica i zavadjanje javnoga mnienja.

Glavni razlog, što navadja „V. C.", da dokaže nezakonitost glagoljice u Istri i Dalmaciji, glasi: *jer dvie pokrajine nastavaju većim dielom Talijani i jer se u tim dvim pokrajinama pred dvadesetak godina nije čulo do li latinska sv. misa.* — Ne ću da tratim vrieme u obaranju ovih dviju tvrdnja, jer contra factum non valet argumentum; već ću samo upitati tridentski katolički dnevnik, da li se slaže ovakvo pisanje s načelima katoličkoga dnevnika uopće? Tà, laž je zabranjena svakome kao nešto nemoralno. Nu u našem slučaju ne radi se o jednostavnoj neistini bez ikakvih posljedica, već o neistini, što zavadja javno mnienje u pitanju o glagoljici. Koliko se mogoh uvjeriti, rimski katolički listovi crpaju više manje svoje viesti o glagoljici izključivo iz „Voce Cattolica". Misle naime: list je na izvoru (!?!), a k tome još katolički"; dakle onda se možemo osloniti na njegove viesti. Odavle dolazi, da se Talijani toliko zgražaju, kad se povede rieč o pitanju glagoljice. Kako i ne će! U talijanskim pokrajinama hoće da pohrvate hrvatski popovi čistu talijansku krv i to pomoću najsvetije stvari — svete mise! Odavle bi moglo doći do koječega, što bi moglo u istinu škoditi katolicizmu Istre i Dalmacije; ali vjeruj mi tridentinski katolički dnevniče, da ne ćeš biti ni ti u tom poslu kao suradnik posljednji. *Pitam cjelokupno katoličko mnienje, da li može nositi jedan katolički dnevnik ovakve prekršaje na svojoj savjesti?*

Nadalje pripovieda u jednom broju *„La Voce Cattolica"*, kako priredišе jednoga dana Spljećani na javnom trgu demonstraciju proti papi i neprijateljima glagoljice. Medju inim vikačima, veli „V. C.", bilo je takodjer i *svećenika*, koji vikahu: „Ča od Rima" i „Dolje s papom" — dato, sed non concesso, da je istinita ova viest o demonstrantima-svećenicima u Spljetu protiv sv. Oca; kako je mogao donieti katolički list ovu viest svojim čitateljima! Zar se nije sablaznio svaki čestiti katolik bez obzira na narodnost nad ovom viešću? Ako pak ignorira tridentski katolički dnevnik i najprimitivnija načela kršćanske moralke, tada se je morao držati onih načela, koja su sveta svakome poštenome nekatoličkome listu. On je morao naime

*) Začudno nam je, što je većina hrvatskih listova ovaj dopis posve mimoišla. (Op. pisca).

*) Sve što je podertano u ovom citiranom članku, podertasmo mi. (Op. ur.)

PODLISTAK.

Iz nedaleke prošlosti.

(Jedan izborni čin.)

(Nastavak).

III.

Danas bira treće tielo. Ljudi dolaze na male hrpe. Vidi im se na licima, da ne odavaju ništa posebnoga. Ne shvaćaju značenje ovoga čina. Agitatori prisutni svi. Neki od njih probdjeli noć, pozna se na bliedoći lica. Ali svejedno junački se drže. Glavnu rieč kod protivnika vodi naš poznati Š. Svako toliko ide svojim poglavarima, da ih izviesti. Nisu mogli oni paziti na sve. Ovdje birači, a ovdje naša komisija, pak treba biti pozorno. I veleèasni je zaranio. Našim se ne približava, k njihovima da. Bez glasovnice je bio. Pozove jednoga na stranu, koji je imao našu glasovnicu. Izvadi iz džepa olovku. Uzme onomu glasovnicu iz ruke. Precrta što mu nije bilo po volji, pa metne uz svoje ime još po 1 ili 2 druga, najviše protivničke. Sa talijanskimi glasovnicami je nešto drugačije radio. Izbrisao je jednoga zastupnika, pak primetnuo svoje ime. Koji su mu išli na liepak bili su naravni kumi i prijatelji, a kod drugih namrmljao bi štogod. Drugi protivni agitatori bi se kojekako svojim varanjem poslužívali. *„Kume, prijatelju, ako vam je treba makar miljar fiorini, valje ćete ih imet. Mi smo naši; oni vam govore za zajik, ter mi govorimo vaš zajik i rabit ćemo ga svagdje. Ste lačan ali žejan, hote tamo i tamo, dobit ćete koliko ćete. Na vam ovu karticu, pak hote va kuću. Tako je dobro, vidite, pak će vas naši rado imet".* Naši su pak govorili: „Ljudi, čuvajte svoje poštenje, svoj jezik, jer neprijatelj samo svoju korist gleda. Njegova korist, vaša je škoda. Sada vam puno obećaju i što ne mogu dati, kasnije će vas otjerati, kad budete štogod molili i pitali. Držite svoje! Kada vam oni što dobra učine? Nikada! Kada s vama prijateljski govore? Nikada! Sada, kada ste im potrebni, sada i to za kratko jesu vam prijazni. Čim to svrši, a oni pobjede, bit ćete im vi, kako i mi samo *„ščavi"* a za drugo briga ih za nas. Ljudi, budite svoji. Vidite, kako medjusobno govore jezik, koga vi ne razumijete. Tako će i više kašnje, a vi ih nećete razumjeti, kad budu proti vama govorili i protiv vas radili. Ljudi, ako oni pobjede, proglasit će, da su Talijani dobili, a tko s njima glasuje, da je Talijan. A vi to niste! Borite se, ljudi, za svoje".

Iz jutra toga dana bila su dvojica naših u većem biralištu — obližnjem selu. Nisu htjeli da izravno djeluju na poprištu narodnome, jer bi im se moglo za grieh uzeti, a posljedice toga nebi sigurno izostale. Sastali se tamo. Jedan pod izlikom pratio je dvie gospodjice njihovoj kući. Razgovaraju se o stvari na cesti. Iz daleka čuje se glasno klicanje. Sigurno dolaze naši iz B. Tako je bilo. Ponosno stupa pred četom naš čovjek. Brci mu se nasmijaše, kad nas opazi. Kod nas zaustavi se brojna četa birača. Od radosti razigrało se i nam srce. Opojeni čuvstvom radosti, skoro da nismo zaboravili, da izvršimo naš rad u selu V. Ali iz časovite zaboravnosti, probudio nas klik, hajdmo napried. U tren oka obavljen bje posao. Evo nas! Idjasmo veseli, do bližnjega sela. Sto gromova! Četa se zaustavi pred jednim protivnikom. Na jedan njegov mig, povjerljivo se njemu približili, da dokrajče valjda zadanu rieč. Četovodja nastavi sam samcat put do birališta; a jedan za onima, koji su nam se prividno iznevjerili. U jednu kuću idu. Naš ostane izvana, da pazi. Domaćina ih vrlo liepo primio i odmah ih poče nudjati vinom i kruhom. Ehej, to se ovdje fino kortešuje! Gospodar juče nije imao ni kapi vina u kući, a danas se rasipno s njime razbacuju. Dobro, javit treba žandarmeriji; što takva nesmije da bude. Odputio se žurno, da javi ovaj dogodjaj našim, i onda kao svjedok c. k. žandarima. Pošli su oni odmah na mjestu.

(Sliedi.)

donieti ime i prezime tih dotičnih nesretnjakovića; jer inače baca pred svietom ljagu na cjelokupno spljetsko svećenstvo. — Konačno si uzimlje „V. C." za glavni nišan u svojim člancima krčku biskupiju i njezin kler. — Tako brani katolizam u Istri i Dalmaciji tridentinska „Voce Cattolica!

2. U zadnjem broju od 7. pr. m. primila je takodjer i *„Civiltà Cattolica"* medju svoje stupce *istinu o pretežnosti talijanskog pučanstva u krčkoj biskupiji* s obzirom na pitanje o glagoljici. *„L'agitazione"* veli ista, str. 96., *„contro la lingua latina sembra aver toccato il calmo nella diocesi de Veglia, sebbene per otto decimi italiana"*. Žalostno je, što se nije popitalo uredništvo „C. C." kod kojeg rimskog Hrvata — tà, ima nas i u Rimu, hvala Bogu, — o istinitosti ove viesti prije nego je predade javi. *„Civiltà Cattolica"*, kako mi je poznato, čitaju i naši Primorci; pa kakav će si sud moći stvoriti o uredničtvu ovoga časopisa, kad čitaju u njemu ovakve prjesne tvrdnje? A nije li možda i ona tvrdnja čedo tridentinske *„Voce Cattolica?"*

Na koncu govori dopisnik o neugodnom utisku, što ga je tamo učinila poznata riečka resolucija, nu to nespada u okvir ovog članka.

Pozivljemo sada sve pošteno misleće ljude, neka nam otvoreno kažu, može li i smije ovako bezočno izvraćati istinu, ovako bezsramno neistinu tvrditi *katolički list?* Ne može! Takvi eto su Vam zakutni nazovikatolički listovi Primorja, a takvi su i veliki katolički listovi, kao što su netom imenovani, kad se radi o Hrvatima, o njihovom jeziku, o njihovih pravih, osobito pak o njihovoj neprocienjivoj crkvenoj povlastici. Svi su jednaki — „ab uno discite omnes".

K odnošajem na naših poštah.

Zadnje doba piše se toga više ob odnošajih na naših poštah. Naročito piše se obzirom na prestojeće imenovanje višega upravitelja pošte u Puli. Tamo je pašario dugi niz godina očiti i djelujući pristaša vladajuće talijanske stranke gospodin Frank. Morao je konačno otići usljed ne baš častnih dogodjaja. Da je i malo pravice u naših oblastih, imao bi bio doći na njegovo mjesto činovnik, komu nejma premca, bilo obzirom na njegovo znanje strukovno i jezikovno, bilo obzirom na njegovo poznanje Puljske pošte, bilo obzirom na njegovo uzorno uredovanje i uzorno ponašanje. Mi još nismo izgubili nade da će on biti imenovan. Za nenadani slučaj da nebi bio, onda već unapried kažemo, da u Austriji ni najuzorniji činovnici nemogu dobiti mjesta, koja jih idu, samo zato jer imadu nesreću da su rodjeni sinovi našega naroda.

Mjesto da se je toga činovnika odmah imenovalo pravim višim upraviteljem pošte, pitalo se je municipij Puljski, da li bi on bio zadovoljan tim imenovanjem. To nam se čini nješto nova, nješto nečuvena, i nješto česa se nebi moglo nit smjelo vjerovati, kad nebi se bilo u Istri, u Primorju. Municipij Puljski, sa načelnikom rodjenim Hrvatom a uzgojenim Talijanom, izrazio se je proti, i zaželio je imati Supana, pošte-upravitelja u Lošinju Malom. Poznaju ga gospoda municipija. Služio je svoje doba i u Puli. Krv je od njihove krvi, duša od njihove duše. Drugi Frank. Kod vladajuće kamore preporuča ga valjda najviše to, što nosi slovensko ime, a što je njihov.

Što bi ga inače preporučalo, bilo za Pulu, bilo za ikoje drugo mjesto, gdje ima i Hrvata, gdje treba biti jednako pravedno i Hrvatom, i gdje treba hrvatski nesamo znati nego takodjer rabiti?!

Pogledjmo poštu u Lošinju Malom, kojom on već više godina upravlja.

Niko nemože zanjekati, da ima Hrvata u poštanskom okružju Mališinjskom, pače ima jih više nego li druge narodnosti, ako se i u koliko o drugoj narodnosti u obće govoriti može, pošto se oni razni *ić* doista priznaju Talijani, al talijanske narodnosti za pravo nisu.

U Mališinjskom poštanskom okružju ima Hrvata, Hrvata koji se i priznaju takovimi, ima jih toliko da c. k. oblasti i u obće javna uprava mora na nje obzira uzeti, isto toliko koliko i na one koji se priznaju drugoj narodnosti.

A kako ga uzima uprava c. k. pošte u Lošinju Malom, koji vodi gosp. Supan?

Na to nam odgovara medju ostalim list „Omnibus" u njekoliko brojeva izašlih početkom mjeseca junija tekuće godine; o tom smo i inače poučeni.

Tamo mnogi brojevi lista „Naša Sloga" nedolaze onim na koje su naslovljeni, a činovnici zapitani za to odgovaraju kako da se to njih netiče. Koliko nam je poznato: Tamo njeki činovnici neznadu hrvatskoga jezika. Tamo nejma na c. k. poštanskom i brzojavnom uredu nikakvoga hrvatskoga napisa, kno da onaj ured za Hrvate nije. Tamo se drže dvojake tiskovine, njemačko-talijanske i njemačko-talijansko-hrvatske. Samo na poseban zahtjev dobije se ove posliednje, najme trojezične, i to ne uvjek odmah nit bez potežkoća. Imadu jih negdje posebice, valja jih iskati, valja jih čekati. Bez posebnoga zahtjeva dobije se njemačko-talijanske tiskovine. Tamo se ima samo jedne, njemačko-talijanske potvrdnice vrhu preporučenih pisama, vrhu naputnica i popratnica. Tamo se u obće neće da pravica kroji Hrvatom. Oni koji su nad tom poštom nejmaju vjesti, da moradu biti nepristrani i jednako pravedni. Oni imadu dvie mjere, jednu naprama onim koji se priznaju Hrvati, drugu naprama onim, koji se priznaju Talijani. Takovi nisu ni za Lošinj Mali, ni za Pulu, nit za nijednu poštu u Istri, pošto svuda treba znati hrvatski jezik, i rabiti ga u govoru i pismu, i na tiskovinah svakovrstnih.

Politički pregled.

U Puli 8. novembra 1905.

Austro-Ugarska

U čitavoj našoj poli monarhije nastalo je neobično živo gibanje nižih slojeva pučanstva za obće izborno pravo. Na čelu tomu gibanju nalazi se radničtvo, koje je u tom obziru zapostavljeno ostalim slojevom u državi. Gibanje to započelo je prošlog ćedna živahnije u Beču, pak se je proširilo u svih većih mjestih Austrije. Za Bečom povelo se radničtvo grada Praga. Koli u Beču, toli u Pragu došlo je zbog te agitacije do okršaja izmedju radničtva i redarstva, dapače i vojničtvo moralo je posredovati. Osobito u Pragu bijaše krvavih sukoba izmedju redarstva i radnika. Tamo su trajale demonštracije za obće izborno pravo puna dva dana. U manjih mjestih Austrije, kao u Bernu, Gracu, po čitavoj Českoj, u Ljubljani, Trstu itd. pridružile radnici više sastanaka i skupština, na kojih su zahtjevali promjenu postojećeg izbornog reda i uvedenje obćeg, izravnog i tajnog prava. Za takvu promjenu izjavila se je i većina zemaljskih sabora, koji uprav sada zasjedaju.

To obćenito gibanje za promjenu izbornoga reda prinukalo je napokon i središnju vladu na to, da je morala i ona stupiti iz dosadašnje tvrdokorne reserve.

U mladočeskih krugovih pojavljuju se sve to više pojavi nezadovoljnosti radi neplodne mladočeske politike u državnom saboru.

Nekoje bečke novine javljaju, da će se sastati carevinsko vieće tekar 28. o. mj.

Iz zemaljskih sabora, koji ovaj čas zasjedaju, neima važnijih viesti. Dalmatinski sabor razpravio je poznatu vladinu izjavu o zemaljskoj financijalnoj zakladi, te nastavlja s razpravama o raznim računima raznih zaklada.

U Hrvatskoj imadu na dnevnom redu osim razprava o riečkoj resoluciji takodjer nekoje naknadne izbore za zemaljski sabor. Tako se imadu obaviti naknadni izbori u Vukovaru, Koprivnici itd. U prvom mjestu kandidira od strane opozicije dr. Paleček, dočim je vladina stranka postavila svojim kandidatom umirovljenog podbana Krajčevića. U drugom mjestu kandidira opozicija dra Potočnjaka, dočim su nekoji izbornici ponudili kandidaturu zagrebačkom načelniku dru Amrušu, kojemu se zamjera obćenito, što se daje zloraboti proti složnoj opoziciji.

Crna Gora.

Dne 5. o. m. upravio je knez Nikola svomu pučanstvu proglas u kojem ističe njegovu borbu za slobodu, njegovo junačtvo i njegovo domoljublje, te ga pozivlje, da pristupi na slobodne izbore zastupstva, koje će s vladom imati zakonodavnu moć. Skupština je sazvana na Nikoljdan dne 6. decembra o. g., a u proglasu su ograničena prava puka i skupštine i sve one mjere, koje će služiti za dobro i sreću crnogorskog naroda.

Srbija.

U subotu dovršena je u narodnoj skupštini razprava o priestolnom govoru, koja je trajala punih četrnaest dana. Prihvaćena je zatim adresa većine, koja je dan zatim proglašena u službenih novinah.

Državni proračun Srbije za god. 1906. predvidja prihod sa 91,026.000 dinara, a razhode s 90,875.000 dinara, po čem se predvidja višak od 150.000 dinara.

Rusija.

Dne 30. pr. m. obnarodovan je sliedeći proglas cara Nikole na ruski narod, kojemu podieljuje ustavna prava: — „Mi, Nikolaj II., Božjom milošću car svih Rusa itd. dajemo vjernim našim podanicima na znanje, da su nemiri u carskoj Našoj prijestolnici i u više većih mjesta Naše države pogibelj za Našu moć i veličinu. Vladareva su čuvstva uvijek usko spojena čuvstvima naroda, brige narodne, brige su i vladareve. Sadanji bi pokret mogao dovesti do nutarnjeg raskola i mogao biti opasnim po nutarnji razvoj države. Naša Nam vladarska dužnost nalaže, da se svim silama trsimo, kako bi se ovakav po državu štetan pokret što prije i potpunije dokrajčio, pa smo s toga Našim oblastima dali nalog, da vrše svoju dužnost u svrhu dokončanja tih nemira i zaštite svih miroljubivih državljana. Da se oživotvore liberalne reforme smjerajuće za uredjenim odnošajima, mora najvišim vladinim oblastima biti jedinstveni pravac. S toga nalažemo našoj vladi, da izpuni ove zahtjeve:

1. Imadu se proglasiti načela gradjanskih prava, koja se temelje na nepovriedivosti slobode vjeroizpoviesti i rieči, slobode udruživanja i sastajanja.

2. Imadu se, neobustavljajući već odredjene za dumu izbore, u koliko to dopušta vrijeme do saziva dume, svi oni slojevi naroda, koji su do sada bili isključeni od izbornog prava, pozvati, da sudjeluju u izborima, pa se uredjenje pitanja o sveobćem izbornom pravu prepušta novom zakonodavnom tielu.

3. Ima se izreći načelo, da nijedan zakon nemože dobiti zakonske moći bez privole državne dume, pa da se izabranicima zajamči mogućnost neposrednog nadzora zakonite vlade i po Nama postavljenih oblasti. — Obraćamo se na sveje vjerne sinove Rusije, neka si budu svjestni svojih dužnosti spram otačbine, i neka djeluju onamo, da se obustave nečuveni nemiri. Neka zajedno s Nami stave sve svoje sile u službu otačbine.

Dano u Peterhofu, 12/30. listopada 1905., u dvanaestoj godini Naše vladavine. Nikolaj II.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

† Matej Fajdiga.

Dne 5. tek. nestalo je opet jednog veterana našeg narodnog osviešćenja u Puli. Umro je naime u ponedjeljak u jutro u 4½ sata vrli starina, dobar rodoljub, osvjedočen Slovenac, Matej Fajdiga, majstor c. i k. arsenala u miru.

Pokojnik, još prilično krepak i čil, podlegao je nakon kratke bolesti u 67 godini. Matej Fajdiga, bio je u našim krugovima obćenito poznat zbog svojeg svestranog zanimanja za naš narodni pokret i radi svog čvrstog karaktera te ljubeznog i prijaznog susretanja od svih štovan i ljubljen: zato je i bio od svih s poštovanjem nazivan i poznat pod imenom: oče Matevž! Pokojni Matej bio je jedan od osnivača ovdješnje Čitaonice i Posujilnice, a i Čitaoničin odbornik od njezinog osnutka do pred 3 godine. Ostavlja iza sebe udovicu i sina i kćer, dobro uzgojene i već obskrbljene.

Sprovod ovog blagog pokojnika i značajnog borca za naše pravice, bio je u ponedjeljak u 4 sata poslje podne iz ulice Tartini, kuće broj 17., i pokopan na grad. groblju.

Rastajuć se sa zemnim ostancima ovog narodnog starine, kličemo Ti, Oče Matevž: Bila Ti lahka ova gruda zemlje i počivao u miru!

Promaknuće u ratnoj mornarici. Kontreadmiral g. Leodegar Kneissler pl. Maisdorf i g. Julij pl. Ripper promaknuti su na čast podadmirala; a kapetani vašela gg. Lucian pl. Ziegler, Vilim Weber i Antun Haus na čast kontreadmirala.

Još o pitanju predstojnika c. k. poštansko-brzojavnog ureda u Puli. Sa imenovanjem upravitelja ili prestojnika c. k. pošt. i brzojav. ureda u gradu Puli zanimaju se ne samo odnosne carske oblasti, već se tim bave i ratna mornarica i uprava grada Pule i slavensko pučanstvo Pule i okolice. — Kako smo doznali iz posve pouzdana izvora imali su najviše izgleda za to mjesto tri viša činovnika pošte i brzojava, službujući na raznim mjestima u Primorju. Dvojica njih, odlučni Talijani, neviešti ni hrvatskom ni slovenskom jeziku, preporučeni i zagovarani od vladajuće talijanske svojte u Puli, nebijahu po ćudi viskokoj gospodi ratne mornarice, upravo zbog njihovog talijanskog radikalizma. Treći izmedju natjecatelja najstariji i najzaslužniji, posve viešt njemačkom, talijanskom i hrvatskom jeziku u govoru i pismu, nebijaše po volji rečenoj talijanskoj svojti, jer znade i hrvatski, jer je rodom Hrvat, premda se nije nikad nigdje u javnosti kao Hrvat ili Slaven iztaknuo. Miran je to i blag, pravedan i pravdoljuban činovnik, koji živi samo za svoju službu, koju je uviek uzorno vršio, al on nosi na sebi taj neoprostivi grjeh, što se daleko drži političkoj i narodnostnoj borbi, što se nepriznaje ono što nije, što neće da zataji svoju majku koja ga je rodila i odnjihala. I gospoda na puljskoj obćini odlučno rekoše: Mi toga nećemo! On dakle nesmije biti predstojnikom onog ureda, jer toga neće sladko-gorki Rizzi, c. k. bilježnik i načelnik Stanich, c. k. bilježnik Glezer i njihova svojta.

Dvojice dakle neće mornarica a jednoga neće talijanaški mogućnici. Što sada? Lahko bi se odlučujući krugovi u toj neprilici snašli, kad bi u njih bilo malo dobre volje i ponešto odlučnosti. Oni bi jednostavno kazali: onaj će biti predstojnikom, koji je po službi najstariji, koji je u službi najvieštiji i koji imade sva ostala svojstva, koja mora da imade predstojnik onako važnog ureda. Al dà, kod nas tražiti dobre volje i odlučnosti kad se radi o tom, da se slomi prpošnost i zlobu talijanske gospode.

(P. S. U posliednje doba pronio se glas, da će biti za ono mjesto imenovan neki posve mladi činovnik iz Trsta, koji nema ni toliko godina, koliko imade službenih godina najstariji od spomenute trojice natjecatelja. Mi tomu glasu za sada nevjerujemo, ali kad bi se imao obistiniti, nebi nas napokon ni toliko iznenadio, jer je kod nas u Primorju danas već sve moguće!)

Voloski kotar:

Mošćenice, 20. oktobra 1905. (Konac)

Poslie podne, prije nego je počela sjednica, naši su išli na dogovor sa „kampijima“ talijanstva u Mošćenicah, biva sa činom obć. zastupstva, da se dogovore, ga da izaberu tajnikom-blagajnikom. Naši su predlagali ili g. J. M. iz Pule, ili M. iz Pazina. Većina je bila za nekoga aroga pom. kapetana L. Mohovića iz ošćenicah. Kad su naši čuli da protivnici ane L. Mohovića, s lievom se rukom prerižiše, te rekoše im, da odustanu od toga, r on nije za to, pošto nema ni pojma vodjenju obć. poslova, a niti pisati rvatski ne znade, akoprem bi morao nati ako će biti obć. tajnikom, jer tako e na zadnjoj sjednici bilo zaključeno.

Kad protivnici nikako ne htjedoše oduti od svoje nakane, jedan im je naš astupnik rekao: dobro, kad vi hoćete na lu toga čovjeka, neka dodje danas na bćinu, kako već dolazi 10 dana, pa neka odi zapisnik sjednice, da svi vidimo ako e sposoban, pa onda ćemo ga jednoglasno menovati, jer morate znati da nema nikakve svjedočbe da je sposoban voditi ajničke i blagajničke poslove. U molbi je edino naveo to, da je bio 25 godina pomorskim kapetanom, ali upravljanje jednog broda, nema ništa posla sa jednom obćinom. Većina nije htjela ni čuti o tomu. Nato naši po podne nisu htjeli poći na sjednicu, i tako ova točka ostala neriešena.

Naš se je „magnifico“ bio obratio na Juntu, da mu za ovu sjednicu pošalje jednu osobu koja će mu pomoći, jer bržan on sjedi na načelničkoj stolici kao i turak na predike. A slavna junta ne budi liena, poslala odmah g. Bradičića, kojega će put stojati okolo 200 K. Eto, kako liepo Junta gospodari s našimi novci. Da su ovo naši ljudi na obćini, koji nisu sposobni njom upravljati, što bi Junta učinila? Nebi ona poslala ni Petra ni Pavla, da ih poduči, nego bi jednostavno namjestničtvu predložila, da se razpusti zastupstvo, pa bi imenovala nove upravitelje svoje pristaše, koji bi pak obavili nove izbore po hajdučkom geslu vladajuće talijanske stranke „osar tutto“, pa onda obćina bila bi spašena za njezine „prepoštene“ svrhe.

Dne 19. t. mj. naše je obć. zastupstvo bilo opet pozvano da izabere tajnika-blagajnika, ali ovaj put ne sami zastupnici nego i zamjenici, koji pak nisu smjeli ni pisnuti na sjednici, jer je bio dovoljan broj zastupnikah, dapače su se morali odalečiti iz obć. dvorane, da dadu mjesta „pravim sucem“. Pošto na sjednici nisu bila nego 22 zastupnika našemu magnificu se je to nekako čudnovato činilo, jer je mislio da moraju biti 24. Ali pošto u tim stvarima ima pojma koliko i Pijero Zveka, išao pitati savjeta na hodnik prisutnoga „Kafulu“ te za čas se vratio i svečano izjavio: da pošto manjkaju dva „suca“ po zakonu da se moraju pozvati na njihovo mjesto dva sostituta. Nato je dvoranom nastalo takovo pleskanje rukama i smieh, kakvoga još na sjednicah nije bilo. Načelnik radi ove blamaže se zacrvenio, ali Kafula nije niti najmanje, jer on ima puno deblju kožu od njega. Eto, vidite, ovakvi načelnici se biraju ovdje po komandi talijanske „camorre“. Ah! jadna obćino u kakve ruke si pala. Po tom se išlo na glasovanje tajnika-blagajnika. Od 12 moliteljah „Kafula“ je izabrao „najfiniju glavicu“ Lovra Mohovića iz Mošćenicah, te je ovaj bio i izabran sa 12 glasova proti 9, koje je dobio g. J. M. iz Pule.

Volosko. Poznato je, da Njemačka, Germanija, teži da dodje do Jadranskog mora. Poznato je također da joj Austrija utire put za to. Vidi se kako ćute i što sve rade razni c. k. austrijski činovnici u prilog Njemstva u Koruškoj, u Štajerskoj, u Kranjskoj. Slično i u Goričkoj, u Trstu, pa i u Istri. Već mnogo godina u Puli, a od nekoliko godina i u ovoj obćini Volosko-Opatijskoj. I kako svuda, tako su i ovdje na čelu c. k. činovnici, ljudi plaćani na račun našega hrvatskoga naroda. Već se više vremena govori i piše o izborih u ovoj obćini. Govori se i o tomu, da se diže nekakva njemačka stranka, kojoj je glava žid dr. Chon, oženjen sa nekom Spitzer, ili kako se je zvala. A tko vodi, upućuje tu stranku?! Tko radi sve kako bi joj prijalo?! To su c. k. ljudi, to je na prvom mjestu c. k. kotarski poglavar d.r pl. Manussi. Njegovom pomoćju, kako smo već u br. 39. pisali, mogli su doći oni neki Njemci do liste porezovnika u obćini, od njega jedino mogu znati svaku i najmanju, makar i najludju, glede namjeravanih promjena listina. Obzirom na nje čeka se sa riešenjem nekih utoka listina već toliko vremena. Od njih direktno da prima stvari, koje bi smjeo samo putem obćine. Za njega ko da neobstoji zakon. Za njega kao da je zakon nad zakone: podupiranje Njemaca, širenje njemstva, u ovoj hrvatskoj obćini. Što kaže na to c. k. namjestnik knez Hohenlohe? Neće li svoga podredjenoga činovnika pozvati na red, da vrši svoje dužnosti po zakonu, po svojoj prisezi?!

Iz Opatije. (Sprechen Sie deutsch!) Drzovitost nekih uslužbenika, uslužbenica kod c. k. ureda već je tako daleko doprla, da našim ljudima službeno dovikuju: Sprechen Sie deutsch — Govorite njemački! To se je dogodilo već eto drugi put Albinu Priskiću trgovcu liesom i drvom u Opatiji. Već lani negdje, govoreći na telefonu iz svoje trgovine sa Opatijskom centralom, govoreći dakako hrvatski, rekla mu je neka uslužbenica kod c. k. telefonskog ureda, noseća slavensko ime (Poturica gora od Turčina!), neka govori njemački. Albin Priskić se je potužio, i bilo mu je odgovoreno, da se to već neće dogoditi. Sad eto, prošlih dana, dogodilo mu se opet. Želio je biti spojen s Riekom. Rekao je to telefonom na centralu. Od centrale dobije odgovor: ne razumijem slavenski, govorite njemački! Albin Priskić joj je dolično odgovorio, i onda trčao k upraviteljstvu pošte, telegrafa i telefona, te se tu pritužio na drzovitost one neke ženske plaćene od žuljeva porezovnika. Tu je onda govorio s trgovcem na Rieci. Uložio je pak i pismenu pritužbu, ne samo radi prava koje ima da se s njim na c. k. uredu hrvatski govori nego i radi gubitka vremena kojeg je kod toga imao. Nadamo se, da ona neka ženska neće dati prigode i treći put Albinu Priskiću, nit ikad ikomu kod rečenoga ureda, da se pritužuje na njezin drzovit postupak. Preporučamo i drugim našim, da si nedaju bacati pod noge svoj jezik u svojoj kući.

Ženskoj podružnici na Voloskom uplatili: gdja Ernesta Jelušić ciena kanarinca danoga gdji Anki Trinajstić K 5.— gdčna Antica Tomičić za odkup nadjene stvari K 2·—

Porečki kotar:

Otvorenje nove hrvatske pučke škole na Poreštini. Dne 4. o. mj. otvorila se svečanim načinom nova hrvatska pučka škola u Žbandaju — obćina Poreč. Privremenim učiteljem imenovan je g. Matej Lukež, koji do sada častno vršio svoju plemenitu službu jednu godinu na Vlahovom a jednu godinu u Gologorici.

Mnogi od naših čitatelja sjećati će se koliko je stalo muke, truda i troška dok se je došlo do ove vrlo važne hrvatske pučke škole u bližnjoj okolici grada Poreča. Tamošnji naši sviestniji kuće-gospodari radiše za tu ubogu školu već od g. 1899. i sada nitko sretniji od njih, da su napokon dočekali plod svojeg velikog truda. Mi smo stalni, da će se naš dobri puk u Žbandaju i okolici bogato okoristiti ovom novom stečevinom, ovim svetim ognjištem narodne i pučke prosvjete, te da će blagoslivljati sve one svoje prijatelje i dobrotvore, koji mu pripomogoše do toga hrama pučke prosvjete.

I mi se zahvaljujemo u ime čestitih naših Žbandajaca i stanovnika susjednih sela, svim onim, koji su riečju i činom pripomogli, da se konačno sretno svladalo tolike zaprieke i tolike protivnike i neprijatelje naroda našega.

Koparski kotar:

Iz buzetštine. U nedjelju, dne 29. oktobra t. g. jedan mladić u službi u Buzetu, se je radi posla zakasnio u Gradu, i nakon dovršenog posla pošao kući preko mosta Sv. Ulderika na Podrebar. Istomu se putem pridružio mladić iz Sovinjskog Polja i zajedno pošli u kuću narodnjaka Prodana i obć. župana Tončića iz Podrebri. Kad u tamno doba morali ostaviti narodne kuće, zamoliše g. Prodana za jednu svjetiljku, koja im bijaše dana i otišli u kuću Andra, gdje se nješto pogadjalo. Otišli iz iste kuće i kad prodjoše kuće Petohlebi, počelo za njima kamenje padati. Valjda zato što su Hrvati? Gospodin Toni pamet u glavu! Ljude, koji po putu pametno hode pusti! Moguće, da se g. Toni združio sa šarenjaki i poprdili?

Preporučamo g. Tonetu, da se takva šta ne usudi više učiniti, a onuda prolazeće upozorujemo da se paze g. Toneta.

Nadničar.

Franina i Jurina.

Fr. Če da su počeli va Vrbniku jude stavjat va šekvest?

Jur. Bi reć da ši, zač naš gospodin sudec šaldo šentence dili, a njegov komešar da ima silu šilu posla s protokoli.

Fr. Ma kada je naš sudec već zel to pravo da šentencija, mogel bi udelat majkol jeden reštićinu za jude, zač pol nas su va staro vrime samo blago stavjali va šekvest.

Jur. Ter je nikakovi reštićina; ma ki želi ćapat tresujicu ali rematižem ni tribi ga poć drugamo iskat, neka gre samo dvi uri nutar, dosta mu je.

Fr. Ako gospodin sudec misli, da je ono predobro za čovika, more poć sam nekoliko ur na prič spat, pak bi morda spoznal da ono ni nanka za njega dobro.

Jur. Nečudim se ne, našim ocem od ubozih, da imaju onako lipi rešt, nego komišaru od pulitiki va Veji, ki je dal autoritad onakvom sucu i njegovom komišariću, da moru oni jude sudit i va rešt stavjat.

Fr. E če češ, — va Vrbniku nikim ter nikim sve dobro pasiva!

Razne primorske viesti.

Kalendar Svačić.

Primili smo sa zahvalnošću ovaj vrlo ukusni te raznim štivom i slikama bogati kalendar. Ovaj kalendar izdaje »Hrvatska Knjižarnica« u Zadru, a stoji K 1·20. Tko kupi ovaj kalendar dobije ujedno jednu veliku sliku na kartonu slavnog hrvatskog biskupa Strössmajera, koja nebi smjela faliti u nijednoj slavenskoj rodoljubnoj kući. Evo prilike da ju svatko dobije badava.

Jadranska banka u Trstu.

»Osservatore Triestino« priobćuje, da je ministarstvo za unutarnje poslove sporazumno sa ministarstvom financija dozvolilo g. Gjuri Vučkoviću i drugovima ustanoviti dioničko društvo pod imenom: »Jadranska banka u Trstu« (njemački; Adriatische Bank in Triest, talijanski Banca adriatica in Trieste, francuzki: Banque Adriatique a Trieste) sa sielom u Trstu.

C. k. namjestničtvo u Trstu odobrilo je na temelju uoblašćenja sa strane ministarstva za nutarnje poslove pravila društva.

Skupština ustanovljenja društva bila je u nedjelju dne 29. oktobra o. g. uz brojno saučešće dioničara. U ravnateljstvo su izabrani:

Ante vitez Vuković, narodni zastupnik i posjednik u Trstu, Dr. Gustav Gregorin, odvjetnik u Trstu, Ante Bogdanović, trgovac u Trstu, Toma Kosović, brodovlastnik u Trstu, Dr. Radoslav Kvekić, narodni zastupnik i odvjetnik u Trstu, Ivan Goriup, posjednik na Obćinah u Trstu, Gracijan Stepančić, trgovac u Trstu, Prof. Dr. Fran Vrbanić, narodni zastupnik, Zagreb, Toma Stipanović, upravljajući ravnatelj Banke za Primorje na Sušaku, Ivan Hribar, načelnik grada Ljubljane i narodni zastupnik, N. Pečanka, upravljajući ravnatelj Ljubljanske Kreditne Banke u Ljubljani.

U nadzorni odbor bijahu birani: Hinko vitez Bačić, načelnik na Sušaku i predsjednik banke za Primorje, Ettore Pollich, javni sensal i brodovlastnik, Dr. Otokar Ribar, odvjetnik u Trstu, Josip Ulcakar ravnatelj trzačke posujilnice i Gjuro Vučković, trgovac u Trstu. Predsjednikom upravnog odbora bje izabran Ante vitez Vuković, nadzornog odbora Gjuro Vučković; dočim upravljajućim ravnateljem Makso Antić, disponent filialke za Primorje na Rieci.

Domobransko konjaništvo. U ministarstvu za zemaljsku obranu izradjuju nacrt po kojem će se otvoriti novi škvadrun domobranskog konjaništva, kakvog imadu domobranci u Sinju u Dalmaciji. Taj novi konjanički škvadrun imao bi biti nastanjen u Istri, i to kako se čini u Pazinu ili u Puli.

Ogroman teret kave. Dne 23. novembra doplovio je u Trst parobrod „Baro Feyervary“ parobrodarskog društva „Adria“ na Rieci iz dalekih prekomorskih luka krcat kavom. Koliko je do sada poznato, to je najveći teret kave dovežen u Europu. Na parobrodu bijaše naime 87.440 vreća kave u vriednosti od 4½ milijuna kruna.

Češki trgovci, rodoljubi. Množina bečkih trgovaca dobila je od svojih českih naručitelja iz Češke i Moravske pisma, u kojima im javljaju, da neće više kod njih kupovati ako im nebudu dopisivali i račune pravili u češkom jeziku. A naši trgovci? Sile se sirote pisati talijanski čak i njemački u Trst, na Rieku, Ljubljanu, Goricu itd. na svoju štetu a na sramotu sebi i narodu. Opametite se već jednom ljudi božji!

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlao preko naše uprave:

G. Ivan Medvedić, učitelj u Boljunu šalje K 9, darovane od obitelji Medvedić i Turato.

G. Josip Tomažin, poštni oficijal u Ljubljani daruje K 2 za uspomenu pokojnog oče Matevža Fajdiga.

Ukupno danas . . . . . K 11·—
Na račun ove g. izkazanih . . „ 1568·48
Sveukupno K 1579·48

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlao preko naše uprave:

G. Ivan Medvedić, učitelj u Boljunu daruje K 5.

Ukupno danas . . . . . K 5·—
Na račun ove g. izkazanih . . „ 230·80
Sveukupno K 235·80

Za bratovšćinu hrv. ljudi u Istri daruje g. Ivan Medvedić, učitelj u Boljunu K 5.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

VELIK VALJNI MLIN

sa najboljim pšeničnim proizvodima, traži sposobnog ZASTUPNIKA za putovanje u Istri.

ooo Ponude na ooo upravu ovog lista.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronadjeno

Vlasi uništujuće sredstvo odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne

Vlasi na liću

temeljito sa korjenom te čini kožu (teint) svježu, nježnu i gladku. — Ciena K 7·—

Odprema svakamo

I. SCHMIDEK, Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Odlikovana

J. KOPAČ — svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, voštени svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

TRSJE (loza)

u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno) na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.

Pečenko i drug — Komen-Gorička.

Ciena ciepljenog trsja jest:

Na rupestris montlcola 1000 komada . K. 120·—
Na riparia Portalis 1000 komada . . . » 120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom. » 140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada . . » 140·—

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalićko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti nizima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zvratih i natekli jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušana izvrstno i nenadkriljive sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama **sa 15 zlatnih medalja.**

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Dvostruki elektro-magnetički

križ ili zviezda

R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nejasnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešču hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svedbe slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, unjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brzem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid.

Gdje nijedan lek nije pomogao, mogu pokušati moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, u onoj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

Mali stroj stoji 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

Veliki stroj stoji 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godišnjih kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna produavaona za tu i inozemstvo:

Albert Müller,

Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/IV.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano sa mekinjama .	K 21·—
„ „ „ 2	„ 26·20	mekinje (posije) . . .	„ 14·—
„ „ „ 3	„ 25·80	kukuruzno brašno . . .	„ 18·—
„ „ „ 4	„ 24·50	raženo brašno prosijano	„ 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4. ujedno pomiešane	K 26·—	„ „ nesijano	„ 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50; osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sije). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a** u **Puli**, admiralska ulica br. 12.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 46. Pula, u četvrtak dne 16. novembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. ...aju i računaju se na temelju ...nog cienika ili po dogovoru.

...vci za predbrojbu, oglase itd.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 13. novembra 1905.

Predsjednik g. Dukić Frane obć. savjetnik otvori sjednicu u 10 sati pr. p. izjavom, da zamjenjuje g. obć. glavara, koji je radi bolesti prisiljen da ostane kod kuće. Zastupstvo prima tu izjavu do znanja i želi da g. obć. glavar čim skorije ozdravi.

Pročitana su sliedeća priobćenja:

Zemaljski odbor doznačio je za gradnju reservoira u Liscu podporu od K 1000·—, što se sa zahvalnošću prima do znanja.

C. kr. kot. škol. vieće priobćuje, da je učitelj g. R. Saršon premješten iz Klane na Volosko, te da je vodstvo učione u Klani povjereno gdji P. Marčelja. Zaključuje se, da se obrati na škol. oblasti, da se Klani dade i drugu učiteljsku silu.

Na priobćenje, da tvrdka Münz nije potrebovala obć. kamenoloma u Matuljevoj, zaključuje se, da se istu pozove na izplatu tnala uzetog za elektr. centralu.

Uzima se do znanja, da se je g. Dukić Fr. povratilo zajam od K 7000·— sa interesom učinjen g. 1902. radi gradnje petog razreda muške pučke škole u Kastvu.

Na odpis c. kr. kot. škol. vieća u Voloskom, a odlukom Namjestničtva u Trstu, da ova obćina adaptira sgradu „Nar. Doma“ u Kastvu za smještenje prvog eventualno i drugog razreda hrv. učiteljišta već za 1. septembra 1906. priskrbi stan za ravnatelja i izabere zemljište za novu zgradu zavoda i školskog vrta, obć. zastupsto prima to priobćenje do ugodnog znanja i zaključuje, da se sastavi proračun za adaptiranje „Nar. Doma“, da se ta radnja pravodobno dade izvesti na račun obćine, da se uz predhodni razvid izabere i zatim nabavi zemljište za novu zgradu i vrt, da se pobrine za stan ravnatelja učiteljišta dc izgradnje novog zdanja, te se ujedno ovlašćuje obć. odbor da stupi u dogovor sa konsorlima „N. Doma“ glede adaptiranja i najma ove kuće.

* * *

Preporuča se molbe Afrić Jurja iz Zameta kbr. 106 sada 236 i Srdoč Josipa iz Srdoči 22 radi podieljenja obrtnih listova, prvomu za prodaju vina i žestokih pića na veliko, drugomu za prodaju vina i piva na malo.

* * *

Odobrava se sliedeće dražbe i kolaudacije obćin. radnja: 1) za izradnju 20 novih klupa u ženskoj učioni u Kastvu, sa dostatbenom cienom K 360·—; 2) za popravak obć. puta od Tibljaši na Stupari sa K 328·—; 3) za popravak obć. puta od Pehljina u Skurinju uz riečku medju sa K 598·—; 4) za izradbu 20 novih klupa u mužkoj učioni u Kastvu sa K 387·98; 5) za obavljenu limarsku radnju pri obć. šterni u Skalnici izplativ poduzetnika sa K 614·64 i vrativ mu kauciju; 6) za izgradnju obć. puta od Frlići u Bregih do opatijske medje uz dostatbenu cienu K 2963·80, te se imenuje nadzirateljem te radnje Brnčić Josipa, Bregi, 47; 7) za popravak obć. puta od Tišljarićevog brega preko Popovići do medje Matulji sa K 321·99; 8) prihvaća se ponuda Šepić Mata iz Zvoneće 65, od hel. 90 po prost. metru za preostale grane u mjestu „Škuri jarak“ u Lisini za paljenje ugljena; 9) prihvaća se ponuda Kinkele Andra iz Zvoneće 60, sa K 20·— za ljeskove mljavice u jednom dielu Lisine.

* * *

Na poziv c. kr. kot. škol. vieća, da se izabere četiri izaslanika, koji će prisustvovati dne 15. i 16. XI. t. g. komisiji za ustanovljenje pučke škole u Rečini i ekspoziture u Hostih imenuje se gg. a) za Rečinu: Juretić Frana, Lučić Vinka, prof. Spinčić Vjekoslava i Srdoč Mata, b) za Hostovu: Host Antona, Lučić Vinka, Rubeša Frana i prof. Spinčić Vjekoslava. Prihvaća se ujedno prešni predlog, da na tim učionama ima biti naukovni jezik hrvatski.

* * *

Na molbe za prodaju obć. zemljišta odlučuje se, da se prodade: Lipić Josipu kućno tnalo u Jušićih za K 52·55; Slavić Matu Josipu štivru u Pobrih za K 14·67; Mohorić Ivanu ustupa se štivre „za Šiju“ u vriednosti K 42·45, koji daje obćini četiri čestice za pošumljenje u Lisini; Kučel Mariji iz Jurdani 44, prodaju se nekretnine u Jurdanih za K 382·40, te izplatu interesa i troška, koje su pred desetak godina bile od ove obćine kupljene na ovršnoj dražbi; Pošćić Ljudevitu iz Kućeli 101, štivre „Brdca“ u Gor. Rukavcu uz cienu od 6 helera po četvornom klft., što ih nisu htjeli preuzeti Mohorovičić i Sušanj; Jelušić Ivanu prodaje se štivru u Brezi, već likvidiranu po Mladenić Antonu, ako preuzme sav kapital od iste proiztičući; Monjac Franu odbija se od glavnice i kamata K 10·98, budući za toliku vriednost uživa manje od štivre nego li ju je likvidirao; Sučić Antonu prodaje se štivra u Perenićih i Pobrih već izplaćenu sa K 36·96. Ne udovoljuje se molbama Stanić Mata, Marot Ivana, Grbac Vjekoslava te onoj Dukić Andra dok obćini ne bude izplaćena njena vjeresija.

* * *

Na molbe za doznačenje novčanih podpora, oprosta interesa i ostalog zaključuje se: Za popravak puta od mosta u Jušićih do kbr. 75 u Jurdanih doznačuje se K 300·— uvjetom, da obćinari odkupe potrebito zemljište; za popravak obć. ceste od Lipića na Blažinu K 25·—; za put Rubeši-Cirkul i Klančari-Spinčićev kal K 300·—; za izgradnju parapeta na cesti Rubeši-Frlanija K 105·—; za put Pogled-Saršoni-Benčani K 300·—; za put Čikovići-Turan i Čikovići-Rubeši K 451·—; za

... Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Politički pregled.

U Puli 15. novembra 1905.

Austro-Ugarska

Bečki listovi javljaju, da je imenovan mladočeski zastupnik dr. Fořt odjelnim predstojnikom u ministarstvu za željeznice.

Obćenito gibanje željezničkih radnika i službenika u sjevernih pokrajinah Austrije prinukalo je središnju vladu na to, da se je napokon upustila s njima u dogovaranje te im obećala poboljšanje dohadaka.

Ministar-predsjednik Gautsch očitovao je jednoj deputaciji, da vlada već radi uz odobrenje vladara na osnovi o proširenju izbornog prava, koja počiva na modernom temelju, i koja će zadovoljiti zahtjevom vremena, te će biti stvar državnog sabora, da tu promjenu zajedno s vladom privede koncu još u ovoj izbornoj periodi. Konačno je ministar predsjednik izjavio, da vlada kani odmah upotriebiti znatnu svotu novaca za poboljšanje plaća željezničko osoblja, nu sve to uz uvjet, da se željeznički uslužbenici vrate u službu i da ovu strogo i lojalno vrše. Ako se uslužbenici odupru ovim dobrohotnim namjeram, upotrebiti će vlada sredstva, koja njoj stoje na razpolaganje, da osigura javni promet.

Za proširenje izbornog prava izjaviše se skoro svi zemaljski sabori a radničtvo čitave Austrije neće više mirovati, dok se to važno pitanje pravedno ne rieši.

U dalmatinskom saboru stavio je zastupnik dr. Trumbić predlog, podpisan od dvadesetorice članova hrvatskog kluba, neka se pozove vlada, da u najkraće vrieme predloži saboru na ustavno pretresanje zakonsku osnovu o preinaci postojećeg zemaljskog izbornog reda na temelju svеобćeg, jednakog, izravnog i tajnog prava glasa i načela zastupanja manjina.

Kako javljaju iz Zadra, postignut je sporazum izmedju hrvatskih i srrskih zastupnika na dalmatinskom saboru. Ovi posliednji izjaviše se za ujedinjenje Dalmacije s Hrvatskom, a hrvatski zastupnici izjaviše se za ravnopravnost Hrvata i Srba Dalmacije.

...krčmaru, dajte nam štogod jesti i piti! ...dje on sa smieškom na licu, te nam ...baci, „danas, dok izborni čin traje, ne ...jem nikomu išta dati, to je nalog od ... komisara“. — Ali mi smo gladni! — „Ne koristi, niks“! i ode. Eto tamo se ...dere, a mi ni zalogaja ne možemo do...! Dobro, pazit ćemo sada pozornije, ... ćemo lakši a potom agilniji. Mi mah ... vrata. Eto zgode! Velečastni nešto na ...vratku piše! Aha! Pazimo! Izruči seljaku ...sovnicu. Pozove drugoga i iz nutarnjega ...pa nešto vadi. Što je?! Talijanske ...sovnice s hrvat. tekstom (uzput, pravo... bolji nego na našim, poznati gospodin ...tako htio, da su oni imali napisano za...nici, a mi raprežentanti). A tako ve...stni, vi Talijan? Nisam! reče ali osvetit vidjeti. Na jednom stolu, uz kojeg sjedio drugi u štabu protivničke stranke, stoje dvije flaše „dobroga“ a na velikom tanjuru butine i kruha. Donesao je sobom. Velečastni odmah k njemu. Valjda su si dali prije riječ, da će se gore sastati. Počeli blagovati, a naš bio im je samo svjedokom. Velečastni, valjda iz osvete sada s tim gospodinom jedete, opazi naš. Vederemo, tko će se posljednji smijati doda on. — Vrate se žandari. Mi odmah k njima. Što je? Ništa, odgovore. Mi nismo ništa vidjeli. E, to je po austrijsku, primjeti jedan naš, i vratismo se na naše pozicije. K nama se približi velečastni iz V. Srdito pokaže na skup ljudi. Propast ćemo danas. Do sada imademo jednaki broj glasova, ali ovi prodanci, poći će za latinaš je, pak se za naše stvari jako ne brine. Pozdravi nas i pita za sreću pri izboru. I on bi mogao u trećem tielu glasovati, ali se nije još odlučio. Ne zna razlikovati stranke, akoprem je trideset godina u Istri. Primjeti, da bi dobro bilo, da i oni (protivnici) općinom ravnaju. Možda bi bilo bolje!? Takovomu nismo htjeli da na ovakve gluposti odgovaramo, već se odalečismo. Vratio se on kući. Oko podna imali smo mi i oni do 100 glasova. U četiri po podne zaključije se izborni čin. Treba upricti sile, da suzbijemo neprijatelja. Ajde ovamo, ajde onamo. Naši uvjek pridolaze. Njihov broj ostaje. Rade i oni. Ali, što se neima, ne može se ni dati. Krv nije voda!

Obćinski sluga po drugi put čita imenik izbornika. Još dvojica dolaze. Naši su. U zadnje vrieme odlučili se, da za našu listu glasuju. Bojali su se jer duguju protivnicima. Da s njima glasuju, nije im dala savjest. Svršeno jest! Napeto se očekuje rezultat. Jedan od komisije dodje van iz dvorane. U ruci nosi zaključak današnjega izbora. Veseo on, naš je, javiti će radostnu viest. Čita! Naši: 200 glasova. Njihovi: 100 glasova. Velečastni 30 glasova. Živio, zaori u dvorištu. Protivnici se nešto zagroze i pokunjeno otidju u svoj tabor. Velečastni sa svojim hatom put pod noge i kući. I gosp. komisar odmah je otišao. Sada smo slobodni! Poletimo u krčmu da zadovoljimo našim čuvstvima a i tijelu, akoprem smo bili trudom zasićeni. Ajdede, prvi dan je dobro prošao; još dva. Bog daj brzo svršiti. Teško je izdržati toliki napor; a i čovjek se lahko ogriješi kad vidi da su nekoji skroz zaslieplјeni. Bože daj im čist razbor. Odalečismo se i mi, da još štogod učinimo i da odpočinemo. Sutra nas čeka možda neugodan doživljaj. Nadajmo se dobromu. Pravica je s nama!

(Konac sliedi).

VELIK VALJNI MLIN

sa najboljim pšeničnim proizvodima, traži sposobnog ZASTUPNIKA za putovanje u Istri.

ooo Ponude na ooo upravu ovog lista.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu neškodljivo pronađeno

Vlasi uništujuće sredstvo odstranjuje kod ženskinjah neliepe i dosadne

Vlasi na licu

teme
svje
L. Sl

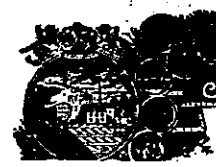

J. KOPAČ

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom sta-

TRSJE (loza)

na američko trsje pripravljaju za j

Pečenko i drug — Kom

Ciena ciepljenog trsja jest

Na rupestris monticola 1000 kome
Na riparia Portalis 1000 komada
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 l
Na riparia × rupestris 1000 komać

Naručbe se primaju do 31. jenara 190
valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

Dvostruki elektro

križ ili z

R. B. br. 86967. — Tel

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nojasti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa boleću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svećke slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih

OGL

NIKOLA ŽIC-KI

Mlin na benzinu i trgovi

u PUNTU, otok

CIEN

Čistog pšeničnog i kukuruznog brai

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano sa mekinjama	K 21·—
„ „ „ 2	„ 26·20	mekinje (posije)	„ 14·—
„ „ „ 3	„ 25·80	kukuruzno brašno	„ 18·—
„ „ „ 4	„ 24·50	raženo brašno prosijano	„ 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomiešane	K 26·—	„ „ nesijano	„ 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u **Puntu** na barku ili parobrod u **Krku**. Plaća se u **Puntu**, a otuživo u **Krku**. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a** u **Puli**, admiralska ulica br. 12.

proširenje puta uz posjed Fornasara na Kantridi K 73·60; za odkup privatnog zemljišta na novoj cesti Jardas-Bačurka K 102·70; za gradnju ceste Breza-Jelušići doprinos K 1500·—; za obavljeni već popravak puta od Sv. Lucije preko Ćikovići do erar. ceste K 73·90; za put kod Smogori u Trinajstićevoj daljnjih K 200·—; za put Rošići-Mihelići do crkve u Rukavcu K 450·—; za put od sela Markulini do kolodvora Matulji K 60·—;

Od zastanog interesa oprostilo se je pod uvjetom, da preostatak odmah izplate: Sušanj A. Zvoneća 66 K 15·60; mld. Mohorovičić iz D. Rukavca 8, K 48·—; Dukić I. Brnčići 3, K 30·—; Kućel ud. T. Kućeli 3, K 72·37; Ružić M. Puži 110, K 117·—; mld. Srdoć Zamet 112, K 72·—; Rubeša ud. T. Kućeli 16, K 5·62; Marčelja ud. Marčelji 127, K 10·24; Tibljaš J. Hosti 98, K 11·96; Kinkela F. Zvonećа 62, K 24·52. Na 15 molba radi oprosta interesa nije se za sad moglo udovoljiti.

Novčane podpore doznačuje se: Afrić Ivanu, V. Brgud, K 17·—; Ružić J. Puži 61, djaku K 17·—; gradjevno-konkurenc. odboru u Sv. Križu za nabavu potrebština K 200·—; Sfagljinac T. Bregi 3, K 3·—; Puž ud. M. Kućeli 38, K 5·—; Spinčić ud. M. Rubeši 76, za nabavu gorivog drva K 5·60; Trinajstić ud. A. Lovran K 2·—; Jurčić Ivanici, Rubeši 14, K 2·—; mld. Puž Mariji, Puži 1, K 15·—; djačkom pripomoćnom družtvu u Beču K 20·—; Puhar Josipu Jurdani 28, da se uračuna u štivru K 30·— odlučenih mu u sjednici 26./11, 1897 toč. 5/27; Jurdana A. daje se predujam od K 60·— povrativ sa K 6·— mjesečno; občina Kastav učlanjuje se sa K 10·— godišnje u družbu naroda za ublaženje biede; upravi riečke bolnice K 307·44 za uzdržavanje Sušanj Marije za doba od 1. IV. do 30. IX. 1905.; Rizzardi I. nagrada za poslovanje god. 1905. sa K 10·—; Vlah ud. M. Trinajstići 39, K 8·—; Kuhan Ivanu, Brnčići K 5·— za obuću; Ružić I. Kastav pregledaču mrtvih za prenos, pregled, pripomoć kod razudbe pogažene A. Gobitta K 8·— i u ime pogrebnih troškova Lenac Mata iz Zameta K 44·—. — Mjesečne podpore do konca god. 1906.: Rubeša Josipu iz Jurdani za stanarinu K 1·50; Vlah J. Jušići K 6·—; Blečić Antonu učeniku iz Srdoči, ukinut zaključak od 14./8. 1905. toč. 9/21, za god. 1905/6. mjesečno K 16·—; mld. Turak Antonu iz Blažići K 10·—; Črnić Jeleni sada u Kastvu K 10·—; Grbac Antonu iz Jurčići K 2·—; Host Malu iz Saršoni K 10·—; Brmalj ud. K. u ime najma za obitelj Juričić K 8·—; Karlavaris Ivanki iz Kastva K 20·—; Munić M. iz Jurčići 108, za Lučić Andra K 10·—; Mihelić A. iz Brnasi 26, za Simčić I. K 5·—; Matešić I. Brnasi 35, K 5·—; Poščić Franu za Maks. Celinu iz Bregi K 9·—; Laginja M. za Puž Anicu iz Matulji K 10·—; Lenac F. za Pehar Milicu iz Zameta K 5·—; Rubeša Franu, Kastav 46, K 14·—; Slavić Mariji, Kastav K 14·—; Šepić Franu za mld. Kuzmić iz D. Rukavca K 5·—; mld. Vlah u Budjejovicama K 26·—; Dubrović Terezi iz Perenići 58, K 8·—; Marjanović ud. I. Kastav K 9·—; Mandić J. iz Perenići 40, K 6·—; Ružić Josipu, učeniku gimnazije iz Puži za škol. godinu 1905/6. K 15·—, a učeniku Ružić Antonu K 10·—; Juričić ud. Ivanici Matulji 83, do 31./3. 06. po K 5·—; Slavić ud. Ivanici iz Jušići 44, do 30./6. 06. po K 5·—. Nije se uvažilo 10 molba.

Pobrojiv ove podpore iznašaju:

1) Za obć. ceste i puteve	K	3941·20
2) Oprost interesa	„	406·94
3) Radi siromaštva i ostaloga u novcu	„	834·24
4) Radi siromaštva mjesečno K 203·50, za cielu godinu 1906. 12 puta toliko	„	2442·—
Ukupno	K	7624·38

Zadobiv riječ g. prof. Spinčić predlaže, da bi se odluka obć. zastupstva od 14/8 t. g. glede patronata novih župa u Rukavcu i Sv. Mateju u posliednjoj stavci promjenilo, da je naime občina Kastav pripravna preuzeti patronat nad tim novim župama, kao i time skopčane dužnosti i prava. Ovom prilikom ponavlja se i izrazuje želju, da se Vis. Vlada odreče patronata župne crkve u Kastvu na korist občine Kastav. Predlog ovaj bio je jednoglasno usvojen. Prihvaćen je takodjer predlog istog g. zastupnika, da bi se u Brezi sagradilo školsku sobu i pozvalo c. kr. kot. škol. vieće, da se izjavi glede dvokratnog tjednog ekskurentnog podučavanja u Brezi, dok se tamo ne ustroji javna pučka škola.

Izcrpiv dnevni red predsjedatelj zaključuje sjednicu u 2½ sata za podne.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno; gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 46. Pula, u četvrtak dne 16. novembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 2·50 na pol godine. K 1·5—, odn.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiruje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Nemar u službi i radu.

Često i prečesto tužila se „Naša Sloga" na one pojedince u službi našeg naroda, koji ne znadu, ne mogu il neće da vrše svoje zvanične dužnosti onako, kako im to zakon nalaže a još većma kako bi im to morala savjest nalagati. Ovih nemarnika imademo mnogo i previše svake boje i svakog staleža. Ali kan da se ovi nametnici Istrom prenaglo množe, i to osobito medju ljudima u službi hrvatskog naroda. Naš zaostali i mukotrpni narod, potrebovao bi sada iskrenih i duševnih trudbenika oko svog boljka duševnoga i tjelesnoga više no ikada prije, pak za to napisasmo ovih par redaka, da se rečeni nehajnici prorede ili bar ne množe. Rodoljuba spopane neka zdvojnost gledajući onaj veliki broj gljivica i zareznika, što se hrane na narodnom tielu a da mu ne povrate ni najskromnijeg interesa. Ljudi su to bez duše i srca. Pomislimo samo na toliki broj svećenika Kristovih u Istri u pastvi medju hrvatskim narodom. koji ne poznadu hrvatskoga njegovog jezika il ga poznadu za nevolju tako manjkavo, da se čovjeku koža ježi slušajući ih. Kako da bolni posmjeh ne zaigra na usnah našeg priprostog i pobožnog seljaka i u crkvi, slušajući sa oltara ovakovoga svoga i božjega službenika, kojeg govor ima jedino taj tužni uspjeh, da drži pobožni svjet u veselom razpoloženju. Trud mu je zaista uzaludan, to on sam dobro znade, pak ipak nesmetano i dalje ovako Bogu vrieme krade. Što da rečemo pako ob onom talijanskom svećenstvu medju našim narodom, koje se služi u vršenju svoje apostolske službe izključivo talijanskim jezikom!? Bezdušnici su to, jer inače bi se odrekli službovanja medju našim pukom, kojega ne razumiju. Gdje je savjest, gdje su pobožne želje, gdje Kristov duh u onih latinizatora, koji tjeraju iz naših crkava i zadnje tragove narodnoga govora? Čime to oni opravdavaju? Kako će se oprati pred licem Božjim što krste, što mole i blagoslivlju u crkvah nerazumljivim govorom, kojeg nastoje nametnuti našem narodu, vičnu to slušati u svomu jeziku? Premda se ovakovo djelovanje namjestnika Božjih kosi sa duhom vjere kršćanske, ipak neće da odustanu od svoga nekršćanskog oslovanja na štetu vjere i naroda. Ovi su unatoč tome u protunarodnih krugovih „dobri kršćani" i „uzorni svještenici". Nu njihovo nam nesavjestno djelovanje kaže, da su to jednostavni kruhoborci. Spomenusmo od naših nemarnika ponajprije svećenike, koji bi po svojem uzvišenom zvanju morali imati najosjetljiviju savjest i djelovati kano prvi pozvanici u duhu Hristovu za Boga i narod. A gdje su toliki drugi službenici tolikih javnih ureda, koji bi morali uredovati u duhu jasnog slova zakona, a toga ne čine? Tko da izbroji činovnike svake struke i čina, koji ne vrše volju naroda, koji ih plaća i uzdržava? Pomislimo na tolike, koji su pozvani pravo braniti i krojiti, dočim krivdu čine i podržavaju!

Misaona i poštena čovjeka mora da spopane vrtoglavica na pomisao o tolikih nemarnjacih, kojima je poruga svetost zakona.

Često smo čuli proročki govor naših djedova, da će nadoći zla vremena kada budu popi trgovci i sudci golobradci. Ne tvrdimo da su nastala ta proročka vremena, ali se divit moramo mudrosti našeg naroda, koji je znao sa par rieči izreći veliku istinu. Da je zlo po samu vjeru i nečastno po svećenika, ako zapušta svoje svete dužnosti radi svoje materijalne koristi. To je nepobitna istina, kao što je zlo po narod, kad ga sude neizkusni sudci, koji ne poznaju njega nit njegovog jezika. Al ta narodna rieč krije i drugu veliku istinu, naime tu, da je zlo, kada svećenik ne vrši svećeničke dužnosti, sudac sudačke, učitelj učiteljske, seljak seljačke itd., nego svaki od ovih ho e da se drugim poslom bavi radje nego svojim opredieljenim mu od njegovog staleža. Iz toga sliedi neumoljiva posliedica, da takovi zapuštaju svoje zvanične poslove, a buduć tudje ne mogu il ne znadu valjano obavljati, to nije nijedan njihov posao savjestno i točno promišljen ni izvršen. Polovičarstvo takovih poslenika šteti samoj stvari i narodu. Službeni i zasebni „polovičari" prieče kulturni napredak, neprijatelji su prosvjete pa bilo da se i diče možda prosvjetom te častnim imenom prosvjetitelja. Gospodaru očevidno propada imanje ne ulaže li sve svoje sile u gospodarske svoje poslove; trgovca čeka bubanj stečaja, nije li zaokupljen čitav dan u svojoj trgovini; na svećenika jadikuje crkva, škola i puk, nije li posvetio svoje sve sile duševne i tjelesne dušobrižničtvu i svetom svojem zvanju, a najtužniju nam sliku pruža škola, učitelju koje nije posvećena sva misao napredku povjerene mu djece. Svakoga se može lakše zamieniti, nego li učitelja i svećenika. Oni mogu mnogo koristiti, jer najviše uplivaju na razvitak pučke prosvjete strogim vršenjem svojih zvaničnih i prosvjetnih dužnosti, al ako zanemaruju ove dužnosti, toliko više štete nanose ondje i onima, s kojima ih veže zvanje i služba. Koliko s toga moramo visoko cieniti požrtvovne i savjestne svećenike i učitelje, toliko više moramo koriti i žigosati nemarne ili „polovičarske".

(Konac sliedi.)

Politički pregled.

U Puli 15. novembra 1905.

Austro-Ugarska

Bečki listovi javljaju, da je imenovan mladočeski zastupnik dr. Foft odjelnim predstojnikom u ministarstvu za željeznice.

Obćenito gibanje željezničkih radnika i službenika u sjevernih pokrajinah Austrije prinukalo je središnju vladu na to, da se je napokon upustila s njima u dogovaranje te im obećala poboljšanje dohadaka.

Ministar-predsjednik Gautsch očitovao je jednoj deputaciji, da vlada već radi uz odobrenje vladara na osnovi o proširenju izbornog prava, koja počiva na modernom temelju, i koja će zadovoljiti zahtjevom vremena, te će biti stvar državnog sabora, da tu promjenu zajedno s vladom privede koncu još u ovoj izbornoj periodi. Konačno je ministar predsjednik izjavio, da vlada kani odmah upotriebiti znatnu svotu novaca za poboljšanje plaća željezničko osoblja, nu sve to uz uvjet, da se željeznički uslužbenici vrate u službu i da ovu strogo i lojalno vrše. Ako se uslužbenici odupru ovim dobrohotnim namjeram, upotrebiti će vlada sredstva, koja njoj stoje na razpolaganje, da osigura javni promet.

Za proširenje izbornog prava izjaviše se skoro svi zemaljski sabori a radničtvo čitave Austrije neće više mirovati, dok se to važno pitanje pravedno ne rieši.

U dalmatinskom saboru stavio je zastupnik dr. Trumbić predlog, podpisan od dvadesetorice članova hrvatskog kluba, neka se pozove vlada, da u najkraće vrieme predloži saboru na ustavno pretresanje zakonsku osnovu o preinaci postojećeg zemaljskog izbornog reda na temelju sveobćeg, jednakog, izravnog i tajnog prava glasa i načela zastupanja manjina.

Kako javljaju iz Zadra, postignut je sporazum izmedju hrvatskih i srpskih zastupnika na dalmatinskom saboru. Ovi posliednji izjaviše se za ujedinjenje Dalmacije s Hrvatskom, a hrvatski zastupnici izjaviše se za ravnopravnost Hrvata i Srba Dalmacije.

PODLISTAK.

Iz nedaleke prošlosti.

(Jedan izborni čin.)

(Nastavak).

A mi već trudni i gladni u bližnju krčmu. Ej krčmaru, dajte nam štogod jesti i piti! Dodje on sa smieškom na licu, te nam dobaci, „danas, dok izborni čin traje, ne smijem nikomu išta dati, to je nalog od c. k. komisara". — Ali mi smo gladni! — „Ne koristi, niks"! i ode. Eto tamo se ždere, a mi ni zalogaja ne možemo dobiti! Dobro, pazit ćemo sada pozornije, biti ćemo lakši a potom agilniji. Mi mah na vrata. Eto zgode! Velečastni nešto na dovratku piše! Aha! Pazimo! Izruči seljaku glasovnicu. Pozove drugoga i iz nutarnjega džepa nešto vadi. Što je?! Talijanske glasovnice s hrvat. tekstom (uzput, pravopis bolji nego na našim, poznati gospodin je tako htio, da su oni imali napisano zastupnici, a mi zaprežentanti). A tako velečastni, vi Talijan? Nisam! reče ali osvetit se moram. E onda sv. vjere više nema, jer po kršćanskoj nauci, osveta je Božja, dobaci mu jedan naš. Ali on ne mari za to. Sletilo se ih više oko njega, a on, brajne, pobere se u krčmu, da tamo blaguje, ko i mi prije. Jedan od naših pošao za njim u gornji sprat. Kad tamo ima što vidjeti. Na jednom stolu, uz kojeg sjedio drugi u štabu protivničke stranke, stoje dvije flaše „dobroga" a na velikom tanjuru butine i kruha. Donesao je sobom. Velečastni odmah k njemu. Valjda su si dali prije riječ, da će se gore sastati. Počeli blagovati, a naš bio im je samo svjedokom. Velečastni, valjda iz osvete sada s tim gospodinom jedete, opazi nas. Vederemo, tko će se posljedniji smijati doda on. — Vrate se žandari. Mi odmah k njima. Što je? Ništa, odgovore. Mi nismo ništa vidjeli. E, to je po austrijsku, primjeti jedan naš, i vratismo se na naše pozicije. K nama se približi velečastni iz V. Srdito pokaže na skup ljudi. Propast ćemo danas. Do sada imademo jednaki broj glasova, ali ovi prodanci, poći će za nje glasovati. Jedan iz skupa stupi napried i uvriedi našega gospodina. Nastala je mala gungula. Dokrajčiše kavgu prisutni žandari. Onaj „jedan" za oto pošao je tri dana u hlad sjediti. Mi u razgovoru kad se približi treći velečastni. Doznao je već na putu za naš položaj. Ugadjalo mu. E, latinaš je, pak se za naše stvari jako ne brine. Pozdravi nas i pita za sreću pri izboru. I on bi mogao u trećem tielu glasovati, ali se nije još odlučio. Ne zna razlikovati stranke, akoprem je trideset godina u Istri. Primjeti, da bi dobro bilo, da i oni (protivnici) općinom ravnaju. Možda bi bilo bolje!? Takovomu nismo htjeli da na ovakve gluposti odgovaramo, već se odaletismo. Vratio se on kući. Oko podne imali smo mi i oni do 100 glasova. U četiri po podne zaključije se izborni čin. Treba uprieti sile, da suzbijemo neprijatelja. Ajde ovamo, ajde onamo. Naši uvjek pridolaze. Njihov broj ostaje. Rade i oni. Ali, što se neima, ne može se ni dati. Krv nije voda!

Občinski sluga po drugi put čita imenik izborniku. Još dvojica dolaze. Naši su. U zadnje vrieme odlučili se, da za našu listu glasuju. Bojali su se jer duguju protivnicima. Da s njima glasuju, nije im dala savjest. Svršeno jest! Napeto se očekuje rezultat. Jedan od komisije dodje van iz dvorane. U ruci nosi zaključak današnjega izbora. Veseo on, naš je, javiti će radostnu viest. Čita! Naši: 200 glasova. Njihovi: 100 glasova. Velečastni 30 glasova. Živio, zaori u dvorištu. Protivnici se nešto zagroze i pokunjeno otidju u svoj tabor. Velečastni sa svojim hatom put pod noge i kući. I gosp. komisar odmah je otišao. Sada smo slobodni! Poletimo u krčmu da zadovoljimo našim čuvstvima a i tijelu, akoprem smo bili trudom zasićeni. Ajdede, prvi dan je dobro prošao; još dva. Bog daj brzo svršiti. Teško je izdržati toliki napor; a i čovjek se lahko ogriješi kad vidi da su nekoji skroz zaslijepljeni. Bože daj im čist razbor. Odlečismo se i mi, da još štogod učinimo i da odpočinemo. Sutra nas čeka možda neugodan doživljaj. Nadajmo se dobromu. Pravica je s nama!

(Konac sliedi).

Zagrebački listovi javljaju, da će Hrvatski sabor razpravljati do 20. decembra, onda će se odgoditi do jenara, pak će se sastati u jednu sjednicu i vlada će ga razpustiti. Odmah zatim provesti će se u najoštrije zimsko doba obći izbori za sabor.

U glavnijih gradovih banovine obdržavaju radnici sastanke i skupštine za uvedenje obćeg izbornog prava. U Zagrebu došlo je povodom tih skupština do okršaja izmedju radnika i redarstva.

U saboru staviše oporbeni zastupnici predlog, kojim pozivaju vladu, neka s mjesta dade zadovoljštinu povriedjenom zakonu obustavom izbora narodnog zastupnika u Koprivnici.

Crna Gora.

Proglas, što ga je izdao knez Nikola na svoj narod, naišao je u čitavoj kneževini na sveobće odobrenje, te je uslied toga knez Nikola primio od svoga naroda zahvalnica i čestitaka.

Dne 13. o. mj. stigao je knez Nikola sa suprugom u englezki grad Portsmouth na englezkom kraljevskim brodu, koga su pratila četiri broda ratne mornarice. S knezom putovali su ujedno grčki kraljevski supruzi. Istog dana stigoše visoki putnici u mjesto Windsor, gdje ih na kolodvoru svečano dočekaše englezki kraljevski supruzi sa bogatom pratnjom.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da će se skoro sastati posebna komisija od 15 članova, koja će izpitati zahtjeve Austro-Ugarske u trgovačkom ugovoru sa Srbijom.

Narodni zastupnici Ribarac i Veličković postaviše interpelaciju o odnošajih izmedju Srbije i Englezke. Englezka je naime prekinula diplomatičke odnošaje sa Srbijom nakon poznatog umorstva kralja Aleksandra. Radi toga pitaju ovi zastupnici vladu, što kani poduzeti, da ti napeti odnošaji izmedju obiju država prestanu.

Rusija.

Nemiri izazvani posliednjih dana po revolucionarnom odboru u svih većih mjestih Rusije, slegoše se napokon, te se polagano vraća svuda mir. U glavnom se može reći, da je proglas cara Nikole od 30. pr. mj. učinio svoje, te ruskomu narodu povratio mir i podlogu za dalnje mirno razvijanje.

Ministar-predsjednik Witte nastoji svimi silami, da pridobije najuglednije ruske muževe za svoju vladu. Svi slobodoumni rodoljubi Rusije žele iskreno, da bi Witteu pošlo sretno za rukom sastaviti pravu slobodoumnu vladu.

Ovih dana otputovala su iz ruske Poljske 22 zastupnika svih sloleva i stranaka Poljačkih u Petrograd, da ondje postave svoje zahtjeve glede uredenja podpune antonomije sa zakonodavnim tjelom u Varšavi. Čini se, da su ruski odlučujući krugovi voljni zadovoljiti tomu zahtjevu poljačkih rodoljuba.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Vjenčanje. Dne 11 o. mj. vjenčao se je ovdje čestiti rodoljub g. Janko Gregorec iz Buzeta sa vriednom rodoljubkinjom gospodjicom Anticom Hočevar iz Pule.

Naše srdačne čestitke sretnim mladencima!

Brodovlje ratne mornarice u Dalmaciji. Ratno brodovlje pod zapovjedničtvom kontreadmirala Leopolda viteza Jedine, koje bijaše do nedavna sakupljeno okolo naše obale, zaplovilo je dne 4. o. mj. iz Fazane put južne Dalmacije. To brodovlje sastati će se najprije u Šibeniku, odakle će polovicom ovog mjeseca zaploviti put Tivta, gdje će se zadržati više dana.

Za talijansku gimnaziju i okružno sudište u Puli. U zadnjoj sjednici obćinskog zastupstva grada Pule priobćio je načelnik g. *Dinko Dr. Stanić* medju ostalimi, da je obćinski zastupnik i savjetnik g. Karlo Kupelwieser položio svoju čast i da je otvorena nova talijanska pučka škola u Šijani.

Odstupiv predsjedničtvo savjetniku Dr. Jaschi-u izviestio je zatim načelnik o predlogu za ustrojenje okružnog sudišta u gradu Puli. Novom sudbenom procedurom — reče — nije se u Puli ništa koristilo, već samo štetilo, jer se je mjestnomu kotarskomu sudu oduzelo sve one civilne parnice, koje prekoračuju iznos od 1000 kruna. Grad Pula bijaše u pogledu prava uvjek zanemaren. Radi tih abnormalnih okolnostih pitamo ono, što nam po pravu pripada t. j. ustrojenje okružnog suda u Puli, nipošto prenos okružnog suda iz Rovinja u Pulu. Grad Pula — nastavi — daje okružnom sudu u Rovinju već sada okolo 40 po sto civilnih pravda.

Konačno predloži, da se pozove vladu neka poduzme odmah potrebite korake za ustrojenje okružnog suda u Puli; nadalje ima se pozvati obćine sudbenih kotara u Lošinju, Cresu, Krku, Vodnjanu, Labinu i Pazinu, da se izjave o tom pitanju i da uprave molbe na ministarstvo pravosudja; i konačno neka se zamoli zem. odbor i zem. sabor Istre, namjestničtvo i sve zastupnike Istre na carevinskom vieću, da podupru molbu za ustrojenje okružnog suda u Puli.

Predlog taj bi prihvaćen jednoglasno.

Obć. zastupnik *Devescovi* obrazloži svoj predlog, da se zamoli zemaljski odbor u Poreču neka ustroji talijansku gimnaziju u Puli. Govornik osvrnu se na mjestnu njemačku gimnaziju, koju je posliednje godine polazilo 48 Niemaca, 96 Talijana i 38 Slovena. Izjavlja se proti uzgoju talijanske mladeži u njemačkim školama navadjajuć ricči trščanskog pisca i zastupnika Hortisa, da djak, koji se uzgaja u tudjem jeziku, pa bio još bistriji, ostaje polutan (bastard) i kao takov ne može da ništa stvara. (Zar to vriedi g. zastupniče samo za talijansku djecu, a koliko hiljada hrvatskih bastarda stvaraju talijanske škole samo u Istri? Op. pisca.) On zahtjeva uvedenje njemačkog jezika u škole, da se mladež uzmogne natjecati u borbi za službe. (A hrvatski jezik, zemaljski jezik, jezik većine stanovničtva pokrajine Vam smrdi kao vragu tamjan. Op. p). Neće ni da čuje o prenosu talijanske gimnazije iz Pazina u Pulu — *„jer dok borba nije odlučena, ne možemo se odreći na predstraže u Pazinu."*

U formalnom pogledu predloži, da se pošalje zemaljskomu odboru spomenicu za ustrojenje talijanske gimnazije u Puli.

I taj predlog prihvatiše jednoglasno. (Čudimo se, da naši dobri susjedi ne pitaju od zem. odbora, da im u kojem njihovom gojezdu ustroji i talijansko sveučilište. Tà zašto nebi!? Hrvatom i Slovencem ne daju ni pučkih škola, a za sebe traže već eto drugu gimnaziju iz zemaljskih sredstava. Tužna kozo sadreti će i kožu s tebe! Op. p.)

Sv. Marija od Zdravlja — (obćina Barban) dne 11/XI. 1905. Polovicom, odnosno koncem tekućeg mjeseca proći će 3 godine odkad se je biralo zadnji put obćinsko zastupstvo. Sad bi dakle po zakonu imali biti razpisani novi izbori. Nadamo se, takodjer da se neće na dugo zatezati. U kojem jeziku će biti sastavljene listine izbornikah?

Tri su godine prošle, da smo dali povjerenje mužem, od kojih smo se ufali, da će nastojat o dobrostanju i napredku naše hrvatske obćine, a napose, da će zagovarat i branit hrvatski jezik i hrvatsku narodnost u svakoj prigodi. Ali ljuto se prevarismo! Većina tih muževa je držala s kmeti, dok su ih kmeti izabrali, a poslie obrnuli im ledja. Dobra je to nauka našim Barbancem da se budu barem u buduće znali ravnati.

Obećivali su ljudem manu nebesku, ako budu izabrani za župane; za izliku činili su se protivni šarenjakom samo da si osjeguraju puk. — Ali drugčije su u srcu mislili, što nam dokazuje njihovo dosadanje vladanje i držanje u zastupstvu. O hrvatskom jeziku ni pisnulo se nije; dok nije napokon zaposjeo jedan golobradac izpražnjenu zastupničku stolicu, koji je takodjer težkom mukom došao do toga, da u obćini morade biti uredovni jezik *hrvatski i ništa drugo nego hrvatski.*

O popravljanju i gradjenju cesta slabo se radilo, a nekoje podobćine imaju groblja ili cimitere da ih je užas vidjeti.

Mili Bože! ako zadješ po naših putovih izvan ceste, bilo ljeti, bilo zimi, treba da imaš sto očijuh, da na sve paziš, da vidiš kamo ćeš koraknuti, hoćeš li u vodu ili u blato, ili na letiću, i hoćeš li ako je plot blizu, čuvati kapu na glavi, da ti ne ostane na drači ili kupini, ili da ti oči, uši ili lice ne ogrebe; ili ćeš čuvati kuret ili gaće da ti ih ne razdrpa i tako se dogadja, da okaljan ili razdrpan kući dodješ ili pak jedno i drugo. — Ovakvi puti nalaze se najviše okolo Manjidvorci, po kojih žalibože nije sjegurno hoditi, jer tko padne, slomiti će si rebro! Nije li to Bogu plakati!?

Po selih zimi od blata i kaljužah po putovih, a batah pred kućami nemože se nikud; ako je pak vrieme južno moraš radi smrdeža nos začepiti. Od toga žalibože moglo bi prouročiti kužnu bolest, na što upozorujemo c. k. poglavarstvo u Puli, te da isto bezodvlačno u tom pogledu izvoli poduzeti smjerne korake.

Da se pritužimo na obćinu odnosno na zastupstvo, ostao bi naš glas, glas vapijućeg u pustinji.

Dakle nadamo se, da će biti izbori za novo zastupstvo razpisani najdulje do 1. prosinca t. g., gdje će imati svaki prigodu dati svoj glas drugim muževom, koji će se zauzeti ozbiljnije za dobrobit obćinara, te raditi više za naš narod, jer nije dosta samo reći, nego treba imati i srca i volje činiti što je dobro.

Dakle na noge! i oprezni budite. Preporučamo Šajincem, da se drže narodnog značaja kao i do sada. Sad je vrieme da se popravi ono, što se je prije pogriešilo. Pošimo odmah dogovarati se jedan s drugim, koje ljude ćemo birati u novo zastupstvo. Te ovog puta moramo sve drugačije uraditi nego li do sada.

Složimo se dakle, pak izaberimo si ovaj put takove ljude za župane, koji će točno i savjestno raditi za napredak naše obćine.

Lošinjski kotar:

Sa otoka Cresa pišu nam: Nećete se g. uredniče, čuditi, što Vam danas ne dolazimo s viekovičnim pritužbama, već Vam se dapače možemo nečim i pohvaliti. Nije to doduše velika stvar, ali kad je čovjek naučan na samo zlo, poveseli se i neznatnomu dobru.

Pohvaliti Vam se imamo naime tim, da nam je ove godine rodila obilato maslina, te da ćemo mi seljaci ovog otoka, vlastnici maslina, za naš trud biti obilato nagradjeni. Maslina je naime toliko, da ćemo imati ulja nesamo za domaću porabu dosta, već da će mnogi od nas imati ga i za prodaju ili za izvoz.

Prošloga ćedna počelo se na mnogih mjestih pobirati maslinu, što je prilično trudan posao, osobito pako ako neima dosta radinih ruku, kao što je slučaj kod nas, jer se mužka mladež i mnogi kućegospodari odseliše u daleki svieta trbuhom za kruhom.

Naše ulje uživa i u izvanjskom svietu dobar glas, premda nije pripravljeno po svih propisih modernog priredjivanja. Ono bi došlo do svietskog glasa, kad bi htjela carska vlada savjetom i novcem priskočiti nam na pomoć, kao što čini u susjednoj Dalmaciji, pak da se i mi naučimo posve racionalno priredjivati taj domaći naš proizvod. Nu što ni bilo do sada, moglo bi biti u buduće, ako se koja od uplivnih osoba u tu svrhu za nas zauzme.

Takodjer naši ribari bijahu prošloga ćedna sretni, jer su ulovili u par navrata velik broj ukusnih riba, koje razprodaše što u gradu Cresu i u okolici a nešto izvezoše i u susjedne gradove.

Voloski kotar:

Opatija. (Vjenčanje). Subotu dne 11. t. mjeseca bili su vjenčani u našoj crkvi Erminija Ferlan i Daniel Stanger, strojovodja kod c. k. mornarice. Mladoženja potiče po djedu iz Voloskoga, al rodjen je u Puli, te ovuda manje poznat. Glasovi o njem su najbolji. Tim poznatija je nevjestica, dražestna Erminija. Više godina bila je dakako dragovoljna crkvena pjevačica. Pjevala je i u zborovih u „Zori", kod raznih zabava. Kod njih je i predstavljala. Mnogim je još danas pred očima, kako je medju ostalim već prije više godina, kao mala djevojčica divno predstavljala sirotu-djevojčicu, bez oca i majke i siromašnu. Kao da vidiš pravu takovu sirotu. Uzgojena i čuvstvom je gospodja Erminija Hrvatica dušom i tielom. Pred samim vjenčanjem njeki su mislili, da bi se mladi par vjenčalo talijanski ili njemački obzirom na mladoženju, koj nezna dobro hrvatski. Erminija je na to odlučno rekla: ili hrvatski ili nikako! A s tim je i mladoženja bio zadovoljan. I vjenčali su se po hrvatskom obredovniku. Bilo u sretan čas! Bog jih pratio po svih putevih njihovih! A i vratili se u ove strane, i za stalno, čim prije!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Sabralo se je na „Srnjakovi večeri" u krčmi Sanković-Soldatić u Danama dne 20/7. 1905. K 12. Darovaše sliedeća gg.: Mladenić Ante, učitelj u Vodicama K 1·—; Sirotić Josip, učitelj u Humu K 1·—; Drašćić Jakov, šumar K 1·—; Sanković-Soldatić Matko, župan u Danama K 1·—; Sanković-Soldatić Davorin u Danama K 1·—; Poropat Ante, župan u Trsteniku K 1·—; Poropat Ivan, čuvar u Trsteniku K —·40; Veleč. g. Habat Josip, župeupravitelj K 5·60.

Pazinski kotar:

6000 kruna zemaljsko podpore djakom talijanske prkos-gimnazije u Pazinu. Predsjedničtvo talijanskog djačkog podpornog družtva u Pazinu zaključilo je — kako javljaju talijanski listovi, da će produljiti rok za molbe za podpore siromašnim djakom talijanske prkos-gimnazije do konca novembra 1905. Za podporu tim djakom stavio je zemaljski odbor u Poreču iz zemaljske blagajne na razpolaganje ravnateljstvu onog podpornog družtva čitavih 6000 kruna. Tako je krnjelsko-šarenjačkoj gospodi u Pazinu lahko dieliti bogate podpore svojim potrebnim i nepotrebnim djakom — jer onaj novac nisu mučno sakupili — već ga je sl. zemaljski odbor velikodušno uzeo iz zemaljske blagajne.

Naša sirotčad na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu mora da se zadovolji s mrvicami, što no njoj ih dieli „djačko podporno družtvo" od svojih skromnih i težko sakupljenih sredstava, dočim se eto sipa talijanskim i nesiromašnim djakom iz punog rukava i iz zemaljske blagajne, u koju unašaju svoje krvavo zasluženo krajcare i hrvatski stanovnici Istre. Za te stanovnike i za njihovu siromašnu učeću se dječicu neimaju gospoda kod zemaljskog odbora u Poreču ni srca ni novca, dočim imadu vazda novca kad treba podupriteti talijansku djecu — premda uvjek govore i pišu, da Talijani nisu siromašni i da smo mi Hrvati sami ubogari i prosjaci. Oj nepravde, nigdje te ne bilo!

Pazin, početkom novembra 1905. Izgleda, gospodine uredniče, kako da smo već negdje u Kalabriji. Znajte bo, da naš c. k. sud nikad i nikad ne rabi drugčije pozive, do li samo talijanske. Šaljemo vam nekoliko kuverta i nekoliko prepisa poziva, koji su uviek samo talijanski. Izvolite u „N. S." tiskati samo jedan, nek se znade kako se kod nas naslovljuje pozive, i nek se vidi kako su baš originalni i smiešni. Evo jednoga:

Numero d' affari Z 102/5
Citazione di testimonio (affare penale).
Al Signor Beramac Verminotto detto Kovač
il quale addi 22/10. 05. giocò alle bocie
all' Americano)
in
Vermo.

Ella è invitat. . a comparire il giorno 14 Novembre 1905 alle 8½ antimeridiane davanti a questo Giudizio, per essere sentito come testimonio nella osteria all'Americano.

I. R. Distrettuale Pisino, Sezione IV.

li 3 Novembre 1905.

Iza ovoga je nekakav hieroglifičan podpis. Mi nebi trebali, da zahtjevamo od c. k. kotarskog suda u Pazinu, da bi pisali hrvatski, jer oni sami bi morali prvi vršiti zakon. Zakon ne vriedi valjda samo onda, kad se radi proti nama ili proti našem jeziku. Ne dozvoljavamo, da se nas radi čijihgod hira zapostavlja ili vriedja. Zahtjevamo pak od naših županstva, da povrate svaki talijanski naslovljen spis, bilo od koje mu drago c. k. oblasti. Smiešno pak nam se čini, kako se može nekoga nazvati „Beramac Verminotto?“ Ili ima možda c. k. kotarski sud u Pazinu to pravo? U občini Beram nema niti jednog Talijana. Beramac ostane uviek Beramac, čemu dakle ono „Verminotto?“ Lahko reći „detto“, al tu treba još ime i prezime, jer znamo da na selu imade slučajeva, da više obitelji nosi isto nadime. Komu onda, da se takav poziv izruči? Eto takve se bezmislene pozive pošilja na župane, a sada ti župane moraš poći najprije učiti talijanski, jer ti c. kr. gospoda neće da pišu hrvatski. Zatim moraš poći do Pazina, da se popitaš, koji je taj, što je kod „Amerikana“ taj dan na kugle igrao. — Čitali smo jednom u „N. Sl“. kako se je jednom na nekom sudu pisalo talijanske zapisnike, pa se izmedju ostaloga stavilo u zapisnik, da je seljak bio na svom mjestu „detto Potriba“. Bog zna, neće li sada c. kr. sud u Pazinu pisati komu: „detto Potriba“. Daleko od nas sumnja, da bi se to bilo dogodilo na sudu u Pazinu. Na koncu moramo konštatirati da su koli kotar toli občina Pazin 99% hrvatski, i da se hrvatskim ljudem uvjek i uvjek od našeg suda pošiljaju samo talijanski papiri. Možda će koji reći, e ta naši ljudi i onako ne znadu čitati! Dobro, onda počnite pisati i kineski. U nadi, da će občinsko glavarstvo učinili svoje, dajemo ovo do znanja i našim zastupnikom.

Koparski kotar:

Ročki kamarjer na delu. Čim su ovdješnji talijančići izgubili občinu, izgubili su svaku nadu da ju opet sami pridobe, ali eto ti sreće imali su jednog veleučenog kamariera koji se mučil po svietu, te postavili su ovo ufanje unj, jer ako im občinu on ne spasi neće nitko drugi.

Nakon dva ili tri mjeseca njihove propasti eto ti kamariera u Roču, fein, elegantan čovjek, za načelnika sposoban, a odijelo, ako postane načelnikom, niti kupiti trebali neće jer kao kamarjer ima dosta. Ni fraka za paradu mu neće biti treba kupiti jer i toga ima, ali dokle zasjede načelničku stolicu treba još da počeka, dakle što drugo nego kamarier delati i u Roču. Ali je najgore da ga neće nitko ni za kamariera, takova nesreća mu se dogodila prigodom vjenčanja g. Čeha Rudolfa sa g. Fermeglia Josipom. Ni oni valjda nisu ga htjeli, ali on da im se osveti, eto ti ga javlja u malom židovčiću da se je prigodom njihova vjenčanja pjevala misa u hrvatskom jeziku, to jest za njega, kao kamariera d' Italia nekakvo veliko čudo: „Bravo, bravo mio Fuchsel, drica, drica, drica mio Fuchsel, cattivo Fuchsel non ti son altro che per mangiar.

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć Jurino, da nisu mošćenički poprdili storili za pot:šta draškega afrikana?

Jur. Da ni on otel bit, zač da bi moral na sednicah hrvatski govorit.

Fr. A la brižan, ma bi redkü kašu srebal, da nezna hrvatski.

Razne primorske viesti.

Vienčanje. Iz Trsata nam pišu, da se je dne 9. o. mj. vienčao u u tamošnjoj župnoj crkvi g. Dr. Vinko barun Zmajić-Svetoivanski, kr. kotarski predstojnik na Sušaku s gospodjicom Leokardijom Bačić, kćerkom trsatsko-susačkog načelnika g. Hinka viteza Bačića. Čestitamo.

Teško obolio. Izvanjski listovi javljaju, da je težko obolio luksemburžki vojvoda, koji dolazi obično svake godine u našu Opatiju. Starčevo stanje da je vrlo nepovoljno jer da ga naglo obustavljaju tjelesne sile.

Državna štipendija. Razpisan je natječaj na jednu štipendiju od godišnjih 420 kruna za djake tehničkih škola u Beču, Gracu, Pragu i Brnu. Pravo na tu štipendiju imadu djaci, rodjeni u Istri ili u Goričkoj, koji se obvežu, da će nakon dovršenih nauka, vršiti svoju službu u jednoj spomenutih pokrajina.

Molbe valja predložiti do 25. novembra o. g. c. kr. namjestničtvu u Trstu,

Ugodni glasovi iz kranjskoga sabora. Ugodni su za nas svi dobri glasovi iz svih susjednih i bratskih ili srodnih pokrajina; ugodni osobito oni, iz kojih razvidjamo, da se rodjena braća u susjednim nam pokrajinah sve više slažu u svojem postupku prema zajedničkom neprijatelju, koji crpi svoju moć samo iz nesloge svoje braće.

* * *

Obradovalo nas je kad smo čitali da je Dr. *Šusteršić* u ime katoličke narodne stranke u sjednici kranjskoga sabora dne 8. t. m. predložio, da se zapisnik predjašnje sjednice kranjskoga sabora ne odobri jer je sastavljen njemačkim jezikom, i da se zapisnik u istoj sjednici napiše slovenskim jezikom; da je zast. *Hribar* izjavio, da će za taj predlog glasovati i napredna stranka; te da je predlog bio primljen sa svimi glasovi obijuh slovenskih stranaka proti tobožnjim njemačkim glasovom, naime onim veleposjeda.

Do sada se je dostavljalo i čitalo zapisnik sjednica izmjenice jedan put slovenski, drugi njemački, i tako se je uvjek čredalo. Taj postupak kazao je preveliku dobrotu našega naroda, koja ne bijaše nikako na mjestu, a najmanje u Kranjskoj gdje ima tek pešćica Niemaca, i prema Niemcem ili Niemškutarom, koji su u drugih pokrajinah toli bezobzirni prema Slovencem. To je i spomenuo Dr. *Šusteršić*, pokazao na sabore u Koruškoj i Štajerskoj, gdje je koliko više Slovenaca, nego li Njemaca u Kranjskoj, a gdje se zapisnik sjednica nikad ne čita slovenski, nego uvjek njemački. Kako Niemci prema nam drugdje, tako mi prema njim ovdje. Klin s klinom. I doba je da se kažemo sviestni sebe i svojih prava. Mi čestitamo i dru *Šuštaršiću*, koji je postavio predlog i *Hribaru*, koji je pristao uz njega, a s njim i katoličko-narodnoj i naprednoj stranci. Budu li obje u obrani prava slovenskoga naroda i jezika uvjek složne, moć će onda pjevati koliko mu drago novo pečeni baruni Niemac Žvegelj, da je stara navada čitati zapisnike *tudi nemški*; moć će govoriti koliko hoće, da je *Šušteršičeva* namjera samo mutiti sporazumak medju stanovničtvom — al mu to neće koristiti. Svakako bolje je, da vlada sporazumak medju Slovenci jedne i druge stranke, i da su oni gospodari u svojoj kući, nego li da se oni medju sobom kolju, da vlada Žvegelj i družina, predstavljajuća pješćicu Niemaca i Niemškutara

* * *

Drugi za nas ugodni glas iz Kranjskoga bio je onaj tičući se promjene izbornoga prava. Samo o sebi se razumije, da su Slovenci pripadajući socijalističkoj stranci, za sveobće, jednako, izravno, tajno, izborno pravo. Za to pravo se je već u više zgodah izjavila katoličko-narodna stranka. Sad eto izjavila se je, za to i napredna slovenska stranka na usta zastupnika g. *Hribara* u saborskoj sjednici, pak na usta svojih odaslanika u ustavnom odboru. Ne mari da je i tu *Žvegelj* i družina protivan. Ta on ne predstavlja naroda. Predstavnici naroda obiju stranaka u saboru i svih trih stranaka u pokrajini, su složni. I to je glavno, to je ono, čemu se i mi radujemo. Drago nam je, da je odnosni odbor prihvatio načelo proporcionalnoga zastupanja. U saboru bi tako bila zastupana svaka stranka po razmjerju glasova, što bi ih kod izbora dobila.

Tako eto pravi zastupnici slovenskoga naroda u Kranjskom saboru prikazuju se kao ljudi pravoga napredka, prave slobode, kao zagovornici jednakoga prava za sve. Živili! Samo napried u ljubavi i slogi!

Javne skupštine za obće izborno pravo. U nedjelju u jutro obdržavane su u gradu Trstu dvie javne skupštine za obće izborno pravo.

Jednu skupštinu obdržavali su članovi socijal-demokratičke stranke u kazalištu Politeama Rossetti, drugu tršćanski Slovenci u velikoj dvorani „Narodnog doma“. Najveće tršćansko kazalište „Politeama“ bijaše slušatelja dubkom puno te su mnogi morali vani čekati dok je skupština svršila.

Na toj skupštini govorilo je više članova stranke za uvedenje obćeg, izravnog i tajnog izbornog prava te bijaše prihvaćena i resolucija kojom se zahtjeva od vlade uvedenje tog prava.

Istodobno obdržavali su Slovenci u svom „Domu“ skupštinu, koja bijaše izvanredno mnogobrojno posjećena. Za obće izborno pravo govorili su gg. Dr. Rybař, Skrbec, Dr. Pretner, zastupnik vitez Vuković, Walter, Dr. Slavik i Skrl. Na koncu bijaše prihvaćena jednoglasno i uzburno odobravanje skupštinara sliedeća resolucija, koju je stavio g. Dr. Slavik:

„Pučka skupština, sazvana od političkog družtva „Edinost“ u „Narodnom domu“ u Trstu dne 12. novembra 1905. zahtjeva odlučno, da vlada predloži državnomu saboru u prvoj sjednici budućeg zasjedanja zakonsku osnovu *za obće, jednako, izravno i tajno izborno pravo* bez svakog obzira na dosadašnje posjedovno stanje i sada postojeće povlastice s proporcionalnim sustavom, te da učini isto takodjer odmah u zemaljskih saborih.“

Koli socijaldemokrati toli slovenski skupštinari pođaše se nakon skupštine na ulicu, te su pošli — nakon što su se sastali kod poznate kavane „Chiozza“ — u velikom množtvu glavnimi ulicami grada na veliki trg i pred zgradu c. kr. namjestničtva. Prvi su u obhodu pjevali radničke pjesme i francesku himnu, dočim su drugi orili razne narodne. Na povratku pošli su socijaliste i Slovenci pred „Radnički dom“ gdje je prve jošte jednom nagovorio njih kolovodja a Slovence g. Cotič i posliednji pošli su od tud pred „Narodni dom“ gdje im se narodni prvaci zahvališe na mnogobrojnom sudjelovanju — preporučiv im, da se uvjek odazovu ovako narodnom vodstvu kad ih ono pozove na posao za narodnu stvar.

Glavna skupština talijanskog političkog družtvu za Istru. Prošle nedjelje obdržavalo je talijansko političko družtvo za Istru u talijanskom kazinu grada Pazina godišnju glavnu skupštinu, na kojoj su razpravljali obične družtvene poslove. Obširno izviestio je zastupnik Bartoli o djelovanju talijanskih zastupnika na carevinskom vieću, osobito u pitanju ustrojenja talijanskog sveučilišta.

Dotaknuo se je i sazova istarskog sabora baciv — po talijanskom običaju svu krivnju na nezasitnost hrvatsko-slovenskih zastupnika i na neku popustljivost cesarske vlade napram ovim posliednjim. Prihvaćena je konačno resolucija, kojom se odobrava postupanje talijanskih zastupnika koli u pitanju talijanskog sveučilišta toli u onom istarskog sabora.

Opaziti nam je na koncu, da bijaše ova skupština neobično tiha i mrtva bez običnih talijanskih bučnih harlekinada.

Prinos k uredovanju c. kr. oblasti. Groza upravo hvata čovjeka kad vidi kako c. kr. oblasti uredjuju, kako nesamo da poduzimaju inicijative, da podignu pučanstvo moralno i materijalno, nego kako i zavlače sa stvarima, koje pojedini državljani potaknu, koje bi c. kr. oblasti morale bez ikakva zatezanja riešiti.

Nije nam na misli, da danas pišemo o tolikih i tolikih molbah, koje leže neriešene kod c. kr. oblasti već godine i godine, a koje se tiču n. pr. ustrojenja hrvatskih škola u raznih mjestih Istre.

Na misli nam je jedno posve materijalno pitanje, naime pitanje razdielenja imanja zadruge Pregarske.

Zadrugari Butinar i Bubnić podnesli su već 28. septembra 1896. molbu, obzirom na razdieljenje imanja Pregarske zadruge, koje je c. kr. namjestničtvo u Trstu bilo već godine 1889. odobrilo, a usljed pritužbe njekih godine 1895. uništilo, i postavilo njeke uvjete, pod kojimi se dielitba može riešiti. Istodobno zabranilo je sjeći drva u zadružnoj šumi.

Dok nebijaše te zabrane još se je njekako prolazilo. Smatralo se je imanje skupnim, pak su se šumom služili zadrugari po staroj navadi. Al od kad obstoji ta zabrana, a tomu je već 10 godina, od tad zadrugari nit ne smjedu uživati imanja kao suposjednici, nit kao posjednici onoga diela, koji im po dieljenju pripada. Njih zatiče zima za zimom, i oni ne smjedu sjeći drva, da si sagriju samrzle kosti. Njih mori glad, oni moraju plaćati poreze, al ne smjedu u šumu, da nasjeku i priprave drva za prodaju. Oni bivaju globljeni ako u svojoj zadružnoj šumi posjeku drva. Dogadja li se što takva gdje drugdje nego u Austriji?! Je li u obće koje oblasti, bilo gdje, postupaju sa pučanstvom, kao što postupaju austrijske oblasti sa našim narodom.

Pošto bijaše pritužba radi toga i kod c. kr. ministarstva poljodjelstva, i pošto se je u toj stvari postavilo čak interpelaciju u zastupničkoj kući carevinskoga vieća, je rečeno ministarstvo godine 1900. dozvolilo razdiobu zadružnoga imanja. I premda je i ta najviša oblast u stvari diobu dozvolila, premda su zadrugari zadovoljili svim zahtjevom što su ih postavile c. kr. upravne oblasti, još danas nemogu oni u svoje posjede a da nebudu globljeni.

Zadrugari dali su napravit kod c. kr. bilježnika dielitbene pogodbe, i podpisali ih, izručili c. kr. kotarskom sudu u Podgradu za uknjižbu, i o tom obavjestili c. kr. namjestničtvo u Trstu. Ovo da je javilo c. kr. sudu, da nedozvoljava uknjižbe, dočim šuti na sve podneske što su mu ih zadrugari poslali, junija i julija 1904., te febrara i junija 1905. C. kr. namjestničtvo šuti, ne odgovara na podneske zadrugara, i pušta nek ih globi, kad hoće, da se u svojoj bijedi pomognu u svojoj vlastitoj šumi.

Kad će taj zulum već jednom prestati?!

VELIK VALJNI MLIN

sa najboljim pšeničnim proizvodima, traži sposobnog ZASTUPNIKA za putovanje u Istri.

ooo Ponude na ooo upravu ovog lista.

Pozor tamburaši! Izašli su novi cienici najnovijih partitura od Farkaša, Mahača, Hrazo, Bezettia itd. i cienici tamburaških potrebština od prve sisačke tvornice tambura

J. Stjepušin u Sisku.

Ljubiteljima kakaa i čokolade najtoplije preporučujemo:

Johanna Hoffa

Kandol-Kakao

koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je usled toga najlakše probaviv, no pronrošuje nikada začepljenje, pa je, akoprem vanredno jestin, ipak najokusnija toka.

Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffa i sa zaštitnim znakom »lava«.

Omoti od ½ kg 90 filira
» » ¼ » 50 »

Može se svagdje dobiti.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici NICOLÒ MACHIAVELLI br. 26.

započela je svoje poslovanje, te obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac te banknote, i unovčuje kupone i izžrebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnja tržišta monarkije i inozemstva, te otvara vjeresije uz isprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najnižje uvjete.

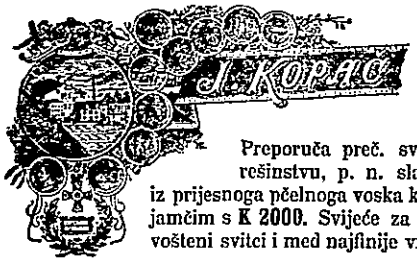

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, voštени svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

TRSJE (loza)

u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno) na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.

Pečenko i drug — Komen-Goričica.

Ciena ciepljenog trsja jest:

Na rupestris monticola 1000 komada .	K 120·—
Na riparia Portalis 1000 komada . . .	» 120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom.	» 140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada . .	» 140·—

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

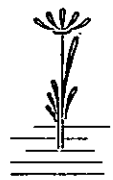

Dvostruki elektro-magnetički

križ ili zvieza

R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa boleščn hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrije, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svesbce slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovoli, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnjih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid.

Gdje nijedan lieh nije pomogao, moćan pokušaj moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

Mali stroj stoji 4 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

Veliki stroj stoji 6 K. Rabi su kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo:

Albert Müller,

Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/IV.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu u najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zraatih i natekših jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1 K 26·60	nesijano sa mekinjama . K 21·—
» » » 2 » 26·20	mekinje (posije) . . . » 14·—
» » » 3 » 25·80	kukuruzno brašno . . . » 18·—
» » » 4 » 24·50	raženo brašno prosijano » 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomišane K 26·—	» » nesijano » 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žic-a u Puli, admiralska ulica br. 12.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. Ono nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmlju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tucela (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11·K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neka gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 47. Pula, u četvrtak dne 23. novembra 1905. God. XXXVIII.

NAŠA SLOGA

Oglasi, priposlana itd. ...kaju i računaju se na temelju ...ičnog cienika ili po dogovoru.

...ovci za predbrojbu, oglase itd. ...lju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ...a administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno oz-

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

...jenične
...e papire
...é, ino-
...ne i iz-
...emstva,
...čun.
...z vrlo
...zavoda
...gih
...o)

Iz sjednice obć. zastupstva,

obdržavane u Kastvu, dne 20. novembra 1905.

Predsjednik gosp. Dukić Frane, kao zamjenik obć. glavara, ustanoviv da je pristupio dovoljan broj, naime 27 občinskih zastupnika i 1 zamjenik, otvori sjednicu u 10½ sati prije podne, saobćuje občinskom zastupstvu da je gosp. občinski glavar još bolestan, te da pozdravlja obć. zastupstvo, koje zaželi obć. glavaru da što skorije ozdravi i da ga čim prije vidi u svojoj sredini.

Predloženi zapisnik posljednje sjednice obć. zastupstva od 18. t. m. jurve podpisan od dvojice za to imenovanih gg. zastupnika, bio je odobren, a za ovjerovljenje zapisnika današnje sjednice imenovana su gg. obć. zastupnici V. Sinčić i F. Mavrović.

Pročitana su zatim slijedeća priobćenja:

Uzima se do znanja saobćenje, da je občina Studena i kod vrhovnog sudišta uspjela u parnici proti Barak Antonu; da c. k. kot. poglavarstvo u Voloskom najavlja, da je uslijed tuče oprošteno poreza na zemljarini za god. 1905. u županijama Srdoči i Zamet ukupno K 372·78; te da se je dne 15. novembra 1905. obdržavala u Rečini, a dne 16. istog mjeseca u Hostih komisionalna rasprava glede ustrojenja pučkih učiona, gdje se izaslanici občine izjaviše o naukovnom jeziku, te o mjestu gdje bi se imale graditi odnosne učione.

Prešav na treću točku dnevnog reda, naime na pretres *občinskog proračuna za god. 1906.* za Kastav, Brgud, Lisac, Skalnicu i Studenu, predsjednik saobćuje, da su isti bili redovito izloženi, te da nije bilo protiv njih podnešeno nikakvog prigovora.

Pročitan je u potankosti rashod i prihod proračuna za Kastav i pridruženih občina, kako predložen po obć. odboru, te je kod pojedine rubrike obć. zastupstvu dana prilika, da se isto izjavi bud o prihodu bud o rashodu prema potrebi i pokriću potrebitog potroška. Ovdje pak se hoće samo navesti nekoje svote potrebitog izdatka, jer bi se pojedinostima proračuna predugo zašlo.

I. Kastav. — Administrativni troškovi, u koje se ubraja nagrada obć. glavaru, obć. odborima i zastupstvu, plaće činovnicima i slugama, tiskanice, uredovne i pisaće potreboće, putni troškovi u obće, javni porez i ekvivalenat, nabava pokretnina, rasvjeta i ogrijev uredovnih prostorija, poštarina, brzojavi te sudbeni troškovi, predvidjaju se sa ukupnih K 26.922. Sam porez i ekvivalenat, prema propisu posliednje godine iznaša K 5.712, a za sudbene troškove predvidja se K 1800.

Troškovi javnog podučavanja (škole) iziskuju izdatak od K 11.518, a sa školskim taksama ukupno K 28.618, i pošto u ovoj občini neima nikakve školske zaklade, mora sav taj potrošak snašati obć. blagajna.

Za obskrbu siromaha predvidja se za podporu u novcu i ljekovima K 6000; za bolničke troškove K 5000, za odjela ubogim učenikom K 120; za podpore djacima K 1600; za popraćeničtvo umobolnih K 270. Ukupno za siromahe K 12.990.

Redarstveno-zdravstveni troškovi i to: za plaću i paušal obć. liječnikom, za epidemičke i kužne bolesti, uzdržavanje groblja, za predradnje novog groblja u sv. Križu i Brežcima, predvidja se za svako po K 500; pokapanje ubogih, plaće obć. redarima, nu pošto se uvidja veća potreba redarstvenih sila, zaključilo je obć. zastupstvo da se razpiše natječaj za mjesto občinskog nadredara uz plaću od K 1000, te jednog redara uz plaću od K 750, uz godišnji paušal od K 100 svakomu za nabavu odijela; uzdržavanje zatvora i uznika, javna rasvjeta i nabava svjetiljka u Jušićih, Rukavcu i sv. Križu, a za Kantridu da se sporazumi glede električne rasvjete, dočim za Matulji da se pričeka dok bude izgradjena električna željeznica; za osiguranje obć. zgrada protiv požara, plaće šumskom upravitelju i obć. lugarima sa predvidjenih K 5282. Sveukupno sa K 14.992.

Troškovi javnih svečanosti, poglavito za nabavu 40 novih pušaka-opetuša, predvidja se K 700.

Uzdržavanje gradjevina, kao lugarske kuće u Lisini, te popravak obć. ureda u Kastvu (parketiranje vijećnice i soba glavara, popodjenje blagajne), predvidja se ukupnih K 1212.

Za uzdržavanje cesta: plaća cestaru na lisinskoj cesti, prah i korda, šumski putevi, popravak puta od željeznice do crkve sv. Luke u Rukavcu K 1000, popravak ceste kroz Ivaniči i Juriniči na Biskupi u Kućelovoj K 400, cementiranje jednog dijela piacala na sajmištu u Kastvu, plaća cestara u Zametu i za odlučiti popravke u god. 1906. predvidja se sa ukupnih K 6300.

Za popravak javnih vodnjaka kao: „Kalića“ u Jušićih K 600, „Živice Jurdana“, uredjenje podzemnog kanala od stuba glavarstva u Kastvu prema gornjem i dolnjem dielu grada, očišćenje „Piščine“ u Kućelovoj, popravak „Živice“ kod Mavrići, „Šternice“ kod Korenskoga, na medji Brnčići-Sroki „Ferenčeve kaline“ sa K 700, „Živice“ i „Ladve“ u Matuljevoj za svaku po K 600 i za odlučiti u god. 1906. predvidja se sa ukupnih K 5087.

Za nove nasade i popravak prvanjih u obć. šumama predvidja se K 510.

Za gradnje novih zgrada predvidja se pripomoć občine za školu u Sv. Mateju sa K 1200, u Hostih, Rečini i Brežcima po K 1000, a za gradnju klaonice sa šternom u Kastvu K 4830·80, sveukupno K 9031.

Za gradnje novih cesta predvidja se K 3200·—, od kojih za nastavak puta Opolelica-Jasenovac K 600·—, za gradnju staze od postaje Matulje do Gajanića u Pereničih K 600·— te za gradnju puta u Lužinu K 1000·—.

Za gradnje novih vodovnih zdanja predvidja se ukupno K 10910·—, od kojih za Šternu na Kantridi već od Seegnera položenih K 1400·— k tomu doprinos občine za ovu šternu i onu u selu Malonji po K 1000·—, za one u selima Gor. Turki, Jelovičani, Mavri, Furićevom, Petrci, Pilepići, Škurinja, Dovičići, Čikovići i Stupari po K 600·—, te za gradnju i uzdržavanje mosta u Trnovici K 1510·—.

Za izradbu gorivog drva za občinare u obć. šumi Lisini predvidja se sa potroškom od K 3932·—.

Sveukupni razhod proračuna za god. 1906. a za imovnu občinu Kastav iznosi K 144.198·—.

Iz prihoda istog proračuna navadja se sliedeće potankosti. Najmovina gradjevine dati će K 267·—. Najam poštanskog ureda povišen je od K 80·— na K 100·—. Najam piacala i kamenoloma u Preluki i Kantridi dati će K 1700·—. Dohodak od prodaje drva gradjevnog, za občinare iz obć. šuma predvidja se sa zaostatci ukupnih K 11648·—. Od zastanih i tekućih interesa od glavnica uloženih kod privatnika drži se, da će se utjerati K 24000·—, opazkom da se imade utužiti sve dužnike, koji duguju interese preko triju godina.

Pristojbe od sajmovine da će dati K 2750.— a ove od plesova K 1400·—. Doprinosi pridr. občina za administraciju istih, te prinos k plaći i paušalu obć. liječnika iznose K 2550·—. Povratak sudb. troskova predvidja se kao u razhodu sa K 1800·—.

...Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

...o je uprav razlog, da mnoge ...naglo propadaju. Propadaju, ...u sebi trule i izkvarene strani ...ji ne poznadu savjesti i du... ...zpunjavati zdušno svoje zva... ...osobne poslove, pa ako što ..., to je lih radi svoje osobe. ...ovakvim osobama svi poslovi ...to je lahko razumljivo i opet ...a gola istina, da sprječavaju ...tok napredka i uljudbe. S toga ...da je došlo doba, da budnim ...azimo na bezdušnike svake ...polovičare“, nemarnjake i ne...ike, pa i pripadali narodnoj ...ovi bo su još opasniji od ...i poznatih protivnika.

...la su vremena ili prolaze, ...samo političkim agentima i ...vjerovalo; došla su naproti ...tiha rada, uztrajnog revno... ...z buke i halabuke. Sadanji ...ljevaju od nas svakoga, d... ...na svojem odlučenom mjestu ...budni vršeći strogo svoje ...zvanične i domovinske duž... ...adimo nesebično, al budimo ...judi bez prikora i ljage, jer ...tvarenoj bačvi i najbolje vino ...izopačenoj osobi i najsvetije ...nalo se gube i bliede, jer se ...čin od nećudoredna čovjeka ...epouzdanjem i reservom i ...z ploda i utjecaja. Hrvatski ...obće, napose njegov istarski ...kao nikad sada treba po... ...la od čestitih Hrvata.

...tko je naš, radi i radi ne... ...vrši svoje dužnosti podpuno, ...i točno. Samo ovako po... ...o slobodu duha i tiela, samo ...om postat ćemo svoji na

Narodni radnik.

...itički pregled.

U Puli 22. novembra 1905.

Austro-Ugarska

...njim ručnim pismom od dne ...sazvano je carevinsko vieće za ...n. na prvu sjednicu, da nastavi ...vanje. Na dnevnom redu nalaze

---

...bor za II. tijelo. Šteta što sam zapriečen, da prisustvujem tomu prizoru. Ali čekajmo; ako bude izvješena naša zastava poslije ...bora, naši su pobjedili. Podne je nikoga ...ema, da nam javi. U jedan sat svršava. ...oobjedujem i skočim da vidim. Zastava ...e vije. Živili! uskliknem u sebi. Dobri ...smo! Dodje prvi čovjek i javi mi! Vrlo ...teška je bila današnja borba. Naši 43, ...njihovi 40. Deset hektolitara vina su danas ...oveli. Obećivalo se svega i svašta. Davalo ...m se liepu žurnadu. Svejedno nisu mogli. ...ekajte, reknem ja, što je to čuti. Neki ...riči, kune, što li? Približilo se k nama. Na pol mi obećao, da će poći. Ja iz njegove kuće vanka, na vratima čekaju ga dvojica, protivnici, da s njime govore. Nije ovo dobar znak, pomislim si. Sutradan uranim i podjoh najprvo po njega. Odgovor je glasio: Ne mogu poći, ne idem. Aha, zastrašili su ga. Doznat ću. Usred sela zaustavi me otac vodje talijanaša. Gospodine, vi biste morali danas svoju službu vršiti, a ne poći glasovati za Hrvate. Rasrdim se ja. Oprostite, da niste tako star, naučio bih vas ja uljudnosti! Kojim pravom me vi izazivljete na putu?! Ajd k .... *carne venduta*, i odoh. Došao sam ... okupu živo se razgovaraju. Pristupimo bliže. Za kompromis se pogadjaju. Utanačiše ga namah od 8 zastupnika, šest naših, dva njihova. Dobro, popravimo glasovnice. Nekolicina njih nećka se. Na vratima prozvao je sve. Približi se k meni „velečastni“ te mi nudja mjesto zastupnika. Ne primam za ovaj put. Ali niti jednoga inteligentnoga nećemo imati ovaj put u zastupstvu. Vi se varate, odgovorih mu ja; nije kod njih uškolana inteligencija, ali naravno je u njih dosta. Pa ćemo ih savjetom mi pomagati. Ta vi ste bili prije, pak što je koristilo. Marnosti nam fali. Mi još u raz...

...d netko zavikne, da je izborni ... Kako i što? Naša lista ciela ... Kompromis pošao je u zrak. ...o razliegalo se po liepoj dolini. ...oteo uzdah: „Hvala Bogu“. ...htio poći onaj velečastni na ...rašili su ga, da će mu, kad se natrag vrati napraviti mačju deraču. Ja sam gladko prošao. Odvažnoga čovjeka boje se napasti. Žalimo ga u toliko, što do danas nezna ni on sam, što je. Nije se čuditi onda našim seljacima, da im nije sviest probudjena! Doći će stalno seljak do pravoga spoznanja stvari, kad bude naša inteligencija sviesna svoje narodne dužnosti, i kad se bude on otrgnuo iz stanja tmine te došao u svjetlost i upoznao svoje prave prijatelje i suplemenike. Uprimo čvrsto da do toga čim prije dodje. U zaštitu nam bili sv. Ciril i Metod, a u hramovima razliegao se njihov sveti riek za slobodu našu!

Pozor tamburaši! Izašli su novi cienici najnovijih partitura od Farkaša, Mahača, Hrzze, Bozettia itd. i cienici tamburaških potrebština od prve sisačke tvornice tambura

J. Stjepušin u Sisku.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici

započela je svoje poslovanje, te obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najto[plije] preporučujemo:
Johanna Hoffa
Kandol-Kakao
koji posjeduje najmanju sadržinu mast[i] je uslied toga najlakšo probaviv, ne p[ro]uzročuje nikada začepljenje, pa je, ako[p] vanredno jeftin, ipak najokusnijega t[ek]a.
Pravi je samo sa imenom Johanna H[offa] i sa zaštitnim znakom »lava«.
Omoti od 1/4 kg 90 filira Može se
» » 1/2 » 50 » svagdje do[biti]

Pr[...]
re[...]
iz prijesnog[...]
jamčim s K[...]
vošteni svit[...]

Dvostru[ki]
križ
R. B. br. 869[67]
jest elektro-magnetičkim načelima sast[avljen] stroj, koji kod uloga, reume, astme ([...] disanja), nespavanja, zujenja u uhu, [...] gije, glavobolje (migrane) kucanja [...] zubobolje, muževne slabosti, studeni[h] i nogu, padavice (epilepsije), mokre[nja u po]stelje, nujnosti, nesvjestice, nagluho[sti, dr]htanja na tielu, influence skopčane [...] lešću hrbta, bliedila (malokrvnosti) [...] dačnih grčeva, beztečnosti, ischiasa, [...] krvnosti, svih udnih grčeva, hipoch[ondrije] tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao [...] sveobće slabosti itd. služi kao nenad[...] sredstvo, pošto elektro-magnetička [...] cielim čovječjim tielom djeluje, čime [...] čene bolesti u najkraćem vremenu [...]
Poznato je, da liečnici kod nav[...] bolesti višekratno elektrizovanje tiel[a] trebljuju, ali ipak na taj način, d[a] struja samo prolazno i povremeno [...] tielo prolazi, dočim naprotiv tomu [...] elektro-magnetičnog križa ili zviezd[e] br. 86967, kako je jur rečeno, umj[...] načinom neprekidno na tielo djelu[je] svakako bržem izliečenju dovodi, n[...] prvi postupak. — Do 20 godina sta[...] lesti izliečene su sa mojim strojem [...] Od izliečenih sa mojim strojem R. [B.] 86967 izražene zahvale kao i od odl[...]

Prošlih je godina općina izvela razne radnje, te je dio potroška imao biti povraćen od općinara dotičnog kraja sa reparti, kao za školu u Zametu, školu u Rukavcu, žensku školu, mrtvačnicu i zvonik u Kastvu, te drugih manjih predujma, od česa predvidja se prihod od K 6500·—.

Od raznih i nepredvidjenih prihoda, predvidja se dobiti ukupnu svotu od K 18.880·—, i to kao povratak reparta za šterne, prinos cestovnog odbora za popravak cesta, postotaka i kamata od likvidovane štivre, te državne i zemaljske podpore za razne gradjevine u općini, koje se kane izvesti.

Ukupni prihod proračuna Kastav iznosi K 99·948·— kojeg usporediv sa sprijeda navedenim rashodom, proizlazi manjak od K 44.250·—.

II. Brgud. — Proračun Brguda iznosi u rashodu K 14.538·—, a u prihodu K 10.429·—, prikazujuć dakle manjak od K 4109·—. Rashod toga proračuna iziskuje slijedeće poveće svote: za porez i ekvivalenat K 1109.—, za školu i škol. takse K 1526·—, za bolničke troškove K 650·—, za nabavu vatrogasne štrcaljke i osiguranje protiv ognja K 448·, za gradnju II. razreda pučke učione K 6000·—, za gradnju šterne uz školu K 2000·—. U prihodu važniji su slijedeći dohodci: od prodaje drva iz obć. šume sa zastanim pristojbama K 1630·—, da se uzmogne dograditi školu i šternu, predvidja se zajam od K 8000·—

III. Lisac. — Proračun Lisca prikazuje rashod od K 6915·—, a prihod od K 6266·—, dakle uz manjak od K 649·—. U rashodu predvidja se gradnju reservoira vode u Liscu, sa potroškom od K 4600·—, a budući općina neima odnosne svote u gotovini, to se u prihodu predvidja zajam od K 2600·— a s druge strane predvidja se u tu svrhu državnu i zemaljsku podporu od K 2000·—.

IV. Skalnica. — Proračun Skalnice iziskuje u rashodu K 4755·— a u prihodu predvidja se K 4202·—, tako da imade manjak od K 553·—. Glavna svota u rashodu odnosi se na povratak posude za pokriće blagajničkog manjka, te povratak I. obroka posude učinjene za gradnju šterne sa K 2700·—. Glavni pako prihod predvidja se od prodaje drva sa zaostatci sa K 740·—, od paševine sa K 620·—, te od reparta za pokriće troškova gradnje šterne i blagajničkog manjka sa K 990·—.

V. Studena. — Proračun studene iznosi u rashodu K 8461·—, a u prikodu K 6928·—, dakle sa manjkom K 1533·—. U rashodu ove općine nalazimo slijedeće poveće svote: za porez i ekvivalenat K 1388·—, za javno podučavanje i školske takse K 420·—, za uspostavu svoda u župnoj crkvi u Klani i popravak župnog stana K 1400·—, za odplatu duga župnog stana i povratak posude za pokriće blagajničkog manjka K 2067·—. U prihodu nalazi se glavni dohodak od prodaje drva i zaostataka istih K 2830·—, od pašišća i najam sjenokoša K 900·—.

Na molbu Starčić Andrije, obć. sluge u Klani, obć. zastupstvo povisuje mu godišnju nagradu sa K 12·— u rashodu općine Lisac, Skalnica i Studena.

VI. Klana. — Predloženi proračun pridružene općine Klana, kako sastavljen po tamošnjem upravnom vijeću, bio je prihvaćen u cijelosti, naime sa razhodom K 37332·—, i prihodom K 33361·—, dakle sa manjkom od K 3971.—. U rashodu ove općine predvidjeno je za javno podučavanje i školske takse K 2330·—, a za obnovu i popravak župne crkve sv. Jeronima i ostalih obć. zgrada K 20300·—; za popravak cesta K 1000.—, za rileviranje obć. uzurpa, prinos k trošku za brzojavnu svezu sa Kastvom i uredjenje medja izmed Klane i Studene K 2680·—. U prihodu ističe se slijedeće dohodke: od prodaje gradjevnog i gorivog drva sa zaostatcima K 7940.—, od paševine i najma sjenokoša K 2320.—, od zakupnine lova K 1461·—. Za popravak župne crkve predvidja se zajam od K 10000·—.

Za pokriće gori navedenih manjka proračuna za god. 1906. votiralo je obć. zstupstvo na izravne poreze slijedeće namete: za Kastav 15% za popravak obć. puteva i cesta; 32% za školske takse; 15% za bolničke troškove za cijelu imovnu općinu Kaktav, zatim za Blažići 50% za gradnju šterne u Štefanih i vodojaka u Blažićih; za Puži 50% za dogradnju pučke učione u Brešcima; za Zamet 25% za dogradnju drugog razreda tamošnje učione i 12% za pokriće plaće cestara u Zametu.

Za Brgud, Lisac, Škalnicu i Studenu 100% za pokriće pasiva eventnalno i bolničkih troškova; za pokriće školskih taksa Brgud 25%, Lisac 70%, Škalnica 80% i Studena 70%.

Za Kastav, Brgud, Lisac, Skalnicu i Studenu namet od 100% na potrošarinu vina i mesa u prodaji na malo, te za Kastav stalnom taksom od K 3·40 po svakom hl. na malo istočene pive.

Upravno vieće u Klani votiralo je namet od 75% na državne poreze za pokriće manjka i 25% za pokriće školskih taksa, te namet od 75% na potrošarinu vina i mesa u prodaji na malo i stalnu taksu od K 3·40 za svaki hl na malo istočene pive.

Pri raspravi o nametu na potrošarinu vina i mesa, podneslo je predsjedničtvo krčmara sudbenog kotara Volosko molbu, da se istomu dade pobirati taj namet u god. 1906. uz zakupnu cienu od godišnjih K 18080·—. (Zemaljski odbor nije na to naknadno pristao, već zahtjeva da bude općini isplaćena podpuna svota u razmjeru postotka kao i vis. eraru.)

Glede pobiranja takse na pivo obć. zastupstvo zaključuje, da se istu za god. 1906. dade u zakup putem javne dražbe uz izkličnu cijenu od K 2000·—.

Kod rasprave glede odobrenja proračuna općine Klane a na predlog gg. zastupnika iz Klane i Studene, zaključilo je obć. zastupstvo da se s mjesta brzojavno upita c. kr. namjestnika, kao predsjednika zemaljskog školskog Vijeća, da se pobrine za bezodvlačno namještenje druge učiteljske sile na učioni u Klani.

Preporuča se molbe Srok Andra iz Brnasi 77. i onu skrbnika mld. Marije Brajan iz Jušići 56., glede podijelenja obrtnih listova za prodaju vina, piva i jela na malo.

Već dosad je u Zvonećoj obavljao službu pregledača mrtvih Kinkela Frane iz Zvoneće 62. nu isti nije dosad prema propisu imenovan po obć. zastupstvu, pa se istog, obzirom na preporuku kapelanskog ureda u Zvonećoj kao takvog imenuje.

Na molbe za podijeljenje podpora, zaključuje se, da se izdade K 177, uračunav u to i odkup zemljišta za popravak puta u Brežcima u Puževoj.

Dvojici siromaha doznačuje se po K 5, jednomu K 10, jednomu za popravak krova i gradjevni materijal K 30, pravniku R J. mjesečna podpora od K 16, od 1. XII. 1905. do 31. XII. 1906.

Gosp. zastupnik iz Zameta moli, da bi se na Kantridi imenovalo zamjenika županu, obzirom što takvog često treba c. k. oružničtvo ili drugi službenici. Obć. zastupstvo uvidiv shodnost predloga imenuje Srdoč Ivana-Prešića iz Zameta 85 zamjenikom župana u Zametu. — Na predlog zastupnika gosp. R. Jurinčića, da se županu Puževe izreče nepovjerenje u vršenju njegove službe, obć. zastupstvo zaključuje da se istog pozove na odgovornost.

Izcrpiv dnevni red, predsjednik diže sjednicu u 3 sata po podne.

NIKOLA ŽI[...]
Mlin na benzinu
u PUN[TU]

Čistog pšeničnog i kukuru[znog ...]
Ci[ene]

pšenično brašno broj 1 K 2[...]	
„ „ „ 2 „ 26·20	mekinje (posije) . . . „ 14·—
„ „ „ 3 „ 25·80	kukuruzno brašno . . . „ 18·—
„ „ „ 4 „ 24·50	raženo brašno prosijano „ 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomiešane K 26·—	„ „ nesijano „ 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žic-a u Puli, admiralska ulica br. 12.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: Gradska ljekarna, Zagreb. Stoga se neka točno naruče pod naslovom: Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje unapred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali kapljice sv. Marka te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišolj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 47. Pula, u četvrtak dne 23. novembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaje.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Nemar u službi i radu.

(Konac.)

Zavirimo li u mnoge javne urede, naći ćemo svuda trutova ili nametnika, koji u bezposličenju provadjaju svoj život sišuć tako utaman narodne sokove. Bezdušnici!

Uzrok tome? Dotičnici ne bave se strogo svojim zvaničnim poslovima ili kradu jednostavno Bogu vrieme! Je li tu može biti govora o savjesti? Jesu li „polovičari" i bezposličari dobri rodoljubi? U nijednom narodu ne mogu se time ponositi, a ponajmanje u jadnoj Istri, u toj našoj krvavoj košulji. Narodni napredak i obća dobrobit zahtjevaju od svakoga, da bude na svome mjestu, čitav dušom i tielom, dosliedno da svatko vrši točno i savjestno ponajprije i ponajpače dužnosti skopčane sa svojim položajem. Poslove nas svakoga pojedinoga ne može nitko bolje od nas izvršiti, jer ih najbolje razumijemo, a to zato, jer su strogo spojeni sa našom osobnošću, ljubavlju i zvanjem, a vezani smo na to prisegom, zakonom i narodnom voljom, da baš mi i nitko drugi vršimo točno i temeljito povjerene nam poslove. Ne činimo li tako, il se bavimo odviše tudjim poslovima ili lienčarimo, zanemarit ćemo i opustiti svoje vlastite i tako postat ćemo krivci Bogu, narodu i zakonu. Tako radeći, naši poslovi nebi tekli svojim tokom, bit će k tomu površno izradjeni, pa bi nas svietu prikazivali za „polovičare" i „polu-ljude". Ako je ovakovih mnogo u kojem narodu ili u kojoj zemlji, tad ne može tu biti govora o napredku i razvitku dobrih odnošaja. Tu se očito pokazuje zastoj u prosvjeti, a čini se, da polovičarsko djelo, polovičari te „komodni" radnici i poslenici jesu ne mali, ako i nehote, neprijatelji svakog napredka. Znalice il neznalice bacaju klipove pod narodna kola, te tako od rodoljuba postaju odpadnici i tminonoše. Sa bičem u ruci morali bismo tjerati ove na posao i oduzeti im pravo zvati se narodnjacima i naprednjacima, a u našem slučaju, Hrvatima. Nas Hrvata premalen je broj, bar premalen trudbenika i lučonoša, al bar da svi ovi podpuno zadovoljavaju svojim zvaničnim i rodoljubnim dužnostima. Nije li dostatno od našeg svećenika, da izpunjava savjestno svoje dužnosti kao čovjek, kao svećenik i Hrvat? Zar nije dobar Hrvat učitelj, koji najveći dio dana sprovadja u hramu prosvjete, u svojoj školici, izgarajuć od želje, da što više nauka usadi u male glavice i da što više plemenitih osjećaja urine u djačka srca, pak uz to noć i dan promišlja o načinima, kako bi to postignuo i od mladeži stvorio plemenite ljude, dobre kršćane i Hrvate? Kako da prigovoriš rodoljublju trgovca, činovnika, načelnika i njihovim uredskim poslovačima, ako vrše tako svoje dužnosti, da unapreduju narodni boljak? Ali kako da ne podvojiš o rodoljublju Hrvata, koji nemilice guli i izrabljuje i onako naš zaduženi narod? Kako da ne skreneš svoga obzira od Hrvata u službi narodnoj, koji svojim nekorektnim načinom zasebnoga i zvaničnoga života vabi obćenarodni odpor i tako osramoćuje sebe i hrvatsko ime? Kako da oprostiš našemu čovjeku, koji svojim nesavjestnim i lahkoumnim radom pomaže neprijatelju obarati narodne tečevine i uspjehe? Što da rečemo o onima, koji zlorabeć svoj položaj zvanični i osobni, šire nemoral u najširim slojevima puka? Ovi su zaista bez savjesti i bezdušni napram svomu naroou, al je ujedno u njima zamrlo svako čuvstvo do dobrote, ljepote i plemenitosti. Oni svojim nećudorednim životom šire pokvarenost i sto drugih opačina, koje su zadale i velikim narodima smrtni udarac. Nepoznavajuć svojeg poslanstva i dostojanstva čine zlo i zaprječuju narodni i družtveni razvitak, a da sami možda toga sviestni nisu; uztraju na svojoj stazi života, kano da nitko ne pozna i ne ćuti njihovo razarajuće djelovanje. Ovi nemarnici i nehajnici u službi usred priprostog naroda uzprkos svemu i svakomu hoće pošto poto, da ostanu na svome mjestu i neće da se maknu drugud, gdje bi morali promieniti svoj život i djelovanje; čvrsto se drže svoga sjedišta, dok se mjera ne prevrši. Savjest bi im mogla prišapnuti da se svojevoljno i dragovoljno odaleče te tako pruže zadovoljštinu ćudorednim i prosvjetnim željama naroda; oni temelje svoje pravo na dostojanstvu, na dekretima, imenovanjima pozivajuć se na svoju narodnost i dotičnu stranku. Žalostno-smiešna je činjenica, da baš ovi službeni i privatni prestupnici jesu najveći politički vikači gradeć se tako najboljim rodoljubima. Time hoće da ljudstvu duševno oko nekako skrenu dalje od njihovih prestupaka i pogrješaka, pa da na to zaboravlja, a oni da i dalje tjeraju svoju na staru nesmetano. Zato turaju se napried i hoće svojim bučnim napetim i komedijanskim nastupanjem zaposjesti prva mjesta, i tako se dogodi da postanu glasonoše i pouzdanici inače dobre stranke za njenu nesreću. Dočim takovi junaci na jeziku, malo — ništa tvore pametna za obće dobro, znadu ipak kritikovati one radine pčelice, koje ne mare da čitav sviet sazna za njihova dobra djela na korist sveobće narodne stvari. Ovim skromnim poslenicima dostatno je da marljivo rade, da udovolje svojoj savjesti i sviesti, čime se ne zadovoljaváju oni, koji nešto reknu il malena uzrade u svoje sebične svrhe ili da narodnostna mantija prikrije njihovu golotinju. Ovi jesu baš zato vikači i kritikaši, da prikriju pred ljudima svoj zbiljski nerad i svoje mane; oni hoće da ih njihova stranka štiti. Zato i jeste često pogrješka stranaka što, brane i kriju malovriedne svoje pristaše. To je uprav razlog, da mnoge stranke naglo propadaju. Propadaju, jer kriju u sebi trule i izkvarene strančare, koji ne poznadu savjesti i dužnosti izpunjavati zdušno svoje zvanične i osobne poslove, pa ako što i uzrade, to je lih radi svoje osobe. Da po ovakvim osobama svi poslovi zapinju, to je lahko razumljivo i opet je s toga gola istina, da sprječavaju naravni tok napredka i uljudbe. S toga cienimo, da je došlo doba, da budnim okom pazimo na bezdušnike svake ruke, „polovičare", nemarnjake i nećudorednike, pa i pripadali narodnoj stranci, ovi bo su još opasniji od narodnih i poznatih protivnika.

Prošla su vremena ili prolaze, kad se samo političkim agentima i vikačima vjerovalo; došla su naproti vremena tiha rada, uztrajnog revnovanja bez buke i halabuke. Sadanji časi zahtjevaju od nas svakoga, da stojimo na svojem odlučenom mjestu čitavi i budni vršeći strogo svoje ljudske, zvanične i domovinske dužnosti. Radimo nesebično, al budimo ujedno ljudi bez prikora i ljage, jer se u pokvarenoj bačvi i najbolje vino kvari. U izopačenoj osobi i najsvetije ideje pomalo se gube i bliede, jer se i dobar čin od nećudoredna čovjeka prima nepouzdanjem i reservom i ostaje bez ploda i utjecaja. Hrvatski narod u obće, napose njegov istarski ogranak, kao nikad sada treba poštena rada od čestitih Hrvata.

Zato: tko je naš, radi i radi nesebično, vrši svoje dužnosti podpuno, savjestno i točno. Samo ovako postići ćemo slobodu duha i tiela, samo tim načinom postat ćemo svoji na svojem! *Narodni radnik.*

Politički pregled.

U Puli 22. novembra 1905.

Austro-Ugarska

Previšnjim ručnim pismom od dne 14. o. m. sazvano je carevinsko vieće za dne 28. o. m. na prvu sjednicu, da nastavi svoje djelovanje. Na dnevnom redu nalaze

PODLISTAK.

Iz nedaleke prošlosti.

(Jedan izborni čin.)

(Konac.)

IV.

Iz daleka opazimo, da je započeo izbor za II. tijelo. Šteta što sam zapriečen, da prisustvujem tomu prizoru. Ali čekajmo; ako bude izvješena naša zastava poslije izbora, naši su pobjedili. Podne je nikoga nema, da nam javi. U jedan sat svršava. Poobjedujem i skočim da vidim. Zastava se vije. Živili! uskliknem u sebi. Dobri smo! Dodje prvi čovjek i javi mi! Vrlo teška je bila današnja borba. Naši 43, njihovi 40. Deset hektolitara vina su danas doveli. Obećivalo se svega i svašta. Davalo im se liepu žurnadu. Svejedno nisu mogli. Čekajte, reknem ja, što je to čuti. Neki kriči, kune, što li? Približilo se k nama. Što je? E, gospodine, obećali nam da će nam dati piti i jesti, a kad tamo otjerali nas jer da su izgubili. Mi im nismo krivi. Ražalilo mi se srce, s te lakomosti i samoga životinjskoga ćuta u toj našoj bagri. Bože, oslobodi nas od svakoga zla, i odalečih se. Pošao sam velečastnomu da se sporazumimo za sutrašnji dan. Na pol mi obećao, da će poći. Ja iz njegove kuće vanka, na vratima čekaju ga dvojica, protivnici, da s njime govore. Nije ovo dobar znak, pomislim si. Sutradan uranim i podjoh najprvo po njega. Odgovor je glasio: Ne mogu poći, ne idem. Aha, zastrašili su ga. Doznat ću. Usred sela zaustavi me otac vodje talijanaša. Gospodine, vi biste morali danas svoju službu vršili, a ne poći glasovati za Hrvate. Rasrdim se ja. Oprostite, da niste tako star, naučio bih vas ja uljudnosti! Kojim pravom me vi izazivljete na putu?! Ajd. k . . . . *carne venduta,* i odoh. Došao sam prije dobe. Čekaju već i drugi. Malo će nas danas biti. Prvo tielo je. Doći će popi maještri i jači posjednici. Da se vidimo. Otvore se vrata izborne dvorane. I velečastni je došao! Još će kušat sreću. Na našim glasovnicama nije njegovoga imena. Na protivničkim isto ne. Mrtvilo vlada. Nitko neće da prvi ide. Tamo na jednom okupu živo se razgovaraju. Pristupimo bliže. Za kompromis se pogadjaju. Utanačiše ga namah od 8 zastupnika, šest naših, dva njihova. Dobro, popravimo glasovnice. Nekolicina njih nećka se. Na vratima prozvao je sve. Približi se k meni „velečastni" te mi nudja mjesto zastupnika. Ne primam za ovaj put. Ali niti jednoga inteligentnoga nećemo imati ovaj put u zastupstvu. Vi se varate, odgovorih mu ja; nije kod njih uškolana inteligencija, ali naravne je u njih dosta. Pa ćemo ih savjetom mi pomagati. Ta vi ste bili prije, pak što je koristilo. Marnosti nam fali. Mi još u razgovoru, kad netko zavikne, da je izborni čin svršio. Kako i što? Naša lista ciela izabrana. Kompromis pošao je u zrak. Živili! Živio razliegalo se po liepoj dolini. A meni se oteo uzdah: „Hvala Bogu". Zašto nije htio poći onaj velečastni na izbor? Zastrašili su ga, da će mu, kad se natrag vrati napraviti mačju deraču. Ja sam gladko prošao. Odvažnoga čovjeka boje se napasti. Žalimo ga u toliko, što do danas nezna ni on sam, što je. Nije se čuditi onda našim seljacima, da im nije sviest probudjena! Doći će stalno seljak do pravoga spoznanja stvari, kad bude naša inteligencija sviesna svoje narodne dužnosti, i kad se bude on otrgnuo iz stanja tmine te došao u svjetlost i upoznao svoje prave prijatelje i suplemenike. Uprimo čvrsto da do toga čim prije dodje. U zaštitu nam bili sv. Ciril i Metod, a u hramovima razliegao se njihov sveti riek za slobodu našu!

e razni izvještaji narodno-gospodarske, pravosudne i socijalno-političke struke. Općenito se očekuje da će ministar predsjednik barun Gautsch već u prvoj sjednici dati izjavu o izbornoj preinaci, nu nije stalno da li će ujedno predložiti i odnosnu zakonsku osnovu.

Socijal-demokratska stranka u Beču zaključila je konačno da će prirediti dne 28. o. m. t. j. na dan otvorenja carevinskoga vieća veliku demonstraciju u prilog proširenju izbornog prava. Demonstracija vršiti će se pred parlamentom, kuda će proći radnici u obhodu. Na čelu obhoda stupati će deputacija, koja će ponieti spomenicu o potrebi izborne preinake ministru predsjedniku barunu Gautschu i predsjedniku carevinskog vieća grofu Vettru.

Dobro obaviešteni krugovi tvrde, da sadržaje vladina osnova o preinaci izbornoga reda sliedeće točke: 1. kurije se ukidaju; 2. uvadja se obće i izravno pravo glasa; 3. izborni kotari biti će maleni; 4. mandati će biti razdieljeni po krunovinah i to prema broju stanovnika i prema poreznoj snazi. — Vlada se nada, da će biti primljena izborna preinaka već u ovom zasjedanju. Prema tomu bi se obavili novi izbori u ljetu na temelju obćeg prava glasa.

U Kranjskom saboru prihvaćen je važan predlog u jezikovnom pogledu. Do sada su se naime sastavljali saborski zapisnici u slovenskom i u njemačkom jeziku. Od sada sastavljati će se ti zapisnici samo u slovenskom jeziku. Prihvaćen je takodjer predlog da se popravci na kućah, oštećenih usljed potresa, podmire iz zemaljskih nameta.

U dalmatinskom saboru prihvaćen je jednoglasno predlog zastupnika Trumbića, kojim se pozivlje vladu, da podnese saboru u budućem zasjedanju osnovu za uvedenje obćeg, jednakog, izravnog i tajnog izbornog prava. Za taj predlog govorili su zastupnici sviju stranaka. — U sjednici od dne 18. o. m. pročitao je predsjednik hrvatskog kluba dr. Čingrija izjavu kluba o sporazumku Hrvata i Srba u Dalmaciji polazeć sa stanovišta, da su Hrvati i Srbi jedan narod i da su jedni prema drugim ravnopravni. S toga će Hrvati i Srbi raditi u Dalmaciji rame uz rame kao jednakopravna braća u narodno-političkih pitanjih, te će napose nastojati, da se što prije oživotvori sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom i Slavonijom.

U sjednici dne 20. o. m. kod rasprave zemaljskog proračuna odsudjena je sa strane hrvatskih zastupnika austrijska politika u Dalmaciji, koja je narodno-gospodarski posve zapuštena, dočim se ju nastoji s druge strane poniemčiti. U popoldašnjoj sjednici izjavio je prvak talijanske stranke zadarski načelnik i zastupnik Ziliolto, da su Talijani došli do osvjedočenja, da je njihova budućnost spojena s onom Slavena.

U hrvatskom saboru u Zagrebu započela je razprava o zemaljskom proračunu.

Srbija.

Vladine krugove u Biogradu muči još uvjek pitanje častnika urotnika. Sada javljaju od tamo, da je riešenje toga pitanja blizu, jer da mu se protivi još jedini pukovnik Popović. Častnici koji su sudjelovali kod umorstva kraljevskih supruga, predati će molbu za mirovinu. Iza odstupa ovih častnika uzsliediti će imenovanja srbskog vojničkog odaslanika za Austro-Ugarsku, Rusiju i Njemačku. Od 48 častnika koji su one strašne noći sudjelovali kod urote, opire se samo trojica toj osnovi.

Srbska vlada pozvala je u Biograd poslanika u Beču Vuića. Taj poziv dovodi se u savez tim, što se radi o trgovačkom ugovoru izmedju Srbije i Austro-Ugarske.

Rusija.

Govori se, da kani car uvesti vladu trojice ili triumvirat, u kojem bi bili veliki knez Nikolaj Nikolajević, grof Ignatjev i general Trepov.

Petrogradska brzojavna agencija javlja, da je grof Witte upravio radnicima svih tvornica i radiona ovu brzojavku: „Braćo i radnici! Povratite se na posao! Nemojte izazivati nemire. Smilujte se svojim ženama i svojoj djeci. Ne slušajte zle savjete. Car je naložio, da se posveti osobita pažnja radničkom proletarijatu, a u tu svrhu obrazovano je ministarstvo za trgovinu i industriju, koje mora da stavi u izravnu svezu poslodavce i radnike. Dajte nam vremena, da za vas učinimo sve, što je moguće. Poslušajte savjet čovjeka, koji vas ljubi i koji vam dobro želi! Grof Witte.“ „Berliner Tageblatt“ tvrdi, da je već gotova osnova, po kojoj bi se Rusija imala podieliti u više diktatura za slučaj, da nemiri potraju.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Skupština za sveobće izborno pravo. U utorak večer održavala se je najavljena skupština za slavensko i njemačko radništvo. Napokon su se internacionalni drugovi sjetili ovaj put i našega jezika, jer su taj dan i hrvatskim plakatima oglasili skupštinu.

Skupštini je predsjedao g. Pirc. Prvi je govorio za sveobće izborno pravo gosp. Schneider, koji je svoj govor pročitao u hrvatskom jeziku, a iza njega sliedio je govornik u njemačkom jeziku i tako redom izmienjivali se hrvatski i njemački govornici. U hrvatskom narodnom duhu govorio je g. L. Križ, koji se je u ime hrvatske pučke stranke izjavio za sveobće, jednako, izravno i tajno izborno pravo. Zgodno a i pravo prigovorio je g. Križ socijalističnoj stranki i njihovom glasilu pristranost u širenju i zagovaranju talijanske ideje i krivo shvaćanje a kadkad ignoriranje hrvatskih težnja i napredka.

Skupština je u obće tekla sasvim mirno i dostojanstveno, te se zaključila uz složan i jednodušni povik: Živilo sveobće izravno i tajno izborno pravo!

Ovdje konstatiramo jedan fakt, koga nesmijemo prešutiti. — Ova skupština obdržavala se po § 2 dakle uz ulaznicu na ime. Nu te ulaznice bile su pisane samo u *njemačkom jeziku*. Neka i ovo bude jedan dokaz više internacionalne nepristranosti. Tko je čuk, nek u nju vjeruje!

Talijanska kamora za sveobće izborno pravo? Prekjučer je talijansko političko družtvo za Istru imalo ponovno skupštinu u Trstu. Nakon nedavnog fiaska u „nepredobivoj tvrdji talijanstva“ u Pazinu sastaše se „poštena“ talijanska gospoda po drugi put prekjučer u Trstu. Na toj skupštini izjaviše se kamoraši talijanski za sveobće izborno pravo, ali tako da ovo bude „samo za carevinsko vieće i uz uvjet da time ne bude nanešena šteta zakonitom narodnom posjedu Talijana“. Ovo drugim riečima znači: ovo pravo treba uvesti tako, da budu imali pravo glasa samo Talijani, jer ako vlada misli dati to i Hrvatima, onda ne, jer ćemo inače pokazati našu talijansku kulturu i liberalnost. Sloboda treba da je samo za Talijane, koji smo po milosti austrijske vlade u „znkonitom“ posjedu ovdje. Hrvati i Slovenci moraju nam biti zahvalni za naše gospodstvo i tiraniju nad njima.

Brutti, talijanske brutture!

Lošinjski kotar:

Ustrojenje kotarskog poglavarstva u Krku. Dosadašnja politička ekspozitura u Krku, zavisna od c. k. kot. poglavarstva u Lošinju se ukida, te se previšnjom odlukom od 10. o. mj. ustraja posebno c. k. kotarsko poglavarstvo, koje će obuhvaćati sudbeni kotar Krk ili samo istoimeni otok sa sedam upravnih občina, od kojih šest su čisto hrvatske. Ovo novo c. k. kotarsko poglavarstvo počet će poslovati dne 1. decembra o. g.

Talijanska nada budućnosti u M. Lošinju.

Primamo iz Lošinja:

Mali Lošinj, 18./XI./05. Danas se je ovdje obdržavala zadušna av. misa za blagopokojnu caricu Jelisavu. — Sv. misi prisustvovala su brojna odaslanstva razsih c. kr. oblasti, nautička, te mjestna talijanska i družbina pučka škola. Budi napomenuto, da nije naša škola ni ovaj put, košto uviek do sele, bila pozvana k sv. misi tičućoj se naše Prejasne Dinastije, akoprem se je Ravnateljstvo iste pritužilo za tu stvar mjestnoj c. kr. škol. oblasti. Uvažujemo, da je naša škola privatna, al pošto je zadobila pravo javnosti imale bi Slavne Oblasti i na nju uzeti obzir. Ni pô muke za to ignoriranje sa strane c. kr. Oblasti!

Većma nas uznemiruje i ogorčava za prvi put priredjena demonstracija sa strane učenika talijanske pučke škole napram družbinoj dječici i učiteljstvu. Talijanska dječica, dobiv bezdvojbeno direktivu sa strane nadobudne nautičke mladeži, demonstrirala je protiv našoj dječici i učiteljstvu gnjusnim povicima i pljuvanjem na dječicu, učiteljstvo i hrvatsku trobojnicu, sto im je valjda bila uručena od kakvog cilindraša razvikane talijanske kulture.

Imade se zahvaliti trieznosti družbinog učiteljstva što nije došlo do krvavog sukoba izmed jednokrvne dječice.

Iza žalostnog prizora uputilo se družbino učiteljstvo »in corpore« mjestnom c. k. Poglavaru, da se prituži na brutalnost talijanske disciplinirane dječice.

Istodobno bio je odaslan c. kr. Namjestničtvu u Trstu slijedeći brzojav:

»Danas prigodom zadušne sv. mise za blagopokojnu caricu Jelisavu bila je sa strane učenika talijanske pučke škole priredjena bezpovodna demonstracija protiv dječici družbine škole«. — Ravnatelj: Kraljić.

Radoznali smo kakve će korake protiv ovog nedjela poduzeti pravedni poglavar Scarpa i viša oblast u Trstu.

Prestanite jednom gospodo, pošto je na vidiku potencirana Ostromanada u Malom Lošinju!

Voloski kotar:

Imenovanje. C. kr. poštanski nadupravitelj g. Leban Frane, imenovan je ravnateljem poštansko-brzojavnog ureda u Ljubljani. G. Leban ostaviti će u Opatiji najbolji glas marljivog, pravednog i točnog činovnika, radi toga mu čestitamo iskreno na njegovom promaknuću!

Ženska podružnica u Mošćenicah priredjuje 26. studena o. g. zabavu u korist božićnog drvca s predstavom „Ne kliči vraga“ i deklamovanjem „Radnik iz Amerike“. — Ulaznina za članice 40 fil., za nečlanice 60 fil., a za gospodu 1 K.

Odbor se najuljudnije preporuča za naklonost u i izvan Mošćenica, da dobrovoljno olahkote rad odbora uzimajuć u obzir ovdješnje odnošaje kao i ograničenost mjesta. *Odbor.*

Za učitelja u Klani. Občinskom zastupstvu u Kastvu, u njegovoj sjednici 13. t. m., priobćilo se je medju ostalim, da je ravnateljstvo škole u Klani povjereno privremeno tamošnjoj gospodji učiteljici. To će reći, da je tamošnja škola bez učitelja, bez ravnajućega učitelja, i da je na toj školi, koja broji kakve 250 školske djece samo jedna učiteljska sila, ženska. Već samo po sebi je to žalostno, i kaže skrajnu bezbrižnost koli c. kr. kotarska, toli c. k. zemaljske školske oblasti za naše školstvo, za napredak našega naroda. Ali ima tu i nešto drugo. Tamo namještenoga ravnajućega učitelja bilo se još lani premjestilo u Buzet, a da se nije ni razpisalo službe ravnajućeg učitelja u Klani, već se tamo poslalo privremenoga učitelja. U najnovije vrieme bio je taj premješten na Volosku javnu hrvatsku školu, dočim se je na onu u Klani imenovalo službeno Aćima Tončića iz sv. Vida na otoku Krku. Taj mora imati od neko doba velikih kumova, jer je lani negdje bio imenovan za Lanišće, pak nije htio ići, a sada za Klanu, pak valjda neće ni tamo. Školska poduka nek trpi. Občina nek je lišena svojeg prava. (To se dogadja i občini Voloskoj, koja već davno, davno nije sudjelovala kod imenovanja učitelja). Občinsko zastupstvo u Kastvu čuvši početkom spomenuto priobćenje, odlučilo je, da se pita c. k. školske oblasti, da bezodvlačno pošalju ravnajućeg učitelja u Klanu. Gospodja učiteljica ima posla svojom vlastitom djecom, rekao je jedan zastupnik. A kad toga i ne bi bilo, ona nemože podnipošto uspješno podučavati 250 djece. Velika gospoda Manussi i Hohenlohe sa svojimi pomoćnici u školskih stvarih će se valjda ganuti i učiniti kraj žalostnom stanju, u kojem se nalazi škola u Klani krivnjom postupka c. k. školskih oblastih.

Najvjerniji gost Opatije — umro. Pišu nam iz Opatije, da je smrću Adolfa velikoga vojvode luksenburškoga umro najvjerniji gost opatijski. Već mnogo godina zalazio je u Opatiju sa svojom suprugom i dosta mnogobrojnom pratnjom, i ostajao mnogo mjeseci. Svaki ga je štovao i poznao. Bio je uvjek obučen u vojnom odielu. Vozili su ga u malom vozičku, da se nasrče zraka, pošto hodati nije mogao. Obično je pušio cigaru, radje veću, nego manju. Stanovao je u „Villa Amalia“, pred kojom je za njegova boravka u Opatiji visjela luksenburška zastava, jednaka hrvatskoj. Opatija će osjetiti njegov gubitak. Slavna mu spomen i lahka zemlja!

Komisije na licu mjesta za školu u Rečini i školsku podružnicu u Hosti-Pehlin. Davna je želja stanovnika Rečine u Kastavskoj občini, da se tamo ustanovi redovita javna pučka škola. Isto je tako vruća želja stanovnika Hosti-Pehlin, da njim se dade škola, makar i kao podružnica koje druge. Sad, nadamo se približava se riešenje jedne i druge tih stvari. Sriedu dne 15. t. mj. u Rečini a četvrtak dne 16. t. mj. u Hosti-Pehlin obdržavala se je komisija na licu mjesta za ustanovljenje te škole odnosno školske podružnice. Od c. k. kotar. školske oblasti došli su predsjednik kapetan Manussi i nadzornik Uršić, mjesto bolestnoga občin. glavara njegov zamjenik Frane Dukić, kao predstavnik mjestnoga škol. vieća župnik-dekan Elner, a kao odaslanici občine u Rečini zastupnici Juretić, Srdoč, Lučić i Vjek. Spinčić, a u Hosti-Pehlin posliednja dvojica i Blečić te Fr. Rubeša. Nit c. k. zem. škol. vieće, nit zem. odbor, prem pozvani, nisu bili zastupani. Za obje te škole odlučilo se je jednoglasno, da bude na njih hrvatski naukovni jezik. Kako čujemo oba ta pitanja bila su u c. k. kot. škol. vieću razpravljana već 17. t. mj. Nadamo se, da će u najkraće vrieme biti odnosni spisi prosliedjeni na više oblasti, i da ove neće zatezati sa ustanovljenjem škole u Rečini i podružnice u Hosti-Pehlin.

Pazinski kotar:

Pazin, 16. novembra 1905. Naša je občina kupila već pred dva mjeseca 120 komada Anderlićevih početnica za analfabete. Knjige su odmah došle, a sad leže u občinskom ormaru. Ovdje je u Pazinu to svima dobro poznato, al nitko se ne miče, da bi započeo sa analfabetima. Ako idemo tako napred, dugo ćemo doći.

Prijatelji puka, maknite se. Zar ne čitate, kako kane protivnici obćeg izbornog prava lišiti toga prava analfabete?

Porečki kotar:

Podržavljanje piranskih solina. Iz Pirana javljaju tršćanskim listovom, da se tamo pronio glas o podržavljenju tamošnjih solina. U tu svrhu stavila je vlada u državni proračun za god. 1906. iznos od 542.000 kruna za nabavu piranskih solina i 458.000 kruna za predgradnje solinskih sušiona ili zemljišta, na kojem se sol sakuplja, suši i čisti.

Koparski kotar:

Zaruke. Dne 12. o. mj. zaručio se je gosp. Ernest barun Weissenbach, c. k. privremeni politički komesar u Kopru i upravitelj onog kot. poglavarstva, s gospodjicom Olgom Krištofić, vriednom kćerkom tamošnjeg našeg rodoljuba, nadučitelja u c. k. kaznioni, te izvanrednog učitelja na gimnaziji g. Matka Krištofića. Srdačne čestitke!

Franina i Jurina.

Fr. Si čuja Jure, kako će dica od fabrike na Kamiku postati mali gospodičići.

Jur. A sam dà; puljski šiori će njim kupit i gospodske klobučiće, veštite, postole a i rukavice, jer da kad gredu u gospodsku fabriku, treba da budu gospodski i obučeni.

Fr. Vražje će bit to gospodstvo, moj Jure. Se vidi, kakovu gospodu je učinila puljska talijanska šinjoria njihove oce, da brižni moraju u raskidanim postolim i benevrekam hodit, kako su ih dobro ogulili.

Jur. E što češ, tako se svakomu našemu dogodi, koji s talijanskim lupežima ide trešnje zobat.

Razne primorske viesti.

Odbor političkog družtva za Hrvate i Slovence u Istri u svojoj sjednici držanoj dne 19. t. mj. odlučio je sazvati glavnu skupštinu za dan 10. decembra dojd. u Pulu.

Obzirom na pokret, koji se sada razmahao u državi, zaključio je, da vjeran načelom, koji su i do sada vodili državanje hrvatske i slovenske stranke u Istri, hoće predložiti na prihvat glavnoj skupštini resoluciju na uhar sveobćeg, jednakog, tajnog i izravnog prava glasa uz sačuvanje prava zastupanja manjina.

Zaključio je nadalje izraz simpatije za novi pravac hrvatske politike nastupljen riečkom resolucijom, smatrajuć ga opravdanim, hasnovitim, te odgovarajućim sadanjem položaju hrvatskog naroda.

Pretresao je zatim razne predmete iz domaćeg života.

Otvorenje carevinskoga vieća. Previšnjim ručnim pismom od 14. t. mj. otvara se carevinsko vieće dne 28. t. mj. da opet preuzme svoje djelovanje (!!). To je dao na znanje ministar-predsjednik predsjednikom obiju kuća carevinskoga vieća dne 16. t. m., a predsjednik zastupničke kuće još istoga dana urekao sjednicu za 11. uru dne 28., priloživ takodjer dnevni red za tu sjednicu. Na dnevnom redu su neznatni predmeti. Glavno što se očekuje u toj sjednici jest izjava c. k. vlade glede obćega prava glasa.

Istarske zemaljske štipendije. Istarski zemaljski odbor razpisao je natječaj na 80 zemaljskih štipendija, koje će se podieliti početkom tekuće školske godine istarskim siromašnim vriednim i marljivim djakom. Od ovih štipendija podieliti će se ih *20* (4 po 600 kruna, 12 po 400 kruna i 4 po 300 kruna) djakom viših učevnih zavoda (sveučilište, tehnika, više gospodarske škole, ljekarničtvo, živinarstvo, liepe umjetnosti itd.) i *60* (t. j. 20 po 200 kruna i 40 po 100 kruna) djakom srednjih škola (gimnazije, realke, učiteljišta, obrtne škole i ovim jednakopravne).

Štipendije po 600 kruna za više naučne zavode i po 200 kruna za srednje škole podieliti će se djakom, koji su odlični u naucima. Molbe za jednu od ovih štipendija, podkriepljene školskimi svjedočbami, polaznicami, siromaštva i pripadnosti valja predložiti zemalj. odboru u Poreču do dne 30. o. mj. U molbi valja navesti da li molitelj uživa kakvu drugu štipendiju.

Istarski mladići, molite svi, koji imate pravo na te štipendije.

Dajemo do znanja našim školskim oblastima, da učitelj Zlatić, koji je godinu dana službovao na pučkoj školi u Sv. Lovreču kod Labina, komu se je bilo svojedobno obećalo čim prije naznačiti plaću, radi koga bje i u parlamentu od zastupnika Spinčića uložena interpelacija, da taj učitelj još ni danas nakon 16 mjeseci nije dobio svoje plaće! Pravo je rekao neki njemački pedagog: *die erste Tugend des Lehrers ist die Geduld!* Nu poznata nam je i ona druga njemačka: Geduld bringt Rosen oder....

Vriedno da se zabilježi. U selu je dvorazredna škola. Ravnajući učitelj ima hrvatsku, a talijanska učiteljica talijansku školu. Njoj je povjeren ženski ručni rad na hrvatskoj školi, bez da bi se pitalo znade li hrvatski ili ne? Rado bi znali, kako govori talijanska učiteljica s hrvatskom djecom, i kakav može biti uspjeh? Komenski i svi drugi pedagozi pisali su, da mora biti obuka u pučkoj školi u materinskom jeziku, a kod nas eto uče hrvatsku djecu talijanske učiteljice! Zar se možda „a moti“ razumiju?!

Na pučkim školama u Fontanah, Sv. Lovreču, Novojvesi, namješteni su učitelji talijanski, koji neznaju hrvatski, a škole su utrakvistične. Na taj se način otvaraju kod nas po tri hrvatske škole na godinu. Najbolje dakle, da sve hrvatske učitelje pošalju u mirovinu, a namjesti s talijanskima; ta neka gospoda bit će s uspjehom i onako zadovoljna. Tako ćemo i o nekim školama reći: „Nekad bilo sad se spominjalo!

C. k. kot. škol. vieće razpiše mjesto učitelja. Dotični učitelj pošalje svoju molbu. Čeka i čeka, kad će biti imenovanje. Jednog liepog dana dobije molbenicu natrag s opazkom, da će se mjesto još jednom raspisati. Kot. škol. vieće nije smatralo niti potrebnim, da dotičnu molbu pošalje na mjestno školsko vieće, kako bi bilo moralo. Čemu takav postupak? Dotični učitelj nije valjda u milosti! . . . . . .

Povodanj u Istri. Uslied neprestane kiše nastala je u raznih stranah Istre povodanj. To vriedi osobito za jedan dio Koparštine, Motovunštine, Buzetštine itd. Iz Oprtlja nam javljaju, da su tamošnje nizine sve pod vodom, radi česa nemogu seljaci ni spraviti jesenskih proizvoda ni sijati zimskih usjeva. Na nekojih mjestih odnela je voda mnogo zemlje. Na Koparštini stupila je voda iz korita rieka i potoka te na daleko poplavila ceste i puteve.

Rieka Mirna sa pritocima nabujala je tako, da je poplavila polja i sjenokoše u dolinah i nizinah.

Povodanj u Trstu. Prošloga čedna poplavilo je uzburkano more veliki trg i bližnje ulice okolo morske obale u Trstu. Na nekojih mjestih bilo je more do metra visoko.

Iz Rieke pišu nam 6. o. m. Posliednji dopis „Barbe Tončića iz Rieke, uštipnuo je pravom one neke naše velikane, koji često zaborave da nisu samo poduzetnici, trgovci itd. već da su, ili bi bar morali biti u prvom redu takodjer čestiti i odlučni Hrvati. Nitko ne može zamjeriti jednomu trgovcu, poduzetniku, brodovlastniku, što ne nosi na pazar svog rodoljublja, na štetu svog javnog zanimanja, nu da sebe zataji u narodnom pogledu, nesmije ići tako daleko, kao što ide na žalost, štetu i sramotu našu kod nekih naših pojedinaca, družtava itd.

Eto Vam danas opet jedan takav slučaj. Dobili smo, kako Vam je poznato novog guvernera, u osobi Pavla Szapary-a. Vladajuća svojta primila ga je djelomično hladno, a djelomično demonstrativno neprijateljski. — Kod njegovog dolazka na kolodvor nebijaše poznatih „kapuriona“ te klike, a za njegovog vozikanja gradom, čulo se zvižduka i neprijateljskih mu povika. — Nas to umjetno neprijateljstvo zanima vrlo malo, ali je svakako značajno, što demonstrira proti guverneru onaj živalj, koji će ga najviše trebati, i koji će mu se možda domala podlo lizati.

Mnogo naše „radikalce“ ozlovoljila je okolnost, što bijahu kod guvernerovog dočeka i kasnije kod poklona takodjer nekoja naša „narodna“ družtva. Nije ih iznenadio toliko doček: poklon prvaka „*Ugarsko*-hrvatskog parobrodarskog družtva“, jer im je poznat odnošaj tog družtva napram madjarskoj vladi, ali ih se neugodno i bolno dojmilo, što je posla na te poklone i uprava „Hrvatske Čitaonice“ na Rieci. Oni se opravdano pitaju: što je imala da tamo traži uprava naše Čitaonice, dočim nebijaše tamo sličnih talijanaških družtava, koja uživaju sve moguće obzire, podpore i protekcija madžarskih vlastodržaca ili njihovih agenata.

Liepo je i dobro biti napram višim osobama ili vlastima poniznim, pristojnim i ugladjenim, ali „est modus in rebus“ t. j.: ta poniznost, ta pristojnost i ta ugladjenost nesmije preći u servilnost, jer će nas te osobe ili te vlasti prezreti, mjesto da nas poštuju, ciene i uvažuju. Pak čemu ljubiti skuta i koljena onima, koji nemaju za nas drugo — nego šibu?!

Imenovanja u političkoj struci. Privremeni kotarski kapetan g. Ivan pl. Krekich-Strassoldo, pridieljen namjestničtvu u Trstu, imenovan je stalnim kotarskim kapetanom.

Kotarski komesar i upravitelj političke ekspoziture u Krku gosp. Fran Lasić imenovan je namjestničkim tajnikom.

Imenovanje kod financijalne struke. Carinski asistent Antun Kaplanek imenovan je carinskim oficijalom; carinski vježbenik g. Josip Volarić kontrolnim asistentom i carinski vježbenik g. Al. Lovat carinskim asistentom.

Voloski kotarski poglavar ravnatelj redarstva u Trstu? Po novinarskoj dužnosti javljamo viest iz jednog bečkog lista, da će biti imenovan ravnateljem c. k. redarstva u Trstu voloski kotarski poglavar g. dr. Manussi pl. Montesole.

K dopisu „Biskup Nagl i hrvatske pjesme“ u br. 44. t. g. stiglo nam više izpravaka, kojih glavni smisao jest: presvj. g. biskup Nagl u više slučajeva nije se izkazao protivnim pjevanju nabožnih hrv. pjesama u crkvi, nego je dapače to pohvalio i preporučio. Dočim nemamo uzroka, da bi tajili istinitost tih navoda, jer od pouzdane strane priobćeni, žalimo što se nemože isto utvrditi i glede uporabe jezika u strogo liturgičnim činima. Za ovo je najme poznato, da bi najradje svuda imao latinski jezik, te da o tomu takodjer nastoji. To je pak baš ona prieporna točka, koja uznemiruje duhove hrvatskog puka u Istri.

Hrvatska mladeži!

Hrv. katol. akad. društvo „Hrvatska“ u Beču započet će s izdanjem lista za hrv. mladež. Već više puta se je u raznim listovima čuo poziv na hrv. mladež, da se pokrene takav list, i evo nas, da toj opravdanoj želji udovoljimo. Još ovoga prosinca ili pak u siječnju izaći će „Luč“, list hrvatskoga katoličkoga djačtva. Tiskat će se u Krku jedan put na mjesec na čitavom arku s omotom, a uredjivat će se u Beču. Svrha je listu, da djake bogoslovije, sveučilišta, gimnazije i realke u duševnom radu sjedini. Donosit će rasprave, pripovijesti, pjesme, dopise i izvješća svih hrvatskih djačkih društava, ako samo ova nisu u opreci s našim katoličkim načelima. Stajat će na godinu za djake K 1·70, a za ostale K 3. Hrvati katolici, a napose Ti, hrvatska mladeži! Mi smo evo učinili ovaj odlučan korak, ne štedeć ni najtežih žrtava; Vaša je sada dužnost, da nas moralno i materijalno poduprete. Naručbe na predplatu kao i sva druga pisma, članci i dopisi neka se šalju na podpisanoga. — Za vjeru i dom!

Ljubomir Maraković, stud. phil.
označeni urednik
Beč, IX. Liechtensteinstrasse 104. Mezz.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. „Skupštinar u P.“ Onog sastavka nemožemo priobćiti jer bi izazvao prepiraka, koje bi samoj stvari više škodile nego li koristile. Preporučamo se na drugom polju. Živili!

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najtoplije preporučujemo:

Johanna Hoffa

Kandol-Kakao

koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je uslied toga najlakše probaviv, ne prouzročuje nikada začepljenje, pa je, akoprem vanredno jeftin, ipak najokusnijega teka.

Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffa i sa zaštitnim znakom »lava«.

Omoti od ¼ kg 90 filira, » ⅛ » 50 ». Može se svagdje dobiti.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POZIV

na izvanrednu glavnu skupštinu ove kotarske gospodarske zadruge, koja će se obdržavati dne 7. decembra 1905. u 9 sati prije podne u Sv. Martinu sa sliedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Izbor odbora za troljeće 1906—1908;
2. Ini predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga
u BUZETU, dne 22. studenog 1905.

Predsjednik:
A. Klarić v. r.

Javna zahvala.

Akoprem potišteni nenaknadivim gubitkom naše nezaboravne kćeri

Silve,

to ne možemo inače, nego da srdačno zahvalimo gospodinu d.ru Kajetanu Daboviću, obćinskom liječniku u Kastvu, na njegovoj izvanrednoj brizi tješeći pokojnicu, koju nije mogla njegova osobita liječnička vještina, niti ikoja, nesmilenoj smrti oteti. Osobita hvala gospodinu Franu Rubeši, mjestnom nadučitelju i njegovoj čestitoj gospodji na podarenom vijencu, te za njihovo nastojanje i utjehu, koju nam pružiše prigodom neizliječive bolesti pokojnice. Izrazujemo napokon najtopliju hvalu svima, koji nam bilo kakvu utjehu pružiše, a napose hvala susretljivosti gg. ovdješnjem svećeniku, učitelju i učiteljici, te onim, koji su smrtne ostanke mile nam pokojnice do vječnog počivališta sproveli.

Zamet, 16. studenoga 1905.

Tugujući roditelji:
Rajmund i Marija Rubeša.

„ADRIA ROSKOPF“

najbolja ura za službenike **K 8·—**

sa 5-godišnjim jamstvom.

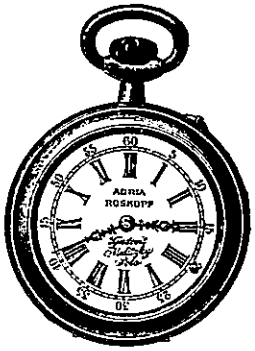

K tomu badava:

1 krasna kutija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.

Razašilje se pouzećem.

Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana točnog reguliranja radi, a na želju i odmah.

Glavno skladište za Istru:

L. Malitzky, urar u Puli.

Via Sergia, 65.

Najveće skladište zlatnih, srebrnih i iz kovine švicarskih ura, budilica, Pendelovih ura itd.

Skladište zlata, srebra i dragulja.

Odlikovana

J. KOPAČ

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

TRSJE (loza)

u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno) na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.

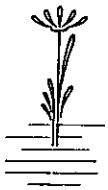

Pečenko i drug — Komen-Gorička.

Ciena ciepljenog trsja jest:

Na rupestris monticola 1000 komada .	K 120·—
Na riparia Portalis 1000 komada . . .	» 120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom.	» 140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada . .	» 140·—

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirahe ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Dvostruki elektro-magnetički

križ ili zviezda

R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u ubu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, student ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešču brbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, beztečnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svemčće slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako brže izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! **Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86567** izrazene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. Gdje nijedan lîek nije pomogao, mašim pokušaj moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

Mali stroj stoji 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

Veliki stroj stoji 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaonа za tu i inozemstvo:

Albert Müller,

Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/IV.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažnju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kuliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravise: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kisulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Olivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano sa mekinjama .	K 21·—
» » » 2	» 26·20	mekinje (posije) . . .	» 14·—
» » » 3	» 25·80	kukuruzno brašno . . .	» 18·—
» » » 4	» 24·50	kuhano brašno prosijano	» 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomiešane	K 26·—	» » nesijano	» 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne šilja). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a u Puli,** admiralska ulica br. 12.

Broj 48. Pula, u četvrtak dne 30. novembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlani itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, oda. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uzimlje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Borba za obće izborno pravo.

I.

Borba za obće izborno pravo započela je u Njemačkoj god. 1862. Odatle prenesoše tu borbu u austrijske pokrajine god. 1868. Te godine stavili su radnici na jednom sastanku u Beču prvi put predlog i zahtjev za uvedenje običeg i jednakog izbornog prava. Od tada uzeše radnički slojevi kao stalnu točku svoga programa: uvedenje običeg i jednakog izbornog prava. Radnici i ostali niži slojevi državljana traže dakle u Austriji eto već 37 godina promjenu postojećeg nepravednog izbornog reda, koji je lišio prava glasa najširе slojeve pučanstva.

Mnogo se je htjelo odlučnosti i uztrajnosti a da se medju radničtvom uzdrži živa agitacija za tu borbu. I trebalo je doista mnogo muke i truda, troška i žrtava, da se je tu borbu uzdržalo do danas i da se ju dovelo do onog stupnja, na kojem se nalazi sada.

Pokret za obće i jednako pravo glasa zahvatio je danas sve narode i sve pokrajine Austrije i Ugarske. Svi skoro zemaljski sabori, koji ovaj par zasjedaju, izjaviše se za proširenje postojećeg izbornog reda ili za uvedenje običeg prava glasa. U svih većih gradovih sviju pokrajina obdržavane su posliednje doba skupštine i sastanci, na kojih se je odlučno zahtjevalo uvedenje običeg izbornog prava. Takve su skupštine obdržavane u Beču, Pragu, Lavovu, Gracu, Trstu, Inomostu, Ljubljani, Brnu, Krakovu, Puli, Lincu, Pešti, Zagrebu, Sisku itd. itd. i stvorene su oštre resolucije, kojimi se odsudjuje postojeći nepravedni izborni red i zahtjeva proširenje izbornog prava. Negdje su prošle te skupštine mirno, dočim bijaše drugdje izgreda i žestokih sukoba, kao primjerice u Beču i u Pragu, gdje je moralo i vojničtvo posredovati.

Tomu sveobćemu gibanju za promjenu izbornog reda nije se moglo oglušiti ni državno zastupstvo, ni ista središnja vlada.

Tim pitanjem bavilo se je konačno i carevinsko vieće prošloga mjeseca oktobra, a vladu prisiliše spomenute skupštine, demonštracije i sukobi, da se je napokon i ona morala izjaviti za proširenje izbornog prava. Tako je ministar-predsjednik barun Gautsch nedavno očitovao, da vlada već radi uz odobrenje krune na osnovi o proširenju izbornog prava, koja počiva na modernom temelju i koja će zadovoljiti zahtjevom vremena.

Carevinsko vieće sastalo se dne 28. tek., te je ministar-predsjed. Gauč dao izjavu u prilog sveobćeg izbornog prava. Državno zastupstvo čeka važna i težka zadaća, da sretno rieši ovo pitanje i da zadovolji širokim slojevom pučanstva. Težka je ta zadaća, jer se današnje carevinsko vieće osniva na nepravednom izbornom redu ministra Šmerlinga, koji je dao povlastica pojedinim narodnostim i pojedinim razredom državljana na štetu nižeg pučanstva u obće, napose pako na veliku štetu nas Slavena. Zastupnici tih povlaštenih razreda i narodnostih braniti će se dakako zubmi i nokti svakoj promjeni postojećeg izbornog reda, koja bi ih lišila te nepravedne povlastice.

Na temelju postojećeg izbornog reda, razred ili kurija veleposjednika u Austriji broji samo **5431** izbornika, pa ima u carevinskom vieću **85** svojih zastupnika, dočim ima takozvana V. kurija preko **5** milijuna izbornika a samo **72** zastupnika. Ovim je dakle najmanji razred državljana nepravedno povlašten na štetu najvećeg broja državljana. Istotako je nepravedan taj izborni red i napram pojedinim narodnostim, jer ima primjerice u carevinskom vieću **9** milijuna Niemaca — **195** zastupnika, dočim ih ima **15** milijuna Slavena samo **171.**

Carevinsko vieće imalo je prema zakonu od 2. febrara 1873. u svemu 353 zastupnika. Taj se je broj prema zakonu od mjeseca junija 1896. popunio uvedenjem V. kurije za 72 zastupnika, te čini danas ukupno 425 zastupnika.

Po narodnosti diele se ti zastupnici ovako:

Niemci	— 195 ili	45%
Poljaci	— 69 „	16·2%
Česi	— 65 „	15·3%
Slovenci	— 15 „	5·5%
Hrvati i Srbi	— 12 ili	2·8%
Rusini	— 10 ili	2·3%
Ostalih narodnosti	59 ili	13·9%

Pučanstvo pako zemalja zastupanih na carevinskom vieću dieli se ovako po narodnosti:

Niemci	— 9·2 milijuna ili	36%
Česi	— 5·9 „ „	23%
Poljaci	— 4·3 „ „	16·8%
Rusini	— 3·3 „ „	13%
Slovenci	— 1·2 „ „	4·7%
Hrvati i Srbi	0·7 „ „	2·7%
Ostale nar.	1·0 „ „	3·7%

Iz ovih podataka je jasno, da imadu Niemci svojih zastupnika u carevinskom vieću mnogo više, nego li bi ih prama broju naroda išlo, a s druge strane su Slaveni u tom pogledu silno prikraćeni. Njih bo imade u Austriji 15 milijuna, a zastupnika imaju na državnom saboru samo 171, dočim imade 9 milijuna Niemaca — 195 zastupnika.

Niemci bi morali imati prema broju pučanstva na carevinskom vieću samo 153 zastupnika, Slaveni pako bar 225 zastupnika. Niemci uživaju prevlast koli u carevinskom vieću, toli u državnoj upravi jedino na temelju krivičnog Šmerlingovog reda.

Navesti ćemo još jedan primjer o tom, kako je taj izborni red umjetno skrojen na korist jednim a na štetu drugim razredom državljana.

Postojeći izborni red dieli izbornike po razredih ili takozvanih kurijah, kojih imade od g. 1896. amo pet.

Prva kurija, ili kurija veleposjednika broji 5431 izbornika a bira u carevinsko vieće 85 zastupnika.

Trgovačka kurija ili trgovačko-obrtnjiske komore sa 556 izbornika, bira 21 zastupnika.

Izbornici gradova, njih na broju 495.804, biraju 118 zastupnika.

Izbornici izvanjskih ili seoskih obćina, njih na broju 1,585.466, biraju 129 zastupnika.

Izbornici pete kurije 5,004.222 njih biraju samo 72 zastupnika.

Iz ovih je brojka razvidno, kako je skrajno krivičan naš izborni red, osobito za posliednje dvie izborne kurije t. j. za ogromnu većinu državljana.

Politički pregled.

U Puli 29. novembra 1905.

Austro-Ugarska

Jučer se sastalo opet carevinsko vieće u Beču. Vlada je na usta ministra-predsjednika Gautscha dala izjavu da će najdalje u Februaru predložiti parlamentu zakonsku osnovu o promjeni izbornog prava.

Radnici čitave Austrije proslavili su taj dan kao praznik te priredili u svim većim gradovima mirne izkaze za proširenje izbornog prava, dotično za obće, izravno jednako i tajno glasovanje.

Mi se ne sjećamo, da bi se ikada očekivalo većom napetošću bilo koju vladinu izjavu nego li je ova o proširenju izbornog prava. Ovaj par izčeznuše sva ostala bilo kako važna pitanja s dnevnog reda.

Ministar-predsjednik dogovarao se je dugo s predstavnici velikih stranaka parlamenta prije nego li se je odlučio na tu važnu izjavu.

Jedan bečki list, koji stoji u doticaju s vladinimi krugovi, doznaje, da kani vlada podieliti izborne kotare povodom uvedenja sveobćeg i jednakog izbornog prava po aritmetičkom prosjeku izmedju broja pučanstva i izravnih poreza pojedinih pokrajina.

Češki prvak dr. Herold izjavio je nekom novinaru, da je on izstupio iz saborskog odbora za izbornu preinaku, jer u priobćenoj izjavi toga odbora ne bijaše dostatno naglašeno njegovo zauzimanje za sveobće i jednako izborno pravo. U pododboru — reče — nije došlo do glasovanja, već su samo izražena mnienja pojedinih članovu. U svojem izvieštaju u „Nar. Listych" pisao je on, da je njegov predlog glede običeg i jednakog prava bio zabačen sa svimi glasovi izuzam njegova glasa i onog zastupnika Zdarskog. Na pitanje da li njegov izstup iz odbora znači posvemašnje zabačenje vladine osnove o izbornoj preinaci sa mladočeske strane, odgovori Herold, da je odluka o tom pitanju stvar mladočeskog kluba, koji ga je samo predbježno ovlastio, da izstupi iz pododbora, ali stvarno ne bijaše još stvoren nikakav zaključak.

Prošloga čedna zaključila je većina zemaljskih sabora svoje zasjedanje. Dne 24. o. mj. zaključeno je zasjedanje češkoga sabora nakon što je prihvaćen privremeni proračun i riešene ostale točke dnevnoga reda.

Dne 25. o. mj. obdržavana je u ministarstvu izvanjskih posala pod predsjedničtvom grofa Goluchowskoga skupna ministarska konferenca, na kojoj se je razpravljalo o skupnom proračunu. Na toj konferenciji došlo je na razpravu i pitanje o izravnoj željezničkoj svezi sa Dalmacijom.

U hrvatskom saboru u Zagrebu predan bijaše predlog zastupnika Franka o sveobćem i jednakom izbornom pravu odboru za pravosudje i nutarnje poslove, da ga prouči i po njemu sabor izviesti. Proračunska razprava traje i nadalje mirno i triezno. Oporbeni zastupnici odsudiše vladajući sustav bana Pejačevića, koji nije drugo nego nastavak nesretnog Khuenovog sustava. Značajna je u tom saboru izjava zastupnika baruna Raucha, koji je odsudio vladinu stranku i pohvalio riečku resoluciju.

Crna Gora.

Sveučilištni djaci na visokih školah u Zagrebu i u Biogradu, a rodom iz Crne-Gore, upraviše, kako javljaju iz Biograda, na crnogorski narod proglas, u kojim ga pozivlju, neka se ne zadovolji s prividnim ustavom, već neka zahtjeva podpuno provedenje potrebitih reforma u kneževini, u prvom pako redu neka zahtjeva točan nadzor nad državnimi prihodi i potrošci. Taj proglas razširen je po kneževini u više hiljada iztisaka.

Izborna osnova, koju je dao knez Nikola svomu narodu, imade ove glavne ustanove: Izborno pravo imade svaki Crnogorac, koji stanuje u Crnoj-Gori te je dovršio 21. godinu, a nije sudbenom osudom izgubio svoja državljanska prava. Zastupnikom može biti izabran svaki izbornik, koji je dovršio 30. godinu i koji plaća najmanje 15 kruna neposrednoga državnoga poreza. Svaki politički kotar bira jednog zastupnika. Osim toga biraju gradovi Cetinje, Podgorica, Nikšić i Bar po jednog zastupnika.

Rusija.

U kongresu Zemstva u Moskvi razpravljalo se je ovih dana o podieljenju autonomije ruskoj Poljskoj. Za autonomiju izjaviše se svi članovi kongresa. Kongres traži u prvom redu, da se ukine ratno stanje u Poljskoj, da se prvomu državnomu saboru stavi predlog o autonomiji Poljske pod uvjetom državnog jedinstva i konačno, da se uvede poljački jezik kao uredovni i naukovni. Knez Dolgoruki izjavio je, da o separatizmu Poljske, ako joj se dade autonomija nema ni govora. Isti Katkov da joj je htio dati autonomiju. Rusi će i Poljaci prednjačiti ostalim Slavenima, pa će se stvoriti federativna slavenska država, u kojoj da će i Poljaci i Rusi igrati veliku ulogu. Još su govorili Kaškarov iz Kaluge i Krašovskij iz Petrograda, a obojica se izjavila za autonomiju Poljske.

Norvežka.

Nakon odielenja od kraljevine Švedske, postala je Norvežka slobodnom, neodvisnom

kraljevinom. Narod norveški izabrao je novim svojim kraljem danskog kraljevića Karla, koji je stigao u subotu u glavni grad Norveške, Kristijaniju, u pratnji norveškog, danskog, engleskog i njemačkog ratnog brodovlja. Kralju, koji si je nadjenuo ime Hakon VII, s kraljicom i kraljevićem priredilo je pučanstvo Norveške sjajan doček.

Turska.

Usljed prkosa turske vlade proti europskim vlastim, koje su zahtjevale kontrolu nad macedonskim financijama, poduzele su te vlasti proti Turskoj demonstraciju svojim ratnim brodovljem. Pet vlasti, t. j. Austro-Ugarska, Francezka, Englezka, Italija i Rusija poslaše svaka po dva ratna broda u turske vode, de eventualno blokiraju turske otoke ili gradove ako se Turska ne predomisli i ne popusti.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 28. novembra 1905.

Danas je Beč imao izvanredno lice. Dućani bili su zatvoreni, a otvorene samo gostione i kavane. Iz svih predgradja stupali su u grad, na trg Sv. Karla, radnici. Češki posebni diel radnika, kakvih 5000 na broju, išli su svojim putem, i promaršírali su prvi pred zgradom parlamenta. Okolo 10 pr. podne počeli su marširati pred parlamentom radnici u obće. Maršírali su od 10 pr. p. do 3 po p., u redovih sa 10 njih, i dosta brzo. Medju njimi bijaše i priličan broj ženskih. Svi bili su okićeni ružicom. Svako toliko vidjelo se je kakvu zastavu, sa napisi za sveobće izborno pravo. „Van sa sveobćim pravom glasa!“ to je glavni zahtjev demonstranta. Svih bilo je od 150.000 do 200.000. Toliko bilo je i gledaoca, tako, da ja na ulici, izmed trga Sv. Karla i parlamenta bilo 300.000 do 400.000 ljudi. Radilo se nije nigdje. Tramvaji morali su zaustaviti vožnju na mjestih kuda su demonstranti prolazili. Sva rečena množina radnika stupala je savjestno, bez ikakve buke mirno. Odaslanstvo radnika odneslo je predsjednikom zastupničke i gospodske kuće i ministru predsjedniku spomenicu, u kojoj se zahtjeva sveobće, jednako, izravno, tajno pravo glasa. Svi predsjednici primili su odaslanstvo jako prijazno.

Poslie 11. otvorio je grof Vetter sjednicu zastupničke kuće. Spomenuo je umrle zastupnike, i pozvao novoizabrane da polože svečano obećanje. Odnosna formula čita se njemački, poljski, češki, talijanski i rumunjski, toliko narodnosti zastupaju novoizabrani. Ministar predsjednik Gautsch čitao je dug govor. Rekao je da treba proračun i da želi provizorij od 6 mjeseci, nadalje da treba vojnike, i da se ima obnoviti trgovačke ugovore. Izjavio se je prilično odlučno napram Ugarskoj u vojnom pitanju, iztaknuo je tobožnju potrebu njemačkoga jezika kao zapovjednoga, i naglasi, da pukovnijski jezik je i ostaje onaj, koji govore dotični vojnici, kojeg govori bar petina dotičnog mužtva. Govorio je i o gospodarskih odnošajih sa Ugarskom, a pak prešao na osnovu o sveobćem pravu glasa, osnovu koju izradjuje c. kr. vlada. Za dugoga govora bio je ministar-predsjednik često prekidan. Na predlog zastupnika Rybe bilo je prihvaćeno skoro jednoglasno, da se otvori razpravu o govoru ministra predsjednika. Već davno nije se upisalo toliko govornika kod razprave kao danas. Već danas govorio je prvi proti govornik, naime grof Sternberg.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Umro — ronilac. Dne 22. o. mj. zaronio je pod more u fažanskom kanalu vojnik ratne mornarice pridieljen ronilačkom odielu Vinko Škrl, da opravi neki posao. Čim je svršio taj posao, potegoše ga iz mora na palubu broda. Jedva je skinuo sa glave ronilačku kacigu, pozlilo mu tako jako, da je nakon malo trenutaka preminuo. Vječni mu pokoj!

Legina škola u Rakliu. Tršćanski „Židovčić“ izvješćuje prošloga ćedna o otvorenju „Legine“ škole u Rakliu, za koju je bio darovao neki tršćanin Conighi više hiljada kruna. Tamo nabaviše naime neku staru podrtinu potrošiv na istu dosta hiljada kruna. Povodom otvorenja te talijanske tvornice izpuknuše prisutni „Legaši“ više *vatrenih* govorancija, na koje su morali domaći Rakljani — ako ih je bilo, zijati kano tele u nova vrata — jer nisu stalno razumili od svega ništa.

Upravu te *fabrike* povjeriše dalmatinskom odpadniku popu Nikoliću (Nicolichu) koji je do sada kao svećenik odnarodjivao naš puk u crkvi, a sad će nastojati, da odnarodi njegovu dječicu u novoj *fabriki*. Srećom je naša prezaslužna „Družba“ već pred 2 godine otvorila baš u Rakliu hrv. pučku školu, koju posjećuju već do sada okolo 80 hrv. dječice, te se čvrsto nadamo da će talijanska *fabrika* imati malo posla ili da će njoj ostati najviše za izradbu hrvatski odpadci.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. U utorak dne 21. studenog veselu baš viest najavi slavljenje zvona svim dobrim Cresanom, jer im navjesti, da je stiglo već pred mjesec dana uslijedilo imenovanje po N. V. kanonika N. Turata na čast nadpopa zbornog kaptola grada Cresa.

Da ti je vidjet samo bilo, kako silan broj gradjana svake ruke pohiti na prvi znak zvona k zbornoj crkvi, odmah bi ti sinulo pameću: Oj koli lažna je ona, da našega Turaka Cresani neće.

Svi, svi gledahu samo, kako da se dovinu svečara, da mu izraze svoju veselost, što je creska crkva dobila svog stalnog zaručnika, a puk creski svog vrijednog pastira.

Baš je vidjeti bilo, kako se najodličniji gradjani, činovnici svih c. k. ureda, brodovlastnici i vrijedni kopači natječu, da što prije dadu oduška svom ćućenju, većina njih osobno, a mnogi pismeno.

U tili čas vrli brodovlastnici okitiše svoje brodove zastavama po običaju mjesta u svečanim zgodama. Nije ih pričilo u tome nevrijeme, niti što drugo, a baš se je ponosno kočila na novom stijegu naša narodna trobojnica.

Cijelo je lice grada i gradjana odavalo nešto neobična, a mnoge i mnoge si čuo, danas ću sladje objedovati, jer je ovo kruna pravde, koja ovjenčava ustrpljivost, a nemilo šiba stanovitu kliku — ne adesso, ne mai!

Dašto da naša občina, ma ne občina nego . . . . ostade hladna i nikoga ni blizu, al da koga ta dvojica al piu trojica predstavljaju? O patres conscripti (dei cassoni) bilo berićetno!

Oj tulite, tulite u rog sad svi,
Da župnik naš *dični*, da živimo mi!

Voloski kotar:

Zabava za Božićno drvce u Opatiji. Odbor za priredbu „Božićnjeg drvca“ u korist djece hrvat. pučkih škola u Opatiji pozivlje ovime na zabavnu večer što no ju priredjuje u subotu, dne 2. decembra 1905. u prostorijama „Zore“ u Opatiji uz blagonaklono sudjelovanje novoustrojenog crkvenog mješovitog zbora i muškog zbora hrvat. pjev. društva „Lovor“. Početak u 8 i ½ sati na večer. Ulaznina: za gospodje i gospodjice 1 kruna, za gospodu 2 krune.

Sav prihod ove zabave namijenjen je „Božićnjemu drvcu“. Pošto se pako ove godine u tu plemenitu svrhu na drugi način sabirati neće, primaju se preplate sa zahvalnošću, a tako i darovi od one p. n. gospode, koja nebi mogla prisustvovati ovoj zabavi. Darove i prinose primaju gdjice učiteljice i gosp. učitelji hrv. škola u Opatiji. *Odbor.*

Nova opatijska villa u hrvatskim rukama. Pišu nam: U dražestnoj Opatiji, toj našoj Nizzi, diže se villa do ville, jedna ljepša od druge. Veseli nas, kad vidimo, da se i naš hrvatski živalj sve više zanima za podržavanje putničkih konaka i tako zvanih penzija. Tako smo kod našeg nedavnog boravka tamo opazili na vratima netom gradjene, a u vanredno priručnoj situaciji se nalazeće nove ville, u hrvatskom jeziku bilježenu obaviest, da se tu iznajmljuju stanovi. Zanimalo nas je znati, da li je ta villa u hrvatskim rukama i podjosmo u nju. Villa-dvokatnica je gradjena iza kvarnerske kavane, jednim pročeljem na glavnu cestu, a drugim prama moru, te ima po tom vanredno spretan položaj. Dočusmo od pazikuće, da je vlastničtvo hrvatske ovdješnje obitelji Letis, a da ju vodi Zagrebkinja, gdja Urica rodj. Savić uz gdju udovu Davidović. Sa balkona, koji ujedno gledaju na krasan perivoj, pun bujnog zelenila, upravo je čaroban pogled na sinje more. Ljubezna Zagrebkinja pohvali se, kako joj je uspjelo ovo dosta teretno poduzeće provesti, a mi preporučamo našim hrvatskim opatijskim gostima, da ne propuste pogledati si liepe te odaje, znajući, da će tada gdjekoji htjeti svoj boravak ovdje u villi Antoniusovoj provesti.

Velika luka u Lovranu na štetu i prkos Rieci i Madžarom. Odlučno postupanje madjarske koalicije u pogledu narodnih zahtjeva naišlo je u Beču na odpor kod visokih krugova, koji traže sredstva i načine kako bi se „nezasitnim“ Madžarom osvetili. Tamo zasnovaše odbor, koji hoće da stvori *„veliku Austriju“* i koji nudja Hrvatom *„veliku Hrvatsku“* ako pristanu uz Beč proti Madžarom. Osim toga snuju i stvaraju svakojake osnove i nacrte s kojimi bi htjeli sada usrećiti Hrvate u Banovini, Dalmaciji ćak i u Istri, sve to na prkos i štetu Madžarom. Tako su u novije doba izmislili nacrt za gradnju jedne velike luke na iztočnoj obali Istre, luku, koje bi imala konkurirati sa gradom Riekom. Na čelu tog umišljenog poduzeća postavio se odsječni savjetnik ministarstva Glaser, koji je već izradio nacrt i podao svoj izvještaj o tome. On upozoruje naime na to, da sada ovisi Dalmacija i austrijsko Primorje o Rieci i o Ugarskoj. Austrija si pak mora osigurati svoj upliv i za slučaj carinske razstave. On predlaže, da se izgradi luka ili u Opatiji ili u Voloskom ili u Lovrani i spoji sa prugom Sveti Petar-Rieka. Najprikladniji bi bio Lovran, jer ima i prostora dovoljno. Korist bi bila velika, akoprem se ne da tajiti, da bi troškovi bili veliki, a ne bi se cielo poduzeće u prvo vrieme niti rentiralo. Ali je ovo poduzeće neobhodno potrebno. Austrija ne bi smjela, kako razlaže austrijski savjetnik, štediti nikakve žrtve, da oduzme Rieci superiornost u prometu s Dalmacijom. Trstu ovo ne bi ništa škodilo. Radi se samo o tome da se oduzme Rieci ono, što se još oduzeti dade, a što joj Trst ne može oduzeti. Austrija mora izgraditi luku, koja je isto položena kao i riečka. Buduće novo dalmatinsko parobrodarsko družtvo, koje će stupiti u život godine 1907. imalo bi podržavati svezu s lukom u Lovranu i tako konkurirati „Ungaro-Kroati“.

Neizmjerne li ljubavi na jednom iz Beča napram Hrvatom, prema Dalmaciji, Istri!! U Dalmaciji gradnju željeznica i spoj iste s Austrijom preko Hrvatske, gradnju velike luke u Istri, spoj Splieta s Bosnom itd. Znatiželjni smo hoće li ta ljubav biti dugotrajnija od one g. 1848?!

Pazinski kotar:

Škola u Brestu. Molilo se školske oblasti, da otvore bud kakvu školu na Brestu. Napokon došla komisija. Odredilo se, da bude eskurendo škola, t. j. da bližnji učitelj drži svaki drugi dan školu i u njihovom selu. Dobro, pripravno sve; kad tamo „Slavna“ učinila utok protiv škole na Brestu. Zapamtimo si i tu pristranost. Doći će dan naplate. Ali i one, koji drže sa takovimi nasilnici, stići će kazna Božja. Dajte ljudem što ih patri! jer tko otimlje, lupež je!

Škola u Sušnjevici. Obećali nam da će školu u Sušnjevici primiti pokrajina pod svoju vlast. Ta već je stvar na c. k. ministarstvu. Ali svagdje su nam ti poštenjakovići jednako dobri. Da se radi za druge, ali za hrvatsku školu, ajde nek čekaju, ta oni su mirni janjci. Da se nebi jednom prevarili, jer nam može konačno uzkipjeti, pak bi moglo zlo doći. To da, dopuštaju, da se kojekakovići miješaju u naše stvari, da nam škode. Smuljivaca smo dosti imali, sada nek nam se dade mir; hoćemo javnu pokrajinsku školu. Plaćamo, pa hoćemo svoje imati. Preporučamo se još jednom našemu g. zastupniku na carevinskom vieću, da se popita za stvar. Svakako, zrela je!

Porečki kotar:

Tužno vienčanje! Iz Poreča nam pišu, da se je dne 23. o. mj. u tamošnjoj crkvi vienčao neki Ivan Colautti, koji se nalazi u sudbenih uzah, što je prošloga mjeseca četiri puta nožem težko ranio seljaka Antuna Ritošu, koji je čudom ostao na životu. Colautti-a odvedoše rano u jutro u 5½, sati iz zatvora pratnjom dvojice oboružanih oružnika i jednog stražara u crkvu, gdje ga je čekala zaručnica. Kumovao mu je stražar. Nakon vienčanja rastaše se novi supruzi: ona kući a on u tamnicu, odakle će za koji dan pred okružno sudište u Rovinj, da tamo dobije zasluženu pedepsu.

Iz Zrenja pišu nam: Dne 23. o. mj. zadesila je rodoljubnu obitelj našeg vriednog Dinka Tončića težka nesreća. Onog dana preminuo je naime nakon duge i težke bolesti proviđen sv. sakramenti Tončić Matej od Mateja 22-godišnji mladić. Pokojnik spadao je medju naš mladji naraštaj, koji je i tamo hvala Bogu pun rodoljubnog žara i oduševljenja. Više godina bio je članom tamošnjeg pjev. zbora.

Rastajuć se s mrtvim ostancima vriednog mladića, kličemo mu iskreni: Bila ti lahka domaća gruda. Njegovim roditeljem i svojti naše iskreno saučešće.

G. Ante Tončić Cekin darovao je na uspomenu smrti čestitog Mateja zrenjskoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda 5 kruna.

Franina i Jurina.

Jur. Ce da creski poteštad ne more nać mesta va kože, zace da se va Cresu svaki dan nec novoga zgodi.

Fr. Jušto kad me pitaš Jure, ću ti poveć jenu lepu.

Jur. Samo neka bude smocna.

Fr. Smocna a! vajada znas, da ja nisem mali Miko Pavuk. Ce ti recem morda bude bez smoka, ma prez soli neće bit.

Jur. Sfratri, ce posvuda, kade entruje poteštad, mora bit blizu i mali Miko.

Fr. Ne ovega puta je opravil sve sijor poteštad izi osvojom famejom.

Jur. Ne cin me penat, povej brzo.

Fr. Znas ondi susedi poteštadovi kadagoder ti zakantaju po nasu, a kad on i njegova zena to cuju ne znadu kade im je glava. — Armali su ti oni svu svoju dec zo pokrovi i trumbeti, da oni udelaju serenadu onim, ki uzaju po nasu kantat. Da si ih videl, kako su manizali zotimi strumenti! Ma sve to ni pomoglo, i on ti je jene veceri skocil va dvor i rekel susedom, da će pusku zent i pucat vanje, ako ga budu jadili!

ur. Sajeta, ma ce je to vero tako.
r. Vero tako ti to je, ma mu je rekel jeden mladić, da ako za njega velja ta kapodistrijanski zakon, da velja i za drugih.
r. Prav je rekel, pa cete ni sramot!

Razne primorske viesti.

Sastanak jugoslavenskih književ-ika i novinara obdržavan je dne 19., 0. i 21. o. mj. u Biogradu. Na taj sa-anak poslaše Hrvati, Bugari i Slcvenci voje odaslanike. Ovi posliednji bijahu alobrojno zastupani. Od strane Hrvata ijahu tamo medju ostalimi: Babić-Gjalski, r. Šurmin, dr. Krnic, dr. Dežman, dr. orković, dr. Vidrić itd. Bugarsko knji-evno družtvo bijaše mnogobrojno zastu-ano. Na sastanku izviestili su pojedini njiževnici o književnom stanju svoga lemena, o hrvatskoj književnosti izviestio e dr. Dežman, o srbskoj Popović, o bu-arskoj Protić. Stvoreno je više zaključaka jugoslavenskom knjižarskom prometu, o njiževnoj svojini itd.

Naknadni izbori za carevinsko vieće Trstu. Odstupom bivšeg zastupnika I. azreda (veleposjed.) Scaramanga u Trstu, stalo je izpražnjeno to mjesto. Tršćanski azovi-liberalci ne mogoše naći nikako posobnoga i prikladnoga kandidata, te na-ožiše magistratnom prisjedniku d.ru Pitaco, a mora primiti kandidaturu. On, kako je am izjavio, podvrgao se je disciplini stranke bijaše dne 27. o. m. izabrau zastupnikom.

Družtvene izkaznice. Slovenski sveučilištarci u Beču izdali u prošli mjesec vrlo ukusne izkaznice, oje prodavaju slovenskim družtvima uz ienu od 20 filira po komadu a u korist lovenske družbe sv. Cirila i Metoda. Kako »Slovenski Narod« javlja, nabavili u si ove izkaznice već sva veća i odli-nija družtva pjevačka, »Sokol«, knjiže-ničtvo družtvo i čitaonice. »Ćiril-metod-ki zidari« zaključili su uvesti i kod nas akove izkaznice a u korist družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, te su već za-molili jednog hrvatskog umjetnika-slikara, da izradi nacrt za iste. Nadamo se, da će se naša družtva — bez posebne molbe — ugledati u primjer rodoljubnih sloven-skih družtava, te ih naručiti za svoje čla-nove. — Naručbe na ove izkaznice pri-maju »Zidari« već sada. Kod naručaba od 50 komada dalje bit će ime družtva otisnuto.

Opravdan zahtjev. Pišu nam iz srednje Istre: Vrli „Omnibus" je nedavno javio, da je ministar financija naložio svojim podčinjenim, da ujednostave i brže rješavaju molbe i drugo. To je vrlo dobro. Mi ako hoćemo za se rakiju peći, moramo poći **sami** u Pazin po dozvolu. Ne bi li to išlo brže kad bi nam dozvole na ob-ćine poslali? Na razmišljanje i uvaženje onima, kojih to ide.

Protivnici naših crkvenih knjiga. Pišu nam iz srednje Istre: Posve umjestna bijaše g. uredniče, ona Vaša opazka u „N. S.", da žalite, što nemožete uvrstiti, da neima protimbe uporabi našeg jezika u staro liturgičnim činima. I kakvih imade u tem pogledu protimba i u tršćansko-koparskoj biskupiji, ne samo u porečko-puljskoj, gdje se o tomu više i negovori. Protive se tomu odlučno nekoje crkvene oblasti i nekoji svećenici! Neznamo dakako čine li to po višem nalogu, ali to stoji, da neimaju prečijeg posla nego li odstra-niti iz crkvah naših i zadnji trag pučkomu jeziku.

Eto Vam za danas samog jednog primjera, kako nam ga je pripoviedao priprost, ali skroz i skroz pošten i pra-vičan čovjek.

Mjeseca oktobra, došao je u crkvu u Pregari — občina Buzet, dekanat Opr-talj — veleč. g. Walcher, župnik i pro-dekan oprtaljski, da obadje i pregleda našu starinsku crkvu sv. Šimuna. To bijaše za dekanskog posjeta, kojemu prisustvovaše gg. Sime Crvar, župnik iz Zrenja, Andrija Šćitar, domaći dušobrižnik, i mjestni župan i občinski savjetnik Ante Štule.

Gospoda pregledaše crkveni inventar, pa kad dodjoše na crkvene knjige — g. prodekan Walcher probliedi tako, kao da mu je pozlilo. Našao je naime medju knjigami i ove: „Bogoslužbenik", „Slavet", „Obrednik" i knjižicu o pristupu k sv. misi — sve to u hrvatskom jeziku.

Otvoriv najprije „Obrednik" reče ta-lijanski: *zar rabite ovakve knjige ovdje; neimate li latinski Ritual?* Dobiv niečan odgovor reče: *kako ne kad to mora biti!*

Domaći svećenik odvrati na to, da je od mala ovdje i da se služi s knjigama, koje je našao. Iza toga poče g. Walcher nagovarati g. Šćitara, neka bi svoje pje-vače malo po malo naučio pjevati latinski u crkvi, na što mu ovaj odvrati, da to neide, da puk ne razumi ni rieči latinske, da bi naišao na odpor, da bi ga kame-novali itd., čemu opazi g. W.: *tu je dakle gore nego li u Sibiriji, zar su tako zli?* — Nisu zli — odgovori g. Šćitar, ali što ćete, kad latinski neznaju.

Nakon toga stane g. W. sa občinskim savjetnikom lomiti hrvatski ili slovenski (pošto mu je ovaj već prije kazao, da nezna talijanski): *čujte vi gospod, zašto vi rabite one knjige, to nesme biti, to je zabranjeno.* Savjetnik uzme misni „Obred-nik" u ruke, otvori ga, nadje stranicu, na kojoj je potvrda sv. Stolice pa reče: ako može više zabrana jednog prodekana nego li dozvola i potvrda sv. Stolice, onda ćemo zabaciti ove knjige, inače nećemo. Gg. Crvar i Šćitar potvrdiše, da je ritual od sv. Stolice odobren i kod nas u porabi, ali im W. odgovori, da je taj ritual u porabi jedino u Liburniji i u Dalmaciji.

Radi toga upozori prodekan savjet-nika neka nabavi potrebite latinske knjige, osobito latinski obrednik, jer da on obu-stavlja hrvatske kao od crkve zabranjene za Istru i da se u ovoj crkvi nesmije ra-biti hrvatskih knjiga.

Uzalud mu je savjetnik prizvao u pamet, da je Isus odabrao 12. priprostih apoštola, koji su učili sve narode, svakoga u njegovom jeziku, da nebijahu poslani prvi propovjednici sv. vjere samo k La-tinom ili Talijanom, da nam veliki Do-brila kaže u svojoj zlatnoj knjižici, da je molitva koju nerazumijemo, nevaljana, g. prodekan osta neumoljiv, te okrenut na-pram svećenikom vikne srdito: *questo è un abuso, abuso di Spinčić.* Savjetniku pako reče oštro, da se mora nalogu crkve po-koriti, jer inače, da igra ulogu *protestanta* proti crkvi i vjeri. — Ja neigram ulogu protestanta — odgovori Štule, već oni svećenici, koji uzimlju našemu narodu pravo porabe njegovog jezika u crkvi, koje pravo nam dadoše sv. rimski pape; bla-gopokojnim biskupom Legatu, Dobrili, Glavini i Šterku bile su dobre naše cr-kvene knjige i naš hrvatski pjev, a sve to sada ne vriedi kao da bi svaki biskup imao drugu vjeru i druge zakone.

Od toga posjeta ne pjeva se više svakog petka kod sv. mise za pokojne po starin-skom običaju hrvatski; od posliednje berme t. j. od 10. julija amo u porabi je samo latinski ritual; ne pjeva se više Epistola i sv. Evangjelje iz Slaveta, kaošto bijaše od davnine običaj. Postali smo čisti lati-naši kao da smo negdje usred Italije.

Možete si misliti, da je onaj dobri i pobožni puk ostao ožalošćen i ozlovoljen kad je doznao kako se s njim postupa i sa crkvene strane.

O da on nezaslužuje takvog postupanja neka vam služe za dokaz sliedeće činjenice.

Ono skromno i siromašno selo sa susjednim broji jedva 67 ognjišta ili kuće gospodara, pa su ipak ti siromasi sagradili crkvu za 26.000 kruna kakvoj nema para na daleko. Koliko se je htjelo znoja i žu-ljeva, dok se je zaslužilo i sakupilo ono 26.000 kruna?! Krasna crkva je iz vana dovršena ali iz nutra je skoro prazna, jer narod sam ne može sve da namakne, pak se radi toga misi u crkvi staroj sv. Šimuna.

Osim krasne crkve sagradili su oni čestiti naši seljaci sami župni stan za 16.000 kruna, nabavili su nove zvonove, popravili groblje itd. a to je mnogo, da ne rečemo previše za onako malen broj priprostih i siromašnih seljaka, koji zaista ne zaslužuju, da se onako postupa s njima u pogledu porabe narodnog jezika u hramu božjem, a u protuslovlju sa starinskim običajem.

Podučavanje analfabeta. Piše nam prijatelj iz Zagreba: Znati dan danas či-tati i pisati znači mnogo. Žalibože mnogo je još ljudi koji neznadu čitati. Ima ih medju svimi narodi, pa i u našem hr-vatskom. Da ih u buduće ne bude, za to se brinu pučke škole za dječake i djevoj-čice, do 12., 14. godine, škole koje nam naše maćuhinske oblasti u Istri sporo ili nikako daju.

Da se pak i odrasli, koji nisu imali zgode polaziti pučku školu, nauče čitati i pi-sati u najkraćem vremenu, za to se drže tako zvane škole za analfabete, to jest za one odrasle koji neznaju čitati ni pisati. Ta-kovih škola ima u najnovije doba u Zag-rebu. Učitelj kr. vježbaonice na kr. uči-teljskoj mužkoj školi u Zagrebu Franjo Anderlić sastavio je „Čitanku za abece-darce". Po njoj se može u deset lekcija razvrštenih po „U ime oca . . ." i „Oče naš . . ." naučiti čitati i pisati. To nije izprazna tvrdnja, nego iskustvom dokazana istina. — U Zagrebu našlo se je u po-sliednje doba mladića sveučilištaraca, koji podučeni od rečenoga učitelja Anderlića, i sporazumno sa kr. školskim nadzornikom Maričićem, podučaju odrasle u čitanju, pisanju i računanju. Prvi takav tečaj po-duke držali su u papirnici. Javni ispit je dokazao, što se sve u malo vremena može naučiti. Sad se drži takav tečaj u kap-tolskoj pučkoj školi za odrasle kožare — tamo blizu se naime nalazi strojarnica koža, kod koje je zaposleno mnogo ljudi, došlih u Zagreb iz vanjskih strana, gdje nisu imali zgode naučiti se čitati i pisati. I sam sam bio u toj školi kod pete lek-cije. Bilo je tu do drideset mladjih muževa, svaki sa svojom čitankom za abecedare, sa pisankom i olovkom. Podučavali su ih mladi sveučilištarci. Jedan kod crne ploče, drugi medju svojimi odraslimi učenici. Onaj kod ploče vodi sve, tumači i piše. Drugi nadziru kako učenici pišu, i pod-pomažu im. Učenici dolaze i k ploči, pa i tu pišu ono slovo, koje se za prvi put uče poznavati. Velik je mar učenika i ve-lika je ljubav učitelja. Uspjeh skoro ne-vjerojatan. Koji redovito polaze i redovito uče, nauče po lekcijah koliko je u njima sadržano. Jedan koji imade silnu volju i koji je i preko lekcija želio naučiti se, već je kod pete lekcije posve dobro čitao i pisao.

Onaj dan baš bio je u toj školi ta-kodjer spomenuti kr. školski nazdornik kao i upravitelj one škole. Obojica nadgledala, pomagala, radovala se — i pokazala svoju ljubav za napredak. Čast svima, osobito mladim sveučilištarcem, koji su se dali na podučavanje s toliko ljubavi.

Kod nas u Istri u raznih stranah ima odraslih koji neznaju ni čitati ni pisati, a koji bi se rado naučili. Pomoćju Anderli-ćeve čitanke mogli bi i stalno hoće takovo podučavanje u raznih stranah preuzeti učitelji. U raznih drugih bi se mogli dati naši mladići sveučilištarci i ufam se, da će se dati. Njih ima u Zagrebu, pa se ti mogu lasno naučiti način podučavanja. Od njih i po knjizi Anderlićevoj mogu naučiti i sveučilištarci gradačkog, bečkog i drugih sveučilišta. Već o Božićnih blag-danih mogli bi koji gdje kušati, pak o uskrsnih, i u velikih.

Slično bi imali činiti i učitelji i sve-učilištarci Dalmacije, pa i u svim drugim dielovima hrvatske domovine tako, da bi moglo u kratko vrieme skoro nestati anal-fabeta medju Hrvatima. Bilo bi častno, bilo bi koristno.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca listopada sliedeći prinosi:

A. Utemeliteljni: Velikonja Barbara, Pazin K 100.

B. Redoviti: Frančić Bazilija, učiteljica Pazin K 10.

C. Darovi: Matejčić Franjo, Trst K 40, Zvončki K 6, Placar, Trst K 12, Stranić Ivan, Pazin sakupljenih K 5, (platili Ber-toša Antun, Ladavac Antun, Opašić Mate, Rupnik Fran i Stranić Ivan). Prigodom smrti Mrak Srećko u Trvižu darovala su gg. Antun Bertoša K 2, Bukovac Fran, župnik-dekan K 2, Motika Josip K 2, Ivan Stranić Amerikan K 2, Ivan Stranić lovac K 2. — Občinsko glavarstvo Volosko K 200, Koruza Ivan, župnik, Klana K 20. d.r Pero Magdić, odvj., Varaždin K 2 i sakupljenih od gosp. A. Steinera u Trstu K 20, ukupno K 22. Občinsko glavarstvo Žminj K 100, Prijatelj hrv. djaka na pazinskoj gimnaziji, Trst K 200, Mrvice K 1. Uredničtvo lista „Pučki prijatelj" u Krku, sakupljenih pri-godom sastanka za parobrodarsko družtvo K 82·61. Gjuro Vučković, Trst, za pro-danu štrcaljku K 5, Karolina Pečenko, Pazin, sakupila K 5, i dodaje K 5. Ellner Ante, župnik-dekan, Kastav, djel sabranih na paštoralnoj konferenciji svećenstva de-kanata kastavskoga K 16.

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

* * *

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlano preko naše uprave:

Sakupljeno na Franjevo i Svesvete u Hajdučkih Dvorih K 33·33.

Ukupno danas	K	33·33
Na račun ove g. izkazanih . .	„	1579·48
Svenkupno	K	1612·81

Ljubiteljima kakaoa i čokolade najtoplije preporučujemo:

Johanna Hoffa

Kandol-Kakao

koji posjeduje najmanju sadržinu masti, pa je uslied toga najlakše probaviv, ne prouzročuje nikada začepljenje, pa je, akoprem vanredno jeftin, ipak najokusnijega teka.

Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffa i sa zaštitnim znakom »lava«.

Omoti od ¼ kg 90 filira „ „ ⅛ „ 50 „ Može se svagdje dobiti.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izkljućena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

„ADRIA ROSKOPF“

najbolja ura za službenike **K 8·—**

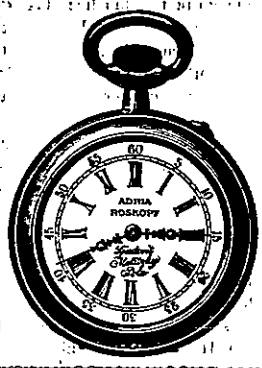

sa 5-godišnjim jamstvom.

K tomu badava:

1 krasna kutija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.

Razašilje se pouzećem.

Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana točnog reguliranja radi, a na želju i odmah.

Glavno skladište za Istru:

L. Malitzky, urar u Puli.

Via Sergia, 65.

Najveće skladište zlatnih, srebrnih i iz kovine švicarskih ura, budilica, Pendelovih ura itd.

Skladište zlata, srebra i dragulja.

Odlikovana

J. KOPAČ svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svjeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svjeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatično-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića za prati ulcusa i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i katarskih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekašana izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

TRSJE (loza)

u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno) na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.

Pečenko i drug — Komen-Goričica.

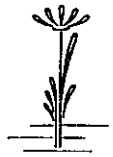

Ciena ciepljenog trsja jest:

Na rupestris monticola 1000 komada .	K 120·—
Na riparia Portalis 1000 komada . . .	» 120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom.	» 140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada . .	» 140·—

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostižive spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadnuhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj nit seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjednjem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Dvostruki elektro-magnetički

križ ili zviezda

R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću brbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, beztečnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86567 izrazene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svieu strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. Gdje oljedan lek nije pomagao, molim pokušati moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po moj-m stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga nespjelca zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanredan dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

Mali stroj stoji 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

Veliki stroj stoji 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaonna za tu i inozemstvo:

Albert Müller,

Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/IV.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Ulivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj	1 K 26·60	nesijano sa mekinjama .	K 21·—
» » »	2 » 26·20	mekinje (posije)	» 14·—
» » »	3 » 25·80	kukuruzno brašno	» 18·—
» » »	4 » 24·50	raženo brašno prosijano	» 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomiešane	K 26·—	» » nesijano	» 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne šilja). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žic-a u Puli, admiralska ulica br. 12.

Broj 49. Pula, u četvrtak dne 7. decembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uzinje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Br. 5433. Kastav, 1. decembra 1905.

Općinskom glavarstvu

u

Poznata je činjenica, koliko li je stojalo naprezanja, dok se je napokon cesarska vlada sklonula, da razdijeli učiteljište u Kopru, dotično da odanle makne hrvatski i slovenski odio istoga, te tako konačno već jednom zadovolji najprimitivnijim pedagoškim i socialnim prilikama, koje se iziskuju od sličnog zavoda i mjesta, gdje se isti nalazi.

Kako je jur poznato, cesarska se je vlada odlučila, da hrvatski odio koparskoga učiteljišta prenese u grad Kastav, te je već iza raznih predizvida pozvala općinu putem c. kr. kotarskog školskog vijeća u Voloskom dopisom od 31. oktobra t. g. br. 372/2 da nastoji čim prije pribaviti za rečeno učiteljište potrebite prostorije. Razvidno je dakle iz ovoga, da se je cesarska vlada definitivno odlučila za Kastav. Nu usprkos ovomu hćelo bi se s njeke strane, da se vladu sklone e bi hrvatsko učiteljište smjestila kuda druguda, a ne u Kastav-grad.

Tako je nedugo učiteljsko društvo „Prosvjeta“ u Pazinu stvorilo resoluciju, kojom poziva cesarsku vladu, da smjesti hrvatsko učiteljište u Pazin ili u koje drugo zgodno mjesto a nipošto u Kastav. Moguće, da je već ta općina dobila od „Prosvjete“ poziv, da se izjavi za njezinu resoluciju.

Mnijenje je potpisanoga, da Pazin nije zgodno mjesto za da se u njemu smjesti učiteljište s razloga, što je već i tako pun škola, profesora i djaka, ponajpače pak s razloga, što se već danas u njemu teško osjeća skupoća uzdržavanja, te je izgleda, kako će ista od godine do godine osjetljivo rasti. A znati bo valja, da se učiteljski pitomci rekrutiraju ponajviše iz siromašnijih slojeva naroda, pak da bi skupoća uzdržavanja mogla baš pogubno da na nje djeluje.

Za koje drugo zgodno mjesto u Istri, kamo bi se najme moglo da smjesti učiteljište, potpisano zazbilja ne znade a čvrsto je uvjereno, da od svih mjesta u Istri za učiteljište najprikladniji je grad Kastav i obzirom na ugodne komunikacije i obzirom na to: da će u Kastvu učiteljski pitomci biti u zdravom mjestu i dobiti razmjerno dosta jeftino uzdržavanje; da će se u njemu teško moći ustegnuti nadzoru svog učiteljskog osoblja; da će se u njemu moći uzgajati i učiti kako treba; da će u njemu i bližnjoj mu okolici naći sve uslove za da se socialno i kulturno uzgoje, kako bi kašnje mogli, kada stupe u naš puk, s uspjehom vršiti uzvišeno svoje poslanstvo.

Potpisano cijeni se nadati, da će i to općinsko poglavarstvo na temelju navedenoga, a u interesu našeg budućeg učiteljskog naraštaja, priznati prednost Kastvu pred ostalim mjestima u Istri, za da se u njemu smjesti hrvatsko učiteljište, te će se na eventualni poziv učiteljskog društva „Prosvjeta“ u ovom smislu izjaviti izvoljeti.

---

krivica postojećim izbornim zakonom. Ovaj bo zakon daje jednu vrst izbornog prava bogatašu ili veleposjedniku, drugu trgovcu ili veleobrtniku, treću gradjaninu, četvrtu stanovniku na selu, ako je posjednik, i petu državljanom u obće, koji su navršili

izborni — u zapadnom dielu Istre. Zadužene i odvisne izbornike vukli su naši narodni dušmani sto i sto puta kao niemu životinju na biralište, gdje su murali po **komandi** glasovati proti svomu osvjedočenju i za narodne protivnike. Tajnim glasovanjem doskočilo bi se takvom zulumu.

---

svoj biskupiji biti na čast i na spas. S toga se je uz privolu presv. i prečast. biskupa našega dra Antuna Mahnića sastao odbor, koji je preuzeo brigu oko ovoga posla. Ovaj odbor, uvjeren, da svekoliko naše svećenstvo gori istom ljubavlju za duhovno i vremenito dobro našega naroda, a uvjeren takodjer, da je pitanje

---

of. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

nakog, prava, avnost osobito ničtva. povla- n, koji ložaju samo-

tvoriti a svim da se koji će ta svih a obće, pravo! ih na oprav-

nce.

janskih je po- e mo- j hrv. nolimo dnomu oć pri-

o na- poslalo duhu našim rvi su ca ne luzeću. lezija- su još oznata . Bog a kraj oma- ji dje- jih je našega onekle misli, i mo- toje u ligoše, ngre- na, u ima i uz- dijemo a još ni, ali e do- e na opet Radi dnom

salezijanaca pri tom jedno od ugalnih pitanja, pristupa ovim pred V. G., da biste blagohotno izvoljeli zauzeti se za ovaj veliki podhvat. Za uzdržavanje siromašnih dječaka, barem u prvi početak, moramo se nekako pobrinuti. Kao što si je naš narod sve svoje institucije morao sam podići svojimi žrtvami, tako si moramo žrtvami pomoći i u ovom poslu. Molimo, da bi V. G. žrtvovalo u ovu svrhu 1 K mjesečno, a i svaki veći prinos bit će primljen sa najvećom zahvalnošću. Crkva i narod traži od nas žrtava, a mi smo uvjereni, da će i ova žrtva biti položena crkvi i domovini na oltar. Prinosi neka se izvole slati na podpisanoga svećenika Matu Brusića, koralnog vikara i duhovnog pomoćnika u Krku. Koncem godine objavit će se račun. Ako bi V. G. znalo za koga dječaka, koji je svršio pučku školu sa dobrim uspjehom, pak bi bio voljan poći salezijancem na nauke, da jednom kao takav djeluje na spas svoje braće, neka ga V. G. prijavi podpisanomu predsjedniku. Neka priposalje krstni list, zadnju školsku svjedočbu i svoje mnienje o njegovom ponašanju. Odbor će po mogućnosti, prema novčanim sredstvom rado molbe uvažiti. Istodobno neka se izviesti, bi li obitelj preuzela sama trošak ili bar jedan dio. Sav godišnji trošak za jednoga dječaka iznosi od prilike 300 K.

Na posao za spas naše mladeži!

Odbor za uzgoj hrv. salezijanskih kandidata.

Krk. 21. rujna 1905.

Matija Oršić, kanonik predsjednik. **Mate Brusić**, koralni vikar tajnik-blagajnik.

Odbornici:

Miho Mužina, župnik; **Fr. Volarić**, kurat: **Fr. Žic**, župnik.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru razposlalo je ovih dana na sve obćine Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Istre molbu sliedećeg sadržaja:

Slavno občinsko glavarstvo!

U Istri ima neko 18.000 djece, koju ne uživaju sreće, što je pruža neprocjenjiva blagodat narodne prosvjete. Srce nam se stište na pogled tolikih salomljenih krila, pamet nam staje na pomisao u budućnost, u sudbinu našu. Ali ima još i gore! Ne strepe naše duše jedino pred tminom neznanja naših ljudi. Ljućega neprijatelja gojimo mi u grudima našim: to je žalostna četa one uboge naše djece, koju su našem srcu ugrabili tudjinci, da ju zadoje tudjim, janjičarskim duhom, da budu na zator jeziku i imenu našemu.

Naša družba sv. Cirila i Metoda za Istru preuzela je na sebe težak zadatak, da nam od iznarodjenja očuva onaj naš tako ugroženi omladak i da tako ovu našu liepu istarsku zemlju očuva zajedničkoj domovini. U tu je svrhu naša družba u raznim mjestima Istre podigla već 17 svojih škola i namiestila do 25 što učitelja što učiteljica, koji od nekoliko godina ovamo vrše sa žarom i ljubavi svoje težko zvanje medju ovim tako zapuštenim narodom. Ali to još ne dostaje. Mnogo mlado srce čeka na nas, da ga iztrgnemo

„ADRIA ROSKOPF“ najbolja ura za službenike **K 8·—**

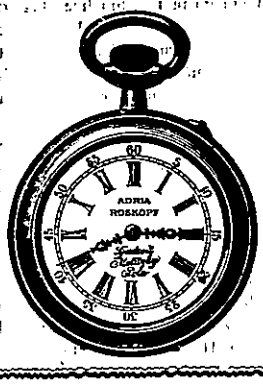

sa 5-godišnjim jamstvom.

K tomu badava:

1 krasna kulija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.

Razašilje se pouzećem.

Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana točnog reguliranja radi, a na želju i odmah.

Glavno skla…

L. Malit

Najveće sk… vine švicarskih

J. KOPAČ

Odlikovana svijećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom općinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, …

TRSJE (loza) u I… vrst…

na američko trsje pripravljaju za jesen

Pečenko i drug — Komen-…

Ciena ciepljenog trsja jest:

Na rupestris monticola 1000 komada . .

Na riparia Portalis 1000 komada . . .

Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom.

Na riparia × rupestris 1000 komada . .

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrst… pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

Dvostruki elektro-magn…

križ ili zvi…

R. B. br. 86967. — Telefon b…

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrâne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i noga, padavice (epliepsije), mokrenja postelje, nujnosti, nesvjestice, naglunosti. drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešču hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezteènosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliečе.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! **Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967** izražene zahvale kao i od odličnijih

slojeva iz… strana svi… hrani, gdje… Gdje nijedan… jer je to… denim bo… moj-m st… roku o…

Upozoruje… se moj str… koji je po… Njemačko… moj **dvos… zviezda R… uživa va… izvrstne**

Mali stroj

Veliki str…

Dopisivan… vatskom … unapred …

A…

Budim…

Istarska Posujilni…

Prima zadrugare, koji uplaćuju … više po kruna…

Prima novac na štednju od s…

istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odb…

Vraća na štednju uložene izn…

nose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznos… 14 dana a tako i veće iznose ako se … ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje sa…

i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

popusta. Na zahtjev šalje se uzoike franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a** u **Puli,** admiralska ulica br. 12.

Na svrsi opaža potpisano da žali, što bilo koji, bez ikakvih pravih razloga, iz njeke fikse ideje, radi protiv smještenja hrvatskog učiteljišta u Kastvu, kojemu se Kastav dragovoljno odreći neće. Kastvu se priznaje zasluga za hrvatstvo u Istri, a Hrvati Istre da mu ne priušte ni ovo malo, što mu se hoće da dade? Njegovi izškolani sinovi neka zastupaju hrvatstvo i kulturu po raznim mjestima, al u njemu nek ne bude ustaljenog izškolanog čovjeka! Kastav neka plaća poreze i pokrajini i državi i podupire hrvatske zavode, a njemu neka se ništa ne dade!

Valja biti pravedni napram svima, pak i napram Kastvu, koji broji do 20.000 stanovnika — Hrvata.

Tko radi u ovom pitanju protiv Kastva, taj hoće i želi smutnju medju Hrvatima Istre!

Općinsko glavarstvo

Načelnik:

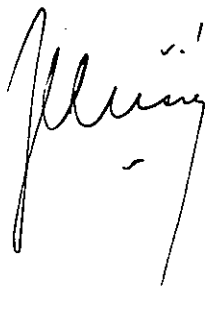

Broj 49. Pula, u četvrtak dne 7. decembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Borba za obće izborno pravo.

II.

Posliednjim smo člankom pokazali kako je postojeći izborni red u Austriji silno nepravedan za niže slojeve državljana u obće, napose pako za slavenska plemena. Sasvim je dakle naravno, što se opiru svakoj promjeni toga reda do sada povlašteni razredi državljana t. j. veliki posjednici i Niemci, koji se boje za dosadašoju svoju prevlast i premoć u našoj poli monarhije.

Ali široke mase pučanstva neće da više znaju za te povlastice, ne mare one više za prevlast jednog plemena nad drugim, ne pitaju više za milost povlaštenike i mogućnike, već traže odlučno i bezobzirno svoje sveto pravo.

Po ustavnom načelu svi su državljani pred zakonom jednaki, a pošto su svi po zakonu jednaki, da nose javne terete t. j. da plaćaju poreze u novcu i u krvi za uzdržavanje državne uprave, sliedi naravski, da moraju biti takodjer pozvani, da i oni sudjeluju kod te uprave, da budu i oni dionici zakonodavnog tjela, koje odlučuje o njihovoj sudbini.

Široki slojevi državljana, zanemareni i potišteni do sada razredi pučanstva traže, da utiču i oni u sudbinu svoju, koja bijaše do sada povjerena neznatnoj manjini sudržavljana, koji nisu imali često ni srca ni smisla za želje i potrebe potištenih.

Pučanstvo to zahtieva naime, da prestanu povlastice i da uživaju svi jednako politička i ustavna prava. Jednake dužnosti, jednaka prava za sve! Do toga pako može se doći jedino tada, ako se izpuni zahtjev svega naobraženoga svieta t. j. ako se uvede obće, jednako, izravno i tajno izborno pravo.

Pod općim pravom glasa ne razumjeva se, da ima pravo glasovati svaki državljanin, mužko i žensko, staro i mlado, već se valja držati pri tom nekog općenitog načela, t. j. da imaju pravo glasa samo mužkarci počamši od 24. godine, neporočni, duševno zdravi itd. Mužkarac koji je pozvan, da vrši vojničke dužnosti, koji plaća izravan ili neizravan porez i koji je navršio stanovitu dobu, valja da ima pravo glasa.

Izborno pravo mora biti jednako. Pošto smo svi pred zakonom jednaki, i pošto imademo svi jednake dužnosti napram državi ili pokrajini, treba da imamo svi takodjer jednaka prava. U tom obziru godi se nižim, siromašnijim slojevom pučanstva velika krivica postojećim izbornim zakonom. Ovaj bo zakon daje jednu vrst izbornog prava bogatašu ili veleposjedniku, drugu trgovcu ili veleobrtniku, treću gradjaninu, četvrtu stanovniku na selu, ako je posjednik, i petu državljanom u obće, koji su navršili stanovitu dobu i pod stanovitimi uvjeti. Ovomu je dakle zakonu glavni temelj za podieljenje izbornog prava porezna snaga pojedinca, ili takozvani porezni ključ. Ali taj ključ nebi smio odlučivati u današnjem vieku, jer nije ničija zasluga ako se je rodio bogat, nit je ičija krivnja ako je došao na svieť siromah. Kakva je to pravica ako primjerice nešto preko stotine bogataša ili velikih posjednika Istre šalje u carevinsko viće jednog zastupnika, dočim šalju sve izvanjske ili seoske obćine iste pokrajine, samo dva? Takvoj očitoj nepravdi mora se na put stati jednakim izbornim pravom. — Jedan čovjek, jedan glas — bio siromah il bogataš!

Izborno pravo mora biti nesamo obće i jednako, već takodjer izravno t. j. da svatko sam vrši svoje izborno pravo. Kad je čovjek navršio 24. godinu, postane kod nas punoljetnim, te ima pravo posve samostalno razpolagati svojim imetkom. Ako ima dakle punoljetan državljanin pravo prodati ili darovati ili inače postupati svojim imetkom, zašto nebi mogao ili smio razpolagati i svojim unutarnjim osvjedočenjem, svojim glasom?

Postojeći izborni zakon, koli za državni, toli za zemaljski sabor, ne poznaje kod nas izravnog izbornog prava u seoskih izbornih kotarih. Kod nas biraju birači izbornike ili fiducijare, i tekar oni biraju zastupnike. Naš seoski gospodar, pa bio i dobar porezovnik, neima izravnog izbornog prava, već ima jedva 500 duša na selu pravo birati tekar jednoga fiducijara. Posve inače ima se sa biračima u gradovima, gdje svaki posjednik ili obrtnik, koji plaća par forinta poreza, bira izravno svog zastupnika. Na selu dakle sa porezom od 40—50 for., neima državljanin onog prava, koje ima njegov drug u gradu sa kojom forintom poreza! Zar je to pravica?

Izborno pravo mora biti konačno tajno. Svatko ima pravo glasovati za koga hoće, a da nije ni komu dužan kazati za koga glasuje. Tajnim glasovanjem ne izvirgava se izbornika nikakvom pritisku ili nasilju, jer nitko nemože, da nadzire njegovo glasovanje. Svatko napiše ili dade napisati ime svoga kandidata, te baci svoj listić s imenom tog kandidata u izbornu žaru a da nitko nezna za koga je glasovao. Od kolike bi to vriednosti bilo za nas u Istri, znamo svi mi, koji smo prisustvovali ovo posliednjih 15—20 godina bilo kakvim izborom u zapadnom dielu Istre. Zadužene i odvisne izbornike vukli su naši narodni dušmani sto i sto puta kao niemu životinju na biralište, gdje su murali po komandi glasovati proti svomu osvjedočenju i za narodne protivnike. Tajnim glasovanjem doskočilo bi se takvom zulumu.

Uvedenjem dakle obćeg, jednakog, izravnog i tajnog izbornog prava, prestala bi dosadašnja bezpravnost širokih slojeva pučanstva, osobito bezpravnost mnogobrojnog radničtva. Postale bi nadalje bar nekoje povlastice viših razreda državljana, koji se ikako nalaze u sretnijem položaju jer su duševno i materijalno samostalniji.

Obćim izbornim pravom otvoriti će se vrata zakonodavnog tjela svim državljanom, koji su dužni, da se brinu za njezino uzdržanje i koji će imati da skupno rade oko boljka svih njezinih pripadnika. U boj dakle za obće, jednako, izravno i tajno izborno pravo! U boj proti povlasticam jednih na štetu drugih! U boj za ravnopravnost svih državljana!

Za hrvatske Salezijance.

Odbor za uzgoj hrvatskih salezijanskih kandidata na otoku Krku razposlao je posebne pozive na hrvatske rodoljube moleći za novčanu podporu za uzgoj hrv. Salezijanaca. Priobćujuć taj poziv molimo naše imućnije roditelje, da hvalevriednomu nastojanju onog sl. odbora na pomoć priskočiti izvole. Taj poziv glasi:

P. n. gospodine!

Zaista ste već Vi, V. G., čuli o namisli, da bi se iz naših strana poslalo dječaka k salezijancem, gdje bi se u duhu Don Bosca uzgojili, a zatim medju našim narodom blagotvorno djelovali. Prvi su početci učinjeni, ali djelo pojedinaca ne dotječe u ovako zamašnom poduzeću. Djela Don Bosca, djela njegovih salezijanaca poznata su širom svieta, ali su još kod nas, kod našega naroda, poznata veoma malo, da ne kažemo nikako. Bog nam je svjedok, da nam nije ni na kraj pameti, da počinimo tu ludost, da omalovažujemo rad i zasluge redova, koji djeluju medju našim narodom, i kojih je rad osigurao njim trajnu harnost našega puka. Rad salezijanaca kreće se donekle u drugom pravcu. Oni imadu na misli, da spasavaju mladež, priučavajuć ju molitvi, radu, nauci. Obće priznanje, koje u kratko vrieme svoga obstanka postigoše, dokazuje najbolje, kako njihova kongregacija odgovara potrebam vremena, u kojem živimo. Iz krčke biskupije ima već nekoliko dječaka, koje salezijanci uzgajaju na hrvatskom jeziku. Ne smijemo pustiti, da započeto djelo zapne. Ima još dječaka, koji mole, da budu primljeni, ali nevoljne naše gospodarske prilike ne dopuštaju mnogim roditeljem, da troše na tu svoju djecu. Pojedinac pri tom opet može malo. Radi se o obćoj koristi. Radi se o velikom poduzeću, koje će jednom svoj biskupiji biti na čast i na spas. S toga se je uz privolu presv. i prečast. biskupa našega dra Antuna Mahnića sastao odbor, koji je preuzeo brigu oko ovoga posla. Ovaj odbor, uvjeren, da svekoliko naše svećenstvo gori istom ljubavlju za duhovno i vremenito dobro našega naroda, a uvjeren takodjer, da je pitanje salézijanaca pri tom jedno od ugalnih pitanja, pristupa ovim pred V. G., da biste blagohotno izvoljeli zauzeti se za ovaj veliki podhvat. Za uzdržavanje siromašnih dječaka, barem u prvi početak, moramo se nekako pobrinuti. Kao što si je naš narod sve svoje institucije morao sam podići svojimi žrtvami, tako si moramo žrtvami pomoći i u ovom poslu. Molimo, da bi V. G. žrtvovalo u ovu svrhu 1 K mjesečno, a i svaki veći prinos bit će primljen sa najvećom zahvalnošću. Crkva i narod traži od nas žrtava, a mi smo uvjereni, da će i ova žrtva biti položena crkvi i domovini na oltar. Prinosi neka se izvole slati na podpisanoga svećenika Matu Brusića, koralnog vikara i duhovnog pomoćnika u Krku. Koncem godine objavit će se račun. Ako bi V. G. znalo za koga dječaka, koji je svršio pučku školu sa dobrim uspjehom, pak bi bio voljan poći salezijancem na nauke, da jednom kao takav djeluje na spas svoje braće, neka ga V. G. prijavi podpisanomu predsjedniku. Neka pripošalje krstni list, zadnju školsku svjedočbu i svoje mnienje o njegovom ponašanju. Odbor će po mogućnosti, prema novčanim sredstvom rado molbe uvažiti. Istodobno neka se izvieti, bi li obitelj preuzela sama trošak ili bar jedan dio. Sav godišnji trošak za jednoga dječaka iznosi od prilike 300 K.

Na posao za spas naše mladeži!

Odbor za uzgoj hrv. salezijanskih kandidata.

Krk. 21. rujna 1905.

Matija Oršić, kanonik predsjednik. **Mate Brusić**, koralni vikar tajnik-blagajnik.

Odbornici:

Miho Mušina, župnik; **Fr. Volarić**, kurat: **Fr. Žic**, župnik.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru razposlalo je ovih dana na sve obćine Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Istre molbu sliedećeg sadržaja:

Slavno obćinsko glavarstvo!

U Istri ima neko 18.000 djece, koja ne uživaju sreće, što je pruža neprocjenjiva blagodat narodne prosvjete. Srce nam se stište na pogled tolikih salomljenih krila, pamet nam staje na pomisao u budućnost, u sudbinu našu. Ali ima još i gore! Ne strepe naše duše jedino pred tminom neznanja naših ljudi. Ljućega neprijatelja gojimo mi u grudima našim: to je žalostna četa one uboge naše djece, koju su našem srcu ugrabili tudjinci, da ju zadoje tudjim, janjičarskim duhom, da budu na zator jeziku i imenu našemu.

Naša družba sv. Cirila i Metoda za Istru preuzela je na sebe težak zadatak, da nam od iznarodjenja očuva onaj naš tako ugroženi pomladak i da tako ovu našu liepu istarsku zemlju očuva zajedničkoj domovini. U tu je svrhu naša družba u raznim mjestima Istre podigla već 17 svojih škola i namjestila do 25 što učitelja što učiteljica, koji od nekoliko godina ovamo vrše sa žarom i ljubavi svoje težko zvanje medju ovim tako zapuštenim narodom. Ali to još ne dostaje. Mnogo mlado srce čeka na nas, da ga iztrgnemo

iz tudjeg zagrljaja, ali eto, družba ne može . . . Težko je njojzi, da uzdrži i ono, što je tolikom mukom podigla, pa ne može ni misliti, da bi uz sredstva, kojima sada razpolaže, mogla i dalje prosliediti svoje uspješno nastojanje oko osvješćivanja naroda.

To je bio povod, s kojega se je onomadne naše ravnateljstvo posebnim proglasom obratilo na narod, s molbom, da priskoči u pomoć družbi; tim povodom obraća se eto naša družba i ovime na sve naše občine, pozivajuć se na dobro srce svih onih vriednih muževa, kojima je narod povjerio, da upravljaju njegovom imovinom, neka se smiluju siroti Istri. S toga se podpisano utiče ovime i tomu slavnomu zastupstvu s toplom i usrdnom molbom, da našoj družbi priskoči u pomoć. Naše su potrebe goleme, zato će nam svaka podpora, ma i malena bila, upravo dobro doći. Pošto naše ravnateljstvo želi imati kod sebe izkaz svih slavnih zastupstva, koja su se glasovanjdm bilo kakove podpore odazvala našoj molbi, umoljavamo to slavno glavarstvo, neka nam svoj blagohotno doznačeni prinos izravno u Volosko dostaviti blagoizvoli.

U nadi, da će se to slavno zastupstvo odazvati našoj molbi, zahvaljujemo unapried i preporučamo se najtoplije.

Volosko-Opatija, 25. studenoga 1905.

Za ravnateljstvo družbe sv. Cir. i Met. za Istru:

Viktor Car Emin v. r., tajnik. **Vjekoslav Spinčić v. r.,** predsjednik.

Ovaj rodoljubni „Poziv“ popra.ili su svi hrvatski listovi toplom preporukom. (Op. ured.).

Politički pregled.

U Puli 29. novembra 1905.

Austro-Ugarska

Sjednice carevinskog vieća trajati će po svoj prilici do 21. o. mj. a onda će započeti božićni praznici.

U subotu započela je u gospodskoj kući razprava o poznatoj izjavi ministra-predsjednika u zastupničkoj kući o promjeni izbornog reda. Razpravu je otvorio grof Franjo Thun, koji je oštro napao vladu, koja da popušta pouličnim demonstracijam, što je u njemu uzdrmalo povjerenje u ministra-predsjednika. Izborna preinaka ministrova — reče — gotov je prevrat, ali je ujedno i korak u nesigurnu tmicu. U istom smislu govorio je i knez Karlo Auersperg, koji je iztaknuo, da bi se imalo već jednom naviestiti rat socijalističkoj stranci, koja da neima prava na obstanak. Dr. Lamasch izjavio se je za izbornu preinaku, ali uz neke preduvjete. I on odsudi vladu, što si daje zapovjedati sa ulice. Nadalje govorili su o predmetu članovi dr. Matuš i dr. Plener, obojica za izbornu preinaku s tim dodatkom, da se imadu štititi interesi českoga i njemačkoga naroda. Poljak grof Pininski i češki velikaš knez Schwarcenberg izjaviše se proti naumljenoj preinaci, jer da ova, ne odgovara povjestnom razvitku. Kao protivnik svake nagle i radikalne promjene govorio je i češki velikaš grof Schönborn.

Iza toga uze rieč ministar-predsjednik barun Gautsch, koji reče: Ja ću na putu izborne preinake poći i dalje uzprkos svim zapriekam i svim potežkoćam. Došao sam do uvjerenja, da bi svako čekanje u tom pogledu bilo pogibeljno. Vlada, koja si je sviestna svoje odgovornosti prema državi i prema družtvu, nije mogla niti može drugčije raditi nego li mi. Mi smo danas u takvom položaju, gdje obće prilike, gdje parlamentarizam, kako se je razvio u Austriji, nedopušta drugo, no poći onim putem, koji sam ja natuknuo. Meni je jasno, da nije poći tim putem do kraja, a posljedica će biti ili uspjeh ili pad. I jedno i drugo znati ću nositi onim mirom i onom hladnom krvi, kako to dolikuje čovjeku i domoljubu, koji — u tom sam u podpunom sklanu sa visokom kućom — neće ništa drugo, do li veličine domovine i mira austrijskih naroda. Ministrov govor pozdravila je većina članova gospodske kuće burnim odobravarjem.

Odlučnost, kojom je ministar odgovorio protivnikom izborne preinake, dokazuje jasno, da je vlada u podpunom skladu sa krunom, pa da je on tako govorio po želji s najvišega mjesta.

Sve stranke carevinskoga vieća stoje pod dojmom najavljene izborne preinake, o čemu viećaju marljivo, da se dogovore kakvo li će zauzeti stanovište napram vladinoj osnovi.

Ovih će se dana sastati predsjednici većih stranaka, da se dogovore o radnom programu za sadašnje zasjedanje.

Dne 4. o. mj. bijaše ministarsko vieće, na kojem se je raspravljalo o položaju.

U visokih vladinih krugovih Hrvatske nastale su posljednjih dana nekoje promjene. Umirovljen je naime veliki župan županije modruško-riečke dr. Vladimir Nikolić-Podrinski na vlastitu molbu, te mu je tom prilikom izrečeno previšnje priznanje. Veliki župan županije ličko-krbavske Tomo Kraljević imenovan je županom županije riečko-modruške. Podžupan županije požežke Slavko pl. Cuvaj imenovan je velikim županom županije ličko krbavske.

Srbija.

Dne 3. o. mj. priredili su socijalni demokrati demonstraciju protiv nove obrtne novele. Noseći pred sobom crvenu zastavu i pjevajući marseljezu, podjoše demonstranti pred konak i pred palaču skupštine. Deputacija od pet lica podje do ministra-predsjednika i do predsjednika skupštine i umolila ih, da ovu obrtnu novelu povuku. Ministar-predsjednik odgovori, da si je vlada svijesna svoje dužnosti, da u jednakoj mjeri zaštićuje sve slojeve pučanstva, pak će ju znati ispuniti i kod obrtničkog i kod radničkog staleža. Po tom podjoše demonstranti pred kuću socijalističke stranke, gdje je govorio radnički vodja Paričević i izjavio, da su se radnici protiv ove obrtne novele dosta dugo borili zakonitim putem.

Rusija.

Kako se iz Petrograda javlja, primio je grof Witte deputaciju moskovskog kongresa zemstava i gradova, koja mu je predočila sadašnji ozbiljan položaj i uvjeravala ga, da nije nikako moguće odgoditi ostvarenje obećanih reforma, te da je absolutno nuždno razpisati odmah izbore za državnu dumu. Član deputacije zemstva Kokošin izjavio je jednom novinaru, da se Witte ne može još osloboditi dvorskog upliva, a dok to traje, ne mogu zemstva da idu zajedno s vladom, jer bi reakcionarci prevladali. Witte nema pravo kad tvrdi, da ga zemstva ne podupiru, te da ne može odstraniti kompromitovane činovnike u pokrajini, jer da nema tobože drugih. Zemstva su već prije nekoliko dana predala Witteu listinu članova zemstava i juriste, koji bi bili sposobni za guvernere i slična mjesta. Ili Witte ne može ili neće. On bi se ipak morao na nješto odlučiti obzirom na to, da zemlji prieti socijalna i gospodarska katastrofa.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 4. decembra 1905.

Utorak dne 28. pr. mj. čitao je svoj prilično dug govor ministar-predsjednik barun Gautsch. Novo i znamenito bilo je ono što je rekao glede izbornoga prava. Još prije dva mjeseca, dne 26. septembra izjavio se je proti općemu pravu glasa. Dne 28. novembra pako izjavio se je posve jasno za sveobće izborno pravo. Sveobća vojna dužnost i sveobća dužnost polazka škole, vuku za sobom i sveobće izborno pravo. Vlada ne misli na to, da bi se isključili od izbornoga prava oni koji neznaju ni čitati ni pisati; niti ne misli omedjašiti pravo glasa samo na samostojne osobe. Odlučiti će se imati, koliko vremena da bude koj u kojem mjestu a da u njem zadobije pravo glasa. Osobito će se nastojati takodjer o tom, da se osjegura podpuna sloboda i čistoća izbora, i preprieči svaki terorizam. I za to imati će se pobrinuti zakon, da budu zaštićene narodne manjine. Proporcionalno izborno pravo težko je kod nas uvesti; al gdje bi za to uvjeti bili i gdje bi to potrebno bilo, uvesti će se ga. Razpravljati će se i o tom, da li da se uvede pluralno izborno pravo, najme, da li da pojedinac ima pravo na odanje više glasova (obzirom na starost, naobrazbu, porez). Vlada misli, da će se nominalne manjine najbolje tako zaštititi, da se stvori male po mogućnosti narodnostno omedjašene izborne kotare sa izborom po jednoga zastupnika. Vlada će predložiti zastupstvu razdiobu izbornih kotara, gdje će se uzeti obzira na seljenje pučanstva, na narodnost, mogućnost narodnostnih borba, *i da se ideji nacionalne autonomije njeku budućnost otvori.* Kod razdieljenja mandata na razne krunovine neće odlučivati samo broj stanovnika, *nego takodjer nacionalna i kulturna jakost, porezna snaga, gospodarski razvitak.* Vlada će najdalje u febraru 1906. predložiti svoju izbornu osnovu na temelju rečenih načela, a voljna je razpravljati o tom sa predstavnici naroda, naročito sa pripadnici stranaka „koje državu uzdržavaju“. Istodobno misli Gautsch, da bi se promienio takodjer poslovni red zastupničke kuće. Za zemaljske sabore drži, da se nejma uvesti sveobće izborno pravo. U razpravi, koja se je povela o netom navedenoj izjavi ministra-predsjednika, i koja se još vodi, govorili su do sada grof Sternberg, dr. pl. Onciul, dr. Sylvester, dr. Skedel, dr. Adler, (vodja austrijskih socialnih demokrata, Žid, pred kratko u sjevernoj Českoj od Njemaca izabran), Glockner, dr. Kramař; pak dr. Herold, Romančuk, Hybeš, dr. Baxa, Choc, Noske. Nijedan se nemože oduševljeno izraziti o izjavi ministra-predsjednika. Oni koji su iskreni privržnici pravoga sveobćega, jednakoga, izravnoga i tajnoga izbornoga prava, vide da ono što je rekao Gautsch nije to, jer ima u njegovoj izjavi toliko opazaka i toliko obzira. Još manje su zadovoljni oni, koji su proti sveobćem izbornom pravu, a to su poglavito razne njemačke stranke, većina Poljaka i Talijani. Njemci i Talijani neće doista da kažu da su protivni sveobćem izbornom pravu, oni se prikazuju prijazni, al uz opazke i obzire još veće nego Gautsch. Oni bi htjeli, da se slobodno uvede sveobće izborno pravo, al da se već unapried osjegura njihova premoć, njihovo tobožnje posjedovno stanje. I jedni i drugi očekuju sve od toga kako će se napraviti izborne kotare.

* * *

Odlučne i otvorene protivnike svojih izbornih osnova našao je Gautsch u gospodskoj kući. U petak je u toj kući razvio svoje misli, u subotu razprela se je u njoj razprava jako žestoka. kakvih se u njoj nedoživljuje. Sve tri stranke, i ona, središnja, u koju sam Gautsch spada, izrazile su se proti njemu. Govorili su grof Fran Thun bivši ministar-predsjednik, knez Auersperg, dr. Plener, dr. Pininski.

Grof Thun predbacio mu je, kako je nestalan pošto se je prije dva mjeseca izjavio proti sveobćem izbornom pravu, izrazio mu nepovjerenje, i *sahvalno odbio* laskave rieči koje je naprama gospodskoj kući rekao. Dr. Plener je rekao da je izbornoj reformi Gautschevoj isto tako protivan kako je bio 1892. Taafejevoj, kojega je stoga pomagao srušiti. Grofovi i knezovi su proti sveobćem izbornom pravu, jer njim je težko i pomisliti da bi imali isto izborno pravo kao i njinovi poslužnici. Plener je za to protivan, jer će to škoditi Njemcem, kako je to očito i rekao. Prigovarali su Gautschu takodjer za to što je dozvolio socijalnim demokratom onaj marš pred parlamentom dne 28. pr. mj., pošto sam zakon zabranjuje skupštine, a s ovim maršom bila su združene skupštine, za vrieme rasjedanja zakonodavnih tiela u stanovitoj blizini.

Gautsch se nije dao smesti pred toli protivnimi i važnimi glasovi. Branio je odlučno svoju osnovu, i rekao da će s njom prodrieti ili pasti. Mnogi su mu odobravali.

* * *

I danas po podne se razpravlja. Govorio je seljački Poljak Kubik i Slovenac Šukljе te Talijan Lenassi, a govori njeki Straucher. Šukljе je prigovarao članovom gospodske kuće što su proti sveobćem izbornom pravu, zagovarao ovo, al čisto, bez iznimaka. Govorio proti iznimkam kojima bi se nanesla narodom nova krivica. Iztaknuo da bi se na Dalmaciju imao uzeli osobito obzir. Naglasio takodjer, da je sam Beč kriv, ako njegovim obećanjem već nitko ne vjeruje, a najmanje Hrvati.

* * *

Zast. Spinčić i drugovi upravili su na voditelja ministarstva trgovine upit za porabu hrvatskoga jezika, za hrvatske tiskovine i za hrvatske napise kod c. kr. poštanskoga ureda u Lošinju Malom.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Mikulaševa večer. Večeras po svakogodišnjem običaju priredjuje prvi istarski Sokol u Puli „Mikulaševu večer“ u dvorani hotela „Belvedere“. Zabava, kao što svake godine, nadamo se da će radi svoje zanimivosti privući mnogo občinstva. Bit će tu pjevanja, tamburanja, predstavljanja, prihod sv. Nikole koji će dieliti darove. Na koncu ovoga jest ples.

Pozivlju se ovime svi koji ikako mogu, da ne propuste ovako liepe zabave.

Skupština političkog društva. Gg. članove Političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri pozivlje se ovime na redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u Puli dne 10 t. mj. u 2 sata za podne u dvorani Prvog istarskog sokola (ulica Tradonico-Apollo, sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj odbora.
2. Izbor novog odbora.
3. O političkom položaju osobitim obzirom na pokrajinske odnošaje.
4. O pokretu za preosnovu izbornog prava.
5. Eventualni predlozi.

† Osip Jurlina.

Umro je 30. pr. mj. a na 2. tekućega izručiše materi zemlji u Premanturi njegove smrtne ostanke. Dočekao je bio veliku starost od 88 godina. Josip Jurlina imaše za ženu sestru pokojnog župnika u Premanturi, te je tako uticao ponekle i u narodni život. Radio je mnogo svojih mladih dana, a bio je bezazlen čovjek, te se može reći, da baš sebi ništa nije privredio.

Kad se je pred jedno dvajsetak godina naša strana htjela omjeriti s Latini pri izborima za zemaljski sabor, bio je pokojni Jurlina uz Dra. Mata Trinajstića (tada mladog odvjetnika u Vodnjanu) kandidat od naše hrvatske strane.

Starcu pokoj duši, a rodbini naše saučešće!

Razdor u gradskom zastupstvu u Puli. Jedva je došlo na sviet novo zastupstvo grada Pule ove godine, stalo se je dieliti i ciepati na stranke i strančice, te se je htjelo samo čvrste discipline, da se je većina zastupstva uzmogla neko doba uzdržati na okupu. Nu ono, što bijaše umjetno i prisilno skupa složeno, nije moglo dugo c.ati ujedinjeno. Malo po malo odricali su se pojedini zastupnici časti i slasti, dok nije došlo ovih dana do podpuna razsula. Zadnji udarac toj većini, rek bi, da je zadao predlog, da se povede iztraga u poslu poduzeća poznatog prijatelja vladajuće svojte u Puli i poduzetnika Münza, koji je izveo u Puli na trošak občine velike i skupe radnje. Idemo da vidimo, što će sada naši slavni oci domovine.

Nastavak u prilogu.

Čitaonica u Premanturi. C. k. namjestništvo u Trstu potvrdilo je pravila novoustrojene „Hrvatske Čitaonice" u Premanturi, občina Pula.

Pričuvna eskadra u Puli. Listovi donieše viest, da će se ovdje u Puli ustrojiti nova pričuvna eskadra. Ova će eskadra stupiti u službu tekar mjeseca jenara buduće godine, a sastojati će se iz sliedeća tri ratna broda: „*Budapest*", „*Monarch*" i „*Wien*". Pristanište pričuvne eskadre bit će u Fazani.

Italija ima već dvie godine sličnu pričuvnu eskadru na „Adriji". Njezina pričuvna eskadra sastoji iz pet brodova, šest torpedorazorača i šest torpedujača.

Tko izazivlje. Kad su ono prošloga mjeseca maja boravili hrvatski biskupi u Rimu radi uredjenja pitanja o glagoljici, preporučalo se hrvatskim listovom neka se što manje bave tim pitanjem, jer da je ono čisto crkveno i da će biti povoljno riešeno po Hrvate od same sv. Stolice. I našem suradniku bio je tada priobćen takav savjet od odličnog svećenika i rodoljuba iz Dalmacije. Mi smo se od tada držali toga savjeta očekujuć strpljivo povoljnu riešitbu iz Rima. Na žalost našu i svega hrvatskoga naroda te riešitbe nema ni danas, nakon više od pol godine. Ali što vidimo mjesto te riešitbe u posliednje doba? Vidimo naime, da se tim pitanjem bave sve to više talijanski listovi, i to u prvom redu talijanski po imenu katolički listovi. — Mi neznamo po čijem nalogu ili naputku iznašuju ti listovi pitanje glagoljice na dnevni red, ali to znamo, da su nekoji od tih listova u velikoj milosti u visokih krugovih Vatikana. Pa kad je tomu tako, pitamo se: kako se je moglo dati iz tih krugova naputke hrvatskim biskupom u Rimu, neka nastoje, da se to pitanje nepovlači na političko polje i zašto se takve naputke ne daje i talijanskim katoličkim listovom? Na te i slične misli došli smo čitajući u bečkom listu „*Informacion*", koji priobćuje u svojem 219. broju pod naslovom „*iz slavenskog juga*" sliedeću zanimivu viest:

Kako je poznato, bili su prošloga maja biskupi crkvenih pokrajina Zagreba, Zadra i Gorice pozvani od pape Pija X. u Rim, da pod predsjedanjem jednoga kardinala pretresu viseće pitanje o porabi glagoljskog crkvenog jezika, te podastru sv. Stolici konkretne predloge. Isto tako, da su, kako se kaže, biskupi prije svoga odlazka iz Rima dali Njegovoj Svetosti skupnu „promemoriu", u kojoj su izložili svoje odnosno stanovište i sabrali svoje želje. O cieloj se stvari mukom šuti, jer su biskupi iz Rima dobili uputu, da kod svojega svećenstva i vjernika porade svom odlučnošću, da se to čisto crkveno pitanje, kao što je liturgički jezik, o kojem ima odlučivati samo sv. Stolica ne povlači na političko polje.

Tim više pobudjuje svebčću pozornost da u najnovije doba nekoji katolički listovi talijanskog jezika kod nas i u Italiji*, koje su ipak u prvom redu dužne držati se načela crkvene discipline, razpravljaju glagoljsko pitanje na način, koji je podoban da s jedne strane silno prejudicira eventualnoj odluci sv. Stolice, a s druge strane razdraži Slavene. U toj akciji sudjeluju nekoji najugledniji listovi Austrije, Italije i Rima, koji neistinama i svojim načinom pisanja *Slavene formalno izazivlju*. (Mi podcrtasmo) Na taj način razum mora da podlegne strasti i konac takvog podjarivanja mogao bi biti sudbonosan. U ovoj uzbudjenosti bilo bi dobro, da se toplo preporuči nekojim vladajućim krugovima nešto više takta i razboritosti u tako delikatnom pitanju kao što je glagoljsko.

Još uvjek vlada obće mnienje, da je austrijska diplomacija digla kuku i motiku, kako bi od sv. Stolice izhodila nepovoljno riešenje glagolskog pitanja, premda bi politički dogodjaji zadnjeg doba morali svjetovati promjenu prvašnje taktike prema glagolici. To valja vedma željeti u interesu same Austrije, jer samo radi toga gledati koga prekim okom i podnetati mu bog zna kakve namjere, što on zagovara obstanak glagolice po svojem najboljem znanju i uvjerenju, jamačno nije razboriło. Stoga nema nikakva čuda, ako Hrvati sve do danas u austrijskoj vladi za izvanjske poslove gledaju najljuće protivnike glagolice koja im je srdcu toli prirasla. Takva strančarska politika, podobna je pribaviti Austriji sve prije nego li privrženost. Ona nasuprot tjera hrvatski narod, koji je već i onako na rubu očaja, silom u naručaj Košutove koalicije. Sapienti sat!

* Talijanske novine, koje su se u ovo zadnje doba počele baviti glagoljskim pitanjem jesu ove: „Difesa" mletačka, „Civiltà Cattolica" rimska, „Avvenire" puljski, „L' Amico" trščanski, „La Voce Cattolica" tridentinska, „Corriere di Milano" itd.

Lošinjski kotar:

Novi ured za procjenu lične dohodarine u Krku. Službena „Wiener Zeitung" objelodanuje naredbu ministarstva financija od 17. o. m. kojom se ustraja u Krku ured za procjenu lične dohodarine, koji će obsizati područje novoustrojenog c. k. kotarskog poglavarstva u Krku.

Za analfabete. — Dolje privilegiji. Pišu nam iz Dobrinja:

Exempla trahunt — primjeri privlače — kaže latinska poslovica. Sliedili gospoda učitelji, širom nam zapuštene Istre, primjer naših požrtvovnih učitelja gg. Mahulje i Uravića u podučavanju analfabeta. Obadvojica, za slobodnoga vremena podučavaju po Andrlićevoj čitanki analfabete i to prvi u Dobrinju svake nedjelje, jer su učenici iz raznih sela občine, a drugi u Krasu tri puta na tjedan u večer. Za prvi početak imade svih učenika i učenica stotina, ali iza dovršene ove poduke, sjegurno će ih se još prijaviti, jer neukih u čitanju žalibože — ima u izobilju naša občina. Anderlićeve knjige dobavila je posudilnica te ih prodaje uz polovičnu cienu; sliedili ju u tome i druga naša društva.

Ćujemo da je gosp. nadzornik Pribil obećao pohoditi ove tečaje i gosp. učitelje preporučiti kod nadležnih oblasti.

Živio!

Niekoja gospoda učitelji, koji pri čaši vina prikazuju se kao veliki Hrvati, tobož naprednjaci i koješta još, i koji tada obećavaju, da će oni puku oči otvoriti, sada šute i rade zabavljaju se lovom — razumieva se na četveronožne zeceve.

* * *

Naša občina, napokon Bogu hvala, imade liečnika u osobi Dra. Dragutina Ciotti — rodom Kastavca, pak se nadamo da će isti gospodin kao Istranin vršiti svoje zvanične i narodne dužnosti na zadovoljstvo našega naroda, što nas osjegurava i njegov dobar glas, da je vrstan liečnik, dobar Hrvat. Takovih ljudi mi trebamo! Njekojim nije povoljno, da u našoj občini stanuje liečnik, a što bi tomu uzrok bio? ništa drugo, jer naš »Veleučeni« drogišta, sin »Velemožnog« načelnika i neznalice — tobožtajnika brat neće prodavati kinina i ulja, s toga ako budete čuli kakova iznenadjenja nemojte se čuditi, nego tješi nas da sve svoj svršetak imade, tako doći će, nadamo se, i svršetak pašovanju obitelji Barbalić. Čekamo da vidimo.

Dne 14. decembra o. g. držat će se u Krku podporom c. k. ministarstva za poljodjelstvo u Beču i pokrajinsko-gospodarskog Vieća u Poreču, ogled i nadarivanje goveda. Donašamo nekoje glavnije propise za izložbu. Smije se izložiti samo takvo blago, koje je uzgojeno u odnosnim sudbenim kotarima, za koje je ogled i nadarivanje raspisano. Izuzeti su bikovi, ali ovi moraju biti bar 6 mjeseci u posjedu gospodara, koji imaju pravo izlagati blago. Izloženo blago će čuvati ili izlagatelji sami ili po posebnom čuvaru. — Na ogled bit će pripušteno samo zdravo blago, popraćeno s marvinskom putnicom. — Izlagatelji morat će se izkazati svjedočbom obć. glavarstva da su blago sami uzgojili i u posjedu bar 1 godinu dana, za bikove 6 mjeseci.

Trgovci, goveda po zanatu izključeni su od izložbe, izim ako nisu ujedno i uzgotelji izloženog blaga. — Kod jednake vriednosti izloženog blaga, imat će prednost blago onih gospodara, koji su članovi kotarskih gospodarskih zadruga izložbenog kotara.

Razdielit će se četiri vrsti nagrada i to: tri za tri najbolja bika od 9 mjeseci do 3 godine sa 70, 50 i 40 kruna; četiri nagrade za četiri najbolje krave od 2 do 5 godina sa 50, 40 i dvie nagrade po 20 kruna; četiri nagrade za četiri najbolje junice ne ispod 18 mjeseci sa 60, dvije druge po 30, i treća nagrada sa 20 kruna; dvije nagrade za dva para volova od 2—4 godine sa 50 i 40 kruna.

U slučaju, da ne bi bilo ove vrsti volova, koji bi bili vrijedni nagrade, nagradit će se od prve nagrade sa 30 kruna jednog bika, a sa 20 kr. jednu junicu; dok će se od druge nagrade nagraditi jedna krava sa kr. 40.

Nagrade će podijeliti posebno povjerenstvo (jurija) sastojeće od tri člana. I to: *1) od izaslanika Visokog C. Kr. Namjesništva u Trstu, 2) od izaslanika Slavnog pokrajinskog gospodarskog Vieća u Poreču, 3) od izaslanika kotarske gospodarske Zadruge u Krku.*

Ogled blaga počimlje 14. decembra o. g. u 9 sati u jutro.

Potanje obaviesti i potrebite upute daje kotarska gospodarska zadruga u Krku, kao i druge gospodarske zadruge, koje spadaju u kotar za ovu izložbu.

Iz cresko lučice. Onore al merito. Sempre divisioni. Pod tim naslovom donosi tamošnji konfuzionista „Il popolo istriano" dopis iz Cresa od dne 9. novembra t. g. (Da je „Il popolo istriano" doista takav list publika će se uvjerit, ako uzme u ruke njegove brojeve, a na pr. ovaj o kom je govor. Nr. 360. Op. p.).

U tom je člančiću govor o meritornom radu, te odlikovanju odlične učiteljice Luige Moratto na čast ravnateljice.

Ništa naravnije no da dopisnik kadi odlikovanoj, jer ju zaista pripada priznanje za njen rad po shvatanju dopisnika, nu s moralnog i pedagoškog gledišta ne znamo bili se našlo izraza za ocjenu takvog rada, ali jer taj rad prilično dobro ističe sam dopisnik, neka on sam govori: ma Lei (Moratto) prevedendo che giorni tristi incombevano alla sua patria volle restare . . . . (ti crni dani prijetili bi Cresu od hrvatske najezde, gdje je puk 99% hrvatski (op. p.) i opet: rimase al suo posto di lotta e combattè per l'ideale, scienza e l'italiana coltura.

Zato je bila gosp. učiteljica za stalno u prvom redu odlikovana, kaošto je to obično u nas. Znamo, da se je pravica već odavna morala zakopati tamo u creskoj lučici detto mandrać, gdje je takodjer duboko spavao creski lijun, dok se ne trže iz stoljetnog sna!

Ne zavidjamo odlikovanoj na priznanju njezinih zasluga u tom smjeru, jer dvojimo, da se takve zasluge mogu ubrojiti medju zasluge u očima misaonog svieta. Nije nama trn u oku njen rad, žao nam je samo da naš poznati sistem, nagradjuje ovakove zasluge. Kad se s nama maćuhinski nebi postupalo, vidjeli bismo, kako bi se creski dopisnik „del popolo istriano" mogao dičiti s lovorikama „della direttrice", a ovako, kad joj same oblasti nijete materijal, kakvo čudo da uspjeva njeno protunaravno odgajanje djece.

Kože se u tom dopisu, da tog dana bijaše „una festa cittadina", mi samo pitamo, zar onih gradjana, koji u predveče pitahu jedan drugoga, što znači razvjeta škole i načelnikova stanovanja, pa u jedno grlo čulo se „ce neznas da te zutra inštalat mater od komuna". Neka bu!

Nu ipak nije ispalo sve, kako se mislilo, a jer o tom šuti dopisnik, mlcimo i mi, ma ce je ono bilo z ospicijem, za ce niste i to javil?

Čitateljima „N. Sl." je u ostalom dobro poznata učiteljica Moratto, jer je o njoj bilo više puta govora. Kao nepristranima posmatračima njezinog rada, ne možemo joj zaista zanijekati vrsnoće i revnosti u svom zvanju, ali što ćeš, kad ona sve darove, kojima ju je Bog obdario svraća na zator našega naroda i jezika i što je najljepše, u tom ju nitko ne prieti. Znani su njeni nedolični izrazi, a obični u naših protivnika, o našem jeziku i prošlosti. Takve izraze rabila je ona često pred djecom i nastoji, da od njih načini Firentince.

Svaki će dakle misaoni čovjek, koje barve bio, znati što mu je do takva rada držat, al da još je gosp. učiteljica-ić imala obraza pred djecom govoriti, da ona i cresani odlikovanoj duguju sve što prosvjetna imaju, nu valjda ne samo njojzi, već valjda štogod i za sebe pridržuje, koja je čisti kalabrezke gore list.

Oj vlado, gdje su naše škole, gdje li naša prava, gdje pak leži naša zaprašena molba, to je naš prosvjed, kad u maćuhe nema srca za siroče! Sempre divisioni — sliedi.

Voloski kotar:

Občinski izbori u Veleskom-Opatiji. U ponedjeljak započeli su u Voloskom izbori za novo zaslupstvo občine Volosko-Opalija. Izbori će svršiti u subotu. Za te izbore doznasmo iz izvanjskih listova.

Pišu nam iz Kastva: Na Katarinino vjenčale su se, medju mnogimi drugimi, u našoj župnoj crkvi i dvie vriedne kćerke gosp. F. Karlavarisa za dvojicu naših rodoljuba t. j. gdčna Ida pošla je za gosp. Frlan Zidarića kod Dukića, a mladja gdčna Fanka, za g. Ernesta Grosmana, občinskog kancelistu. Sretnim novovienčanim i njihovim čestitim družinam srdačne naše čestitke!

Izložba goveda u Kastvu. Predsjedničtvo kotarske gospodarske zadruge u Kastvu daje do znanja svojim članovom i gospodarom obdržavanje izložbe goveda sliedećim oglasom: — Daje se do znanja članovom ove zadruge i ostalim zadrugarom, da će se u smislu okružnice pokrajinskog gospodarskog vieća u Poreču od 15. novembra 1905. br. 1321, još ove godine u Kastvu obdržavati izložba goveda za okružja gospodarskih zadruga u Kastvu, Voloskom i Materiji. Liepa i odabrana goveda bit će nadarena. Bit će više nagrada sa ukupnih kruna 600. Na izložbu smije se dovesti samo doma uzgojena goveda, ili ona, koja se nalaze u kotaru već godinu dana. Blago mora biti zdravo, čitavo i čisto, te na izložbu dovedeno uz putnicu odnosno uz potvrdu, da se isto nalazi u kotaru već jednu godinu i kroz vrieme izložbe čuvano od gospodara ili drugog čuvara. — Pregledanje goveda započet će oko 9 sati u jutro, s toga nek svatko dovede na dobu svoje blago.

Prema predlogu zadružnog odbora, obdržavati će se izložba goveda *dne 28. decembra 1905.* u Kastvu na občinskom sajmištu. — Potanki oglas i razpored sa oznakom nagrada bit će naknadno proglašen.

„Gospodarska zadruga"

Kastav 29. novembra 1905.

Podpredsjednik:
Jelušić v. r.

Pazinski kotar:

Iz Boljuna. Na dan Majke Božje od zdravlja, blagoslovien bi i predan most preko Boljunčice prometu. Lijep i čvrst je to most. Upravljala je gradnjom sama občina. Radnici su bili domaći ljudi i neki iz bliènjih občina ali naši. Sav potrošak računa se na 15 tisuća kruna. Osobitih zasluga za tu gradnju ima poglaviti gosp. Ivan Šorli c. k. kot. poglavar. Srdačna mu hvala! Više toga bi se moglo u Istri imati kad bi bili nekoji ljudi na mjestu; ali tako samo se krpari. Ni cielo ni razcjepljeno!

* * *

Prošli mjesec imali smo bermu. Presvjetloga dočekali smo liepo. Slavoluk: 20 hrvatskih zastavica i napis u staroslovjenskom jeziku glagolskim pismom: *„Slava u višnji Bogu"*. Naši gradjani iz „krijance" pucali su na čast. Pokojnomu biskupu Štrku demonstrirali su, a to valjda iz uljudnosti. Poznamo se! Par vas hoće da se održi zloporaba samo latinske službe Božje. Do osamdesetih prošloga vjeka čulo se je *„Slava"* i *„Vjerujem u jednoga Boga"*. Od onda ništa. A glagoljski napisi na crkvi? To su za nas dokumenta, a vi? Zloporaba, to je kriva isprava. Zašao sam. Bila je tiha misa. Netko nije valjda htio u okolnim župama, da se čuje štogod hrvatskoga kod mise, pak je zato svagdje tiha misa. Propovjedao je biskup sam. Svagdje opet jednako. „Koji kršćanski živi, dobro živi. Budite vjerni sini katoličke crkve. Jer kada budu vlasti proti vama, (presvjetli, te su uvjek) braniti će vas papa i biskupi. (ne svi). (Kako vidite, izpustili smo koješta, jer se na nas silno pazi i svaku malenkost na rešeto i sito meće. Skoro stotina talijanskih svećenika tršćanske biskupije denuncirala je Rimu miroljubivoga i pravednoga biskupa Šterka i nitko se nije javno zanj zauzeo. A sada? Op. Ured.) — **Naš gospodin načelnik molio ga je, da uredi za jezik u našoj crkvi. Valjda ga nije presvjetli razumio, pa mu je njegov kapelan odmah priskočio u pomoć, veleći: *Rim ima to da odluči*, sada pustimo to ča. Kod nas, kao i u cieloj kršanskoj dekaniji, bio je doček i ispratnja vrlo hladna. Niti jedan živio. Sve tiho, jedino što se je pucalo. Prah su kupila gospoda svećenici, a kod nas i talijančići. Prošla su vremena, kad se je pružala i druga strana lica na čuškanje. Prolazno je sve na ovom svietu!**

Porečki kotar:

Iz Oprtaljšćine. Odkad se počela graditi naša družbina škola kod sv. Lucije pred vratima oprtaljskog gnjezda, ova naša „signoria" nije zapustila zgodu nikakvu da bi uzmogla zapriečiti budi kako napredovanje iste. Već iz početka, kad se imala otvoriti ova škola, rečena gospoda uprli su sve svoje sile, strašili i smućivali puk da ne šiljaju djece u tu školu. Buduć sve njihove spletke i agitacije ostadoše neuspješne, pokušali su nedavno nasiljem zapriečiti dječakom da bi polazili ovu školu, naime učenikom, koji dolaze 5—6 klm. daljine da uče malo naobrazbe u svojem materinskom jeziku, dočekala ih na putu nedaleko škole dječurlija talijanaške fakinaže oprtaljske „signorie" te ih stadoše psovati a onda kamenjem napadati. Dakako djeca ustrašena morala se kući vratiti i ne htjedoše više za nekoliko dana u školu, jer se bojahu, dok ih ne pratiše nekoji od roditelja do škole. Nije li to 2000-ljetna talijanska kultura u gradu „dei 72 letterati?"

Mi preporučamo ovdašnjemu c. kr. oružničtvu malo više pažnje tamo gdje je zbilja potrebito, da se više što takova po bielom danu nebi opetovalo, jer je stalno, da bi inače došlo do krvavih posljedica.

Koparski kotar:

Novo hrvatsko družtvo. C. k. namjestničtvo u Trstu potvrdilo je pravila novoga hrvatskoga družtva „Glazbeno družtvo Sokol" u Buzetu.

Talijanska škola za analfabete. Iz Kopra pišu tršćanskim listovom, da su se dogovorili tamošnji pučki učitelji gg. Bonat, Ferrari, Pizzorello i Valentich, da će započeti sa večernjom podukom tamošnjih analfabeta. U tu svrhu da su se već obratili na mjestne školske oblasti za potrebitu dozvolu i da se nadaju, da će ih u tom plemenitom poduzeću podoprieti moralno i materijalno mjestne oblasti.

Na ovu hvaleviiednu misao došli su gg. koparski učitelji stalno nakon objava u naših listovih, da su nekoji naši učitelji započeli podučavati analfabete u čitanju i pisanju. Njihova je nakana svakako hvalevriedna te mora još više potaknuti naše rodoljubno učiteljstvo, da se dade svuda požrtvovno na takav plemeniti i čovjekoljubni podhvat.

Franina i Jurina.

Jur. Što da je barbanski podeštat ovlastia bia renegata Mirkovića da zastupa občinu i zastupnike kod otvorenja legine fabrike u Raklju.

Fr. Vero je istina, nč tako su pisali latini u šfojih.

Jur. A s kim pravom je to on smia učiniti, kad ga raprežentanti nisu na to ovlastili?

Fr. To ti je tako. On je nekoga moral poslati; sam nije htia ići, jer sidi rado na dvih katridah, pak je oto učinia samo da se nekako pokaže da je sa svimi prijatelj.

Jur. To prijatelstvo je mogâ pokazati sam za se, a ne nas poštene zmišat u svoju šarenjačku torbu. A ako je htio imati koga da ga raprežentа u Raklju, je moga poslat jednoga pulića, koga bi bia buduć pulićar, lahko dobia zi svoje domovine.

Razne primorske viesti.

Istra i Dalmacija u Italiji. Jednomu madjarskome listu (Bud. Hirlap) pišu iz Milana, da je tamošnji list „Domenica del Corriere" u svojem posliednjem broju donio sliku novog talijanskog biljega. Taj biljeg naslikao je talijanski slikar Francesco Mihretti. Na biljegu prikazuje se Italija spojena s Istrom i Dalmacijom.

Madjarski list veli na to, da mora ministar izvanjskih posala Austro-Ugarske proti tomu prosvjedovati.

Mi pak držimo, da bi bio takav prosvjed neumjestan i nedosliedan od strane austrijske vlade, koja pripravlja već jedno stoljeće Istru za majku Italiju.

Premještenje. G. d.r Marijan Cukar premješten je u svojstvu financijalnog komesara k poreznom uredu u Krk.

Izložbe goveda u pokrajini. Predsjedničtvo zemaljskog kulturnog vieća u Poreču objavilo je onomadne kotarskim gospodarskim zadrugam, da će se u 7 političkih kotara Istre obdržavati što ove, što buduće godine 7 izložba goveda, za koje je opredieljena nagrada u iznosu od 3700 kruna, od kojih je dopriniela vlada 2400 kruna, a pokrajina 1300 kruna.

Tečajem ove godine obdržavati će se izložba goveda u Krku, za Krk, Cres i Lošinj sa nagradom od 500 kruna; u Kastvu za Kastav, Volosko i Materiju sa nagradom od 600 kruna.

U proljeću godine 1906. u Svetvičenti za Vodnjan i Rovinj sa nagradom od 400 kruna; u Pićnu za Labin i Pazin sa nagradom od 500 kruna; na Livadah za Buje, Motovun, Buzet i Poreč sa 800 kruna; u Puli za Pulu sa nagradom od 400 kruna.

Na jesen godine 1906. u Kopru za Kopar, Dolinu i Piran sa nagradom od 500 kruna. Osim novčanih nagrada dieliti će se takodjer srebrne i brončane medalje

Proglas družbe na hrvatske občine. Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru razaslalo je na neko 570 občina Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Istre molbu da joj priskoče kojim doprinosom u pomoć. Ne vjerujemo da će ovaj ganutljivi apel na hrvatske muževe, kojima je narod povjerio da upravljaju njegovom imovinom, ostati glas vapijućega. Preporučujemo s toga svim občinskim glavarstvima, da u svoj proračun uvrste koju svotu za našu družbu. Neka se ugledaju u občine, kojima upravljaju Talijani i koje sve svake godine odrede veći ili manji iznos za zloglasnu »Legu«. Radi toga ne smije uzmanjkati nijedna hrvatska občina a da se ne sjeti naše družbe; a jedino tada će se pokazati da sav hrvatski narod doprinaša za hrvatsku dječicu. Hrvatski ljudi, na noge, evo Vam prilike da se natječete i istaknete u dobrom djelu!

Najveće čudo u ovom stoljeću ne dvojbeno je dvostruki-elektro magnetički krst R. B. broj 86967, izumio ga g. Albert Müller iz Budimpešte, V. kot. Vadasz ulica broj 43. IV. On dobiva priznanice od takovih bivših bolestnika, koji su već 20—25 godina bolovali i u obće mislili, da više nikada ozdraviti neće. Ali svaki, koji se je Müllerovim izumom poslužio osvjedočio se je o čudotvornom djelovanju, I evo opet jedne nove priznanice: Štovani gosp. Mülleru! Moja supruga je 9 godina na glavobolji, nesviestici, reumatizmu, čudnim grčevima i nespavanju trpjela. Sve na svietu sam pokušao da joj siroti pomognem, ali zabadava trud i novac razbacivao. Odlučio sam još da sa Vašim strojem pokušam, te sam jedan takav stroj od Vas naručio, pa gle čuda. Od onog dana, čim je Vaš stroj počela upotrebljivati bivalo joj lakše, i danas nakon 9 godina grozne patnje jest ista sasvim ozdravila. S toga ne mogu nego zaželiti, da Vas i Vaš izum Bog blagoslovi. Do groba zahvalni Franjo Hlatschka, Budimpešta, Gizela ulica broj 42.

Dva uzorka. Odpadničko počinjanje nekih tajnih junaka mora se svima odkriti. Ponavljamo i ponovit ćemo njihovo rastvorno djelovanje dotle, dok ih neki naši upoznaju, jer prijateljevanje sa takovimi donaša njima sramotu, a nama narodnu škodu. I prošlih velikih školskih praznika nastavljali svoj dušmanski rad u našoj Sušnjevici. Jedan od tih junaka poznati nam študent filozofije Vjekoslav Belulović (recte Belulovich, moramo ovako pisati, jer se je počeo ovako podpisivati. Na Rieci, gdje se najviše nalazi u praznicima, drži se Hrvatom pred Hrvatima, inače je što tko hoće. Taj je uzeo hrvatsku školu u Sušnjevici za nišan u rumunjske svrhe. Uz bok mu stoji njegov otac, službenik kod mjenjačnice ili igračnice na lutriju gosp. Korosca na Rieci. Drugi uzorak jest neki Glavina djak preparandije sada valjda u Kopru. Nakanio si je promijeniti svoje častno hrvatsko prezime sa Kap di bò (Cap di bo — volovlja glava). Možda će mu to bolje pristajati. Preporučamo gospodinu profesoru iz hrvatskog jezika u Kopru, da mu protumači značenje hrvatskoga imena Glavine i ime sela Sušnjevice. I takovi s hrvatskim uzgojem i odgojem rade na propast hrvatskog življa u Istri. Eh, poznata narodna nesreća u slavenskih naroda! Samo oni mogu da imadu odpadnika. Kod njih je velika mjera predrznosti, Pomislite si za ovu dvojicu. Jedan namjerava postati profesorom na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, a drugi učiteljem u Istri. Ča s ironijom! Dapače, jedan naš mladi profesor izrazio se, da će Belulović biti jedan od najboljih profesora. I taj mladi gospodin pozna dobro, što je Belulović učinio u Sušnjevici. Žalosna nam majka! Kad će nam biti bolje? Onda svakako, kad će klub istarskih akademičara pozvati naše zastupnike, da dadu puku račun o svojem djelovanju. Dotle će oni braniti Belulovića, a drugi, kad mole „Juntu" za podporu izkriviti svoja prezimena! S visoka nam poručuju: Zastupnici ovako, popi tako, učitelji onako, pak će biti dobro. A vi mlada gospodo, što ste vi učinili?! Deder pokažite!

Poručujemo pak gg. Beluloviću i Glavini budemo li doznali da još agitiraju u Sušnjevici u protunarodne svrhe, da ćemo poduzeti shodno, da ih prizovemo k pameti. Ta kumpanija je postigla u Sušnjevici to, da je u onoj školi vrlo slab polazak. Pred tri godine izjavili su se svi roditelji za hrvatsku školu, a sada tolika upornost. Takva što je moguće samo kod nas. Nemarni smo i vodu imademo u žitah! Ako želi koji Hrvat u Istri da se upozna najnovijim djelom (umnim) spomenutih junaka, neka nabavi knjigu študenta u Kopru, u osobi Glavine. Rumunjska knjiga sa 90% hrvatskih rieči. Korist od toga ide u hrvatski renegatski fond.

Apatovačka kiselica i družba sv. Ćirila i Metoda. Dozvolom družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru imade upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice u Zagrebu, isključivo pravo razpačavati pod markom družbe Apatovačku mineralnu, stolnu i ljekovitu vodu. Od prodajne vrijednosti svekupne Apatovačke kiselice, otpadati će stanoviti ugovoreni posto družbi sv. Ćirila i Metoda, pa kako je to domaće poduzeće odlikovano dosad na raznim izložbama sa ukupno 15 zlatnih i srebrnih medalja, a na predlog medicinskih autoriteta i kemičko-analitičkih zavoda u Beču i Zagrebu, proglašena je po vis. kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi mineralno ljekovitom vodom; to se je pouzdano nadati, da ne će diljem naše domovine biti kuće, koja neće jedino Apatovačku kiselicu, kao stolno i mineralno-ljekovito piće trošiti, te joj dati prednost pred ostalim stranim vodama. Na taj način podupirati ćemo i družbu sv. Ćirila i Metoda, koja će od toga domaćeg poduzeća imati koristi. — Zahtjevajmo stoga svagdje samo Apatovačku kiselicu.

Rodoljublje i — kava! Činilo bi se na prvi pogled, da to nema nikakvog saveza ali ako dublje promislimo — stvar uvidjet ćemo da nije tako.

Danas sav sviet napreduje ekonomski pa moramo — i mi. Zato smo dužni, da podupremo svako poduzeće, koje radi samo našim narodnim kapitalom, jer time sprečavamo uplitanje i navalu tudjinskog kapitala t. j. našu ekonomsku ovisnost o tudjincu, koja je siguran grob svakoga naroda.

Još više moramo podupirati naše narodno poduzeće, jer ono od svoga čistoga prihoda, daje jedan dio za takovu narodnu organizaciju, društvo Ćirila i Metoda, koja je naperena protiv tudjinaca a za spas i održanje hrvatskog naroda.

Odavde se jasno vidi, da svaka hrvatska domaćica, odmah dvostruko koristi hrvatskom narodu ako troši kavinu primjesu „Družbe sv. Ćirila i Metoda" a koristi bome i sebi, jer, kako kemička analiza dokazuje, zdravije primjese neće nigdje naći.

Upozorujem pri tom na druge slavenske narode osobito Čehe, pa zašto da se baš mi Hrvati moramo tužiti na svoje domaćice, kao na najnemarnije u narodnom poslu.

Napred dakle za narodnu stvar, Hrvatice, dokažite djelom, da i hrvatske domaćice ni malo ne zaostaju za svojim slavenskim družicama.

„Prvu jugoslavensku tvornicu kavinih surogata u Ljubljani".

To poduzeće je slovensko, ali je baš zato i naše jer papirnatu jugoslavensku zajednicu realizira praktičnim načinom tražeći jačih ekonomskih sveza medju bratskim narodima, slovenskim i hrvatskim.

Kavina primjesa u korist družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, dobiva se svagdje.

Naručbe na veliko prima glavni zastupnik za Hrvatsku i Slavoniju

Mijo Crvenković — Zagreb.

Zastupnik-Talijan-Bartoli i Slaveni u Istri. Taj veliki gospodin izvolio je nas nazvati u bečkom parlamentu gostovima Istre. U svojoj velikoj zlobi proti Slavenima nezna, što kadgod bunca. Mi

gostovi! Kad je bio čovjek u svojoj ći gost? A mi smo u svojoj kući već oro 14 stotina godina. Za njih, koji su šli u srednju, sjevernu i istočnu Istru o lumbrelari, brusovači i rovina mestieri, te se može reći, da su gostovi, i to ezobrazni gostovi, jer bi nam htjeli zaovjedati. A kako bi se dalo nazvati one, oji naš narod odnarođuju i huckaju na voje suplemenike? Najeli smo ih, i na aš račun su se okožili, pak sada još nam nutnju u našoj vlastitoj kući čine? To u pak gosti-lopovi. Doć će vrijeme, da emo im, ako se neopamete, zaviknuti: et nos eos eiiciamus foras". Time će stati naša „Ospitalità". Ali onda će gosp. artoli, ako bude još živ, moći kod kuće zdisati za onom dobom, kad su bili Slaeni u Istri previše gostoljubivi. Da, da, laveni u Istri su još sada dobri i . . . edasti. Svako voće u svoje vrieme. Ta d prevelike dobrote ga „Istrijani" u Limiriji zovu Bartolić. Da tamo dođje, bi e nekako smućeno gledali jer se ne bi azumjeli. Valjda nije u ime njih govorio roti Slavenima u Istri? Tà i oni su Slaeni, koji se hrvatski Bogu mole. Varavi viete!

Nova občinska uprava u Splitu. a prvoj sjednici novoizabranog zastupstva našeg rodoljubnog Splita, bijaše izarana sliedeća nova uprava: Načelnik, dvjet. i nar. zastupnik Ante dr. Trumbić; avjetnici Vinko Katalinić, dr. Ivan Bulić, . Jaksa Račić, Juraj Kapić, Marko Mičić i Pavao Matošić.

Ovaj izbor nove uprave pozdravilo je radjanstvo Splita velikim zadovoljstvom.

Kako čitamo u jednom tamošnjem stu kani novo zastupstvo imenovati poastnim gradjanom dosadašnjeg načelnika, elezaslužnog starinu gosp. Vicka Milića. ako valja!

Književne viesti.

Nova knjiga. Valjani i radini liečnik r. Fran S. Gundrum izdao je opet jednu jigu: „Zdravstvo spolnoga ži-ota". Sam naslov kaže o čemu se radi. jiga ima 180 stranica i 25 slika. Zapada 2·50, a dobiva se kod pisca u Križevcu u kujižari Milivoja Majcena u Zagrebu.

„Trije tički" zove se najnovija šaigra, koju je pisac g. *Jaka Štoka* u Trstu ao u vlastitoj nakladi. Pred nekoliko na objelodanili smo u našem listu njevu šaloigru „Ne kliči vraga" i velik pjeh, koji je polučila ova šaloigra pokala je pisca, da izda i drugu šaloigru ja nimalo ne zaostaje za prvom. „Tri ki" (tri prefriganca) jest kratka šaloigra 2 čina, a uspjeh joj je uzeo pisac iz rodnog života. Prvi čin zbiva se u jednoj mi, a drugi čin na sudu. Ista je već bila predstavljana na raznim pozornicama tršćanske okolice, a kako čujemo odigrati će ju ovih dana i tršćansko dramatsko družtvo. Pošto je puna zdravoga seljačkoga humora, pošto je priprava pozornice sasvim jednostavna i pošto kako već rekosmo predstavlja nekoliko prizora uzetih iz naroda, to je ta šaloigra najprikladnija za pozornice na selima i u manjim gradovima i mi ju ovime preporučujemo našim čitalačkim i zabavnim družtvima.

Cijena joj je 50 filira, s poštarinom 60 filira, a dobiva se kod pisca g. Jake Štoka u Trstu, Via Giorgio Galatti 18. (Narodni dom).

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlaše preko naše uprave:

Ivan Bernobić-Kovačić iz Stare Baške sabrao na piru Bernabića-Orebića medju svatovima K 3·08, veleč. gosp. pop Ivan Seršić daje K 3·— ukupno K 6·08.

G. Ivan Božić u Chicagu (Amerika) sabrao dne 5. novembra 1905. prigodom vjenčanja g. Josipa Parlakovića sa gdjicom Zlatkom Bakšić iz Cvitkovića kot. Jastrebarsko K 49·02.

Ukupno danas . . . . . K 55·10
Na račun ove g. izkazanih . . . „ 1612·81
Sveukupno K 1667·91

Broj 5419.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 20. novembra 1905. razpisuje se natječaj za **jedno mjesto občinskog nadredara sa godišnjom plaćom od 1000 Kruna i 100 Kruna godišnjih za odielo i za jedno mjesto občinskog redara sa godišnjom plaćom od 750 Kruna i 100 Kruna godišnjih za odielo,** plaća izplativa u postecipatnih mjesečnih obrocih.

Molbe za oba razpisana mjesta imaju se podnesti do **26. decembra 1905.** na podpisato občinsko poglavarstvo, priloživ istim krstni list, svjedočbu občinarstva, ponašanja, školsku i liječničku, te vojničke dokumente.

Natjecatelji za mjesto občinskog nadredara imaju dokazati, da su služili u redarstvenoj službi ili kod oružničtva ili kao podčastnici kod vojske i da su njim poznati redarstveni propisi.

Občinsko poglavarstvo.

KASTAV, dne 30. novembra 1905.

Načelnik:
Jelušić.

Listnica uredničtva i uprave.

F. J. u K. Vaša predplata namirena je do konca tek. godine.

Gosp. dopisnik „Rakljan" — Rakalj. Izvolite pisati na naše uredničtvo i javiti se.

Ljubiteljima kakaa i čokolade najtoplije preporučujemo:
Johanna Hoffe
Kandol-Kakao
koji posiduje najmanju sadržinu masti, pa je usled toga najlakše probavljiv, ne prouzročuje nikada zaćepljenje, pa je, ako prem vanredno fin, ipak najokusniji od svega teka.
Pravi je samo sa imenom Johanna Hoffe i sa zaštitnim znakom slave.
Omoti od ¼ kg 90 filira. Može se svagdje dobiti.
» » ⅛ » 50 »

Svoji k svojim!
Skladište pokućtva
goričko-solkanske
stolarske zadruge
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra
Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.
Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.
Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

ZA PREDSTOJEĆE ZABAVE,
KONCERTE I PLESOVE PREPORUČA
NARODNA TISKARA J. KRMPOTIĆ i dr. u PULI
Via GIULIA, 1.
SVOJ BOGATI IZBOR KRASNIH
POZIVNICA, PROGRAMA,
PLESNIH REDOVA i t. d.
CIENE UMJERENE — IZRADBA UKUSNA I BRZA.

„ADRIA ROSKOPF" najbolja ura za službenike **K 8·—**
sa 5-godišnjim jamstvom.
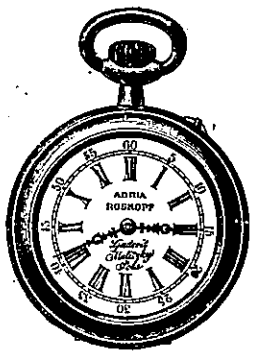

K tomu badava:
1 krasna kutija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.
Razašilje se pouzećem.
Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana točnog reguliranja radi, a na želju i odmah.
Glavno skladište za Istru:
L. Malitzky, urar u Puli.
Via Sergia, 65.
Najveće skladište zlatnih, srebrnih i iz kovine švicarskih ura, budilica, Pendelovih ura itd.
Skladište zlata, srebra i dragulja.

TRSJE (loza) u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno) na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.
Pečenko i drug — Komen-Gorička.
Ciena ciepljenog trsja jest:
Na rupestris monticola 1000 komada . K 120·—
Na riparia Portalis 1000 komada . . . » 120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom. » 140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada . . » 140·—
Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.
Za dobrotu trsja se jamči.

Dvostruki elektro-magnetički
križ ili zviezda
R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.
jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **uloga, reume, astme (teškog disanja), nespavanja, xuljenja u ahu, neuralgije, glavobolje (migrène) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, dr. btanja na tielu, influence, skopčane sa beIeću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bezćutnosti, ischiasa, gunokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod svekoćke slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliječe.
Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekraino elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posvo! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86567 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svih strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid.
Gdje nijedan liek nije pomogao, može pokušati moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45-dana, dobiva novac natrag.
Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se bvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**
Mali stroj stoji 4 K. Rabi ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.
Veliki stroj stoji 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.
Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Ponuđenom ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona
i tu i inozemstvo:
Albert Müller,
Budimpešta, V., Vadasz-utica 43/A.
Kalman ulica ugao.

ZGODNI BOŽIĆNI DAROVI
u **NARODNOJ TISKARI - Via Giulia, 1.**
NOVČARKE, DUHANKESE, KESE ZA SMOTKE, LISTNICE, TOALETI, KRASNE TINTARNICE, PISAĆE I RISAĆE SPRAVE.
VELIKI IZBOR POSJETNICA, LISTOVNI PAPIR SA TISKOM U KRASNIM KUTIJAMA, NOTESI, PEČATI IZ GUME itd.
SVE LIEPO I JEFTINO.

Narodna tiskara i knjigoveznica
J. Krmpotić i dr. u Puli.

Via Giulia, 1.

preporuča:

1. Tiskanice za obćine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša. 4. Puzavcem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske" sve od prošlih god. amo.

***POBOŽNI MORNAR.** Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i estale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahniča i vojničkog biskupa Bielopotcsky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.*

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez prednodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 6, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Odlikovana

svječarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90.** Za prijesnost jamčim s **K 2000.** Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti uleznima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrastih i natečenih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jožo Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano sa mekinjama	K 21·—
„ „ „ 2	„ 26·20	mekinje (posije)	„ 14·—
„ „ „ 3	„ 25·80	kukuruzno brašno	„ 18·—
„ „ „ 4	„ 24·50	raženo brašno prosijano	„ 24·—
Sve vrsti 1, 2, 3, 4, ujedno pomiešane	K 26·—	„ „ nesijano	„ 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žic-a u Puli, admiralska ulica br. 12.

Broj 50. Pula, u četvrtak dne 14. decembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se nepotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo, tvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 11), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Skupština političkog družtva za Hrvate i Slovence u Istri.

Prošle nedjelje u 2 sata poslje podne držalo je naše „političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri" u prostorijama „Prvog istarskog Sokola" u Puli svoju godišnju glavnu skupštinu. Na skupštini bile su zastupane skoro sve naše občine na istarskom kopnu i više drugih. rodoljuba iz vana i iz Pule, tako te je prisustvovalo skupštini preko 250 osoba. Naši narodni prvaci iz Liburnije, nisu mogli prisustvovati skupštini radi občinskih izbora u Voloskom-Opatiji, koji su počeli u subotu a svršili se u ponedjeljak. U ime ovih ispričao je usmeno njihovu odsutnost g. dr. Konrad Janežić i pozdravio skupštinare. Načelnik kastavski g. Jelušić nije mogao žalibože radi bolesti doći na skupštinu, te je pismeno ispričao svoju odsutnost i pozdravio skupštinu. Iz kvarnerskih otoka nije bilo takodjer nikoga, poglavito s toga, što je dan skupštine bio u nedjelju, te naše rodoljubno svećenstvo tamo, koje jedino vodi sav gospodarstveni i politički pokret, radi zvaničnih svojih poslova nedjeljom zapriečeno a i radi loših komunikacija s kopnom, nije moglo na vrieme prispjeti u Pulu. Žalostno je pak za nekoje naše rodoljube, koje ne sprieèava nedjelja, da su komodno ostali radje kod kuće, nego li se potrudili na skupštinu. Komodno sjediti u zapećku i možda kritizirati nešto, što i sami ne čine, još je komodnije. Bez zamjere, ali ova opaska jest na mjestu. Moralo bi se prekinuti jednom sa **noli me tangere**, pak bi drugi put odpala ova opaska.

Predsjednik družtva veleuč. g. nar. zastupnik Vjekoslav Spinčić prisiljen radi bolesti nije mogao doći na skupštinu, te sasvim tim, da bi put njegov iz Beča u Pulu bio skopčan sa teškim posljedicama po njegovo zdravlje ,on je bio ipak spreman da dodje, da mu nisu liječnici predočili pogibelji koje bi mogle nastati iz toga te napokon i izričito zabranili. Bolest našega vriednoga zastupnika i prvaka nadamo se, da je privremena, te ufamo se u Boga, da ćemo moći doskora javiti da nam se je podpunoma oporavio i čil i zdrav povratio na rad za hrvatski naš narod.

U dva sata poslje podne odbor družtva i izaslanik političke oblasti zauzimlju svoja mjesta. — Ustaje podpredsjednik družtva veleuč. g. d.r Dinko Trinajstić i reče:

Veleštovana gospodo! Današnjoj skupštini na žalost ne može predsjedati naš predsjednik veleučeni g. narod. zastupnik Vjekoslav Spinčić, jer prisiljen bolešću i po savjetu liječnika nije mogao poduzeti u ovo zimsko doba tegotan put iz Beča, da prisustvuje skupštini. Šalje pak srdačne pozdrave skupštinarima i moli, da se kod izbora novoga odbora na njega ne uzme obzir. Pošto je po našim pravilima dovoljno da skupštini prisustvuje jedna trećina članova, a videći sakupljen toliki broj članova, otvaram današnju skupštinu. Čast mi je predstaviti Vam izaslanika političke oblasti g. baruna Gorizzuttia, koji u ime vlade prisustvuje današnjoj skupštini. — Veleštovana gospodo! Prije svega pozdravljam Prvi istarski Sokol u Puli, koji nam je gostoljubivo i pripravno ustupio svoje prostorije za današnji sastanak.

Društveni odbor je zaključio da se ove god. drži skupština u Puli poglavito s toga, da se zahvali puljskim izbornicima i njihovim prvacima, na njihovom junačkom držanju prigodom posljednjih občinskih izbora u Puli. — Ove godine zadesio je cieli hrvatski narod teški gubitak, koji je napose težak za nas u Istri. Ove godine umriješe nam dva hrvatska velikana: biskup i dobročinitelj hrvatskoga naroda Josip Juraj Strossmayer, i dika našeg istarskog hrvatskog roda dr. Dinko Vitezić. (glasovi: Slava im!) Obadvojica bila su usko svezana s našim hrvatskim narodom. Prvi svojim velikim umom svjetlio je u hrvatskom narodu pred cielim svietom, a svojim dobrim djelima i darežljivom desnicom, podigao je hrvatsku kulturu na onaj stupanj, koji nam je na diku u vanjskom prosvjetlenom svietu. Drugi svojim čvrstim kremen-značajem i neumornom marljivošću bio je na diku našem istarskom narodu i pribavio štovanje našem narodu i našem narodnom imenu. Ovim dvjema našim velikanima kličem: Slava! (Skupštinari ustaju i kliču: Slava im!)

Gospoda tajnik i blagajnik izviestit će Vas o radu družtva, i molim, da ne sudite prestrogo taj rad, ako se je mnogo toga moralo uraditi, a nije se moglo. Mi smo u takovom položaju, da imademo vrlo moćne neprijatelje: Drang nach Süden krči svoj put ovamo, naši stari domaći nepritatelji Latini, silni na svoju umišljenu moć, opiru se snažno i protive svakom našem pravu, a naša vlada jedne i druge sprema u obruč. Zato treba da složnim radom upremo e da odolimo ovako moćnim neprijateljima.

Naše družtvo posjeduje organizaciju, ali tu treba uliti duše i rada, te na to pregnimo svi, da spremimo narodu bolju budućnost. Ovime svršavam i srdačno Vas pozdravljam sve sa željom, da svaki od Vas ponese sobom što bolji utisak sa današnjeg sastanka. (Skupština pozdravlja ove rieči pljeskanjem i sa Živio!)

II. točka dnevnog reda je: Izvješće odbora, te će najprije pročitati izvješće tajnik a zatim blagajnik.

Tajnik gospodin Turato uze čitati:

Veleštovana Gospodo!

Ob ovom posliednjem razdobju našeg društvenog života nemože odbor izniети pred slavnu skupštinu izvještaja o kakvim velikim stečevinama, niti o kojim obsežnim uspjesima, a niti će zavaravati sebe i drugih kujuć hvalospjeve, gdje njim nije mjesta.

Odborov rad bio je doista čedan, ali odgovara silama i sredstvima, koja su mu do sada bila na razpolaganje, te potežkoćama, s kojima se imade boriti redovito svako mlado družtvo.

Kad uspije prebrditi te raznovrstne potežkoće, snabdjeti se nuždnim sredstvima, providit se dolučnim silama, te zanimati sve naše svjestnije krugove za društveni život i rad, tada jedva će društvo moć razviti onu djelatnost, koju se od njega očekuje, i koja bi odgovarala potrebam hrvatskog pučanstva u Istri.

Medjutim i uz skromna svoja sredstva nije odbor propustio, a da ne vrši po svojim silama povjerenu mu zadaću.

Odsjev rada prikazuje se redovito prigodom raznih političkih izbora. Ovi su se medjutim od prošle skupštine ograničili jedino na izbore u pojedinim občinama.

U tom razdobju ostao je netaknut naš dosadanji narodni posjed u občinama, te se u raznim obavili izbori redovito bez potežkoća i velikih izbornih gibanja. Rad odbora se kod istih ograničio jedino na obavjestnu stranu, a vodstvo i provedbu izborna bila su prepuštena mjestnim činbenikom.

Kod občinskih izbora u Oprtlju i Motovunu znala si je hrvatska pučka stranka izvojštiti dionični uspjeh — za sadanje okolnosti jedino mogući — time, da je prinuždila talijansku stranku na dogovore, a usljed toga na mješovito zastupstvo.

Upustila se pak naša stranka u borbu kod občinskih izbora u Puli, Sv. Vinčentu i u Zrenju.

U Puli je to bio prvi nastup hrv. pučke stranke, koja si je ovdje bila postavila mjestni odbor pod vodstvom gg. dr. M. Laginje i dr. I. Zuccona. Hvala zanimanju toga odbora, stranka, izim što je liepimi brojkami zasvjedočila činjenicu, da će naskoro vlastodržci imat i s njome da računaju kod uprave grada Pule, znala je postignuti takodjer neke taktične uspjehe, usljed kojih občinsko zastupstvo nalazi se i dandanas u neprestanoj trzavici i blizu razsula. Uz to se s druge strane još jednom ustanovila nepobitna činjenica, da vladajuća ondje talijanska stranka imade da zahvali svoj prividni uspjeh jedino i isključivo c. k. vladi, koja je putem c. i k. mornarice pružila joj rešiteljicu ruku.

U Sanvičentu je takodjer hrvatska pučka stranka prvi put kao takva nastupila kod občinskih izbora, te i ondje ako i nije prodrla sa svojimi predloženici, ipak je sudjelovanje naših izbornika bilo tako brojno i borba tako živa, da već to možemo smatrati velikim uspjehom i jamstvom skorog preokreta kod uprave one občine.

U Zrenju je kod izbora upravnog vieća naša stranka prodrla u jednom tielu nakon što su usljed njezinog utoka bili dvaput uništeni provedeni izbori.

Sačinjavajuć občinske uredbe one jedinice, na kojima se osniva, može se reći, cieli javni život, nedvojbeno je, da će istim i unapried naše družtvo imat da posveti najveću pozornost i pažnju. Uz sve one nestašice, koje opažamo medju nama, težko je doći do pozitivnih uspjeha, dok ne budemo u stanju suprotstaviti nesklonosti mjerodavnih činbenika i predjedenosti nebirčljivog u sredstvima protivnika odlučnu volju svjestnih izbornika. Trebalo bi dakle upoznati naše pučanstvo sa občinskom uredbom i njezinim poslovanjem.

To nebi mogao biti posao nekoliko pojedinaca, nego na takvom radu bi imali biti zanimani svi naši svjestniji krugovi, a poglavito pak oni, koji stoje u dnevnom dodticaju sa našim seljačkim pukom. Ali kako da to isti čine, kad na žalost su i sami tek površno upućeni u naše javne uredbe? Zakoni, koji se odnašaju na občinsko poslovanje, većinom su stvoreni u pokrajinskom saboru, a ukoprem Hrvati stvaraju većinu pučanstva u ovoj pokrajini, vlada se još nije pobrinula, da ti zakoni budu izdani takodjer u hrvatskom jeziku uzprkos višeput postavljenom zahtjevu sa strane naših zastupnika.

Toj nestašici odlučio je do boljih vremena doskočiti društveni odbor, odlučiv u tu svrhu izdati shodni občinski priručnik. Povjerio je odnosnu radnju izkusnom občinskom tajniku u Pazinu g. Ivanu Žicu Kancelariću. On je svoj posao jurve takodjer dovršio i poredio odnosno gradivo.

Novi društveni odbor imat će da odluči konačnu uredbu toga gradiva, te da ga predade u tisak.

Za gospodarstveni razvoj u pokrajini posjeduje naše pučanstvo jurve druge ustanove, kojima je povjerena zadaća, da se tim pitanjem bave. Prama sredstvima i silama, koja njim stoje na razpolaganje rade i one za napredak pučanstva u tom smjeru, osnivanjem raznih gospodarstvenih i novčanih zavoda u pokrajini. Tom njihovom zanimanju pridružio se i naš odbor, te usljed njihovog zajedničkog rada možemo sada računati sa novom stečevinom, koja ide na uzdignuće gospodarstvenih naših prilika.

Pratio je sa zanimanjem društv. odbor razvoj spora glede uporabe slavenskog liturgičnog jezika u crkvi. Pošto su se za to pitanje povoljno zauzeli mjerodavni krugovi medju Hrvatima, nije odbor smatrao shodnim, da u tom pogledu za ovog razdobja povede koju akciju.

U najnovije vrieme stanovita latinsko-katolička štampa baca u sviet najcrnje za nas glasove u tom obziru. Nadajmo se, da su to tek glasovi crnih gavrana, kojih graktanje čulo se i za vrieme naših svetitelja Cirila i Metoda. Nadajmo se, da onaj Rim, koji njih je znao onda ušutkati, će njih znat i sada na korist vierskog čuvstva našeg pučanstva. Ali obistine li se ti crni glasovi, tada će bit dužnost našeg družtva, da bez obzira nastupi na otklonjenje osti, koja je namjenjena takodjer na ugušenje našeg narodnog žića poimence ovdje u Istri.

Sa nadležne strane izviestit će se o radu i držanju naših saborskih zastupnika.

Veleštovana gospodo!

U kratkim eto potezima predlaže vam se rad družtvenog odbora. Ne prikazuje li Vam se dostatnim, tada nemojte to odbijati na pomanjkanje volje i nepoznavanje krutih potreba hrvatskog i slovenskog pučanstva u Istri, nego na jurve istaknutu nestašicu sredstava i sila.

Težki sudbonosni časovi se približaju, te jurve drmaju sa osovinami zastarjelog i napram našeg naroda nepravednog i pogubnog sustava u ovoj državi.

Nastojmo, da nas ti časovi nadju složne i pripravne. — Protivnici našeg naroda razpleli su jurve svoje mreže i uredili svoje redove, da produlje robstvo, u kojem su ga do sada držali.

Prenimo se dakle i mi, te se ne upuštajmo u puke zadjevice, nadmudrivanja i zanovetanja, nego svatko, koji se hrvatskim i slovenskim imenom diči, neka uloži takodjer svoj trud k napredku vlastitog roda, te stvorenju domovine, pa tko bude znao bolje, široko mu polje!

Predsjednik otvara raspravu o izvješću tajnika i pita želi li tko govoriti. Pošto se nitko ne javlja, odobrava se ovo izvješće bez prigovora.

(Konac slieći).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 10. decembra 1905.

Još utorak i sriedu prošloga tjedna razpravljalo se je o izjavi ministra-predsjednika od 28. pr. mj. Ta razprava koja je trajala šest dana svršila je a da se nikakve odluke stvorilo nije. Za razprave vidilo se je da su najteški protivnici sveobćega izbornoga prava velikaši, baruni, grofovi, i to nesamo u gospodskoj, nego i u zastupničkoj kući, a u ovoj i Njemac Stürk u ime velikoga njemačkoga posjeda, i Poljak Dziedušicki u ime većine „poljskoga kola“; pa čak i Čeh Sternberg koj se inače kaže velikim demokratom. Najveća oprieka pokazala se je izmed Poljaka Dziedušickoga i Poljaka Dašinskoga. Prvi zastupa šljahtu poljsku, drugi je socialni demokrat. Prvi je kušao na temelju povjestnih data dokazati kako sveobće jednako pravo glasa nije nikad nit nigdje šta dobra donelo, drugi je baš protivno dokazivao, da su se naime najveća zla dogodila u njekih državah, jer se nije dalo sveobćega prava glasa, ili jer se je sveobće pravo glasa zlorabilo, jer se nije provadjalo kako valja. U ostalom sve stranke si pridržaju posliednju rieč o tom pitanju za onda kad bude vlada predložila zakonsku osnovu glede sveobćega, jednakoga, izravnoga i tajnoga prava glasa.

* * *

Četvrtak dne 7. t. m. razpravila su se dva „prešna predloga“, jedan zastupnika Choca i drugova, drugi zastupnika Steina i drugova. Choc s drugovi bio je još prije dva mjeseca postavio prešan predlog, da se pozove ministra-predsjednika na opravdanje za to što da se mješa u poslove Ugarske, i naročito što da se je izjavio proti sveobćem izbornom pravu u Ugarskoj. Ovaj predlog bio je sada bezpredmetan, pošto se je i Gautsch izjavio sa svom odlučnošću za sveobće pravo glasa. Nego Choc htjeo je da se razpravi njegov predlog. Prešnost bila je zabačena sa svimi proti 3 glasa. Kod toga predloga govorio je dr. Dulibić. Premda, reče, nije austrijski parlamenat, mjesto gdje bi se o hrv. stvarih govoriti imalo, ipak hoće da progovori njekoliko rieči o tih stvarih. Dokazuje kako Dalmacija nesamo po prirodi nego i po povjesti i po pisanih zakonih spada pod kraljestvo hrvatsko, kako je jedan glavnih sačinjavajućih dielova toga kraljestva. Opravdava stanovište Riečke resolucije. Zanimivo bilo je, kad se je dru Dulibiću poslie govora približio zastupnik Njemac Günter, koj je cieli govor mirno slušao, pa mu rekao da je dan prije držao predavanje u obrtničkoj komori te učinio više predloga u prilog Dalmaciji. Ako će Dalmacija da se odciepi od Austrije, onda svega toga neće biti, reče Günter. Siti smo već predloga i obećanja ovo sto godina što Austrija Dalmacijom vlada; pustite nek se Dalmacija združi s Hrvatskom i Slavonijom, pak vam netreba ništa za nju učiniti — odgovori mu dr. Dulibić i drugovi. Za govora bilo je čuti takodjer jednoga Njemca: združite se svi Hrvati u jedno, al notreba da se združite s Madjari, nego da budete sami svoji! A odgovor glasio je: Liepe rieči, a kakva su djela Vas Njemaca napram nam Hrvatom!

* * *

Drugi prešni predlog bio je onaj Svenjemca Steina, iduci za tim da se uvede personalna unija izmedju jedne i druge polovice monarhije, da se od zapadne polovice odciepi Galicija i Bukovina pa budu samostojne, te Dalmacija i pridruži Ugarskoj. U svom obrazlaganju je Stein grozno udario na socijalne demokrate, na Gautscha, pa i na vladara. Zaprietio je da će Svenjemaca usljed sveobćega prava glasa možda manje, doći u zastupničku kuću, al da će oni koji budu otvoreno ustrojili „Germania irredenta“. Prigovorio je naročito takodjer tomu što se je prinos za previšnji dvor, za cesara-kralja, povisio za 2 milijuna kruna, i to da radi draginje, dočim da se pušta mnoge javne činbenike gladovati.

Ministar-predsjednik Gautsch odbio je napadaje na krunu, i zamolio kuću nek prešnosti nit predloga ne primi, pošto isti ide na razsap monarhije.

* * *

Zastupnik Spinčić i drugovi postavio je prešan predlog za podporu Vrbniku, gdje je zavladala prava bieda usljed filoksere i usljed poplava Vrbanskoga polja. To polje se doista uredjuje, al pošto gg. mjernici neće ni da čuju kakva savjeta, uredjivanje je skoro bezuspješno; troškovi, kojih mora i občina nositi, skoro uzaludnik.

Isti gosp. zastupnik postavio je na upravitelja ministra trgovine upit radi jednoga pisma koje je iz Dorne Katre u Bukovini do Opatije u Istri trebalo mjesec i sedam dana. To pripisuje interpelant animoziteti činovnika i oblasti koju imadu proti Hrvatom i hrvatskim nazivom i hoće da bude tomu već jednom kraj, i da se mjesta u Istri označuju njihovimi hrvatskimi imeni.

* * *

Zastupnik Vuković i Šusteršić postavili su upit na voditelja ministarstva željeznica, pitajuć ga, da li je istina da se je dne 25. novembra t. g. u skupnom ministarskom vieću razpravljalo o željezničnom združenju Dalmacije sa zapadom monarhije, putem Novoga Mjesta u Kranjskoj, i što se je odlučilo.

* * *

Novi tršćanski zastupnik Pitacco postavio je upit na upravitelja ministarstva pravosudja radi tobožnjega zlostavljanja talijanskih mornara po hrvatskoj svjetini kod Visa. — Zastupnik Biankini prosvjedovao je proti neistinitim i drzovitim napadajem Pitakovim na Hrvate, i molio predsjednika kuće da se zauzme nek upravitelj pravosudja čim prije odgovori na rečenu interpelaciju.

* * *

Beč, 11. decembra 1905.

K Šteinovom predlogu govorili su danas zastupnici dr. Skedl, grof Sternberg i prof. Perić. Dr. Skedl, starinom Slovenac, a sad bukovinski Njemac, izjavio se je proti predlogu, jer bi se po njemu odielila od Cislitave i Bukovina, pak bi tako Njemci Bukovine propali, utopili se u moru drugih naroda. Liepa izpovied. Samo pomoćju Austrije uzdrže se Njemci u Bukovini. Pa da će ju drugi narodi rado imati. Zastupnik Sternberg je proti predlogu s toga, jer bi ono za čim teži škodilo probitcima monarhije, i jedne i druge polovine. Govori kao predstavnik stranaka koje hoće da državu uzdrže.

Zastupnik Perić upotrebljava ovu priliku da označi svoje stanovište, kako bi se imala preurediti monarhija. Po njegovom stanovištu imala bi se monarhija urediti na federativnom temelju. On odsudjuje politiku austrijskih vlada prošlih desetgodišta prema Slavenskim narodima, naročito prema Hrvatima, prema kojima su se odlučujući krugovi toli nezahvalnim pokazali. Riečku resoluciju prem ju ne imenuje, označuje kao čin zdvojnosti. Pošto se je s Hrvatima tako dugo i tako zlo postupalo, oni su stvorili odluku, koja kaže Hrvatom druge puteve za budućnost. Protestira proti postupku Austro-Ugarske diplomacije u pitanju glagoljice.

Zast. Stein brani svoj predlog i drugova proti Skedlu i Sternbergu, te na svrsi udara socialne demokrate i na Gautscha, a ne štedi nit okrunjenih glava. Za njegov predlog glasuju svenjemci i nekoliko članova njemačke pučke stranke, i jedan profesor. Ostali proti, al kuća prilično prazna.

* * *

Danas su se imala raspravljati dva talijanska prešna predloga. Jedan zastupnika Mazorane i drugova, odnosno na ustanovljenje dviju univerzitetnih fakulteta sa talijanskim naukovnim jezikom u Trstu; drugi zastupnika dra Hortisa i drugova, odnosno na pripoznanje nauka stečenih na sveučilištih u Italiji. — Zadnji hip tik prije početka sjednice, uztegli su svoje predloge. Junaci! Mislili su, da će sa predlozi nekoga prestrašiti. Vidivši, da se nitko nit ne gibljе, a kamo li da se plaši, oni su sa svojimi predlozi izčezli.

* * *

Razpravlja se prešni predlog zastupnika Klofača, dra Bakse i Brežnovskoga, obzirom na dogodjaje u Pragu. Predlog obrazlaže dr. Baksa.

Beč, 12. decembra 1905.

O prešnom predlogu u koji je jučer uveo razpravu dr. Baksa, a o kojem je već jučer govorio ministar nutarnjih posala, razpravljalo se je i danas. Proti predlogu govorio je češki Njemac Schreiner, i dakako ministar nutarnjih posala. Ovaj je branio redare i redarstvene činovnike, naime one, koje se bieli s pristrana i nedolična postupka. Za predlog govorili su Klofač i Fressel, te ponovno predlagatelj dr. Baksa. Ovaj i drugovi uzdržaju svoje tvrdnje proti redarstvenim organom, a ministru predbacuju da se zanaša na izvještaje potičuće od onih koje se tuži, koji dakle neće da sebi naškode. Svi, osim Čeha i nekih Hrvata, glasovali su proti prešnosti predloga. — Zastupnik Sylvester prodlaže, da se valjanost zakona o lokalnih željeznicah produlji, dok se stvori novi zakon. Voditelj ministarstva željeznica izjavlja se za prešnost i želi, da se čim prije u odboru razpravi nova osnova odnosnoga zakona. U tom smislu govore i zastupnici Mastalka i Kaftan, te se prima koli prešnost toli predlog sam.

Novi omladinski list u Istri.

Poziv na predplatu.

„Na mladjima svjet ostaje —
Mlada ljeta, nada svieta!“

Hrvati!

Žalostna je zbilja, da se djećica naša slabo pripravlja na burnu i kritičnu budućnost, koja nam u susret hrli. — Stari hrvatski nehaj rek bi, da prelazi i na podmladak naš, i tako nam se brojni deceniji sunovraćaju u nepovrat, bez da bi nam po koja jasnija zviezda sinula na omrklom nebu domaje tužne. Svuda san i mrtvilo, svuda od viekova znani isti vajni uzdisaji, suze i vapaji zdvojni. — Svuda isti upiti: „Kad će nam biti bolje, kad će i na naša vrata sinuti sunce slobode zlatne?“

Učitelji, ti narodni pioniri, te narodne žrtve, troseć sile svoje, krv svoju, rade neumorno od jutra do mraka, živim nastojanjem, da im povjerena djećica postanu jednom podpuni ljudi, nepokolebivi stupovi naroda našeg. — Nu, koja im pri tom utjeha, kakvi im uspjesi? — Djećica prikovana uz školsku knjigu od srama i straha pred kaznom učitelja, rjedje od roditelja svojih, čitaju i memorisaju češće suhoparna štiva ne videć dana, da im se navrši dvanajsta godina, a da odbace knjigu tu šestgodišnju mučilicu. — Tko veseliji od njih, kad im je za posliednji put prieći školski prag? . . . Zadnji kutić u kući njihovoj biti će od tada grob školskim knjigama, posliednja briga njihova, biti će da uzmu u ruke poučnu i korisnu knjigu, list ili pjevanku. I najinteresantniji dogodjaji u domovini i izvan nje neće ih sklonuti da prime u ruke novinu koju, već će se zadovoljiti, ako štogod o tome čuju iz ričitijih ustiju starijih žena ili lažljivih agenata naroda našeg.

Svemu tomu, nek nam se oprosti, krivo je, što se mladež naša, kada je tomu hora, slabo upućuje na čitanje za njih zgodnih zabavno-poučnih knjižica i listova.

Tko je tomu kriv? Zar učitelji? Ne, i sto puta ne, jer njih dobre tri četvrtine dobro shvaćaju svoju misiju i rade polag nje. Krivi su oni jadnici samo u toliko, što su živi! — Za njihov rad znadu samo one četiri biele stiene i brojne maljušne glavice, a pojmi ga i shvaća samo svezнanje Vaselene. — Tko je dakle tomu kriv? — Možda Vi roditelji i rodoljubi! Možda Vaša materijalna nepripomoć? . . . Nek se promisli! . . .

Nu, biti će, te će nam tkodod onako u naglosti dobaciti: „Dosta im je školska knjiga!“

Nipošto! — Školska knjiga uči djecu liepom i okretnom čitanju, al ne stvara nikaku čitalačku publiku, koja je u našem narodu, a pogotovo u Istri minimalna.

Jao budućnosti našoj, po samoj čitanci!

Ako pogledamo na druge napredjuje narode, mora da nas suze obliju, moramo i nehote uzdahnuti: Koliko smo zaostali! Uzmimo samo Talijane, Francuze i Niemce. Kod njih si i najveća sirotinja zalogaj krati, da si uzmogne nabaviti korisnu knjigu i novinu, dok kod nas? . . . Odgovarajaraju nam suze . . . .

Hrvati! Istrani! Stvarajmo čitaličku publiku, osvjestimo mladež našu!

Da se tomu bar donekle u pomoć priskoči nakanismo započeti 1. siečnja dojduće godine izdavanjem omladinskog lista pod naslovom: „MLADI ISTRAN“.

Hrvati!

„Mladi Istran“, sirotan mali, uputiti će se 1. siečnja iduće godine na dugo putovanje širom hrv. zemalja i zakucati će i na Vaša rodoljubna vrata, tražeći podporu za spas istarske sirotinje. Otvorite mu širom Vaša vrata, pružite mu malenu podporu i on će Vam se svakog mjeseca redovito vraćati, da Vam priča i pjeva, da pozabavi i pouči djećicu Vašu. Ne tjerajte ga sa Vaših pragova, ne zatvarajte mu srca Vaša, ne uskraćujte mu malenu podporu, jer bi ga tuga i oskudjevanje domala survalo u hladjani grob. Na Vama je, u Vašim je rukama život i smrt „Mladog Istrana“.

Braćo učitelji i učiteljice, svećenici, uzgajatelji i prijatelji mladeži naše! — Budite pratioci i zagovaratelji „Mladog Istrana“. Ispratite ga po Vašem gradu, selu i seocu, i bacite svagdje po koju toplu rieč na preporuku mladoga putnika. Dopustite mu ulaz u škole i predstavite ga živom riečju djećici našoj. — Djećica će ga upoznati, omiliti će im njegov pjiev i pričanje, pa će umoliti otca i mamicu svoju, da mu otvore vrata, da mu dopuste ugrijati se na ognjištu svojem.

Gospodo imućnici! Vi u kojim bije žarko rodoljubno srce, Vi, kojim je dao Bog bolji i ugodniji život na zemlji, pomozite siromašnoj djećici, da uzmognu i oni primati „Mladog Istrana“ na poučne razgovore, pričanja i ugodni pjev. Smilujte se sirotinji našoj i uraditi ćete za dušu, za spas i slobodu najmladjeg ogranka tužne nam i potištene domovine. Hrvati! Pomozite „Mladom Istranu“ zabavno-poučnom putniku, pomozite sirotici Istri!

Gospodo zlaćanih pera! Mladi Vas Istran moli, da mu prišapćujete u uho ugodne pričice, basne, pjesme, pitalice, zagonetke itd., što će on na svojem putovanju rado upotrebljavati učeći i razveseljujući mladež, budućnost našu!

„Mladi Istran“ izlaziti će kroz čitavu godinu, svakog prvog u mjesecu, a stajati će na godinu poštom ili dostavom u kuću, plativo unapried 1·50 K. Pojedini brojevi prodavati će se u Malom Lošinju po 16 h, dok izvan Lošinja po 22 h.

Predplatu prima gdjica Ivka Sušić, učiteljica družbine škole, a rukopisi, koji se ne vraćaju, pa reklamacije, odgonetke i upite neka se šalje podpisanomu:

Mali-Lošinj (Istra) u prosincu 1905.

Josip A. Kraljić,
nadučitelj škole družbe sv. Cir. i Met.

Politički pregled.

U Puli 13. decembra 1905.

Austro-Ugarska.

Poznati odgovor ministra-predsjednika grofa Gautscha na navale na njegov govor o promjeni izbornog reda, što ih je morao čuti u gornjoj ili gospodskoj kući u Beču, uznemirio je silno tankoćutne duše one visokopoštovane gospode. Nekoji od njih idu tako daleko, da će izstupiti iz dosadašnjih svojih klubova, te sastaviti nove stranke ili klubove. Ljubljanski biskup dr. Jeglić izstupio je već iz dosadašnje svoje stranke u gospodskoj kući, pošto su se članovi te stranke izjavili proti proširenju izbornoga prava, osobito proti sveobćem izbornom pravu.

Carevinsko vieće ostati će na okupu, tako bijaše jurve rečeno, do 21. o. mj. pak će se odročiti tamo do 20. jenara 1906.

Posliednji govor prvaka poljskoga kluba na carevinskom vieću grofa Dzieduszyckoga izazvao je u poljskoj pučkoj stranci pravu buru nezadovoljstva. Glasilo te stranke „Reforma“ odgovara oštro g. grofu predbacivajuć mu, da se je poslužio prevaranjem na štetu istine. Glavni sadržaj njegova govora sastoji u tom, da Poljaci neće nikada pristati na uvedenje općeg i jednakog izbornog prava. Nu gosp. grof mogao bi se i prevariti u svojem sudu, jer su i druge, moćnije od njega sile bile protivne općem izbornom pravu, a su ih nepredvidjeni dogodjaji prisilili, da promiene svoju prvobitnu misao. Vladajućoj stranci u Galiciji škodilo bi dakako provedenje općeg izbornog prava, jer bi na temelju tog prava silno poskočio broj rusinskih zastupnika toli u državnom toli u zemaljskom saboru.

Sukob poljskoga ministra zemljaka dra Pientaka sa nekojimi članovi njihova kluba, izravnan je tim, što su dva člana kluba u ime većine ministru predali ovih dana resoluciju kluba, kojom mu se izriče povjerenje. Ministar je tu resoluciju primio sa zahvalnošću na znanje.

Moravski sabor biti će razpušten koncem mjeseca marča ili početkom aprila. Novi će se izbori obaviti na temelju novog izbornog reda, prihvaćenog u posliednjem zasjedanju toga sabora.

U sjednici hrvatskoga sabora u Zagrebu dne 11. o. mj. primljen je proračun u podrobnoj razpravi u drugom, a dne 12. o. mj. i u trećem čitanju. Osim toga znešena je u ovoj sjednici takozvana interkonfesionalna zakonska osnova o uređenju židovskih bogoštovnih obćina, te predlog imuniteta odbora, kojim se odklanja sudbeno proganjanje oporbenih zastupnika dra Tuškana, dra Harambašića i dra Vinkovića, koji su za posliednje proračunske razprave oštro napali austrijske vladajuće krugove.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da se opaža sada, pošto su objavljene nove pogodbe za zajam, jača oporba proti zasnovanom zajmu. Predvidja se radi toga, da će vlada žrtvovati ministra financija Markovića ili da će čitavo ministarstvo odstupiti. U posliednjem slučaju imao bi sastaviti novo ministarstvo srbski poslanik u Beču dr. Vuić.

Umjerena radikalna stranka obdržavala je ovih dana sjednicu, na kojoj se je većina izjavila proti zasnovanom zajmu. Ta je većina očitovala, da će se u skupštini sa Pašićem na čelu, odlučno boriti proti tom zajmu. Drugi izjaviše, da uobće neće ni prisustvovati sjednicam skupštine. Kako se iz ovoga vidi, oporba je u tom razciepkana, pak se ne može proricati, kako će u skupštini proći ministar financija svojom osnovom.

Bugarska.

Ministar financija Petrov izjavio je u narodnom sobranju glede skupne note velevlastih, da će bugarska vlada podupirati vlasti u provedenju reforma u Makedoniji, nu da odkazuje svaku odgovornost za posljedice položaja u Turskoj. Uredjenje financijalnog nadzora u Macedoniji da neće poboljšati tamošnjeg stanja, dok god bude turska vlada tajno ili očito podupirala srbske i grčke ustaške čete.

Vlada će još u ovom zasjedanju sobranja podnieti osim osnove o državnom proračunu takodjer osnovu o trgovačkih ugovorih sa susjednim državama. Radi toga se sumnja, da li će sobranje moći u odredjenom roku, kao što to ustav propisuje, tako važne osnove riešiti.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Božićnica za djecu družbine škole u Puli. U nedjelju dne 17. o. mj. u 2 sata poslje podne bit će u prostorijama Družbine škole u Šijani Božićnica za djecu ove škole. Naše velevriedne gospodje i gospodjice pobrinuše se i ove godine da ova Božićnica što ljepše ispadne i našu dječicu što obilnije nadare. U ime naših siromašna srdačna im hvala a od Boga plaća!

Upravno vieće za grad Pulu. Kazali smo u zadnjem broju, da je vladajući razdor u našem gradskom zastupstvu zadnjih dana prouzročio, da je dalo više gradskih zastupnika ostavku na zastupničkoj časti. Usljed toga ostali su preostali jošte zastupnici nesposobni za rad na korist obćine.

Dobro misleće gradjanstvo, i u obće svi oni, koji žele, da se već jednom valjano uredi ovu obćinsku upravu, očekivali su od vlade i od zem. odbora, da će sporazumno imenovati jednog vladinog komesara, koji bi imao za dulje vremena ostati na čelu obćinske uprave. Nu do toga neće doći, jer vladajuća talijanska svojta u Puli imade dosta prijatelja i zagovornika kod vlade i zem. odbora, koji neće dopustiti, da se ju stavi pod davno zaslaženo skrbništvo.

Glasa se naime, da će biti imenovano upravno vieće, u koje bi imalo doći po vladinoj želji, uz članove takozvane talijanske liberalne stranke, i po jedan član svih ostalih stranaka. Od nazovi liberalaca ostali bi u vieću načelnik Stanich i vićnici Jaski te Frank, zatim od ratne mornarice tri člana, jedan Hrvat t. j. g. Niko Mardešić, socijalista g. Lirussi i prof. njemačke gimnazije preč. g. Sever. Koliko je na tomu istine, pokazati će se za koji dan.

Istarski pučki koledar. U Narodnoj Tiskari u Puli izašao je Istarski pučki koledar. Ovo je prvi koledar, koji je izdan u Istri za hrvatski naš puk. Ovaj koledar dobiva se u Narodnoj Tiskari u Puli, Via Giulia 1 za cienu od 40 para, poštom 10 para više. Preporučamo toplo našemu narodu, da nabavi ovaj koledar.

Nova hrvatska čitaonica. U nedjelju dne 10 o. mj, obdržavana je u selu Vinkuranu, kraj Pule, skupština za ustrojenje nove hrvatske čitaonice. Sretna bijaše misao tamošnjih naših rodoljuba, ustrojiti naime čitaonicu za pouku i zabavu čestitog onog našeg pučanstva. Živili!

Grčka kraljevska obitelj u Puli. Dne 11. o. mj. doplovila je grčka jahta „Amphitrix“ u našu luku. Na brodu nalazila se je grčka kraljevska obitelj. Hoteći odploviti iz Miletaka u Firej, zahvatila ih na putu velika oluja te bijahu prisiljeni ukloniti se u našu luku. Zapovjednik naše ratne mornarice grof Montecuccoli, koji je kanio istoga jutra odploviti „Pelikanom“ na inspekciju u Dalmaciju, ostao je u gradu te je pošao na grčki kraljevski brod, da se pokloni grčkim kraljevskim suprugom.

Krčki kotar:

Promjena svećenstva u krčkoj biskupiji. G. Ivan Sparožić, duh. pomoćnik u Cresu, pošao je upravljati kuracijom u Valunu, na mjesto g. Petra Volarića, koji odlazi iz domaće biskupije. U Cres ide duhov. pomoćnik i koralni vikar u Krku g. Grgo Fugošić; na njegovo mjesto u Krk dolazi g. Vinko Premuda, koji je bio privremeno umirovljen radi bolesti, te se je bio povukao u rodno mjesto, u Bašku.

Voloski kotar:

Obćinski izbori u Voloskom-Opatiji. Kazali smo u posliednjem broju, da smo doznali iz izvanjskih listova, da su započeli obćinski izbori u ponedjeljak i da će se izbor nastaviti sliedećih dana.

O pripravah i o tečaju tih izbora doznajemo iz istog izvora, da su izbori započeli sa III. tjelom u subotu.

Do sada birali su obćinari Volosko-Opatijski po dogovoru s Niemcima takodjer četvoricu uglednijih Niemaca u obćinsko zastupstvo. Ovaj put htjedoše Niemci deset svojih zastupnika u novom zastupstvu. Na taj „skromni“ zahtjev gospode Niemaca nije dakako mogla da pristane hrvatska stranka i tako prekinu s njima svaki daljni dogovor.

Usljed toga su se Hrvati ovaj put sami pustili u izbornu borbu, ali nisu radi toga htjeli iz obćinskog zastupstva izključiti tamo doseljenih Niemaca. Hrvati su htjeli i ovaj put dokazati, da nisu nepomirljivi, i da štuju svačije pravo, te su sami odlučili, da će birati u novo zastupstvo četvoricu čestitijih Niemaca.

U subotu biralo je — kako rekosmo — III. izborno tjelo. K izboru ne pristupiše ni Niemci ni takozvani Talijani. I tako bijahu jednoglasno sa 258 glasova izabrani predloženici hrvatske stranke. Novimi zastupnici bijahu izabrani:

Dr. Janežić Konrad (Volosko), Ježica Konstantin (Opatija), Jurković Pavao (Opatija), Miran Julijo (Opatija), Peršić Josip (Skrbići), dr. Stanger Andrija (Volosko) Tomašić Pavao (Opatija) i Tomičić Viktor (Volosko). A zamjenici: Dernjević Ignac (Skrbići), Jurković Karlo (Volosko), Ferlić Srećko (Opatija) i Halouska August (Opatija).

Izbor za II. i I. tjelo obavio se je u ponedjeljak.

U oba ova tiela bijahu izabrani kandidati hrvatske stranke i to: u II. tielu sa 23 glasa proti 11, koje su dobili Niemci, a u I. tielu izabrani su naši jednoglasno, jer je Švabi prisjelo u III. i II. tielu, te se u prvom nisu ni pokazali.

Hvala Vam sviestni izbornici Volosko-Opatijski: ovim izborom najbolje ste pokazali da je Vaše gospodsko Volosko i biser našeg mora Opatija, pokazali ste da gost mora biti samo gostom u Vašoj kući. Živili!

Pazinski kotar:

Pazin, 8. decembra 1905. Nije ni mjesec dana, što smo Vam pisali, da naš c. kr. kot. sud šalje hrvatskim ljudima samo talijanske pozive. Mislit ćete, da je taj dopis podsjetio koga da bi dopisivno hrvatski? C. kr. kot. sud još i sada naslovljuje: „All'agenzia comunale in . . . . Nek jednom ta nepodobština prestane! Ili se možda na c. k. kot. sudu ne smije hrvatski pisati? Pred malo vremena naš je c. k. kot. sudac Pistotnig bio odlikovan zlatnim križem za zasluge. Ne znamo, ili su mu valjda njegovi predpostavljeni ubrojili u zasluge i to, što se pod njegovim vodstvom na sudu u Pazinu ne piše hrvatski? Čast komu čast i zaslugam priznanje, nu mi imamo pravo, da nam c. k. kot. sud hrvatski dopisuje, pa to najodlučnije zahtjevamo! Videant consules!

Porečki kotar:

Iz kaldirskih Laza pišu nam 1. o. m. Dne 6. o. m. sabralo se je u veselom družtvu, a u kući gosp. Vinka Božića za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ za Istru 8 kruna i 20 para, koje darovaše gg. Josip Božić, Ante Božić, Marko Bertoša, Matko Valenta i Matko Fero, svaki po 1 kruna. Šesterica drugih rodoljuba darovaše svaki po 20 para, ukupno 8 K 20 p. Novac je uručen blagajniku tamošnje podružnice, g. Marku Bertoši.

Razne primorske viesti.

Božićni školski praznici.

Upravitelj ministarstva za bogoštovje i nastavu naredio je obzirom nato, što 24. o. mj. pada u nedjelju, da se na srednjim školama i učiteljištima u kojima su obične praznici počimali 24 decembra, podučavanje prije božićnih praznika ove školske godine iznimno zaključi već u petak 22. tek. mj. Istodobno je i zemaljskim školskim vićima stavljeno na volju da iste provedu i na pučkim i gradjanskim školama.

Budućа glavna skupština „Saveza hrvatskih sokolskih družtava“ u Pazinu. Na zadnjoj skupštini „S. h. s. d.“, obdržavanoj dne 8. o. mj. na Sušaku, bijaše zaključeno medju ostalim, da se buduća glavna skupština „Saveza“ obdržava u Pazinu prigodom otvorenja tamošnjeg „Hrvatskog Doma“.

Nadbiskup gorički. Po novinarskoj dužnosti bilježimo glas, koji se opet pronosi o imenovanju tršćansko-koparskoga biskupa presvj. g. Nagla knezom nadbiskupom goričkim.

Poreško-puljski biskup presvj. gosp. Flapp, da ostaje na svojem mjestu, a za Trst da će biti imenovan novi biskup.

Nasljedovanja vriedan primjer hrvatskim obćinam! Na zadnjoj svojoj sjednici razpravljalo je zastupstvo drevnog i rodoljubnog grada Varaždina gradski proračun, te je odlučilo podporu od 2000 K za gradnju spomenika velikomu biskupu Strossmayeru i 400 K kao utemeljiteljni princs „Družbi sv. Cirila i Metoda“ za Istru. Živilo ono sviestno i rodoljubno zastupstvo! Ugledale se unj sve ostale obćine hrvatskih zemalja!

Premještenja u sudbenoj struci. G. dr. Ščitomir Dolenc, sudbeni prislušnik u Kobaridu, premješten je kot. sudu u Sežanu; u Kobarid ide kao sudbeni prislušnik g. dr. Petar Caneva.

C. k. sudbeni pristav d.r Biasetta u Sežani, bio je umirovljen.

Dva mjesta profesora u sjemeništu u Gorici. Dne 5. i 6. decembra o. g., vršili su se pismeni i ustmeni ispiti za dvie profesorske stolice u središnjem sjemeništu u Gorici. Za stolicu sv. pisma i staroga zakona prijavio se je stolni vikar u Gorici g. Andrija Pavlica, a za onu „novoga zakona“ gg. dr. I. Torlao, namjestni učitelj u sjemeništu, dr. I. Meizlik župnik u Perteolah, dr. Antun Mechia, stolni vikar u Trstu i Josip Ličan, nadbiskupski tajnik u Gorici.

„Za materlusku rieč“. Odlični hrvatski romanopisac g. Šandor Gjalski, napisao je novi roman iz god. 1848. pod naslovom „Za materinsku rieč“, što će izaći nakladom zagrebačke knjižare Gj. Trpinca, još prije nastajućeg Božića. Novi roman stojati će u predplati 4 krune, u knjižarama 5 kruna.

Franina i Jurina.

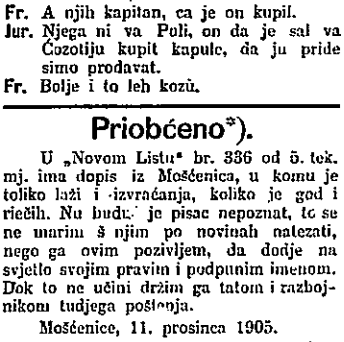

Fr. Ca da se je društvo neverujhogovaca za jitu va Basku zvodnilo i šlo smokve solit.

Jur. Ma tako govore, i da su već i kasu podilili, te da je njihov preš dent kupil od tih beci svojoj ženi tri knjizice od molitav za prosit Boga oproščenje gribi, a drugi da su kupili niki zrcalo, niki komb, i niki ovo niki ono.

Fr. A njih kapitan, ca je on kupil.

Jur. Njega ni va Puli, on da je sal va Čozotiju kupit kapule, da ju pride simo prodavat.

Fr. Bolje i to leh kozù.

Priobćeno*).

U „Novom Listu“ br. 336 od 5. tek. mj. ima dopis iz Mošćenica, u komu je toliko laži i izvrćanja, koliko je god i riečih. Nu budu. je pisac nepoznat, to se ne marim š njim po novinah natezati, nego ga ovim pozivljem, da dodje na svjetlo svojim pravim i podpunim imenom. Dok to ne učini držim ga tatom i razbojnikom tudjega poštenja.

Mošćenice, 11. prosinca 1905.

Antun Puž,
župnik.

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-selkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cerraigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Broj 5419.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 20. novembra 1905. razpisuje se natječaj za jedno mjesto občinskog nadredara sa godišnjom plaćom od 1000 Kruna i 100 Kruna godišnjih za odielo i za jedno mjesto občinskog redara sa godišnjom plaćom od 750 Kruna i 100 Kruna godišnjih za odielo, plaća izplativa u postecipatnih mjesečnih obrocih.

Molbe za oba razpisana mjesta imaju se podnesti do 26. decembra 1905. na podpisato občinsko poglavarstvo, priloživ istim krstni list, svjedočbu občinarstva, ponašanja, školsku i liečničku, te vojničke dokumente.

Natjecatelji za mjesto obć. nadredara imaju dokazati, da su služili u redarstvenoj službi ili kod oružničtva ili kao podčastnici kod vojske i da su njim poznati redar. propisi.

Občinsko poglavarstvo

KASTAV, dne 30. novembra 1905.

Načelnik:

Jelušić.

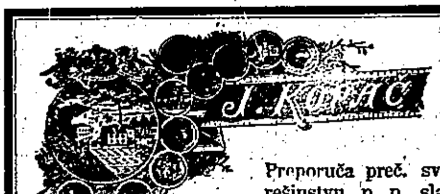

Odlikovana svijećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4·90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, voštеni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti alozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, [illegible] i natekilh jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

„ADRIA ROSKOPF" najbolja ura za službenike K 8·—

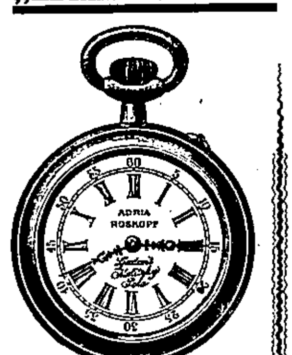

sa 5-godišnjim jamstvom.

K tomu badava:

1 krasna kutija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.

Razašilje se pouzećem.

Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana točnog reguliranja radi, a na želju i odmah.

Glavno skladište za Istru:

L. Malitzky, urar u Puli.

Via Sergia, 65.

Najveće skladište zlatnih, srebrnih i iz kovine švicarskih ura, budilica, Pendelovih ura itd.

Skladište zlata, srebra i dragulja.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: Gradska ljekarna, Zagreb. Stoga se neka točno naruče pod naslovom: Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali kapljice sv. Marka te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, žilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

TRSJE (loza) u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno)

na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.

Lečenko i drug — Komen-Goričko.

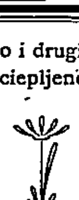

Ciena ciepljenog trsja jest:

Na rupestris monticola 1000 komada	K	120·—
Na riparia Portalis 1000 komada	»	120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom.	»	140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada	»	140·—

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano sa mekinjama	K 21·—
„ „ „ 2	„ 26·20	mekinje (posije)	„ 14·—
„ „ „ 3	„ 25·80	kukuruzno brašno	„ 18·—
„ „ „ 4	„ 24·50	raženo brašno prosijano	„ 24·—
Sve vrsti 1, 2, 3, 4, ujedno pomiešane	K 26·—	„ „ nesijano	„ 19·—

Sve naznačene ciene računoju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žic-a u Puli, admiralska ulica br. 12.

Dvostruki elektro-magnetički

križ ili zviezda

R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrane) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa boleščn hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, beztečnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izlieče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izrazeno zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz svijuh strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid.

Gdje nijedan liek nije pomogao, molim pokušati moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj nesmije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.

Mali stroj stoji 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

Veliki stroj stoji 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo:

Albert Müller,

Budimpešta, V., Vadasz-ulica 49/A.

Kalman ulica ugao.

Broj 51. Pula, u petak dne 22. decembra 1905. God. XXXVIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Cestit Božić!

Uzvišeni blagdan, koji budi u nama sladku uspomenu na porodjenje Boga-čovjeka, vraća se eto po hiljadu devet sto i toliko puta k nama a da se jošte nije obistinila ona Spasiteljeva: *„jedan pastir i jedno stado"*. I proći će jošte stoljeća i stoljeća prije nego li bude čitavo čovječanstvo privedeno u krilo sv. crkve — k zadovoljstvu i spasu.

Božić nas sjeća na došašće Spasitelja svieta, koji je po volji svoga Otca nebeskoga uzeo na sebe čovječju narav, da nevoljnomu čovječanstvu, lutajućemu u tmini neznanstva i grieha, podade svetu nauku mira i zadovoljstva, da ga privede na novi život ljubavi i pravde i da se zanj konačno žrtvuje radi njegovih zloća i opačina.

Radi toga slave godimice milijuni i milijuni vjernika širom kršćanskoga svieta uzvišenu uspomenu na najveci dogodjaj — na porodjenje Isusa Krista. Tomu dogodjaju idu u susret vesela i zadovoljna srca nesamo velikaši i bogataši, već i podčinjeni i siromasi, i starci i djeca, i zdravi i bolestni, zadovoljni i nesretni. Svako kršćansko srce očekuje željno svake godine ovaj veliki dan, u komu se ori iz milijuna grla u hramovih božjih andjeoska pjesma: *„I na zemlji mir ljudem, koji su dobre volje!"*

Ovaj sveti pjev ne bijaše samo viestnik s neba, o narodjenju sina Božjega, nego i glasonoša nove dobe, novoga života i nove, najveličanstvenije borbe, borbe svjetla nad tminom, istine i pravde nad lažju.

„Slava Bogu na visini, a mir ljudem na zemlji!" šapću jednako pobožno i veselo ustne staraca i mladića, muževa i djece — jer osjećaju svi jednako veličanstvo i uzvišenost onoga trenutka, kadno je u siromašnoj betlehemskoj štalici ugledalo svjetlo božje — božansko djetešce.

Narodi svega svieta ponavljaju uzvišenu tu pjesmu najvećim oduševljenjem pozdravljajuć njeni velebni dan, slavni i svečani dan, dan spasa za sve narode i za sva vremena. Toga bo dana narodio se je Onaj, o komu kaže arkandjel Gabriel: *„On će biti velik i nazvati će se sin Višnjega i dat će mu Gospodin Bog prijestolj Davida otca njegova"*. I bio je doista velik — premda rodjen u skromnoj i trošnoj štalici u najvećem siromaštvu.

I naš hrvatski narod slavi svoj Božić u siromaštvu, sličnom onomu betlehemske štalice. Ali on slavi uspomenu na dolazak Boga-čovjeka, u čvrstoj vjeri, da neće ni njegovo siromaštvo viekom trajati, on drži stalno, da će zapasti jednom i njega zasluženа plaća za jade i nevolje, za trude i žrtve, što ih njegovi predji veledušno doprinieše za sv. vjeru i za prosvjetu ostalih naroda. U toj vjeri nalazi naš narod onaj viečiti izvor, iz kojega crpi snagu, kojom se uzprkos svih nevolja i usupor tolikim protimbam i protivnikom, odvažno bori za svoja sveta prava. Bori se za svoje jedinstvo i za svoju slobodu; bori se, da svoja razciepkana uda složi i ujedini u jedno zdravo i moćno tjelo; bori se za gospodstvo u svojoj vlastitoj kući, u čemu ga ne bi smio nitko pošten i pravedan priečiti. U toj borbi ne može podleći, iz te borbe mora pobiedonosnim izaći, kad pobiede uzvišeni ideali kršćanstva t. j. ideali ljubavi i pravice. U našoj pravednoj i svetoj borbi za slobodu i jedinstvo našega naroda, neka nas prati sjajna zviezde, koja je dovela mudrace sa istoka do betlehemske štalice. Naša sloboda i naše jedinstvo jesu davni zahtjevi koli vječite božje pravde, toli pisanih naših prava. Naša je dakle borba pravedna, kršćanska, jer se borimo za slobodu i prosvjetu.

U toj borbi neka nas krjepi vjera u Spasitelja, neka žari srca naša i neka ih puni nadom, da današnje naše tužno i zdvojno stanje mora jednom prestati. Uzdajmo se u pravdu Božju, jer istina i pravo mora konačno pobiediti.

U pravednog Boga uzdaj se — narode mili — ne kloni duhom — *čestit Ti Božić!*

Skupština političkog družtva za Hrvate i Slovence u Istri.

(Konac.)

Iza pročitanog izvješća tajnika uze čitati izvješće o prometnom poslovanju družtva blagajnik g. Josip Mandić:

Pazin. 9 prosinca 1905.

Dne 7. travnja 1904 sastali su se članovi političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre u svrhu, da se pogovore o stanju narodnog pokreta u pokrajini i da si izaberu novi odbor, kako to već družtvena pravila zahtjevaju. Budući da podpisanomu članu odbora je bilo povjereno od odbora vodstvo blagajničkih poslova, zato se smatra dužnim podnesti tomu slavnomu družtvu u prometnom poslovanju sliedeće izješće:

Prigodom preuzeća poslovodstva od odstupajućeg odbora, imalo je družtvo duga K 284·52 pare, koji se je iznos tečajem odborovog poslovanja isplatio. Utjeralo se je za članarinu i drugih dohodaka i to:

Od članova prvog reda . . K	606·—
Od članova drugog reda . . „	448·—
Od članova trećeg reda . . „	179·—
ini dohodci . . . . . „	49·90
Ukupno . . . K	1280·90
Potrošilo se je „	748·—
Pokazuje se u gotovom novcu K	532·90

Duguju članovi za članarinu do konca tekuće godine i to:

Članovi prvog reda . . . K	511·—
Članovi drugog reda . . . „	366·—
Članovi trećeg reda . . . „	187·—
Ukupno . . . K	1064·—
Družtvo ima članova prvog reda . .	38
drugog reda . .	55
trećeg reda . .	69
Ukupno . . .	162

Tečajem vodstva družtvenih poslova, odbor je pozvao dva puta sve članove družtva da uplate zaostalu članarinu, nu odziv nije bio baš najpovoljniji, kako dokazuje zaostatak članarine za utjerati. Stoga svaki od gospode članova može se osvjedočiti iz posebnog izkaza članova, da ima članova u družtvu, koji su članovi samo prividno, a takvi članovi većim dielom najradje predbacivaju odboru da ne vrši svoje dužnosti. Zato se preporučuje gospodi članovima družtva, da u buduće točnije plaćaju svoju članarinu dužnu družtvu, nego li su to nekoji do sada učinili. Ako će u buduće biti nemar u uplaćivanju članarine, novi će odbor biti u velikoj neprilici da uzmogne odgovarati svojim dužnostima, koje će ih susresti u budućoj godini za različite narodne svrhe. Kritike se veoma lahko piše, ali požrtvovno raditi je sasma drugi posao. Zato se gospodi članovom preporučuje, da se brižljivim marom zauzmu za napredak družtva, te složno i sporazumno sa svimi staleži pučanstva s druženimi silami i podučavanjem rade, budući da je zadaća družtva veoma težka.

Iza pročitanja, otvara predsjednik razpravu o ovom izvješću, nu pošto se nitko ne javlja za rieč, izvješće je odobreno bez prigovora.

Prelazi se na II. točku: Izbor novoga odbora. Da se gospoda skupštinari mogu dogovoriti za izbor, prekidam sjednicu za 5 časaka.

Prije nego li se prekinula sjednica upita rieč veleuč. g. dr. Matko Laginja, koji predlaže, neka se ta točka skine sa

PODLISTAK.

Badnjak.

Badnjak je na domaku. Mlado i staro mu se veseli, pa evo mene mlada, da opišem jedan badnji dan u našem kraju.

Već ranim jutrom sve je na nogama, jer je danas i zadnja „zornica", t. j. misa u zoru u „Adventu" ili „došašće Gospodina". Domaćice zaposlene pripremama za divne božićne blagdane. Imućniji seljaci kolju utovljene krmke, da spreme smoka i hrane za dugu zimu i da se priprave za svetkovinu. Mnogi su otišli u grad, da nakupuju brašna i drugih potrebština. Muževi obskrbili kuće ogrjevnim drvima, vozeći je na težkim kolima iz svojih maljenih šuma. — Da li se išta tako željno izčekuje, kao badnja večer, večer puna svetih osjećaja iz djetinske dobe, kada i zreo čovjek svuče sa sebe obična čovjeka, pa pretoči duh svoj u nekadanje sretno doba, kada ga je u zlatu omotan orah mogao većma usrećiti, nego sada kao zrela čovjeka gomila suha zlata!

Da, to je krasna večer puna duševnoga užitka, a i tjelesne okrepe; ali nije baš lahko izčekati je od rana jutra do prvoga mraka. — Lahko dabome ženama i djeci! Žene se vrte po kući; mjese kolače za blagdane i lete bez prestanka sada u sobu, sada u kuhinju, sada u komoru. Pune su im ruke posla, a u poslu dan brzo prodje. — I djeci je tako. Ili pjevaju božićne pjesme, ili kite u kutiću božićno drvo, ili dogotavljaju betlehemsku štalicu. Idu jedno k drugom u poliode, da vide, čija li je štalica ljepša, čije li ljepše nakićeno božićno drvo. Tako im prodje u radu i zabavi dan.

Ali težko i naopako muškarcima na taj sveti dan! Na putu su i ženama i djeci. Ili stoje, ili se ganu, smetaju ženama. Tko će tu obastati u kući! Za to, da ne smetaju nikomu, idu na kakav posao u pivnice, ili na dvorištu sijeku već dovezeno drvlje za blagdane ili čiste staje i blago, a nekoji odu u lov. — Tako je došao i ove, kaošto je i drugih godina, već u rano jutro k meni susjed Franjo. U dvorištu tukao je moj otac Ivan Bakalar.

Pomoz Bog! što to tučete Ivane? povikne Franjo. — Bakalar! ali ću ga dobro razmrskati, da ga bude mogao jesti i djed Mate; odvrati Ivan.

Psi su nestrpljivo poskakivali, repovima mahali i umiljato gledali Ivana, da im dobaci odpadke bakalara. — Što radi Jakov, upita Fran.

— Gore u sobi čisti pušku, ta znaš, da je danas badnjak, odvrati Ive. — Hej Jakove! jesi li se spremio, zaviče Fran.

— Dobro jutro! javim se s prozora, tako rano si došao, ta još se ne vidi dobro, ni prsta pred nosom pred ovom maglom.

— Hahaha, što ćemo čekati noć; hajde, čekati ću te pred kućom.

Dodjoh van, i podjosmo u bližnju šumu. — Bijaše ciča, ljuta zima. Svaki korak po otvrdnutoj, smrznutoj zemlji, čuo se je na daleko gdje odjekuje.

— Danas nije lov baš uspjeo sretno! Psima je otupio njuh od studeni, po tvrdoj se smrzloj zemlji takodjer nije mogao ostaviti trag, pa ako bi psi i naišli slučajno na zvijer, nemogosmo opet mi loveci ništa od magle.

I nikako ne htjede lov, da na bolje krene. Magla se je ipak oko 10 sati pred podne stala dizati, te se napokon razvedrilo. Svu je prirodu obuzela neka tišina, te se odnikuda ne čuje ništa, samo se tužno koji put javile vrane i svrake nezgrapnim graktanjem i polijetale u mrtvu prirodu.

Izadjemo iz šume, da nastavimo loviti. Franjo je htio, da nastavimo lov. Lutali smo po gori, ali zeca ni za lijek.

— Frane, započnem ja, meni je već dosadna ta danguba!

— Ta nemoj tako, odvrati priekorno drug Fran, ne valja odmah klonuti.

— Hm, ali tad nema nade da ćemo što uloviti, opet ću ja.

— A tko zna, ja se nadam.

— Ali, kod kuće je toplije, a ovdje...

— Ne, ne valja sustati. Rugali bi nam se kod kuće, da ništa ne uloviimo. Nego to ti je stara mana kod nas Hrvata, da brzo sustanemo. A vidiš, ja često mislim, koko se mi naglo za neku stvar zagrijemo, a onda popustimo i ne marimo za nju više.

dnevnog reda i neka dosadanji odbor do dalnje odluke još ostane na čelu društva pod predsjednikom prof. Vjekoslava Spinčića. Razlog koji ga na taj predlog navodi jest taj, da naš predsjednik zbog bolesti nije mogao ovamo, jer mu to i liečnik brani, dakle neće biti baš lahka stvar. Ali javivši nam to prof. Spinčić nadodao je ujedno, da se njega već neuzme u obzir pri izboru predsjedničtva ni u obće za odborničtvo.

Ako je tome razlog svemu bolest, za koju se ufamo da je stvar prolazna, onda mislim, da ga neima medju nami, koj bi imao srca s toga razloga odmah zasjesti Spinčićevo mjesto. Ako li bi, čega Bog nedaj, bolest imala biti trajnom zaprekom, onda će se morati providiti ali tomu nije žadnji čas.

Ako li je osim bolesti, onoj izjavi našega predsjednika još drugih razloga, i te moramo doznati i na laznu prosuditi a ne ovako naprečac mienjati predsjednika. Zato eto, držim da nebismo danas birali novog odbora.

Predsjednik otvara raspravu o ovom predlogu. Pošto se nitko ne javlja za rieč, stavlja predsjednik na glasovanje predlog dra. Laginje, da se preko ove točke predje na dnevni red t. j. da se za sada neizabire novi odbor. Predlog je prihvaćen.

III. točka dnevnog reda: O političkom položaju osobitim obzirom na pokrajinske odnošaje. — Predsjednik: O ovoj točki dnevnog reda izvjestit će Vas narodni zastupnik prof. Mandić. (Skupštinari kliču: Živio Mandić i pljeskaju).

Zast. *Mandić:* Veleštovana gospodo! O predmetu, o kojem me je zapala čast da govorim, imala su govoriti dvojica naših prvaka gg. dr. Matko Laginja i prof. Vjekoslav Spinčić. Pošto mi je u zadnji čas podieljen zadatak da mjesto njih govorim o ovoj točki duevnog reda, molim slavnu skupštinu da time se ispriča ako neću biti iscrpljiv, kako bih to sam želio.

Gospodo! Najveća pogrieška austrijskih državnika u prošlom vieku bila je ta, što su državu podielili u dvoje. Usljed poraza u ratu s Pruskom god. 1866. u sjevernoj Českoj, austrijski državnik Beust, tudjinac, plitak i častohlepan, te pod uplivom madjarskih državnika Deaka i Andrassya, savjetovao je Kruni, da državu podieli u dvie pole. Ovom podielbom države u dvie pole, koje dieli malena rieka Litava, odakle i ime svakoj poli: Cislajtanija i translajtanija, pali su austrijski narodi Hrvati, Srbi, Rumunji, Slovaci pod prevlast Madjara i ovima izručeni su na milost i nemilost. Kakvih šest milijuna Madjara vlada sa dvostruko milijuna Nemadjara. Isto se je dogodilo i u ovoj poli monarhije: Slavenski narodi Hrvati, Slovenci, Česi, Poljaci skupno u većini prema Niemcem, izručeni su u prevlast Njemaca tako, da dualizam bi stvoren lih za gospodstvo s jedne strane Njemaca a s druge Madjara, nad slavenskim narodima, koji ako i svaki za sebe u manjini, skupno sačinjavaju veliku većinu u jednoj i drugoj poli monarhije. Dlobi toj pali su žrtvom slavenski narodi u jednoj i drugoj poli monarhije, dualizam je stvoren samo na iskorišćenje slavenskili manjina i korist Njemaca i Madžara, dualizam nije ništa drugo, nego nesreća po slavenske narode u ovoj državi.

Čim je stvorena ova razdioba, Madjari, jer su imali spretnije državnike nego li Austrija, počeli su se okoriščivati svojim novim položajem: postali su gospodari ne samo u svojoj poli države nego i u našoj. Upliv svoj znali su Madjari proširiti tako, da su svojim ljudima zasjeli važna diplomatska mjesta u Berlinu i Londonu, te su time postali gospodujući faktor ne samo u vanjskoj politici naše države nego i u nutarnjoj; znali su ovim načinom steći važan upliv i na Dvoru, gdje njihova rieč mnogo valja. Posljedica toga je, da su ovom svojom premoći i vani i kod kuće počeli tlačiti druge narode. Nagodbom koju su sklopili Madjari sa Austrijom, obnavlja se bar dobrim dielom svakih 10 godina, te svakom obnovom Madjari iskorišćuju položaj sebi u korist. — Iste godine kad se je sklopila nagodba izmedju Madjara i Austrije, sklopili su Madjari nagodbu sa Hrvatskom. Po toj nagodbi dobila je Hrvatska najširu autonomiju, t. j. tri svoja samostalna ministarstva, koja tamo zovu vladini odieli. Na čelu tih vladinih odiela stoje takozvani odielni predstojnici i to za unutarnje poslove, za pravosuđe i za bogoštovje i nastavu. Nu usprkos toj samostalnosti ili autonomiji Hrvatske, Madjari znali su i ovdje činiti pritisak i po hrvatskim banima tjerati politiku štetnu po Hrvate. Po toj nagodbi imenuje hrvatskog bana kralj na predlog madjarskog ministra predsjedniku, koji predloži kruni takvog bana, koji nije ništa drugo, nego kreatura madjarske politike i koji mora okivati hrvatski narod u vlast i premoć Madžara. Znano nam je, da od svih hrvatskih banova od Raucha, Vakanovića, Pejačevića do zloglasnog Khuena, nijedan ban Hrvatske do sada nije bio drugo, do li vjeran izvršitelj volje madjarske volje, madjarske vlade i njezine politike. Jedini od svih banova, bio je jedan ban, nazvan ban pučanin, Mažuranić, koji je imao volje i značaja da nešto samostalno za hrvatski narod koristna učini. Ali i on pritisnut prepotencijom madjarskom morao je pasti, čim je pokazao volje, da nešto za hrvatski narod poduzme, i zato ni on nije mogao steći veće zasluge za narod, izim te, što se je pod njim otvorilo sveučilište u Zagrebu.

Ovim načinom sticali su Madjari sve više svoju moć i upliv, te iskorišćujuć svoj položaj spram Austrije i Hrvatske, počeli su isticati posvemašnje odcjepljenje od Austrije i zahtjevati samo personalnu uniju, t. j. sa Austrijom bi jih vezalo samo osoba kraljeva.

Pod ministrom Körberom imala se je obnoviti nagodba s Madjarima. Odmah u početku pregovora zatražili su očito Madjari carinsku rastavu od Austrije i madjarski zapovjedni jezik u vojski. Vojnički krugovi i Kruna oprli su se tim zahtjevima, usljed čega nastao je oštar sukob izmedju Madjara i Krune. Palo je od tada ministarstvo Tisze, te ministarstvo Khuena-Hedervarya, bivšeg hrvatskog bana, zle uspomene, koji je poput kakvog turskog paše kroz 20 godina ugnjetavao i iscrpljivao hrvatski narod u Banovini. Iza pada ovih ministara povjerena je vlada generalu Fejervaryu, sa zadaćom i nadom da će on rješiti krizu ili spor izmedju madjarskog naroda i Krune. Nu proti njemu su se združile sve oporbene madjarske stranke, koje sačinjavaju većinu u ugarskom saboru, te koje od svojih zahtjeva ne popuštaju.

Ova madjarska kriza i zaplet koji je usljed nje nastao u Monarhiji, prenuo je sve Hrvate jedne i druge pole države, da u ovom sveobćem metežu istaknu stanovište hrvatskoga naroda. Kako sam već spomenuo, Madjari rabeć svoju moć i upliv, kroz hrvatske bane, koje su po svojoj volji imenovali, tjerali su u Hrvatskoj samo madjarsku politiku. Kroz ove zadnje bane, osobito kroz poznatog Khuen-Hedervarya osiromašili su tako Hrvate u Banovini, da su narod bacili u očaj, te se narod pobunio i došlo je do krvi. Kad je palo u toj buni više nevinih žrtava i tamnice se prenapunile mladih rodoljuba, ban Khuen dobio je sa višeg mjesta mig, da se makne, a da taj pad ne izgleda po bana Khuena sramotan uzmak, povjeri mu Kruna u ovoj madjarskoj krizi sastav ugarskog ministarstva. — Ovo zdvojno stanje hrvatskog naroda iskorišćivanog s jedne strane od Austrije s druge od Madjara, prinukalo je oporbene zastupnike iz Hrvatske, Dalmacije i Istre, da se late konačnog spasa, te se početkom prošlog oktobra sastaše na Rieci i stvoriše resoluciju koja ide za tim, da madjarska koalicija zajamči ravnopravnost hrvatskom narodu. Ta resolucija uzdrmala je političke krugove u Beču, te su počeli misliti na vjerne Hrvate, kao što uvjek kad ih trebaju, da ih Hrvati izvuku iz škripca, i nuditi im veliku Hrvatsku. O ovom držali su bečki krugovi više sastanaka i pozvali Hrvate, da se slože s njima i podpomognu na ustuk Madjarima stvoriti veliku Austriju, u kojoj će biti slobodna velika Hrvatska.

Ali Hrvati razočarani vjekovječnim pukim obećanjima Austrije nisu išli ovaj put na liepak, te pustiše Bečlijama da sami stvaraju tu svoju veliku Austriju. Hrvatskim zastupnicima, koji stvoriše riečku resoluciju, predbacuje se, da su se sdružili s neprijateljima hrvatskog naroda, da su izdajice; ali činjenica je da su se, razočarani iskustvom pustih obećanja sa strane Austrije, prihvatili skrajnjeg sredstva, da isposluju svomu narodu bolju budućnost.

Ova magjarska kriza sklonula je Krunu, da je kroz ministarstvo Fejervaryevo obećala Magjarima sveobće izborno pravo. Ovo obećanje narodima Ugarije nije moglo ostati bez posljedica po narode ove pole monarhije, te narodi potlačeni i radnički stališ začeše zahtjevati ovo pravo i u Austriji, s podpunim opravdanjem, da ono što dozvoljava ugarski kralj, nije razlog da uskraćuje svojim narodima ni austrijski car. Usljed ovoga obećao je ministar Gautsch u prvoj sjednici carevinskog vieća od 28. pr. mj. izbornu reformu na temelju sveobćeg izbornog prava, koja osnova doći će na dnevni red negdje u februaru. Ova osnova neznamo kakva će biti, ali po dosadašnjem iskustvu sudeć, neće biti takova da će nas zadovoljiti, jer do sada davao nam je Beč samo batine. Najavljena vladina reforma izbornog reda silno je uzvrpoljila vladajuće stranke Niemaca, Poljaka a i Talijana u strahu za svoj gospodujući posjed, pa i velikaše gospodske kuće. O ovom pitanju neću se dalje baviti, jer će o njemu obširnije izvjestiti u nastajućoj točki današnjeg dnevnog reda drugi govornik.

Drugi dio mog izvještaja bio bi osvrt na naš politički položaj u Istri. U daleku prošlost neću dirati, jer bih zavlačio, nego ću se osvrnuti na dogodjaje u posljednjim dvjema godinama.

Za posliednjeg zasjedanja istarskog sabora u Puli nastala je u talijanskoj većini sabora kriza, koju je prouzročio zasnovani nacrt vlade, da sabor i zemaljske urede premjesti iz Poreča u Pulu. Tadanji je zemaljski kapetan Campitelli radi toga došao bio u sukob s većinom i kompromitovao se kod vlade, te ogorčen i srdit dao je ostavku, koja je bila prihvaćena. Zemaljskim kapetanom bio je imenovam sladko-gorki Rizzi. U početku ove promjene bilo je i u našoj stranci dobrijana, koji su se nadali, da će se ovom promjenom popraviti nesnosni odnošaji, koje podržava talijanska većina a vlada odobrava. Ali na žalost već prvi nastup novog kapetana razočarao nas je sve. Svoje imenovanje najavio je on svim hrvatskim občinama okružnicom pisanom samo u talijanskom jeziku. U saboru nije bilo ništa bolje. U prvoj sjednici sabora od 20. septembra 1904. pozdravio je sabor samo u talijanskom jeziku, te interpeliran o tom, odgovorio je, da žali što ne razumije hrvatski, a da govoreć talijanski ne krši pravilnik sabora, ni zemaljski štatut ni temeljne zakone. Na ovo smo se odmah pritužili namjestniku, koji nam je priznao opravdanost prigovora, i rekao da se uztrpimo, i ujedno obećao da će uplivati i stvar poravnati s nadom da će se to popraviti. Nu već u prvoj sjednici iza ove izjave namjestnika bilo je još gore. Vladin zastupnik naime, odgovorio je na jednu hrvatsku interpelaciju samo talijanski. Kad smo mi proti tomu odlučno prigovorili, dao je vladin zastupnik poznatu izjavu, u kojoj se pozvao na staru praksu o običajnosti jezika u saboru, koji je talijanski. Iza ove izjave naši zastupnici nisu više htjeli u sabor. Namjestnik nas je umirio i obećao da će to popraviti, ali mi nismo htjeli više vjerovati. Tada je nastalo, da je talijanska većina glasovala i uvrstila u zemaljski proračun 10.000 kruna za zloglasnu Legu. Mi smo proti ovomu zaključku u saboru najodlučnije ustali, i pismeno prosvjedovali i kod namjestničtva i kod ministarstva, da ovu stavku ne predloži na previšnju potvrdu; ali sve uzalud. Ova stavka bila je potvrdjena kao sastavni dio proračuna.

U drugom zasjedanju sabora, javila je vlada većini da će njezin zastupnik odgovoriti na hrvatske interpelacije hrvatski; ali većina je poručila vladi da toga neće podnipošto dopustiti. Nu kad je vlada izjavila, da će ostati kod ove stavke, izostala je talijanska većina iz sabora i nehtjede stupiti u sabor, tako

Nastavak u prilogu.

— To je istina, odvratim ja, ali lov i politka ne spadaju skupa.

— Imaš krivo, odvrati snažno moj drug. Ta što je politika nego lov, a lov politika. Vidiš, mi danas lovimo, a još nismo ništa ulovili. Tako ti je i u politici. Zec ne čeka na nas i ne dovikuje nam „ubijte me", već valja, da ga mi tražimo. Tako moramo i u politici tražiti i iskati ono, što bismo radi postići i što nas po pravu ide. Ako budemo mlaki i popustljivi, ne ćemo dobiti ništa.

— Ali mi živimo u Istri opet ću ja, gdje ništa ne daju onome, koji ima na nešto pravo.

— Hm, tako je da, ali ne sasvim tako. Valja zahtjevati i vikati: „dajte nam naše, što nam pripada", valja raditi i bučiti, pak češ vidjeti, da će nešto i dati.

— A ako ne dadu?

— A ti opet viči. Tko traži, taj nadje. Mi kao da se stidimo iskati svoje.

— Dobro je, mi pitamo škole, a ne daju nam ih.

— Valja narod poučiti, da ih složno pita, pak će ih dati.

— Znaš što je, uletih ja, valja da smo složni i da se ljubimo, a ne da viši gleda nižeg izpod oka i da mu se onaj drugi mora klanjati do crne zemlje. To ne valja.

— Dà, treba sloge. Svećenici i učitelji n. pr. morali bi živjeti u slogi i da zajednički rade u narodu, jer oni mogu mnogo koristiti, i jer najviše uplivaju na razvitak pučke prosvjete.

— Da bi Bog dao, odvratim ja.

— Dà i narod treba upućivati, učiti i ljubiti ga, ta jedan smo rod. Odstranimo iz narodnoga kola nemarnjake i bezdušnike, koji prieče narodni i družtveni razvitak. Uzradimo zajedničkim silama na narodnoj prosvjeti, jer s njom doći ćemo do slobode duševne, gospodarstvene i političke.

— A naš lov, zapitam ja.

— Lov? Kada mislim na naše biedno stanje u Istri, prodje me volja od svega, no mi moramo ubiti bar jednoga zeca.

I zbilja, u večer smo se vratili kući, noseći pobjedonosno na ramenima ovećega zeku. — Medjutim se vrieme promienilo i počeo je snijeg padati.

Već je odbila sedma ura, kad smo sjeli za stol. Gospodar zaželi nakon skupne molitve za mrtve i žive svima čestit Božić, i da bi se svi veseli i zdravi drugoga Božića našli. Gospodarica je donesla svakovrstna postna jela.

Prije večere izbacili tri hitca i u sredini a na koncu više njih. — Poslije večere, gdje ima odraslije djece, mladića i djevojaka, obično dodjedu kakve zabave, a starci se vesele, sjećajući se svojih mladenačkih godina. I tako je prolazila veče u igri, šali i razgovoru.

U to se sve više primicalo vrieme k ponoćki. Napokon se ustasmo od stola, i počeli se spremati u crkvu. Snieg i vjetar bješe nekako jenjao, nebo se je razvedrilo, gotovo bez oblačića, i posuto zvjezdama, koje su živahno titrale i kriesile se. Bila je krasna noć. Prava badnja noć! Takvu sam si upravo i želio.

da naš sabor ove godine u obće nije zasjedao. Od mjeseca svibnja ovamo pozvao je bio namjestnik po tri izaslanika kluba većine i manjine k sebi na viećanje, nebi li se postigao sporazum za mirno saborisanje. Naši su izjavili da ne odstupaju od svoga prava i zahtievaju da vlada s našim zastupnicima obći u njihovom jeziku. Talijanski izaslanik i predsjednik kluba većine zasl. Bartoli izjavio je da od svog kluba nema nikakve punomoći te da se ne može u ime većine izjaviti o našim zahtjevima. Iza ovoga smo se razišli, a namjestnik je obećao da će nas opet pismeno pozvati na dogovor. Drugi pogovor bio je bezuspješan, jer Talijani nehtjedoše prihvatiti naših opravdanih zahtjeva, premda smo jim mi išli i preko granica u susret, obvezav se da ćemo u u odborima samo talijanski razpravljati i talijanski u saboru izvještivati, kad bi koji od naših bio oprediljen za izvjestitelja. Na ovo Talijani bi bili pristali, ali odlučno zahtievahu da mi priznamo i u saboru talijanski jezik kao isključivo razpravni, na što naravski mi nemogosmo nikako pristati, i tako su se pregovori razbili. Ovo je dakle uzrok, što jedini naš sabor nije mogao biti ove godine sazvan na redovito zasjedanje. Krivnja je na preuzetnosti Talijana, koji nam ne dozvoljavaju ni najprimitivnija prava, da se u saboru dade dolično mjesto i hrvatskomu jeziku, jeziku većine pučanstva ove pokrajine.

S ovim bih završio moje razlaganje, te ako nisam bio možda u svemu točan, bit će mi drago ako koji popuni ovo moje razlaganje i slobodno prosudi. Spominjem na koncu samo još to, da se nemamo čemu nadati ni iz Beča ni iz Trsta nego da svi složno radimo i budimo uviek spremni svaki na svojem mjestu.

Kad je zast. Mandić svršio zaori dvoranom burno pleskanje i Živio!

Predsjednik: Sudeć po odobravanju, kojim je pozdravljen izvještaj zast. Mandića, mislim da se ovaj izvještaj prihvaća i odobrava. (Odobrava se).

IV. točka dnevnoga reda: O pokretu za preosnovu izbornoga reda: izvješćuje odvj. dr. Ivan Zuccon, koji reče po prilici ovo:

Gospodo i braćo! Pokret za sveobće jednako pravo glasa, štono se je u zadnje doba razmahao širom svih zemalja austrijskih, zahvatio je, može se reći, cieli politički život naroda austrijskih, te se o istom već toliko pisalo i govorilo, da bi bilo skoro suvišno opetovati danas što znade već svaki, koji se iole bavi čitanjem novina ili razgovorom u društvu.

Osobito valja istaknuti da je pitanje sveobćeg izbornog prava postalo životnim pitanjem organizovanog radničtva, koje je u borbi za isto dalo već i svoje krvi štono je potekla ulicama Praga, Brna, Lavova i Beča. A sjajna radnička manifestacija od 28. novembra t. g. na dan otvorenja carevinskoga vieća zapečatila je zavjeru najširih slojeva pučanstva, da se to pitanje imade nešiti čim prije na zadovoljstvo puka.

Pravedan je zahtjev, da se za razne izbore u zakonodavna tijela uvede sveobće, jednako, izravno i tajno pravo glasa, jer kao što svi moraju plaćati državi svoj dannak u novcu i u krvi, tako treba da svi imadu pravo sudielovati kod stvaranja zakona, kod uredjenja života u državi.

Kakav je danas izborni red, većina puka je od toga izključena, dočim malobrojna aristokracija, visoko svećenstvo i bogataši imadu svu moć u svojim rukama.

Na povlastice moraju prestati i ljudi moraju postati u istinu jednakopravni. Sveobće *jednako* pravo glasa ima tomu doprinesti u prvom redu. Svaka muška glava ima da uz predpostavku redovitog razvitka vrši jednako izborno pravo. Rekoh: muška, jer držim da je to polje isključivo muške radnje, dočim imadu ženskinje svoj oprediljeni dielokrug kao dobre supruge, majke, domaćice te im je pridržano da muškomu budu pomoćnice i tj tšiteljice kaošto i bodriteljice u svim zgodama življenja.

Ali ljudi u istinu nisu svi jednaki te će uvjek biti voditelja i vodjenih; nu tu ima odlučiti poštenje i duševna premoć a nipošto slučajne okolnosti porodjenj, namještenja ili bogatstva.

I baš zato, što izborno pravo mora biti sveobće jednako mora biti ili mora se moći vršiti *izravno*. Tko može sam da obavlja svoje poslove, a mora podnašati sam javne dužnosti kakve su vojnička služba i plaćanje bilo izravnih bilo neizravnih poreza, taj treba da sam uzmogne vršiti i svoje izborno pravo: sam, bez posredovanja takozvanih fiduciara.

Neizravno vršenje izbornoga prava — to znamo najbolje mi Hrvati u Istriji — krati u veliko isto pravo. Sjedne bo strane nije osigurano, da će izabrani fiduciari ostati vjerni na mjeri prvotnih birača, s druge strane se dogadja da glasovi što ih kod prvotnih izbora daje manjina idu za nju izgubljeni. To dieluje pogubno osobito tamo, gdje se bira po kotarima, po občinama, po odielima, a Fiducijari se sastaju svi zajedno na izbor zastupnika. Pomislimo kod nas na izbor zastupnika na parlamenat u seoskim občinam zapadne Istrije ili pokrajinski sabor u seoskim občinam kotara puljskoga. Kakvi je danas izborni red, sa biranjem fiduciara, stotine i stotine glasova ostaju izgubljeni, a slučaj, nasilje, prevara više puta slave slavlje.

Zato je pravedno, da svaki izbornik bira izravno zastupnika te se neće dogadjati da se množina glasova gubi ili da izabrani fiduciar kreće vjerom.

Ali glavni cilj današnjega pokreta jest i mora biti, da glasovanje bude *tajno*.

Gdje sloboda vlada te je svaki pojmi, gdje čovjek vidi u čovjeku sebi ravno biće, tu bi izbor mogao biti javan. Nasuprot, gdje kao kod nas sve se nalazi u odvisnom stanju, gdje ljudi drže da svaki živi od nečije milosti, tu mora biti tajno glasovanje. Inače neima slobode izbora, jer niži se boji višega, sluga gospodara, dužnik vjerovnika, seljak gospodina i tako dalje.

Hrvatska stranka u Istriji mora objeručke prihvatiti pokret za jednako, izravno, tajno izborno pravo. To je stranka nikla iz puka te se razvija i radi u puku a za puk. Medju nama nesmije biti klika niti pokrivenih oltarića: mi moramo prenesti u naš puk gibanje za sveobće pravo glasa. Osobito se mora zainteresovati naš narod u Istriji za pokret radi preosnovanja izbornoga prava za pokrajinski sabor gdje se stvaraju prvi uvjeti našega javnoga života i od kuda žalibože do danas bije naš narod najžešći led.

Neprijatelja ima dosta; ali snaga puka će ih pobiediti. I košto je smiješan nastup visoke gospode u takozvanoj „gospodskoj kući" u Beču, gdje se je vladu pozivalo da vojenom silom uguši pučki pokret — kao da vojnici nisu sinovi istoga puka — tako će se skršiti i protimba talijanske gospodujuće stranke kod nas u Istriji. Ova bo stranka se je prva oglasila da ne prihvaća sveobćeg jednakog prava glasa, ako joj se prije ne osigura njezin posjed: kao da lupež i tat imadu pravo pisati obranu svojeg „posjeda" vrhu ukradjene ili lupeški stečene stvari.

Osim istarskih „liberalnih" Talijana, koji si vide izmicati tlo ispod nogu usljed nastupa mladjih elemenata i radničkoga življa okupljenoga u socialističnoj stranci, hrvatski narod imade velike neprijatelje u današnjem pokretu jedino kod onih vajnih Magjarona u Banovini, svaćijih kreatura i podrepnica, što već kroz desetke godina mrcvare jadni narod u Hrvatskoj.

Kolike li razlike u posestrimi Dalmaciji, slavnoj kolievci hrvatske slobode, gdje je pokrajinski sabor jednoglasno zaključio uvedenje sveobćeg prava glasa, gdje su požrtvovni muževi, shvaćajuć duh i silu vremena udarili temelj novomu pravcu u životu hrvatskoga naroda, pravcu jedino shodnomu i koristnomu.

Slava Dalmaciji!

Za nas u Istriji položaj je jasan: raditi treba na osviešćenje puka, na podignuće gospodarskog nu i duševnog stanja. Mora se nastojati, da svaki, kaošto snaša teške dužnosti, bude i pojmio svoja prava, bude sviestan svojega dostojanstva kao čovjek, kao Hrvat, kao pripadnik države.

Kod nas se obično preveć griješi proti drugoj zapovjedi božjoj: dok mi skrušeno vičemo: „Bože daj! Bog će dati" — drugi rade, krče ledinu, siju sjeme ljudskoga ponosa i slobode, pa je sva prilika, da će oni i pobirati plodove — a mi ćemo gledati kako propadamo bez pomoći.

Stvarajmo najprije ljude pa će biti i Hrvata.

(Skupština burno odobrava govorniku i kliče: Živio!)

Iza ovoga uze rieč prof. *Mandić*, koji veli da je socialistična stranka u Trstu usporedna sa lažiliberalnom židovskom talijanskom strankom. Dapače nekoji talijanske vodje javno priznaše da je talijanska stranka na umoru i stavili su predlog da se spoji sa socialističkom strankom. Čitao sam da je jednaka u tomu i socialistična stranka u Puli, koja se slaže sa vladajućom talijanskom klikom! Ti elementi uviek su se do sada pokazali protivnim nama, premda je naša stranka i svi mi najveći socijalisti, te ako nam puste u miru vjeru i narodnost, mi smo veći socialisti od njih. — Upozoruje s toga na to predsjedničtvo.

Predsjednik odvraća da će društvo ovo uzeti u obzir i na to paziti.

Nakon toga predlaže predsjednik skupštini na prihvat resoluciju, kojom se skupština izjavlja za sveobće, jednako, izravno i tajno izborno pravo uz zaštitu manjina.

Ova resolucija je od skupštine jednoglasno i odobravanjem primljena.

V. točka dnevnog reda: Eventualni predlozi.

Kod ove točke uzme rieč g. *Lacko Križ*, koji ističe nesnosno stanje koje vlada u Istri. Kaže, da je ovo stanje gore nego u Africi, a dolazi nam od vlade i talijanske klike. Austrija nam ne dava ništa (zast. Mandić: batine! drugi ironični glas: kad Hrvati neće ništa da uzmu!), hrani nas samo pustim obećanjima. Predlaže, da odbor društa sastavi spomenicu i odpošalje na sve prosvjetljene narode, te u kojoj nek navede sve lopovštine i nepodobštine, koje nam počinja vlada i talijanska klika.

Predsjednik obećaje, da će se o ovom predlogu povesti rieč u odboru.

Pošto se više nitko ne javlja za rieč, predsjednik ponovno zahvaljuje skupštinarima na mnogobrojnom posjetu, i liepo i dostojanstveno pratili tok današnje skupštine. Kaže na svršetku: Hvala Vam na posjetu i Bog Vas živio!

Skupštinari popratiše ove rieči oduševljenim: Živio! čime je skupština svršila.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 18. decembra 1905.

Sriedu dne 13. i četvrtak dne 14. decembra razpravljalo se je o *financijalnom stanju činovnika*. Njeki zastupnici postavili su prešan predlog, da se poboljša stanje činovnika u Bukovini, koji da su do grla zaduženi. Na to su skočili drugi razni zastupnici te postavili takodjer prešne predloge za pobolšanje činovničkih plaća. Svi koji su govorili kod toga zagovarali su povećanje plaća. I vlada je priznala da bi trebalo povisiti plaće osobito nižim činovnikom, al je ujedno izjavila da nezna odkuda bi uzela novaca za povišice. Dvodnevna razprava svršila je tim, da se je naložilo proračunskomu odboru, da o tom pitanju razpravlja i pak izvjesti.

Dne 14. decembra u večer razpravila se je zakonska osnova, kojom se je zakon od decembra 1903. tičući se *podpore trgovačkoj mornarici* produljio. Već ga je vlada produlila za 1904. i 1905., sad ga je produljila zastupnička kuća.

Petak i subotu, dne 15. i 16. decembra razpravljao se je provizorij, to jest privremeni proračun za prvu polovicu 1906.

Prvi govorio je kao **proti**-govornik dr. Žaček, drugi podpredsjednik zastupničke kuće, član mladočeskoga kluba. Navadja zla, koja su monarhiju dovela do stanja u kojem se nalazi. Misli da će ta monarhija i na dulje obstojati, pošto mora obstojati kad ju hoće evropske države, i pošto može al samo pod uvjet da bude pravedna. Sveobće izborno pravo je dobra stvar, al samo ako se u odnosnom zakonu ne obnove krivice koje je nanesao slovenskim narodom Šmerlingov izborni red. U ostalom ni promjena izbornoga reda neće svih zala odstraniti. Sve puno je krivica koje treba odstraniti i potreba kojim treba zadovoljiti. Česi će i na dalje zahtjevati da se izvrše mnoga djela gospodarske naravi, da uredi jezikovno pitanje i ustroji česko sveučilište u Brnu.

Prvi tobož za — govornik Hrvat Biankini, govoreć u svoje ime, ističe kako su sve austrijske vlade sa Dalmacijom zlo upravljale; kako u novije doba priznaju zlo i *obećaju* odstraniti ga, al *lako* ipak ništa nečine, kaošto to stavke u proračunu pokazuju. Željezničke sveze najma, a on malo vjeruje i u ono što se je glede nje tu nedavno pisalo. Jezikovnoga pitanja još nije uredilo; još se usiljuje u uredih i talijanština i njemština, koju zahtjevaju čak od stražara Vranskoga dobra. Vlada intriguira takodjer u pitanju slavenskoga obredovnoga jezika. Sve to moralo je nagnati Hrvate da ištu druge puteve. Siti su obećanja. Njihov korak je zakonit, pak se jih s toga nemože nazvati veleizdajnicima, nego se pače mora dati taj naslov kao i onaj klevetnika onim koji pišu proti Hrvatom za to jer su za združenje Dalmacije s Hrvatskom i Slavonijom.

Pošto su još Česi Choc i Holansky govorili, dobio je rieč „napredni" slovenski zastupnik Plantan. I on i njegovi drugovi su za sveobće izborno pravo, al se mora provesti bez ikakvih doskočica. Za to pak što hoće Gautsch da uvede sveobće izborno pravo, nemože mu dati on ni njegova stranka generalne absolucije za sve što je propustio prema južnim Slavenom. Govornik se srdi na Gautscha što je poslao u Kranjsku kao predsjednika Schwarza a kao dvorskoga savjetnika njekoga drugoga kojih jedan ni drugi ne pozna pokrajine. Ta dvojica da vladaju samo pod uplivom trećih. Govori obširno o slučaju župnika Brče, koga je biskup s njegove župe otjerao, kod čega dolazi do ružnih prepiraka izmed govornika i Susteršića te Svenjemaca. Opisuje nadalje zlo stanje zgrada za gimnaziju u Rudolfovom i za drugu gimnaziju u Ljubljani. Završuje sa slučajem Ricmanje. Tu slušaju govornika mnogi osobitom pozornostju, pitajuć se i poslie govora, da li je moguće šta takva uslied postupka oblasti, i zgražajuć se nad tim. Čulo se je i pohvalnih rieči za postojanost Ricmanjaca kojom svoju stvar brane.

U razpravi provizorija progovorio je takodjer ministar-predsjednik Gautsch, braneć vladu proti pregovoru da je ona kriva što nije proračuna, i odgovarajuć pojedinim govornikom. Kako si ju na lahko uzme vidi se s toga što je zast. Plantanu odgovorio samo na dvie okolnosti, u kojih nije bio točan, i što je na cieli govor Biankinov reko, da će skoro slediti izjava (dakle obećanje i to samo izjava, rieči) po kojoj će se pozitivno graditi željeznicu, koja će spajati zapadni dio monarhije preko Hrvatske sa Dalmacijom. Govorilo je i drugih, govorio je n. pr. i novopečeni uščanski zastupnik, magistratski činovnik dr. Pitacco, koj je medju ostalimi predbacivao vladi kako Talijane provocira, takodjer tim što drži hrvatski gimnazij u talijanskom gradu. Njemu je Pazin talijanski grad! Bog daj norcem pamet.

Proračun bio je prihvaćen. Većina stranaka glasovala je zanj, čak i veleposjednici, češki i njemački, premda nemogu progutati napovjedane izborne reforme. Slavenska sveza odlučila je većinom glasova glasovati za provizorij. Slobodno bilo je onim koji su proti izaći iz dvorane kod glasovanja, kako su to i učinili.

* * *

Zastupnik Spinčić i drugovi podnieli su sliedeće upite:

Za uredjenje luke u Šilu, i Merašćici; radi postupka c. k. oblasti proti Bonu Dinku Dinkovu iz Beloga, koga su globom udarile, a on je platio, al koju su mu pak ukinule, ali novca nepovratile; radi postupka dvorske i državne tiskare u Beču, koja kaže da neima tiskovina hrvatskih, na kojih je naročito rečeno da se jih kod nje može dobiti; radi razdiobe zadružnoga imanja u Pregorju; radi predstojećega imenovanja upravnoga odbora u Puli.

* * *

Svi su uvjereni da je austrijski vinski zakon jako manjkav, i da bi ga trebalo promjeniti, al se do sad toga ipak nije učinilo. Vinski odbor imao je u toj stvari već silu sjednica, al još nije dosegao svrhe. Vlada se je natrag držala. Sad je morala s bojom na dan. Pošto se je ljeti bilo saslušalo vještaka iz svih skoro krunovina, sastavio je dvorski savjetnik prof. Marchet, dakako zastupnik, zakonsku osnovu. Dao si je mnogo truda, dok ju je sastavio. Obrazložio ju je u odborskoj sjednici, govorili su razni članovi odbora, progovorio je i vladin povjerenik. Progovorio je, kako i sam reče, u svoje ime, izraziv se prilično proti osnovi. Odbor je htjeo da čuje vladino mnienje, pretrgao sjednicu i činio pozvati odjelnoga predstojnika Becka. Taj je iztaknuo hvalevriedan trud g. Marcheta, al i rekao, u ime vlade, da ovakvu osnovu nebi mogla podnieti na previšnju potvrdu. Odlučilo se je da prof. Marhet i dr. Ploj. stanujući obojica u Beču, vode pregovore sa vladom, pak izvjeste kad se parlamenat opet sastane.

* * *

Voditelj ministarstva bogoštovja i nastave odgovorio je na interpelaciju dra Dulibića i drugova obzirom na glagoljicu. Glasom odgovora vlada si pere ruke, ona nije kod toga ni malo kriva. Nedužna! Kad dobijemo doslovan odgovor, vratit ćemo se na to.

* * *

C. kr. vlada mislila je povisiti pristojbe za manipulaciju kod željeznica. Zastupnici postavili prešan predlog proti tomu, koj je i prihvaćen bio, uza sve prigovore upravitelja ministarstva željeznica.

* * *

Na predlog nekih agraraca bio je prihvaćen predlog, da se svi predlozi tičući se poljodjelstva izruče odboru da o njih čim prije izvjesti. Tu je došlo do velikih prepiraka izmed njemačkih agraraca i izmed Svenjemaca.

* * *

Zakonska osnova o auskultantih vratila se je odboru na ponovno proučavanje.

* * *

Bili su razpravljeni svi predlozi za podporu u biedi, i izručeni vladi da izpita i dade podpore gdje treba.

* * *

Okolo 4 ure po podne dne 18. t. m. je prvi podpredsjednik Kaiser zaželio zastupnikom dobre Božićne blagdane i rekao da će buduću sjednicu sazvati pismenim putem.

Dobri blagdani!

Politički pregled.

U Puli 20. decembra 1905.

Austro-Ugarska

Bliža se eto konac godine a odnošaji izmedju jedne i druge pole monarhije tako su neuredjeni i zapleteni, da se hoće osobite državničke mudrosti, koja bi znala i htjela razplesti te zamršene odnošaje. Najvažnije pitanje, koje se jednako tiče obiju pola, jest pitanje kvotno t. j. pitanje koliko bi imale svaka pola doprinašati za skupne poslove monarhije. Prošloga mjeseca julija htjela je austrijska vlada, da se to pitanje uredi putem carske naredbe, nu tu ponudbu odbila je ugarska vlada. Nu sada početkom nove godine morati će se baš carskom naredbom urediti to pitanje radi prinosa za tekuće i buduće polugodište.

Osim te skupne nevolje imade i drugih na pretek. Tako nisu primjerice delegacije izabrane. Trgovačke ugovore riešilo je dielomično samo carevinsko vieće dočim do toga nije moglo doći u ugarskom saboru, gdje vlade neima za sebe većine. Konačno valja spomenuti, da stupaju početkom marca 1906. u kriepost u svim susjednim državama novi trgovački ugovori, a ovi predpostavljaju carinsku zajednicu naše monarhije a ta zajednica ističe faktično god. 1907., dočim će trgovački ugovori vrieditи do 1917.

Ova i druga važna pitanja čekaju na brzo riešenje, čega pako nemože biti dok traju današnji nezdravi odnošaji u Ugarskoj.

Kako će se Poljaci držati prema vladinoj osnovi o izbornoj preinaci, doznajemo iz njekojih novina, da klub poljački nije još sa vladom razpravljao podrobnosti te osnove.

Naknadno doznajemo, da pripravljaju Rusini Galicije seljački štrajk ako bi Poljaci osujetili provedenje općeg izbornog prava. Zemaljska vlada Galicije, bojeći se seljačkih izgreda, sprema se, da u zametku svaku agitaciju potlači.

Rusini se u tom pogledu nalaze prema Poljakom kano mi prema Talijanom u Istri.

Jedan tršćanski list, dobiva iz Beča — kako kaže — iz pouzdana izvora viest, da su se vojnički krugovi živo zauzeli za to, da se spoji Dalmacija željeznicom s jedne strane sa Hrvatskom, s druge sa Bosnom-Hercegovinom. Bilo bi doista skrajno vrieme, da se Dalmaciju spoji željeznicom s ostalim svietom, jer je ona jedina pokrajina u monarhiji, koja je radi loših komunikacijah odieljena od ostalog svieta.

Hrvatska zem. vlada razpustila je zastupstvo glavnoga grada Zagreba, jer isto nije htjelo glasovati načelniku dru Armušu proračuna. Ovaj je naime kandidirao u gradsko zastupstvo kano opozicionalac, pak je kao načelnik kandidirao za zemaljski sabor u Petrinji proti opozicijonalnom kandidatu. Radi toga ostaviše ga u gradskom zastupstvu njegovi opozicijonalni drugovi na ciedilu. Vlada ga je imenovala komesarom za grad Zagreb a on je iz zahvalnosti valjda, prešao u vladinu stranku. Oporbene stranke, koje se složile za skupni rad kod budućih izbora, izdale su proglas na hrvatski narod, u kojem crtaju žalostno političko i gospodarsko stanje u Banovini te razlažu svoj program za buduće svoje djelovanje.

Jučer se je bio ponovno sastao ugarski sabor, ali je i ovaj put kraljevskim odpisom odgodjen do 1. marča 1906. Koalicija i liberalna stranka prihvatila je jednoglasno dnevni red, kojim prosvjeduje proti odgodjenju sabora. U ovom predlogu se je našlo složno cielo zastupstvo ugarskog parlamenta.

Crna Gora.

Dne 18. o. mj. predalo je čitavo ministarstvo knezu Nikoli ostavku. Istoga dana sastala se nova crnogorska skupština. Predsjednikom iste bijaše izabran cetinjski zastupnik vojvoda Šako Petrović, podpredsjednikom zastupnik Podgorice Marko Radulović.

Zbog ostavke ministarstva povjerio je knez novu vladu sliedećim osobam: Ministar predsjednik i ministar izvanjskih posala Lazar Mimčović, ministar financija Andro Radović, ministar rata Janko Vo dopić, ministar nutarnjih posala Gojnić, ministar pravosudja Doljić, kojemu je predana privremeno uprava ministarstva bogoštovlja i nastave.

U narodnoj skupštini tvore svi zastupnici, kojih imade 61, dvie političke stranke; jednu sačinjavaju stari crnogorci, koji su osiedili u borbi za slobodu svoje domovine. Ovima su na čelu vojvode Šako Petrović i Lazar Sočica; u drugoj stranci nalazi se deset mladih zastupnika, koji su izškolani i koji nadvisuju svojim znanjem daleko njihove starije drugove. Mladim stoje na čelu Mitar Gjurović, Milo Dožić i Mihajlo Ivanović, koji su izškolani bili u Srbiji.

Rusija.

Najvažniji dogodjaj u Rusiji jest, da je grof Witte odgovorio na predloženu rezoluciju kongresa zemstva i gradova. Taj odgovor glasi: „Zadaća je ministarskoga vieća u prvom redu, da se ispuni careva volja, izražena u manifestu od 30. listopada, kao i program, što ga je car odobrio predsjedniku ministarskoga vieća. U jednakoj mjeri ne mogu se realizovati prije no što se sastane duma, ni one reforme, koje su od kardinalne važnosti po budućnost carstva, a koje bi i treću točku manifesta oslabile naime točku, koja ustanovljuje kompetenciju državne dume. Naravska je stvar, da sve to ne isključuje odredaba u svrhu zaštite uživanja u manifestu izraženih građjanskih sloboština, kao i provedbu manifestovih principa u temeljnim zakonima.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Božićnica hrvatske škole u Šijani. U nedjelju poslje podne obdržavala se Božićnica za djecu Družbine škole u školskim prostorijama iste škole u Šijani. Kao svake godine tako i ove priredište malu akademiju sa pjevanjem i deklamovanjem. Hvala nastojanju i trudu vriednog ravnatelja te škole gosp. Jelušića, djčica su bila dobro izvježbana i dostojno izvršili svoju zadaću.

Na koncu je predsjednik ovdješnje podružnice Družbe veleuč. g. dr. Ivan Zuccon pozdravio roditelje djčice, i druge gostove, te se zahvalio našim velevriednim rodoljubnim gospodjama i gospodjicama, kojih je ponajveća zasluga da se i ove godine mogla prirediti ova Božićnica i koje su ne malim trudom smogle da se je mnogoj sirotinji moglo pokriti golotinju a drugima malim darićem obradovati srce.

Budi im i ovdje u ime cielog našega roda izrečena srdačna hvala.

Položio ispit. Doznajemo, da je prošli petak položio na sveučilištu u Gracu treći državni ispit naš zemljak i mladi rodoljub g. Lovro Skalier.

Radujemo se ovom uspjehu našega prijatelja tim više, što je g. Skalier sin radničkih roditelja i pripadnik obćine Pule, koji je znao neumornom marljivošću i željeznom voljom prebrditi sve poteškoće i zapriеke, koje susreću jednog djaka na visokim školama bez dovoljnih materijalnih sredstava.

Za malo dana podvrći će se g. Skalier takodjer strogom ispitu iz političke struke.

Hrvatska Čitaonica u Premanturi. Pišu nam iz Premanture, da se je tamo u nedjelju dne 17 o. m. ustanovila »Hrvatska Čitaonica« i na glavnoj skupštini toga dana izabran ovaj odbor: predsjednik Luka Jurašin, zamjenik Jadre Mihovilović, tajnik Josip Iveša, blagajnik Božo Skoko; ostali odbornici: Ivan Mezulić i Mate Mišković; zamjenici: Mate Dogetić, Božo Iveša, Mijo Iveša i Luka Skoko.

Tako valja Premanturci, držte se čvrstvo svog hrvatskog barjaka, roda i jezika!

Za Družbu sv. Cirila i Metoda. U nedjelju poslje podne iza proslave Božićnice Družbine škole u Šijani, sabrano je u gostioni Frana Ranera u Šijani na predlog g. Jakova Puhalja K 35.—.

Živili sabirač i darovatelji.

Ubojstvo u Štinjanu. U nedjelju dne 17. o. mj. popravdali se kod igranja karta u jednoj krčmi u Štinjanu tamošnji žitelji Zahtila Anton od Antona, Ivan Bilić i Anton Milovan sa Martinom Orlićem od Mike. Kad je Orlić oko 9 sati na večer izišao iz krčme, pošli su gornja trojica za njime te kad ga dostignuše kojih 50 koračaja od Konsumnog društva, stadoše ga debelim komadima drva lupati po glavi tako, da su mu razlupali tjeme, te usljed zadobinih udaraca Orlić padnu onesviešćen na tle i iza nekoliko časaka izdahnuo. Jučer je bila na licu mjesta sudbena komisija, te je ustanovila da je pok. Orlić umro usljed vrlo jakog udarca zadobivenog na tjemenu, na kojem je zadobio tako široku ranu, da je mogla u nju uči šaka. Zahtila je priznao da je on zadao smrtni udarac pok. Orliću. Kako nas izvješćuju, ovaj Zahtila je već bio više puta kažnjen radi raznih zločina, a i ostala dvojica su na dosta zlom glasu. Sva trojica su već u zatvoru, goje očekuju pravednu kazan za ovo zlodjelo.

Pokojni Orlić bio je oženjen te dobar i marljiv radnik u ovdješnjem arsenalu.

Opera u kazalištu u Puli. Na dan Božića i Nove godine, predstavljat će se u ovdješnjem kazalištu Politeama Ciscutti brigom družtva „Circolo famigliare“ najnovija opereta „Doktor Gasparo“ od našeg sugradjanina g. Julija Smareglie. Čisti dobitak ove predstave ići će u korist blagovališta občinskih pučkih škola u Puli.

Lošinjski kotar:

Zahvala — narodni porez u Malom Lošinju. Podpisanom povjereniku za sabiranje narodnog poreza prijaviše se i uplatiše iznos od jedne krune, za godinu 1905. sliedeća gospoda:

a) Mali Lošinj. Dr. Kvirin Klement Bonefačić, župnik; Šime Kvirin Kožulić, narodni zastupnik; Ambrož Haračić, profesor; Josip Martinolić, umir. profesor; Dragutin Pribil, c. k. školski nadzornik; Pavao Šabalja, duh. pomoćnik; Ivan Žic, svećenik u miru; Vjekoslav Volarić, duh. pomoćnik; Ivan Rašković, kazališni pjevač; Eugen Martinolić, c. k. sudbeni pristav; Ivan Lovrić, posjednik; Ivka Sušić, učiteljica; Betti Markus, učiteljica zabavišta; Franjo Skopinić, učitelj; B. Ulrih Kaponi, kapetan; Katica Vuković, učiteljica; A. Jurinčić, upravitelj carinare; Karmela Bonicioli; Josip Picinić, ljekar, praktikant; Antun A. Martinolić, jarbolaš; Noe Martinolić, računar; Antun G. Martinolić, prokurator; Roman Martinolić, zidar; (posliednja trojica u Rosario de Santa Fè), Mojslav Martinolić, gimnazijalac (Pazin); Jelka Rade rodj. Martinolić; Marija Nikolić; Ivan Martinolić, krčmar; Josip Nikolić, trgovac; Antun Zorović, trgovac; Danijel Jakov Nikolić, trgovac; Dumica Vidulić; Niko Vidulić (Albić); Petar Jadrošić; Josip Nikolić, trgovac; Terezija Čačević; Dinko Busanić, pomorac; Gašparina Vidulić; Antun Skopinić, kalafat; Josip A. Kraljić, nadučitelj. — Ukupno 39 K.

b) Unije. Sabrao Matko Milovčić, duh. pomoćnik. Po dvije krune: — Matko Milovčić, duh. pomoćnik. Po jednu krunu: Karčić Ivan pok. Antuna; Karčić Ivan od Andrije; Karčić Andrija pok. Andrije; Ivan Radoslović pok. Ivana; Haljić Antun od Nikole; Nikolić Martin pok. Andrije; Nikolić Martin od Martina; Nikolić Stjepan pok. Andrije; Nikolić Stjepan od Stjepana; Nikolić Marko od Antuna; Radoslović Antun pok. Ivana; Belanić Antun od Antuna; Radoslović Antun pok. Antuna; Nikolić Antun pok. Ivana; Galošić Antun pok. Ivana; Haljić Dinko od Nikole; Ivan Karčić od Martina; Karčić Andrija pok. Gaudenta Jeronima; Nikolić Andrija pok. Andrije i Šegota Antun pok. Ivana. — Ukupno K 24.

c) Ćunski. Franjo Volarić, kurat. — Ukupno 1 K.

Mali Lošinj: 39 K; Unije: 24 K; Ćunski: 1 K. — Sveukupno 64 K.

Novac odaslan je klubu „sv. Ciriло-Metodskih zidara“ u Zagrebu.

Za proširenje tamburaškog zbora u Malom Lošinju. Na poziv podpisanoga sakupio je vrli rodoljub *Ivan Antončić „Mićić“*, izmedju rodoljubnih lošinjana u dalekoj Americi iznos od 44 dolara.

Darovaše kako sliedi: Po 2 dolara: Marko Jadrošić i Martin Busanić. Po 1.

dolar: Toma Jadrošić; Ivan Jadrošić; Justin Martinolić; Lovro Škrivanić; Dinko Keršić; Niko Picinić; Šimun Peričić; Martin Taraboća; Anton Stjepan Juričić; Tomo Taraboća; Josip Rade; Šimo Mikuličić; Miho Hreljić; Alfred Milelić; G. Batista Busanić; Nikodem Belobarbić; Martin Busanić Zorić; Marko Martinolić Sapeta; Josip Jadrošić; Antun Peričić; A. Jadrošić; Ivan Poljanić; Ivan Vidulić; Stjepan Jadrošić; Dinko Rendić; Lovro Picinić; Toma Poljanić; Josip Martinolić; Ivan Vidulić i Ivan Ragusin. Po 50 cent.: Franjo Busanić; Matko Morin; Gašpar Vidulić; Franjo Vidulić; Natal Vidulić; Anton Vidulić; Angjeo Sutora; Fridrik Kamalić; Josip Poljanić; Ivan Blečić; Antun G. Juričić; Romul Lekić; Romul Vidulić; Niko Stuparić; Gaudencio Sokolić; Dinko Busanić i Luka Grbac. Po 25. cent. Antun Vidulić; Dragutin Sabljić. Ukupno 44 dolara = 212 K i 8 h. Ovaj je novac predan posebnom odboru, koji ima nabaviti potrebite tambure. Tambure pripadati će mjestnom radničko-čitalačkom družtvu „Zora". — Živili naši sviestni Lošinjani! — Bog im platio!

Za pučku knjižnicu u M. Lošinju darovaše rodoljubna braća Antun i Nce Martinolić (Rosario de Santa Fè — Amerika) 20 K; gg. Ivo Orlić, pravnik i Ante Biljan u Zagrebu, sakupiše 24 knjige. — Živili!

Pučka knjižnica otvara se dne 15. siečnja 1906. — Plemenitim darovateljem i žarkim rodoljubom neka bude ovim putem izrečena naša najtoplija hvala.

Mali Lošinj, dne 16. prosinca 1905.

Josip A. Kraljić,
nadučitelj pučke škole družbe. sv. Cirila i Metoda.

Voloski kotar:

Iz Klane: Upopunit i izpravit treba dopis iz Klane u „N. Sl." br. 47 ovoliko: Svršetkom škol. godine 1902./3. bi službeno premješten ravnajući učitelj g. Vinko Šepić iz Klane u Buzet. U Klanu pako istodobno bi namješten učitelj iz sv. Vida na otoku Krku g. Aćim Tončić. Obojici pako glasilo u dekretu, da su premješteni u istom svojstvu. Prvoimenovani pošao je na svoje mjesto. Drugi pako došao si ogledati mjesto o praznicima. Kakov utisak je odnesao, neznamo. Mi pako o njemu ne najbolji, jer je talijanski govorio. Nije došao. Šest mjeseci je škola zatvorena. Teda negda poslali privremenoga učitelja. Taj je bio u Klani do konca školske godine 1903./4. Premjestili njega, poslali opeta priv. učitelja. Na početku ove škol. godine 1905./6. premjestili i toga. Poslali nisu nikoga. I tako naša škola opeta bez nadučitelja. Tko je tomu kriv? Nitko drugi nego nemarne školske oblasti. Briga je njih, ako Klana ima učitelja, ili ne! Donekle je kriv i nepotizam i protekcionizam. Govori se, da će g. Aćim Pončić u Klanu. Taj gospodin u velikoj je milosti kod „Slavne". Natječe li se za Lanišće — mjesto II. reda — dobije ga. Ne ide ni tamo cielu jednu godinu. Ove godine pošao u Lanišće. Sada u Klanu, ali ne kao prije III. reda, već II. reda (?!). Treba znati, da je taj gospodin i „Bičaš" i liberalac i ... A mi, što ćemo. Tražimo odlučno svoje. Mjesto nadučitelja, neka se odmah razpiše. Medjutim neka nam pošalju za priv. nadučitelja jednoga učitelja iz koje više razredne škole, ako nije moguće inače. Tražimo, pak makar i kričimo, dok dobijemo svoje. Dobro bi došle kadgod i deblje toljage!

Koparski kotar:

Skupština Družbine podružnice u Slumu.

Pišu nam iz Sluma (kod Buzeta): Na Stjepanje 26 o. mj. obdržavat će se u Slumu godišnja skupština ovdješnje podružnice »Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru« sa običnim dnevnim redom, na koju se pozivlju svi članovi i prijatelji.

Početak u 2½ sata poslje podne.

Franina i Jurina.

Fr. Vero da su se gospoda na našem komunu posvadili.

Jur. Ej brate moj, klali bi se oni ka pas i mačka da ni nas; ma ovako će se oni brzo pomirit i oblizat.

Fr. Ča ćemo dakle nove izbore imati?

Jur. Sigurno, ali Bog zna keda, i onda ćeš vidit kako će složno proti nam i oni od *majoranci* i oni od *minoranci*.

Razne primorske viesti.

Odkup od čestitanja. Približavaju se božični blagdani i nova godina, te pozivljemo po starom našem običaju sve imućnije rodoljube naše, da se tim povodom sjete naše sirotinje, osobito naših školskih družtava t. j. *„Djačkog podpornog družtva"* u Pazinu, *„Družbe sv. Cirila i Metoda"* za Istru i *„Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri"*.

Svako od ovih narodnih i toli potrebnih družtava vrši uzorno svoju plemenitu zadaću podupirajuć našu učeću se siromašnu mladež počam od prvoga razreda pučke škole pak do najvišega naučnoga zavoda — do sveučilišta i politehnike. Radi toga je svako od njih vriedno naše podpore, jer bez toga nebi moglo odgovarati svojoj uzvišenoj svrsi.

Nebi smjelo biti nikoga izmedju sviestnijih rodoljuba Istre, koji se nebi povodom sv. božićnih blagdana i promjene godine sjetio naše učeće se sirotinje.

Glede uredjenja kongrue. Preko tristo zastupnika bilo je svojedobno podpisalo prešni predlog da se uredi kongrua katoličkih svećenika. Velikom većinom glasova razpravila je zastupnička kuća u prvom čitanju odnosnu zakonsku osnovu, i uputila je proračunskom odboru. Ovaj je nije još ni sad razpravio. Prije kao da mu se nije žurilo, ili da je čekao zgodan čas al ga nenašao. Kasnije našlo se je mnogo protivnika toj osnovi. Dočim se je proti njoj izjavio kod prvoga čitanja, i to jako blago, jedan socijalni demokrat u ime svoje stranke, sad se izjavljuju proti njoj otvoreno Svenjemci, i *njemačka pučka stranka*. Ovo je jaka stranka, i možda najviše radi nje se je hipno uzmaklo. Svi zaključci pojedinih klubova u prilog kongrui nisu ništa koristili. Vodja u tom pitanju župnik dr. Stojan sve je moguće poduzeo, al nije mogao kod sve njegove obljubljenosti ništa doseći. Tiskan izvještaj bio se je već njekako i prošuljao u proračunski odbor, al protivnici uredjenja kongrue nisu dopustili da se o tom razpravlja. Sam izvjestitelj dr. pl. Fuchs, veliki prijatelj svećenika, rekao je, da je bolje da se nesili, jer bi sileć moglo sve propasti. Konačno se je u proračunskom odboru primio ipak predlog, da će osnova o uredjenju kongrue doći prva na razpravu, kad se parlamenat u novoj godini opet sastane. Ovoliko neka blagoizvole uzeti na znanje sva ona velečastna i prečastna gospoda svećenici, koji su se u toj stvari obratili pismeno, posebnom peticijom, na našega zastupnika gospodina Vjekoslava Spinčića.

Jugoslavenski klub „Slavenske Besede" u Beču priredio je dne 14. decembra t. g. krasan koncert. Kod njega su pjevale hrvatice Mira Korošec dvorska operna pjevačica u Monakovu i Nada Bertić konservatoristica, te Hrvati Bogdan pl. Vukalović i N. Zec — sve vrstne sile. Malo je takvih koncerata bilo u Slavenskoj besedi. Pjevačice i pjevači natjecali su se tko će bolje. Občinstvo ih je nagradjivalo burnim pljeskanjem. Za koncerat se je zauzimao takodjer doktor prava Novosel konservatorista u Beču. On i gospodjica Mira Korošec kane o novoj godini prirediti koncerat u Zagrebu.

Napisi i pečati na javnim uredima u Istri. Da imademo i sada samo talijanske ili tudje napise i pečate na c. k. uredima gdje je većina našega pučanstva, i da imadu neki poštarski uredi samo talijanske pečate, krivi smo i mi, da se ne pritužimo ili da ih dademo bud kako odstraniti. Znademo selo, čisto naše, pak je na pošti talijanski pečat. Pritužio se nije nikad nijedan. I danas je tamo samo „Chersano". Pročitajte gospodo, to hrvatski. Da je „Volosca" i „Abbazia", to pustimo, jer je to nešto „nobel". Ali da pitaš našega seljaka, gdje je to „Bezirkshauptmannschaft in Mitterburg", brajne nikad na pravo mjesto po njemu ne dodješ. A „Pinguente", a „Rozzo", a „Zabronich" na postajama i stanicama?! što mi ga je to? Učinimo svi Hrvati Istre molbu, da nam naši vedrioci postave mjesto dosadanjih napisa, pečata itd. japanske ili turske napise itd. Možda ćemo svrhu postići. — Ali će naša buduća pokoljenja smiješkom sažaljivati našu krotku ćud i ravnodušnost! Ugledajmo ste strane u druge narodnosti. „Chi che ziga, ga sempre ragion!" „Osar tutto!"

Nasljedovanja vriedni zaključci. Iz slavnog Dubrovnika pišu nam, da je tamošnji mladi ali čili i radini „Sokol" na svojoj izvanrednoj skupštini, obdržavanoj prošlog mjeseca, stvorio dva rodoljubna i nasljedovanja vriedna zaključka, tičuća se nas Hrvata Istre. Prihvaćen bijaše naime jednoglasno predlog, da pristupa dubrovački „Hrvatski Sokol" kao član utemeljitelj „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru i drugi predlog, da se priredi idućih poklada s drugim mjestnim družtvima akademiju s plesom na korist naše „Družbe".

U ime plemenite naše „Družbe", srdačna hvala dičnomu „Hrv. Sokolu" u Dubrovniku i tamošnjem osobitom prijatelju i zagovorniku istarskih Hrvata.

Imenovanje goričkog nadbiskupa. Nekoje novine javiše kao stalno da će goričkim nadbiskom biti imenovan župnik stolne crkve u Gorici Fran Šedej.

Ovu viest donašaju talijanske novine, koje se naravski srde što će za 4/5 slovenskog stanovničtva goričke nadbiskupije biti imenovan Slovenac nadbiskupom.

Talijani još uviek misle da je svaki njihov štracar gospodin. Dà, oš grivo!

Namjestnik Primorja tajni savjetnik.

Nj. V. car i kralj podielio je namjestniku za Trst i austrijsko-ilirsko Primorje naslov tajnog savjetnika.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlano preko naše uprave:

Ivan Vinodolac, kapelan u Šajinim sakupio je kod g. V. Viškovića u Sv. Mariji od Zdravlja K 5·80, kao krunski doprinos istoj.

Ukupno danas	K	5·80
Na račun ove g. izkazanih . . .		1667·91
Sveukupno	K	1672·71

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Broj 5419.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 20. novembra 1905. razpisuje se natječaj za **jedno mjesto občinskog nadredara sa godišnjom plaćom od 1000 Kruna i 100 Kruna godišnjih za odielo i za jedno mjesto občinskog redara sa godišnjom plaćom od 750 Kruna i 100 Kruna godišnjih za odielo,** plaća izplativa u postecipatnih mjesečnih obrocih.

Molbe za oba razpisana mjesta imaju se podnesti do **26. decembra 1905.** na podpisato občinsko poglavarstvo, priloživ istim krstni list, svjedočbu občinarstva, ponašanja, školsku i liječničku, te vojničke dokumente.

Natjecatelji za mjesto občinskog nadredara imaju dokazati, da su služili u redarstvenoj službi ili kod oružničtva ili kao podčastnici kod vojske i da su njim poznati redarstveni propisi.

Občinsko poglavarstvo

KASTAV, dne 30. novembra 1905.

Načelnik:

Jelušić.

Dvostruki elektro-magnetički

križ ili zviezda

R. B. br. 86967. — Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod **uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migräne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenja u postelje, nujnosti, nesvjestice, naglosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa boleščų hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, beztečnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd.** služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječjim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izlieče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečene su sa mojim strojem posve! **Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967** izrazeno zahvalo kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid.

Gdje nijedan liek nije pomogao, molim pokušati moj stroj, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. občinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

Mali stroj stoji 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

Veliki stroj stoji 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo:

Albert Müller,
Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/A.
Kalman ulica ugao.

ISTARSKI PUČKI KOLENDAR

DOBIVA SE U
NARODNOJ TISKARI - PULA, VIA GIULIA, 1.
CIENA MU JE 40 PARA, POŠTARINOM 10 PARA VIŠE.

„ADRIA ROSKOPF"

najbolja ura za službenike **K 8·—**
sa 5-godišnjim jamstvom.

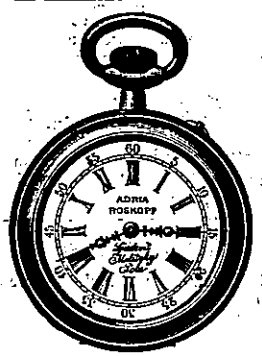

K tomu badava:
1 krasna kutija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.

Razašilje se pouzećem.

Naručbe ura izvršuju se nakon 8-dana točnog reguliranja radi, a na želje i odmah.

Glavno skladište za Istru:

L. Malitzky, urar u Puli.
Via Sergia, 65.

Najveće skladište zlatnih, srebrnih i iz kovine švicarskih ura, budilica, P. nadzidnih ura itd.

Skladište zlata, srebra i dragulja.

Odlikovana
svjećarna na paru
J. KOPAČ
Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Prodaje se u korist Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Visokom kr. zem. vladom proglašena lieковitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

šaravna alkalićko-muriatična-litijska kiselića vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liječnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na prsima i rosni, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, protiv hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, hrapavih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih lenskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

I TRSJE (loza)

u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno) na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.

Pečenko i drug — Komen-Gorička.

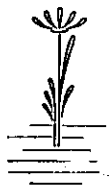

Ciéna ciepljenog trsja jest:

Na rupestris monticola 1000 komada .	K 120·—
Na riparia Portalis 1000 komada . . .	» 120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom.	» 140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada . .	» 140·—

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju poraba. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju kašar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozniću i sve bolesti od grožnice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materniči i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieна je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posljednjem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

ZA PREDSTOJEĆE ZABAVE,
KONCERTE I PLESOVE PREPORUČA

NARODNA TISKARA

J. KRMPOTIĆ i dr. u PULI
Via GIULIA, 1.

SVOJ BOGATI IZBOR KRASNIH
POZIVNICA, PROGRAMA,
PLESNIH REDOVA i t. d.
CIENE UMJERENE — IZRADBA UKUSNA I BRZA.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Cilvo S. Stefano br. 9,** prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko
u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano za mekinjama .	K 21·—
„ „ „ 2	„ 26·20	mekinje (posije) . . .	„ 14·—
„ „ „ 3	„ 25·80	kukuruzno brašno . . .	„ 18·—
„ „ „ 4	„ 24·50	ražene brašno prosijano	„ 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomešane	K 26·—	„ „ nesijano	„ 19·—

Sve naznačene ciene računoju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a** u **Puli,** admiralska ulica br. 12.

Broj 52. **Pula, u četvrtak dne 28. decembra 1905.** **God. XXXVIII.**

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

Na koncu godine.

Današnjim brojem svršava se eto trideset i osma godina odkako je naš skromni listić započeo svoje rodoljubno djelovanje medju zapuštenim i zanemarenim pučanstvom naše uže domovine Istre. Kroz ovo dugo vrieme proživila je „Naša Sloga" svakojakih jada i nevolja starajući se za duševni i tjelesni boljak hrvatskog ogranka naše Istre. Ona nežali svega toga ni danas, jer je njezina zadaća bila od početka ta, da priegorom i žrtvami privede hrvatski narod Istre do njegovih zakonom mu zajamčenih prava.

Svrnemo li okom za 38 godina natrag, kad no je četica golorukih al odlučnih i požrtvovnih rodoljuba naših — sa nezaboravnim biskupom na čelu stala izdavati naš list, to moramo priznati, da je naš narod u Istri od tada u svakom obziru liepo pokročio.

Malo bijaše tada naših pučkih škola, a još manje narodnih družtava, u kojima se sakupljaše prvi prosvjetitelji puka našega, prvi apoštoli narodne prosvjete. Narod je čamio u dubokoj tmini neznanja, zaboravljen i nesviestan, neuk i nepovjerljiv, osiromašen i nevoljan. Sirota nije znao nego za svoje dužnosti držeći, da mu je sudjeno, da ostane za uvjek svakomu poslušan i podložan, da mu je do smrti jedino plugom i motikom obradjivati, sad svoja, sad tudja zemljišta. O kakvom višem svojem zadatku, o svojih pravicah, o svojoj sreći i slobodi, nije jadnik ni sanjao. Ostavljen sam sebi, prezren i izsmjehivan od svakoga, nalazio je utjehe jedino u crkvah svojih, gdje ga je njegovo malobrojno tada svećenstvo učilo i bodrilo, da ne klone duhom, da se uzda u pravdu božju, da će jednom sinuti sunče i pred njegova vrata.

U tom tužnom stanju dodje mu prvi put u posjete u njegove siromašne potleušice naš list, koji ga je stalno više iznenadio, nego li razveselio. Nije bo znao, da imade u svietu takovih listova i u njegovom jeziku, a još je manje očekivao, da bi se našao takav list, koji bi bio za njega i radi njega pisan i štampan. I on ga je ljubezno primio i prigrlio kako je najbolje znao i mogao. Od tada mu je „Naša Sloga" postala najvjernija drugarica, najiskrenija savjetnica, zaštitnica i voditeljica.

Ona mu je stala propoviedati, da neima samo dužnostih u obćinah, pokrajini i državi, već takodjer svojih prava, koja mu valja prije il kasnije izvojevati. Učila ga je, da je njegov jezik liep i milozvučan; da se tim jezikom služe milijuni njegove braće u i izvan države; da ima taj jezik neoporecivo pravo, da se ori nesamo u kući božjoj, već i u svakom javnom uredu; da ima on sveto pravo, da se njegova djeca i u crkvi i u školi podučavaju u tom jeziku kako bi postali čestiti kršćani, dobri državljani i vriedni članovi svoga naroda i čovječanskog družtva.

Putila ga je kako mu je kopati i orati, sijati i saditi, želi i upravljati a da se bude mogao i na gospodarskom polju natjecati s njegovimi susjedi i snaprednimi narodi svieta.

U narodnoj političkoj borbi, bilo kod izbora za obćinske uprave, za zemaljsko ili državno zastupstvo, bilo u borbi za pravo njegovog jezika u crkvi, školi i u javnih uredih, prednjačila mu je vazda savjetom i uputom. U čitavom njegovom javnom životu stojala mu je vjerno uz bok uvjek pripravna, da ga zagovara, štiti i brani.

»Dobri naš narod slušao je njezine savjete i poduke čim je došao malo k sebi, te se je tim i posluživao u borbi za svoj politički obstanak i gospodarski napredak.

Naš je narod u Istri bez dvojbe u ovo posliednjih 40 godina prilično pokročio na svih poljih ljudskoga znanja i umjenja. Uztrajnim i požrtvovnim radom svojih ponajboljih sinova izvojevao si je liep broj pučkih škola i jednu srednju školu, koja će mu s vremenom odgojiti toli potrebitih narodnih svećenika, činovnika, liječnika, odvjetnika itd. Svomu jeziku izvojevao je bar dielomice pravo kod svih carskih ureda. U narodno kolo priveo je nakon žestokih borba više jako važnih obćina. Njegov se glas čuje koli u zemaljskom toli u državnom saboru. Posliednjih desetak godina dao se je svim žarom na gospodarsku organizaciju. Većina njegovih kotarskih gospodarskih zadruga radi baš uzorno, te se mogu već do sada pohvaliti krasnimi uspjesi. Njegove štedionice i posujilnice, razna konsumna družtva, vinarske zadruge itd. djeluju marljivo i revno oko njegovog oslobodjenja od tudjega kapitala a za njegovu materijalnu neodvisnost.

Učinilo se je dakle koješta za duševni napredak i za materijalni boljak hrvatskoga i slovenskoga stanovničtva naše pokrajine.

Kod svega toga sudjelovao je i naš list iskrenim savjetom, nuždnom podukom i pobudom.

Još smo daleko, vrlo daleko do konačnog našeg cilja. Mnogo se hoće jošte truda i muke, uztrajnosti i požrtvovnosti a da se dovinemo one visine prosvjete i narodnog blagostanja, do koje dospješe sretniji susjedni narodi.

Radi toga pozivamo na koncu stare i na početku nove godine sve naše prijatelje i jednomišljenike, sve rodoljube naše, sav hrvatski narod, da se svi složno uhvatimo u jedno, čvrsto i nepredobivo narodno kolo. Kanimo se neplodnih prepiraka i osobnih svadja. Bez uzajamne ljubavi i snosljivosti, bez priegora i stradanja i sebezataje ostati ćemo i nadalje tudjim porivalištem. Tko ćuti, da nije za složan rad i da nemože odoljeti strasti i zavisti, taj neka se povuče na stran, da nesmeta ostalim u narodnoj borbi.

Naš život je neprekidna borba, pa tko imade dostatno sile i odvažnosti, da uspješno izdrži tu borbu, imade nade i jamstva, da će mu ona biti ovjenčana bogatimi uspjesi.

Mi ćemo kano i do sada, takodjer i u buduće smatrati prvom svojom rodoljubnom dužnosti, da narod učimo, putimo i bodrimo na uztrajan i nesebičan rad oko svoga razvitka i napredka. Da bude pako taj rad uspješan i plodonosan i borba ovjenčana pobjedom, potrebito je da razvijemo sve narodne krieposti i da unapriedimo one ideale, koji obriču svakomu narodu sreću i zadovoljstvo.

Naše duše i srca naša neka uzplamte za sve ono, što je dobro i koristno, plemenito i uzvišeno — jer samo tako približiti ćemo se onomu žudjenomu cilju, koji mora da svakomu izmedju nas lebdi pred očima: jedinstvu i slobodi svega našega naroda.

Svi čestiti i pošteni sinovi našega naroda neka budu marljivi pobornici uztrajnoga rada za narodni preporod duševni, politički i gospodarski, pa će biti božjeg blagoslova i obilata ploda. Neklonimo duhom pred nikakvom zapriekom a uspjehu

Krvava košulja,

uspomene iz doline Raše — **Vladimira Nazora.**

»Nečujno, tiho, ruše se stare drvene zidine sredovječnih kula, a biede istarske Vile vraćaju se iz dugog progonstva i silaze u pamik zore pjesmama i igrama niz proplanke Učke nam majke«.

Tako popraćuje vilinsko najdraže mezimče profesor Vladimir Nazor pravo biserje narodne poezije, krvavi odjek historičkog zuluma omraženog feudalizma u našoj Istri.

U knjižici od 56 strana svaka riječ odaje žarko rodoljublje, svaki stih je zvonko romoneća melodija koja prodire u dušu, svaka misao je iztrgana gola, kruta, sirova iz rana naroda. Odjek je to prave narodne duše kojemu je Nazor najuspješnije našao lik i oblik na čemu mu Istra i Hrvati harno zahvaljuju. Evo pjesama:

Posljednji guslar

Grof Volfango oženio pučanku Katu:

Takva ruža jošte ne procvjeta
Izmed Brega i učkinog snijega
Takvo cvijeće još ne zamirisa
izmed mora i visokih gora.

Ali Kate ne imadjaše poroda, a Volfango prisili liepu Katu da mu štenad doji, jer mu crknula kuja prekomorska. Kate umrije od pretežke boli a Volfango zakopa je nagu na pasju.

Guslar koji pjesmu pjeva bučnoj družini pri obilatom stolu je Katin otac koji vapi:

Oteste sve nam, sada i gusle otimljete
Vi dušu nam trujete i oči nam kopate
Vi dugo ležat ćete nad nama kao mora.

Akoprem je zulumčar »o zemlju lupnuo guslama« — i time narodu prikratio i istu pjesmu jadovanku, njegove suze — pjesnik ne zdvaja već nastavlja:

Mi tudjer ostat ćemo dočekat ljepše dane
Korjenje našeg stabla prodrlo u dubinu
Istra je majka naša, te sokovim nas krijepi,
Prah vi ste što ga vjetar sve vitla u visinu

i svršava

Sruši se Belaj mrki, silnici izčezoše
Čemu im gordost hola, žestina, bijes, gnjev?
Slobodan kmet se sada na rodnoj grudi znoji,
U duši još mu ječi guslarev drevni pjev.

Pjesma je veličanstvena, tvor savršen, izražaj je krjepak a stih naravan, gladak.

Po mem sudu pjesma bi bila imala možda veći efekat da pjesnik nije umješao previše svoje »tendencije«, da je pjesma svršila suhom tugaljkom

Oj Kate, tugo ljuta, oj jadni rode moj!

Juraj Keršanski je prototip baruna razbojnika, koji pljačka, robi i ubija nedužnu seljačku masu ali dodje i njemu crni petak.

Nazor je u toj pjesmi kao i u svim ostalima opisao ženijalno u svakojakim bojam i slikam krvavu patnju naroda.

Plodovi umjetnina i sjajne takozvane prošlosti gospodara narod je divno idealizirao u narodnoj predaji, da je ono krvavi izliev njegove duše.

Na kaštelu su lavlje glave izklesane od stan kamena

sa ovih lavljih žvala
niz kulu mlazovima sve curi rujna krv.

Pjesnik je živom plastikom fotografirao duboki dojam narodne predaje

Lov pod Pazom. Boljar Barbo nije bolji od Jurja Kršanskoga i on pali klijet, gazi usjev, obara seljačku muku samo da udovolji divljoj strasti da ubije pobjeglog vepra.

»Pustinjak, sijed, svet, brada mu je do pojasa«, narodni genij, koji trpi, pregara zulum, progovara da svaka sila do vremena i da je osveta sjegurna:

Grofe mrijet ćeš mlad
Od ruke oca svoga,
Ko avet noćna lutat ćeš
Za tragom vepra toga.

To proročanstvo, pustinjak plati smrću ali proročanstvo se bijaše obistinilo, jer u noći grof Barbo usmrti strijelom svog sina.

Grof lupoglavski je što se tehnike tiče najljepša pjesma koja u svojoj klasičnoj savršenosti može se takmiti sa baladami Lenau-a i Uhlanda i drugih.

Stana, mati oskvrnjene djevojke, zulumskoga poganstva barbara jus primae noctis sa svim ogorčenjem pravedne duše navaljuje na grofa Herberštajna.

— Proklet da si, Jurju Herberštajnski! kriči,
Oskvrnio si je, bacio na cestu
A muža si mladog verigama sputo;
Sva stradanja naša, sve te suze gorke
Nek na tebi skoro osvete se ljuto!
Proklet da si, Jurju Herberštajnski! Zmije
Nek ti oči piju, a crv srce toči.
Sve što pretrpismo od predja ti kletih,
Sva nasilja naša i zulum i zloba
Nek se, prokletniče, na tebi osveti.

Srce nam trgate na četvero. Vi ste
Ispili nam krvcu, izmučili dušu.
Žuljevim ste našim kule sazidali.
Proklet da si Jurju Herberštajnski, nek se
Sjutra teško breme na ledja ti svali.

(Konac sliedi.)

se nadajmo jedino od našega uztrajnoga i požrtvovnoga rada. Samo tako biti će nam sretnija nova godina i budućnost bolja.

Želeći vruće, da uzbude to jedno i drugo, kličemo svemu našemu narodu iz dubine duše naše: **Sretna Ti bila godina 1906!**

Hrvatskomu narodu na Puljštini.

Prigodom zadnjih občinskih izbora istupili smo kao samostalna pučka stranka te smo u trećem tijelu predložili vlastitu listu kandidata za občinsko zastupstvo, naglasujuć samostalnost i u drugom tijelu, dočim smo preporučili rušenje zlokobnog kompromisa izmed ratne mornarice i talijanske gospodujuće stranke u prvom.

Uspjeh nije bio podpun; all bio je svakako vrijedan ono malo truda što smo ga imali kod izbora. Krugovi bo ratne mornarice biti će se osvjedočili, da se u Puli *bez našega naroda i proti njemu* ne može baš mirno i gladko vladati. A činjenica da su zastupnici tih krugova, usljed hrvatskih glasova, ostali na ejedilu — ako i nije dtvorila slijepim oči, ipak je doprinieala bistrenju položaja.

To će i biti bilo krivo, da občinsko zastupstvo, kakvo je izašlo iz posljednjih izbora, nije dalo znaka drugačijega života nego li neskalda i prepiranja, dok se ovih dana ciela „baraka“ nije srušila na glave onih koji nisu znali kako bi spasili uz tobožnje „talijanstvo“ Pule — poštenje občinske uprave.

Da; većina občinskoga zastupstva, izabrana od malo Talijana poduprtih od čimbenika ratne mornarice i uz pomoć žalibože mnogobrojne čete hrvatskih renegata ili talijanskih podrepnica u gradu i na selu — morala je pobjeći iz gradske palače, jer nije znala kuda ni kamo.

Nastalo je opet doba bez reda te bi i od dana na dan opet moglo doći do občinskih izbora.

Za nas Hrvate, i u obće Slavene, položaj je jasan.

Talijanska stranka, koja je do sada gospodovala na občini, zatirala je gdjegod je mogla naš hrvatski puk ili davala mu je mrvice samo pod uvjetom da joj bude politički vezan.

Šela naša ostala su zapuštena; samo par „deliguta“ se je tustilo pod okriljem svemoguće „kamorre“.

U okolici grada nije se skrbilo za ništa: u gradu samom sva je briga bila da se naš narod potalijančuje.

Stalno je, da će cesarska vlada, voljna kako je da svedjer ugadja Talijanu, i kroz ovo razdoblje, koje će trajati do novih izbora, biti sporazumna s talijanskom gospodom, da naš narod ne bude imao svojih predstavnika u občinskoj upravi.

Ali i to će proći i naš će narod opet morati posvjedočiti, da nit za volju gospode latinske, nit za volju vlade neće baciti pod noge svoje sveto pravo *da živi i napreduje narodnim životom.*

Medjutim držite se na okupu svi koji niste zaboravili na materino mlieko; junačite se svi koji ste slovinskoga roda i plemena, jer će sunce sinuti i pred naša vrata.

Živio nam hrvatski narode na Puljštini!

Pula, na Božić 1905.

Odbor „Hrvatske pučke stranke“.

Politički pregled.

U Puli 27. decembra 1905.

Austro-Ugarska

Zbog božićnih blagdana miruje visoka politika, te se gospoda političari odmaraju uživajući plodove svojeg djelovanja.

Kazali smo onomadne, da će se Poljaci protiviti uvedenju općeg i jednakog izbornog prava, jer bi oni tim izgubili velik broj zastupničkih mandata, koje uživaju sada na štetu Rusina.

„Politik“ javlja, da Česi misle u zasjedanju moravskog sabora u siečnju god. 1906. podastrieti priedlog glede osnutka češke univerze u Brnu.

Dne 20. o. m. su ministra unutarnjih posala grofa Bylandt-Rheydta posjetili dalmatinski zastupnici: Perić, Biankini, dr. Zafron te vitez Vuković. Predvodio ih je taborski predsjednik dr. Ivčević, te su s ministrom pretresali neka dalmatinska pitanja. Tom prigodom raspravljeno je i kadjer pitanje glede spojenja Dalmacije s Bečom željeznicom, kao i plovitbeno pitanje. — Spomenuti zastupnici posjetili su i ministra predsjednika baruna Gautscha, s kojim su više od pô sata o istim pitanjima konferirali.

Slovenska napredna stranka najavljuje u svojem glasilu „Slov. Nar.“, da će početkom nove godine sazvati skupštinu svojih pouzdanika iz ciele zemlje, kojoj će pr dložiti ne samo, da zauzme stanovište prema zasnovanoj izbornoj reformi, nego da i cieli program stranke revidira.

Crna Gora.

Srbski kralj Petar poslao je crnogorskom knjazu Nikoli povodom otvorenja novog perlamenta depešu, u kojoj toplim riečima pozdravlja preokret, koji se zbio pod mudrom vladom knjaza Nikole. Šalje najiskreniju čestitku, kojom želi dug i sretan život knjazu, u Crnoj gori i nadalje napredak i procvat. Knjaz se je zahvalio s isto tako toplim riečima.

Bugarska.

U nedelju bila je u Sofiji prva sjednica izaslanika iz ciele Bugarske, u svrhu moralnog i materijalnog podupiranja revolucionarskog pokreta. Odbor je zaključio, da će u te svrhe sakupljati novac, pak se je konstituirao pod imenom „Dobrotvorna liga“.

Rusija.

Položaj se u ruskom carstvu još nije promienio na bolje. Agrarni pokret još traje, a u gradovima vlada neka čudnovata napetost i uzrujanost, koja naslućuje nove nemire, novo prolievanje krvi. U baltičkim je pokrajinama stanje upravo užasno. Ondje vlada prava anarhija tako, da se već pogovara, da će njemačka vojska posredovati i ugušiti ustanak.

Lavovski list „Slovo Polskie“ priobćuje viest iz Varšave, da je ondje obdržavalo oko 2000 seljaka iz svih okružja ruske Poljske skupštinu, te je prihvatilo resoluciju, da se pozove središnja vlada, neka bezodvlačno dade podpunu narodnu i političku samostalnost ruskoj Poljskoj.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Silvestrovo. Na staro ljeto u nedjelju dne 31. decembra 1905. priredjuje Prvi Istarski Sokol u Puli „Silvestrovu Večer“ u dvorani hotela Belvedere sa sliedećim rasporedom:

1 *Estudiantina*, udara tamburaški zbor; 2. *Generalna proba*, šaljivi prizor; 3. *Sliepac Marko*, udara tamburaški zbor; 4 *Liepa Parada*, šaljiva igra; 5. *Slava Prešernu*, udara tamburaški zbor; 6. *Tombola*; 7. *Ples.*

Ulaznina za članove: 60 para, za nečlanove 1 krunu. Početak točno u 8 sati na veče. — Pristup imadu samo pozvani.

Imenovanja. Porezni pristav kod poreznog ureda u Puli g. E. Tomich imenovan je kontrolorom kod poreznog ureda u Cresu.

Krčki kotar:

Otvorenje kotar. poglavarstva u Krku. Prigodom otvorenja ovog ureda piše list „Omnibus“ u Puli ovo:

Kako smo predvidjali i pisali, da će ustrojenje novog c. k. kotarskog poglavarstva u Krku biti jedna nova agencija za širenje niemštine u onom najčišćem hrvatskom kotaru, pokazalo se je odmah kod svečanog otvorenja istoga dne 1. o. mj.

K tom svečanom otvorenju pozvanici su bili sazvani samo u njemačkom jeziku. Vladin izaslanik, lošinjski kapetan Scarpa pročitao je previšnju naredbu kojom se u Krku, ustraja novi kapetanat, samo u njemačkom jeziku. Isti gospodin (kojemu kao ovejanomu talijanu mora da smrdi niemština) predstavio je zamjenika bolestnoga upravitelja Lasića baruna Brucka samo njemačkim jezikom. Pada u oči, da je vlada poslala za zamjenika gosp. Lasiću jednoga baruna Brucka, koji ne zna ni rieči hrvatski, u jedan kotar koji je napučen čisto hrvatskim pukom izim oko jedne tisuće duša što talijanski govori u gradiću Krku, i 2 niemca jednog financijera i zamog gospodina baruna. Sumnjivci, kako već jesmo (jer po receptu austrijskog sistemk moramo biti takovi) dvojimo u bolest gosp. Lasića; nameće nam se misao, da li nije gosp. Lasić po službenom višem nalogu morao oboliti, (jer, da znade tko ne znade, austrijski činovnik ako je Hrvat ili Slovenac, mora da budę bolestan ili zdrav, ako to Visoka uzhtije) da ustupi svoje mjesto jednomu baruniću, jer bez svabskih baruniča ne smije da budę nijedan austrijski kapetanat.

Eto ovako inaugurirala je slavna austrijska vlada (koja, mimogred budi rečeno, ovako nudi dr. Franku na tanjuru VELIKU HRVATSKU) djelovanje svoje agencije „Drang nach Süden“ u Krku; ovako se je oprostio s krčkim pukom bivši njihov politički glavar Scarpa. Krčani pak sjegurno su se od ovog bivšeg glavara oprostili kao i sv. Gaudencije sa Osorani, kad je bježao na Osoršćicu, t. j. bacili su svaki svoju postolinu preko mora i rekli: ni tebe ni zla ljeta.

A sada iza ovako lijepe inauguracije, idemo da vidimo novo djelovanje novoš bečkog odnosno trsćanskog fonografa, te molimo naše prijatelje u onom kotaru da nas o svakoj izvieste.

Prvi ispit pred komisijom za naknadni pravički ispit.

Prošli tjedan položio je u Beču pred komisijom za naknadni pravnički ispit za one djake iz Istre i Dalmacije, koji svrše pravničke nauke na sveučilištu u Zagrebu, ispit iz sudstvene i političke grupe svršeni pravnik g. Petar Volarić iz Vrbnika. Ovo je prvi ispit što je položen pred ovom komisijom odkad je ustanovljena. Ovaj ispit bio je, naravno, u hrvatskom jeziku.

Čestitamo g. Volariću na uspjehu.

Voloski kotar:

Božičnica u Mošćenicama.

Kao što svake godine, tako će i ove godine »Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru« prirediti »Božićno drvce« u korist djece, 1. siečnja 1906., sa deklamacijom, pjevanjem i predstavom.

Ulaznina za gospodje 20 filira, a za gospodu 40 filira.

Djeca imadu slobodan ulaz. Početak točno u 4 sata po podne.

Konštituiranje občinskoga zastupstva Volosko-Opatija. Dne 7., 9. i 11. t. mj. izabrano občinsko zastupstvo Volosko-Opatijeko konstituiralo se je dne 23. o. mj. Jednoglasno bio je izabran opet občinskim načelnikom g. dr. Andrija Stanger, a občinskimi savjetnici gospoda: Julij Miran, Viktor Tomičić, dr. Glax, dr. Janežić, Koštanto Ježica. dr. Pošćić i Niko Peršić.

Tomu vieću kao i zastupstvu želimo mnogo uspjena.

† **Bonedikt Stanger.** Poslie dulje i težke bolesti umro je na Rieci dne 20. decembra Benedikt Stanger. Po otcu bio je iz poznate Voloske obitelji, dočim mu bijaše majka rodjena Spinčić. Dugo je plovio morem ponajviše kao kapetan. U svoje ponekle starije dane dao se je na poduzeća. Već od njekoliko godina imao je s njekim kamenolom u Žurkovom, a od par godina i onaj u Preluci. Bio je silno radin čovjek. Dok nije slegao on nije cieli svoj život mirovao. Ustajao je oko 4 sata u jutro. U nevolji mnogim je pomogao. Bio je u vele štovan. To se je pokazalo i kod njegova pogreba koji je bio dne 22. decembra. Kod toga pogreba bio je zastupan može se reći sav radni svieat. Kropljenje njegova trupla u crkvi trajalo je dugo dugo. Na osobiti način počastili su ga pomorski kapetani. Šest njih nosilo je vrće. Za pokojnim Benediktom plače njegova udova, dva sina i dvie udate kćeri. Bog mu dai pokoj vječni!

Novi poštanski ured. Sa 1. jenarom, godine 1906. otvara se novi poštanski ured u Obrovom, občina Podgrad, polit. kotar Volosko. Taj novi ured primati će pisma svake vrsti i razne pošiljke a uz to vršiti će službu pošt. stedione. Spojen će biti novi poštanski ured sa poštom u Kozini i Podgradu te sa novim poštanskim uredom u Vodicah.

Njemački car — baštinik u Opatiji. U bečkim listovima čitamo, da je prošloga čedna umrla u Beču poznata bogatašica Laura grofica Henckl pl. Dannersmark, vlastnica velikog posjeda u Opatiji. Ona je imala naime tamo dvorce „*Neptun*“, „*Rozalija*“ i „*Aron*“, te se govori, da je te dvorce i ostali svoj posjed ostavila njemačkomu caru Vilimu II.

Ako se ova viest obistini, to će car Vilim postati veleposjednikom u Opatiji.

Talijanstvo današnjih kolovodja u Lovranu. Medju rukopisima blagopokojnog pisca i pjesnika *Mata Baštijana*, našli smo ovu krasnu pjesmu, ispjevanu, od nepoznatog nam pjesnika u lovranskom narečju, tiskanu u Padovi, godine 1840. Te godine težko da bijaše još ikoga od lovranskih današnjih „Talijana“ na svietu, pak smo stalni, da ćemo im veoma ugoditi ovom pjesmom, koja im jasno i očito kaže, kako su njihovi otci i djedovi mislili, čutili, govorili i pjevali. Oni se danas srame ovakvog jezika i ovakve pjesme, a tim kažu, da nisu vriedni zvati se sinovima ili unucima onih starih i poštenih naših Lovranaca. Nije li tako novopečene talijanske podrepnice?! Medjutim eto krasne pjesme:

Dan Lovranske radosti 1839.

Jutro rano proti zore
Kad se sunce diže z' gore,
Zajde Ane (iz) svoga doma
I se sede polag mora.

Ter obvija svoj tumbanac
Spravna lipo sva na tanac,
Pak navišća mlado lito
Svojmu mužu osobito.

„Slušaj Lovre velu radost
Ka će zbavit našu žalost
Nenavidna sestra Kate
Već nemerzi tako na te.

Oskubljena su joj perja
Hvala majki miloserja,
Zapuščena na vrh briga
Merzko gleda kako striga.

Na me jadno se ozira
Jer mi majka put odpira
Da sužanstva me izbavi
Uzrok Kate, prez ljubavi. —

„Gdi su gusle, gdi svirale“
Viče Istran z Učke male
„Spruži noge sad Lovranko
Oberni se i ti Stanko!

Nećeš više v zimi, v letu,
Cvilat sinom u traghettu.
Tlačit ćeš nove staze.
Kako fratar 'z knjige kaže.

Mlado i staro od sve strane
Vozit će se do Lovrane,
Mnogi će ti dar nositi
I za ljubu te prositi.

Višni hože, čuda vela!
Buči more 'z ričke sela
Vlah Lovranke put nov kuže
Još njoj kola z lojom maže.

Spravljaju se i Ričani
Plemeniti i zibrani
Ljubav tebi izkazati
I s tobom se radovati.

Već se vide na sve kraje
Kupi dreva i ograje

Koje će se vapaliti
Kad te dojdu pohodili.

Već se vide kola slavna
U kojih sidi Mare hvalna
Putem toči baćvu vina
Baš dobroga, iz Labina.

S njum je sestra nerumena
Al je mužem draga žena.
Treti revnem zlato dilj
Ali s kolmi jako sili.

Kojnik stari pred vozićom
Vesel puca s korbačićom
Lahko jaše, konja tira,
Al mu teško noge sbira.

Lila, Pepa i Marcelka
Pune rožic i baselka
Z lirum, z cindrum, z tambalasom
Svih zaljube lipem glasom.

Copar svilnem va odiću
Smokav nosi va košiću
Za nadarit svoje gosti,
Al ni korba žira dosti.

Centa zbira sve divojke
Ke još nisu bile dojke
Pak nje pelja putem mnogom
Sejuć marun sve za sobom.

Nemoj više plakat Ane
Vidiš Katu u Lovrane
Od žalosti sva zavita
Oprošćenja sad nas pita.

Na stran dakle tužne halje,
Lipše tebi majka šalje,
Speri tvoje ružne stene
Od starine opaljene.

Ni već za te ta tumbanac
S klobučićem poj na tanac
I opleti tvoje kose
Kak se frajle sada nose.

Klementina, slatko ime,
Dat će tebi zlata brime
Poslat će ti i Katina
Z velem darom mlada sina.

Persten zlati i rećini
Dićne perle i lustrini
Te donesti od sve strani
Tvoji mladi kapitani.

Svilne suknje (?) i obuće
Dat će Nanča (iz) svoje kuće
Rukavice i postole
Poslat će ti iz Beča Pole

Pitorini i manighetti
Poslat će ti po traghetti
I Maria iz Triesta
Kćer predraga tvoga mesta.

Blaze Lovre tvojoj Ani
I vim ženam u Lovrani
V svakoj kući te bit svati
Doklam bu čim pirovati.

Kada vide tvoji gosti
Da j'kod tebe blaga dosti
Te ti ruke kuševati
I na stol se obzirati.

„Vidiš lonci i padele"
Pravi Marko svojoj Jele,
Kuharica j' mat Ferbega,
Barba Lizio zeći špega.

Save pazi zverhu ribe
Dobar kuhar u potribe,
Paprenjaki i slašćice
Mesi Paska spod gorice.

Za okripit slab želudac
Tu je Cene mudri sudac
Dat će vina iz Medveji
Da bu svaki veseleji.

Ako j' Pero zvan postilje
Odpret oće sve botilje
Lovru na čast će napiti
I z Maricum bugariti.

Premda jesu prošli badnji
Nete biti plovan zadnji,
Dat te bačvu desetine
Da napiju sirotine.

Za ravnati lipu družbu
I ne čuti kakvu tožbu
Bit će Francik puli stola
Največ porad ženska spola.

Dva od grada velikaši
Glasoviti muzikaši
Z guslem Vigil z cindrum Cene
Će dat tanac svakoj žene.

Al je pala perva srića
Na te Rožo i Franića
Stare vire to j' dvojica
Gdi j' poštenje i pravica.

Nit Volosku nili v Rike
Nije bilo takve dike
I po moru i po kraju
Teku (v) Lovran kakti raju.

Svi s pod grada z prave želje
Pletu venci na veselje
I dan ovi te štovati
Dokle budu duhovati.

U Padove na 3. jenara 1840.

Franina i Jurina.

Fr. Dobri Bozići.
Jur. Bog da, Franina, da bi k letu!
Fr. Si cul za onu lepu?
Jur. Ce, ce mi dobra imes poveć.
Fr. Na den svetega Sidra će instalat, dopo le tante nasega Plovana.
Jur. Vero je bilo već vreme, da to udelaju.
Fr. Ma znas zac ni bil prvo instalan?
Jur. I ako sem preprost, al mi je lako indovinat; siguro vlasteli ga neće biti hteli.
Fr. Tako je to proprio: oni ti va svemu gledaju naskoditi nasim judem.
Jur. Ma almanko će bit podestat difendil Plovana, zac su njegovi stari vavek svoj fervaski puk ljubili i difendili.
Fr. Sajetica! ce to govoriš. On je anci, ki je najvise delal, da plovan ne bude instalan.
Jur. Cast tebe! ja sem tako mislel, zac se on gusto dici i fali svojimi starimi, a oni su bili poznali kako dobri fervati. I Bnečići su zvali jednega Petrisa: il Crovato. — Al još jednu sem scera cul.
Fr. Povedi mi je.
Jur. Jedna ucena glava mi je povedila, da je do mala lejila na zidu va jednoj crekvi na staremu kamiku pisano o jednemu Jakovu Petrisu do Cresa, da je bil: A m o r e i n n a t i o n a l e s i n c o m p a r a b i l i s, ce će reći, kako mi je on clovek stumacil, da je va ono vreme bilo situ tesko naći cloveka, ki bi ljubil svoj fervaski puk, kako ov Jakov Petris.
Fr. Ah! tako je to; i ovo mi je drago cuti.
Jur. Tako, tako je to.
Fr. Bi se imel dunka nas Podestat, ki ruzi, guli i muci nas puk srameti svojih dobrih starih, ter jih ne spomenjat; zac da bi oni ozivili bi zeli almanko jednu dobre frustu, pa bi ga iu ordine, proprio po sajetansku randjali, kade ovako on ruzi njihovo dobro ime.
Jur. Ter drugo nebi ni merital!

Razne primorske viesti.

U ime odkupa od čestitanja dao je zastupnik naroda prof. Spinčić izravno p o 50 k r u n a: Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri u Kastvu, Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji i Djačkomu podpornomu družtvu u Pazinu.

Novo narodno poduzeće. Zagrebački listovi donijeli su ovih dana vijest, da su „Cirilo-Metodski zidari" sklopili ugovor sa domaćim trgovcem g. Ivanom Djakovićem u Zagrebu, prema kojem će ova početkom sljedeće godine već staviti u promet ogrlice, orukvice (manšete) i ovratnike (kravate) pod zaštićenim znakom „zidara", a sa stanovitim postotkom u korist naše vriedne „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru". — Prodaja tih predmeta ograničit će se se samo na preprodavaoce, a bit će izradjeno u prvim tvornicama ove struke, što jamči, da će vrstnoća biti bez dvojbe uvjek najbolja. Mi s veseljem pozdravljamo ovaj podhvat domaćeg trgovca i revnih „zidara", te se nadamo, da će svi naši rodoljubi rado podupirati ovo rodoljubno poduzeće.

Društvene iskaznice. „Cirilo-Metodski zidari" u Zagrebu izdali su vrlo ukusne iskaznice za društva a u korist „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru". — Krasnu sliku i nacrt izradio je naš umjetnik-slikar g. Bela Čikoš u narodnom stilu i bojama, te se mogu već danas naručiti kod rečenoga kluba uz cijenu od 20 filira po komadu. Tko naruči bar 50 komada, štampati će mu se naslov društva badava. — Ne bi smjelo biti nijedno hrvatsko društvo bilo pjevačko, zabavno ili dobrotvorno bez ovih iskaznica, te upozorujemo naše čitatelje da od društava odlučno zahtjevaju „družbine iskaznice".

„Hrvatski Dnevnik". Primamo iz Sarajeva: Slavno uredničtvo! — Kolegijalna dužnost nalaže nam, da Vam ovime saopćimo, da ćemo počam od 2. siečnja 1906. započeti sa izdavanjem „Hrvatskog Dnevnika" u Sarajevu, koji će izlaziti svaki dan osim nadjelje i blagdana. Stavljajuć Vam to do znanja, umoljavamo Vas uljudno, da nam već sada Vaš ugledni list u zamjenu slati izvolite, pak Vam se najtoplije preporučujemo — sa veleštovanjem *»Uredničtvo Hrvatskog Dnevnika«* u Sarajevu.

Novi ravnatelj pošta i brzojava u Trstu. Pronio se je glas, da će biti imenovan na mjesto umirovljenog ravnatelja pošta i brzojava dvorskoga savjetnika g Felicetti-a sadašnji ravnatelj pošta i brzojava u Zadru g. Herman Pattay, rodom iz Pazina. Novomu ravnatelju da je već podieljen naslov dvorskoga savjetnika. Idemo da vidimo, što je na tom istine.

Mjesto kanceliste. Pomorska vlada u Trstu razpisala je natječaj na mjesto kanceliste u XI. plat. razredu ili na drugo mjesto, koje bi ostalo izpražnjeno. Godišnja plaća iznaša 1600 K sa aktivnim doplatkom od 360 K.

Molitelji valja da predlože svoje pismene molbe, pozkriepljene dokazi: sposobnosti, austrijskog podaničtva, o poznavanju zemaljskih jezika u govoru i pismu, o dosadašnjoj službi — u roku od 4 čedna, računajuć od 15. decembra napried.

Novi kandidat za goričku nadbiskupsku stolicu. U zadnje doba iznesoše novine na sviello kao novog kandidata za nadbiskupsku stolicu u Gorici preč. dra. Frana Sedeja kanonika i župnika stolne crkve u Gorici. Ovu viest turiše u sviet talijanske novine iz Primorja, snebivajuć se na oko od čuda i jada, što bi imao zasjesti onu stolicu jedan Slovenac. Mi neznamo što je na tomu istine, ali kad bi se ova viest i obistinila, to možemo već unapried umiriti naše obrezane i neobrezane liberalce da im ne bi pao zbog djelovanja nadbiskupa Sedeja niti jedan vlas sa glave.

Raspisana mjesta carinarskih vježbenika. U području c. kr. financijalnog ravnateljstva za Primorje ima se popuniti više mjesta carinarskih vježbenika za sada bez adjutuma.

Natjecatelji, koji su svršili višu gimnaziju, višu realku ili koju jednako valjanu sredaju školu, imaju podnijeti svoje molbe, u kojima treba da dokažu svršene nauke, austrijsko državljanstvo, poznavanje zemaljskih jezika i tjelesnu sposobnost za državnu službu u roku od 14 dana kod c. k. financijalnog ravnateljstva u Trstu.

Promjene na ravnateljstvu c. k. redarstva u Trstu. Nas Istrana tiču se te promjene jako malo, nu pošto se govori, da će zasjesti stolicu ravnatelja c. k. redarstva u Trstu jedan c. k. kotarski kapetan iz Istre, to se te promjene bar ponešto tiču i nas Istrana.

Već je tomu davno, što su pisali tršćanski listovi, da će biti umirovljen sadašnji ravnatelj c. k. redarstva u Trstu, dvorski savjetnik i vitez Kristofor Busich — jer da nije dorasao onom težkom odgovornosti punom mjestu. Taj glas, reć bi, da će se sada obistiniti, da će naime biti nesamo umirovljen ravnatelj Busich, već da će takodjer njegovog zamjenika, vladinog savjetnika Lasciaca (bivšeg c. k. kotarskog kapetana u Poreču itd.) od redarstva premjestiti k c. k. namjestničtvu.

Tršćanski listovi donesoše ovih dana viest, da je bio pozvan u Trst c. k. kotarski kapetan iz Voloskog g. dr. A. vitez Manussi pl. Montesole i da je njemu ponudjeno mjesto redarstvenog ravnatelja u Trstu. Istodobno pozvan bijaše u Trst i dr. Josip Mahkovec, redarstveni nadsavjetnik, koji upravlja već više godina redarstvenim uredom u Kotoru u Dalmaciji. Dr. Mahkovec imao bi biti imenovan u Trstu zamjenikom ravnatelja redarstva. Ta dvojica, gg. Manussi i Mahkovec odputovaše — kako javljaju tršćanski listovi — u nedjelju u Beč, da primu potrebite naputke od ministra nutarnjih posala.

Odlazkom g. Manussi-a iz Voloskog ostati će izpražnjeno mjesto tamošnjeg kotarskog poglavara.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (migräne) kucanja srdca, zubobolje, muževne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mokrenju postelje, nujnosti, nesvjestice, nagluhosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrbta, bliedila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, beztečnosti, ischiasa, ponokrvnosti, svih udnih grčeva, hypochondrie, tjelesnih grčeva, hämorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cielim čovječnim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izlieče

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zviezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izliečenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izliečeno su sa mojim strojem posve! Od izliečenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjene su u mojoj pismohrani, gdje stoje svakomu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEDAN LIEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izliečen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag

Upozorujem osobito p. n. obćinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zab... jer u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj **dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. br. 86967 osobito se hvali i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrstne ljekovitosti.**

MALI STROJ STOJI 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 6 K. Rabi se kod ostarjelih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred pošalje, razašilje glavna prodavaona za tu i inozemstvo:

ALBERT MÜLLER,

Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/A.
Kalman ulica ugao.

ISTARSKI PUČKI KOLENDAR

DOBIVA SE U
NARODNOJ TISKARI - PULA, VIA GIULIA, 1.
CIENA MU JE 40 PARA, POŠTARINOM 10 PARA VIŠE.

„ADRIA ROSKOPF"

najbolja ura za službenike **K 8·—**

sa 5-godišnjim jamstvom.

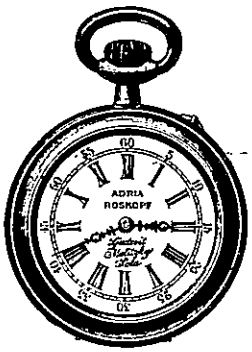

K tomu badava:

1 krasna kutija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.

Razašilje se pouzećem.

Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana točnog reguliranja radi, a na želju i odmah.

Glavno skladište za Istru:

L. Malitzky, urar u Puli.

Via Sergia, 65.

Najveće skladište zlatnih, srebrnih i iz kovine švicarskih ura, budilica, Pendelovih ura itd.

Skladište zlata, srebra i dragulja.

TRSJE (loza)

u Istri priljubljeno i drugih vrsti, navrćeno (ciepljeno) na američko trsje pripravljaju za jesen god. 1906.

Pečenko i drug — Komen-Gorička.

Ciena ciepljenog trsja jest:

Na rupestris monticola 1000 komada .	K 120·—
Na riparia Portalis 1000 komada . . .	» 120·—
Na aramon × rupestris br. 1, 1000 kom.	» 140·—
Na riparia × rupestris 1000 komada . .	» 140·—

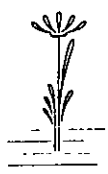

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. — Sa naručbom valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrsti trsja, neka pošalje poštom ciepove različite debljine.

Za dobrotu trsja se jamči.

ZA PREDSTOJEĆE ZABAVE,
KONCERTE I PLESOVE PREPORUČA

NARODNA TISKARA

J. KRMPOTIĆ i dr. u PULI
Via GIULIA, 1.

SVOJ BOGATI IZBOR KRASNIH
POZIVNICA, PROGRAMA,
PLESNIH REDOVA i t. d.
CIENE UMJERENE — IZRADBA UKUSNA I BRZA.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Cilvo S. Stefano br. 9, prizemno s desna, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Odlikovana

svjećarna na paru

Gorica – ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4·90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kolanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuje bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i pronuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozničnu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje unapred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sliedeća i to franko na svaku poštu; 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuće i tisuće priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravile: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Banić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Prodaje se u korist Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Visokom kr. zem. vladom proglašena lukovitom vodom ručnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatično-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nekih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

OGLAS.

NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.

Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko

u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.

Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26·60	nesijano sa mekinjama .	K 21·—
» » » 2	» 26·20	mekinje (posije) . . .	» 14·—
» » » 3	» 25·80	kukuruzno brašno . . .	» 18·—
» » » 4	» 24·50	raženo brašno prosijano	» 24·—
Sve vrsti 1. 2. 3. 4, ujedno pomiešane	K 26·—	» » nesijano	» 19·—

Sve naznačene ciene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1½% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franko i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cienu po 100 kg. K 1·50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1·— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. **Ivana M. Žic-a** u **Puli**, admiralska ulica br. 12.